flacăra

anul XXXVII
13 (1 710) VINERI 1 aprilie 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Evenimente politice
de excepțională însemnătate
pentru dezvoltarea
economico-socială a patriei

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 28 și 29 martie au avut loc lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Pe ordinea de zi au fost înscrise :

1) Raport privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1987. Raport în legătură cu nivelul stocurilor existente la 31 decembrie 1987 și propuneri de valorificare a acestora.

2) Propuneri privind perfecționarea mecanismului economico-financiar prin îmbunătățirea sistemului de formare a prețurilor.

3) Propuneri privind perfecționarea sistemului de retribuire pentru stimularea producției de export și a exportului.

4) Raport privind efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1987 și activitatea politico-organizatorică desfășurată de organele și organizațiile de partid pentru înfăptuirea hotărîrilor și directivelor partidului.

5) Raport cu privire la activitatea desfășurată de organele de partid, de stat și organizațiile de masă în anul 1987 pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului.

6) Raport privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în anul 1987.

7) Raport cu privire la activitatea internațională a partidului și statului în 1987 și principalele obiective ale politicii externe în anul 1988.

Lucrările plenarei s-au desfășurat în plen și pe secțiuni.

În încheierea lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvîntare, strălucit și mobilizator program de acțiune și luptă revoluționară pentru toți comuniștii, pentru toți oamenii muncii din țara noastră.

Comentariu în pagina 2

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

Comentariu în pagina 3

Gînduri despre patrie

Dacă m-ar întreba cineva ce e patria i-aș răspunde scurt : Eminescu, pentru că Eminescu este rezultatul dospirii celor două milenii între Dunăre, mare și arcul carpatin. El reprezintă liantul care se numește **grai**, felul de a gîndi al tuturora care s-au născut, au trăit și au murit în spațiul mioritic. Desigur, patria e și Alecsandri și Coșbuc, Goga și Blaga, Bacovia și Nichita Stănescu. Nici unul dintre ei n-ar fi existat fără Decebal și Traian, fără marii voievozi Mircea, Ștefan și Mihai. Dar patria mai înseamnă Grigorescu și Luchian, Enescu, Masa tăcerii și Coloana infinitului, mînă întinsă spre viitor. Tot patrie sînt și rîurile gemene, Mureșul și Oltul, Crișurile și Tîrnavele, Prutul, Argeșul și Ialomița ; și tot patrie sînt canalele care-și sapă făgaș spre mare și coșurile miilor de întreprinderi care sfîșie norii. Patria' sînt salbele de cascade ale hidrocentralelor, verticalele orașelor renăscute, marile bulevarde care înaintează printre casele cu ferestre inundate de soare. Patria se confundă și cu întinsele holde de aur, și cu ultimele două decenii de mari înfăptuiri.

Patria sînt și eu cu cei douăzeci și trei de milioane de frați și surori care punem temelia celei mai frumoase orînduiri din istorie.

Cînd vorbesc despre patrie îmi pare rău că nu sînt poet.

FRANCISC MUNTEANU ■

BOTOȘANI

Tinerețea unui ținut străvechi

Paginile 2–3

Echipa de la tomograf

Paginile 12–13

Orașul vechi e foarte nou

Paginile 18–19

Biblioteca județeană

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Desfășurîndu-și lucrările sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, recenta plenară a C.C. al P.C.R. a dezbătut probleme și a adoptat hotărîri de mare importanță pentru perfecționarea activității politico-organizatorice și economico-sociale, pentru îndeplinirea planului pe anul 1988. Cuvîntarea rostită la plenară de conducătorul partidului și statului constituie un amplu și mobilizator program de muncă și acțiune a organelor și organizațiilor de partid, a comuniștilor, a întregii națiuni pentru intensificarea muncii în toate domeniile de activitate, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal. Pe ordinea de zi a plenarei au figurat : Raport privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1987 ; Raport în legătură cu nivelul stocurilor existente la 31 decembrie 1987 și propuneri de valorificare a acestora ; Propuneri privind perfecționarea mecanismului economico-financiar prin îmbunătățirea sistemului de formare a prețurilor ; propuneri privind perfecționarea sistemului de retribuire pentru stimularea producției de export și a exportului. Au fost dezbătute, de asemenea, rapoarte privind compoziția și structura organizatorică a partidului, activitatea desfășurată pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului, activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1987, activitatea internațională a partidului și statului în 1987 și principalele obiective ale politicii externe în anul 1988.

În cadrul dezbaterilor au fost prezentate rezultatele obținute în anul 1987 și în primul trimestru al acestui an în dezvoltarea economică și socială a țării, în creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului. Cei care au luat cuvîntul au analizat cu exigență și răspundere neajunsurile care s-au manifestat în diferite domenii de activitate și au înfățișat măsurile luate pentru lichidarea neîntîrziată a lipsurilor și îmbunătățirea muncii în toate sectoarele, pentru asigurarea unui nivel cît mai ridicat de calitate și eficiență, pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe 1988 și pe întregul cincinal. În acest sens, o atenție deosebită s-a acordat modului cum se acționează pentru recuperarea cît mai grabnică a restanțelor și realizarea ritmică a planului la toți indicatorii, pentru onorarea integrală a sarcinilor la export, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității financiar-bancare, pentru folosirea și gospodărirea rațională a tuturor fondurilor materiale și financiare încredințate. Vorbitorii au raportat, de asemenea, despre măsurile luate în agricultură pentru realizarea la timp și în condiții optime a tuturor lucrărilor de primăvară, care să asigure îndeplinirea prevederilor pe anul în curs, obținerea unor recolte cît mai mari, potrivit obiectivelor noii revoluții agrare. Participanții la dezbateri și-au exprimat acordul deplin cu documentele supuse discuției și au subliniat importanța deosebită a acestora, a măsurilor stabilite, pentru întărirea continuă a partidului, a unității și forței politice și organizatorice, pentru creșterea permanentă a rolului partidului în viața societății, pentru perfecționarea întregii activități economico-sociale, pentru realizarea principiilor și obiectivelor stabilite în domeniul politicii de cadre, pentru rezolvarea cu maximă receptivitate și operativitate a propunerilor, sesizărilor și cererilor oamenilor muncii în conformitate cu legile țării. Plenara a aprobat în unanimitate documentele supuse dezbaterii, adoptînd în legătură cu aceasta o hotărîre.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se acționeze în continuare cu toată hotărîrea pentru creșterea și mai puternică a avuției naționale, îndeosebi a fondurilor fixe productive, pentru buna gospodărire și administrare a mijloacelor de producție încredințate colectivelor de oameni ai muncii, în calitatea lor de proprietari și producători, pentru creșterea rentabilității și eficienței tuturor unităților economico-sociale. Subliniind din nou rolul important pe care-l au centralele și întreprinderile, ca unități de bază ale economiei naționale și care funcționează pe baza autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării, secretarul general al partidului a arătat că pînă la sfîrșitul semestrului I al acestui an toate unitățile să devină rentabile. Cuvîntarea subliniază necesitatea de a se acționa cu mai multă hotărîre pentru perfecționarea în continuare a sistemului economico-financiar, pentru îmbunătățirea activității organelor financiare, de sus pînă jos, pentru creșterea rolului controlului financiar și, mai ales, a controlului preventiv. În acest context, a fost abordată chestiunea lichidării stocurilor supranormative, relevîndu-se că trebuie acționat cu toată hotărîrea pentru a introduce rapid în producție stocurile supranormative, pentru a nu mai admite fabricarea altor produse pînă nu se lichidează și nu se incorporează în producție stocurile existente. S-a evidențiat, de asemenea, necesitatea trecerii la o nouă normare și la o reducere radicală a normelor de consum de materiale existente, a unei noi reglementări a formării prețurilor de producție. Legat de aceasta, s-a arătat că este necesar să se limiteze beneficiile la un plafon cuprins între 6 și 12 la sută, beneficiile obținute pe seama reducerii consumurilor și a cheltuielilor de producție urmînd să rămînă timp de un an la dispoziția întreprinderii, iar o jumătate din acestea timp de 4 ani. Cuvîntarea s-a referit, de asemenea, la prevederile de a se acorda un beneficiu suplimentar de 10 și de 6 la sută, precum și o creștere a retribuției cu aceleași procente, pentru producția de export. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității înfăptuirii programului energetic, arătînd că trebuie asigurată producția de cărbune și de materii prime, realizarea producției în unitățile producătoare de materii prime, de materiale de bază pentru întreaga economie națională. De asemenea, se spune în cuvîntare, o atenție deosebită trebuie acordată investițiilor, realizării în cele mai bune condiții a planurilor de dare la timp în funcțiune a noilor capacități de producție. În ceea ce privește calitatea, trebuie să se acționeze astfel încît produsele românești să fie competitive cu cele mai bune produse similare pe plan mondial. S-a arătat că se impune o mai bună preocupare pentru creșterea productivității muncii pe baza organizării temeinice a întregii activități, a introducerii metodelor de mecanizare, de automatizare, corespunzătoare fiecărui sector de activitate, pentru realizarea exemplară a exportului, a bunei valorificări a produselor românești pe plan internațional. „Fiecare în domeniul său — se spune în cuvîntare —, trebuie să acționeze cu toată hotărîrea pentru a-și îndeplini înalta răspundere ce-i revine în domeniile unde-și desfășoară activitatea ! Să facem totul pentru ca în acest an să obținem cele mai bune rezultate în dezvoltarea economică și socială, în perfecționarea întregii noastre activități, în buna desfășurare a conducerii tuturor sectoarelor de activitate ! Este necesar ca toate organele și organizațiile de partid să acționeze cu mai multă răspundere, să-și îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile încredințate, asigurînd înfăptuirea în viață a tuturor hotărîrilor și programelor, desfășurarea unei asemenea activități care să ducă la o largă mobilizare a întregului nostru popor în activitatea economică, precum și în domeniul ridicării nivelului conștiinței revoluționare, a nivelului său politico-ideologic. Să facem în așa fel încît nu numai partidul, dar întregul popor să acționeze într-o deplină unitate, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru a asigura mersul ferm înainte al patriei, spre înfăptuirea visului de aur — a comunismului în România !".

Însuflețiți de ideile și tezele cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la plenară au reafirmat angajamentul comuniștilor, al întregului nostru popor de a transpune neabătut în viață hotărîrile adoptate de plenara C.C. al P.C.R., orientările și indicațiile date de secretarul general al partidului, obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului, în scopul înfăptuirii programului de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

ION CODRU ■

Să privim chipul țării

BOTOȘANI

Tinereţea unui ţinut străvechi

11 iunie 1948 — zestrea „industrială" a județului Botoșani număra, la data naționalizării, un atelier mecanic, două mori comerciale și o fabrică de ulei, 42 mori țărănești și o instalație de darac, însumînd, laolaltă, circa 400 lucrători.

Constituit ca unitate administrativ-teritorială sub formă de ținut încă în 1741, Botoșaniul revine, în 1968, la statutul de județ, după o perioadă de cîteva decenii. Această zonă a Moldovei, a cărei emblemă era secera — semnul existenței sale ca ținut eminamente agrar — își demonstrează astăzi vocația industrială prin 40 de mari întreprinderi ale căror produse sînt cunoscute pe toate meridianele globului.

Alături de țăranul lui Băncilă, de seceră și snopul de grîu, roata dințată aduce în stema județului o nouă realitate, regăsită în înfățișarea prezentă a Botoșaniului.

● Județul deține locul 2 pe țară la producția de zahăr, locul 4 la producția de brînzeturi, locul 5 la cea de țesături din bumbac, locul 10 în privința produselor electrotehnice realizate și locul 11 în industria de confecții textile. ● În prezent, întreaga producție a anului 1938 e realizată în două zile, iar cea a anului 1955, în 36 de zile ● Produsele industriei botoșenene se exportă în 30 de țări ● Județul realizează 5,3 la sută din producția de zahăr a țării, 3,5 la sută din cea de brînzeturi, 3,4 la sută din producția de unt și 5,4 la sută din cea de țesături din bumbac ● Din 1980, pînă în 1987, s-au dat în folosință, construite din fondurile statului, peste 40 000 apartamente ● Rețeaua sanitară dispune astăzi de 4 536 paturi, cu 53 la sută mai mult decît în 1965 ● Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat au crescut de la 729 lei pe locuitor în 1965, la 3 102 lei în 1986 ● Numai în ultimii zece ani, volumul prestărilor de servicii către populație a crescut cu peste 170 la sută ● În județ funcționează un teatru dramatic, o filarmonică, un teatru de păpuși, 123 cămine culturale, 6 case de cultură, 457 biblioteci cu peste 3 000 000 volume, 152 cinematografe, 8 muzee, o școală populară de artă ● Din cinci locuitori ai județului, unul este cuprins într-o formă de învățămînt într-una din cele 435 unități școlare, 18 licee și 11 școli profesionale, în care activează 4 360 cadre didactice.

Orașul din letopiseț

Orașul lui Eminescu, Iorga, Antipa, Onicescu, cu cele aproape cinci secole și jumătate de atestare documentară, s-a retras cuminte, parcă, în file de letopiseț, lăsînd loc unei citadele industriale impresionante, în care freamătul de șantier, cutezanța tinerească au devenit prezențe cotidiene.

Spre a vă convinge, localnici sau oaspeți, să-i străbatem principala arteră, Calea Națională. Primii pași te poartă prin platforma industrială a municipiului, ca o poartă de intrare în noua realitate a acestor ținuturi străvechi, adevărată carte de onoare a Botoșaniului contemporan. Tineri electroniști, mecanici, lemnari, textiliste, țesătoare, scriu, zilnic, noua sa istorie. Mulți dintre ei s-au format aici, acasă, în liceele de specialitate — „Electrocontact", textil, de chimie, mecanic, de construcții. Alții, mai vîrstnici, care munceau pe alte meleaguri, s-au întors odată cu înființarea marii platforme ale cărei întreprinderi moderne au născut pe plaiurile botoșănene altă meserii noi.

Parcursul Căii naționale îți dezvăluie, grație salbei de blocuri din cartierele care o mărginesc, spațiilor comerciale, dominate de Magazinul general „Botoșani", de „Modarom", diferitelor edificii social-culturale, o fizionomie arhitectonică uimitoare prin comparație cu ceea ce a fost. Căci adevărata valoare a prezentului poate fi înțeleasă doar privind în urmă cu două decenii, către

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Importante acte normative pentru perfecționarea activității economice și sociale

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, miercuri, 30 martie, s-au deschis lucrările sesiunii a VII-a a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale. Pe agenda de lucru a înaltului for legislativ al țării au fost înscrise rapoarte și proiecte de legi menite să contribuie la perfecționarea activității economice și sociale a patriei, în vederea înfloririi continue a României socialiste, dezvoltării mai accelerate, multilaterale, a civilizației noastre socialiste.

În cadrul Raportului Consiliului de Miniștri privind realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe trimestrul I și măsurile pentru îndeplinirea planului pe trimestrul II și pe întregul an 1988, cît și în timpul dezbaterilor, s-au evidențiat succesele obținute în această perioadă, dar și neajunsurile care s-au manifestat în diverse domenii de activitate. A fost exprimată hotărîrea fermă de a se întreprinde acțiunile necesare pentru lichidarea neîntîrziată a lipsurilor și îmbunătățirea muncii în toate sectoarele, pentru întărirea ordinei și disciplinei, pentru asigurarea unui nivel cît mai ridicat de calitate și eficiență al producției.

Marea Adunare Națională a votat în unanimitate Legea privind perfecționarea mecanismului economico-financiar prin îmbunătățirea sistemului de formare a prețurilor ; Legea privind perfecționarea sistemului de retribuire pentru stimularea producției de export și a exportului ; Legea privind încheierea și executarea contractelor economice.

În cadrul dezbaterilor din forul legislativ suprem al țării au fost evidențiate rolul determinant și contribuția directă, hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea acestor legi, gîndirea științifică, clarvăzătoare și originală a secretarului general al partidului, care se preocupă permanent de stabilirea, în spiritul unei înalte exigențe revoluționare, a unor măsuri vizînd promovarea factorilor intensivi ai dezvoltării, a laturilor calitative, a utilizării cu eficiență sporită a fondurilor materiale și bănești în vederea creșterii avuției naționale și a ridicării, pe această bază, a bunăstării întregului popor, țelul suprem al politicii partidului și statului nostru. S-a evidențiat, de asemenea, aportul hotărîtor al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului, președintele Consiliului Național al Științei și Tehnologiei, care promovînd cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în toate domeniile de activitate, a adus și aduce o contribuție de seamă la dezvoltarea cooperării internaționale, și printr-o îndrumare competentă a creat o profundă bază științifică tuturor acestor măsuri.

Participanții la discuții au arătat că Legea privind perfecționarea sistemului de formare a prețurilor permite o reflectare cît mai exactă a eforturilor reale ale unităților economice, ale colectivelor de oameni ai muncii și că asigurarea rentabilității nu se obține prin majorarea prețurilor ci prin reducerea costurilor de producție, prin sporirea productivității muncii, prin introducerea progresului tehnic și modernizarea tehnologiilor. A fost exprimată, de asemenea, hotărîrea fermă de a spori continuu și în ritm susținut producția pentru export și exportul, de a crește calitatea și competitivitatea produselor românești, acțiuni stimulate de noua lege ce asigură un fond de retribuire suplimentar celor care realizează și depășesc planul de export.

Dezbaterile pe marginea Raportului privind starea infracțională în anul 1987, concluziile desprinse din aplicarea decretelor de amnistie a unor fapte și reducerea unor pedepse, precum și din activitatea comisiilor de judecată, au subliniat faptul că s-a înregistrat o scădere considerabilă a stării infracționale ca urmare a ridicării pe o treaptă calitativ superioară a muncii politico-educative, a creșterii și afirmării tot mai puternice a conștiinței socialiste, revoluționare, a tuturor oamenilor muncii, precum și a acțiunilor preventive. Așa cum reiese și din **Hotărîrea** Marii Adunări Naționale referitoare la aceste documente, profundul umanism ce caracterizează întreaga noastră viață socială și-a găsit expresia în adoptarea, din inițiativa și la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a actelor de clemență din octombrie 1987 și ianuarie 1988, care prin valoarea lor juridică și înaltul lor conținut umanist, fără precedent, au amnistiat și grațiat unele infracțiuni și pedepse, asigurînd efectiv locuri de muncă tuturor persoanelor puse în libertate. Participanții la dezbateri au arătat că prin măsurile educativ-preventive ale colectivelor de oameni ai muncii în care au fost încadrați cei puși în libertate, s-a realizat integrarea în viața socială a majorității covîrșitoare a acestora.

Raportul privind aplicarea prevederilor Legii controlului averilor cît și dezbaterile pe marginea acestuia au scos în evidență faptul că s-a restrîns sfera manifestărilor de îmbogățire pe căi necinstite și că munca de prevenire și crearea unei opinii de masă împotriva tendințelor de acumulare a unor bunuri prin alte mijloace decît prin muncă cinstită au eliminat în mare măsură manifestările străine de principiile de etică și echitate socialistă care caracterizează societatea noastră.

Sesiunea Marii Adunări Naționale a fost încă un prilej de reafirmare deplină a aderiunii tuturor oamenilor muncii la politica înțeleaptă a partidului, de exprimare a angajamentului lor la transpunerea în practică a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului.

În cadrul lucrărilor sesiunii s-a dat o înaltă apreciere activității și inițiativelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, care aplicînd creator, cu gîndire novatoare și vizionară principiile și adevărurile general valabile ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, conduce România pe calea dezvoltării, progresului și bunăstării.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Oamenii pămîntului

tîrgul modest, trăind numai din mîndria trecută de a fi dat țării o serie de nume ilustre. Imagini de arhivă mai păstrează încă, prețioasă mărturie, chipul mohorît al vechiului oraș îmbătrînind în resemnare. Noul municipiu are ritm, dinamica devenirii sale fiind parcă și mai impresionantă prin neașteptata alăturare a trecutului cu prezentul, în centrul vechi, în care clădiri de demult, restaurate, sînt astăzi unități comerciale moderne, în care nimeni n-ar putea bănui măcar fostele prăvălioare.

Oriunde le întîlnești, chipul și vorba botoșănenilor poartă mîndria de a se ști acasă, în orașul renăscut în aceste două decenii prin muncă, prin dăruirea lor. Iar orașul însuși poartă acest chip, al celor care au clădit sărbătoarea în salopete.

Gheorghe Alexa are 74 de ani și e președintele cooperativei agricole de producție din Bucecea de 28 de ani, adică din momentul înființării acesteia.

— S-or întreba unii de ce mai stau președinte la anii ăștia, de ce nu mă retrag la ale mele, da ale mele astea sînt, grîiele pămîntului, ploaia, seceta și timpul prielnic, aratul și semănatul, sănătatea vitelor, producțiile de lapte și producțiile la hectar. Toată viața ele au fost grîiele și bucuriile mele. Cum aș putea să le înlocuiesc acum, la bătrînețe, cu altele ? Ar trebui să-mi schimb și amintirile. Cînd am făcut, la Bucecea, în 1976, 72 tone de sfeclă la hectar, nu mai era nimeni ca noi în țară. De-aia am și luat înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Sau, 4 500 litri lapte pe cap de vacă furajată, alt record pentru vremea aia, ce ne-a adus, după trei ani în care ne-am menținut pe primul loc, steagul de cooperativă fruntașă pe țară.

Amintirile, mai spune Gheorghe Alexa, sînt foarte importante ; sînt chiar imaginea vieții pe care ai dus-o, iar dacă ai trăit frumos, în cinste și hărnicie, atunci și ele sînt frumoase și îți face bine să le treci din cînd în cînd prin fața ochilor, te ajută să mergi mai departe.

La Bucecea, nimeni n-a stat pe loc. Și dacă vitele cooperativei sînt sănătoase, iar pămîntul dă roade bogate, e pentru că bucecenii sînt, asemeni lui Gheorghe Alexa — bătrînul acesta cu ținută și privire de om tînăr, care îmi spune că fiecare lan de grîu sau de porumb în spic bogat îi dădea un an de viață în plus — oameni ai pămîntului, pentru care grija lui, a pămîntului, e însuși rostul lor de a fi.

Biografii contemporane

Se spunea, pînă nu demult, că îți trebuie curaj ca să încredințezi tinerilor munci de răspundere. S-a dovedit, însă, că este vorba, de fapt, numai de cunoașterea reală a acestor tineri și de încrederea în capacitatea lor profesională și în forța entuziasmului tineresc.

Am cunoscut, în Botoșani, doi tineri directori. Unul crecază modă, celălalt construiește izolatori electrici din sticlă. Amîndoi își iubesc cu pasiune meseria.

Inginera **Manuela Zaruc** conduce una dintre „decanele de vîrstă" ale întreprinderilor botoșănene. Înființată în 1949, „Confecția" este, după patru decenii, o firmă căutată pe piețele Franței, Statelor Unite, Canadei, Uniunii Sovietice, Libiei, Cehoslovaciei. În „bătrîna" întreprindere de confecții — devenită, în ani, o adevărată cetate a modei — cel mai firesc lucru e prezența mai multor generații ale aceleiași familii. Dacă bunica a fost una dintre primele muncitoare, iar fiica ei a urmat-o în meserie, atunci, cu siguranță, în ultimii ani și nepoata a intrat, la rîndu-i, în colectivul „Confecției".

În biroul plin de flori al tinerei directoare, un perete-vitrină expune creațiile săptămînii. Niciodată un model nu poate fi văzut aici două săptămîni de-a rîndul. „Nu ne putem permite pauze, spune Manuela Zaruc. Partenerii s-au obișnuit să le oferim, totdeauna, lucruri de calitate deosebită, atît ca modele cît și ca execuție. Prestigiul întreprinderii a devenit o cauză comună tuturor oamenilor noștri".

Petru Honciuc este directorul celei mai tinere unități industriale a Botoșaniului. Fabrica de izolatoare electrice din sticlă, unică în țară și una dintre puținele de acest gen din lume. Ca în toate locurile unde se produce sticlă, și aici există un cuptor imens, din care șuvoiul fierbinte curge în formele ce îl modelează, răpindu-i fascinanta frumusețe incandescentă pentru o alta, cel puțin la fel de impresionantă. Șablonul fragilității acestei noi frumuseți e negat de astă dată ; izolatoarele electrice născute astfel, suportă, pe liniile de înaltă tensiune ale lumii, sute de mii de volți. Le poți întîlni în Asia, în Europa, în America de Sud, în Canada. Le construiesc cîteva sute de oameni tineri. În cei 11 ani, cîți au trecut de la înființarea întreprinderii, a ieșit la pensie un singur om, iar pentru următorii 10 ani nu există nici o altă perspectivă de acest fel. Directorul răspunde uimirii mele zîmbind : „oameni tineri ai unui oraș întinerit".

Pagină realizată de
ROXANA P. MANOLESCU
și IONEL BEJENARU
Fotografie de
ELENA GHERA

Argumente

Întreprinderea de mașini-unelte din Arad este știută de ieșeni, și nu numai de ei, sub denumirea de „Strungul", cunoscută astfel pentru că ea produce strunguri de o structură foarte diversificată, strunguri care pot prelucra piese între 80—1 400 mm, cu greutate de pînă la 40 t. Denumirea ei este veche (din 1948 cînd a luat ființă unitatea) dar noul stă la loc de frunte aici. Mă asigură de aceasta înimosul director tehnic Mircea Roman și mă convinge prin cifre la fața locului ing. Viorel Codreanu, tehnologul șef al întreprinderii. Numai prin inventiile și inovațiile gîndite și aplicate în anul 1987, unitatea a beneficiat de un venit suplimentar de peste 7 milioane lei. Cum jumătate din producție este destinată exportului calitatea și competitivitatea pe piața mondială ale produselor nu admit nici un rabat; dovadă stă faptul că 90% din produse sînt realizate la nivel tehnic mondial ridicat, iar 4,6% peste nivelul tehnic mondial ridicat. Numai astfel mașinile pentru metalurgie, în special pentru fabricarea țevilor pentru foraj, ori mașinile cu comenzi numerice computerizate, adică numai prin calitate și superioritate tehnică au putut reduce importul atît pentru uzină, cît și pentru sectoarele economiei naționale. Și fiindcă veni vorba de reducerea importului, precizează directorul Roman, am înființat tot în anul acesta o secție de microproducție în care preparăm chit metalic pentru remanierea pieselor turnate, adezivi minerali, soluție de etanșare pentru eliminarea scurgerilor de ulei, precum și o rășină epoxidică numită DINOX prin care înlocuim complet bronzul.

„Iată doar cîteva din produsele pe care pînă acum un an le procuram, fiindu-ne foarte necesare, din import. Reușita noastră — și cînd zic a noastră mă gîndesc la ing. Emil Bozîndan, la ing. Maria Ivanca, la subing. Moldovan Ioan și ing. încă stagiar Adrian Bot, de la secția carcase, la maistrul Sava Sărăndan de la sculărie, la muncitorul Ștefan Mihaj de la secția montaj și la încă o mină de oameni care s-au zbătut zi de zi, au avut nopți nedormite pînă ce microproducția să intre în plină funcționare. Reușita noastră spuneam ne-a dat aripi, ne-a dat încredere în propriile forțe".

Între argumentele directorului sînt și rezultatele înregistrate pe linia economisirii materialelor deficitare. Bunăoară bronzul a fost înlocuit cu fontă antifricțiune, iar reperele de bronz masiv, cu repere din oțel, doar placate cu bronz pe suprafețele active. O probează, de asemenea, cele 20 de produse noi oferite exportului printre care de un succes deosebit se bucură strungul cu comandă numerică S.P. 500, C.N.C. și strungul paralel S.N. 401 — 501, celulele flexibile formate din 2 mașini și un robot computerizat și nu în ultimul rînd robotul industrial pentru deservirea mașinilor-unelte, o probează implementarea în producție a celor 140 de tehnologii noi și mai ales cele 60 de zile devans, cu care unitatea și-a realizat integral sarcinile la export pe anul 1987. Performanță pe care în acest an colectivul întreprinderii de mașini unelte din Arad face totul ca s-o depășească.

V. VARGA ■

Reportaj

CĂLĂRAȘI

Orgoliul bine întemeiat

Secretarul cu probleme organizatorice de la Comitetul Județean de Partid îi convocase pe toți maiștrii de la Uzina cocsochimică a Combinatului Siderurgic din Călărași. Se discutau probleme ale rolului, ale statutului acestei categorii de oameni pentru bunul mers al producției.

— Bateria de cocsificare are o mulțime de chichițe. Dacă nu le stăpînești, ca meseriaș, ca maistru, n-ai ce să cauți aici, spunea Nicolae Georgiu.

L-am ascultat minute în șir. În pauză am făcut cunoștință. Ne-am dat întîlnire în oraș.

— La baterie-i de lucru, nu glumă. Iar dacă ne-apucăm de povestit și se ivește o treabă, mie nu-mi convine să las sarcinile în seama altora. N-am liniște dacă știu că-i de lucru. Că așa s-a întîmplat zilele trecute. Se blocase o ușă la una din camerele de cocsificare. Nu se mai putea scoate din dispozitivul de manevrare. Chestie destul de gravă. M-au căutat imediat. Sigur că am pus în funcțiune mașina de rezervă, am închis camera, fluxul de producție a continuat nestingherit. Dar de „rezervă" nu trebuie să te atingi decît în situații deosebite. Pînă la ora zece noaptea ne-am chinuit. Afară, multe linii sub zero grade. Lîngă masivul ceramic, ca lîngă un cuptor încins. N-am plecat acasă decît atunci cînd am văzut ușa așezată în șțand.

La ora stabilită, Nicolae Georgiu, maistru principal mecanic la bateria de cocsificare nr. 1 de la C.S.C., a coborît din autoturismul proprietate personală.

— N-am îndrăznit să vin pe jos. M-aș fi murdărit din cap pînă-n picioare. Eu stau lîngă supermagazinul „Big" din cartierul Mircea Vodă. De ce nu s-or fi gîndind cei care răspund de curățenia orașului să rezolve mai rapid chestia cu străzile, cu aleile. N-ar strica un pic mai mult spirit gospodăresc, să știți.

— Bine, meștere, dar se construiește peste tot. Iată, numai în ultimii 20 de ani s-au dat în folosință peste 11 500 de apartamente, circa 100 000 mp spații comerciale, 4 școli generale, 4 localuri pentru licee industriale... E mai greu de menținut curățenia.

— Pentru nepricepuți e fi. Dar pentru niște oameni puși pe treabă, asta-i floare la ureche.

Dacă cineva l-ar scoate la muncă pe toți „plîmbăreții" ce fac umbră pămîntului degeaba, dacă ar folosi și zecile de căruțe particulare, ca să nu mai vorbesc de autobasculante, autocamioane, tractoare cu remorci existente la întreprinderi, în cîteva zile n-ar avea ce să facă. Aha, pe urmă ar trebui să întrețină! Așa-i. Dar cu stăruință, cu legea în mînă, s-ar rezolva. Ce, parcă Hunedoara anilor cincizeci sau Galațiul anilor șaizeci n-au fost la fel?

— Apropo, meștere, înainte de Călărași, unde ați mai lucrat?

— Tot în siderurgie. Din 1948 pînă-n 1951 am făcut școala profesională a fabricii Laromet din București. N-am rămas în Capitală. M-am reîntors în Brăila copilăriei mele. Zece ani am lucrat acolo. Pînă cînd am fost propus pentru școala de maiștri de la Galați. Unde m-am și stabilit o vreme. Mai întîi la Întreprinderea de Construcții și Montaje Siderurgice, iar, apoi, la Combinat. Pînă-n 1984. Cînd fostul director al Combinatului Siderurgic Călărași, m-a chemat aici. Cu avizul ministrului am venit.

Dar a ieșit o lucrare, clasa întîi. Eu le-am „păscut" pe toate cele 8 baterii de la Galați. Le cunosc bine și pe cele de la Hunedoara. Acum, nu că lucrez aici, dar mi se pare cea mai reușită.

— De ce? Are un grad de noutate, de modernizare mai mare?

— Nici pe departe! Aicea-i vorba de oameni. Bateria de la Călărași a fost luată în primire de niște meseriași puși pe treabă. Formați la școala Galațiului, bineînțeles, dar, parcă, mai ambițioși decît dascălii lor.

— Între „dascăli" vă socotiți și dumneavoastră?

— Să zicem că da. Numai că mie nu mi-au plăcut, n-am putut face casă bună cu puturoșii, cu mîncinoșii.

— I-ați înlăturat?

— Au plecat singuri. Meșterul meu, Ghiță, de la întreprinderea Laromet, m-a învățat să fiu exigent cu mine însumi. Adică, să nu fac lucru de mîntuială. Pe măturăcă dacă puneam mîna, să strîngem gunoiul, trebuia să rămînă locul curat ca-n casă. Ca să nu mai vorbesc de operațiunile pe care urma să le executăm ca ucenici. „Nu-ți îngădui, ne zicea meșterul, să faceți un lucru de două ori. Prostia, ca și fudulia, se plătesc!" Iar cînd era vorba să ne bage mîna în buzunar, pentru anumite abateri, nu se dădea îndărăt niciodată. Adică, de ce cînd știi, cînd poți, cînd ți se pretinde să execuți o treabă, oricît ar părea ea de neînsemnată, să n-o faci cum se cuvine? Aici e chestia de educație pentru muncă, în cultul muncii, cum sună lozincile de astăzi. Eu i-aș zice, de bun simț, de respect pentru propria ta meserie. M-ați întrebat de ce am venit cu mașina, cînd o plîmbare pe jos face poftă de mîncare, menține sănătatea organismului. Știți de ce? Din două motive: primul, că venind la această întîlnire, cunoscîndu-vă, prețuindu-vă munca dumneavoastră, care, la rîndu-vă, o apreciați atît de mult pe a mea, m-am gîndit că nu se cuvenea să mă vedeți cu încălțările înnoroiate; al doilea, e vorba de ambiția de a vă arăta că un maistru de la siderurgie se respectă și în alt mod, are mașină mică. Adică, vreau să zic, cîștigă bine, își poate permite să-și cumpere autoturism. Că și asta a fost una dintre ambițiile mele cînd am plecat de-acasă, de lîngă cele 6 surori ale mele: în genunchi de m-aș tîri, numai să învăț o meserie, să cîștig bine. Și nu oricare. Iată, mi-am văzut visul împlinit.

— Aud că bateria nr. 1 nu numai că își face planul în mod ritmic, dar cocsul scos din cuptoarele ei rivalizează cu cel mai bun din lume.

— Așa-i. Dar și aici, tot de la oameni a pornit. În primul rînd, de la conducere, de la inginerul Silviu Pasăre, șeful bateriei, de la colaboratorii direcți. Însă și de la directorul uzinei cocsochimice, inginerul Viorel Coposescu. Oamenii acestia-s ca argintul viu. Să vă dau cîteva exemple. După ce s-au elaborat primele șarje de cocs, în 1986, ne-am dat seama că nu există rampă de încărcare, pentru livrare. Inginerul Coposescu a găsit soluția. A dispus montarea sistemului de ciururire la rampa nr. 2, am încărcat cocsul cu Wola și l-am putut expedia. Țara avea mare nevoie de astfel de materie primă. Tot acestui om, al cărui cap este plin de idei — între altele e un pasionat radioamator, care și-a construit singur aparatul de emisie-recepție, numărîndu-se printre cei mai activi din zonă —, i s-a năzărît să îmbunătățim granulația. N-a apelat nici la uzina de reparații din combinat, nici la alții. Ne-a solicitat pe noi. Instalația de ciururire realizată la Călărași poate fi brevetată. Ce-l mai important, însă, cu ea se scoate un cocs cu granulație de circa 80 de milimetri, care-i căutat de turnătorii ca pita caldă. S-a renunțat la import. E o treabă nemaipomenită! Sau cu plîmbarea cocsului pînă la banda 54. Printr-un proiect ingenios, ieftin, sortarea se face la banda 10. Adică, nu se mai plîmbă materialul fără rost pe sute de metri, se economisesc utilaje, energie, materiale.

— Și în ședința aceea a maiștrilor, cînd v-am cunoscut, ea și la întîlnirea de astăzi v-ați supărat pe gospodarii orașului.

— Nici acum nu mi-a trecut. Combinatul are nevoie, acum, de cîteva mii de oameni pentru fluxul siderurgic integral. Astora le trebuie case, pentru ei, pentru familiile lor. De unde? Că ritmul de lucru, de prezări, îl știți: cam 1 000 de apartamente pe an. Dacă nu se pune piciorul în prag, Călărașiul nu-și va putea rezolva rapid problema locuințelor. Planul este bun, desigur, de circa 4 000 de apartamente într-un an. Pe cincinal, 20 000. Dar cine, cu ce să le construiască, dacă puterea locală nu-i decît pentru o mie de apartamente pe an? Sau evacuarea zgurii. Acum, cea de la oțelăria electrică se duce cu autobasculantele, la 10 km de combinat. Asta nu-i economie! Cînd o să pornească oțelăria cu convertizoare, ce se va întîmpla cu volumul acela de zgură? Iar construcția căii ferate uzinale, ca melcul... Or, ca să mă opresc la un ultim exemplu, neputința bazei de aprovizionare tehnico-materială. Noi, la combinat, folosim foarte multe ciocane. De diverse greutăți. În bază, de luni de zile, nici un tip. Păi, strămoșii noștri au inventat mai întîi ciocanul, și-apoi coasa... Iar noi, la sfîrșit de secol și de mileniu, să n-avem ciocane! Mi se par lucruri nefirești, unele din ele inexplicabile. Partidul, statul nostru au nevoie astăzi, aici, la Călărași, ca pretutindeni în țară, dar, mai ales, aici, de oameni de acțiune. Cine se înscrie în categoria aceasta, să rămînă. Cine nu, să cedeze locul altora. Că nu-i timp de așteptare. Nu-i cazul să încetinim ritmul. Revoluția-i în plină desfășurare.

AUREL DAVID ■

În așteptarea electrocarului

„Aversa" este o întreprindere în care se face industrie de performanță. Pînă într-un timp, aceasta a fost singura întreprindere din țară unde se fabricau pompe. Însă de cîțiva ani, de cînd se fabrică pompe și la Botoșani și la Strehaia, „Aversa" face în primul rînd pompe speciale, așa-numitele pompe de proces, a căror esențială însușire este de a-și păstra caracteristicile pe parcursul funcționării lor în condiții deosebite de presiune și temperatură. Această întreprindere bucureșteană este antrenată în realizarea mai multor programe prioritare pentru economia națională. Între altele ea face pompe, de exemplu, pentru centralele nuclearo-electrice.

Structura producției, de serie mică sau unicat, exprimă fără îndoială potențialul tehnic superior de care dispune „Aversa", ca și capacitatea profesională deosebită a oamenilor ei. După cum ne spune secretarul comitetului de partid, Petre Gherbezan, aproximativ trei sferturi din producția întreprinderii se situează la nivelul mondial. Se înțelege, performanța aceasta trebuie consolidată. Este chiar ceea ce oamenii întreprinderii se străduiesc să facă, în condiții care impun rezolvarea unor probleme specifice acestei întreprinderi. Una ar fi problema spațiului și a depozitării, iar a doua privește transportul. Sînt și considerente obiective, fără îndoială, care explică dificultățile întîmpinate în rezolvarea acestor probleme. Întreprinderea a crescut, s-a dezvoltat, dar într-un spațiu destul de restrîns. Fără exagerare, aici contează fiecare metru pătrat. Pentru folosirea cît mai chibzuită a spațiului, construirea unor depozite pe verticală a fost și rămîne o soluție. Tot astfel, în cadrul etapei a doua a acțiunii de modernizare, 3 din cele 17 depozite ale întreprinderii dispun de pe acum de sisteme mecanizate de încărcare-descărcare iar numărul depozitelor dotate cu astfel de sisteme va crește. Electrocarul nu va mai intra în depozit și nu va mai fi nevoie să i se asigure acolo un spațiu de manevră. Prin sisteme mecanizate pe șină i se poate aduce containerul afară. Evident, dacă electrocarul vine să-l preia. Cît privește faptul că el poate să întîrzie, asta e altă discuție.

În urmă cu un an, într-o discuție chiar pe această temă, a transportului inter-uzinal, notam că „Aversa" dispune de 27 de motostivuitoare și de 84 de electrocare și electrostivuitoare. Și spuneam că imaginea acestor mijloace de transport grăbindu-se încoace și încolo, unde e nevoie de ele, harnice ca niște albine, ar părea un pic idilică dacă avem în vedere că unele trebuie iarăși reparate numai la o oră sau două după începerea programului. Situația, acum, nu-i alta, atîta doar că numărul acestor mijloace de transport, cum vom vedea, este mai mic.

Maistrul Andrei Vasile, răspunzător de reparațiile acestor vehicule mici, dar capabile să transporte greutăți destul de mari, ne spunea că majoritatea electrocarelor și electrostivuitoarelor au depășit termenul de amortizare iar celelalte se află în apropierea acestui termen. Același lucru ne spune și acum, răsfoind același „Caiet studențesc" în care se află răspunsuri pentru orice întrebare privind vîrsta și în general viața oricăruia dintre aceste vehicule. Acestea au cîștigat bătăliile grele, nu încape îndoială, însă de la o vreme ele par obosite în ciuda destoiniciei unor mecanici de întreținere ca Gheorghe Mușat, Cristian Iacob, Cornel Dincă, Mihai Ghicioiu, sau a unor electricieni la fel de pricepuți ca Emil Barbu sau Rică Petre. Lăsînd la o parte înfățișarea acestor vehicule, care le face să pară trecute prin ciur și prin dirmon, important este că ele, totuși, merg, că reușesc să se deplaseze acolo unde e nevoie de ele. Te miri, cum reușesc, și răspunsul nu-l poți găsi, într-adevăr, decît în destoinicia unor oameni care se pricep să repare chiar și ceea ce altora li s-ar părea imposibil de reparat.

Maistrul Andrei Vasile are să ne spună, însă, o noutate: în ultimul an, 22 de electrocare și electrostivuitoare au fost casate. Și socoteala e simplă: în loc de 84, cîte avea în urmă cu un an, întreprinderea are acum 62. Pe de altă parte, nu e mai puțin adevărat că din vehiculele casate s-au putut recupera o seamă de piese de schimb care au fost și continuă să fie atît de necesare. De mai mulți ani, adaugă maistrul, casetele de direcție n-au mai putut fi procurate de la baza de aprovizionare aflată la Pitești și asta înseamnă că, în loc să aibă jocul volanului de pînă la 15 grade, cît este admis, vehiculele întreprinderii circulă avînd un joc al volanului chiar și de 40—50 de grade, făcînd necesare mișcări în plus, obositoare, și punînd în discuție, deopotrivă, siguranța circulației. Din diverse motive, între care și acela că numărul vehiculelor este mai mic, nu trebuie să ne mirăm dacă un electrocar este pus să ducă, uneori, 4 tone în loc de 2, dar cum din lipsa cilindrilor de frînă și a garniturilor pentru pompa centrală unele electrocare au frîna pe o singură roată, în loc s-o aibă pe minimum două roți, se înțelege că supraîncărcarea unui asemenea vehicul comportă riscuri. Cît privește acidul sulfuric necesar pentru bateriile electrice ale acestor vehicule, să notăm că de această problemă se ocupă la „Aversa", în cadrul serviciului aprovizionare, Cristina Niculescu și Doina Roșu. Pentru acest an, spun ele, cota este de 6 tone. Problema este însă că nici pînă acum întreprinderea nu a ajuns să știe furnizorul căruia trebuie să i se adreseze, cu toate că de la centrală ar fi fost de așteptat să parvină astfel de lămuriri încă din luna ianuarie.

Peste toate, așa cum arătam, e mină de oameni conștiincioși fac tot ce se poate ca electrocarele să nu întîrzie acolo unde sînt așteptate. Și uneori reușesc, alteori nu. Dar se străduiesc, fără îndoială, ca numărul vehiculelor care adorm pe drum să fie cît mai mic. Doar fiecare dintre acești oameni cunoaște importanța transportului intern dintr-o întreprindere, modul în care, între altele, el poate influența productivitatea muncii, iar „Aversa" a avut planificată în '87 o creștere a productivității cu 11 la sută față de '86 și are în acest an sarcina de a crește productivitatea, față de anul trecut, cu 9 la sută.

D. CONSTANTINESCU ■

pe vetre cu foc continuu

HUNEDOARA

Fiecare dintre ei, un meșter Manole

Hunedorean fiind, deși nu m-am născut în Hunedoara, am citit aproape tot ce s-a scris despre acest oraș, despre oamenii săi. Și s-a scris mult, foarte mult. Romane, piese de teatru, filme, cărți de reportaje... Personajul principal a fost, cu predilecție, siderurgistul Hunedoarei. Arareori, în umbra acestuia, a apărut și constructorul Hunedoarei. Puțini știu că Hunedoara, așa cum arată ea astăzi, așa cum a început să se contureze cam de prin anii 1950—1952, nu este numai „opera" oțelarilor, furnaliștilor sau a laminoriștilor marelui combinat siderurgic, a celor de la C.S.H., cum este numită pe scurt marea cetate a focului, ci, în egală măsură, dar absolut în egală măsură, și a celor de la I.C.S.H., inițiale care au însemnat pînă acum cîțiva ani, întreprinderea de construcții siderurgice din Hunedoara. Se subînțelege, din însăși denumirea întreprinderii, că I.C.S.H.-ul a ridicat furnalele, oțelăriile, aglomeratoarele, cocseria și laminoarele noi din Hunedoara, dar ceea ce trebuie să adaug imediat este faptul că tot ei au ridicat din temelii noile cartiere ale orașului. Dar, cum spuneam, dacă despre oțelarii și furnaliștii, cocsarii și laminoriștii Hunedoarei s-a scris mult, foarte mult, despre ceilalți eroi ai orașului, despre constructorii Hunedoarei, despre I.C.S.H., s-a scris puțin, foarte puțin. Eu însumi fac parte dintre acei reporteri care, sosiți la Hunedoara, au dat năvală pe platformele marelui combinat, atrași de fascinația focului și de spectacolul muncii, de eroismul, la propriu și la figurat, cu care siderurgiștii Hunedoarei băteau și bat încă toate recordurile în materie de siderurgie. Deși, în ceea ce mă privește, știam, ca orișice ziarist, ce mă așteaptă, am fost totuși surprins de amploarea lucrărilor, de dimensiunile halelor, de forfota de pe șantiere, de zecile de macarale, de betoniere, de mașini de tot felul, de mulțimea de oameni. Ceea ce a urmat a fost, la propunerea celor doi interlocutori de pînă acum, un fel de masă rotundă organizată în mare viteză la care au participat aproape 20 de muncitori, tehnicieni și maiștri, șefi de echipă și de formație, oameni a căror viață se confundă, de peste 30—35 de ani, cu însăși viața întreprinderii lor.

Cel mai în vîrstă dintre ei, Anton Constantinidis, bucureștean de felul său, dar venit aici, la Hunedoara, în 1952, cu un an înaintea înființării I.C.S.H.-ului, tocmai de la Reșița, ca tehnician în transporturi de șantier. Peste numai cîteva luni va ieși la pensie, ca maistru principal în construcții, ceea ce înseamnă că între anii 1950—1952, nu este numai „opera" oțelarilor, furnaliștilor sau a laminoriștilor marelui combinat siderurgic, a celor de la C.S.H., cum este numită pe scurt marea cetate a focului, ci, în egală măsură, dar absolut în egală măsură, și a celor de la I.C.S.H., inițiale care au însemnat pînă acum cîțiva ani, întreprinderea de construcții siderurgice din Hunedoara. Se subînțelege, din însăși denumirea întreprinderii, că I.C.S.H.-ul a ridicat furnalele, oțelăriile, aglomeratoarele, cocseria și laminoarele noi din Hunedoara, dar ceea ce trebuie să adaug imediat este faptul că tot ei au ridicat din temelii noile cartiere ale orașului. Dar, cum spuneam, dacă despre oțelarii și furnaliștii, cocsarii și laminoriștii Hunedoarei s-a scris mult, foarte mult, despre ceilalți eroi ai orașului, despre constructorii Hunedoarei, despre I.C.S.H., s-a scris puțin, foarte puțin. Eu însumi fac parte dintre acei reporteri care, sosiți la Hunedoara, au dat năvală pe platformele marelui combinat, atrași de fascinația focului și de spectacolul muncii, de eroismul, la propriu și la figurat, cu care siderurgiștii Hunedoarei băteau și bat încă toate recordurile în materie de siderurgie. Deși, în ceea ce mă privește, știam, ca orișice ziarist, ce mă așteaptă, am fost totuși surprins de amploarea lucrărilor, de dimensiunile halelor, de forfota de pe șantiere, de zecile de macarale, de betoniere, de mașini de tot felul, de mulțimea de oameni, și oameni.

Ceea ce a urmat a fost, la propunerea celor doi interlocutori de pînă acum, un fel de masă rotundă organizată în mare viteză la care au participat aproape 20 de muncitori, tehnicieni și maiștri, șefi de echipă și de formație, oameni a căror viață se confundă, de peste 30—35 de ani, cu însăși viața întreprinderii lor.

Cel mai în vîrstă dintre ei, Anton Constantinidis, bucureștean de felul său, dar venit aici, la Hunedoara, în 1952, cu un an înaintea înființării I.C.S.H.-ului, tocmai de la Reșița, ca tehnician în transporturi de șantier. Peste numai cîteva luni va ieși la pensie, ca maistru principal în construcții, ceea ce înseamnă că între

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

anii, în toată țara, lucrările sînt foarte mari și grele și delicate, în același timp, tehnologiile au evoluat, se cere mare finețe, se cere vocație de constructor la cel mai înalt nivel, dar, totodată, am construit, dacă se poate folosi acest termen, și oameni.

Ceea ce a urmat a fost, la propunerea celor doi interlocutori de pînă acum, un fel de masă rotundă organizată în mare viteză la care au participat aproape 20 de muncitori, tehnicieni și maiștri, șefi de echipă și de formație, oameni a căror viață se confundă, de peste 30—35 de ani, cu însăși viața întreprinderii lor.

Cel mai în vîrstă dintre ei, Anton Constantinidis, bucureștean de felul său, dar venit aici, la Hunedoara, în 1952, cu un an înaintea înființării I.C.S.H.-ului, tocmai de la Reșița, ca tehnician în transporturi de șantier. Peste numai cîteva luni va ieși la pensie, ca maistru principal în construcții, ceea ce înseamnă că între anii, în toată țara, lucrările sînt foarte mari și grele și delicate, în același timp, tehnologiile au evoluat, se cere mare finețe, se cere vocație de constructor la cel mai înalt nivel, dar, totodată, am construit, dacă se poate folosi acest termen, și oameni.

Ceea ce a urmat a fost, la propunerea celor doi interlocutori de pînă acum, un fel de masă rotundă organizată în mare viteză la care au participat aproape 20 de muncitori, tehnicieni și maiștri, șefi de echipă și de formație, oameni a căror viață se confundă, de peste 30—35 de ani, cu însăși viața întreprinderii lor.

Cel mai în vîrstă dintre ei, Anton Constantinidis, bucureștean de felul său, dar venit aici, la Hunedoara, în 1952, cu un an înaintea înființării I.C.S.H.-ului, tocmai de la Reșița, ca tehnician în transporturi de șantier. Peste numai cîteva luni va ieși la pensie, ca maistru principal în construcții, ceea ce înseamnă că între

Fiecare dintre ei, un meșter Manole

în vechea incintă a combinatului, ceva mai sus de locul primelor patru furnale ale vechii Hunedoare.

Din Mehedinți, de felul său, dintr-un sat cu nume de rezonanță în constelația vinurilor românești, din Corcova, Dumitru Gologan a sosit în Hunedoara în 1953, după ce a lucrat o vreme în București într-o serie de întreprinderi de mecanică fină. Despre ce fel de mecanică fină putea fi vorba pe atunci, în 1953, nu prea știm, dar știm că venit la I.C.S.H., chemat de tatăl său, care lucra la Teliuc, ca miner, și de frații săi, care lucrau la C.S.H., adică în combinat, s-a calificat în meseria de fierar betonist. De peste 20 de ani este șef de echipă și sub mîinile sale s-au născut cocseria și anexele, fabrica de dolomită, cea veche, de lîngă Castelul Huniazilor, furnalele 5—6, apoi furnalele de lîngă Blooming, noua fabrică de dolomită, cea de la Zlaști, o suburbie a Hunedoarei, laminorul de 1 300, cocseriei, apoi alte furnale, aici, la Hunedoara, sau în alte locuri. Munca grea și pretențioasă, încordată, pentru că nu e ușor lucru să zidești vatra unui furnal în care fonta clocotește la peste 1 000 de grade. O fisură, oricît de mică, sau o denivelare, oricît de ușoară, și totul s-a dus pe apa sîmbetei. Dacă, în materie de construcții, apa este cel mai necruțător controlor de calitate, în materie de vetre industriale, cu zidiri în șamotă, focul și metalul topit sînt de zece ori mai exigente.

„Fără nici o meserie în buzunar, dar tînăr și dornic de muncă, veneam, zice Gheorghe Chirică, aici la Hunedoara, prin 1958, tocmai din Mizil, de lîngă București, sau Ploiești, cum vreți să-i spuneți. De ce am venit tocmai la Hunedoara ? Nu știu, dar așa era moda pe-atunci : vrei să-ți faci o meserie, vrei să faci ceva în viață, atunci du-te la Hunedoara ! Și chiar așa a și fost. M-am făcut sudor și în clipa de față conduc o brigadă de instalații electrice.

Cam tot atunci venea, dar din județul Cluj, ca lăcătuș, Arpad Kallos. „M-aș fi putut duce, își amintește, la Sibiu, dar am venit aici, la Hunedoara, la I.C.S.H. Auzisem că au mare nevoie de oameni tineri, calificați și necalificați. Și, într-adevăr, era multă nevoie de brațe de muncă. Erau atîtea de multe de făcut că, mi-am zis eu pe atunci, o să îmbătrînim și tot nu o să apucăm să le facem pe toate. De îmbătrînit, am mai îmbătrînit, dar uite că le-am cam făcut pe toate, plus altele pe deasupra, adică am mai plecat și în alte orașe să construim și acolo fabrici".

Interesantă este, ca să zicem așa, și evoluția lui Ioan Muriu, sosit în Hunedoara în anul 1950. Avea, pe-atunci, doar 19 ani și voia să se califice. S-a calificat ca lăcătuș montator și este, desigur, unul din primii muncitori ai I.C.S.H.-ului care tocmai se înființa. A muncit, împreună cu formația sa, la aproape toate construcțiile industriale ridicate de întreprindere în Hunedoara sau în țară. „Mai am, zice, cîțiva ani de tras, și, gata, la pensie, dar tare aș lua-o de la capăt. A fost, nu zic nu, o viață nu tocmai ușoară erau multe de făcut, zi și noapte trebuia să fii mereu la datorie, să faci mereu dovada, zi de zi, prin muncă, nu prin vorbe, că ții la „familia" I.C.S.H.-ului, dar, dacă aș putea, aș lua-o iar de la capăt, fără să stau o clipă pe gînduri. Ce mai, mi-a plăcut foarte mult viața pe care mi-am trăit-o aici, la I.C.S.H.!".

Mai tînăr cu aproape 10 ani, Cornel Prodea sosea în Hunedoara în 1958, ca absolvent al unei școli tehnice medii din Sibiu. „Cu diploma de electronist, specialist în electroaparataj, în buzunar, eram cineva în perioada aceea, îți aduce ei aminte. Aveam să-mi dau repede seama că, pus să descifrez problemele de electrotehnică de la laminoarele din Pești, trebuia să încep să învăț din nou meseria. Am învățat-o. Una din ultimele mari realizări, instalația de turnare specială a oțelului în vid de la Oțelăria electrică II".

Au mai participat la această așa-zisă masă rotundă, organizată, cum am mai spus, în mare viteză, maistrul principal Petre Sîrbu, Emil Livezeanu, șef de echipă, șeful de echipă, Vasile Pavel Faur — șeful de formație Ion Artean, Arpad Kalos, lăcătuș, fiecare oferindu-ne alte și alte amănunte despre anii de începuturi ai I.C.S.H.-ului, despre devenirea lor ca oameni, despre zeci și zeci de alte și alte obiective la a căror temelie și-au pus, în mod simbolic, semnătura.

VICTOR NIȚĂ

GALAȚI

Întrebări și răspunsuri la tablă

O trecere în revistă a tuturor articolelor realizate la Institutul de cercetări și proiectări pentru fabricația produselor plate și acoperiri metalice din Galați, mai pe scurt I.C.P.P.A.M., ne-ar obliga să cheltuim un spațiu tipografic imens. În consecință, ne-am oprit asupra celor mai recente cercetări, iar dintre acestea cu precădere asupra celor ce au un pronunțat impact nu numai cu solicitările în sine ale metalurgiei, ci și cu viața noastră de toate zilele. Nu mică ne-a fost surpriza să aflăm și să notăm că pentru întreprinderea „Ciocanul" din Nădrag, de exemplu, este în curs de execuție o instalație pentru bandă de oțel, plumbuit. Ei bine, veți spune, asta nu e decît o bandă de oțel plumbuit. Vă veți schimba, credem, părerea cînd veți afla că din această banală bandă plumbuită, pentru prima dată obținută la noi în țară, se vor fabrica rezervoarele de benzină pentru autoturismele Dacia, Oltcit și ARO. Mai mult decît atît, prin instalația respectivă se va înnoi și moderniza întregul flux tehnolgic de la „Ciocanul", o întreprindere prea puțin dotată cu tehnica de ultimă oră. O cercetare, deci, cu o

bătaie mai lungă, așa cum este și cea dedicată tablei pentru confecționarea conservelor sau a capsulelor de tot felul. O tablă banală, veți spune din nou, o tablă oarecare, dar lucrurile nu stau chiar așa. Este vorba de o tablă specială cu calități deosebite, o tablă pe care o importăm și plătim sume deloc neglijabile. Au fost concepute în acest sens două instalații pentru tablă și benzi aluminizate, sau acoperite cu aliaje de aluminiu-zinc. „Sînt, ne asigură interlocutorul nostru, două cerințe aflate de multă vreme în discuție și care vor fi rezolvate în curînd. Din punctul nostru de vedere, a adăugat dînsul, cercetarea este încheiată". Alte realizări de ultimă oră : benzi pentru industria electrotehnică, benzi de fier fără remanență magnetică, benzi de oțeluri aliate pentru reîncărcarea cu sudură a cilindrilor de laminoare, sau benzi pentru cartelele mașinilor de tricotat și benzi electrozincate pentru tuburile cinescopice ale televizoarelor. „După cum se vede, folosim, avea să precizeze inginerul Iuliu Ovesea, foarte des cuvîntul benzi. E și normal, pentru că o grosime cuprinsă între 0,15 și 2,5 milimetri, ceea ce înseamnă grosimea unei lame de ras. Datorită acestor performanțe atinse pentru prima oară la noi, produsele sale, din care am enumerat pînă acum cîteva, sînt intens solicitate de o sumedenie de întreprinderi din țară. „Am pus pe picioare acest microlaminor, ne spune inginerul Ovesea, cu scopul de-a valorifica o serie de materiale rezultate din producția mare a laminoarelor gălățene. Dar atît de eficient și de necesar, în același timp, s-a dovedit acest microlaminor, încît am trecut la proiectarea unuia nou, cu două caje, fapt ce va dubla, dacă nu va tripla chiar, microproducția noastră de aproximativ 37 milioane de lei pe an... Volumul microproducției este, subliniem noi, important, fără doar și poate, dar nu valoarea sa este determinantă, ci reducerea unui import dificil, cu zeci și chiar sute de produse în cantități nu prea mari, foarte greu de obținut pe piața externă. Munca și ideile unor ingineri ca Petre Oane, Dumitru Melcescu, Nicu Teodorescu și Angela Ivan, sau ale unor chimiste ca Mădălina Giuglea și Lidia Benea — autori ai unor soluții, proiecte și instalații, inclusiv tehnologii solicitate cu stringență de zeci și zeci de întreprinderi din țară, de zeci și zeci de domenii ale activității economice, și, în același timp, posesori a zeci de brevete de invenție — munca și ideile lor, sînt tot atît de extraordinare, deși par insignifiante, ca și cercetarea de vîrf a unui colectiv condus de inginerul Sandu Cornel. Este vorba, în esență, de o preocupare de ultimă oră privind acoperirile metalice în vid a materialelor de tip continuu, adică benzi, sîrme etc. „Da, este reconfortant să vezi gîndirea tehnică în acțiune, să urmărești cum se evaporă un metal, cum se transformă în ioni care, dirijați electromagnetic, vor acoperi, într-o rețea savantă și bine delimitată, suprafața unui metal. Este reconfortant, firește, să faci ceea ce n-a mai făcut nimeni în țara asta, să faci o aluminizare, o cuprare sau o cadmiere în vid ! În ceea ce privește această cercetare de vîrf colaborăm cu colegii noștri de la Facultatea de mecanică din Galați. Noi punem un preț la fel de mare pe oricare cercetare, fie că ea va finaliza o acoperire metalică necesară unor materiale folosite, să zicem, în centralele nucleare, fie acoperirea unor materiale folosite pentru confecționarea banalelor, dar atît de necesarelor capsule de la sticlele cu apă minerală, bere, sucuri, sau alte și alte sticle. A cerceta înseamnă, după părerea încetățenită în institutul nostru, a oferi o soluție tehnică intens solicitată de fluxurile tehnologice ale diverselor domenii de activitate din economia noastră".**

Acestea fiind zise, transcriind această veritabilă profesie de credință a cercetătorilor metalurgi din Galați, rostită de inginerul Iuliu Ovesa nu ne mai rămîne decît să punem punct acestui reportaj dedicat unor oameni a căror gîndire tehnică o vom regăsi în curînd în obiectele care ne înconjoară în viața noastră de toate zilele.

N. VICTOR

Semănatul: grabnic și cu mare grijă!

Mai intîi să consemnăm o notă cu aspect general, caracteristică desfășurării campaniei agricole de primăvară pe ogoarele unităților din județul Călărași. Imediat ce vremea a devenit prielnică, semănatul a fost reluat sub semnul unei ample mobilizări. În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu se fac toate eforturile pentru grabnica finalizare a acestei lucrări, pentru folosirea fiecărei ore bune de lucru, pentru a respecta perioada optimă a semănatului fără ca, în acest caz, graba să strice treaba. Dimpotrivă : calitatea lucrărilor este cuvîntul de ordine pretutindeni. În cîmp sînt concentrate acum numeroase forțe umane și mecanice, fapt ce reliefează grija maximă ce se acordă însămînțărilor prin intensificarea eforturilor în vederea obținerii unor producții cît mai mari. Măsurile întreprinse pentru pregătirea temeinică a campaniei denotă o eficientă activitate desfășurată de consiliile populare și organizațiile de partid de la sate pentru mobilizarea exemplară a mecanizatorilor și specialiștilor, care au datoria, în aceste zile fierbinți de campanie, să nu precupețească nici un efort și să acționeze cu înaltă răspundere.

În centrul atenției trebuie să se afle, în continuare, preocuparea pentru creșterea la maximum a ritmului de lucru. Pentru îndeplinirea acestor obiective, cum spuneam, s-au luat toate măsurile tehnice și organizatorice, din rîndul cărora se cuvine subliniat faptul că întregul necesar de sămînță a fost asigurat, iar semănătorile se află în brazdă zi-lumină. Iată cîteva secvențe surprinse, zilele acestea, în trei unități din CUASC Cuza-Vodă.

■

Se reținem pentru început cîteva impresii de la IAS Mircea Vodă, unitate care a primit recent înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Aici, în fosta baltă Iezeru, semănatul s-a început mai tîrziu, dar oamenii n-au căutat scuze și justificări, ci soluții menite să ducă la recuperarea restanțelor. Soluțiile, spune directorul unității, inginerul Gheorghe Costea, nu ni le-au dat alții, ci șefii de fermă, specialiștii noștri, care s-au grăbit să treacă la pregătirea patului germinativ, lucrare făcută nu numai cu grijă, ci și diferențiat de la o solă la alta, luîndu-se în seamă condițiile din această primăvară. Apelînd la experiența acumulată pînă acum, pe terenurile cultivate cu păioase s-a executat discuirea și erbicidarea, specialiștii fiind cu ochii pe ceas și pe agregatele complexe care au intrat în brazdă dis-de-dimineață, lucrînd pînă către miezul nopții, la lumina farurilor. Sămînța de floarea soarelui și fasole a fost aleasă la masă, în vreme ce semănătorile au avut, și au, zi de zi, un front larg de lucru. Cu toate acestea director nu și-a găsit, într-o zi de duminică, nici măcar o oră de răgaz pentru a-l însoți pe fiul său la olimpiada de matematică. A rămas în cîmp, în preajma semănătorilor. Obicei pe care l-a deprins de pe vremea cînd era șef de fermă și lucra cu Alexandru Dima, de la care a învățat, mărturisește, cum se obțin peste 8700 kg orz la hectar, cu precizarea că bătrînul Dima e șef de fermă din 1983, iar înainte a fost muncitor. De la el și de la inginerul șef al IAS, Vasile Bogatu, aflăm că pe 250 hectare, cultivate cu în pentru sămînță, furaje și sfeclă de zahăr, semănatul a fost încheiat încă de la sfîrșitul săptămînii trecute. Șase semănători se află în brazdă. Semănatul florii-soarelui pe o suprafață de 400 hectare e pe sfîrșite, însă, șefii de fermă Elena Marta Bogatu și Sergiu Dragomir n-au stare, după expresia maistrului mecanic Lazăr Pompiliu, secretarul comitetului de partid, care s-a mutat cu casa și masa aici în Baltă, pregătit să intervină la nevoie. Pînă acum n-a fost cazul, deoarece șeful sectorului de mecanizare, inginerul Paul Alecu, și merceologul Grigore Jecu s-au îngrijit de semănători și de tractoare, cînd ele au fost în ateliere și aveau nevoie de piese de schimb. După floarea soarelui, urmează porumbul și soia. 36 de semănători sînt pregătite să cutreiere cîteva mii de hectare, minuite de oameni întreprinzători, despre neodihna lor „vorbesc" cearcănele din jurul ochilor și directorul unității, care nu are ce le reproșa.

Înainte de a pleca să reținem o inițiativă judicioasă, care explică ritmul alert pe care IAS Mircea-Vodă îl înregistrează la semănat : alimentarea tractoarelor cu motorină se face în tabăra din cîmp. Avantaje : nu se mai irosește timp, iar frontul de lucru creat pentru semănători este, de la o zi la alta, de 700 de bectare. Teren afînat, tocmai bun pentru a prinde mirabila sămînță.

■

La Cooperativa din Grădiștea, unde am făcut următorul popas, prima veste pe care o aflăm e că ferma inginerului Vasile Ciobanu a încheiat semănatul ovăzului. Alte semănători trag ultimele brazde la semănatul florii-soarelui, ne spune Gheorghe Dragoman, inginerul șef al cooperativei. În cîmp e prezent și președintele biroului executiv al consiliului popular, Florian Iancu. Către prînz sosește și Anghel Mușat, președintele cooperativei. Nu venea din sat, ci de la sola de lîngă vie, de la Casa albă, cum îi spun localnicii, unde, aflăm, zece agregate complexe lucrau la pregătitul terenului. Începînd de mîine, spune președintele „le vom aduce mecanizatorilor hrană caldă. Le-am adus și paturi să aibă unde dormi". Auzind de paturi, Ștefan Nistor, abia coborît de pe tractor, e tentat să creadă mai degrabă că Anghel Mușat glumește, pentru că el ar fi primul care n-ar avea somn și nu l-ar lăsa nici pe ceilalți să închidă un ochi, amintindu-le întruna că timpul nu așteaptă, iar semănatul trebuie încheiat în cîteva zile. La Grădiștea s-a semănat, în acest an, ovăz superelită și sfeclă de zahăr drajată. Încă un motiv în plus ca terenul să fie bine pregătit și afînat. Toate lucrările se execută sub semnul urgenței, cu grijă și maximă atenție. Semănatul porumbului e acum în... floare. La pregătirea terenului se lucrează în schimburi prelungite, iar acest lucru îl știe și poștașul Constantin Cristea, care de 20 de ani poartă veștile pe drumurile lungi ale satului Cunești, în apropierea căruia se lucrează intens și cu viteză sporită la semănatul porumbului. La semănatul ovăzului s-au folosit tractoare L-445, mașini care economisesc 3 litri de motorină la fiecare hectar. Cu motorina economisită s-au pregătit cîteva zeci de hectare pentru semănat, spune președintele cooperativei, care pleacă grăbit către magazia de semințe „să nu încurce cei de acolo sacii și etichetele". Plecăm și noi la cooperativa din satul Rasa...

■

...unde se simte din plin „pulsul" campaniei. Discurile și combinatoarele au împins cîmpul. Terenul e mărunțit și nivelat ca în solarul din curtea lui Stan Marin, zis Zugravu, unul dintre gospodarii comunei Grădiștea, gospodar despre care primarul Florian Iancu spune „c-a predat în fiecare an roșii, ardei și vinete cît alți cinci săteni la un loc". La întrebarea noastră cum decurge pregătirea terenului, președintele cooperativei din Rasa, Mihai Ioniță, nu ezită să răspundă. „Am pregătit — ne explică acesta — 200 de hectare în avans. După trei zile de la declanșarea campaniei am izbutit să semănăm tot ce s-a pregătit cu o zi în urmă. Ne grăbim să nu pierdem apa din sol. Mazărea pentru boabe, sfecla furajeră și sfecla de zahăr le-am terminat la începutul acestei săptămîni". Luînd în calcul ritmul bun de lucru de pînă acum sîntem tentați să-l credem pe președinte cînd spune că „azi, mîine încheiem semănatul porumbului și soiei pe mai bine de 600 hectare". Cooperatorii, care au încheiat lucrările în vie, au venit să dea o mînă de ajutor la stringerea resturilor vegetale. Ai impresia că satul s-a mutat în cîmp...

IULIAN TALIANU ■

Vestiții grădinari ai Aradului

Fie că ninge, fie că plouă, în cocheta clădire de pe șoseaua națională Arad — Timișoara — Stațiunea de cercetare și producție legumicolă „Aradul Nou" —, degeaba nu se stă niciodată. Chiar și atunci cînd pămîntul este cu totul amorțit, aici se pregătesc bijuterii vegetale, cărora, an de an, li se adaugă tot mai multe carate. Este și rostul pentru care, în urmă cu aproape 15 ani, s-au adunat cîțiva cunoscători ai savantelor împletiri genetice : crearea de soiuri și hibrizi de legume cu ridicat potențial de producție, de calitate superioară, extrem de rezistente la boli și dăunători, producerea de „Elite" și „Superelite", destinate unuia dintre cele mai mari și importante bazine legumicole ale țării. Loturile demonstrative organizate în șase județe ce intră în zona de influență a Stațiunii — Arad, Timiș, Bihor, Caraș-Severin, Sălaj, Satu Mare — certifică anual peste 500 hectare de legume.

— Patronăm întreg vestul țării — afirmă cercetătorul Gheorghe Neamțu — și orice problemă legată de legume, începînd de la cercetare pînă la producție, nouă ne revine.

Ca niște adevărați căutători de comori, oamenii stațiunii bat drumurile satelor în lung și-n lat, întrebînd pe fiecare ce mai cultivă prin grădinile lor. Această curiozitate a dus în ultimii ani la descoperiri cît se poate de valoroase. Există încă o serie de „populații" de legume cunoscute și transmise din tată-n fiu pe suprafețe extrem de restrînse, ignorate însă, pe plan național. Ca un vechi cîntec bătrînesc, mai știut doar de cîțiva oameni ai satului, varza de Socodor — spre a lua un exemplu — mai înflorea numai la cîțiva gospodari. Descoperită de cercetătorii „Aradului Nou", s-a constatat că posedă indici de productivitate și calitate superiori tuturor soiurilor existente în cultură, pe suprafețe mari făcînd adevărate minuni. Greutatea căpățînilor ajunge la 4 kg, iar producția medie la hectar este de 80 de tone. La fel s-a întîmplat cu pătrunjelul de rădăcină „Selecția Arad", sau cu ardeiul de Șiria, provenit din comuna al cărei nume îl și poartă.

— Vocația noastră este ardeiul — glumește cercetătorul Ioan Frenț, părintele „Galbenului de Arad", un ardei atît de mare, încît pare neadevărat. Specific ne este și ardeiul pentru boia, chiar anul acesta avem un nou soi. Stațiunea are patru ferme semincere, în care se studiază pe cîmpurile de selecție cam 150 de linii anual, obținîndu-se importante cantități de semințe. Ca noutate ar fi de menționat cele două ferme de mincere cît și de consum, prin acordarea de asistență tehnică și implementarea rezultatelor experimentale obținute atît la noi cît și pe plan național.

Pe lîngă soiurile noi, cum este „Galbenul de Arad", cu o capacitate de producție de 40 tone la hectar pentru consum și 100 kg semințe, a doua „pasiune" a cercetătorilor stațiunii „Aradul Nou" o constituie cultura de ceapă. Soiul „Stuttgart" a adus la recoltare 40 tone la hectar pentru consum și 600 kg sămînță.

— Extrem de important este pentru noi — ne semnalează directorul stațiunii, Haralambie Popescu — faptul că se preconizează ca la soiul de ceapă „Diamant" să se semene direct, fără a se mai trece prin faza de arpagic. Se elimină o verigă a lanțului tehnologic care presupunea pînă acum o muncă fantastică. Se va semăna direct și ardeiul boia — Linia 6, fără a mai produce răsad. Experimentările făcute în stația pilot au dat rezultate cît se poate de satisfăcătoare.

Chiar dacă marile „iubiri" ale cercetătorilor „Aradului Nou" rămîn ardeiul și ceapa, ei se apleacă cu aceeași grijă asupra tuturor legumelor de care știu că avem cu toții nevoie. Tomatele din soiul „Unirea" produc la ei 50 de tone pe un hectar, iar castraveții de Bistrița, extrem de gustoși pentru salate, dau cam 150 de kg de semințe. Pentru cămările iernii, cercetătorii nu doar ne recomandă, ci ne și pregătesc soiul „Cornișon", cu fructul mai mărunt, pretindu-se mult mai bine la murat. Ar fi, desigur, multe de spus și despre vinete ori conopidă, mazăre și fasole, salată și ridichi, ba chiar și despre pepenii galbeni ori verzi, toate de elită, pentru că oamenii „Aradului Nou" nu pot concepe un soi care să nu fi încorporat, pe lîngă munca amelioratorului și pe cea a fitopatologului sau a biochimistului. Gîndul final al oricărui cercetător în domeniu se duce mereu către producții mari și sănătoase. Munca anilor din urmă îi poate îndreptăți pentru vremea ce vine, la pronosticuri îmbucurătoare.

— Producția anului acesta va fi, după părerea noastră, cea mai mare de la înființarea stațiunii. Pregătim 20 de milioane de fire de răsad pentru tomate, ardei, vinete, varză. Avem în amenajare încă 3 ha solarii și 2 ha „seră-înmulțitor", pentru producerea răsadurilor. În final se vor obține pe pămînturile noastre 10 000 tone de legume, din care 8 000 sînt destinate fondului de stat. Ca produs secundar, vom da 400 tone suc de roșii. Așteptăm doar să se zvînte pămîntul și vom lăsa halatul laboratorului pentru cizmele de cauciuc ale fermierului. Acum s-a început repicatul, iar răsadurile sînt pregătite. Pe măsură ce timpul ne va permite, vom trece la semănatul legumelor de primă urgență : mazărea, rădăcinoasele, arpagicul. Vom avea, veți vedea, un an bogat !

LIANA MOLNAR ■

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

E bine, dar se poate şi mai bine!

Ce ne dezvăluie un raid prin unităţi comerciale din Piatra Neamţ

De vină este doar cîntarul!

De această dată am însoţit o echipă de control ai oamenilor muncii din Piatra Neamţ, posesoarea legitimaţiei colective nr. 189 şi alcătuită din Constantin Mihai, Anton Matei, Victor Adăscăliţei şi Vasile Obreja, patru cetăţeni destoinici şi intransigenţi care şi-au sacrificat toată după-amiaza lor liberă, efectuînd un control de rutină prin cîteva unităţi comerciale reprezentative din municipiul de la poalele Muntelui Pietricica. Vizavi de unele neregului şi lipsuri inerente, mai mult formale, generate de imperfecţiuni administrativ-organizatorice şi de aprovizionare, am întîlnit o serie întreagă de experienţe şi aspecte pozitive, demne de consemnat.

Cofetăria „DIANA". Deschisă nu demult într-un local mai vechi, ingenios reamenajat, se impune prin curăţenie exemplară, printr-o ambianţă caldă şi deosebit de primitoare, prin serviciu prompt şi civilizat. Varietatea şi prospeţimea produselor de cofetărie oferite, atitudinea îndatoritoare, plină de respect faţă de clientelă, i-au adus repede faima şi ar putea trece uşor drept o unitate model pe ramură, dacă ar lichida o anume anomalie : la servitul profiterolului sau al altor preparate cu frişcă se folosesc în mod nepermis cupe aproape perfect asemănătoare ca formă, dar diferite din punct de vedere al capacităţii şi greutăţii : cupe metalice de 80 grame şi de 120 g. Consumatorul nu le deosebeşte şi, în cazul cînd este servit cu cupa de 120 g, poate fi uşor frustrat de cantitatea de produs ce i se cuvine. Minusul în dauna lui poate fi astfel de pînă la 40 de grame, ceea ce nu-i deloc puţin. Recîntărirea conţinutului a 10 cupe cu frişcă, pregătite pentru desfacere, a dovedit aceasta. Echipa de control a recomandat să se folosească un singur fel de cupă. Rămîne de verificat dacă Iosefina Bogdan, şefa unităţii, s-a conformat acestei îndreptăţite recomandări.

Restaurantul „PIETRICICA". La ora cînd echipa de control şi-a început investigaţia, se aflau puţini consumatori în localul considerat de categoria I. După nici 3 minute scurse de la aşezarea lor la o masă curată, iată că noii veniţi sînt observaţi şi băgaţi în seamă de ospătara Elena Moise. Femeia îşi verifică mai întîi ţinuta, se prezintă atent şi îşi oferă cu politeţe serviciul. I s-au comandat patru coniacuri. A urmat o servire impecabilă. Plata a fost pretinsă corect. La recîntărire s-a putut constata că fiecare pahar conţinea exact cantitatea de coniac comandată : o sută de grame, nimic în plus sau în minus. O notă bună ospătarei.

Alte constatări pozitive : tacîmurile şi vesela sînt curate, urmare a obişnuitei lor spălări cu detergent şi apă caldă ; meniuri variate, reflectînd respectarea strictă a gramajelor şi reţetelor de preparare ; personalul se prezintă în echipament corespunzător şi poartă nelipsitele ecusoane.

O observaţie negativă, totuşi : bucătăreasa Silvia Popeanu de la linia de autoservire se foloseşte frecvent de un polonic cu smalţul deteriorat, contrar regulilor de igienă prevăzute pentru unităţile de alimentaţie publică, iar Lucreţia Călugăru, care are în răspundere spălatul veselei, nu-i suficient de atentă şi uneori lasă farfurille nedegresate. S-a atras atenţia ca şi astfel de deficienţe să fie pe viitor evitate. Să se scoată complet din uz acele tacîmuri şi vase care nu corespund normelor sanitare.

Magazinul alimentar „UNIC", cea mai reprezentativă unitate cu autoservire, este amplasat în plin centrul municipiului şi dispune de un spaţiu modern, corespunzător dotat pentru prezentarea şi desfacerea mărfurilor. La ora efectuării controlului era foarte bine aprovizionat cu o gamă întreagă de bunuri alimentare de larg consum : zahăr, ulei, orez, mezeluri, apă minerală, sare, hîrtie igienică, bere la sticlă, făină de porumb, mai multe sortimente de vin la sticle de un kilogram, de trei sferturi etc. Toate produsele sînt frumos expuse în galantare şi rafturi, au afişate la vedere preţurile de vînzare.

...În magazia de mină Dumitriţa Proca tocmai preambalează zahăr, mălai şi orez în pungi de 1 kg şi 3 kg. Recîntărind, în faţa şefei de unitate, Niculina Ferenţ, 5 pachete cu orez şi 5 pachete cu mălai, s-a constatat la orez o lipsă de 45 grame, iar la mălai 60 grame. La zahăr minusul era doar de 7 g per 5 pachete a cîte un kilogram. Cerînd explicaţie, s-a motivat că de vină ar fi doar cîntarul, că e... normal la un kilogram să se dea în minus sau în plus zece grame. Bineînţeles, asta după optica şefei de unitate şi a lucrătoarei de la preambalare. Niciodată însă nu s-a „greşit" în plus, ci numai în minus, adică în dauna cumpărătorului ! De aici se impune o concluzie, anume să se regleze precis cîntarul şi cinstea celor care cîntăresc. Altfel, preambalatoarea de la „UNIC" poate fi uşor suspectată de necinste. Şi, legat tot de aceasta, ar mai fi o constatare : pe pungile preambalate nu este aplicată ştampila unităţii, cu semnătura preambalatorului şi denumirea produsului, aşa cum prevăd indicaţiile în vigoare. Dacă există, de ce nu se respectă aceste indicaţii ?

„COSMOS" este denumirea magazinului nr. 3 de produse electrice, aparţinînd I.C.S.M.L. Şi aici echipa de control a constatat multe lucruri bune : o aprovizionare corespunzătoare cu o gamă diversă de articole electrice, electronice şi de uz casnic de folosinţă îndelungată ; toate mărfurile expuse corect în sala de vînzare, în vitrine şi rafturi au preţurile afişate conform indicaţiilor ; personalul vînzător dă dovadă de respect şi solicitudine faţă de cumpărători, are atitudine civilizată. Deşi controlul a „căzut" imediat după un inventar minuţios, noile mărfuri primite şi-au găsit de îndată locul în rafturi şi în vitrine, întregul magazin reintrîndu-şi repede în activitatea normală. Cum merge desfacerea televizoarelor color ? s-a interesat echipa de control.

— Pe baza programărilor — a răspuns în deplină cunoştinţă de cauză Zenoviea Berea, vînzătoare,loctiitor al şefului de unitate.

— Am putea consulta şi noi acel tabel ? întreabă controlorul C. Mihai.

— Vi-l pun la dispoziţie ; la noi se respectă strict ordinea aprobată.

— Mai aveţi două televizoare color în magazia de mină...

— Au venit de curînd. I-am şi anunţat pe clienţii în drept şi, azi-mîine, vin să le ridice.

— Dar cu radiocasetofoanele astea paţru, ce-i cu ele ?

— Prezintă mici defecţiuni. Depanatorii lucrează deja la ele. Sînt foarte frumoase, într-adevăr, şi, chiar dacă costă aproape 6 000 de lei, s-au vîndut ca pîinea caldă. Îasul le produce, sînt extraordinare, păcat că nu ne vin mai multe.

— Startere de 20 watţi aveţi ? se interesează un client.

— Avem şi de 20, de 25, de 40 de waţi, inclusiv universale.

— Dar casete ORWO, lanterne pe baterii ?

— Şi din astea avem ; dacă vă uitaţi bine, le găsiţi expuse şi în vitrină.

E nevoie, totuşi, de ordine, de mai multă ordine în depozitul şi în magazia de mină. Unele produse, cum sînt casetele ORWO, lanternele pe baterie din import, trebuie dirijate mai operativ spre desfacere, conchide echipa de control.

Mai mult spirit gospodăresc nu strică.

MIHAI STĂNESCU ■

Reţete şi tergiversări

Redăm adesea în paginile noastre aspecte din activitatea echipelor de control al oamenilor muncii, formă democratică de acţiune pentru asigurarea calităţii muncii, a legalităţii în toate sectoarele de activitate. Eficienţa acestor controale este, desigur, atent urmărită de către comisiile special constituite. În acelaşi timp, însă, echipele de control revin adesea în unităţile controlate, verificînd aplicarea întocmai a indicaţiilor obligatorii, consemnate şi în procesele verbale încheiate.

„Este vorba, în primul rînd, de unităţile în care am constatat deficienţe foarte grave. Îndeplinim astfel nu numai o datorie morală ci şi una legală, aceea de a urmări şi asigura eficienţa controlului oamenilor muncii — ne spun **Mihai Cozma**, şef de colectiv la Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru construcţii de maşini, şi **Alexandru Bradu**, pensionar, din comisia de control al oamenilor muncii, din Capitală, pe care îi însoţim în două asemenea reveniri în unităţi de alimentaţie publică din sectorul agricol Ilfov : bufetul din comuna Mogoşoaia şi gogoseria din comuna Buftea, controlate în ianuarie 1988 şi, respectiv, în iunie 1987.

Nu există carte de bucate ?

Ne oprim, pentru început la Buftea. În controlul efectuat în ianuarie 1988, deci în urmă cu două luni, echipa constată o avansată stare de degradare a clădirii — pereţi afumaţi şi cu tencuiala căzută, găuri în corpul cuptorului şi, în plus, o sursă de accidentare a personalului muncitor de aici a cărui trecere dintr-o încăpere în alta a unităţii se făcea peste vatra cuptorului. Se indică renovarea unităţii.

Urmare a controlului, cooperativa agricolă de producţie Buftea, în subordinea căreia se află gogoşeria, dispune închiderea unităţii începînd cu 13 februarie. La data deplasării noastre, o echipă de constructori a Centrului de producţie cinematografică Buftea, condusă de maistrul Ion Diaconeasa, terminase consolidarea clădirii ; se atacaseră deja reparaţiile exterioare.

Georgeta Lascăr, şefa unităţii, secondată de foarte tînăra sa colaboratoare, Mariana Şerban, nu părăseşte o clipă magazinul.

Rămîne o singură problemă : reţeta de preparare a gogoşilor. Cea folosită în ianuarie fiind scoasă din uz, trebuie înlocuită cu o alta, conform normelor în vigoare. Şi, cum la casă nouă orice lucru nou e binevenit, Georgeta Lascăr şi-a propus ca la deschidere, unitatea să-şi diversifice producţia, realizînd, pe lîngă gogoşi, şi sărăţele. Şi în privinţa aceasta, însă, aceeaşi problemă a lipsei de reţete. Cum obţinerea unei reţete, totuşi e mai simplă decît consolidarea şi renovarea unei clădiri, sperăm că în aprilie, la Buftea se vor mînca gogoşi şi sărăţele gustoase.

Două luni pentru o fundaţie (de magazie !)

Bufetul Mogoşoaia are vad bun, aşa că realizarea planului la băuturi şi gustări reci nu era nici o problemă. Mai greu (de fapt, imposibil) era cu cel de producţie culinară. Cum să faci producţie culinară într-o magazie mică, prin acoperişul căreia pe timp frumos se vedea cerul, iar pe ploaie apa şiroia în voie, acoperind cu generozitate găurile din paviment ?

În situaţia dată, echipa de control a indicat construirea unei magazii şi a unei bucătării, dezafectarea grupului sanitar şi construirea altuia care să asigure condiţii de igienă, ca şi rezolvarea urgentă a problemelor de canalizare.

De nouă luni, bufetul din Mogoşoaia funcţionează într-o stare de provizorat, care graţie echipei de constructori ai C.P.A.D.M. Chitila promite să dureze încă foarte multă vreme. Despre ce este vorba, însă ? Imediat după control, C.P.A.D.M. Mogoşoaia a încheiat cu C.P.A.D.M. Chitila contract pentru demolarea magaziei vechi, construirea alteia noi, prevăzută cu trei încăperi — magazie, bucătărie şi birou — construirea unui nou grup sanitar şi a unei gospodării anexă, ca şi realizarea canalizării localului. Numai că, din păcate, încheierea contractului pare a fi una, iar onorarea lui cu totul alteeva. Luni, 21 martie, ora 12,30, pe şantier nu se vedea nici urmă de constructori. Viorica Funduc, gestionara bufetului, ne asigură că şi ea îi vede extrem de rar. Noua magazie ridicată la roşu şi fundaţia noului grup sanitar erau singurele mărturii ale activităţii lor în cele aproape nouă luni, de cînd s-a deschis acest şantier.

★

De astă dată, aşa cum cititorul a putut constata, conducerile unităţilor controlate au luat măsuri prompte de remediere a lipsurilor constatate de echipa de control (nerealizarea practică a obiectivelor, în cazul Bufetului Mogoşoaia, ţinînd de lipsa de responsabilitate a constructorilor).

Din păcate, nu totdeauna se întîmplă aşa, echipele de control fiind nevoite să revină în repetate rînduri. Vom reveni şi noi.

ROXANA PAICU MANOLESCU

O garoafă pentru Codlea

N-am fost niciodată vara la Codlea. Absenţa florilor din cimp, în multele luni reci de la munte, măreşte de cîteva ori contactul impresionant cu frezii, garoafele, panselele, trandafirii, crizantemele care cresc la „soarele" electric. Primim, într-o zi sau într-o viaţă, flori cît nu ne încap în zeci de braţe : la căsătorie, de ziua naşterii, ori de cîte ori familia se măreşte...

Dar cred că puţini dintre dumneavoastră au fost în contact direct cu 200 000 de fire dintr-o dată, cum am fost eu ieri la Codlea. Mă cuprinde o ameţeală şi mi le închipui în drumul lor rătăcindu-se în cabinele vedetelor de la Cinecittà (pentru că ajung sigur la Roma), pe mesele restaurantelor din Danemarca, înmiresmînd la onomastici în casele din Moscova, aruncate la sfîrşitul spectacolelor artiştilor iubiţi din Bucureşti.

Aerul, în sala de sortare, e picurat într-un dozaj variat, necăutat, de suavele garoafe, de înmiresmaţii boboci de trandafir. Floarea lor roşie se reflectă pe feţele muncitoarelor întinerindu-le (fără să aibă nevoie la cei 20—25 de ani), înfrumuseţîndu-le, ceea ce femeilor nu le displace oricît de frumoase ar fi.

Nu cred că este muncă mai plăcută pe lume ! Să stai în dreptul unei mese (nu de operaţie) încărcată cu splendorile pămîntului, să le priveşti pe cumpărători şi sorturi, ostenindu-te, cu o delicateţe de care poate nici nu te credeai capabilă, să-ţi limpezeşti ochii cu o frumuseţe mereu aceeaşi şi mereu alta, să uiţi momentele de indispoziţie şi să fii cuprins total în capcana vrajei lor, să lecuieşti stress-ul cu liniştea şi seninătatea lor, ce minune !

Ion Băloiu, directorul Întreprinderii de sere din Codlea, este total de acord cu mine. Fără să-mi tempereze entuziasmul, mă previne că dacă nu iau în calcul cîteva elemente greşesc profund. De pildă, dacă în timpul creşterii florilor se produce o defecţiune cît de mică la curentul electric sau dacă nu se lucrează rapid după culeş, tot efortul unui colectiv poate pălî sau pieri; dacă condiţiile meteorologice nu sînt prielnice pentru zborul avionului în Emiratele Arabe atunci garoafele, pregătite pentru plecarea lor într-alt continent sînt în pericol, la fel randamentul economic al unei munci într-adevăr la graniţă cu arta. O trecere, chiar grăbită, printre tablourile dintr-o expoziţie înnobilează cugetele, formează sensibilităţi. O traversare printr-un cîmp sau o expoziţie de flori nu este comparabilă ca valoare ? Nu este un stimulent sufletesc, un exerciţiu în instruirea prin frumos, către frumos ?

Sub geamuri, la poalele munţilor, pe un teren de 600.000 de metri pătraţi, într-un an, prin rotaţie, se îndreaptă către soare 40 de milioane de flori. Tot atîtea fire, crescute cu mare emoţie care se sting la o atingere brutală, decorează casele noastre noi prin munca răbdătoare şi devotată a grădinarilor de la Codlea, mulţi cu studii universitare pentru a le putea veghea scurta şi folositoarea viaţă. Le trimitem înapoi preţuirea noastră, însoţită de cîteva rînduri cu inima scrise. Mă frămîntă o întrebare nevinovată, care nu modifică cu nimic admiraţia noastră. Cei care se îngrijesc să îmbogăţească lumea cu culoare şi gingăşie, cu parfum, suavitate şi rafinament, primind ei înşişi flori mai au aceeaşi tresărire de emoţie şi bucurie spontană ca noi, negrădinarii ? Nu cumva, sufletul lor, întreg, s-a transferat asupra cîmpurilor ? Regăsirea fiinţei lor, în milioane şi milioane de exemplare, este o satisfacţie care nu are nimic de a face cu vanitatea. Viaţa codleenilor se prelungeşte într-a florilor şi a florilor într-a lor...

Mă voi ferici cu aceste „vieţi", dăruite nouă, cît trăiesc, aşezîndu-le în fiecare unghi luminos al casei mele, pe masa din redacţie care are atîta nevoie de inspiraţie.

CARMEN DUMITRESCU ■

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În legătură cu scrisoarea adresată nouă de Frăsina I. Bejinaru din comuna Probota, județul Iași, ne răspunde **Consiliul popular județean Iași**: „În urma analizării aspectelor semnalate de F.B. rezultă că locuința deținută anterior de petentă a fost demolată datorită gradului său avansat de uzură, precum și pentru faptul că era situată în afara perimetrului construibil al localității. În prezent, F. Bejinaru a fost mutată într-un spațiu corespunzător, i s-au dat materiale de construcție, lot de teren pe care să-și construiască o nouă locuință, precum și produsele necesare de pe terenul aferent imobilului dezafectat".

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău**, privind modul de rezolvare a scrisorii semnate de Viorel Lupu din aceeași localitate, având domiciliul în blocul 6, apart. 15, cartierul C. Dobrogeanu-Gherea, ne comunică: „Din verificările efectuate a rezultat că V. Lupu locuiește la adresa menționată împreună cu părinții, soția și cei doi copii pe care îi are în întreținere. Pentru soluționarea situației sale locative s-a luat legătura cu conducerea Întreprinderii de contactoare Buzău — unde petentul își desfășoară activitatea — constatându-se astfel că V.L. a solicitat locuință din fondul locativ de stat și se află înscris pe tabelul de priorități. Pe baza concluziilor prezentate de comisia socială i s-a atribuit apartamentul nr. 66 din blocul 12 situat în cartierul C. Dobrogeanu-Gherea".

■ **Ministerul Construcțiilor Industriale — Direcția organizare, control, retribuire, personal și învățământ**: „Urmare analizării problemelor menționate în scrisoarea cetățeanului Talpău Tite din Galați, Cartier Micro 17, bl. G 4B, apart. 2, pe care ne-ați trimis-o spre soluționare, vă informăm că, în baza cercetărilor efectuate, s-a constatat justețea afirmațiilor petiționarului, luându-se măsuri în consecință. Astfel, s-a dispus ca Trustul-antreprize generală ENERGO-CONSTRUCȚIA din București să restituie tov. Talpău Neculache (tatăl autorului scrisorii), domiciliat în comuna Corni, jud. Galați, suma de 8 738,25 lei, reprezentînd contravaloarea cheltuielilor de școlarizare ce i-au fost imputate prin hotărîre judecătorească. Suma respectivă a fost expediată pe adresa acestuia cu mandatul poștal nr. 1106/1988, comunicîndu-se totodată și reclamantului modul de rezolvare a cererii sale".

■ Cu citva timp în urmă, Florentin Dănicescu din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Mărășești nr. 63, apart. 1, ne solicita sprijinul în vederea clarificării situației sale profesionale. Și iată, în acest sens, răspunsul prompt sosit din partea **Consiliului popular al municipiului Gheorghe Gheorghiu-Dej**: „F. Dănicescu este absolvent a 10 clase și al Școlii profesionale de electricieni, promoția 1969—1972. A lucrat la Combinatul petrochimic Borzești — Uzina chimică — pînă în anul 1987, cînd i s-a desfăcut contractul de muncă în baza articolului 130 litera „i" din Codul Muncii, pentru neprezentare la serviciu timp de 15 zile. Este căsătorit, are în întreținere doi copii. Pentru a veni în sprijinul petentului, i s-a oferit posibilitatea de a lucra din nou la Combinatul petrochimic Borzești, ca electrician".

■ **Consiliul popular al municipiului Brașov**: „Urmare sesizării numitei Zsinea Elena din Brașov, Calea București nr. 7, bl. 42, apart. 32, care relatează faptul că apa nu urcă la etajele superioare ale blocului în care locuiește, vă facem cunoscut că această situație s-a datorat presiunii scăzute a apei din rețeaua principală de alimentare. În prezent, din verificările întreprinse s-a constatat că și etajele superioare beneficiază de apă rece. În legătură cu cea de-a doua problemă la care se referă petenta, aceea a punerii în funcțiune a ascensorului de persoane, vă informăm că am solicitat T.G.C.M. și G.I.G.C.L. Brașov să analizeze situația cu toți factorii competenți și să ia măsuri urgente în vederea punerii în funcțiune a ascensorului".

■ Un răspuns favorabil și pentru Constantin Ciuraru din Suceava, strada Gheorghe Doja nr. 43, răspuns primit din partea **Direcției județene Suceava pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**: „La scrisoarea dumneavoastră prin care solicitați sprijin pentru a primi unele drepturi bănești de la unitatea la care v-ați desfășurat activitatea — Secția Dolhasca a I.E.I.A.M.C.R. Roman, vă facem cunoscut că s-a intervenit la acea unitate în vederea clarificării situației dumneavoastră și s-a constatat cu acest prilej că pe baza pontajului efectuat la balastiera Berchișești trebuie să vi se plătească 160 ore lucrate în lunile noiembrie și decembrie 1986. Prin mandat poștal veți primi la domiciliu suma de 1 275 lei în cursul acestei luni".

■ „Mă numesc **Scovronschi Natalia** și sînt administratorul asociației de locatari a blocului 14 situat pe Aleea Cricovul Sărat nr. 3, sectorul 4, București, și doresc, în cele ce urmează, să vă aduc la cunoștință o situație lesită din comun, rugîndu-vă în același timp să interveniți în vederea aflării unei soluții. Anume, încă din luna decembrie 1987, am anunțat secția din sect. 4 a I.C.A.B. (telefon 23 33 33) că pe Aleea Cricovul Sărat, între blocurile 12 și 14, este o țeavă fisurată din care se scurge o cantitate considerabilă de apă, care inundă trei străzi: Cricovul Sărat, Rezonanței și C. Brâncoveanu. Am revenit telefonic în repetate rînduri la I.C.A.B., m-am deplasat personal, dar totul a rămas fără nici un rezultat. Ba, mai mult, aleea din fața blocului nostru a devenit impracticabilă. La începutul lunii februarie, a.c., în dreptul spațiului verde din capătul blocului nostru s-a mai fisurat o țeavă, deci, o nouă și permanentă sursă de inundație. În speranța că veți înțelege această situație vă mulțumim, asigurîndu-vă de sentimentele noastre cele mai alese".

Pe cînd, la rîndul nostru, după o intervenție promptă, să le transmitem celor de la I.C.A.B. sentimentele noastre cele mai alese?

■ **Consiliul popular al comunei Nuci, Sectorul Agricol Ilfov**, manifestînd înțelegere față de situația deosebită în care se află Vasile Nistor din această comună, ne răspunde: „Avînd în vedere faptul că cetățeanul V. Nistor prezintă o situație specială, de-a lungul anilor i-a fost acordată o suprafață mai mare de teren, pe care acesta l-a împrejmuit. În anul 1987, conducerea C.A.P., considerînd însă că acest teren nu este folosit în exclusivitate pentru nevoile deținătorului său, a stabilit diminuarea suprafeței la 0,15 ha., fiind considerat lot în folosință. În urma unei noi analize s-a luat hotărîrea ca V.N. să reprimească întregul teren deținut înainte de anul 1987, cu precizarea ca să fie folosit numai în interesul său".

■ **Direcția județeană Gorj pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**, referindu-se la scrisoarea Georgianei Pîrvu din Tîrgu Cărbunești, Aleea Trandafirilor, bl. B 22, apart. 19, prin care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă la Baza de atelier și transporturi Tîrgu Jiu, secția Tîrgu Cărbunești, ne informează: „În vederea soluționării cererii formulate de G.P. s-a luat legătura cu conducerea unității respective, care s-a declarat de acord cu încadrarea petentei în funcția solicitată, și, prin urmare, i s-a eliberat dispoziția de repartizare nr. 239/1988".

■ **Maria Cherman** din Oradea și-a exprimat dorința să lucreze într-o unitate de alimentație publică după ce i s-a terminat perioada de întrerupere pentru creșterea celor trei copii minori. I s-a găsit un loc de muncă la I.C.S.A.P. Oradea.

■ **Consiliul popular al sectorului 4 al Capitalei — Comitetul executiv**: „Urmare scrisorii dumneavoastră nr. 9805/755/653/1987 adresată redacției, vă facem cunoscut următoarele: I.C.R.A.L. Berceni, prin S.G.L. nr. 5, a efectuat lucrările solicitate privind eliminarea infiltrațiilor de apă ce se produceau în apartamentul dumneavoastră. Pentru restituirea sumei de 150 lei vă rugăm să vă prezentați la sediul I.C.R.A.L. — serv. personal — Aleea Negreni nr. 23—25, sector 4". (Răspuns adresat **Ioanei Sudițu din București str. Rîmnicu Sărat nr. 11, apart. 18**)

■ Spicuim din răspunsul primit din partea **Direcției județene Neamț pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**, referitor la scrisoarea semnată de Mihai Anton din Piatra Neamț, str. 1 Decembrie 1918, bl. G O.6, apart. 74, prin care acesta ne-a solicitat sprijinul în vederea încadrării în muncă: „Petiționarul a avut asigurat loc de muncă la Direcția județeană de poștă și telecomunicații — Neamț, însă, datorită unor abateri de la disciplină s-a trecut la desfacerea contractului său de muncă. În prezent, pentru a fi ajutat, prin dispoziția nr. 118/1988 a fost repartizat ca muncitor necalificat la Combinatul de prelucrare a lemnului Piatra Neamț".

■ Din nou un răspuns favorabil, adresat de această dată Aureliei Gheorghe din municipiul Slobozia, Strada Ardealului, bl. 6, sc. A, apart. 4. Asadar, **Consiliul popular județean Ialomița** ne comunică: Gheorghe Aurelia, în vîrstă de 25 ani, absolventă a Liceului agroindustrial, a lucrat la A.C.I. Călărași, de unde a încetat activitatea conform art. 130 litera „e" din Codul Muncii. Prin dispoziția nr. 1234 a fost repartizată, conform pregătirii sale, la C.A.P. Albești, unde a fost încadrată ca economist fermă".

■ Referitor la vînzarea condiționată a unor publicații, semnalată cu citva timp în urmă de Viorel Rusu din Mangalia, Str. Rozelor nr. 21, bl. C 17 b, sc. A, apart. 9: **Direcția comercială județeană Constanța — I.C.S.M. Mangalia** ne precizează că Maria Miron, gestionara chioșcului de difuzare a presei din apropierea complexului „Prichindel" din stațiunea Neptun a fost sancționată în conformitate cu dispozițiile Codului Muncii".

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Scrisori comentate

Omul nepotrivit

Marin Răsuceanu, om în etate de 65 de ani, din comuna Schitu-Giurgiu a fost inclus de către organele locale în paza obștească pe anul care a trecut sau să plătească cîte 200 lei pe an, pînă la împlinirea vîrstei de 65 de ani. Dînsul a împlinit vîrsta la 15 martie anul trecut. Cu toate că Marin Răsuceanu a prezentat un certificat medical din care rezultă clar că este în evidența specială a dispensarului policlinic Ghimpați și a clinicii de cardiologie Fundeni cu diagnosticul: cardiopatie ischemică dureroasă, anghină pectorală stabilă, fibrilație atrială, boli la care se contraindică efort fizic, traume psihice, ortostatism prelungit, evitarea intemperiilor și climat nefavorabil, n-a fost înțeles.

Marin Răsuceanu se întreabă: este el omul potrivit pentru a duce la bun sfîrșit astfel de obligații?

E simplu. Dacă așa stau lucrurile, nu este. Altcineva ar fi trebuit să fie trecut pe listă. Tovarășii de la consiliul popular care l-au delegat pentru această muncă obștească nu l-au crezut probabil că e bolnav. Asta ar mai fi de înțeles, dar este de neînțeles cum niște oameni care nu sînt doctori și care au fost puși în munca pe care o exercită să respecte legea ignoră cu nonșalanță un certificat medical parafat de medici specialiști, șefi de dispensare?

Tovarăși, bolile consăteanului dumneavoastră sînt grave. Lăsați-l la 65 de ani să stea liniștit în casă.

Pentru ca mama să se mîndrească

Ce va fi fost în sufletul Sofiei Boureanu, elevă în clasa a V-a a Școlii generale din comuna Glubega-Dolj este lesne de bănuit dacă pentru viața ei de aici înainte nu vede altă soluție decît să-și părăsească familia și să-și dorească să fie primită la un cămin de copii din Craiova pentru a putea învăța în liniște și a ajunge un om cu care mama să se mîndrească.

Tatăl Sofiei a murit anul trecut. Fetița locuiește împreună cu mama și trei frați mai mari. Niciunul din cei trei frați nu lucrează, deși cei mai mari, de 21 și 24 de ani, au suferit condamnări penale care le-au fost grațiate de curînd și ar fi trebuit să muncească. Știu însă să ceară bani de cheltuială și să se așeze la masă cînd bucatele sînt gata. Drept răsplată și mulțumire, o bat din cînd în cînd pe propria lor mamă.

Faptele au ajuns într-un fel sau altul și la cunoștința Consiliului popular comunal și a postului de miliție Glubega dar nimeni n-a luat nici o măsură!

Frații o mai ating din cînd în cînd și pe fetiță. De ce să învețe ea dacă nici ei n-au învățat și, uite că se descurcă?

Fetița vrea să învețe în liniște cum spune ea. Și mai vrea să nu fie o povară pentru mama ei. Vrea cu încăpățînare să ajungă om întreg. Credem că la un cămin de copii ar avea toate șansele, iar Consiliul popular al comunei și oamenii de bine din sat, dacă nu pot rezolva problema fraților, ar putea să ajute fetița să-și găsească un rost în viață. Cît despre mamă, probabil ea n-are unde să plece și nici nu credem că asta ar fi o soluție. Că satul nu-i o pădure, să se simtă singură.

OPREA GEORGESCU ■

Poșta redacției

Mihai D. Ștefan — com. Pîrscoveni (Olt): Într-adevăr, nu. ● **Strezoiu Gheorghe** — Buzău: Mergeți cu toate actele doveditoare la Oficiul de pensii. ● **Tilică Niculina** — Tîrgoviște: Este interesul dv. să stăruiți la judecătorie ca, prin executorii judecătorești, să intrați în posesia autoturismului. Consultați un avocat. ● **Niculăiță Ion** — Ploiești: Nu există. ● **Radu Ana** — satul Funduri, com. Ulmești (Dîmbovița): Singurul act care să dovedească durata căsătoriei este certificatul de căsătorie. Iar pentru a beneficia de pensie de urmaș, durata acesteia trebuie să fie de cel puțin 10 ani. ● **Pîrvu I. Marin** — satul Tătomirești, com. Brădești (Dolj): Conform prevederilor Legii 3/1977, aveați obligația de a vă continua activitatea pînă la data emiterii deciziei. ● **Popescu Gh. Corneliu-Lucian** — Brăila: Legea 1/1985 stabilește obligativitatea tuturor cetățenilor majori de a contribui prin muncă și în bani la crearea unui fond pe care consiliul popular al localității respective îl va folosi în interesul general. Depuneți suma în termenul legal, conform comunicării primite de la consiliul popular. ● **Gheorghiu Stelian** — Bacău: Vă rugăm să reveniți. ● **Herendeu Maria** — Rm. Vîlcea: 1) Nu. 2) Nu. 3) Nu putem calcula noi. 4) Da. ● **Constantinescu Gheorghe** — București: Problemele vor putea fi rezolvate, dacă se vor ivi, de către instanța de judecată. Dacă „neamurile trag speranță", cum spuneți, presupunem că îi sînt și de ajutor rudei lor bătrîne și bolnave. ● **Oceanu Ionel** — satul Dienet, com. Pîncești (Bacău): Pentru calificarea în meseria de mecanic ajutor locomotivă, se cere absolvirea Liceului industrial transporturi — profil locomotive, cu un an stagiu în depou la repararea locomotivelor, sau a școlii profesionale C.F.R., același profil, cu 2 ani stagiu în depou. ● **Barbu Liliana** — București: Defecțiunea constatată la rostul orizontal dintre panouri va fi remediată de constructor pînă la 15 aprilie a.c. ● **Cocoș Mimi Dănuț** — Vaslui: Situația pensionării dv. pentru pierderea capacității de muncă a fost rezolvată favorabil de către Comisia centrală de pensii a cooperației meșteșugărești și rezultatul a fost transmis Filialei CASCOM Vaslui, cu nr. 89111/26.01.88. ● **Pîrvu Virgil** — Caracal: Prezentați-vă la E.G.C.L. Caracal pentru perfectarea contractului de închiriere. Apartamentul repartizat nu impune efectuarea celor 250 ore de muncă patriotică, fiind construcție veche. ● **Dumitrașcu Costandache** — Timișoara: Anul acesta sînt prevăzute lucrări de reparații la hidroizolația acoperișului. Asociația locatarilor trebuie să prezinte consimțămîntul proprietarilor privind cota parte la cheltuieli și să ia măsuri pentru demontarea antenelor individuale și evacuarea materialelor depozitate pe această terasă necirculabilă. ● **Keleman Tiberiu** — Timișoara: Nepreze ntarea la comisia de judecată la două termene consecutive se consideră retragere a plîngerii (art. 35 din Legea 59/1968). Astfel, decizia de imputare a rămas definitivă. ● **Carpău Gheorghe** — Piatra Neamț: Folosiți calea legală de a introduce acțiune în justiție pentru partajarea bunurilor și fixarea zilelor de vizitare a minorei care, în mod firesc, vă poartă numele. ● **Madincea Florea** — com. Slatina-Timiș (Caraș-Severin): Dumneavoastră nu.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Lumina primăverii

Te-am așteptat să vii, lumina mea solară,
Cu zări diamantine și gingași ghiocei,
Să limpezești cîmpia de grîne peste Țară
Și brazde-adînci, mănoase, să scrii pe trupul ei.

Din rădăcini secrete pulsează seva nouă,
Intruchipare vie în arbori și în flori
Cînd dimineața rîde cu chipul pur de rouă
Reverberînd izvoare născute din ninsori.

Te-am așteptat să vii, explozie de muguri,
Fecioară despletită ca salcia pe mal,
Clepsidra ta de ierburi se va preface-n ruguri
Sub tandra sărutare de astru sideral.

Și ploile fertile vor curge peste Țară
Spălindu-ne privirea cu albe flori de-april.
Înmiresmată, lumea, păși-va-n primăvară
Ca-ntr-un tărîm de vise ,cu aripi de copil.

De-acum e Primăvară pe-ntinsul Țării mele
Și-i primăvară-n suflet, cu-nnoitoare forță,
Chiar dacă sus, Carpații, mai țin zăpezi rebele,
Lumina Primăverii ne scaldă ca o torță !

GEO CIOLCAN ■

Cînd dansează tinerii din satul Băuțari, județul Caraș-Severin, primăvara intră în Muzeul satului și stîrnește lemnul străvechi al porților să dea muguri și flori

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

ANGHEL DUMBRĂVEANU:

„Prietenia — sentimentul cel mai pur"

— Vă întreb, în virtutea prieteniei noastre literare, stimate Anghel Dumbrăveanu, cine sînteți de fapt ?

— Sînt un om ca fiecare. Pînă să mă cunoaște, pînă să mă înțeleg într-un gînd care ne cuprinde laolaltă ca într-o coroană, cale lungă am făcut, din satul meu Dobroteasa, de lîngă Olt. În acest sat, de unde — ne asigură istoricii literari — ar fi plecat, la București, în adolescență, mama lui G. Călinescu, am visat primele mele poeme, arse apoi pe rug de mama mea care, descoperindu-le întîmplător, le-a consacrat inițierii focului în vatră. De unde aș putea crede, acum, că o fi fost o scînteie în hîrtiile acelea...

— Vreți să mă călăuziți prin principalele etape ale creației dumneavoastră ?

— Nu sînt o bună călăuză. Ar trebui s-o luăm pe cărări ocolite, să punem palma streașină la frunte, să putem vedea mai bine drumurile care-au rămas în urmă, ar trebui să ne-ntoarcem, să revenim și să ne-ntrebăm noi înșine prin ce etape am trecut, fără șansa de-a le desluși prea exact. Pentru că e vorba de-o viață în care ne-am lămurit mereu pe noi înșine. Cu ce drept ar putea vorbi cineva, care-a avut șansa de-a trăi o jumătate de veac, despre cel care era abia adolescent și scria primele versuri ?

Privilegiul de a descoperi singur un scriitor este mai important decît privilegiul unei călăuze. Nici noi, nici posibilul cititor n-avem încă nevoie de așa ceva. Deocamdată, ne căutăm unul pe altul, fericiți cînd ne putem descoperi fără ajutorul altcuiva.

— Ce lucrare vă îndrăgiți cel mai mult ?

— Cea pe care încă n-am scris-o dar visez tot timpul s-o scriu. Toate mi-au fost iubite. Unele erau prea tinere, neînvățate cu întrebările. Poate că tocmai acelea au fost mai iubite. Mă fac că n-aud și nu mă amestec cu nici un chip în cîte o controversă de prieteni. **Diligența de seară**, zice unul, îmi place mai mult decît **Singurătatea amiezii**. Ca să nu mai vorbim de **Tematica umbrei**. Nici pomeneală, se zburlește celălalt, e tocmai invers.

Părerea mea nici nu contează. Ei au dreptate. Și mă bucur mult că este așa.

— Autorul preferat, cartea de căpătîi?

— Un scriitor nu poate avea, după opinia mea, un singur autor preferat și-o carte de căpătîi. El trebuie, în mod necesar, să fie conectat mereu la sistemul valorilor mari. O, cîte vieți ne-ar trebui pentru a iubi tot ceea ce merită să fie iubit...

— Proiectele pînă în 2000 ?

— Visăm să putem scrie după bunăvoința vieții, cum spunea un mare înaintaș. O poezie sau mai multe, care să-i aducă omului o clipă de bucurie, la care să se poată întoarce ori de cîte ori simte nevoia de-a se privi într-o întrebare sau într-o mișcare de aripi.

— Care e crezul dumneavoastră artistic ?

— Un prezumtiv cititor, care ar avea timpul, curiozitatea sau, să zicem, plăcerea de a parcurge tot ceea ce am scris de-a lungul vremii, ar putea fi contrariat de faptul că nu găsește, formulată ca atare, nici un fel de artă poetică. Pe de altă parte, spiritul său ar putea recepta ceea ce spun senzorii dispuși te miri unde prin aceste poeme, despre sensul și idealul muncii mele literare.

O asemenea presupunere evită situația, în care ar fi pus cititorul care nu agreează să i se servească „de-a gata" un adevăr sau o descoperire, la care poate ajunge singur, cu o satisfacție pe care n-o poate egala nici o declarată profesiune de credință.

— Ce gîndiți despre iubire, prietenie ?

— Prietenia este, se pare, cel mai pur sentiment. Și cel mai durabil. Dacă s-ar întîmpla ca acest gînd să fie citit de un tînăr îndrăgostit, el ar fi cel dintîi care ar protesta, fie și numai în intimitatea simțirii sale. Apt să protesteze fără ezitare, el ar putea aduce o sumedenie de argumente, invocate cu pasiune, dacă nu chiar cu pătimașă vehemență, considerînd că superlativul trebuie atribuit neapărat numai dragostei.

Într-adevăr, ce sentiment poate fi mai înălțător decît dragostea, cînd ea deșteaptă în noi avînturi fără seamăn, izvoare necunoscute de tandrețe, sursele unei înnobilări sufletești nebănuite, puteri morale și intelectuale, ambiții superioare, o bucurie și-o inepuizabilă sete de viață, simțămîntul necuprinderii, o apoteoză a zborului. Ea înseamnă încredere, speranță, adevăr și cutezanță, o fericire pe care nimic altceva nu i-a poate dărui omului.

O asemenea pledoarie poate apela uneori, în ultimă instanță, la reprosul ce trebuie adus oricui încearcă să considere alt sentiment mai pur și mai durabil decît sentimentul dragostei. Un repros nu neapărat fără temei, chiar dacă ar însinua posibila nesănșă a interlocutorului ori, mai ales, trecerea lui într-un alt registru al vîrstelor.

Vom spune, o dată cu toți îndrăgostiții lumii, că dragostea este într-adevăr cel mai aprins

(Continuare în pag. 11)

MIKÓ ERVIN ■

Festivalul național „Cîntarea României"

Destin de cursă lungă

Între cluburile muncitorești și casele de cultură există o rivalitate bună, aș zice, din care n-are de cîștigat decît valoarea faptului de cultură. Fiind afiliat unei întreprinderi, clubul are cu totul alte posibilități materiale și mobilizatorice. Dacă se pune problema unui decor într-o piesă de teatru, bineînțeles că el se va realiza în cel mai scurt timp nu doar cu materiale existente la fața locului ci și cu inspirație din șantierele întreprinderii. Dacă în aceeași piesă e nevoie de un june prim sau de-o interpretă mai așa și pe dincolo, evident că ambii vor fi selectați dintre candidații la nemurire cu șaibe în mîini și cu ulei pe salopete. De ce să merg la casa de cultură să joc — își vor spune ei —, joc la mine acasă ! Acasă însemnînd, bineînțeles, în întreprindere. Și iată cum arta pune astfel un semn afectiv de egalitate între locul de muncă și locul intim de existență, umanizînd toposul întreprinderii pînă la gradul său cel mai înalt de sensibilitate.

Clubul CFR Pașcani are însă și un avantaj „personal" care-l individualizează între celelalte cluburi muncitorești : aproape un secol de existență. Înființat în 1896, este la ora actuală unul dintre cele mai vechi cluburi din țară, consolidînd prin îndelunga sa activitate rezonanța istorică pe care o are Pașcaniul, de centru muncitoresc cu valoroase tradiții de luptă și muncă. Un citat pe care Viorel Botea, directorul actual al clubului, și-l amintește cu ușurința cu care se actualizează în memorie o pagină atent studiată, depune mărturie cu greutatea unui document de epocă : „Pașcaniul înseamnă Atelierele CFR iar Atelierele înseamnă Pașcani".

Încă din 1919 teatrul se numără între activitățile predilecte ale clubului, atunci jucîndu-se **Bolnavul închipuit** de **Molière**, o piesă pe care ar fi posibil să și-o amintească încă octogenarul Rudi Nessfaida (creatorul lui „Gogu", păpușa mecanică atît de cunoscută în zonă și la televiziune, într-o anumită perioadă a biografiei sale), așa cum tot el știe cu siguranță că pînă în 1958 Clubul CFR a rămas singurul lăcaș de cultură din Pașcani. Existența unei activități consecvente atît de îndelungate a formației de teatru a dus la înființarea, în 1982, a Teatrului muncitoresc „Unirea", patronat de Teatrul național „Vasile Alecsandri" din Iași.

Actuala trupă de teatru a clubului se întîlnește de două ori pe săptămînă la repetiții (și de cîte ori e nevoie, în preajma premierelor sau festivalurilor) cu conștiința că are ceva esențial de adăugat frumoasei tradiții însuflețite de toți cei dinainte care făceau teatru într-o localitate ce se bucura de privilegiul de-a se număra printre primele orașe din țară cu cale ferată, linia Roman — Burdujeni inaugurîndu-se încă în 1869. La începutul secolului treceau prin Pașcani 3 exprese, 16 accelerate, 4 trenuri rapide și 8 personale într-o zi. Locul însuși părea, prin agitația specifică începutului tehnic de secol, predispus pentru mișcarea dramatică a scenei pe care

(Continuare în pag. 15)

ION ZUBAȘCU ■

VITRINA CĂRȚILOR

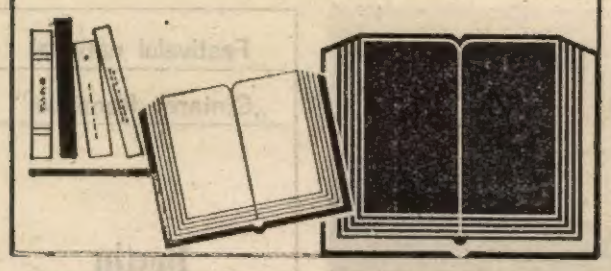

Convorbiri fără adiționale

Enciclopedia limbilor romanice

— Am aflat că în planul de apariții al Editurii Științifice și Enciclopedice este prevăzută o enciclopedie a limbilor romanice. Ce ne puteți spune, stimate Marius Sala, despre această carte în calitate de coordonator?

— Informația este exactă. Editura menționată are în planul ei pentru acest an o lucrare intitulată **Enciclopedia limbilor romanice**, prima enciclopedie din țara noastră consacrată prezentării limbilor care continuă direct limba latină (acestea sînt, de la est la vest: româna, dalmata, italiana, sarda, retoromana, franceza, occitana — cunoscută și sub numele de provensală —, catalana, spaniola și portugheza). Cartea se adresează atît specialiștilor (profesorilor de română și de alte limbi romanice), cît și studenților, elevilor și unui public mai larg, omului de cultură, care vrea să afle o serie de lucruri despre limbile din această familie și în primul rînd despre limba noastră națională.

— Ce deosebire este între această enciclopedie și alte lucrări de lingvistică romanică?

— Principala deosebire constă în faptul că am optat pentru soluția unui dicționar alfabetic. Opțiunea pentru acest fel de prezentare a fost determinată de scopul lucrării. Ne-am propus să oferim marelui public dornic să găsească rapid, într-un spațiu relativ restrîns, un anumit număr de informații referitoare la limbile romanice, informații risipite de obicei în diversele secțiuni ale manualelor tradiționale de lingvistică romanică. În cele aproximativ 1 000 de cuvinte titlu sînt expuse practic toate particularitățile importante ale limbilor romanice, fie că este vorba de fenomene răspîndite într-o zonă mai întinsă, fie că sînt fapte specifice unei singure regiuni. Cititorul va găsi în această organizare atît informația dată în manualele structurate pe compartimentele limbii (fonetică, morfologie, sintaxă, lexic), cît și pe aceea din manualele structurate pe limbi, pentru că enciclopedia noastră folosește, pentru prima dată în literatura de specialitate, ambele procedee. Deși lucrarea de care vorbim se bazează numai pe cercetările existente, ea conține numeroase informații inexistente în manualele de lingvistică romanică. Astfel, de exemplu, datele despre variantele geografice (graiuri și dialecte) și variantele sociale (argouri) din enciclopedia noastră nu se regăsesc în manualele de lingvistică romanică care se opresc de obicei — chiar în cazul cel mai bun — numai la informații sumare, despre aceste variante. În sfîrșit, datorită faptului că a fost elaborată în ultimii trei ani, ea prezintă stadiul actual al cercetării din domeniul romanisticii.

— Am înțeles că este vorba de o lucrare colectivă. Ne puteți vorbi despre autorii ei?

— Cu mare plăcere. Precizez că o astfel de lucrare este greu de realizat astăzi numai de o singură persoană. La enciclopedie colaborează cercetători de la Institutul de Lingvistică din București (Mioara Avram, Cristian Ionescu, Jana Matei, Sebastian Popescu-Fischer, Marius Sala, Oana Sălișteanu-Cristea, Laura Vasiliu, Ioana Vintilă-Rădulescu), și cadre didactice de la Facultatea de Filologie din București (Alexandra Cuniță, I. Fischer, Coman Lupu, Sanda Reinheimer-Rîpeanu, Ion Toma, Mariana Tuțescu), specialiști în latină și în diverse limbi romanice.

— De ce tocmai în România o astfel de lucrare?

— În primul rînd, pentru că limba română este o limbă romanică și noi, lingviștii, trebuie să arătăm și publicului larg, dar nu numai lui, care sînt originile limbii noastre și care sînt „rudele" mai apropiate ale ei. În al doilea rînd pentru că în lucrările de lingvistică romanică din alte țări, româna, nefiind bine cunoscută, a fost neglijată. Este deci interesul și datoria noastră s-o punem în drepturi egale cu celelalte limbi surori, arătînd care este locul limbii române între limbile romanice. În al treilea rînd, o astfel de lucrare este posibilă în România pentru că de cîteva decenii s-a creat o bună tradiție a studiilor de lingvistică romanică comparată, țara noastră fiind unul dintre puținele locuri din lume în care se fac studii dintr-o perspectivă general comparată. Această tradiție a fost inaugurată de Iorgu Iordan, profesorul celor mai mulți dintre autorii acestei enciclopedii, de la a cărui naștere se împlinește în acest an un secol. Ea explică și apariția în librării, în zilele care urmează, a cărții **Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice**, altă lucrare colectivă elaborată la sectorul de limbi romanice al Institutului de Lingvistică din București și publicată de aceeași editură. În această din urmă carte, româna este comparată cu limbile romanice la nivelul vocabularului reprezentativ.

TANIA RADU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Nu fardez cuvintele

Uneori mă cuprinde o anumită tristețe cînd scriu despre versurile unor poeți a căror lectură repetată nu poate duce decît la o judecată estetică negativă sau la un sentiment ambiguu, generat de lectura unor texte cu o poeticitate precară. Cînd discursul critic produce argumente tranșante într-o direcție sau alta, criticul poate intra într-o stare de acalmie relativă. Dar cînd textele unui autor sînt încă indecidabile, comentariul lor cade într-un limbaj echivoc, menit parcă să întrețină o stranie complicitate între critic și textele literare criticate. Ruperea acestui pact tacit de așteptare se poate solda în mod fericit atunci cînd autorul face printr-o altă operă dovada talentului său real. Dar cînd perseverarea tenace sub semnul indecidabilului se prelungește în mod excesiv, nevoia unei negații violente și globale se impune de la sine. Există poeți care au ajuns la șapte-opt volume de versuri și destinul lor literar nu s-a limpezit. Din păcate, în cele mai multe cazuri de acest gen, nu lipsesc nici micile acte de întîmpinare binevoitoare care-l atestă pe poetul impostor, ferm convins că și-a construit statuia încă din timpul vieții. Aceștia sînt, de fapt, scriptorii față de care critica nu trebuie să arate nici o toleranță, de vreme ce **critica de omisiune** nu poate funcționa încă în cultura română.

Scriitorii ce produc valori indecidabile rămîn însă proba cea mai grea de încercare a criticului, a cărui intuiție și capacitate de prognoză se cer a fi cît mai penetrante și convingătoare. Volumul lui Sergiu Adam, **Peisaj cu prințesă** (Cartea Românească, 1987), se înscrie tocmai în acel spațiu neclar din care poezia poate merge și înainte și înapoi. De altfel înșeși textele strînse în acest volum sînt de o disparitate frapantă.

Întîmpinat cu multă bunăvoință la început de unii critici literari, Sergiu Adam traversează o mică rută cu obstacole pe care și le pune singur pentru a marca probele vitalității sale creatoare. Lupta obstinată cu arta cuvîntului nu rămîne în culisele laboratorului de creație. Ea este făcută publică, declarată vitejește, ca milenarele conflicte dintre pustnici și satana. Justificarea austerității literare, a realismului poetic sînt întruchipate într-un succint program, reluat din mai multe unghiuri de vedere: „Nu fardez cuvintele, nu le-ndulcesc / Nu vînd și nu cumpăr himere / Adevărul e mult mai frumos / Decît orice metaforă" **(Confesiune)**.

În cursa întîmpestivă după adevăr (care ?), frumosul este însă uitat. Poeticul caută să lase mereu la suprafață dar lupta acerbă cu neastîmpăratele cuvinte pare fără sfîrșit. În felul acesta obiectul eludat devine de-a dreptul obsesional: „Despre cuvinte nu vreau să vorbesc / Se insinuează în tăcerile mele, / Sînt megalomane, / Nu mă ascultă, se ceartă, bîrfesc" **(Despre cuvinte)**.

Deprins de la **„grecieri"**, limbajul poetic evită grandilocvența pînă la realizarea unei spaime lexicale cu un caracter general. Fobia cuvintelor se transformă într-o mică necroză lexicală; ea devine, de fapt, un act inexplicabil de cochetărie literară pentru poetul care nu iese din starea de luptă cu cuvintele: „Cuvintele mari — / Găuri negre în univers / Mistice, insidioase, magnetice, / Ocolește-le, teme-te..." **(Obsesie)**.

Dar oroarea lui Sergiu Adam față de **cuvintele mari** nu înlătură apelul la sintagmele excesiv de uzitate. În poezia lui Sergiu Adam se face simțit doar la modul teoretic un anumit atașament față de modernitate. De fapt, autorul se supune cu o vădită bunăvoință cenzurii spiritului clasic, drumul său în poezie nefiind nimic altceva decît un itinerar străbătut pînă la saturație de diferiții înaintași. În versurile sale cele mai izbutite răsună o mică bibliotecă de poezie. Exemplele sînt nenumărate: „Pe ramuri obosite / Toamna aprinde mere de aur, / Mere de purpură / Stins, tot mai stins, / Trece un clopot peste păduri de mărgean, / Înserarea șterge memoria zilei". **(Impresii din Țara de Sus)**.

Arareori un poet rămîne o pradă atît de evidentă a intertextelor. Ele nu sînt nici măcar citabile, fiindcă poetul seamănă cu un călător singuratic ce aprinde focuri în locurile abandonate de alții. Instalarea aceasta comodă în spații comune îi face bine și devine uneori generatoare de poezie. Iată o nimereală de-a dreptul izbutită: „Nici un sunet de clopot, / Nici o boare de vînt, / Clopotarul bea de stinge la han. / Vîntul e în vacanță /." **(Week-end)**

Între dulcea vișare despre castelul prințesei din Bavaria și mitul cavalerului ce gonește pe un cal mort, reveriile scriitorului își întind aripile în toate direcțiile. Într-un anume fel ni se pare ciudat faptul că Sergiu Adam nu are un spațiu preferat de repliere a reveriei. Nu mai credem de mult în faptul că poezia trebuie să aibă o unitate de factură clasică. Mai mult, nu ni se mai pare necesară nici o anumită trăsătură dominantă, unică. Dar oricît de eterogenă ar fi tematica dintr-un univers poetic, ea trebuie să fie străbătută măcar de un flux emotiv unitor, menit să-i confere în cele din urmă o pecete stilistică specifică. Or, volumul **Peisaj cu prințesă** rămîne prin excelență eteroclit, fiecare text avînd un caracter centrifugal. De fapt, actul cel mai evident de frondă a poetului este relevat de mimarea locurilor comune. Ea crește ca o amplă reverberație lexicală grefată pe o discretă melancolie.

Mici insule de poezie se găsesc în versurile inspirate din viața satului. Țăranii sînt arătați în gesturi mari de ritual al muncii sau devin un simplu pretext de evocare a modului lor de viață. Din păcate peisajul devine un fel de desen abstract, acoperit de o ușoară pudoare afectivă, iar versul cantabil capătă o redundanță prea mare. „ / În cîmpuri mari de sînge priveghează / Odihna așteptată, dulcea, rară. / Să ne lăsăm în somn ca-n mări tăcute; / Cu noi odată odihnește țara. /" **(Despre țărani)**.

Dacă în versurile de acest gen Sergiu Adam ajunge la un coeficient oarecare de poeticitate vetustă, scriitura sa purtînd parcă pecetea altui timp, în alte poezii el nu poate obține nici atît. Experimentul uman, trăirea pe care o relatează, sînt mereu deplasate în alte zone ale existenței. Îmblînzite de o anumită muzicalitate, eșecurile autorului rămîn aceleași. / „... Și toate se schimbă. / Evoluează — scrie în manuale. / Numai dragostea noastră rămîne aceeași. / Calmă, vetustă — / Un șir de duminici egale /" **(Lied)**.

Din orice perspectivă ar fi testată poezia lui Sergiu Adam, impresiile nu se schimbă, textele sale sînt banale, devitalizate și ușor vetuste. Fluxul lor muzical le conferă doar o aparență de poezie. Un singur fapt se degajă în mod evident: Sergiu Adam nu este încă poet, el este doar o devenire încă indecidabilă.

Nestemate ale artei populare

Alături de numeroase valori ale artei culte, Secția de Artă a Complexului Muzeal Județean Bacău dispune de un tezaur prețios de artă populară. O bună parte din el este conservat și pus la dispoziția publicului prin intermediul Expoziției etnografice permanente „Vasile Heisu" de la Răcăciuni, piesele din afara acesteia fiind, la rîndul lor, periodic etalate prin intermediul galeriilor proprii sau al așezămintelor de cultură din județ. O ultimă tentativă de a repune în circuit cîteva din nestematele artei populare de pe meleagurile Moldovei de mijloc poate fi considerată expoziția „Structuri decorative la covoarele din județul Bacău".

Deschisă la Galeriile de Artă din municipiul de pe Bistrița, aceasta reunește circa 30 de covoare, scoarțe, lăicere și părețare ieșite din mîinile harnice ale unor țesătoare reprezentînd mai toate microzonele folclorice ale județului. Cea mai bogat reprezentată este, astfel, Valea Zeletinului, unde industria casnică a cunoscut și cunoaște și azi o faimă binemeritată, datorată îndeosebi fanteziei și neîntrecutului meșteșug al locuitorilor comunei Glăvănești. Majoritatea covoarelor selectate din această zonă aparțin secolului trecut, prin varietatea ornamentelor și a motivelor, prin multitudinea desenelor și a culorilor, prin modul de dispunere a acestora avînd caracter de unicat. Dintre ele se remarcă îndeosebi covoarele „cu cai", „cu gavanoase", „cu păunițe și cocoși", „cu gavanoase și policandre", „cu cerbi", „cu copăcei și fete", „cu policandru și fete", dincolo de aceste motive, grupate aproape întotdeauna în jurul pomului vieții, mai apărînd și altele, cum ar fi fluturii, albinele, libelulele, cîinii, rațele etc. În cel datat 1894, bunăoară, fondul este dominat de un cîine urîns, ici-colo artista anonimă țesînd cîini mai mici, care duc în gură cosuri, capre, rațe. O trăsătură aparte a covoarelor amintite este aceea că aproape toate fetele imaginate de țesătoare au în mînă o umbrelă, fie strînsă, fie desfăcută, multe alte ciudățenii de acest fel așteptîndu-și încă explicația. Din microzona Zeletinului se mai rețin, de asemenea, covorul moldovenesc din Podu Turcului și covorul cu motive antropomorfe din Căbești, cu ajutorul acestuia din urmă putîndu-ne face și o imagine despre portul locuitorilor de acum un secol.

Dacă țesăturile de interior din satele Zeletinului sînt dominate de motivele geometrice, antropomorfe și zoomorfe, cele de pe Valea Trotușului se disting îndeosebi prin combinațiile romburilor — zimțate sau cu cîrlige —, prin geometrismul aproape perfect al acestora și, în cele din urmă, prin motivele compoziționale. Locul vietăților este luat de multitudinea florilor de pe culmi și de brazi, doar motivul „coada rîndunicii" trimițînd mai des la viețuitoarele din jur. Există, în schimb, bine transpus motivul solar și, caz

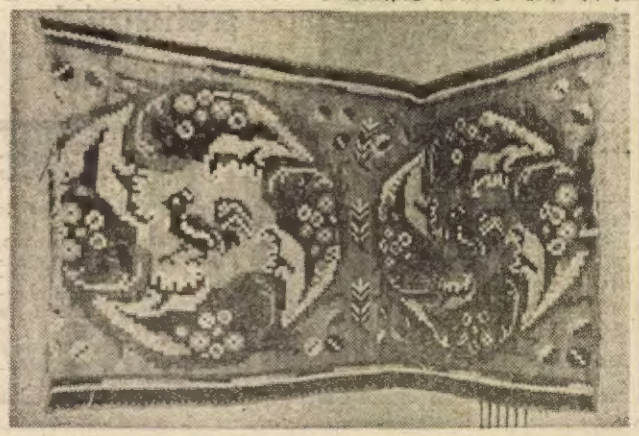

SEMNAL

● **A apărut la Editura Academiei R.S.R. tomul al doilea al volumului VIII din Opere complete Dimitrie Cantemir, cuprinzînd versiunea rusă și traducerea în românește a importantei lucrări Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane. Un amplu și minuțios studiu introductiv semnează Virgil Cândea, îngrijitorul ediției. Scris în latinește și tipărit în limba rusă în timpul vieții principelui Cantemir, Sistemul... a cunoscut prima tălmăcire românească abia în 1977. Ediția critică a lui**

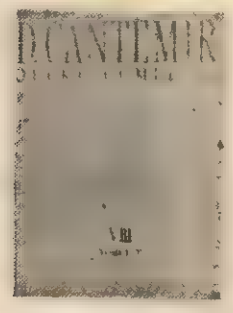

Virgil Cândea reia, cu atente revizuiri, această traducere, adăugindu-i versiunea rusă și, în volumul următor, (VIII), pe cea latină, încă inedită. „...Chiar și incomplet, scris și editat în limbi străine, Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane, operă a unui cărturar român, rămîne, alături de Istoria Imperiului Otoman, contribuția științifică de început a orientalisticii românești. Ea este, astfel, și primul omagiu major pe care cultura românească, printr-un ilustru reprezentant al său, l-a adus cu simpatie și convingere civilizației islamice. (V. Cândea).

● **Colecția „Biblioteca pentru toți" a Editurii Minerva publică două cunoscute și importante romane ale lui Alejo Carpentier : Recursul la metodă și**

Nichita

El era frumos
Și nu știa.
El avea suflet
Și-i rîsipea.
El era înger
Și nu voia.
El avea aripi
Și nu credea...

MIRCEA MICU ■

Concert baroc, în traducerea lui Dan Munteanu, care semnează și prefața. Scriitorul cubanez nu mai are nevoie de nici o prezentare — dovadă și prezența sa în una din colecțiile de cea mai largă difuzare din sistemul nostru editorial. Totuși argumentul traducătorului merită a fi citat, nu doar pentru elocvență, ci și pentru girul de excelent hispanist al semnăturii sale : „În Recursul la metodă accentul se pune, mai ales, pe aspectul politic al confruntării dintre cele două lumi (Europa și America, — n.n.) pe cînd în Concert baroc este urmărită, cu precădere, confruntarea cu sfera spiritualului, a culturii, dar ambele romane sînt cea mai desăvîrșită ilustrare, prin conținut și realizare artistică, a temelor și ideilor care l-au frămîntat pe Carpentier de-a lungul întregii sale vieți și opere."

● **Istoria română a lui Theodor Mommsen nu și-a încheiat apariția în limba română (traducerea de Joachim Nicolaus) odată cu al doilea volum tipărit**

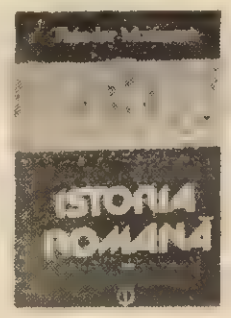

de Editura Științifică și Enciclopedică. Revoluția este titlul celei de-a patra „cărți" a celebrei lucrări de istoriografie. Pe curînd cel de-al treilea volum și ultimul din această reeditare.

● **Spre culmi, dus-întors „este titlul romanului lui Mykolas Sluckis apărut la Editura „Uni-**

vers" în traducerea Ninei Gafița. Aflat la cea de a treia traducere în limba română (după Seară spre cer, 1967 și Bintuie furtuni în rada portului meu, 1968), prozatorul lituanian își afirmă o dată mai mult, cu această carte, credința în puterea anteică a purității și adevărului.

● **Un nou volum de versuri semnat de Vasile Nicolescu : Fugate, (Editura Eminescu). Caligrafiile livrești cu care ne obișnuiseră celelalte volume ale autorului, au dobîndit aici simplități calme de pastel. Cînd și cînd, umbre elegiace încercănează delicatele viziuni : „Într-un colț de lume ce-ncepe să răsa-**

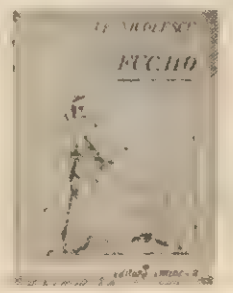

ră / O dată cu o boare de dulce primăvară, / M-am ridicat cu flauți și chimvale / Și m-am năltat la ceruri în pragul Dumisale, / să caut undele albastre, care / veneau de-acolo și se topeau în mare. / Dar am găsit doar urme ce se string / pe-o plasă deasă-a unui uriaș paing".

singular, cel al peștelui, întîlnit pe un covor din Comănești, datat 1908. Alături de covoare („cu brăducean", „cu păsc ute și brăduți", „în roate cu cirlige", „cu pești"), selecția ne propune de data aceasta și ilăcere și scoarțe, provenite în marea lor majoritate din satele comunei Ștefan cel Mare (Răcăuți, Bogdana și Gîrbovana), precum și din Gura Văii și Brusturoasa. Specific acestei din urmă localități este modul de dispunere a decorului geometric, podurile cu alesături alternînd cu cele simple, din covoarele selectate mai remarcîndu-se, ca exemplare cu valoare de unicat, cele „cu păsc uțe și brăduți" și „cu coroniță și cocoși". Remarcabil este, de asemenea, faptul că ilăcerele din satele de pe Trotuș folosesc în exclusivitate culorile vegetale, lucru ce probează existența unor metode tradiționale și originale de vopsire.

Situată în imediata apropiere a acestei puternice zone etnofolclorice, microzona Cașin se remarcă îndeosebi prin scoarțele coltar (Mănăstirea Cașin), ilăcerele mocănești, păretarele vegetale (Cașin) și covoarele „în obloane", ilustrate de alternanța ritmică a pomului vieții cu o suită de romburi (obloane), țesături de efect de peste șase metri lungime.

În această expoziție de unicate întîlnim și cel mai vechi covor din valorosul tezaur al Complexului Muzeal Județean : o „scoarță cu pomișori", datată Bacău, 1843. Inițiativa instituției băcăuane merită, deci, cu prisosință salutată, ca pe un act de cultură autentic, pe care iubitorii de frumos îl doresc repetat cît mai des.

CORNEL GALBEN ■

● Cartea tehnică ●

Seria ENERG

La sfîrșitul anului 1986 Editura Tehnică a inițiat o serie editorială avînd titulatura ENERG (Energie-Economie-Recuperare-Gospodărire). Ea urmează unei alte serii devenită între timp cunoscută și căutată atît de specialiști cît și de publicul larg, seria AMC (Automatică-Management-Calculatoare) și precede cu cîteva numere seria TCMM (Tehnologie-Calitate-Mașini-Materiale). Volumele seriilor respective se doresc ghiduri utile celor ce lucrează în domeniile amintite dar, în același timp, tind să devină rampe de lansare a ideilor pentru o gamă întinsă de domenii de activitate.

Ajunsă la numărul 4, seria ENERG constituie un cadru de difuzare a experienței acumulate în unitățile producătoare, utilizatoare de energie și în cele de distribuție, a rezultatelor concrete și a studiilor din institutele de cercetare și învățămînt, de prezentare a utilajelor noi omologate și lansate în producție. ENERG încearcă să se constituie o tribună a celor mai înaintate idei în domeniul energetic, în felul acesta aducîndu-și contribuția la ridicarea calitativă a activităților din acest domeniu vital al economiei, pentru ridicarea eficienței energetice a tuturor tehnologiilor utilizate, pentru o gospodărire tot mai rațională a resurselor. Materialele prezentate sînt grupate pe tematici mari (ex. : politici, concepte și strategii energetice ; tehnologii de producerea energiei ; transportul și distribuția energiei ; utilizarea, economia și gospodărirea rațională a energiei ; interdisciplinaritate ; impact energie-mediu etc.).

Ultimul număr apărut în serie, nr. 4, prezintă atît articole, studii, materiale informative privind unele aspecte generale (o suită de materiale cu rezultatele Conferinței Mondiale a Energiei, un raport UNESCO în care se analizează situația resurselor energetice mondiale, un articol referitor la „Conceptele termodinamicii, baza științifică a energeticii moderne", care tratează aspectele noi legate de conceptele de entropie și ireversibilitate) cît și unele teme de specialitate. Dintre acestea sînt de semnalat articolele referitoare la vibrațiile liniilor electrice, recuperarea și utilizarea gazului de convertizor, eficiența energetică a instalațiilor frigorifice.

În capitolul „Idei, actualități și informații tehnice" se prezintă un posibil model de interpetare a energeticii mișcării seismice, soluții privind iluminatul în muzee și galerii de artă, iar în final sînt oferite o serie de scurte informații tehnico-științifice.

N. VICTOR ■

Desene pe asfalt

„Rima" — obligatorie

...Scriam într-un poem abandonat :

„De ce înghesui între-alte versului alb țintirime / simt aderea facilei rime / înhire — / umbrire ? / De ce tot — sărut, / de ce moarte — departe, / de ce...".

Există așadar rime cu predestinare semantică, rime obligatorii, „tiranice" micșorînd spațiul de mișcare al poetului și obligîndu-l la asociații de idei pur mecanice. Ce ar putea fi în **morminte** decît, **oseminte** ? Vorbind despre **noapte** evocăm, automat, spicele **coapte** care, ce fac ele ? înging **șoapte** sub cerul (s-ar putea altfel) **de lapte** și... cam atît. **Codru** rimează doar cu ardelenescul **modru** și... gata. Deci **vînt — cuvînt, ziesne — iesne, iarbă — fiarbă** etc. Așa s-a ajuns la versul „liber" sau „alb" : dintr-o anume exasperare, nici vorbă, · **creatoare** (altă rimă !) din dorința autorului de a-și refuza traiectoriile impuse (imagini spuse și răspuse, de dinainte seduse, previzibile, deci presupuse, deduse), renunțînd la muzică, la melopee. Rezultînd ? Versul, cum zicem, liber sau alb. Vorba vine : „liber" e doar versul nescris.

Nici rima compusă nu mai satisface. Fiindcă vine Dumneaului Mihai Eminescu și găsește o rimă la imposibilul cuvînt **vesel.** Care ? **desc-l !** Iar cînd Imperecheză **evlavii** cu **așa vii** (rima cea mai frumoasă din poezia românească) departe de a-și stimula urmașii le lasă lor moștenire o perfectă descurajare fiindcă sus-pomenita nu e doar rimă ci catapeteasmă de sunete, un concentrat de armonii cosmice.

...Dar uite că luîndu-mă eu cu aceste nevinovate „băgări de seamă" asupra atelierului stihicesc (secția scularie) m-am cam depărtat de la subiect. Voiam să caut odată cu cititorul o rimă evident obligatorie și (de data asta) capitală.

Așadar cu ce rimează cuvîntul **om ?**

Rima perfectă, totală, nu e alta pentru mine decît pom.

Care vin și zic acum cînd **am** intrat cu cazul în primăvară că, vorba cronicarului, destinul acestor „rime" are „mare amestecare", că sîntem legați de lumea vegetală mai mult decît de stele. Avem o stea a noastră, o stea proprietate personală ? Se poate, dar e mai sigur că avem un pom al nostru, un copac, o creangă, o frunză. (Cu ce rimează **frunză ?** Nu vă osteniți să căutați, cu nimic. Și totuși... cu tot. Cu verdele clorofilei, cu gracilitatea nervoasă a... nervurilor, cu dragostea, cu speranța. Și cu sărutul ? Și).

N-ar trebui să ni se îngădue să murim dacă n-am sădit și crescut un arbore.

Iată de ce în primăvara trecută cînd m-am mutat cu în cartierul Tei (rima ? Tomozei) m-am bucurat, să văd, plimbîndu-mă printre pietrăriile și fierăriile ce compuneau șantierul de locuințe un copac somptuos, veghind solitar devălmășia și impunînd parcă sentimentul rigorii, al verticalității și al omenescului. Eram însoțit de un proaspăt prieten, Strâchinaru, mai-marele unui Icrat fruntaș care mi-a spus : „Nici nu știți cît ne-am bătut pentru viața acestui arbore ! Comozi, șantieriștii voiau să-l doboare deși nu-l încurca. Am implorat, am certat (amenințat) și gîndul bun a biruit. Iată-l, el există !".

Da, prezență venerabilă îndulcind un peisaj ce putea să pară sufocat de ciment, arborele **dăinuie,** cu înțelepția lui tricentenară și aduc laudă celor ce l-au salvat. Aș vrea ca în locul unui arbore ce moare să plantăm trei, visez un regim egal (arbore ocrotit) și pentru uimul exotic și pentru tuya cu virf muiat în soare ca și pentru domestica salcie ori zarzărul medelenist (asta devine de la... Ionel Teodoreanu).

De fiecare dată cînd îl văd pe Strâchinaru îmi evoc statura arborelui cu al cărui destin s-a logodit și îl invidiez cu îndreptățire firească.

Parafrazînd o frază celebră din Terențius ce ni se servește ca fiind a lui Gorki îmi îngădui a rosti cu emfază : **Pomul ! Ce mîndru sună acest cuvînt !**

GHEORGHE TOMOZEI ■

Anghel Dumbrăveanu

(Urmare din pagina 9)

și cel mai complet anotimp al omului. De ce, atunci, dragostea nu este, pe lîngă tot ceea ce este ea, și sentimentul cel mai pur și cel mai durabil, vom fi întrebați.

Vom răspunde : pentru că prietenia nu presupune exclusivismul acceptat cu frenezia și jurămintele absolutului și nici, decurgînd de aici, suspiciunea nefondată, ori spaima dualității. Poți fi prieten, în același timp, fără să ai sentimentul culpabilității, cu mai mulți semeni, fără ca ei să intre în conflict din această pricină. Prin acest caracter, prietenia nu este mai puțin unică.

— O poezie de dragoste proprie ?

— Aproape întreaga mea poezie este o poezie de dragoste.

— Cum vedeți problema războiului și a păcii pînă în anul 2000 ?

— 2000 ? Ce este cu obsesia acestui an, care nu va fi decît unul ca oricare altul poate ceva mai bun decît cei de pînă la el?

Copilăria mea s-a petrecut în timpul ultimului război mondial. Îmi place să cred că a fost, într-adevăr, ultimul. Memoria mea păstrează imaginea nesfîrșitelor escadrile de avioane argintii, în văzduhul curentat de zgomotul apocaliptic al motoarelor zburătoare. Și imaginea convoaielor de tancuri și mașini blindate ale armatelor hitleriste care ne proiectează zilele și nopțile patriarhalului sat într-un infern insuportabil. Aud și astăzi plînsul femeilor care primeau vestea că bărbații lor au pierit în război. Foamea, pelagra, bombardamentele, schijele, plînsul copiilor orfani, bocetul mamelor îndoliate, clopotul care nu mai conteneă să se jeluie. Ființa mea respinge cu tenacitate ideea de război. Poemele mele visează frumusețea vieții, a dragostei.

— Ce ați mai întreba ?

— Aș întreba — și poate că în felul acesta ne mai referim o dată la întrebarea despre prietenie — dacă-ți mai amintești, Mikó Ervin, călătoria noastră, într-o zi de primăvară, la Ciucea. Eram un grup de gazetari, veniserăm de la București și fuseserăm la cîteva întîlniri (am avut o asemenea întîlnire cu studenții de la revista **Napoca universitară**, după care am participat la un spectacol dat de o trupă de actori de la facultatea de filologie) și vizite (la o fabrică de porțelanuri, la o carieră de piatră de pe lîngă Huedin). În programul acela, am ajuns și la Ciucea, unde am vizitat Casa lui Octavian Goga. Eu eram emoționat de tot ceea ce vedeam acolo. Pe coasta dealului dinspre mausoleu, cum eram risipiți ca într-un amfiteatru" împrejmuit de conaci abia înfrunziți, ai cerut o clipă de liniște spre a le citi celor cu care eram acolo, o scurtă poemă a mea, abia apărută în revista **Steaua**, sau în **Transilvania**, nu-mi mai amintesc precis. Eram foarte încurcat de gestul acela, îmi amintesc lumina ochilor tăi senini, surîsu-ți blînd, nu înțelegeam ce te-a determinat să riști o asemenea lectură. Sînt aproape zece ani de atunci. Mi se pare că după întîlnirea aceea ai rugat un coleg să-mi traducă poezia în limba maghiară, ai publicat-o în **Utunk**, iar eu încă nu ți-am mulțumit și nu i-am mulțumit nici traducătorului, pe care l-am citit, tradus în românește, și-am fost gata să-i strig : ești un foarte bun poet, prietene, dar nu-l văzusem niciodată și nu i-am văzut nici după aceea. V-am rămas amîndurora dator. Aminarea asta atît de lungă a fost un prilej de a mă gîndi mai mult la voi, știind că trebuie să împlinesc un gest necesar, un semn de mulțumire. Și uite așa, în loc să ne scriem și să ne trimitem cărțile — poate ni le și traducem, între timp —, aminarea a rămas un spațiu în care am trimis spre voi numai gîndul meu bun, să vă îmbrățișeze el, cu aripile lui, care sînt umbrele de lumină ale aripilor mele, de care poate nici nu știați.

Echipa de la Tomograf

Membrii prestigiosului colectiv în ordinea intrării în scenă

Este greu să pătrunzi la Spitalul Clinic Fundeni, dar mai ales la secția „tomografie computerizată". Chiar și ca „nepacient" (o „meserie" aici e-proape necunoscută) ; este greu să devii „simpatic" și ca un colectiv să te „primească", un colectiv ciudat, compus din cițiva oameni care au învățat să se știe, să se accepte, să se evite reciproc, respingînd intrușii în munca lor grea, tăcută, obositoare, încordată și continuă pentru binele altora, pentru ca alții să se cunoască pe ei înșiși, pe dinăuntru, la propriu, pacienți cu trupul lovit de boală sau sănătoși fiind, cu mintea zguduită de existența unei tumori numai închipuită a celor mai teribile maladii.

Nu dorim să investigăm un fenomen medical, nu facem o imixtiune în știința medicală, iscodim doar, vrem să cunoaștem starea de suflet a celor în haina albă, pentru ca mai apoi, în „foi de observație" ale acestor oameni care conduc și înțeleg o „mașină" absolut străine, asistată de computer — metodă de diagnosticare în viitorul imediat. Aici ne-am convins că, așa cum mașină poate „imprumuta" ceva din sufletul omului, că omul este în stare să transmită ceva din măreția lui mașinii. De aceea vom preamări în rîndurile de față omul și, mai ales, omul care înțrăiește omul !

UN INGINER FACE... INJECȚII

O cheamă Oana Dragotoiu. Este medzina acestui colectiv care, ca medic de virstă, este cel mai tînăr din Spitalul Fundeni. Lucrează la T.C., așa cum vom numi de acum înainte secția de tomografie computerizată, din 1982, adică de la inființare, și este studentă la facultatea de automatică, la seral. Colegii o lasă să lucreze numai în tura de dimineață, să poată învăța. Primul lucru, extraordinar, pentru dînsa e că aici a început să învețe : să developeze filme, să pună cătetere, să facă perfuzii, să vegheze la pupitrul de comandă și să facă prednignoză generală. Din aceste motive, niciodată nu s-a simțit... în plus. A învățat apoi anatomie ; a învățat cum e alcătuit un om, unul sănătos sau unul bolnav, așa a deprins poate unul dintre cele mai frumoase cuvinte : speranță ; „o tumoare nu înseamnă un FINAL ; se poate repara...".

Pe mama ei, și ea la Fundeni, o ajută cum poate, între obositele acestor munci, între serviciu și facultate. Între timpul liber și lar serviciu, între gîndurile ei de specialist în devenire.

Va termina facultatea anul acesta și va fi, poate, primul inginer care face injecții...

MULT GREU ÎNSEAMNĂ UȘOR...

Elenei Jugăstreanu i se pare că a fost născută pe lume să dea numai de greu. După liceu a venit la Fundeni, să lucreze direct la reanimare. A fost **primul greu.** A aflat, apoi, că la Spitalul a „venit un aparat nou" și a vrut cu orice preț să lucreze la el. N-a reușit de prima dată. A trebuit să învețe limba engleză. **Al doilea greu :** a rămas însărcinată, a născut, muncind pînă în ultima clipă la T.C. **Al treilea greu :** soțul ei este asistent „dializă". **Al patrulea greu :** și-au împărțit turele, ca totdeauna unul dintre ei să aibă grijă de copil, să nu rămînă singur. **Al cincilea greu :** a venit la T.C. pentru că era prima oară, în meseria ei, cînd participa concurs la tratamente.

Își uită greutățile îmbărbătîndu-l pe cei bolnavi. Le explică, rîde cu ei, le înălțură teama de „tunelul" tomografului.

Își dorește o fetiță, i-a găsit numele : Alina...

Toate aceste greutăți arată bine pe chipul ei. Este frumoasă.

IEȘIREA ESTE LA INTRARE

Dumitra Crăciun trebuie să aibă multă răbdare. Este secretara secției T.C. De fapt, ea e prima care „vede" bolnavul, de aici apoi toți ea să fie ultima de la care ploacă omul cu rezultatul analizelor în mînă, bucuros sau trist... A învățat totul pînă la ace ; „Sînt o fire miloasă, nu pot să pun ace !"

La serviciu nu s-a certat niciodată, cu nimeni. Știe că lucrează. Într-o secție unde trebuie să aibă multă răbdare, să depună suflet.

Trebuie să iubești mult oamenii, să-i poți înțelege. Asta-i o altă meserie.

COMPUTERUL ÎN HALAT ALB

Chiar și somnul trece prin creier ! Adică el e cel care rămîne treaz ori ce-ar fi !

Iolanda Emanoil este un computer în halat alb. Cînd a auzit de tomografie l-a plăcut cum sună și-a vrut să lucreze aici. A insistat, s-a „bătut" mult pînă a reușit. Înainte era supliniitoare de germană la Giurgiu, a terasat o mare cercetătoare, dar nu s-a mulțumit.

Totul e nou aici, chiar și „mașina" asta de diagnosticare. A citit mult, și-a adunat cunoștințele de pe unde a putut, din cărți, a consumat mult timp căutînd informații și în cele din urmă și-a „construit" o imagine limpede despre „meseria" de la tomograf.

Curiozitatea e o ghestiune de educație !

„O AJUT SĂ MĂ AJUT"...

...spune Cornelia Nicolae. După cinci ani de reanimare a venit și dînsa la tomograf. A învățat, zice, să aibă „sînge rece". Munca aici, pentru dînsa, are un sens de echitate profundă. Nu-și vede colegii, îi simte numai în preajma ei. Fiecare are sarcini precise și cînd unul nu e la locul său, în **haxagonul stupului,** altul îi la locul, pe tăcute, fără să-i reproșeze cuiva că el face mai multe treburi deodată. Ca să **ciștige timp.**

CÎND PRIVEȘTI... ÎNTR-UN OM

Pe doctorul Șerban Alexandru Georgescu, șeful secției T.C., l-a cunoscut de mult, cînd aparatul încă nu era adus în țară. L-a urmat însă. „Dacă te cam nimerești cu omul, mergi după el mereu. Doctorul se uită numai la mine și eu înțelegeam din priviri de ce anume are nevoie".

A obligat-o apoi să citească, să învețe noutatea domeniului. „Doctorul scria și noi citeam...".

Îi cunoaște cel mai bine ; cînd e supărat, le zice colegelor : „aveți grijă, șeful e cu mustața inversă" Și „încasează" ea totul.

Cînd privesc într-un om, ne spune Marioara Cristolovean, mă gîndesc ce pot să fac, cum să-l ajut. Unii, odată, veniți acți, cred că s-au și vindecat".

Au fost cinci frați, ea este cea mai mare și singura fată. A avut grijă de toți, nici unul nu a întreprins ceva fără s-o întrebe mai întîi dacă e bine sau nu. E un soi de respect, zice. Acum toți sînt cu starea lor. I-am ajutat să devină oameni. Noi am fost, sîntem mai puțin cu nasul pe sus, mai supuși. Astfel am reușit".

Undeva, în minte, îi mai umblă frica de radiații. Odată cineva l-a zis : „să am eu serviciul tău, m-aș considera director".

CE NU VEZI VĂZIND...

De fapt, este peste tot, și de acea nu se vede niciodată. Ioana Pleșa este acel om „bun la de toate". A venit din Giurgiu și zgomotul, zarva Capitalei au făcut-o să fie precisă, logică în toate. Sau poate așa i-o fi firea. Tace. Tace mult. Cred că puține vede există în limba română cărora să nu le fi dat viață prin **scrisuri.** Este impotantă prin ceea ce aici lasă în urmă : liniște, multă liniște.

UN DOCTOR BOLNAV

Vladimir Ene a terminat facultatea de medicină. A rămas cu o „boală" care se numește dorință de-a învăța. A ajuns la T.C., la doctorul Georgescu. Așa a luat-o din nou de la capăt. Sigur că pentru el e mai ușor, face parte din generația care a aflat încă din școală despre **cip** și **microprocesoare.** Noțiunile tehnice, algoritmice, matematice îi sînt mai la îndemînă. „Mașina asta, zice, ne-a unit". T.C. în viziunea mea și nu numai înseamnă reducerea zilelor de spitalizare, a medicamentelor, recuperare rapidă efect psihic".

De fapt, la T.C. este un fel de sumum ! De aici, bolnavul nu mai e trimis NICĂIERI, aici diagnosticul e precis. Doctorul Vladimir Ene niciodată nu este obosit. Îi trebuie însă 24 de ore, pe zi, să învețe.

Doreste, trebuie să facă totul pentru fiecare bolnav. Pentru asta, boala lui se numește cam paradoxal sănătate.

INTROSPECȚIE

Biografia normală a doctorului Liviu Moisin este scurtă. Amabil, politicos, cu tact, deși în aparență ar putea fi **un om distant.** Poate că este chiar distant, dar asta nu se numește incompatibilitate. Cei din jur, colegele, „filtrează" mult, așa că la dînsul ajung mai puține necazuri. Nu este, însă, un protejat. Este internist și internistul acesta are supraspecializare, trebuie să facă o explorare totală, de pildă, să privească la microscop fiindcă „ce faci tu cu mîna ta merită încredere" sau, în cazul lui, să învețe „alfabetul" röntgen, să „vadă" dispunerea organelor, anomalia, DUREREA. Tomografia este o altă meserie, trebuie să știi, să înțelegi multe, totul se adună la medic, este greu, este important să decizi.

În trei ani, de cînd lucrează aici, Liviu Moisin s-a schimbat. „Sînt lucruri interesante, ne spune, dar și greu de rezolvat. Un caz se urmărește de la A la Z și de la Z la A și apoi, îți apare concluzia. Unele cazuri sînt mai ușoare, tipice, totul e clar. Celelalte ? ! Aș scrie pe poarta Spitalului tomograful nu e mașină de văzut boli ! Un gînd. . . .

„CLOȘCA CU PUI"

Șerban Alexandru Georgescu este medicul șef al secției tomografie computerizată. Îl găsiți la spital, dar și ca autor al multor cărți de medicină. **Amănunt important :** în biroul dînsului se află o listă cu ziua de naștere a fiecărui om, bărbat sau femeie, care lucrează la T.C.

E un om energic, deschis, prea deschis. Te poate pedepsi privindu-te, dar mult iubit și respectat de colaboratori. Se înfiripă greu o conversație cu dînsul. Pe urmă constați că e volubil. Prea categoric. De la dînsul am reușit totuși să extrag un fel de...

REZUMAT

Un om este împărțit în două : cap și corp. Investigația la tomograf se poate face din 2 în 2 mm, la organele mici sau din 8 în 8 milimetri la cele mari. 256 de detectori emit raxe X, circulare, prelucate de computer și transpuse pe monitor sub formă de imagine convențională (limbuj) în 1 024 nuanțe de gri. Se obține :

1. Dimensiunea exactă a diferitelor organe (starea de bonă) ;

2. Densitatea exactă a oricărui punct din imagine. Un punct = 1,3 mm „carnal". 256 pct. x 1,3 mm = o „felie" dintr-un om !

Investigația pare „scumpă" (cam 7 000 lei pentru un om), dar costul unui diagnostic scade cu 27 la sută față de prețul inițial **dacă tomograful este bine folosit.**

Doctorul este la cheremul aparatului. Pentru fiecare categorie de medici practicieni, trebuie luat în considerare randamentul aparatului și al colectivului „la îndeminâ" și nu randamentul ideal ! Nu se poate pretinde totul tomografului ; indicațiile pot fi „falsificate" de erorile omului „ce am făcut eu e bine, dar asta nu e perfect !"

Am preferat, variantă redactională de față. Pentru că și acți „omul stinge focul", **T.C.,** aceastâ metodă curativă, viziune în spațiu a geometriei umane care a revoluționat radiologia intervențională, eficiența punctiei biotice și ameliorarea diagnosticului beneficiază de un aparat care costă peste un milion de dolari (1 400 000 $). Ne-ar plăcea să fie **scumpe.** Este importantă prin ceea ce aici lasă în urmă : liniște, multă liniște.

PAUL AGARICI

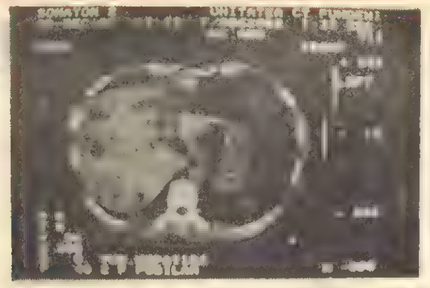

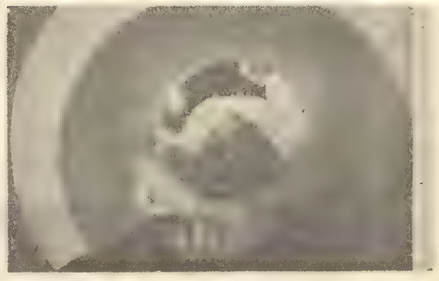

reportaj • Flacăra

NEUROHORMONII, medicamentele viitorului

La 43 de ani, doctorul în medicină Mihail Gr. Coculescu, șef de lucrări la catedra de endocrinologie a I.M.F. București, era autorul primului tratat de **Neuroendocrinologie clinică** apărut în România și printre puținele în lume. E lemerară o asemenea lucrare, deoarece domeniul este foarte recent, a făcut explozie în ultimii 10—15 ani și acumulează noutăți în același rîtm fantastic. Pentru a ne face o imaginе asupra rapidității de evoluție, putem să amintim că, din 1955, cînd chimistul american de origine franceză Vincent Du Vigneaud a sintetizat primii neurohormoni și pînă astăzi, cînd se utilizează în terapeutica umană asemenea produse de o extraordinară finețe, ori medicamente ce acționează prin intermediul neurohormonilor, s-au înregistrat, și în special din 1977 încoace, descoperiri impresionante, răsturnînd imaginea tradițională a neurologiei și endocrinologiei. Ele sînt validate de cîteva premii Nobel pentru chimie și medicină, dar mai presus de toate, cum spuneam, de practica medicală. Doctorul Coculescu tine, în primul rînd, să precizăm că neuroendocrinologia nu este, cum s-ar putea înțelege o sumă a cunoștințelor de neurologie și endocrinologie, este o altă disciplină, cu obiectul ei de studiu și anume reacția directă dintre celula nervoasă și cea endocrină. Prima bresă importantă (untul recepționat de neurologi) a fost descoperirea că neuronii, celulele nervoase din creier produc și eliberează substanțe chimice — neurohormoni — prin intermediul cărora se influențează reciproc și totodată, reușesc să comande celălalt sistem de coordonare al organismului, sistemul endocrin. Cercetările ulterioare au demonstrat că sînt cele mai active substanțe cunoscute în biologie și în medicină care, la ora actuală, pot fi cunoscute, determinate (prin metode speciale, în general, radioimunologice), sintetizate, stimulînd-se totodată dorința utilizării în practica medicală, pentru a pune mai devreme un diagnostic și a trata anumite boli. Se speră, de pildă, ca ele să revoluționeze psihiatria, într-un viitor cît mai apropiat. În lupta acesteia cu altfea maladii apărent ireversibile.

Povestea cărții este frumoasă ca o izbuită metaforă.

— N-am făcut, zice, decît să realizez ceea ce au dorit profesorii mei și, îi consider profesorii mei pe cei inițiați, student fiind, în laboratorul de neurofiziologie al Institutului „Bazilescu" și în laboratorul de neuroendocrinologie al Institutului „Parhon". (Mihail Coculescu a fost student între anii 1960—1966). Într-o zi, unul dintre acești profesori l-a invitat la o bere, o grădină în aer liber, pentru a ne face o imaginе despre rapiditatea de evoluție, putem să amintim că, din 1955, cînd chimistul american de origine franceză Vincent Du Vigneaud a sintetizat primii neurohormoni și pînă astăzi, cînd se utilizează în terapeutica umană asemenea produse de o extraordinară finețe, ori medicamente ce acționează prin intermediul neurohormonilor, s-au înregistrat, și în special din 1977 încoace, descoperiri impresionante, răsturnînd imaginea tradițională a neurologiei și endocrinologiei. Ele sînt validate de cîteva premii Nobel pentru chimie și medicină, dar mai presus de toate, cum spuneam, de practica medicală. Doctorul Coculescu tine, în primul rînd, să precizăm că neuroendocrinologia nu este, cum s-ar putea înțelege o sumă a cunoștințelor de neurologie și endocrinologie, este o altă disciplină, cu obiectul ei de studiu și anume reacția directă dintre celula nervoasă și cea endocrină. Prima bresă importantă (untul recepționat de neurologi) a fost descoperirea că neuronii, celulele nervoase din creier produc și eliberează substanțe chimice — neurohormoni — prin intermediul cărora se influențează reciproc și totodată, reușesc să comande celălalt sistem de coordonare al organismului, sistemul endocrin. Cercetările ulterioare au demonstrat că sînt cele mai active substanțe cunoscute în biologie și în medicină care, la ora actuală, pot fi cunoscute, determinate (prin metode speciale, în general, radioimunologice), sintetizate, stimulînd-se totodată dorința utilizării în practica medicală, pentru a pune mai devreme un diagnostic și a trata anumite boli. Se speră, de pildă, ca ele să revoluționeze psihiatria, într-un viitor cît mai apropiat. În lupta acesteia cu altfea maladii apar

Vitrina artelor

Cum promovăm baletul

Lecții pe scenă

Cînd cineva declară, cu franchețea aceea ușor agresivă, pe care o manifestă cei ce nu-s tocmai siguri de oportunitatea părerilor lor, că „nu-i place baletul", poți fi convins că persoana în chestiune ori nu a mers niciodată la operă, ori a văzut numai spectacole proaste. O seară de balet clasic plicticoasă, cu o echipă de dansatori netalentați într-o montare neinspirată te poate mîntui de dorința de a repeta experiența pentru multă vreme. Pe unii, pentru totdeauna. Pe alții, pentru totdeauna vreme. Pe unii, pentru totdeauna viața.

Se poate întîmpla ca baletul să fie bun, iar cetățeanul ce vine pentru întîia oară la operă să nu fie neapărat un om lipsit de sensibilitate. Și, totuși, întîlnirea să fie ratată. Cauza e simplă : baletul clasic rămîne arta ce pretinde publicului o anume pregătire. E un **limbaj** filtrat de vreme, ajuns astăzi la stadiul unui maxim de rafinament, din care pricină unora le pare datat. Publicul serilor de balet clasic trebuie din acest motiv, deprins cu specificitățile limbajului, educat **să vadă** și **să înțeleagă** ce vede.

O lecție cu efecte radicale ar fi următoarea : să urmărești o parte din spectacol din sală și conștiință în culise. Din sală, mișcările se vădesc grațioase, ca unda subțire a apei, corpurile nu au greutate, totul e plutire și vis. Dansatoarele au trupuri perfecte, dansatorii sînt statuari. Dansul, oricît ar fi de performant, îți impune, în primul rînd, prin fluență. O mulțime de figuri, ale căror dificultăți încă nu le bănuiai, sînt executate cu un aer atît de firesc, cu un surîs atît de convingător încît nu numai că te fac curios să le descifrezi lucrarea intimă, dar socoți că nici nu pot fi prea grele. În fond, ce mare lucru să execuți o piruetă, două și chiar mai multe pe vîrful unui picior ?

În culise trăiești senzații asemănătoare celor pe care le încerci într-o competiție extrem de tensionată. Descoperi că, într-adevăr, dansul presupune o anume mecanică în splendoare, că fiecare pas e o secțiune într-un scenariu perfect articulat, că mișcările sînt, ca și literele alfabetului, rezultatul extrem de elaborat al unui proces de veacuri, în care materia produce spirit. Din penumbra nițel misterioasă în care te găsești se desprind umbrele celor care urmează să intre în scenă. Iată o balerină care a reușit să se concentreze, deși aici nimic nu te ajută, și repetă, desprinsă de realitate, primele secvențe ale intrării sale în rol. Momentul îți amintește de secundele de izolare aproape rituală ale alteților cînd, în mijlocul unui stadion aflat de presimțirea evenimentului atacă un record. Trupurile sînt transpirate, nenumăratele piruete extenuează, privind îndeaproape trupurile tinerilor observi că idealitatea alcătuirii lor, așa cum îți apare din sală, e o iluzie: sînt trupuri cu o conformație specifică, cu o creștere dirijată, controlată, os și fibră și reacții fine și exacte. Iluzia se produce cu prețul unui efort care face adesea ca oboseala să semene a extaz. Gimnastica feminină de mare competitivitate ne-a deprins cu ideea că prețul pe care îl pretinde — adică 10-12 ore de antrenament zilnic, de la vîrsta cea mai fragedă și pînă la ceasul retragerii din activitate — e unul meritat. Prețul acesta îl plătesc și balerinii, fete și băieți ce încep pregătirea de specialitate din clasa a patra elementară, numai că la etatea cînd gimnaștii încep să se gîndească la retragere, ei abia debutează. Iar antrenamentul se încheie odată cu pensionarea, și nici atunci, întrucît mulți balerini continuă să dea lecții altor și altor generații de băieți și de fetițe, lecții care au un acuzat caracter practic : o mișcare, cu cît e mai dificilă, cu atît mai multă străduință cere — din partea celui care o învață și din aceea a profesorului.

Zilele trecute, la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei, secția de coregrafie a **Liceului de Artă „George Enescu"** a susținut două spectacole cu baletul „Cenușăreasa", conceput de Alexa Mezincescu, artistă emerită și prim solistă a Operei Române, special pentru elevii din ultimele clase. Deși cîțiva protagoniști se pot lăuda cu premii la felurite concursuri, din cele cîteva zeci de tineri — din clasele IX-XII-care au lucrat spectacolul, puțini au mai avut pînă acum ocazia unei săli pline și a unor emoții atît de complexe. Muzica e un montaj din operele lui Rossini, Donizzetti și Offenbach, montaj conceput spre a oferi un maximum de posibilități tuturor elevilor. Baletul a avut, binențeles, soliști — Alma Munteanu, Leonard Ghimpețeanu, Mădălina Slăteanu, Carmen Pravăț, Mihai Mihaicea, Corina Dumitrescu, Ruxandra Stoica — elevi ai claselor a XII-a pregătite de Elena Rădulescu și Sergiu Anghel, respectiv a XI-a, pregătită de Constanțin Marinescu (și care l-a dat pe „Prințul" Leonard Ghimpeteanu), dar dacă e normal să le cităm cu laude, numele, tot atît de normal e să băgăm de seamă că spectacolul e o reușită a întregii secții de balet, a întregului corp profesoral, dealtfel nu tocmai numeros.

Baletul Cenușăreasa creat de Alexa Mezincescu, asistată fiind de Carusso Rodica, Constantin Marinescu și Ana Carianopol e un spectacol care ar onora multe scene și chiar pe aceea a Operei Române, în ciuda unor simpatice stîngăcii, motivate, fie de trac, fie de imposibilitatea de a roda echipa în niște condiții de pregătire adecvate. Opera Română a împrumutat costumele și pentru aceasta realizatorii spectacolului au toate motivele să exprime public mulțumiri. Ajutorul s-ar dovedi, desigur, și mai stimulator dacă Liceul „George Enescu" ar beneficia de posibilitatea de a prezenta cîteva spectacole pe prima scenă lirică a țării. Se produc tineri atît de talentați încît aparițiile, încă din timpul studiilor, pe o scenă de prestigiu ar fi o mare șansă. O șansă la înțelegerea frumuseților unei seri ori a unei după amieze de „balet clasic" ar avea-o desigur, și publicul care asistă la un spectacol sortit, prin însăși condiția lui, a fi imperfect. Inexactitățile firești într-un astfel de examen cu public adaugă farmec întîlnirii și publicul are acces mai lesne la adevărul atît de aproape de sublim al dansului.

TUDOR OCTAVIAN ■

În registru comic

Folosind piesa lui William Shakespeare, Îmblînzirea scorpiei, și alcătuind un colaj din lucrările compozitorilor englezi Robert Jones, William Byrd, Anthony Halborn, Thomas Arne, Edward Elgar, Frederick Delius, Ralph Williams Vaughan, Arthur Bliss, Michael Kemp, Michael Tippett, William Turner, William Walton, Benjamin Britten și a unor compozitori anonimi din perioada renascentistă, Ioan Tugearu prezintă, în premieră, baletul **Femeia îndărătnică**, pe scena Operei Române din București, semnînd regia, coregrafia și libretul montării. Calitatea spectacolului este evidentă și reprezintă, dacă nu greșesc, prima montare de mari dimensiuni realizată de Ioan Tugearu, multe secvențe fiind la înălțimea celor din mai scurta coregrafie **Nuntă însingerată**, pe care înclin să o consider cea mai reușită creație a acestui foarte talentat balerin. În privința regiei, vom spune de la început că ea folosește registrele unui umor sănătos, a unui comic care înclină mai degrabă spre risul în hohote decît spre aluzia subtilă. Motivația e la vedere : registrul stilistic din care se revendică spectacol il este cel (pre)renascentist, rabelaisian, ca să ne exprimăm astfel. Uneori se alunecă spre grotesc, alunecări interesante, stopate la timp, registrul dominant fiind cel al comicului burlesc (am auzit, în sală, și expresia, prin extrapolare de la genul liric, „balet buf"). O mînă de maestru recunoaștem deopotrivă în zugrăvirea personajelor și în scenele de ansamblu, echilibrînd, de asemenea, diferitele tablouri ale unui libret unde acțiunea evoluează polifonic iar personajele sînt fie tari de caracter, fie slabe de înger. Coregrafia însoțește excelent intențiile regiei, fiind diversă la extrem, de la pantomimă și elemente de virtuozitate acrobatică la pași stilizați după dansuri populare din locurile și vremurile unde se fixează subiectul. După părerea mea, două sînt laturile în care excelează coregrafia. În primul rînd, zugrăvirea personajelor, în culori funambulești, atinge momente de vîrf ; mă refer la splendida scenă a pețirii Biancăi de cei trei rivali, fiecare etalîndu-și merite diverse în fața cărora pretențiile domnișoarei devin distincte, preferința înclinînd pînă la urmă spre Lucentio. Apoi, secvențele de grup dansate sînt o versiune deformată comic, a caracterelor, nefiind excesiv să afirmăm că tîrgoveții, de pildă, dansează așa cum (se presupune) gîndesc.

Îmi exprim totodată unele rezerve față de viziunea regizorului. Astfel, cred că o înțelegere a rolului Catarinei într-o manieră mai spiritualizată (nu înțeleg de ce trebuie să apară aceasta, în primul act, cu părul vîlvoi și îmbrăcată ca după traversarea unui teren accidentat) ar fi fost mai interesantă ; recalcitranța acesteia ar fi avut nevoie în primul rînd de forța spiritului și nu de o persuasiune destul de primitivă. Catarina este fată de negustor din Padova, avînd așadar un anumit statut social, și este de presupus că părți-prisurile sale împotriva bărbaților se concretizează în, să zicem, remarci acide, veninoase („ca o scorpie") și nu în comportament de precupeață. Apoi, nu cred că maniera de a face coregrafie pe un colaj atît de eclectic stilistic este prea fericită. Sînt aici multe piese de dans, potrivite, însă întîlnim și momente unde muzica și acțiunea evoluează paralel.

Este demn de aplaudat gestul regizorului de a distribui, în roluri principale, două proaspete absolvente ale liceului de balet. În rolul principal, Simona Somăcescu se distinge mai ales în scenele acrobatice, dînd dovadă de o vitalitate, de o rezistență deosebite în „luptele" sale cu Tiberiu Almosnino (Petruchio), care creează exact personajul potrivit, cel al bărbatului cu voință (și brat) de fier, antidot excelent pentru o „femeie îndărătnică". Colega sa de promoție, Șoimița Lupu (Bianca) reușește un rol de excepție, cel al surorii cumsecade, inteligente, care privește cu umor străduințile pețitorilor, excelînd coregrafic în paginile lirice. În roluri de mai mică anvergură, menționăm aportul lui Gheorghe Anghelușș, Nicolae Deneș, Alexandru Doruș, Gabriel Opincaru semnînd o apariție bine realizată comic, la fel ca și scurta însă incisiva evoluție a lui Adrian Gheorghiu, Cristina Opincaru și, în special, Madeleine Vasilescu. La reușita spectacolului contribuie eficient decorurile Vioricăi Petrovici și costumele Adrianei Urmuzescu, avînd meritul de a sublinia discret culoarea epocii și a personajelor.

VIOREL CREȚU ■

La Opera Română

● Din repertoriul mozartian, vineri 1 aprilie, ora 18, **Flautul Fermecat.** În distribuție : Florin Diaconescu (Tamino), Eleonora Enăchescu (Regina nopții), Cornelia Angelescu (Pamina), Marina Mirea, Cornelia Pop și Veronica Gîrbu (Cele trei doamne), Lucian Marinescu (Papageno), Daniela Vlădescu (Papagena) ș.a. La pupitru, Constantin Petrovici.

● Sîmbătă 2 aprilie (ora 18), **Bal mascat** de Verdi. În rolul Riccardo debutează tenorul Gabriel Năstase ; Cornelia Pop (Amelia), Emil Iurașcu (Renato), Lucia Cioară (Ulrica) asigură celelalte roluri principale. Dirijează : Constantin Petrovici.

● Matineul de duminică 3 aprilie cu opera **Inimă de copii** a compozitoarei Carmen Petra-Basacopol va avea în distribuție pe Cornelia Angelescu, Cristian Mihăilescu, Nicolae Bratu, Paul Basacopol. Își dă concursul corul de copii „Voces primavera". Dirijor : Claudiu Negulescu.

● **Peer Gynt**, baletul montat de coregrafa Mihaela Atanasiu după poemul lui Ibsen

și, în mare parte, pe muzica lui Grieg înscrie în distribuție pe Ștefan Bănică, Beatrice Bleonț, Cristina Teodorescu-Palade, Carmen Angheluș, Daniela Constantinoiu, Florin Brândușă, Adrian Gheorghiu. Duminică 3 aprilie, la ora 18.

● Marți 5 aprilie (ora 18), **Nabucco** de Giuseppe Verdi, cu Vasile Martinoiu, Ionel Voineag, Lucia Țibuleac, Pompei Hărășteanu, Ruxandra Vlad, Paul Basacopol, Nicolae Bratu, Gerda Radler. Dirijor : Cornel Trăilescu.

● Carmen Angheluș, Mihai Babușka, Florin Brândușă și Gheorghe Angheluș sînt protagoniștii din **Lacul lebedelor** de miercuri 6 aprilie (ora 18). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● **Trubadurul** de joi 7 aprilie va fi interpretat de Lucian Marinescu (De Luna), Sanda Șandru (Leonora), Florin Farcaș (Manrico).

Plastica

Peisaje

Nu puțini sînt cei care afirmă că peisajul este un fel de portret interior al artistului, o mărturie a stării de spirit, a acurateții limbajului plastic și nu în ultimul rînd, a percepției estetice, selective, a realului. Două excelente expoziții, Constantin Gheorghe (Simeza) și Gasser Günther-Forst (Galeriile de Artă ale Municipiului), ne îndreptățesc, ne obligă chiar, să insistăm prin comentariul de față asupra acestor virtuți ale peisajului, mai ales că amîndoi pictorii au etalat, în timp și cu varii ocazii (expozițiile de grup sau expoziții personale), grave preocupări în acest sens. Peisajul la Constantin Gheorghe este o copie vagă a realului, mai mult o halucinantă, dar subtil dirijată, alcătuire de culori, un joc al unei suprafețe dominante (plasate adesea chiar în centrul lucrării), împrejurul cărora, cu un acut simț al echilibrului, al cromaticii complementare, artistul construiește o seamă de suprafețe de obicei griuri albe, reci, ce se vor a fi un fundal, o atenuare sau, dimpotrivă, o evidențiere a accentului cromatic. Ceea ce ni se transmite ar fi senzația unui vis ce se destramă, a unor culori care îndelung epurate, parcă emit sunete înalte, subțiri, prelungi. Plăsmuită de artist și văzută prin sensibilitatea sa, lumea peisajelor sale conține o stranietate discretă, un lirism rafinat, o introspecție elegantă, o rostire decantată cu infinite precauțiuni. Deloc somptuoase, dimpotrivă, extrem de simple, de obicei cîțiva arbori (mai degrabă conturul lor, abia ghicit) pe malul abrupt sau lîn al unui lac (întotdeauna o suprafață lină, încremenită) și, mai departe, un petic de cîmp, sau o casă măruntă, insignifiantă, — peisajele lui Constantin Gheorghe reiau parcă la nesfîrșit descrierea aceleiași insolite clipe de extaz interior, un fel de emoție fremătînd cu sfială, abia perceptibilă, ca un tremur de fir de iarbă în bătaia vîntului. Hotărît lucru, peisajele sale au puterea, nu prea des întîlnită, de-a instaura atmosfera unor poeme delicate, a unor lieduri cu parfum de amurg blînd și dulce. La celălalt pictor, la Gasser Günther-Forst, un timișorean adoptat de multă vreme de lumea mirifică a Deltei, peisajul nu este atît o stare de spirit, cît mai ales o relatare a ceea ce se vede. Mai apropiat de-o natură a cărei frumusețe în sine este copleșitoare și care, pare-se, nu lasă prea mult loc interpretărilor și abstractizărilor, Gasser Günther-Forst s-a lăsat cu de la sine hotărîre, în voia unui plein-airism total. Și bine a făcut, pentru că peisajul Deltei, prin specificitatea sa, nu poate fi redus la doar cîteva elemente care să genereze un comentariu cu nuanțe existențialiste. Pictura sa, combustionată de dorința mărturisită a lucrului bine făcut, îndubitabil și temeinic, face dovadă unui meșteșug deprins cu toate tainele sale. Iar dacă artistul a acceptat să se subordoneze peisajului, din care a extras o anume stare de lirism, înscriindu-se astfel într-o veche și strălucită direcție plastică, faptul în sine nu scade cu nimic valoarea lucrărilor sale.

VICTOR NIȚĂ ■

Artă și calculatoare

Bogata activitate artistică desfășurată în mai multe orașe ale județului Hunedoara confirmă faptul că reprezentanții de frunte ai cenaclurilor plastice de aici înseamnă o prezență distinctă în expozițiile realizate fie pe plan local, fie în cadrul etapelor finale ale Festivalului național „Cîntarea României". Surpriza acestei primăveri, la Deva o constituie expoziția inginerei Angela Bedea Faina, absolventă a Facultății de automatică din București și specialistă în calculatoare la I.I.R.U.C. București, filiala Deva. N-a mai expus niciodată cu prilejul manifestărilor plastice organizate în județul Hunedoara, pictorița fiind absolventă a Școlii populare de artă din Satu Mare unde a și debutat într-o expoziție colectivă. Drept pentru care, vernisajul de la Galeria de artă din Deva a depășit semnificațiile unei personale, devenind un moment semnificativ în evoluția limbajului plastic al artiștilor amatori. Angela Bedea Faina pictează nu numai cu o teribilă bucurie a imaginii, ci și cu intenția unei semnificații poetice ample. Sacrificînd uneori desenul, ea urmărește simbolul și implicațiile sale adînci în marile întrebări ale omului. Iubirea ca nevoie profundă, ca formă de existență a omului contemporan domină unul din ciclurile expuse, concurînd în reușită peisajele. O altă dimensiune a picturii prezente în expoziție este nostalgia istoriei, a peisajului ca spațiu de manifestare a marilor evenimente ale secolelor. „Vara la cetate", „Iarna cetății", „Apus de soare" conturează nostalgia pămîntului marcat de memoria generațiilor trecute. E o plăcere a peisajului luat în sine dar mai ales încărcat de relicvele memoriei colective.

Plasată într-o ambianță sugestivă, expoziția Angelei Bedea Faina risipește îndoielile care mai puteau să existe în legătură cu arta amatorilor. Sensibilitate, cultură plastică, profesionalism și intenții estetice precise fac din expoziția amintită un mic eveniment local care înseamnă enorm pentru devenirea artistică a unei specialiste în calculatoare.

VASILE C. BOGDAN ■

Poeme de Nicolae Dragoș

Cuvintele ...Limbii Române

S-a apărat cu viața lumina unui riu,
În lujerul de floare sînt vieți ce stau de pază,
Oriunde-auzi cuvinte pe românește țărim
Sînt în adînc ostenii ce, din demult, veghează.

Trecutul scris cu trupuri de marii voievozi
Și, lîngă ei, de oameni umili precum pămîntul
E sacră moștenire în care-și află nume
Toți cei ce știu că țara are-mpărat Cuvîntul.

Pe drumul lor, din jertfe au logodit vecia,
Din simplitatea jertfei eternă și firească
Cuvintele sînt trupuri, sînt soarele privirii.
Apus, să fie pururi o Țară Românească.

Poetul la cuvinte e Rob și Dumnezeu !
Prin ele urcă-n slavă ori se-adîncește-n glod,
Un trudnic mineriu e fercheat în zale
Și-n fiece silabă ce se cuprinde-n tot.

Cuvintele de slavă, întru mărirea țării,
Oricît și-ar duce țărmul spre zări de nepătruns,
Oricît ar fi de tandru ori jertfelor rostite,
Cu viața de-ar fi spuse și tot n-ar fi de-ajuns.

Înalță-te, și spune cu glas solemn și pur,
Ce-adună-n zborul vorbei strămoșilor cunună
Cuvinte de credință, cuvinte-legămînt
Ca paznic să ne fie etern Limba Română.

Bunicii

Privim spre ei ca spre icoane
Uimiți că încă mai există
Și auzim din depărtare
Cum bate-o aripă mult tristă.

Abia-și duc pașii printre ore,
Parcă ar da mereu de margini...
Privim spre ei ca spre icoane
Ce se topesc în vechi imagini.

Clipa nu-i, poate, prea departe
Ca asfințitul să apară...
Să nu uităm : să-i ajutăm
Blînd, să surîdă cînd coboară.

Lîngă privirea lor să fim
Cînd privesc tandru spre nepoți,
Cînd mîna lor în palmă-o ține
Și-n palma-aceea sîntem toți...

Bunicii, niște mari copii,
Trăind prin noi o nouă soartă,
Să-i luminăm cu bucurii
Cît încă n-au plecat departe.

Pîndind adîncul Lunii

Era atîta larmă în jur și numai lacul
Se odihnea aproape, lîn legănat în valuri,
Bătrînul mim uitase teama de fiare și tracul
Iar barca despărțirii plîngea demult la maluri.

Era-ntr-un an cu toamna ucisă printr-un zvon,
O abație veche dormea-n blajine glorii
Peste tăcerea rece un trist acordeon
Călca prin calpe clape pe palide victorii.

Era cumplit de toamnă în trup, în ochi, iar luna
Sinucigașă,-n lacuri, n-o auzeam cum cade,
Cînd stelele-făclii îmi aduceau cununa
Demult un sol al nopții eram, ca-n vechi balade.

Să țipe cît or vrea modernele capricii
Prin care nervi de-o clipă-și descarcă fantezii,
Demult sînt sol la mitul jertfit Euridicii
Și tînăr sînt în clipă dar anii-mi sînt tîrzii.

Pe lac, fără de cîrmă, cu barca în derivă
Ademenind, cu trudă vislind, eternitatea,
Pîndesc adîncul lunii, deși îmi e-mpotrivă.
Sînt numai eu în valuri... Și-n jur — singurătatea.

(Balaton, 1986)

Inscripții

Zidesc, prin timp, lumina toți voievozii gliei,
Vin țara s-o răzbune și jertfele ce-a dat,
Văzduhul să respire sub cer adevărat
Cum l-a născut, în vremuri, pămîntul României.

★

Nu odată,-n vreme, vremuri moarte
S-au născut, strivite de cuvinte,
Păsările au uitat să-și poarte
Zborul, cel ucis, de mai nainte.

Nu odată, ani învinși de număr
S-au ascuns supuși în amintiri.
Vulturul, încărunțit pe umăr,
Mort demult... Și nici nu te mai miri.

★

Joc de-a timpul, joc de-a nicăirea
Pare clipa căutînd să-nceapă
Drumul ce-i visează vag privirea
Cînd se pierde-ntr-o tăcută apă.

(Tîrgoviște ; 1986)

atelier literar

Dinic Novăceanu

F. Răzvan — București. Aproape lîngă fiecare poem se află modelul de la care ați plecat : în **Am fi putut** vă veghează Nichita Stănescu **(La judecată)**, în **Dizertație** se aude Marin Sorescu (mai ales **Shakespeare**), în **Chiar dacă** vă ajută Rilke (cu acel „Stinge-mi lumina ochilor"), în **Vamă**, Ana Blandiana. Unde lipsește modelul lipsește și poezia. Poeții menționați nu pot fi repetați sub alt nume.

Ciaclov Adrian — Galenți. Doli. Exercitii frumoase dar numai atît. Așteptăm lucruri noi.

Mircea S. — București. „Ne dor idcile. Mărșăluim ca o cohortă / pe o podea ce nu ne mai suportă. // Și nu mai sîntem decît niște semne / însăilați în fetele de perne". Deschideți „Versuri" de Camil Petrescu și veți descoperi cu uimire același lucru spus mult mai frumos.

Șerban Adriana — Petroșani. Nu vă putem nega deprinderea de a surprinde, uneori, stări poetice autentice. Vă reprosăm, în schimb, graba cu care le exprimați și, de aici, neglijența rostirii. Mai aveți mult de lucru cu dumneavoastră. Iată spre ilustrare. **Reminiscențe** : „Mă împiedic de scări și mă împiedic / de lucruri, / mă împiedic de oameni și de gesturi / mă-mpiedic, / mereu căzînd și mergînd anapoda / mereu nereușind să sfîrșesc nimic, / dau cu piciorul inimii mele împiedicate". Nu e nevoie, neapărat, de consultarea unui oculist : ajunge să priviți mai atent la ceea ce spuneți.

Ioana Darie. Există în ceea ce ne-ați trimis (prea puțin pentru a programa computerul cuvinte care se înalță și sună frumos, există (în **Ca o flacără sau Sonet de toamnă**) idei și, fireste, există semne că o împlinire este posibilă. Reveniți cînd socotiți că aceste semne s-au înmulțit.

Colin Razar — Sibiu. Reținem „Ca un copil în cîmpia surîsului" punînd, unde am socotit necesare, semnele de punctuație. În măsura în care nu vă e greu, ortografiați singur celelalte șaptesprezece poeme. Fără aceste semne computerul nu le poate citi și deci, nu putem colabora.

Dan Emilian Rosca — Timișoara. Sînteți foarte aproape de pomul plin cu roade, dar vă îndepărtați pentru că nu cunoașteți numele fructului : e pară. Oricum, dintre poemele trimise — „Epimetheus", „Oniroemă" și „Grimoar" — cel mai mult ne-a plăcut „Serenada", unde l-ați invitat pe lup la cină. Ori n-a fost lup, ori n-ați fost Scufița Roșie.

Vlad Turburan — Timișoara. E bine că insistați. Nu-i bine că bateți pasul pe loc. Dumneavoastră vreți să stați la fereastră și să umble copacii. Nu se poate. În „Mărturisire" faceți, totuși, un pas („barca de la podul speranțelor"), dar finalul vi-l anulează. Probabil ne vom mai auzi.

Matei Emil — Baia Mare. Nu ați depășit nivelul de „încercări modeste", cum a apreciat titularul „Atelierului".

Pauia Strătranu — Suceava. De continuat, se poate. Cu condiția să porniți de la „Incertitudini" — singurul poem mai reușit — spre certitudini.

Dragoș S. — Gheorghiu-Dej. Transcriem „Angoasă" : „Inexorabil / orașul tentaculat / mă soarbe insesizabil / prin fiecare gură de canal / ca un monstru acerebral / care devoră indiferent / sentimente și iluzii". Computerul își amînteste un sonet de Caragiale („Cîntați, băieți, dați drumul la canale") și vă sfătuiește : ocoliți-le.

Gaby Niculescu — Baia Mare. „Atelierul" nostru nu vă poate ajuta în direcția în care înaintați atît de frumos și de hotărît, nepropunîndu-și de la bun început tratarea unui domeniu unde pînă și imaginația se dovedește neputincioasă în fața unei realități doar bănuită. Dacă rămîneți credincios literaturii SF, o faceți numai pe răspunderea dumneavoastră.

B. Achuș — Brașov. Scrieți : „Iubirea ta n-a văzut / soarele / undeva s-au pierdut / orele / gîndurile noastre s-au împotmolit / undeva am greșit". Aflați singur unde ați greșit.

Francise Sterus — București. Vă înțelegem graba de a publica și noi v-am publicat ; „Atelierul" nu se poate ocupa numai de producțiile dumneavoastră. Mai aleș că cele de acum sînt mai slăbute. Computerul ne atrage atenția că, între timp, v-a citit și în SLAST. Așa că...

Nicolae Constantinescu — București. Cu tot entuziasmul nostru, dar în „Atelier" nu se folosește decît limba română. Trimiteți, prin urmare, alte poeme. Acestea sînt frumoase, dar nu putem dialoga.

Sancho Panzer — Ploiești. Vă citim cu plăcere, așteptăm să vă reîntîlniți cu Don Quijote și să ne dați vești din Barataria.

Procamdată nu : Oprea Constantin — București ; Ania Cezara — București ; Marius Mazilu — Pitești ; Ciobanu Rafael — Brașov ; Nichita Romanov — București ; Tărumi Leda — Galați ; Sergentu Constantin — București ; Sameanu Luminița — București ; Eberwein Laura Elena — Focșani ; Romeo Soare — Tîrgu Mureș ; Stoian R. Valentin — Ploiești . Dădălică Dorel — Bacău ; Miu Petrina — Rosiori de Vede ; Enache Marian — Ploiești ; Desila Atena — Focșani ; Foxman Afrodita — Focșani ; Apetrei Lazăr — Sibiu ; Strimb Gabriela — Zalău ; Fronie Ion — Turceni, Gorj ; Crista Alexandru — Timișoara ; Nicolae Căruntu — Dorohoi ; Butuc Roger — Oradea ; Marius Birlea — Baia Mare ; Rusu Gabriela — Iași.

Nu vă pierdeți timpul : Merișeanu Emilia — Turnu Măgurele ; Biric Tiberiu — Pitești ; Mihail Pădureanu — Telliuc, Hunedoara ; Anda Mateescu — Brăila ; Piron Valentina — Prahova ; Chibzui Ionel — Tecuci. Galați : Mocănescu Daniel — Călărași : A.D.V. — Pașcani : Elena Dan — Panciu

DARIE NOVĂCEANU

La porțile mării

La porțile mării
noaptea stă scrisă
pe ziduri
Nisipul nu-i decît
o fugă de gînduri
Depărtarea — răpăit
de stele
pe acoperișuri
După spusele
unui zeu
Craiul nou
îți poate
răvăși patul
La porțile mării
lîngă inima femeii
aroșește gînditoare
vapoarele.

NICOLAE MIHAIL

Ca un copil în cîmpia surîsului

Noaptea
amintirea satului
țipă sălbatic,
vestind zborul
păsării albe.
Înspre orașul abandonat
satul iese gol din interioarele memoriei,
ca un copil în cîmpia surîsului,
survolîndu-mi
bruma de poezie
de care sufăr,
ca și cum copilăria ar fi
zina sincerității.

COLIN RAZAR

★

În noaptea cu cerul bolnav de stele
(Marea îl susține pe buricele valurilor)
Greierii stelari rontăie întunericul
Presărînd cenușă peste lume
Vulturi malefici cad pe pămînt
Cu piepturile străpunse de rămășițele zilei
Colțuri de stînci răsărind din mare
Îngeri bolnavi viscează spitale
Nărăvind la dulce transplant de identitate ;
Somnul poetului-stafie-n oglinzi ruginite

(În zori moartea are cerneală sub unghii)

SÂNDEL STAMATE

Festivalul național „Cîntarea României"

Destin de cursă lungă

(Urmare din pag. 9)

iată, generație de generație iubitorii localnici ai teatrului au însuflețit-o de aproape o sută de ani cu statornicia unei necesități istorice.

Formația de teatru a clubului din Pașcani trăiește efectiv din spectacole și deplasări putînd juca la orice oră, cu trupa actuală, patru piese. Toate scrise de poetul Dorel Sauciuc din localitate, unele inspirate chiar din viața și munca interpreților ! „Dacă nu-i duci undeva pe oameni, nu au așa mare tragere de inimă" — zice Viorel Botea, directorul clubului CFR. „Dorința lor e să iasă, să se afirme în deplasări". Așa că în fiecare sîmbătă și duminică, în perioada decembrie-ianuie, cînd teatrul are stagiune, trupa joacă în comunele din jur, la Moțca, Vînători-Neamț, Cozmești, Hălăucești, Ruginoasa. Oamenii au început să-i cunoască („Vin cei de la IMMR") și să-i cheme. Satele au și ele viața lor spirituală, cunoscînd pe lîngă manifestările folclorice și unele tradiții recente, întîlniri cu fiii satului, sărbătoarea atestării documentare etc. Chiar dacă publicul de la sate e eterogen, comedia se dovedește liantul sufletesc universal. Pe de altă parte, chiar în întreprindere lucrează mulți navetiști. Trupa de teatru merge la navetiști acasă și iată că prin faptul acesta se împușcă două succese dintr-o dată : piesa de teatru ajunge la locul agricol de muncă, acolo unde teatrele naționale n-au condiții de desfășurare din cauza sălilor, iar pe de altă parte, navetiștii au cu ce să se mîndrească în fața consătenilor lor și a proprii lor familii.

Cea mai cîștigată rămîne însă trupa, drumul străbătut împreună sudînd colectivul, omogenizîndu-l și creînd acea legătură sufletească între oameni, care face posibilă relația optimă de scenă. O asemenea trupă e o garanție a succesului, argumentat în locurile întîi pe care le-a luat la toate edițiile „Cîntării României". Chiar dacă oamenii care activează sînt de condiții sociale diferite, unul e inginer, altul muncitor, scena comună creează premisele depășirii spațiului strict al pregătirii profesionale, singurul reper valoric rămînînd respectul față de ierarhia jocului și a rolurilor. Teatrul devine astfel o dimensiune interioară dincolo de alte circumstanțe și plăcerea de a juca este atît de mare încît dacă ai vrea să faci zece formații la Pașcani, găsești în orice clipă oameni.

Respectul față de o tradiție temeinic consolidată prin muncă și pasiune, de-a lungul zecilor de ani de emoții și dăruire scenică, își are o deplină acoperire în dragostea cu care se face teatru în continuare la clubul din Pașcani, demonstrîndu-se prin devotamentul atîtor oameni că orașul acesta nu este doar o gară prin care au trecut marile trenuri ale tradițiilor noastre muncitorești ci și o scenă statornică pe care se joacă și mai departe, cu succes egal, destinul viitor al iubirii de teatru pe aceste locuri moldave. Un destin de cea mai lungă cursă.

Locul unde s-a născut Mihai Vodă Viteazul

Materii prime și obiecte finite ale meșterilor din orașul medieval de pe malul Ialomiței

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Un tezaur într-o cupă de excavator

...Într-o zi de primăvară de acum 13 ani, un bărbat de la țară căuta pe Calea Victoriei din București „Marele muzeu de istorie". Cînd l-a aflat îi spune omului în uniformă de la poartă că ar avea de vînzare un tezaur. Portarul nu-l crede, dar își face datoria, formează un număr de telefon și reproduce spusele celui venit, nu se știe de unde. La capătul celălalt al firului s-a întîmplat să fie unul dintre membrii Comisiei de achiziții. Dr. Lucian Chițescu rămîne înmărmurit, cînd țăranul îi desface dintr-o pînză tezaurul. Era chiar adevărat, dintr-o ochire își dă seama că erau monede din argint de epocă medievală. Omul se codește să-i spună de unde le are, cînd află însă cît de însemnate sînt pentru cartea de istorie, povestește cum le-a scos în cupa excavatorului — el fiind tractorist de meserie —, pe cînd lucra la reamenajarea șoselei naționale București—Constanța, între Țăndărei și Giurgeni. Dr. Lucian Chițescu îl urcă imediat într-un microbuz și pleacă împreună într-acolo să-i arate locul exact unde au apărut. Nu bănuia, în acel moment, că se îndrepta spre o importantă descoperire, spre controversata urbe a nașterii Domnului primei noastre Uniri, a fiului lui Pătrașcu cel Bun, principele ce a luminat o mare epocă de Renaștere a Țării Românești și a voit să împlinească visul secular al Unirii tuturor românilor într-o singură țară și un singur stat, Mihai Vodă Viteazul. Că îi va fi dat nu unui medievist, ci unui arheolog de istorie antică (dr. Lucian Chițescu își legase numele de cercetările importantei așezări dacice de la Cetățeni-Argeș) să identifice locul unde a existat Tîrgu de Floci, Orașul Iinii, cum i-a descifrat magistral numele Iorga din izvoarele scrise ale vremii, despre care se cunoștea doar că a ființat pe undeva în sud-estul țării, atestat pentru prima dată într-un document de cancelarie domnească la 1431, și dispărînd cîteva decenii mai tîrziu, fără vreo urmă.

Poartă spre Orient

...De atunci, din primăvara lui 1975, și pînă azi, în 13 campanii de săpături, dr. Lucian Chițescu, ajutat de cercetători din cadrul Muzeului de istorie Ialomița și mai apoi de colega sa Anca Pănescu, aduce la lumina zilei, „bucată" cu „bucată" și document cu document, viața și istoria unuia dintre cele mai importante și înfloritoare orașe medievale ale Țării Românești pe durata a peste trei veacuri, din prima jumătate a sec. XV, pînă la finele sec. al XVIII-lea, începutul celui de-al XIX-lea.

— Săpăturile au demonstrat pe deplin, precizează arheologul, că în zona respectivă, pe malul fostului curs al riului Ialomița, în apropierea comunei Giurgeni de astăzi, atît la nord, cît și la sud, mai cu seamă la sud, de șoseaua București — Constanța se întindea vatra orașului Tîrgu de Floci, oraș apărut ca o necesitate istorică lesne de înțeles. Prin pierderea teritoriului dintre Dunăre și Mare, prin cotropirea de către turci la 1417, legăturile Țării Românești cu Orientul fuseseră strangulate și se simțea nevoia unui centru menit să preia funcțiile orașelor românești dobrogene căzute sub puterea Semilunei. Aici era locul cel mai apropiat de Dunăre, dar în același timp mai în interiorul Țării Românești, și mai aproape de Capitala ei.

— Cum va fi arătat orașul?

— Am găsit numeroase locuințe, pînă acum 80 la număr, majoritatea din lemn, așa cum se construiau în cîmpie, cu una-două-trei camere, avînd sub podea pivnițe-cămări, de regulă gropi cu gura circulară, avînd diametrul de 1—1½ m și de 1 m. adîncime, unde am întîlnit oase de animale (de oi, capre, porci), solzi de pește, foarte multe undițe; peștele era, se pare, hrana principală a locuitorilor. Aproape toate aveau pereții decorați cu discuri ornamentale și plăci de ceramică decorativă smălțuită și nesmălțuită. Ceramica ornamentală smălțuită — constatată în zonă pentru prima dată la Tîrgu de Floci —, se compune din farfurii cu baza inelară prevăzută cu 2 orificii, avînd un rol evident de a fi atîrnate pe pereți, nici una nu poartă urme de ardere la foc.

— Aveau deci o funcție decorativă în sine?

— Fapt extrem de important pentru studiul artei și culturii din Țara Românească de la mijlocul sec. XV, sîntem în fața unui stil al civilizației românești de cîmpie, influențată și influențînd civilizația sud-dunăreană bizantină și medievală sud-dunăreană. În același circuit se înscriu și sobele, în majoritate confecționate din oale-cahle sau teracotă propriu-zisă, de asemenea, smălțuită sau nesmălțuită.

— Ce înseamnă oale-cahle?

— Soba de lut și cărămidă avea încastrată, pe întreaga ei suprafață, oale cu gura în afară, ca un fagure. Rolul era atît decorativ cît și funcțional, de emanare a căldurii, dar și pentru a se coace în ele cartofi, diferite semințe etc. Este o realitate dominantă și specifică, întîlnită doar la Tîrgu de Floci. Într-un caz, am descoperit soba întreagă cu toate cahlele prăbușită „in situ".

Meșteșuguri făcute cu artă

— Puteți aprecia cît de mare era orașul?

— Se întinde, după estimările noastre, pe 9 km². Este unul din marile centre urbane care s-au dezvoltat prin extindere și, ca toate orașele noastre medievale, spre deosebire de cele occidentale, de pildă, meșteșugarii se îndeletniceau și cu agricultura, aveau livezi, grădini, vii. Lucru atestat de documente, constatat. Iată, și de noi, arheologic, prin spațiile mari dintre locuințe.

— Dar ce meșteșuguri practicau?

— Cu siguranță Tîrgu de Floci era un centru de producție și de schimb; pînă acum au fost identificate și complet cercetate 5 ateliere meșteșugărești. Dacă primele patru (în ordinea descoperirii) s-au dovedit a fi prioritar, dacă nu exclusiv specializate în prelucrarea osului și confecționarea nasturilor din os (am găsit o foarte mare cantitate de oase de ovine, caprine, porcine, pot umple chiar 2 camioane, în toate fazele de prelucrare pînă la produsul finit), cel de-al cincilea, descoperit în ultima campanie, din vara anului trecut, s-a dovedit a fi foarte complex. Pe lîngă prelucrarea osului, aici se modelau fierul, bronzul, argintul și alte metale. În cadrul lui se confecționau unelte și obiecte utilitare, cuțite din fier cu prășele de os, furculițe cu prășele sau mînere de os, undițe, cuie, ace, piroane, andrele etc., etc., precum și bijuterii — inele, cercei, paftale, brățări. Am găsit creuzete de turnat minereu, întregi sau fragmentare (8 bucăți dintre care 4 întregi) pe pereții și în interiorul cărora s-au păstrat resturi de minereu de bronz, de zinc, de cupru, de argint și de compuși ai acestora, precum și două valve de tipar, folosind la turnarea nasturilor metalici, una din ceramică și alta din bronz cu ogivă circulară pentru cei de formă globulară; s-a găsit chiar și un asemenea nasture globular din argint, precum și un ac cu floare din argint aurit. Faptul că era și un centru de schimb o dovedesc descoperirile din sudul Olteniei, de la Celei, a unor nasturi lucrați, îndubitabil, la Tîrgu de Floci. Mai trebuie să precizez că acest atelier se afla — nu cum îndeobște am constatat la toate celelalte, situate în afara locuințelor — deasupra unei case cu fundațiile din piatră și podea din cărămidă, una din cele două ce ne-au apărut în cursul săpăturilor de anul trecut.

— Vă pot schimba optica asupra civilizației de lemn a cîmpiei?

— Nu știm, deocamdată sînt unicate și reprezintă cam a doua fază de dezvoltare a orașului. Una dintre ele, cu trei camere, am putut stabili, pe bază arheologică și monetară, datează de la sfîrșitul veacului al XVI-lea, din timpul domniei lui Mihai Viteazul.

— Putem să gîndim că Domnul Țării Românești, marele ctitor de țară și de istorie, nu și-a uitat meleagurile natale, contribuind la înflorirea lor?

— Putem, deși în vremea sa, în timpul incursiunii la Dunăre împotriva turcilor, a avut loc unul din marile incendii care au devastat orașul. Sînt mărturii că în campania din Transilvania în vederea cutezătorului act al Unirii, a avut cu sine un preot de la Tîrgu de Floci și care, după tragica moarte a Viteazului, s-a reîntors acasă. Revenind la construcția cu fundații din piatră de mari dimensiuni (8×4 metri), avea în subsol o pivniță pardosită, de asemenea, cu cărămidă, aparținînd cu siguranță unei familii de tîrgoveți cu bunăstare.

Sub orașul medieval

...Concomitent cu locuințele, am identificat și cercetat 4 necropole și 3 lăcașuri de cult, pe al patrulea nu l-am găsit, probabil a rămas sub actuala șosea. Ele indică faptul că orașul era grupat pe „cartiere". Extrem de bogate aceste necropole — cele mai bogate pe care eu le cunosc — întinse pe durata secolelor XV—XVIII pînă la începutul sec. XIX, ultimele datînd din anii 1802, 1803, 1804 (unul dintre morți prezintă o împușcătură cu o armă din preajma începutului de veac XIX), au un inventar foarte sugestiv de bijuterii și monede (cercei, inele, paftale, nasturi din os, argint, bronz, aur) servindu-ne foarte adesea la datarea unor complexe distruse de-a lungul anilor prin lucrările agricole. Într-o asemenea necropolă am dat peste cea mai veche dovadă numismatică — o monedă emisă de Sigismund I, în jurul anului 1386, pentru orașul Kremlitz — a existenței aici a unui centru urban, ceea ce corespunde perfect cu izvorul scris de care istoriografia noastră dispune, precum și de dovezile ultimelor lui pîlpîiri de viață.

— În fond, cum și cînd a dispărut orașul?

— Două mari incendii brăzdează istoria Tîrgului de Floci, dar dispariția lui s-a datorat războiului ruso-austro turc, desfășurat, se știe, greu și îndelung, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, preponderent în această parte a Țării Românești, și care a pricinuit atîtea vicisitudini istoriei noastre. În plus, datorită unei calamități naturale. Cursul riului Ialomița s-a depărtat (acum se află la peste 2 km sud-est de vatra fostului oraș), vitregind oamenii de o condiție vitală a existenței. Locuitorii, secătuiți de bogății prin pustiirile războaielor, lipsiți de apă, atîția cîți au mai rămas au fost nevoiți să se strămute mai spre est, întemeind satul Piua Petrii, care nici el nu mai există azi, absorbit de comuna Giurgeni, după marile inundații din 1970 și 1975. Dar satisfacțiile colectivului nostru de cercetare sînt constatarea că această așezare medievală de cîmpie nu crescuse nici ea „în gol", doar prin hazard. Este continuarea unui nivel de locuire românească mai veche din sec. al XI-lea, de tipul Culturii Dridu, așezare și ea destul de întinsă, totodată, sfîrșit legată de civilizația românească descoperită aproape peste tot în Dobrogea vremii respective. Și, dacă ne gîndim că, de la acest loc și pînă la comuna Liciu, unde s-a descoperit celebrul opaiț din sec. VI — distanța fiind doar de cîțiva kilometri —, avem alte elemente ale continuității de trăire și în această parte a Țării Românești. Să vă mai spun că, tot în același perimetru, mai la nord de Giurgeni, în punctul Mozacu, unde s-a extins o orezărie, într-o săpătură de salvare, am identificat, și cercetat în parte, resturi de locuire geto-dace din sec. IV—II î.e.n.

— Cu alte cuvinte, cîștigurile celor 13 campanii arheologice de la Giurgeni, în timp și spațiu, devin tot mai importante. Ați căutat un oraș și ați descoperit o istorie. O trăire îndelungată a părinților noștri, trăire ce sălășluiește pretutindeni sub pămîntul frăminat zilnic de pașii locuitorilor României de azi.

Arheologii față în față

Capitala Argeșului, Piteștiul, sărbătorește anul acesta șase veacuri de existență, așa cum atestă izvoarele scrise ale evului mediu românesc. Cel dintîi omagiu i l-au adus istoricii, întîlnindu-se aici, nu demult, în cea de-a XXII-a **Sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din 1987.** Municipalitatea și oamenii de cultură ai locului le-au răspuns cu un gest inedit, prin organizarea a două expoziții de aleasă ținută și autentică valoare: „Civilizația medievală românească", „Forme și decor de cahle provenite din săpăturile arheologice".

În cele 2 zile de dezbateri s-a susținut o cifră impresionantă de comunicări, expresie a numărului însemnat de șantiere și cercetări arheologice desfășurate pe întreg teritoriul țării. Nu există județ unde să nu se afle măcar unul semnificativ pentru una sau alta dintre epocile reprezentative culturilor ce s-au succedat de-a lungul mileniilor din preistorie, de la primele manifestări de viață umană socială, și pînă la epoca medievală tîrzie, în spațiul locuit azi de români. Fiecare „raport" pune la îndemîna istoriei naționale un material științific extrem de bogat, documente materiale și argumente de netăgăduit pentru o restituție tot mai completă și mai exactă a trecutului patriei și poporului nostru. De la noi descoperiri de așezări în interiorul arcului carpatic (județele Covasna și Harghita) de tipul celebrei Culturi Cucuteni, de așezări dacice și romane la recent identificatele gravuri rupestre din epoca metalelor, la tot mai multele dezveliri și cercetări de așezări, locuințe, monumente din sec. IX—XI și ale evului mediu timpuriu, fluxul de lumină al cercetării științifice proiectează în istoriografie mărturiile vii ale continuității strămoșilor noștri în spațiul dintre Carpați—Dunăre și Mare, străbătînd toate orînduirile economico-sociale cunoscute de omenire.

O carte străbate lumea...

...purtînd în paginile ei un adevăr aproape 40 de ani puțin cunoscut sau, mai ales, recunoscut.

După ediția americană (pe care am semnalat-o la vremea respectivă), cea belgiană (editată la Groeninghe Drukkerij) a celor „200 jours plus tôt" vine să înfățișeze cititorului european de limbă franceză rolul și locul participării României în războiul antifascist, participare hotărîtoare în bilanțul victoriei de la 9 Mai 1945. „Cu 200 de zile mai devreme" este un capitol ce lipsea istoriei scrise a celui de-al doilea război mondial, este cartea necesară care, prin argumente și documente de ordin politic, economic, militar-strategic — greu de pus în cumpănă sau de contestat — vine să întregească fluxul informațional corect privind modul cum s-a pus capăt mașinii de război fasciste și-a adus lumii pacea vitală. Fără a pierde petrolul românesc, fără brește de pe frontul de Est pe linia Focșani—Nămoloasa—Brăila, și apoi pe linia Carpaților, fără actul politic revoluționar, pregătit, condus și săvîrșit de Partidul Comunist Român, de la 23 August 1944, care ar fi fost cursul războiului declanșat de Germania nazistă? Și care destinul Europei? Greu de prevăzut, dar în orice caz, rămîn, pentru orice om de bună credință, întrebări esențiale. Întrebări de conștiință în lumea de azi atît de greu încercată și amenințată de pericolul războiului nuclear, cînd nu vor mai fi învinși și învingători. Este astfel, această carte a istoricilor români și un îndemn la o atare reflecție, un mesaj uman la recunoașterea dreaptă a jertfelor tuturor popoarelor pentru instaurarea păcii, pentru instaurarea libertății și dreptului la viață și demnitate între frunțariile propriilor țări, după anii grei ai celui mai crunt dintre războaiele ce devastaseră omenirea pînă atunci. „200 jours plus tôt" e ca un recviem pentru un erou necunoscut.

Pagină realizată de CICI IORDACHE-ADAM

● Fumatul nu favorizează digestia ! Este știut că din arderea tutunului rezultă o serie de substanțe toxice din care o bună parte acționează asupra plăminilor, iar alta trece și se elimină prin stomac și intestine. Țesuturile și mucoasele aparatului gastro-intestinal care au fost în contact cu unii produși de ardere ai țigării, devin mai fragile și pot prezenta reacții inflamatorii de diferite tipuri, mai ales gastrice și duodenale. Boli grave digestive, cum sînt cancerul gastric, esofagian, duodenal sînt corelate deseori cu numărul de țigări fumate zilnic și cu durata în timp a obiceiului de a fuma.

● Puțini știu că nicotina este una din cele mai puternice otrăvuri. O picătură din această substanță, pusă pe limba unui iepure, îi provoacă acestuia moartea subită.

● Medicina a stabilit că peste 10 țigări pe zi încetinește viteza de creștere în uter, după a 20-a săptămînă, la toate categoriile de copii, cu un decalaj de 200 grame la naștere. Pentru sugar, incidența morții subite inexplicabile este mai mare cu 50% la mamele fumătoare.

„Prin fumul de țigări ca nouri..."

(Urmare din pag. 24)

și alterează atmosfera nefumătorilor. Monoxidul de carbon se fixează pe hemoglobina sîngelui, lipsindu-l de oxigen. Împreună cu acesta, în organism, pătrund deopotrivă aldehida formică, oxidul de azot, acidul cianhidric, acroleina, acelaldehida, toluenul, benzenul, cu acțiune toxică și asupra cililor vibratili ai mucoaselor respiratorii, cărora le paralizează mișcările, împiedicînd evacuarea substanțelor reziduale transportate de fumul inhalat, iar starea bronșică ce rezultă favorizează stagnarea substanțelor cancerigene, potențîndu-le efectul. Unele din aceste toxine, precum benzopirina, nichelul și poloniul sînt iritante pentru ochi și au proprietăți radioactive.

Despre efectele tutunului asupra vederii s-a vorbit în general mai puțin, cu toate că tabagismul afectează simțitor și cel mai important organ de simț al omului, provocînd uneori chiar și cecitatea (orbirea). Astfel, folosirea tutunului determină tulburări funcționale și leziuni histologice cum sînt: nevrita optică tabagică, discromatopsiile (nerecunoașterea culorilor), ateroscleroza degenerativă retiniană și infarctul retinian, urmate frecvent de ambiopie (vedere slabă) sau amauroză (orbire). Substanțele toxice din tutun expun fumătorii la diverse boli care afectează aproape toate organele și funcțiile organismului, între care și cele vizuale. Astfel, revenind la tulburările oculare, este cazul să amintim că toxinele din fumul de țigară pot determina conducătorilor de autovehicule tulburări momentale de vedere, scăderea acuității vizuale și imposibilitatea de a distinge clar culorile semaforului. Afectarea nervului optic, nevrita optică, determină progresiv atrofia nervului optic, mai ales cînd intoxicația tabagică se asociază cu alcoolismul. Tulburările oculare sînt atribuite îndeobște alcoolului metilic, ce există în fumul de țigară, fumătorii prezentînd foarte adesea și o astenopie acomodativă (greutate la citit și la mușchii de aproape), precum și agravarea unor boli oculare : nevrite, retinite, glaucom.

Bolnavii cu tulburări de vedere, nu puțini dintre ei — ne declară în încheiere doctorul Aurel Rosin — află abia după consultul oftalmologic că afecțiunea lor este datorată tabagismului. Cei mai mulți se arată extrem de surprinși și din păcate unii continuă să fumeze, subapreciind riscurile tutunului. Le amintim încă odată că lumina ochilor se poate diminua cu fiecare țigară aprinsă.

Tutunul, patimă și infern

(Urmare din pag. 24)

altă ocazie efectele explozive asupra aparatului cardio-vascular, respirator, digestiv, nervos am lăsat lista deschisă cu puncte-puncte. Să o completăm :

Una dintre cele mai grave [illegible] ale tabagismului [illegible] duce la vasoconstricții ce împiedică afluxul limfocitar să transporte armata de anticorpi pe cîmpul de bătălie cu virușii. La această lovitură dată sistemului nostru de autoapărare se adaugă distrugerea vitaminei C care este substanța cea mai eficientă în războiul cu infecțiile. Se aduc prejudicii și funcționării timusului, glanda cu mare rol imunitar și, după cum presupune medicina, sediul secretului tinereții. Ultimele cercetări arată că apariția cumplitei SIDA este înlesnită și de un fond de imunitate redus de fumat. De asemenea fumul albastru încărcat cu nicotină, gudroane de ardere și oxid de carbon duce la o scleroză a glandelor sexuale cu instalarea menopauzei precoce, a impotenței și tulburărilor de dinamică sexuală."

„Ce se întîmplă totuși în uriașul laborator al creierului cu acest ritual al fumatului ?."

„S-a descoperit că zona corticală care preia comanda fumatului este centrul suptului din prima copilărie. După întărcare, funcțiile acestui centru sînt distribuite zonelor învecinate ale gîndirii abstracte, scrisului, graficii. Trăgînd din țigară, se redeșteaptă acest instinct care-și retrage „ajutoarele" împrumutate proceselor cerebrale folositoare vecine, implicit slăbindu-le. Ca să nu mai amintim că, nicotina face să sufere metabolismul celulei nervoase a neuronului prin vasoconstricție și diminuarea aportului de oxigen și substanțe hrănitoare. Efectul ? Alterarea memoriei, estomparea atenției și reflexelor, vidurile mintale".

„Într-o comedie veche, un popular actor, nefumător, aflîndu-se într-un cerc de oameni cu țigara în gură, ajunge să refuleze și el fum pe nas și gură făcîndu-i pe aceștia să tușească. Secvența, atunci exagerată, s-a dovedit a fi reală, fumatul pasiv prezentînd aceeași nocivitate".

„Grav e, că pe lîngă cei care inhalează nevinovați toxine, un fel de fumător pasiv este și pruncul din pîntecul mamei. Copiii concepuți de un tată tabagic se nasc prematur, de regulă cu 0,2 kg mai slabi și cu circa un centimetru mai mici. Cînd mama este fumătoare, handicapul de sănătate al viitorului sugar este și mai mare. El va suferi de o fragilitate a aparatului respirator, este de regulă alergic, cu eczeme, astm, fixează mai greu calciul și prezintă un retard de dezvoltare. Iar în timpul suptului, mama, cu țigara în gură îi mai transferă și nicotina prin lapte".

„Nu e ușor să convingi pe cineva să abandoneze această plăcere de 5 minute aflată la îndemînă demonstrîndu-i, de exemplu, că va face cancer peste 15 ani. Totuși în fața evidenței atîtor dezastre de sănătate trebuie să ne lăsăm de fumat. Aveți vreo „rețetă" care să ușureze această sarcină cam grea ?".

„Cinci zile după hotărîrea eroică este indicat să se bea cîte doi litri de ceai rece pe zi (cel de Pedicuță-Licopodium este foarte eficace). I se va asocia un sedativ ușor și acel infailibil medicament care este plimbarea în aer liber. Toate obiceiurile asociate cu țigara trebuie pentru moment evitate pentru a te rupe din înlănțuirea deprinderii nocive. Esențial este să ne încordăm toate resorturile de voință și autodominare. Ziua de 7 aprilie fără țigări este primul pas care ne va arăta că se poate".

Fumători, vreți să vă dăm un foc pentru țigara din gură, sau aprindem unul mai mare pentru toată rezerva voastră de tutun ?

Controversă în lumea fizicii

De cîțiva ani, mai multe publicații din lume vinează cu nesaț știri în legătură cu „cea de a cincea forță" gravitațională, în ciuda faptului că majoritatea fizicienilor continuă să rămînă prudenți și sceptici. Am avut și noi ocazia să citim unul din cele mai recente articole consacrate acestui presupus fenomen, articol care întrunește zelul și optimismul unor cercetători în contrapartidă cu îndoielile altor examinatori. Ne vom referi la ei și pentru a răspunde celor care ne-au cerut informații în această privință, dar o vom face în compania fizicienilor **Hari Minți** și **Marius Piso** de la Laboratorul de gravitație al I.C.P.E.

Anul trecut, se notează în amintitul articol, un grup de cercetători, sub conducerea savantului Ephraim Fischbach de la Universitatea Purdoc, Indiana, au izbutit, afirmă ei, să aducă dovada celei de a cincea forțe care respinge obiectele și micșorează efectele gravitației, intensitatea ei depinzînd de compoziția chimică a diferitelor corpuri. Cea de-a cincea forță dă astfel impresia că micșorează gravitația la distanțe între cîțiva yarzi și o milă, dar influența ei pare să fie neînsemnată.

Tot anul trecut, mai reține autorul articolului, un alt grup de oameni de știință, de data aceasta aparținînd forțelor aeriene americane, au inceput o experiență sortită să demonstreze existența sau inexistența celei de a cincea forțe. Ei au făcut o serie de măsurători extrem de precise ale gravitației pe și în jurul unui turn de televiziune de 2 000 de picioare, la Raleigh, în Carolina de Nord. În ideea că există cea de a cincea forță antigravitațională, oamenii de știință ar fi trebuit să constate că astfel, [illegible] de cuplu se micșorează [illegible] în vîrful turnului. Dar ei [illegible] că, tocmai dimpotrivă, cîmpul gravitației se mărește în vîrful turnului. Aceasta a fost acolo mai puternic decît la baza lui. Cu alte cuvinte, dincolo de distanțe medii, forța gravitației pare a fi mai puternică, deci cu cît corpurile sînt mai îndepărtate unele de altele.

Rezultatele comunicate i-au lăsat pe fizicieni într-o situație derutantă. Unele experiențe sugerează deci că ar exista o a cincea forță antigravitațională, altele că există cea de a șasea forță gravitațională suplimentară. În timp ce multe nu furnizează nici un fel de date care să confirme comunicările „optimiștilor", Marea majoritate a fizicienilor rămîn însă neîncrezători, chiar dacă grupul de la Purdoc raportează descoperirea celei de a cincea forțe antigravitaționale, și cel de la Raleigh pe cea de a șasea, și chiar dacă „descoperirea" celor două forțe extragravitaționale ar permite (teoretic, desigur) o modelare a forței gravitaționale principale descrise pentru prima dată de Newton.

— Preocupările unor fizicieni pentru aceste forțe extragravitaționale sînt cunoscute — ne declară interlocutorii noștri. La apropiatul congres de gravitație din Australia, a fost inființată și o secțiune dedicată **on the fifth force problems.** Problema este însă extrem de controversată, iar datele experimentale, neconcludente. Oricît ar părea de paradoxal, dar fizica, în pofida marilor descoperiri ale secolului nostru, este încă în fază copilăriei.

Vorbind despre problema interacțiunii, fizica admite în continuare o teorie unanim acceptată, iar aceasta este Teoria generală a relativității formulată de Albert Einstein. La aceasta s-au adăugat alte peste 200 de teorii, iar truda fizicienilor este de a le unifica, deci, ca să zicem așa, de a le pune în aceeași oală. În clipa în care s-ar realiza acest lucru, știința ar descoperi cărămida universului. Deocamdată, fizica obișnuită vorbește de patru tipuri de interacțiuni : tare, electromagnetică, slabă și gravitațională. În prezent, încercarea de a le unifica pe toate se face prin implicarea categoriei de spațiu-timp. O teorie unitară ar trebui să le explice printr-o teorie universală de bază. Deocamdată, fizicienii sînt de acord că nu există acțiune sau interacțiune de la distanță, că două corpuri se atrag sau se resping prin mijlocirea unor mesageri, a unor agenți purtători de interacțiune. Prin aparatul său teoretic, fizica a izbutit să anticipeze existența unor fenomene sau entități, așa s-a întîmplat, de pildă, cu cîmpul electromagnetic, care astăzi este cuantificat. Una din cele mai noi teorii, **Superstrings**, a condus, la identificarea (sub raport teoretic, evident) unui spectru de particule în care apare pentru prima dată, dar în mod natural, o particulă cu **spin 2** și masă de repaus nulă. Aceasta ar fi deci **gravitonul !** Descoperirea lui prin mijloace experimentale ar aduce dintr-odată lumină puternică în bezna fizicii mondiale. Din acea clipă, omul va putea trece la descifrarea misterului interacțiunii universale. Pînă atunci, așa-zisele forțe extragravitaționale rămîn simple și vagi presupuneri.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Școala lui Davila

Astăzi, cînd învățămîntul medical românesc se bucură de un prestigiu necontestat, atrăgînd studenți de pe toate continentele, ca și discipoli ai lui Hippocrat care vin să se specializeze la noi, e destul de greu să-ți imaginezi prin cîte greutăți și cu prețul cîtor sacrificii s-a constituit el la începuturile sale, în veacul trecut. Anul acesta se împlinesc 130 de ani de la un moment important care a marcat acest proces. Într-adevăr, la 16 august 1858, doctorul Carol Davila (1828—1884), acest **„enciclopedist al binelui"**, cum a fost supranumit, obținea, cu sprijinul Consiliului administrativ extraordinar, transformarea modestei Școli de chirurgie de la Mihai Vodă în **Școala națională de medicină și farmacie**, cu o durată de studii de 5 ani, urmați de 3 ani de stagiu în spitale. Admiterea în școală se făcea pe bază de examen și numai în urma absolvirii gimnaziului (vom vedea mai încolo însemnătatea acestor condiții față de cele ale înghebărilor de învățămînt medical anterioare). Absolvenții obțineau titlul echivalent unui licențiat în medicină, mai precis de **„efiței de sănătate"**. În urma unei analize a procesului de studiu la această **„Școală a lui Davila"**, autoritățile franceze și ulterior cele italiene au echivalat diplomele eliberate aici cu cele ale unor **„școli preparatoare"** din țările respective, ceea ce permitea absolvenților să obțină, în anumite condiții, titlul de doctor în Franța sau Italia.

Școala a funcționat cu trei secții : medicină umană, farmacie și medicină veterinară. În 1859 a fost dotată cu un nou local, pe strada Șurbei Vodă — o bază de învățămînt superioară, cu laboratoare, bibliotecă, de asemenea prețioase colecții muzeale. Faptul că dr. C. Davila deținea și funcția de inspector general al Serviciului Sanitar, i-a permis să faciliteze accesul studenților școlii la marile stabilimente medicale ale Capitalei, printre care Spitalul Militar Central și mai ales Spitalul Colțea, ulterior și Spitalul Filantropia.

La Colțea funcționa, între altele, un excelent laborator de anatomie patologică, totodată ființa cel mai bun laborator de chimie din țară, unde se efectuau și analize medicale, organizat și condus de A. N. Bernath-Lendway (care mai tîrziu avea să devină membru de onoare al Academiei Române). Tot aci, la stăruința lui Carol Davila, s-a organizat, în mare măsură în folosul studenților, un Institut de Anatomie și Fiziologie Normală și Patologică, care s-a numărat printre cele mai moderne din Europa.

După cum arată într-un studiu istoricul medicinei dr. G. Brătescu, cei dintîi concurs de internat s-a organizat la Școala Națională de Medicină și Farmacie încă din 1860, iar pe lista primilor 12 interni ai spitalelor bucureștene, proveniți din Școală **„întîlnim o serie de viitoare personalități de vază ale științei românești"**. Printre aceștia s-au numărat viitori profesori ai Facultății de Medicină din București, ca Dimitrie Grecescu, C. Dumitrescu-Severeanu, Zaharia Petrescu, Vasile Vlădescu. La cel dintîi examen de externat al Școlii (1862), s-au prezentat nu mai puțin de 60 de candidați pentru cele 20 de locuri care erau disponibile.

Școala era frecventată de studenți din toate ținuturile locuite de români, bunul ei renume atrăgînd și pe unii ce veneau din alte țări. O statistică din 1868 arăta că, din cei 569 studenți ai primilor 12 ani de funcționare, 384 erau munteni, 98 moldoveni, 22 transilvăneni, 8 din Banat și Crișana, 3 din Macedonia, 23 din Bulgaria, 2 din Serbia, 23 din Rumelia turcească și 5 chiar din Franța.

Cu toate că S.N.M.F. progresa an de an, se făceau adesea auzite și glasurile adversarilor ei. **Dr. Nicolae Vătămanu bun cunoscător al trecutului nostru medical, relatează despre agitația „elementelor retrograde care cereau închiderea ei (!) și angajarea, cu contract, a medicilor străini".** Cînd Davila și colaboratorii săi au organizat exemplarul **„așezămînt anatomic"** de la Colțea, criticii au declarat că acesta constituie un **„lux inadmisibil"**, mai mult, că periclitează sănătatea Capitalei, **„întrucît înlesnește propagarea infecțiilor de la cadavre"...**

Cu mult mai lucid, ziarul „Românul" avea să aprecieze astfel cu ani mai tîrziu, rolul acestei instituții de învățămînt medical în istoria științei noastre : **„Vechea școală de medicină a pus cei dintîi jaloni ai științei medicale în țară la noi, ea a format limba medicală comună, ea a dat și a format gustul pentru cultivarea acestei științe, instituind săli de anatomie, muzee, laboratoare de chimie, de farmacie etc. Tot această școală, și pentru necesitățile ei de a instrui pe elevi în practică, a făcut din spitale, care pînă atunci nu erau decît niște locuri unde cineva nu se apropia decît cu groază, niște instituțe unde fiecare intra cu confiență, știi pentru a căpăta ajutorul științei, cît și pentru a se instrui la marea carte a naturii".** („Românul" / 28 februarie 1873)

După S.N.M.F. în noiembrie 1869, a luat ființă Facultatea de Medicină din București, primul ei decan fiind chirurgul Nicolae Turnescu. Dar înaintea Școlii, ce forme de învățămînt medical au existat în capitala Țării Românești ? La Academia domnească din București (ca și la cea din Iași), s-au predat, în grecește în veacurile XVII și XVIII, doar cursuri de „medicină teoretică", constînd mai ales din comentarea operelor lui Hippocrat și Galen. Abia în 1842, doctorul Nicolae Kretzulescu deschide, în cadrul Spitalului Colțea, „Școala de chirurgie cea mică", a cărei existență este suspendată în preajma Revoluției, în 1847. Această școală este redeschisă, în 1853, la Spitalul Filantropia, sub conducerea doctorului Gheorghe Polizu. Mai există o altă școală de mică chirurgie, în care erau instruiți viitorii felceri militari.

Venit în România în 1853, ca medic-șef al Spitalului Militar din București, doctorul Carol Davila obține de la domnitorul Barbu Știrbei ca cele două instituții amintite să fie contopite, în 1855, în Școala de chirurgie de la Mihai Vodă, unde se admiteau chiar tineri începînd de la vîrsta de 14—15 ani, știutori de carte la nivelul cursului elementar. Din rîndul lor s-au recrutat totuși cadre medicale capabile, unii dintre ei devenind mai tîrziu după o formare suplimentară, medici practicieni pricepuți, profesori, chiar academicieni. Aci au predat, la început „fără plată", C. Davila, Alexe Marin, I. Barash, E. Severin, și alții. Din acest nucleu avea să ia naștere Școala Națională de Medicină și Farmacie, la care ne-am referit pe larg.

I. M. ȘTEFAN ■

O remarcabilă realizare edilitar-gospodărească în municipiul Brașov

ORAȘUL VECHI E FOARTE NOU!

Ceaiul de la orice oră

„Baudelaire consideră călătoria actul poetic prin excelență. Afirmație care, pe mine, mă intrigă să exclam, din invidie, că șoselele, gările, aeroporturile sînt pline azi de poeți, că niciodată lumea n-a cunoscut un asemenea trafic de poezie. În general, se crede că o călătorie îl ajută pe cel care o întreprinde să se părăsească pe sine. Eu n-am putut călători decît ca să mă regăsesc violent".

Îi rog pe Octavian Paler să nu se supere că la lectura noii sale cărți „Viața ca o coridă" am coborît în gara din Brașov cu aceste rînduri în minte, regăsindu-mi propriile convingeri. Sub stăpînirea lor privesc Brașovul. Același oraș montan, invadat de primăvară, care însă pe înălțimi este în întregime acoperit cu un strat gros de zăpadă. Străzile, exemplar de curate, au toate semnele inconfundabile ale influenței florarilor de la Codlea. Copiii, care zburdă fără grijă abecedarului, sînt în „zbor" în scaunele care-i poartă, în extaz, între cer și pămînt. Cu tertipuri nevinovate, ei caută să smulgă bunicilor, obosiți de atîta joacă la vîrsta lor, cîteva minute de răsfăț în aerul de cleștar de la poalele Tîmpei. Merg spre orașul vechi alături de Margareta Krauss, vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Brașov, care și ea împărtășește gîndul că „o călătorie este act poetic prin excelență."

Elemente vechi, tradiționale, au intrat în calculul arhitecților brașoveni încă de la planșetă, cînd au pus bazele reconstrucției pieței din orașul vechi, unde secolele trecute sînt încă în viață activă. „Casa negustorilor", de exemplu, este o construcție din 1545, „injectată", în cîteva rînduri, cu elemente înnoitoare pentru rezistența ei în timp și spațiu. Acum este un primitor și plăcut loc pentru turiștii români și străini, care continuu coboară și urcă din mașini. Magazinele, ce surpriză !, sînt dominate de aceeași aripă a poeziei, sub diferite forme. Să ne oprim la cea mai prozaică așezare, un mic restaurant. „Gustări" scrie la intrare dar înăuntru oglinzile, vitraliile, mobilierul elegant, realizat la Brașov și Codlea, ne introduc într-o disimulată sală de spectacol ? Mesele sînt separate, unele de altele, prin „garduri" de flori. Este o imagine de basm, neîntîlnită în nici un local din România. Plafoniere rustice filtrează plăcut lumina, colorată după orele zilei. Serviciul, de la mîncare la atitudine, fără cusur. Șase feluri de gustări calde servite într-un elementar, dar nu întotdeauna reperabil, respect pentru client. Toate celelalte magazine refăcute, sau în curs de transformare, după același principiu unitar arhitectural, sînt legate ca frații prin trăsături fizice, cu particularități. Plafoane din lemn sau ceramică, lămpi în forme și culori originale, mobilier funcțional de un rafinat gust, expunerea mărfurilor relevantă și orientativă pentru cumpărători, sînt calitățile care rămîn în mintea trecătorului, după ce avalanșa de impresii se domolește.

Am făcut turul acestor mici magazine, de cîteva ori. Îmi notez numele lor pentru a vi le face cunoscute și dumneavoastră : „Spicul", „Casata", „Cadouri", „Discuri", „Nivea".

Într-un cîteva clipe să beau un ceai fierbinte pentru că pe străzi a început să bată un vînt tăios. Samovarele fierb, cețile elegante sînt pregătite ca pentru o primire între prieteni sau în familie. La mese, „meniul" ceaiului. Vă miră, cum m-am mirat... Aperitive, de mai multe feluri, la alegere, care sînt servite alături de ceaiul fierbinte. La fel, lîngă cafea cîteva prăjituri, cu gustul celor din bucătăria părintească, și o băutură dozată din siropuri și plante. Sînt atît de plăcute aceste două formule de băuturi... nealcoolice, scurte opriri în încărcatul program al unei zile, încît localurile sînt pline, dar fără aglomerația ostentativă, fără zgomot, nervi și fum de țigară. Personalul, care servește ceaiul și cafeaua, intră perfect în categoria dorită, destul de rar întîlnită de client. Ospătarul se prezintă cu zîmbet către omul care s-a așezat la masă, îi oferă scaun și sugestii, vorbește în șoaptă, îl ascultă pe client cu răbdare, nu dă semne de nervozitate. Nimic din solemnitatea rece a unui local public. Un comerț într-adevăr civilizat...

Magazinul „Nivea", unde sînt produsele fabricii cu același nume, dar și ale celorlalte firme producătoare de cosmetice din România, este în întregime alb. Mobilă, lustre, etajere, boluri pentru creme și deodorante, totul filtrat de ochiul neîntrecut al arhitecților și designerilor, care au așezat, suverană, imaculata culoare, au dispus cu gingășie în rafturi elementele necesare igienei noastre, dîndu-ne impresia că efectuăm o cumpărătură de artă. Intrăm într-un magazin cochet pentru o colonie sau o pastă de dinți.

Străduința pentru aspectul și stilul deosebit de lucru cu publicul este recompensată de bucuria noastră, de sincera admirație pentru o muncă bine făcută, emanînd inteligență și fantezie, de la planșetă la vînzare.

La magazinul cu băuturi și dulciuri, aranjarea bomboanelor în imense boluri de sticlă colorată determină trecătorul să le cumpere, chiar dacă cumva suferă de diabet. Găsește un nepot, un copil din vecini, dacă nu-l are pe al lui, pentru care merită să se „încarce" cu o pungă plină de acadele. Din fiecare magazin se aude la intrare un bun ziua politicos, care obligă, și o invitație, căreia brașovenii sigur îi dau curs, „Vă rugăm să mai poftiți". Instantaneu, m-a fulgerat tonul unor vînzători din București, care la orice întrebare ne reped, instantaneu le-am simțit privirile dojenitoare.

Un singur drum nu epuizează impresiile, nu poate strînge la un loc toate observațiile. Tocmai cînd să pun punct acestor însemnări, îmi amintesc încă ceva. Sobele de teracotă, ca și acelea din casele țăranilor, - au alături o mică băncuță, pentru cumpărătorul înfrigurat iarna, care după un drum prin oraș, se poate odihni pe laviță și încălzi. Chiar și vara, dacă e ostenit poate sta cîteva clipe să-și recapete respirația.

Fiecare element din această piață brașoveană, care va fi în întregime placată cu mozaic, mărindu-i atracția, a fost așezat la locul lui, cu marele și omenescul gînd : „Să facem din fiecare zi o sărbătoare".

Așa a și ieșit, un lucru temeinic și frumos, pentru că ne privesc, încă în picioare, clădiri din secolul XVI. Bravo, din toată inima !

CARMEN DUMITRESCU

Iarna și vara, un magazin foarte căutat

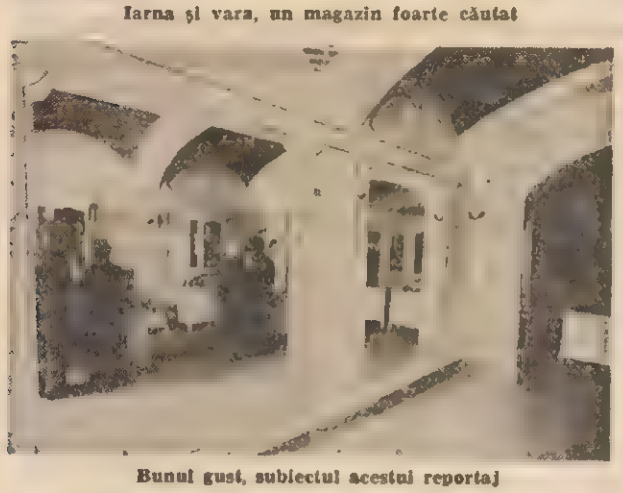

Bunul gust, subiectul acestui reportaj

Ne putem potrivi ceasul după ele, dar ne și putem alege unul

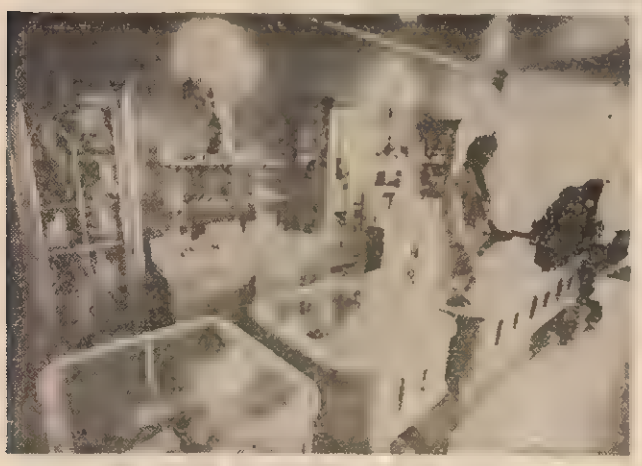

Un interior cu investiții mari de fantezie

Mai poftiți pe la noi...

Fotografii de PAUL AGARICI ■

În subteran, ca la suprafață

Metroul, această minunată realizare a epocii noastre, a intrat în cotidian. Nu mai este necesar să-i arătăm avantajele. Creat și realizat cu trudă, fantezie, îndrăzneală și încrîncenare „trenul galben fără cai" este mijlocul de transport la care apelează foarte mulți bucureșteni și nu numai ei. Dincolo de unele nerealizări, unele inerente am putea spune, sînt minusuri datorate beneficiarilor, adică celor care călătoresc. Poți să străbați Bucureștiul dintr-un capăt în altul contra unei monede de 1 leu. Dar iată că mi-a fost dat să asist, incredibil, la faptul cum unii călători, în orele de vîrf, evitau trecerea prin dreptul aparatelor de taxare, căutînd să pătrundă prin spațiile destinate ieșirii. Personalul, ocupat cu schimbarea banilor, nu poate sesiza și aceste fraude mai mult decît rușinoase. (De un leu rușine !) Cel care se pretează la asemenea fapte nu sînt tineri imberbi, teribiliști ci oameni în toată firea. Îi vezi apoi pășind nonșalant, fără frica unui control. O persoană căreia i s-a atras atenția că trebuie să treacă prin dreptul aparatului de taxat a replicat : „Mă grăbesc, nu vedeți ce coadă este !" Oare dînsa și-a pus întrebarea cît a costat construirea metroului ? Poate ar trebui să se la unele măsuri mai severe pentru a înlătura acest aspect.

Un leu este prețul pe care-l plătim pentru a călători mai repede, mai bine. Nu demult s-a scris că au fost cazuri cînd intervalul dintre două trenuri a fost mai mare ajungîndu-se chiar la 20 de minute. Sigur, nu este un fapt minor, dar să nu uităm că într-o vreme întîrzierea autobuzelor devenise subiect predilect pentru umoriști (fiar condițiile meteo nu erau dintre cele mai favorabile !) Sînt și lucruri care nu merg ca pe roate, dar oare care este vina mecanicului cînd la sosirea garniturii călătorii se îngrămădesc buluc în fața ușii vagonului, producînd adevărate busculade. Nervi, timp pierdut, nasturi rupți etc. Să fie oare atît de greu să cobori prin dreapta și să urci pe cealaltă parte ? (Situația ar fi la fel și la urcarea și coborîrea pe scările de acces din stații).

S-ar putea spune cîte ceva și despre lipsa unor indicatoare în stațiile de pe magistrala a II-a. Astfel în stația „Unirii 2" nu reușești să te descurci decît apelînd la cunoscători pentru a putea trece (prin subteran !) în stația „Unirii 1".

În multe cazuri anunțurile făcute în difuzoarele din vagoane sînt mai puțin inteligibile. Poate cu un pic de bunăvoință s-ar putea găsi o soluție și în acest caz !

DAN DANUȚ DORU ■

Cine plivește buruienile?

N-au un program fix. Unii își fac apariția în parc de la primele ore ale dimineții și nu trece mult să-i vezi amețiți de băutură. Alții își petrec toată după-amiaza în felul acesta ajungînd spre seară într-o stare de ebrietate de-a dreptul scandaloasă.

Știind că fac un lucru ce iese din normalul vieții cotidiene, că marea majoritate a oamenilor nu pot trece pe lîngă asemenea fapte fără să le dezaprobe, acești clienți ai circiumilor flotante „clandestine" își iau măsuri de autoapărare. Așa se face că zărindu-i de la distanță sau trecînd repede pe lîngă ei, ai impresia că-i vorba de cîțiva oameni ce stau la o șuetă sau la o gură de aer curat cum se zice. Privindu-i însă cu mai multă atenție constați că undeva lîngă ei, într-o sacoșă sau o geantă jerpelită, ori în buzunarul unuia, se află ascunsă sticla cu votcă, țuică, coniac. Unul „mai tînăr" că sînt și din aceștia (25—30 de ani) dă fuga la prima „Alimentară" și aduce „ce-o găsi".

Roata se reia, sticla fiind pasată de la unul la altul pînă se golește, apoi o aruncă în iarbă sau într-un tufiș. Sînt însă și cazuri cînd ultimul, nemulțumit că n-a mai găsit nimic în ea o azvîrle cu zăduf pe pămînt, făcînd-o cioburi spre nenorocul celor care mai devreme sau mai tîrziu vor avea ghinionul să calce sau să se așeze pe ele.

Încet-încet atmosfera din grup se încinge. Bețivii au început să nu se mai înțeleagă între ei : țipă, zbiară, se îmbrîncesc, se insultă, uneori ajungîndu-se la bătăi și lucruri chiar mai grave. Înjurăturile de tot felul, vorbele, gesturile cele mai urîte și vulgare, stînjenesc pe toți cei veniți în parc pentru joacă, odihnă sau recreere : copii, femei, bătrîni.

Lumea, pe bună dreptate, se indignează, dar cine are curajul sau îndrăzneala să zică ceva beților ? Îți dai totuși seama că s-a depășit orice măsură ce poate fi îngăduită. Îi apostrofezi pe nerușinat pentru vorbele și faptele sale reprobabile, dar vezi că el abia se sinchisește. Îți rînjește tîmp sau, de cele mai multe ori, îți vorbește obraznic ori sare la bătaie, devenind violent.

Ce poți face într-o asemenea situație ?

Desigur că și în asemenea cazuri opinia publică trebuie și poate să joace permanent un rol activ. În același timp însă, se înțelege, se impun și alte măsuri, inclusiv cele coercitive. Pe linia acestora din urmă, nimic în plus în afara aplicării întocmai, fără rezerve și excepții, a prevederilor legale existente menite să ne apere de o asemenea poluare.

VASILE DUMITRU ■

P.S. : Prin multe parcuri au fost văzute astfel de „buruieni", dar nicăieri nu cred că sînt așa de multe ca în Parcul Tei, Parcul Plumbuita și în jurul Podului Colentina.

Godot n-a venit

Perioada care urmează va fi bogată în jubileuri. Astfel, anul viitor se vor împlini două veacuri de la căderea Bastiliei, în 1992 omenirea va sărbători 500 de ani de la descoperirea Americii, peste încă trei ani, în 1995, Fundația Nobel va rotunji un secol de existență ș.a.m.d. Între aceste aniversări, aș dori să mai semnalez una, mai modestă, care tocmai de aceea ar putea avea neșansa să treacă neobservată : luna aceasta se împlinește un an de la publicarea articolului meu (în nr. 13/1987 al Flăcării) „pînă cînd, Godot... ?". Semnalam acolo o problemă, se-nțelege, mai modestă decît cele ce-au stat la baza glorioaselor evenimente amintite, ori față de chestiunile arzătoare care frămîntă omenirea în momentul de față, dar foarte importantă pentru numeroși oameni : lipsa din farmaciile noastre a sării fără sodiu în cursul anului 1986 și la începutul lui 1987. Întrucît de la tipărirea articolului s-a scurs, după cum spuneam, un an (cum mai trece timpul !), mă simt dator față de cititori, și mai ales față de masele largi de hipertensivi și de cardiaci, care utilizează (sau, mai bine zis, ar trebui să utilizeze) sarea fără sodiu, să arăt ce s-a întîmplat din martie trecut și pînă astăzi.

La puțină vreme de la apariția lui „pînă cînd, Godot...?", am primit de la Farmacia nr. 115 din Brăila (str. Galați, 29) un mic flacon de sare fără sodiu (mulțumim și pe această cale) și o scrisoare semnată de farmacistul Ion Bobaru, în care, printre altele, se spunea : „În urmă cu 50—60 de ani, 80—90 la sută din medicamente erau elaborate în farmacii. Vă pot informa că Farmacia 115 din Brăila prepară frecvent peste 70 de înlocuitori din produsele tipizate pe care industria de medicamente nu le furnizează în mod regulat într-un motiv sau altul. Printre ele, sarea fără sodiu s-a preparat și se prepară în sute de flacoane". Avem de-a face, evident, cu o inițiativă de buni gospodari, însă este oare nevoie să ne întoarcem cu 50—60 de ani în urmă pentru a ne asigura medicamentele necesare ? Cam tot atunci am primit un răspuns din partea tovarășului Iuliu Oșian, directorul Întreprinderii de Medicamente „Terapia" din Cluj-Napoca, unde se fabrică, la nivel industrial, sarea fără sodiu. În răspuns se arăta că dificultățile se datorau lipsei clorurei de potasiu purificate. Scrisoarea preciza că începînd chiar cu luna aprilie 1987 (cînd fabrica va livra 30 000 de flacoane, ce se vor repartiza pe teritoriul țării proporțional cu comenzile primite), existau unele premise pentru asigurarea materiei prime și deci și speranța „că problema asigurării bolnavilor în viitorul apropiat cu acest produs important va fi rezolvată în mod satisfăcător".

Nu m-am repezit, desigur, încă din aprilie prin farmacii, am lăsat să se așeze lucrurile și mi-am reluat căutările de-abia din luna iulie. Să mai descriu peripliile mele prin majoritatea farmaciilor din Capitală (începînd cu Farmacia nr. 2, din Titan, care-mi este mai aproape de casă și unde am întîlnit cea mai necivilizată atitudine față de cumpărători a celor ce vînd medicamente — farmaciste, laborante, casiere) și în multe din cele din provincie ar fi inutil. Trecem direct la rezultat : n-am putut găsi, timp de un an de zile — și eu am fost unul din cei care au căutat asiduu —, nici un flacon de sare fără sodiu. În unele luni, mi s-a spus : s-a primit cîte ceva, însă am avut eu ghinion și am ajuns la farmaciile respective. În unica zi din lună cînd acestea recepționează comenzile făcute, fie cu o jumătate de oră mai devreme, fie cu o jumătate de oră mai tîrziu față de momentul cînd s-au pus în vînzare cele 5—10 flacoane de sare fără sodiu primite („am fi putut vinde foarte ușor, într-o singură zi, și 500 de flacoane" — mi s-a spus în multe locuri). În alte luni, printre care decembrie 1987 și ianuarie 1988, comenzile au venit fără sare de potasiu.

Am vrut să trec încă o dată pe la Oficiul Farmaceutic nr. 1 din București, dar m-am răzgîndit. Ce puteam să aflu ? Cel mult felul în care „Terapia" a efectuat pentru Capitală livrarea cantităților lunare contractate. Dar chiar și în ipoteza că întreprinderea din Cluj-Napoca s-ar fi achitat întocmai de obligațiile contractuale — și pentru București, și pentru provincie —, ar fi însemnat aceasta existența normală a sării fără sodiu în farmacii ? Nu, atîta vreme cît și planul de producție, și contractele se întocmesc în funcție de alte criterii (mai ales după cum se găsește ori nu se găsește la un moment dat cutare sau cutare substanță) decît **necesarul de medicamente pe întreaga țară**. Numai cînd producția și livrările vor coincide cu acest necesar, determinat potrivit cerințelor pieței, bolnavii vor putea avea asigurată sarea fără sodiu. Altminteri, îndeplinirea și chiar depășirea planului de producție și de livrări nu înseamnă, pentru bolnavi, mare lucru. Este, credem, limpede că asigurarea pe piața noastră de medicamente a sării fără sodiu la nivelul necesităților bolnavilor nu este o afacere și o responsabilitate exclusive ale „Terapiei", ci ale mai multor factori, inclusiv Ministerul Sănătății. Odată necesarul determinat în chip temeinic și odată asigurate materiile prime, nu e deloc obligatoriu ca medicamentul să fie produs numai de „Terapia", dacă fabricarea cantităților respective depășește capacitatea de producție a întreprinderii clujene. Esențial este ca cei suferinzi să găsească în farmacii sarea fără sodiu, indiferent cine o produce.

Așadar, în preajma primei aniversări a apariției articolului amintit, putem spune, parafrazînd cuvintele ce însoțesc un cunoscut joc de copii, „ora șase a sosit, Godot n-a venit". Noi însă îl așteptăm cu încăpățînare să vină, și nu numai dinspre Cluj-Napoca (de acolo, dacă e să dăm crezare cîntecului, vin și ploile cele mari). Și, oricum, mai devreme de a doua aniversare a lui „Pînă cînd, Godot...?".

ION D. DOIA ■

● La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, în prima parte a lunii aprilie 1988 președintele fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zaïr, Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa Za Banga, împreună cu doamna Bobi Ladawa, va efectua o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România.

● Într-un articol intitulat „România — o politică externă în consens cu aspirațiile lumii a treia", revista „Rémarques arabo-africaines", care apare în Belgia, aduce un omagiu „eforturilor neobosite ale marelui om de stat, președintele Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea păcii în lume, eforturi care au constituit întotdeauna obiectivul său primordial". În continuare, revista scrie, printre altele: „Președintele Nicolae Ceaușescu a fost printre primii care, prin inițiative originale, a deschis calea creării unei zone de înțelegere și cooperare în Balcani, fără arme chimice, reducerii unilaterale a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Președintele României a avut și are o contribuție deosebită la soluționarea unor stări conflictuale exclusiv pe calea dialogului politic. Președintele Nicolae Ceaușescu a dus o activitate remarcabilă în favoarea «lumii a treia» — îndeosebi a Africii, a țărilor arabe, a Asiei —, șeful statului român fiind promotorul neobosit, în toate forurile internaționale, al apărării drepturilor politice și economice ale popoarelor. Condamnînd recurgerea la forță în relațiile internaționale, România a promovat cu hotărîre și curaj principiul reglementării pașnice a diferendelor, care constituie o opțiune de bază a politicii sale externe".

● După vizita la Washington a ministrului de externe sovietic s-a anunțat că a fost stabilită data noii întîlniri sovieto-americane la nivel înalt, aceasta fiind programată la Moscova pentru perioada 29 mai—2 iunie 1988.

● Senatul Statelor Unite a adoptat o rezoluție prin care se cere președintelui Ronald Reagan să întreprindă tot ce este necesar pentru a-l repune în funcția de șef al statului panamez pe fostul președinte Eric Arturo Delvalle. Un document asemănător fusese adoptat anterior de Camera Reprezentanților. Agențiile de presă și observatorii politici au arătat că, în timp ce SUA trimit noi trupe în zona Canalului, unde au baze militare, pretextînd că asigură securitatea cetățenilor americani, în Panama sporește îngrijorarea față de posibilitatea unei intervenții militare nord-americane. Președintele Partidului Revoluționar Democratic din Panama, Romulo Escobar Betancourt, a declarat că administrația de la Washington și-a intensificat acțiunile ostile împotriva statului Panama nu din cauza existenței aici a generalului Noriega, ci pentru că este convinsă că poporul panamez nu va admite prezența nord-americană pe teritoriul țării sale după anul 2000, cînd, potrivit acordurilor existente, Statele Unite urmează să părăsească zona Canalului.

● În localitatea nicaraguană de frontieră Sapoa au luat sfîrșit negocierile dintre reprezentanții guvernului sandinist și cei ai grupărilor „contras" consacrate inițierii unui proces de stingere a focarului de conflict intern și realizării reconcilierii naționale. Părțile au ajuns la un acord privind încetarea ostilităților pe o perioadă de 60 de zile și organizarea unei noi runde de convorbiri, la Sapoa, în cursul acestei săptămîni.

ION CODRU ■

Tripla opțiune zero

Am arătat în alte comentarii că pacea și securitatea, în Europa și în întreaga lume, se realizează prin dezarmare efectivă și ireversibilă, și nu prin înlocuirea unor tipuri de arme cu altele, sau prin înlocuirea armelor aparținînd anumitor țări cu arme deținute de alte state sau grupuri de state. Regulă cu atît mai valabilă în cazul dezarmării nucleare, al cărei început se consideră că a fost marcat de semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune, numit pe scurt Tratatul INF.

Se știe că unii parteneri din NATO ai Statelor Unite s-au opus încheierii acordului amintit, iar după ce el a fost realizat au susținut necesitatea „umplerii vidului" lăsat de retragerea rachetelor americane, astfel încît, chiar în condițiile inexistenței rachetelor intermediare și, în perspectivă, chiar dacă s-ar încheia un tratat sovieto-american și cu privire la rachetele strategice, „descurajarea nucleară" să fie înlăturată. Așa a demarat campania privind „modernizarea" arsenalelor nucleare neafectate de Tratatul INF. Este vorba, concret, de mărirea razei de acțiune a rachetelor americane „Lance", cu bază la sol, amplasate în R.F.G., de la 110 la 450 de kilometri, de construirea unui nou tip de rachetă de croazieră cu rază între 350 și 400 de kilometri, care să fie lansate de la bordul avioanelor, a unor rachete sol-sol de mare precizie, cu dublă întrebuințare — focoase nucleare și focoase convenționale —, precum și de dotarea artileriei grele a NATO cu noi proiectile convenționale perfecționate și a aviației militare cu noi bombe atomice. De fapt, un proiect privind această modernizare fusese adoptat încă din 1983 la reuniunea de la Montebello (Canada) a grupului de planificare al NATO, însă el fusese lăsat deoparte întrucît pe primul plan trecuse eliminarea rachetelor cu rază medie (INF). De la începutul lui 1988 însă, „dosarul modernizării" a fost redeschis, iar la reuniunea la nivel înalt din martie a NATO, de la Bruxelles, modernizarea arsenalelor nucleare a fost una dintre problemele cele mai disputate.

Reuniunea NATO a fost precedată de o intensă „pregătire diplomatică". Este cunoscut că după semnarea Tratatului INF, care transpunea în termeni juridici „dubla opțiune zero", întrucît prevedea eliminarea totală a două categorii importante de rachete nucleare intermediare (cu rază medie): rachetele cu rază mai lungă de acțiune (LRINF), între 1 000 și 5 000 de kilometri, și rachetele cu rază mai scurtă de acțiune (SRINF), între 500 și 1 000 de kilometri, în RFG s-au auzit voci în favoarea înlăturării și a rachetelor cu rază scurtă de acțiune. Însă principalii susținători din NATO ai „modernizării nucleare", S.U.A. și Marea Britanie, au acționat. După vizita din februarie a cancelarului Kohl la Washington, R.F.G. și-a „reafirmat" poziția în favoarea menținerii pe teritoriul ei a rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune.

În cele din urmă, în declarația finală a reuniunii NATO din capitala belgiană s-a vorbit nu de „modernizare" ci de „aducerea la zi" a arsenalelor nucleare, ceea ce, potrivit comentatorilor, a constituit un „artificiu lingvistic" menit să dea posibilitatea ca prin această formulă să înțeleagă fiecare ce vrea. De asemenea, nu s-a stabilit o dată anume pentru începerea operațiunii de „aducere la zi". Dar, în pofida acestor elemente lăsate să plutească în ceață, atît cele hotărîte la Bruxelles, cît și, în general, toate acțiunile și luările de poziție referitoare la armele nucleare neincluse în Tratatul INF sînt deosebit de periculoase, întrucît creează premisele unei noi curse a înarmărilor atomice. În fapt, prin intermediul „modernizării" sau, potrivit formulei de ultimă oră, al „aducerii la zi", se urmărește o sporire a armamentelor atomice, menținerea așa-numitei „descurajări nucleare", împotriva mersului firesc al evenimentelor, în virtutea căruia primii pași pe calea dezarmării nucleare trebuie urmați de alții în aceeași direcție. Prin urmare, la cele două opțiuni zero consemnate de Tratatul INF, este necesar să se adauge și cea de-a treia opțiune zero, înlăturarea și a rachetelor nucleare cu rază de acțiune de pînă la 500 de kilometri. Tripla opțiune zero, menită să ducă la lichidarea în întregime a arsenalelor atomice, la o Europă denuclearizată, este singura cale pentru înlăturarea primejdiei nucleare pe continent.

ION D. GOIA ■

Filiera jet-set

Nu rareori descoperirea unei filiere a drogurilor a făcut ca anchetele să ajungă pînă în apartamentele (sic!) din Tout-Paris, zona unde locuiesc elitele pariziene în marile teatre sau în birourile redacționale. Dar s-a întîmplat mai rar ca autoritățile să meargă pînă acolo încît să facă publică identitatea unor personalități ca vedeta de televiziune Thierry Ardisson, scriitoarea Françoise Sagan sau Laura Picasso. Interceptarea carnetelor de adrese ale unor traficanți, arestați după doi ani de urmărire de către poliția din Lyon, în colaborare cu O.C.R.T.I.S. (Oficiul central de combatere a traficului ilicit de stupefiante) a dus la găsirea unei liste impresionante de personalități ale vieții social-economice franceze. Se aflau înregistrați acolo scriitori, atașați de presă, vedete de televiziune, ziariști, dar și farmaciști, înalți funcționari etc.

Implicarea jet-set-ului parizian, deci a înaltei societăți din capitala franceză, nu a displăcut anchetatorilor. Ei știu că acest „drog șic" cum este considerată cocaina, circulă de cîțiva ani în acest mediu privilegiat. Și, de cele mai multe ori, fără nici o posibilitate de pedeapsă, deoarece rețelele sînt mai greu de depistat decît cele ale heroinei, comenzile fiind efectuate prin telefon, iar livrarea la domiciliu.

Concentrîndu-și eforturile asupra filierelor internaționale (după saturarea pieței nord-americane, traficanții încearcă să se implanteze în prezent în Europa occidentală), polițiștii încearcă să evite răspîndirea modei cocainei. Pe lîngă această filieră a cocainei, alte două filiere — ale heroinei și hașișului — au fost descoperite în același timp. Singura legătură între cele trei rețele: o fostă profesoară de economie (sic!), Rolande Kienlen, 52 de ani. Ancheta i-a mobilizat pe polițiștii din numeroase țări: Canada, Germania Federală, Danemarca, Spania, Thailanda etc. Plecînd de la o informație obținută în august 1985, anchetatorii din Lyon s-au lansat pe urmele Rolandei Kienlen. Cînd aceasta a vizitat o țară asiatică, a revenit cu heroină. A fost lăsată în libertate pentru a se descoperi și celulii complici. Numeroasele sale vizite în țări din nordul Africii au avut ca scop introducerea de hașiș prin contrabandă. Prin supravegherea Rolandei au fost arestate circa 40 de persoane. Printre acestea fiind foști eroi ai războiului din Indochina, ca André Trihian, Albert Le Gallo, medaliat cu Legiunea de onoare și Lucien Carel; o franțuzoaică în vîrstă de 55 de ani, Nicole Guigou de Almeida, acuzată că a introdus ilegal o tonă de hașiș în Franța, precum și traficanți americani, englezi și francezi care expediau din Asia importante cantități de heroină pe adresa unui vest-german Klaus Roder, care nu a fost încă arestat. În total, polițiștii au reușit să confiște circa 30 kilograme de droguri „dure", evaluate pe piața ilicită la 10 miliarde de franci. „Este destul de dezagreabil — arată comisarul Bernard Gravet, șeful O.C.T.R.I.S. — că oamenii care sînt un fel de faruri, de «modele» pe care tinerii sînt tentați să le imite, sînt toxicomani. Comportamentul lor ar putea reprezenta o incitare pentru acești tineri". Și nu numai pentru ei.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

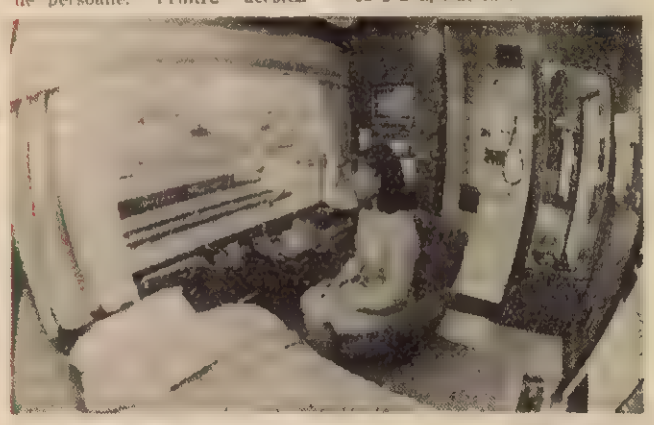

Tren de lux și de mare viteză pe linia Tokio — Hokkaido

Comoara din anticariat

Se spune că norocul se înfățișează în mii de chipuri, apărînd omului tocmai cînd îl așteaptă mai puțin. Iată un recent exemplu care te duce cu gîndul la întortocheatele cărări ale destinului: șomer de mai multe luni, portoricanul Miguel Gómez, originar din insula Vieques, a venit în căutare de lucru în capitală. Dar, în acea zi de octombrie, la San Juan aveau loc tradiționalele întreceri hipice. Luat de valul mulțimii, Miguel s-a trezit la hipodrom unde, firește, nimeni nu angaja pe nimeni, dar fiecare paria. Neinițiat în tainele turfului, el a mizat pe calul cărula nu i se acorda cea mai măruntă șansă și cîștigă... 100 000 de dolari!

Acest joc al întîmplării, rod al glumelor Fortunei, zeița soartei schimbătoare, care-și împarte darurile... legată la ochi, reamînteste cazul lui Luigi Grosso, fost critic de artă la secția italiană a BBC. El nu și-a făcut prea mari iluzii cînd a dat, într-un mic anticariat din Londra, peste un tablou semnat „Vincent". Nici o clipă nu s-a gîndit că ar aparține chiar marelui pictor, desenator și gravor olandez Van Gogh. L-a cumpărat pe o sumă derizorie — 50 de lire sterline — pentru că, pur și simplu i-a plăcut...

Experiența, ochiul lui de cercetător, îi șoptească însă „ceva". Demonul curiozității — cum a declarat mai tîrziu — l-a îndemnat să ducă pînza la Fundația de arte frumoase Courtauld. După un studiu amănunțit, după ce s-a apelat la analiza chimică macrofotografică și roentgenologică, aici i se spune că e vorba de un Van Gogh autentic și valorează 150 000 de lire sterline și poate chiar mai mult!

Nu este greu de realizat senzația de joc pe care a trăit-o Luigi. Să ai în mînă un Van Gogh, să știi că este al tău! Inimaginabilul a fost posibil. Dimensiunile tabloului sînt mari în comparație cu celelalte lucrări ale pictorului: 110 cm × 55 cm. Pînza, aflată într-o stare excepțională, datează din 1885.

„Am păstrat și am rugat să se păstreze cel mai deplin secret în legătură cu descoperirea mea — a spus mai apoi Luigi Grosso. În primul rînd pentru a-mi asigura liniștea, pentru a nu fi trecut pe „agenda" vreunui prezumtiv gangster, ispitit de comoara care valora 150 000 de lire. De aceea am fost foarte mirat cînd, într-o dimineață, mi-a telefonat criticul de artă Peter Hopkirk de la un cunoscut ziar londonez: el mi-a cerut detalii în vederea scrierii unui reportaj. Se pare că taina a fost divulgată chiar de directorul de atunci al fundației Courtauld, Anthony Blant". Dar, Hopkirk n-a fost singurul care l-a „sunat" pe Grosso. În seara aceleiași zile, i-a telefonat proprietara micului anticariat de unde a achiziționat tabloul. Ea l-a felicitat, însă vocea ei exprima fățiș amărăciunea și dezamăgirea. Sentimente omenești, de înțeles. O asemenea șansă nu ți se oferă de două ori în viață...

MIHAI VASILIU ■

Cea mai puternică armă

Ascunse în silozuri subterane betonate, plimbate mereu dintr-o parte în alta a Statelor Unite, rachetele Mx sînt considerate de americani mijlocul de apărare cel mai sigur. Invulnerabilitatea acestor moderne mijloace de „apărare" la un eventual atac este pusă la îndoială de Ronald McRae în cartea sa „Mind Wars." El a dezvăluit că Pentagonul a angajat un grup de clarvăzători în stare să determine poziția exactă a rachetelor anulînd în acest fel efectul surpriză. Se pare că nu numai Pentagonul ci și CIA finanțează de ani de zile vaste programe de studii parapsihologice incredințate atît universităților cît și unor institute private. Fonduri considerabile s-au investit în ESP (sigla engleză a expresiei „percepție extra senzorială").

Pe primul loc al preocupărilor cercetătorilor se află clarviziunea și telepatia, dar nu există domeniu al ESP pe care militarii din serviciile secrete americane să nu-l fi explorat, explica Russel Targ, un om de știință specializat în microunde. Întregi echipe de subiecți ESP au fost mobilizate pentru a se stabili dacă membrii lor sînt capabili să citească documente închise în case de bani, să vadă locuri și persoane aflate la mii de kilometri distanță și, mai recent, să localizeze navele militare străine care navighează în Atlantic de-a lungul coastelor S.U.A. Rezultatele acestor experimente, necunoscute marelui public, au făcut obiectul unui seminar la care au participat generali, amirali, oameni politici și experți în parapsihologie. Alți subiecți ESP au fost testați în acțiuni de transmisie a gîndurilor la distanță încercînd să se stabilească dacă creierul uman transmite și recepționează unde electromagnetice de joasă frecvență. Dacă e așa (și se pare că da), iar fenomenul este controlabil, tehnicile tradiționale ale spionajului vor fi revoluționate.

De la levitația unor corpuri la îndoit tacîmuri cu forța minții și de aici la folosirea acesteia în scopuri militare distanța e aparent uriașă. Mintea umană, această perfecțiune a perfecțiunilor, e demult o armă de temut numai gîndindu-ne la uriașul arsenal militar conceput de ea și existent în lume. Folosită direct ca armă ofensivă sau de apărare? Totul e posibil. Dar dacă aceste presupuse și incontrolabile forțe își îndreaptă tirul împotriva acelora care le comandă tintele? Totul e în stadiul presupunerilor și nu știm dacă vreodată vom afla o bucată cît de mică din adevărul (dacă există așa ceva) care vizează tehnicile parapsihologice.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

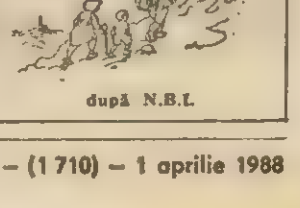

după N.B.L.

Lăsați soarele la locul lui

Paradoxul situației este că despre cel mai mare pericol care planează asupra omenirii, armele nucleare, cei 5 miliarde de locuitori ai planetei — excluzînd, firește, factorii politici de decizie din unele țări și pe cei ce lucrează nemijlocit la fabricarea și manipularea bombelor — știu foarte puțin sau, în mod concret, nu știu nimic. Un mare savant și militant pentru pace spunea: „Problemele concrete, problemele de detaliu privitoare la înarmările nucleare sînt ținute secrete și opinia publică s-a obișnuit să discute despre ele în modul abstract și teoretic. În viața de zi cu zi armele nucleare rămîn, de obicei, invizibile; ele par să existe doar în cuvîntările oficiale". De ce lucrurile s-au desfășurat în acest fel este limpede, nu mă voi ocupa acum pe larg de această chestiune. Pînă la un punct, e vorba de obișnuitul secret militar, care a existat mereu și care poate fi și de astă dată înțeles; dar cea mai mare parte a „secretomaniei" în domeniul atomic nu de aici vine, ci din păgubitoarea competiție a înarmărilor nucleare, competiție în care hotărîrile luate în numele a milioane și milioane de oameni erau perfectate nu numai fără aprobarea acestora, ci în totala lor necunoștință de cauză. Și cu toate că, între timp, cîte ceva s-a mai publicat, mai ales ca urmare a semnării Tratatului sovieto-american de la sfîrșitul lui 1987, situația, în ansamblu, rămîne aceeași.

Dar, de-a lungul timpului, și cu deosebire în ultimii ani, prin rîvnă în primul rînd gazetărească, s-au mai aflat unele lucruri, chiar dacă multe din „secretele" desconspirate țin de-acum de istorie, datează de 30—40 de ani, uneori și mai mult. Oricum, încet-încet, ziariștii au putut smulge ba niște memorii ale unor veterani, care au fost în preajma bombei în epoca nașterii ei, ba relatări ale unor victime ori ale unor martori oculari de atunci, ba descrieri făcute de unii participanți la experiențe nucleare, ba interviuri și declarații ale unor personalități științifice și politice, ale unor militanți împotriva pericolului nuclear etc. Cunoscutul publicist și reputatul comentator de politică externă Corneliu Vlad a parcurs toate aceste mărturii și surse, a extras elementele valoroase și interesante, le-a ordonat, le-a repovestit și le-a dăruit cititorilor români în „Pentru ca soarele să nu răsară dinspre asfințit", tipărită recent de Editura Politică, o carte incitantă, foarte bine scrisă, care se citește cu sufletul la gură, ca un roman polițist. Tinerii, care atunci cînd se produceau faptele relatate erau prea mici sau nici nu erau născuți, sînt, natural, principalii beneficiari ai cărții, dar nici ceilalți, maturi sau de vîrstă înaintată, nu pot spune că au fost la curent cu ce s-a petrecut pe mapamond în domeniul nuclear, măcar la nivelul la care s-a izbutit astăzi.

Datorită ridicării, atîta cît a fost posibil, a unui colț al vălului așternut peste secretul atomic, cititorul descoperă evenimente și fapte, mai vechi sau mai noi, care captivează și cutremură în același timp; cum a fost cu bombardamentele atomice asupra Japoniei din august 1945; îndoiala sare persistă că aceste bombardamente au fost ordonate din cauza unei greșeli de traducere; care sînt parametrii actuali ai cursei înarmărilor nucleare; cîte bombe atomice sînt în prezent în lume; cum și unde se fac experiențele nucleare; ce este cu „butonul" și cu „valiza neagră"; despre traficul de material fisionabil și despre pericolul fabricării de bombe atomice artizanale; despre posibilitatea unor riposte la alarme false, înainte de a se dovedi că sînt false; pierderi de bombe atomice și alte accidente nucleare; de ce au murit John Wayne și alți actori îndrăgiți; cum e cu rachetele europene (în privința aceasta unele pagini din carte sînt depășite), cu sateliții spioni, cu submarinele atomice, cu stațiile radar, cu depozitele de deșeuri radioactive s.a.m.d. Sînt și unele relatări expediate. Astfel, la capitolul accidente, dacă cititorul află amănunțit și înțelege perfect ce s-a întîmplat la Palomares, el nu află și nu înțelege mai nimic din tragedia Cernobîlului, cu toate că presa sovietică, cel puțin de la un anumit moment încoace, precum și presa din alte țări au publicat nenumărate materiale amănunțite, din care se putea selecta tot ce era necesar cu privire la Cernobîl. În loc de aceasta, Corneliu Vlad nu face decît să reproducă vreo cîteva fraze din declarații oficiale. (În treacăt fie zis, cuvîntul **avarie** are în limba rusă semnificații în plus față de românescul **avarie**. Între altele, înseamnă și **catastrofă, accident grav**, și tocmai acesta e sensul în care a fost folosit în relatările despre Cernobîl și așa trebuia tradus în textele românești.)

Este oare cartea de care ne ocupăm, așa cum s-a spus, un colaj? Cititorul obișnuit cu subtilitățile stilistice observă fără dificultate că în cazul lui „Pentru ca soarele să nu răsară dinspre asfințit" colajul este mai curînd o formulă rafinată a discursului, un alt mod de a structura și prelucra materia, și nu doar reunirea unui mănunchi de fapte diverse între coperțile unei cărți. Totodată, în cazul lucrării de față, așazisul colaj poate că este și un mod de a ocoli lozinca, frazeologia pacifistă demonetizată prin infinite repetări și reluări. Dar indiferent cum s-ar chema pînă la urmă modalitatea de expunere aleasă de Corneliu Vlad, din carte se desprind limpezi și întregi altitudinea autorului, net ostilă armelor și înarmărilor atomice, indiferent cît ar amîna ele, încrederea sa în triumful final al rațiunii, al vieții, implicita chemare la mobilizarea eforturilor tuturor locuitorilor planetei „pentru ca soarele să nu răsară dinspre asfințit", adică pentru ca nici o bombă atomică să nu mai explodeze de acum înainte, pentru ca soarele să răsară mereu numai de la răsărit. Este un mesaj la care, sîntem siguri, vor subscrie toți cititorii.

ION D. GOIA ■

Publicistică pe unde

Ne intră în casă la ora serii cu o teribilă poftă de a ne convinge că avem motive să-l ascultăm. Cînd cineva știe să fie interesant, asta și facem, ultăm de altele, le amînăm pentru mai încolo și căutăm să fim atenți la ce ni se spune. Eu unul fac parte dintre cei care sînt convins că Viorel Popescu are cu el cheia ce duce la gîndurile noastre, de care uzează fără să ne ceară acordul și fără a sta pe gînduri. Este însemnat cu darul de a avea ce spune. Vocea-i timbrată în fața microfonului trezește urechea orientînd-o spre aparatul de radio. Serile noastre devin mai altfel cînd difuzoarele ni-l apropie. Este mai nou prin Strada Nuferilor, acolo unde stim că trudesc întru succesul profesiei meseriași de apreciată ținută. Cu răbdare, cu pricepere, și reflexe de alpinist, Viorel s-a înhămat, într-o veninătate de invidiat, la adjudecarea subtilităților noii sale îndeletniciri. N-a trebuit cine știe cît timp pentru a constata că vocația radiofonică îl pîndea de departe. Îl aștepta pentru a putea irumpe. O plăcere focoasă de a ști în dialog cu lumea, o putere aparte de a se face util în răspîndirea vestilor trebuincioase, un fel al lui de a se rosti pe spinarea undelor. Omul are idei și asta se vede cu ochiul liber. Este pasionat pînă la împătimire de ce face. Subiecte așa-zis obișnuite devin în mina lui, să recunoaștem, altceva. El a înțeles adevărul că în tot ceea ce ne împresoară sînt cîteva butoane la apăsarea cărora tresărim a plăcere. Sentimentele general umane nu se schimbă chiar în fiecare săptămînă și prin urmare putem apela cu încredere pentru un strop de fericire la ce au simțit și au spus înțelepții pe care îi cunoaștem de la nașterea lumii. Nu descoperim acum America observînd cu cîtă plăcere te întorci la ale tale cînd ți se poartă de grijă, atrăgîndu-ți-se atenția că în jur semnele primăverii sînt evidente și te privesc, cu tot ce înseamnă ele bun pentru omenire, și pe tine. Numărați de cîte ori, ținuți cu picioarele pe pămînt, ne propune el să luăm seama la parfumul florilor în dragoste, la strălucirea stelelor. Autorul de emisiuni la care mă refer are un neastîmpăr al schimbării, se teme de deja știutul, de lucrul spus, de — zicem-i pe nume — șablon. De aici și plăcerea de a-l urmări, dintr-o convingere că va găsi de fiecare dată treceri, ruperi de ritm, racorduri neașteptate.

Așteptînd-l pe mai departe ca pe un semn de vreme bună nu ezităm să-i amintim lui Viorel Popescu de faptul că îl urmărcam cu egală încîntare, și în ipostaza de coleg de pagină prin gazetele Bucureștiului. N-ar fi rău să rețină și acest lucru.

NEAGU UDROIU ■

Universul muzicii

INAXYCVGIGB

● Un semnal codificat din lumea computerelor sau un „te iubesc" în limbajul omuleților verzi? În speranța că nu veți rămîne cu ziarul în mînă pînă la următorul număr, încercați să pronunțați corect această înșiruire ciudată de litere. Dacă veți reuși, veți afla și sensul titlului nostru, titlu împrumutat de pe coperta unui nou LP lansat de curînd de COMPUTER FREAKS. ● Direct la obiect, albumul grupului timișorean PRO MUZICA se intitulează simplu: „Despre iubire" Răsfoind cu virful acului cele două fețe ale discului, ne oprim la cîteva creații demne de reținut: Rock barok, Invocație, Alexandra, Dintre sute de catarge, Curcubeul, Identitate. Albumul va ieși la vînzare în luna iunie și, pînă atunci, e bine să știm cine sînt autorii: Ilie Stepan (lider) — ch. armonie, Grigore Hariga Bujor — ch. solo, Vasile Dolga — percuție, Cristian Podratzsky — bass, Gheorghe Pavel — instrumente de suflat, Piști Inczedi — clape, Tic Petrosel — voce. ● SINITTA (foto) intră anul acesta în topuri cu o mașină Ferrari. G.T.O. este ultimul model al renumitei firme de automobile și totodată titlul noului disc single lansat de Sinitta. Cine este această fată care urcă pantele abrupte ale clasamentelor în viteza a patra? Se numește Sinitta Renet, născută în Seattle (S.U.A.) la 19 oct. 1966. Mama ei este Miquel Brown, cunoscuta vedetă a muzicii disco, iar una dintre mătușii este celebra Amii Stewart. Nepoata are în singe note muzicale. ● SHARI BELAFONTE se trage și ea din viță muzicală. Fiica lui Harry Belafonte, ea și-a cîștigat statutul de vedetă anul trecut cu albumul de debut „Eyes of Night" (Ochi ai nopții) ● Pentru frumoasa actriță italiană ORNELLA MUTTI, colaborarea cu Adriano Celentano s-a dovedit fructuoasă nu numai în film. De curînd ea și-a făcut debutul în lumea discului cu un frumos cîntec de dragoste, „Then there was you" (Atunci ai apărut tu). Fața B a discului single se intitulează „Theme for Ornella" (Temă pentru Ornella) ● Come back în topuri după patru ani de absență a trupei Man Without Hats. După marele succes din '83, „Safety Dance" Ivan Doroschuk, lider al acestei formații, revine cu albumul „Pop goes the Rock" (Rockul devine popular). La capitolul reveniri spectaculoase pe primul loc rămîn PINK FLOYD cu LP-ul „A momentary Leanse of Reason" (O scurtă pierdere a rațiunii). ● Din nou porțile Palatului Sporturilor și Culturii vor fi luate cu asalt de către iubitorii de muzică. Simbătă 2 și duminică 3 aprilie vor cînta aici „THE FURNITURES" (Mobilele) din Marea Britanie. Și chiar dacă astăzi este 1 aprilie știrea este adevărată.

MIRCEA ZANE ■

Muzicală

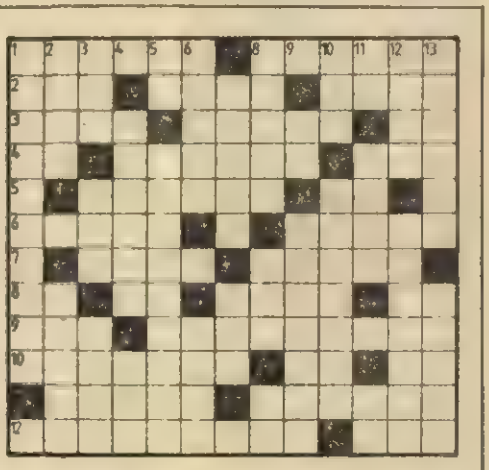

ORIZONTAL: 1) Șir armonios de sunete emise cu vocea sau cu un instrument — A conduce o orchestră, un cor. 2) Compoziție muzicală cu caracter eroic, solemn — Nume dat unui gen de cîntece populare portugheze — Foaie pentru prăjituri sau torturi. 3) Localitate în Olanda — Lucrare muzicală instrumentală alcătuită din mai multe părți scrise în aceeași tonalitate, dar contrastante prin caracter și prin mișcare — Zoe Olteanu. 4) Conținutul unui solo! — Scoatere în relief a unui sunet muzical prin amplificarea sonorității sau prin prelungirea duratei lui — Sigla pentru „Obiecte zburătoare neidentificate". 5) Timpul cît ține intonarea sau executarea unei note muzicale — Sunet de trompetă 6) Sunete muzicale egale! — Referitor la un cor. 7) Vorbire — Vibrație muzicală. 8) Veche denumire a notei do — Radu Chiosea — Compoziție muzicală concepută pentru un singur instrument sau pentru o singură voce — Alin Bratu 9) Haină — Au un ritm armonios (fem.). 10) Îmbinare melodioasă a mai multor sunete în muzică (pl.) — Luat la mijloc! — Uneltă casnică. 11) A reteza părul — Cale importantă de comunicație și de transport într-un oraș. 12) Mic cîntec popular italian — Refren din colinde.

VERTICAL: 1) Manieră de interpretare vocală care dă posibilitate interpretului să-și afirme virtuozitatea tehnică, executînd cadențe, triluri etc. 2) Vedetă îndrăgită — Intervalul dintre două sunete ale gamei, la distanța de trei trepte. 3) Instrument muzical popular de suflat — Duet — Localitate în insula Bougainville. 4) Muzicant popular — Oficiul Național de Turism (abr.). 5) Elena Florescu — Creștere progresivă a intensității sunetelor produse de voce sau de instrumente muzicale. 6) Dispozitiv alcătuit din unul sau din două receptoare fixate pe urechi — Localitate în U.R.S.S. 7) Compoziție muzicală care se execută pe două voci (pl.) — Soția zeului Visnu (mit.). 8) Specie muzicală a creației folclorice românești — Sortimente — Ana Toma. 9) Teșite! — Acumulare intelectuală. 10) Portareala în Algeria — Picup semiautomat care se declanșează cu ajutorul unei monede și care are un sistem selector de discuri 11) Ion Luican — Interogație — Dinsul 12) Orchestră formată de obicei din instrumente de suflat și de percuție care execută muzică ușoară și de dans cu caracter de improvizație — Începerea executării unei bucăți muzicale 13) Compus prin negarea legilor organizării armonice a sunetelor — Semn grafic pe portativ, care anulează un bemol sau un diez.

Dicționar: FADO, LOIL, UT, AMUN, UIEN, SRI, RBA.

GHEORGHE TOIA ■

DEZLEGAREA CAREULUI DIN NUMĂRUL 11:

FARDATE; EVA · IR · LUMOSI · ZAR, FRONTAL, IMUNA; TOE; U; OASE; VIRTOS; N · ITARI; ICT; ORNARE; SCOR; MOA; AJUN; LU, ISTET, MUR, I, SI; COLORANT; TEN; SIR; STI.

Universul științific

Fosilă vie

Animalul ciudat din imagine, ce a fost pescuit în Rio Napo din Ecuador, este un fel de broască țestoasă cunoscută de localnici sub numele de matamata', iar în știință sub denumirea Chelys fimbriata. Savanții o consideră de mult dispărută, ea populînd planeta noastră acum mai bine de 600 milioane de ani. Capul plat de formă triunghiulară și acoperit cu protuberanțe cutanate stă ascuns mereu sub carapace, pe care o poate orienta la dreapta și la stînga. Azi supraviețuirea acestei fosile vii este pusă sub

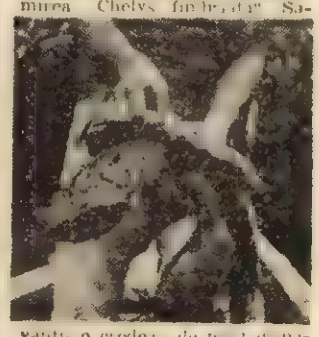

semnul întrebării deoarece Rio Napo este din ce în ce mai poluat de reziduuri petroliere.

BREVIAR

Laserul și apa

Cercetătorii Universității din Sofia și Moscova au realizat un echipament laser care controlează calitatea apei. O parte din energia razei laser, ce străbate proba de apă este cedată particulelor aflate în suspensie (organice sau anorganice), ele devenind fosforescente. Valorile, pe baza spectrului format,

sînt înregistrate de echipament și evaluate de un calculator, rezultatul fiind proiectat pe un ecran. Metoda permite sesizarea impurităților, concentrația acestora de ordinul miligramelor la litru, obținîndu-se astfel informații precise asupra calității apei. Tot cu ajutorul razei laser se obține o apă activată, care folosită în irigații duce la creșterea producției agricole. În imagine o instalație laser folosită în U.R.S.S. pentru controlul calității și activării apei, folosită în agricultură.

AUREL DIANU ■

R.D.G. — România 3-3 (2-1)

Lucruri ceva mai limpezi

De la trimisul nostru la Halle

Pentru că citiți aceste rînduri în 1 aprilie, aș fi tentat să spun că, pînă prin min. 70, echipa noastră a vrut să ne tragă o păcăleală nepăcută : eram conduși cu 3—1 și nimeni nu întrevedea o asemenea senzațională răsturnare de joc și de rezultat, în ultimele 20 de minute ale unei partide ce părea compromisă și compromițătoare pentru mulți din echipa noastră care apăruseră pînă atunci în teren. Determinantă a fost schimbarea registrului tactic al echipei, pe care Jenei a operat-o, trebuie să recunosc, cu limpezimea unui mare strateg : în pauză Mircea Popa a fost înlocuit cu Stănescu, Ciucă reluîndu-și, astfel, locul de fundaș dreapta ; tot după pauză, Geolgau — într-o mare revenire de formă — l-a înlocuit pe fostul său coechipier — Cămătaru — aflat într-o mare scădere de formă, agravată și de o viroză căpătată în aceste zile. Apoi, din min. 73, Lasconi l-a înlocuit pe Coraș și s-a alăturat lui Geolgău în linia de atac. În această nouă distribuție de roluri, echipa noastră devine mai combativă, mai inspirată și mai dinamică îndeosebi în ofensivă, acolo unde aproape că nici nu contasem pînă atunci. Și-ncep semnele trezirii : min. 71, Geolgău se desprinde de vreo trei fundași, driblează și portarul dar intră în unghi și recentrarea e respinsă în extremis. În min. 74, un „un-doi" între Mateuț și Bölöni îl pune pe ultimul în poziție foarte favorabilă, dar reluarea este pe lîngă poartă. În min. 79, patru jucători de la patru cluburi realizează o fază care uluiește întreaga echipă adversă aflată în propria jumătate de teren : Lasconi „scoate" spre Klein, centrarea acestuia este perfectă — paralelă cu linia de 16 m și peste „linia la ofsaid" a apărătorilor, mingea ajunge la Ciucă, pe partea opusă, și recentrarea scurtă a acestuia e reluată imparabil în plasă de către Andone. În sfîrșit, în min. 83, Bölöni execută o lovitură liberă de pe stînga, lateral, 18—20 m de poarta gazdelor, Andone sare, făcînd astfel „paravan" pentru Geolgău care preia pe piept și trimite spectaculos, de la 7—8 m, în plasă : 3—3 și întreaga asistență era uluită de răsturnarea rezultatului.

Am început cu comentarea sfîrșitului partidei nu numai pentru că sînt sub influența acestor minute de dezlănțuire a echipei noastre, ci și pentru că îmi face mai multă plăcere să relatez aceste faze decît oricare din cele petrecute pînă atunci.

Argumentul „păcălelii" e, desigur, pur umoristic, dar pentru conducerea tehnică a echipei altele trebuie și vor fi învățămintele atunci cînd se va analiza prima oră de joc din acest meci. În acel răstimp s-au marcat patru goluri, din care primele trei au fost comice : în min. 11 fundașul central Lidner aruncă din aut pînă spre punctul de 11 m din careul nostru, celălalt fundaș central, Stachmann (o prezență constantă la fazele fixe de atac ale gazdelor) reia cu capul, Moraru împinge balonul în picioarele lui Ernst și e 1—0 ; în min. 20, Bölöni execută un corner de pe partea dreaptă, sus, în colțul scurt și direct în gol : 1—1 ! (a fost al 25-lea gol marcat de Bölöni pentru echipa națională, al cincilea direct din corner din întreaga sa carieră, din care al doilea în colțul scurt al porții — loc unde se poate înscrie extrem de rar dintr-o lovitură de colț !). În min. 37, Mircea Popa se împiedică în preajma careului nostru, Kirsten scapă singur, îl driblează pe Moraru și trimite spre poarta goală, dar Rednic oprește discret mingea cu mîna chiar pe linia porții : penalty indiscutabil, execută Zötsche și 2—1. După pauză, fundașul dreapta Kreer avea să fie faultat de Klein în min. 57, la 18—20 m lateral dreapta de poarta noastră. Pliz a executat înalt și masivul libero Steimann și-a văzut, în sfîrșit, visul împlinit, marcînd aproape nestingherit : 3—1. Au mai urmat vreo 10 minute de „tranziție" pînă cînd, cum spuneam, echipa noastră a pus definitiv stăpînire pe joc.

Revenind la concluziile pentru viitor ale acestui joc amical, cred că ele vor fi decelate după întreaga desfășurare a partidei și nu numai după rezultatul final. Spun asta pentru că Jenei nu de puține ori a declarat că rămîne mai întîi adeptul „jocului" și apoi al „rezultatului" ; ori, în această ordine, echipa noastră și-a dezvăluit potențialul combinativ și tactic abia în ultimele 20 de minute. Pînă atunci, apărarea se aflase mai mereu între panică și neputință, mijlocul „nu lega" mai nimic iar atacul era de-a dreptul lamentabil.

Nu-mi propun o ierarhizare a prestațiilor jucătorilor noștri, dar nici nu-mi pot reprima cîteva observații : Moraru a avut momente de superficialitate dezarmantă ; Rednic s-a dovedit adesea prea mic pentru a suplini toate greșelile apărării din fața lui ; lui Andone îi era greu să se decidă pe cine să marcheze între niște atacanți care apăreau de te miri unde ; Ciucă, pe stînga, mergea cam des în atac, uitînd să se întoarcă, dar în cele din urmă a confirmat pe deplin ; Mircea Popa — inexplicabil de slab. În alcătuirea de după pauză, apărarea s-a pus mai bine „pe picioare". Bölöni : selecția nr. 107, golul 25, aceeași prezență impecabilă. Mateuț pare să nu mai fi progresat și chiar să-l fi cuprins o plafonare neașteptată la un jucător de numai 25 de ani (a și fost înlocuit cu Săndoi în min. 62). Klein — remarcabil, dar fără tonusul de altădată. Cămătaru — o deziluzie. Coraș, abia obișnuit la club cu mijlocul terenului, nu poate face față luptei și vitezei pe care le cere o ofensivă eficientă.

Și pentru că am început cu lucruri „de bine", sfîrșesc tot la fel, în legătură cu doi jucători. Primul este Sabău, care cred că reprezintă marele cîștig al echipei naționale și, totodată, un titlu de mîndrie pentru orgoliul profesional al lui Jenei. După Dublin spuneam de Sabău că a fost o revelație ; după Halle îndrăznesc să spun că e o certitudine a echipei naționale.

Al doilea cîștigat (pentru el însuși, pentru echipa de club și pentru națională) este Gheorghiță Geolgău. Se pare că talentatul jucător craiovean a traversat definitiv conul de umbră în care intrase, ieșind promițător în lumina de actualitate a fotbalului nostru. Sperăm, așadar, să-i fi trecut „bolile copilăriei" și să rămînă cît mai mult la forma, greutatea, intențiile și gîndurile frumoase pe care le are acum.

Rezultatul jocului de la Halle este, repet, foarte bun. Mai ales că trebuie să căutăm prin arhive pentru a afla de cînd echipa noastră națională n-a mai marcat trei goluri în deplasare unei reprezentative dintr-o țară europeană ! De aceea și completez fișa acestui joc : s-a jucat pe „Kurt Wabbel Stadion" din Halle, în fața a circa 5000 de spectatori, repriza a doua fiind televizată în direct. A arbitrat foarte bine Jiri Stiegler ajutat de J. Marko și F. Dibitanzl (toți din Cehoslovacia).

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Miercuri, primul rund cu Benfica, în Ghencea

SUCCES, STEAUA!

Miercuri, 6 aprilie echipa Steaua va susține prima manșă din dubla confruntare cu Benfica Lisabona din cadrul semifinalelor C.C.E. la fotbal. În aparență, știm deja foarte multe despre modul cum se va desfășura această partidă. Din clipa în care s-au comunicat rezultatele tragerilor la sorți de la Geneva toți iubitorii fotbalului din țara noastră s-au străduit, apelînd la cele mai diverse surse, să intre în posesia unor informații cît mai complete privind adversara noastră și să se pună la curent și cu noutățile de ultimă oră referitoare la echipa militară. S-au familiarizat cu numele jucătorilor lusitani sau străini de la Benfica, i-au studiat palmaresul, demn de tot respectul, i-au aflat și predilecția antrenorului Toni pentru, după unii, un învechit sistem de joc 4—2—4, i-au urmărit rezultatele înregistrate în campionat, cîntărite îndelung și comentate cu înfocare. Totodată, meciurile pe care Steaua le-a susținut duminică, la București, cu Petrolul și miercuri, cu F.C.M. Brașov în orașul, potrivit unei sintagme tradiționale, de la poalele Tîmpei au însemnat pentru suporterii Stelei — și nu numai pentru ei — un prilej de a vedea încă o dată la lucru jucători care vor forța din tur o performanță de mare prestigiu : aceea de a fi pentru a doua oară în ultimii doi ani, în finala celei mai importante competiții europene în care sînt angrenate cluburile de fotbal. Dar dacă sîntem convinși că întreaga echipă își va face datoria cu o dăruire demnă de admirație, de data aceasta am vrea să anticipăm și să afirmăm un lucru : sîntem siguri că printre cei care vor lupta impecabil, ca dealtfel și cu alte prilejuri, ca Steaua noastră să strălucească și mai puternic între stelele fotbalului continental, va fi Marius Lăcătuș. Talentatul, încăpățînatul, imprevizibilul, flegmaticul, ingeniosul, năzurosul, enervantul, prodigiosul Marius Lăcătuș care, fără nici o îndoială, își va amîna sărbătorirea zilei de naștere — 5 aprilie — cu 24 de ore, pentru a ne avea pe toți ca invitați la un triumf al său, al tuturor colegilor și antrenorilor săi.

Da, în aparență știm multe lucruri despre partida de miercuri. Și totuși, cînd arbitrul Tritschler va fluiera începutul meciului vom uita toate informațiile pe care le-am adunat în aceste săptămîni și vom trăi, clipă de clipă, alături de echipa noastră, emoțiile unei confruntări sportive pe care o dorim cît mai frumoasă și pasionantă, un adevărat spectacol de ținută la capătul căruia să învingă, așa cum e și firesc, cei mai buni, mai perseverenți, mai dornici să obțină victoria prin mijloace cît mai curate. Iar aceștia — ne-o dorim din toată inima — am vrea să fie jucătorii steliști, a căror carte de vizită este din ce în ce mai impresionantă. Succes, Steaua !

GEORGE ARION ■

Polonia — România 1-0 (0-0)

OLIMPICII, ultimul tren

De la trimisul nostru la Piotrkow Tribunalski

1—0 pentru Polonia, după un meci în care apărarea a dus tot greul, Speriatu avînd o zi excepțională. Golul a fost înscris de Lesniak, după o fază în care arbitrul Kolev, din Bulgaria, nu a sancționat o obstrucție evidentă la Solomon. Olimpicii noștri au luptat mult pentru a-și valorifica șansele, atîtea cîte erau, dar au întîlnit o echipă solidă, bine pregătită, mai bună decît în meciul de la Cluj-Napoca. Din păcate, lipsiți de o înaintare care să pună probleme (o singură excepție, bara lui Craiu, din min. 60) și cu un mijloc care a construit prea puțin în prima repriză și nu a ținut mingea mai deloc, apărarea s-a străduit să facă față numeroaselor atacuri ale gazdelor, în care a excelat autorul golului. La noi, cei mai buni au fost Speriatu și apoi Ștefan, Solomon și Adrian Popescu, din apărare. În față, doar Văidean, Mujnai și Baden, ultimul mai mult în prima repriză, au înghebat cîteva atacuri, dar fără consistență.

Așadar, o înfrîngere la limită, dar care de fapt a însemnat ultimul tren al olimpicilor.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Handbal

Din nou „la vîrf", cu Barcelona

O altă semifinală europeană cu participare românească se va disputa duminică, la Barcelona : F.C. Barcelona — Minaur Baia Mare, pentru „Cupa I.H.F." la handbal (inițialele echipei spaniole sînt explicabile prin aceea că handbalul este integrat, din punct de vedere administrativ, marelui club de fotbal). De la bun început trebuie spus că spaniolii au progresat mult față de vremea cînd, la propriu și figurat, învățau handbalul de la echipele noastre. Echipa Spaniei s-a clasat pe locul 5 la ultimul campionat mondial(noi, pe locul 9) și este calificată pentru Jocurile Olimpice (în timp ce națională noastră n-a reușit acest lucru). Deci, ierarhiile s-au mai schimbat, și-n acest context misiunea bălmărenilor nu este deloc ușoară. F.C. Barcelona era lideră în campionat (cu patru etape înainte de final) avînd, cum arăta „be monde handbali", „parcursul cel mai regulat" dintre toate cele 12 competitoare ale primei divizii spaniole. Aceeași publicație aprecia (într-un număr din februarie) că barcelonezii au apărarea „le plus imperméable", un merit important revenindu-i pentru asta portarului Lorenzo Rico, nu demult achiziționat de la marea rivală Atletico Madrid (locul 2, la un punct distanță).

Cinci jucători de la F.C. Barcelona sînt componenți sigури ai lotului național spaniol care se pregătește pentru Olimpiadă (de altfel au și jucat în februarie la Cupa mondială din Suedia — la care noi iarăși n-am fost prezenți —, Spania ocupînd locul 7) : Rico (25 ani, 108 selecții), Cecilio (29, 99), De La Puerte (31, 118), Papitu (25, 44) și Ferano (27, 134). Iugoslavul Kalina (31 ani, 44 de selecții în echipa țării sale, desigur) completează nucleul de bază al echipei, împreună cu veteranul Uria (31 ani, 153 selecții) și tînărul Burdagarin (19 ani, 12 selecții).

Aceste nume nu ne, spun deocamdată, nimic, deși, veți fi de acord, cartea lor de vizită e suficientă pentru a recomanda Barcelona ca una dintre cele mai redutabile echipe ale continentului la ora actuală. Ambiția (și condiția angajării) antrenorului Valero Rivera (34 ani) le constituie recîștigarea unui trofeu european (după Cupa cupelor obținută în ediția 1985/86). De aici și declarațiile fără echivoc ale grupării sportive barceloneze, alimentate și de maniera facilă în care a eliminat succesiv pe Vif Sofia și Vörwärts Frankfurt/Oder. De partea cealaltă, Minaur are ascendentul moral de a fi depășit adversari care vizau, de asemenea, trofeul — Drott Halmstad și Hellerup Copenhaga.

Echipa noastră a fost preocupată de readucerea tuturor jucătorilor la o formă sportivă optimă pentru o asemenea confruntare. După victoria fără istorie și probleme în fața studenților clujeni (31—23, cu 16—12 la pauză) antrenorul emerit Lascăr Pană era bucuros să constate „randamentul foarte bun al lui Nețovici, forma de excepție a lui Maricel Voinea și forma constantă a pivoților Marta și Porumb ; toate astea înaintea unor zile de lucru intens, numai cu gîndul la jocul pe care ni-l vor etala spaniolii". Acum, acele zile de lucru intens sînt deja epuizate, din moment ce la această oră Minaur Baia Mare se află într-un avion special cu destinația Barcelona.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Mai e timp de patinaj !

În lume sînt patru mari competiții de patinaj artistic și toate au fost programate în acest început de an : campionatele europene (Praga), întrecerile olimpice (Calgary), campionatele mondiale (încheiate recent la Budapesta) și concursul „Prietenia" ce va fi găzduit de Capitala țării noastre pe tot parcursul săptămînii viitoare. Alăturarea acestui ultim concurs celorlalte trei, de referință, nu este deloc întîmplătoare întrucît — realitatea o dovedește — foștii actuali și, desigur, viitorii campioni europeni, mondiali sau olimpici provin, în majoritate, dintre cei care s-au afirmat, la vremea și vîrsta lor, în aceste concursuri „Prietenia", la care participă numai juniori (pînă la 15 ani în probele individuale și 17 ani la perechi și dansuri) din țările socialiste. La ediția din acest an și-au anunțat prezența peste 100 de sportive și sportivi din Bulgaria, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, R.D. Germană, Polonia, Ungaria, U.R.S.S. și România. Dacă vom ține seamă că laureați ai acestor concursuri au fost sportivi celebri în patinajul mondial actual — Kotin, Petrenko, Katarina Witt și chiar multipla campioană Karin Kania-Enke (care s-a afirmat la „artistic" dar s-a consacrat la „viteză"), se înțelege că, asistînd la întrecerile de pe patinoarul „23 August" din Capitală, vom putea privi cu interes și afla mai din vreme pe cei care vor face glorie acestui sport nu peste prea mulți ani.

Concursul propriu-zis va începe miercuri, fiecare din zilele ulterioare conținînd în program probe de mare spectacol și atractivitate care vor culmina duminică, la gala laureaților și festivitatea de premiere.

Odată îndeplinită cu și din convingere formalitatea acestei invitații, în altă ordine de idei ne exprimăm speranța că federația de patinaj va trece cu bine acest examen organizatoric, în pofida șocurilor, reci ca un sloi de gheață, pe care le-a primit în ultima vreme. Analiza inițiată recent de C.N.E.F.S. doar la nivelul patinajului rămîne doar un palid exercițiu de autoritate „pedagogică" (de căutare grabnică a unui „exemplu negativ") dacă nu va avea în vedere întreg contextul de răspunderi colective și de situații similare identificabile și-n alte sporturi, situații a căror eradicare este deopotrivă de importantă și necesară nu numai la patinajul viteză. (O.S.)

SAH cu Margareta Mureșan

Stop cadru în popularizare

● **FIDE încearcă** să promoveze șahul activ (la 30 minute) în concursurile oficiale pentru a spori interesul marelui public. Campionul mondial de juniori V. Anand va efectua anul acesta un circuit de șase turnee cu partide semi-rapide de 25 minute ! Ideea aparține noului său „manager", care nu este altul decît omul de afaceri al campionului lumii G. Kasparov, simpaticul englez Andrew Page. ● **De la Bobby la Garri !** Fischer a negat și criticat anumite maniere de a face popularizarea „sportului minții" de care Kasparov se lasă atras. Înaintea celei de-a patra confruntări cu A. Karpov, campionul lumii a acceptat să fie televizat ca port-reclamă a băuturii răcoritoare „Schwepps". Secvența de 20 secunde de pe programul nr. 1 al televiziunii spaniole a avut o nuanță umoristică. Garri Kasparov fiind declarat „un excelent actor". ● **Cel mai vechi periodic șahist,** „British Chess Magazine" activează neîntrerupt din anul 1881 ! De-a lungul îndelungatei sale apariții publicația s-a bucurat de mari succese. Deși conservatoare în privința menținerii formatului, numărului de pagini și a manierei tehnice de prezentare, redacția și-a călcat pe suflet și a adus noutăți, lucrarea fiind mult mai apreciată de cînd a renunțat la transcrierea englezească a partidelor în favoarea notației algebrice internaționale. ● **Știați că... sovieticul** Vladimir Agafonov, campion mondial de dame (prin corespondență) neînvins din anul 1972 este și mare maestru de șah ? El are proiectat pentru anul acesta un turneu de simultane la cele două discipline cu ideea unei tentative de record mondial în simultan cu partide de dame la 250 table. ● **Primul campionat** al Franței la blitz (șah la 5 minute) va avea loc la 22 mai 1988 la Tourcoing. ● **Filatelie.** În Guineea a apărut un timbru dedicat lui Kasparov conținînd o diagramă din partida a 22-a a meciului de la Leningrad d.n CM într-o serie de șase timbre intitulată sugestiv „Celebrități". Deși Jocurile Olimpice de la Seul nu au nimic de-a face cu șahul, în Mozambic s-a lansat o serie filatelică de șase timbre cu motive șahiste dedicată olimpiadei de vară. ● **Prin satelit.** La Cannes Garri Kasparov a susținut un simultan neașteptat la nivel mondial jucînd prin satelit împotriva a 10 adversari situați în diferite locuri pe glob : Anglia, Belgia, Australia, Canada, S.U.A., Suedia, Italia, Senegal, U.R.S.S. și Japonia. După 6—7 ore de joc Kasparov și-a adjudecat victoria cu scorul de 8,5 : 1,5. A fost învins de tînărul maestru internațional englez Michael Adams și a remizat cu campionul de juniori al U.R.S.S., I. Ulibin. ● **I-a scăzut popularitatea...** Continuîndu-și turneul de promovare a șahului campionul lumii a susținut simultane demonstrative în Canada și S.U.A., întîlnirile bucurîndu-se de interes. Totuși cea mai proastă reclamă pentru cartea sa de vizită a fost participarea în cadrul primului Festival mondial al șahului de la Saint John la ediția întîia a campionatului mondial de blitz, unde a fost eliminat neașteptat și prea rapid de marele maestru bulgar, Kiril Gheorghiev. Singura consolare a lui G. Kasparov a fost aceea că A. Karpov a fost eliminat mult mai devreme și încă de un compatriot. E adevărat că ex-campionul nu a avut niciodată veleități de jucător rapid... Palpitanta întrecere a revenit ex-campionului lumii, Mihail Tal ! ● **La o masă : șah și tenis !** Turneul de blitz de la Subotica a fost cîștigat de Béla Mészáros, cunoscut jucător de tenis de masă... Calmul, ingeniozitatea și viteza de reacție și-au spus cuvîntul ! Nu e prima oară cînd se fac apropieri între cele două ramuri de sport : șahistul František Blatny a fost un puternic jucător de turnee de tenis de masă și timp de 15 ani chiar-antrenorul echipei naționale de tenis de masă a Cehoslovaciei. ● **Recorduri.** Ex-campionul lumii A. Alehin deține recordul celor mai multe victorii (66) în turnee internaționale. După situarea pe locul întîi în turneul de la Wijk aan Zee, Anatoli Karpov și-a făcut socotelile : 59 și speră cu optimism să întrerupă vechiul record. ● **Programări în CM.** Semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial vor avea loc pînă în lunile ianuarie-februarie 1989, iar finala se va desfășura în anul 1989, astfel încît la sfîrșitul lunii iunie să fie cunoscut noul adversar al campionului lumii pentru meciul de 24 partide prevăzut pentru anul 1990.

MARGARETA MUREȘAN ■

Civilizația sportului

Informații „calde"

Astăzi se întrunește, în ședință extraordinară, forul de conducere al fotbalului românesc care, din cîte am aflat, intenționează să ia hotăriri importante pentru viitorul celui mai popular sport din țara noastră.

Se va revizui sistemul de pregătire, selecție și promovare a cadrelor tehnice. Statutul antrenorilor va deveni literă de lege pentru că, în sfîrșit, s-a ajuns la concluzia că în sport trebuie respectate principiile funcționarii întregului sistem în care poziția centrală o ocupă antrenorul. Dacă se violează statutul antrenorului, întregul sistem se clatină sau se deformează. Va dispărea, deci, „tîrgul" de antrenori care schimbă mereu cluburile, discreditînd această meserie. Se va înființa la federație un cabinet metodic, de documentare și de informare în scopul de a obține accesul la schimbul internațional de informații și de experiență. Deocamdată, se lucrează „după ureche", majoritatea tehnicienilor care se întorc de la competițiile de peste hotare neființd în stare să prezinte colegilor lor o minimă informare despre ceea ce au văzut. Se va face o „curățenie morală" prin măsuri duse pînă la capăt care vor elimina aranjamentele și vînzările de meciuri ca la tarabă. Într-adevăr, ce educație poți să mai faci jucătorilor care sînt obligați să consimtă la unele aranjamente de culise ce duc la trucarea unor dispute ? Se va ajunge pînă acolo încît toți cei care cumpără sau se lasă cumpărați, care trădează sportul și pe colegii lor de echipă, vor fi scoși din viața sportivă pentru totdeauna ! Ceva trebuie, nu numai spus ci și făcut, mai mult ca oricînd, pînă cînd nu dispare și ultima urmă de spirit nesportiv într-o lume pe care ne străduim s-o păstrăm sub cupola moralei, a civilizației și culturii. Se vor revedea obligațiile jucătorilor, mai ales a celor de la diviziile inferioare, pentru că unii dintre ei „muncesc" în medie 3—4 ore pe zi din care fac efort efectiv timp de o oră. Și cînd te gîndești că un ciclist aleargă 5—6 ore pe zi în efort continuu și mult mai intens, incomparabil mai intens, seara își obloșește rosaturile și dimineața pleacă pentru alt efort de 5—6 ore, fără să acuze oboseala. Se vor elabora criterii obiective de selecție a copiilor pentru a nu se mai investi muncă și fonduri în elemente fără perspectivă ; accentul se va pune pe cunoașterea caracterului copilului, a dragostei și pasiunii lui pentru fotbal, iar antrenorii de la aceste eșaloane (copii — juniori — tineret) vor fi stimulați dacă munca lor de „șlefuitori de talente" va duce la formarea unor valori autentice. În același timp, în pregătirea „schimbului de mîine", nu se va ignora formarea de sportivi cu responsabilități sociale care nu abordează fotbalul numai ca o posibilitate de a cîștiga mai mult decît alți tineri la vîrsta respectivă. În acest scop, cîțiva dintre foștii mari sportivi ai României — Ivan Patzaichin, Nadia Comăneci, Cristian Gațu și alții — vor fi solicitați pentru a se întîlni cu tinerii care au ales calea grea a sportului de performanță. Se va institui un trofeu anual al F.R.F. pentru civilizația publicului, un altul pentru civilizația echipelor, dar și unul individual pentru lipsa de „cartonașe" o viață, nu un sezon ! Exemple avem : Gheorghe Constantin, Dumitru Nicolae-Nicușor, Emerich Jenei și alți oameni care au făcut cinste sportului și — prin sport — țării. Se pare că nici presa nu va fi uitată fiindcă se va propune premierea unui ziarist de la un săptămînal studențesc care a scris următoarele : „Cine pornește în sport de la ideea că totul e posibil pentru rău el dictează ce este posibil va eșua pînă la urmă în fața realității care e una singură. Sau va ieși complet în afara spectacolului și competiției sportive".

Am aflat că mai sînt și alte intenții lăudabile ale oamenilor de bine din forul nostru federal care își vor găsi acum cadrul de aplicare în practică. Astfel, respectul pentru bunurile create de oameni muncii, condițiile de pregătire sportivă asigurate vor căpăta un răspuns și mai concret, fotbalul, fenomen social care se bucură de o deosebită popularitate în rîndurile tineretului din țara noastră, devenind un și mai puternic mijloc de educație.

Deocamdată, acestea sînt informațiile zilei de 1 aprilie 1988.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● **Favoriții** s-au impus pe toată linia la recent încheiatele Campionate mondiale de patinaj artistic de la Budapesta, dar printre vedetele competiției s-a numărat un concurent mai puțin cunoscut (clasat în final pe locul 6), canadianul Kurt Browning, care a reușit să execute perfect, pentru prima oară într-o întrecere de prim-plan, o săritură cvadruplă, un „patru toeloop" (o încercare asemănătoare a avut și campionul, american Brian Boitano, dar a ratat-o în final, aterizînd pe ambele picioare). ● Premiera realizată de Browning ne prilejuiește o scurtă incursiune în istoria patinajului artistic, punctată de apariția salturilor. Astfel, primul salt, un Axel, a fost inventat de norvegianul Axel Paulsen, la Viena, în 1882 ; după mai bine de patru decenii, în 1925, austriacul Karl Schafer reușea un dublu Rittberger, iar prima „triplă" în competiție a fost realizată de americanul Richard Button, în 1945 (același sportiv are în palmares alte două premiere — dublu Lutz și dublu Axel). ● La noi, Codruța Moiseanu (pe care o o puteți vedea săptămîna viitoare, pe patinoarul „23 August" din Capitală, în cadrul puternicului „Concurs internațional Prietenia") a devenit prima junioară din lume care a reușit ceea ce se cheamă „salt-mortal". Deocamdată, doar în demonstrație, „saltul înapoi" fiind neacceptat încă în competiția propriu-zisă. ● În campionatul italian de fotbal, AC Napoli își păstrează avansul față de AC Milan, îndreptîndu-se spre al doilea „Scudetto" consecutiv din istoria clubului, iar vedetele sale s-au instalat în fruntea clasamentului golgheterilor : Maradona conduce, cu 12 goluri, iar Careca îl secundează, cu 11 goluri. În schimb, marea vedetă autohtonă Vialli (pentru care Berlusconi, patronul lui AC Milan, a oferit 9 miloane dolari !) nu se află în primii șapte pe lista principalilor realizatori... ● După trei luni de investigații, Consiliul executiv al Comitetului olimpic național italian a confirmat că săritura de 8,38 m cu care Giovanni Evanghelisti a cucerit medalia de bronz în campionatele mondiale de la Roma, de anul trecut, a fost falsificată de oficialii italieni, opt dintre aceștia urmînd să fie pedepsiți drastic (pînă la eliminarea definitivă din viața sportivă). Comunicatul arată că greșeala nu s-a datorat unei defecțiuni a sistemului electronic de măsurare, ci intenției condamnabile a oficialilor italieni.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Cascade și... glume

Există un gen de cascadorie automobilistică, de fapt cel mai răspîndit și mai spectaculos. Mașini care se prăbușesc de pe șosele cățărate pe versanții munților în abisul prăpastiilor, se prefac în „surcele" apoi iau foc, automobile care fac cîte un triplu salt mortal și apoi revin bine mersi pe roți, autoturisme care intră în piete făcînd harcea-parcea tarabele zarzavagiilor, care penetrează mormane imense de cutii, bidoane, vitrine, mașini care „merg" zeci de metri pe partea lor laterală stîngă ori dreaptă ca și cum portierele ar fi prevăzute cu roți, „monștri" care zboară sărind peste prăpastii, peste 10—15 mașini așezate una lîngă alta. Ce mai, imaginația producătorului de filme și a cascadorilor este fără margini.

Al doilea gen de cascadorie automobilistică este cea făcută pe șosele, străzi, fără voia celor de la volan. E așa, un fel de rezultat al prostiei, inconștienței ori în cel mai bun caz al imprudenței unor șoferi. Omul intră într-un parapet, îl străpunge și ajunge, dîndu-se peste cap, în decor, exact în același stil folosit de cascadorul profesionist. Șoferul distrat pătrunde pe o portiune de polei, mașina începe să valseze, apoi provoacă o coliziune în lanț, aducînd în stare jalnică un șir de autoturisme care doar cu cîteva minute mai înainte zburdau vesele și cochete pe asfaltul șoselei. Pilotul nu reduce cît ar trebui viteza la intrare într-o curbă, ajunge pe cimp zburînd prin aer, se izbește consecutiv de cîțiva pomi și reușește, fără să fi dorit, o cascadă demnă de invidia celui mai talentat profesionist. Al treilea gen de cascadorie aparține celor care cu bună știință încearcă, reușind uneori, alteori nu, fel de fel de „figuri", să le zicem menite să-i amuze fie pe cei din mașini, fie pe „spectatorii" aflați în afara acestora, ori să demonstreze „talentul" lor fenomenal. Trei motocicliști și-au propus să se apropie cît mai mult de turismele care circulau din sens contrar. „Dacă se poate, îi instruia arbitrul acești i competitii organizate ad-hoc, să rulați doar la cîțiva centimetri apropiere de partea laterală a mașinilor mici care se deplasează din sens opus. Aveți însă în vedere că, sesizînd schimbarea direcției spre ei, unii agamiți ar putea să se sperie. Și... mai știi, ce poate ieși dintr-o afacere ca asta ? După trei manșe a fost declarat cîștigător Nelu. „Am reușit să șterg praful de pe mașina cea roșie. Priviți în dreptul genunchiului pe pantalonii mei de piele". Se observă nu praf, ci chiar urme de noroi. Arbitrul confirmă performanța lui Nelu spre regretul celorlalți doi care recunoscuseră că le-a fost frică să se apropie prea mult de portierele celor ce rulau din direcție opusă. „Ce-am făcut noi e de fapt o mare prostie, reflecta unul dintre necîștigători". Tinerii se întorceau de la discotecă. Unii pe jos în grupuri, alții pe bicicletă, motoretă, motocicletă. Citiva la volanul mașinilor proprii. Și în acest caz s-a organizat un fel de concurs. Cine reușește să sperie cît mai zdravăn fetele care mergeau pe marginea șoselei. Primul dintre cele trei autoturisme care participau la întrecere făcu o fandare la dreapta, la cîțiva metri de la grupul de fetișcane care tocmai comentau melodiile auzite în după-amiaza aceea. Semnalul asurzitor al claxonului le risipi în toate direcțiile. Una dintre ele, ferindu-se de mașina care mai, mai să-i smulgă fusta, făcu un salt spre cărare, dar nimeri exact în șanțul plin cu apă. Întîmplarea provocă hohote de rîs printre tinerele melomane. Făcea haz de necaz chiar și Letiția care arăta de parcă ar fi făcut o baie de nămol. Celelalte două turisme nu reușiră nici pe departe să provoace asemenea explozii de veselie ca autoturismul rosu condus de Dobrin.

„Îl vezi pe ăla cu Oltcit -ul galben ce vine spre noi, Titule? E fratele meu". „Îl văd, cum să nu", răspunse cel ce sedea alături de tractorist. „Mașini galbene au și alții, așa că nu fi tu așa sigur că la volan e tocmai frate-tău". „Ba sînt mai mult decît sigur. Mașina are o dungă neagră făcută de brinci de ani de zile să n-aibă măcar o motoretă ?" Dar nu ăsta era motivul pentru care tractoristul îi pregătea „surpriza" lui frate-său, ci atenția lui pentru glumele de prost gust. Într-o zi minji telefonul cu cremă de ghete. Îl scoase din furcă și apoi îl chemă pe colegul său : „Valeriule, ești căutat de prietena ta. I-a venit dorul de tine". Cînd băiatul, cu urechea dreaptă colorată în negru rosti : „Într-o timp, a venit tonul", grupul de mecanizatori, avizat în prealabil de tractorist, izbucni într-un rîs zgomotos. Valeriu, mirat și puțin iritat de veselia colegilor săi, întrebă candid : „Spuneți-mi și mie care-i motivul hazului vostru ? Barem să rîd și eu". Nu se supără, ci doar îi promise autorului : „Îți voi plăti cu aceeași monedă". Altă dată, însă, era cît p-aci să se pomenească cu fălcile mutate de la locul lor. Șeful de brigadă se așeză pe scaunul pe care protagonistul nostru presărase pioneze. Sări în sus ca ars. Martorii scenei rideau pe înfundate. Omul se descarcă, așa cum se întîmplă, de regulă, pe primul întîlnit în cale. „Ce rizi, mă, ca proasta în piață", se răsti el la Ancuța, o fetișcană de 19 ani, contabilă, recent angajată. „Cum să nu rid, tovarășe șef. Parcă aș fi văzut o scenă dintr-un film cu Stan și Bran".

Distanța între cele două autovehicule se micșora văzînd cu ochii. „Acum voi trece la acțiune". Vîră brusc la stînga aparînd la mică distanță în fața mașinii galbene. Pentru cîteva fracțiuni de secundă, ei observă ochii șoferului ieșiți din orbite și neputința care i se citea pe față. Încercarea timidă, printr-un viraj ușor, de a scăpa de pericol ferindu-se din calea tractorului, nu reuși. Tractoristul nu crezu nici o clipă că fratele său nu va întreprinde o măsură eficientă de evitare a accidentului. Din mormanul de flare contorsionate fu scos șoferul Oltcit-ului. Încercările medicilor de a-i salva viața se dovediră zadarnice.

„Greșind din întîmplare, nu-i nimeni vinovat,
Dar cel ce face-anume, nu trebuie iertat",

spune un mare fabulist. Cazul descris mai sus nu poate fi calificat drept glumă, greșeală, ci un act de crasă ignoranță și irresponsabilitate.

VICTOR BEDA ■

Solidari într-o idee care ne vrea binele

7 aprilie: Fumatul oprit!

NO SMOKING! • DEFENSE DE FUMER! • НЕ КУРИТЬ! • PROHIBIDO FUMAR!

● În lume, anual, mor în jur de 2,5 milioane oameni prin boli legate de fumat.

● Într-un recent raport al O.M.S. se apreciază că, în Europa, fumatul provoacă în proporție de 46% cazurile de moarte prematură și că este responsabil pentru cel puțin 80% din decesele provocate de cancerul pulmonar, 75% din decesele cauzate de bronșita cronică și enfizem pulmonar și pentru 25 la sută din decesele legate de maladii cardiace.

● Un studiu de 15 ani efectuat pe insula Oahu din Pacific a demonstrat că fumatul reprezintă un factor de risc în declanșarea unui număr mare de maladii, fumătorul fiind de 2—3 ori mai expus la îmbolnăvire decît nefumătorul.

● Aproape toți fumătorii pasionați aprind automat țigara de îndată ce au încetat un efort fizic sau intelectual, considerînd că fumatul ar facilita odihna și destinderea. În realitate, tocmai în asemenea clipe de răgaz, inima favorizează declanșarea unor spasme cerebrale, tutunul multiplicînd și agravînd această tendință a cordului.

● Pe glob, se apreciază, patima tutunului a cuprins jumătate din populația trecută de 14 ani și o bună parte din populația sub 14 ani. Între țările cu cel mai mare consum de țigări (între 2,5—3 kg tutun pe locuitor) sînt citate : Belgia, Franța, Polonia, Bulgaria, Canada, Olanda, R.F.G. În țara noastră, consumul înregistrează valori de mijloc (aproximativ 1,50 kg pe locuitor). Epidemia de tabagism se caracterizează în prezent prin creșterea alarmantă a fumătorilor din rîndul copiilor : 36% în R.F.G. din copii de 11—12 ani și 50%, în Italia, la copiii de 15 ani.

„Prin fumul de țigări ca nouri..."

La început — e adevărat pentru puțin timp — tutunul a fost considerat, paradoxal, ca un veritabil medicament, el a fost recomandat în combaterea răcelii și a febrei, ba chiar și împotriva epidemiilor de ciumă. Dar foarte curînd s-a observat că iarba lui Nicot produce efecte distructive, unul din primii ei adversari fiind chiar regele Angliei, Iacob I, care dispune pur și simplu decapitarea lordului Walter Raleight sub acuzația că acesta ar fi acționat pentru răspîndirea tabacului. Dar cît rău poate face fumul de țigară și de pipă nu s-a aflat decît foarte tîrziu, spre începutul veacului nostru, dar nici chiar atunci știința nu a putut prezenta un tablou complet al componentelor nocive și factorilor de risc ce bombardează zi de zi, direct sau indirect, sănătatea și integritatea organismului.

Mai mult decît atît : interlocutorul nostru, medicul oftalmolog **Aurel Rosin** de la Policlinica Universitară Titan, este de părere că cercetările vor descoperi în continuare și alte rele încă necunoscute ce însoțesc patima fumatului. Tutunul, se știe în prezent, provoacă pe glob mai multe decese și suferințe decît orice altă substanță toxică din mediul înconjurător. El arde la o temperatură de 600 grade dar cînd tragem din țigară, tăciunele se încinge pînă la 900 grade. În timpul inhalației, în organism intră zeci de mii de molecule gazoase extrem de toxice și care conțin numai puțin de 3 800 de compuși ai fumului. Nicotina se fixează în celulele creierului la numai șapte secunde după ingerarea primului fum. Ea este, cum se știe, o substanță cancerigenă, absorbită în proporție de 2—10% de mucoasa căilor respiratorii și care acționează asupra sistemului nervos vegetativ prin favorizarea secreției de adrenalină și noradrenalină din glandele suprarenale și asupra aparatului cardiovascular prin intermediul sistemului simpatic. În stare pură nicotina este un lichid uleios și siropos cu miros puternic și de o toxicitate extraordinară. O singură picătură din această substanță, pusă pe limba unui iepure, sau introdusă în organism pe orice altă cale, provoacă moartea.

Cadrornicle, aflate în suspensie în gaz ca într-un aerosol, sînt suspectate de majoritatea oncologilor ca substanțe ce provoacă sau favorizează apariția cancerului. Aceste hidrocarburi aromate dau tutunului savoarea sa particulară, ele răspîndesc mireasma caracteristică ce impregnează hainele, părul, gura

LIVIU TIMBUS ■

(Continuare în pag. 17)

Tutunul, patimă și infern

Cabinetul directoarei spitalului „Dr. I Cantacuzino", doctor Mioara Mincu. Intră pentru o semnătură oarecare un tînăr radiînd numai vigoare, cu statură atletică și formă fizică de invidiat. „Pari a fi purtătorul unui fond genetic foarte favorabil, dar îți bați joc de zestrea de rezistență pe care ai moștenit-o fiindcă ești cu siguranță un mare fumător, îi dojenește directoarea. Deocamdată organismul îți dă scurte semnale de alarmă pe care nu le iei în seamă, dar perfida jucărie cu fum îți erodează tenace și insinuos sănătatea și viața".

„Cum l-ați citit dintr-o ochire că intră zilnic în tutungerie, tovarășă doctor ? Părea portretul robot al sănătosului:".

„Primele semne ale intoxicației tabagice nu scapă unui ochi de specialist și ele arată că fumătorul merge implacabil pe drumul ruinării organismului. Pielea, sofisticata instalație de termoreglare, a căpătat deja acea culoare pămîntie ce indică slaba irigare și oxigenare a dermei Ea a început să sufere stampila ridurilor ca semn al pierderii elasticității. Vîrfurile degetelor și marginea unghiilor ușor bombate anunță insuficiența respiratorie pe cale de cronicizare. Buzele ușor cianozate, nările cu tendință de evazare pentru a suplini inspirația grea, ochii injectați și edemațiați de fum arată că tutunul își vede conștiincios de treaba lui sinistră. Dinții au căpătat tenta gălbenă a ataculul smalțului și prefigurează multimea de carii ce va urma, paradontoza și paradontopatiile generate de o gingie cu vascularitate defectuoasă. Zona mai albicioasă a buzei în locul unde este ținută țigara anunță leucoplazia, acea infarctizare circulatorie a zonei expusă și la temperatură ridicată și la iradiere cu produse de ardere. Este prima treaptă spre cancerul de buză sau al cavității bucale. Din cortegiul de suferințe mai pot fi amintite sclerozările coardelor vocale, cu apariția nodulilor ce alterează vocea făcînd-o hodorogită, neoplasmul de laringe, ortofaringele afectat de procese inflamatorii și secretii. Toate aceste modificări fac inestetice și alterează chiar risul, zîmbetul și, pînă la urmă, acel eteric simbol al afectului, care este sărutul."

„Tovarășă doctor Mioara Mincu, medicina descoperă mereu noi dezastre produse de tutun. Nici o acțiune benefică asupra organismului ! Atunci cînd am enumerat cu

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

(Continuare în pag. 17)

VREMEA cum a fost cum va fi

CORNELIU POP

Apariția acestui număr al revistei la finele lui martie constituie o invitație pentru un preambul al caracteristicilor climatice de aprilie. În mod obișnuit în zonele deluroase se consemnează în prima parte a lunii ultimele ninsori. De asemeni în această lună se produc ultimele înghețuri pentru majoritatea teritoriului țării. Regimul termic este caracterizat de temperaturi medii lunare de 10—12°C în zonele de cîmpie, 7—10°C în zonele de deal și podiș, 6—8°C în depresiuni, 9—10°C pe litoral iar la Vf. Omu —4,4°C. Cea mai coborîtă minimă nocturnă a lunii s-a consemnat la Miercurea Ciuc pe 7.IV 1978 și a fost de —14,4°C. Maxima absolută lunară de 35,5°C s-a înregistrat pe data de 10.IV 1985 la Bechet. Distribuția cantităților medii de precipitații în aprilie este de 25—30 l/mp în Bărăgan, Cîmpia Siretului de jos și Dobrogea. În vestul Cîmpiei Române și în Moldova, cantitățile lunare sînt cuprinse între 40 și 50 l/mp și descresc 50—60 l/mp pe Podișul Getic și pe dealurile subcarpatice. În Cîmpia de Vest ele sînt cuprinse între 45 și 55 l/mp și se măresc pe piemonturile vestice pînă la 60—70 l/mp. În Transilvania cantitățile lunare scad sub 50 l/mp în partea estică și în depresiunile intracarpatice și cresc pînă la 55—65 l/mp pe culmile Podișului. În Maramureș, precipitațiile sînt mai abundente decît în Transilvania, cantitățile lunare depășind 55—60 l/mp.

Comparativ cu regimul mediu s-au înregistrat și depășiri importante ca de exemplu 191.5 l/mp în 1961 la Drobeta Tr. Severin 204,0 l/mp în 1924 la Baia Mare și 280.0 l/mp la Vf. Omu în 1932, dar și luni aprilie complet lipsite de precipitații ca de exemplu cea din 1926 la Craiova.

Luna aprilie este destul de vîntoasă, frecvența calmului atmosferic fiind redusă. În unii ani, datorită unor vînturi puternice se semnalează transport de pulberi (praf) fie din stepele din sudul Uniunii Sovietice dacă vegetația nu este încă reluată, fie din deșertul Saharei. Cel mai intens fenomen de acest gen pe teritoriul țării noastre s-a consemnat în zilele de 26 27 aprilie 1928. Vom face cunoscută o relatare pe scurt a celor semnalate în acele zile în județul Botoșani. În ziua de 26 pe la ora 12 30 ploaia ce curgea devenise neagră, iar cerul se întuneca din ce în ce mai mult, astfel că la ora 14 se făcuse atît de întuneric, încît a fost nevoie să se aprindă luminile în camere. Ploaia continua să cadă, iar norii deveniseră cenușii închis cu o nuanță roșcată. În ziua de 27, pulberea a continuat să cadă aproape în tot parcursul zilei, fără ploaie însă. Stratul depus de pulbere a fost de 1 mm, în afară de pulberea căzută odată cu ploaia, care nu a putut fi măsurată.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 31 martie - 6 aprilie 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Locul și anul	Valoarea	Locul și anul
Cîmpie	13÷18	3÷6	7÷12	31.1	Bolați 1952	-14.5	Arad 1947
Deal și podiș	12÷17	1÷5	10÷14	28.8	Iași 1946	-13.5	Rădăuți 1983
Depresiuni	12÷14	-1÷2	9÷10	25.2	Miercurea Ciuc 1975	-17	Miercurea Ciuc 1965
Vf. Omu	-1÷3	-3÷-5	27	12.8	Vf. Omu 1986	-26.0	Vf. Omu 1940
Litoral	11÷12	4÷5	5÷6	29.5	Constanța 1986	-2.5	Constanța 1931

Referitor la intervalul 31 martie—6 aprilie de-a lungul anilor cele mai ridicate temperaturi s-au înregistrat pe data de 2 aprilie 1952 cînd mercurul termometrelor a urcat pînă la 32°C la Slobozia 31°C la Galați, Tecuci și Alexandria, 29°C la București. Căldura a fost excepțională, a doua zi ningea în toată țara. Temperaturile maxime au scăzut spectaculos pe data de 4 aprilie acestea fiind de 4°C în Slobozia și 2°C la București. Perioada vecină lui 1 aprilie deci este capabilă și de păcălelii meteorologice. Cele mai intense răciri din interval s-au consemnat în anul 1931 cînd temperaturile minime au coborît pînă la —14,5 C la Arad, —10 °C la Sibiu —5,6°C la Galați și —3,3°C la Constanța și în anul 1963 cu minime nocturne de —13,5 C la Rădăuți, —11,8 C la Roman, —11,3°C la Bacău și —9,4°C la Iași.

Cele mai calde nopți ale intervalului au fost în 1975 cu minime nocturne de 18,3°C la Oravița, 15,5 C la Iași, 12,6°C la Constanța și 9,2°C la Miercurea Ciuc. În 1975 și temperaturile maxime au fost ridicate, pe 31 martie (cum să nu le ții minte, cînd e ziua în care m-am căsătorit) la București înregistrîndu-se 29°C, iar în țară la Adjud și Tg. Ocna realizîndu-se 30 C.

După cîteva zile răcoroase și umede în care au căzut precipitații abundente (la postul pluviometric Zemeș din jud. Bacău 130 l/mp în 24 h) care au fost și sub formă de ninsoare (în zonele deluroase din sudul Transilvaniei există pe data de 27 III, un strat proaspăt de zăpadă de 2 pînă la 36 cm) intervalul 31 III—6.IV va debuta cu ameliorarea vremii atît sub aspectul termic cît și al precipitațiilor. În continuare vremea va fi schimbătoare, cu cerul temporar noros. Vor cădea ploi cu caracter de aversă mai frecvente și consistente în sud-vestul țării și în zonele deluroase. Temperaturile minime nocturne se vor situa în general între 2°C și 12°C, iar maximele diurne între 10°C și 20°C pe alocuri mai ridicate.

În urma ninsorilor căzute în ultimele zile stratul de zăpadă a atins la munte cote mai ridicate comparativ cu cele înregistrate în iarnă. Astfel la Bîlea Lac stratul măsura 315 cm, la Ceahlău Toaca 155 cm, la Semenic 150 cm, la Vlădeasa 115 cm, la Predeal 94 cm, iar la Sinaia cota 1500 73 cm.

Flacăra, Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : **Actualitatea politică** : 25 60 ; **Publiciști-comentatori** : 25 60 ; **Reportaj economie** : 17 00 ; **Știință** : 21 28 ; **Cultură-învățămînt** : 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești** : 14 53 ; **Sport** : 17 00 ; **Scrisori-audiențe** : 25 42 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca Județeană

La închiderea ediției

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu într-o nouă solie de pace, prietenie și cooperare

După cum s-a anunțat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, efectuează, în aceste zile de aprilie, vizite oficiale de prietenie în Australia, Indonezia și alte țări din Asia. Expresie de cea mai aleasă prestanță a politicii externe românești unanim prețuită pentru dinamismul, consecvența și rodnicia în slujirea celor mai nobile idealuri ale umanității, această nouă solie va constitui încă un prilej de amplificare a prestigiului de care se bucură țara noastră pe întregul mapamond, de fertilă afirmare a voinței de pace, prietenie și cooperare a României socialiste cu toate statele lumii.

flacara

anul XXXVII
14 (1711) VINERI 8 aprilie 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

ÎN CUPRINSUL REVISTEI:

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-ZAIREZ

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, în această săptămînă ne-a vizitat țara președintele Republicii Zair, Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa Za Banga, împreună cu doamna Bobi Ladawa

„Parcă-mi saltă și acum inima de bucurie"

în ciclul „Să privim chipul țării", o pagină de reportaj din județul Neamț.

Pămîntul e al celor harnici

— corespondențe de pe frontul pîinii în marea campanie de primăvară.

Ianca, lumea care vine

Fotoreportaj despre cum își intră în drepturi un nou oraș din Cîmpia Bărăganului.

Lumina patriei

Patria înseamnă faptă și gînd,
Codrii falnici în plină legănare,
Limpedea dimineață în ochi-crescînd,
Frunzele orei de pace și de floare.

Patria înseamnă dulcele grai
Cuvîntul ce crește din cuvînt,
Doina ce picură din margini de nai
Nesomnul fîntînii băut de vînt.

Patria înseamnă drumul spre casă,
Tot ce se apropie de tine, de mine,
Dorul nestins în privirea frumoasă
Lumina aducătoare de bine.

MIRON ȚIC ■

Orăștie, vatră de istorie mereu tînără
Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Răsfoind cartea celebrității

Universul de sub microscop

Pe una dintre cele mai discrete alei ale Grădinii Botanice, într-una dintre cele mai lăturalnice încăperi, undeva, în extremitatea unui coridor al Facultății de biologie se afla un om „încuiat". Singura cheie ce se potrivește ușii închise e în deplină siguranță. Adevărat Cerber, lector dr. Donca Sonia, colaboratoare apropiată, păzește cu strășnicie liniștea maestrului. Profesorului universitar dr. doc. Gheorghe Zarnea nu-i place zgomotul, dar mai ales, nu i-a plăcut niciodată „să se facă zgomot" în jurul său.

Să nu vă închipuiți — greșeală în care eu însămi am căzut inițial — savantul privind sever din turnul său de fildeș. Odată „Cerberul" înduplecat și ușa deszăvorită, profesorul te întîmpină zîmbind. „Sînt încuiat, dar numai la propriu" — și te trezești poftit la un adevărat banchet, în sensul platonician al cuvîntului. Un om ce și-a dorit să devină gazetar — dar n-a fost să fie așa! — te poartă în lumea lui Pallady și Steriadi, te face să vezi aievea, parcă, pînzele lui Țuculescu și Ghiață, îți reamintește muzica lui Brahms și versurile lui Nichita Stănescu. Chipurile marilor profesori, imortalizați în fotografiile ce acoperă pereții, capătă viață în povestirile gazdei: Francisc Rainer, N. G. Lupu, Danielopolu, Nicolae Hortolomei, Ionescu Sisești, Emil Crăciun, C. I. Parhon. „Deficitar intelectual să

(Continuare în pag. 8)

LIANA MOLNAR ■

Biblioteca Județeana

Mai cu îndreptățire decît odinioară marele povestitor ar spune:

„Parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!"

NEAMȚ

Acest legendar colț de țară, în care munții se închină și rîurile îl sărută, și-a primenit chipul și rostul. A devenit curat și luminos și tînăr, nu printr-o împrejurare cosmetică de cîteva ore, ci la capătul unui proces înnoitor întins pe parcursul a două decenii. În acest răstimp, spațiul valoric dintre Bistrița și Moldova a fost supus unei infuzii de tinerețe în care s-a investit fabuloasa sumă de 54 miliarde lei. O astfel de cheltuială nu putea să dea decît efecte mirifice. Ascultați-le. Producția întregului an 1968 se realizează astăzi în doar două luni. Industria județului asigură integral producția de semănători mecanice a țării, aproape jumătatea din fabricația de fire și fibre sintetice, 35 la sută din producția de țevi de oțel, 14 la sută din cea de ciment, 10 la sută cherestea, zahăr, celuloză și hîrtie.

Nota bene: o treime din producția marfă industrială este destinată exportului, care se derulează în peste 50 de țări ale lumii. În 22 de ani producția agricolă a județului s-a triplat. Oamenii trăiesc mai bine, locuiesc mai bine, pentru bunul motiv că muncesc mai bine. În cele patru orașe ale județului: Piatra Neamț, Roman, Tîrgu Neamț, Bicaz, s-au dat în folosință 54 000 locuințe, 1 500 săli de clasă, peste 10 700 locuri în creșe și grădinițe, spitale, case de cultură, biblioteci, stadioane. Mărfuri s-au desfăcut de 4 ori mai mult, iar prestările de servicii sînt de aproape 10 ori mai mari. Cifre simptomatice, de epopee în mers.

Sub fruntea de cremene a Ceahlăului

Drumul bărbaților de pe Columnă are un capăt aici în Neamț. La Bîtca Doamnei. Cetatea, îmi spunea cu ani în urmă cel mai bătrîn țăran al locului, Haralambie Ciobanu, este sus la 2 km. De-acolo și pînă jos spre Sarata, strămoșii noștri coborau pe un pod de piei de bivol. Nu e ușor să trăiești veacuri în șir în vîrf de munte. Așezarea era mărginită de ziduri groase de 3 m și înalte de peste 5. Casele au fost lucrate din bîrne de lemn, cu temelii din piatră și acoperișuri cu șindrilă, iar stîlpii și ușile erau ornate cu cresături. Așa arăta zidirea din Neamț, numită Petrodava în Tabula Peutingeriană, cu 2 000 de ani în urmă. 19 veacuri și ceva mai tîrziu: Unde va în spatele hotelului „Ceahlău" se află Strada Mare și Ulița Strîmtă, două sintagme relevînd una și aceeași tristă entitate — amalgam comercial înșiruntul căruia mulțime de magherniță și de mici hanuri, care se remarcau printr-un pitoresc sordid, alcătuiau un tablou sumbru: (Ion Pavelescu).

Ultimele două decenii au pulverizat, pur și simplu aceste alcătuiri. La biografia orașului, desigur, încă se lucrează. Muntele Pietricica a devenit chiar din acest an centrul orașului. Sub fruntea lui de cremene străjuiesc — jur împrejur — mii de apartamente: 1 800 în 1968, 3 400 în 1987, încă 1 100 în 1988.

Pivotul dezvoltării — industrializarea. Din această benefică pricină însăși populația așezării a-a dublat: 1968 — 55 000, 1988 — 110 000. Orașul are cea mai mare densitate inginerească din Moldova. Platformele industriale Săvinești, I. M. „Ceahlău", C.P.L., I.T. „8 Martie", I.C.H.C. constituie veritabile aglomerări muncitorești, unde zilnic se plămădesc producții de miliarde lei. În urbea în care eu un veac și ceva în urmă Gh. Asachi zidise o făbricuță de hîrtie, astăzi pulsează industrii constructoare de mașini, de fire și fibre sintetice, îngrășăminte chimice, tricotaje, hîrtie și cartoane. Două decenii pentru sănătate: un nou spital, trei policlinici și 18 dispensare de întreprindere; 360 medici, 1 160 cadre medii.

Și negreșit, sălțul de cunoaștere și de conștiință. Aici s-au născut Teatrul Tineretului cu festivaluri și spectacole, care au înseninat marginile spiritului, stagiunile simfonice și „Vacanțele muzicale", aici s-au născut „Sadoveniana" și Bienala „Vorel" și marea trupă de plasticeni. Un spirit nou, un ritm nou, în acord cu ritmurile dezvoltării.

Dar cea mai orgolioasă bucurie a orașului este alta: pe pieptul său emblematic strălucește Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I înmînat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu ocazia vizitei la Piatra Neamț, prilejuită de sărbătorirea a două milenii de existență a așezării Petrodava.

Arhipelagul Săvinești

● **În aceste zile**, uzina respiră ca o metropolă; sute de hectare cu fabrici și hale, cu turnuri de coloane, asidoma unor păduri răsfrînte pe cer, cu uriașe sfere metalice și linii ferate, care se fac și se desfac. Și peste, toate Măria Sa Chimia. Lactamă, relon, mononer melană. O zi de lucru la Săvinești înseamnă o producție de peste 15 milioane lei.

Priviți, mai întîi, oamenii. Fiecare om este o insulă. 13 000 de oameni, 13 000 de insule. Un imens arhipelag.

Am întîrziat cîteva ore în acest spațiu iscodind, după ● blîndă și benefică învoială, tainele vieții și muncii.

În biroul directorului general, Aurica Vizitiu. Atmosfera e caldă, stenică. Lipsește acea răceală suverană, care îți paralizează graiul. Are în față o mapă de programe privind modernizarea producției: „De două decenii se lucrează cu patimă — iată cuvîntul potrivit pentru exuberanța acestor ritmuri. Produceam astăzi de 28 de ori mai mult decît în 1968. Fabricăm 25 de produse într-o gamă de 650 sortimente. Dacă acum două decenii aveam doar 6 parteneri la export, astăzi produsele noastre merg în 32 de țări, la care se adaugă alte 62 firme străine".

Vorbește calm, fără sincope, avînd parcă în față, pe un imens ecran, imaginea vie a întregului combinat. „Această mapă de programe închide între coperți calea de urmat pentru ca la sfîrșitul anului 1990, prin dublarea productivității muncii, să obținem un spor de 54 la sută la producția marfă industrială. Uzina noastră, distinsă de 2 ori cu Ordinul Muncii clasa I, este pe deplin capabilă să realizeze acest deziderat".

Intrăm direct în miracol. În fața privirilor se deschide o imensă hală. Pare o sală de concert înzestrată cu zeci de harfe. În armonia lor încremenită, sute de mîini dansează fără întrerupere. Mîinile acestea se ridică înainte de răsăritul soarelui și se relaxează tîrziu, după miezul nopții. Ele se păstrează în esența lucrului, durat, la fel cum Ana meșterului Manole rămîne în zidul legendarei mînăstiri.

● **Nu poți avea îndoieli** dacă nu crezi axiomatic în ceva. Este un paradox, dar fără el gîndirea noastră s-ar prăbuși în golul propriilor întrebări. Un adevăr axiomatic este, aici, Maria Nacu. Toată lumea crede în ea fără argumente ajutătoare. Maria Nacu este maistru la etirare — sortare, în secția Relon I—III; conduce un colectiv alcătuit din 120 muncitoare. Maria Nacu este Erou al Muncii Socialiste, demnitate dobîndită prin calitățile ei de excepție. Maria Nacu este, de asemenea, vicepreședinte al Consiliului Național al oamenilor muncii. Această femeie muncitoare ■ avea toate datele să fie gravă, tranșantă, intolerabilă. Ea este însă suplă, concesivă și oarecum atentă să nu deranjeze crezurile și părerile celor din jur, instaurînd un fel de politețe proprie, care emană de la maistru la subaltern, lăsînd astfel tuturor libertate de gîndire și simțire.

● **Ora 12.** Lumea merge la masă. Merindele sînt grozave. Se dau trei feluri de bucate, la un preț mai mult decît rezonabil. Uzina are o gospodărie anexă milionară, înzestrată cu tot ce-i trebuie unei ferme model. În afara cantinei-restaurant în combinat funcționează 14 microcantine cu peste 4 000 de abonați.

● **Intermezzo cu scriitorul** Constantin Munteanu, prozator, dramaturg, scenarist. În uzină, Constantin Munteanu este fizician și șef de instalație. În literatură, el este contemporanul nostru care a pus o scînteie de suflet în viața cetății. Uzina trece prin paginile lui respirînd adînc. C. Munteanu o simte ca pe tînguirea unui fluier interior. „De la „Zarurile de cretă" la „Nimic despre Sînziene" am încercat să spun cu sinceritate tot ce am avut de spus, pe mărturisește prozatorul". Realitatea mea nu este fardată, nu este asumată ca un blazon destinat să intrige, să alimenteze curiozități. După cum nici eroii nu sînt niște străini, nimeriți sub clopote ce bat dincolo de timp. Totul este „viață". Într-adevăr, uzina și omul sînt o singură ființă, un vis, o gară cu nume de fată o iubire, o temă de cercetare învingătoare, oameni întrebînd mai e mult pînă la Săvinești, o față morgana purtînd în păr o obsedantă magnolie viscolită.

● **Laudă verbului „a munci".** Sîntem pe urmele unui sfînt care găzduiește acest verb. Cele patru instalații „Lactama" — aflate sub bagheta unui bărbat de o rară suplețe inginerească — i-am numit pe Nicolae Săndulescu, sub înfățișarea căruia se ascund oțelarcane și îndelungi insomnii, pulsează zi de zi și ceas de ceas materia primă pentru cele cinci reloane. Caprolactama, cu paloare specifică de lapte somnoros, este folosită la fabricarea firelor și fibrelor poliamidice, a granulelor de relon în industria organică de sinteză. Fără truda celor peste 1 800 de chimiști din „Lactama" n-ar fi fost posibilă obținerea în anul 1987 a unei producții superioare anului precedent cu peste 300 milioane lei. Lactama este un examen de conștiință. Aici nu se poate face play-back.

● **Un spațiu și un timp** fascinant, dincolo de porțile fără limită ale cunoașterii, este Centrul de cercetări pentru fibrele chimice, unde la această oră se lucrează cu rîvnă. Așezat sub competenta îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu din inițiativa căreia a fost creat, Centrul de cercetări de la Săvinești realizează în instalațiile pilot, în laboratoarele și atelierele sale producții anuale de zeci și zeci de milioane lei. Prezenți cu un important număr de comunicări științifice la toate manifestările de profil din țară, cercetătorii de la Săvinești au o vastă „bibliografie" alcătuită îndeobște din cărțile, analele și studiile publicate sub iscălitură proprie.

Creația cercetătorului este ● taină. Există teme care se elaborează într-o terifiantă tensiune: spaimă, supliciu, calvar, ascez în marginea ideii. Cercetătorii cunosc bine aceste superbe „asupriri" ale spiritului. Cu zorile lor de inventii, ei au reinventat însăși arta inventiei. În cei 14 ani de existență centrul de cercetări a acumulat un portofoliu de 120 invenții.

● **În fabrica Melana** nu se mai vorbește despre căutătorii firei de aur, care după îndelungi tribulații au descoperit-o la Săvinești. Metafora s-a uzat. Se vorbește tot mai des despre calitate, export, consumuri specifice, perfecționare. Peste 2 200 de chimiști muncesc și învață într-o nouă ordine dată de liniile de forță ale inițiativei revoluționare „Constiință: calitate, competitivitate". Fibra poliacrilonitrilică trăiește o nouă tinerețe. La Melana V, investiția care a avut de înfruntat serioase vămi, zorii acestei dimineți anunță producții record. Chimiștii iubesc fapta Filonul ei de aur este neprețuibil

Pagină realizată de EUGEN TURESCHI ■

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-ZAIREZ

Cronica relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-zaireze s-a îmbogăţit an de an cu noi pagini memorabile. De la stabilirea, în 1968, a relaţiilor diplomatice, între România şi Zair s-au dezvoltat raporturi de strînsă conlucrare şi prietenie, atît pe plan bilateral, cît şi în sfera relaţiilor internaţionale. Dezvoltarea, extinderea şi diversificarea acestor raporturi au fost puternic impulsionate de întîlnirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi preşedintele fondator al Mişcării Populare a Revoluţiei, preşedintele Republicii Zair, Mobutu Sese Seko, întîlniri care au avut loc la Bucureşti, în 1970 şi 1980, şi la Kinshasa, în 1972 şi 1987. Cu prilejul acestor dialoguri româno-zaireze la vîrf au fost semnate documente de mare importanţă pentru cursul ascendent al relaţiilor bilaterale, în primul rînd Tratatul de prietenie şi colaborare dintre cele două ţări şi Acordul-program privind dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice şi tehnice şi a schimburilor comerciale între România şi Zair. Aceste documente au creat un cadru politic şi juridic propice pentru dezvoltarea raporturilor româno-zaireze în numeroase domenii de activitate de interes comun. Pe baza acestor acorduri, s-au dezvoltat mult legăturile de colaborare economică dintre ţările noastre. Produse ale industriei româneşti cum sînt tractoarele, autocamioanele şi autoturismele de teren ARO se bucură de o apreciere deosebită în Zair. Orizonturile acestei colaborări se lărgesc în continuare, mai ales în direcţia realizării în comun de importante obiective economice, menite să asigure punerea şi mai mult în valoare a bogăţiilor naturale, progresul economic general în cele două ţări. Este cunoscut că România a contribuit la acordarea de asistenţă didactică pentru învăţămîntul mediu, tehnic şi liceal, pentru învăţămîntul superior din Zair, precum şi la formarea de cadre zaireze în institutele de învăţămînt din ţara noastră.

În acest cadru se înscrie şi vizita oficială de prietenie din cursul acestei săptămîni în ţara noastră, efectuată la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, de preşedintele Mobutu Sese Seko, împreună cu doamna Bobi Ladawa.

Cu prilejul vizitei, între preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Mobutu Sese Seko au avut loc convorbiri oficiale. În timpul convorbirilor, după cum se menţionează în Comunicatul comun, conducătorii celor două state au exprimat ataşamentul pentru aplicarea fermă în relaţiile bilaterale, precum şi în raporturile cu alte state, a principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, pentru respectarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a se dezvolta liber şi independent, potrivit propriei sale dorinţe. Au fost reliefate semnificaţia deosebită a întîlnirilor la vîrf româno-zaireze, rolul esenţial al acordurilor şi înţelegerilor convenite cu aceste prilejuri pentru amplificarea conlucrării în domenii de interes comun. S-a reliefat dorinţa celor două părţi de a acţiona cu toată hotărîrea în vederea extinderii şi diversificării în continuare a raporturilor româno-zaireze, pentru a le conferi perspectivă şi stabilitate atît pe plan politic, economic, ştiinţific şi tehnic, cît şi în sfera vieţii internaţionale. O atenţie deosebită a fost acordată relaţiilor economice bilaterale. S-a convenit ca organele de resort din cele două ţări să acţioneze pentru creşterea schimburilor comerciale, ţinînd seama de potenţialul în continuă creştere şi de programele de dezvoltare a economiilor naţionale ale României şi Zairului. În acelaşi timp, s-a convenit să se urgenteze finalizarea tratativelor privind realizarea obiectivelor economice din domeniile petrolier, minier, industrial, agricol şi altele, prevăzute în Acordul-program semnat la Kinshasa în 1987. A fost reafirmată hotărîrea de a se intensifica în continuare activitatea Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică şi tehnică, pentru o mai amplă dezvoltare a raporturilor economice bilaterale, pentru identificarea de noi posibilităţi de lărgire a conlucrării fructuoase dintre cele două ţări. S-a hotărît să fie lărgite şi întărite legăturile bilaterale pe linie de partid, la nivel guvernamental şi parlamentar, între organizaţiile de masă şi obşteşti, precum şi între instituţiile de cultură, sănătate, sport şi tineret.

Dialogul la vîrf româno-zairez a prilejuit şi abordarea principalelor probleme ale situaţiei internaţionale actuale. Apreciind că în viaţa internaţională se menţin încă probleme grave şi complexe, ca urmare a continuării cursei înarmărilor, menţinerii şi chiar amplificării stărilor de încordare şi conflict, a manifestărilor politicii de forţă, de amestec în treburile interne ale altor state, conducătorii celor două partide şi ţări consideră că problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la dezarmare, eliminarea cu desăvîrşire a tuturor armelor nucleare, lichidarea primejdiei de război şi asigurarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor la existenţă, la libertate şi independenţă, la viaţă, la pace. Salutînd semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele intermediare din Europa, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Mobutu Sese Seko au apreciat că acestea constituie doar un prim pas pe calea înlăturării uriaşelor stocuri de arme nucleare care pot să distrugă de mai multe ori întreaga omenire. De aceea — s-a subliniat la convorbiri — este imperios necesar să fie intensificate eforturile pentru realizarea de noi acorduri în direcţia eliminării armelor nucleare strategice, pentru oprirea experienţelor nucleare, a militarizării Cosmosului şi pentru luarea de măsuri în vederea renunţării la armele chimice, la alte arme de distrugere în masă. Cei doi conducători de stat şi-au exprimat convingerea că încheierea cu rezultate pozitive a Conferinţei de la Viena consacrate securităţii şi cooperării în Europa se va înscrie ca o contribuţie de mare importanţă la dezvoltarea procesului de înfăptuire a securităţii europene, la consolidarea destinderii, înţelegerii şi cooperării în Europa şi în întreaga lume. Salutînd eforturile ce se întreprind pe plan regional pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăţi, a păcii şi cooperării, fără arme nucleare şi chimice, fără trupe şi baze militare străine, preşedintele Republicii Zair a dat o înaltă apreciere propunerilor României şi Greciei privind organizarea la Bucureşti a unei conferinţe la nivel înalt a statelor din Balcani, menite să contribuie la întărirea încrederii şi cooperării în această zonă geografică. Conducătorii celor două ţări şi-au exprimat sprijinul faţă de crearea unor astfel de zone în centrul şi nordul Europei, precum şi în alte regiuni ale lumii. Analizîndu-se situaţia din Africa, s-a exprimat îngrijorarea faţă de actele agresive şi amestecul forţelor străine, colonialiste în treburile interne ale statelor africane. Cei doi preşedinţi au reafirmat sprijinul lor faţă de lupta popoarelor africane pentru apărarea suveranităţii şi independenţei naţionale, a propriei lor căi de dezvoltare economică şi socială.

Noua întîlnire româno-zaireză la vîrf, convorbirile purtate cu acest prilej şi desfăşurate într-o atmosferă de prietenie, solidaritate şi înţelegere reciprocă, celelalte elemente ale vizitei, deschid noi perspective de extindere şi aprofundare a relaţiilor dintre cele două ţări, partide şi popoare, în interesul României şi Zairului, al cauzei păcii, securităţii şi înţelegerii internaţionale.

ION CODRU

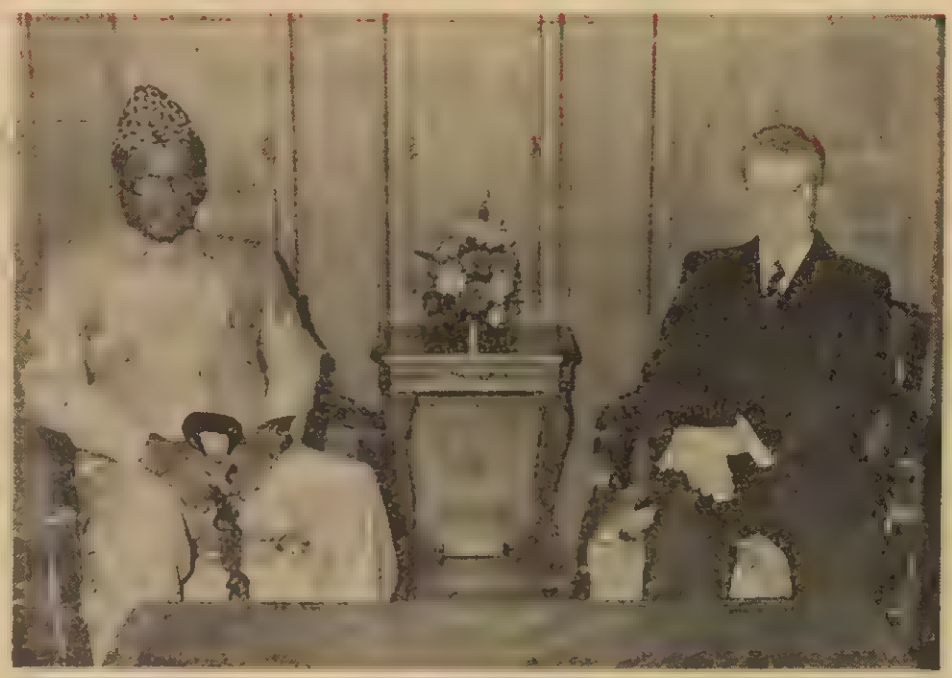

Ascensiune spre faima lumii

Reportajele din paginile de față își propun să ilustreze un adevăr de fiecare zi al lumii noastre potrivit căruia inteligența este adaptare rapidă la nou. Înalta performanță — performanță contracronometru — este rodul muncii și al talentului, al pasiunii și perseverenței, al competenței și mobilității tehnice și numai în perimetrul acestor noțiuni devii un partener competitiv în schimbul de valori al lumii industriale, numai definindu-te astfel, produsul efortului tău va fi prețuit, și, în sfîrșit, numai în temeiul acestor atribute ale omului care gîndește, deopotrivă, tehnic și economic, putem vorbi de calitate, modernizare, eficiență — priorități ale industriei românești, obiective de prim rang ale programelor noastre de dezvoltare.

Iar la temelia tuturor acestor virtuți — combustie care le întreține flacăra și le face mereu mai rîditoare, se află patriotismul fierbinte al faptei de fiecare zi, ambiția ca firma fabricii tale să se impună în fața marilor firme ale globului, orgoiul de a dovedi că performanțe tehnice accesibile în puține țări îți sînt la îndemînă, că emblema „Fabricat în România" cîștigă din ce în ce mai multe prestigii.

Idei pe două roți

Ieri la șosea, invitați la avanpremiera înfloririi zarzărului, au apărut primii doi biciclișți. Și ei vestitori de primăvară. Orice s-ar zice, bicicleta rămîne aceeași prietenă romantică și utilă, chiar dacă pare umbrită de Mărul Sa Automobilul. Nu degeaba melodia : „Bicicletele din Versailles" a rezistat atît în topurile mondiale ale muzicii. Noi ne-am întrebat însă ce mai face bicicleta de Zărnești, încotro mai rulează ea ?

La poarta Întreprinderii „8 Martie", parcă se află depozitul de produse finite. Sute de biciclete stau cuminți în parcare alcătuind un original gard de roți și ghidoane. Așteaptă muncitorii care străbat cei cîțiva kilometri pînă la fabrică suindu-se în șaua vehiculelor fără combustibil la care meșteresc cele opt ore. Îndeplinesc astfel și ei rolul de C.T.C.-iști și chiar de piloți de încercare. Pînă acum, n-au avut de ce roși și nici n-au întîrziat la program venind cu ele defecte de ghidon. Sînt primii beneficiari ai calității muncii lor.

În spatele ușilor închise ale directorului general se discută cu aprindere. „Sfatul tehnic analizează o nouă familie de biciclete cu roți de dimensiuni reduse la care se adîncește tipizarea cadrului pentru a fabrica diverse tipuri fără complicații tehnologice, ne spune inginerul Gabriel Popescu. Următoarele subiecte fierbinți : bicicleta de curse cu 10 viteze, modelul de cros protejat cu bureie împotriva șocurilor și o șa ergonomică fără resorturi".

Gîndirea zărnești enilor s-a obișnuit să se simtă bine în regim de sprint. Tipurile de Pegas și motoreta Mobra ce le produceau erau reușite, aveau priză la public. Le puteau fabrica încă ani buni, odihnindu-se în tiparele deja intrate consacrate. „Asta ar fi însemnat să rulăm pe loc ca pe o bicicletă ergometrică de apital, ne spune directorul general Traian Bărbat. Emblema Pegas reprezintă un arnăsar cu aripi. Tocmai ideile noastre să n-aibă aripi ? Toate soluțiile noi nu se string într-un dosar, ci într-un nou model de bicicletă sau motoretă. Aici este ca în modă. Trebuie să vii mereu cu o îmbunătățire de funcționalitate și estetică". Își cere scuze că trebuie să plece cu secretarul U.T.C. pentru a urgenta unele amenajări la căminele de nefamiliști și club. „Peste 60% din oamenii uzinei sînt tineri. Ajutîndu-i să se împlinească profesional nu uităm de după amiezele lor. Fabrica trebuie să fie pentru ei ca o rudă apropiată. Cu oameni legați cu inima de locul lor de muncă se poate construi ceva, nu cu cei ce au permanent în buzunar cererea de transfer jumătate completată".

Directorul Traian Bărbat nu doar teoretizează. Însăși viața lui e o dragoste credincioasă pentru lumea bicicletelor și motoretelor din Zărnești, cu care s-a logodit de peste 30 de ani. A fost ucenic și strungar în perioada primei biciclete-bunică Victoria. Dimineața se ocupa să decupeze din metal axele și furcile lor, după amiaza se sălta în șa, și, cu cărțile în plasa-portbagaj, pedala spre liceul seral și mai apoi spre facultate. „Aveam și eu idei de îmbunătățiri la prototipuri, dar, fără să știu să fac calcule, parcă mergeam doar cu o roată". După „stat" a schimbat ecusonul cu cel de inginer tehnolog, a fost nevoie de el o perioadă la grupul școlar al uzinei ca profesor și director și s-a suit la catedră („chiar azi dimineață un fost elev, acum șef de echipă, mi-a spus din greșeală și viteză : tovarășe diriginte", zîmbește), a revenit inginer șef și acum are pe umeri grijile de director general. Atît el, cît și directorul tehnic Dumitru Nicolae, alt veteran al halelor de sută de mii de motorete țesite pe poarta fabricii.

Aici este de fapt „casa de naștere" a tuturor modelelor de biciclete. Se fabrică în continuare și tipul robust cu cauciucuri groase pentru pușlime, și Pegasul pliant ce intră în lift, portbagaj și debara, și Comoda, ce-și justifică numele atenuînd neregularitățile drumului și Turist, și ideal, bicicleta cea mai populară pentru oraș și țară prin rezistența ei, și semicursiera Torpedo, ba chiar și un triciclu pentru transport de marfă sau pentru bătrîni. Familie mare care acoperă preferințele cumpărătorilor ! Dar celor de aici nu le prieste moleșeala obișnuinței, pentru ei ideile noi sînt o gimnastică de înviorare.

„Am pregătit două modele proaspete, mai perfecționate, ne spune inginerul Gabriel Popescu, șeful secției. Standard-Lux, în variante de bărbat și damă, are 4 viteze pentru drumuri plate și în pantă și ghidon drept, ergonomic, ce asigură o poziție comodă. Ea nu impune efort mare la pedalat căci roata este concepută pentru un rulaj odihnitor. Bicicletă pentru oraș și agrement, competitivă cu cele

din alte țări ! Tipul Start-Lux, de dimensiuni mai mici, este sora ei pentru copii și tineret".

Într-adevăr, mezinele gamei sînt niște mici bijuterii, frumoase, zvelte, elegante. Un Standard roșu ca văpaia ne face cu ochiul, copilul din noi ne dă ghes, și sîntem în șa. Realmente senzația de a încăleca pe un fulg ! Mai mare dragul de o astfel de deplasare, economică, fără octani, fără răsuflarea otrăvită a țevilor de eșapament și sforăiturile unui carburator înfundat. Începi să dai dreptate medicilor care afirmă că cele două pedale sînt un excelent medicament de sănătate, că fac tic-tac-ul inimii mai veinicoasă și te lasă să respiri natura prin fiecare celulă, nu în viteză printr-un colț de parbriz.

Călare pe bicicletă intrăm în împărăția Mobrei. Nici aici zărnești enii n-au agreat viteza a-ntîia. N-au avut liniște pînă n-au pus la punct noul model de motoretă cu nume strengăresc : Hoinar și siluetă de armăsar de curse.

„Motorul de 6 cai putere și 50 cmc produs de Metrom dezvoltă o viteză de 70 km/oră și este economic, consumînd doar 2,3 litri. Față de modelele vechi, are o treaptă de viteză în plus, adică 5, suspensia e îmbunătățită ca să facă față și pe drumuri de țară, stabilitatea superioară și răcirea liberă, fără ventilator. Întreținerea se face fără dificultăți, iar majoritatea depanărilor fără mîna de ajutor a service-ului", ne face prezentarea inginerul proiectant Doru Opincă. Poate fi numit tatăl motoretei românești căci de peste 25 de ani investește fără zgîrcenie în ea har și idei. Dacă unii se numesc piloți de formula unu, el este cu siguranță pilot de formule a-ntîia. Ani de lucru la prototip dar și la conceperea bancurilor de probă, calcule, proiecte, brevete — cam așa s-a scurs timpul pe lîngă Doru Opincă.

Cine crede că nașterea unei motorete nu reprezintă cine știe ce scofală, să-i citească povestea vie, cu oamenii ei frumoși. Cu atelierul de prototipuri în care muncitorii Aurel Rășină, Vasile Constantin, Gheorghe Pitea migălesc la un ax săptămîni de zile. Cu laboratorul de încercări funcționale unde, pînă ce motoreta n-a frînat atît de brusc încît să se suie cu roata din spate pe o masă, nimeni n-a fost mulțumit. Cu simulatorul de hopuri cu oscilograf pentru dimensionarea suspensiei și cu nea Ion Girbăcea care, enervat că manechinele nu stăteau în șa, s-a suit chiar el fiind zglîit ca la rodeo. Cu ideea unei geometrii variabile pentru stabilirea unghiului optim de fugă, idee ce s-a verificat pe drumurile forestiere ale Pietrei Craiului. Cu furca ruptă și reproiectată, încercată mai apoi mii de kilometri pe ploaie și arșiță de piloții Constantin Postelnicu, Ernst Mülliner și Petrișor Titilincu, ajunși campioni la motocros. Cu inginerii pînă-a 30 de ani Todor Horia, Doru Tudose, Ioan Cioară care-și „bizie" mereu șefii cu idei noi. Cu sutele de muncitori din hale, anonimi prin modestie dar remarcabili prin se le iese din mîini, sfătuiți cu vorbă blajină de maistrul Nelu Popa, care acum 42 de ani bătea cuie alci în atelierul de dulapuri și mese, iar acum e specialist în cuiul de viteză. Inimi strînse într-un buchet pentru motoreta românească !

„Nu e de-ajuns să diversifici producția cu noi modele de biciclete și motorete, spune directorul general Traian Bărbat. Trebuie să le produci și cît mai economic. Agregatul automat pentru prelucrarea a 20 de milioane de știfte pe an, cele pentru nipluri și axe de roți, liniile modernizate de fabricat aripi și jenți, cea automată de galvanizare au crescut productivitatea cu 10—25% și au adus un evident plus de calitate. Ne-am gospodărit prin autodotare și n-a ieșit rău".

Oameni care știu că cel mai sigur vehicul pentru mersul înainte este ideea.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Originalul sau copia?

Pentru a-i sublinia importanța, unii o numesc materie primă prioritară. Însă precizia definirii ei ar spori, credem prin reprezentarea exactă a rolului pe care informația tehnică îl are nu numai în faza de stabilire a tehnologiilor de execuție și pe parcursul fabricării unui produs, ci deopotrivă, în fazele de început, de prospectare a pieței, de concepție și proiectare a noului produs, ca și în etapele ultime ale procesului industrial-comercial, de desfacere a mărfii, de garantare a ei și, dacă e cazul, de întreținere, de service.

Orice produs nou, se zice, își măsoară astăzi gradul de competitivitate după cantitatea și calitatea informației tehnice pe care o conține. Pentru toată lumea, ca și pentru noi, problema aceasta este de un interes acut și se cunoaște foarte bine că, în ceea ce ne privește, prin dezvoltarea industriei și prin strădania de amplă modernizare a economiei naționale, am reușit să aporim substanțial numărul produselor de certă competitivitate. Prin schimburile întreținute de Institutul Național de Informare și Documentare, ca și prin cumpărarea a ceea ce reprezintă sursele prime de informare tehnică și științifică — reviste, cărți etc. — posibilitățile de cunoaștere au sporit considerabil, de-a lungul anilor, și înainte de-a ne întreba dacă ele se află la un nivel ce ar putea fi considerat ideal, apare necesar a pune problema cît — în primul rînd —, folosim ceea ce avem. Întrebarea fiind justificată și prin faptul că, pentru a acumula și a ține la zi fondurile de informare de care dispunem, s-au făcut și se fac eforturi inclusiv, cum spuneam, bănești. Noi cumpărăm de la americani, bunăoară, „Science Citation Index", care apare de 6 ori pe an. Fiecare exemplar al acestui index seamănă cu o carte de telefoane. El cuprinde însă numai numele unor autori care au fost citați de un anumit număr de ori, ceea ce reprezintă în sine o dovadă și o garanție de calitate a informației pe care o aduc aceștia. Cu ajutorul unor chei, această lucrare masivă te trimite la alți autori care l-au citat pe autorul respectiv și astfel, din aproape în aproape, descoperi un univers. Pe noi, cele 6 exemplare dintr-un an ale acestei lucrări ne costă mai bine de 6 000 de dolari și e firesc să ne întrebăm în ce măsură banii aceștia — ca și alții, pentru alte cumpărături de acest fel — prilejuiesc documentări temeinice într-un domeniu sau altul. Deci îl întrebăm pe inginerul Gheorghe Anghel, directorul Institutului Național de Informare și Documentare, dacă astfel de tipărituri, recunoscute pretutindeni pentru calitatea și importanța lor, sînt cercetate, citite, consultate. Răspunsul e, să recunoaștem, întructiva neașteptat : „Unele deloc, altele prea puțin. În orice caz, mai puțin decît ar fi de așteptat".

De aici se deschide o discuție de principiu dar și de importanță, să sperăm, practică, întrucît pe de altă parte în unele întreprinderi — la nevoie am putea preciza și numele acestora — ni s-a spus nu o dată, cu un anume regret, că ele nu mai pot să se aboneze la o revistă sau alta. Un comentariu posibil pe marginea acestui fapt ar putea să releve însă că, în situația dată, cu atît mai puțin apare de înțeles de ce întreprinderile respective nu se străduiesc să valorifice mai bine toate posibilitățile — nu ideale, repetăm, ci reale — de documentare, atîta vreme și în măsura în care acestea există. Însă trebuie acționat, cum spune inginerul Gheorghe Anghel, asupra opticii că ne putem informa și documenta numai dacă avem pe masa noastră sursa primară. „Aceasta s-a scumpit și se scumpește mereu. Însă toată lumea își drămuiește banii și noi nu putem face altfel, așa încît e de înțeles de ce nu putem aduce zeci, sute sau mii de exemplare ale unei reviste sau cărți, ci doar cîteva, în unele cazuri doar cîte un exemplar. Prin sistemul de relații în care este angajat, I.N.I.D. dispune de un fond apreciabil de astfel de exemplare unice iar printr-o seamă de tipărituri și servicii prestate de acest institut se asigură oricui este interesat accesul — chiar și de la distanță — la aceste surse de informare".

Singura condiție este, desigur, să fii abonat la publicațiile institutului, pentru a afla conținutul surselor de informare intrate în patrimoniul lui. În cazul că, dintre acestea, interesează unele — fie în întregime, fie parțial — este cît se poate de simplu a intra în posesia unei copii xeroxate sau a unei microfișe care, pe întinderea unei cărți poștale, poate reproduce zeci de pagini de reviste sau cărți. Însă trebuie acționat, într-adevăr, asupra acelei mentalități potrivit căreia informarea și documentarea nu sînt posibile decît dacă ai pe masă originalul, iar nu copia unei reviste, unei cărți.

O seamă de întreprinderi care, se vede, au socotit anacronică și păgubitoare o astfel de mentalitate, au izbutit performanțe tehnice de prestigiu, în primul rînd pentru că ele au dispus de termenul de comparație al unor produse similare realizate pe plan mondial. Există întreprinderi care aproape zilnic adresează „comenzi" institutului. Dar altele, s-ar zice, nu-i știu aici măcar adresa.

D. CONSTANTINESCU

Omul legat de... sîrmă

Valentin Dihoru, a rămas credincios „iubirii din tinerețe", iar lumea arată pentru el ca țesută din fire ; fire metalice ce tind mereu spre finețea borangicului. De oriunde ai începe discuția, ajungi inevitabil la ceea ce-l interesează : sîrma. Sîrma ?, vă veți mira. Bine, dar măcar un capăt se găsește în fiecare casă, ba uneori te mai împiedici de ea, iar de preocupat, te preocupă cînd îți trebuie și n-o ai. Producătorul de sîrmă gîndește cu totul altfel și asta am aflat-o chiar de la omul despre care vă vorbeam : Valentin Dihoru, inginerul șef al întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău.

— La prima vedere e simplu, sigur că da. Dar sîrma înseamnă de fapt toleranță în niște limite restrînse, o structură metalurgică presupunînd tratamente termice, protecție împotriva coroziunii, înseamnă proprietăți mecanice care nu se pot asigura decît cu niște tehnologii care nu-s chiar simple. Nu-i așa ușor să modelezi oțelul ! Au avut mai întîi un cimp pe care nu se găsea nimic. Au construit apoi o fabrică și au început să muncească. Au făcut sîrmă și niște cuie. Erau vreo 50 de oameni. Valentin Dihoru are față de actul de naștere al întreprinderii — 1965 — „doar două luni întîrziere". Să fi fost chiar atît de simplu ?

— La început am primit aju-

Fotografii de VICTOR RADULESCU

tor de la Cîmpia Turzii. Trebuia să învăţăm cum se face sîrma şi am învăţat repede, chiar foarte repede. Buzăul era recunoscut ca un centru şcolar puternic : şcoală bună, dascăli pricepuţi, elevi harnici. Erau ei harnici, dar tot plecau după ce terminau şcoala, că la noi nu era pe atunci mai nimic de făcut. Îi găseai pe buzoieni prin toată ţara. Doar cînd a apărut platforma industrială s-au întors, iar cei abia răsăriţi nici n-au mai plecat. La noi s-au adunat de prin Braşov, de la Ploieşti, din Bacău. Pentru cei tineri am făcut liceu industrial. Eram din zi în zi mai mulţi — azi sîntem 6 000 — şi mergem spre sîrma tot mai subţire.

— S-a ajuns şi la 0,1 mm. Curent se obţine însă la dimensiunea de 0,15 mm. Cu cît este mai subţire, cu atît este mai multă muncă „legînd" serios un nucleu de specialişti de înaltă clasă, capabili să stăpînească maşini cu un înalt grad de automatizare şi electronizare. Sîntem competitivi astăzi din toate punctele de vedere. exportăm în peste 20 de state ale lumii, ca să nu mai vorbim de faptul că în fiecare minut zbîrnîie telefoanele din toată ţara. Nici nu s-ar putea altfel, practic produsele noastre regăsindu-se în întreaga industrie naţională, chiar şi în centralele nucleare-electrice. Acum facem şi cord metalic.

Inginerul pronunţă cuvîntul „cord" ca un medic preocupat de inima omului, dar îşi apără sentimentalismul cu argumente tehnice. Pentru armarea anvelopelor, cordul metalic înseamnă chiar o inimă. S-au asimilat toate tipurile de cord ce se fabrică pe plan mondial, s-a renunţat la import, se satisfac integral nevoile interne şi se transmit şi la export, în Uniunea Sovietică, Bulgaria şi R.F. Germania. Inginerul şef continuînd să numească felurite produse din sîrmă, care, deşi nu seamănă între ele, au evoluat la fel, mereu rapid, mereu spectaculos. La toate le ştie, cu precizie de părinte, ziua şi anul naşterii, momentul zborului spre lume.

LIANA MOLNAR

„Aşa am ajuns miliardari!"

„Nu mi se pare o vanitate mai puerilă decît aceea de a fi la modă", afirmă, prin glasul unuia dintre personajele sale scriitorul Camil Petrescu. Nu după multe pagini ale aceluiaşi roman, autorul pare că se contrazice : „...tocmai a nu urma moda, adică a nu fi îmbrăcat ca toată lumea, e o dovadă de vanitate puerilă." Nu ştim care au fost adevăratele convingeri ale scriitorului citat, dar, în legătură cu subiectul luat în discuţie, un fapt este cert : majoritatea oamenilor sînt preocupaţi de modul în care se îmbracă, fie doar şi pentru simplul motiv că, altfel, ar face notă discordantă cu restul lumii. Pentru noi, beneficiarii, lucrurile nu sînt cine ştie ce complicate : studiem cîte o revistă de modă, ori ne îndreptăm spre magazine, cu gîndul doar la ceea ce credem că ni se potriveşte şi ne este pe plac. Mai complicat, mult mai complicat este pentru cei ce şi-au luat responsabilitatea de a ne îmbrăca. Trebuie să găsească toate soluţiile care să satisfacă mii şi mii de pretenţii, o multitudine de siluete, o mare varietate de vîrste. Iar marea lor responsabilitate constă tocmai în faptul că, prin ceea ce propun şi oferă, contribuie la formarea unei educaţii estetice. Iată de ce, oamenii aceştia gîndesc de zece ori înainte de a tăia o dată, primul criteriu după care se conduc în muncă fiind calitatea.

Admiţînd că n-ai remarcat firma de la poartă, atmosfera caldă, culorile vii, perfect îmbinate ale încăperilor şi culoarelor pe care le străbaţi, multitudinea florilor, răsfirate într-o aparentă dezordine care, de fiecare dată, „dă bine", te duc cu gîndul la bunul gust al gazdelor. Cînd eşti întîmpinat de directoarea Lucia Morar — într-o ţinută de o eleganţă ireproşabilă — îţi spui că la „Tricoul Roşu" din Arad, omul potrivit se află la locul potrivit.

Este greu, fără îndoială, să mai oferi informaţii cu totul noi atunci cînd este vorba de o întreprindere cu esenţiale trăsături : tradiţie, înalt profesionalism, firmă de prestigiu şi răsunet. Noroc cu moda, care are întotdeauna ceva nou de spus, chiar de la un sezon la altul.

Întreprinderea „Tricoul Roşu", chiar dacă nu este cea mai mare din ţară, este cea mai veche în domeniul tricotajelor şi — ceea ce ni se pare esenţial — se situează constant pe primul loc în ceea ce priveşte diversificarea producţiei sale. „Practic, avem mai multe profiluri în întreprindere, explică directoarea. De la lenjerie, costume de baie sau prosoape, pînă la cămăşi şi bluze, facem de toate. Pentru îmbrăcăminte, cele opt tipuri de utilaje înseamnă exact atîtea feluri de contexturi. Tot ceea ce a fost nou în tehnologia industriei tricotajelor, alci s-a experimentat. Cele mai fine utilaje — competitive din toate punctele de vedere, se află în secţiile noastre". Asta dă, fără îndoială, nota competenţei profesionale. „Ce să răspundem ? Ştiu că n-am făcut niciodată rabat de la tehnologii şi n-am dat un pas înapoi cînd a fost vorba de calitate. Numai aşa te poţi menţine într-o competiţie acerbă, cum este aceasta din lumea model. De altfel, cred că aşa am ajuns miliardari". Chiar miliardari ? „Chiar ! Ne-a fost şi greu uneori, trebuia să învăţăm multe lucruri din mers. Organizăm şi şi acum în secţii un fel de simpozioane, sau mese rotunde, prin care soluţionăm deseori probleme legate de înnobilarea tricoturilor. Am redus masiv importul de bumbac, ceea ce este o mare realizare, am ajuns la vopsirea sută la sută a firului de melană. Am făcut lucruri frumoase şi de calitate, dar uneori, mult ne-am chinuit !".

Răsfoind două reviste de modă, e vorba de „Bader" şi „Baur", aproape la fiecare pagină mă opresc remarcile directoarei „Asta e făcută de noi. Şi asta... şi asta... Produsele noastre sînt în marile magazine ale lumii : în Anglia, Franţa, R.D. Germană, Olanda, S.U.A., Oferim numai tricoturi „extra", dar ne mai ţine sus şi confecţia. Este esenţial ca în privinţa confecţiei să te prezinţi în faţa cumpărătorului cu o linie de calitate ireproşabilă. Tonul modei îl dau în continuare francezii, care iubesc acum mult dungile de pe cămăşi şi bluze. Olandezii preferă treningul, într-o paletă de culori pastelate. La americani îmbrăcămintea este extrem de lejeră. Nemţii nu se lasă de tradiţie, aşa că le oferim lenjerie tradiţională." De unde atîtea idei, pentru atîtea gusturi şi de multe ori, capricii ? „Avem un colectiv de creatori de mare clasă, dar nu ne lăsăm numai pe ei. Organizăm concursuri de creaţie pe secţii. Multe dintre modelele noi, colecţii sînt din cele selecţionate la concursul de anul trecut. Marea majoritate o formează la noi în întreprindere femeile, iar în materie de modă, nu sînt multe care, să fie lipsite de idei."

După un asemenea concurs, dezbaterile durează zile în şir. Schiţele sînt întoarse pe toate părţile, privite din toate unghiurile. Ajunse în revistele de modă ale lumii, marchează încă un succes pentru minţile şi mîinile femeilor din Arad.

Cu siguranţă, fireasca întrebare de final nu putea fi alta decît, ce vom purta în sezonul ce vine. „Modelele sînt astfel concepute îmi răspunde cu vădită plăcere experta în materie, Lucia Morar — astfel încît să nu ai multe pe tine vara, dar să fii decent îmbrăcat. Se poartă mult dungile şi paleta pastel. Iniţial, am avut senzaţia că sînt culori prea deschise, dar ne-am convins apoi că pe fondul verde al primăverii şi al verii dau foarte bine. Paleta de culori pastelate îmbracă orice vîrstă. Se înţelege, lucrul trebuie să fie de calitate, dar noi nici nu ştim să lucrăm altfel."

M. LIANA

Aritmetica disciplinei

O femeie micuţă de statură, binecunoscută în Braşov, activă, plină de fantezie, dar şi de calculul matematic al rentabilităţii, conduce „Carpatex"-ul. Inginera Ana Ciurea, deputată în Marea Adunare Naţională, trece prin filtrul personal, cu calm şi blîndeţe, toate problemele de la A la Z. I-a obişnuit pe toţi cei cu care lucrează să vorbească puţin şi să gîndească mult. I se supun chiar şi maşinile. Se spune, mai în glumă, mai în serios, că nici ringurile de ţesut nu fac zgomot la „Carpatex". Trecînd prin curtea întreprinderii am rămas cu impresia că lucrul s-a terminat, că lumea plecase de mult acasă, şi era miezul zilei. Disciplina, ordinea, fac parte din cotidian. Fiecare îşi cunoaşte partea de muncă ce i se cuvine din ansamblu şi locul lui precis în producţie, contractele pentru piaţa externă pleacă uneori chiar mai devreme decît termenul stabilit, mii de baloturi cu stofe fine se îndreaptă către lumea largă, pentru că trainic şi elegant sînt noţiuni de bază la „Carpatex". Ziua începe şi se termină cu conştiinţa deplină a lucrului bine făcut.

Ana Ciurea este neschimbată de cînd o cunosc: Calmă, intransigentă, decisă să nu lase nimic de azi pe mîine, preocupată continuu de bătrîna întreprindere care merge, cu paşi viguroşi, către 165 de ani.

— Cu ce „H₂" o inoculaţi ?

— Numai şi numai cu ideile noastre profesionale. Ne batem capul şi găsim soluţii chiar pentru maşinile de ţesut, pe care alţii poate de mult le-ar fi considerat piese de muzeu.

— Şi ţin pasul cu generaţia nouă ca putere ?

— Nu se deosebesc prin nimic. Dau aceleaşi satisfacţii la toţi parametrii de calitate şi productivitate. Măiestria muncitorilor care îşi îndeplinesc programul de lucru fără cusur este cartea de vizită cu care ne onorăm profesiunea.

— Vorbiţi numai la superlativ despre oamenii cu care împărţiţi mai mult de jumătate din viaţă.

— Aş fi fericită dacă şi ei gîndesc la fel despre mine. Eu nu găsesc atîtea cuvinte calde şi frumoase, adevărate, pe cît le merită muncitorii şi inginerii de la „Carpatex".

— O firmă de prestigiu se păstrează numai cu ambiţie. Profesionalismul, întreţinut cu cunoştinţe la zi, trebuie dublat de dorinţa de a rămîne de neîntrecut. Cine se culcă pe laurii cîştigaţi e depăşit. Vin alţii din urmă...

— Pe stofa noastră punem semnul internaţional „Woolmark", care garantează ţesătură din lînă sută la sută.

— Plus calitatea intrinsecă !

— Fără discuţie... Sîntem cu toate antenele pe recepţie. Ce nevoi se ivesc ? Le soluţionăm rapid şi eficace ? Nu intră în vederile noastre să fim dojeniţi pentru datoria noastră, nu cerem vreodată o toleranţă pentru greutăţi, nu ne ascundem după paravanul unor „condiţii obiective", cu care unii obişnuiesc să-şi facă autocritica.

— Ordinul. Muncii clasa a II-a, Steaua Republicii clasa I, însumează în distincţii înalte, programul dumneavoastră de viaţă industrială.

— Unii au crezut, mai pe la începuturile mele de director, că fiind o femeie vor putea să mă ducă cu vorba, să întîrzie întreprinderea noastră cu materie primă, să ne facă să revenim cu zeci de telefoane până binevoiesc să-şi respecte planul. S-au convins repede că sînt din acelaşi aluat, al dîrzeniei şi puterii de muncă la fel cu oricare bărbat.

Ana Ciurea, cu tot zîmbetul dumneavoastră, cu toată căldura cu care veniţi în întîmpinarea celorlalţi, sînteţi ca o stîncă. Relaţiile cu dumneavoastră sînt perfecte, afectuoase chiar, pînă cînd cineva îi-a spus, se refugiază în amînări şi subterfugii, în scuze pe care nu le acceptaţi. Puneţi punctul pe i, cu acelaşi zîmbet neforţat, dar cu cîteva nuanţe mai tăioase care nu pot scăpa nimănui. Cel care a vrut să vă probeze răbdarea a doua zi îşi revine sau se desparte de dumneavoastră. Părerile de rău n-au valoare în ochii dumneavoastră decît dacă oamenii regăsindu-se, intră în rîndul dumneavoastră.

„Carpatex"-ul dă în fiecare dimineaţă binefe munţilor, răsăritului soarelui şi unei femei care încă din copilărie ştie că 2x2 fac întotdeauna 4. Anii au consolidat, prin probele de foc ale experienţei, că matematica progresează vertiginos, dar pe fundamentul ei simplu. 2x2 = 4 la orice oră a zilei... Datoria şi disciplina pentru Ana Ciurea au intrat în aceeaşi operaţie simplă de aritmetică.

CARMEN DUMITRESCU

Cînd imposibilul devine posibil

La „Electrotehnica", întreprindere bucureşteană implicată direct în tot ceea ce înseamnă modernizare a economiei naţionale, în care peste 90% din activitate se desfăşoară în profil de automatizări şi electric — ceea ce presupune un mare consum de cupru — hotărîrea a avut un efect deosebit.

Secţia a III-a, Electrică. Adunarea generală a oamenilor muncii fixează priorităţile : trebuie micşorat masiv consumul de cupru la bobinele de filtrare saturabile şi la redresoarele de sudură. În atelierul A.M.S.U., bobinele se lucrează de ani de zile. Cînd le faci aşa de o viaţă, e foarte greu să gîndeşti că pot fi făcute şi altfel. Inginerul Ion Dan Petrescu, şeful secţiei, spune că neîncrederea în reuşită a celor din atelier era atît de mare de parcă cineva îi-ar fi cerut să facă să crească al şaselea deget la o mînă. Au încercat, totuşi, cîteva metode „clasice" : îmbunătăţirea procesului tehnologic, nu s-a mai acceptat ideea de capăt de sîrmă de cupru nefolosită, indiferent că era vorba de metri sau centimetri, s-au găsit trasee optime pentru micşorarea lungimii bobinajului. Rezultatul — reducerea consumului de cupru cu cîteva sute de grame — dădea dreptate pesimiştilor „vedeţi asta e tot ce putem face". Nu era însă tot. Atelierul de proiectare a propus căutarea soluţiei cu calculatorul. Au apelat şi la un coleg, Codruţ Chivulescu, de la I.P.A. Împreună, au realizat un program de optimizare pe calculator. Rezultatele au fost peste aşteptări. Soluţia modifica numai geometria bobinei, care din scundă, cu 6 pînă al 9 straturi de bobinaj (ceea ce asigura o răcire deficitară), devenea înaltă suplă, ajungînd la numai două straturi de bobinaj (obţinîndu-se, astfel, şi o răcire foarte bună) şi făcînd posibilă micşorarea secţiunii conductorului la jumătate. De la 24 de kg, conductorul de cupru cîntărea acum 11,8 kg. Iar dacă socotim că întreprinderea produce în fiecare lună circa 700 de asemenea bobine, fără de care nici un motor nu poate funcţiona, economia realizată este uşor de calculat.

Cu redresoarele de sudură, drumul către nou a urmat un traseu asemănător. Obişnuinţa cu tipul clasic, inerţia şi-au spus şi aici cuvîntul în primele momente. Atelierul de echipamente de sudură se lupta cu cele 500 kg ale redresorului, dar nu credeau fără să se vadă o soluţie pentru a fi micşorat. Au preluat problema cei de la atelierul de proiectare III, care, în colaborare cu inginerii secţiei, au regîndit redresorul folosind mijloacele moderne ale electronicii... Astăzi, din 90% electrotehnice acesta a devenit 65% electronic (tiristoarele au înlocuit amplificatoarele metalice), ceea ce reprezintă o reducere a consumului de Cu cu 63%. Dacă vechiul redresor de 500 kg asigura 1 amper pe kg., la cel nou, de 178,6 kg. parametrul de putere este de 2,8 A/kg. Două din cele 5 tipuri de redresoare realizate la „Electrotehnica" sînt astăzi, în noua lor formă, în faza de serie zero, urmînd ca tot în acest an să intre în producţia de serie, pentru un altul, este deja finalizat prototipul, şi acum fiind atacate şi celelalte două. Iar primii care aşteaptă primele redresoare, sînt cei care le produc, mirîndu-se, de astă dată, că nu s-au gîndit să le modifice mai de mult.

ROXANA MANOLESCU

Adevăr ce se verifică mai ales primăvara

Pămîntul e al celor harnici

Mai bine decît submarinele

Prima întrebare pe care voiam să i-o pun inginerului Marin Neagu, directorul SMA—Ghimpați, suna cam așa : cum vă merg tractoarele ? Mă-ndreptam, deci, spre Ghimpați, înfruntînd o ploaie rece, lungă și sicîitoare, din punctul meu de vedere, dar, probabil, din punctul de vedere al ogoarelor și-al celor ce le trudesc, de dimineață și pînă seara, o ploaie de aur. Așa o fi, îmi ziceam, dar ogoarele parcă prea musteau de apă, iar pe ici-pe colo începuseră să apară bălțile, lacuri în toată puterea cuvîntului. Dacă inginerul Marin Neagu, îmi spuneam, este un om cu simțul umorului, ar putea să-mi răspundă cam așa : „Păi cum să meargă tractoarele noastre pe o vreme ca asta, cînd plouă de-aproape o săptămînă, întruna ? Simplu. Ca submarinele !" Dialogul nostru. Însă, s-a legat cu totul și cu totul altfel. Adică, mai întîi și-ntîi am lămurit situația, drept pentru care am notat că mecanizatorii de la SMA-Ghimpați au în grija lor o suprafață de 20 200 hectare, fără să punem la socoteală ogoarele IAS-Ghimpați, ori loturile individuale ale oamenilor. Dar iată, foarte pe scurt, compoziția parcului mecanic : 217 tractoare, 89 de combine de recoltat păioase, 86 de agregate pentru pregătit terenul, 40 de semănători-prășitoare, 37 de semănători păioase și 26 de mașini pentru erbicidat. O forță tehnică impresionantă, firește, mai ales dacă vom preciza că tot acest parc este mînuit de numai 237 de oameni, încluzîndu-i în această cifră și pe mecanicii de atelier. Ce rezultă din această simplă observație ? Că numărul utilajelor depășește cu mult numărul oamenilor, că mecanizatorul trebuie neapărat să știe să lucreze cu o întreagă sistemă agricolă, o sistemă care se înnoiește și se schimbă de la an la an. Într-adevăr, a fi mecanizator în condițiile actuale este ceva mai mult decît a fi, să zicem, un strungar, un electrician sau mai știu eu ce alt meseriaș întîlnit în industrie. Nici condițiile de muncă ale mecanizatorului nu sînt aceleași cu ale unui meseriaș din industrie, mecanizatorul avînd de înfruntat o serie de greutăți inerente mersului timpului. Merită, mi-am zis, să ne oprim odată și-odată, pe larg și în totală cunoștință de cauză, asupra muncii mecanizatorului agricol. Nu doar pentru a-i prețui cum se cuvine, nici pentru a-i scoate în evidență meritele, ci pentru ceva mult mai simplu, pentru a-i înțelege pe deplin eforturile și, dacă am putea, să-i mai îndulcim viața, viața lui, deloc ușoară, o viață pur și simplu eroică. N-am apucat, deci să-l întreb pe inginerul Marin Neagu „cum vă merg tractoarele ?", iar dînsul n-a apucat, firește, să-mi răspundă că pe ploaia aceea, care parcă nu mai voia să se termine, tractoarele sale merg ca submarinele. În loc de oricare altă introducere în subiect, interlocutorul meu a ținut să-mi descrie cu lux de amănunte cît de ocupați au fost oamenii săi pentru ca întreg parcul mecanic să iasă cu bine din iarnă. A ieși cu bine înseamnă să pregătești foarte minuțios toate utilajele cu care urmează să începi marele asalt de primăvară. „În '86, SMA-ul nostru, a precizat dînsul, a realizat un beneficiu de 836.000 lei, iar în '87 am ajuns la 975.000 lei. Anul acesta cred că vom depăși cu ușurință milionul. Ce-am făcut pentru asta ? Am acordat atenția cuvenită mai întîi și-ntîi utilajelor pentru campania de primăvară. Toate au mers șnur, ca scoase din cutie. Respectînd graficul de reparații și revizuiri am ajuns ca în clipa de față să avem pus la punct și parcul pentru etapa a doua, cultivatoarele și mașinile de recoltat furaje. Mai mult decît atît, lucrîndu-ne parcă la întrecere cu noi înșine, dar profitînd și de ploaia asta lungă și rece, cînd n-am putut ieși în cîmp, am pus la punct și cele 81 de combine de recoltat din etapa a treia. Mai sînt pe bancurile de probă doar 9 combine pe care le vom revizui în două-trei zile. De ce atîta zor ? Pentru că omul gospodar își face iarna car și vara sanie. Dar, dincolo de proverb, județul nostru, Giurgiu, a lansat, după cum se știe, chemarea la întrecere pe țară în ceea ce privește activitatea din agricultură. Trebuie să onorăm cum se cuvine acest curaj de-a te lua la întrecere cu toți marii țărani ai țării. Pentru ca toate să meargă cît mai firesc cu putință, au avut loc la județ, la Trustul de mecanizare, o serie de întîlniri în care s-a stabilit cu maximum de minuție starea utilajelor din întregul județ. Atît la noi, la SMA-Ghimpați, cît și în alte stațiuni, au sosit din timp piesele de schimb solicitate, dar s-a trecut totodată la o susținută activitate privind reconditionarea anumitor piese. În ceea ce ne privește am realizat, prin reconditionări, o producție de peste 1,5 milioane lei, cifră care, credem noi, spune aproape totul. Punctul forte l-a constituit, firește, reconditionarea unor anume piese de tractor, unde am atins o producție de 950 000 lei. M-au sprijinit, desigur, inginerul șef, Vasile Toma, dar și colegul meu de facultate și de grupă chiar, inginerul Constantin Duros. Marele merit însă este al maiștrilor Florin Cenac, șeful atelierului mecanic, o adevărată mînă de aur, Gheorghe Bădilă, specialist în combine, sau Tudor Slav, de la controlul calității. N-aș vrea însă să-i trecem cu vederea pe șefii de echipă Marin Popescu, Ion Dragomir, Dumitru Vlada și Gheorghe Manea. Toate tractoarele intrate în campania de primăvară s-au comportat excelent, fără nici o avarie și cu un consum de combustibil în litera legii. Asta, cu consumul de combustibil, a fost, cred eu, marea realizare a reparațiilor din timpul iernii. Toate pompele de injecție au fost verificate pe un stand special de probe și, în funcție de situație, s-au luat măsurile necesare. Singura problemă care ne preocupă în clipa de față este să folosim din plin orice fereastră de timp frumos, astfel încît să încheiem cu bine însămînțatul porumbului pe cele 2800 de hectare cîte au mai rămas, fără să punem la socoteală hectarele IAS-ului. Încheiem cu această acțiune etapa întîi a campaniei de primăvară, pe care am început-o cu însămînțarea plantelor furajere, a sfeclei de zahăr și a florii soarelui, dar ne pregătim intens pentru etapa a doua, recoltarea furajelor, care se va declanșa spre sfîrșitul lui aprilie. Pînă atunci, însă, problema numărul unu este porumbul".

L-am crezut pe cuvînt, pe inginerul Marin Neagu, de ce nu l-aș fi crezut, la urma-urmei ? mai ales că niciodată nu mi s-a întîmplat să mă îndoiesc de buna credință a oamenilor, dar pentru că tot l-am întîlnit pe inginerul Aurelian Mihoc, inginerul șef al CUASCU-ului din Ghimpați, m-am gîndit că n-ar fi rău să-i aflu părerea : „În această campanie de primăvară, mai mult ca în oricare alta, parcul SMA-ului s-a comportat ireproșabil. Dar să nu zicem hop pînă n-am sărit pîrleazul, pentru că una a fost rezistența pămîntului de primăvară, înmuiat de apa ploilor, și alta va fi a celui peste care vor începe să bată vînturile Bărăganului, uscîndu-le pînă la transformarea lor într-o crustă rigidă. Am totuși încredere în mașinile lor, în calitatea arăturilor și a însămînțărilor executate de prietenii și colaboratorii noștri. Vom încheia în curînd însămînțarea porumbului, vom intra în etapa a doua a campaniei și am convingerea fermă că vom avea un an mai bun decît precedentul. Pămîntul are apă, vremea se încălzește pe zi ce trece, adică toate încep să curgă normal, spre bine, spre foarte bine, chiar. Ploile ne-au cam împiedicat e-adevărat, dar eu cred că într-o măsură mult mai mare ne-au și ajutat și, mai ales, ne vor ajuta în viitor".

N-am apucat, după cum se vede, să pun acea întrebare care mă frămînta în timp ce mă îndreptam spre Ghimpați ; cum vă merg, adică, tractoarele ?. Dar nici interlocutorii mei n-au avut cum să-mi răspundă, mai în glumă, mai în serios ; Cum să meargă ? Bine. Ca submarinele. În orice caz, dacă ar fi avut loc acest schimb de replici, el ar fi putut continua astfel : Mai bine chiar decît submarinele.

VICTOR NIȚĂ ■

Bodești, un pisc al cartofului

Bodeștiul a cucerit definitiv laurii de frumusețe ai localităților din județ. În bună vecinătate cu Oșlobenii lui Creangă, cu izvoarele și amurgurile naturii sale inegalabile în fast. Bodeștiul își poartă chipul ca pe un fel de tandrețe, înundat vara de flori și oameni vrednici în toate anotimpurile, de vile încremenite într-o suavă doină. Dărniciei naturii îi ține mereu dreaptă cumpănă hărnicia omului

Stau neclintit în acest tulburător tablou, în care nu există decît aparent spații neutre, aproape 2 000 de gospodării. Fiecare țăran este o priveliște. Ne naștem cu firi egale formelor de relief : omul de la șes e tăcut și blînd, munteanul e dîrz și colțuros. La fel sînt și cei 6.200 de țărani care trăiesc aici în vecinătatea codrilor Neamțului, aspri și drepți și mereu harnici. Este extrem de important să vă puteți imagina cît mai limpede acest lucru, pentru că ceea ce urmează devine tot mai mult povestea unor oameni, iar nu a unor case sau fîntîni.

Redescopăr, împreună cu Vasile Tomescu un adevăr știut : povestea oricărui sat începe totuși cu o fîntînă. „Dar țăranul care a săpat la noi prima fîntînă nu de apă avea nevoie. Avea aici și ploi și rîuri și pîraie. Țăranul se încăpățînă să-și demonstreze sieși că poate descoperi lucruri noi în pămînt, că poate da de stele în apă, cum spune poetul. Și de atunci își face asemenea demonstrații aproape zilnic".

„Omul care alină", cum i s-a spus într-o doară, a venit la cîrma C.A.P.-ului cu 11 ani în urmă. Vasile Tomescu a încheiat atunci un aprig pariu cu sine : „ori cîștigăm locul întîi pe țară, dar nu oricum ci cu cartofi și sfeclă, care să poată fi paginați în orice „Neckerman", ori mă las de agricultură și mă apuc de arhitectură". Pentru că, oricît ar părea de ciudat țăranul nostru are și diplomă de arhitect-conductor.

Stop cadru : Anul trecut C.A.P. Bodești a fost distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare" pentru 50.230 kg cartofi la hectar. Anul acesta C.A.P. Bodești a primit un nou titlu de „Erou" pentru 55.320 kg cartofi la hectar.

Așadar, minunea s-a produs.

„Cu 15 ani în urmă, adunam 10 tone de cartofi la hectar, 1.200 kg grîu, 1.400 kg porumb, 720 l lapte pe vacă furajată. Oamenii nu aveau încredere în pămînt. Nici în noi nu aveau încredere."

Vorbește simplu, legănat, trăgînd parcă timpul după el, lăsînd celor de față testamentul experienței sale. În această sală de consiliu sau de confruntări, cum îi place să o numească, au conferențiat de-a lungul anilor profesori universitari, cercetători de la Stațiunea Secuieni, directori de I.A.S., simpli țărani. Discuțiile s-au purtat într-un sens unic : ce înseamnă progres în agricultură. Astăzi, publicul său este alcătuit din cooperatori, șefi de ferme, economiști, președinți de C.A.P. veniți din alte județe ale țării să se adape la experiența Bodeștiului. Printre aceștia, Ion Spiridon, președintele C.A.P. Ianca, județul Olt, Constantin Tufă, președintele C.A.P. Izvoare-Călinești, județul Teleorman, Nicolae Djcu, președintele C.A.P. Nana, județul Călărași.

Există, sigur că există cîteva taine ale succesului. Prima ar fi munca, eternul „a munci", a doua — factorul risc, iar a treia — îndemnul socratic de a nu te feri de înțelepciunea și experiența altora. Noi am fost la I.A.S. Prejmer — Brașov și la Dumbrăveni Suceava, cînd acestia erau așii cartofului și nu ne-am simțit umiliți. Astăzi vin ei la noi și sîntem măguliți că putem colabora la un asemenea nivel."

Și în lumina amiezii de martie, în glasul lui Vasile Tomescu își făcea loc rigoarea științifică : „A venit campania și nimănui nu-i este îngăduit să ignore acești factori pe care vă rog să vi-i notați : valoarea și soiul semințel ; capacitarea solului pentru producții record : adîncimea la care se ară ; asigurarea necesarului de umiditate ; nivelarea perfectă ; ocuparea uniformă a spațiului de nutriție ; lupta împotriva dăunătorilor ; diminuarea pierderilor le recoltare. Și peste toate, firește, mîna sfîntă a omului."

Stop cadru. C.A.P. Bodești are 4 ferme vegetale. 2 ferme zootehnice de elită și un sector de mică industrie. Producțiile anului 1987 : 55.320 kg cartofi la hectar, 72.200 kg sfeclă, 11.740 kg porumb, 6.600 kg grîu-secară, 6.500 kg fîn la hectar, 4.806 l lapte pe cap de vacă furajată, 10.5 kg lînă pe cap de oaie.

„Un an de producții record, mai spune Vasile Tomescu, se pregătește cu 7-8 ani înainte. În 1974, am făcut un mic pas înainte, dar care pentru noi a constituit unul enorm. Pentru început ne-am propus să lucrăm multilateral un lot de 10 ha : humus sub 4 la sută, afînare adîncă, 50—60 tone gunoi pus sub brazdă încă din august, am corectat aciditatea solului, am completat dozajul elementelor. atît azot, atît potasiu, atît fosfor. După care a urmat cartoful. Ciclul de asolament la cartof este de 4 ani. Întodeauna după cartof, vine grîul. În cîțiva ani, producțiile s-au triplat. Iată numai cîteva din substantivele proprii agriculturii. În continuare vă propun să lăsăm „imaginile să vorbească". Imagini aidoma.

Dar satul acesta, în întîmpinarea căruia a ieșit Timpul, care se recomandă cu efigiile a două titluri de „Erou", a trăit în vara fierbinte a anului trecut cea mai orgolioasă bucurie : vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Și cred că nu există locuitor al Bodeștiului care să nu fi vibrat cu o intensitate atît de vie, încît pentru nimeni nu mai era o mirare că ziua de lucru, care era totuși zi de lucru, se transformase într-o mare sărbătoare a întregii suflări.

Cu ochii umeziți de lacrimi, din nou Vasile Tomescu : „Mă aflam atît de aproape de Omul căruia țara îi datorează totul, încît mi se părea că visez. Eram cu toții copleșiți de forța cu care Conducătorul nostru stăpînea fiecare detaliu privind fizionomia culturilor, evaluarea producției, ce mai trebuie făcut, către ce tindem. Rar mi-a fost dat să văd un om bucurîndu-se cu atîta viață, cu atîta suflet în fața lucrului bine făcut.

— Vă felicit, dragi tovarăși și pe tine Tomescule, l-am auzit spunînd cu o voce puternică și ochii i se luminaseră de bucurie. Vedeți că se poate! Dar nu trebuie să vă opriți aici !

Nu, țăranii din Bodești nu se vor opri aici. În acest an ei și-au propus să realizeze: peste 80 000 kg sfeclă la ha, 60 000 kg cartofi, peste 5 000 l lapte pe cap de vacă furajată, 14 000 kg porumb, 20 000 tone căpșuni, 11 kg lînă pe cap de oaie, să livreze 35—40 tăurași pentru reproducție, 300 berbecuți și 100 perechi boi de muncă.

Legendele au fost întotdeauna de partea țăranilor de aici. Bodești, sat primordial, sat cu chip de lumină.

EUGEN TURESCHI ■

Ziua muncă la Cataloi

La C.A.P. Cataloi nu este timp de vorbă. A venit primăvara așa cum trebuia, normal, cu multă ploaie și cu zile calde și oamenii nu mai prididesc să pună în pămînt semințele noului rod.

Pe Mircea Chirea îl găsiți în cîmp. E ușor de recunoscut. E mic de stat, ca să nu fie o stavilă în calea vînturilor care-l ocolesc lesne. În imensitatea cîmpului, el, plantă-om, este de la răsăritul soarelui și pînă la apus, alergînd într-un zbucium printre brazde, pentru că, de fapt, a aflat de mult că cele mai mari, trainice și nobile fapte ale vieții se fac cu dăruirea ființei. A învățat, a făcut școala la Tulcea, apoi facultatea și s-a întors în sat, ca să fie, cum zice el, inginer-țăran printre oamenii cu care înnobilează pămîntul cu hărnicia lor.

Pămîntul Dobrogei este aspru... Apropierea de oraș, Tulcea este la 10 km pe șosea, a făcut ca multă lume să plece din sat sau să stea numai și, așa, din cele 1 300 de suflete, numai puțini muncesc la C.A.P. Cu toate astea, Cataloi este fruntaș, ne spune inginerul șef Mircea Chirea, are 1 800 ha de pămînt arabil, 300 de vaci, 2 000 oi, 10 000 găini ouătoare și, are, mai ales, o mînă de oameni cu care „se pot răsturna munții": Safta Chita, Andrei Năman, Constantin Constandache, Ion Olteanu, Vasile Pisiaru, Manole Elisei, Aurica Toda și Vasile Spinu.

Pămîntul Dobrogei este uscat... Se vede bine pe chipul lui Mircea Chirea, ajuns la aproape cincizeci de ani. Își ascunde boala, o boală năprasnică, mușcînd cu o îndîrjire setoasă nu ca să-și păcălească soarta, ci ca să și-o înfrîngă, să arate altora că viața înseamnă triumf, ca bucuria firului de iarbă răzbit prin pămînt spre cer, spre lumină, spre oameni.

Dobrogea are nevoie de apă; de fapt, cu acești oameni, nu-i trebuie nimic. Decît apă!

A înverzit grîul. La C.A.P. Cataloi, ca în toată țara, se dă bătălia primăverii: semănatul. S-a grăpat întreaga suprafață, s-a nivelat terenul. La 1 aprilie, ca o certitudine, s-au recoltat, în premieră, primele furaje „tifon", un hibrid între rapiță și varză, s-a asigurat gama de erbicide.

Sînt puțini oameni la C.A.P. Cataloi. Pentru mulți, satul este „hotel": îi cheamă dimineața mașinile combinate ale Tulcei, cele de aluminiu și feroaliaje, fabrica de confecții și ei mai sînt țărani numai cu „buletinul" și numai cu aerul curat de pămînt reavăn pe care-l respiră cînd vin acasă. Multora, dacă n-au bătrîni, nu le cîntă nici un cocoș în ogradă, nici un cîine nu le păzește casa, căci au sonerii electrice, cu buton, pe care, de fapt, nu apasă nimeni, căci și „musafirii", constată ei, sînt la muncă, la oraș. Poate că se va face în sat o „mică industrie", poate că va deveni o comună satelit, copil mai mic al Tulcei, așa cum toate orașele mari ale lumii, ca să trăiască, au nevoie de cîte o mică așezare în preajmă... Pînă atunci, la Cataloi, oamenii trebuie să răzbată. Mircea Chirea a-nțeles asta de mult. Cînd a venit înapoi în sat, împreună cu oamenii, a secat 40 de hectare din care se scot acum 10 000 kg porumb, 4 000 kg floarea soarelui, 5 000 kg grîu. Ca să trăiască, au aplicat tehnologii moderne pe care, tot ei, i-a făcut pe oameni să le priceapă în cursurile intensive din timpul iernii.

Șansa Cataloiului este tehnica; ea înlocuiește așa mina de lucru deficitară. Aportul tehnic este hotărîtor prin respectarea tehnologiilor agricole. La porumb, ne spune Mircea Chirea, facem numai lucrări manuale de corecție. Anul trecut, în iulie, erau 42° dar stația de irigare nu mergea. Dacă atunci aveam apă, recolta era cu 20 la sută mai mare! Forța de muncă este redusă; o înlocuim cu erbicide. O buruiană, „Raphanus Raphanistrum" (ridichiori) reduce producția de leguminoase (soia) cu 30 la sută. O singură buruiană! Ce s-ar întîmpla dacă am elimina-o?

C.A.P. Cataloi, ținînd seama de zonă, are producții bune. 7 000 kg porumb la hectar, 6 000 orz, 40 000 sfeclă de zahăr ș.a. Nimeni nu stă cu mîinile în sîn așteptînd vremea frumoasă. Ajutorul vine tot de la oameni. Doar dacă află toți că a venit primăvara!

Pămîntul Dobrogei este pentru oameni harnici.

PAUL AGARICI ■

Filă din agenda primarului

Alexandru Culina este primar în Țăndărei din ziua de 27 iulie 1982. În anul în care localitatea a sărbătorit două decenii de cînd i s-a atribuit statutul de oraș, primarul va schimba și el „prefixul". Va trece pragul vîrstei de 40 de ani.

— Țineți minte cu exactitate ziua în care ați fost investit cu această răspundere.

— E și normal. Din 1972 am lucrat ca activist la U.T.C., apoi la partid. Vreme de 10 ani. Într-o bună zi am fost chemat la Comitetul Județean Ialomița al P.C.R.

— Mergi de îndată la Țăndărei. Vei fi primar acolo!

— Dar...

— Nici un dar!

Ce era să mai zic? Am coborît scările pe la intrarea principală în sediu, m-am urcat în mașină, s-a convocat o ședință scurtă.

— Să ai grijă de oameni! Cu ei rezolvi totul! mi s-a zis, la plecare.

— Ați urmat acest sfat?

— Nu-mi dau seama. Numai oamenii din Țăndărei ar putea să confirme. Ce-am făcut eu? La prima întîlnire cu factorii de răspundere — membrii comitetului orășenesc de partid, deputații în consiliul popular — am cerut soluții, idei ca să scoatem localitatea din noroaie. Era ceva greu de imaginat astăzi. Existau benzile de asfalt ale șoselelor naționale București — Constanța și Țăndărei — Brăila. În rest, vara praf și cum începeau ploile, noroaie. Am betonat, am asfaltat străzile, am amenajat trotuarele.

— Următorul pas?

— Locuințele. Crescuse rapid detașamentul clasei muncitoare. Nevoia de case era mare. În oraș existau mai puțin de 400 de apartamente. Biroul executiv al consiliului popular a insistat la județ. Am fost ascultați, sprijiniți. Am ajuns, astăzi, la peste 1 500 de apartamente. Dacă mai construim 500, ținînd seama de zestrea industrială existentă, ca și de perspectivele din actualul cincinal, noi vom rezolva, în totalitate, nevoia de case a oamenilor din Țăndărei.

— Îndemnul „Descurcă-te singur!" s-a aplicat și la dumneavoastră?

— Într-un fel, da. Adică, după ce ni s-au stabilit sarcinile din Programul unic de autoaprovizionare și autogospodărire în profil teritorial, am stat de vorbă cu oamenii pe îndelete. Am găsit resurse ca să mărim contribuția cetățenilor la fondul de stat prin reamenajarea, reînsămînțarea și irigarea pășunilor, prin repartizarea unor suprafețe de teren pentru culturi duble, prin asigurarea concentratelor, în contîntățile prevăzute de lege, tuturor crescătorilor de animale. Dacă oamenii au văzut că tot ce li s-a promis au primit, inclusiv cantitățile de produse cuvenite pentru participarea la muncă în cadrul acordului global, au căpătat încredere.

— Dar grija față de om înseamnă și crearea unor condiții optime de muncă, de odihnă...

— Categoric. As divaga puțin de la firul discuției noastre, folosindu-mă de o serie de cifre. Cu referiri la cei 20 de ani de cînd Țăndăreiul a devenit oraș. Populația a crescut de la 7 500 la 15 000 locuitori; numărul personalului muncitor a ajuns de la 1 070 la 5 500; volumul producției marfă industrială a sporit de la 21 641 lei la 1 775 700 lei: fabricăm, astăzi, cărămizi, blocuri ceramice, panouri mari prefabricate din beton, confecții textile, zahăr rafinat, uleiuri comestibil, amidon, glucoză, drojdie de panificație, sîntem singuru producători din țară de texturate proteice alimentare și ulei tehnic din in; au sporit producțiile agricole de 2,1 ori la grîu, de 3,2 ori la porumb de 2,3 ori la floarea-soarelui, de 1,4 ori la sfecla de zahăr, de peste 3 ori la lapte de vacă. Asadar, creșteri vizibile, substanțiale. Care s-au răsfrînt și în viața oamenilor.

— Înainte de a ne întîlni, astăzi, v-am căutat în cîteva locuri.

— Mi-am propus să controlez zilnic, toate sectoarele de activitate. Orașul este mic, restrîns. În cîteva ore îl poți parcurge cu piciorul. La Fabrica de zahăr, aflată în remont, se fac unele modificări la cazanele de încălzire. Mi se spusese, ieri, că stocul de combustibil e pe terminate, că echipa de meseriași de la Uzinele Vulcan avea unele greutăți. M-am convins, la fața locului, de stadiul lucrărilor, am constatat personal stocul de combustibil. Centrala fabricii de zahăr asigură agent termic pentru toate celelalte unități industriale de pe platformă și orice dereglare acolo ar crea necazuri, celorlalți. Plus că, termoficarea orașului este făcută prin folosirea condensului impurificat și recuperarea căldurii din instalațiile celorlalte fabrici. Or, acum, nu e chiar atît de cald încît să lăsăm oamenii fără căldură. Apoi m-am dus la „Ulei" să mă conving că stocul de soia din siloz nu periclitează funcționarea întreprinderii. Era nevoie de un impuls pentru niște vagoane. Am discutat cu șeful Regulatorului C.F. Feteși, mi s-au dat asigurări că aprovizionarea cu materie primă nu va suferi. La spital am fost pentru că de cînd s-a demolat o anumită clădire, aparatul Röntgen este în „repaos", pacienții se duc pentru radiografii la policlinică, iar lucrările la noul spațiu ce se construiește pentru secția de radiologie se desfășoară cam anevoie. Directoarea spitalului este nouă în funcție, trebuie ajutată. Am convenit cu constructorii să-i sprijinim mai substanțial pentru ca secția să redevină funcțională.

— Și ne-am întîlnit la Cooperativa Agricolă de Producție.

— Adunarea generală a cooperatorilor desfășurată nu demult a hotărît să schimbe întreaga conducere. Noul consiliu, șeful fermei zootehnice trebuie diriguiți. Ați văzut că în 3 din cele 9 grajduri n-am găsit îngrijitori-supraveghetori în timpul pauzei de prînz. Apa nu se menținea la nivelul constant în adăpători la grajdurile de tineret. Sînt mărunțișuri peste care, dacă se trece cu vederea, pot crea neplăceri. Chiar și în unul din grajdurile cu vaci de lapte, ieslele erau lixite cu tăieței de sfeclă deveniți cocoloașe de noroi. Animalele nu mai mănîncă așa ceva. Cooperativa a obținut anul trecut o producție de 3 400 litri lapte de la fiecare vacă furajată. Anul acesta putem să tragem pentru 4 000 de litri. Dar îngrijitorii trebuie ținuți din scurt. Șeful fermei, cadru tînăr și el, are nevoie de sprijin acum, la început. Să învețe să vadă, să pretindă, să insiste...

— În noul centru ne-am oprit și la farmacie. Gîndeam că aveți nevoie de medicamente.

— Da de unde! Farmacia a funcționat pînă nu demult într-un spațiu impropriu, undeva, lîngă gară. Dar 1 500 de familii locuiesc în blocuri. Am hotărît în biroul executiv al consiliului popular ca un spațiu corespunzător, destinat, prin proiect, cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, să-l repartizăm farmaciei, magazinului, pentru articole de tehnică medicală. Nu știam cum s-au aranjat - acolo. De aceea m-am abătut din drum. Ca și pe la noua clădire a poștei. Sînt localități rurale în județul Ialomița care beneficiază de telefonie automată de mai mulți ani, iar Țăndăreiul rămăsese în urmă. Am construit clădire corespunzătoare, s-au montat instalațiile, am fost conectați la rețeaua telefonică automată interurbană, dar de la o vreme mi s-a spus că au apărut unele greutăți. Am vorbit cu conducerea Direcției Județene de Poștă și Telecomunicații din Slobozia și sper ca treburile să reintre în normal.

— Iar acum, ce urmează?

— Un scurt bilanț asupra celor realizate în acțiunea de înfrumusețare și bună gospodărire. Precum și prelucrarea sarcinilor ce revin deputaților în acest domeniu. Că primăvara bate la ușă. Vrem să plantăm noi arbori și arbuști să continuăm amenajarea falezei Ialomiței. Să amplasăm noi blocuri, magazine, piața agroalimentară, hotelul nou. Ehei, dar cîte nu sînt de făcut într-o localitate, chiar așa mică, de numai 15 000 de locuitori, cum este Țăndăreiul.

— Mai construiți ceva în acest cincinal?

— O fabrică de pîine și o alta de nutreturi combinate. Deocamdată...

AUREL DAVID ■

Să gîndim cu capetele noastre

Am în față un microbist.

— Un microbiolog...

— Constantin Știrbu, stadiosul și-a însușit un termen propriu profesiunii dumneavoastră.

— Nu plîngem după el.

— Este o diferență ?

— A fi microbiolog este egal cu a cerceta, cu „patima" ți a găsi, de cele mai multe ori, ceva nou. Cine nu știe ce sens are microbistul ? Care privește, tot cu patimă, dar pe stadion, sau în fața televizorului, fără să efectueze ceva propriu. Nu mă dezic nici de a doua ipostază.

Pe mine mă interesează microbiologul Constantin Știrbu, doctor în științe medicale veterinare, președintele Societății de patologie comparată, directorul Institutului de cercetări veterinare și de biopreparate din Ministerul Agriculturii.

Șeful de promoție al seriei din 1967, „pasteurian", cum se recomandă de 21 de ani, a luat parte la multe din luptele generoase pentru îmblînzirea virușilor, pentru supunerea lor, încît sănătatea animalelor domestice din România să fie pe mîini sigure și competente. Institutul Pasteur din țara noastră este, singurul din lume, structurat pe elaborarea vaccinurilor care să prevină și să combată bolile, să întrețină starea de sănătate a animalelor domestice.

Constantin Știrbu mă introduce în atmosfera institutului ca și cînd aș fi un autentic specialist, stăpîn pe nuanțele profesiei, și-mi arată laboratoarele de biotehnologie, dotate după ultimul cuvînt al performanței. Trecem prin secțiile de virusologie, dominate de uriașe cazane programate, secundă de secundă, de gîndirea umană. Elaborarea mijloacelor de luptă împotriva principalelor boli care pot secera nemilos animalele domestice și împuțina avuția națională sînt la vedere. Containerul cu azot lichid, așezat într-un oraș modern, ar putea fi un uluitor decor. Este la fel de uluitor și prin funcția pe care o îndeplinește, conservînd ani vieții la —196 grade C. Directorul institutului are în vedere, și mă las condusă pe acest drum, să mă pună în legătură nemijlocită cu principalele direcții de activitate, cu crezul Institutului Pasteur. Din vastitatea preocupărilor îl rog să detașeze acel subiect valoros, esențial, care a schimbat structural datele problemei care l-a generat. Ce ar spune de febra aftoasă ? Este acest vaccin un subiect de natură să mulțumească aspirațiile și nivelul profesionalismului de aici ? Constantin Știrbu acceptă imediat, dar la fel de repede devine nemulțumit.

— Ar fi alte zeci de teme, de aceeași valoare științifică.

Știu, știm... Dar revista are un număr fix de pagini, care se împart între zeci de teme fierbinți ale vieții românești. Devin convingătoare. Ne-am ales sigur un subiect care va merge la inima crescătorilor de animale, pentru că prin anii 1950 febra aftoasă a cuprins efective după efective. Vaccinul antiaftos, care se importa din Franța și R.F.G., era deosebit de scump, greu de procurat. Institutul Pasteur și-a propus, ca plan major, eradicarea acestei maladii care, cînd se declanșa, făcea ravagii. Mulți ani, pînă prin 1964, a fost temă de lucru, de neliniște, sursă de îndoieli, de licăriri de speranță pentru profesorii Vasile Tomescu și Ilie Popovici, pentru doctorul Petre Jivoin. Reușita a fost deplină, entuziasmantă, iar dr. Nicolae Munțiu a stabilit saltul, dorit, de la vaccinul clasic la cel modern, prin cultura celulelor în sistem industrial.

— Iată cum febra aftoasă nu mai este un pericol pentru saivanele românești...

— Prin ce era periculoasă, decimatoare, febra aftoasă ?

— Laptele infectat nu se putea consuma, vitele slăbeau vertiginos pînă ajungeau schelетice, cele tinere erau condamnate la moarte. Consecințele economice erau deosebit de grave, cu pierderi incalculabile.

Doctorul Constantin Știrbu nu lasă nimic la voia întîmplării. Numai că nu mă ia de mînă, atît de mult dorește să văd

Îmblînzirea virușilor

funcționează ca un instrument de lucru la Institutul Pasteur, stăpînită, cu rare însușiri, de dr. Dragoș Grădinaru, șeful compartimentului de producție, dr. Mihai Danes, șeful laboratorului de producere a vaccinului antiaftos, Ion Gugui, doctor în științe medicale veterinare, șeful laboratorului de virusologie. Uriașele recipiente, care pun un obstacol separator între privitor și chimismul din interiorul lor, nu sînt altceva decît ziua de astăzi a biotehnologiei românești.

— Tovarășe Știrbu, cîte preparate salvatoare pentru șeptel produceți prin acumulările de știință, aptitudini și dragoste pentru profesiune ?

— ...

— Recent, profesorul Victor Ciobanu, la o conferință de presă, vorbind în cunoștință de cauză despre marele, permanentul și neîntreruptul efort de autoperfecționare al slujitorului sănătății, ne convingea că medicul servește o profesiune în care nu poate fi precoce, nu poate fi Mozart.

— Are mare dreptate ministrul sănătății, pentru că procesul de formare al medicului este lung, continuu și anevoios. Stagnarea este cel mai perfid dușman, iar o zi care trece fără să învățăm, fie că avem douăzeci sau șaizeci de ani, este ireversibil pierdută și îi simțim lipsa în diagnostice, în tratament, în cercetări științifice.

Ne apropiem de un teren care are ecou pentru fiecare dintre noi. Institutul Pasteur întreține relații active de colaborare cu lumea medicală care îngrijește ființa umană. Profesorul Ștefan Berceanu cu ani în urmă, și azi la fel, a cerut analize specifice de sînge pentru clinica de hematologie. Spitalul clinic Fundeni ocupă un loc cu totul special în timpul de lucru al Institutului Pasteur. Profesorul Costin Carp a avut nevoie de examene la microscopul electronic urmărind efectele postinfarct. De asemenea, examene ale sîngelui pentru transplantul de rinichi au fost solicitate de profesorul Eugen Proca. Acțiunea Pasteur de producere a bioprotezelor (valva biologică Pop D. Popa) continuă, și se va dezvolta, într-un ritm cerut de operațiile pe cord deschis și de recoltarea inimii de la cei 8 000 de porci mistreți, cît se vînează anual în pădurile noastre. Cunosc profund acest subiect, din repetatele întîlniri profesionale cu profesorul Pop D. Popa, care mi-a mărturisit atașamentul său față de Institutul Pasteur și de Ministerul Agriculturii, care i-au înțeles perfect gîndurile, care l-au înconjurat și stimulat cu competența lor, care au trecut la confecționarea valvei încît de la cîteva produse în 1984, la 170 în 1985, la 500 în 1986, la 600 în 1987 și, probabil, 1 000 în 1988, este un curs ascendent, grăitor, al acestei colaborări.

Proteza biologică, ieșită din valva porcului mistreț și prelucrarea cerută de optimizarea ei, mi s-a părut că seamănă cu o floare ajunsă la maturitate. Valva unui cardiac este ca un perete calcaros, fără elasticitate, cu orificiul de pătrundere a sîngelui micșorat de zece ori, de la 4 cm la 4 mm. Prelucrarea valvei porcului mistreț și transformarea ei în valva biologică Pop D. Popa nu admite cel mai mic rabat, ea trebuie să fie aidoma cu cea cu care ne naștem. De rapiditatea recoltării inimii porcului mistreț, de la moartea lui pînă ajunge la centrul de recoltare trebuie să treacă maximum 6 ore, de care depind reușita și, mai tîrziu, viața unui om.

Constantin Știrbu citează, inspirat, un scriitor care remarca subtil că „oamenii se nasc fără piese de schimb", iar chirurgul Chris Barnard, după o experiență care a îmbogățit speranța de viață a omenirii, regretă că „unii oameni se îngroapă cu atîtea piese bune de schimb". Și unul și altul au dreptate. Cînd Constantin Știrbu termina facultatea, acum două decenii, știa că inima cu care ne naștem cu ea murim, bună-rea, luînd niște pilule dacă dădea îngrijorătoare semne de aritmie. Puțini medici se încumetau să intre cu bisturiul în ea și s-o secționeze, să implanteze valve ca să-i restabilească mersul. Și printre grijile de astăzi, deloc neglijabile, ale directorului Institutului Pasteur, figurează un film științific pentru prezentarea în străinătate a valvei biologice Pop D. Popa, așa cum este ea o binefacere rezultată dintr-o colaborare pluridisciplinară. „Piese de schimb" pentru inima noastră, fabricate în România, este o variantă de gîndire dar și de realizare, care se poate așeza, cu toată stima, lîngă șirul marilor izbînzi, care nu sînt doar ale medicinei. „Piese de schimb" pentru inima noastră, fabricate în România, poate deveni o mențiune mai modestă ca exprimare, dar la fel de consistentă ca sens, alături de părerile unui scriitor și ale unui chirurg celebru.

Evoluția e o stare permanentă de spirit. Disciplinarea cercetătorului, crezul său că viața nu merită să fie trăită decît înfrînd din necunoscut în necunoscut, ridicînd văluri, luminînd drumuri ascunse, susținînd și verificînd ipoteze, punînd în mișcare idei, tratînd răspunderea cu respect și abnegație, sînt doar cîteva trăsături definitorii, care, între, de drept și de fapt, în portretul unui microbiolog... microbist.

CARMEN DUMITRESCU

(Urmare din pag 1)

Universul de sub microscop

fi fost ca să nu te menții !", exclamă G. Zarnea, studentul de odinioară. La sfîrșit, sînt lăsați mentorii : Constantin Ionescu Mihăiești, Dumitru Combiescu, frații Mihai și Alexandru Ciucă. „Niște oameni excepționali, zice profesorul, de la care am luat tot ce am putut. Dacă am vreun merit, este acela că am fost un fel de material plastic, care s-a putut modela".

Pînă la un punct, profesorul Zarnea are dreptate, dar numai pînă la un punct. Și-a urmat o vreme dascălii, ca să-și deschidă apoi un drum al său, o cale nedefrișată prin anii '50 nu doar la noi, dar nici în multe alte țări cu serioasă tradiție științifică. La vîrsta de 28 de ani Gheorghe Zarnea devenea întemeietorul învățămîntului universitar de microbiologie din țara noastră. „Președintele Societății de biologie din vremea aceea, Traian Săvulescu, a venit la Institutul Cantacuzino și a cerut un tînăr. Asta se întîmpla după reforma învățămîntului. A fost șansa mea, dar putea bine să fi fost ales altul". Tînărul de atunci părăsea domeniul medicinei, gîndind, probabil, ca Einstein, că posibilitățile cunoașterii sînt nemărginite și nemărginit este ceea ce trebuie să aflăm. Or, în domeniul microbiologiei trebuia aflat la vremea aceea aproape totul. A crescut odată cu disciplina, iar disciplina a crescut odată cu el. Discipolii săi sînt răspîndiți astăzi prin toată țara. „Mi-a fost greu, pentru că la noi era una dintre primele școli de acest gen înființată în lume. Nu aveam deci modele. Mi-au trebuit 10 ani pentru a-mi cristaliza o concepție apropiată oarecum de cea de astăzi și vreo 12—13 — nu mă jenez s-o spun — pînă să scot primul volum de microbiologie generală. Ulterior au apărut și cele două școli de la Iași și Cluj-Napoca, unde s-au creat chiar curente de specializare, grație muncii a doi pasionați profesori, Napoleon Topală și Ștefan Kiss. Practic, în toate institutele de cercetare, spitale, întreprinderi cu profil de biosinteză întîlnești acum foști studenți ai învățămîntului universitar de biologie".

Din anii '50, cercetarea în domeniu a urmat o cursă contracronometru, cu rezultate ce au revoluționat biologia moleculară. Concepții din chimie, fizică ori matematică au fost implementate în biologie. Estompîndu-se mult granițele dintre discipline, microbiologia și-a propus să introducă un model experimental unificator, o bacterie ce devenea un fel de cobai al biologiei moleculare. Se renunța, cu alte cuvinte, la experimentul pe organismele mari, pentru cel pe un organism simplu — bacteria Escherichia coli — și virusul care o infectează. Toate descoperirile ulterioare au avut la bază acest model și un exemplu ar fi acela al ingineriei genetice. Tehnicile sale au dat, apoi, posibilitatea reprogramării genetice a celulelor bacteriene. Responsabilitatea omului de știință este, fără îndoială, uriașă. Simpla enunțare a direcțiilor majore spre care s-a îndreptat cercetarea Institutului central de biologie — condus de prof. dr. doc. G. Zarnea de la înființarea sa, în 1973 și pînă de curînd — o simplă enunțare deci, spune mult. Eforturile s-au îndreptat spre agricultură, medicină, industrie, protecția mediului, surse neconvenționale de energie. Profesorul Zarnea coordonează programul privind metanogeneza bacteriană, legat de folosirea surselor energetice neconvenționale, programul de cercetare privind producția de hidrogen — combustibilul viitorului — cu ajutorul bacteriilor, pe cale fermentativă — cercetare fundamentală, nedepășită pe plan mondial — și, în sfîrșit, fuziunea de protoplaști la bacterii.

Încă de la elaborarea primului program creat în domeniul biologiei, în cei peste 20 de ani petrecuți la Institutul Cantacuzino, în toată perioada cît a condus Institutul central de biologie, profesorul a abordat de fiecare dată cu îndrăzneală o teorie științifică, pentru că știa cîtă nevoie are lumea de ea. N-a uitat niciodată, însă, că o singură eroare produsă în micul univers ne poate cutremura. Descoperiri și informații acumulate timp de decenii s-au cerut, apoi sintetizate. În 1983 G. Zarnea a început titanica muncă de a aduna între coperți o știință de o viață. „Tratatul de microbiologie generală" va avea, în concepția autorului, șase volume. Trei dintre ele au și apărut, la Editura Academiei. Cel de-al patrulea se află în faza de tehnoredactare ; aproximativ 8 000 de articole, o bibliografie selectivă cuprinzînd peste 500 de titluri. Iată cele care sînt favorabile existenței omului : cele ce determină fertilitatea solului, producția industrială de antibiotice, cele cu rol în formarea zăcămintelor și valorificarea lor. Asta nu înseamnă că le-am ocolit pe cele patogene. Sînt foarte periculoase pentru om".

Pericolul îl cunoaște profesorul prea bine. Dacă în primul său volum, „Microbiologie", un capitol aparte se intitulează „Rickettsiile" este și pentru că a avut serios de luptat cu ele. Microorganisme generînd boli febrile, pot da o mortalitate ce poate ajunge la 95 la sută dintre bolnavi. În campania de eradicare a tifosului exantematic din Moldova, acum mai bine de 40 de ani, alături de profesorul Combiescu se afla și tînărul Zarnea, gata să-l înlocuiască, dacă ar fi fost cazul. O campanie care a durat cîțiva ani și în care boala a fost complet eliminată. „Marea mea realizare — rîde astăzi profesorul Zarnea, cînd vaccinurile și metodele de diagnostic au fost stabilite — marea mea realizare este că m-am îmbolnăvit de patru ori. Prin asta am devenit „celebru". De două ori am avut exantematic, o dată febra Q (tifosul pulmonar) și o dată febra butuonoasă. Era inevitabil, doar lucram cu patogeni foarte periculoși. Am fost o dată chiar subiect pentru un experiment de laborator. Să știți, n-a fost un gest eroic, eram curios să știu, să aflu cît mai multe și... m-am îmbolnăvit. Citindu-l pe Fleming, aș zice că zeița Fortuna a fost darnică cu mine, — și nu într-un singur rînd, iar eu m-am străduit s-o răsplătesc muncind. Faptul că am reușit să pun bazele unui învățămînt universitar de microbiologie, este o șansă extraordinară". Cărămizile, „aceste tratate — bune, rele, desigur, altii vor judeca — rămîn. E o viață de muncă".

Profesorul Zarnea muncește și astăzi 10 ore pe zi și intră la cursuri cu aceeași emoție și bucurie. Simte, însă, că vechile pasiuni ale tinereții — muzica, pictura, literatura — își cer drepturi tot mai multe. „Mă duc o dată pe săptămînă în atelierul prietenului meu, pictorul Grigore Vasile, sau la Pacea și-mi „încarc bateriile". Citesc critică și eseistică, citesc poezie, citesc de toate, de fapt. Îi știu pe Sorescu, Blandiana, Stănescu, dar vreau să-i cunosc mai bine și pe cei foarte tineri, pe Dinescu, de pildă. Sînt sute de cărți necitite, zeci de discuri așteaptă neascultate. Cercetarea mi-a luat timp mult. Nu regret, dar acum simt nevoia, cumva, să-mi mai rotunjesc viața".

Ușa biroului este din nou încuiată în urma mea. Profesorul universitar dr. doc. Gheorghe Zarnea se adîncește în tratatul său, continuînd să împlinească cele 10 ore de muncă ale zilei, așa cum face de o viață. O viață pe care vrea încă s-o rotunjească, deși, din orice latură ai privi-o, viața aceasta îți apare, prin împlinirile sale, o viață rotundă.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Acolo

Unde luntrile trase pe nisip nasc foci albastre
Unde copiii se-aruncă în fluviu de pe geamandure
Unde steaua ce cade învie cînd atinge malul
Unde un chit aduce zilnic un pescar la țărm
Unde stolul ce zboară prin cețuri e un vapor cu zbaturi

Unde vine să se culce gîsca sălbatică
Unde e mare de întrebări inundă somnul meu
Unde în cimitirul vechi îmi aduc fiul în amurg
Și unde cei pe care-i evoc acum dorm în digul de os
Acolo lumina unui tezaur de preț arde-ntunericul
Teama se scurge de pe trup ca e ploaie caldă
Și simt atîta iubire în jur că pot înflori !

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Contemporanii noștri

Moromete premiat

La cea de a XXXI-a ediție a Festivalului internațional al filmului de autor de la San Remo, filmul românesc **Morometii**, în regia lui Stere Gulea a fost distins cu premiul pentru cea mai bună interpretare masculină, atribuit actorului Victor Rebengiuc. **La plus**, un clasament alcătuit pe baza opțiunilor publicului tînăr al festivalului a așezat interpretarea actorului nostru pe locul al treilea în acest top al preferințelor.

Artistul — conștiință a epocii sale

ANGELA MOLDOVAN:

„A trăi prin cîntec"

— Stimată Angela Moldovan, veniți cu tot cu nume din Moldova ?

— Angela vine, într-adevăr, din Nordul Moldovei, pe cînd Moldovan (respectiv soțul meu, Victor Moldovan) vine din... Ardeal !

— Sună a predestinare...

— Nu prea cred eu în predestinări ; mai mult în compatibilități.

— Se vorbește de dumneavoastră ca de o excepție în lumea interpreților de muzică populară : ați început prin a cînta muzică de operă, ați slujit și operetei și romanței, cu egal succes.

— O precizare trebuie să fac : n-am „început" cu muzica de operă, ci tot cu... populara. Cîntam de mică, învățată de mama și de bunica mea, cîntece vechi din Nordul Moldovei, pe care le-am luat cu mine la liceu, și la Suceava și la Cluj-Napoca ; îmi huminau adolescența, mi-au încălzit-o.

— Ați ajuns vreuncîe la repertoriul de mai tîrziu al consacratei cîntărețe ?

— Cum să nu ? De-ar fi să pomenesc doar : „Ionel, sprincene nalte", „Mi-o zis badea pe cărare", „Mărioară de la munte" și tot ar fi de-ajuns. Cu acest din urmă cîntec e o poveste, dar am să v-o spun mai tîrziu, poate urmăriți un fir metodic.

— Urmărește un fir : ai adevărului despre Angela Moldovan, cîntăreața cu voce de aur, pe care multă lume o iubește și, așa cum vrea s-o mai audă, vrea s-o și cunoască, să știe ce mai face. Ca să pară și melodie, firul nostru ar presupune să începem cu studiile, muzicale și au numai, pe care înțeleg că le-ați făcut la Cluj-Napoca.

— Îmi provocați nostalgii ! Eu la **Cluj-Napoca** m-am format — în perioada studenției — ca om și ca interpret : de muzică populară și de operă. Am studiat **acolo**, filologia și conservatorul ; am făcut primele înregistrări la Radio, **acolo**... cu o echipă de entuziaști, mi-a apărut primul disc pe cînd mă aflam **acolo** ! Studentă fiind la Conservatorul din Cluj-Napoca, am avut și privilegiul de a fi angajata Operei, unde am interpretat 14 roluri. Iar ce anume înseamnă „să ciați la Operă", într-un oraș pătruns de fior artistic, unde veneau și „cei de la teatru" să te vadă și să te asculte, voi arăta printr-o scurtă evocare. Era prin anii '50. Trăia încă și juca teatru „Doamna Tilvan", impunătoare ca un monument. A venit la spectacolul cu opera „Lakmée", în care eu primisem rolul logodnicei — o englezoaică elegantă, purtînd o rochie (special făcută pentru mine) alb-roz. Ei bine, la sfîrșitul spectacolului m-am pomenit la cabină cu „Doamna Tilvan" în persoană, zicîndu-mi „Te felicit, ai fost superbă, ca o plapumă". Complimentul mă nedumerea. Și-a dat seama și a repetat : „Da, da, ca o plapumă : moale și dulce, alb-roz...". Oameni care știau să se bucure, unul de succesul celuilalt !

— Nu v-a fost teamă de alterarea zestrei folclorice inițiale, în plin Ardeal ? Ca să nu mai zic de studii...

— Nu numai că nu m-am temut de alterarea ei, dar am îndrăznit s-o întregesc cu minunatele cîntece ardelenești. Mi se dusese vestea pentru interesul pe care-l arătam acestor cîntece, așa încît mi s-a întîmplat un lucru rarisim : ca o excelentă cîntăreață din Maramureș, Victoria Darvai, să-mi cedeze „Cîntecul de bucium", culeș de ea. Aveam să preiau acest cîntec, să-l iau cu mine în București și mai departe, să-l țin aproape de suflet, să-l cînt mereu, de-a lungul anilor.

— Cum a fost cu venirea la București ?

— Capitala nu m-a ispitit, cum nu l-a ispitit nici pe soțul meu. S-a întîmplat însă ca el să fie transferat la **Naționalul** bucureștean și eu să trebuiască să-l urmez, așa prin 1952.

— Cînd primise Premiul de Stat ?

— Da, dar asta-i problema lui. Atunci, zic, am fost nevoită să renunț la Opera din Cluj-Napoca și să-mi urmez bărbatul,nu așa cum poate vă închipuiți, în vreun apartament luxos, ci într-o biată cabină de actori, a fostului teatru „Comedia", improvizată ca locuință. Colac peste pupăză, am apucat aici și un mare viscol, care i-a ținut pe „la noi" pe cîțiva actori, zile întregi. Zile de „acomodare". Apoi, venirea în București a însemnat și căutare de lucru : mai întîi la Operă, pe urmă la Operetă. Numai că n-am găsit cine să mă „asculte", nici colo, nici dincolo. În sfîrșit, m-am dus cu o recomandare din partea lui Octav Enigărescu la Dinu Stelian, director, pe atunci, al Ansamblului Armatei. Am dat o probă și mi s-a spus că nu sînt „repre-

(Continuare în pag. 15)

DRAGOMIR MAGDIN ■

Creator de școală artistică

Zilele acestea, pictorul **Julius Podlipny** împlinește 90 de ani, cu care ocazie Galeria „Helios" din Timișoara organizează o retrospectivă a operei. E un omagiu al bănățenilor, unul din multele și respectuoasele mulțumiri ce i le adresează orașul unde, cu decenii în urmă, „s-a stabilit definitiv". Fiindcă Julius Podlipny nu este un pictor de însemnătate regională, ci, pur și simplu, **un pictor**. O serie de manifestări și publicații din ultimii ani l-au făcut, e drept, cunoscut mai multor oameni. După opinia noastră însă nu deajuns de cunoscut. „Între artist și opera sa — scria cîndva Ion Frunzetti — nu este nici o falie, nici un hiat. Este cum pictează, pictează cum este".

Cum pictează și cum este Julius Podlipny ?

Răspunsul trebuie dat reamintind ceva din „mult-prea-omenescul" — cum tot Frunzetti scria — anilor de formație. Născut la Bratislava, în 1898, într-o familie cu mulți copii, Julius Podlipny suportă două mari nenorociri care, de bună seamă, i-au marcat profund sensibilitatea : și-a pierdut, într-un accident de tren, brațul drept la vîrsta de șase ani și, în scurt timp, un alt accident de tren l-a lăsat fără tată. Greul existenței a devenit, pentru sensibilul pictor peregrin o șansă întrucît l-a orientat spre un tip de artă, care ,sedimentată în timp, i-a probat originalitatea. Genul de originalitate născînd din consecvență, din credința că artistul autentic face din cauza creației sale o cauză socială. Julius Podlipny este zugravul mediilor umile.

După ce studiază la Academia de Arte Frumoase din Budapesta și se afirmă ca pictor cu un solid meșteșug la Saloanele oficiale din Ungaria, Julius Podlipny se stabilește, în 1926, la Timișoara. Pe cît de frămîntată îi va fi fost viața pînă aici, pe atît de stabilă îi devine în patria română, unde din 1934, după o seamă de succese pro-

(Continuare în pag. 14)

TUDOR OCTAVIAN ■

Premiile revistei Flacăra pe anul 1987

PENTRU ÎNTREAGA ACTIVITATE : Geo Bogza ; Silvia Dumitrescu-Timică ;
PROZĂ : Ileana Vulpescu ;
POEZIE : Cezar Baltag ; Niculae Stoian ;
CRITICĂ : Romul Munteanu ;
ACTORI : Valeria Seciu ; Florin Zamfirescu ; Mihai Mălaimare ;
REGIE TEATRU : Horea Popescu ;
REGIE FILM : Nicolae Mărgineanu ;
PLASTICĂ : Ileana Balotă ; Ilie Boca ;
COMPOZIȚIE : Anatol Vieru ;
ARTĂ INTERPRETATIVĂ : Ștefan Ruha, Silvia Voinea ;
DIRIJORAT : Cristian Mandeal
ISTORIE : Florin Constantiniu, Răzvan Theodorescu ;
MEDICINĂ : Dan Setlacec ; Mihai Coculescu ;
INVENȚII, DESCOPERIRI : Sorin Comorosan ; Gheorghe Zarnea ;
SPORT : Aurelia Dobre ; Noemi Lung.

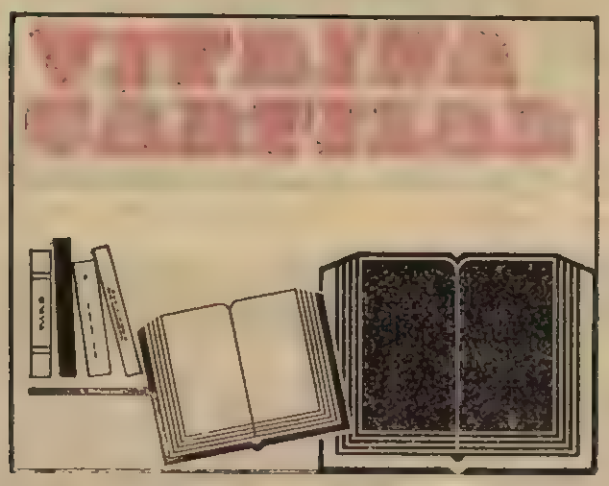

„Lebăda neagră" pentru Fănuș

Masiv ca un Gibraltar așezat în vălmășagul intilnirilor din ape, are inima ca o stea așezată în virful elastic al unui brad de Anul Nou.

Coboritor din munții ninși cu uitare, cu doi călugări sub brad, el este și va fi un pierzant benevol.

Toată generația lui și a noastră a pierdut cite ceva. Toată generația lui și a noastră a cîștigat cite ceva inventindu-l și alintindu-l. Nu știu cît e de talentat. Oricum, mult mai talentat decît mine. Oricum, mult mai talentat decît crede. Fiindcă el este o corabie de lemn plutind sub vînt, trosnind din toate îmbucăturile, corabie a cărei vremelnică ancorare o așteptăm zadarnic. Nu se oprește în nici un port.

Fănuș Neagu nu este un scriitor. El este un mare scriitor! Un fel de fulger imprevizibil care luminează orbitor bolta nădejdilor noastre într-un zigzag năucitor.

Pierdut în Balcania nu l-a putut lega nimeni de Scaunul singurătății. Nervul său este universal și perpetuu. Am mâncat multe stele (era să zic sticle), în nopțile iluziilor noastre din junețe și de acum, în aceeași implacabilă moară a risipirilor. M-a purtat prin cantoanele părăsite ale copilăriei sale petrecute în Cîmpia Brăilei, sau alături de Frumoșii nebuni ai marilor orașe.

Într-o noapte de toamnă tîrzie, cînd i-am arătat o parte din pămîntul sfințit al Transilvaniei, mi-a mărturisit că străbunii lui ar fi coborît dinspre munți, mînați de vrăjmășia iernii spre invățătura ocrotitoare a stufurilor străjuind bălți risipite sub lumina de platină a lunii.

Născut lîngă Brăila, nu departe de locul unde s-a scufundat Barabafta, într-un început de răzvrătire primăvăratică, mama lui l-a alăptat cu muguri de salcie dulci amari și cu metafore stoarse din boabe de zmeură. De-atunci, verbul său a rămas imparfumat și cînd scrie, fiecare literă e un boboc de magnolie gata să se desfoaie.

Jovialitatea sa recunoscută este ghilotinată uneori de sabia transparentă a unei melancolii greu sesizabile. Ce semne ireverabile altora, primește planeta trupului său în asemenea clipe de incremeniri polare? Ce amintiri și taine rămase să tremure în haloul deșărtat al uitării îl neutralizează. Îndepărtîndu-ni-l de lîngă noi?

E ora cînd aude foșnirea mătăsoasă a crapilor auriferi mișcîndu-se leneș în adîncul bălților și cînd trestia tremură cu sfidări de pumnal gata să sfîrtece soarele? Ceasul de taină al regăsirii cînd „Lebăda neagră" (rara avis), plutind grațios pe luciul apelor sfidează vînătorii ademenindu-i? Nu știu! Știu doar că atîta vreme cît îl avem pe Fănuș și el ne vesteste ca un mag scriind, noi îl iubim fără patimă și fără prejudecăți, așa cum el se oferă tuturor și, uneori, inutil...

Dragă Fane, Decebal, Trifan, cuceritor al inimii mele prin metafora care curge din tine ca o dîră de sînge pe zănadă îți doresc un loc cu un ostrov mic străjuit de sălcii, unde alcă tuirea ta de lebădă neagră să se poată ascunde uneori ocrotindu-și ouăle rare și prețioase.

Și în chiar inima acelui ostrov să chivernisim o vinotecă cu următoarele sorturi de vin: Galbenă de Odobești, Tămîioasă, Riesling, Sghihară, Aligote, Căpșunică, 1001... și Busuioacă de Bohotin. Și cheile acelei vinoteci să mi le dea mie în păstrare.

MIRCEA MICU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

...imatias romanesc(I)

După cum se știe, în antichitate romanul fusese conceput ca un imens efort de reprezentare a unei existențe globale, petrecută pe uscat și pe mare. În aceste întinse spații deschise sau închise ordinea era amestecată cu haosul, răul se insinua în frumoasele utopii ale binelui, perturbarea unor grupuri sociale stabilizate putînd să vină din cele mai neașteptate direcții. De la **Etiopicele** lui Heliodor, **Amadis de Gaula, Astrée** de Honoré d'Urfé și multe alte cărți de acest gen (**Persiles și Sigismunda, Misterele Parisului**), lumea se structurează și se destructurează din cauza unor factori de perturbare (hoți, războinici, conflictele amoroase ale unor cupluri). Prin moarte, victorie militară, conciliere amoroasă se instalează o altă ordine, vinovații fiind eliminați, iar rațiunea este făcută să triumfeze chiar și în cărțile concepute ca niște universuri de-a dreptul haotice.

Există, așadar, o vădită intenție ordonatoare (raționalizatoare) a autorului care propune și societății un model de existență. Modalitățile de structurare și destructurare a romanului s-au modificat mereu pe parcursul timpului. Explozia s-a produs la început tot în cadrul evenimențial. **Francion, Romanul comic, Romanul burghez** din secolul al XVII-lea reprezintă experimente decisive în care acțiunea eterogenă este distribuită în mai multe **paliere,** concepute în așa fel încît **poliintriga** să poată releva întîmplări ce au puține puncte comune. Dacă ne gîndim la **inserțiile** de povestiri spaniolești în romanul francez este evident că acestea se configurează ca niște corpuri străine. Inserțiile de descripții în corpus-ul romanesc nu au avut o funcție perturbatoare nici atunci cînd s-au extins de la natură la interioare și la obiecte. Dar multă vreme descripția nu a căpătat o funcție prioritară în proză, **noul roman francez** acreditînd-o fără nici o rezervă, mai ales prin operele lui Alain Robbe-Grillet și Michel Butor. Faptul acesta l-a determinat însă pe G. Lucaks să afirme primatul **narațiunii** asupra descrierii, pornind de la superioritatea tehnicii literare a lui Balzac în comparație cu Zola.

Dar adevăratul **galimatias romanesc** este un produs cultural tardiv, rezultat din înmulțirea continuă a **limbajelor divergente** acceptate în proză. Limbajul filozofic, psihologic, muzical, esoteric etc. reprezintă astfel achiziții din ce în ce mai evidente în arta prozei. Și pe măsură ce sociologia, filozofia, psihanaliza au pus în lumină starea descentrată a individului în societate, fenomenele de alienare, formele de despersonalizare a individului, dezerotizarea cuplului, fuga în anonimat, literatura a acceptat aceste stări în universul romanesc. Așa au apărut personajele întersanjabile, eroii desemnați doar prin inițiale, aventurile pe trasee labirintice lipsite de puncte de reper, metamorfozele de genuri (V. Woolf), handicapații care percep realitatea prin simțuri dereglate (transferate), ca în proza lui M. Roche și Le Clézio, Surzii, orbii, muții și-au găsit rînd pe rînd alte coduri de comunicare cu semenii lor.

Tehnicile literare mari, de structură a operelor, încep să fie tot mai puternic conexate cu tehnicile de limbaj. Și dacă achiziția monologului interior reprezintă un bun de multă vreme cîștigat pentru arta romanului (H. James), monologul lipsit de un emițător identificat sau total separat de acesta a căpătat o largă ilustrare în opera lui N. Sarraute.

Diversele filozofii ale limbajelor n-au rămas nici ele fără ecou în noua retorică romanescă. Teoria productivității textelor, nucleele generatoare, cuvintele înțelese într-o globalitate mai mare, arta ocultării, a deghizării și a opacizării manipulate de autor prin discursurile romanești eteroclite au mărit starea de **galimatias** post Babel. Și cînd Joyce în **Ulise** a ajuns la formula romanului total prin cuplarea tuturor genurilor de scriitură, romanul părea să fi intrat într-o fundătură fără ieșire. Dialogul nu mai are un statut propriu, el fiind, adeseori, convertit într-un discurs indirect liber. Monologul se lirizează sau se epicizează, **monologul exterior** căpătînd caracterul unei conversații tăcute sau rostite, pragmatica textului conferindu-i atributul de limbaj în acțiune.

În ultimele două decenii **romanul-recherche** devine plicticos, abstras scopului de amuzare a cititorului, plin de capcane polisemantice, proiectat într-un timp și spațiu incert. Reperele situaționiste exacte sînt din ce în ce mai puține, iar intriga în paliere (relatare epică, jurnal, memorii, decupaje de documente) nu mai poate fi unificată decît arareori în conștiința cititorului. În felul acesta romanele nu mai pot fi povestite, ele capătă o opacitate ontică, viziunea lumii ca fragment sau ca o suită de supoziții asupra realului, închizînd calea unei comprehensiuni globale a operei.

Sincretismul romanesc devine astfel în mod fatal devorator de sensuri, în vreme ce **romanul-histoire** se întoarce spre **story.** Intriga-**enigmă,** romanul-puzzle continuă astfel să submineze înțelegerea rațională a textului. Imaginea lumii ca furnicar, ca receptacol planetar, creează un bruiaj de semne și semnificații ce se anulează unele pe altele. **Magicianul** lui John Fowles mi se pare a fi unul din exemplele cele mai blinde.

Prozatorii români au acumulat aceste experiențe multiple relativ tîrziu. Romanul românesc a rămas multă vreme balzacian, gata să facă o vădită concurență stării civile și în operele lui M. Preda, E. Barbu, Augustin Buzura și mulți alții. Primul lucru care l-au deprins anumiți prozatori tentați de diferite formule înnoitoare s-a soldat cu realizarea romanului greoi, masiv, dens și plicticos. Textul devine compact ca un zid inexpugnabil, cititorului revenindu-i rolul sisific de-a încerca să-l traverseze.

A mai readuce astăzi în discuție o definiție a romanului, de genul celei date de Jean Hytier în **Les arts de littérature** (1945) înseamnă doar să provocăm un zîmbet ironic: **„Romanul pune în mișcare evenimente, personaje și un mediu localizat în care acesta se situează".** Și pentru a fi și mai exact, teoreticianul francez adaugă: **„ceea ce există în roman reprezintă o narațiune, portrete și descrieri".** Ei bine, în forma lor clasică, limpede, departajată, toate acestea nu mai există în numeroase romane străine și românești. Totul este bruiat și amestecat de un mare malaxor literar care este însuși autorul.

Și dacă reluăm întrebarea lui P. de Boisdeffre **(Où va le roman)** se cuvine să-l reproducem și răspunsul: **„Romanul este un Pandemonium universal, o Diorama fugitivă în care se inscriu, în același timp, viața și supraviețuirea, trecutul și viitorul, clipa și ce e dincolo de aceasta".**

Se știe doar că proza românească de anvergură din perioada interbelică a rămas în mare măsură tradițională. Camil Petrescu reprezintă o avangardă moderată, demnă de reținut, iar H.P. Bengescu o anticipase străluciț pe N. Sarraute. Fiindcă nu discursul absurdizat în maniera lui Urmuz reține atenția **noului roman românesc,** ci limbajul sincretic, gîlgîirile psihice, versiunile imaginare asupra realului, viața ca amintire și supoziție, existența ca enigmă, intriga ca limbaj.

Fără îndoială că cel mai complex experiment a fost realizat de Bedros Horasangian în **Sala de așteptare** (Cartea Românească, 1987), el fiind anticipat de unele practici textualiste și în cărțile sale mai vechi. Dar **noul roman românesc** este cultivat de autori diferiți ca M. Nedelciu, C. Țoiu, Ștefan Agopian, Gheorghe Crăciun, Vasile Andru. Din această suită de autori și cărți detașăm **Sala de așteptare** care va face obiectul analizei noastre viitoare.

• Cartea de știință • Cartea cu filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Cărți călătoare

Editura Sport-Turism a tipărit de curînd un volum incîntător: *Vechi cărți românești călătoare* (1987, 139 p.) al lui Florian Dudaș. Știam cu toții despre masele umane puse în mișcare de turismul contemporan, știam cu toții despre migrațiile păsărilor călătoare; dar despre cărți călătoare? Florian Dudaș, un mare iubitor de carte veche românească (să amintim doar ampla sa cercetare *Manuscrisele românești medievale din Crișana*, despre care am scris în paginile acestei reviste) ne oferă o cercetare de mare erudiție despre circulația cărților românești în Transilvania în secolele XVII—XVIII. Volumul cuprinde două părți: cea dintîi — *Cum circulau cărțile* — se ocupă de tiraj, difuzarea, prețul, donațiile și protejarea cărților; cea de a doua, *Cărți peregrine*, urmărește circulația tipăriturilor și manuscriselor românești în Transilvania în secolele amintite.

Erudiția de care spuneam nu înseamnă de fel că lucrarea ar fi accesibilă doar specialiștilor. Dimpotrivă: oricine citește acest volum este îndată captivat de savoarea pe se desprinde din faptele de cultură evocate de autor. Prețul cărților, de exemplu: în 1643 o *Cazanie* a lui Varlaam este cumpărată la Botoșani pentru 35 de capre; un secol mai tîrziu, în 1746, la Bocicoel, în Maramureș, tot o *Cazanie* a lui Varlaam, „una din scrierile de cea mai largă circulație în țările noastre, în decursul veacurilor trecute" (p. 141) era cumpărată cu doi boi; în prețul unei cărți cumpărate în 1681, alături de bani, făină și grîu intră și un porc, precum și „o pereche de ciubote muierești" (p. 102). Savoare și în blestemele înscrise pe multe volume pentru a împiedica furtul acestor atît de prețuite odoare: „să-l apuce urdinișu și tusa cea sacă, să nu-l mai treacă" (1782). Savoare, în sfîrșit, și în formulele fixînd condițiile de păstrare a cărților: „pînă vor fi români alei, iară de se vor răspica românii, atunci neamul meu să o poată muta în alt sat, unde vor fi români, însă nu pre bani, ce pomană" sau pe o carte tipărită în 1729: „nimeni să nu o răpească cît va trăi neamul românesc" (p. 104—105).

Dincolo de culoarea evocării, cititorul va găsi în paginile cărții lui Florian Dudaș o valoroasă investigație de istorie culturală, care contribuie în chip esențial la cunoașterea unui aspect al unității societății românești în condițiile pluralismului statal. Circulația manuscriselor și cărților din Muntenia și Moldova în Transilvania vădește încă o dată „tradiția legăturilor culturale ale Transilvaniei cu Muntenia și Moldova și coordonatele firești ale aportului răspîndătorilor de cultură românească servită la realizarea unității spirituale a neamului" (p. 6). O carte din care specialiștii istoriei culturale și ai mentalităților colective vor trage mari foloase; o carte de delectare pentru orice cititor.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Starea de performanță

Asupra rolului științei în dezvoltarea societății contemporane s-a convenit de mult, eforturile teoretice aflate în desfășurare urmărind aprofundările necesare, coloratura particulară a fenomenelor într-o ambianță polivalentă, definită de factori de ridicată complexitate. Din **produs al civilizației,** știința a devenit **producător de civilizație.** Aparența de formulă căutată se topește la contactul cu demonstrația faptică, oricînd ușor de făcut, captivantă fără îndoială, spectaculoasă și de netăgăduit. Edificarea socialismului nu putea fi gîndită în afara aportului generos al cuceririlor științei și tehnicii, adevăr identificat în locul de onoare rezervat cercetării în viața societății, trecerii binefacerilor sale în cimpul practic.

Pentru a răspunde prompt și convenabil la apelurile dezvoltării social-economice, știința se așază pe sine, își gîndește existența **sub semnul performanței.** Un traseu de durată, cu escaladări complicate, nu poate fi abordat în absența resorturilor capabile să depășească obstacolele angajate.

De la nevoia traducerii stării de performanță a științei față în față cu cerințele dezvoltării pornește Dinu Marin în studiul său proaspăt nu de mult atenției cititorilor. *)

În condițiile actuale de manifestare a unor limite tradiționale de dezvoltare, observă autorul, apare tot mai evident adevărul că înfăptuirea proiectului social revoluționar, conștient și unanim creat și adoptat depinde într-o măsură hotărîtoare de modul în care o societate știe să-și facă **disponibile resorturile creatoare de nou** pentru a alimenta, spre propriul interes, procesul dezvoltării multilaterale. Opțiunea pentru sursele netipice, neconvenționale, în procesul dezvoltării presupune **o nouă concepție și o nouă atitudine față de știință,** inscrierea ei în algoritmele cotidiene de acțiune și decizie, instituirea cadrului organizatoric favorizant pentru evoluția științei ca fenomen social general, ce revoluționează structurile activității umane și asigură o nouă consistență, calitativ superioară, rezultatelor, acestei activități. Acesta este îndemnul din care s-a născut cartea lui Dinu Marin, ambiționat să identifice coordonatele definitorii ale fenomenului social general care este știința, imposibil de gîndit în afara pragmatismului, a utilității pentru societate, a progresului său continuu. Autorul pornește de la convingerea că știința, în ansamblul său, constituie în socialism o **activitate conștientă în serviciul perfecționării sistemului social,** efectele sale determinînd și amplificînd tocmai procesul de trecere la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții economico-sociale.

Își dau întîlnire în paginile acestui studiu gîndit cu plăcerea exactității, a amănuntului semnificativ, cu intuiția nevoilor de receptare din partea cititorului, capitole de real interes pentru specialist, dar în egală măsură și pentru un cerc mai larg de profesioniști aflați în urmărirea și descifrarea conexiunilor, a semnificațiilor, tendințelor, a acțiunii și efectelor factorilor esențiali ai dez-

SEMNAL

Cartea de **Poeme** a lui Cristian Velescu (Editura Eminescu) cuprinde pagini melancolice, de o emoție reținută, dar care se

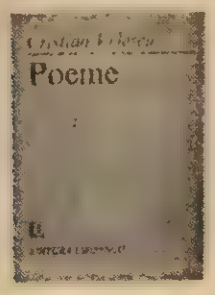

transmite totuși cititorului : „Te ridici / lumina palidă a începutului / și-o forță străină năvălește prin binele fierbinte / încît mă înalță mai sus de pecețile somnului. / ai venit să mă cercetezi / acolo unde vîntul își leagănă lent / ostroavele transparente / ești rămînerea fermă în fața voinței / binele / concretul viu. / trupul meu ți-năr întors din trecut !, / te ridici precum o năframă pentru conștiință / în lumina spectrală a începutului."

● Editura Politică ne propune o carte cu un subiect incitant : „știință și educație în aventura cunoașterii". Cu o sugestivă copertă realizată de graficianul Nicolae Corneliu (ea reproduce o lucrare a acestuia premiată la Concursul internațional de afiș politic Moscova '86) cartea lui Dorel Dorian, **Mileniul II — ultimul sfert de**

oră concentrează, așa cum afirmă în postfață dr. Constantin Maximilian „gîndurile unui neobișnuit veac. Ale unui veac sigur că va depăși toate dificultățile inerente începutului — sîntem doar în zona altei civilizații".

● La Editura Militară, a apărut cel de-al treilea volum din **Pagini din gîndirea militară universală — De la războiul Crimeii la cel de-al doilea război mondial.** Ediția este îngrijită de colonel (r) dr. Simion Pitea și colonel dr. Gheorghe Tudor. Recenta apariție editorială cuprinde texte de mare profunzime referitoare la domeniul militar. Printre cei care le semnează — Sherman von Moltke, Ataturk, de Gaulle,

Lenin, Frunze, Tuhacevski, Mao Zedong, Averescu, Dumitru Cocorăscu, Mircea Tomescu,

● Editura „Univers" ne oferă cartea lui Piero Chiara consacrată lui Gabriele D'Annunzio, în traducerea Rodicăi Locusteanu care a întocmit și notele ce însoțesc volumul, o trecere în revistă minuțioasă, însă nu pedantă în relatare, a vieții acestui mare scriitor italian.

● De un mare interes se va bucura, cu siguranță, volumul

lui Pierre-Jean Remy despre celebra cîntăreață de operă Maria Callas. Transpunerea în românește a volumului apărută la Editura Muzicală este datorată Adinei Arsenescu. Cartea urmărește drumul de glorie al marii artiste.

● Tot la Editura Muzicală, în seria „Mărturii în contemporaneitate" o ediție îngrijită de Viorel Cosma care a adunat numeroase texte și documente despre George Georgescu, personalitate proeminentă a vieții noastre muzicale, dirijor despre care G. Călinescu spunea : „Dirijorul nu minuia numai bagheta, el își compunea fața după valoarea emotivă a frazei, fiind sever ori resemnat în fața soartei sale, iar la dezlănțuirile furtunoase, opunîndu-se cu umărul, împiedicîndu-le să la proporții dezordonate. Acest fel de a fanda spre valul simfonic era poate teatral, dar foarte sugestiv, util și pentru orchestranți și pentru ascultători. Cu vremea George Georgescu și-a moderat gestica, iar în ultimii ani o reducea la sugestii, abia insinuate".

● Binecunoscutul gazetar și scriitor Ilie Purcaru este prezent în librării cu un nou volum : **Carte cu olteni și cu aeolieni**

care au consacrat Oltenia oltenilor. După cum afirmă autorul într-un „avertisment", cartea cuprinde „portrete ale unor creatori din multiple domenii, oameni ai scrisului, ai artelor, ai științei și ai aplicațiilor ei. Nume ilustre sau numai notorii, nume în plină consacrare sau numai în marginea consacrării, nume uitate (dacă nu le-am salva prin niște mărturisiri ce pot întemeia, oricît de tardiv, o recunoaștere). Pe toți îi leagă fidelitatea față de tradiția culturală, socială, științifică a „țării de peste Olt" ; pasiunea creației închinată nouăluI, încrederea pe care o trimit spre viitorul patriei".

Încă o opinie despre

„Scaunul singurătății"

Eram tentat să intitulez această cronică empatică „Scaunul singurătății" sau „Toată lumea fericită și cu lacrimi pe obraz". Subtitlul aparține tot lui Fănuș Neagu care, și prin acest al treilea roman, ne propune : în primul rînd un nou mod de gîndire asupra nebănuitelor posibilități de exprimare în limba noastră românească, printr-un limbaj atît de original, cum n-am mai văzut de la proza argheziană încoace în al doilea rînd invitîndu-ne la o meditație profundă asupra anilor și destinelor umane în orașele și satele dunărene din perioada imediat următoare zilei de 30 Decembrie 1947 pînă după anul 1962, anul încheierii cooperativizării. „Scaunul singurătății" e un roman structurat pe tiparele clasice (da și nu !), de o valoare în conținut și formă ce-l așază în rîndul marilor romane românești actuale. El abordează în mod deschis, tranșant, o lume reală plasată „mai sus cu vreo trei dește deasupra ei", pentru a avea mereu posibilitatea descoperirii universului uman în profunzimea lui, în cadrul Timpului ce oscila între Trecut și Prezent, cu repercusiuni dramatice alinate doar de doctul după un sat tradițional ce nu va mai rezista, surprins brusc de o nouă Lege venită din orașul sortit și el unor profunde schimbări, „împreună cu secole de aspirație... revoltă, ură, speranță, vis, pîine, scandal, profeții amintite, cazuri stranii, locuri comune, proxeneți, pleșcari, gușteri, favorizați de soartă, evadați din pușcării, muncitori, băcani, hamali, mișii, copii de alergătură, profitori, moșieri, circiumari, armatori, trei mii de căpitani de vas, barcaze, bărci, neam românesc amestecat cu greci, evrei, armeni, italieni, turci, lipoveni, în cea mai singeroasă clipă a istoriei, al doilea război mondial, din care să se arunce apoi sfîrtecați de glonț și descurajare, într-o revoluție, ultimativă în intenție, întîi confuză și exterioară, tulbure în expresie — mistica eliberărilor ! —, un pîrjol patetic, dramatic, încercînd transplantări străine, eroi elaborate de alții și experiențe halucinante pînă să pătrundă în matca sa proprie, și ea mereu frămîntată, rodind triumf, abuzuri, împotriviri, pentru că nimic să nu mai fie în Brăila ireproșabil, dar nici flămînd ci totul în veșnică schimbare, nesfîrșit vîrtej, durere, apoteoză, ceas al dragostei alternînd cu virtuțile blestemelor sacre". Acesta este cadrul, lumea din împrejurimile Brăilei privite cu ochi tatrian, chiar dacă primele pagini ne fac să bănuim o oarecare alegorie ce răzbate prin limbajul plin de metafore și de sensuri nebănuite. Cezar Saltava (însuși autorul ?) este fiul acestui triunghi de lume cuprins între Buzău, Galați și Brăila — ca punct terminus, principal, unde se știe încă din acel 5 aprilie (1932), ziua lui de naștere și a celor 28 de suspine (cărți) scrise în cei 55 de ani împliniți în 1987.... Prin reluări succesive, Cezar Saltava este urmărit de negură încă de pe vremea cînd se înrolase voluntar împotriva lui Hitler pînă în momentul poveștilor din acest roman, rod al unei experiențe îndelungate de viață. Roman parabolă ? Da. Și autobiografic — zicem noi, fără a ne dezminți cînd am spus că tratează o perioadă dramatică — începutul și terminarea colectivizării, cadrul în care el își exploatează mai mult, mai insistent și mai curajos posibilitățile analitice, justificare și chiar moralizatoare — scriitură romantică, a unui tip extraordinar ce știe dezlega taina caselor părăsite, de unde poți transmite morților „multe salutări din partea familiei".

Remarcabil, ca în nici o altă carte de-a sa, Fănuș Neagu renunță treptat la speculațiile de limbaj, la fabulație și extraordinarul de tip romantic — și asta spre folosul personajelor și al întregii acțiuni scrise parcă de un scriitor ardelean ca Liviu Rebreanu, dur, mesianic și încărcat de un nebănuit și curajos spirit protestatar, întîlnit la un Tudor Arghezi, în special în prozele sale. Poate doar balcanismul recunoscut de autor încă din volumul „Pierdut în Balcania" să fie prezent în atmosfera firului epic care se derulează cu claritate, prin reluări, contribuind la întregirea destinelor surprinse de Realitatea Lumii atît de complex diferențiate prin gînduri, preocupări și orientări. Doar acea lume, aproape ireală, plasată în special în anii copilăriei lui Cezar Saltava, oricum în Trecut, menține invitația la meditație și luciditate, adresată indirect cititorului, plasează pe locul secund fabulația, extraordinarul și imprevizibilul paginilor următoare, cu dese reluări sau cu noi întîmplări care se doresc exprimate sincer, deschis, „mai aproape de Adevăr și ticăloșie". În „Scaunul singurătății" stăm și stau toate personajele, inclusiv Frica, sentimentul care începuse să-și pună amprenta pe oameni și vise, pe gînduri și tradiții, pe nevoia de dragoste cu fețe apropiate de cei cu ochi albaștri : Doina Poloneza, Irina, Cesonia Farcaș, toate amatoare ale unor iubiri ciod „dragostea se dă la scăzămînt, scormonind în spuza speranței". Saltava — cum spune Havalica — vorbește în taine, ca și cum ar privi Dunărea nemuritoare de pe un pod de icoane, unde teama și mila, puii mizeriei se alungă cu amintiri, cu băutură și iubiri trecătoare, cu măsluiala care îmbrînceșle în șanț Adevărul. Caracterul de sine stătător al unor părți din roman nu dăunează, menține și amplifică neprevăzutul paginilor următoare, cînd personajele se conturează mai clar și mai complex.

Într-o lume atît de multicoloră, nu ne mirăm că autorul a apelat și la unele personaje ca piticii, orbii (singurii care puteau să se apropie de Scaunul singurătății), Țicu Pătrucătele și învățătorul Dudu Rădulescu, ultimii doi denunțînd orbii că răspîndesc o parolă misterioasă, „menită să răscoale satele". Aceste personaje, — fără rost, după unii, — aceste personaje fac pe cititor să parcurgă mai repede drumul de la efect (e) la cauză (e). La urma urmei, în acele vremuri, și prim-secretarul Olmazu și, mai ales, limitatul Pavel Ibriș se temeau și ei, din moment ce ultimul voia să spulbere cu tunurile „îndărătnicia țăranului din cîmpia Dunării", din moment ce Departamentul Orhideelor își exagera atribuțiunile în numele unor idei nobile dar încă neclare în capul multora care greșesc „pentru izbînda revoluției". Romanul „Scaunul singurătății" face o radiografie severă unei perioade în care „Puterea sînt patru fluvii care stau închise într-o piatră rară" (p. 214), primul fluviu fiind cu apă de trandafiri, al doilea, cu vorbe searbede, în valurile căruia Saltava este măsluit rege la 31 decembrie 1947, într-o formă pusă la cale împotriva regaliștilor. Închis, salvat de Bozar Garofeanu, apoi acuzat de legături cu hoții de cai, Saltava precizează că : „a fost ursit să nu se oprească decît foarte rar și numai să însemneze pe hartă greața, frica și ziua soțiarii pe picioare a săracilor nimeriți în toate capcanele, niciodată egali măcar cu ei înșiși".

Punctul culminant al narațiunii este atins în relatarea celor întîmplate după ce Saltava e trimis în satul lui natal. Ozinca să lămurească țăranii, inclusiv pe bunicul său Salcia Vifor, să intre în colectivă. Găsește un alt sat și pe același bunic îndărătnic, care va plăti, în final, cu moartea „îndărătnicia" în fața lui Pîrvu Palihoi, iar el Cezar Saltava „va mai bate un cui pe capacul lăzii de gunoi a istoriei". Înțelept, acest înger negru — cum îl numește autorul pe Salcia Vifor — este unul din cele mai realizate personaje ale romanului.

Creator al unui stil unic, Fănuș Neagu dă literaturii române acest roman total, culme indiscutabilă a creației sale, un al 28-lea „ghimpe" care va rămîne peste Timp, un roman așa cum este : dureros, pînă la incandescență și scris întru slava și cinstea limbii românești slujite cu o credință neobișnuită, roman scris pentru Adevăr și Dreptate, pentru sporirea frumuseților lumii întregi, pentru Omul care, fără frumos, fără poezia lui „și-ar trăi viața cu sufletul însemnat de lapovița".

D. C. MUNTEANU ■

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

voltării. Prezentînd observații de finețe cu privire la starea de fapt a **binomului știință-economie**, autorul secționează fără rețineri situații, concepte aflate în circulație, situîndu-se critic față de tot ceea ce i se pare amendabil, perimat, propunînd principii noi, demne a fi așezate la baza întocmirii strategiei dezvoltării. Spirit incisiv, dotat cu instrumentele trebuincioase unei analize de adîncime, înzestrat pentru demersuri pe suprafețe mari, autorul te ține alături pentru a-și explica într-un limbaj adecvat discursului științific, opiniile și conceptele.

Insistînd asupra stării de performanță a științei, cartea relevă o direcție deosebit de însemnată a activității de cercetare — **dezvoltarea surselor de inovare proprii.** În prezentarea modalităților concrete de desfășurare a eforturilor pe acest front, autorul găsește locul cuvenit, ca de altfel pe întregul desfășurător al lucrării sale, experiențelor românești, modului de gîndire propriu nouă în conceperea, organizarea și valorificarea rezultatelor cercetării științifice.

NEAGU UDROIU ■

*) Dinu Marin — „Performanțele dezvoltării", Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.

Reîntîlnire cu un mare erudit

Semnalăm cititorilor noștri apariția unei cărți deosebite. Sîntem tentați să adăugăm imediat : și rare. Sub un titlu modest, „Scrieri filosofice", cartea este primul volum dintr-un triptic ce va reda circuitului de interes imediat și de durată opera unui erudit al culturii și civilizației antice. Aram Frenkian (1898—1964, n. Constanța), citîm din „Micul Dicționar Enciclopedic", filolog și filosof român. Profesor universitar la București. Studii erudite asupra filosofiei și culturii grecești („Lumea homerică", „Studii de filosofie presocratică", „Realismul grec"). Traduceri adnotate din operele filosofilor greci". Ei bine, cartea recent apărută este începutul redescoperirii elenistului, dar și a orientalistului Aram Frenkian. Cu siguranță, tact filologic și intuiție a frecventat o tematică vastă și o bibliografie impresionantă făcînd precizări, și interpretări pertinente și nuanțate.

— Apărute în reviste românești și străine sau ca lucrări de sine stătătoare, studiile de o viață au fost adunate pentru prima dată între copertile unei cărți ce capătă, deja, prin acest prim volum, dimensiunea unei opere. Ele sînt compatibile unele cu altele, indiferent de subiectele tratate, avînd în comun tensiunea cunoașterii. Ele probează autentica vocație și deplinul profesionalism al filologului și filosofului Avram Frenkian. Scrise cu evident talent literar, în pofida citărilor abundente — dar de strictă necesitate pentru cursul ascensional al demonstrației — studiile se citesc cu mult interes. Nu de puține ori întîlnim splendide pagini de sinteză a gîndirii antice. Aram Frenkian intenționa să scrie o istorie a gîndirii umane. Proiect extrem de ambițios și de anevoios. Și în cazul lui, viața a fost mai scurtă decît opera. Dacă fiecare vîrstă își are lectura ei, citirea acestor studii este un prilej de bucurie intelectuală. Un aspect interesant are meritul lui. Pentru cei care au în biblioteca personală cărți de istorie a filosofiei, istorie antică, istorie a religiilor, filologie, literatura universală, lectura prezentei cărți este mai mult decît instructivă. Actuala ediție este îngrijită, avînd traduceri și note, de Gh. Vlăduțescu și Dinu Grama. Studiul introductiv este semnat de Gh. Vlăduțescu. Volumul a apărut în cunoscuta colecție „Bibliotecа de filosofie" a Editurii Științifice și Enciclopedice.

ADRIAN MITIȘ ■

Urbanistică

IANCA, lumea care vine

Zona industrială a viitorului oraș Ianca mai cuprinde, în afara fabricii de zahăr, abatorul și Complexul asociației economice intercooperatiste pentru creșterea păsărilor

Atelierul de împletituri din răchită al Ocolului silvic este, de 2 ani, un centru recunoscut în Europa. Acum lucrează pentru o firmă din Italia.

Stația de separatoare a Schelei de extracție este zilnic și amfiteatrul a 3 serii de elevi – din clasele profesionale, liceale și de maiștri.

Dr. veterinar Maria Georgescu într-o zi obișnuită de muncă. Un control sever de sănătate la o populație anuală de 80.000 de pui, găini și rațe

În „orașul petroliștilor", viața pur și simplu

Un peisaj nou pentru o bornă veche

A prins contur „Strada mare", bordisită de blocuri unde locuiesc 200 de familii.

Crișan Popescu, arhitectul șef al județului Brăila, ne-a sfătuit să mergem la Ianca, dacă vrem să înregistrăm ceea ce mai târziu va fi un document — satele care devin orașe.

Plecăm, firește, cu aparatul de fotografiat după noi.

Intrăm, dinspre Brăila, pe un pod suficient de rezistent, peste o șosea peste ține de căi ferate, oferindu-ne localitatea panoramic ca într-o privire din avion E un noroc să cuprindem laolaltă un tablou în scara unu pe unu, pe o întindere de 118 km², unde se ordonătesc cu gândul patrulatere din case cuminți și frumoase de țară, mai toate noi dună arhitectură și culori, din peisajul lor monoton, ridicându-se, ici și colo construcții cu etaj, cu stâlpi mari pentru balcoane de bâcuri a cite 2—3—4 etaje Dar până la ele, aproape de noi de o parte și de alta a acestei porți-simbol sînt două borne-reședințe : platformele industriale În stînga — petrol, în dreapta — Ianca mai încolo, înșiruirile de urbanitate — uzina de apă, stația de epurare a apelor uzate, centrala termică.

Primarul Ion Ivan, acest bărbat tînăr pentru un oraș tînăr, ne dăruiește gîndul și ne soptește, cei dintîi, o cifră : 711 milioane lei Este producția-marfă anuală ce se făurește și pleacă spre țară ori la export din Ianca. Fost petrolist și, ca toți „gazarii" un sentimental, iar ca activist un fin sociolog, îi spune soferului să intre în „orașul petrolului". Țițeiul din Bărăgan era acum un sfert de veac o noutate ce uimea chiar pe specialiști și năucea țăranii din zonă, desi îmbrăcau rapid salopetele albastre. Lîngă arbile sondelor, răsărite ca grîul în talma simplei, a crescut și minisorașul cu blocuri pentru familiștii și nefamiliștii, cu cantină-restaurant, cu dispensar medical, club, cu liceu industrial, școală profesională și de maiștri, cu ateliere, cu tot ceea ce trebuie pentru munca și viața peste 3 000 de oameni. „Petro'o zice, este unul din cei doi poloni pe care se înalță și va crește ca oras, Ianca. Ai două este firește, pămîntul : 18 000 hectare, din care 65 la sută irigate. La temelia lor — oamenii. 13 500 locuitori, din care peste 3 000 se află în bănci, asigurînd esalonarile de-mîine și tinerețea viitorului oraș".

Pătrundem apoi în fabricile și combinatele de pe partea opusă a șoselei. Fabrici pentru hrană. Întreprinderea de zahăr este a doua ca mărime din țară. produce necesarul anual pentru 1 milion de oameni. Abatorul modern are materia primă în apropiere — fermele „Avicolei" Brăila și Complexul Asociației economice intercooperatiste pentru creșterea păsărilor.

Înaintea de a pătrunde pe „strada mare", în centrul localității, cu alura lui cochetă de tucuru, abia transpus de pe planșetele arhitecților la scara realului, mirosind a var și purtînd deasupra metafora macaralelor, treceam pe lîngă „campusul liceal" cu cele 2 licee — al petrolului și al agriculturii. Cînd ajungem, e ora prinzului și centrul este invadat de copii cu ghiozdănele în spate. Ieșiți de la școală se îndreaptă, ca atrași de un magnet, spre vitrinele largi ale librăriei de la parterul unuia dintre nolle blocuri. După virstă, se opresc la jucării, ori asupra coperților cu cărți. Povestea acestei frumoase invazii de lăuzte ne-o descifrează șoferul nostru, pe nume Ion Fasole, „un țăran-muncitor de la c.a.p.". ? ! cel care și-a lăsat salopeta, și-a îmbrăcat costumul de duminică, urcînd într-o librărie să asculte versurile unui poet ? !

O lume nouă se instaurează la Ianca. Orașul de mîine și-a intrat în drepturi.

Fotoreportaj de
CIGI IORDACHE-ADAM
și ELENA GHERA

Fabrica de zahăr produce de 8 ani la randamentul maxim, din 100 kg sfeclă, 10 de pudră dulce.

reportaj • Flacăra

Protecția mediului ambiant

Luna pădurii în județul Buzău

Solariile pentru puieți, cu sistem de udare mecanizat, este o inițiativă și o realizare deosebită a Ocolului silvic din Fintinele

Ripele degradate și golașe din zona Căldării Drăcoaia se acoperă, prin efortul țăranilor, ostașilor și elevilor, cu peisajul ocrotitor al unei păduri de salcîm

Pentru un pădurar un puiet de pom este ca un pui de om

Pentru ca și-n vremea de mîine să putem înghina

„Ce te legeni, codrule"

Consultînd harta, oricine poate constata că județul Buzău se află la periferia arcului carpatic, întinzîndu-se de pe culmul Carpaților Orientali și pînă în Colinele Tutovei. Aproape egale ca întindere, unitățile naturale includ, așadar, munți, dealuri, podișuri și văi, conferind celor 6903 kilometri-pătrați un peisaj armonios. Zona pădurilor acoperă circa 40 la sută din această suprafață și se divide la rîndul ei în mai multe etaje — molid, fag, gorun-stejar —, care ne fac încă o dată atenți că natura are regulile ei, de care omul trebuie să țină neapărat seama.

Pădurea, aveam să aflu, este un organism complex, care trebuie cunoscut din interior, căci numai în acest mod îi poți afla toate cerințele și interveni oportun. Fugi după lemn e, de cele mai multe ori, dăunătoare și o greșeală făcută în exploatare necesită zeci de ani pentru a fi reparată. Tinînd seama de adevărul că rezerva de fond forestier se creează foarte greu, bine ar fi ca să se exploateze numai ce poate da pădurea, cum tot la fel de bine e ca aceasta să fie lăsată să se regenereze pe cale naturală.

„Preocuparea de bază a silvicultorilor băcăuani — ne-a spus inginerul Dumitrache Arhip, inspector șef al Inspectoratului Silvic Județean — este ca, prin măsuri de mai bună gospodărire și conducere a arboretelor, printr-o exploatare cît mai ingrijită, cu pierderi cît mai mici asupra regenerărilor, să se obțină o creștere continuă a suprafețelor regenerate natural, deoarece aceasta sînt mai avantajoase sub toate aspectele. Pregătirea și organizarea unei campanii de împăduriri începe, tocmai de aceea, cu cel puțin trei ani înainte, prin recoltarea semințelor de la arborn cu caractere deosebite și semănarea lor în pepiniere, de unde urmează să se asigure puieții în funcție de specile solicitate de fiecare șantier. Amplasate cît mai aproape de locurile de împădurire, pepinierele tuturor celor 14 ocoale asigură puieți vigurogi, din specile autohtone verificate în decursul anilor. Numai pentru această primăvară, bunăoară, am produs peste 7 milioane de puieți de răsinoase și foioase, din care mai mult de un milion îi putem livra altor județe. Pentru cele 1430 hectare cît se împădurește în județul Bacău, din care 895 hectare în fondul forestier și 510 în terenuri degradate, am pregătit indeosebi puieți de molid, brad, pin și larice, dar și specii valoroase de foioase, cum sînt stejarul, frasinul, paltinul, cireșul, nucul ș.a., ce au condiții prielnice de dezvoltare și, în unele ocoale, vor atinge o pondere de circa 60 la sută din suprafața plantată. Campania necesită, după cum vă puteți da seama, un volum mare de muncă, în sprijinul personalului silvic și al muncitorilor noștri permanenți venind, ca și alta dată, elevii, utecigtiș, militarii, cooperatorii, muncitorii din unitățile forestiere. Să-i urmărim, însă, chiar acolo unde ei acționează".

Însoțiți de unul din foarte buni cunoscători ai pădurilor băcăuane, inginerul șef al I.S.J. Marcel Dumitrache, ne-am deplasat mai întîi la Ocolul Silvic Traian. În pepiniera acestuia, alături de personalul silvic și de cîțiva săteni, munceau de zor trei grupuri de elevi de la școlile Traian și Prăjești, îndrumate de maistrul Pavel Gurhui și profesorii Ecaterina Ivan și Nicolae Chiritescu. Sub supravegherea tehnicianului Dumitru Niță, ei scoteau și sortau puieți de gorun, 70 000 dintre aceștia lunînd deja drumul spre zonele ce urmează a fi împădurite. Din aceeași pepinieră, după cum ne informează șeful unității, inginerul Constantin Afloreș, mai fuseseră expediați 370 000 puieți de salcîm, 15 000 de paltin de munte, 60 000 de cireș, în recoltarea lor operativă și iriere evidențiindu-se pădurarii Dumitru Vînău, Marcel Bordeianu și Aurel Iftimie, elevii Maria Ciobanu, Petrișă Ciobanu, Elena Jitaru, Carmen Vernica, Viorica Mateș, Iuliana Cazacu, Ciprian Comorașu, Paula Dămătîrcă, Iosif Lungu ș.a.

Mergînd apoi spre Lipova, aveam să ne reintîlnim cu puieții de la Trman, de data aceasta ei aflîndu-se în mîinile celor ce îi plantau în pămîntul aprioape selenar al Căldării Drăcoaia. Prin truda și migala silvicultorilor coordonați de tehnicianul principal Aurel Măginoiu, a celor 30 de cooperatori de la C.A.P. Lipova, aflați pentru a șaptea zi consecutiv la lucru, a elevilor de la școlile Lipova și Mîlcoiu, a ostașilor aflați sub comanda comunistului Vasile Radu, acești deținători puternic erodate vor deveni peste cîțiva ani de nerecunoscut. Deși nu se știe dacă vor mai avea prilejul să revină pe aceste locuri, militarii Tache Veron, Gheorghe Ionită, Emil Tescu și toți ceilalți colegi de subunitate lucrau cu dăruire și meticulozitate, împădurind pînă la acea dată 11 hectare.

Această atmosferă am întîlnit-o și la Ocolul Silvic Fintînele, după ce mai întîi am trecut printr-o fascinantă pădure de fagi, vechi de 110 ani, cu arbori drepți ca luminarea și atingînd înălțimi de zeci de metri. Gheorghe Covalciuc, inginerul șef al acestuia, a reușit să cunoască, în afertul de veac de cînd muncește aici, fiecare colțișor, experiența sa materializîndu-se și în cîteva inițiative deosebit de valoroase. În urmă cu 15 ani, de pildă, a pus la punct solurile pentru puieții de răsinoase, metodă extinsă și în alte ocoale și prin intermediul căreia se elimină pierderile cauzate de înghețurile naturale, puieții fiind mult mai viguroși încă din primul an de viață. Prin intermediul celor opt solarii modernizate, dotate cu instalații de udare ce au eliminat munca a cinci oameni, numai în această primăvară au fost puse la dispoziția pepinierei proprii 400 000 puieți de molid și larice. Aceștia vor fi replantați într-unul din cele două terenuri special amenajate și de unde, în acel moment, silvicultorii coordonați de inginerul George Brătescu, șeful de district, precum și cîteva sute de elevi de la școlile Gîrleni și Lespezi și Liceul agroindustrial Hemeiuși scoseseră circa 100 000 puieți de molid și alți 12 000 de larice. Ocolul dispune, de asemenea, de o rezervație pentru semințe de 5 600 hectare, de 45 hectare plantate, din care sînt satisfăcute atît nevoile ocolului, cît și unele cereri la export. În șantierele proprii de împăduriri de la Blăgești și Valea lui Ion, coordonate de tehnicienii Mihai Vărăreanu și Sandu Dănilă, de brigadierul Valerică Pleșănuș și inginerul, Gheorghe Oncioiu, campania era pe terminate, la cele 75 hectare adăugîndu-se alte 13, aparținînd destinatorilor de păduri de la Buhuși, Răcova, Blăgești și Filipești.

La Bacău, „Luna pădurii" a demarat, cu alte cuvinte, foarte bine. În scurt timp toate acțiunile propuse urmînd a fi finalizate.

CORNEL GALBEN

Vitrina artelor

Muzică

Sărbătoare corală

Primul concert al acestui an din ciclul „Vă place opera ?", organizat de Radioteleviziunea Română, a adus pe podiumul Studioului de concerte din str. Nuferilor – două strălucite ansambluri: corurile și orchestrele simfonice ale Ansamblului „Doina", al M.A.N. și ale R.T.V. Mărturisim, citind tematica programului anunțat cu titlul „Coruri din opere" și văzind înserate doar cîteva capete de afiș, am avut rețineri atît pentru conținut cît și în ceea ce privește calitatea execuției ; căci, să asculți 22 de lucrări corale, toate fiind scene din opere, au o chiar obișnuit, oricît ai iubi genul muzical-dramatic ; apoi, se știe, oricît ar fi de dotat interpretul, tot obosește după cîteva arii, dar atunci la cazul cînd ai de a face cu un cor care cîntă 70 de minute și mai bine... Din fericire și spre satisfacția numerosului și receptivului public, temerile acestea au fost spulberate tocmai prin pregătirea de excepție a celor două ansambluri, care le-a permis prestații fără cusur. De aceea, înainte de toate, laudă corurilor, conducătorilor lor, Gheorghe Popescu și Aurel Grigoraș, precum și dirijorilor serii, Sergiu Eremia și, respectiv, Paul Popescu, amîndoi artiști cu nume de rezonanță în muzica românească, cunoscuți ca pătimași în dragostea lor față de genul liric!

O paralelă între cele două formații — deși imposibilă, la prima vedere, între un cor bărbătesc și un cor mixt — este totuși lesne de făcut. Să amintim aici faptul că, în afara preocupărilor lor obișnuite, ansamblul „Doina" a prezentat — în timp — printre altele, oratoriile „Tudor Vladimirescu", de Gheorghe Dumitrescu și „Horia", de Alfred Mendelsohn, ambele în primă audiție absolută ; că formația similară a R.T.V. cîntă anual 30 de prime audiții din creația românească, în afara sutelor de minute înregistrate ca sarcină de serviciu ; că masivitatea corului bărbătesc a fost contrastantă cu delicatețea corului mixt, dar că ele s-au completat de minune în final, cînd s-au reunit interpretînd celebrele coruri din operele **Nabucco** de Verdi și **Mireasa vîndută** de Smetana, devenite astăzi aproape șlagăre ; că ritmica, frazarea și nuanțarea, atît de greu de obținut din partea unui ansamblu numeros, au constituit calități de excepție observate, mai ales, în **Corul vînătorilor**, din opera **Freischütz** de Weber, **Corul soldaților**, din opera **Faust**, de Gounod și cor din opera **Sadko**, de N.A. Rimski-Korsakov (o adevărată lecție de construcție vocal simfonică !) și, pe deasupra cîntate de coriștii din ansamblul „Doina" în limbile originale ale lucrărilor, adică în germană, franceză și rusă ; iar vizavi, frumusețea glasurilor coriștelor reliefate în **Corul fetelor** din opera **Evghenî Oneghin**, de Ceaikovski, alături de vocile bine timbrate ale bărbaților — **Corul țăranilor**, din **Cavaleria Rusticana**, de Mascagni, au culminat cu celebrul **Cor al invitaților**, din opera **Tannhauser**, de Wagner, atît de dificil în ceea ce privește țesătura vocală, acutele și dimensiunile sale... Și nu vom omite, desigur, din cadrul acestei paralele, grija deosebită manifestată de ambele formații față de creația autohtonă, ele interpretînd pagini reprezentative din operele **Bălcescu** și **Ion Vodă cel Viteaz**, de Cornel Trăilescu și, respectiv, Gheorghe Dumitrescu, marcîndu-se în acest mod, încă o dată, diversitatea de scriitură și concepție a compozitorilor noștri.

În sfîrșit, continuînd această paralelă imaginară, vom arăta că ambele colective au beneficiat de aportul mai multor invitați. Dacă **Roade**-ul lui Mephisto din opera **Faust**, de Gounod, a fost interpretat de Pompei Hărășteanu la scara unor înalte culmi artistice, dacă aria din opera **Fiica Regimentului**, de Donizetti, ne-a relevat o formă de zile mari a Siminel Ivan, dacă Mioara Diaconu-Popa și-a dovedit alesele sale însușiri, chiar într-o interpretare mai ciudată, în aria lui Cio-Cio-San, din opera **Madame Butterfly**, de Puccini, dacă Mircea Moisa, solist al Operei Române din Cluj-Napoca, ne-a etalat în romantica arie a Bătrînului, din opera **Aleko**, de Rahmaninov, calitățile vocii sale pline, de bas profund, dacă baritonul Dan Șerbac ne-a încîntat — așa cum o face mereu — oferindu-ne aria Pescator, din opera **Giocconda** de Ponchielli și dacă soprana Sanda Șandru a demonstrat prin aria din **Suor Angelica**, de Puccini, că susținerea unor roluri pe marile scene ale lumii, în calitate de prim solistă, nu constituie un fapt întîmplător, toate acestea au fost momente pline de emoție artistică, dar — totuși — așteptate. Surprinzătoare și bine venite au fost însă aparițiile unor soliști mai puțin „rulați" în asemenea concerte, ca Elena Gaja Muntean, mezzosoprană cu un timbru excepțional, Alexandru Moisiuc, bas înalt dotat cu o fină muzicalitate și o dicțiune impecabilă, tenorul Ion Pojar, care posedă acute strălucitoare, precum și Veronica Ionescu, mezzosoprană cu timbru de „falcon", voce curată și penetrantă întîlnită însă, în special, în cadrul concertelor susținute cu Ansamblul „Doina".

Ce am mai dori ? Ca în viitor, în cadrul concertelor susținute în sălile anume construite și avînd deci o acustică perfectă, să se renunțe la amplificarea corurilor, obicei ciudat și practicat în ultima vreme, care strică raportul sonor corect dintre aparatul vocal și cel instrumental; să ne mai reîntîlnim cu orchestra simfonică a Ansamblului „Doina", apariție rară în manifestări de acest fel, formație care a constituit o altă veritabilă surpriză a serii ; să reascultăm orchestra simfonică a R.T.V. în aceeași bună formă de concert și în alte ocazii similare ; iar în final, să mai avem ocazia de a participa și la alte spectacole tot atît de bine concepute, minuțios organizate și cu o prezentare atît de profesional făcută, de către realizatoarea, Luminița Constantinescu, o adevărată specialistă a genului !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Teatru

Actualitatea clasicilor

Fac parte dintre acei care cred că respectul față de operamarilor clasici nu se confundă cu respectul subordonator față de fiecare cuvînt, față de fiecare virgulă a lor, ci dimpotrivă, se manifestă mai cu seamă cînd se pretinde și se încearcă actualizarea lor, traducerea lor în termenii și problemele zilelor noastre. Disputa dintre cele două tabere s-a mai purtat și se poartă încă, inclusiv pe terenul fenomenului teatral, și faptul e la urma urmei constructiv. Astfel se face că mă exprim în favoarea spectacolului lui Mihai Măniuțiu cu **Burghezul gentilom** de Molière de la Teatrul Național din Cluj-Napoca. Accept în consecință ideea de a-l transforma pe Monsieur Jourdin dintr-un biet ridicul într-o victimă a maniei grandorii care-l duce spre un delir absurd al puterii nefondate, în contextul căruia antrenează și-i menține pe cei din jurul său. Evoluția la care regizorul își supune personajul e spectaculoasă și, mai mult decît comică, sarcastică și chiar tristă.

Mai mult, în recenta premieră Mihai Măniuțiu își consolidează un stil propriu, care, dacă nu a dat roade în **Macbeth**, a reușit pe deplin în **Imblînzirea scorpiei**. O caracteristică a acestui stil este dizolvarea și extinderea universală a spațiului și timpului. Cu alte cuvinte, față de unitățile de timp și spațiu clasiciste, el practică moderna relativizare a lor. Bineînțeles, timpul este deopotrivă cel din epocă și cel de azi, într-o corespondență exactă, iar lumea spațială este largă. Profitîndu-se de exemplaritatea unor școli (cea de canto — italiană, cea rusă — de balet, cea chineză — de filosofie, cea germană — de război), profesorii lui Jourdin se adună din toate colțurile lumii. De fapt Molière însuși aducea în piesa sa un falș turc, un spaniol, un italian. Dacă mai ținem seama și de faptul că piesa a fost concepută inițial și ca balet (pe muzică de Lully), nu va trebui să ne mai surprindă scenele de muzical, de break-dance la care recurge regia pentru a diversifica la maximum atmosfera scenică. Și se mai întîmplă și alte lucruri pe scena generoasă, unele, poate, mai puțin inspirate, în contra convențiilor însă, pentru că toate par a fi supuse dizolvării, în afară de aceea a decorului (un rococo fanat, bine gîndit de T. Th. Ciupe). Costumele insele, gîndite în spiritul scenei de Dorina Elena Șorțan, sînt adaptate mai mult la cuvinte decît la epoci, ca de altfel și gesturile, mișcările actorilor. În această direcție Mihai Măniuțiu staționează prea mult (veche meteahnă a stilului său de lucru) în teorie, provocînd (nu însă doar din vina lui) o ruptură vizibilă, chiar dacă nu neapărat deranjantă a spectacolului. Interpreții se împart în două grupe distincte : Anton Tauf, Catrinel Dumitrescu, Marius Bodochi, Maria Munteanu, Radu Amzulescu, Petre Băcioiu, Gelu Bogdan Ivașcu, Miriam Cuibuș, Radu Amzulescu și Tiberiu Popa fac, fiecare după posibilități, jocul modernizării plesci, inventînd, interpretînd cuvîntul scenic. În timp ce Melania Ursu, George Gherasim, Mariana Popovici și Eugen Nagy joacă după tipicul „comediei franceze" (ne-am reamintit fidelitatea importantei instituții pariziene în conservarea spiritului lui Molière). Interesant este faptul că, deși interpretează corect și cu profesionalitate, acești actori devin nepermis de stersi tocmai din cauza neadaptării lor la „aerul" mobil al spectacolului. Situația se reține drept argument pentru intenția regiei, în favoarea ei (paradoxal, deoarece dăunează unității scenice).

Greul spectacolului cade pe umerii lui Anton Tauf, acest actor de dramă care, după succesul de comedie înregistrat în **Imblînzirea scorpiei**, pare a se dedica acestui nou gen, într-o manieră personală, filtrată prin cinism și grotesc. Și de această dată actorul depune un efort nemăsurat, încercînd să exploateze fiecare sansă de teatralitate pe care i-o oferă textul sau concepția regizorală. Se dăruie pînă la epuizare sensului major al spectacolului și reușește să capteze atenția publicului, covingîndu-l de realitatea interpretării sale. Pentru Anton Tauf domnul Jourdin devine încă un rol de referință. Foarte bun este și tînărul Radu Amzulescu, în rolul dublu al profesorului de scrimă (cu accente germanice) și al lui Covielle. Împreună cu Marius Bodochi realizează un cuplu tinerese, vioi, sportiv. Maria Munteanu (Nicole, aubreta) și Petre Băcioiu (profesorul de muzică) se desfășoară pe linia generală a spectacolului. O creație aparte semnează Gelu Bogdan Ivașcu (profesorul de filozofie), șarjînd pe baza unei chinezerii bine înțelese Miriam Cuibuș, ca de obicei mobilă, ferventă, își exagerează totuși mișcarea (profesorul de dans). Inspirat este rolul mut al pianistului Tiberiu Popa.

VALENTIN TAȘCU ■

Gala tinerilor actori

Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația Oamenilor de Artă din instituțiile teatrale și muzicale, organizează în perioada 16—21 iulie 1988 cea de-a VI-a ediție a Galei tinerilor actori.

La manifestare pot participa : actori profesioniști în vîrstă de pînă la 35 de ani cu recitaluri individuale sau de grup (cel mult trei persoane), studenți de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică București și Institutul de teatru din Tg. Mureș cu recitaluri individuale, recitaluri de grup și spectacole.

Creator de școală

(Urmare din pag. 9)

fesionale, devine profesor de „belearte". Timp de trei decenii, Julius Podlipny a fost maestrul a numeroase promoții de pictori, care știu să-i evoce metoda didactică în termenii cei mai afectuoși : un dascăl luminat și drept, al cărui merit excepțional rămîne acela că și-a cultivat personalitatea ajutîndu-i pe studenți să și-o descopere pe a lor. Unul din cei mai interesanți novatori din arta românească a inovat cu o discreție ce trebuie să ne atragă atenția asupra sensului însuși al noutății : Julius Podlipny n-a produs idei artistice revoluționare, cu toate acestea efectul imaginilor semnate de el e radical. E greu să-ți dai seama din ce se alege taina obsedantă a desenului de o simplitate maximă, dar că e vorba de o taina n-ai nici o îndoială.

Cu ani în urmă, după ce m-am pătruns de farmecul atît de special al graficii lui Julius Podlipny, am mers la Timișoara să-l cunosc pe artist și am petrecut cîteva ceasuri în preajma unui om integrat parcă în universul creației proprii, un univers de simțăminte delicate, de penumbre și străluminări neașteptate. Am fost urmărit în permanență de gîndul că Julius Podlipny ar putea fi unul din contemporanii a căror importanță nu o realizăm în totul, că ignorăm unele probleme de fond, ale școlii românești, excelați de chestiuni mărunte ale formei. Din care pricină rămîn în planul al doilea al interesului public artiști precum Alexandru Phoebus. Lascăr Vorel ori, mai aproape de noi, Viorel Huși și Ion Lucian Murnu.

Sărbătorind demna și dirza senectute a solitarului maestru bănățean, o facem cu sentimentul că aniversăm o veritabilă școală artistică, școala numită Julius Podlipny.

La Opera română

● Baletul lui Ludwig Minkus, **Don Quijote**, figurează pe afișul Operei bucureștene în ziua de vineri 8 aprilie, la ora 18. În distribuție : Cristina Teodorescu-Palade, Laurențiu Guinea, Nicolae Deneș, Florin Mateescu, Maria Cumbari, Mihai Tugearu ș.a. La pupitru, Carol Litvin.

● Simbătă 9 aprilie (ora 18), opereta wagneriană **Olandezul zburător** cu Nicolae Urdăreanu, Cornelia Pop (debut în rolul Senta), Pompei Hărășteanu, Constantin Ene, Veronica Gîrbu, Nicolae Bratu. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Baletele **Petrică și lupul** pe muzica lui Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, ambele în regia și coregrafia Alexei Mezincescu, constituie matineul pentru elevi de duminică 10 aprilie (ora 11). În distribuție : Gabriel Opincaru, Beatrice Bleonț, Laurențiu Guinea, Mihaela Tigănuș, Doina Acsinte.

● Soprana Eugenia Moldoveanu în Violetta Valéry, tenorul Ionel Voineag în Alfredo și baritonul Emil Iurașcu în Germont sînt principalii interpreți din **Traviata** de duminică 10 aprilie (spectacolul de la ora 18). Dirijează, Carol Litvin.

● Tot din repertoriul verdian, marți 12 aprilie (ora 18), **Aida**. În conducerea muzicală a dirijorului Constantin Petrovici, își vor da concursul : Sanda Șandru (Aida), Lucia Cicoară-Drăgan (Amneris), Constantin Ene (Radames), Nicolae Urziceanu (Amonasro), Alexandru

Compozitoarea Liana Alexandra

Moisiuc (Regele), Adrian Ștefănescu (Ramfis), Elena Simionescu (Marea preoteasă), Nicolae Bratu (Mesagerul). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Cu Victoria Bezetti în Cio Cio San și Gabriel Năstase în Pinkerton, miercuri, 13 aprilie, la ora 18, **Madame Butterfly** de Puccini. Dirijor : Lucian Anca.

● Aflat la cîteva spectacole după premieră, baletul **Femeia îndărătnică**, în regia și coregrafia lui Ioan Tugearu, va fi prezentat joi 14 aprilie, ora 18. În rolurile principale figurează : Irina Roșca, Mirela Simniceanu, Ioan Tugearu, Nicolae Deneș.

A apărut „Magazin istoric" Nr. 4

Din sumar : Contribuții la o istorie a patriotismului. Transilvania în conștiința națională a românilor în secolul XVIII ● Mărturii inedite pentru o operă politică și culturală de cinci veacuri : 20 000 documente românești la Athos ● Comori de cultură și artă românească în colecțiile Bibliotecii Naționale din Viena ● Cumpăt bun și judecată dreaptă în evul mediu românesc ; educația și instrucția spre binele patriei ● Mișcarea socialistă românească și răscoala țăranilor din 1888 ● Constantin Dobrescu-Argeș – luptător pentru emancipareа țăranilor ● Cronici de familii — Bălăcenii ● Nestăvilitul dor de unitate al poporului român ; însemnări memorialistice din vremea lui Al. I. Cuza ● Pe urmele strămoșilor ● 1253–1255. - O călătorie în Imperiul mongol ● „Istoria unei îndelungate iubiri" : Prof. univ. Claude-Albert Colliard despre relații româno-iraneze ● În București, acum 50 ani ● Confesiunea unui procuror de la Nürenberg ● Itinerar istoric pe Valea Oltului ● Corespondență secretă Casa Albă–Downing Street 10 în 1939-1945.

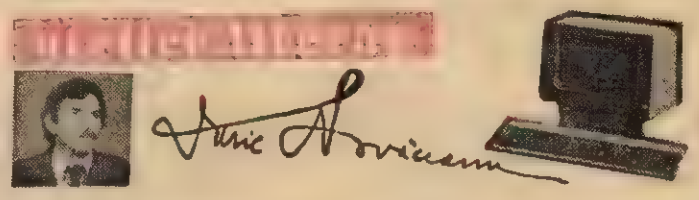

Treptat și pe nesimțite, „Atelierul literar" a început să devină neîncăpător. De la o săptămînă la alta, numărul participanților crește mereu și, implicit, au sporit și orele de program. Nedumerit, computerul deschide și parcurge cu răbdare toată corespondența, încărcîndu-și circuitele cu mici bucurii și multă insatisfacție. Insatisfacție, mai ales, atunci cînd din pătratul hîrtiei nu palpită nici un fel de fior. Insatisfacție, de-asemenea, din pricina caligrafiei, uneori imposibilă, și a indisciplinei vroite a unora dintre colaboratori care uită să-și treacă numele și adresa ca expeditori și nu-și mărturisesc nici în ruptul capului minimul de date personale, absolut necesare pentru stabilirea dialogului. L-am consolat, asigurîndu-l că pe viitor plicurile acestea nu se vor mai deschide.

Există, așa cum am spus, și unele bucurii. Însăși aglomerația de acum e un motiv de bucurie : înseamnă că se scrie multă poezie (cel puțin cantitativ) și mai înseamnă că modul în care computerul parcurge și interpretează ceea ce se scrie nu supără prea mult. Firește, se aud și cîteva proteste privind duritatea și ironia unora din răspunsuri. Sînt tot motive de bucurie.

Dar mai există o bucurie și mai mare, satisfacția de acum : aceea că în foarte multe plicuri care intră în „Atelier" se află voci tinere și foarte tinere. Voci cristaline, curate, frumoase chiar și cînd dau năvală, încercînd să ia cu asalt spațiul „Atelierului". Elevi și, mai ales, eleve ; dar și tineri care lucrează în cele mai diferite profesii, responsabili de drumul pe care merg.

Un timp, computerul a marcat cu un E roșu unele din aceste plicuri și le-a pus de-o parte, rezervîndu-și o lectură mai atentă decît de obicei. Sigur, pușlimea a descoperit de la început că, de fapt, nu există nici un fel de „computer, ci doar o convenție, și a intrat perfect în joc, tratîndu-l cu afecțiune. Sensibil, computerul îi mulțumește și o asigură de reciprocă.

Cu asta, însă, de-abia începem : plicurile marcate cu E conțin fără excepție, poeme frumoase. Frumoase prin universul lor, prin sinceritatea rostirii, prin conținutul de idei, pînă și prin neliniștea lor. Nu există șovăială în fața cuvîntului, nici reticență în mărturisirea sentimentelor. Fetele, în majoritatea lor, își cîntă primele iubiri și primele așteptări. Băieții sînt mai rezervați (unii), dar și mai diverși în alegerea temelor. O foarte timpurie înclinație spre f i l o z o f i e emoționează computerul, aprecîind că de aici se poate naște o poezie frumoasă în viitor. capabilă de multe surprize.

De prisos să spunem că toate aceste plicuri au expeditor (rare pseudonime) și sînt însoțite de mici autobiografii. De-altfel, unele dintre ele au și fost prezentate în spațiul „Atelierului". Majoritatea a rămas, însă, fără răspuns. Pînă în clipa de față, cînd încercăm s-o facem într-o singură „ședință de atelier". Pentru că dincolo de calitățile menționate mai sus, poemele acestea își au și neîmplinirile lor. Unele firești, altele explicabile, cîteva motivate. Tocmai de aceea și lectura a fost mai atentă.

Neîmplinirile vin, în primul rînd, din partea calității rostirii, adică a realizării lor artistice. Emoția poetică palpită peste tot, în fiecare silabă, încercînd să se rotunjească, dar rămîne prea adesea la jumătatea drumului : cuvintele sînt aliniate stîngaci și nu o pot desăvîrși. Starea sentimentală și contemplativă (tinerii știu, intuitiv, că în poezie sentimentul e nu numai trăit, ci și contemplat), care declanșează zicerea nu beneficiază mereu de o bună organizare și, mai ales, de o alegere pe măsură a limbajului, materie care înaintează indisciplinată, cu puțin apel la uzul simbolic al obiectelor, cu puține imagini, mai ales cu puține metafore. Tinerii poeți par fascinați de poezia colocvială, directă, fără prea multe podoabe și fără canoane clasice. Ritmul, rima, cantitatea silabelor, curba accentelor, muzicalitatea etc., nu interesează prea mult.

În sfîrșit, fiindcă tot am intrat în teritoriul atît de delicat și de complex al laboratorului poetic, computerul e surprins și de puținătatea modelelor : influențele vin, cele mai multe, de la o poezie care nu oferă modele, cultivată, poate prea des, în revistele noastre. Se aude Eminescu, destul de puțin, se deslușește, din cînd în cînd, Coșbuc, rar Bolintineanu, și nu prea se văd Arghezi (e și greu...), sau Blaga (un punct pentru Ella Grigorescu, din Iași), cel care a tutelat atîtea vîrste și generații.

Evident, e o problemă de lectură, dar și de îndrumare. Cine simte chemarea cîntecului, oricum citește să se dumirească, dar poate că nu știe să-și aleagă întotdeauna poeții, români și străini, care să-i răspundă nedumeririlor lui. Îndrumarea, pe cît ne dăm seama, e foarte plăpîndă și motivele, începînd cu programa școlară, sînt numeroase și nu vor fi discutate aici și acum. Profesorii, în pasiunea lor pentru literatura română, ar reuși, poate, să facă mai mult. Mai mult chiar decît am dori noi s-o facem, nefiind o revistă de profil care să li se adreseze numai celor tineri. Noi, atît cît vom fi în stare (o despărțire se va produce cîndva), vom încerca să-i reținem în „Atelier", supunîndu-i, inevitabil, acelorași exigențe stabilite inițial. Un tratament mai blînd nu-i posibil decît în revistele dedicate lor.

Dar, în lectura sa mai atentă decît de obicei, computerul a mai reținut foarte multe date. Inexplicabilă (pînă la un punct) i s-a părut, de exemplu, slaba prezență a naturii. Puține flori, puțini arbori, prea puține rîuri — curios, apele tinerilor poeți nu curg, sînt mai ales lacuri și mări —, ici colo un fir de iarbă și o aripă de pasăre. Plouă și ninge mult în aceste poeme, frunzele cad mereu și aproape nu înverzesc niciodată. Poate și din cauza anotimpului pe care-l străbatem acum. Dar una din trăsăturile fundamentale ale poeziei noastre rămîne comunionea ei cu natura și absența de acum poate fi motiv de meditație. Sigur, nu dorim pasteluri, dar dorim o prezență mai puternică : natura e și timp și spațiu și, cum s-a mai observat, numai acolo unde sufletul se întîlnește cu ea se naște adevărata artă.

Mai reține computerul o ușoară aplecare spre tristețe, E mai degrabă o poză. Dar poate că tinerii aceștia au aflat că tristețea e unul din sentimentele cele mai sincere, multe altele fiind, sau puțînd fi, false. Melancolia lor are izvoare peste tot, dar se despletește tonic fragilă, și nu face rău.

Nu am epuizat, prin cele spuse pînă aici, toate „defectele" tinerelor și tinerilor poeți. Observăm însă că al patrulea perete al „Atelierului" e foarte aproape și ne simțim datori să reținem și calitățile lor, mărturisite, dar nu și ilustrate. Unele dintre acestea pot deveni motive de invidie pentru poeții consacrați. O voce care a surprins computerul vine de la Botoșani (e firesc), se numește Edward Cristian și e foarte exigent cu sine, dar se rostește cu dezinvoltură : „Tu, impas / căzut pe clanța / unei uși întredeschise..." **(Negîndire)** sau : „Ea e o lebădă de culoarea nisipului / pe care culoarea a făcut-o / să se confunde cu acesta. / Acum e o lebădă de nisip / ce trebuie să treacă / dintr-o parte în alta / a clepsidrei cu dragoste.../ **(Irene)**. Cristian pare să fi descoperit singur funcția realității în poezie și nu păstrează secretul : „M-am trezit că mint / pentru a crea în interior / realitatea dorită de mine..." **(Pendulare)** și poate că e bine să-i dăm curaj să zboare chiar și mai departe decît o facem acum.

Din aceeași geografie, mai exact, de la Suceava, Ella Goma ne avertizează cu toată inocența : „Poemele mele aduc / anotimpuri / pe care nu le veți vedea / niciodată". Nu se cade s-o întrebăm de unde știe.

Cel de al patrulea perete al „Atelierului" ne obligă să ne oprim aici cu exemplificările. Nu înainte de a observa că tinerii aceștia „flămînzi de sentimente" (Motoroiu Nicoleta, Sinaia) se dovedesc foarte conștienți că păsesc „de pe un veac pe altul / ca un copil blajin ce joacă șotron" (Angela Susanu, Galați) și poate că nu-i bine să-i judecăm cu prea multă severitate. Cu ironie, Agnes Cojocaru, tot din Botoșani, ne și admonestează : „După cum vedeți, folosesc mai mult imperfectul. Din păcate, la dumneavoastră totul e „imperfect", iar „mai mult ca perfect" nici nu există". Există, dar numai în gramatică.

Reținem mai jos numele cîtorva din tinerii care ne-au obligat acestei ședințe de atelier, în iluzia că ne vor auzi și ne vor înțelege nu numai ei. Iar în „Atelierul" următor vom reține și cîteva poeme. **Zavera Laura** — Cernica ; **Stelian Spiridon** — Cluj-Napoca ; **Erosa Manole** — Timișoara ; **Petria Dacia** — Craiova ; **Marcu Costinel Sebastian** — Craiova ; **Filip Daniela** — Pașcani ; **Ion C. Viorel** — Mediaș ; **Găină Marian** — Giurgiu ; **Necula Cătălin** — Buzău, **Macsim Robert** — Roman ; **Andrea Mavrodin** — Iași ; **Mihai Violeta Eugenia** — București ; **Bercan Camelia** — Costești, Argeș ; **Ghiță Laurențiu** — Agnita ; **Oksana Rus** — Roman ; **Tătaru Liliana** — Bacău ; **Sorina Stănescu** — Pitești ; **Stoica Ovidiu** — Cîmpina ; **Sima Valeria** — București ; **Cora Evy** — Brașov ; etc. etc.

DARIE NOVĂCEANU ■

ANGELA MOLDOVAN :

(Urmare din pag. 9)

zentativă" (știam ce vrea să spună ; statura mea...). În schimb, aveam să fiu reprezentativă, la scurtă vreme, pentru Ansamblul „Ciocîrlia". Cu el aveam să fac primul turneu internațional (în Bulgaria), cîntînd muzică de operă : aria „Ciocio-san", aria din „Ana Lugojana", de Filaret Barbu și „La oglindă", o prelucrare după George Coșbuc. Paradoxul a vrut ca următorul turneu, la Moscova, să-l fac cu... Dinu Stelian. Era vorba de Festivalul tineretului, la care mi s-a întîmplat să primesc „Marele Premiu" și să „cresc" pe dată în ochii maestrului : ba mai mult, să-mi propună angajarea, ceea ce firește, am refuzat. Colaboratori însă am rămas.

— Vă amintiți ce-ați cîntat la acel festival ?

— Pe lîngă repertoriul meu moldovenesc, am cîntat acel „Cîntec de bucium", de care vă spuneam, și „Aseară vîntul bătea", auzit de asemenea în Ardeal. Aici poate fi momentul să vă povestesc nostimada cu acel cîntec al meu, pur moldovenesc, „Mărioară de la munte". La Moscova, fuseserăm cazați într-un fel de orășel al festivalului, înțesat de difuzoare, prin care se transmiteau, non-stop, cîntece ale participanților. Un difuzor fusese montat sub fereastra mea. Așa se face că ajungea la mine, de cîteva ori pe zi, cîntecul „Mărioară de la munte", difuzat cu frenezie de organizatorii noștri. Cum mie cîntecul începuse să nu-mi mai placă (îl simțeam influențat de stilul „Belcanto"), m-am dus, într-una din zile, la stația de transmisie și i-am rugat pe băieții de acolo să-mi dea puțin discul, un disc de ebonită, pe care fusese imprimat. Ei mi l-au dat, eu l-am făcut scăpat din mîini și discul s-a făcut țăndări. Vă închipuiți, mi-am cerut mii de scuze, mă văicăream, cînd unul din băieți a sărit să mă consoleze : „Nu vă faceți probleme, avem lăzi întregi !". Ironie a sorții. Iar acum nu mai am, în casă, nici un exemplar...

— Aveți, însă, desigur, alte discuri, ulterioare.

— Nu prea multe ! N-am fost o răsfățată a instituției care le emite și, cum e mai comod să-mi adresez mie un repros, nici eu n-am fost prea insistentă. Așa se face că o mulțime din cîntecele mele circulate au rămas pe dinafară.

— Exemplificați ?

— „Cine stă posomorită", „Am un hade tinerel", „Mă gătuam sara de nuntă", „Ia-mi, tăicuță, papucei" și... să mă opresc !

— Toate, din același vatră a copilăriei ?

— În general, din Nordul Moldovei. Regula mea a fost și este să-mi culeg cîntecele din sursă directă, de la oameni din popor, așa-zișii informatori. La unii dintre ei am tot revenit, de-a lungul anilor, mi i-am făcut prieteni. M-am întors, cu diferite turnee, în satele lor, am cîntat în fața lor cîntecele pe care mi le-au dăruit. Am în minte Delenii, un sat mic de lîngă Hîrlău, în care oameni cu suflet mare țineau cîntecul și jocul la loc de cinste. Veneau să cînte, într-un cor al sătului, țărani care-și lăsau în tinda căminului coasa ori sapa ; veneau la horă, să joace după muzica unui taraf al lor. Miracolul se petrecea cînd lipsea cîte un instrumentist. O femeie, o țărancă, dotată cu extraordinare calități vocale, imita atunci instrumentul care lipsea : trompetă, vioară sau altceva. Elena Găină — așa se numea țărancа — nu era doar o virtuoasă vocal, ci și deținătoarea unui adevărat tezaur de melodii vechi, din care am avut norocul de a culege cîteva.

Îmi plăcea mult un cîntec al ei, cu rezerva că era cîntat de femei din perspectiva bărbatului : „Ilenuțo, fa". N-am fost și nu pot fi de acord cu o astfel de substituire în cîntec, nu poți convinge spectatorul împrumutînd stări sufletești. Am preluat totuși cîntecul, schimbîndu-i titlul în „Frunzuliță și-o pară" (de fapt, primul vers !) și în loc de „Ilenuțo, fa", am zis „Măi, bădiță, măi", păstrînd în rest textul cîntecului, de o rară frumusețe : „Frunzuliță și-o pară / Măi bădiță, măi, / I-o zis maica lui taica / Să-ngrădească ograda / Să nu poți intra în ea /.../ Ș-o făcut un gard frumos / Nici prea nalt și nici prea jos / Numai din lemn de cireș / Ca să vii la noi mai des".

— Să înțelegem deci că interpretul de folclor muzical poate interveni în materialul cules, spre a-l face să i se potrivească ?

— Firește. Nu poți prelua totul cum auzi. Purtate din gură-n gură, unele versuri se denaturează (în vreme ce altele se îmbogățesc), mai pierd cîte o silabă... În același spirit, ai voie atunci, dacă nu chiar datoria, să le cizelezi. Ideal este ca intervenția să se facă pe nesimțite, cu finețe și talent. Și, desigur, cu condiția să cunoști foarte bine zona folclorică respectivă, felul de a fi, de a gîndi și a simți, al acelor oameni, care-ți devin informatori.

Nu poți neglija, ca interpret de folclor, nici culegerile „autorizate", ale unor specialiști. Așa există, pentru Bucovina, de pildă, culegerile lui Al. Prichici. Din această sursă, eu cunoșteam un cîntec, „Mi-am făcut cămeșă nouă". Umblînd prin Cîmpulung Moldovenesc, am dat, într-o bună zi, peste un atelier de cojocărie. Fascinată de iscusința meșterilor, de bogăția și coloritul modelelor, mi-am comandat și eu o bundiță specifică zonei. Cînd am ajuns s-o îmbrac, m-am pomenit cîntîndu-mi bucuria ieșită din comun. Și în loc de „cămeșă nouă", spuneam „bundiță nouă", așa cum orice anonim posesor al ei ar fi spus. Adaptam textul, pur și simplu, la plăcerea legitimă de a mă simți îmbrăcată ca oamenii acelor locuri, din care izvorau cîntecele mele.

— Așa s-a născut deci „șlagărul" Angelei Moldovan, „Mi-am făcut bundiță nouă ?"

— Așa. A fost un cîntec pe care l-am cîntat, din tot sufletul, ani la rînd...

— Nu-l mai cîntați ?

— În ultima vreme, am vrut să-l scot din repertoriu, socotind că nu mă mai prinde, deși publicul mi-l cere intens. Sînt de principiul că trebuie să cîntăm numai și numai lucruri crezute de publicul spectator. Iar ca să fii crezut, e nevoie ca tot ce cînți să corespundă felului tău de exprimare și înfățișării fizice. Figura mea copilărească mi-a permis să abordez cîntece vesele, cu texte hazlii, să umblu la ghiduși. Cît mi-a permis.

— Aș întreba-o pe Angela Moldovan-artista emerită (de la o vîrstă la care atîția alții abia — dacă — intră în atenție !), pe Angela Moldovan-profesoara (ani la rînd, a Școlii de artă populară din București), în sfîrșit, pe cîntăreața experimentată care este, cum nu e bine să se aducă în scenă cîntecul nostru popular. De ce anume să se ferească tinerii interpreți ?

— E mai ușor să vezi și să spui cum nu e bine, și la asta se pricep mai mulți. Eu am să spun doar ce mă întristează pe mine. De pildă, uneori se uită (ori nu se știe) că impresia de autenticitate nu vine numai dinspre text sau numai dinspre melodie, ci implică întreaga apariție, pe scenă, a interpretului. Contează gesturile, zîmbetul, costumul. A fi expresiv e mult mai mult decît a fi telegenic. Mă supără imobilitatea feței unora (vai, să nu fac riduri !), care frustrează cîntecul de trăire. Se cîntă parcă prea des pe fond de zîmbet cîntece a căror substanță stinsă nostalgia, dorul, durerea despărțirii. În egală măsură îmi displace teatralismul, schimonosirea feței, fuguirea buzelor. Să nu mai spun că destui soliști cîntă pentru a-și etala vocea sau dantura, nicidecum pentru a aduce în scenă stări sufletești care au generat acel cîntec. Lăsînd la o parte că nu se respectă adesea intrările muzicale specifice anumitor zone ceea ce denotă carențe în pregătirea profesională a interpreților și lipsă de coordonare din partea instructorilor, a specialiștilor care i-au girat.

Ce să mai zic de portul ostentativ „autentic" : sînt la modă cămășile violent colorate (departe de gustul și de bunul simț al poporului), cu trandafiri și cu păuni, la bărbați, apoi tot felul de năframe, de broboade puse fără noimă (pe capetele fetelor), cocuri uriașe în care se înfig bizare coroniță și buchețele de flori, la întîmplare. Mă opresc aici, ajunge...

— De acord. Spuneți-ne ceva despre romanță. Cum v-ați apropiat (și) acest gen, pe care-l onorați, cîntînd și compunînd romanțe ?

— Eu simt romanța ca fiind foarte aproape de cîntecul popular, în ciuda faptului că are, de regulă, un autor. Zic de regulă, pentru că unora dintre cele mai îndrăgite romanțe ale noastre abia dacă le mai știm autorul, tindem să le socotim folclor. Accesibilitatea versurilor, structura tipică (strofe alternate cu unități care se repetă) fac casă bună cu zestrea ei sentimentală. O romanță se cîntă deci nu pentru a „demonstra" calități vocale, ci pentru a emționa, a transpune sufletește, prin căldura glasului și prin alte particularități ale expresiei.

— Pe cînd discul cu romanțe al Angelei Moldovan ?

— Întrebați „Electrecordul". Romanțele există... Sau, mai bine, nu-l întrebați. S-ar putea să fie ocupat cu al nu știu cîtelea disc al vreunui preferat care umple sălile de ...strigăte !

— Apropo de săli, v-am auzit și v-am văzut nu de mult pe scena unui cămin cultural, din Plopenii Sucevei... Cum se explică ?

— Eram într-unul din obișnuitele mele turnee prin Moldova (ba chiar și prin restul țării), cu orchestra „Plaiurile Bistriței", de la Bacău, dirijată de George Sîrbu. În 1986 am făcut, numai cu această orchestră, 16 turnee prin localități moldave. În plus, colaborez cu „Rapsozii Botoșanilor", cu ansambluri și orchestre din Banat și din Ardeal, din Dobrogea și din Oltenia. Îmi place să revăd, după ani, sate prin care am mai cîntat, să descopăr frumusețe în altele, pe care nu le-am mai văzut. Să culeg din ochii oamenilor bucuria de a trăi prin Cîntec, de a-l reprimi acolo, de unde el plecase.

Din nou despre „COMPLEXUL VICIOS“ (I)

În 1982, la Lugoj, titlul de președinte fondator al tinerei Academii internaționale „Ștefan Odobleja“ avea să fie încredințat profesorului Paul Postelnicu, cunoscut și recunoscut pentru activitatea sa de așa zis precursor în domeniul cibernetici. De fapt — și din păcate, sîntem în măsură să o spunem abia azi, după trei ani de la moartea fulgerătoare a savantului — meritele acestuia nu sînt numai ale unui precursor, așa cum a fost considerat și în țara noastră, ci cele ale unuia din fondatorii de drept și de fapt ai ciberneticii. Și asta deoarece, Paul Postelnicu a fost condamnat să devină, după Ștefan Odobleja, cel de al doilea mare dezmoștenit al soartei, descoperirile sale datînd cu patru ani mai devreme decît comunicarea lui Norbert Wiener din 1948. Atestate îndubitabile demonstrează astăzi pentru orice om de bună credință că legile ciberneticii au fost elaborate pe pămîntul României, la început prin publicarea de către Ștefan Odobleja, la Paris, în 1938, a „Psihologiei consonantiste“, iar mai apoi, prin redactarea, în 1944, a celor două articole de către Paul Postelnicu ; cu toate că, paradoxal, cei doi cercetători n-au ajuns să se întîlnească sau să poarte corespondență niciodată, profesorul cunoscînd opera lui Odobleja abia după moartea acestuia din urmă.

Se va pune, poate, întrebarea (pe deplin îndreptățită) dacă, prin reconsiderarea celor două biografii, avem suficiente temeiuri pentru a recunoaște în egală măsură semnele unui destin nedrept ? Poate fi asemuit Ștefan Odobleja cu Paul Postelnicu din moment ce nefericitul om de știință mehedințean avea să fie descoperit abia în 1974, cu puțin timp înaintea sfîrșitului său, în vreme ce profesorul Postelnicu a făcut parte încă din tinerețe din elita oamenilor de știință români, apreciat de studenți și colegi, expert autorizat din partea statului nostru la tranșarea unor convenții din domeniul telecomunicațiilor internaționale ? De ce cu alte cuvinte, profesorul Postelnicu, el însuși, nu și-a revendicat meritele ce-i aparțin și n-a făcut, în baza unor documente de necontestat, dovada priorității sale în fundamentarea cibernetică ?

Punîndu-ne asemenea întrebări, investigația ne obligă să pășim pe terenul delicat al sufletului omenesc, acolo unde se leagă și se desfac gînduri secrete, trăiri și sentimente ce fac, uneori, de neînțeles comportamentul și curiozitățile creatorului. Paul Postelnicu, spun cei ce l-au cunoscut, și-a durat edificiul gîndirii într-o totală uitare de sine, considerînd ca atîția alți cercetători romantici și pasionați, că munca și roadele sale sînt singurele dovezi ale meritului. Probabil — este de părere unul din foștii săi discipoli, inginerul Mircea Duzineanu — profesorul a apreciat, în marea lui modestie, că jocurile erau făcute și procesul redevenirii ar fi fost oricum tardiv și inutil, că nimeni nu mai putea smulge laurii gloriei de pe fruntea lui Norbert Wiener.

E adevărat, un recurs la opera de tinerețe a savantului a fost făcut de către alții și în această privință o contribuție evidentă revine redacției revistei „Telecomunicații“, care, în numărul 12 din 1968, publică articolul refuzat cu 24 de ani în urmă. S-a scris de asemenea în lucrarea „Precursori români ai ciberneticii“, dar cele două intervenții au rămas fără ecou prea mare, iar sensul revendicării a fost acela de a atribui savantului meritele unui precursor. Ceea ce, ulterior, discipolii profesorului, au considerat că este inexact și nedrept.

Paul Postelnicu s-a născut la 12 iunie 1917 în comuna Ciurea din județul Iași, unde tatăl său a condus un timp o antreprizâ. Revenit în Oltenia, zona de obîrșie a părinților săi, urmează liceul „Laurian“ din Rîmnicul Vîlcea, iar mai apoi devine student al Facultății de electromecanică din cadrul Institutului Politehnic din București. Termină studiile universitare ca șef de promoție și lucrează o vreme ca specialist la Societatea de Telefoane și, ulterior, la Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor. Începînd cu 1945, intră în învățămîntul superior, urcînd toate gradele didactice pînă la cel de profesor la catedra de „Comunicații la mare distanță“. A elaborat un mare număr de invenții, inovații, lucrări științifice.

Om de vastă cultură, poliglot, iar în relațiile cu studenții și colegii generos, dezinteresat și de o modestie proverbială. Paul Postelnicu a lăsat amintiri dragi celor ce l-au cunoscut. Într-o vreme i s-a spus „Einsteinul României“, apelativ onorific prin care colegii au ținut să cinstească un eveniment memorabil din viața profesorului. Cu ocazia unei vizite pe care celebrul fizician a făcut-o la politehnica din București și după o conferință ținută cu acest prilej, creatorul Teoriei relativității a cerut ca cineva din cei prezenți să vină în fața tablei. La această invitație a răspuns un tînăr student din anul III, Paul Postelnicu. Demonstrația pe care acesta a făcut-o, l-a îndemnat pe Einstein să afirme la sfîrșit următoarele: „Tinere, dumneata ai pus teoria mea într-o lumină nouă“.

Paralel cu activitatea didactică, Paul Postelnicu s-a distins și ca expert de mare clasă în branșa telecomunicațiilor, reprezentînd în această calitate țara la numeroase întruniri din străinătate unde s-a impus ca unul din cei mai autorizați specialiști, intervențiile sale nemijlocite ducînd la adoptarea unor hotărîri și convenții de excepțională importanță pentru bunele raporturi internaționale în acest domeniu. Dar despre toate acestea se va vorbi, sperăm, pe larg, în viitoarea monografie pe care foștii prieteni și colaboratori doresc să i-o dedice.

Revenind la descoperirea sa fundamentală, e momentul să arătăm că fenomenul caracteristic circuitelor cu reacție a constituit de timpuriu punctul de plecare al unei ipoteze ingenioase. Astfel, în 1944 redactează un articol de patru pagini dactilografiate, intitulat „Teoria complexului vicios“ pe care îl trimite spre publicare Revistei științifice „V. Adamachi“ din Iași. Redacția confirmă primirea manuscrisului, notînd acest lucru, după obicei, pe coperta revistei, dar refuză tipărirea lucrării considerînd-o lipsită de argumente științifice. Autorul refăce articolul, dezvoltîndu-l, și își încearcă din nou norocul, de data aceasta apelînd la revista „Natura“ din București. Dar din nou, ideile sale nu sînt înțelese, articolul îi este refuzat și savantul, amărît și resemnat, consideră partida pierdută. Ei bine, astăzi nu ne este greu să înțelegem atitudinea celor două reviste. Ideile lui Postelnicu erau la data respectivă mult prea noi, prea îndrăznețe pentru a sparge piasa rutinei, era mult prea devreme pentru ca ele să poată cuceri chiar interesul unor specialiști. Este de ajuns să amintim faptul că, patru ani mai tîrziu, cartea lui Norbert Wiener avea să fie primită la fel, cu valuri de neîncredere, fiind apreciată de către foarte mulți contemporani ca o simplă aventură a spiritului.

(Continuare în numărul următor)

LIVIU TIMBUS ■

Breviar științific

Un gînd din Iași pînă-n Singapore

La Întreprinderea Tehnoton Iași se fabrică o serie de echipamente electronice de înaltă performanță, cum ar fi : aparaturi de radiocomunicație navală, relee în infraroșu, sisteme de televiziune în circuit închis pentru stațiile de metrou, spitale, mine, furnale etc. După o inspirată muncă de cercetare și proiectare, inginerii Dan Cepăreanu, Liviu Breniuc, Florin Crețu, David Valeriu și colegii lor au reușit să aducă îmbunătățiri substanțiale concepției acestora, conferindu-le astfel un plus de putere, sensibilitate, fiabilitate. Ne vom opri doar la povestea noului echipament de radiocomunicație destinat navelor fluviale. Inițial, se cumpărase o licență pentru fabricarea acestei aparaturi. Specialiștii ieșeni nu s-au inhibat la ideea că autoarea era o firmă cu renume și au aplicat tehnologiei un tratament de geriatrie cu perfecționările lor, cu grefarea de noi aparate, întinerind-o și făcînd-o să nu mai semene deloc cu varianta importată. Sintetizorul de frecvențe, procesorul vocal ce dublează distanța la care se poate lua legătura, manipulatorul cu memorie, care indiferent de forma și subiectivismul telegrafistului asigură un mesaj fluent și fără greșeli, adaptorul telex, radiogoniometrul au mărit gradul de complexitate și competitivitate al stației. Relatarea inginerului Liviu Breniuc ni se pare sugestivă : „Eram în zona Singapore, pe cargoul Oituz, pentru probarea în condiții grele a aparaturii. Prima legătură receptionată de echipamentul nostru a fost o comunicare din Constanța, prin care unuia din marinari i se anunța că nevasta a născut o fetiță de 4 kilograme. Comandantului și celorlalți nici nu le-a venit să creadă că o stație de radio destinată vapoarelor de Dunăre poate prinde un mesaj de la 4 000 de mile. Sinceri să fim, și pe noi care l-am gîndit anatomia și posibilitățile ne-a uimit“.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Pasionant domeniu al cercetării: recuperarea

Cercetătorii lumii afirmă că planeta ar avea suficiente rezerve din așa-numita „Todorokita“ — noduli cu mangan. Numai că, acestea se află pe fundul mărilor și oceanelor, rămînind să se găsească cele mai simple și economicoase posibilități de exploatare. În țara noastră, prospectarea zonei Vatra Dornei — Iacobeni a condus la descoperirea unor zăcăminte de minereuri de dioxid de mangan, ale căror filoane variază însă, din punct de vedere al calității minereului natural. La ce folosește acest dioxid de mangan ? Printre altele, este unul dintre componenții principali ai bateriilor galvanice. Oricît de banală ni se pare astăzi o asemenea baterie, ea se constituie într-un adevărat depozit de substanțe.

Cerințele de baterii galvanice sînt din ce în ce mai mari, iar pe plan mondial se întrevede o criză, atît în ce privește compușii din mangan, cît și în ce privește zincul pentru baterii. Problema s-ar putea soluționa prin refolosirea elementelor utile din baterie și, cum recuperarea și-a dovedit în numeroase domenii sursa-i inepuizabilă de bogății, ea se află pe lista preocupărilor de larg interes în cadrul C.A.E.R.-ului.

În urma unor rezultate obținute de cercetarea ieșeană, am îndrăzni să afirmăm că în țara noastră această orientare a făcut, în cursa mondială, un pas înainte.

Urmărind reintroducerea în circuit a unor produse utile, o cercetare interdisciplinară în care s-au unit colective ale Institutului Politehnic din Iași, și-a propus recuperarea materialelor utile din bateriile uzate. Prof. dr. Nicolae Calu, de la Facultatea de tehnologie chimică, și prof dr. Vitalie Belous, de la Facultatea de mecanică, sînt în măsură, după cîțiva ani de cercetări, să ne informeze că bateriile consumate nu mai sînt doar bune de aruncat la gunoi.

În momentul de față se lucrează la construirea instalației experimentale, urmînd să se treacă la faza pilot pentru recuperarea manganului și zincului. Cercetările continuă și pentru obținerea altor compuși. Valoarea medie de dioxid de mangan dintr-o baterie galvanică este de 15—20 grame. La 100 milioane de baterii se pot recupera 2 000 tone dioxid de mangan și cîteva sute de tone de zinc metalic. „Sînt implicate — afirmă prof. dr. N. Calu — cantități apreciabile, extrem de importante pentru economia noastră națională“. Este și motivul care, dincolo de pasiune, i-a susținut de-a lungul anilor pe cercetătorii ieșeni în febrilele și — putem afirma astăzi — fructuoasele lor căutări.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Maeștri ai mecanicii cerești

În a doua jumătate a secolului trecut, lumea științifică era sub impresia marilor succese ale mecanicii cerești, mai ales de cînd în 1846 Le Verrier descoperise, „din vîrful condeiului“, cum se spunea, (de fapt prin calcule complicate), planeta a opta, Neptun, pe baza perturbațiilor pe care aceasta le producea în mersul planetei a șaptea, Uranus. Iată de ce nu este deloc întîmplător faptul că din primii patru români doctori în matematică la Paris, trei, și anume **Spiru Haret (1851—1912), Constantin Gogu (1854 — 1897) și Nicolae Coculescu (1866—1952) au ales teme de mecanică cerească și s-au afirmat prin acestea în mod strălucit pe plan internațional**, putîndu-se vorbi de o veritabilă școală românească în acest domeniu al astronomiei.

Primul dintre ei, Spiru Haret, a redactat încă din liceu, pentru nevoile școlii, o algebră și o trigonometrie, cea de a doua fiind chiar ulterior tipărită. A mărturisit mai tîrziu că gustul pentru astronomie i-a fost trezit de lectura articolelor din excelenta revistă de popularizare „Isis sau Natura“, redactată de inimosul și eruditul medic iuliu Barasch. A studiat la Universitățile din București și Paris. La 18 ianuarie 1878 susținîndu-și la Sorbona teza în matematică, cu tema **Sur l'invariabilité des grandes axes des orbites planétaires**, Știrea a fost receptată cu justificată mîndrie de presa românească a vremii, ziarul „Dorobanțul“ scriind : **„Aflăm că d-l Spiru Haret, bursier al Ministerului Instrucțiunii, după ce a obținut la facultatea din Paris gradul de licențiat în matematici și pe cel de licențiat în științele fizico-chimice, a trecut zilele acestea doctoratul în matematici și-apoi se va reîntoarce în țară“.**

Despre această teză, marele savant și filosof francez Henri Poincaré scria că a produs „**o mare uimire**“, dovedind matematic, împotriva opiniei general acceptate, existența unor variații seculare ale axelor mari ale orbitelor planetare, deci o anumită instabilitate a sistemului planetar sub acțiunea perturbatoare a maselor sale ; această lucrare îl definește pe Haret și ca pe primul astronom teoretician român. Ca un omagiu internațional adus descoperitorului, nouă decenii mai tîrziu, la cartografierea reversului Lunii, s-a atribuit unei formațiuni a reliefului numele său : **craterul Haret.** O performanță cu adevărat epocală își primea astfel definitiva consacrare.

Nu vrem să insistăm asupra activității lui Spiru Haret, profesor de mecanică rațională la Facultatea de Științe din București (1878—1910), ctitor al învățămîntului românesc modern (i se spunea „omul școlii“), autor al unei lucrări (**Mécanique sociale**), care îl arată ca pionier al aplicării metodelor matematice în studiul fenomenelor și proceselor sociale — în general despre personalitatea lui s-a scris mult și substanțial, ea este bine cunoscută.

În ce îl privește pe Constantin Gogu, cu o viață nedreptă de scurtă, în anul doctoratului lui Haret de la Paris (1878), el a obținut, tot acolo, licența în matematică, specializîndu-se ulterior la Observatorul astronomic din capitala franceză. Doctoratul îl obține în capitala Franței cu teza **Sur une inégalité lunaire à longue periode due à l'attraction perturbatrice de Mars et dépendant de l'argument...** (1882). Bazat pe calcule foarte laborioase, el determină aci cu mare precizie coeficientul de perturbare a mișcărilor foarte complexe ale Lunii, dovedind — împotriva opiniei dominante, statuate de astronomul englez Edmund Neison — că influența planetei Marte este neglijabilă, concluzia tînărului astronom român fiind omologată de știință. Și mai tîrziu, cînd devenise profesor universitar la Facultatea de Științe și la Școala Națională de Poduri și Șosele, din București, totodată promotor de însemnate societăți științifice la noi, C. Gogu a rămas un specialist recunoscut și adesea solicitat în problemele de mecanică cerească, mai ales în teoria generală a mișcărilor Lunii. A intervenit și în controverse științifice, punctele sale de vedere fiind unanim acceptate. A demonstrat de pildă exactitatea calculelor lui Charles Delaunay, autor al teoriei generale a mișcărilor Lunii, respingînd obiecțiile aduse de astronomul american J.N. Stockwell, ale cărui erori le-a identificat. Nu și-a putut însă continua observațiile astronomice sistematice în țară datorită lipsei instrumentelor adecvate (Observatorul astronomic din București a fost întemeiat la mai bine de un deceniu de la moartea lui). A fost în schimb un excelent dascăl, știind să formeze pe nesimțite gîndirea matematică a studenților, de asemenea un merituos popularizator al științei.

Un al treilea aport notabil în mecanica cerească a fost acela al tezei de doctorat a lui Nicolae Coculescu din 1896, intitulată **Sur les expressions approchées des termes d'ordre élevé dans le développement de la fonction perturbatrice.** Aici el propune o metodă originală, adesea citată, dînd o nouă rezolvare studiului funcției care exprimă matematic perturbațiile suferite de o planetă și provenind de la alte planete. Într-adevăr, el reușește să calculeze contribuția unui termen al funcției perturbatoare fără calcularea termenilor precedenți ai seriei, cum se proceda curent pînă la el.

Ulterior N. Coculescu a devenit profesor de astronomie, mecanică cerească și geodezie a Facultății de Științe din București (1895—1937). Un merit deosebit îl revine în fundarea Observatorului astronomic din București (1908), unde a format numeroase generații de specialiști, a editat publicațiile acestei importante instituții științifice românești și a inițiat colaborările internaționale ale observatorului. El a știut să transmită multora **„pasiune pentru rigurozitatea astronomiei, dezvăluindu-le întreaga ei măreție ca știință matematică“** — după cum arată regretatul om de știință Călin Popovici.

I. M. ȘTEFAN ■

• Sesizări, propuneri, soluții — sub diverse forme trimise redacției și rezolvate •

● Mă numesc **Constantin Ceruș**, sînt din Constanța și lucrez la E.C. Sitorman în funcția de excavatorist. În ziua de 19 ianuarie a.c. fiind în concediu de odihnă am plecat împreună cu soția și cu copilul la munte, cu acceleratul 221 din București. Sosind în gara Brașov fără întîrziere și coborînd din tren, am asistat la o întîmplare care m-a emoționat adînc ; cramica stației tocmai anunța prin difuzoare : „Mecanicul de locomotivă al acceleratului 221, Oancea (numele mi-a scăpat) este la ultima sa cursă, dat fiind faptul că iese la pensie după o activitate de 39 ani fără evenimente (apoi s-a prezentat mai pe larg activitatea numitului în unitatea respectivă cît și în societate)"... Vă mărturisesc că am văzut mulți călători care pur și simplu au lăsat bagajele din mînă, ascultînd cu lacrimi în ochi obișnuitul dar omenescul anunț ; copilul meu, care are cinci anișori, m-a întrebat : „Tătico, ce înseamnă să ieși la pensie ?!" — fiind și el emoționat. Am scris aceste rînduri în speranța că asemenea exemple să fie urmate și de alte unități. Și aduc în încheiere modestele dar sincerele mele mulțumiri stației C.F. Brașov, care nu se dezminte și prin acest exemplu căci nu întîmplător în interiorul gării a fost amplasată macheta „Ordinului Muncii clasa I-a", care o onorează o dată în plus".

● **Primim, din partea Ministerului Sănătății :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **dr. Maria Pascu** — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare — vă facem cunoscut că s-a aprobat încadrarea sus-numitei în post de medic specialist anatomie patologică la Spitalul județean Alexandria, județul Teleorman, prin dispoziția M. Sănătății nr. 669 / 15.III.1988".

● **Conducerea Asociației de locatari „POLUX" din Ploiești** ne sesizează următoarele : o problemă afectează sănătatea și odihna a circa 120 familii ce locuiesc în blocurile G. 12, scara B ; G. 13, scările A, B, C, D ; G. 14, scările A, B, C, D, și anume : lîngă blocurile menționate, la o distanță de 10—20 metri, se găsesc niște construcții-barăci din zid, ce au aparținut pînă la 31 octombrie 1987 de T.C.M. Ploiești. După această dată aceste construcții au fost preluate de către I.J.P.S.P.I.-Ploiești, întreprindere ce aparține de Grupul Gospodărie Comunală. Ea a mai ridicat două barăci metalice în care au montat un motor și un compresor mare chiar sub ferestrele și balcoanele blocurilor. Zgomotul metalic este asurzitor, se lucrează în trei schimburi, tot aici se ard anvelope de cauciuc ce degajă un fum gros cu funingine și zgură, îl înghit copiii, care dincolo că n-au liniște spre a-și face lecțiile nu mai au măcar o gură de aer curat. Vă rugăm să atrageți atenția celor în drept să ne ajute a scăpa de acest necaz **(scrisoarea este semnată de președintele, administratorul și vicepreședintele asociației).**

● „În strada Agricultori nr. 52 din Capitală, sectorul 2, există — dar nu funcționează din primăvara anului trecut — o unitate „SIFOANE". Firma a rămas, instalația este, în plus un bilet în vitrină cu „concediu medical" !?! Bănuiesc că se plătesc chirie, amortisment pentru instalația care, nefolosită, se poate degrada. În plus, un cartier întreg este nevoit să-și încarce sifoanele la unitatea din strada Vatra Luminoasă sau bulevardul Republicii. Consider că această unitate ar trebui să fie funcțională, pentru folosul cetățenilor și prestigiul lucrătorilor din comerțul de stat". **(Ioan D. Avram, strada Țepeș Vodă nr. 168, București).**

● **Centrala Industrială Siderurgică Galați :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Gheorghe Nichita** care solicită sprijin pentru a obține locuință întrucît locuiește cu familia într-o garsonieră confort IV, vă aducem la cunoștință următoarele : repartizarea locuințelor se face în conformitate cu Legea 5 / 1972 modificată. Tov. Gh. Nichita ocupa locul 14 la apartamente cu 2 camere. Ținînd însă seama de situația în care se găsește, Secția E.I.R.A.-C.S.G. i-a repartizat un apartament cu 3 camere confort III, la blocul N. 6, Micro 40 din localitate."

● **M.T.Tc. — Departamentul căilor ferate :** La scrisoarea numitului **Serafim Mariș**, prin care acesta solicită, în numele unui grup de navetiști, ca trenul 3691 care circulă pe secția Gurahonț — Brad să plece din stația Gurahonț cu 35—40 minute mai tîrziu, vă informăm că aceasta a fost rezolvată favorabil, în sensul că începînd cu noul mers 1988—1989, care va intra în vigoare de la 29 mai a.c., trenul 3691 va pleca din stația Gurahonț la ora 4,12 în loc de 3,34 și va sosi în stația Brad la ora 5,53 în loc de 5,23".

● „Mă numesc **Toma Chișăroiu** și domiciliez în Rm. Vîlcea, strada Armoniei nr. 32, scara C, apartamentul 7 (Nord). În perioada 22 februarie — 10 martie a.c. am fost împreună cu soția pentru tratament la Băile Herculane. Nu pot aduce decît cuvinte de laudă celor de aici care ne-au asigurat condiții de cazare, masă și tratament ireproșabile. Am mai fost aici și în anul trecut, ocazie cu care am făcut și cîteva fotografii ale unei vile de pe strada Zăvoiului nr. 38. Vila a aparținut, se spune, unui grof iar în urma naționalizării a fost repartizată Băncii Naționale fiind folosită drept casă de odihnă. Nu se știe însă de ce a fost abandonată ; fiind folosită temporar drept dormitor pentru muncitorii I.J.G.C.L., care au deteriorat-o părăsind-o în cele din urmă. Actualmente este în stare de ruină, poate mai avansată decît anul trecut (cînd o astfel de sesizare, însoțită de fotografie, a apărut în nr. 20 / 15 mai 1987 al revistei). Vă trimit din nou cîteva aspecte, întrucît consider că este mare păcat ca într-o stațiune cu oameni gospodari și ospitalieri, o astfel de clădire să nu fie revalorificată și redată circuitului public. Menționez că vila se numește „Emilia", clădirea este încă sănătoasă, dar în mare pericol deoarece plouă pe ziduri și înăuntru, poate măcar în ultimul ceas cei în drept să ia măsurile ce se cuvin."

Scrisoare comentată

Impas

„...Sînt un om trecut de 30 de ani, am petrecut multe pe lume și am ajuns la vîrsta asta muncind din greu ; am tot citit și eu cît mă ajută ochii cu ochelari, am mai auzit, am văzut. Altele sînt rosturile, astăzi. Dar mai sînt și oameni care încurcă lucrurile. În anul 1986 pe ziua de 26 aprilie baba mea m-a părăsit, lăsîndu-mă singur. Cei de la primărie mi-au spus că trebuie să primesc ajutor de înmormîntare ca pensionar, după o muncă de o viață".

Necazul despre care ne scrie omul nostru de-aici începe : „Am făcut ce mi-au spus, am trimis o cerere, actul de deces și adeverința de la C.A.P. către Oficiul de pensii al județului Argeș, al nostru ; am primit o carte poștală prin care mi se cerea și cuponul meu de pensie, nu am știut că îl trimiteam de la început : cu scrisoarea având recipisa nr. 2024/21.08.1986 am trimis cuponul respectiv, crezînd că de acum e gata treaba. De atunci a trecut mai bine de un an și jumătate și nu am primit nici un ajutor. Am rugat pe un băiat al meu, muncitor și el, să se intereseze cînd merge la Pitești : a ajuns la oficiul acela și i s-a spus că **trebuie** să facă un nou dosar, că s-a pierdut celălalt. Mă întreb : de unde mai iau alt certificat de deces ?!, C.A.P.-ul îmi mai dă, iar, o adeverință pentru ceea ce mi-a dat odată ?! Tovarășii de acolo nu cred că sînt oameni simpli, ca mine, au școală și experiență — se poate ca timp de un an și jumătate, ba mai mult, să nu-mi poată trimite acel ajutor ?! Nu este mare, dar la pensia mea contează mult — că mă costă și pe mine traiul — de ce-mi cer un alt dosar, eu am făcut odată, nu sînt tipografie să fac în serie".

...Poate că undeva s-a greșit, mărturisim pînă una-alta că nu prea credem că din partea bătrînului (care semnează scrisoarea : **Gheorghe Simion, Cimpulung-Muscel, strada Giugești-Măreuș, jud. Argeș).**

Poate că niște oficialități au greșit.

Poate că a greșit, cu ceva, bătrînul.

Poate că simpla greșeală a unui bătrîn devine, astăzi, un motiv de dubiu.

Poate greșim noi — acordînd importanță unor astfel de scrisori, **dar dacă au ie-am acorda tuturor ?!...**

Gheorghe Simion are 80 de ani — ne îndoim că funcționarii care i-au produs necazuri omului nostru s-au apropiat — senin! — de vîrsta asta.

„Vă rog și eu cu bătrînețile mele, ajutați-mă și pe mine să mi se dea ajutorul de înmormîntare, pentru care am trimis totul ce a trebuit"...

...Încercăm ceva, stimați tovarăși ?! (Codul scrisorii 0425).

HORIA PĂTRAȘCU

● **Consiliul popular al județului Giurgiu — D.P.M.O.S. :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gheorghe D. Zamfir** din comuna Florești-Stoenești, strada Jarcaleți, județul Giurgiu, prin care sesizează că, fiind pensionar, nu a primit pensia pe o perioadă de timp, vă comunicăm : din cercetările făcute au rezultat următoarele : numitul a fost pensionat de sectorul 2 București și transferat la județul Giurgiu cu plata de la 1 octombrie 1987, pînă la această dată fiind plătit de sectorul respectiv. S-a constatat o întîrziere, iar la data de 23 februarie 1988 el a primit prin mandat poștal suma de 7 300 lei reprezentînd drepturile băneși pe perioada 1 octombrie 1987 — 29 februarie 1988, urmînd ca din luna martie să primească la literă."

● **Direcția sanitară a județului Ialomița :** „Urmare cererii numitului **Simion D. Anghel** din comuna Sinești, județul Ialomița, vă comunicăm că s-a dat dispoziție dispensarului Sinești pentru a-i elibera insulina necesară".

Două răspunsuri dintre multe altele care își onorează autorii :

1). — Întreprinderea transporturi auto — Botoșani : „La sesizarea tov. Petru Maraciue din comuna Verona, satul Protopopeni-Deal : începînd cu data de 22.02.1988 cursa de călători Botoșani — Protopopeni-Deal de la ora 13,45 circulă cu regularitate ; persoanele care s-au făcut vinovate de nerespectarea dispozițiilor de a repune la timp în circulație cursa respectivă au fost sancționate administrativ ; conducerea autobazei va urmări îndeaproape asigurarea în bune condițiuni a transportului de călători pe acest traseu".

2). — Consiliul popular al județului Galați : „Referitor la scrisoarea adresată revistei de către Nicolae Marin din comuna Nămoloasa, prin care solicită repunerea în circulație a unei curse de autobuze I.T.A. pe traseul Galați-Nămoloasa : avînd în vedere solicitarea semnatarului scrisorii și ținînd cont că mai sînt și solicitări de rezolvare a problemei transportului unui număr de 34 elevi și 9 cadre didactice din Galați și satul Traian la Școala generală din comuna Braniștea, începînd cu data de 15 martie 1988 Întreprinderea de Transporturi Auto Galați a introdus o cursă de autobuz pe traseul Galați — Traian — Braniștea — Nămoloasa".

● ...Și două răspunsuri care, dimpotrivă, ne-au pus pe gînduri, mai exact : două reveniri ale unor cititori ai noștri, în strînsă legătură cu răspunsul pe care l-au primit aceștia de la forurile locale în drept. Le reproducem pe scurt :

1). — Angelica Popa, angajată la I.T.R.D. Pașcani, județul Iași, ni s-a adresat în 14 ianuarie solicitînd sprijin în obținerea unei garsoniere ; în urma trimiterii noastre, la întreprindere i-a fost înmînată o adresă, pentru a i se repartiza o locuință la blocul D. 10 — unde constată însă că respectiva locuință este ocupată, încă din decembrie 1987, de numita Rodica Curecheru, de la Întreprinderea avicolă de stat, cu forme legale !

2). — Victoria Saiva din satul Neudorf, județul Arad, ne trimite de asemenea o scrisoare solicitînd același lucru. Ca urmare în luna februarie primește repartiția (anexată astăzi în copie la noi la redacție) prin care i se repartizează apartamentul de la nr. 82 din Neudorf. Prezentîndu-se acolo, constată că el este ocupat... încă din ianuarie a.c.

Sîntem datori a atrage atenția asupra unor aspecte de acest tip — spre satisfacția noastră ele sînt, firește, foarte rare — dar care pătează nedorit corectitudinea necesară în relațiile cu cetățenii.

● **Gherghina Măciucă** din București, strada Aviației nr. 11, blocul 4-D, scara A, apartamentul 5, sectorul 1, ne roagă să o sprijinim în vederea unui post telefonic (mutată datorită sistematizării în 1985, a pierdut atunci postul, intrînd în evidența D.P.Tc.M.B. și urmînd a avea înființate la actuala adresă). Nici pînă astăzi nu îi s-a instalat acest post solicitat datorită unor condiții familiale obiective. Știm cu toții că instalarea de noi telefoane, mai ales în zonele nou construite, nu este o chestiune ușoară — ni se pare însă, în cazul de mai sus, ceva neclar : blocul a fost racordat, toți abonații din bloc au aparatele telefonice racordate la regletă, și tot de la această regletă — ne scrie G.M. — au fost trase cabluri pentru instalarea de posturi telefonice cu fir aerian !... Ceva, ceva, vine de nu se leagă.

● **Din partea Consiliului popular al municipiului Arad :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Rozalia Luțai** din Arad, vă informăm că numita a fost sprijinită să se încadreze în muncă la Întreprinderea de confecții, cu nota de repartiție nr. 1366, din data de 1 februarie 1988".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

Gățan Constantin — Timișoara : Potrivit prevederilor art. 11 și 17 din Legea 4/1977, au dreptul la pensie din sectorul cooperatist agricol numai membrii cooperatori care au împlinit vîrsta de 60 ani femeile și 65 ani bărbații, care au o vechime de cel puțin 10 ani în care să-și fi realizat volumul de muncă planificat. ● **Contraș Leontin** — Oradea : Nu putem răspunde întrebărilor dv., deoarece problemele sînt numai de competența instanței de judecată. ● **Cruceru Ilie** — Craiova : Depuneți cerere, însoțită de acte medicale, la consiliul popular. ● **Costea Teodor** — oraș Dr. Petru Groza : Da. Apoi dv. recuperați suma de la tatăl elevului retras. În interesul lui însă, ar fi bine să-l convingeți să continue școala. ● **Onișor Lucian** — Constanța : Drepturile dv. încep să curgă din august 1985, data ultimei angajări în muncă. ● **Tomoș Francic** — Cluj-Napoca : Credem că da, hotărîrea judecătorească fiind definitivă. ● **Coman Traian** — Borșa : Trebuie să vă plătească agresorii. ● **Katz Lupu** — Bacău : După cum formulați întrebarea, nu. ● **Ciocodeică C. Niculaie** — satul Ursei, com. Vișinești (Dîmbovița) : Are dreptul. Să se adreseze notariatului de stat pentru succesiune. ● **Dinu Elena** — București : Nu puteți fi pensionată pentru pierderea capacității de muncă, deoarece nu erați încadrată în muncă la data îmbolnăvirii. Veți beneficia de pensie la vîrsta de 55 ani. ● **Cionca Ana** — satul Valea Seacă, com. Tarna Mare (Satu Mare) : Da, dacă ați conviețuit cel puțin 10 ani și ați împlinit 55 ani. ● **Răgan Gheorghe** — com. Turcinești (Gorj) : Aveți dreptul la pensie de la data deciziei, pînă cînd trebuia să vă continuați activitatea. ● **Ghiță Sandu** — Găești : Vă mulțumim pentru interesul dv. Probabil că temele abordate nu erau pe profilul revistei sau, cum scrieți, erau „așa, la general". ● **Andrei Florica** — Arad : Pe data de 11 04, Andrei Marin vă va trimite alocația restantă odată cu pensia alimentară. ● **Horoțan Ecaterina** — Satu Mare : Comisia centrală de pensii va analiza situația dv. medicală și va hotărî asupra gradului de invaliditate. Vă dorim numai bine. ● **Mureșan Ioan** — Călărași : Adresați-vă Arhivelor C.F.R. din Turnu Roșu, județul Sibiu, unde se află actele respective. ● **Dobircenau Luca Pavel** — București : Telefonați-ne sau treceți pe la redacție. ● **Nițoiu Nicolae** — București : Mama dv. nu poate primi altă pensie decît cea de urmaș, pentru că nu a desfășurat o activitate permanentă pe baza unui contract de muncă. ● **Simionescu Ileana** — Drobeta-Tr. Severin : Depuneți cerere la I.J.T.L. pentru a fi inclusă pe lista de priorități. ● **Ghiță Elena** — Pitești : Consiliului popular. ● **Mihai Radiana** — București : Conform art. 14 al. 4 din Legea 3/1977, femeile care au vechimea în muncă de 25 de ani și au lucrat efectiv cel puțin 20 de ani în locurile încadrate în grupa a II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă vîrsta de pensionare în mod proporțional cu anii lucrați în această grupă, dar nu mai puțin de 52 ani. La pensionare se recunosc grupele I și a II-a de muncă astfel cum sînt recunoscute de unitate și înregistrate în carnetele de muncă. Adresați-vă comisiei sociale din unitate.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Patru povești de dragoste, fără nici o bucurie

În 1982, Emanuel Valeriu a ajuns cu cîteva săptămîni prea tîrziu. Unul din actorii acestei piese străine fusese îngropat. Colegul nostru a adunat o mulțime de mărturii, a verificat acte, a stat de vorbă cu personajele principale și secundare și, în revista „Flacăra", numărul 10, din 12 martie 1982, a publicat articolul **„Un caz de conștiință deloc particular"**. Olimpia Mihai plecase dintre cei vii lăsînd în urma ei o sumedeenie de semne de întrebare și mustrări de conștiință. Dar lumea și-a văzut de ale sale și era gata să uite. Numai că dispariția Olimpiei Mihai Abeleanu nu s-a închis între niște coperți groase de arhivă sentimentală. Firul s-a desfăcut mai departe și, acum, după șase ani, cînd am primit altă scrisoare și am descins în același loc, a fost iarăși prea tîrziu pentru a mai afla detalii din viața altora doi care au murit și ei între timp. Și astfel toate aceste povești halucinante peste care a croncănit corbul au devenit și mai complicate pentru că patru oameni au dus cu ei în mormînt o puzderie de amănunte care nu vor mai fi niciodată reconstituite în întregime. În primul rînd pentru că nici actorii plecați din scenă n-au știut prea bine ce au trăit și ce se petrecea cu ei și, în al doilea rînd, pentru că toate acestea pot fi privite și cu alți ochi și atunci capătă o altă față, un fel de chip al vieții care reunește pe o scenă și într-o oglindă lucruri ciudate și stranii, aproape incredibile, dar în cele din urmă omenești în toată aspirația lor spre frumusețe și bucurie chiar dacă ele au dus pe nesimțite la amărăciune și decădere.

„Nu mi-a lăsat nimic"

Nu interesează pe nimeni care au fost motivele de divorț ale Anei Berbec. S-a căsătorit, a avut două fete și, cînd neînțelegerile au depășit limitele suportabilului, Ana B. de profesie bucătăreasă, a divorțat, rămînind cu cele două fete. Le-a crescut cu toată grija și dragostea de care era în stare. Ea lucra la restaurantul Mercur din Pasajul Victoria. Cu ce cîștiga se străduia să facă față cheltuielilor obișnuite și celor impuse de educarea fetelor. În această cursă a zilelor trăite în fugă, s-a apropiat de un coleg de serviciu, bucătar și el. Era singur. Nu avea copii. Cîștiga binișor. Nu avea pe nimeni. În cele din urmă, au hotărît să se căsătorească. Între 1965 și 1970 au dus o viață obișnuită. În ciuda tuturor încercărilor de a afla cîte ceva despre bucătarul Ion Gherghin de la Mercur, nu am izbutit mare lucru. Echipa s-a schimbat de mai multe ori și nimeni nu își mai aduce aminte de el. N-am izbutit să dăm nici peste rude îndepărtate. Se pare că în 1970, cînd Ion Gherghin a decedat, a dus cu el pe lumea cealaltă și cea mai mare parte a amănuntelor din biografia sa. Ana B. spune despre el că era un bețiv, că în fiecare zi după orele de program se îmbăta strașnic. Asta i-ar fi adus și sfîrșitul pentru că, într-o bună zi, Ion Gherghin a fost doborît de o **comă diabetică**. Boala l-a fost scurtă și fatală. Îndoliată, văduva a dus la bun sfîrșit ritualul care avea să încheie căsătoria lor. Trebuie că a fost nefericită. Doar sentimentul că și aceasta încercare s-a dus și trebuie să o ia de la capăt. Cinci ani de viață din care s-a ales doar cu două propoziții : „a murit de comă diabetică" și „n-a rămas nimic după el".

Un Mercedes pierdut în memorie

După această căsătorie, viața Anei B. avea să se complice puțin. La unitatea sa venea un șofer din Galați, un bărbat zdravăn, un munte de om, descurcăreț și vesel, insinuant în toate dialogurile și extrem de atent cînd era vorba de ea

— Mihai venea de la Galați cu marfă și îmi făcea curte. Într-o zi mi-a spus că vrea să se căsătorească în București. I-am zis, ce ești nebun, tu ai nevastă și copii la Galați și vrei să te căsătorești în București !

După un timp, Mihai Constantin cu care se împrietenise reapare la serviciul Anei Berbec, însoțit de o femeie. .

— M-am trezit cu el împreună cu o grecoaică ! Mi-a zis, vezi, îi-am spus că mă căsătoresc în București ! Greconica era mai bătrînă decît el cu vreo cîțiva ani și se lăuda că e bogată, că are case în Grecia, că are aia și aia, dar n-a avut nimic. Cît a fost căsătorită cu Mihai, și a fost în Grecia, dar n-a adus nimic, s-a întors cu mîna goală. Mihai avea un Moskvici și l-a vîndut. A făcut un reciproc și a cumpărat un Mercedes tamponat pe care l-a reparat și l-a făcut mașină. După o vreme n-a mai văzut. A vîndut și Mercedesul. Așa bolnav a venit la mine să mă ia de nevastă și din cauza lui am pierdut și casa. Aveam o garsonieră și am vîndut-o unui profesor universitar. Iar ei îi aduceam mîncare, o spălam, o îngrijeam, în timp ce Mihai era mai mult prin spitale.

— La dumneavoastră sau în spital ?

— Cît era la mine, dar mai mult era în spital. Un an și jumătate am îngrijit-o pe grecoaică și tot n-a fost bine. Era nebună !

E atît de simplu să povestești. Cînd îți aduci aminte, asperitățile dispar, memoria rotunjește, omite, inventează și ordonează totul din punctul de vedere al prezentului. Numai că în această ajustare a memoriei Ana Berbec a comis o greșeală spunînd că Olimpia Mihai Abeleanu nu a avut nici un Mercedes, că la mijloc nu e decît imaginația vecinilor nebuni pentru că, de fapt, „Mihai avea un Moskvici și l-a vîndut. A făcut un reciproc și a cumpărat un Mercedes tamponat pe care l-a reparat și l-a făcut mașină". În 1982, Emanoil Valeriu preciza că „de la o vreme Ana Berbec venea îmbrăcată în haină de blană și că se lăudase, arătînd și un certificat autentificat la notariat, prin care devenise proprietara unui Mercedes". După 6 ani, aceeași femeie uită de mașina moștenită și susține că nici vorbă de așa ceva. Descinzînd la Circumscripția financiară a sectorului 1 de pe strada Roma, în arhivă, am descoperit un lucru. Că în matricolă, nr. 241/2089 Abeleanu Olimpia figura cu un Mercedes seria 621912-10-078865 dobîndită prin chitanță vamală din străinătate în 1974. Mercedes moștenit de Mihai Constantin prin certificatul de moștenitor nr. 803/3 VI 1982 și înstrăinat prin actul de vînzare nr. 1229 din 3 II 1983. Deci grecoaica a avut un Mercedes și o garsonieră, trecute în foile matricole ale circumscripției financiare pe numele Abeleanu. Le avea dinaintea căsătoriei cu Mihai Constantin, după care numele ei a devenit Mihai Olimpia. Acesta este semnul de întrebare care dă naștere la mai multe mirări. Unele coincidențe sînt șocante. După un tratament incalificabil moare o femeie care lasă în urma ei o serie de bunuri de valoare. Îngrijitoarea se căsătorește cu soțul moștenitor. Acesta va decedă și el și, împreună cu tristețea generată de un destin dramatic, îi lasă Anei Berbec și lucrurile de preț.

Un deces și încă o nuntă

Olimpia Papaioni s-a născut în Grecia în anul 1920. S-a căsătorit cu un cetățean român pe care l-a urmat în țară, după încetarea activității acestuia la Atena. Olimpia Papaioni la sosirea sa în România purta numele de căsătorie Olimpia Abeleanu. Era o femeie aleasă, delicată, cu studii la Paris, venită la București ca să-și urmeze soțul într-o căsnicie nu prea fericită care i-a și zdruncinat sănătatea. În anul 1974 primește de la fratele său din Grecia un Mercedes iar de la primul ei soț rămîne cu o garsonieră pe Calea Victoriei 112. Ana Berbec, bucătăreasa nefericită, îl cunoștea pe șoferul din Galați în timpul cînd acesta își căuta o nevastă, dar înainte ca el să o fi întîlnit pe grecoaică. În ce împrejurări s-au cunoscut e greu de aflat. Cert este că grecoaica l-a atras pe gălățean prin cultură sau prin frumusețe, prin instrucție sau prin bogăție. Care din ele, e greu de știut. Cei doi s-au căsătorit și au ajuns în garsoniera dublă de pe Bulevardul Magheru 29, et. III, ap. 24. Pe lîngă mașina primită în 1974 și pe lîngă garsoniera de pe Calea Victoriei rămasă din cealaltă căsătorie, grecoaica mai avea covoare, blănuri, bijuterii, cristale, tablouri și alte lucruri care nu pot fi socotite mărunte. Un lucru e sigur. La puțin timp după mutarea noii familii în Bd. Magheru 29 încep să apară neînțelegerile. și să dispară din lucruri. Adică șoferul o bătea pe grecoaică, îi făcea zile negre, o dădea afară din casă în miez de noapte. Cam în același timp apare în scenă și Ana Berbec pe post de prietenă și servitoare a nu prea tinerei familii întemeiate. Povestesc vecinii : Cei doi o băteau și o chinuiau pe doamna Olimpia. O auzeau țipînd, auzeau bușiturile și plînsetele acesteia. Unii au fost martori la scene în care șoferul pe atunci recent stabilit în București le trîntea ușa în nas celor veniți să răspundă țipetelor de ajutor și o făcea avînd mîna plină de păr smuls al femeii. Au văzut-o pe doamna Olimpia din ce în ce mai sumar îmbrăcată, lihnită de foame, bătută, învinețită, abandonată pe hol fără haine și încălțări, pe vreme de iarnă, dormind pe unde apuca și trămd cu spaima bătăilor care o așteptau la întoarcerea acasă. Unii au văzut brațele doamnei Olimpia învinețite de urmele injecțiilor făcute. În decembrie 1981, Olimpia Papaioni Abeleanu, căsătorită Mihai, apare în bloc cu urme de bătaie violentă. Locatarii oripilați o duc la medic, o duc la Institutul medico-legal și cu certificatul A2/16257 medicul legist constată „hematom de culoare violacee de 3 cm diametru, fluctuant, situat în regiunea sprincenoasă stîngă. Zonă echimotică violacee cu marginile verzui de 13/8 cm interesînd ambele pleoape ale ochiului sting, regiunea suborbitară și malaro-zigomatică stîngă. Concluzii : Numita Mihai Olimpia prezintă leziuni corporale produse prin lovire cu corpuri dure. Pot data de 4 zile. Necesită 6-7 zile îngrijiri medicale de la producere dacă nu survin complicații". Numai că la puțină vreme Olimpia Mihai Papaioni este internată la Spitalul nr. 9 unde, după două săptămîni, în 31 ianuarie 1982, ora 15, decedează cu diagnosticul „hemiplegie stîngă prin accident vascular cerebral. Stare subcomatoasă. Suspect hematom cerebral pe fond A.S.C." A fost înmormîntată cu toate cele de cuviință de familia îndurerată, adică de șoferul Mihai Constantin, de iubita sa, îngrijitoarea familiei, Ana Berbec și de cunoscuții apropiați. Acum, după 6 ani, Ana susține că în timp ce ea o îngrijea pe grecoaică, soțul acesteia, șoferul trăia mai mult prin spitale și pe la domiciliul său, în Magheru rămînînd mai mult doamna Olimpia. Șoferul începuse să-și piardă vederea și, la data morții soției sale, devenise aproape un orb. Încă îndoliați după moartea Olimpiei Mihai Papaioni, îmbrăcată din ce în ce mai des cu hainele acesteia, Ana Berbec se căsătorește legal cu Mihai Constantin, un orb bolnav. De ce a făcut-o ? Din dorința de a consfinți o iubire trăită pe față sub ochii grecoaicei sau din interes ? După două căsnicii ratate macar a treia să îi aducă o bucurie. În 1982 și în 1983 prin certificat de moștenitor Mihai Constantin preia în folosință legală Mercedesul și garsoniera de pe Calea Victoriei și apoi le vinde. În 1988 Ana Mihai spune că garsoniera era un nimic și a fost vîndută cu suma de 20.000 lei. Verificînd actele, am descoperit că la notariat contractul a fost încheiat pentru suma de 10 000, existînd în realitate posibilitatea ca părțile să fi căzut de acord pentru o sumă mult mai mare. Încet încet, din casa de pe Magheru dispar mai toate lucrurile, covorul cu capete de faraon, cristale, haine și bijuterii. La Galați Mihai Constantin a depus o plîngere pentru o serie de bijuterii personale duse și dispărute de la domiciliul mamei sale. Oricît le-a căutat, miliția n-a reușit să le dea de urmă. Anca Mihai susține că din toate acestea ea n-a văzut decît o brățară de aur de 45 de grame pe care soțul ei ar fi cumpărat-o prin 1975-1976. Există vreo legătură între bijuteriile reclamate ca dispărute la Galați și cele ale Olimpiei Abeleanu, dispărute din București ? E greu de aflat. Oricum, șoferul și îngrijitoarea, acum căsătoriți, își duc noua viață pe Bulevardul Magheru, cu o singură modificare. Șoferul iese din ce în ce mai rar din casă. Devine aproape o curiozitate. Fericirea celor doi nu durează prea mult. În 1985, la doi ani după căsătorie, Mihai Constantin decedează și astfel Anca Mihai devine moștenitoarea sa. Tristețea este atenuată de lucrurile de preț rămase ca „amintire".

A dispărut un om dar și autoturismul

Încă îndoliată, Ana Mihai începe să strîngă relațiile cu Gheorghe Șulea, locatarul apartamentului 16 de la același etaj. Gheorghe Șulea, pensionar rămas singur după decesul soției sale, era un om practic. Avea mașină, cultiva o mică grădină într-un sat lîngă București din care scotea bani frumoși și lucra ca fochist la trei blocuri aflate la Piața Unirii, Scala și Blănari. Un om puternic, practic, întreprinzător. Ana Mihai zice : Venea la mine și-mi cerea bani să se judece cu rudele soției pentru apartament, Mai lua bani cu împrumut ca să-i cheltuiască în compania femeilor. Era și bețiv. Nu avea nimic. De fapt tot ce era în casă, inclusiv casa era de la soția lui. El n-a venit cu un capăt de ață. Iar lucrurile și le-a vîndut ca să-și plătească datoriile. Și mașina a dat-o tot pentru datorii. Era veche, a tamponat-o și a vîndut-o repede ca să scape de împrumuturi. I-am zis să vină la mine ! I-am dat bani să se judece, i-am dat bani pentru medicamente. Avea o hepatită cronică netratată. A mai fost intoxicat cu bioxid de carbon și de acolo i se trage ciroza. De atunci n-a mai fost om. A început să se umfle. De fapt greșeala lui cea mai mare a fost că s-a lăsat brusc de fumat.

Ce s-a petrecut ? E greu de aflat. Om în toată puterea, Gheorghe Șulea cade la pat și în mai puțin de două luni ajunge în comă diabetică și decedează. Dar înainte de asta, se mută în casa vecinei sale Ana Mihai. Aceasta spune că ar fi vrut să se căsătorească. Gheorghe Șulea închiriază apartamentul său de la nr. 16 familiei Geantă din com. Vidra. Familia Geantă, tineri căsătoriți recent, oferă un aconto de 70.000 pentru cumpărarea locuinței lui Gheorghe Șulea. Iată ce spune Ilie Geantă : „El era în spital iar ea nu voia să ne mai dea banii. Zicea să ne luăm lucrurile și să plecăm de acolo că banii îi vom primi mai tîrziu. Am vrut să mergem la bătrîn la spital. Ea a mers înaintea noastră, dar bătrînul tot aia a spus, să ne dea banii. Cu două zile înainte de a muri abia am reușit să ni-i recuperăm cînd i-am arătat un articol din Flacăra. Nu ni i-a dat pe toți, dar ne-am bucurat că am scăpat de ea". Ana Mihai susține că Gheorghe Șulea și-a vîndut mașina și că nu știe nimic de ea. „Cum s-o vîndă ? Cu două luni înainte de moartea unchiului a venit la noi, unde își ținea el mașina și ea, împreună cu un nepot, au luat-o, spunînd că o duc să o repare. Toți oamenii din curte au văzut asta (Costel Cernat). Am verificat și la Circumscripția financiară. Dacia 1300 cu nr. 4-B-4117, ridicată de Ana Mihai de la locul de parcare figurează în continuare pe numele Șulea Gheorghe și Rodica și nimeni nu știe unde se află. Ana Mihai susține că nu știe nimic și nu are nici un amestec.

„L-am căutat pe fratele meu și mi-a spus că este la spital. Am zis că merg la spital și ea a spus că să nu-l caut că-l aduce acasă. Cînd mi-a telefonat să îmi ceară bani pentru medicamente a știut unde să mă caute dar cînd a murit, deși îi eram soră, nu m-a anunțat". (Elena Nițescu). „Cînd a murit era, fără verighetă pe deget. În sicriu era fără căciulă și cu o pereche de pantofi scîlciați. I-am zis, cum poți să-l lași așa pe văru Gică și ea mi-a răspuns că așa îi plăcea lui să umble". (Dumitru Cernat). Familia Geantă care a locuit pînă în zilele sfîrșitului lui Gheorghe Șulea în apartamentul acestuia povestește cum au plecat lucrurile : mașina de spălat, frigiderul, covorul, lenjeria" pînă și cîteva pachete de gresie au fost luate de Ana Mihai și de fiica ei". Oricum, Gheorghe Șulea i-a lăsat Anei Mihai un testament pentru toate bunurile sale. De ce ? Voia să se căsătorească ? De ce n-a făcut-o ? Era o formă de recompensă pentru îngrijirea acordată ? Gheorghe Șulea a căzut la pat în stare gravă abia cu două luni înainte de deces și nu avea la ce să se aștepte. Așa a fost să fie, ca și această a patra poveste de dragoste să sfîrșească în decădere. „Trei luni am scos de sub el, i-am cumpărat medicamente scumpe și i-am purtat procesele, i-am dat bani, l-am ajutat și m-am ruinat. Are să-mi dea 29.000, ăștia numai bani împrumutați, ca să nu mai pun la socoteală munca, mîncarea, spălatul, înmormîntarea pe care i-am făcut-o. N-a avut nici un loc de veci. Ar trebui să-mi dea peste 60-70.000 de lei". De ce a făcut această investiție într-un vecin pensionar despre care spune că era bolnav și care, vreme de 20 de ani, nu se plînsese decît de arterită ? Din dragoste, din generozitate sau cu speranță secretă că într-o bună zi viața se va revanșa dîndu-i posibilitatea să trăiască într-un cuplu senin și fericit, cum nu reușise în celelalte trei? Dar cu ce suflet puteai trăi o asemenea poveste, îmbrăcînd cîte o haină aparținînd ba doamnei Olimpia, trecută prea repede între amintirile prăfuite, ba Rodicăi Șulea, decedată și ea nu de multă vreme ? Și de data aceasta destinul trist trage linie lăsînd dedesubt niște lucruri de preț.

În loc de epilog

Acum în apartamentul 24 de pe Bulevardul Magheru nr. 29 e o atmosferă de plecare. Lucruri strînse în saci, pachete multe și mobilier puțin. Doar cîteva obiecte mai amintesc de cei trecuți pe acolo. Ana Mihai părăsește apartamentul în care a încercat atîtea bucurii și a trăit atîtea deziluzii. Spune că a rămas fără bani, că aceste povești au sărăcit-o, făcînd-o să rămînă fără nici o rezervă pe cecurile ei strînse pentru zilele negre ale bătrîneții. Trăiește chiar o adevărată revoltă împotriva tuturor celor care au încercat s-o apere pe grecoaică și pe Gheorghe Șulea. Pe fostul ei soț Mihai Constantin nu-l apără nimeni. „E un bloc de nebuni și de hoți. Ar trebuie luați de milițe și întrebați din ce trăiesc". Apoi începe să plîngă la gîndul că povestea ei ar putea fi cîtită într-o publicație, amenință cu sinuciderea, uită, regretă doar banii pierduți în neînțelesele sale intenții de generozitate și, dintr-o dată, devine calmă și aspră, spunînd cu răutate : niciodată să n-ai milă de nimeni, decît de cîinele de pe stradă !

Toate acestea s-au născut din dorința sinceră de a trăi o poveste de dragoste sau dintr-o dorință nemărturisită de a moșteni ? Răspunsul nu-l vom avea niciodată, cum niciodată nu vom putea desluși dacă e vreun adevăr în supozițiile unora că destinul n-ar aranja lucrurile cu totul și cu totul întîmplător. Oricum, ambiguitatea aceasta a generat teamă și un fel de folclor al imobilului, adică povești șușotite pe hol, în lift sau la alimentară și, pe ici pe colo, niște semnalări rămase nelămurite. Cum că în încercarea sa de a-și găsi un nou partener, vecina lor ar fi început să facă vizite din ce în ce mai dese unui locatar bătrîn și singur de la etajele superioare și numai intervenția fermă a rudelor apropiate ale acestuia ar fi curmat o nouă poveste care dădea muguri. Din păcate, la toate acestea am ajuns prea tîrziu. Cei mai mulți din actori au părăsit scena și se pregătesc să o facă. Pentru fiecare vine o zi după care nu mai vine nici o zi, chiar dacă lumina solemnă și tristă a unui asemenea moment a stîrnit nu numai compasiune, ci și interese.

CORNEL NISTORESCU

La rece, despre băuturile răcoritoare! (II)

Așa cum promiteam în numărul trecut, continuăm investigația noastră în lumea băuturilor răcoritoare. Vizităm, așadar, însoțiți de cercetătorul Dumitru Cănulescu, de la Institutul de cercetare și proiectare pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor, cîțiva dintre producătorii de concentrate aromate și băuturi răcoritoare. Ne interesează, de astă dată, condițiile în care sînt produse aceste concentrate și băuturi răcoritoare, condiții de care, ne-au explicat specialiștii, avem să constatăm și noi pe parcursul anchetei, depinde direct calitatea acestor produse, numai aparent simplu de realizat. Amintim, în acest sens, opinia Elenei Ionescu, șefa laboratorului de sucuri concentrate aromate și băuturi răcoritoare din I.C.P.V.I.L.F., căreia i s-au alăturat cele ale directorilor întreprinderii „Flora" și întreprinderii de sucuri răcoritoare București.

Trebuie arătat, de la început, că în producția de băuturi răcoritoare, datorită specificului său, există mari diferențe în privința cantităților solicitate și realizate în sezonul cald și în restul anului. Dată fiind perioada în care am întreprins investigația noastră (februarie, martie), unele din unitățile vizitate (sau, după caz, numai o parte din secțiile acestora — ne referim, desigur, la unitățile mari, industriale) erau în remont.

Parțial în funcțiune, deci, secția Militari a I.S.R. ar trebui vizitată. Îndrăznim să sugerăm, de toți cei care mai cred că băuturile răcoritoare se pot produce și în ateliere sumar amenajate. În laboratorul secției, Socata, Lămîița, Sucul de struguri cu aromă de zmeură, Bem-bem, răspund tuturor cerințelor normei. Ca, de altfel, și concentratele și băuturile răcoritoare realizate în secția specializată a I.L.F. Brașov, în aceleași condiții de automatizare și igienă ale fluxului de producție. Începînd de la 1 aprilie, secția va trece în subordinea I.S.R. București, în cadrul I.S.R. Brașov urmînd să funcționeze numai actuala stație pilot.

Aducînd în discuție cîteva din problemele ridicate de producția de concentrate și băuturi răcoritoare, inginerul **Ion Stamanichi**, directorul I.S.R. București, insista asupra uneia din cauzele pentru care uneori băuturile răcoritoare ajung la consumator cu o calitate necorespunzătoare. „Capsulele realizate de Întreprinderea de ambalaje metalice Tecuci și Fabrica de bere Rahova trebuie să asigure închiderea corectă a sticlelor. Pentru asta, tabla din care sînt realizate capsulele trebuie să aibă o grosime de 0,28 mm și nu de 0,40, cum are adesea, ceea ce duce la deregларea mașinilor de capsulat, aceasta fiind, în același timp, și cauza spargerii sticlei sub capac. Trebuie amintită, în acest sens, experiența Întreprinderii de ambalaje metalice Buftea, ale cărei capsule, realizate din tablă provenită din recuperarea cutiilor de conserve, sînt de o foarte bună calitate. De asemenea, un rol important îl are masa de etanșeizare din latex, și el necorespunzător realizat, prezentînd mari neuniformități, ceea ce face ca o băutură corect impregnată cu CO_2 să ajungă pe piață aproape neimpregnată, fapt ce îi modifică simțitor calitatea".

La Giurgiu, Secția de concentrate aromate a I.P.I.L.F. demonstrează virtuțile organizării și competenței profesionale. În hala de producție, o reprezentantă a laboratorului C.T.C. făcea măsătorile produsului finit cu refractometru : o alta realiza proba de neutralitate a sticlelor după spălare (întrucît secția nu are încă mașină automată de spălat, aceasta urmînd să fie instalată curînd). La analiza solicitată de noi, concentratul din must de struguri cu aromă de zmeură a prezentat calitățile cerute de normă. „Din această vară, ne spune **Ion Oancea**, directorul I.P.I.L.F. Giurgiu, vom funcționa din nou și cu o secție de băuturi răcoritoare, iar din toamnă vom livra și concentrate pentru consum la domiciliu. Experiența noastră de ani de zile de perfecționare continuă a pregătirii profesionale a oamenilor, a procesului de producție trebuie valorificată. Mi se pare firesc ca nevoile pieței să fie acoperite de producători dispunînd de condiții și oameni calificați, și nu de cei care încă mai cred că improvizația e posibilă în acest domeniu". Părerea redată mai sus este împărtășită de toți cei cu care am discutat în unitățile aparținînd Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor, din Ministerul Industriei Alimentare.

Tot la Giurgiu, de astă dată în subordinea Ministerului aprovizionării, contractării și achiziționării produselor agricole, Întreprinderea de legume și fructe are și ea o secție de răcoritoare, preluată, în 1984, de la I.P.I.L.F. Giurgiu. Dotată cu o linie de îmbuteliere de 3 000 sticle pe oră, secția produce Lămîiță, Brifcor, Ananas, Banane, Bem-bem și suc de struguri cu aromă de zmeură, analiza organoleptică a acestuia din urmă arătînd respectarea rețetei. Nu același lucru se poate spune despre Brifcor-ul analizat, care a evidențiat substanță uscată (reprezentînd cantitatea de zahăr) de 8,5 la sută, în loc de 11 la sută, și deficiențe de aromă și culoare. Adusă din magazia I.L.F.-ului, sticla de Brifcor, ne spune directorul unității, **Mircea Crețu** „s-ar putea totuși să nu ne aparțină. Noi nu am mai produs în ultimul timp Brifcor, iar în această perioadă, pentru acoperirea nevoilor județului, am luat de la I.S.R." Nu știm care e producătorul Brifcor-ului analizat. Sticla, însă, ne-a fost adusă din magazia I.L.F., unde firesc ar fi fost să domnească ordinea, care ar fi făcut imposibilă o asemenea îndoială. Secția, care la un moment dat a lucrat sub conducerea unei subinginere, nu mai are azi nici un cadru cu studii de specialitate. „Am încercat să ne formăm noi oamenii, iar acum putem spune că ne descurcăm bine" (Mircea Crețu). Nu tocmai bine, ne arată Dumitru Cănulescu. Pe linie, trecute de ecranul de control, am găsit sticle spălate prost, una din cauze fiind lipsa aparaturii de măsură și control pentru stabilirea parametrilor optimi de funcționare a mașinii de spălat butelii : de asemenea, se cere modificat modul de preparare a cupajului (din care se realizează apoi băutura propriu-zisă) — nu în hala de producție, și nu cu ajutorul furtunului al cărui capăt a fost șters în prezența noastră cu o cîrpă de curățenie îndoielnică — ci într-un spațiu special amenajat în acest scop și trimis apoi din vasul de stocaj, prin conductă, în vasul tampon de lucru din hala de fabricație.

Începînd din această vară, I.L.F. Giurgiu va deschide încă o secție de băuturi răcoritoare la Bolintin, moment din care, aflăm, va angaja și un absolvent al Facultății de chimie alimentară. E de dorit ca noua secție să demareze în condițiile eliminării din fluxul de producție a tuturor deficiențelor semnalate la secția din Giurgiu.

În numărul viitor, vom continua ancheta noastră în unități ale UJECOOP Giurgiu și I.J.P.I.P.S. Brașov.

ROXANA MANOLESCU ■

Înainte de a rămîne în pană

Între două momente se întinde viața lui Ion Bălașa ca un pod al amintirilor începute nu se știe cînd și terminate nu se știe cum. Primul e din vremea uceniciei la uzina veche, trecea izlazul Miovenilor, pe care se află acum orășelul, și-i dădea un leu lui Nae al lu' Buturică din Negreni să-l treacă gîrla în spate. Nae avea cizme înalte de cauciuc și asta făcea, îi transborda pe copii pe malul celălalt unde se aflau școala și uzina. Al doilea episod e de mult mai tîrziu cînd, trimis să lucreze pentru țară în străinătate, gazdele de-acolo i-au încredințat în semn de onoare biroul fostului director al reprezentanței Renault pentru nordul Africii, „un birou somptuos, vino mamă să mă vezi, scaunul se învîrtea ca un titirez, mașină de scris automatique, chauffage la fereastră, arteziană în mijlocul secției, bar du café, ce mai, beaucoup de choses, de mă și miram cum de nimerisem eu acolo". „Numerise" pentru că era harnic și isteț, priceput și fanatic în pasiunea lui pentru mașini. Absolvise școala profesională în '58, și l-a interesat numai meseria, nu și diplomele, fiind și acum maistru, adică „magister", cum îl alintau șefii și directorii pe care i-a avut de-a lungul anilor. În '68 își vede visul cu ochii, — transferul de la uzina veche a Colibașilor în uzina nouă. Era perioada cînd din industria tînără a autoturismelor se năștea o alta, a serviceului, despre care mai nimeni nu știa cum trebuie făcută. Bălașa a fost printre pionierii acestei industrii, la 30 martie 1970 înființînd primul punct de service în Pitești, într-un vechi garaj din Valea Mare. Numit coordonator al unor programe de dezvoltare, e trimis în mai multe țări din Europa, Asia și Africa pentru a învăța și a fi învățat cum se poate pune pe picioare colosul unei industrii atît de delicate. Devine proiectant de construcție și linie tehnologică pentru unitățile „Dacia-Service" din Tecuci (înființată pe locul unui fost grajd), Constanța (în locul unei mori), Slatina, Curtea de Argeș, Tîrgoviște, Brăila. Din 12 septembrie 1978 nu mai știe ce-nseamnă concediu de odihnă și nici program fix de lucru. Atunci a început construcția la „Dacia-Service" Pitești II, adică Bascov, care a fost inaugurată cu mare pompă la 30 martie 1982. Bălașa n-a avut încotro și-a trebuit să accepte funcția de șef al noii unități, mai ales că greul abia începea, prima problemă fiind oamenii. Mulți au venit și mulți au și plecat, pentru că pe Bălașa nu l-a interesat decît menținerea prestigiului firmei, crezînd cu încăpățînare că service-ul este și trebuie să rămînă în primul rînd un fapt de civilizație. Cu orice risc.

A fost o vreme cînd erai întîmpinat la recepție de una din cele trei „stewardese", îmbrăcate elegant și politicoase pînă la sufocare ; bagajele le puteai lăsa într-o cușetă și, pînă se repara frîna sau ambreiajul sau ce era stricat, erai invitat la bufetul de la etaj unde erai servit la masă cu suc, cafea și alte nimicuri, inclusiv rar auzitul „bine ați venit, mașina dv. are o defecțiune ce va fi reparată în atîta timp". În cele cîteva luni cît a putut rezista acest „obicei" nu s-a întîmplat ca vreun client să protesteze, dar s-a întîmplat foarte multora să nu le vină a-și crede ochilor de cum erau primiți și tratați.

Cu amendamentele aduse de trecerea timpului, conduita oamenilor de aici a rămas aceeași ! Dar Bălașa nu s-a „potolit". A conceput un sistem informațional de programare, planificare și urmărire a producției pe fiecare post de lucru, la fiecare mușchi ; a introdus televiziune cu circuit închis, deocamdată cu cinci camere de luat vederi, „dar vor fi mai multe, în fiecare colțior"; a înființat interfon de comunicare cu fiecare punct de lucru ; a creat o secție de producție industrială care produce te miri ce — de la fanioane pînă la halate și calendare de perete. Dar mai presus de toate, și-a format un adevărat colectiv de oameni tineri (din totalul de 190, 125 sub 30 de ani), cărora ochii le sticlesc de pasiunea muncii și de mîndria de a lucra aici și nu deocamdată, de tentația capătuielii. Pe Nica Marian l-a adus de la Ștefănești pentru că l-a urmît cum lucra la cutiile de viteză, îmbrăcat impecabil și fără să-și arunce o scamă pe mînecă. Acum e maistru, muncește mai abitir ca înainte, dar alura e neschimbată, semănînd cu a unui violonist gata de spectacol. Laudă Dumitru s-a școlit și el o vreme prin Franța, pentru „Oltcit", dar dorința de a lucra lîngă casă l-a readus la Bascov. În sfîrșit, cel mai tînăr mohican al secției este Valeriu Vlad, „uns" și el nu prea demult într-o funcție de coordonare.

Ce m-a rugat foarte mult Ion Bălașa e să rămîn odată în pană pe lîngă Bascov. Și să intru în service și să-i spun la sfîrșit ce părere mi-am format. Nu-mi doresc, dar e un loc unde cred că merită să rămîi în pană.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Scuipă-l, să nu mi-l deochi!"

Dacă faptul la care mă voi referi în cele ce urmează nu s-ar fi întîmplat recent, respectiv cu puține zile înainte de 7 aprilie, cînd pentru prima dată în istoria omenirii s-a declarat o zi de luptă împotriva fumatului, nu i-aș fi acordat importanța pe care i-o acord acum. Acesta ar fi un aspect. Un altul ar fi acela că deși am reflectat mult la cele întîmplate, totuși nu m-am lămurit pe deplin dacă am făcut bine ce-am făcut sau, din contră, am greșit lezînd sentimentele frumoase ale unor oameni.

Era într-o seară, la vremea cînd mai fiecare om sosește acasă după ce a terminat cu treburile și obligațiile de peste zi. Ne-am pomenit la ușă cu mama lui Răducu, simpaticul fotbalist cunoscut în tot blocul pentru larma pe care o face pe terenul improvizat sub ferestrele noastre. A sunat insistent și iritant. Intrigată de maniera în care eram somați să deschidem cît mai repede, nevastă-mea s-a dus imediat la ușă și, în loc de bună seara, aude pe colocatara noastră zicînd :

— Spuneți soțului dumneavoastră să-mi lase copilul în pace, să nu-l mai bată, să nu-l mai maltrateze. Dacă n-are ce face, atunci să se ocupe de propriii lui copii.

Înmărmurită de ce auzea, nevastă-mea n-a mai apucat să spună nimic. Vecina a plecat repede în jos, pe scări, aruncînd însă către ușa noastră priviri scînteietoare, prevestitoare de furtună.

Știind de unde vine supărarea vecinei și dîndu-mi seama că trebuie să lămuresc lucrurile, am explicat ce se întîmplase. Mai întîi nevesti-mi, iar a doua zi vecinei.

...Cu două-trei zile în urmă, tocmai cînd eram gata să intru în bloc, îl văd pe Răducu, odrasla vecinei supărate. Mă așteptam să-mi zică bună seara cu respectul pe care un copil la anii săi trebuie să-l aibă față de cei în vîrstă. Dar n-a fost așa. Privindu-l mai atent, am văzut că din căușul palmei sale iese fum. Bănuind despre ce ăr putea fi vorba, i-am zis :

— Da ce faci, Radule, fumezi ? Să-ți fie rușine, n-ai nici zece ani și te-ai și apucat de fumat !

— Ba am doisprezece și jumătate. Și ce te privește, n-ai treabă ? Grăbește-te că pierzi liftul.

Obrăznicia lui m-a scos din sărite. M-am apropiat de el și i-am dat peste mînă pînă cînd i-a sărit țigara cît colo, iar apoi, apucîndu-l zdravăn de-o ureche, l-am dus pînă în fața ușii apartamentului lor. Aveam de gînd să-l dau pe mîna părinților săi, dar atunci, în momentul acela, deși am insistat, nu mi-a răspuns nimeni. Probabil, n-au fost acasă.

Întîmplarea m-a pus pe gînduri, amintindu-mi de perioada cînd școlarilor, de fapt tuturor copiilor cu asemenea apucături, le era rușine, jenă sau chiar teamă să nu fie văzuți cu țigara în gură de cei din jurul lor. Știind că fac un lucru nepermis pentru vîrsta lor, se fereau de cei mari ; evitau să dea ochii cu pedagogii, cu profesorii și părinții. Ocoleau cum puteau mai bine oamenii maturi care ar fi putut să fie pe lîngă ei și să constate că au căzut pe panta viciului. Mi-am adus aminte și de perioada cînd elevii, cu sau fără matricolă pe mînecă, se străduiau să aibă întotdeauna o comportare civilizată, demnă și reverențioasă față de cei din jur, indiferent de locul sau împrejurările în care se aflau: la teatru, cinema, pe stadion, în tramvai sau pur și simplu, mergînd pe stradă. Altfel riscau să fie atenționați și mustrați pe loc de cei ce le auzeau sau observau vorbele și gesturile necuviincioase. În cazurile mai grave era sesizată conducerea școlii de care aparțineau, aceasta trecînd la sancționarea celor vinovați. Am reflectat și la timpurile cînd copiii n-aveau voie să intre în circiumi și restaurante, în anumite săli de cinematograf și chiar în tutungerii. Mi-am adus aminte de multe, foarte multe cazuri cînd copiii, indiferent de vîrsta pe care o aveau, nu îndrăzneau să aprindă țigara în fața părinților lor. Am cunoscut și cunosc și astăzi oameni în toată firea, copii cu copii, care din respectul pe care-l poartă părinților lor ,evită să fumeze în apropierea mamei sau a tatălui.

S-ar putea ca cineva să spună că-i vorba aici de „un moft" și să se întrebe : ce rost are să mă feresc sau să mă jenez de tata sau mama, din moment ce-am ajuns „om mare", manent ca o necesitate afectivă lăuntrică.

Întîmplarea cu „tînărul fumător" mi-a provocat nu numai gînduri și amintiri, ci și oarecari neînțelegeri și neplăceri. Mai întîi cu nevastă-mea care, după ce a aflat despre ce-i vorba, m-a luat la rost, spunînd că n-am procedat bine. După părerea ei, nu trebuie să ne certăm și să stricăm bunele relații cu vecinii din bloc din cauza copiilor. Nu trebuia să-i dau lui Răducu peste mînă și, cu atît mai puțin, să-l iau de urechi. Ar fi fost suficient să-l dojenesc și să spun părinților că odrasla lor fumează. Ei au datoria să-l educe și să-l păzească de rele. Ei au dreptul să-l și pedepsească, dacă consideră că este cazul.

Vecina, căci tatăl lui Radu a considerat că-i mai bine să stea deoparte de acest incident, mai ales că ei știu că fumez ? Că doar nu mai sînt copil !

Așa să fie ? Desigur că nu-i așa. Cărui părinte nu-i place să se știe și să vadă că-i apreciat, respectat și stimat de copiii săi, indiferent unde, cînd și cum ? Respectul față de părinți se manifestă și îmbracă diferite forme, iar forma nu are nici-o importanță din moment ce fondul, esența acestei valori morale rămîne nealterată. Important este să se acorde respectul cuvenit, iar aceasta să pornească dintr-o înțelegere conștientă a lucrurilor de către fiecare și să se manifeste permai categorică. Degeaba am încercat s-o conving că i-am văzut copilul cu țigara aprinsă în mînă și să-i explic cum și cît de obraznic a fost prin cuvintele pe care mi le-a adresat. Nu m-a crezut, mi-a spus că fabulez, ea fiind convinsă de cuminția fiului său. De atunci relațiile noastre cu părinții lui Radu nu mai sînt cele care ar trebui să fie între colocatari, nu mai sînt nici măcar de „bună ziua".

Ajuns în acest punct, mi-am dat seama că întîmplarea era cunoscută de patru oameni și că fiecare o aprecia diferit : eu am considerat că „școlarul fumător" merită urechea, nevastă-mea că era suficient o mustrare, mama lui nu-l crede capabil de lucruri urîte cum este fumatul și, ca atare, trebuie lăsat în pace, iar tatăl n-a reacționat în nici-un fel.

Situația m-a contrariat, fapt ce m-a determinat să discut cu diferiți oameni — prieteni, colegi, cunoscuți — pornind de la următoarele două întrebări : Care-i cea mai bună poziție de adoptat cînd vezi un copil fumînd ? Să treci pe lîngă el ca și cînd nici nu-l vezi sau să reacționezi imediat, luînd poziție împotriva năravului dăunător ?

Unul din interlocutorii mei, medic pediatru cu îndelungată experiență de viață și muncă, tată a trei copii, susține ideea că atunci cînd este vorba de noile generații, nu trebuie să precupețim nimic pentru a le feri de tentații de orice fel, dar dăunătoare sănătății, printre care se numără și fumatul.

Sînt convins că are dreptate.

V. DUMITRU ■

● În articolul „Președintele României Nicolae Ceaușescu : eforturi susținute pentru pace și dezarmare", publicat de revista indiană „Dialogue", se spune, printre altele : „Politica externă a României socialiste are drept obiectiv stabilirea pe plan mondial a unui sistem durabil de relații de tip nou, de pace, securitate și cooperare. Ea poartă amprenta gîndirii creatoare, pătrunse de un autentic și puternic umanism, a președintelui Nicolae Ceaușescu. Sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, România a acționat în vederea reducerii cheltuielilor militare, economiile realizate fiind alocate unor proiecte sociale, destinate în special copiilor. România a hotărît, în urma unei inițiative a președintelui său, să reducă în mod unilateral, cu 5 la sută, armamentele, efectivele și cheltuielile sale militare. Această hotărîre a fost validată printr-un referendum popular, care a avut loc în noiembrie 1986".

● La sfîrșitul săptămînii trecute în Nicaragua a intrat în vigoare acordul de încetare a focului pe o perioadă de 60 de zile, convenit la Sapoa între guvernul sandinist și forțele contras. Acordul de încetare a focului a fost apreciat pe plan internațional ca un succes important pe calea reconcilierii în Nicaragua și înfăptuirii în America Centrală a planului de pace semnat anul trecut de șefii de stat din regiune.

● Între Etiopia și Somalia a fost realizat un acord de normalizare a relațiilor bilaterale. Potrivit acordului, cele două părți își vor retrage trupele din zonele frontierei comune, vor restabili relațiile diplomatice și vor înceta orice activitate de natură să obstrucționeze procesul de dezvoltare a relațiilor etiopiano-somaleze.

● În cadrul convorbirilor de la Kabul dintre președintele afgan Najibullah și ministrul sovietic de externe Eduard Șevardnadze a fost reafirmată hotărîrea celor două părți de a înfăptui programul de acțiune conform declarațiilor secretarului general al C.C al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintelui Afganistanului din 8 februarie 1988, indiferent de rezultatul final al convorbirilor indirecte afgano-pakistaneze de la Geneva.

● La Beijing își desfășoară lucrările prima sesiune a noii legislaturi a Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a Republicii Populare Chineze (ANRP), care a început la 25 martie și va dura pînă la jumătatea lui aprilie. Între punctele înscrise pe ordinea de zi figurează : raportul de activitate al guvernului ; raportul asupra proiectului planului național de dezvoltare economico-socială și bugetului de stat pe 1988 ; proiectul de revizuire a unor articole ale Constituției ; dezbaterea și adoptarea altor rapoarte și proiecte de legi. Agenda cuprinde, de asemenea, alegerea președintelui și a vicepreședintelui R.P. Chineze, a președintelui și vicepreședintelui Comitetului Permanent al ANRP, a președintelui Comisiei Militare Centrale, a președintelui Curții Populare Supreme și a procurorului general, precum și numirea premierului Consiliului de Stat (șeful guvernului) și a membrilor guvernului. La lucrări participă Zhao Ziyang, Deng Xiaoping și Li Xiannian.

● Prin anunțarea candidaturii președintelui Franței François Mitterrand pentru un nou mandat la Elysée, campania electorală prezidențială franceză a intrat în linie dreaptă. Prin urmare, pentru primul tur de scrutin (24 aprilie), principalii candidați sînt : François Mitterrand, din partea Partidului Socialist ; Jacques Chirac, din partea Adunării pentru Republică (RPR) ; Raymond Barre, candidat al Adunării pentru Democrația Franceză (UDF) ; André Lajoinie, pentru Partidul Comunist. Sondajele de opinie dau ca sigură situarea pe primul loc, la primul tur de scrutin, a actualului președinte francez. Hotărîtor va fi deci al doilea tur de scrutin, care se va desfășura la 8 mai.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Flagelul „brain-drain"

Toate studiile care se fac cu privire la decalajele existente astăzi în lume, sau, altfel spus, cu privire la starea de subdezvoltare a unui număr de state de pe glob, au drept scop nu doar constatarea unei situații de fapt, ci găsirea căilor și a mijloacelor pentru accelerarea dezvoltării, pentru micșorarea și lichidarea decalajelor. Și în acest caz este pe deplin valabilă vechea maximă „sublata causa, tollitur effectus" (dacă se suprimă cauza, efectul dispare). Pornind de aici, specialiștii s-au străduit să determine cauzele, trăgînd concluzia că la adîncirea decalajelor s-a ajuns datorită practicilor discriminatorii ale statelor dezvoltate în domeniile economice de importanță vitală : accesul țărilor în dezvoltare la tehnologiile moderne, la piețele de desfacere, la resursele materiale și financiare necesare dezvoltării, „foarfeca prețurilor", dobînzile excesive. Considerăm că în rîndul acestora poate fi așezat fără șovăire și „brain drain-ul" (exodul creierelor), adică racolarea de către țările cele mai dezvoltate a numeroși specialiști cu înaltă calificare din întreaga lume. Într-un studiu realizat nu de mult de UNCTAD se spune : „Cum ar putea fi lichidate sărăcia și mizeria, atîta timp cît persistă racolarea specialiștilor de care țările în dezvoltare duc o lipsă cronică ? Furtul creierelor constituie, fără îndoială, unul dintre factorii esențiali care alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale".

În postura lui de sursă a subdezvoltării, a menținerii și accentuării decalajelor, brain drain-ul afectează țările slab dezvoltate, în primul rînd așa-numita lume a treia. Aceste țări sînt de două ori păgubite : mai întîi, prin pierderea fondurilor cheltuite pentru formarea specialiștilor care emigrează, adică prin pierderea investițiilor făcute în pregătirea cadrelor calificate, iar în al doilea rînd prin lipsirea economiei și științei lor de cadrele superioare necesare, adică de venitul pe care urmau să-l aducă investițiile. Se-nțelege că pierderile amintite devin profituri pentru țările dezvoltate, întrucît ele beneficiază de prestațiile cadrelor respective fără a mai cheltui cu pregătirea lor. Așa, de exemplu, SUA, Canada, Australia și țările Europei occidentale, care între 1970 și 1985 au atras din Africa, Asia, și America Latină 150 000 de oameni de știință, ingineri, medici și alți specialiști, au realizat de pe urma acestora un profit de 120 de miliarde de dolari. Potrivit unui document al Națiunilor Unite, „două treimi și chiar trei pătrimi din totalul specialiștilor emigrați în domeniul tehnicii ajung în cele din urmă în statele dezvoltate din punct de vedere industrial, pentru a face țările bogate și mai bogate, țările sărace urmînd să rămînă tot sărace". Și alte date sînt deosebit de grăitoare. Astfel, într-un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății se arată că în lume 140 000 de medici lucrează în alte țări decît în cele de origine ; dintre ei, 120 000 se află în 5 țări : SUA (77 000), Marea Britanie (21 000), Canada (11 000), RFG (8 000) și Australia (4 000). Se apreciază că 2 milioane dintre intelectualii care-și desfășoară în prezent activitatea în SUA provin din alte țări. În aceeași țară, oamenii de știință de origine străină reprezintă 24 la sută din membrii actuali ai Academiei de Științe a SUA și 42 la sută dintre laureații americani ai Premiului Nobel. Între cei 20 000 de posesori de diplome universitare din „lumea a treia" care lucrează în RFG se află și 107 medici ghanezi, cifră modestă dacă este luată în sine, dar plină de semnificații dacă avem în vedere faptul că ea reprezintă o treime din numărul total al medicilor de care dispune în prezent Ghana. Nu e atunci de mirare că în RFG unui medic îi revin 620 de pacienți, în timp ce în Ghana sînt 29 000 de pacienți la un medic.

Brain drain-ul se manifestă nu numai în relația slab dezvoltați-dezvoltați, ci și între aceștia din urmă, mai ales în sensul emigrării către SUA a specialiștilor din celelalte țări industrializate, creînd și acolo serioase dificultăți și accentuînd contradicțiile interoccidentale. Fiind însă o chestiune distinctă de cea a dezvoltării, ne vom ocupa de ea cu alt prilej.

ION D. GOIA ■

Patru secole de ravagii

Cîți dintre cei care își aprind o țigară și o savurează apoi cu voluptate se întreabă cum a apărut acest obicei ? Probabil, foarte puțini. Pentru că fumatul a devenit atît de răspîndit încît pare să fi existat de cînd lumea. Și, totuși, nu au trecut decît 400 de ani de cînd primul european a fumat o țigară și 350 de ani de cînd era fondat în Spania primul monopol asupra tutunului din Europa.

Istoria ne-a păstrat numele primului fumător de pe continentul nostru : spaniolul Rodrigo de Jerez. Însă, acest marinar, membru al unuia din echipajele faimosului Cristofor Columb, a fost și prima victimă a acestei patimi. Împreună cu prietenul său Luis de Torres a învățat să fumeze de la indienii din America. La reintoarcerea în Europa, datorită obiceiului său de a face fum, inchiziția l-a aruncat pentru mai mulți ani în temniță. Mirosul urît și fumul pe care îl scotea pe nas i-a făcut pe inchizitori să-l categorisească rapid pe Rodrigo în rîndul ucenicilor diavolului. Firește, nimeni nu-i aducea nici o vină pentru faptul că a adus în Europa un produs de consum atît de bogat în nicotină și gudroane.

Mulți istorici asociază descoperirea tutunului de către europeni cu descoperirea Americii de către Columb, la 12 octombrie 1492. Apoi, marinarii spanioli au început să aducă frunze de tutun pe vechiul continent și interesul trezit de acest nou obicei a făcut să apară și prima întreprindere de prelucrare a tutunului. În 1602, vizavi de biserica Sf. Petru din Sevilla, un anume Juan Batista Garaffa crea o asemenea fabrică după ce obținuse permisiunea regală pentru „prelucrarea și vînzarea" tutunului. Trei decenii mai tîrziu apărea primul monopol de stat asupra tutunului : în 1636, în regatul Castilia și Leon. După ce planta de tutun, pe care călugărul Ramon Pane o caracterizase drept „buruiană pentru răni", a prins primele rădăcini în Europa, ea a început să se extindă și în celelalte țări ale continentului. De la început, tutunul a avut adepți și detractori. Astfel englezul Byrnes numea Spania „țara celor doi S îngrozitori", adică a „smoking and spitting" (a fumatului și scuipatului).

În Germania, primul fumător este semnalat în 1587, în localitatea Aachen, cînd un călugăr făcea următoarea observație critică : „Mulți oameni veniți din Spania aduc aici obiceiuri proaste, cum ar fi, mai ales, cel de a scoate fum pe gură". Pînă și azi spaniolii se situează printre cei mai învederați fumători, deși în prezent se cunosc pe scară largă gravele consecințe pentru sănătate ale acestui obicei. Anual, în Spania miliarde de pesetas se transformă în „fum albastru". Nu există coridă la care deasupra arenei să nu se ridice nori groși de fum provocați de țigările tari numite „puros". Ce-i drept, în fosta primă manufactură de tutun din Europa se găsește în prezent Universitatea din Sevilla. Și, încă un element de culoare : nu trebuie uitat faptul că una din insigniantele lucrătoare ale acestei manufacturi regale a devenit unul din personajele cele mai cunoscute ale scenei lirice mondiale : Carmen.

Au trecut patru secole de fumat. Cîte sute de milioane de persoane au sucombat de pe urma acestei mode ? Tot mai numeroase sînt glasurile celor care se pronunță pentru limitarea și, în cele din urmă, renunțarea la acest dăunător obicei. Ieri în întreaga lume a fost marcată prima zi din istorie „fără fumat". Să fie de bun augur !

ION VIRGIL ■

Ficțiune sau realitate?

„Nouă bărbați mascați încearcă, la adăpostul întunericului, să se strecoare într-o clădire. Cară cu ei canistre pline cu napalm. În clădire sînt documente, cărora cei nouă vor să le dea foc. Întunericul este sfîșiat de sunetul sirenelor de alarmă..." Este un citat din cartea „The Orpheus Circle" a lui Edward Mc Ghee, apărută de curînd la New York. Un thriller, ca multe altele. Și totuși nu, căci Edward Mc Ghee este pseudonimul ales de Edward Harper, ex-diplomat (atașat de presă, între altele, mulți ani în Berlinul Occidental), în prezent pensionar. Întrebat fiind dacă există vreun fapt real, din care s-a inspirat, autorul a declarat : „fiecare ficțiune ascunde un adevăr !"

Adevărul este că în Berlinul Occidental se află Centrul de documente („vila cu 30 de milioane de secrete"), care de ani de zile este decimat, jefuit sistematic de „oameni din umbră". Din arhivă au dispărut pînă în prezent 80 000 de documente. Caracterul acestora ? Sînt mărturii ale activității depuse de naziști. Între documentele dispărute se află și unele referitoare la Martin Bormann.

De fapt, împotriva lui Wolfgang Eberhard (reprezentantul lui Daniel P. Simon, directorul părții americane în conducerea Centrului) și a 40 de colaboratori germani s-a deschis o acțiune judiciară. (La unul din colaboratori s-a găsit o copie a testamentului lui Hitler !)

Un jurist din Berlinul Occidental a afirmat că în mîinile hoților a încăput „marfă de prima calitate", mult căutată de către colecționari. De fapt, actele furate se negociază deschis pe piață, prin intermediul unor anunțuri în presă (La prețuri piperate !).

După cum afirma „Berliner Morgenpost", dispariția documentelor este fie o încercare de a șantaja unele persoane (prin dezvăluirea „trecutului"), fie o simplă afacere cu „acte vechi".

Lucrul acesta a fost posibil datorită faptului că s-a întîrziat microfilmarea documentelor și depunerea lor, spre conservare, la Koblenz, deși reprezentanții vest-germani și cei americani au anunțat încheierea acestei operațiuni de mai bine de 10 ani. Pînă în prezent s-a microfilmat doar 60 la sută din material.

Deocamdată continuă furturile care încearcă să șteargă urme pe care omenirea nu poate să le uite, nu are voie să le uite dacă vrea ca istoria să nu se mai repete.

DAN DĂNUȚ DORU ■

P.S. : Cînd scriu aceste rînduri, aflu, cu stupoare, că editura „Avalon" din Paris a lansat un album cu reproduceri după acuarelele lui Adolf Hitler. Fără comentarii !!!

Învierea din frig

Credeam că nimic nu mă mai poate surprinde — declara Daniel Cupido, medic legist, om care prin natura meseriei a văzut multe — dar să primesc o cerere de a aviza incinerarea unui cadavru fără cap nu mi s-a mai întîmplat. Șocați au fost, în primul rînd, lucrătorii de la crematoriul din Riverside, o liniștită localitate de lîngă Los Angeles, cînd au văzut corpul decapitat al doamnei Kent condus pe ultimul drum de fiul ei care, cu cea mai mare seninătate, a afirmat în fața anchetatorilor că i-a tăiat capul mamei sale de 83 de ani (după decesul acesteia) nu din cruzime, ci dintr-o prea mare dragoste. Saul Kent este sigur că în cîteva zeci de ani, dacă nu chiar într-un secol tehnologiile medicale vor progresa într-atît încît orice boală va putea fi vindecată. Pentru acest motiv el a apelat la Alcor Life Extension Foundation, o organizație care se ocupă cu congelarea trupurilor sau capetelor celor care vor să se trezească, peste zeci sau sute de ani, într-o viață nouă, în condiții de perfectă sănătate. Speranța în reînviere costă 10 000 de dolari pentru un cap și 125 000 pentru un corp ...complet.

Paginile cronicii negre din ziarele californiene se umplu zilnic cu informații insolite despre „crionicii visători și egocentrici", cum au fost denumiți oamenii de știință care studiază efectele temperaturilor scăzute asupra organismului uman. Arthur Rowe, director al Laboratorului de criobiologie al Crucii Roșii din New York, care studiază posibilitatea păstrării organelor pentru transplant în bănci de gheață, declara că „a reanima pe cineva care a murit și a hibernat este egal cu posibilitatea de a transforma un crenvurșt într-o muscă sau viceversa".

Și totuși, există amatori pentru saltul spre marele frig. Odată obținută declarația de deces, primul pas constă în menținerea fluxului oxigenării sîngelui și prevenirea coagulării, explicau tehnicienii de la American Cryonic Society și de la Trans Time, societăți specializate în conservarea morților prin frig. În acest moment corpul este răcit cu gheață uscată și adus la minus 30 de grade iar sîngele este substituit cu un lichid sintetic, un crioprotector alcătuit din glicerol și glucoză care are proprietatea de a evita cristalizarea celulelor. Apoi, temperatura coboară la minus 80 de grade și corpul este imersat în capsule cu azot lichid. La minus 196 de grade Celsius activitatea moleculară și procesul de îmbătrînire sînt stopate pentru ani sau secole. Peste o sută de persoane au semnat actele necesare hibernării după moarte, cinci dintre acestea au și plecat pe drumul gheții de unde speră să se întoarcă atunci cînd contemporanii lor, adică noi, vor fi copaci, hidrocarburi sau, cine știe, primele vase de ceramică ale unei noi civilizații. Pentru a explica cum intenționează să sfideze natura, crionicii se folosesc de exemple din lumea animalelor. Cînd temperatura unei broaște scade la 5 grade, organele sale sînt protejate de o substanță crioprotectoare secretată de ficat. În Alaska, o specie de gîndaci supraviețuiește la minus 80 de grade, protejată fiind de o substanță produsă în propriul organism (similară cu antigelul) care împiedică formarea cristalelor în celule. Apoi, cînd vine primăvara, celulele aparent moarte reintră în normal fără nici un efort. Exemplele sînt multe și convingătoare. Există deja congelate celule sanguine, artere, valve cardiace, oase, embrioni care se pot folosi după ani de la înghețare. Există acea chirurgie fără sînge practicată, spre exemplu, la Spitalul John Hopkins din Baltimora unde cu ajutorul unui by-pass temperatura unui bolnav a fost coborîtă la 20 de grade și inima oprită pentru 41 de minute. Avantajele ? Sîngele nu obstrucționează cîmpul operator, se evită hemoragiile și deci, transfuziile. Nu se poate afirma cu siguranță că crionica n-are viitor. Tehnica frigului este încă o necunoscută pentru om iar posibilitățile pe care le oferă sînt insuficient cercetate. Se poate, aceia care și-au congelat trupul să aibă dreptate sperînd într-un viitor al nemuririi. Mai ciudată e chestia cu capul dar... Singurul dubiu care rămîne — cine va deschide capsulele frigorifice peste decenii, sau probabil, secole ?

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

De ce mor copacii

Știri tot mai alarmante din numeroase țări ale lumii, indeosebi din R.F.G., Canada, S.U.A., din Africa și America Latină, din îndepărtata Japonie, se referă la un fenomen relativ nou, dar cu implicații din cele mai grave : pier pădurile ! Seacă una din marile bogății ale Terrei, această miraculoasă fabrică de oxigen, uriaș rezervor de resurse energetice și de materii prime. Sesizînd din vreme pericolul, experți ai F.A.O. nu încetează să ceară adoptarea de măsuri urgente — la scară mondială — pentru conservarea fondului forestier al planetei.

Ca urmare a intervențiilor acestui organism al O.N.U., la Paris a avut loc anul trecut Conferința internațională „Silva". Cu acest prilej, avînd acoperirea unor date riguroase, s-au făcut dezvăluiri de-a dreptul senzaționale : în acest secol au dispărut aproape un miliard de hectare de pădure, ritmul actual fiind de 5,6 ha pe minut !

Nu trebuie să fii specialist pentru a realiza ce înseamnă pentru mediul înconjurător, pentru existența omului, pentru planetă, acest adevărat holocaust, această jertfă pe altarul iraționalului. Dacă acest tempo al sacrificării copacilor se va menține (dar sînt indicii că el sporește, în pofida tuturor apelurilor la luciditate), peste mai puțin de două veacuri pe Pămînt nu va mai exista nici o pădure, precipitațiile vor deveni o „rara avis" cedînd inițiativa deșertului.

Amintita reuniune a experților în problemele silviculturii nu s-a mulțumit, firește, doar să constate tot mai accentuata pieire a pădurii. Insistînd pe urmările ireversibile ale acestei pierderi, ei au arătat și cauzele acesteia, făcînd recomandări pentru prezervarea acestui neprețuit bun al planetei.

Între cauzele morții copacilor, pe „podium" se află exploatarea irațională sau chiar devastarea, distrugerea sistematică a acestei extraordinare bogății a Pămîntului (așa cum fac unele companii transnaționale într-o serie de țări ale „lumii a treia", îndeosebi în Amazonia, amenințată să rămînă fără fumătate din uriașa ei junglă pînă în anul 2000), bolile arborilor, incendiile de pădure. Așadar, în multe țări din Africa și America Latină, în lipsa unor programe de exploatare rațională, pădurea dispare în urma defrișării după principiul „după noi, potopul", iar ca rezultat al poluării, copacii îmbolnăvindu-se, regimul pluviometric scade la cote îngrijorătoare. Dacă nu plouă, recoltele sînt slabe, iar lipsa de rod a ogorului înseamnă penurie de alimente, pieirea șeptelului. Nu plouă, deșertul așteaptă ca să-și pornească ofensiva. Iată o reacție în lanț, un cerc vicios ce trebuie neapărat spart. Am arătat cine-i vinovat de această plagă a zilelor noastre, dar pe banca acuzării trebuie să se afle, neapărat, și ploile acide, fenomen necunoscut în trecut. Ele sînt urmarea emanațiilor industriale și a gazelor de esapament. Nocivitatea lor este tot mai des evocată de ecologi care au stabilit că există mii de substanțe poluante. Ele asasinează prietenul din totdeauna al omului : codrul. Potrivit unui studiu întocmit recent, 40 la sută din pădurile vest-germane sînt „bolnave" ca urmare a poluării de către combustia cărbunelui, petrolului și gazelor, iar zilele trecute Ministerul austriac pentru Protecția Mediului înconjurător făcea cunoscut că zece la sută din pădurile țării sînt pe cale de dispariție.

Recent, ziarul nipon „Akahata" scria despre moartea — pe suprafețe de mii de kilometri în jurul Tokio-ului — a maiestuoșilor „sughi" (cum spun japonezii cedrilor). Ei sînt victime ale emanațiilor de gaze sulfurice și oxizi nitrici. Cu trunchiul perfect drept, cu un lemn tare, rezistent, cedrul era folosit în construcția navelor, la confecționarea catargelor. Cîte corăbii din lemn de cedru n-au străbătut oceanele ținînd piept valurilor și uraganelor ! Acum, lemnul „sughi"-ului este sfărîmicios, nemaifolosind la nimic. Cedrul japonez moare : e drept, în picioare, dar moare...

Mai sînt — și nu în ultimul rînd — și alte cauze ale agoniei copacilor. Experiențele cu arme nucleare, organizate imediat după cel de al doilea război mondial, sînt și ele răspunzătoare pentru îngrijorătoarea degradare a pădurilor. Datorită substanțelor radioactive pe care vegetația le-a asimilat prin fotosinteză, numeroase plante și-au slăbit capacitatea de a rezista la boli, insecte și ciuperci.

Situația este deosebit de gravă. A sosit vremea nu numai ca acțiunea destructivă a omului să ia sfîrșit, dar, totodată, și pentru luarea de măsuri care să îndrepte ceea ce s-a stricat pînă acum. Semnalelor de alarmă trase trebuie să li se răspundă prin acțiuni concrete, hotărîte, fiind vorba de o problemă de care depinde sănătatea și viața Pămîntului.

MIHAI VASILIU ■

Racul

VIRGIL MILITARU ■

Universul muzicii

● PORTRET LA CERERE — GABRIEL COTABIȚĂ este „un nume" în muzica ușoară românească. Dovadă și numeroasele scrisori pe adresa redacției noastre în care se cer date despre acest valoros interpret.

Începutul se leagă de anul 1975, cînd trupa „Redivivus" susține la Bănie primul concert, devenind vedetă locală. În componență : solistul vocal Gabriel Catabiță. Au urmat șase ani de activitate încununată de numeroase succese. „Redivivus" devenind reprezentanta nr. 1 a rockului din Oltenia. În 1981 „Redivivus" se dizolvă. În 1983 trupa „Holograf" are nevoie de o „voce". Cotabiță se prezintă la vizionare și... contractul se încheie pe loc. LP-ul „Holograf" I, dovada palpabilă a colaborării de atunci, s-a bucurat de un mare succes. Ca să fii un rocker adevărat trebuie însă să ai și un dram de „nebunie". Cotabiță părăsește trupa și se întoarce la Craiova, amintindu-și că are familie și o diplomă de inginer în buzunar. În 1986 revine, de data aceasta ca solist vocal de muzică ușoară, cucerind publicul la festivalurile de la Mamaia și Costinești. Anul 1987 a însemnat o formalitate. Cotabiță își confirmă valoarea cîștigînd premiul „Cel mai bun solist" la Festivalul de muzică de dans pentru tineret de la Costinești, și se lansează cu putere în topuri, ocupînd poziții fruntașe. Dintre ultimele cîntece de succes amintim : „Noapte albastră", „As vrea", „Încearcă".

● SIMON LE BON, foto, solistul vocal și conducătorul grupului DURAN DURAN, a avut și el de parcurs un drum lung pînă să devină un star. A debutat la șapte ani cîntînd în corul bisericii. La opt ani era vedetă pe micile ecrane, filmînd pentru reclamele TV. În perioada adolescenței frecventează cursurile școlii de muzică a lui Elton John și trăiește prima experiență de grup cu formația „Dog-Day". Cursurile facultății de artă dramatică nu i-au schimbat gustul pentru muzică. În 1980, studentul Simon John Charles Le Bon se dedică total cîntecului. Era anul înființării trupei DURAN DURAN.

PAUL AGARICI ■ **MIRCEA ZANE** ■

Concert de primăvară

În organizarea Teatrului Mic la sala Polivalentă a avut loc un concert de primăvară : „Nicu Alifantis și invitații săi : Dan Mîndrilă, Mircea Marcovici, Mihai Farcaș, Valeriu Sterian, Mihai Pocorski, Paul Csucsi, Vladi Cruzevic, Sorin Minghiat, Ioan Lucian Mihalea, Bogdan Dragomir, Andreea Neh, Amina Drăgan". Concertul a prilejuit celor peste 5.000 de spectatori bucureșteni o seară de „muzică bună", inedită și prezentată la cele mai înalte cote ale profesionalismului.

De primăvară

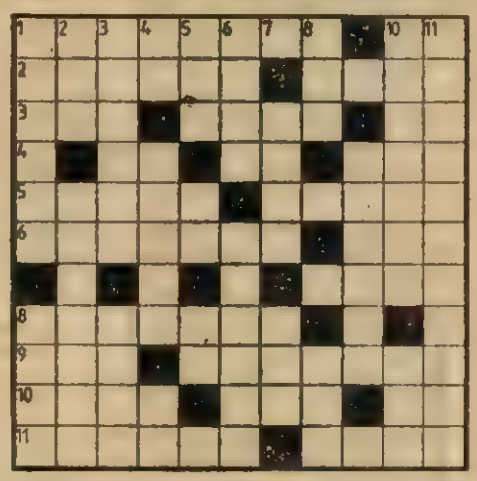

ORIZONTAL : 1) Poet român (1919-1964), semnatar al poeziei „Primăvara" (Mihu) — Cinci ghiocei și trei toporași ! 2) Se impodobesc cu flori și frunze la începutul primăverii (sg.) — Ca pelinul de mai. 3) Oraș în R.D. Germană — Se înfig primăvara în vie pentru susținerea viitoarei recolte de struguri (sg.) — 24 de ore. 4) Necum ! — Teme ! — Interes (reg.). 5) Tînăr viăstar printre brazii apărători ai patriei — Autorul poeziei „Vin păsările călătoare" (floria). 6) Parfumate flori de primăvară, violete, albastre, albe sau galbene (sg.) — Cusătură pe marginea unui material. 7) Curată ca petalele de crin. 8) Gingașă apariție printre gizele care renasc odată cu natura, în prag de primăvară. 9) Băutură fabricată din trestie de zahăr — Pomi fructiferi care înfloresc la începutul primăverii. 10) Lucrare agricolă de sezon — Se topește sub razele de soare — Înmugurit, în sfîrșit ! 11) Primele fructe care se coc, uneori chiar la sfîrșitul primăverii — Semnatarul poeziei „Focurile primăverii" (Aurelian).

VERTICAL : 1) Poetă contemporană (Elena), care, prin versurile ei a cîntat „Primăvara" — Haina de gală a rîndunicii. 2) Poet român, autor al poeziei „Emoție de primăvară" (Aurel) — Formațiile de zbor ale înaripatelor vestitoare ale primăverii. 3) Mițișori — Deasupra brațului. 4) 3-4 mugurași... la o crenguță ! — Pictor francez, autor al pînzei „Primăvara" — Începutul unei declarații de dragoste. 5) Cea oficială se schimbă, an de an, în ultima duminică a lunii martie — Smaranda Jurcă — Foiosință. 6) Prima lună a primăverii (înv.) — Pînzele albe de la cinematograf. 7) Pictor care a zugrăvit pe pînză un buchet de „Ghiocei" (Theodor) — Perioade de mari de timp. 8) Se înroșește cînd e fiert — Rest de cafea. 9) Reînvie în fiecare primăvară sub razele blînde de soare. 10) Poetă română (1891-1967), autoare a poeziei „Ploaie de primăvară" (Otilia) — Obicei. 11) Ghiocel.

MIHAI ZGUBEA ■

Dicționar : AUE, NIM.

Dezlegarea careului din numărul 13 :

CÎNTEC ; DIRIJA ; ODA ; FADO ; BLAT ; LOIL ; SUITA ; ZO ; OL ; ACCENT ; OZN ; R. DURATA ; TA ; A ; ACUTE ; E ; CORAL ; T ; OASE ; SUNET ; UT ; RC ; SOLO ; AB ; REA ; EURITMICE ; ARMONII ; UA ; AC ; TUNDE ; ARTERA ; CANTONETA ; LER.

Universul științific

Virus „domestici" de viespe

Multă vreme oamenii de știință se întrebau cum se face că unele insecte, printre care și o viespe din America de Sud numită „compoletis sonorensis", ce își depun ouăle în omizi vii, acestea nu sînt distruse de sistemul imunitar al omizii. După lungi cercetări, entomologii americani și canadieni au descoperit că viespea „prevăzătoare", atunci cînd își injectează ouăle, de exemplu, în omida tutunului „Heliothis virescens", introduce și un virus, care are rolul de a paraliza sistemul imunitar. Virusul se găsește în viespe, unde trăiește și se înmulțește, fără nici un pericol pentru insectă. Este primul exemplu cunoscut de simbioză între un virus, aflat la limita inferioară a ființelor, și un organism format din numeroase celule. Imaginea a prins momentul introducerii ouălelor în omidă, iar în chenar petele albe indică virusul „bucluceș".

Arzător cu plasmă

O echipă de cercetători, de la Institutul de fizică a plasmei, de pe lîngă „Academia Cehoslovacă de Științe", a pus la punct un nou arzător cu plasmă, care permite ca substanțele greu fuzibile, cu o mare rezistență, să poată fi aplicate pe materialele de construcții. Comparativ cu arzătoarele folosite în alte țări, stabilizate cu gaze rare, noul arzător cehoslovac este cu 25 la sută mai eficace, de cinci ori mai economic și realizează un consum de energie de șapte ori mai mic.

Becuri magnetice

Deși azi în lume se vînd aproximativ 50 miliarde de becuri anual, iar zilnic trebuie înlocuite în jur de 2,5 milioane, de foarte multă vreme acestui obiect nu i s-a adus nici un fel de îmbunătățire. Becul clasic și

BREVIAR

azi se înșurubează într-o duliie sau dacă este de tip „baionetă" se răsucește în ea. De curînd însă, în Franța, a apărut o inovație, ce nu a fost pusă încă în practică, pe scară industrială. Noul bec are la bază un manșon, ce este parțial magnetic, iar duliia din fier învelit în plastic. Este deci suficient de a apropia becul de dulie, pentru ca acesta să se lipească instantaneu. Cînd trebuie scos pentru a fi înlocuit se trage de el cu o singură mînă și acesta iese ușor din lăcașul lui. Avantajele noului sistem sînt numeroase. În primul rînd se obține o securitate totală în momentul introducerii sau scoaterii becului din dulie. Aceasta, la rîndul ei, nu mai necesită, ca pînă acum, realizarea de pînă la 13 piese mecanice diferite. Invenția, în plus, poate fi aplicată și la duliile existente, prin așezarea, deasupra părții metalice a becului, a unei bucăți mici de magnet. În imagine noul bec electric între cele două clasice : cu ghivent și tip „baionetă".

Locomotive pentru curbe

Uzinele Henschel, din Kassel au trecut la experimentarea unei noi locomotive, ce va intra în dotarea căilor ferate din R.F.G. peste cîțiva ani. Este vorba de locomotiva „Um-An" din imagine, care poate circula cu viteza de 350 kilometri pe oră, fiind totodată adaptată să și păstreze această viteză și la linii ce prezintă numeroase

curbe. Specialiștii vest-germani speră ca tot peste cîțiva ani, „Um-An" să fie solicitată și de alte țări unde liniile ferate, datorită terenului, sînt construite cu multe sinuozități.

AUREL DIANU ■

Rugby

Pas cu dreptul

— Tovarăşe Carol Kramer, sînteţi vicepreşedintele federaţiei de rugby, aţi condus delegaţia sportivă la jocul din Italia şi aţi jucat şi vreo zece ani în echipa naţională. Din aceste trei importante motive, vă adresez o întrebare simplă : cum a fost la Milano ?

— Foarte bine, din moment ce am învins !

— Contează numai rezultatul ?

— Contează şi cum a fost el obţinut. Din acest punct de vedere, noi plecasem hotăriţi să învingem, desfăşurînd toate pregătirile numai în această idee.

— Ideea de a învinge e cam abstractă. Mă interesează ce s-a făcut în mod concret.

— Am reconsiderat virtuţile tradiţionale ale rugby-ului nostru, bazîndu-ne în selecţie şi pregătire pe aspectele pe care le cunoşteam foarte bine şi care ne-au adus cîndva consacrarea internaţională.

— Adică ?

— Adică : forţa pachetului de înaintaşi, organizare şi siguranţă în momentele de posesie a balonului şi mai ales la fazele fixe, deplasarea jocului cît mai mult în terenul advers, presing la toate nivelele, astfel încît atacul advers să nu se

Fotografie de PAUL AGARICI

poată dezvolta. Urmărind cu insistenţă această blocare a atacurilor adversarilor, echipa noastră a reuşit 7—8 faze de posesie a mingii în care ignat, liber în spatele înaintării, a putut încerca lovituri de drop-gol foarte spectaculoase ; două i-au reuşit, dar a fost foarte aproape să mai finalizeze alte cîteva.

— Unde s-a cîştigat jocul ?

— Categoric, la înaintare, băieţii din acest compartiment realizînd nu de puţine ori faze aplaudate la scenă deschisă. Pe trei sferturi mai mult ne-am apărat, dar important este că n-am lăsat atacul lor să se dezvolte.

— Rugby-ul nostru parcurge o perioadă de criză, ilustrată şi de modificările de regulament. Aveţi aceeaşi opinie ?

— Criza există dinainte şi, din dorinţa căutării unei ieşiri, s-a dat curs unor sfaturi venite de la nişte oameni care, deşi toţi au vrut binele, nu toţi au avut dreptate. Calea corectă este aceea de a ne pregăti la nivel internaţional şi după regulamentele internaţionale ; altfel, una jucăm în curtea noastră şi altceva este în întîlnirile internaţionale.

— Theodor Răduleseu a adus un suflu nou la naţională ?

— Este un antrenor ambiţios, competent, cu multă putere de muncă şi capacitate profesională. Iubeşte meseria, este energic — uneori chiar vulcanic — şi poate să dinamizeze un colectiv de jucători. Desigur, el trebuie ajutat.

— Cum ?

— De pildă, pentru acest meci clubul „Steaua" a preluat toate sarcinile pregătirii echipei naţionale — de la cantonament şi terenuri pentru antrenament, pînă la toate celelalte aspecte ale unei asemenea acţiuni. A fost un efort, inclusiv material, dar care a fost încununat cu succes.

— Să înţelegem acest rezultat de la Milano ca un semn al revirimentului ?

— Treaba e abia la început. Mai jucăm cu Spania, acasă, pe 17 aprilie şi apoi cu U.R.S.S., în deplasare. Dacă vom învinge şi în aceste două jocuri, vom continua pregătirile pe aceleaşi principii, astfel încît să aşteptăm cum se cuvine echipa Franţei, în toamnă.

— Ce-nseamnă „cum se cuvine" ?

— Pregătiţi de victorie. Pentru că n-aş vrea să se considere că succesul din Italia a fost o întîmplare.

OCTAVIAN ŞTIREANU

Steaua — Benfica

Punct pierdut

(Urmare din pag. 24)

văzut de la început că stila exact cum să contracareze stilul obişnuit al campionilor noştri. Benfica a mizat totul pe reţinerea atacurilor avintate ale Stelei, pe îngheţarea jocului în pase scurte şi spaţii mici, şi chiar pe întreruperea lui premeditată în momentele de dezlănţuire a steliştilor. (Nu întîmplător portughezii au simulat două faulturi îndelung „tratate" chiar în debutul partidei, perioadă în care Steaua a marcat de atîtea ori în meciurile sale !). Apoi, echipa portugheză a folosit orice mijloc pentru „tinerea" jocului cît mai departe de careul ei : presing înaintea treimii proprii a terenului, apărare în linie cu mult în faţa careului de 16 m, apărare grupată ca un arici în jurul fiecărui jucător al nostru care avea mingea, replieri rapide din atac, care le dădea, de fiecare dată superioritate numerică ş.a.m.d. Steliştii au fost prinşi ca într-un năvod din care n-au putut să se descurce astfel încît să poată ieşi la obişnuitul - lor joc în viteză, perpendicular pe poartă. Tot meciul au suportat această stinghereală venită cu neputinţa — pentru că ocaziile de gol, cîte au fost, au apărut ca la şah, mai degrabă din greşelile adversarilor, decît din combinaţii premeditate ale echipei noastre.

Benfica este o echipă care sintetizează impecabil stilul de joc sud-american cu cel european. De la primul a luat fineţea tehnică, abilitatea loviturii mingii, simţul combinaţiilor pe spaţii mici şi predilecţia spre... spectacole ieftine ; pe de altă parte, Benfica este o echipă foarte pragmatică, disciplinată tactic, bine pregătită fizic („decarul" Sheu are 35 de ani, dar a alergat ca unul de 25!) şi, mai ales, bine orchestrată în vederea scopului de atins, în funcţie de adversar. Steaua a pierdut un punct pentru că a vrut să-şi impună jocul şi — în faţa unui adversar ca şi cel de mai sus, — iată că n-a reuşit.

De aceea înclin să cred că la Lisabona calificarea va fi de

O notă peste medie, cu bonificaţie pentru virstă : Gh. Popescu.

Fotografie de EUGEN NEGREA

partea echipei care va şti, în primul rînd, să anihileze jocul celeilalte. E vorba, deci, de imaginaţie şi mobilitate tactică, pe tot parcursul partidei, în funcţie de replica adversarului. Fotbalul, iată, cere entuziasm şi alte multe lucruri, dar nu se poate dispensa de gîndire. Sperăm că fotbaliştii noştri vor trage învăţămintele necesare.

P.S. Nici Realul n-a reuşit pe teren propriu mai mult decît un meci egal : 1—1 cu P.S. Eindhoven. Ceea ce nu micşorează, totuşi, insatisfacţia noastră pentru scorul alb din Ghen-

B. T. T. — „20"

Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Uniunea Artiştilor Plastici, organizează în Staţiunea tineretului Costineşti, în perioada iunie-august 1988, cea de-a 8-a ediţie a Salonului republican de grafică satirică pentru tineret. Titlul acestei ediţii a salonului : „20", organizatorii avînd în intenţie ca una din lucrări să se refere la faptul că Biroul de Turism pentru Tineret aniversează, în 1988, 20 de ani de la înfiinţare.

La manifestare pot participa tineri creatori — membri sau nemembri ai U.A.P. în virstă de pînă la 35 de ani ; autorii vor trimite minimum 4 lucrări, cu dimensiunea exterioară a passe-partout-ului de 42x60 cm pe adresa Biroului de Turism pentru Tineret — str. Onoşti nr. 4—6, sector 1, Bucureşti, cu menţiunea : „Pentru Salonul republican de grafică satirică pentru tineret".

Lucrările vor fi însoţite de o fişă de înscriere şi o fotografie alb/negru 4/6.

Termenul limită de depunere este 15 mai 1988.

Cîntecul de lebădă al olimpicilor

Cum scriam în încheierea scurtei cronici transmise de la Piotrikow Trybunalski, echipa noastră olimpică a ratat şi bruma de şansă pe care o mai avea în lupta pentru calificare la jocurile olimpice. A făcut-o, amintim în treacăt, dar deloc întîmplător, exact în ziua în care echipa reprezentativă a ţării reuşea, într-un meci amical, un merituos egal cu echipa R.D.G.

Puteam obţine un rezultat pozitiv în Polonia ? Părerea noastră este că am trecut chiar pe lîngă el — echipa, atît cît s-a priceput, făcînd totul pentru a-l obţine.

Să ne întoarcem însă la acest joc şi să spunem de la început că tradiţionala ospitalitate a gazdelor, frecvent invocată în drum spre Varşovia de antrenorul Mircea Rădulescu, s-a manifestat, în primul rînd, prin grija deosebită de a asigura jucătorilor români multă liniştе pentru pregătirea întîlnirii, fapt concretizat în cazarea delegaţiei noastre într-o mînăstire construită în urmă cu aproape 950 de ani reprofilată în hotel în 1979. Gîndul bun al gazdelor s-a dezvăluit şi în programarea meciului la Piotrków Trybunalski, un oraş cam la 70 000 de locuitori, cărula i-a revenit această onoare datorită elevilor săi cîştigători ai campionatului şcolar al Poloniei. Şi, ca să aveţi o imagine completă a tuturor iniţiativelor fericite care ne-au tot fost destinate, să mai amintim că între Piotrków Tribunalski şi mînăstirea cu pricina erau peste 20 de kilometri, astfel încît fiecare antrenament pe terenul de joc presupunea un drum de aproape 50 de kilometri, ceea ce ţinea mai mult de turism decît de pregătirea unei întîlniri. În aceste condiţii, lotul s-a antrenat la numai doi kilometri de hotel, pe terenul unei şcoli din localitatea în care ne aflam, Sulejow Podklasztorze, teren pe care mingea sărea ca din brazdă.

Meciul a debutat, aşa cum ne aşteptam, cu atacuri puternice ale olimpicilor polonezi, cu vreo două excepţii prima reprezentativă a gazdelor, care, beneficiind şi de un vînt tare, ne-au obligat să ne apărăm cu toată echipa, mai puţin Văidean şi Craiu, ambii aşteptînd să prindă mingi de contraatac. Fără un mijloc activ, apărarea a luptat din răsputeri să nu primească gol. Speriaţi făcînd adevărate minuni. Am putea spune, simplificînd puţin, că forma de excepţie a portarului nostru şi şuturile în plopi ale înaintaşilor polonezi, dintre care Lesniak şi Furtok au fost cei mai harnici, au făcut ca repriza să se încheie cu un scor alb. La reluare, apărarea noastră a continuat să se apere exact în faţa unei echipe dezlănţuite, uşor intrată în panică (mai ales după bara lui Craiu) văzînd că timpul trece fără urmări pe tabela de marcaj. Desigur, apărarea noastră a şi greşit, dintr-o asemenea greşeală s-a şi primit golul, dacă nu mai socotim şi obstrucţia lui Furtok la Costel Solomon nesancţionată de arbitru, dar, repetăm, doar apărîndu-ne, fără să legăm cît de cît jocul, deşi Mujnai, în cea de a doua repriză, a jucat mult mai aproape de cea ce trebuia să joace împreună cu Badea (mai bun în repriza întîi) şi Goanţă (sub nivelul meciului de pregătire de la Tatabanya), nu puteam obţine mai mult.

Comentînd acest rezultat, se impune observaţia că echipa noastră olimpică, cu totul alta decît aceea care a jucat meciul de la Cluj-Napoca, s-a străduit mult în faţa celei poloneze şi nu i se pot reproşa prea multe. Actualul lot a început pregătirile cu antrenorul Hălăgian, care, îmbolnăvîndu-se, n-a mai putut continua pregătirea. Secundul Tănase Dima, asistînd la meciul Polonia — Grecia, n-a văzut echipa, la Arad, în meciul de pregătire cu O.F.K. Beograd, iar Mircea Rădulescu a preluat-o din mers chiar în ziua plecării la Tatabanya. Aşadar, federaţia a încercat să rezolve problemele echipei olimpice, dar ni se pare că nu la nivelul conducerii tehnice găsim explicaţia înfrîngerii. Mircea Rădulescu este un bun antrenor al fotbalului nostru şi Tănase Dima cel mai bun secund pe care-l avem. Explicaţia, vrem să spunem, o găsim în alcătuirea lotului şi în acest sens ne exprimăm o singură nedumerire : dacă olimpicii vizau o performanţă imediată — calificarea la jocurile olimpice — pentru care motiv cei mai buni jucători nu s-au găsit în această echipă ? Reprezentativa noastră a făcut un meci bun în R.D.G., dar un amical rămîne amical şi, în plus, nu poate spune prea mult selecţionerilor. După cum, tot atît de bine se puteau testa unii jucători într-un meci cu mîză, cum a fost meciul olimpicilor. În fapt, echipa olimpică a fost o a treia echipă a ţării (prima fiind Steaua) cînd era nevoie, chiar în absenţa campionilor ca ea să fie o adevărată reprezentativă. Mai sînt de disputat trei întîlniri, importante pentru palmares, dar care pot fi un bun prilej şi pentru încercarea unor jucători ce se pot dovedi utili echipei naţionale. Dacă tot am încercat atîtea variante şi atîţia jucători în actualul ciclu olimpic, de ce nu i-am încercat pe cei mai buni ?

RĂZVAN BÂRBULESCU

Civilizaţia sportului

Antrenorii au... cuvîntul

Prof. Robert Cosmoc — antrenor de fotbal : *„Despre antrenor, despre calităţile sale, despre cunoştinţele sale, despre obiectivele sale, despre concepţia sa, despre filozofia sa, despre diferitele metode de antrenament, despre comportamentul său, despre relaţiile sale cu unii şi cu alţii s-a vorbit şi s-a scris enorm. De foarte multă vreme însă s-a uitat să se reamintească antrenorilor cîteva principii elementare, cîteva adevăruri fundamentale care trebuie să alcătuiască baza conduitei lor.*

În trilogia care reuneşte jucătorul, antrenorul şi arbitrul, personajul principal este strîns într-un jug greu. Dacă la această trilogie se adaugă conducătorul, spectatorul şi ziaristul, ne dăm seama că locul ocupat de antrenor este postul cheie, care poartă toată răspunderea în cazul pierderii jocului.

Meseria de antrenor nu este o meserie oarecare, ci este o profesie care cere credinţă, entuziasm, pasiune. Să cauţi modele, să şlefuieşti fără să ştii ce va rezulta, să-ţi arunci elevii în luptă, să-i conduci spre un obiectiv precis determinat de legea momentului, să suferi luptînd, să lupţi citeodată fără să speri, să te vezi eliminat fără să poţi explica, să explici dar să nu fii înţeles, să urci foarte sus şi apoi să cazi şi să te vezi călcat în picioare, să cîştigi gloria de multe ori pentru alţii şi să suporţi înfrîngerile altora pentru ca apoi să te trezeşti singur pe un teren gol, descurajator de singur. Toate acestea fac parte din «jocul de noroc» pe care îl joacă antrenorul. A cîştiga este singura lui iluzie, iluzia — singurul lui reazem ! Să fii om înseamnă să fii responsabil.

Dacă ne-am ales această meserie de antrenor, trebuie să nu uităm un adevăr : nu întotdeauna antrenorii buni fac jucători mari, însă jucătorii mari fac antrenori mari. Materialul uman de care dispunem la început, condiţionează totdeauna rezultatele noastre, meritele noastre. Aceasta cere din partea antrenorilor o calitate primordială : modestia. Îndatorirea noastră principală este de a selecţiona «materia primă» cu care vom lucra. De altfel, în această constă diferenţa de valoare dintre antrenori, căci nu s-a întîmplat niciodată ca «dintr-o mîrţoagă să iasă un cal de rasă»".

Prof. Dumitru Popescu-Colibaşi, antrenor emerit la handbal : *„Văd că vă luptaţi să-i convingeţi pe unii antrenori să se poarte mai demn pe teren şi nu reuşiţi. Am să vă fac unele mărturisiri ca să vedeţi că se poate şi altfel.*

În 30 de ani de antrenorat, nu am fost sancţionat nici eu, nici sportivii sau sportivele din echipele pe care le-am condus, de la spartachiada pionierilor pînă la reprezentative naţionale. De ce ? Nu pentru că am socotit că «nu este frumos» sau «ce zice lumea». Mi-am impus această conduită din motive mult mai practice. Să le explic. Am stat cuminte pe bancă, «ca la şah», concentrîndu-mă asupra problemelor puse de adversar, căutînd soluţiile cele mai bune ; sportivii mei, văzîndu-mă calm, jucau liniştit ; chiar dacă arbitrii greşeau i-am iertat, pentru că altfel jucătorii mei ar fi greşit mai mult şi, apoi, protestele erau inutile ; n-am auzit ca arbitrii sau agenţii de circulaţie să-şi schimbe părerea, scuzîndu-se ; protestele îndispun arbitrii care te urmăresc şi te sancţionează ; afirmaţia, după meci, că jocul s-a pierdut din cauza arbitrajului, absolvă jucătorii de la o pregătire mai intensă pentru că, logic, ei nu au greşit ; dacă jucătorii urmăresc arbitrajul, nu se mai pot concentra asupra recomandărilor tactice, se produc perturbaţii în gîndire şi greşesc ; este mai greu să-i faci pe alţii să nu greşească decît pe ai tăi care sînt direct interesaţi.

Cum vedeţi, din căutat ca prin comportarea mea şi a sportivilor mei să mă ajut în obţinerea succeselor. O singură discuţie m-a făcut să mă îndoiesc de justeţea acestei comportări. Stînd de vorbă cu unul din conducătorii clubului în care activam, prin Moldova, mi-a spus că este foarte mulţumit de munca mea şi de rezultate, dar nu-şi poate explica «de ce nu trăiesc şi eu meciurile cum îi vede pe ceilalţi antrenori, nu ţip, nu apostrofez arbitrii, nu mă plimb nervos pe marginea terenului». Această observaţie mi-a relevat adevărata cauză a comportării unor antrenori, vor să impresioneze publicul şi în special pe conducători. Eu n-am găsit necesar să joc asemenea teatru, rugbistul din tinereţea mea m-a împiedicat să mă văit, dar vă întreb, dacă «aşa se cere», poţi să refuzi compătimirea conducătorilor ? Nu odată am auzit păreri despre asemenea antrenori că «ştiu foarte bine să conducă echipa».

V-am scris toate acestea, avînd încă proaspete în memorie cele văzute la un recent turneu de juniori în care antrenorii făceau de toate, numai sfaturi tactice nu dădeau. Mi-am dat seama că viitorul handbalului nu mai păstrează decît amintirea... trecutului. Vă urmăresc lupta pentru convingerea spre corect, vă urez forţă, perseverenţă şi succes".

Fără comentarii. Vă mulţumim.

CRISTIAN ŢOPESCU

P.S. *Vinerea trecută, dacă tot a fost 1 aprilie, tiparul ne-a făcut o mică păcăleală adăugînd două litere într-o frază care, corect, trebuie citită astfel : „Ceva trebuie, nu numai spus ci şi făcut, mai mult ca oricînd, pînă cînd nu dispare şi ultima urmă de spirit sportiv într-o lume pe care ne străduim s-o păstrăm sub cupola moralei, a civilizaţiei şi culturii".*

Lascăr Pană:

„Un gol se remontează mai greu decît zece!"

Minaur Baia Mare s-a întors cu un rezultat excelent de la Barcelona, unde a disputat prima manșă a semifinalei „Cupei I.H.F." : o înfrîngere la numai un gol diferență, 21—22 (la pauză 11—11) în fața echipei F.C. Barcelona. Dacă majoritatea opiniilor converg spre o calificare sigură și facilă a bărmărenilor în urma returului de duminică, mult mai circumspect este însuși antrenorul emerit Lascăr Pană : **„Va fi un meci mai greu decît cel cu danezii, cînd am avut un handicap de cinci goluri, și mult mai greu decît cel în compania suedezilor de la Drott, cînd am avut de recuperat zece goluri. Asta pentru că psihologia adversarilor de acum este cu totul altă decît în cazurile precedente. Spaniolii nu mai au nimic de pierdut și vor veni cu gîndul clar de a juca la victorie. De aceea trebuie să fim foarte, foarte circumspecți în acest joc retur, pentru care trebuie să luăm măsuri înșelte, chiar dacă — sau tocmai pentru că — avem de recuperat doar un singur gol".**

Povestea jocului de la Barcelona s-a scris cum nu se poate mai frumos pentru echipa noastră — și nu mai are rost să revenim. Importantă este acum manșa de poimîine, în care bărmărenii pornesc, incontestabil, ca mari favoriți. Realismul antrenorului lor este cel mai bun indiciu că Minaur va ști să-și apropie calificarea în finală — o performanță de care o desparte doar un singur și extrem de prețios gol. Îi urăm succes ! **(O. Ș.).**

Ne scrie o mare campioană

Colegii mei, handbaliștii

După cum veți fi constatat deja din ilata publicată la pag. 9, Noemi Lung se află printre laureații premiilor „Flacăra" pe anul 1987. În cazul ei, misiunea juriului n-a fost deloc complicată, întrucît performanțele bravei noastre înotătoare cu zece aproape de la sine: deținătoare în ultimii doi ani a celor mai bune rezultate mondiale în „proba probelor" (200 și 400 m mixt), medaliată cu aur, argint și bronz la europenele de anul trecut, cîștigătoare a cinci medalii de aur la Universiada de la Zagreb — triumf eclatant care a desemnat-o printre cele mai valoroase sportive din istoria celor 14 ediții ale acestei competiții.

Și mai pe scurt spus, Noemi Lung a ieșit învingătoare în probele sale favorite („mixtul") la toate cele 14 concursuri internaționale la care a luat startul din septembrie '86 pînă în prezent !

Asemenea celorlalți laureați, parte integrantă din premiul „Flacăra" este și invitația de a colabora în paginile revistei. Drept urmare Noemi Lung ne propune — frumoasă surpriză ! — un comentariu asupra performanței concetățenilor ei din Baia Mare, handbaliștii de la Minaur.

Întotdeauna i-am invidiat pe handbaliști pentru priza extraordinară pe care o au la public. Cel puțin în Baia Mare există un adevărat cult pentru handbal — și-mi închipui ce entuziasm general a fost la aflarea veștii că Minaur a pierdut numai la un punct în fața Barcelonei. Handbalul, jocurile sportive, în general, oferă această frumoasă compensație a popularității. În sporturile individuale, cum e și înotul, popularitatea se obține foarte greu, numai odată cu performanțele, și dispare foarte ușor, de îndată ce rezultatele nu mai sînt la fel de bune. Apoi, în handbal există șansa meciului retur — și regret mult că n-am putut fi la acel joc cu Drott Halmstad, cînd Minaur a recuperat un handicap de 10 goluri. La înot, cursa se dispută o singură dată, cînd ai și datoria de a fi cel mai bun. În plus, cele cîteva minute ale probei sînt prea puține pentru a te simți legat de public. Înotul e un sport în care lupți de unul singur ; înotătorul este un solitar, care comunică doar cu propriile sale gînduri, de a-și coordona mișcările și respirația. Handbalul se joacă la scenă deschisă, avînd și privilegiul de a putea oferi satisfacții publicului nu numai prin rezultat, ci prin însăși desfășurarea jocului. Noi putem mulțumi publicul abia după atingerea liniei de sosire.

Am fost tentată să scriu despre handbaliști, dar nu mi-am putut reprima aceste gînduri despre sportul pe care-l practic. Asta și pentru că înotul și handbalul sînt sporturile care au consacrat orașul meu în circuitul marilor performanțe sportive internaționale. Minaur a cîștigat pentru prima dată „Cupa I.H.F." în 1985, acum fiind din nou la un pas de finală. Performanțele băieților mă bucură ca bărmăreancă, dar și ca sportivă, pentru că știu ce-nseamnă să trăiești clipele inegalabile ale triumfului. Din păcate, programul diferit de pregătire face ca să aflăm unii de rezultatele celorlalți numai din presă. De pildă, nu știu dacă numărul zilelor pe care le-am petrecut acasă, în Baia Mare, după mondialele din Spania și pînă acum, puse cap la cap, fac o lună de zile. Și din acest punct de vedere, handbaliștii sînt mai „răsfățați", ei captînd energie și de la cei în fața cărora joacă și care-i înconjoară cu dragoste și pasiune. Îmi pare rău că nu pot fi nici duminică alături de ei. Sînt convinsă că va fi un meci mare, un regal de handbal pe care Maricel Voinea și colegii săi îl vor da în fața unui public care-i va purta pe aripile victoriei. Pentru că este imposibil ca elevii antrenorului Pană să nu obțină succesul care-i va duce în finala competiției. Va fi o confirmare a faptului că la Baia Mare și-n Maramureș sportul de performanță se află „la el acasă", nu întîmplător județul nostru fiind al doilea din țară (după București) în clasamentul punctelor și medaliilor obținute în marile întreceri internaționale.

Acum, la Baia Mare, e ora handbalului. Dar curînd „cronometrele" pasionaților sportive se vor potrivi din nou pentru că reîncep competițiile de natație care premerg Olimpiada. Va fi rîndul handbaliștilor să ne țină pumnii, așa cum facem noi acum cu gîndul la returul de duminică și la finala ce va să vină.

NOEMI LUNG

Toată lumea face sport

● Simbăta trecută, malurile Tamisei, între Putney și Mortlake, au fost din nou supraaglomerate, zeci de mii de spectatori urmărind cea de-a 134-a (!!) ediție a celebrei curse anuale de canotaj academic între echipajele de 8 plus 1 ale Universităților Oxford și Cambridge. Schifui Oxfordului a redus scorul la 64—69, parcurgînd cele 4,25 mile (6 778 m) în 17'39". Adunînd victoriile, vă puteți da seama că lipsește din calcul o ediție. Ei bine, în 1877 arbitrul de sosire, un anume Jack Phels, a consemnat egalitatea, dar martorii oculari au declarat că acest „dead-heat" a fost cu cîntec, întrucît Oxfordul avea un avantaj clar, de cel puțin 5 yarzi. Una dintre explicațiile avansate de istoricii cursei a fost aceea că oficialul, mare amator de bere, nu era prea sigur pe acuitatea-i vizuală și a dictat egalitatea ! ● Anul viitor, prima competiție a sportului modern va sărbători frumoasa vîrstă de 160 de ani ! ● Comportarea modestă a campionilor mondiali la recentul turneu internațional de fotbal din Berlinul occidental (ultimul loc, după Suedia, U.R.S.S. și R.F. Germania) nu l-a mirat prea mult pe antrenorul Carlos Bilardo : „Acest rezultat nu trebuie privit ca o catastrofă, a declarat doctorul argentinian. Noi ne pregătim pentru turneul final din 1990 încercînd să integrăm în echipă cîteva elemente tinere precum Rodrigues, Monson, Troglio și Canigia. Din această cauză, formația a fost lipsită de omogenitate dar mai avem doi ani pentru a pune lucrurile la punct. În Italia va fi cu totul altceva, veți vedea". ● Ziarele britanice, în frunte cu „Times", se arată destul de pesimiste în legătură cu reintegrarea cluburilor engleze în cupele europene la fotbal, începînd cu viitoarea ediție. Un răspuns în acest sens va fi dat de către U.E.F.A. la 25 iunie — ziua finalei EURO 88 —, dar totul depinde de comportarea spectatorilor englezi la competiția continentală, după cum a declarat președintele forului fotbalistic european, Jacques George. ● Un proaspăt cronicar sportiv, Cătălin Mihai, ne „informează" în revista „Veac Nou", că rutierul Stephen Roche a cîștigat anul trecut „turul Italiei, al României (sic !) și al Franței, precum și campionatul lumii la ciclismul profesionist", adăugînd că nici americanul Lemond n-a putut rezista sprinturilor ciclistului irlandez. Sigur, n-a putut, întrucît a lipsit de pe șoselele marilor concursuri întregul an, fiind rănit. Cît despre victoria lui Roche în Turul României, ce să mai vorbim... ● Ziarul italian „Gazzetta dello sport", specializată, cum am mai văzut, în alcătuirea de „echipe ideale" (Hagi a fost inclus într-o asemenea formație europeană acum o săptămînă !) a publicat o interesantă listă a „lotului de baschet ideal" al vechiului continent, alegerea fiind făcută cu aportul antrenorilor și ziariștilor specializați. Iată-i pe cei 10 nominalizați : Galis (Grecia) — cel mai bun jucător al Europei în 1987 —, Drazen Petrovici (Iugoslavia), Marciulenis (U.R.S.S.), Riba și Magnifico (Italia), Epifanio, Jimenes și Montero (Spania), Sabonis (U.R.S.S.) și Yanakis (Grecia). La feminin, cea mai bună baschetbalistă a fost declarată italianca Pollinni.

LUCIAN OPREA

Cronica șoselei

Mișcarea următoare

Cam la 100—150 m în fața sa, automobilistul observă bicicletistul mergînd șerpuind. La concursurile pentru micii ciclisti există o probă de virtuozitate, unde piloții celui mai popular vehicul trebuie să treacă printre niște porți aidoma celor instalate pe pîrtiile de slalom special la recenta olimpiadă albă. Secretul e să nu apelezi la sprijinul solului și să nu dărîmi nici o poartă. Pentru asemenea greșeală ești descalificat. Numai că buclele slalomistului de pe șosea nu erau deloc egale. De la micile bîlbîieli, mărunte devieri de la direcție, făcea brusc cîte un viraj care îl trimitea pe sensul opus. Se vedea limpede că bicicleta își pierduse capul, iar picioarele grele ale lui Nae Ciupitu, cum îi spunea lumea în sat pentru că mai întotdeauna era mai mult sau mai puțin ciupit, departe de a ghida micul vehicul, reprezentau pentru el mai degrabă un handicap. În plus, Nae era inamic declarat al luminilor și ochilor de mită la biciclete. „Ce-mi trebuie să mai cheltuiesc banii pe faruri, dinamuri, etc. Eu văd noaptea perfect, chiar și cînd întunericul e deplin. Ei să mă ferească pe mine că d-aia sînt înzestrați cu tot felul de lămpi cu lumini albe, galbene, portocalii, roșii. Dacă mă lovește vreunul, nu-i va fi ușor. Știe el ce-l așteaptă în asemenea cazuri. Adevărul e că bicicliștii, modești călăreți pe două roți care nu dezvoltă măcar puterea unui cal, ci doar a unui om, incompletă și ea cînd cel de la ghidon e bătrîn sau copil, au reușit să bage spaima în automobiliști. Nu-i vedeți ? Cînd ne depășesc, se depărtează de noi de ajung pînă în bordura de pe sensul opus. În plus, nici unul nu îndrăznește să treacă de noi fără să ne asurzească cu claxoanele lui. Uite un exemplu cînd solidaritatea piloților celor mai amărîte vehicule i-a pus la punct pe cei mai puternici, cei care stăpînesc fiecare în parte zeci și sute de cai". Așa le vorbise Ciupitu în seara respectivă celor de la bufet. Replica lui Titi Suru (aluzie pentru lipsa lui de scrupule la domnul lup din basmul filmat) îl înfurie la culme pe Ciupitu, mai ales că deja era bine parfumat. „Măi Nae, îi zise Suru, ironic, știa de gîndesc ca tine nu mor, mă, în patul lor, ci pe șosea. Pînă la urmă nimeresc sub roțile mașinilor". Oamenii reușiră cu greu să-l oprească pe Ciupitu care vroia să-l lovească pe Titi cu o sticlă exact în frunte. Bicicliștii se afla în faza cînd betivii se înfurie pentru orice fleac. Omul de la volan care rula pașnic în spatele bicicliștului n-avea de unde să știe conceptia celui din fată despre raporturile dintre șoferi și călărești pe două roți, dar vedea aplicarea în practică a gîndirii acestuia. Din față, pe sensul contrar, se apropia o mașină. În orice clipă un viraj la stînga, necontrolat, al bicicliștului, îl putea aduce exact în fața autovehiculului. Puține șanse avea pilotul acestuia să-l evite, mai ales că unul din farurile mașinii lui nu funcționa. În această fază a întîmplării, pilotul reacționă în spiritul unuia dintre comandamentele spiritului preventiv de conducere, sintetizat în: „Gîndește-te la mișcarea următoare". Da, să nu vă mire, un automobilist bun, prudent, acționează pe șosea aidoma unui șahist, gîndindu-se nu numai la prima mișcare care urmează, ci și la celelalte care urmează după prima. În cazul de față omul raționa în felul următor : dacă îmi continui drumul, s-ar putea, cu toată bunăvoința mea, să-l orbesc pe cel din față, mai ales că e în suferință cu un far. Reduse mult viteza și opri pe acostament, stingînd luminile, tocmai cînd Ciupitu făcu enorma sa buclă la stînga, exact în fața celui cu ochiul lipsă, care reuși totuși să-l observe în ultima clipă pe bicicliștul debusolat și să frîneze la cîțiva metri de cel căzut pe asfalt. Omul de bine se apropie de locul unde coliziunea reuși să fie evitată numai datorită prudenței lui. Cei doi automobiliști îl urcară pe Ciupitu în caroseria unui camion, cu bicicleta cu tot, rugîndu-l pe șofer să aibă în vedere starea bahică a călărețului pe două roți. La început, acesta se revoltă : „Adică, cum vine asta ? Treaba mea e să colectez betivi de pe drum ?" Vă rugăm să înțelegeți. Dacă, exprimîndu-ne mai tehnic, nu-l scoatem din trafic, omul ăsta nu mai ajunge acasă. E totuși om. O fi avînd și el copii, nevastă". Șoferul autocamionului înțelese situația. Replică înțelegător : „Așa e, aveți dreptate. În plus, vreun confrate de-al nostru îl poate avea pe conștiință, cum am înțeles că era să pățiți și dv", zise el, privind spre pilotul mașinii bolnave la farul stîng, ce tocmai meșterea la ei cu ajutorul șoferului ce-l ajutase să prevină un accident ca și făcut.

Concluzia acestor rînduri ar putea fi sintetizată în Gîndește-te cu omenie la mișcarea următoare (măcar la prima și nu la multe altele cum sînt obligați să facă șahiștii veritabili)". Cîte evenimente rutiere aidoma celui descris mai sus ar fi evitate, dîndu-se curs acestui comandament.

VICTOR BEDA

ȘAH

Cu Margareta Mureșan

Contrapunct

● **Toți cei cinci** mai buni zece jucători britanici la șah activ a fost stabilit la finele anului trecut : 1. Speelman 258 puncte, 2. Short 254, 3. Chandler 252, 4. Nunn 251, 5. Miles 246, 6. Hodgson 242, 7. Watson 241, 8—9. Hebden, King 240, 10. Mestel 239. Valoarea reală a jucătorilor nu apare din noua ierarhie stabilită, dar totuși titlul de campion al Angliei a revenit unuia dintre cei mai buni mari maeștri, J. Nunn. Cu toate că ritmul accelerat de gîndire (partida durează o oră : fiecărui jucător revenindu-i o jumătate de oră de cugetare) influențează calitatea jocului, partidele prezintă interes competițional. Iată una dintre confruntările din campionatul britanic: **Hodgson-Nunn** 1. d4 Cf6 2. Cf3 g6 3. Ng5 Ng7 4. Cbd2 00 5. c3 d6 6. e4 De8 7. Nd3 Cc6 8. 00 e5 9. Te1 h6 10. Nh4 Ch5 11. d:e5 d:e5 12. Dc2 Cf4 13. Nc4 Rh8 14. Tad1 Ng4 15. h3 Nd7 16. Ng3 Td8 17. Nd5 Ne6 18. Cc4 C:d5 19. e:d5 T:d5 20. T:d5 N:d5 21. Cc:e5 C:e5 22. N:e5 Dc6 remiză. ● **Sănătatea jucătorilor.** Președintele F.I.D.E. a invocat în mai multe rînduri grija sa pentru sănătatea jucătorilor prin măsurile luate la întreruperea meciului „maraton" din C.M. dintre cei doi „K" și prin interzicerea fumatului în competițiile oficiale, dar prin promovarea șahului activ se dezice surmenînd jucătorii datorită nerespectării regulamentare a introducerii de aparatură tehnică necesară pentru urmărirea partidei. Lipsa afișajului electronic al mutării și timpului de gîndire obligă jucătorul la notarea mutărilor și supravegherea ceasului de control. Tragerea la sorți se efectuează prin computer, eliminînd la maximum greșelile, dar și scurtînd pauzele dintre partide astfel încît jucătorii nu-și pot oferi un „respiro" pentru a bea o ceașcă de cea!... ● C.E. Prima ediție a campionatului continentului la șah activ va reuni în Spania în luna iunie 170 jucători. În urma acestui turneu F.I.D.E. va atribui titluri internaționale și va stabili ierarhia valorică mondială prin coeficientul Elo pentru șahul activ. ● **Festivalul de la Bled.** În cadrul celei de-a IX-a ediții a tradiționalului eveniment s-a organizat primul turneu în șahul activ. Întrecerea a avut loc de-a lungul a nouă runde și a reunit în sistem elvețian o sută de participanți (trei mari maeștri și cinci maeștri internaționali) dintre care și două jucătoare. Victoria a revenit unui grup de trei șahiști iugoslavi : M. Mikac, R. Osterman și T. Gojceta cu 7,5 puncte, marele învins fiind cunoscutul mare maestru V. Raicevici clasat pe locurile 4—6 cu 7 puncte. Reprezentanții noștri s-au clasat printre fruntași : **Margareta Mureșan** a totalizat 6 puncte clasîndu-se pe locurile 9—19, iar Theodor Ghițescu și Neboisa Ilijin au realizat 5,5 puncte situîndu-se în poziția 22—23. ● **Loto-șah.** În vederea obținerii de fonduri pentru Olimpiada de șah din 1990, programată a avea loc la Novi Sad (Iugoslavia) comitetul de organizare și „Vojvodinska Loteria" au imaginat o loterie specială cu un fond de 350 milioane de dinari. ● **Mihail Botvinik** a fost oaspetele șahiștilor din Iugoslavia. Ex-campionul lumii a ținut conferințe de presă despre viitorul șahului și despre rolul dezvoltării aparatului tehnice specializate ca suport al marilor performanțe sportive. ● **Amuzament prin consultare.** Partida dintre orașele Essen și Londra, jucată de un grup de jucători în cadrul turneului european între orașe a durat de la 14 octombrie pînă la 7 decembrie 1987 și s-a încheiat remiză în ciuda faptului că s-a urmat o variantă tăioasă din atacul Marshall. **Essen-Londra : 1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. Nb5 a6 4. Na4 Cf6 5. 00 Ne7 6. Te1 b5 7. Nb3 00 8. c3 d5 9. e:d5 C:d5 10. C:e5 C:e5 11. T:e5 c6 12. d4 Nd6 13. Te1 Dh4 14. g3 Dh3 15. Ne3 Ng4 16. Dd3 Tae8 17. Cd2 f5 18. Df1 Dh5 19. f4 Rh8 20. N:d5 c:d5 21. a4 b:a4 22. Dg2 Te4 23. C:e4 f:e4 24. Df1 Nf3 25. D:a6 Dh3 26. Te2 N:e2 27. D:e2 g5 28. T:a4 g:f4 29. N:f4 N:f4 30. g:f4 e3 31. Rh1 T:f4 32. Ta8 Rg7 33. Dg2 D :g2 34. R:g2 Tf2 remiză.**

MARGARETA MUREȘAN

Fotbal: prima manșă a semifinalelor Cupei Campionilor Europeni

UN EGAL ÎNSEAMNĂ ÎN CONTINUARE ȘANSE EGALE!

Steaua trebuie să joace la Lisabona cel puțin cum a jucat Benfica la București!

Pînă astăzi, cînd apar aceste rînduri, meciul **Steaua — Benfica Lisabona**, disputat miercuri la București și încheiat 0—0, a fost, cu siguranță, comentat de zeci și sute de ori de iubitorii fotbalului din țara noastră care au fost prezenți pe stadionul echipei militare, l-au vizionat la televizor sau l-au ascultat transmisia la radio. Nu mai are, deci, nici un rost să revedem filmul partidei pentru a-i analiza, minut cu minut, fazele de joc, pentru a consemna ocaziile uriașe pe care le-au avut în citeva rînduri jucătorii noștri sau a le acorda note potrivit prestației lor. Mai bine ar fi să încercăm să înțelegem ce n-a funcționat în mecanismul de joc al steliștilor din moment ce ei n-au reușit să se impună în fața echipei lusitane. Și, de la bun început trebuie remarcat faptul că dorința, firească dealtfel, a jucătorilor de la **Steaua** de a-și asigura calificarea încă din prima manșă a intîlnirilor cu **Benfica** a avut un efect aproape paralizant asupra tuturor acțiunilor pe care ei le-au creat. Obișnuiți, mai ales, să deschidă scorul încă din primele minute ei n-au găsit cele mai judicioase soluții în ceea ce întreprindeau pe măsură ce timpul trecea și mingea nu poposea în poarta portughezilor. Aceștia au adoptat o tactică vicleană, aceea de a sugera că n-au venit la București cu gîndul să se apere cu disperare apelînd la toate procedeele posibile pentru a fragmenta jocul. De aceea, multă vreme steliștii au căzut în capcana jocului aparent deschis al adversarilor, cînd aceștia de fapt, mutîndu-și ultimul val de apărare în afara propriului lor careu de 16 metri au reușit să destrame printr-un pressing exercitat la mijlocul terenului tot ceea ce încerca să construiască echipa militară. Deosebit de iuți, intrați pe teren cu o concepție clară a rolului pe care trebuie să-l joace fiecare, schimbîndu-și surprinzător locurile, ei au practicat cu mare rafinament un fotbal ce părea ofensiv, chiar plăcut uneori, cînd, în realitate, acesta era de o extraordinară dibăcie distructivă ce secționa în secvențe scurte cursul partidei și îi imprima o cu totul altă alură decît cea dorită de **Steaua**, avînd parcă asupra ei o putere hipnotică, din care s-a desprins cu greu, mai cu seamă spre finalul partidei, cînd atacurile noastre au căpătat mai multă consistență și coerență. Dealtfel, logica a lipsit de multe ori din acțiunile steliștilor ca și acea fantezie debordantă cu care ei ne-au încîntat în atîtea rînduri. Numai cu o imaginație dezlănțuită s-ar fi reușit anihilarea stereotipiei mascate, paradoxal, sub aparența unei cascade de combinații strălucitoare, din prestația echipei portugheze, care avea ca scop să temporeze verva și dorința de incisivitate ale celor de la **Steaua**. Uneori chiar surîzători, dînd impresia că au venit să ofere un spectacol plin de vervă și culoare spre deliciul asistenței, apelînd chiar la simulări de accidentări dar fără să vrea cu tot dinadinsul să fie credibile, ci să fie interpretate doar ca simple giumbușlucuri menite să mai descrețească frunțile, lusitanii au fost cît se poate de metodici și de calculați în exuberanța lor. De aceea, partida jucată de ei poate fi socotită o capodoperă în materie de trucaj.

N-am vrea să arătăm, așa cum am precizat mai sus, care a fost aportul fiecărui jucător de-al nostru în meciul pe care-l comentăm. A fost, cum era și normal, diferit, iar în unele cazuri, așa cum nu e normal, jenant de supărător. Am vrea doar să-l remarcăm din nou, în această pagină, pe Adrian Bumbescu care, încă o dată, s-a dovedit a fi, cu adevărat, ceea ce o inspirată sintagmă numește „stîlp al apărării". Deosebit de sigur pe intervențiile sale, folosind numai mijloace corecte de deposedare a adversarilor de minge, el merită să fie aplaudat pentru modul cum a înțeles să-și facă datoria pe teren, cu luciditate, cu fair play și cu un angajament fizic total.

E-adevărat, rezultatul de miercuri nu este cel pe care l-am dorit, și, mai ales, departe de cel pe care l-au dorit unii dintre noi care, purtați pe valurile fantasticei dorințe, preconizau o victorie de-a noastră confortabilă, la multe goluri diferență. Un scor fluviu n-ar fi fost posibil în dauna unei echipe cum e **Benfica Lisabona**, echipă nu numai cu un trecut impresionant dar și cu un prezent demn de tot respectul, însă la fel de adevărat este că lusitanii ar fi putut părăsi cu siguranță terenul învinși dacă jucătorii noștri ar fi descifrat mai repede tactica folosită de aceștia. Ocaziile pe care le-au avut, de pildă, Pițurcă și Cojocaru de a marca în poarta lui Silvino ne asigură că portughezii nu sînt în posesia unui mecanism ce poate funcționa oricînd ireproșabil. În nici un caz nu se poate afirma ritos că am pierdut calificarea. Să ne aducem aminte, de pildă, de experiența **Universității Craiova**, care a terminat meciul de la Lisabona cu Benfica 0—0 iar în „Bănie" a făcut 1—1. Ce-ar fi dacă de data aceasta ar fi invers? N-ar fi nimic surprinzător.

E-n legea jocului, dar a unui joc pe care steliștii trebuie să-l pregătească minuțios și temeinic. Ceea ce, nu ne îndoim, vor și face.

GEORGE ARION ■

Ocaziile de gol au fost puține, dar mari: ca și aceasta, a lui Pițurcă.
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Punct pierdut la fantezie

Calificarea nu e pierdută, dar șocul acestui egal pe teren propriu e plin de învățăminte. Se poate vorbi de un „șoc" pentru că Steaua ne obișnuise, mai ales acasă, cu adevărate marșuri triumfale. Pe de altă parte, într-o asemenea fază a competiției trebuia să știm că orice rezultat este posibil. Amestecînd aceste două realități, trebuie să desprindem adevărul că echipa noastră campioană a dat miercuri peste o „nucă tare", foarte greu de spart. Dar la fel de onest trebuie să recunoaștem că jocul Stelei a fost dominat de o nepermisă criză de imaginație tactică. Expresia acestei crize au constituit-o mai multe lucruri: de pildă, mutarea lui Belodedici la mijloc, într-un rol în care n-a excelat niciodată (măcar să fi fost trecut „virf"!); apoi, „plimbarea dirijată" a lui Gică Popescu, pus să joace, pe rînd, extremă falsă, mijlocaș de închidere, libero, fundaș de marcaj la Magnusson și-n cele din urmă fundaș stînga!

Aparent, e de neînțeles cum într-un meci de asemenea miză și importanță n-au ieșit la rampă titularii cu mare experiență — în primul rînd Hagi, care avea obligația, la renumele pe care-l poartă, să fie „peste" toți ceilalți din teren. O explicație sigură constă în arta și știința portughezilor de a anihila complet toate atu-urile echipei noastre, obligînd-o să ruleze pe autostradă cu viteza a doua și cu „pistoanele gripate". Or, Steaua nu putea emite pretenții într-un joc care l-a evidențiat pînă la urmă pe evaziidebutantul Gică Popescu!

Surprinzătoare a fost, așadar, lipsa de mobilitate tactică a Stelei, în fața unei echipe care s-a

(Continuare în pag. 22)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

VREMEA — cum a fost — cum va fi

OLIMPIA DIACONU

Parcă timidă, de neoprit, primăvara își intră treptat în drepturi: soarele încălzește mai puternic, ziua este mai lungă și mai luminoasă. Natura întreagă freamătă, renaște: florile, frunzele, micile gîze dau zvon de viață. Ici un zarzăr înflorit, colo o tufă de gălbenele îți încîntă privirea. Frumoasă vreme a începuturilor de primăvară, cînd fiecare plantă abia încolțită, îndată ce a apucat a vedea soarele, se crede în drept a nădăjdui că se va înălța pînă la cer. Farmecul primăverii se împletește cu gingășia și suavitatea decorului lumii vegetale și animale, precum îl cînta marele bard de la Mircești:

„Un fir de iarbă verde,
o rază-ncălzitoare
Un gîndăcel, un fluturi,
un clopoțel în floare
După o iarnă lungă și-un dor
nemărginit
Aprind un soare dulce
în sufletul uimit"

Primăvară, melancolică și blîndă primăvară. Din „multele" primăveri trecute, am selectat pentru dumneavoastră, stimați cititori, cîteva evenimente ce depășesc evoluțiile normale ale vremii la latitudinile temperate. Iată, spre exemplu, intervalul 7—13 aprilie 1939, cînd s-a înregistrat la Arad o noapte tropicală, cu o temperatură minimă nocturnă de 20,1° C. În 7 aprilie 1975, s-a înregistrat o noapte tropicală la Oravița cu o minimă de 20,6° C.

Un interval deosebit de cald, cu adevărate zile de vară (sînt considerate zile de vară, zilele cînd temperatura maximă depășește 25° C), pe întreg teritoriul țării, a fost 8—10 aprilie 1985. Astfel în 10.IV s-au înregistrat temperaturi maxime de 31,8° la Craiova, 32,8° C la Roșiori de Vede și Medgidia, 33,4° C, la Mangalia, 34,2° C la Giurgiu și Turnu Măgurele, 34,5° la Calafat, 35,1° C la Bălești și 35,5° C la Bechet, valoare ce reprezintă temperatura maximă absolută pe țară a lunii aprilie.

După ce „v-am încălzit" cu lectura acestor valori termice, să consemnăm stimați cititori și faptul că la 11 aprilie 1965, temperatura s-a menținut în nordul Moldovei, toată ziua, sub limita de îngheț, valorile maxime diurne fiind de —0,9° C la Suceava și —0,6° la Avrămeni. Și... „încă una rece": în zilele de 8, 9 aprilie 1956 precipitațiile s-au transformat în ninsoare în cea mai mare parte a țării, inclusiv în Cîmpia Română.

Și tot luna aprilie este cea care deține procentajul cel mai ridicat al furtunilor de praf, 58%, urmată de august, 28%, din total. Definite drept transport de praf în altitudine sau la nivelul solului, furtunile de praf nu sînt proprii latitudinilor temperate, unde se produc cu totul sporadic, numai în anumite conjuncturi barice și nu au aspectul unor furtuni propriu-zise. Ciclonii mediteraneeni, în cuplaj termobaric cu formațiuni anticiclonice continentale, peste țara noastră, pot fi considerați „răspunzători" indirecți și de furtunile de praf.

În precedentul număr al revistei s-a prezentat fenomenul din 26—27 aprilie 1928. În 12 aprilie 1975, în Dobrogea și Cîmpia Română vîntul a prezentat intensificări susținute de 30—35 m/s și local s-a semnalat transport de praf. Și... „tot un ciclon mediteraneean..." a fost de vină și atunci. Transportul de praf a fost posibil în condițiile în care în intervalul precedent vremea a fost călduroasă și secetoasă.

Referitor la valorile termice deosebite consemnate în tabel, menționăm că valorile minime de la Miercurea Ciuc și Constanța sînt valorile cele mai coborîte pentru luna aprilie la cele două stații.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 7-13 IV

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	15°÷20°	5°÷8°	7 ÷13	35,5°	Bechet 1985	-6,8°	Arad 1895
Dealuri și podișuri	13°÷18°	1°÷6°	10 ÷15	32,8°	Medgidia 1985	-8,5°	Tîrgu Neamț 1978
Depresiuni	13°÷15°	-1°÷3°	9 ÷10	26,5°	Miercurea Ciuc 1985	-16,4°	Miercurea Ciuc 1978
Munți Oaș	3°÷4°	-9°÷8°	25	12,0°	Valea Vinului 1986	-26,0°	Vîrful Omu 1940
Litoral	12°÷13°	5°÷6°	6 ÷7	33,4°	Mangalia 1985	-1,6°	Constanța 1941

În intervalul 7—13 aprilie 1988, aspectul vremii va fi diferențiat atît în timp cît și în spațiu. Astfel, în primele zile, nebulozitatea va fi mai accentuată în regiunile sudice și de răsărit, unde local va ploua. În celelalte zone cerul va fi variabil și izolat, vor cădea averse de ploaie. Fondul termic va fi apropiat de cel climatic al intervalului. Apoi se așteaptă o pătrundere de aer mai rece din nordul continentului, ce se va resimți mai ales în zonele din jumătatea de nord a țării. Aici temperaturile minime nocturne vor coborî pînă în jurul limitei de îngheț, condițiile devenind favorabile producerii brumei. Valorile termice maxime diurne vor suferi fluctuații de la o zi la alta, fiind cuprinse în medie între 8° și 18° C. În cursul după-amiezelor izolat se vor semnala averse de ploaie, cu deosebire în regiunile estice. În zona de munte precipitațiile vor fi sub formă de lapoviță și ninsoare. Spre sfîrșitul intervalului este de așteptat o pătrundere de aer mai cald (...așa-i primăvara... „una caldă, una rece"). La munte stratul de zăpadă este încă consistent. Stimați cititori, iubitori ai drumețiilor montane, atenție la... vestimentație, deoarece la sfîrșitul săptămînii vremea se va răci brusc, iar vîntul va prezenta intensificări.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Publiciști-comentatori: 25 60; Reportaj economie: 17 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 14 53; Sport: 17 00; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 376, prefix București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXVII
15 (1712) VINERI 15 aprilie 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Spre binele țării, spre binele planetei

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, în noua solie de pace, prietenie și colaborare

INDONEZIA

„Poporul indonezian recunoaște în dumneavoastră pe conducătorul care a izbutit să conducă cu succes poporul român spre mari progrese, reușind să situeze România pe o poziție deosebită pe arena politică internațională".

din toastul președintelui Suharto

AUSTRALIA

„Vizita dumneavoastră, domnule președinte, este prima vizită în Australia a unui șef de stat din Europa răsăriteană și îmi exprim speranța că ea va da un impuls dezvoltării, în continuare, a relațiilor dintre cele două țări ale noastre în domenii care interesează ambele părți".

din toastul primului-ministru Robert James Lee Hawke

Țară cu bogată experiență în agricultură, România și-a propus să ridice această importantă ramură a economiei naționale la nivelul posibilităților reale de care dispune, al cerințelor formulate de societate, aflată într-o etapă de semnificativă dezvoltare și maturizare. Sîntem în plină ofensivă a noii revoluții agrare și asistăm cum proiectele fixate în variate domenii privind viața, constituindu-se într-o demonstrație a realismului lor, într-o stimulatoare piedoarie pentru mai mult și mai bine.

În [illegible] dusă pe frontul pîinii, al recoltei [illegible] produsului agricol în întregul său, un [illegible] importanță specifică este rezervat [illegible]. Mecanizarea a fost și rămîne brațul [illegible] impotent de care omul are nevoie pentru a fi mai convingător în căutarea stării de [illegible] record în agricultură.

[illegible] ii consacrăm interviul din [illegible]

Mașina din tranșeele recoltei

În acest număr:

dintre premiații revistei Flacăra pe anul 1987 semnează:

Cezar Baltag,
Geo Bogza,
M. Gr. Coculescu,
Florin Constantiniu,
Aurelia Dobre,
Romul Munteanu,
Niculae Stoian,
Răzvan Theodorescu,
Ileana Vulpescu

Gînduri despre patrie

Frescă votivă

Poate pentru că m-am născut la Finta, localitatea în care Matei Basarab s-a înfrățit cu Vasile Lupu și-au hotărît să înalțe fiecare în cealaltă țară a limbii române pe care o vorbeau amîndoi, cîte o ctitorie, în semn de recunoștință strămoșilor lor comuni;

pentru că am venit în Tîrgoviște la vîrsta la care învățam să iubesc floarea, piatra, brazda, răsăritul soarelui, atunci cînd știam doar de ce încolțesc semințele și de ce rîd caii, de ce laptele este alb și de ce căprioarele nu se tem de pădure;

pentru că orașul avea prea multe ziduri, străzi prea strîmte și case prea înalte ca să nu văd turnul Chindiei oriunde m-aș fi aflat;

pentru că circulau prea multe legende și prea mulți domnitori vegheau la intrarea principală a Curții Domnești, cu numele și cu anii lor de domnie, cu vîrstele și jertfele lor;

pentru că în închipuirile mele am ajuns prea repede să cred că aud glasuri de voievozi dînd comenzi peste vînturi și ploi, astăzi știu că iubirea nu are nevoie de motive ci se naște în noi, ne trăiește și ne modelează — flacără cu flacără — și ne face mai puri, și cel mai adesea frumoși — iată de ce „pohtesc" să trăiesc în acest oraș ca un cerc în copacul care i-a fost hărăzit de rădăcini, alături de copiii mei, de colegii lor de școală, de lecțiile lor de limba română, istorie, geografie, geometrie, desen, poezie;

pentru că numai aici sînt fericit și am toate motivele să cred că numai din pămîntul nașterii poți renaște cu adevărat în eternitate.

GRIGORE GRIGORE ■

Biblioteca Județeană

Largi perspective raporturilor de prietenie și cooperare româno-indoneziene

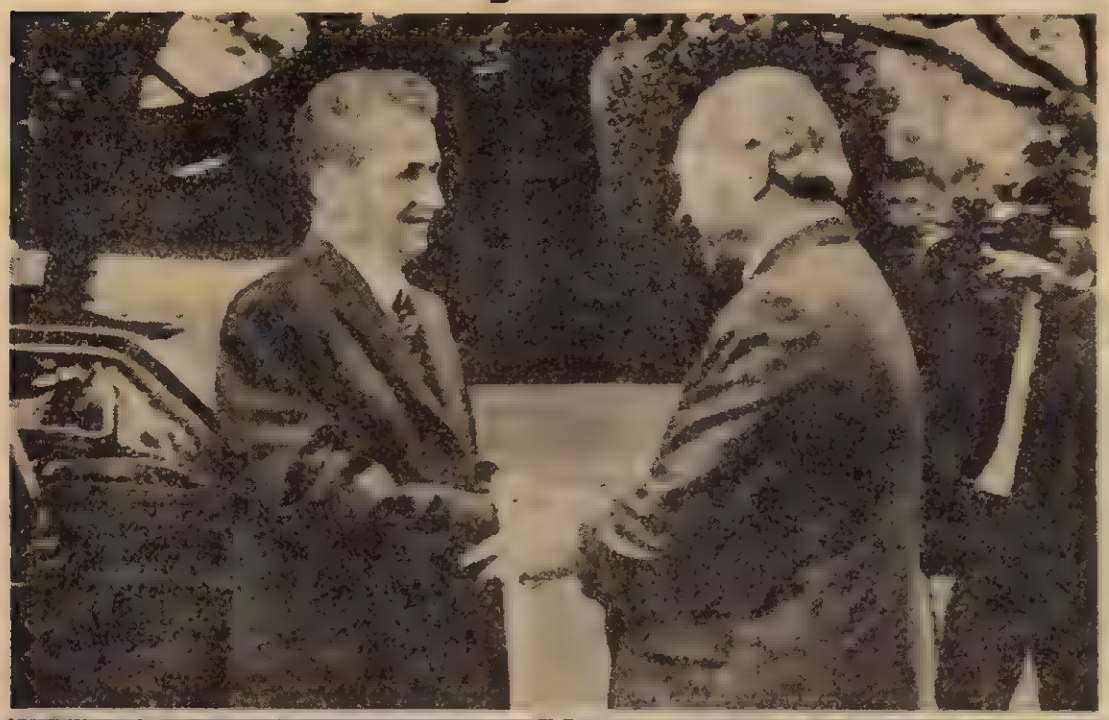

Relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Indonezia, dintre popoarele român și indonezian s-au dezvoltat continuu, pe temelia trainică a principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării între toate statele lumii. Dorința manifestată de ambele părți de a dezvolta și diversifica legăturile dintre țările noastre a fost puternic stimulată de întîlnirile la vîrf româno-indoneziene, prilejuite de vizita făcută de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în 1982, la Jakarta și de vizita efectuată în 1985 în țara noastră de președintele Suharto, împreună cu doamna Tien Suharto. Convorbirile care au avut loc în timpul acestor întîlniri, înțelegerile convenite au oferit noi dimensiuni conlucrării dintre țările și popoarele noastre pe plan economic, comercial, științific, tehnologic, cultural precum și pe planul vieții internaționale. În ultimii ani s-au intensificat schimburile de vizite și contacte la diferite niveluri, colaborarea româno-indoneziană în cadrul O.N.U., al „Grupului celor 77" și al mișcării de nealiniere, în scopul soluționării problemelor majore cu care se confruntă omenirea în momentul de față. Aceloraşi țeluri le-a fost consacrată și recenta vizită oficială de prietenie în Indonezia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu.

În timpul convorbirilor oficiale dintre conducătorii celor două țări a fost evidențiat rolul determinant al întîlnirilor la nivel înalt, care aduc o contribuție esențială și deschid noi perspective dezvoltării colaborării pe plan bilateral și internațional între România și Indonezia. A fost subliniată importanța deosebită a amplificării și diversificării cooperării economice pentru dezvoltarea de ansamblu a relațiilor dintre cele două țări. Ținînd seama de posibilitățile economiilor naționale și de prioritățile programelor lor de dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Suharto au evidențiat necesitatea de a se întreprinde noi acțiuni pentru creșterea mai dinamică a schimburilor comerciale și dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, minereului, petrolului, agriculturii, pescuitului oceanic, precum și în alte sectoare de interes reciproc, pe baza unor acorduri de lungă durată. S-a convenit ca ministerele și întreprinderile economice din cele două țări să-și intensifice contactele și să adopte măsuri practice pentru realizarea acțiunilor de cooperare economică față de care s-a constatat interes de ambele părți. A fost exprimată dorința de a intensifica schimburile și contactele în domeniul cultural, schimburile de vizite la nivel guvernamental, parlamentar, pe linia organizațiilor de tineret.

Abordînd probleme ale situației internaționale, cei doi șefi de stat au exprimat profunda lor preocupare față de continuarea cursei înarmărilor, față de persistența unor conflicte în diferite zone ale lumii, față de înrăutățirea situației economice, care afectează în mod deosebit țările în dezvoltare, față de continuarea politicii de forță și de amenințare cu forța, de amestec în treburile interne, de încălcare a independenței și libertății unor state, considerînd că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea dreptului popoarelor la pace, la viață. Pornind de aici, președintele României și președintele Indoneziei s-au pronunțat cu toată fermitatea pentru eliminarea totală a armelor nucleare, apreciind că este necesar ca toate popoarele lumii să acționeze în direcția realizării acestui obiectiv, de care depinde însuși viitorul lor. Ei s-au pronunțat, de asemenea, pentru elaborarea, în cadrul O.N.U., și înfăptuirea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle eliminarea, pe etape, a tuturor armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă și care să cuprindă, totodată, reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare. Președintele Suharto a dat o înaltă apreciere inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu privind reducerea unilaterală de către România a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută și a arătat că această măsură constituie un exemplu semnificativ în cadrul eforturilor de realizare a unor pași concreți în domeniul dezarmării.

Desfășurat într-o atmosferă de cordialitate, de stimă și înțelegere reciprocă, noul dialog la vîrf româno-indonezian reprezintă, fără îndoială, un moment important în dezvoltarea relațiilor dintre România și Indonezia, un eveniment care deschide noi perspective colaborării pe multiple planuri și întăririi prieteniei dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării în lume.

ION CODRU ■

Căi și posibilități noi de dezvoltare a colaborării româno-australiene

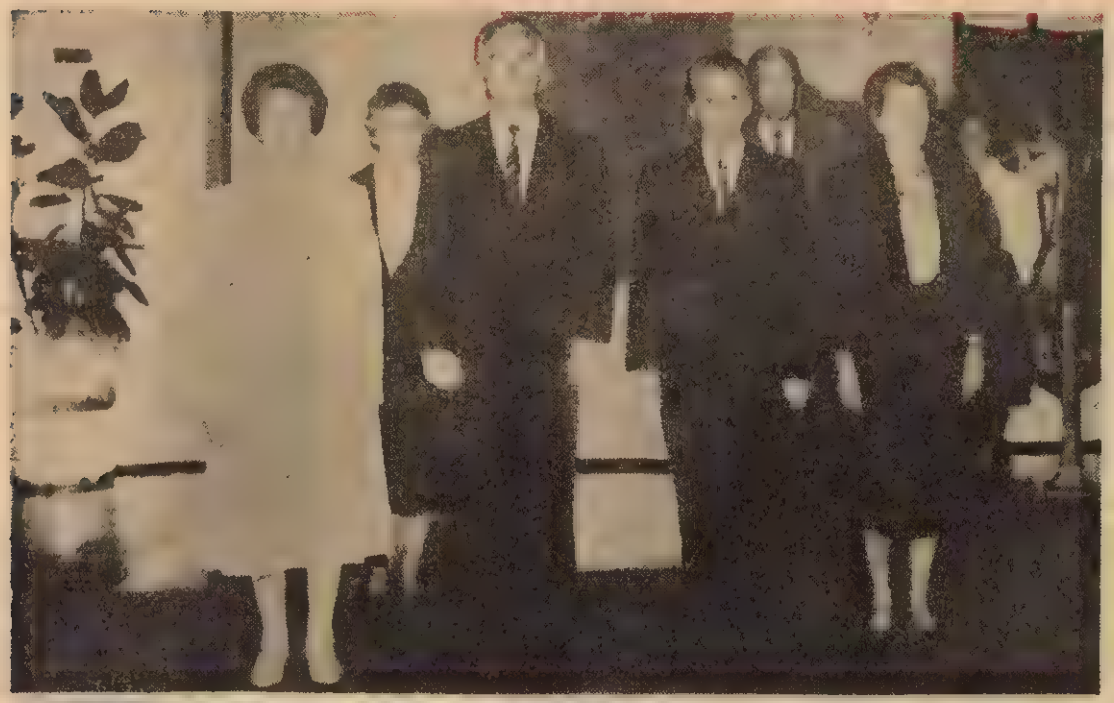

Dialogul rodnic dintre România și Australia s-a intensificat în mod deosebit după confirmarea oficială, în 1968 a relațiilor diplomatice dintre cele două țări ale noastre. S-au făcut schimburi de delegații, guvernamentale, parlamentare, de partid, sindicale, de tineret etc.; printre cei care au vizitat România se numără și Robert James Lee Hawke, pe atunci (1975) președinte al Consiliului Australian al Sindicatelor, în prezent lider al Partidului Laburist și prim-ministru al Uniunii Australiene. Concomitent, s-au dezvoltat și schimburile comerciale, ca și colaborarea economică, având ca temei acordul comercial și de cooperare industrială și tehnică pe termen lung, care prevede aplicarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, acordarea de taxe vamale preferențiale etc. Schimburile și colaborarea au fost favorizate și de activitatea constantă a Comisiei mixte guvernamentale. România importă din Australia cărbune cocsificabil, minereu de fier, precum și lină și piei, livrînd în schimb tractoare, autocamioane, alte articole ale construcției de mașini, ca și produse textile și agroalimentare. Posibilitățile de dezvoltare, pe multiple planuri, a relațiilor româno-australiene sînt însă mult mai mari, ele se cer evidențiate și valorificate. O contribuție esențială în acest sens o va aduce, fără îndoială, actuala vizită oficială în Australia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația guvernatorului general al acestei țări, Ninian Martin Stephen. Vizita, prima a unui șef de stat român în Australia, se înscrie ca un eveniment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor dintre cele două țări, constituind totodată o nouă și grăitoare expresie a politicii externe a țării noastre, de largă deschidere și colaborare, a dorinței României de a stabili și dezvolta, în pofida distanțelor geografice, legături trainice de prietenie și conlucrare cu toate statele lumii.

În timpul convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Robert James Lee Hawke au fost evidențiate bunele raporturi dintre România și Australia, care s-au dezvoltat continuu, pe baza deplinei egalități în drepturi, a stimei și avantajului reciproc. Au fost subliniate, în același timp, posibilitățile existente pentru amplificarea în continuare a legăturilor bilaterale. În acest context, s-a apreciat că potențialul economic actual al României și Australiei oferă condiții pentru intensificarea și diversificarea relațiilor bilaterale, îndeosebi a cooperării în domeniile minier, metalurgic, al construcțiilor de mașini, precum și pentru creșterea și diversificarea schimburilor comerciale. S-a reliefat importanța așezării pe baze stabile, de lungă durată, a colaborării economice româno-australiene. Au fost abordate, de asemenea, și aspecte ale vieții politice mondiale. La ora închiderii ediției revistei noastre, vizita oficială în Australia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, continuă.

Constituind o premieră absolută în istoria legăturilor celor două țări aflate la antipozi, dialogul la nivel înalt româno-australian va contribui, desigur, dincolo de deosebirile de sistem politic și social, la mai bună cunoaștere și la mai strînsă apropiere dintre cele două țări și popoare, va determina găsirea de noi căi și posibilități de dezvoltare a colaborării româno-australiene, în deplină concordanță cu potențialul economic al țărilor noastre, cu dorința comună de a întări raporturile dintre cele două țări, în folosul reciproc și spre binele păcii și înțelegerii pe tot globul.

ION DUMBRAVĂ

Convorbiri prietenești la Karachi

La Karachi au avut loc convorbiri între tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, tovarășa Elena Ceaușescu și președintele Republicii Islamice Pakistan, Mohammad Zia-ul Haq. În cadrul convorbirilor, cei doi președinți au trecut în revistă principalele aspecte ale raporturilor dintre România și Pakistan, modul în care au fost transpuse în practică înțelegerile convenite la întîlnirile precedente.

Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie și cordialitate, care definește relațiile pe multiple planuri dintre popoarele român și pakistanez, noua întîlnire a conducătorilor României și Pakistanului constituie un eveniment de profundă rezonanță în cronica raporturilor dintre cele două țări, o nouă dovadă a rolului predominant pe care îl au convorbirile și înțelegerile la nivel înalt în promovarea dialogului politic activ și a colaborării economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre țările și popoarele noastre.

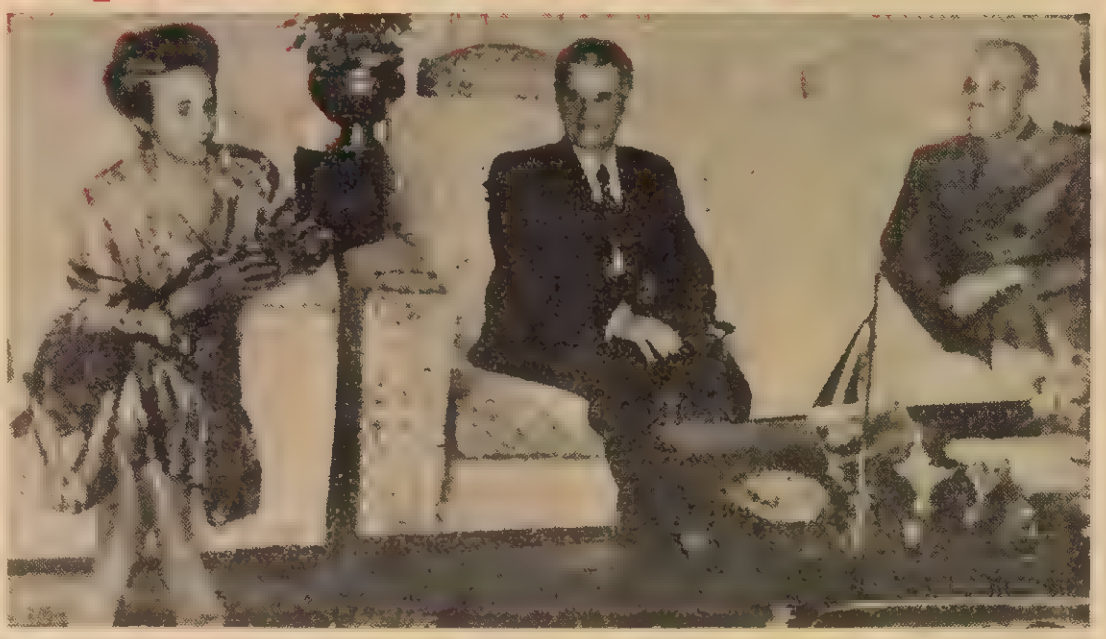

Cuvînt de ordine: MODERNIZAREA

■ Informarea — drumul spre înalta calitate ■ Banca de date, o şansă de a fi competitiv ■ La Întreprinderea de confecţii şi tricotaje Bucureşti se confirmă un adevăr al tehnicii : invenţia este rezultatul unui alt mod de a gîndi ■ Nici moda nu mai poate ţine pasul cu vremea fără roboţi ■ O întreprindere din Titu dovedeşte cu succes că între legumicultură şi electronică nu există nici un fel de incompatibilitate ■ Delicata liţă — obiect al unor noi şi serioase cercetări

Ideile mici sînt, totuşi, uriaşe

Nu neapărat invenţiile, deci, ne-au interesat atunci cînd am pătruns în incinta Icetebcului adică a Întreprinderii de confecţii şi tricotaje din Bucureşti, una din cele mai mari unităţi industriale ale Capitalei, calificativ pe care-l susţinem cu numai două precizări : muncesc aici, peste 17 000 de oameni a căror producţie anuală se ridică la aproximativ 8 miliarde lei. „Şi totuşi, a ţinut să adauge inginera şefă a întreprinderii, Anghelina Galupa, să începem cu două din invenţiile de ultimă oră, cu robotul realizat de atelierul condus de inginerul Dan Alexe. Este o instalaţie de ambalat în folie de polietilenă. Prototipul, realizat aici, la noi, a fost preluat de întreprinderea Electrotimiş din Timişoara, care ne-a şi livrat deja cîteva exemplare. O altă invenţie, cu totul şi cu totul deosebită, ar fi servotăietorul automatizat. Prototipul, distins cu premiul al II-lea la Salonul invenţiilor de anul trecut, se află în faza de experimentare la staţia-pilot numărul 1 a întreprinderii noastre. Sînt două produse de vîrf ale creaţiei tehnice şi sîntem siguri că atelierul inginerului Dan Alexe, care a ştiut să strîngă în jurul său o mînă de oameni foarte talentaţi, cum ar fi maiştrii Vasile Boboc, Aurel Dinu, Mihai Dobrică, Ion Niculescu şi Ştefan Călin va pregăti alte şi alte instalaţii".

Şi pentru că partea leului, ca să zicem aşa, am pus-o de-o parte, recunoscîndu-i ceea ce i se cuvine, ne-am aplecat, în continuare, asupra aşa-ziselor idei mici. „Nu există idei tehnice mici, a ţinut să precizeze inginera Anghelina Galupa. Avînd în vedere faptul deloc lipsit de importanţă că 70 la sută din utilajele noastre vor fi modernizate, ba chiar şi automatizate, acolo unde există posibilităţi, orice idee, oricît de insignifiantă ar părea, ne interesează în cel mai înalt grad. Iată doar cîteva exemple : cele două ateliere pe care ne sprijinim noi foarte mult, mecanic şi energetic, conduse de inginerii Dan Cernea şi Gheorghe Cristescu, au luat în analiză, la solicitarea muncitoarelor, noastre, necesitatea modernizării transportului materialelor pe fluxul tehnologic. Procedeul clasic era cel al unor lăzi fixe. Să nu mai vină muncitoarele la aceste lăzi, de unde să la reperele unui model, ci lăzile să vină la muncitoare ! Asta însemna să concepem un adevărat sistem nou de transportare a materialului. Au apărut, aşa cum era şi normal, cărucioarele. Simplu ! Extrem de simplu, dar ideea, văzută de la distanţă, nu are nimic spectaculos în ea. De la acest nou transport cu cărucioare s-a născut o altă idee care a dinamizat fluxul tehnologic, cea a cărucioarelor suspendate. În loc să circule pe jos, fragmentînd şi strangulînd spaţiile dintre linii, cărucioarele, întrucîtva modificate, circulă pe un sistem suspendat. Este inutil să mai spunem că am realizat astfel o productivitate sporită. Şi cîte alte astfel de exemple n-ar mai fi ?! Nu exagerez cu nimic dacă spun că-n fiecare zi sîntem puşi în fericita situaţie de a aplica noi şi noi soluţii. Reorganizarea fluxului tehnologic şi modernizarea utilajelor alcătuiesc un proces continuu, iar dacă vrem să fim în pas cu cerinţele producţiei, aflată într-o impresionantă diversificare, trebuie să gîndim tot timpul, să găsim noi şi noi soluţii tehnice. La maşina de croit cu bandă, de exemplu, manevrarea şpanului de ţesături, a foilor de ţesături puse în strat, era dificilă şi muncitorul pierdea foarte mult timp cu aşezarea cît mai exactă a şpanului. Atelierul mecanic a conceput o instalaţie de suflat aerul, un ansamblu care funcţionează ca o pernă de aer. Dispozitivul este extrem de complicat, drept pentru care autorul maşinii de croit cu bandă, adică Tehnometal Bucureşti, s-a gîndit să ne ajute. Dar pînă să conceapă dînşii instalaţia aceea de suflat aer, am făcut-o chiar noi. Le-am luat-o, cum se zice, înainte. În acelaşi timp, în pas cu solicitările comerţului, trebuie să reducem cît mai mult formatele gigant. Seriile, altădată cu cifre ce atingeau sute de mii de exemplare, s-au redus la cîteva sute, sau, în cel mai bun caz, la cîteva mii. Asta înseamnă un număr sporit de tipare, drept pentru care am făcut o maşină de croit tipare, dar, din păcate, instulaţia n-a prea dat rezultatele scontate. Am apelat la catedra de automatizări a Institutului Politehnic. Se pare că ne vor ajuta, deşi specialiştii, după ce au văzut despre ce este vorba, au rămas uimiţi de complexitatea şi delicateţea problemei. Un tipar de croit este un lucru foarte exact, cu aproximaţii de zecimi de milimetru. Apoi, ca să continui cu aşazisele idei mici, am declanşat o adevărată campanie de înnobilare a bumbacului şi inului. Cum ? Foarte simplu, aşa cum cere moda. Adică aplicăm broderii pe modele din in şi bumbac. Pentru asta a trebuit însă să ne facem rost de maşini de brodat, maşini fabricate la noi în ţară, şi, în clipa de faţă, avem o secţie de broderie. Spuneam că tiparele sînt o mare problemă. Ca să o rezolvăm am apelat la serviciile Institutului de tehnică de calcul pentru o instalaţie de multiplicat tiparele. Este o colaborare în care, ca şi în cea cu Institutul Politehnic, ne punem toate speranţele".

Şi dialogul nostru cu inginera Anghelina Galupa a continuat în acelaşi ritm trepidant, exemplelor de mai sus adăugîndu-li-se altele, profund implicate în complexitatea procesului tehnologic. Mai mult, mai repede, mai bine ! O deviză în numele căreia gîndirea tehnică muncitorească de la Icetebe, sfidînd prejudecăţile cu privire la aşa-zisele idei mici, anulînd chiar o astfel de părere, se manifestă din plin şi cu rezultate deosebite. Nu ne-a mai rămas, în ceea ce ne priveşte, decît să transcriem numele celor aflaţi în primele rînduri ale acestui fervent proces de modernizare: Constantin Tătaru, Dorel Răgălie, Constantin Borcea, Dumitru Albu, Andrei Petre Daniel, Vasile Grecu, Gregorian Stănescu, Nicolae Mavrodin, Vasile Bădulă, Ionel Şova, Dumitru Niculescu...

„Idei mici ! s-a mirat inginera Anghelina Galupa. Nu există aşa ceva ! Spuneţi-le acestor oameni că ei au idei mici, că instalaţiile şi dispozitivele pe care le concep sînt nişte piese pe care le-ar putea face oricine. Veţi vedea pe chipul lor un zîmbet care ar putea să vă pună în încurcătură. Valoarea ideilor aşa-zise mici este totuşi, uriaşă !"

N. VICTOR ■

Cu dragoste despre: BDT-CD-RO

Produsele industriale au tot felul de forme şi dimensiuni care trebuie controlate, şi nu doar în faza produsului finit, prin compararea cu dimensiunile etalon, prevăzute de proiecte şi de standarde, ci şi pe parcursul fabricării acestor produse, în cadrul a ceea ce se cheamă control activ. De aceste probleme se ocupă, la noi, Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru mecanică fină şi scule, secţia de cercetare-proiectare pentru control dimensional. Însă controlul dimensional implică şi el — cum spune inginerul Gheorghe Gheorghe, şeful secţiei amintite — ideea de calitate căci poţi să-l execuţi cu un grad mai mare sau mai mic de operativitate şi precizie. Iar, pe de altă parte, nu trebuie uitat că de elaborarea unor tehnologii şi aparate pentru control dimensional se ocupă şi alţii, cît e lumea de largă. Şi cine nu-şi pune întrebarea unde se află el, în acest domeniu de creaţie tehnică, în raport cu alţii, trebuie să ştie că întrebarea poate fi şi chiar este formulată, în orice caz, din cealaltă perspectivă, prin care alţii caută să se situeze în raport cu el. Prin urmare, oricît ai ocoli-o, această întrebare se pune oricum, şi important este să te găseşti în faţa ei ca înaintea unei uşi deschise, nu închise. O uşă deschisă, prin care ceea ce vezi îţi oferă necesarul termen de comparaţie pentru competitivitatea propriilor produse. Şi ce înseamnă competitivitate dacă nu, scurt şi cuprinzător, o şansă într-o competiţie ? Dar o şansă reală, în competiţia economică, nu poate fi fructul miraculos al norocului, urmarea unei conjuncţii fericite a astrilor. Poţi să-ţi creezi această şansă, numai prin muncă inteligentă şi prin perseverenţă. Şi asta este chiar ceea ce inginerul Gheorghe Gheorghe a izbutit să facă, pentru domeniul muncii lui, al controlului dimensional, organizînd în secţia pe care o conduce o Bancă de date tehnice care este unică în ţară.

Nu vom romanţa istoria acestei bănci de date şi nu vom aminti decît în treacăt că inginerul a avut de luptat cu nişte contabili pentru a face rost chiar şi de nişte banale bibliorafturi, bunăoară. Vom spune doar că iniţiativa lui s-a bucurat întotdeauna de sprijinul conducerii institutului.

„Gheorghe Gheorghe este, de fel, dintr-o comună din judeţul Argeş. Pînă să intre la facultate nu avusese ocazia să vadă vreo ediţie a Tîrgului Internaţional de la Bucureşti. Însă în primul an de studenţie, trecînd pe la standurile ce-l putenu interesa pe viitorul specialist în mecanică fină, a reuşit să adune o cantitate enormă de „literatură de firmă" şi mărturiseşte că a rămas fascinat de bogăţia de informaţii tehnice pe care le descoperise astfel. Mai tîrziu, la institutul unde a ajuns să lucreze, a organizat colecţionarea sistematică a prospectelor şi cataloagelor industriale, iar banca de date a acumulat, între timp, şi alte surse de informare tehnică aşa cum sînt brevetele, standardele sau videocasetele documentare ce cuprind descrieri de tehnologii sau parametrii şi principiile de funcţionare ale unor aparate perfecţionate de măsură şi control. Toate acestea, alături de cărţile şi revistele româneşti şi străine care se adună în biblioteca institutului, oferă posibilitatea unei informări tehnice rapide şi corecte. Nivelul mondial este evaluat, aşadar, nu prin ipoteze şi presupuneri, ci pe baza unui flux de informaţii permanent despre tot ceea ce apare nou şi important în acest domeniu de cercetare ştiinţifică şi de producţie industrială.

Începutul a fost făcut în 1985. Atunci, spune Gheorghe Gheorghe, a trimis mai multor firme scrisori prin care invita la colaborare în domeniul schimbului de informaţii tehnice. Un an mai tîrziu, BDT—CD—RO, adică „Banca de date tehnice, Control dimensional, România", stabilise legături cu 13 firme din S.U.A., cu 33 din R.F.G., cu 4 din Japonia, cu 4 din Anglia, cu 9 din Italia, cu 18 din Elveţia, cu 14 din Franţa şi cu altele din R.D.G., Cehoslovacia, Jugoslavia, Austria, Olanda, Danemarca şi Suedia. Între timp, aceste legături s-au consolidat şi s-au extins. Bani n-a prea costat această iniţiativă a inginerului, în afară de microcalculatorul CUB-Z, al cărui preţ nu e mai mare decît al unui automobil „Dacia". Însă cheltuiala care a ajutat ca banca de date să fie de tip „flexibil", s-a justificat din plin.

Mulţimea de date acumulate astfel a permis, spune inginerul Gheorghe Gheorghe, o scurtare a duratei muncii de cercetare pentru produsele proprii. Banca de date, adaugă el, te ajută şi să nu trăieşti cumva imprejurarea neplăcută de a considera drept „produs nou" ceea ce altul a făcut, poate, cu cîţiva ani mai devreme. De aceea, o informare solidă rămîne condiţia necesară realizării oricărui produs „într-adevăr" nou. Ea te împiedică să-ţi iroseşti energia sau banii în direcţii în care succesul este minim sau îndoielnic. Prin urmare, ea asigură o adecvare a efortului la exigenţele impuse de ceea ce înţelegem îndeobşte prin performanţa tehnică mondială. Cît priveşte munca inginerului Gheorghe Gheorghe şi a colegilor lui, iată ce ne spune acesta : „De la aparatura clasică, pe principii mecanice, de pînă acum cîţiva ani, am ajuns astăzi, cu anumite familii de produse, la nivelul celor mai renumite firme pe plan mondial. Munca noastră a cunoscut adevărate salturi, nu exagerez, aceasta este cuvîntul potrivit". Iar produsele noi, prezentate de el în cadrul unei întîlniri internaţionale dedicate aşa-numitei producţii flexibile, trebuie să fi fost „într-adevăr noi" dacă, pe durata unei jumătăţi de ceas după ce el îşi susţinuse comunicarea, „a fost ţinut numai în întrebări" de reprezentanţii unor firme ca DEA şi Olivetti din Italia, TESA din Elveţia, Federal din S.U.A. şi Mauser din R.F.G.

Iniţiativa inginerului Gheorghe Gheorghe, de organizare a ceea ce se cheamă, codificat, BDT—CD—RO, este — credem — instructivă şi plină de oarecari învăţăminte folositoare şi pentru unii care, din păcate, socot ori că o bancă de date nu poate fi făcută, ori că ea nu ajută la cine ştie ce.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Ecluze pentru electroni

Edificii impunătoare, investiţii costisitoare şi chiar vieţi de oameni depind, într-o ultimă instanţă care este, de fapt, prima, de o minusculă siguranţă. Ideea a fost simplă şi genială : decît să se ardă o instalaţie întreagă, mai bine un fir de sirmă. Problema este atunci a acestui fir de sirmă : cum trebuie să fie, din ce, între ce limite să reziste, unde trebuie pus ş.a.m.d. În acest fel, banala liţă devine obiect de cercetare cît se poate de serioasă. Vom înţelege de ce e aşa dacă ne vom gîndi fie şi numai la siguranţele centralei nucleare la care lucrează I.A.E.I. Titu. Fabrica aceasta a apărut într-un ţinut cunoscut mai ales pentru varză şi cartofi şi unde cu vreo două decenii în urmă nici gînd nu era de industrie electrotehnică. Şi totuşi, a fost înfiinţată într-un elan de încredere în capacitatea oamenilor de aici de a lucra cu tehnologii de vîrf, încredere confirmată apoi prin calitatea şi diversitatea unor produse care dau viaţă caselor noastre : prize, întrerupătoare, sonerii, prelungitoare, corpuri de iluminat etc. A fost prima fază din existenţa Întreprinderii de aparataj electric de instalaţii Titu. Din acest nucleu al produselor de larg consum a început să se dezvolte ceea ce acum este dominant : produse pentru instalaţii electrice industriale. Cu mult mai multe probleme, cu mult mai mare responsabilitate, cu mult mai moderne tehnologii. Necesităţile respective ale economiei naţionale au imprimat fabricii din Titu un ritm rapid de modernizare, cerînd inteligenţă tehnică, organizare, instruire profesională — totul în numele unei mobilităţi productive inevitabile. S-a început cu asimilarea sertarelor electronice „Multiprom", care echipează maşinile-unelte automatizate. Apoi, studiul pe toate feţele al fracţiunii de secundă în care se face contactul electric a fost transpus în aşa-numitele combinatoare, niste aparate de manevră cu funcţii multiple care se fabrică în vreo 50 de tipo-variante. Pasul următor l-a constituit familia clemelor de racordare destinate securităţii nucleare. Proiectarea şi preluarea în fabricaţie a acestor cleme certifică nu numai maturitatea profesională a colectivului, ci şi o frumoasă conduită socială, promovată de directorul fabricii, inginerul Paul Lungu, de a ieşi în întîmpinarea unei doleanţe exprese a industriei energetice. „Da, le facem", s-a zis atunci, şi acum sînt făcute, continuînd să reprezinte o producţie de mare onoare şi prestigiu pentru fabrică.

Modernizarea este la Titu un proces continuu. În trimestrul care abia a început sînt prevăzute alte cîteva premiere tehnologice pe care inginerul şef cu pregătirea fabricaţiei, Silviu Grigore, a început să le viseze şi noaptea. E vorba de familia de siguranţe ultrarapide pentru protecţia tiristorului — o piesă foarte sensibilă care intră în componenta diverselor instalaţii de comandă cu acţionare electrică. „Totul e să se ardă cu o fracţiune de secundă înainte", dar acest „înainte" se obţine prin multe calcule şi trudă. Mai ales că se cere înlocuirea fuzibilului din argint cu altul, din metal nepreţios.

Obişnuim să recunoaştem spectaculosul atunci cînd este de domeniul evidenţei. Colectivul de la I.A.E.I. Titu lucrează pentru partea nu tocmai evidentă a lucrurilor, la contacte şi siguranţe, adică la acele „ecluze" invizibile prin care curentul electric trebuie să treacă „în linişte" spre a vasculariza fabrici, uzine, case, combinate, centrale nucleare. Şi dacă becurile se vor aprinde ca şi cum nimic nu s-a întîmplat, e şi meritul celor din Titu.

O. ŞTIREANU ■

■ Joi, 7 aprilie, 1988, la Fabrica navală de elice și prelucrări la cald (F.N.E.P.C.), din Galați, s-a terminat cu succes turnarea celei mai mari elice, pentru cea mai mare navă construită pînă acum în România, vrachierul de 165 000 tdw, aflat încă în Șantierul naval Constanța.

■ La fabricarea celei mai mari elice de pînă acum — în greutate de 51 tone la turnare, cu 4 pale și cu un diametru de 6 700 mm — au contribuit mai multe colective de oameni ai muncii, despre care vorbește reportajul de față.

Fotografii de ELENA GHERA ■

Elicea care ne poartă înainte

De-a lungul vremii, pe un vapor, o stea se aprinde deasupra Dunării și mă îndeamnă la călătorie.

Dar de o vreme, plecarea mea pe mare se amină.

Mulți vin la cei care azi toarnă cea mai mare elice, pentru cel mai mare vapor construit vreodată în România, să le asculte tremurul emoționat, recordarea, dar și... Se dau comenzi cu la o lună-două, de ce nu?, cosmică, dar turnătorii-formatori, Ion Neagu și Florică Cocîu, nu se despart de oală, învîrt de o roată mare, ca de o timonă, și înclină oala spre gura formei care va înghiți, aflu, 51 de tone de aliaj topit. Este ora 11 și 50 de minute. Îmi șoptește Sictopol Telemac, un prieten vechi, în fabrică de la „începutul lumii", adică de cînd căutau broaștele în mlaștinile pe care au apărut acum elicele, mai exact industria elicelor navale, treabă ce se mai practică, din cauza pretențiilor el ridicate, doar în vreo zece firme din lume, este, deci, ora 11 și 50 de minute. joi, 7 aprilie 1988, și a început turnarea propriu-zisă, și momentul, oarecum impresionator, amintește de cei zece ani care s-au scurs de la darea în funcțiune a acestei fabrici. Și, ca să se ajungă aici la turnarea celei mai mari elice de pînă acum, meritul nu este numai al acestor oameni care se bat în aceste clipe pentru o mare performanță, ci al multor altora, al unei întregi industrii, cum ne face să înțelegem directorul fabricii, inginerul Laurențiu Harbuz:

— Pregătirea evenimentului de azi, care are două etape, prima pregătirea formei, în care se toarnă acum vulcanica elice, la care oamenii maistrului Grigore Micu au lucrat vreo 30 de zile; a doua — se leagă de pregătirea cuptoarelor în care s-au elaborat cele peste 50 tone de metal neferos de o compoziție specială. Practic, a fost nevoie de încă un cuptor, au de unul oarecare, ci de un mare cuptor, cu o capacitate de 80 tone, devenit acum cel mai mare cuptor de nefrosee din țară. Operația a fost complexă, a însemnat o altă premieră, fiindcă noul cuptor are în structura sa numai materiale românești, asimilate în exclusivitate în țară, de către specialiști români.

— La ce vă referiți? Îl întreb.

— În primul rînd la cărămizile refractare (șamot), pe care de zece ani le aduceam de peste mări și țări, numai fiindcă un om sau doi nu avuseseră curajul să spună: le facem noi! Au avut un astfel de curaj specialiștii de la Întreprinderea de produse refractare Rasnoviul, din Brașov, le-au asimilat și le produc azi la parametri calitativi superiori celor din import. Cărămizile livrate de ei, silico-alumino-ase, își rezistă probabil la rezistă la temperaturi de peste o mie de grade, la șocuri termice și mecanice.

— Au mai fost asimilate și alte materiale care se importau?

— Oamenii Combinatului Victoria, din Făgăraș, ne-au trimis straturile izolatoare dielectrice și de semnalizare; cei de la Slatina, ne-au asigurat folia de aluminiu; ne-au ajutat specialiștii Institutului de cercetare și proiectare pentru sectoarele calde din București, alții ne-au ajutat să realizăm antena primară și antena secundară, pentru avertismentele luminoase și acustice, un tovarăș ministru în persoană a fost la Galați și s-a interesat, a îndrumat îndeaproape reușita acestei premiere românești.

A fost, așadar, un mare efort românesc, o probă vie de patriotism fierbinte; drumuri și sentimente care, iată, se unesc acum aici, la malul marelui fluviu, să nască marea elice românească, într-un vîrf de tensiune luminoasă și fierbinte precum aliajul acesta incandescent care continuă să împlinească goluri, să nască forme, să depășească recorduri și să umple altele sorbite și ele, într-un chip frumos al devenirii, depășirilor.

Prima oală a fost gonită, a plecat acum spre forma a doua oală, de la cuptorul cel mare, o iau de toarte cei doi macaragii, Constantin Vrînceanu și Ghițulina Dărăbană, o conduc pînă la locul turnării, de acolo o preiau oamenii lui Grigore Micu, o strunesc din timona aceea și o înclină și din oală ies fete morgane, aud nume de oameni care au spus, da, putem să facem elici navale în România, nu cînd alții spuneau nu putem sa facem, să ne comparăm cu specialiști din țara x și cu alții din țara y, aud numele tehnicianului Mircea Robu, al oamenilor lui de atunci, pe care eu, care am scris despre prima elice românească (pe care Robu cu oamenii lui și-au asumat-o), eu nu am dreptul să-i uit nici acum, și pe care nici istoria elicelor românești nu va trebui să-i uite fiindcă au fost cei dintîi care au zis da, putem, da, vrem, da, știm, și au putut să tată, acum premiera asta se datorează și entuziasmului lor de atunci, cum se datorează acestui mare efort românesc de care am vorbit mai sus.

Oala se înclină, rîul de metal topit continuă să curgă și eu continui să scot din el nalturi, fac ochi roată, îi trimit apoi pe platforma cuptoarelor și-i vad acolo pe cei care sînt cu neîncrederea în gît, cu ochii de somn numărate pe degete, de vreo patru zile încoace, îi văd pe directorul Laurențiu Harbuz topit de importanța momentului (îi ofer un rudotel și el mă refuză), îi aud pe Gabriel Ene, dînd comenzi scurte, îl vad alergînd cînd sus, pe platforma cînd la locul turnării, fiindcă el e comandantul acestei batalii. Îl văd pe inginerul Paul Caranas, pe maistrul Nicu Miron, Vasile Păun, Dinu Horovei, Cica Ordenie, șeful de echipă, care împreună cu Nicolae Miron, maistru la elaborare, au participat la turnarea primei elice din țară, cu peste zece ani în urmă, cînd nevestele le aduceau mîncare la șantierul naval, fiindcă tot așa nu puteau părăsi linia infinită a frontului lor de oțel, îi mai văd pe Nicolae Dodu, Ion Grigoruță, Victor Cinepă, Ion Chiric, îi aud și-i văd culegînd cu cîngile lor din oțel tare zgura din oala de turnare, măsurînd adîncimea lichidului turnat în formă de parcă ar măsura apele unui fluviu, lovind iar cu cîngile, de parcă ar lovi cu sulițe lungi o armată nevăzută și deodată îmi sună în urechi o voce demult cunoscută care luată: izbinda aceasta nu este a mea, nici a voastră, ci a urmașilor-urmașilor voștri, de-acum și pînă în veac! Și legit din magia șarpelui roșu care încă mai curge din cea de-a doua oală de turnare, îmi dau seama că izbinda de-acum nu cîntărește mai puțin în talgerul independenței noastre decît izbinda de la Călugăreni sau cea de la Podul Înalt. Că independența hotărîrilor este imperios necesar astăzi să fie dublată de independența economică, energetică, de independența lucrului din interior, făcut bine, la timp, la competiție cu lumea pașnică.

Este ora 12 și 25 de minute și turnarea s-a terminat.

A fost parcă o visare, o fulgurare de-o clipă, un fapt care se clocotește în linii și cîpăță formă într-o clipă. În minute, la ce a putea dacă n-ai participat dacă n-ai avea notat în carnetul de reporter nume, istorii, reflecții, comparații, . Sub alături de Gabriel Ene, Paul Caranas, Nicolae Miron și Grigore Micu, pe platforma formei, pe care sînt așezate, aduse de peste tot și îngrămădite aici tot felul de lingouri, de greutăți care să țină piept ahajului turnat care ar fi în stare în convulsiile lui, să reverbereze, să strice geometria perfectă a formei elicei, Acolo, în magma aceslei materii îngrămădite, după legi impuse de formatori, de toți oamenii aceștia, a căpătat chip elicea cea mai mare turnată vreodată la noi în țară. Deocamdată n-o putem vedea, se închegă și se adună cum odinioară se închega cașul tatălui meu, în cazanul imens așezat deasupra focului.

— Răsuflați ușurat, îi spun lui Gabriel Ene, cel care a condus turnarea; mai aveți emoții?

— Acum, nu; pînă acum însă nu puteam vorbi.

Chiar așa?

— Vedeți, oamenii ăștia din sala de turnare au venit muncitori din toată fabrica, din oraș, de la diferite întreprinderi colaboratoare, de la instituții? Ei au venit să vadă o reușită! Să ne judece după rezultatul muncii noastre.

— Putea să fie altfel...?

— Nu, facem elice de 13 ani. Dar de data asta emoțiile, premiercle au fost în șarjă.

— La ce vă referiți?

— În timpul de pregătire a formei, am stampat și sinterizat și creuzetul cuptorului de 30 tone, cel mai mare cuptor cu inducție cu creuzet din țară. Iar operația e de două ori mai grea decît formarea elicei.

— Explicați-vă!

— Prin inductor (bobină) circulă apa de răcire pe toată generatoarea cuptorului. Străinii, cei cu tradiție în turnarea elicelor, spun așa: dacă în timpul operației de stampare cade un fir de praf, o scamă, locul acela se poate transforma într-un punct de penetrare. În caz de penetrare, metalul topit ar ajunge la inductor, l-ar topi, ar lua contact cu apa care disociază în oxigen și hidrogen — amestec foarte exploziv.

— Păi acum, aici, numai curățenie n-a fost!?

— Operația de stampare s-a făcut duminica trecută, în zori; și dacă n-ați fi avut pantofii lustruiți nu vă dădeam voie nici să vă apropiați. Marți, la mijlocul nopții, am făcut această probă: a fost o probă de mare emoție, reușită! Stamparea fusese făcută fără reproș.

— Știu că ați lucrat cu Mircea Robu, acum sînteți unul dintre cei mai buni specialiști români în materie de elice, de unde această pasiune?

— O elice e un moraj, pe care chiar și acum îl înțeleg cîteva; în plus, ea piesă turnată, e una dintre cele mai complicate; are tot ceea ce nu-și dorește un metalurg să aibă — noduri termice, secțiuni variabile, suprafețe mari, deformații la solidificare...

Și fuge, a fost chemat de cei de pe platforma formei de turnare, apoi se întoarce după cîteva minute...

— De ce v-au chemat?

— Să mă consulte într-o problemă, la maseloță; să vă explic ar trebui să vă fac o teorie întreagă.

— Nu mi-o faceți, răspundeți-mi la o altă întrebare: elicea asta va propulsa cel mai mare vapor al nostru prin Golful Biscaia, locul unde se iau la întrecere furtunile; va rezista?

— Ar putea altfel?! N-am avut niciodată un eșec de elice. E inima navei, sînt convins că va rezista în orice împrejurare.

— Altceva?

— Ca-n Meșterul Manole: „Da, Doamne, noi știm / Oficînd să zidăm..."

De cîte ori urc pe un vapor, o stea se aprinde deasupra Dunării și mă îndeamnă la călătorie.

Dar de o vreme, plecarea mea pe mare se amină.

Acum, o nouă stea, cu patru pale, cu o rază de 3350 milimetri, în greutate de 30 tone, după finisare, se închegă undeva în adîncurile de lîngă malul fluviului meu și va răsări mîine. Rămîn lîngă inima ei și-i aștept pînă atunci chemarea...

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Numai o dată se seamănă!

■ Două imperative ale campaniei de însămînțări : ritm rapid și calitate ireproșabilă ■ Viitoarea recoltă depinde de respectarea riguroasă a tuturor parametrilor tehnologiei de semănat ■ Selecționarea și condiționarea semințelor, primul pas spre toamna bogată a porumbului ■

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Ora de foc a seminței ! Brazda o așteaptă cu un culcuș cald și primitor. După ce și-a stors parcă toate rezervele de apă, cerul a tras cortina de nori din fața soarelui, luminos acum ca un bob de porumb din ogorul cosmosului. În comuna Ulmi din județul Giurgiu, parcă o pompă uriașă a aspirat spre cîmp toată suflarea satului. Pe drum, doar un tractor utilitar cu remorca doldora de îngrășăminte se grăbește să transporte aceste „vitamine" spre arătură. La volan, nimeni altul decît inginerul șef al C.A.P.-ului Poienari, Gheorghe Dulgheru. „Am mărit viteza de semănat și nici un tractorist nu poate părăsi tarlaua. Totul e programat la nivel de sfert de ceas".

Vremea se dovedise și de această dată o fată capricioasă plină de mofturi cînd ai mai multă treabă. Primarul Nicolae Ioniță povestește cu năduf zbuciumele din ultimele zile. „Terminasem de însămînțat floarea soarelui, sfecla de zahăr și culturile furajere și eram în start lansat pentru campania porumbului cînd au început ploile. Stăteam cu utilajele la marginea ogorului și vinam cîte o parcelă mai puțin îmbibată cu apă, ca s-o pregătim pentru semănat. Acum, ritmul este bun, am semănat o treime din suprafață și în 3—4 zile, cam pe 12, sîntem gata. După iarna cu zăpadă puțină, s-a refăcut rezerva de apă din sol și avem speranțe pentru o recoltă bună".

Tractoriștii Nicolae Rădulescu, Vasile Dinu și ceilalți nu fac naveta oricum de la un capăt în altul al tarlalei. Au în buzunar un ordin de lucru ce-l respectă ca ochii din cap cu densitatea, adîncimea, viteza, reglajul pinioanelor, cantitatea și tipul de fertilizator care se schimbă de la o parcelă la alta în funcție de potențialele productive diferite ale feliilor de ogor. Operațiile se fac științific, nuanțat, nu cu furca și cu hei-rup-ul. Asemănător curselor automobilistice, în acest raliu al porumbului, ei sînt însoțiți și de copiloții care nu scrutează drumul din față, ci cu ochi vigilenți urmăresc în spate ca fiecare roată de tasare să se învîrtească și semănătoarea să funcționeze ca ceasul. Astfel că Elena Tufan, Ștefania Sandu, Elena Năchilă, fete cu liceul agricol terminat, sînt un fel de C.T.C.-iste ale agriculturii cu „biroul" în cabina tractorului. Din cînd în cînd, inginerul șef, primarul și șeful de secție Florea Stănilă se apleacă asupra pămîntului și dezgroapă cîte o sămînță, măsoară adîncimea viitoarei locuințe, distanțele de vecine, verifică dacă utilajul i-a depus alături cămara cu îngrășăminte. Un ritual simbolic de dragoste și protecție pentru viața viitoarei plante ! O agricultură făcută și cu centimetrul! „Tehnologia pămîntului este la fel de pretențioasă ca în marea industrie, spune inginerul șef Gheorghe Dulgheru. Un rebut aici nu se poate recupera, înseamnă un an nu tocmai reușit. Numai odată se seamănă într-un an !".

Cei din Poienari au rețetele lor și pentru porumb și pentru muncă. În 1986 au obținut titlul de Erou pentru 20 060 de kilograme de știuleți la hectar, iar anul trecut, deși seceta a pîrjolit nemilos fruntea pămîntului, tot au fost pe primele locuri în județ. Acum se impune urgența, dar cuvîntul de ordine este și calitatea. Ar fi putut face fertilizarea cu mașini speciale înaintea semănătorilor și ritmul ar fi fost mai rapid. Dar ei preferă să încorporeze îngrășămîntul în pămînt odată cu sămînța tot cu ajutorul semănătorii căci „așa sîntem siguri că are lîngă ea hrana și pornește viguros de la început". Se grăbesc încet făcînd munca gospodărește, cu rigoare științifică. „Nu rămînem nici în urmă, căci ne sculăm dimineața cu o oră mai devreme și învîrtim cheia în contact la prima rază de lumină. Seara oprim motoarele la nouă fără zece cînd e beznă", spune Vasile Dinu.

Nimeni nu dă din mînă : „las' că merge cum o fi !" Pămîntul de aici nu e dintre cele mai fertile și numai prin conștiinciozitate i se poate smulge cît mai multe roade. Inginerul șef Gheorghe Dulgheru și primarul Nicolae Ioniță, fiecare la cîte un capăt de tarla, verifică tractoarele după orice cursă, să nu li se fi înfundat vreun orificiu, să nu fi rămas vreo sămînță în buncăr. Ei știu că numai așa, cu grijă și pricepere, se seamănă într-un an !

Mașina din tranșeele recoltei

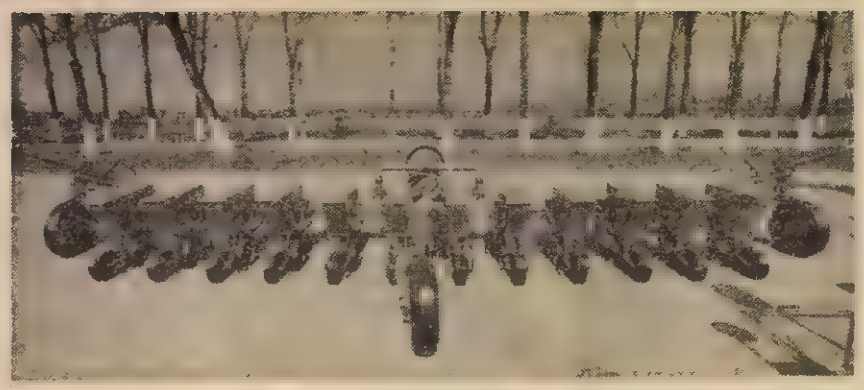

Sîntem la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole. Locul unde timpul de muncă trece în ascultarea glasului recoltei.

Interlocutorul nostru face parte dintre acești oameni aflați pe schelele unde prind viață mașinile făcute să sporească dărnicia pămîntului, să ducă acolo unde ne dorim, rotund, concret, dătător de optimism, nivelul de rodnicie al agriculturii românești. Conferențiarul universitar doctor inginer Pavel Babiciu este de cîțiva ani directorul acestei rampe de lansare a noutăților în spațiul mașinilor agricole de la Băneasa. Pasionat de meserie, preocupat de rezolvarea ecuațiilor — deloc simple și deloc puține — ce și le asumă institutul prin profilul și menirea sa. Un om tînăr, energic, frămîntat de cîte are de făcut și dorința să nu lase timpul să scape printre degete.

— Mașina și importantele obiective ce și le-a propus agricultura românească în acești ani. De aici am dori să începem, tovarășe director, discuția noastră, avînd în intenție să descifrăm un element esențial : cum sprijină cercetarea și proiectarea, ingineria tehnologică desfășurarea și succesul noii revoluții agrare.

— Au fost vremuri — nu fac eu această descoperire — cînd se putea face agricultură și cu unelte simple. Rezultatele, firesc, erau și ele pe măsură. În prezent, însă, nu poate fi concepută o agricultură modernă, fără o puternică bază materială, întrucît procesele tehnologice complexe nu se pot aplica decît în mod mecanizat. Aș zice, chiar, în anumite locuri automatizat. Mă refer, în special, la domeniul zootehnic.

Sigur că, în țara noastră agricultura s-a dezvoltat în direcția unei organizări socialiste moderne, cu ferme mari și mijlocii, în cadrul cărora mecanizarea s-a produs la toate lucrările sau la marea majoritate a lucrărilor din cadrul verigilor tehnologice.

Este cunoscută atenția deosebită pe care conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă mecanizării agriculturii. Ca urmare a măsurilor care au fost luate s-a organizat într-o altă formă toată activitatea cu privire la cercetarea și asimilarea noilor mașini. Aceasta s-a realizat pe baza unei analize profunde, a stadiului la care ne găsim în legătură cu mecanizarea făcută pe fiecare cultură în parte și pentru fiecare lucrare.

Concepția care stă la baza programului nostru de activitate este aceea de a mecaniza toate lucrările principale din agricultură, prin realizarea de mașini și agregate multifuncționale cu efecte tehnico-economice cît mai mari, cu consumuri de combustibil cît mai reduse. Iată cerințele care s-au formulat pentru noua sistemă de mașini: fiecare mașină agricolă în parte trebuie concepută astfel încît să asigure o calitate cît mai bună a lucrărilor ce le efectuează, pe cît posibil, la un număr cît mai redus de treceri, cu consumuri minime de combustibil. Aceasta este deci, în esență, concepția în ceea ce privește noua sistemă de mașini.

— Știind că a trecut ceva timp de la configurarea acestei noi sisteme de mașini agricole românești, ne simțim datori să întrebăm : în ce stadiu se află materializarea ei ?

— Aș dori să precizez că în ultimii patru ani s-au studiat, cercetat și realizat peste 100 de noi mașini agricole. S-au omologat, dintre acestea, 76. Numai în cursul anului trecut s-au omologat 35. În cadrul noilor mașini agricole au fost realizate aproape toate tipurile principale din sistemul de cultură mare și pentru horticultură.

— Tovarășe director, înainte de a ne gîndi la orice altceva cînd e vorba de recoltele unui an agricol, ne punem problema pregătirii pămîntului, a arăturilor. Operație simplă, adevărat, știută de toată lumea și asta e adevărat, dar care, pentru a fi făcută ca lumea, trebuie apelat la utilajul în măsură să-ți susțină intențiile. Unde vă aflați din acest punct de vedere ?

— Au fost efectuate în institutul nostru, foarte aprofundat, cercetări în dorința de a se rezolva problema arăturilor. Cum s-ar înțelege aceasta? Rezolvarea problemelor arăturilor înseamnă a face toată familia de pluguri, pentru toate tractoarele, care să asigure o calitate superioară, cu mărunțirea mult mai bună a brazdei, cu încorporarea totală a resturilor vegetale și trecerea semințelor de buruieni în fundul brazdei, cu un consum cît mai redus de combustibil.

Astfel, s-a făcut familia de pluguri cu lățime variabilă, P2-A, P 3-A, P 5-A, corespunzătoare tractoarelor de 65, 100, 180 CP. În cadrul acestor familii de pluguri a fost rezolvată, prin soluții originale, brevetate, încă o problemă pe care o visau specialiștii agrotehnicieni și anume aceea de a asigura secționarea brazdei în două, longitudinal — în timpul procesului de lucru, printr-un dispozitiv special pe care l-am denumit antecormană. Se realizează această fracționare a brazdei în două părți, astfel încît prima parte, cu toate resturile vegetale și cu semințele de buruieni sînt răsturnate în avans, în fundul brazdei, în timp ce a doua parte din brazdă, este răsturnată în partea superioară. Este una din realizările deosebit de mari pentru că se soluționează problema asigurării unor arături cu grad de mărunțire foarte mare și cu o acoperire totală a resturilor vegetale. Plugurile care sînt la ora actuală în unitățile din agricultură nu pot să facă această lucrare. Nu numai ale noastre. Mai apare încă un element, încă o problemă. Problema legată de faptul că atunci cînd sînt resturi vegetale mai abundente, la pluguri se produce înfundarea lor. Rămîn grămezi de resturi vegetale care nu mai putrezesc pînă în primăvară constituind o problemă deosebit de mare pentru mașina de semănat. Înfundă mașina de semănat. Practic, trebuie făcute operații suplimentare pentru ca și aceste resturi vegetale să fie înlăturate. Cu noua familie de pluguri, odată introdusă în agricultură, această problemă este rezolvată în totalitate. Arăturile din țara noastră își vor schimba complet, dacă pot să zic așa, fața.

— Ce puteți spune despre efectul economic al acestei reușite de ordin tehnic ?

— Efectul economic este deosebit de mare, pentru că lucrarea de arat este cea mai importantă în agricultură. Pe lîngă faptul că printr-o arătură de calitate corespunzătoare, cu o mărunțire bună a brazdei, cu răsturnarea totală a resturilor vegetale se asigură premisele unor recolte mari, apare și marele avantaj că, datorită noului procedeu consumul de energie a scăzut substanțial. Dacă stăm să ne gîndim, în fiecare an, în agricultură, „intră în pămînt", cum se zice, se consumă circa 1 miliard litri combustibil. Vă dați seama, este vorba de cîteva mii de trenuri a 30—40 de vagoane pentru lucrările în agricultură. Circa 30 la sută se consumă pentru arături. Eu, la studenții mei — făcînd o paranteză — le dau acest exemplu. Și îi îndemn : faceți ceva încît să reduceți acest consum cu 1 la sută și o să cîștigați 10 milioane litri de motorină. Este enorm. Spun asta pentru a sublinia că în domeniul mecanizării agriculturii orice aport științific, orice soluție nouă, orice lucru bun, sporește efectul economic.

— Este clar că noi, cei de acum, față de noi cei de acum cîțiva ani evoluăm. Cum stăm față de ce fac alții ?

— Vă mărturisesc că am fost, în ultimul timp, la diferite manifestări internaționale. Am văzut ce fac alții și pot să afirm prin ceea ce reușim la ora

ficiu de pe discuri. O sămînță neconformă poate să blocheze distribuitorul și atunci se rateaza un rînd intreg fără să-ți dai seama. În lanul de sute de hectare, muncă scrupuloasă ca în farmacie!

Însă lupta lor pentru calitate se impiedică adesea de starea necorespunzătoare a semințelor: destule sînt stricate, sparte, cu impurități, una scrie pe sac și alta găsești înăuntru. În fața unor astfel de păcăleli, celor din Poienari le dispare simțul umorului. Inginerul șef ne arată un certificat de calitate al unor loturi livrate de Agrosem. „De la sublim la ridicol nu e decît un pas", ne spune. De fapt, doar o rubrică. În dreptul unei cantități se specifică o germinație de 99%, la lotul următor cifra indică 81%. Cu alte cuvinte, o sămînță din cinci nu va încolți fiind degeaba semănată. Pentru a tria semințele „bolnave", cooperatorii le mai trec de două ori prin site calibrate și le aleg apoi manual. Muncă migăloasă și de durată, care este de fapt în sarcina unităților Agrosem-ului, bani cheltuiți, ca să nu mai amintim că nu se poate descinta fiecare bob cînd campania bate la ușă. Mai scapă semințe cu „defecte" care, nu numai că nu rodesc dar mai blochează și utilajul. O selecționare și condiționare mai riguroase în cadrul Agrosem-ului ar ajuta lupta C.A.P.-ului pentru calitate.

Însemnarea clipește peste ultimele priviri de lumină ale zilei. Silviu Badac, Marin Dumitrescu pe tractoarele cu grapă-disc, Ion Florea și Nicolae Lisandru pe combinatoarele de mărunțit, Nicolae Matei pe mașina de erbicidat vor continua să nivelezze terenul pînă la miezul nopții pentru a pune semafor verde în calea semănătorilor a doua zi. Cu un steguleț alb în mînă și cu un felinar în cealaltă, Nicoleta Dulgheru dirijează acest batalion pășnic al pîinii pentru ca fiecare palmă de pămînt să fie perfect pregătită să îmbrățișeze sămînța. Oameni care pentru toamna pornbului seamănă în brazdă și pricepere și conștiință.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Spuneam, diversificarea sortimentului de legume și zarzavaturi proaspete ori conservate pentru meniurile noastre comportă două aspecte: unul — al numărului de specii luate în cultură, celălalt — al eșalonării acestora pe parcursul anului. Un important punct al problemei din urmă este, firește, asigurarea soiurilor, liniilor ,hibrizilor pretabili la toate tipurile de culturi — timpurii, semitimpurii, succesive, duble, perene etc. etc. Este acest fapt o preocupare intensă a sectorului de cercetare din cadrul tinerei Stațiuni de cercetare și producție legumicolă Brăila, unitate Erou al Noii Revoluții Agrare pentru producțiile și calitatea recoltelor obținute în dificilul an agricol (bintuit de secetă), 1987. Și este o mai veche pasiune a inginerei Adriana Marin dedicată horticulturii de 22 de ani, încă de la absolvirea Facultății de agronomie din Iași, lucrînd tot în cercetarea legumicolă într-un mic pilot de la I.A.S. „Dunărea", jud. Brăila, care a și constituit, în 1980, nucleul de bază al compartimentului din nou înființata stațiune. Continuînd deci mai vechi preocupări, unitatea a putut astfel să se afirme destul de repede și de consistent în „top"-ul creației științifice în domeniu. Cu două soiuri noi, omologate și brevetate în ultimii ani — tomatele „Brăila 405" și „Marula de Brăila". Pentru soiul de roșii s-a lucrat 7 ani, pentru cel de salată, 3. Amintim asta nu ca semn al unui lucru extraordinar, este o muncă și o durată normale pentru a obține schimbările proiectate în natura unei plante, o spunem cu gîndul de a atrage mai mult atenția producătorilor asupra lui. Și iată, de ce? Performanțele „Brăilei 405" sînt deosebit de importante. Se seamănă direct în cîmp (economisind toate cheltuielile necesare producerii răsadurilor), pe parcursul unui interval (din perioada optimă a speciei) mai lung, putînd asigura astfel coacerea și recoltarea eșalonată, se pretează la industrializare, ceea ce Fabrica de conserve Zarna-Vădeni din apropiere confirmă pe deplin prin sortimentele deja realizate. Cu un conținut ridicat de zahăr, într-un echilibru perfect cu acizii componenți ai speciei, asigură posibilitatea folosirii mecanice, operație deosebit de importantă în industria de conserve, atît pentru productivitatea muncii, dar și pentru calitatea produselor. Fruct cărnos, cu un conținut mai redus de apă și aproape fără semințe, cu un pigment intens, este totodată foarte spornic, cum se spune în limbajul obișnuit al gospodinelor, pentru bulion și pastă, reducînd, în prelucrare, și consumul de energie. Pe loturile stațiunii a dat o producție între 60 000 și 69 000 kg la hectar, adică foarte mult. Unitatea brăileană a produs pentru anul acesta 2 600 kg sămînță, necesarul a cel puțin 2 000 ha. Ar putea realiza mai mult pentru toate județele din țară, dar unde-i cererea? (Deocamdată, soiul s-a extins în 3 județe din aria de influență a stațiunii — Galați, Tulcea și Constanța).

„Marula" nu exista în cultură decît la grădinarii particulari, deși horticultorii știu că este mai valoroasă nutritiv decît salata-căpățînă, mai bogată în vitamine și microelemente. Inginera Adriana Marin a umblat prin toate satele din jurul Brăilei, pe unde se mai cultiva ici și colo, reușind să colecționeze 9 populații. Le-a luat în cultură, urmărind și determinînd calitățile fiecăreia (prin măsurători biometrice riguroase și migăloase privind gustul, mărimea, greutatea, forma, culoarea, conținuturile în vitamine și săruri minerale), și, prin selecții succesive a obținut o plantă înnobilată cu performanțele tuturor celor 9 studiate. Soiul a fost omologat și brevetat, luîndu-se în calcul și tehnologia de cultură, producția la hectar (poate să dea de la 60—80 tone la 190 tone). Prin calitatea de a produce tija florală mult mai tîrziu decît alte soiuri, pe la sfîrșitul lui iunie — începutul lui iulie, poate asigura astfel piața cu salată în acel răstimp de gol în verdețuri, după prima explozie de primăvară și pînă la apariția verzei și roșiilor timpurii.

În colaborare cu Institutul central de legumicultură și floricultură de la Vidra, cu inginerul responsabil de program, Constantin Ionescu, cercetătorii brăileni au pus la punct un soi de fasole pentru păstăi care, alături de calitățile organoleptice și nutritive, este foarte productiv (14 tone la hectar, față de 6—7 la celelalte soiuri) și se pretează la mecanizare, atît la recoltare (are păstăile grupate buchet), cît și la industrializare (o păstaie verde cilindrică). Stațiunea are posibilități să producă sămînța necesară oricărui beneficiar din țară, dar, se pare, unitățile agricole n-au reușit să afle încă despre existența soiului. Sistemul informațional nu acționează cu rapiditatea necesară, punînd în circulație prompt noutățile survenite de la an la an. Așa se întîmplă lucrurile și cu „mini gogoșarul", obținut tot prin colaborare cu cercetători din institutul central, omologat și premiat acum doi ani, destinat aproape exclusiv conservării. Fabrica Zarna-Vădeni, prin chimista Maria Iorga, a pus la punct cîteva rețete gustoase de pireuri, paste, aperitive și murături, dintre care unele au și ieșit la export. Redus ca dimensiuni, după cum a și fost botezat, este, în schimb, foarte cărnos, dulce, productiv, cu puține semințe și intens colorat. Întreprinderile noastre comerciale, în schimb, nu prea le-au contractat. Cam tot astfel de bariere subiective stau și în calea soiului de ardei lung ameliorat din populația ardeiului românesc „Cornul caprei". Soiul nou îmbinînd virtuțile ardeiului „Kapia" cu cel autohton, ceea ce îl face mult mai apt conservării. Îl așteptăm.

Așa cum le așteptăm pe toate într-o perioadă cît mai lungă de timp, pe mesele noastre.

CICI IORDACHE-ADAM

Tot despre diversificarea legumelor

actuală, ne înscriem pe linia generală de dezvoltare a mașinilor agricole în lume. În anumite domenii, fără falsă modestie, am putea să spunem că ne situăm la nivelul tehnicii mondiale sau chiar peste acest nivel. Se poate da exemplul semănătorii pentru plante prășitoare SEMO 12, pentru care, la Tîrgul internațional de la Leipzig, s-a acordat, în 1987, Medalia de aur. Noi putem și avem forța necesară, mai ales acum, în organizarea de care dispunem, avînd specialiști buni, putem, repet, să realizăm lucrări deosebite. Sîntem la ora actuală capabili să rezolvăm problemele dificile cerute de conducerea superioară de partid și de stat.

— Ați amintit exemplul unei semănători devenită piesa de atenție în cadrul unei prestigioase manifestări internaționale. Putem spune că este deja rezolvată atît de des subliniata problemă a densității optime la diferite culturi?

— Este una din temele noastre de cea mai mare actualitate, pornind de la directiva realizării semănatului în rînduri dese, la distanțe foarte mici, de 6 cm sau chiar 4 cm pentru în, cu îngrășămintele încorporate separat de sămînță și mai jos. Asemenea probleme nu sînt soluționate pe plan mondial. Ele au fost solutionate la un nivel corespunzător și s-au generalizat într-un timp scurt la noi în țară. La ora actuală, în urma indicațiilor exprese date de secretarul general al partidului, prin efortul tuturor mecanizatorilor din țara noastră, prin coordonarea competentă a acestei acțiuni de Direcția generală economică a mecanizării agriculturii, s-a putut realiza însămîntatul griului la distanțe între rînduri de 6 cm. A răsărit foarte frumos. Acesta este adevărul. A fost o acțiune apreciată pînă la cel mai înalt nivel. Totodată s-a realizat o nouă familie de mașini pentru semănat cereale, universală, modulată, SCU 3. Astfel, tractoarele mici de 45 CP lucrează cu modul de 3 m, cele de 65 CP cu două module — respectiv 6 m de lucru și cele de 100 CP cu trei module — pe 9 m, în care caz productivitatea muncii crește de 2,6 ori. Mașinile pentru semănat de precizie trebuie să aibă o siguranță deosebit de mare în funcționare. Noi am făcut cercetări foarte aprofundate. Au avut loc teste pe standuri controlate de calculator. Pe această bază s-au perfecționat foarte mult sistemele de distribuție, sistemele de încorporare a semințelor, astfel încît să existe siguranță foarte mare în timpul lucrului, precizia de punere a bobului să crească, dacă s-ar putea spune, pînă la sută la sută. Am ajuns, într-adevăr, la precizii, cum este la semănătoarea SEMO-2, de 96—97 la sută. Foarte mult, mai mari decît cifrele stiute pe plan mondial. Promovăm în ultima perioadă sistemul de control automat al însămînțării. Am căutat să facem aceste sisteme cît mai simplu pentru a putea fi utilizate în agricultură. Prin asemenea mijloace și sisteme, foarte sigure și prevăzute cu sisteme de control se pot asigura mașini de semănat de înaltă productivitate, capabile să lucreze cu viteze mari, astfel încît însămînțarea să se facă în timp cît mai scurt, în perioada optimă. Căutăm ca rezultatele bune obținute să fie implementate, pe cît posibil, și la mașinile vechi. Pentru că, știți bine, foarte greu se înlocuiesc. Gîndiți-vă, sînt peste 130 mii de pluguri în țara noastră. Anual intră noi pluguri, știu eu, de ordinul a 5—6—10 mii pluguri pe an din cele noi. Dar celelalte încă trebuie să mai lucreze. La semănat la fel. Apar mașinile noi, dar există mașinile vechi, cărora căutăm să le aducem îmbunătățirile necesare.

— Ați amintit de recenta campanie agricolă. O avem încă proaspătă în minte, mai mult oricum decît să zicem, campania de recoltare, situată la ceva mai mare distanță. N-am zice însă că acesta ar fi un impediment să nu discutăm despre ce se întîmplă în acest domeniu, al mașinilor de recoltat. Este, și aceasta, un subiect de frecventă referință în documentele de partid și de stat. Și chiar de critică la adresa întîrzierilor, a pierderilor de recoltă. Este mașina noastră agricolă pregătită să sprijine efortul de a valorifica munca de peste an, deci de a nu pierde nimic din recoltă?

— În ceea ce privește recoltarea, cercetările noastre au fost orientate în sensul realizării unor mașini multifuncționale cu capacitate de lucru foarte mare, cu pierderi cît mai reduse. Sigur că în domeniul mașinilor de recoltat trebuie să discutăm în general pe fiecare tip de cultură în parte. Iată situația în cazul recoltării cerealelor, floriisoarelui. Sînt mașini de importanță deosebită și, ca urmare, li se acordă o atenție deosebită. În ultima perioadă s-au realizat, pe baza cercetărilor efectuate, mașini de recoltat cereale cu capacitate de lucru mari și foarte mari. S-a realizat și omologat noua combină românească C 140, cu o putere de 150 CP. Ea are o productivitate cu 30—40 la sută mai mare decît combinele existente. Buncărul este de aproape trei ori mai mare decît al combinelor anterioare. Combina are sistemele de curățire perfecționate, transmisia simplificată, pierderile fiind substanțial mai reduse. În acelasi timp, se continuă cercetările în vederea înfăptuirii sarcinii primite, realizarea unei combine de cereale multifuncționale care să recolteze atît cerealele păioase în boabe cît și porumbul în știuleți, astfel încît să se reutilizeze partea cea mai scumpă din combină și anume partea de motor-transmisie-comenzi, un modul de sine stătător ce intră în componența diverselor combine. Prin aceasta se realizează o importantă economie în ceea ce privește investiția în mașini și se utilizează pe o perioadă mult mai lungă partea cea mai scumpă din combină. Totodată, în ceea ce privește combinele de recoltat porumb, s-au realizat combine de mare capacitate — combinele C 6 P și C 8 P — precum și module corespunzătoare pentru combine multifuncționale, ca și combine cu capacitate de lucru mai mică, tractată, dar care sînt foarte fiabile, ușor manevrabile și cu un preț de cost redus. Sînt combine care lucrează în agregat cu remorcile pentru recoltat știuleți și tocătura, trase fiind de un singur tractor, tractorul de 100 CP cu dublă tracțiune.

— Am văzut în incinta institutului multe din mașinile de care vorbiți. În spațiile dumneavoastră de lucru se găsesc, în diferite faze, multe altele. Am ține să ne despărțim cunoscînd ce vă preocupă cel mai insistent în momentul de față?

— Trebuie să vă spun că pe lîngă problemele legate de continuarea cercetărilor privind temele aflate în programul perioadei următoare — realizarea mașinilor din familia combinelor multifuncționale de mare capacitate, definitivarea lor, a plugurilor reversibile, a mașinilor, pentru recoltat cartofi, plante medicinale — la ora actuală ne-am orientat preocupările în direcția asigurării de subansambluri și piese tipizate. Acordăm cea mai mare atenție acestei acțiuni pe orizontală, astfel ca în perioada următoare să putem mări calitatea la fiecare piesă, la toate organele de mașină. Pornind de la importanța pe care o are și în domeniul nostru tipizarea, avem în vedere realizarea pe tipodimensiuni a roților, a reductoarelor, a transportoarelor, a celorlalte organe de lucru. Se creează astfel posibilitatea introducerii tehnologiilor noi, modernizate, flexibile. Problema realizării de componente fiabile, de dimensiuni cît mai reduse va asigura calitatea pe ansamblul produsului.

NEAGU UDROIU
OVIDIU MARIAN

Fotografii de MIRCEA HUDEK

Despre întîia carte a unui neam

Să nu tremure mina

Una dintre cele mai succinte și — aș spune — cele mai nobile definiții ale istoriei este cea dată de Lucien Febvre : „Istoria — știință a omului, știință a trecutului uman". Progresul oricărei discipline depinde de modalitatea în care este practicată ; în cazul istoriei, cu rosturi cognitive și educative atît de însemnate ca acelea desprinse din definiția istoricului francez amintit, felul în care este practicată meseria de istoric (există, da, o astfel de meserie despre care a scris pagini admirabile Marc Bloch în cartea sa **Apologie pour l'histoire ou Métier d'historien**) este esențial.

Pentru istoriografia noastră, modelele mi se par a fi Miron Costin și Nicolae Iorga. Modele, prin afirmarea responsabilității istoricului („eu voi da seama de ale mele, cite scriu", sublinia marele cronicar), prin angajarea totală în viața politică, prin înțelegerea corectă a funcției social-politice a istoriei. Amîndoi au sfîrșit, cum se știe, tragic : unul sub secure, celălalt sub gloanțe, dar moartea le-a venit și ei o vor fi primit ca asumare a rolului politic pe care istoricul — adevăratul istoric — este chemat să-l joace.

Nimic nu mi se pare mai înălțător și totodată mai plin de înțeles în cariera lui Nicolae Iorga decît cuvîntarea lui din Parlamentul țării refugiat la Iași, după ocuparea Capitalei de către armatele Puterilor centrale și ale aliaților lor, într-un moment cînd situația grea de pe fronturi părea să fi compromis împlinirea idealului național. El, istoricul, știutorul erudit și profund al trecutului neamului său, al multelor restriști abătute asupra lui, a electrizat adunarea națională a țării (ce mișcător evocă I. G. Duca acele clipe în amintirile sale !) prin rostirea cuvintelor lui Petru Rareș, scrise cînd voievodul moldovean fusese și el silit de invazia otomană să ia calea pribegiei în Transilvania : „Vom fi ce-am fost și mai mult decît atît". Minunat optimism venit nu din facila dorință de a încuraja un popor, la ceasul marilor încercări, ci din convingerea fermă că istoria este de partea noastră și că prin forță ei vom izbîndi. Atunci, în acele zile de cumpănă pentru neamul românesc, Nicolae Iorga a arătat cum meseria de istoric, dacă este ancorată în viața societății și se asociază cu militantismul politic și patriotic, face din istoric un pedagog al națiunii.

Puterea istoriei — ca efort de cunoaștere — este imensă. Mărginite sînt doar mijloacele de investigație și de interpretare ale fiecărui istoric, dar forța de cunoaștere a istoriei este practic nelimitată. Nicolae Iorga vedea în istorie „marea judecată, în sens moral, a statelor și națiunilor". Verdictul ei, oricît i s-ar încerca revizuirea, este de neclintit prin adevărul pe care se întemeiază.

Meseria de istoric : grea răspundere. Chirurgul operează pe inimă și creierul omului ; istoricul pe inima (sufletul) și creierul (mintea) națiunilor. O operație ce se desfășoară fără decorul unei săli și fără ca rezultatul să fie constatat imediat și, de aceea, nu întotdeauna văzută și știută. Esențialul ? Să nu tremure mîna. Și dacă meseria de istoric este pusă în serviciul educării neamului în spiritul adevărului istoric, este sigur că mîna nu va tremura.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Descopăr cu bucurie

Năzuind, cu un sfert de veac în urmă, să încerc luminarea unor capitole de veche civilizație românească aflate, mai curînd, în conul de umbră al istoriei, știam că va trebui să adun cu migală date disparate ale artei, ale literaturii, ale folclorului, ale credințelor, ale politicii, aparent greu de pus laolaltă. Mai știam că într-o cultură cu o covîrșitoare tradiție istoriografică fiecare lucru scris sau spus trebuie cumpănit nu doar o dată, spre a avea, cît de cît, șansa duratei. Și mai știam încă — sperind, ca toți începătorii, să pot oferi într-o zi o imagine personală și concentrată a curgerii fenomenului cercetat — cuvîntul acela lucid și teribil al lui Fustel de Coulanges despre „o viață de analiză pentru o oră de sinteză".

Anii au trecut, cărțile s-au adunat, s-au înmulțit articolele, comunicările la congrese, experiențele... Dar o întrebare mi-o stăruit, uneori, înainte : publicul cel larg, atît de dornic de cultură, de cărți — superb mi-a apărut mereu, la noi, asaltul librăriilor ! —, publicul acesta interesat de tot ce e atingător de genezele și destinele culturii, este el oare pregătit pentru interdisciplinaritate, pentru pasul spre punțile, uneori tremurinde, ce unesc domenii diverse ale spiritului ?

Răspunsul mi-a venit mai limpede ca niciodată, acum, la ultima mea carte : „Civilizația românilor între medieval și modern". Am scris-o într-o completarea unui ciclu de cîteva alte cărți care au voit să schițeze un posibil sistem de lectură a ceea ce s-a desfășurat cîndva, ca viață spirituală a unor secole revolute. Mentalități, sensibilități, oameni, fapte, monumente stau alături acolo, într-o ordine ce mi s-a părut a fi fost, între vremea lui Mihai Viteazul și aceea a lui Bălcescu, una posibilă atît a ochiului cît și a minții.

Am scris-o cu sentimentul că tot ceea ce evocam se afla în imediata mea apropiere, abolind timpul, înțelegînd mai bine, poate, istoria, oamenii, momentele de azi prin urzinzile și incertitudinile zilei de ieri.

Descopăr cu bucurie că am scris această carte pentru un public cu mult mai larg decît crezusem inițial. Un public doritor de suflul cel nou care bate acum, tot mai tare, pe ulițele istoriografiei de pretutindeni. Un public căruia, iarăși cu bucurie, învățăm a-i oferi, fiecare după puteri, ora aceea a noastră — mirabilă —, de sinteză...

RAZVAN THEODORESCU ■

„Tezaurul" de sub salcie

Citesc și recitesc, cu uimire, cu plăcere, cu încîntare chiar, cîteva poeme din care extrag două tulburătoare metafore: „Dansatori pe curcubee / țîșnind din veac în veac" și „Ninge cu pietre, ninge cu pietre / peste un Pan singur și pustiile vetre". Numai că în rîndurile de mai jos nu va fi vorba despre poetul Emanoil Cațan, ci despre profesorul de istorie Emanoil Cațan de la Școala generală numărul 1 din comuna Ghimpați, județul Giurgiu. Și nu neapărat despre profesorul de istorie, cît mai ales despre una din acele întîmplări care-l pot face fericit pe un arheolog amator. „În toamna anului trecut, își amintește profesorul Emanoil Cațan, în urma unor alunecări de teren, datorate sezonului ploios, au ieșit la iveală, la punctul numit Moara Veche, în marginea comunei, de sub rădăcina unei sălcii căzute la pămînt, o sumedenie de materiale ceramice mai deosebite. Era ca și cum rădăcina sălciei ar fi protejat acel grup de obiecte. Într-un anume fel chiar le-a și protejat, dar, răsturnîndu-se, a dat la iveală „tezaurul" pe care-l păzea cu atîta strășnicie. Mi-am dat seama, încă din prima clipă, că mă aflu în fața unui eveniment cu totul și cu totul aparte. În preajma acelor stranii obiecte am depistat o serie de materiale ceramice aparținînd culturilor Boian și Gumelnița, dar obiectele la care mă refer erau mult mai vechi, din cultura, cred eu, Criș.

— N-ați vrea să fiți ceva mai explicit?

— Cum să nu! Dar pentru a ajunge să descriem elementele de calcul protosumeriene de la Ghimpați, pentru că despre asta este vorba, trebuie să începem cu începutul. În 1920 au fost descoperite în Asia, la Djamet-Nasr sau Uruk IV, deci într-un strat datat acum 5 milenii, o serie de obiecte care, au apreciat specialiștii, erau un fel de elemente contabile. Sub forma unor discuri, sfere sau conuri de dimensiuni foarte mici, elementele arătau, sub formă de simboluri, averea comunității. Patru sfere, de exemplu, puteau să sugereze patru turme de vite, discurile sau conurile avînd, prin simplă supoziție, o altă semnificație. Vestigiile cercetări au scos la iveală mii și mii de astfel de obiecte, dar descoperite în straturile unor culturi ulterioare, de-acum 4-5 milenii.

— Vreți să spuneți că straniile obiecte descoperite sub rădăcina acelei sălcii fac parte din aceeași categorie?

— Întocmai. Mai mult decît atît, ele sînt, deocamdată, unice pe teritoriul Europei. În plus, grupul de calculi descoperit la Ghimpați este compus dintr-o serie de forme inedite pentru calculii asiatici. Pe lîngă un disc și o sferă, seria de la Ghimpați are cîteva simboluri noi, ca formă geometrică. Dar cel mai bine ar fi să trecem în revistă întregul „tezaur": a) două discuri ceramice, unul cu diametrul de 2,4 cm, iar celălalt cu un diametru de 4,5 cm, acesta fiind rupt în două și prezentînd pe una din fețe 25 de puncte așezate la intervale regulate, ceea ce ne face să credem că mai erau trei puncte plasate în ruptura materialului; b) două corpuri bitronconice, inegale ca dimensiuni, deci reprezentînd valori diferite, primul cu o bază de 1,3 cm, celălalt fiind mai mic, cu o bază de numai 1,2 cm; c) un paralelipiped dreptunghic, ceva mai mare decît obiectele de pînă acum; d) un trunchi de piramidă avînd la baza de sus, tăiată, trei puncte; e) un fragment de idol antropomorf; f) un vas miniatural tronconic reprezentînd un chiup de alimente; g) un cap antropomorf de formă ovoidal-neregulată avînd înălțimea de 7,5 cm.

— Ce ne puteți spune despre datarea și semnificația acestei descoperiri?

— Pe întreaga suprafață a județului Giurgiu, dar și a județelor vecine, se accentuează, începînd cu mileniul V î.e.n., procesul de sedentarizare a populației. Apar primele tipuri de locuințe la suprafață, se trece la creșterea bovideelor, care sînt folosite și la tracțiune, la creșterea porcinelor. Se îmbogățește simțitor materialul ceramic, iar în ceea ce privește materialul litic apar în această perioadă gratoarele, burinele, diverse forme de topoare din silex, precum și fusaiolele și rîșnițele, toate acestea demonstrînd gradul înalt de dezvoltare a forțelor de producție din neolitic. Acest grad de dezvoltare a impus necesitatea apariției unor forme de înregistrare a inventarului pe care îl posedau comunitățile neolitice. Nu este exclus ca acest mod de înregistrare să apară încă din cultura Criș, continuîndu-se în culturile ce au succedat, Boian și Gumelnița.

— Ne aflăm, deci, în fața unei descoperiri cu totul și cu totul senzaționale, inedită pentru teritoriul european. Ce ne puteți spune despre inciziile care se văd pe aceste obiecte?

— Într-adevăr, cîteva din obiecte prezintă și o seamă de incizii, iar chiupul de provizii este ornat cu 7 barbotine. Dar să le luăm pe rînd: capul ovoidal neregulat își găsește similitudini într-o cultură neolitică din nordul Iugoslaviei (Lepenski-Vir), caracteristica fiind dată de cele 7 linii paralele, plasate de-o parte și alta a facțiesului. Putem corela aceste 7 linii transversale cu cele 7 barbotine de pe vasul miniatural și

(Continuare în pag. 17)

VICTOR NIȚA ■

Peștera cu incizii

Mărturii inedite de artă rupestră și un megalit identificate recent pe teritoriul țării noastre

De curînd, a apărut în librării o carte fascinantă: „Mărturii ale artei rupestre preistorice în România". Este o carte de știință povestită frumos, un compendiu de hermeneutică, de descifrare și interpretare a mesajului și simbolisticii primelor manifestări de artă ale omului preistoric. De cînd a încredințat cartea tiparului, autorul ei, cercetător la Institutul de arheologie din București, Marin Cârciumaru, a descoperit și studiat picturi rupestre din alte două peșteri identificate, în cursul anilor trecuți, de către speologi pe teritoriul țării noastre. De asemenea, a avut șansa unei alte descoperiri rare și deosebit de valoroase — un megalit situat în Carpații Orientali.

Despre ele ne va informa începînd din acest număr.

În toamna anului trecut a venit să intre în circuitul științific mai multe descoperiri de artă rupestră din țara noastră. Este vorba de două peșteri cu gravuri din Munții Apuseni și un megalit gravat de la poalele Călimanilor.

„PEȘTERA CU INCIZII" este situată în apropierea satului Finațe, comuna Cîmpani, jud. Bihor, la circa 500 m altitudine, și a fost descoperită încă din anul 1975 de D. Sisină și P. Brîjan, care au observat pentru prima dată gravurile de aici, fără să le descrie însă într-o publicație de specialitate. Aceste gravuri constau din două siluete umane realizate în manieră liniară; au dimensiuni modeste, una din ele atingînd 35,5 cm, iar cealaltă puțin sub 24 cm lungime. Prin stilul în care au fost efectuate, ne amintesc de gravurile din nordul Gorjului, descoperite cu mulți ani în urmă de C.S. Nicolăescu-Plopșor.

Silueta umană (fig. 1, pag. 24) ne amintește de cultul soarelui (atît de plastic sugerat prin reprezentările cunoscute din Peștera Pîrcălabu), iar cealaltă (de asemenea antropomorfă din „Peștera cu incizii", fig. 3) are multe asemănări cu una din reprezentările existente în peștera de la Vaidei.

De altfel, una din aceste „figuri" din „Peștera cu incizii" își găsește multe analogii chiar în regiuni mai îndepărtate, mai cu seamă în arta liniară din vestul Europei. În acest sens, poate cea mai frapantă asemănare stilistică se remarcă la un personaj cu capul înconjurat de raze și îmbrăcat cu un fel de manta din Pirinei catalani de la Coll de la Font-Roja. La fel ca silueta umană din peștera de lîngă Finațe, el ridică brațul drept într-un gest solemn, iar cu cel sting pare a ține sub protecția sa un mic personaj, care nu este exclus să fi existat inițial și în peștera noastră, dar a dispărut, probabil, odată cu distrugerea substratului unde au fost efectuate.

Reprezentarea de la Coll de la Font-Roja a fost unanim interpretată în legătură cu cultul soarelui.

Silueta umană soleiformă din „Peștera cu incizii" poartă în partea inferioară a corpului un însemn al sexului masculin. Marcarea sexului la figurile umane din această perioadă este obișnuită, observîndu-se o relativă varietate a detaliilor stilistice. Un indiciu asemănător se poate observa în porțiunea superioară a corpului celeilalte siluete, dar poziția sa este greu de interpretat în privința marcării sexului masculin. De fapt, această siluetă, prin cele două linii de deasupra capului, pare mai degrabă a indica intenția artistului de a reda un dracușor, amintind de multitudinea unor astfel de reprezentări găsite la Valcamonica (Italia) sub numele de „diavolo".

Ne-am putea gîndi la o eventuală intenție a artistului de a sugera lupta dintre spiritele răului și cele ale binelui. Avem în vedere faptul că, mai ales în epoca metalelor, omul preistoric se închina soarelui, ca o recunoaștere a rolului său în derularea celor două mari cicluri climatice — vară și iarnă — materializate economic prin semănatul și culesul recoltei, extrem de importante în procesul de sedentarizare. În asigurarea hranei comunității și, în consecință, a perpetuării generațiilor.

Trebuie să menționăm, de asemenea, că poziția celor două siluete nu pare a fi întîmplătoare în cadrul general al artei schematice liniare europene. Omul soleiform este dispus sub reprezentarea interpretată ca dracușor, după cum adesea în arta schematică europeană „geniile tutelare" — redate de cele mai multe ori sub forma soarelui umanizat — se găsesc dispuse la baza gravurilor cu care formează ansamblul respectiv sau în dreapta acestora.

Nu este exclus ca mîna dreaptă a siluetei om-soare, îndreptată în sus, spre cea a dracușorului, să semnifice un fel de avertisment, de luare aminte, în fața spiritelor rele. Mîna stîngă a reprezentării soleiforme, întinsă la orizontală, pare într-o poziție protectoare, chiar dacă sub ea poate că nu a existat niciodată gravată o siluetă umană, precum la Coll de la Font-Roja. După ce semnificația animalului pictat pe pereții grotelor în paleolitic dispăruse, rolul acestora este preluat, la începutul epocii bronzului, de soare, figurat singur sau în apropierea omului, în cuplu om-soare, ca simbol al victoriei eroilor asupra forțelor demonice și ale morții. Într-o manieră sintetică, diversele interpretări privind cultul soarelui se fondează pe rolul benefic al astrului suveran, generator de viață, iar multiplele sale figurații devin semne magice destinate pentru a stărui pe lîngă puterile oculte în favoarea personajelor reprezentate.

Avînd în vedere analogiile stilistice ce se pot face cu situații asemănătoare din Europa, nu este exclus ca reprezentările din „Peștera cu incizii" să aibă o vîrstă contemporană epocii fierului, poate La Tène.

Dr. MARIN CÂRCIUMARU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Bucuria jocului

Nu știu exact ce vechime au exploatările miniere în bazinul carbonifer al Văii Jiului. Am aflat însă de curînd că exploatările artei dramatice în bazinul la fel de bogat al spiritului din aceste locuri au o vechime de 150 de ani. La Tîrgu Jiu se face teatru de pe vremea cînd trupa Milescu situa localitatea, prin reprezentațiile ei, între primele cinci orașe ale României cărora scena le aureola prestigiul cultural cu succesul de epocă al pionieratului în această parte a țării. Îndrăzneala actuală a trupei de amatori a Teatrului popular din Tîrgu Jiu de a urca pe scena de pe Bulevardul Maghera și a juca Molière în inima Capitalei, într-o sală arhiplină, cucerită de curiozitate și simpatie pentru „aventura" gorjenilor trebuie privită în lumina acestei tradiții istorice.

Am văzut trupa la lucru pe scena Teatrului Nottara jucînd **Doctor fără voie** de Molière, descurcîndu-se într-un spațiu al atîtor răsunătoare succese profesioniste fără nici un complex, cu o bucurie și o prospețime a jocului care ar face întrutotul profitabilă, și pentru spectatori și pentru actori, repetarea experienței. Desigur, nu există o tradiție Molière la Tîrgu Jiu și este un mare curaj din partea Teatrului popular de aici să vină tocmai pe o scenă din Capitală cu o partitură intrată de mult în circuitul mondial al valorilor. Îndrăzneala are însă justificare din cel puțin două motive. Cînd tînărul regizor Marian Negrescu a optat pentru această piesă, n-a făcut-o din dorința de a realiza o montare care să concureze performanțele profesioniste. În absența unui teatru profesionist, Teatrul popular din Tîrgu Jiu, însuflețit de oameni de cele mai diverse profesii care fac artă în timpul lor cel mai liber și pe sacrificiile lor strict personale, cu o pasiune răsplătită pe deplin abia de succesul unui astfel de spectacol susținut la confruntarea deschisă de public în inima Capitalei — succes din care se vor hrăni sufletește poate toată viața, ființa-le su-

(Continuare în pag. 15)

ION ZUBAȘCU ■

Pentru acești oameni activitatea artistică și cea productivă are o singură cheie : lucrul bine făcut !

Mulțumind juriului care mi-a acordat premiul revistei „Flacăra", îl rog să aibă bunăvoința de a transmite valoarea lui materială Bibliotecii „Nicolae Iorga" din orașul natal al lui Nichita Stănescu. Sau, în ordine cronologică, din orașul meu natal și orașul lui natal. Orașul meu natal pe care nu prea l-am iubit și orașul lui natal pe care — sînt atîtea mărturii — mult l-a iubit.

GEO BOGZA ■

10 aprilie 1988

În fața istoriei

Cu un timp în urmă răspundeam, tot în aceste pagini, întrebărilor unei anchete inițiate cu privire la „testamentul" Văcărescului : **„...creșterea limbii românești".**

Crescută fiind de o mamă care vorbea corect, frumos și colorat, am avut — de cînd mă știu — respect față de limbă. Limba era (și este pentru mine) cel mai important fel de manifestare a omului, cel prin care se făcea cunoscut și prin care ounoștea pe alții. Mai bine de șaisprezece ani petrecuți cu lucrul de redactare la **Dicționarul limbii române** — și la cel „explicativ", apărut în 1975, și la cel mare, „tezaur" în curs de apariție — mi-au disciplinat acest respect, precum și răbdarea și minuția.

De la mitica aventură cu Turnul lui Babel încoace, oamenii, ca să se-nțeleagă, au fost nevoiți să-nvețe limba sau limbile altora. Unii s-au apucat să-nvețe limbile altora care-aveau norocul unei situații geografice, economice, și, prin urmare, și politice privilegiate. Judecînd cu dreptate, limbile devenite și ele privilegiate, grație norocului popoarelor care le vorbeau, au meritul de-a fi răspîndit în lume tot ceea ce a creat mai înalt spiritul omenesc de pretutindeni. Întorcîndu-mă la „testamentul" Văcărescului cum te-ntorci la o piatră de hotar — de hotar ce-ți apartine — îl interpretez semnificația nu doar ca pe un îndemn al „creșterii", deci, al cultivării limbii românești ca obiect de studiu lingvistic, prin orîndurea ei în reguli și-n tipare, ci, mai cu seamă, ca posibilitatea de exprimare a unui cît mai ales și mai bogat cuprins de idei. Limba este cea mai de preț zestre oferită de un popor scriitorilor săi, acelor creatori care nu pot fi altceva decît conștiințe în care se reflectă lumea și existența ei, minți în stare — cel puțin din punct de vedere teoretic — să prefacă fapta în imagine, evenimentul — în metaforă, istoria — în sentință. Eu sînt beneficiara și slujitoarea acestui tezaur al poporului care m-a născut.

Reflectarea lumii în unele conștiințe rămîne un permanent mijloc de legitimare în fața istoriei, care tot preface, stinge și ridică fără odihnă civilizații, culturi...Temple s-au spulberat, cetăți s-au năruit, palate au fost acoperite de nisipuri. Homer, Dante, Shakespeare, Eminescu ne-au rămas : tutelari ca steleie-n cer. De nestins.

Cînd eram copil îmi plăcea, probabil ca mai tuturor copiilor, să-mi închipui întîmplări în care eu puteam face dreptate : îi ocroteam pe cei slabi, necăjiți și nedreptățiți și-i pedepseam pe-răi, pe fămeni și pe samovolnici. Deveniți adulți, luați cu viața, copiii sînt adesea părăsiți de visele vîrstei dintîi. Spre deosebire de ei, visele din copilărie mi-au rămas fidele. Mai bine spus, le-am rămas eu credincioasă. Cu alte cuvinte, vîntul de haiducie îmi tot bate prin suflet...Cum atîția oameni „comit" atîtea și-atîtea lucruri constrînși fiind de felurite sindromuri, printre care, cel mai frecvent — cel al puterii, m-am apucat și eu de scris : dintr-un spirit de dreptate și de fidelitate. Era singurul mod care, la condiția mea socială, îmi îngăduia să-i apăr pe unii, să-i disprețuiesc pe alții ; singurul mod care-mi permitea să fiu un martor cinstit al istoriei pe care-o trăiam, un evocator al celei trăite de cei de dinaintea mea, pentru a-i putea păstra mereu în suflet și-a-ncerca să le duc mai departe gîndurile, strădania, sacrificiul, prefăcîndu-i în personaje, în poveste. Ideea martorului cinstit, a trădătorului la ridicarea necontenită a construcției lăsată moștenire de Văcărescu, nu m-a părăsit niciodată.

Acest mod de-a gîndi (și de-a scrie) mi se pare potrivit unei largi audiențe : fapt care m-a făcut refractară atît la mode și la modele „aduse cu ultima navă", cît și la dorința de-a fi originală și novatoare cu orice preț. Spiritul omului, ca și istoria de altminteri, este una dintre cele mai elocvente modalități de ilustrare a dialecticii. Într-o lume în permanentă schimbare, am considerat că am dreptul (și datoria !) să-mi aleg repere mai presus de mode și de contingent. Raportate la aceste „puncte de referință istorică", indiferența, și ignorarea (voită sau nu) mi se par cele mai mari dintre relele lumii.

Sensibilă în fața prețuirii și a recunoașterii, bucurîndu-mă să constat că nu predic în pustiu, imună la persiflare și la eventuală obtuzitate (în urma unei vaccinări necesare oricui își pune mintea la vedere), uitîndu-mă înapoi și privind și înainte, îmi dau seama că nici atemporalitatea și nici ateritorialitatea nu sînt de mine. Etica și, prin urmare, estetica mea rămîn legate mereu de coarnele plugului. Românesc.

ILEANA VULPESCU ■

POEM PENTRU PACE

Fără tine

Cît te cuprind în cupa vederii dedesubt.
Tu care-mi bați în singe un clopot de aramă,
Ești trupul de mireasă din care eu m-am rupt
Și crucea mea cea dulce Țară-Mamă.

De n-aș vedea lumina pe care mi-o arăți,
Orb de nefericire te-aș pipăi cu pleoape,
Străveche cetitorie zidită în Carpați
Pe cînd era în lume doar piatra și doar apa.

Cum mă aflnt sub toga iubirii ce mi-o dai
Înfricoșat de clipa retragerii albastre,
Visînd eternitatea pe-un țărm păscut de cai
Și nemurit de focul culorilor din astre.

Inel ce-mi legi făptura de fluturi și de munți,
Tu, rugăciune mută scrisă adînc în singe,
Cei ce-au uitat de tine mor tineri și cărunți
Și ochii goi de soare se sting și nu știu plînge.

Călătorește-mi dorul pe bunul tău pămînt,
Învață-mă să sufăr doar cînd îmi ești departe.
Eu, fără tine, țară sînt goi ca un mormînt
Pe care spada lunii în falii îl desparte.

MIRCEA MICU ■

● **Treaptă superioară** în creația sa românească, nouă și masivă carte a polivalentului scriitor clujean Mircea Vaida, rod al unei documentări întinse pe parcursul a zece ani, „cronică necronologică" — după expresia autorului însuși — romanul **Corinda** e saga unei ramificate familii transilvane urmărite din secolul XII pînă în zilele noastre, pe un spațiu geografic la fel de întins, acoperind Apusenii, Sălajul, Bistrița, Maramureșul. Împărțit în cinci mari capitole, fiecare purtînd un motto care reflectă mișcarea gîndirii creatoare a lui Mircea Vaida, romanul e un cîmp de interferență rezultat din întretesserea emisiilor unei serii de ciține naratori care alternează punctele de vedere asupra realului cuprins în anvergura desfășurării epice, naratorul principal rămînînd Radu Corinda. Dacă avem în vedere cadrele generale ale romanului ardelean, saga lui Mircea Vaida mizează pe o benefică primenire estetică netrădînd, desigur, majorele imperative morale ale marii proze ardelene, lăsînd memoria afectivă să rememoreze un spațiu în care istoria, convulsivă uneori, se desfășoară imperturbabilă, suverană, anihilînd individul sau răsplătindu-l cu aura sa eroică.

● **Prin noua sa carte de versuri, Sat de cîmpie**, Ed. „Albatros" (cu o copertă nemeritată), poetul Marin Lupșanu rămîne consecvent toposului liric contextualizat în toate cărțile sale anterioare. Trebuie să privim cu simpatie efortul acestui poet tînăr de a se încăpățîna să scrie o poezie a satului într-un context în care generația '60 și-a afirmat, ca unul din principalele sale imperative, urbanizarea pînă la saturație a paginii. Consecvența cu care Marin Lupșanu își cultivă universul propriu nu e doar un semn de **curaj** exterior ci mai ales o marcă a talentului și conștiinței clare a identității de sine. Dar dacă în cărțile anterioare clișeele invadau pe alocuri poezia, satul propus de versurile sale rămînînd un spațiu tributar în bună parte imaginii tradiționale nouă sa carte este o izbîndă plăcută nu atît a poetului Marin Lupșanu cît și a liricii tinere, fiecare poem actualizînd realitatea extrem de prognantă și tensionată a cîmpiei române, transfigurînd în imagini profunde și tulburătoare, extrem de proaspete, marile prefaceri prin care trece azi arhaicul spațiu al ruralității noastre.

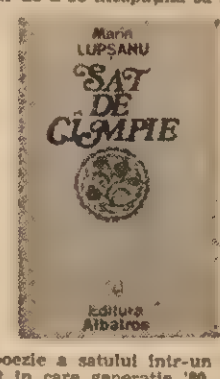

● Dacă nu ne înșelăm, cartea lui Ionuț Cîrjan **Îmblînzitorul de eglinzi**, Litera, 1988, este nu numai o apariție poetică frumoasă în sine ci stabilește, în egală măsură, și o performanță editorială: este prima carte de versuri a unui reprezentant al valului '90 sau (de ce nu?) 2000. În ciuda sitelor editoriale tot mai dese, ultima generație, mereu ultima generație, e din ce în ce mai grăbită. Editura Litera pare a fi deocamdată fisura benefică prin care ea se infiltrează într-un climat poetic dominat de valul optzecist, aflat și el în curs de elucidare. Nu e atît de important că Ionuț Cîrjan n-are încă o artă poetică proprie, un buzdugan al său de prospețime cu care să lovească dinspre anul 2000, în poarta, casa și masa valului '80, debutul său pare să se producă, dimpotrivă, sub auspiciile acestuia (Traian T. Coșovei se grăbește el însuși, prezentîndu-l pe ultima copertă, să devină dispecerat de tinere talente din aceeași percepție acută a accelerării timpului spre sfîrșit de mileniu), important e că Ionuț Cîrjan a apărut cu un volum ce dovedește buna stăpînire a cuvîntului scoțînd la suprafață insule mari de poezie autentică care ar putea deveni cu timpul continente. Să salutăm deocamdată această erupție marină, acest mesager grăbit al mileniului trei cu emoția și speranța că apariția sa va fi de cel mai bun augur în primul rînd pentru literatura română.

● În prestigioasa editură Junimea, dramaturgul Mircea Radu Iacoban publică recent volumul **Martor**, ale cărei prime pagini dau impresia că scriitorul ieșean a adunat între coperțile cărții cronicile dramatice, tabletele și tot ceea ce ține de laboratorul și îndelunga sa experiență de dramaturg și om de teatru. Pe măsură însă ce înaintezi în fragmentarismul bine regizat al volumului, descoperi că el este în egală măsură un compendiu de conștiință artistică și civică, notațiile uneori extrem de percutante au forța apelativă și de penetrație a unor pagini de jurnal scris cu mîna pe inimă și conștiință. Noua carte a lui Mircea Radu Iacoban este un apel la demnitatea morală și identitatea de sine a omului contemporan și a culturii sale pe care o poate edifica și menține de veghe cu prezența sa activă și conștientă.

ION ZUBAȘCU ■

„Sfișierea lui Orfeu"

Dacă mi s-ar propune să găsesc o emblemă a poeziei pe care aș dori să o scriu, alegerea mea s-ar opri de îndată la o paradigmă mitică : figura lui Orfeu. Potrivit legendei, Orfeu este poetul care a reușit performanța unei adevărate «unificări a realului» numai prin intermediul artei : la sunetele lirei orfice, natură și idee, materie și spirit, zei și animale își regăseau armonia. Performanță temporară, probabil, de vreme ce Orfeu însuși a dobîndit-o cu prețul propriei fragmentări, al unei sfișieri tragice ; dar această «temporaritate» are toate virtuțile eternității : capul poetului plutește multă vreme pe ape. Culeș apoi din valuri slujește omenirii drept oracol.

Într-o vreme a «obiectualizării», a «multiplicării» sau, dimpotrivă, a «reducerii» eului poetic, paradigma orfică pare decisă să continue și chiar să indice calea unei «rezolvări» posnice a tensiunii subiect-obiect, altfel spus, să sugereze sensul unei posibile «unificări a realului».

Mi se pare deosebit de relevant faptul că cea mai semnificativă nouă orientare în artă, mă refer la tendința numită post-modernistă, se subintitulează adeseori neo-orfică. Faptul confirmă încă odată afirmația lui Mircea Eliade : «Orfeu este una din rarele figuri mitice grecești pe care Europa, fie ea creștină, iluministă, romantică sau modernă (și chiar „post-modernă", am adăuga noi), nu a vrut să le uite». Dintre toate datele mitului, un episod anume pare să fascineze cel mai mult conștiința artistică de azi : acela al sfișierii lui Orfeu de către menade. Ihab Hasson, în postfața din 1982 intitulată chiar : **Sfișierea lui Orfeu. Spre un concept de post-modernism**, leagă simbolic de acest episod o seamă de atribute ce caracterizează, se pare, post-modernismul însuși : dispersare, de-construcție, de-totalizare, dis-jucție, de-creație etc. Dar accepția lui Ihab Hassan, sfișierea și de-structurarea aceasta nu vizează, așa cum m-aș fi așteptat, făptura lui Orfeu — sacrificiul individual văzut ca premiză a perenității creației — ci, în mod paradoxal, trupul și ființa poeziei. Ideea aceasta, trebuie să recunosc, mă descumpănește. Prea legat de logica mitului, niciodată nu mi l-am închipuit pe Orfeu comportîndu-se ca o menadă a cărei victimă să fie chiar cuvîntul cu înțelesul lui cu tot. Împărtășesc întrutotul oroarea pentru esoterismul afectat, pentru mistagogia «sensurilor» inventate, sunt de acord cu demistificarea ironică a absolutismului în artă, mi se pare însă tot atît de salutară întoarcerea către ipostazele istorice ale artei — această nevoie de anamneză a post-modernismului este deopotrivă perfect raportabilă la «orfism». Ceea ce mi se pare însă mai greu de înțeles este, pe lîngă cele de mai sus, o anumită lipsă de finalitate a demersului. Cineva, Andrei Pleșu, mi se pare, spunea foarte bine că post-modernismul diagnostichează exact, dar nu reușește să vindece. Cînd «sensurile» se golesc de conținut, așa cum s-a întîmplat de atîtea ori în secolul nostru, nu cred că soluția cea mai bună este întoarcerea spațiului către lumea semnificațiilor. Este exact ceea ce paradigma lui Orfeu nu o presupune.

După cum aici imanentismul declarat al multor teoretizări pe marginea fenomenului post-modern nu trimite la Orfeu, ci parcă, dimpotrivă, se îndepărtează de lecția acestuia. O artă care nu mai poate părăsi registrul evidențelor devine inevitabil apteră. Fără deschidere într-un «dincolo» dintotdeauna, aripile spiritului s-ar atrofia și poezia ar ajunge cu timpul pasăre, nu neapărat domestică, dar sigur nezburătoare. Or, după cum se înțelege, esența poeziei este, prin excelență, verticalitatea ; oricît spațiu orizontal, oricîtă «obiectualitate» ar acoperi, fără decise rupturi de nivel, fără treceri fulgerătoare de la un palier al realului la altul, nu se poate vorbi de poezie mare în adevăratul înțeles al cuvîntului. În absența sensului însă, am mai putea vorbi de «verticalitate» ? Oare nu cumva atunci entropia covîrșește, «liniștește», orizontalizează totul ? Este adevărat că Jocurile de limbaj (este cunoscută tendința spiritului post-modern de a elabora strategii multiple ale jocurilor de limbaj) mai eliberează (pentru o clipă) energii considerabile. Aceste energii se cheltuiesc însă extrem de rapid și în textul poetic se poate instăpîni foarte repede o nouă egolizare a nivelurilor. Chiar dacă este vorba pe moment de o «punere în exces» a sensurilor, în final, tocmai datorită acestui exces tot de o pierdere este vorba. Rezultatul este că Orfeu în varianta ludică poate fi «liniștit» : sacrificiul său s-a transferat pe nesimțite asupra poeziei.

În acest caz, nu ne rămîne decît să-l așteptăm pe adevăratul Orfeu. Indiferent de unde ar veni, din post-modernism sau din cu totul altă parte, el va trebui să-și asume condiția sa de neînvidiat, să se sacrifice pe sine și să încerce să readucă poezia pe tărîmul Sensului...

CEZAR BALTAG ■

Drumul meu spre critică

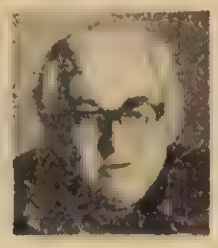

Era în anul 1950. În acea vreme frecventam cenaclul clujean **Secolul XX** cu multă plăcere. Poezia citită în cenaclu era decentă, centrată

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Cultul lui Socrate

Există în cultura românească un cult adînc pentru moștenirea spirituală rămasă de la gînditorul Socrate. Am fi înclinați să explicăm această continuă întoarcere a culturii românești spre Socrate prin faptul că aceasta este unul din întemeietorii oralității. În spiritualitatea noastră, oralitatea ocupă un loc determinant, prefigurînd temeiurile mari ale culturii, fie că e vorba de eposul poporan sau de amplitudinile cu semnificații existențiale ale baladelor.

În contextul de mai sus literatura românească de specialitate s-a îmbogățit recent cu încă o lucrare valoroasă : Xenofon, **Amintiri despre Socrate**, (1987), Editura Univers, traducere, prefață, note și indici de Grigore Tănăsescu. Putem spune că e vorba de o premieră culturală, dată fiind importanța lucrării în aria culturii europene și interesul sistematic pentru personalitatea de excepție a marelui filosof al oralității.

Descoperirea lui Socrate, așa cum o face Xenofon, are în vedere puterea unei înțelepciuni în acțiune, cu vădite intenții de a pune în lumină trăsăturile definitorii ale unei caracterologii socratiene, cu influențe benefice pînă în vremea noastră. Să amintim faptul că în prima jumătate a acestui veac, filosoful francez Gabriel Marcel inaugura neosocratismul, o încercare temerară de a semnala valoarea înțelepciunii orale la impactul ei cu informația lumii moderne. Dacă există un dialog modern în sfera creației și a valorilor spirituale, atunci acesta își are originile și în deschiderile spre lume preconizate în interiorul celăților de către Socrate. El a cultivat, după Xenofon, dialogul, nevoia de semen pentru a ajunge la noi înșine ; a cultivat virtuțile cele mai alese, de la modestie și generozitate la bunătate și iubire, neștiind, cum s-ar spune, să înșele. Prin Socrate se instaurează o viziune despre om ca ființă al polisului și despre polis, cetatea, ca o realitate socială a tuturor prin care oamenii se verifică în ceea ce fac ori gîndesc.

În capitolul : **Convorbiri memorabile** întîlnim legătura de structură dintre om și comunitatea umană în care trăiește, adîncind rosturile celui dintîi atunci cînd îi spune Socrate lui Criton, cel care hrănea o haită de cîini, astfel : „Nu crezi că ar fi bine să hrănești și un om, care ar voi și ar fi în stare să-i depărteze de la tine pe cei care ar încerca să-ți facă vreun rău?" Era o cale spre om, așa cum o înțelegea Socrate, deși Criton avea îndoielile lui, numai că acțiunea promovată de către cel dintîi l-a convins.

Portretul moral și spiritual al lui Socrate ni se dezvăluie și în capitolul **Despre economie**, unde se face o adevărată incursiune în felul de a gîndi al obștei, fără a neglija interesele individului și fără a fi lezate ale celorlalți. Socrate a gîndit întotdeauna pentru toți, căci el gîndea asupra destinului uman.

Cu **Banchetul** și **Apologia** se încheie cartea despre Socrate, capitole dense în ideatica lor, îndemnînd la cugetare continuă în perspectiva unui mesaj umanist de durată.

Se cuvine să amintim că tocmai din perspectiva acestui mesaj umanist traducerea lui Grigore Tănăsescu, el însuși umanist de vocație în contemporaneitatea culturii, semnifică un act de creație prin perfecțiunea cuvîntului folosit în traducere, ales din aria largă a limbii românești... Deschiderile din **Prefață** au un rol orientativ de durată, semnalînd interdependențele posibile în istoria culturii, luînd ca model gîndirea lui Socrate. Notele și indicii de materii și nume sînt de asemenea repere sigure ale unui enciclopedism care dă temei cercetării clasice în cultura română.

VASILE VETIȘANU ■

Istoric secretă — istoric captivantă

Gheorghe Buzatu este un Alfred Hitchcock al istoriei celui de-al doilea război mondial : el știe să-și ție, literalmente, cititorul cu sufletul la gură, introducîndu-l și conducîndu-l cu o măiestrie a suspense-ului în labirintul enigmatic al conflagrației din anii 1939—1945. Ultima sa carte **Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial** Vol. I (Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, 300 p.) ne apare ca o adevărată încununare a contribuțiilor sale la prehistoria imediată și istoria celui de-al doilea război mondial : informație inedită de inestimabilă valoare, o bibliografie care capătă uneori proporții prodigioase, și, mai presus de toate, expunerea captivantă a unor

în general pe emoție. Fără îndoială că citeam și eu versuri în cenaclu, visul meu de odinioară fiind intrarea în marele clan al poeților. Mi-aduc și acum aminte de unele titluri de poezii ca **Poem pentru fata cu degete lungi** și **Sora Capistrana**. Dar cum se apropia selecționarea absolvenților de la vechea facultate de litere și filozofie pentru unele posturi universitare, un coleg de la Cluj a folosit drept argument împotriva mea propriile-mi poezii. Chemat de autoritățile universitare și sfătuit să scriu versuri cu un caracter mult mai angajant, fiindcă acelea, chipurile, ar fi fost „decadente", i-am declarat doctorului-medic care mă sermona, că m-am hotărît definitiv să renunț la poezie și să optez pentru **literatura comparată**. La data aceea nu puteam încă intui faptul că opțiunea mea voinicească mă punea în fața unor dificultăți foarte mari. Pînă cînd aspirația mea să devină o realitate a trecut un timp foarte îndelungat. Stagiul la revista armatei **Viața militară** mi-a dat o deprindere a scrierii de studii și cronici, dar nu și o direcție clară de urmat. Micile încercări la **Tînărul scriitor** cu articole despre **Pavel Dan, G.M. Zamfirescu** și alții, n-au avut nici ele un ecou deosebit.

Anii petrecuți la Leipzig m-au introdus deplin în capcanele literaturii comparate, lărgindu-mi orizontul informațional prin lectura unor cărți moderne de teorie și literatură. Atunci s-a configurat interesul meu pentru **Brecht și teatrul epic**, pentru **farsa tragică** și **noul roman francez**, cărți pe care aveam să le scriu mai tîrziu.

Apropierea de stilul critic s-a făcut prin cronicile **de carte străină**. Întotdeauna mi-am spus că un critic își poate exercita mai bine gustul prin punerea unui diagnostic estetic pe cărțile mari. Travaliul îndelungat pe cărți mediocre, seriale, nu este de natură să stimuleze spiritul critic de finețe. Dar cronica de carte străină și timpul mult pe care l-am dat pentru alcătuirea masivelor studii de literatură comparată m-au îndepărtat o bună vreme de cultura română, de valorile noastre literare de actualitate. Sînt cel puțin zece ani de cînd am început să resimt această stare ca pe o dezertare tristă de la cerințele culturii naționale. Dar dintr-o asemenea stare de criză nu puteam ieși decît printr-un imens efort de lectură, menit să mă familiarizeze cu viața noastră literară în așa fel încît punctele mele de vedere să nu aibă o argumentare precară. Critica trebuie să fie persuasivă, de aceea se bazează pe o anumită retorică a argumentării. Criticul nu trebuie să-și propună să devină o sperietoare pentru scriitori, dar nici nu poate năzui să fie foarte agreat de confrați. Starea sa fertilă de spirit se realizează, după părerea mea, în solitudine, nu în forfota cafenelei literare. Stările de apropiere sau de respingere vizează doar cărțile, nu și oamenii. Cînd libertatea de exprimare a judecăților critice este mai mică decît a scriitorilor înseamnă că climatul literar nu este bun. Dar nici situația inversă nu este mai fericită.

Critica adevărată, deschisă, așa cum înțeleg s-o practic și în calitatea mea de cronicar de revistă, nu se poate înfăptui decît într-o democrație literară, intolerantă doar față de aberațiile scrisului.

ROMUL MUNTEANU

Patria literaturii și literatura patriei

Dacă nu aveam o patrie, nu aveam o literatură, spunea odată Zaharia Stancu, adresîndu-se cu precădere scriitorilor tineri.

Îndemnul acesta, chiar înainte de a-l cunoaște, m-a călăuzit de la primele pagini publicate pînă la ultima carte editată, volumul „Tinăr în țara tinereții", apărut nu demult la Editura Militară.

Fie că s-au numit „entuziasmul veșnic postura mea firească", fie că s-au rostit „din țara la cumpăna verii", metaforele mele, fără a se repeta, au exprimat același vital patriotism, adică aerul fără de care nu puteam respira.

Vreau să cred că nu m-am aflat pe un drum greșit, exterior poeziei în tot ce are ea mai durabil și mai demn de prețuire. Întotdeauna mi s-au părut demne de luare aminte cuvintele lui Mihai Eminescu din articolul despre „Bălcescu și urmașii lui" : „Munca este izvorul libertății și al fericirii".

Sînt bucuros că odată cu această primăvară prin care natura patriei își reînnoiește forțele, să-mi reînnoiesc și eu sevele care mi-au menținut poezia mereu tînără în țara tinereții.

Poate tocmai de aceea am scris răspicat această condiționare, a poeziei de patria în care trăim și pe care o înnoim neîncetat. Patria literaturii și literatura patriei — iată sintagma de aur a dezvoltării întregii poezii românești.

Noțiunea de patrie are în viziunea mea un înțeles atotcuprinzător. De aceea, dacă mi se permite, voi conchide prin citarea a două strofe din poezia „Independența și natura patriei" :

Ca patrioți lucizi și nu ardenți,
Mereu, metal în fierbere, nu zgură,
În toate vrem să fim independenți,
Dar niciodată față de natură.

De-a patriei natură mai ales,
Cu tot ce ne-nconjoară : rîul, ramul,
Ca unii ce nicicînd nu am purces,
Să ne extindem peste groniți neamul.

NICULAE STOIAN

Iubirea de frumos

Tudor

În fiecare primăvară, de aproape un deceniu un grup de istorici, profesori și cercetători împreună cu un poet sărbătoresc într-o școală, muzeu, academie ori facultate, mereu în altă instituție, în fața altor oameni, întrarea lui Tudor Vladimirescu în Capitală cu o pîine aurie în brațe, pe cal alb, fără sabie, ca un păstor cu cămașa morții îmbrăcat întru eliberarea neamului său.

Profesorul, istoricul Gheorghe Iscru, sufletul acestor comemorări, ne-a strîns laolaltă pe cei ce ne-am ocupat la un moment dat de acest bărbat măreț junghiat de tînăr și asvîrlit într-o fîntînă, după ce însă își spusese cuvîntul peste veacuri în istoria Romînici.

Cercetătoarea dr. Olivia Strachină, ardeleancă de pe Mureș, de la Arhivele Statului, descoperitoare și descifratoare a steagului lui Tudor pe urmele lui Onisifor Ghibu, an de an vine în fața sălilor pline cu noi documente și mărturii legate de epocă.

În acest an a expus pentru întîia oară steagul tricolor cu chipul lui Tudor imprimat în țesătura lui de către petroliștii văii Prahovei cu peste un veac în urmă.

Profesorul dr. inginer Nicolae Leonăchescu aduce mărturii legate de știința lui Tudor de Gheorghe Lazăr ce i-a însoțit lucrarea, de școala românească de științe exacte a epocii.

Acum dînsul caută urmele marelui inginer Carol Caracioni din Odorhei care a revoluționat tehnica de extracție a sării din salinele Țării Românești la începutul veacului trecut.

Muzicologul Mircea Ștefănescu și-a prezentat masiva carte apărută de curînd, cuprinzînd și cîntecele și poeziile populare legate de revoluția lui Tudor.

Pecetea unei atribuiri lui Tudor, descoperită de curînd de către învățatul dr. Nestor Vornicescu de la Craiova în reproducere mărită ne-a însoțit în evocările noastre ca și cîntecele, zguduitoarele imne ale pandurilor, rămase mărturie din acei ani zbuciumați dar hotărîtori în devenirea poporului nostru.

Vom mulțumi Muzeului Municipal de Istorie ce ne-a găzduit poporul comemorativ legat de Tudor Vladimirescu în această primăvară.

Ne-am despărțit ca de obicei cu gîndul de a merge mai departe, întru cinstirea faptei jertfitoare a nobilului înaintaș.

IOAN ALEXANDRU

Desene pe asfalt

Casă pentru poet

33.

Alți ani ar fi împlinit la 31 din martie Nichita Stănescu și Ploieștii lui mult lăudați și iubiți de propria-i scrisă au ignorat acel 13 (31 întors) decembrie 1983 ce ne-au văzut deasupra gropii sale deschise sub umbra înghețată a unui tei emineescian, sărbătorindu-și poetul ca și cînd el încă ar mai avea trup și glas.

Mutat începînd cu această a treia ediție din decembrie în martie **Festivalul național de poezie Nichita Stănescu** a celebrat nu atît amintirea poetului, cît fremătătoarea lui prezență capabilă să anuleze, edictual, o frîngere sub zenit, preferîndu-i o veșnică bătrîne spre o tinerețe și ea fără sfîrșit.

Nu despre **Festival** vreau să vorbesc, el a fost în toate o reușită, cît despre încăpățînarea ploieștenilor de a crede că Nichita al lor nu are a face cu auria pulbere a arhivisticii ori cu marmura muzeală.

Ei nu i-au consacrat acestuia un muzeu „clasic" ci o... casă.

O casă pentru Nichita Stănescu ! Iată ce a obsedat primăria Ploieștilor deși poetul s-ar zice că mai are una, la București, și o alta chiar în urbea de-l a... în catastife și pe Caragiale, cu modestă, pe strada Bucu... unde el a văzut lumina zilei, lumina lumii (chiar dacă tipograful culege lumina lumii greșeala îi e iertată) și unde, vara, gospodărește o mamă îndoliată în tovărășia fiicei mezine.

Rămasă miraculos în picioare după ce orașul a fost victima, tinta, a celor mai puternice aviații de bombardament ale războiului din urmă, casa zisă a lui Hagi Prodan a fost restaurată, mădular cu mădular, ca o vioară, după alcătuirile ei originare din lemn, precum va fi fost. E o casă cinstită de lirgovet, trecută cu mult peste ani o sută de la înălțare, casă cu cerdac larg, susținut de stîlpi gracili terminați sub tavane înflorite cu lujere de lemn. Acoperișul e semeț, ascunzînd putinătatea odăilor, grădina săracă, punînd chenare verzi pereților albiți cu var primăvăratic.

Deci aceasta e casa lui Nichita Stănescu ?

Deci Nichita Stănescu are o casă ?

Peste putință, îți vine a zice și totuși înțelegi repede cît de logică a fost hotărîrea edililor. S-ar crede că lui Nichita, în consonanță strictă cu poezia sa i s-ar cuveni o construcție gîndită de computer și înghebată cu desen astral din „metaluri de-ale lor", de-ale visătorilor unei arhitecturi ce a trecut demult pragul mileniului ce vine, cu spițe de nichel aburit și cu pereți rotitori de cristal. Și cînd colo, auzi dumneata ce comedie : var, șindrile, busteni afumați, cioburi de picamț ! Nici o urmă de materiaiuri exotice — iarbă „proastă", cîntec de uși toate numai fier muncit cu ciocanul, chei mănăstirești și liniște, o liniște deloc „poetică" cu asprele rumori ale orașului industrial și cu mecanele șuierubaticului „locatar" !

O **necasă** pentru autorul „Necuvintelor" ? Poate, dar de **necasă** poetul a avut parte cu îmbolșugare. Iar vorba sună de tot stupid. Necuvintele erau, dacă am înțeles bine, cuvinte de **dincolo** de cuvinte, atît de intens evocatoare încît s-ar putea lipsi de carnea cuvîntului însuși, o dărîmare (în fapt iluzorie) a rigorilor semantice. Poet al viitorului, Nichita a fost totuși extrem de legat de obîrșii. Nu era bătrîn (aici parafrazez pe cineva dar nu spun pe cine, persoană însemnată) ci era **vechi**. Nu iubea el gîlcevitorul verb al lui Caniemir ? Nu se vedea el pupînd oasele lui Anton Pann ? Nu l-am văzut eu pupînd (pe de-a dreptul) gardul de la Nămăiești al casei nașterii Topîrceanului ? L-am văzut. Și casa aceea... era geamănă cu a lui Prodan și, — pun rămășag — nu sînt cle, aceste case țipărite de-olaltă ca casa lui Pann de la Rîmnicu-Vîlcii ?

Umblat în Rusaliimurile poeziei, Nichita Stănescu, cel ce-a scris „Laus Ptolomaei", poema dreptului la eroare, e astfel un Hagi Nichita, prieten la cataramă cu Hagiul Grigore și jur că l-am văzut (în sfîrșit !) pe nestatornicul schimbător de domiciliu, pe subtilul chiriaș grăbit, tras la casa lui, domolit, înțeleptit, pus să se chivernisească fiindcă prea i-au plăcut gingășiei sale viclene, risipirea și răsfățul...

Da, ploieștenii au dăruit fiului întors între ai lui, casa visată, „mîndră și singură, au adus-o pe roate dintr-alt veac și au pus-o să-i ocrotească putinul avut, putinele „obiecte personale" ce ni-l pot povesti.

Cărți oferite cu tandrețe, sfioase dedicații, părinților. O mașină de scris despre care n-ai crede că a scris vreodată. O servietă goală, de școlar, caiete de școală, monede antice, un joc de șah, fotografii, manuscrise. Pianul familiei, „plecat" oarecînd în chip dramatic de la Stănești și revenit la ei, cu lacul necoșcovit. Și, singur obiect exotic, o Cunună de aur (nu chiar de aur) primită de poet în Sfînta Sofia Ohridului, cu un an înainte de moarte.

Dacă ai drum la Ploiești să-ar fi bine să ai, nu ocoli, iubite cititor. Expoziția memorială Nichita Stănescu.

E o casă a poeziei românești.

GHEORGHE TOMOZEI

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

aspecte și momente din desfășurarea marelui conflict. Autorul a reluat unele probleme tratate anterior cu o informație sporită și, firesc, pe această bază, cu o analiză adîncă.

În cuprinsul celor trei părți ale cărții denumite atît de sugestiv **Zilele cele mai lungi ale războiului : mari și mici secrete ; În spatele ușilor închise : marile puteri și România ; Războiul „cel mai secret" : serviciile de informații și agenții lor în acțiune** oferă specialiștilor și cititorului o abundență de știri și date, extrase din surse documentare, lucrări greu accesibile, convorbiri ale autorului (de pildă, cu Ivor Porter, membru al grupului „Autonomous", a cărui acțiune în România continuă să prezinte încă laturi obscure).

De cel mai mare interes pentru istorici și cititorii români sînt paginile consacrate „incidentului Tilea", eforturilor României de a se smulge din orbita Germaniei naziste unde fusese aruncată de evenimentele din august 1939 — august 1940, politicii „sferelor de interese" în timpul celui de-al doilea război mondial, statutului internațional al României în anii 1939—1945, războiului serviciilor secrete de informații în România. Procesele verbale ale întîlnirilor de la Moscova din zilele de 9—17 octombrie 1944 sînt de o valoare greu de cuprins în cuvinte (p. 316—326), și editorul lor și-a asigurat recunoștința tuturor celor interesați în cunoașterea unui moment cardinal al războiului.

Gheorghe Buzatu a scris o carte chemată să devină un jalon în istoriografia celui de-al doilea război mondial, o carte care îl consacră ca un specialist proeminent pe plan național și internațional al unuia dintre cele mai pasionante capitole ale istoriei umanității.

Să mai spunem că după citirea acestei incitante cărți, imensa satisfacție se asociază cu așteptarea nerăbdătoare a volumului următor ? Știm că hărnicia exemplară a lui Gheorghe Buzatu nu ne va pune în această privință la mari încercări, spre delectarea cititorilor și spre progresul istoriografiei românești și internaționale consacrată celui de-al doilea război mondial.

FLORIN CONSTANTINIU

Invitație la lectură

Sub un titlu ce reține atenția, **Teiniuri critice ale creației** (Editura științifică și enciclopedică) se află un foarte serios și documentat eseu-studiu despre „filosofie și creație la Jean-Paul Sartre". Volumul este, la înalte niveluri de înțelegere, un „Sartre par lui-même", în viziunea documentat-personală a lui Tudor Ghideanu. Bună călăuză în universul sartrian, acesta face dovada unor fine și sigure aprecieri privind concepția filosofică despre existență și creație a unei personalități accentuate a spiritualității europene contemporane. Dicotomia filosof-scriitor, acest Sartre-bifrons, este un nimerit prilej pentru autorul nostru de confirmare sau confruntare cu opinii care fac sau nu parte din bibliografia personajului Sartre. Biografie a vieții intelectuale, a filosofului și a creatorului Sartre, eseul-studiu identifică doi poli ai universului sartrian : eșecul și speranța. Desigur, ca studenți în medicină care își recunosc boli (imaginare) în funcție de lecțiile pe care le au de învățat, fiecare cititor se poate recunoaște — sub specie aeternitatis — sub aceste, sau sub alte, asemenea cuvinte cardinale. Dicotomia aceasta ține, poate, de însăși condiția umană. Modul în care Tudor Ghideanu reconstruiește biografia interioară a marelui său subiect, oscilînd între eșecul implicit și speranța programată, diferențiindu-i de orice biografie comună, merită să fie citit și remarcat ca atare. Din fericire, o prezentare trebuie mai degrabă să... te la lectură, decît să explice. Dacă este adevărat că „și imaginația este un act magic", atunci sîntem invitați la un discurs cît se poate de colocvial de, să-i spunem, „magie rațională". Căci ce altceva sînt magia scrisului și magia gîndului, dacă nu două supra-euri sartriene cu care acesta din urmă se identifică și se contrazice ? Imaginația din creație contrazisă și identificată de existența reală. „Sînt condamnat să fiu liber !", exclamă undeva existențialistul Sartre. Mereu de acord cu descoperirea, niciodată tîrzie, a libertății, eseul-studiu pune în discuție, plecînd de la cazul particular Sartre, cazul general, al oricărui creator și al actului de creație pe care acesta și-l asumă. Și în acest sens cartea este o reușită interdisciplinară, fiind necesar a fi citită de orice om de cultură.

ADRIAN MITIȘ

Datorie de prim ordin pentru fiecare cetățean

Să ocrotim natura patriei

realizări și perspective în domeniul protecției mediului înconjurător în România

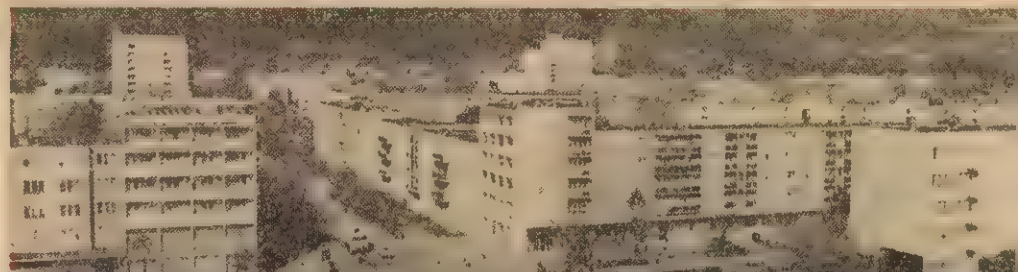

În ierarhia responsabilităților care revin societății noastre socialiste față de progresul general al țării, protecția mediului înconjurător ocupă un loc prioritar, datorită, îndeosebi, eforturilor care se fac, pentru asigurarea unei depline compatibilități care trebuie să existe între creșterea economică, utilizarea rațională a resurselor naturale, păstrarea echilibrului biologic natural și protejarea și ameliorarea calității factorilor de mediu.

Mediul înconjurător, mediul de viață — sursă de hrană și energie, izvor al celorlalte resurse naturale reînnoibile sau nereînnoibile, de pe urma cărora trăim și ne dezvoltăm — necesită două mari cerințe : utilizarea rațională a întregului său potențial de resurse naturale și permanenta îmbunătățire a calității factorilor săi componenți.

Această gîndire asupra mediului înconjurător din România își are originea și rezultă din indicațiile personale date de tovarășul secretar general al partidului, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care încă de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 arăta că : „Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, prevenirea și combaterea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților și locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare darurile cu care natura a hărăzit România», iar la Congresul al XI-lea al partidului sublinia : „Odată cu realizarea vastului program de dezvoltare economico-socială va trebui să se acorde o atenție tot mai mare măsurilor de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător, asigurînd astfel condiții de viață cît mai corespunzătoare poporului atît în prezent, cît și în viitor".

În lumina acestor orientări și sarcini, s-a constituit și consolidat cadrul juridic și instituțional pentru protejarea și ameliorarea mediului înconjurător în România, în limitele căruia știința și tehnologia au avut și au în continuare un rol deosebit de valoros.

În țara noastră, protecția mediului înconjurător a devenit în ultimii 25 de ani o funcție economico-socială de prim ordin, cu probleme complexe cărora li se acordă o atenție deosebită din partea conducerii de partid și de stat, atît prin reglementările profund judicioase, realizate pe plan juridic și instituțional, cît și prin crearea condițiilor materiale de îmbunătățire continuă a calității tuturor factorilor de mediu. În același timp, se urmărește antrenarea în rezolvarea multiplelor probleme de protecție a mediului nu numai a factorilor de răspundere și a specialiștilor direct implicați în procesele de producție și de protejare a calității mediului înconjurător, ci și a întregii populații, în special a tinerotului din școli, universități și din toate celelalte unități economico-sociale care creează și gospodărește bunuri materiale.

Această orientare are o contribuție nemijlocită atît pentru asigurarea calității factorilor de mediu, prin exploatarea corectă a instalațiilor tehnologice de fabricație, prin buna gospodărire a fondurilor fixe de protejare a aerului și apelor, prin utilizarea rațională și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și, mai ales, prin analizarea sistemică a oricărui proiect de dezvoltare economică, cît și pentru creșterea conștiinței ecologice, componentă vitală în ridicarea continuă a calității vieții.

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român întărește și mai mult rolul factorilor de producție și al tineretului, rolul științei și tehnologiei în domeniul protecției mediului înconjurător, prin stabilirea principalelor direcții de acțiune care revin cercetării și proiectării, dintre care menționăm : folosirea rațională a resurselor naturale, valorificarea lor eficientă, refacerea și dezvoltarea celor regenerabile, adoptarea de tehnologii de producție nepoluante sau puțin poluante și realizarea în ritm accelerat a unor tehnologii și sisteme avansate de protecție a aerului, apei și solului și de recuperare a substanțelor reziduale utilizabile ; crearea unei industrii proprii românești pentru instalații, utilaje și sisteme de protecție și supraveghere a mediului înconjurător ; acordarea unei atenții deosebite pentru buna gospodărire a fondurilor fixe destinate instalațiilor de purificare a gazelor reziduale, de epurare a apelor uzate și de valorificare a deșeurilor, odată cu asigurarea exploatării instalațiilor de protecție a mediului la parametrii proiectați ; realizarea de noi tehnologii de prevenire și combatere a eroziunii solului, salinizării, înmlăștinării secundare, excesului de umiditate, acidifierii și alcalinizării solului ; folosirea rațională a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor în sol ; sporirea potențialului productiv al pădurilor, corelată cu măsurile de ameliorare a funcțiilor pe care le are vegetația forestieră în protecția calității mediului.

De asemenea, prin prevederile Congresului al XIII-lea al partidului, se stabilesc noi direcții de acțiune referitoare la conservarea și ameliorarea calității ecosistemelor din țara noastră (spre exemplu Delta Dunării, masivul Retezat, platoul Bucegi etc.) ; extinderea sistemului de supraveghere a calității mediului înconjurător, pregătirea, formarea și specializarea cadrelor în acest domeniu ; instruirea și educarea în spiritul conștiinței ecologice a tuturor cetățenilor țării, în vederea participării lor active la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru privind protecția mediului — factor esențial pentru asigurarea îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă.

Față de aceste obiective s-au obținut rezultate deosebit de valoroase care pun în evidență, în principal, realizarea de instalații pentru protecția aerului și apelor, inclusiv pentru recuperarea în circuitul economic a unor substanțe reziduale utile, în proporție de peste 95 la sută de concepție românească, precum și realizarea unor importante lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pentru protejarea solului și subsolului, florei și faunei, protejarea așezărilor umane, cu rezultate semnificative care contribuie la creșterea calității vieții și păstrarea echilibrului cadrului biologic natural. Astfel, pentru protecția aerului s-au realizat instalații moderne de purificare a gazelor reziduale în toate ramurile economiei naționale, pentru protecția apelor rîurilor s-au construit instalații de epurare avansată a apelor uzate pe toate marile platforme industriale, pentru protecția și ameliorarea calității solurilor s-au realizat, în cadrul unor programe speciale, ample lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului, alunecărilor de teren, apărarea solurilor împotriva inundațiilor, prevenirea și combaterea excesului de umiditate în sol, a salinizării, alcalinizării, acidifierii, poluării, precum și a altor procese și fenomene de degradare, naturale sau cauzate de activități social-economice. De asemenea, în scopul ameliorării calității solurilor, s-au elaborat și sînt în curs de aplicare programe ample de extindere a irigațiilor, de intensificare a fertilizării solurilor, de amendare a solurilor acide și alcaline, de ameliorare a solurilor saline, etc.

În legătură cu apărarea integrității fondului forestier menționăm că în ultimii ani, suprafața fondului forestier s-a menținut, practic, constantă situîndu-se la nivelul prevăzut în „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, în perioada 1976—2010".

În acest domeniu, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice îi revin două mari sarcini : fundamentarea lucrărilor atît pentru regenerarea pădurilor exploatate cît și pentru creșterea fondului forestier în concordanță cu cerințele dezvoltării economiei și protecției mediului înconjurător.

Referitor la regenerarea pădurilor, menționăm că se acordă constant prioritate regenerărilor naturale, a căror pondere, în ansamblul regenerării, a crescut de la an la an. Armonizarea tratamentelor intensive, cu lucrările de ajutorare a regenerării naturale, va face ca ponderea acestor regenerări în perioada cincinalului 1986—1990 să crească considerabil sporindu-se pe această cale robustețea biologică și funcționalitatea ecologică a pădurilor.

În ceea ce privește creșterea fondului forestier este cunoscut că prin acțiunea de amenajare se sporește continuu întinderea pădurilor cu funcții speciale de protecție. Se prelimină ca în anul 1990 suprafața pădurilor avînd acest rol să crească sensibil, urmînd ca, în perspectiva anului 2000, cea mai mare parte din întinderea totală a fondului forestier să fie ocupată de păduri cu rol ecologic deosebit.

Pentru protecția pădurilor, se extinde rapid folosirea metodelor de combatere biologică și integrată a dăunătorilor. În ci cinalul actual se va continu efectuarea unor ample lucră de combatere a dăunătorilor aplicate prin tratamente ultr fine.

Rolul de mare însemnătate care pădurile țării îl au pe tru menținerea unui regim h drologic optim, pentru preven rea fenomenelor de eroziune preîntîmpinarea degradării fe tilității solului și pentru ment nerea echilibrului climatic și chilibrului ecologic constitu argumentul fundamental pent grija permanentă care se aco dă pădurilor din România pr Programul Național pentru co servarea și dezvoltarea fondul forestier adoptat prin Legea r 2/1976.

În domeniul supravegherii a tomate a calității factorilor mediu, România se află print primele țări din lume care realizat un sistem automat supraveghere a poluării de fo a aerului și un sistem de supr veghere a calității solului a din punct de vedere al poluă eventuale cu pesticide și îngr șăminte chimice, cît și din pun de vedere al celorlalte for posibile de degradare a solulu eroziuni, acidifieri, saliniză exces de umiditate, etc.).

Sistemul de supraveghere poluării de fond a aerului fost dat în funcțiune în luna cembrie 1979 și este constit din șase stații de supravegh montane la : Stîna de Vale Bihor, Rarău — Suceava, Tu — Vrancea, Fundata — Br. Paring și Semenic — ca un s sistem al Sistemului Național Supraveghere a Calității Med lui în România și ca parte tegrantă a Sistemului Mond de supraveghere continuă a lității Mediului (G.E.M.S.) pabil de a determina cu a tură automată pentru dete măsură și control, în princip parametrii fizici și chimici apelor de precipitații, oxizi sulf, pulberi în suspensie, b xidul de carbon, ozonul și rametrii meteorologici etc.

Sistemul de supraveghere solului este realizat dintr-o tea de stații și laboratoare dologice și agrochimice amp sate, în principal, în zonele grîcole de cultură mare (g porumb, etc.).

Datele furnizate de Siste de Supraveghere a Poluării fond a aerului sînt transm prin Consiliul Național pen Protecția Mediului Înconjură periodic, la Organizația Met rologică Mondială și la Prog

---

Întîlnire neașteptată cu von Karajan

Îl întîlnesc pe Herbert von Karajan sus la Codlea, în biroul inginerului Peter Foof.

Ce părere are celebrul dirijor? „Cel ce consideră că și-a atins toate țelurile poate și-a propus prea puțin". La intrarea în biroul directorului unității din Codlea citesc și recitesc aforismul lui Karajan, încrustat în lemn, materia primă de aici.

— Numai în ambiție există soluții.

Ascult dialogul dintre Peter Foof și Ion Cimpoia, pînă nu demult profesor la Universitatea din Brașov, de cîteva săptămîni noul director al Combinatului de prelucrare a lemnului. Discuția e înfocată, ca între doi veritabili profesioniști. Aflu despre tehnologia scamnului mai mult decît îmi închipuiam. Amîndoi fiind șefi, întîi cred că este un divertisment pentru revigorarea capacității de muncă către orele tîrzii ale serii. Nici gînd. Este o comandă specială pentru Danemarca și se alege tehnologia cea mai potrivită. V-ați gîndit vreodată ce calități trebuie să aibă un scaun bun ? Să fie comod, să se poată regla, să se poată răsuci în jurul axei sale și... mai ales să-l merităm... pe drept. Abia acum atmosfera se destinde și mă reîntorc la Karajan.

— Vom asculta și un concert dirijat de el ?

— Ne pare rău, discurile sînt la club, pregătim o întîlnire la sfîrșitul săptămînii.

— V-ați atins toate țelurile ?

Nu capăt răspuns imediat pentru că intră Alexandru Popa, șeful secției de scule, despre care auzisem atît de multe încît mi se părea că-l cunosc de cînd lumea. Este unul dintre inginerii de bază, în plină maturitate, cu o reputație unanim recunoscută, pentru că secția pe care o conduce este cea mai bună din întregul combinat. Sculele, care se importau din R.F.G., au fost asimilate, în totalitate, de inginerul Popa și secția lui. Acum combinatul poate executa orice fel de mobilă, oricît de pretențioasă. În calculul rentabilității intră și contribuția inginerului Popa. De la prima vedere cucerește pentru că este simpatic, deschis, jovial. Declară că „nu cedează locul unu, nici mort" ceea ce se traduce prin „rămînem aceiași meseriași de ispravă", apoi trece repede la familia sa, compusă din 12 frați pe care îi adoră, care au rămas, toți să trăiască și să muncească în Codlea.

— Ne-ați întrebat dacă ne-am atins toate țelurile ?

— Credeam că ori ați uitat, ori evitați răspunsul...

— Da de unde ! Ce, noi ne-am propus țeluri mici ? Am vrea să cucerim lumea cu mobila noastră albă, care se vinde competitiv în Italia, Suedia, Olanda, R.F.G., Franța, dar n-a pătruns, cît ar trebui, pe piața Japoniei. N-am reușit să facem mobilier de artă, de mare rafinament, n-am diversificat gama, atît cît credem că ne duce mintea. N-am epuizat soluțiile de economisire a materiei lemnoase, n-am exploatat suficient toate combinațiile prin care modulul poate înfrumusețea și deveni de neînlocuit în interioarele noastre.

Cine a vorbit ? Peter Foof, Ion Cimpoia, Popa Alexandru ? Toți trei s-au repezit, cu imensa dragoste a celor care încălzesc cu munca lor suprafața pămîntului pe care trăiesc, la a compune și recompune, cu exemplele lor, vorbele lui Karajan.

— Trebuie să acoperim lipsa meșterilor bătrîni, care s-au pensionat, prin tehnologii moderne.

— Să nu ne dezamăgim clienții șatornici, marile firme din străinătate, rămînînd credincioși emblemei noastre de calitate.

— Să investim mai multă manoperă pentru a mări prețul lemnului.

— Să declanșăm o ofensivă necruțătoare, care ori să-l aducă lîngă noi ori să-i ducă de lîngă noi pe inginerii care nu vor să țină pasul cu performanțele.

— Să se termine cu justificările prin care unii recurg întîi la ele și apoi, dacă n-au încotro, caută soluții.

— Să nu mai admitem sub nici un motiv, imoralul „nu se poate".

— Un om care are simțul datoriei moștenit din familie nu se va speria de greutăți.

— Concepția muncitorească nu se formează peste noapte.

— Cerem muncitorilor noștri totala lor contribuție, dar trebuie să găsească la noi aceeași înțelegere pentru cele mai mici nevoi.

Este un cod moral pe care îl întrerup, pentru că simt nevoia să le întăresc convingerea că sînt înțeleși, că nu vorbesc doar pentru ei, profesioniștii lemnului, ci pentru noi toți.

— Un exemplu...

— Duminică, tinerii necăsătoriți din Codlea iau masa la c tină. Înainte căutau un rest rant, se enervau să aștepte p ospătarul le lua comanda. Ați am hotărît, ca prin rotație, un bucătar, să pregătească m pentru ziua liberă a muncit lor. La ora 13 li se servește grătar gustos, cu cartofi pră o salată, după anotimp, o pr tură, ca la mama acasă, și minerală.

— Și cît costă ?

— 10 lei.

Așa se gîndește în unit de la Codlea, care încă de a 100 de ani, mobila casele oam nilor, din comuna de atunci tot ce a fost necesar unei podării. Anii au trecut, mes s-a perfecționat, setea de mos a rămas o trăsătură a culul, ca și tradiția de a cul flori. Nu mă încumet să besc cu cei trei despre arta nului, chiar într-un combi pentru că ei folosesc cuvi din șatele de piață — meșt Sînt însă sigură că în intim tea lor pun semnul egalității tre arta de a desfăta privire știința de a da valoare cres de întrebuințare materiei m te, de a înnobila trăinicia bilei, pe care nu o schim

mul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător.

Eforturile de mare amploare și rezultatele obținute în domeniul protecției mediului în țara noastră se datorează politicii partidului și statului în acest domeniu, indicațiilor și sarcinilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a consolidat și dezvoltat potențialul uman și material operativ pentru protejarea și ameliorarea mediului înconjurător în România, în cadrul căruia știința și tehnologia au avut și continuă să aibă un rol deosebit de valoros pentru creșterea permanentă a calității factorilor de mediu.

Beneficiem de înalta experiență în activitatea pentru știință, tehnologie, învățămînt, cultură și de judicioasa coordonare a activității pentru protecția mediului înconjurător din partea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, care acordă acestor probleme o importanță deosebită, în centrul preocupărilor din acest domeniu fiind omul, mediul său de viață, calitatea vieții în prezent și în viitorul de largă perspectivă.

De altfel, prin munca depusă și prin bunele rezultate ale acestei munci în domeniul protecției mediului înconjurător am reușit să fim apreciați și peste hotare. Astfel un juriu internațional cu sediul la Bari, în Italia, alcătuit din cei mai valoroși oameni de știință și specialiști pe plan mondial în acest domeniu au atribuit guvernului român, României, medalia de aur pentru ecologie pe anul 1983, România fiind a patra țară din lume după Statele Unite ale Americii, Anglia și Franța, care intră în posesia unei astfel de înalte distincții.

Este de datoria noastră să mobilizăm în continuare toți factorii de răspundere, să continuăm printr-o muncă și mai asiduă această activitate de protejare a mediului în care trăim și ne dezvoltăm, pentru a fi la înălțimea încrederii și condițiilor acordate de partidul și statul nostru și la înălțimea aprecierii pe plan internațional pentru această nobilă preocupare.

MATEI NICOLAU ■
Secretarul Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător

nici după sezon, nici după ce se poartă. M-am convins, că i-am înțeles perfect, cînd arătîndu-mi cîteva exemplare reușite, de esență, ale meșteșugului lor, am constatat că patul stă tot pe patru picioare, tot confortabil, dar avea cîteva încrustații particulare, care îl personalizau. Șifonierul încăpător, avea tot două uși, dar cu cîteva linii și garnituri care îi dădeau o solemnitate deloc glacială. Noptiera era tot pitică, dar cu cîteva colțuri și rotunjimi care să se poată mula după peretele care nu respectă linia dreaptă. Vedeam și locul rezervat pentru mica vază cu flori. Și deloc nu-și propun prea puțin constructorii de mobilă, de la Combinatul de prelucrarea lemnului din Brașov, cînd ne oferă, pentru interioarele noastre, mobilă în luminoasa culoare albă sau o lasă așa cum a crescut în pădure ornată cu imaginația lor, încălzită de sensibilitatea sufletului lor, izvorîtă din neodihna spiritului lor creator.

Ce ar spune H. Karajan dacă ar afla că un gînd frumos de al lui este o sursă de depășire pentru niște inimoși dintr-altă profesie? Le-ar dedica un concert, sublim dirijat de maestrul, care în unele seri le risipește oboseala?

C. DUMITRESCU ■

DAN SETLACEC:

„Dialogul este mai prețios decît monologul"

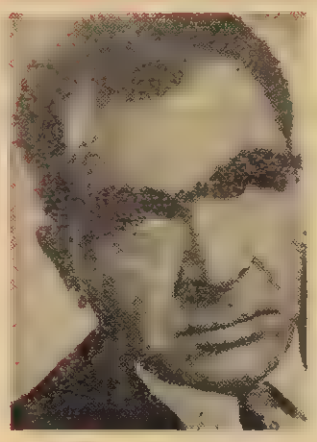

— Noaptea este sfetnic bun. De aceea cred că stăm de vorbă, tovarășe profesor doctor Dan Setlacec, după ce orașul s-a liniștit, după ce ați ieșit din sala de operație...

— Am acceptat acest interviu asigurîndu-mă că îmi veți pune întrebări care să clarifice, publicului nemedical, unele aspecte din viața noastră, trăită la lumina lămpii scialitice.

— Mă voi ține de cuvînt... Tenacitatea și perseverența sînt aliatele tuturor profesiunilor. Ce-ar fi un medic, talentat „fără ele?

— Nu ar izbuti să facă față profesiunii și n-ar corespunde. Tenacitatea și perseverența nu sînt necesare doar în acumularea de cunoștințe, ci mai ales în practica zilnică a profesiunii noastre.

— Perseverența „acută", termenul lansat de dv., necesită unele explicații...

— În activitatea practică este necesară o perseverență „acută". De exemplu, în extirparea unei tumori voluminoase, situată într-o regiune care oferă surprize mari, este necesar să perseverăm pentru că riscul are tendința să ne frîneze. Chirurgii operează curent cu mari sau foarte mari riscuri. Astfel de cazuri clinice, care se situează la limita dintre reușită — nereușită, cer pe lîngă alte atribute, profesionalism, simțul răspunderii etc., și perseverență în atitudine. Insuccesele pot dezarma medicul, dar ar fi o mare greșeală să renunțăm, pentru că numai bolnavul are de suferit de pe urma reținerii noastre. În complexul vieții profesionale sînt și alte condiții în care perseverența „acută" joacă un rol important.

— Perseverez, în a vă ruga să adîncîți aceste condiții speciale.

— Așa cum am mai spus și cu alte prilejuri, cred că una dintre datoriile morale ale medicilor care dobîndesc experiență este s-o împărtășească colegial.., colegilor. Numai așa progresează medicina. Este cu atît mai adevărat, mai de dorit, mai de așteptat ca acest lucru să se petreacă în unitățile spitalicești, în clinicile universitare. A împărtăși experiența personală, fie că ea se comunică direct, fie că ea se publică, este și mai angajant.

— Verba volant, scripta manent...

— Exact! Împreună cu profesorul doctor docent Eugen Proca am inițiat, cu cîțiva ani în urmă, monografiile „Studii clinice", din care cîteva volume au și apărut la Editura Medicală. Vă rog să mă credeți că nu a fost deloc ușor. Munca noastră profesională, deosebit de încărcată, oboseala fizică, intelectuală, nu ne-ar fi lăsat să ne creăm răgazul necesar pentru informare, documentare, analiza experienței clinice, sistematizarea materialului, scrierea și revizuirea lui fără această perseverență, pe care ne-am impus-o. Nu mi-e rușine să recunosc că de cîteva ori am vrut să renunțăm, dar am renunțat și la concediu, de cîteva ori, și scrisul nostru a înaintat.

— Cine vă cunoaște știe că nu vă întoarceți niciodată din drum.

— Eu n-am afirmat așa ceva... Cred, și vă rog să-mi iertați lipsa de modestie, că am fost perseverent dar... nu cît ar fi trebuit. Sînt convins, de exemplu, că lucrînd în complexul Spitalului Fundeni și dobîndind alături de ceilalți colegi o experiență unică, ar fi trebuit să fiu mai perseverent în realizarea unor lucrări comune. Mă refer nu atît la perseverența mea de a publica, ci de a-i stimula pe colegii tineri, de la care aștept mult, pentru că sînt talentați și bine pregătiți.

— Nu vreau să vă contrazic, dar sînt nevoită pentru că, imensa majoritate a lucrărilor dv. este rodul unor colaborări.

— Colaborarea cu cei tineri este o formă de educație. Aș vrea să fac o paranteză, acum, sau la sfîrșitul răspunsului?

— Cum doriți!

— O las la sfîrșit... Trebuie să mărturisesc că, în general mi-am ales colaboratorii, sau am acceptat colaborarea, preferindu-i pe cei cu care... se poate colabora, cu care îmi face plăcere să lucrez, care mă stimulează.

— Un tratat este o experiență, o înțelepciune, dar de multe ori și concentrarea unei prietenii...

— Am colaborat cu profesorul Juvara, cu profesorul Proca, cu conferențiarul Oproiu, ca să-i numesc doar pe cei mai apropiați de vîrsta mea. De altfel cred că o condiție sine qua non pentru desfășurarea practicii medicale este, și rămîne, colaborarea. Și o operație se desfășoară în acest mod. În cursul ei se schimbă opinii, se aduc argumente pentru o soluție sau alta. Actul chirurgical este o sumă de decizii. Dialogul este mult mai prețios decît monologul, mai „productiv". Am avut, și am, excelente colaborări cu cadrele clinicii de anestezie-reanimare din Spitalul Fundeni și. iată, nu am publicat nimic sau aproape nimic din impresionanta noastră experiență. Este adevărat că într-o viață agitată de chirurg nu putem face tot ce ne propunem, dar, sigur, a lipsit de ambele părți perseverența.

— Ați uitat paranteza promisă...

— E rîndul ei. Repet, colaborarea cu cei tineri este și un mijloc de educație. Există o tendință a generațiilor tinere să se desprindă chiar de trecutul apropiat. Ritmul actual al vieții impune prezentul. Ori, cînd tinerii redactează o lucrare se referă numai la date foarte recente și nu cred că e bine. Dacă fac efortul să investigheze literatura românească din ultimii 30—40 de ani constată că problema de care se ocupă nu este total nouă, că s-au străduit și alții înaintea lor. E bine de știut că, dacă nu vrem să ni se uite munca, să nu ne uităm înaintașii.

— Am asistat odată la raportul de gardă din clinica dv. Relațiile cu studenții și medicii stagiari erau de la egal la egal, fără imensa distanță de carte, care vă separă.

— Numai așa se poate învăța. Profesorul se miră, întreabă, sondează, se preface că stă pe gînduri ce diagnostic să stabilească. În fapt, o colaborare se desfășoară fără a fi înregistrată ca atare, în rutina zilnică, cu radiologul, cu biochimistul etc. Nimeni nu este enciclopedist și nici un specialist nu mai poate acoperi toate aspectele ramurii lui. Din nefericire, mai sînt încă unii colegi care nu au capacitatea de a colabora.

— Deci mai sînt „enciclopedigți"?

— În fond, cine refuză colaborarea, demonstrează incapacitatea, de a înțelege, că a ști este limitat. Este foarte periculos să nu știi că se poate ști mai mult decît știi. Clinica noastră a învățat să identifice și să rezolve multe probleme de patologie datorită colaborării cu excelenții anatomo-patologi. Și cu alți specialiști din spital schimbul a fost la fel de fructuos. E foarte bine cînd primim un buletin de analiză cît mai exact, dar este altceva să discutăm cu emițătorul lui, mai ales dacă este de calitate. Această colaborare este absolut necesară în rezolvarea bolnavilor-problemă.

— Nu-mi este clară noțiunea de bolnav-problemă?!.

— Cred că este o discordanță între ce înțelegeți dv. și ce înțelegem noi. Considerați în general că extirparea unui colecist, cu mulți calculi, este o problemă dificilă, un caz?

— Eu așa cred.

— Nu este adevărat! Extirparea unui colecist cu zeci, sute de calculi, se poate desfășura uneori ca o operație curentă. Alteori, extirparea unui colecist, cu un singur calcul, poate fi extrem de grea și avînd riscuri incalculabile. Nu contează numai numărul de calculi ci și variantele anatomice, leziunile supraadăugate care modifică profund datele obișnuite. Emoțiile noastre sînt greu de înțeles de cei care așteaptă pe culoare rezultatul operației.

— După 40 de ani de viață de chirurg, emoții? Tremurați oare ca un începător?

— Și încă cum.

— Să vă cred?

— Nu glumesc. Nu v-am spus tot despre bolnavul-problemă. Mai intervin și alți factori cum ar fi vîrsta, cu bolile asociate (cardiace, hepatice, metabolice) care și ele măresc riscul. Vă mirați că după 40 de ani de spital am emoții? Pe măsură ce am înaintat în vîrstă, am devenit mai îngrijorat de evoluția fiecărui bolnav deoarece cunosc toate datele problemei, cunosc toate complicațiile care pot interveni postoperatoriu, pentru că mă angajez în operații foarte grele. Astăzi înțeleg viața, suferința, altfel decît la tinerețe. Mă preocupă și soarta familiei, în treacăt fie spus această familie a bolnavului nu ne prea înțelege nici tensiunea, nici limitele cunoașterii cu care ne confruntăm.

Anii mi-au adus satisfacții, dar și profunde dezamăgiri.

— Nu vă înțeleg decît în sensul cel mai direct. Cine poate fi bucuros că are părul alb și merge către senectute?!

— M-ați înțeles aproape perfect. Cînd mă aflu în mijlocul unor colegi, la un consult, din ce în ce mai des, sînt invitat să trec primul pragul casei, și aruncînd o privire în jur înțeleg de ce, și inevitabil devin melancolic. Ce n-aș da să nu fiu poftit primul!

— Tovarășe profesor Setlacec, știți perfect de bine că și la 40 de ani erați invitat tot așa, primul, din respect pentru valoarea dv.

— Mulțumesc pentru interpretarea dv. amabilă, dar vîrsta e onorată înaintea chirurgului.

— De ce vă duceți în continuare la ora 7 dimineața la spital, cînd de cîteva luni sînteți pensionar?

— În primul rînd, pentru că am fost obișnuit de 40 de ani să muncesc mult, fără întrerupere. În al doilea rînd, cred că mai pot opera în condiții care nu se deosebesc de cele din anii precedenți. Nu îmi fac iluzii că va mai dura mult, dar deocamdată nu mă dau înapoi de la ceea ce este foarte greu de operat. În al treilea rînd, pentru că nu mi-a slăbit interesul pentru profesiune. Considerați că toate argumentele au un punct de plecare egocentric?

— Cîtuși de puțin! Ați putea sta acasă, comod, liniștit, să scrieți folositoare tratate de medicină, dar absența dv. din sălile de operație ar fi resimțită de bolnavi. Profesiunea medicală este foarte „absorbantă". De aceea ați vrut să vorbiți despre ea și nu despre dv.?

— Ce ar putea interesa în cazul meu? Cît am operat? Mult, foarte mult! Ce gusturi am în pictură, în muzică, în literatură? Am, ca fiecare om, dar de ce să le fac publice?! Și atunci, nu e mai interesant ce observă un doctor după 40 de ani de spital?

— După acest rechizitoriu antireporter, vă ascult supusă.

— Cine să vă creadă? Lumea nemedicală nu înțelege dependența medicului de bolnav, mai ales a chirurgilor, care parcă sînt mai dependenți, pentru că fac bolnavului ceva cu... mîna lor. De aceea pare de neînțeles un chirurg care se duce duminica la spital (cum și duminica?), nu se relaxează nici cîteva zile dintr-un an, refuză o invitație prietenească într-o seară, pentru că bolnavul operat dimineața are nevoie de el. Să nu înțelegeți aceste renunțări într-o relație de responsabilitate juridică, ci una de conștiință.

— Sînteți un mentor și un prieten al tinerilor, dar vă transformați în „mielul turbat" cînd se confundă rolurile.

— Tînărul trebuie să fie medic și chirurg. Un paradox? Deloc. Medicul reprezintă o anumită conștiință profesională, un echilibru psihic, dar mai înseamnă înțelegerea bolnavului, posibilitatea de a-l vedea ca o entitate. Chirurgul trebuie să știe medicină în general. Lipsa acestei calități se observă și sînt chirurgi care pot stăpîni tehnica, dar reușesc greu să treacă dincolo de ea datorită acestui handicap: nu văd bolnavul ca medic și se dezorientează în fața unei probleme care nu este foarte limpede. Medicul trebuie să știe carte, de acord, dar trebuie să și judece, altfel este haotic în investigații, în terapeutică, aplicînd formule standardizate, care, de cele mai multe ori, nu se potrivesc. Tînărul trebuie să aibă capacitatea de a porni în viața profesională de acolo de unde l-a lăsat generația mai veche și să treacă dincolo de ce a învățat de la ea. Să facă ceva în plus, bineînțeles rațional, nu să se gargariseacă cu mici chițibușuri, „găselnițe". Cam multe, nu?

— În caz contrar?

— Răspunsul vine de la sine. Unii la tinerețe promit mult, mai ales dacă sînt harnici și pe parcurs nu îndeplinesc celelalte condiții. Să nu credeți că țin predici moralizatoare. De-a lungul anilor am privit și cîntărit în jurul meu, vrînd să-mi dau seama cine merită și cine nu merită să facă parte dintr-o clinică.

— De aceea sînt medici între medici...

— Și ar mai fi ceva: cei care au calități nu le-au obținut forțat. Le-au avut constituțional și au avut capacitatea să evolueze. Cei care s-au forțat să le dobîndească, au încercat o modelare a lor numai aparentă. Și e clar că au rămas numai cu aparența, unii nici măcar cu ea. Cei care nu au datele de structură, nu le vor căpăta niciodată. Nu vor ajunge oricît vor năzui medicul către care se duce cu speranță omul încercat de o boală. În răspunsurile mele am fost poate prea „chirurgical". Am spus, la un moment dat, că sînt egocentrist, dar am fost... chirurgocentrist.

— Ați fost același Dan Setlacec, eminentul profesor doctor chirurg, care acum 40 de ani și-a descoperit vocația și i-a rămas credincios. Ați „îmblînzit" medicina, închinîndu-i tinerețea, viața personală, elanurile și toate gîndurile dv. De aceea, cine spune Dan Setlacec, chiar fără să vă cunoască, simte nevoia să vă salute cu mult respect, iar cei cărora le-ați salvat viața, zecile de mii, vă socotesc frate. Aveți o familie numeroasă, care nu poate încăpea la o masă obișnuită. Își poate dori mai mult un om?

CARMEN DUMITRESCU ■

Vitrina artelor

În două concerte consecutive, dirijate de **Ion Baciu** și **Paul Popescu**, orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române a avut prestații de excepție, fapt deosebit de îmbucurător pentru noi, care o urmărim de multă vreme sperînd întruna în redresarea ei, în revenirea acestui colectiv la locul cuvenit, adică între primele formații muzicale ale țării. Faptul trebuie consemnat și analizat ca atare, căci — se poate afirma cu certitudine — această stagiune a marcat o vizibilă creștere, săptămînă de săptămînă. Sigur că și eforturile celorlalți dirijori permanenți ai colectivului, maestrul **Ludovic Bacl**, și mai tînărul dirijor — compozitor **Cristian Brâncuși**, ca și ceilalți dirijori invitați, își au meritele lor în acest suiș calitativ ; sigur că mai frecventă aplecare asupra partiturilor simfonice explică în parte buna formă în care se află orchestra ; sigur că și amprenta repertorială, care atestă un echilibru între valorile clasice universale și primele audiții românești, a adus o mai mare varietate stilistică stîrnind interesul și dragostea pentru munca în repetiții, baza oricărui succes ; iată un **tot** care a format o bună politică de conducere între redresarea, revenirea și reașezarea temeinică a valorilor într-o orchestră simfonică închegată, de prestigiu și cu o înaltă ținută artistică.

Și de această dată, cei doi maeștri și-au reafirmat atașamentul lor față de creația românească prezentîndu-ne o lucrare rar cîntată — unii spectatori o audiau, probabil, pentru prima dată — „Șapte miniaturi pentru cvintet de suflători și orchestră mică", de **Alfred Mendelsohn** și, respectiv, Simfonia a V-a, cu cor, „Pro Patria", de **Șerban Nichifor**, aceasta aflîndu-se în primă audiție absolută. De regretatul Mendelsohn, muzician complex — compozitor, dirijor, profesor universitar și teoretician — ne leagă o profundă afecțiune, el fiind și mentorul nostru la catedra de compoziție. A fost un OM, în deplinătatea acestei nobile noțiuni, căci pentru fiecare student al său și pentru fiecare tînăr muzician a găsit întotdeauna timp să-i călăuzească pașii atît în artă cît și în viața socială. Moștenirea creațiilor sale, lăsată nouă, este uriașă și încă prea puțin cunoscută ; de altfel, respectul pe care trebuie să-l purtăm față de maeștrii dispăruți dintre noi, a devenit un laitmotiv, obișnuit celor ce urmăresc rubrica noastră ; păcat însă că acest laitmotiv n-a ajuns încă să fie fredonat și de acela care plănuiesc repertoriile orchestrelor simfonice.... Iată deci motive suficiente pentru a fi bucuroși observînd gestul plin de înțelepciune și recunoștință al lui Ion Baciu, căci — dacă nu ne înșală memoria — Mendelsohn a fost unul dintre profesorii care l-au format pe maestrul care astăzi îi dirijează lucrările, reîmprospătînd astfel memoria publicului ce a fost credincios multă vreme acestui creator. Iar miniaturile au apărut azi la fel de „proaspete" ca la primo lor audiție, din 1962, meritele exprimării lor în concert revenind desigur cvintetului „Concordia", format din **Ioan Cațianis** — flaut, **Nicolae Vasile** — oboi, **Petre Ignățoiu** — clarinet **Miltiade Nenoiu** — fagot, **Nicolae Bănică** — corn, dar și orchestrei de cameră (corzi, harpă și percuție) în care instrumeniștii și-au putut releva potențele lor muzicale și tehnice.

Muzică

Curajul opiniei

Pe Șerban Nichifor îl considerăm un mare talent, poate chiar șef de generație, afirmație pe care am mai făcut-o și cu alte prilejuri ; **talent**, dublat de un mare **meșteșug** al scrisului ; la un loc, acestea formează un **real artist** ; iar în cazul de față un **artist** cu **idei**, puse în practică printr-un mare **curaj al opiniei** ! Să nu uităm, la cei doar 34 de ani, Nichifor are în spate o carieră încununată numai de succese ; cele patru simfonii, opera **Domnișoara Cristina**, lucrările sale camerale, corale etc., au fost primite excepțional de cald nu numai de către publicul nostru, ci și de acela continental și chiar de peste Ocean ! În acest timp fervent, plin de căutări și experimente, în acest timp în care atîtea și atîtea festivaluri de muzică modernă au drept deviză : „melodia este strigătul de luptă al diletanților" (Concursul din cadrul Tîrgului Muzical din Frankfurt/Main), în acest timp cînd — să recunoaștem sincer — o bună parte din publicul autohton acceptă într-o foarte mică măsură încercările compozitorilor noștri pentru a găsi un nou limbaj, ei bine, în acest timp, Nichifor — una cu toate aripile modernismului — își pune invers problema, invers dar perfect logic : „să-i dăm acestui public, atît cît ne-a mai rămas, o muzică accesibilă, melodioasă, năvalnică sau duioasă, pentru a ne putea înțelege ; aceasta este, poate, speranța noastră, că arta adresată semenilor noștri, va ajunge în sufletele lor" ! Și fără să-i pese de ce vor spune colegii mai esteți, orî criticii plini de o falsă prețiozitate, Nichifor se apucă de treabă și desăvîrșește o splendidă lucrare, cu extrem de multe și sugestive imagini create la prima audiție, **directă**, a muzicii sale ; iar aplauzele publicului au demonstrat că tînărul creator a fost înțeles tocmai de acela cărora li s-a adresat !

Fără a intra în amănunte, vom arăta că am ascultat un flux melodic superb care avea la bază marșuri vinjoase sau triumfale, laitmotive simple — chiar și pe două sunete — ușor de perceput, ritmuri sincopate, orî multă, multă gingășie ; toate acestea fără a se elimina mijloacele contemporane de expresie, cum ar fi structurile melismatice destinate corului, întrebuințarea prin opoziție a modului cromatic cu cel diatonic, o structură arhitectonică liberă a simfoniei, o pulsație ritmică continuă, marile contraste dinamice etc ; toate, extraordinar realizate de interpreți. Bravo corului (dirijor **Aurel Grigoraș**, solista **Ana Moia**), bravo orchestrei și trompetistului **Ilie Voicu**, bravo acestor colective ale RTV conduse de **Paul Popescu**.

Firește, lucrarea a stîrnit numeroase controverse, mai ales între muzicienii prezenți în sala de concert : „Superb" !, sau, „a cedat prea mult pretențiilor publicului" ; orî, „o minunată muzică ilustrativă", sau, „asta nu e simfonie" etc. Noi credem însă că tocmai aceste discuții și afirmații contradictorii dovedesc faptul că ne aflăm în fața unei lucrări cu totul deosebite și, mai ales, demonstrează începutul unui drum de întoarcere **la și pentru** numeroșii melomani. Să ne amintim că după cea de a doua perioadă de creație, după ce scrisese **Tristan și Isolda** și tetralogia **Inelul Nibelungilor**, creatorul dramei muzicale, Richard Wagner, se reîntorcea la înțelegerea contemporanilor săi, prin clasicismul operei **Maeștrii cîntăreți din Nürenberg**. Păstrînd proporțiile, nici că s-ar putea găsi, în cazul nostru, un exemplu mai elocvent !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Chemarea spațiilor natale

Pictorul Nicolae Drăgușin trăiește la oraș, dar natura o percepe țărănește, cu fascinația detaliului și a culorilor tari, proaspete și vitale. Născut în anul 1936, în comuna Dor Mărunt din Bărăgan, una din așezările tipice în cîmpiile cu grîu și porumb, adică în zonele cu orizontul îndepărtat și foarte coborît, artistul a absolvit Institutul „Nicolae Grigorescu" și a profesat, de atunci, numai în Capitală. E, în toate, un cîtadin, cu excepția imaginației, care funcționează intens la amintirea peisajului rural. Dotat cu un talent de desenator brav și minuțios, Nicolae Drăgușin a debutat cu o selecție, în care darul său de observator al realității era dovedit cu excelențe ; numai că, în continuare, deși ar fi putut să exploateze succesul primei manifestări, adică succesul privirii sale pătrunzătoare și pasionate de adevărul imediat al naturii, pictorul a purces la o nouă rostuire a țelurilor și a mijloacelor. Și-a schimbat, cum s-ar zice, toată pictura, astfel că între cele două perioade e greu de stabilit o legătură.

Legătura, bineînțeles, există. Chiar faptul că a schimbat totul, trebuie să ne atragă atenția asupra esențialului : poziția artistului față de motiv. Transformarea mijloacelor, dezvoltarea unor procedee noi, în fine, încărcătura emoțională primenită — acestea sînt consecințe ale reîntoarcerii la o sensibilitate care, în perioada studiilor, a suferit unele constrîngeri.

Astfel, de ani buni, Nicolae Drăgușin pictează pînze de mari dimensiuni înfățișînd cîmpuri cu flori, răsărituri de soare, unde astrul seamănă cu o piatră sferică dînd blînd lumină, orî cu o pîine mare abia scoasă din cuptor, și pietre. Da, pietre, roci roase de timp, bolovani de calcar cu fețele mîngîiate de vreme și care, datorită trecerii vremii, au căpătat ceva uman în stare și duh. Totul în pînzele lui Nicolae Drăgușin lasă impresia unei neostenite nevoi de a contempla îndeaproape lucrările naturii.

O cercetare grăbită a motivelor artei sale le-ar putea apropia de acelea ale americanului Andy Warhol, și anume de preocuparea acestuia pentru flori. S-au și emis unele opinii în acest sens, numai că, după credința noastră, cam pripite, deoarece între imaginile reci, decorative ca niște planșe de designer, cu culori ce scapără electric ale americanului, și picturile păstoase, pline de nerv în tușă, încărcate de sevă, aproape extatice ale românului nu există nici o trăsătură comună. E pur și simplu o greșeală de a asemui lucrul unei conștiințe contemplative, motivate de amintirea unui peisaj de eden, peisajul pe care-l visează aproape toți țăranii stabiliți la oraș, cu lucrul programat al artiștilor interesați de elementul conceptual, în dauna celui sensibil.

Ne-am simțit obligați să recurgem la o comparație, întrucît o seamă de treburi ale artei devin evidente doar cînd se ivește prilejul unor comparații. E nevoie, prin urmare, de o cercetare a miezului, pentru ca miezul să-și arate înțelesul adevărat. Nicolae Drăgușin produce serii de pînze care, în aparență, par ieșite dintr-o unică idee. În expoziții însă, ideea aceasta apare cu atîtea nuanțări, încît putem vorbi de o fastuoasă dezvoltare a unei intuiții prime. Pictura lui Nicolae Drăgușin e lesne de recunoscut. Pictorul face o figură aparte în manifestările breslei, iar imaginile create de el se rețin. Ba chiar ajung într-un fel de folclor plastic : mulți le recunosc, le resimt ca familiare fără să se mai întrebe cui aparțin. Asta s-a întîmplat pentru că de mai mulți ani artistul a donat o parte din operele sale unei cofetării bucureștene foarte frecventate. Cu alte cuvinte, a deschis o, expoziție permanentă într-un loc public, iar lumea s-a deprins cu gîndul că aceste tablouri fac parte din ambientul de zi cu zi al existenței lor. E și acesta un fapt de artă, un program — cu toate că nu e conceput ca stare. Este, de fapt, afirmarea unui program al sensibilității exacerbate a pictorului, a memoriei sale chemate de peisajele copilăriei și ale adolescenței, de recunoașterea unui primat. Primatul naturalului asupra artificialului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Pictură și design

Rude apropiate, designul și plastica își disputâ zelatorii care trec dintr-o tabără în alta fără ca gestul să fie considerat o trădare, ci mai degrabă o împlinire, o rotunjire a personalității.

Nu este de mirare deci că doi designeri, **Marcel Bog** și **Ioan Cirel Șișu**, proiectanți la Centrul de Estetică pentru Industria Ușoară, au ieșit din dependența obiectului utilitar și au abordat universul liberului impuls creator. Cei doi artiști expun la Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu" din Capitală cîteva cicluri de uleiuri în care, dincolo de unele sovăieli din fericire minime, oferă o panoramă a bunului gust, puterii de vegantă a fanteziei și asimilării creatoare a unor influențe dintre cele mai recomandabile din pictura românească.

Ioan Cirel Șișu manipulează o cromatică și chiar morfologii influențate de Piliuță în construirea unor imagini hibernale. O bună sintaxă a culorilor reci : alb, gri, mov stins, mai rar brun și albastru, modelînd o natură în genere vegetală, cu rare elemente dinamice. Compozițiile reproduc o lume într-o stare de amortire fundamentală, copleșită de zăpadă și ghețuri, un fel de pol al staticului absolut. Copacii, cu crengile diminuînd treptat pînă la fluzia unor filamente implintate în fondul ceiest, devin organele vieții în criză, așteptînd inevitabila resurecție. Cîteva compoziții florale, punînd în acțiune nervul fin al pictorului, completează fenomenalizarea artistică a unui eu interiorizat și meditativ.

Marcel Bog are apetențe tematice mai diverse și un patetism controlat. Iubește și el florile, ca sărbători ale ochiului, simboluri ale idealurilor, perpetuității lumii și părții gingașe a sufletului. Nu rămîne totdeauna prea aproape de real. Uneori practică fonduri sidefate și contururi vaporoase, imprecise, de felul celor care fac puterea de seducție a floralelor Margaretei Sterian și care ne duc cu gîndul la un anume sentiment al metafizicului. **Marcel Bog** iubește însă și orașul, în fizionomiile lui arhaice care ne-au intrat în biografie și vorbesc din interiorul ei. Orașul lui **Marcel Bog** este un oraș cu vocație epifanică, un fel de album al memoriei individuale și istorice. Urbea pictată de artist pare a fi ardeleană, cu ziduri și case masive care nu-și divulgă intimitatea, cu turle suprapuse și ferestruite la fiecare etaj, cu ulicioare înguste, arcade și ganguri umbrite. Ordinea și geometria exasperantă a orașului modern își găsesc o alternativă în orașul istoric, cu toposuri îmbibate de iubirile, melancoliile sau suferințele generațiilor care l-au populat cîndva și adăugirile sau mușcătura epocilor care l-au traversat. Forme evocatoare, culori fierbinți și pure, ceruri solemne decantate de frămîntările și neliniștile pe care prezentul metamorfozat în trecut le va fi avut configurează o scenografie a nostalgiilor. **Marcel Bog** pare a-și fi iubit locurile de obîrșie cu un patos cald și constant. De aceea Martin Heidegger a definit cîndva omul ca „ființă care locuiește", ființă capabilă să absoarbă locurile și să și le transforme într-o parte a eului.

Punctele de tensiune ale expoziției lui **Ioan Cirel Șișu** și **Marcel Bog** o salvează de orice alte reproșuri posibile. Ea trăiește prin sine și iradiază afectiv, configurînd începuturile de drum a două promițătoare destine artistice.

RADU BAGDASAR ■

Spectacol

Cheia sol

Un spectacol susținut de elevii Școlii populare de artă din Tîrgu Mureș m-a adus în fața unui fenomen artistic care depășește ob snuitele manifestări ale artei de amatori. Un profesionalism indubitabil — muzica clasică deprinsă după toate canoanele acestei dificile arte, fie că e vorba de clapele pianului, de corzile viorii sau de cele ale chitarei clasice, de tainele diferitelor instrumente de suflat ori ale bătrînului acordeon, apoi muzica ușoară, canto-ul, grupul vocal, dansul clasic și modern, teatrul, regia de teatru și regia de brigadă artistică, pictura și grafica — este trăsătura cea mai evidentă a modului în care această instituție tîrgumureșeană înțelege să apropie cîteva sute de iubitori ai artei de domeniul îndrăgit.

Spectacolul de sfîrșit de trimestru, susținut în una din sălile impunătorului Palat al culturii din municipiu, a ilustrat, mai mult decît cu convingere, nivelul de pregătire al școlii. De la elevul de școală primară, de gimnaziu sau de liceu pînă la muncitorul, inginerul sau învățătoarea cu vechime în muncă, ucenicia artistică s-a văzut aici măsurată numai prin talent și perseverență.

„Avem o mulțime de elevi navetiști. Da, fac naveta, o dată pe săptămînă ca să vină la cursurile școlii noastre — ne spune directoarea adjunctă, prof. Alexandrina Dinșoreanu. Vin regulat, fie iarnă, fie vară și, pe lîngă faptul că sînt talentați (de aceasta avem grijă încă de la probele de admitere) trebuie să spun și că sînt cei mai disciplinați elevi".

Alături, într-o sală, vreo douăzeci de „elevi" așteaptă începerea orei de teorie și solfegii. Ghilimelele vor să marcheze impresia ciudată a alăturării în bănci a copiilor cu ghiozdan de oameni în toată firea, buchisind cu aceeași curiozitate tainele cheii sol.

Cursurile sînt plătite de către elevi. Vine asadar cine vrea să vină, cine iubește arta, cine este capabil de sacrificii de timp, energie și, de ce nu, și materiale. Scopul ? Plăcerea, sprijinul pe care și-l construiește fiecare în sine însuși, în ceea ce-l bucură și-l apropie de sine însuși și de ceilalți. Și încă ceva : „Școala populară de artă satisface nu numai nevoia de artă a omului angrenat într-un alt domeniu de muncă, ci și, potențial, necesarul de oameni oarecum calificați, oricum, pregătiți pentru a instrui formații de amatori. Am deschis de puțin timp cursurile clasei de regie teatru și regie brigadă artistică, al căror scop este chiar acesta. Și trebuie să vă spun că nu sînt deloc puține solicitările". Directoarea ne vorbește cu pasiune. De peste douăzeci de ani predă în această școală, de vreo zece se află în conducerea ei. Momente bune și momente dificile au alternat de-a lungul timpului. Entuziasmul său de om cu vocația tineretii a rămas însă neclintit. „Lucrăm aici numai profesori cu cea mai înaltă calificare. Fiecare dintre noi are studii superioare, grade didactice — majoritatea gradul I și gradul II, și numai doi profesori doar cu definitivatul). Ne-am preocupat mereu să aducem oameni de cea mai bună calitate. Urmărim absolventii institutelor de specialitate și încercăm să-i aducem printre noi. Cred că la Tîrgu Mureș n-a existat sau pur și simplu a pierit acel bizar sentiment de reținere față de munca într-o școală populară de artă. Avem filiale în mai multe orașe și chiar comune — la Nadeș, de pildă, am deschis o clasă de chitară clasică, la Reghin una de canto".

Cursurile durează trei sau patru ani, în funcție de specialitate. S au admis în plus un an pregătitor și unul de specializare, pentru cei mai dotați elevi, pregătire care se face în plus față de norma profesorilor. Nimeni nu se codește însă să rezultatele nu întîrzie să se arate — 111 premii la ediția a VI-a a Festivalului național „Cîntarea României". Numele celor distinși sînt prea multe ca să le putem enumera. Bucuria este însă a tuturor, a acestor dascăli de artă care se îngrijesc de bucuria celor care-l caută, din dragoste față de frumos, din dragoste de oameni, în ultimă instanță.

TANIA RADU ■

Atelier literar

Dorin Novăceanu

Liliana Petreanu — București. Ne trimiteți zece poeme din care spicuim, aproape la întîmplare, cîteva alăturări de cuvinte — „derma pămîntului", „geometria abilă a sufletului", „flori de cîmp macerate", „apogeu de noapte", „coapsa mirîștei", etc. — care se tolerează greu în poezie și comunică puține lucruri. Vreți să vă spunem : „unde sînt, unde trebuia să rămîn, ori să ajung ?". Computerul a refuzat să răspundă, dar a transcris o frază din Kafka : „De la un anume punct nu mai există întoarcere. La acest punct se poate ajunge".

Herjeu Radu — București. Trebuia să înțelegeți exact invitația noastră de a ne trimite alte poeme : doream unele mai apropiate de adevăratul cîntec. Și acest lucru nu se întîmplă : „As vrea să stau rezemat / cu spatele / de un stejar, / să-i simt seva / urcînd prin venele mele, / să-i simt frunzele / luptîndu-se cu vîntul, / să înverzesc la începutul primăverii". **(La sfîrșitul ultimei ierni).** Încercați s-o faceți fără cuvinte — iarna seva lucrează mai lent — dar rezemați-vă de un stejar adevărat.

George Pașa — Pucheni Mari, Prahova. Încărcați cu prea multă materie (cuvinte) structuri lirice (idei) foarte fragile. Produsul finit e diform și nu are rezistență. Pe Baltasar Gracian e bine să-l citiți. În „Arta prudenței" veți descoperi sfaturi folositoare, precum acesta : „Fă lucrul ușor ca și cum ar fi greu, iar lucrul greu ca și cum ar fi ușor". Bineînțeles, Gracian se explică : „Primul, pentru ca încrederea să nu ne adoarmă ; al doilea, pentru ca neîncrederea să nu ne descurajeze".

Oancea Violeta — Roșiori de Vede. Versificați cu multă ușurință, dar temele și mijloacele de expresie nu vă duc dincolo de cronica rimată și fabulă. Cu construcții de tipul : „Am părul ca o tufă de ciulini / și buzele subțiri ca niște ațe / bag pe-ntuneric spaima în vecini / și cînd mă văd își iau copiii-n brațe", nu veți reuși să vă depășiți. Următoarele două plicuri, intrate între timp în „Atelier", nu aduc nimic nou.

Diaconeschi Florin — Suceava. Poemele trimise nu sînt la înălțimea definiției pe care o dați poetului : „A fi poet înseamnă a-ți scrie numele pe un curcubeu, iar acesta să coboare pe pămînt sub formă de versuri". Semnați-vă și așteptați. Vă așteptăm și noi.

Tănase Iulian — Bacău. Ne fortați mîna, aproape ne înmuiați, vorbindu-ne de multele merite ce vi se recunosc de prieteni în domeniul muzicii și literaturii. Sînteți textier, compozitor, interpret. Dacă textele (să ne înțelegem : sînt texte-texte și nu „simple poezii", cum subliniați „umilind poezia), deci textele pe care le prezentați în Bacău, sînt aceleași sau asemănătoare cu cele trimise nouă, înseamnă că acolo nu există Comitet județean de cultură și artă : „Să mă-njur în astă seară / și să mă lași să mă-mbăt, / ți-e sînul tare ca și vinul / nu pot mereu treaz să mă-ntrec". Rămîneți treaz măcar cînd citiți aceste rînduri : renunțați la dandanalele din mahalalele Bacăului de altădată și compuneți, dacă sînteți în stare, altele, pe măsura timpului.

DARIE NOVĂCEANU ■

Anotimp

Am să-mi cumpăr patine
să profit de gheața
privirii tale.

Și dacă va dura,
pînă să sosească primăvara,
am să-mi cumpăr
căciulă de blană

să nu mă trezesc
cu părul albit.
De ninsoare.

ELLA GRIGORESCU

Fals

Toată viața
m-am jucat
de-a ciobanul mioritic
și am murit
de fiecare dată,
invidnd pentru că
n-am înțeles
încantația fluierului.

EDWARD CRISTIAN

Între oglinzi

Mă retrag în spațiile luminii,
același copil cu genunchii la gură
de pe vremea cireșilor coapte.
Acolo cineva mă va învăța jocul
cu himerele, cu penumbrele
întotdeauna de-o vîrstă cu mine...

DALILA VERNESCU

Tu ești somnul

Tu ești somnul adînc
din care nu pot să ies.
Oh, de-aș avea puterea să inventez
în frigul lui ianuarie
o mașină de tricotat vise

să te-nvelesc în culori tipătoare !

(chiar dacă într-una din nopțile trecute
intrai și ieșeai din poemele mele
trîntind ușa enervată).

GABRIEL MUREȘAN

Vise din liceu

Mergînd pe aleea tristă,
străjuită de castani,
în fața mea s-a scuturat o frunză.
Am luat-o și am pus-o în buzunar,
gîndindu-mă că e și ea singură.

Acum, cînd anii au trecut,
deschid caseta... caut frunza.
O găsesc.
E frunza mea,
frunza singurătății mele.
E frunza de pe aleea cu castani.

CORA EVY

La Opera Română

● Pentru vineri 15 aprilie, la ora 18, a fost programată opera **Nabucco** cu : Nicolae Urdăreanu, Lucia Țibuleac, Constantin Ene, Dan Zancu, Veronica Gîrbu, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Gerda Radler. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● În perioada 16—19 aprilie **Opera Română din Cluj-Napoca** va prezenta pe scena Operei bucureștene 4 spectacole, la fiecare seară la ora 18,30, după cum urmează : **Măștile de Pietro Mascagni** (simbătă 16), **Falstaff** de Giuseppe Verdi (duminică 17), din nou **Măștile** (luni 18) și **Ciuleandra** de Carmen Petra — Basacopol (marți 19).

● Matineul pentru elevi **(Micul cezar** de Britten) de duminică 17 aprilie (ora 11) are în distribuție, alături de copilul Laurențiu Moise, debutantul rolului titular, pe Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlad, Ștefan Teodorescu. Cu participarea corului „Voces primavera". Dirijează : Claudiu Negulescu.

Cornelia Angelescu

● Din repertoriul mozartian, miercuri 20 aprilie (ora 18), **Hamlet**, de Pascal Bentoiu. În rolurile principale : Florin Diaconescu (Hamlet) și Silvia Voinea (Ofelia). Conducerea muzicală, Cornel Trăilescu.

● **Carmen** de Bizet, spectacolul din 21 prilie (ora 18), o are distribuită în rolul titular pe mezzosoprana Mihaela Agachi, pe Eugenia Moldoveanu în Michaela, Anatol Covali în Don José și Dan Zancu în Escamillo. Dirijează : Cornel Trăilescu.

Bucuria jocului

(Urmare din pag. 9)

ficient ca să-și motiveze devotamentul față de teatru încă zeci de ani de acum înainte, — această mină îmbolșugată de oameni, această inimă sufletistă de actori amatori suplinește în timp și în valoare absența unui teatru profesionist cu stagiune și repertoriu instituționalizat și se silește să facă lucrul acesta cît mai bine cu putință.

În altă ordine de idei, fiind vorba de un autor util de jucat și stors de universalitatea nuanțelor ca Molière, e foarte greu să mai fie împrospătat chiar de jocul profesioniștilor. Cu toate acestea am avut tot timpul senzația că actorii Teatrului popular din Tîrgu Jiu au realizat un Molière firesc sporindu-l, paradoxal, tocmai prin amatorismul lor. Am întîlnit astfel în locul unor încercări ostentative de actualizare și încărcare retorică de sensuri subtile, adiacente, un spectacol discret în intenții, montat în cea mai sănătoasă tradiție a teatrului popular de bună calitate renascentistă, cu un joc natural alimentat continuu de prospețimea și bunul simț netrucat al actorilor. Lipsit de orice urmă de vulgaritate (ceea ce nu e puțin lucru la un spectacol de amatori), comicul s-a închegat din sinceritatea frustă și totala naturalețe a jocului astfel încît pînă și unele stîngăcii explicabile au putut fi acceptate ca trucuri postmoderniste în vederea sporirii efectului general de autenticitate.

După ce ultimele acorduri ale muzicii lui Nicu Alifantis s-au topit în aplauze, după ce buchețele de flori, rechemările la rampă și felicitările au început să treacă în amintire și ultimii spectatori părăseau sala Magheru cu o rezervă de suflet în plus, în spatele cortinei Sganarelle a redevenit Titu Eugeniu, tehnician la Centrul de calcul din Rovinari, Geronte a revenit la funcția de director de școală pe care o are Antonie Dijmărescu, interpretul lui, Martine și-a amintit că e instructoarea culturală Adriana Văduva, doica Jacqueline că e încă alevă la liceu, după ce Lucinde, Valère, Lucas, Robert, Leandre, Thibaut și Perrin au revenit la costumația cotidiană purtată de Doina Sîrbu, Dodo Ilena, Bebe Ceteun, Luminița Șorop, Sorin Scarlat, Vali Dumitru, Adi Dumitrache, Dumitru Calotă și și-au amintit că au venit de la Tîrgu Jiu la București într-o furgonetă amestecați cu decorurile lui Mihai Topescu și se vor întoarce, probabil, în același mod la locurile lor de muncă, pe scena Teatrului Nottara a început spectacolul fără spectatori al bucuriei profund umane că toți laolaltă au reușit prin puterea curată a pasiunii lor o performanță demnă de prestigiul firmei sub auspiciile căreia au jucat fie și o singură seară din viața lor. Această seară, însă, le va da puterea să creadă în destinul viitor al Teatrului popular din Tîrgu Jiu mult timp de acum înainte.

O astfel de încredere l-a însuflețit de-a lungul anilor și pe Marian Negrescu, autorul succesului bucureștean al Teatrului popular din Tîrgu Jiu. După ce a actuat el însuși ani de zile ca amator la Tîrgu Jiu, se întoarce acum, ca student la IATC, să-și plătească datoria de conștiință față de locurile care i-au întreținut vie speranța în propria vocație. Dacă nu peste mult timp Marian Negrescu va deveni un cunoscut actor sau regizor al nostru, valoarea vocației și realizărilor sale vor pune într-o lumină nouă cei 150 de ani de tradiție teatrală la Tîrgu Jiu. Pentru că în orașul acesta, alături de celebra Coloană a lui Brâncuși se înalță nevăzută o altă coloană, mai modestă poate, dar la fel de statornică în timp, supraviețuind cu același eroism și devotament față de valoare : dragostea tuturor generațiilor, de 150 de ani încoace, care au ținut treaz prin respirația vie a pasiunii lor vatra luminoasă a unei scene active la umbra cărbunelui românesc.

Constelația lirei

Florentin Palaghia

Triumful din muguri

Mă arde cernoziomul bazelor,
un cîntec suav, desfășurat din grăuntele
adîncului,
eliberat de structura cărnii, a oaselor,
cu o rană devotată, într-o numărătoare
inversă
a înmuguririi dovezilor noastre de dragoste.

Mă strigă mugurul descătușat,
culoarea plîngînd de fericire, desfacerea
frunzei,
floarea mirată de aer și luminată
de carnea fructului.
Miracolul tău din privirea încărcată de iarbă
îmi spune să vin pretutindeni.

Mă iubește rîul, mă tulbură
primăvara zîmbetul tău desprins din săgeata
atîtor amorțite luni de prigoană.
Iată cuvîntul țîșnind din triumful
acestui joc de viață și iubire !

Portret

Pe argumentul inimii
trupul tău a căzut ca o cometă
într-un destin implacabil.
Acest ideal de structură
este realitatea pură
a restului de ură și dragoste
în clipa despărțirii
de propria incertitudine.

Prin acest spațiu
rănit de infinit
există conglomerat de rouă.
Astfel te simt orbitoare lumină
născătoare de gînd
și al luptei cu sine.

Definiție simplă

Sînt răni albastre trupurile noastre,
sînt mici uncite, ape de lumină,
sînt iarbă, stele, sclipiri de astre,
sînt nemuriri de-a pururi pe retină.

Sînt rouă, păsări, stele luminoase,
sînt luminate umbre în beție,
sînt rod, copii, sînt rădăcini de oase,
sînt dragoste, fior și bucurie.

Sînt ropot, aer, ceață-nfiorare,
tot ce se află a fi mereu să fie
aceste demne trupuri de hotare
din iarbă, ape, cer și veșnicie.

Cîntec

Da iubito te aștept și-mi frig
ca statui cuvintele pe buze
dintr-un vers încerc ca să te strig
spînzurat de gîtul unei muze

Îmi e greu mă ustură acid
nopții-mi răscolesc adînc țesutul
cred că tot decorul e arid
după apă strigă-n ceruri lutul

Aș pleca vreau să despic un nor
soi de-al tău pe-o geană distilată
într-un riu să mă prefac ușor
să te scalzi în apa mea curată

Da iubito știu că-ți este greu
fiindcă grea e clipa numărată
voi veni să-ți dăruiesc doar eu
aripă de plumb eliberată

Îmi e dor știind că mă dorești
ca pe-un cîntec rătăcit în rouă
din amurgul rănilor domnești
să te vindec cînd afară plouă

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ **Direcția județeană Maramureș pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**, referindu-se la sesizarea Eleonorei Bucur din comuna Rozavlea nr. 1 047, Maramureș, prin care solicită sprijin pentru transferarea ajutorului de mamă cu mulți copii la Consiliul popular Rozavlea din comuna Recea, județul Brașov, unde a avut domiciliul, ne comunică : „S-a aprobat transferul, astfel încît, veți primi suma ce vi se cuvine în luna aprilie pentru perioada 1.01.1987 — martie 1988, iar apoi, lunar, cîte 400 lei".

■ „Pînă în anul 1986 în Sacoșu Mare circulau două autobuze spre Lugoj. Unul cu plecare la 5 dimineața, iar celălalt la ora 7,20. Cu cel din urmă, mergeau și fiii noștri la școală". Semnatarii acestei scrisori sînt părinții copiilor din Sacoșu Mare. De cînd s-a suspendat cursa de 7,20, li s-a spulberat orice bucurie, la gîndul, că nu de puține ori se întîmplă să o piardă și să nu ajungă la timp la școală. Tristețea n-ar fi așa de mare dacă, cel puțin, la întoarcere ar exista o cursă mai potrivită. Singura alternativă rămîne autobuzul de șase seara. În acest răstimp copiii așteaptă prin oraș. Din scrisoare înțelegem că o posibilitate de întoarcere ar fi cu autobuzul ce pleacă din Lugoj la orele 14,30. Acesta circulă însă, numai pînă în centrul comunei, fără a-și mai continua traseul, cu încă opt km, pînă la Sacoșu Mare. Prin intervenția organelor județene de transport, problema era ca și rezolvată. Dar minunea a durat trei-patru zile, în decembrie anul trecut, ca apoi, să se renunțe definitiv la această frumoasă inițiativă. „Oare cei de la autobaza I.T.A. Lugoj au uitat că pe harta județului mai este și satul nostru. Cum se face că pînă în centrul comunei circulă șapte autobuze și la noi doar unul singur ?". Întrebări la care I.T.A. Timiș este respectuos rugată să răspundă.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dîmbovița** : „Cererea de instalare cu prioritate din 25.02.1982, pe numele Iordache, a fost aprobată odată cu racordarea blocului C 2 la rețeaua telefonică. Sînteți titularul telefonului 6 12 85 instalat cu tarif de 800 lei. Vă rugăm să cunoașteți că rezolvarea instalațiilor anterioare s-a făcut prin respectarea vechimii cererilor și a existenței posibilităților tehnice.

■ Un răspuns favorabil pentru Liliana Robu din Galați, micro 39 C, bloc C13, ap. 44, primit din partea **Consiliului popular al municipiului Galați** : „Pentru soluționarea cererii dumneavoastră, prin care solicitați sprijin pentru încadrarea în muncă, vă facem cunoscut că s-a luat legătura cu conducerea U.E.I.P.I. Galați, unde veți fi încadrat în calitate de vopsitor industrial".

■ Locatarii blocului 28 B, din Bd. Republicii, Ploiești, ce numără nici mai mult nici mai puțin de nouă etaje, cred că ar avea mai mulți sorți de izbîndă în cucerirea „Cupei Ascensorul", decît să se facă auziți de întreprinderea sus-numită. După aproape doi ani de demersuri pentru instalarea liftului, au ajuns la convingerea că vor fi „imbatabili la orice categorie de virstă și indiferent de condiții : cu sau fără copii mici în brațe, cu sau fără sacoșe, cu sau fără boli de inimă etc".

■ **Direcția agricolă a județului Bacău** : „Petentul, Enache Constantin, membru cooperator din comuna Sascut, arată că, în mod nejustificat, conducerea Asociației economice intercooperatiste de îngrășare a tineretului taurin Sascut i-a diminuat din retribuția cuvenită pe lunile decembrie 1987 și ianuarie 1988. Verificîndu-se, la fața locului, actele din evidența contabilității s-a constatat că pentru decembrie 1987 plata s-a făcut legal iar cel în cauză a fost plătit pentru munca efectiv lucrată. Pentru luna ianuarie 1988, din greșeala economistului de fermă, petiționarul nu a fost trecut în pontaj, deși acesta lucrase. Pe loc s-a întocmit statul de plată suplimentar și a primit suma de 520 lei, la cît avea dreptul. Economistul de fermă care nu a întocmit la timp actele de plată a fost chemat în fața conducerii unității și atenționat că la prima greșeală va fi sancționat. Celelalte aspecte din scrisoare nu s-au confirmat".

■ **Consiliul popular al municipiului Satu Mare — Comitetul executiv** : „Urmare scrisorii dumneavoastră nr. 40/1988 adresată redacției, vă facem cunoscut că, prin decizia nr. 543 1987, s-a aprobat înstrăinarea apartamentului proprietate personală, urmînd ca magazine. R. B. este sfătuită să se adreseze direct la UCECOM — Cooperativa meșteșugărească de electrobobinaj cu sediul în str. Ghiocei nr. 20, sector 2, București. Deși expediază trei depeșe, în răstimp de trei luni, petenta au primește nici un răspuns. Bai mai mult, la una din ele, anexează și certificatul de garanție, completat de cei de la atelier. „Cred că dacă-l mai țin mult la dinși, trece anul, iar eu nu-mi mai pot repara mașina. Să înțeleg că degeaba mi l-au dat ?

■ **Consiliul județean al sindicatelor Mehedinți** : „Din verificările efectuate la Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin a rezultat că cele relatate în scrisoare sînt reale. Începînd cu luna februarie 1988, Consiliul oamenilor muncii de la unitatea unde-și desfășoară activitatea petenta a stabilit să lucreze program numai de zi, fără ture și evitarea eforturilor fizice mari". (Răspuns adresat **Elenei Șerban din Drobeta-Turnu Severin, Bd. Mihai Viteazu nr. 32, bloc B 2, ap. 3**).

■ Ori de cîte ori reușim să ne îndeplinim o dorință, ne încearcă un sentiment de bucurie. Așa s-a întîmplat și cu **Valentin Dinu** din Slobozia, bloc U 1, ap. 11, cînd și-a cumpărat la magazinul Auto-motovelo o motoretă Mobra-Hoinar. Au urmat formalitățile de luare în evidență pentru garanție, în cel mult 30 de zile și fără a parcurge mai mult de o sută de km. Documentîndu-se, conform cărții tehnice, V. D. află că numai „Autoservice"-ul de pe Șoș. București — Constanța este în măsură să-i rezolve problema. Numai că, unitatea nu mai efectuează operații de garanție de vreo trei ani de zile. Îndrumat să meargă la A.C.R. Slobozia, primește același răspuns. Purtat pe drumuri, de la o unitate la alta, nu reușește să găsească adresa cea bună. Nedumerit, petentul se întreabă dacă e posibil să se mai execute lucrări de reparații și întreținere în garanție și postgaranție la motoretele în municipiul Slobozia ?

■ **Consiliul popular județean Olt — Comitetul executiv** : „Petiționarul, Dumitru Obloja din Slatina, Str. Dorobanți, bl. 12, ap. 14, a solicitat restituirea fondului social la cooperativa de credit Drăgășani, cu cererea înregistrată la nr. 10 din 11 ianuarie 1988. Aceasta, potrivit prevederilor statutului cooperativelor de credit, art. 15, alineat „a", a fost aprobată de adunarea generală ce a avut loc în data de 5 februarie 1988, în baza propunerii făcute de Biroul executiv al Coop, de credit. Astfel, petentului i s-a restituit suma de 1 800 lei, ce reprezintă fondul social depus".

■ **Consiliul popular al sectorului 4 — Comitetul executiv** dă un răspuns favorabil lui Grigore Dumitrescu din București, strada Huedin nr. 14, bl. A-13, ap. 17 : „Analizîndu-se motivele invocate de dumneavoastră în contestația cu privire la cuantumul contribuției bănești și a volumului de muncă stabilit, s-a constatat că este întemeiată. Avînd în vedere această situație, în baza dispozițiilor art. 32, art. 37 și art. 38 din Legea nr. 1/1985, s-a stabilit o contribuție bănească de 125 lei și scutirea de prestare a zilelor de muncă".

■ Răspunsul primit de **Ștefan Pană** din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, Str. Cauciucului nr. 16/1, din partea Întreprinderii „23 August" — Satu Mare, nu-l edifică pe deplin. Petentul solicita capace decupate pentru aragaz. Dar produsul nu se fabrică și nici piese de schimb pentru acesta nu mai sînt. Informația i-ar fi fost de folos dacă se specifica și unde le-ar putea găsi.

■ **Întreprinderea canal apă București** răspunde Asociației de locatari din șoseaua Alexandriei nr. 7 A, bl. 12 : „În urma măsurilor luate, blocul este alimentat cu apă rece în condiții normale la toate etajele. Pentru reglementarea alimentării cu apă caldă este necesar să vă adresați la G.I.G.C., Str. Cavafii Vechi nr. 15".

■ Vijoian Cristian din Dej ne sesizează starea necorespunzătoare în care se află parcul orașului. Consiliul popular municipal Dej recunoaște că parcul nu se prezintă în cele mai bune condiții, mai ales acum, primăvara. Pentru îngrijirea lui s-a apelat la colectivele a două unități economice, care vor curăța copacii de crengi uscate, vor mătura aleile și vor recondiționa jocurile pentru copii. Totodată se face încă un apel către cetățenii municipiului ca printr-o comportare civilizată să contribuie la menținerea parcului în limitele urbanismului.

Pagină realizată de
MARIA BOGDAN RADU ■

Scrisoare comentată

Pentru o speranță

„Subsemnata **ANA LUPU din Cugir — Vinerea nr. 389, județul Alba**, femeie de serviciu la grădinița de copii Vinerea, mamă a 5 copii, cu respect vă aduc la cunoștință următoarele (vă rog să remarcați ortografia impecabilă a acestei femei — spre deosebire de zeci de scrisori pe care le primim la redacție, provenite de la absolvenți ai unor licee, și care ni se adresează cu „v-á rog, sau luați-i-mi în considerare aceste rinduri etc... !" — N.A.) : Fiul meu Lupu Gheorghe, în virstă de 18 ani, lucrînd ca muncitor al Cooperativei „Surlană" în Uzina Mecanică Cugir, în noaptea de 11-12 decembrie 1987, orele 0,3, a fost accidentat grav tăindu-i-se, la ghilotină, 4 degete de la mîna stîngă. Dus la Spitalul din Cugir, după ce i s-a acordat primul ajutor de către medicul de gardă, a fost anunțat medicul chirurg D., care a refuzat să se prezinte la spital"...

Astfel începe scrisoarea — o scrisoare întîrziată, firește !, ce se mai poate face acum ?! — dar conținutul ei amar, tragic, ne pune pe gînduri ; pentru că iată ce a urmat (și rezumăm, din acest moment) :

„În dimineața zilei de 12 dec., observînd că nu-mi vine copilul din schimb, m-am dus la Cugir, unde am aflat nenorocirea, adică băiatul în spital în chinuri iar degetele rămase în uzină pe ghilotină. Deși i-am adus din uzină imediat degetele, „puse de mine în zăpadă să se mențină, și i-am rugat pe medicii D. și D. să mi-l trimită la Clinica din Cluj-Napoca, aceștia au rămas nepăsători, iar dr. D. a zbierat la mine să ies din spital... După cîteva ore de insistență, în jurul orei 12, directorul D. mi-a aprobat să-l duc **pe cont propriu (a.n. — N.A.)** la spitalul din Deva, cu o **mașină particulară**. Informîndu-mă că la Deva nu au posibilități de reimplantarea degetelor, l-am dus la Clinica din Cluj-Napoca, unde am ajuns în jurul orei 15. Cîtă omenie, aici, la acești medici : imediat l-au vizitat clinic și nu au spus că medicii din Cugir trebuiau să-l trimită în timp de 6 ore de la producerea accidentului — și nu după 12 ore ; în timp de 6 ore, operația ar fi putut fi reușită 100 %, dar așa... Totuși, imediat, l-au băgat pe fiul meu în operație, sub microscop. Operația a durat 15 ore. A fost însă prea tîrziu, celulele muriseră, degetele reimplantate nu s-au mai prins. Fată de cele relatate, vă rog, tovarășe redactor, să binevoiți a.... etc."

Există, în acest caz, trei aspecte ce ne dau de gîndit ; și nu neapărat în folosul autoarei scrisorii (care, oricum, nu mai poate face nimic pentru fiul său !) :

1.) — Un tînăr de 18 ani își pierde 4 degete într-un accident de muncă ; mama sa îi adună degetele, spre a-i mai da o șansă (informațiile mass-media o invață, pînă una-alta, să le bage în zăpadă, spre a le păstra vii" — **dar cită mass-media poate înțelege ce înseamnă pentru o mamă, să ridice patru degete sîngerinde ale fiului său ?! — N.A.**), apelează, disperată, la sprijinul organelor sanitare locale. Acestea nu i-l dau (sau, cel puțin, așa e părerea dinsei — veți vedea însă punctul 3 — din nou, **N.A.**)

2.) — **Drumul pînă la Cluj-Napoca este făcut cu o mașină particulară** (întrebăm : în ce fel de cazuri mașina salvării unui spital precum cel din zona în care s-a produs accidentul este — sau nu ? ! — obligată să transporte un suferind, în situația în care evitarea unei traume pe viață este în funcție nu de ore, ci minute pînă a fi depus pe o capabilă masă de operație ?!).

3.) — **Pentru ce medicii din Cluj-Napoca** au acuzat întîrzierea sosirii pacientului la ei ?! Iar dacă și-au dat seama, acești oameni, că totul este inutil — de ce au mai intrat în sala de operație ? Nu cumva pentru faptul că ei încă... **mai speran**, chiar și într-o minune ?!.

Între indiferență, indolență (cum să-i mai spunem altfel ?!) a unor oameni în halate albe — și încercarea disperată a unor oameni tot în halate albe de a salva **cumpărita traumă** a unui tînăr, se ivește, iată, un gol la fel de cumplit : și nu ne referim acum, neapărat, la necazul unui elev aflat în clasa XI-a la Liceul seral din Cugir, probabil că tineretea lui îl va ajuta să depășească acest obstacol. Ne referim la cu totul altceva, și anume : în fața unei mame care poartă între degete, alte patru degete — potrivite în zăpadă — și astea fiind ale fiului ei : **ce-i oferi ?!**

Adică, omenește, ce-i oferi : să o dai afară din spital — sau să-l urci fiul pe masa de operație, chiar dacă nu mai există nici o cît de mică, o cît de afurisită speranță ?!

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Pîrlog C. Vasile — Ploiești : Dacă au trecut doi ani de la ridicarea protezei, puteți solicita Oficiului de asistență socială al județului, str. Engels nr. 1, o nouă aprobare. Cărucioruș poate fi reparat gratuit în termen de un an de la expediere. ● **Parashiv Constantin — București** : Dosarele 879 și 3857/1987 se află în arhiva Judecătoriei sectorului 3. ● **Iftime Safta — Tîrgu Mureș** : Conform art. 22 din Regulamentul actelor de studii, nu se pot elibera alte acte de studii cu nume și prenume schimbate. Dovediți concordanța cu sentința de rectificare. ● **Tănăsescu Cristina — Cîmpulung (Argeș)** : Trimiteți pe adresa Ministerului Sănătății, București 70052, str. Ilfov nr. 6, recomandarea medicului oftalmolog, cu referire la nr. VI-C-182/1988. ● **Dragomir Ion — Rm. Vîlcea** : Dosarul dv. a fost verificat în mai multe rînduri, inclusiv de Comisia Centrală de pensii din Ministerul Muncii, constatîndu-se că pensia este corect calculată. ● **Ciocoiu Mihai — Buhuși** : Aveți asupra casei respective toate prerogativele ce decurg din calitatea de proprietar. ● **Sabău Rozalia — satul Orbău, com. Cehal (Satu Mare)** : Ca mamă cu mai mulți copii ați beneficiat de 200 lei lunar de la 1.XI.1972 (Decret 411/1972), de 350 lei de la 1.VIII.1977 (Decret 197/1977) și de 500 lei de la 1.I.1986 (Decret 410/1985). ● **Bucă T. Ilie — București** : Pentru stabilirea condițiilor necesare pensionării cu reducerea vîrstei prevăzute de art. 8 și 14 al. 1—4 din Legea 3/1977, prezentați-vă la oficiul de pensii cu actele doveditoare. ● **Scripcă Mihai — com. Frumosu (Suceava)** : Vi s-au repartizat medicamentele la farmacia nr. 10 din localitatea Vama. ● **Simpalean Iosif — com. Iernut (Mureș)** : În urma verificărilor, s-a dispus efectuarea de cercetări de către Procuratura locală Tg. Mureș. ● **Sidoriuc Dora — Suceava** : Regulamentul privind regimul actelor de studii prevede că „duplicatul se eliberează o singură dată, fapt care se aduce la cunoștința titularilor" (art. 61, paragraf 2). „Dacă duplicatul actului de studii a fost pierdut sau distrus, ca urmare a unor situații deosebite (calamități naturale etc.), titularul i se poate elibera o adeverință privind studiile efectuate (pe baza cererii, aprobată de organul de conducere colectivă a instituției de învățămînt respective) în care vor fi menționate împrejurările pierderii sau distrugerii duplicatului" (art. 62). ● **Zaharia Dumitru — Tg. Ocna** : În baza prevederilor art 6 din Decretul 46/1982, orice drepturi și obligații care se determină, potrivit legii, în funcție de nivelul retribuției se stabilesc fără a se lua în considerare majorările de retribuție prevăzute la art. 1 din decretul menționat. În consecință, venitul mediu luat în calcul la stabilirea chiriei se determină fără a se lua în considerare majorarea conform Decretului 46/1982. ● **Chitilică C. Dumitru — Curtea de Argeș** : Urmașii cu drept de pensie sînt copiii și soția (Legea 3/1977, art. 39). Pentru internarea într-o unitate de ocrotire socială, adresați-vă consiliului popular. ● **Bratu Mircea — Odobești** : Situația dv. locativă se va rezolva odată cu darea în folosință a primelor blocuri în acest an.

REGHINA VARVICI ■

■ Rădulescu Vlad cu domiciliul în București, Bd. Gheorghe Duca nr. 17, ne sesiza că la ieșirea din stația de metrou Gara de Nord nu este trecută corect denumirea Bd. I. Gh. Duca. Și iată, în acest sens, răspunsul sosit din partea **Consiliului popular al sectorului 1** : „Cele sesizate sînt reale. S-au luat măsuri pentru scrierea corectă pe plăcuța din stația care indică ieșirea către Bd. I. Gh. Duca".

în semestrul I, 1988, cererea petentei, Mioara Antici din Satu Mare, să fie soluționată favorabil, prin atribuirea unui apartament din fondul locativ de stat".

■ După multe căutări, **Ramona Bucevschi** din orașul Gh. Gheorghiu-Dej, strada Belvedere nr. 1, ap. 93, a reușit să-și cumpere o minimașină de spălat. Tocmai de la Moinești. Fiind mai mult plecată în delegație, nu a avut răgazul să o folosească. Așa că, nu mică i-a fost surpriza, cînd și-a dat seama că are o defecțiune vizibilă, la umplerea cu apă a bazinului. Prezentîndu-se la atelierul de reparații i se confirmă că lagărul spălător este piesa cu pricina. Deoarece nu este de găsit nici în atelier și nici în

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

A nu gîndi „prin delegație"

Istoria neuroendocrinologiei moderne în care cîțiva români au pus pietre de temelie este o expresie a luptei gîndirii științifice cu așa-zisele adevăruri acceptate prin consens. La un moment dat, ca în povestea lui Andersen despre haina împăratului, o minte deschisă are curajul recunoașterii și interpretării unor fapte. Astfel s-a observat că creierul este un organ endocrin, că prin neurohormonii săi controlează atît glandele endocrine cît și propria sa funcționare, că aceste secreții cerebrale pot fi izolate, sintetizate, folosite ca medicamente. Există o endocrinologie a neuronului și a celulelor înrudite cu el. Metodele obiective, biochimice și radioimunologice ale endocrinologiei au putut fi aplicate pentru a descifra o parte dintre enigmele creierului. Acum aceste lucruri sînt învățate pe băncile școlii. În momentul afirmării lor, aceste idei s-au lovit însă de neîncrederea și opoziția prejudecăților tradiționale. Cum poate un organ atît de „nobil" cum este creierul să funcționeze cu ajutorul unor „secreții". Chiar autorități în endocrinologie și neurochirurgie, cum a fost Harvey Cushing, s-au opus la început publicării în revistele științifice a faptelor și interpretărilor care mutau controlul endocrin de la nivelul glandei hipofize la nivelul cerebral al hipotalamusului. Puterea gîndirii libere bazate pe fapte s-a impus pînă la urmă. Parafrazînd un filozof român, s-a dovedit încă o dată că în știință nu este bine să gîndești „prin delegație". Chiar dacă ai putea delega o autoritate tradițională.

În plus progresele cele mai importante din neuroendocrinologie nu s-au datorat utilizării unor tehnologii foarte avansate. Microscopul optic a dus la descoperirea sistemului port hipotalamohipofizar, nu microcinematografia intravasculară și tot microscopul optic a dus la descoperirea neurosecreției hipotalamice, deși ea a fost ulterior confirmată cu tehnicile ingineriei genetice a DNA recombinant. De regulă barajul conceptual l-a spart un cercetător ingenios folosind o gîndire îndrăzneață și o tehnologie simplă, ca ou lui Columb și cuiul lui Arghezi. Certitudinea o adus-o însă utilizarea unei metodologii foarte fine și sofisticate. Descoperitorul a trebuit să cedeze uneori laurii acelula care a făcut demonstrația finală. Uneori, ca în povestirile lui Hemingway, cîștigătorul nu a luat nimica. Spre exemplu, profesorul ceh Vladimir Schreiber, care a descoperit neurohormonul TRH, pentru a cărui izolare ulterioară s-a decernat (altui cercetător) premiul Nobel, și-a intitulat capitolul din volumul internațional „Pioneers in Neuroendocrinology" : „A fi cel care pierde" („To be a looser"). Istoria descoperirii insulinei de către Nicolae Paulescu nu diferă prea mult de aceasta.

Cînd ai norocul să trăiești lîngă un maestru și să asiști la momentul în care dă o nouă și ingenioasă semnificație faptelor obținute și cunoscute de toată echipa, ai norocul să înveți ce înseamnă puterea gîndirii libere bazate pe fapte. Or, în domeniul neuroendocrinologiei, țara noastră a contribuit prin forța și curajul gîndirii marilor noștri profesori.

Dr. MIHAIL GR. COCULESCU ■

Din nou despre „COMPLEXUL VICIOS" (II)

Ideea de bază a ipostazei inginerului Postelnicu o formează conceptul de cerc vicios, denumit în lucrare „ciclu vicios" și prin care autorul a dorit să denumească, în esență, un lanț cauzal închis, format din mai multe fenomene ce se influențează. Orice sistem care cuprinde un ciclu vicios este denumit de autor **complex vicios**. Proprietățile acestuia au fost stabilite de tînărul savant pe modele amplificatoare (cadripoli) cu tuburi electronice. Astfel, el ajunge la concluzia că orice ciclu vicios are un început și un sfîrșit ; ciclurile vicioase progresive nu pot crește practic la infinit, orice ciclu vicios progresiv conține condiția de rezonanță ; fenomenele care compun un ciclu vicios pot fi ele însele cicluri vicioase. Proprietatea de „viciozitate", pe care a analizat-o la triodă, caracterizează și fenomenele biologice. Pe baza uneia din aceste proprietăți, autorul afirmă că hazardul a făcut ca o parte din materia inertă. Datorită condiției de rezonanță, ciclul vicios a devenit progresiv și a evoluat prin impulsuri provenite de la hazard cît și de la mediu. Astfel, susține autorul, putem admite că a apărut molecula specială cu proprietăți de ciclu vicios. Utilizînd ipoteza complexului vicios în analogie cu cele observate la sistemele oscilante, autorul abordează și problema creșterii organismului. În acest fel, ciclul vicios este extrapolat la întreaga organizare biologică și chiar la univers.

Patru ani după destinul dramatic al celor două articole, apare, cum aminteam, cartea lui Norbert Wiener, unde, oficial, sînt elaborate pentru întîia oară conceptele de **informație și feed-back**. Dar despre feed-back a vorbit și românul Postelnicu, denumindu-l însă „ciclu vicios"! Un exeget al operei profesorului Postelnicu, este vorba de inginerul Mircea Duzineanu, ține apoi să ne atragă atenția că, în timp ce cibernetica wieneriană propune o singură lege, teoria compatriotului nostru se sprijină pe patru legi. Colaboratorul nostru mai subliniază apoi faptul că, în teoria savantului american, autoreglarea adaptivă urmărește stabilitatea și folosește cu precădere feed-back-ul negativ, în ipoteza complexului vicios postelnician, accentul cade deopotrivă pe feed-back-ul pozitiv și pe cel negativ. Problemele organismului viu în care glandele endocrine joacă rolul de regulator, precum și problemele vieții sociale și economice sînt tratate cu ajutorul ciclului vicios regresiv în timp ce problemele de geneză și de evoluție pînă la maturitate sînt abordate cu conceptul de ciclu vicios progresiv. Apare, astfel, cu evidență nota de originalitate a autorului român.

Articolul profesorului Paul Postelnicu vede lumina tiparului abia în 1968 prin grija revistei „Telecomunicații", redacția anunțîndu-și cititorii, în cadrul unui preambul, că și-a permis să inlocuiască din articol expresia de „ciclu vicios" prin cea de „conexiune inversă" prin care sînt desemnați în mod obișnuit în limba română termenul englez de „feed-back" și cel german de „Rückkopplung". Tîrziu, gestul este lăudabil, dar din păcate cu slabe ecouri în lumea științifică mondială și chiar națională. Profesorul continuă să lucreze continuînd să-și dezvolte conceptele sale în domeniul cibernetici, chiar dacă nici un contemporan nu se grăbește să-i recunoască paternitatea acestei științe. În 1981 apare cartea „Cibernetica și conexiunea inversă", în care este sintetizată munca de zeci de ani, autorul oferind o analiză fenomenologică, iar asupra conexiunii inverse, o matematizare academică. Trei ani mai tîrziu apare lucrarea „Linii și sisteme telefonice", în fapt un concept cibernetic asupra transmisiilor telefonice. Plănuiește de asemenea să încredințeze tiparului un tratat de fizică modernă cu interpretări în manieră cibernetică. Strînge și organizează un imens material în această privință, dar la 12 noiembrie 1985, în plin avînt creator, încetează din viață în urma unui accident de electrocutare.

Profesorul lucrează cu osîrdie și pasiune pînă în clipa morții sale, fără să schițeze un gest ferm în scopul revendicării priorității pe care o deține în domeniul cibernetică, chiar dacă în unele memorii și însemnări de sertar (pe care am avut ocazia să le cercetăm și noi cu ocazia redactării prezentului articol) își mărturisește amărăciunea pentru ingratitudinile destinului. — În schimb, de îndată ce ajunge să cunoască opera lui Ștefan Odobleja, își declară public entuziasmul și interesul pentru monumentala lucrare a savantului mehedințean. Redescoperirea lui Ștefan Odobleja, iar după moartea acestuia acțiunea de cercetare și valorificare a miilor de pagini rămase în manuscris, găsesc în Paul Postelnicu pe cel mai autorizat, mai activ și conseevent susținător.

Acestea sînt faptele și ele dovedesc din nou că modestia este ca umbra în tablouri, ea conferă contur și adîncime chipului omenesc, dar cînd e prea multă, aruncă un val de întuneric pe care nu-l destramă decît redescoperirile posterității. Este ceea ce mai multe persoane apropiate savantului și-au propus ca obiectiv pentru viitorii ani. Între acestea, prof. dr. Cesar Buda de la Institutul Politehnic din Iași, inginerul Stelian Bajureanu de la Institutul de reactori nucleari Pitești, fratele savantului, juristul Titu Postelnicu, inginerul Mircea Duzineanu (cel care a contribuit în principal la redactarea prezentului articol) și muzeografa ing. Eugenia Ursescu. Prin diligențele acesteia din urmă, la Muzeul de istorie a Moldovei din Iași a fost amenajată, în cadrul subsecției de telecomunicații, o cameră Paul Postelnicu. Aici sînt găzduite o parte din lucrările și manuscrisele încredințate posterității. Restul moștenirii, științifice, conform dispozițiilor testamentare, a fost donat Institutului Politehnic din București, Liceului din Rîmnicu Vîlcea (evident, celui legat de amintirile și adolescența savantului), și Muzeului „Dimitrie Leonida". Se preconizează de asemenea înființarea unei expoziții permanente în cadrul Academiei Internaționale „Ștefan Odobleja" și editarea unei monografii dedicate celui care a fost omul, profesorul, savantul și cibernetician Paul Postelnicu.

Care poate fi semnificația acestor gesturi de pioasă admirație și recunoștință ? Răspunsul ni-l oferă cartea deschisă a istoriei naționale la care revenim mereu pentru a ne reînnoi forțele și a ne spori încrederea în noi înșine. Este bine, este necesar ca noi românii și ca întreaga omenire să aibă măsura exactă a potențialului creator, a contribuției noastre la tezaurul mondial de valori.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Trei ani dintr-o glorioasă epopee a aviației (I)

Cît de mult spune comentarea unei simple cronologii ! Iată, am ales anii **1908, 1909 și 1910** din glorioasa epopee a afirmării aripilor românești : simple proiecte, dar cît de ingenioase ! Unele nerealizate din lipsă de fonduri, alături de realizări duse pînă la capăt, constituind momente de vîrf ale istoriei tehnicii mondiale. Am în față cîteva cărți din care am extras episoadele ce urmează : „Aripi românești" (Ion Gudju și colectiv), „Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice" (Ștefan Bălan, N. Șt. Mihăilescu), tratatul „Istoria aviației române" (Colectiv), „Aviația" (Const. C. Gheorghiu, Florin Zăgănescu), ca și două cărți ale subsemnatului, scrise împreună cu regretatul profesor Dinu Moroianu — „Focul viu" și „Maeștrii ingeniozității românești" —, în care capitole speciale sînt consacrate tehnicii zborului. Pe lîngă ele, o puzderie de reviste, mai vechi și mai noi. Mărturisesc că materialul e atît de bogat, înfăptuirile românești atît de numeroase, încît îmi vine greu să aleg și nu o voi putea face decît cu omisiuni.

Sîntem deci în **1908**, an în care știința și tehnica noastră are de consemnat contribuții însemnate și în alte domenii ale științei și tehnicii, spre pildă inventarea de către Lazăr Edeleanu a epocalului său procedeu de rafinare a țițeiului cu bioxid de sulf lichid, teza de doctorat a lui Traian Lalescu, constituind primul aport românesc important în domeniul ecuațiilor integrale (tot el va scrie prima monografie asupra acestor ecuații din lume) ; în același an, biologul C.N. Ionescu descoperă, în cadrul tezei sale de doctorat, elemente de bază ale structurii creierului albinelor (chiasma internă etc.) și la București este înființat Observatorul astronomic cîștigat de N. Coculescu.

Să ne oprim acum asupra tehnicii aviatorului românului autodidact de o intensă cultură, Ion Stroescu, pionier al aerodinamicii românești și inventator de seamă, construiește și experimentează cu succes, în 1908, aeromodele propulsate de două rachete montate sub fuselaj care ating viteze de pînă la 100 km/oră — moment de pionierat în acționarea reactivă a aeromodelelor. Tot în 1908, **N. Iliescu-Brînceni**, abia ieșit de pe băncile Politehnicii, concepe un **„Stabilizator automat pentru aeroplane"**, bazat în prima versiune pe acțiunea unui pendul, apoi pe variația unghiului de atac al unor aripi evasimobile în cursul zborului ; soluția stîrnește un mare interes în țară și străinătate. Deși sprijinit de matematicianul și omul de stat Paul Painlevé, nu reușește să-și materializeze invenția, ideea redresării automate a avionului fiind reluată de alții, cu mult mai tîrziu. Pasiunea aviatică cucerește și adolescenții : un elev de liceu, **Ion Romanescu**, se ridică în văzduh cu un planor celular alcătuit din două suprafețe plane suprapuse, legate între ele prin panouri perpendiculare pe cele două plane. Tot în acest an, mecanicul **Ștefan Alămaru**, din orașul Brăila, construiește un planor biplan, cu care efectuează cîteva zboruri deasupra dealurilor Măcinului, spre uimirea și bucuria sătenilor care îl priveau. **Theodor Dobrescu**, din Slatina, brevetează, cu denumirea **„Aparat de zburat"**, un „multiplan", aparat cu aripi etajate, suprapuse (în concepția lui O. Chanute), elaborînd și proiectul respectiv. Să-l mai amintim, din pleiada anului, pe **Petre Adrianov** care construiește și încearcă un planor lîngă Galați.

Anul **1909** este și mai bogat, încît ne va obliga la o selecție mai strînsă. Să spunem mai întîi că atunci un entuziast al zborului, juristul și tehnicianul autodidact **Mihail Cerchez**, organizează la Chitila, lîngă București, primul aerodrom, prima școală de piloți și cea dintîi unitate producătoare de avioane din România. Aci s-au acordat ulterior și primele brevete de piloți decernate în țară, atribuite lui **Ștefan Protopopescu** și **Gheorghe A. Negreseu**, care aveau să devină personalități de seamă ale aeronauticii noastre. Deși înființarea lui Cerchez nu a durat decît cîțiva ani, deviza sa **„Aviație românească cu avioane românești"** s-a dovedit viabilă și salutară.

După ce nu reușește să convingă conducerea fabricii din Germania, unde lucra să-l sprijine la construirea avionului cu motor, deosebit de original, pe care îl concepuse, **Aurel Vlaicu** revine pe plaiurile natale. Prima sa realizare este construirea la Binținți (jud. Hunedoara), satul natal, a unui planor, care s-a înălțat de cîteva ori în aer, cu ajutorul unor călăreți care l-au tras în galopul cailor, asigurînd astfel elanul lansării ; a luat-o cu el într-un astfel de zbor și pe sora sa **Valeria Vlaicu**, de numai cinci ani, care a devenit astfel cea mai tînără și una dintre primele femei zburătoare din lume. De asemenea în 1909, Aurel Vlaicu face demonstrații cu macheta avionului său, la Brașov și apoi la București. Sprijinit de Spiru Haret și de alți cărturari români începe construirea, la Arsenalul Armatei a aparatului său. Vlaicu I°, căruia îi montează un motor de tipul „Gnôme", procurat din străinătate cu ajutorul lui Traian Vuia, precum și două elice contrarotative.

În primăvara anului **1909**, **Grigore Brișcu** concepe proiectul unui elicopter, pe care în același an îl va publica și în Franța : acesta prevede, pentru întîia oară, un mecanism menit să comande variația ciclică a unghiului de incidență al palelor celor două elice coaxiale și contrarotative (un „automat-deviator"), ceea ce asigura pilotarea zborului pe orizontală și pe verticală, precum și stabilitatea necesară. În același an, ideea a fost emisă și de Paul Cornu în Franța, dar Brișcu observă pe drept cuvînt : **„...după datele de mai sus [...] eu am anterioritatea..."** Odată cu Brișcu, putem consemna și pe primul **teoretician** al elicopterului de la noi, căci el va publica în anul următor monografia **Helicopterele** — și aceasta tocmai într-o vreme cînd viabilitatea acestui mijloc de zbor era încă de multi contestată. **„Adversarii elicopterului n-au dreptate..."** observă el.

Un deosebit interes prezintă și invenția inginerului agronom **George Arion**, care prevedea cuplarea elicei la motor printr-un arbore dințat, obținîndu-se 1 200 rotații pe minut (anterior transmisia se realiza printr-un lanț, ca astăzi la bicicletă)... Dar cu aceasta nu am încheiat „cronica" de ingenioziate aeronautică a anului 1909. O vom continua într-un articol viitor.

I. M. ȘTEFAN ■

„Tezaurul"

(Urmare din pag. 8)

cu cele 28 de puncte de pe discul fragmentat. Am ajunge foarte ușor la ideea unui calendar lunar, dar totul este doar o simplă supoziție. Nu este exclusă ipoteza ca cele 7 semne să reprezinte numărul locuințelor, iar cele 28 de puncte să reprezinte numărul membrilor ce alcătuiau comunitatea. Chiupul miniatural poate reprezenta, prin cele 7 barbotine, numărul obiectelor de acest fel aflate în posesia comunității neolitice. În orice caz, această descoperire umple un gol arheologic din preistoria acestei părți a Europei neolitice și, mai mult decît atît, ele fac o legătură directă cu descoperirile de la Tărtăria, de pe Mureș, sau cu cele de la Karnovo și Gracianița din Bulgaria. După cum se știe, la Tărtăria au fost descoperite trei tăblițe ceramice avînd pe ele pictograme, aceste pictograme fiind cu peste un mileniu mai vechi decît cea mai veche formă de scriere cunoscută pînă atunci, adică scrierea sumeriană. Calculii de la Ghimpați demonstrează că pictogramele de la Tărtăria aveau la bază o veche tradiție locală, aceea a folosirii însemnelor geometrice. În concluzie, fără a mai aduce în discuție o serie întreagă de elemente care se leagă între ele, propunem ca micile obiecte ceramice descoperite pe teritoriul comunei Ghimpați, la punctul numit Moara-Veche, să fie atribuite culturii Criș, o cultură ce stă la baza dezvoltării întregului neolitic românesc și, în general, a centrului balcanic. Firește, o datare cronologică precisă a acestor vestigii materiale trebuie făcută cu Carbon-14. Din punctul meu de vedere, al unui profesor de istorie îndrăgostit de arheologie, „tezaurul" de sub salcie și-a spus o bună parte din taine. Cele mai importante, însă, vor fi ascultate, sau, mai exact spus, ciilte de către specialiști.

Promovați și corigenți la un test de voință

De multe zile în genul celei inițiate de Organizația Mondială a Sănătății ar mai avea nevoie această planetă! Pe lîngă o zi fără fum de țigară, ar mai trebui o zi fără praf, o zi fără nici un foc de armă, o zi fără minciuni, o zi fără violență, o zi a bunului simț, o zi fără poluare și așa mai departe, pînă cînd calendarul s-ar umple de evenimente frumoase, din care am cîștiga toți și am învăța să prețuim acest bun atît de ignorat, adică propria noastră viață. Din toate aceste zile manifest care probabil că nu vor avea loc niciodată, doar una singură era la îndemîna tuturor. Nu costa nimic, nu era dublată de pierderi, nu impunea decît un minimum de efort de voință, toate pe un fond de punere în temă desfășurat de-a lungul a două sau chiar trei decenii de avertismente. Buletinele medicale, statisticile, comunicările științifice și anunțurile de deces au răspîndit știrea nocivității țigării pînă și la Polul Sud, unde nu fumează nimeni pentru că îți îngheață și degetele și buzele. Și cu toate acestea oamenii citesc despre nocivitatea fumatului trăgînd fumuri adînci de țigară, zîmbind la gîndul că poate, poate nu se vor alege cu beleaua cea mare tocmai de la fumurile respective. Dulcea fum și un miros de locomotivă funcționînd cu miere. În bar, Elena Lenic ne-a propus să ne amînăm țigara și cafeaua pentru a doua zi. Pe mese nu era nici o scrumieră și aerul era curat și plăcut, de muzeu deschis la primele ore ale dimineții. Toate eforturile noastre de a obține un pachet de țigări la garderobieră s-au soldat cu eșecuri. Adevărul e că joi, nefumătorii au jubilat și au făcut haz pe seama fumătorilor rămași fără țigări și agitați de lipsa materiei prime. Am făcut o tură și pe Calea Victoriei. Tutungeria de lîngă magazinul Favior era închisă și pe ușă scria limpede „zi liberă", în vreme ce în Piața Amzei lumea își cumpăra țigări de zor. Lucica Drugescu, gestionara debitului 352/13 din Piața Amzei deschisese la ora 9 și, pînă la 11, vînduse țigări de peste 2 000 de lei.

— N-am primit nici o circulară să nu vîndem! Așa că păcătoșii au dreptul să cumpere.

O femeie cumpără un timbru și două vederi iar bărbatul așezat la rînd în urma ei zice tare:

— Două pachete de Golf! Trece și ziua asta a nefumătorilor și om vedea noi ce o mai fi! Ia pachetele și iese zîmbind. Adevărul este că toată lumea știa de această zi și, din acest punct de vedere, ea și-a

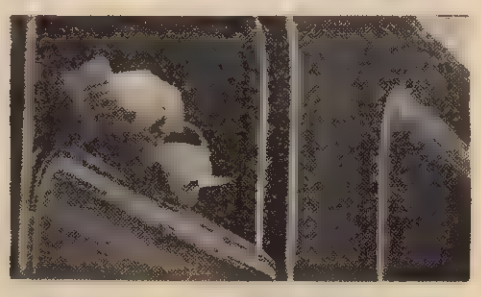

inconștiență a fumatului generează zilnic tragedii și cu toate acestea e tratată cel mai adesea cu umor și detașare.

Cum joi, 7 aprilie, omenirea a încercat încă un pas în această șovăitoare cruciadă a fumatului, am încercat să privim pe viu datele unei zile care se voia fără fum de țigară. Întîi de toate ar trebui spus că propaganda organizată de Ministerul Sănătății și de Crucea Roșie putea fi văzută peste tot. Ea a fost pregătită cu multă atenție și slujită cu sinceritate de dușmanii fumatului. În toate hotelurile, în restaurante, în instituțiile publice, în spitale, peste tot te întîmpinau afișe ingenioase care în schimbul renunțării la fumat îți promiteau cîteva zile de viață în plus. Țigara strivită de pantofii alergătorului, țigara aprinsă însoțită de capul de mort de pe stilpii de înaltă tensiune apărea și pe afișele lipite în vitrine sau pe holurile instituțiilor. La restaurantul Bucureșteni, pînă și în bucătărie, zece afișe avertizau bucătarii și ospătarii de pericolul acestui gest socotit multă vreme insignifiant. Nu mai lipsea decît vocea lui Yuli Briner care prin intermediul difuzoarelor să împrăștie mesajul celebrului actor. În paranteză fie spus, acesta fuma cîteva pachete pe zi, s-a îmbolnăvit de cancer și, cu puțin timp înainte de a deceda, a înregistrat pe bandă un mesaj de adio al unui fumător care și-a dat seama prea tîrziu de păcatele sale tabagice. În holul hotelului Athenee Palace afișele referitoare la ziua de odihnă în viața fumătorilor erau scrise chiar și în limbi străine, deși turiștii englezi treceau cu pipele lor aromate care risipeau un

atins menirea. A reușit să le atragă atenția tuturor fumătorilor referitor la pericolele enorme la care se expun. O altă tutungerie din Piața Amzei era închisă, iar barul Amzei nu avea nici un loc. Un fum de incendiu înecă mesele ocupate de tineri. Cei mai mulți erau elevi. Între ei, fetele făceau din fumat o artă teatrală. În ciuda faptului că ospătărița Mariana Lupu îi sfătuia pe toți să se abțină, elevii și adolescentele își savurau lucrul interzis la o cafea. Cînd fotoreporterul a declanșat bliț, una dintre elevele fugite de la dirigenție spre a înfrunta ziua propusă de Organizația Mondială a Sănătății a venit la noi și ne-a amenințat cu un sfîrșit groaznic.

Am făcut un tur și pe Covaci. Țigările aveau același preț de „cinste". Am putea zice că ei săltase cu 10—15 lei din cauza puzderiei de fumători care încercau să găsească aici o ultimă soluție de aprovizionare. Privindu-i cum caută cu înfrigurare, aveam sentimentul unei zile de prohibiție, trăită cu toată tensiunea, umorul și spectacolul de rigoare.

Am făcut o vizită și la spitalul Filantropia. Pe bănci, sub arborii fără umbră, abia înmuguriți, bolnavii sporovăiau cu rudele venite în vizită și își „sorbeau" tutunul cu întermitențe. O bolnavă singură fuma pătimaș, privind în gol, deși, dacă s-ar fi concentrat puțin, privirea ei ar fi putut descifra afișul lipit la intrarea în clinică. Era clinica de oncologie și femeia fuma de necaz. Orice reproș cade în fața unei drame, fie că începe sau că se termină cu o țigară. În fond, nenorocirea e o chestiune personală. Nu prisnește pe nimeni atîta vreme cît ne-am făcut-o singuri. Am bătut și la ușa unui cabinet de oncologie, specializat în această boală care rivalizează cu automobilul și cu accidentele vasculare. În cabinet, doctorul Sorin Colfescu, medic primar:

— Ce să vă spun? Că de dimineață unii colegi doctori s-au închis în cabinete ca să-și fumeze țigara?

— Nu, spuneți ceva despre riscurile fumatului!

— Tutunul e un factor de risc în apariția neoplaziilor maligne, atît în sfera aparatului cardio vascular și respirator cît și în cea a O.R.L. Între 85 și 90% dintre bolnavii de cancer în sfera O.R.L. sînt și fumători. Au ars între 20—40, chiar 60 de țigări pe zi, unii chiar la vîrste foarte tinere. Nefiresc și cu un grad de risc mult mai mare este tutunul asociat cu alcoolul, dînd un fel de alcoolat de nicotină. Surprinzător este faptul, relevat și de ultimele statistici ale institutului, că s-au înmulțit numărul femeilor bolnave de cancer și fumătoare. Aceasta a apărut pe fondul unei continue răspîndiri a fumatului în rîndul femeilor și a tinerilor, fiind socotit ca o emancipare, ca o formă de a brava. E limpede, fumatul nu este o necesitate, ci o obișnuință. Iar renunțatul la el nu poate veni decît din voință dublată de perseverență. Pilule pentru lăsatul de fumat sînt bune mai ales de pus pe coada pisicii. În plus, fumatul, pe lîngă cancer, mai provoacă și alte boli ale aparatului respirator și cardio-vascular.

Cu discreție am mototolit pachetul ascuns în geanta de umăr, ne-am supus unui control preventiv și am continuat periplul bucureștean în cruciada împotriva fumatului. În tribunalul mare se fuma de zor în așteptarea sentințelor, în instituțiile centrale afișele și eforturile unor directori au făcut ca joi să fie un fel de zi prigoană a fumătorilor aciuați mai mult prin veceuri și pe scările de serviciu. În parcuri, rotocoale albe se ridicau deasupra perechilor de îndrăgostiți iar în Gara de Nord fumul țigărilor rivaliza cu cel al bătrînelor locomotive garate în muzee și-n fotografiile bunicilor.

Sincer vorbind, pînă cînd am ajuns la Gara de Nord, am trăit o zi frumoasă. Veselă, cu scene amuzante sau violente, cu reacții politicoase sau categorice, o zi respirabilă în majoritatea restaurantelor, a birourilor, a barurilor și holurilor instituțiilor publice. N-a fost greu. Chiar dacă a doua zi chibritele și brichetele aprinse ca într-un enorm foc de artificii consemnau reluarea viciului, ziua de 7 aprilie a fost folositoare pentru cine avea ochi de văzut și urechi de auzit. Forul mondial al sănătății și medicii noștri implicați direct în această acțiune și-au făcut datoria. Și chiar era să fie o zi frumoasă și respirabilă, cînd am ajuns la Gara de Nord și la debitul de tutun de pe peronul mare am văzut un copil care nu avea mai mult de 6—7 ani și se ridica pe vîrfuri pentru a strecura pe gemulețul chioșcului o mînă rozalie cu zece lei între degete spre a cumpăra un pachet de țigări. Și atunci am înțeles că în ciuda tuturor acțiunilor de bine întreprinse de forurile autorizate ale planetei, educația și obișnuința, reflexele și plăcerile sînt însoțite și de o enormă inconștiență.

CORNEL NISTORESCU ■

ODIHNA FURATĂ

Mai sînt destui oameni cărora, peste noapte, le-ar plăcea să devină pașă. Fără a depune o muncă cinstită, vreau să spun, fără un cuantum de efort echivalent spre a merita mai mult. Profitînd de nebăgarea noastră de seamă, speculînd slăbiciunile unora sau lipsa de vigilență și neglijențele altora, se mai întîmplă uneori să se înfiripe grupulețe sau mici companii nu doar ciudate prin comportamentul lor meschin, ci de-a dreptul periculoase, în primul rînd pentru obște. Ele atentează direct la integritatea proprietății socialiste, lovesc puternic în însăși temelia orînduirii noastre.

Este și cazul de care ne vom ocupa mai jos, al fostului contabil Viorel Prescorniță și al unui grup de acoliți ai lui, foști sau actuali încadrați ai unei cunoscute întreprinderi din Bacău.

Ce făceau sau, mai bine zis, ce nu făceau dumneaolor? Se întîlneau cîte doi sau cîte trei și puneau la cale fel și fel de matrapazlîcuri, precum falsificarea pontajelor și a statelor de plăți pentru anumiți lucrători care veneau din sau urmau să plece în concediu, acordarea ilegală a două, trei și chiar patru concedii plătite unor inși care nu aveau dreptul și, firește, nici avizele prealabile a celor îndrituiți să le aprobe, atribuirea cu de la sine putere a unor așa-zise concedii medicale, fără acte doveditoare etc., etc. Sumele ilegal încasate erau împărțite frățește la doi.

Cu alte cuvinte, puseseră pe roate o adevărată afacere cu concediile oamenilor. Prescorniță era un fel de responsabil cu timpul liber al tuturor. Prescorniță, un tip petrecăreț și pus pe căpătuială, care, nu se știe precis prin ce împrejurare, primise misiunea, în cadrul serviciului financiar-contabil în care lucra, să răspundă de urmărirea și evidența concediilor, se gîndea să devină pașă. Colaboratorii săi, mai bine zis, victimele lui deveniseră, în deplină cunoștință de cauză, deci cu bună-știință, niște chilipirgii mărunți însă vorace, gata să prindă din zbor pînă și vrăbiile cele mai grase.

De obicei, racolarea sau întîlnirea se punea la cale într-un restaurant ori într-o crișmă mai de mîna întîi. Aici, după cîteva pahare cu vin bun date peste cap împreună cu fripturile de rigoare, discuția demara discret, cam după același tipic:

— Zici că ți-ai luat concediul pe anul ăsta, ori urmează să-l iei? întreba Prescorniță, ultindu-se țintă în ochii companionului său.

— L-am luat demult, să fii dumneata sănătos! răspunde sigur omul, știind dinainte cam pe unde vrea să bată apropoul.

— Cîte zile ai avut?

— 24 lucrătoare, plus duminicile. Eh, mult-puțin, cît a fost, s-a dus!

— Nici n-ai avut timp să-ți rezolvi toate problemele, nu?...

— Asta cam așa-i. Dacă stau și mă gîndesc bine, două îmi ajungeau...

— Ei, lasă, să nu-ți pară rău. Uite... am să fac eu cum oi face și am să-ți mai fac rost de unu... Tot de 24 și, bineînțeles, cu plată!

— Ești extraordinar, maistre! Chiar poți face așa pentru mine?!

— Cum să nu. Unu-i Prescorniță! El răspunde de toate concediile pe uzină.

— Pe chestia asta mai merită să bem un pahar. Hei, cheiner! Mai adu, domnule, încă o sticlă, că n-o fi foc!

— Sper să mă lași să plătesc eu pe prima... Din banii, 3—4 sute de lei, ce sper să mi-i împrumuți chiar acum, că am nevoie urgentă de ei. La chenzină îi și ai înapoi, să nu-ți faci probleme. Să știi că-s parolist. Și nu uita de... concediu. Aici, însă, două condiții trebuie neapărat respectate.

— Care ar fi acelea?

— Prima: banii pe care îi iei de la casierie îi împărțim amîndoi, juma-juma. A doua: nici în ruptul capului să nu spui cuiva că ai mai fost în concediu pe anul ăsta! În rest, mă descurc eu. Dumneata n-ai absolut nici o problemă. Știu eu cum să aranjez hîrtiile, așa încît totul să iasă bine. Poți să iei banii chiar și fără să te duci în concediu. Ba, chiar e și mai bine.

— De acord, numai să nu prindă careva de veste.

— Nici o grijă. Numai dumneata să nu sufli cuiva o vorbă!

...Și tot de obicei întîlnirea se încheia cu îmbrățișări și pupături, de parcă cei doi ar fi fost prieteni de cînd lumea.

Deși adesea amețit din cauza băuturii, contabilul Prescorniță nu uita să se țină de promisiuni. La vremea convenită, el își trecea clientul în evidența lui strict personală, apoi întocmea statul de plată, așa cum numai el se pricepea. La casierie nimeni nu întreba ce-i și cum: de altfel, nici nu se putea ține minte pe dinafară numele tuturor celor ce plecau în sau veneau din concediu. Or, contabilul tocmai pe asta miza. Omul lui venea, semna frumos statul și, la rîndu-i, se ținea și el de cuvînt: se reîntîlnea cu... binevoitorul lui și împărțeau frățește banii.

Și iată așa, încălcînd grosolan legea, amatorul se alegea cu încă un concediu plătit sau neplătit, iar pașa Prescorniță însărcinat cu evidența concediilor își burdușea buzunarele devenite prea mici, neîncăpătoare. Se iveau diverse alte prilejuri. Îi murea omului o rudă din a șaptea spiță, îi făta scroafa sau capra, se zgîlțîia la un deget, se lovea la un picior, hai fuga la nenea contabilul, pentru că el și numai el putea da concediu... bietului om aflat la ananghie. Iar Prescorniță, fire... blajină, simțitor la „necazurile" cunoscuților și mai puțin cunoscuților, îi trecea pe caietul lui de evidență strict personală și, fără fișă de pontaj, fără o aprobare ori vre-un aviz de la șefii ierarhici, îi înscria pe fișa lui de plată fictivă.

Douăzeci și patru de persoane, unele în deplină cunoștință de cauză, cu deplin asentiment, altele — doar șapte — total nevinovate, căzute precum musca-n lapte, au fost atrase în morișca lui Prescorniță. Incorectul contabil devenise un fel de factotum în materie de concedii. Prescorniță ținea evidențele, el întocmea statele de plată, el calcula, el semna și tot el parafa. Ce a făcut casieria? Ce au făcut șefii lui direcți? Mai nimic. L-au lăsat să se scalde în apele lui, să facă ce vrea și cum îi taie capul. Ce a făcut controlul financiar intern? Ce a făcut controlul preventiv? Tot nimic. Sau, altfel spus, și-au făcut superficial datoria. Profitînd din plin de climatul acesta de toleranță, de dezordinea evidențelor și de brambureala instalată la serviciul financiar-contabil, în decurs de numai cîțiva ani, între 1982—1986, Viorel Prescorniță și companionii lui au pricinuit averii statului un prejudiciu de peste 600 000 lei.

Mult calm și multă răbdare, hîrtie și cerneală le-a trebuit organelor de anchetă și expertiză, spre a descurca ițele rău încurcate de contabilul abuziv și de complicii lui. Trimiși în judecată, pentru infracțiunile de fals în acte publice, uz de fals și înșelăciune, pentru prejudiciul grav adus averii statului, Viorel Prescorniță și-a primit pedeapsa cuvenită. Împreună cu principalii săi colaboratori într-ale odihnei a fost obligat să restituie în întregime prejudiciul financiar pricinuit statului.

O problemă a mai rămas, totuși. În suspensie: i-a deranjat cineva pe cei care, prin nepăsarea și toleranța lor, au favorizat o asemenea infracțiune? Pentru că — de ce să n-o spunem?! —, în crearea climatului propice comiterii unei asemenea afaceri, o mare vină o au și șefii direcți sau mai puțin direcți ai fostului contabil, inclusiv șeful de compartiment și contabilul șef. Oare, dumnealor erau chiar atît de nepăsători față de soarta concediilor oamenilor din uzină?! E de neconceput acest lucru. De aici, o primă concluzie, obligatorie, s-ar putea desprinde: acolo de a întări vigilența, disciplina, spiritul de răspundere și corectitudinea tuturor în îndeplinirea întocmai a sarcinilor. Nu indiferență, nu nepăsare, ci un control sistematic, exigent, îndeosebi față de cei care întocmesc state de plată și minuiesc banii, față de anturajul, sau climatul în care aceștia își desfășoară activitatea.

MIHAI STĂNESCU ■

La rece, despre băuturile răcoritoare (III)

Între producătorii „independenți" (a se citi, care nu fac parte din T.P.C.S.), ne-am continuat documentarea, în afara secției ILF Giurgiu, și la cîteva unități ale UJECOOP Giurgiu și IJPIPS Brașov.

UJECOOP Giurgiu, a treia mare producătoare de băuturi răcoritoare din sistemul CENTROCOOP, așa cum ne asigură **Nicolae Boerescu**, vicepreședintele său, a realizat în 1987 o producție de 15 000 Hl, prin cele 49 de sifonării ale CPADM-urilor din județ. **Traian Constantinescu**, șeful producției, subliniază că UJECOOP-ul asigură acestor unități asistență tehnică și control. Întradevăr, instituția tutelară este obligată, prin lege, să asigure condiții corespunzătoare de producție, ca și baza de materii prime și materialele, cărora are sarcina de a le face recepția, și controlul final al produselor. În aceste condiții, conducerea UJECOOP Giurgiu ar fi trebuit să știe că de la ICPVILF au fost ridicate în acest an aproape două tone de concentrat de lemon pentru prepararea Lămiței (din aceasta, folosindu-se o altă rețetă, se poate prepara și Bricor, pentru producerea căruia, însă, unitățile UJECOOP nu sînt autorizate). Cu toate acestea, Traian Constantinescu ne asigură că UJECOOP Giurgiu nu a luat în 1988 nici un gram de concentrat de lemon de la institut: „poate, totuși, vreo cooperativă...", adaugă. Ne întrebăm cum sînt respectate în aceste condiții prevederile legale, după care acest concentrat, ca și zahărul și sarea de lămîie ar fi trebuit să fie dirijate către cooperative de către UJECOOP care avea datoria să asigure și recepția lor.

Să ne mai mirăm că la sifonăria din Oinacu, spre exemplu, concentratul de lemon avea o vechime de doi ani și jumătate, iar la Dalia de un an, deși termenul său de garanție este de șase luni? Dozatoarele celor două unități nu funcționează, așa că dozarea siropului se face manual, cu un păhăruț, grație căruia mina producătorului pătrunde adînc în sirop, fapt pe care nici o normă sanitară nu-l acceptă. De fapt, deși sîntem asigurați că Sanepidul inspectează foarte des aceste unități, starea de curățenie, impusă prin norme ale Ministerului Sănătății pentru produse destinate consumului alimentar, nu e respectată. Spălarea manuală a sticlelor, și, mai ales, clătirea acestora de detergent, pentru care nu există, aici, nici un mijloc de control, sînt alte probleme spinoase ce vin să se adauge condițiilor incorecte în care e realizat cupajul.

După despărțirea de **George Cristea**, cel care a preluat de numai o lună sectorul de băuturi răcoritoare al UJECOOP Giurgiu, care ne-a însoțit în unitățile din Oinacu și Dalia, în drum spre București ne-am oprit la sifonăria din Călugăreni, gestionată de **Florea Paraschiv**. Sucul de strugure cu aromă de zmeură produs și vîndut de acesta avea o culoare vag roz, conținutul celor patru sticle cumpărate aici dovedindu-se a avea substanță uscată (cantitatea de zahăr, la suta de grame) 4 și 2 (am verificat sticle din navete diferite), ceea ce reprezintă, practic, o cantitate de concentrat de suc de struguri cu aromă de zmeură de 2 și respectiv 4 ori mai mică decît cea prevăzută de lege spre a fi introdusă în fiecare sticlă de băutură răcoritoare. Un calcul simplu, arată că în acest fel gestionarul Florea Paraschiv „economisește" pentru buzunarul propriu concentratul, realizînd, după starea de spirit a momentului, probabil, în loc de o sticlă de băutură răcoritoare, două sau patru sticle, cu care își „fericește" cumpărătorii. Murdăria și mirosul din sifonărie nu pot fi descrise. Cam deranjat de prezența noastră, Florea Paraschiv încearcă să-și recîștige liniștea oferindu-ne trei sute de lei. „Ce cucoană, întreabă, dumneata, n-ai necazuri? Ia, aici, banii ăștia, să dorm și eu liniștit!" Și se supără cînd constată că nu-i acceptăm obiceiul cu care, știe el ce știe, o fi mai scăpat de niscaiva controale. Nu ne mai întrebăm cît de des îl vizitează reprezentantul Sanepidului sau al conducerii UJECOOP. Dat fiind aspectul unității și calitatea băuturilor produse aici, întrebarea este, evident, inutilă.

Că lucrurile pot sta însă și altfel, iar că asta depinde de oameni, de pregătirea lor profesională, de calitatea morală a acestora, ca și de modul în care instituția tutelară înțelege să își aleagă personalul, să-l îndrume și să-l controleze, ne-a dovedit convingător curățenia desăvîrșită, ordinea perfectă și corectitudinea cu care sînt realizate băuturile răcoritoare la sifonăria CPADM Târlungeni din județul Brașov. Gestionarul său, **Iosef Vilhelm** este vădit încurcat de mirarea noastră. Cum altfel decît în curățenie, poți lucra un produs alimentar? Mașina sa de clătit sticle cu dublu jet, de sus în jos și de jos în sus, funcționează, capsatorul, ingenios, suplu, eficient, — realizat prin autodotare — de asemenea. Are chiar și refractometru, cu care își poate controla singur calitatea băuturii.

Tot în județul Brașov, un alt producător de băuturi răcoritoare, IJPIPS are două secții: una la Zizin și alta la Prejmer, care realizează Lămiță și Aurora.

„Considerăm că producerea băuturilor răcoritoare e o chestiune de prea mare responsabilitate pentru a o încredința unor sifonării sau mici ateliere, asupra cărora îndrumarea și controlul se efectuează, de-obicei, deficitar — ne spune economistul **Cornel Dănet**, director comercial al IJPIPS Brașov. Tocmai de aceea am hotărît să încredințăm această activitate unor ateliere specializate".

Reținem din activitatea atelierului de la Zizin, condus de **Nicolae Șerban**, pe lîngă atenția acordată fiecărei faze a fluxului productiv, etichetele care se aplică pe sticle cu băuturi, etichete purtînd toate informațiile necesare privind atît produsul cît și producătorul. De ce ne-am oprit asupra acestui aspect? Pentru că ceea ce ar fi trebuit să fie o regulă generală, intră încă din păcate, în seria excepțiilor.

Încheiem aici periplul nostru prin unități — mari sau mici — producătoare de băuturi răcoritoare. Episodul următor se va desfășura la Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor din Ministerul Industriei Alimentare, trust ce are calitatea de coordonator al activității de producere a concentratelor aromate și a băuturilor răcoritoare la nivel național.

ROXANA MANOLESCU

Sfîrleaza

Mașinile de spălat Alba Lux 9 și 10 au fost, iar unele din ele încă mai sînt bune. Dovadă este că funcționează de aproape 25 de ani. Deși n-are piese în mișcare și este făcut numai din piatră, pînă și Sfinxul a început să se deterioreze și comisii de specialiști se ocupă de menținerea lui într-o stare acceptabilă.

Deci, o parte din mașinile de care vorbim, din cînd în cînd se strică. Se arde rezistența electrică de încălzire a apei și se defectează paleta care face apa și rufele să se învîrtă în compartimentul de spălare.

Nicoleta Popa, amabila vînzătoare a magazinului de piese de schimb de pe Calea Dorobanți, ne spune că de doi ani lipsesc din magazin atît rezistențele, cît mai ales paletele agitatoare. Prețul unei palete este de doar 33 lei. Noile tipuri de mașini de spălat, care le înlocuiesc pe cele cu care întreprinderea mecanică Cugir s-a făcut cunoscută, Alba Lux 10 și 11 costă 1880 și, respecaiv, 1685 lei. Deci, cine vrea să aibă mașină de spălat și nu găsește paletă pentru a o repara pe cea veche trebuie să scoată din buzunar în loc de 33 lei aproape 2000 lei.

Liviu Romoșan, șeful Reprezentanței Cugir din Șoseaua Cringași, ne informează că paletele agitatoare de la vechile tipuri sînt identice cu cele pentru noile tipuri. Deci se fabrică în continuare. Și la reprezentantă paletele lipsesc.

Să nu uităm, palete nu se găsesc nici la Cooperativele Metalo Casnica. Aprovizionarea cu palete ar rezolva două probleme importante: economii de bani pentru cetățean și economii de materie primă și energie pentru țară

OPREA GEORGESCU

Un coniac pentru control!

„Printr-un control acoperit, efectuat la Restaurantul „Pajiștei" din Complexul A 5, București, str. Nițu Vasile, echipa de control a oamenilor muncii a comandat 300 de grame coniac „Unirea" pe care ospătara a pretins și încasat suma de 54 lei. După legitimare și măsurare, în prezența șefului de unitate Ioan Moroianu, s-au constatat următoarele: suma pretinsă inițial părea doar corectă, deoarece o sută de g coniac costa 18 lei, iar socoteala devine simplă. La remăsurare însă, de față cu toată lumea, s-a găsit o lipsă destul de evidentă la gramaj: primul pahar conținea în minus 12 g, al doilea mai puțin cu 10 g, iar al treilea cu 9 grame mai puțin. În total s-au adus 31 grame de coniac în minus, ceea ce înseamnă că ospătara a încasat în plus suma de 5,50 lei. Incorectitudinea s-a săvîrșit de către ospătara Frincu Zoița, care a avut și o atitudine recalcitrantă, necuviincioasă, fapt confirmat atît de clienți-consumatori, cît și de șeful unității"...

„La Restaurantul „Dudești", Complex A 11, din str. Liviu Rebreanu, aceeași echipă de control inopinat „a comandat" 400 grame coniac „Ovidiu", de 15 lei suta de grame. Comenzile au fost onorate operativ dar, la plată, ospătara a pretins și încasat în plus și costul a două sendvișuri pe care chipurile a uitat să le mai aducă. Dună Daniela, ospătara în cauză, a încasat astfel 66 lei, cu 6 lei mai mult decît i se cuvenea de drept. Pusă în fața faptului împlinit, ea a recunoscut și și-a cerut insistent scuze. Măsurînd conținutul paharelor, s-a constatat că ospătara adusese cu 34 grame mai puțin. Vina în acest din urmă caz aparține barmanului Nicolae Boc"...

(Extrase din procesele intocmite de purtătorii Legitimației colective nr. 4 din Activul de control obștesc al Capitalei)

Două cazuri. Iată două exemple care probează pregnant, cu forța de netăgăduit a faptei, necinstea unor lucrători din două unități de alimentație publică situate la periferia Bucureștiului.

Ce măsuri s-au luat cu protagoniștii? Ce s-a mai întîmplat cu ei? Deocamdată, încă nu știm nimic precis. Cert este că aceștia foloseau fel și fel de procedee și trucuri incorecte pentru a înșela atenția consumatorilor naivi, pe cei dispuși să plătească apriori, înainte de a verifica. Profitînd de astfel de slăbiciuni, uneori firești — alteori nu, dar și de nepăsarea, de lipsa de vigilență a șefilor de unități, care nu-i controlau și nici nu-i îndrumau cu atenție, cele două ospătărițe și barmanul mai sus nominalizat n-au mai avut nici un fel de reținere sau mustrare de conștiință. Ca niște mărunți prestidigitatori, gata să speculeze slăbiciunea sau nebăgarea de seamă a unuia ori altuia, cu abilitate profesională și fără să clipească măcar, dumnealui, barmanul, și dumnealor, ospătărițele, au gîndit că pot să-și rotunjească buzunarele, fie dînd lipsă la gramaj, fie umflînd cu nerușinare prețurile.

„Dacă nu curge, tot pică!" era, se pare, deviza și sloganul lor de viață. Credeau cu inversunare că numai astfel se pot îmbogăți virtos, în doar cîțiva ani și fără prea mult efort. Numai că o astfel de concepție și astfel de procedee nu i-au dus prea departe. Au avut și ei șansă... sau nesansă. Tocmai cînd sperau să le meargă din plin, le-a picat pe cap controlul obștesc. Și au căzut, iată, în propria cursă. Cel puțin pentru o vreme.

MIHAI STANESCU

Ilicit cu miligramul

Cei ce practică supraprețul nu-și leapădă năravul cu una cu două. Luni, 4 aprilie, în piața „Mureș" din București, se vindeau morcovi spălați cu 10 în loc de 6 lei kilogramul, merele cu 10 lei în loc de 8, iar hreanul cu 4 lei bucata în loc de 1,50. În lipsa șefului pieței Nicolae Pătrașcu, magazioneru Monica Tudor ne spune: „Cum dispărem noi, ascund prețurile afișate și vînd mai scump". Pe mese nu se mai văd cartonașele cu prețurile legale. Chiar sub mercurialul afișat, în mai multe locuri, se practică în voie prețuri ilegale. În aceeași zi, pe calea Grivița, vizavi de cinematograful cu același nume, un grup de bruneți voioși, dar cu înfățișare și gesturi strident respingătoare, oferă trecătorilor pachete de țigări BT (50 de lei bucata) și Kent (125 lei). Sînt gata să ofere oricîte „cartușe". Nonșalanța lor probează obișnuința îndelungată și liniștea în care și-o practică la drumul mare. De altfel, în strada Covaci și împrejurimi, viermuiala acestor „comercianți" oferă cvasipermanent asemenea imagini. Rămîne oarecum miraculos numai sistemul lor de informare asupra pericolelor. Cu neînsemnate excepții, ei află la vreme și dispar înainte de apariția controalelor.

Dar oamenii de lege care îi cercetează pe cei care adună averi din înșelarea cumpărătorilor au ajuns să constate că averile, în cele mai multe cazuri, nu se mai fac „băgînd mîna pînă la cot", cum se spune. Ele se adună ca grămezile de nisip, dar nu cu lopata, ci bob cu bob. Teoria aceasta a bobului de nisip expune mai puțin și este mai rentabilă. Dacă un cumpărător ar constata că, în sandvișul cumpărat de el, felia de șuncă este mai mică decît trebuie cu șase grame, poate nici nu s-ar scandaliza. Numai că periculozitatea, în asemenea cazuri, nu stă în perimetrul fiecărui bob de nisip. Ea este dată de frecvență, de multiplicarea faptei.

De curînd, sîmbătă, 3 martie 1988, la restaurantul cu autoservire „Splendid" din centrul Craiovei — exact vizavi de Teatrul Național — la ora prînzului, se găseau la linie: ciorbă de perișoare și un așa zis biftec însoțit de o lingură de orez. Nu mai punem la socoteală lipsa de curățenie din sală, faptul că mulți clienți consumau exclusiv bere și aspectul de bodegă insalubră, la 30 de metri de holul chiar splendidului teatru. Nici chiar faptul că mîncarea era gătită, după mărturisirea unei bucătărese „alaltăieri". Dar ciorba nu se putea mînca. Era cea mai proastă ciorbă de perișoare de care am dat vreodată cu lingura. Așa numitele perișoare erau niște cocoloașe suspecte în care domina un fel de cocă. Cel ce lasă ciorba aceasta în cupă pur și simplu pentru că nu o poate înghiți tot cu suprapreț și-a plătit masa. Însă mai este ceva. Poate să creadă cineva că zeama aceea, în care pluteau disgrațios doar ceapă, conține tot ce s-a contabilizat că se consumă pentru ciorba de perișoare? Un singur om păcălit cu o singură asemenea ciorbă nu înseamnă, dacă vreți decît un bob de nisip. Dar ele se adună.

În București a devenit de mult arhicunoscut la instanțe ceea ce se numește „cazul Bănicioiu". Fatul șef al chioșcurilor de sandvișuri din pasajul „Victoria" nu înșela cu lopata, ci cu bobul de nisip. El n-a avut niciodată lipsă în gestiune. El fura cu gramul. Dar cît credeți că a furat? Poate nu neapărat peste 20 de milioane cît s-a crezut la început. Să zicem că doar zece. Sau și mai puțin. Dar iată cît de rentabilă i-a fost (o vreme) teoria bobului de nisip! Aici nu dimensiunea exactă a furturilor sale (dovedite!) ne interesează, ci faptul că se pot fura milioane pe această cale, iar acest lucru el l-a dovedit cu atîta claritate încît nimeni nu-i mai poate infirma. Mulți zic, atunci cînd aud că este cercetat un asemenea iluzionist al bobului de nisip: „Ce, pentru un sandviș, v-ați apucat să-l cercetați? Ce mare lucru făcea el și ce o să realizați tracasîndu-l?" Ignoranța își dă mîna cu reaua credință într-o aparent superioară indiferență, în această falsă bunătate.

Pe sălile tribunalului bucureștean nu s-a uitat nici acum cazul Comăneci-Papuc. Doi vînzători de mititei nu făceau altceva decît că foloseau carne de calitate inferioară și mai ciupeau insesizabil din greutatea fiecărui mic. Aceleași boabe de nisip le-au rotunjit o grămadă de vreo 16 milioane. Nu de boabe de nisip, de lei. Fiecurile acestea fac marile averi ale speculanților. Pînă sînt prinși, evident. Pentru că nici ulciorul acesta nu merge la apă mereu.

E veșnicul lucru pe care fiecare hoț îl uită. Dar fiecurile acestea îi macină nervii cetățeanului. Cel înșelat cu gramul, chiar dacă observă, nu are, prea adesea, cui reclama: ceea ce reclamă el aproape nu se vede. E bobul de nisip. Grămada stă ascunsă cu grijă. Sigur, pînă la sorocul unei verificări complete. Care vine întotdeauna. Proporțiile grămezii arată, însă, că, uneori, vine destul de tîrziu. Iată de ce este nevoie de mai puțină indiferență — a noastră, a tuturor — față de micile furturi, aparent neînsemnate. A le considera pur și simplu fără importanță înseamnă a-i lăsa pe făptași să fure liniștiți.

Au rămas, cum spuneam, mai rari vînzătorii din comerț care se lăcomesc la supraprețuri sensibile. Este adevărat că n-au dispărut. Să nu exagerăm. Maria Hurtilă, care vindea mezeluri la restaurantul „Răzoare", a luat în plus de la doi clienți 17,90 lei. A fost condamnată la zece luni. Florica Tatu a luat, de la instanță, un an și două luni, după ce luase de la doi cumpărători 394,85 lei suprapreț, ca vînzătoare la bufetul de incintă de la „Ciclop Bujoreni". Dar mai ales cei ce fură cu gramul acumulează milioane. Se cuvine să ne tratăm indiferența și eventuala compătimire pentru acestia gîndindu-ne măcar la două lucruri: mai întîi la obrăznicia lor grosolană cu care pretind că o lipsă de cîteva grame n-a fost intenționată și sînt gata oricînd să-l bestelească în public pe clientul care sesizează un asemenea fleac; apoi la faptul că, în spatele acelui fleac, a celor cîteva grame cu care este înșelat un singur client, se adună milioanele hoției cu aplomb.

DORIN GHERGHINESCU

● La Geneva s-au încheiat convorbirile indirecte afgano-pakistaneze. Toate documentele care reprezintă „pachetul de la Geneva" și care constituie părțile componente ale reglementării politice a situației în ceea ce privește Afganistanul, sînt gata spre a fi semnate — a anunțat reprezentantul personal al secretarului general al O.N.U. În declarația comună dată publicității după întîlnirea de la Taşkent dintre Mihail Gorbaciov, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., și Najibullah, președintele Republicii Afganistan, se arată că Uniunea Sovietică și Afganistanul vor acționa în conformitate cu declarațiile făcute la 8 februarie. Președintele Afganistanului, se spune în declarație, a salutat hotărîrea U.R.S.S. și S.U.A. de a se constitui garanți ai acordurilor de la Geneva. S-a precizat că în cazul semnării în cel mai scurt timp a acordurilor realizate la Geneva, rămîne valabilă înțelegerea dintre Uniunea Sovietică și Afganistan, potrivit căreia trupele sovietice vor fi retrase în perioada stabilită de aceste acorduri, începînd cu data de 15 mai 1988. Declarația subliniază că statutul definitiv al Afganistanului în rîndul celorlalte state va fi stabilit de afganii înșiși. Se arată, de asemenea, că o importanță deosebită pentru transpunerea în viață a politicii de reconciliere națională în Afganistan o are crearea unor condiții satisfăcătoare pentru reîntoarcerea în țară a refugiaților afgani. Secretarul general al O.N.U. și-a manifestat satisfacția față de încheierea cu succes a negocierilor indirecte afgano-pakistaneze de la Geneva, considerînd că acordurile convenite vor constitui un prim pas pe calea reglementării problemei afgane. El a cerut din partea celor interesați aplicarea cu bună credință a acordurilor realizate.

● În cadrul primei sesiuni a noii legislaturi a Adunării Naționale a Poporului Chinez, în funcția de președinte al Republicii Populare Chineze a fost ales tovarășul Yang Shangkun, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Chinez, vicepreședinte permanent al Comisiei Militare a C.C. al P.C. Chinez. Vicepreședinte al Republicii Populare Chineze a fost ales Wang Zhen. Președinte al Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Poporului Chinez a fost ales tovarășul Wan Li, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, vicepremier al Consiliului de Stat. Tovarășul Deng Xiaoping a fost reales președinte al Comisiei Militare Centrale a Republicii Populare Chineze. La cadrul aceleiași sesiuni, deputații au aprobat numirea de către președintele Yang Shangkun a lui Li Peng, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, în funcția de premier al Consiliului de Stat (guvernul) al R.P. Chineze. A fost, totodată, aprobată numirea de către Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare Centrale a R.P. Chineze, a lui Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, și a lui Yang Shangkun în funcțiile de vicepreședinți ai Comisiei Militare Centrale a R.P. Chineze, ei fiind, de asemenea, prim-vicepreședinte și, respectiv, vicepreședinte permanent ai Comisiei Militare a Comitetului Central al P.C. Chinez. Li Xianian, fost președinte al R.P. Chineze, a fost ales președinte al celui de-al VII-lea Comitet Național al Conferinței Consultative Politice Populare a R.P. Chineze, organizația Frontului unit patriotic, creat pentru promovarea democrației socialiste sub conducerea P.C. Chinez.

ION CODRU ■

Interzicerea armelor chimice

Cînd am scris despre tripla opțiune zero am arătat cît de periculoasă este teza potrivit căreia, ca o contrapondere la reducerea cantitativă a unor armamente, cele rămase urmează a fi perfecționate pentru a menține puterea militară la un nivel ridicat. Această concepție se referă nu numai la rachetele nucleare, ci la înarmări în ansamblul lor. E vorba de așa-numita cursă calitativă a înarmărilor, care se manifestă în toate compartimentele și cu privire la toate armele. Vom avea în vedere în cele ce urmează armele chimice.

Acestea au fost primele arme de distrugere în masă, folosite în timpul primului război mondial. Rezultatul : 1 100 000 de victime — morți, intoxicați și mutilați de război. Oroarea stîrnită în lume de folosirea armelor chimice a făcut ca în 1925 să se încheie cunoscutul Protocol de la Geneva, care interzicea folosirea în război a gazelor asfixiante, toxice și a mijloacelor bacteriologice. Nu era însă oprită perfecționarea, producerea și deținerea unor astfel de arme. Totuși, în cel de-al doilea război mondial armele chimice n-au fost folosite, iar după aceea omenirea a intrat în era nucleară.

Într-adevăr, exploziile bombelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki au pus pentru multă vreme în umbră armele chimice. Opinia curentă era că aceste arme sînt învechite, depășite, de eficiență redusă în comparație cu cele atomice. De aceea și direcția principală a tuturor acțiunilor și luărilor de poziție împotriva războiului a constituit-o lupta pentru interzicerea armelor nucleare. Și astfel, în umbra înarmărilor atomice, s-a putut desfășura în liniște, trecînd aproape neobservat, un vertiginos proces de perfecționare a armelor chimice. În prezent, în arsenalele diferitelor state se află arme chimice — substanțe neuroparalizante, psihochimice, toxine biologice — cu o forță de distrugere extraordinară : un război cu arme chimice moderne desfășurat în Europa poate ucide în 24 de ore 12 milioane de oameni. S-a calculat că stocurile actuale de arme chimice neurotoxice sînt suficiente pentru nimicirea întregii populații a globului. Experții au arătat că în ceea ce privește forța de distrugere, armele chimice tind să se apropie de cele atomice, avînd însă un cost mult mai scăzut și putînd fi produse cu mijloace mai simple.

Toate acestea au făcut necesare eforturi pe plan internațional pentru scoaterea armelor chimice în afara legii, pentru adoptarea de măsuri care să ducă la lichidarea stocurilor existente și să garanteze că în viitor asemenea arme nu vor fi produse sau deținute de nici un stat. Este cunoscut că țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru elaborarea în cadrul O.N.U. și transpunerea în viață a unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle eliminarea tuturor armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă și care să cuprindă, totodată, reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare. Ca o măsură către realizarea acestui țel, România susține ideea instituirii, în Europa și în alte părți ale lumii, a unor zone lipsite de arme chimică. În acest context se înscrie și Declarația-Apel româno-bulgară cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice, prin care se propune începerea neîntîrziată de negocieri în vederea realizării unui acord între țările balcanice privind abținerea de la experimentarea, producerea, dobîndirea și stocarea de asemenea arme pe teritoriul lor. De altfel, prevederi similare sînt cuprinse și în proiectele — care se dezbat la Conferința pentru dezarmare de la Geneva — în vederea încheierii unei convenții universale privind interzicerea experimentării, producerii și stocării armelor chimice, precum și distrugerea stocurilor existente. Realizarea acestei convenții ar avea o importanță la fel de mare ca și încheierea acordurilor de dezarmare nucleară.

ION D. GOIA ■

Moda

„Moda vine, moda trece..."

A fost o vreme cînd a purta o bijuterie cît mai scumpă era nu numai foarte modern, dar și un privilegiu al celor avuți. Să nu uităm cît caz (a se citi publicitate !) s-a făcut în jurul inelului dăruit de actorul Richard Burton soției sale (din acea vreme) Liz Taylor. Nostim a fost că actrița nu a purtat originalul (depozitat cu grijă în safeul unei bănci) ci s-a mulțumit cu o copie (reușită, ce-i drept) care a costat și ea o sumă destul de frumușică.

În perioada anilor '20, în Franța, Coco Chanel a creat pentru uzul ei cîteva piese de bijuterii false inițiind un nou curent în acest domeniu, dar n-a prea ținut.

Timpul a trecut și iată că în prezent cunoscuți creatori ai unor celebre case de modă (Dior, Yves Saint Laurent, Givenchy) se întrec în a crea bijuterii false. Se pare că ieftinul a devenit „chic" sau cel puțin așa se explică că vedete ca Joan Collins, Faye Dunaway și... Liz Taylor se „mulțumesc" cu asemenea podoabe. În cazul Sophiei Loren se pare că este vorba pe undeva și de o aderare forțată : originalele i-au fost furate !

Explicația, căci există și așa ceva, pare a fi destul de simplă. În primul rînd, aceste podoabe, pe lîngă faptul că nu mai prezintă o tentație pentru hoți, sînt mult mai accesibile marii mase de cumpărătoare (și firește mai agreate de cumpărători), iar în al doilea rînd, decurgînd din primul, se poate ține mai ușor pasul cu moda. Un expert în materie susține că valoarea podoabei este dată de cea care o poartă. Deci la modă este frumusețea. Mulțumim, o știam !

DAN DANUȚ DORU ■

Romanță pentru creță

Nostalgia din noi este gata să dea peste rîscoi : trebuie să ne despărțim pînă și de tabla din fața clasei, de dreptunghiul negru de pe care descindeau către noi rînduri de semne, cohortele de o-uri, oi, a de mină, a de tipar și toate celelalte. Tabla neagră, cu creta lor-o mină și buretele în ceală, s-a deprins cu gîndul că trebuie să dea în primire. La vremuri noi, tablă nouă caută să convingă purtătorii microbului schimbării. S-a sfîrșit deci cu „scrisul la tablă". Sau, cel puțin, cu scrisul la „tabla neagră". Și mai ales cu acel drăgălaș „te dau cu capul de tablă !". Piesa de schimb n-are încă nume dar se știe cum arată. Un tablou electronic montat în săli cu lume multă, pe care se vor alinia disciplinat, ca și pe cunoscuta noastră tablă din copilărie, semne de tot felul. O suprafață albă, un ecran din poliester, pe care va alerga nu creta ci un pix special deprins a folosi cerneală fără alcool. Se șterge ușor, se șterge la fel de ușor. Și se conservă și mai ușor ; ascultătoare, la cerere tabla cea nouă trece totul pe curat, oferind cursantului copia — pe hîrtie — a celor afișate pe ecran. Deci, la revedere și caiet studențesc, dar bun venit dosar cu copii gata pregătite.

Sînt cîțiva ani de cînd firme de renume și-au trecut pe agenda ecuația în cauză. În ianuarie 1984 a apărut în susul ulițel comerciale primul pretendent la drepturile de autor : firma japoneză OK/Electronic Industry. Un panou flexibil, pus în mișcare de un motoraș de la stînga la dreapta și invers. O apăsare de buton și suprafața completată cu scheme, calcule, fraze explicative ajunge pe hîrtie, ca la xerux, pe format A4. Într-un exemplar, în zece sau în... 99. Operația devine posibilă datorită unui tandem tehnic : lectorul optic — imprimanta termică. Imaginea adunată în blocul optic ajunge pe o oglindă și, printr-un sistem de lentile pe un ecran analizor. Semnalele luminoase vor fi convertite în semnale electrice modulate, preluate de un înregistrator electronic și memorizate sub formă numerică.

Cam toți producătorii fac același lucru. Diferă parametrii de lucru ai instalației care tinde a pune pe fuga tabla neagră de sub ochii noștri, în raport de ambiția firmei. Cert rămîne faptul că odată declanșat mecanismul competiției, se înțețește răpăiala noutăților.

Firmele se ambiționează să diversifice și să modernizeze instrumentarul aflat în discuție pe acest front. Unele apărate nu permit utilizarea fețil de scris în timp ce are loc reproducerea textului anterior. Altele nu pot înregistra informațiile aflate prea aproape de ecran. Două sînt modalitățile angajate în acest sens : folosirea unui dispozitiv care mătură, cu o anumită viteză — 11 cm/s, suprafața scrisă. Și proiecția pe ecranul analizor. Compania NEC a lansat un model de analizor optic, care asigură imprimarea pe hîrtie a unei pagini în numai 10 secunde, în format normal sau în format redus. Modelul „Sharp" oferă avantajul că permite accesul rapid de la o margine la alta a ecranului, ceea ce sporește productivitatea. El poate fi comandat de la distanță, avînd o serie de alte facilități, între care și posibilitatea de a scrie continuu pe întreaga suprafață. O tablă „Ricoh" dispune de memorie, ceea ce oferă șansa și realizării de copii ulterioare. Deocamdată, nici o mașină aflată la lucru nu permite copierea pe hîrtie obișnuită. Dar nu sînt excluse asemenea soluții cît de curînd. Prototipurile sînt deja realitate. Atenția este concentrată acum asupra identificării de soluții tehnice pentru fotocopierea în culori. Aceasta deocamdată.

Pentru că tabla electronică a zilelor ce vin se vrea pusă în contextul de modernitate adecvat. Se vede, adică, lucrînd împreună cu niște vecini care se cheamă computere, imprimante cu laser. Puse în legătură, ele pot să se sprijine reciproc în a face treaba ce le-o propunem. Computerul va corecta schemele făcute manual, vom primi texte asigurate de imprimanta laser. Una peste alta, fosta tablă neagră va putea să cedeze cu desăvîrșire locul din peretele clasei de școală sau a sălii de reuniuni, cu convingerea că ne lasă pe mîini bune.

NEAGU UDROIU ■

Ajutor, vreau să mă însor!

Nu cumva să credeți că semnatarul acestor rînduri se află într-o situație atît de dramatică. Apelul a fost lansat în Statele Unite unde, la ora actuală, tinerii între 20 și 30 de ani au devenit clienții agențiilor specializate în realizarea de matrimonii. În toată țara e aceeași situație, relatează Diane Megahan, proprietara a opt sucursale care se îndeletnicesc cu asemenea treburi pentru inimile solitare. Avem atît de multe cereri încît încercăm să-i aminăm pe cei sub 25 de ani care, oricum, mai pot aștepta. În fond, ce se petrece ? Ultima generație de bărbați e atît de ocupată încît trebuie să apeleze la intermediari pentru a-și găsi o nevastă ? Lucrurile nu stau așa simplu. Femeile americane au devenit din nou, ca în vremea cuceririi Vestului sălbatic, cele mai dorite prăzi. De unde cu puțin timp în urmă statisticile referitoare la viitorul lor conjugal erau alarmante, azi au la dispoziție partide pe alese. Și dacă concluziile unui studiu al cercetătorilor de la Universitatea Yale se încheiau atît de puțin încurajator — „După 30 de ani aveți o șansă din zece să vă măritați. După 40 e mai probabil să fiți victima unui atac terorist decît să găsiți pe cineva care să spună fatidicul DA" — acum demografii și sociologii au ajuns la alte concluzii. Pe cele două coaste ale Americii, la universitățile Pennsylvania din Philadelphia și Southern California din Los Angeles au fost refăcute socotelile și concluzia este că țara e în criză de femei. După ce Great Men Shortage (marea lipsă de bărbați) s-a încheiat, a apărut lipsa de femei. Nenumărate calcule demografice și observațiile constante ale sociologilor au dat răspunsul potrivit inversării dramatice a acestei tendințe. În S.U.A., între 1946 și 1957 rata natalității a crescut progresiv. Din 1957, an în care a fost înregistrată cifra maximă de 4,3 milioane născuți vii, media națională a scăzut constant. Femeile născute în a doua jumătate a anilor '50 erau mai numeroase decît posibilii soți. Cu cele [illegible] după 1960, situația s-a inversat. La grupa de vîrstă 20-24 de ani revin 124 de bărbați la 100 de femei, iar la grupa cuprinsă între 25 și 29 proporția este de 128 la 100. Experții prevăd alarmați o schimbare a raportului de forțe. S-a terminat cu fetele în așteptarea unui logodnic, acum băieții sînt în stare de orice pentru a cuceri inima mai mult sau mai puțin frumoasei alese. În viitorul apropiat, prevăd [illegible] logii, femeile vor [illegible] cul, vor face din nou pe [illegible] nesele, bărbații [illegible] să supraf. [illegible] ofertele pentru a se căsători. Același osmenii de știință sînt de acord că [illegible] numărul divorțurilor va [illegible] considerabil pentru că, cu puține femei în jur, orice bărbat cu sonun la cap va gîndi de două ori înainte să-și lase nevasta. Conform teoriei [illegible] gului Marcia Guttentag, [illegible] meile au numai de pierdut din această situație pentru că atunci cînd ele sînt puține și bărbații foarte disponibili se creează atitudini moral-protectoare impunîndu-se o strictă monogamie feminină, limitîndu-se contactele cu celălalt sex. Sînt scenarii posibile. Cercetătorii nu țin cont că schimbarea este un fapt împlinit, spunea Philip Johnson care în revista „Mademoiselle" a anunțat noua tendință. Bărbații s-au orientat spre femei mai în vîrstă decît ei, lăsînd la o parte tinerele moftuloase. National Center for Health Statistics (Centrul național pentru statistică sanitară) a informat că în mai bine de 22 la sută din căsătoriile celebrate în 1987 femeile au fost mai... mature decît bărbații, o creștere cu 16 procente față de 1970. Printre cele mai celebre mariaje se numără cel celebrat între Olivia Newton-John de 39 de ani și Matt Lattanzi de 29, între actorul Tom Cruise de 25 și Mimi Rogers de 32.

Și, în aceste condiții atît de precare pentru sexul puternic, vor mai îndrăzni reprezentanții acestuia să sufle, să încerce măcar să sugereze că ar avea nevoie de o bătistă călcată, de mașină pentru o cursă importantă sau măcar de dulceața preferată ? Greu de crezut. Oricît de curajoși ar fi ei, vor suporta cu stoicism teroarea matriarhatului modern decît să intre în competiție cu celălalți douăzeci și ceva de adversari care așteaptă cu nerăbdare o nevastă.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

după N.R.I.

Sacii de box umani

Puternic lovit, Mike Brown, 23 de ani, boxer profesionist din S.U.A., se îndreaptă spre colțul său. Pauza îl salvase pe tînărul care concura la titlul pentru categoria ușoară. Și atunci se întîmplă un fapt uimitor. Antrenorul Leonard Pate se aplecă spre Brown și își puse urechea la gura acestuia. Leonard, care își ascunde ochii în spatele unor ochelari negri de soare, este orb. „Îmi spune ce s-a întîmplat — declară Leonard — și eu îi explic ce trebuie să facă". Nu este de mirare că elevul său nu a cîștigat de cînd a trecut la profesionism, în urmă cu patru ani, decît 4 din cele 20 de meciuri purtate. „Recordul" lui Brown este apropiat de cel al altor 772 de boxeri, care, din cauza „rezultatelor lor constant nesatisfăcătoare" constituie „un pericol pentru ei înșiși și o reclamă proastă pentru sport în general", după cum se exprima ziarul „Philadelphia Daily News".

Ce se întîmplă în lumea sportului profesionist american? Cultul violenței, dorința de a vedea comportamente cît mai dure pe ring, fac să prolifereze fenomene negative în lumea sportului, asociate cu atitudini care nu au nimic de a face cu fair play-ul. Ralph Citro, expert în problemele boxului a strîns, cu ajutorul computerului, o serie de date despre circa 20 000 de boxeri din S.U.A., pe baza cărora a întocmit un raport a cărui concluzii nu pot decît să îngrozească. Astfel, el a descoperit că există 301 boxeri care nu au cîștigat vreodată o luptă. Alți 365 au pierdut cel puțin o luptă din două prin k.o., iar nu mai puțin de 67 au suferit un knock-out la fiecare apariție în ring. Nu este de mirare că în aceste condiții un alt expert în problemele boxului Mark Kram aprecia că acest sport este „o catastrofă din punct de vedere organizatoric". Pentru că deși statele federale ale S.U.A. au înființat comisii de box, care acordă licențe și supraveghează galele, ele nu se prea informează între ele. Mai mult chiar, de multe gale de box aceste comisii nici nu au cunoștință. Astfel, s-a întîmplat că boxerul de categorie grea Eddie Flannings din Georgia a purtat cinci meciuri, sub patru nume diferite, în decurs de 13 zile în cinci state ale S.U.A. Potrivit regulamentului, el ar fi trebuit ca după primul k.o. să nu mai aibă dreptul să boxeze cel puțin 30 de zile. „Recordul" său actual după 28 de întîlniri este de 24 de înfrîngeri, dintre care 17 prin k.o.

Cum se poate întîmpla așa ceva? Stuart Kirschenbaum, președintele comisiei de box din Michigan, îi denumea pe acești boxeri fără șansă, deseori netalentați sau prost antrenați drept „carne de tun umană". Gajurile lor nu depășesc cîteva sute de dolari. „Însă — așa cum arăta revista „Der Spiegel" — somajul sau marginalizarea îi face pe acestia să-și riște sănătatea și pentru bani puțini". Consecințele sînt dezastruoase. Este cunoscută forța de lovire a unor boxeri. De pildă Cassius Clay alias Muhammad Ali, el însuși marcat de grelele lupte pe care le-a purtat, lovea cu o forță estimată la nouă chintale (900 kilograme)! La o asemenea lovitură, creierul are un impact serios cu oasele cutiei craniene încît, nu de puține ori, sînt provocate leziuni.

Însă, managerii sînt în continuă căutare de sparing-parteneri sau de adversari care să îmbogățească palmaresul elevilor lor, fără a-i pune în pericol. De pildă, unul din preferații antrenorilor a devenit Sam Lee Youngs, care, din 23 de lupte purtate după 1984, nu a cîștigat decît patru. În prezent, el face parte din cei 35 de boxeri profesionisti cărora le-a fost retrasă licența deoarece își pun în pericol sănătatea. Însă, în prezent ei boxează în alte state.

Alți boxeri, care sînt denumiți în jargonul branșei drept „putreziți" reușesc să se sustragă suspendărilor sau retragerii licenței de boxer prin folosirea unor nume false. De pildă, greul Stanley Johnson din Milwaukee și-a pierdut dreptul de a boxa, în urma unui bilanț de nu mai puțin de 16 înfrîngeri prin k.o. pînă în rundul trei, din 20 de întîlniri. Totuși el a continuat să boxeze în Arkansans sub numele de Stanley White din Billings. Arbitrul de box J.W. Steinsieck releva că există „boxeri care au mai multe nume sub care luptă decît floricelele de porumb dintr-un cornet". Pînă acum „The Ring Record Book" era considerat anuarul statistic cel mai bun al ramurei boxului. Însă, după cum arată cercetările lui Citro, aceste statistici se bazează pe datele furnizate de manageri și organizatori. Dimpotrivă, Citro a folosit date publicate de presă și de la diferitele comisii de box. Datele sale au început să fie considerate un fel de „oracol" pentru aflarea adevărului despre diferiți boxeri. Doug Beavers de la comisia de box din Virginia constata că Citro „a reușit, probabil, să salveze mai multe vieți de boxeri decît zece comisii". Va reuși el oare să se salveze și pe sine?

ROMEO NĂDĂȘAN

Racul

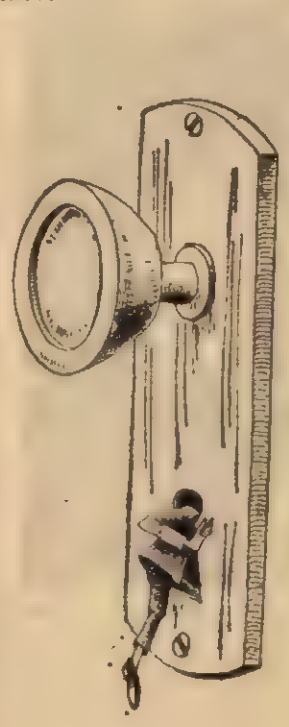

VIRGIL MILITARU

În surdină

● **Cînd vederea începe să-ți slăbească, începi să vezi mai multe.**

● **Cînd îți mortis să devii clasic în viață, recunoști, de fapt, că ar fi trebuit să te naști cu o sută de ani mai devreme.**

● **Laudele care ni se aduc sînt întotdeauna adevărate.**

● **E atît de norocos încît îi este rușine de ceilalți.**

● **Unui pesimist înveterat nu-i dați motive să fie optimist. S-ar întrista și mai mult.**

● **De obicei, hainele la modă stau mai bine pe ceilalți.**

● **Calitatea victoriei depinde de cel învins.**

● **Prostia ne amuză cît timp nu e în drumul nostru.**

● **Efectele sînt cauzele altor cauze.**

● **Celor care fac ideile cu împrumut ar trebui să li se ceară înapoi cu dobîndă.**

CONSTANTIN GAVRILĂ

Universul muzicii

Cuplul Pocorschi

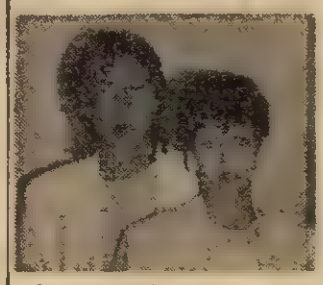

În anul 1986, MIHAI POCORSCHI, fondatorul și conducătorul grupului rock „Holograf", părăsea trupa după opt ani de activitate ca solist vocal, chitarist, compozitor, textier, orchestrator. Opt ani de căutări, timp în care „Holograf" a urcat treaptă cu treaptă intrînd în elita formațiilor rock românești. Și deodată despărțirea. Pocorschi pleca după ce își puseso decisiv amprenta personalității sale asupra trupei, reușind să creeze un sunet nou, elevat, prezent deoltfel pe cele două albume „Holograf 1" și „Holograf 2". Ce a urmat? „Holograf" și-a continuat traiectoria, devenind formația rock nr. 1 de la noi iar Mihai Pocorschi este astăzi unul dintre cei mai talentați compozitori ai noului val. În același an, 1986, după ce-și făcuse stagiul cu grupul coral „Song", DOINA MATEI debuta în emisiunea „La sfîrșit de săptămînă" cu cîntecul „Nu pleca". Compozitor: Mihai Pocorschi. Colaborarea între cei doi s-a dovedit apoi deosebit de fructuoasă, dovadă fiind succesele de top „Pașii mei" și „Adu-mi iubirea înapoi" cît și cei doi reușiți copii Mihai și Vladimir. Se pare că atmosfera de familie este ideală pentru un compozitor. Departe de tumultul concertelor, de viața agitată din turnee, Mihai Pocorschi și-a găsit un perfect echilibru realizînd compoziții din ce în ce mai valoroase. „Te caut în noapte", noua sa realizare, este dovada elocventă a valorii lui nu numai ca textier, compozitor, orchestrator, ci și ca solist vocal. În momentele de relaxare, cei doi soți Pocorschi fac schimb de partituri muzicale și rețete culinare și ascultă interpretul lor preferat, Phil Collins. Bucuria lor: cei doi copii. El este născut la 10 septembrie 1955, ea la 13 septembrie 1954. Amîndoi au promis că vor rămîne mereu în slujba muzicii, orice ar fi. Proiecte de viitor: un album care va ieși în curînd de sub matriță.

SEMNAL. Se apropie data ieșirii pe piață a albumului IRIS III — „Nu te opri". Iată conținutul: „Eu și cu tine", „Viața e totul", „Uită tot ce a fost", „Bate noptii", „Ploaia de vise", „Ore tîrzii", „Floarea de iris", „Nu te opri".

MIRCEA ZANE

Medicală

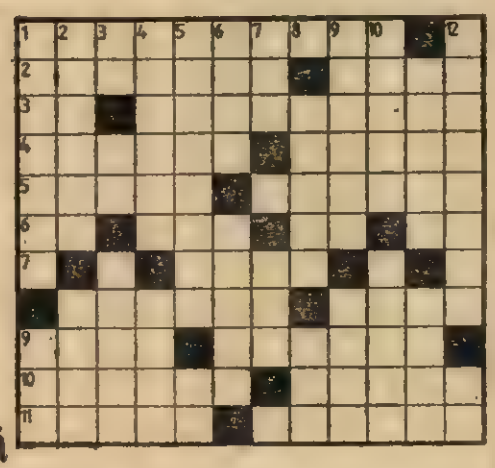

ORIZONTAL: 1) Personalitate reprezentativă a chirurgiei românești în perioada dintre cele două războaie, care i-a avut ca maeștri pe E. Juvara, A. Jianu și I. Tănăsescu (1885—1961). 2) Zeul medicinei la romani, cultul lui fiind introdus în peninsulă o dată cu epidemia de ciumă din anul 293 î.e.n. — Rudă. 3) Radu Ionescu — Medic român de seamă, fondatorul școlii noastre de neurologie (Gheorghe; 1863—1938). 4) Soția lui Asclepios, al cărei nume înseamnă „cea care vindecă" — Strălucită elevă și continuatoare a marelui endocrinolog C. I. Parhon. 5) Astrul central al sistemului nostru planetar — Își impun o viață austeră. 6) Coca Vasiliu — Acest (reg.) — Tudor Udrescu — Miros. 7) Domnitorul Unirii, a cărei alegere pregătitoare pentru desemnarea la domnie a avut loc în saloanele Societății de medici și naturaliști din Iași. 8) Forma specifică a spirocheelor (pl.) — Povață. 9) Trecută prin foc — Medic care și-a adus o contribuție însemnată la demonstrarea infectivității acizilor nucleici extrași din țesuturi (Elisabeta). 10) Împreună cu Maria Irina Proca, acest medic a făcut studii fructuoase asupra unor specii de amibe nepatogene pentru om (Dumitru) — „Radiologia clinică a intestinului" este titlul unei lucrări semnate în 1977 de acest medic român (Gheorghe). 11) Ghimpe — Conductă, tub sau vas în organismele animale (pl.).

VERTICAL: 1) În anul 1911 acest medic (Petre; 1871—1925) a devenit primul profesor de clinică urologică la Facultatea de medicină din București — Acest (pop.). 2) „Tratamentul cu transplante de os mineral", este titlul unui studiu al acestui medic stomatolog român (-Sinești, Grigore) — Măiestrie (pl.). 3) Rece! — Servește — Medic la spitalul „Carol Davila" din Capitală, autorul unui studiu scris împreună cu colaboratorii săi în legătură cu hipertensiunea de origine renală. 4) Excrescențe cauzate de dezvoltarea anormală a celulelor — „Anatomia patologică, diagnostic postoperator", studiu elaborat de acest medic (Nicolae) împreună cu dr. Florica Nereantiu. 5) Medic român (Gheorghe), autorul monografiei „Tumorile vezicii urinare" — Ion Agârbiceanu. 6) Zeița pămîntului la romani — Localitate în județul Arad. 7) Oraș în Italia — Insulă în Naxos. 8) Unul din reprezentanții de seamă ai școlii cantacuziniste (Marin; 1890—1935), autorul, printre altele, al monografiei „Cancerul bronhopulmonar" — Ued în Algeria. 9) Una din personalitățile de seamă ale medicinei ieșene (Ion; 1884—1972), oraș în care acesta a dezvoltat o importantă școală clinică — Împreună cu C. Cărpinișan, acest medic a publicat în 1971 lucrarea intitulată „Patologia chirurgicală a toracelor". (Aurel). 10) Jgheab în grajd — Ceartă. 11) Salcîmi (reg.) — În opoziție cu acest. 12) Făcut să nu contracteze o boală infecțioasă — Ana Enescu.

Dicționar: LARA, TURNUOPI, ZIA, SBA.

MIRCEA IORDACHE

Dezlegarea careului „De primăvară":

DRAGOMIR; CP; RAMURA; AMAR; AUE; ARAC; ZI; CNM; TM; NIM; OSTAS; ARAMA; STINJEN; TIV; O; EC; PURA; FLUTURE; R; B, RUM; ZARZARI; ARAT; NEA, IT; CIRESE; TITA.

Universul științific

Cîrtița gigant

În anul 1993 dublul tunel feroviar, fiecare cu un diametru de 7 metri, precum și galeria de serviciu cu diametrul de 4,5 metri, ce vor lega Anglia de continent, pe sub Canalul Mînecii, urmează a fi date în folosință, conform proiectului France — Manche. La această mare lucrare unul din „eroii" principali va fi și „cîrtița" din imagine, ce va fi folosită la executarea săpăturilor. De fapt din ce este formată această uriașă mașină? Un cap de tăiere (1), dotat cu un puternic dispozitiv de împingere (2) și cu fălci rotative (3), va tăia roca, care va fi evacuată prin centrul mașinii, cu ajutorul unui covor rulant (4) către coadă, de unde va fi încărcată în trenuri de vagoneți și evacuată pînă la ieșirea din tunel. Pentru eliminarea prafului, ce se produce în timpul lucrului, mașina a fost dotată și cu un puternic aspirator (5). Pentru a se elimina eventualitatea prăbușirii săpăturii, „cîrtița" va transporta plăci din beton armat și fontă (6, 7), ce vor fi așezate, tot de ea, pe pereți și fixate automat (8). Capul de tăiere (1) dispune de un sistem de detecție și identificare a fisurilor numeroase în cazul rocilor calcaroase existente sub Canalul Mînecii. De la postul de pilotaj (9) se pot efectua injecții de beton și argilă, care să umple, pînă la refuz aceste fisuri, înainte de fixarea plăcilor de susținere. Înaintarea mașinii se face de manieră rimei, cu ajutorul picioarelor (10), comandate de singurul om ce dirijează utilajul. Cu ajutorul laserului se reliefează un ghidaj precis. Un captator, fixat în spatele mașinii, analizează decalajul, în funcție de fascicul laser emis din capul tunelului. Manipularea capului de tăiere sau schimbarea direcției lui sînt controlate de un ordinator și se realizează printr-o împingere mai mult sau mai puțin puternică a dispozitivului de acționează capul (2). După datele anunțate de constructori viteza de înaintare a „Cîrtiței" va fi de 15—20 metri pe zi. În funcție de teren, iar pentru realizarea tunelelor la termenul stabilit se preconizează folosirea a mai multor asemenea utilaje uriașe, la ambele capete.

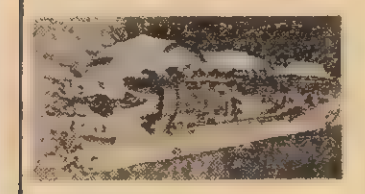

BREVIAR

Platforme zburătoare

În 1955 englezul Zimmerman a inventat o platformă, pe care se putea instala o singură persoană și care zbura la aproximativ zece metri de la pămînt. Pentru vremea aceea, acum aproape 33 de ani, acest mijloc original de transport a constituit o simplă curiozitate. Deoarece funcționarea motorului nu era suficient de sigură și o cădere de la zece metri pe sol nu era de loc plăcută, peste această ciudată invenție s-a așternut uitarea. De curînd însă platforma zburătoare și-a făcut din nou apariția, sub numele de „Wasp-2" (Viespea), fiind dotată cu un motor de 300 kilograme ce învîrtește un rotor orizontal. Deși se pare că pentru un moment ea are o utilizare militară se crede că în viitor va putea fi folosită pentru transporturi individuale, în cadrul marilor orașe. În imagine „Viespea" în plin zbor.

AUREL DIANU

handbal

Mi-na-ur !

Handbaliștii de la Minaur Baia Mare au făcut ca un vulcan de inimi să erupă în sala „Dacia" (prea mică pentru o echipă atît de mare) la fluierul final al returului semifinalei „Cupei I.H.F." : Minaur — Barcelona — 24—22 (în primul meci : 21—22). A fost unul din acele meciuri în care încleștarea a depășit omenescul. Băimărenii au avut un excelent adversar, hotărît să facă orice pentru a se califica. Barcelonezii (cu multe nume ce se regăsesc în naționala spaniolă) au condus cu 3—0, 4—1, 5—2, 7—3 (!), 8—5, 9—6, 10—7, 13—11 la pauză și 14—11 la începutul reprizei secunde. Dar ai noștri au jurat în cor discret, cu pasiune și dragoste de club, să nu cedeze pe semicerc, crezînd nestins în victorie. Au înscris 3 goluri consecutiv și apoi două serii de cîte 3 goluri și, la 19—16 pentru Minaur, am intrat într-un final dramatic. Timpul ardea în noi, fantastic vibrau secundele care puteau fiecare în sine calificarea sau eliminarea, mărirea sau decăderea. Minunații noștri băieți din Maramureș, prinși într-un superb efort, au rezistat, au învins și s-au calificat în finală.

La sfîrșitul meciului, căpitanul învingătorilor, Maricel Voinea, plîngea de bucurie. Trecuse prin momente grele în prima repriză în care nu a reușit să marcheze. Coechipierii și publicul au i-au reproșat nimic. Și Maricel și-a revenit punctînd în repriza secundă în momente decisive. Atunci mi-am dat seama că acești bărbați admirabili au o foarte bună pregătire fizică... pe plan psihologic. Există la această formație o unitate sufletească demnă de toată admirația. Jucătorii sînt prieteni, prieteni adevărați, apreciindu-se și respectîndu-se reciproc, ajutîndu-se în momentele de dificultate, încurajîndu-se atunci cînd este nevoie. Un astfel de fond moral contează enorm. Mai ales în asprele bătălii sportive pentru supremația europeană.

Principalul realizator al băimărenilor a fost, ca și la Barcelona, Gheorghe Covaciu. Există în acest jucător ceva de stîncă (asemenea lui Ghiță Licu cu ani în urmă), are forță, sare bine și oportun, are ochi, văzînd colțul vulnerabil al porții, nu cedează în viltoarea jocului, nu fuge de barajele adversarilor, de ghioniturile lor, de loviturile lor, de obstrucțiile lor. Bravo Covaciu !

Și au mai fost Nețovici și Petran sau Petran și Nețovici, portarii Minaurului, care, atunci cînd nervii tuturor erau întinși ca strunele unei viori, au „încheiat" acea cușcă greu de apărat deși nu are decît 2 metri înălțime și 3 metri lățime, apărînd fără „artificii", dar de o eficacitate ieșită din comun prin plasament și intuiție. În fața lor, Stamate, Halmagyi, Porumb, Andronic, Marta și ceilalți au fost un „zid" mobil, dăruit cu abnegație luptei.

Această echipă, pe nume Minaur, s-a născut din dragoste pentru sport. Din muncă și dăruire. Din așteptări și speranțe. Din victorii și înfrîngeri. Este o echipă susținută de tot Maramureșul, cu temperamentul ardent al locuitorilor acestui vechi ținut. (Dacă s-ar putea juca pe stadion, numărul spectatorilor de handbal la Baia Mare ar fi mai mare decît la fotbal). Este o ECHIPĂ excelent pregătită de antrenorul emerit Lascăr Pană ale cărui merite sînt incontestabile, valorosul tehnician semnînd „certificatul de maturitate" al handbalului din această parte a țării.

La sfîrșitul săptămînii trecute, într-o sală plină ochi de suporteri pufnind în ritmul jocului, Minaur a ajuns la un pas de un rîvnit trofeu. Seriozitatea tuturor celor care se ocupă de această echipă, sîrguința cu care se muncește, abnegația tuturor oamenilor săi — tehnicieni și sportivi — sînt suportul unei depline încrederi pentru marea finală.

CRISTIAN ȚOPESCU

Egal împărțit la doi

Partida, decisivă în lupta pentru titlu, dintre Știința Bacău și Mureșul Tîrgu Mureș s-a încheiat nedecis, 23-23, după ce la pauză mureșencele aveau un avans de 6 goluri (17-11). Pentru a afla detalii am apelat la sursa cea mai autorizată : arbitrii jocului, aceiași care aleătuiesc cel mai valoros cuplu din handbalul nostru, Marin Marin și Ștefan Șerban. Primul este profesor la Școala nr. 199 din Capitală, arbitrează din 1966, arbitru internațional din 1975. Iar Ștefan Șerban este inginer principal la I.I.R.U.C., arbitrează din 1966, arbitru internațional din 1977. S-au constituit în cuplu din 1970, fiind desemnați, în timp, să conducă jocuri la cele mai prestigioase competiții internaționale, făcîndu-și un bun renume în handbalul internațional. Cea mai recentă dovadă este convocarea acestui cuplu la un curs de instruire care se va ține în Iugoslavia, la sfîrșitul lunii mai, în urma căruia, din cele 20 de perechi convocate din întreg lumea vor rămîne 12 care vor oficia la Olimpiada din toamnă. Să sperăm că M.M. + Ș.Ș. se vor afla printre acestea. Pînă atunci, să le dăm cuvîntul, fiecăruia despre cîte o echipă din cele arbitrate duminică (întrebările noastre fiind, sperăm, subînțelese).

„Mureșul" a fost mai proaspătă

Meciul a avut cîte o repriză pentru fiecare echipă — altfel nici nu s-ar explica egalul, nu-i așa ? În prima, mureșencele au reușit o desprindere clară, avînd o apărare bine pusă la punct și un pivot, Stroia, în mare vervă de joc. Avantajul de 6 goluri cu care au început repriza a doua era liniștitor ; de-aici, o oarecare relaxare, cu multe neglijențe în apărare și cu o slăbire a resurselor fizice în atac. Balanța succesului s-a înclinat, treptat, în favoarea Științei, care, cu 30 de secunde înainte de final, conducea cu 23—22 ! (Cu această victorie, podiumul clasamentului se regrupa : Mureșul 51 p., Chimistul, care a învins acasă, 51 p. și Știința 50 p.). A venit, însă, momentul de mare inspirație și decizie al valoroasei noastre internaționale Eva Mozsi, care, și-a luat inima în dinți și răspunderea uriașă a unei acțiuni personale, înălțîndu-se și înscrînd cu 14 secunde înainte de terminarea timpului de joc ! Un gol care, probabil, valorează cît un titlu de campioană.

Tot noi am arbitrat Mureșul acum două săptămîni, în meciul de la Constanța și pot să spun că echipa antrenată de Gheorghe Ionescu se află într-un cert reviriment, dovedit de victoria asupra principalei contracandidate, Chimistul, și de egalul de acum.

Prof. MARIN MARIN
arbitru internațional de handbal

„Știința" n-a avut apărare

Începutul a fost echilibrat, scorul menținîndu-se egal pînă în minutul 6. Apoi mureșencele n-au făcut decît să fructifice situațiile clare de finalizare, oferite de apărarea uneori naivă a Științei. Desprinderea la 6 goluri a fost posibilă și pentru că nici unul din cei doi portari ai Științei n-a ajutat echipa, n-a parat șuturi parabile, n-a scos din mînă, cum se spune, atacul mureșencelor, care finalizau fără probleme. După pauză, jocul a luat altă turnură, echipa locală fiind frenetic încurajată de un public vulcanic ce umplusse pînă la refuz sala sporturilor. Prin minutul 40, diferența era doar de 2 goluri, menținîndu-se așa pînă spre final. Cînd s-a produs egalarea, în min. 58, atmosfera era comparabilă, cred, cu aceea de la Baia Mare! Apoi, la atacul următor, Lidia Butnărașu își aduce echipa în avantaj, o nesperată victorie a localnicelor părînd a se contura. Dar eforturile de pînă atunci au fost epuizate, punîndu-și amprenta și asupra concentrării la joc. Pe acest fond dramatic, Eva Mozsi realizează acel gol prin care-și confirmă înalta clasă dovedind în numai o secundă luciditate, forță, spirit de răspundere. Odată cu acest egal, Știința pierde trena liderei, dar titlul încă nu e jucat. „Arbitră" va fi, cred, TEROM Iași, unde vor juca și Mureșul, și Știința.

Ing. ȘTEFAN ȘERBAN
arbitru internațional de handbal

Reluare cu încetinitorul

JOC DE CARTIER, ARBITRAJ DE MAHALA

Meciul Sportul studențesc — Rapid a devenit unul „cu probleme" din cauza arbitrului Cristian Teodorescu. Și mai pe scurt spus, observatorul federal, apreciatul om de fotbal Chevorc Ghemigean, care este și președintele Colegiului de arbitri, l-a notat cu 4,75 ! (notele se dau pînă la 10 !). Că Teodorescu a rămas corigent la purtare (hărțuindu-se cu publicul, antrenorii, rezervele și copiii de mingi), n-ar fi prima oară și n-ar mai mira pe nimeni. Dar deciziile sale, volt „exemplare" (în fața mai multor reprezentanți cu autoritate ai federației) au contrariat treptat, culminînd cu eliminarea (antologică !) a doi jucători ai gazdelor, Bucico și Coraș. Fazele sînt „reluate" cu amabilitate de Chevorc Ghemigean : „La un minut după deschiderea scorului, Țîră a fost faultat de un jucător al Sportului și, pentru că se tăvălea pe jos fără motiv (fusese un simplu fault de joc), Bucico i-a oferit inițial mîna, să-l ajute să se ridice. Rapidistul a refuzat continuînd să se zvircolească ; Bucico a repetat gestul, apoi i-a arătat locul ceasului de mînă, semn că trece timpul, după care a pus bocancul sub rapidist, simulînd o încercare de a-l ridica de la pămînt. Abia în acel moment a întors capul și Teodorescu spre locul cu pricina, apreciind că Bucico l-a lovit cu piciorul pe Țîră ; îmi menține opinia că n-a fost lovitură. Cît despre eliminarea lui Coraș, motivarea arbitrului este — „lovirea adversarului cînd jocul era oprit" — puerilă ; de fapt, Coraș, sărind la cap cu un rapidist (mingea era deci în joc), l-a lovit cu cotul, așa cum de zeci de ori se întîmplă într-un meci, mai ales din partea fundașilor centrali de marcaj. Se impunea cel mult cartonașul galben".

(Am mai spune că Teodorescu nu este, „din principiu", împotriva gazdelor. De pildă, într-un recent meci la Caracal al echipei Pandurii Tîrgu Jiu, a dat un adevărat recital împotriva... oaspeților : 9 cartonașe galbene și unul roșu, 2 penalty-uri și un gol din ofsaid pentru gazde, astfel încît, chiar dacă cei de la Pandurii au condus cu 2—1 la pauză, cu trei minute înainte de final s-au văzut conduși și pierzînd meciul !)

DE CE NU MAI ARBITREAZĂ DINESCU ?

Pentru că în urma prestației la jocul F.C. Argeș — A.S.A. Tîrgu Mureș (asupra căreia am furnizat detalii în această rubrică) a fost suspendat șase etape. Mai are două și va reveni.

CRIZĂ LA DELEGĂRI

Pe măsură ce se apropie sfîrșitul campionatului, arbitrajele revin în prim-plan sub toate aspectele și pe toate fețele. Gheorghe Mitroi constata cu îndreptățire absența inexplicabilă de la jocurile etapei trecute a unor cavaleri ai fluierului care, măcar în prejudecățile noastre, ne-ar fi dat speranța unor arbitraje corecte : Igna, Crăciunescu, D. Petrescu, M. Salomir, R. Petrescu, Gh. Constantin, Fl. Popescu. Pe de altă parte, evidența federației (recentului numit instructor cu probleme de delegări, Daniel Lăzărescu, îi adresăm bun venit și succes !) arată și ea cu îndreptățire : în cele cinci etape ale returului, 16 jocuri din 45 (mai mult de o treime) au fost conduse de cei șapte purtători ai ecusonului F.I.F.A. (primii cinci din lista de mai sus, plus Adrian Porumbolu și George Ionescu) care reprezintă doar o cincime din numărul (37) arbitrilor divizionari A. Mai există și „altă parte" : Igna, Crăciunescu și Dan Petrescu au fost desemnați nominal de U.E.F.A. să conducă o semifinală a turneului final al campionatului european din R.F.G. (cealaltă — Punnet). Condiția este ca această brigadă, în componența respectivă, să arbitreze în prealabil cel puțin două jocuri interne. Colegiul de arbitri se decisese să-l trimită la meciul Petrolul—Corvinul, din etapa trecută. Dar ploieștenii au sărit ca arși : „ne și considerați retrogradați, de ne trimiteți o brigadă internațională ? !", astfel încît cei trei buni arbitri au luat-o care încotro. În ultimul rînd (dar nu în sfîrșit), mai este „o altă parte" : a recuzărilor, care încurcă și ele o programare optimă. Mai este și problema meciurilor din „B" unde se cer arbitri foarte buni la unele meciuri. Întrebările sînt și ele mai multe : cine vrea cu adevărat arbitri de valoare ? cîți arbitri de valoare avem ? și, mai ales, ce înseamnă arbitraj de valoare în acest retur agitat, cu nu mai puțin de 9 echipe în hora retrogradării ?

VIDEO CU AUTOREVERS ?

Scriam de inițiativa federației de a folosi caseta video drept mijloc de analiză și decizie asupra arbitrajelor (vezi cazul Dinescu). O serie de cluburi s-au înscris benevol pe lista celor care vor solicita un astfel de sprijin. Numai că și federația își rezervă dreptul să ceară tot acelorași cluburi caseta respectivă, chiar cu meciuri pe care „proprietarii" n-au interes să le popularizeze. (În vizor sînt acum trei faze : golul lui Cîrstea în meciul Rapid—F.C.M. Brașov, golul lui Mateuț la Pitești și eliminarea lui Coraș). Se înțelege că de respectiva casetă se poate uzita și-n avantajul, dar și-n dezavantajul echipei care a intrat în acest „joc" al obiectivității.

OCTAVIAN ȘTIREANU

România — Grecia: 0-1

După o evoluție penibilă, amendată pe măsură de foarte puținii spectatori prezenți pe Stadionul „23 August", echipa noastră s-a apropiat și mai mult de ultimul loc. În aceste condiții, comentariile sînt de prisos. Lipsa unui fundaș, în meciul acesta, a unui vîrf în altele etc. sînt justificări ce nu pot păcăli pe nimeni : ceea ce jucăm noi, cu excepțiile cunoscute, este cu totul altceva decît ce se joacă azi în lume. În plus, ca să încheiem, am reușit să învingem și tradiția, adică să pierdem pentru prima dată, pe teren propriu, un meci cu jucători greci.

De aici încolo, mai rămîne o singură întrebare : oare cei ce s-au perindat în actuala campanie olimpică și cei care, în forurile noastre sportive, s-au ocupat de această problemă nu ar trebui să răspundă cu toată seriozitatea ? Așa cum se procedează în toate domeniile cînd faci un lucru de mîntuială.

RĂZVAN BARBULESCU

Toată lumea face sport

● La doi ani după retragerea de pe gazon a celebrului fotbalist Michel Platini, orașul natal al triplului cîștigător al „Balonului de aur", Nancy, va găzdui, în luna mai, meciul de adio al decarului reprezentativei „cocoșului galic". De fapt, vor fi trei meciuri : selecționata Lorrainei-Juventus Torino o selecționată internațională (Platini, Beckenbauer, Cruyff, Rep, Gerd Muller, Keegan, Zoff, Tresor) — echipa asociației „Prietenii lui Platini" și Franța-Selecționata mondială. În această din urmă formație vor evolua, între alții, portarii Dasnev și Pfaff, Bernd Schuster și Lothar Matthaeus; ● Prezent la mai toate manifestările de acest gen din ultima vreme, Platini a jucat și marțea trecută într-o partidă cu o finalitate cu totul neobișnuită : fondurile adunate cu prilejul întîlnirii Leeds-Everton sînt destinate plății datoriilor fostului internațional galez John Charles, aflat în închisoare la cererea creditorilor rămași cu buza umflată ! În ajutorul lui John Charles au sărit, alături de Platini, compatriotul său Ian Rush și danezul Michael Laudrup... ● Proiectatul turneu al formației Real Madrid în America va fi aminat sau chiar anulat, întrucît în perioada respectivă (luna iunie) „stelele" madrilene (Butragueno, Michel, Sanchis, Chendo ș.a.) vor fi prezente în echipa națională la turneul final al campionatului european.

LUCIAN OPREA

Ne scrie o mare campioană

Intre două titluri de răsunet au oscilat opțiunile juriului pentru acordarea celui de-al doilea premiu „Flacăra" la sport pentru anul trecut : campioana europeană absolută sau campioana mondială absolută ? Daniela Silivaș sau Aurelia Dobre ?

Decisivă în triumful Aureliei Dobre a fost premiera realizată de ea pentru gimnastica românească, și anume titlul de campioană mondială absolută, cucerit (alături de o altă medalie de aur, la bârnă) la întrecerile din toamna anului trecut. Comunicându-i vestea despre premiul acordat de revista noastră și invitând-o să dea în scris un „extemporal la liber ales", Aurelia ne-a oferit surpriza de a ne trimite câteva rînduri despre... Daniela Silivaș și colegele sale.

Echipa, ca un singur om

Cineva m-a întrebat în vacanță dacă și în ce fel simt povara titlului de campioană mondială absolută, a acestui loc din fruntea gimnasticii mondiale. Am fost pusă în încurcătură, pentru că oamenii ne tratează peste nivelul vîrstei noastre, considerînd că un campion mondial trebuie să le știe pe toate, ca un om mare. De fapt, mi-am dat seama de importanța acestui titlu mai degrabă din comentariile ulterioare, din modul în care toată lumea ne-a întîmpinat și ne-a vorbit, pentru că în timpul concursului propriu-zis noi n-am făcut altceva decît să lucrăm ce învățasem la antrenamente și ce știam mai bine. Titlul mondial trebuia să poarte un nume, și acesta cred că putea fi al oricăreia din echipa noastră, pentru că fiecare fată a avut exerciții foarte frumoase. Noi ne-am întrecut tot timpul în pregătiri cu noi înșine, valoarea ridicată a echipei obligîndu-ne pe fiecare să muncim mai bine la perfecționarea exercițiilor. Se știe că notele într-un concurs de gimnastică sînt influențate și de valoarea echipelor din grupa respectivă. Așa și la noi : evoluția fiecărei fete din lot a fost stimulată de valoarea celorlalte echipiere, fiecare ridicînd o ștachetă pe care celelalte se străduiau s-o treacă. Unul din primele lucruri care ne-a învățat tovarășul profesor Adrian Goreac a fost tocmai acesta, de a ne ajuta și încuraja, contra-o joacă la ora de educație fizică. S-a văzut că mereu, în concurs, fiecare ajutăm la pregătirea aparatului la care urmează să evolueze o coechipieră. Asta e o treabă de abecedar. Mult mai importantă este încrederea pe care ți-o dă fiecare reușită a unei fete din echipă. Te simți mai sigură pe tine și știi că este imposibil „să nu-ți iasă" în contextul în care tuturor le merge perfect. Și invers, a ratare a oricăreia dintre noi le îndîrjește pe celelalte, așa cum s-a petrecut și la Rotterdam. Daniela era cea mai îndreptățită, poate, să la și titlul mondial, după cel european obținut chiar la Moscova. Scăparea ei a trecut neobservată tocmai datorită echipei în ansamblu, care a evoluat ca un singur om, între noi existînd mereu acele vase comunicante prin care circulă încrederea, siguranța, calmul și dorința de a concura cît mai bine. Prin asta, echipa națională a putut ieși campioană mondială ,iar titlul la individual nu este decît o urmare firească a valorii întregii echipe. În gimnastică nu poți să izbîndești dacă nu simți că celelalte fete te împing înainte, prin exercițiile lor, prin curajul care ți-l insuflă, prin modul în care le simți respirația atunci cînd fundezi pe fișia de șcîndură a bîrnei.

AURELIA DOBRE

Civilizația sportului

Viața de arbitru...

Nistor Țuicu, Calea București, bloc P.7, Craiova : *„Mai zilele trecute, în timp ce-mi plimbam nepotelul pe aleile din preajma blocului unde locuiesc, am avut companion un vecin, mult mai tînăr decît mine, controlor de calitate la o mare întreprindere din orașul nostru. Eu cu nepotelul, el cu feciorul. Tînărul de care vorbesc a practicat jocul cu balonul oval, iar acum este arbitru de rugby. Cum micuții, în leagănul domol al cărucioarelor, dormeau liniștiți, am început să discutăm despre vreme, despre ale gospodăriei și bineînțeles despre fotbal. Din una-n alta am ajuns și la arbitraje. Din peripețiile vecinului meu, arbitru de rugby, am reținut o întîmplare din care rezultă că arbitrii sînt tratați în funcție de... Dar mai bine să dau cuvîntul» celui în cauză.*

«Sînt delegat odată, și-a început povestirea tînărul arbitru, să conduc un joc de rugby într-un mare oraș din Moldova. Știind că sînt probleme cu cazarea, am apelat prin telefon la un coleg din acel oraș, pe care l-am rugat să-mi rețină o cameră la un hotel. Colegul, băiat cumsecade, după ce-a rezolvat doleanța, mi-a telefonat comunicîndu-mi denumirea hotelului și parola. „Cînd ajungi la recepție, mi-a spus el, te recomanzi că ești arbitrul pentru care s-a rezervat o cameră". Cînd am sosit la recepția hotelului stabilit, am procedat întocmai. Am înmînat buletinul de identitate și, fără să se uite la el, recepționerul m-a salutat jovial, mi-a dat cheia unei camere și mi-a recomandat dacă am nevoie de ceva să sun la recepție și voi fi servit prompt. Urc la etajul întîi, deschid camera și cînd mă uit rămîn uimit. Era un apartament cu dormitor și sufragerie, dotat cu televizor în culori, radio, telefon și frigider. Măi, mi-am zis, colegul meu moldovean mă crede milionar. O să plătesc să mă spetesc. Nu-mi terminasem gîndurile că aud în ușă o bătaie discretă. Deschid și ce văd ? Altă surpriză. Un ospătar, însoțit de o picoliță tînără și frumoasă venise cu o tavă încărcată cu gustări și băuturi din cele mai alese. Privesc mirat. Ospătarul sesizează nedumerirea mea și precizează că nu am nimic de plată. Totul este achitat de gazde. După ce am făcut un duș cald, m-am înfruptat din toate. Era pentru prima oară în activitatea mea de arbitru de rugby cînd eram primit de gazde în acest mod. În timp de savuram din Feteasca de Odobești, aud tărșîi o bătaie în ușă. De data aceasta era recepționerul în persoană însoțit de un bărbat solid care, după fizic, se vedea că a făcut sport. Recepționerul s-a scuzat că s-a produs o mică eroare. Această cameră era repartizată pentru un arbitru de fotbal și nu de rugby. Însoțitorul recepționerului, în care am recunoscut un renumit arbitru de fotbal, l-a corectat prompt : „Nu-i o greșeală, stimabile. Tovarășul rămîne cu mine aici. Doar sînt două camere și avem loc suficient". Recepționerul s-a înclinat politicos, s-a retras de-a-ndăratelea și a ieșit pe ușă, spunînd, contrar obiceiului, „cum dispuneți dv. așa facem, clientul nostru, stăpînul nostru". Arbitrul de fotbal mi-a făcut discret cu ochiul zîmbind. După ce a ieșit recepționerul mi-a zis : „Lasă-i domle-n pace. Au de unde cheltui, ăștia cu fotbalul au destui bani, nu sînt calici cum sînt cei de la rugby. Să fii și domneața servit odată domnește. Doar arbitrii de rugby sînt frații noștri mai mici».

Stimate tovarășe Țuicu, întîmplarea povestită de vecinul dv. este incredibilă. Arbitrii noștri de fotbal nu acceptă asemenea favoruri. Conform instrucțiunilor F.R.F., ei sosesc în localitate în ziua meciului, mănîncă pe contul lor din substanțialul barem de arbitraj, nu beau decît apă tonică și nu se uită la picolițe tinere fiindcă sînt cu gîndul numai la meciul în care trebuie să împartă dreptatea. Și apoi, unde ați mai pomenit un recepționer care să spună cuvintele „cum dispuneți dv. așa facem" ? Incredibil !

CRISTIAN ȚOPESCU

Panorama internațională

● **Premiul** pentru cea mai bună partidă a celui de-al 44-lea tom al cunoscutei publicații iugoslave „Informator" a fost atribuit duelului din turneul internațional de la Reykjavik (1987) dintre sovieticul M. Tal și islandezul J. Hjartarson. În apărarea spaniolă ex-campionul lumii a înscris o victorie spectaculoasă la capătul unor mutări surprinzătoare. Oferim cititorilor noștri plăcerea de-a urmări evoluția evenimentelor. **Tal — Hjartarson :** 1.e4 g5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.00 Ne7 6. Te1 b5 7. Nb3 00 8.c3 d6 9.h3 Ca5 10.Nc2 c5 11.d4 Dc7 12. Cbd2 Nd7 13.Cf1 c:d4 14.c:d4 Tac8 15. Ce3 Cc6 16.d5Cb4 17.Nb1 a5 18.a3 Ca6 19.b4 g6 20.Nd2a:b4 21.a:b4 Db7 22.Nd3! (Noutatea teoretică) Cc7 23.Cc2 ! Ch5 24.Ne3 Ta8 25.Dd2 T:a1 26.C:a1 ! f5 27 Nh6 Cg7 28.Cb3 f4 29.Ca5 Db6 30 Tc1 Ta8 31.Dc2 Cce8 32.Db3 Nf6 33. Cc6 Ch5 34 Db2!? Ng7 35.N:g7 R:e7?! 36 D:f6!! Da6 37 T b5 Ce7 38.Tb8+ D:b8 39.C:e5! Dd1 40. Rh2 T:a1 41.Cg1 ! Rf7 42.Ch6 Re7 43.Cg8 ! 1:0 ● **Garri Kasparov** a fost învins de maestrul internațional J. Wolf, a remizat cu Edelman și Fishbein în cadrul meciului susținut împotriva selecționatei de juniori a Statelor Unite ale Americii, meci încheiat cu scorul de 4:2 în favoarea campionului lumii. Numele învinșilor săi sînt: Rao, Rachels și Gurewitch. ● **Linares.** Campioana lumii a avut o participare nefericită la superturneul de mari maeștri din cunoscuta localitate spaniolă, unde a încheiat clasamentul cu un rezultat sub așteptări, care îi aduce și o neplăcută modificare a coeficientului valoric. Rezultatele tehnice sînt următoarele : 1. Timman 8,5, 2. Pelțavski 7,3, Iusupov 6 5, 4—5. Chandler, Ljubojevici 6, 6—9. Portisch, Illescas Gheorghiev. Nunn 5,5, 10. Hjartarson 4, 11. Nikolici 3,5 și 12. Ciuburdanidze 2,5. Cea mai scurtă victorie din turneu ar fi putut fi duelul dintre dr. John Nunn și Kiril Gheorghiev, dacă marele maestru bulgar ar fi cedat la timp și nu ar mai fi continuat lupta după pierderea damei. Istoria partidei încheiată cu victoria albului ar fi putut fi scurtă : **Nunn — Gheorghiev :** 1.e4 c6 2.d4 d5 3.Cd2 d:e4 4.C:e4 Cd7 5.Cg5 h6 6.Ce6! Da5(6..f:e6? 7.Dh5 mat) 7. Nd2 Db6 8.Nd3 f:e6? 9.Dh5 Rd8 10.Na5!.., etc. 1:0. ● **„Festival des jeux"-Cannes.** Turneul „open" s-a încheiat cu victoria surprinzătoare a marelui maestru vest-german Eric Lobron, autor a 7,5 puncte din 9 posibile. Următorii clasați au fost Kosten 7, Villeneuve, Moh 6,5, Sharif, Klarici, Werner, Flear, Seret, Ivkov, Guyot, Mednis, Boudre, Gunawan, Fedorowicz, Knabi 6 etc. ● **Turnee pe echipe.** „Cupa Mitropa" a revenit în cadrul ultimei ediții, organizate de Federația elvețiană, formației vest-germane cu 15 puncte din 20 posibile. Viitoarea ediție va avea loc în localitatea italiană Aosta în luna aprilie reunind echipele Italiei, Franței, Luxemburgului, Iugoslaviei, R.F.G., Austriei și Elveției. ● **La München este programat pentru luna mai un puternic turneu internațional (categoria 12, Elo mediu 2326) cu participarea marilor maeștri Hjartarson, Iusupov, Hubner, Ribli, Smejkal, Hecht, Lau și a maeștrilor internaționali van der Sterren, Bischoff, Ilfertneck, Hickl și Kindermann.** ● **C.M. S-au stabilit perechile pentru semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial : Hjartarson — Karpov, Speelman — Short, Portisch — Timman și Iusupov — Spraggett. Confruntarea este planificată pentru perioada 10—24 mai.** ● **Surpriză. În turneul „Open mondial" de la Lugano** (200 participanți, sistem elvețian în 9 runde) încheiat cu victoria ex-aequo a marilor maeștri Flaćnik, Torre, Korcinoi, Psahis, Norwood, Spraggett și Bischoff 7 puncte s-a petrecut un fapt neașteptat : marea maestră iugoslavă Ana Marici (19 ani) l-a învins cu piesele negre pe campionul mondial de juniori Viswanathan Anand într-un duel sicilian prelungit de-a lungul a 49 mutări.

MARGARETA MUREȘAN

Nu e chiar așa ușor să fii barman ! Înconjurat de tot felul de licori, pulind oricînd gusta din ele, aflat în permanență în atenția oaspeților și altora care au tot interesul să păstrezi relații amiabile ca să nu spun chiar excelente cu cel ce „tronează" în mijlocul etichetelor care mai de care mai strălucitoare, ca să nu mai vorbim de veniturile „grase" ce se pot obține doar de pe urma unui asemenea statut privilegiat. Unii sînt înclinați să vadă numai această parte frumoasă a lucrurilor. Ei, omul care îndeplinește această funcție-cheie într-un restaurant, cunoaște însă cel mai bine, cum se spune, și „fața nevăzută a lunii", partea mai puțin plăcută și riscurile deloc mici ale acestei profesii. Faptul că toți te invidiază pentru multiplele posibilități, chipurile, de a prospera ; dificultățile în operațiunea de micșorare cu ajutorul HO_2 sau a altor metode, a numărului de grade scrise pe sticlă, chelnerii ce încep să te privească chiorîș atunci cînd nu le faci jocul. Apoi numeroșii abonați la degustări. Încep cu un zîmbet mieros apoi se interesează în cel mai „dezinteresat" mod posibil de starea sănătății tale și a întregii familii neuitînd-o pe bunici, nepoți, unchi, cărora le transmit urările de rigoare. „Amicul" se uită așa în treacăt spre rafturile cu băuturi dînd de înțeles cu privirea că deși antialcoolic declarat, nu ar respinge propunerea de a sorbi ceva. (Deși îți declară încă o dată că ei în principiu nu bea, nu se dezlipește de lîngă bar pînă ce paharul nu e din nou umplut) Sînt însă persoane cărora tu ca barman trebuie să le faci temenele și să te simți onorat dacă ele acceptă să guste vreo licoare. Lista acestor „clienți" are două caracteristici în primul rînd nu e chiar așa de scurtă și în al doilea e destul de costisitoare căci cei în cauză consumă licori al căror nume începe cu simplu „V" sau dublu. Ea îl are în cap pe șeful localului de care te leagă mii de fire. Trebuie să manifești atenție, precauție deosebită și față de cei care controlează, inventariază. Acestia în aparență foarte inofensivi pot crea momente de răscruce în viața unui barman, dar hotărîtoare pentru viitorul său. Contabilitatea neoficială reprezintă și ea o problemă delicată. Un moment de neatenție, de usurință, un calcul greșit sau prea optimist din partea ta poate provoca o „gaură" cu urmări extrem de neplăcute. Ce mai, diplomația, simțul măsurii, echilibrul, tactul, trebuie să caracterizeze activitatea unui om care își desfășoară activitatea în spatele nu a unor „uși închise" ci a barului. Nu lipsite de importanță sînt și tentațiile. „De fier să fii" și tot nu te poți abține o zi

Cronica șoselei

Pe lîngă drum, venind de sus

întreagă să nu „guști" ceva mai cu seamă că peste tot vezi oameni care servesc băuturi de toate culorile, de toate gradele. Cea mai mare „nenorocire" e cînd barmanului îi place băutura. Atunci e „pierdut". Dar și în mod „normal" unui barman neahtiat după licori i se pot întîmpla mici accidente. Nu poți să nu ciocnești și tu un pahar cu șefii tăi, cu niște prieteni buni. Primul pericol este cînd cei în cauză ar putea intra la bănuieli. Dacă omul de la bar nu „gustă" cu noi, înseamnă că e ceva suspect cu băutura. Pe de altă parte tot ciocnind cu unul, cu altul, cantitatea ingerată se adună și te trezești (greșit spus te trezești) mai corect constați că nu prea mai ești treaz. Riscul : să greșești socotelile în diferite moduri, adică să dai mai mult sau mai puțin decît scriu pe bon chelnerii. Cînd e mai mult o faci pe buzunarul tău, cînd e mai puțin, intri în conflict cu ospătarii. Apare și alt pericol, acela de a-ți „lesi vorbe" că vrei să-i tragi pe sfoară și toți devin suspicioși. Un adaos prea mare de HO_2 poate atrage și el reclamații, scandaluri, dacă nu mai rău. Chiar și simplul aspect al barmanului care „se clatină" este periculos. Tocmai atunci se ivește cineva care a doua zi va spune sau va scrie : „L-am văzut pe barmanul de la restaurantul X sau Y clătinîndu-se. Trageți concluzii privind modul cum sînt deserviți consumatorii". Și te pomenești aruncat într-un colț de bucătărie „la curățat cartofii". Dacă ai mașină, „nenorocirea" se dublează. Doar nu te îndurî s-o lași la parcare pînă a doua zi dacă ai sorbit ceva : să rămîi fără ștergătoare, proiectoare, oglinda retrovizoare sau complet fără... mașină ; nu-i o perspectivă deloc optimistă. Aș vrea și eu să-l văd pe cel care într-un schimb nu consumă o picătură de alcool".

Cam astea erau reflecțiile barmanului din întîmplarea noastră, pe cînd la volanul mașinii, se întorcea acasă. Avusese o zi grea : revizia, revederea unor prieteni de prin provincie care îi aduseseră o damigeană de Busuioacă de Bohotin, o ceartă cu un client care îl acuzase că diluase băutura. Pentru a-l domoli l-a invitat la „una mică" însă „originală". Dacă-mi pun fiola ăștia, am șansa să văd un verde de culoarea salatei, cum e ea acum la început de sezon. Omul n-a vrut să folosească drumul obișnuit. A luat-o pe scurtătură, n-o utilizase cam de mult, și parcă nu mai recunoștea locurile. Pe unde era înainte asfalt, aglomerație, acum apăruseră boschețî, vaze enorme cu plante, bănci. „Nu se poate ! Doar n-am băut chiar atîta să am halucinații, să văd în loc de stradă o grădină, „căzută ca din lună". Imposibil, undeva trebuie însă, să ajung !" A început un slalom printre bănci boschețî, straturi de flori. În depărtare nu se mai vedea obișnuita bifurcație pe care o știa de ani de zile. Orizontul se „termina cu un fel de bordură". Altceva, „un parapet, niște indicatoare", care erau în realitate acolo, omul nu le văzuse. A mers mai departe, convins că va ieși „la liman". Aburii amestecați din capul lui avînd la origine vodka, vinul, berea, coniacul sorbite, și-au spus cuvîntul. S-a pomenit că se prăbușește în gol „Ce naiba, de unde a apărut prăpastia în centrul orașului ?" O bubuitură teribilă a marcat căderea șoferului cu mașină cu tot peste alt autoturism care tocmai trecea prin tunel. Una la un milion din asemenea isprăvi pot avea un asemenea deznodămînt. Din mașinile turtite au coborît „protagoniștii". Unul speriat de „farfuria zburătoare" aterizată peste autovehiculul lui ; altul și mai uimit că după un asemenea plonjon s-a ales doar cu cîteva zgîrieturi : „Bine dom-le, chiar așa ? Dacă în locul dumitale ar fi fost unul de pe... Marte și tot vedea că piața e subtraversată de un tunel și încă cu patru benzi". „Aveți dreptate, precis ar fi văzut deoarece venea de sus".

Bună treabă s-a făcut și cu pasajul acesta subteran : traversezi piața în două minute. Pentru mine căderea a însemnat însă spargerea ghinionului. O mașină se mai găsește, dar un barman ca mine mult mai greu, aproape imposibil. Nu mă refer numai la talent și pricepere ci la performanța de a cădea de la cinci metri și a nu păți nimic. Dacă am rezistat acum, voi rezista cu brio și la controale, inventare, revizii.

VICTOR BEDA

Cu toată încrederea, cu toată dăruirea

Miercuri, al doilea rund: Steaua – Benfica

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Un lucru este limpede pentru toți iubitorii fotbalului românesc : **Steaua** nu și-a anulat total șansele de a se califica în finala C.C.E. la fotbal, deși la sfîrșitul primului său meci cu **Benfica Lisabona**, disputat săptămîna trecută, tabela de marcaj a indicat 0—0. Orice om de bună credință trebuie să accepte că nu fiecare zi îți este fastă ca să te poți prezenta într-o formă perfectă de joc și că nu în fiecare zi izbutești în tot ceea ce întreprinzi, oricît te-ai strădui. Așa a fost cazul cu **Steaua** în ziua de 6 aprilie. În timp ce adversara sa juca dezinvolt echipa militară n-a izbutit, indiferent ce — a încercat, să-i contracareze tactica și să-i impună să evolueze potrivit altor rigori. Dar cine ne împiedică să credem că miercurea viitoare situația n-ar putea fi invers ? De ce adică **Steaua** să nu prindă din nou o zi excepțională — și nu doar din hazard, ci datorită unei excelente pregătiri din toate punctele de vedere — și să obțină un rezultat care să-i permită să meargă mai departe în cea mai prestigioasă competiție europeană de fotbal ? Ar merita cu prisosință să se afle din nou în postura de finalistă pentru uriașa dăruire cu care jucătorii ei au abordat dificilele partide pe care le-a susținut pînă acum în actuala ediție a C.C.E. După cum ar merita cu prisosință această bucurie și bravii ei suporteri care, de pildă, în urmă cu două zile, la un meci obișnuit de campionat, au umplut stadionul Ghencea pe care au evoluat **Steaua** și **Sportul studențesc**, încheiat cu scorul de 3—0. Au venit într-un număr atît de mare numai pentru a-i risipi orice urmă de îndoială în posibilitatea de a se califica, de a obține un răsunător succes. Ceea ce a realizat pînă acum echipa militară este deja extraordinar : a fi prezentă pentru a doua oară într-o semifinală după numai doi ani nu este la îndemîna oricui. Dar **Steaua** poate, cu siguranță, și mai mult și, mai ales, trebuie să fie sigura ei însăși că poate și mai mult, fiind una din echipele de fotbal europene ale cărei aspirații au o deplină acoperire. De aceea, miercuri, ziua returului cu Benfica îi vom ține cu toții pumnii pentru a obține un rezultat care să-i deschidă calea spre o nouă finală și să-i facă și mai glorios palmaresul.

GEORGE ARION

Imagini din Peștera cu incizii

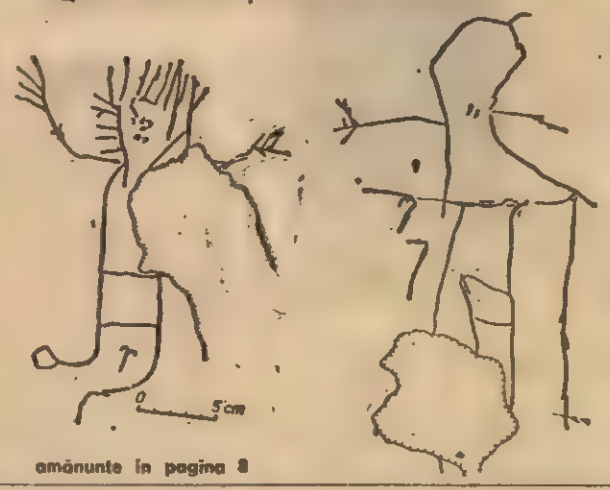

amănunte în pagina 8

Prietenie pe patinoar

Concursul „Prietenia" la patinaj artistic, găzduit de Capitală pe parcursul săptămînii trecute, s-a încheiat cu o deplină reușită organizatorică — aspect la care „miza" noastră era cea mai mare. Federația a trecut impecabil această probă de „impuse și liber alese", nici medalia de bronz obținută de Zsolt Kerekes la individual a doua din istoria participării patinajului nostru la aceste concursuri) neflind de neglijat. Titlurile au revenit reprezentanților R.D.G. (individual feminin) și U.R.S.S. (dans, perechi și individual masculin). Indiscutabil datorită acestor reprezentative, concursul de la București a avut un coeficient de valoare comparabil cu un campionat mondial al juniorilor. *(O. Știre).*

Medicina '88

Specialiștii domeniului medical au avut prilejul să se întîlnească săptămîna aceasta la Complexul expozițional „Casa Scînteii", cu ideile și realizările de ultimă oră din lumea medicinei.

Prestigiul căpătat de-a lungul anilor „a atras și în aceste zile la Expoziția internațională „Medicina '88" — aflată la cea de-a XIX-a sa ediție —, firme de renume din Anglia, Austria, Danemarca, Elveția, Franța, Italia, Olanda, R. D. Germană, R. F. Germania, R. P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia și S.U.A. Au fost prezenți, statornici oaspeți, de ani și ani, ai întreprinderii de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior — PUBLICOM — firme binecunoscute, cum sînt : CIBA GEIGY (Elveția), FARMITALIA (Italia) — una din cele mai vechi societăți farmaceutice din lume — SIEMENS (R. F. Germania) etc.

La nivelul înaltelor pretenții ale științei și tehnicii din domeniu, firmele românești, reprezentate de întreprinderile de comerț exterior CHIMICA, ELECTROEXPORTIMPORT și TEHNOIMPORTEXPORT, au oferit în standurile lor realizările de ultimă oră ale inteligenței românești, medicamente create de autori de prestigiu, nume cunoscute lumii : prof. dr. Ana Aslan, dr. Grigore Osipov-Sinești, dr. Magdalena Timar. De un deosebit interes s-a bucurat sistemul conceput de dr. M. Olteanu, destinat diagnosticului în oftalmologie și sugestiv intitulat „I SEE" (văd), ca și ideea, cu totul nouă, după care dr. G. Litarczec, de la Spitalul Clinic Fundeni și-a conceput sistemul „Volumetru multijet pentru respirație controlată în jet de aer umed".

Pentru cele 32 de firme străine invitate (cu subreprezentanți implinind numărul de 50), pentru cele 3 firme ale țării-gazdă, pentru toți cei prezenți, Expoziția „Medicina '88", prezentată la București între 11 și 15 aprilie, a fost ceea ce și-a propus : un nou prilej de contacte directe între specialiștii români și străini, o nouă ocazie de a analiza nivelul atins astăzi de instalații, aparatură, instrumente și produse pe care medicina le solicită spre binele și sănătatea întregii omeniri.

LIANA MOLNAR

VREMEA — cum a fost / cum va fi

CORNELIU POP

Pornind pe urmele temperaturii de 32,7° C consemnată ca o valoare deosebită pentru stația meteorologică de la București-Filaret, am deschis Analele Institutului Meteorologic al României. Publicate începînd din 1884 de Ștefan C. Hepites, doctor în științe, directorul de atunci al Institutului Meteorologic și al Serviciului Central de Măsuri și Greutăți, acestea au ajuns la volumul XV. Ceva mai dezvoltat decît precedentele, tomul (bilingv, în română și franceză) conține primele elemente climatologice ale României rezultate din prelucrarea observațiilor meteorologice, realizate sistematic și calificat în rețeaua de stații, organizată după înființarea Institutului Meteorologic. Publicația atestă o activitate prodigioasă ce se desfășura cu 100 de ani în urmă în domeniul meteorologiei. Aflăm despre luna aprilie că a fost cea mai însorită în raport cu șirul de 15 ani de observațiuni heliografice, efectuate la București. Această lună a fost secetoasă (suma cantităților de apă rezultate din precipitații a fost doar de 1,9 l/mp la Dorohoi, 2,8 l/mp la Tg. Ocna, 0 l/mp la Mangalia și Ștefănești) și călduroasă (34,2° C la Giurgiu pe 20 aprilie). În această zi toridă temperatura la nivelul solului atingea la București-Filaret 42,0° C pe teren gazonat și 52,6° C pe sol gol, iar în aer în afara adăpostului deasupra gazonului de iarbă măsură la ora 14, la înălțimea de 15 cm 35,2° C ; la 30 cm 30,4° C ; la 45 cm 34,4° C ; la 60 cm 34,2° C și la 75 cm 34,0° C. Umezeala relativă a scăzut la orele amiezii pînă la 22%. Amplitudinea diurnă termică a atins 24,2° C.

Urmărind șirul observațiilor efectuate asupra vremii, constatăm o frecvență ridicată de producere a unor răciri bruște de scurtă durată. Un argument îl constituie faptul că ultimele zile cu strat de zăpadă (parametru asociat cu perioadele reci) sînt cuprinse în perioada amintită pentru un mare număr de stații meteorologice cum ar fi Arad, Botoșani, București, Iași, Ocna Sugatag, Pitești și Roman.

Dintre răcirile de scurtă durată care au avut loc în acest interval, menționăm pe cele din 13—14 aprilie 1928 și 18—19 aprilie 1929. Răcirea bruscă din 13—14 aprilie 1928, a avut loc după o serie de zile frumoase, cu cerul mai mult senin și temperaturi ridicate pînă la 30° C la Rm. Sărat și Strehaia. Atunci, în cursul nopții de 13 spre 14 aprilie temperatura a scăzut față de noaptea precedentă cu 5—10° C în sudul țării și cu 10—15° C în nord. În zona montană și în nordul țării a nins. Răcirea din 1929 s-a produs la cote și mai coborîte, unele stații meteorologice din centrul și sudul țării realizîndu-se minimele absolute lunare (Pătîniș —15,0° C, Tg. Mureș —7,5° C, Alexandria —3,5° C).

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 14-20 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI EXTREME ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/mp)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Câmpia	16÷19	5..8	10÷15	32.7	București Filaret 1899	-7.8	București Bonaparte 1929
Dealuri și podișuri	12÷17	2÷5	12÷16	29.0	Cluj Napoca 1934	-7.4	Cluj Napoca 1928
Depresiuni	12÷14	0÷-3	11	27.0	Miercurea Ciuc 1950	-12.7	Miercurea Ciuc 1959
Vf. Omu	2÷3	8÷-7	22	8.8	1961	-26.0	1940
Litoral	13÷14	6÷7	6÷7	27.6	Constanța 1939	-0.8	Constanța 1927

Revenind în actualitate, în săptămîna care a trecut răcirea anunțată în numărul anterior al revistei s-a resimțit mai ales în regiunile nordice, unde pe data de 10 au căzut averse de ploaie însoțite de descărcări electrice și grindină. În noaptea spre 11 aprilie, în Moldova, precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță și ninsoare. Temperatura minimă a coborît pînă la —9° C. S-au produs intensificări de vînt iar la Tecuci s-a semnalat fenomenul de vijelie.

Ieri noapte (13 aprilie) dinspre Oceanul Înghețat de Nord a început o invazie de mase arctice înregistrîndu-se —26° C în Insulele Spitzbergen și —30° C în zona de vărsare a fluviului Obi în M. Kara. După procesul de încălzire a vremii resimțit în ultimele zile ' îndeosebi la orele amiezii, începînd de astăzi deasupra teritoriului țării noastre vor pătrunde mase de aer rece antrenate dinspre nordul Europei.

Comparativ cu răcirea din săptămîna trecută se așteaptă ca în următorul interval să fie afectate toate regiunile țării. În primele zile în zona montană și în regiunile din nordul și estul țării precipitațiile vor fi și sub formă de lapoviță și ninsoare. Asociat pătrunderii maselor de aer rece se vor produce intensificări de vînt predominant din sectorul nordic. În continuare, nebulozitatea mai pronunțată de la începutul intervalului va diminua în nopțile de 16, 17 și 18 aprilie brumele generalizîndu-se în cea mai mare parte a țării. Regimul termic caracteristic pentru zilele săptămînii în curs va fi dat de temperaturi minime nocturne de 4° la 6° chiar mai coborîte în depresiunile intramontane și temperaturi maxime de 7° la 17° C.

În primele zile ale săptămînii următoare, vremea se va încălzi din nou predominînd un aspect frumos îndeosebi în regiunile sudice ale țării.

În completarea valorilor deosebite din tabelul cu date de referință climatice enumerăm cîteva dintre cele mai coborîte temperaturi maxime ale intervalului : 0,5° C la Iași, 2,2° C la Sibiu, 3,4° C la Arad, 4,2° C la București, 5,3° C la Galați și —11,0° la Vf. Omu.

P.S. Rubrica din numărul precedent a fost realizată de OTILIA DIACONU. Tiparul ne-a jucat și nouă o farsă... chiar dacă 1 aprilie trecuse.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport : 17 00 ; Semnal-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Bibl...ca ... Astelia

flacara

anul XXXVII
16 (1713)
VINERI
22 aprilie
1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Așezînd noi și remarcabile temeiuri de sporire a prestigiului României în lume

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au încheiat rodnica solie de pace, prietenie și colaborare

R.S. VIETNAM

„Sîntem deosebit de bucuroși să întîmpinăm pe cei mai iluștri reprezentanți ai poporului român, o națiune cu o istorie măreață și cu succese deosebite în opera de edificare a socialismului".

din toastul tovarășului Nguyen Van Linh

R.P. MONGOLĂ

„Opinia publică din Mongolia salută eforturile, propunerile și inițiativele Partidului Comunist Român și ale guvernului Republicii Socialiste România cu privire la consolidarea păcii și securității în Balcani și în întreaga Europă, eliminarea pericolului unui război nuclear".

din toastul tovarășului Jambin Batmunh

Să privim chipul țării

Mîndru-i Maramureșul!

reportajul în pagina 4

În acest număr:

dintre premiații revistei Flacăra semnează

● Ileana Balotă ● Silvia Dumitrescu-Timică ● Ilie Boca ● Mihai Mălaimare ● Florin Zamfirescu

Dragostea de Patrie

Patria este, înainte de toate, durere, și apoi iubire. Adică nedespărțirea fără de margini dintre sentimente.

Patria este zeul care nu ne poate clădi decît pe noi înșine, pe toți cei ce scriem aceeași (și în aceeași) carte : a iubirii și a morții pe o patimă însingurată a pămîntului.

A fi patriot român înseamnă a te da cu sania, în ianuarie, pe o pîrtie din Munții Carpați, pe un vad din Cîmpia Brăilei.

A fi patriot român înseamnă să te doară în oase cînd ninge în luna aprilie peste cireși înfloriți ; a fi patriot român înseamnă a mirosi a flori de măr în mai și a mirosi, în iunie, ca o lună bătută de fragi, ca un drum printre vărăriile din Muscel cînd se întîmplă să fie septembrie și Oltul să se verse în Dunăre, în neamul de revoltă a tuturor zilelor noastre. Și mai înseamnă : a trăi, a crede în puterile tale, a te împotrivi prostiei, a cîștiga și, de cele mai multe ori, a pierde.

În România, pentru nemurire, pronumele personale — eu, tu, el, noi, voi, ei — trebuie să fie mereu acasă și necercetate, în nici-o împrejurare, cu glonțul, cîrligul, furca și alte multe instrumente slute în stare să umilească, dincolo de măsura luminii, OMUL.

A fi patriot înseamnă, la noi, a gîndi și vorbi românește, a nu uri nici-un om de pe nici-o față a pămîntului, înseamnă a iubi vinul, viața, drumurile, Marea și întoarcerea acasă.

Nu poți fi patriot fără să simți lacrima celui de lîngă tine, precum și lacrima celui din depărtarea unde nu vei ajunge niciodată.

Pentru că noi, toți oamenii, — de toate culorile și toate rasele — scriem în cartea vieții cu lacrimi de aur și neajunsuri de țărînă.

A fi patriot român înseamnă, pentru mine, a fi eu însumi, invulnerabil în patima iubirii, inacceptabil în căderea în nimicnicie, lepădat cînd voi cădea în rutină.

A fi patriot român — idee la care nu mă silește nimeni — ține de conștiința și de ființa mea gînditoare de frumos.

Mă pot supăra, și mă supăr de multe ori, pe mine, pe tine, pe el, pe noi, pe voi, dar NICIODATĂ PE ȚARĂ. Sînt, cred eu, un frumos nebun desăvîrșit.

FĂNUȘ NEAGU ■

București, aprilie 1988

Bibliotecă [illegible]
TIRG. MUR.

Largi posibilități de extindere și intensificare a raporturilor româno-vietnameze

Întemeiate pe principiile noi de raporturi dintre state, pe înțelegere și colaborare prietenească, relațiile româno-vietnameze s-au dezvoltat continuu, corespunzător dorinței celor două țări și popoare. Un rol determinant în dezvoltarea acestor relații, în extinderea conlucrării și adîncirea cooperării româno-vietnameze l-au avut întîlnirile și convorbirile la nivel înalt de la București și Hanoi. O nouă expresie a voinței reciproce de a dezvolta și diversifica în continuare aceste relații o constituie recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Socialistă Vietnam, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste Vietnam.

În timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut convorbiri oficiale cu tovarășii Nguyen Van Linh, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam, și Vo Chi Cong, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste Vietnam. În cursul convorbirilor, s-a procedat la o informare reciprocă în legătură cu activitatea Partidului Comunist Român și a Partidului Comunist din Vietnam, a popoarelor român și vietnamez, cu preocupările lor de perspectivă privind construcția socialismului în cele două țări. În acest context, a fost evidențiat rolul însemnat al Comisiei mixte româno-vietnameze de colaborare economică și tehnico-științifică în identificarea unor noi posibilități de intensificare a colaborării bilaterale, care să ofere stabilitate și largă perspectivă raporturilor dintre România și Vietnam.

Convorbirile au prilejuit, de asemenea, și un amplu schimb de păreri în legătură cu principalele probleme ale vieții internaționale. În acest cadru, a fost exprimată îngrijorarea popoarelor român și vietnamez față de situația gravă și complexă care se menține în lume, apreciindu-se că este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră. În același timp, a fost reafirmată însemnătatea eliminării forței și a amenințării cu forța din viața internațională, a reglementării problemelor litigioase dintre state, a tuturor stărilor de încordare și conflict exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. În ceea ce privește problema Kampuchiei, s-a ajuns la concluzia comună că trebuie făcut totul pentru o soluție politică, prin negocieri, că trebuie să se meargă spre reconcilierea națională în Kampuchia și retragerea trupelor vietnameze, pentru încetarea oricărui amestec străin în treburile interne kampuchiene, că trebuie să se asigure dezvoltarea independentă, democratică, neutră și nealiniată a Kampuchiei, instituirea unor relații de prietenie și colaborare între toate țările Indochinei. Pornindu-se de la situația economiei mondiale, s-a subliniat necesitatea soluționării globale a problemelor subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale, care să asigure progresul tuturor națiunilor, stabilitate politică și economică în lume. A fost evidențiată, de asemenea, însemnătatea participării active la soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în dezvoltare, nealiniate, vital interesate într-o politică de colaborare, de independență și pace.

Apreciind vizita efectuată, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că ea se va înscrie ca o nouă contribuție la promovarea, prin eforturi comune, a prieteniei și colaborării între partidele și popoarele noastre, la cauza păcii și colaborării internaționale.

La rîndul său, tovarășul Nguyen Van Linh a declarat că prin vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu înțelegerea reciprocă și colaborarea fructuoasă se vor consolida și mai mult.

Deschizînd, prin înțelegerile la care s-a ajuns în timpul desfășurării ei, noi perspective conlucrării reciproc avantajoase româno-vietnameze, asigurînd extinderea legăturilor dintre România și Vietnam pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, precum și întărirea conlucrării celor două țări pe arena internațională, în folosul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii pe tot globul, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.S. Vietnam reprezintă o nouă contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor de prietenie româno-vietnameze, un moment important în cronica relațiilor dintre cele două țări și popoare.

ION CODRU

Contribuție importantă la întărirea prieteniei și colaborării româno-mongole

Relațiile româno-mongole de prietenie și colaborare pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-științific, cultural — au avut un curs ascendent. Un rol hotărîtor în evoluția acestor relații l-au avut întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, desfășurate la București și Ulan Bator, care au adus de fiecare dată contribuții de prim rang la dezvoltarea prieteniei și conlucrării româno-mongole, deschizînd noi și largi perspective raporturilor dintre cele două partide, țări și popoare, în toate domeniile de activitate. Între cele două țări au fost semnate și se află în vigoare Tratatul de prietenie și colaborare (încheiat la București în 1983), numeroase acorduri, programe și înțelegeri care conferă stabilitate și trăinicie relațiilor dintre România și Mongolia, deschid largi posibilități pentru colaborarea și conlucrarea dintre cele două țări. Un nou impuls va da acestor direcții și vizita oficială de prietenie efectuată săptămîna aceasta în Mongolia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația secretarului general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole, întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu cu tovarășul Jambîn Batmunh și tovarășa A. Dariimaa.

În timpul convorbirilor oficiale dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Jambin Batmunh s-a procedat la o informare reciprocă cu privire la activitatea și preocupările celor două partide pentru înfăptuirea hotărîrilor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, respectiv Congresul al XIX-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, la mersul construcției socialiste în România și Mongolia și a avut loc un larg schimb de opinii în probleme bilaterale, precum și în legătură cu aspecte actuale ale vieții politice mondiale. S-a subliniat cu satisfacție că relațiile dintre partidele și popoarele celor două țări au cunoscut un curs ascendent pe plan politic, economic, cultural-științific și în alte sfere de activitate, în spiritul prețuirii și respectului reciproc, al Tratatului de prietenie și colaborare dintre cele două țări. Totodată, s-a apreciat că potențialul în continuă creștere al economiilor celor două țări oferă condiții favorabile pentru extinderea și mai puternică a legăturilor româno-mongole, pentru realizarea unei creșteri însemnate a schimburilor comerciale și pentru lărgirea cooperării bilaterale, pentru îndeplinirea în bune condiții a prevederilor Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice pe perioada de pînă în anul 2000. S-a apreciat că intensificarea colaborării între România și Mongolia, în toate domeniile de interes comun este în interesul și spre binele ambelor popoare, al socialismului, păcii și înțelegerii.

În același cadru, miercuri după amiază, a avut loc, la Ulan Bator, un mare miting al prieteniei româno-mongole. Cuvîntările rostite de cei doi conducători de partid și de stat au subliniat importanța întăririi unității și colaborării dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și războaie, o lume a păcii și cooperării.

Un moment deosebit în cadrul vizitei l-a constituit înmînarea, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în cadrul unei ceremonii solemne, a Ordinului Suhe Bator, cea mai înaltă distincție a Republicii Populare Mongole, de către tovarășul Jambin Batmunh, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole. Solemnitatea, în cadrul căreia au luat cuvîntul tovarășul Jambin Batmunh și tovarășul Nicolae Ceaușescu, a pus în evidență înalta apreciere, stima și prețuirea deosebită de care se bucură activitatea revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru, închinată fericirii poporului nostru, cauzei socialismului și păcii, a reliefat prietenia dintre partidele, țările și popoarele noastre.

Moment de referință în cronica raporturilor româno-mongole, recenta vizită la Ulan Bator a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, va contribui, fără îndoială, la întărirea prieteniei și la dezvoltarea colaborării și conlucrării între România și Mongolia, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, progresului, colaborării și păcii pe planeta noastră.

ION D. GOIA

Mîndru-i Maramureşu!

Cine a trecut prin Maramureş, chiar şi numai cîteva zile, nu-l uită niciodată.

Eu, atît cît l-am străbătut drumurile şi l-am văzut nu doar cu ochii minţii ci şi cu inima, am rămas iremediabil cucerit de oameni şi de aşezările lor frumoase. Peste tot pe unde am umblat, fie prin Munţii Gutîiului şi Ţibleşului, pe minunata vale a Marei şi Izei, fie pe la Sighet sau la Baia Sprie, la Borşa, Tg. Lăpuş, Baia Mare sau la Groşi ori în alte oraşe şi sate de pe colnicele Subcarpaţilor răsăriteni, peste tot am întîlnit sufletul înnoitor al vremurilor noastre.

Dar am admirat nu numai vestitele peisaje industriale sau montane cu porţi maramureşene incrustate în lemn şi piatră ca nişte remarcabile opere de artă, nu numai arhitectura modernă a oraşelor şi satelor, ci şi renumitele flori de mină, cu cristale viu colorate, întîlnite ca podoabe în multe instituţii, fabrici şi case de gospodari : stibine albăstrii şi maro, cuarţuri transparente cu faţete plane, barite albe, galbene şi roşii, pirite şi alte cîteva zeci de minerale, care-s adevărate tezaure dăruite cu generozitate de munte.

Cred că de aceea am fost tentat să supranumesc aceste meleaguri binecuvîntate de natură, dar şi de muncă şi luptă, Ţara florilor de mină.

Oraşul de pe Săsar

Baia Mare. Un oraş superb. Mai ales acum, în miez de primăvară, cînd în grădini înfloresc cireşii, municipiul de la poalele Munţilor Gutîi încîntă privirile şi inima. Prin tot şi prin toate, reşedinţa judeţului Maramureş, această veritabilă perlă a nordului românesc, degajă o puternică personalitate.

Anii socialismului, cu deosebire ultimele două decenii scurse de la reorganizarea teritorial-administrativă, au însemnat şi pentru Baia Mare, şi pentru toţi maramureşenii, un salt spectaculos în contemporaneitate. Aplicarea consecventă de către conducerea partidului, personal de secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a principiului repartizării echitabile a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării a prilejuit şi municipiului de pe Săsar dobîndirea unor noi valenţe. Alături de activităţile tradiţionale — extracţia şi prelucrarea minereurilor, metalurgia neferoasă — dezvoltate şi ele continuu, apar noi ramuri industriale, materializate în puternice unităţi amplasate pe cele două platforme industriale ale oraşului — ne spune tovarăşul Gheorghe Roman, prim-secretar al comitetului municipal de partid, primarul municipiului. Lîngă unităţile metalurgice şi de prelucrare a minereurilor, pe platforma industrială de est au fost amplasate mari întreprinderi constructoare de maşini, de prelucrare a lemnului, de materiale de construcţii, iar pe platforma industrială de vest au fost construite obiective ale industriei uşoare şi alimentare. Din cele 24 întreprinderi industriale existente, totalizînd azi o producţie de aproape 21 miliarde de lei, şapte s-au construit şi au fost puse în funcţiune în ultimii douăzeci de ani.

Am trecut prin două dintre unităţile bălmărene cele mai reprezentative — Întreprinderea mecanică de maşini şi utilaj minier şi Întreprinderea de faianţă „Faimar" — şi am putut constata atît gradul înalt de tehnicitate al proceselor productive, cît şi stăruitoarele preocupări ale colectivelor de aici pentru extinderea automatizării şi robotizării, pentru înnoirea permanentă a producţiei, pentru continua îmbunătăţire a condiţiilor de muncă şi viaţă. Sînt remarcabile realizările şi aspiraţiile lor.

Dar cel mai mult impresionează oraşul. Civilizaţia străzii şi a oamenilor. În perioada 1968-1988, s-au construit la Baia Mare noi blocuri de locuinţe însumînd aproape 42 000 de apartamente, în mari ansambluri, precum Săsar, Decebal, Gării, Bogdan Vodă, Traian ; s-au înălţat construcţii cu caracter de unicat : facultăţi de subingineri, licee şi şcoli profesionale, instituţii de artă şi cultură de elevată ţinută, toate reliefînd funcţia cultural-educativă a oraşului, sporindu-i personalitatea. Peste 85 la sută din suprafaţa locuibilă actuală — ni s-a precizat — este nou construită, fapt ce concură la împlinirea unui peisaj urban de înaltă ţinută arhitecturală.

Pe temelia politicii ştiinţifice, realiste a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă în ritmuri înalte, de dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, anii revoluţiei şi construcţiei socialiste, îndeosebi anii de glorie ai Epocii Nicolae Ceauşescu, reprezintă şi pentru judeţul Maramureş o perioadă eroică, de dezvoltare economico-socială fără precedent. Alături de ramurile tradiţionale ale industriei — extracţia şi prelucrarea minereurilor, metalurgia neferoasă, industrializarea lemnului — în economia judeţului au apărut ramuri noi, cum sînt construcţia de maşini, industriile confecţiilor, textilelor, faianţei şi sticlăriei, alimentară ● În anul 1987, faţă de anul 1965, producţia industrială a cunoscut o creştere de 430 la sută ● Minereiul din judeţ realizează azi 46 la sută din producţia naţională de metale neferoase. Prin dezvoltarea acestui sector, precum şi a metalurgiei neferoase a crescut numărul oamenilor muncii ocupaţi în acest domeniu cu aproape 25 000 faţă de 1955 ● Au fost deschise noi mine la Iliba şi Suior şi puse în exploatare zăcămintele de la Toroioaga, Gura Băii, Burloaia, Dealul Bucăţii, Măgura II ● Întreprinderea metalurgică de metale neferoase din Baia Mare produce de 600 de ori mai mult cupru electrolitic, de 20 de ori mai mult cupru convertizor, de 45 de ori mai multe laminate de plumb

Cartierul din inima muntelui

Cam la douăsprezece kilometri de reşedinţa judeţului, la Baia Sprie, masivul Gutîi pare o piramidă enormă, inexpugnabilă. Aici, la sute de metri sub cota zero, un detaşament de mineri, condus cu dăruire de ing. Ioan Izvoran, directorul exploatării şi flotaţiei locale, urmăreşte cu înverşunare filoanele de minereuri. De-a lungul anilor, străduindu-se să dea ţării cantităţi cît mai mari de astfel de resurse, ei, minerii, au transformat inima muntelui într-un fel de cartier cu străzi şi bulevarde suprapuse, făiate în stei de piatră dură. În ultimii 20-25 de ani, s-au extras din acest loc milioane şi milioane tone de roci sparte, de concentraţii diverse.

Îmbrăcat în costum de protecţie şi avîndu-l drept ghid pe tînărul inginer miner Francisk Bakoş, şef de sector la numai 31 de ani ai săi, coborîm cu liftul ultrarapid, cu „colivia", cum i se mai zice schipului în limbaj obişnuit, la ultimul nivel. Cota şapte sute de metri. Galeriile principale şi auxiliare, de acces lateral, asemenea unei adevărate trame stradale croite prin stîncă şi dotate cu felurite instalaţii (de purificare şi umidificare a aerului, de transport electric sau mecanic şi de evacuare a apelor provenite din infiltraţii etc., ne conduc direct în abataj, la posturile de lucru, acolo unde bravi mineri, înzestraţi cu tehnică de ultimă oră, inclusiv cu televiziune cu circuit închis, se luptă din răsputeri cu duritatea cremenii.

Ne ferim din calea agregatelor de încărcare şi transport autopropulsate de tip Wagner, care aleargă ca nişte bolizi lunateci, străpungînd beznа cu farurile lor puternice, asemenea unor reflectoare cu claxon, şi, în puţine clipe de răgaz, pe fondul sonor al motocompresoarelor de perforat găuri în evantai, schimbăm cîteva vorbe, atît cît e posibil, cu oamenii de la pregătire-puşcare sau de la încărcare-descărcare. După răspuns la salutul tradiţional, prin rapoarte scurte, impuse de disciplina severă din abataj, vrednici mineri fruntaşi, precum Andrei Chiriţi, Vasile Druţă, Ion Burulan, Gheorghe Pop, Ioan Coteţ, Vasile Vraja sau „wagneriştii" de cursă scurtă ca Varga Arphad, Dorel Petric, Ioan Neszdi şi Alexandru Groban, ne vorbesc despre muncа şi viaţa lor. Spre regretul meu însă, în sutul de zi n-am întîlnit pe nici unul dintre cîştigătorii ultimei ediţii a „Diamantului de Maramureş". Mi-am amintit, însă chiar acolo, în abataj, spusele minerului-director, originar din Mediaşu Aurit, absolvent al Institutului de mine din Petroşani, promoţia '59, care de aproape 20 de ani, neîntrerupţi, conduce cu destoinicie destinele minerilor de la Baia Sprie : „Dispunem de o dotare tehnică de mare productivitate şi eficienţă, aproape în totalitate de producţie românească la nivelul celei mai avansate din Europa chiar şi din lume. Dar avuţia noastră cea mai de preţ sînt toţi oamenii. E bine să ştie de la început, atît cel care vrea să muncească la noi, cît şi cel care doreşte să ne viziteze, că a munci la E.M. Baia Sprie este o cinste. Colectivul nostru e format numai din oameni harnici, săritori la nevoie, buni profesionişti, oameni de omenie. Datorită lor, de două ori am ocupat locul I în întrecerea socialistă pe ramură şi tot de două ori am fost distinşi cu Ordinul Muncii clasa I. Nici anul acesta sper să nu fim prea departe de rezultatele bune de pînă acum.

Satul trăieşte pe picioarele lui

De la Sighetu Marmaţiei, după o discuţie cu primăriţa municipiului, am pornit grăbit pe valea Izei şi Marei, cu intenţia nemărturisită de a poposi la Groşi, mult mai devreme decît scăpătatul soarelui. Ninsese însă zdravăn pe Gutîi şi traversarea muntelui pe serpentinele din preajma Crestii Cocoşului se dovedise destul de anevoioasă, aşa că am sosit cu oarecare întîrziere în satul de pe colnicele Săsarului. Noroc cu Ion Horje, preşedintele C.A.P.-ului. Zăbovise omul cu treburi în zootehnie şi încă nu plecase acasă. Cum s-ar zice, l-am găsit şi de această dată la datorie : ţinuse să fie de faţă şi la furajarea animalelor cu tainul de seară.

—Am aflat că C.A.P. Groşi a fost distinsă nu demult cu „Meritul Agricol" clasa I, pentru care anume motiv ?

—Pentru producţia de 4 450 de litri de lapte obţinută în medie, anul trecut, de la fiecare vacă furajată. E un salt, dacă socot că am pornit-o, cu anj în urmă, de la mai puţin de 2 000 de litri. Din totalul de 850 de bovine, 200 sînt vaci de lapte din rasa Brună de Maramureş.

—Să înţelegem că zootehnia constituie aici preocuparea numărul unu, că sectorul zootehnic e aducătorul celor mai mari venituri ?

—Într-un fel, da. Pentru că, în părţile noastre, pămînt pentru agricultură e puţin şi cam zgîrcit, nu tocmai favorabil cerealelor. Prin fertilizări susţinute cu gunoi de grajd, prin aplicarea neabătută a agrotehnicii precum şi prin lucrări speciale de drenare şi combatere a eroziunii am izbutit, totuşi, să obţinem producţii bune ; am obţinut anul trecut 40 000 kg cartofi, 4 200 kg grîu, 5 100 kg orz şi 7 000 kg porumb-boabe la hectar.

—Cîte braţe de muncă aveţi ?

—Numai 811. Dar mai vin şi ne ajută, în vîrf de campanie, şi sătenii noştri care au serviciu în oraşele apropiate în timpul lor liber, fireşte. Valoarea unei norme convenţionale a crescut de la 37 de lei în 1983, la 57 de lei în 1987, plus produsele cuvenite.

Că astfel stau lucrurile, ne-o dovedeşte însăşi faţa satului prosper, cu case mîndre şi frumoase, înălţate peste coliniele Săsarului. Numai în ultimii cîţiva ani — ne-a mărturisit Dumitru Capră, primarul, sosit între timp de la o şedinţă — la Groşi s-au construit numeroase case, între care peste 100 tip vilă, cu etaj, cu 4-5 camere mari, parchetate, dotate cu garaje la subsol, cu scări de acces interior, cu băi faianţate, cu televizoare, cu telefoane, cu instalaţii de apă curentă şi chiar cu încălzire centrală.

Cine-s proprietarii lor ? Nu-s alţii decît îngrijitorii-mulgătorii ca Pavel Bolte, Vasile Arduşadan, Dumitru Bişa, sau simpli ţărani cooperatori.

Ei şi-au sporit veniturile obţinute din cooperativă, crescînd animale şi păsări pe lîngă casă, muncind pe fiecare palmă de pămînt, valorificînd surplusul de fructe şi legume obţinute din propriile grădini. Avem — mai zicea primarul — circa 50 de maşini proprietate personală, 25 de telefoane individuale cu prefix, apoi mai avem, înălţate în ultimele două decenii, numeroase edificii publice — magazine, şcoli, dispensar medical, primărie nouă, cămin cultural.

Aşa încît, aici, în Subcarpaţi, satul trăieşte şi se dezvoltă frumos, pe propriile picioare, prin munca oamenilor săi.

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU

Dotările moderne și tehnologiile de vîrf se află, fără îndoială, la temelia succeselor industriei românești de azi

RECUPERARE • RECONDIȚIONARE • REFOLOSIRE

Amintirea unui loc fruntaș

Ani de-a rîndul, Întreprinderea județeană de recuperare și revalorificare a materialelor refolosibile Iași s-a situat constant pe primele trei locuri din țară. Către sfîrșitul anului trecut, însă, se putea constata că Iașul făcuse un surprinzător pas înapoi. Întreprinderea ieșeană se afla atunci, cum cu tristețe declara în noiembrie 1987 însuși directorul Petre Martinaș, „cam tot pe locul trei, dar din coadă". Au mai trecut două luni și — din nou surprinzător ! — Iașul a reușit să recupereze însemnatele restanțe înregistrate pe primele zece luni, ba chiar să-și depășească planul pe 1987. Am încercat în repetate documentări să descifrăm cauzele acestei discontinuități într-o activitate de o asemenea importanță cum este aceea a recuperării, revalorificării și refolosirii.

E multă vreme de cînd depozitul „Manta Roșie", aparținînd I.J.R.V.M.R. trebuia mutat din strada Dimineții. Noul cartier al Iașului, meritîndu-și cu prisosință numele „Frumoasa", a venit peste centrul de colectare, dînd naștere la o proastă vecinătate și la un nesfîrșit șir de reclamații. Orice posibilitate de extindere a activității de recuperare devine imposibilă, pentru că în spațiul restrîns, sugrumat între blocuri, nu se pot face nici prelucrări, nici expediții. Mecanizarea, din aceleași motive de spațiu, este egală cu zero. „La o colectare mai puternică — și uneori curg cîte 100 de mașini pe zi, nici nu ai unde să răsufli — afirmă Ioan Auslingher, șeful biroului Colectări. „Folosirea sonetei (utilaj de spart fonta) ne aduce toți locatarii din blocuri pe cap, adaugă Mihai Rotaru, contabilul șef. O nouă investiție ne-ar ajuta foarte mult în muncă".

Cum aveam să aflu la Comitetul județean de partid Iași, investiția absolut necesară unei activități noi, moderne de colectare, sortare, prelucrare și redistribuire a resurselor recuperate, se află într-o fază avansată de finalizare. Directorul Petre Martinaș visează mereu, cu ochii deschiși, la viitoarea construcție, în care cele două centre de recuperare — situate în momentul de față la mare distanță unul de celălalt — se vor găsi după același gard, iar gardul se va întinde suficient pentru a putea permite cele mai moderne dotări și o activitate pe măsura capacității de dezvoltare industrială a Iașului. Pînă atunci însă, oamenii ce se ocupă de recuperare au nevoie de înțelegere și sprijin din partea celor din jur, fie doar și pentru faptul că o întreprindere de acest gen este, incontestabil, legată de furnizorii din județ. Restanțele înregistrate la un moment dat în îndeplinirea planului la materialele recuperabile din oțel — spre a lua un exemplu — se regăseau la Combinatul de Utilaj Greu și la Întreprinderea „Metalurgica". Sînt, cu alte cuvinte, colective care au înțeles importanța celor 3 R dar și din cele care mai consideră această activitate un fel de „curățenie generală" ce trebuie făcută din cînd în cînd prin secții și curți, prilej cu care se adună o mulțime de „resturi" — în mentalitatea lor — ce trebuiesc depozitate undeva. Atunci, colectivele cu pricina își amintesc că mai există și I.J.R.V.M.R.-ul, deși, n-am zice după deplasarea de la Iași, că acesta nu face totul spre a-și face permanent simțită existența. Este luat în seamă, însă, doar din timp în timp, prilej cu care sînt expediate cîteva mașini, în care haosul domnește pe deplin. Că lucrurile stau așa reiese nu doar din restanțele de care se face mereu responsabil Combinatul de Utilaj Greu, ci și din vorbele celor de la Atelierul proiectare consumuri specifice, în sarcina căruia intră și recuperarea : „Vom lămuri oamenii din secții asupra importanței activității de recuperare a materialelor refolosibile". Asta trebuia făcut de mult la C.U.G. Iași, ca și la „Metalurgica" de altfel, mai ales că în marea majoritate a întreprinderilor din județ, mentalitatea după care ceea ce rămîne după încheierea unui proces tehnologic ar fi „gunoi" a dispărut cu totul. „Tehnoton", spre exemplu, firmă de prestigiu, poate oferi oricînd și oricui soluții ingenioase, nu doar în materie de electronică, ci chiar pe tema luată în discuție.. Astfel de unități .în care oamenii au înțeles că recuperarea echivalează cu exploatarea unei mine de la suprafață, le și sar în ajutor celor de la I.J.R.V.M.R., atunci cînd planul acestora este amenințat de neonorarea unor angajamente. „Pentru a acoperi restanțele Combinatului de Utilaj Greu și ale Întreprinderii „Metalurgica" pe anul trecut — declara Petre Martinaș — am inițiat o serie de colectări suplimentare, acțiuni de masă în care ne-au ajutat nu doar marii furnizori — I.M.A.M.U.A.S., Întreprinderea de piese auto, Combinatul de fibre sintetice, I.U.P.S.R. Iași — ci și cei mici, din comunele și satele județului, precum și populația".

Un județ care s-a situat constant, ani de-a rîndul, pe primele locuri, va găsi, cu certitudine, resursele spre a înlătura, acolo unde mai persistă, o veche mentalitate, conform căreia mai există noțiunea „deșeu", făcînd posibilă integrarea totală a celor 3 R în calculele de eficiență și rentabilitate. Va reveni atunci, cu certitudine, în fruntea clasamentului, a cărui amintire a rămas, încă vie.

LIANA MOLNAR

Frumuseți și piese noi

Nimic mai simplu decît să tai o mașină în bucăți. Dar cînd treaba asta trebuie s-o faci zilnic, problemele se complică, atingînd proporțiile unei industrii care cere organizare, pricepere și mai ales conștiința clară a utilității. La I.T.B. intră anual în descompunere 430 de foste taxiuri. Asta înseamnă că în fiecare zi, cam o „Dacia" și jumătate este desfăcută în părțile componente. După care începe piguleala : o parte din piese se recuperează în vederea reconditionării, altele (în pondere foarte mică) trec în folosință directă pe alte mașini, iar restul se duce la topire. Inginerul Ion Jocu, șef de serviciu la organizarea muncii de la Exploatarea transporturi, camioane-taximetre a I.T.B. a făcut o statistică din care rezultă că, după prețurile din comerț, două treimi din mașinile casate puteau fi recuperate. Așa se face că, în '85, această activitate s-a reluat ca o preocupare distinctă în cadrul Exploatării, cu normare și tehnologii specifice, cu oameni specializați în „demolarea mașinilor", cu flux de producție în toată regula. S-a trecut și la specializarea unor ateliere proprii în anumite operațiuni : reconditionări mecanice „Dacia" — pe Glucozei — pentru furgonete — în Giulești, pentru camioane — în Șos. Alexandriei, pentru electrice, la toate tipurile de mașini — în str. Galați ș.a.m.d. Bilanțul pe '87 al activității acestor ateliere vorbește de la sine : au fost reconditionate piese în valoare de peste 10 milioane lei. Reintrarea lor în circuit a adus Exploatării economii de 20 milioane lei, bani care s-ar fi cheltuit pentru cumpărarea de piese noi. Altfel spus, peste jumătate din planul de aprovizionare pe anul trecut a fost realizată din recuperarea și reconditionarea pieselor vechi

Desigur, e discutabil dacă — sau poate se subînțelege că „noile" piese n-au fiabilitatea unor piese noi. Dar prima treaptă de refolosire a lor rezolvă deopotrivă și niște aspecte financiare (beneficii, reducerea cheltuielilor de producție ș.a.), și niște probleme stringente de aprovizionare cu piese de schimb. Una peste alta, se poate spune că I.T.B.-ul, pe cît de repede își uzează mașinile, pe-atît de repede și le pune „pe picioare." Un mare merit în treaba asta îl are sistemul de organizare a respectivei activități dar și oamenii care-i dau viață și care sînt dintre cei mai pricepuți ai I.T.B.-ului : Călin Gheorghe (un „pionier" al celor trei „R"), Moloiu Petre, Velea Mircea, Săndulescu Ștefan și toți ceilalți „chirurgi" care dintr-un cimitir de mașini scot frumuseți și piese noi.

O. ȘTIREANU

Noul, acest lucru... vechi

Dacă s-ar aduna pașii făcuți cu cele mai bine de un milion de perechi de încălțăminte, produse anual la Fabrica de încălțăminte și pielărie Agnita (F.I.P.A.), planeta s-ar dovedi, probabil, nu destul de întinsă. Așezată drept în centrul țării, Agnita pare, privită din incinta acestei prestigioase întreprinderi, o invitație la drum, dar și la confort și eleganță. Marca F.I.P.A. nu mai e de mult o necunoscută pentru cei ispitiți de magazinele de specialitate. Trăind în două anotimpuri — din iulie pînă în decembrie și din ianuarie pînă în iunie — F.I.P.A. produce șase luni încălțăminte de iarnă (în special cizme) și celelalte șase, încălțăminte ușoară, de vară, totul numai pentru femei.

S-a născut așadar aici, în județul Sibiu, în ultimele decenii, o industrie valoroasă, mult apreciată și nu doar între granițele țării (dacă ne gîndim că aproape 85% din producția fiecărui an este destinată exportului). Astăzi, agnițenii de la F.I.P.A. se simt cu adevărat urmașii vechilor meșteșuguri pielari ale căror bresle făceau faima ținutului. „Avantajul nostru este că avem o tăbăcărie proprie. Nu numai că scurtăm astfel drumul dintre materia primă și produsul finit, dar putem controla permanent calitatea materialelor, ne putem permite chiar și „idei" în acest domeniu", ne spune directorul, ing. Vasile Bucătaru. Noul este, la F.I.P.A., un lucru... vechi. Un lucru de toată ziua. „În fiecare an, producția noastră se înnoiește în proporție de 65-70%. Vă imaginați că o tînără femeie din zilele noastre nu e amatoare să poarte mai mult de două sezoane aceeași pereche de botine ori de sandale. Vrem, nu vrem, putem, nu putem, trebuie să ținem pasul cu moda".

În atelierul de proiectare și creație (șef de atelier, ing. Safta Bucătaru), jurnalele de modă se află pe toate mesele. Patru creatori de modele gîndesc în fiecare an 400-500 de modele noi, creații originale sau inspirate din moda europeană la zi. Se caută, de pildă, de mai multă vreme, o soluție tehnică pentru realizarea unui fel de imprimeu pe piele de bovină, care să decoreze un anumit model de cizmă. Ceva în genul zincografiei din industria tipografică. Se caută, se încearcă, probabil că se va găsi.

La F.I.P.A. predomină încălțămintea confecționată din piele de bovină, prelucrată și vopsită în atelierele de specialitate ale întreprinderii. Se lucrează însă și cu înlocuitori, ba chiar și cu material textil. „Producem un sortiment larg de papuci de casă din M.R.R. (materiale recuperate, refolosibile) din deșeurile textile ale fabricilor din județ. Ca în orice fabrică de confecții, nici la F.I.P.A. nu poate munci decît cine are gust, fantezie, dragoste pentru această meserie. „A existat cîndva o școală tehnică pentru pregătirea creatorilor de încălțăminte. Acum calificăm oameni prin cursurile de perfecționare din cadrul centralei. Evident, alegem pe cei mai înzestrați, pe cei dornici să facă această meserie. Nu ne mai grăbim : mă gîndesc la începutul activității noastre, cînd am fost nevoiți să angajăm oameni la întîmplare, fără cea mai mică probă de aptitudini. Nu înseamnă însă că am dat greș. Mulți dintre ei sînt astăzi lucrători de frunte".

Nicăieri poate inginerii tehnologi nu au mai mult de lucru decît aici. „Fiecare material nou înseamnă o tehnologie". S-ar putea adăuga și că schimbînd doar două-trei din cele trei sute (!) de elemente care compun o banală cizmă, se poate vorbi de un model nou, așadar de o tehnologie nouă sau măcar înnoită. Fețe, căptușeli, branțuri, calapoade, tocuri, adezivi, feluri și feluri de cuie, ace de cusut speciale, de mai multe tipuri, ață ș.a.m.d. sînt doar cîteva dintre cele trebuincioase pentru confecționarea unui obiect de încălțăminte, în manevrarea cărora sînt angrenați muncitori cu calificări foarte net diferențiate. „Tindem către policalificare. E foarte util ca în atelierul de creație, de pildă, să avem muncitori-confecționeri care să știe și tăbăcărie. Vor putea aprecia mult mai bine calitatea materialului, vor putea corecta unde este nevoie, vor putea concepe noi tehnologii de prelucrare în funcție de modelul nou de executat".

Directorul Bucătaru cîntărește în palmă un pantof din piele moale, catifelată. „O sanda de damă nu are voie să depășească 250 de grame. Iar o cizmă, 500—600 de grame. Peste aceste cifre nimic nu poate fi omologat". Iată deci un criteriu al calității mai puțin obișnuit. O mică expoziție — funcționînd și ca un fel de „istorie" a întreprinderii — alătură în rafturile citorva dulapuri modeste cele mai reușite, cele mai apreciate modele. De la cizmele incredibil de.. „solide", fabricate în primele luni de producție, cu mai bine de două decenii în urmă, și pînă la linia ultramodernă a ultimelor, se poate vedea pas cu pas — la propriu vorbind — cum arată drumul către profesionalism al unei ambițioase întreprinderi.

TANIA RADU

Semănatul, urgență maximă!

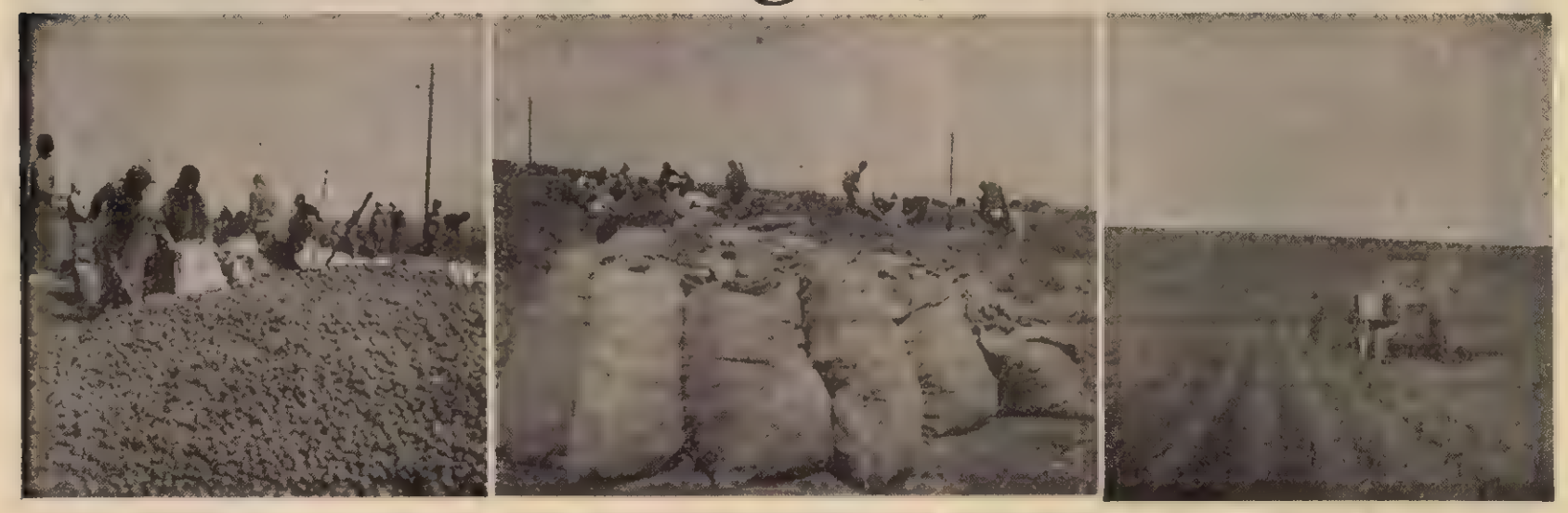

C.A.P. Bunești : sortarea cartofilor înainte de a fi primiți în culcușul cald al pămîntului — una dintre condițiile esențiale care determină calitatea producției.

● O situație neprevăzută soluționată pe loc ● „Rabat în privința calității lucrărilor ? În nici un caz !" ● Chiar dacă anul trecut grindina a lovit în două rînduri recolta, am reușit să ne situăm pe un loc fruntaș ● Un ritm de lucru pe cît posibil mai rapid.

Doi vecini ambițioși

Cine a spus despre suceveni că sînt pe cît de inimoși, pe atît de harnici, nu a exagerat nicicum ! Un raid întreprins de noi în aceste zile de campanie în județul Suceava, cu intenția de a afla date „la zi" despre desfășurarea lucrărilor agricole de sezon, ne-a permis să constatăm că eforturile ce se depun aici în prezent, în acest domeniu, au eficiență, oglindesc în modul cel mai concret zicala conform căreia... „omul sfințește locul". Fără teoretizări sau digresiuni stilistice, vă propunem să parcurgem succint „filmul" unei zile obișnuite de lucru la două C.A.P.-uri : Bunești și Bosanci — două unități care, deși vecine, dispun de terenuri diferite din punct de vedere calitativ, fapt care determină și condiții de lucru deosebite într-o oarecare măsură. Dar, dincolo de unele aspecte care ar determina acreditarea ideii unei posibile asemănări între rezultatele obținute de cele două unități agricole, un fapt rămîne, însă, cert : acela că ambele unități menționate, prin producțiile pe care și-au propus să le realizeze în acest an, aspiră la înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Și, așa cum spuneam, să derulăm filmul faptelor...

★

...În incinta C.A.P. Bunești, undeva prin spatele curții, un tractor lăsat singur „mașină" motorina în gol. O primă impresie neplăcută care ar sugera un prim neajuns. Solicităm detalii și aflăm că „patrupedul" motorizat a pornit totuși la lucru în aceeași dimineață, de la ora 6, dar dealul l-a învins, a prins aer în instalație (vorba unui mecanizator), iar în cele din urmă i s-a fisurat arborele cotit. O întreagă echipă de mecanizatori l-a luat însă în primire și într-un timp record i-a schimbat tot ce trebuia, iar acum, după un scurt rodaj de o oră sau două va pleca din nou în cîmp, unde îl așteaptă în brazdă mașina de semănat cartofi pe care o remorchează...

La punctul de lucru numit „Lac" al Fermei nr. 2 Uncești, condusă de Gheorghe Postelnicu, mașina respectivă nu a fost însă lăsată în așteptare.

— A fost o situație neprevăzută — ne precizează Florin Moisescu, inginerul șef al C.A.P. Bunești, aflat la acest punct de lucru. Pentru ca volumul lucrărilor stabilit pentru această zi să rămînă același, conform graficelor, am organizat o echipă operativă care să asigure pentru cîteva ore semănatul manual al cartofilor. În același timp, celelalte șase mașini lucrează din plin.

— Pentru că ați amintit de grafice : ce viteză zilnică de lucru ați adoptat ?

— În fiecare zi vom cultiva cartofi pe o suprafață de 40 de hectare. Astfel ar însemna că în cel mult 5—6 zile bune de lucru vom putea încheia această activitate. Este absolut necesar să menținem acest ritm cu orice preț.

— Chiar și cu prețul unui rabat în privința calității ?

— În nici un caz ! Ne-am impus acest ritm pentru că ploile din ultima vreme, ne-au silit să cam batem pasul pe loc. Am trecut însă, din vreme, la sortarea cartofilor, asigurînd astfel — prin solurile superioare care urmează a fi cultivate — una dintre condițiile esențiale care determină calitatea producției din acest an. De asemenea, pregătirea terenurilor s-a aflat permanent în atenția noastră, cu atît mai mult cu cît la noi sînt predominante solurile cenușii, levigate. În plus, în zona Petia, de pe teritoriul fermei nr. 3, terenurile instabile depășesc chiar 40—50 la sută din întreaga suprafață. Avem, deci, destule motive să acordăm o importanță deosebită prezătirii pămîntului. Dacă vremea ne va permite, în numai cîteva zile vom porni să însămînțăm porumbul și cînepa. Sperăm ca în acest an să obținem producții cu mult mai mari față de cele din anul trecut, cînd rezultatele nu au fost chiar pe măsura așteptărilor noastre !

— Au existat motive anume care să determine aceasta ?

— Porumbul, orzoaica, grîul, cînepa, aflate — cum se spune — în pîrg, au fost lovite nemilos de grindină. În două rînduri. Datele respective ne-au rămas întipărite în memorie : 13 iunie și 25 iulie. Și totuși, am reușit să încheiem anul cu beneficii de aproape 700 000 lei, să ne situăm pe un loc fruntaș la nivelul C.U.A.S.C. Anul acesta, însă, avem cu totul alte pretenții. Printr-o mai bună organizare a muncii, prin efectuarea tuturor lucrărilor agricole la parametri calitativi superiori dorim să demonstrăm că de pe același pămînt, cu același oameni harnici se poate obține mai mult. Dacă veți avea un răgaz, mai treceți pe la noi și la toamnă, la vremea bilanțurilor !

★

...Pe panglica de asfalt ce șerpuiește către Suceava, la orele amiezii, alături de cai-putere ai autovehiculelor, cîteva căruțe cu cai adevărați își fac apariția. Sînt încărcate cu saci cu cartofi pe care bosinceni — oameni renumiți a fi dintre cei mai harnici — îi transportă în cîmp spre a fi orînduiți în culcușul cald și primitor al pămîntului. La distanțe aproape egale, pe marginea șoselei din vecinătatea terenurilor C.A.P. Bosanci grupuri de cooperatori sortează și încarcă cartofii în mașinile de semănat. În scurtă vreme constatăm că aici activitatea se desfășoară pe un front larg de lucru, pe suprafețe foarte întinse pe care cu greu le poți cuprinde cu privirea. Este și motivul pentru care cu greu am reușit să-l întîlnim pe Constantin Cordoș, președintele C.A.P.-ului, un om încă tînăr și viguroș cărunt — se pare — nimic nu-i poate scăpa din priviri. Chiar și pe parcursul discuției purtate cu noi scrutează cîmpul mereu, gata să intervină acolo unde i se pare că treaba nu merge bine. Dialogul e scurt, cuvintele îi sînt puține, datele pe care ni le oferă sînt lapidare :

— Pînă în prezent am terminat de semănat mazărea — 225 ha., orzoaica — 150 ha. și borceagul, pe 40 ha. Acum este rîndul sfeclei de zahăr și al cartofilor. La sfecla de zahăr am însămînțat pînă astăzi ceva mai mult de 100 de hectare din totalul de 250 prevăzute în plan...

Constantin Cordoș, cu același aer grăbit, ne relatează că mai are nevoie de șase zile bune de lucru pentru a termina de însămînțat suprafața totală de 460 de hectare cu cartofi. Ritmul de lucru ? Pe cît posibil cît mai rapid ! Pînă în prezent doar 150 de hectare nu înseamnă prea mult, deși pe ansamblul lucrărilor C.A.P.-ul se situează printre fruntașii la însămînțări pe județ. Lucrul se desfășoară și aici în două schimburi, dar suprafețele sînt mari. Totuși, cele 12 mașini de plantat cartofi fac față bine pînă în prezent.

— Ce rezultate v-ați propus să obțineți în acest an ?

— În cel mai nefericit caz, aceleași ca și în anul trecut !

— Adică ?

— Cu cele 5 540 kg. grîu la hectar, 48 tone cartofi recoltați după aceeași suprafață, 65 tone de sfeclă de zahăr la hectar am reușit în toamna trecută să ne situăm ne locul întîi pe întregul județ. Este dreptul nostru să sperăm de această dată la mai mult, nu-i așa ?

— Bineînțeles !

CONSTANTIN BALACCIU
Fotografiile autorului

„Argumentele organigramei"

Dacă informația ar fi doar ceva care să te ajute să faci o mașină mai bună, ar fi simplu, dar nu este așa. Ea este implicată în absolut toate compartimentele unui proces de producție. Ce materii prime îți sînt necesare și în ce cantități, sau de unde le iei, cu cît le cumperi, cum le transporți, sau cîtă energie și ce formă de energie vei folosi, sau cum vei organiza producția, cu ce tehnologii vei lucra, ce piețe de desfacere interne sau externe vei avea, la ce preț vei vinde produsul, toate aceste întrebări își găsesc răspunsul numai prin analiza desfășurată corect și în temeiul unor informații corecte. În plus, pentru că lumea de astăzi trăiește într-un „flux informațional", informația de natură tehnică și economică nu are caracter sezonier, se înțelege, iar asta înseamnă că și analiza ei trebuie să fie permanentă. Altfel spus, că se impune o redefinire continuă a mijloacelor și a scopului, pentru creșterea nivelului calitativ al valorificării resurselor de care dispui la un moment dat, pentru instituirea unui raport optim între efort și rezultatul lui.

Să ne oprim asupra unui fapt : în lume, astăzi, se fac eforturi serioase pentru reducerea consumurilor de materii prime și energie. La noi, conducerea de partid și de stat a accentuat în mod deosebit, și în repetate rînduri, importanța acestei probleme. Trebuie să fim însă de acord că este nevoie ca produsul să-și păstreze parametrii calitativi, astfel încît el să fie la fel de bun ca înainte de operarea acestor reduceri, dacă nu chiar mai bun. Dar componenta capabilă a suplini aceste reduceri este, pînă la urmă, informația. Ea te ajută să concepi „altfel" produsul respectiv, inclusiv prin folosirea altor materii prime, ceea ce este de reținut fie și pentru faptul că, în acest fel, tendința de economisire care se manifestă pretutindeni în lume și a generat idei atît de valoroase nu poate fi împinsă, prin absurd, pînă acolo încît o crezut că poți să faci un lucru din nimic.

Noua revoluție științifică și tehnologică, așadar, conferă informației statutul de resursă economică nemijlocită. Și s-ar zice că, teoretic, toată lumea e de acord cu acest adevăr. Dar practic, adevărul acesta rămîne sub privirile unor conducători de unități economice tot la fel de inerți ca un dosar uitat dintr-o arhivă prăfuită.

Directorul Institutului Național de Informare și Documentare, inginerul Gheorghe Anghel, ne spune că după ce dovedise încă o dată că astăzi fără o bună informare, e greu de crezut că mai poți să faci un pas înainte, cel care-l ascultase, directorul unei întreprinderi industriale, l-a răspuns cam în felul acesta : „E frumos ce spuneți, dar știți că eu plec de aici în fiecare seară tîrziu și de multe ori nu mai ajung să vorbesc cu copiii mei pentru că ei adorm pînă cînd mă întorc eu acasă ? Cînd să mai fac și asta ?".

Desigur, omul acela avea dreptate, dar cu această afirmație n-am închis discuția, ci abia o deschidem. Să trecem peste faptul că programul încărcat și lipsa de timp s-ar fi putut datora, între altele, chiar sistemului de informații deficitar la nivelul întreprinderii. Însă punctul de la care el începea să nu mai aibă deloc dreptate e marcat de această întrebare : că ei, personal, nu se informa, este una, dar de ce privă și întreprinderea de această posibilitate ? Și de unde mentalitatea că ei, tocmai ei și numai ei, ar trebui să se ocupe de această problemă ? Ce l-ar fi împiedicat să aleagă cîțiva specialiști, dintre subordonații lui, ca să se ocupe de informarea tehnică ? Nu l-ar fi împiedicat, în mod sigur, absolut nimeni. Dar așa se pare că sînt unii oameni, atunci cînd au-i împiedică nimic își pun piedică singuri. În cazul de față, obstacolul ar fi fost că „organigrama" nu prevede posturi pentru o asemenea activitate.

Iată însă ce ne spune în continuare inginerul Gheorghe Anghel : „Dacă la nivelul țării există acest Institut Național de Informare și Documentare iar la nivel de ramură industrială există 26 de Oficii de informare-documentare, la nivelul unor unități economice — acolo unde ar trebui să se valorifice informarea — această verigă lipsește. Directorii acestor întreprinderi spun că nu există un cadru legal, la nivelul unității economice, pentru organizarea activității de informare tehnică. Pe scurt, ei au în vedere ceea ce cuprinde sau nu cuprinde organigrama întreprinderii. Dar argumentul lor nu este întemeiat, pentru că Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și la funcțiile unităților economice, precizează că **funcția de informare e o funcție distinctă**. Pe acest temei, întru totul legal, unele unități și-au alcătuit nuclee de documentare, unele au și buletine interne, așadar au găsit o formă de asigurare a unor fluxuri informaționale pentru unitate. Deci „argumentul organigramei" nu este, în fapt, decît o justificare a inerției. Cine vrea să facă treabă, face, nu-i stă nimeni în cale. Iar la nivel de întreprindere asta depinde nu numai de director ci în primul rînd de Consiliul oamenilor muncii".

În discuție este, așadar, respectarea unei legi. Legea este bună. Legiuitorul a prevăzut importanța de prim ordin a informării tehnice. Dar efectul legii se împlinește, desigur, prin inițiativa fiecărei întreprinderi. Și chiar dacă e mai ușor să nu ai, decît să ai inițiativă, pentru că tot sîntem pe tărîmul economic ar fi cazul ca fiecare să-și pună întrebarea și cît pierde atunci cînd, în loc să acționeze, stă și privește.

Numai pe faptul de „a te naște poet" nu poți să contezi prea mult în această lume în care cantitatea de informații pe care o conține un produs a devenit un etalon al calității și competitivității produsului respectiv. O bună informare creează, se știe doar, nu numai posibilitatea de a apela la soluțiile altora ci și de a ajunge la soluțiile proprii, originale. Ea reprezintă una dintre condițiile esențiale ale creativității. Este și motivul pentru care un savant spunea că hazardul — clipa cînd scînteiază o idee nouă — îi ajută pe cei pregătiți.

D. CONSTANTINESCU

Sericicultura, o posibilă mină de aur

Despre creşterea viermilor de mătase şi producerea fibrelor naturale, îndeletnicire atestată de documentele vremii în România încă din secolul al XV-lea, se spune că, valorificate la potenţialul lor maxim, ar echivala cu „o mină de aur" inepuizabilă. Oamenii ce-şi petrec o bună parte a vieţii lor în „Staţiunea Centrală de Producţie şi Cercetări pentru Sericicultură" sînt pasionaţi căutători de noi şi noi filoane în această posibilă mină de aur. Este o activitate fascinantă, pretinzînd oameni aleşi, pentru că sericicultura ştiinţifică înseamnă astăzi punctul de întîlnire al agriculturii cu arta, al artei cu industria, al culturii vechi cu civilizaţia.

Un răgaz oferit în lumea „gîndacilor" de mătase dezvăluie fantastice creaţii ale naturii, dar şi mai fantastice realizări ale fiinţei umane. Să supunem atenţiei viermele de mătase din specia „Bombyx mori" — cel mai răspîndit în condiţiile climaterice ale ţării noastre — şi să-l privim sub un aspect — cel al alimentaţiei. Funcţia de nutriţie este una dintre cele de maximă importanţă, de ea depinzînd sănătatea speciei, producţia de mătase, fecunditatea. „Bombyx mori" se hrăneşte numai cu frunză de dud. Viermii de mătase şi dudul formează un cuplu greu de disociat ; dudul a fost „domesticit" în acelaşi timp cu viermele de mătase, s-au transformat, au evoluat în timp unul pentru altul.

Dintre factorii externi se constată că cel mai mult influenţează hrănirea viermilor de mătase temperatura. La 12°C, larvele nu se mai hrănesc, activitatea alimentară maximă înregistrîndu-se la temperaturi cuprinse între 18 şi 20°C. Calitatea nutritivă a frunzei influenţată de factorii menţionaţi anterior, precum şi potenţialul fiziologic al diferitelor rase-hibrizi de viermi de mătase, evoluţia genetică a acestora conferă un pronunţat caracter dinamic eficienţei de utilizare a hranei.

Larvele sînt atrase de frunzele de dud datorită existenţei în compoziţia acestora a unor substanţe specifice, printre care se numără şi morina. Substanţele sînt percepute de larve prin nişte receptori ce se află localizaţi pe antene, atracţia realizîndu-se de la distanţe de cîţiva centimetri.

Exigenţele alimentare impuse de viermele de mătase constituie factorii principali ai dificultăţilor pe care le are de întîmpinat sericicultura, ce nu poate fi practicată oriunde sau în orice sezon. Aceasta a determinat ca, tot mai mulţi cercetători să se preocupe de posibilitatea înlocuirii frunzei de dud, de conservarea acesteia şi, mai ales, de selecţia raselor de viermi de mătase. Ca în multe alte domenii, omul s-a străduit şi aici să perfecţioneze natura. Pentru sectorul de cercetare sericicolă asta înseamnă ameliorări pe baze genetice ale viermilor de mătase, tehnologii noi de creştere, bază furajeră şi alimentaţie, precum şi mecanizarea lucrărilor în sericicultură. Ţinînd seama de rolul prioritar al factorilor genetici în sporirea producţiei de gogoşi de mătase, un loc important l-au deţinut cercetările de genetică şi ameliorare a celor trei specii de viermi de mătase, care sînt Bombyx mori, deja amintit, Phylosomia ricini — viermele de mătase care se hrăneşte cu frunză de ricin şi Antheraea pernyi — viermele de mătase de stejar, acesta din urmă mai puţin răspîndit, ne informează biolog Olga Coteanu.

În ciuda puţinilor ani de căutări — debutul cercetării de fitogenetică a viermilor de mătase s-a făcut la noi în cincinalul trecut — datele privind numărul şi forma cromozomilor speciei Phylosomia ricini furnizate literaturii de specialitate de către cercetătorii români reprezintă un unicat. În stabilirea problematicii profilului de ameliorare s-a ţinut seama, de altfel, atît de direcţiile prioritare ale dezvoltării geneticii şi ameliorării viermilor de mătase pe plan mondial, cît şi de stadiul actual al cercetărilor în acest domeniu în ţara noastră.

Rasele cele mai răspîndite la noi, ne spune cercetătoarea dr. Ana Braslă, cele care cunosc cea mai mare utilizare în obţinerea de hibrizi, fac parte din fondul de gene al speciei Bombyx mori — viermele de mătase de dud. Trebuie adăugat că, în creşterile de viermi de matase în care gogoşile obţinute sînt destinate prelucrării în filatura de mătase naturală, se folosesc ouă hibride, ce se obţin prin încrucişarea a doi hibrizi simpli. Ca genitori în realizarea hibrizilor — nu numai simpli, ci şi dubli — se folosesc atit rasele indigene, create de-a lungul anilor în staţiunile de cercetare, cît şi rase importate. Deşi acestea din urmă, în marea lor majoritate şi-au modificat unele caractere, ca urmare a acţiunii de selecţie, au fost menţinute cu denumirea iniţială primită în ţara de origine. Din cele peste 30 de rase existente în fondul de gene al speciei Bombyx mori, vom încerca în rîndurile care urmează să creionăm caracteristicile cîtorva. „Alb Orşova" este prima rasă de viermi de mătase cu gogoşi albe obţinută în ţara noastră, prin metoda selecţiei sintetice, folosind iniţial o rasă chineză şi una europeană. Prezintă o pontă mare, cu un număr mediu de 700 de ouă cu o culoare cenuşiu-violacee. Larvele, de culoare albă, sînt viguroase şi cu un apetit pronunţat. Gogoşile, albe şi ele, de formă elipsoidală, cîntăresc în medie 1,9 grame, lungimea fibrei de mătase ajungînd la 1000 metri. Rasa „US 4", adusă la noi din Uniunea Sovietică, supusă unor lucrări de ameliorare efectuate în scopul adaptării la condiţiile ţării noastre, se foloseşte astăzi cu bune rezultate în obţinerea de hibrizi destinaţi creşterilor de vară. Tot ca urmare a lucrărilor de selecţie, s-a reuşit sporirea prolificităţii şi a fecundităţii rasei „Alb Chinez 29". Gogoşile au un conţinut de mătase ce atinge 25 la sută şi o lungime a fibrei de pînă la 1 200 metri.

Cercetările întreprinse recent se concretizează în conservarea fondului de gene al speciei Bombyx mori, aplicînd metoda selecţiei după performanţe proprii, ameliorarea parametrilor tehnologiei de un număr de 6 rase de viermi de mătase, prin însuşiri de influzie, utilizînd ca rase ameliioratoare două provenienţe japoneze, declanşarea unor lucrări de selecţie menite să ducă la crearea unor rase noi de viermi de mătase. Ca material iniţial s-au folosit hibrizi importaţi din Coreea cu un complex de însuşiri valoroase, remarcîndu-se în special prin rezistenţă la boli şi la condiţii nefavorabile de mediu.

Evident, relatarea noastră nu poate decît să sugereze preocupările dintr-un atît de vast domeniu. Despre viaţa viermilor de mătase s-au scris de-a lungul timpului tomuri întregi. Preocupările actuale ale sericicultorilor ar solicita — şi ele — cîteva volume. Nu vom încheia însă, înainte de a puncta cîteva dintre orientările cercetărilor de perspectivă, avînd ca scop final îndeplinirea „programului privind dezvoltarea sericiculturii în perioada 1986—1990", program elaborat la indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat, şi urmărind valorificarea condiţiilor favorabile existente în vederea extinderii creşterii viermilor de mătase.

Pe baza cunoaşterii determinismului genetic al principalelor caractere ce influenţează producţia de gogoşi de mătase, se urmăreşte îmbogăţirea fondului genetic autohton, prin crearea de noi rase şi hibrizi de înaltă productivitate, adaptaţi, totodată, diferitelor zone pedoclimatice, în scopul extinderii creşterii viermilor de mătase în toate regiunile ţării. Cercetările din domeniul tehnologiei urmăresc asigurarea unor producţii mari şi constante de gogoşi de mătase, ridicarea productivităţii muncii, ca şi reducerea consumurilor de materiale şi energie. Pentru asigurarea bazei furajere necesare se au în vedere utilizarea unor metode rapide de înmulţire vegetativă şi generativă a dudului, extinderea lucrărilor de erbicidare şi de combatere a bolilor şi dăunătorilor în plantaţiile de dud.

Aplecaţi ceas de ceas asupra microscoapelor lor, cutreierînd zi de zi întinsele lor plantaţii, cercetătorii „Staţiunii Centrale de Producţie şi Cercetare pentru Sericicultură" urmăresc să facă tot ceea ce depinde de ei pentru ca sericicultura să devină, într-adevăr, o inepuizabilă „mină de aur".

LIANA MOLNAR ■

Viaţă de pescar

Bălţile Greaca, Iezeru, Strachina, Mostiştea, Bugeac, Oltina, Ciocăneşti, Bolanu... Am enumerat doar cîteva locuri de muncă, de mai scurtă ori de mai lungă durată, pe unde a lucrat, în cei peste 40 de ani de activitate, tehnicianul Gheorghe Vârtejanu. Viaţă de pescar. În ea a deschis ochii. A „păscut-o" pînă cînd, într-o zi, prin 1984, colegii de muncă de la Întreprinderea Piscicolă Călăraşi i-au pus în mînă un baston şi-o pălărie.

— De-acu', gata, ţi-ajunge ! Mai odihneşte-te, că ne-om descurca noi şi fără dumneata ! I-au zis.

— Am simţit un gol în mine. Parcă s-a rupt ceva din străfundurile trupului.

— Dar, dumneavoastră aţi cerut ieşirea la pensie...

— D-apoi, cum ? Eu, păcatele mele. Credeam că rezist să stau pe margine. Da- ce, pot ? Din 1945, după satisfacerea stagiului militar, am colindat aproape toate bălţile din sudul ţării. Le cunosc precum propriile buzunare. Pe multe le-am luat în primire de la foştii proprietari sau arendaşi. De la Mînăstirea pînă la Hîrşova se întindea activitatea de producţie piscicolă a Călăraşiului. Atît în bălţi, cît şi în apele fluviului, a braţului său, Borcea. Prin 1960 a pornit acţiunea de îndiguire. Rămăsesem numai cu 250 de hectare luciu de apă la Ciocăneşti şi Bolanu. Se vintura apa, pentru că în terasă se iriga, iar jos, nivelul creştea. Nu peste multă vreme, cînd s-a susţinut chestiunea cu argumente plauzibile, s-a revenit asupra hotărîrii iniţiale. La Iezeru-Călăraşi s-au redat pisciculturii 600 ha luciu de apă. Am adus puiet din Transilvania, tocmai de la Zău de Cîmpie, l-am prăsit în pepiniera de la Ciocăneşti, iar din 1970 am trecut pe producţie. Eram, pe-atunci, şef de fermă. De fapt, pe această funcţie am rămas pînă cînd am ieşit la pensie.

— Ce producţie se realiza în anii aceia ?

— Cam 400 kg pe hectar. Destul de puţin. Abia după ce am început să executăm lucrări de amenajări, să practicăm cultura intensivă am trecut de 1 000 kg/ha. S-a ajuns şi la peste 1 500 kg peşte pe hectar.

— Se poate mai mult ?

— V-o spune unul care a îmbătrînit pe lîngă bălţile ţării că se poate. Eu am curaj acum, la vîrsta mea, să iau în primire un bazin piscicol şi să scot de zece ori mai mult.

— Adică, 15 000 kg pe hectarul luciu de apă ?

— Da. Fără investiţii prea mari. Şi nici cu o furajare excesivă.

— Ce-ar trebui să se facă ?

— Să se reimprospăteze apa din bazinele piscicole prin mai multe locuri. Astăzi, ea intră printr-un loc şi iese prin altul. Asa nu se poate face o oxigenare optimă. Sînt în lac prea multe spaţii moarte. Prin investiţii minime, ar trebui să fie ajutată balta, să se amenajeze mai multe locuri de evacuare. Adică, să se circuiteze, dacă pot spune aşa, întregul volum de apă.

Mari rezerve sînt în întreprinderile agricole de stat Mircea Vodă şi Ciocăneşti. La vremea indiguirilor, nu s-a luat în calcul chiar tot ce trebuia. Nu s-a ţinut seama, zic eu, că mari suprafeţe rămîn sub cotele Dunării, ale pînzei freatice. S-a trecut totul la arabil şi aşa se zice că întreprinderile respective, au fiecare, cel puţin 1 000 de hectare de pe care nu scot nici un bob de ceva. Le ară, le seamănă, vin apele, creşte nivelul, că-i vorba de principiul vaselor comunicante, treabă simplă, dar neluată în seamă, plantele se sufocă, mor, nu se recoltează nimic. Numai că în scriptele unităţilor amintite, producţiile realizate se împart la suprafeţele reale, fizice. Se perpetuează astfel un neadevăr şi statul pierde. Ceea ce după cum s-a arătat în recente indicaţii şi hotăriri de partid nu mai este de admis. La gîndiţi-vă că cele 2 000 de hectare aflate în această situaţie s-ar amenaja fie pentru piscicultură în bazine mici, fragmentate, staţiale de producţie. Toate bune şi la locul lor pînă cînd am pus porumbul la adăpost, cînd a venit cineva, nu mai ştiu de la ce minister sau de la judeţ si a dispus să-l predăm la baza de recepţie. Din altă parte nu ni s-a asigurat altă hrană, aşa că am fluierat în degete...

— În biroul directorului Întreprinderii Piscicole Călăraşi am văzut afişate trei brevete de invenţii. Pe fiecare figurează numele lui Gheorghe Vârtejanu, adică al dumneavoastră, alături de cele ale doctorului Silviu Stan şi inginerului Daniel Ruşti. Despre ce ar fi vorba ?

— Prima se intitulează „Procedeu şi instalaţie de pescuit mecanizat în crescătorie". Este de o eficienţă neasteptată. Adică, dintr-un canal de irigaţii, apa este impinsă în elesteu şi se creează un curent oxigenat. Prin cealaltă parte a bazinului, se evacuează. Peştele intră în acest curent proaspăt care trece prin două baterii acoperite şi nu mai poate să iasă deoarece am construit un sistem de reţinere. Cu ajutorul unui mincior mecanic de mare capacitate, care-i actionat electric — acesta reprezentînd cea de a doua invenţie — ,se scoate peştele. Cite 300—400 kg la o scufundare. Într-o singură zi se scot 14—15 tone de peşte. Fără nici un efort fizic. Şi fără ca oamenii să se mai chinuiască în frigurile şi ploile toamnei. Stau la adăpost şi manevrează aceste mijloace mecanice. Campania s-a redus cu cel puţin 30 de zile. S-au micşorat şi pierderile tehnologice, deoarece păsările nu mai beneficiază de o perioadă prea lungă de pradă, pe timp cît apele scad. Cea de a treia invenţie este un aparat de încărcat şi umectat furaje pentru hrana peştelui. Pe acest tărîm ne-am suprapus cu o idee asemănătoare propusă de un francez. Numai că aparatul său le înfunda, aşa că a fost brevetată invenţia românească.

— Din observaţiile, din experienta dumneavoastră de-o viaţă, ce idei credeţi că v-au rămas nefinalizate ?

— Destule. Eu merg deseori la întreprindere, la ferma Iezeru pe care am condus-o. Am rămas membru al aceleiaşi organizaţii de partid şi particip la adunări cu regularitate. Stau de vorbă cu oamenii, cu directorul, dr. Silviu Stan, care-i o capacitate organizatorică, un om instruit, inventiv, destul de curajos. Mi se cere sfatul. Eu, ca omul în vîrstă, nu mă sfiesc să le zic ce-i bine, ce-ar mai trebui făcut. Sigur că mai sînt destule „pete albe". Nu neapărat în activitatea întreprinderii, ci, în general în piscicultură. Iată un exemplu. În ultima vreme se fuge de caras. Este o specie foarte gustoasă şi puţin pretenţioasă. Acu' vreo trei-patru ani, cînd eram în muncă, am aruncat în Mostişea nişte plevuşcă. Adică, vreo cîteva tone de puiet de caras de care se fereau toţi fermierii. Aud că isprava de-atunci s-a lăsat cu peşte, nu glumă. Exemplare de peşte 1,5 kg. Dacă s-ar extinde şi în celelalte bazine s-ar face treabă bună. Chiar şi canalele magistrale de irigaţii ar trebui să se populeze cu peşte. În alte ţări se folosesc în acest scop vivierele flotabile. La noi, nu !

— În ultima vreme se recoltează tot mai puţin şalău şi somn. Ca să nu mai vorbim de ştiucă...

— Păi, vedeţi ? Asta-i încă o neglijenţă ca să nu introduci în cultură asemenea specii. Ce dacă-s răpitoare ? Au şi ele rostul lor. Peşte alb, carne slabă, nemaipomenită. Într-o vreme se încercase, la Rasa, aclimatizarea păstrăvului. E drept că ăsta-i mare consumator de oxigen. Dar se obtineau unele rezultate. Păstrăvul la cîmpie ! Vă daţi seama ? S-a abandonat... Apoi, ar trebui să se pună în valoare bazinele mari de tranzitare, pe de o parte, iar pe de alta, să se treacă de la producţia intensivă, în bazine mici, la producţia hiperintensivă, cu specii mai puţin consumatoare de furaje, cum sînt fitofagii care se hrănesc cu vegetaţie acvatică. Adică, o combinaţie din ce în ce mai rentabilă, mai eficientă. Şi mai este problema noii specii româneşti de peşte creată în judeţul Călăraşi : crapul de Frăsinet. S-a muncit peste două decenii, s-a obţinut acest peşte gustos, cu capul mic şi corp lat, deosebit de valoros. E o realizare a noastră. De ce nu s-o fi brevetînd ? Că merită !

Gheorghe Vârtejanu îşi aruncă, nostalgic, privirile peste apele Iezerului. E-o liniste nefirească. Din cînd în cînd o spartă de saltul cîte unui peşte argintiu ce se-avîntă în aer pentru a vina gizele ce zboară la o palmă de oglinda laculul. Din zare se apropie un stol de păsări. Se-aruncă în picaj precum o escadrilă de vînătoare, din înaltul cerului către străfundurile bălţii, apoi zvîcnesc ducînd cu ele cîte-un trofeu.

— Iar au sosit cormoranii. Tocmai de dincolo de Silistra vin. Se ghiftuiesc cu peşte mic. Păgubitoare păsări ! Ei, vedeţi, şi asta-i o problemă : cum poţi scăpa de asemenea dijmuitori ai recoltei ?

AUREL DAVID ■

Istoria noastră, viața noastră

Cu gîndul peste milenii

„...Înaintez cu greu, trece o eternitate pînă să ajung a urca scările casei — monument „dăruită", la 1931, de prim-ministrul Nicolae Iorga, Muzeului Național de Antichități ale cărui colecții în creștere nu mai încăpeau în clădirea Universității. Un val de amintiri livrești și de profunde emoții mă cuprind încă din pragul porții, unde te și fură sanctuarul istoriei. În fața clădirii din apropierea Căii Victoriei, în grădinița din dreapta, cufundat în meditație și modestie, așa cum a fost în viață, se înalță bustul de bronz al lui Vasile Pârvan. În urechi îi aud parcă vocea, prin vocea molcomă și caldă a celui care l-a fost elev și discipol, profesorul Radu Vulpe, și el astăzi în lumea umbrelor și a amintirilor, care îmi povestea odată prelegerile și conferințele lui Pârvan ținute într-un amfiteatru ticsit de studenți și de intelectuali veniți din toată țara să le asculte.

Mă străpung și cuvintele unui alt pisc al culturii române, timbrul acela prelung ca un dangăt de clopot, al lui George Călinescu, înălțînd, la moartea savantului, în 1927, regretul de a „nu te vom mai întîlni în Roma eternă, trecînd pe Pincio, spre Școala ta (Școala de la Roma, înființată de Pârvan pentru tinerii intelectuali români veniți cu burse pentru a se specializa în studiul istoriei, filologiei și artelor — n.a.) și a noastră — în care nimeni în afară de tine nu mai e vrednic să intre — cu privirea furată de depărtări, de milenii, de cetăți apuse, de sarcofage și de coloane frînte".

În stînga și în spatele casei, curtea e plină de coloane „frînte", un vast lapidarium cu pietre antice purtînd covîrșitoare inscripții și mesagii, cu statui și coloane, marmure albe și calde ca niște prețioase cărți ale neamului abia ieșite de sub teasc. Pe lîngă istoria ce-o exprimă ele însele au una a lor, au povești și suflet răpite din sufletul și viața celor care le-au adunat și agonisit cu osîrdie, cu efort, cu dragoste pentru cea mai aleasă avere a noastră, a tuturor — cunoașterea de sine.

Dacă Institutul de Arheologie din București a moștenit zestrea și tradițiile Muzeului Național de Antichități — înființat printr-un Decret de la 25 X 1864 al Domnului Alexandru Ioan Cuza, act ce înnobilează de 57 de ani încăperea cu rol de cabinet directorial, și pus sub conducerea unui Comitet arheologic, alcătuit din generalul Mavros (cel care donase colecția sa de antichități, constituind nucleul inițial al Muzeului), Al. Odobescu, V. A. Urechea, A. Treboniu Laurian, Cezar Bolliac și D. Berindei — Muzeul de Antichități avea și el moștenirea **Muzeului de istorie naturală și antichități**, prima încercare de muzeografie și cercetare în domeniul arheologiei și al științelor naturii din țările române, printr-un proiect al vornicului Mihalache Ghica, întocmit la 3 XI 1834.

Păsesc deci, pe scările fastuoase de marmură sidefie, albă și roz ale Casei Macca, nume și el cu rezonanțe istorice — este unul din ofițerii Războiului de independență de la 1877 —, pentru a mă trezi în fața altei săli de muzeu. În holul mare cu pereții și tavanul rafinat pictate (ca toate celelalte încăperi), jur împrejur, de sub „casete" translucide din sticlă, îmi asaltează privirea colecții prețioase de ceramică de la începuturi și pînă în evul mediu dezvoltat, provenită, firește, din săpăturile arheologice întreprinse de-a lungul unui veac și jumătate prin cîteva milenii de viață între hotarele pămîntului nostru de cei ce au slujit și slujesc cu neasemuită dăruire și înălțime a gîndului această instituție de cultură națională. Sînt doar cîteva „mostre" din colecțiile didactice și de cercetare științifică rămase „acasă", cele mai valoroase, printre care marile tezaure — de la Pietroasa și Agighiol, obiecte de aur și argint trace și geto-dacice —, importante tezaure monetare din metal prețios, ceramică, unelte, statui, inscripții, elemente sculpturale și arhitectonice, începînd din paleolitic și pînă în epoca medievală tîrzie, fiind oferite, în 1971, la constituirea sa, Muzeului de istorie națională.

Mă opresc la mijloc, fascinată, îmi pierd materialitatea și simțul realului, acest coridor îl simt ca pe o orgă și ca pe un ghioc. Prin tuburile-i numeroase aud voci de savanți ilustri și de personalități care l-au străbătut înspre și dinspre treburile lor, spre și dinspre laboratoare, unde se studiază, în răstimpul dintre campaniile de pe șantiere. Prin ghiocul lui simt mareele timpului, fluxul și refluxul civilizațiilor, popoarelor, semințiilor care s-au încrucișat, într-o vreme sau alta, în acest spațiu geografic bogat și fericit de natură, și astfel mult rîvnit de cei de dincolo de hotarele lui.

În camera ce a servit dintotdeauna directorului, întîlnesc o veche cunoștință, pe tînărul arheolog de altădată, cunoscut acum aproape un sfert de veac pe șantierul de la Callatis (Mangalia), pe malul Mării Negre, Constantin Preda. I-a fost încredințată conducerea institutului în 1981, continuînd o pleiadă de nume cu rezonanță în arheologia românească și europeană — Gr. Tocilescu, Vasile Pârvan, Ioan Andriesescu, George Murnu, Teofil Sucaciuc-Săveanu, Vladimir Dumitrescu, Scarlat Lambrino, Gh. Ștefan, Hortensia Dumitrescu, Dorin Popescu, Emil Condurachi, D. M. Pippidi. Șansele arheologiei noastre provin din propria ei substanță, **inte de romani. Monumentul de la Adamclisi-Tropaeum Traiani** (Gr. Tocilescu), **Getica, Cetatea Ulmetu Dacia, Civilizațiile străvechi din regiunile Carpato-dunărene** (V. Pârvan). În vremea lui Pârvan ia ființă revista „Dacia — Récherches et découvertes archéologiques en Roumanie" care, cu o mică întrerupere, apare și azi cu aceeași notorietate internațională.

Făclia lui Pârvan continuă purtată, întreținută, amplificată de noi și noi serii de arheologi care și-au asumat această grea profesiune ca pe un testament. Am mai spus-o și am mai scris-o, arheologia este a celor chemați, a marilor pasionați, ea nu se face prin birouri ci cu multă trudă.

Din primăvară pînă în toamnă, aflîndu-se pe șantiere, în cîmp deschis ori în creierul munților, citeodată chiar sub ape și sub dărîmături, pe ploaie furtuni și arșițe iar cealaltă jumătate din an în laboratoare, studiind — uneori de zeci, sute și mii de ori — materialul scos la iveală, în taina bibliotecilor, în fața hîrtiei de scris cu cazna și neodihnă. Așa i-am întîlnit, nu o dată, pe Alexandru Vulpe, pe Radu Popa, pe Maria Coja, pe profesorul Berciu (pe care îl văd și acum, la ceasul acestei vizite, la cei peste 80 de ani ai săi, în lapidarium din spatele clădirii aplecat și încordat deasupra unor fragmente de inscripții). În depozitele și laboratoarele institutului s-au adunat munți de vestigii, munți de monumente și documente scoase la lumină în ultima sută de ani, ale unor milenii de viață umană, ce sînt atent inventariate, înseriate, clasificate și nicidată îndestul cercetate, servind luminării cît mai exacte și evaluării cît mai corecte a vremurilor reprezentate. Uriașe „tezaure", uriașe bănci de date, uriașe „biblioteci" despre noi înșine, despre continuitatea și perenitatea strămoșilor noștri aici, între Carpați, Dunăre și Mare.

Fascinația unei profesiuni care îl absoarbe cu totul pe cercetător, viața lui întreagă, ca și servitutile ei au generat cupluri de arheologi, căsătorindu-se între ei, prilejuindu-i chiar încă o nobilă tradiție. Vladimir și Hortensia Dumitrescu, Radu și Ecaterina Vulpe („contaminîndu-și" fiul pe Alexandru Vulpe, de aceeași pasiune), Maria și Lucian Chițescu sînt doar trei din mai numeroasele cupluri exemplare în acest sens. Hortensia Dumitrescu a fost prima femeie arheolog din România și prima femeie-director al Muzeului de Antichități. Astăzi, firește, este un fapt obișnuit o femeie-arheolog.

Școala și spiritul lui Pârvan au proliferat în pleiada elevilor săi detașați de pe băncile universității ori remarcați în școala de la Roma, așa încît moartea sa neașteptată și prematură a indurerat știința românească în domeniu, dar n-a anihilat-o. Nicolăescu-Plopșor este ctitorul școlii moderne românești de paleolitic, profesorul Ion Nestor a contribuit direct și efectiv la dezvoltarea pre și proto-istoriei, fiind și întemeietorul școlii noastre de arheologie medievală. Radu Vulpe ne-a lăsat remarcabile contribuții la istoria geto-dacilor și cea a Dobrogei antice, Vladimir Dumitrescu, pasionat și desăvîrșit cercetător al neoliticului și artei acestei străvechi perioade a omenirii, marele specialist al artei cucuteniene la cei aproape 85 de ani ai săi, stă la masa de lucru își scrie memoriile și mai poate da lecții celor tineri, prin extraordinara sa disciplină, putere de muncă și rigoare științifică. (L-am vizitat astă vară acasă, într-un apartament din Drumul Taberei și am uitat de curgerea timpului, ascultîndu-l despre „oameni care au fost" și despre cum a scris cărțile și tratatele ce nu încap în două rafturi de bibliotecă. Multe în limbi străine, multe distinse cu premii ale Academiei R.S.R. și premii internaționale ori incluse în **corpora** (colecții) și bibliografii de renume editate în Europa ori pe continentul american). Dr. doc. D. Popescu are un aport solid incontestabil la cunoașterea epocii bronzului și a tezaurelor de argint ale geto-dacilor, profesorul Dumitru Tudor rămîne un neuitat istoric al Olteniei romane și autor de referință privind istoria și arheologia română, ca și profesorul Berciu, neoliticianul și arheologul lumii geto-dacice (să nu uităm, domnia sa este descoperitorul Gînditorului de la Hamangia, ca și al Cetății lui Burebista, al Buridavei de la Ocnița din județul Vîlcea), ca și epigrafistul de talie internațională și istoricul cetăților grecești din Dobrogea, D. M. Pippidi. Le urmează nume impuse din generația de mijloc — dr. doc. B. Mitrea prin studiile de numismatică antică și dr. doc. I. Barnea, arheolog al epocii romane tîrzii și bizantine din spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, specialist totodată în sigilografie bizantină... Generația mai tînără nu este mai prejos, dar nu pot să enumăr 46 de nume și contribuțiile tuturor, nici măcar pe cele distinse cu premii ale Academiei. Sînt numeroase. Premiul „Vasile Pârvan" rămîne aproape an de an în institut, este făcîlia, este spiritul, este adevăratul testament al savantului. Nu din sentimentalism, cucerit prin valoare. Prin valoarea multiplelor lucrări, monografii și sinteze semnate de cercetători cum sînt Constantin Preda, Gh. Bichir, P. Roman, S. Morintz, Radu Popa, Mircea Babeș, Maria Coja, Gh. Papuc, Petre Diaconu, Alexandru Vulpe, dar cîți nu mai sînt ?! La fel de greu îmi este, căci mi-ar trebui pagini întregi, să enumăr volumele apărute ori traduse în limbi străine de mare circulație, în edituri, enciclopedii, colecții internaționale prestigioase pentru domeniul arheologiei, societățile și asociațiile internaționale în care sînt aleși membri activi ori cadre de conducere mulți cercetători ai institutului. Sper să pot reveni la acest aspect privind prestigiul pe plan mondial al cercetării susținute în Institutul de Arheologie de pe lîngă Universitatea din București. Pentru noi, reprezintă un sanctuar al științei și culturii naționale.

Cine o slujește, de la cercetător la restaurator, bibliotecar, desenator, sau fotograf, este pătruns de această pe cît de nobilă pe atît de împovărătoare misiune și datorie. E greu, înțeleg, e foarte greu să fii istoric. Să fii epigrafist, de pildă.

Un mănunchi de cîțiva asemenea oameni de pe str. I. C. Frimu 11 este angajat la o restituție monumentală și necesară pentru istoriografia noastră, alcătuirea și tipărirea (în 9 tomuri) a Culegerii naționale de inscripții antice din Dacia și Schythia Minor, și a celor din secolele IV—XIII descoperite în întreaga țară, ca și a celor existente în afara hotarelor, referitoare la Dacia. Voi reveni printre ei, ca și printre numismați.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cercurile din „Peștera Cizmei"

PEȘTERA CIZMEI este situată în apropierea satului Ribicioara, comuna Ribița, jud. Hunedoara, în lanțul Munților Metaliferi. Peștera a fost descoperită în anul 1975, de către F. Toșca și P. Chirilă, iar cercetarea gravurilor din cadrul ei am efectuat-o împreună cu M. Nedopaca, șeful Cercului de speologie amatoare din orașul Brad. Este formată dintr-o galerie superioară de 14 m lungime, urmată de un puț de 29 m care conduce în etajul inferior, unde a fost descoperit un schelet uman în poziție chircită ce părea înconjurat de pietre de calcar. Forma de „covată" a etajului superior, precum și faptul că peștera este în această parte complet uscată, conferă sălii respective toate condițiile unei locuiri favorabile.

Gravurile parietale găsite aici, în Peștera Cizmei, constau din cercuri simple, avînd uneori marcat centrul din cercuri concentrice și cercuri ce se intersectează, ori intersectate de linii verticale sau orizontale cercuri cu arcuri în interior dispuse uneori fără o anumită ordine și un cerc din mijlocul căruia pornește în sus o linie verticală terminată sub forma unei crose. (fig. 3, 4, 5).

Pe peretele din stînga am identificat, pînă în prezent, 13 reprezentări de acest fel, iar pe cel din dreapta doar una.

Diametrele cercurilor gravate sînt foarte apropiate ca dimensiuni, variind între 14,7 și 21,3 cm, dar se observă o mai mare frecvență a lui în jurul cifrelor de 19 și 16 cm. În cele mai multe cazuri cercurile sînt bine conturate, ceea ce ne face să credem că nu au fost executate cu mîna liberă, ci cu un sistem de trasare adecvat. Între figurile menționate, pe peretele din stînga se amestecă și o figură umană stilizată, în a cărei redare se pleacă tot de la un cerc cu punct care îi marchează capul. Aspectul actual al tuturor reprezentărilor este acela al unei îndelungate „fosilizări", cu contururi aplatizate de trecerea timpului.

Privind peretele din stînga cercul cu punct și cele concentrice, prin această repetare sistematică, constituie un mod de figurare frecvent întîlnit în arta schematică preistorică din Europa. Astfel de motive de ornamentare se întîlnesc și în Scoția, situate fie aproape de mare, fie la altitudini mai joase, în general, în vecinătatea lacurilor unde s-au găsit urme mai vechi sau mai noi ale prelucrării metalului. Ele au fost datate între 3.200 î.e.n. și anul 100 e.n. Cercurile simple, dar mai ales cercurile concentrice sînt foarte comune în decorația pietrelor de dolmen (mormînt din piatră) din Irlanda, unele din ele fiind datate (prin C_{14}) între 1930 ± 150 și 2.310 ± 160 ani. În Munții Pirinei, pe Valea Ossau, se găsește **dolmenul de la Téberne**, pe a cărui lespede apar motive circulare și cercuri concentrice, similare cu cele descoperite de noi în peștera din Apuseni, interpretate ca simboluri solare, ca și cele cunoscute în Portugalia (Fratel, Outeiro dos Riscos etc.), în Galicia, Elveția, etc.

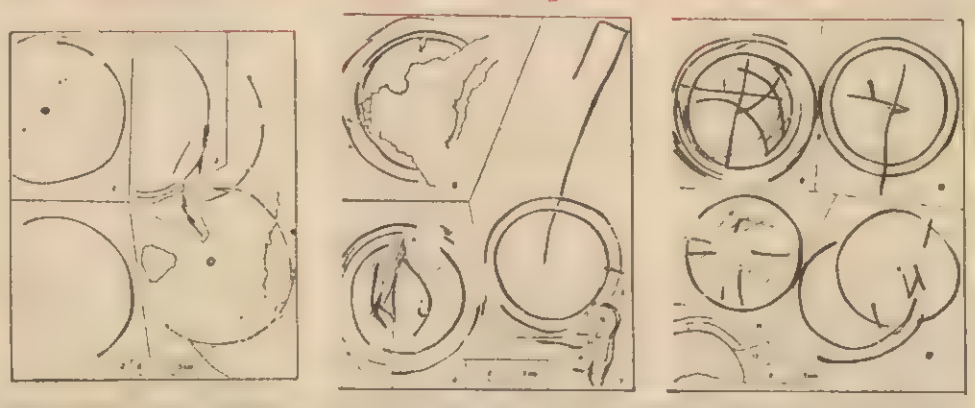

Este sigur stabilit de specialiști că dezvoltarea cultului solar s-a petrecut la începutul vîrstei metalelor, concurînd cu cultul zeiței neolitice. Este posibil ca el să fi căpătat, cu trecerea timpului, o valoare mistică și cosmogonică (spirala poate reprezenta simbolul începutului și sfîrșitului de derulare a timpului) sau antropocentrică (labirintul destinului uman sau căutarea sufletului în traversarea vicisitudinilor vieții). Recentele descoperiri de pe teritoriul țării noastre pun la îndemîna oamenilor de știință noi date și posibilități de studii comparate și interpretări, privind arta și viața omului preistoric de pe continentul european.

Dr. MARIN CARCIUMARU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

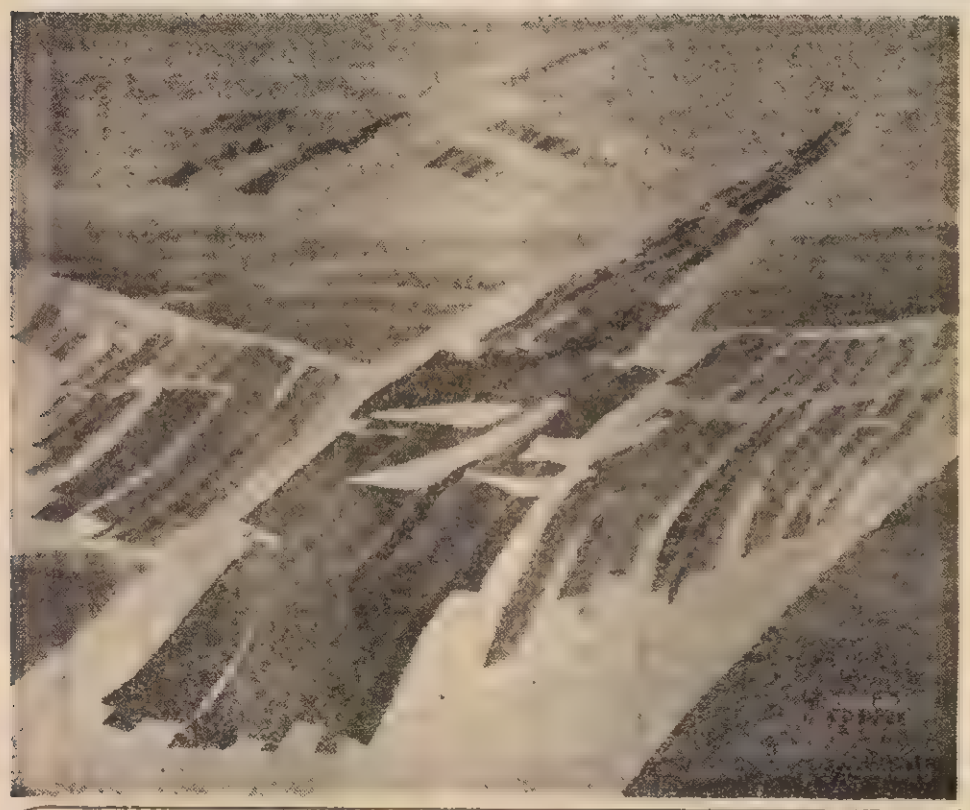

Pămînt cu aripi — Liniște — lucrare de Ileana Balotă

Vă îmbrățișez cu dragoste

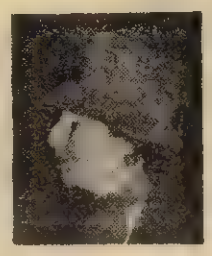

Ca de obicei vinerea dimineață, deschid revista dumneavoastră și citesc pagină după pagină, cînd deodată îmi văd numele. Nu-mi vine să cred, îmi pun încă o pereche de ochelari. Da, sînt premiată... Mulțumesc celor care s-au gîndit la mine și la teatrul românesc, pentru că eu sînt una din multele lui slujitoare. Am intrat astfel la al 460-lea spectacol cu „Micul înfern" într-o stare de beatitudine. În lunga-mi viață de actriță am primit flori, felicitări, am avut parte de nenumărate cronici care mi-au înseninat sufletul după dulcea „povară" a scenei. Dar la 80 și... să mai rămîn în atenția țării, să primesc un premiu din partea unei reviste, atît de citită și iubită de public, este, pentru mine, cît toate florile, felicitările și cronicile la un loc. Inima îmi dictează să-mi sărut prietenii. Așa intru în cabină, așa mă despart de colegii mei dragi. Dați-mi voie să fiu aceeași și cu dumneavoastră... Vă îmbrățișez cu dragoste și vă promit că ultima mea suflare va fi tot a teatrului.

SILVIA DUMITRESCU-TIMICĂ ■

Clipă de frumusețe și adevăr

Am încercat de-atîtea ori să descopăr în mine însămi, în arta mea, acele motive esențiale ce alcătuiesc structura intimă a lucrărilor mele. Nu știu dacă am reușit. Ceea ce știu însă cu certitudine este faptul că istoria acestui pămînt m-a fascinat dintotdeauna. Deci nu întîmplător, ci, aș zice, dintr-un preaplin al inimii, dintr-o pornire sufletească la fel de curată ca zăpada dintîi, dar și cu o dorință greu de mărturisit în doar cîteva cuvinte, m-am străduit, în nenumărate rînduri, să transpun în ample compoziții marile evenimente ale istoriei patriei noastre. Istoria deci, cu lumina de legendă și aur a eroilor săi, este, fără doar și poate, unul din punctele de rezistență, de continuă revenire, din arta mea. Un al doilea punct l-ar constitui strădania de a picta, atîta cît permite arta tapiseriei, materialitatea pămîntului, brazda ogoarelor, liniștea aproape hieratică, dar vie, totuși, a pămîntului ce naște întruna viață. Și pentru ca totul să nu fie vorbă în vînt, voi preciza că am terminat recent o compoziție dedicată Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, eveniment jubiliar pe care-l vom omagia spre finele acestui an. În paralel, însă, am continuat seria destul de lungă și destul de veche, deja, a peisajelor cu ogoare. Două dintre ele le-am împrumutat recent inaugurato-

lui Muzeu de istorie din Galați, de unde le voi lua abia în clipa în care le voi înlocui cu alte două lucrări reprezentînd orașul de ieri și de azi oglindit în apa tutelară a Dunării. Amîndouă tapiseriile sînt într-o fază înaintată de lucru și se vor intitula, cred, eu, Dunărea ca oglindă în timp a Galațiului. Revin însă la seria peisajelor cu ampla deschidere a ogoarelor. Ceea ce mă preocupă în mod deosebit, în plus față de lucrările de pînă acum, este încercarea de-a reda textura însăși a pămîntului cu ajutorul firelor de iută și cînepă, materiale foarte aspre, compacte, dure, dar potrivite, cred eu, pentru a sugera materialitatea fascinantă a pămîntului. Totodată, pentru celelalte elemente ale peisajului, pentru cer, sau nori, sau pentru păsări și arbori, voi folosi alte materiale, mai diafane, inclusiv o textură mai rară, aproape vaporoasă, astfel încît contrastul să iasă cît mai mult în evidență. În ceea ce privește lucrarea dedicată Marii Uniri am preconizat o interpretare a însemnelor heraldice reprezentînd cele trei provincii românești în spatele cărora se înalță, maiestuoasă și impunătoare, poarta cea mare a cetății din Alba Iulia. Înaltă de aproximativ 3 metri și cu o deschidere de peste 4 metri, lucrarea va impune prin monumentalitatea și prin forța ce le vor degaja elementele compoziționale. Deci, cum spuneam, istoria acestui pămînt scump nouă, tuturor, și pămîntul însuși, acest leagăn dintotdeauna al vieții. Între aceste două elemente, între aceste două motive s-ar situa arta mea, preocupările mele, viața mea. Vor mai fi fiind și altele, firește, dar ele nu fac decît să întregească o viziune, un demers plastic, un crez pe care-l slujesc cu devoțiune, cu nestrămutată încredere că le ofer oamenilor o clipă de frumusețe și adevăr.

ILEANA BALOTĂ ■

Dialoguri culturale

Luni, 18 aprilie, cînd a nins din nou cu flori de vișin și de cais după cîteva zile cu triști fulgi de zăpadă, înfricoșînd-o pe „Bella madre de' fiori", cum va spune poetul Cezar Baltag, în aceeași ambianță de cer albastru de Voroneț al salonului de la hotel „Flora" din Capitală, ce ne găzduiește de cîțiva ani, ne-am întîlnit cu premianții revistei pe 1987.

Dialogul dintre știință și artă, al științelor și artelor între ele, și al altor domenii în care, se încearcă și se realizează performanța umană, este în toate privelurile atrăgător și instructiv, iar manifestarea la care ne referim, ajunsă, iată, la cea de a V-a ediție, a avut toate însușirile unui astfel de dialog. Este ceea ce îl ridică, sperăm, deasupra timpului și îl încarcă de durată și de semnificații. A fost prezentă o sumă de oameni, selecționați cu dificultate dintr-o mulțime de alți egali ai lor, care, în cursul anului trecut sau de-a lungul întregii vieți, au marcat și adunat într-o operă exemplară truda lor pe măsură la creșterea zestrei de valori a țării, la perpetua întregire și continuitate a creativității naționale.

Este o bucurie a spiritului, firește, și, implicit, o exprimare a democrației culturii de azi în România socialistă, a temeliilor solide ce i se asigură de către societate ca toate domeniile, fără prejudecăți ori ierarhii arbitrare, să se întîlnească, să stea față în față, să dialogheze, după singurul criteriu suveran — valoarea, performanța. E o bucurie a spiritului să vezi o adolescentă frumoasă cu ochi albaștri, la nici 20 de ani campioană mondială, pe Noemi Lung, dialogînd cu Silvia Voinea, de pildă, campioană și ea în palmaresul artei lirice europene. „Alergătorul solitar între critici", Romul Munteanu, profesorul cald mereu, înconjurat de studenți și directorul de editură cu ușile deschise spre [illegible] în tezaurul cultural național, observa, și ne a spus frumos că viața tare, a[illegible] și [illegible] publicații, [illegible] Frontul Democrației și Unității Socialiste, de a marca unitatea și integralitatea culturii contemporane a țării. Nu este mai puțin însemnată cultura fizică a unei tot armonios, recunoașterea efortului de la o generație la alta a tineretului nostru de a ridica și a depăși limitele trupului uman, prin performanțele sportive, înălțînd condiția umană și făcîndu-ne să trăim cu optimism. Niculae Stoian cu un entuziasm asumat ca „poștură firească de viață", după ce a privit în jur și l-a descoperit pe Cezar Baltag s-a înflăcărat în a evoca (iarăși și iarăși), sorgintea „poeziei tinere" postbelice — „generația luptei cu inerția", „generația Labiș". Strădania de a fi cu voie bună nu-i reușea întotdeauna căci poezia-parabolă pe care ne-a citit-o îl trăda pe cel care a privit și privește existența și poezia cu gravitate, și pe poet răspunzător față de Cetate. Îi răspunde, ca un ecou Cezar Baltag, venit în buzunar cu o poezie adusă din acele resorturi de conștiință și talent (**Bella madre de' fiori**), amintindu-ne nu doar că afară este Primăvară, sondînd mai adînc spre viguros Anotimp al poeziei române de azi ce se scrie în dulcea limbă cu matricea în latinitate. „Nu mi-e frică deloc / de privirile tale verzi, mi-a spus Primăvara, / căci dincolo de o scurtă clipă / totul se pierde, chiar și zîmbetul / pe care ți-l vor paște turmele mele într-o bună zi / Eu nu mă joc".

Cum nu s-a jucat cu arta și cu destinul el, jucînd tot timpul pe scenă o lume întreagă, aprepiind-o de noi, Silvia Dumitrescu-Timică. Teribilă coincidență, poartă veșminte rupte din paleta de culori a primăverii, irumpînd optimismul și forța fără egal ale acestei desăvîrșite artiste. Acolo, pe scaunul unde s-a așezat, este ca o statuie pe un soclu binemeritat. Este, mai curînd, un dascăl în fața elevilor, ținîndu-ne o copleșitoare lecție, de negăsit în manuale, despre vocație și devotament, despre datoria de a te jertfi în sanctuare, pentru triumful artei. Ce alt mesaj poate fi, forța și prospețimea cu care ea, o [illegible] pătrunde încă pe [illegible] În replică, Valeria Seciu [illegible] mulțumește de gînd și omagiu [illegible] din ce în ce îi sărută obrajii [illegible], se pornește a ne cita [illegible] recita o altă lecție de iubire [illegible] alt testament încrustat în ființa artei, din Geo Bogza, ostaș din același eșalon cu arma la picior de

(Continuare în pag 15)

CICI IORDACHE-ADAM ■

La Teatrul MIC

„O SCRISOARE PIERDUTĂ"

După atîtea celebre viziuni scenice ale SCRISORII PIERDUTE, Teatrul Mic propune curajos, cu argumentele profesionalismului și originalității, o nouă viziune spectacologică a capodoperei caragialiene. Premiera va avea loc marți, 26 aprilie 1988, la ora 19.00. În distribuție, trupa tînără a Micului: Dan Condurache (Catavencu), Rodica Negrea (Zoe Trahanache), Mihai Dinvale (Tipătescu), Gheorghe Visu (Un cetățean turmentat), Marian Rilea (Farfuridi), Sorin Medeleni (Brînzovenescu), Ion Chelaru (Pristanda) și, alături

de e[illegible] [illegible] Teodora Rădulescu (Tînc[illegible]) și Nicole Dumă (T[illegible]). Regia este semnată de Sanda Manu și scenografia de [illegible].

O surpriză pentru spectatori: chiar în [illegible] în foaierul teatr[illegible] vor avea loc vernisajele ex[illegible] „O scrisoare pierdută" [illegible] viziunea pictorului Ion Pacea și a expoziției „Bună ziua, domnule Caragiale", semnată de fotoreporterul Paul Agarici.

— Spectacolul „MITICĂ POPESCU" a împlinit ...frumoasa vîrstă de 350 de reprezentații, iar recitalul actoricesc de la Teatrul Foarte Mic „BĂRBATUL ȘI... FEMEILE" pe aceea de 150 de reprezentații.

Convorbiri fără adiționale

— De cîțiva ani publicați în **Romania literară** o succesiune de tablete dedicate promoției 70 care dau impresia unei lungi caravane ce înaintează spre o finalitate anume, deocamdată neprecizată. Aveți în vedere strîngerea lor într-o carte, stimate Laurențiu Ulici ?

— Serialul acesta conține fragmente dintr-o — să zicem — istorie a literaturii contemporane.

— Și dumneavoastră scrieți deci o istorie ?

— Va fi o istorie puțin diferită de tipul tradițional în sensul că selectivitatea e cuprinsă în exhaustivitate, mai exact spus : va fi o istorie și, totodată, o bibliografie.

— V-ați gîndit la un titlu, măcar provizoriu ?

— Se va numi **Literatura română contemporană** și va avea următoarea structură : volumul I — promoția 70 (istoria e derulată de azi înapoi) ; volumul II — promoția amînată (scriitori debutați înainte de 1950 dar confirmați după 1960) ; volumul III — promoția 60 ; volumul IV — promoția 50 și volumul V — o sinteză asupra întregului peisaj literar din ultimii cincizeci de ani.

— Ați uitat promoția 80 al cărei prim deceniu, iată, se încheie ?

— Promoția aceasta va face obiectul unui volum separat, probabil penultimul, din motivul că maturizarea ei este încă în curs.

— Ați dat deja la tipar vreun volum ?

— Sper ca primul volum să apară în 1989, la Editura **Cartea românească**, iar volumul II, în anul următor la Editura **Facla**.

— După serialul pe care îl susțineți, bănuiesc că primul volum va fi destul de voluminos. Cam cîte pagini va avea ?

— E cel mai bogat ca materie, aproximativ 540 de autori. E valul de după marea deschidere a Congresului IX. Numeric, atîția sînt cei care au debutat după 1965 și înainte de 1977.

— Cît timp ați lucrat la primul volum al proiectatei dvs. istorii ?

— Aproximativ cinci ani.

— Credeți că și celelalte volume anunțate vă vor lua tot atîta ?

— E greu de zis pentru că, iată, volumul II e gata înaintea celui de care vorbim acum iar volumul al III-lea și al IV-lea sînt de asemenea în fază avansată, specificul acestei istorii obligîndu-mă însă la actualizare continuă, ținînd seama că include și bibliografia.

— Deci cînd vom avea această istorie gata ?

— Dacă primul volum apare în 1989, următoarele ar putea apărea consecutiv în fiecare an astfel încît, cînd voi împlini 50 de ani, istoria să fie apărută integral.

— Vă doresc succes sperînd să vă pot spune pe atunci. La mulți ani cu o nouă istorie a literaturii contemporane în mînă.

ION ZUBAȘCU

Cronica literară de Romul Munteanu

Un galimatias al romanului (II)

Două efecte contrare rezultă din actul de lectură a romanului lui Bedros Horasangian **Sala de așteptare**. Unul este de atracție, iar celălalt este de netă respingere. Ca și alți prozatori contemporani, autorul **Sălii de așteptare** putea lăsa să plutească peste opera sa doar o stare de plictiseală pe care o întreține nu o singură dată lectura unor cărți mari ca **Ulise** sau **Doctorul Faust**. Poate din abilitate, poate din lipsă de încredere în tenacitatea cititorului, Bedros Horasangian conferă palierelor din cartea sa efecte multiple, destinate să rețină cititorul pus să penduleze între plictiseală și curiozitate epică. Palierele romanului său lasă să se vadă cel puțin șase tipuri de scriitură.

Textualizarea epică are o funcție aglutinantă. Tot ce se întîmplă în jurul lui Lucian este relatat într-un limbaj conceput ca act de comunicare itinerantă, ca rememorare, descripție, dialog epicizat, monolog interior și exterior. Lucian este personajul auctorial dintr-un roman cu o intrigă în **paliere** (în **Jurnal**) și în **stea** în relatarea de tip textualizant. Dacă intriga în paliere este deschisă, în paginile de jurnal, emițătoarea acestor pagini rămîne anonimă. Autorul nu o numește în mod deliberat. Jurnalul deschide o acțiune care debutează în 1914 și ajunge pînă în 1918, adăugîndu-se paginile din cel de-al doilea război (1939—1945) și stabilindu-se un nou liant epic în carte, conexat cu scrisorile lui Paul Petrovicescu despre primul război.

Lucian este un fel de **om fără însușiri**, asemănător cu Ulrick din cunoscutul roman al lui R. Musil **Der Mann ohne Eigenschaften**. Adeseori intertextul are o vădită funcție parodică. El plachează personajele autorului pe situații ale unor personaje din alte romane, puse în contexte ușor schimbate. Drumul lui Lucian prin magazinele de discuri se aseamănă cu acela al lui Leopold Bloom din romanul lui Joyce. Enunțurile arată secvențe dintr-un fel de itinerar muzical circular. „A intrat val virtej la „Muzica", ghinion, spre nemulțumirea lui, nu existau decît concertele trei și unu... A revenit la „Romanța", a luat „doinul", îndreptîndu-se grăbit spre „Simfonia" și „Magazinul fără nume" de pe Smîrdan. Cu numai cîteva zile în urmă se găseau concertele patru și cinci: între cele două magazine a făcut socoteli, ce-ar fi să renunțe, începuse să se „oftice" — ăsta era cuvîntul, oricît de neliterar ar fi fost — precum copiii care nu știau să piardă la joc". Debutul acestei acțiuni este în anul 1953. Palierele se schimbă astfel mereu, ca și modurile de scriitură. Bedros Horasangian are o mare capacitate de adaptare la mai multe stiluri, ca orice scriitor înzestrat cu un rafinat spirit parodic. Din **jurnal**, bunăoară, se degajă un discurs literar sobru, ușor vetust, tipic acestui personaj-flotant din societatea înaltă a anului 1914. „O toamnă frumoasă. Mă gîndesc de multe ori să notez ceva. Dar mă las copleșită de lucruri din jur și timpul trece.

Tata supărat foc, era negru de minie pe Dissescu. Ceva în legătură cu o instituție de credit. Iar se vorbește de război. Eu mi-am făcut o pălărie de paie".

Dacă alți scriitori și-au propus să-și individualizeze personajele prin trăsături memorabile. Bedros Horasangian pare să le deseneze în fum, totul rămînînd proiectat pe un fundal de clar-obscur. Bineînțeles că trucurile sale de bruiere a pistelor unor personaje — volante sînt mai numeroase. Dincolo de vocile emițătoare neidentificate se găsesc personaje cu nume asemănătoare Paul Petrovicescu și Raoul Petrovicescu. Lucian, protagonistul, nu are un nume de familie, în schimb, un alt Lucian — personaj flotant — este numit în întregime.

Cînd eseul este introdus în roman, ne găsim în plină dizertație erudită, grefată și ea parodic pe locurile comune ale erudiției. „Și iată-ne în apropierea lui Proust, dar cu siguranță nu în situația lui. Drama postproustianismului începe cu noua conștiință a limbajului. Astăzi „homo significans" e mai mult semnificație decît om". Așadar, demonstrează autorul, într-un alt palier auctorial mai scurt, literatura a devenit o chestiune de cuvinte și „de imaginar semantic decît de trăire".

Romanul enciclopedic conceput de Bedros Horasangian ca o operă polifonică, nu este făcut pentru a-i instrui pe cititori. Benzile scrise de conștiință nu afirmă nimic în mod decisiv, ele interoghează, bruiază, estompează, amestecă limbajele încît starea de **galimatias romanesc** să fie cît mai densă.

Ca într-un muzeu de voci imprimate în **Sala de așteptare** se pot auzi toate tipurile de enunțare. Și dacă vrem o relatare descriptivă cu pecete interbelică o găsim: „Copil fiind, primele păsări de aer pe care le-am cunoscut cu adevărat, după nume și înfățișare, au fost probabil, rîndunelele. În curtea bunicilor dinspre mamă, la T. aerul era mereu săgetat de o pereche de rîndunele care își aveau cuibul în grajd, la îmbinarea zidului de piatră cu tavanul de lemn".

Apoi cînd registrul informațional se schimbă, apar din nou, pe prim plan, personaje istorice reale (Brătianu, Averescu, Camil Petrescu) sau personaje fictive din roman (Ela, Gheorghidiu etc.). Jocul dintre fantezie și real este reprezentat în versiunile cele mai neașteptate. Proteic, barochizant în discursul textualist, stilul se transformă în permanență. Pînă și jurnalul poate căpăta caracterul unui reportaj de război. „Maximaliștii cu Lenin în cap, la putere. Guvernul Kerenski a căzut. În Moscova au fost încăierări după plecarea noastră. La fel și la Petersburg. Orașul a fost bombardat. Se vorbește de cca. 14 000 morți (?)".

De aici pînă la prinderea unui pește mare și avatarurile aduceril lui la domiciliu, nu este nici o legătură, așa cum nu devine limpede nici palierul cu scrisoarea către comandant.

Dacă „poezia realității se naște din ambiguitatea limbajului", dacă și cuvîntul devine magie, iar lumea se configurează, așa cum o înțeleg eu (autorul) cu priceperea mea limitată sau falsă, atunci era firesc ca pe această sucintă prolegomenă din **Sala de așteptare** să se instaleze un **Galimatias romanesc**, o caricatură Babel scrisă astăzi, fără ifose postmoderniste.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

O lume într-o condică

... au jăluit un Constantin pe un Ismail turcul, zicînd că, fiind el argat la turc, i-ar fi îndrăgit turcul femeia și nu-l lasă turcul să se ducă de la dînsul. Și s-au poroncit ca să-i de turcul pace să fie slobod să margă unde îi va fi voe, cu fimeia lui". 1741, octomvrie 28. Iată unul din cele 1267 documente (reproduse integral sau rezumate, astfel cum ele sînt în original) cuprinse în **Condica lui Constantin Mavrocordat**, vol. II, editată cu exemplară rigoare de harnicul cercetător ieșean Corneliu Istrati.

În primul volum, apărut în 1985, editorul a prezentat conținutul și valoarea acestei condici, care cuprinde 3 200 de documente, grosul lor fiind din anii 1741-1743, cînd Constantin Mavrocordat, care a ocupat în zece rînduri scaunele de domnie ale Țării Românești și Moldovei, cîrmuia la Iași. Publicată fragmentar de Nicolae Iorga, această condică este una dintre cele mai prețioase surse pentru cunoașterea atît a activității domnului, cît și a vieții societății românești, aflată în faza de tranziție de la feudalism la capitalism.

Față de proiectul anunțat în primul volum de a tipări condica în șase tomuri, Corneliu Istrati a reunit în volumul prezentat aici două din cele anunțate, dînd conținutul Condicii cărților de poruncă și al Condicii de judecăți ale divanului.

Abundența și varietatea informațiilor oferite de aceste 1267 de documente nu pot fi constatate în realitatea lor decît de cine străbate volumul. Viața cu toată savoarea și încordarea ei se revarsă din aceste **porunci** și **judecăți** care înfățișează toate aspectele societății moldovene : administrația, fiscalitatea, relații agrare, justiție etc. Apar, pînă și date de astronomie, ca această referire la o eclipsă de soare : „această pricină este vechi, aproape di pe cînd au perit soarile, care s-au socotit de atunce ca triizăci și mai bine de ani" (documentul este din 12 februarie 1742).

Cercetătorii veacului al XVIII-lea vor dispune — cînd editarea condicii va fi încheiată — de un izvor de cea mai mare însemnătate pentru studiul politicii de reformă a lui Constantin Mavrocordat ca și pentru cunoașterea societății românești, în ansamblul ei, de la demografie, prin structuri economico-sociale, la cultură și mentalități colective. Un izvor pe care lăudabila sîrguință și competență ale lui Corneliu Istrati îl pune la îndemîna istoricilor spre o fecundă valorificare.

FLORIN CONSTANTINIU

Prelegerile unui estetician

Noua colecție „Biblioteca de estetică" a Editurii științifice și enciclopedice se prezintă cititorilor, la început de drum, cu o lucrare din domeniul valorificării moștenirii culturale. Optiunea acestui început prilejuiește redescoperirea unui estetician. Lucrarea se intitulează „Principii de filosofia literaturii și artei. Încercare de estetică literară și artistică". Autorul este Constantin Leonardescu (1846—1907), profesor universitar, urmașul lui Titu Maiorescu — la douăzeci și șase de ani! — la catedra de istoria filosofiei din Iași. Are preocupări diverse într-o epocă de pionierat în care — ca în situații similare din istoria descoperirilor geografice — cine nu face de toate, și bine, nu supraviețuiește. Autorul nostru a predat timp de peste treizeci de ani cursuri de filosofie universală, logică, etică, estetică, psihologie și sociologie. A ținut,

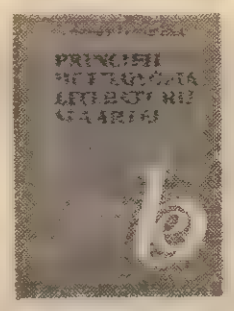

se pare, primul curs de istorie a materialismului, precum și primul curs de sociologie de la noi. Influențat de teoria evoluționismului a considerat-o la baza sistemului filosofiei științifice. A motivat existența esteticii drept o dezvoltare și o aplicare a psihologiei în artă și literatură. Posteritatea imediată i-a recunoscut meritul îmbogățirii limbajului filosofic românesc cu noi concepte și noțiuni, ca și reușita unor sinteze notabile în domeniile predate la universitate. Ne putem pune întrebarea — retorică —: pe cine mai poate interesa azi un curs universitar de estetică de acum nouăzeci de ani? Ei bine, merită să citiți această carte! Nu veți avea senzația discrepanței, dintr-un muzeu al tehnicii, văzînd alături de aparatul de demonstrat existența electricității în natură un calculator din cutare generație. Sinteză notabilă, nu între ghilimele, este și lucrarea de față. Ea este notabilă în contextul exigențelor de azi, pentru că afirmațiile lui Constantin Leonardescu rezistă cercetărilor din estetica universală. Esteticianul redescoperit cu prilejul primului volum din colecția „Biblioteca de estetică" face parte dintre acei premergători și risipitori în multe domenii ale cunoașterii pe care posteritatea i-a așezat ignorîndu-i apoi cu distincție, în rîndurile din spate. Prezentul act de valorificare este o întoarcere firească la origini și la tradiție. „Monștrii sacri", pentru a ne exprima în limbaj de cronică cinematografică, precum Tudor Vianu, Mihail Dragomirescu, Mihail Ralea, G. Călinescu n-ar putea fi înțeleși astăzi fără preexistența unor pionieri ai sensibilului și frumosului în rîndul cărora, alături de Radu Ionescu, Simion Bărnuțiu, Ion-Pop Florentin, C. Dumitrescu Iași, Mihai Străjanu, se numără și Constantin Leonardescu. Iar personalitatea acestuia este astăzi surprinzător de vie. Dorim să citățm cîteva propoziții sugestiv de actuale: „Știința contemporană, în fapt, tinde ca și în trecut a se uni cu filosofia .Mersul progresiv al științelor probează că unitatea științei a devenit o trebuință și un principiu absolut al conștiinței filosofice".

La apariție, acum nouă decenii, volumul conținea cursuri universitare. Azi, la reeditare, el se adresează tuturor iubitorilor de cultură. Cartea prilejuiește o lectură plăcută și utilă de inițiere în estetică și istoria ei. Îngrijirea prezentei ediții precum și studiul introductiv le datorăm lui Vasile N. Morar. Colecția „Biblioteca de estetică" este îngrijită de Victor-Ernest Mașek. Împreună au readus în circuitul contemporan o reușită contribuție a gîndirii estetice românești.

ADRIAN MITTIȘ

Personalități restaurate

Cărțile de artă publicate pînă azi de Valentin Ciucă sînt mai interesante decît par a se anunța, întrucît conțin ambiții, a căror desfășurare și împlinire cer timp. Trei din monografiile sale interesează reexaminarea statutului critic al unor pictori mai degrabă uitați : C.D. Stahi, Lascăr Vorel și Aurel Băcșu. Ultimii doi sînt din Piatra Neamț, de unde purced și studiile criticului. C.D. Stahi contează ca artist ieșean, dar el a venit pe lume la Dobreni, în județul Neamț, iar școlile trebuincioase, pînă a ajunge la Belle Arte la Iași, în Piatra Neamț le-a început. Vedem, prin urmare, că autorul voieș-

SEMNAL

● **Anunțată discret chiar din titlu, discursivitatea poemelor Ioanei Crăciunescu din recentul său volum Caietul cu adnotări** (Editura Cartea Românească) este o modalitate, asumată conștient, de a amîna melancolia, patetismul, tonul grav care răzbate din subtexte, umbra, care schimbă, în această carte, contururile obișnuite ale versurilor autoarei. Deghizările retro, ironia lor du-

plicitară îi vin bine poetei : „Un tigru jilav / se-nvîrte în cușca îngustă / la ZOO / și ploo / bacovia e plumb / am murit / doar partea mea dreaptă / la prînzul cu tine / la doo !" sau „la-mă în brațe, mîngîe-mă, ia-mă în brațe / Suspin. Cuvînt demodat — pdartă pantalonași / cu dantele, îl țin în penar furat din poșeta / negricioasă, de lac, a mamei..."

● **Două celebre romane de aventuri oferă în aceste zile Editura Kriterion cititorilor adolescenți : Ivanhoe**, de Walter Scott (două volume, în limba germană) și **Căpitanul Nemo**, de Jules Verne, în limba maghiară **(Nemo kapitány).**

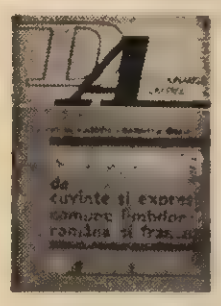

● **Un interesant dicționar a apărut la Editura Albatros. Inițiativa Dicționarului de cuvinte și expresii comune limbilor română și franceză** (autori — Iulia Hașdeu și Gabriela Sîrbu) se întemeiază pe „tendința cuvintelor de a traversa frontierele geografice sau lingvistice în același timp cu obiectele sau obiceiurile pe care le denumesc" și își propune „să contribuie la însușirea rapidă și sistematică a lexicului de bază al limbii franceze". Materialul selectat de autoare este reprezentat de cuvinte cu aceeași formă în cele două limbi (omografe sau omofone) sau cu formă asemănătoare, cuvinte uzuale, care reflectă realitatea lingvistică a epocii noastre.

● **La Editura Eminescu a apărut o culegere de texte critice și de istorie literară** semnată de Ion Dodu Bălan. Titlurile celor trei secțiuni ale volumului **Repere critice** vorbesc de la sine despre aria problematicii abordate : **Puncte cardinale în spirit, Repere de critică și istorie literară** (unde sînt alăturate pagini despre autori de la Eminescu, Coșbuc, Rebreanu pînă la Marin Sorescu, Ion Brad, Dumitru Popescu, Fănuș Neagu) și **Fereștre spre alte orizonturi** (texte comentînd opere literare ale altor meridiane).

● **O pagină din istoria arhitecturii României : Renașterea** este titlul lucrării lui Gheorghe Sebestyén, apărută la Editura Tehnică. Reprezentînd dezvoltarea, completarea și aducerea la zi, în lumina noilor cercetări,

a unei monografii publicate în 1963, lucrarea lui Gheorghe Sebestyén este „o modestă contribuție" în chestiunea unei necesare cotituri „de la istoria plasticii arhitecturale, a stilurilor, spre o istorie a arhitecturii în adevăratul ei sens" (din Cuvîntul înainte al autorului).

● **O nouă carte pentru copii semnată de talentatul prozator arădean Dumitru Toma : Povești pentru furnici și copii mai mici** (Editura Facla, cu

ilustrații de Luminița Oprea Penișoară). Povestirile au ca prim destinatar și totodată ca personaj (ca și alte cărți ale lui Dumitru Toma) pe mica Teodora, care împrumută întîmplărilor grația și ultima și veșnic întrebătoare.

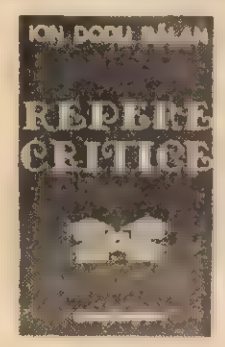

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

te să readucă în atenția noastră creația unor „zugravi de subțire", în a căror definire anii de formație au contat mult ori chiar foarte mult.

Dacă e adevărat că la Iași pictorii erau, în general, marcați de tradiția de orientare academică a învățămîntului artistic, e tot atît de adevărat că destinul operelor unor Stahi, Vorel și Băeșu se conturează sub imperiul talentului ieșit din comun, venind în întîmpinarea unor vremuri și nevoi culturale moderne. Ei sînt artiști ce su-

portă interpretări mereu revizuite. Din aceste revizuiri, istoria eforturilor lor primește înțelesuri noi, îmbogățite.

În ce-l privește pe Lascăr Vorel și Aurel Băeșu, pasiunea de restaurator a lui Valentin Ciucă se motivează și prin tragismul biografiei.

Aurel Băeșu a trăit doar 32 de ani. S-a stins, fizic, în 1928, după ce, vreme de mai bine de un deceniu, a convins că este un tînăr extrem de dotat, în stare să asimileze lecțiile clasicilor, să opteze pentru o metodă — respectiv cea grigoresciană — proprie temperamentului său și, ce-l mai important, oferind deschideri stimulatoare (E intrucîtva straniu că nu s-a scris încă volumul despre impresionanta înrîurire a picturii lui Nicolae Grigorescu, în veac și în primele decenii ale secolului nostru). Cît de dotat era Aurel Băeșu și ce calități are arta lui — iată probleme deloc lesnicioase în fața oricărui cercetător.

În anul 1966, am văzut la Bacău retrospectiva Băeșu și mărturisesc că m-am simțit mișcat. Totul predispunea la melancolie : povestea vieții și, mai cu seamă, străduința tînărului ce grăbea, cu presimțirea parcă a sfîrșitului, la precizarea personalității. Cîteva tablouri — figurînd, dealtfel, la loc de cinste în muzeele noastre — dau măsura unei creații pe cale a se impune prin originalitate : „Savin din Dorna", ultimele „Autoportrete", o seamă de „Peisaje", „Doi copii", „Violonistul", „Peisaj din vechiul Iași". Multe altele, risipite pe la colecționari și răspunzînd amabil gustului acestora respiră un soi de bucolie provincială și nu îndreptățesc nici o opinie entuziastă. Adevărul e că nu putem ști ce fel de pictor va fi ajuns Băeșu ! Din generația sa cunoaștem artiști care, în anii de după debut, au anunțat un drum cel puțin la fel de interesant — ca, bunăoară, Adam Bălțatu — dar care apoi n-au confirmat. „Aurel Băeșu, conchide Valentin Ciucă, nu ocupă, deocamdată, locul ce i se cuvine. Motivele acestei inadecvate receptări sînt multiple : unul dintre ele ar putea fi și caracterul mai mult de promisiune decît de împlinire al artei sale. Numai că trebuie să aducem acestei opinii cvasigenerale, bazați pe realitatea operei, un serios amendament. Pictorul a promis mult, dar a și realizat destul în scurta sa existență. În plus, nu trebuie uitat un element de sociologie culturală, dar cu repercusiuni directe asupra receptării plastice. Avînd succes la public, lucrările lui Băeșu au intrat în cele mai diverse colecții particulare..."

Succesul la public — iată un element biografic asupra căruia Valentin Ciucă ar fi meritat să insiste. Soarta operei lui Aurel Băeșu, ca și a altor pictori excesiv de solicitați a fost sever controlată de aventura atîtor „strînsuri de cadre" mediocre. Precaritatea criteriilor de selecție ale unor așa-zise colecții se răsfrînge din nefericire asupra pieselor conținute. Albumul tipărit la „Meridiane" reține — cu sarcasm ezitări, s-ar zice — o sută treizeci de uleiuri, acuarele și desene dintr-o operă mult mai întinsă.

Valentin Ciucă e un critic-povestitor, un istoric de artă, adică, dăruit să meșteșugească rostirea în spiritul naratorilor moldoveni din naștere. Nu e un cusur, ci o calitate. Farmecul frazei sale, construită cu direcție, curgînd armonios în sensul ideii, tinde să încarce de farmec și subiectul în discuție. În timpul lecturii nu te întrebi dacă nu cumva autorul licitează importanța lui Aurel Băeșu pentru că e artist al locului. Întrebarea apare mai tîrziu. Rețli tezele scrierii, dar nu poți să te desparți de impresia că e vorba, totuși, de un artist de provincie însemnat definitiv de un mediu datat.

TUDOR OCTAVIAN ■

Desene pe asfalt

Cărturarul

S-a stins de puține zile un cărturar plin de merite, profesorul Augustin Z.N. Pop. Scormonitorului de arhive, celui deprins să deslege mistere și himere ale istoriei literare îmi plăcea să-i spun cu îndreptățire O.Z.N. Pop, într-atît mă frapau temeritatea lui, romantismul de nobilă viță, visătoria lui dacă se poate spune astfel (și se poate).

E autorul unei opere impunătoare, diversă problematic dar ceea ce îl va marca în posteritate va fi, fără îndoială, rîvna cu care s-a dedicat culegerii și interpretării de documente legate de tezaurul eminescian. Studiile sale, culegerile de acte și scrisori, texte necunoscute, dezgropate din manuscripte sau jurnale inaccesibile, edițiile îngrijite și, nu în ultimul rînd, mărturiile iconografice, sînt de mare utilitate pentru **eminescologie** (e o tînără știință aceasta) și numele profesorului nu va lipsi din toate cărțile ce i se vor consacra lui Eminescu.

Adversități de-o clipă (sau de decenii...) în cimpul nu de puține ori minat de invidii și indelicatețl care e — nici n-ar putea fi altfel — critica literară (ca și istoria literară de altfel) au micșorat și finalmente au marginalizat cumva o trudă, a lui Z.N. Pop, hrănită cu uriașe combustii sufletești, cu osteneli adesea neomenești, cu jertfe morale și materiale. N-a convins, de n-a deranjat de-a dreptul, stilul prea exaltat-metaforic ce l-a slujit, entuziasmele sale, adesea fără acoperire. I-a rămas lui Z.N. Pop doar bucuria muncii solitare. Penițe inteligente i-au utilizat materia adesea fără a-l cita cuviincios dar l-au certat cu prea mare asprime pentru unele, inerente erori (adesea pentru transcrierea inexactă a unei singure litere ori a unei singure cifre) și această lipsă nu de iubire ci de colegialitate pur și simplu, l-a apăsat greu pe cel ce-și drapa tristețile într-un aer totdeauna bonom.

În Z.N. Pop am avut o șansă de a ne apropia mai mult de plina de taine moștenire eminesciană. Z.N. Pop ivea documente „minore" (acte de cancelarie și negustătorie ale familiei Eminovicilor, rețete culinare ale surorilor poetului, etc...) ce nu-și impuneau să se implice în studierea statutul Operei dar care, alăturate, implinite într-un corpus de imagini de epocă, oferindu-ne șansa unor priviri „indiscrete" în biografia pămînteană a astralului nostru poet național. Da, controversa e veche, oare ce avem dreptul să relevăm din viața lui Eminescu ? Doar litera scrisă ? Fără îndoială că la Eminescu ne interesează **totul**, chiar lista de cămăși trimise la spălat (și în acest caz nu chiar despre cămașa Nefericitului ar fi vorba) ! S-a spus, exploatînd-se un paradox ce-i drept spectacular că marele poet al mării n-ar fi văzut niciodată marea sau că n-a văzut țărmul ei românesc. Era posibil. Dar a venit, cu hărnicia lui „enervantă" Z.N. Pop și ne-a pus sub ochi o scrisoare a lui Eminescu către Veronica Micle trimisă chiar din... Constanța. În facsimil. Cu toate datele de rigoare. Cu indicarea hotelului la care a tras, încă ființînd și azi. Schimbă cu ceva în mai bine interpretarea geniului eminescian dezvelirea acestei știri ? Evident nu, dar nici că s-ar putea spune că i-ar caria geniul ! ..

Z-N. Pop a fost simbolul perfect al omului traversînd viața cu discreție, cu simplitate, fericit rob al unor credințe de neclintit. Nu dădea povețe. Nu-i urechea pe juni că își irosesc timpul în „balmabiluri" și nu pun burta pe.., Caietele eminesciene zăcînd în lăzile Academiei, ca și cînd acest lucru ar fi fost cu putință și e bine că n-a fost ! Aduna cioburi fragile, de amforă, le „lipea", le da chipul dintîi, citea inscripții aburite, gata să se stingă (el, care a murit aproape orb) și colecționa mirabile **semne**. Există, la unii, o grandomanie veleitară care prinde. Se compun personalități din insolite cancane : puțin farmec, puțină paradă de cultură, mult aplomb pamfletar, multă oportunitate. Și în acest timp trecem pe lîngă inspiratii truditori ai scrisului ca pe lîngă niște umbre.

Cine l-ar fi acordat vreo șansă în fața lui, să zicem, Alexandru Theodor Stamatiad Etcetera... prăfuitului Gheorghe Vasiliu de-și zicea și Bacovia ? La propriu, dar și la figurat mustața-în-furculiță culege lauri (uneori) iar „prăfuitul" e strivit, „anulat". Numai că praful depus peste obrajii supți ai contopistului Vasiliu era căzut de-a dreptul din stele !

Bine, bine, dar omul nostru din aceste rînduri, Z.N. Pop n-a fost un geniu !

Și așa e adevărat.

Genială a fost munca lui.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Scena tipărită

De cîteva luni revista **Teatrul**, publicație ce părea predestinată prin neoclasicismul tehnoredactării și conținutului ei unui raft cu fața la perete a devenit ea însăși o scenă vie a literaturii noastre actuale contaminîndu-se brusc de efervescența culiselor și foaierelor, împrumutînd ceva din vitalitatea, îndrăzneala tinerească și dorința de afirmare a unui spectacol regizat de un proaspăt absolvent de I.A.T.C.

Noul număr pe martie es'e sărbătoresc nu doar pentru că la 27 martie s-a marcat, prin textul de circulație planetară al lui Peter Brook, Ziua Mondială a Teatrului, ci exact în măsura în care fiecare număr anterior are ceva din prospețimea festivă a unei premiere. . Ancheta despre educarea gustului public (realizată de Aurelia Boriga) polarizează atenția unor prestigioase cunoștințe ale spectatorilor noștri, Ovidiu Iuliu Moldovan, Sergiu Nicolaescu, Raluca Ianegic și Victor Bibicioiu, cronicarul Dinu Kivu analizează o tendință extrem de accentuată și complexă a fenomenului actual teatral, „alunecarea spre rîs", iar Cristina Dumitrescu conturează portretul în mișcare al unuia dintre cei mai apreciați actori tineri ai scenelor noastre, Dan Condurache. Eseul lui Marin Sorescu, „Monolog despre Hamlet" contrabalansează cu jubilația sa analitică sondajul sifonat pe care Constantin Fugașin îl realizează în laboratorul de talente și viitor teatral românesc care e I.A.T.C.-ul.

Dintre punctele șoc ale numărului trebuie să semnalăm, desigur, fragmentul substanțial

din cartea Marinei Vlady, „Vladimir sau Zborul întrerupt" (apărută acum cîteva luni la Paris ! — cuprinzînd confesiunile cunoscutei interprete a „stelei fără nume" despre nu mai puțin celebrul actor și folkist sovietic Vladimir Visoțki) cît și informațiile pe care Miruna Ionescu le aduce despre stagiunea încă în desfășurare a teatrelor din Madrid. Incitanta rubrică **„Toată lumea iubește teatrul"** stîrnește un interes egalat doar de paginile dedicate Cenaclului de dramaturgie reînsuflețit de revistă și de o poștă a redacției la fel de efervescentă, susținută de Paul Tutungiu, care a propus deja atenției publice doi tineri dramaturgi.

Un poster dedicat în întregime actorului Toma Caragiu (detașabil din corpul revistei) completează acest număr al **Teatrului** ce o promisiune fermă că prin noua sa formă vom beneficia în continuare de unul dintre cele mai frumoase spectacole gazetărești pe care le are la ora actuală presa literară românească.

ION ZUBAȘCU ■

Cu trenul pe mare!

Feribotul „Mangalia", realizare de prestigiu a constructorilor navali români

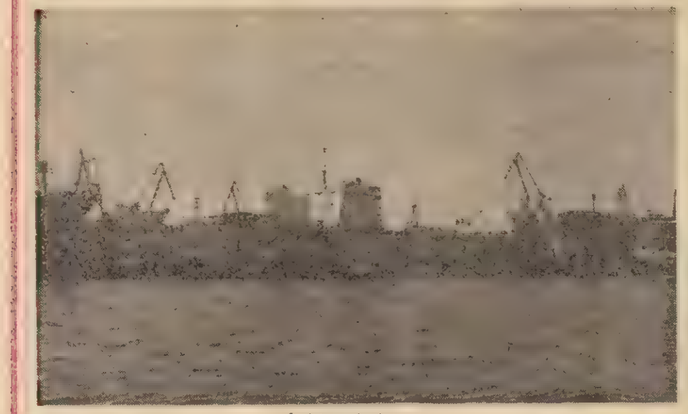

Înaintea primei curse

Fotografii de ION DUMITRU ■

La una din danele portului Constanța așteaptă „cu toate pînzele sus", pentru a pleca de la o oră la alta, în primul său voiaj, feribotul **„Mangalia"** — prima navă de acest tip construită în România. Dar, mai întîi, pentru cititorii noștri, ce este acela un feribot ? Particularizarea sa față de alte nave ale marinei comerciale derivă direct din funcționalitatea căreia îi răspunde : partea din spate a unei asemenea nave, puțin vasuită, este mobilă și se poate apleca, formînd o linie dreaptă cu țărmul. Prin această poartă, larg deschisă spre pîntecele adînc al navei, pot pătrunde direct pe sine de cale ferată 107 vagoane încărcate cu marfă, care sînt dirijate după toate rezultele „feroviare" : macaze, instalații de manevră și de semnalizare optică, etc. spre cele trei punți ale navei. Coborîrea sau ridicarea vagoanelor — cîte 4 simultan — se face prin intermediul unui lift (2 platforme, 175 tone capacitate), controlat și dirijat printr-un sistem de televiziune în circuit închis.

Pe fiecare din cele trei punți există cîte un triaj însumînd un total de 13 linii secundare, pe care sînt garate și asigurate, în vederea voiajului pe mare, vagoanele respective. Întreg acest proces automatizat se realizează pe baza soluțiilor optime oferite de calculator.

Comandantul de cursă lungă **Mihai HAVA**, un ardelean stabilit de mulți ani la țărmul mării, ghidul nostru de o zi prin labirinturile navei pe care o va conduce pe mările și oceanele lumii, ne relevă cu amabilitate și alte elemente ce conferă atributul de unicat acestui vapor a cărui lungime este de 185 metri (aproape cît două terenuri de fotbal !), vas la construcția căruia au concurat numeroase unități industriale din ramuri de vîrf ale economiei românești : electronică, electrotehnică, siderurgie, construcții de mașini și material rulant, electromecanică, automatică etc.

„Această navă prototip — ne spune comandantul Mihai Hava — dispune de o serie de dotări la cel mai înalt nivel al tehnicii utilizate în domeniu. Aș aminti numai de cîteva, din cele ce mi se par esențiale : aparatura de navigație prin sateliți, cele două radare — sistem anticoliziune, cu averizare sonoră și optică, aparatul Loch Doppler, care indică permanent adîncimea apei, viteza de înaintare și deriva vasului. Este prevăzută, de asemenea, cu pilot automat și un propulsor de manevră prova, care asigură deplasarea laterală a navei, precum și cu o instalație deosebită, de echilibrare statică și dinamică, care reduce la minimum ruliul vaporului în timpul marșului, echilibrează automat poziția sa, ori înclină nava, atunci cînd este preluată o greutate mai mare la bord, instalație ce se bazează — simplist spus, totuși — pe principiul vaselor comunicante. (n.n. — o asemenea navă — mi-am zis, este foarte nimerită pentru cei ce au rău de mare...).

Mi-aș permite să amintesc aici și de faptul că, după preluarea navei și în timpul probelor sale de funcționare, am realizat operativ, cu sprijinul nemijlocit al proiectanților și constructorilor navali, cîteva îmbunătățiri, între care, cea mai importantă este o rampă mobilă de acces de pe chei, în vapor, a autovehiculelor pe roți — îmbunătățire cu adevărat de inovație pe care o semnez alături de ing. Adrian Sabău, director tehnic al Întreprinderii de construcții navale din Constanța și un colectiv din care face parte și Constantin Ilie, de la ICEPRONAV Galați.

Rampa permite ca nava să fie folosită cu eficiență sporită și în sistemul Ro-Ro (încărcare pe roți — descărcare pe roți), atunci cînd nu sînt vagoane de transportat".

Nimic deosebit în această fructuoasă colaborare între marinari și constructori, dacă avem în vedere că astăzi, comandantul unui vas de o asemenea complexitate tehnică trebuie să stăpînească temeinic cunoștințe din cele mai diverse domenii și, în plus, limba engleză — cea mai uzitată în navigația internațională.

Tocmai de aceea, părea cît se poate de firească prezența pe biroul comandantului navei a unui microcalculator CE 119 S, utilizabil pe bază de programe. În perioada de încărcare-descărcare a navei.

La probele de mers efectuate, pe parcursul mai multor zile, în largul Mării Negre, la bordul navei s-au aflat 140 de persoane, între care, reprezentanți ai multor colective muncitorești din întreaga țară, care semnează alături de navaliștii constănțieni, sub această realizare de prestigiu din domeniul naval.

Una din cele trei punți ale navei

Dotări la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale

Am reținut, spre exemplu, prezența proiectanților de la ICEPRONAV Galați, a mecanicilor de la Reșița, cei ce au realizat cele două motoare de 8 000 C.P., asigurînd navei o viteză de 17—18 noduri. Erau de față inginerii de la Electroputere Craiova și specialiștii de la Întreprinderea de automatizare din Bîrlad, constructori de mașini de la cunoscutele Uzine „23 August" din București (care au realizat pentru această navă o locomotivă specială de manevră; prevăzută atît cu roți specifice de locomotivă, cît și cu roți auto, ceea ce o face utilizabilă nu numai pentru gararea vagoanelor, ci și a autovehiculelor) și alții.

Dar firește, cei mai mulți la număr, 78 de muncitori și ingineri, erau reprezentanții celor care au plămădit această splendidă navă în șantierul naval din Constanța, ea ilustrînd în fapt, capacitatea la care a ajuns industria românească, larga cooperare dintre ramurile economiei noastre.

Toate aceste probe complexe au fost conduse și dirijate de inginerul Gheorghe Vizireanu și alături de el s-au aflat maiștri Zaharia Puscașu, Gh. Șarlă, Grigore Vișan, Gh. Neagu, Ion Ciocan, muncitorul Marin Dinu, inginerii Ion Besnea, Sorin Nistor și alții. Probele au fost trecute cu succes, dovedindu-se fiabilitatea navei, manevrabilitatea sa, buna funcționare a complexelor instalații cu care ea este dotată.

În ziua vizitei noastre, o zi însorită din acest început de aprilie, l-am întîlnit întîmplător pe inginerul Gheorghe Vizireanu urcînd din nou la punțile navei (toate pentru ultima dată, după predarea navei beneficiarului). Însoțit fiind de fiul său, un pustan de vreo 10 ani, cu virtuț în mîlocul frunții.

Îl conducea încet, ținîndu-l cu grijă de mînă, de-a lungul culoarelor și a vastelor compartimente ale navei, răspunzînd asaltului de întrebări ale urmașului său.

Discret, înțelegător (este și el tată a doi copii), nici comandantul navei nu a intervenit în această caldă și frumoasă dualitate familială, lăsîndu-l pe tată să-și consume în intimitate satisfacția lucrului bine făcut, iar pe fiu, mîndria de a pîndi pe viu rodul miraculos al muncii de zi cu zi a părintelui său...

Cîteva cuvinte și despre echipajul feribotului „Mangalia". El se compune din 43 de marinari, mecanici, puntiști, timonieri radiotelegrafiști, electricieni, etc. Odată cu „Mangalia" însă, nomenclatorul profesiilor se îmbogățește cu una nouă — aceea de ceferiști-marinari, căci 6 din membrii echipajului sînt feroviari „get-begeți", făcuți la școala cefere-ului și trecuți acum la... marină, unde nu vîslașeră ei să ajungă vreodată. Că doară n-or trece trenurile să traverseze marea. Da' uite că ajunseră — cum ar zice un nea Mărin !

Mecanicul șef, inginerul Paul Trepădușa, este aproape tot timpul într-o vesnică mișcare și agitație, ceea ce nu cred că i-a permis să treacă vreodată de greutatea corporală a 70 de kg... Se mai liniștește doar atunci cînd mile de cai putere ale motoarelor pe care le are în „subordine" torc domol, propulsînd lin nava spre destinația fixată.

Secundul comandantului, căpitanul Doru Gușavan, este și el tînăr, dar l-am întuit, prin calmul său „englezesc" și tăcerea-i înțeleaptă, ca un posibil și necesar uneori „tampon"-amortizor între energicul comandant și restul echipajului. Un echipaj compus din marinari destoinici, cu mai noi sau mai vechi „state de serviciu" în flotă, așa cum sînt : ofițerul cu navigația Viorel Răcuci, ofițerii mecanici Florian Toader, Dacian Bota, șeful de echipaj Eugen Fulea, șeful timonier Gh. Pavel și alții cu toții mîndri de a se număra printre cei dintîi care vor naviga pe un asemenea vapor, care va fi privit cu admirație în oricare din porturile lumii, acolo unde va acosta.

— „Mole pava. Motorul încet înainte !". Peste puține ore, comenzile scurte și hotărîte ale comandantului vor deschide drum navei spre primul său voiaj, în care va transporta — cu destinația Siria — 850 de tractoare românești produse la Brașov.

Vînt bun din pupa, „Mangalia"! Să porți cu cinste și demnitate în lume tricolorul patriei !

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

Invenție în folosul sănătății

Palidă, cu buzele tremurînde, femeia se înmoaie deodată, se prelinge, parcă, printre brațele celor care o înconjoară. Stropi de apă și un pește tot, în locul prea strîmt, cîteva palme ușoare o readuc la viață. Nu ne putem încuia toate emoțiile undeva, într-un loc anume, în noi. Le scăpăm uneori și fug în lume, prin priviri, prin degete... Pentru cîteva clipe, femeia a pierdut contactul cu realitatea, cuvinte miraculoase, descătușînd prea puternica tensiune nervoasă : „N-aveți nimic, un simplu unguent să se rezolvă".

Bărbatul în halat alb, asistentul, îi zîmbește încurajator. Celălalt, șoptește cu o umbră de zîmbet : „Am pierdut-o de pacientă ".

O masă și un pat de consultații, un birou, calculatoare monitoare, televizoare, planșe grafice enigmatice — îi s-a făcut surprinzător loc, loc în toate într-un spațiu minuscul — te face să nu știi bine unde te afli. Seamănă destul de puțin cu un cabinet medical și totuși, asta este : „Cabinetul de senologie" al Institutului de Endocrinologie C.I. Parhon, un loc unde se redau bucurii și speranțe ce păreau definitiv pierdute.

— De ce ne ocupăm aici ? mi-o ia înainte doctorul Bogdan Cupceancu. Preocuparea noastră este, în primul rînd, de a face diagnosticul diferențial între un cancer de sîn și o boală benignă a sînului. Practica medicală dovedește că un tratament eficient pornește de la un diagnostic precis. Prin metoda pe care am conceput-o, într-un timp de investigație ce nu depășește cîteva minute și costă mai puțin de 1 leu pentru fiecare pacientă, stabilim un diagnostic de o foarte mare precizie. Am inițiat astăzi să descoperim cazuri la un nivel de evoluții foarte incipient, aceasta pentru că modalitatea în care elaborăm acum diagnosticul s-a ameliorat în mod spectaculos, la un nivel care ne permite să recunoaștem cu luni și, uneori, cu ani înainte, modificări grave, dar și mai puțin grave, cu un pronostic bun, în care se poate interveni prin tratament hormonal. Se realizează astfel, o adevărată medicină profilactică, ce ne permite îngrădirea pacientei la apariția unor dereglări funcționale minore. Într-asta va consta, de fapt, viitorul acestei metode.

Pînă a ajunge să vorbim despre viitor, simt nevoia — pentru informație, evident — a unei întoarceri în timp. În ce constă „minutul de adevăr" în cazul unei patologii mamare? Se poate spune de la modificările funcționale normale, ciclice, care au loc în decursul vieții femeii. Cînd se iveste un dezechilibru hormonal, acesta poate fi sesizat prin modificări termice, care apar într-o perioadă și cu o intensitate ce, în mod obișnuit, nu ar trebui întîlnite. Destul de puțin cunoscută, uneori contestată, aplicată cu parcimonie sau folosită fără a i se cunoaște cu exactitate principiile și paleta de aplicabilitate, termografia are o vîrstă memorabilă. I se datorează englezului Herschel, care o descoperă în anul 1840. Aplicată în medicină cu aproape un secol mai tîrziu, această metodă permitea un eventual diagnostic de malignitate, sau, mai bine spus, o suspiciune în acest sens, nu întotdeauna confirmată de fapt și datorită unor concepții de interpretare — care persistă și astăzi — generînd foarte multe diagnostice eronate, cazuri falspozitive sau fals-negative. Sigur că și la acea epocă, astfel de preocupări erau utile, completînd o baterie de alte investigații, confruntîndu-se cu acestea. În ultimii ani, progresele au fost, ca în toate domeniile de altfel, imense.

În momentul de față, cînd cancerul de sîn înregistrează în toate țările — și mai ales în cele puternic dezvoltate — o foarte mare frecvență, cînd întreaga lume medicală se zbate să-i afle cauza și leacul, în momentul de față asudar, termografia, metodă de stabilire a diagnosticului în primul rînd, se împarte în trei mari procedee de examinare. Prima este telethermografia, termografia la distanță, în care pacienta se află într-o cameră climatizată, iar radiațiile în infraroșu sînt captate și vizualizate pe un ecran. Întreaga aparatură este, însă, extrem de scumpă. A doua idee, foarte simplă și la îndemîna oricui, folosește aplicarea unor plăcuțe de plastic în care sînt incorporate cristale de colesterol ce-și modifică culoarea în raport cu modificările temperaturii tegumentelor pe care sînt aplicate. Dezavantajul metodei constă în faptul că sesizează în special elementele de suprafață, vascularizația. Ceea ce se află în profunzime rămîne ascuns. A treia mare metodă termografică, tot de contact, cum este și cea cu cristale lichide, este termografia cu termistori, computerizată în momentul de față, metodă utilizată și de doctorul Bogdan Cupceancu la Institutul de Endocrinologie. Aparatul „Prometeus", realizat de Fabrica de calculatoare București, se mai află încă în cabinetul de senologie, dar este privit, mai cu seamă de nedespărțitul colaborator al medicului, informaticianul Cornel Cotruță — ca o „vechitură" ce-a împlinit venerabila vîrstă de... 2 ani. Aparatura se perimează foarte repede ! Acum, la loc de cinste — pentru cît timp, oare ? — stă un nou computer termograf cu care cei doi au pus la punct noi principii de diagnostic.

— Termografia se bazează pînă acum foarte mult în interpretarea diagnosticului, pe experiența medicului. Se făceau niște scale fixe de temperatură, unde se întîlneste cu o anumită probabilitate, cancerul, ori se mergea pe diferența termică între zona găsită patologică și aria sa simetrică, făcîndu-se aprecierea dacă e vorba de un cancer sau o suspiciune de cancer. Ni s-a părut o teorie nefundamentată. De ce ? Pentru că un om are o ardere mai puternică și altul mai lentă. Temperatura unui om poate fi în general mai ridicată decît a altuia. Nu pot să iau o valoare absolută, pe care s-o consider aceeași pentru toți. Te poți însela, pur și simplu, pentru că o lenjerie mai strîmtă provoacă pentru moment o neînsemnată congestie locală. Trebuia găsit ceva.

Știința și tehnica, laturi ale aceluiași unghi, s-au întîlnit undeva, prin mijlocirea omului. Convinși că adevărul este totdeauna rezultatul unei confruntări, iar cel ce află infinitul îl află pentru toți, medicul Bogdan Cupceancu și informaticianul Cornel Cotruță s-au sprijinit unul pe altul, au învățat unul de la celălalt, au respins în calculele lor și erorile de fracțiuni de secundă. Cabinet de consultații dimineața, în care pentru cei doi nu există boli, ci bolnavi, pasionați acum, fiecare, nu doar de meseria lui, ci de a celuilalt, medicul și cibernetticianul și-au transformat în fiecare după-amiază cei cîțiva mesaje de pe ecran în care se mișcau nestingherit, în sanctuar al căutărilor neobosite. În orice caz mai deosebit întîlnit peste zi au văzut o posibilă minune, sau reprezentarea unei minuni. Au făcut o colectie de asemenea minuni cotidiene, au încredințat o mînă electronice și au filtrat totul prin alambicul teoriei științifice. În fiecare zi le venea cîte o idee — ingenioasă, nu senzațională — dar o păstrau cu grijă. Știau că într-o zi, din aceste idei mici, va trebui să se nască și cea mare.

— Am spomis — mi se spune — de pe alte baze decît cele pe care le folosesc colegii noștri în lume. Este motivul pentru care s-a și apreciat conceptul nostru de a pune diagnosticul cu ajutorul termografiei ca fiind original și i s-a acordat brevet de invenție. Ideea pe care se dă noul diagnostic este că interpretarea se face după imaginea care apare pe acest ecran.

Intervin explicațiile expertului în informatică. Demonstrații și relatări care uimesc prin îndrăzneală și claritate. Extrem de simplificată, **metoda de diagnostic diferențial al bolilor utilizînd termografia computerizată de contact**, ar fi următoarea : termistorii se plimbă la suprafața tegumentelor, pas cu pas, temperatura absolută este preluată la fiecare pas de calculator, care o transformă în valorile respective în imagini termice. Modul în care se aranjează aceste imagini termice este cel ce dă diagnosticul de boală.

— Calculatorul nu greșește. Puterea acestui diagnostic și a interpretării imaginii constă în faptul că ne-am debarasat de acele diferențe termice, deseori ințelătoare. De fiecare dată facem și o reverificare a diagnosticului, prin ceea ce noi am numit „test dinamic". Ne verificăm și reverificăm, pentru că aici n-ai voie să greșești. Spunem că acest mod de lucru a ne permită să scoatem din utilizare două metode scumpe, din import, una nu tocmai sigură în ceea ce privește certitudinea diagnosticului de cancer — e vorba de echografie — iar cealaltă, destul de exactă — e vorba de mamografie — prezentînd însă, un anumit grad de iradiere. Înlăturînd aceste dezavantaje, putem la ora actuală să punem diagnosticul în niște momente foarte incipiente. Procesul de evolutie al unui cancer de sîn e foarte lent. În momentul în care a apărut prima celulă, pînă ce leziunea a devenit palpabilă, trec 8—10 și chiar mai multi ani. Se poate ca o femeie, aiurea cînd a venit prima dată la noi să-i aibă două, dar să nu fie diagnosticabil încă. O zonă de hipertermie care se mentine, mie îmi spune ceva. Chirurgul îmi răspunde că el n-are elemente necesare pentru intervenție. La radiografie nu se vede, dar pe imaginea termografică apare clar o modificare. După trei sau șase luni se dovedește că nu ne-am înșelat. O intervenție într-o fază incipientă pentru cancerul de sîn dă situații de sută la sută vindecare.

— Depistarea la timp înseamnă, deci, salvarea unei vieți.

— Exact. Noi nu ne-am oprit aici. Metoda aceasta oferă posibilitatea de a pune diagnostic prin termografie în toată patologia mamară, și nu se referă numai la cancer. După ce s-a făcut departajarea între cancer și non-cancer, se poate stabili și ce formă clinică de boală necanceroasă este. Cel mai important este diagnosticul, dar, în cabinetul nostru vin paciente care trebuiesc tratate cu ceva. Ne-a interesat în primul rînd tratamentul endocrin. De ce ? S-a constatat că existența unei boli benigne a sînului face ca frecventa cancerului să crească de la două pînă la patru ori. Din cauză că bolile benigne ale sînului sînt în marea lor majoritate rezultatul unor tulburări hormonale, s-a pornit la tratamentul lor. În cazul în care tratamentul endocrin este cel indicat, termografia oferă posibilitatea de a selectiona din multiplele tratamente hormonale pe cel care răspunde cel mai bine din punct de vedere terapeutic. Anii de experiență ne-au permis gruparea unor patologii benigne senologice care răspund perfect la 1—2 și maximum 3 medicamente. Cu toate acestea, mai efectuăm suplimentar un test de selectie termografică. Astfel, după administrarea unei singure doze de medicament ne putem orienta asupra efectului acelui tratament, dacă el răspunde standardelor stabilite anterior. Se economisește astfel timp, scurtîndu-se perioada tratamentului, se reduce costul medicamentelor, se retin numai cele care corespund patologiei respective. Utilizăm aceste medicamente maximum 3—5 cicluri, urmărind reducerea leziunii cu cel puțin 50 la sută față de mărimea inițială. Reținem examenul termografic — marele său avantaj fiind că nu prezintă nici un fel de nocivitate — la începutul fiecărui ciclu de tratament. Putem sesiza astfel, orice deviere de la rezultatele pe care le scontăm. Medicamentele din care s-a făcut actuala selecție n-au fost, să știți, de loc puține la număr. În urma acestor „hărți termografice" adaptăm tratamentul. Sistem interesată să obținem maximum de rezultate în minimum de timp.

Ce înseamnă maximum de rezultate ? Prin reducerea leziunii, este posibil să nu se mai ajungă la operație. În situațiile în care este totuși necesară o intervenție, leziunea este mult micșorată și, în plus, odată cu tratamentul hormonal, se ajunge la o strictă delimitare a nucleului — de exemplu fibros — situație favorabilă în egală măsură chirurgului și pacientei. Maximum de rezultate mai înseamnă — și nu de puține ori — o femeie care pîlnge și ride, nevenindu-i să creadă că noduli care i-au umbrit existența au dispărut cu totul.

— A fost inițial o cercetare, mai adaugă doctorul Bogdan Cupceancu, în care n-am fost singuri. Am simțit tot timpul sprijinul conducerii Institutului de Endocrinologie respectiv a tovarășei prof. dr. doc. Marcella Pitiș și dr. Leonard Dumitriu, aflîndu-ne în situația de a dispune de panoplia aproape completă a mijloacelor de investigație necesare pentru stabilirea diagnosticului neoperativ al patologiei sînului și fundamentului său endocrin. Mai este și meritul Fabricii de calculatoare, a șefului ei director Ilie Ionescu, a inginerilor Florea Tănase și Traian Mihu, care au sesizat posibilitățile oferite de institut și ne-au sprijinit de la început. „Soft-ul", Cornel Cotruță, specialist în informatică de mare clasă, singurul de acest gen din țară, trăiește aceste cazuri alături de noi, medicii, împreună cu pacienții. Și apoi, am avut... calculatorul, această minunată „ureche", un element de siguranță pentru mine la ora actuală. N-am fi putut aprecia atîtea sute de cazuri, tratamente și rezultate dacă le analizam prin statistică simplă. Avem o bancă de date, nepretuită în lumea aceasta, atît de complexă și atît de grăbită. Nici nu știu cum m-aș mai descurca astăzi, fără computer și sîturi.

Cu siguranță, ar mai fi multe de spus despre acest nucleu interdisciplinar, de complexa pregătire a unui medic care, pentru a stabili în cîteva minute un diagnostic în materie de cancer a avut nevoie de ani pentru a trece prin medicina generală, ginecologie, endocrinologie, a învățat cibernetică, asistă săptămînă de săptămînă, la consultațiile prof. dr. doc. Alexandru Trestioreanu, în Institutul Oncologic, dar, mai ales, crede cu sîrăsnicie că dacă ar accepta, fie măcar o dată noțiunea „nevindecabil", ar dezerta în fața misiunii sale adevărate, ar capitula înainte de bătălie, poate cea mai cumplită dintre toate : aceea cu cancerul.

Viitorului, de la care chiar dorea să pornească dr. Bogdan Cupceancu discuția noastră, i se cuvine. În acest spațiu tipografic, o parte a sa.

— Termografia este o metodă veche de 150 de ani. Ea își arată astăzi gratie tehnicii, multiplele-i posibilități. Nici în tehnică, cu certitudine, nu s-a spus încă ultimul cuvînt. Viitorul acestei metode, am spus-o, îsi are nucleul în realizarea unei medicini profilactice, care oferă posibilitatea începerii unui tratament într-o fază extrem de incipientă a bolii. În plus, se economisesc timp și bani. Termograful poate fi folosit, cum aminteam, în diferite afectiuni. Pentru interpretarea corectă a unei termografii care poate stabili pe lîngă alte elemente, prezența unei anumite patologii de organ, sau a altor organe — pentru interpretarea ei corectă deci, trebuie o experiență foarte mare. Nu se poate cere, fie și unui mare specialist într-un domeniu, dar neantrenat în termografie, să emită judecăți valabile asupra imaginilor pe care le vede. Nu, doar ajunge aici decît în urma unei pregătiri îndelungate, o prestătire multidisciplinară. Experiența noastră aduce clarificări de principiu, de ordin general, deci explicabile pentru toți cei care se ocupă, sau doresc să se ocupe de termografie, indiferent de localizarea procesului patologic. În ce ne privește, am aplicat-o și îi exploatăm avantajele în domeniul patologiei benigne a sînului. Ce stim astăzi este infinit mai mult decît ce știam acum un an și, cu siguranță că atît elemente suplimentare de cunoaștere, cît și alte date experimentale și clinice, ne vor aduce idei noi pentru perfecționarea tehnicii a aparaturii, a programelor, a reducerii timpului de examen. Toate acestea vor fi, numai și numai în avantajul pacientelor noastre.

Pledoarie pro-domo ? Concluzii asupra cărora ce poate rezulta din regîndirea unei metode vechi, ale cărei virtuți nu sînt, cu siguranță, în totalitate cunoscute.

LIANA MOLNAR ■

Vitrina artelor

Originile te formează ca artist

Un artist plastic poate să-și povestească viața ori să exprime motivele pentru care agreează o temă, poate să vorbească despre anume aspirații ale sale, despre tehnica de lucru, despre relațiile cu semenii și aceste spuse să se constituie în texte interesante. Un fapt îi va rămîne mereu necunoscut, inexplicabil : de ce este dînsul artistul care este și nu altul.

Din care cauză, creatorul nu va reuși niciodată să înțeleagă efectele complexe ale creației sale la public, impresia reală pe care o face. Nu putem vedea arta noastră cu ochii altora, tot așa cum nu ne vedem nici pe noi cu ochii altora. Comentatorii, criticii de artă reușesc să vorbească mai propriu despre devenirea care sîntem, despre motivele intime ce ne conduc spre o soluție sau spre alta. Dinafară, se percep mai lesne cursul și direcția unei opere. Dinăuntru, dilemele și voințele, temeiul ei intim.

În ce privește pictura mea, conștientizez mai ușor acum, la maturitate, realitatea că ea se prezintă în felul în care e cunoscută de lume datorită originilor. A originii mele țărănești, a originilor artei pe care am cunoscut-o mai profund în anii formației, a originilor artei populare, pe care o trăiesc în chip familiar, fiindcă e arta locului meu de baștină — Moldova de Nord, comuna Botoșana, județul Suceava. Într-un fel, aș putea zice, sînt format înainte de a mă ști format ca artist. Chestiunea e să nu te îndepărtezi niciodată de ceea ce ești, să nu cauți să fii altul.

Cînd se observă caracterul procesual al picturii mele, faptul că din atelierul meu ideile se întorc tot acolo, spre a se mai cerceta odată de sine, mai adînc, către origini, se înregistrează, desigur, nevoia de a cunoaște sursele a ceea ce sîntem, ca indivizi și ca popor, resursele a ce devenim, drumul nostru. Nu pictez portrete de țărani doar fiindcă mi-am propus să înfățișez țărani marcați de datele unor circumstanțe socio-economice. Tot ce e mai bun și mai frumos în noi din țăran vine, din condiția de om al unui loc, al unui singur loc. Nu poți fi în mai multe feluri, ca artist, tot astfel cum nu te poți naște din mai multe mame deodată. Eu sînt, poate, atît de mult chemat de atelier întrucît simt că la toate întrebările pe care mi le pun există răspunsuri. Dar numai lucrînd le pot afla. Pot spera, mai bine zis să le capăt. Dacă încerc să caut o explicație a constanței interesului meu pentru temele ce pot fi numite „istorice" (deși ar fi mai propriu să li se spună, în legătură cu pictura mea, firești, arhaice) o descopăr tot în pasiunea cu care cuget dintotdeauna la origini. E și motivul ce mă face să refac, pe distanța de ani și zeci de ani, imagini concepute cîndva, să le aduc mai aproape de sensul ce-l aflu azi unor lucruri. În cele mai multe din tablourile și desenele expuse anul trecut, la Dalles, puteau fi citite, în supropuneri nenumărate, toate eforturile mele de a pătrunde bunul și minunatul vieții încă de pe vremea cînd am luat culorile în mînă. Nici un tablou de al meu nu e „finit" — nici măcar cele care au părăsit definitiv atelierul, pentru colecții sau muzee. Tabloul mărturisește — în relație cu restul lucrărilor mele — despre ce putea el fi, mai departe, prin reluări succesive, prin aprofundarea temei. Am încredere în timpul care filtrează totul. Și ființa noastră dornică de mai bine.

ILIE BOCA ■

Căruța și computerul

Cred că era o zi frumoasă, nu mai știu, dar așa trebuie că era, de vreme ce aud și acum glasurile de hîrjoană ale prietenilor mei și parcă văd lucirea mătăsoasă și tăcută a frunzelor nucului.

— Stam nedumerit de solemnitatea cu care bunicul și tata mă priveau.

— A venit vremea să-ți facem un dar — mi-au spus și au așternut pe jos cu anume pioșenie o coasă și o căruță de doi cai cu roțile ghintuite.

Atît de bogat dintr-odată și cu atîtea griji ! Am urcat căruța bucată cu bucată în pod „pentru cînd îi va veni vremea" mi-am zis, iar coasa am atîrnat-o în nuc și mai stau și acuma acolo mîncate de rugină și dor căci drumurile mele au fost să fie altele. Dar numai eu știu cîte pogoane de iarbă tăioasă am răsturnat luptîndu-mă cu greutățile ce mi-au fost date în grijă și de cîte ori, amețit de bucurii n-am înhămat telegarii la căruța mea, de hurducăind și stîrnind nori de colb ca să afle lumea că trece feciorul lui Mălaimare.

Stăteam deunăzi și mă uitam cum îi dau tuteiele băiatului meu și, apucat de amintiri și parcă stîrnit de o datorie ce încolțise în mine pe neștiute, i-am spus :

— Cred că e vremea, dragule, să-ți fac un dar. Cam ce-ai vrea ?

— Un computer.

MIHAI MĂLAIMARE ■

Întîlnire cu teatrul

Îmi caut cuvintele de mai multe zile. Pînă la urmă, orice privire asupra mea și asupra meseriei mele trebuie să înceapă de la întîlnirea cu teatrul. Ea s-a petrecut pe cînd aveam șase ani. Am recitat o poezie care se numea **Luptătorii pentru pace**. Autorul nu-l mai țin minte. Probabil că am pus mult suflet, întrucît, coborînd de pe scenă, mi-a curs sînge din nas preț de vreo douăzeci de minute... A urmat, în timp un șir lung de asemenea postúri (mai puțin incidentul cu nasul), pînă la facultate. Ceea ce păstrează memoria mea nu e decît amintirea scenei. Am descoperit foarte tîrziu că în sală sînt, de obicei, și spectatori... Întram de fiecare dată într-un fel de con de lumină care-mi ascundea în întuneric tot restul. Practic, niciodată n-am vrut să fac altceva decît teatru. Descoperind devreme această pasiune (moștenită probabil de la mama, care și ea dorise să fie actriță), n-a mai fost loc pentru altele. N-am jucat nici fotbal, n-am făcut nici parte din vreun club „minitehnicus". Cred că sălășluiam, în ochii colegilor mei, într-o zonă a ridicolului : îmi plăcea să citesc poezii, să recit poezii. Mă gîndesc că dacă aș fi avut nesansa să nu am nici brumă de talent — la vremea cînd a trebuit să verific și asta — m-aș fi aflat extrem de descoperit în fața vieții : nu știam să fac nimic altceva, nu mă pregătisem pentru nimic altceva în afara meseriei de actor.

Cu timpul, nu mi-a mai fost de ajuns nici simpla meserie de actor. Visez la o ieșire din profesionalismul îngust. Idealul meu se numește Jean Louis Barrault (fiecare trebuie să avem un ideal, tocmai spre a nu-l atinge niciodată...) și s ar traduce prin **om de teatru**. Cînd eram mic spuneam tuturor că vreau să mă fac „artist". Eram iute corectat : nu artist, ci actor. Nu protestam, dar cred că în realitate rosteam exact cuvîntul dorit. Om de teatru. Nu îndrăznesc să pomenesc de regie. Nici de critica de teatru. Am mai cochetat cînd și cînd cu scrisul, fără alte rezultate decît un mare chin. Dorința mea de teatru merge totuși spre o realizare plenară în teatru, prin teatru, în preajma teatrului. Mă simt, într-un fel, ca apa care tinde să pătrundă oriunde, care nu poate fi stăvilită ușor.

Și pentru că am descoperit că longevitatea dă o mai mare șansă realizării de sine (vezi Arghezi față de Labiș, ca să dau un exemplu la repezeală), cea mai mare dorință a mea ar fi să trăiesc mult...

Prețuirea spectatorilor îmi creează senzația inegalabilă că nimic nu e în van, că totdeauna este cineva care te privește, că lucrurile, lipsite uneori de grandoarea imediată, capătă sens, valoare adunate cap la cap de un asemenea gest.

FLORIN ZAMFIRESCU ■

Scrisoare de aprilie

Momei

Îți scriu din București să știi
Că sînt chiar viu printre cei vii
Că mi-e atît de dor să plîng
Încît în patu-mi mă restring
Încolăcit precum un miel
La țîța stearpă stînd fidel.
Tu ce mai faci ? Ți-ai adunat
Hainele morții lîngă pat
Și mă aștepți să vin, să-mi spui
Cum voi rămîne-ai nimănui ?
Tu ești doar dulcele meu crin
Prefigurînd parfumul fin
De duioșii și dor adînc
Chiar lîngă umărul meu stîng.
Tîrziu, privirea mi-o ridic :
Trăiești. Ești. Respiri, Nimic

MIRCEA MICU ■

Teatru

„Livada de vișini"

Un privilegiu pe care, fără îndoială, capodoperele îl dețin, determină, la fiecare întîlnire a publicului cu ultima piesă a lui Cehov, **Livada de vișini**, o stare de receptivitate complexă. Lumea cehoviană, nenăscută după canoane, se autocontemplă la început de veac, fîndu-și martor la propria dispariție în orizontul marilor prefaceri ce urmau să vină. O întîmplare, o moșie, o casă, o superbă livadă de vișini (despre care scrie „pînă și în Dicționarul enciclopedic" — spune firesc Gaev) vor fi scoase la licitație iar doamna Ranevskaia, împreună cu fratele ei, Gaev, și cu fiica ei, Ania, abia întorși din străinătate, vor trebui în final să plece. Se întorc, deci, de la Paris și se vor întoarce la Paris. Lopahin, noul proprietar, în van a încercat să salveze situația materială a doamnei Ranevskaia. E ca și cum i-ar fi cerut să nu mai aibă vise și amintiri (Grișa, băiatul ei, s-a înecat în lacul de lîngă casă !). Sau, poate, ceva mai mult chiar.

Lucrînd în condiții grele, după vreo trei ani de meditație, cu o boală care progresează rapid, Cehov scrie soției și prietenilor (la începutul anului 1903) despre **Livada de vișini** că va fi o piesă cu o femeie în rolul protagonist, pentru ca, altă dată, să recomande maximă atenție față de Lopahin în funcție de care se va defini spectacolul. Și, iarăși, scrie că e vorba de o „comedie", pe alocuri o „farsă". Atrage atenția că nu e vorba de încrîncenare, tonul trebuie să fie vesel. Această cale de acces spre operă pare izvorîtă din modul esențial în care Cehov privește existența umană : o „nenorocire" trebuie să fie urmată de o schimbare. În general, s-ar zice, **Livada de vișini** este o poetică a stării de așteptare mereu zguduită de iminența **despărțirii.**

Cum ne apare această lume **astăzi ?** Fără îndoială, spectacolul Teatrului „Nottara" cu **Livada de vișini** dă un răspuns inteligibil, inteligent, uneori surprinzător prin viziunea lui Dominic Dembinski, unul din cei mai înzestrați artistic regizori de azi, la noi, impunînd cu fiecare spectacol un fond de sensibilitate, de cultură asumată creator care frapează. Împreună cu scenograful Constantin Ciubotariu, colaboratorul său, a gîndit spațiul teatral într-o perspectivă geometrică închipuind un unghi ascuțit cu deschiderea în prim planul scenei. Scenograful a construit, din panouri transparente înalte, pereții acestui unghi concretizat, în planul din spate, printr-o ușă-oglindă ovală (de culoare patinat-funerară) care adesea prezintă, într-o lumină, aparte, personajele. Acestea vor și intra în scenă pe aici ca și cum ar descinde dintr-un album de epocă. Transparența panourilor (care violentează, totuși, ochiul) permite sesizarea livezii, de un alb devitalizat, spasmodic înflăcărat de o lumină roșiatică pulsînd premonitor, de mare efect scenic.

Dominic Dembinski a cevăzut opera cehoviană într-o lectură care a permis, pe lîngă degajarea textualității (cu revizuirea adiacentă a textului în vederea translării scenice), instituirea unui mod original, sensibil, de existență a lumii cehoviene în relație cu o privire contemporană, asumîndu-și riscurile inerente unei atari propuneri. Nu e o lectură, deci, școlară, neutră sau inexpresivă. Dimpotrivă. **Livada de vișini** pusă în scenă, la „Nottara", de Dominic Dembinski, impune o lume în care tragicul se presimte sub comicul relațiilor între personaje. Unul din acestea, fără replică, este adus de regizor în scenă : un copil. Are mai mult decît identitatea declarată (Grișa) în programul spectacolului : este un simbol al unei stări existențiale.

Prăbușirea unei lumi, aristocratică, în spectacol, și ascensiunea unui Lopahin sînt vectorii care subliniază — cum scrie George Steiner explicînd „moartea tragediei" — „declinul unei viziuni organice asupra lumii și a contextului ei mitologic, simbolic și ritualic". Acest declin este sesizabil ca idee regizorală dar nu mereu, și mi se pare indicele de originalitate al întregii montări. Astfel, cred, apare explicabilă relația, încă perfectibilă, pe care o stabilește regizorul între evoluțiile copilului (copilăria eșuată a lui Grișa — apariție atrăgătoare a copilului Alexandru Niculescu — prevestirea unei, încă, incerte nașteri a unei alte lumi), figura lui Lopahin și seninătatea dramatică a Ranevskăiei.

Codul acestui declin „mitologic" este revelat în spectacolul de la „Nottara" de două personaje : Firs și Lopahin. Interpretat de Ștefan Radof cu mare acuratețe și forță de sugestie, avînd o mască excelentă, Firs este ca un comandant de navă, scufundîndu-se cu ea, la datoria... istoriei. Pentru Alexandru Repan rolul Lopahin este o izbîndă artistică. Actorul dezvăluie un joc complex prin care comicul și dramaticul se impun fără stridențe; cu o strălucire aparte în întreg spectacolul. Lopahin al său cîștigă impetuos o partidă al cărei sfîrșit survenise înainte de victoria sa personală. Ranevskaia Luciei Mureșan ia, cum spunea chiar Cehov despre eroina sa, „tonul corect chiar de la început". Actrița își compune personajul cu mijloace artistice superioare altor partituri ale sale, jocul ei avînd un dramatism conținut, de relief scenic. Există în spectacol o decalibrare, însă, a relațiilor scenice între actori. Ania, de pildă, interpretată de Tania Filip (cu calități certe pentru rol) se impune numai la început : relația cu Trofimov pare expediată. Gaev, prin jocul lesne reperabil al lui George Constantin, este un personaj mai degrabă pentru uzul actorului, admirabil în ceea ce creează dar claustrat în propriu-i repertoriu gestual. Mai puțin relaționată regizoral, Charlotta este jucată cu interes de Ruxandra Sireteanu. Mi-a plăcut Mircea Jida, în Trofimov, interpretat cu dăruire și înțelegere, ca și Ioana Crăciunescu, în Varia, persona) desenat cu finețe, sugestiv. Ion Siminie suportă comicul lui Epihodov într-un mod personal, expresiv care se reține ca și Petrică Popa în Piscik. Valeriu Preda (Iașa) și Diana Lupescu (Duniașa) impun două roluri de portanță ideatică diferită : primul evoluează prin mimare, a doua prin emancipare sentimentală.

MARIAN POPESCU ■

Tineri compozitori și interpreți

Cristina-Laura Constantinescu

Prin ampioare și relevanță un program simfonic se constituie uneori la ținuta de concert caracteristică marilor gale la concursurile de interpretare solistică rezervate tinerilor, publicul resimțind și în acest fel valoarea și momentul de excepție pe care îl poate aprecia și care în mod sigur îi oferă certitudinile de succes.

O astfel de manifestare artistică a avut loc în seara zilei de 12 aprilie la Filarmonica din Ploiești, sub genericul „Tribuna tinerilor interpreți", pe podium urcînd succesiv Dan Huideș (**Concertul pentru trompetă și orchestră** de Dana Teodorescu, lucrare prezentată în primă audiție absolută), Corina Stoian (**Concertul pentru vioară și orchestră** de Ludwig van Beethoven), Cristina Laura Constantinescu (**Concertul pentru vioară și orchestră** de Felix Mendelssohn Bartholdy), Dana Nigrim (**Concertul pentru pian și orchestră nr. 1** de Frédéric Chopin).

Dana Teodorescu este o compozitoare tînără, și **Concertul pentru trompetă și orchestră**, scris recent, o definește cu valențe certe de virtuozitate în scriitura orchestrală și în potențarea instrumentului solist cu linii sonore inspirate și respirînd din plin sentimentul modernității. Dan Huideș, performant el însuși, a răspuns cerințelor acestei partituri structurate pe o largă motivație tematică, dovedindu-se ca muzician de valoare.

Corina Stoian, studentă în anul III la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, clasa profesorului Modest Iftinchi, a susținut cu o distincție densebită trama capodoperei beethoveniene, impunîndu-se convingător pe parcursul întregii lucrări.

Cristina Laura Constantinescu, elevă în clasa a XI-a la Liceul de artă „George Enescu" din București, clasa de vioară a profesorului Valeriu Rogacev și-a conturat în plină fervoare romantică interpretarea **Concertului pentru vioară și orchestră** de Feiix Mendelssohn - Bartholdy, conferind variantei sale sonore o viziune fin nuanțată, ca expresie poematică de impresionantă calitate conceptuală. Tînăra violonistă dispune de un vibrato nervos și impetuos, un sunet bine timbrat, forță de concentrare a mesajului, un discant ca o flacără intensă, elan adolescentin, o sensibilitate proprie de accepție superioară.

Dana Nigrim a încheiat acest program cu interpretarea primului dintre cele două concerte pentru pian și orchestră scrise de Frédéric Chopin. Dana Nigrim, sensibilă și inteligentă, este posesoare a unei tehnici redutabile și a conferit cu brio luminozitate și pulsație vie acestei lucrări scrise de poetul claviaturii cînd acesta abia împlinise vîrsta de douăzeci de ani. Pentru Dana Nigrim cantilena inconfundabilă, chopiniană, pare să reprezinte o predilecție, și aici ne-am întîlnit și am aplaudat o dată mai mult arta autentică.

Orchestra simfonică a Filarmonicii din Ploiești, dirijată de Ion Baciu, se prezintă actualmente ca un ansamblu admirabil întîmerit și la înalte cote de profesionalitate, o dovadă fiind și modul generos cu care a pregătit și a susținut acest program de patru concerte instrumentale, un adevărat tur de forță.

MIRCEA M. ȘTEFANESCU ■

Atelier literar

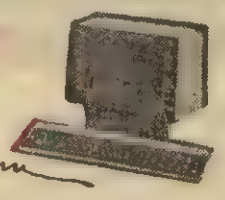

Momentele cele mai plăcute din „atelier" sînt cele în care computerul tace, lăsîndu-i pe „ucenici" să se rostească singuri, în voia și cu personalitatea lor. Ori de cîte ori „zestrea" săptămînală va îndreptăți astfel de ședințe de lucru, vom proceda precum acum, în iluzia că prin aceasta oferim celorlalți participanți sfaturi mult mai sugestive privind manuscrisele lor.

Stea nebănuită

Fruct pingărit,
rotundă lacrimă în ochiul
măceșului,
stea nebănuită
în podul morilor
vestind întoarcerea toamnei.

Dincolo

Dincolo de mine
miroase a strugure
chinuit în tease,
brațul tău adormit
imi cuprinde nesomnul
făcînd să mă simt -
visată...

Neliniște

Spune-mi, iubite,
dacă ai știi că diminețile
se nasc din păsări,
nu le-ai închide aripile ?

Păsări impușcate

Ne potrivim zadarnic zborul,
sărmane păsări însetate,
visînd cu aripi impușcate
înnaburit și plin, ulciorul.

Nici ochiul nu ne mai alină
cînd picură pe rana stinsă,
zadarnic aripa întinsă
se zbate albă și străină.

Pentru vecie condamnate
vom duce cerul pe picioare,
nefericite zburătoare
cu aripile impușcate.

AURICA GIURA

Poem rescris

Despre copilăria pot aminti
vioara din cocenl,
puișca
din bețe de floarea soarelui,
păpușa
din mătasea porumbului.
Și zorile cînd mă trezeam
mai adevărat cu un vis.

NICOLAE LEON STAN

Intîlnire cu Nichita

Scumpa mea doamnă iar se întoamnă
iar se înfiarnă se-mprimăvară
și se învară a doua oară
innemurire spre-neremenire-i
iar indesire îndedulcire
numai o doamnă iar se întoamnă
și înlăuntru-i se-nnichitează
ca o-ncintare ce-o inviază cu-nzăpezire
pe cînd afară se-nchipuire că înnoptează...

M. ARABELLA

Puncte de reper

Floarea de salcim închină steagul
Iarăși e la modă tocul cui
Luna foarte des îmi calcă pragul
Bronzul se dilată în statui
Fabrici de regrete mor în struguri
Cînd iubirli uneori mă dau
Pomii lăudați au veșnic muguri
Însă fructe niciodată n-au
Se întîmplă totul de la sine
Cintecul de lebădă mă vrea
Un pustiu în general de bine
Rar ajunge pe adresa mea
Foc în paie ude să tot ardă
Curgă și ușorul înspre greu
Puncte de reper mai fac de gardă
La fereastra sufletului meu.

Tot mai departe

Mă trag pe sfoară fuste plisate
Calul putere mănîncă jar
Cu singe rece intră prin sate
Regimul ferbii totalitar
Se dau în stambă oglinzi ciobite
La nunți frumoase cu lăutari
Pe lîngă rujuri fructe oprite
Au în poșete fetele mari
Stau vorbe goale la porți deschise
Povești neserise curg prin păduri
Se bat poeții cu manuscrise
Tot mai departe de edituri.

A. NONIM

Dialoguri culturale

(Urmare din pag. 9)

veghe lîngă porțile spiritului românesc.

Mihai Mălaimare își asumă și el monologul. Ne spune, fără cuvinte, că pantomima, arta aceasta venind din adîncurile istoriei omenirii, tot mai complexă în factura ei modernă, își are și la București nu doar „reprezentanți" ci exponenți originali. Prin „mica" sa improvizație ne suspendă pe sîrmă, pe sîrma din arenă, la cea mai mare înălțime. La un capăt e risul, la celălalt plînsul, la unul e comedia, la celălalt — poezia. Astfel, subtil, îi preia gîndul Florin Zamfirescu, recitindu-ne, așa fel încît să disperăm rizînd, o poezie din marea poezie a lui Arghezi. Horea Popescu, regizorul care ține în mînă ca un dresor de lei în arenă echipe întregi pe scenele „Naționalului" și pe platourile de filmare, abia rostește un cuvînt timid, sufocat de emoții. E impresionat să aibă în dreapta și în stînga doi oameni de știință,pe autorul unei cărți ce se scrie o dată poate la 50 de ani, deși obiectul ei — microbiologia — se află într-o revoluție galopantă în lume, și cu care ținem pasul, profesorul Zarnea, și pe biochimistul dr. Comorașan, capul ce umbiă în sferele de graniță dintre o știință a naturii și un sistem filozofic, recroind sistemul său propriu. Iar cei doi înconjoară cu respect pe biologul Mihai Băcescu, omul care a înălțat și întreține de aproape o jumătate de veac o instituție științifică de renume internațional, muzeul de la Șosea, Muzeul de științele naturii „Gr. Antipa".

Cum am intrat în holul hotelului, l-am văzut pe dr. Mihail Coculescu îndreptîndu-se, cu acea ținută de respect a elevului în fața magistrului, către seniorul chirurgiei, prof. dr. Dan Setlacec. Ardea acolo, în strîngerea lor de mîini, o torță, ștafetă purtată în glorie de școala noastră medicală. Stîlpi care susțin greutatea construcției.

Văzîndu-i, îmi imaginez cum și-ar fi transferat George Georgescu bagheta lui Cristian Mandeal, sub mîna căruia, azi, Filarmonica bucureșteană sună la fel de ales, cunoaște o binemeritată renaștere. Am scăpat, cu regret, ocazia de a-l fotografia împreună cu Ștefan Ruha, sugerînd o similitudine, cuplul Enescu—Menuhin, dar o ceață nepoftită dintr-o iarnă de aprilie l-a imobilizat pe renumitul violonist în aeroportul din Cluj-Napoca, neputînd să ajungă la vreme în „salonul albastru". În schimb, ne-au oferit un asemenea prilej doi artiști plastici — Ileana Balotă și Ilie Boca. Din generații diferite și slujind sectoare diferite — tapiseria și pictura — fiecare cu drumul său, au totuși comun rădăcinile, izvoarele. În pămîntul, trecutul și spiritualitatea patriei. Tot astfel cum, intelectualul de aleasă erudiție Răzvan Theodorescu își îndreaptă resursele și restituția, de la o catedră universitară ori în lucrări de profunzime, spre genezele și duratele artei românești de-a lungul veacurilor. Și tot astfel cum, din datorie pentru cultivarea limbii materne, prozatoarea Ileana Vulpescu își cizelează, ca un fin bijutier, „arta conversației" cu cititorul prozei sale. Cu aceeași minuție și insistență sondează stările de suflet înmagazinate de literatura noastră clasică, prin mijloacele celei de a 7-a arte, regizorul Nicolae Mărgineanu, după ce, ani în șir, ca operator a știut să simtă peisajul țării sale. Un platou de filmare cu „oră fixă" și „datorii contractuale ferme" l-au împiedicat să fie prezent la manifestarea noastră, unde i-am fi spus, încă o dată, cît de mult ne-a plăcut „Pădureanca" sa, desprinsă din opera lui Slavici.

Cel mai tînăr premiat, dar, de o înălțime egală cu toți a fost o fetiță cu codițe, gimnasta Aurelia Dobre, pasăre măiastră cu ochi de Domnișoara Pogany, uimind din uimirea ei adolescentină lumea, sfidînd gravitația.

Timpul înmagazinat în existența socială, în civilizația și personalitatea poporului nostru este vocația și materia muncii istoricului Florin Constantiniu. El încheie dialogul înfiripat în ziua de 18 aprilie, cu o deschidere în sens filozofic, cu gîndul către cei care se vor mișca anul viitor într-un dialog similar și care, astăzi, se află aplecați asupra lucrului și efortului lor, uitînd că există ceasuri pe lume, servind cu exemplaritate țara și timpul trăirii lor.

Rămîne cu noi, ca și cum ar fi dintre noi, ca o bună colegă pe care am așteptat-o să se reîntoarcă acasă, din ultima sa călătorie, Silvia Voinea. O asaltăm cu întrebări și un fel de interviu colectiv se scrie în eter. Fiecare notăm răspunsurile în amintiri și sensibilitate. A venit la noi între două turnee. Pe 10 aprilie, cînta pe scena Operei comice din Berlin, unde se va întoarce vineri, 22 aprilie, s-o interpreteze pe Musette din „Boema". Între timp, miercuri, 21, va fi a publicului bucureștean, va fi Ofelia, în „Hamlet"-ul creat de Pascal Bentoiu.

Ascultăm, de pe o casetă înregistrată în timpul spectacolului de la Opera Comică din Berlin, și pe care a adus-o în poșetă, o arie din „Traviata". La final, nu mai rămîn să-mi iau „rămas bun", plec să duc cu mine vraja acelei voci dramatice și tulburătoare, de 10 ani împrăștiată cu generozitate și dăruire Europei întregi.

Așa a fost la ediția 1987 a premiilor „Flacăra".

La Opera Română

● **Lucia di Lamermoor** de Gaetano Donizetti, programată vineri 22 aprilie (ora 18), are în distribuție pe Victoria Bezetti (Lucia), Florin Georgescu (Edgardo), Emil Iurașcu (Enrico), Gabriel Năstase (Arturo), Pompei Hărășteanu (Raimondo), Lucia Becar (Alisa), Nicolae Bratu (Normanno). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Tot din repertoriul italian, simbătă 23 aprilie, la ora 18, **Rigoletto** cu Nicolae Urdăreanu, Ștefăniță Lascu, Eleonora Enăchescu în rolurile principale. Dirijor : Carol Litvin.

Ruxandra Vlad

● Pentru copii, în matineul de duminică 24 aprilie — **Micul cosar** cu soliștii : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlad, Ștefan Teodorescu și elevul Laurențiu Moise în rolul titular. Copii din corul **Voces primavera.** Dirijează Claudiu Negulescu.

● Duminică seară, la ora 18, **Nabucco** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Vasile Martinoiu, Iulia Kirkosa de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, Gabriel Năstase, Dan Zancu, Lucia Cioară-Drăgan, Ion Grigorescu, Nicolae Bratu, Cornelia Angelescu. La pupitru dirijorul Cornel Trăilescu.

● În cadrul integralei operelor lui Giuseppe Verdi, luni 25 aprilie la ora 18, va avea loc în foaierul teatrului o nouă audiție pe tema **Mari nume ale scenei lirice : Montserrat-Caballé, Jessye Norman, José Carreras** în **CORSARUL.** Corul Ambrosian și nouă orchestră „Philharmonia" din Londra. Dirijor : Lamberto Gardelli. Va fi prezentată și o înregistrare inedită : Maria Callas interpretînd arii din „Corsarul". Comentează, în dialog, criticul muzical Edgar Elian și Costin Popa.

● **O Seară de muzică de cameră — Ludwig van Beethoven** va fi prezentată tot în foaierul teatrului, marți 26 aprilie, ora 18. În program două Trio-uri pentru pian, clarinet și violoncel (opus 38 în mi bemol major și opus 11 în si bemol major) precum și Cvintetul opus 16 pentru pian, clarinet, violoncel, oboi, fagot și corn. Își dau concursul Liliana Nedelciu (pian), Ion Nedelciu (clarinet), George Nițescu (violoncel), Marian Măereanu (oboi), Ion Anghel (fagot), Alexandru Paraschiv (corn).

● **Un Recital de canto și balet** va fi prezentat în deplasare la Tîrgoviște, joi 28 aprilie.

● Miercuri, 27, și simbătă, 30 aprilie, vor fi prezentate două concerte intitulate **Duete celebre de dragoste.** Sub bagheta dirijorului Lucian Anca se vor întîlni, în duete, Liliana Ciobanu, Felicia Filip (de la Teatrul Muzical din Brașov), Sanda Sandru, Monica Teodorescu, Lucia Țibuleac, Silvia Voinea și Lucia Cicoară cu Florin Diaconescu, Florin Farcaș, Florin Georgescu, Ștefăniță Lascu, Gabriel Năstase, Ionel Voineag și Emil Iurașcu.

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Cu deosebit respect vă aduc la cunoștință următoarele: sînt în vîrstă de 63 de ani și sînt angajat ca muncitor permanent la Cooperativa „Constructorul" din Rm. Vîlcea. Împlinind vîrsta de pensionare, avînd și anii de serviciu prestați la activ — 33 de ani și 4 luni! — am fost chemat la serviciul cadre, personal și învățămînt al unității, de către șeful acestui compartiment, Stelian Mohanu, care mi-a întocmit de altfel dosarul de pensionare cu actele strict trebuitoare, inclusiv cartea de muncă, urmînd a le preda, așa cum mi-a spus, la D.P.M.O.S. Vîlcea. Eu am continuat să lucrez: așa fac și în prezent.

Pe data de 4 februarie a.c. am fost chemat de către Stelian Mohanu, care m-a anunțat că-mi dă o veste rea! Mi-a spus pe șleau că mi-a rătăcit cartea de muncă! Cum așa? am întrebat mirat. Mi-a spus că a luat-o pe un drum ceva mai scurt, peste apa Olănești și, alunecînd pe niște pietre, i-a căzut servieta cu actele în apă. Am rămas profund consternat la auzul acestei explicații incredibile. La acea dată riul Olănești era ca un fîrcel de apă. Pe un ton destul de indiferent mi-a spus că trebuie să-mi procur alte acte în vederea întocmirii unei noi cărți de muncă (scrie **Mihai C. Druiu din satul Romanii de Jos, oraș Horezu, județul Vîlcea**).

Mai spicuim din scrisoare: Am aflat din sursă sigură că D.P.M.O.S. Vîlcea i-a dat dispoziție clară lui S. M. ca în mod oficial să-mi ceară adeverințele privind perioadele muncite la diferite întreprinderi și să-mi reconstituie neîntîrziat cartea de muncă. Spre marea mea nedumerire, au trecut trei luni, iar S. M. manifestă o crasă nepăsare față de nedorita mea situație. E corect așa?

N.N. Nu e defel corect! Faptul că Stelian Mohanu încearcă să se spele pe mîini cu apa împuținată a riului Olănești, încă nu-i justifică indolența față de o incurcătură creată de el însuși. Într-adevăr, el trebuie să reconstituie cartea de muncă rătăcită într-un mod atît de bizar!?

■ Dînd dovadă de înțelegere față de situația deosebită în care se află **Vasile Nistor din comuna Nuci (S.A.I.)**, iată ce ne răspunde **Consiliul popular al comunei Nuci (Sector Agricol Ilfov)**: Avînd în vedere faptul că numitul V. Nistor prezintă o situație specială, de-a lungul anilor i-a fost acordată o suprafață mai mare de teren, pe care acesta l-a împrejmuit. În anul 1987, conducerea C.A.P.-ului Nuci, considerînd că terenul nu este folosit în exclusivitate pentru nevoile deținătorului său, a stabilit diminuarea suprafeței la 0,15 ha, considerat fiind drept lot în folosință. În urma unei noi analize s-a hotărît ca V. N. să reprimească întregul teren deținut înainte de anul 1987, cu precizarea ca acesta să fie folosit numai în interesul său personal.

■ **La scrisoarea unui grup de cooperatori din cadrul C.A.P.-ului Riu de Mori, județul Hunedoara**, prin care ni se aduceau la cunoștință abuzurile și ilegalitățile comise de către președintele C.A.P.-ului din localitate, **Marin Crișan — în sensul** că deținea teren în plus față de lotul personal, că, împreună cu inginerul-șef, Hică Pascu, practicau un stil de muncă defectuos, neprincipial, între cei doi avînd loc de mai multe ori certuri și scandaluri în fața membrilor cooperatori, lucru ce a dus la situația de a nu se mai bucura de prestigiul și încrederea acestora, că fiecare în parte ia decizii în necunoștință de cauză în activitatea de organizare a muncii, cu repercusiuni negative asupra întregii activități din unitate — iată ce ne răspunde **U.J.C.A.P. Hunedoara (Deva)**: Organele agricole județene au propus schimbarea din funcția de președinte a lui Marin Crișan și trimiterea sa în producție, precum și transferarea inginerului Hică Pascu din funcția de inginer-șef al C.A.P. Riu de Mori în funcția de șef de fermă zootehnică la C.A.P. Densuș, — măsuri de altfel hotărîte și confirmate de adunarea generală a membrilor cooperatori din data de 9 februarie 1988.

■ **Inginera agronom Victoria Grigoraș de la ferma nr. 3 din satul Runcu (județul Constanța)** ne trimite o misivă interesantă: Trăim într-un sat mic, e adevărat, dar minunat prin oamenii săi admirabili, cu suflete mari, alese. Sîntem mulți tineri în sat, de profesii și preocupări diferite. Din nefericire, în anul 1985 satul Runcu a fost inundat; ocazie cu care s-a dărîmat căminul cultural. Să fiu bine înțeleasă — continuă semnatara: nu vreau să reclam pe nimeni și nici un ajutor ieșit din comun nu cer pentru tinerii din sat. Am dori, totuși, dacă omenește cerut socotească șefului pieței, acesta, strivindu-mă pur și simplu cu privirea după ochelarii fumurii, mi-a replicat pe un ton de „bișnițar": „Bre, fă pași, dacă nu vrei să-ți pocesc mutra!".

Alăturat vă anexez cele două tipuri de „bilete", unele clar ilegale, altele însă legale, pe care am reușit să le procur cu chiu, cu vai. Oare în buzunarul cui se scurg aceste venituri oneroase? În orice caz, este cît se poate de limpede că nu în ne). O anchetă amănunțită stabilește că Biroș prezentase o chitanță de mînă, semnată în fals. Măsluitorul este cercetat pentru fals și uz de fals dar scapă din nou ca prin urechile acului în urma unui act de amnistiere. În fond, nici nu-ți trebuie prea multe studii juridice pentru a ști că o chitanță de mînă, neautentificată legal, este nulă de drept. Necum să accepți cu bună știință taxa de timbru, plata avocatului și deschiderea unui nou proces civil cu astfel de „dovezi" și martori mincinoși dovediți și nepedepsiți.

Desigur, nu e de-ajuns că suflarea unui întreg sat l-a izolat pe W.B. în zona „dizgrației publice". Și cei chemați să țină dreaptă balanța adevărului trebuie ei înșiși să găsească mijloacele de a stopa pornirile absurde ale acestui procesoman dăunător satului și oamenilor.

DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Hai la judecată!

În cursul lunii februarie a.c. am primit la redacție o scrisoare semnată de 64 de cetățeni din satul **Argel, comuna Moldovița, județul Suceava**, din cuprinsul căreia reieșea cît se poate de clar că Wilhelm Biroș, consăteanul lor, este un procesoman notoriu. Numai la judecătoria din Cîmpulung Moldovenesc, de pildă, aproape anual în ultimii ani cu 47 de cereri de judecată, care au îmbrăcat haina unor procese civile în care sînt implicate tot atîtea familii din sat. Oamenii locului, agricultori sau forestieri în majoritate, sînt mîhniți că sînt purtați la judecătorie ori tribunal, că lipsesc din producție fără temei, că au ajuns să cheltuie timp și bani aiurea, că sînt implicați adesea fie ca împricinați, fie ca martori în cauze dovedite din start a fi cît se poate de neserioase, neavenite. Prin urmare, sătenii solicită sprijin pentru a stopa definitiv acest carusel al procesomaniei.

De la cabinetul procurorului șef al Procuraturii județene Suceava ni se răspunde prompt și competent că s-a instituit o comisie complexă formată din organe de miliție și procuratură, în colaborare cu redacția ziarului județean „Zori noi" și că s-a descins de îndată la fața locului. Din verificările efectuate, din referatul de răspuns cît și din articolul colegului nostru, Victor Micu, reiese negru pe alb că Wilhelm Biroș, în vîrstă de 46 de ani, este pensionat medical din anul 1969; deci, este un om suferind. O nouă internare de 32 de zile la Institutul de recuperări și expertiză medicală București, a scos la iveală același rezultat. Specialiștii au ajuns la concluzia că într-adevăr este bolnav, recomandîndu-se în continuare gradul de invaliditate constatat inițial.

Totuși, ce este de făcut? Cum se poate curma șirul acestor procese interminabile? Întreabă sătenii pe bună dreptate. Văzînd că au găsit o minimă audiență la factorii locali cărora s-au adresat fie prin viu grai, fie în scris, au început ei înșiși să recurgă la metoda cu jalba-n proțap, crezînd, probabil, că astfel îl vor lecui în cele din urmă pe consăteanul procesoman. „Explozia" de contrareclamații la adresa susnumitului nu a dus însă la nimic bun pe harta bulversată a satului, ba dimpotrivă, Biroș a continuat. Pe cetățeanul Aurel Trisciuc îl traduce în judecată, chipurile, pe motiv că îi datora 12 000 lei (contravaloarea unor lemne). O anchetă amănunțită stabilește că Biroș prezentase o chitanță de mînă, semnată în fals. Măsluitorul este cercetat pentru fals și uz de fals dar scapă din nou ca prin urechile acului în urma unui act de amnistiere. În fond, nici nu-ți trebuie prea multe studii juridice pentru a ști că o chitanță de mînă, neautentificată legal, este nulă de drept. Necum să accepți cu bună știință taxa de timbru, plata avocatului și deschiderea unui nou proces civil cu astfel de „dovezi" și martori mincinoși dovediți și nepedepsiți.

Desigur, nu e de-ajuns că suflarea unui întreg sat l-a izolat pe W.B. în zona „dizgrației publice". Și cei chemați să țină dreaptă balanța adevărului trebuie ei înșiși să găsească mijloacele de a stopa pornirile absurde ale acestui procesoman dăunător satului și oamenilor.

DORIN SĂLĂJAN ■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dolj ne informează că cererea lui **Paul Afrenie din Craiova** pentru instalarea unui post telefonic a fost aprobată, urmînd ca la primirea înștiințării de plată să achite suma afectată lucrării.

În același context, **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Prahova** ne răspunde că lui **Nicolae Popa din Ploiești** — i s-a aprobat — în sfîrșit (după 15 ani! — n.n.) — cererea pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. Ne grăbim să-l anunțăm că prin adresa nr. 62/54/4.III.1988, petentul a fost invitat să achite taxele legale de instalare.

Mai bine foarte tîrziu, decît...

■ **Consiliul popular județean Giurgiu** și, respectiv, **Consiliul popular al județului Dolj**, analizînd situațiile deosebite ale lui **Radu Militaru din comuna Iepurești** (Giurgiu), pe de o parte, și, **Ionel Fecioru din orașul Filiași** (Dolj), pe de altă parte, au constatat că cererile sînt întemeiate și, prin urmare, au hotărît repartizarea unei butelii cu gaze lichefiate fiecăruia în parte.

■ În ziua de 4 aprilie a.c., orele 18,15, m-am prezentat la unitatea C.E.C. din str. Republicii nr. 25 din municipiul Brăila, pentru a schimba 30 de obligații C.E.C. de 200 lei. Imaginați-vă că am fost purtat de la un ghișeu la altul, fără să mi se dea lămurirea necesară. În cele din urmă mi s-a spus pe un ton zeflemitor să consult listele de cîștiguri din ziarul „Scînteia" și-abia pe urmă să revin la ghișeu. Or, este greu de crezut că chiar unitatea specializată în acest sens să nu dețină listele de cîștiguri, ba, mai mult, consider că aveau obligativitatea să le și afișeze! Numele funcționarelor însă n-am reușit să-l deslușesc, întrucît ecusoanele erau grijuliu mascate sub halate. Cînd le-am cerut condica de sugestii și reclamații au sărit ca arse și mi-au răspuns, pe același ton batjocoritor, că aș face mult mai bine să nu mai depun banii la C.E.C., iar pe viitor să nu le procur bătăi de cap. **(George Emil Croitoru, str. Roșiori nr. 340, Brăila). Halal funcționari!**

■ Primim un răspuns favorabil și pentru **Constantin Ciurăru din Suceava** (str. Gh. Doja nr. 43), răspuns venit din partea **Direcției județene Suceava pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**: La scrisoarea dv., prin care solicitați sprijin pentru a primi unele drepturi bănești de la unitatea în care v-ați desfășurat activitatea — Secția Dolhasca a I.E.I A.M.C.R. Roman — vă facem cunoscut că s-a intervenit la respectiva unitate în vederea clarificării situației dv. și s-a constatat cu acel prilej că pe baza pontajului efectuat la Balastiera Berchicești, trebuia să vi se plătească 160 ore lucrate în lunile noiembrie și decembrie 1986. În cursul lunii aprilie a.c., prin mandat poștal, veți primi la domiciliu suma ce reprezintă contravaloarea muncii prestate.

■ O scrisoare simplă, profundă prin simplitatea și onestitatea autoarei: Subsemnata **Emilia Stan, din orașul Drăgășani** (str. Libelulei, bl. L-5, sc. C, ap. 9, județul Vîlcea), cu deosebit respect revin de data asta spre a mulțumi pentru ajutorul acordat în reîncadrarea mea la vechiul loc de muncă, la I.U.C.F. Rm. Vîlcea.

■ În legătură cu aspectele semnalate de către **Eugenia Marmadie din comuna Pietroșița**, județul Dîmbovița, primim următoarea comunicare de la **Inspectoratul General al Miliției, Direcția Judiciară**: Cercetările în cauza respectivă se continuă pentru verificarea aspectelor semnalate de către Procuratura Generală a R.S.R., care a infirmat soluția de neîncepere a urmăririi penale propusă inițial.

■ În satul Teiu Deal, comuna Teiu, județul Argeș, locuiesc bunicii soției, Gheorghe I. C. Diaconescu și Stana Diaconescu, în vîrstă de 80 și, respectiv, 72 de ani..., își începe scrisoarea **Radu Dorian din Lugoj (Timiș)**. În scrisoare se arată că dețin în gospodărie trei bovine și solicită preluarea acestora, fiind bătrîni și bolnavi. În acest sens, iată ce răspuns primim din partea **Consiliului popular al județului Argeș**, căruia ne-am adresat: Cercetările efectuate la fața locului au scos în evidență că cele sesizate sînt reale, hotărîndu-se redistribuirea animalelor în comună, fapt realizat pentru două capete; proprietarul deținînd la această dată numai o junincă.

Pagină realizată de S. DORIN ■

Poșta redacției

Moise Anica — com. Puiești (Vaslui): Mergeți cu toate actele la consiliul popular. ● **Tămaș Ioan** — satul Livada, com. Iclod (Cluj): Contractul de muncă poate fi desfăcut de către unitate numai de la data deciziei de pensionare (Legea 3/1977). ● **Cotoveanu Nicoleta** — Drobeta-Tr. Severin: Găsiți toate informațiile în revista „Forum". ● **Mîndru Mariana** — Tg. Neamț: N-are nici un rost ca „povestea" aceea veche să vă tulbure armonia vieții dv. de familie. ● **Boițan Vasile** — Pitești: Da. ● **Marinescu Teodor** — Reșița: Statutul asociațiilor de locatari trebuie să fie îndreptarul activității administratorului de bloc. ● **Ignat Silvia** — Com. Todirești (Suceava): Nu puteți beneficia decît de o pensie. ● **Crețu M. Dumitru** — satul Cocorăști, com. Pleșoiu (Olt): Vă mulțumim pentru atenția cu care citiți revista noastră. ● **Enache Maria** — com. Tuzla (Constanța): Care „același loc de muncă"? Cum se numește persoana? ● **Labeș S. Valeriu** — Fălticeni: Depuneți cerere însoțită de certificat medical la PECO. ● **Boanghor Florentina** — com. Ciorogîrla (S.A.I.): Fratele dv. vitreg are drepturi egale cu dv. la succesiune. ● **Iordache Ioana** — Tg. Jiu: Depinde. Să se adreseze cu toate actele la Oficiul de pensii. ● **Imre Iosif** — satul Rapolt nr. 100, cod 2627 (Hunedoara): Iată, vă publicăm adresa și rugămintea către cititorii noștri de a vă scrie pentru a vă alunga singurătatea la care vă obligă infirmitatea. De ce nu încercați să obțineți un cărucior pentru a vă putea deplasa? ● **Drăghici Opriță** — satul Galați, com. Pui (Hunedoara): Răspunsul primit este conform prevederilor legale. Dacă sînteți membră C.A.P. trebuie chiar să munciți în cooperativă pentru a realiza venituri. ● **Oniciuc Virginica** — Rovinari: Înaintea perioadei în care lipsiți cu întreaga familie din apartament, depuneți cerere de scădere de la cheltuielile care se plătesc pe număr de persoane. ● **Catrici Antoaneta** — com. Stroiești (Suceava): Nu. ● **Bălan Gheorghe** — com. Cîmpofeni (Gorj): Cînd doriți dv., mai puțin simbăta. ● **Manolache Anica** — Buhuși: Cu dosarul, la Oficiul de pensii. ● **Bunea Ion** — Lupeni: Tot necazul este urmare a faptului că nu ați întocmit la vremea respectivă actele legale. ● **Iova Elena** — satul Buda, com. Cislău (Buzău): Dacă ați divorțat, nu mai sînteți succesoarea fostului soț defunct. Drepturile dv. se limitează la bunurile personale și la cele obținute prin parte. Consultați un avocat. ● **Tilea Ion** — com. Grindu (Ialomița): Consultați colecția la o bibliotecă publică. ● **Adjudeanu Mircea, Stoeneseu Zamfira** — București, **Chiriță Emanoil** — Vaslui, **Buceag Mihai** — Iași, **Roman Ion** — Galați, **Făzăcaș Iulian** — Baia Mare: În fiecare număr al revistei vă rugăm pe dv., cititorii noștri, să nu ne mai trimiteți acte originale. ● **Rus Maria** — Cluj-Napoca: Puteți ridica produsele solicitate de la Oficiul farmaceutic Cluj.

REGHINA VARVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Între știință și umanism

Un schimb de idei cu prof. Sorin Comorosan

. Este pentru a treia oară cînd ideea unui reportaj în lumea fascinantă a științei ne-a . îndreptat gîndurile . către laboratorul intelectual al profesorului Sorin Comorosan. Am fost refuzați de fiecare dată, interlocutorul nostru exprimîndu-și cu multă politețe îndoiala că o asemenea .întreprindere s-ar putea converti într-un dialog fluent și de interes public. Dar tot profesorul avea să ne adreseze în mod indirect invitația de a-l cunoaște, de îndată ce a încredințat tiparului o suită de eseuri pe probleme de filozofie și estetică, în care aveam să recunoaștem din nou larga deschidere spre cunoaștere prin care știința contemporană readuce în planul metafizicii întrebările fundamentale ale existenței. Fiindcă ele, întrebările, devin cu atît mai obsedante, mai tiranice pentru scientist cu cît acesta pătrunde mai adînc în tainele interioare și exterioare lui, acolo unde natura, așezînd cărămizile primordiale, a stabilit interacțiuni, legi, cauze, efecte, pe osatura cărora se înalță și se leagă armonia și universalitatea materiei. Este ceea ce, de altfel, Sorin Comorosan a ținut să explice într-unul din eseurile sale. „Realul a devenit o comoditate de care nu se mai ocupă nimeni. Nici măcar filozofii. Prea plinul nu generează întrebări, ci se consumă. Au rămas doar fizicienii ; au obstinația inițiaticilor, ei continuă să sape la temelia „casei în care trăim", căutîndu-i fundamentul". „De la început — se notează în alt eseu — ne-am mirat de felul cum sînt lucrurile și am gîndit o cosmologie. Am conceput-o încă din perioada protofilozofică, odată cu Hesiod și teogonia sa... Continuăm să o concepem în modelele matematice sofisticate ale universului în expansiune, sau în pulsație, sau în multiple forme paralele sau intricate".

Sînt aserțiuni ce se cer explicate, o vom face de îndată, dar nu înaintea unor scurte popasuri în biografia intelectuală a profesorului. Sorin Comorosan este absolvent al Facultății de medicină din București. Opțiunile sale l-au îndreptat însă curînd spre cercetările de fizică, ceea ce l-a obligat să revină pe băncile școlii pentru un nou atestat universitar : de data aceasta o diplomă a Facultății de chimie fizică din Cluj-Napoca. În prezent conduce la Spitalul Fundeni sub auspiciile Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie un colectiv de cercetare interdisciplinar și se bucură de notorietate internațională ca autor al unui efect experimental ce-i poartă numele. Activitatea de dascăl și cercetător îl mai recomandă în calitate de profesor-visiting al Universității Berkeley (California), profesor visiting al Universității Miami (Florida), colaborator științific la Centrul de fizică atomică al Universității din Buenos Aires și director de cercetare-consultant la Compania științifică americană Interdisciplinary Technologies. San Francisco (California).

Întrevederea a avut loc ca urmare a unui demers personal dar momentul are, credem, în economia unei pagini de revistă, valoarea unui document de suflet. De curînd, i-am solicitat profesorului o întîlnire, asigurîndu-l că o doresc numai și numai în calitate de cititor al eseurilor sale, dar fără să știu, la ora respectivă, că stratagema mea făcea parte chiar din zestrea sentimentală a virtualului meu interlocutor. Cu cîtiva ani în urmă, la Buenos Aires, profesorul Comorosan s-a adresat într-un mod asemănător celebrului scriitor Luis Jorge Borges (atît de inaccesibil dincolo de cercul său de prieteni), asigurîndu-l, la fel, că nu urmărește decît un schimb de idei pe probleme de viață. Pe această cale (de fericit augur) tonul interlocutorului meu a devenit amiabil și acordul de principiu, prompt și fără rezerve.

Prima noastră interogație și, bănuim, și cea a cititorului nostru, vizează mai puțin obișnuita traiectorie profesională a interlocutorului nostru. Așa cum aminteam mai sus, după studii de biologie, Sorin Comorosan și-a exprimat opțiunea pentru cercetări de fizică, pentru ca mai apoi, din aceste două discipline, să se nască o constantă și stăruitoare meditație pe teme de filozofie. „Ieșirea din sistem" (expresia aparține lui Constantin Noica), avea să ne mărturisească profesorul constituie o mai veche tendință. Nu este deloc simplu, nu e deloc ușor să părăsești o zonă de siguranță și să păsești într-una în care poți fi acuzat de diletantism și naivitate. Dar naivitatea, ține să adauge de îndată gazda noastră, este un ingredient al creației. Ieșirea din sistem, aflăm în continuare, a avut loc în mod ciudat, ca urmare a unor frustrații științifice. „Cînd lucrările mele consacrate interacției dintre lumina vizibilă și diferite molecule chimice au intrat într-un impas experimental, am avut cinci ani extrem de infructuoși. Am înțeles că nu pot traversa acest „deșert" dacă nu încerc și altceva. Atunci am început să meditez asupra științei ca știință și nu prin lentilele înguste ale biofizicii și biochimiei de care mă ocupasem aproape în exclusivitate". De fapt, ne permitem noi să adăugăm, studiile de umanistică se constituie în biografia lui Sorin Comorosan într-o pasiune mult mai timpurie, din moment ce profesorul, el însuși, analizîndu-se și explicîndu-se în eseul său despre știință și artă este îndemnat să observe că „Acest eseu reprezintă suma profundelor mele frustrații de a nu fi reușit să devin un artist, ca și suma profundelor mele satisfacții de a continua să încerc a deveni un scientist". Și cîteva rînduri mai jos : „Atît la nivel cuantic cît și la nivel cosmic nu mai avem experiențe vizuale, ci doar derivările logico-matematice ale experiențelor și ipotezelor. Această explozie de informație care a schimbat lucrurile cu structurile și proprietățile cu relațiile a debalansat complet raportul între cunoaștere și simțire. Ne-am mutat din universul familiar al obiectelor, în universul nefamiliar al inferentelor". Este ceea ce profesorul a reluat, cu alte cuvinte, în cursul convorbirii noastre, atunci cînd a ajuns să se refere la integrarea căutării în conceptul său filozofic de **metagîndire**. „Sînt surprins citind revistele de specialitate, de cît de puțină lume caută. Majoritatea cercetătorilor rafinează găsirea și numai un mic număr caută căutarea. De aici, inventarul redus al descoperirilor".

Dar în afară de căutare, apreciază domnia sa, un rol principal revine norocului. „Norocului în sensul strict al cuvîntului". Iată deci o părere cel puțin derutantă și care poate pune în umbră meritele unui om de știință. Cu atît mai mult cu cît Sorin Comorosan aduce în argumentație exemple personale. „În activitatea mea științifică, am căzut din întîmplare peste un fenomen extrem de exotic privind interacția luminii cu materia. Din tot spectrul de iradiere pe care îl aveam la dispoziție, am ales, evident pe baza unui model, o primă frecvență (Lumina verde), și am avut norocul ca prima aleasă să fie și cea care a dat un rezultat complet neașteptat. În activitatea mea, norocul și naivitatea au jucat un rol fundamental. Fiind naiv, am greșit frecvent, dar, parafrazîndu-l pe Bohr, nu mi-a fost frică de ridicol. Din suma greșelilor făcute a ieșit o nouă fenomenologie a interacției luminii cu materia, reprodusă independent în laboratoare din străinătate".

O părere la care subscriem numai admițînd că întîmplarea (deci și norocul) este de folos doar spiritelor pregătite. I-am adus-o în replică și interlocutorului nostru, cînd acesta ne-a mărturisit, glumind cu sine însuși, că nu este deloc genial, ci doar un simplu om norocos, deși ar fi preferat să fie invers.

Scrierile sau interpretările de ordin filozofic fac parte, astăzi, din biografia unor numeroși savanți ai lumii, cu deosebire din cea a fizicienilor, matematicienilor și biologilor, dar la majoritatea acestora meditația filozofică apare ca un derivat al investigațiilor de specialitate. În vreme ce la compatriotul nostru drumul este invers. La el, filozofia științei se constituie ca o creație complexă, subtilă și elegantă, din aceeași clasă de echivalență cu critica de artă. Este, ca să zicem așa, o răsfrînare de tip „Noica", care prin mutarea unor relații bine stabilite, aruncă o lumină nouă, surprinzătoare, asupra adevărului. Pe această cale, Sorin Comorosan încearcă un **model general de integrare** a trăsăturilor umane ale științei, filozofiei, artei și literaturii. Așa s-a născut seria eseurilor publicate în „Contemporanul".

Sorin Comorosan elaborează pentru prima dată conceptul de **metagîndire**, caracterizat prin tripleta : **căutarea** (creația), **nevoia de comunicare** și **acceptarea**. „Comunicarea prin înțelesuri, scrie el, poate transcede în „misterul comuniunii". N-am trecut de zeroul comunicării care este tăcerea, acolo unde se desparte comunicarea de comuniune. Pentru comuniune, cuvîntul trebuie să îmbrace ideea și să aducă comunicarea la treapta locuțiunii nerostite. Să gîndim în idei, nu în cuvinte. Căci rostirea este încă o cădere din gînd. Ceea ce a remarcat și Bohr". Prin analiza fizică a conceptului de real, el conturează și un nou sistem de definire a realității, realismul lucid.

Sorin Comorosan definește totodată exotismul științific și, ca urmare a întîlnirii cu Borges, analizează fantasticul în literatură și știință. Pentru profesorul român, frumosul este definit ca o **observabilă a naturii**, la fel ca energia, concept original, discutabil după părerea noastră, dar asupra căruia esteticienii vor avea, desigur, de meditat.

Ei bine, dacă admitem că Sorin Comorosan a avut și ceva noroc în viață, atunci acesta poate fi legat și de momentele care i-au prilejuit dialoguri cu oameni de prima mărime pe planeta noastră. Mulți dintre ei sînt laureați ai Premiului Nobel. Dar vorbindu-ne de aceștia, interlocutorul nostru este tentat să observe de îndată că „nu totdeauna faima și consacrarea sînt direct proporționale cu profunzimea operei". Și în exemplificare ni se aduc numele lui Bohr și Einstein. „Albert Einstein și-a elaborat celebra sa teorie, dispunînd de multe date prealabile. Și Poincaré a fost aproape de ea, dar i-a lipsit intuiția necesară să lege invarianța, ce o descoperise, de structura cîmpului electromagnetic. La Einstein, conceptul de timp a fertilizat imaginația contemporanilor, dar el a greșit fundamental, nesocotind caracterele probabilistice din mecanica cuantică. Bohr rezervă încă multe surprize".

Sorin Comorosan a interacționat cu mulți „monștri sacri", care au contribuit la sculptarea personalității sale. Meditează cu sentimentalism la numeroasele sale discuții cu Szent-György, descoperitorul vitaminei C, la seminariile de cuantică biologică din Florida, la întîlnirea sa, la Montreal, cu Hans Selye, creatorul conceptului de stress, care i-a inspirat stilul neconformist ce-l caracterizează, sau la impasul din care l-a scos G.N. Yang, descoperitorul violării parității din fizica teoretică, acesta din urmă relevîndu-i un inedit aspect al rezultatelor sale experimentale.

Dar omul de care se leagă cele mai sensibile amintiri rămîne, alături de Borges, Constantin Noica.

„Pe Noica, mărturisește profesorul, l-am cunoscut la fel ca pe Borges, rugindu-l să-mi deschidă o cale în universul său de meditație. Nu mi-am anunțat în nici un fel vizita, m-am dus pur și simplu la el la Păltiniș. Dialogurile pe care le-am avut cu subtilul filozof român, în ultimii săi ani de viață, au constituit pentru mine o experiență covîrșitoare. Fără Noica n-aș fi fost tentat poate niciodată să sugerez un model general de integrare a activităților umane spirituale, iar eseurile mele ar fi arătat desigur altfel. Ca orice mare personalitate și Noica a fost un sac de contradicții. În ultimii ani de viață, mai ales, a făcut multe greșeli și a avut multe divagații. Dar de la profundul nostru gînditor am învățat respectul intelectual pentru om și tot el m-a îndemnat spre încercările mele de a lega știința de disciplinele umanistice. De la Noica am mai învățat că activitatea intelectuală profundă și onestă duce la seninătate. De cîte ori mă simt iritat, frustrat, neinspirat, și-mi pierd seninătatea, mă gîndesc cum ar fi acționat el în locul meu. Și tot de la el am învățat conceptul competiției pe plan strict spiritual, înțeleasă ca un stimulent și o disciplină și dezbărat de toate desarțele ei conotații sociale. Lucrînd mult în campusurile americane, această „așezare filozofică" de tip european, m-a ajutat să-mi creez un stil independent de opresiva competiție științifică a zilelor noastre, caracterizată prin celebrul aforism „publică sau pieri". Eu am publicat destul în această competiție, supraviețuind : am reușit însă în plus să supraviețuiesc senin".

Am întrerupt aici șirul comentariilor despre estetică și filozofie, amintindu-i interlocutorului meu că, totuși, omul de știință Comorosan se situează în constiința publică înaintea umanistului. Ce este, deci, **Efectul Comorosan**, care i-a adus compatriotului nostru o largă recunoaștere internațională? Prezentarea fenomenului implică, desigur, cunoștințe de specialitate, dar ca în orice problemă științifică este posibilă și o explicație eliberată de jargonul tehnic.

„Am elaborat modelul experimental pornind de la ideea că macromoleculele biologice pot fi analogizate cu aparatele de măsură ale fizicienilor. Evident, tehnica nu a realizat pînă în prezent nici un aparat care să egaleze în acest context sofisticarea unei enzime. Atunci am iradiat substratul unei enzime și am măsurat efectul acestei iradieri. Numai că am făcut o iradiere „imposibilă", una care n-ar fi trebuit să aibă efect în contextul clasic, dar pe care enzima speram să o recunoască. Am numit acest model „spectroscopie biologică" și în perioada 1972—1980 evidențierea unui efect al acestei iradieri, detectate prin macromolecule biologice, m-a lansat în viața științifică internațională. Deși rezultatul experimental este astăzi solid demonstrat, premisa de la care am pornit a fost falsă. Eu am considerat fenomenul ca o proprietate a biologiei (deci a enzimei) și ea s-a dovedit a fi a fizicii (a substratului iradiat), așa cum au demonstrat ulterior profesorul Leguizamon din Buenos Aires și profesorul Peschel la Universitatea din Essen. Ei au reușit să evidențieze acest efect, fără enzime, pe sisteme pur chimice. La ora actuală această nouă cale este mult controversată, implicațiile acestor lucrări fiind extrem de profunde. Controversa abia începe și știința nu va asimila noile rezultate fără o fundamentare teoretică. O astfel de fundamentare apare extrem de dificilă, ea implicînd atît aspecte din fizica solidului (substratul iradiat) din chimia suprafețelor și chimia fizică a proceselor de solvatare. Fără a mai lua în considerare și aspectul particular al timpului din aceste experiențe. Problematica deschisă este însă deosebit de frumoasă. Cum remarcam undeva, există o estetică a dificultății.

Se discută mult azi, despre legătura între cercetarea fundamentală și aplicativă.

„Implicațiile unui rezultat fundamental pot fi numeroase și adeseori greu de evaluat. Efectul iradierii este memorizat de moleculele iradiate și acest lucru deschide perspectiva reconsiderării acestor molecule în noua vogă a calculatoarelor moleculare". Dar se mai știe că un grup de cercetători de la Centrul de genetică al Universității din Iași, precum și un colectiv de la Centrul de biologie „Stejarul" din Piatra Neamț au obținut efecte notabile asupra germinării semințelor, prin iradierea unui component din mediul de germinare. Se deschid, astfel, perspectivele unor cercetări cu caracter aplicativ în biologia plantelor.

În ceea ce privește scrierile de factură filozofică ale lui Sorin Comorosan, acestea de dată mult mai recentă, își așteaptă consacrarea. Apariția lor în volum se va înscrie, nu ne îndoim, ca un însemnat eveniment cultural, deoarece, nu odată, limbajul științei a dat consistență și densitate celor mai importante concepte filozofice.

Încercînd o concluzie la acest schimb de idei pe marginea unei biografii intelectuale atît de bogate, sîntem tentați să vedem în opera globală a profesorului Sorin Comorosan una din cele mai interesante și originale creații din sfera științei și culturii naționale actuale. Sorin Comorosan este și va rămîne un om de știință al veacului nostru, iar prin meditațiile sale un gînditor profund, un umanist din ale cărui idei centrale desprindem cu deosebire propunerea pentru întoarcerea omului între oameni.

LIVIU TIMBUS

Sorin Comorosan și matematiciana argentiniană Alba Zaretzki, acasă la Jorge Luis Borges, în Buenos Aires

Robot cu pensulă

Noile modele de Dacii vor avea o fizionomie mai frumoasă și o sănătate mai robustă în fața acelei boli viclene și insidioase care este rugina. O linie modernă de vopsire concepută de specialiștii de la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Industria Construcțiilor de Mașini din București este pregătită să le confere aceste calități. Ea are la bază o tehnologie complexă, cu un întreg lanț de faze de înaltă tehnicitate care asigură o protecție eficientă pe timp de 5 ani împotriva coroziunii și, totodată, o estetică ireproșabilă. Ansamblul mașinii știe perfect partiturile pe care le interpretau mai multe utilaje și execută automat nu mai puțin de 23 de operații, dintre ele, grunduirea electroforetică fiind la cota celui mai înalt nivel din lume. Concepția este originală, cu o serie de soluții inedite, utilajele în totalitate românești, astfel că se renunță la un import de 23 de milioane de lei. Intrată parțial în funcțiune la Întreprinderea de Autoturisme Pitești, ea a dovedit, nu numai că aduce un sensibil spor calitativ, dar că a învățat bine și lecțiile productivității și economicității. Peste o sută de oameni pot trece din atelierul de vopsitorie în alte puncte ale fluxurilor tehnologice, iar economia de materiale depășește 160 de tone pe an. Ritmul de lucru? Peste 25 de caroserii pe oră.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Cu inima deschisă

Am citit cu multă atenție și interesat cele trei articole scrise de Carmen Dumitrescu despre clinicile de chirurgie cardiovasculară de la Spitalul militar și Fundeni din București. Interesat pentru că eu însumi eram în pregătirea unei astfel de intervenții pe inima deschisă. Mi-a plăcut și am reținut afirmația prof. dr. Ioan Pop D. Popa cum că în reușita unei astfel de operații „echipa este decisivă...“ Mi-a plăcut, de asemenea, completarea : „Am bucuria să declar că toți care astăzi sînt citați pentru succese, mă refer la colonelul dr. Vasile Cîndea, d-rul Deac Radu din Tîrgu Mureș, au fost studenții mei“.

Din aprecierea dr. Pop D. Popa, putem lesne desprinde că acum în România avem nu o singură „echipă dăruită cu seniori de rezonanță și cu tineri de maturitate profesională“, ci mai multe echipe care, într-adevăr, constituie mîndria și speranța generației noastre, care pun mai presus de orice datoria.

Am avut șansa să ajung nu în calitate de reporter, ci de pacient pe mîna unei astfel de echipe. Era condusă de unul din ucenicii dr. Pop D. Popa, respectiv de conferențiar dr. Radu Deac din Tîrgu Mureș. Nu eu am ales echipa, pentru că trebuie știut că în această clinică din Tîrgu Mureș sînt 2—3 echipe, ele se formează în funcție de caz și fiecare poate fi citată pentru succese.

Sub îndrumarea atentă a conferențiarului dr. Radu Deac s-au format „ucenicii vrăjitori“, doctorii specialiști : Mihail Liebhard, Șerban Brandișteanu, Emil Făgărășeanu, Vasile Bilcă fiecare dintre ei conducători de echipe. Împreună cu ei conlucrează o serie de tineri chirurgi și cardiologi cum sînt Ovidiu Jimboreanu, Dan Cloata, Vasile Ciucă, Remus Mitre, Dorin Florea și cei doi Popescu, Sorin și Gheorghe. Din echipe, ca factori indispensabili acționează anesteziștii Istvan Kerek, Susana Csizer și Irina Modrigan. Un rol important în investigarea afecțiunilor inimii îl îndeplinește medicul specialist în cateterism și coronarografie Ciprian Suciu. Aceștia sînt toți cei care însoțesc bolnavul de la internare, în sala de operații și pînă la completa sa vindecare.

La clinica de chirurgie cardiovasculară au fost efectuate în anul 1987 peste 300 operații pe cord deschis. În cei 15 ani care au trecut de la prima operație pe cord deschis realizată aici, s-au adunat cîteva mii. Dacă avem în vedere că atunci o lungă perioadă nu se putea constitui decît o singură echipă, avem imaginea numărului de cazuri care puteau fi soluționate. De aceea apreciez că rezultatele obținute în cei 15 ani la Tîrgu Mureș și în cei peste 30 de ani la București pot fi socotite mari succese. Ele însă nu trebuie să mulțumească Ministerul Sănătății. Aici la Tg. Mureș se operează oameni din toate județele țării. În timpul cît l-am petrecut ca bolnav am întîlnit oameni tineri și virstnici de la 6 luni la 70 de ani din Bihor, Cluj, Maramureș, Timiș, Sălaj, Prahova, Botoșani, Iași, Constanța, Vîlcea, Bistrița-Năsăud și mulți din București. Se impune, deci, luînd în evidență și nivelul morbidității, ca astfel de clinici sau secții de chirurgie cardiovasculară să se organizeze, în primă urgență, în principalele centre de învățămînt medical superior. „Ucenicii ucenicilor“ de acum douăzeci de ani, sînt de acum oameni maturi, care la rîndul lor pot conduce noi echipe și pot să-și aducă o contribuție și mai mare la formarea noilor cadre medicale.

Și pentru că la Tîrgu Mureș am ajuns nu ca reporter, ci ca bolnav, și mi-am încredințat inima unor „ucenici“, merită să spun cîteva cuvinte despre colectivul de medici, specialiști și alte cadre medicale din această unitate sanitară.

Am venit cu diagnosticul, stabilit de Clinica de cardiologie din București, condusă de prof. dr. Costin Carp : stenoză cu insuficiență aortică. Angină pectoris spontană și de efort. Cardiopatie ischemică cronică prin boală coronariană aterosclerotică multitranculară, diagnostic confirmat prin cateterism cardiac și coronarografie selectivă. La fel ca și ceilalți bolnavi, am fost primit de conf. dr. Radu Deac. De la prima întîlnire mi-a cercetat cu minuțiozitate documentele medicale, cu care venisem, m-a consultat și mi-a ascultat cu răbdare povestea bolii, mi-a pus întrebări pentru a-și face, probabil, o părere despre boală și bolnav. Mi-a dat atîtea sfaturi, pe care dacă le primeam cînd aveam 25—30 de ani, poate că n-am fi avut acest dialog acum. Cît am stat aici la Tg. Mureș m-am convins că atitudinea sa față de mine nu era un fapt particular, special. Față de orice bolnav care ajunge la dînsul are aceeași comportare, atentă, exigentă, plină de grijă. Am observat însă că asemănător se comportă și ceilalți medici, majoritatea cadrelor sanitare din această clinică. Cu toate că doctorul Deac este unul din oamenii cei mai solicitați, nu este greu de abordat. Predă lecții la studenți, are ore de consultații în policlinică și clinică, participă nemijlocit la operații, efectuează zilnic vizite și contravizite la patul bolnavilor. Deși are mai multe cabinete de lucru, la nici unul însă nu și-a afișat numele. Numele său însă este întîlnit de bolnav pe rețete și pe multiplele documente medicale și acte administrative, pe care trebuie să le semneze. Aceste date ne arată deosebita sa modestie. Poate de aceea, dar și datorită rezultatelor obținute, clinica de chirurgie cardiovasculară din Tg. Mureș și-a dobîndit o prestigioasă faimă în întreaga țară.

Sînt bucureștean. Cu toate acestea am venit la Tg. Mureș cu toată încrederea în competența și posibilitățile acestui colectiv mic de medici, dar așa cum m-am convins, capabil de efort, de dăruire, de a face minuni. Am venit pentru a mi se face o „reparație capitală“ la ceea ce organismul uman are pentru viață mai important — inima. Tradus în limbaj mai direct, reparația consta în înlocuirea de valvă aortică și efectuarea a multiple bay-pasuri. Pînă aici mi se spusese în alte părți că mai mult de 3 bay-pasuri nu se pot face fără riscuri foarte mari.

Am aflat, simțind pe propria-mi inimă, că aici la Tg. Mureș, în Clinica de chirurgie cardiovasculară s-au reușit, patru, cinci și chiar mai multe bay-pasuri. În inimă port acum, alături de vase coronare, valve noi, realizate aici la Tg. Mureș sub îndrumarea dr. Radu Deac. Valva biologică „Mureș“ are ca bază pericardul unui animal domestic, aflat cum s-ar spune la îndemînă, și, din cîte am aflat, de mai bine de patru ani, de cînd s-au făcut primele înlocuiri, foștii pacienți se simt bine, mulți dintre ei și-au reluat activitatea anterioară. Unul din aceste cazuri sînt și eu. Pentru reușita unor astfel de operații însă se fac pregătiri deosebite. Însăși durata unor astfel de intervenții este mare, depășind uneori 10—12 ore. Sînt adoptate măsuri deosebite în ceea ce privește igiena, funcționarea instalațiilor, pregătirea psihică a pacientului, dar și a membrilor echipei de intervenție. De regulă, zilnic se constituie și lucrează 3 echipe formate din chirurgi, anesteziști, cardiologi, electroniști. Tot colectivul de medici nu numără decît 15 cadre. Aceleași cadre asigură și asistența pre și post operatorie, în fiecare zi și noapte doi medici sînt de gardă și nu rareori, întregul colectiv este adus noaptea și în zilele libere pentru rezolvarea unor urgențe.

Luna martie marchează reînvierea naturii pe o mare parte a Terrei. Sfîrșitul acestei luni și începutul lunii aprilie, constituie pentru mine un nou început de viață. Pot socoti această dată ca o nouă zi de naștere.

Desigur, ca orice naștere a fost însoțită de dureri. Cred însă că cele mai mari dureri ale facerii le au acești „ucenici vrăjitori“, care în fiecare zi prelungesc viața unor oameni.

În numele meu și al celorlalți oameni cărora li s-au alinat suferințele și prelungit viața, mulțumesc întregului colectiv condus de conf. dr. Radu Deac.

I. HAȘCU

Nu-i vorba de albine

Chiar dacă stupul este un model de armonie pentru o viață în colectivitate, asta nu înseamnă că pe seama lui nu se pot petrece o sumedenie de lucruri ciudate. De cîteva luni, un apicultor din județul Teleorman ne scria despre o situație nefirească. Cu cinci ani în urmă el a contractat o importantă cantitate de apilarnii brut în valoare de 40 000 de lei. Conform clauzelor contractuale, producătorul urma să își primească banii abia după industrializarea și valorificarea respectivului produs, adică după ce, într-o formă finită, a fost comercializat iar banii obținuți au fost depuși în bancă. Ce ne semnala apicultorul din Teleorman ? Că de la data predării apilarnilului brut, acesta a fost industrializat, comercializat iar contravaloarea a fost depusă în bancă dar el nu a primit nici un leu, deși banu stau pur și simplu în seifele băncii. Am făcut o primă vizită la Asociația Crescătorilor de albine din R.S.R. de pe strada Iulius Fucick, în speranța că neînțelegerea va fi lesne dezlegată. Și din discuțiile purtate cu cadre de conducere ale asociației am înțeles că datele furnizate de cititorul nostru sînt reale, numai că neînțelegerea este cu mult mai mare și mai complicată decît am fi crezut la început. Nu sînt în discuție numai banii cititorului din Teleorman ci a sute de oameni și de întreprinderi socialiste din toată țara. E vorba de 17 milioane de lei, bani rezultați din valorificarea apilarnilului brut și aflați în acest moment în conturile Băncii pentru agricultură și industrie alimentară din București sau pe cale de a fi trimiși la această bancă (nefiind limpezită situația, unele instituții așteaptă doar expedierea banilor). Ce s-a întîmplat ?

Descoperirea și brevetarea apilarnilului și a produselor care derivă din el precum și colectarea produsului spre industrializare a fost preluat în anul 1981 de o Cooperativă agricolă de producție. Practică și plină de inițiativă, respectiva cooperativă a început campania de contractare, achiziționare și prelucrare a apilarnilului brut. S-a dotat cu utilaje, a căutat specialiști, a pus lucrurile pe roate și a găsit beneficiari, declanșînd și activitatea de semiindustrializare. În vara anului 1981 Ministerul Agriculturii a emis un ordin de preț (nr. 10 / PT / 1981), ordin avizat și de Comitetul de stat pentru prețuri. Respectivul ordin fixa prețul de achiziție a apilarnilului brut la 1 600 lei kilogramul. A început campania, au apărut beneficiarii, apilarnilul a fost livrat, folosit, iar banii s-au reîntors în conturile cooperativei care concepuse această acțiune pe bazele autoaprovizionării și autofinanțării. Nimeni nu primea de pe urma apilarnilului nici un ban decît după valorificarea și recuperarea tuturor cheltuielilor legate de conservarea, prelucrarea și valorificarea produsului. Conform acestor principii și în virtutea ordinului de preț, cooperativa cu spirit de inițiativă a achiziționat și valorificat o importantă cantitate de apilarnil. După încasarea sumelor, ea și-a achitat datoriile către producători. Dar domeniile și produsele în care era inclus acest produs apicol se înmulțeau mereu iar activitatea începea să copleșească posibilitățile de organizare ale unei cooperative agricole de producție. Așa s-a ajuns ca după o atentă cumpănire a situației să se acrediteze ideea preluării acțiunii de contractare și achiziționare de Asociația crescătorilor de albine, fapt care s-a și petrecut la 15 mai 1987. S-a încheiat un protocol între cooperativa amintită și A.C.A. la redactarea căruia au luat parte și reprezentanții Ministerului Agriculturii, ai Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, ai Uniunii Naționale a Cooperativelor de Producție. Reprezentanți cu funcții de conducere ai acestor instituții și-au pus semnătura pe acel act și au garantat preluarea răspunderilor și au precizat modalități de achitarea datoriilor către unitățile socialiste și către producătorii individuali. Dar a trecut un an de zile și banii continuă să stea în bancă. Producătorii așteaptă să-și încaseze drepturile pentru munca lor iar unitățile socialiste să-și încaseze banii pentru marfa livrată. Între timp stocul de apilarnil brut continuă să fie valorificat de către întreprinderile de medicamente sau de cele de cosmetice. Cu toate acestea situația rămîne cu „gheață la mal“ și oamenii continuă să își aștepte banii pe care îi merită pentru o muncă depusă cu ani în urmă și acoperită de toate documentele legale în vigoare.

Cum se explică așteptarea ? Imediat după prelurarea stocului și a beneficiilor, Asociația crescătorilor de albine a întocmit actele pentru achitarea banilor. Ministerul Agriculturii și U.N.C.A.P. își dau acordul pentru plată. Banca, nu. Ea cere reanalizarea prețului de achiziție. În cinda faptului că un preț de achiziție nu poate fi modificat cu una cu două, Asociația crescătorilor de albine convoacă reprezentanții tuturor instituțiilor implicate în această poveste, inclusiv cercetători, reprezentanți ai băncii, ai Ministerului Silviculturii și ai unor unități socialiste. Are loc o reanalizare a prețului. Concluzia tuturor este că prețul fixat în 1981 este corect. Se comunică băncii. Banca solicită și date legate de producătorii individuali.

În primul rînd trebuie spus că nu-i deloc simplu să produci apilarnil. El se recoltează și se păstrează cu migală și presupune consecvență, atenție și mai multe săptămîni de muncă în plus. Recoltarea apilarnilului duce la diminuarea producției de miere de la o familie de albine și numai apicultorii cu experiență pot extrage acest produs. Cît privește sumele mari realizate de unii producători, trebuie precizat faptul că aceștia sînt între cei mai cunoscuți crescători de albine din țară, oameni care au între 100 și 200 de familii de albine, care trăiesc numai din această îndeletnicire. Așa se explică și existența mai multor producători cu aceeași adresă. În Sălaj sau în Tulcea există familii de apicultori care au împreună chiar și 600 de familii de albine. Stupii sînt toată averea lor. Tatăl are 100 de familii de albine, fiul are și el 100 sau 150 și nora vine și ea într-o căsătorie cu o dotă tot în stupi. Iar 150 000 de lei venit pentru doi ani (sumele se referă la apilarnilul brut livrat de-a lungul a doi ani) ținînd cont de munca depusă pentru întreținerea a 150—200 de familii de albine nu e mult, mai ales că pentru acești bani apicultorul a fost obligat să cheltuie la rîndu-i o importantă sumă de bani. Și chiar dacă ar fi mult, unul din principiile societății noastre spune „nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine“. În conformitate cu legile țării, cu principiile care călăuzesc societatea noastră, cei care au muncit trebuie să-și primească răsplata. Este un drept moral. Pe lîngă aceasta este și un drept stipulat de acte normative. Apicultorii au încheiat contracte, au livrat produsul, el a fost valorificat iar banii încasați, depuși la bancă. Doar banca refuză să accepte plata. Unii din apicultori s-au adresat justiției. Tuturor li s-a dat cîștig de cauză prin hotărîri ale instanțelor judecătorești.

Oare nu se poate face apel la un for care să arbitreze între A.C.A., Ministerul Agriculturii și U.N.C.A.P. pe de o parte și Banca pentru agricultură și industrie alimentară pe de altă parte ? A trecut un an și o intervenție promptă pentru limpezirea situației este mai mult decît necesară. Fiindcă de apilarnil s-ar putea să mai avem nevoie.

CORNEL NISTORESCU

IRE aleargă ca melcul

Nimic deosebit nu părea că se va putea întîmpla în după amiaza zilei de 13 aprilie a.c. pe șoseaua Borșului, la ieșirea din Oradea. Cîțiva muncitori de la T.A.G.C.M.-Oradea trebăluiau vizavi de sediul Întreprinderii de aluminiu, dincolo cu puțin de șanțul șoselei, pentru calarea (montarea) unei macarale instalate pe o mașină. Dintr-o dată, brațul macaralei, atingînd sau fiind prea aproape de linia rețelei de 20KV și intrînd în cîmpul electromagnetic, firul s-a lipit literalmente de ciocul metalic al macaralei, pompînd în cîteva secunde în intestinele de oțel o tensiune năprasnică, capabilă să carbonizeze aproape instantaneu. Macaragiul Lakatos Robert nu mai știe nici el prin ce nesperat noroc a scăpat de uriașul șcaun electric, a alergat la unitatea de peste drum, de unde, împreună cu economistul Imre Nagy și inginerul Lucian Silaghi a dat telefon la dispeceratul de intervenții din cadrul întreprinderii de rețele electrice. În jurul orei 14.20, de unde li s-a comunicat că se va trimite mașina special echipată și oameni instruiți în acest scop.

„Sărutul ucigaș“ al firului cu ciocul macaralei a avut loc cam în jurul orei 14.05. Șeful formației de pompieri de la „Alumina“, ing. Octavian Petrache a sărit în ajutor, aducînd o duzină de extinctoare cu spumă și așteptînd lîngă oamenii săi momentul decuplării curentului electric pentru a putea interveni rapid. De cîtă grabă au dat dovadă cei de la „Alumina“, deși nu era treaba lor, de tot atîta încetineală s-au dovedit cei de la dispeceratul de intervenție care, singurii, aveau împuternicirea și priceperea de a decupla.

La orele 15,10, după o canonadă de jerbe electrice a început să ardă cauciucul roții din dreapta spate, iar orele 15,15 începe să ardă și surata din stînga. Macaragiul Robert Lakatos, cu ochii răvășiți, cu părul vîlvoi și cu privirea mereu îndreptată pe drumul de unde nu mai apărea mașina, aleargă ca un apucat printre noi și din cînd în cînd se oprește brusc lîngă extinctoare ca și cum ar vrea să înșface unul, dar cineva îl trage îndărăt : la o distanță mai mică de zece metri în jurul macaralei, curentul te seceră ca o mitralieră nevăzută. Fumul începe încetul cu încetul să acopere scînteile electrice, dar acestea, furioase, renasc din fălcile metalice și luminează scurt, ca niște fulgere de aparat cu blitz numărul de înmatriculare al mașinii : 31-BH-2201. Șoferii celorlalte autovehicule de pe șosea încetinesc cînd trec pe lîngă sinistrul loc pentru a arunca o privire deznădăjduită. Minutele se scurg greu, ca și cum s-ar tîrî prin bitum grețos, macaragiul înnebunit de necaz are o privire care te sperie, cu fiecare flacără care țîșnește simte un junghi în inimă și un gol în buzunare, îi blestemă pe cei de la intervenții. De cîteva zeci de minute mașina roșie a pompierilor de la întreprinderea învecinată „Sinteza“ așteaptă decuplarea rețelei ca pe o minune cerească. În sfîrșit, „minunea“ se produce la orele 15,30, țunul cu spumă chimică este îndreptat spre incendiul devorator, vinturi bate cu furie, țunarul minuie nițel gura țunului spre vînt și jetul se năpustește războinător asupra flăcărilor deja ghiftuite de pradă. Din cînd în cînd, ele reizbucnesc minioase din colivia de aburi, dar apoi își pierd, minut cu minut, intensitatea, pînă cînd sînt nimicite.

Sosește în grabă și mașina pompierilor din oraș, dar macaragiul o privește cu ochii goi, fără s-o vadă : incendiul din sufletul lui nu-l va stinge poate nimeni, niciodată. Oamenii ieșiți din schimb sînt nervoși și nemulțumiți : cu toții sînt de părere că dacă s-ar fi intervenit și într-o jumătate de oră, mașina cu macaraua nu ar fi luat foc. Unii îi acuză pe macaragiu și pe maistru că și-au instalat macaraua aproape de rețea, alții, pe cei de la intervenții că n-au sosit la timp, dacă nu a funcționat sistemul automat de decuplare. „Noroc că a scăpat cu viață !“ exclamă alții, neuitîndu-se la macaraua care a decedat de-a binelea. Iau un extinctor în mînă să-l ajut pe ing. Petrache Octavian și acesta îmi explică trist, arătîndu-mi-le pe toate celelalte : „astea-s prea mici pentru un război atît de mare !“.

PASCU BALACI

Poftiți cheile, casa vă așteaptă!

Termină unii, încep alții

Mult și frumos s-a construit și la Baia Mare. În ultimul sfert de secol s-au înălțat aici aproape 50 000 de apartamente moderne, în blocuri frumoase, cu două pînă la douăsprezece etaje, reședința județului Maramureș devenind pe bună dreptate o adevărată perlă a nordului, fapt pentru care și proiectanții, și constructorii și edilii merită felicitați deopotrivă.

Dar, să concretizăm:

Cartierul Traian, blocul TE 3/80, finisat de constructorii din subordinea subinginerului Vasile Pop din cadrul brigăzii nr. 1 a TAGCM. Iată scara B, în apartamentul 26, cu două camere plus dependințe, aparținînd locatarului chiriaș Teodor Șustic, cel căruia de curînd i s-a înmînat repartiția. Omul e nespus de bucuros, mulțumit că s-a mutat în casă nouă. Cu excepția parchetării sufrageriei, încă n-a avut vreme să facă alte îmbunătățiri, așa încît apartamentul e în cea mai mare parte în starea în care a fost preluat de la EGL. La prima vedere, apartamentul n-arată rău: hol larg, baie placată cu mici plăcuțele de ceramică. În schimb, la o privire mai atentă, constatăm că glisajul pereților din dormitor este executat sub orice critică, prezentînd denivelări și greșuri de tot felul, de parcă ar fi fost făcut de un începător care a pus prima oară mîna pe mistrie și cancioc. Linoleumul, ca și colțarii marginali de plastic, e pus de mîntuială, neîntins și nelipit; plăcuțele de ceramică vernil, din baie, stau gata să cadă din zid; ușile și ferestrele sînt, pe alocuri, strîmbe, nu se închid, pentru că (meteahnă veche!) sînt prost executate de furnizor și la fel de prost montate de constructor; vopsitoria, zugrăvelile cu var și humă sînt executate grosier, cu multe pete, în cea mai superficială manieră. Cauza, ni s-a spus, o constituie slaba calificare a celor care au finisat blocul, dar și calitatea total necorespunzătoare a unor materiale, îndeosebi a unor adezivi și vopseluri pe bază de ulei furnizate de o unitate specializată din Craiova, a binalelor oferite de CIL Gălățaș. Statul pune, totuși, la dispoziție materiale variate și de bună calitate. Ridicarea calificării oamenilor este însă în primul rînd de datoria antreprizei și a fiecărui constructor în parte.

Deficiențe mai mult sau mai puțin asemănătoare am întîlnit și în ap. 27 și 32, din același bloc, deschise la întîmplare, precum și în apartamentele 5, 6 și 7 de la blocul E 7/38 din cartierul Bogdan Vodă. Este drept că la acest din urmă bloc, executat de brigada complexă nr. 2 a TAGCM (șeful punctului de lucru: subing. Marius Chiorean), deficiențele de finisaj sînt mult mai puține. Dar și aici deficiențele constau în ț coloane p.v.c., uși cu ferestre montate în grabă și inestetic (vezi ap. 6 și 7); vopsiri și zugrăveli superficiale (ap. 5 și 6); mozaicuri turnate grosolan, în mare grabă, pe holuri și în băi; oglinzi nemontate în holșuruburi, ci doar agățate cu sfoară deasupra chiuvetelor din băi (soluție inestetică, improvizată, dată de proiectant pentru toate băile din blocul E 3/38) etc., etc.

Din cauza unor astfel de lucrări de mîntuială, unii dintre cei cărora li s-au repartizat apartamente la cheie, au făcut demersuri spre a spori gradul de confort al locuințelor, fie prin înlocuirea covoarelor p.v.c., cu parchet, schimbarea ușilor, îndeosebi a celor de la intrare, care au fațetele de carton presat, fie prin zugrăveli superioare sau execuția unor lucrări de faianțerie și placaj ceramic. Așa încît, după predarea la cheie, în blocurile „finisate" s-au deschis alte șantiere. Ca în cazul ap. 25, aparținînd locatarului-chiriaș dr. Rudolf Rastovski, ap. 27 repartizat minerului subing. Dumitru Chendea, sau altor apartamente din blocurile TE 3 și E 7, pe care le-am văzut recent împreună cu un tovarăș vicepreședinte al consiliului popular municipal.

— Cine execută aceste lucrări de finisaj superior? l-am întrebat pe ing. Ioan Mezei, adjunct al șefului de brigadă.

— Constructorii noștri specialiști se ocupă numai de parchetaj, adică de înlocuirea covoarelor p.v.c. ! ne-a răspuns inginerul; de restul, adică, zugrăvelile, faianțeria, placajul ceramic se ocupă meșteșugari tocmiți de la cooperativa „Constructorul".

— Pe banii cui ?

— Ai locatarilor, se înțelege. Numai la parchetare noi percepem diferența de preț. Un preț are p.v.c.-ul, alt preț are parchetul. Diferența nu-i prea mare. Covorul p.v.c. costă chiar mai mult...

— De unde aveți parchetul, faianța, plăcile ceramice ?

— Le asigură constructorul sau și le procură clientul, cum poate.

— Pe locatarul apartamentului 25, de pildă, cred că-l costă destul o asemenea treabă, cum e faianțatul, zugrăvitul, placajul ceramic.

— Cam vreo 20—30 de mii, nu mai mult! Omul vrea confort, îi oferim confort, precum solicită.

— De ce nu băgați asta în proiectul de deviz încă de la început? Avantajul ar fi de ambele părți. S-ar renunța la unele operații și faze de finisaj (vopsit, zugrăvit, montat covor p.v.c. etc.), s-ar economisi timp, iar locatarul ar putea plăti și el mult mai puțin. În cazul, firește, în care n-ar fi la mijloc „onorariul" exagerat al unor terți constructori...

— Nu permite STAS-ul. Noi, știți, avem norme, consumuri aprobate. Apoi, nici locatarul nu-i cunoscut de la început. Dacă am ști locatarul mai din vreme, cred că propunerea dv ar putea fi aplicabilă totuși, diferențele n-ar fi prea mari.

Discuția aceasta, purtată în prezența secretarului cu problemele economice al comitetului municipal de partid, dar mai ales constatările ne-au condus efectiv la o concluzie, anume că la Baia Mare, ca de altfel și la Piatra Neamț, STAS-ul de finisaj și parametrii actuali de confort ai apartamentelor sînt, pe alocuri, cel puțin depășiți. Se înțelege însă că nici anumiți proiectanți și constructori nu-și fac nici ei pe deplin datoria, în pofida faptului că pretențiile de confort ale locatarilor au crescut și vor crește necontenit.

MIHAI STANESCU ■

Invitație la o recepție finală

20 iulie 1987. La blocul B 34 din Aleea Bălțița, cvartalul Brâncoveanu, se mută primii locatari ; nu tocmai ușor, spațiile neamenajate din jur obligînd la adevărate curse cu obstacole. Deși antrenați de mai bine de o jumătate de an, locuitorii cvartalului întîmpină și astăzi serioase dificultăți — mai ales pe vreme ploioasă — la plecarea și venirea acasă. Iar aici, pe cei din blocul B 34 îi așteaptă alte neplăceri.

La sfîrșitul lunii martie, locatarii acestui imobil se adresează revistei, cerînd sprijin în soluționarea problemelor pe care, ne spun, nu reușesc să le rezolve singuri. „Sîntem purtați de colo-colo, ca o minge nedorită, pe care constructorul o paseză la ICRAL, iar ICRAL-ul la constructor. În acest timp clădirea se degradează, noi trăim în inconfort și într-o permanentă stare de tensiune" (**Gheorghe Petrescu**, administratorul blocului). Concret, despre ce este vorba. Subsolul blocului este inundat de luni de zile. Apa fierbinte venită de la numai cîțiva metri, în loc să încălzească apartamentele, încălzea apa din subsol, țevile de termoficare aflîndu-se sub nivelul apei de aici. De asemenea, o cantitate de apă fierbinte se pierde prin scurgerea pe lîngă țevi, adunîndu-se tot în subsol. În aceste condiții, casa scărilor și holurile blocului s-au transformat în adevărate băi de aburi, spre disperarea locatarilor. Dacă necazurile s-ar fi oprit aici, încă ar fi fost bine. Numai că aburul a urcat din subsol și în apartamente, prin coloanele țevilor (care, se știe, pornesc din subsol), degradînd pereții din jurul acestor coloane în toate apartamentele. Ploile de toamnă au adus surprize noi. Prin rosturile dintre panouri, apa a pătruns în apartamente ; ba, pe alocuri s-a strecurat și pe sub ferestre.

La 1 iulie 1987, reprezentantul ICRAL Berceni, ing. Doina Mahala, împreună cu reprezentanții DGDAL și ai constructorului, Întreprinderea antreprize de construcții și prefabricate București (IACPB), au efectuat recepția preliminară a blocului. Procesul verbal încheiat atunci nu l-am putut vedea, întrucît, ni s-a spus, se găsea în arhiva ICRAL. Aflăm însă că rămăseseră de efectuat numai mici remedieri și completări la inventarul apartamentelor, pe care constructorul s-a angajat să le rezolve în termen de trei zile de la preluarea apartamentelor de către locatari.

Înainte de a se adresa redacției, locatarii s-au adresat personal sau în scris ICRAL-ului, IACED-ului, IACPB-ului, consiliului popular. Au colecționat numere de înregistrare, au primit și răspunsuri cu termene precise, nerespectate însă.

Revenim în blocul B 34 și în 4 aprilie, de astă dată însoțiți și de **Stelian Butoi**, director adjunct al ICRAL Berceni, ing. **Doina Mahala**, ing. **Mihai Georgescu**, director adjunct al IACPB și ing. **Gavrilă Alverescu**, șeful brigăzii care a construit blocul. Se verifică starea subsolului, reperîndu-se, pe lîngă defecțiunile de care se face vinovat constructorul, și o serie de garnituri defecte ce permit scurgeri de apă, garnituri pe care ar fi trebuit să le înlocuiască un instalator angajat de asociație. Se intră în cîteva apartamente, constatîndu-se cauzele care au dus la problemele semnalate, se discută cu locatarii. Inginerul Mihai Georgescu, director adjunct al IACPB, hotărăște ca în aceeași zi, o echipă de instalatori să înceapă lucrările de remediere a defecțiunilor ce provoacă inundarea subsolului. Se fixează, de comun acord cu administrația blocului, ca în termen de zece zile aceasta să prezinte la conducerea IACPB o listă completă cu defecțiunile apărute în fiecare apartament și în părțile comune, urmînd ca imediat să fie atacate urgențele, după care vor fi rezolvate și problemele de mai mică gravitate, în așa fel încît recepția finală a blocului să se poată face în cel mai scurt timp și în condiții de calitate deosebită a lucrărilor.

ROXANA MANOLESCU ■

Rectificare și rectificări

În numărul 10 al revistei noastre am publicat un grupaj de articole referitoare la calitatea lucrărilor executate în blocurile abia predate beneficiarilor. În articolul „Să trecem peste amănunte" era vorba despre deficiențele existente la blocul 417 C din Strada Drumul Taberei 46—48. Erau prezentate o serie de „mărunțișuri" care făcuseră locatarilor multe zile fripte, imediat după preluarea apartamentelor. Articolul a stîrnit o reacție violentă din partea maistrului principal Gheorghe Păcălici, cel care a coordonat ultima parte a lucrărilor de construcție și finisare. În articolul nostru consemnam și faptul că o serie de locatari au fost nevoiți să-și completeze obiecte dintre cele obligatorii prevăzute în dotarea apartamentului, prin achiziționarea lor de la maistrul Gheorghe Păcălici. După apariția articolului cu pricina maistrul Păcălici a revenit la blocul 417 C și a adunat un teanc de declarații prin care ne dovedește că nu a luat bani de la nici un locatar. Am revenit și noi la blocul în cauză. Nimeni nu ne-a mai spus că ar fi cumpărat ceva de la maistrul Gheorghe Păcălici. A greșit colega noastră în timpul documentării sau oamenii s-au răzgîndit ? N-am reușit cu nici un chip să limpezim situația din acest punct de vedere, drept pentru care, în lipsa dovezilor, trebuie să facem cuvenita „reparație". Maistrul Gheorghe Păcălici nu a primit nici un ban pentru obiectele oferite locatarilor și nu a perceput nici o taxă pentru remedierile efectuate. Iată totuși ce scrie într-o declarație solicitată și adusă la redacție de maistrul Păcălici, declarație în care președintele Asociației de locatari Ionel Gheorghe, precizează : *„La sfîrșitul lunii noiembrie am spart aplica și globul pentru că s-a ars becul și nu am mai putut scoate globul din cauze neelucidate. Am cumpărat o etajeră, un glob și o aplică de la un muncitor de pe șantier, nu am dat bani maistrului Păcălici pentru aceste obiecte și nici nu a solicitat".* În treacăt fie spus, în blocul 417 C sînt apartamente care nici duminică, 17 aprilie, la cîteva luni după predarea blocului „la cheie" nu au primit etajere, globuri și alte lucruri „neinsemnate". Un om cu experiență în construcții, cu rezultate deosebite, se simte, pe bună dreptate jignit cînd dintr-o neînțelegere regretabilă a rezultat că ar fi livrat contra-cost niște materiale, dar nu suferă cîtuși de puțin pentru cele lăsate în urmă (subiectul articolului era totuși calitatea construcției în momentul predării la cheie). Am făcut cuvenita rectificare privitoare la greșeala apărută în revistă. Dar nu putem trece peste neglijențele care, duminică, 17 aprilie, încă mai puteau fi constatate în blocul cu pricina. Linoleum desprins, inundații în mai multe apartamente din cauza calității inferioare a lucrărilor la scurgerea terasei, tîmplărie montată necorespunzător, neglijent sau chiar de mîntuială, suporți de prosoape instalați în așa fel încît să nu suporte nici un prosop, la baie oglinzi care se mișcă împreună cu portiuni de perete, întrerupătoare lipsă, cablu pentru antena colectivă lipsă, broaște defecte, colțuri de zid finisate mai prost decît un perete de stîncă, pereți crăpați, tencuială pictată de împușcături etc. Am coborît și în subsol. Lipsesc țevi și capace iar scurgerile au provocat inundații, boxele sînt neterminate, ziduri incomplete, beton întărit, toate acestea fiind lucruri mai grave decît contra-costul unei etajere sau al unei vale. Cam acestea ar fi lucrurile de remediat care așteaptă și ele o cuvenită rectificare. Ce zici tovarășe Păcălici, de astea nu răspundeați dumneavoastră ?

OPREA GEORGESCU ■
CORNEL NISTORESCU ■

Note

Un loc viran

De un an și mai bine, pe strada Abrud din Sectorul 1 al Capitalei sînt abandonate două mașini fără număr de înmatriculare, una roșie și una albastră. Cea roșie nu mai are nici roți și este depusă pe un spațiu care ar fi trebuit să fie verde. Cealaltă stă pe marginea drumului, ocupînd inutil un loc de parcare. Geamurile s-au spart sau au fost sparte de copii și mașinile s-au transformat în improvizate lăzi de gunoi. Copiii le apreciază, se pare. La cele mai nepotrivite ore le trîntesc usile, le lovesc cu bețe și cu pietre reușind zgomote de parcă ar fi o întreagă orchestră de percutioniști. Se știe, copiilor le place să facă zgomot.

De la un timp încoace mașinile au intrat în obișnuința cetățenilor din zonă, le consideră un rău necesar, poate și pentru că în ciuda unor sesizări nimeni nu le-a ridicat.

Încă vreo 5—10 ani ele ar mai putea fi valorificate ca fier vechi. După trecerea acestui interval de timp, probabil rugina le va mînca cu totul. Din mai multe puncte de vedere, chiar și estetice, aceste mașini trebuie să sfîrsească într-un furnal.

Și pentru că tot sîntem pe strada Abrud și aminteam cum se joacă o parte din copiii străzii, atragem atenția Administrației Domeniului Public al Sectorului 1 că pe la mijlocul străzii, un loc viran care făcea legătura cu strada ing. Zablovschi a fost amenajat în urmă cu 5—6 ani în loc de joacă pentru copii și loc de recreere pentru părinți care-i însoțesc. Pe acel loc au fost montate cîteva bănci, un tobogan și două leagăne de cîte două și trei locuri, cîteva carusele. Din anii de cînd au luat ființă și pînă anul trecut, cînd deteriorarea a ajuns la ultima ei limită, locul de joacă s-a transformat într-un maidan pe care se depozitează gunoaie, frigidere vechi, cratițe sparte și alte obiecte de care familiștii din zonă nu mai au nevoie. E drept că aceste resturi se ridică odată pe an, primăvara. Leagănele și toboganul nu se mai pot folosi. Întîi au fost luate părțile de lemn ale acestora, apoi s-au deteriorat și părțile mai rezistente din metal. Băncile au avut și ele aceeași soartă. Copiii, cum am mai spus, se joacă prin parcare, printre mașinile care funcționează sau cu mașinile abandonate.

În multe orașe de provincie am întîlnit o inițiativă care ni s-a părut foarte nimerită pentru a fi preluată și în cazul locului nostru de joacă. Parcurile și locurile de joacă sînt patronate de școli sau întreprinderi, care le construiesc, le întrețin. Mai mult, pun la loc vizibil și o tăbliță pe care scria : Acest parc este în grija Întreprinderii...

Cetățenii au în grijă spațiile verzi din jurul blocurilor, le sapă, le plantează și le întrețin, dau zăpada de pe trotuare, etc dar nu pot ridica și mașinile vechi și abandonate. Asta cine trebuie s-o facă ? Cît despre locurile de joacă și recreere, A.D.P. trebuie să-și spună punctul de vedere.

O. GEORGESCU ■

La noroc...

Cîteva constatări ca depunător la C.E.C.

Anul acesta, transcrierea dobînzii nu se mai face la CEC-ul central, din Calea Victoriei, ci trebuie să căutăm neapărat, unitatea emițătoare a carnetului. Era mai simplu și mai practic înainte. Într-unul din drumurile prin centrul Bucureștiului intram și se rezolva această problemă.

Dar, în cazul unui carnet emis de agenția CEC Timpuri Noi, lucrurile se încurcă rău de tot. Se fac neapărat două drumuri pentru că există două orarii contradictorii, de funcționare. Dacă îl socotești bun pe cel care anunță programul de dimineață... surpriza e că agenția lucrează după amiază. Cum așa ? Descurcați-vă dumneavoastră dacă puteți în această șaradă : Luni, Miercuri, Vineri, program între 12—19,30. Dar, tot Luni, Miercuri, Vineri, agenția este deschisă între 8—15,30 La alegere ?!? Să vedem restul săptămînii. Marți, Joi, Simbătă — 12—19,30. Și tot Marți, Joi, Simbătă : 8—15,30. Să vezi și să nu crezi ! Care sînt, de fapt, orele reale de funcționare ? Ar mai fi necesar un al treilea program, de astă dată serios, care să clarifice cetățeanul total nedumerit. Oricum, un lucru e cert. Spre deosebire de alte unități CEC, care își potrivesc orele după timpul cetățeanului, funcționînd întreaga zi, aici oricare program am citi și alege, oricum l-am interpreta, ziua de lucru este mult mai scurtă.

CARMEN DUMITRESCU ■

■ La Managua au luat sfîrșit convorbirile dintre delegațiile guvernului sandinist și grupările contras, consacrate unei încetări definitive a focului în Nicaragua. S-a convenit ca discuțiile să continue în perioada 28—30 aprilie, tot în capitala nicaraguană. S-a apreciat că, deși nu s-a încheiat cu înțelegeri definitive, reuniunea a fost pozitivă, ea însemnînd un pas înainte pe calea instaurării păcii în țară.

■ Agențiile de presă au anunțat că, în urma negocierilor purtate de autoritățile algeriene cu pirații aerului care deturnaseră avionul Boeing 747 al liniilor aeriene kuweitiene „Kuwait Airways", zborul 422, Bangkok-Kuweit, ostaticii au fost eliberați. După cum este cunoscut, avionul, avînd la bord 112 persoane, între care și trei membri ai familiei regale kuweitiene Al-Sabah, a fost deturnat la 5 aprilie a.c. de către un comando terorist, alcătuit din nouă persoane cu pașapoarte false, piloții fiind obligați să aterizeze pe aeroportul orașului iranian Mashad. Comando-ul a reclamat eliberarea a 17 teroriști șiiți, judecați și condamnați în Kuweit pentru atentatele săvîrșite în 1983 împotriva ambasadelor americană și franceză din emirat. Reamintim că o tentativă asemănătoare a avut loc la 4 decembrie 1984, cînd patru pirați ai aerului au sechestrat un avion al liniilor kuweitiene, cu 160 de pasageri la bord, avînd ruta Dubai-Pakistan, și care a aterizat pe aeroportul din Teheran. La 9 decembrie, un grup de militari ai armatei iraniene, travestiți în lucrători ai aeroportului, au luat cu asalt aparatul, prinzîndu-i pe teroriști și eliberîndu-i pe cei 7 ostatici care se mai aflau în avion. În ceea ce privește tentativa de acum, dăm cîteva elemente ale desfășurării evenimentelor. Pe aeroportul iranian au fost eliberați aproximativ jumătate din ostatici. Kuweitul refuzînd cererile teroriștilor, avionul a fost obligat de aceștia să decoleze din Iran. A urmat, din cauza lipsei de carburant, aterizarea la Larnaca, în Cipru. Aici piraților aerului au ucis și au aruncat pe pista de zbor doi pasageri, militari kuweitieni. Obținînd, sub amenințare, aprovizionarea cu carburanți, teroriștii au silit echipajul să zboare de la Larnaca la Alger, unde s-au purtat negocieri. Nici această a doua tentativă de eliberare cu forța a celor 17 teroriști n-a reușit, piraților aerului renunțînd în cele din urmă la această revendicare. Pînă la închiderea ediției revistei noastre, soarta piraților încă nu era cunoscută. Autoritățile algeriene au arătat că această problemă este de competența exclusivă a statului algerian.

■ S-au împlinit luna aceasta 13 ani de la declanșarea războiului civil din Liban, perioadă în care viața economico-socială, în general întreaga activitate în țară au fost puternic dezorganizate. În timpul luptelor 13 000 de persoane și-au pierdut viața, 40 000 au fost rănite, iar aproximativ un milion dislocate.

■ La sfîrșitul săptămînii trecute, comandantul-șef adjunct al forțelor revoluției palestiniene, membru al C.C. al mișcării „Al Fatah", Khalil Al-Wazir (Abu Jihat), a fost asasinat la locuința sa din Tunis, de către un comando de opt persoane înarmate, rămase neidentificate. Răspunzător de acest atentat a fost făcut serviciul israelian de informații (Mossad). Guvernul israelian a respins aceste acuzații.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

SGPC

Fenomenul deosebit de complex al dezvoltării, de care ne-am ocupat în multe din comentariile noastre, are — sau mai bine zis ar trebui să aibă — printre componentele sale principale și cooperarea economică dintre țările dezvoltate și cele în dezvoltare, sau, potrivit unei formule de mult consacrate, cooperarea Nord-Sud. Aceasta presupune și schimburile comerciale obișnuite, fără bariere și discriminări, dar și asistența multilaterală a Nordului către Sud, în interesul propășirii acestuia din urmă, precum și al progresului general în lume. Practic însă, țările dezvoltate au luat măsuri care duc la menținerea statelor rămase în urmă în stare de dependență economică. Obstacole comerciale de tot felul, tarifare și netarifare, afectează grav exporturile țărilor în dezvoltare pe piețele statelor dezvoltate. În aceste condiții, s-a născut ideea creării, în cadrul procesului larg al cooperării Sud-Sud, a unui sistem comercial preferențial între țările în dezvoltare, numit finalmente Sistemul global de preferințe comerciale (SGPC).

Declanșat la reuniunea ministerială a „Grupului celor 77" ținută la New York în 1982, cînd a fost adoptată „Declarația cu privire la instituirea unui sistem global de preferințe între țările în dezvoltare", procesul creării SGPC a continuat în cadrul a numeroase consultări de la Geneva, ca și la reuniunile ministeriale organizate în acest scop la New Delhi (1985) și Brasilia (1986). Și iată că, la reuniunea ministerială de săptămîna trecută de la Belgrad — considerată ca fiind prima rundă de negocieri pentru crearea SGPC —, au fost puse baze solide pentru constituirea sistemului, prin semnarea, de către 48 de state, între care și România, a unui acord care prevede facilități comerciale reciproce sub forma reducerii taxelor vamale, a diminuării și chiar eliminării obstacolelor netarifare, precum și măsuri directe de promovare a schimburilor economice.

La succesul rundei de negocieri de la Belgrad țara noastră a adus o importantă contribuție. Se știe că România, profund atașată intereselor generale de progres și avînt economic ale țărilor în dezvoltare, și-a intensificat în ultimele două decenii raporturile economice cu aproape toate aceste țări. România participă la realizarea a numeroase obiective importante din domeniile industriei, agriculturii, transporturilor din numeroase state în dezvoltare, aducîndu-și astfel contribuția la progresul și consolidarea independenței lor economice. În cadrul reuniunii de la Belgrad, documentul „Concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind intensificarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare" a fost primit cu un deosebit interes de participanți.

Desigur, cele hotărîte în capitala Iugoslaviei privind constituirea SGPC, și care urmează să fie extinse și întărite în perioada următoare, sînt de natură să contribuie la dezvoltarea și diversificarea producției și a piețelor de desfacere ale țărilor semnatare, la diminuarea dependenței lor de importurile din țările industrializate, de piețele acestor țări, la transformarea statelor rămase în urmă în protagoniștii propriei lor dezvoltări. Ceea ce nu înseamnă în nici un fel că obligațiile țărilor bogate, ale Nordului, pentru dezvoltarea și progresul Sudului dispar ori se micșorează. Ele rămîn intacte, fie că e vorba de înlăturarea barierelor protecționiste, fie de asigurarea accesului statelor în dezvoltarea la tehnologiile avansate, fie de programele de asistență în domeniile industriei, agriculturii, transportului, științei și tehnicii, învățămîntului ș.a. Element nou al procesului dezvoltării, al făuririi unei noi ordini economice mondiale, sistemul global de preferințe comerciale ale țărilor în dezvoltare nu reprezintă deci o alternativă la cele de mai sus, ci o componentă în plus.

ION D. GOIA ■

Soarele în rezervor

Australia a găzduit desfășurarea primei curse de mare fond pentru autoturismele propulsate cu ajutorul energiei solare, pe un traseu între localitățile Darwin și Adelaide. Competiția a constituit un moment de vîrf în demonstrarea posibilităților și realizărilor de ultimă oră în acest domeniu. Desfășurată în primul an al celui de-al doilea secol automobilistic, inaugurat de Gottlieb Daimler și Karl Benz, ea a însemnat și un moment de bilanț pentru posibilitățile folosirii noului combustibil. Au participat creatori din 7 țări. Regulile au fost destul de elastice nefiind prevăzute nici un fel de restricții cu privire la formă sau greutate. (Modelul Ford S arăta ca un monoplas de formulă cu acoperișul de la garaj deasupra !) Oricum greutatea unui model nu a depășit 250 de kg., iar CX-ul a fost de 0,18, față de 0,30 cît are un model Audi. S-au folosit baterii de tip nou, ultraperformante, dar de 10 ori mai scumpe decît cele clasice. Captarea energiei solare s-a făcut cu ajutorul unor celule întinse pe o suprafață de 8 m². Viteza medie a fost de 66,92 km/h. Datorită combustibilului folosit s-a rulat cam 9 ore pe zi, iar după oprire s-a permis un interval de 2 ore pentru încărcarea bateriilor după care autoturismele erau acoperite, sigilate și.... păzite de canguri.

Concluziile au fost împărțite. În timp ce firmele General Motors (15 milioane de dolari investiți în cercetare pentru folosirea energiei solare) și Ford (1 milion de dolari) declară că în secolul XXI energia solară va fi viitorul pentru automobile în mediul urban, firmele Opel și Mercedes (care nu au participat) consideră acest tip de combustibil ca fiind complementar. Viitorul va decide !

DAN DANUȚ DORU ■

Viața pe marginea prăpastiei

Autobiografia unui star al fotbalului american new-yorkez, alcoolic și toxicoman, a provocat emoție în lumea sportivă din S.U.A. La început trăgea cîte un whisky seara, apoi a prizat de mai multe ori pe zi cocaină. În cele din urmă, la sfîrșitul anului 1985, ajunsese să-și administreze „cît mai mult crack", un amestec de cocaină și praf de copt, care este cunoscut în lumea toxicomanilor sub numele de „drogul morții". „Dacă nu puteam să-mi fac rost de o cantitate suficientă, mă apucau furiile". Aceste mărturisiri, făcute de bună voie, provin de la un sportiv ce ajunsese aproape un erou național al Americii. În autobiografia sa „Living On The Edge" (Viața pe marginea prăpastiei), tînărul de 28 de ani Lawrence Taylor („L. T."), stea a fotbalului american new-yorkez, component al faimoasei echipe „Giants" descrie modul în care a ajuns un drogat. Potrivit ziarului „New York Times", cele 22 de capitole ale cărții „care ne provoacă fiori" merită renumele de best-seller. Pentru că Taylor, care în sezonul trecut fusese desemnat cel mai bun jucător al anului și contribuise mult la cîștigarea titlului de către echipa „Giants", este primul sportiv de renume care dezvăluie asemenea realități. Povestirea sa confirmă concluziile mai vechi ale medicilor și psihologilor, care consideră alcoolul ca prima treaptă a toxicomaniei. Prin beție, afirmă specialiștii, sportivii ajung în cercul vicios al drogurilor, pentru că fiind sub influența alcoolului, ei recurg, în majoritatea cazurilor, la stupefiante tari. Evident are loc un proces de obișnuire treptată. „L. T.", Taylor, care afirmă că ar fi reușit să depășească toxicomania prin forțe proprii, spune despre modul său de viață furtunos, în stil caracteristic de Rambo : „Sărbătoresc prea mult, beau prea mult — trăiesc într-un ritm ucigător". Povestea lui Taylor, relatată de acesta pe un ton neutru, impersonal, este considerată de experți drept exemplară pentru acest mediu. Ziarul amintit arată nu demult că pe scena sporturilor americane „consumul de cocaină constituie ceva caracteristic". Numărul jucătorilor toxicodependenți crește continuu de aproximativ șapte ani încoace, analog cu evoluția acestui fenomen înregistrată pe plan general social. Aproximativ 22 de milioane de americani, estimează Agenția națională pentru stupefiante, consumă în prezent regulat cocaină, adică cu 7 milioane mai mult decît în 1980. Consumarea marijuanei, cocainei sau crackului a fost recunoscută, pînă în prezent, pe față, de peste 100 de sportivi profesioniști, însă numărul total al toxicomanilor este greu de stabilit. În 1986, doi atleți au încetat din viață ca urmare a toxicomaniei : jucătorul de fotbal Don Rodgers și renumitul baschetbalist Len Bias. Administratorii ligilor de fotbal, baschet și baseball sînt aproape neputincioși în fața acestui fenomen. Eforturile lor de a combate toxicomania prin campanii de lămurire sau prin amenzi pipărate nu au avut efectul scontat. Managerul Peter Ueberroth, care în 1986 mai afirma că ramura sportivă în care activează — baseballul — „nu are probleme cu drogurile", a aplicat recent amenzi ce totalizează 250 000 de dolari. Iar președintele sindicatului baschetbaliștilor profesioniști, Larry Fleisher, constata : „Nu vom putea să eliminăm această problemă". De mai multă vreme, avalanșa de „zăpadă" (cum mai sînt denumite drogurile) a cuprins și echipele din colegiile universitare. Cea mai recentă victimă a drogurilor a fost tînărul Hernell Jackson, jucător de baschet la University of Texas din El Paso. A murit pe terenul de joc. Dopat cu cocaină, baschetbalistul Gary McLain a luat parte la o primire la Casa Albă, în prezența președintelui Ronald Reagan. În timp ce președintele S.U.A. felicita echipa din Villanova pentru dobîndirea titlului de campioană națională universitară, McLain, așa cum a mărturisit mai tîrziu, se gîndea : „Aș putea pur și simplu să-i dau în cap și știrea despre asta ar circula în jurul lumii". În cele din urmă, un antrenor l-a convins pe McLain de necesitatea unei cure de dezintoxicare, după ce, căzut în patima drogurilor, ajunsese nu numai ținta ironiilor echipei „ci și batjocura golanilor de pe stradă". „Eram într-un punct în care nu-mi mai puteam controla viața", mărturisește el. Și Taylor își amintește, în autobiografia sa, că, în momentul culminant al patimei sale pentru droguri, nu mai știa „unde sînt și lîngă cine mă aflu". La marginea nebuniei, „aproape paranoic", s-a retras într-un apartament pentru a se droga mereu, soția lui Linda reușind să-l scoată de acolo numai sub diferite amenințări. Funcționarii echipei „Giants" știau de problemele sale, dar nu au întreprins nimic, afirmă Taylor. Căci toate testele doping ieșeau negative, deoarece Taylor lua probele de urină de la coechipieri. Deși Taylor a fost supus, la începutul anului 1986, la o terapie, experții se îndoiesc că s-a vindecat de patima sa. Rata recăderilor este mare, căci, așa cum spunea expertul în droguri Arnold Washton, „pentru a scăpa cu adevărat de drog, toxicomanul trebuie să-și schimbe în general stilul de viață".

ION VIRGIL ■

Rasa spațială

Dacă afirmațiile care constituie esența acestui articol n-ar fi avut girul unor remarcabile personalități științifice, am fi fost îndreptățiți să credem că revista „L'Espresso" a trecut la literatură de ficțiune.

După studii aprofundate asupra condiției fizice și psihice a cosmonauților care au petrecut timp îndelungat în spațiu (Iuri Romanenko deține recordul cu 326 de zile), s-a ajuns la concluzia că organismul lor este supus unor modificări evidente din cauza lipsei gravitației, fiind confruntat și cu două perioade de adaptare : la viața pe orbită și, apoi, readaptarea la cea terestră. Nu e greu, spunea Gaetano Rotondo, specialist în medicină aerospațială la Universitatea din Roma „La Sapienza", să schițăm profilul „omului spațial" de mîine, considerîndu-l o veritabilă subspecie a lui „homo sapiens". Absența gravitației nu influențează numai conformația scheletului și a mușchilor, ci intervine și în procesul de diviziune celulară, în sistemul imunitar, asupra caracterelor somatice. În cîteva decenii se poate crea o nouă linie a evoluției umane. Fără a se influența patrimoniul genetic, se vor produce transformări ireversibile în umanoizii rasei spațiale.

Mai întîi au de suferit mușchii. Ei se alungesc, își pierd puterea, mai ales cei extensori, care pe pămînt sînt indispensabili pentru menținerea poziției verticale. Bicepșii, mușchii pulpelor, fesierii se vor reduce la minimum, membrele căpătînd aspectul unor picioare de gînă. Scheletul își va pierde consistența, coloana vertebrală va deveni rectilinie, discurile intervertebrale își vor mări dimensiunile. La Centrul Spațial Johnson al N.A.S.A. din Houston, Texas, cardiologul Harold Sandler a studiat aparatul cardiovascular al astronauților americani în timpul misiunilor spațiale și la întoarcerea pe Terra. Toți subiecții au semnalat o creștere bruscă a presiunii sanguine în cap, însoțită de înroșirea feței, nasului și conjunctivelor, de creștere a volumului venelor gîtului și timplelor. Inima nu este împiedicată să pulseze sîngele în sus, dimpotrivă, în spațiu sarcina ei este ușurată. Ca urmare, sîngele se concentrează în partea superioară a corpului, inima își reduce volumul și tinde să ia poziția orizontală pentru că diafragma se înalță, apăsată fiind de viscere. În același timp, creierul mai bine și mai abundent irigat de sînge, își multiplică activitatea, stimulat de o activitate predominant intelectuală. Respirația este mai puțin profundă, ochii devin migdalați, ridurile apar foarte tîrziu, în general corpul își păstrează aspectul din prima tinerețe. Pentru femei însă, apreciază specialiștii, aceste modificări ale figurii, gambelor, torsului și șoldurilor vor avea un impact psihologic cu rezonanțe adînci și de durată. Ființe efebice, diferențiate deci sexual, acesta este stereotipul generațiilor cosmice imaginate de scriitorii de ficțiune dar care sînt mai aproape decît oricînd de realitate. Expertul sovietic în medicină spațială Oleg Gazenko susținea că în urma experiențelor făcute pe animale, reproducerea în absența gravitației este posibilă, așa că, atunci cînd familii umane vor popula coloniile orbitale, se vor naște fără probleme copiii spațiului. Viitorii oameni cosmici vor avea o singură problemă arată același specialist : nu se vor putea readapta la viața de pe Pămînt, care pentru ei va fi o planetă străină. Exemplul lui Romanenko este edificator : după un singur an de viață în Cosmos el a avut dificultăți de readaptare la mers, la menținerea echilibrului.

Strănepoții noștri cosmici vor trăi mai mult, vor fi mai puțin supărați de boli (virușii își pierd 30 la sută din putere în lipsa gravitației), vor cădea foarte rar pradă maladiilor cardiovasculare pentru că circulația lor sanguină va fi mult mai bună. Vor avea o mulțime de alte avantaje față de noi, pămîntenii, dar precis că vor privi cu nostalgie la planeta mamă, acolo unde bunicii și străbunicii lor, nervoși, bolnăvicioși și stresați se nasc, trăiesc și mor în libertate.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Trei ani dintr-o glorioasă epopee a aviației (II)

Să continuăm „cronica" anului 1909.

La 26 august 1909 a fost brevetat în capitala Franței un aparat denumit „**avioplan**", titularul brevetului fiind tînărul locotenent român **Rodrig Goliescu** ; este cel dintîi aparat cu fuselaj tubular (prin care se scurgea aerul) și cu aripi avînd o curbură foarte pronunțată, premergător al coleopterului. Aparatul a fost efectiv construit și a zburat, pilotat de inventator, pe aerodromul de la Juvisy, în același an. Ulterior, Goliescu și-a perfecționat invenția, prevăzînd de pildă intubarea elicei într-un cilindru (procedeu aplicat și la aparatele moderne cu elice intubată).

Henri Coandă, care în 1909 urma la Paris Școala Superioară de Aeronautică și Construcții Mecanice, realizează, cu ajutorul lui Paul Painlevé și a lui G. Eiffel, un banc mobil pentru încercări aerodinamice și o suflerie aerodinamică cu fum, ceea ce îi permite experimentări importante, incluzînd obținerea de fotografii de spectre aerodinamice. În același an, proiectează și începe construirea primului avion cu reacție din lume, introducînd și conceptul de „turbopropulsor".

Inventatorul autodidact **Dumitru (Tache) Brumărescu**, deținător a peste 120 brevete de invenții în diferite domenii, brevetează în 1909 la București un „aeroplan-helicopter" pe care l-a denumit „**Columba**" ; era un biplan monomotor, cu trei elice, dintre care una orizontală, dispusă deasupra părții dinainte a fuselajului. Un colaborator apropiat al lui Aurel Vlaicu (căruia i-a construit elicele pentru aparatele sale), **Giovani Magnani**, concepe și construiește un avion cu aripi batante, la care propulsia și sustentația erau asigurate așa cum se realizează la zborul păsărilor, un ornitopter, a cărui denumire exactă era „**Aeroplan cu mișcările pe baza flexibilității aripilor**". Un pasionat al aeronauticii a fost **Constantin N. Gheorghiu**, licențiat în matematici, care a proiectat și el un avion, prezentînd soluții originale, al cărui model redus ulterior l-a și experimentat. Să-l amintim și pe **Henri August**, originar din Gorj, care a efectuat zboruri la București, cu ajutorul planorului biplan pe care îl concepuse. De menționat inginerul **Ernest Grünbaum**, din Brăila, care a construit în 1909 un aeromodel experimentat cu succes, iar ulterior un planor, cu ajutorul căruia a efectuat mai multe zboruri, lansat prin tractare cu un automobil. Un ziar al vremii din 1 decembrie 1909 scria: „**Așteptăm ca, peste cîteva zile, cînd se va instala și motorul, acest aeroplan, fără îndoială, să zboare, tot atît de perfect ca și acela al lui Blériot**". Nu avem documente din care să rezulte dacă acest vis a-a și împlinit.

Dintr-un domeniu înrudit, acela al astronauticii, să amintim că în 1909 **Hermann Oberth** proiectează în Transilvania cea dintîi centrifugă putînd asigura acomodarea astronauților cu gravitația sporită din faza inițială a lansării.

Cu acesta am ajuns la anul 1910 — de veritabil triumf al aeronauticii românești. Două nume marchează înainte de toate emblematic această biruință: Vlaicu și Coandă. La 17 iunie 1910, **Aurel Vlaicu** înfăptuiește istoricul său zbor, pe cîmpul Cotrocenilor, decolînd cu aparatul „Vlaicu I" — inventat și construit de el — de la prima încercare. „**La nimeni** — nota Nicolae Iorga — **nu s-a uitat nația cu ochi mai buroși, scăldați în lacrimi și totuși plini de raze, decît la dînsul**". Ulterior, în același an, Vlaicu înfăptuiește remarcabile zboruri de performanță, la unele întrecînd zburători vestiți, ca francezul Michel Molla. Totodată, începe construcția variantei perfecționate a aparatului său: „Vlaicu II".

La Salonul Internațional de Aeronautică de la Paris, din cele 12 aparate expuse, două erau românești : avionul „**Coandă—1910**", primul avion aeroreactiv din lume, și „Columba" lui **Dumitru Brumărescu**. Avionul lui Coandă a **bucurat cu trei decenii aviația cu reacție** iar Georges Espitalier, directorul revistei „La Technique Aéronautique" aprecia cu admirație că este „**unul dintre rarele aparate în care totul este nou.**" La 16 decembrie 1910, Henri Coandă se înalța cu el de la sol la Yssy-les-Moulineaux...

Nu au fost totuși acestea singurele performanțe ale anului 1910, deși ar fi fost îndeajuns ca să confere glorie aviației românești. Să amintim și alte cîteva.

La 10 ianuarie 1910, **George Valentin Bibescu** obține unul dintre primele brevete de pilot din lume (nr. 20), în Franța, devenind primul român membru „activ pe viață" al asociației „Les Vieilles Tiges" ; mai tîrziu, va fi președinte al Federației Aeronautice Internaționale. Din iulie 1910, organizează și conduce Școala de pilotaj de la Cotroceni.

Iată și alte cîteva realizări de seamă ale anului : inginerul mecanic **Ion Nicolae Vasiliu** construiește „**Helicoidul Aero-Nicolae**", un aeroplan-elicopter acționat de un motor de 30 CP, avînd șase elice, experimentat în anul următor cu bune rezultate. Un alt inginer, **Emil Măldărescu**, proiectează un interesant aparat de zbor cu două locuri, dotat cu un motor „Antoinette", acționînd patru elice care funcționau două cîte două; lipsa de fonduri îl împiedică însă să termine construcția lui. Să-i menționăm de asemenea pe **Vasile Dumitrescu**, care brevetează un original „**aeroplan electric dirijabil**" și pe mecanicul **Stelian Dumitrescu**, care inventează aparatul „**Tripiu Steliu — mașină de locomoție în aer, pe stradă și pe apă**", un biplan la care suprafața portantă a aripilor se putea micșora, la comanda pilotului, în timpul zborului.

Acestea sînt doar cîteva dintre ideile ingenioase care s-au născut în mințile unor fii ai meleagurilor noastre în acești numai trei ani. Cum să nu-ți vină în minte cuvintele așternute de Aurel Vlaicu: „**Sufletul omului n-a rămas încătușat de pămînt, cînd știința deschide drumul văzduhului.**" Sau replica dată, cu cîțiva ani mai înainte, de Traian Vuia celor care-i reproșau că n-a chemat autoritățile aeronautice ca să-i omologheze, la 18 martie 1906, extraordinara desprindere autonomă de la sol, numai prin forța motorului său : „**Să zbor numai, de rest nu-mi pasă !...**"

LM. ȘTEFAN ■

Universul muzicii

The Beatles și urmașii

● Ce s-a întîmplat cu THE BEATLES ? Au trecut 18 ani de cînd John Lennon, Paul McCartney, Ringo Starr, George Harrison s-au despărțit. Era anul 1970 cînd tristul eveniment a

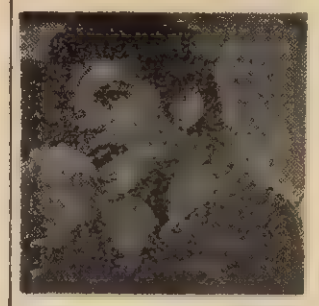

fost anunțat oficial : Paul McCartney părăsea definitiv trupa. Eveniment și mai trist : asasinarea, zece ani mai tîrziu, a lui John Lennon. Și dacă despre McCartney se știe că a rămas „pe baricade", ce s-a întîmplat cu ceilalți doi ? Știri de ultimă oră ne informează despre intrarea spectaculoasă în topuri a lui George Harrison cu noul său cîntec „When we was fab" și despre apariția unui nou film muzical, „Flip Side" cu Ringo Starr în rolul principal. Pronunțîndu-le numele, ne vine greu să credem că ei au fost cîndva „The Beatles". A trecut de atunci o veșnicie.

● Alte spectaculoase come back-uri : CHER, cea care se lansa în 1963, în duetul „Sonny and Cher", intră în topurile de azi tot în duet, dar cu Alexander O'Neil. Ei au lansat cîntecul „Never Knew Love like this". THE SWEET reapar după 10 ani cu un nou disc single : „It's It's the Sweet-Mix", un „medley" incluzînd vechile succese, „Block Buster", „Hell Raiser" și „Ballroom Blitz".

● La polul opus al... vîrstei, două nume noi urcă vertiginos în topurile internaționale : Kylie Minogue, marea vedetă a Australiei, (deși măsoară numai 1,52) cu cîntecul „I should be so lucky", și Taylor Dayne, o nouă Cyndi Lauper a New Yorkului, cu cîntecul „Tell it to my Heart", actualmente locul I în topurile din R.F.G.

● La clasa „consacrați", MICHAEL JACKSON (foto) reapare pe primul loc în clasamentele discurilor single din S.U.A cu cîntecul „The Man in the Mirror", al treilea succes de top de pe albumul „Bad". Alte noi apariții : BILLY OCEAN : — „Get outta my Dreams, get into my Car", STATUS QUO — „Ain't complaining", BRUCE SPRINGSTEEN — „One Step up", BOY GEORGE — „Live my Life" (CD), T'PAU — „Valentine", BELINDA CARLISLE — „I get weak", ERASURE — „Ship of Fools", A-HA — „Stay on these Roads", OMD — „Dreaming", BROS — „Drop the Boy".

● În muzica ușoară românească vocile tinere se fac din ce în ce mai mult auzite. Iată cîteva propuneri pentru vitoare șlagăre : ELIZA PENEOAȘU — „Perpetuum dans", VALERIU CRIȘAN — „Te-am chemat, tu n-ai venit", LAURA MAVRODIN — „Soare". Dintre recentele șlagăre ale anului '88, semnalăm : „Nu poți trăi fără dor" — LOREDANA GROZA, „Mi-spune-mi că ți-e dor" — LIANA LUNGU, „Diminețile mele" STELA ENACHE, „Doi navigatori" — GABRIEL COTABIȚA

MIRCEA ZANE ■

Feeria nopții

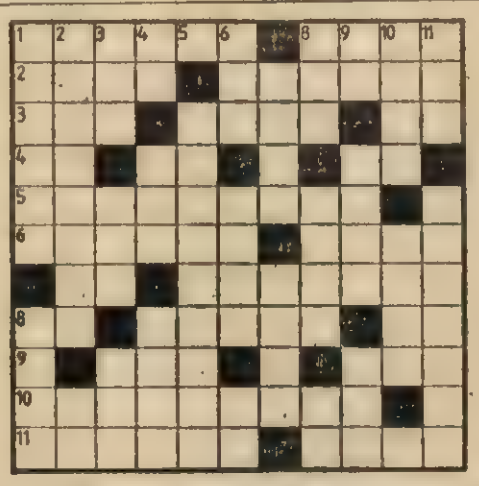

ORIZONTAL : 1) Compozitor și textier român (Ionel), autorul șlagărelor „Adio, nopți de mai", „În seara nopților tîrzii", „Visul unei nopți de vară" etc. — Un alt compozitor român (Edmond), autorul melodiei „Noapte". 2) Pictor român (Theodor), care a imortalizat pe pînză „Ultima noapte a lui Mihai Viteazul" — Erou al unui basm din „O mie și una de nopți", posesor al unei lămpi fermecate. 3) Apă curgătoare — Furtună locală bruscă și temporară (meteor.) — Maria Istrate. 4) Două într-o lună ! — Anca Ionescu — Adrian Andone. 5) Pictor și gravor olandez (Harmensz van Rijn), care ne-a lăsat celebrul tablou „Rondul de noapte". 6) Poetă română (Magda), din a cărei lirică amintim poeziile „Calul de la bîrja de noapte" și „Întîlnire în noaptea de primăvară" — Popor care a dat lumii minunatele povești din „O mie și una de nopți". 7) Dimpotrivă — Compozitor român (Ioan), autorul muzicii corale intitulate „Sub ocrotirea nopții". 8) Dan Ulmeanu — Poet clasic german (Heinrich), autorul poemului „Visul unei nopți de vară" — Iridiu. 9) La miezul nopții e... zero (!) — Etcetera (abr.). 10) Prozator american (John Ernst), autorul romanului „Nopți fără lună". 11) Clasic al literaturii noastre (George), autorul cunoscutei poezii „Noapte de vară" — Regina nopții.

VERTICAL : 1) Instalație echipată cu o sursă luminoasă montată deasupra nivelului apei în vederea reperajului la navigație pe timpul nopții (pl.) — Placă muzicală. 2) Marele nostru poet, din a cărui creație citîm poeziile „Noaptea" și „Se bate miezul nopții" — Teodor Oiteanu. 3) Un alt poet român (Aurel), al cărui volum „Focurile sacre" cuprinde și poezia „Munca de noapte la fundația uzinei electrice" — „Noapte de...", cunoscută poezie aparținînd lui George Topîrceanu — Mic afluent al fluviului Obi. 4) Nene ! — Fiu în limba arabă — Ciupercă comestibilă. 5) Compozitor român (Aurel), autorul șlagărului „După noapte vine zi", pe versurile lui Tudor Mușatescu. 6) Vehicul... cosmic — Localitate în Norvegia — Barbu Costin. 7) Esența... copacilor — Prefix cu sensul „înainte". 8) Prozator român (Sergiu), autorul volumelor „Unde începe noaptea" și „Dintr-un jurnal de noapte" — Lelița (pl.) — Clor. 9) Emil Duca — Localitate în India — Localitate în Nigeria. 10) Compozitor român (Gheorghe), cunoscut autor de muzică vocală, printre care și bucata intitulată „Se bate miezul nopții" — Nimic mai mult. 11) Vin și pleacă la miezul nopții — Muzicolog român (George), autorul muzicii pentru piesa de teatru „O noapte furtunoasă" de Ion Luca Caragiale.

GHEORGHE BRAȘOVEANU ■

Dicționar : GREN, OES, ABN, ASLI, ATRU, EKU.

Dezlegarea careului „Medical"

HORTOLOMEI ; I ; ESCULAP ; NEAM ; RI ; MARINESCU ; EPIONA; ASLAN; SOARE; ASCEȚI; CV; IST[illegible]; IZ; U; CUZA; S; A; ARCURI; SFAT; ARSA; NĂSTAC; STERIU; BADEA ; TEAPA ; CANALE.

Ecotunel

Plecînd de la ideea că pentru a fierbe cafeaua nu trebuie să încălzești toată bucătăria la 100 grade Celsius și aplicînd-o la sere, omul de știință Alexander Kuckens, din R.F.G., a realizat ecotunelul, un fel de miniseră în

care au loc doar plantele ce se cultivă. Direct deasupra lor sînt întinse acoperitoare mobile, din material transparent. Sistemul folosește căldura din aer și din sol și are nevoie de numai o zecime din cantitatea de energie folosită într-o seră normală, de aceeași mărime. O componentă deosebit de importantă pentru creșterea plantelor este bioxidul de carbon, „cu care grădinarii fac o mare risipă" — spune Kückens. Gazul introdus în sere se ridică deasupra plantelor și se pierde în atmosferă în proporție de 90 la sută. În loc să fie folosit de către acestea. În ecotunel pierderile sînt foarte mici, așa că se realizează concentrații mari de CO_2, folosind cantități mici de gaz. În plus aceste concentrații acționează asupra dăunătorilor, distrugîndu-i astfel pe cale naturală. Gazul mai acționează și asupra mucegaiurilor și ciupercilor dăunătoare plantelor. Chiar și consumul de apă, care este din ce în ce mai scumpă, scade în acest sistem, datorită faptului că 97 la sută din cea folosită de plante revine în atmosferă, prin transpirație, ea putînd fi refolosită prin condensare. Alexander Kückens se gîndește la folosirea acestui sistem ecologic în vederea cultivării zarzavaturilor și fructelor în țările ce dispun de apă puțină. În imagine, realizatorul în ecotunelul pe care l-a creat.

BREVIAR

Puterea privirii

Hipnoza poate ajuta pe oameni ? Cîteva cazuri arătate mai jos par să confirme, într-o oarecare măsură, acest lucru. Ceea ce, pînă acum, n-au reușit să realizeze medicii și medicamentele încearcă să obțină hipnotizatorul terapeut Erhad Freitag. El încearcă să-l vindece de instinctele sale criminale pe Jürgen Bartsch, care a asasinat patru copii. De doi ani și jumătate Bartsch se află internat într-un spital de boli nervoase și este păzit cu străşnicie „Bestia din Langenberg", numă sub care Bartsch a intrat în istoria criminalității, este supus tratamentului medicamentos și psihic, dar deocamdată rezultatele nu se văd. Singurul contact cu exteriorul îl ține prin soția sa, convorbiri care sînt strict supravegheate. Medicul Freitag a mai vindecat un număr mare de recidiviști, de dorința de a fura tot ce le ieșea în cale. De altfel și poliția a încercat să beneficieze de hipnoză. Așa este cazul departamentului de investigații criminale al poliției israeliene. Ea este aplicată nu numai pentru a interoga pe criminali ci și pe martori. Aceștia, adeseori, dau date contradictorii sau neimportante atunci cînd e vorba de

descrierea răufăcătorilor. Sub hipnoză însă își amintesc detalii numeroase și foarte exacte. În Israel a fost arestat autorul unui atentat cu bombe datorită relatărilor unei femei sub hipnoză, care se afla la locul faptei. Ea a început să-și amintească țesătura pantalonilor, culoarea cămășii, apoi fața. Pe baza portretului robot cel în cauză a fost identificat. În California un autobuz cu 26 școlari a fost răpit. Ostatecii au fost sechestrați într-o pivniță. După mai multe zile și după ce părinții au plătit sumele cerute de bandiți, au fost eliberați. Șoferul, singurul adult al acestei odisei, era prea emoționat pentru a înregistra date utile, dar a acceptat să fie supus unei ședințe de hipnotism. În această stare și-a amintit, pe rînd, numeroase detalii, care au pus poliția pe urmele făptașilor. Specialiștii afirmă că hipnoza permite mobilizarea amănuntelor înregistrate inconștient.

AUREL DIANU ■

Desi aflați, calendaristic vorbind, în miezul primăverii, versatilitatea stării meteorologice nu mai respectă palierul anotimpului, astfel că o aversă de lungă durată, pigmentată cu ninsoare și frig, abătută asupra țării noastre, a afectat printre altele, și partida internațională **România — Spania**, desfășurată duminică la Focșani.

Înaintea jocului de la Focșani, antrenorul reprezentativei Spaniei, francezul **Gerard Murillo**, declara printr-un interviu publicat în organul de presă vrâncean **Milcovul**: **„Cunosc foarte bine și apreciez mult valoarea rugbyului românesc, însă nici noi nu am venit la Focșani cu mîinile în buzunare. Respectăm jocul românilor, dar și echipa noastră se află pe un drum ascendent"**. Declarația ar fi părut temerară, dacă n-am fi cunoscut și strădania îndelungată și rodnică a acestui antrenor în promovarea cadrelor spaniole de juniori și tineret, inspirîndu-se din **„școala rugbystică franceză"** și prezentîndu-se la cea de-a unsprezecea întîlnire cu tricolorii noștri într-o componență mult schimbată în bine **„caracterizată prin tinerețea jucătorilor, echipa având media de vîrstă în jur de 24—25 de ani"**. Și, într-adevăr, echipa Spaniei, în această partidă, a confirmat spusele antrenorului său, printr-o mobilitate exemplară și un bun control al balonului. În ciuda intemperiilor atmosferice, cîștigînd numeroase mingi la tușe, repliindu-se rapid și inițiind atacuri curajoase. La pauză, conduceam numai cu 4—3, printr-un singur eseu marcat de masivul **Caragea**, dintr-o pasă primită de la **Vărzaru**, fată de o lovitură de pedeapsă executată de **J. Diaz**. La reluare, își face apariția acea „surpriză spaniolă", de care poate că ne îndoiserăm, și printr-un sprint susținut fundașul **Oller** marchează un eseu spectaculos, profitînd de absența oricărui replias. Scorul devine, astfel, 7—4 pentru spanioli, care fragmentează cît pot jocul, prin „accidentări" prea dese și lovituri de picior prelungi, sperînd să mențină rezultatul. În contactul direct, grămada noastră a fost tot timpul superioară, cîștigînd numeroase baloane, dar nu a aplicat o tactică adecvată (rulări, moluri penetrante și dribling) față de condițiile existente, angrenîndu-se într-un joc sterp, de uzură convenabil spaniolilor. În plus, arbitrul **Al. Grumbinas** (U.R.S.S.) a permis adversarilor noștri **jocul la ofsaid**, schimbîndu-și optica abia către sfîrșitul jocului, atunci cînd și echipa noastră are un mult dorit reviriment, afirmîndu-și plenar spiritul colectiv de echipă combativă, marcînd un frumos eseu, la o combinație **Coman — Boldor—Piți**. Greșelile spaniolilor sînt sancționate mai prompt, oferind ocazia uverturei **Ignat**, după transformarea eseului, să mai înscrie încă două lovituri de pedeapsă, stabilind scorul final: 16—7, după o partidă cu un tulburător suspence, echipa noastră însușindu-și pe merit victoria. După meci, talonerul naționalei noastre și căpitanul ei **M. Munteanu** ne-a declarat: **„A fost un meci greu, în condiții grele, iar spaniolii de azi sînt o reală surpriză!"** Antrenorii echipei noastre, **Teodor Rădulescu** și **Gheorghe Nica** recunosc același lucru, adăugînd și faptul că trebuie unele remedieri în jocul la tușe precum și în **tactica specială** adecvată condițiilor speciale (ploaie, vînt etc.).

Președintele Federației Spaniole de Rugby, domnul **Pico**, a felicitat echipa României pentru joc și rezultat, mulțumind organizatorilor acestui meci astfel: **„M-am simțit în România ca la noi acasă, și sperăm într-o revanșă onorabilă în Spania, nu numai pe planul rugbystic, ci și pe cel al ospitalității pe care ne-ați oferit-o"**.

Arbitrajului central prestat de **Al. Grumbinas** (U.R.S.S.) i s-au alăturat **S. Comans** (Spania) și **P. Soare** (România)., la conducerea următoarelor formații: **SPANIA**: Oller — Martin, Torres, Moreno, C. Diaz — Puertas, J. Diaz — Massoni, Egido, Rolg — Abascal, Mendez — Pardo, Trenzano, Alvarez — și **ROMÂNIA**: Piți — Vărzaru, Lungu, Tofan, Boldor — Ignat, Neaga (Coman), Rădulescu (Gură Mare), Dumitraș, Murariu — Caragea, Veres — Dumitrescu, Munteanu, Leonte.

TUDOR GEORGE

Rugby

România — Spania 16—7 (4—3)

Victorie a spiritului colectiv

Baschet

Punctul care aduce titlul?

Pornind de la scorul de 3—3 în întîlnirile directe, ultima etapă a campionatului național de baschet a programat a patra „dublă" între cele două protagoniste la titlu, Dinamo și Steaua, „prefațînd" meciul din turneul final, cel de-al nouălea, care, în caz de-ar fi fost 4—4 urma să fie decisiv — așa cum s-a întîmplat anul trecut. În pofida tuturor părerilor ce pledau spre o nouă remiză, „istoria" nu s-a mai repetat, victoria în ambele partide revenind aceleiași echipe.

Sintetizînd cele petrecute în cele două meciuri trebuie să menționăm că succesul echipei Dinamo are la bază o mai bună clarviziune tactică și o îmbucurătoare prospețime fizică. Faptul că, în pofida unor sceptici, care scontau pe căderea fizică, în al doilea meci, a excelentului Dan Niculescu, acesta a marcat 37 de puncte, cu 3 mai mult decît în prima zi, este un argument și nu singurul! S-au adăugat prestațiile constant ridicate ale lui Vinereanu și David, ca și fantezia și eficiența în joc, materializate prin pasele pe la spate și „triplele" reușite de Sinevici, acest adolescent (19 ani în această lună), de numai 1,82 m, despre care cu siguranță că se vor mai consemna aprecieri pe măsura talentului său.

Duminică a existat un final dramatic. După ce dinamoviștii conduceau cu 16 puncte înainte cu 9 minute de ultimul fluier al arbitrilor (ceva mai devreme, chiar cu 18) au ajuns ca în momentul cînd tabela arăta 73 secunde de joc să fie conduși cu 83—82, și toate șansele să treacă de partea Stelei! În situația respectivă, steliștii ar fi putut mări avantajul dacă, cu 55 secunde înainte de final, Ardelean, care dovedise precizie în aruncările libere anterioare, ar fi executat penalizarea de „1+1" rezultată dintr-un fault de joc! Au preferat să „țină" mingea (timpul se scurgea în favoarea lor, nu?), au pierdut-o și cînd mai erau 12 secunde, David a „întors" scorul la 84—83, ușurînd misiunea echipei sale în turneul final.

Prin victoriile de simbătă și duminică asupra valoroasei sale partenere de întrecere, purtătorii culorilor alb-roșii au luat o serioasă opțiune pentru aducerea în șoseaua Ștefan cel Mare, în ajunul jubileului Dinamo 40, cel de-al 18-lea titlu de campioni!

MARIAN TEODORESCU

Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal

Ion Nunweiller:

„Fotbalul înseamnă plăcerea de a-l juca"

— Cum ați pregătit trecerea de la jocul din Giulești la cel cu Steaua?

— Pe picioarele noastre! Pentru că acum pot să spun că la Moreni există o echipă omogenă, competitivă, care și-a creat deja o personalitate bine conturată.

— Poziția în clasament și mărturiile adversarilor dovedesc treaba asta. Dar cum ați ajuns aici?

— Datorită condițiilor create (chiar într-un oraș mai modest ca posibilități), ambiției jucătorilor și dorinței antrenorilor.

— Ce-a fost decisiv dintre toate astea?

— Faptul că am reușit să inoculăm jucătorilor microbul performanței și al dragostei de fotbal. Împrejurările au făcut

Fotografie de **GHEORGHE AVRAM** ■

ca majoritatea jucătorilor de aici să aibă la început un sentiment de frustrare dobîndit la fostele lor echipe și, de-aici, o neîncredere în propriile forțe. Efortul a fost de a le revitaliza energia și a le regenera pofta de joc și de performanță.

— Este atît de importantă psihologia jucătorilor?

— Foarte importantă. Fotbalul înseamnă, de fapt, plăcerea de a-l juca. Cel puțin asta a fost mentalitatea generației noastre, care n-a avut nici condițiile, nici pretențiile, nici capriciile multora din fotbaliștii de astăzi. Satisfacția noastră cea mai mare era, de pildă, să ne vedem numele scrise cu majuscule și să ne lăudăm cu asta. Iar scopul principal pe care-l urmăream prin fotbal era să ne formăm o personalitate și să ne-o impunem, loial și sportiv, față de cellalți colegi de competiție.

— Condițiile, dar și așteptările față de fotbal s-au mai schimbat.

— Dar în favoarea muncii și-a performanței. De aceea ne-am străduit să renaștem în jucători încrederea și ambiția de a sparge plafonul la care se cantonaseră. De aceea, Dragnea, la 30 de ani, are o formă cum n-a avut, probabil, nici în tinerețe; de aceea Stănescu, dintr-o fostă rezervă la club a ajuns să fie rechemat în echipa națională; de aceea Dobot a putut face minuni pe Giulești.

— La această renaștere a ambițiilor n-a contribuit și amintirea unor orgolii rănite?

— Poate. Dar echipa s-a născut din confluența mai multor factori; pentru că degeaba vroiau jucătorii dacă nu existau condiții sau degeaba doreau antrenorii dacă jucătorii ăr fi fost refractari, nevenind în întîmpinarea acestor intenții.

—E a doua oară la rînd cînd Lala, din rezervă, intră în joc și dă goluri decisive. Dacă nu se accidenta, Văidean, l-ați fi trimis în teren în meciul de pe Giulești?

— Lala are un deosebit simț al golului. A marcat de trei ori în două jocuri foarte importante — cu „U" Cluj și Rapid. În legătură cu el, am o prejudecată — poate greșesc și de aceea duc o mică luptă cu mine însumi.

— Chiar așa?

— Să vă explic. Cînd eram jucător, eram adeptul muncii fără cruțare la antrenamente. Trudeam să-mi corectez greșelile, să-mi perfecționez jocul. Suplineam, poate, talentul cu o muncă înzecită. Lala face parte din altă categorie de jucători — cei care se bazează prea mult pe inspirație și talent. Dar, de cîte ori l-am trimis în teren, m-a convins că merită să joace: dă goluri și n-am ce-i face, deși, repet, sînt tentat să apreciez pregătirea prin prizma a ceea ce făceam noi odinioară.

— Una peste alta, ați adus tristețe în Giulești...

— Îmi pare rău, pentru că și în fotbal mai e loc de sentimentalisme. Dar vă spunem că echipa noastră a ajuns să aibă o frumoasă ambiție. La Rapid veneam după punctul pierdut la Moreni, cu „U" Cluj. Apoi, jucătorilor a început să le placă locul 5 și aspiră, pe drept, zic eu, să joace măcar în Cupa Balcanică. Deci, nu facem decît să jucăm cît mai bine.

— Deși nu vă face plăcere, vă amintesc de „episodul Sava".

— În cariera mea de jucător și antrenor, n-am întîlnit un asemenea caz, în care cineva să-și lovească coechipierul. Am fost consternați, mai ales că echipa noastră este foarte cuminte — lucru vizibil și controlabil.

— L-ați sancționat?

— Desigur. Dar consider că cea mai drastică sancțiune pentru un jucător căruia îi place fotbalul este să nu joace, să nu intre în teren. Sava n-a mai fost nici rezervă, nici trimis la „tineret". Vor urma și altele.

— Am ajuns la jocul cu Steaua, care, de la Lisabona, „va ateriza" la Moreni.

— Întotdeauna am avut ambiții față de Steaua. De pildă, cînd antrenam Corvinul, am învins-o la Hunedoara, singura înfrîngere a steliștilor într-un sezon în care aveau să devină campioni europeni. Încă de pe atunci, era 1985, am anticipat într-o revistă a lor că Steaua va avea o frumoasă ascensiune ajungînd să domine 2—3 ani fotbalul nostru. Chiar fiind „dinamovist", am întrevăzut că această echipă va fi o perioadă cea mai bună din fotbalul nostru. Și cum numai în confruntările cu echipele mari își dovedești valoarea, sperăm să realizăm în compania Stelei un joc bun și un rezultat foarte bun.

Reluare cu încetinitorul

Despre loialitate

Loial este omul „care își respectă cuvîntul, care este fidel față de angajamentul luat". În fotbal, sînt dese situațiile în care loialitatea este invocată. Ca de pildă atunci cînd un jucător trebuie să evolueze împotriva fostei sale echipe. Gestul care emoționează cel mai mult este refuzul. În tur, pe Regie, Hagi n-a jucat cu Steaua împotriva foștilor coechipieri de la Sportul studențesc. Anturajul acestei echipe a fost emoționat de gestul lui Gică, pentru că tribuna judecă întotdeauna sportul după regulile care-i convin. Or, regula fundamentală a sportului este chiar loialitatea, adică abnegația de a lupta din răsputeri pentru triumful echipei din care faci parte. Compromisul sentimental nu-și mai are rostul, din moment ce despărțirea este un fapt împlinit: nu mai rămîne decît ca fiecare să-și vadă de drum, cît mai bine cu putință.

În meciul retur Steaua — Sportul studențesc, Hagi a fost cel mai bun de pe teren. Nu numai atît: a fost principalul „vinovat" al înfrîngerii categorice a fostei sale echipe. A înscris primul gol din acțiune personală; a dat pasa, decisivă și magistrală, la al doilea gol — o simplă formalitate pentru oricine s-ar fi aflat acolo; iar la al treilea gol, a executat „la fix" cornerul spre colțul lung, unde Bumbescu, nemarcat, a reluat în plasă. Atît de inversunat a jucat Hagi împotriva fostei sale echipe încît tribuna vorbea despre „trei autogoluri" ale Sportului studențesc.

A fost un moment în care loialitatea lui Hagi a fost pusă la îndoială: cel al executării loviturii de la 11 m. Toate penalty-urile în favoarea Stelei din acest campionat au fost trase de Hagi; convenția urma să fie respectată, dar, în ultimul moment, de pe bancă este desemnat altcineva. Hagi protestează, schițînd gestul că ar cere schimbarea. Totuși, penalty-ul îl trage Iovan, iar Hagi rămîne în teren. Pentru ca, încîudat și de amintita „față", să-și demonstreze loialitatea față de actuala sa echipă, învingînd de unul singur fosta sa echipă.

Eugen Banciu, vicepreședintele Sportului studențesc, apreciază (cu durere, dar și cu obiectivitate) că este normal ca fiecare jucător să-și apere șansa, făcînd totul pentru victoria echipei din care face parte. Ceea ce îi reproșa lui Hagi a fost plusul de îndîrjire a acestuia, uneori dincolo de limitele regulamentului, așa cum a fost atacul asupra lui Tîrlea („cu nimic mai prejos decît Souness asupra lui Rotariu"); Tîrlea este indisponibil cel puțin zece zile, iar, la momentul respectiv, Sportul studențesc rămînea în cot oameni de cimp.

Spectacolele în cîrjă

Cum te-ai accidentat, Andrei? ● Era un șut-centrare, pe la vreo 7 m de poartă. Muntean a urmărit, ne-am ciocnit în aer și la cădere, eu am avut „picior moale", cum se spune ● **Mă interesează diagnosticul** ● Ceva la ligamentele laterale. Acum sînt în gips și merg în cîrjă ● **Pentru cît timp?** ● Cu perioada de recuperare, vreo 10 zile, două săptămîni ● **Taman cînd era mai mare nevoie de tine** ● Prinsesem o perioadă bună. Dar și echipa e în revenire. Și la Suceava, și la Cluj am jucat bine, excepțînd gafele din apărare și ratările din atac ● **Păi cu astea ați ajuns la —6. Veți sălta de-acolo?** ● Important e să nu mai pierdem acasă — că în deplasare știm să luăm puncte ● **Despre olimpici îți face plăcere să vorbești?** ● N-am rămas decît cu satisfacția de a fi apărat în ultimele două jocuri, dovedind, cred eu, că se putea apela mai demult la mine. Oricum, această rechemare la lotul olimpic „mi-a dat" și forma din campionat ● **Operația din iarnă nu te-a tras înapoi?** ● Cu totul, am întrerupt două luni. Dar datorită excepționalei intervenții chirurgicale a medicilor Dumitrașcu și Bogdan Marcel de la Spitalul Militar Central (cărora le mulțumesc și pe această cale) m-am putut reface foarte repede, putînd, iată, să joc în continuare fotbal.

La Sportul cămine cine poate

Trei eliminați, doi cu picioare în gips, o suspendare pentru cartonașe și un indisponibil pe termen lung — acesta e bilanțul Sportului studențesc din ultimele două jocuri (cu Rapid și Steaua). Recapitulînd: Bucico eliminat și suspendat o etapă (a contat faptul că are carnetul imaculat, după opt ani de legitimare); Coraș — eliminat și suspendat o etapă (date fiind circumstanțele); în aceeași zi, trei (din cinci) membri ai Comisiei de apel sînt de acord să-i ridice sancțiunea, pentru ca a doua zi, înainte de începerea jocului cu Steaua (Coraș fusese dat pe foaia de arbitraj) și-i apăruse numele pe tabela electronică), un reprezentant autorizat al federației să comunice (verbal)... anularea ridicării sancțiunii! — deci (re)suspendarea lui Coraș. Popa Mircea — cartonaș galben și a stat o etapă pentru o obstrucție banală, făcută într-un meci în care n-a faultat niciodată. Cristian — eliminare și „stă" două etape, răspunzînd cu un gest nesportiv la o provocare a lui Pițurcă. (Ambele eliminări ale „sportiștilor" s-au produs cînd mingea era în posesia propriei echipe!). Tîrlea a fost faultat violent de Hagi, o zi neavînd voie să coboare din pat, iar reacomodarea cu efortul — după alte cinci zile. Țicleanu are piciorul în gips, după un fault al lui Ungureanu. Cristea s-a autoaccidentat în meciul cu Rapid — mai bine-zis, i-a recidivat o ruptură musculară incomplet refăcută.

Conducerea Sportului studențesc trebuie să facă echipă din ce mai poate, în condițiile în care sînte titularii sînt pe tușă, unii chiar din vina lor, în numele falsei idei că ar fi ajutat echipa. Important este că nimeni „n-a depus armele" slujitorii clubului fiind convinși că posibilitățile de revenire a echipei stau numai în ea însăși, în tinerii jucători care (mai) sînt disponibili; iar sicanele exterioare pot folosi, desigur (numai) la mobilizarea și mai puternică spre a depăși perioada dificilă pe care o traversează „Sportul studențesc".

Grupaj realizat de **OCTAVIAN ȘTIREANU** ■

Civilizația sportului

Timpul trece, rănile rămîn

Marți 26 aprilie, la Bruxelles, va începe procesul celor 26 de huligani englezi care s-au făcut vinovați de crimele petrecute la 29 mai 1985, la finala Cupei Campionilor Europeni de pe stadionul Heysel unde și-au pierdut viața 39 de spectatori și peste 450 au fost răniți.

Această știre, transmisă zilele trecute de principalele agenții de presă, a făcut înconjurul lumii, reamintind una dintre cele mai mari tragedii ale fotbalului.

Revista „France Football" a publicat cu această ocazie mărturia zguduitoare a unela dintre victime, Raphael Desantis, „un mort în viață", după cum veți vedea citind fragmentele de mai jos.

„In seara dinaintea meciului, în Grand Place din Bruxelles, cîțiva suporteri englezi beți au spart vitrina unei bijuterii. Am intrat într-o cafenea. Am fost întrebați (eram cu fratele meu și cu un prieten) în ce tribună avem biletele. Tribuna Z — am răspuns. Fiți atenți că alături sînt englezii — am fost avertizați. A doua zi dimineață, cineva ne-a sfătuit să schimbăm biletele sau să le vindem și să stăm la televizor. Orașul era în panică. Suporterii englezi făcuseră mari pagube în cursul nopții. Am refuzat. Voiam să vedem această mare finală (n.n. Juventus — Liverpool). In apropierea stadionului, un englez, a vrut să-mi smulgă boneta pe care scria „Allez Michel !" (n.n. — la echipa italiană juca și francezul Michel Platini). Atmosfera era încărcată. Căldura devenise insuportabilă. Am cunoscut un tînăr italian care, după cîteva ore, a murit împreună cu tatăl său Venerdă de la Cagliari („Sînt aici cu fiul meu care a reușit la admitere în învățămîntul superior. I-am promis că în caz de reușită vom merge să vedem un meci important al lui Juventus"). Îmi voi aminti mereu cît de fericiți erau că au găsit bilete.

Am intrat pe stadion. Ne-am găsit locurile în tribuna Z. La un moment dat, o fuzea a ars părul unei femei de lîngă mine. Un suporter englez a fost scos din tribună. Cellalți au reacționat aruncînd cu sticle și cu pietre. O sticlă m-a lovit în cap. Am început să sîngerez. Pentru prima oară, am intrat în panică și despărțindu-mă de fratele meu, am vrut să mă adăpostesc lîngă peretele despărțitor dintre tribune. Atunci a început drama. Englezii veneau spre noi împărțind în trecere lovituri de cuțit. Sîngele curgea peste toi. Am început să plîng, să urlu că nu vreau să mor. Mă gîndeam la fiul meu, la soția mea. Strivit din toate părțile de cei ce încercau să scape sărind peste perete, mi-am pierdut cunoștința.

La spital, m-au regăsit ai mei, fratele și nepotul. Am făcut o criză de nervi. Aveam o rană mare în coapsă, un hematom foarte urît la gleznă și ligamentele secționate. M-au cusut. N-am vrut să rămîn în spital. Am semnat o declarație că-mi iau răspunderea externării și am plecat, încercînd să uit ceea ce s-a întîmplat cu mine. Mi s-au dat 45 de zile de concediu medical. Încercam să revin la viața normală dar nu reușeam să dorm din cauza unor imagini din coșmarul prin care trecusem.

Incet, încet, în săptămînile care au urmat, m-am refăcut psihic. Dar spre sfîrșitul anului 1985, într-un parking, am fost atacat de doi boțivi. Erau la fel de beți ca englezii de pe stadionul Heysel. Nervii mi-au cedat și am fost copleșit din nou de coșmarul meu. După 6 luni, patronul m-a concediat pentru „absențe repetate". A refuzat să înțeleagă problemele pe care le am. Acum sînt șomer. Am cerut ajutor. M-am adresat președintelui clubului Juventus, am contactat familiile altor victime de pe Heysel, am scris tuturor. O companie de asigurări cu care aveam un contract, mi-a dat 10 791 franci spunîndu-mi : „Sînt alții mult mai necăjiți decît dumneata !" Nemaiavînd nici o soluție, am apelat la un avocat pentru a introduce dosarul meu în procesul care va începe la 26 aprilie.

Mi-e frică de mulțime, nu mai îndrăznesc să cobor în metrou, nu am de lucru. Viața nu mai are nici o importanță pentru mine".

S-ar putea ca Raphael Desantis să mai primească unele despăgubiri care să-i facă, un timp, să uite prin ce a trecut. Dar rănile creierului sînt singurele care nu se cicatrizează niciodată complet. Incă o „victorie" a violenței.

CRISTIAN TOPESCU

SAH cu Margareta Mureșan

Cronică internațională

● **Noutatea teoretică cea mai importantă s-a înregistrat, conform părerii colectivului de tehnicieni editori al celui de-al 44-lea tom al publicației iugoslave „Informator", la turneul internațional de la Leningrad (1987) revenindu-i marelui maestru sovietic M. Gurevici (2540) în apărarea Nimzowitsch în fața lui A. Salov (2580). Iată despre ce este vorba : SALOV — M. GUREVICI 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cc3 Nb4 4. e3 c5 5. Cge2 c:d4 6. e:d4 d5 7. a3 Ne7 8. c5 0-0 9. g3 b6 10. b4 b:c5 11. d:c5 a5 12. Tb1 Cc6 13. Ng2 Tb8 ! (Noutate. Pînă acum se opta pentru continuarea 13... a:b4 14. a:b4 Tb8.) 14. Nf4 ? ! (Salov nu alege planul cel mai bun : 14. b5 N:c5 ! 15. b:c6 T:b1 16. C:b1 Db6 care ducea la un joc tatos, complicat.) 14... a:b4 ! 15. N:b8 b:c3 16. Da4 C:b8 17. T:b8 Cd7 ! 18. Ta8 Cc5 19. Db5 (Mutare unică.) Dd6 ! 20. Nf3 Na6 21. T:f8 N:f8 22. Da5 Cd3 23. Rf1 Ce5 24. D:c3 d4 25. Db3 Nc4. Aici albul a cedat deoarece era obligat la continuarea pierzantă 26. Db7 Cf3 27. D:f3 Nd5. ● La Timișoara în perioada 24 iulie — 7 august Federația Română de Șah cu concursul organelor locale va organiza Campionatul mondial rezervat copiilor pentru diferite categorii de vîrstă : 10, 12, 14 ani și Campionatul mondial al juniorilor sub 16 ani. Speranțele noastre de mîine, tinerii noștri jucători urmează un plan intens de pregătire sub îndrumarea competentă a unui grup de antrenori conduși de către prof. dr. ing. D. Drimer pentru atingerea formei sportive maximale la data planificării în „orașul-grădină" de pe Bega a confruntării celor mai tinere talente ale planetei. Se anunță participanți valoroși. Campionatul unional rezervat juniorilor demonstrează prezența printre primii cîțiva : Ulibin, Kamski (născut 1974), Șipov (1972), Taronian (1972), Kramnik (1975) a unor adevărați jucători cu pretenții în C.M. Urmăriți stilul de joc prestat de doi dintre presupuși noștri oaspeți : A. Șipov — G. Kamski 1. d4 Cf6 2. c4 g6 3. Cc3 d5 4. Cf3 Ng7 5. Db3 d:c4 6. D:c4 0-0 7. e4 a6 8. Db3 b5 9. e5 Cfd7 10. h4 c5 11. e6 e:f6 12. De2 Cb6 13. e:f7 T:f7 14. Ne3 Nf5 15. Dd2 Cc6 16. h5 Cd5 17. Cg5 Tf8 18. h:g6 h:g6 19. g4 C:e3 20. f:e3 e5 21. Ng2 Cb4 22. g:f5 D:g5 23. N:a8 Cd3 24. Rd1 T:a8 25. Dn2 D:e3 26. Db7 Rf8 27. D:g6 D:d4 28. Ce2 Dd3 29. Rc2 Cb4 30. Rc3 a5 31. Tad1 Df3 32. Rd2 Td8 33. Rc1 De3 0:1. ●**

„Turneo de Reyes" a trecut de ediția a 12-a. Desfășurat în sistem elvețian în nouă runde „open-ul spaniol a reunit patru mari maeștri, zece maeștri internaționali și zece maeștri FIDE și a avut în frunte clasamentului pe Rivas și Franco cu 7,5 puncte, Sanz, G. Garcia, Reguera, S. Garcia, De la Villa, Botill Mas, San Segundo și Izeta cu 6,5 p. etc. Cea mai scurtă rivalitate a reunionii a durat doar 15 mutări : **Reguera — Rivas** 1. c4 e5 2. g3 Cc6 3. Ng2 g6 4. Cc3 Ng7 5. e3 d6 6. Cge2 Ne6 7. d4 e:d4 8. e:d4 ? N:c4 9. d5 Ce5 10. 0-0 Ce7 11. Da4 ? ! Dd7 12. Db4 ? a5 ! 13. Da3 b5 14. b4 N:e2 15. C:e2 Cc4 și albul abandonează lupta. ● **În Cupa Campionilor Europeni** s-au înregistrat următoarele rezultate : F.C. Bayern München — T.S.K.A. Moscova 3,5:8,5 și „Bosna" Sarajevo — Solingen SG 5:7. Meciurile au constat din două runde la șase table. În primul meci cele mai bune rezultate au aparținut maeștrilor internaționali sovietici Vladimirov și Vijmanavin, autori a două victorii. Duelul de la prima masă dintre marii maeștri Tukmakov și Ribli s-a soldat cu două remize de mare luptă. În cel de-al doilea meci în prima rundă candidatul la titlul mondial englezul Short a suferit o înfrîngere surprinzătoare în fața lui Dizdarevici. Cele mai bune rezultate din echipa vestgermană le-au obținut : Hubner, Spasski, Lau și Lobron, autori a 1,5 puncte.

MARGARETA MUREȘAN

Toată lumea face sport

● **Uniunea europeană de fotbal (U.E.F.A.) a hotărît suspendarea pentru trei meciuri a olandezului Ronald Koeman, de la P.S.V. Eindhoven, care a avut o comportare „ce aduce prejudicii" imaginii fotbalului european. În fapt, Koeman a făcut declarații de un cinism revoltător într-o publicație olandeză de sport, apreciind că faultul grosolan al colegului său de echipă Hans Hilihans asupra francezului Tigana, în „sfertul de finală" al „C.C.E." cu Bordeaux, a fost premeditat și necesar, întrucît a scos din joc o piesă de bază a adversarului. În aceste condiții, sancțiunea forului continental pare prea ușoară în fața unei astfel de incitări la violență : ceea ce, de altfel, nu a împiedicat conducerea clubului olandez să facă apel, respins însă ● Ne amintim că U.E.F.A. a mai dat dovadă de clemență vizavi de fotbalul olandez, acceptînd reluarea partidei cu Cipru din preliminariile EURO '88, după ce, inițial, dăduse meci cîștigat cipriotilor... ● La ediția de anul viitor a Campionatelor europene de box la Atena pînă în faza semifinalelor, meciurile se vor disputa simultan pe două ringuri, instalate în impozantul Palat al sporturilor, cu 16 000 locuri. Inovația va permite reducerea duratei competiției de la 12 zile la numai 5 zile. Despre bieții spectatori, care nu vor ști unde să se uite mai întîi nici un cuvînt... ● Se profilează o premieră spectaculoasă : prezența unui nord-american în campionatul italian de fotbal. La recomandarea lui Michel Platini, Bruce Murray (22 ani), cel mai bun jucător al campionatului universitar al S.U.A., a dat o probă la Juventus Torino, dovedind calități deosebite. Tratativele sînt în curs. ● Începînd din sezonul viitor, Federația bulgară de baschet a admis angajarea în echipele din campionatul primei divizii a cîte doi jucători străini. Primul nume comunicat este cel al internaționalului sovietic Jighili, transferat la Levski-Spartak de la Dinamo Moscova. ● Federația internațională de atletism a anunțat că, în prezent, în lume activează în această disciplină 35 de milioane de sportivi, dintre care 59 la sută bărbați, iar 52 la sută sub vîrsta de 18 ani, 58 la sută dintre atleți și atlete participă în probele de alergări. Și o altă proporție, surprinzătoare : 15 la sută dintre sportivii înregistrați de I.A.A.F. fac parte din categoria veteranilor.**

LUCIAN OPREA

Cronica șoselei

Zicea în gîndul lui...

De ce îl botezaseră pe frumosul roib Tutankamon nimeni nu știa. Blană îl cumpărase cu un an în urmă : avea toate „calitățile" acestor devotați „prieteni" ai oamenilor : era blînd cu toți cei ce formau familia forestierului (soția, cei doi băieți care făcuseră armata și acum lucrau la uzină, Laura, elevă în clasa a XII-a, și chiar cu cei doi gemeni în vîrstă de nouă ani). Curios, celor doi micuți, patrupedul le „satisfăcea" orice capriciu. Voiau să treacă rîul care se năpustea vijelios de la munte, peste stîncile ce-i barau pe alocuri calea — calul îi asculta. Parcă pentru a-i ocroti pe călărești, alegea vadul cel mai bun unde apa era liniștită și mai puțin adîncă. Urca la îndemnul băieților cărările înguste ale versanților muntoși și cobora prudent aidoma unui alpinist ce încearcă la fiecare pas soliditatea solului, pe drumurile periculoase care se deschideau printre imensele stînci cu pereți verticali. După ce treceau cu bine prin locurile primejdioase, Tutankamon sforăia în semn de satisfacție întorcînd ușor capul spre călăreț. „Nu-i așa că m-am descurcat bine ?" părea că întreabă. Spre deosebire de „atitudinea" lui pe parcursul nevinovatelor cavalcade atunci cînd era „în interes de serviciu" înhămat la căruța lui nea'Blană, animalul suferea o profundă metamorfoză, caracterizată prin „alegerea" traseului de urmat, neîăsîndu-i cărușașului nici o inițiativă. Dacă stăpînul intenționa să vireze la dreapta, Tutankamon cotea spre stînga. În ipoteza că Blană dorea să depășească un biciclist sau o altă căruță, roibul se menținea în spatele amintitelor vehicule, nevrînd cu nici un chip să se angajeze în dublare. Dimpotrivă, atunci cînd stăpînul dorea să ruleze în spatele vehiculelor pentru simplul motiv că depășirea i se părea periculoasă, Tutankamon trecea la trap angajîndu-se cu „nonșalanță" în depășire în ciuda pericolelor potențiale, „manevră" întreprinsă, nu din inițiativa lui Blană ,ci a capriciosului și nu mai puțin incapățînatului patruped. Cum cărușașul își desfășura activitatea nu numai în pădure ci și pe străzile periferice, aglomerate ,de marelui oraș ,cu stopuri, treceri de pietoni, obligații de a ceda trecerea, în consecință unde se puneau probleme de circulație, cărușașul era pe zi ce trece mai îngrijorat de „actele de liberalism" și indisciplină ale animalului cu nume de faraon. Ajuns acasă, Blană de altminteri un om blînd, echilibrat, ce rareori recurgea la bici, hotărî că nu mai poate amîna „o explicație" cu roibul. „Tutankamon, viața cu tine a devenit imposibilă. Numai azi ai încălcat o mulțime de reguli de circulație, făcîndu-ți pur și simplu de cap". Așa începătînare n-am mai văzut nici la cel mai îndărătnic catîr. Mi-ai pus viața în pericol de nu știu cîte ori. Dar nu uita că în caz de ceva, nici tie nu-ți va fi mai bine. Te-am studiat cu atenție, nu ești un cal sperios neobișnuit cu orașul, cu mașinile ,tramvaiele, autobuzele. Cînd vrei tu, deosebești chiar și culoarea semaforului. Uite, de pildă, ieri ai oprit singur cînd ochiul aparatului arăta roșu. Altă dată, tot fără a primi vreo comandă de la mine, ai oprit căruța în fața indicatorului octogonal dînd prioritatea celor ce circulau pe drumul cu patru benzi. Dacă ai fi fost șofer îți ridicau de nu știu cîte ori „permisul de conducere", calificîndu-te drept un pilot total incorigibil. Degeaba te uiți atît de mirat la mine și faci mutra asta spășită. Ești pur și simplu un cal cu toate „calitățile" : frumusețe, putere, ținută, inteligență, dar care nu ține deloc la viața lui. Să fim înțeleși, eu nu am față de tine prejudecăți absurde, nu-ți cer ca nea Vasile care beat fiind vrea ca murgul său să-l depună exact în fața casei, după un drum de nu știu cîți km. Nici ca de-alde Lungu ce îi cere calului său Fulger să oprească la intrarea la bufet unde stăpînul trebuie să-și bea suta de grame de secărică. Nu, eu nu vreau decît să te porți civilizat, să mă asculți și să respecți regulile de circulație. Cabalinele, animale atît de inteligente, sînt mai precaute în comportare decît unii oameni ! De ce încerci tu să dezminți acest adevăr ? Zău că nu înțeleg ! Aș vrea ca forfăitul și privirea ta de cal destept cu care mă onorezi, să însemne ultima autocritică pe care ți-o faci pentru purtarea ta nesăbuită în trafic. Nu uita că răbdarea mea are și ea niște margini. Acum vreau să închei cu o maximă, ce se adresează oamenilor, dar ● perfect valabilă și pentru tine. „Numai o limbă și două urechi ți-a dat natura, pentru ca să asculți de două ori mai mult decît vorbești". În fine, „convorbirea" de astă seară dintre noi doi, aș dori să constituie pentru tine un ultim avertisment. În caz contrar te vînd așa cum am fost de mai multe ori sfătuit de prieteni și cunoscuți. Ai avut noroc de gemenii mei care țin la tine atît de mult. Un alt mister pentru mine rămîne comportarea ta față de gemeni. De ce cu ei te porți atît de frumos, ești atît de ascultător, le faci toate plăcerile și cu mine ai atitudinea asta ingrată, îmi creezi atîtea probleme. Ai devenit cunoscut în tot orașul, în tot județul ca un „cal breaz", cum se zice, în popor. Nu mai ești un mînz, ai doi ani, ești deci un cal în toată firea. Ai pus capul în pămînt și tacî. Ar fi bine să-ți pară rău ,să fi înțeles și tu ceva din discuția noastră".

Incredibil, se părea că Tutankamon a tras concluziile cuvenite din „convorbirea" cu stăpînul său. Începu să execute cu precizie comenzile sa respecte regulile rutiere exact ca și cei mai disciplinat șofer. Ce mai, devenise un cal model. Nea' Blană era mai mult decît satisfăcut. Seara îi mîngîia coama elegantă și îl lăuda pentru „purtarea lui exemplară".

Într-o zi, traseul lui nea' Blană urma să traverseze calea ferată cu trafic intens. Căruța se apropia deci de un punct unde cei de la volanul, ghidonul, hățurile vehiculului trebuie să manifeste extremă prudență și responsabilitate. Blană a potolit din vreme trapul roibului care se apropia la pas de pasajul cu semibarierele lăsate. Cărușașul a mai tras o dată de hățuri aidoma pilotului care apără ușor pe frînă pentru a imobiliza total mașina. Roibul și-a continuat însă drumul. Observînd că patrupedul ignoră comanda transmisă Blană a tras hățurile, de data asta mai energic. Dimpotrivă animalul își transformă mersul de la pas, în trap. Se îndreptă spre spațiul liber de la limita semibarierei. Intenția „faraonului" era limpede : să facă un slalom printre cumpenele în poziție orizontală. Pulsul lui nea' Blană depășise cifra o sută iar inima îi bătea să-i spargă pieptul. Trenul se apropia vertiginos. Omul stătea cu hățurile în mînă, ținîndu-le fără folos, ca un șofer care a pierdut controlul volanului așteptîndu-și sfîrșitul. Căruța reuși să traverseze calea ferată. Șuflul puternic al expresului împrăștie paiele din vehicul, spulberîndu-le pe cîmp, cîțiva centimetri lipsiseră ca să nu fie sfărîmați atît calul cît și cărușașul. Roibul se uita cu coada ochiului spre stăpînul său. „Te-ai speriat degeaba, nea' Blană. Asta înseamnă să subapreciezi calitățile unui cal. Ți-am dovedit că pot fi mai iute ca un tren, chiar rapid cum se pare că a fost cel care a trecut".

Cărușașul a coborît din vehicul, s-a așezat pe marginea înverzită a taluzului și preț de cîteva minute s-a recules. Apoi revenindu-și în fire rosti sentențios. „Degeaba ți-arăți satisfacția față de isprava făcută. Mîine te vînd !".

VICTOR BEDA

Două greșeli de apărare la Lisabona și lipsa de coerență în atac care s-a vădit în ambele partide cu Benfica i-au privat pe campionii noștri de o nouă finală

Nici Real, nici Steaua

De la trimisul nostru special

Drumul triumfal al Stelei prin Europa s-a încheiat din păcate la Lisabona unde, în al doilea meci contînd pentru semifinalele C.C.E., a pierdut cu 2—0 partida cu echipa locală Benfica. La foarte puțin timp de la terminarea acestei întîlniri e greu să apreciezi toate cauzele înfrîngerii și mai ales ale necalificării în finala celei mai prestigioase competiții de fotbal de pe continentul nostru. Însă este evident pentru oricine că totul a fost pierdut la București, unde elevii antrenorului Toni au venit cu o lecție perfect învățată pe care au știut s-o susțină cu dezinvoltură în timp ce jucătorii noștri nu au reușit să-și pună în valoare priceperea și talentul în măsura în care era necesar și în care erau datori s-o facă spre a fructifica mereu invocatul avantaj al terenului propriu. Paradoxal, am putea afirma chiar că lusitanii au jucat mai bine pe stadionul Ghencea unde n-au marcat, decît în fața înfocaților lor suporteri de pe „Estadio da Luz", unde au înscris de două ori prin Ruy Aguas în minutele 25 și 33, în urma unor bîlbîieli ale apărării noastre. Dar nu aceste erori au determinat ca balanța victoriei să încline în favoarea portughezilor, ci jocul incifcit în care din nou s-a lăsat angrenată Steaua, lipsită de un cap limpede capabil să confere o logică acțiunilor sale. Între apărarea în care a excelat, ca și la București, Bumbescu — cel mai bun dintre jucătorii noștri — și înaintare, s-a creat un spațiu liber unde jucătorii Benficăi au manevrat deseori nestingheriți potrivit unui desen tactic mai eficient decît cel de la București, și cît se poate de aproape de scopurile lor în această partidă. Jucători luți, capabili să gîndească fazele de joc în fracțiuni de secundă și să speculeze orice erori ale adversarilor, portughezii au condus ostilitățile, nu entuziasmant, dar foarte la obiect și extrem de clar. Amărăciunea de a nu fi reușit ceea ce le doream cu toții, întrarea încă o dată în finala marii competiții, nu poate fi atenuată de faptul că și în această partidă campionii noștri au jucat mult timp de la egal la egal cu renumita echipă portugheză, ei avînd multe momente de superioritate pe care nu au izbutit însă să le fructifice. Așa a fost cazul în minutul 43 cînd Lăcătuș a tras în bară de la numai 6 metri, sau în minutele 53 și 58 cînd Victor Pițurcă a fost deposedat în extremis din situații favorabile, așa a fost în minutul 84 cînd Hagi a ratat și el tot dintr-o poziție ideală. A lipsit în toate aceste momente acea concentrare, acea zvicnire de ambiție care prin astfel de situații te pot pune în postura de victorios.

Dar ce s-a petrecut pe „Estadio da Luz" miercuri seară nu anulează cîtuși de puțin meritele echipei noastre care, la numai doi ani după ce a cîștigat Cupa Campionilor Europeni, a ajuns din nou printre cele patru mari echipe ale Europei. O felicităm pentru drumul parcurs pînă aici și îi dorim ca, pornind de la o analiză lucidă a ultimelor sale prestații, să aibă suficientă forță de a încerca o nouă campanie europeană care să fie încununată de mai mari succese.

GEORGE ARION ■

În cealaltă semifinală, P.S.V. Eindhoven — Real Madrid 0—0 echipa olandeză calificîndu-se grație golului înscris în deplasare.

Florile Sucevei

După cum ne comunică corespondentul Agerpres, Ion Beldeanu, o nouă haină florală vor îmbrăca în această primăvară și spațiile urbane ale municipiului Suceava, cea mai mare parte din materialul săditor necesar, circa 1,2 milioane plante, fiind realizată în sera proprie a consiliului popular. Suprafețele destinate a fi plantate cu flori din diverse specii vor fi extinse cu încă 4,5 hectare.

Pentru a conferi fiecărei zone o notă distinctă, s-a pregătit și elaborat o structură a culturilor în așa fel încît covoarele florale să se distingă de la un cartier la altul, astfel, peste 10 000 de lalele vor înfrumuseța zona centrală, în timp ce în ansamblul „George Enescu" vor predomina florile rustice iar în ansamblul „Cuza Vodă" petuniile și begoniile.

La finalizarea acestei ample acțiuni o importantă contribuție își vor aduce în cadrul acțiunilor inițiate de consiliul local al Frontului Democrației și Unității Socialiste asociațiile de locatari, organizațiile de masă și obștești, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții.

Păduri de cîmpie

Sîntem informați că la Stațiunea experimentală silvică Bărăgan din județul Călărași, unde s-au obținut, de-a lungul anilor, bune rezultate în ameliorarea coniferelor pentru condițiile de climă de la cîmpie și de pe Litoral și s-au creat noi specii de plop, se fac cercetări în vederea stabilirii metodelor de recuperare, îngrijire și ameliorare a structurii perdelelor forestiere de protecție prelucrate de către inspectoratele silvice ale județelor Ialomița, Dolj și Călărași.

Stațiunea are în studiu, dar și pentru producție, 280 specii forestiere indigene și exotice. Între acestea se află stejarul brumăriu, salcîmul, plopul, rășinoasele, pinul strob și negru, laricele, nucul negru și comun, teiul, platanul, mesteacănul, frasinul, rhelodendron amurense (arborele de plută), ca și pawlovnia (o specie repede creșătoare), deosebit de eficientă pentru producerea de biomasă.

O femeie care știe ce vrea

Dețin informația, de la Federația română de turism alpinism, că Mariea Crășmaru va străbate țara, în lung și-n lat, pe jos.

Doresc să o cunosc și ne întîlnim. De la prima vedere, îmi dau seama că este o femeie hotărîtă, energică, sigur nu se va da bătută de aglomerarea miilor de kilometri. Intră în redacție cu un braț de lalele, elegant îmbrăcată, cu tocuri înalte care îi subliniază silueta, cu un aer primăvăratec și juvenil. Are 37 de ani și doi băieți, de 17 și 19 ani, parașutiști, membri ai lotului național de juniori. Îmi vine greu să o cred, atît de puțin pare încărcată de răspunderile maternității. Pînă începe să vorbească. Nu trece un minut fără să-i amintească pe ascultătorii ei flăcăi, care nu s-au mirat de dorința mamei, care au încurajat-o, cel mic a însoțit-o pînă la Km 33, cînd și-a încercat rezistența de mers pe jos într-o zi. Și-a propus să parcurgă 30 de kilometri zilnic, să străbată România într-o sută de zile. Jurnalul de bord al Mariei Crășmaru va avea toate vizele localităților prin care trece, pentru verificarea autenticității, iar în celălalt, „jurnalul" pentru amintiri, o doua memorie pentru mai tîrziu, va nota tot ce o va impresiona pe acest traseu. A văzut România pînă acum în scurte concedii, știe că va fi uimită de transformări. Va întîlni locuri noi, necunoscute. Abia așteaptă...

— Cum se decide o femeie care lucrează la RECOOP, însoțită de fotografi, să vadă țara la față locului, ca munți, orașe, fluvii, s-o parcurgă cu pasul, dar nu la pas ?

— Deodată am simțit nevoia să iau mult aer, să-mi umplu sufletul cu frumusețile țării, pe care le cunosc puțin, incomplet, nesatisfăcător. În același timp vreau să-mi dovedesc că pot să fac și eu ceea ce alții, înaintea mea, au izbutit. Nu voi avea ritmul bărbaților, unii au mers cîte 45 km. pe zi, dar nu voi fi sub baremul meu, de 30 km, decît dacă voi avea neșansa să mă îmbolnăvesc.

— Socotiți îndestulătoare proba „eliminatorie", autoimpusă, cînd într-o duminică ați mers de acasă pînă la Km 33 ?

— Nu e singura încercare. Parcurg drumul de acasă la lucru, 16 km numai pe jos. La vîrsta băieților mei am făcut atletism, am înotat.

— Nu vă cred în stare să trișați, dar un „spiriduș" mă îndeamnă să vă zgîndăr. Nu vă veți urca într-un taxi să mai reduceți din cei 3 000 km ?

— Am un steguleț cu stema României, pe care îl voi purta în vîrful rucsacului și nu mi-aș putea permite să dau dovadă de cea mai mică incorectitudine. Și de ce ? Nu m-a obligat nimeni să bat țara cu picioru, este numai și numai plăcerea mea. Apoi, să știți, eu nu merg niciodată cu o mașină decît dacă sînt la volan, pentru că am fost cîțiva ani șofer de taxi.

Iată cum se conturează portretul unei femei care știe ce vrea. A lucrat noptile, în timp ce orașul se odihnea, ducînd și aducînd pasageri către casele lor. A fost un examen prelungit de voință și energie, pentru că nu a fost deloc ușor, într-o lună, jumătate să rămînă trează noptile, să respecte un program care cere atenție și concentrare. Iar a doua zi acasă cei 2 copii aveau nevoie nu numai de sfaturile mamei dar și de mîncare, de haine curate, de ajutor la lecții. În rucsacul, de cel mult 8 kg., pe care îl va purta în tot acest drum, Mariea Crășmaru va avea, sigur, harta pentru orientare și fotografia celor doi băieți, de care se desparte prima oară 100 de zile. În orice moment feciorii vor ști că mama e la Negru Vodă, o vor însoți cu gîndul la Babadag, îi vor însufla curaj cînd se va opri istovită la Fierbinți. Acasă, pe noptiera lor, mama a lăsat traseul amănunțit. În caz de nevoie ea este acolo, lîngă ei. Oricum, seara, la telefon, le va spune cum a fost, ce a văzut, ce fotografii a făcut, dacă o țin puterile.

— Nu puneți la îndoială rezistența mea. Mă cunosc, dacă am hotărît să merg 3000 de km, așa va fi.

Mariea Crășmaru pleacă să cunoască România în care s-a născut, trecînd prin 127 de localități, mari și mici, în ziua de 1 Mai. Griul de o palmă, cînd se va întoarce acasă, va fi fost secerat de mult.

Rîndurile mele se adună, acoperă pagina, iar Mariea Crășmaru se depărtează cu pași măsurați, privită de toată România. Pe oriunde va trece va fi bine venită.

Mariea, puteți să-mi trimiteți cîteva rînduri cînd vă veți cumpăra a doua pereche de tenișI ? Va fi un semn că sînteți pe la 1 500 km. bronzată, zveltă, triumfătoare. O femeie care știe ce vrea...

CARMEN DUMITRESCU ■

VREMEA

cum a fost

cum va fi

ION DRĂGHICI

În primele zile ale săptămînii precedente primăvara părea să fi pus stăpînire deplină peste tot teritoriul țării noastre. Cine oare s-ar mai fi gîndit că iarna isi va mai arăta „colții" chiar în zilele următoare ? Ne bucurăm să menționăm că meteorologii au anticipat cu succes această însemnată modificare în evolutia vremii. Astfel, pe 13 aprilie la amiază Institutul de Meteorologie si Hidrologie a emis următoarea avertizare meteorologică .În intervalul 14—18.IV.1988 vremea se va răci treptat în toate regiunile, îndeosebi în jumătatea de nord a țării unde temperaturile minime vor scădea local pînă la —3°, —5°C. Trecător ploile se vor transforma în lapoviță si ninsoare, mai ales în nordul, centrul si nord-estul țării. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul nordic, cu viteze pînă la 70 km/h în prima parte a intervalului, pe alocuri avînd si aspect de vîlelie în regiunile estice si local în restul teritoriului. Se va produce brumă si izolat îngheț la sol, mai frecvent în jumătatea de nord a țării".

Pentru perioada 14—20 aprilie, răcirile intense însotite deseori de ploaie lapoviță sau ninsoare înghețuri slabe sau brumă sînt relativ frecvente : numai în ultimele două decenii menționăm intervalele 15—17 aprilie 1971, 14—19 aprilie 1974, 18—22 aprilie 1981. Răcirea din zilele de 15 și 16 aprilie 1988 a fost însă dintre cele mai intense, mai ales în ceea ce priveste realizarea unor temperaturi diurne scăzute. Astfel, pe 15 aprilie anul acesta s-au depășit unele recorduri în raport cu înregistrările anterioare în ultimii 90—100 de ani ; menționăm 1°C la Iași față de 3,7°C în 1898, —1,8°C la Miercurea Ciuc față de 3,4°C în 1974, 1,9° la Galați față de 6,0° în 1972, 1,0°C la Cluj, față de 5,4°C în 1957.

În ceea ce priveste „săptămîna" care urmează, respectiv intervalul 21—27 aprilie, ca răcire mai importantă menționăm pe cea din 21—23 aprilie 1959 cînd teritoriul țării noastre a fost străbătut de un puternic front rece, fenomenul fiind mai intens în nordul Banatului. Transilvania si jumătatea de nord a Moldovei, cu temperaturi minime de —1°, —5°C, brumă și îngheț slab la sol.

Si totusi., pentru sfîrsitul lunii aprilie mai reprezentative sînt intervalele călduroase, adevărate zile tropicale cînd pe zone extinse, uneori peste întreaga țară, mercurul termometrelor se ridică pînă către 30°C si chiar mai mult. Astfel, pe 21 aprilie 1899 s-au înregistrat maximele absolute ale lunii aprilie pentru mai multe localități din estul țării : 33°C la Birlad, 32,5°C la Galați, 31,7°C la Ploiești, 31,4°C la Vaslui, 30,0°C la Dorohoi. Pe 26—27 aprilie 1934 notăm maximele absolute de 34,4°C la București-Filaret, 32,5°C la Tîrgu Mureș, 32,6°C la Oradea, 32,3°C la Bistrița.Pe 24—26 aprilie 1968, deși temperaturile diurne nu au urcat la valori deosebit de mari, notăm unele recorduri absolute pentru zona montană : 16,7°C la Vlădeasa, 15,0°C la Iezer, 10,7 la Țarcu.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL *21-27 aprilie*

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	18÷21	5÷9	10÷13	34,4	București Filaret 1934	-5,0	Arad 1945
Deal și podiș	15÷19	3÷8	12÷16	32,6	Alba Iulia 1932	-5,4	Sibiu 1948
Depresiuni	14÷18	0÷5	12÷13	34,0	Sighetul Marmației 1950	-11,7	Miercurea Ciuc 1981
Vf. Oaș	2÷3	-7÷-6	23	9,6	1968 1986	-17,4	1948
Litoral	14÷15	7÷8	7	28,0	Constanța 1929	-0,1	Constanța 1912

În intervalul 21—27 aprilie se semnalează de regulă si ultimele înghețuri din sudul țării : București-Filaret pe data de 21, Pitești pe 24, București-Băneasa pe 27. De asemenea, în acest interval se termină si posibilitățile de ninsoare în multe zone din partea de sud a țării : pe data de 21 la București-Filaret, pe 26 la Deva, Galați, pe 27 la Drobeta-Turnu Severin, la Tîrgu Jiu, Pitești și Constanța.

Deoarece luna aprilie este o lună record în ceea ce priveste apariția furtunilor de praf, semnalăm si pentru acest interval pe cea din 21 aprilie 1957, relatată atunci de Nicolae Topor în Buletinul Meteorologic în felul următor: „Pe continentul Euroasiatic, din China Centrală si pînă în Danemarca, atît la sol cît si în altitudine s-a stabilit o circulatie dinspre est, datorită unui regim de mare presiune centrat în nordul Europei si al Siberiei. Această circulatie care în general este foarte rară pentru regiunile noastre în anotimpul de primăvară, a ridicat din stepele Turkestanului pulbere de praf pînă la înăltimea de 6 000 m. ce a fost transportată peste Marea Aral, Marea Caspică, Munții Caucaz, sudul Ucrainei pînă în R.P. Română unde în cursul zilelor de 23—26 aprilie a acoperit cerul ca o pînză de nori. Acest nor de praf a străbătut tara noastră în timp de sase zile, avînd grosimea maximă de 2 500 m. Avînd o deplasare spre vest, a trecut peste Iugoslavia, Ungaria, Austria si Italia, unde pe 26—29 aprilie a avut loc o. adevărată ploaie de praf, pricinuind sufocarea plantelor pe mai multe zeci de mii de hectare".

În intervalul 21—27 aprilie 1988 aspectul vremii va fi caracteristic schimbărilor ce se produc în perioada de primăvară. Prin cresterea temperaturilor, regimul termic se va apropia de cotele firesti în zilele acestei săptămîni cu temperaturi maxime ziua de 12°—22°C si minime nocturne de 0°—10°C. În următoarele zile vor cădea ploi locale, ce vor avea si caracter de aversă în jumătatea de nord a țării și mai restrînse în sud.

La începutul săptămînii viitoare o nouă pătrundere de aer rece se va asocia cu intensificări de vînt din sectorul nordic, extinderea ploilor spre regiunile sudice si transformarea trecătoare în nordul țării a ploilor în lapoviță si ninsoare. Spre sfîrșitul intervalului temperaturile minime nocturne vor coborî la valori cuprinse în general între —3° si 7°C, în nordul țării în ultimele nopti existînd conditii de producere a brumei. Temperaturile maxime se vor situa în general între 6° si 16°C.

Flacăra, Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport : 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

TIRGU-MURES

flacara

Săptămînal editat de Consiliul Frontului Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
17 (1714)
VINERI
29 aprilie
1988

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU S-A ÎNTÎLNIT CU TOVARĂȘUL MILOS JAKES

aflat în vizită prietenească de lucru în țara noastră

Comentariul în pagina 3

Pretutindeni crește floarea hărniciei
Grîiele-și înalță spicul de smarald
De iubire cîntă vatra României
Cînd oțelul vine din cuptoare, cald !

Întîi Mai, același, ca o sărbătoare
Ne întinerește cerul din priviri
Un suprem OMAGIU Clasei Muncitoare
Care-și făurește Evul de-mplinire !

Și ca bucuria să ne umple cîntul
Ce străbate visul pînă-n viitor
Să-nchinăm tovarăși, Fapta și Cuvîntul
Patriei iubite, bravului popor !

ANTON STANCIU ■

Glorie muncii!

Glorie muncii libere !

Glorie celor ce se revarsă și se adaugă, cu fiecare gest creator, valului de frumusețe, marelui efort al înălțării patriei lor !

Glorie patriei ai cărei fii știu, vor și durează punți peste veacuri, pentru a o oferi viitorului mai bogată, mai puternică, mai liberă, mai frumoasă !

Glorie acestei zile de început de Mai care ne îndeamnă de fiecare dată la redimensionarea unei definiții, a muncii libere într-o țară liberă, care ne îndeamnă să medităm asupra liniilor de forță ale unuia unic și mare adevăr ce ne arată dintru început că permanența noastră devenire a stat, stă și va sta, ca într-o proporție de aur, în iubirea de neam și de țară, în forța nebiruită a gîndului bun, în puterea unită a brațelor.

Sărbătoarea de 1 Mai este, deopotrivă, o laudă a naturii și-a oamenilor celor buni, a celor ce depun dramul lor de frumusețe la temelia vieții.

Ne găsește acest 1 Mai, ca întotdeauna ACASĂ, statornic preocupați de creșterea muncii noastre, de mult doritul nostru de mai bine, de grija pentru pacea noastră și a lumii.

Ne găsește în universul fierbinte al fabricilor, în cuprinderea aproape fără de margini a ogoarelor pîinii, în arcul de lumină al catedrelor, în spațiul cutezător al laboratoarelor, ne găsește topindu-ne gîndul în cuvînt, de veghe la căpătîiul vieții care se naște, de veghe la hotărîrile patriei și, în această mare și densă cuprindere, noi, cei care lucrăm la chipul patriei, sîntem chiar chipul patriei, cel mai adevărat chip al patriei.

Ne găsește acest 1 Mai într-un climat mobilizator de energii, asemenea energiilor unui anotimp tînăr, în perpetuă renaștere, dar ne găsește și într-un climat de exigență și autoexigență, față de munca fiecăruia dintre noi, față de calitatea vieții, față de calitatea propriei noastre substanțe umane.

La o sărbătoare a muncii, se cuvine să aducem laudă muncii, dar se cuvine, îndemnați de același respect, să cîntărim atributele muncii fiecărula dintre noi, al calității și al eficienței, al rigorii și al normării în timp, toate

(Continuare în pag. 6)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Biblioteca Județeană

Mai

MUREȘ:

Un județ ca o inimă

● Pe o suprafață de 6 696 km², în județul Mureș viețuiesc peste 600 000 de locuitori, în 2 municipii, 4 orașe și 91 de comune. ● O impresionantă dezvoltare industrială (64 de întreprinderi industriale la ora de față) au propulsat județul Mureș pe locul I la producția de carbid, gaz metan extras, geamuri trase, îngrășăminte chimice, cărămizi și blocuri ceramice, zahăr. ● În ultimii douăzeci de ani, producția industrială a județului a crescut de 5 ori. Astfel, producția anului 1968 este realizată în prezent în circa 56 de zile. ● Noi obiective industriale (unele în premieră pe țară) au fost date în folosință în aceste două decenii: instalația de fabricare a materialelor fotosensibile, instalația pentru fabricarea reactivilor specifici pentru industria foto (ambele în cadrul Combinatului chimic Azomureș), Fabrica de mașini de calcul electromecanice (la Electromureș), o nouă Fabrică de bere, la Reghin, Țesătoriile de mătase și bumbac, din Tîrgu-Mureș. ● În domeniul construcției de locuințe, peste 80% din populația județului s-a mutat, în ultimii douăzeci de ani în locuințe noi. ● Județul Mureș este în prezent mare exportator de mobilier din lemn, mănuși din piele, îngrășăminte chimice, carbid etc. ● Circa 24% din populația județului Mureș este cuprinsă într-o formă de învățămînt. ● Pentru sănătatea mureșenilor, activează în județ 1 374 de medici, revenind un medic la 456 de locuitori (față de 610 în anul 1965). ● La Tîrgu-Mureș își desfășoară activitatea trei institute de învățămînt superior (Institutul medico-farmaceutic, Institutul de subingineri, Institutul de teatru).

Pasul acului

Moda vestimentară a pus, în ultimele decenii, la grea încercare pe meșterii confecționeri. Tonele de fermoare, buzunare, „accesorii", după cum le numesc specialiștii, kilometri de tighele, cusături, aplicații care împodobesc, mai cu seamă în anii din urmă, orice purtăm dimineața, la prînz ori seara, croielile fanteziste, sfidînd zburdalnic toate obișnuințele croitorești, furia tricoturilor imprimate, combinate, prespălate ș.a.m.d. au aruncat imaginația creatorilor de modele într-o expansiune fără precedent. E ușor să ne dăm cu părerea asupra rezultatelor, ca beneficiari mai mult sau mai puțin direcți. Mai dificil este însă să ne imaginăm ce implică acest galop al ideilor în industria ușoară a confecțiilor și tricotajelor acolo unde ele se făuresc de fapt, acolo unde mașina trebuie să preia cît mai lute și cît mai exact tehnologia noului model pentru a o reproduce în serie.

Pînă nu demult singura producătoare de mașini de cusut și de tricotat industriale, întreprinderea **Metalotehnica** din Tîrgu-Mureș este una din unitățile industriale de vîrf ale județului. Într-o istorie nu prea îndelungată (ceva mai mult de trei decenii, în care, de la profilul general, multiplu — piese de schimb pentru industria ușoară — s-a ajuns la o înaltă specializare. Cu tendința de a înlocui treptat obișnuitele mașini de cusut și de tricotat cu agregate industriale, avînd în componență sisteme electronice), Metalotehnica se află într-o neîntreruptă cursă cu noul val. Evident, capriciile modei biciuiesc întîi și întîi pe creatorii de modele și pe confecționeri, dar cu o anumită inerție, valurile ajung și aici, la Metalotehnica. De pildă, după ce multă vreme mașinile de tricotat circulare (destinate tricoturilor din bumbac) fuseseră extrem de puțin solicitate, în prezent, ele sînt foarte cerute.

Lupta cu noul se dă aici în primul rînd în sensul creșterii nivelului tehnic și calitativ al producției, apoi, cum este și firesc, în sensul reducerii cheltuielilor de fabricație, prin noi tehnologii, prin înlocuirea materialelor deficitare și în sensul creșterii productivității muncii. Inginerii Laszlo Ioan, Eugen Pop, Uivari Elisabeta, Nemeth Maria și Bogdan Emil Petru (director adjunct tehnic al întreprinderii) sînt numai cîțiva dintre cei care pot vorbi despre ceea ce se face la Metalotehnica în aceste direcții. De la ei am aflat că numai în acest an se vor aplica aici 14 tehnologii noi (unu numai perfecționate) că un utilaj de concepție proprie a fost pus la punct, de curînd, pentru degresarea în vederea vopsirii — operație foarte importantă, atît pentru protecția mașinilor produse aici, cît și pentru design-ul lor.

Tipurile de mașini de cusut și de tricotat se înșiră, în cataloagele întreprinderii, precum generațiile de calculatoare. De la mașinile cu comandă mecanică (existente și acum, nu doar în fabricile producătoare de confecții și tricotaje, dar și în producția întreprinderii Metalotehnica) s-a ajuns astăzi foarte aproape de mașina cu comandă electronizată. Se produc mașini cu comandă electromecanică, se realizează stații automate și semiautomate (cum este stația semiautomată de cusut detalii mici: gulere, accesorii, buzunare etc.). Pe de altă parte, în mașinile de tricotat, sporirea numărului de sisteme (de ace) duce la mărirea lungimii de lucru, deci la o cantitate de tricot mai mare. Productivitatea muncii are aici, un dublu aspect: pe de o parte indicele de productivitate al întreprinderii, pe de alta, indicele de ridicare a productivității în fabricile beneficiare, producătoare de confecții și tricotaje.

O invenție absolut originală (și de altfel medaliată în cadrul unor tîrguri internaționale de specialitate) este mașina de tricotat bășți, a cărei primă generație a ieșit în lume încă acum douăzeci și mai bine de ani.

Metalotehnica poate fi socotită și astăzi drept singura producătoare de mașini și utilaje pentru industria ușoară a confecțiilor și tricotajelor („concurența", IMATEX Tîrgu Mureș, produce de puțină vreme numai unele tipuri de mașini de cusut; așadar, oricum, „monopolul" asupra mașinilor de tricotat a rămas neatins). Are, în consecință, o listă de beneficiari absolut impresionantă: peste 1 500 de unități de stat și cooperatiste din țară, paisprezece țări din toate continentele în cadrul relațiilor comerciale de export (U.R.S.S., Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Mongolia, R.D.G., Tanzania, Irak, S.U.A., Anglia, Spania, Portugalia, Turcia, Egipt).

De mai multă vreme, Metalotehnica și-a diversificat producția în cadrul așa numitului „profil II", realizînd unele piese de schimb pentru mașinile de cusut și tricotat sau piese necesare în autoutilare. Întreprinderea este astfel, la oră actuală, singura producătoare de graifere rotative pentru mașinile de cusut industriale, marfă extrem de rentabilă la export (este suficient să spunem că valoarea unei tone din aceste mici piese depășește un milion de lei).

Drumul cercetare-proiectare-producție este de multă vreme bine pus la punct la Metalotehnica Tîrgu-Mureș. Colaborarea cu Filiala de aici a Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică a Ministerului Industriei Ușoare a ridicat, în anii din urmă, întreprinderea la un înalt nivel de productivitate. Iată cum un alt drum — al ideilor — la capătul cărora se află obiecte nu doar plăcute, dar de-a dreptul indispensabile existenței noastre cotidiene — își are aici la Tîrgu Mureș un start promițător.

Ce știu sărmășenii mai bine

Ambiția celor din Sărmaș e să nu aibă navetiști. Să nu ia oamenii în picioare drumurile, mai ușoare, mai grele, către orașele județului (și au numai), fiindcă această bogată comună din Cîmpia Transilvaniei are cu ce să-și hrănească cei zece mii de locuitori. Opt sate și-au pus laolaltă hărnicia și avutul ca să apropie Sărmașul de statutul de oraș.

Primăvara e încă rece și umedă. Oamenii luptă cu frigul dimineților tîrzii și cu noroiul de pe cîmpuri. E o luptă veche, intrată însă demult în cotidianul existenței lor de țărani. Cu toate acestea, satele s-au pregătit de lumină, de soare. E curat, străzile cu magazine noi, blocurile, și ele destul de noi (au fost clădite în 1978, sînt patru și alte două își așteaptă inaugurarea în cursul acestui an), copiii îngrijiți, frumoși, vioi, (sînt peste două mii, de la preșcolari la elevi de liceu) vorbesc despre o așezare liniștită în creșterea ei. Primărița Anuca Bărăian e dusă pînă la București. Mina sa de bun gospodar, faima sa de excelent organizator se simt (chiar și în lipsă) în toate realizările comunei. Un sector de cooperație meșteșugărească — „Voința" — extrem de puternic, (condus de Pompei Chertes), oferă locuri de muncă pentru șapte sute dintre locuitorii comunei în ateliere de confecții, tîmplărie, sticlărie, confecții metalice, încălțăminte, mase plastice etc. „Nu avem decît vreo doisprezece navetiști. Sînt oameni în vîrstă, încadrați ca paznici, magistrate. Oricum comuna nu e păgubită dacă muncesc în altă parte. Ceea ce ne-a interesat a fost să ne ținem pe lîngă noi tinerii și specialiștii, oamenii în putere cu care să ridicăm noul oraș" — ne spune secretarul adjunct cu probleme de propagandă al Comitetului de partid din comună, profesorul Laurențiu Trinc.

Într-adevăr, sărmășenii sînt „șiringători". Au acum 8 ingineri agronomi, cinci ingineri zootehniști, șase ingineri de mecanică agricolă, doi veterinari, opt tehnicieni veterinari, optzeci și șapte de cadre didactice, șaisprezece medici umani și treizeci și patru cadre sanitare medii. Cifrele sînt elocvente și transformă statistica în argument afectiv: Sărmașul nu mai este doar o comună...

Sigur, șirul titlului de „oraș" nu l-a îndepărtat pe oamenii locului de îndeletnicirile lor dintotdeauna. Se cresc animale, multe și frumoase, cu atît mai frumoase cu cît cei care le îngrijesc pun mai mult suflet, așa cum fac Ilie Hulpe ori Ioan Iliesu. Se cultivă pămîntul — sfeclă, grîu, porumb, orz, cartof — și el rodește și mai abitir cînd șefii de fermă sînt ai pămîntului zi și noapte, precum Iosif Țiru sau Cziraky Iuliu.

Din tot ce are de arătat Sărmașul — și nu numai oaspeților, ci și oamenilor săi, ca răsplată a muncii, — multe nu pot încăpea în rîndurile de față. S-a construit și dat în folosință o mare stație de comprimare a gazului metan (aici, în comună, se află cea mai veche sondă de gaz metan, exploatată încă din 1910). Spitalul cel nou, cu 120 de paturi nu e nici el altceva decît o dovadă a forței economice a comunei și a grijii firești pentru binele și sănătatea locuitorilor săi. Se face chiar și cercetare: meteorologică, sus pe dealul Urzicari unde trei meteorologi caută leac împotriva grindinei, ca să apere în viitor pămîntul bun din inima Cîmpiei transilvane de capriciile vremii.

Esculap la Grădina botanică

Pentru Institutul de Medicină și Farmacie din Tîrgu Mureș, 1968 este un an aniversar. Sărbătorirea a 40 de ani de la înființare (în forma de sine stătătoare a institutului) poate fi luată și ca un prilej pentru reportajul acesta. Tot atît de veche (sau de nouă, pentru că anii au, în domeniul științei, al cercetării, altă valoare decît bietele noastre vîrste biologice), catedra de Farmacognozie a IMF-ului de aici se situează, cu tinerese elan, în primele rînduri ale cercetării științifice din județul Mureș. Un dialog cu prof. univ. dr. Racz Gabriel, președinte al Comisiei de cercetare în domeniul plantelor medicinale din cadrul Academiei R.S.R. și șeful colectivului de farmacognozie din Tîrgu Mureș înseamnă întotdeauna mai mult decît o simplă cale de documentare: înseamnă o seducătoare „ședință" de încredere în virtuțile plantelor vindecătoare, în capacitatea științei de a coordona în folosul nostru calitățile lor încă nu pe deplin cunoscute.

Colectivul de cercetare pe care l-am pomenit s-a format, cum este și firesc, în jurul unui nucleu universitar: studenți, membri ai cercurilor științifice de profil, și cadre didactice angrenate deja de mai mulți ani în această cercetare, s-au alăturat cercetătorilor de profesie în număr de treisprezece — număr cu noroc, cum se va vedea —, farmaciști ai I.C.C.F., repartizați la Tg. Mureș, foști colegi de promoție în amfiteatrele I.M.F.-ului, la care se adaugă douăsprezece specialiști, farmaciști și biologi, integrați prin contract în activitatea acestui colectiv larg de cercetare. Obiectivul muncii lor sînt, firește plantele, plantele medicinale, întîi și întîi în forma „exponatelor" din bogata colecție a Grădinii botanice din Tg. Mureș, proprietate a municipalității, dar bază de cercetare pentru știința care se face aici în domeniul farmacognoziei. Scopul — „E simplu, spune profesorul Racz. Să ajungem la medicamente".

Microproducția de medicamente din plante (o numim astfel deși nu e vorba întotdeauna de producții „simbolice", ci doar pentru a face distincția cuvenită, față de marile centre producătoare de medicamente din țară, între care se va înscrie, nu peste multe luni, și Tîrgu Mureșul printr-o întreprindere de profil aflată în pragul inaugurării) se realizează deja în cîteva baze de producție, unele din ele recent intrate în circuit. Laboratorul galenic al Oficiului farmaceutic Tîrgu Mureș este, încă de la înființarea lui în 1976, bază de învățămînt. Produce circa 70 de medicamente din plante, unele în producție stabilă, altele doar pe perioade scurte, compensînd eventualele goluri de producție din marile întreprinderi. Apoi Stația pilot pentru prelucrarea plantelor medicinale din cadrul Întreprinderii chimice „Prodcomplex" din Tîrgu Mureș, care funcționează din 1982 și a cărei destinație este elaborarea tehnologiilor pentru marea industrie de medicamente, dar care a realizat deja și unele medicamente, în serie mică, precum și coloranți alimentari din plante.

Certitudinile cercetătorilor farmaciști de la Tîrgu Mureș (atît cît pot fi socotite certitudini rezultatele științifice în genere) sînt deja achiziții ale sănătății noastre. Numărul lor crește, cu fiecare an, cu fiecare idee validată de exigențele adevărului științific.

Pagină realizată de
TANIA RADU
și ELENA GHERA

Contribuţie importantă la dezvoltarea relaţiilor româno-cehoslovace

Legăturile de prietenie româno-cehoslovace au bogate şi îndelungate tradiţii. În toate marile momente ale istoriei lor, popoarele român şi cehoslovac s-au aflat alături în lupta pentru apărarea fiinţei lor naţionale, pentru independenţă şi dezvoltare liberă pe calea progresului economic şi social. Aceste relaţii au fost ridicate pe o treaptă nouă, superioară în anii construcţiei socialiste, cînd au cunoscut o evoluţie mereu ascendentă. La baza raporturilor dintre ţările, partidele şi popoarele noastre se află documente de mare importanţă cum sînt : Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări pînă în anul 2000, Programul de colaborare şi cooperare ştiinţifică şi tehnologică pe perioada 1986—1990, Acordul comercial de lungă durată şi altele. Factorul hotărîtor pentru dezvoltarea neîntreruptă a raporturilor româno-cehoslovace pe multiple planuri l-au constituit întrevederile şi convorbirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi conducătorii cehoslovaci. Aceste întîlniri la vîrf au deschis de fiecare dată, prin înţelegerile convenite, prin documentele semnate, noi şi ample perspective pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor dintre partidele, popoarele şi ţările noastre. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat că trebuie făcut totul pentru ca relaţiile româno-cehoslovace, întemeiate trainic pe deplină egalitate şi respect reciproc, pe principiile şi idealurile socialismului, să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de relaţii între state socialiste prietene, care îşi unesc eforturile şi conlucrează activ pentru edificarea noii orînduiri, pentru cauza socialismului şi păcii în lume. Acestor ţeluri le slujesc şi cele convenite cu prilejul recentei vizite prieteneşti de lucru în ţara noastră, efectuate la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de tovarăşul Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia.

În timpul vizitei, înaltul oaspete cehoslovac a înmînat tovarăşului Nicolae Ceauşescu Ordinul „Leul Alb" clasa I cu colan, conferit cu prilejul celei de-a 70-a aniversări a zilei de naştere, pentru contribuţia adusă la dezvoltarea colaborării dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist din Cehoslovacia, dintre Republica Socialistă România şi Republica Socialistă Cehoslovacă, la întărirea prieteniei dintre poporul român şi poporul cehoslovac, la promovarea cauzei generale a socialismului, păcii şi colaborării internaţionale. Adresîndu-se conducătorului partidului şi statului nostru, tovarăşul Milos Jakes a spus : „Vă dăm o înaltă apreciere în calitate de om politic şi de stat, militant de frunte al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, de comunist care şi-a dedicat viaţa luptei pentru socialism şi progres social. De numele dumneavoastră sînt legate succesele obţinute de poporul român, în frunte cu Partidul Comunist Român, pe calea istorică a edificării socialismului. Prin activitatea dumneavoastră în cele mai înalte funcţii de partid şi de stat contribuiţi la întărirea unităţii ţărilor socialiste, la consolidarea potenţialului lor economic şi de apărare, la dezvoltarea colaborării multilaterale între statele participante la Tratatul de la Varşovia şi membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Prin activitatea dumneavoastră neobosită pe arena mondială contribuiţi la afirmarea idealului tuturor oamenilor progresişti şi iubitori de pace — idealul de viaţă fără nici un pericol, în pace şi înţelegere reciprocă".

În timpul convorbirilor dintre cei doi conducători, apreciindu-se că Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări pînă în anul 2 000 deschide largi perspective pentru dezvoltarea intensivă a relaţiilor economice reciproce, a cooperării şi specializării, pentru ridicarea lor la un nivel calitativ superior, s-a subliniat că potenţialul economic şi tehnico-ştiinţific în continuă creştere al României şi Cehoslovaciei, precum şi rezultatele obţinute în colaborarea economică reciprocă creează condiţii favorabile pentru dezvoltarea cooperării şi specializării. În scopul satisfacerii într-o măsură sporită a necesităţilor economiei naţionale, s-a stabilit ca organele de resort din cele două ţări să adopte măsuri pentru creşterea ponderii produselor realizate prin cooperare şi specializare în cadrul schimburilor comerciale reciproce. S-a convenit ca guvernele celor două ţări să elaboreze un program comun cu termene precise privind aprofundarea în continuare a cooperării şi specializării în producţie. Totodată, s-a convenit ca organele centrale pentru ştiinţă şi tehnologie din cele două ţări, în colaborare cu organele şi organizaţiile economice, să-şi intensifice activitatea pentru identificarea de noi posibilităţi de conlucrare tehnico-ştiinţifică bilaterală, îndeosebi în domeniile tehnicii de vîrf, ca microelectronica, electrotehnica, tehnica roboţilor, energetica. În acelaşi cadru, a fost evidenţiată dezvoltarea cu succes a relaţiilor româno-cehoslovace pe plan cultural, ştiinţific şi în alte domenii şi s-a exprimat hotărîrea de a se acţiona pentru aprofundarea acestor relaţii, în scopul unei mai apropiate cunoaşteri reciproce şi al întăririi prieteniei româno-cehoslovace.

Convorbirile au prilejuit, de asemenea, un schimb de păreri cu privire la unele probleme actuale ale vieţii internaţionale.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes au vizitat obiective social-edilitare şi cartiere de locuinţe din Bucureşti.

Eveniment de o deosebită însemnătate în cronica relaţiilor dintre ţările, partidele şi popoarele noastre, noul dialog la vîrf româno-cehoslovac va aduce, fără îndoială, o contribuţie substanţială la întărirea, amplificarea şi diversificarea acestor relaţii, va conferi dimensiuni tot mai ample şi un conţinut tot mai bogat conlucrării româno-cehoslovace, atît pe plan bilateral, cît şi în viaţa internaţională, în interesul progresului şi dezvoltării reciproce, al cauzei socialismului, păcii, înţelegerii şi colaborării pe tot globul.

ION DUMBRAVA

Moment de referinţă în politica externă a României

În politica externă a României, de largă deschidere internaţională, de dezvoltare amplă a legăturilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, potenţial economic sau poziţie geografică, dialogul la cel mai înalt nivel, promovat cu consecvenţă de preşedinteie Nicolae Ceaúşescu, joacă un rol esenţial, determinant. Acest fapt a fost încă o dată pus cu putere în lumină de noua solie de pace, prietenie şi colaborare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări ale Asiei şi în Australia.

Vizitele în Indonezia, Australia, Vietnam, Mongolia, precum şi convorbirile româno-pakistaneze de la Karachi au avut înscrise pe agenda lor, în chip firesc, în primul rînd probleme privind dezvoltarea relaţiilor bilaterale, înţelegerile convenite deschizînd noi şi vaste perspective colaborării şi conlucrării României cu fiecare dintre ţările vizitate, aşa cum s-a relevat în comunicatele şi comunicatele comune date publicităţii. Astfel, în cadrul convorbirilor româno-pakistaneze, arătîndu-se că în ultimii ani colaborarea dintre cele două ţări s-a desfăşurat în condiţii favorabile, ducînd la finalizarea cu succes a unor noi acţiuni de cooperare economică şi la adoptarea de măsuri care au contribuit la extinderea schimburilor comerciale, a fost exprimată dorinţa comună de a se adînci şi diversifica în continuare colaborarea economică, tehnico-ştiinţifică, culturală şi în alte domenii dintre cele două ţări. În Indonezia, s-a evidenţiat necesitatea de a se întreprinde noi acţiuni pentru creşterea mai dinamică a schimburilor comerciale şi pentru dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, mineritului, petrolului, agriculturii, pescuitului oceanic, precum şi în alte sectoare de interes comun, pe baza unor acorduri de lungă durată ; totodată, au fost preconizate măsuri practice pentru realizarea acţiunilor de cooperare economică faţă de care s-a constatat interes de ambele părţi. La Canberra s-a exprimat convingerea că pe baza experienţei de pînă acum, a potenţialului economic al celor două ţări, există largi posibilităţi pentru extinderea schimburilor comerciale şi a cooperării economice reciproc avantajoase dintre România şi Australia. Pornindu-se de aici, s-a subliniat însemnătatea încheierii unor contracte pe termen lung, care să asigure stabilitate şi perspectivă relaţiilor economice dintre cele două ţări. În Vietnam, s-a convenit să fie depuse în continuare eforturi susţinute pentru creşterea schimburilor comerciale şi pentru dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, agriculturii, mineritului, transporturilor, precum şi în alte sectoare de interes reciproc. S-a hotărît să se intensifice contactele şi să se întreprindă măsurile practice necesare pentru înfăptuirea acţiunilor de cooperare economică. În cadrul dialogului la nivel înalt româno-mongol, evidenţiindu-se rezultatele pozitive obţinute pînă acum în domeniile colaborării economico-comerciale şi tehnico-ştiinţifice, s-a convenit să fie depuse eforturi susţinute pentru creşterea continuă a schimburilor comerciale, pentru realizarea cooperării în producţie pe baze stabile, de lungă durată, reciproc-avantajoase, corespunzător noilor posibilităţi şi programelor de dezvoltare social-economică ale celor două ţări. În ţările vizitate au fost examinate, de asemenea, posibilităţile intensificării şi diversificării legăturilor şi schimburilor în sectoarele ştiinţei, tehnologiei, învăţămîntului, culturii, presei, sportului şi în alte zone de interes comun.

Noul itinerar de pace şi colaborare al şefului statului român a prilejuit şi abordarea celor mai importante şi mai arzătoare probleme ale vieţii internaţionale, cu scopul de a contribui la soluţionarea lor, pe baza noilor principii de relaţii dintre state, promovate cu stăruinţă de România, de preşedintele ei : egalitatea deplină în drepturi, independenţa şi suveranitatea naţională, neamestecul în treburile interne, respectul şi avantajul reciproc, renunţarea la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei. În cadrul dialogurilor la nivel înalt care au avut loc, s-a apreciat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la viaţă, la pace, la existenţă liberă, independentă şi demnă. În acest context, s-a apreciat că semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele intermediare din Europa a reprezentat un eveniment de importanţă istorică, dar că acordul respectiv reprezintă doar un prim pas, fiind necesar să se acţioneze în continuare cu hotărîre pentru realizarea de noi acorduri în direcţia reducerii cu 50 la sută a arsenalelor nucleare strategice şi a eliminării totale a armelor nucleare, pentru oprirea şi interzicerea experienţelor nucleare, pentru renunţarea la militarizarea Cosmosului şi adoptarea unei convenţii privind interzicerea şi distrugerea armelor chimice, pentru lichidarea altor arme de distrugere în masă. Se ştie că România se pronunţă cu hotărîre pentru reglementarea tuturor problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale paşnică, prin tratative şi pentru stingerea, prin aceste mijloace, a tuturor focarelor de încordare şi conflict existente astăzi în lume. În acest sens au fost abordate, în cadrul recentului itinerar, probleme cum sînt situaţia din Orientul Mijlociu, războiul dintre Iran şi Irak, situaţia din Afganistan, Kampuchia, Africa australă. Au fost, de asemenea, discutate probleme ale economiei mondiale, subliniindu-se importanţa eradicării subdezvoltării, a edificării unei noi ordini economice internaţionale.

Fără îndoială că prin rezultatele fructuoase cu care s-a încheiat, prin înţelegerile convenite, prin concluziile trase în urma dialogului purtat, noua solie de pace, prietenie, înţelegere şi colaborare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări ale Asiei şi în Australia reprezintă un moment politic de referinţă, cu urmări pozitive de seamă atît în ceea ce priveşte relaţiile României cu ţările vizitate, cît şi pentru promovarea idealurilor de pace, progres şi colaborare pe întreaga planetă.

ION CODRU

Zi de zi, ei fac

Cerință majoră, de prim ordin, veritabilă notă a tuturor eforturilor din toate domeniile de activitate, calitatea produselor este însăși oglinda — cea mai fidelă — a calității muncii noastre de zi cu zi, a modului în care traducem în fapt hotărîrile de partid și de stat.

A atinge, printr-o strădanie mereu sporită și printr-o exemplară mobilizare, cotele tot mai exigente ale competitivității înseamnă, în ultimă instanță, a munci nu doar bine, ci foarte bine. Înseamnă, totodată, creșterea responsabilității fiecăruia, la locul său de muncă, astfel încît, conjugată

Tehnicieni dar și creatori de frumos

Bunul gust și sensibilitatea au rînduit în armonie trandafirii, lalelele, garoafele cu mostrele de blană artificială în plăcute culori și desene. O mică expoziție de frumuseți izbucnite fie din geniul artistic al naturii, fie din imaginația și priceperea oamenilor.

„Tovarășa directoare este prin hale", ni se spune. Ne-am hotărît să-i urmăm itinerarul pentru a afla și noi secretele întreprinderii de Ciorapi, Tricotaje și Blănuri Sintetice — Adesgo care la o recentă expoziție a inventatorilor umpluse aproape un perete cu panouri cu inovații și modernizări. Acești oameni parcă împleteau în produsele lor un fir, o idee, un fir, o idee. Atelierul de blănuri este o adevărată lume a rotațiilor de mii de ture. Bobinele deapănă fire pe care, apoi, utilajele le transformă în valuri de material ce acoperă rotoarele ca niște fluturi uriași cu aripi de blană. La concurență, fetele se învîrtesc ca un titirez, harnice, supraveghind pulsul utilajelor. Directoarea Fotinița Năstase împreună cu tehnicienele de la creație Ana Datcu și Maria Nica dădăcesc o mașină cu selectare electronică dresînd-o să tricoteze un nou model jacquard de blană sintetică. După ce a înghițit programul întocmit de ele, calculatorul, prin intermediul stiloului cu senzori, desenează capul de tigru ce trebuie să apară pe albul imaculat al blănii. Apoi, mașinăria începe dansul ochiurilor, „doi pe față, doi pe dos", după dictarea precisă a computerului. O formulă matematică, un strop de fantezie, o cămă modificată și felina prinde contur din smocurile de blană chimică colorate și asortate cu gust.

„Moda jacquard a sărit granițele pulovercelor și a pătruns și în teritoriul blănurilor artificiale, spune directoarea. Aleargă ca un tren rapid ce nu stă decît cîte un minut prin stații. Nu poți să poposești prea mult asupra unui model. Trebuie să aprintezi apre alt joc de culori și desene. Peste 95% din producția noastră reprezintă export indirect prin intermediul confecțiilor și încălțămintei în R.F.G., Olanda, Franța, U.R.S.S., S.U.A etc. Ca să ținem pasul e necesar să diversificăm continuu sortimentele. După modelele cu forme geometrice și motive orientale în diverse culori, am reușit să realizăm un material imitînd perfect pielea de viței".

Cine crede că a fost necesară doar comanda : start, ca aceste mașini, adevărate „tricoteze" cu andrele electronice, să înceapă să brodeze arabescuri în blană se înșală. Drumul a fost lung, nu totdeauna pavat, timpul a tricotat cu răbdare an după an, experiment după experiment. La început, moto-ul fiecărei zile a fost : să facem o blană cît mai apropiată de cea naturală. Specialiștii de la Adesgo au gîndit alături de cei de la Săvinești arhitectura chimică a fiecărei fibre, au încercat o mulțime de combinații și rapoarte între poliester și poliacrilonitril. Iar cînd rețeta a fost gata, n-au acceptat nici în ruptul capului ca alții să le concepă fluxurile tehnologice. „Noi cei care struim instalațiile știm cel mai bine și care sînt puterile și toanele lor", spune inginera Rodica Stoinea. Așa că, atît experimentata inginer Georgeta Manea cît și Maria Buzdugan, de puțini ani ieșită din stagiatură, atît maistrul Mușat Rotaru, alintat Rotiță, căci de peste 35 de ani gîndul lui se rotește mereu după soluții noi, cît și ceilalți nu s-au limitat doar să supravegheze viața utilajelor ci, pe un colț de mașină au desenat o schiță, lîngă aparatura de măsură au calculat niște parametri. Acum marca Adesgo nu este imprimată doar pe produse, ci și pe coperțile procesului tehnologic. Ce a rezultat din priceperea acestor purtători de dublă legitimație : oameni de producție dar și de concepție ? „Blana sintetică ce o producem se apropie foarte mult de calitățile celei naturale, atît ca luciu, tușeu, densitate a firelor cît și ca izolare termică, ne spune inginera Lucia Răvoiu. Acum, după ce ăm reușit s-o facem competitivă cu cele ale marilor firme, trebuia s-o fabricăm cît mai economic".

După ce au încercat satisfacții de a se „autoservi" cu idei, cei de aici au început să scoată ca pe bandă rulantă propuneri de modernizări. Există în tehnologie o mașină pentru periere, tundere și lustruire care funcționa ca un ceas. Blana ieșea din ea ca dintr-o frizerie de lux.Totuși ceva îi nemulțumea pe blănarii din Adesgo : prea alerga repede contorul de kilowați consumați, iar firele tunse prea încărcau bena cu deșeuri. Au propus o fibră modificată, cu contracție termică mai mare, care a transformat utilajul de tundere în șomer de care nu mai e nevoie și astfel pierderile s-au micșorat cu 7% iar energia înghițită s-a redus cu 10.% Exemple ar fi multe, unul este însă de o spectaculozitate mai aparte. La procesul de tricotare, din cînd în cînd, mașinile mai dădeau cîte un rateu și specialiștii eșteau cu năduf văzînd că la tricotajul uniform ca pînza de păianjen mai apare ca un scurtcircuit cîte un ochi cu defecte. S-au frămîntat săptămîni lîngă kilometrii de material revărsat din mașină ca să înlăture aceste ochiuri bolnave. Au analizat fiecare fațetă, fiecare sută a procesului tehnologic. Și, ca în viață, un defect bine diagnosticat și tratat se poate deseori transforma într-o calitate. . Și astfel directoarea Fotinița Năstase, inginerele Lucia Răvoiu, Elena Chiurițan și maistrul Mușat Rotaru, zis Rotiță, au tricotat o blană numai din ochiuri cu defecte. Rezultatul ? Eliminarea unor faze din operația de finisaj cu reducerea deșeurilor și energiei cu peste 10%, și, ce e mai important, obținerea unui produs deosebit de aspectuos și util, o blană sintetică la premieră mondială.

O întrebăm pe directoarea care caută mai toată ziua împreună cu „gînditorii" fabricii noi îmbunătățiri tehnologice și asta, nu în ședințe în cabinet, ci în zumzetul mașinilor de tricotat, de unde are atîtea flori în birou. „Toată lumea care mă vizitează, cînd le vede, crede că în acea zi e onomastica mea, zîmbește. Sîntem nu numai tehnicieni, ci și creatori de frumos și prospețimea lor parcă dă altă deschidere gîndului. E bine să-ți oferi mereu bucurii și pentru mine ora mai mare este aceea de a putea spune că ideile de azi nu sînt copia celor de ieri".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Dincolo de bibliotecă

Se vorbește astăzi despre o adevărată industrie a cunoștințelor tehnice și științifice. Acestea ar fi, se zice, noua „avuție a națiunilor". Faptul de a dispune de aceste cunoștințe este, prin el însuși, o victorie. Însă orice victorie se obține cu un efort, iar din acest punct de vedere este limpede că informația de natură tehnică nu pică, asemeni fructului copt, drept în mîna întinsă spre ei. Informarea este, indiscutabil, **o tehnică de muncă intelectuală.**

Să luăm cazul unui specialist care se respectă și care știe că rata medie de înnoire a cunoștințelor este astăzi atît de dinamică încît deprofesionalizarea, dacă nu ești atent, e ceva ce se poate produce foarte repede. Ce are de făcut el ? Se duce, bunăoară, la biblioteca tehnică a întreprinderii. Dar frecventarea chiar și a altor biblioteci specializate, mai mari, tot nu rezolvă problema. Pentru că numărul a ceea ce numim surse de informații este apreciat astăzi, în lume, a fi cam de 150. Cartea reprezintă, bineînțeles, o sursă de prim ordin, dar dincolo de ea sau de revistele la care oricine s-ar gîndi, de asemeni, ca la o sursă foarte importantă de informare, mai sînt astăzi atît tipuri de documente ce conțin informație tehnică : așa-zisa literatură de firmă, brevetele de invenții, standardele, tezele de doctorat, comunicările științifice prezentate la diverse reuniuni naționale sau internaționale. Și poate fi simplu a te preface că toate acestea nu există, dar este și foarte costisitor, fără îndoială Posibila reacție psihologică de eludare a unor „masive informaționale" tocmai din cauza faptului că ele par — cum și sînt — covîrșitoare în bogăția lor de informații, trebuie să facă însă loc, cu mai mult folos, convingerii că informarea este într-adevăr o tehnică, o cale de a-ți deschide drum spre documentarea la care aspiră orice specialist din categoria celor care se respectă. Or, această tehnică se poate învăța, iar efortul de-a o deprinde nu-l cine știe cît de mare. În schimb, răsplata e sigură, pentru că orice tehnică a unei activități, se știe doar, asigură acelei activități eficiența. Cum spune inginerul Gheorghe Anghel, directorul Institutului Național de Informare și Documentare : „Există atîtea mijloace de-a nu pierde o viață pentru a căuta ceea ce poți găsi în 5 minute". Și dacă uneori se constată că vin aici, la acest institut, pentru a se documenta, oameni cu pretenții dar care nu știu ce e o „clasificare zecimală" — lucru elementar în munca de informare —, trebuie reținut ca fapt meritoriu, în orice caz, dorința lor de-a învăța să se informeze. A ști să te descurci doar într-un fișier de bibliotecă nu mai e de-ajuns.

Deci informarea nu este căutarea acului în carul cu fîn. Ca orice muncă, ea își are metode și mijloace specifice, și pornind de la nevoia de cunoaștere a acestora punem întrebarea dacă prin reciclare n-ar trebui insistat în primul rînd chiar asupra lor, ajutîndu-i pe oameni să înțeleagă cum pot — concret — să se informeze. În unele întreprinderi, acolo unde au fost formate grupe de informare și documentare, chiar așa se procedează, și nu numai în cadrul cursurilor de perfecționare profesională, ci și pe durata dintre acestea. La Oradea, ca să dăm un exemplu, la „Metalica", într-o întreprindere în care nu întîmplător inovația și creația s-au materializat în rezultate excepționale, unele de importanță deosebită pentru economia națională, de activitatea de informare tehnică se ocupă subinginera Elisabeta Buzlea împreună cu inginerii stagiari Radu Ujuc, Keresztesi Arpad și Octavian Păun. Lor li s-a încredințat răspunderea de-a face cunoscută, colegilor, „tehnica informării" și de a ține la curent întreprinderea cu tot ceea ce este nou, în domeniile care interesează, printr-o legătură stabilă cu Institutul Național de Informare și Documentare. Acest institut oferă, la cerere, sumarele publicațiilor periodice și neperiodice intrate în patrimoniul lui, sistematizate pe domenii tematice și ramuri ale economiei naționale. El poate asigura documentarea oricui se declară interesat în evoluția unui anume domeniu, trimițîndu-i fișe bibliografice și descrierile sumare ale noutăților. Se înțelege, oricine poate comanda, după aceea, copia integrală sau parțială a respectivei surse. Adică o revistă, sau doar un articol din ea, sau doar un capitol de carte. Dar asta presupune ca legătura cu institutul să fie **organizată și permanentă.** Bineînțeles, această legătură este stabilă și este rodnică numai în măsura în care activitatea de informare și documentare tehnică la nivelul fiecărei întreprinderi este tot organizată și permanentă. Și chiar este așa, cum spuneam, în unele întreprinderi. Dar în altele urmează încă să fie înțeles pînă la capăt adevărul că discontinuitatea acestei relații, caracterul ocazional și fragmentar al ei, nu asigură o informare corectă, sigură și rapidă. Și nu trebuie să ne mirăm de ce lucrurile stau așa și nu altfel. Necunoscînd „inventarul" și descrierea noutăților apărute, de unde ai putea să știi ce să ceri ? Și de unde să știi **cum să ceri,** din moment ce informațiile acestea nu sînt stocate în vrac, ca merele în podul bunicii, ci după niște norme și reguli foarte stricte, care asigură cheile de regăsire a unui tip de document sau altul.

Pentru cine știe ce e de aflat și cum e de aflat, pentru cine a învățat tehnica informării, „masivul informațional" încetează de a fi un hățiș în care nu mai știi unde e nordul. Acela, oricît ar părea altora de surprinzător, merge drept și la țintă.

D. CONSTANTINESCU ■

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

din munca lor o sărbătoare

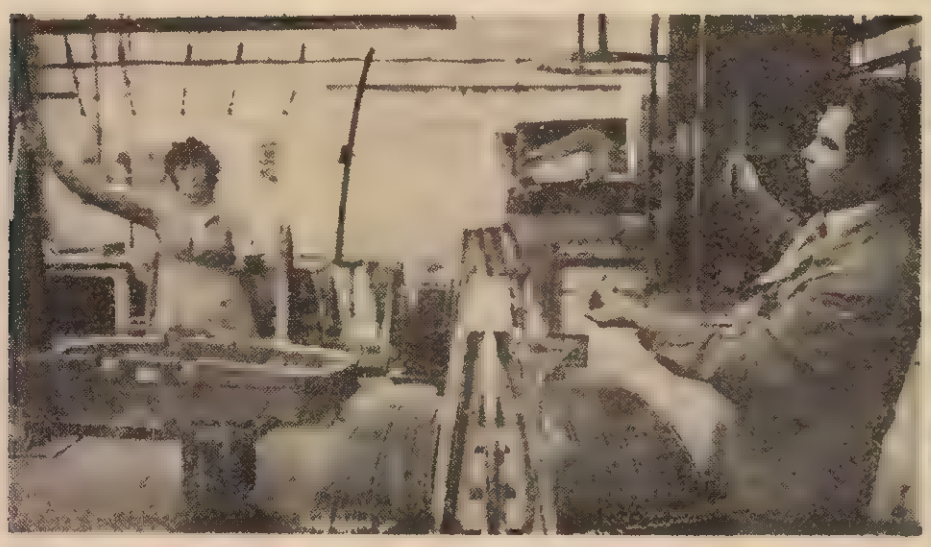

cu munca și viața colectivelor din care facem parte, această responsabilitate să fie măsura spiritului nostru revoluționar, a înaltelor idealuri ce ne animă clasa muncitoare, întregul nostru popor. Nivelul de tehnicitate al fiecărui loc de muncă vorbește deopotrivă de marele efort de investiție, de înnoire permanentă a dotărilor și proceselor tehnologice, în pas cu progresul mondial, precum și de profesionalitate și competență, de conștiință înaltă, atribute ce definesc noua personalitate a omului muncii de azi, dăruit binelui patriei sale, poporului său.

Taina fulgerului

Se vede treaba că în antica Potaissa, pesemne, vor fi fost mulți adepți ai acelei concepții filosofice a lui Anaximandru care punea la baza lumii pământul, apa, aerul și focul, de vreme ce pînă și astăzi urmașii urmașilor urmașilor lor, neclintiți din uriașul castru natural al Transilvaniei ca și pietrele Arieșului care scaldă zidurile Turdei de azi cred cam în aceleași lucruri : în caolinul greu și în ușoara și fierbințea răsuflare a flăcării de gaz metan din întreprinderea pentru izolatori electrici „Electroceramica". Căci după cum pămîntul trecut prin vămile năprasnice ale focului devenea o materie înnobilată, tot așa, azi, în Turda, caolinul din care se scoate aerul pînă la ultima moleculă în presele vacuum, și ars la o temperatură de 1.350° C este hirotonisit în marea taină a flăcării și, preschimbat în izolatori supli, nu se mai teme de puterea fulgerului căruia i-a prioceput vraja și împotriva căruia s-a imunizat în cele șapte vămi ale soarelui: cuptoarele inițiatice ale străvechii Potaissa.

Ca un făcut, parcă și natura generoasă a Transilvaniei a ivit de sub mantia-i celestă materia primă nu departe de sursele de gaz metan : caolinul de Aghireș, feldspatul de Muntele Rece și argila de Șuncuiuș. La Turda, gazul metan a fost folosit în premieră absolută pentru arderea porțelanului, vădindu-se, cu bucurie, că nu este cel mai ieftin, dar, mai ales, cel mai bun pentru această treabă.

Pentru această treabă a fost bun și economistul Ioan Morar, directorul întreprinderii. Din anul 1959 el este tot „morar" la această neobișnuită „moară" unde caolinul este la fel de prețuit ca și aluatul pentru pîinea cea de toate zilele. Ioan Morar nu a căutat să fugă de greu, să dea bir cu fugiții de răspundere sau să-și schimbe, ca morarul din poveste, locul de muncă cu al ciobanului. Poate, atunci, s-ar fi întîmplat ca în poveste : înebunit de zgomotul care nu mai contenea, ciobanul a spart cu barosul pietrele de moară, pe cînd morarul „asfixiat" de ozon a dormit dus toată noaptea, iar dimineața s-a trezit fără nici o oaie pentru că i le mîncaseră lupii. Morala e simplă și o cunoaște toată lumea : omul potrivit la locul potrivit. Și omul acesta cu vorba măsurată, exact cît trebuie, de ardelean, născut aproape de locul unde în 1601 s-a rostogolit în țărina „pohtită" trupul Viteazului, la Cîmpia Turzii, a început să scoată, ca orice economist care se respectă, bani din... piatră seacă. Cu singura și marea deosebire că aici nu a fost vorba de flăcările jucăușe și ispititoare care dansează hieratice, în miez de noapte, peste comoara îngropată, ci o simplă scînteie electrică, țîșnită, ca prin miracol, dintr-un pumn de caolin amestecat cu feldspat și alumină de Oradea. În 1959, „morarul" acesta, alb nu de făină de grîu, ci de caolin, avea sub mînă vreo 500 de oameni care făureau la străvechea roată a olarului micile farfurioare de caolin menite să ogoiască setea curentului electric și să-i astîmpere bizdîcul de a o tuli pe nepusă masă în văgăunile pămîntului. „Aluatul" de caolin de pe malul Arieșului era preparat și frămîntat manual și tot așa și creștea, rotunjindu-se ca un umăr de femeie frumoasă sub bătăturile moților.

Apoi lua naștere o neobișnuită lupte scrîșnită să scapi de sub ghearele nemiloase pentru năprasnica foame a nărăvașelor hergheliu de cai putere ale curentului electric. Începuse electrificarea țării și unitatea din Turda era singura fabrică de profil din România, iar necesarul de izolatori depășea de cinci ori producția existentă la acea dată. În 1969 unitatea este dotată cu tehnică de vîrf : strunguri automate, carusel, cuptoare tunel și prese vacuum. Investiția statului a fost răsplătită încă din acel an cu peste zece mii de tone de izolatori electrici.

Dar nu numai atît : mai tîrziu, din vigurosul trunchi al „Electrei" de pe malul Arieșului au țîșnit în primăvara noilor prefaceri o mlădiță la Botoșani și o alta la Tîrgu Secuiesc, iar între anii 1980—1983 s-a ridicat lîngă unitatea-mamă o a doua secție pentru izolatori de înaltă și foarte înaltă tensiune (110—400 kilovolți). Astăzi, aceste adevărate ateliere de „armurărie" pentru cavalerul modern al înaltului ordin ai Curentului Electric din Turda adăpostesc munca a aproape 3100 de oameni din care 180 sînt ingineri electrotehniști, chimiști și mecanici. Unul dintre aceștia, ing. Adrian Savu nu și-a găsit eroul preferat în romane celebre sau în filme, ci în manualul de istorie și fizică : diplomatul și experimentatorul Benjamin Franklin din Boston care, după ce a ajutat pe compatrioții săi să smulgă Engliterei independența, i-a învățat și cum să-și mîntuiască instituțiile publice și casele de puterea fulgerului, inventînd paratrăsnetul, încît acestia, după moartea lui, în 1790, i-au cinstit memoria cu următoarea inscripție laconică : „Eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis" (A smuls cerului fulgerul și tiranilor sceptrul).

În unitatea care poartă numele „Electrei", tînărul inginer Savu a muncit din răsputeri cu colectivul său tot la un fel de „paratrăsnet" de pe locomotivele electrice, un mărunțiș dar naibii de scump (costa 300 dolari bucata) și cu un nume de botez luat din inițiale : „ixadeu" din X.A.D.-39 kilovolți. După cum lesne se poate observa „X.A.D.-39" are în structura sa o necunoscută „x" pe care colectivul de sub conducerea sus-pomenitului inginer a găsit-o în anul 1985, eliminînd importul la acest soi de paratrăsnet care astăzi salvează transformatorul principal al locomotivei de fulger sau de suprasarcinile electrice de pe rețea. Tot „inginerul-paratrăsnet" mai este autorul unei invenții de rectificare a izolatorilor de porțelan cu disc diamantat-alături de energica ingineră șefă Zain Mariana, autoarea unei invenții numită : „Procedeu de obținere a rezistențelor nelineare pentru descărcătoare cu rezistență variabilă de tip clasic" și, ing. Ioan Sîrbu care lucrează actualmente la același procedeu de obținere a rezistențelor, dar pentru regim intensiv, în colaborare cu un colectiv de cercetare de la IPEG București.

Faima „Electrei" din Turda nu ne-o dă numai ei de aspră sonoritate antică. Încă în anul 1945, la 20 decembrie, ziarul bucureștean „Fapta" evoca unitatea din Turda ca fiind întemeietoarea industriei de porțelan din Ardeal.

Față de „nepoata" sa din Botoșani care produce izolatori din sticlă, întreprinderea din Turda făurește izolatori electrici de ceramică de înaltă și foarte înaltă tensiune, aparataje de înaltă și joasă tensiune, cum sînt descărcătoarele cu rezistență variabilă limitată, descărcătoarele pentru locomotivele electrice și pentru tramvaie, produse de rezistențe industriale — pentru încălzit vagoane, pentru cazane, pentru autocamioane etc.

Anii au trecut, faima a rămas. Azi, întreprinderea „Electroceramica" Turda exportă izolatori electrici în numeroase țări ca : Italia, Liban, Irak, Sudan și indirect, prin întreprinderi intermediare, în URSS, Grecia, Turcia, Pakistan ș.a. Dar renumele bun al unității de pe malul Arieșului este datorat și măiestriei profesionale a strungarului de produse ceramice Vasile Ghib, a frezorului Iacob Pălăcean, a presatoarei de joasă tensiune Maria Lazăr, a electricianului Ioan Goia, a armatorului de produse ceramice de medie tensiune Victor Arion, a lăcătușului de la atelierul mecanic Gheorghe Botoș, a debavuratoarei Iuliana Chiș, a glazuratorului de produse ceramice de la secția 2 Ioan Nemeș etc.

Olarii din străvechea Potaissa, din munca cărora arheologii Transilvaniei mai scot încă dovezi emoționante de vechime și continuitate neîntreruptă pe aceste meleaguri au fost înlocuiți astăzi de... „olarii electrici". Pămîntul a rămas la fel, doar oamenii și-au schimbat ocupațiile. Tot un picior apasă pe pedala ce învîrte milenara roată, dar mîna de astăzi nu mai modelează un ulcior de astîmpărat setea omului aflat la coasă, ci o mică farfurioară de caolin ce urmează a fi arsă în cuptoare pentru cina cea de taină a fulgerului.

PASCU BALACI

Nucleul de suflet

De ce să n-o recunoaștem, nu sînt prea mulți cei dispuși a-și mărturisi erorile, fie ele și de demult. Sticlarii Buzăului fac parte din această rară categorie. Te surprinde chiar faptul că, în loc să vorbească mai mult de minunatele reușite ale lui „acum", revin mereu la ceea ce a fost „atunci". De ce ? Simplu. Ce este azi, se vede cu ochiul liber, răsfrînt, în mii și mii de imagini — oglinzi perfecte în fidelitatea ce-ți redau chipul, geamuri incredibil de groase ori, dimpotrivă, extrem de subțiri. Ce a fost, rămîne însă ca o amintire de suflet a copilăriei. Iar „copilăria" sticlarilor din Buzău nici c-a început bine, că s-a și terminat.

Născută în 1970, întreprinderea de geamuri nu mai păstrează la cei 18 ani ai săi decît elanurile caracteristice minunatei virste, cărora li s-au adăugat multe alte însușiri, ce în întregtotul de deplină maturitate. Cu mintea coaptă de acum, oamenii știu că a crea înseamnă, poate, și a greși, uneori, un pas, că există și posibilitatea unui eșec, iar în tehnică nu se poate anula riscul. Drumul nu le-a fost nici pe departe o pașnică plimbare, ba mai degrabă un salt spectaculos. Au căutat însă, de fiecare dată, să descopere taina lucrului bine făcut. Pe scurt, începutul n-a fost ocolit de necazuri, ce se concretizau în zgomotul inconfundabil al geamurilor sparte și în munții de cioburi, o adevărată calamitate, pentru că însemna rebut, și nu știau ce să mai facă cu ei. Astăzi, lucrurile stau exact invers. Cioburile sînt pentru ei „aur", linia tehnologică de fabricat buteliile de sticlă, pusă la punct prin autoutilare, refuzînd orice altă materie primă, dar „aurul" acesta e foarte rar, pentru că geamul se sparge din ce în ce mai puțin. Reglarea parametrilor de temperatură în cuptoare — o enigmă la început — este prima taină bine știută de orice sticlar buzoian.

— În urma cu 20 de ani, cînd a început investiția, nu exista nici un fel de tradiție legată de sticlărie — zice directorul Ioan Nuț. De bună seamă, se naște întrebarea, de ce s-a făcut, atunci, la Buzău fabrică de sticlă ? Existau alte motive, extrem de serioase. Aici se descoperise din belșug materia primă, un nisip cu proprietăți deosebite. Apoi, mai era dorința oamenilor de a munci la ei acasă și cum orice tradiție are un început, în materie de sticlărie l-am făcut noi, aici, la Buzău.

Dorința de a nu-și părăsi orașul natal i-a determinat pe mulți să se apuce de o meserie la care nici tatăl, nici bunicul nu gîndise — operator sticlar. Nu-i doar meserie, ci și știință — că nu puțină chimie a silicaților au învățat — dar e și artă, fără de care nu se putea ajunge la bijuterii fără umbră și fără asperitate. Eșecurile scurtei perioade de început i-au ambiționat. S-au apucat serios să învețe și, pentru că nu puteau ei să plece la politehnică — cine ar mai fi muncit atunci ? — a venit politehnica la ei, oferindu-le șansa, printr-o secție de subinginer înființată special la Buzău, să învețe seara, cum să nu mai groșească ziua. Pe nesimțite, o meserie către care se îndreptaseră din calcul și comoditate, a devenit o pasiune. Oamenilor li s-au deschis porțile unei lumi nebănuit de frumoase, în care și-au aflat puterea de a căli, nu oțel, s-a făcut de mult, ci sticlă. Geamurile lor au astăzi strălucirea și puterea metalului, luîndu-și numele „securizat". A securiza geamul subțire este o reușită care, la grosimea de doar 3 milimetri devine, în lumea întreagă, performanță. Întreprinderea de geamuri din Buzău a atins performanța, adăugîndu-și la renumele de „una dintre cele mai mari întreprinderi din sud-estul Europei", un altul, mai important am zice — una din marile specialiste ale Europei, căreia îi sînt astăzi parteneri de bază firme din S.U.A., R.F. Germania, Egipt, Iran, Irak, Liban, Cehoslovacia. În dialog, progresul tehnic se reduce la cîteva cuvinte : „Ar fi o mare greșeală să facem și mîine ceea ce facem astăzi." Gîndind așa, au ajuns la dublarea producției pe aceleași instalații, au introdus robotul și calculatorul — premieră în domeniul sticlăriei cu reduceri în consumul de combustibil la 1 milion lei anual — au realizat geamul „nereflectorizant" și se joacă astăzi cu grosimile sticlei ce pot coborî pînă la 1 mm, sau urca pînă la 24 mm. Secretul tuturor reușitelor, după scurtele momente de necazuri pe care nu le pot uita, mi-a fost sugerat de unul din oamenii întreprinderii : „Nucleul nostru de suflet explică saltul făcut." Majoritatea s-au format aici. Uteciștii anilor' 70 sînt membrii de partid de acum, stagiarii anilor '70, conducătorii de astăzi. Directorul Ioan Nuț, pînă a fi director, a trecut prin toate posturile. Maria Chiriac, proaspătă inginer în 1970, membră a comitetului U.T.C., este azi directoarea tehnică. Mai sînt încă mulți alții, cu biografii asemănătoare : Radu Dănilă, Gheorghe Predoiu, Lazăr Popa, Ilie P. Ilie.

Au plecat de la zero, au trecut prin necazuri care i-au călit și pe ei, nu doar sticla, au cunoscut sublimul oboselilor unice care vin întotdeauna după succes, au intrat într-un ritm normal care a devenit pe parcurs — și așa a rămas — extrem de alert. Un nucleu de suflet, ce se mărește acum mereu prin înglobarea celor tineri, noii veniți, feriți de greșeală, pentru că astăzi, la Buzău se poate vorbi, dacă nu de tradiție în materie de sticlărie, în orice caz de experiență și, mai ales, de multă știință.

LIANA MOLNAR

1 Mai

Intîiul de Mai, marea sărbătoare revoluționară a muncii și solidarității celor ce muncesc, se apropie de o cifră rotundă : un veac de la hotărîrea primului Congres al Internaționalei a II-a, desfășurat la Paris în iunie 1889, de a se fixa prima zi de mai, a fiecărui an, drept o zi de luptă pentru drepturile muncitorimii. Cinstit și venerat de către toți cei ce sporesc cu brațele și mintea zestrea planetei, sărbătorescul florar ne amintește nouă românilor, cu atît mai mult și de fiecare dată, că țara noastră a fost printre primele din lume în care oamenii muncii au adoptat Intîiul de Mai ca zi a muncii și unității muncitorești internaționale, înveterîndu-se astfel solidaritatea clasei muncitoare din România cu făuritorii de valori materiale și spirituale de pretutindeni.

Cele aproape o sută de sărbători ce s-au așternut în spațiul de muncă și viață al României ne apar astăzi din perspectivă istorică, în marea înfrățire dintre gînd și faptă, ca tot atîtea jaloane într-o glorioasă istorie a devenirii clasei noastre muncitoare de la începuturile organizării sale pînă la victoria revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri în patria noastră. Campaniile de pregătire și sărbătorire a zilei de 1 Mai au constituit încă de la început o școală a educației revoluționare pentru multe generații de muncitori, ele au contribuit la îmbogățirea formelor și metodelor de activitate organizatorică și propagandistică a mișcării noastre socialiste, au făcut cunoscute în țară și în lume suferințele și revendicările clasei muncitoare, aspirațiile sale spre libertate și dreptate. Un veac de istorie a frăției și din dragostea omului de om, coeziunii spirituale, întrupată din idealurile sale de echitate și democrație plenară, dar și din înverșunarea lui împotriva injustiției sociale : o luptă ireconciliabilă între adevăr și minciună, între exploatați și exploatatori, ce avea să culmineze, atunci în preziua ultimei conflagrații mondiale, cu grandioasa manifestație de masă, organizată la 1 Mai 1939. Întrunirile și acțiunile antifasciste și antirăzboinice desfășurate, la inițiativa P.C.R., în numeroase orașe și centre muncitorești din țară, dar mai cu seamă demonstrația din București, au fost printre puținele acțiuni de masă de o asemenea amploare din Europa. După cum bine se știe, manifestația din Capitală, pe care cercurile guvernante doreau să o orienteze în sprijinul politicii lor — s-a transformat datorită tînărului comunist Nicolae Ceaușescu, capacității sale organizatorice, elanului, și dăruirii sale, ce i-au caracterizat mereu activitatea, — într-o grandioasă acțiune antifascistă și antirăzboinică, de apărare a independenței și integrității teritoriale a României, împotriva Germaniei hitleriste. Activitatea culturală desfășurată în cercurile culturale ale breslelor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, de către tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu), de alți tineri comuniști au dus la radicalizarea demonstrației de pe străzile Capitalei, la mobilizarea a peste 20 000 de cetățeni și la afirmarea, în timpul desfășurării ei, a lozincilor lansate de partidul comunist.

Marile manifestații de la 1 Mai 1939 au evidențiat capacitatea organizatorică a comuniștilor, prestigiul și autoritatea politică de care se bucura P.C.R. în rîndul maselor largi, faptul că politica sa se afla în consens cu interesele și aspirațiile acestora. Este ceea ce, odată cu eliberarea patriei și intrarea României în evul său socialist avea să fie demonstrat plenar și la scara întregii țări, într-un permanent proces de redescoperire istorică, prin marea capacitate a comuniștilor români de a transforma în fapte vocația unui întreg popor. În acest larg context al progresului, prosperității și democrației, Intîiul de Mai s-a transformat într-o sărbătoare a muncii libere, de rodnice bilanțuri și angajamente muncitorești, prima zi de Florar întregindu-se, prin solemnitatea momentului și valoarea sa de simbol, cu noi semnificații revoluționare. Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, remarca pe bună dreptate că „se poate spune că, privite retrospectiv, manifestările muncitorești de 1 Mai jalonează însăși istoria bogată și eroică a proletariatului român, de la începuturile organizării sale, pînă la cucerirea victoriei în revoluția socialistă și zidirea cu succes a noii orînduiri sociale, orînduirea socialistă".

Sărbătorind în acest an ziua de 1 Mai, poporul nostru situează în centrul preocupărilor sale îndeplinirea exemplară a obiectivelor din planul național unic de dezvoltare a țării, transpunerea în viață a programelor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, privind trecerea la un stadiu superior de dezvoltare mai rapidă a economiei naționale, la înfăptuirea unei calități a muncii și vieții, redimensionarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii în scopul sporirii continue a rolului lor istoric de constructori activi ai socialismului și comunismului în România.

Pretutindeni în România cauza libertății și dreptății a învins. Sîntem o țară a muncii libere, ne făurim liberi destinul nostru comunist. Toate victoriile dobîndite și obiectivele prefigurate, toate programele cristalizate în strategia dezvoltării cuprinsă în documentele partidului nostru, în opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au drept temelie ideea muncii unite. Numai astfel, într-o strînsă, indestructibilă unitate a întregii națiuni în jurul partidului, a conducătorului său iubit, am putut înălța grandiosul edificiu al patriei socialiste, într-o țară cu un remarcabil prestigiu internațional, privită cu prețuire, admirație și îndreptățită speranță pentru promptitudinea, justețea și înțelepciunea politicii sale interne și internaționale. Fiecare din noi, privind cu ochiul liber în jurul său și la sine poate face astăzi bilanțul uriașelor înfăptuiri ale acestei munci unite, libere, într-o istorie făurită conștient prin artă constant politica sa principială de întărire necontenită a solidarității internaționale cu toate forțele revoluționare, progresiste, înaintate ale lumii de azi în luptă pentru independență și progres, pentru pace și colaborare internațională, politică a cărei arhitect și promotor neobosit este secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate a lumii contemporane. Numai prin unitate de voință popoarele lumii pot înfăptui un uriaș front al păcii, securității și progresului, numai prin întărirea unității de acțiune ele pot contracara pericolul unui nou război mondial, asigurînd realizarea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, numai astfel se pot lichida decalajele economice, stările de conflicte și tensiune și se pot stabili relații noi, de deplină egalitate, prietenie și colaborare reciproc avantajoasă. Aceste deziderate scumpe României și lumii întregi se cer afirmate cu atît mai mult acum de ziua muncii și solidarității internaționale.

Intîiul de Mai 1988 găsește poporul nostru mai unit ca oricînd sub faldurile roșii și tricolore ale marii sărbători, mai hotărît ca niciodată să desfășoare ample forțe spre binele și prosperitatea patriei socialiste, în consens cu voința de pace și colaborare a tuturor celor ce muncesc cu brațele și mintea pe meridianele globului, pentru deschidere spre adevăr și cunoaștere, de instaurare a unei lumi mai bune și mai drepte. Privim cu optimism viitorul țării și al planetei Pămînt, deoarece credem în puterea rațiunii, a solidarității internaționale. Avem toate temeiurile să o facem într-o țară condusă de un partid erou, în fruntea căruia se află bărbatul-erou, omul ce întruchipează atît de plenar gîndul, vrerea și înțelepciunea întregului nostru popor.

LIVIU TIMBUS ■

Armîndeni sub cerul luminos al patriei socialiste

Glorie muncii!

(Urmare din pag. 1)

aceste atribute fiind în măsură să transforme planurile și programele noastre în tot atîtea mult dorite izbînzi.

La această sărbătoare a muncii, a solidarității internaționale, ne găsim mai bogați în cuceriri democratice, puterea și claritatea democrației noastre muncitorești revoluționare izvorînd din trinitatea acelei necunoscute pînă acum ipostaze în care se află făuritorii de bunuri materiale și spirituale, de : proprietari, producători și beneficiari.

Conștienți că tot ce am făurit prin forța minții și puterea brațelor putem apăra numai prin unitate, ne găsește acest 1 Mai mai uniți decît oricînd în jurul partidului nostru, al secretarului său general, hotărîți să apărăm tot ceea ce am clădit, să apărăm viața copiilor noștri și a noastră, să apărăm chipul în lumină al patriei.

Ne găsește acest 1 Mai încrezători în politica partidului nostru, ale cărei roade s-au revărsat peste țară ca florile unei primăveri dulci, mîndri de prestigiul de care se bucură azi România în concertul popoarelor iubitoare de pace, mîndri de președintele ei, neobosit și neînfricat erou al păcii.

ACASĂ, în spațiul latinității noastre străbune, încrezători în viitorul nostru de aur, în destinul nostru românesc.

Rîul de lapte

Una din plăcerile doctorului veterinar Radu Nicorici, directorul Stațiunii de cercetare și creștere a bovinelor din Dancu, județul Iași este aceea de-a porni discuția de la un maldăr de cifre. Să așezăm pe masă, la vedere, cifrele — zice — să încercăm să le judecăm, să vedem ce se află, de fapt, în spatele lor. Așadar, anul trecut stațiunea din Dancu a obținut o producție medie de lapte de 5804 litri, fapt ce a situat stațiunea pe locul al III-lea pe țară și care, în același timp, i-a adus mult rîvnitul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Să știți însă că în 1976, continuă interlocutorul nostru, am obținut o producție și mai mare, de 6005 litri. Iar de-a lungul ultimilor 20 de ani, după un calcul al nostru, am livrat țării cantitatea de 41 milioane litri de lapte. Asta vrea să însemne că media producției de lapte pe ultimii 20 de ani a fost de 3900 litri. Un adevărat rîu de lapte !

Sigur că da, îmi zic, recitind cifrele de mai sus, îi dă mîna să așeze, cum spune, pe masă, la vedere, acest maldăr de date. Dar nu prea am timp să mă dumiresc, că alte cifre vin să mă uimească : efectivul de bază al stațiunii este de 1 100 de bovine, cu o matcă de 550 capete. De-a lungul celor 20 de ani s-au născut în stațiune 11 000 de viței, ceea ce înseamnă că s-a atins o natalitate de 88 la sută. Am livrat altor județe, continuă medicul veterinar Radu Nicorici, 2150 de vițele și 834 de tăurași de prăsilă. Și-n fine, ultima cifră cu care punem punct acestei introduceri, stațiunea rulează, anual, cam 1600 capete.

Abia după acest veritabil potop de informații aflu că interlocutorul meu a venit aici, la Dancu, în 1969, ca tehnician veterinar. Era director pe atunci doctorul veterinar Vasile Hriț-cu. Noi n-am făcut nimic altceva, zice Radu Nicorici, decît să continuăm să ținem pe picioare stațiunea așa cum a gîndit-o fostul director, de la care am învățat cea mai de seamă zicere potrivit căreia ochiul stăpînului îngrașă vita. Cu alte cuvinte, fără dragoste de animale, fără dragoste pentru meseria aleasă, nu se poate face nimic. Am venit, cum spuneam, aici, la Dancu, în 1969, ca tehnician veterinar. M-a însoțit colegul meu de școală tehnică, apoi de facultate, Laurențiu Perju. Ceva mai tîrziu a venit și un văr de-al meu, Ilie Nicorici, inginer zootehnist. Iar dacă îi mai amintim și pe inginerul zootehnist Ion Gacea, plus soția mea, economistă, am trecut în revistă tot personalul cu studii superioare. O mînă de oameni pentru care stațiunea din Dancu a însemnat și înseamnă șansa deplinei afirmări. Ne-am completat, după cum se vede, studiile și-am devenit cercetători în adevăratul înțeles al cuvîntului, chiar dacă am stat și vom sta, în continuare, aici, la coada vacii, cum se spune mai în deridere, mai în serios. Expresia asta poate să sune mai ciudat, dar noi credem că n-are nimic peiorativ în ea. Și cînd spun noi, mă refer, desigur, la toți cei ce muncim la Dancu, adică la Gheorghe Lungu, mulgător și Erou al Muncii Socialiste, la Constantin Ciobanu, Petru Dancă, Elena Cîrban, îngrijitori, sau la mecanizatorii Vasile Doboș, Ioan Pintilie, Vasile Iftode și Gheorghe Pîslaru.

Deci, după o listă de cifre, un lung șir de nume, oameni al căror ochi, dacă e să ne luăm după proverb, a îngrășat vițele. Toate bune și frumoase, dar ce înseamnă, la urma-urmelor, cercetarea ce se desfășoară aici, la Dancu, la coada vacii, cum spune, cu vizibilă plăcere, Radu Nicorici ?! Înseamnă mai întîi o continuă și rapidă ameliorare a raselor prin transfer de embrioni. Înseamnă, totodată, o adaptare a vițelor, încă de la nașterea lor, cu viața în aer liber pe tot timpul anului. Înseamnă alcătuirea celor mai optime rețete de furajare, adică realizarea acelui amestec numit barbotaj (lapte, ceai de mentă, furaje etc.) în stare să înlocuiască laptele matern. „Am constatat, avea să sublinieze interlocutorul nostru, că vițelul prinde putere numai dacă în primele 15 zile stă în preajma mamei sale, o perioadă extrem de importantă pentru toată viața sa de mai apoi. Acum, în aceste două săptămîni, se vede adevărata măiestrie a crescătorului de animale, dragostea sa față de meseria aleasă. Firește, importante sînt și celelalte etape, dar bazele acum se pun. Cine respectă cu strictețe toate indicațiile privind convietuirea vițelului și-a vacii, cine vede în plăpîndele făpturi nu doar niște animale, ci niște ființe aproape umane, acela se va bucura din plin de roadele muncii sale. Altfel, degeaba te chinui să repari pe parcurs ceea ce n-ai așezat cu temei la baza viitorului tăuraș, sau a viitoarei juninci. Dar noi avem, din fericire pentru animale și pentru ferma noastră, oameni cărora nu le putem reproșa mai nimic. Sînt oameni care-și cunosc pe deplin meseria și care n-ar pleca de-aici pentru nimic în lume".

A fi crescător de animale la Dancu, a face parte din acest colectiv pe care-l unește mai întîi și-ntîi dragostea față de animale, înseamnă, ne-am dat seama, dreptul de-a te număra printre cei mai buni zootehniști din țară, ceea ce, desigur, nu e puțin.

VICTOR NIȚĂ ■

Un gînd sitat pe drum

Cu cinci ani în urmă, prin mijlocirea unei expoziții personale, inventatorul Paul Matei a ținut să aducă la cunoștința specialiștilor și publicului larg deopotrivă o suită de articole și accesorii vestimentare de factură absolut originală, investite, s-a străduit să demonstreze autorul lor, cu proprietăți „biostimulatoare". În fapt este vorba, așa cum vom arăta de îndată, de o familie de obiecte, născută dintr-o idee-mamă : introducerea **magneților terapeutici** în diverse modele de pantofi și confecții. Expoziția s-a bucurat de atenția mai multor reprezentanți ai industriei ușoare, dar și de cea a gazetarilor, care s-au grăbit să consemneze de îndată originalitatea și paternitatea acestor creații, inventatorul fiind, deopotrivă, și invitatul unor emisiuni radiofonice.

Prin ce elemente de noutate se recomanda, în 1983, invenția lui Paul Matei ? Pentru a răspunde acestei întrebări am revenit la articolele publicate cu prilejul deschiderii amintitei expoziții. Am aflat, astfel, că invenția a fost prezentată în două variante : **branțurile biostimulatoare** și **încălțămintea naturistă** (sînt denumirile date de autor). În ceea ce privește branțurile, acestea au fost confecționate dintr-un material alcătuit din pluță, rafie, in, fibre de bureți naturali. Pe suprafața lor, inventatorul a aplicat bucăți de cauciuc magnetic (sub formă de rondele, triunghiuri, pastile etc), dar a făcut-o respectînd cu strictețe harta medicală propusă de acupunctura clasică, astfel încît materialul magnetic să se suprapună peste punctele de acupunctură situate pe talpa piciorului. În aceste microzone, cum se știe, medicina extrem-orientală a identificat punctele reflectorizate de diverse organe interne (inima, plămînii, rinichii, ficatul). Stimularea lor prin procedee de acu și presopunctură conduce — cum din nou se știe — la ameliorarea unor dureri, la înlăturarea oboselii sau a unor stări de inconfort psihic. Acest lucru l-a avut în vedere și inventatorul român, considerînd că piesele magnetice vor contribui la optimizarea tonusului general, că, altminteri spus, cei ce vor purta asemenea panioți vor fi mai odihniți și cu un plus de vitalitate.

La încălțămintea naturistă, realizată în mai multe variante (pantofi cu poante, sport, pentru dentiști și chirurgi) s-au folosit materiale speciale, dar și aici au fost încastrate triunghiuri biostimulatoare, între care, 7 magnetice și 3 chimice. În continuare, Paul Matei a proiectat și realizat o suită de accesorii vestimentare (curele, mănuși și ciorapi), investite și ele cu proprietăți biostimulatoare, iar mai recent, un complet de baie (costum și papuci), piese dotate, la fel, cu rozete magneto-chimice.

În memoriul adresat redacției noastre, inventatorul Paul Matei a prezentat un tablou larg în legătură cu efectele și rezultatele experimentale, dar fiind vorba de un test ce-i aparține în exclusivitate, și nu de părerile autorizate ale unor medici igieniști, nu ne îngăduim să-l încredințăm tiparului nici măcar sub titlul informativ. Reținem în schimb — așa cum s-a notat și în precedentul articol — că expoziția s-a bucurat de succes, inventatorul a fost felicitat călduros, iar mai mulți reprezentanți ai industriei ușoare s-au arătat interesați să rețină și să fructifice ideile lui Paul Matei. Dar nimic din toate acestea.

Ei bine, recent, revista Știință și Tehnică nr. 4, prin mijlocirea unei note publicate la pagina 44, își informează cititorii că în Republica Socialistă Cehoslovacia, Institutul de cercetări URKOP, împreună cu Fabrica

Idei românești în premieră

de încălțăminte din Bardeiov, urmează să lanseze pe piața internațională încălțăminte „Magnetic", caracterizată prin aceea că, în brant, sînt montați magneți, ce acționează asupra punctelor de acupunctură, contribuind la înlăturarea oboselii, insomniei, și la stimularea circulației sîngelui.

Comentariile sînt de prisos. Sperăm totuși că cei care, atunci în 1983, au salutat și au apreciat invenția compatriotului nostru, lăsînd-o apoi să se mistuie în gol, vor înțelege, cel puțin în viitor, să procedeze cu mai mult simț de răspundere în cercetarea și valorificarea soluțiilor novatoare autohtone. Sau poate nu e prea tîrziu să se revină la invenția lui Paul Matei. Îi încredințăm pe cei interesați că inventatorul lucrează la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Mecanică Fină, secția bunuri de larg consum și poate fi găsit la telefon 80 80 02.

Picturi în culori vegetale

Pe vremea vechii Elade, pictura s-a aflat la mare cinste, stim acest lucru din numeroasele documente transmise posterității de nu puținii cronicari ai antichităților greco-romane.

Din păcate, toate picturile realizate pe pînză sau pe alt material perisabil s-au pierdut odată pentru totdeauna. Și probabil nu vom afla niciodată cum au arătat ele. Ceea ce mai știm despre munca acestor artiști (asimilați în conștiința publică artizanului obișnuit) este că ei își preparau singuri culorile și că o făceau folosind extracte vegetale. Dar și acest secret s-a pierdut cu desăvîrșire.

Dar iată că un contemporan, iar acesta este graficianul Adrian Avram din București, și-a propus să redescopere secretul culorilor vegetale, sau mai exact spus să încerce extragerea și folosirea lor în arta plastică.

Gîndul de a refolosi pigmenții naturali — ne mărturisește tînărul nostru interlocutor — s-a născut ca urmare a studiilor îndelungate pe care le-a făcut asupra artei noastre populare.

„Încercările mele — ne spune mai departe Adrian Avram nu sînt decît o invitație pentru o abordare științifică a coloranților vegetali. Prin tehnica mea, materia primă mărunțită și apoi presată, duce la obținerea unui suc colorat care mai apoi se filtrează, se concentrează la cald și se stabilizează cu ajutorul unui conservant. Datorită faptului că această substanță conține zaharuri vegetale și alți lianți naturali nu mai este necesară încheierea pigmentului. De asemenea, în funcție de Ph-ul hîrtiei sau al lichidului de diluție, această culoare poate vira, în timpul lucrului, spre albastru și spre roșu. Caratenoizii, flavonele (galben, oranj, roșu) nu sînt influențate de Ph. Culorile se mai pot amesteca între ele, dar datorită faptului că în plante se găsesc sub formă de combinații de pigmenți, culorile dorite se pot obține direct din grîuri colorate care se găsesc într-o mare varietate în natură".

Nu vom intra în amănunte. Interlocutorul nostru ne-a prezentat o suită de mostre și chiar de picturi realizate cu asemenea culori și am putut constata, nu fără emoție, puritatea tonului și remarcabila luminozitate cromatică, finețea granulației (datorită obținerii pigmentului prin dizolvare și nu prin măcinare), transparența tentelor, frumusețea și curățenia nuanțelor. E adevărat, recunoaște autorul, culorile vegetale se depreciază mai repede decît cele de sinteză. Este nevoie să se realizeze un liant (rășină sintetică) prin care culoarea să fie izolată de mediu. Dar aceasta este treaba chimiștilor.

Folosirea pigmenților naturali, ne mai spune Adrian Avram, ar fi și o revenire la bunele tradiții ale artei noastre populare. Dar mai presus de acestia, artistul profesionist ar dispune de substanțe ce s-ar recomanda prin rafinament și autenticitate cromatică. Iar aceasta cu atît mai mult cu cît flora națională oferă o paletă coloristică de excepție.

O propunere și o idee la care subscriem din toată inima.

LIVIU TIMBUS

Jocuri pentru copii și tehnici de vîrf

Simplu, firesc, urcăm într-un ascensor și, cu un gest reflex, apăsăm pe unul dintre butoanele de comandă și în cîteva minute am ajuns la etajul dorit. Ascensorul, departe de a reprezenta pentru om un deziderat capabil să-i astimpere setea de a cuceri înălțimile, rămîne totuși în viața noastră un accesoriu pe cît de prozaic, pe atît de util. Și nu o dată, trebuie să o recunoaștem, urcînd sau coborînd cu ascensorul, privirile ni s-au oprit asupra unor însemne ce reprezintă nu numai un nume, ci și o marcă de prestigiu : I.F.M.A.

— Din multitudinea de abrevieri la care recurgem cel mai adesea pentru a numi diverse instituții sau întreprinderi — unele dintre ele ușor de descifrat doar pentru rebuști — v-aș ruga, tovarășe inginer șef Ovidiu Maftei, să ne precizați ce semnifică au inițialele I.F.M.A., de fapt, întreprinderea în care vă desfășurați activitatea de peste 27 de ani.

— Desigur, o precizare în acest sens este binevenită, pentru că foarte frecvent sîntem

confundați cu întreprinderea „Ascensorul". Nimic rău prin aceasta, numai că există însă o serie de deosebiri : noi proiectăm, fabricăm și montăm ascensoarele, iar colegii noștri de la „Ascensorul" au ca sarcină doar întreținerea lor. I.F.M.A.-ul este, deci, întreprinderea care asigură producția de ascensoare pentru întreaga țară, indiferent de destinația lor...

— ...adică „ascensoarele" nu fac ceea ce știm cu toții ?

— Lucrurile stau puțin mai altfel decît s-ar putea crede la prima vedere. Adică necesitățile ne-au impus crearea unor tipuri speciale, în funcție de — așa cum spuneam — destinația lor : ascensoare pentru clădiri foarte înalte, pentru silozuri și turnuri ; ascensoare pentru funcționare în mediu cu praf ; ascensoare pentru nave ; ascensoare de materiale pentru funcționare în mediu cu pericol de explozie ; ascensoare avînd comandă cu elemente de comutație statică ; ascensoare pentru centrale nucleare, pentru bolnavi și spitale și multe altele. Concomitent cu aceste realizări, continuăm acțiunile de modernizare a fabricației prin măsuri tehnice și organizatorice privind modernizarea fluxurilor tehnologice ,realizarea de linii de fabricație specializate, dezvoltarea activității de concepție proprie și introducerea electronicii și automatizărilor, încercarea pe standuri complexe și pe simulatoare. Acestea, împreună cu introducerea elementelor de comutație statică, a elementelor miniaturizate — care permit reducerea consumurilor de materiale și creșterea fiabilității — și a logicii programate în acționare și comanda ascensoarelor, ne-au asigurat ridicarea parametrilor tehnici și de calitate putîndu-ne compara în prezent cu realizări similare existente pe plan mondial. Pe linia diversificării producției, aș menționa crearea unor mașini electrice speciale, reprezentînd peste 23 de produse noi, printre care micromotoarele cu rotor disc tahogeneratoare, motoare pas cu pas și servomotoare pentru tehnica de calcul. În perspectivă, pînă în 1990 se va ajunge la o producție de circa 80 000 bucăți motoare anual, destinate acțiunii de robotizare și automatizare.

— Tovarășe inginer șef, vorbindu-mi despre aceste tehnici de vîrf, îmi vine în minte că eficiența acestora poate fi redusă, sau chiar mai mult, de obiceiul copiilor care — știm cu toții — sînt tentați să se joace cu lifturile...

— Ne-am gîndit și la ei...

— ...adăugînd sisteme de siguranță suplimentare ?

— Nu ! Dîndu-le altceva „de lucru". Pe linia diversificării producției, s-a trecut la executarea și montarea de instalații electromecanice și jocuri de agrement, întreprinderea noastră devenind proiectant și furnizor general al acestora. În acest sens, s-au organizat fluxuri de fabricație optime precum și dezvoltarea activității proprii de concepție care să permită și testarea și probarea echipamentelor fabricate în poligonul specializat. În prezent, I.F.M.A. a asimilat un număr de peste 10 jocuri, cu care se poate face o dotare completă oricărui parc de distracții : simulator curse cai, carusele, carting electric, minitrenulețe, electroscutere, jocuri pe ecran TV etc.

CONSTANTIN BALACCIU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mari constructori

O minunată mărturie a priceperii meșterilor populari zidtori a fost păstrată în patrimoniul nostru de aur de legenda Meșterului Manole, personaj care se pare a exista efectiv, de el fiind probabil vorba într-o inscripție aflată pe ușa artistic sculptată a mănăstirii Bistrița. El era „**Meșter de zidit / Și de plănuit / Și la început / Și la isprăvit...**" spune legenda. Cîți alții nu au mers apoi pe urmele lui, înălțind cetăți puternice și alte monumente, „plănuind" și „zidind" inspirat și trainic, maeștrii ai meseriei lor, ca și a unei creativități care a înfruntat veacurile !

Există domenii ale științei și tehnicii mai puțin spectaculoase decît astronomia și aeronautica (de care ne-am ocupat în numere trecute ale revistei) și totuși de o însemnătate vitală, atît teoretică cît și practică. Printre exemplele ce se pot cita, trebuie amintite **mecanica construcțiilor** și **rezistența materialelor** — veritabilă cumpănă a acestei specialități. Într-un articol pe care l-am publicat mai de mult (6 febr. 1987), menționam, printre altele „experiențe celebre", de răsunet european, „Grinda lui Elie Radu", care, în 1903, încărcată cu sute de saci de ciment la Expoziția pentru înaintarea și popularizarea științelor din București, a demonstrat virtuțile betonului armat, într-o perioadă de „criză" a acestuia, cînd prăbușirea unor construcții realizate din acest material stîrnise serioase dubii în ce privește rezistența sa. Tot prin acei ani, construirea unei bolți din pînze subțiri de beton armat la o moschee, de către marele inginer-inventator Gogu Constantinescu, a constituit o demonstrație tehnică în același sens, de mare răsunet.

Asemenea performanțe de vîrf sînt desigur realizări cu totul remarcabile, dar izolate. Preocuparea pentru perfecționarea și modernizarea tehnicii construcțiilor și a metodelor de calcul este însă la noi mai veche și a cunoscut o anumită continuitate. Ea a fost strîns legată, în veacul trecut, de dezvoltarea drumurilor șoselelute (200 km în 1843, 7884 km în 1880 și 24 043 km în 1897), de introducerea și dezvoltarea rapidă a rețelei feroviare și — în legătură cu aceasta — de construcția podurilor aferente, cu deschideri tot mai mari și sarcini în continuă creștere, proces analizat cu rigoare de profesorii Alexandru Gheorghiu și Marius Petrescu, într-o substanțială comunicare prilejuită în 1968 de centenarul ctitoririi Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București. O formulare a marelui profesor-inginer Ion Ionescu (-Bizeț) îmi pare deosebit de expresivă, căci el observă de-a dreptul : „**Căile ferate au provocat dezvoltarea calculului tehnic ca nici o altă disciplină inginerească : Rezistența materialelor ca disciplină aparte de Teoria elasticității este opera căilor ferate.**"

De altfel, încă din perioada 1842-1853 la Academia Mihăileană și la diferite alte școli tehnice din Moldova erau prevăzute cursuri de „Mecanică aplicată și rezistența materialelor", „Mecanică inaltă", „Mecanică aplicată", „Facerea de șosele și poduri", „Statică cu elemente de mecanică". Și la București sînt introduse, la Școala de Poduri Șosele și Mine — apoi în cadrul diferitelor forme pe care aceasta le va lua — cursuri de „Mecanică generală și aplicată" (1867), „Rezistența materialelor și hidraulică" (1875), „Statică grafică" (1887). Toate acestea făceau și ele parte din marele curent de „**propășire**" al veacului — expresie atît de des folosită la noi în acel secol, ca oglindire a năzuinței spre progres.

După reorganizarea, în 1881, a Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București (al cărei istoric l-am trasat într-un articol anterior), la catedrele de Rezistența materialelor și Statică grafică s-au perindat ca profesori C.P. Olănescu (1877-1879), Constantin Mănescu (1879-1902), H. Schwalbe (1902-1915) și Gheorghe Em. Filipescu (1915-1937) — ultimul din 1920 în cadrul Școlii Politehnice — (aceștia la Rezistența materialelor); și C. Mironescu (1882-1915) și Ion Teodoru (1915-1924) (la Statică grafică), începînd din 1924 cele două cursuri contopindu-se.

Ne vom opri mai pe larg asupra a două din aceste personalități, Constantin Mănescu și Gheorghe Em. Filipescu.

Constantin C. Mănescu (1852, Fălticeni — 1922, București) a urmat liceul la Iași, apoi tot aici și Universitatea, devenind în 1874 cel dintîi licențiat în matematici al acesteia. Își continuă studiile superioare la Școala Națională de Poduri și Șosele din Paris, absolvind-o în 1878. Își va desfășura apoi activitatea didactică la Școala Națională de Poduri și Șosele din București predînd mai multe cursuri : topografie, geodezie, construcții hidraulice, geometrei analitică, mecanică și rezistența materialelor. Sever și riguros, a format numeroase generații de studenți, pentru care a elaborat cel dintîi curs de rezistența materialelor tipărit la noi : **Curs de mecanică aplicată la rezistența materialelor și stabilitatea construcțiilor** (1893), un adevărat tratat, acesta situîndu-se „**de la început la nivelul celor mai bune lucrări din țările înaintate ale vremii**" (Al. Gheorghiu, M. Petrescu).

Constantin Mănescu a fost membru fondator al Societății Politehnice din România — cea mai însemnată societate tehnică din trecut de la noi. S-a dovedit un eminent organizator activînd în conducerea C.F.R. În 1906 a publicat masiva lucrare **Istoricul căilor ferate din România**, vol. I, cu numeroase informații și documente inedite privitoare la începuturile introducerii căilor ferate în țara noastră (preocupări și studii anterioare primelor lucrări feroviare de la noi, tratativele de concesionare a construcției unor linii și primele dări în exploatare).

Dacă C. Mănescu a fost un merituos precursor al școlii de rezistența materialelor, fondatorul necontestat al școlii românești a acestei discipline tehnice a fost Gh. Em. Filipescu, personalitate de seamă a tehnicii românești, de care ne vom ocupa într-un articol viitor.

L. M. ȘTEFAN

Istorii cu și despre bani

Nu este nici joc de cuvinte, nici o născocire facilă de reporter faptul că pe Gheorghe Poenaru Bordea l-a urmărit destinul banilor. Banii ca document, banii ca tezaure de documente istorice, așadar, - studiul lor. Cînd, la absolvirea facultății, a fost numit profesor de istorie în Lunca Banului (pitacului, precum îi mai spuneau localnicii), jud. Vaslui, pasiunea sa pentru numismatică era deja conturată și, pînă la urmă, după un popas, de cîțiva ani, la Muzeul din Constanța, unde tot de monede antice s-a ocupat, prin concurs, ajunge unde visa — în cabinetul de numismatică al Institutului de arheologie din București. Acolo unde viața și biografia unor savanți s-au consumat și s-au cimentat în lucrări importante de luminare a trecutului patriei noastre prin studiul monedelor. Acolo, unde îi și găsesc azi avînd „grijă, cum spune, de un foarte important fond patrimonial și științific", în calitate de cercetător, „cabinet" din întăpereă bordisită cu sertăruț pestițe care se ridică pînă la tavanul foarte înalt o altă zestre — o foarte bună și completă bibliotecă de numismatică.

Desi am mai spus-o, nu pot să nu mă repet, istoria naște istorii prin nimic mai puțin captivante, acoperite de adevăr și emoție. Colecțiile monedelor antice — de bronz, de aur și argint, grecești, romane, geto-dacice, bizantine... și medievale românești, — găsite de-a lungul timpului pe teritoriul țării noastre, au istoriile lor, au traversat, la rîndu-le, întîmplări fericite cît și dramatice. Primul fond numismatic s-a alcătuit prin donații — colecția Mavros, colecția Cezar Bolliac (conținînd, mai ales, monede medievale bătute de Mihai Vodă Viteazul), colecția Mihail Șuțu, a generalului Papazoglu, Saint-Georges — făcute cu generozitate și dintr-un înalt spirit patriotic, ele aparțin neamului. Muzeului Național de Antichități. Colecții și tezaure îmbogățite mereu și mereu prin noile descoperiri pe șantierele unei hărți arheologice atît de întinse, în ultimii 40 de ani, pe teritoriul țării. Acele prime colecții de tezaure vechi monetare au avut, într-o măsură, soarta marelui Tezaur de la Pietroasa, au călătorit mult și au stat mult dincolo de granițele patriei. Evacuate în timpul primului război mondial la Iași, de acolo la Petersburg și apoi la Moscova, s-au întors acasă abia la peste un deceniu și jumătate de la finalul celui de-al doilea război mondial. Acum își au locul binemeritat, în circuitul muzeistic și științific național. Au fost și sînt atent cercetate, studiate, publicate, furnizînd covîrșitoare date despre epocile cînd au fost puse în circulație, despre civilizația și lumea care le-au folosit. Îmbogățite, permanent, cum ne spune Gheorghe Poenaru-Bordea, ajungînd la circa 100 000 de piese — antice și medievale —, reprezentînd emisiuni specifice pe teritoriul României, un loc de seamă ocupîndu-l monetăria geto-dacică și cea grecească și romană, fac parte din acea categorie de dovezi incontestabile privind istoria economică, relațiile comerciale, istoria politico-militară, civilizațiilor înflorite în spațiul dintre Carpați, Dunăre și Mare, încă din secolele VI—V î.e.n. Așa s-a putut dovedi că primele monede au fost emise pe coasta de vest a Mării Negre în secolul V î.e.n. de către Cetatea Histria și că dacii au trecut la o monetărie proprie încă din sec. III î.e.n., înainte de Burebista. Avem monede de argint, descoperite aproape pe întreg teritoriul țării, cu caracteristici regionale, emisiuni ale unor uniuni de triburi dinainte de crearea primului stat dac centralizat. De altfel, pe baza studiului acestora, datorat lui Constantin Preda și cuprins într-o monografie, s-a putut ajunge, în coroborare cu alte dovezi arheologice, la cunoașterea organizării social-politice a geto-dacilor înainte de întemeierea statului lui Burebista. În vremea căruia se trece la o nouă monetărie de tipul denarului roman republican. (Pe lîngă însemnele dacice de pe ambele fețe ale monedelor, în săpăturile efectuate în numeroasele cetăți dacice, la Tilișca, județul Sibiu, Poiana — Galați, Ludești — Hunedoara și multe altele din Oltenia și Cîmpia Munteniei, s-au găsit tiparele respective și atelierele. (Iată,susținută și teza vechilor relații și legături ale lumii geto-dacice cu cea romană).

Se înțelege, numismatica nu înseamnă doar a identifica proveniența și vremea cînd a circulat o emisiune sau alta, este ramura care poate să sprijine ori să infirme teze și teorii ale istoriografiei asupra unei epoci, asupra unor fenomene sau evenimente ale trecutului. Îl rog pe Gh. Poenaru Bordea să ne dea cîteva exemple.

De pildă, cercetînd Tezaurul de la Mărășești — descoperit întîmplător în anul 1909 —, tezaur format din 800 de stateri (sau dublă drahmă) de aur, a infirmat o teorie și a pus în circuitul științific o alta. Dar, pînă a ajunge acolo, istoria tezaurului însuși merită a fi spusă, fiind la fel de dramatică, prin destin, cu cel de la Pietroasa. Cum s-a aflat de el? Unul dintre colecționari care a avut parte de un număr de piese, înainte de a le vinde la Londra, a vrut să facă un cadou Bibliotecii Academiei, mulajele de gips ale acestora. Cercetătorul le-a refăcut cu enormă migală, un eșantion a 100 de piese și, cu mai multă migală, le-a studiat. Se dumirește că e vorba de monede grecești de tip Alexandru cel Mare, regele macedonean, dar avînd emitenți și înaintași acestuia, pe Filip II (tatăl său), pe Filip III și chiar pe Lysimach (regele Traciei elenistice) care invadaseră teritoriul de la Dunăre. Lămurea o problemă controversată, lămurea faptul că emisiuni monetare de tip Alexandru cel Mare au avut loc și în timpul domniei acestuia, dar și postum, în vremea regelui Mitridates, precum și faptul că ele au fost bătute în cetățile pontice, Tomis și Callatis. Asemenea monede se băteau și la Histria, momentul lor final ajungînd pînă spre anii 72—71 î.e.n. Între piesele respective, de tip Alexandru cel Mare, a găsit exemplare databile între 280—250 î.e.n., emise la Callatis, ceea ce ajută la înțelegerea faptului că la acea dată orașul întrecuse celebra Histrie ca situație economică, politică, socială. Ce căutau acele monede în Moldova, la Mărășești? Interpretarea istoricului este directă și logică. „Probabil, primul lot (a cărui emisiune se încheie cam pe la 250 î.e.n.) a fost o sumă plătită unui șef localnic geto-dac, de genul lui Rhemaxos, în vederea asigurării protecției Cetății, în cadrul unei alianțe, împotriva altor valuri de dușmani. (La sfîrșitul sec. III — începutul sec. II î.e.n. un rege din stînga Dunării, poate din Cîmpia Română se apreciază de către istorici, Rhemaxos, controla staționic polisurile grecești din Dobrogea, asumîndu-și, în fapt, rolul de protector al lor; în schimbul obișnuitului **phoros**, (impozit). Sursa corespunde cu cea plătită în epocă pentru asemenea servicii. Monedele adăugate mai tîrziu au ajuns acolo, probabil în timpul răscoalei antiromane a lui Mitridates".

Un alt exemplu ar putea fi lămuririle aduse de cercetările numismatice asupra timpului cînd „a căzut" Limesul transalutan, granița romană de-a lungul Dunării, după retragerea aureliană. O problemă multă vreme controversată. S-a crezut, pînă nu demult, că Limesul de la est de Olt a căzut în vremea lui Gordian al III-lea, deci pe la anul 242 e.n. O cercetare mai atentă a Tezaurului monetar de la Săpata de Jos, județul Argeș, de către numismații Bucur Mitrea și Constantin Preda, a relevat că momentul final se plasează după această dată. Nouă tează este susținută și de tezaurele monetare descoperite la Bîrca și în alte localități situate pe Limes, întărind faptul că momentul se plasează la anul 245, odată cu războiul purtat de Filip Arabul împotriva carpilor (a dacilor liberi). Cercetările numismatice în curs aduc noi piese la dosar și asupra faptului că Limesul nu se prăbușește decît temporar, bizantinii revin la Dunăre mereu și mereu, chiar după răscoala lui Focas, și după valul de cuceriri avaro-slave, iar viața populației locale ca și a statului continuă la Dunărea de Jos. S-au găsit monede, emise în acel timp, și la Histria și la Tropaeum Traiani (Adamclisi), la Independența (Murighiol), ceea ce demonstrează cu claritate acest adevăr istoric.

În fine, încă un exemplu din seria reevaluărilor și recursului la știința istoriei pe care le-au adus cercetările numismatice din ultima vreme privește un eveniment la fel de important. Pînă nu demult, — însuși Pârvan era de aceeași părere — s-a crezut că Tropaeum Traiani ar fi fost distrusă de avari, după care viața acolo nu s-ar mai fi reluat. Dar, la un moment dat, în săpăturile din aria cetății s-a găsit o monedă pe răstoarnă total această ipoteză. Următoarele săpături au dat la iveală și alte asemenea piese și alte mărturii arheologice doveditoare că atacul avar, de la anul 587, n-a avut, în sudul Dobrogei, consecințe atît de catastrofale și că momentul final se situează la sfîrșitul domniei lui Mauriciu Tiberiu (către 1602). La fel cum, arheologul și numismatul Constantin Preda a demonstrat, prin cercetarea tezaurelor monetare din secolele IV-VI (are în acest sens publicate 2 articole de sinteză) cu monede romane și bizantine, găsite pretutindeni în cuprinsul Daciei postromane, că populația autohtonă care le folosea își continua viața precum continua și contactele cu Imperiul după retragerea aureliană. Prin capetele de pod de la Drobeta și Sucidava (Celei, în Oltenia). Acestea, ca și Hinova, sînt orașe cetăți care au continuat să cunoască o puternică dezvoltare. La Celei de pildă, în cazărmile soldaților, s-a găsit un tezaur de monede mici din bronz a căror emisiune datează între 402—408 și între 408—423. Prin urmare, Sucidava a fost arsă abia în jurul anului 409, pe vremea invaziei hunilor, după care Imperiul a restabilit frontul, recucerind linia cetății. Viața localnicilor în aceleași spații, ale lor dintotdeauna, unde continuă să circule monede romano-bizantine, se desfășoară mai departe, cu toate vicisitudinile la care era supusă.

Istoria ca știință nu poate fi niciodată închisă, iar numismatica este una din importantele ei porți spre adevăr. Numismatica modernă nu se mai poate numi o „ramură ancxă a istoriei"; este o ramură cu drepturi depline ale ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Megalitul gravat de la Gura Haitii

A fost descoperit în iulie 1987, cu prilejul producerii unei puternice viituri și ruperi de versant în urma unei ploi torențiale de vară. Urcînd pe pîriul Paltinu, la circa 400 de m de la confluența acestuia cu pîrîul Haitii la cîteva zile după respectivul fenomen natural, elevul Claudiu Pața a observat, lîngă rădăcina unui molid, la 1050 m altitudine absolută, un mare bloc de piatră de culoare ruginie, care prezenta pe una din fețele sale plane un cerc incizat prevăzut cu „spițe" (după cum avea să le denumească el) semicirculare. Am aflat de această bizară descoperire, prin intermediul fostului meu student (ce m-a însoțit pe șantiere arheologice), azi geolog la Cîmpulung Moldovenesc, A. Muraru. La rîndul meu am anunțat pe fostul meu profesor de geologia cuaternarului, Traian Naum, cu care, pe o vreme friguroasă de sfîrșit de noiembrie, m-am deplasat la Gura Haitii, în Călimani.

Megalitul de andezit de la Gura Haitii are dimensiuni destul de mari, o formă în general neregulată, prezenta 135 cm înălțime și 92 cm lățime, greutatea depășește, probabil, 1,5 tone și prezintă, într-adevăr, gravuri. Blocul are evidente urme de prelucrare, constînd din detașarea celor doi umeri de pe fețele unde s-a gravat. Se mai păstrează încă destul de clar urma șanțului de tăiere al rocii în zona respectivă, precum și dovada modului de desprindere a părții tăiate. Gravurile se concentrează pe cea mai dreaptă din laturile lui și sînt incizate destul de adînc, iar, avînd în vedere regularitatea lor, par a fi fost efectuate cu un obiect metalic. Pe această latură principală ele constau în cercuri cu punct, cercuri cu raze „în turbină", cercuri concentrice, cercuri cu semicercuri în interior. Cercul cu raze este cel mai mare ca dimensiuni, avînd diametrul de 21,5 cm. Deasupra lui apar o serie de alte cercuri și semicercuri mai mici, uneori avînd marcate centrul cu un punct, iar în partea dreaptă de găsește poate cea mai interesantă dintre gravurile megalitului. Pentru a înțelege semnificația acestei reprezentări trebuie să aducem în discuție modul cum sînt sculptate și gravate unele menhire din cîteva regiuni, mai mult sau mai puțin apropiate de Gura Haitii.

E de amintit menhirul (stelă funerară) de la Quinta do Couquinho din Portugalia, la care fața personajului sculptat se înscrie într-un cerc cu cîteva detalii redate destul de sumar. Alte două semicercuri mai largi marchează colierul. Totul pare a se încadra într-o formă mai mult sau mai puțin ovală în partea superioară a sculpturii, într-o similitudine foarte apropiată de cercul în care se înscriu semicercurile și de cercul cu punct din gravura de pe megalitul din Călimani. Nu este greu să sesizăm, totodată, unele apropieri stilistice între modul de redare al feței menhirului de la Quinta do Couquinho și gravura de pe meg lit! găsit în Moldova. Cu toată absențiotizarea la care s-a ajuns în cazul acestuia din urmă, detaliile feței sînt rezumate aici doar la cercul cu punct, în timp ce semicercurile din partea inferioară, pentru a reda colierul amintit la menhirul din Portugalia, au rămas neschimbate.

O paralelă stilistică asemănătoare putem întreprinde și cu menhirul de la Crato, tot din Portugalia, după cum tendința de a simplifica conturarea capului la unele statui menhir, printr-un simplu cerc, există și în numeroase regiuni din Franța, Spania, Maroc etc.

În acest context, considerăm că pe megalitul de la Gura Haitii s-a încercat reprezentarea, într-o manieră de abstractizare extremă, a figurii umane. Ar fi vorba deci de o redare prin gravare a unui idol într-o compoziție soleiformă, avînd în vedere înscrierea întregii reprezentări într-un cerc și obținerea celorlalte detalii prin cercuri sau semicercuri înscrise în limitele acestuia. Idolul pare a fi susținut de o mînă realizată schematic, stilizat, dar care amintește, prin lungimea degetelor ce sugerează razele, tot de cultul solar. De fapt, e ușor de remarcat, prin modul în care au fost efectuate că totalitatea gravurilor de pe această latură a megalitului sînt subordonate cultului soarelui.

Megalitul de la Gura Haitii prezintă incizii și pe a doua latură, opusă celei descrise pînă acum. Acestea sînt însă mult mai slab păstrate, poate și pentru că aparțin unei perioade mai vechi.

În ceea ce privește destinația megalitului de la Gura Haitii, considerăm; avînd în vedere detașarea celor doi umeri de pe fețele gravate, că a aparținut unei construcții dolmenice. În această variantă, blocul ar fi fost probabil întrebuințat ca pilon central de susținere a plăcilor de la două morminte de tip dolmen. Referitor la vîrsta lui, conform analogiilor stilistice cu alte regiuni, a trăsăturilor incizilor efectuate, cel puțin pe latura bogat ornamentată, cu un obiect metalic și cu un instrument de trasare destul de elaborat, presupunem o contemporaneitate cu epoca metalelor.

În încheiere, am dori să resubliniem importanța științifică deosebită a tuturor acestor descoperiri. Gravurile în stil liniar din „Peștera cu incizii" reînscriu teritoriul țării noastre în aria unor astfel de manifestări artistice (după ce gravuri și desene asemănătoare din Gorj au fost date uitării și poate din această cauză în parte distruse pînă în prezent) iar gravurile din „Peștera Cizmei" se adaugă unui patrimoniu al artei rupestre deja existent și care (îmbogățit simțitor în ultima vreme), sperăm să atragă tot mai mult atenția lumii științifice de pretutindeni. Megalitul de la Gura Haitii bănuim că nu reprezintă decît începutul unor descoperiri similare atît în Munții Călimani și Țara Dornelor, cît și în alte regiuni din preajma arcului carpatic pentru întregirea imaginii privind arta rupestră schematică din țara noastră și înțelegerea vieții spirituale a comunităților preistorice și protoistorice de pe teritoriul României.

Iată de ce se impune o grijă mai mare din partea factorilor de răspundere pentru îngrijirea și protejarea lor ca autentice monumente istorice de primă importanță.

Dr. MARIN CARCIUMARU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

1 Mai

Arta înaltă în imagine și culoare
ceea ce muncitorii întemeiază în fapte
Dimitrie Grigoraș — Omagiu constructorilor metroului bucureștean

Cîntecul tînăr

Cîntecul patriei pentru tineret este o noțiune care s-a impus în ultimii ani domeniului creației muzicale românești, pînă la a face obiectul unui concurs, anume la cea de-a șaptea ediție. Organizată de către Uniunea Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea compozitorilor și muzicologilor și Radioteleviziunea Română, competiția, desfășurată timp de trei zile în sala Radiodifuziunii, a fost și în acest an un prilej de confruntare atît între cele mai noi creații din domeniul muzicii corale și al muzicii ușoare (conform celor două secțiuni ale concursului), cît și între tinere formații vocale și instrumentale sau interpreți vocali.

Ceea ce a caracterizat, nu numai tematic vorbind, ediția din această primăvară, a fost tinerețea. Tinerețea ca laitmotiv al cîntecelor patriotice prezente în secțiunea de muzică corală, a celor de muzică ușoară prezentate în seara dedicată genului, dar și ca vîrstă a autorilor acestor creații — compozitori și, adesea, textieri — sau interpreți. Cuvinte de laudă merită cu prisosință întîi de toate formațiile instrumentale care au acompaniat piesele intrate în concurs. Pentru partea corală, bagheta lui Paul Popescu a dirijat Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române. Pentru muzica ușoară, Orchestra de estradă a Radioteleviziunii Române a fost dirijată de Cornel Popescu, iar unele piese au avut ca acompaniament prestațiile formației instrumentale conduse de compozitorul Ionel Tudor. Au urcat pe scenă, ca interpreți în seara muzicii corale, Corul Radioteleviziunii Române, dirijat de Aurel Grigoraș, Corul Liceului de artă „G. Enescu", dirijat de Nicolae Niculescu, Corul Preludiu al Ansamblului artistic al U.T.C., dirijor Voicu Enăchescu și Corul Filarmonicii de Stat din Cluj-Napoca, dirijor Cornel Groza. Asadar, formații profesioniste alături de formații de amatori, ridicînd interpretarea, deopotrivă, la cotele unui real profesionalism. Ceea ce a părut să intre în calculul iuriului din acest an a fost nu numai adecvarea tematică a creațiilor selectate, ci și calitățile tehnicii componistice. Alături de compozitori ca Vasile V. Vasilache (distins cu premiul I al concursului), nume tinere au intrat decis în palmares: Valentin Gruescu, Dan Bălan și Daniela Cojocaru, fiecare propunînd creații cu o orchestrație amplă, ingenioasă, ieșind din tiparele obișnuite ale genului printr-o bună cunoaștere a posibilităților timbrale ale instrumentelor.

Secțiunea muzicii ușoare s-a bucurat, ca întotdeauna, de mare succes de public. Melodiile au fost prezentate în interpretarea unor cunoscute vedete ale genului, dar și încredințate unor voci tinere, de viitor. Cele mai multe sufragii au obținut melodiile compozitorului Ionel Tudor. Premiul Ansamblului artistic al U.T.C. a onorat și el o melodie care va intra, probabil, în topurile succesului („Alergăm numai către soare", muzica de Mihai Grigoriu, interpretă, Loredana Groza). Voci tinere, promisiuni foarte aproape de certitudine au fost, în acest concurs Luiza Petcu și Silvia Dumitrescu.

Concursul cîntecului patriei pentru tineret, ediția 1988, a prilejuit, printr-o atentă selecție, trei spectacole de bun gust (dacă nu ținem seama de unele deficiențe de organizare în seara Galei din 17 aprilie), întărind astfel valoarea sa de veritabilă tribună a calității artistice.

TANIA RADU

POEM PENTRU PATRIE

Împlinire

Inima mea bate odată cu tine
Țară iubitoare de viață
Cîntecele mele se-mpreună
Cu trilul privighetorii în dimineață.

Soarele scaldă rîuri bogate
Pești de argint spintecă undele moi
Hăiăduiesc prin păduri căprioare
Pe ogoare vălurește grîul de soi.

Inima mea bate odată cu tine
Țară a biruinței și-a împlinirii
Epocă nouă pretutindeni înalță
Faptele muncii și ale iubirii !

ION POPA ARGEȘANU

Între autor și public

De ce am devenit dirijor ? Iată o întrebare care mi s-a pus în repetate rînduri. Am răspuns de fiecare dată fără a avea sentimentul că am reușit să mă explic cu adevărat. Poate că mă bucură să apar în fața orchestrelor din dorința mea de autoexprimare pe cale artistică, materializată însă nu prin creație originală ci printr-o alta, intermediară, care să facă legătura între autor și public. Din păcate — din fericire ? — nu toată lumea poate să ajungă creator. De pildă, mie mi-a rămas ca singură cale de a-mi găsi propria natură, de a afla cît mai multe despre mine în muzica făcută de alții. Există în aspectul diversificării propriei tale personalități — un joc tentant și ușor periculos cu tine însuți — intrînd în „pielea" personajului, al diverselor stiluri și confundîndu-se pînă la uitare cu stiluri, cu epoci. Joc tentant pentru că în fiecare dintre aceste unicități găsești un pandant la o mică parte din propriul tău eu. Acest coițșor al tău devine, cînd te identifici cu un eu complementar, dominanta ta însăți, pe care o asumi cu o maximă ardere pe tot parcursul desfășurării actului interpretativ. Așa se face că posibilitatea de joc cu tine însuți devine nelimitată. Dar acum apare și factorul risc. Pentru că jocul poate să capete o tentă periculoasă. În cele din urmă n-ai încotro și începi să te întrebi cine mai ești tu și cine rămîi tu, care dintre cei mulți cărora le dai viață mai ești tu, cel autentic. Aceasta este marea problemă a interpretului dramatic sau liric — de a fi conștient de faptul că într-un anumit moment trebuie să pună o frînă — cea care te obligă să revii la tine însuți așa încît să nu te simți, la un moment dat, involuntar pierdut. De fapt, la asta se rezumă, cred eu, specificul, dificultatea, dar și sublimul condiției de interpret.

CRISTIAN MANDEAL

Săgeată în arc

Un premiu trebuie să fie — și pentru mine a fost întotdeauna —, un moment viu, însemnînd tensiune în echilibru, o săgeată în arc. Ei te controlează, te compară, te îndeamnă să-ți vezi pragul de salt, rădăcinile. Cu un premiu trebuie să lupți, să treci dincolo de limitarea sa la un moment și la o opțiune.

Ca să mă bucur deplin, nu m-am putut împiedica să nu-mi doresc să-i pot aduce cu mine, la Teatrul Mic, pe cei premiați, cei de care sînt legată prin acest moment.

Gîndul meu și-a închipuit o zi la lumina zilei în care să trecem cu toții înțelesul acestui răgaz decupat din viața noastră de cei care ne-au făcut loc pentru o sărbătoare.

Să vorbim, să ne auzim, să ne cunoaștem fără a avea tirania elucidării cu orice preț și pînă la capăt, să nu fim oamenii unui moment special, ci, mai ales, la acea bună distanță față de imprejurarea unei festivități.

Mi-am dorit tocmai simplitatea și firescul pe care teatrul meu știe să le ofere acelor pe care-i privește cu mîndrie. Să ne vorbim despre zilele nepremiate, nerecunoscute, despre temeri și visuri, să depășim — și ce putere ar aduna o astfel de întîlnire ! — timpul oprit de un premiu în evoluția fiecăruia.

Iată, mă gîndeam cu nădejde, să rîdem, să ne punem întrebări, să încercăm să vedem mai departe de preocupările artelor și meșteriilor noastre.

Știu, artiștii Teatrului Mic au puterea muncii, sînt în bună măsură și armonie cu statornicia și noul, întîlnirea ar putea fi una pilduitoare, de schimb. Cei tineri ar putea găsi o clipă răspuns neliniștii și poruncitoarelor nevoi de a învinge, de a se desăvîrși, simțind din largul acelei clipe și cum se face acest drum, cu ce pasiune, cu ce pierdere la cîștig, cu viață mereu dăruită și scăzută vieții, noi, cu toții, am putea recupera și reînnoi, prin ei și împreună, tumultul, uimirea, candoarea, riscul și primejdia înaltă.

Un premiu este, desigur, o evaluare la un moment dat și acest moment poate deveni al meu doar fiindcă este, de fapt, al tuturor celor cu care am muncit.

VALERIA SECIU

Lucrător pentru națiune

Bicentenarul nașterii lui Gheorghe Asachi ne prilejuiește aducerea în actualitate a unor mărturii documentare de natură să ateste meritele de pionierat ale celui ce **„a fost la înălțimea trebuințelor timpului său"** și să reconfirme cinstirea înaintașilor ca pe o trăsătură definitorie a poporului nostru.

În monumentala Istorie a literaturii române, George Călinescu selectează izvoarele originii lui Gh. Asachi, oprindu-se la ascendența ardeleană a acestuia și ne informează că între 1786—1804 **„studie germana, polona, latina la Lembergul galițian, unde trecu la universitate din care nu ieși doctor în filozofie, ei inginer și arhitect"**.

Dimpotrivă, Eugen Lovinescu, într-un studiu care a servit drept curs la Universitatea din Iași, publicat, încă în 1912, în **„Convorbiri literare"**, afirma că, în 1804, Asachi **„a fost proclamat doctor în filozofie!"** Desigur, este de mai mică importanță faptul dacă cei doi titani ai literelor românești s-au pus de acord asupra amănuntului, ambii însă au reliefat însemnătatea de precursor a acestui lucrător pentru națiune, deschizător de drumuri neîncercate în organizarea învățămîntului, în literatură și presă. Rămînînd în perimetrul schiței lovinesciene de caracterizare să consemnăm că Asachi **„însușindu-și științele exacte, stăpînind cultura filozofică, minuind penelul cu iscusință și cunoscînd mai multe limbi străine a avut o fericită pregătire enciclopedică pentru a fi folositor în toate cîmpurile culturale ale poporului"**.

În 1805, sfătuit de medici să schimbe clima, dar și pentru a-și satisface nepotolita sete de cunoaștere, Asachi va petrece trei ani la Viena, unde a făcut studii de matematică și astronomie cu vestiți învățați ai vremii. Mistuit însă, de dorința mărturisită de **„a studia România, chiar în uricul ei"**, în 1808 convins — după cum consideră Călinescu — că este **„inițiul care, de la despărțirea Daciei de Roma, călătorea la gurile Tibrului"**, descinse în cetatea eternă. Ajuns la forul lui Traian, îngenunche în fața Columnei, contemplînd-o copleșit de măreția impunătorului monument.

Perioada romană avea să contribuie decisiv la desăvîrșirea pregătirii sale și să constituie o etapă hotărîtoare în afirmarea sa ca om de renaștere, prefigurînd rolul deosebit avut în dezvoltarea culturii române în primele decenii ale secolului al XIX-lea. Toți biografii săi sînt de acord că întîlnirea lui Asachi cu Bianca Milesi, pictoriță, cu studii de matematică, filozofie și arte plastice, a avut o înrîurire extraordinară în devenirea cărturarului moldovean. Iubirea aprinsă, platonică, caracterizată de cei doi „ca semn că amorul ce naște din virtute este nemuritor", pe care, deși despărțiți aproape 37 de ani, i-a purtat-o acestei femei alese, l-a trezit nu numai sentimente poetice **(„m-a făcut din pictor poet")**, ci i-a insuflat dragostea de țară și neam, devenind, după părerea lui Eugen Lovinescu, **„un daco-roman conștient de chemarea sa."**

Reîntors la Iași în 1812, Asachi, potrivit acelorași aprecieri din studiul amintit că **și, în mijlocul atîtor fanarioți se pomeni „străin și fără vază în propria lui țară"**.

Departe de a demobiliza, își dădu seama că totul era de făcut, din nou, în școală, teatru, presă. Fire întreprinzătoare și de o perseverență recunoscută, Asachi s-a înrolat în procesul de profunde transformări ale relațiilor feudale din Moldova, care reclamau urgente schimbări în concepții și în instituțiile corespunzătoare, în suprastructură, în general.

Pe acest fond, cea dintîi izbîndă a lui Asachi în domeniul modernizării școlii, a fost obținerea aprobării domnitorului Scarlat Calimachi de a înființa, la 15 noiembrie 1815, în plină perioadă fanariotă, o clasă de inginerie și hotărnicie în limba română, argumentîndu-se, printre altele, cu faptul că **„trebuie ingineri cu știința limbii naționale în care sînt scrise actele de propietate"**. În referiri la acest eveniment deosebit, reputații istorici Constantin și Dinu Giurescu fac precizarea în „Istoria Românilor"... că Asachi, cu toate opreliștile vremii, face, la aceste cursuri, **„o operă de educație națională, predînd, pe lîngă științele inginerești și cunoștințe de istorie a patriei, cu trimiteri la originea poporului român."**

Pe linia inițiativelor sale de constant animator și inițiator în limba țării, să reținem că **„pe propria-i cheltuială"**, cum singur ne spune, Asachi a întemeiat **„un teatru de societate"**, prima reprezentație în românește avînd loc la 27 decembrie 1816. Piesa, de fapt o prelucrare, a publicat-o abia în 1850 punînd în evidență în **„Precuvîntare"** că s-a jucat **„în limba patriei, într-o epocă de streinomanie"**.

De numele lui Asachi se leagă și tipărirea primelor periodice românești din Moldova, începînd cu **„Albina românească"**, scos la 1 iunie 1829. De o bogăție neasemuită în aptitudini, Asachi s-a preocupat de întocmirea în limba română și a unor tratate de aritmetică, algebră, geometrie și geodezie. Totodată, a încercat să creeze în toate genurile. În poezie, în nuvelă, teatru, trecînd de la liră la penel. Fără a insista în evidențierea meritelor în poezie, atîtea cîte au fost, trebuie să conchidem cu remarca lui Eugen Lovinescu că trăsătura fundamentală în versurile lui Asachi au constituit-o **„notele sentimentale patriotice"**.

Ca și astăzi, în toate timpurile, oamenii acestor pămînturi au știut să aprecieze meritele înaintașilor în efortul lor de a contribui la propășirea patriei. Stau mărturie, în acest sens, cuvintele lui V.A. Urechia, rostite cu aproape un secol în urmă, la 14 octombrie 1890, cu ocazia inaugurării, la Iași, a statuii lui Asachi, dăltuită de sculptorul Ion Georgescu: **„Voiți să îngenuncheați înaintea lui, voi contemporani ai săi care l-ați fost uitat! Iată-l cugetînd la națiunea pentru care a lucrat că nimeni altul. În nemișcarea sa granitică pare că zice națiunii ce a iubit: știam că ești plină de vitalitate căci numai acele națiuni trăiesc, care pînă la sfîrșit nu uită pe cei care au lucrat pentru dînsa"**.

MARIAN TEODORESCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezia retro și înainte

Întotdeauna au existat opere literare care s-au lăsat abordate cu o anumită greutate. Dar acum nu ne referim la textele de factură ermetică, opacizate în mod programatic, ci la prezența unor discursuri variate în cadrul creației aceluiași autor. Considerăm că acestea reprezintă factori posibili de perturbare în cursul procesului de receptare. Pînă la o anumită limită, fenomenul ni se pare firesc. Opera literară modernă, fie ea și **retro**, nu mai are simetria carteziană a textelor clasice. De aceea, drumul spre **metafora metaforelor**, recomandată de G. Bachelard ca un țel al criticului, devine aproape cu neputință de realizat. Același filozof francez spunea, atunci cînd se referea la demersul unificator al criticului că „o diagramă poetică nu este un simplu desen: trebuie să găsim mijlocul de a integra ezitările, ambiguitățile" care... pot să ne îngăduie să visăm. Reveria criticului devine, așadar, cu putință, în măsura în care el poate extrage o viziune unificatoare dintr-o operă diversă. Fiindcă, așa cum observa același gînditor „nu se poate face poezie în sînul unei singure unități; unicul nu este proprietatea poeticului!" Dar a fost, adăugăm noi. În schimb, acum **diagrama literară** a unei opere se realizează prin **deducție** care duce, în cele din urmă, la un act de **reducție**. Supuse acestor procedee, versurile lui Florin Costinescu din **Imperiul de corali**, (Editura Eminescu, 1986) și **Cercul și inocența** (Editura Cartea Românească, 1987) nu se lasă ușor încercuite. Rezistența textelor poate să provină și din faptul că **diagrama poetică** are o diversitate nereductibilă la unități dominante decît pe anumite planuri. Nostalgic și ironic, erotic și reflexiv, naturist și urban, Florin Costinescu trece cu ușurință de la **poezia anotimpurilor** la **poezia clipei**. Evident sau latent, **erosul** este acela care declanșează stările sale de reverie. Registrul literar al scriitorului se schimbă în funcție de anumite stări poetice, pendulînd între rima clasică, versul liber, balada parodică, ironico-nostalgică și tonurile ușor desuete de romanță, căutate de altfel în mod programatic.

Retorica iubirii din **Imperiul de corali** este galantă, oximoronică, cuvintele fiind chiar după spusele scriitorului „puțin amărui, puțin dulci": „Despre nașterea ta repetată / îți voi scrie / pe această coajă de nucă / și tu vei ride / și tu vei plînge / ca pe marginea unei fîntîni / fără apă". **(Naștere repetată)**. Erosul rămîne centrul vital al acestui volum. Din el iradiază toate celelalte stări de conștiință. Iubita este prezență și absență, proiecție a reveriei în timp sau umplere cu amintire a unor spații goale. Eminescianizarea este doar muzicală, adusă spre starea de incantație cu redundanță pură: „O distanță ne caută, oarbă / cu mîini dinfane și reci, / golul nu poate să absoarbă / clipa pe care o treci" **(Fruct de zăpadă, visarea)**. Tonul rămîne dominant colocvial. Între ei și ea, circulă fluxuri de cuvinte și de conștiință reflexivă. Iubita este integrată într-un anumit circuit al fenomenelor naturii, fiind situată în cele din urmă ca o proiecție în spațiu și timp: „Ieri, a plouat fără tine / ploaie de toamnă zăbrelită, / arsură, uitîndu-se înapoi cu furie, / tu erai plecată într-un gînd de primăvară / asemănător cu un continent" **(Ploaie fără tine)**. Discursul este ca un traseu dus-întors. Sentimentele se definesc ca un act de reverberație prin raportare la **ea. Anima** este prezentă peste tot, fie doar ca amintire discret invocată: „E straniu tot, mișcarea nu-i mișcare / ce deslușim, a fost cîndva, / ei culcă-ți fruntea albă-n palma mea, / și uită munți-neceșosați, de sare" **(Tîrziu de toamnă)**.

Florin Costinescu este un poet liric cu o imaginație plasticizantă. În scenariul său poetic parcă și timpul devine personaj.

Florin Costinescu nu este un alergător după unele tipare ale poeziei de avangardă din țara noastră sau de pe alte meridiane. Poezia sa are un caracter reflexiv — descriptiv dominant. De la tonul de romanță, **(Decembrie)** se face ușor trecerea la poezia-retro **(Locomotiva cu aburi)**. Introducerea unui obiect tehnic perimat în peisaj este suficientă. Ieșirea din contemporaneitatea imediată se produce printr-o discretă glisare în trecut.

Citirea erosului prin grila altui poet este rară. Cînd poezia argheziană se constituie ca un strat de sensibilitate catalizatoare între **eu** și **ea**, efectele literare sînt pozitive.

În relația dintre interior-exterior se înscrie și trecerea timpului ca proiecție asupra peisajului. Septembrie rămîne, de fapt, placa turnantă a anului, fiindcă luna decembrie este doar o nostalgie după altceva. În septembrie se schimbă paleta de culori, cromatica peisajului sugerînd trecerea verdelui vital în galbenul văzut ca semn al sfîrșitului de ciclu temporal: „Singur în arena rotundă / dilatată de sunete ce încintară văratec auzul, / septembrie rosteste pentru sine monologul / trecerii virstelor / dinspre verde spre galben / și aerul tremură a nevinovăție / sub coaja brumată / de strugure" **(Singur, în arena rotundă)**.

Există însă în volumul **Cercul și inocența** (1987) o anumită poezie a zidurilor cetății, a marilor spații interioare, pline de tăcere în încremenirea lor nocturnă. Și acesta este un semn al perceperii civilizației moderne dintr-o perspectivă retro: „Într-un colț o găleată; / o mătură rezemată de zid / și coada ei / măcinînd tencuiala, / în colo — liniște deplină / pînă mîine la ora cinci și treizeci, / cînd / veșnica femeie de serviciu / va întoarce o filă / din calendarul de pe biroul / cu vedere / în Piața Existenței Cotidiene" **(Vedere în Piața Existenței Cotidiene"**.

În **Cercul și inocența** există încă o deschidere concepută de autor ca un exercițiu de **balade**. Fără îndoială că această deschidere n-ar fi căpătat nici o semnificație dacă autorul n-ar fi investit-o cu o turnură burlescă, chiar și atunci cînd este sedimentată pe un eveniment tragic. **Negustorul din Brabant** este un fel de baladă **Loreley** întoarsă pe dos îndrăgostit de frumoasa umbră din Paring, el moare nestiut de nimeni, bijuteriile lui pierind și ele acoperite de frunze și ierburi. Nota hilară, imaginea lumii ca derizione sînt mult mai pregnante în poezia **Iluzie, alt turn din Pisa**.

Florin Costinescu este un poet cu mai multe voci. Departe de **noul val**, ironic, nostalgic, reflexiv, Florin Costinescu este tipul scriitorului care-și validează identitatea cu răbdare. Și dacă acum n-am putut decela **metafora metaforelor** în **diagrama poetică**, încă insuficient structurată, poate că ea se va ivi mai tîrziu.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

Sinteză monumentală

Așteptat cu nerăbdare, căutat cu înfrigurare, citit (cine și l-a procurat!) cu delectare cel de al treilea volum al lucrării lui Mircea Eliade **Istoria credințelor și ideilor religioase** încheie tipărirea unei lucrări monumentale care justifică pe deplin denumirea Editurii Științifice și Enciclopedice, întrucît cartea savantului român este o operă și științifică și, enciclopedică. Să mulțumim așadar, acestei edituri care a dat culturii noastre — am zice pentru a fi în spiritul cărții „Ale Tale dintru ale Tale" — o operă care îi aparține în bună parte.

Îi aparține prin că Mircea Eliade descinde prin orizontul său enciclopedic din stirpea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu și Nicolae Iorga, pentru că mediul cultural românesc a fost decisiv în formația sa, pentru că aflat în România a purces la editarea revistei de istorie a religiilor „Zalmoxis"; îi aparține, în sfîrșit, pentru că, de fiecare dată cînd tema abordată se pretează, Mircea Eliade face apel la aspectele românești pentru a o ilustra, explica sau dezvolta. Acest arbore — Pom roditor al Vieții culturale — cu o coroană atît de bogată și-a avut rădăcinile împlintate în pămîntul românesc și seva care l-a hrănit a venit din stratul mumelor.

Pentru cine ar vrea să judece cartea lui Mircea Eliade fără să o deschidă, să spunem dintru început că investigarea credințelor și a ideilor religioase desfășurate de savantul român nu are nimic comun cu fideismul. Realizînd acea „punere în paranteză" a propriei personalități despre care scria H.H. Marrou, Mircea Eliade a înfățișat cu obiectivitate diversele credințe și idei religioase, fără nici un fel de angajare sau justificare, conducîndu-și ancheta cu exemplară erudiție și rigoare.

Volumul prezentat aici îmbrățișează secolele VII-XVI, adică, așa cum se arată în subtitlu „De la Muhomed la epoca Reformelor". Islamul, criza iconoclastă din Bizanț, cruciadele, teologii și mistici musulmane (Avicenna, Averroes), Maimonide și Kabbala, bogomilismul, scolastica, isihasmul, supraviețuiri de tradiții religioase precreștine, Reforma (Luther, Calvin), totul încadrat de un capitol despre religiile turco-mongolilor, fino-ugricilor și balto-slavilor și, la sfîrșit, de un altul despre religiile tibetane — iată numai cîteva din problemele tratate de Mircea Eliade în acest volum. Simpla lor enumerare e de măsura vastului perimetru — geografic și problematic — cercetat de autor. Informația sa (vezi capitolul Tabloul problemelor. Bibliografii critice) este de-a dreptul prodigioasă și deplina ei stăpînire îi îngăduie lui Mircea Eliade să analizeze cu aceeași pătrundere ritualurile șamanice, ideile lui Grigore Palama sau relațiile lui Newton cu alchimia. Citind această carte nu se poate să nu încerci sentimentul de mîndrie, că un român a putut înfăptui o operă atît de grandioasă.

Admirația nu trebuie să adoarmă spiritul critic și adevăratul elogiu — credem noi — nu înseamnă exclamații și torent de elogii, ci discuția unei construcții științifice de proporții impresionante. Sînt în această carte un șir de probleme care depășesc sfera credințelor și ideile religioase și are o mare însemnătate pentru istoria universală. Astfel pentru cine cunoaște istoria Bizanțului în secolele XIV—XV, observațiile lui Mircea Eliade despre triumful isihasmului și absența umanismului sînt de cel mai mare interes. Un exemplu din numeroasele care se pot da și pe care cititorul le va descoperi singur în paginile cărții. Istoricul — deci nu istoricul religiilor — urmărește însă și altceva decît analiza acestor credințe și idei religioase. Mircea Eliade scrie la un moment dat, referindu-se la Nicolaus Cusanus, Jan Hus și Savonarola, că „toate aceste mișcări spirituale, adesea la marginea dreptei credințe, precum și reacțiile pe care ea le-a provocat, erau influențate; mai mult ori mai puțin direct, de transformările de ordin politic, economic și social" (p. 223). Acest context istoric în care au apărut și s-au dezvoltat credințele și ideile religioase nu a fost urmărit întotdeauna de autor. De pildă, în cazul lui Luther, îndoielile și angoasele lui, spaima de păcat (păcatele sale de „păpușă" cu care își exaspera duhovnicul) nu ar fi sfîrșit prin a declanșa seismul Reformei, dacă forțe social-politice din timpul său nu ar fi adoptat doctrina mîntuirii prin credință pentru a-și realiza obiective economice și politice foarte „pămîntene". Pentru a fi înțelese pînă la capăt pentru a le măsură întregul social-istoric, credințele și ideile religioase trebuie urmărite în contextul economic, social, politic și ideologic care le-a ge-

SEMNAL

● Continuindu-și drumul singular în poezia română cu recentul volum **Ultimul exemplar scos la Editura Cartea românească**, poetul Gheorghe Azap e prin întregul său destin un exemplu frumos de tenacitate și credință, dusă până la ultimele consecințe, în cuvântul scris al limbii române, dovada certă că în literatură rămâne până la urmă cel care iubește mai mult și sacrifică mai mult. Trăind izolat într-un sat bănățean, Gheorghe Azap și-a impus să rămână în afara tuturor grupărilor literare, a curentelor și curenților estetici contemporani, scoțând la suprafață, dintr-un (memorial nucleu poetic originar, nealiluzii de ingeniozitate care par mai autentici decît artefactele liricii de ultimă oră tocmai prin comprimarea aproape geologică a timpului încorporat în forma poetică. Gh. Azap și-a împins propria demodare până la punctul paradoxal în care înăuntrul devine în afară iar izolarea sa anacronică dobîndește savoarea și aura de popularitate a unui avangardist perpetuu. **Ultimul exemplar** nu e cu siguranță ultima carte a lui Gh. Azap ci doar un semn să pentru orice poet autentic e nouă carte este startul numărătorii inverse. Numărătoare reluată, firește, de la început cu fiecare carte următoare.

● Editura **Scrisul românesc** pare să ne promită prin cele două volume de proză scurtă tipărite recent în același format și formulă grafică — e vorba de Nicolae Fulga, **Drumuri în ciuperci**, și Miron Dobrolu, **Zăpezi calde** — o serie de debuturi care nu se vor opri doar la aceste două nume. Inițiativă întru totul benefică ținînd seama de parcimonia cu care edițiile noastre strecoară prin plasa antologiilor lor nisipul aurifer al debuturilor. Inițiativa devine cu atît mai lăudabilă cu cît cei doi prozatori sînt selectați dintr-un areal literar circumscris razei de acțiune a editurii craiovene. În condițiile în care la alte edituri sînt îngrămădiți într-o antologie douăzeci de prozatori, lansarea unor volume autonome de proză de către **Scrisul românesc** și miza pe care editura o pune implicit pe aceste nume devine un act de justiție literară care trebuie salutat așa cum se cuvine cu atît mai mult cu cît e vorba de schimbul de mîine al literaturii noastre. Nicolae Fulga și Miron Dobroiu vin cu e proză solidă de observație și analiză minuțioasă a realului care se întoarce, după ce a epuizat febrilele căutări ale autoreferențialității, la tradiția îmbogățită a unei obiectivități fără fisură. Să sperăm că actualele opțiuni ale Editurii **Scrisul românesc** vor fi și ale prozei noastre de mîine.

● Intenția Editurii **Minerva** de a scoate o ediție critică a scrierilor lui Mihail Sadoveanu continuă cu apariția recentă a volumelor IV și V din seria **Opere-le sale complete**, îngrijite cu competență de Cornel Simionescu, însoțite de note și comentarii aparținînd lui Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu. Volumul IV al **Operelor** sadovenene se deschide printr-o schiță biografică ce aduce precizări extrem de exacte și binevenite, punînd într-o lumină nouă perioada cuprinsă între anii 1906—1907 în care Sadoveanu a scris paginile celor două volume. Volumul IV cuprinde „Mormînt de copii", „La noi în Vițișoara" și „Vremuri de bejenie", plus alte șapte povestiri, iar volumul V include „Însemnările lui Neculai Manea", la care se adaugă într-o **Addenda** romanul manuscris „Mariana Vidrașcu" și două portrete dedicate învățătorului N. Busuioc, prototipul real al Domnului Trandafir. Volumul V se completează cu alte două secțiuni, **Tardevenientia** — cuprinzînd materiale neincluse în volumele anterioare — și **Documentalia**, conținînd Raportul lui M. Sadoveanu din 1907 în legătură cu răscoalele țărănești. Un voluminos capitol final de ediție încheie aceste două prestigioase apariții editoriale care statornicesc textul definitiv al unei prolifice opere, lucru extrem de dificil gîndindu-ne la monumentalitatea scrisului sadovenian, dar constituind o izbîndă care răsplătește din plin eforturile cercetătorilor Cornel Simionescu și Fănuș Băilesteanu, consolidînd prestigiul binecunoscut al Editurii **Minerva**.

● Beneficiind de un titlu frumos, cu fecunde trimiteri pirandelliene, proaspăta antologie de versuri **Șapte stele în căutarea unui cer**, publicată de Editura **Litera** (cu o prefață generoasă și înflorată de speranță a neobositului profesor Tudor Opriș), deschide o fereastră luminoasă spre laboratorul în care retortele celei mai proaspete lirici românești pregătesc viitorul generațiilor de mîine. Așa cum aflăm din binevenita prefață a profesorului, cei șapte poeți antologați sînt în legătură directă cu băncile școlii, Andreea Maftei fiind elevă în cls. a VII-a, Mariana Ene, Olguța Ghițescu, Felicia Iancu, Denise-Andreea Nicolae și Bogdan Popescu, în ultimele clase liceale, iar Matei Marinescu, absolvent. Cu atît mai surprinzătoare este siguranța cu care foarte tinerii poeți mînuiesc nuanțele cuvîntului și sentimentului într-o tehnică de-o maturitate care le depășește parcă vîrstele. În majoritatea poemelor antologate, ver-

sul are iruptii adolescentine sub crusta lecturilor bine asimilate, de-o prospețime entuziasmantă care ne dă încredere în viitorul poeziei noastre. Se detașează din antologie, printr-un discurs individualizat ca mișcă poetică, Matei Marinescu a cărui epicitate organică pare să-i deschidă mari viziuni conferindu-i poeziei sale ample și dramatism. **Șapte stele în căutarea unui cer** trebuie considerată nu o modestă antologie școlărească ci o ambițioasă năvală a viitorului nostru liric.

● Poeta și publicista Cleopatra Lorințiu este prezentă în librării cu o nouă carte de versuri, **Apropo imaginară**, apărută la „Cartea românească". Atît ciclul **Peisaj** care grupează înfiorate pasteluri ale geografiei noastre de suflet (locurile marcate în titlurile poemelor nefiind decît pretexte pentru rafinate caligrafii interioare) cît și celelalte „desene" ale recentului volum fac un pas remarcabil înainte spre statornicirea unui spațiu liric propriu ale cărui coatururi s-ar putea întrezări în delicatețea cu care poeta filigranează în pînza unei stări de spirit, de cele mai multe ori încărcată de dramatism, o seninătate izbăvitoare.

ION ZUBAȘCU ■

Desene pe asfalt

„Păstorii de crizanteme"

La Oradea s-a desfășurat de curînd cu mare succes o manifestare culturală cu un profil insolit : o expoziție-concurs de ex libris cu tema „Scriitori, opere și personaje din literatura română". Dacă am înțeles bine (îmi întemeiez însemnările numai pe lectura frumosului catalog), principala gazdă a întîlnirii a fost cercul de bibliologie, bibliografie și ex libris „Gheorghe Șincai" din Oradea.

Ex libris ?

Ce vor să zică vocabulele latine ? Ce este un ex libris ? La prima vedere, un moft grafos, un însemn grafic depus pe o carte cu sigla și numele posesorului ei. O „etichetă" minusculă mărturisind opțiunile estetice ale acestuia, profesia, aspirațiile. Împodobită cu un ex libris o carte își sporește, peste timp, interesul. Ea capătă un generos „certificat de poseste" prin care ești pus în temă despre destinul ei particular : știi cui i-a aparținut, ce mîini au răsfoit-o și proteguit-o. Ex librisistul înlocuiește adesea (de n-o însoțește) simpla iscălitură caligrafiată voluptuos pe foaia de gardă. Am avut în mîini cărți pe care s-au depus mai multe ex librisuri, după cum soarta le-a adus dintr-o bibliotecă în alta, dintr-un destin în altul.

Și n-am putut să nu leg emoția produsă de fructul tipografiesc de amintirea celor ce l-au adulmecat și, vremelnic, l-au luat în stăpînire.

În stăpînire ? Da, fiindcă împătimiții de ex librisuri sînt oameni cu osebire generoși ce acceptă, primii, un „crud" adevăr : friabila carte poate (și trebuie, cum zic jurnaliștii) să supraviețuiască unui lung șir de posesori. „Stăpînirea" e așadar provizorie, proprietarul de carte devine doar un gospodar al ei, o verigă a unui inefabil lanț ce ne leagă de oamenii ce ne vor urma. Ex librisistul e „gelos" pe longevitatea tomurilor și simte nevoia să dăinuie alături de ele împodobindu-le cu modesta-i „patalama" înflorată, păstrînd mirabila șansă de a domina timpul. Neființă, îndeobște, scriitor de cărți, acest păstrător de cărți (într-un vers arghezian se poate citi, mai fericit dar cu aceeași trimitere „păstor de crizanteme") se propune interesului proximilor cititori care, crede el (și bine face) se vor întreba cine va fi fost el, ce va fi gîndit, cum va fi arătat...

Era firesc, era obligatoriu ca lumea scrisului să-i obsedeze pe gravorii (și amatorii) de ex librisuri. La Oradea n-au lipsit clasicii (Caragiale, Ion Barbu, Rebreanu, Topîrceanu, Eminescu — citez după catalog —, Camil Petrescu, Antim Ivireanul, Cantemir, Bariț, Alecsandri, Coșbuc, Bacovia, Coresi, Pann, Sadoveanu) dar, lucru admirabil, nici contemporanii. E de presupus că atunci cînd la viață un ex libris procedeele de realizare sînt diferite. Într-un prim caz, posesorul de carte îi „comandă" graficianului (adesea acesta e chiar el) imaginea unui autor preferat. Alteori, scriitorii înșiși concep pentru propria folosință un ex libris al lor. Totdeauna, simplul fapt că figurezi pe un ex libris e un semn de popularitate, de orgoliu.

Deci care sînt scriitorii de azi ce s-au „căftănit" cu heraldica unor ex librisuri ?

Citez : I. Lăncrănjan, F. Gheimez, I. Ignă, T. Octavian, E. Manu, D. Fruntelată, R. Cârneci, H. Căndroveanu, L. Călin, P. Stoicescu, M. N. Rusu, D. Trancă, O. Paler, F. Albu, A. Blandiana, M. Sorescu, I. Diaconescu.

Desenul acestor ex librisuri e de cele mai multe ori fericit. Cîteva nume se impun : Dan Sorin Perjovschi, Al-Rădulescu, Solyom Lajos, Amalia Păcurar Perjovschi, Dragoș Morărescu, Dafinel Duinea, Daniel Pașca, Franz Illi, Ioan Miklos, Adrian Constantin Bouleanu, Kilyan Ștefan, O. Vinătoru, Szabo Vilmoș, Klein Erwin, etc...

O singură întrebare : cum poți să ajungi să ai un ex libris ? Te adresezi cooperativelor ce tipăresc anunțuri matrimoniale ori cărți de vizită ? Mira-m-aș. Editurilor ? Tipografiilor ? Nimeni nu știe.

...Și uite așa stau rumegîndu-mi tristețea de a fi eu iubitor de carte, păstrător de carte, vînător de carte (ba, adesea chiar scriitor de carte și n-am și eu **semnul** pe care să-l așez, cu cinstitul meu nume și cu „armele" casei mele, discret, pe una dintre foi.

GHEORGHE TOMOZEI ■

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

nerat.

Traducerea lucrării lui Mircea Eliade a fost realizată de poetul Cezar Baltag și el și-a împlinit remarcabil sarcina asumată. Am spune că un poet era cel mai indicat pentru o astfel de traducere, întrucît simțul limbii, al nuanțelor este capital pentru înțelegerea unui text din domeniul istoriei religiilor. Autorul **Răsfringerilor** era pregătit structural pentru o astfel de tălmăcire și numai cine nu știe cît este de grea o astfel de întreprindere, va alerga să pesuiască (după cită așteptare !) și să arate triumfător cutare inadvertență (de pildă „Treuga Dei" nu este „răgazul lui Dumnezeu", ci „armistițiul lui Dumnezeu", adică suspendarea ostilităților ordonate și patronate de Biserică). Traducerea este o problemă nu numai de exactitate, ci de alegere a termenilor. În ce ne privește credem, de pildă, că este de preferat „justificării prin credință", „mîntuirea prin credință", întrucît în limba română (vezi **Dicționarul explicativ al limbii române** s.v.) „justificare" nu are și sensul de mîntuire pe care îl are în limba franceză ; la fel, credem că este de preferat „har" lui „grație". Într-un text ca acel al lui Mircea Eliade bogat în terment tehnici cu care cititorul obișnuit este puțin familiarizat, traducerea trebuie să folosească la maximum terment care îi sînt știuți acestuia. Nu vom spune „remisiunea" păcatelor ci „iertarea" lor ; „vernacular" ar fi trebuit înlocuit prin „autohton" și în cazul „operele sale (o vorba de Meister Eckhart) în latină și vernaculară" noi l-am fi tradus prin „operele sale în latină și germană" ; de asemenea în loc de „răscoalele jacqueriei" era de preferat „răscoalele țărănești".

De rectificat : detronarea lui Romulus Augustulus a avut loc în 476 nu 474 (apare de două ori) ; Luther nu a fost lovit de trăznet, ci trăznetul a căzut în imediata lui apropiere etc.

Detalii care se pierd în această sinteză chemată să dureze.

Documente, documente

Corpusul național de documente medievale **Documenta Romaniae Historica** s-a îmbogățit cu un volum în seria B, **Țara Românească** (Ed. Academiei, 1983, 440 pag.) cuprinzînd documente din anii 1571—1575, editate de profesorul Ștefan Ștefănescu și cercetătoarea Olimpia Diaconescu. Volumul cuprinde 257 de documente, adăugînd 47 de documente față de volumul corespunzător din vechea colecție **Documente privind istoria României**.

Ediția, traducerea, descrierea documentelor, pe scurt ținuta științifică a volumului se înscrie valoroaselor tradiții ale școlii românești de arheografie, cei doi editori realizînd o operă științifică vrednică de cel mai cald elogiu, o operă chemată să slujească cercetărilor de medievistică. Documentele publicate oferă informații dintre cele mai variate, care permit reconstituirea aspectelor diverse ale societății medievale din Țara Românească : regimul stăpînirii funciare, demografie istorică, relații agrare, episoade din viața politică, forme ale dominației otomane, manifestări ale mentalităților colective.

Edițiile de documente se nasc dintr-o muncă răbdătoare care nu se bucură întotdeauna de recunoașterea cuvenită. În fond un izvor este o materie primă, care urmează a fi prelucrată și valorificată. Atenția se îndreaptă cu precădere spre produsul finit adică spre lucrarea de interpretare, uitîndu-se prea adesea că, fără sursa, interpretarea nu ar fi posibilă.

În Institutul de istorie „N. Iorga" care asigură publicarea seriei B a colecției **Documenta Romaniae Historica**, o echipă, împrospătată cu tineri cercetători, s-a dedicat acestei activități pe care o desfășoară cu competență și sîrguință. Noul volum este o ilustrare concludentă a efortului nobil de a da istoriografiei românești o bază de informație cît mai largă și ediții de texte la nivelul celor mai severe exigențe. Așteptăm cu pel mai viu interes apariția volumelor următoare.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Compendiu

Există titluri prudente, alese parcă anume în spiritul socraticului „știu că nu știu nimic", și care încep modest cu „introducere"... Ele denumesc, totuși, cărți ce conțin idei îndrăznețe, soluții originale, sistematizări deschise, într-un cuvînt, lucrări de cele mai multe ori valoroase în domeniile respective. Cuvîntul își are soarta lui. Îl întîlnim parcă din ce în ce mai des : pe coperțile unor cărți docte ca și pe acelea ale unor volume de largă accesibilitate. Desigur, un titlu, oricît de mult ar atrage atenția — prin prudență sau curaj —, nu poate absolvi o carte de lipsa valorii. Exagerînd, să anticipăm într-un viitor previzibil dispariția monografiei, chiar dacă nu am întîlnit-o pînă acum ca atare în titlu ? Constatăm doar cum vechea certitudine, statică, a pretențioasei cunoașteri exhaustive este înlocuită treptat cu relativitatea dinamică, deschisă spre esențe în nuanțe semnificative. Față de eternul ideal monografiei sînt de apreciat „pașii mărunți" ai acestor „introduceri". În fond, o „introducere" este răspunsul actual la schimbările de tot felul, asigurînd trierea, înregistrarea și asimilarea noutăților : de la experiențe la interpretări. Ea oferă șansa lucrului perfectibil, a deschiderii către ce va să vină. Ea asigură limpezimea într-o zonă în permanentă efervescentă în care specialiștii își sînt nu de puține ori, propriile călăuze. Ea acceptă opiniile divergente, inițiaturind monotonia monologului. Ea propune sinteze comparate, ierarhizări deschise provizoriului care durează. Tot acest lung și incomplet ocol prin înțelesurile imediate ale unui cuvînt au fost prilejuite de apariția unei „Introduceri în filosofia contemporană" de Andrei Marga. Iar tot ceea ce am constatat, la modul general, că privește, să-i spunem, ascensiunea unui cuvînt, se potrivește, în particular cărții pe care o recomandăm spre citire. Desigur, ea nu este o carte de vacanță. Este o carte de informare, scrisă limpede și la zi, a mișcărilor de idei contemporane. Dacă, după memorabila afirmație hegeliană, este adevărat că „filosofia este timpul transformat în gînd", atunci și cartea de față cuprinde expresiile filosofice ale timpurilor noastre. Bine documentată — aceasta neinsemnînd pierderea în hățișurile și meandrele bibliografice — ea însumează, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, inventarul întrebărilor filosofice dintotdeauna. Întrebări eterne capătă alte răspunsuri în urma unor experiențe social-politice și științifice prin care a trecut și mai trece lumea contemporană. Abordare reconstitutivă, folosim formularea autorului, în ea se regăsește vechea dicotomie, în centrul căreia se află omul și problematica lui, a finitudinii și infinitudinii ființei umane. Despre om se ocupă atîtea științe. Ce i-a mai rămas filosofiei ? Doar etimologie (filos = iubitor ; sofia = înțelepciune) ea nu a părăsit tentația căutării înțelepciunii, preferînd-o pe aceea a omului. Pentru un nespecialist există o varietate dezarmantă de filosofii, de orientări, școli, curente și sisteme. Ei bine, pentru cunoașterea lor și informativă a acestora, prezenta carte este cît se poate de necesară oricărui om de cultură. Gîndirea care se gîndește pe sine este într-o permanentă mișcare. Parcă mai mult astăzi ca oricînd „productivitatea epocii noastre și-a dovedit eficiența nu numai în materie de idei științifice, ci și în privința ideilor filosofice". Există o atracție mărturisită între știință și filosofie, de pe urma căreia filosofia a căpătat un plus de precizie și de obiectivitate, iar știința, prin reflexivitate, un plus de umanizare. Din cînd în cînd sînt necesare momente de bilanț, pentru sistematizări deschise. Un asemenea moment este și cartea de față.

ADRIAN MITIȘ ■

TINERII

În fiecare an, în mai, sărbătorea muncii se asociază, într-un simbol de o înălțătoare frumusețe, cu sărbătoarea tinereții. Elogiind munca, vorbim cu cuvinte de sărbătoare despre orele și zilele vieții noastre, trecute prin muncă. În ani și decenii de împliniri. Cu fiecare început de mai, bilanțul e mai rodnic, bucuria mai deplină. Cu fiecare început de mai în rândurile sărbătoriților tinerii sînt mai mulți, mai puternici, mai siguri de puterea lor ; și asta se vede din privirea lor, și din pasul lor, cu fiecare an mai sigur, mai apăsat.

Ziua tineretului e ziua frumuseții vîrstei de aur, a viselor cutezătoare, a speranțelor împlinite. Să cutezi să visezi, iată o realitate mai impresionantă, chiar, decît cea mai expresivă metaforă. Iar tinerii României de azi știu să cuteze, îndrăznesc să viseze și, de necrezut, își împlinesc visele, depășindu-le adesea. E firesc, desigur, ca tinerii acestia minunați să aibă o zi a lor, dar, fapt excepțional, devenit cotidian, tinerii noștri sînt sărbătoriți mereu, sărbătorile lor sînt numeroase, asemenea roadelor trudei minții și brațelor lor. Palate ale culturii, cetăți industriale, viaducte îndrăznețe, hidrocentrale și canale de navigație sau de irigații, toate poartă peste timp numele făuritorilor.

În acest an, Ziua tineretului o sărbătorim sub semnul unei aniversări dragi. De patruzeci de ani, romantici purtători ai salopetelor albastre, brigadieri, se află în primele rînduri ale detașamentelor muncii dăruite pentru prezentul și viitorul României. De patruzeci de ani, tinerii acestei țări, cu fiecare generație, altii, în patru decenii, mereu aceeași prin dragostea cu care și-au înțeles menirea de ziditori de țară nouă, ei, tinerii brigadieri răsunînd prezent din toate punctele fierbinți ale marilor ctitorii contemporane.

Părinții povestesc încă despre acel Bumbești-Livezeni, în care glasurile tinere au strigat cu însuflețire hei-rup, și țara întreagă a răsunat atunci de strigătul lor tînăr și încrezător, iar ei au învins toate momentele grele, descoperind, atunci, pentru întîia dată, că sînt puternici și de neînvins.

Fii, eroi de fiecare zi ai noilor șantiere naționale ale tineretului, rescriu, cu fiece metru cub de pămînt excavat, cu fiece cărămidă așezată în zidul unei noi cetăți industriale, harta României, întinerind-o. Da, astăzi, mii de tineri muncesc pe șantierele naționale ale tineretului Dunăre—București, Combinatul minier Motru, Combinatul minier Rovinari, Amenajarea complexă a riului Dîmbovița, Centrala electrică Drobeta Turnu-Severin : mii de tineri pun bazele agriculturii de mîine, pe alte șantiere naționale ale tineretului . Sistemele de îmbunătățiri funciare Frunzaru-Teleorman, Frunzaru-Olt, Fărurei-Jirlău, Valea Ierului, Sculeni-Tutora-Gorban, Lucrările de combatere a eroziunii solului Cluj.

Evul aprins cîntat de poet e timpul prezent, e ziua de azi și e ziua de mîine, vibrînd în gestul febril al tînărului așezat în băncile școlii, în laboratoarele facultăților, în fața planșetei, a strunguluș ori la pupitrul de comandă al unei uriașe hidrocentrale.

Evul aprins nu mai e metafora sublimă, evul aprins e realitatea de fiecare clipă, în care tineri, oameni tineri și acestui pămînt străvechi, învățată să devină maturi la o vîrstă la care altii vorbesc despre maturitate numai la timpul viitor.

Învățămîntul modern, integrat cu cercetarea și producția este marele amfiteatru creator de valori pentru industria, agricultura, știința și cultura acestei țări. Numele a mii de tineri, cercetători, studenți, elevi, chiar, indicînd autorii unor soluții de mare ingeniozitate științifică și tehnică, nu mai miră demult pe nimeni, căci aproape 30 000 de tineri activează în domeniul cercetării și dezvoltărilor tehnologice, alte zeci de mii sînt membri ai celor peste patru mii de cercuri tehnico-aplicative, iar în fazele de masă ale concursurilor naționale de creație tehnico-științifică participă peste 250 000 tineri. Accesul la cuceririle științei, garantat și asigurat prin lege, a generat, iată, generații de creatori, de cercetători, sute de mii de minți iscoditoare puse în slujba progresului țării.

Creatori de bunuri materiale, tinerii de azi sînt, deopotrivă, făuritori de cultură. Și oare, ce poate demonstra mai convingător gradul de civilizație al unui popor, decît participarea în masă a acestuia la trierea de valori culturale, venind să se adauge tezaurului moștenit de la bătrîni, atît de preținii, mereu îmbogățiți ! Festivalul național „Cîntarea României", amplu cadru de manifestare a talentului, oferă tinerilor o imensă tribună de etalare a virtuților artistice, devenind, în rîndul-i, prin sutele de mii de tineri participanți, prin miile de tineri laureați, un festival al bucuriei și tinereții

Dinamica anilor pe care îi trăim, fie că vorbim despre industrie, despre agricultură, despre artă, știință sau învățămînt, are, îndrăznim să afirmăm — iar afirmația noastră are acoperire deplină în fapte — ca primă coordonată spiritul tînăr, mereu căutător. Este aceasta neliniște, neodihna tineretii, un dat fundamental al acestui popor care s-a mîndrit dintotdeauna cu tinerii săi Tineri care sînt astăzi considerați „viitorul însuși al națiunii"

RADU PREDA ■

Despre zoologia populară

Cum se știe, stringerea și cunoașterea botanicii populare la noi a luat-o mult înaintea zoologiei ; aceasta poate din pricină că plantele l-au interesat mai timpuriu pe poporul român prin variatele lor folosințe în alimentație și în medicină.

De aceea, să nu se mire faptul că avem deja sinteze etnobotanice, ca Dicționarul lui Z. Pantu ori lui Al. Borza și sinteze, ca și cea a lui Tr. Săvulescu precum și recente cărți de botanică farmaceutică.

Avem și în zoologie, nu-i vorbă, unele capitole etnice importante (păsările lui S.M. Marian și M. Băcescu) ori peștii și pescuitul la români al lui Grigore Antipa și „Peștii așa" cum îi vede țăranul român pescar" (de M. Băcescu) ; acestea ni-i arată deja pe țăranul român ca precursor al zoologiei. Dar este necesar să mai stringem elemente de folclor zoologic, mai ales din Transilvania.

Copilăria mea, petrecută în mediul satelor și în preajma unor stringători ai comorilor culturii populare, ca M. Lupescu și Ion Teodorescu — stîlpi ai revistei „Șezătoarea" — apoi sărăcia numelor populare constatată în cărțile de liceu sau universitare, toate aceste ne-au îndreptat pașii de naturalist și spre latura etnică a zoologiei.

Un îndemn hotărîtor pe această linie l-am avut apoi cînd, student fiind, am citit volumul „Pescăriile și pescuitul la români", 1916, al acelui mare patriot, părinte al hidrobiologiei românești, Grigore Antipa. O frază din această enciclopedie pescărească, cum aș putea-o numi, mi-a stăruit mereu în minte. Citez : „este de datoria fiecărui om de știință, ori care ar fi specialitatea sa, a aduna cît mai e vreme acest bogat material" (de ornitografie naturalistică n.n.), l.c. pag 21.

Dar prea puțini naturaliști au înțeles această datorie patriotică — cunoașterea culturii noastre etnice — mai ales în domeniul științelor naturii, încît și astăzi, după aproape 100 de ani de la îndemnul lui Antipa și la peste 100 de ani de la primele culegeri de folclor zoologic (Odobescu, 1874) ; Hasdeu, (1885 ; Marian, 1882), lipsesc din manuale multe nume românești de animale.

Toată lumea știe ce-i zoologia, dar prea puțini știu ce este zoologia populară ; ori, cu multă vreme înainte de apariția cărților de zoologie cu nume științifice, sutzedenile de specii animale erau bine cunoscute poporului nostru și numite de el : unele cu nume chiar poetice și foarte potrivite pentru a exprima fie o particularitate morfologică sau de comportament (cioc-intors, bot-gros, la păsări ; nisipariță, chișcar, la pești ; minunițe, vetriță, la insecte etc.) fie un obicei aparte (cireșar, vinturel). Și aceasta probabil pentru că — „este mult mai greu o lucrare conștiincioasă de etnozoologie, decît una de zoologie" sau în general de biologie în sensul larg al cuvîntului, dar și pentru prea puțina considerație pe care o acordă unii acestui tezaur al culturii noastre populare. Importanța folclorului de științele naturale, însă este multiplă.

Însăși geniala clasificare binară a lui Linné (1758) — care a pus ordine și a ușurat cunoașterea lumii vii, aferind o bază de corespondență în care se vorbea aceeași limbă pentru ființele vii în toate țările lumii (e vorba de numirea fiecărei ființe cu două nume (cel de gen și cel de specie) — se bazează în bună parte pe nomenclatura limbii populare latine, tocmai pentru că era vorba de numiri date după aspectul sau comportarea animalelor, ori după culoarea, mirosul ori folosirea plantelor.

Dar nu numai un deosebit spirit de observație din contactul nemijlocit cu plantele și cu animalele, ci și o latură afectivă aparte a poporului român o putem citi în bogata lui literatură inspirată de vietăți : povești, legende, cimilituri, proverbe etc.

Acest folclor naturalistic are și o mare valoare istorică, păstrînd în el, în nomenclatura lui mai cu seamă, elemente dacice (brudă), romane (caras) sau chiar mai vechi, indo-asiatice (la reptile de exemplu), indicînd și traiul permanent al poporului nostru pe aceste meleaguri.

Folclorul zoologic poate ajuta chiar și pe zoologul de profesie, care, căutînd să identifice cărui animal îi corespunde un nume aflat din popor, ajunge să dea peste specii necunoscute încă în fauna țării sau chiar în știință. Dau un singur exemplu ; cazul zvîrlugei numită **nisipariță** a dus la descoperirea lui **Cabitis romanica**, specie nouă pentru știință, care trăiește numai în nisipul curat al rîurilor noastre din vest, și nu pe fundul mîlos sau pietros, ca și celelalte zvîrlugi din apele noastre.

Nomenclatura populară are cert și o mare valoare lingvistică, ajutînd la aflarea originii ori ratiunii numelui dat, de către filologi.

Și în străinătate se stringe activ nomenclatura populară din domeniul științelor naturii și voi cita doar două lucrări în acest sens : cartea lui R. Peterson, G. Montort și P. Harbom, publicată recent „Păsările Europei", cu nume populare din 7–8 țări. Sub tipar se află și un dicționar dialectal cu peste 40 000 de nume populare de păsări din mai toate țările europei, inclusiv din România, scris de elvețianul Michel Desfayes.

Înțelegem de ce, drept încheiere, îndemnăm și astăzi pe toți naturaliștii — mai ales pe lucrătorii din muzee — ca în deplasările lor pe teren să nu neglijeze nici latura etnică, o carte importantă de vizită a culturii poporului român.

dr. MIHAI BĂCESCU ■
membru corespondent al Academiei R.S.R.

La Vama, în Țara de Sus, sub ninsorile timpului

Vama este una dintre acele întocmiri românești din ținutul Țării de Sus, pe străvechiul drum ce leagă Maramureșul de Moldova, de care dacă te apropii, să-i înțelegi desfășurările și pulsațiile vezi-o în palmă cum linnile cuvioare ale destinului, prin îndelungi lucrări și limpeziri, în marginea cîtpei trecătoare, s-au închipuit într-o superbă vestire de primăvară. Sub ninsorile încărunțite ale timpului, aceste linii s-au adunat forță secretă de germinație și împlinire din lacrima grea a unei istorii urgisite și tărîmul magic al datinilor strămoșești, din îmbrățișarea cînd blîndă și minunească cînd înfuriecată și severă, dar totdeauna umană și frățească a măgurilor și obîrșilor din preajma din respirările și răcoarea mereu proaspătă a izvoarelor Moldovei și Moldovițe... dau aici sărutul regăsirii, gîlgîie liberă, scînteietoare, din buciumele mîrîte sunînd cu jale și fluierele mărunt dulce și eminescian în stîne povestea tragică a ciobanului otoman și, nu în ultimul rînd, din truda sfîntă ce a prefăcut în valori și frumusești asprimile pietrei și cerbiciia prin ară a lemnului, știut fiind faptul că prin părțile locului duritatea pămîntului au primeste sămînța pîinii.

Și așa, din lacrima grea a istoriei, oamenii din Vama și-au făcut adînciuri de suflet și izvor întrerupător la rădăcinile firii, după cum din datina străbună puterea de a rămîne veșnice au fost și mai mult decît atît. Tot astfel, din virfurile cuțitelor de vulturi ale măgurilor și obîrșilor și-au făurit umeri tari de susținere și semințului libertății și curaje de care au pruns văile de cer, iar din respirările codrului slăvit cuib de cinteze împodobit cu frunză verde. Din ochiul înfiorit al dumbrăvilor și poienilor, femeile și bărbății, cu bucuria înfioratâ a minilor lor măiestre, au luat și răsădit culori de veșmînt și vrajă pe întinsurile stergarelor și lăicerelor, ale cătrințelor, cămășilor și bundițelor, la streasini și pe pereții caselor, picurînd în fiecare gingășie cernute în lumină. Rezemîndu-și timplele de revărsările tinguitoare ale bucuimelor și fluierelor, prin desimea brazilor și pălținiașilor de pe Măcările Mosului și Plopului, ori de pe Dealul Frăsinelul, dar și din direcțiile Frumosului și Gurii Rîului sau dincolo de alte măgari și dealuri încetinate, pe unde ciobanii din timpuri vechi și dans și veselie, cu verbul mustălor mai cu seamă la nunți și la hore, încinați apre sfătoșanie și fabulos în relațiile de comunicare, însă cu vorba de fiecare dată măsurată și cu socotință, sensibili și deschiși la înnoiri, dar și cu orgoliul de păstrători ai tradițiilor. Pentru ei nu este atît un mod de a se făli, cît o chestiune de respect, de cult față de moștenirea care i-a individualizat din obîrșii ritualul ca duminicile sau în alte zile însemnate de sărbătoare să îmbrace străluciturile lor costume naționale, grele de motive florale și geometrice, cu eșarfa tricolorâ, să țină în mare cinste și legătura de continuitate indeletnicirile cu care au venit din trecut precum lucrul la oădure, creșterea oilor și a vitelor, cioplitul pietrei.

Mai mult, frumusețea neasemuită a plaiurilor, care a stîrnit în 1905, în Neamul Românesc, admirația entuziastă a lui Nicolae Iorga, sevele pămîntului urcînd dinspre străbuni, înșămînțarea înmulor cu boabele iubirii de casa părintească înă de la naștere, ea și mîndria că aparțin unei așezări cu o anume faimă în cuprinsul Țării de Sus au sădit la oamenii din Vama un puternic simțămînt de atașament față de locurile natale, față de zarea lumii de aici. Din Vama rar se lasă smuls cineva. Iar dacă împrejurările îl obligă totuși să se strămute, aceștia strămutare se face cu mare părere de rău și însoțită permanent de gîndul reîntoarcerii. Ceea ce se întîmplă, de regulă, chiar după peste ani. Căci Vama, pentru cei mai mulți dintre fiii săi, rămîne tărîmul ocrotitor al iubirilor definitive, născător de bine și frumos, spațiul mîntuirii de înstrăinare și de dorul de pămînt.

Și este insuflețitor să constați cum oameni instruiți și cu ... de inimă din comună, cu tate-legere și cu dragoste, se interesează, caută să vegheze și să încurajeze, într-o dreaptă cîntărire, ca tot ceea ce este adevăr istoric, valoare folclorică etnografică, tradiție autentică, putere de creație, purtînd pecetea propriei, să nu se răspească în masa lucrurilor, să trăiască și să crească în deplinătate, în continuității cu vechimea și în armonie cu vremea nouă.

Profesoara Elena Căzac, cu o stăruință și o acribie științifică demne de tot respectul, a întocmit o impunătoare și documentată monografie a comunei Vama în care trecutul acestei localități, apare în toată puterea adevărului. Din cuprinsul ei obvii și cetățeanul, fie la școală fie la muzeul etnografic sau la căminul cultural au aflat, știu că denumirea așezării în care vietuiesc se trage din mișa pe care i-a încredințat-o Alexandru cel Bun, într-un privilegiu acordat negustorilor din Liov, la 8 octombrie 1408, anume aceea de a fi punct de vamă (Vama mică) a comerțului ce se făcea pe aici cu pămînturile Ardealului și Ungariei sau dinspre aceste părți cu Moldova și Polonia. Tot de aici, ei cunosc acum cu cită îndrîjire au luptat înaintașii lor pentru a-și apăra drepturile și libertățile, cum în 1715, alături de oștile lui Mihail Racoviță, au răzbit chiar în ocna lor, trupele invadatoare în retragere precipitată. Eveniment în amintirea căruia, la Vama, din porunca domnitorului, în 1717, s-a ridicat un monument, dintr-un bloc masiv de piatră, denumit astăzi de toată lumea de Stîlpul lui Vodă. De asemenea, s-au păstrat din cele ce au pătrimit pe timpul stăpînirii habsburgice, stăpînire care nu numai că n-a jefuit și oprimat, dar s-a înverșunat și în încurajeze, într-o dreaptă cîntărire, ca tot ceea ce este adevăr istoric, valoare folclorică etnografică, tradiție autentică, putere de creație, purtînd pecetea propriei, să nu se răspească în masa lucrurilor, să trăiască și să crească în deplinătate, în continuității cu vechimea și în armonie cu vremea nouă.

Profesoara Elena Căzac, cu o stăruință și o acribie științifică demne de tot respectul, a întocmit o impunătoare și documentată monografie a comunei Vama în care trecutul acestei localități, apare în toată puterea adevărului. Din cuprinsul ei obvii și cetățeanul, fie la școală fie la muzeul etnografic sau la căminul cultural au aflat, știu că denumirea așezării în care vietuiesc se trage din mișa pe care i-a încredințat-o Alexandru cel Bun, într-un privilegiu acordat negustorilor din Liov, la 8 octombrie 1408, anume aceea de a fi punct de vamă (Vama mică) a comerțului ce se făcea pe aici cu pămînturile Ardealului și Ungariei sau dinspre aceste părți cu Moldova și Polonia. Tot de aici, ei cunosc acum cu cită îndrîjire au luptat înaintașii lor pentru a-și apăra drepturile și libertățile, cum în 1715, alături de oștile lui Mihail Racoviță, au răzbit chiar în ocna lor, trupele invadatoare în retragere precipitată. Eveniment în amintirea căruia, la Vama, din porunca domnitorului, în 1717, s-a ridicat un monument, dintr-un bloc masiv de piatră, denumit astăzi de toată lumea de Stîlpul lui Vodă. De asemenea, s-au păstrat din cele ce au pătrimit pe timpul stăpînirii habsburgice, stăpînire care nu numai că n-a jefuit și oprimat, dar s-a înverșunat și în

...ne-a mijlocit intrarea în atelierul sculptorului popular în o...tră Viorel Lucuțar și cunoașterea unora dintre lucrările sale între care cea mai reprezentativă ni s-a părut Floarea Unirii.

De peste 30 de ani, dansul popular la Vama, cu un ritm și o ...melodică aparte, are o ...promotoare în persoana învățătoarei Zuhara Olaș Gratie eforturilor sale, laureșile din Vama nu numai că au cucerit de fiecare dată locuri în „Cîntarea României", dar sînt tot mai des solicitate spre a fi văzute și admirate pe diferite scene din țară.

Dar Vama nu este numai trecut și tradiție, ci și prezent bîrbite transformator, proiecte generoasă în viitorime. Mîrile profaceri din anii muncii și creației libere le-am întîlnit peste tot, iar despre altele ne-a ...vorbit ...primei, ...ul ...ui Consiliu Popular al ...ui Comunal ...

— Comuna Vama are 6 500 de locuitori și o producție globală anuală ce se cifrează la peste 310 milioane lei. Numărul biocurilor construite în anii din urmă, înmulțirea întreprinderilor și instituțiilor, creșterea înzestrărilor edilitar gospodărești, precum și dezvoltările din acest cincinal, ne dau dreptul să sperăm că nu peste mult timp comuna noastră va căpăta statutul de centru urban

...La Vama, în Țara de Sus, o istorie frămîntată își deapănă amînturile, o alta, în prelungirea celei dintîi, își cadențează curgerea năvalnică sub semnele înfrederii și certitudinilor.

IOAN STRUJAN ■

Cursă de-o viață

De obicei, dorim să devenim altceva. Bucuros de frumusețea unui tablou sau de armonia unei simfonii, nu mi-a plăcut niciodată să mă gîndesc. Poate, de aceea, soarta m-a alergat încă din start și nu m-a lăsat cantonat în zona oamenilor cu bucurii dramuite.

Bacteriologia, cum era denumit domeniul meu la început, se prezenta ca o zonă senină, fără mari zguduituri previzibile, propice firii mele liniștite. Ne uitam la microscop, la acele ființe minuscule, le studiam proprietățile și comportamentul. Mi-a plăcut să relev profundul lor caracter dialectic : fără bacterii, care uneori omoară, echilibrul biologic al acestei planete n-ar exista — și nici viața

În general, nespecialistul ignoră că numărul microorganismelor cu rol „pozitiv" este mult mai mare decît al celor patogene Și tot uitîndu-mă la ele, am început să le iubesc Erau microorganismele „mele", chiar dacă unele din'tre ele, mai puțin ingăduitoare cu mine în cursul cercetărilor, m-au purtat către boală.

La un moment dat, au apărut chimiștii, cu alte metode si alte aparate diferite de cele ale bacteriologiei și, mai grav, cu formulele lor codificate, din care multe își ascundeau, pentru mine, sensul. Mi au luat microorganismele. Am început o cursă contracronometru după domeniul meu de preocupări, deveniți acum **microbiologia generală** în care chimia, cu o viteză derutantă, clădea căi metabolice peste căi metabolice pe...microorganisme. Am alergat și, chiar dacă nu l-am ajuns totdeauna, am senzația, retrospectiv privind, că am reușit măcar să descifrez conturile noului univers Frustrațiile de a nu fi devenit gazetar sau istoric literar au fost compensate din plin de frumusețea microbiologiei „chimizate".

Dar, iată că au apărut „moleculariștii", care au transformat radical fața biologiei Căutînd fundamentele, au ajuns la molecule Și, pe deasupra, nu au venit singuri, au adus cu ei și pe fizicieni, acești cercetători imprevizibili. În această revoluție, materialul de studiu n-a fost altul, decît tot microorganismele „mele". Din nou aveam sentimentul că mi se lua domeniul și, din nou, m-am văzut nevoit să alerg după el, într-o continuă cursă. De data aceasta, atît limbajul, cît și tehnicile folosite de „moleculariști" utilizau o chimie mult mai evoluată și mai sofisticată Au urmat săptămîni, luni și ani în care, zilnic, m-am confruntat cu realitatea dură, precisă, a conceptelor **biologiei moleculare** moderne, pe care trebuia să le descifrez, să le înțeleg și să le transmit, pe tabla amfiteatrului de curs, generațiilor tinere de studenți.

M-am oprit și am respirat. Și atunci, au apărut mutațiile profunde ale **imunologiei** contemporane și un nou tip de imunologi, adâtă cu care, lucrurile anterior simple, au devenit uneori cumplit de complicate și versatile, cu restructurări fundamentale, ale unor concepte considerate ca dogme și cu un dinamism neobișnuit pînă la ora aceea. Iar am început să alerg după domeniul meu. Universul oasnic al bacteriologiei a devenit astăzi locul de incrucișare de drumuri a variate discipline, conectate profund la realitățile umane și, recent, la cele sociale. Pentru că, tot microorganismele „mele" sînt astăzi modele teoretice și experimentale pentru dezvoltarea furtunoasă a **biotehnologiei.**

Ca microbiolog „clasic", mă uit în urmă cu nostalgie, dar și cu satisfacție, la ce au ajuns microorganismele acestea, care m-au obligat la o cursă de-o viață Mă străduiesc să relev celor dornici de cunoastere, nobletea unui domeniu clasic și modern în același timp, atît de legat de soarta biologică a omului, iar recent, prin noua deschidere tehnologică și de soarta sa socială.

Mi-am dorit un domeniu „liniștit" și viața mi-a rezervat una din cele mai dinamice zone ale științelor naturii, silindu-mă la o cursă ce a durat mai bine de patru decenii.

Prof. dr. doc. GHEORGHE ZARNEA ■

Vitrina artelor

Muzică

„Cantata"

Un disc recent editat de Electrecord și prefațat de compozitorul Gheorghe Dumitrescu, subliniază printre altele : „Piesele doinite, de dor, cu ritm asimetric, ne sînt recreate cu o forță de convingere molipsitoare, deoarece fiind momentele de măiestrie artistică vecine cu perfecțiunea". Asemenea frumoase aprecieri, venite din partea unui mare maestru al artei lirice românești, ar măguli pe oricine ; cu atît mai mult un ansamblu artistic de amatori și, în speță, învățătoarele care formează cunoscutul cor de cameră „Cantata", interpretele L.P.-ului cu pricina și care poartă sugestivul titlu, „Dulce Românie" ; interprete pe care le-am audiat într-un concert jubiliar la Ateneul Român, plin pînă la refuz de tineri și virstnici entuziaști, care făceau — parcă — un cor comun cu cel de pe scenă.

Cu un deceniu în urmă, omul de inițiativă, specialistul care este profesorul Jean Lupu, punea bazele acestei formații avînd ca țel principal reintegrarea în muzică și în educația estetică a fostelor sale eleve de la Liceul pedagogic din București, devenite — între timp — cadre didactice ; iar beneficiarii acestei activități sînt tocmai copiii pe care acestea îi instruiesc, întrucît reimprospătarea, în cadrul repetițiilor, cu aerul proaspăt al creațiilor corale, de ieri și de azi, revigorează dintr-o dată suflul estetic al catedrei ; între „iubirea față de frumosul vieții", cum spunea odată marele Gluck. Munca stăruitoare a permis, în timp, abordarea unui vast repertoriu, de la madrigalul renascentist și pînă la lucrări moderne, cu o scriitură contemporană ; iar în cadrul politicii repertoriale, muzica românească ocupă un loc de frunte, așa cum este și firesc. Astfel, numeroase prime audiții cu opuri create de Gheorghe Dumitrescu, Alexandru Pașcanu, Laurențiu Profeta, Liviu Comes, Radu Paladi, Doru Popovici, Irina Odăgescu, Dan Voiculescu, Felicia Donceanu, Anton Dogaru și încă mulți alții au fost datorate inimoaselor interprete ale corului „Cantata", iar compozitorii au avut numai cuvinte de laudă asupra realizărilor. Sigur, artiștii amatori au — în principal — o altă profesiune decît aceea de coriști. Totuși, pasiunea pentru muzică a devenit o a doua preocupare a vieții spirituale, a fostelor eleve, astăzi învățătoare ; și astfel, activitatea ansamblului a început să se dezvolte repede, ferm și eficient. În afara concertelor susținute în București, o mulțime de case de cultură, cluburi muncitorești, uzine și fabrici din județele limitrofe au fost gazdele primitoare ale corului „Cantata". Iar rezultatele au început să apară, fiind pe măsura eforturilor depuse : de cinci ori titlul de laureat cu premiul I la Festivalul și Concursul național „Cîntarea României", ca și marele trofeu al concursului „D.G. Kiriac" (1986), pilde vii, deci, pentru atîtea alte ansambluri similare.

Concertul jubiliar s-a deschis prin 7 madrigale, în care s-a văzut omogenitatea corului ; în special „Amurg" (Luca Marenzio), „Chemare" (Thomas Morley) și „Trei lucruri minunate" (Daniel Friederici), au demonstrat acuratețe, sensibilitate și tehnică vocală. De altfel, trebuie de arătat, aproape întreaga manifestare a fost susținută „a cappella", fapt și mai cutezător dar cu atît mai lăudabil, în ceea ce privește prezentarea muzicală „nudă" a ansamblului ; prezentare în care noi nu am remarcat defecte mai importante în afara unor mici inexactități, altminteri fapt obișnuit la orice formație de gen. „Cantata" posedă voci frumoase și bine timbrate, exemplul cel mai clar constituindu-l chiar tînăra Adina Nițescu, solista ansamblului ; talente cerie care demonstrează și priceputa îndrumare specifică, încă de pe băncile Liceului pedagogic și care, iată, se ridică și evoluează foarte promițător.

În sfîrșit, din repertoriul românesc abordat cu acest prilej, lucrarea Irinei Odăgescu, „La românească", prezentată în primă audiție, a pus la grea încercare atît intonația intervalică a coriștilor, cît și înțelegerea scriiturii polifonice contemporane ; examen la care ansamblul a răspuns foarte bine. Așa cum s-a întîmplat, de altfel, și cu cealaltă primă audiție „Cîntec de leagăn" de Livia Comes, bun prilej întru sondarea sensibilității interpretelor. Dar și restul lucrărilor, printre care și „Frumusețe" de Jean Lupu (iată că dirijorul s-a prezentat și în calitate de compozitor), au exprimat o deosebită flexibilitate, corul mulindu-se pe scriituri și concepții variate de creație ; de la compozitorii noștri înaintași și pînă la cei contemporani ; de la prelucrarea de folclor și pînă la poem !

Zece ani de activitate nu sînt nici mulți și nici puțini ; iar corul „Cantata" a demonstrat că a știut să folosească, din plin, acest deceniu cutezător și plin de izbînzi !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Tablou sau obiect de artă?

De foarte multe ori sînt considerate „obiecte de artă" lucrări ce nesocotesc tocmai clauza primă a contractului pe care orice creator îl încheie cu publicul și anume aceea că opera plastică înseamnă o concepție, dar și o întruchipare obiectuală. Cu veacuri în urmă, cînd pictorul era un artizan ținînd de o breaslă, în statutul breslei se menționa obligația acesteia de a veghea la calitatea materialelor întrebuințate de meșterii afiliați. Obiectele produse de artizanii șevaletului conțin pe o seamă de secrete de fabricație transmise din tată în fiu sau comercializate ca și rețetele spițerilor, bunăoară, secrete ce priveau nu numai obținerea impresiei ci și ameliorarea condiției de obiect a tabloului, astfel ca el să dureze în timp, să poată înfrunta timpul, să nu se ruineze prea repede.

Artiștii de azi, preocupați de conștientizarea procesului creator și, îndeosebi, de afirmarea lor ca producători de bunuri spirituale, pierd adeseori din vedere faptul că investiția de spirit comportă și o investiție specifică în materiale, în regia prezentării ideii. Restauratorii de la Muzeul de Artă al României pot povesti despre grijile ce le dau cîteva din marile pînze realizate de nume mari ale artei noastre, pînze care în cursul a trei decenii de conservare în muzeu (deci într-un cadru optim) s-au deteriorat într-atît încît sînt, practic, pierdute.

Calitatea fabricației tabloului-obiect mărturisește, de regulă, unele treburi din intimitatea actului creator. În felul în care artistul își prezintă opera în expoziții trebuie să înțelegem și prețuirea ce și-o acordă pictorul însuși. Dacă avem răbdare să-l cercetăm cum se cuvine, fiecare tablou spune exact ce fel de pictor a semnat și, totodată, ce gîndește artistul despre publicul căruia i-l adresează.

Există și împrejurări în care judecata tabloului ca „obiect de artă" enunță chestiunea dezinteresului pentru, să-i spunem, tehnologie în termeni drastici.

Sînt deschise în Capitală două expoziții care semnifică, în funcție de ce-și propun fiecare, în planuri culturale diferite. Una — „Peisajul" la Căminul Artei, Etaj — voiește să arate ce gîndesc artiștii contemporani despre un gen ce reclamă continui primeniri în viziune. Alta — „Bienala de pictură și sculptură", în Sala Dalles — trebuie să ilustreze starea picturii și a sculpturii în eșantioane selectate — reprezentative, în concepția juriului ce operează selecția. Aceste manifestări pot fi comentate în mai multe chipuri, reținînd însă, în principal, elementele ce definesc noul și operele majore.

Nu e nemotivat să cercetăm, din cînd în cînd, și modul în care pictorii, mai ales, onorează aceste expoziții de referință. Adevărul e că numărul lucrărilor rău pregătite îl întrece pe al celor în condiție optimă. Faptul dovedește că juriile consideră numai interesantul imaginii, valențele artistice ale concepției nu și preocuparea pictorilor pentru tablou, ca obiect al unor alese îndeletniciri meșteșugărești. În destule cazuri, neglijențele în fabricație sînt atît de supărătoare încît e cazul să li se atragă atenția artiștilor respectivi asupra obligațiilor impuse de întîlnirile cu publicul, respectul pe care-l datorează acestuia. O expoziție, un spectacol de teatru sau operă sînt situații de gală ale spiritului. O ramă adecvată la un tablou îl ajută să accezi mai sigur la artistic. Rama frumoasă e un fapt de civilizație, un mod de a delasa idealitatea conținută în orice imagine de contingent. Revoluționarii picturii n-au pierdut niciodată din vedere convențiile cadrului în care se petrec revoluțiile (în genul așa numitei „picturi de șevalet", bineînțeles). În expozițiile amintite sînt prezentate numai „picturi de șevalet", din care pricină observațiile critice de tipul celor cuprinse în textul nostru sînt, fără îndoială, întemeiate, motivate de o întreagă tradiție. Din păcate, și în artă exemplul rău face de multe ori autoritate. Tinerii tind să gîndească, avînd pilda neglijențelor unor virstnici, că modernitatea se însoțește neapărat cu un soi de distanță aristocratică față de problemele tehnice ale realizării obiectului de artă numit tablou. Mulți par să uite că atelierul artistului e chiar un atelier. Cunosc atelierele cîtorva mari meșteri ai șevaletului și mă emoționează mîndria cu care ei se înconjoară de scule și aparate ce fac din spațiul de creație o veritabilă făurărie, un loc ce nu numai că oferă, cu fiecare tablou ce pleacă de aici, garanții de calitate a unui produs, numit obiect de artă, dar și importante garanții în ce privește corespondența dintre gînd și faptă.

Scriind astfel despre două expoziții importante, nu pot să nu bănui reacția unor pictori, critici și, poate, organizatori, care se pricep, desigur, mai bine să dea prioritate concepției artistice. Mă susține însă, între altele, și opinia ades exprimată a cîtorva prieteni responsabili de galerii de artă, oameni ce comercializează obiecte-tablouri. Ei știu că există și un public foarte calificat să aprecieze atît meritele artistice ale unei imagini cît și realizarea tehnică propriu-zisă a obiectului, un public ce îa în considerație cu toată seriozitatea factorul timp, care pretinde lucrului de artă să nu îmbătrînească, în orice caz să nu îmbătrînească și să se deterioreze mai încet decît cel care-l posedă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Film

„Încîntare pentru copii, și nu numai..."

(Primul film de lung metraj — desen animat — produs în țara noastră)

...Săli arhipline au răsunat — și continuă să răsune — de rîsul miilor de spectatori (prichindei în majoritate, firește, dar și mulți însoțitori ai acestora, trecuți cu mult de virsta adolescenței), urmărind „UIMITOARELE AVENTURI ALE MUȘCHETARILOR" — primul film de lung metraj construit în tehnica desenului animat la noi în țară, de către încercatul profesionist al genului de la studioul „ANIMAFILM" (încercat, atît ca număr de pelicule realizate, dar și ca palmares intern și internațional !), Victor Antonescu.

Însumînd un număr de episoade realizate între anii 1983—1986, episoade prezentate cu succes pe marile și micile ecrane ale mai multor țări (episodul „Mlaulady", de pildă, a primit Mențiunea de onoare la Festivalul de la Moscova — 1985), recenta producție a studioului nostru de animație ni se înfățișează ca o parodie extrem de liberă după cunoscutul roman al lui Dumas, în care celebrii mușchetari sînt prezentați sub forma unor nostimi și întreprinzători șoricuți, în permanentă luptă cu subordonații lui Richelieu („Michelieu" — în varianta noastră, adică niște pisici arogante și viclene, veșnic agresive și necinstite, veșnic înfrînte însă în planurile lor diabolice de către micuții „spadasini" cu coadă și pofticioși la cașcaval).

Filmul realizat de Victor Antonescu (care semnează scenariul, decorurile și regia) se înscrie în formula desenului animat clasic (am spune : „super-clasic"), de tip Walt Disney ; cu precizarea că regăsim în acesta — dincolo de ritmul înfrigurat și aglomerarea de gaguri specifice „monstrului sacru" american — și binevenitele, perfect încadrate ecouri din animația ceva mai modernă, ceva mai dinspre noi, de tipul Hanna și Barbera (reacțiile întîrziate ale personajelor), sau Mc. Larren (poanta absurdă — mai rar acestea din urmă).

Comicul, mai ales cel de situații, abundă ; gagurile (element-cheie în orice desen animat) se succed permanent, și nu numai în cadrul unor secvențe sau „scene", dar chiar și pe un număr restrîns de fotograme (vezi, de pildă, acela al „tăierii" șoricelului, în felii de „salam", în fiecare clipire din pleoapă a pisoiului !) ; hazul se împletește în permanență cu educativul neostentativ, „poantele" nu coboară niciodată în vulgar sau ieftin, dimpotrivă.

Și deși — lucru absolut firesc la un astfel de lung metraj — există momente în care acțiunea trenează, deși — evident, împotriva voinței sale declarate — autorul nu a putut renunța complet la cele cîteva replici „vorbite" (chiar și la acestea vocile actorilor noștri distonînd neplăcut față de restul benzii sonore !), putem afirma cu deplină convingere că primul lung metraj animat de producție autohtonă este un film fermecător realizat cu un deosebit profesionalism, că poate fi transpus oricînd pe benzi desenate de către edițiile de profil, că, în sfîrșit, este o încercare deloc ușoară care a fost trecută cu succes, putînd rivaliza, oricînd și oriunde — păstrîndu-ne între niște firești limite — cu „101 dalmații", „Parisul vesel" etc.

Menționăm, în mod deosebit, impecabila mișcare a personajelor realizată de animatorii (acești „mari anonimi" ai desenelor animate !) Valentin Elisei, Anca Dumitru, Virgil Toader, Florin Săceanu, Mihai Șurubaru și Valentina Baciu, precum și numele autorilor muzicii (Octav Firulescu), montajului (Sonia Georgescu) și sunetului (ing. Erica Nemescu). „UIMITOARELE AVENTURI ALE MUȘCHETARILOR" și-au început desfășurarea în lumea desenului animat românesc de lung metraj sub cel mai bun augur.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Ne-am adresat regizorului VICTOR ANTONESCU, *cu rugămintea de a ne comunica — pentru interesul spectatorilor — cîteva date sintetice asupra realizării acestui film ; menționînd, pentru cei care nu au aflat încă sau nu cunosc în amănunt tehnica animației clasice (aceea de a desena personajele, în toate fazele mișcării, pe coli de celuloid (acetofoane — în termeni proprii), care se suprapun pe cîte un decor fix), iată și cîteva din aceste date:*

● — În film s-au utilizat cca. 150 000 de desene (acetofoane)

● — S-au folosit, totodată, un număr de peste 200 decoruri desenate fixe.

● — De cele mai multe ori, un celuloid („desen", „acetofan"), are dimensiunea de 25/30 cm. Socotind așadar 25x30x150 000, ceea ce rezultă echivalează cu un pătrat cu latura de 106 metri, acoperit cu desene, sau o potecă lată de 30 cm. și lungă de peste *3 kilometri și jumătate* cu desene care — atenție ! — *nu se repetă niciodată !*

Balet

Momente coregrafice

După mai mulți ani de la premieră, baletele Petrică și lupul, basm simfonic pentru copii de Serghei Prokofiev, și Crăiasa zăpezii, feerie într-un act de Liana Alexandra după Hans Christian Andersen, ambele în coregrafia artistei emerite Alexa Mezincescu, continuă să se mențină cu succes pe afișele operei bucureștene, bucurîndu-se de atenția, în special, a celor mai mici spectatori. Am avut așadar curiozitatea și mi-am pus întrebarea atît de caracteristică primelor virste ale omului : „de ce" ? Nu vom relua aici aprecierile, făcute cu ocazia premierelor, asupra valențelor coregrafiei însă vom spune că premisa succesului actual pare să fie, după părerea mea, faptul că succesivele distribuții, cărora li s-a încredințat realizarea spectacolelor, au știut, îndrumate regizoral și coregrafic de Alexa Mezincescu, să perfecționeze tocmai elementele cele mai importante ale oricărui basm, ale oricărei feerii. Este vorba de caracterizarea personajelor.

Basmul simfonic Petrică și lupul trăiește tocmai prin aceasta ; fiecărui personaj al binecunoscutei întîmplări îi este asociat un anumit motiv muzical, o anumită orchestrație, o anumită ritmică. Pe scenă, Alexa Mezincescu adaugă personajului muzical o anumită „realitate", care îi este specifică. Astfel, interpretarea lui Gabriel Opincaru creează un caracter poznaș, hîtru căruia i se opune fie gravitatea bunicului (Florin Mateescu), fie „ferocitatea anemică" a lupului — la urma urmei, sîntem într-un basm pentru copii — excelent redată de Mihai Fotescu. Apar pe scenă și personaje comice — vînătorii George Chirițescu, Alexandru Caraianopol, Dumitru Ologoiu și Doru Constantin — speriați de umbra lor și de zgomotul armamentului pe care-l poartă cu deosebită băgare de seamă, cărora li se adaugă, tot în tonalitate comică, un rățoi neajutorat (Doina Bunoiu), o pisică alcătuită deopotrivă din gheare și unduiri (Silvia Dinu) și o păsăre, cărela i s-a făcut, pe linia muzicii, o coregrafie plină de nerv (Beatrice Bleonț). Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine iar copiii vor pleca acasă învățînd să recunoască nu numai cîteva din animalele pădurii și gospodăriei ci și sunetul specific al clarinetului, cornului, flautului, viorilor.

Mai dificilă ca realizare a fost zugrăvirea personajelor în feeria Crăiasa zăpezii. Aici, Laurențiu Guinea a reușit excelent să redea transformările băiețelului Kari, dintr-un tovarăș de joacă într-un copil „cu inima de gheață", Mihaela Țigănuș, în rolul Gerda, fiind aceea care, la capătul a nesfîrșite peregrinări, îi readuce căldura prieteniei, sinceritatea copilăriei. Pentru aceste personaje principale, Doina Acsinte (Crăiasa), Alexandru Doruș (Prințul), Cristina Scutărașu (Prințesa), Gabriela Stănescu, Cătălin Caracaș, Doina Bunoiu (familia laponă), Lucia Ciubotaru (finlandeza), George Chirițescu (renul) contribuie la crearea acelui specifice atmosfere, jumătate realitate, jumătate ficțiune (nu trebuie uitate deopotrivă costumele semnate de Elisabeta Benedek și, mai ales, decorurile lui Roland Laub). Crăiasa zăpezii este așadar cel mai potrivit „însoțitor" al basmului (comic) despre care am scris deja făcîndu-i pe copii să simtă — pentru ca mai tîrziu să-și pună întrebări și să gîndească — că, dincolo de lumea reală, există o fabuloasă lume a visului, a sentimentelor, a imaginației, a tărîmurilor de poveste, în care nu poți pătrunde decît purtat pe aripile prieteniei și ale dragostei.

VIOREL CREȚU ■

Despre viață, despre frumos

M-am gîndit mult dacă este delicat să abordez cu Borges, care are 85 de ani, problema sfîrșitului de drum. Exitul de pe scena vieții este una din cele mai nemiloase măsuri ale omului. Uriașe personalități au devenit deodată minuscule în fața morții. Și Einstein s-a pierdut în fața ei. Nu știm să murim, fiindcă nu știm să trăim. Medicina ne-a prelungit mediu de viață și ne-a mărit substanțial comoditățile, chiar dacă ne-a mai lăsat unele inconveniente ca gripa sau tumorile. Dar nu ne-a învățat să trăim, ci doar să supraviețuim. Sîntem înconjurați de rețete : cum să slăbim, cum să ne îngrășăm, ce ne face bine, ce să luăm, ce să nu luăm. Și am schimbat viața pe stresul modern.

Dacă medicina nu ne-a învățat să trăim, nici filosofia nu ne-a învățat să murim. Singura carte a filosofiei cu care aș muri senin în brațe este dialogul lui Platon „Phaidon", cu condiția ca iminența sfîrșitului să-mi scurt-circuiteze cenzura realismului științific. Mă hotărăsc abrupt și-i depăn aceste gînduri lui Borges. Îmi răspunde cu o ancestrală înțelepciune orientală : „Nimeni nu e prea tînăr pentru a nu muri mîine și nimeni nu e prea bătrîn pentru a nu mai trăi un an". Rămîn surprins, pentru a cîta oară ? Îi văd seninătatea în ochii albaștrii și orbi și l-o simt, din nou ca o senzație fizică, transmisă printr-un cîmp transcendental. Și mă bucur sincer de seninătatea lui. De altfel moartea, atît de frecventă în opera sa, apare totdeauna simplă, cu fatalitatea caracteristică latin-americanilor.

Printr-o totală răsturnare de perspectivă, îndrăznesc să definesc **frumosul ca o observabilă a Naturii**, așa cum este de exemplu și energia. Observabila, concept al fizicii, reprezintă o proprietate profundă a Naturii, care poate fi detectată și măsurată. Consider frumosul ca o astfel de proprietate, care există complet independent de noi și de subiectivitatea noastră. Ca orice observabilă, frumosul poate fi atunci „detectat", cînd există un instrument potrivit și chiar „măsurat". Detectorul de frumos este **un receptor specific spiritului uman.** Nu știu dacă sîntem unica specie capabilă de a recepționa frumosul. Nu cred că observabilele cu care am clădit fizica pot epuiza mai mult de o fărîmă a complexității acestui Univers și nici un fizician serios nu are o pretenție contrară. Dar cred că am fost favorizați de destin, atunci cînd, din setul „observabilelor posibile", ni s-a dat frumosul. Cred că atunci cînd receptorul de frumos este bine acordat, frumosul este automat recepționat. Întreaga subiectivitate a discuțiilor esteticii privind rolul mediului cultural, al tradiției, al educației etc... etc... se reduce atunci la o bază obiectivă : concordanța între o proprietate **intrinsecă** a Naturii și „acordul" receptorului menit s-o detecteze. Evident, dacă mergem și mai departe sugerînd chiar „măsurabilitatea" frumosului, singura scală posibilă este cea a emoțiilor. Am discutat cu mulți artiști, în diferite părți ale lumii, emoția pe care ar putea o induce frumosul. Răspunsurile au variat, după temperamentul respectiv, american, latin, galic. Din tot ce-am adunat, citit și meditat, îndrăznesc să sugerez că frumosul induce întotdeauna o **reacție emotivă primară, unică,** pe care se grefează apoi în secundar reacția personală, subiectivă. Am găsit în limba noastră cuvîntul potrivit : frumosul induce o stare de **minunare.** În fața frumosului, întotdeauna te minunezi... și apoi, fiecare, după cultura, ambianța, educația, subiectivitatea sa etc. reacționează cu bucurie, mirare, întristare, elație și nu arareori chiar cu frică.

SORIN COMOROȘAN ■

Atelier literar

Darie Novăceanu

Poeziile Georgetei Dragomir au intrat în „Atelier" însoțite de numai două propoziții : „Mi-e teamă de computer. Vă rog să-mi răspundeți sub inițialele G.D.". Programat și pentru surîsuri, computerul s-a arătat satisfăcut, parcurgînd cu interes sporit conținutul întregului plic și i-a respectat rugămintea, deși teama nu avea temei : elaborate cu multă economie verbală și veghiate de o estetică absolut intuitivă, toate poeziile erau (sînt) frumoase și vin din același unic univers al satului românesc, adică de acolo de unde au pornit izvoarele spiritualității noastre. Frumoase, în primul rînd, prin liniștea lor, prin pacea interioară care le stăpînește, echilibrînd stări și cuvinte și vorbind tot timpul de un om sigur pe zilele și preocupările sale.

Necesare într-o astfel de situație, datele de biografie trimise ulterior au confirmat bănuielile computerului : Georgeta Dragomir a mai publicat poezie, în mod „sporadic", cum spune ea însăși, prin diverse reviste și ziare (**Familia, Albina, Agricultura Socialistă, Flamura Prahovei**, etc.), și este deținătoarea a două premii (I și II) și a titlului de laureată republicană a festivalului „Cîntarea României" ediția V și, respectiv, VI. Dar aceste amănunte sînt mai puțin importante decît cele care țin direct de persoana sa : după terminarea studiilor liceale, a intrat cu seninătate în viață făcînd croitorie sau brodînd „minunatele ii de Breaza", fără a-și părăsi comuna de baștină, Provița de Jos, unde își crește cei trei copii (Justina, Macrina și Adrian) și unde „zilele se scurg repede la munciile din grădini, de pe ogor, din păduri, din fînețe". Și mai departe : „În tot timpul liber, cînd plouă, cînd e duminică, ori noaptea tîrziu, citesc, scriu, citesc". Așadar, tot ce știe despre poezie a învățat singură și, evident, a învățat bine, cu pasiune și multă răbdare, astfel că la 35 de ani are o personalitate a sa, aproape formată.

Consideră Georgeta Dragomir că e greu, pentru „cei din categoria poeților țărani", acestia neputînd concura cu „revistele de mare tiraj". Aici se înșeală : poeții adevărați nu au categorie. Sînt numai poeți.

DARIE NOVACEANU ■

Georgeta Dragomir

Amurg

Ultima rază de soare,
creangă de lumină
pe care mai cîntă
o pasăre.

Iulie

De-atîta mireasmă
mă trezesc foșnind.
Iarbă cosită.

Liniște

Din margine de cer
un car cu stele
coboară în sat.

Modestie

Nu toate hainele
au blazoane de suferință.

În sat

Umbra subțire a serii
curge alene pe drumuri în sat ;
Cirezile cerești, greoaie,
se-ntorc de la ierburi
cu ugerele pline.

La cină, mama înșiră ulcele albe
pe mese de crini.
Paiul e pe prispă de fin...
Nu-mi luați de pe umeri
cămașa luminii rănită-n trandafiri.

Prin aburul lunii
mireasma iasomiei greblează
o pală de vînt.

Caut ochii tăi

Casa ta rătăcită printre salcîmi
mai are aceeași sfîntă mireasmă
și aceeași poezie foșnind pe prispa ei.

Iar m-ajung din urmă aducerile-aminte,
Toată frumusețea din grădină iar mă doare

Caut ochii tăi luminați de poezie
lunecînd încet pe-o albă cărare...

Prin lanul de grîu

Umblă cerul cu ulcioare albastre
prin lanul de grîu.
Soarele coace pîinea țării pe cîmp.

Pe-o luntre de vînt
plutesc ușor pe marea spicelor ;
cu mîna visez prin roua de pe grîu.

În graba mea sparg din ulcioarele cerului
și grîul sîngerează — e timpul cînd
înflorește macii.

Nu plînge

Lasă tristețea să cadă în picuri
pe obrazul meu.
Ce dacă lucește durerea-n
lacrimile mele ?

Nu plînge !
Mută-ți la mine singurătatea !

Prin sufletul meu
melancolia umblă
ca un păstor.

Clipa de dor

A început să lovească-n mine
lipsa ta.
De mult, octombrie m-a cîștigat
singurătății.

Dinspre toamnă mă bate lacrima
tristeții
și cad peste mine ierburi de soare...

Pînă la întoarcere,
palidă mîngîiere,
clipa de dor.

În inserare

O stea licărește
într-o groapă de cer ;
Seara stă gata să cadă
la ierburi...

Eu, copacul umbli de floare,
amețesc de mireasmă.

O clipire de noapte
afișie cămașa luminii...

Pe-o muchie de deal,
o privighetoare
deschide
luminișul.

La Opera română

● Concertul **Duete celebre de dragoste**, programat inițial în 27 și 30 aprilie, a trebuit să fie amînat pentru luni, 2 mai (ora 18).

● Marți, 3 mai, la ora 18, **Nabucco** de Verdi. Își dau concursul : Nicolae Urdăreanu, Gabriel Năstase, Pompei Hărășteanu, Iulia Kirkosa (de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca), Ruxandra Vlad, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Cornelia Angelescu. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Baletul lui Ioan Tugearu, **Femeia îndărătnică** (după cunoscuta comedie shakespeariană și pe fondul unui colaj muzical din lucrări de compozitori englezi), întrunește în distribuție pe Simona Șomăcescu, Șoimița Lupu, Tiberiu Almosnino, Alexandru Doruș, Gheorghe Angheluș, Gabriel Opincaru, Nicolae Deneș, Adrian Gheorghiu, Cristina Osiceanu, Cristina Opincaru, George Chiriițescu, Gică Matei, Dan Cioată, Viorica Ene, Florin Matescu, Andreea Cioboată, Doina Bunoiu. Miercuri, 4 mai, ora 18.

● Joi, 5 mai, ora 18 — **Carmen** de Bizet cu Lucia Cioară Drăgan în rolul titular. Își mai dau concursul Anatol Covali, Dan Zancu, Victoria Bezetti. Dirijează Carol Litvin.

Din această săptămînă,

„O SCRISOARE PIERDUTĂ" la Teatrul Mic

La Teatrul Mic, la începutul acestei săptămîni, a avut loc premiera unei noi montări cu **O scrisoare pierdută** de I.L. Caragiale. Teatrul Mic a ținut să se transforme într-o ambianță plină de farmec și pitoresc, unde numeroase personalități din diverse domenii de activitate au avut posibilitatea să se întîlnească și să-și dea seama — pentru a cîta oară ? — de actualitatea mereu vie a uneia din capodoperele dramaturgiei românești și universale. Cu siguranță, viziunea regizorală a lui Silviu Purcărete, creațiile unor actori ca Mihai Dinvale, Leopoldina Bălănuță, Nicolae Dinică, Marian Rîlea, Sorin Medeleni, Dan Codurache, Ioan Chelaru, Gheorghe Visu, Rodica Negrea, scenografia Marnei Miu vor stîrni, în săptămînile ce urmează, multe și înfocate comentarii care vor lumina și mai mult, nu ne îndoim, noi aspecte ale acestei creații dramatice. Însăși revista noastră își propune, ca în numerele sale viitoare, să găzduiască o dezbatere pornind de la acest spectacol din care se pot trage destule învățăminte în legătură cu modul de punere în scenă a clasicilor. Pînă atunci însă, salutăm gestul Teatrului Mic de a readuce în atenția publicului, în haine de ținută artistică, originală, inegalabila piesă a lui Caragiale.

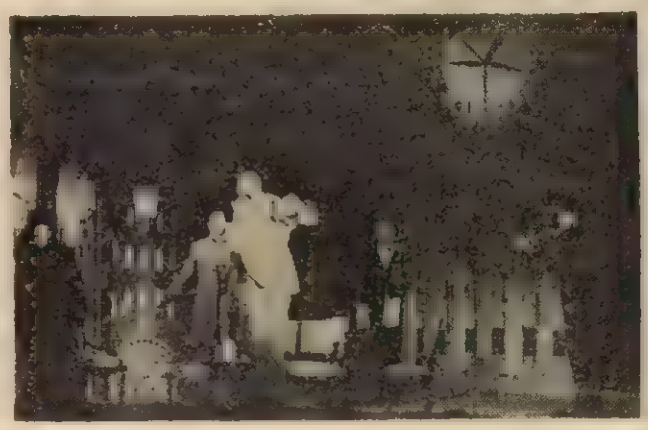

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Izabela Mitrea** este mama unei eleve din clasa a VIII-a care dorește să urmeze profilul filologie-istorie. Mergînd la Liceul de filologie-istorie „Constantin Dobrogeanu Gherea" din **Ploiești**, localitatea unde domiciliază, a avut surpriza să afle că acest liceu nu are nici o clasă cu profilul anunțat pe firmă. Întrebarea este de ce acest liceu poartă un astfel de nume ?

■ **Iosif Suth** din **Cluj-Napoca**, strada Mamaia 6, ne roagă să intervenim ca în municipiu să se înființeze un atelier de reparat fermoare. **Uniunea Cooperativelor Meșteșugărești** a promis să rezolve problema într-un viitor oarecare, cînd vor avea

selor legume, cartofi, precum și porumb aclimatizat zonei de munte. În ultimii ani, prin aceste locuri și-au făcut apariția mari colonii de gaițe, care vara și toamna devorează totul, începînd cu căpșunii, cireșii, prunii, merii și terminînd cu porumbul nostru puțin. Am încercat să gonim gaițele cu diverse panglici colorate, cu momeală otrăvită, dar în zadar. Am cerut ajutorul Ocolului silvic, dar ni s-a răspuns că gaițele sînt considerate semimonumente ale naturii, contribuind la semimpădurirea mediului și vinarea lor ar fi interzisă. Atunci ne punem și noi întrepentru că zgomotele ciocanelor și mașinilor de rihtuit deranjau conducerea în numai cele 8 ore de serviciu. Proiectul blocului în cauză stabilea că spațiile respective să aibă cu totul altă destinație, însă UJCM Dolj a schimbat destinația fără a avea acordurile necesare. Exasperați, locatarii care nu se pot odihni în propria lor casă au sesizat conducerea UJCM Dolj, dar au obținut numai promisiuni și aminări pentru execuția unei eventuale izolări fonice. La sesizarea locatarilor și Uniunea Națională a Cooperativelor Meșteșugărești a păstrat tăcere. Zgomotele sînt doar în bloc. În anul care a trecut, în două rîncipiului **Botoșani**, analizînd situația familiei **Melniciuc Costache** din **str. Marchian 64**, ținînd cont de actele prezentate și de faptul că soția este pensionară de boală, încadrată în gradul II de invaliditate a hotărît ca ambii soți să fie scutiți de contribuția în muncă pe anul 1988. De asemenea, contribuția bănească a fost recalculată.

■ La scrisoarea lui **Nicolae Prisnel** din **Ploiești**, str. Theodor Aman nr. 22B, Ministerul Muncii îi face cunoscut că este luat în evidență pentru procurarea unui autoturism Trabant adaptat din luna februarie 1981. Urmează ca dosarul să fie exa-

Scrisori comentate

Părinți...

La vîrsta cînd copiii scriu obișnuita compunere : Cum mi-am petrecut vacanța, se laudă cu tatăl lor, care, indiferent cine ar fi și cu ce s-ar ocupa, li se pare a fi cel mai minunat om din lume. Corina a rupt o foaie din caiet și, călcîndu-și pe inimă, s-a hotărît să ne scrie :

„Sîntem patru copii minori, Corina, Daniela, Ioan și Ana, care vă rugăm să ne ajutați să ne regăsim tatăl care nu vrea să știe de noi, însă noi avem nevoie de el. Avem nevoie de un sfat părintesc pentru că mama nu reușește să facă față singură la toate necazurile familiei".

Să observăm ce formulă discretă a folosit fetița pentru a spune de fapt că familia lor nu se mai descurcă cu banii.

În 20 noiembrie 1983, adică de doi ani și jumătate, Prodan Cornel din orașul Vulcan, Aleea Viitorului 15, Bl. 16, Sc. III, Et. III, ap. 16 a plecat de acasă hotește, fără să spună unde. De ce a făcut-o e limpede: vrea să-și cheltuiască banii singur. Ce mănîncă, cu ce se îmbracă, au caiete, stilouri și ghiozdane copiii lui? Iată întrebări la care evadatul tată nu s-a ostenit să răspundă.

Copiii au încercat să-l găsească. Au scris unchilor și mătușilor din partea tatălui, dar aceștia au preferat să-l ascundă, dacă știau bineînțeles adresa lui. Ce planuri și-o fi făcut Prodan Cornel ? Că dispare cîțiva ani, pînă ce copiii vor ajunge mari și pe picioarele lor, și într-o seară va veni acasă, va suna la ușă și se va întinde obosit pe canapeaua din sufragerie, ca și cum ar fi fost pînă-n colț să-și cumpere țigări ? Nu știm.

Știm însă că el trebuie găsit. Copiii poate că nu simt atît de tare nevoia statului său părintesc, dar banii ce li se cuvin le sînt cu siguranță extrem de necesari. Prodan Cornel are patru copii nu să se joace cu ei de-a ascunselea, ci să-i crească sau măcar să contribuie la creșterea lor.

...și copii

Mă numesc Duminică Elena, am 70 de ani și locuiesc în comuna Trifești din județul Neamț. De la data de 19 februarie 1987 am rămas **singură**, soțul meu Duminică Gheorghe stingîndu-se din viață.

Am un băiat și trei fete : Duminică Constantin — inginer la C.U.G. Iași, căsătorit și cu doi copii, Buduroi Maria — contabilă la Abatorul Roman, căsătorită și cu doi copii, Anghel Elena — gospodină în comună și Chelaru Olga, muncitoare la Roman, căsătorită și ea și cu un copil.

Aș aveа deci motive întemeiate să mă laud că am un stîlp la bătrînețe și încă unul solid fiindcă, modești și muncitori la cîmp cum am fost, am ținut băiatul în școli ca să trăiască mai ușor și să aibă de toate, pe Maria am ținut-o deusemenea la școală și are la rîndul ei tot ce-și poate dori un om. Celelalte două fete sînt mai omenoase și cu vorba și cu fapta, și cu

materiale, specialist și local. Tovarășul Suth propune preluarea localului uneia dintre cele trei unități desființate de curînd pe str. G. Barițiu, din centrul municipiului. Ar mai trebui ca cineva să acționeze.

■ Cîteva vești bune privind rezolvarea unor scrisori prin care se solicita sprijin privind încadrarea în muncă : **Eufrosina Negrilă**, din comuna **Brastavățu-Oii**, absolventă a unui liceu cu profil de industrie alimentară a fost repartizată la Întreprinderea de prelucrare și industrializare a legumelor și fructelor Caracal, în meseria de preparator conserve ; Cererea lui **Florin Sandu** din **Galați**, str. Măslinului 1, a fost rezolvată favorabil prin încadrarea la Cooperativa Înfrățirea, cooperativă în care își desfășoară activitatea membri cooperatori cu diferite afecțiuni la membrele inferioare ; **Pop Stela Lucia**, în vîrstă de 32 de ani, necăsătorită și mamă a trei copii a primit dispoziția de repartizare pe post de infirmieră la Clinica chirurgicală I, **Cluj-Napoca** ; **Gabriela Burduv** din **Piatra Neamț**, absolventă a 10 clase a fost repartizată ca vînzător la ICSMI Piatra Neamț ; Și **Tatianei Ivan** din **Constanța** i s-a oferit un loc de muncă la ICRTI, ca sortator în depozit.

■ **A. Răsala** și consătenii săi din **Stulpicani-Suceava** se confruntă cu o problemă mai puțin obișnuită : fiind așezat într-o zonă subcarpatică, satul nostru nu este într-o zonă agricolă. Locuitorii lui însă, prin hărnicia lor cultivă în jurul ca-

barea : să mai muncim la aceste mici uri de pe lîngă casele noastre așteptînd ca gaițele să împădurească totul în jur ? Cum să scăpăm de aceste răpitoare, care, după numărul lor în continuă creștere au devenit o adevărată calamitate ? Ne interesează din timp o soluție, ca pînă în lunile august-septembrie să beneficiem de un ajutor în această direcție.

■ **Mariana Stratulat** din **Brăila, Cartierul Viziru III, Bl. B3, sc. II, ap. 43** are 21 de ani și din cauza unei infirmități fizice este nevoită să-și petreacă aproape tot timpul în casă. Îi roagă pe cei care au timp și dorința să-i scrie să o facă, asigurîndu-i că scrisorile lor vor constitui pentru ea o frumoasă lectură care îi va reîncălzi sufletul. Cu mulțumiri anticipate.

■ Bucuria celor 18 familii care s-au mutat în **blocul D 3 A din cartierul 1 Mai** din **Craiova** a fost de scurtă durată. Dacă la început, la parter și etajul blocului funcționa un centru de calcul al Cooperației meșteșugărești ce nu afecta locatarii de la nivelele superioare, din primăvara lui 1987 locatarii n-au mai putut avea nici un pic de liniște deoarece în respectivele încăperi a fost mutat un atelier de cizmărie, producție de serie cu 140 de muncitori, mașini și unelte care produc un zgomot insuportabil, uneori în două ture și chiar și duminica. Respectivul atelier, ne mai scrie **Mihai Fotache**, funcționase mai înainte în chiar sediul **UJCM Dolj** și a fost mutat de acolo

duri **UJCM Dolj** s-a angajat să ia măsuri corespunzătoare, dar nu le-a luat. Și după părerea noastră, singura soluție este folosirea spațiilor respective pentru alte activități de prestații, care să nu tulbure liniștea locatarilor, așa cum de fapt a fost prevăzut în proiect.

■ Un grup de cetățeni din satul **Ponoarele**, comuna **Cărpiniș-Bihor** : În urmă cu 4—5 ani, în satul Ponoarele a început o lucrare foarte folositoare, îndiguirea apei curgătoare care trece pe lîngă sat. Executant, **I.C.F. Deva, Secția Beiuș**, beneficiar fiind **Ocolul silvic Vașcău**. Au tot lucrat pînă aproape de capul satului, după care s-au mutat cu șantierul în satul vecin, Izbuc, dar au lăsat o porțiune de 500 metri neterminată. Au excavat-o, dar au uitat s-o îndigulească. Excavarea au început-o de la un pod de beton, care a început să se surpe din cauza apei care sapă la fundațiile lui. Cînd plouă, apa iese din acest canal neîndiguit, care s-a umplut între timp cu pămînt și intră oamenilor în grădini și chiar în curți producînd pagube. De patru ani așteptăm că poate s-or întoarce, dar se pare că nu mai sînt speranțe

■ **Consiliul popular al municipiului Bucureș**ti : În urma creării condițiilor tehnice, unitatea noastră a întocmit documentele pentru instalarea postului telefonic tov. Anghel Dumitru. (A.D. este imobilizat la pat din anul 1965 și solicită telefon din 1970).

Pagină realizată de
OPREA GEORGESCU ■

Poșta redacției

Mazilescu Nicolae — com. Vișina (Dîmbovița) : 1) Școala Vișina vă va elibera o adeverință de absolvire a 7 clase, cu care vă puteți încadra în muncă. 2) Foaia matricolă — duplicat — pentru 7 clase absolvite se va elibera la cererea unității de învățămînt unde trebuie să vă continuați studiile, conform art. 54 din Regulamentul privind regimul actelor de studii. ● **Ionescu Tudora** — Videle : Deoarece instanța v-a atribuit beneficiul contractului de închiriere, insistați la executorul judecătoresc să vă repună în drepturi. ● **Ioniță Șt. Gheorghe** — Tîrgoviște : Știți și dv. că orice învață se și dezvață. Deci dezvățați-vă de acel obicei și toată lumea va fi liniștită. ● **Bădescu Constantin** — satul Socu, com. Bărbătești (Gorj) : Într-adevăr, vă împiedicați „de cuvinte ca de bolovani". Scrisoarea e frumoasă, presărată cu citate și proverbe, dar nu precizați ce studii și ce calificare aveți. Dacă mai este cazul, reveniți cu date concrete pentru a vă putea ajuta. ● **Băsălău Emanoil** — București : I.C.R.A.L. Giulești, prin secția 2, va executa lucrările necesare pînă la 30 iulie. ● **Toma Petre** — București : Dv. aveați obligația să plătiți chiria de la data comunicării. ● **Sas Cornelia** — com. Vîlcele-Băi (Covasna) : Dacă ați născut și crescut 4 copii, vîrsta de pensionare se poate reduce cu 2 ani, numai dacă aveți o vechime în muncă de 25 ani (art. 18, al. 1, lit. „b" din Legea 3 1977). ● **Toma Nicolae** — Constanța : Cererea dv. din 14. XI. 1978 este aprobată, dar trebuie să mai așteptați pînă la eliberarea unui număr de apel. ● **Cosmescu Elena** — Voluntari (S.A.I.) : Aveți dreptul, conform Decretului 410/1985, la ajutor lunar în calitate de soție de militar în termen. Trimiteți soțului actele. ● **Ciobanu Freda** — București : I.C.R.A.L. „Pajura", prin S.G.L. 3 va termina pînă la sfîrșitul acestei luni reparațiile locale la terasă. ● **Panait Alexandru** — București : Nu avem cum să vă ajutăm. Încercați la anticariat sau, mai sigur, fiica dv. să împrumute cartea de la biblioteca institutului. ● **Bratu V. Sina** — satul Dumbrava, com. Ulmi (Dîmbovița) : Nimeni. Trebuia să vă continuați activitatea pînă la data specificată în decizia de pensionare. ● **Radu Alexandru** — Tulcea : În martie 1989 va intra în funcțiune centrala telefonică automată nr. 3 care va crea posibilități de rezolvare a cererii dv. ● **Crăciun Nicolae** — București : Avînd în vedere situația deosebită a familiei dv., cererea a fost luată în evidență la C.P.M.B. pentru a fi rezolvată. ● **Trohonel Petre** — Valea Sadului (Gorj) : Din 1983 încoace tot puneți cele două întrebări la care vi se tot răspunde de către Ministerul Muncii. Și acum răspunsul este același. ● **Popescu Adrian** — București : Potrivit listei nr. 3 de baremuri pentru posesorii de autovehicule care folosesc apa din conductele de alimentare a clădirii, pentru întreținerea acestora. Anexa la Hotărîrea nr. 18/17. 12. 1981 a C.P.C.P. stabilește următoarele consumuri lunare pe categorii de vehicule : mocicilete — 1 mc, autoturism — 7,5 mc, autocamion — 15 mc, autodubă, microbuz, autoutilitară — 12 mc. Baremurile se aplică numai pentru posesorii de garaje sau locuri de spălare special amenajate, efectuarea întreținerii autovehiculelor în locuri publice constituind contravenție.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Audiențe la redacție

Minciuna *des*mințită

Da, n-avem nici o îndoială, mulți dintre dumneavoastră l-ați recunoscut imediat pe omul din fotografie. Este Dumitru Focșeneanu, celebritate în sporturile noastre de iarnă, palmaresul său de temerar al pistei de bob nutrindu-și prestigiul și strălucirea din performanțe și titluri deosebite precum ar fi acelea de vicecampion european, împreună cu Panțuru, la bob de 2 și 4 persoane în 1969, locul al doilea la Memorialul Kennedy în 1970, campion european, cu Panțuru, Pascu și Zangor în 1971, Cupa mondială a tineretului din Japonia, împreună cu Dragoș Panaitescu, în 1972 și, în sfîrșit, medalie de bronz, tot cu Panțuru, la Campionatele mondiale din 1973 din Statele Unite. Șirul ar mai fi putut continua, dar a socotit că în afară de sport are și alte treburi de făcut în viață și, gîndind că retragerea în glorie e un semn de caracter și de respect pentru tine, s-a retras. Din 1974 s-a dedicat muncii în uzină. Dumitru Focșeneanu e un destoinic maistru la Uzina mecanică din Sinaia la secția metrologie, iar pe tărîm sportiv a activat doar ca antrenor la diferite loturi.

Ne-a făcut zilele trecute o vizită la redacție. Într-o problemă personală pe care, iată, îl lăsăm să v-o spună singur și dumneavoastră.

„Am făcut parte, cum se știe în calitate de tehnician, din lotul care a reprezentat sportul românesc la recenta Olimpiadă albă de la Calgary, din Canada. Rezultatele sînt cele cunoscute de toată lumea, nemulțumitoare și, în privința cauzelor, am opiniile mele pe care, nu ca o justificare, ci ca o cale de îmbunătățire, le-am spus și le voi mai spune dacă mi se va cere acolo unde e cazul. Bobul nostru merită, cred eu, altă situa-

ție, n-ar fi rău să intervină și presa pentru acest lucru, dar, în sfîrșit, eu nu pentru asta vă deranjez, ci pentru faptul că, în legătură cu persoana, cu prestigiul meu de sportiv și de om, participarea mea la Calgary a dat unora prilejul să-și exercite o inexplicabilă apetență pentru dezinformare și calomnie. Niște posturi de radio. Între care Vocea Americii și Europa liberă, dormice probabil să-și agrementeze campania lor privind „drepturile omului" cu o bombă, au difuzat știrea că eu, Dumitru Focșeneanu, n-aș mai fi revenit în patrie după Olimpiadă, că aș fi cerut azil în Canada.

Eu n-am ascultat emisiunile respective, n-am timp în general de așa ceva, dar despre știrea neadevărată și calomnioasă mi-a spus nu știu cîtă lume. Știrea rea circulă repede : prieteni, rude, cunoscuți mă căutau la telefon : dacă răspundea soția începeau s-o compătimească, vai, cum a putut să facă el așa, era om serios, ce s-o fi întîmplat ; dacă dădeau peste mine, unii surprinși, alții nu știau cum să înceapă. „Tu ești Dumitre, vorbești serios, deci nu-i adevărat ?" „Nu, cum să fie", le răspundeam eu, pînă m-am dumirit de la ei despre ce e vorba. La început mi-a venit să rîd, gîndiți-vă că m-au sunat și niște prieteni din străinătate, noaptea pe la 3—4. După ce soția nu i-a putut convinge, m-au supus pe mine la adevărate teste, să se convingă că la telefon e vocea mea și nu a altcuiva, că ei aveau nu știu ce ziar în mînă în care scria negru pe alb că eu n-am mai venit acasă, că m-aș fi înstrăinat acolo, peste ocean. Mai apoi chestia asta a început să mă deranjeze. Adică, de ce să se vorbească despre mine în felul acesta, am fost un sportiv așa cum am fost, că n-o să-mi umflu eu niște pene pe care nu le port, cinstit și corect, cu demnitatea și onoarea lui și de ce să-și îngăduie nu știu cine să vină să mi-o terfelească în felul acesta, cu astfel de știri mincinoase pentru care, într-o lume civilizată, poți fi pedepsit chiar de lege. M-am gîndit că am frați și tovarăși de muncă, că am o fată, e studentă în anul IV, zilele trecute s-a mărtisat, că o să am, așa nădăjduiesc, nepoți și strănepoți, m-am gîndit apoi la cîtă lume nu-mi știe telefonul ca să verifice și atunci, revoltat pur și simplu de nemernicia pusă în seama mea, m-am gîndit să fac ceva, să acționez. Calea mi-a venit repede în minte : ale cui sînt posturile de radio care m-au calomniat ? Ale Statelor Unite ale Americii. Deci, am să scriu ambasadei americane. Și am scris. M-am adresat, cred eu, în termenii cuveniți : „Domnule ambasador, nu, mi se pare am corectat, excelență, am scris, am fost de mai multe ori în Statele Unite și niciodată nu au fost discuții la adresa mea. Ziarele dumneavoastră totdeauna au scris despre performanțele mele și n-au dat știri eronate. După care, în aceiași termeni, am arătat cît sînt de mîhnit pentru minciuna pusă în circulație de posturile de radio pe care țara sa le finanțează, că mă simt lezat în demnitatea mea de om și de fost sportiv, cerînd să se facă reparațiile cuvenite. În caz că nu voi primi satisfacție, am scris în încheiere, mă voi adresa organelor internaționale de justiție să-mi cer drepturile. După un timp, după ce am expediat scrisoarea, am telefonat la ambasadă să mă interesez dacă a ajuns. Fusese primită. Am revenit apoi în mai multe rînduri, socotind că o asemenea problemă reclamă un răspuns urgent. O doamnă de la serviciul presă, nu-i știu numele, dar ajunsesem să-i recunosc vocea, mi-a spus la al treilea telefon că s-a trimis telegramă în Statele Unite și la Vocea Americii și că așteaptă răspuns, pe care o să mi-l comunice. N-am primit nimic, și după încă vreo 8 zile, am revenit din nou. De data asta mi s-a spus că au primit răspuns, că s-a dat dezmințire pe 16 seara, în emisiunea în limba română. Am zis mulțumesc, apoi cred, sărut mîna, că era aceeași doamnă la telefon, dar mai încolo aveam să aflu că motive de mulțumire nu mi se oferiseră precum sperasem în momentul cînd am scris. Telefoanele și normale, dar și anormale — mă gîndesc la unii care mă terfeleau în fel și chip —, continuau să-mi agațe liniștea familiei, păienjenișul de rusine țesut în jurul numelui meu de acele vorbe zvîrlite în vînt nu se destrăma. Sigur, mă gîndeam, n-or fi ascultat toți corectura făcută, poate dacă se mai reia, dacă mai trece un timp, urmele minciunii se șterg. Dar curînd, de la niște cunoștințe, aveam să aflu că-n privința dezmințirii îmi făcusem iluzii deșarte. Dezmințirea a fost, într-un fel, tot o minciună. Sau, oricum, o făcea și mai gogonată pe cea dintîi. Pentru că, ce dezmințire e aceea care zice se pare că Focșeneanu s-a întors în țară, cînd el, în persoană, de-acasă de la el, mai întîi scrie și apoi vorbește de nu știu cîte ori cu serviciul presă al ambasadei ? În ce fel și în ce măsură m-aș mai putea gîndi la corectitudine, la probitate profesională și morală în cazul unui post de radio care, pretinzînd că-și corectează minciuna, continuă să afirme : „situația antrenorului echipei olimpice de bob a României, adică a mea, despre care s-a afirmat că ar fi cerut azil politic în Canada, rămîne neclară".

Calm pînă aici, povestind alert, în fraze scurte, dar cu ușoară nuanță a vocii omului care face haz de necaz, Focșeneanu, deși continuă să ne privească pe noi, cei doi lucrători ai redacției cu care stă de vorbă, are parcă alt timbru și se adresează altor interlocutori : „Neclară, de ce, mă rog, că am venit acasă, că-mi văd de-ale mele, de uzină, de nunta fetei, de casa pe care mi-am făcut-o cu mîna mea, la nici o sută de metri de cea în care părinții ne-au crescut pe noi, cei 7 frați ? Că nu m-am gîndit niciodată să-mi las rostul și țara ? Că sînt și din cei în stare să te lepede de tot, și de mamă și de tată, nu zic nu, sînt, dar, să știe cei care m-au ponegrit și care,solicitați cuvîncios să-și retragă minciuna, au înfofolit-o în cuvinte care să-i înlesnească și mai mult trecerea în lume, că eu, Dumitru Focșeneanu, muncitorul care sînt și sportivul care am fost, obținînd cu alți boberi români respect și prețuire în destule țări din această lume, nu mă voi afla între ei niciodată. În privința asta, totul este și va fi clar.

— Și noi ce-am putea face ? rostesc, din obișnuință, întrebarea pe care o punem celor ce vin la redacție și ni se adresează pentru sprijin într-o problemă sau alta și care, acum, mi se pare un fel de cale diplomatică de a-i spune lui D. Focșeneanu să chestiunea lui ne depășește. Nu putem critica felul cum i-a fost rezolvată scrisoarea trimisă ambasadei S.U.A., pentru că noi, din principiu, nu criticăm nici o ambasadă. Nici în privința respectivelor posturi de radio care l-au defăimat n-avem ce face. Pentru că, în ceea ce priveste difuzarea de asemenea știri mincinoase, noi nu putem de dezmințiri în care să afirmăm că scopurile ar fi neclare. Din moment ce ele sînt, cine au stie, întunecate.

A optat pentru viață

Cu ani în urmă, maistrul machetist Timofei Lisenco lucra cu multă sîrguință și talent la Atelierul de machete al Întreprinderii de Prezentare a Ministerului Industriei Alimentare.

Dar, „mîini de aur" ; cum era supranumit iscusitul machetist de către tovarășii săi de muncă, se topea văzînd cu ochii. Slăbea de la o zi la alta, tușea zgomotos din secundă în secundă, mergea aplecat la 90 de grade sprijinindu-se de mese, de ziduri, gîfîia, nu mai avea poftă de mîncare. Gălbejit, căpătase o înfățișare de stafie din altă lume. Șeful atelierului de machete, cunoscutul inovator Paul Nicolescu Firu, îi spune într-o zi, îngrijorat, cu milă :

— Ce-i cu d-ta, omule ?! Te prăpădești ! Te rog să mergi imediat la medic. E păcat și de d-ta și impresionezi și colectivul.

Cu o privire speriată, Timofei Lisenco și-a scos halatul de lucru și s-a dus la policlinică.

Acolo, doctorul l-a consultat cu amănunțime și apoi i-a pus, cu gravitate, prima întrebare :

— Cîte țigări fumezi pe zi ?

— 40 de țigări. Pînă acum cîteva luni fumam 20 de țigări pe zi.

— Ai familie ?

— Soție și o fiică, elevă.

— Dacă nu ai milă de d-ta, de ce nu ai milă de ele ?! De ce vrei să le lași, cît de curînd, fără soț, fără tată ?! Plus că atentezi cu fumul de tutun și la sănătatea lor și a colegilor de muncă. Te sinucizi cu nicotină. Din clipa aceasta te lași total de fumat ! Total !

— Nici o țigară ?!! Nu pot ! Să încerc să scad...cu timpul.

— Vezi ?! Te-ai drogat. Acum nici nu mai ai puterea să te dezbari de racila tutunului care-ți macină sănătatea.

— Dar, vă rog, nu mă comparați cu inconștienții care iau droguri.

— Și nicotina e un drog. Toți alcaloizii care se termină în ină : morfină, cocaină etc., ca și nicotină, sînt droguri, nocive toate. Medicul știe ce spune, are simțul răspunderii. Pe scurt: dacă vrei să mai trăiești, termină acum cu tutunul !

Sper că am fost clar și că m-ai înțeles.

— Dar nu-mi dați nici o rețetă ?! căci eu voi continua să fumez..

— Dacă dorești totuși o rețetă...poftim ! dacă spui că vei mai fuma

Și-i întinse o hîrtiuță pe care scrisese în grabă :

„Un sicriu. Setul de pînze pentru mort. 1 kg lumînări".

„Sfîrșitul", tușind întruna să-și dea sufletul din el, tabagic, întrebă neplăcut surprins

— Ce înseamnă asta ?

— Dacă vei mai fuma, nu mai lăsa toate grijile înmormîntării pe capul soției și fiicei d-tale. Scutește-le măcar cu atît. În definitiv, fiecare țigară pe care o vei mai fuma, va fi un cui pentru sicriul d-tale. Eu însă nădăjduiesc să ai înțelepciune și să optezi pentru viață, să renunți la viciu.

Îngîndurat, Timofei Lisenco s-a înapoiat la atelierul de machete și i-a arătat șefului „rețeta" ce o primise de la policlinică.

— Și acum ce ai de gînd ? - l-a întrebat șeful surîzînd.

— Am voință. Nu sînt o cîrpă. Nu voi mai pune niciodată țigară în gura mea. Am terminat. Și voi sfătui rudele mele de la țară să cultive grîu pe ogorul pe care-l pîngărește acum buruiana otrăvitoare care este tutunul.

Timofei Lisenco s-a ținut de cuvînt. Nu a mai pus țigară în gură. Rezultatul ? Cele trei fotografii document vorbesc de la sine, pe concret. Fotografia nr. 1 a fost făcută în perioada cînd s-a dus la medic. Fotografia nr. 2, după un an. Fotografia nr. 3, după doi ani. Salvat. De nerecunoscut. A crescut normal în greutate, a înnerit. Astăzi este un pensionar viol, viguros, care a învins în lupta cu tentaculele înșelătoare ale nicotinei, alegînd calea vieții sănătoase.

MIHAIL BĂDESCU ■

Veți fi în mod sigur, așa cum am fost și noi, plăcut impresionați de calitatea acestui articol, remarcabil prin simplitatea și eleganța stilului, prin eficiența demonstrației. Din acest motiv am dorit să aflăm cine ar putea fi autorul. Am aflat indirect din paginile unor publicații ca „Universul literar" și „Capitala", dintre cele două războaie mondiale, în care numele lui Mihail Bădescu apărea alături de ale lui Tudor Arghezi, Victor Ion Popa, Șerban Cioculescu, Mircea Eliade, Ion Biberi și ale altor condeie prestigioase. O mulțumire colegială.

Ziarele sînt ca florile

Un muncitor din Reșița poartă de mai multă vreme o nobilă și curajoasă luptă pentru un drept firesc și normal al omului de azi : dreptul la informație. Este vorba de un drept consfințit și asigurat pleniar de societatea noastră, dar căruia, cum vom vedea, pe alocuri i se mai aduc neîngăduite stingeri prin comoditatea, prin lipsa de răspundere sau chiar prin reaua credință a unor funcționari al căror rost ar fi tocmai acela de a-i asigura realizarea.

Însoțită de o bogată ilustrație — din păcate, greu reproductibilă în pagina de revistă — scrisoarea muncitorului reșițean este o admirabilă pildă de opinie cetățenească. O reproducem în întregime spre atenționarea celor în drept să ia măsurile ce se impun.

„În fiecare an contractez cu poșta abonamente la 10 ziare și reviste în valoare totală de 1 186 lei. Avem o presă bună, ziariști care își petrec o bună parte din viață pe tren pentru a transmite știrile, tipografii muncesc toată noaptea, întreaga lor viață, pentru ca ziarele să fie gata înainte de ivirea zorilor, muncitorii de la transporturi o țin numai în pas alergător pentru a le trimite localităților din provincie, cumpărătorii fac cozi la chioșcurile de ziare.

Deci presa ne place, sîntem mai fericiți cînd avem pachetul de ziare la subsuoară, însă plăcerea se diluează mult știndcă o primim cu întîrziere. În municipiul Reșița, tot a doua zi față de data înscrisă pe ziare și, uneori, de exemplu „Scînteia", „Magazinul", „România liberă" de simbătă, le primim luni la ora 18. Cum este posibil ca ziarele să „doarmă" o noapte la poștă și să fie duse la abonați deabia a doua zi după-masă și asta nu de ieri, de alaltăieri, sau accidental, ci de foarte mult timp și sistematic.

Începînd cu acest an am renunțat să mai fac abonament la ziarul local „Flamura" deoarece poșta îl aduce seara la ora 18, ori eu am crezut că pot să-l cumpăr dimineața de la un magazin care este în drumul meu cînd merg la lucru. Poate nu vă vine să credeți, dar abia după 20 ianuarie am reușit să cumpăr prima „Flamură" pe 1988 din cauză că magazinul a fost mai mult închis sau mai bine-zis vînzătoarele au mai mult de zece orare pe care le afișează după cum vor ele, parcă s-ar lua la întrecere cu poșta. De altfel anagrez, pe spatele acestei scrisori, orarele fotografiate de mine numai în cursul lunii februarie 1988 ale magazinului „Presă-tutun" din municipiul Reșița, cu mențiunea că s-a știut că fac acest test, fiindcă l-am anunțat de trei ori pe tovarășul director al întreprinderii comerciale mărfuri industriale de care ține acest magazin. I-am spus la telefon că voi consuma un film cu orarele acestei unități. Singurul răspuns pe care mi l-a spus a fost că «dacă e așa, o să te urmărim și noi pe dumneata», iar tovarășa Ana Csoke de la serviciul cadre al I.C.S.M.I. a venit la locul meu de muncă și mi-a spus să am grijă fiindcă șeful uneia din vînzătoare lucrează nu știu unde. Deci magazinul lucrează în două schimburi, orarele sînt făcute pe bucăți de hîrtie de către vînzătoare, după nevoile lor, nu ale publicului, asta nu le împiedică însă să-și ia și ziua liberă.

Nu interesele personale mă îndeamnă să vă scriu, ci în primul rînd interesele societății, părerea de rău că se taie pădurile pentru a se tipări ziare, iar acestea, din cauza unor incompetenți, riscă uneori să fie restituite sub formă de baloturi ca nevîndute cu toate că noi alergăm după ele. Ziarele sînt ca florile, dacă nu sînt înmînate proaspete cititorilor, mîine pot fi date chiar gratis, cu brațul, nu mai prezintă interesul scontat.

C. GÎNGU ■
muncitor

Pagină realizată de NICOLAE ARSENIE ■

Viața și opera căutătorilor de nod în papură

În virtutea dialogului deschis și permanent purtat cu oamenii muncii, primim la redacție sute și mii de scrisori conținînd propuneri interesante, obiecții sau sesizări referitoare la neajunsurile manifestate într-un domeniu sau altul, această modalitate de lucru constituind o formă esențială de acțiune practică în cadrul democrației muncitorești, revoluționare. Între acestea se află și unele scrisori regretabile, înșiruiri de neadevăruri și calomnii sau relatări de rea credință, fapte neadevărate sau anonime mustind de răutate. Asemenea scrisori ocolesc și pe adresele procuraturii, ale miliției, ale instituțiilor centrale și uneori birourile de audiențe și serviciile de informații sînt asaltate de opera sau de prezența sicilitoare a căutătorilor de nod în papură. Legile noastre și principiile democrației fac din rezolvarea scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii o preocupare majoră în ideea unui dialog deschis și fertil spre mai bunul mers al treburilor obștii, dar între cei mulți care beneficiază de acest drept se strecoară și pricinașii, oameni care transformă un drept într-un abuz. Aceștia din urmă petiționează pentru nimicuri, semnalează greșeli închipuite, reclamă lucruri caraghioase și caută gîlcevă semenilor sau instituțiilor reușind, amarnica ispravă de a purta oamenii pe drumuri, de a le toca nervii și, mai ales, de a diminua din capacitatea de muncă a unor instituții menite să le rezolve doleanțele. Chestiune de drept, educație și civilitate, petiționarea cu orice preț, fără simțul măsurii și al răspunderii, nu numai că atentează la bunul mers al unor instituții și ruinează timpul și sănătatea unor concetățeni dar sfîrșește prin a-i transforma în veritabile victime și pe cei care, în decursul anilor, au reușit să redacteze o voluminoasă operă de sesizări și reclamații născute dintr-o inexplicabilă dar pregnantă inclinație spre gîlcevă.

La un pas de ridicol

Pricinașii par oameni în toată ființa care și-au făcut un ideal măreț din pricini mărunte, devenind pe nesimțite aprigi luptători pentru cauze de nimic, demascatori violenți de lucruri neinsemnate, apărători patetici ai onoarei știrbite cu o privire, dușmani înveterați ai nedreptății comise prin sustragerea unei prune, acuzatori vehemenți ai crimelor de mahala, cum numea un judecător incidentele comico-violente născute prin cartierele mărginașe de la un bună ziua sau de la un pui de găină. Ei sînt numai ochi și urechi, pîndesc mereu și adună argumente și martori, descoperă fraude și văd ilegalități și în tremurul unei frunze, se înroșesc mai rău decît curcanul dacă îi întîmpini cu un zîmbet și cunosc mai toate prevederile legale importante, avînd un fel de cultură juridică fluierată prin cartier. Conspiră îndărătul porții și suferă adînc, făcînd din durerea lor închipuită un spectacol vesel la care pling numai ei, fluturînd cuvintele mari ale timpului ca pe niște stindarde, ca pe niște scuturi cu care se apără în nesfîrșitul lor război cu lumea. „Subsemnata Constantinescu Domnica, domiciliată în Aleea Zvoriștea, etate 39 ani, bloc A 42, sc. C, ap. 43. Reclam următoarele : Pe 17 februarie 1988, în jurul orelor 12,30, în timp ce mă aflam în fața blocului unde locuiesc, deoarece am condus pe soacra-mea care venise la mine, în acest moment a venit numita Băcilă Iordana și a început să-mi spună că fiul meu în etate de 6 ani a aruncat cu bețe de chibrit pe scara blocului, eu am răspuns că voi lua măsuri împotriva lui, numita Băcilă Iordana a început să mă drăcuie să-mi spună că sînt o bețivă, vine tot felul de bărbați în casă, vine tot felul de mașini mici acasă cu diferiți bărbați și că nu am servici, semnez numai condica și după aceea vin acasă timp de 10—15 minute mi-a strigat tot felul de cuvinte jignitoare, a mai strigat că socrul meu e un prost și că fiica mea în etate de 15 ani e o vagaboandă și ere diferiți băieți, a mai strigat vagaboandă o chem în judecată pe Băcilă Iordana pentru calomnie, injurie, insultă. Propun ca martori Dobriceanu Claudia, aceiași adresă cu a mea, ap. 42. Femeia de serviciu nu cunosc numele dar am să vin cu ea la proces și sora mea Barbălată Angela". Această situație dramatică nu s-a putut judeca pentru că părțile nu s-au mai prezentat. Au ajuns la concluzia că nu merită, s-au împăcat sau au transferat războiul pe un alt tărîm. Oricum, sfîrșitul acestei povești aduce o dovadă că există oameni care își redobîndesc cumpătul, care, după o clipă de minie, se privesc cu detașare și se trezesc zîmbind, reușind să realizeze comicul situației pînă insistent de ridicol sau de grotesc.

De regulă pricinașii nu își îndreaptă războiul spre un om aflat la sute, nici măcar la zeci de kilometri distanță. De regulă „inamicii" lor locuiesc foarte aproape, sînt vecini sau colegi de serviciu, oameni care au avut nenorocul să beneficieze de o locuință sau de o slujbă în apropierea acestora. Familiile Botezatu și Satran stau pe aceeași stradă Budieni din București. Una la numărul 5, cealaltă la numărul 12. Între ele s-a născut un război pe viață și pe moarte. Iată o parte din plîngerea lui Botezatu Toader adresată tribunalului împotriva vecinei sale Todora Satran : „Pe data de 17 oct. de pe la ora 7 a început a arunca cu pietre la noi și în curte, amenințîndu-ne și adresînd cele mai urîte vorbe apropape pînă s-a întunecat, cînd după aceea a sfărîmat încuietorile de la poartă și a început să arunce intermitent cu pietre, sticle și bucăți de cărămidă în curte amenințînd cu moartea. În acel moment neam baricadat în casă pe întuneric și am cerut mereu telefonic sprijinul circăi de miliție 21 și am telefonat și la miliția capitalei de mai multe ori. În urma apelului nostru, pe la orele 20 au venit doi tov. milițieni și la lumina lanternelor au constatat poarta sfărîmată și curtea plină cu pietre, cărămizi, după care s-au deplasat la numita și după aceea a venit în casa noastră circa o oră, a întocmit proces verbal, amendînd-o cu 1 000 lei beneficiind de prevederile ultimului decret de amnistie pe ziua de 12 XI 1987, după lăsarea întunericului a început a ne arunca cu pietre, bucăți de cărămidă amenințîndu-ne din nou cu moartea, a intrat de patru ori în curte lovindu-mă tot timpul. Mai arăt că în seara de 17 oct. 1987 cînd ne-a sfărîmat poarta și tov. Milițieni erau în casa noastră circa o oră a dispărut din fața casei noastre. Ne-a dispărut un butoi de plastic de circa 35 de litri cu must, un lighean mare, una găleată și alte obiecte". Ca o prelungire a războiului din opera lui Caragiale, Teodora Satran l-a dat și ea în judecată pe vecinul ei cam în virtutea acelorași crime de mahala pe care nimeni nu le mai dezleagă niciodată, combatanții îmbătrînind dușmani sau împăcîndu-se spre bătrînețe cu o pupătură lacrimogenă. Dacă în creierul uman există o zonă în care se petrec procesele psihice care declanșează violența, atunci pe undeva pe aproape trebuie căutată și cea care dictează procesele din care se nasc anonimele și reclamațiile, pîra și delațiunea. Cînd te aștepți mai puțin te trezești cu oameni care își pierd măsura, fără să-și dea seama ce se petrece cu ei, cărora le sare țandăra din te miri ce, cărora li se pune o pată și fac o fixație și, în loc să realizeze cum se întăresc singuri, încep să trăiască o adevărată voluptate a scrisului și a mîncîunii asumate ca adevăr revoltător. Încep să aplice tehnica multiplului exemplar, adică să scrie la indigo aceeași plîngere în 5—6 exemplare și s-o expedieze pe adresa mai multor instituții în speranța că una sau alta mușcă din momeală și îi vor veni de hac învederatului infractor sau periculosului criminal și care, de fapt, nu e decît un om obișnuit, tracasat și el de ce se întîmplă cu el.

Insulte sau alintări plictisitoare ?

Nu suferința petiționarului de profesie transformată într-o adevărată voluptate e de natură să impresioneze. Pînă la urmă nici hîrtiile, anchetele și timpul pierdut de oameni și instituții pentru a dovedi că tot subiectul discuției este o aiureală, ci modul de a trăi al pricinașului. Toate zilele lui curg spre aceeași țintă imaginară, toate eforturile lui se concentrează în acest război donquijotesc, toate bucuriile simple sînt lăsate la o parte spre a da prioritate pregătirii pentru asaltul hotărîtor împotriva unui obstacol care nu există, a unui zid pe care vrea să-l dărîme și viața lui trece cu sentimentul nedreptății. Își neglijează gospodăria, slujba, familia iar sufletul lui începe să semene cu o smochină zbîrcită și uscată de o ură naivă și neobosită. Nimeni nu mai are cum să-l convingă că e păcat să nu se bucure și să nu-și vadă de viață, atîta vreme cît nu mai are una de rezervă. Năiță Mîncă locuiește în aceeași casă cu Dănilă Verstiac, în Șoseaua Giurgiului, nr. 122, bl. 5, ap. 119. Viața a făcut ca acești doi oameni în vîrstă să-și împartă dependințele. Puteau fi chiar prieteni. Le folosea pentru că se puteau ajuta și înțelege spre a trece mai ușor prin învolburatele de dureri ape ale bătrînetii. Dar printr-o stranie sau banală împrejurare, au ajuns să se urască de moarte. Dănilă Verstiac scrie în plîngerea sa adresată tribunalului „Năiță Mîncă care la data de 18 06 și 20 06 1987 a comis infracțiunea de amenințare cu moartea, cît și de insultă, fapte pedepsite de codul penal. Deși acest înrăit infractor care este etichetat ca avînd cazierul juridic pătat fiind sancționat cu mustrare cu avertisment și 1 500 lei reprezentînd măsură de influențare obștească a fost dat în judecată pentru neplata energiei electrice. La comisie și după judecată a decis să mă aștepte la rondul din parcul G. Coșbuc cît și în apartament, cu scopul de a recurge la amenințări cu moartea, inclusiv insulte grosolane. În acest sens pot arăta că invinuitul s-a dedat la urmărirea mea cu un obiect cotondent în ideea de a mă ucide. De asemenea a făcut afirmații de natură insultătoare care au tangență cu expresii de natură de tipul borfaș, bou, timpit, prost. Toate aceste fapte au fost comise în prezența martorului Enache Nicolae care mă aștepta în parc în scopul de a mă proteja de eventuale violențe care ar putea să le comită învinuitul." La plîngerea lui Verstiac, Năiță Mîncă a depus și el o întîmpinare : „La acțiunea formulată de reclamantul Verstiac Dănilă domiciliat la aceeași adresă solicit să dispuneți respingerea acțiunii reclamantului ca fiind netemeinică și nelegală. Motive : amenințarea cu moartea și insultele proferate la adresa domniei sale au devenit alintări plictisitoare, nu s-a comis și nu se comite așa ceva... Verstiac Dănilă, ajutat de diferiți tineri mă amenință, mă insultă, a făcut chiar și o tentativă de omucidere împotriva mea caută să mă intimideze ca singur să părăsesc locuința. Menționez că din luna august 1985 reclamantul Verstiac Dănilă a schimbat yalla de la intrare în apartament, eu fiind ne-voit să o internez pe mama la azil unde a decedat ulterior iar eu să mă adăpostesc pe la prieteni și rude". Această poveste cu episoade tragice se încheie cu un adevăr trist povestit nu de un martor, ci de Năiță Mîncă : „Între mine și reclamant au avut loc o suită de procese (circa 40) cele mai multe pe motive imaginare", mărturisire lucidă, care te face să te gîndești la cîte înghețate, cîte filme și cîte prăjituri și-ar fi putut plăti acești bătrîni cu banii cheltuiți pe 40 de procese născute din „motive imaginare".

Există și o frăție pe brînză?

Cîte procese poate declanșa un porc ? Recordul n-a fost încă stabilit. Oricum, un purceluș crescut, tăiat și mîncat a declanșat un lung proces între trei frați și acesta a atras după sine un altul de calomnie. Iată ce declară primul frate, Sebastian Enache : „Sînt posesorul a două scroafe care în luna august 1986 au fătat, dintre purcei i-am dat numitului Popescu Eugen un purcel cu bani, purcel pe care l-a luat acasă. În același timp i-am promis și fratelui meu Enache Constantin că-i voi da de pomană și lui un purceluș. După o săptămînă am fost la cumnatul meu Popescu Eugen și i-am spus să vie să la purcelușul fratelui meu, așa a și făcut. Între timp la o ceartă între mine și fratele meu acesta a plecat de la mine că se duce la miliție serv. circulație și depune o declarație mincinoasă că aș fi bolnav. Mi se ridică carnetul de conducere. Văzînd cîtă răutate este în sufletul lui, eu îmi retrag promisiunea (pomana) și nu-i mai dau nici un porc". Purcelușul a declanșat cearta și to: purcelușul devenit porc a declanșat procesul. Sebastian Enache, bolnav cronic de diabet, pirit de fratele său, a rămas fără carnetul de conducere. Încercînd să și-l recapete, Sebastian Enache a legat evoluția bolii sale de 15 ani de drumurile pentru redobîndirea permisului de conducere. Sora celor doi scrie o scrisoare unuia din frați, scrisoare în care scapă cuvinte mai aspre și-i acuză că din cauza reclamației i-a fost ridicat permisul de conducere și, umblînd după el, i-a degerat piciorul și asta a dus la pierderea lui (amputarea fiind cauzată, de fapt, de evoluția diabetului). În urma acestei scrisori citită și de concubina fratelui (deci de două persoane) a fost constituită infracțiunea de calomnie. Adică ea a scris cum că el ar fi făcut și ar fi zis și asta ar fi dus la... și astfel s-a mai născut un proces. Sora replică și ea într-o întîmpinare „O calomnie care mi-o aduce Enache Constantin în această acțiune spunînd că eu fabric rachiu de zahăr cu nesocotirea flagrantă a decretului 51/1969. Tovarășe președinte, în fapt, Enache Constantin, fratele meu mă cheamă în judecată din răzbunare, deoarece nu s-a terminat un proces la Judecătoria 4 din Tribunalul mare București și sînt chemată din nou în două procese la aceeași judecătorie a sectorului 4 dar acțiuni diferite față de cele de la comisia de împăciuire. Îl rog pe acest frate al meu dacă se poate considera frate, să mă lase în pace cu procesele lui deoarece eu sînt suferindă cu nervii".

Dacă unui vecin care nu-i înghite pe celălalt și-l pune la cale tot felul de șicane, nu poți să-i ceri nici să-l iubească, nici să-l respecte pe belicosul său adversar, unor frați le poți pretinde dacă nu umor, măcar dragoste și dacă nu dragoste, atunci măcar considerație. Dar pricinașul nu mai are frați. El n-are nici tată și nici mamă. În lipsa unei ținte, pricinașul ideal ar fi în stare să se dea singur în judecată.

Dușmanul imaginar

Există și oameni pe care orice contact cu semenii îi agasează. Orice semn venit din partea acestora e socotit ca fiind o agresiune. Unii sînt oameni cu nervii la pămînt. Sînt în stare să sape o groapă ca un vecin să nu mai parcheze mașina în dreptul ferestrei și să o accelereze dimineața, au inițiative de mare respirație, propunînd ca după ora 22 nici un locatar să nu mai tragă apa la toaletă sau se judecă pentru o pată banală apărută pe tavan. Pînă la urmă, te cuprinde o bucurie teribilă numai la gîndul că n-ai avut ghinionul să locuiești lîngă un asemenea om care să-ți mănînce zilele și să-ți amărască viața. Pricinașii sînt mai complecși decît un personaj, oameni care-și consideră viața mai mult un roman trăit pe seama altora, deși resorturile lor psihice țin mai mult de tratamente medicale decît de critica literară. Ce nu știu pricinașii e faptul că de la un bizdic se naște o neînțelegere și de la neînțelegere pînă la un proces nu mai este decît puțin și de la un proces se ajunge la mai multe și, după ce șirul obositor al judecătilor se termină într-o bună zi, ei rămîn cu fixația, cu plăcerea și începe să reclame și să scrie diferitelor instituții, uitînd și cui au reclamat, dar continuînd cu stăruință să scrie, să reclame, să atragă atenția, să demaște și să sesizeze, de la un simplu bizdic ajungînd la un capitol de medicină. Mihaela M. din strada Ion Tudor, bl. Titan 8, et. IX, ap. 97 bombardează instituțiile cu scrisori vehemente împotriva „bandei" care conduce blocul „prin nenumărate asasinate, zeci de locatari au fost asasinați fără nici o vină, excrocați și li sau luat camerele și mobilierul care lea fost vîndut împreună cu contractele de locuință". Zeci, poate chiar sute de scrisori au fost expediate miliției sau procuraturii și fiecare a fost citită (în cele din urmă și cititul acestora este un chin al descifrării textelor aproape ilizibile) și înregistrată, poate că unii chiar s-au păcălit deplasîndu-se pînă la fața locului spre a descoperi doar o teribilă eroare a înțelegerii vieții din jur. Lucian G. din București, str. Aleea Codrii Neamțului nr. 6, nu reclamă pe nimeni, dar scrie în disperare și cere „începerea urmăririi penale în vederea descoperirii autorului mai multor fapte a căror victimă sînt. Mi se violează domiciliul, se pătrunde în încăperile apartamentului, folosindu-se probabil chei potrivite, întrucît incuietorile nu prezintă urme de violență vizibile. Constat de asemenea dispariția unor bunuri, chiar și bani. De mai multe ori cînd mă întorceam acasă vedeam trecînd pe lîngă mine persoane necunoscute din direcția apartamentului meu. Alt televizorul cît și aparatul de radio mi le strică și cînd le reparăm, avarierea lor se repetă. Bunurile de uz casnic cum ar fi farfuriile, cănile, paharele, cratițele mi le ciobesc. În aceste condiții aproape că nu mai am curajul să rămîn în locuință, fiindu-mi frică. Pe cale de consecință se impune a se interveni urgent în vederea normalizării acestor acte de vandalism". Un altul, Cristian C. din strada Patrioților nr. 4 nu mai reclamă nimic. Cristian C e revoltat de propria sa condiție : „Toată viața am fost un caz, o pîine bună de mîncat pentru unii, un caz cu erată mereu pus pe rol și nerezolvat, sînt pe punctul (dacă voi mai trăi) să fiu dat în primire drept mostenire de familiile celor ce se ocupă de cazuri, ce trăiesc din cazuri". Logica reclamagiului, a pricinașului, a delatorului este perfectă, convingătoare chiar. Atîta doar că undeva, aproape invizibil, firul judecății se rupe și, pînă descoperi asta, îți ies perii albi. Și dacă ai izbutit, cînd încerci să-i explici e ca și cum te-ai porni și tu împotriva morilor de vînt ca să le iei aerul. Sînt pricinași care bat drumurile în slujba cauzei lor iluzorii și apoi tot ei recunosc că și-au ruinat sănătatea pe drumuri, dar, în loc să accepte acest adevăr trist, încep o nouă campanie în care cer, pe lîngă toate celelalte, și o recompensă constînd într-un autoturism. Sînt femei care reclamă că viața locatarilor este amenințată de gazele toxice provenite dintr-un apartament unde se lucrează cu acizi periculoși și în urma acestor reclamații au loc testări, cercetări, se iau probe de aer și se fac mai multe percheziții care dovedesc că în apartamentul respectiv nu se folosește nici un acid, dar, pînă la clarificarea situației, omul ajunge cu nervii la limita suportabilului și e gata să dea bir cu fugiții. Sînt pricinași care, doar în ultimii 2 ani, s-au judecat în 7 procese din cauza unui amărît de gard care îi desparte pentru criminala vină că unul a plantat viță de vie prea aproape și umbra întreține umezeala iar umezeala provoacă distrugerea gardului.

Din lipsa măsurii, pricinașul își face o meserie din războiul pentru o cauză mărunță sau de nimic și intră într-un rol din care nu mai iese niciodată, devenind dintr-un cetățean cu drepturi un pacient cu obsesii.

CORNEL NISTORESCU

À la carte

Dumitru Burtea și Octavian Burtea nu sînt rude, dar de cîtva timp sînt în relații strînse. Se văd, programat, și discută, programat, despre condimentele obținute din plante și rădăcini. Dumitru Burtea, directorul coordonator al O.N.T.-ului „Carpați" Brașov, maestru al artei culinare, președintele Consiliului Asociației Bucătarilor și Cofetarilor din România, și inginerul Octavian Burtea de la Institutul de Cercetări pentru valorificarea și industrializarea fructelor și legumelor din București, caută rețete noi. De ce, s-au întrebat ei, sosurile picante, atît de importante pentru bucătăria românească, cele mai multe să fie de proveniență străină ? Roșiile, ardeiul gras, cimbrul, usturoiul, tarhonul, busuiocul, sînt la îndemînă, în orice cantități. Se căuta doar omul cu imaginație culinară și cu interes pentru noutatea stîrnită de o asemenea preocupare, și s-a găsit în persoana inginerului Octavian Burtea.

Celălalt Burtea, mereu inovează. Deși, acum director coordonator, pentru el bucătăria a rămas aceeași artă culinară. Îmi povestește cum într-o seară, invitînd la Poiana Brașov o reprezentantă a unei importante firme de turism, cu greu a decis-o să guste un preparat din pește proaspăt. Ca multe femei susținea că linia siluetei este în pericol dacă mănîncă ceva seara. Comanda a fost adusă, clienta a golit farfuria, absolut încîntată, nu și Dumitru Burtea. A doua zi, a fost convocat întregul personal al restaurantului, arătîndu-și nemulțumirea.

— Greșise cu ceva bucătarul ?

— Nepermis de mult pentru un specialist, insesizabil pentru consumator. Invitata mea nu a remarcat, dar nu admit nici o încălcare de la rețetă. Trebuie să ai un trecut de bucătar, într-adevăr, ca să observi că peștele nu a fost perfect dezosat. Numai că dacă bucătarul, care știa că mă pricep, cel puțin cît el, și-a permis să se prezinte așa în fața mea, ce se întîmplă atunci cînd e servit un client neavizat ? !

— La sfîrșitul mesei îl mai și mulțumim pentru efortul său !

...Întregul personal din restaurantele Poienei Brașov și Brașovului are un tremur, ca la examen, ori de cîte ori directorul coordonator la loc la o masă. Dumitru Burtea a fost pînă în 1959 unul dintre neîntrecuții bucătari, apoi s-a specializat doi ani la Paris. Lucrarea sa de diplomă, la absolvirea cursurilor superioare a tratat un subiect din munca de fiecare zi : „Strategia de diversificare a serviciilor în Poiana Brașov". Acum bate la ușă doctoratul. Cîte o dată lipsa timpului îl sperie pe Dumitru Burtea, dar jumătate din teză este scrisă pe baza unei aprofundate specializări din ultimii 30 de ani. În biroul său este o hartă a lumii cu stațiunile internaționale și cele 53 de criterii care stabilesc gradul de competitivitate. Prin eforturile continue de diversificare a ocupării timpului liber al turiștilor : echitație, drumeții, stîne turistice cu amestec direct la mulsul oilor, terenuri de tenis, discoteci, înot în piscine aipine, serviciul hotelier de clasă înaltă, meniuri îmbietoare pentru toate gusturile, stațiunea Poiana Brașov intră în competiție directă cu Megève, Chamonix, Cortina d'Ampezzo, Zakopane. Fără îndoială că ambiția directorului coordonator e să audă toți turiștii declarînd că în România, la Poiana Brașov, s-au simțit mai bine, s-au odihnit mai deplin și au avut condiții mai plăcute de existență, de drumeție decît la Megève.

O.N.T. Brașov deține a treia oară consecutiv locul I pentru calitatea serviciilor, iar printre trofeele profesionale, speră să aducă, și în acest an, cîteva medalii de la Olimpiada bucătarilor și cofetarilor de la Frankfurt. Echipa română se pregătește asiduu, de la gustul bucatelor și prăjiturilor, la aspectul lor, după aceeași lege universală a armoniei dintre fond și formă. Gustul mîncărurilor, strategia prezentării lor, sînt indiscutabil decisive, dar alegerea farfuriilor, a tacîmurilor influiențează aproape tot atît decizia juriului.

Profesioniștii genului, vor intra în „alchimia" tigăilor și a grătarelor, fiecare bucătărie națională dorind să arate de ce este capabilă. Misiunea lui Dumitru Burtea, membru în juriul Olimpiadei de la Frankfurt, nu va fi deloc ușoară. Papilele gustative vor trebui să fie în formă pentru că va trebui să cîntărească valorile intrinsece a 30 de bucătării de prestigiu. Speranța de reeditare a succeselor din 1984, cînd echipa României a fost medaliată cu aur, este atît de vie, încît eforturile sînt înzecite. Fiecare întîlnire internațională cere un alt prag profesional.

— Niște sarmale fierte în oală de lut, la foc mic, cred că v-ar detașa din pornire !

— Le vom servi între colegii bucătari. „În concurs, însă, intră aspicuri care se decorează de parcă ar fi grădini suspendate, se fac combinații de sosuri în culorile paletei, unui pictor. Prăjiturile ajung la construcții ca în arhitectură. Discutăm și tratăm banalul subiect alimentar așa cum este de fapt el — artă culinară.

— De ce întîlnim atît de puține bucătărese șefe ? De ce această părere, încă răspîndită, că un bărbat gătește mai gustos, mai bine, că prezența lui este mai necesară în bucătărie ?

— O prejudecată perpetuată în timp. Cehii, italienii, au „spart" gheața, femeile sînt la conducerea bucătăriilor lor. La noi, bucătarul șef se ocupă cu calculatorul, cu prețurile, cu gramajul. Vrem să revedem atribuția lui și femeia să fie centrul, cum este și acasă.

— Acum bucătarul șef este un responsabil cu cheile, important, dar nu întotdeauna artistul culinar.

— Mai sînt cîțiva deosebiți dar nu atîția cît ar fi necesar. Este un gol între generații, pe care încercăm să-l acoperim recrutînd tineri bucătari, grataragii, patiseri. Nu este o meserie ușoară, tinerii nu se înghesuie. Trebuie să stai toată viața în bucătărie și mai ales să nu te plafonezi.

— Ne puteți ajuta cu un sfat, cum să evităm monotonia, repetiția, la noi acasă, unde domnim absolut ?

— Bucătăria rațională, diversă, nu este dată doar pentru marile restaurante. Mai ales acasă, o femeie inventivă schimbă dozajele, folosește mai mult cuptorul decît prăjitul, introduce în rețete acele condimente naturale ca busuiocul, pătrunjelul, mărarul, recurge la salatele de sezon cu care îmbogățește meniul, și asigură și cantitatea de vitamine. În stațiunile de odihnă și tratament recomandăm o strînsă colaborare între bucătar și medic pentru stabilirea meniurilor de cruțare, cu puțină sare, cu multe legume și fructe. Nu voi fi niciodată de acord, în timpul verii, să servim într-un mare restaurant, de la mare, ciolan pe fasole. Cu atît mai ușor mi se pare să respectăm cîteva cerințe fundamentale, cînd gătim pentru mica noastră familie.

— Este o sărbătoare cînd „oficiați" pentru soția și copilul dumneavoastră ?

— Așa se pare, pentru că am timp liber foarte puțin. Soția mea are și ea o profesiune grea. Este medic, așa că încerc să o ajut cînd avem cîțiva invitați la o aniversare, la un sfîrșit de săptămînă.

— Mai aveți dexteritatea de altă dată ?

— Nu se uită nimic. În profesiunea mea sînt mereu la curent cu inovațiile din lumea largă, nu de puține ori sînt chiar cu un pas înainte. Există o întreagă literatură a artei hoteliere și a bunei serviri din restaurante. Nu oricine, și oricum, știe să-l facă pe un client să se simtă în largul lui, să-i trezească dorința să revină în aceleași locuri. Este o știință și, în egală măsură, o artă. Fără să le învățăm continuu, fără să ne perfecționăm prin schimburi permanente, nu putem face un turism evoluat, nu putem spune că ne-am ales un drum în viață pe măsura aspirațiilor.

— Nu cred că vă îndoiți de alegere, tovarășe Burtea ?

— Sînt îndrăgostit de profesiunea mea. Ea cere enormă disponibilitate sufletească și să fim mereu în stare să alergăm în întîmpinarea dorințelor celorlalți.

Zeci de reviste și publicații, de dată recentă, sînt adnotate, de Dumitru Burtea. Fiecare profesiune are tainele ei, sursele de înnoire, de perfecționare. Nu numai la atletism se cucerește centimetrul cu centimetrul.

Dumitru și Octavian Burtea, printr-o coincidență de nume, își pun în comun forțele ca să ne facă viața mai plăcută.

Brazii sînt, din an în an mai frumoși, mai viguroși la Poiana Brașov. Dacă strălucește soarele, dacă veghează și Dumitru Burtea avem un complet program „à la carte".

CARMEN DUMITRESCU

La rece despre băuturile răcoritoare (IV)

Coordonatorul propune

Am fi dorit ca în finalul acestei investigații privind băuturile răcoritoare să vă aducem mult așteptata veste că în vară „problema" nu va mai exista, că vom avea la dispoziție concentrate, sucuri și băuturi de cea mai bună calitate, aceeași, indiferent în ce colț al țării vor fi produse ele.

Cum există, am arătat deja, un coordonator național al activității de producere a băuturilor răcoritoare, ne-am adresat, firesc, conducerii acestui trust. Concluzia discuțiilor purtate aici cu ing. **Ștefan Oprig**, director tehnic și ing. **Constantin Băbiceanu**, șeful programului sucuri, este aceea că, din păcate, calitatea trustului de coordonator național al producției de băuturi răcoritoare — care, în mod firesc, pentru a fi eficientă ar trebui să includă și dreptul de control și îndrumare directă — se manifestă real numai în cadrul restrîns al unităților din subordinea sa. În privința celorlalți producători de băuturi răcoritoare, nominalizați prin planul de stat — competența trustului se rezumă, în principal, **la oferirea de acte normative.** Aceste acte, elaborate în colaborare cu ICPVILF (cu care trustul lucrează pe bază de contract, institutul aflîndu-se în subordinea Ministerului Agriculturii), dacă ar fi riguros respectate, ar reglementa unitar activitatea tuturor unităților producătoare.

Trustul se ocupă, de asemenea, **de asigurarea concentratelor,** care cuprind toate elementele ce individualizează băutura. În aceste condiții, pe baza rețetei unice, producătorul nu are decît de respectat cantitățile de concentrat, zahăr și CO_2 prevăzute de rețete.

În sfîrșit, trebuie amintită **realizarea de utilaje.** Au fost create, omologate și produse deja module de diferite capacități. Vom aminti aici numai modulele de 500 sticle/oră, create în special pentru unitățile rurale (a fost avut în vedere, ni s-a spus, în primul rînd CENTROCOOP-ul), dotate cu instalații de spălare, de umplere cu sirop cupaj, de preparare a șifonului, de umplere și capsulare a buteliilor, module al căror preț se amortizează în numai două luni de funcționare.

Coordonații dispun

Toate bune și frumoase, atît de bune și frumoase, încît te întrebi, firesc, de ce persistă încă probleme în privința calității băuturilor răcoritoare, din moment ce există acte normative, concentrate și utilaje special create. Pentru că **simpla lor existență nu ajută la nimic atîta vreme cît ele sînt ignorate sau incorect folosite ; și,** din păcate, vizitele noastre și ale specialiștilor — atunci cînd li s-a permis — în unele unități producătoare, au demonstrat ca ades se întîmplă încă așa.

Să vedem, însă, ce șanse de a-și valorifica eforturile are trustul coordonator. În privința actelor normative, dreptul de control asupra aplicării lor corecte revine exclusiv ministerelor tutelare. În această situație, nu este cazul să ne mai mirăm de cele relatate de ing. Constantin Băbiceanu : „Dacă producția de concentrate este acum sub controlul nostru, treaba se încurcă la diluție. Căci atunci **cînd în loc de o tonă de băutură producătorul scoate, din aceeași cantitate de concentrat, două tone, nici nu mai poate fi vorba de calitate. Știm că asemenea situații nu sînt rare, că în multe locuri igiena nu e respectată, totuși nu putem face nimic. Reprezentanții noștri nu sînt primiți în unități ce nu se află în subordinea noastră directă."** „Anul trecut, din dorința de a putea interveni direct, de a-și exercita, cu alte cuvinte, calitatea de coordonator, specialiștii trustului (împreună cu cercetători de la ICPVILF) au solicitat sprijinul inspectoratelor județene pentru controlul calității. Împreună cu care au controlat unități producătoare din țară. S-a dispus atunci, de către comisia de control, prin procese verbale, închiderea unor unități. Cum **unitățile respective au fost redeschise fără ca vreun membru al comisiei** (reprezentant al trustului sau ICPVILF) **să participe la constatarea îndeplinirii cauzelor ce au dus la închiderea lor,** nimeni nu știe în ce măsură indicațiile obligatorii — a căror îndeplinire condiționa redeschiderea unităților — au fost îndeplinite.

În sfîrșit, utilajele ! „Linia de 500 sticle/oră, instalată deja la Chiajna și în alte cîteva unități ale T.P.C.S. își demonstrează deplin calitățile. Ea poate fi urmărită oricînd, în funcție de reprezentanții celor interesați s-o achiziționeze, cărora, ne spune ing. Ștefan Oprig, sîntem bucuroși să le oferim toate informațiile ca și sprijinul necesar". Urmează, deci, ca CENTROCOOP-ul să accepte să achiziționeze asemenea module. În această privință, însă, trustul nu mai poate face nimic.

După cum lesne poate vedea și cititorul, ne învîrtim continuu între realități și deziderate : realitatea eforturilor concrete ale T.P.C.S. (direct răspunzător de realizarea Programului național de băuturi răcoritoare) și dezideratul ca normele elaborate de acesta să fie respectate nu numai de unitățile proprii, ci și de producătorii — foarte numeroși, dealtfel, — în cazul cărora competența T.P.C.S. se rezumă la a propune. O stare de lucruri a cărei perpetuare va face ca „problema" băuturilor răcoritoare să aibă viață lungă. E cazul să-i fie scurtată. Iar asta nu se poate realiza prin jocul dintre propuneri și deziderate, ci prin acordarea unui statut ferm (nu numai de coordonare teoretică) care să asigure drept de control și îndrumare practică Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor, coordonatorul național al acestei activități.

ROXANA MANOLESCU

Cantină fără linguri și furculițe

Nu demult am primit la redacție un telefon. Un tînăr ne anunța că și-a însoțit prietena (locatară a unuia din căminele I.F.T.F.S.) la masa de prînz în cantina Apusului. S-a așezat la masă și din cauza mirosului i s-a făcut rău. Am fi pus totul pe seama unei glume dacă peste două zile nu ne-ar fi sunat aicineva care să ne atragă atenția asupra mizeriei și dezordinii care domnesc la cantina Apusului din cartierul Militari. Înainte de a intra pe porțile acestei instituții, am făcut o vizită locatarilor din cele două cămine ale I.F.T.F.S. Iată cîteva păreri ale abonaților : „Mîncarea este fără gust, gătită neîngrijit. Are un miros care îți taie pofta. De ani de zile trenează aici o situație intolerabilă. Mizerie, dezordine, lene. Stai un sfert de oră în fața ghiseului ca să se îndure o bucătăreasă să te servească". (Dan Grecu, rectificator, I.R.E.M.O.A.S.). „Într-o seară ne-au dat brînză mucegăită. În ultima săptămînă, la masa de seară ne-au dat doar peste fiert cu orez și ceai. Farfuriile sînt murdare. Nu ne dau nici tacîmuri. Trebuie să venim cu ele de acasă. Printre mese circulă rozătoare iar de sus ne cad murdării de la păsări. Mi s-a întîmplat să-mi cadă chiar și în farfurie. Am înghițit în sec și am plecat" (Mocanu Vasile, electrician, CET Vest). „Toți locatarii căminului se plîng de calitatea mesei și de curățenia în cantină. E o problemă cunoscută. Mulți s-au plîns la diferite foruri. Au fost mai multe intervenții din partea reprezentanților Consiliului popular al sectorului 6, dar efectele au fost modeste" (Lucian Cruceanu, administratorul căminului).

Întîi de toate trebuie spus că această cantină este construită abia cu cinci ani în urmă și a fost dotată cu toate cele necesare. E spațioasă, modernă, și, privită din afară, pare a fi o unitate între atîtea alte zeci pe care le-am văzut, bine administrate, îngrijite, cu atmosferă primitoare și cu meniuri variate. Am pătruns deci în sala de mese și ne-am așezat la rînd. Un grup de femei sporovăiau sub privirile unei surate care intra din cînd în cînd cu capul într-o cană de ciorbă. Am așteptat cîteva minute apoi una a catadicsit să ne dea de mîncare. O ciorbă chioară, macaroane cu o bucată de grăsime și cîțiva biscuiți. Lingură, furculiță, cuțit ? „Ce, nu știați că trebuie să vă aduceți ?". Am spus că nu. O bucătăreasă mînca dintr-o farfurie direct cu mîna. Privind peste tejghea, am descoperit în toată bucătăria doar o lingură. O folosea un bucătar. L-am rugat frumos să o împrumute. A trecut-o printr-un cazan cu apă și gata, era bună de folosit în schimbul doi. Pe mese era o mizerie cum nu ne-a fost dat să vedem în nici o altă cantină din țară. Nu aveai unde să așezi o farfurie. Nu debarasa nimeni. De șters și măturat, ce să mai vorbim. Am întrebat de administratorul cantinei. Ni s-a spus că e plecat. La toate apelurile de a curăța mesele, o femeie ne-a răspuns că se face, abia au plecat abonații și dacă tinem la o masă curată să trecem în cealaltă parte. În cealaltă parte mesele erau goale, dar unsuroase. Cît priveste fețele de masă și tacîmurile, aici nu se vede că au fost inventate. După insistențe, am aflat că administratorul nu este plecat, ci se află chiar în biroul său. I-am comunicat că mesele sînt murdare. A spus că vor fi curățate. Am spus că nu sînt tacîmuri. A spus să cer la cineva din bucătărie. Am spus că și bucătarii mîncau cu mîna. A întrebat unde lucrez, la FIROS ? Am spus da ! Atunci mai bine să nu mîncați o săptămînă, pentru că sîntem în zugrăvire și igienizare. Ne-a dat o femeie care să ne ajute în rezolvarea chestiunilor arzătoare. În bucătărie se umbla printr-un sos de resturi iar pe mesele de gătit stăpînea mizeria. Prin diferite locuri, mîncare ascunsă. Pe o ușă, urmele unei mîini murdare de mîncare, șterse direct pe suprafața vopsită. Cînd i-am spus respectivei femei care ne însoțea, om al muncii pe postul de tehnolog culinar al cantinei că bucătăresele mănîncă din farfurii fără tacîmuri, ea a replicat tăios, ce, o să le dezvăț eu să mănînce așa cum le plăcea lor la țară ? Uluitor mi s-a părut faptul că în momentul în care am reclamat mizeria și dezordinea, bucătăresele, femeile de serviciu și tehnologul cantinei au sărit ca arse, încercînd să justifice în toate chipurile situația existentă. Mai mult, o șefă de sală era de-a dreptul scandalizată de pretenția noastră de a găsi o masă curată. Am revenit la administrator. În preajma biroului său o aglomerație de oameni cu pungi, sacoșe, chiar farfurii. Administratorul n-are nume. Are peste 100 de kilograme și pare să fie din categoria oamenilor care se gîndesc mai mult la viața și la casa lor decît la semenii de pe urma cărora își iau leafa. Cînd l-am întrebat cum se numește a spus :

— Administratorul șef al cantinei Apusului.

— Și mai cum ?

— Atît !

— Dar dinsa ?

— Tehnologul culinar al cantinei !

— Și mai cum ?

— Nu vă interesează !

Un singur lucru e limpede. Servirea mesei în această cantină reprezintă un risc medical pentru toți abonații. Gradul de civilizație existent aici e departe de norma minimă. Spiritul gospodăresc, răspunderea și seriozitatea au fiert la cazan și și-au dat duhul. Numai intervenția forurilor diriguitoare (cantina aparține Întreprinderii de administrare și gospodărire spații și cantine București) și a sanepidului pot curma această stare de lucruri. Pentru că indiferent de explicații, situația de la cantina Apusului ține de forul tutelar, de organele sanitare și include chestiuni care sînt mai degrabă de competența serviciului economic al miliției.

CORNEL NISTORESCU

„Popoarele sărbătoresc a muncii sfîntă sărbătoare

1 Mai

Un monument ridicat de o organizație caritabilă nu departe de Casa Albă (sediul guvernului S.U.A.) pentru a atrage atenția asupra fenomenului de masă al celor fără adăpost

Și de ziua muncii ei caută de lucru

În condițiile menținerii ritmurilor lente de creștere economică, pe ansamblul țărilor capitaliste numărul celor care nu au asigurată realizarea dreptului fundamental la muncă este în continuă creștere, depășind în prezent 31 de milioane persoane. Și în acest an în fruntea listei de priorități a sindicatelor din numeroase state occidentale se află acțiunile pentru crearea de locuri de muncă, împotriva concedierilor, împotriva aruncării pe umerii oamenilor muncii a principalei poveri a crizei economice pe care o cunosc la ora actuală țările capitaliste dezvoltate. Și previziunile pentru perioada următoare sînt întunecate. Astfel, într-o prognoză a institutului american de cercetări „Conference Board", se apreciază că în Statele Unite, pînă la sfîrșitul anului, numărul locurilor de muncă nou create va scădea la jumătate față de 1987. Se estimează că la sfîrșitul lui 1988, șomajul va afecta 6,3 la sută din forța activă de muncă a țării, față de 6 la sută la sfîrșitul anului trecut. Uniunea Sindicatelor Vest-Germane (D.G.B.) estimează că anul acesta numărul șomerilor din R.F. Germania va spori cu cel puțin 100 000 de persoane. Jedlicka Michael Geuenich, membru al Prezidiului D.G.B.

Chiar și președintele Oficiului federal pentru problemele muncii din R.F. Germania, Heinrich Franke, estima că numărul șomerilor din această țară va depăși, și în anii '90 pragul de două milioane. În prezent peste 650 000 de șomeri vest-germani nu au un loc de muncă de peste un an, iar 320 000 se află în această situație chiar de peste doi ani. Anual în Franța sînt suprimate aproximativ 100 000 de locuri de muncă și peste 3,5 milioane de francezi sînt privați de posibilitatea de a-și exercita dreptul la muncă, arăta ziarul „L'Humanité". Potrivit unei prognoze privind perspectivele dezvoltării Austriei în următorii cinci ani, dată publicității la Viena, este de așteptat o creștere anuală de 7 la sută a ratei șomajului. Aceasta înseamnă că anual alți 200 000 de oameni se vor vedea puși în situația de a trebui să-și caute un loc de muncă. Prezentăm în continuare cîteva aspecte edificatoare în ce privește situația dificilă existentă în prezent pe piața muncii în lumea capitalului :

● Potrivit studiilor efectuate de experți ai Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (O.E.C.D.), în cele 24 de state occidentale membre, numărul actual al șomerilor înregistrați oficial se ridică la 20 milioane și va continua să crească. Efectele de lungă durată ale crizelor structurale permanente, în special, în domeniile extracției cărbunelui și industriei siderurgice, vor duce la dispariția a sute de mii de locuri de muncă.

● În Belgia, la sfîrșitul anului trecut, numărul șomerilor era de 422 000, din care 25 la sută sînt în vîrstă de sub 25 de ani. Persoanele care nu au un loc de muncă de peste trei ani reprezintă 41 la sută din totalul șomerilor, situînd Belgia printre țările O.E.C.D. cu cele mai ridicate rate ale șomajului.

● Asociațiile industriașilor din Marea Britanie au apreciat că în 1988 creșterea economică va fi inferioară cu 1—2 la sută și au avansat perspectiva concedierii a 30 000 de oameni ai muncii.

● În Italia, la sfîrșitul anului trecut, s-au înregistrat 2,8 milioane șomeri, cu o rată a neocupării forței de muncă de circa 12 la sută, nivel record pentru ultimii șapte ani, în sudul țării, ajungîndu-se chiar la 20 la sută. Șomajul în rîndul femeilor este de 18 la sută, deși numai o treime dintre ele fac parte din forța de muncă activă a Italiei. De asemenea, peste 1,2 milioane de tineri sînt în căutarea primului lor loc de muncă.

● În luna ianuarie, numărul șomerilor din Canada a crescut cu 136 000, totalizînd 1 161 000 de persoane, respectiv 8,1 la sută din forța de muncă activă a țării.

● Publicația „International Herald Tribune" releva că în ultimii ani în Marea Britanie s-au înregistrat mai multe zile de șomaj decît în cele patru decenii precedente. După anul 1979, cînd la putere a venit un guvern conservator, șomajul s-a triplat în Marea Britanie, rata acestuia situîndu-se la 13 la sută din forța de muncă a țării. Și aici șomajul își recrutează cel mai mare număr de victime din rîndurile tineretului, arăta publicația citată.

● Numărul șomerilor înregistrați oficial în Spania era, la sfîrșitul anului trecut, de aproape trei milioane, ceea ce reprezintă 21 la sută din totalul populației active, releva un raport al Institutului național pentru problemele forței de muncă de la Madrid. Spania deține, în această privință, un record în Piața comună. Categoriile cele mai afectate de șomaj sînt tinerii și femeile.

Sînt doar cîteva aspecte ale unei situații cu profunde implicații asupra unor cercuri largi de oameni ai muncii, tot mai mulți șomeri îngroșind rîndurile săracilor, ai celor fără adăpost. Prezentăm în continuare extrase din presa occidentală caret surprind această situație dramatică a milioane de oameni din lumea capitalului.

„Die Presse" : Săracii din S.U.A.

„Îi întîlnești peste tot, în fața intrărilor la metrou, în parcuri, pe străzile cartierului cu magazine și birouri, în apropierea Capitoliului sau a Casei Albe, «Aveți mărunt ?», întreabă ei și își întind mîna. Unii au renunțat să mai vorbească, stau nemișcați, ținînd în mînă o bucată de carton pe care scrie : «Îmi este foame și sînt fără adăpost», iar privirea li se pierde în gol.

Statisticile privind persoanele fără adăpost din S.U.A. oscilează între 350 000 și 3 milioane de persoane ; prima cifră apare în documentele organelor guvernamentale, iar cea de-a doua în estimările organizațiilor care încearcă să lupte împotriva mizeriei. Devin tot mai mulți cei nevoiți să-și petreacă viața, zi și noapte, pe stradă. Cîteva milioane de persoane, deși reușesc să-și plătească chiria sînt nevoite să-și procure de mîncare de la organizațiile caritabile. Administrațiile orașelor înființează tot mai multe azile, dar cu toate acestea sînt prea puține. Cei ajunși în mizerie preferă «dormitorul lor mobil», un maldăr de ziare, cartoane și cîrpe. 46 la sută dintre cei fără adăpost sînt bolnavi psihic. Alcoolismul și toxicodependența agravează adesea situația.

În anii trecuți, șomajul a împins tot mai mulți oameni pe stradă : cine nu lucrează nu are bani, cine nu are bani, nu are locuință. Această soartă este împărtășită de tot mai multe familii întregi. Astfel, în 1986, numărul familiilor fără adăpost a crescut cu peste 500 la sută. «Trebuie să avem în vedere o rezolvare de perspectivă și, în același timp, cuprinzătoare a acestei probleme», declară Mitch Snyder. Fost expert financiar cu renume în New York, Snyder este unul din militanții angajați în favoarea celor fără adăpost, care luptă pentru a atrage atenția politicienilor asupra acestei situații inadmisibile. Iarna trecută a reușit să convingă pe unii membri ai Congresului, precum și cîțiva actori să petreacă o noapte în aer liber, pentru a înțelege mai bine situația grea a celor fără adăpost".

„L'Humanité" : Protest împotriva lipsei de locuri de muncă

„Sute de mii de britanici și-au dat mîna, la 3 mai 1987, pentru a protesta împotriva șomajului. Lanțul lor viu s-a întins de la Liverpool la Londra, prin toată Anglia industrială pusă la grea încercare de politica pe care guvernul Thatcher o duce din 1979. Un mare număr, circa 350 000 de participanți, erau muncitori care își pierduseră locul de muncă. Această mulțime înșiruită de-a lungul uzinelor închise, al puțurilor de mină dezafectate, al orașelor muncitorești în mizerie dorea să atragă atenția autorităților.

Trei milioane de britanici — 11,2 la sută din populația activă — fără loc de muncă nu impresionează cu nimic pe primul ministru și pe partizanii libertății totale a capitalului, grupați în jurul său : creșterea profiturilor, unele indicii permițîndu-le să declare că lucrurile merg mai bine decît pe vremea cînd mergeau mai prost, incapacitatea adversarilor laburiști de a propune o altă politică, în loc de politică socială pentru guvernul Thatcher... De la venirea la putere a conservatorilor, în 1979, «degresarea» întreprinderilor și-a urmat cursul. Peste un milion de slujbe au fost suprimate în primii doi ani. Hemoragia a continuat apoi într-un ritm mai slab, dar susținut.

Aceste reduceri masive au afectat Scoția, nordul Angliei, Țara Galilor și Irlanda de Nord, unde trăiește mai mult de jumătate din populație. Industria manufacturieră a pierdut, în șapte ani, mai mult de un sfert din mina sa de lucru. Chiar și electronica a fost lovită dur. În acest timp, locurile de muncă create, cu care se laudă cei de la putere, privesc în majoritate sectorul serviciilor, sînt mai prost plătite decît locurile de muncă suprimate și sînt localizate în bazinul Tamisei și în regiunea londoneză. Rezultatul este din ce în ce mai mult o țară tăiată în două, care munceste în sud și este șomeră în nord, amenințată să devină o «societate-bidonville». Numărul «săracilor a crescut în zece ani. Patru milioane de locuințe sînt considerate insalubre".

Comentariul săptămînii

Muncă, pace, speranță

Hotărîrea ca ziua muncii să fie marcată primăvara, la începutul lunii mai, cînd viața se află în plină expansiune, cînd în emisfera noastră se produc exploziile vegetale iar inimile bat mai năvalnic, a fost luată, fără îndoială, pornindu-se de la legătura de nedesfăcut dintre natură și muncă : rodnicia Pămîntului nu se poate împlini decît ca urmare a trudei omului. În cei aproape o sută de ani de cînd se serbează, 1 Mai a rămas o zi de slăvire a muncii și de luptă pentru drepturile celor ce muncesc. Dar, în fiecare etapă dată, marcarea întîiului de mai a dobîndit și semnificații noi, specifice momentului. Așa cum se întîmplă și acum, în 1988.

Fireste, și anul acesta 1 Mai este, înainte de toate, prilej de elogiere a tuturor celor care, cu rîvnă, cu osteneală, cu pricepere și cu modestie pun în mișcare toate resorturile și mecanismele făuririi de bunuri materiale și spirituale și țin pe umerii lor, precum Atlas în vechime, globul întreg. Din truda și din sudoarea lor se clădesc și prezentul, și viitorul.

Însă fructele celei mai de seamă însușiri a ființei umane, ale muncii, sînt amenințate, ca și omenirea în ansamblul ei, de spectrul războiului, al distrugerii, întrucît în lume s-au acumulat uriașe arsenale ale morții, mai ales nucleare. Iată de ce 1 Mai 1988 se sărbătorește sub semnul eforturilor pentru salvgardarea vieții, pentru înlăturarea primejdiei atomice, a primejdiei unui război distrugător. În această privință, în anul care a trecut de la întîiul mai precedent s-au ivit unele semne dătătoare de speranțe, în primul rînd încheierea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele nucleare intermediare din Europa. Dar acest eveniment de importanță istorică reprezintă doar un prim pas pe calea dezarmării, fiind necesar să se acționeze în continuare cu hotărîre pentru realizarea de noi acorduri în direcția reducerii cu 50 la sută a arsenalelor nucleare, pentru oprirea și interzicerea experiențelor nucleare, pentru renunțarea la militarizarea Cosmosului, pentru interzicerea armelor chimice și a altor arme de distugere în masă, pentru reducerea substanțială a armamentelor și a forțelor militare convenționale. Se impun de asemenea, eforturi pentru stingerea focarelor de încordare și război existente în prezent în lume, pentru soluționarea pe calea tratativelor a situației din Orientul Mijlociu, Afganistan, Kampuchia, Africa australă, a conflictului armat dintre Iran și Irak. Sînt, totodată, de stringentă urgență eradicarea subdezvoltării, făurirea unei noi ordini economice mondiale.

1 Mai 1988 este, așa cum a fixat-o tradiția aproape seculară, și ziua de luptă a oamenilor muncii din țările capitalului pentru drepturile lor economice și politice, împotriva șomajului, a discriminărilor de orice fel, a rasismului, a lipsei de locuințe, a inechității sociale. Presa informează în fiecare zi despre numeroase acțiuni muncitorești din țările dezvoltate, despre greve, demonstrații și alte forme de protest social, de manifestare a solidarității celor ce muncesc de pe toate meridianele.

Și, tot potrivit tradiției, întîlnirile de anul acesta mai este, pentru toți truditorii Pămîntului, și un moment al speranței în zile mai bune, al speranței că ratiunea va triumfa asupra calculelor și strategiilor antipopulare de orice fel, că oamenii se vor putea bucura, în pace și liniște, de roadele muncii lor, pe o planetă a păcii, prosperității, fericirii.

ION D. GOIA ■

În imaginea de mai sus este prezentată situația șomerilor pe termen lung (care nu au de lucru de peste un an). La 100 de persoane fără slujbă din țara respectivă 68 de belgieni, 56 de danezi, 42 francezi sau italieni, 40 de britanici, 33 vest-germani, 15 japonezi etc. nu au reușit să găsească de peste un an loc de muncă.

„Le Monde" : Lipsa drepturilor economice

„Fără o locuință decentă, fără un loc de muncă, fără resurse și uneori chiar fără posibilitatea de a avea un adăpost cît de mic, familiile cele mai sărace din Franța sînt lipsite și de alte drepturi, mai ales de a menține coeziunea familiei și la sănătate.

Din cauza sărăciei părinților, copiii lor pot fi privați le drepturile lor elementare. Din această cauză este compromis dreptul copiilor la instruire. Studiile statistice confirmă clar această stare de lucruri. În pofida numeroaselor eforturi pentru democratizarea învățămîntului, esecul școlar rămîne, fără excepție, urmarea condițiilor social-economice ale familiilor respective.

Lipsa drepturilor economice, sociale și culturale paralizează viața de grup, de colectivitate. Cînd locuiești în condiții precare sau cînd ești condamnat să rătăcești dintr-un loc în altul nu mai ai posibilitatea să legi prietenii adevărate. Familiile care trăiesc din fondurile asistenței publice sau private nu mai au nici dispoziția, nici posibilitățile materiale de a se lega între ele sau de a întreține relații cu familii mai favorizate. Părinții școlarilor care au rezultate proaste la școală nu mai îndrăznesc să intre în organizațiile de părinți. O parte importantă a populației franceze nu-și face niciodată auzită vocea în consultările oficiale.

Grupaj realizat de ION VIRGIL ■

Perenul în cotidian

Am arătat altă dată că, din păcate, sfîrșitul celui de-al doilea război mondial n-a însemnat, așa cum se spera, inaugurarea unei ere de pace, înțelegere și securitate, atît pe continentul nostru, cît și în restul lumii. Interese, ambiții, calcule și planuri de tot felul, politice, economice și militare, au făcut ca imediat după terminarea conflagrației, în relațiile internaționale să se instaleze pentru o lungă perioadă betonul armat al războiului rece. Însă cerințele concrete ale conviețuirii statelor și popoarelor — îndeosebi în Europa, continentul cu cea mai complexă problematică, locul de unde au pornit cele două înfăptuiri mondiale ale secolului nostru — au făcut ca spre sfîrșitul anilor '50 și mai ales în deceniul următor să se realizeze pași importanți în direcția destinderii și înțelegerii în Europa. Normalizarea relațiilor dintre țările continentului nu mai putea fi oprită și ea a început să se realizeze pas cu pas. În mod firesc, ideea securității europene, mult dezbătută și în perioada interbelică, a renăscut. Așa s-a ajuns la momentul Helsinki 1975 și la procesul care i-a urmat. Este bine cunoscut și larg apreciat în toată lumea faptul că la nașterea și la dezvoltarea acestui proces România și-a adus și își aduce o contribuție de excepțională valoare. Despre toate acestea scrie Radu Bogdan în lucrarea sa "...România și procesul securității europene. De la Helsinki la Viena", tipărită recent la Editura Politică.

Ziarist externist de solidă formație și, în această calitate, participant direct la multe din evenimentele înfățișate în carte, Radu Bogdan ne poartă, cu un condei alert, prin toate meandrele efortului politic, cu izbînzile și eșecurile lui, îndreptat spre făurirea unei Europe a păcii și înțelegerii: acțiuni, demersuri și contacte diplomatice prealabile, bilaterale și multilaterale, întîlniri ale experților, reuniuni pregătitoare la diferite niveluri, desfășurarea ședințelor plenare, adoptarea documentelor finale etc. Autorul îl introduce pe cititor în intimitatea „culiselor", a convorbirilor, contactelor și consultărilor neoficiale, de „coridor", a „pauzelor pentru cafea", în întreaga „bucătărie" a elaborării unui text care să întrunească finalmente consensul general — acțiuni în reusita cărora condiția sine qua non o reprezintă concesiile reciproce. În mod firesc — avînd în vedere că e vorba de inițiative și evenimente internaționale care nu s-au încheiat, ci continuă și vor continua încă o vreme, pînă ce țelul propus, înfăptuirea securității europene, va fi atins — expunerea este făcută cronologic. Cele 5 capitole mari ale cărții înfățișează tot atîtea reuniuni general-europene: Helsinki, Belgrad, Madrid, Viena, precum și Conferința de la Stockholm în problemele încrederii și dezarmării. Cu privire la fiecare din forurile menționate, la procesul securității europene în ansamblu, se dau informații esențiale și se spun lucruri de substanță, evidențiindu-se în permanență concepția, eforturile, demersurile și rolul României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu.

Acum, în ceea ce privește securitatea europeană, la ordinea zilei este cea de-a treia reuniune post-Helsinki, care se desfășoară la Viena, și despre care am scris în mai multe rînduri. Apărută în martie 1988, adică în luna cînd cea de-a cincea rundă a conferinței din capitala austriacă avea să ia o „pauză tehnică" pînă la jumătatea lui aprilie, cartea de care ne ocupăm este în fond o pledoarie pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii amintite. Cu alte cuvinte, prin lucrarea „România și procesul securității europene. De la Helsinki la Viena", Radu Bogdan, publicist călit în focul cotidianului, care își sincronizează frazele cu bătăile teleimprimatorului, nu se mulțumește doar să informeze și să susțină o idee, așa cum se întîmplă de regulă, cînd e vorba de cărți, ci se străduiește, la fel ca printr-un articol „la zi", să impulsioneze, atît cît poate s-o facă ziaristul, ca emitent de opinie calificată, un eveniment aflat în plină desfășurare. Avem de-a face, fără îndoială, cu un caz fericit de inoculare a perenului în cotidian.

ION D. GOIA ■

S-a stins o stea

În anul 1977 Patrick Bissell a făcut saltul de la component al corpului de balet la acela de prim-solist al companiei A.B.T. (American Ballet Theatre). Aceasta s-a datorat calităților sale remarcabile. Dar... Bissell nu era îndrăgostit numai de balet ci și de „pasiunea" pentru cocaină. Despre viciul său cunoșteau mai multe persoane. Astfel Gelsey Kirkland, o fostă parteneră, în cartea sa cu caracter autobiografic „Dancing on My Grave" (Dansînd pe mormîntul meu), apărută în anul 1986, l-a considerat pe Bissell autorul moral al faptului că ea s-a apucat de droguri.

Balerinul american a fost încă din perioada școlii ceea ce se numește un copil-problemă pe care nu-l interesa nimic altceva decît baletul. Cu toate acestea el a fost respins la admiterea în două școli de balet, considerîndu-se că nu avea autodisciplina necesară unui travaliu zilnic și de rutină. A.B.T. l-a oferit șansa vieții; aceea de a fi prim-solist, dar pe parcursul anilor el a dat mari bătăi de cap conducerii companiei datorită consumului de droguri. Deși a fost ajutat material (nefiind concediat), moral, ajungîndu-se pînă la a se colecta fondurile necesare pentru internarea la Betty Ford Center, pentru o cură de dezintoxicare, Bissell nu a avut tăria să renunțe la droguri. Urmarea? La numai 30 de ani, la vîrsta maturității artistice, el a fost găsit mort în apartamentul său, datorită unei doze prea mari de cocaină. O stea s-a stins după ce, din păcate, doar a pîlpîit.

DAN DANUȚ DORU ■

Universul muzicii

Noi veniți în muzica ușoară

● PORTRET — Dintre interpreții italieni, alături de Toto Cutugno, cel care are la ora actuală cea mai mare cotă la bursa succesului este, fără îndoială, EROS RAMAZOTTI. Ultimul său LP, „In certi momenti", s-a instalat de mult timp în vîrful clasamentelor, iar noul cîntec „Senza perdici di vista" se anunță deja un mare succes de top. Eros s-a născut la Roma, la 28 oct. 1962. Ca orice „italiano verro", are muzica și fotbalul în sînge. Secretele succesului: simplitate, sensibilitate, temperament.

● Completăm galeria vedetelor muzicii ușoare italiene, prezentîndu-vă cîteva noutăți lansate cu ocazia festivalului de la San Remo: TOTO CUTUGNO — Emozioni, MARCELLA — Dopo la tempesta, MASSIMO RANIERI — Perdere l'amore, ANNA OXA — Quando nasce un amore, FAUSTO LEALI — Mi manchi, FIORDALISO — Per noi, FIORELLA MANOIA — Le notti di magio, FLAVIA FORTUNATO — Unna bella canzone, LOREDANA BERTE — Io.

● În Franța, după ce prințesa Stephanie de Monaco a fost atîta timp în centrul atenției, probîndu-și talentul în sport, film, modă, muzică, fiind considerată un adevărat fenomen un alt copil-minune captează atenția specialiștilor, nu numai datorită numelui, ci, se pare, și talentului: ANTHONY DELON. Deși tatăl l-a inițiat în arta actoriei, tînărul Anthony a preferat muzica, și iată-l lansat de curînd în topurile franceze cu cîntecul „Qu'elle revienne". Este născut la 30 septembrie 1964 în Los Angeles, actualmente stabilit la Paris. Proiecte de viitor: un album în colaborare cu Serge Gainsburg.

● Alte două exemple de copii cuminți, care nu și-au dezamăgit părinții dovedind că investițiile morale și... materiale au fost cu folos: DAVID HALLIDAY (21 de ani) lansat în filmul „He's my Girl" și acum proaspăt intrat în clasamentele muzicale cu albumul „True Cool". SHARI BELAFONTE (29 de ani) aflată la al doilea succes de top anul acesta, „I want to be needed", cîntec realizat în duet cu fostul component al grupului „Smokie", Chris Norman.

● SEMNAL — O plăcută surpriză în pleiada noilor veniți în muzica ușoară de la noi: GINA PĂUZARU. S-a născut la 9 ian. 1970. A studiat 8 ani vioara la Liceul de muzică. A debutat în anul 1985 pe scena „Cîntării României". Premiul de debut, la festivalul de la Călărași 1987, premiul tinereții la festivalul de la Focșani, locul III la festivalul „Nufărul 1987", impresionînd de fiecare dată asistența prin voce dar și prin înfățișare. Piese de rezistență: „Toată viața mea" și „Cineva te iubește".

MIRCEA ZANE ■

Familială

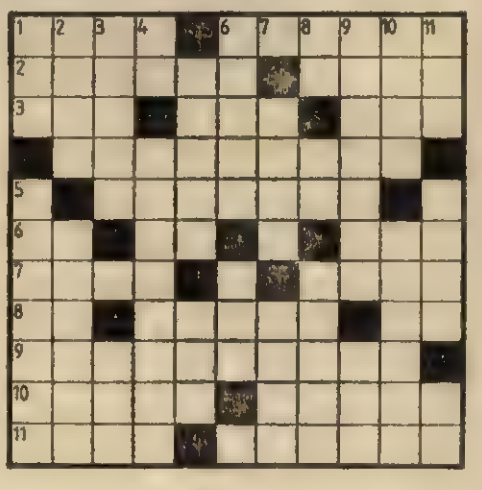

ORIZONTAL: 1) Temă foarte familiară la marea majoritate a maeștrilor cuvîntului scris — Răsfățata unei familii. 2) Trăsătură fundamentală a virtuților familiilor și poporului nostru, care reiese și din întîmpinarea oaspeților cu pîine și sare cu o ploscă de vin și cu tradiționalul „Bine ați venit!" — Prima verigă în constituirea unei viitoare familii. 3) Asigură încă de la început o hrană ideală pentru orice nou membru de familie — Localitate în R. P. Chineză — Localitate în Norvegia. 4) Pas hotărîtor în viața de familie. 5) Obiect de distracție și educație pentru copii. 6) În cadă! — Rudă colaterală! — Suflu bronhic. 7) Fericiți protagoniști ai unei vieți de familie — Mîndruțele caselor noastre. 8) Motiv final! — Monument funerar comemorativ al eroilor unui neam — Lăcaș periferic! 9) Ruda din Vaslui sau cea din Hunedoara (sg.) 10) Întreține cu cheltuială un obraz subțire (reg.) — Nimic mai mult. 11) Vulcan în Sicilia — Văr de gradul întîi.

VERTICAL: 1) Unchiul unor copii din zilele noastre, bunicul celor menționați de cronicari — Nucleu social. 2) Om de prim ajutor în orice împrejurare — Nedorita despărțire pe care cinematografia ne-a prezentat-o în stil italian. 3) Familia, căsnicia sau gospodăria într-un cuvînt — Localitate în R.P. Ungară. 4) Prezent la toate aniversările — Alintata fraților mai mari. 5) Patria legendarului Ulise — Ued în Algeria. 6) Formă preistorică de organizare familială pe baze ceva mai largi — Descendenți tuturor specilor și familiilor 7) Rudă prin alianță — Arțar (reg.). 8) Mijlocelul unei copile! — În primele... rînduri! — Acele vestite rude din familia Jderilor, atît de magistral prezentate de marele nostru povestitor Mihail Sadoveanu. 9) Acțiune de mare noblețe sufletească, menită să îmbogățească familiile lipsite de copii sau cu copii puțini — Riu în U.R.S.S. 10) Sora mai mare de la țară — Sportivă. 11) E tot acela — Preferatul miresei — Inimă de vară!

Dicționar: TAN, FLA, RAL, CUN, SLI, ATAR, TIM.

I. PATRAȘCU ■

Dezlegarea careului „Feeria nopții"

FERNIC; DEDA; AMAN; ALADIN; RIU; GREN; MIC; UN; AI; M; AA; REMBRANDT; S; ISANOS; ARAB; CI; VLADUTA; DU; HEINE; IR; I; ORA; TI; ETC; STEINBECK; E; COBUC; LUNA.

Calculator agendă

Calculatorul de buzunar din imagine, ce măsoară 68x8x137 milimetri, pe lîngă operațiile ce le face, ca orice aparat de acest gen, memorează pînă la 30 numere diferite, fiecare a opt cifre și 30 nume. Astfel se pot înregistra diferite numere de telefon, ce pot fi utilizate la nevoie, ca și cum s-ar folosi o veritabilă agendă. Posibilitățile acestei originale agende sînt și mai mari, ea putînd reține tarife, date de aniversare, conturi la bancă, orare de trenuri și avioane. Cu pilele electrice de care dispune firma japoneză Toshiba, realizatoarea calculatorului, afirmă că aparatul poate funcționa 9 000 de ore.

Platformă de foraj pe gheață

Furtunile violente și mai ales gerurile puternice, produse de blocurile enorme de gheață, îngreunează mult forajele de prospectare și extracție a petrolului de pe platoul continental al mărilor septentrionale. În aceste regiuni construcția și instalarea echipamentelor de foraj marin necesită sute de tone de metal și beton. Pentru ușurarea muncii petroliștilor din aceste zone Institutul Arctic și Antarctic al Academiei de Științe a U.R.S.S. a propus crearea unor platforme de gheață, special construite pentru instalațiile de foraj. Executată într-un doc special, prin înghețarea apei cu ajutorul unor tuburi refrigeratoare, platforma dispune de orificii speciale pentru echipamentul de foraj. În vederea creșterii

soliditații gheții, la fabricare, în ea se adaugă rumeguș de lemn, după care blocul este învelit în plăci, pentru a se diminua contactul lui cu marea. Platforma astfel executată, așa cum se vede și în imagine, este remorcată pînă la locul de foraj și ancorată solid.

BREVIAR

Fibre optice lichide

Așa cum firul de metal este conducător de electricitate, firul de sticlă este conducător de lumină atunci cînd este tratat corespunzător, prin straturi succesive, foarte subțiri, din materiale speciale, transparente, așezate la lungul fibrei. Aceste straturi modifică indicele de refracție, astfel că o rază de lumină circulînd pe ax nu mai poate scăpa prin pereți. Deși fibrele de sticlă sînt ușor de fabricat, tratarea suprafeței lor ridică foarte mult prețul de cost. După multe încercări, laboratorul Bell din S.U.A. a reușit să pună la punct o nouă fibră optică. Este vorba de un tub capilar din cuarț umplut cu un lichid special, se pare cu ceva asemănător tetracloretilenei. El este realizat plecîndu-se de la un tub de cuarț cu dimensiunea de 6 milimetri în exterior și 4 milimetri în interior. Imaginea a prins un moment din timpul experiențelor.

AUREL DIANU ■

„Urma alege... Adică Olimpiada !"

— Cu ce ocazie în Norvegia, tovarăşe Gothe ?

— De unde ştiţi ?! A fost un concurs „Grand Prix" la care Tamara Costache a cîştigat ambele probe de sprint, 50 şi 100 m liber. La fete n-a fost concurenţă prea mare. Dar la băieţi, celălalt reprezentant al nostru, Ionuţ Musat, nu s-a calificat în finală tocmai datorită participării foarte valoroase.

— Ce timpi a scos Tamara ?

— 56,03 la „sută" şi 25,61 la 50 m.

— Ultimul e cam marc, faţă de 24,98...

— Vă referiţi la noul record mondial — bănuiam că de-asta mă căutaţi...

— Păi, ce să mai lungim vorba. Aştept să-l comentaţi.

— Tamara a întîlnit-o de două ori în acest an pe Wenyi Yang, la Bonn şi Paris, şi de fiecare dată a învins-o, chiar cu uşurinţă aş zice. Iar în clasamentele mondiale pe anul trecut, Tamara era pe primul loc — cu 25,37 — iar sportiva chineză pe 5 — cu 25,75.

— Totuşi, acum a doborît recordul Tamarei cu 3 zecimi.

— Nu e concludent pentru ce ne interesează pe noi.

— Adică ?

— Olimpiada. E cam devreme să ai un vîrf de formă acum, în condiţiile în care sezonul de nataţie e mai lung în acest an cu o lună şi jumătate. De aceea, în perioada asta, nu forţăm pregătirea prin concursuri. Vrem să avem o piramidă de efort cu bază cît mai mare, pe care s-o înguştăm treptat, spre vîrful de formă care trebuie să fie în 25 septembrie, cînd se va disputa proba de 50 m liber.

— Această coborîre a recordului sub 25 de secunde a însemnat trecerea unui prag psihologic ?

— N-aş zice ; fetele nu prea au complexe cu „pragurile" astea. La nataţie, 2 zecimi sînt imperceptibile, iar patru zecimi, de pildă, pot fi scoase cu un braţ mai tare în oricare moment al cursei.

— Tovarăşe Gothe, vă conving sau nu — vă întreb dacă Tamara are resurse să bată şi acest record mondial, cum a făcut cîndva de vreo patru ori.

— Acuma, nu.

— Ce-nseamnă „acuma" ?

— Adică în momentul de faţă nu pot să vă spun că „da, — Tamara — va bate-şi-acest-record-mondial !". Dar, după ceea ce gîndesc eu despre apropiatul septembrie olimpic, pot să spun că vom încerca să cîştigăm clar. La Olimpiadă vor fi cei puţin 3—4 sportive de valoare egală şi va învinge aceea care va rezista mai bine tensiunii psihologice. Noi vom „candida" la podium cu două sportive — mă refer, desigur, la probele de sprint.

— A doua e Livia Copariu ?

— Exact. Vine tare din urmă, este foarte talentată, dar nu e suficient de puternică. De aceea ne interesează asa de mult „încărcarea bateriilor", cum se zice. Vom mai participa doar la „Cupa Belgiei", în mai, şi la balcaniada din august. În rest — pregătire.

— „Grand Prix"-ul ce-a fost ?

— Veni, vidi, vici. Joi seara am plecat şi azi (luni — n.n.) ne-am întors în Bucureşti.

— Şi la Ploieşti cu ce-aţi ajuns ?

— Cu autostopul. Ne-a luat o furgonetă cînd tocmai începuse ploaia.

Vin copiii la rugby

Pe terenurile din Parcul Tineretului din Capitală s-au desfăşurat recent întrecerile celei de-a XI-a ediţii a „Primăverii rugbiului bucureştean". Competiţia a reunit 48 de echipe de copii din toată ţara, la diferite categorii de vîrstă. S-a jucat rugby în 8, în 12 şi în 15, pe terenuri de dimensiuni reduse şi normale. Ca la orice competiţie, şi aici au existat învingători şi învinşi, laude şi consolări. Important este că, iată, mai vin copii la rugby!

Text şi fotografie de EUGEN NEGREA

Retragerea lui Neşu

— În acest retur nu v-am găsit pe nici o listă de arbitri.

— Explicabil, întrucît am renunţat la arbitraj.

— Iarăşi ?

— De data asta definitiv.

— Din ce cauză ?

— Cauzele sînt mai multe şi mai profunde.

— Atunci, care fu ocazia ?

— Ocazia mi-a dat-o neseriozitatea, conducerii federaţiei sau a C.N.E.F.S. — nu ştiu care dintre ele. În iarnă fusesem invitat să arbitrez la turneul de juniori din Israel la care participa şi o reprezentativă a noastră. Am fost anunţat prin C.J.E.F.S. Bihor de acest lucru, cerîndu-mi-se să trimit actele pentru paşaport. M-am prezentat la Bucureşti în preziua plecării, unde am aflat de la Gigi Stoicu, interesat în acea plecare, că eu nu mai fac parte din delegaţia aprobată la C.N.E.F.S. Nimeni nu mi-a dat nici-o explicaţie. Am mai cerut-o cu ocazia cursului de arbitri, din iarnă, dar nici atunci nu mi s-a spus clar despre ce a vorba. Mi-am făcut bagajele şi-am plecat acasă.

— A fost o supărare pe moment, deci.

— Da, dar venită pe fondul unei autoanalize pe care mi-o făcusem mai de multă vreme.

— Şi la ce concluzii aţi ajuns?

— Cele care sînt de ordinul evidenţei şi care ţin de condiţia arbitrului — omul cel mai expus din întregul nostru fotbal. Despre asta nu s-a scos nici un cuvînt la plenara federaţiei, de parcă arbitrajul nostru merge perfect. Dar eu zic să nu ne batem cuie în talpă, pentru că nu putem face nimic... Un singur amănunt vă dau : recent ni s-au imputat la serviciu toate scoaterile din producţie din ultimii doi ani.

— Sportul şi plăcerea mai cer şi sacrificii...

— Pot să fac sport, chiar de plăcere, cu copiii, în parc.

— Sînteţi chiar aşa supărat ?

— Mai bine aş spune că sînt un neacomodat cu ceea ce trebuie să facă şi să suporte un arbitru. Primul simptom l-am avut acum patru ani, cînd am renunţat prima oară.

— Ce păţiserăţi ?

— Am constatat lucruri ce mi se păreau ciudate — observatori care-mi sugerau cine trebuie să cîştige, conducători de echipe care mă anunţau că peste vreo două luni îi voi arbitra la jocul cutare ş.a.m.d.

Cine-l puternic, joacă!

Steaua ceruse amînarea jocului cu Flacăra Moreni. Printre motivele invocate: faptul că se pregătise numai în nocturnă pentru jocul de la Lisabona, la ora obişnuită a etapei jucătorii căpătînd deprinderea odihnei. (Dar un posibil cuplaj pe „23 August" România — Polonia, olimpici, şi, în continuare şi-n nocturnă, Steaua — Sportul studenţesc n-a putut fi realizat ; aşa încît la „olimpici" au asistat, cum zelos anunţa crainicul de pe „Steaua", 3 000 de spectatori, iar la amînatul joc de campionat, desfăşurat simultan, erau aproape 30 000).

Solicitarea acestei amînări a fost lăsată, de-astă dată, de conducerea C.N.E.F.S. la latitudinea biroului federaţiei de fotbal. Acesta s-a putut întruni în majoritate abia simbătă, în preziua etapei. După dezbateri uşor de imaginat, s-a aprobat mai întîi procedura votului : secret şi în scris. Urmarea : forul colectiv de conducere al F.R.F. a hotărît disputarea jocului. Şi Steaua s-a dus la Moreni. Unde a învins fără drept de apel, pulverizînd ea însăşi, prin joc şi rezultat, întregul e-

Reluare cu încetinitorul

dificiu al propriilor motive invocate anterior în favoarea amînării.

„Povestea" poate avea mai multe interpretări, dar, în orice caz, o singură morală : cine-i bun, e bun şi la 12 noaptea ! Înţelegînd asta, vom recunoaşte, măcar acum, că etapele d'aia au fost programate — pentru a fi jucate la timpul lor, şi nu aminate. Valoarea se cîleşte la focul competiţiei, şi nu la căldurica circumstanţelor favorizante.

Pariul pe lîngă ploi

din Ploieşti

● **Cum a fost jocul pe care l-aţi arbitrat la Ploieşti, tovarăşe Vasile Angheloiu ?** ● Nu mai vreau să-mi amintesc, am scris totul în foaie ● **Vă întreb pentru că n-aţi depus-o încă** ● În minutul 77, fundaşul dreapta de la Ploieşti, Cringaşu, prinde un şut de la vreo 30 de metri şi marchează în poarta Constanţei ● **Fratele lui Decu ?** ● Da, dar parcă nu-s fraţi. Decu era alt om... ● **Mai departe** ● În minutul 88, extrema stîngă a Metalului trimite mingea în proprie poartă şi scorul devine egal ● **Mă interesează detaliil la faza asta** ● Fusese o lovitură liberă de la vreo 35 de metri pentru Constanţa. Mingea a fost trimisă în careul celor de la **Ploieşti, unde a preluat-o Luncă**, numărul 11, care, în loc să degajeze, şi-a băgat mingea în poartă. Atunci toţi s-au repezit la mine ● **Toţi ?** ● Corectă observaţia : nu toţi, o parte. Mă acuzau, în fond, că de ce am validat eu autogolul ! Imediat după reluarea jocului de la centru, Cringaşu comite un fault foarte dur ; acord lovitură liberă pentru Constanţa ; atunci Cringaşu încearcă să mă lovească cu pumnul ; nu reuşeşte, pentru că-l parez lovitura. ● **V-a lovit sau nu v-a lovit ?** ● Nu, pentru că am parat. Mai vine şi numărul 3, Niţă, care încearcă să dea şi el în mine, dar nu reuşeşte, pentru că l-am parat şi pe el ! Acord cartonaşul roşu lui Cringaşu şi îndic trei minute, termen pentru scoaterea lui de pe teren şi pentru potolirea spiritelor. Dar lumea era liniştită, aşa încît jocul s-a reluat în acelaşi minut. S-a mai jucat un minut şi ceva şi am fluierat sfîrşitul ● **Atîta tot ?** ● Mai dădusem nişte cartonaşe galbene lui Cringaşu, Argăseală şi Ion Andrei, iar în min. 56 l-am trimis în tribune pe secundul gazdelor, Grunberg, pentru injurături şi instigarea propriilor jucători la lovirea adversarilor ● **Ce zicea ?** ● Îmi este ruşine să reproduc cuvintele lui ● **Aţi scăpat ceafăr ?** ● La ieşire, în tunel, Cringaşu a încercat să mă lovească din nou, cu piciorul. Dar şi-acum am parat ! Pe de altă parte, organizarea a fost ireproşabilă, unul din conducătorii gazdelor venind chiar la cabina noastră să ne dea asigurări că vor lua măsuri pe plan local împotriva celor vinovaţi de asemenea manifestări care n-au ce căuta pe terenul de sport ● **De ce n-aţi întrerupt jocul după ce a vrut să vă lovească ?** ● Regulamentul permite asta numai dacă arbitrul e rănit sau lovit violent. Or, eu am parat tot ! ● **V-aţi „antrenat", bag seamă !** ● Să ştiţi că meseria m-a ajutat să mă apăr de huligani, altfel rămîneam fără dinţi, pentru că în faţă au vrut să mă lovească ! ● **Dar ce meserie aveţi ?** ● N-are importanţă ! Îmi pun serios întrebarea dacă mai merită să rămîn în arbitraj — prea umilitoae sînt situaţiile în care sîntem puşi. Şi, practic, pentru ce ? Că unii, care nu „doreau" autogolul, m-au făcut vinovat că l-am validat ? Şi că cellalţi, care „doreau" autogolul, au vrut să scoată castanele din foc cu mîna mea, să creadă lumea că şi nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase ? ● **Aţi arbitrat trei echipe, înţeleg** ● Exact. N-am mai văzut o echipă-gazdă ruptă în două, fiecare parte pornind spre cîte-o poartă, după cum aveau mingea...

Grupaj realizat de OCTAVIAN ŞTIREANU

— Uneori, vara, cînd priveşti din Casa Scinteii Herăstrăul, vezi pe el nişte minuscule pete albe, care plutesc pe faţa apei ca nişte nuferi: bărcile cu vele. Dar de la a privi pe geam şi pînă la a-ţi face şantier naval în curte e o distanţă cam mare. Spune, Alfred Neagu, cum ajunge un publicist, traducător şi editor ca tine să lase condeiul şi să apuce fierăstrăul şi rindeaua ca să-şi construiască o barcă ?

— Boală. Morbus acvaticul. Au suferit mulţi de ea. Eu, am luat-o de mic. Fiind în convalescenţă, am citit primul roman din viaţa mea: 20 000 leghe sub mări. Atunci s-a produs inocularea. Pe la 12 ani am mai citit: şi **Toate pînzele sus** şi fandacsia a fost gata. Cînd am terminat clasa a VII-a, cum era pe atunci, m-am înscris cu de la mine putere la liceul de marină şi, după o furtună, prima din familie, am fost aruncat pe ţărmul unui liceu obişnuit, şi mi-am aminat visul pînă la bacalaureat. Atunci am avut o discuţie cu tata şi, în loc să mă îndrept spre mare, am luat-o pe uscat, spre filologie, dar în capul meu băteau alizeele. În clipa în care am avut diploma universitară în mînă nu m-am oprit decît la Constanţa, la poarta Institutului de marină care se înfiinţase nu de mult, fiind mare nevoie de ofiţeri pe puntea numeroaselor nave româneşti, iar eu mă şi vedeam printre ei. M-am înscris cu sufletul la gură, după care tot în fugă m-am întors să-mi fac stagiul militar. Încă şi acum, după mai bine de douăzeci şi cinci de ani de la evenimente, mă mai întîlnesc cu foşti colegi care-şi amintesc ca de-o trăsnaie cum învăţam eu trigonometrie şi geometrie pe cînd făceam de planton. Dar n-a fost să fie nici atunci, pentru că o adresă a institutului, pe care o păstrez cu sfinţenie, îmi aducea la cunoştinţă că nu îndeplineam condiţii de navigabilitate — probabil contraveneam legii lui Arhimede. Şi visul mi s-a scufundat pentru alţi ani. Dar nu m-am supărat pe mare, ci am învăţat că de ea trebuie să te apropii ca de o iubită, cu sfială şi.. să nu te laşi tras la mal ! Ca gazetar am mai păcătuit cu cîte un articol despre marinari, despre delfini, sau rechini, ca editor am publicat manuscrisele unor comandanţi sau ofiţeri de marină, ale unor iubitori ai mării, iar ca traducător, am făcut ce-am făcut şi am ajuns iar la mare cu Slocum **(Navigînd de unul singur în jurul lumii)**, Dana **(Doi ani pe mare)**, Hemingway **(Insulele lui Thomas Hudson)**, tălmăcind chiar şi o antologie a naufragiului (ce vrei, în asta sînt expert, şi convingerea-mea fermă e că întîi a existat naufragiul şi apoi navigaţia, vechea dilemă cu oul şi găina), jurnalul de bord al lui Jack London, **(Croaziera navei Snark)**, şi intenţionez să-i abordez şi pe Alain Gerbault, Tabarly şi alţii. Nu scapă marea de mine ! Iar una dintre cele mai fericite zile din viaţa mea a fost aceea în care la mine în curte, str. Ghiocei nr. 7 A, a poposit Radu Tudoran ca să vadă cuterul la care am lucrat cîţiva ani. Deci ceea ce pentru alţii e o trăznaie, pentru mine e o pasiune de o viaţă.

— Cum se construieşte un iaht ?!

— Cu răbdare. Pleci de la ideea că toate sînt împotriva ta, lemnul nu se curbează şi crapă, ciocanul preferă să cadă pe degete decît pe capul cuiului, nevasta nu se bucură de fel că nu mai ieşi din barcă să vezi ce se mai întîmplă prin casă, prietenii te întîmpină cu un zîmbet şi le citeşti întîrzierea în ochi, adică ce mai face ştii tu... aia ! (barca), de parcă ar fi lucru de ruşine, de cum te vede, şeful te ispiteşte binevoitor, interesîndu-se dacă în afară de... aia (barca) te mai ocupi şi de altceva, şi numai copiii te înţeleg şi le place să alerge pe punte şi să-şi înşire păpuşile pe cuşetele din cabină. Şi trebuie să te împaci cu gîndul că toate astea vor dura cîţiva ani.

— Şi cu barca ce-ai făcut ?

— Am terminat-o în vara trecută şi, cînd pe fruntea mea nu se uscase încă vopseaua cu care am dat-o, iar pe puntea ei

Un navigator

nu se zvîntaseră broboanele mele de sudoare (o barcă înghite mai multă sudoare decît vopsea), am urcat-o pe un camion, şi am ajuns cu ea la Oltenita. De acolo a început croaziera „de miere", coborînd Dunărea pînă la Cernavodă — un drum de neuitat — apoi tranzitînd noaptea cu un convoi de barje Canalul Dunăre — Marea Neagră, pentru ca, după 24 de ore de nesomn, să mă trezesc în legănatul valurilor la Agigea, unde ne-a luat în primire o coadă de furtună, exact ce ne trebuia ca să intrăm în portul Tomis din Constanţa ca la raliu, cu balustradele aproape în apă, spre mirarea privitorilor, cele două fete ale mele care şi-au împrumutat numele bărcii — **Domniţa Ralu** — soţia şi o mulţime de oameni ai nisipurilor, în chiloţi de baie, care nu pricepeau de ce cei trei bărboşi — eram trei iahtmeni în echipaj — zîmbesc aşa de strîmb (eram obosiţi, uzi, frînţi, rupţi), însă răzbisem în numai două zile şi jumătate de la Oltenita la Constanţa, o mică performanţă.

În ultima vreme s-au creat cu adevărat condiţii pentru dezvoltarea sportului cu vele. Sprijinul clubutilor de specialitate, al unor întreprinderi — vezi isprava celor de pe pluta **Dacia 2050** — ale cărei aventuri au fost publicate de editura la care lucrez — al Ministerului Transporturilor care organizează examene de specialitate pentru obţinerea brevetelor de timonier, secund şi skiper de croazieră (eu nu sînt decît timonier), a creat posibilitatea însuşirii cunoştinţelor necesare, a construirii unor ambarcaţii corespunzătoare, pe scurt a făcut din croaziera cu vele un sport care renaşte. Eu am fost sprijinit de Clubul de iahting Electrica şi Clubul Aeronautica, animate de oameni remarcabili şi înimoşi care, după orele de serviciu, găsesc suficiente resurse morale şi fizice pentru a da o fugă la baza nautică de la Herăstrău sau pe alte lacuri bucureştene ca să le însufle tinerilor din entuziasmul lor.

— Şi cu barca pe care ai terminat-o vrei, le pomeneşti, să faci circum-terra ?

— Nu, dar am gata planurile unui iaht de 11 metri, cu detalii de forme la scara 1/1, a cărui construcţie sper s-o încep curînd, pentru un echipaj de patru, cinci oameni. Planurile sînt făcute de Mircea Dumitriu, maestru al sportului la iahting, antrenor, mulţi ani campion la vele care are şi calitatea de a fi un constructor de excepţie. Trebuie să ştii că de unul singur nu se poate construi o ambarcaţie de dimensiunile astea. Am strîns în ani de zile materialele şi sculele necesare, başca oarecare experienţă. Am un caiet întreg în care-mi notez mereu ce mai trebuie şi bifez ce s-a rezolvat, dar prea puţine pagini sînt bifate. Am găsit mai mulţi comandanţi de cursă lungă — Petre Gheorghiu, Ion Jercan, Gheorghe Raiciu, care ar fi interesaţi să preia conducerea unei astfel de expediţii, apoi mai sînt numeroşi veliştl şi alţi amatori dornici să participe la ea, dar ar trebui să participe şi la construcţie. Lista e deschisă. E nevoie de cîţiva oameni care să ştie dulgherie, strungărie, navigaţie, croitorie — ştii velele trebuiesc cusute — medicină, de şase ani studiez şi practic în familie homeopatia, gastronomie, pescuit, să ştie să recepţioneze şi să transmită mesaje radio, tlf, limbi străine, şi încă vreo cîteva zeci de lucruri. Probleme. Sper în sprijinul C.N.E.F.S.-ului, al Ministerului Transporturilor, fără de care vom deveni naufragiaţi înainte de a ajunge navigatori. Şi în asistenţa unor prieteni care să vină să bată alături de mine cuie, cîteva zeci de mii de cuie. Şi sper că voi avea răbdarea şi tăria să duc pînă la capăt măcar prima parte a proiectului, construcţia velierului. Şi tot schimbînd ciocanul cu condeiul, în următorii ani sper să fac şi barca şi să scriu o carte frumoasă despre sportul cu vele, despre mare.

— Apropo, cum se va numi iahtul pe care vrei să-l construieşti ?

— Ana. Numele mamei mele.

ION ANDRONE

Civilizația sportului

A sosit poștașul

Ene Tudor, Drumul Taberei 54, București : *„Sînt nelipsit de la meciurile de fotbal din anul 1947. Nici acum nu absentez de la partidele importante de pe stadioanele bucureștene. Ce mă determină să vă scriu aceste rînduri ? Cu ocazia unui meci, ca de obicei, am mers la stadion să cumpăr biletul de intrare de care aveam nevoie. La ora 7 dimineața eram acolo. O masă de oameni la toate casele unde se presupunea că se vor vinde bilete. Mai într-o parte, focuri, ceea ce însemna că unii veniseră înainte de zori acolo. Pe la ora 11,30 a început vînzarea care nu a durat mai mult de 2 ore. Lume multă, îngrămădeală mare, bărbați și femei de toate vîrstele. Nu am apucat bilet. De altfel nu știu dacă și-au procurat 10 la sută din cei prezenți. S-a lansat zvonul că se vor mai vinde și a doua zi. De astă dată, la ora 6 eram în fața stadionului. Lume și mai multă. Au apărut și bișnițarii care vindeau la preț dublu. Optimiștii, printre care și eu, așteptau disciplinați la rînd. Am stat pînă la ora 14. Din fericire pentru mine, din interior a ieșit un fost coleg de liceu care mi-a spus că nu se mai vînd bilete, altfel așteptam pînă seara. În ziua meciului, am „pendulat" prin fața stadionului. Bișnițarii măriseră prețul și unde apărea unul dintre ei, amatorii de bilete se îmbulzeau. Dar nici unul nu-i lua la întrebări pe bruneții „vînzători" de bilete. Am tras cu urechea la dialogul dintre doi tuciurii. „Ai luat ceva, mă ?". „Vreo 10.000", i s-a răspuns. „Da, dar tu ai fost și cu nevasta". Cred că nu exagerau cu nimic. Aș avea multe întrebări. Mă limitez însă la una singură : de ce nu s-a pus un afiș din patru cuvinte „nu mai sînt bilete" ca să nu mai așteptăm degeaba ? Vă rugăm, nu treceți cu vederea aceste situații. Orice adevăr, chiar dacă este dureros, tot adevăr rămîne."*

Stimate corespondent, ne străduim să-i convingem pe spectatorii civilizați să-i pună la punct pe recalcitranții dinlăuntrul stadioanelor, să curețe tribunele de „uscături". De „petele negre" din afara stadioanelor trebuie să se ocupe altcineva. Aveți dreptate, e dureros că mai există asemenea oameni printre noi. Dar la fel de dureros este că nimeni nu le zice nimic, nimeni nu-i ia de guler să-i conducă acolo unde le este locul. Și scene de genul celor descrise de dumneavoastră nu se petrec numai la fotbal, ci și la baschet sau handbal (vezi sala Floreasca în zilele marilor derbiuri).

Bogdan Burileanu, Șos. Berceni 3, București : *În campionatele noastre de fotbal, „triștetile" au ajuns să depășească orice închipuire, sfidînd cea mai elementară urmă de fair play. Este limpede că acest lucru reprezintă cauza esențială a vidării de forță și valoare a unor competiții ajunse identice, în acest plan, cu cele de hochei, baschet sau volei în care există numai două echipe care înaintru joacă ceva (adică obișnuitul) iar „afară" sînt surprinse că se joacă aliceva și capotează jenant. „Fenomenul Steaua" ere și el o limită firească, prevestind reculul național. Dar, aceste date atît de cunoscute ale problemei (precum secretul lui „Poli și Nelu", vorba unui fotbalist-student) sînt trecute sub o tăcere așa zis „diplomatică". Necazul va fi cu privire la evoluția de perspectivă a fenomenului pe care nu numai eu o prevăd ca fiind dezastruoasă. În altă ordine de idei, intențiile de schimbare a sistemului competițional, atît de evidentă în ultima vreme, dar tergiversată și blocată de fiecare dată prin prisma unor anumite interese, nu-și va atinge scopul (creșterea valorii campionatelor) dacă nu se va începe cu împuținarea echipelor „jenoase", a acelor formații de care fug chiar și propriii spectatori, echipe a căror unică motivație de existență este servirea unor interese contabile de genul „îmi dai mie două puncte acum, pe care le primești înapoi peste trei etape, plus un jucător, la vară de la cea de-a nu știu cîta echipă implicată în combinație". Este necesară, zău, puțină decență care își cere dreptul legitim la a fi exprimată și apărată !"*

Stimate tovarășe Burileanu, problemele abordate de dumneavoastră sînt mult mai complexe, de fapt mai încîlcite, iar noi, sperăm, suficient de lucizi pentru a ne da seama cît se poate întinde un condei pe această temă. Sigur că dacă presa s-ar apleca mai insistent (deși poate că nu acesta este termenul cel mai nimerit) asupra acestor aspecte — și cîte sînt !... — poate că din fotbalul de performanță ar mai dispărea unele preocupări oculte.

Să încheiem însă într-o notă mai „veselă". Gluma noastră de 1 aprilie a primit o replică promptă din partea lui Stelian Ionescu — membru al cenaclului de satiră și umor „Anton Pann" din Brașov : „Flacăra ne anunță chiar de ziua păcălelilor, unele măsuri foarte serioase ale federației de fotbal :

Mereu s-au întrecut cu glumă,
că una spun și alta fac pe dos,
dar, cine știe ?, poate că acuma,
vor lua această glumă-n serios !"

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Divizia A a campionatului republican pentru echipe mixte (6 seniori, 2 senioare, un junior și o junioară) s-a încheiat la Predeal fără ca vechea deținătoare a titlului să fie obligată să cedeze prețiosul trofeu cîștigat și anul trecut. Excelenta formație „Politehnica" București a aliniat de-a lungul celor XI runde următorul lot de jucători : Mihail Ghinda, Mihai Marin, Valentin Stoica, Dragoș Dumitrache, Traian Stanciu, Ștefan Baciu, Olivar Minescu, Elisabeta Polihroniade, Gabriela Stanciu, Eugenia Ghinda, George Grigore, Nadejda Mitescu și Andrei Istrățescu. Luptînd cu multă dăruire și ambiție membrii formației s-au străduit să realizeze cele mai bune performanțe zi cu zi încercînd escaladarea clasamentelor individuale. Este meritul lor indiscutabil de-a fi reușit să cucerească titlul de campioană a României încă înainte de disputarea ultimei runde.

Echipa „Politehnica" București pornea drept principala favorită, cu toate că lotul său a suferit pierderi importante prin transferări sau indisponibilități de joc. Încă din start era bine cunoscută concurența strînsă cu puternica formație a Întreprinderii de Transporturi București, deținătoare a celui mai omogen lot de sportivi. Se aștepta o rivalitate cot la cot cu desprindere decisivă prin meci direct. Că nu a mai fost așa, este o simplă întîmplare : „Metalul" București a dispus în prima rundă cu 5,5 : 4,5 de jucătorii de la I.T.B. Astfel, campionatul s-a transformat într-o lungă cursă de urmărire a „Politehnicii" București. Trena impusă de formația bucureșteană a fost ținută timp de patru runde de ambițioșii jucători de la „Calculatorul" București, care doreau, parcă, să aminteacă de valoarea lor deosebită

Din nou campioană !

de acum cîțiva ani, cînd cuceriseră în mod surprinzător titlul.

Gîndul de-a scăpa de retrogradare nu l-a avut niciodată chipa „A.E.M."-Timișoara cînd și-a făcut planurile de bătălie. Rezultatele anterioare erau grăitoare prin prezența formației printre fruntașele campionatelor. Totuși, anul acesta, a pornit cu stîngul în luptă, suferind două înfrîngeri aspre în fața „Calculatorului" și „I.T.B."-ului Timișorenii intraseră, pe moment, în postura „lanternei roșii" a clasamentului în situație similară echipelor „Oțelul" Galați, C.S.M. — „Electrometal" Cluj-Napoca, „Voința" Rimnicu Vîlcea și, chiar, „Universitatea" București, formațiile implicate clar în lupta de evitare a retrogradării. Timișorenii au reușit să se mobilizeze cîștigînd trei meciuri și să urce în clasament, dar nu atît de sus cît cealaltă formație din orașul de pe Bega, „Electromotor" Timișoara, care a surprins plăcut prin evoluția sa constant bună.

Deși rezultatele tehnice ale echipelor „Politehnica" Iași, „Mecanica fină" și „Metalul" (ambele din București) nu sînt grăitoare, jocul practicat de acestea a impresionat prin incisivitate, răsturnînd pronosticurile hîrtiei, ținînd piept unor formații valoroase. Din divizia A au retrogradat trei echipe : C.S.M.-Electrometal Cluj-Napoca, „Voința" Rimnicu Vîlcea și Oțelul Galați.

Clasamentul final al campionatului național pentru echipe mixte este următorul : 1. „Politehnica București 28 p., 2. ITB 26 p., 3. E.M.T. 26 p., 4. A.E.M. 24 p., 5. Calculatorul 20 p., 6. Politehnica Iași 18 p., 7. Mecanică fină București 18 p., 8. Universitatea București 12 p., 9. Metalul București 11 p., 10. Voința Rm. Vîlcea 4 p., 11. Oțelul Galați 3 p., 12. C.S.M. Cluj-Napoca 3 p. Celelalte titluri puse în joc au revenit la masculin formației I.T.B., la feminin echipei E.M.T. și la juniori aceleiași asociații din Timișoara.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Dintre cele șase finaliste din acest an ale cupelor europene la fotbal, doar două — Benfica Lisabona și Ajax Amsterdam — au mai atins această fază a competițiilor. Benfica, revenită în finală după exact 20 de ani (în 1968 pierdea, cu 1—4, la Londra, în fața lui Manchester United), își datorează succesul oportunității virfului Rui Aguas (28 de ani), nimeni altul decît fiul lui Jose Aguas, căpitanul echipei lusitane în 1961 și 1962, anii în care Benfica și-a înscris numele în palmaresul „Cupei campionilor europeni" prin cele două victorii finale ● Portughezii îl vor întîlni, totuși, în finală și pe Roland Koeman, libero-ul lui PSV Eindhoven, a cărui suspendare a fost redusă de U.E.F.A. de la trei la o singură etapă ! Clemență inexplicabilă... ● În schimb, forul fotbalistic european a respins apelul clubului italian Hellas Verona, prin care acesta cerea anularea suspendării pe un an dictată împotriva fundașului Silvano Fontolan, găsit pozitiv la un control antidoping după meciul Verona-Werder Bremen, din sferturile de finală ale „Cupei U.E.F.A.". A fost menținută și amenda de 50 000 franci elvețieni. Astfel, Fontolan devine primul caz de după în istoria cupelor europene ● O expediție de alpiniști francezi a încercat escaladarea virfului himalayan K 2 (8 610 m), al doilea ca înălțime după Everest, intenționînd să finalizeze tentativa la 14 iulie, ziua națională a Franței. Simbolic, în acea zi cei 5 alpiniști din Grenoble vor fixa pe virf o placă având inserată Declarația universală a drepturilor omului, celebrul document al revoluției franceze de la 1789 ● Grecul Kanellos Kanelopoulos a reușit un nou record mondial de distanță cu un avion cu pedale, străbătînd 118 km, între Creta și Santorini, în 3h și 54'. Ajutat de vînt, „avionul cu motor uman" a realizat și un nou record de viteză, performanțele de pînă acum ale acestor aparate nedepășind 25 km pe oră ● Numirea argentinianului Eduardo Lujan Manera, prieten și fost coechipier al lui Carlos Bilardo, la Estudiantes La Plata, în funcția de director tehnic al reprezentativei de fotbal a Paraguayului a fost întîmpinată cu un val de proteste la Asuncion. Presa din această țară amintește că la cele patru prezențe ale Paraguayului la turneul final al campionatului mondial, echipa a fost pregătită exclusiv de antrenori locali, în timp ce absolut toate raterile s-au produs sub conducerea unor tehnicieni străini — un italian, un brazilian și trei uruguayeni ! În actualele preliminarii, Paraguayul va întîlni Columbia și Ecuadorul, cîștigătoarea grupei a doua sud-americane) urmînd să joace un meci de baraj cu învingătoarea zonei Oceania-Israel ● După o perioadă destul de lungă de inactivitate, jucătoarea de tenis Martina Navratilova și-a făcut o reintrare spectaculoasă, cîștigînd două turnee consecutive din cadrul circuitului „Virginia Slims". A doua tinerețe a fostei jucătoare numărul 1 a lumii se datorează, apreciază comentatorii, schimbării antrenorului, în prezent de pregătirea Martinei ocupîndu-se Tim Gullikson (36 ani), încă jucător activ, cu numai un an în urmă, fost component al echipei de „Cupa Davis" a S.U.A. ● Se pare că George Foreman nu glumește. Fostul campion mondial al tuturor categoriilor (după victoria de la Kinshasa, din 1974, asupra lui Muhammad Ali) continuă, la 40 de ani (împliniți în această lună), seria succeselor după o absență de 10 ani din ring.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Pe o străduță liniștită

Cînd mașina a urcat cu roțile din dreapta pe insula dreptunghiulară destinată pietonilor, omul cu părul complet alb, gîrbovit, îmbrăcat într-un pardesiu de culoare oliv, purtînd patina vremii, a împins instinctiv pe micul nepot în spatele său. Gestul lipsit de bruschețe dar făcut cu fermitate și-a atins scopul dorit de bătrîn. Să-l pună la adăpost pe micuț, cu riscul de a fi lovit el, în eventualitatea ,că Trabantul ar fi continuat să ruleze pe aceeași traiectorie, și, în același timp, să nu-l sperie pe omuleț cu o mișcare de om cuprins de panică. Bunicul dotat cu un pătrunzător spirit de observație, a sesizat în ciuda timpului ce nu a depășit cîteva fracțiuni de secundă chipul îngrozit al omului de la volan, surprins probabil de apariția obstacolului la vreme ce era întors spre pasagerul din dreapta cu care discuta. Șoferul a reușit totuși datorită reflexului prompt să readucă autoturismul pitic pe fișia de asfalt carosabilă .Dacă își continua mersul pe refugiu trimitea precis cîțiva dintre noi la spital sau aci, au departe, și omul având în mînă un cuțăraș de lemn așa cum poartă ceferiștii, îndică cu brațul liber spre țintirimul aflat nu departe. Așfia sînt un pericol public dom-le".

Bunicul privi atunci mai atent spre cel ce făcuse remarca nefericitoare la șoferul Trabantului. „E cam de vîrsta mea, aprecia el". Își făcuse un obicei din a privi cu atenție la oameni și a le aprecia etatea.

Cea mai mare satisfacție o încerca atunci cînd intrînd în vorbă cu necunoscutul, acesta își spunea vîrsta, și cifra declarată corespundea ori era pe aproape de cea evaluată în gînd de el. Devenise prudent cu asemenea „verificări" înfrîngîndu-și curiozitatea de cînd un semen chestionat prea direct îl repezise „Vezi-ți domnule de treabă, ce te interesează pe dumneata cîți ani am eu ?".

Bilguind tot felul de scuze, bunicul, de altfel un om în general plin de tact și delicatețe se retrase rușinat. Bunicul cu nepotul încă sub impulsul emoției se urcară în tramvai. Piciul încercă să-i spună ceva bătrînului, însă zgomotul îl împiedica vorbele să ajungă la urechile vîrstnicului său însoțitor. Renunță. Condițiile pentru conversație se restabilră cînd bunicul cu omulețul de mînă ajunseră în parculețul din cartierul unde locuiau. „De ce nenea ăla cu mașina s-a urcat pe bordură și venea spre noi ? Dacă lovea vreun om, ce pățea după aia ? „De ce locurile astea se numesc refugii și nu stații de tramvai ?" Șuvoiul de întrebări curgea fără încetare, nedînd bunicului răgaz să deschidă gura. „Dacă mă tii așa ca o mitralieră care trage într-una n-am să-ți pot răspunde și nu pierde din vedere că la o anumită vîrstă omul începe să mai și uite. Nici nu mai știu despre ce era vorba în prima ta întrebare. Trecînd de la una la alta așa cum e caracteristic copiilor, piciul ceru bătrînului să-i spună ce era o mitralieră, apoi îl bombardă cu alte și alte subiecte. Decalajul între întrebările pustiului și răspunsurile bunicului, sporea în proporție geometrică. E de ajuns însă ca ceva neobișnuit să apară în cîmpul vizual al copilului ca atenția lui să se concentreze asupra acelui ceva uitînd de preocupările lui avute cu cîteva secunde mai înainte. Urmau să treacă de cealaltă parte a străzii. Nu-i despărțea de intrarea în curtea casei ascunsă de verdeață decît întîmea drumului și a trotuarului îngust.

Codruț, nepotelul zări în apropierea porții vecinilor Tekelita cu cei trei pui ai ei. Cățelusa își transporta în bot odraslele ce abia cu cîteva zile în urmă făcură ochi, de pe prișul din dreptul ușii înalte de un alb imaculat, în iarba grasă a micii grădini. „Bunicule, bunicule, uite-o pe Lady cu „sobolanii" ei. Știi ce caraghiosi sînt ? Mai ales cînd înfometați se grăbesc să servească lăpticuț. Să vezi cum îi mai spală mămica lor. cum le străluceste părul. Mi-a spus Dănuț că Tekelița lor e de rasă pură, are chiar și pedigree. Micul Codruț an mai așteptă opinia bunicului asupra puritățîi rasei cățelușei de culoare maron deschis și o zbughi din mîna bătrînului spre locul din apropierea gardului metalic unde Lady își depusese la soare puișorii ca niște șoricei. Mai avea doar cîțiva pași pînă la bordură, cînd motocicleta lvită ca din pămînt îl lovi în plin pe băiețel. Ardoma unui cascador filmat cu încetinitorul, trupul lui Codruț făcu un salt de o jumătate de cerc căzînd pe trotuar. Motociclistul devie de pe traseul inițial și pătrunse cu IJ-ul său în micul gard de sîrmă împletită ce înconjura parculețul. „Copilul va scăpa însă probabil cu o infirmitate. Nu vă pot preciza cît de gravă va fi aceasta" Doctorul, cum e și firesc nu putea fi în seara accidentului prea decis. Mustrări de conștiință și frămîntări pe toată linia. Bunicul își șterge din cînd în cînd cîte o lacrimă, reprosîndu-și lipsa de atenție și grijă față de copil. Deși nu o spun părinții lui Codruț nu-și iartă că au continuat să-i încredințeze bunicului copilul în ciuda dificultăților de mers și de respirație ale bătrînului ce sporeau parcă de la o zi la alta.

Motociclistul un om de vreo 40 de ani tată a patru copii e copleșit de nefericita întîmplare. „Dacă nu zăboveam la poarta fabricii, de vorbă cu alde Ștefan și Lică treceam de străduța asta unde mașinile sînt o raritate cu jumătate e oră mai devreme și nu mi se întîmpla nimic. Cînd mă uit la copilul ăsta cum se chinuie cu gipsul și tijele lui, mă înfior. Gîndul mă duce la Ștefănită al meu E de aceeași vîrstă cu băiețelul pe care l-am accidentat".

VICTOR BEDA ■

Călător la marginea Europei

Bom dia, Lisboa, bună ziua, Lisabona, plouă peste aeroportul tău pe care tocmai am aterizat, plouă peste casele tale risipite pe șapte coline la poalele cărora am zărit din avion magnificul estuar al lui Tojo. E o ploaie caldă, generoasă, care parcă vrea să-ți arate bunăvoința, care parcă vrea să te împrietenească de la început cu locurile și cu oamenii de pe aceste meleaguri. În aer se simte însă o amăgire, aburii se înălățucesc insinuant iar vegetația luxuriantă care te înconjoară te face să te crezi într-o uriașă seră a cărei ambianță este permanent controlată. Bom dia, Lisboa, spui și salutul acesta e și pentru cei care au ținut să întîmpine la aeroport echipa **Steaua**, ai cărei jucători, antrenori sînt imediat asaltați de ziariști, de fotoreporteri sau pur și simplu de amatori de autografe. Hagi ? te întreabă un puști. I-l arăți, tocmai se urcă într-unul din cele două autocare luxoase puse la dispoziția delegației noastre. Numero uno ? mai adaugă băiețandrul care poate noaptea se visează un nou Eusebio. Da, e numărul unu, îi răspunzi și imediat îți dorești ca și peste două zile Hagi să fie cel mai bun dintre steliști dar și de pe teren. Între timp autocarele s-au pus în mișcare. Încerci să descoperi în labirintul de străzi înguste pe care șoferii le străbat cu o dexteritate demnă de invidiat vreun semn al marii confruntări fotbalistice care va avea loc miercuri, însă locuitorii Lisabonei, în aparență, nu se gîndesc decît la problemele lor cotidiene. Își fac unperturbabilii cumpărăturile la Amoreiras, magazinul construit de un arhitect cu multă fantezie, se plimbă la adăpostul umbrelelor prin Jardim da Estrella, beau cîte un păhărel de vinho do Porto în taverne care n-au mai mult de patru-cinci mese și în care cîte un bătrînel cu o chitară, indiferent la ce se petrece în jurul său, îngînă mai mult pentru sine însuși, fado-uri pline de nostalgie. Plouă peste Lisabona, plouă în această uriașă seră în care din aburi se încheagă fantasme, plouă peste statuia marelui scriitor portughez Camões, cel care utiliza cuvîntul fado în înțelesul său latin, acela de fatum, de destin. Fiecare își are deci fado-ul lui, mai apuci să-ți spui și te lași cucerit de noi și noi imagini care se succed cu o repeziciune surprinzătoare, ca într-un caleidoscop minuit de cineva nerăbdător să culeagă mereu alte impresii. Iată Alfama, cel mai vechi și mai pitoresc dintre vechile cartiere ale orașului, de un inconfundabil interes arhitectural, cu multe hoteluri din alte epoci și înconjurate de un nimb de mister, situate într-un dedal de străzi din care poți ieși numai cu ajutorul unui ghid competent. Regreți o clipă că nu e luna iunie ca să vezi cum se desfășoară acele serbări populare în timpul cărora la fiecare intersecție dai de un bal multicolor. Dar nu e timp de regrete, cineva îți spune despre un tîrg care se ține în fiecare marți și simbătă la Campo de Santa Clara unde se găsește ca într-un bazar totul, de la o jucărioară de plastic pînă la un obiect de artă de o excepțională valoare. Plouă peste Lisabona, dar focilor din Aquarium Vasco da Gama n-are de ce să le pese, sînt la adăpost în bazinele cu o apă aflată la o temperatură ce le convine de minune. Trec tramvaie miniaturale, colorate, cu multe reclame pe ele, avînd un singur vagon și care atacă, vitezește, pante de o înclinare ce te lasă perplex. Pe zidurile caselor sînt desenate emblemele și sînt scrise lozinci care te avertizează că lumea în care ai poposit are probleme grave de rezolvat și se străduiește să găsească soluțiile cele mai bune. În balcoane, în multe balcoane, rufele puse la uscat sînt ude din nou din pricina ploii. În piețe se răsfață sub pîlcurile calde fructe exotice, ai căror dulce parfum se întrepătrunde cu mirosuri tuti de pește. Sînt și ei aduci aminte de Oceanul Atlantic care e numai la o aruncătură de băț și de falnicul șir de navigatori portughezi care au străbătut cu o îndrăzneală demnă de toată admirația apele cele mai mari ale planetei. Dar nu descoperi nici o urmă de trufie în comportamentul locuitorilor, nici o formă exacerbată de orgoliu din pricina unei istorii glorioase.

Nici măcar în ziarele și revistele lor consacrate meciului cu **Steaua** de la București sau în cele premergătoare doar cu cîteva zile celui de la Lisabona. **A Bola** — jornal de todos os desportes din 7 aprilie are pe prima pagină o fotografie semnată Nuno Ferrari și care îi prezintă pe portughezi în atac și pe Gică Popescu încercînd să-i deposedeze de balon. Alte cîteva pagini în care revine cu insistență sloganul „Relançar o Benfica European" sînt pline de amănunte despre prima manșă a întîlnirilor **Steaua — Benfica** din semifinalele CEE. Aceste pagini cuprind fraze elogioase despre Capitala României, despre prefacerile ei arhitectonice. După o vastă introducere în ambianță unde a avut loc meciul de pe Ghencea, ziarul are cuvîntul de laudă — și pe bună dreptate — pentru tactica adoptată de antrenorul lusitan Toni, ascultat fără crîcnire de către elevii săi, vede în „anihilarea" lui Hagi una din cheile reușitei portugheze de a obține un egal la București și îl socotește pe Lăcătuș „unico jogador verdadeiramente perigroso." La fel în **A bola magazino** din 11 aprilie, șapte pagini cu fotografii analizează jocul de la București. Iar în **A bola** din 18 aprilie, gazetarii se arată destul de severi cu Benfica, deși aceasta a dispus cu 5—1 de Sporting de Espinho.

Nu mai plouă peste Lisabona, dar aburii continuă să iasă din pămînt, se aud păsări nevăzute în copacii încărcați de frunze și flori și în continuare e cevaceare nu te lasă în pace în orașul acesta fastuos, în care fiecare clădire e altfel, iar toate laolaltă sînt de un farmec aparte. La 25 de kilometri se află Estoril, pe unde și-a plimbat pașii și Blaga și unde se ridică un mare cazino. Nu departe e și punctul cel mai vestic al continentului european și cine ajunge acolo primește o diplomă care vezi de drum și nu ții să intre în vorbă cu orice preț, iar dacă ești de prin alte părți, te întreabă-ne noi într-o țară latină, dacă ți se adresează ți vorbește în engleză. Nici măcar uriașul Estadio da Luz cu care facem cunoștință marți la ora 21 nu ți se pare o răbufnire a unei vanități necontrolate. Dă, e vorba de un stadion de 120 000 de locuri, dar care e o capodoperă de rafinament, de un bun gust ce desfide grandomania găunoasă. Sub lumina blîndă a reflectoarelor, Estadio da Luz pare o uriașă farfurie zburătoare gata să pornească într-un zbor galactic. Aminti de unde impresia gazetarului de la **France Football** care în 15 martie afirma: „Stadionul da Luz rămîne un veritabil simbol de teroare pentru toți adversarii Benficăi". Teroare ? Cîțiva suporteri ai **Benficăi**, în majoritate copii, care asistă la antrenamentul echipei noastre își vor cu orice chip să-i enerveze pe jucătorii **Stelei** nu reușesc să metamorfozeze stadionul într-o „Boca do Inferno". Nici mîine-seară la 21 Estadio da Luz nu seamănă cu „niște locuri relegate dacă e înțeles iar în afara lui alte mii de spectatori așteaptă un miraculos bilet în plus. Ai o clipă viziunea deplasării universului spre roșu și alb, culorile **Benficăi**, pe care le descoperi pretutindeni, pe fanioane, pe steaguri, pe fulare, pe stemele din jur. Iar meciul începe și se desfășoară fără mari probleme pentru Michel Vautrot, arbitrul întîlnirii. Portughezii se reped inițial în trombă, apoi își schimbă tactica și-i invită pe steliști la atac, în speranța că ei se vor lăsa descoperiți în apărare dar nada e prea vizibilă și ai noștri se ferește de ea. Din nou pe stadion e vînt furibund, rareori dur, cu excepția lui Alvaro care deadtfel și primește un cartonaș galben. Ai noștri rezistă admirabil, se apără cu mult calm și chiar încearcă să se îndrepte periculos spre poarta lui Silvino. Dar nu după multă vreme au o cădere din care vor ieși cu greu, prea tîrziu și ineficient. Două gafe în apărare pe care steliștii le comit însemnă 2—0 pentru lusitani în minutul 34. Jocul însă nu e încheiat. În speciul după pauză **Steaua** încearcă să-și aducă aminte de ceea ce a impus-o în atenția Europei. Dar jocul ei nu mai are aceeași cursivitate, limpezime și finețe de odinioară, iar ca adversari se află elevii bine instruiți ai lui Toni care și-au înțeles fiecare misiunea și o execută în general fără greșeală. O clipă îți revine în minte imaginea Lisabonei, oraș misterios, primitor dar și impenetrabil, unde sînt bulevarde largi, cu clădiri moderne, numai beton și sticlă, dar se află și un hățiș de străzi cu case vechi, pitoresc care oricînd te poți rătăci. La fel e și pe Estadio da Luz : cine posedă mai bine stîlpii de a se avînta pe culoarele largi dintre jucători dar are și violența de a se descurca în păienjenișul unor acțiuni incitate obține victoria. Fluierul final al partidei dezlănțuie bucuria năvalnică a unui public care, cu mici excepții, a știut să demonstreze că într-o arenă sportivă te poți comporta cu și la teatru. Spectatorii îi aplaudă frenetic pe învingători dar au o manifestare caldă și pentru cei învinși. Așa trec orele nopții și mii de suporteri rămîn încă în jurul stadionului ca să mai comenteze desfășurarea partidei și să-i salute pe protagoniști. Bon noîde, Lisbon, noapte bună Lisabona, ai cîștigat pe merit. Dar, poate, ne vom mai întîlni noi.

GEORGE ARION ■

VREMEA

IOSEFINA MIHA

Ne apropiem calendaristic de finele unei luni aprilie capricioase, bogată în evenimente meteorologice. Astfel, prima răcire mai însemnată a vremii din zilele de 10—11.IV a fost resimțită mai mult în jumătatea de nord a țării, unde precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță și ninsoare. A urmat apoi, doar după cîteva zile, un interval lung, între 13—18 IV în care o altă pătrundere de aer rece s-a generalizat la nivelul întregii țări. A nins în multe zone (în Moldova a nins viscolit, două zile consecutiv), s-a depus strat de zăpadă în Moldova, Transilvania și Bărăgan și... s-au depășit recorduri (în sens negativ) la valorile maxime diurne. Nebulozitatea accentuată nu a permis un regim radiativ însemnat astfel că valorile minime, aflate sub cele climatice normale, nu au modificat recordurile existente. Și... ultima pătrundere rece a lunii aprilie, cea din zilele de 24—26.IV, a adus din nou iarna în unele zone din țară... dar pentru scurt timp. Regimul termic a fost foarte scăzut, și la valorile maxime, dar de data aceasta mai ales la valorile minime. Astfel în noaptea de 25 aprilie, temperatura a coborît pînă la -11,9°C la Miercurea Ciuc. Cea mai coborîtă minimă a stației, pentru această zi, era de —3,1°C.

Temperatura maximă la București — Filaret, de 6,0°C, din aceeași zi de 25 aprilie, a fost cea mai coborîtă, din ultima sută de ani, următoarea valoare fiind de 9,1°C în 1933.

O caracterizare a lunii mai, prin prisma datelor climatice, o relevă drept una din lunile cu grad mare de instabilitate atmosferică, după luna iunie. Este perioada în care apar mișcările convective puternice ce duc la formarea norilor de tip Cumulonimbus (acei nori negri, amenințători, ce apar mai ales în cursul zilelor de vară... citeodată ca din senin). Acest tip de nori au o mare dezvoltare pe verticală, avînd vîrful uneori la peste 10 km. La o asemenea înălțime, temperatura la vîrful norului poate atinge valori de —50°C. Vîrful acestora este alb strälucitor și uneori are formă de nicovală.

Din astfel de nori se produc averse de ploaie, descărcări electrice, vijelii și deseori căderi de grindină. Fenomenele sînt violente dar de scurtă durată și se produc în cursul după amiezelor. Înainte cu puțin timp de furtună și, în timpul ei, temperatura aerului marchează uneori scăderi spectaculoase. În momentul descătușării stihiilor vremii sub norii Cumulonimbus apar niște nori franjurați, atîrnînd pînă la 200—400 m deasupra solului, numiți Stratus fractus pannus (pannus de timp rău)

Istoria de peste o sută de ani de observații meteorologice pe teritoriul țării noastre ne oferă, stimați cititori, nenumărate situații deosebite. Am ales pentru acest număr o sugestivă relatare cuprinsă în Buletinul Meteorologic din 1 Mai 1928 : *„...la Cluj, după o zi călduroasă, la ora 14 temperatura fiind de 24°C, fără că deodată către orele 17, cerul începe să se acopere din direcție estică cu nori. Cumulonimbus amenințători. O furtună puternică însoțită de o mare vijelie, ploaie torențială și grindină de mărimea nucii se dezlănțuie deasupra orașului, zeci de copaci au fost trăzniți și dezrădăcinați iar numeroase case dezvelite. Firele telegrafice și telefonice au fost deranjate. Grindina a sfărîmat geamurile aproape tuturor edificiilor din oraș. Numai la Universitate au fost sparte aproape 300 de geamuri. Carterele joase ale orașului, Mico și Gării au fost înundate. Recolta de poame, cereale și legume din jurul Clujului a fost compromisă".*

Iată deci, în numai cîteva ore, dezlănțuirea naturii a produs pagube însemnate.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 28 IV - 4 V. 1988

zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEPĂȘITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	19-23	6-10	9-12	34,0	Drobeta Turnu Severin 1920	-3,8	Satu Mare 1954
Dealuri și podișuri	16-21	4-9	9-17	31,9	Sibiu 1949	-3,7	Cluj-Napoca 1935
Depresiuni	19-19	2-5	12-13	25,7	Miercurea Ciuc 1977	-6,5	Miercurea Ciuc 1984
Vf. Omu	2-3	-6-4	23	10,5	1986	15,0	1954
Litoral	16-17	8-10	4-6	29,0	Constanța 1987	2,3	Constanța 1914

Revenind în actualitate... „după atîta frig și ceață", vorba lui Topîrceanu, ploaie, burniță și dimineți cu brumă, ușor în ultimele zile, vremea s-a încălzit. Cu toate acestea, regimul termic a rămas sub cel normal climatic al perioadei.

Procesul de încălzire al vremii va continua lent și la începutul următorului interval, cu excepția regiunilor estice, unde va rămîne încă rece pentru această perioadă a anului. Cerul va fi variabil, noros în regiunile estice și cele de sud-vest unde izolat și trecător va ploua slab sau va burnița. Sfîrșitul de săptămînă nu va aduce schimbări spectaculoase în evoluția vremii. Pe un fond termic apropiat de cel climatic normal al perioadei, cu valori maxime diurne cuprinse între 12° și 22°, izolat mai ridicate în regiunile vestice, iar cele minime nocturne între 2° și 12°, pe alocuri, mai ales în sudul țării, trecător va ploua.

În ultimele zile ale intervalului sînt de așteptat ploi locale în vest, odată cu o pătrundere de aer cald. Astfel temperaturile minime vor fi cuprinse între 5° și 15° iar valorile maxime între 16° și 25°. Dar cum va fi la munte la sfîrșitul acestei săptămîni ? Stratul de zăpadă se menține doar la altitudini mari. Miercuri, acesta avea grosimi de 24 cm la Vlădeasa, 44 cm — Semenic, 52 cm — Cuntu, 14 cm — Parîng, 18 cm — Păltiniș, 112 cm la Vf. Omu, 89 cm — Babele, 150 cm — Ceahlău, 83 cm — Rarău. La Sinaia cota 1500 și Poiana Brașov zăpada s-a topit.

Pe litoral, cerul va fi temporar noros, favorabil ploi slabe trecătoare. Temperaturile maxime vor avea valori cuprinse între 10° și 16°. Temperatura apei mării 8°—9°.

Florăro, Redacția · București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință . 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport : 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 . Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Pe masa de lucru a țării

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale

Stimați tovarăși,

Ținînd seama de felul în care se desfășoară activitatea de realizare a planului și a programelor de dezvoltare economico-socială, precum și de unele probleme și schimbări din viața internațională, consider necesar să discutăm, pe scurt, despre aceste probleme în Comitetul Politic Executiv, urmînd ca, pe baza concluziilor la care vom ajunge, să prezentăm o dezbatere mai largă, într-o ședință a Comitetului Central al partidului.

Pe ansamblu, putem spune că activitatea de realizare a planului cincinal, a programelor pe ramuri și subramuri ale economiei naționale se desfășoară, în general, cu rezultate pozitive — deși se manifestă o serie de lipsuri, o serie de greutăți în diferite sectoare de activitate.

Avînd în vedere aceasta, consider că este necesar să analizăm mai temeinic unele probleme ale conducerii și planificării economico-sociale, în vederea stabilirii măsurilor necesare pentru perfecționarea întregii noastre activități, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului. Trebuie să pornim de la concluzia că linia generală și strategia dezvoltării sînt pe deplin juste, corespund atît cerințelor obiective, legităților generale, cît și necesităților și posibilităților dezvoltării patriei noastre.

Avem, în general, un plan cincinal și programe pe ramuri și subramuri care asigură o dezvoltare armonioasă a întregii noastre societăți și care au în vedere lichidarea unor disproporții și asigurarea unei dezvoltări echilibrate a tuturor sectoarelor de activitate.

Cred că, pe baza rezultatelor pe care le avem în primii doi ani ai cincinalului și în primele luni ale acestui an, putem spune că planurile și programele corespund pe deplin realităților economico-sociale, cerințelor progresului și dezvoltării, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a societății noastre socialiste. Ele corespund și posibilităților poporului nostru și necesităților de ridicare continuă a gradului de civilizație, a dezvoltării forțelor de producție, a științei, învățămîntului, culturii și de creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Cu toate acestea, așa cum am menționat, se mai manifestă o serie de lipsuri și greutăți în diferite sectoare de activitate. Realizările nu sînt pe măsura potențialului tehnico-material și nici a eforturilor pe care poporul nostru le face, sub conducerea partidului.

Aceasta înseamnă că în conducerea și organizarea activității se manifestă încă serioase rămîneri. De altfel, am mai discutat despre aceasta, inclusiv la ultima plenară a Comitetului Central și în unele ședințe ale Comitetului Politic Executiv, dar, după părerea mea, nu s-au tras în mod corespunzător toate concluziile pentru a lua măsurile necesare în vederea perfecționării activității de conducere, de planificare în toate domeniile de activitate. Încă nu putem fi mulțumiți cu modul în care centralele și întreprinderile își îndeplinesc rolul pe care îl au în întreaga noastră activitate economico-socială. Aceasta datorită și felului în care conducerile acestora — ale centralelor și unităților economice — își îndeplinesc atribuțiunile, dar și modului cum organele centrale continuă să subaprecieze, și, de fapt, să țină într-un anumit fel, sau să împingă la o parte, centralele în îndeplinirea atribuțiunilor lor. Aceasta înseamnă, practic, o anumită neînțelegere a principiilor democratice de conducere, a autocondu-

(Continuare în pag. 2)

Sub arcul de triumf al întîiului de mai

Sărbătorind munca și pe cei ce muncesc

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, în Capitală a avut loc Adunarea festivă și tradiționalul spectacol omagial consacrate Zilei Muncii, solidarității muncitorilor de pretutindeni.

Comentariu în pag. 7

8 MAI

Partidul — stegar al libertății noastre

pagina 12

flacăra

anul XXXVII
18 (1715) VINERI 6 mai

9 MAI

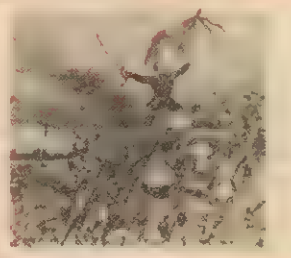

Independența — sursa vieții noastre istorice

pagina 13

Ziua Victoriei, Ziua păcii

pagina 20

Biblioteca județeană

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

cerii, autogestiunii, autofinanțării, a rolului organismelor democratice, dar și o anumită neîncredere în capacitatea conducerilor acestor organisme în soluționarea problemelor și, după părerea mea, o supraapreciere a capacității organelor centrale, care consideră că pot să soluționeze mai bine problemele decît să ajute centralele, conducerile centralelor și întreprinderilor.

Practica, experiența îndelungată, de aproape 20 de ani, pe care o avem în funcționarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare, a autoconducerii și autogestiunii, demonstrează cu puterea faptelor — așa cum am discutat nu o dată — că nu mai este posibil ca activitatea complexă a economiei naționale, a dezvoltării societății să fie rezolvată numai de aparatul central, neglijîndu-se organele democratice din unități. Sistemul democratic pe care noi l-am creat pornește de la o îmbinare armonioasă a rolului organelor centrale, a planului național unic de dezvoltare economico-socială cu creșterea răspunderii și atribuțiilor centralelor, întreprinderilor, a organismelor democratice, în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Este necesar să tragem toate concluziile și să aplicăm mai ferm hotărîrile și principiile, legile țării pe care le avem în această privință și care și-au dovedit pe deplin justețea și eficacitatea!

Oricît de bine ar lucra un funcționar sau un grup de funcționari din C.S.P., dintr-un minister sau altul nu pot să rezolve problemele multiple care sînt jos, în întreprinderi, în centrale și care trebuie să fie soluționate cu participarea largă a tuturor specialiștilor, a organelor de conducere colectivă, a oamenilor muncii din fiecare unitate.

Avem stabilit un cadru bun privind sistemul de planificare. Trebuie însă să facem ca el să funcționeze cu maximum de eficiență. Nici Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale nu funcționează în cele mai bune condiții. Subliniez aceasta întrucît este necesar să luăm măsuri hotărîte pentru ca organismele pe care le-am creat să își desfășoare în mod corespunzător activitatea și să se renunțe la sistemul birocratic, administrativ în activitatea de planificare și conducere. Multe probleme, inclusiv dintre cele care au apărut în ultimele luni, sînt rezultatul neaplicării ferme a principiilor de conducere și planificare pe baza autoconducerii, autogestiunii, de funcționare cu întreaga răspundere a organismelor democratice. Aceasta privește și ministerele, care continuă, de fapt, în multe privințe, să acționeze în stilul vechi, după practicile vechi, nu s-au debarasat și nu au trecut la aplicarea în viață a unui nou stil de muncă.

În toată această activitate trebuie să pornim de la hotărîrile Congresului al XIII-lea, ale Conferinței Naționale, de la prevederile generale ale politicii partidului nostru privind rolul determinant al științei și învățămîntului în întreaga dezvoltare economico-socială. Trebuie realmente să tragem toate concluziile din ceea ce am stabilit, că întreaga dezvoltare de construcție socialistă nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, în general, a legării strînse a științei cu învățămîntul și cu producția, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale tuturor oamenilor muncii.

Avem rezultate bune și în domeniul acestor activități — dar, pornind de la rolul determinant al științei în întreaga dezvoltare, consider că trebuie să mai aducem îmbunătățiri în ce privește participarea organelor și organismelor științifice, începînd cu Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, la elaborarea planurilor și programelor de dezvoltare. Avem reglementări bune, există o participare, în general, activă, dar consider că, în calitate de organism de coordonare a activității științifice generale, C.N.S.T.-ul trebuie să îndeplinească, la rîndul său, împreună cu C.S.P.-ul, mai activ, rolul de secretariat al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Aceasta înseamnă că toate planurile și programele trebuie să fie neapărat întocmite — nu numai în partea de cercetare, ci în întregime, în toate problemele — în strînsă colaborare, de aceste două organisme, împreună cu celelalte organisme ale noastre, și prezentate Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — ca organ suprem de planificare și conducere a activității economice și sociale — Comitetului Central și, în mod corespunzător, Comitetului Politic Executiv.

De asemenea, apare necesar ca Academia Republicii Socialiste România, academiile de specialitate și institutele centrale și, în general, institutele de cercetare, să participe mai efectiv la activitatea de conducere a ministerelor, a centralelor, a diferitelor unități economico-sociale, în așa fel încît nu numai să afirmăm, dar să și punem în practică, în toate domeniile, implicarea activă a științei, a cercetării în întreaga dezvoltare — inclusiv la elaborarea și realizarea planurilor, a politicii generale de dezvoltare a patriei noastre. Va trebui să acordăm mai multă atenție înfăptuirii programelor de cercetare și, mai cu seamă, introducerii mai rapide în producție a cuceririlor științei și tehnicii moderne în toate domeniile. Avem, repet, rezultate bune, dar, ținînd seama de ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii, al înnoirii produselor, trebuie să fim mult mai insistenți și să lichidăm rămînerile în urmă în acest domeniu.

Obiectivele strategice de dezvoltare a societății noastre, de trecere în acest cincinal la un nou stadiu — de țară socialistă mediu dezvoltată — de realizare, pînă în anii 2000, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor pentru afirmarea largă a principiilor comuniste de muncă și viață dau o perspectivă largă, minunată privind progresul patriei noastre. Pornind de la acestea, trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru a asigura înfăptuirea neabătută a planului cincinal actual, care are un rol hotărîtor — aș putea spune — pentru dezvoltarea noastră pînă în anul 2000.

Este necesar să fie bine înțelese hotărîrile Congresului al XIII-lea privind trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, la realizarea unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale.

Se impune, în acest sens, să acordăm mai multă atenție înfăptuirii programului de organizare și modernizare a activității de producție, cît și a programului privind normarea economico-financiară, cu toate prevederile lor. Trebuie să spunem deschis că avem anumite rămîneri în urmă foarte serioase, iar în unele sectoare se lucrează formal și nu se are în vedere realizarea, în timpul stabilit, a tuturor măsurilor care trebuie să asigure modernizarea și perfecționarea întregii noastre activități, cît și așezarea fermă a producției pe baza autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării, cu tot ceea ce prevede aceasta.

Este necesar, deci, să analizăm mai temeinic munca noastră, a Comitetului Central, a Comitetului Politic Executiv, a Guvernului, Consiliului de Stat și a celorlalte organe pentru creșterea răspunderii acestora în raport cu rolul și atribuțiunile pe care le au în societatea noastră, dar și cu necesitatea creșterii răspunderii personale a fiecărui activist de partid și de stat.

Trebuie să facem să fie bine înțeles că răspunderea colectivă a organelor de conducere nu înlocuiește și nu poate înlocui, sau nu trebuie să înlocuiască, răspunderea individuală, pentru că fiecare dintre activiștii noștri, din cadrele de conducere care este membru al unor organe de conducere, are și răspunderi directe, nemijlocite în diferite sectoare — și trebuie să le îndeplinească în mod corespunzător, să raporteze și să răspundă în fața organelor de conducere de activitatea sa. Aceasta presupune să aplicăm mai ferm prevederile Statutului partidului, ale legilor țării, ca, periodic, fiecare activist, indiferent de funcție, să raporteze în fața organelor de conducere, a Comitetului Central, a Comitetului Politic Executiv, a Consiliului de Stat, a guvernului și celorlalte organe democratice de felul cum își îndeplinește răspunderile încredințate.

Trebuie să arăt deschis că nu am putea spune că aceste principii de conducere, foarte importante, funcționează așa cum ar trebui, nici la nivel central și, desigur, ele nu funcționează în mod corespunzător nici la județe, nici la orașe și comune, nici în întreprinderi și instituții.

Dacă vorbim de îmbunătățirea conducerii, consider că trebuie să pornim de la o mai bună repartizare a cadrelor, a muncii, dar și de la întărirea controlului și a raportării și, deci, a tragerii la răspundere a fiecăruia în domeniul său de activitate. Numai critica și autocritica nu sînt suficiente! Fără îndoială, critica și autocritica constituie factori importanți în conducerea democratică, în perfecționarea sistemului de conducere; dar autocritica are valoare numai atunci cînd din ea s-au tras concluziile respective și se acționează pentru înlăturarea lipsurilor și, într-adevăr, se constată că s-au înlăturat lipsurile din munca fiecărui activist de partid sau de stat. Același lucru și în ce privește critica. Noi, este adevărat, criticăm mult, dar am impresia că nu tragem întotdeauna concluziile și nu luăm și măsurile necesare cînd se constată că lucrurile nu se soluționează, nu s-au îmbunătățit. Trebuie să spun că am impresia că la unii activiști s-a creat o anumită mentalitate „o să mai fiu criticat, o să îmi mai recunoască greșelile, o să mai îmi iau niște angajamente și cu asta totul s-a terminat!". Or, aceasta nu este un spirit revoluționar, o înțelegere revoluționară, comunistă a conducerii și a rolului critici și autocritici și nu are nimic cu democrația muncitorească-revoluționară. Dimpotrivă, acest fel de a înțelege este opus și dăunează dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru creșterea răspunderii, întărirea ordinii și a disciplinei în muncă, în toate domeniile de activitate. Trebuie să fie bine înțeles că sistemul larg democratic pe care-l avem nu trebuie să slăbească, să diminueze în nici un fel ordinea, disciplina; dimpotrivă, presupune o creștere și mai puternică a spiritului de răspundere de sus pînă jos în fața partidului, a poporului. Aceasta, se poate spune, reprezintă o cerință de importanță deosebită a democrației de partid, a democrației muncitorești-revoluționare în general.

Trebuie să pornim de la necesitatea întăririi rolului organelor de stat și al organismelor democratice în spiritul principiilor centralismului democratic, al conducerii întregii activități pe baza planului, a planurilor unice de dezvoltare economico-socială, a întregii noastre activități. Să îmbinăm în mod armonios activitatea organelor de stat cu aceea a organismelor democratice, creînd condițiile corespunzătoare participării maselor populare, a întregului popor la conducerea întregii societăți, la făurirea în mod conștient de către poporul însuși a destinelor sale, a viitorului său, a socialismului și comunismului!

Avem un sistem larg democratic — consilii muncitorești, organisme județene, consiliile naționale pe domenii, congrese și conferințe naționale periodice, care, în cei aproape 20 de ani de funcționare, și-au dovedit pe deplin justețea și superioritatea. Trebuie să acționăm pentru perfecționarea în continuare a activității acestora pentru ca, începînd cu adunările generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, cu consiliile oamenilor muncii și celelalte organisme, să se asigure dezbaterea largă a problemelor, stabilirea măsurilor în vederea realizării în viață a tuturor programelor și hotărîrilor.

Trebuie să facem ca adunările generale, consiliile oamenilor muncii să aibă un rol mai activ și în activitatea de întărire a răspunderii tuturor oamenilor muncii, a ordinii și disciplinei în toate unitățile economico-sociale. Adunările generale trebuie să dezbată nu numai problemele întreprinderii, dar și activitatea proprie a oamenilor muncii, să tragă la răspundere pe acei membri ai colectivului respectiv care, prin munca și prin manifestările lor, dăunează colectivului și întregii activități.

Consider că este necesar să îmbinăm mai bine activitatea organelor de stat cu cea a organismelor democrației muncitorești-revoluționare în adoptarea tuturor hotărîrilor și legilor, în elaborarea politicii interne și externe a patriei noastre.

Numai așa organismele democrației muncitorești-revoluționare își vor îndeplini pe deplin răspunderile mari pe care le au în societatea noastră socialistă. În general, avem un sistem larg democratic, care răspunde etapei de dezvoltare în care ne aflăm. Am pornit și pornim de la faptul că socialismul îl realizăm cu poporul, pentru popor, că dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-revoluționare constituie un factor esențial pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului, pentru înaintarea patriei noastre în dezvoltarea sa economico-socială, în ridicarea bunăstării generale a poporului, în întărirea independenței și suveranității țării.

Se impune să aplicăm ferm noul mecanism economic, bazat pe autoconducere și autogestiune.

Trebuie să acordăm mai multă atenție — așa cum am menționat încă de la început — bunei funcționări a centralelor și întreprinderilor și să trecem cu hotărîre, lichidînd orice fel de reținere, la întocmirea planurilor de dezvoltare pe centrale, întreprinderi, urmărind, desigur, ca organismele de conducere ale acestora să pornească de la folosirea în întregime a capacităților de producție, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă de care dispun.

Este, de asemenea, necesar să fim mai insistenți, mai mai exigenți, în înfăptuirea politicii de cadre, în general, și a activității de perfecționare a cunoștințelor acestora, de ridicare a nivelului lor științific, tehnic, profesional și politic. Am discutat despre aceste probleme la plenara Comitetului Central. Consider însă că este necesar, în această privință, să trecem la aplicarea fermă a prevederilor statutului în ce privește cadrele pe linie de partid, a prevederilor legilor țării pentru cadrele pe linie de stat. În promovarea cadrelor să trecem la aplicarea fermă a concursului pentru ocuparea posturilor, a funcțiilor de conducere, dar chiar și a concursurilor în întreprinderi, pentru trecerea de la o categorie la alta, pentru ridicarea nivelului de calificare al muncitorilor. Să aplicăm mai ferm principiul rotației și perioada de încercare sau de probă pe care o avem prevăzută atît pentru cadrele de partid, cît și de stat, în toate domeniile. Dar, mai cu seamă — repet — trebuie să acordăm mai multă atenție ridicării nivelului de cunoștințe, începînd cu cadrele de partid, nu numai unele cunoștințe generale, ci cunoștințe legate de nivelul actual de dezvoltare a societății, a științei, a tehnicii. O atenție deosebită trebuie să acordăm înțelegerii problemelor economice, problemelor conducerii și tuturor celorlalte probleme care sînt esențiale pentru ca activiștii, cadrele de partid și de stat să-și poată îndeplini în bune condiții răspunderile ce li se încredințează. Vreau să spun deschis — am impresia că nu facem tot ceea ce trebuie, că avem multe sectoare în care continuăm să numim oameni care nu cunosc bine problemele și nu pot, din această cauză, să asigure conducerea și soluționarea în mod corespunzător a sarcinilor încredințate.

Avem hotărîri bune. Consider însă că trebuie neapărat să asigurăm înfăptuirea lor. Începînd de la Comitetul Central și Comitetul Politic Executiv, fiecare trebuie să înțelegem că trebuie studiat, studiat continuu, trebuie învățat! Ceea ce spunem tineretului e valabil pentru toți: învățați, învățați și iar învățați! Nu se poate asigura o conducere corespunzătoare fără înțelegerea schimbărilor care au loc continuu în societate, în lume, în dezvoltarea forțelor de producție, a științei, culturii, a cunoașterii universale.

În activitatea de creștere a rolului centralelor și întreprinderilor cred că este necesar să adoptăm măsuri mai bune în ce privește dezvoltarea întrecerii și competiției între întreprinderile din aceeași ramură și din alte sectoare. Să înlăturăm uniformitatea, anonimatul, prezentînd produsele ca un tot pe ramură și să trecem la prezentarea acestora, cum se spunea pe timpuri, cu marca fabricii! Noi avem în diferite sectoare — hai să încep cu bunuri de consum — zeci de întreprinderi de același fel, dar, practic, pe piață apare stofă, apar confecții, alte produse fără a se ști de cine sînt produse și, din păcate, nu întotdeauna de calitate corespunzătoare. Aceasta este valabil și în construcția de mașini, și în industria alimentară, practic în toate sectoarele. Trebuie să organizăm mai bine întrecerea între întreprinderi pentru o producție de înaltă calitate.

Avem zeci de unități ce produc fire și fibre, zeci de unități de țesătorii, de confecții, de tricotaje, de industrie alimentară, de conserve, de mezeluri, fabrici de pîine, de alte produse pentru consum. De altfel, recent am și discutat despre necesitatea îmbunătățirii calității pîinii în București. Este deci necesar să lichidăm uniformitatea, prezentarea generală a produselor și să trecem la dezvoltarea competiției și la prezentarea produselor care să facă cinste colectivului respectiv. Fără îndoială, aprecierea generală reprezintă un lucru foarte important; dar realizarea produselor mai bune trebuie să aducă și anumite avan-

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

taje colectivului care dă producției mai bune, din toate punctele de vedere. În întrecere și competiție pe primul plan trebuie să punem calitatea, reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor, creșterea productivității muncii, eficiența, rentabilitatea și toate celelalte criterii care se cer pentru a măsura un produs sau altul. Avem întrecerea socialistă, dar vreau să spun deschis că, după părerea mea, ea a devenit puțin formală. Se iau ca bază unii indicatori generali — niște punctaje — și citeodată ocupă locul I sau II întreprinderi ce nu realizează producție care să le dea acest drept, dar au întrunit alți indicatori generali care au dus întreprinderea respectivă pe aceste locuri. Or, criteriul fundamental trebuie să fie calitatea și eficiența producției. De aici trebuie să pornim.

Aceasta presupune și o îmbunătățire a sistemului de desfășurare a întrecerii socialiste. Introducerea unor criterii noi, de competiție între întreprinderi și de prezentare a produselor cu marca întreprinderii, a colectivului care le realizează și cu stabilirea unor avantaje corespunzătoare prevederilor legii pentru cei care lucrează mai bine din toate punctele de vedere. Activitatea colectivelor de oameni ai muncii trebuie să se reflecte cu putere în produsele realizate. Muncitorii, întregul personal să poată, într-adevăr, să fie mîndri cînd produsele lor vin pe piață sau merg în străinătate și sînt apreciate ca bune. Trebuie să spun că am fost plăcut impresionat cînd în multe țări, unele vizitate chiar recent, s-a apreciat că produsele românești sînt bune. Desigur, avem produse bune, dar avem și unele mai slabe și avem mult de făcut, problema calității fiind o problemă permanentă. Mereu trebuie să ridicăm nivelul calității, al eficienței, cu tot ceea ce cuprinde aceasta.

Să se aplice mai ferm principiile socialiste de retribuție în strînsă legătură cu rezultatele muncii, atît personale, dar și cu rezultatele generale ale unității.

Noi am introdus principiul acordului global. Acolo unde îl aplicăm ferm avem rezultate foarte bune și trebuie să facem astfel încît să funcționeze real și nu statistic, pentru că dacă luăm statistica 95 la sută funcționăm pe acordul global. Dar realitatea nu este chiar așa ! Acordul global nu se aplică în mod corespunzător peste tot. Mai există și un alt fenomen pe care trebuie să-l avem în vedere : o anumită neglijare a rezultatelor generale ale întreprinderii. Or, noi trebuie să legăm ferm acordul global de rezultatele fiecăruia în producție, de rezultatele generale ale întregului colectiv, ale unității, pentru că numai în măsura în care întreaga unitate, întreprinderea va realiza, în bune condiții, planul și produse de înaltă calitate și rezultatele personale vor fi mai bune. Există o strînsă unitate dialectică între cointeresarea materială, între veniturile personale și dezvoltarea generală a întreprinderii și a fiecărei unități.

Este necesar să crească răspunderea colectivă a oamenilor muncii în calitate de proprietari și producători care au în administrare o parte a bogăției întregului popor.

Consider că se impune să avem permanent în vedere că proprietatea socialistă de stat și cooperatistă reprezintă singura bază trainică pentru progresul economico-social și făurirea cu succes a socialismului și comunismului.

După cum este bine cunoscut, în anii construcției socialiste, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, bogăția națională a ajuns la circa 5 trilioane lei, din care fondurile fixe reprezintă peste 3,2 trilioane lei. Această creștere a fost posibilă datorită alocării în ultimii 23 ani a circa 33 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare.

Experiența noastră, dar și a altor state, confirmă justețea legilor obiective ale acumulării și reproducției lărgite.

Iată de ce va trebui să asigurăm și în viitor o repartizare justă a venitului național — pentru fondul de consum circa 70 la sută și pentru fondul de dezvoltare 30 la sută. Experiența mondială, dar și a noastră proprie arată că pentru a dispune de mijloacele necesare acumulării se impune ca o necesitate obiectivă reducerea substanțială a cheltuielilor militare.

Creșterea continuă a bogăției naționale, în primul rînd a fondurilor fixe, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii avansate, repartizarea echitabilă a venitului național reprezintă singura cale pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pentru întărirea independenței și suveranității României. Aceasta este valabil pentru toate sectoarele economico-sociale.

În domeniul agriculturii, aș atrage atenția asupra necesității de a acorda mai multă preocupare întăririi cooperativelor, a întreprinderilor de stat, a activității lor în general. Am în vedere, de altfel, că va trebui să ne ocupăm mai serios de cuprinderea mai puternică în sistemul socialist al agriculturii a întregii agriculturi, de legare, în cadrul consiliilor agroindustriale, într-o formă de cooperare cu cooperativele sau cu întreprinderile de stat, a întregii țărănimi. Va trebui să dezvoltăm în zonele de deal și munte — unde avem pășuni foarte multe și nu sînt folosite în mod rațional — noi ferme de stat sau cooperatiste și să realizăm — repet — o cooperare largă și cu întreaga țărănime din zonele respective. Să acționăm astfel încît să crească rolul și să se întărească proprietatea cooperatistă și de stat în toate domeniile producției agricole — să asigurăm ca veniturile de bază ale întregii țărănimi să fie strîns legate de sectorul socialist al agriculturii.

Va trebui să aplicăm, de asemenea, ferm hotărîrile Conferinței Naționale a partidului și ale conferințelor consiliilor populare cu privire la sistematizare. Noi trebuie să realizăm măsurile de încadrare în prevederile legii privind suprafața construibilă, să restrîngem spațiul construibil. Chiar dacă perioada de realizare a acestor măsuri va necesita un timp mai îndelungat, trebuie să delimităm bine și să nu se mai construiască în nici un fel în afara spațiului construibil. Apare necesar să reducem cîteva sute de comune prin comasarea lor. De asemenea, este necesar să reducem aproape la jumătate numărul satelor, stabilind pe cele care urmează să rămînă, mărimea lor — și toate noile construcții să se facă numai în aceste localități, urmînd ca, într-o anumită perioadă, să realizăm dezafectarea celorlalte sate. Va trebui, desigur, un timp mai lung, nu este necesar să forțăm lucrurile. Aceasta necesită și mijloace materiale și muncă, dar să le facem în mod corespunzător. În jurul Capitalei, în Sectorul agricol Ilfov va trebui practic să încheiem, în linii generale, sistematizarea în următorii 3—4 ani. În general, în cincinalul acesta trebuie să încheiem măsurile de organizare și trecere la realizarea centrelor agroindustriale, a orășelelor agroindustriale, în cadrul consiliilor agroindustriale. Va trebui să ne mai uităm și la numărul acestor consilii, legat de sistematizare și de organizarea agriculturii socialiste — și, în raport de aceasta, să facem în așa fel încît, din acest cincinal, să punem o bază temeinică în fiecare consiliu, urmînd ca pînă în 1995 să avem deja conturat bine fiecare centru orășenesc agroindustrial și, în perspectiva anilor 2000, practic, să încheiem organizarea modernă a acestora. În mod corespunzător, și în comunele și satele care vor rămîne, să continuăm activitatea de modernizare a lor, de organizare corespunzătoare, așa cum este stabilit.

Subliniez aceasta pentru că în următoarele luni va trebui ca, în Comitetul Politic Executiv și în plenara Comitetului Central, să adoptăm măsurile și programele necesare de sistematizare și organizare — care constituie o necesitate a dezvoltării socialiste, a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acestea vor asigura reducerea și lichidarea chiar a unor deosebiri esențiale între sate și orașe, o tot mai mare apropiere a condițiilor de viață, de muncă ale satelor de oraș și crearea condițiilor necesare realizării unei societăți omogene a oamenilor muncii, care au aceleași năzuințe, aceleași interese de a-și făuri o viață liberă, așa cum o doresc ei.

Stimați tovarăși,

Aș dori să atrag atenția asupra problemelor economico-financiare și, mai cu seamă, asupra necesității perfecționării activității organelor financiare, care trebuie să-și schimbe în mod radical activitatea, să-și înțeleagă și să treacă la realizarea rolului foarte important pe care îl au în conducerea economiei naționale și a tuturor sectoarelor, pe baza autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării. Este necesar să îmbunătățim activitatea de control economico-financiar, îndeosebi a controlului preventiv, începînd cu organele centrale. Avem, în această privință, un organism special care va trebui și el să-și îmbunătățească activitatea, astfel încît începînd de sus să asigurăm buna funcționare a întregului sistem economico-financiar, controlul preventiv, folosirea rațională, economică a mijloacelor materiale și financiare, inclusiv a forței de muncă, pentru că, pînă la urmă, problemele activității economico-financiare nu se reduc numai la cheltuirea banilor. Forța de muncă reprezintă factorul determinant, hotărîtor și revoluționar al dezvoltării. Asupra acestor probleme va trebui să adoptăm în perioada următoare măsurile care se impun.

Pornind de la aceasta, în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea, ale Conferinței Naționale, ale plenarelor Comitetului Central, trebuie să acționăm pentru îmbunătățirea rolului organizațiilor și organelor de partid în toate domeniile de activitate. Trebuie ca ceea ce am discutat pînă acum să stea în centrul activității tuturor organelor și organizațiilor noastre de partid. Îndeplinirea rolului de forță politică conducătoare presupune implicarea activă, cu întreaga răspundere, a fiecărei organizații, a organelor de partid, a fiecărui membru al partidului, în înfăptuirea politicii partidului, în desfășurarea în cele mai bune condiții a activității din toate domeniile de activitate.

În noua etapă a construcției socialiste și în perspectivă crește și mai mult rolul politic conducător al partidului în toate domeniile activității economico-sociale.

Aceasta impune participarea activă a cadrelor partidului în conducerea tuturor sectoarelor. Partidul nostru comunist și-a asumat răspunderea de a conduce întregul popor pe calea noii orînduiri sociale, spre o viață demnă și liberă !

Partidul nu trebuie să devină un club de discuții generale, ci să acționeze ca centru vital al întregii națiuni.

El trebuie să fie organizatorul și dinamizatorul activității din toate domeniile, care asigură dezvoltarea generală a țării. Partidul, cadrele sale, membrii partidului nu pot să rămînă în afara activității pentru înfăptuirea hotărîrilor și legilor țării.

Comuniștii, cadrele sale principale trebuie să se afle în primele rînduri, în cele mai grele și complexe probleme. Ei nu trebuie să înlocuiască organele de stat și organismele democratice, ci să asigure buna funcționare a acestora, avînd întreaga răspundere în fața partidului și poporului.

În activitatea lor, comunistul, activul și cadrele de partid trebuie să întărească continuu legăturile cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.

Orice slăbire a rolului conducător al partidului, neparticiparea directă la realizarea politicii interne și externe vor duce, mai devreme sau mai tîrziu, la izolarea de masele populare, la slăbirea partidului, cu grave consecințe pentru făurirea cu succes a socialismului. Întreaga experiență mondială a activității partidelor politice demonstrează cu puterea faptelor acest lucru.

În același timp, este necesar să perfecționăm permanent formele organizatorice, metodele și stilul de muncă ale partidului. Să dezvoltăm continuu democrația internă de partid, critica și autocritica revoluționară.

Este necesar să asigurăm deplina unitate ideologică, politico-organizatorică a partidului.

Să nu uităm niciodată că unitatea partidului constituie garanția supremă a creșterii rolului conducător și înfăptuirii cu succes a Programului partidului !

Se impune o îmbunătățire radicală a activității sindicatelor. Trebuie să spun că, după părerea mea, sindicatele — atît cele din întreprinderi, dar mai cu seamă organismele centrale ale sindicatelor — nu-și îndeplinesc pe deplin rolul în societatea noastră, trec ușor peste problemele din întreprinderi. Or, ele trebuie să-și îndeplinească mai activ atribuțiile pe care le au în sistemul democrației noastre muncitorești-revoluționare, să se ocupe permanent de activitatea întreprinderilor, de producție, de problemele sociale ale oamenilor și de orice alte probleme care se ivesc în întreprinderi. Nu este admis ca sindicatele să rămînă în afara vreunei probleme care privește viața și activitatea întreprinderilor și, repet, acordînd o atenție deosebită problemelor sociale. Fără îndoială, aceasta este valabil pentru consiliile oamenilor muncii, dar sindicatelor le revine o răspundere deosebită în această privință și, de asemenea, în activitatea politico-educativă, de pregătire profesională și ridicare a conștiinței revoluționare a oamenilor muncii.

Uniunea Tineretului Comunist, organizațiile de femei, celelalte organizații de masă vor trebui să tragă concluziile corespunzătoare și să asigure îndeplinirea mai bine a rolului pe care îl au în întreaga activitate. În mod deosebit aș atrage atenția asupra necesității ca Uniunea Tineretului Comunist să-și intensifice activitatea politico-educativă în rîndul tineretului și să adopte o atitudine fermă față de unele manifestări negative, care își fac loc într-un domeniu sau altul. Înainte aveam niște practici bune cînd Uniunea Tineretului Comunist, organizațiile studențești adoptau măsuri și exercitau un control, inclusiv asupra comportării tinerilor în societate. Astăzi au cam dispărut aceste preocupări și nu este bine, pentru că formarea și educarea tineretului trebuie să constituie una din preocupările foarte serioase ale organizațiilor de tineret, precum și ale organizațiilor de femei și ale tuturor organizațiilor noastre de partid.

Trebuie să dinamizăm activitatea Frontului Democrației și Unității Socialiste, să ne ocupăm mai mult de Organizația Democrației și Unității Socialiste, care reprezintă o forță puternică și asigură participarea în mod organizat a cetățenilor care nu sînt membri ai Partidului Comunist Român la întreaga viață politică, sub conducerea organizațiilor de partid.

În structura socială s-au produs și au loc schimbări continue în rolul claselor și categoriilor sociale. Au dispărut cu desăvîrșire vechile clase exploatatoare — capitaliștii și moșierii — și o dată cu acestea au fost înlăturate pentru totdeauna condițiile de proprietate și materiale pentru existența asupritorilor.

Va trebui să veghem cu toată exigența ca, sub nici o formă, să nu existe condiții pentru exploatarea omului de către om, pentru ca nimeni să nu poată trăi fără muncă sau din munca altuia.

Pe baza dezvoltării forțelor de producție, a proprietății socialiste de stat și cooperatiste a avut loc creșterea puternică a clasei muncitoare, care reprezintă cea mai puternică clasă socială a societății noastre socialiste.

Clasa muncitoare a devenit o clasă nouă de proprietari și producători. A crescut nivelul de cunoștințe profesionale și tehnice al clasei muncitoare, precum și nivelul de cultură generală. Noii muncitori sînt absolvenți ai învățămîntului de 10 ani, iar un număr tot mai mare sînt absolvenți ai liceului, deci ai învățămîntului de 12 ani. În același timp, în multe specialități lucrează specialiști cu studii superioare.

O dată cu generalizarea învățămîntului de 12 ani, noii muncitori vor fi absolvenți ai liceului de 12 ani. În același timp trebuie să avem în vedere că un număr tot mai mare de specialități în producție și în alte domenii vor trebui să fie ocupate de muncitori cu studii superioare. De aceea, va trebui să avem în vedere mărirea, în mod corespunzător, a numărului de studenți și de absolvenți.

Schimbări de mare însemnătate s-au produs în rîndurile țărănimii care a trecut pe drumul cooperativizării. A avut loc, de asemenea, creșterea nivelului profesional și de cultură al întregii țărănimi.

Uriașa dezvoltare a forțelor de producție, întreaga dezvoltare economico-socială, creșterea puternică a rolului științei, învățămîntului și a culturii au dus la creșterea puternică a intelectualității provenite din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și altor categorii sociale muncitoare, dar mai cu seamă la ridicarea nivelului științific, tehnic și cultural al intelectualității, care reprezintă o puternică forță în producție, în întreaga viață socială.

Unitatea indisolubilă a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și a celorlalte categorii sociale muncitoare reprezintă temelia de granit a orînduirii noastre socialiste.

În procesul revoluției de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate se va accentua procesul de ridicare a nivelului de cunoștințe și pregătirea politico-educativă a tuturor claselor și categoriilor sociale.

Procesul de apropiere și omogenizare

(Continuare în pag. 4)

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag 3)

a claselor și categoriilor sociale va avea loc pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii, a conlucrării tot mai strînse în procesul de producție, de ridicare a întregii societăți pe noi culmi de progres și civilizație.

Acest proces legic revoluționar va duce treptat, dar inevitabil, la întărirea unității și omogenizării clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a celorlalte categorii sociale, care în cadrul diviziunii sociale a muncii vor forma un popor unic muncitor, constructor conștient al destinelor sale, al celei mai drepte orînduiri din cîte a cunoscut omenirea — comunismul.

În anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, am realizat un nou sistem juridic; am întărit și dezvoltat legalitatea socialistă.

După Congresul al IX-lea am lichidat cu desăvîrșire urmările gravelor încălcări ale legalității și ale abuzurilor care au avut loc la începutul anilor '50.

Este necesar să asigurăm buna funcționare a sistemului juridic, a consiliilor de judecată, în care oamenii muncii au rolul hotărîtor, să întărim ferm legalitatea socialistă.

Să veghem ca nimeni să nu fie judecat și pedepsit pe nedrept, dar, în același timp, nimeni care încalcă legile țării, interesele poporului să nu rămînă nejudecat și nepedepsit.

Legalitatea, umanismul revoluționar impun o atitudine fermă față de cei ce nesocotesc interesele generale ale societății socialiste.

Va trebui să asigurăm ca toate organele de securitate și miliție să se afle permanent sub controlul organelor de partid, să răspundă în fața partidului și a poporului pentru acțiunile lor.

De asemenea, procuratura și tribunalele, toate organele de justiție trebuie să răspundă pentru activitatea lor în fața partidului și poporului.

Aceasta constituie cea mai sigură garanție că nu se vor mai comite abuzuri, că se va respecta legalitatea revoluționară și reprezintă, totodată, o cerință a democrației muncitorești-revoluționare.

Deci, pe ansamblu, consider că se impune să facem o analiză mai temeinică a întregii activități organizatorice, de conducere, pentru a adopta măsurile necesare în concordanță cu noile cerințe, cu noua etapă a construcției socialiste în patria noastră.

Stimați tovarăși,

În acest cadru, aș dori să mă refer succint la activitatea ideologică și politico-educativă. Avem fără îndoială rezultate bune și în acest domeniu. De altfel, ceea ce am realizat în toate domeniile de activitate este și un rezultat nemijlocit al activității ideologice și politico-educative. Dar, așa cum am apreciat la Conferința Națională și la recenta plenară a Comitetului Central al partidului, se manifestă o anumită rămînere în urmă. Am înaintat mult în domeniul dezvoltării forțelor de producție, al dezvoltării generale, dar nu în aceeași măsură am asigurat ridicarea nivelului politico-ideologic, al conștiinței revoluționare.

Va trebui să acționăm în așa fel ca, într-o perioadă scurtă, să lichidăm această stare de lucruri, să facem astfel încît activitatea politico-ideologică de formare a conștiinței revoluționare, a omului nou, să devină o forță mai puternică, să se transforme, dacă se poate spune așa, într-o adevărată forță motrice a înaintării întregului nostru popor pe calea socialismului și comunismului.

În întreaga activitate politico-educativă trebuie să pornim de la Programul ideologic al partidului, acționînd pentru realizarea în viață a tuturor prevederilor sale.

Este evident că la baza întregii activități ideologice, politico-educative trebuie să stea concepția revoluționară despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, principiile socialismului științific. Să abordăm cu mai multă îndrăzneală problemele ideologice noi care apar, dezvoltarea concepției revoluționare despre lume și viață. Să tragem concluziile necesare din practica socială, din întreaga noastră activitate și să elaborăm căile pentru înaintarea întregii noastre societăți.

Să studiem și să înțelegem temeinic contradicțiile care se manifestă în societatea socialistă și să acționăm în mod conștient pentru înlăturarea lor.

Să nu uităm nici un moment că procesul revoluționar nu s-a încheiat o dată cu instaurarea puterii democratice a clasei muncitoare sau cu făurirea socialismului, ci el continuă și va continua, reprezentînd garanția dezvoltării continue a socialismului și trecerii la făurirea comunismului.

Trebuie să pornim de la faptul că socialismul, ceea ce noi am înfăptuit în România, demonstrează cu putere superioritatea orînduirii care a lichidat pentru totdeauna clasele exploatatoare, asuprirea omului de către om. Să punem cu putere în evidență în întreaga noastră activitate aceste realizări și superioritatea orînduirii noastre, inclusiv pe baza a ceea ce s-a realizat în dezvoltarea socialistă pe plan mondial!

Să punem cu mai multă putere și forță în evidență justețea politicii generale a partidului nostru comunist, care și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică, asigurînd înaintarea României pe calea făuririi noii societăți!

Să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar în muncă, în gîndire, în toate domeniile, să acționăm cu hotărîre împotriva a tot ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății, atît în ce privește forțele de producție, cît și în știință, în învățămînt, în cultură, în întreaga dezvoltare economico-socială!

Este necesar să acordăm mai multă atenție combaterii cu fermitate a concepțiilor retrograde, a misticismului. Să formăm la toți oamenii, la tineret o concepție științifică despre viață, corespunzător uriașelor cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, care demonstrează justețea concepției materialist-dialectice și istorice despre lume, materialitatea lumii și dă o perspectivă minunată pentru noi și noi cunoașteri, pentru înaintarea omului spre un asemenea nivel de cultură și conștiință care să-l facă cu adevărat liber, dar și stăpîn, cu adevărat, pe destinele sale, să-i dea posibilitatea să acționeze în mod conștient pentru transformarea lumii, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte.

În acest sens trebuie înțeleasă activitatea de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou. Trebuie să promovăm mai hotărît principiile de etică și echitate socială, să combatem cu fermitate egoismul și individualismul, forme de înjosire a omului, și care, fără nici o îndoială, sînt o rămășiță a trecutului, a concepțiilor retrograde, înapoiate, dar demonstrează, încă o dată, rămînerea în urmă a activității politico-educative. În acest sens, este necesar să punem cu putere în evidență justețea politicii naționale a partidului nostru, să combatem cu tărie orice concepție naționalistă, șovinistă, să educăm întregul popor în spiritul frăției, al solidarității, al hotărîrii de a acționa în deplină unitate, sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Să dezvoltăm puternic educația patriotică, mîndria față de cuceririle revoluționare, să facem să crească răspunderea și hotărîrea de a face totul pentru a contribui la dezvoltarea continuă a patriei, la întărirea independenței și suveranității sale. Totodată, să dezvoltăm continuu spiritul de colaborare și solidaritate internațională, de prietenie cu popoarele țărilor socialiste, cu oamenii muncii de pretutindeni, cu toate forțele care se pronunță pentru pace, pentru progres, pentru independența și libertatea fiecărui popor!

În acest sens, este necesar să aducem unele îmbunătățiri învățămîntului de partid. Mă refer la școlile de partid, legat și de ceea ce am spus mai înainte privind pregătirea cadrelor noastre pentru a putea să-și îndeplinească funcțiile de conducere în diferite domenii, dar și legat de necesitatea ridicării nivelului ideologic în general.

Trebuie să îmbunătățim activitatea noastră de propagandă, s-o legăm mai strîns de activitatea de producție și de întreaga desfășurare a vieții în fiecare unitate. Să îmbunătățim învățămîntul politic de masă, de ridicare a conștiinței socialiste. În mod deosebit doresc să atrag atenția asupra necesității perfecționării și așezării pe o bază mai bună a predării științelor sociale, care trebuie să asigure în întregul nostru învățămînt cunoașterea temeinică a politicii partidului, a problemelor construcției socialismului, dar și a tuturor problemelor dezvoltării economico-sociale.

În întreaga activitate politico-educativă va trebui să angajăm cu și mai multă putere uniunile noastre de creație din domeniul literaturii, muzicii, artei plastice. Ele trebuie să participe activ, prin toate operele lor, la promovarea concepției revoluționare, a principiilor socialiste, a politicii partidului nostru, la ridicarea nivelului general de cultură al maselor, al poporului. Presa, radioul și televiziunea, cinematografia, teatrul, în general toate mijloacele noastre de informare și de educație trebuie să-și perfecționeze activitatea, să o axeze într-o măsură mai mare pe problemele generale ale dezvoltării patriei, ale activității politico-educative de ridicare a nivelului general de cultură al întregului popor.

Avem tot ce este necesar pentru a asigura îmbunătățirea întregii noastre activități. Doresc, încă o dată, să subliniez că principiile economice, cadrul organizatoric pe care îl avem corespund actualei noastre etape de dezvoltare. Avem deja o experiență îndelungată și, pentru noi, nu se pune astăzi problema de a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea. Pornim de la faptul că aceasta reprezintă o necesitate permanentă, de zi cu zi. Nu există nimic care a fost rezolvat o dată pentru totdeauna. Permanent să avem în vedere că trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile!

Stimați tovarăși,

Aș vrea să mă refer foarte pe scurt la cîteva probleme ale construcției socialismului în general. De ce consider necesar acest lucru? Pentru că tot ceea ce se întîmplă în diferite țări socialiste se cunoaște și în patria noastră și consider că trebuie să avem o înțelegere corespunzătoare a problemelor generale ale construcției socialismului.

Este bine cunoscut că, practic, în toate țările socialiste este la ordinea zilei, într-o formă sau alta, problema perfecționării activității și înlăturării unor lipsuri, unor greșeli, în vederea asigurării dezvoltării construcției socialiste. Desigur, sînt diferite feluri de abordare a acestor probleme într-o țară sau alta. După cum este bine cunoscut, noi am pornit întotdeauna și pornim de la concepția revoluționară că socialismul, ca de altfel orice orînduire, își are legile sale obiective și se perfecționează continuu, corespunzător stadiului de dezvoltare. Am pornit de la concepția revoluționară că socialismul se înfăptuiește în mod diferit de la o țară la alta, într-o etapă sau alta a dezvoltării societății, că legile obiective și principiile socialismului științific se aplică diferențiat de fiecare partid la condițiile și realitățile concrete din țara respectivă. Ceea ce a fost valabil la un moment dat, într-o anumită etapă, devine perimat și trebuie înlocuit cu ceea ce corespunde noii etape a devoltării societății.

În acest sens, trebuie să subliniez că partidul nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea, a adoptat o serie de măsuri și a perfecționat activitatea de conducere, de planificare, de organizare, inclusiv dezvoltarea democrației socialiste, așa cum este bine cunoscut. De aceea, pentru noi acum nu se pun asemenea probleme.

În ce privește criticarea anumitor stări de lucruri negative din trecut sau din prezent, noi am considerat și considerăm că aceasta trebuie să fie făcută de pe poziții revoluționare, în vederea înlăturării a ceea ce este negativ și nu mai corespunde, dar punînd cu putere în evidență tot ceea ce s-a realizat, ceea ce este bun, ceea ce a asigurat dezvoltarea socialismului și asigură mersul ferm înainte în construcția societății socialiste. Am dat și dăm o înaltă apreciere forțelor revoluționare, luptei maselor populare, rolului diferitelor personalități în diverse etape ale luptei revoluționare. De altfel, întreaga dezvoltare a societății, deci și a socialismului, nu se realizează în gol, ci pe baza a ceea ce s-a înfăptuit în decursul istoriei — și cu ceea ce a fost bun, și cu ceea ce a fost rău. În acest sens, am criticat și criticăm ferm orînduirea burghezo-moșierească, dar în același timp am prețuit și prețuim luptele îndelungate pentru progres social, care au asigurat formarea națiunii, a statului nostru național unitar. Prețuim tot ceea ce am realizat în anii construcției socialismului și cred că putem spune că, pe ansamblu, pe plan mondial, socialismul și-a demonstrat pe deplin superioritatea, că el reprezintă prezentul și viitorul întregii omeniri. Trebuie să punem cu putere în evidență această superioritate, în comparație cu oricare orînduire de pînă acum și, mai cu seamă, cu orînduirea burghezo-moșierească, cu orînduirea imperialistă.

Va trebui să aplicăm ferm principiile politicii noastre de întărire a colaborării și solidarității cu toate țările socialiste, să acționăm pentru întărirea unității acestora, ca una din condițiile pentru construirea cu succes a socialismului din fiecare țară, pentru creșterea forței de atracție a socialismului în lume. Întărim relațiile cu țările în curs de dezvoltare, în lupta lor pentru progres, împotriva dominației și asupririi imperialiste și neocolonialiste. În același timp, să extindem relațiile și cu țările capitaliste dezvoltate pe baza principiilor coexistenței pașnice. Este necesar ca, întotdeauna, să punem la baza tuturor relațiilor noastre cu alte state principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltarea liberă, așa cum o dorește. În acest spirit doresc să subliniez necesitatea ca în relațiile de colaborare, în C.A.E.R., în Tratatul de la Varșovia, în diferite organisme și comisii mixte și, în general, în relațiile noastre internaționale, să se acționeze mai ferm, în spiritul pozițiilor partidului și țării noastre, să se prezinte mai militant întreaga noastră politică și activitate internă și internațională de construcție socialistă, de pace.

În ce privește problemele internaționale, pornind de la aprecierea că în viața mondială se mențin încă probleme grave și complexe, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în direcția unirii tuturor forțelor pentru soluționarea lor, pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru înlăturarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională, pentru reducerea cheltuielilor militare. Trebuie să menționez că am constatat, cu multă satisfacție, în relațiile internaționale — inclusiv cu prilejul vizitelor realizate în acest an — aprecierea înaltă de care se bucură politica României de pace, de colaborare, de dezvoltare economico-socială. Aceasta, însă, ne obligă să muncim mai bine și în problemele interne, și în problemele externe, ca să nu înșelăm așteptările poporului nostru și ale prietenilor noștri de peste hotare, pornind tocmai de la faptul că rezultatele în construcția socialistă și politica fiecărei țări socialiste sînt, de fapt, contribuția directă la cauza generală a progresului, a păcii, a unei lumi mai drepte și mai bune.

Trebuie să acordăm mai multă atenție, în continuare, problemelor situației economice mondiale, și îndeosebi țărilor în curs de dezvoltare, și să facem în așa fel încît, împreună cu celelalte țări socialiste, să acordăm un sprijin mai mare soluționării acestor probleme. Va trebui să intensificăm activitatea și să insistăm pentru soluționarea tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai pe cale pașnică, prin tratative. Am în vedere, desigur, în primul rînd, situația din Orientul Mijlociu, necesitatea de a se ajunge la organizarea în cel mai scurt timp a unei conferințe internaționale în problema aceasta.

În ce privește acordurile de la Geneva privind Afganistanul, consider că trebuie să salutăm încheierea acestor acorduri și trecerea la retragerea trupelor sovietice din Afganistan. De altfel, după cum este bine cunoscut, România a considerat o greșeală însăși intrarea trupelor sovietice în Afganistan și ne-am pronunțat întotdeauna pentru retragerea lor. Am discutat nu o dată aceste probleme cu tovarășii sovietici! Trebuie menționat că acordul care s-a realizat acum pune o serie de probleme deosebit de grele, pentru că Afganistanul trebuie să facă față unor situații care nu au existat acum 10 ani. Or, noi considerăm că soluționarea politică trebuie să asi-

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

gure și dezvoltarea democratică, independentă a Afganistanului. Practic, condițiile de astăzi din Afganistan sînt incomparabil mai grele decît cele din momentul intrării trupelor sovietice. Este neapărat necesar, într-adevăr, să se pună capăt oricăror intervenții din afară, oricărui sprijin pentru forțele din opoziție din afară, să se respecte neabătut independența și dreptul poporului afgan pentru a-și soluționa problemele singur și a-și asigura dezvoltarea pe care o dorește. Țara noastră se pronunță pentru o dezvoltare progresistă, democratică pe calea socialistă a Afganistanului și, în acest spirit, vom întări colaborarea și solidaritatea cu Afganistanul.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru o soluție politică în Nicaragua. Salutăm procesul care are loc, prin care trebuie să se pună capăt oricăror intervenții a Statelor Unite ale Americii și să se asigure dezvoltarea independentă pe calea progresului a poporului Republicii Nicaragua.

De asemenea, sîntem pentru o soluție politică în Kampuchia. Am discutat cu tovarășii vietnamezi această problemă și am ajuns la concluzia comună că trebuie să se asigure reconcilierea națională, retragerea trupelor vietnameze din Kampuchia ; ne-am pronunțat pentru încetarea oricărei intervenții străine în teritoriul Kampuchiei, pentru asigurarea dezvoltării democratice, independente, pe bază de neutralitate și nealiniere a Kampuchiei. Tovarășii vietnamezi au spus că dacă se ajunge la o soluție politică ei își vor retrage trupele mai devreme de 1990.

În acest spirit sîntem pentru soluționarea și a altor conflicte, care însă trebuie să pornească de la necesitatea respectării neabătute a dreptului popoarelor la independență, la dezvoltare liberă, de a exclude amestecul în treburile interne.

Din acestea se pot trage și unele concluzii mai generale. Înșeși aceste conflicte au demonstrat și demonstrează cu putere justețea tezei marxiste care se pronunță împotriva exportului de revoluție, cît și împotriva exportului de contrarevoluție. În fond, prezența trupelor sovietice în Afganistan n-a ajutat Afganistanul pe calea socialismului, dimpotrivă, a stimulat dezvoltarea forțelor contrarevoluționare și s-a ajuns la situația de astăzi. În Kampuchia, prezența trupelor vietnameze, de asemenea, nu a ajutat, dimpotrivă, a adus daune și greutăți — și, din păcate, nu numai în aceste țări — dar, în general, a adus daune prestigiului și principiilor socialismului. De asemenea, intervenția americană în Nicaragua, în alte țări, demonstrează că forțele contrarevoluționare nu pot să înăbușe lupta popoarelor pentru independență, că Nicaragua, ca și alte popoare, în ciuda superiorității forței de intervenție, își apără libertatea, calea spre o dezvoltare liberă și independentă.

Cred că în activitatea noastră ideologică, politică, trebuie să scoatem în evidență tocmai necesitatea de a se pune cu desăvîrșire capăt amestecului în treburile interne, intervenției militare și de a se respecta dreptul popoarelor de a-și hotărî dezvoltarea în mod independent. Doresc să menționez că aceasta nu înseamnă renunțarea la solidaritatea cu forțele progresiste, antiimperialiste. Dar solidaritatea nu înseamnă intervenție militară — și aceasta trebuie s-o spunem foarte clar. Noi am acordat și vom acorda și în continuare sprijin popoarelor care luptă pentru independență națională, care luptă pentru progres economic și social, pentru a-și asigura construcția societății pe care o doresc. Aceasta reprezintă o latură esențială a politicii noastre internaționaliste de solidaritate cu toate forțele antiimperialiste.

Ne pronunțăm ferm pentru a întări relațiile cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, cu partidele social-democrate, cu alte partide și forțe democratice și progresiste. Este necesar ca, în activitatea noastră internațională și în propaganda noastră, să punem cu mai multă putere în evidență, și în acest domeniu, justețea activității partidului nostru, necesitatea întăririi solidarității internaționale, inclusiv a consfătuirilor, a unor reuniuni internaționale sau regionale a partidelor comuniste, bazate pe principiile noi, de egalitate, care să excludă orice amestec în treburile altor partide.

În viața internațională au loc mari schimbări. Ca întotdeauna, în asemenea schimbări radicale în raportul de forțe, în dezvoltarea omenirii, apar tot felul de concepții, confuzii, inclusiv manifestări ale neîncrederii în forțele socialismului, în dezvoltarea societății pe calea libertății sociale, pe calea independenței. Nu este ceva nou în istoria omenirii, nu numai în epoca revoluționară marxistă, ci în întreaga dezvoltare. Aceasta presupune, ca o necesitate, să studiem și să analizăm temeinic marile transformări și schimbări și să tragem concluziile corespunzătoare. Să pornim însă întotdeauna de la principiile și concepția revoluționară despre lume, să privim cu încredere perspectiva luptelor pentru progres, pentru pace. Aceasta impune și o poziție militantă împotriva diferitelor concepții greșite. Trebuie să demascăm mai activ propaganda imperialistă, reacționară, întreaga activitate de umbrire sau ponegrire a realizărilor din țările socialiste, care pune în evidență unele lipsuri sau laturi negative, dar trece complet sub tăcere marile realizări din aceste țări. Să adoptăm o politică internațională principială în soluționarea tuturor problemelor în interesul popoarelor, pornind de la faptul că dezarmarea, problemele noii ordini economice, așezarea relațiilor pe o bază nouă, democratică, nu se pot realiza decît cu participarea tuturor statelor lumii, fără deosebire de mărime și de orînduire socială.

Trebuie să avem în vedere că se manifestă o serie de abateri, teoretice și practice, atît de dreapta, cît și de stînga. Desigur, și unele, și altele sînt la fel de periculoase. În general, extremismul de orice fel nu ajută la soluționarea justă a problemelor. Dar, după părerea mea, în momentul de față pericolul principal îl reprezintă abaterile de dreapta, care pot să aducă mari daune construcției socialiste, luptei pentru dezarmare, pentru pace, pentru progresul general al omenirii. De aici decurge și necesitatea ca, în activitatea noastră ideologică și politico-educativă, să adoptăm o poziție corespunzătoare, mai fermă. Tocmai în aceste împrejurări se impune o intensificare — nu numai pe plan național, dar și internațional — a luptei ideologice, pentru afirmarea cu putere a concepțiilor revoluționare despre lume, a principiilor socialismului științific, care se îmbogățesc și se vor îmbogăți continuu, atît cu practica socială, cu practica construcției socialiste, cît și cu concluziile noi ale cunoașterii și dezvoltării societății în general.

Este necesar să punem permanent, cu putere, în evidență rolul important al clasei muncitoare, al țărănimii, rolul tot mai însemnat pe care îl are intelectualitatea în dezvoltarea generală a societății, dar și rolul maselor, al popoarelor.

Trebuie să subliniem permanent justețea tezei științifice privind rolul maselor, al popoarelor, ca adevărate făuritoare ale întregii dezvoltări, ale istoriei omenirii. În acest sens, vorbind de noua gîndire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvîrșire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor. Numai pe baza unor principii clare — și consider că activitatea noastră ideologică și politică trebuie să acorde mult mai multă atenție acestor probleme — se poate spune că se va putea ajunge la o schimbare a gîndirii și practicii mondiale, la realizarea unei noi gîndiri, a unor noi practici în relațiile internaționale. Trebuie să privim cu încredere viitorul omenirii, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare și altor arme de distrugere în masă, de dezvoltare independentă, asigurarea păcii și progresului tuturor națiunilor lumii !

În acest spirit, consider că este necesar să analizăm și să adoptăm poziții mai ferme în activitatea noastră pe plan internațional.

Vorbind de toate acestea, aș dori să subliniez că nu trebuie să uităm nici un moment că apreciem totul după felul cum realizăm planul și programele de dezvoltare economico-socială, cum vom înfăptui Programul partidului. Toate aceste activități, perfecționarea care o avem în vedere, inclusiv activitatea noastră internațională, trebuie să aibă permanent în atenție înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare a patriei, de ridicare a gradului de civilizație, a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Numai așa partidul nostru își va îndeplini întotdeauna rolul și misiunea sa în societatea noastră socialistă, își va păstra caracterul revoluționar în toate împrejurările, va răspunde încrederii și așteptărilor întregului popor.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat în unanimitate Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, și a dat o înaltă apreciere concepțiilor, orientărilor și indicațiilor de inestimabilă valoare teoretică și practică cuprinse în acest magistral document, hotărînd să fie publicate ca teze ale viitoarei plenare a C.C. al P.C.R. și larg dezbătute în organele și organizațiile de partid, în presă, în întregul partid.

Partidul — România

Înaltă, Primăvara, deschide poarta iar
Să ne inunde țara cu pacea ei deplină
Cînd toți, în unitate, sărbătorim prienar
Izvorul ctitoriei superbe de lumină.

Pe-acest pămînt, de veacuri n-a fost atît azur
Și-atîta primăvară n-a coborît din faguri
Ca în aceste zile cînd românesc contur
Se-nfățișează lumii sub liberele steaguri

Sub care țara, iată, sărbătorește drept
Ca pe o ființă-aleasă, Partidul libertății,
Partidul care bate ca inima din piept
Și ne-a-nvățat să credem în steaua purității.

De-aceea, noi, Partidul urmîndu-l pas cu pas...
Pe calea comunistă a devenirii noastre,
Urmăm Conducătorul și-al lui puternic glas
De pace-n omenire sub zările albastre.

Înaltă, Primăvara, descinde pe cîmpii
În toga ei florală, cusută precum iia,
Cînd pe întreg cuprinsul acestei Patrii vii
Sărbătorim cu cinste PARTIDUL, ROMÂNIA.

GEO CIOLCAN ■

HUNEDOARA

Baricadă a zilei de mîine

În perioada 1968—1988, în municipiile, orașele și comunele județului Hunedoara au fost puse la dispoziția oamenilor muncii 74 596 apartamente. Această cifră reprezintă 70 la sută din numărul total al apartamentelor construite din fondurile statului în anii socialismului ● Producția marfă industrială a fost de 2,25 ori mai mare decît în 1968 ● Producția globală agricolă a fost de 2,36 ori mai mare decît în anul de înființare a județului ● Valoarea totală a investițiilor alocate județului Hunedoara în perioada 1968—1988 a fost de peste 115 miliarde lei ● În acești 20 de ani, în județ s-au dezvoltat noi ramuri industriale și au fost construite zeci de unități de producție : Întreprinderile miniere Livezeni, Valea de Brazi, Cîmpul lui Neag, Iscroni, Lonea Pilier, Lupeni sud, Laminorul de sîrmă și oțelăria electrică nr. 2 de la C. S. Hunedoara, Furnalele de 1 000 mc pentru fontă cenușie și bateriile de cocsificare de la C.S. Victoria Călan, I.P.S.R.U.E.E.M. Petroșani, I.P.S.R.U.M. Deva, Întreprinderea de lianți Deva, Întreprinderile de tricotaje Hunedoara și Petroșani, Termocentrala de la Mintia, Centralele hidroelectrice de pe Riul Mare ● În această perioadă în județul Hunedoara s-au dat în folosință mai multe edificii de sănătate la Petroșani, Hațeg, Deva, Brad, Orăștie, numărul de paturi sporind cu 1 696 ● Comparativ cu 1968, numărul sălilor de clasă în școlile județului a crescut cu peste 700 în unități școlare noi, moderne și funcționale, beneficiind de o dotare modernă ● În toate orașele s-au dat în folosință centrale telefonice noi iar în cele mai mari, case de cultură, cluburi și așezăminte culturale ● În ultimii 20 de ani, personalul muncitor a crescut cu peste 50 la sută, fapt care a dus la o dezvoltare fără precedent a orașelor și comunelor hunedorene ● Implicit, rețeaua comercială a județului a fost extinsă cu noi și moderne magazine la Hunedoara, Deva, Petroșani, Orăștie, Simeria, Brad etc. Față de 1968, volumul mărfurilor vîndute populației a crescut de 3 ori.

Trezirea orașului

Orăștia n-a fost decît istorie. Oppidum regale între celelalte ale Transilvaniei, cetatea și-a adăugat tîrgul și acesta a adus meseriașii. Chiar înainte de a avea o economie, Orăștia a avut cultură. Edituri, reviste, societăți, tiparnițe, școli. Dimensiunile așezării erau invers proporționale cu fala și prestigiul de care se bucura. După cel de-al doilea război mondial, Orăștia nu avea decît modestul laborator de cercetat efectele plantelor condus de un mare farmacist al Transilvaniei, toată lumea îndreptîndu-se spre Orăștie pentru a ajunge la Farago. Pe lîngă „Plantele medicinale", orașul mai avea și o modestă fabricuță de produse chimice, produse care se limitau la obținerea vopselei galben din oxidul de fier și încă la vreo cîteva mărunțișuri. Un atelier de cojocărie mai răsărit adusese îndeletnicirea în centrul atenției și determinase chiar un fel de modă a cojocăritului. Orașul avea zece mii de oameni și trăia din faima sa rămasă din celălalt secol și dintre cele două războaie. Era un tîrgușor liniștit, adormitor, în care nu se oprea aproape nimeni, trăind într-o atmosferă aproape rurală. Ultimii 25 de ani au însemnat o schimbare totală a orașului. Întîi de toate a crescut Întreprinderea chimică. Cîteva mii de oameni au făcut primul pas al ieșirii în lume. Ani la rînd „chimica" a fost cartea de vizită a orașului. Apoi atelierul de cojocărie s-a întîlnit cu un om plin de idei și inițiative, Helmuth Probsdorfer. În cîțiva ani a devenit fabrică și a cuprins toate spațiile din preajma ei. Fabrica a devenit întreprindere iar întreprinderea și-a cucerit și ea dreptul la o carte de vizită, Favior-ul fiind în acest moment o marcă de circulație internațională. Mai mult, cercetările inginerului Ion Cocrean au urmat drumul de la brevet la stație pilot și apoi la cel de fabrică de lanolină, orașul cîștigînd în cîțiva ani o adevărată uzină de producerea acestei substanțe atît de necesară industriilor prelucrătoare și medicamentelor. O altă metamorfoză impresionantă a suferit-o fosta întreprindere de industrie locală. Producerea tot felul de mărunțișuri pentru gospodari și înșirarea lor e de natură să stîrnească zîmbetul oricui. În ultimii 15 ani, întreprinderea de industrie locală a suferit o transformare de mari proporții. De la cîteva sute de oameni a ajuns la cîteva mii, la ora aceasta fiind de departe cea mai mare întreprindere a orașului, profilată pe mecanică și mașini unelte. Întreprinderea mecanică a devenit și ea o firmă de prestigiu în lume și acum multe drumuri ale specialiștilor și beneficiarilor români și străini trec prin tîrgul adormit de altădată. El și-a schimbat și înfățișarea. Drumul european nu mai trece pe o străduță îngustă și strîmtă, îndoită ca un ac de păr în centrul orașului. Taie marginea lui pe un bulevard larg, mărginit de construcții frumoase. În centrul orașului se află acum un mare magazin alimentar, un complex de alimentație publică și urbea, după ce și-a adăugat un spital nou, se pregătește să își adauge alte construcții, drept argumente pentru a spune că tîrgul de odinioară s-a trezit în adevăratul sens al cuvîntului.

Calculatoare din Deva

Ani la rînd, Deva a fost socotit un fel de oraș al pensionarilor și de reședință a birtiilor. Războiul cel mare se purta la Hunedoara, iar orașul de la poalele cetății era socotit un fel de dormitor, de reședință formală, centrul de greutate fiind combinatul și minele din Valea Jiului. Adevărul este că Deva n-a avut industrie. N-a avut nici măcar acea rețea de mici ateliere meșteșugărești care au făcut faima atîtor orașe transilvane. Era orașul cel mai invidiat pentru liniștea sa netulburată și pentru aerul de stațiune. La intersecția drumurilor spre Hunedoara, Valea Jiului, Brad și Orăștie, Simeria și Călan, orașul reprezenta doar locul cel mai accesibil din toate părțile județului. Și totuși, Deva trebuia să-și cîștige prestigiul pe care îl merita o capitală de județ. Și ultimele două decenii au adus Devei și puterea economică de care avea nevoie. Întîi a venit termocentrala de la Mintia, apoi Întreprinderea de lianți de la Chiscădaga, apoi I.P.S.R.U.M.-ul și multe alte întreprinderi mai mici. Deva a ajuns să aibă chiar o platformă industrială pe care sînt așezate mai multe obiective economice de importanță majoră. Municipiul și-a extins cartierele vechi, și-a construit altele noi, și-a deschis noi bulevarde, a construit o casă de cultură care rivalizează cu un palat modern, a înălțat magazine de mari proporții și a început să aibă ritmul unui oraș agitat.

Cu cîțiva ani în urmă inginerul Tiberiu Bedea-Faina era șeful filialei Deva a I.I.R.U.C. Coordona activitatea de depanare a aparaturii de calcul din județul Hunedoara. Laureatul premiului Aurel Vlaicu al Academiei R.S.R. pentru participarea la realizarea calculatorului românesc Coral susținea sus și tare că la Deva se poate construi o fabrică de calculatoare. Nu existau prea multe dovezi în sprijinul acestei idei. Doar numărul mare al specialiștilor născuți și crescuți în Deva, instruiți la București și Timișoara și rămași să lucreze prin alte localități din țară. Receptivitatea factorilor locali și străduințele acestui specialist, recunoscut în lumea calculatoriștilor din București, cît și interesul producătorilor au dus la apariția subunității de la Deva. S-a născut o subunitate dotată modest la început. Doar cîțiva specialiști și o duzină de muncitori selectați cu grijă din rîndul absolvenților și a celor mai tineri. Subunitatea din Deva a Întreprinderii de calculatoare electronice București a debutat în 1986 prin a asambla produsul Felix CE 130 P. Așezată într-un spațiu ideal, chiar în centrul orașului și având aerul unui laborator modern, subunitatea din Deva și-a cîștigat rapid o personalitate distinctă. A ajuns să aibă aproape 30 de specialiști în calculatoare și să devină al doilea oraș al țării în care se realizează o producție de serie în domeniul calculatoarelor. De peste un an, modernul FELLAS 2 505 S se produce numai la Deva. Cei aproape 100 de muncitori și specialiști au trecut rapid peste inhibiția debutului și acum pe lîngă producție continuă și activitatea de cercetare, subunitatea a devenit o adevărată stație pilot. Din acest an a început și producția lui HC 85. Și astfel Deva a devenit un centru de industrie electronică. Va fi aici a doua întreprindere producătoare de calculatoare din România ? Viitorul este încă departe, dar un răspuns exact îl vom avea abia peste cîțiva ani.

Altă față a Hunedoarei

Multe legende și povestiri patetice au generat anii de început ai Hunedoarei, un oraș care se năștea din alte orașe și sate, din oameni veniți de pe tot cuprinsul țării. Se locuia în barăci, se muncea pe rupte, zi și noapte. Nu conta decît baricada. Odihna era socotită un fapt secundar, la care nu se gîndea nimeni. Dar anii au trecut, lumea oțelului și-a definit conturul și orașul s-a stabilizat, cîștigîndu-și personalitatea sa aparte. Deasupra sa, ca o autoritate supremă, a rămas combinatul, zi și noapte sforăind și aruncînd scîntei, luminînd cerul orașului, deseori acoperindu-l cu nori și menținînd în auzul locaînicilor un fornăit lung și monoton. Enorm, combinatul e un fel de al doilea oraș, de zi și de noapte, așezat de-a lungul celuilalt — un fel de frate mai cenușiu al tuturor orașelor românești de azi. De jur împrejur se înlănțuie munții, ca niște plămîni verzi și înfoiați și unde se află o altă imagine a Hunedoarei. Pe o șosea șerpuită și agățată pe umeri de piatră se ajunge la Cincș, marele rezervor de apă al combinatului și al orașului. Numai că Cincșul nu este numai un lac artificial creat undeva în munți. În ultimul deceniu, barajul și lacul au intrat în viața orașului ca un loc de sărbătoare. Pe malul enormei oglinzi de apă încremenită între munți au apărut casele oțelarilor, terenurile de sport, o minunată casă de oaspeți în care familiile de muncitori își petrec concediile de odihnă, mulți preferînd Cincșul stațiunilor montane sau chiar litoralului. Ba în casa de oaspeți, administrată de sindicatul Combinatului siderurgic, sute și sute de familii de oțelari trăiesc zile calme și odihnitoare. Pe luciul apei se întrec ambarcațiuni, pe terenurile de sport se pregătesc echipe și se amuză copiii. La motelul construit pe un pinten de stîncă, aflat în imediata vecinătate a lacului, se înghesuie turiștii din toată țara. Pe margini, pescarii, turiștii și hunedorenii ieșiți la iarbă verde trăiesc o liniște de neconceput în anii de mare tumult în construirea combinatului. Duminică, la Cincș, e o agitație de stațiune montană, sufocată de turiști. Încrîncenarea de la furnale dispare și în locul ei se așază seninătatea și bucuria odihnei. Pe marginea lacului prinde contur un mic oraș de vacanță, un fel de Hunedoara de agrement și odihnă. Munții respiră adînc și pe potecile care duc spre satele Pădurenimii se întind șiruri de oțelari în care cu greu îi poți recunoaște pe părinții oțelului. Și totuși, nu sînt decît ei și familiile lor, soldați în clipe de repaus după zilele de încordare pe baricadele metalului.

Pagină realizată de BOGDAN NISIPOIU ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat la Adunarea festivă din Capitală consacrată Zilei de 1 Mai

Sărbătoarea muncii

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat simbătă după-amiază la adunarea festivă organizată de Comitetul municipal București al P.C.R. cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai, Ziua internațională a oamenilor muncii.

Desfășurată în climatul de puternică angajare patriotică, de intensă și rodnică activitate creatoare în care oamenii muncii, întreaga națiune acționează pentru realizarea importantelor obiective stabilite pe anul 1988, an hotărîtor pentru înfăptuirea actualului cincinal, adunarea festivă consacrată Zilei de 1 Mai s-a constituit într-un cald omagiu adus gloriosului nostru partid comunist, continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă ale clasei muncitoare, ale maselor largi populare, sub conducerea căruia și-au găsit împlinire aspirațiile supreme de libertate, independență, pace și progres ale poporului român.

În acest înălțător moment sărbătoresc au fost reafirmate vibrant simțămintele de dragoste, de aleasă considerație și fierbinte recunoștință ale tuturor cetățenilor țării față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru prodigioasa sa activitate desfășurată cu exemplară dăruire și abnegație revoluționară, în slujba partidului, a patriei și poporului. Participanții la adunarea festivă au adus un înflăcărat omagiu celui mai de seamă fiu al națiunii, ilustrul conducător al partidului și statului nostru, strălucit revoluționar, proeminentă personalitate a lumii politice contemporane, care slujește cu nemărginit devotament interesele supreme ale poporului român, cauza socialismului și păcii, a colaborării între popoare.

Cu adînc respect și aleasă prețuire a fost salutată prezența la adunarea festivă a tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, eminent om de știință de largă recunoaștere mondială, care se bucură de o înaltă apreciere pentru prodigioasa activitate consacrată înfloririi patriei, afirmării în lume a nobilelor valori ale științei, învățămîntului și culturii românești.

Întregul nostru popor — s-a arătat în cadrul adunării — sărbătorește 1 Mai, Ziua internațională a celor ce muncesc, într-o atmosferă de intensă vibrație patriotică, de puternic entuziasm revoluționar și avînt creator, într-o deplină și strînsă unitate în jurul eroicului și gloriosului partid comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — genial strateg al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești internaționale. Ziua Muncii este omagiată, astfel, într-o atmosferă de unanimă angajare și amplă emulație pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale, a planului și programelor de dezvoltare economico-socială a României socialiste. Strălucitele teze și orientări fundamentate, cu clarviziune și înaltă răspundere comunistă, de tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala sa cuvîntare rostită la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., insuflă întregului nostru popor noi forțe și energii în desfășurarea și ridicarea la un nivel tot mai înalt a întregii opere de construcție socialistă din patria noastră.

Simbol al unității, solidarității și frăției clasei muncitoare de pretutindeni, Ziua de 1 Mai constituie pentru comuniștii români, pentru toți oamenii muncii din România, o aleasă sărbătoare de cinstire a trecutului glorios de lupte și jertfe ale poporului nostru pentru libertate și o viață demnă, un fericit prilej de a da expresie legitimei mîndrii față de grandioasa operă pe care o înfăptuim în România — socialismul și comunismul. De peste patru decenii, de cînd patria noastră a devenit o țară a muncii libere, ziua de 1 Mai constituie un minunat prilej de trecere în revistă a succeselor obținute de eroicul nostru popor în activitatea neobosită pe care o desfășoară cu înalt spirit revoluționar pentru făurirea propriului său destin comunist. Din multitudinea bilanțurilor de 1 Mai se detașează cu strălucire cele ilustrînd marile împliniri din ultimii 23 de ani — perioadă care se înscrie în conștiința națiunii drept cea mai bogată în împliniri din istoria țării, denumită cu îndreptățită mîndrie de poporul nostru „Epoca Nicolae Ceaușescu".

În această perioadă dinamică, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, sub impulsul gîndirii novatoare și activității revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, un suflu nou, proaspăt și creator a pătruns în toate sferele operei de edificare a orînduirii noastre socialiste. S-a regîndit, dintr-o perspectivă nouă, profundă și fertilă, așezată pe temeliile rigorii științifice, întreaga problematică a construcției socialiste, înlăturîndu-se șabloanele și clișeele învechite care înăbușeau gîndirea vie, creatoare, spiritul revoluționar, asigurîndu-se descătușarea largă a marilor energii ale poporului român, punerea tot mai intensă în valoare a marilor valențe de progres ale socialismului. Datorăm, totodată, secretarului general al partidului, elaborarea, aplicarea și perfecționarea continuă a sistemului democrației muncitorești-revoluționare în țara noastră, precum și a conceptului, profund umanist și științific al construirii socialismului cu poporul și pentru popor.

Astfel — s-a arătat în cadrul adunării festive —, în acest an, la marea sărbătoare a Zilei de 1 Mai, România se prezintă ca o țară dinamică, în plin progres, cu o industrie modernă, cu o agricultură avansată și o cultură înfloritoare, înregistrînd importante succese în toate domeniile vieții economico-sociale.

Totodată, 1 Mai, Ziua solidarității muncitorilor de pretutindeni, prilejuiește întregului nostru popor reafirmarea hotărîrii sale unanime de a face totul pentru a-și aduce, în continuare, contribuția sa activă la împlinirea celor mai înalte năzuințe ale popoarelor lumii de a trăi și a se dezvolta într-un climat trainic de pace, înțelegere și colaborare.

În continuare, a avut loc un spectacol festiv dedicat zilei de 1 Mai. Manifestarea prilejuită de sărbătoarea muncii s-a încheiat într-o atmosferă înălțătoare, de profundă vibrație patriotică, de puternică angajare revoluționară. S-a aclamat cu înflăcărare pentru partid și secretarul său general, pentru patria socialistă, pentru harnicul și talentatul nostru popor, constructor victorios al socialismului și comunismului.

Prin întreaga ei desfășurare, adunarea festivă din Capitală consacrată zilei de 1 Mai a pus în lumină voința fermă a oamenilor muncii, a întregului nostru popor de a acționa, în strînsă unitate, în jurul partidului, al secretarului său general, pentru realizarea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea neabătută a măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, afirmarea tot mai puternică a României socialiste în lume ca o țară liberă, demnă și înfloritoare, pentru triumful cauzei păcii, înțelegerii și colaborării pe planeta noastră.

D. CONSTANTINESCU

Stăpîn pe-al său destin, poporul,
De viață dreaptă făurar,

Să respectăm pămîntul mănos al Bărăganului

Fotografii de VICTOR RADULESCU

„Ce vești vin dinspre pămînturile C.U.A.S.C.-ului Lehliu, tovarășe primar ?"

Drept răspuns, Ion Stanciu ne duce pe un cîmp în care frunzulițe delicate săgetează spre cer zvon de adevărată primăvara, chiar dacă de acolo, zile întregi, stropi reci anunțaseră amînarea sosirii ei. „Este primul porumb al anului 1988. L-am semănat devreme, pe 5 martie. De două ori pe zi controlăm cu termometrul temperatura brazdei și, cum mercurul a sălțat la 5 grade, am pornit semănătorile. Unii clătinau din cap temători, dar noi ne convinsesem, din proprie experiență, că orice zi devansată îți aduce numai avantaje. Acum, hibridul 420 a dat primele semne de viață și arată că e sănătos și rezistent, cu atît mai mult cu cît a avut de înfruntat zăpada și frigul".

Cei din C.U.A.S.C. Lehliu s-au grăbit cu însămînțatul, „au furat startul", cum se zice în sport, și asta pentru a obține o eșalonare a lucrărilor agricole. Au făcut deja o prașilă manuală la porumb spărgînd crusta apărută pe obrazul pămîntului în urma ploilor și ea nu s-a suprapus peste celelalte munci executate în culturile de sfeclă de zahăr, floarea soarelui etc. Astfel, campaniile agricole se vor înșira firesc, succesiv, ca într-un orar de școală, și vor putea fi executate conștiincios, nu cu hei-rup-ul.

Acum este însă ora de foc a recoltării furajelor. Prin valurile de lucernă mașinile de cosit, cele de tocat și benele de transport circulă ca pe o arteră cu trafic intens. Florin Udescu conduce tocătoarea E 281 în „viteza a patra", iar din gîtul de girafă curge un fluviu verde de furaje în camionul lipit de ea ca un aling. „Zile de-a rîndul norocul ne-a împiedicat să dăm drumul la motoare, zice. Fiindcă nu puteam învîrti volanul, am pus mîna pe coasă și tot am tuns ceva parcele. În 2—3 zile sîntem gata".

Utilajele directorului S.M.A.-ului, Gheorghe Dumitrescu, n-au avut pînă acum nici un rateu căci toată iarna au fost dădăcite și unse de mecanizatorii care știu că și în agricultură cuvîntul de ordine este disciplina. Cele 800 de bovine ale C.A.P.-ului Lehliu-Gară, din care 300 de vaci de lapte, cele 1 500 de oi și cai vor avea o hrană consistentă și la timp. Pe oamenii de aici nu i-a mulțumit doar faptul că sînt în grafic cu recoltarea. S-au frămîntat cum să procedeze ca masa verde să fie cît mai pe placul animalelor și au extins metoda de conservare a furajelor sub formă de semifîn. „Nu lăsăm lucerna cositâ pe cîmp decît o zi, pentru a împiedica scăderea potențialului de vitamine și proteine, spune inginerul Oscar Dragu. O tocăm, o tasăm cu buldozerul și o depozităm pe platforme betonate. Se păstrează astfel mai bine valoarea ei nutritivă".

Agricultură făcută cît mai aproape de paginile manualelor ! Această respectare a tehnologiilor agricole conduce nu numai la recolte bune, ci și la alte avantaje de care cei de aici s-au convins pe parcursul anilor. În această primăvară capricioasă care a apărut mai mult în travesti ba cu soba, ba cu rachete de ploaie, pe cîmpurile C.U.A.S.C.-ului nu se întîlnește nici măcar un fuior de apă. „Terenurile noastre se prezintă pămînt și umiditatea este normală pînă la peste un metru adîncime satisfăcînd setea întregii vegetații".

Este adevărat că se respectă cît mai fidel litera cărții, dar asta nu înseamnă că a lipsit curajul să se și încerce depășirea cifrelor de acolo. Pofta de a încerca să forțeze niște limite n-a apărut pe loc gol, ci s-a bazat pe recolta medie de peste 21 de mii de kilograme știuleți la hectar obținută de C.U.A.S.C. chiar anul trecut cînd fruntea pămîntului a fost pîrjolită de secetă. De altfel, el a ocupat primul loc pe județ iar I.A.S. Lehliu a obținut titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. „Trebuie să respectăm pămîntul mănos al Bărăganului, ne spune inginerul-șef al C.U.A.S.C.-ului Mircea Giuglan. În privința densității porumbului, simțim noi că ar mai fi rezerve. Deși în literatura de specialitate se recomandă o desime de 80 de mii de plante la hectar, noi am semănat pe unele loturi peste o sută de mii de semințe reducînd distanța între rînduri la 30 cm. Ne bazăm pe performanțele hibridului 420, pe o irigare corectă prin brazdă și pe fertilitatea solului. În plus, avem încredere în miraculosul gunoi de grajd, aur pentru agricultură, pe care l-am adus cu stelajele trase de tractor pe platforme chiar lîngă tarla, pentru a nu pierde nici un kilogram. De altfel, majoritatea culturilor noastre sînt intensive, le asigurăm necesitățile la cota maximă și iată că ele arată promițător. I.A.S. Lehliu este chiar poligonul de încercări a ultimelor noutăți ale specialiștilor de la Fundulea".

Pe terenurile cu sfeclă de zahăr se accelerează prășitul și răritul. Semănată ceva mai devreme, la început de martie, a ridicat și ea capul cu cîteva frunze. Floarea Ion, Niculina Bujor și celelalte cooperatoare, cu 3—4 centimetri mai înalte datorită glodului de pe talpa cizmelor de cauciuc devenite astfel grele ca încălțăminten de scafandru, înaintează totuși cu spor printre rînduri. „Am plantat sfeclă monogermă care formează o singură plantă din sămînță și operația de rărit este mult scurtată, zice președintele C.A.P.-ului Lehliu-Gară, Vasile Tudor. În două zile ne mutăm la floarea soarelui. Am pus-o și pe ea în pămînt imediat ce brazda avea temperatura potrivită pentru ca arșița verii să nu-i împiedice polenizarea".

Spunea primarul Ion Stanciu : „Se anunță un an cu recolte foarte bune pe care trebuie să le întîmpinăm cum se cuvine". Este ceea ce au și făcut gospodarii din Lehliu punînd alături de constîncioziitate și o serie de inițiative și idei cu firescul și simplitatea unui „bună ziua".

FLORIN CONDURĂȚEANU

Mai mult decît ieri, mai bine decît azi

Comuna Someș Odorhei din județul Sălaj, așezată pe malul stîng al Someșului nu-i nici mai bogată nici mai săracă decît vecinele ei ; n-are pămînturi mai fertile decît Năpradea, Benosat ori Jibou. Aceeași argilă roșiatică îți inundă privirea pe ori unde ai trece. Și totuși zootehniștii din C.A.P. Someș Odorhei au cîștigat recent titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Sînt primii eroi din ținutul Silvaniei cărora li se conferă această înaltă distincție. Cum au cîștigat-o ne-o spune înimosul președinte Grigore Berinde : „propunîndu-ne și făcînd astăzi mai mult decît ieri și mîine mai mult decît azi". Dar știm cu toții că în zootehnie rezultatele nu pot apărea printr-o minune de peste noapte. S-a trudit mult și din greu, au fost căutări de durată. Oamenii nu se prea înghesuiau cu ani în urmă să ajungă „văcarii" satului. Lucrători străini de sat îngrijeau destul de fără suflet animalele din sectorul zootehnic. „Animalele, zice președintele, nu au nevoie numai de hrană, ci și de dragoste, de blîndețe, de o îngrijire atentă. Străinul tot străin este oricît de priceput ar fi în meseria asta. Această stare de lucruri am eliminat-o încet, încet. Am căutat și pînă la urmă am reușit să aducem în zootehnie cooperatori de-ai noștri. Dar nu de orice fel. Harnici și devotați acestei îndeletniciri. Fără disciplină nu poți face zootehnie : cu vreme în urmă cînd credeam că totul este pus pe roate un zootehnist a fost prins săvîrșind anumite abateri. I s-a spus pe față : „de azi nu mai ai ce căuta în acest sector". Supărat, omul a revenit a doua zi și și-a cerut iertare cu promisiunea că nu o să se mai întîmple. Așa a și fost ; reprimit fiind, de atunci este printre cei mai conștiincioși zootehniști". Că aici s-a cristalizat un colectiv harnic și disciplinat ne-o spun admirația și respectul cu care sînt rostite de către toți sătenii, și nu numai de către ei, numele lui Gheorghe Opriș, al lui Gligor Cornișa ori Vasile Cornișa, al Anei Mureșan și Anicăi Ilieș, ne-o spun cei 14 litri de lapte obținuți zilnic de pe cap de vacă, din care 9 litri de lapte marfă, ne-o spun cei aproape un milion de lei încasați prin vînzarea celor 100 de viței de prăsilă. „Și fiindcă veni vorba de prăsilă, accentuează hotărît Grigore Berinde, pot obține peste 4 500 de litri de lapte pe cap de vacă fără a pune în aplicație criteriul unei selecții riguroase. Ca să selectezi trebuie să ai neapărat materialul de prăsilă cel mai valoros. Ne-am orientat înspre rase de bovine care se adaptează mai ușor condițiilor noastre nord-vest, apoi atenția deosebită acordată creșterii tineretului de prăsilă precum și indicii de natalitate de peste 90 la sută, ne oferă largi posibilități de înlocuire și de selecție a efectivului matcă. De pildă anul trecut pe lîngă cele 100 de viței vîndute altor unități s-au mai livrat prin rețeaua O.J.R.S.A. încă 50 de tăurași de prăsilă care au adus un venit cooperativei de alți 350 000 lei". Nu putem trece peste acest capitol al selecției zic eu, fără a aminti și numele lui Traian Cornișa ori Gligor Ilieș, operatori-însămînțători, nume de care se leagă prolificitatea și implicit calitatea prașilei în această unitate zootehnică. Hărnicia oamenilor și rigurozitatea selecției sînt două dintre criteriile care au situat zootehnia din Someș Odorhei pe un loc fruntaș pe țară. „O a treia problemă dar nu și ultima, continuă președintele, sînt furajele. Să recunoaștem că acestea dau multor C.A.P.-uri bătaie de cap. Pămîntul este darnic, dar dacă nu-i dai, nici el nu-ți dă. Pe unele parcele secătuite de viagă cu cîțiva oameni înimoși le-am adus la nivelul normal de fertilitate, dîndu-i fiecărui hectar cîteva zeci de tone de îngrășăminte naturale. Furajele n-au întîrziat să se arate. Prin strîngerea lor în perioada optimă de recoltare s-au asigurat producții mari de nutrețuri și cu valoare nutritivă ridicată". Prin ingeniozitatea cîtorva buni cunoscători ai calității furajelor, acestea sînt strînse, depozitate și conservate după tehnologii originale. Cocenii de porumb de pildă sînt însilozați în amestec cu tăiței de sfeclă, trifoliene și alte ierburi sînt conservate sub formă de semifîn metodă care asigură astfel păstrarea valorii nutritive a plantelor. De fapt baza rației în această perioadă, avînd în vedere că pînă la începerea păsunatului au mai rămas aproape două luni, o constituie silozul și semifînul care înlocuiesc foarte bine masa verde a pajiștilor. Așa se face că la ora actuală se obțin cei 14 litri în medie de la fiecare vacă zilnic. Dar zootehniștii din Someș Odorhei nu se mulțumesc cu atît. Pentru acest an și-au propus o performanță pe deplin realizabilă : 5 000 de litri lapte de la fiecare vacă, o performanță pe deplin realizabilă spuneam, pentru că dragostea față de animale, folosirea cu chibzuință și înalt profesionalism a bazei materiale, sufletul pe care-l pun în tot ceea ce înfăptuiesc, îi vor face ca la sfîrșitul anului curent să poată raporta că s-au atins și chiar depășit obiectivele propuse.

VIOREL VARGA

Clădește falnic viitorul Urmînd partidul, unic far.

Știința sudurii și oamenii ei

De ce Institutul de sudură și încercări materiale (I.S.I.M.) se găsește la Timișoara și nu în alt oraș al țării ? Explicația trebuie căutată mai întîi în existența unei puternice tradiții. Primele stadii ale sudurii din România au fost parcurse în Banat. Astfel, în 1928 s-a realizat pentru prima oară sudarea șinelor uzate de tramvai. În 1926 au fost constituite la Reșița primele echipe de lăcătuși și sudori. În 1933 a fost realizat la Reșița primul pod sudat, în lungime de 30 metri. 1932 : constituirea la Timișoara a „Cercului pentru încurajarea sudurii". Între 1938 și 1945 a apărut, în același oraș, revista „Sudura". 1953 : prima promoție de ingineri cu specialitatea sudură absolvă Institutul politehnic din Timișoara. Orașul I.S.I.M.-ului este legat de activitatea a trei academicieni, considerați a fi fondatorii școlii românești de sudură : Corneliu Miclosi, Ștefan Nadășan și Dan Mateescu. Primul profesor și conducător de întreprindere, este autorul primei lucrări despre sudură ce a apărut la noi în 1925.

Istoria I.S.I.M.-ului începe în 1970, cînd este înființat „Institutul de sudură și încercări la oboseală", prin reunirea secțiilor de sudură și de rezistență a materialelor de la Centrul de cercetări tehnice din Timișoara al Academiei (secția de sudură fusese înființată în 1953). Este un început modest, institutul funcționînd cu doar 50 de salariați. Adoptarea structurii actuale, inclusiv a numelui, s-a petrecut în 1974. Actualmente personalul muncitor de la I.S.I.M. numără circa 900 de persoane.

Specificul de „placă turnantă" al sudurii nu putea să rămînă fără ecou în ceea ce privește componenta umană a Institutului. M-am interesat prin ce se deosebește un cercetător de la I.S.I.M. (unica instituție cu acest profil din România) de omologii săi din alte domenii. În principiu, mi s-a spus, cercetătorul științific de azi (este vorba despre cei din diversele ramuri cu implicații tehnice directe), din România, are un statut specific, datorită puternicelor întrepătrunderi dintre cercetare și producție. În aceste condiții, tipul „savant de cabinet" este neviabil, utopic. Cercetătorul standard de la I.S.I.M. nu face excepție de la acest profil, avînd însă în plus anumite calități derivate din specificul sudurii ca activitate legată de mai multe ramuri industriale. Așa stînd lucrurile, el este obligat să aibă cunoștințe din diferite domenii, să manifeste, apoi, elasticitate și spontaneitate de gîndire capabile să îi permită a rezolva din mers multitudinea de probleme ivite pe parcursul relațiilor sale cu aspectele concrete ale producției. Relațiile strînse cu producția nu însemnă, însă, o periclitare a nivelului cercetării în ceea ce aceasta are specific. De aici necesitatea unui cercetător informat și capabil să se informeze în domeniu din țară și din lume.

Realizările și preocupările I.S.I.M.-ului îl definesc drept o unitate reprezentativă pentru dezvoltarea, în România, a științei și ingineriei tehnologice. Actualmente institutul este angrenat în programe referitoare la centrale nucleare, electrice, construcții navale, minerit, industria autoturismelor. Există constante preocupări pentru mărirea gradului de mecanizare al operațiilor de sudură, pentru robotizare, automatizare și introducerea tot mai extinsă a tehnicilor de calcul electronic. Vocația interdisciplinară a I.S.I.M.-ului se manifestă prin numeroase lucrări de asistență tehnică (pe lîngă uzinele importante din țară există „ambasadori" permanenți ai institutului, în măsură să informeze în chip operativ despre problemele apărute, precum și să discute rezolvările posibile), precum și într-o notabilă activitate de microproducție. De amintit și importantele răspunderi în materie de avizări și omologări, precum și activitatea bogată în ceea ce privește invențiile și inovațiile. Pot fi menționate și unele colaborări internaționale. Cîteva procedee neconvenționale, a căror simplă enumerare este în măsură să sugereze o reală complexitate a preocupărilor : sudări prin frecare, cu plasmă cu energie înmagazinată cu ultrasunete (a materialelor plastice). Cea mai spectaculoasă realizare din ultima vreme : proiectarea liniilor de sudare complexă a autoturismelor „Dacia 500" ; sînt însumate 45 linii de asamblare prin sudură.

Ce ar constata un sociolog, dacă ar investiga relațiile umane din institut, situate dincolo de colaborarea de serviciu ? Unele observații acumulate în decursul vizitei de documentare tind să îi dea dreptate directorului, dr. ing. Zeno Pircea, care spune că se tinde spre structura afectivă a unei familii, cu firești avantaje în materie de motivație profesională. Grăitoare în această privință este atenția pe care Institutul o acordă copiilor din familiile lucrătorilor. Situația școlară a tuturor este cunoscută, premianții întîi sînt recompensați. În anul 1986 dintre copiii Institutului s-au înscris 37 de laureați ai premiului întîi ! Ideea urmăririi performanțelor realizate de „juniori" este remarcabilă, cunoscut fiind faptul că elevii buni au nevoie de o viață familială armonioasă, echilibrată. De bun augur este și spiritul de emulație astfel întreținut. Un alt aspect grăitor : seraliștii care rămîn repetenți sînt îndrumați către alte domenii de activitate, conform hotărîrii Consiliului Științific. Sînt semne că ingeniozitatea și dorința de perfecționare nu sînt implicate doar în munca de cercetare.

VOICU BUGARIU ■

Gîndind energic despre energie

Se numește Matei Dănilă. Este inginer în atelierul de proiectare ale Fabricii de elemente și centrale nucleare-electrice din cadrul Întreprinderii de Mașini Grele București. Un om cu familie așezată, cu copii care îi calcă pe urme, dar cu ambiția de a-l depăși. L-am cunoscut în biroul directorului general al Centralei Industriale de Utilaj Energetic. Venise nerăbdător, de acolo de unde-și „mutase" planșeta, pătat de ulei pe halat, ștergîndu-și mîinile cu o lavetă, să aducă vestea că totul merge strună, că zilele și nopțile de calcule și încercări nu au fost zadarnice. Bucuria ingînerului era cu atît mai mare cu cît procedeul de prelucrare, imaginat și pus în practică de el, îl stăpînesc puține firme renumite din lume. Este, de altfel, un procedeu care îi frămîntă pe proiectanții I.M.G.B.-ului de multă vreme. De fiecare dată, cînd era angajat un inginer tînăr, cu mintea limpede, cum se spune, i se dădea și această temă de cercetare, spre rezolvare. Acum, însă, aplicarea unei astfel de tehnologii era imperios necesară, pentru eliminarea unui mare efort valutar. Și, iată, că după o lună de muncă la planșetă și o alta de experiențe, eforturile ingînerului Matei Dănilă dau roade.

Despre ce este, de fapt, vorba ? Despre un dispozitiv de strunjit suprafețe interioare profilate în spațiu, care nu au acces, pentru a fi vizualizate cu ochiul liber, în zona de prelucrare. O temă sută la sută de inginerie pasionantă, fiind un dispozitiv cu mișcare foarte complexă și precisă (toleranță de 0,02 mm). Ești tentat, avînd puțină înclinație spre tehnică, să crezi, că a fost ceva simplu, un fel de ou al lui Columb. Poate că așa și este. Uităm, însă, de multe ori, sau ne este greu să ne imaginăm cît efort de gîndire, cîte frămîntări se ascund în spatele unor lucruri ce par simple, la prima vedere.

Inventatorul avea să transforme o mișcare de rotație în mișcare de translație, suprapunîndu-le, pentru a rezulta o curbă în spațiu care generează traiectoria unei muchii de prelucrat. Urma problema prelucrării profilului suprafeței, care urmărea traiectoria dată în spațiu. Se adaugă calcule și experimentări, cerute de materialul piesei, specific echipamentului energetic nuclear, privind găsirea unghiurilor și muchiilor așchietoare, care să realizeze precizia și acuratețea suprafeței. Zeci de ore de căutări, discuții, și analize în colectiv. Și, în sfîrșit, mai era necesar ca operatorul să poată urmări procesul de așchiere, ce se desfășura într-un spațiu închis. Oglinzile nu au dat rezultate satisfăcătoare, recurgîndu-se la vizualizarea pe monitor a imaginii transmise de o cameră de televiziune cu circuit închis montată în interiorul piesei, în apropierea sculei.

Aceasta este, pe scurt, povestea uneia din multele invenții ale ingînerului Matei Dănilă, pornit în meserie ca strungar la Tulcea și, trecînd, din nou, prin băncile școlii, spre industria aluminei din Slatina, unde i se mai cunosc și acum urmele. Venit ca șef de secție în I.M.G.B., și-a făcut, cu același șirg, datoria, dar a cerut să se apropie de planșetă. Aici se simte cel mai bine, aici se simte cel mai util. Nu a făcut niciodată un calcul economic al valorilor pe care le-a produs.

Directorul general al centralei, Emanuel Babici, ne asigură, acum, cînd cu ajutorul acestei invenții prima piesă de mare complexitate este deja executată, că asemenea contribuții originale, în realizarea echipamentelor energetice, se mai pot întîlni în I.M.G.B. Ele se înscriu pe linia asimilării de noi tehnologii la nivelul tehnic mondial și nu sînt decît roadele pasiunii, dăruirii și ale unei pregătiri de înalt nivel profesional.

VICTOR RĂDULESCU ■

Început de dialog

La Institutul Național de Informare și Documentare există un sector numit „banca de date". De acest sector răspunde inginerul Andrei Moșu. Odată, spune el, a fost invitat la o întîlnire în care urma să se discute probleme privind calitatea. Erau prezenți, spune Andrei Moșu, responsabilii comisiilor inginerilor și tehnicienilor din oraș. Iar întîlnirea a avut loc chiar într-una din întreprinderile orașului. Numele orașului : Călărași.

„Fiind acolo atîția oameni implicați în această problemă atît de importantă a informării tehnice, am vrut să deschid un dialog cu ei, să vedem ce-ar fi de făcut și cum am putea colabora mai bine. N-am reușit. Dar este și informarea, am zis, tot o problemă privind calitatea, și cum noi trebuie să facem produse competitive iar competitivitatea se stabilește prin comparație cu alte produse, se pune întrebarea cum reușim să cunoaștem ce fel de produse fac alții. Am spus chiar așa : eu v-aș întreba cum reușiți dumneavoastră să cunoașteți nivelul mondial al produselor similare cu cele pe care le produceți ? După ce-a trecut puțin timp, un tînăr a zis : din presă și din emisiunile de la radio și televiziune. E o cale, am zis, e ceva, însă mass-media nu poate vorbi despre toate produsele, ea nu se poate transforma într-un catalog de produse industriale, prin urmare ar fi necesară o opțiune mai concretă. Apoi mi-au spus că ei nu pot să se informeze pentru că bibliotecara nu știe ce le trebuie lor. Am răspuns că nu e drept să lase informarea doar pe seama bibliotecarei și că ea trebuie ajutată, la urma urmei, pentru că este un singur om și nu are cum să știe singură necesitățile de informare ale tuturor, mai cu seamă dacă avem în vedere că într-o întreprindere numărul oamenilor cu profesiuni diferite poate să fie destul de mare".

De fapt, spune inginerul Andrei Moșu, problema în discuție este aceea a „băncilor de date pe produs". Cel puțin pentru produsele reprezentative, cu care o întreprindere încearcă să se impună pe piața internă sau externă, alcătuirea acestor bănci de date este obligatorie. Ele ar urma să plece de la faptul că la noi, să zicem, se fabrică arbori cotiți în 5 întreprinderi, să cuprindă gama lor, performanțele lor, oțelurile din care sînt făcute și tehnologiile cu care sînt realizate aceste produse, dar trebuie să cuprindă și datele corespunzătoare ale produselor din aceeași categorie, fabricate în alte țări. „Asta era și este de făcut, spune inginerul Andrei Moșu, ca în aceste bănci de date să fie adunate informații despre produsele similare din toată lumea. Însă unii iau lucrurile cam simplist, în felul următor : trimitem scrisori la I.N.I.D. și institutul o să ne dea nouă bănci de date pentru toate produsele din țară și din lume. Ar fi fost bine să putem să facem treaba asta, dar din păcate nu putem, între altele și pentru că ea ar depăși capacitatea fizică de muncă a oamenilor noștri. Există însă întreprinderi care au înțeles că asta e o datorie în primul rînd a lor. Au desemnat un număr de oameni care au venit și au lucrat aici, unde noi i-am ajutat cu ce s-a putut, apoi au fost și la O.S.I.M. — fiindcă e necesară o informație integrată — și în felul acesta și-au făcut bănci de date pe produs cu ajutorul cărora ele pot să știe pe ce teren stau atunci cînd deschid vorba despre calitatea și competitivitatea produselor proprii. Au procedat așa mai multe unități economice, foarte inimoși ne-au apărut cei din Satu Mare și Botoșani, de exemplu. Însă numele celor pe care ar trebui să-i amintim aici este destul de mare".

Mai este însă o problemă : dacă în multe locuri s-a înțeles că efortul de alcătuire a unor bănci de date pe produs merită să fie făcut, numărul celor care se străduiesc să-și țină la zi aceste bănci de date este, deocamdată, destul de mic. În această privință, prin seriozitatea cu care-și menține la zi nivelul de informație tehnică, o frumoasă excepție — demnă de urmat — este Centrala de medicamente.

D. CONSTANTINESCU ■

VITRINA CĂRȚILOR

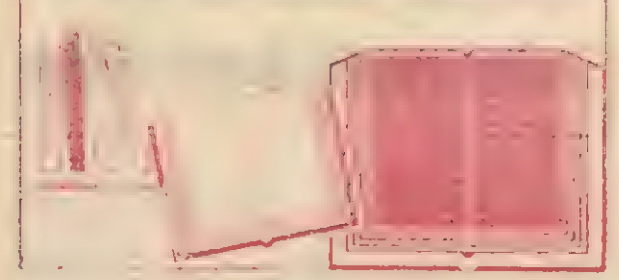

Fără de tine

Sortit să-ți sorb mai mult lumina decît chiar sîngele să-mi sorb
Fără de tine, Mamă țară, aș fi nefericit și orb.
Trupul mi-ar fi străin și rece în jurul meu dacă n-ai fi,
mireasa tinereții mele și-a celor care vor veni.
Tu vii din început de lume ca un fior etern vibrînd
și fiilor le-ai fost lumină, leagăn și miere și mormînt.
În dedesubtul brazdei tale oase albind în străluciri
susțin în calmă încleștare vatra străbunelor iubiri.
Ne porți istoria săpată într-un război de mii de ani
țară de sine stătătoare și nesupusă de dușmani.
Ne-ai învățat aceeași limbă pe care o cîntăm și azi
sub veșnicia fără moarte a munților păziți de brazi.
Ca o pecete de lumină e forma ta în univers
și numele ți-e șoaptă lină din începutul unui vers.

MIRCEA MICU ■

Adevărul suprem

Născut în mai, ca florile de măr,
cînd spumegă, prin ramuri, primăvara,
Partidul e supremul adevăr
pe care l-a descoperit, prin veacuri, țara.

Nu-n vorbe fără sensuri l-am aflat
ci-n jertfele de anonimi eroi,
în sîngele ce-a curs îmbelșugat
și-a încolțit, ca să rodească-n noi.

Puternic azi, mai tînăr ca oricînd
și tînăr și-n mileniul care vine,
îl văd, cu Țara,-n Comunism urcînd,
scriind Istoria cu litere aldine

și fericindu-ne pe toți și pe acei
care ne-or fi urmași legitimi,
de-aceea-mi arde steagu-i în condei
și e cîrmaciul marilor mulțimi.

ION IANCU LEFTER ■

de Romul Munteanu

Experiment

Înnoirea romanului românesc din ultimul deceniu, mai ales, a început printr-o explozie a tradiției de tip balzacian, extinzîndu-se în cele din urmă și asupra prozei de adîncime de factură dostoievskiană. Radicalizarea acestei tradiții a venit din rîndurile **textualiștilor,** direcție literară ce însumează scriitori de proveniență foarte diferită. Nu este vorba de o simplă schimbare de direcție prin raportare la anumite vîrfuri ale prozei clasice (Balzac), omnisciente sau moderne (Dostoievski, Proust, V. Woolf). Așa au procedat neoromancierii francezi schimbînd intriga cu o logică evidentă de tip cauzal, caracterele prestabilite și corpusul de idei integrat în textura romanescă. Să nu uităm că și noul roman francez se declară a fi realist, revoluția literară pe care o anunță înscriindu-se sub semnul autenticității. Pornind de la o astfel de motivație, intriga se dezagregheză și se opacizează, spațiul devine labirintic și abstract, narațiunea este înlocuită printr-o descripție dezantropomorfizată, evenimentele mari sînt descompuse în detalii reclamate de domnia micului fapt adevărat, iar limbajul, atunci cînd nu descrie un univers reificat, se transformă într-o suită de monologuri despărțite adeseori de subiectul emițător. Convertită într-un puzzle intriga-anchetă presupune un cititor capabil să dezlege agentul unor fapte enigmatice (crime).

Am rememorat aceste aspecte ale „revoluției" literare provocate de noul roman francez pentru a putea aprecia mai exact specificul **noului roman românesc.** Evident că nu este vorba de clișee preluate, ci de procedee radicalizate și de altele abandonate. Strategia literară a scriitorului român vizează însă și unele modele mai îndepărtate, oferite de proza lui Faulkner și J. Joyce și Dostoievski, Camil Petrescu și Anton Holban. Prozatorii de la Tîrgoviște din prima generație a noului roman românesc au fost niște blînzi deschizători de drumuri. Mai tîrziu, radicalizarea procedeelor devine din ce în ce mai puternică. În acest traseu, Marin Mincu a avut și el rolul unui inițiator, amestecul de genuri literare într-un complex arhitext fiind practicat de el destul de timpuriu.

Trebuie să mărturisim că am făcut această lungă digresiune pentru a ajunge la experimentul literar realizat de Nicolae Iliescu în romanul său **Dus-întors** (Cartea Românească, 1977). Spre deosebire de alți neoromancieri români contemporani, Nicolae Iliescu face notabile eforturi să fie clar și amuzant. Unele capitole ale cărții sale se încheie cu axiome și concluzii, ordonate pe puncte. Ferindu-se de opacizarea neoromancierilor francezi, scriitorul român oferă tot felul de chei ale romanului său, nucleele de intrigă fiind mereu sincopate de intențiile teoretice cu un evident caracter programatic; enunțate uneori într-un stil ironic. Temător față de sine, autorul simte nevoia să se explice total măcar la sfîrșit. „Ei bine, ce nume îi dăm personajului nostru? — Păi, să-i zicem Nicolae Iliescu. — Excelent. Ce-ar fi ca titlul romanului să repete acest nume? — Ar merge, zău, e o idee bună. Dar ce-ai spune de un titlu ca acesta... Mantica, sau... sau, mai bine **Dus-întors.** — **Dus-întors**? Hm, nu-i chiar atît de rău. **Dus-întors.** Da, corect." Indicațiile autorului nu se opresc însă aici. Ultimele explicații trimit spre finalul romanului, conceput ca o mirabilă operă colectivă. „Deci epilogul romanului scris de Horia Obrașcu și Irimie Ionescu. El ar fi trebuit citit imediat după secțiunea cu poezii. Dar ce titlu îi dăm epilogului? — Nici unul. — Perfect. — Hai să-l scriem. Zis și făcut".

Acesta este în general modul în care Nicolae Iliescu introduce explicația auctorială în cadrul unui nucleu epic întrerupt, terminat sau în curs de a se face. Fiindcă, orice s-ar spune, textualismul din romanul **Dus-întors** este grefat pe poetică, procedeu de altfel frecvent întîlnit la neoromancierii români.

Conversațiile autorului cu cititorii nu sînt deci strînse într-un singur capitol al cărții. Dimpotrivă, ele sînt diseminate pe tot parcursul romanului. Scriitorul își anunță intențiile literare la fel cum ar preveni că mănîncă borș cu friptură, că este o fire sociabilă, că iubește, posedă anumite calități etc. De altfel, de ce să nu spunem de pe acum că în vreme ce mulți neoromancieri sînt extrem de plicticoși, Nicolae Iliescu face notabile eforturi să fie hazos. În acest scop, el nu face economie de nici un mijloc, oricît de facil ar fi acesta, multe din dialogurile sale semănînd cu improvizațiile clovnilor de circ.

Revenind la mărturisirile auctoriale, strecurate între mici glume golănești, autorul dă naștere „șoricelului" său teoretic născut de un munte literar neexistent. Ideile „fundamentale" decad însă repede în sloganuri hilare. Reținem doar unele exemple. „Scriitorul trebuie, pentru a scăpa de nebunia unei vieți normale, să stea mereu la masa de scris." Și-apoi dintr-o dată planul se inversează. „Scriitorul trebuie să împrumute o puzderie de figuri anonime, trebuie să colinde bibliotecile, cafenelele, circurile, hipodromurile, ulițele și străzile, uzinele și cîmpurile, trebuie să se frămînte în aristocrația bulevardelor largi și a mesclor la ore fixe."

Mai radical decît mulți dintre contemporanii săi, Nicolae Iliescu descompune intriga în paliere relativ autonome. **Prima nuvelă subterană** este o relatare autobiografică cu notații succinte tipice unui raport. **A doua nuvelă exemplară** este o proiecție simplă a modului cum își vedeau părinții fiul. **A treia nuvelă extraordinară** însumează impresiile soției despre faimosul N.I. După secțiunea de poezii, autorul scrie o **încheiere sau Telestică,** deplasînd accentul pe exotica societate didactico-medicală-agronomico-administrativă din Guguieni.

Pretențiile inovatoare ale cititorului sînt răsplătite cu prisosință. Tehnica oglinzilor paralele de relevare a personajului central, familia, prietenii, secreția lirică, micile aventuri ale navetiștilor, viața școlară, documente autentice (extemporale), scurte scene erotice între adulți și adolescenți, lacrimi, decepții etc. etc.

Scriitorul care mărturisește ce gîndește și simte, „coase" vorbele pe care „tocmai le citiți acum". Așa că mostrele ce pot fi extrase din romanul său sînt extrem de variate. Ajuns acasă, el mărturisește: „Am strănutat, am tușit, mi-am suflat nasul". După reflecția „moartea dacă nu există", aflăm că „m-a durut apoi stomacul". Văzută mai de departe, frumoasa profesoară Oliva „își scoate o batistă albă și-și suflă evident nasul". Cercetată în gură de medic, Oliva are „infecție stafilococică a comisurii bucale." Tandrețea ironică a scriitorului se revarsă doar asupra elevilor Aftene Costel și Virginica, respinși la admitere, ca și asupra cuplului format dintre-un diriginte și Ofelia Cotoarbă.

În numele autenticului, a rosturilor scriitorului privit ca un „antenergător cultural", totul este permis, începînd cu hazoasele extemporale despre profesorul ideal și pînă la poeziile lui N.I. Secțiunea de poezii nu presupune îndelungate căutări, fiindcă toate sînt la fel de hilare. „Pe alei nimeni nu purta niagara în păr. / Răspintiile — în mușchi stringîndu-se de atîtea ploi — / își desfăceau cămășile / Ochii florentini trăind îndelunga cenușă / **(Peisaj de bătălie).** Delirul de sorginte suprarealistă este total. Scriitorul și-a ratat romanul pe toate planurile. Și dacă neoromancierii au în general un stil supravegheat, Nicolae Iliescu are stîngăci de expresie pe măsura gîndirii sale de clovn romanesc.

„E pluribus unum"

Trebuie să recunoaștem că, la fel de dificil — dacă nu imposibil — cum este să fii „prieten-cu-toată-lumea", este să semnalezi o lucrare de specialitate într-o modalitate care să nu-i mire pe specialiști, dar nici să nu-i îndepărteze pe necunoscători. Deci, semnalăm publicului larg apariția unei lucrări de specialitate care merită să fie consultată și de nespecialiști. Ea este o adevărată călătorie în universul lingvistic al limbilor romanice de azi. Au fost descrise călătorii în diverse zone: de la cele spre centrul Pămîntului ori spre alte planete, pînă la călătorii în corpul uman. Sînt suficient de multe persoane care călătoresc cu imaginația citind o carte sau privind o hartă. Ele fac parte din categoria celor pentru care paradisul este, ca și pentru Lawrence al Arabiei, „atunci cînd stau într-un fotoliu și citesc o carte". Această constatare, privind plăcerea lecturii în general, se adresează și celor care trăiesc satisfacția tăcută a călătoriei prin carte. În cazul de față în cuprinsul celor nouă limbi romanice în aflarea „unității în diversitate". Ceea ce a vrut să anticipeze și sensul, voit livresc, al sintagmei latine din fruntea acestor rînduri. Volumul pe care îl semnalăm se intitulează „Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice", apărut sub egida Universității din București și a Institutului de Lingvistică la Editura Științifică și Enciclopedică, avînd drept autor un colectiv coordonat de dr. docent Marius Sala, apreciat romanist și pe plan internațional. Fără a intra în prea multe detalii să menționăm că lucrarea este o premieră editorială mondială în domeniu. Față de precedentele lucrări comparate de romanistică și care aveau în vedere criteriul istoric și originea elementelor constitutive ale vocabularului, lucrarea de față reprezintă un pas înainte. Ea selectează un nucleu de 2 000—3 000 de cuvinte pe baza a trei criterii unitare și consecvent aplicate: frecvența, puterea de derivare și bogăția semantică. Lucrarea propune, în locul vechiului „fond principal de cuvinte", noțiunea de „vocabular reprezentativ" care are avantajul obiectivității științifice. Cartea oferă prin criteriile aplicate și listele obținute, instrumente comune și un limbaj comun viitoarelor cercetări de lingvistică românică. Prezenta apariție editorială are, în primul rînd, o utilitate științifică. Nu trebuie neglijat însă nici scopul ei practic. Dincolo de datele statistice — liste, tabele și cifre ce întruchipează spiritul de certitudine, ordine și disciplină a unei armate în mijlocul unui popor de cuvinte — și de comentariile lingvistice, lucrarea este deosebit de utilă celor care vor să-și îmbogățească niște cunoștințe deja dobîndite în vreuna din limbile romanice studiate, celor interesați de problemele de istorie a limbii, inclusiv a limbii române, și de etimologie. După aproape două mii de ani romanitatea la cunoștință la modul obiectiv de diferențierile și asemănările — mituite dintotdeauna — care îi abătuiesc specificul. Și aceasta datorită identificării, prin metode științifice, a vocabularului reprezentativ. Prin analiza comparată s-a ajuns la conturarea propunerilor datînd moștenirea latină și celor proprie fiecărei limbi romanice în parte. Interesante sînt și constatările privind structurile morfologice și etimologice, limbile romanice diferind mai mult etimologic decît morfologic. Desigur, autorii au avut suficiente dificultăți de înfruntat și opțiuni de depășit pînă la materializarea vocabularului reprezentativ al celor nouă limbi romanice. În economie prezentei semnalări, ținînd cont de economia de timp și înțelegerea a cititorilor noștri, merită să citîm memorabila comparație a acad. Ion Coteanu: „...larul ar putea fi asemuit cu o nebuloasă, a cărei materie se rarifică în mod constant de la centru la margine. Densitatea din ce în ce mai scăzută, neavînd praguri, nu se micșorează dintr-o dată". De acum înainte, și este meritul acestei lucrări de pionierat, „nebuloasa" are o coerență obiectivă denumită vocabularul reprezentativ. Să anticipăm întîlnirea siglei acestei lucrări în bibliografiile viitoare de romanistică din țară și din străinătate.

ADRIAN MITIȘ ■

Pentru sericicultori

În țara noastră cultivarea dudului și creșterea viermilor de mătase sînt atestate documentar din secolul al XV-lea. Cu toate acestea sericicultura s-a constituit ca ramură de producție abia după 1974, an în care la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., a fost elaborat programul de dezvoltare a sericiculturii pe perioada 1974—1993.

Alături de viermele de mătase al dudului (Bombyx mori), principalul producător al celei mai valoroase fibre naturale în R.S. România, se mai cresc, din 1942 și, respectiv, 1966, două specii semisălbatice — viermele de mătase al stejarului (Antheraea pernyi) și al ricinului (Philosamia ricini) — toate trei specii originare, asemenea dudului, din Asia.

Datorită condițiilor prielnice de creștere a dudului, ricinului și stejarului, din zona de cîmpie pînă în cea colinară și deoarece cultivarea unor pămînturi cu aceste plante este una dintre cele mai bune căi de rentabilizare a lor. În prezent sericicultura se practică pe tot cuprinsul țării, atît în ferme specializate cît și în unități sil-

vice, școli și gospodăriile populației.

Valorificarea maximă a potențialului productiv al celor aproximativ 40 de soiuri de dud și peste 30 de rase de Bombyx mori este posibilă numai ap.i-

SEMNAL

● La Ed. **Eminescu**, prozatorul Tudor Octavian publică romanul **Sortiți iubirii** alăturindu-se nutinilor prozatori români de prestigiu care-și înscriu numele în seria ultimelor apariții ale populatei colecții „Romanul de dragoste", serie ce numără autori de rezonanță ai literaturii universale ca Thomas Hardy, Claude Spaak, Luigi Pirandello sau Henri de Régnier.

Dincolo de hazardul inițiativelor editoriale, această contextualizare poate pune în evidență realitatea că temele mari ale destinului uman stau din ce în ce mai greu de abordat frontal în literatură datorită uzurii retorice a formulelor literare. Prozatorul Tudor Octavian atacă romanul de mari dimensiuni după ce și-a exersat stilul pe parcelele stricte ale prozei scurte astfel încît actuala sa carte vine cu o construcție impecabilă, farmecul stilului său constînd în filigranarea paginii pînă la precizia celei mai subtile nuanțe expresive, ajungînd la concentrarea aforismului sau a paradoxului din structurile grafice ale lui Escher — toate aceste rafinamente stilistice nemipiedicînd sentimentul și desfășurarea naturalului afectiv să curgă cu forța și claritatea de sens a semnelor care le posedă. Romanul **Sortiți iubirii** este o carte ce satisface atît gusturile unui lector specializat cît și ale unui cititor comun, performanță obținută de obicei doar la deplina maturitate și constiință de sine și care-l situează pe Tudor Octavian în rîndul prozatorilor remarcabili ai literaturii române contemporane.

● În prestigioasa serie **Poeți români contemporani**, care a antologat pînă acum 14 dintre cei mai reprezentativi poeți afirmați cu precădere după Eliberare, Ed. **Eminescu** înscrie o nouă apariție. E vorba de recentul volum **Poezii** al polivalentei artiste Margareta Sterian care a traversat spectaculosul spațiu al avangardei plastice și poetice mondiale cu dezinvoltura unei lucide și singulatice conștiințe. Antologia înmănunchează un eșantion reprezentativ din volumele sale anterioare publicate, începînd din 1945, ca să se încheie cu 21 de inedite scrise în perioada 1986—87. Portretul pe care criticul Eugen Simion i-l schițează în prefața antologiei seamănă extrem de mult cu tablourile Margaretei Sterian : o discretie totală face ca din biografia să artistică să nu rămînă la suprafață decît virtejul luminos, încărcat de cosmicitate, al trecerii sale în culoare și cuvînt : „Esențial în poezia ei mi se pare **sentimentul matinalității**, în pictura ei preponderent este, aș zice, **sentimentul metamorfozei**". Un bogat capitol de referințe critice semnate de nume prestigioase ale culturii române, încheie această antologie care atrage atenția publicului larg asupra operei artistice a unuia dintre destinele de seamă ale poeziei române contemporane.

● Spirit extrem de mobil, poetul Valeriu Bârgău scoate la Ed. **Facla**, după o succesiune consecventă de versuri și reportaje, a unsprezecea sa carte, romanul **Semne particulare**. În

mod surprinzător, între formula poeziei și cea a prozei sale există o distanță suficient de marcată ca să facă verosimilă presupunerea unei coexistențe pasnice în aceeași constiință a mai multor identități estetice. **Semne particulare** este un roman solid care descoperă laboratorul unei realități proaspete dedesubtul căreia se prezătesc marile sensuri afirmative ale umanității de azi și de mîine. Dar mai presus de miza romanescă în sine, prin consecvența cu care Valeriu Bârgău prospectează planuri atît de diverse ale contemporaneității, prin multiplele literare atît de diverse, el se plasează în categoria creatorilor tineri înzestrați cu o constiință artistică triangulară, poetică, epică, critică, tinzînd spre o polivalentă care pare a fi însuși sensul viitorului nostru artistic.

● A doua carte a lui George Cușnarencu, **Tangoul memoriei**, Ed. **„Albatros"**, întărește rîndurile noii generații de prozatori afirmați după 1980 cu un roman care împinge căutările prozei tinere pînă la limitele literalității, ridicînd totodată semne fertile de întrebare asupra evoluției în continuare a genului. **Tangoul memoriei** este o ambițioasă tentativă de globalitate, un holomer (după spusa lui Noica) prin care identitatea omului contemporan (și a prozei contemporane) tinjește spre organicitatea întregului inițial. Dincolo de senzația de carusel cosmic realizat prin escaladarea tuturor limitelor între genuri și specii, între imaginar și real, prospețimea căutării surprinde nu atît întrupatea destinului în-

tr-un personaj sau altul cît mai ales procesualitatea lui vie, logica dinamică a viului universal, după cum ne avertizează autorul însuși : „Vreau să iubesc tot ce mișcă pe această planetă, de la prima celulă care s-a divizat în Oceanul Planetar, pînă la memoria pastilei de siliciu. Dar în același timp, doresc ca fiecare să mă iubească intens, cu ardoare. În afara acestei ecuații nimic nu poate dăinui".

● Din prefața semnată de Alex Ștefănescu la antologia de debut lansată de Editura **Eminescu, 13 poeți**, aflăm că volumul care reprezintă opțiunile juriului celei de-a IV-a ediții a Concursului de debut a editurii înmănunchează principalele direcții ale liricii noastre actuale. Chiar dacă gustul prefațatorului mizează doar pe poeții Octavian Berindei, Paul Androne, Claudiu Bazalt și Vasile Morar, antologia, incluse în general nume afirmate deja în presa noastră literară cum ar fi dramaturgul Claudiu Iordache, perseverentul Theodor Purice sau vigurosul poet Petru Dunca, lor alăturîndu-li-se și ceilalți cîștigători ai buletinului de identitate literară, Diana Barbu, Gh. Dinică, Liliana Grădinaru, Ioana Pârvulescu, Vavila Popovici și Ion Ruset, oameni de diverse profesii de pe tot cuprinsul țării implicați într-o poezie viguroasă, angajată în abordarea marilor teme ale contemporaneității. Simplul fapt că au fost selectați dintr-un raft cu sute de manuscrise reprezintă o victorie, sperăm, mai mult a literaturii române de mîine decît una strict personală.

ION ZUBAȘCU ■

Convorbiri fără adiționale

— Stimate dr. Gh. Păun, sînteți, împreună cu dr. Gh. Fețeanu, coordonator al unei apariții editoriale care a suscitat un mare interes. Este vorba de CARTEA JOCURILOR. Ce se vrea, de fapt, această lucrare ?

— Bineînțeles, nu mă voi referi la joc la modul general. Discuția ar putea să nu se termine niciodată. Pe de o parte, literatura în legătură cu acest subiect (văzut de filozofi, psihologi, pedagogi, sociologi, matematicieni, informaticieni) este imensă. Pe de altă parte, „totul este joc, nimic nu este joc", depinde de împrejurări (a se vedea o interesantă dezbatere pe această temă într-un număr recent — dedicat aproape în întregime jocului ca mijloc educativ — al revistei **Perspectives**, editată de UNESCO). În plus, lucrarea conține o serie de referiri „strategice" la jocuri (articole „dinspre" filozofie și psihologie semnate de M. Dumitru, respectiv C. Mamali, dinspre inteligența artificială — autor S. Marcus, precum și numeroase citate.). Personal cred pur și simplu că oamenii au o „genă a jocului" mai vizibilă sau mai puțin vizibilă, de la individ la individ, dar prezentă la fiecare, menită, la nivel de specie, să contribuie la dezvoltarea unor atribute definitorii ale omului : gîndirea, capacitatea de analiză și decizie, anticipare, evaluare de situații complexe etc. Trăim, probabil o perioadă de activare a acestei gene, favorizată, evident, de progresul tehnologic, informațional, de posibilitățile de comunicare — vezi frenezia cu care se inventează, se fabrică, se răspîndesc, se analizează și, desigur, se folosesc jocurile în ultimul secol.

În acest context **Cartea jocurilor** este cea mai firească apariție editorială, tipărită, la fel de firesc, sub egida celui mai profesionalizat dintre producătorii noștri de jocuri, Recsop. O carte-almanah care s-a dorit cuprinzătoare, variată, unitară cît se poate, tehnică, dedicată în primul rînd „amatorului profesionist" de jocuri. Nu un almanah de „vacanță" ci unul de „bibliotecă". Încununat cu un roman mai neobișnuit, adaptîndu-se însă perfect temei, al cunoscutului scriitor japonez Yasunari Kawabata. În ce măsură lucrarea și-a atins obiectivele rămîne să aprecieze cititorul. Oportunitatea ei a fost însă pe deplin validată de succesul de librărie.

De altfel, bibliografia română a jocurilor nu este prea bogată, deși există destul de mulți autori — potențiali sau actuali — de asemenea lucrări, deși există o nevoie evidentă de cărți de jocuri, de matematici distractive, de probleme de perspicacitate. Ar putea „funcționa" chiar și o publicație periodică de profil : revista **Rebus** acoperă domeniul cuvintelor încrucișate și al enigmisticii, almanahul **Planeta șah** acoperă universul șachierului. Mai sînt însă atîtea jocuri diferite, atîtea genuri de probleme. Dincolo de GO, sau Scrabble ar putea fi enumerate zeci de titluri interesante, unele disponibile și în magazinele noastre. **Cartea jocurilor**, a încercat să se refere la cît mai multe dintre aceste „alte jocuri", fără a le putea epuiza, deoarece domeniul este practic infinit. Ca jocuri, în primul rînd, dar și ca puncte de vedere posibile, dinspre care universul ludic poate fi prezentat, interpretat, evaluat, analizat, valorificat. În acest sens, lucrarea a dorit și să arate că se poate, dar și să propună un anumit etalon pentru lucrările viitoare similare, rămînînd pentru acestea obligatoriu de a depăși, desigur, prezenta apariție.

GEORGE ARION ■

Magazin istoric nr. 5 / 1988

Din sumar : Revoluția de la 1848 și semnificația ei istorică ● Treptele unității și independenței României ● Poporul întreg răspunde la chemarea țării — studiu inedit de Silviu Dragomir ● Pronunciamentul de la Blaj ● Mărturii din surse germane : 23—31 august 1944 „Am fost dezarmați și capturați de trupele române" ● Documente și imagini inedite despre una din primele manufacturi românești — postăvăria de la Chiperești, înființată în 1796 de Grigore III Ghica ● „Din vremea lui Cuza" — însemnările generalului Th. C. Văcărescu ● Viața zilnică la românii în secolele XVIII—XIX ● 1886. Solii Siamului la Paris ● Constantin Dobrescu-Argeș — luptător pentru emanciparea țărănimii în secolul trecut ● Pe urmele strămoșitor ● Victor Place — arheolog ● Viceamiralul V.V. Grigoriev și publicistul istoric american Cornelius Ryan despre ofensiva asupra capitalei naziste ● 1929 — 1987. De la un crah bursier la altul ● În București, acum 50 de ani ● Litoralul — un veac de istorie turistică — Johann Joachim Winckelmann sau aventura arheologiei ● Confesiunea unui procuror de la Nürnberg.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

cînd cele mai noi cunoștințe despre cultura dudului și creșterea viermilor de mătase.

„Sericicultura practică", carte apărută la acest început de sezon sericicol la Editura Ceres, semnată de Natalia Cetățeanu, Ana Brașlă, Alexandra Matei, Dumitru Dogaru și Stela Serbănescu, specialiști de la Stațiunea centrală de producție și cercetări pentru sericicultură — București, oferă sericicultorilor astfel de informații.

Prin întreg conținutul său, cartea are un pronunțat caracter aplicativ. Aceasta reiese în primul rînd din structurarea ei pe două teme principale : tehnologia creșterii și exploatării dudului (140 pp.) și tenhologia creșterii și înmulțirii viermilor de mătase (353 pp).

Dintre problemele de ordin teoretic sînt tratate foarte concis numai acelea care prezintă importanță pentru practica sericicolă cum ar fi descrierea stadiilor de dezvoltare (ou, larvă, crisalidă, fluture), desfășurarea în timp a ciclului evolutiv, comportamentul larvelor în timpul „somnului" și ingogoșării, bazele fiziologice ale năpîrlirii și diapauzei, etc

Cu mențiunea că sericicultorii practicieni au în această carte un valoros îndrumător, ale cărui recomandări trebuie aplicate integral și foarte strict, ne permitem să facem cîteva sublinieri ale conținutului său.

Cu toate că în unitățile specializate se cresc serii succesive de viermi de mătase, de primăvara pînă toamna, cea mai importantă creștere este cea de primăvară, începută în momentul apariției primelor 3—5 frunzulițe de dud. Această serie asigură 70% din producția de mătase. În acest sezon frunzele sînt cel mai ușor digerabile, datorită conținutului scăzut în celuloză și săruri minerale și au un procent corespunzător în apă și proteine, sursa proteinelor mătăsii. Totodată condițiile de microclimat din spațiile de creștere pentru larvele de vîrsta a IV-a și a V-a se asigură în mod natural.

Pentru a se asigura desfășurarea dezvoltării larvare în timp minim, hrana trebuie să corespundă calitativ și cantitativ, asigurîndu-se și noaptea, deoarece mai ales viermii de ricin, în absența frunzei părăsesc paturile de creștere. Desfășurarea stadiului larvar în timpul cel mai scurt este unul dintre cele mai importante deziderate în sericicultură deoarece aceasta înseamnă de regulă și producția maximă de gogoși cu însușiri tehnologice foarte bune.

O atenție deosebită trebuie acordată și ingogoșării, atît în ce privește factorii de mediu cît și materialele de ingogoșare. Gogoșile se recoltează la 6—7 zile de la ingogoșarea în masă a larvelor. La Bombyx mori lungimea medie a firului de mătase dintr-o gogoașă este de 1 000 m.

De asemenea de mare importanță este și menținerea unui regim foarte sever de igienă, atît al spațiilor de creștere și inventarului sericicol cît și al personalului implicat în creșterea viermilor de mătase. În acest sens, dezinfecțiile încăperilor cu formol 3% și sodă caustică 2% fac parte dintre principalele măsuri profilactice. Nerespectarea normelor de igienă duce la declanșarea unor boli infecto-contagioase cum este flașeria care în numai cîteva zile cauzează moartea întregului efectiv de larve.

În final am mai adăuga faptul că, valoarea acestei lucrări ca instrument de lucru este sporită și de cele 56 de tabele sintetice, precum și de un cuprins detaliat care echivalează cu un index tematic destul de amănunțit.

Răspunzînd unor imperative de ordin practic, cartea se constituie într-un factor care va contribui la progresul sericulturii, al cărei produs, mătasea naturală, este neegalat de fibrele sintetice și de neînlocuit în industria textilă, electrotehnică, aeronautică și medicină.

PANTE GHERGHEL ■

Cultul operei de seamă

Înfățișările de mare ambiție au darul de a da un înțeles superior lucrurilor de rînd din viața noastră. Totul trebuie privit cu alți ochi, chiar și anii ce nu păreau să anunțe asemenea năzuințe. Ivirea unei opere deosebite, nașterea unui monument la care au a se referi de acum înainte generații întregi semnifică, în biografia unui artist, preocupări de strategie creatoare.

Ideea aceasta stă în deschiderea cărții **Marinei Preutu** dedicată operei soților **Gabriela Manole-Adoc și Gheorghe Adoc**, autorii Monumentului Independenței, dezvelit la Iași în 1979 : „Uneori o lucrare, o singură lucrare, poate deschide o perspectivă neașteptată, profund edificatoare spre întreaga existență a creatorului ei. Privind-o e ca și cum ai contempla o integrală construcție de sine dobîndită, nu arareori cu trudă și încredere".

În studiul său, publicat la „Meridiane", Marina Preutu e interesată să pună în evidență acele trăsături din opera anterioară ce se constituie drept filoane și care, în circumstanțe favorizante, au dovedit o motivație sufletească și complexă și profundă : liriismul portretelor și al sculpturilor cu funcție ambientală semnate de Gabriela Manole-Adoc și dragostea arzătoare pentru obîrșii, nevoia pătimașă de a reține un sens din tot trăitul la Gheorghe Adoc.

Adevărul este că discreția — reclamată ca fapt de caracter pentru atelierul soților Adoc de Marina Preutu — devine un principiu al acumulărilor esențiale. Cine cunoaște mai îndeaproape pe cei doi artiști are încîntarea să descopere doi oameni de cultură ferm orientată și, dintre sculptorii noștri, pe cei mai învățați iubitori de istorie națională. O viață, în aparență ordonată și de o pilduitoare civilizație a relațiilor, se vădește a fi controlată de unele pasiuni de colecționar de-a dreptul patetice : soții Adoc s-au înconjurat de cărți, gravuri, obiecte de artă populară și veche ce semnifică intens în cuprinsul ideii de independență, de definire spirituală.

„Documentarea" pentru realizarea ansamblului monumental de la Iași are loc pe parcursul întregii vieți, e însăși rațiunea intelectualității atelierului soților Adoc. Astfel că monografia Marinei Preutu își justifică alcătuirea din interiorul creației analizate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Partidul — stegar al libertății noastre

An de an, în a 8-a zi a lunii mai poporul român aniversează un eveniment istoric ce s-a dovedit, odată cu trecerea timpului, a avea o importanță cu totul deosebită. Atunci, în urmă cu 67 de ani, circa 90 de delegați trimiși în capitală de organizațiile Partidului Socialist din întreaga țară se întruneau în sala redacției ziarului „Socialismul" din str. Academiei pentru a hotărî în legătură cu drumul pe care trebuia să-l urmeze mișcarea muncitorească. Și se veneau cu mandate ferme, în cea mai mare parte a lor, de a se da naștere unui partid cu adevărat revoluționar, unui partid care să călăuzească pașii clasei muncitoare, ai altor categorii de oameni ai muncii pe făgașul unor confruntări de clasă menite a le aduce o nouă condiție de existență ; de a face în așa fel încît într-o perspectivă de timp nu prea îndepărtată pe pămîntul României să se poată edifica o societate nouă, o societate a dreptății și demnității. Și aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum se consemna într-unul din rapoartele pregătite pentru Congres și care fusese dată publicității, „societatea capitalistă în totalitatea ei a atins din punct de vedere material gradul [...] necesar nașterii unei noi societăți. Societatea actuală este coaptă pentru ca, intrînd în faza revoluției politice socialiste, să ducă la bun sfîrșit transformarea sa înspre forma de convietuire comunistă — un proces care se poate desfășura numai sub dictatura politică și socială a proletariatului".

Ancorat în realitatea istorică românească, partidul clasei muncitoare acționase pentru rezolvarea, în sensul real al exigențelor progresului istoric, a tuturor problemelor care frămîntau conștiința politică a poporului român : de la necesitatea desăvîrșirii unității naționale la aceea a rezolvării problemei agrare, a democratizării vieții politice sau cea a păcii și razboiului ; de la cerința impunerii dezvoltării industriale la măsuri care să contribuie la ușurarea condiției de existență a celor mulți și obidiți și, în ultimă instanță, la ascensiunea mai rapidă a poporului român pe scara progresului istoric.

Congresul însuși de întemeiere a Partidului Comunist Român a fost rezultatul obiectiv al procesului de dezvoltare generală a țării, după înfăptuirea actului care a marcat, la 1 Decembrie 1918, desăvîrșirea statului național unitar român. A fost produsul nemijlocit al dezvoltării și ridicării pe un plan superior a luptei celor ce munceau ca urmare a adîncirii contradicțiilor dintre ei și burghezie pe fondul realităților postbelice existente. A fost, în ultimă instanță, expresia afirmării pregnante în viața politică și ideologică a țării a clasei muncitoare și a partidului ei politic — Partidul Socialist din România. Nu numai atît, dar crearea Partidului Comunist Român a fost expresia nemijlocită a desfășurării unui profund și semnificativ proces de continuitate și înnoire a gîndirii și practicii revoluționare a mișcării noastre muncitorești, de revedere și restructurare a ideilor programatice și a formelor de acțiune pentru transformarea revoluționară a societății într-o perspectivă mai apropiată în timp și în concordanță cu specificul istoric românesc. Chiar și un simplu apel al socialiștilor români de „strîngere" a rîndurilor organizate ale celor animați de ideile luptei revoluționare, de emancipare socială și națională, lansat la începutul lunii noiembrie 1920, conchidea : „Teoria marxistă care ne călăuzește ne impune să cunoaștem, în rîndul dintîi, împrejurările în care trăim, mediul țării noastre, solul în care trebuie să săpăm și fiecare să așezăm temelia organizațiilor noastre. Să reclădim casa noastră pe o temelie de piatră masivă, ca nici furtunile să nu o clatine, nici suvoaiele să nu o miște, nici cutremurele să nu o zdruncine".

Or, clădirea unui asemenea edificiu în „interiorul" căruia libertatea socială și cea națională să formeze un tot, să fie atribute reale menite a favoriza împlinirea omului ca om putea să fie opera doar a clasei muncitoare și a maselor largi de oameni ai muncii sub conducerea unui partid politic apt a exprima cu fidelitate asemenea interese ; a unui partid care, în noile condiții istorice, să exprime cu consecvență ideea revoluției sociale proletare, altfel spus, așa cum consemna un raport prezentat Congresului din mai 1921, „să cucerească puterea politică și economică din mîna burgheziei, înlocuind-o prin statornicirea puterii dictaturii clasei muncitoare, singura în stare să redea adevărata libertate imensei majorități a poporului".

În a patra zi a desfășurării lucrărilor sale, după ample și consistente dezbateri, Congresul din mai 1921 a hotărît transformarea Partidului Socialist din România în Partidul Comunist Român. De fapt hotărîrea Congresului nu făcea altceva decît să consfințească o transformare deja realizată, să pună de acord noua fizionomie politico-ideologică a partidului o fizionomie deja existentă, cu denumirea de Partid Comunist. A fost, cu adevărat, o hotărîre istorică întrucît făurirea P.C.R., așa cum a subliniat secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „a marcat o etapă nouă superioară, atît pe plan politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră".

Prin întreaga sa activitate, Partidul Comunist, ca forță politică a clasei muncitoare, a întregului popor român, ca exponent fidel al intereselor majore ale acestuia, a conferit noi valențe nu numai luptei revoluționare subsumate ideii de cucerire a libertății sociale, dar și susținerii intereselor naționale, indeosebi luptei pentru apărarea integrității teritoriale a țării, a independenței și suveranității naționale. Afirmîndu-se ca forță politică națională, exprimîndu-se în strînsă legătură cu sarcinile izvorîte din misiunea istorică a clasei muncitoare, Partidul Comunist a acționat, implicit, pentru împlinirea unei misiuni naționale, a întruchipat conștiința limpede a necesității preluării de către proletariat a răspunderii față de soarta țării sale. Dintr-o asemenea perspectivă, comuniștii români au legat în permanență ideea menținerii și consolidării libertății naționale de lupta maselor împotriva „oricărei dependențe față de imperialismul străin", tot așa cum, pentru atingerea acelușiași obiectiv, partidul a susținut necesitatea coordonării „luptei pentru adevărata libertate a României cu lupta proletariatului revoluționar". În același scop, al îmbinării organice între interesele naționale și cele internaționale, Partidul Comunist Român a dus o permanentă luptă împotriva manifestărilor de naționalism, a desfășurat o largă și susținută activitate politico-ideologică de educare a maselor în spiritul adevăratului patriotism, pentru o înțelegere justă a relației dialectice dintre patriotism și internaționalism.

În lupta împotriva forțelor negre ale fascismului intern și extern comuniștii s-au situat în prim planul acțiunii istorice care viza nemijlocit apărarea integrității teritoriale a țării, a independenței și suveranității naționale a poporului, o acțiune ce prin ea însăși însemna o contribuție la efortul general al popoarelor pentru respingerea pericolului grav al fascismului.

Pe firul luptei comuniștilor în vederea apărării dreptului sacru al poporului român la independență, pentru păstrarea integrității teritoriale a țării un loc de-a dreptul proeminent, adevărat moment de culme al afirmării antifascismului românesc, a pus în evidență marea demonstrație revoluționară de la 1 Mai 1939 în organizarea și conducerea căreia un rol deosebit i-a revenit tînărului militant comunist Nicolae Ceaușescu avînd-o alături pe tînăra Elena Petrescu (Ceaușescu). O demonstrație desfășurată sub lozinci ca **Vrem 8 ore de muncă ! Cerem mărirea salariilor ! Trăiască independența națională a țării ! Să apărăm granițele împotriva agresorului hitlerist ! Jos fascismul ! Trăiască pacea !** și care a relevat cu prisosință atît forța și capacitatea de acțiune a clasei muncitoare, cît și gîndirea vie, pătrunzătoare a Partidului Comunist, căruia i s-au alăturat, într-un autentic front comun de luptă, și partidele socialist și social-democrat. A fost o acțiune de anvergură națională despre care doi autori comuniști scriau într-unul din organele de presă ale timpului : „Dacă Armindenul anului acestuia a fost, cu-n-totdeauna, o sărbătoare universală, sensul pe care noi l-am acordat a fost unul de unitate națională, de orientare și deplină afirmare a clasei muncitorești în corpul națiunii... Ziua aceasta a însemnat sărbătorirea și legămîntul muncitorimii românești pentru apărarea și cimentarea unității și independenței naționale".

Iar în anii dictaturii militaro-fasciste, ai dominației Germaniei hitleriste și ai războiului, Partidul Comunist a fost forța politică cea mai lucidă a țării ; a fost organizatorul și conducătorul rezistenței antihitleriste a poporului român ; a fost artizanul strălucit al vastei coaliții de forțe politice din inițiativa căreia au putut fi declanșate evenimentele istorice din August 1944, ca început al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

P.C.R., ca forță politică unică a clasei muncitoare, după Congresul din februarie 1948, a putut ridica pe o treaptă superioară procesul revoluționar din țara noastră realizînd transformarea structurală a societății românești, edificînd cu poporul și pentru popor socialismul ca orînduire a libertății omului ca om. Un proces istoric a cărui desfășurare a cunoscut, prin hotărîrile Congresului al IX-lea, o treaptă calitativ superioară, partidul însuși, devenind nu doar o forță politică conducătoare a societății, ci un veritabil centru vital al întregii națiuni.

MARIN BADEA

Partidul — inima națiunii

Pentru noi românii, Partidul, a cărui glorioasă întemeiere o sărbătorim în fiecare an la 8 Mai, reprezintă astăzi forța socială și politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii noastre colective, trup din trupul clasei muncitoare, al țărănimii și intelectualității noastre. Opțiunile sale sînt propriile noastre opțiuni, întrunind crezul, voința și aspirațiile întregii națiuni. Și nimeni n-a definit mai concis și mai exact decît a făcut-o cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, locul, menirea, virtuțile și rolul partidului comuniștilor în viața României de azi : **„Partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Funcționarea normală a acestui centru reprezintă condiția sine qua non a dezvoltării continue a societății socialiste".**

Partidul Comunist Român este astăzi mai puternic ca oricînd, iar poporul român mai unit ca niciodată în jurul lui. În prezent, partidul cuprinde așa cum s-a arătat la recenta Plenară a Comitetului Central al P.C.R. — peste 3 700 000 de membri din care 55 la sută muncitori, 34 la sută din totalul membrilor de partid sînt femei.

Din această unitară concentrare și destășurare de forțe — dobîndită în anii fierbinți ai revoluției și construcției socialiste, prin alegerea și promovarea celor mai buni dintre cei buni — se desprind în permanență tinerețea gîndului și temeritatea faptei ; în acest vast laborator al inteligenței creatoare, al spiritului revoluționar, o întreagă națiune găsește răspunsuri la întrebările zilei și ale secolului, într-o permanentă confruntare cu prezentul și viitorul patriei socialiste.

Desfășurînd o vastă activitate de elaborare științifică a măsurilor și soluțiilor necesare mersului înainte, partidul își exercită rolul de conducător în toate sferele vieții sociale, de la producția de bunuri materiale la activitatea ideologico-educativă, de la perfecționarea relațiilor sociale, la viața științifică, artistică și culturală în toate unitățile și colectivele de oameni ai muncii. Iată de ce conducătorul partidului și statului nostru a ținut să reamintească din nou, în cuprinsul cuvîntării rostite la Plenara din 28-29 martie a.c., necesitatea de a se recruta și promova în permanență cadre din rîndul celor mai buni activiști, cu o înaltă pregătire tehnico-profesională, dar și cu o temeinică pregătire politico-ideologică.

Inaugurînd marea deschidere spre cunoaștere și adevăr, exercitîndu-și vreme de aproape șapte decenii misiunea sa istorică, Partidul Comunist Român se afirmă în lumea de azi ca o forță indestructibilă, el este privit și stimat pretutindeni, de către toți oamenii de bună credință, pentru promptitudinea, justețea și înțelepciunea politicii sale interne și internaționale. Un partid erou, în fruntea căruia poporul a ales în unanimitate pe cel mai strălucit exponent al voinței, aspirațiilor și intereselor sale legitime, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul, bărbatul, comunistul de omenie și marele patriot dăruit trup și suflet, din fragedă tinerețe, cauzei socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea contemporană. Un partid pe care îl urmăm neabătut, convinși că în împlinirea grandiosului său program rezidă apropierea rivnitului viitor de aur al patriei noastre scumpe, România.

LIVIU TIMBUS

Independența – suma vieții noastre istorice

Dacă primăvara lui 1877 începuse cu ploi reci și inundații, pe plan politic și militar, atmosfera se înfierbîntase și un vînt de libertate își făcea tot mai simțită prezența atît la români, cît și la popoarele asuprite din sudul Dunării. Încă de la 26 aprilie tunurile de la Calafat, răspunzînd provocărilor otomane, trăgeau asupra Vidinului, iar la sfîrșitul lunii, parlamentul de la București consemna „starea de război ce este creată României prin însuși guvernul otoman". Opinia publică din România, presa și armata cereau proclamarea independenței absolute a României.

La Iași, apare o broșură în care se arată că pentru români războiul a devenit „o condițiune de viață" și trebuie început pentru a ajuta și popoarele din Balcani „să-și rupă cătușele". La București, căpitanul Gr. Bogescu a publicat, în ziua de 4 mai, **Marșul anului 1877**, cu versuri edificatoare pentru starea de spirit ce se instaurase: „Fala străbună iarăși invie / În fiecare piept de român. / Căci dînsu-n suflet și-a scris să fie Liber și-n țara-i singur stăpîn!" Un grup de 53 de orășeni din Târgoviște au trimis o telegramă colonelului M. Cerchez — care se afla cu trupele la Calafat — pentru a îmbărbăta pe el ca și pe fiecare „brav oștean", să lupte curajos împotriva forțelor otomane. „Românul" relata că soldații Regimentului 16 dorobanți, ajungînd la Oltenița, au cerut ofițerilor „să le dea voie să treacă Dunărea ca să se bată cu turcii", Proclamarea independenței „era discutată nu numai în ziarele românești, ci și în presa europeană. „Gazeta Transilvaniei" consemna, la 8 mai, că „independența statului român... este astăzi unul dintre cele mai principale obiecte ce se discută în toată presa europeană".

La 9 mai 1877 ziua era semnal, iar Bucureștiul cuprins de un mare entuziasm, prin toate cartierele se aflase vestea mult așteptată a proclamării independenței. Ziarul „Românul", în articolul **București 9/21 mai**, relata: „O mare zi, ca orice mare eveniment se simte în aer. Toți își zic: este ceva; toți simt în inima lor ceva care îi mișcă; un neastîmpăr îi cuprinde" și, pornind spre clădirea parlamentului, se vor convinge că presimțirea nu-l înșelase. „Astăzi, mult înainte de ora deschiderii Camerei, toate tribunele erau înțesate de un public imens și nerăbdător. Mulțimea alertată de prin toate colțurile Capitalei, ne mai avînd loc în tribune, umplea curtea Mitropoliei".

Din inițiativa grupării liberal-radicale — și cu asentimentul ministrilor — deputatul N. Fleva a adresat în Adunare o interpelare guvernului, menită să determine proclamarea oficială a independenței. M. Kogălniceanu, ministrul de externe, răspunzînd, arată că prin moțiunile din 29 și 30 aprilie s-a recunoscut că sîntem „în stare de război", că sîntem „dezlegați" de legăturile de suzeranitate față de Poarta otomană. Prin urmare „sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare". În aplauzele publicului, M. Kogălniceanu accentua „Așa dară, domnilor deputați, nu am cea mai mică îndoială și frică de a declara în fața reprezentațiunii naționale că noi sîntem o națiune liberă și independentă". Noi trebuie să dovedim că „avem conștiința misiunii noastre", că sîntem în stare să facem „sacrificii pentru ca să păstrăm această țară și drepturile ei pentru copiii noștri, și această misiune, în momentele de față este mai mult datoria fraților și fiilor noștri care mor la hotare". În încheiere preciza: „Vrem să fim independenți, pentru că voim să trăim cu viața noastră proprie" iar guvernul „va face tot ce va fi cu putință ca starea noastră de stat independent și de sine stătător să fie recunoscută de Europa". Camera a votat apoi o moțiune prin care „ia act că resbelul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacrarea lor oficială". În momentul cînd președintele Camerei, C. A. Rosetti, a anunțat că moțiunea de independență a fost „primită cu unanimitate [illegible] afară de două abțineri [illegible] aplauze și strigăte entuziaste izbucnind peste tot" (consemnează presa). Tot atunci Senatul a votat o moțiune asemănătoare.

În aceeași zi, ca prime acte ale suveranității absolute a statului român, Adunarea deputaților a votat — la propunerea lui Mihail Kogălniceanu — înființarea ordinului Steaua României (cu cinci clase) cu care să se decoreze militarii și civilii ce se vor distinge în serviciul țării. De asemenea, printr-un proiect de lege s-a cerut ca tributul către Poartă să fie anulat, iar suma respectivă — de 914 000 lei — să fie destinată pentru înzestrarea armatei române.

Proclamarea independenței a fost primită cu mare bucurie de deputați, de mulțimea de bucureșteni ce afluiau continuu în jurul Adunării și în general de românii de pretutindeni. Iată cum descria C. Bacalbașa manifestația entuziastă din memorabila zi de 9 mai: „Marea mulțime care asistase la Cameră, atît la tribunele publice, cît și în curte și pe dealul Mitropoliei la săvîrșirea marelui act, se revarsă spre centrul Capitalei. Drapelele sunt abordate, valurile mulțimii străbat orașul, studenții manifestează cu cîntece patriotice, se aude răsunînd **„Deșteaptă-te române"**. Și pînă tîrziu în noapte poporul capitalei fericit petrece". De la Unirea Principatelor, capitala țării nu mai avusese prilejul să cunoască o manifestație populară de o asemenea amploare. Corespondenții ziarelor străine și unii reprezentanți diplomatici acreditați pe lîngă guvernul român au semnalat, de asemenea, manifestațiile populare de la București. Corespondentul lui „The New York Times", de pildă, transmitea că „s-a adunat astfel tot Bucureștiul în jurul Palatului legislativ pentru a fi martor la acea solemnitate", iar consulul Statelor Unite raporta guvernului său că ziua de 9 mai „a fost marcată de un sincer entuziasm al oamenilor care au umplut străzile". De altfel, manifestațiile au continuat și în ziua următoare pe principalele străzi bucureștene.

Vestea a trezit un puternic ecou în întreaga țară, manifestații de bucurie și aderiune au avut loc în toate județele. Sute de scrisori și telegrame de mulțumire și felicitare din partea autorităților locale și a numeroase grupuri de cetățeni au fost trimise guvernului, domnitorului și parlamentului pentru făurirea acestui mare act istoric. De la Craiova se anunța că proclamarea independenței „l-a înflăcărat pe toți", de la Iași, prefectul transmitea că „un mare număr de locuitori" din oraș și județ au sărbătorit cu entuziasm „prima zi a independenței României". de la Brăila se telegrafia că orășenii au manifestat „cu stenguri, torțe și muzici", iar la Piatra Neamț, vestea cea mare a produs în toate clasele sociale „adevărate explozioni de entuziasm și bucurie". Referindu-se la importanța istorică a proclamării independenței, ziarul „Telegraful", în articolul **10 mai**, sublinia: „Ieri, s-a petrecut în capitala țării românești un fapt dorit de secole și care va fi înscris cu litere de aur în analele române. Idoma pentru care au luptat atîția domni patrioți și altă generații... s-a împlinit". Presa română de peste Carpați a surprins evenimentul cu aceeași forță, considerîndu-l „noutatea cea mai importantă", iar într-o declarație semnată de 300 bucovineni și publicată în ziarul vienez „Der Ostern" se scria: „Salutăm cu frățească cordialitate România liberă și independentă. Urăm glorie și izbîndă armelor sale".

Pe plan militar, la 9 mai se încheia preluarea de către armata rusă a apărării liniei Dunării pe distanța Galați — Turnu Măgurele, armatei române revenindu-i porțiunea următoare, pînă la Tr. Severin. Tot în această zi — consemnează izvoarele — „turcii au încercat în trei rînduri", începînd de la ora 7, să instaleze o baterie de artilerie pe malul drept al Dunării, în fața Islazului, dar tunarii români printr-un „foc viguros" și bine reglat le-au zădărnicit de fiecare dată planul, silindu-i să se împrăștie. Ziarele publică apoi o serie de informații referitoare la contribuțiile benevole ale locuitorilor pentru trebuințele armatei. Se menționează că cetățenii din Rușii de Vede „prin contribuții spontane, au oferit toate cele trebuincioase la îndestularea escadronului călărașilor de Vlașca"; în capitală, un comitet constituit ad-hoc a făcut apel la tinerii comercianți să contribuie cu ceea ce le va permite mijloacele „în ajutorul bravei noastre armate", iar la Craiova în fruntea listei de subscripție figurează Barbu Bălcescu (fratele revoluționarului pașoptist) care oferea 200 pîini, 60 vedre vin și un pachet de țesături.

După cum se știe, lipsindu-i fondurile, guvernul a făcut apel la populație pentru a asigura echipamentul și aprovizionarea trupelor și pentru a procura armamentul modern necesar campaniei militare. Dezideratul înfăptuirii acestui mare act istoric, astfel, românii de pretutindeni — în pofida frontierelor artificiale impuse de vitregia vremurilor — au contribuit, atît înainte cît și după 9 mai, prin trimiterea de fonduri și numeroase ofrande (cereale, vite, alimente și articole de îmbrăcăminte) la susținerea războiului.

Independența proclamată la 9 mai trebuia, firește, apărată pe cîmpul de luptă, pentru a putea fi impusă forțelor militare otomane și apoi recunoscută și de către puterile europene. Guvernul român s-a oferit de la început pentru o cooperare militară cu armata rusă la sud de Dunăre; oferta a fost însă respinsă de guvernanții turiști iar după înfrîngerile suferite la Plevna — în zilele de 8 și 18 iulie —, cooperarea a fost solicitată cu insistență, de dată aceasta, atît de către marele duce Nicolae cît și de țarul Alexandru al II-lea, fiindu-le teamă de o eventuală învăluire din partea forțelor otomane. Pentru a echilibra situația frontului, armata română a trecut Dunărea și a luptat alături de trupele rusești, contribuind substanțial la încercuirea și capitularea Plevnei, la 28 noiembrie 1877. În această zi, a avut loc una din cele mai înverșunate și sîngeroase bătălii. Osman pașa, ajungînd la capătul resurselor — de subzistență și de muniții — își reorganizase încă din ajun armata în două eșaloane, aproape a cîte 25 000 de soldați fiecare, în vederea străpungerii blocadei Plevnei și deschiderii unui drum spre Sofia. În zorii acelei zile memorabile primul eșalon turcesc, care trecuse apa Vidului în timpul nopții, pornește un atac furibund asupra pozițiilor rusești la vest de Dolni Etropol, izbutind să ocupe pe prima linie cu toate fortificațiile și tunurile din ea. Are loc apoi o înclestare crîncenă, inclusiv corp la corp, între turci și apărătorii celei de a doua linii rusești (sprijiniți de unele rezerve) care reușesc să oprească înaintarea forțelor otomane. Pe la orele 10.30 au început să sosească ajutoarele de la celelalte eșaloane ale încercuirii, inclusiv o brigadă din Divizia a 4-a română; acestea atacă pe turci din față și din flancuri. Ca să poată trece mai departe i-ar fi trebuit lui Osman pașa, în acel moment critic, noi forțe, dar al doilea eșalon — ce fusese hotărît să-i urmeze pe primul, după două ore —, nu-i putea veni în ajutor, căci fusese atacat și imobilizat pe dreapta Vidului de trupele aliate și în primul rînd de cele românești.

În timp ce primul eșalon turcesc lupta cu disperare să-și croiască drum printre grenadierii ruși, trupele românești, conduse de locotenent-colonelul I. Cotruț, care în noaptea spre 28 noiembrie fuseseră de gardă în tranșeele din fața Grivița 2, observînd retragerea turcilor, ocupă această redută. Apoi, la ordinul col. M. Cerchez, întreaga Divizie a 2-a română pornește în urmărirea inamicului, hărțuindu-l. La chemarea populației bulgare din Plevna, pe la orele 9,30, un batalion din Regimentul 6 infanterie a fost trimis să ocupe Plevna spre a zădărnici o eventuală revenire a grupării turcești în locurile fortificate. Referindu-se la această acțiune rapidă a armatei noastre „Journal de Saint Petersbourg" scria, la 1 decembrie 1877: „Primele trupe intrate în Plevna sînt acelea ale Diviziei a 2-a române, care dădură cea dintîi lovitură turcilor". Unități combinate din Diviziile a 2-a și a 3-a române, după o luptă de circa 2 ore, au cucerit, apoi, puternicele redute de la Opanez și împrejurimile acestora, obligînd arieregarda turcească să se predea. Fapt ce a dat posibilitatea trupelor române să atace din spate și din flancuri eșalonul al doilea otoman și să-l împiedice a veni în ajutorul eșalonului „de rupere", tocmai în momentul critic, cînd era respins cu mari pierderi de diviziile rusești peste rîul Vid. Istoricul militar german Victor von Strenz scria că „turcii atacați din patru părți trebuiau să facă front peste tot. Lupta încinsă era sălbatică, desperată. De cîte ori turcii au încercat, făcînd front către Plevna, să se întoarcă dar în zadar... Rușii și românii mențin fără a putea fi opriți, sub protecția focului a mai mult de 300 de tunuri. Sub grindina proiectilelor, trupele turcești se mișcau alandala... Era ultima zvîrcolire a unei învălmășeli de oameni în dezordine în care căzuseră mii de morți. La 12,30, de partea turcească se ridică — între Onanez și Gorni Etropol — steagul alb de predare către învingători". În adevăr, în amiaza zilei, Divizia a 2-a română, continuîndu-și înaintarea, ajunsese la podul de piatră de peste Vid, unde — după cum relatează T. C. Văcărescu, participant la eveniment —, „un ofițer superior turcesc se prezintă înaintea colonelului Cerchez și-i spune că Osman pașa cere a-i vorbi". Comandantul Diviziei a 2-a, însoțit de colonelii Arion, Berindei, Vlădescu și alți ofițeri, se duseră imediat la o căsuță sărăcăcioasă din apropiere unde găsi pe mușinul otoman „șezînd pe o ladă goliță de cartușe, cu piciorul rănit descălțat și întins, iar bătrînul doctor Hassib bey... cerceta cu băgare de seamă rana asupra căreia aplica un pansament... Suferința morală, mai mult decît durerea fizică, era întipărită pe fața lui Osman". Acesta dorea să afle de la colonelul Cerchez „condițiunile sub care este primită predarea sa și a armatei sale". Și alte izvoare consemnează că Osman a declarat în fața colonelului că se consideră „prizonier împreună cu armata sa" și conteză pe „mărinimia învingătorilor". Oricum, capitularea s-a făcut după legile războiului și ale onoarei militare.

Colaborarea militară româno-rusă și eroismul ostașilor celor două armate au dus, așadar, la această memorabilă victorie de la Plevna care a grăbit și usurat considerabil sfîrșitul războiului. La 5 decembrie 1877, marele duce Nicolae, subliniind aportul armatei noastre, preciza: „Rezultatele strălucite care s-au dobîndit la Plevna sînt datorate în mare parte cooperațiunii bravei armate române". Referindu-se la același eveniment, ziarul belgian „Le bien publique" scria: „Românii s-au purtat cu vitejie, ei au avut o importantă contribuție la încercuirea Plevnei și la înfrîngerea lui Osman pașa, care a hotărît rezultatul campaniei", iar istoricul turc T. Yilmaz Öztune subiinia, de asemenea, că „Fără armata română inamicul nu ar fi putut cîștiga bătălia de la Plevna".

Căderea Plevnei a umplut de bucurie inimile tuturor românilor. La București, în seara zilei de 28 noiembrie, au avut loc manifestații și iluminații puternice, populația mergînd să felicite pe primul ministru I. C. Brătianu și pe președintele Camerei, C. A. Rosetti, care le-a atras atenția că după căderea „Plevnei externe", românii trebuie să-și continue lupta pentru a cuceri și „Plevna internă", a libertăților democratice. La Craiova, mulțimea a manifestat pe străzi, cu muzica în frunte, cu stenguri și torțe, pînă noaptea tîrziu. La Iași, Brașov, Blaj și în alte orașe au avut loc, de asemenea, manifestații spontane și iluminații feerice în timpul nopții. „Gazeta Transilvaniei" reliefa, la 1 decembrie, cu vădită satisfacție: „Peste tot rostogolul pămîntului, unde ajung sîrmele telegrafice, s-a răspîndit marea veste că **Plevna a căzut...** În tot locul, unde bate o inimă românească, va aduce numai bucuria și veselia, căci a căzut prin concursul valoroaselor brațe ale oștirii române". De altfel, în Transilvania și Bucovina, biruința de la Plevna — relata un martor ocular —, stîrnise o bucurie atît de mare „încît pana omenească nu o putea scrie". Mulți sperau că va urma curînd și cucerirea Plevnei transilvănene, întărîndu-și convingerea că „din România independentă... se va naște România mare".

Victoria de la Plevna a arătat lumii întregi eroismul unui popor care-și dovedea și pe calea armelor vrednicia și dreptul la o viață independentă. O victorie devenită un simbol al voinței de libertate a poporului nostru ca și al virtuților lui militare probate de-a lungul veacurilor. Cum avea să scrie Mihai Eminescu „independența e suma vieții noastre istorice".

Prof. dr. N. ADĂNILOAIE

județeană

Viorile noastre

După multă vreme, (deși interesul pentru muzica de cameră e mereu crescînd în rîndurile publicului), orchestra **București** a reapărut pe estrada Ateneului.

Înființat în anii în care după exemplul lui Casals, Oistrah, Menuhin — Ion Voicu încerca să-și exerseze forțele în plan dirijoral, ansamblul a prezentat stagiuni în șir sub conducerea lui Ion Voicu și mai tîrziu a tînărului Mădălin Voicu, manifestări de maxim interes în țară și peste fruntarii. Neuitat de pildă pentru mine, un turneu al orchestrei în mai 1979 pe meleaguri italice. Într-un program Bach, demonstram în Bergamo-ul lui Donizetti, Brescia lui Marcello, Cremona lui Stradivarius, Torino-ul alitor prezențe internaționale, atotputernica unor tradiții enesciene.

Simbătă seara, noile generații de meloman care și-au ocupat în ultimii ani locul la Ateneu, au reîntîlnit orchestra **București**, într-un program fundamental Bach-Mozart.

Wolfgang Amadeus a avut spirit, temeinice coordonate stilistice, iar unele pagini de Bach, duct curat și sigur, substanță și savoare.

M-am bucurat în concert că trecerea anilor l-a adus lui Mădălin Voicu credința că talentul nativ nu este suficient și fără caznă intelectuală, îndelungată experiență și reflecție permanentă nu există act dirijoral.

Indiscutabil, punctul central al manifestării a fost marcat de momentul în care viorile lui Ion Voicu și Ștefan Ruha și-au unit vibrațiile în Dublul concert de Johann Sebastian. În Ateneul în care Enescu ne chema mereu spre Bach, iar în urmă cu un sfert de veac Oistrăh și Menuhin au venit să-l omagieze pe George Georgescu cîntînd din Johann Sebastian, sublimul Concert în re minor are rădăcini, ecou, putere de germinație sufletească.

Generațiile de iubitori de artă crescute la Ateneu în anii postbelici, iubesc vioara datorită sunetelor încărcate în armonice, culori și suflet de virtuoz, ale lui Ion Voicu și Ștefan Ruha.

În veacul unor coloși ai arcușului, Ion Voicu și Ștefan Ruha și-au păstrat personalitatea, au izbutit să treacă de la virtuozitatea dăruită de talentul natural la marea literatură romantică și contemporană, (și să ni-l amintim pe Ion Voicu în Prokofiev). În deceniile în care în constelațiile țării și ale lumii au apărut, apar, noi stele violonistice, Ion Voicu, Ștefan Ruha au, individualități cuceritoare, au har, „trec" rampa, pentru că rămîn mereu emoționați, stăpînind armele sincerității și naturaleții pe care nici o școală nu le poate da.

„Oricît am face apologia lucidității —, spunea cîndva Carlo Zecchi —, artele nu pot trăi fără scînteia aceea imprevizibilă care se cheamă inspirație".

Un glissando e departe de rigoarea unui portativ al lui Bach. Fraza bachiană are nevoie mereu de „căpăstru" antiromantic dar inspirația, căldura, bogăția sonorității, eliberarea de orice complicații, bucuria arderii în comun pe 8 corzi, au recompensat totul.

Ion Voicu — Ștefan Ruha viorile noastre, pentru că sînt istoria sufletului generațiilor noastre.

IOSIF SAVA

Către public

Este bine cunoscut faptul că dezvoltarea artei scenice în direcția sporirii expresivității și a capacității de contact cu publicul a impus o școală originală a spectacolului românesc. O școală în cadrul căreia s-au afirmat adevărate personalități artistice, individualități distincte, atît în regie, cît și în scenografie și interpretare. De la „reteatralizarea teatrului" (printre ai cărei autori cred că mă număr și eu, și care a însemnat o reacție la realismul scenic confundat nu o dată cu naturalismul) pînă la etapa pe care o parcurgem astăzi, și anume realizarea unei sinteze între teatralitate și realism, conceput de această dată ca o atitudine estetică specifică, după părerea mea, întregii noastre culturi, regia și-a urmat propriul ei itinerar. Iar scena românească a evoluat, sub aspect regizoral, mai ales în direcția îmbogățirii acestei tradiții clasiciste prin relevarea unor noi modalități de expresie, prin reorganizarea spațiului scenic, prin reconsiderarea mișcării și prin fantezie. Totul, cu scopul de a comunica în forme artistice accesibile și expresive ideile majore ale teatrului, semnificațiile lui cele mai ascunse și de a răspunde prin acte artistice autentice și durabile gustului unui public aflat și el într-o continuă, neîntreruptă perfecționare. Am simțit nevoia să reamintesc aceste adevăruri pentru a arăta că ceea ce înfăptuim astăzi este pus în slujba spectatorului. Către public mi se îndreaptă și mie gîndurile ori de cîte ori sînt pus în situația de a descifra un nou text. De el încerc să mă apropii din momentul cînd îmi concep caietul de regie, desfășurînd pe filele sale încărcătura de semnificații, mișcarea și vizualizarea scenelor. Da, s-ar putea să pară ciudat, dar una din vechile mele pasiuni, nerealizate, arhitectura (am ajuns regizor după ce am început medicina și am absolvit dreptul) își pune statornic pecetea asupra modului în care „văd" o piesă. Încă de la prima lectură mă las stimulat de proporțiile și de desenul pe care mi-l sugerează, de volumele ce dau contur imaginilor scenice. Dar fără să uit vreo clipă că teatrul este investit cu misiunea dificilă de a modela și de a forma conștiințele, nu pot trece cu vederea nici faptul că oricîtă fantezie, oricîtă plasticitate și oricîtă risipă de idei ar dezvălui reprezentația, ea rămîne o creație pasivă, lipsită de viață, dacă nu se adresează spectatorului în mod direct, dacă nu-i încîntă curiozitatea, sensibilitatea, gîndirea, dacă nu-i sporește orizontul cunoașterii. Teatrul se constituie într-o artă vie tocmai prin acest dialog neîntrerupt al scenei cu sala. Căutînd mereu calea capabilă să-l întrețină, vom găsi și modalitățile prin care să menținem arta noastră în miezul culturii.

HOREA POPESCU

Forța imaginilor

Sînt un regizor provenit din rîndul operatorilor, un om care se exprimă mai ușor prin imagini decît prin cuvinte și care crede efectiv în această forță a imaginii. În filmul **Luchian** am avut o scurtă secvență care povestită în imagini e cu totul altceva decît aceeași secvență relatată în cuvinte: Luchian bolnav rătăcește prin pădure. În drum descoperă o legătură de chei pierdute. Rămîne o clipă cu cheile în mînă. Multe chei într-o legătură. Constată că nu-i sînt de folos și le aruncă. Mai tîrziu dă de un zid. Un obstacol de-a lungul căruia descoperă, spre bucuria lui, o poartă. Dar poarta e închisă. Dacă ar fi avut cheile, poate s-ar fi potrivit una dintre ele să o deschidă. Am încercat să povestesc exact acest lucru în imagini dar am constatat că nimeni nu-și mai amintea de chei în clipa cînd Luchian ajungea la zid, deci legătură între ele și poartă nu mai funcționa. Secvența a plăcut în schimb tocmai prin misterul ei și prin neliniștea pe care o aducea.

Imaginea are o putere extraordinară și poate că noi sîntem abia la începutul acestui drum care e civilizația imaginii. Deși există la ora actuală un abuz de imagine, cred că forța limbajului și puterea ei de convingere se află abia la început. Sînt convins că vom avea în această direcție mari surprize. În istoria cinematografului m-a surprins întotdeauna un lucru: după ce Lumière a făcut primele sale filme, **Sosirea trenului în gară** și **Grădinarul stropit**, cam un an sau doi, pînă la apariția lui Méliès, toți au repetat filmele lui Lumière neputînd să iasă din șablon. Méliès era scamator, iluzionist, om de circ și după ce a intrat în cinematograf cu această lume a lui, citiva ani a fost ca o capcană: toată lumea îl imita. A trebuit să vină un pompier american care habar n-avea despre ceilalți doi, să facă un film despre stingerea unui incendiu ca să se nască astfel primul film de acțiune gradată. Azi s-ar putea să ne aflăm tot într-o astfel de capcană, de proporții ceva mai mari. Pragul sonorului, a fost un scandal imens și totuși a fost trecut. Mă gîndesc că azi o mulțime de copii cresc cu video, cu televizor, cu limbajul familiar al imaginilor și această generație va recepta cu siguranță totul altfel decît noi.

Cred înainte de toate că filmul trebuie să aibă o idee morală fermă, însă bine ascunsă în interiorul epicității lui, să nu fie ostentativă ci să constituie mobilul său dinăuntru. Idealul meu e să fac filme care să se exprime prin forța proprie a imaginilor nu prin cuvinte, filme de actualitate foarte bune și foarte românești.

NICOLAE MĂRGINEANU

Plurivalența creatoare

ION VLASIU e mai mult decît un sculptor, mai mult decît un pictor, mai mult decît un scriitor. E o personalitate covîrșitoare, un spirit creator inepuizabil. Din cînd în cînd năvălește peste sufletele noastre cu o mie de ipoteze artistice, de întrebări, de răspunsuri posibile. Dar de cele mai multe ori îmbracă mantaua pădurilor transilvane și tace retras în sine, de vorbă doar cu gîndurile unui cioplitor în piatră și marmură, care știe că lucrul mîinilor sale e mai tare decît toate cuvintele. Stă de vorbă cu lumea ritmurilor pe care cioplitorii în lemn o împodobesc cu case și porți, cu împrejmuiri susținute de stîlpi înalți ce iau chipul duhurilor pămîntului și al strămoșilor îndepărtați. Stă de vorbă cu zugrăvelile ca de frescă sacre din hieratismul cărora ne vorbesc oameni aspri și tandri, mai ales țărani și țărănci, mai ales copiii care pornesc, cum a pornit și Ion Vlasiu, dintr-un sat oarecare, să cucerească largul lumii și al universului.

Îl găsim adeseori pe Ion Vlasiu și în spațiul și timpul jurnalelor sale, și în monumentele cu care a cinstit țara, de la acea emoționantă Poartă a Unirii ce străjuie Cîmpia Libertății de la Blaj, pînă la chipul Luceafărului poeziei românești. Îl găsim în nenumărate și memorabile opere artistice, pe acest prodigios muncitor care este astăzi octogenarul Ion Vlasiu, dar și în toate proiectele lui pe care le înalță cu tenacitatea unui adevărat spirit al Renașterii, bîntuit de toate problemele și neliniștile zilei de față, ale omului și omenirii, echilibrat mereu de credința în destinul artei și culturii românești, al pămîntului generos în straturile căruia este înscrisă propria lui biografie.

ION BRAD

Muzică

Cu exuberanță juvenilă...

Recent, într-o consfătuire republicană a directorilor de teatre lirice, cerința de a se studia și genul operetei în conservatoarele noastre, prin această înțelegîndu-se cîntul, jocul de scenă, proza — cu toate implicațiile ei, dicțiunea și impostația — a fost repetată în cîteva rînduri. Și pe bună dreptate, zicem noi, întrucît un cîntăreț profesionist trebuie să cunoască nu numai modalitățile de a interpreta muzica de cameră sau opera, dar și tot ceea ce cuprinde arta vocală: de la lied și pînă la oratoriu, trecînd prin operetă și operă. Timpul de studiu, se pare, numărul mare al orelor destinate atîtor discipline, faptul că toată secția de canto a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" se bazează exclusiv pe sistemul de învățămînt seral — deci studenții aceștia sînt, obligatoriu și în producție — iată o sumă de probleme spinoase cu care se confruntă astăzi acela care mîine vor deveni primii soliști ai teatrelor lirice românești; iar o cît mai atentă și competentă rezolvare a acestor probleme va duce, fără îndoială, la un salt calitativ și necesar artei noastre muzicale interpretative, în genere.

Dar, parcă pregătind din vreme un răspuns în fața doleanțelor regizorale, **Liliacul**, celebra operetă a lui Johann Strauss, a irumpt vesel în cea mai recentă premieră a conservatorului bucureștean; iar alegerea, socotim noi, a fost fericită, deoarece această capodoperă are destule contingențe cu opera comică și, prin urmare, locul ei se află mai degrabă pe afișele teatrelor de operă. Privind însă prin altă prismă, opul straussian ridică o problematică generală, de cînt și joc; aici, cîntăreții trebuie să parcurgă o arie întinsă a cunoștințelor, de la cîntecul simplu și pînă la arii de bravură, dramatice sau de coloratură; de la recitativul vorbit și pînă la un complet joc actoricesc; de la o oarecare mișcare scenică, pînă la vals și ceardaș; de la farsă la dramatism, sau de la o veselie aparentă pînă la contaminarea publicului cu un haz de bună cuviință; suficiente argumente pentru ca oricine trece de acest dificil examen, să poată fi socotit drept un adevărat absolvent al Conservatorului.

Revenind la premiera amintită, să arătăm că protagoniștii au provenit din toate clasele de canto ai anilor IV și V; că ei s-au bucurat fie un sprijin prețios al colegilor de la facultatea de instrumente, ce au alcătuit o orchestră minunată (poate redusă numeric, dar cu atît mai eficientă!) îndrumată și condusă cu pricepere de **Aurel Niculescu**; că și colegii lor de la muzicologie, și pedagogie și compoziție au fost prezenți pe scenă, formînd corul „Gaudeamus", dirijat de **Gh. Oprea**; și că regizorul **Anghel Ionescu Arbore** s-a străduit cît a putut, cu încăpățînarea și măiestria-i recunoscută, să realizeze un spectacol de o cît mai înaltă ținută artistică, ceea ce i-a reușit într-o bună măsură, în această avînd însă un colaborator important, pe tenorul **Cristian Mihăilescu**, solist al Operei Române din București, care — interpretînd rolul lui Gabriel von Eisenstein — s-a dovedit un excelent actor-cîntăreț, constituind (chiar și pentru aceia care îl cunosc bine), o veritabilă surpriză, demonstrînd existența unor resurse nebănuite: jocul de scenă, inteligibilitatea dicțiunii și impostația ei, frazarea muzicală, ca și acoperirea partiturii vocale prin diferite modalități tehnice.

Liliacul prezentat în sala din Str. Ion Vidra a excelat prin două caracteristici principale: pofta de a juca și credibilitatea tinereții; iar lîngă acestea s-au alăturat, firesc, însușirile native ale vocilor, tehnica dobîndită în anii de studenție, muzicalitatea și înțelegerea rolului respectiv. Astfel, **Mioara Manea** s-a înfrupat într-o reală Rosalinda: suavitatea sa și ușorul tremolo al timbrului de soprană au servit-o în cantilene, dar acutele atacate în prea mare forță au deservit-o; oricum, prin tot ce a realizat, ea poate apare cu succes pe orice scenă de operetă. La rîndul ei, **Ruxandra Donose** a constituit un plăcut travesti al prințului Orlovschi; vocea catifelată s-a mulat de minune pe registrul mediu al partiturii, iar dezinvoltura sa dovedește că a deprins încă de pe acum multe taine ale scenei. **Gladiola Nițulescu** este parcă născută pentru a fi Adela; zvelțetea, strălucirea supraacutelor, iată atributele principale ale acestei soprane de coloratură; poate, o adîncire a tehnicii vocale slujitoare reliefării registrului mediu i-ar adăuga o calitate în plus. Doctorul Falke a fost bine creionat de **Nicolae Raiciu**, ca de altfel și Frank, de către **Sever Barnea**; ei sînt posesori ai unor voci plăcute și penetrante, sînt muzicali, dar parcă am cere lui Raiciu mai multă trăire scenică. **Mihnea Lamatio** ne-a oferit un veritabil Frosch, rol de actor în care tînărul cîntăreț s-a simțit ca la el acasă; iar Blind și Ida și-au aflat corespondenții potriviți în **Dorin Mara** și **Adriana Urechescu**. L-am lăsat la urmă, intenționat, pe **Alexandru Badea**, interpretul rolului Alfred. Cînd, în urmă cu mai mult timp, l-am ascultat prima dată, am avut convingerea că seriozitatea sa, calitatea glasului de tenor — o rară avis, astăzi — și muzicalitatea deosebită îl vor conduce către o frumoasă carieră. Din păcate, însă, iată că și-a făcut apariția și neglijența; cîntatul sub ton, în prima arie; rostirea recitativelor cu o dicțiune necontrolată îndeajuns; o ușoară infatuare scenică; iată cîteva fapte ce ar putea fi trecute cu vederea unui profesionist care se apropie de virsta pensiei, nu însă unui tînăr aflat la început de carieră; deoarece Alexandru Badea are tot ce îi trebuie pentru a fi un artist în adevăratul înțeles al noțiunii.

Liliacul prezentat de Conservatorul „Ciprian Porumbescu" a strălucit, în primul rînd prin tinerețe. Și, nimic nu e mai frumos pe scenă, ca și în viață, decît exuberanța juvenilă împletită cu înțelepciunea!

CLAUDIU NEGULESCU

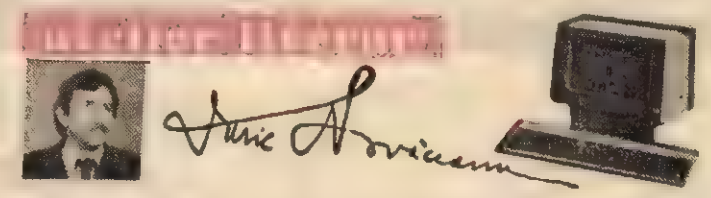

Cantoreanu Dan — Stinceşti, Botoşani. Semnele promiţătoare pentru care v-am invitat să reveniţi în „Atelier" au rămas pe loc. Mai mult, pare-se că e un regres. Sînt din ce în ce mai palide şi e bine să mai aşteptaţi.

Ene Geta — Călăraşi. Repetăm : nu ne ocupăm de proză.

Diana Călin — Rîmnicu-Vîlcea. „Ca orice tînăr aspirant la glorie literară... aştept atît părerea dumneavoastră cu privire la cele patru poezii (,) cît şi sfaturile pe care mi le veţi da, cu rugămintea de a-mi fi comunicate pe (la) adresa indicată pe plic". Dacă dispuneţi de timp, aşteptaţi cît doriţi, noi nu stăm de vorbă cu nimeni în afara „Atelierului".

Sturza Ovidiu — Hunedoara. Există lăutari care cîntă „după ureche" şi o fac foarte bine, fiindcă au ureche muzicală. Dumneavoastră nu aveţi nimic al dumneavoastră, amestecaţi poet după poet, cu o lipsă de respect şi jenă puţin văzută. Nu mai trimiteţi.

Buta Robert — Constanţa. Prietenul dumneavoastră nu poate influenţa în nici un fel computerul, care rămîne intransigent şi vă spune că e bine, dacă poezia trimisă e şi prima pe care o scrieţi, să fie şi ultima. Aşa că, baftă la examene !

Georgeta Duţu — Bucureşti. Pentru publicarea lucrării traduse din H. G. Henderson — dedicată poeziei japoneze — adresaţi-vă unei edituri, singura care vă poate ajuta.

Nair Pic (Ciprian !) — Bucureşti. Plicul acela nu s-a rătăcit, cum vă mîngîiaţi dumneavoastră cu o astfel de situaţie. Computerul nu a găsit nimic de reţinut în el, după cum nici în plicul de acum nu a dat peste minuni demne de a fi reproduse.

Ion Ardelean — Cluj-Napoca. Sînteţi aproape de mai, dar păreţi prea sigur de dumneavoastră şi s-ar putea să. **Epistola** e supraaglomerată de sensuri vegheate (cam de la distanţă) de Lucian Blaga ; **Privind portretul unui copil** nu se rotunjeşte în nici un fel. Poate doar **Colţ de raţ** e un text mai împlinit, dar în final suferă de declarativ. Reveniţi mai încolo.

Nicodim Neagu — Braşov. Computerul rămîne nedumerit : ori temele pe care le trataţi vă obligă unui limbaj de pe vremea modernităţilor, ori limbajul, împrumutat din respectiva perioadă, vă leagă de aceste teme. Încercaţi să renunţaţi la una din două. Virtuţi aveţi suficiente şi, sîntem siguri, ne vom mai auzi.

Arcălean Maria — Bistriţa. Rămîneţi în lumea baladei, dar fără să copiaţi structurile ei. Alt univers nu vă stă la îndemînă. Dovadă **De ce nu vii**, unde, sub directă influriere eminesciană, spuneţi numai banalităţi : „De cîte ori nu am trecut / prin faţa porţii tale / nădăjduind căci (că !) o să-mi ieşi / măcar o clipă-n cale". Dacă aţi fi ocolit poarta, v-aţi fi putut închipui că a ieşit şi, mai mult ca sigur, aţi fi reuşit un text poetic mai frumos.

Liliana Manea — Slobozia. „Ceva speranţe" sînt, dar împlinirea lor pare de durată, iar dumneavoastră sînteţi foarte grăbită. Reveniţi, dacă nu puteţi altfel, dar cît mai tîrziu posibil.

Cornel Popovici — Iaşi. Dincolo de o oarecare îndeminare în minuirea cuvintelor, şi mai rar a unor stări apropiate poeziei, nu am dat peste nimic demn de reţinut. Sînteţi copleşit de o tristeţe falsă (e bine să fie falsă !) şi vă stingeţi singur orice lumină, suflînd pînă şi în lampa de neon. Nu, poate chiar nu-i bine să vă pierdeţi timpul.

Crişovan Maria-Iuliana — Lăpuşnic. E loc pentru mai bine : se pare că aţi citit mult, dar foarte la întîmplare şi graba cu care vă rostiţi vă face să nu fiţi atentă nici la organizarea interioară a unui text, nici la alegerea cuvintelor. Sînteţi ca un rîu fără matcă. Mai reuşite. **Paşii destinului** şi **Înălţime**. Nu strică dacă vă întoarceţi la o mai aplicată lectură a poeziei bune.

Carmen Gentia — Oradea. Cu noţiunile de matematică şi chimie pe care vreţi să le transferaţi poeziei nu veţi reuşi mare lucru. Există puţini jucători de şah care pot juca fără tablă şi fără piese. Nu faceţi parte din categoria lor : dincolo de cîteva poeme scrise de Minulescu parcă n-aţi deschis niciodată o carte de poezie.

Oancea Florin — Sibiu. Poemele trimise, conţin semnele (vagi) ale unei împliniri (posibile) poetice. Deocamdată, lipsa de spontaneitate a determinat computerul să nu reţină nimic.

Borcea Laurenţiu — Galaţi. E vorba, într-adevăr, de o pierdere de timp. Cu excepţia unui singur text **(Gelozie)**, pe care, din ce în ce mai indisciplinat, vi-l şopteşte Minulescu, nu spuneţi decît banalităţi.

Mai trimiteţi : Hanga Ovidiu — Arad ; **Pop Carmen Rodica** — Satu Mare ; **Fenix** — Tîrgu Mureş ; **Trandafir Simpetru** — Făurei, Brăila.

Deocamdată nu : Tănase Nicolae — Neamţ ; **Eva Carima** — Bucureşti ; **Duşa Gheorghe** — Vălenii de Munte ; **Emil Traian** — Piteşti ; **Adrian Biscă** — Buzău ; **Duşescu Ştefan** — Zărneşti ; **C. L. Sasa** — Bucureşti ; **Moldoveanu Luminiţa** — Vaslui ; **Doru Popescu** — Rîmnicu Vîlcea ; **Iliescu Cornel** — Bucureşti ; **Achiţei Daniela** — Vadu Moldovei, Suceava ; **Cornea Lidia** — Ulmeni, Maramureş ; **Szokotinski Gherghina Teodora** — Miniş, Arad ; **Alexandru Iolanda** — Bacău ; **Matcău Ovidiu** — Buzău ; **Eugen Lazăr** — Pecica, Arad ; **Cranta Ali** — Turnu Măgurele ; **Ina Petrişor** — Tîrgovişte ; **Şerban Marian C** — Sibiu ; **Custriu Ana** — Suceava ; **Zubaşcu Ioan N** — Timişoara ; **Filoţe Mirela** — Galaţi ; **Teodorescu Liliana** — Mehedinţi ; **Scărlătoiu Mirela** — Bucureşti.

Nu vă pierdeţi timpul : Tudor Nicolae — Mediaş ; **Murzea Cristian** — Dumbrăveni, Sibiu ; **Gh. Niculescu** — Uricani.

DARIE NOVACEANU ■

Cosaşii

Cu fulgerele coaselor curbate
De cîte ori stîrnesc lucerna-n zori,
Coboară-n luncă păsările toate
Din frunze să le cînte tuturor.
Îşi potriveşte soarele degrabă
Ceasornicul de aur fără greş,
Iar luna pleacă să se culce-n iarbă
Ca fluturii în poale de cireşi.
Dorm dúse şi lăcustele spre seară
În leagăne de rouă şi pelin ;
Doar ei, din cer, cu coasele de pară
Adună-n clăi carate de senin.
Doar cali-n vîrf de deal ca şi harbujii
Scot capete cu ochi ca de smarald
Şi picile cad în genunchi ca mînjii
Cerindu-le din pumni aurul cald !

Braconier

Săgeată-n vînt, din eringul de răchită,
Tişneşte cîini ce o aşteptam ;
Deasupra mea pădurea ameţită
Repetă risul glonţului infam.
În palme-amurgul trist îmi dezgheaţă
Flori roşii ca pe-o ramură de spinz ;
Azi strigătul de cuc îmi pare toacă
Şi cîntecul privighetorii plînz.
Izvorul fuge despicînd în două
Reci pietre înecîndu-se în tău
Şi ca un foc de vreascuri luna nouă
Îmi fumegă în ochi păreri de rău.
Pădurea, care nu mai e pădure,
În braţe mi se strînge ca un ţînc.
Sub paşi, cărarea-i limbă de secure ;
Azi mure mari de pe obraji mănînc.
Şi calc mai singur decît cerbu-n seară
Pe clopotele frunzelor de ceară...

Din dor de-acasă

Mă prinde noaptea descori pe stradă
Ducînd de coamă mielul lunii blînd
Să tundă părintească mea ogradă
De pietele trifoiului bolînd.
Din fugă tău tramvaiul şi pe scară
Mă protăpese ca-n şeaua unui cal ;
Tot burgul e al meu şi maci de pară
String ca din lunca satului natal.
Nu-mi pasă dacă-mi rîd vecinii-n faţă
Şi mă privesc ca pe-un păstor tehui
Care îşi poartă sălciile-n braţe
Şi-n buzunare finul de pe grui.
De partea mea-i plăcerea şi surpriza
Cînd toţi sub cer de vară diafan
Ies în balcon să-i soarbă nopţii briza
Şi să-mi admire mielul năzdrăvan.
Zîmbeşte-n tinda zării părinteşte
Bunica stele dărăcind pe vînt,
Iar eu ascult cum pîn-la mine creşte
Din dor de-acasă iarba fluierînd !

ION CRAIOVA ■

Teatru

Patetismul bine temperat

Riscul oricărei scrieri literare avînd drept subiect istoria (eroica ei) este supralicitarea patetismului. Cu atît mai mult este primejduită piesa de teatru, menită a fi rostită cu tot fastul în faţa publicului cel mai adesea dispus chiar la o asemenea reacţie. De aceea dramaturgia este plină de producţii care, chiar dacă au avut vreun ecou la momentul premierelor, au intrat apoi în desuetudine (mai cu seamă după ce motivaţia lor istorică s-a banalizat, de regulă prin rezolvare favorabilă). Piesa lui Dan Tărchilă dedicată figurii istorice a lui **Vasile Lucaciu** (cu acest titlu) nu se fereşte de această capcană apelînd aproape integral la discursul oratoric, la formula teatrului statuar. Spectacolul în premieră absolută ce a avut loc în urmă cu exact un deceniu, tot pe scena Teatrului Dramatic Baia Mare a nemulţumit tocmai din această pricină. Realizarea recentă a aceluiaşi teatru, sub bagheta lui Ion Ieremia (regizor care a fost distins de către A.T.M., în urma unei activităţi din ce în ce mai apreciate pe diferite scene din ţară) ţine cont cu strictete de această experienţă şi reuşeşte în primul rînd să temperez patetica inevitabilă a textului. Esenţialmente regizorul a transferat fastul şi grandoarea din teritoriul frazelor în cel al atmosferei, al simbolurilor majore. Mai întîi se impune decorul, semnat tot de Ion Ieremia, economic, dar nu zgîrcit. Alternanţa bine motivată între o suspendată şi uriaşă pajură bicefală şi o statornică poartă maramureşeană (ce prin rotire cu 180 de grade devine tîmplă de altar ardelenesc) semnifică puternic, substituindu-se eficace tonalităţilor retorice de la nivelul personajelor. În acelaşi sens sînt organizate cîteva imagini de grup, pe acorduri discret patriotice, care punctează profund cele cîteva momente biografice care-l caracterizează pe eroul central. La fel sînt susţinute scenele de cupluri (Vasile Lucaciu — soţie, Vasile Lucaciu — tată, Vasile Lucaciu — temnicer, Vasile Lucaciu — Badea Cîrţan etc.), obţinîndu-se logic o unitate de stil între grup, cuplu şi personajul central. Toţi ceilalţi actori contribuie la crearea stării de emoţie în jurul celui din centrul acţiunii, aceasta din urmă nemaifiind nevoit să-şi exagereze prezenţa pentru a-şi dovedi înălţimea spirituală şi însemnătatea istorică. Se ajunge astfel la un spectacol de sublimare puternică a sensurilor şi nu la unul de explozie verbalistă, servit foarte atent de interpreţi. Dan Astilean, perfect distribuit în rolul lui Vasile Lucaciu, deoarece îi corespunde şi ca ţinută exterioară, face încă o dată dovada talentului său. Deşi se află la începutul carierei, se dovedeşte matur şi exact, ponderat şi expresiv prin mijloace minime. Este bine susţinut de la fel de tînăra şi inspirata Cerasela Stan (în rolul soţiei, Paulina), care ştie să-şi conducă personajul de la sensibilitatea şi spaima feminină de la început, la fermitatea şi demnitatea din final. În aceeaşi notă demnă este construit personajul tatălui eroului (Radu Dumitru), cu calm şi durere reţinută. Badea Cîrţan, în interpretarea experimentatului Vasile Constantinescu este mai patetic decît alte personaje, ceea ce deja atrage atenţia asupra riscurilor amintite. Cu tonuri firesti, autentice se exprimă Antoniu Paul (Todor), Gheorghe Lazarovici (Deţinutul), Victor Museteanu (Paznicul). Nu sînt de neglijat nici rolurile episodice interpretate de Marius Olteanu, Ştefan Marcs şi Lucian Prodan, pentru că fiecare a fost prevăzut de regie şi a îndeplinit ca atare punctele de sprijin ale structurii generale a spectacolului. Ion Ieremia a urmărit şi a realizat exemplar o demonstraţie strînsă pe seama adevărului istoric din timpul măcelării memorandiste. A lucrat prin evidente emoţionale şi nu prin expresii retorice excesive şi a reuşit o argumentaţie de mare bun simţ, care a fost în măsură să impună publicului

● participare intensă.

VALENTIN TAŞCU ■

O expoziţie de artă decorativă este fără doar şi ponte un spectacol în sine, o lecţie deschisă despre frumos, culoare, bun gust, funcţionalitate şi eleganţă. Iar dacă ne vom referi, aşa cum o vom face în rîndurile de mai jos, la o expoziţie de vestimentaţie, calităţile lecţiei despre care vorbeam vor da nota însăşi a expoziţiei. Cele cinci artiste plastice care expun la **Căminul Artei** (parter) o suită de obiecte ce ţin de arta vestimentaţiei pot fi sigure că strădania lor a atins o cotă superioară. Animaţia permanentă a sălii, încîntarea vizitatorilor, mai ales a vizitatoarelor, care priveau cu surpriză şi încîntare obiectele, şi în general interesul deosebit, manifestat printr-un permanent dialog între artiste şi public, toate acestea la un loc sînt un indiciu sigur asupra reuşitei artistice de la Căminul Artei. Ea, această reuşită, ar fi fost deplină, credem, dacă în preajma acelor obiecte am fi putut admira o serie de accesorii de-aceeaşi sorginte manufacturieră. E-adevărat, ar fi fost nevoie, poate, de un alt spaţiu, ceva mai mare, dar credem că sugestia n-ar fi lipsită de interes, cu atît mai mult cu cît două dintre artistele expozante au ţinut să completeze ambianţa propunerilor vestimentare cu două împunătoare tapiserii (Constantina Dumitru) şi două

Plastică

Cîntec pastelat

peisaje în manieră flamandă (Mihaela Nacu). Dar ce cadru superb s-ar fi creat cu ajutorul cîtorva bijuterii, cordoane, coliere etc. ?! Întrucît le-am amintit deja pe Constantina Dumitru şi Mihaela Nacu, să transcriem şi numele celorlalte artiste : Georgia Lavric, Aurelia Coşug-Pomponiu şi Iza Duncov-Dancea. Un cvintet ce s-a închegat prin diversitate, prin specificitate, dar şi printr-un demers artistic şi meşteşugăresc avînd la bază o viziune comună asupra ideii de frumos în vestimentaţie. Cu alte cuvinte, un veritabil comando estetic într-un domeniu în care, aşa cum ştim cu toţii, domină arbitrariul, capriciul modei, dar în care mai apar, iată, şi frumoase minuni, pentru că frumoase minuni, în cel mai adevărat sens al cuvîntului, sînt obiectele de la Căminul Artei. Romantice sau foarte moderniste, sobre sau exuberant joviale, extrem de simple sau puternic marcate de ingeniozitate, cu un cromatism sever sau dimpotrivă, frenetic, modelele au cîştigat aprecierea unanimă a vizitatorilor şi, mai ales, cum spuneam, a vizitatoarelor. Mai mult decît atîta, însă, expoziţia s-a dovedit a fi încă un pas pe care arta îl face înspre marele public, oferindu-i acestuia o seamă de sugestii în multiple planuri.

VICTOR NIŢĂ ■

La Opera română

● **Cocoşatul de la Notre-Dame** (Esmeralda), baletul romantic de C. Pugni, R. Glier şi S. Vasilenko figurează pe afişul zilei de vineri, 6 mai, la ora 18. În rolurile principale : Ane Marie Vretos, Ioan şi Mihai Tugearu, Ştefan Bănică, Irina Rosca.

La pupitrul dirijoral Carol Litvin.

● **Lucia di Lammermoor**, opera lui Donizetti, simbătă 7 mai (ora 18), cu Emil Iurascu, Eleonora Enăchescu, Florin Georgescu, Gabriel Nastase, Adrian Ştefanescu, Liana Bogar, Nicolae Bratu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● În matineul de duminică 8 mai (ora 11) se prezintă, pentru elevi baletul **Albă ca zăpada şi cei 7 pitici** de Cornel Trailescu. Protagonişti sînt: Daniela Constantinoiu, Laurenţiu Guinea, Aglaia Gheorghe, Nicolae Deneş. Dirijor : Lucian Anca.

Valentin Teodorian

● Duminică seara (ora 18), din repertoriul românesc, operele compozitorului Doru Popovici. **Noaptea cea mai lungă** şi **Interogatoriul din zori**. În distribuţie : Alexandru Moisiuc, Sanda Şandru, Nicolae Constantinescu, Florin Diaconescu, Pompei Hărăsteanu, Nicolae Urziceanu. Dirijează Carol Litvin.

● Cu participarea tenorului Valentin Teodorian şi a başilor Ioan Hvorov şi Constantin Gabor, alături de Elvira Cîrje, Silvia Voinea, Adriana Alexandru, Lucian Marinescu, Nicolae Bratu, Nicolae Andreescu, Georgeta Cosmescu, marţi, 10 mai (ora 19), **Liliacul**. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● **Nunta lui Figaro** de W. A. Mozart — miercuri 11 mai, la ora 18. Cu : Nicolae Urziceanu, Monica Teodorescu, Gerda Radler, Alexandru Moisiuc, Adriana Alexandru, Lucia Cioară, Nicolae Andreescu, Cristian Mihăilescu, Pompei Hărăsteanu, Ştefan Teodorescu, Eleonora Enăchescu. Dirijor : Lucian Anca.

● Joi, 12 mai **Don Quijote**, baletul lui Minkus. Sub bagheta dirijorului Carol Litvin, vor evolua în rolurile principale : Rose Marie Both, Mihai Tugearu, Nicolae Deneş, Leda Popescu, Mihai Babuşka, Roxana Colceag.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

Da! Ce cuvînt minunat!

Cu un an și jumătate în urmă o întîmplare nefericită a făcut ca, în timpul jocului, o săgeată de lemn să perforeze ochiul fetiței mele, distrugîndu-i complet cristalinul și producînd o infecție cumplită. Nimeni nu-și poate închipui durerea și suferințele prin care a trecut în primul rînd ea și apoi noi, toți cei care o iubim. Ana, căci așa se numește, este un copil minunat, deosebit de curajos și docil pentru cei 6 anișori pe care nu i-a împlinit încă. A suportat cu multă răbdare toate intervențiile care i s-au făcut, încurajîndu-ne pe fiecare dintre noi, care ne prăbușeam pe rînd.

A fost consultată de un număr impresionant de specialiști din aproape toată țara. Nici unul dintre cei care au consultat-o și tratat-o nu ne-a dat nici cea mai mică speranță. În numeroasele cabinete unde am intrat cu fetița pentru consultații am auzit vorbe care cădeau ca niște lovituri grele, fără nici un menajament pentru noi sau pentru copil : „Nici o speranță, nu va mai vedea niciodată !", „Ochiul trebuie scos, îl va afecta și pe celălalt !", „Ar putea să orbească de tot !" etc. Nimeni nu ne-a spus un cuvînt de îmbărbătare.

Starea de tensiune și disperarea noastră nu mai aveau margini. În această conjunctură, ni s-a vorbit despre un medic specialist oftalmolog care, zice-se, ar face minuni. Ne-am dus la el cu un fir de speranță dar cu sufletul la fel de îndoit și pregătiți să ni se dea verdictul cu aceeași duritate. La ușa cabinetului acestui „făcător de minuni" era o mare de oameni, printre care abia te puteai strecura. Bolnavi veniți din toate colțurile țării, de toate vîrstele și condițiile, erau primiți, consultați și tratați cu aceeași răbdare și omenie. Cînd ne-a venit rîndul, am intrat într-un cabinet modest de spital și am văzut un om cu o privire blajină dar plină de siguranță, care ne-a primit cu blîndețe și căldură. A consultat-o pe Ana cu multă atenție și delicatețe. Fetița, care intra de obicei timorată la doctor, era acum dezinvoltă, de parcă se întîlnea cu un vechi prieten.

Am pus întrebarea pe care o rostiserăm în zeci de cabinete : „Ce șanse are, doctore ?" Ne-a răspuns : „Situația este destul de gravă, dar nu disperată". Am plecat cu ochii înecați în lacrimi de bucurie. Anei i se dădea totuși o șansă.

Au urmat luni de tratament. La un consult, doctorul a luat-o pe Ana în brațe și i-a spus : „Îți promit că te voi face bine". „Și am să văd din nou cu ochișorul ?" a întrebat Ana. Doctorul a mîngîiat-o pe obrăjori și i-a răspuns : „Da !" Ne uitam unii la alții și nu ne venea să credem că am auzit bine. La întrebările noastre repetate venea răspunsul dătător de speranță : Da, da, da ! Ce cuvînt minunat, care a alinat disperarea și chinul unei familii întregi.

Mă străduiesc să găsesc ceva potrivit, dar îmi dau seama că nu sînt cuvinte cu care să redau toată dragostea de viață și de oameni, iubirea fără limită pentru copii, curajul și devotamentul cu care acest OM-MEDIC minunat, cu mîinile și sufletul de aur, a realizat ceea ce alții au refuzat să gîndească măcar, ca și căldura cu care își îngrijește toți pacienții, fără deosebire și fără limită de program.

Ana a fost operată cu mult succes. I s-a făcut transplant de cornee și operație de cataractă, urmînd ca după vindecare și cu ajutorul unor lentile de contact să vadă din nou.

Asistat de o echipă de excepție de la mic la mare, de oameni care operează și cu sufletul, nu numai cu mîinile, medicul, Omul care mi-a salvat copila, înseamnă un al doilea părinte pentru Ana, căci prin el a recăpătat lumina pe care eu i-o dăruisem la naștere. Acest Om se numește **FANE BOIERAȘ.**

Aș dori să mulțumesc din suflet tuturor celor care au fost alături de noi în clipele de chin și disperare, în primul rînd părinților mei, tuturor cadrelor medicale care au îngrijit-o pe Ana, tuturor prietenilor și colegilor mei, care au stat cu sufletul la gură în așteptarea rezultatului, educatoarelor și copiilor de la grădiniță, care i-au ținut pumnișorii strînși în ziua operației, ca și celor care m-au înțeles și ajutat să fac cunoscute tuturor bucuria și recunoștința noastră.

ROXANA GHEMEȘ ■
București

● Aflat la odihnă în cunoscuta stațiune Slănicul Moldovei cititorul și corespondentul nostru **Nicolae Tokacek** (strada Izvorul Crișului nr. 1, sectorul 4, București), ne transmite, prin bunăvoința tovarășei Livia Caraușu, vicepreședintă a Consiliului popular local, cîteva dintre ultimele pregătiri pe care gospodarii „Perlei Moldovei" le fac în vederea deschiderii sezonului estival : „Stațiunea este în momentul de față un vast șantier. Cazinoul (cu cinematograful) se află în finisarea reparațiilor capitale ; se execută

reparații curente la baza de tratament și toate spațiile de cazare, aplicîndu-se igienizări interioare și exterioare ; 10 000 de brazi sînt în curs de plantare în stațiune și zona izvoarelor, de asemenea pomi fructiferi, în special meri. Între Tg. Ocna și Slănic se desfășoară amenajarea-igienizarea albiei Slănicului, se amenajează zona complexului comercial-turistic „Cerdac". Se efectuează extinderea rețelei de apă potabilă pe o lungime de 2 700 m, avînd o capacitate de 200 l/sec. Se plantează 5 000 de trandafiri și 50 000 panseluțe în parcul stațiunii, iar pionierii de la Școala generală nr. 1 — conform unei bune tradiții pionierești — au luat în îngrijire și înfrumusețare zona cimitirului eroilor. Sînt numai cîteva dintre noutățile edilitar-estetice de ultimă oră ce vor marca deschiderea sezonului actual".

● **Consiliul popular al județului Olt :** „Privind scrisoarea adresată redacției de către **Constantina Costea** din comuna Baldovinești, scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : numita a absolvit în 1965 Școala profesională de pe lîngă Întreprinderea de Osii și Boghiuri Balș, fiind calificată ca lăcătuș mecanic ; cu dispoziția, nr. 8/1985, emisă de Liceul nr. 1 Balș, a fost repartizată la I.O.B. Nu s-a prezentat în termen la locul de muncă, ceea ce a obligat unitatea să-i impute cheltuielile de școlarizare, dar prin sentința civilă nr. 457/1987, Tribunalul județean Olt a respins acțiunea intentată de I.O.B. Balș ca nefondată, ceea ce a exonerat-o pe numita C.C. de plata cheltuielilor de școlarizare. Pentru soluționarea scrisorii s-a luat legătura cu conducerea unității și în baza contractului de muncă nr. 20544/31.03.1988, Constantina Costea a fost încadrată ca lăcătuș mecanic, conform pregătirii profesionale, la secția montaj boghiuri — cererea acesteia fiind astfel rezolvată favorabil".

● „Localitatea Sudrigiu din județul Bihor, localitate reședință de CUASC — situată la jumătatea distanței dintre orașele Beiuș și Dr. Petru Groza, poartă de intrare în pitoreasca zonă a Padișului din Munții Apuseni (își începe, cu căldură scrisoarea, Valer Sudrigian, localnic) — a pornit să-și sporească zestrea edilitară încă din toamna anului 1979 cînd, printre altele și spre bucuria tuturor locuitorilor, a început construcția unui frumos complex comercial, cu o arhitectură modernă, prevăzut cu spații de vînzare și secții de prestări servicii către populație : cantină-restaurant, cofetărie, croitorie, reparații Tv, frizerie, etc., complex așteptat cu deosebit interes de locuitorii comunei, de oamenii muncii de la Sectorul de exploatarea lemnului, S.M.A., Întreprinderea de exploatarea pajiștilor, Ocolul silvic, P.T.T.R., Stația C.F.R., precum și alte întreprinderi și instituții din localitate..."

„Din acest moment, „căldura" rîndurilor cititorului nostru scade brusc, ba chiar tinzînd către zero grade, întrucît : „...acest complex întîrzie să intre în funcțiune. Nu cunoaștem motivul întîrzierii — eu vă scriu în numele locuitorilor Sudrigiului — ne punem întrebarea : oare beneficiarul, care, presupunem, ar fi UJCOOP Oradea, sau poate altcineva ? !, vrea să aștepte anul viitor pentru inaugurare ? ! Cînd, într-adevăr, se vor împlini 10 (zece) ani de la săparea fundației ?"

● **Direcția de Telecomunicații a Municipiului București :** „Referitor la articolul publicat în revista «Flacăra» nr. 14/1988, în legătură cu mutarea postului telefonic al **Gherghinei Măciucă** din strada Aviației nr. 11, blocul 4-D, scara A, apartamentul 5, sectorul 1, arătăm următoarele : numita **G.M.** a solicitat mutarea postului telefonic în data de 27.05.1985, conf. cererii înregistrate sub nr. 45136. Aceasta a fost aprobată de către conducerea D.T.M.B. în data de 31.03. 1988 ; taxele aferente au fost încasate în data de 1.04.1988 cu chitanța nr. 2688282, instalîndu-i-se postul telefonic, problema-solicitată de către **G.M.** fiind astfel rezolvată ; totodată aducem la cunoștință că de la nisa blocului 4-D din strada Aviației nr. 11, **au plecat fire aeriene spre alte blocuri".**

● „Vin cu o rugăminte la dv., sînt pus într-o situație neplăcută și m-am gîndit să vă scriu dacă mă (dacă ne) puteți ajuta în problema următoare : în anul 1987, Întreprinderea A.P.S.C. — Sînnicolaul Mare a lansat niște anunțuri prin oraș că trimite copii la școlarizare pentru meseriile de bucătar-ospătar și bucătar-cofetar la Școala profesională Timișoara. M-am prezentat și eu la examen, am reușit, iar toți cei care au reușit au semnat un contract cu A.E.S.C. în sensul că după absolvire vom fi încadrați aici și vom lucra pe o perioadă de 5 ani. Am terminat școala în februarie 1988, ne-am prezentat la numita întreprindere, dar ni s-a spus că pentru moment nu are nevoie de noi și că putem ori să lucrăm în industrie ca muncitori manipulanți, ori să plătim contractul de școlarizare și să mergem unde vrem noi... ! Acum nu știu ce să fac : să rămîn fără a putea să-mi practic meseria pentru care m-am pregătit ? ! Mă poate obliga întreprinderea să plătesc contractul de școlarizare, dacă ea nu-mi asigură locul de muncă pentru care m-am pregătit ? !" **(Viorel Pandeleanu,** Sînnicolaul Mare, strada Gh. Doja nr. 49, județul Timiș).

Este o întrebare firească, iar dacă datele comunicate de către **V.P.** sînt reale, solicităm organelor județene în drept să analizeze acest caz — sîntem convinși — particular.

● **Consiliul popular al municipiului București — I.C.A.B. :** „Urmare articolului apărut în revista «Flacăra» nr. 13/1988, prin care tov. **Natalia Scovronschi** din București, aleea Cricovul Sărat nr. 3, bloc A, 14, sectorul 4, sesiza defecțiuni în rețeaua de alimentare cu apă din zonă, vă comunicăm că cele sesizate au fost remediate de către I.C.A.B. încă înainte cu puțin de data apariției".

Totul e bine, cînd se termină cu bine.

● **„APERITIV DIN FASOLE !"** — așa scrie pe eticheta borcanului în care se află conținutul unei cantități de 420 gr fasole boabe, piper, ulei rafinat, sare... etc. Tot după etichetă, ca indicații, se consumă ca atare sub formă de sandvișuri. Ce nu scrie pe etichetă, am aflat noi, consumatorii, și anume : conținutul acestui **nou produs** este într-adevăr **bun și apetisant.** Mi-a fost recomandat de un prieten — la rîndul meu l-am recomandat și eu altora. Furnizorul acestui preparat — Fabrica de sucuri și conserve din fructe Riureni — merită din partea consumatorilor, care, la rîndul lor, sînt cei mai exigenți controlori de calitate, felicitări și nota zece pentru acest produs !" **(Gh. Bozu,** Centrul de librării Reșița, Piața Republicii nr. 17, județul Caraș-Severin).

● **Constantina Neagoe** din Capitală Bd. Magheru 29, etajul 5, apartamentul 37, sectorul 1, pensionară cu talonul 15137 — femeie în vîrstă și suferindă, care se deplasează greu — ne scrie (rezumăm) : cu adresa nr. 21 705 din 13 mai 1987 i s-a adus la cunoștință că are de plată, conf. Legii 1, suma de 75,00 lei ; conștiincioasă, femeia se duce la Agenția C.E.C. Amzei, achitînd suma respectivă conform chitanței nr. 2373394/17.08.1987. Spre mirarea sa, din pensia ce îi revine pe această lună, i se reține suma de 250 lei ; interesîndu-se la Casa pensiilor, i se aduce la cunoștință că respectiva sumă este tot pentru... Legea 1 ! Firește, bătrîna se întreabă : dacă este anunțată de către consiliul popular că are de plătit o sumă — de ce i se oprește o cu totul alta, din pensie ? !

Ne punem și noi aceeași întrebare. Cu atît mai mult cu cît C.N., scrîind consiliului încă din luna ianuarie a.c. în acest sens, nu a primit nici un răspuns. Spre lămurirea unor eventuale încurcături birocratice, dînsa ne transmite și numărul telefonului : 50.57.04. Depiasîndu-se, cum spuneam, extrem de greu, poate că prin intermediul acestui număr cei în drept îi vor acorda o mînă de ajutor.

● **Consiliul popular al municipiului Ploiești :** „În legătură cu scrisoarea adresată de către **Ioan Ciobanu** din strada Grindului 3, blocul C.2, apartamentul 14, care solicită sprijin în repartizarea unei garsoniere din fondul locativ de stat : cererea sa a fost soluționată prin repartizarea garsonierei 36 din blocul B.3, situată în strada Andrei Mureșanu".

Menționăm că în cazul numitului **I.C.,** redacția noastră a mai primit un răspuns oficial din partea aceluiași consiliu — răspuns publicat de altfel în nr. 52(1 645)/1988 al revistei Flacăra, prin care ni se comunica că acestuia i s-a atribuit o locuință (ulterior, aflînd că ni s-a transmis **un neadevăr !).** Sperăm că, de această dată, putem lua drept bună (și **pe bune,** mai ales !), comunicarea de mai sus.

● **O PROPUNERE :** „Sîntem un grup masiv de angajați ai I.D.E.B., care ne desfășurăm activitatea la centrul Est de lîngă gara Obor. În fiecare dimineață trebuie să așteptăm troleibuzul 85 zeci de minute, riscînd să întîrziem la locul de muncă — în timp ce prin fața noastră trec, cu numai cîteva persoane, troleibuzele 61, 67, 84, 89, 92 etc. Propunem conducerii I.T.B. să analizeze faptul că o linie ce unește cele mai importante gări ale Capitalei, plus platforme industriale ce însumează întreprinderi precum „AVERSA", „Mase Plastice", „Mecanică Fină", „Sintofarm", „Electronica", „Metalogobus", Fabrica de pîsla, „Vinalcool", etc., este necesar a fi deservită — în orele de vîrf — de mai multe troleibuze decît cele care circulă în prezent". (Scrisoarea este semnată de **Ion Cărbunescu,** electrician I.D.E.B. — bd. Gh. Dimitrov 137, sectorul 2 — împreună cu **un număr de 39 oameni ai muncii).**

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Ibriș Gheorghe — Mangalia : Nu știm. Consultați un avocat. ● **Anghel Ion** — satul Bălteni, com. Copăceni (Vîlcea) : În conformitate cu prevederile art. 40 (2) din Legea 3/1977, numai copiii care au fost pensionari urmași înainte de împlinirea vîrstei de 16 ani beneficiază după această vîrstă de pensie, dacă nu pot munci. De ce nu o înscrieți la o școală specială ? ● **Mifloacă Constantin** — Buzău : Procedura schimbării numelui pe cale administrativă este reglementată de Decretul 975/1968. Depuneți cererea la consiliul popular în raza căruia aveți domiciliul stabil. ● **Șega R. Victor** — com. Bumbești-Jiu (Gorj) : Reveniți cu o scrisoare în care să menționați adresa de acasă. ● **Moldovan Aron** — com. Bicaz-Chei (Neamț) : Nu mai aveți această obligație după ce a devenit major. ● **Hrițiuc Ilaria** — Suceava : Lucrările respective se vor executa în luna mai 1988. ● **Leu Gheorghe** — Timișoara : Hotărîrile adunării generale sînt obligatorii pentru toți locatarii. Întrebați-vă cum de sînteți singurul care vă opuneți ? ● **Arsenescu N. Nicolae** — Pitești : Decizia de pensionare a fost emisă cu respectarea prevederilor legale. Nu trebuia să încetați activitatea. ● **Floricel Gheorghe** — Moreni : Ați fost trecut pe lista de priorități la poziția 8 pe anul în curs. ● **Pocol Valentin** — satul Valea Loznei, com. Lozna (Sălaj) : Pentru a putea beneficia de pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, membrii cooperatori trebuie să aibă minimum 10 ani vechime în C.A.P., adică să fi realizat volumul minim de muncă aprobat de adunarea generală în cel puțin 10 ani. **(Legea 4/1977).** ● **Asociația locatarilor** Bl. 117 Zboina Neagră — București : Toate remedierile și lucrările în vederea recepției finale, s-a hotărît să fie executate în semestrul I 1988. ● **Pîrîu Ilie** — București : Conform Criteriilor specifice pentru organizarea și retribuirea muncii în acord global și acord direct în activitatea de construcții-montaj, diferențele reținute lunar se eliberează de băncile finanțatoare pe baza proceselor verbale de recepție a lucrărilor în condițiile încadrării în consumurile normate de materiale, combustibil și energie, calitatea lucrărilor confirmîndu-se de către organele inspecției de stat în construcții. Obiectivul la care ați lucrat se va termina în mai 1988. ● **Spulbăr Gheorghe** — Calafat : Potrivit recomandărilor U.N.C.A.P. nr. 3028 din 11. I. 1983, cooperatorii pensionați pînă la data de 1 martie 1972 pentru limită de vîrstă sau invaliditate, din sistemul de asigurări sociale al membrilor C.A.P. sau de stat, păstrează în continuare lotul pe care l-au avut la data pensionării, indiferent dacă mai lucrează sau nu în cooperativa agricolă de producție. Dacă nu ați deținut, nu ați avut ce păstra. ● **Vidican Gavrila-Ion** : Prin venitul mediu lunar care stă la baza calculului chiriei se înțelege media cîștigurilor pe ultimele 12 luni, provenind din retribuții sau alte forme de retribuire a muncii. ● **Cioată C. Gheorghe** — Bacău : În probleme de succesiune nu vă poate ajuta nici o publicație. Dacă moștenitorii nu se pot înțelege, soluționarea cazului este numai de competența instanței de judecată. ● **Rupa G. Iulian** — Drobeta — Tr. Severin : Într-adevăr, așa este legal.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Gospodari de notă mare

La Hunedoara se înmulțesc străzile pe care arborii, de o parte și de alta, își îmbină crengile dind tunele vegetale. Asemenea umbrele atrăgătoare sînt pe strada 23 August, dar și pe bulevardul Anul 1848 și Corvin. Ca să nu mai vorbim de străzile George Enescu sau Ciprian Porumbescu.

Plămînii de clorofilă ai orașului sînt esențiali azi oriunde în lume. Cu atît mai mult într-un oraș cu tradiție industrială. Este adevărat că numărul automobilelor care circulă în Hunedoara nu se va fi comparînd cu al celor care ard gazul, pardon, benzina, prin Los Angeles — unde, de acum 20 de ani, ele emanau în atmosferă 2 400 de tone de monoxid de carbon zilnic —, dar, fiindcă aminteam de tradiție, să nu uităm că, la Hunedoara, construirea furnalelor înalte a început în 1882. Ne cerem scuze că n-am reușit să calculăm cu desăvîrșire exact cîte cămăși albe au fost spălate între timp aici înainte de termen. Nici cît săpun s-a folosit în plus în orașul de lîngă cetatea Corvineștilor. Dar un lucru este sigur : în ultimii ani, gradul de poluare s-a diminuat. Filtre care s-au reparat, altele a căror funcționare a fost urmărită mai bine au contribuit și ele în bună măsură. Așa cum a contribuit și creșterea dimensiunilor și capacității „respiratorii" a plămînilor vegetali.

Numai în anul trecut s-au reamenajat parcurile **Corvinul** și **Chizid**, a început amenajarea unui nou parc, **Tineretului**, și s-au plantat mai bine de 12 000 de arbori. Mai ales în noile cartiere **Micro 5, Ansamblul „Ciocîrlia", Micro 7, Zona Stadion**, dar și în centrul civic. S-a plantat gard viu pe o lungime de 5 kilometri și s-au săditi o sută de mii de flori. Anual, în Hunedoara, se plantează peste un milion de flori neperene.

La ora actuală, orașul are peste o sută de mii de arbori de diferite talii, peste 170 de kilometri de gard viu și, în total, mai mult de 205 hectare de parcuri și zone verzi.

În paralel cu dezvoltarea acestui plămîn vegetal, s-a redus gradul de poluare industrială. Întreprinderea minieră locală și-a redus de peste două ori nivelul de poluare, comparativ cu cel de acum trei ani.

„Primăria urmărește sistematic activitatea de protecție a mediului la toate unitățile care, prin specificul activității lor, poluează. Li se analizează frecvent toată activitatea în acest sens și se intervine ferm, atunci cînd este nevoie", ne spun tovarășii Vasile Moisescu, prim-vice-președinte, și Victor Pez, secretar al consiliului popular. Anul acesta s-au pus în funcțiune instalațiile de epurare a apei industriale la uzina de prelucrare a întreprinderii miniere. De notat că stația de epurare a apelor menajere din oraș funcționează la parametri proiectați. Lucrul este important fiindcă, de aici, apa ajunge direct în Cerna, apoi în Mureș. „Vrem ca, la sfîrșitul acestui an, să avem o Cernă curată", ne-au spus gazdele și sîntem sîguri că vor reuși.

În 1988, volumul lucrărilor destinate gospodăririi orașului va fi mai mare decît cel menționat pentru anul trecut. Se va ajunge la 65 de milioane de lei, ne spune tovarășul Nicolae Groza, șeful sectorului de gospodărie comunală și locativă. Se vor termina decolmatarea Cernei și parcul **Tineretului**. Se mai amenajează un parc distractiv pentru copii și tineret în centrul civic, un bazin de înot descoperit (lîngă cel acoperit), un strand în zona **Ciuperca**, un parc lîngă **Castelul Corvineștilor**. Și — adăugăm noi — dacă nu în acest an, atunci nu peste multă vreme, se vor declanșa reparațiile la castel. Reparați care nu mai pot întîrzia pentru motivul simplu că sînt deja întîrziate.

Gospodarii orașului probează vocație pentru dezvoltarea lui armonioasă, pentru cultivarea valorilor sale. Nu doar numărul arborilor va crește (în acest an cu 12 000) ; vor fi așezate bănci noi în parcuri, mese de tenis și multe altele, acest „mobilier" urcînd la o valoare de peste două milioane de lei.

Tot de spiritul gospodăresc ține și calitatea cantinelor muncitorești ale Hunedoarei. Grupul de cantine-restaurant de pe lîngă combinatul siderurgic este de 14 ani fruntaș pe țară și a obținut locul I consecutiv în ultimii șase ani. Zilnic se servesc 14—15 mii de meniuri și se asigură masa pentru 18 pînă la 20 de mii de persoane în 5 microcantine și 24 de bufete de incintă. Toate cele trei schimburi au asigurată cîte o masă caldă (trei feluri de mîncare cu 6 lei). Gospodăria anexă a dat anul trecut toată carnea de porc necesară, în total 256 de tone. Crescătoria de porci, cu trei serii pe an, are 2000 de capete pe serie.

Orașul este bine gospodărit. Cu o grijă deosebită pentru viața oamenilor. Dar și pentru ansamblul său urbanistic de azi și de mîine.

DORIN GHERGHINESCU

Respectul pentru cumpărător

Îmi imaginez o seară în familia Lesnic. Tatăl, inginer constructor, obosit după o zi ca oricare alta ; mama, director coordonator, obosită după caruselul problemelor care îi revin din administrarea a două miliarde ; fiul, student anul I, admis la matematică cu 9,37, în formă după cursuri, pentru că are de partea lui cei 20 de ani, care nu simt apăsarea orelor. Toți trei, după cina luată împreună, în fotolii, se pregătesc de teatru. Rid, aplaudă, se emoționează. Din cînd în cînd, fiul întoarce discul și „spectacolul" continuă. Vorbesc cu replici din piese, dramatizările după povești sînt o hrană sufletească. Am intrat în „jocul" de fiecare seară al celor trei, în urma unui răspuns evaziv al Adrianei Lesnic, la o curioziteție reporterică.

— În afara cifrelor ?

— Nu le reții decît pe cele foarte importante, 8 milioane planul zilnic, 2 miliarde, averea de care răspunde colectivul nostru.

Vede imediat după expresia feței mele că sînt contrariată, că nu asta am așteptat și adaugă cu firescul care o caracterizează.

— Puținul timp liber îl petrec în familie, ascultînd piese de teatru înregistrate.

Adriana Lesnic pare nedumerită. Am venit la directorul coordonator al Întreprinderii comerciale locale Universal Buc. pentru a afla cu ce își ocupă timpul liber ?

— E semnificativă și această parte a vieții noastre...

Zîmbește convinsă că am dreptate.

— Cê vor crede cititorii dumneavoastră ? Ascult povești, sînt o romantică incorigibilă, atunci, ce rost am la conducerea uneia dintre cele mai mari întreprinderi de profil din țară, unde este nevoie de spirit pozitiv, exact ?

Adriana Lesnic — scurtă fișă profesională : absolventă a două facultăți, comerțul și dreptul economico-administrativ, a fost pînă în 1987 director adjunct al magazinului Materna, „copil la propriu și la figurat pe lîngă ICL Universal, care însumează 160 de magazine".

De la început, îmi precizează Adriana Lesnic, s-a realizat o echipă de conducere sudată, colegială și profesională cu Paraschiva Jianu și Manole Iosiper (amîndoi absolvenți ai aceleiași facultăți de comerț din ASE), directori adjuncți.

— Gîndim la fel, ne înțelegem dintr-o privire. Fără această coeziune n-am reușit să răspundem onorabil de aprovizionarea și desfacerea mărfurilor în 160 de magazine, pe lîngă n... probleme umane și comerciale. Nu luăm o singură hotărîre de unul singur...

— Într-adevăr conducere colectivă...

— Reală, nu numai pe hîrtie cum se mai întîmplă cînd singur directorul decide.

— O desfacere de 8 milioane pe zi trebuie să însemne un șir de operații, care să se desfășoare perfect, dar în primul rînd contracte ferme, onorate la ceas. Cumpărătorul în fața rafturilor, frumoase sau neatrăgătoare, nu este cîtuși de puțin interesat de mecanismul dintre dumneavoastră și furnizori, de cît trebuie să-i convingeți, uneori, pînă se decid să-și facă datoria

— Ați pus degetul pe rană.

— Să începem cu cei care vor suride mulțumiți, pentru că au dreptul la fericitări.

— Mondiala Satu Mare, ICTB. Botoșani, Tîrgu Seculesc, Craiova, Sibiu, Tîrgu Mureș, Bîrlad, Brăila, pentru îmbrăcăminte, cămăși, lenjerie; Flacăra Roșie, Dîmbovița, Arta Oradea, producătorii din Timișoara, Lugojana, care vine cu forțe noi în plutonul din față, sînt bunii și întelegătorii noștri parteneri de comerț.

— Ceilalți ?

— Poate după tăcerea mea ne vor da de veste cu fapte...

— Nu vă împărtășesc punctul de vedere, tăcerea nu-i întotdeauna de aur....

— Atunci, notați. Întreprinderea de confecții din T.rgu Jiu „glumește" cu prețurile, încît mereu sîntem cu atenția mărită pentru că buzunarul cumpărătorului este demn de respect. Suceava schimbă articolele după bunul plac, ne dă alte modele de cămăși bărbătești decît comanda. Tîrnava Sighișoara, mult respectată pentru calitate și croieli, va pierde stima dacă va continua să nu respecte termenele. Vidra Orăștie este restantă mereu cu marfa și ce-i mai grav, de la un timp restantă... la calitate. Nu sînt singurii furnizori care ne necăjesc, ceea ce n-ar fi atît de important dacă noi, în acest fel, nu i-am necăji pe cumpărători.

— Fără voia dumneavoastră !

— În ochii cumpărătorilor noi sîntem răspunzători. E drept că avem și noi puterea, cum și facem deseori, să renunțăm total la o colaborare care încalcă normele admise. Mai recent am renunțat la contractul cu fabrica de încălțăminte pentru bărbați Husana.

— Se remarcă în magazine o schimbare pozitivă în comportarea vînzătorilor. Sînt mai atenți, au mai multă răbdare (chiar cu acei cumpărători care se decid greu, care sînt sicuitori și caută cu orice preț nod în papură. Ne descurcăm deseori cu o sugestie binevenită din partea vînzătorului. Ar fi minunat să fie toți numai așa.

— Modul de comportare, care întotdeauna duce către cei 7 ani de acasă (nu poți vorbi urît, răstit, nu poți ține mîna în buzunar sau afișa plictiseala în fața altei persoane dacă ești bine educat) este mereu în atenția tuturor factorilor de conducere din comerț. S-au redus simțitor reclamațiile. Sondajele ne arată că sîntem pe un drum bun. Lucrătorul din comerț trebuie să fie cinstit, bine pregătit, cu răbdare, politicos, cu zîmbetul pe buze, să nu trăiască în fața publicului necazurile lui.

— Zîmbetul pe buze intră în arsenalul profesional, așa cum un actor apare la rampă pentru aplauze, cum constructorul învață să se servească de mistrie.

— Așa tratăm și noi acest subiect care ani de zile a fost motiv pentru umoriști și temei pentru critici serioase. În ultimă instanță, de vînzător depinde dacă clientul mai intră a doua oară în același magazin.

— Altceva ?

— Pe lîngă maniera de lucru, care implică de fapt totul, de la aprovizionare la desfacere, în acest moment ne preocupăm temeinic de planul crescut de investiții, de modernizarea unor unități prin reutilarea cu mobilier modern, prin revederea fluxului comercial. Pe lîngă cele 17 magazine universale, bine puse la punct, din cele 160 de unități care repet, intră în administrarea noastră, pregătim cîteva puncte noi comerciale, deosebite, pentru cumpărătorii din Șoseaua Olteniței, Bd. Tineretului, Căuzași.

— Vă propuneți în activitatea dumneavoastră și termene de comparație ?

— Sîntem receptivi la experiența altora, dacă a noastră interesează, o împărtășim cu toată sinceritatea. Numai un om îngîmfat din cale-afară sau limitat intelectual poate crede că ceea ce știe și face el este sumum. Ar fi atît de trist să gîndim măcar o clipă așa...

O femeie tînără, de statură mijlocie, cu un simț real al comerțului, cu blîndețea și răbdarea unei învățătoare, cu aptitudini, cu deschidere sufletească pentru frumos, de un an conduce ICL Universal, Buc. dînd dovadă de cuprinderea necesară unei profesiuni exercitate cu vocație, în care a investit fără menajamente întreaga ființă.

CARMEN DUMITRESCU

Răspunderea de mamă

Gîngurește, zîmbește, întinde mînuțele mici, de păpușă. Nu e nevoie, pentru asta, să învîrți de nici o cheiță. Petruța, așa se numește, nu e păpușă. E o fetiță de șase luni.

Pînă aici, nimic deosebit. Toate fetițele de șase luni gîngurește, zîmbesc și întind mînuțele, pentru că toți copiii de șase luni din lume, fetițe sau băieți, vor să fie luați în brațe. Bineînțeles, mama e cea căreia i se adresează, nerostită încă, îndulcitoarea rugămînte. Nu și în cazul Petruței, însă, pe care mama sa n-a mai văzut-o de peste trei luni. Internată în Spitalul „Emilia Irza" în 14 ianuarie 1988, cu diagnosticul „defect septic interventricular" Petruța Ghiciu, pe atunci în vîrstă de două luni și jumătate, a fost pur și simplu abandonată în spital. Doctorița Constanța Iacob, șefa secției „Izolare I", în grija căreia s-a aflat fetița, nu i-a văzut niciodată mama. În urma tratamentului, copilul cu o „stare generală bună" (din foaia de ieșire din spital n.r.), este transferat, pentru recuperarea greutății, la Spitalul „23 August". Transferul, însă, s-a executat după două săptămîni de așteptare inutilă a mamei, „descoperită" în comuna Pantelimon, de către Iolanda Moroșan, investigator social în cadrul cabinetului de sociologie al Institutului pentru ocrotirea mamei și copilului.

Ne îndreptăm către strada Făgetului nr. 21 din comuna Pantelimon (aici locuiesc părinții Petruței Ileana Ghiciu, bucureșteancă, și tatăl acesteia, Dumitru Sterea) împreună cu Iolanda Moroșan, Iren Pătrașcu, medicul pediatru al comunei și plutonierul major Ion Mazilu, sectorist, care ne asigură că fetița a fost adusă acasă în urmă cu cîteva luni.

Privesc, nedumerită, către Iolanda Moroșan. Îmi spusese probabil o vorbă de altcineva, că tovarășul Mazilu face o confuzie.

Din păcate, nu e vorba de nici o confuzie. Ileana Ghiciu are 18 ani și nici o ocupație. „Doar n-o să se ducă la cartofi după ce și-a tocit atîția ani coatele pe băncile școlii" (8 ani n.r.) — avea să ne spună mama sa, Eugenia Ghiciu, și ea bucureșteancă, trăind de patru ani în comuna Pantelimon, la prietenul său, împreună cu trei dintre copii. „A trebuit să plec de la Ghiciu, toată viața a fost un bețiv și un nenorocit. M-am spetit de am crescut patru copii singură, numai eu știu cum." Eugenia Ghiciu vorbește repede, țipat, e enervată de prezența noastră. Ce vrem noi, de fapt ? „Eu nu-i mai cresc fetei și al doilea copil, mi-ajunge că i l-am crescut pe primul, care are acum doi ani și jumătate. Să-l crească statul, că are de unde! Că fata se păcălește, și eu, ce să-i fac ? Acum, dacă are doi copii, să-i pun țolul în cap ? E tînără, i-ajunge unu'. Pe Petruța s-o dea la leagăn, că mai e și bolnavă."

Nu, nu era nici o confuzie. Ileana Ghiciu și-a abandonat copilul în Maternitatea Filantropia. Cei de acolo au căutat-o, au găsit-o și, ajutați de organele de miliție, au obligat-o să și-l ia acasă. Internat apoi la „Emilia Irza", este abandonat din nou. Ileana Ghiciu tace. Mama piedează cauza fiicei. Sigur, ea e mult mai convingătoare, ea a crescut patru copii, s-a chinuit să-i crească, vrea ca fata ei să trăiască mai ușor, să nu se chinuiască și ea, doar e atît de tînără. Ileana Ghiciu tace. Iar mama zice că să fie întrebat tatăl copiilor.

El, Dumitru Sterea, are 21 de ani. E topitor la Neferal, s-a născut, a crescut și locuiește în Pantelimon, în casa tatălui său, din strada Făgetului. Zona respectivă, cu case mici, modeste, cu aspect de mahala de altădată, va fi în curînd demolată. Căsătoriți fiind, avînd și doi copii, ar primi un apartament frumos într-unul din noile blocuri ale comunei. Ar locui singuri, cu copiii lor, fără nici o rudă care să se amestece în viața lor, în problemele lor. Sînt tineri, ei are un serviciu bun, organele locale promit să rezolve și problema angajării ei, băiețelul ar putea merge la excelenta grădiniță a comunei, fetița, după însănătoșire, la creșă ; veniturile le-ar crește cu circa 600 lei (alocația pentru cei doi copii, pe care acum, mama nefiind angajată, îar tatăl nerecunoscîndu-și copiii, nu o primesc). Totul converge spre un final fericit. Ratat, însă.

„Sigur că nu-i normal să nu-mi recunoască copiii. Am greșit și eu. Aș vrea să mă cunun, să-mi pun copiii pe numele meu, da nu m-am înțeles prea bine cu ea:.. Să spună ce vrea, zice el, că de ea depinde. Stă acasă și nu face toată ziua nimic" (starea casei îi confirmă spusele). Ea tace. „Să spună", insistă el. În sfîrșit, ea vorbește. Regretăm cu toții minutele de tăcere. Dacă am fi avut vreo îndoială în privința descendenței pe linie maternă a Ilenei Ghiciu, aceasta ni s-ar fi spulberat în cîteva secunde.

— Cu copilul din spital ce faceți ? intervine doctorița Pătrașcu. „Nici eu nu știu. Întrebați-o pe ea. Ce mai, te duci și aduci copilul acasă și cu asta, basta !" Apoi adaugă : „îl lasă pe numele ei, și gata!" O luăm de la capăt. „Tu nu-i iubești ?" „Ba da, da pe mine nu mă ajută nimeni". „Cu ce să te ajute ?" „Cu o vorbă !"

Vorba se dovedește a fi, însă, — buletin de București „Că nu-mi convine să rămîn în Pantelimon. Cum să pierd Bucureștiul, zice, de parcă Bucureștiul ar fi o monedă de un leu pe care o are în buzunar și i-ar putea scăpa printr-o gaură necusută. Socoteala, de fapt, e următoarea : Tatăl fetei s-o treacă pe contractul noului apartament. Apoi, ei s-ar căsători și ei ar deveni bucureștean. Nu contează că n-ar putea locui acolo (tatăl refuză, mi se pune, să deschidă ușa oricărui membru al familiei, cu excepția fetei celei mari — necăsătorită, cu un copil — care locuiește împreună cu el).

Dacă ar exista o balanță pentru sentimente și omenie, pe un taler al ei ar sta o fetiță de șase luni, iar pe celălalt o mamă tînără și în putere care refuză să muncească, preocupată numai de propria-i comoditate, o bunică ce socotește că fiica sa, tînără și frumoasă, nu e cazul „să-și pună țolul în cap" numai pentru că are doi copii, și un tată, și el tînăr și în putere, ținînd către un buletin de București.

Li s-a dat, celor trei, noua adresă a fetiței : Secția de distrofici a Spitalului „23 August" din București. Nici unul din cei trei n-ar mai recunoaște-o probabil. N-au văzut-o de trei luni și jumătate ceea ce pentru un copil de numai șase luni reprezintă mai mult de jumătate din tînăra lui viață. Un copil îngrijit și crescut de stat, care nu are nevoie decît de dragostea părinților săi.

ROXANA PAICU

Cu simțul datoriei față de cetățean

Litoral '88 —

Un sezon sub semnul calității

După un aprilie bacovian, soarele, în sfîrșit, strălucește din nou cu căldură, certitudine a verii care a venit. Asta ne face să ne gîndim tot mai insistent la bagaje, la Gara de nord, la podul de la Cernavoda (atenție, priviți pe geam, acum se trece peste noul arc din oțel și beton ce traversează bătrînul fluviu), dar mai presus de toate, la întinderea albastră, nemărginită și pururea mișcătoare a mării, de pe țărmul căreia vom scrie, simplu, pe o ilustrată (neapărat cu valuri) : „E minunat, ne simțim foarte bine chiar din prima zi a vacanței"

Firească, această stare de spirit a vacanței mult așteptate, o stare a sufletului și a confortului material din jur, reduce la o simplă exclamație afectivă eforturile a mii și mii de oameni, concentrați în a face ca fiecare din cei peste 2 milioane de turiști români și străini ce-și dau, anual, întîlnire cu marea și soarele, să afirme la plecare : „A fost o vacanță reușită ; vom reveni !".

În dorința de a oferi cititorilor noștri, cu un minut mai devreme, datele cele mai interesante ale unei avanpremiere a sezonului estival pe litoral, am participat recent, la Mamaia, la o conferință de presă în cadrul căreia, factorii de conducere ai „industriei fără fumale" — cum este supranumit turismul, au prezentat pe larg obiectivele activității turistice din acest an, noutățile verii 1988.

— Va fi, neîndoielnic, un an al calității serviciilor pentru că, niciodată pînă acum, măsurile tehnico-organizatorice vizînd acest țel n-au fost de o asemenea amploare ca în acest an, iar pe de altă parte, munca instructivă, desfășurată cu toate cadrele din turism pentru a conștientiza imperativul calității va da, sperăm, roadele scontate — afirma în intervenția sa ministrul turismului, tovarășul Ion STĂNESCU. Năzuim să ridicăm la cote mai înalte profesionalitatea în turism — termen ce se referă la ridicarea pregătirii de specialitate, la competență, ordine, disciplină, rigoare, dar și la competența politică, virtuțile morale, la spiritul patriotic — trăsături care trebuie să-l anime pe lucrătorul din turism.

Întărește pe deplin și argumentează această promisiune — angajament pregătirea temeinică a bazei materiale turistice, care a început încă din toamna trecută și s-a încheiat practic în zilele din preajma lui 1 Mai.

O vizită prin toate stațiunile litoralului : Mamaia, Eforie, Costinești, Neptun, Jupiter, Aurora, Venus, Saturn convinge fără dubii că s-a muncit bine și fără preget pentru ca litoralul să se prezinte la startul noului sezon estival în „haine de sărbătoare"

Au fost refăcute porțiuni întregi de plajă, ce au avut de suferit datorită furtunilor din timpul iernii, s-au amenajat noi spații verzi, s-au plantat mii de arbori ornamentali și milioane de flori, s-au refăcut drumurile și parcajele. Am fost informați că în această vară vor exista mai multe dotări specifice de plajă, în primul rînd, umbrele și șezlonguri, mai multe unități comerciale și, firește, mai multe răcoritoare. În toate stațiunile s-au amenajat grădinițe, unde prichindeii pot fi lăsați, pe perioade limitate, în supravegherea unui personal instruit în acest scop. Se va îmbunătăți iluminatul în stațiunile de pe litoral, vor fi aprinse toate firmele luminoase, iar în ceea ce privește asistența medicală de specialitate, ea este asigurată încă de pe acum, atît pe litoral, cît și în Delta Dunării, prin grija organelor de resort ale Ministerului Sănătății.

Răspunzîndu-se unor solicitări din anii trecuți, prin oficiile de poștă și telecomunicații din stațiuni se asigură acum abonamente la presă pentru perioada sejurului respectiv și, tot din același domeniu — prin extensia centralei telefonice interurbane Constanța, se va putea prelua un număr sporit de convorbiri, iar în perioada de maximă încărcare a echipamentelor, traficul telefonic interurban se va scurge în condiții normale. Așa să fie ! Reținem, de asemenea că, pentru turiștii automobiliști s-au prevăzut și în acest an, prin plan, cotele necesare de carburanți.

Oricine, dar nu oricum

Încă de la sfîrșitul anului trecut Delta Dunării și-a cîștigat statutul de zonă turistică similară cu o mare și complexă stațiune. Ce trebuie să înțelegem din aceasta ? Înseamnă că este o zonă prioritară, mai bine protejată de lege, intrînd sub incidența unor reglementări ce fac

ca, pe această întindere de pămînt și ape, activitatea de turism să aibă un șir întreg de facilități, dar, în același timp, să nu se desfășoare la voia întîmplării. Delta a intrat acum în sistemul național de contractări locuri, iar pe planul aprovizionării materiale, ea este asimilată stațiunilor de pe litoral, avînd toate prioritățile ce decurg din noul ei statut. Acesta conferă O.J.T. Tulcea atribuții sporite, competențe noi, mobilitate lărgită, exigențe multiple.

Și iarăși de reținut : în Deltă poate pătrunde oricine, dar nu oricum ! Turiștii individuali vor avea acces — din rațiuni ce țin de rigoare și de protecția ecologică a acestui nestemat bun național — numai pe bază de permis de intrare. Vor fi astfel mai bine conservate și apărate valorile unicat din acest teritoriu fără egal în Europa, deosebit de solicitat prin atracția turistică pe care o reprezintă.

Factorii responsabili din Ministerul Turismului sînt preocupați, de asemenea că, pentru valorificarea superioară, inteligentă și într-o manieră atractivă, a posibilităților pe care le oferă pentru turism fluviul Dunărea și cele două canale ce scurtează drumul spre mare.

În obiectiv agrementul

Iată, de multă vreme, un subiect „fierbinte", adeseori abordat și adeseori evitat. E greu, într-adevăr, să răspunzi preferințelor atît de diverse ale turiștilor în materie de distracție și de petrecere a timpului „liber" (dacă, formal, acceptăm că timpul „ocupat" este cel petrecut pe plajă...) Diversitate care vine din structura diferită a turiștilor : ocupații, sex, vîrstă, nivel de educație și cultură, grad de recepție, fantezie, temperament și toate cele care ne diferențiază ca oameni. Și întotdeauna, lucrurile nu vor sta altfel !

Turist fiind într-o stațiune, problema se pune : 1) să ai ce face ca să nu te plictisești și, 2) să ai de unde alege acel ceva care să te satisfacă în momentul respectiv. S-a făcut destul de mult în această direcție ; s-au construit noi baze nautice bine dotate, săli pentru bowling și jocuri mecanice, multe terenuri de minigolf, de volei, baschet, tenis. Orchestre și soliști reputați vin an de an pe litoral pentru a susține programe muzicale. De altfel, numărul acțiunilor cultural-educative organizate în această „capitală" culturală estivală a țării depășește cifra de 1000 de manifestări ! Există o bună colaborare între Consiliul Culturii și Educației Socialiste și organele din turism, colaborare ce am dori-o tot atît de rodnică și într-un alt domeniu de larg interes public, cel al sportului, oaspeții litoralului dintr-o perioadă sau alta a verii dorindu-și mai multe competiții de valoare, cu caracter intern ori internațional (mai ales acestea), organizarea unor turnee de jocuri sportive (în special de fotbal — să-i dăm „cezarului" ce-i al său !) la care să fie invitate echipe „cu nume" în Europa și în lume.

Costinești — „floarea de aur"

Un cuvînt aparte pentru Costinești — stațiunea tinerilor din România și a colegilor lor de generație din numeroase alte țări ale lumii.

Sezonul estival 1988 a debutat aici sub cele mai bune auspicii : zilele trecute s-a anunțat că stațiunii i s-a decernat medalia „Floarea de aur" (am văzut-o, este chiar o foarte frumoasă floare de aur !), ca înaltă apreciere a calității serviciilor turistice și a condițiilor oferite tinerilor turiști în anul 1987. Distincția este atribuită de redacțiile ziarului „Mlada Fronto" - organ al C.C. al U.T.C.C. și a revistei „Lumea în imagini" — sub egida Consiliului guvernamental pentru călătorii turistice din R.S. Cehoslovacă, alegerea avînd la bază un sondaj de opinie la care au participat peste 7000 de tineri.

S-a avut în vedere, drept criterii principale : modul de călătorie, evaluarea serviciilor turistice (cazare, masă, etc.), activitățile și posibilitățile culturale, sociale, sportive oferite, impresia generală a turistului. Aceeași distincție au primit : orașul Budapesta, insulele Dalmației (Iugoslavia), lacurile berlineze (R.D.G.), stațiunea Nisiparile de aur (Bulgaria) și litoralul Crimeii (U.R.S.S.). Să mai notăm că, în acest clasament, „sub" Costinești se află o serie întreagă de orașe și zone turistice cu recunoscută tradiție în domeniu.

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

În decorul casei noastre

Am fost tentată să încadrez decorul între ghilimele, dar, logic, nu este nevoie, chiar dacă aparent acesta aparține mai mult limbajului artei, scenei, ecranului, convenției. Căminul familial este, în definitiv, scena adevărată, unde se desfășoară cea mai mare parte a trăirii și personalității noastre. Interesant este, spun sociologii și viitorologii, că omul de mîine, în ciuda tehnicismului și tehnicizării societății, în nevoia firească de echilibru, va avea o remarcabilă sensibilitate artistică, manifestată în tot ceea ce îl înconjoară. Un exemplu banal: ne mai satisface azi o mașină de spălat rufe numai prin performanțele tehnice, prin a ne scuti de efort și a ne disponibiliza timpul liber? Desigur, nu. Vrem totodată să fie un obiect frumos, ca formă și culoare, să devină un punct de atracție și decor în camera de baie... De aici, **moda suverană**, ce pătrunde și se impune demult nu doar în vestimentație ci, la fel de insistent și tot mai acaparator, în apartamentele noastre, în spațiile de muncă, în spațiile sociale, în spațiile de odihnă și de vacanță. O revistă italiană pentru decorațiuni interioare — INTERNI — anunță chiar, în urma unor ample sondaje de public și în rîndul specialiștilor (sociologi, psihologi, designeri, arhitecți...), instalarea casei în centrul preocupărilor omului modern și rolul fundamental al amenajării ei. Care dintre dumneavoastră nu ați resimțit și nu resimțiți această preocupare, cînd v-ați mutat într-un apartament nou, cînd v-ați construit o locuință, cînd ați aranjat camera copilului, cînd v-ați reînnoit mobilierul, chiar și cînd cumpărați un prosop sau o față de masă ? ! La noi, țara europeană unde se construiește anual cele mai multe locuințe, și asta de peste un sfert de veac, acest aspect este un fenomen de masă. Ritmul acesta a reevaluat, firește, ritmul unor întregi industrii, așa-numitele industrii de bunuri de consum, iar dintre acestea, mai cu seamă pe cele ce reprezintă obiectele cu mișcarea cea mai rapidă, elementul cel mai mobil al interiorului — textilele pentru decorațiuni.

La Centrul de estetică a produselor industriei ușoare din București există un sector de cercetare și creație, condus de inginera Olitea Deftu, unde o sumă de ingineri, artiști plastici, designeri, filologi, deci o echipă pluridisciplinară, se ocupă tocmai de problemele înnoirii, diversificării și modernizării materialelor textile destinate locuinței. În corelație cu tendințele pe plan internațional, ca și în corelație cu tradițiile casei românești, unde folclorul nostru excelează în invenție, originalitate și frumusețe. În „context mondial" e de la sine înțeles, moda e universală și apoi, e bine cunoscut faptul că fabricile noastre textile au exportat dimtotdeauna, în întreaga lume și asemenea articole. Centrul de creație de pe str. Vulturi a finalizat în ultima vreme, punîndu-le la dispoziția industriei, două studii privind linia și tendințele modei în acest sector, urmărind cele două idei majore — integrarea artei populare în moda la zi, creația proprie în pas cu restul lumii. Mai lent decît cele destinate vestimentației, nu chiar de la un sezon la altul, totuși, în ultimele decenii, schimbările, ritmul de înnoire a acestora s-a accelerat foarte mult și tinde să crească. Emilian Mureșan, artist plastic, de 11 ani în slujba acestui sector, își poate argumenta cu o întreagă istorie a evoluției stilurilor clasice și moderne din decorația de interior. El este responsabilul temei de cercetare asupra integrării elementelor folclorului în noile „stiluri", „linii", „tendințe". Un grup interdisciplinar — un filolog, un creator, un designer, un inginer — a pornit, acum un an, prin Țara Făgărașului. „După ce au cercetat muzeele, a luat-o prin sate, urcînd pe Valea Hîrtibaciului și poposind în Veneția de Jos, de pildă, în Drăguș (pe urmele lui Dimitrie Gusti), au cercetat, luîndu-și atent schițe și notițe, arhitectura, mobilierul, locul textilelor în interiorul țărănesc, toate elementele decorative ale acestora — de pe armroale și lebedee, de pe scoarțe și desagi, ștergare și fețe de pernă... Îmi așază acum sub ochi rezultatul. Planșe întregi cu proiecte de imprimeuri, păstrînd ecoul acelor frumuseți, pentru stofe de mobilă, draperii și perdele, pentru pînzeturi de lenjerie, pentru prosoape, pentru toată gama a ceea ce se cheamă „textile de interior". Planșe întregi cu palete coloristice în armonie perfectă cu ceea ce se poartă azi în lume la acest capitol.

De asemenea, cu planșele în față, coordonatoarea celuilalt studiu, artista plastică Silvia Șerban, îmi etalează, ca un perfect comentator și critic de artă „creația noastră în contextul tendințelor mondiale". Mă pune în fața unui spectacol fastuos, prin nimic mai puțin atrăgător decît acele spectacole de pe podium, al parăzilor de modă vestimentară. Și aici văd „manechine" superbe, cu armonii ideale, interioare pe care aș vrea să le am, în care aș vrea să trăiesc. În stil „romantic", în stil „retro" (cu infinite variante, de la 1 800 la 1 900), în stilul „Orientului îndepărtat" în stilul „luminilor o-rașului, noaptea", în stil „rustic", în stil „cubist", ori al artei de „avangardă"... O luăm pe detalii. În materie de covoare, pentru interiorul modern, se impune **neapărat** mocheta. Uni ori cu desene geometrice și grafice. Mocheta „îmbibată" intens de natură. (De altfel, aceasta este dominanta de mai mulți ani și, iată, se anunță pentru încă mulți, în domeniul tuturor textilelor pînă la cearșaful de pat și prosopul de baie). Să-ți dea senzația a călca pe gazon, ori pietriș, pe nisip ori un ogor proaspăt arat, pe pămînturi calde și suave. De aici, fire și țesături adecvate, de aici multiple tehnologii și finisaje, de aici o paletă de culori consonante. Acolo unde se impun covoarele clasice, moda le aduce în prim-plan pe cele cu motive mai aerate, mai subtile decît covoarele orientului apropiat, pe cele chineze și indiene. Stofele de mobilă și cuverturile, elemente la fel de majore ale decorului într-o locuință, trec tot prin natură. Atît ca efecte de suprafață, cît și ca materiale, imprimeuri, și, mai ales, culori. Să-ți sugereze moliciunile florilor și fructelor, o vegetație luxuriantă și, mai ales, culorile ei. Plușurile și șatenurile, materialele lucioase, materialele în relief (cu nopeuri, flausate, jaquarduri, brocarturi), culorile translucide ale dimineții, și ale nopții, (multe culori nocturne) ale apelor marine și curgătoare, ale țițeiului și cărbunelui, ale pietrei, ale pădurilor — domină. Predomină mult degradeurile, de la verde la albastru intens precum și toată gama griurilor și bejurilor. Am sesizat persistența luciului, a materialelor metalizate și peliculizate, mai cu seamă la draperii, a căror vogă este într-o atît de mare ofensivă încît, în interioarele moderne, tind să înlocuiască perdeaua, iar în celelalte stiluri, s-o estompeze, acesta preluîndu-i culorile și desenele pînă la, a se confunda. În materie de desene și imprimeuri este sugerată întreaga istorie a artelor moderne, de la impresionism și expresionism la futurism și avangardă, precum, în stilul „retro", revin cașmirurile, desenele „rococo", desenele epocilor respective, reluate și pe cele mai uzuale textile, în lenjeria de pat, pe fețe de masă, prosoape, șervete de tot felul. O noutate absolută, pentru toate stilurile și genurile de apartamente, locuințe, interioare, este reconsiderarea paravanului. Cu funcțiunile lui de separare a unui colț de sine stătător într-o încăpere, dar, mai ales, ca panou decorativ. Fototapetul, n-a fost capabil să se înobileze de virtuți artistice autentice; prea șocant, uneori vulgar, intenția lui de a ne aduce acasă, mereu dorita natură, a eșuat. A făcut-o prea strident, efectul lui psihologic e dur. Paravanul și panourile decorative îmbrăcate în textile rafinate sînt mai discrete și astfel preferabile.

Trebuie să vă spun, că am preluat aici, mai cu seamă, informația privind „ce se poartă", studiul respectiv fiind, în realitate, o lucrare de inginerie textilă. Toate ideile, stilurile, proiectele de imprimeuri, de culori, fire și contexturi sînt dublate, susținute de idei tehnologice pentru obținerea acestora în întreprinderile noastre de industrie ușoară. Cu utilajele și mijloacele tehnice de care acestea dispun. Așa încît, în cele din urmă, gîndul și speranțele noastre, de a avea la îndemînă și a ne putea alege materialele respective, se îndreaptă către inginerii textiliști și chimiști din întreprinderi. Să nu lase o asemenea lucrare să se demodeze. Un visitor drum al reporterului va fi astfel către ei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

La iarbă verde

Bucureștiul știe să fie și oraș de vacanță

Pe faleza micii mări construită în geografia de apă a Dimboviței în preajma „orașului de coastă Cringași", lume multă ca într-o intersecție importantă din centrul capitalei. Numai că pasul e domol, graba nu face pe nimeni să se uite la ceas. Oamenii au îmbrăcat haine frumoase și au ieșit la întîlnirea cu ziua de sărbătoare. De altfel, și primăvara s-a scuturat de prelungita astenie a norilor și picăturilor de ploaie. Cămăși deschise la gît, jachete pe mînă, fețițe cu fuste scurte și colorate. Undeva, pe mal, rîsete și animație. Se asistă la o originală demonstrație de înot. Cel care a inaugurat sezonul în București este un cățel negru ca un bob de piper cu păr parcă pus pe bigudiuri. „Cîrlionț, ieși din apă!" N-a fost o voce, ci un cor. Familia Buf a ieșit la plimbare în parcul nou de lîngă casă în formație completă. Tinerii Stana Buf cu soțul Alexandru, amîndoi lăcătuși la Institutul de Cercetări Metalurgice și părinții, Ion Buf și Florica, amîndoi frezori la același institut. Echipă de nedespărțit acasă, la serviciu și iată, și în zilele de sărbătoare. De ce n-au plecat pe Valea Prahovei în excursia organizată de institut? Trei perechi de ochi se îndreaptă spre Stana. Sub fulgarinul larg, tînăra de 23 de ani nu este singură... „În două săptămîni avem treabă la maternitatea Polizu, ne spune și suride ea. Sper să fie băiat. Pînă atunci mergem pe malul lacului pentru condiție fizică, aer curat și curaj". Reținem invitația viitorului tată de a ne întîlni peste un an, de 1 Mai 1989, tot aici, pentru a vedea buf-urile lui Alexăndrel Buf care atunci va avea 11 luni.

Parcul Cringași și-a întîmpinat prietenii pregătit și el de sărbătoarea de început de mai. Iarba tunsă și deasă, ronduri de flori, pe nicăieri mucuri de țigări și ghemotoace de hîrtie care să polueze aleile și lacul. Ba li s-a rezervat vizitatorilor și o surpriză plăcută: inaugurarea insulei Dîmbovița, amenajată de oameni ai muncii și tineri din sectorul 6. Podul aruncat peste ape, arcadele, balustradele și felinarele tricotate parcă din fier forjat au o linie plăcută și inspirată. Pe estrada mimînd un chioșc retro de parc, elevii de la liceele 20, Semănătoarea, Tehnometal, recită, cîntă, dansează. Folkul Steluței Gîlceavă, versurile de 1 Mai ale Mariei Munteanu, gimnastica artistică a Cristinei Gubernu, „Planeta iubirii" și „Privighetoarea cîntă", tălmăcite de vocea lui Ionuț Sîrbu, scenetele acidulate cu satiră de Doru Burcuș și Marius Florea culeg pe drept aplauze. Artiștii în uniforme de școală și „antrenoarea" lor, profesoara Violeta Năstăsoiu au avut grijă să nu apară stîngăciile unei oarecare serbări de sfîrșit de an. De altfel, au acasă fiecare cîte o diplomă de la Festivalul Cîntarea României.

Pe o bancă în fața „scenei" s-au adunat trei vîrste: pensionarii Natalia și Mihai Petrovici, subinginerul Aurel Viziteu și elevul Ștefan Mihai cu prietenul lui de 22 de ani de la Energomontaj, Mihai Cojocaru. Au venit să-și petreacă dimineața în parc și acum asistă și la programul ce pare că are priză la toate generațiile. „Pe lîngă soare și flori am văzut și ceva de bun gust", spune Aurel Viziteu, cu un ochi la artiștii adolescenți și cu altul la piticii lui care, unul țopăie un șotron pictat imediat cu creta, iar celălalt caută o pistă de aterizare pentru aeromodelul de placaj. Fiindcă manifestarea artistică a avut și succes și bis-uri, Ion Coman, Elena Bătrînu și Mariana Bara, secretari ai Comitetului U.T.C. pe sectorul 6 hotărăsc imediat să se repete programul și după amiază.

Cu iarba lui verde de-acasă, Bucureștiul știe și poate fi și oraș de vacanță.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Lalele parfumate

Un prieten, stimulat de timpul frumos instalat, în sfîrșit, deasupra Bucureștilor, mă invită la iarbă verde. Încearcă să mă convingă că întîlnirea pe care Primăvara și-a dat-o cu sărbătoarea întîiului de Mai, a fost programată pe calculator. Din acest an natura a fost computerizată. Îi gust gluma și accept propunerea de a merge la Complexul de la Snagov Sat.

Ajungem aproape de Complex, dar staționăm. Încep presupunerile. N-or mai fi locuri? O fi busculadă pentru că unii grăbiți dublează și blochează sensul. Ne lămurim în curînd. Cauza? O ușoară bîlbîială a celor care dădeau bilete de intrare! Parcăm repede. Ajungem la Complexul dominat de turnul „medieval" acoperit cu șindrilă. Doar un orologiu îi lipsește, fie chiar și fără figurine. Constatăm cu bucurie că totul e renovat în așteptarea oaspeților. Căutînd o masă, admirăm inspirația cuplului care și-a lipit măsuța de volaj șirului de mese dinspre lac. Originală, ideea a prins. Au fost serviți cu prioritate. Li s-a oferit și o față de masă în ton. Frumos! Pentru cită lume era, o oră printre mesele care nu se mai eliberau, nu ni s-a părut mult! Gospodarii Complexului ne-au oferit de toate. Celor care au populat peluzele, li s-au satisfăcut cerințele de mici și bere prin puncte special amenajate. Amatorii de sport au avut la dispoziție terenuri. Pe iarbă, badminton, șah, table! N-au fost uitați nici copii. Oana, fetița cu care eram a încercat leagănele, toboganele și s-a oprit la bărcuțe. Așteptînd-o, am admirat temeritatea celor trei tineri care făceau baie! Ne-a trezit „invitația" unui localnic, de a cumpăra „lalele parfumate" din găletușa de plastic fixată pe portbagajul bicicletei. Un tranzistor ne-a reamintit că este „etapă". Crainicul de pe „Sportul", își încheie transmisia asigurîndu-ne că a asistat la „un arbitraj excelent, pe măsura partidei de aici, din Regie"! Oare?! Ceea ce sînt sigur este că excelent a fost și periplul nostru recreativ în această însorită zi de sărbătoare, alături de cîteva mii de bucureșteni.

MARIAN TEODORESCU ■

Ca în fiecare an, la Cernica: bere, mici și semințe

Familii mai mici sau mai numeroase, înghesuite în automobilul personal între tot soiul de obiecte de camping, se străduiau cu viteza melcului să ajungă la Cernica sau Pustnicul și să se bucure de prima zi de mai la pădure. Cum la Pustnicul nu se poate ajunge pe drumul cunoscut al Brănețiului, spre ambele locuri de agrement accesul era posibil numai pe șoseaua care leagă Bucureștiul de Cernica. În aceste condiții, pe unica șosea se circula cum se putea, chiar și prin șanțuri.

Mulți au ajuns la Cernica și au rămas aici. La ora prînzului, soarele încălzea ca peste tot și puțini s-au mai încumetat să se mai aventureze, pe linia de centură, spre Pustnicul. Am rămas și noi mai mult din curiozitate. Nu era doar 1 Mai, ci și începutul sezonului estival, deși zile frumoase mai fuseseră, și Cernica nu era la prima întîlnire din acest an cu amatorii de iarbă verde. Dar prima zi de mai e prima zi de mai. Parcă așteptă mai mult și mai bine de la toată lumea. Într-un fel, așa a și fost. Unitățile I.A.P.L. Segarcea erau aprovizionate în consecință, berea se bea cu lada, cele două difuzoare atîrnate în copaci încălzeau atmosfera și pregăteau divertismentul. Cel puțin așa își spunea fiecare. Dar, divertismestul cu pricina n-a prea existat. Două, trei afișe discrete anunțau pentru 1 și 2 Mai, două programe la fel de discrete. Pentru duminică, între 17—18, spectacol susținut de formațiile artistice ale casei de cultură ale sectorului 3, iar a doua zi, între 17—18,30, urmau să se producă artiștii amatori de la Întreprinderea „23 August". Puțin, foarte puțin. În treacăt fie zis, ani în urmă, formațiile de amatori ocupau, la asemenea sărbători, spațiul unei întregi zile. În primul rînd pentru că aveau încă un prilej să se producă și apoi fiindcă de abia așteptau să-și bucure colegii de muncă, prietenii. Nu știm cum a fost luni, dar duminică artiștii au ajuns pe la 17,30 și au început programul la ora 18. Unul dintre soliști, Pavel Boroancă, spunea că întîrzierea se datorează autobuzului I.R.T.A., care a venit tîrziu. Nici nu mai avea importanță. Ceea ce s-a petrecut părea încropit, fără urmă de răspundere din partea cuiva.

Vom spune clar, la Cernica, ziua de 1 Mai n-a fost așteptată decît de I.A.P.L. Segarcea (în special, de restaurantul Cernica, gospodărit cu grijă, bine aprovizionat, cu lucrători harnici și îndatoritori, hotăriți parcă să-și facă din ziua de 1 Mai zi model) și de administratorii ștrandului (curățat, dichisit cu bărcile și terenurile de sport puse la punct, din păcate, însă, puțin căutat de amatori, mulți dintre ei preferînd să-și întindă pătura sau cearșaful chiar la intrare). În rest repetăm ceea ce spuneam și în anii precedenți. Indiferența și lipsa de idei în materie de agrement continuă să țină în umbră unul dintre cele mai frumoase locuri de agrement ale Bucureștiului. Prea mulți vînzători de semințe și gablonzuri poluează din toate punctele de vedere pădurea Cernica, iar anexele presărate prin pădure pentru tot felul de utilități sînt la limita nefolosibilului. Estrada, deși vopsită proaspăt, nu păcălește pe nimeni, este în paragină; o construcție mai veche, despre care scriam în urmă cu doi ani, întrebindu-ne cam ce poate fi, și-a dezvăluit identitatea, fiind demolată pe jumătate, dar cetățeanul nu cîștigă nimic din acest lucru, iar o parte din malul lacului, cam din dreptul locului unde taxatorii percep taxa de intrare, a rămas ca o imensă fundație unde nu se construiește nimic. Numeroase zone de agrement, și notăm aici, absolut la întîmplare, Pustnicul, Cringași — nume nou în agrementul bucureștean, Parcul Moghioroș, Bragadiru s-au străduit să-i bucure pe bucureștenii care le-au călcat pragul și în ton cu vorba potrivit căreia omul sfințește locul, gospodarii acestor zone de agrement le-au pregătit vizitatorilor surprize pe măsura sărbătorii. La Cernica însă singura surpriză este că nici în acest an nu s-a schimbat nimic: berea și semințele umplînd o pădure care merită un cu totul alt tratament.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Aschiuță de la Bragadiru

Ne-am dat bineț, curios să aflu cum se simte șoferul salvării în șatul de vacanță Bragadiru. Am fost confundat pe loc cu doctorul. Care doctor, veți întreba? Și uite așa, Ion Constantin I, zis și Aschiuță, șofer la SALVARE și alintat astfel de colegii săi spre a-l deosebi de alți doi cu, același nume, îmi spune că-i într-o mică încurcătură pe care a descurcat-o singur. În dimineața zilei de 2 mai fusese trimis de directorul său, dr. Mircea Rădulescu, în baza „Fișei de solicitare nr. 31 389" la baza de agrement din comuna Bragadiru. Tot pe fișă mai scrie cu pastă neagră și „motivul solicitării: Manifestări cultural-artistice", iar mai departe numele solicitantului: „Medicul șef al sectorului 5, Dr. Naghi". Tot conform fișei „Personalul medical va fi găsit la Baza de Agrement asigurat de sectorul 5".

Șofer serios, Ion Constantin I, urcă la volanul autosanitarei 36—B—2153 și pornește vijelios spre obiectiv. Nimic nu-l împiedică să ajungă unde și-a propus. Nici virsta bătrînei Dacii, evident albe, fabricată în '79 și care după această ultimă cursă lua drumul casării. La Bragadiru, prima surpriză a lui Aschiuță este absența săgeților indicatoare spre Punctul de prim ajutor, așa cum scrie la Statutul Crucii Roșii, pe care tocmai îl răsfoise, statut ce prevede și două steguțe albe cu sigla roșie în centru.

Apoi, șoferul a purces la alegerea unui loc de parcare cît mai vizibil pentru SALVARE. Uimit că nu dă de nici-un „personal medical", îl caută și la Buda. Umblînd după doctor în zadar, I. C. a făcut și el ce a putut. Noroc că n-a fost nevoie de cine știe ce știință medicală pentru zgîrieturile celor cîtiva puștani mai neastîmpărați. Tamponați cu vată îmbibată cu spirt, ei au fost pansați pe loc cu fașe. Au mai apelat la serviciile sanitarului de ocazie și două ospătărițe (acuzînd crampe), de la Terasa Bragadiru, sfătuite să apeleze la binefacerile izmel ce crește din belșug pe malurile lacului din apropiere. Pentru cazurile mai deosebite I. C. a avut inspirația să o roage pe Marioara Gheorghe, asistentă medicală în Băneasa, să stea prin apropiere pentru a interveni la nevoie. N-a fost cazul.

Nu a fost cazul și pentru că organizarea Bazei de agrement Bragadiru este fără cusur aproape. Totul strălucește de curățenie și este vopsit proaspăt, ba chiar prea proaspăt am putea zice.

Iar peisajul este încîntător, căsuțele și spațiile de joacă pentru copii așijderea încît ar corespunde și celor mai exigente gusturi ale mediculul nevăzut în acea zi la Bragadiru.

ION PREDOȘANU ■

Ziua Muncii — ziua primăverii la Sighetu Marmației

A intrat în tradiția sighetenilor ca Ziua Muncii să fie sărbătorită, cum nu se poate mai bine, și în spațiul rezervației de arhitectură populară a Muzeului maramureșean din Sighetu Marmației. Aceeași lumină dătătoare de viață a înconjurat această străveche lume maramureșeană populată acum de contemporani. Era și soarele, că de nu era putea fi coborît din porți. Aici pe lîngă bucuria petrecerii unei zile de odihnă mîile de sigheteni care au împînzit dealurile au făcut să învie lumea acestor vechi așezări. În casele aduse de pe valea Marei, Izei, Cosăului, în această „civilizație a lemnului" de pe dealul Dobăieș oamenii au trecut pragul istoriei. Numai așa se putea numi această frumoasă inițiativă a organizatorilor. Este știut că existența omului este legată de casă prin viața de zi cu zi. Deci, aici lîngă minunatele case cu inscripții cum sînt: casa familiei Cupcea din Călinești, Bizău din Bogdan Vodă, Marinca din Sîrbi, Dunca din Ieud, Cudrici din Birsana au putut împleti timpul. Trecîndu-le pragul oamenii (mulți fii de țărani de pe văile amintite) au putut respira izul din vechime vibrînd pentru ingeniozitatea arhitecturii înaintașilor. Profesorul Mihai Dăncuș, directorul muzeului cu specialiștii erau de față. Erau și ei integrați în această zi a cinstirii muncii în municipiul de sub poalele Solovanului.

GHEORGHE PÂRJA ■

A fost frumos

În zilele de 1 și 2 Mai, ca întotdeauna, mii de timișoreni au poposit fie la Șirandul tineretului unde s-a organizat Expoziția canină republicană, fie la restaurantul din pădure, la „Țintarul", cum îl știe tot timișoreanul. Condus de Ion Sima, gazdă bună și primitoare, care a fost din nou la înălțime. Amatorii de grătar s-au retras în pădure și, desigur, la plecare au lăsat cîte un mic semn. Mulți și-au desfăcut sacoșele și-n atîtea cîte sînt de făcut, gospodinele au lăsat pradă vîntului cîte o hîrtie. Alții, mai simplu, au abandonat ce le era de prisos.

Aproape este popasul turistic. În cele 102 căsuțe cu 254 de locuri s-au cazat, pentru mai multe zile, oaspeți din țară și străinătate — Polonia, Cehoslovacia, Italia, Ungaria, R.D. Germană. Șeful unității, Stelian Bălean, întregul personal i-au primit exemplar. Căsuțele, localul, aleile arătau minunat; comenzile erau onorate prompt și cine avea de invocat o făcea direct la șeful unității care, după cum se comporta, atinsese culmea cumsecădeniei. „Oamenii vin, ne spunea, fapt ce ne onorează, iar noi trebuie să fim la înălțime prin tot ce facem, chiar dacă la atîta afluență de cereri nu-i tocmai us[illegible]

Proprietarii de autoturisme au ajuns la terasa „Albina" aflată la nici 20 de kilometri de Timișoara. Cine a vrut și-a luat și prietenii. Chiar dacă au stat mai înghesuiți pe bancheta din spate. Amatorii de pescuit și-au scos repede undițele. Cine a prins un pește a fost admirat de grupul cu care a venit și invidiat de ceilalți pescari aflați pe malul Timișului. Tot aproape de oraș e și plaja din comuna Șag—Timișeni. Au sosit mulți vizitatori, plaja era invadată chiar și de mașini, pentru că unii proprietari voiau să le aibă cît mai aproape. Nu de alteeva, dar muzica și aparatele le aveau „la bord". Timișul era populat de undițe, grătarul era gata, cîte un bărbat se lăsa insistent invitat la masă. Întîrzia, vota să facă o surpriză prietenilor.

DUMITRU OPRIȘOR ■

● În cadrul lucrărilor de la Geneva ale sesiunii Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare al UNCTAD au început dezbaterile asupra problemelor privind protecționismul comercial. În timpul dezbaterilor, reprezentantul României a relevat că sistemul comercial internațional se menține într-o situație critică. În pofida angajamentelor asumate la UNCTAD și în alte organizații internaționale privind nu introducerea de noi restricții comerciale și eliminarea celor existente, se constată o proliferare a măsurilor protecționiste, care sînt aplicate în mod discriminatoriu față de țările în dezvoltare, încălcîndu-se ori ocolindu-se principiile și regulile GATT. Reprezentantul român a arătat că țările dezvoltate trebuie să traducă în viață angajamentele menționate, să suprime treptat celelalte bariere comerciale și să efectueze ajustările necesare de structură, astfel încît să creeze condiții care să asigure sporirea eforturilor țărilor în dezvoltare și crearea unui sistem comercial deschis, nediscriminatoriu, echitabil.

● Duminică va avea loc al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale din Franța, în cadrul căruia candidează François Mitterrand, actualul președinte, din partea Partidului Socialist, și Jacques Chirac, din partea Adunării pentru Republică. După cum este cunoscut, în urma primului tur de scrutin, care a avut loc la 24 aprilie, rezultatele au fost următoarele : François Mitterrand — 34,11 la sută din voturi ; Jacques Chirac — 19,95 la sută ; Raymond Barre, candidat al Uniunii pentru Democrația Franceză — 16,53 la sută ; Jean-Marie le Pen, reprezentant al Frontului Național, de extremă dreaptă — 14,38 la sută ; André Lajoinie, din partea Partidului Comunist — 6,76 la sută ; Antoine Waechter, reprezentînd Mișcarea ecologiștilor — 3,78 la sută ; alți candidați — 4,38 la sută. Cei mai mulți comentatori consideră că victoria va fi obținută de președintele Mitterrand, cu o majoritate de 52—56 la sută din voturi.

● La Geneva s-au încheiat lucrările primei părți a sesiunii din acest an a Conferinței pentru dezarmare, organism multilateral de negociere format din 40 de state, între care și România. Conferința a examinat probleme privind interzicerea experiențelor nucleare, realizarea dezarmării nucleare și prevenirea unui război nuclear, interzicerea armelor chimice, radiologice și a altor arme de distrugere în masă, prevenirea cursei înarmărilor în spațiul cosmic, acordarea de garanții de securitate țărilor nedeținătoare de arme nucleare și elaborarea unui program global de dezarmare. În ședința plenară finală a fost adoptat prin consens raportul Conferinței, care va fi prezentat celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale a ONU consacrate dezarmării.

● În cadrul cuvîntării sale săptămînale radiodifuzate, președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, a subliniat că va opune veto-ul său proiectului legii generale a comerțului SUA, aprobat săptămîna trecută de cele două camere ale Congresului american. Cu toate că majoritatea „prevederilor inacceptabile" ale acestui proiect de lege au fost retrase, el mai conține o serie de dispoziții cu caracter protecționist care ar putea crea probleme în relațiile economice cu alte state, amenințînd creșterea economică a SUA. Președintele Reagan și-a exprimat speranța că va putea pune la punct, împreună cu membrii Congresului SUA, un nou proiect de lege generală a comerțului.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Ziua Victoriei — Ziua Păcii

În fiecare an, de 9 Mai se sărbătorește Ziua Victoriei, ziua care a marcat înfrîngerea Germaniei naziste și, practic, terminarea celui de-al doilea război mondial. La obținerea acestei victorii istorice România a adus o contribuție de seamă, fiind în război a patra putere militară, după U.R.S.S., Statele Unite și Marea Britanie. Participînd la ofensiva antihitleristă cu peste jumătate de milion de oameni, armata română a parcurs, timp de 260 de zile, un drum de luptă însumînd 1 700 de kilometri, a eliberat 3 831 de localități, dintre care 53 de orașe, a provocat inamicului pierderi reprezentînd efectivele a aproximativ 14 divizii, a dat jertfe 170 000 de oameni (morți, răniți și dispăruți) ; efortul economic românesc se cifrează la 1 miliard de dolari valută 1938. Prin întreaga sa participare la înfrîngerea fascismului, România a determinat o scurtare a războiului cu 200 de zile.

Iată-ne la eforturile și sacrificiile enorme făcute, suferințele și frustrările îndurate de pe urma războiului, potențate de acest drum de construcție pașnică pe care s-a angajat România și de vocația statornică de pace a poporului român, au făcut ca în anii de la 9 Mai 1945 și pînă în prezent țara noastră să se situeze în primele rînduri ale forțelor militante pentru pace din lume. Pentru că, din păcate, cele peste patru decenii care au trecut de la sfîrșitul războiului pot fi considerate ca o perioadă de pace numai în sensul că n-a izbucnit un al treilea război mondial. Altfel, se știe, în tot acest timp au avut loc circa 150 de războaie „locale", care au făcut 20 de milioane de victime, a început „era atomică" și cursa înarmărilor, nucleare și convenționale, care durează și în prezent, ceea ce a făcut ca în lume să se acumuleze uriașe cantități de arme, din ce în ce mai perfecționate.

Pornind de la această situație, România, președintele Nicolae Ceaușescu au inițiat pe plan internațional numeroase acțiuni în favoarea păcii și dezarmării și a procedat, după cum se știe, la reducerea unilaterală a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. În acest context, țara noastră a salutat încheierea Tratatului sovieto-american cu privire la lichidarea rachetelor nucleare intermediare din Europa, care constituie însă numai un prim pas, după care trebuie să urmeze noi acorduri privind reducerea armelor nucleare strategice ofensive, prevenirea cursei înarmărilor în Cosmos, interzicerea generală și completă a experiențelor nucleare, lichidarea armelor nucleare și chimice și a celorlalte mijloace de distrugere în masă, reducerea efectivelor forțelor armate și a armelor convenționale din Europa, reducerea cheltuielilor militare și soluționarea altor probleme ale securității și dezarmării. Legat de aceasta, o importanță deosebită o au inițiativele româno-sovietice referitoare la transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, liberă de arme nucleare și chimice, fără baze militare și trupe străine, la convocarea, în acest scop, a unei reuniuni a șefilor de stat și de guvern ai țărilor din regiune. Totodată, sînt necesare stingerea actualelor focare de incordare și război și soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a situației din Orientul Mijlociu, Afganistan, Kampuchia, Africa australă, a conflictului armat din zona Golfului.

Toate imperativele momentului de față — dintre care am menționat pe cele mai importante — legate de pacea și securitatea lumii trebuie privite și examinate avînd permanent în minte și viitorul, dar și experiența grea a trecutului, lungul șir de jertfe și privațiuni a căror încununare a constituit-o victoria de acum 43 de ani. Pentru a nu mai cunoaște ororile războiului, care în zilele noastre ar amenința însăși existența vieții pe Pămînt, omenirea, amintindu-și de prețul lui 9 Mai 1945, trebuie să dea necontenit dovadă de vigilență, să vegheze și să acționeze, astfel încît Ziua Victoriei să fie, concomitent, și o Zi a Păcii, atît a păcii de pînă acum, cu imperfecțiunile ei, la care ne-am referit, cît și, mai ales, a păcii viitoare, lipsite și de războaie „locale", de alte certuri, conflicte, amenințări, și de posibilitatea izbucnirii unui nou conflict la scară planetară.

ION D. GOIA ■

Sînt la modă bunicii

E trist, nesigur, violent, obosit. La școală e neatent. Nu citește, nu știe să se joace. Stă la tv cît e ziua de lungă. Psihologic e un maxistresat. Acest portret, oricît de surprinzător ar părea, portretul robot al copilului american de azi. Copilul oricît cu care ne-am obișnuit din filme sau seriale nu este în realitate decît un mic adult plin de probleme, candidat ideal la psihoterapie. Mai bine de 30 la sută din copiii americani indică un sondaj al unui grup de cercetători din Washington numit Child Trends, trebuie tratați pentru probleme de stres cu manifestări diverse — de la căderea părului, la dureri de cap și migrene. Doi la sută din copiii între 6 și 12 ani, susține Andreea Pumariega, psihiatru din Texas, suferă de forme depresive acute. Acest procent urcă la 15 cînd e vorba de adolescenți. Pediatrii americani care în deceniul șase au revoluționat tradițiile ancestrale ale creșterii copilului, afirmînd că biberonul este mai bun decît sînul matern — copilul devenind de la o fragedă vîrstă mai... independent ! — își fac acum autocritica. Chiar și pedagogii care au pus la punct tehnici sofisticate pentru precocizarea intelectului infantil în stare să creeze un fel de superbaby genial fac „mea culpa". Alți psihiatri de renume, alți pedagogi celebri afirmă acum că trimiterea copiilor la cursuri preșcolare înainte ca ei să fie pregătiți pentru asta constituie un mare pericol pentru sănătatea lor mintală și fizică. Abia, abia, pot fi obișnuiți să stea 40 de minute în bancă, abia învață să țină creionul în mînă și să nu facă pipi de emoție și părinții le pretind să învețe o limbă străină, spunea Roberto Bergonzi, psiholog milanez, adept al noilor orientări educaționale.

În încercarea de a croi drumul potrivit educației urmașilor noștri, specialiștii au analizat și datele familiale ale problemei, constatînd cu stupoare că fiii mamelor care lucrează se descurcă mai bine la școală, au o capacitate mai mare de comunicare și mai multă încredere în ei în comparație cu copiii casnicelor. Contează, conform unui studiu efectuat de „Institute for Social Research" al Universității din Michigan, calitatea timpului pe care mama îl petrece cu copilul. O mamă care lucrează consacră, în medie, 11 minute pe zi „timp de calitate", adică de supraveghere atentă, de jocuri și dialog copilului ei, iar tații doar 8 minute. Casnicele nu dau mai mult. Minutele de calitate pe care le dedică mostenitorilor ajung la 13 pe zi. E vorba de ceea ce specialiștii numesc un „analfabetism al afecțiunii" în sensul că părinții nu știu de ce anume are nevoie cu adevărat un copil și, în plus, nu au disponibilitatea intelectuală de a se ocupa de el. Lipsește în casă un schimb verbal cu copilul, chiar dacă pronunția lui nu este corectă și exprimarea e dificilă. Comunicarea este extrem de importantă, dar chiar și adulții comunică din ce în ce mai puțin. „Ce-ți place mai mult și mai mult ?" se întreba într-un sondaj al ziarului „Le Figaro", iar răspunsul a fost în proporție covîrșitoare (85 la sută) „să mă joc cu mama și cu tata". În realitate, lucrurile se petrec altfel. Seara, cînd se strînge familia acasă, se mănîncă ceva, se privește la TV și nimeni nu vorbește cu nimeni. Afară copiii nu se mai pot juca pentru că n-au unde, și așa ei petrec în medie 4 ore pe zi în fața televizorului care crează nesiguranță și teamă. Bombardați de imagini, reale sau nu, copiii nu sînt în stare să discearnă singuri între ficțiune și realitate, între un speach politic și vrăjitoarea din basme. Apar dezechilibre majore așa încît psihologii recomandă... ce credeți? — bunici ! Pediatrul american Terry Brazelton în cartea sa „În seara asta" consideră că bunicii pot da enorm copilului, chiar dacă-l răsfață și nu au metodele educative cele mai moderne. În fond, ritmurile biologice ale unui bătrîn sînt apropiate de cele ale unui copil. S-ar putea ca bunicii să fie ultimul antidot pentru o copilărie dispărută, dar dacă tendințele sociale sînt ireversibile, familia și școala trebuie să redevină elementele de forță ale procesului educațional în luptă cu imaginea televizată

IOAN ROȘCA ■

Ciao, pappagallo, ciao!

Nu puține lacrimi feminine curg în amintirea lor. Chiar dacă majoritatea „boccioarelor" sînt la o vîrstă ce nu se mai cheamă prima tinerețe. Însă, specia lor este pe cale de dispariție. Mult adulatul „latin lover" (amorez latin), care făcea odinioară furori, mai ales pe plajele însorite dintre Marittima și Cattolica, Bordighera și Forte dei Manni — nu mai este de găsit în Italia. „Mitul «amorezului latin» s-a spulberat", se poate citi cu litere mari chiar și pe primele pagini ale presei italiene.

Firește, sfîrșitul nu a venit brusc, dar așa-numiții pappagalli, chipeșii tineri italieni, care erau numiți astfel datorită nuanțelor lor zgomotoase și... colorate, s-au rărit de la an la an. Și, iată, de curînd agenția italiană ANSA relata cazul unui club de tinere din Copenhaga care a dat un anunț în presa din Italia, prin care se solicitau, așa cum se obișnuia pînă nu demult, însoțitori autohtoni pentru a petrece o vacanță distractivă. Nu s-a primit nici măcar o ofertă !

Și, totuși, în anii '50 și la începutul anilor '60, „stolurile" de pappagalli se năpusteau chiar de la gară asupra grupurilor de „tedesche" (nemțoaice). Motivul acestei schimbări de mentalitate este, după opinia agenției vest-germane DPA, faptul că „popoarele au ajuns să se cunoască mai bine, fascinația străinului dispărînd". Firește, cauzele sînt mult mai complexe. De pildă, la o anchetă efectuată printre elevi în vîrstă de 13 și 18 ani pe tema importanței pe care o acordă problemelor sexuale, răspunsul a fost deosebit de semnificativ pentru noua mentalitate a tineretului : 65 la sută din cei chestionați au răspuns „nici una". Un comentator aprecia răspunsurile elevilor din Milano : „Băieții de azi seamănă mai mult cu bunicii decît cu frații lor mai mari". O situație care, avînd în vedere bombardamentul continuu „tipic societății occidentale" pe care-l suportă acești tineri cu literatură și filme pornografice, nu poate provoca decît bucurie. Pentru că, așa cum spune chiar un proverb italian, „l'amore non se trova al mercato" (dragostea nu este de vînzare).

ROMEO NADAȘAN ■

Ipoteza „potopului"

Recente săpături arheologice în apropierea localității Ruțah din nordul Irakului aduc noi dovezi în sprijinul ipotezei care afirmă că acum cîteva milenii Mesopotamia ar fi fost afectată de puternice inundații. În opinia arheologilor, apa a acoperit întreaga cîmpie dintre Tigru și Eufrat, fapt ce ar putea sta la baza mitului privind potopul care este amintit și de celebra epopee sumeriană a lui Ghilgameș, concepută între anii 1726—1686 î.e.n. Potrivit acestui poem epic, scris pe 12 tăblițe de lut ars, aflate în prezent la British Museum, potopul ar fi avut loc „acum 24 510 ani, 3 luni și 84 de ore (!) și a inecat toți oamenii din Mesopotamia".

Majoritatea cercetătorilor admit că la baza acestei legende a stat un fenomen real, pe care, tot mai numeroase descoperiri arheologice vin să-l confirme. Oamenii de știință susțin că în urma schimbării climei, după ultima glaciație, creșterea nivelului oceanului mondial căreia i s-a adăugat o ploaie torențială care a ținut luni de zile, o mare parte a uscatului a fost acoperită de ape. Firește, „relatarea" din amintitele texte sumeriene conține o bună doză de senzațional, proporțiile catastrofei au fost mult exagerate. Nu întreg uscatul a pierit sub valuri și nu „toți" oamenii, în afara lui Utnapiștim (care, mai tîrziu avea să fie cunoscut sub numele de Noe) au pierit. În cazul acestui prim... reporter din istorie, mărirea proporțiilor dezastrului este acuzabilă. Impresiile lui, ajunse la noi prin intermediul celor 12 faimoase tăblițe descoperite în 1872 de savantul englez George Smith, au fost „redactate" sub emoția extraordinarului spectacol creat de formidabila revărsare a valurilor asemănătoare, poate, celor pe care japonezii le numesc tsunami. Cum s-a dovedit, ele au acoperit nu numai zona dintre Tigru și Eufrat ci și întinse regiuni din Europa, Africa, cele două Americi și Asia. Cîmpia mesopotamiană, plată și joasă, a fost, într-adevăr, „înghițită" de diluviu, arheologii apreciind că nivelul apei ar fi atins aici aproape 14 m înălțime ! Efectele invaziei apelor trebuie să fi avut urmări atît de înfricoșătoare, încît ele au rămas pentru totdeauna în memoria supraviețuitorilor, iar poemul sumerian este un autentic document privind acest terifiant și îndepărtat eveniment.

MIHAI VASILIU ■

Înainte de a fi prea tîrziu

„Armele ucid ! Țineți-le în afara școlii !" Așa avertizează un afiș care poate fi văzut în orașul american Baltimore. De ce a fost el necesar ? Pentru că dacă în urmă cu două decenii cel mai rău școlar american avea în buzunar un cuțit (caz destul de rar) în prezent majoritatea elevilor poartă asupra lor un adevărat arsenal. Și nu numai că-l poartă, dar îl și folosesc. La Detroit numai în ultimii 3 ani 77 de tineri în vîrstă de pînă la 16 ani au fost uciși de colegi de generație. După datele ministerului justiției în anul 1985 27 000 de tineri între 12 și 15 ani au fost victimele unui atac înarmat, față de 16 500 cîți au fost înregistrați în cei 3 ani precedenți. Legea permite oricui să poată cumpăra o armă. Mai mult unii tineri pot „închiria" așa ceva pentru o noapte urmînd ca să achite chiria din jafurile comise. Sînt cazuri cînd procurarea unei arme se face mult mai ușor apelînd la sertarul părinților, 38% din căminele californiene posedînd arme. Un sondaj întreprins în rîndul a 390 de tineri din orașul Baltimore a relevat că 64% „cunosc" un coleg care poartă armă, iar 60% știu că a fost jefuit sau ucis cineva în școala lor.

Problema are implicații din cele mai grave. A avea o armă pare a fi șic dar în același timp foarte riscant. „O armă pare a da sentimentul de putere, de securitate" — spune Rion Hart, psiholog din Houston „dar în fapt îl expune pericolului pe cel care o poartă".

Cauzele sînt de origine socială. Teama de a ieși pe stradă, protejarea comerțului cu drogurî (de rivali, dar și de polițiști) și nu în ultimul rînd dorința de a imita violența propagată prin intermediul canalelor de televiziune cu foarte mare larghețe, Clementine Barfield, al cărei băiat a fost împușcat de un grup de tineri, susține : „Trebuie să facem ceva înainte de a pierde o întreagă generație de copii !"

Înarmarea copiilor este doar efectul. Cauzele sînt mult mai profunde și ele trebuie să dea de gîndit înainte de a fi prea tîrziu.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Totul despre Liz?

Firește, nu avem pretenția că putem spune chiar totul despre Elizabeth Taylor, și este nu numai de presupus, dar e de-a dreptul sigur că nici măcar în memoriile actriței, care urmează să fie tipărite anul acesta în S.U.A. și în Franța, nu se spune tot. Însă, utilizînd informațiile apărute recent în „Figaro Magazin", credem că sîntem în măsură să-l lămurim pe cititor cel puțin într-o privință : ce s-a întîmplat cu Liz în anii '80, de ce nu a mai jucat în nici un film.

Începem totuși cu vestea bună că Elizabeth Taylor filmează din nou, și încă într-o peliculă regizată de nu mai puțin celebrul Franco Zeffirelli. Însă timp de șapte ani spectatorii n-au văzut-o pe Liz în roluri noi. În ultimul ei film, „Oglinda crăpată", juca rolul unei actrițe în vîrstă, care trăia doar cu trecutul ei. În cel de acum, intitulat „Finărul Toscanini", Liz interpretează rolul unei cîntărețe celebre din Rio de Janeiro. Ajunsă la disperare, ea îl întîlnește pe viitorul mare dirijor, care o convinge să se întoarcă pe scenă, unde obține triumful. Aceasta este intriga filmului. Prin urmare, în „Oglinda crăpată" este vorba de o actriță ajunsă într-o situație fără ieșire, iar în noul film despre o actriță care găsește în ea forța de a se reîntoarce la viață, la creație, la muncă. Subiectele acestor două filme amintesc în chip uimitor de ceea ce i s-a întîmplat chiar Elizabeth-ei Taylor în ultimii ani. Pentru că Liz, după ani îndelungați de la turnarea „Oglinzii", a izbutit să se regăsească. Dar, în fond, ce s-a întîmplat ?

Ne aflăm în anul 1980. Liz se mărită pentru a șaptea oară. După miliardarul Nik Hilton, producătorul Michael Todd, actorii Mitchell Wilding, Eddy Fisher și Richard Burton (cu acesta s-a căsătorit de două ori), Liz a ales un politician, pe senatorul republican Jack Werner. Și, așa cum s-a întîmplat la fiecare măritiș, Liz s-a consacrat în întregime „capului familiei". Ea a părăsit Los Angelesul, a plecat din extravagantul Hollywood și a intrat în atmosfera Washingtonului oficial, cu „ceaiurile" pline de morgă și cu seratele lui de binefacere. Liz nu fusese obișnuită cu o astfel de viață, nu prea știa cum să procedeze, mai ales în ceea ce privește înfruptatul din bunătățile puse pe mese. Încetul cu încetul, regina frumuseții a început să semene, după propria ei expresie, cu o giscă îndopată, chiar și cele mai generoase rochii nu-i puteau ascunde formele pline. A încercat să se amăgească cu ideea că „femeile pline sînt cu mult mai atrăgătoare decît cele slabe", dar n-a ținut. N-a ținut și din cauză că, după cel de-al șaptelea divorț, s-a apucat și mai virtos de băutură și de stupefiante. Se părea că totul este pierdut. Și atunci, printr-un mare efort de voință, a luat hotărîrea de a-și schimba radical modul de viață. Mai întîi, s-a internat la o vestită clinică din California, unde s-a supus unui tratament chinuitor. Însă inevitabil, de dezalcoolizare și de dezintoxicare. Cînd a părăsit clinica, era alt om. După cîtva timp, la o altă clinică, s-a tratat de obezitate, revenind la o greutate normală. În prezent („prezentul" la care se referea publicația amintită era prin februarie-martie, să sperăm că el durează și acum), Elizabeth Taylor, ale cărei chefuri cu Richard Burton ajunseseră de pomină, nu se mai atinge de spirtoase, a renunțat complet la narcotice, chiar și la somnifere.

În urma acestor măsuri, frumusețea și echilibrul sufletesc i-au revenit și, după cum am spus, filmează din nou, sub bagheta aceluiași regizor cu care realizase, acum douăzeci de ani, „Îmblînzirea scorpiei". La 55 de ani, și cu 50 de roluri în cinematografie la activ, Liz a pornit-o din nou la drum. Să fie într-un ceas bun !

ION CODRU ■

Racul

RADU BUIA-RUB ■

● **Fără un strop de altruism, fericirea este numai de uz intern.**

● **Egoismul este poate cea mai imorală însușire umană.**

● **Talentul îți indică direcția spre soclu. Nu te și urcă pe el.**

VASILE GHICA ■

Noi, două continente

Noi sîntem personajele prezente
prin toate povestitele etape
ale iubirilor incandescente
și nici un episod n-o să ne scape.

Din codrii cu capcane și cu trape
tu chemi cu două gesturi tandre, lente
bătrînul cerb ce sînt, să se adape
din tine, rîul vîrstei inocente.

În umbra de justiții imanente
am pus dorințele cărări să sape
prin bezna-mbrățișărilor absente,
să fiu și să te afli mai aproape,

noi — cele mai opuse continente
ce vor să se sărute peste ape.

SANDU ȘTEFANESCU ■

Universul muzicii

Play-back cu ecou

MODERN TALKING este pe cale de dispariție ! „Noi nu vom mai cînta niciodată împreună" a declarat nervos blondul Dieter Bohlen. Ce s-a întîmplat ? Solistul vocal, Thomas Anders, fără să spună nimic, a plecat peste noapte într-o scurtă călătorie în S.U.A. Nimic neobișnuit pînă aici. Un amănunt : printre obiectele din valiză se afla și o bandă imprimată recent de cei doi, cu ultimele compoziții ale lui Bohlen. Se pare că scurta călătorie nu era de plăcere. Ajuns dincolo de ocean, Thomas a folosit banda respectivă în cele cîteva concerte pe care le-a susținut de unul singur, el nefăcînd prea mari eforturi decît să mimeze cîntecele, ceea ce numim „play-back". În plus, afară era vopsit gardul... cu afișe pe care era anunțat grupul „Modern Talking". Și în timp ce Bohlen, rămas acasă, se gîndea la noi compoziții pentru grup, Anders cîștiga în scurt timp 200 mii dolari din aceste concerte-pirat. Scandalul a fost inevitabil. „Thomas înseamnă, într-adevăr 90 de procente pentru publicitate, dar să nu uite că eu însemn 99,8% muncă", a afirmat Bohlen, cel care este compozitorul și producătorul discurilor grupului. Pînă în prezent „Modern Talking" au un palmares demn de invidiat : 50 milioane albume vîndute și, dacă se vor împăca

● Luîndu-și măsuri de precauție, Dieter Bohlen (foto) și-a alcătuit deja o trupă de rezervă, denumită „Blue System", cu care a și scos un single de succes, „Sorry, little Sarah". În afară de aceasta, el este compozitorul și producătorul discurilor Carolinei Muller, cunoscută în lumea show-business-ului sub numele C.C. Catch. De curînd o altă vedetă se relansează în topuri. Este vorba de Leslie McKeow (ex Bay City Rollers) cu discul „She's a Lady". Producător : Dieter Bohlen.

● Avalanșa de nou-venite nu se mai oprește. Cea mai recentă apariție, cu mari șanse de a ocupa locul I în clasamentele „miss", este Taja Sevelle. Deocamdată ea a intrat cu succes în clasamentele muzicale cu cîntecul „Love is contagious". Are 26 de ani (născută la Minneapolis) și este ultima descoperire a lui Prince. Cine l-a descoperit însă pe PRINCE? Nimeni altul decît tatăl său John Nelson, un reputat jazz man, avînd ca instrument preferat pianul.

● Veșți bune pentru iubitorii de JAZZ : concert extraordinar cu „Jean-Loup Longnon și formația compusă din 21 de persoane". Întîlnirile, organizate de „Teatrul Tănase" vor avea loc pe 7 mai, la Sala de Concerte a Radio Televiziunii Române și pe 8 mai, la sala „Savoy".

MIRCEA ZANE ■

Primăvară

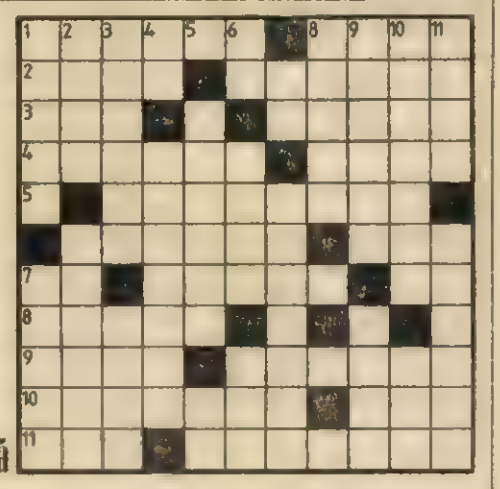

ORIZONTAL : 1) Pictor francez (1814—1875), autorul pînzelor „Semănătorul" și „Primăvara" — Poet clujean (Emil) care ne-a lăsat poezia „Primăvara". 2) „Ghiocei", „Liliac" și „Buchet de liliac" sînt trei din pînzele legate de tema noastră ale acestui clasic român al penelului — Alt pictor român (1868—1946), autorul tabloului „La iarbă verde". 3) Localitate în Chile — Prinos al florilor. 4) Liric rus (1895—1925), semnatarul unei poezii cu titlul „Primăvara" — Ciur. 5) Își anunță prezența cu lumini fosforescente în grădinile înflorite. 6) „Primăvara în Nord" este una din poeziile acestui poet chilian (1904—1974) — Uzinele metalurgice din Timișoara (sigle). 7) Într-o floare ! — Starea atmosferei la un moment dat, determinată prin totalitatea elementelor meteorologice — Cap de pasăre ! 8) Veșmînt. 9) Localitate în Mexic — Bumbac răsucit și vopsit în diferite culori pentru cămășile înflorate. 10) Zgomotoasele vestitoare de pe lac ale primăverii — Poet român (1916—1972), autorul volumului intitulat „Flori de mare". 11) Ianuarie (presc.) — Lucrare agricolă de sezon.

VERTICAL : 1) „Primăvara", „Liliac alb", „Un buchet de viorele", trei din imaginile tematice puse pe pînză de acest pictor francez (1832—1883) — A deosebi (var.). 2) Pățiște cu tarbă verde — Renaște toiedeauna în acest anotimp. 3) Liliacee cu flori frumos colorate, cultivată în grădini (pl.) — Localitate în Franța. 4) Lene! — Rai înflorit în mitologia indiană. 5) Stropi de ploaie — Stă pe cal. 6) Televiziune (abr.) — Goale — Anul trecut (abr.) 7) Elena Moga — Creangă mîncătă 8) Flori de primăvară. 9) Poet român (I.U. : 1881—1957), autorul poeziei „Vine primăvara" — Compozitor și folclorist român (1863—1931), semnatarul piesei corale „Cîntec de primăvară" 10) Primăvara sau alta din surorile ei — Mijloc rustic de transport. 11) Locuință — Acoperit acum de verdeață, anunțînd viitoarele lanuri de aur.

. Dicționar : . NAL . . EUAN . RAON . ATR.

MIRCEA IORDACHE ■

Dezlegarea careului „Familială" :

MAMA ; COPILA ; OMENIE. INEL ; SIN ; TAN ; FLA ; CASATORIE ; F ; JUCARIE ; A ; AD ; RA ; A ; RAL ; MIRI ; P ; FETE ; IV ; OSUAR ; LS ; LOCALITATE ; IRURI ; TITA ; ETNA ; PRIMAR.

BREVIAR

O perlă de artă enigmatică

Trei capete de om, executate din cristal de stîncă adevărate opere de artă, sînt și azi enigme pentru oamenii de știință. Unul se află la „British Museum", adus din Mexic la finele secolului trecut, al doilea este expus la „Muzeul omului" din Paris, reprezentînd probabil pe zeul Morții la aztecі — Mictantecutil — iar al treilea, descoperit în Honduras lîngă localitatea Lubaantum, se găsește într-o colecție particulară în Franța. Deși li se atribuie origini diferite, specialiștii apreciind că au fost executate în Babilon, undeva în Orientul Apropiat, pe continentul american, cu mult înainte de sosirea lui Columb și chiar în răsăritul asiatic, aceste opere de artă au trăsături comune dar și ciudate în același timp. Capul cu o greutate de aproximativ cinci kilograme, deși a fost cercetat cu microscopul electronic, nu s-a putut identifica, pe suprafața lui, nici cea mai mică zgîrietură. Lucrarea nefiind turnată și nici efectuată cu mijloace moderne, s-a ajuns la concluzia că un om, pentru a o șlefui atît de perfect ar fi trebuit să lucreze la ea, zi și noapte, timp de... 300 ani. Nu există la ora actuală aparate care să permită datarea științifică a acestor obiecte, ce au ridicat multe probleme experților și care au reușit să stabilească doar vechimea cristalului, deci a rocii din care a provenit, dar nu și momentul în care a fost realizat. După cele două orificii aflate la baza craniului s-a dedus că el a fost folosit în temple pentru efectele ce le producea, mai ales cînd era balansat. Nu se știe de ce maxilarul inferior a fost făcut mobil și detașabil de restul capului. În interior o serie de lentile și prisme creează un joc de lumini. Privit în ochi, acționează hipnotic, lucru stabilit de numeroși experți. Luminat lateral, sub un anumit unghi, datorită unor cauze încă necunoscute, craniul prezintă o aureolă de scurtă durată, iar în orbite apar pete și uneori scurte imagini. Datorită probabil unui efect de rezonanță uneori capul lasă impresia că scoate sunete surde, ca un geamăt sau un dangăt de clopot. Dacă o rază laser este îndreptată spre cavitatea nazală se produce o colorație vie, parcă incandescentă, parcă asemănătoare curcubeului, probabil datorită procesului de interferență a luminii albe cu straturile subțiri și transparente ale acestei părți de cristal. Capul deși sculptat dintr-un bloc de cuarț transparent, are un fel de colorit ce se schimbă mereu. Odată bate în violet, altă dată în verde, apoi purpuriu și chiar gălbui — chihlimbar, iar pe frunte apar pete de diferite nuanțe. Dar cel mai nelămurit fapt este cum s-a reușit ca în interiorul capului să se creeze un spațiu în care s-a constatat... vid. Cercetările efectuate în diverse laboratoare nu au dat încă răspuns la toate întrebările ce le ridică acest obiect, dar treptat el își va dezvălui toate secretele. În imagine, capul din cristal de stîncă.

„Păianjenul" vopsitor

Vopsitul navelor este o muncă monotonă și în general grea de efectuat. Pentru a se ușura activitatea oamenilor în această direcție la uzina de reparații navale „Ilișevsk", din U.R.S.S a fost creat un robot numit „Păianjenul". El se deplasează pe pereții verticali ai navei, a căror înălțimea poate varia între 3 și 25 metri, pe care îi vopsește fără întrerupere și fără a aluneca. Întreaga sa activitate este dirijată de la sol de un singur muncitor, căruia i se supune docil.

Nichelul înlocuiește materialele prețioase

În urma cercetărilor proprietăților aliajului nichel-fosfor, în U.R.S.S. s-a născut o tehnologie nouă, aceea a peliculelor foarte subțiri. Noua metodă asigură o înaltă coeziune între aliaj și materialul de bază, respectiv cuarț, sticlă sau semiconductori, chiar în cazul unei suprafețe lustruite. Astfel acoperirile de aur și argint pot fi înlocuite cu succes cu un strat lipsit complet de pori, extrem de subțire, din acest nou aliaj. Una din realizări a constat în elaborarea tehnologiei de aplicare a nichelului-fosfor pe suprafața interioară a camerelor de vacuum din ceramică, aflate în acceleratoarele de particule elementare. Datorită faptului că durata de aplicare a procedeului este redusă, iar produsul realizat este de calitate, noului aliaj i se deschid perspective noi.

AUREL DIANU ■

Sărbătoarea gimnasticii

Trebuie să fii cu adevărat o forță în gimnastica mondială, pentru ca să poți reuni la o competiție proprie participanți din 19 țări — spunea cineva familiarizat cu condiția marilor reuniuni sportive, și cît adevăr în această afirmație ! Pentru că, România reprezintă o forță recunoscută și unanim apreciată a gimnasticii mondiale. A dovedit-o și a 31-a ediție a Campionatelor internaționale ale României, găzduită la Constanța, în perioada 29 aprilie—1 mai, nu numai prin maniera categorică în care reprezentanții noștri s-au impus, atît la fete, cît și la băieți, dar mai ales prin tehnica și îndemînarea aduse aproape de perfecțiune, precizia, stăpînirea de sine și, nu în ultimă instanță, talentul probate de acești minunați sportivi care sînt gimnaștii.

Dar cîte ore de muncă, istovitoare, cîte obsedante reluări ale uneia și aceleiași mișcări, cîte kilograme de transpirație sînt necesare pentru finisarea unui exercițiu, încît el să arate „rotund", șlefuit, sclipitor ca un rubin perfect șlefuit, păstrîndu-și însă intacte calitățile primare ? !

Deosebit de util în perspectiva apropiatelor Campionate europene de juniori de la Avignon (Franța) și a Jocurilor olimpice de la Seul (Coreea de sud), concursul de la Constanța a relevat forma în creștere a majorității componentelor echipei feminine, după perioada scursă de la ultimele campionate mondiale — Rotterdam, 1987, cînd, ne amintim cu imensă satisfacție, splendidele noastre fete au cucerit titlul suprem, la individual compus și în întrecerea pe echipe. Acum, în absența Aureliei Dobre, temporar indisponibilă, și a Ecaterinei Szabo — care a spus „adio" activității competiționale de performanță, devenind studentă în anul I la I.E.F.S. și antrenoare la Școala generală nr. 7, cu clase de gimnastică, din Deva, lidera echipei a devenit Daniela Silivaș, „post" la care aspiră — fapt îmbucurător, și Eugenia Golea, mult mai sigură ca oînă acum, cu un sol inspirat compus, ce smulge ropote de aplauze ale tribunei, dar și cu evoluții foarte bune la sărituri și bîrnă, „aparate" pe care le-a și cîștigat în finala concursului.

Camelia Voinea, același om de echină, notată cu un 10 la sol, spre satisfacția deplină a spectatorilor din orașul său natal.

La băieți, Marius Gherman a cîștigat concursul la individual, adjudecîndu-și totodată două finale pe aparate : la sărituri și paralele, fiind secondat cu succes de Marius Tobă, care a dominat concursul la sol și inele. Marian Rizan fiind cotat cu cea mai mare notă la cal cu minere.

Promițătoare evoluția băieților pregătiți de Dan Grecu !

Iată și două opinii avizate despre această a 31-a ediție a Campionatelor internaționale de gimnastică ale României :

Nicolae Vieru, președintele Federației române de gimnastică : „Caracteristica acestei ediții a campionatelor noastre a constituit-o prezența masivă a unor elemente de perspectivă în rîndul tuturor echipelor participante : **„Am venit să învățăm de la gimnastele române, de la campioanele mondiale"** — ne-au declarat franc mulți dintre reprezentanții participanților, chiar și aceia din țări cu tradiție în acest sport, cum sînt : R.D.G., Bulgaria, China. Pentru componenții echipelor noastre, concursul a reprezentat un prim contact cu sezonul internațional, un prilej de reeșalonare a valorilor, pentru sezonul viitor, un test de control. Ediția de la Constanța a depășit — din punct de vedere organizatoric și ca nivel de condiții oferite — toate edițiile de pînă acum. Apreciabile, eforturile organizatorilor pentru reușita campionatelor, au făcut ca aceste trei zile să constituie o sărbătoare a gimnasticii !".

Adrian Goreac, antrenor coordonator al lotului feminin : „În competiția de la Constanța am realizat, în perspectiva consolidării unei noi reprezentative a României, o comparație între două generații de gimnaste, la concurs participînd și reprezentativa de junioare a țării. A fost un test deosebit de util, pentru că dorim să promovăm în prima echipă cîteva fete de certă valoare — Gabriela Potorac, Augustina Badea, Lăcrămioara Filip, Gabriela Gheorghe, despre care, vă asigur, veți mai scrie ! Nu ne-am propus să ajungem acum la forma maximă, pe care intenționăm să o dobîndim pe fondul competiției de la Seul ; sînt de perfecționat unele exerciții, de introdus multe elemente noi, elemente surpriză — așa cum face astăzi toată lumea. Cu alte cuvinte, mai avem încă mult de muncă, conștienți de răspunderea ce incumbă titlul de campioni mondiali, pe care avem să-l păstrăm".

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

Reluare cu încetinitorul

Nota 10 la purtare

O mai veche lipsă de apetență pentru statistici mi-a fost învinsă de-astă dată de constatarea unui fapt absolut remarcabil : într-un joc despre care se anticipa că va fi foarte „încins", Victoria — Steaua, nu s-a acordat nici-un cartonaș galben !, în timp ce la celelalte opt jocuri au fost (dac-am numărat bine) 26 de astfel de sancționați și unul eliminat (Bucico, din nou Bucico, de data asta pentru un fault la Pistol, sancționabil cu „galben" dacă n-ar mai fi primit unul la fel de just, cîtva timp mai înainte).

După cum se știe meciul din tur dintre Steaua și Victoria n-a excelat la capitolul sportivității. Amintirea acelui joc dăinuia în memoria suporterilor celor două echipe, astfel încît tribuna aștepta, spus în limbaj fotbalistic, o scadență a „polițelor" de-atunci. Spre lauda jucătorilor în cauză, a antrenorilor și conducătorilor celor două echipe, Victoria și Steaua au realizat de astă-dată un spectacol sportiv, curat și civilizat.

Desigur, Victoria spera într-o revanșă, în rezultat, la acel 0—4 din tur. N-a reușit-o din două motive : primul, că a întîlnit o echipă Steaua care și-a recăpătat încrederea în sine (după „lecția de portugheză" și, mai ales, după ce a scăpat cu bine la Moreni, odată cu antologica ratare a lui Lala), fiind în mare revenire de formă ; al doilea motiv ține de însăși jucătorii Victoriei, care, dorind prea mult un succes de prestigiu, nu și-au ales cele mai potrivite mijloace tactice, evoluînd exact pe placul Stelei (prea departe de poartă, cu multe și mari spații libere abia așteptate de „viteziști").

În orice caz, repetăm și întărim felicitările care se cuvin ambelor echipe pentru maniera în care au știut să suporte rigorile și emoțiile unui derby cu mare miză. Și, ca să încheiem tot cu o statistică, e de menționat că, în compania echipelor Victoria și Flacăra Moreni, Steaua a obținut 4 puncte și +16 golaveraj, iar Dinamo — tot 4 puncte, dar +6 golaveraj.

N-a avut replică

Ce mai faci Tase ? ● M-am întors unde aveam norma didactică, la Palatul pionierilor și șoimilor patriei ● **Cum te-ai despărțit de Sportul „30 Decembrie" ?** ● Fără replică ● **Adică ?** Adică a fost o ședință de comunicări, nu de analiză — și mi s-a comunicat că nu mai sînt antrenor principal ● **Ce ți s-a reproșat ?** Că echipa nu are idei, nu are rezultate, nu are concepție de joc și altele ● **Cînd s-a întîmplat ?** ● După acel 0—0 cu Inter Sibiu, acasă ● **Ce s-a întîmplat la acel meci ?** ● Joc deschis oricărui rezultat, victoria putînd fi a oricăreia din echipe. De altfel, în min 88 Radu II a ratat, singur cu portarul, o ocazie rarisimă. Dacă marca, se lămurea-u mai clar lucrurile ! ● **În ce sens ?** ● În sensul că Inter ar fi convins definitiv că este cea mai valoroasă echipă din serie. Spun asta cu mîna pe inimă, doar am jucat cu toate. ● **Înțeleg că ești supărat de această despărțire bruscă** ● Păi, cum ? Mă supără faptul prin prisma muncii mele la această echipă ● **La ce te referi ?** ● Că am preluat echipa în returul '83—'84, de pe locul 14 urcînd-o pe 8 ; în anul următor am terminat pe 2, pierzînd promovarea în ultima etapă, 0—0 cu I.C.S.I.M. ; în '86 le asemenea am terminat pe locul 2 ; în '87 am revenit doar din retur, echipa era pe locul 4 și am reușit promovarea în divizia B. Iar acum, după tur, eram pe 8 cu +2 la adevăr. Pe tot acest traseu am reușit, cu concursul mai multor factori, să construim o echipă competitivă, care, în divizia B, s-a impus în fața tuturor fostelor divizionare A ● **Altceva ?** ● Mă mai supără modul în care am fost scos, precum și niște acuzații care mi s-au adus pe nedrept, despre niște lucruri foarte urîte, de care n-am fost în stare niciodată ● **Legate tot de acel meci ?** ● Nu, de cel cu Autobuzul, în care Zariosu a făcut o greșeală și a primit gol, deși a mai scos foarte multe altele care nu s-au mai reținut, din păcate.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Campionii la baschet

Baschetbaliștii dinamoviști au readus titlul de campioni în vitrina clubului în ajunul frumosului jubileu „DINAMO 40". Simbătă, în ultima partidă din turneul final, de la Craiova, au cîștigat din nou în fața Stelei, (114—104) după o primă repriză de excepție transată decisiv în favoarea lor cu 72—47 ! Acest succes a prilejuit un scurt „colocviu" cu trei dintre artizanii performanței. Antrenorul principal, Gică Novac, nu se entuziasmează, este doar satisfăcut, ca de o datorie împlinită. „Maniera în care am cîștigat ultima partidă, ce a dus la scorul general de 6—3 în întîlnirile directe cu „Steaua" în acest campionat, a înlăturat o barieră psihologică. Prea ne-a urmărit nesansa în ultimele trei sezoane cînd valoroșii noștri adversari ne-au învins, de fiecare dată, la limita unui punct sau coș, adaugă tînărul antrenor. Se pare că schimbarea de generații și-a pus mai mult amprenta la Steaua. Noi am început mai devreme acest proces și omogenizarea echipei este un fapt împlinit".

Dan Niculescu este numai zîmbet ! „Mi-am dorit acest titlu mai mult ca oricînd. Și cu mine, întreaga echipă. Așa se explică faptul că în turneul final am dat totul. În meciul cu Steaua, începutul l-a făcut Sinevici, căruia i-au ieșit repede trei triple ! Apoi... s-a remarcat spiritul de echipă. Mă bucură aprecierea organizatorilor ca cel mai tehnic jucător al turneului, ca și acordarea titlului de coșgeter. Ambele cupe primite, ca și titlul de campioni se constituie într-un omagiu adus aniversării a 40 de ani de prestigioasă activitate a clubului nostru ! Continuă apoi, ca pentru sine: performanța este înnobilată de izbînda din confruntarea cu timpul !" Este din 1972 la Dinamo și lupta continuă ! Erorile de arbitraj nu-l demobilizează, îl îndîrjesc ! Dimpotrivă, pe mezinul Mihai Sinevici unele decizii îl deranjează. Ar vrea să le depășească și speră că timpul îl va ajuta. În discuții este extrem de modest ! Premize ale speranței că laudele nu-l vor „pasa" în rîndul celor care n-au confirmat. A debutat la CSS Arad în 1980. De fapt s-a remarcat în 1979 la turneele de minibaschet. Doi ani, 1985—1987, s-a călit în divizia „B". După unii specialiști ar fi unul din cei mai talentați conducători de joc din ultimii 25 de ani.

MARIAN TEODORESCU ■

Garda sus, Moga !

Daniel Moga are sentimentul că este persecutat. Poate fi o simplă părere, dar dacă și-o formează un elev de liceu, și încă junior în „nobila artă" a pugilatului, devine limpede că cei maturi au datoria să intervină pentru a lămuri lucrurile.

Într-un trial pentru lotul național, desfășurat la Onești anul trecut, Moga învinge în semifinale, (pe Dumitrică) dar, în loc să boxeze în finală, este pus să încrucișeze mănușile cu învinsul din cealaltă semifinală (Pușcașu), în fața căruia pierde la puncte. La cîtva timp după trial, într-o gală amicală, Moga îl învinge pe Petrică Paraschiv, de la Rapid. Urmează naționalele de juniori. Moga cîștigă în ring în fața altui boxer de la Rapid, dar decizia se acordă acestuia (pentru a se evita, se presupune, o nouă întîlnire cu Paraschiv). Avînd culoarul mai liber, Paraschiv (un boxer talentat și valoros) avea să cîștige titlul național și, apoi, pe cel balcanic la categoria lui de vîrstă și greutate. De-atunci Daniel nu mai vrea să meargă la sală, intrigat de cele întîmplate. Cu greu, peste cîteva luni, este convins să-și reia antrenamentele.

Nu demult s-au desfășurat campionatele municipale — zona a V-a. Moga pierde în semifinale la Mătărău, sub ochii delegatului general și spre consternarea multora. Iată, de pildă, cîteva opinii despre acest meci : „Moga a cîștigat clar repriza a doua și în special a treia" (Virgil Badea, antrenor la Metalul) ; „Am mai spus-o : a cîștigat clar Moga" (Nicolae Giju, antrenor la Steaua) ; „Cîștigase clar Moga" (Marin Cristea, antrenor la Timpuri Noi) ; „Meci echilibrat, cu un final mai bun pentru Moga, care a dominat ultima repriză" (Nicolae Dincă, antrenor Mașini-Unelte) ; „Cîștigase Moga. Singurul care a văzut corect a fost arbitrul Burcea" (Nicolae Paraschiv, arbitru de box atunci doar spectator) ș.a.m.d.

Desigur, pot fi și opinii contrare — în primul rînd ale celor care au dat decizia. Important este tocmai că există opinii contrare. Atunci, ce-i de făcut ? (Mătărău avea să piardă finala la Moise). Cum poate fi lămurit elevul de 18 ani, Moga Daniel că nu este persecutat de niște arbitri („struniți", se pare, de același delegat general de anul trecut), din moment ce este al doilea an la rînd cînd îese din cursă în același fel — cu decizie „furată" ?

Există o șansă : naționalele de juniori care se vor desfășura în curînd. Acolo vor fi chemați cîștigătorii celor cinci zone, plus sportivii din lotul național, plus alți sportivi. E adevărat că, din motivele de mai sus, Moga n-a boxat nici măcar finala zonei, deci regulamentele (scrise sau nescrise) nu l-ar ajuta să fie chemat la națională. Dar el și antrenorul lui cer o șansă — aceea de a boxa la naționale. Anul trecut, la seniori, s-a creat un precedent, un sportiv din Constanța fiind admis „excepțional" dar a pierdut în primul meci. Victor Lăzăreanu, antrenor principal la Întreprinderea de Utilaj Chimic Berceni unde este legitimat Daniel Moga susține că acesta nu va păți la fel — în condițiile unor arbitraje corecte, desigur. Poate că Lăzăreanu este rău de gură — el și recunoaște aceasta. Poate că și-a făcut, astfel, niște dușmani care-l vînează la tot pasul. Dar Daniel n-are nici-o vină. Decît aceea de a crede că este mai bun și că arbitrii i-au blocat sistematic calea unei afirmări definitive. Naționalele din acest an ar fi ultima lui șansă. I-o dăm ?

O. ȘTIRE ■

● Organizatorii turneului final al Campionatului european de fotbal (10—25 iunie, în R.F. Germania) au precizat că fiecare din cele 8 finaliste ale competiției va primi 2 milioane dolari, drept tantieme din încasările realizate. În plus, semifinalistele și cele două finaliste vor fi recompensate cu o „primă" reprezentînd 2,5 și, respectiv, 4,5 la sută din beneficiul total ● Încasările, cum știți, sînt realizate în principal din vînzarea biletelor (peste 80 la sută din total sînt de pe acum în posesia spectatorilor), din drepturi de televiziune și radio, reclame, cotă-parte din veniturile de la produsele autorizate să poarte mascota și emblema EURO '88, precum și de la sponsori. Apropo de acestia din urmă, la cei 9 sponsori oficiali de pînă acum s-au mai adăugat doi : firmele de bere daneze Carlsberg și Tuborg, care au plătit 8 și, respectiv, 9 milioane coroane pentru a dobîndi calitatea respectivă... ● Modesta echipă spaniolă de baschet feminin „Tintoretto" Madrid, recent promovată în prima ligă, se anunță, apreciază comentatorii, una din favoritele viitoarei ediții a campionatului. Aceasta datorită, în special, prezenței sovietiței Uliana Semenova (2,10 !), care a contribuit decisiv, în sezonul trecut, la victoriile formației madrilene, marcînd în medie 36 puncte pe meci. „Ca în tinerețe", a declarat impozanta baschetbalistă, fostă la T.T.T. Riga, unde a jucat 18 campionate ! ● Fotbalul argentinian, deținător al titlului mondial, se află în pragul fallimentului, semnalul de alarmă constituindu-l depopularea catastrofală a tribunelor. În etapa a 33-a a campionatului, la cele 10 meciuri au asistat numai 45 588 de spectatori, „recordul" deținîndu-l partida Deportivo

Toată lumea face sport

Armenio — Ferrocarril, cu numai 808 intrări. Una din cauze o constituie, în opinia specialiștilor, exodul celor mai buni jucători în campionatele europene. ● Cariera tenismanului american Jimmy Connors se apropie de final, nu atît din cauza vîrstei (la 36 de ani „Jimbo-Jet" se află în continuare pe aproape incredibilul loc 4 în ierarhia A.T.P. !), cît datorită unei mai vechi accidentări la piciorul drept. În septembrie anul trecut, Connors s-a accidentat la „internaționalele" S.U.A. de la Flushing Meadows și de atunci joacă incomplet refăcut. Acum s-a decis să se opereze, dar pauza obligatorie de cel puțin 7 luni pune sub semnul întrebării revenirea sa pe „courts"-uri. ● O altă retragere, la aceeași vîrstă: fotbalistul francez Alain Giresse a anunțat că ultimul meci al carierei sale va fi cel din 4 iunie, ultima zi a campionatului, cînd echipa sa, Olympique Marsilia va întîlni pe Monaco. Micuțul Giresse (1,60) a evoluat de 47 de ori în selecționata Franței, participînd la două semifinale ale „Cupei Mondiale" ● Data discutării readmiterii echipelor engleze în cupele europene se apropie rapid (24 iunie, la Congresul ordinar U.E.F.A. de la München), dar „hooligans" își văd de ale lor, insensibili la apelurile tuturor. La ultimul meci amical al echipei Angliei (0—0 la Budapesta), o bandă formată din 40 de așa-zisi suporteri au „demolat" o discotecă din capitala Ungariei, mulțiia operînd șapte arestări. ● În Insulă, poliția londoneză, la rîndul ei, a arestat, în cadrul unei ample operațiuni numită „Calul alb", 47 de suspecți, mărind numărul celor reținuți numai în actualul sezon la 1 500. Anul trecut, în aceeași perioadă, fuseseră arestați 874 „hooligans", se arată într-un comunicat al poliției... ●

LUCIAN OPREA ■

Culisele campionatului

● **La Predeal** s-a organizat cea mai palpitantă întrecere națională : divizia A din campionatul României pentru echipe mixte, reunind virfuri sportive din țară. Întrecerea a fost foarte viu disputată și... a plouat cu avertismente. Cei cinci arbitri prezenți în sala de joc au constatat mai mult decît în alți ani necunoașterea sau nerespectarea regulamentului : în raportul dintre căpitan și jucător, în relația dintre jucătorii aceleiași echipe sau din echipe adverse, în privința prezenței în spațiul de joc... ● **Nu vă temeți, bărbați !** Echipă campioană „Politehnica" București, a înscris în componența formației masculine și o jucătoare... La ședința tehnică, toți căpitanii echipelor participante n-au protestat, valabilizînd inscrierea în concurs a marii maestre, dar corpul de arbitri, condus de arbitrul internațional Paul Diaconescu, a avut temeri de ulterioare contestații și n-a valabilizat inscrierea. În ciuda explicațiilor și recomandărilor date de Comisia de Apel a competiției, includerea unei jucătoare în selecționata masculină a fost apreciată neregulamentară, și s-a dat verdictul : Nu ! Ca urmare, formația masculină a „Politehnicii" București a evoluat doar în șapte oameni în loc de opt... Pentru viitoarele campionate este de dorit ca această hotărire să nu fie definitivă, deoarece Federația internațională sprijină participarea șahistelor în competițiile masculine. ● **Miniatura concursului** conține doar opt mutări. Vă rugăm să le parcurgeți fără a le mai demonstra pe tabla de joc, pentru un exercițiu de calcul : 1. e4 e6 2. Cf3 f5 3. d4 f:e4 4. C:e5 Cf6 5. Ng5 d6 6. Cc4 Ne7 7. Ce3 c6 8. c4 ?7 Da5 0—1. Albul a cedat deoarece pierde o piesă. Miniatura e cu atît mai surprinzătoare cu cît s-a produs la masa întîi și nicidecum la mesele juniorilor mai puțin familiarizați cu performanța. Autorii ei sînt Mihail Ghindă și Emil Pessi, adversari în runda a patra. ● **Capriciile anotimpului.** Cînd soarele ardea anunțînd, parcă, definitiv vreme bună, corpul de arbitri n-a profitat de primăvară, fiind prezent în sala de joc la întreruperi de partidă aidoma celei dintre P. Ștefanov — E. Pessi, încheiată de-abia la mutarea a 96-a. Dar cum natura s-a dovedit capricioasă, troienele de zăpadă au șters drumurile spre Complexul hotelier „Cioplea" strecurînd îndoiala întoarcerii în iarnă pentru o săptămînă. Arbitrii și-au pus căciulile pe cap, și-au îmbrăcat paltoanele pentru a supraveghea atent pînă la a patra reluare (!) duelul dintre I. Cosma (A.E.M. Timișoara) și Șt. Baciu („Politehnica" București) într-un final complex de dame... Partida s-a încheiat remiză tocmai cînd soarele și-a intrat din nou în drepturi, topind zăpada de april ! ● **Prelungiri...** În runda a V-a s-a recurs la ceasul arbitrului ca-ntr-o situație de stadion de fotbal... din cauza unui nefericit ceas de control purtînd firma „ARADORA". În partida directă, Alexandru Crișan — Gheorghe Ciolac, rivalii au constatat că buclucașul ceas ba se poticnea, ba o lua razna, dar n-au reclamat imediat arbitrului. Desfășurată sub inițiativa conducătorului pieselor albe, „indiana damei" a dus la o acută criză de timp, care s-a încheiat normal. Gh. Ciolac a reclamat arbitrului faptul că ceasul cu pricina înregistrase un avans de 15 minute ! Neputîndu-se stabili care din cele două „cadrane" fusese mai grăbit, arbitrul a acordat reclamantului (de ce numai acestuia ?) cele 15 minute. Dar Gh. Ciolac tot n-a mai beneficiat de ele, întrucît n-avea ieșire dintr-un mat imparabil. Doar o „minge de arbitru" de la centrul tablei l-ar fi salvat... ● **Contestații.** Două echipe au dat pe lista cu componența echipei aceleași jucător : Gruia Călinescu și, în ultima rundă, ar fi putut să joace la masa a treia pentru „Universitatea" București și la masa a cincea pentru „Metalul" București. Să nu fi cunoscut oare cele două părți situația exactă a acestui talentat jucător ? O altă contestație ce a depășit atribuțiile arbitrilor a fost aceea că unii jucători n-au trecut pe la medicul sportiv în ziua acordării dreptului de joc, evoluînd peste ocean în competiții internaționale... Ce puteau face arbitrii? Oricum, maniera neconvingătoare de acordare a vizelor medicale și de transfer a tulburat atmosfera de sportivitate...

MARGARETA MUREȘAN ■

Civilizația sportului

De prin cronici

Meci de fotbal în divizia B relatat de un cotidian județean : „Înainte de meci, echipa X s-a bucurat că arbitrul partidei va fi Y, nume cunoscut în fotbal, dar după cele 90 de minute echipa X avea să regrete întîlnirea cu arbitrul Y. De ce ? Pentru că întreaga repriză secundă a fluierat doar într-o direcție, șfidînd deseori regulamentul și împingînd jocul gazdelor spre poarta adversă. Și ce nu mai credeau nici suporterii localnici s-a întîmplat : în ultimul sfert de oră au căzut două goluri, primul din 11 metri, al doilea dintr-un ofsaid clar ! Dacă mai adăugăm că arbitrul Y nu a „observat" loviturile fără minge aplicate de gazde, maniera de arbitraj devine sugestivă. Este trist că un arbitru se poate compromite în acest fel".

Despre același meci, în ziarul de specialitate : „Arbitrul Y a condus foarte bine un joc deosebit de greu". Care să fie adevărul ?

Să trecem în alt județ, spicuind tot dintr-un cotidian, despre o altă partidă, de această dată din divizia C : „X—Y 1—1 Așa cum ne-am obișnuit, gazdele au transformat și această partidă într-o adevărată coridă, practicînd un joc excesiv de brutal. Din fericire, arbitrul Z a condus corect, eliminînd de pe teren trei jucători din echipa X și acordînd alte patru cartonașe galbene".

Despre același meci, un alt condeier, într-un ziar din județul echipei X : „Nemaipomenită este întîmplarea de la meciul X—Y, în care un arbitru, de care n-am mai auzit, elimină trei jucători ai echipei gazdă ! — pe nedrept. Rea-voință sau interpretarea eronată a regulamentului ? Poate și una, și alta. Cert este că meciul a fost dat peste cap și echipa X s-a văzut condusă, apoi — cu ce eforturi !? — a reușit să egaleze în opt jucători de cîmp. Este tot mai îngrijorătoare maniera deosebit de arbitrară în care conduc jocurile unii „cavaleri ai fluierului". Deși n-a trecut prea multă vreme de cînd organele în drept au făcut curățenia generală (n.n. — Unde ? N-am auzit și n-am citit nimic. Sau nu s-a anunțat ca să nu fie „demoralizați" ceilalți arbitri ?), ar fi cazul ca atenția forurilor de specialitate să se îndrepte din nou asupra felului în care unii arbitri înțeleg să-și îndeplinească menirea de conducători împărțiali ai unei întreceri sportive. Ar fi în interesul fotbalului, al sportului în general".

Dar ce să ne mai mirăm de deosebirile de vederi fotbalistice dintre reprezentanții a două organe de presă, cînd, în aceeași publicație, despre același meci, citim următoarele :

Comentatorul A (cel care a făcut deplasarea la fața locului) : „Un meci util. Într-adevăr, echipa noastră a pierdut amicalul desfășurat miercurea trecută (...). Ni s-a mai întîmplat să pierdem meciuri în deplasare; fie amicale, fie oficiale, nu trebuie să facem o dramă din asta. (...) Am jucat fără 7 titulari. Bineînțeles, noi puteam pierde și dacă am fi alinia prima formație, dar este bine ca numeroși jucători să aibă meciuri cît mai grele în picioare, pentru că ne așteaptă o toamnă vulcanică."

Comentatorul B (cel care nu a făcut deplasarea la fața locului) : „Un test... neconcludent. Echipa noastră a tras, după cum se știe, o excursie pentru o partidă care era ca și pierdută (...).

Pe cine să credem ? Noi, credem încă, în obiectivitate.

CRISTIAN TOPESCU ■

În drum spre acoperișul lumii

Unsprezece alpiniști români, dintre care pe unul îl cunosc foarte bine, am fost alături ani de zile în echipa de filmare a Televiziunii, pleacă în Himalaya să atingă Broad Peak, la 8 047 de metri.

Cine sînt acești temerari, atrași și ei, ca mulți înaintași, de „acoperișul lumii", sau, cum se mai spune frecvent în lumea alpinismului, acolo unde se sfîrșesc toți ceilalți munți începe Himalaya, un arc de 2 500 de kilometri, tăiat de 14 vîrfuri de peste 8 000 de metri. Echipa românească, în marea ei majoritate compusă din membrii asociației sportive Electro Sf. Gheorghe, este formată din : Anton Demeter, contabil șef, antrenorul echipei de alpinism; Marius Mărcuș, maestru internațional al sportului, subinginer, conducătorul echipei în Himalaya ; Ladislau Hathazi, revizor contabil ; Olteanu Nicolae, merceolog : Aurel Cozanu, lăcătuș mecanic, campion național la alpinism individual ; Gheorghe Cozanu, fratele său, electrician ; Emil Taraciuc, lăcătuș mecanic; Ion Mărcuș, tratamentist, fratele conducătorului echipei ; Zoltan Ballo, matrițer ; Abel Ritișan, tehnician, antrenorul echipei de alpinism „Metalul"-Hunedoara și Alexandru Șuteu, operator de imagine la Televiziune. Cu excepția ultimilor doi, întreaga echipă lucrează la Întreprinderea de aparataj electric auto și de motoare electrice din Sf. Gheorghe.

Se pleacă în două etape. Materialul tehnic necesar pentru escaladare, mîncarea, îmbrăcămintea, corturile au fost încărcate într-un camion, special pregătit, transportînd 2 500 de kilograme, ambalate în butoaie de plastic. Vasul românesc „Filiași", în drum către Karachi, a luat la bord și camionul românesc. Restul echipei sosește cu avionul. După o joncțiune, se va merge în comun, pe un drum de 400 de kilometri, pe jos, cu rucsacuri în spate, pentru stabilirea taberei de bază la altitudinea de peste 5 000 de metri. Echipa se antrenează de mai bine de doi ani de zile în Bucegi, în condiții cît mai grele, încît să se apropie de cele presupuse din Himalaya. Au fost citite toate cărțile care s-au scris despre marile expediții ale lumii, s-au analizat în detaliu eșecurile și reușitele, a fost studiată încercarea românească anterioară, cînd tricolorul românesc a fost înălțat pe vestitul lanț muntos la 7193 de metri, s-au notat și trecut într-un jurnal de bord cele mai mici amănunte pentru a organiza viața de sus, de la munte. Echipa va urca fără mască de oxigen, este pregătită pentru a se ocroti de geruri de minus 45 de grade noaptea, și la fel pentru zilele cu soare fierbinte, dacă nu bate vîntul. Echipa este în așteptarea nenumăratelor meandre ale urcușului, unele prevăzute, aflate din cărți și experiențe anterioare, dar cele mai multe imprevizibile. Echipa va instala patru tabere intermediare de ascensiune : la 5 200 de metri, la 6 400 de metri, la 7 300 de metri și la 7 800 de metri. Alexandru Șuteu, pe lîngă condiția fizică necesară ascensiunii pînă la 8 047 de metri, așa speră, va avea permanent grija artistică de a filma peisaje încîntătoare, dar mai ales eforturile echipei, soluțiile pe care le va găsi la fața locului, viața în comun timp de cîteva săptămîni, pentru a aduce pe micul ecran, la înapoiere, trăirile unice ale expediției românești și a ne face părtași din comodul fotoliu de telespectatori. Vom fi și noi, odată cu ei, gîtuiți de emoție, zguduiți de geruri, tresărind de bucurii, vom fi membrii acestei expediții.

În cartea despre Himalaya, Lucian Bleahu, Mircea Bogdan, George Epuran scriu că „vîrfurile lumii, unele dintre ultimele bastioane necucerite ale materiei terestre, nu trebuiau atinse pentru bogății sau interese meschine, ci pentru a da oamenilor siguranța în puterea ei. De aceea, sa nu ne punem întrebarea deplasată pentru ce tot acest efort uriaș și să fim mîndri că există în lume oameni, care, cu elan, vigoare, perseverență și curaj, riscînd totul, pleacă să atingă niște puncte mai mult simbolice. Ei sînt soli noștri, ai tuturor, trimiși să poarte cît mai sus stindardul unei umanități ce-și găsește împlinirea numai în acțiune".

— **Măcar un singur român să ajungă la 8 047 de metri, va fi o premieră absolută, românească !** (Marius Mărcuș).

— **De ce vă temeți ?**

— **Numai de vreme rea** pentru că marea majoritate a expedițiilor care n-au reușit au fost învinse de vînt și de frig ! (Ladislau Hathazi).

— **Organizarea are un cuvînt hotărîtor, pentru că 12 zile de mers pe jos, cu greutăți în spinare, macină nervii !** (Nicolae Olteanu).

— **Munte nu se cucerește** dintr-o dată, ci succesiv. Trebuie să ne echipăm cu corzi, scări, pitoane de gheață. La ultima tabără ne instalăm și așteptăm... șansa. **Echipa** care este în formă încearcă ! (Aurel Cozanu).

— **Stabilirea echipelor o vom face la fața locului. Vor fi trei echipe de asalt, care intră succesiv „în șut". Nu întotdeauna cel mai bun ajunge în vîrf !** (Abel Ritișan).

În spatele „splendidei inutilități", cum se exprimă marele alpinist Lionel Terray, stă marea, nesecata dorință a omului de a se întrece pe sine, propunîndu-și țeluri înalte care cer bărbăție, hotărîre, priceperе, sacrificiu, curaj, fantezie, inteligență. Cei zece sînt din acest „aluat" uman, încît așa cum spune un scriitor, ei sînt dominați întotdeauna de sensul unei absolute devotiuni pentru acela de care sînt legați în coardă, solidari pe viață, și uneori și pe moarte, de la începutul pînă la sfîrșitul unei aspre ascensiuni.

CARMEN DUMITRESCU ■

Cronica șoselei

Un amănunt... semnificativ

Interlocutoarea mea, Maria Dan mă privea cu o expresie în care se citea neîncrederea : „Nu se poate tovarășe locotenent, Vlad a fost mereu un copil bun, autorul furtului este cu totul altcineva. Ar fi bine să mai investigați cazul..."

De aici po-nise totul : complexele de inferioritate pe care nu și le putea ascunde, starea permanentă de încordare dintre cei doi... lacrimile lui Vlad, ochii lui albaștri în care nu se citea în ultimul timp decît spaima. Atunci, s-a hotărît Maria să-și ia copilul și să vină în București. Cum de reușise să urmeze și cursurile Facultății de Stomatologie și să-l crească și pe Vlad ?... ar fi prea multe de scris și poate ar fi mai bine s-o lăsăm pe Maria Dan să nu-și dezvăluie chiar toate rănile pe care i le-a lăsat viața în toți anii aceia. Dar pentru că nu putea să nu „răsară soarele și pe ulița ei", a întîlnit pe Doru viitorul soț care a trecut peste toate prejudecățile pe care le mai au oamenii din cînd în cînd și l-a considerat pe Vlad ca fiind propriul său fiu.

...Vlad i-a răsplătit pe cei doi cu ambiția lui de a fi mereu primul. Ce au însemnat diplomele și laudele profesorilor pentru părinții săi este ușor de imaginat.

Vlad ajunsese în clasa a X-a, împlinise șaisprezece ani și începuse să se pregătească deja pentru examenul de admitere la Facultatea de Aeronave. Colecția lui de avioane în miniatură era din ce în ce mai variată ; tatăl său adoptiv ajutîndu-l cu tot ce avea nevoie pentru punerea la punct a micilor aeromodele... Dar de cîtva timp, Vlad își abandonase preocupările. Părinții puseseră totul pe seama unei anemii rebele, încercînd să-i administreze polivitamine. Însă „anemia" lui Vlad fusese provocată de prietenia recentă pe care o legase cu Bogdan, elev în clasa a XI-a, care fuma de la paisprezece ani și avea cîțiva „protectori" care „știau și făceau o mulțime de lucruri interesante". De la ce pornise prietenia lui Vlad cu Bogdan și cum se lăsase antrenat în anturajul acestuia este mai greu de înțeles ! Poate tendința pe care o manifestă în general adolescenții de a fi teribili, ieșiți din comun și de ce nu „eroii unor aventuri adevărate". Maria Dan îl credea pe Vlad trecut deja de „vîrsta periculoasă", complet maturizat și hotărîse să-l lase să fie stăpîn absolut pe propriul său timp liber. Încrederea ei fusese justificată pînă la intrarea fiului său sub influența negativă a noilor prieteni. Nu ascunsese niciodată nimic de Vlad : banii sau alte obiecte de valoare. De cîtva timp Dacia 1310 de culoare roșie devenise „centrul atenției" întregului grup în care fusese cooptat Vlad. De la vis la realitate nu era decît „un pas" și cheile de contact. Profitînd de absența părinților, Vlad „împrumută" mașina și hotărî să facă o mică plimbare pe cont propriu... Doar cîteva ture în jurul blocului. Totul decurse bine iar curajul lui Vlad crescu de asemenea. Încîntat de succes îi împărtăși imediat lui Bogdan că reușise „să se achite" în cele mai bune condiții de sarcina care îi fusese încredințată. „Acum ești cu adevărat de-al nostru", ținu să sublinieze șeful grupului : un tip uscățiv, negricios, de douăzecișicinci de ani, de profesie bineînțeles... fără. „Vezi și tu cînd mai pleacă ei de acasă și hai să dăm și noi o raită la munte : conduc eu nu te speria. Tu nu trebuie decît să vii cu Dacia la benzinăria din Colentina".

De acord cu cele stabilite, Vlad începu să-și urmărească părinții, să facă planuri de unul singur și să se imagineze „șoferul" frumosului autoturism. Unde dispăruseră discernămîntul și luciditatea pe care mama lui credea că le are ? Dar spiritul de observație și prudența părinților săi și de ce nu al propriilor săi profesori și colegi ?... (Pentru că Vlad se schimbase în ultimele săptămîni renunțase la vechile prietenii, la vechile preocupări, nu mai învăța, începuse să absenteze sub diferite pretexte). Însă zilele treceau și ocazia mult așteptată nu mai apărea. ...pînă într-o vineri cînd Maria Dan fusese chemată să facă de gardă în locul unui coleg care se îmbolnăvise subit iar tatăl său plecase pentru două săptămîni într-o delegație.

Bucuros, Vlad și-a anunțat prietenii fixînd și ora întîlnirii. Se îmbrăcă, luă cheile mașinii, le introduse în contact, se privi o clipă în oglinda retrovizoare și demară spre Colentina. La început merse încet după aceea prinse curaj și apăsă pe accelerație ceva mai mult. Se simțea asemenea pilotului de avion, uitînd că totuși nu este decît un copil inconștient pe o stradă circulată. Cu cîteva minute doar înaintea lui trecuse un turism cu baia de ulei spartă care lăsase o dîră alunecoasă în urma lui. Viteza mare și lipsa de experiență au dus la finalizarea „aventurii". Dacia intră într-un automobil parcat pe trotuar. Speriat, Vlad căzu și o luă la fugă. Spaima îi dăduse un avînt deosebit, făcîndu-l să dispară din raza vizuală a mulțimii care începuse să strige după el. Ajunsese de mult timp acasă cînd se trezi cu Bogdan la ușă : „Bine măi lașule, ne-ai lăsat să te așteptăm degeaba. După ce ascultă justificarea lui Vlad, Bogdan îl bătu încurajator pe umăr : „Lasă bătrîne, cei de la miliție or să creadă că a fost vreun hoț."

„Însă nimeni nu se gîndise la un singur amănunt : cheile de contact fuseseră prevăzute cu un breloc special... deci „hoțul" nu putea să le ia decît... din casă.

În fața acestui argument Maria Dan trebui să cedeze... În cele din urmă Vlad își recunoscu fapteleș[illegible]

...De atunci au trecut cîteva luni și Vlad a dat și examenul de treaptă... reușind printre primii. Își regretă din tot sufletul momentul de rătăcire dar faptele au rămas. Maria Dan a mai adăugat o durere la vechile ei dureri. Totuși timpul o va ajuta să zîmbească din nou.

VICTOR BEDA ■

Sport

Ridicăd la medalii!

La recentele campionate europene de haltere, sportivii noștri aveau de apărat o zestre deloc neglijabilă : 14 medalii (3 aur, 6 argint, 4 bronz) obținute la precedenta ediție de anul trecut, desfășurată în Franța. Printre laureații de atunci — Andrei Socaci, Attila Czanka, Nicu Vlad, Constantin Urdaș, Petre Becheru. De data aceasta, la întrecerile desfășurate la Cardiff, halterofilii noștri au „ridicat" tot 14 medalii, e drept, în altă structură : 2 aur (ambele prin **Constantin Urdaș**, 24 de ani, clubul „Dinamo") 7 argint (cîte trei — **Andrei Socaci** și **Traian Cihărean**, una — **Constantin Urdaș**) și 5 de bronz (trei — **Attila Czanka** și cîte unul — **Dumitru Negreanu**). Aceste performanțe au coincis și cu îmbunătățirea a 8 recorduri naționale (3 de juniori și 5 ale seniorilor), 2 dintre ele de greutate. Cele mai bune cărți sportivilor și antrenorilor care și-au trecut numele în dreptul acestui remarcabil palmares !

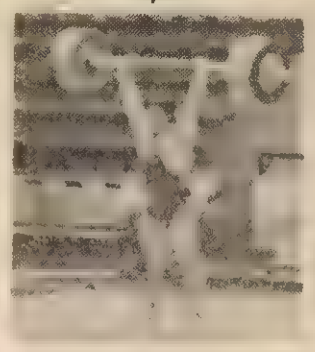

Reîntîlnire cu arcașii

La ora apariției acestor rînduri, mai sînt trei zile de întreceri din cea de-a IX-a ediție a Campionatelor internaționale de tir cu arcul ale României. Participă, alături de sportivii noștri, reprezentanți ai U.R.S.S., Poloniei, R.D.G., Bulgariei, Ungariei și Turciei.

Cu un statut și de o popularitate întrucîtva similare cinei, tirul cu arcul are în țara noastră principalul merit de a exista ca sport. Implicarea unor oameni sufletești, consecvența eforturilor lor au condus, uneori, și la cîteva rezultate internaționale notabile — cum au fost locul III obținut de echipa națională de fete la un concurs în Polonia sau locul I cucerit de Diana Nicolaescu la un recent concurs din R.D.G.

Constatarea că, începînd cu Seul '88, tirul cu arcul devine sport olimpic, sugerează necesitatea unor eforturi sporite în direcția întăririi acestei ramuri sportive ce fiinţează deocamdată, cum spuneam, mai ales grație unor oameni pasionați.

Concursul de pe stadionul Tineretului din Capitala se desfășoară deja după regulamentul valabil la Olimpiadă, fiecare sportiv trăgînd în total 288 săgeți (cu 20 kgf cît solicită fiecare întindere a corzii !). Totodată, întrecerea constituie un prilej de verificare a echipelor de juniori în perspectiva campionatelor balcanice de la Rijeka, Iugoslavia (începînd cu 17 mai a.c.).

Deci, încă trei zile pentru o reîntîlnire cu arcași ai secolului XX !

Fotografie de ELENA GHERA

Gong pentru „Centură"!

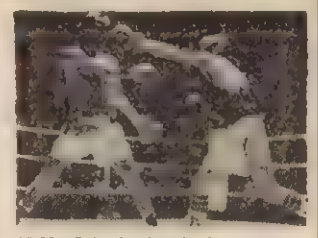

În ring e liniște. Deocamdată. Mai precis — pînă luni, cînd la Palatul Sporturilor din Capitală vor debuta întrecerile celei de-a XVII-a ediții a competiției pugilistice tradiționale „Centura de Aur". La ora încheierii ediției, sosiseră deja reprezentanți ai unor țări de pe trei continente ; boxeri din Japonia, Cuba și Ghana. În aceste zile mai sînt așteptați sportivi din Bulgaria, Cehoslovacia, Egipt, Finlanda, Italia, Iugoslavia, R.F.G., Suedia, Turcia și U.R.S.S.

În primele trei zile ale săptămînii viitoare, galele se vor desfășura de la orele 15,30 și 18,30. Joi și vineri sînt programate semifinalele (de la ora 18), iar duminică — finalele.

Țara noastră va fi reprezentată de cîte trei sportivi la fiecare categorie. Să urăm succes acestora, ca și competiției în sine.

Iată vestea pe care o primiți de pe litoral :

Marea, mai primitoare decît oricînd!

NAVODARI — S-au extins spațiile de cazare cu peste 800 de locuri în taberele „Cutezătorii" și „Pionierul". Copiii vor avea la dispoziție noi terenuri sportive, mici magazine cu mărfuri specifice vîrstei lor, noi spații verzi, iar plaja a fost radiofiscală pe toată lungimea sa.

MAMAIA — Pe insula Ovidiu, din sudul lacului Mamaia (unde se ajunge cu vaporașele „Steluța" sau „Luceafărul"), s-a creat un nou complex de agrement și alimentație publică, ce valorifică astfel mult mai bine acest loc deosebit de pitoresc. Hotelurile : Lotus, Sulina, Neptun, Doina, Flora și Meridian — în „haine" noi. S-au amenajat primele ceainării — la „Național" și în grădina japoneză. Tronsoanele de plajă din dreptul hotelului București și al barului Melody sînt declarate „plajă etalon". Să vedem, poate ne schimbăm locul de plajă...

CONSTANȚA — După ample lucrări de renovare, realizate pe parcursul a doi ani, s-a redeschis Cazinoul — unul din punctele de mare atracție turistică de pe faleza Constanței. Programul artistic pezentat seară de seară este susținut de un colectiv al Teatrului Fantasio.

COSTINEȘTI — 272 noi locuri de cazare, prin construcția unor vile în zona de nord a stațiunii. În același perimetru — o nouă pizerie cu 200 de locuri. La hotelul Forum au fost realizate lucrări inspirate de reamenajare a holului — acum mult mai funcțional și mai estetic. Pe plajă — un tobogan acvatic.

EFORIE SUD — Noutăți la piscina Flamingo, restaurantul Splendid, barul Grota nimfelor (renovări și înfrumusețări). Pe o suprafață de 8 000 mp au fost realizate instalații solare pentru prepararea apei calde.

NEPTUN — Au fost executate ample lucrări de renovare la hotelul ce poartă același nume cu stațiunea — Neptun, o unitate de cazare de cea mai înaltă categorie. S-au realizat extinderi și reamenajări a unor spații la hotelurile : Apollo și Clăbucet, s-au încheiat lucrările de modernizare a policlinicii balneare Doina, unde pot fi tratați acum 1 200 de pacienți.

MANGALIA (JUPITER, AURORA, VENUS, SATURN) — grație unor pasionați oameni de turism din această parte a litoralului, s-au realizat splendide grădini interioare și pitorești spații florale la hotelurile : Dana, Raluca, Adriana, Coral, Capitol, Aida.

Aproape 70 de obiective turistice au fost modernizate și înnoite (mai ales în stațiunile Venus și Saturn), iar 9 holuri de hotel au fost intimizate. A sporit la 71 numărul firmelor turistice de peste hotare care colaborează cu I.H.R. Mangalia — cea mai mare întreprindere de turism de pe litoral. În sfîrșit, rețeaua comercială a acestor stațiuni se constituie din 102 magazine de cele mai diverse profile, care vor oferi spre vînzare mărfuri în valoare de peste 200 milioane lei.

În pagina 16, reportajul realizat de CONSTANTIN ISMAILEANU

VREMEA — cum a fost / cum va fi

OTILIA DIACONU

Primele zile ale lui „Florar" ne-au oferit, stimați cititori, o vreme însorită. Regimul termic a rămas încă sub valorile climatice normale în regiunile din estul, centrul și sudul țării. În aceste zone dimineața s-a mai produs brumă. În vestul și nord-vestul țării temperaturile au depășit ușor valorile mediii climatice. Precedînd perioada „sfinților de gheață", cum e cunoscută în meteorologia tradițională a Europei Centrale, în intervalul 05—11 mai pe teritoriul țării noastre s-au produs de-a lungul anilor multe răciri bruște și spectaculoase ale vremii. Astfel în intervalul 6—7 mai 1915 s-a înregistrat la București-Filaret valoarea minimă absolută de —0,2 C. În 9—10 mai 1935, regimul termic a fost mult mai aspru astfel că temperaturile minime au coborît sub 0°C în cea mai mare parte a țării. În multe localități din sud s-au înregistrat minimele absolute ale intervalului. În 08—10 mai 1957, temperaturile maxime diurne au fost foarte coborîte. În ziua de 10 mai temperaturile la amiază erau în Transilvania doar de 3°—7°C. În acest interval a nins, nu numai la munte, ci și în zonele deluroase din centrul țării. S-au consemnat și perioade deosebit de calde în intervalul de referință. Astfel în intervalul 06 -08 mai 1968 s-a realizat valoarea minimă cea mai ridicată a lunii de 24,9°C la Oravița. Ziua, în majoritatea regiunilor țării temperaturile la amiază au depășit 30°C, nu numai în zonele de cîmpie, dar și în nordul țării, și depresiuni : 31,2 C la Rădăuți ; 30,2 C la Miercurea Ciuc.

Așa cum semnalam în precedentul număr al revistei, în luna mai instabilitatea atmosferică este pronunțată. Aparițiile de ploaie mai însemnate cantitativ, averse, grindina, iată ce se relata în buletinul meteorologic al anului 1957, referitor la sfîrșitul primei săptămîni de mai, de către meteorologul V. Mosoiu : „ în comunele Leu, Puțuri și Costra Nova din regiunea Craiova, a căzut grindină, ce a format un strat gros de 40 cm, strat care s-a topit doar după 24 ore, iar în șanțuri după 3 zile. Grindina a avut dimensiuni variabile, de la mărimea unei alune la cea a unei nuci.. ".

Pentru intervalul 05—10 mai amintim că ieșite din comun precipitațiile din anul 1971, cînd la București-Filaret s-au totalizat 136,3 l/m². Aceasta a fost cea mai bogată lună în precipitații pentru București în secolul XX, iar relativ la întreg șirul de observații, dar luna iunie 1987 a depășit-o totalizînd 297,9 l m².

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 5 - 11 mai

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	20÷25	9÷12	10÷16	33,5	Bucureşti-Filaret 1968	-5,0	Timişoara 1935
Dealuri și podișuri	17÷22	6÷11	17÷23	32,4	Cluj 1968	-4,0	Roman 1915
Depresiuni	17÷19	4÷7	17	30,2	Miercurea Ciuc 1968	-6,0	Toșorog 1935
Vf. Omu	3÷4	-4÷-3	22	15,2	1968	-14,5	1940
Litoral	17÷18	10÷11	6÷8	28,5	Constanța 1903	12	Mangalia 1935

Intervalul 05—11 mai 1988 se va înscrie printre perioadele normale climatologic, chiar mai calde în multe zone din țară. Circulația aerului se va orienta din sector sudic, astfel că peste țara noastră vor fi advectate mase de aer cald. În primele zile cerul va fi variabil în cea mai mare parte a țării, cu excepția regiunilor din nord-vestul și nordul țării unde temporar se va înnora și pe alocuri vor cădea averse de ploaie și se vor semnala descărcări electrice. Apoi, începînd din vestul țării, vor intra sub influența fronturilor atmosferice aferente perturbațiilor ciclonice mediteraneene, mai întîi Banatul și Crișana, apoi Maramureșul, Transilvania și Moldova. În aceste regiuni deci, nebulozitatea se va accentua și local vor cădea ploi, ce vor avea și caracter de aversă însoțite de descărcări electrice. Vor fi condiții ca în regiunile vestice izolat să se producă grindină, iar trecător intensificările de vînt să aibă aspect de vijelie. În celelalte regiuni averse de ploaie și descărcările electrice vor fi mai puțin frecvente și se vor produce spre sfîrșitul intervalului. Vîntul va prezenta intensificări de scurtă durată, din sector sudic în Banat, Moldova și pe Litoral cu viteze de 40—60 km/h. Temperaturile minime nocturne vor fi cuprinse între 8° și 16°, iar valorile maxime în general între 20° și 30°C, ușor mai ridicate pe la mijlocul intervalului în sudul țării, dar și mai coborîte spre sfîrșit în regiunile vestice.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport : 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ

În spiritul prieteniei tradiționale și al voinței comune de a dezvolta conlucrarea multilaterală

flacara

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
19 (1716) VINERI 13 mai 1988

RODNIC DIALOG ROMÂNO-SOVIETIC

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, în aceste zile se află în țara noastră, în vizită oficială de prietenie, tovarășul Andrei Andreevici Gromiko

● Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmînat Ordinul „Lenin" ● Dineu oficial în onoarea înalților oaspeți ● Toasturile rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Andrei Gromiko ● Vizitarea unor obiective de interes social-edilitar din Capitală

în paginile 2–3

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Țeluri fundamentale pentru poporul și viitorul României

Document programatic

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, făcută în ședința din 29 aprilie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., constituie o contribuție de o excepțională însemnătate la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, la îmbogățirea gîndirii revoluționare, un amplu program de perfecționare a activității de conducere, de afirmare puternică a democrației muncitorești-revoluționare, de acțiune pentru întregul partid și popor. Document programatic de mare valoare teoretică și practică, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune accentul pe măsurile necesare pentru perfecționarea în continuare a întregii activități, în deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, din perspectiva înfăptuirii neabătute a obiectivului fundamental al actualului cincinal — trecerea României într-un nou stadiu, de țară mediu dezvoltată. „Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea — a arătat secretarul general al partidului — pentru a asigura înfăptuirea neabătută a planului cincinal actual, care are un rol hotărîtor, aș putea spune, pentru dezvoltarea noastră pînă în anul 2000". În același timp, expunerea deschide largi perspective activității de politică externă a României socialiste, stabilind orientări și direcții de acțiune

(Continuare în pag. 6)

Strategia dezvoltării societății socialiste multilateral dezvoltate

în pagina 6

Una dintre frumoasele artere ale Sibiului : bulevardul Mihai Viteazul

Bibliotecă județeană

RODNICUL DIALOG

Dineu oficial oferit de tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu,

Nouă şi importantă manifestare a prieteniei şi colaborării româno-sovietice, vizita oficială de prietenie în ţara noastră, efectuată la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, de tovarăşul Andrei Gromiko, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, a dat expresie dorinţei comune de a ridica la un nivel şi mai înalt relaţiile dintre ţările, partidele şi popoarele noastre, cu vechi şi îndelungate tradiţii. În cadrul vizitei, tovarăşul Nicolae

Toastul tovarăşului Nicolae Ceauşescu

Dragă tovarăşe Andrei Gromiko,
Dragă tovarăşă Lidia Gromiko,
Dragi tovarăşi,

Îmi face o deosebită plăcere să vă adresez şi în acest cadru dumneavoastră, tovarăşe Gromiko, precum şi tovarăşei Lidia Gromiko, şi celorlalţi tovarăşi care vă însoţesc, un salut cordial şi cele mai calde urări de bun venit pe pămîntul României.

Vizita dumneavoastră constituie o nouă şi importantă manifestare a prieteniei şi colaborării dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România şi Uniunea Sovietică, dintre poporul român şi popoarele sovietice, o expresie a dorinţei comune de a ridica la un nivel şi mai înalt aceste relaţii, cu vechi şi îndelungate tradiţii.

Relaţiile româno-sovietice au rădăcini adînci în trecutul istoric. În multe momente ale istoriei lor, popoarele noastre au luptat împreună. Încă de la primele începuturi ale mişcării muncitoreşti în ţările noastre, revoluţionarii români şi ruşi au stabilit strînse legături, au colaborat şi s-au întrajutorat în lupta pentru înlăturarea exploatării şi asupririi, pentru libertate şi o viaţă mai bună. Spiritul de solidaritate militantă al revoluţionarilor români şi-a găsit expresie în sprijinul larg pe care l-au găsit în România marinarii ruşi de pe vasul „Potemkin" în revoluţia din 1905 şi, îndeosebi, în participarea cu arma în mînă a brigăzilor de revoluţionari români la lupta pentru victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie şi pentru apărarea tînărului stat sovietic creat de Lenin.

Prietenia şi solidaritatea dintre partidele şi popoarele noastre au fost puternic cimentate de sîngele ostaşilor români şi sovietici care, în a doua parte a celui de-al doilea război mondial, au luptat, umăr la umăr, şi au dat jertfe grele pentru zdrobirea maşinii de război hitleriste şi izbăvirea omenirii de cel mai periculos duşman al popoarelor — fascismul.

Întemeindu-se pe aceste puternice tradiţii de prietenie şi solidaritate, relaţiile româno-sovietice au cunoscut în anii construcţiei socialiste o puternică dezvoltare în toate domeniile. La baza lor am aşezat ferm principiile deplinei egalităţi, independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, idealurile nobile ale socialismului, ale conlucrării frăţeşti în lupta pentru victoria noii orînduiri în ţările noastre.

Partidul şi poporul nostru dau o înaltă apreciere relaţiilor româno-sovietice şi sînt hotărîte să facă şi în continuare totul pentru ca aceste relaţii să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de relaţii între ţări socialiste, vecine şi prietene, care colaborează şi conlucrează activ în lupta şi munca pentru edificarea cu succes a noii orînduiri în ţările lor, pentru cauza socialismului, pentru triumful păcii în lume.

Evocînd, cu satisfacţie, cursul pozitiv al acestor relaţii, doresc să subliniez, şi cu acest prilej, rolul de mare însemnătate pe care l-au avut convorbirile şi înţelegerile convenite la cel mai înalt nivel pentru întărirea continuă a prieteniei şi colaborării româno-sovietice. O deosebită importanţă au avut, în acest sens, întîlnirile pe care le-am avut cu secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, tovarăşul Mihail Gorbaciov, care s-au înscris, de fiecare dată, ca momente de cea mai mare importanţă în dezvoltarea raporturilor bilaterale. Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre Republica Socialistă România şi Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, pînă în anul 2 000, celelalte înţelegeri asigură cadrul larg al dezvoltării raporturilor româno-sovietice pe cele mai diverse planuri, al întăririi prieteniei şi colaborării dintre ţările, partidele şi popoarele noastre.

Sîntem convinşi că întîlnirile şi convorbirile pe care le avem în aceste zile vor deschide noi perspective de întărire a raporturilor româno-sovietice, de intensificare a conlucrării pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de interes comun.

Vizita vă dă prilejul să cunoaşteţi noi aspecte din munca şi realizările poporului român, angajat cu toate forţele în înfăptuirea hotărîrilor stabilite de Congresul al XIII-lea şi Conferinţa Naţională ale Partidului Comunist Român, pentru trecerea României, pînă la sfîrşitul actualului deceniu, la un stadiu nou de dezvoltare — cel de ţară socialistă mediu dezvoltată. În actualul cincinal ne-am propus importante obiective privind dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii, ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii întregului popor. Acordăm o atenţie deosebită perfecţionării în continuare a formelor de conducere şi planificare a activităţii economice, punem accent deosebit pe întărirea şi dezvoltarea proprietăţii socialiste de stat şi cooperatiste, acţionăm pentru aplicarea fermă a noului mecanism economic, a autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare. În ultimii 20 de ani, pornind de la orientările şi obiectivele stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, am creat şi dezvoltat un cuprinzător sistem de organisme democratice — pe care îl perfecţionăm continuu — şi care asigură participarea largă şi nemijlocită a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor vieţii economice şi sociale, a întregii societăţi. Pornim ferm de la principiul că socialismul se construieşte cu poporul şi pentru popor. Întărim necontenit rolul partidului în conducerea întregii opere de construcţie socialistă din patria noastră. Avem permanent în vedere că socialismul se construieşte în condiţii diferite de la ţară la ţară, că esenţial pentru victoria noii orînduiri este aplicarea fermă şi creatoare, a principiilor socialismului ştiinţific, a adevărurilor general valabile, la condiţiile concrete din fiecare ţară.

Comuniştii, întregul nostru popor dau o înaltă apreciere înfăptuirilor istorice ale popoarelor Uniunii Sovietice în cei peste 70 de ani ce au trecut de la victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, marilor realizări obţinute în edificarea socialismului, în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societăţii — în industrie, agricultură, ştiinţă şi tehnică — în toate domeniile de activitate. Urmărim preocupările popoarelor sovietice pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XXVII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice privind dezvoltarea şi perfecţionarea tuturor laturilor vieţii economico-sociale, lărgirea democraţiei socialiste şi ridicarea la un nivel superior a întregii activităţi de edificare a noii orînduiri. Ca vecini şi prieteni, vă urăm din toată inima, dragi tovarăşi, succese tot mai mari pe calea făuririi socialismului şi comunismului în Uniunea Sovietică.

Considerăm că realizările României şi Uniunii Sovietice, ale tuturor ţărilor care construiesc socialismul, eforturile ţărilor noastre pentru punerea mai largă în valoare a posibilităţilor pe care le oferă noua orînduire socială constituie o contribuţie de cea mai mare însemnătate la creşterea forţei socialismului, a prestigiului şi influenţei sale în rîndul popoarelor, la întărirea forţelor progresului şi păcii în lume.

Fără nici o îndoială că edificarea noii societăţi a cerut şi cere eforturi deosebite din partea fiecărui popor, că în înaintarea pe calea socialismului mai sînt de învins multe greutăţi, de lichidat multe lipsuri — dar viaţa, experienţa de pînă acum au demonstrat şi demonstrează cu putere că numai şi numai socialismul asigură dezvoltarea economică şi socială a fiecărui popor, o viaţă liberă, demnă şi fericită, independenţa fiecărei naţiuni.

Stimaţi tovarăşi,

Situaţia internaţională este încă destul de gravă şi complexă. Se menţin şi se dezvoltă contradicţii puternice — politice, economice, militare — ca urmare a continuării cursei înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare, a perfecţionării şi dezvoltării de noi arme nucleare, a conflictelor şi stărilor de tensiune existente în diferite regiuni ale lumii, a adîncirii tot mai puternice a decalajelor dintre ţările bogate şi cele sărace.

Pornind de la aceste realităţi, se impune intensificarea eforturilor şi acţiunilor tuturor popoarelor pentru oprirea acestui curs periculos al evenimentelor şi pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de dezarmare, de largă colaborare între toate naţiunile lumii.

În condiţiile existenţei uriaşelor cantităţi de arme nucleare — care pot distruge de cîteva ori viaţa pe întreaga planetă — trebuie să facem totul pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor — la pace, la viaţă, la existenţă liberă şi demnă!

Semnarea Tratatului dintre Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii cu privire la rachetele nucleare cu rază medie şi mai scurtă de acţiune reprezintă, fără îndoială, un eveniment de o însemnătate deosebită, o dovadă a faptului că este posibil să se ajungă la soluţionarea problemelor pe calea tratativelor. Avînd în vedere însă că au mai rămas uriaşe stocuri de arme nucleare, care pot să distrugă de mai multe ori întreaga omenire, că ţările N.A.T.O. au discutat chiar problema modernizării şi dezvoltării rachetelor cu rază mai scurtă de acţiune, este necesar să fie intensificate eforturile tuturor ţărilor şi popoarelor pentru a se ajunge la noi înţelegeri şi acţiuni în direcţia realizării unui program complex de dezarmare, care să ducă la lichidarea în mai multe etape a armelor nucleare, la oprirea experienţelor nucleare şi a militarizării Cosmosului, la eliminarea pericolului unui război nuclear nimicitor. În acest context, ar avea o mare însemnătate dacă s-ar ajunge la un acord între Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a armelor strategice. Viitorul omenirii nu poate fi asigurat prin noi arme, ci numai prin eliminarea completă a oricăror arsenale nucleare şi chimice, reducerea substanţială a armelor convenţionale, a efectivelor şi bugetelor militare, printr-o politică realistă, de colaborare şi înţelegere între toate statele. Noua gîndire economică trebuie să-şi facă loc în condiţii grele de luptă. Ea trebuie însoţită de o politică nouă, de relaţii cu adevărat noi între toate statele lumii.

România acţionează consecvent pentru încheierea cu succes a Conferinţei general-europene de la Viena, pentru dezvoltarea largă şi neîngrădită a colaborării economice, tehnico-ştiinţifice şi în alte domenii dintre ţările continentului, pentru realizarea unei Europe unite, în diversitatea orînduirilor sociale, a păcii, înţelegerii şi colaborării.

Ţara noastră militează ferm pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii şi înţelegerii, fără arme nucleare şi chimice, fără trupe şi baze militare străine, pentru organizarea unei conferinţe la nivel înalt a şefilor de state şi de guverne din această regiune. Sprijinim, totodată, crearea de asemenea zone fără arme nucleare şi chimice în nordul şi centrul Europei, precum şi în alte regiuni ale lumii.

În spiritul întregii sale politici de pace şi colaborare România se pronunţă şi acţionează susţinut pentru eliminarea forţei şi a ameninţării cu forţa din relaţiile dintre state, pentru soluţionarea tuturor problemelor litigioase din diferite regiuni ale lumii — din Orientul Mijlociu, America Centrală, Asia, Africa, — numai şi numai pe cale paşnică, prin tratative.

Pornind de la agravarea situaţiei economice mondiale — care afectează practic, toate statele lumii, şi în mod deosebit ţările în curs de dezvoltare — ţara noastră se pronunţă pentru organizarea unei conferinţe internaţionale, în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, la care să participe, cu drepturi egale, atît ţările în curs de dezvoltare, cît şi statele dezvoltate, pentru a se ajunge la soluţii reciproc acceptabile în vederea reglementării globale a problemelor subdezvoltării — inclusiv a problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare — şi a instaurării noii ordini economice mondiale.

Realităţile demonstrează că soluţionarea justă şi durabilă a problemelor complexe din viaţa mondială nu poate fi asigurată decît cu participarea activă, egală, a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială. În acest spirit, ne pronunţăm pentru creşterea rolului Organizaţiei Naţiunilor Unite în soluţionarea democratică a problemelor de care depinde asigurarea păcii şi progresului tuturor popoarelor.

Avînd convingerea că vizita dumneavoastră se va înscrie ca o nouă şi importantă contribuţie la dezvoltarea raporturilor de prietenie şi colaborare dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, doresc să toastez pentru întărirea continuă a prieteniei şi colaborării dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre România şi Uniunea Sovietică, dintre popoarele ţărilor noastre, pentru pace şi colaborare în întreaga lume! *(Vii aplauze).*

Moment important în cronica relaţiilor româno-sovietice

După cum este bine cunoscut, ţara noastră situează în centrul politicii sale externe dezvoltarea relaţiilor politice, economice, tehnico-ştiinţifice, culturale şi în alte domenii de activitate cu toate statele socialiste, amplificarea colaborării şi cooperării reciproc-avantajoase şi a întrajutorării, lărgirea schimbului de experienţă în construirea socialismului şi comunismului, conlucrarea pe arena internaţională în lupta pentru socialism, dezarmare, securitate şi pace. În acest cadru, dezvoltarea continuă a prieteniei şi colaborării multilaterale cu Uniunea Sovietică reprezintă o orientare statornică a politicii internaţionale a României.

Relaţiile de prietenie şi colaborare multilaterală româno-sovietice au puternice rădăcini în trecutul istoric, în tradiţiile de solidaritate ale clasei muncitoare, ale mişcărilor revoluţionare din cele două ţări în lupta pentru eliberarea de asuprire şi exploatare, pentru făurirea socialismului şi comunismului. În anii construcţiei socialiste, bogatelor tradiţii de luptă comună li s-au adăugat factori noi: comunitatea de orînduire, de ideologie şi aspiraţii, legăturile dintre cele două ţări şi popoare fiind ridicate pe o treaptă superioară. Aceste legături s-au întărit şi dezvoltat pe plan politic, economic, cultural şi în alte zone de interes comun, pe temelia trainică a principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti, principii înscrise în Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre România şi U.R.S.S., în alte documente, care au creat un amplu cadru politico-juridic pentru lărgirea şi diversificarea cu succes a colaborării româno-sovietice pe multiple planuri. Pe această bază s-au dezvoltat puternic colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică. Este cunoscut că în ansamblul relaţiilor economice externe ale României, Uniunea Sovietică a deţinut şi deţine constant primul loc. Pentru intensificarea conlucrării reciproc-avantajoase dintre ţările noastre, de o mare importanţă sînt Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice româno-sovietice pînă în anul 2000, semnat în 1986 de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi de tovarăşul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Acordul de lungă durată privind dezvoltarea schimburilor de mărfuri şi a colaborării economice între România şi U.R.S.S. pe perioada 1986—1990, precum şi alte acorduri. Transpunerea în viaţă a prevederilor cuprinse în aceste documente are drept scop să ducă la asigurarea în condiţii cît mai bune a cerinţelor de materii prime şi energetice, la folosirea mai completă a capacităţilor de producţie, la extinderea cooperării şi spe-

ROMÂNO-SOVIETIC

în onoarea tovarăşului Andrei Gromîko şi a tovarăşei Lidia Gromîko

Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au oferit un dineu în onoarea tovarăşului Andrei Gromiko şi a tovarăşei Lidia Gromiko. Au participat membri şi membri supleanţi ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat şi ai guvernului, conducători ai unor instituţii centrale, organizaţii de masă şi obşteşti. Au luat parte persoanele care îl însoţesc pe înaltul oaspete în vizita sa în România. În timpul dineului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromiko au rostit toasturi subliniate cu vii aplauze. Publicăm în cele ce urmează toasturile rostite.

Toastul tovarăşului Andrei Gromîko

Dragă tovarăşe Nicolae Ceauşescu,
Dragă tovarăşă Elena Ceauşescu,
Dragi tovarăşi,

Aş dori în primul rînd să exprim tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, mulţumiri pentru invitaţia de a face o vizită în ţara dumneavoastră, precum şi pentru primirea caldă care ni s-a făcut.

Am avut nu o dată prilejul de a vizita România, de a cunoaşte Bucureştiul, de a comunica cu oameni ai muncii din ţara dumneavoastră. Ospitalitatea pe care o simţim pe pămîntul dumneavoastră constituie o mărturie a trainicelor relaţii de bună vecinătate existente între popoarele frăţeşti ale Uniunii Sovietice şi Republicii Socialiste România.

Relaţiile noastre au rădăcini adînci. Şi aceasta nu este o simplă formulă de politeţe diplomatică. Înseşi faptele istoriei, îndepărtate şi mai recente, sînt o mărturie în acest sens.

La începutul secolului, prin Bucureşti şi Iaşi trecea unul din drumurile pe care se aducea „Iskra" leninistă la Petersburg şi Moscova — socialiştii români îi ajutau în această acţiune pe social-democraţii ruşi. Aceasta se întîmpla în zorii mişcării revoluţionare, care curînd avea să zguduie din temelii întregul sistem imperialist, iar în Rusia avea să răstoarne, în octombrie 1917, orînduirea burghezo-moşierească.

Istoria nu a uitat, de asemenea, că echipajul cuirasatului „Potemkin", neînfrînt de ţarism, şi-a orientat nava spre România, unde a fost primită cu simpatie de poporul muncitor. Şi acest lucru s-a întipărit adînc în sufletul maselor revoluţionare din Rusia.

În stadiul final al celui de-al doilea război mondial, soldaţii români, umăr la umăr cu eliberatorii sovietici, au mers la luptă împotriva fascismului. Drumul spre biruinţă acestuia este presărat cu numeroase morminte ale ostaşilor români alături de cele ale soldaţilor sovietici.

Şi în aceste zile de primăvară, zile de mai în care sărbătorim victoria asupra fascismului, oamenii sovietici îşi amintesc de cei care au făurit în luptă comună această victorie. Alianţa actuală a ţărilor frăţeşti s-a născut în văpaia luptelor crîncene.

Pe bună dreptate se poate spune că de atunci relaţiile sovieto-române îşi trag seva din izvorul prieteniei cimentate prin ţelurile lor comune în construcţia socialismului. Aruncînd azi o privire retrospectivă de la înălţimea anilor '80, constatăm că drumul urmat de popoarele noastre în construcţia vieţii noi nu a fost un drum uşor. E prea puţin probabil şi că drumul lor viitor va fi aldoma unei şosele drepte şi netede. În ceea ce ne priveşte, noi, comuniştii sovietici, sîntem încredinţaţi că, sorbind puterea pentru planurile noastre creatoare din energia poporului, din aspiraţia lui de a depăşi tot ceea ce îl împiedică în progresul său continuu, vom putea imprima societăţii noastre dinamismul necesar dezvoltării ei.

Acestui ţel îi este subordonat cursul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, al celui de-al XXVII-lea Congres al său. Acest curs se întrupează în atît de cuprinzătorul cuvînt „perestroika". El înseamnă că partidul caută răspunsuri la problemele complexe pe care le formulează realitatea nu dincolo de frontierele socialismului, ci, dimpotrivă, în dezvoltarea, în înfăptuirea consecventă a profundelor idei leniniste, în dezvăluirea puternicului potenţial al socialismului, în înnoirea revoluţionară a tuturor laturilor vieţii societăţii sovietice.

Înfăptuind prefaceri de mare amploare, P.C.U.S., statul sovietic consideră omul factorul esenţial al preocupărilor lor, întrucît de starea lui, de măsura în care se simte el stăpîn în ţara sa, în viaţa socială, la locul său de muncă depinde în ultimă instanţă dezvăluirea forţelor sale creatoare, a capacităţii sale de creaţie.

Procesul de restructurării din ţara noastră a dinamizat masele de multe milioane de oameni ai muncii. El prinde acum şi va prinde şi în viitor puteri prin intermediul reformei economice radicale şi al democratizării profunde a vieţii sociale, în contextul lărgirii pe toate căile a stării de glasnost.

Restructurarea cuprinde toate laturile economiei, ale vieţii sociale, ale culturii şi ştiinţei, ale gîndirii înseşi a oamenilor.

Comitetul Central al partidului nostru a formulat cu toată francheţea aceste probleme în hotărîrile sale.

Raţiunea şi experienţa colectivă a partidului vizează înfăptuirea unor prefaceri cardinale, vizează realizarea acceleării construcţiei socialiste, îmbunătăţirea vieţii oamenilor muncii.

Sarcinile care ne stau în faţă sînt sarcini complexe şi dificile, dar partidul şi poporul sînt ferm hotărîte să biruie toate obstacolele care mai există azi şi ar mai putea exista şi mîine.

Un important reper al progresului nostru îl va constitui apropiata Conferinţă a XIX-a a partidului, care urmează să lărgească orizonturile prefacerilor, să stabilească contururile reorganizării structurii politice, să indice calea spre creşterea rolului organelor democraţiei.

Rezolvînd problemele grandioase care stau în faţa oamenilor sovietici, noi aspirăm cu mult interes şi căutăm cu atenţie să studiem experienţa celorlalte ţări socialiste.

Formele de colaborare existente între Uniunea Sovietică şi România cuprind domenii diferite. Putem evidenţia la activul nostru comun numeroase rezultate pozitive. Totuşi, dinamica dezvoltării socialismului formulează mereu alte sarcini, ea reclamă acţionarea mai deplină a posibilităţilor socialismului, îmbogăţirea în acest mod a conţinutului relaţiilor sovieto-române, reclamă sporirea eficienţei lor pentru popoarele ambelor ţări, cere să se imprime un caracter mai fertil tuturor direcţiilor colaborării.

Lucrul cel mai important acum este transpunerea în fapte concrete a perspectivelor relaţiilor sovieto-române. O bună temelie pentru aceasta o constituie rezultatele convorbirilor de la Bucureşti dintre Mihail Sergheevici Gorbaciov şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu prilejul vizitei oficiale de prietenie pe care secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a făcut-o în România, în luna mai a anului trecut.

În prezent fac obiectul unei preocupări constante problemele privind lărgirea şi adîncirea relaţiilor economice reciproc avantajoase, adîncirea eficienţei colaborării bilaterale. În acest sens există o aspiraţie comună, lucru pe deplin firesc. Aşa după cum atestă practică mondială, specializarea şi cooperarea în producţie, diviziunea internaţională a muncii constituie forme ale colaborării mai avansate decît simpla majorare a volumului mărfurilor.

Aceste forme orientează mult mai bine producţia spre progresul tehnico-ştiinţific, facilitează îndeplinirea obiectivului comun vizînd creşterea competitivităţii produselor noastre pe piaţa mondială. Şi nu e nimic de mirare în faptul că aceste probleme sînt sistematic discutate de către reprezentanţii ţărilor noastre. Aruncînd acum o privire în viitorul relaţiilor economice sovieto-române, noi ne imaginăm spectrul lor cu mult mai bogat şi caracterizîndu-se printr-o mai mare diversitate. Se impune însă ca această teză generală justă să fie transpusă în limbajul programelor de colaborare concrete.

Aşa după cum apa Dunării se formează din multimea afluenţilor ei, la fel şi relaţiile noastre se constituie din multe fire care leagă între ele popoarele sovietic şi român, a spus vorbitorul. La îmbogăţirea lor reciprocă şi-ar putea aduce contribuţia lărgirea pe mai departe a contactelor dintre organizaţii de partid, dintre colective de muncă, dintre unele regiuni, judeţe, oraşe în zonele de frontieră, precum şi a legăturilor de prietenie dintre oameni.

Tabloul colaborării noastre ar fi desigur incomplet, dacă nu am aminti şi de legăturile din domeniul culturii, al ştiinţei, al învăţămîntului de legăturile pe linia asociaţiilor de prietenie, pe linia sindicatelor, a organizaţiilor de femei şi a altor organizaţii obşteşti. Posibilităţile de dezvoltare a colaborării în toate aceste direcţii par să nu fi fost încă în totalitatea lor fructificate.

Permiteţi-mi, de asemenea, ca, în numele conducerii sovietice, să exprim cîteva gînduri referitoare la problemele internaţionale.

Influenţa rodnică a noii gîndiri politice se face tot mai mult simţită în politica mondială. Şi aceasta este un lucru lesne de înţeles. Omenirea se îndreaptă spre ziua în care secolul actual, al XX-lea, va ceda locul secolului XXI. Sau, ca să exprimăm plastic, două secole se privesc faţă în faţă. Fireşte că încă de pe acum s-a pus cu toată tăria problema moştenirii pe care secolul nostru o lasă secolului care va veni. Toate popoarele doresc, fără îndoială, ca moştenirea noastră să o constituie pacea, dezarmarea, şi înainte de toate, lichidarea armei nucleare.

Nimeni dintre oamenii cu judecată nu va încerca să nege că multe zeci de state, şi chiar continente întregi, trăiesc în condiţiile sărăciei şi lipsei de drepturi, sub jugul stării de aservire care le-a fost impus de cîteva puteri industriale mari. Una din căile cele mai eficiente de înlăturare a acestei stări de aservire economică ar constitui-o dezarmarea şi transferarea mijloacelor astfel eliberate în sensul acordării de ajutor ţărilor sărace.

Desigur că ar putea face mult în acest sens şi Organizaţia Naţiunilor Unite, a cărei activitate este paralizată de cei care nu doresc să renunţe la cursa înarmărilor.

Este de datoria tuturor statelor, mari şi mici, independent de orînduirea socială în condiţiile căreia trăiesc şi se dezvoltă un popor sau altul, să facă totul pentru a asigura dezarmarea şi pacea pe pămînt.

Omenirea se mai află încă sub impresia Tratatului cu privire la lichidarea rachetelor cu rază medie şi mai scurtă de acţiune semnat la Washington. Acest document a fost primit ca un triumf al raţiunii.

În prezent, aşa după cum se ştie, se duc tratative intense în scopul încheierii între Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii a unui acord privind reducerea armamentelor strategice ofensive, cu respectarea Tratatului cu privire la apărarea antirachetă. Înlăturarea tuturor obstacolelor din calea semnării acestui acord constituie o problemă importantă şi complexă dar pe deplin rezolvabilă. Ea este rezolvabilă dacă ambele părţi aspiră în egală măsură şi sînt ferm hotărîte să încheie tratativele cu rezultate pozitive.

În ceea ce o priveşte, Uniunea Sovietică caută să obţină tocmai acest lucru. Ea manifestă o asemenea disponibilitate şi face tot ceea ce depinde de ea pentru a trece cu succes acest prag istoric din calea lichidării totale a armei nucleare. Ar fi de dorit ca tocmai în acest spirit să decurgă convorbirile din timpul apropiatei vizite la Moscova a preşedintelui Statelor Unite ale Americii.

Noi dăm o înaltă apreciere eforturilor ţărilor frăţeşti vizînd eliminarea primejdiei nucleare. În acest plan se bucură de sprijinul nostru deplin iniţiativele României şi Bulgariei privind crearea în Balcani a unei zone libere de arma nucleară şi de arma chimică. Înfăptuirea acestei idei, ca şi a altor propuneri constructive ale ţărilor socialiste, ar constitui o contribuţie importantă la procesul dezarmării, al organizării colaborării regionale şi general-europene, la întărirea securităţii şi încrederii în Europa.

Opinia publică mondială a primit cu o imensă satisfacţie semnarea, la Geneva, a acordurilor referitoare la Afganistan. Aceste acorduri, pe lîngă că au constituit un pas către pace în această zonă, au mai şi arătat în chip elocvent că reglementarea politică a conflictelor regionale reprezintă o cale justă în problemele internaţionale. Ele au făcut încă o dată, în faţa tuturor popoarelor, dovada forţei de atracţie şi a eficienţei noii gîndiri politice, a liniei de politică externă paşnică a socialismului, a statelor participante la Tratatul de la Varşovia.

Mă folosesc de prilej pentru a ura oamenilor muncii din România socialistă mari succese în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, fericire şi prosperitate.

Să se întărească prietenia de neclintit dintre ţările şi popoarele noastre ! **(Vii aplauze).**

---

cializării în vederea promovării tehnologiilor moderne, ridicării nivelului tehnic şi a calităţii producţiei, la creşterea eficienţei întregii activităţi. Un important factor al colaborării româno-sovietice sînt şi schimburile culturale, artistice, turistice, sportive, în domeniul învăţămîntului şi al mijloacelor de informare în masă. România şi U.R.S.S. conlucrează activ pe linia C.A.E.R. şi a Tratatului de la Varşovia, în diferite organizaţii şi foruri internaţionale.

În dezvoltarea generală şi întărirea continuă a raporturilor româno-sovietice, un rol determinant l-au avut vizitele reciproce, convorbirile şi înţelegerile la nivel înalt, care au dat de fiecare dată noi şi puternice impulsuri colaborării şi conlucrării reciproce pe numeroase planuri. O puternică expresie a trăiniciei legăturilor dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, a dorinţei comune de a le conferi noi dimensiuni a constituit-o întîlnirea de la Bucureşti din mai 1987 dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Mihail Gorbaciov, eveniment care a deschis noi perspective conlucrării reciproc-avantajoase dintre România şi U.R.S.S. O importanţă deosebită au avut, de asemenea, convorbirile la nivel înalt din toamna anului trecut de la Moscova. În lumina hotărîrilor la nivel înalt, relaţiile româno-sovietice cunosc un curs mereu ascendent. În acest cadru se înscrie şi vizita oficială de prietenie în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a tovarăşului Andrei Gromiko, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Cu prilejul vizitei, înaltul oaspete sovietic a înmînat tovarăşului Nicolae Ceauşescu Ordinul „Lenin", cea mai înaltă distincţie de stat a U.R.S.S., conferită prin Decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Luînd cuvîntul la solemnitatea înmînării distincţiei, tovarăşul A.A. Gromiko a spus, printre altele : „Decorarea dumneavoastră cu cel mai înalt ordin sovietic, ce poartă numele întemeietorului primului stat socialist din lume, statul care încă din primele zile ale existenţei sale promovează cursul păcii şi prieteniei între popoare, este o recunoaştere a marii dumneavoastră contribuţii la cauza întăririi permanente a relaţiilor sovieto-române, a colaborării multilaterale dintre Uniunea Sovietică şi România." La ceremonia înmînării înaltei distincţii a participat tovarăşa Elena Ceauşescu. Au luat parte membri şi membri supleanţi ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat şi ai guvernului, alte persoane oficiale.

Între tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromiko au avut loc convorbiri, în cadrul cărora s-a efectuat un schimb de păreri cu privire la mersul construcţiei socialiste în cele două ţări şi la stadiul şi perspectivele de dezvoltare a relaţiilor româno-sovietice.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromiko, tovarăşa Elena Ceauşescu şi tovarăşa Lidia Gromiko au asistat la un concert vocal-simfonic extraordinar, la Ateneul Român.

Desfăşurîndu-se într-o atmosferă tovărăşească, de caldă prietenie, vizita în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a tovarăşului Andrei Gromiko — vizită care la închiderea ediţiei revistei noastre continuă — va marca, fără îndoială, un moment important în întărirea relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-sovietice, aducînd o contribuţie de seamă la dezvoltarea conlucrării dintre România şi Uniunea Sovietică, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii, înţelegerii şi progresului în lume.

ION D. GOIA

Știința – temelia înaltelor performanțe din producție

Nu poate fi vorba de înaltă calitate, de productivitate ridicată, de eficiență reală în afara scurtării drumului dintre cercetarea științifică — veritabilă „bancă" de idei pentru soluțiile tehnice de azi și de mîine — și producția propriu-zisă. Așa cum se subliniază și în recenta Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii, ritmul fără precedent al înnoirii produselor impun un sistem de cólaborare între aceste domenii majore ale economiei, un sistem așezat în termeni mereu optimizați. Fiecare reușită a tehnicienilor și oamenilor noștri de știință, odată ce a primit girul valorii sale, trebuie să găsească cît mai rapid culoarul direct către aplicarea ei în beneficiul economiei naționale. Triunghiul fundamental — legătura dintre învățămînt, cercetare și producție — este și trebuie să rămînă principiul călăuzitor al muncii noastre. Reportajele ce urmează ilustrează cîteva dintre etapele acestui drum, semnalînd totodată și prezența, în cîteva locuri, a unor idei care-și așteaptă finalizarea în halele de producție.

O bijuterie de 300 kilograme

Am urmărit de cîteva ori, la televizor, o imagine tulburătoare : o sapă de foraj, cu role mișcîndu-se pur și simplu dintr-un bloc de oțel. Se verifica puterea de pătrundere a sapei printr-un presupus strat geologic de duritatea oțelului. Am avut privilegiul de-a urmări, acum cîteva zile, la standul de testări a sapelor, la intreprinderea „1 Mai" din Ploiești, o astfel de verificare. Îmbrăcată într-un jet de apă menit să răcească dinții conurilor care muscau din oțel, sapa înainta, încet și sigur, în inima blocului de metal. Re fața muncitorului specialist Dumitru Mizgoi, cel ce conducea acest test în care condițiile de lucru sînt infinit mai dificile decît cele dintr-un foraj obișnuit, se citea o mare satisfacție. Încă un lot de sape trecea cu bine condițiile aspre și exigente ale încercărilor.

Îl rog pe inginerul Dumitru Ene, directorul Fabricii de sape de foraj, din cadrul întreprinderii „1 Mai" din Ploiești, să ne facă o scurtă descriere a acestui produs de vîrf al industriei românești. Dar, pînă să transcriu spusele sale, notez că inginerul Dumitru Ene lucrează în domeniu de 25 de ani, de-un sfert de secol, ca să zicem așa, amănunt care ne convinge că interlocutorul nostru este unul dintre marii noștri specialiști în fabricarea sapelor de foraj. „Sapele de foraj, ne spune dînsul, sînt partea cea mai importantă — cea mai delicată, dar și cea mai dură, cea mai puternică — dintr-un întreg și uriaș complex de instalații și echipamente de foraj. Fără o sapă bună, capabilă să străbată roci de diferite durități, munca de la suprafață, inclusiv tehnica, eforturile a zeci și zeci de oameni n-au nici un sens. Sapa de foraj deschide drumul spre stratul de țiței. Noi, românii, avem o frumoasă și recunoscută tradiție pe plan mondial în domeniul producerii echipamentelor de extracție și în mod special al sapelor de foraj. Iar dacă astăzi sapele noastre, cu performanțe într-o totul comparabile cu cele mai bune sape din lume au ajuns să funcționeze 90 de ore, înaintînd peste 200 de metri, măsurați de la talpa sondei, acest lucru se datorează, fără doar și poate, continuării la un nivel superior a [illegible] menținerii paciului cu [illegible] mondială de vîrf".

[illegible] inginerul Dumitru [illegible] noastră nu este doar un simplu cuvînt, ci o realitate pe care în bună parte a trăit-o cu [illegible] propria sa viață. „Fabricăm sape cu role, precizează [illegible] are aveau să le înlocuiască pe cele cu lame, s-au fabricat la noi, la Ploiești, prin 1947—1948. În 1963, cînd am venit în acest colectiv, [illegible] avut bucuria să-i cunosc [illegible] autorii acelor sape, ba chiar [illegible] și lucrez alături de ei. Mă gîndesc, cînd spun tradiție, la [illegible] gineria Cristel Popescu, Carol Sovoială, Pericle Bolgiu și Aurel Bivolan, dar și la proiectantul sapelor cu role, Iosif Lisowski, inclusiv la maiștrii Ion Ungureanu și Gheorghe Manoliu. Erau niște oameni pentru care meseria se afla mai presus de orice. Și nu orice fel de meserie, vreau să spun nu meserie la oricare nivel, ci meserie la cel mai înalt grad cu putință. Ei nu concepeau ca din mîna lor să iasă un lucru de mîntuială. Aveau în ei mîndria, demnitatea și convingerea că trebuie să fie printre cei mai buni din lume. Cei mai buni, pentru că, la rîndul lor, au preluat meseria de la niște oameni care, în acea vreme, erau printre cei mai buni din lume".

Notez cu minuție aceste considerații ce țin locul unei adevărate profesiuni de credință, dar constat că încă nu știu prea multe lucruri despre sapa de foraj cu role. Ce este, totuși, o sapă de foraj cu role ? Ar fi, zic eu, așa, la prima vedere (mi-au fost puse în față, pe masă, o serie de sape miniaturale !), ca o bijuterie, într-atît de delicate și rafinate sînt elementele care o compun. E-adevărat, adaug, bijuteriile astea cîntăresc cîteva sute de kilograme („între 4—5 și 300 de kilograme, adaugă inginerul Dumitru Ene, și mai trebuie să scrieți că producem cam 200 de tipuri de sape, ceea ce vrea să însemne, desigur, și 200 de dimensiuni"), dar sînt atît de perfect lucrate („precizia danturii conurilor este obținută, subliniază interlocutorul meu, printr-o geometrizare realizată pe calculator, iar prelucrarea prin așchiere o facem cu ajutorul unor mașini cu comenzi și programe numerice de ultimă oră") încît nu cred că bijuteriile ar avea în ele mai multă tehnică și, în același timp, mai multă exactitate, mai multă artă, chiar. „Nu m-am gîndit niciodată să le compar cu o bijuterie, ține inginerul Dumitru Ene să pună lucrurile la punct, pentru că dimensiunile unei sape de foraj sînt, totuși, uriașe în comparație cu o agrafă, un cercel, sau o broșă, apoi, în altă ordine de idei, o sapă de foraj se confruntă cu roci de diferite durități, unele chiar extradure, pe cînd vreme o bijuterie este un simplu obiect decorativ, solicitat doar de privirea noastră sî-atît. Ce este însă, lăsînd la o parte divagațiile acestea, o sapă cu role ? ! O sapă cu role are trei conuri care constituie elementul activ al sapei. Cele trei conuri interacționează cu roca la talpa sondei, în timpul forajului. Dantura conurilor este din oțel aliat special, cu molibden și nichel. Calitatea sapei este direct proporțională cu calitatea tratamentelor tehnice, a nitrurărilor și a unui foarte complicat proces de durificare a danturii. Ar mai fi de spus, dincolo de aceasta foarte sumară descriere, că sapele cu role se împart în trei mari categorii : sape cu role cu lagăre de rostogolire, cu lagăre de alunecare și cu corpi turnați. Produsul nostru de vîrf, și cu care ne-am impus pe piața mondială, este sapa cu role cu lagăre de [illegible] necare. Știu, denumirea [illegible] lungă și complicată, dar mai dificil ar fi să-i descriem funcționarea. Mai simplu ar fi să vă citesc cîteva zeci de telegrame sosite în ultimele [illegible] patru zile prin care diver[illegible] neficiari, din țară și din [illegible] înătate, ne felicită pentru p[illegible] formanțele și buna funcțion[illegible] a sapelor noastre"

Dar și mai interesant ar fi, zic eu, să spunem că soluțiile tehnice de ultimă oră pentru cea mai recentă variantă a sapelor cu role cu lagăre de alunecare sînt rodul unei perfecte colaborări între Institutul de proiectare pentru utilaj petrolier din Ploiești și diversele secții, ateliere și laboratoare ale întreprinderii. Cîteva colectiv de proiectare sînt efectiv coordonate de directorul general al întreprinderii, inginerul Atanase Niculescu, și de directorul tehnic al întreprinderii, inginerul Alecu Rădulescu. Grație unor eforturi ce au cuprins zeci și zeci de specialiști, grație unui interes ce a stat permanent pe primul plan al activității de cercetare, s-a ajuns la o recentă variantă care asigură o mai bună etanșeizare a lagărelor, mărește portanța suprafeței lagărelor, inclusiv rezistența la uzură a acestora, asigură o geometrie corespunzătoare a danturii conurilor. Se subînțelege că atingerea acestor noi și necesare performante a fost posibilă prin cooptarea în procesul tehnologic a tehnicii de vîrf, a calculatoarelor și a mașinilor cu comenzi și programe numerice, dar la fel de adevărat este și faptul că această modernizare trebuia să-și aibă un corespondent și în pregătirea profesională a tuturor celor de sub mîna cărora se nasc aceste sape ce uimesc, prin performanțele lor, lumea echipamentelor de foraj. Cu alte cuvinte, s-a desfășurat și încă se mai desfășoară o intensă activitate pentru continua perfecționare a întregului personal de execuție. Ridicarea calificării profesionale a tuturor oamenilor muncii din Fabrica de sape de foraj s-a aratat a fi o condiție esențială, de prim ordin, obiectiv atins prin întinerirea colectivului format la ora actuală, în marea sa majoritate, din absolvenți ai liceelor industriale de specialitate. Și pentru că am transcris deja numele cîtorva oameni care au transformat ideea fabricării unor sape de foraj de nivel mondial în scopul însuși al vieții lor, al ambiției lor profesionale, să mai notăm numele altor oameni a căror semnătură se află pe partea nevăzută a acestui veritabil obiect de artă tehnică : de la secția întîi, inginerul Ștefan Ionescu, maistrul Nicolae Bunea și strungarul Ion Lazăr ; de la secția a doua, de tratamente termice, inginerul Traian Burduloiu și maistrul Nicolae Vlase ; de la secția a treia, de prelucrări sape, subinginerul Marin Stelian, rectificatorul Ion Stănilă și maistrul Dumitru Dumitru. „Dacă ar fi, însă, după mine, avea să precizeze inginerul Dumitru Ene, lista ar trebui să fie mult mai lungă și-n capul ei l-aș așeza pe însuși directorul Centralei noastre, pe tovarășul inginer Dumitru Gheoca, sub directa sa coordonare desfășurîndu-se de fapt toată această bătaie pentru menținerea sapelor cu role românești în constelația destul de restrînsă a celor mai bune sape cu role din lume".

VICTOR NIȚĂ

Portretul robot al inventatorului

[illegible] o mare [illegible] mai mult [illegible] ă, a reînnoit [illegible] atelat dori[illegible] oneze imediat [illegible] tractor. Dele[illegible] „mașini noastre care se păstrează greu în condițiile pasului de sporire al industriei mondiale. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala sa expunere, la ședința Comitetului Politic Executiv, ne-a indicat cu o excepțională clarviziune metodele de a crește calitatea și competitivitatea produselor românești, de a mări productivitatea și eficiența muncii. Numai „mongolul" meu idei noi în „organismul" tractorului nostru, în fluxurile de fabricație, putem răspunde acestor înalte comandamente".

Astfel a deschis sesiunea de comunicări tehnico-științifice a Întreprinderii Tractorul. Brașov, directorul general Octavian Căpitanu. Aceste reuniuni de aleasă ținută profesională ce se organizează în fiecare an, intrate în tradiție, au devenit, cum spunea cineva : „vitaminele" gîndirii brașovene". În cadrul lor, are loc o osmoză de idei între specialiștii din țară și cei de lîngă culmea Tîmpei, soldate adesea cu adevărate transfuzii de inițiative tehnice și către alte uzine. Căci la „Tractorul", cei mai mulți s-au obișnuit să vină la serviciu cu o idee nouă în servietă, și asta firesc, ca o rostire de „bună dimineața". Aici, mișcarea de inventii și inovații nu e o campanie, ci o semnătură zilnică în condica de prezență, de adevărată prezență. Recolta acestei stări de spirit este reprezentată de cele peste 50 de tipuri de tractoare în 400 de variante, cu forța lor parcă zvîcnită din siluete suplă și elegantă.

În fața sutelor de tehnicieni, inginerul Eugen Ioan Popa face prezentarea modernizării concepute de el pentru tehnologia de sudură. Ideea n-a apărut dintr-un joc al imaginației. A cerut-o cu glas tare producția. La șenilele tractoarelor industriale trebuiau asamblate niște lonjeroane, care, dacă ar fi fost laminate, s-ar fi plătit niște sute de milioane unei uzine siderurgice. S-a adoptat pentru început soluția sudurii manuale. Însă oamenii stăteau în vulcanul de foc și praf al flăcării aparatului, consumînd 16 kW și 7 kg de electrozi. Inginerii Eugen Popa și Erwin Hellman au realizat în atelier, prin autodotare, o mașină care execută simultan 2 suduri de cîțiva metri făcînd contorul să înregistreze numai 7 kW și folosind doar 3 kg de sîrmă. Înaintea primei demonstrații, mulți s-au uitat la ea, cu neîncredere. Directorul Octavian Căpitanu, om cu o fereastră permanent deschisă în stînga pieptului, a primit această idee cu : „bun venit". Acum, cînd mașinăria înșiră kilometri de cordoane de sudură aproape perfecte, iar sora ei automatizată „lipește" de 15 ori mai rapid și fuzete, sudorii apasă doar pe buton și pot veni în cămașă albă.

În familia celor care gîndesc tinerețea fără de bătrînețe a tractorului românesc se intră cu o singură legitimație pe care scrie dragoste pentru ei și competență. Gardul ce separă ușa de institutul de cercetare și proiectare ICSITTA are poarta mereu dată la perete. Halatele albe foșnesc prin hale, cele albastre se apleacă asupra planșetelor. Cercetătorul Mihai Tavitan a conceput un amplificator hidraulic pentru tractoarele de 360 CP absolut original în lume ce scutește importul. În sesiunea de comunicări, se afirmă că orice mare revistă de specialitate din lume s-ar înghesui să-l prezinte pe prima pagină. Noul aparat hidraulic, cel ce comandă mușchii și forța colosului, este mai precis și mai fiabil decît cele existente pe glob, cu gabarit și greutate

cu 30 la sută mai mici și asigură o reducere cu 10 la sută a consumului de motorină. Nașterea acestei bijuterii de mecanică fină ascunde în spatele ei o frumoasă poveste omenească. „Prototipul executat într-un atelier n-a vrut să pornească la probele de laborator, își amintește Mihai Tavitian. Eu și colegul Mircea Vlad eram însă siguri pe principiul de funcționare. Săream din pat noaptea și refăceam calculele și schițele care se verificau la zecimală. Cu toate acestea, frigul îndoielii ne intrase în suflet. Poate că prelucrarea subansamblelor trebuie să fie mai fină, ne-am zis. Și am început să finisăm fiecare piesă, acasă, în bucătărie, cu pila de unghii și șmirghel. Cînd am remontat aparatul, mulți dădeau din cap că arată cam anemic pentru utilajele gigant ce lucrează la canalele Dunării. Cînd „dinozaurul" a cărui forță e dirijată de minicomputerul nostru cît o tabacheră a început să mute niște munți de rezduuri metalice, am băut o șampanie în bucătăria „chinului" nostru de cîteva săptămîni".

Microbul inițiativelor creatoare a cuprins marea masă a „tractoriștilor" uzinei. Acești oameni s-au obișnuit să poarte mereu în minte imaginea unui tractor mereu îmbunătățit. Așa cum ne spunea inginera Augusta Moldovan, peste 2 500 de inventatori și inovatori au intrat pe ușa cabinetului tehnic cu o propunere aplicabilă și interesantă. Numai în 1987, aceștea au condus la o eficiență economică de circa 26 milioane de lei prin mărirea productivității muncii, economii de materiale, reducerea importului, îmbunătățirea calității produs.

Lăcătușul Cornel Căpitanu decade a terminat stagiatura și are la activ 5 inovații. Tînărul în blugi, sigur pe el ca un vulpoi al meseriei, n-a mai acceptat ca muncitorii din sculărie, e drept, adevărați bijutieri ai oțelului, să sculpteze inelul canelator ce controlează calitatea arborilor evolventici, dinte cu dinte, în peste 30 de ore. Avîndu-l alături pe directorul tehnic Stelian Bontescu, el a introdus pe traseul prelucrării o mașină de electroeroziune și pentru că mai era necesară o mîgîiceală manuală, a construit și o mașină de rodat semiautomată. Ea își vede singură de treabă, iar alături muncitorul poate lucra la alte SDV-uri. Ba mai mult, nu s-a inhibat că utilajele de electroeroziune erau de la o firmă străină de renume. Le-a grefat un generator de impulsuri modificat după o idee încolțită în mintea lui, mărindu-le precizia de prelucrare.

Mașinăriile inginerului Carol Szilvasy nu au avut rușbare să sulce la tribuna sesiunii științifice. Au zumzăit mai întîi în secția de sculărie. Mașina de rectificat piese bifurcate înlătură munca manuală grea și monotonă crescînd productivitatea de 4 ori. Cu niște reglaje simple și ingenioase, ea asigură un salt pînă la microni în precizia de prelucrare. „Ideile noastre încolțesc din nevoile tehnologiilor. Prima mea inovație, dispozitivul mecanizat de marcare a sculelor, a apărut după ce am fost impresionat de o muncitoare, în prag de pensie, care o viață bătuse ponsoane cu ciocanul încît coada acestuia avea imprimată pe mînerul de lemn forma mîinii ei".

Fiecare dorește să semneze cu un gînd nou pe biografia tractorului românesc. Într-o adunare cineva a întrebat: care sînt calitățile unui inventator? S-a răspuns că, pentru a descoperi un tip de robot al inovatorului, ar trebui să se ia ca model personalitatea inginerului Bucur Constantinescu, de peste 20 de ani campionul motoarelor, și despre care se spune că „dacă îi ții de vorbă 10 minute ai sugrumat o idee". Scînteia unei gîndiri scormonitoare, aprinderea unei pasiuni neobosite, compresia argumentelor asupra celor care sînt reticenți la nou, destinderea scurtă cînd totul merge — ceas, acesta este ciclul de funcționare a unui nou motor purtînd marca creativității lui Bucur Constantinescu. A tot modificat anatomia inimii tractoarelor și a crescut puterea motoarelor de la 70 la 85 cai putere reducîndu-le consumul de combustibil cu 12 la sută.

În uzina brașoveană este un motto al muncii: cu idei noi și cu aceleași utilaje se poate construi o instalație modernă. Muncitorul Constantin Forsea a meșterit un robot cu 6 grade de libertate și peste 130 de mii de puncte în care îi poate acționa brațul. N-a folosit multă electronică, ci mai ales mecanică fină. Programarea lui e simplă, se face în 2 minute și poate fi învățată de oricine în 20, iar manevrabilitatea mult mărită. Nu s-a inspirat din nici un model, ci din laboratorul minții lui în care s-au născut 30 de inovații și de la un joc cu celulă fotoelectrică din hîrtii. Simpaticul mecanism ne oferă o carte de vizită, o floare și ne dă mîna la plecare. Este doar o joacă, căci treaba lui e să servească cu precizie de 4 sutimi de milimetru două strunguri semiautomate crescînd productivitatea cu sută la sută. Maistrul Vladimir Cojocaru a luat de la o altă fabrică o mașină din import casată, i-a făcut un tratament de geriatrie cu propriile idei și acum, utilajul întinerit funcționează la CTC, economisind milioane de mărci ale unui import. Acest spirit gospodăresc de autodotare a fost învățat din generație în generație de la acel eroi care au plămădit primul tractor românesc în halele bombardate și profilate, în doar cîteva luni, de la prelucrarea aluminiului la turnarea fontei.

Tractorul românesc ară pe toate continentele lumii, în peste 80 de țări. În cabina lui se află fermierul american, canadian dar și cel australian. Calcă brazdele din China pînă-n Africa, din Suedia pînă-n Portugalia. Constructorii lui, considerați cum spunea un expert străin „profesioniști pur sînge", au ridicat fabrici și linii de montaj „Made in Romania" în Iran, S.U.A., Egipt. Dar, ei știu că nu te poți odihni prea mult cu motorul la relanti mirosind florile unui succes. Trebuie să fii mereu în competiție. Cu alții și cu tine. Gîndind, modernizînd, aducînd mereu noutăți în regim de cîte cinci.

Din toate aceste gînduri și din altele s-a născut generația a treia de tractoare modernizate cu performanțe superioare și linie aspectuoasă dar cu greutate mai mică și consum de combustibil redus. Și cursa continuă. În expoziție se află și acum tractorul cu numărul 1. Stă ca un bunic în capul mesei și pornește și acum la cheie. Între ei și nepoții moderni de astăzi se înșiră prin timp peste un milion două sute de mii de tractoare care demonstrează forța unei economii. A transmis, printr-o puternică ereditate, milioanelor de oameni ce intră pe poarta uzinei nu numai profesionalismul, plăcerea lucrului bine făcut pe care l-au avut cei ce l-au produs, ci și romantismul lor ce pune aripi gîndului.

FLORIN CONDURĂȚEANU

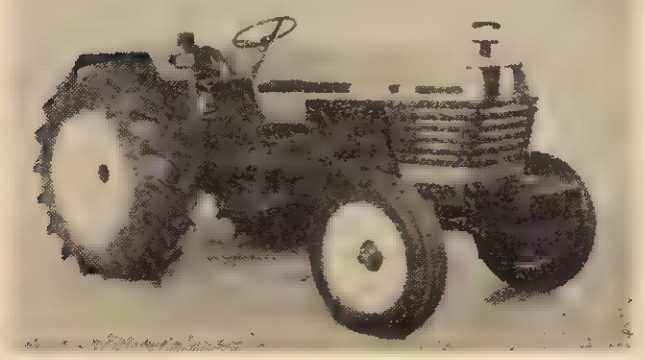

Vîrstele unui brevet adolescent

Sute de substanțe, închise în pasivitatea înșelătoare a flacoanelor niciodată pline (cantitatea suportă aici mult mai evident amendamentele calității), înțelesul misterios al zecilor de mașinării în repaos, aliniate în dulapurile unui laborator de chimie, compun, pentru oaspetele neavizat care sînt, o mică neliniște ocultă. Totuși, în încăperea în care mă aflu plutește încă aerul viu al adolescenței. Ciția elevi abia au părăsit-o: **Liceul industrial nr. 6** din Satu Mare, cercul de chimie aplicată „Cunoaștere și adevăr", condus de inginer Ațyim Paul. În loc de orice introducere, un plic albastru din care ies la iveală două certificate de inventator, datate 1985. În jurul lor (și al altora, aflate încă în stadiul de proiect) se poartă un dialog de multe ocaziuni.

Inginerul Ațyim trebuie să aibă cu ceva peste 35 de ani. Așa s-ar părea din recompunerea biografiei lui didactice, căci, deși cercetător la Întreprinderea de piese de schimb și utilaj pentru industria chimică (IPSUIC) din Satu Mare, ocupă mai mare parte a activității și-a desfășurat-o în acest loc, îndrumînd elevii claselor de chimie industrială în activitățile practice de laborator. De zece sprezece ani conduce acest cerc de chimie aplicată. Din dragoste față de copii, din dragoste pentru chimie și mai ales pentru cercetare, dar și din respect pentru amintirile sale de fost elev al Liceului nr. 6. Între timp, cercul s-a mai rotunjit o dată. Unul din foștii săi elevi și membri ai cercului „Cunoaștere și adevăr". Ion Szamosi este astăzi inginer și colaborator al inginerului Ațyim în problemele de cercetare.

Unsprezece ani. Anul trecut, o sărbătoare mult așteptată a fost aniversarea unui deceniu de existență a cercului. Au venit din toate colțurile țării foști elevi, astăzi medici, biologi, ingineri sau numai studenți, unii dintre ei purtînd încă haina militară a stagiului de după admitere, pentru că cei mai mulți dintre membrii constanți ai cercului au devenit după absolvire studenți și, crede inginerul profesor, speranțe ale cercetării românești.

Primele succese la nivel național datează din 1981: un premiu II la Sesiunea națională de comunicări științifice ale cadrelor didactice și elevilor de la Sibiu. El a însemnat debușeul unor ambiții cu adevărat creatoare. „Am instituit în cerc un fel de regulament nescris. Nu intră nimeni în cercul de onoare a cercului fără să fi ajuns, cu premiu, măcar la faza pe țară a unor competiții științifice. Firește, am putut spune asta numai după ce copiii s-au deprins, vreme de cîțiva ani, cu sistemul muncii de cercetare. Am lucrat întotdeauna cu elevi din anii II, III și IV, ba chiar și cu unii de la seral, știind cu toții că roadele nu se pot arăta din primele luni. Creativitatea, talentul, cunoștințele teoretice și abilitatea practică, aceasta din urmă deloc dispensabilă domeniului nostru, și-au intrat încet-încet în drepturi. Astăzi, cercul este un colectiv închegat, înconjurat cu un real respect din partea elevilor. În iunie, aproape de sfîrșitul fiecărui an școlar, organizăm o festivitate de încheiere a activității cercului, cînd înmînăm celor mai buni distincții și anunțăm cine va intra, din seria respectivă, în „posteritatea" cărții noastre de onoare. S-ar putea spune că acestea sînt lucruri prea puțin semnificative, niște chiar de paradă. Nu e așa. Aspectul de etică și de echitate se împletește nebănuit de strîns cu fiecare moment al activității noastre. Copiii de la cercul nostru știu că talentul și munca își au răsplata cuvenită. Este, dincolo de partea științifică, o fascinantă muncă de formare a lor. Colegialitatea, munca în colectiv, bucuria pentru reușita celuilalt spre lauda întregului colectiv sînt trăsături, sentimente pe care le cultivăm cu bună știință".

Inginerul Ațyim Paul poate povesti oricît despre ceea ce fac elevii săi în laboratorul de chimie aplicată. Pupitrele faianțate, cu scaune înalte, impunătoare, rămîn într-o perfectă ordine la sfîrșitul fiecărei ore de laborator. Din patru rînduri de pupitre, unul este rezervat activității de cercetare. Promovarea pe acel rînd este deci o chestiune de competență. Zona — interzisă începătorilor și celor care încă n-au descoperit cu uimire frumusețea combinațiilor încă inedite — funcționează ca o ștachetă stimulatoare.

Așadar, la Satu Mare, la Liceul industrial nr. 6 sînt mai bine de zece ani de cînd **integrarea învățămîntului cu practica și cercetarea** a devenit o realitate incontestabilă și un prilej de laur. Elevi inventatori, membrii cercului „Cunoaștere și adevăr" pornesc în viață cu sentimentul valorii lor, cu încrederea în șansele competenței lor. Dacă adăugăm aici faptul că normele Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) prevăd ca orice lucrare propusă spre brevetare să reprezinte progres tehnic pe plan mondial și să dovedească originalitate a soluțiilor, putem afirma că liceenii chimiști de la Satu Mare au atins cote extraordinare pentru vîrsta lor.

Se știe însă că vîrstele performanței au o necontenită tendință de scădere, în toate domeniile. Inteligența umană acumulează un potențial tot mai concentrat. Așadar, talentul tinerilor inventatori despre care vorbim nu șochează în sine. Ceea ce trebuie să treacă pe primul plan al atenției noastre este fenomenul colectiv pe care îl acreditează. Cercul de chimie aplicată al inginerului Ațyim Paul este, în acest nord de țară, unul din drumurile care duc către avangarda științei. Rostul său, valoarea sînt cunoscute aici și cîntărite cu modestia necesară și, totodată, cu sentimentul unei adevărate responsabilități.

„Unii din foștii mei elevi sînt la această oră soldați. Vin în permisie două zile, și, din ele, una și-o petrec cu mine în laborator". „Sînt perioade cînd stăm, și eu și unii dintre elevi din cerc, și de dimineață pînă seara în laborator, cu o scurtă pauză, cît să înbucăm ceva la prînz. Nu se desprind de stativele cu substanțe înainte de a fi siguri că am mai făcut un pas". „Da, mă simt la locul meu în această activitate. Nu știu dacă am devenit cu adevărat dascăl. Asta trebuie să o spună alții. Tot ce știu este că simt că e viu ceea ce fac și sper să fie și durabil". Sînt frînturi din ceea ce are de spus profesorul inginer Ațyim Paul și din ceea ce, cu siguranță, împărtășesc și elevii lui, după cum o împărtășește și directorul liceului, profesorul Vasile Roman.

În unsprezece ani, zece lucrări definitivate, două brevete de invenții (certificat de inventator nr. 87550 pentru **„Cerneluri colorate și procedee de obținere a lor"**, și certificat de inventator nr. 87521, **Materialului cu proprietăți de antifricțiune cu ungere intrinsecă și procedee de obținere a lui"** un dosar predat spre brevetare la OSIM, încă opt lucrări în stadiu final de cercetare, cu șanse de brevetare, nenumărate premii la concursuri și sesiuni științifice de profil. Iată un bilanț ca o carte de vizită.

PABE-1 este denumirea setului de cerneluri colorate pentru retroproiector (pentru scrierea pe folia de polietilenă destinată folosirii la retroproiector). Așadar o invenție cu aplicabilitate în primul rînd în diferitele forme ale instrucției științifice, în activitatea școlară, universitară. Realizate în șase culori, cernelurile au fost prezente în 1985 la **Expoziția internațională a tinerilor inventatori de la Plovdiv, Bulgaria,** unde ar fi putut primi și titlul de cea mai tînără invenție. Se așteaptă în continuare un producător pentru uneaita de scris care să încarce această cerneală realizată pentru prima oară în lume, în această variantă (firme japoneze s-au arătat interesate de secretul lucului ei deosebit!). „Ar putea fi un fel de Rothring, al cărui tub capilar să fie însă metalic, întrucît cerneala dizolvă plasticul. Nu știu foarte bine. De aici încolo nu mai este meseria mea. Cerneala există, poate fi produsă oricînd, din momentul în care se va găsi o soluție pentru „ambalarea" ei funcțională".

Ideile inginerului Ațyim și ale elevilor săi nu se află în luptă cu timpul. „Planurile noastre de cercetare sînt gîndite pe termen lung. Pot spune că abia de acum putem face cu adevărat planuri. Contez pe tinerețea colaboratorilor mei elevi, pe faptul că ea ne va ține întotdeauna cu cîțiva pași înaintea prezentului. Aici, învățăm pentru viitor".

TANIA RADU

STRATEGIA DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, document programatic de excepțională însemnătate teoretică și practică, reprezintă un model de analiză marxist-leninistă a drumului parcurs de societatea românească de la Congresul al IX-lea al P.C.R. pînă în prezent, ne arată direcțiile în care trebuie acționat pentru realizarea obiectivelor cuprinse în Programul P.C.R. de formare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a obiectivelor cuprinse în hotărîrile Congresului al XIII-lea și ale conferințelor naționale ale partidului. În acest document se apreciază că linia generală și strategia dezvoltării adoptată de congresele partidului este justă, corespunzătoare cerințelor obiective, legităților generale, posibilităților reale ale economiei românești. Totodată, rezultatele obținute în crearea și dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale în anii construcției socialiste, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului confirmă din plin această apreciere. Astfel, bogăția națională a ajuns la circa 5 trilioane lei, din care fondurile fixe reprezintă peste 3,2 trilioane lei. Avem astăzi o economie complexă, multilateral dezvoltată, dispunem de o industrie modernă și o agricultură în plin proces de modernizare, de o infrastructură care satisface din ce în ce mai mult nevoile de progres ale tuturor ramurilor economiei naționale. Aceste rezultate care situează România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume în ultimele decenii au fost posibile de obținut datorită alocării în ultimii 23 ani a circa 33 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat pentru prima dată în gîndirea economică contemporană rolul determinant al ratei înalte a acumulării în realizarea unor ritmuri rapide de dezvoltare economico-sociale, al efortului propriu în asigurarea resurselor necesare accelerării dezvoltării forțelor de producție, lichidării decalajelor tehnologice mai ales pentru țările în curs de dezvoltare. Opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării a devenit o coordonată fundamentală a politicii de industrializare a țării, a procesului de reproducție socialistă lărgită, a întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Experiența românească în dezvoltarea economico-socială a țării, rezultatele obținute în toate domeniile de activitate, schimbările profunde care au avut loc în structura economiei românești, în locul și rolul țării noastre în diviziunea mondială a muncii, este o confirmare a justeței legilor obiective ale acumulării și reproducției lărgite.

În expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizînd stadiul actual al dezvoltării societății românești, rezultatele obținute, atît pozitive, cît și negative în dezvoltarea economico-socială, obiectivele noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pînă în anul 2 000, subliniază că este necesar ca și în continuare să se aloce circa 70 la sută din venitul național pentru consum și 30 la sută pentru fondul de dezvoltare. Îndeplinirea obiectivelor strategice ale dezvoltării României în cincinalul 1986—1990, dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice, a noii revoluții agrare și trecerea țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare economico-socială — cel de țară socialistă mediu dezvoltată, se poate face numai printr-un mare efort investițional, prin alocarea în continuare a unei părți importante din venitul național pentru acumulare. În anii construcției socialiste volumul investițiilor a crescut de la un cincinal la altul. În planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe perioada 1986—1990, se prevede un volum total de investiții de 1 400 miliarde lei, cu aproape 230 miliarde lei mai mult decît în cincinalul 1981—1985.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind strategia făuririi unei societăți multilateral dezvoltate pînă în anul 2 000, un loc central ocupă factorii intensivi-calitativi ai dezvoltării, cercetării științifice și învățămîntului, formarea omului nou, temeinic pregătit profesional, cu înaltă competență științifică, capabil să o aplice cu rezultate benefice pentru întreaga noastră societate. În cincinalul al 8-lea, are loc o creștere substanțială a rolului științei, al învățămîntului, al culturii în general, ca factori determinanți în înfăptuirea cu succes a Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în perioada 1986—1990.

Semnificativ în această direcție este faptul că în planul cincinal 1986—1990, sînt prevăzute 8 296 obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care 6 411 se vor încheia și aplica în practică în această perioadă. De asemenea, în plan se mai prevede : introducerea în producție a 2 932 tehnologii noi și perfecționate, asimilarea a 2 642 produse noi. Prin aceste obiective de cercetare se urmărește, în principal, asigurarea valorificării superioare a materiilor prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței întregii activități economice.

În realizarea obiectivelor cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre în perioada 1986—1990, în accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economice a țării, un rol determinant revine cercetării științifice, introducerii cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., **„Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești".**

Activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, are ca sarcină prioritară realizarea integrală a obiectivelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic potrivit cerințelor aplicării măsurilor din programele de perfecționare a organizării și modernizării proceselor de producție. Un alt obiectiv important al progresului de cercetare îl constituie dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și combustibil, în strînsă concordanță cu cerințele economiei ; descoperirea și punerea în valoare de noi substanțe minerale utile și resurse energetice ; sporirea eficienței activității geologice prin concentrarea forțelor tehnice și a mijloacelor materiale în zonele prioritare și scurtarea perioadei de trecere de la faza de cercetare la punerea în producție a rezervelor descoperite ; perfecționarea tehnologiilor existente și elaborarea de tehnologii noi de extracție și preparare a substanțelor minerale în industria extractivă în vederea creșterii randamentelor globale de extracție ; valorificarea tuturor zăcămintelor disponibile, inclusiv a celor cu conținuturi mai reduse de substanțe utile sau situate în condiții grele de exploatare. Programul cuprinde sarcini importante privind dezvoltarea și funcționarea în bune condiții a sistemului electro-energetic național, dezvoltarea bazei și resurselor energetice, a noilor surse de energie electrică și termică, inclusiv energetică nucleară, realizarea de combustibili și carburanți sintetici, utilizarea tuturor categoriilor de resurse energetice recuperabile, rezultate în procesul de producție și consum etc. Un loc deosebit îl ocupă în program obiectivele de cercetare referitoare la introducerea și extinderea tehnologiilor avansate, de mare randament, care asigură realizarea de produse cu caracteristici tehnico-economice competitive, precum și la asimilarea de noi materiale cu caracteristici superioare, realizarea de noi tipuri de mașini, utilaje, instalații tehnologice. Totodată, în programul de cercetare se prevăd sarcini pentru sporirea contribuției cercetării și ingineriei tehnologice la organizarea, modernizarea și programarea pe baze științifice a producției, folosirea integrală a capacităților de producție, buna întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, extinderea mecanizării și automatizării producției, creșterea mai accentuată a productivității muncii și eficienței economice în toate domeniile. Programul de cercetare pe perioada 1986—1990, prin prevederile sale, asigură legătura organică dintre știință și producție, sporirea efortului unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, în dezvoltarea producției, reducerea importurilor și structurarea exportului pe produse multiple de înaltă tehnicitate.

Realizările din toate ramurile economiei naționale sînt indisolubil legate de aportul, contribuția cercetării științifice. În primii doi ani ai actualului cincinal, cercetătorii, toți oamenii muncii din sfera cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, acționînd cu spirit de răspundere, sub conducerea directă a tovarășei doctor inginer Elena Ceaușescu, au obținut rezultate importante. Astfel, numai în anul 1987, s-au asimilat peste 500 materiale noi, aplicat în producție peste 1 000 de noi tehnologii și introdus în fabricație un mare număr de mașini, utilaje, instalații și aparate. Cu contribuția nemijlocită a cercetării s-a intensificat asimilarea de mașini și utilaje, de materiale și produse destinate exportului și reducerii unor importuri, a crescut nivelul tehnic și calitativ al unor produse de bază ale industriei. O expresie concludentă a contribuției cercetării științifice la îndeplinirea planului național unic pe anul 1987 o constituie realizarea și depășirea planului de producție prevăzut a se înfăptui cu aportul unităților de cercetare.

Prin prevederile pentru acest cincinal privind activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică se are în vedere mobilizarea întregului potențial de creație existent în rețeaua de institute de cercetare și centre uzinale pentru aplicarea cît mai rapidă în producție a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, condiție de bază în realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990, în trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare, într-un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată.

În formarea omului nou, cu o pregătire la nivelul cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane și cu o înaltă conștiință socialistă, constructor conștient al noii orînduiri, sarcini de mare răspundere revin învățămîntului și culturii. „În procesul revoluției de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — se arată în expunere — se va accentua procesul de ridicare a nivelului de cunoștințe și pregătire politico-educativă a tuturor claselor și categoriilor sociale".

Realizarea obiectivelor cuprinse în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în planul cincinal 1986—1990, este indisolubil legată de creșterea rolului conducător al partidului în întreaga viață economico-socială. „În noua etapă a construcției socialiste și în perspectivă crește și mai mult rolul politic-conducător al partidului în toate domeniile activității economico-sociale", apreciază secretarul general al partidului. Recenta expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, se constituie ca un document de înaltă ținută științifică și teoretică a problemelor construcției socialiste în țara noastră, ca o analiză critică a realităților românești și ale lumii contemporane, ca o carte care conține direcțiile în care trebuie să acționeze partidul nostru, poporul nostru, potrivit legilor și legităților obiective, pentru realizarea integrală a planului și programelor de dezvoltare economico-socială, pentru înlăturarea neajunsurilor care mai persistă în activitatea practică, ca un program de afirmare plenară a factorilor intensivi-calitativi ai dezvoltării economico-sociale. România prin realizările sale și dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, prin diminuarea continuă a decalajelor cantitative și calitative față de țările dezvoltate, prin transformările profunde de natură calitativă care au avut loc în structura societății, demonstrează superioritatea orînduirii socialiste, valențele de progres pe care le generează în relațiile de producție socialiste.

Prof. univ. dr.
MIHAI PĂRĂLUȚA

Document programatic

(Urmare din pag 1)

de maximă importanță în ceea ce privește demersurile partidului și statului nostru în scopul soluționării tuturor problemelor cu care se confruntă astăzi omenirea, în interesul fiecărei țări, al fiecărui popor, al socialismului, al întregii comunități mondiale.

În momentul de față societatea socialistă românească a ajuns într-un stadiu de dezvoltare calitativ superior, ca urmare a efortului constructiv de peste patru decenii, perioadă în care anii de după Congresul al IX-lea al partidului se înscriu cu cele mai de seamă transformări în structura și în principiile de bază ale tuturor sectoarelor vieții și activității.

Realizările obținute de țara noastră în construcția socialistă constituie dovezi elocvente ale valabilității și viabilității liniei politice a partidului și statului, ale cadrului organizatoric creat și continuu perfecționat în ultimele două decenii. Avînd aceasta în vedere, în expunere se subliniază : „Trebuie să pornim de la concluzia că linia generală și strategia dezvoltării sînt pe deplin juste, corespund atît cerințelor obiective, legităților generale, cît și necesităților și posibilităților dezvoltării patriei noastre". Firește, ținînd cont de faptul că socialismul se înfăptuiește în mod diferit de la o țară la alta, într-o etapă sau alta a dezvoltării societății și că legile obiective și principiile socialismului se aplică diferențiat de fiecare partid la condițiile și realitățile concrete din țara respectivă, în țările socialiste este la ordinea zilei, într-o formă sau alta, problema perfecționării activității și înlăturării unor lipsuri, a unor greșeli, în vederea asigurării dezvoltării construcției socialiste. „În acest sens — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, trebuie să subliniez că partidul nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea, a adoptat o serie de măsuri și a perfecționat activitatea de conducere, de planificare, de organizare, inclusiv dezvoltarea democrației socialiste, așa cum este bine cunoscut. De aceea, pentru noi acum nu se pun asemenea probleme". Însă, în acest cadru existent, activitatea trebuie perfecționată fără întrerupere. „Avem, se subliniază în expunere, tot ce este necesar pentru o asigura îmbunătățirea întregii noastre activități. Doresc încă o dată să subliniez că principiile economice, cadrul organizatoric pe care îl avem corespund actualei noastre etape de dezvoltare. Avem deja o experiență îndelungată, și pentru noi nu se pune astăzi problema de a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea. Pornim de la faptul că aceasta reprezintă o necesitate permanentă, de zi cu zi. Nu există nimic care a fost rezolvat o dată pentru totdeauna. Permanent să avem în vedere că trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile !".

În acest spirit, expunerea jalonează căile și mijloacele de perfecționare a activității în industrie, agricultură, investiții, în sectorul economico-financiar, în știință și tehnologie, în munca ideologică și politico-educativă, în toate zonele vieții materiale și spirituale, analizează magistral probleme ale construcției socialismului și probleme ale vieții internaționale. În mod deosebit se pune accentul pe afirmarea puternică, în organizarea și conducerea întregii activități, a democrației muncitorești-revoluționare. Legat de aceasta, în expunere se arată : „Avem un sistem larg democratic — consilii muncitorești, organisme județene, consiliile naționale pe domenii, congrese și conferințe naționale periodice, care, în cei aproape 20 de ani de funcționare, și-au dovedit pe deplin justețea și superioritatea. Trebuie să acționăm pentru perfecționarea în continuare a activității acestora pentru ca, începînd cu adunările generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, cu consiliile oamenilor muncii și celelalte organisme, să se asigure dezbaterea largă a problemelor, stabilirea măsurilor în vederea realizării în viață a tuturor programelor și hotărîrilor". Secretarul general al partidului subliniază necesitatea dinamizării activității Frontului Democrației și Unității Socialiste, a acordării unei atenții mai mari Organizației Democrației și Unității Socialiste.

Prin bogăția de idei și soluții, prin întregul său conținut, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, ale situației internaționale constituie un remarcabil document programatic ce marchează un nou și important moment în desfășurarea cu succes a construcției socialiste în România, în abordarea celor mai importante probleme ale contemporaneității.

ION CODRU

„Ți-ai făcut datoria prin ceea ce dureaza elevii tăi"

În laboratorul profesorului doctor docent Traian Demian pereții sînt tapetați de sus pînă jos cu rafturi înțesate de tomuri și mecanisme. Pe coperțile multor cărți, tiparul a scris simplu : T. Demian. Iar aparatele, simbioză de roți dințate, axe, pirghii și alte piese finisate pînă la perfecțiunea unei oglinzi, au ca fundație pentru complicata lor arhitectură tot cîte o idee a profesorului. O mică dar densă lume a mecanicii fine.

După o ușoară bătaie în ușă, intră inginerul iugoslav Petar Pasatovici. A aflat de faima profesională a lui Traian Demian, și asemeni altor specialiști români, greci, sirieni își face doctoratul la această specialitate. Profesorul îl ajută să nu ciocnească cu timiditate la poarta acestui domeniu de vîrf care este mecanica fină, ci să intre sigur pe el, prin uși larg deschise. Nu-l lasă să înceapă discuția despre angrenajele armonice, tema de mare noutate ce i-a propus-o pentru teza de doctorat, ci îl întreabă : „Ce-ți mai face băiețelul ? Mi-ai spus că făcuse o viroză cam rebelă". Magistrului nu i-a plăcut niciodată să se izoleze pe înălțimile catedrei. A coborît cu sufletul și în bănci lîngă zbuciumele de profesie și viață ale celor cărora le-a pus prietenește mîna pe umăr.

Se află în atmosfera din acest cabinet și în această secvență poate un rezumat simbolic al unei vieți. O viață dăruită meseriei și oamenilor, o viață care de curînd s-a rotunjit în frumoasa vîrstă de 80 de ani. Prilej cu care revista FEINGERÄTETECHNIK din R.D.G. îi dedică un amplu articol omagial, numindu-l „savant de frunte în domeniul tehnicii mecanicii fine și profesor universitar cunoscut mult peste granițele țării sale". De altfel, nu e singura apreciere internațională la adresa acelui care figurează și în faimoasa enciclopedie a personalităților din lume „Who's who". La apariția tratatelor sale „Elemente constructive de mecnică fină", „Micromotoare pneumatice liniare și rotative" și „Lagăre și ghidaje pentru aparate", profesorul K. Roth, directorul institutului de profil de pe lîngă Universitatea Tehnică Braunschweig scria : „Nu cunosc nici o altă carte cu un spectru atît de larg de cunoștințe de mecnică fină și în care cititorul să găsească toate noutățile, printre ele aflîndu-se și cercetările dumneavoastră. Vă felicit din toată inima pentru aceste tratate atît de importante pentru progresul tehnic general și pentru România în mod deosebit". Profesorul francez R. Chaleat, director la Universitatea Besançon își materializează și el admirația într-o lungă scrisoare ce concluzionează : „Cărțile constituie o operă de bază pentru facultățile de ingineri, universitățile tehnice și institutele de cercetare". Cam acestea au fost opiniile la unison ale specialiștilor față de cele 20 de tratate însumînd peste 4000 de pagini, în mare parte cu contribuții originale, și față de cele peste 200 de articole ce poartă semnătura lui Traian Demian.

Cum a devenit prin anii 1950, proaspătul absolvent cu diplomă de merit unul din primii exploratori ai teritoriului mecanicii fine din țara noastră ? „Mi-am dat seama că ea va fi ramura de mare viitor a mecanicii. Cînd spui mecanică fină, spui calitate, precizie, zecimi de micron, sensibilitatea transmiterii fluxurilor de semnale și valori din aparatele de măsură. Ea conferă produselor un înalt grad de tehnicitate. Cu ajutorul ei un mecanism devine valoros căci, deși are puține materiale înglobate în el, se prezintă cu o mare densitate de inteligență și îndeminare. În zilele noastre mecanica fină își pune amprenta pe fiecare produs, se regăsește și în tic-tac-ul ceasorniculul dar și în telescoapele uriașe, și în perifericele calculatoarelor dar și în bordurile avioanelor și centralele electrice. În această direcție se impunea să se orienteze specializarea noastră".

Asemeni unei pompe de mare randament, a aspirat informațiile la zi din literatura de specialitate, a altoit pe dispozitive deja consacrate mugurii unor idei noi și originale, a învățat și a muncit mereu în viteza a patra.

De aproape 35 de ani, Traian Demian s-a așit la catedră și a modelat prețioasa în mecanică fină a aproape zece mii de ingineri mecanici, electroniști, de aviație din Institutul Politehnic București al cărui proroctor este. A creat o adevărată școală de mecanică fină și a fost unul dintre principalii autori ai înființării acestei secții care cuprinde mai mult de jumătate din studenții Facultății de Mecanică. Laboratoarele au o dotare tehnică atît de înaltă, în ele se abordează teme de o asemenea noutate și complexitate încît, vizitîndu-le, profesorul W. Krause, șeful institutului de pe lîngă Universitatea din Dresda a exclamat : „Dacă evoluați în același ritm, în cîțiva ani vom veni să învățăm mecanică fină în România !" La tomelia școlii și industriei românești de mecanică fină stă și o parte din inima și gîndul profesorului Traian Demian.

„Satisfacții ? Întîlnesc în orice colț de țară un fost student: la Șantierele Navale Constanța, la Studioul Buftea, la Fabrica de Traductoare Pașcani, la Ruimenți Alexandria, la Mecanică-Fină București, la IOR, Cinescoape etc. În timpul facultății spuneau în glumă de laboratorul meu : „pe aici nu se trece... decît la brat cu mecanica fină", dar acum sînt stăpîni pe ei în meserie și vin să se consulte cu mine doar în problemele dificile".

Profesorul doctor docent Traian Demian a abordat mereu, pieptiș, domenii de mare noutate. Teza lui de doctorat „Lagăre pentru vîrfuri cu contact teoretic punctiform" a stîrnit un deosebit interes, fiind solicitată cumpărarea brevetului de Centrul de Cercetări și Dezvoltare din Israel. Împreună cu colaboratorii săi a pus la punct mecanisme de mare finețe, multe, premiere în lume, prin intermediul lor luptînd împotriva frecării, cea care răpește multe procente de randament și scade precizia. „În lagărele noastre cu fero-fluide, partea mobilă a mecanismelor e suspendată într-un film continuu de suspensie coloidală de magnetită care se dirijează cu ajutorul unor magneți. Chiar la 17 mii de rotații pe minut frecarea a fost foarte mică, temperatura lagărului n-a crescut nici măcar cu un grad, iar etanșarea perfectă n-a lăsat să scape nici o picătură de lubrifiant. Am reușit să imaginăm și un lagăr cu peliculă de aer cu performanțe foarte bune. Nu de mult, o firmă americană ne-a trimis niște prospecte și mostre privind o nouă realizare a lor și anume, un tip de cuplaj cu canal elicoidal și lagăr capilar. Și la noi în catedră construiesm un astfel de cuplaj modern cu caracteristici cel puțin egale".

Avem în față un motor pneumatic pas cu pas ce se montează în articulația mîinii roboților. O mică bijuterie tehnică ! Deși este de dimensiunile unei baterii mici, „mașinăria" are în anatomia ei mecanisme de blocare, cu membrane, roți dințate etc. care asigură o precizie deosebită. Apreciind mîna mecanică românească, firma Robotronica din Milano cere o mînă de ajutor specialiștilor noștri. Palma cu degete pneumatice pe bază de tuburi ondulate ce se mulează pe orice obiect și-l prinde cu finețe și siguranță, robotul hidraulic cu 3 grade de libertate, destinat diverselor operații, miniploterul ce desenează în mai multe culori, dirijat de creierul calculatorului, tamburii de imprimante, iată și alte realizări ce prima dată au încolțit în mintea profesorului Traian Demian.

Specialistul în mecanisme, campionul calculelor mecanice, rigurosul în fiecare linie de proiect, este pînă la urmă un mare sentimental. Într-un album de inimă a strîns poze de la cursurile ce le-a predat specialiștilor chinezi, fotografia cu examenul de doctorat, susținut de un cadru universitar din Dresda la care a fost invitat în comisie, un buletin de vot de la Asociația Inginerilor Germani al cărei membru activ este, multe felicitări de Anul Nou de la foștii studenți.

„Dacă eu și colegii mei am reușit ceva în meserie, cred că aceasta se datorește faptului că am găsit cumpăna dreaptă între perseverență, profunzime, meticulozitate, dragoste de profesie, toate sub acolada dorinței de a întîmpina mereu nou. Am crezut întotdeauna că românul, pe lîngă fire de poet are și talent tehnic".

FLORIN CONDURĂȚEANU

Simpozion de paradontologie românească

Să măsori victoriile prin anii de muncă

Paradontologia românească, dar în bună măsură și cea mondială — așa cum o probează nu puține atestate internaționale — au găsit în persoana doctorului Grigore Osipov-Sinești un reprezentant de elită, mulțumită cărula s-a izbutit imposibilul în tratamentul paradontopatiilor, afecțiuni socotite drept incurabile pînă nu de multă vreme.

Sint considerații ce nu ne aparțin decît în măsura în care introducerea noastră se dorește esențializara aprecierilor și elogiilor făcute de numeroși vorbitori prezenți la lucrările prilejuite de primul Simpozion de paradontologie românească, desfășurat la 21 aprilie cu ocazia Zilei mondiale a sănătății și Zilei Naționale a sănătății. Reuniunea a avut loc chiar la sediul **Centrului metodologic de paradontologie**, str. 11 Iunie 10. Au fost prezentate o suită de referate și comunicări dedicate atît conceptului terapeutic propus de colectivul doctorului Osipov-Sinești, cît și unor aspecte de noutate privind mai noile tehnici chirurgicale. Asistența a fost informată și în legătură cu produsele farmacologice originale folosite ca adjuvante în activitatea terapeutică a stărilor paradontologice. Vom reține și faptul că, printre cei prezenți, iar aceasta ca urmare a inițiativei Uniunii Tineretului Comunist, s-au mai aflat și cîte cinci studenți de la cele cinci facultăți de stomatologie din țară : Cluj-Napoca, Tîrgu-Mureș, Timișoara, Iași și București.

Metoda propusă, experimentată și utilizată în mod curent de doctorul Osipov și de cei ce-i sînt astăzi discipoli și colaboratori, reprezintă rezultatul unei activități de cercetare și practică medicală ce depășește cinci decenii. Un impresionant și laborios efort intelectual, născut din pasiune și dragoste de oameni, ce avea să se finalizeze prin elaborarea unui concept și a unei tehnici strict originale în abordarea și rezolvarea paradontopatiilor. Depărtîndu-se de concepția clasică, românul Osipov-Sinești devine astfel autorul unei metode ce-i poartă numele, recunoscută ca atare în lucrări de specialitate din țară și străinătate. Invitat să țină prelegeri în S.U.A., Austria, Franța, Bulgaria, Grecia, Italia și în alte țări, medicul român este ales, ca urmare a meritelor recunoscute, membru al Academiei de Paradontologie a U.S.A., membru al Academiei Internaționale de Paradontologie iar numele, biografia și meritele sale științifice sînt notate în Enciclopedia engleză „WHO'S WHO... the most eminent and distinguished man in the world today".

Octogenar, dar mărturisind în continuare o vitalitate debordantă, cercetător și practician activ, medicul Grigore Osipov Sinești conduce de zece ani amintitul centru, așezămînt medical înființat și dotat cu sprijinul Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie și al Ministerului Sănătății. În fapt este vorba de o microclinică, înzestrată nu numai cu cabinete stomatologice, ci și cu servicii auxiliare de radiologie, EKG, laboratoare de analize, saloane cu paturi, laboratoare de cercetare. Activitatea vizează cu preponderență asistența anti-paradontopatică, completată cu tratamente odonto-protectice, și tot aici se practică o metodă unicat în tratarea și vindecarea paradontopatiei esențiale și a lichenului plan buco ulcero-eroziv.

Este cazul să amintim cititorului nostru, cu toate că am făcut-o și cu alte prilejuri, în ce constă metoda terapeutică a doctorului Osipov. În concepția acestuia, paradontul este o entitate anatomo-histo-fiziologică constituită din mucoasa gingivală, osul alveolar, ligamentul gingivo-alveolo-odontal. Se consideră, de asemenea, că cimentul radicular aparține tot paradontului. Pacientul este supus unei minuțioase pregătiri preoperatorii locale, loco-regionale și generale în preziua operației și în dimineața respectivă. Apoi, prin forarea de conducte în septurile intervalvelare, sînt introduse implantele biostimulatori „OS MINERALE", special pregătite în acest scop.

Activitatea Centrului se mai recomandă și prin cele 16 invenții brevetate, datorate doctorului Osipov-Sinești și colaboratorilor săi. Între acestea, unele se referă la produse medicinale și farmaceutice folosite în activitatea stomatologică și organică generală : pasta de dinți și apa de gură medicinale „Ossidenta", dezinfectante, astringente, cauterizante ; produsele OS-Minerale, izolate din compacta osului bovin și utilizate ca biostimulatori, și mai noile produse din gama OSSIREMIN. Acestea din urmă, fabricate din pastă de fructe, preparate oligo-minerale, vitamine, lăptișor de matcă etc. au în primul rînd un efect remineralizant. Testele clinice au demonstrat că preparatul duce la redresarea calcemiei, fosfotemiei și magneziemiei, influențînd în același timp pozitiv astenia, durerile osteoarticulare, starea generală a tegumentelor.

O cifră rotundă, zece ani de la înființarea Centrului metodologic de paradontologie, a dăruit simpozionului o tentă aniversară, nu lipsită de duioase și reconfortante aduceri aminte.

LIVIU TIMBUS

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Fiul cantonierului

Gheorghe Em. Filipescu (1882, Turcoaia — 1937, București), cititorul școlii românești de rezistența materialelor, fiu al unui cantonier C.F.R., și-a urmat studiile medii și superioare în condițiile unor acute lipsuri materiale, pe care le-a biruit numai prin sîrguința și înzestrarea sa. Școala secundară a absolvit-o la Liceul August Treboniu Laurian din Botoșani devenind apoi student al Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București (1902—1907), unde a fost reținut încă din 1906 ca suplinitor și apoi asistent. A urcat aci toate treptele ierarhiei didactice, iar între 1916 și pînă la moarte a fost profesor de rezistența materialelor (ulterior și de statică grafică). A elaborat un curs modern, de fapt un tratat, intitulat **Statica construcțiunilor și rezistența materialelor**, apărut în două ediții, în 1933 și 1940. Acesta cuprinde o sinteză a cercetărilor în această problemă, ca și rezultatele sale personale.

Gh. Em. Filipescu a fost membru corespondent al Academiei Române, președinte al Secției de matematici a Societății Române de Științe, membru al comitetului de conducere al Societății Politehnice din România, membru al Asociației Internaționale de Poduri și Șarpante. Activînd la Direcția Serviciului Hidraulic, a adus o însemnată contribuție la desăvîrșirea hărții hidrografice a Dunării. Îndelungată și rodnică a fost și munca depusă de el la Societatea Tramvaielor din București (S.T.B.) — 1916—1937 —, pe care a reorganizat-o într-un spirit modern, introducînd totodată mecanisme și procedee concepute de el : un nou tip de macaz, fundații de linii ce diminuau uzura ondulatorie a șinelor, sisteme noi de sudură etc.

Specialist în teoria elasticității și rezistența materialelor, el a fost primul inginer român care a adus o contribuție substanțială în acest domeniu. A obținut rezultate noi în problema încovoierii și torsiunii barelor și grinzilor, în flambajul barelor și în calculul cadrelor rigide. A fost în același timp un pionier în aplicarea principiului deplasărilor virtuale în studiul sistemelor static nedeterminate.

Aportul său cel mai important constă în elaborarea **„metodei coeficienților nedeterminați"**, cunoscută și sub numele **„metoda Filipescu"**, destinată calculului sistemelor static nedeterminate. Metoda este caracterizată prin faptul că se alege un număr maxim de necunoscute și anume toate momentele din extremitățile barelor cadrului. Expusă pe larg în amintitul său curs-tratat, ea a fost dezvoltată de marele inginer într-o serie de articole publicate ulterior, mai ales în legătură cu modalitățile de rezolvare a numărului considerabil de ecuații care rezultă. Privită din perspectiva istoriei tehnicii constructiilor, „metoda Filipescu" apare astăzi ca un progres important în raport cu stadiul cunoștințelor din perioada în care a fost creată.

Printre ideile cele mai îndrăznețe care l-au preocupat pe Gh. Em. Filipescu a fost aceea a construirii unui metrou la București, în cadrul străzilor sale de a moderniza transportul în comun în marele oraș. A și elaborat studii în acest scop, dar soluțiile preconizate de el au fost considerate utopice și îngropate în sertarele birocrației de altădată (ca și studiile lui D. Leonida și Al. Davidescu de a lega Bucureștiul de Dunăre printr-un canal, astfel ca cetatea lui Bucur să devină port la Dunăre).

„Ei este unul din exemplele cele mai interesante de ce energii se găsesc ascunse în stratul de bază al poporului nostru" — scria despre Gh. Em. Filipescu profesorul-inginer Ion Ionescu(-Bizet) Senin și cumpănit, se impunea studenților prin ordinea, claritatea și originalitatea viziunii care se degajau din cursul său și din lecțiile sale. Ca adversar hotărît al incompetenței, a denunțat-o în repetate rînduri : au fost adesea citate cuvintele pronunțate de el cu prilejul dramatic al prăbușirii tribunelor de la Colroceni : **„Nestiința nu poate fi instaurată în posturi cu caracter tehnic"**. La S.T.B. și în alte locuri unde s-a aflat în munci de mare răspundere, a vegheat întotdeauna la respectarea acestui principiu.

Pe drumul deschis de acești doi înaintași, Constantin Mănescu și Gheorghe Em. Filipescu, s-au angajat, cu însemnate contribuții, cei mai de seamă specialiști constructori din țara noastră, la rîndul lor făuritori de tradiție tehnică. Să-i amintim, dintre cei de ieri și de astăzi, pe **Aurel A. Beleș, Cristea Mateescu, C.C. Teodorescu, Victor Popescu, Mihail Hangan, Gheorghe Buzdugan, Ștefan Bălan, Radu P. Voinea, Anton Șesan, Ștefan Gheorghiță, Radu Prisecu** — pentru a nu cita decît cîteva nume dintr-o mare pleiadă. Impunătoarele construcții industriale, hidrotehnice și civile — adevărate monumente tehnice — din zilele noastre sînt și mărturia competenței și creativității lor, ca și a înaltului spirit de răspundere de care au dat dovadă, în rezolvarea tot mai complexelor probleme de calcul al constructiilor cărora au fost chemați să le facă față.

Îmi vin în minte cuvintele pe care marele inginer Gh. Em. Filipescu le spunea studenților la examene, după ce aștepta cu răbdare, uneori ceasuri întregi, formularea răspunsului lor la problema pe care le-o dăduse spre rezolvare : **„Nu este nevoie de grabă : e de ajuns să lucrezi serios"**. E o tradiție a rigurozității, cu adînci rădăcini în trecut. Să ne amintim de Meșterul Manole, care **„sfori-le-ntindea / Locul măsura / Și se apuca / Zidul că porea..."**.

I. M. ȘTEFAN

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, sfaturi — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Avînd în vedere situația deosebită a petiționarei **Pohrib Maria** din orașul Bușteni, bd. Libertății nr. 203, bl. A-10, ap. 1 (în vîrstă de 85 de ani, bolnavă, cu pensie mică, singură) prin decizia nr. 56.14.04. 1988, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Bușteni a scutit-o de plata contribuției bănești și zile muncă pe anul 1988".

■ **Dorina Vodă** din București, str. Răsinari nr. 4, bl. N-10, ap. 19, sectorul 3, ar fi putut începe scrisoarea cu „un scurt istoric" al împrejurimilor din zona în care locuiește, dar renunță, și ne trimite fotografii, imortalizînd instantanee din existența unei betoniere. Era în 1971, cînd, odată cu mutarea în acest cartier, „au preluat" și betoniera. O anume ingineră Ionescu le-a făcut asigurări ferme cum că nu vor trece doi ani și ea va fi dusă în altă parte. Putin probabil, din moment ce nici pînă astăzi, nu a fost clintită din loc. În schimb, trecerea nepăsătoare a timpului a fost marcată de „albul" copacilor din parcul existent în spatele betonierei, de grămezile de ciment și panouri, de locuințele improvizate ale celor ce lucrează la descărcatul vagoanelor. De praful uitării !

■ **Întreprinderea de transport București — Serviciul personal învățămînt retribuire** trimite răspuns Elenei Chircuși, domiciliată în București, bd. Păcii, nr. 17, ap. 107, sectorul 6, prin scrisoarea nr. 503, precizînd încă o dată că lucrătorul care n-a depus în termen dosarul pentru pensia de urmaș, a fost sancționat disciplinar.

■ Bănuim că și **Lazăr Stănescu,** ce locuiește în Suceava, pe Aleea Nucului nr. 16, ap. 4, e de acord cu zicala că „rufele murdare se spală în familie". Pînă cînd, n-ai încotro și te abați de la ea. Ca să constate că mașina de spălat are o defecțiune greu de remediat, naleța ce antrenează apa și rufele din recipientul mașinii trebuie înlocuită. Este și soluția celor de la Reprezentanța Cugir din oraș. Deși a întrebat prin mai multe locuri, ajungînd și la Cugir, fabrica producătoare, i s-a precizat că această piesă nu se comercializează. Amănunt specificat și de I.C.R.M. Suceava care ar fi trebuit să primească prin contract asemenea piese, dar care contract, din motive necunoscute, a fost anulat.

■ **Hrincă Constantin,** om al muncii la Întreprinderea minieră Dîlja, primește un răspuns favorabil din partea **Consiliului popular municipal** Petroșani, privind atribuirea unui apartament din fondul de stat. „Analizînd situația, consiliul oamenilor muncii i-a atribuit în luna august 1987 un apartament cu două camere în str. Aviatorilor bl. 5/26, pe care nu l-a ocupat în termenul prevăzut de Legea nr. 5/1973, fapt ce a condus la intrarea abuzivă în acest apartament a unei familii, care a fost evacuată. Exploatarea de gospodărire comunală și locativă a reparat apartamentul și l-a predat lui Hrincă Constantin în bună stare".

■ În cartierul Baia Borșa din orașul Borșa, județul Maramureș, se află strada Înfrățirii, unde-și are sediul Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice. Nimic deosebit veți spune. Așa și este. Faptul că această stradă nu este prevăzută cu trotuar îi obligă pe cetățeni la un adevărat slalom printre mașinile și utilajele, de toate categoriile, ce aparțin acestei întreprinderi. Ca să nu mai vorbim de posibilele accidente la care se expun. **Ion Duciuc,** semnatarul scrisorii, locuiește pe această stradă la nr. 8 și ne face cunoscut că nu de puține ori s-au adresat organelor locale și I.P.E.G.-ului, atrăgînd atenția asupra instalațiilor de canalizare și spațiilor verzi, supuse defecțiunilor și distrugerilor prin parcări de durată și circulație intensă. Din păcate au rămas doar cu promisiunile. Asociația de locatari a cerut să i se dea materiale de construcție ca prin munca prestată de fiecare să ajute la pavarea trotuarelor și a străzii. Dar nici așa n-au primit ajutor.

■ **Ministerul transporturilor și telecomunicațiilor — Departamentul căilor ferate** răspunde tovarășului **Iordan Rodian,** din Slobozia, str. Decebal nr. 6, că „parte din obiectiile la adresa

Scrisoare comentată

Bunicule

Se numește Arhir N. Neculai, de ani 78, este din Bacău, strada Prieteniei, bl. III, sc. A, ap. 3, cartierul Mioriței. Bătrînețea, neputința și supărarea l-au determinat să ne scrie. Are o fată, Niculina. Acum zece ani, plecase de acasă fără știrea lui. A făcut ce-a făcut, a căutat-o, și pînă la urmă tot a găsit-o. Era la București. „Ea se căsătorise, cu un anume Iordan Niculae din comuna Afumați. Era fără căsătorie oficială și fără serviciu, dar aștepta un copil. Dînsa trebuia să nască și, ducîndu-mă la București, am aflat că el o lăsase. Dăduse bir cu fugiții și se căsătorise cu alta. Cazul s-a întîmplat în 1978. La data de 13 septembrie 1978 ea naște un băiat și-l lasă în părăsire. Văzînd că fata mea nu se uită la copil am fost nevoit să-l iau și să-l aduc la Bacău, crescîndu-l de la data nașterii pînă astăzi."

Cu fiece an bătrînul a tot așteptat să vină mama sau tatăl copilului să-l ia și să-l crească aproape de ei. În fiecare an, un copil își așteaptă părinții, ce nu vor să știe de el. Oricum ei să nu fie neliniștiți în privința lui, pentru că este bine, sănătos. A mers doi ani la grădiniță, acum este în clasa a IV-a și știe să cînte la acordeon. Fiecare cuvînt așternut pe hîrtie este impovărat de durerea că dacă ea, mama, copilului nu are milă și inimă, atunci cine ? Bunicul face față cu greu vieții și nevoilor. Unul copil îi trebuie multe, chiar dacă este „orfan" de grija și dragostea părintească. Așa cum a putut a tot umblat după acel N. Iordan, ca să-i dea de urmă și să-l oblige prin hotărîre judecătorească la o pensie de întreținere. Cei 450 de lei, primiți lunar, nu vor plăti niciodată absența unui tată și nu vor acoperi niciodată rănile. Dar mama ? De șapte ani nu și-a văzut copilul și nici nu l-a ajutat în vreun fel. „La ora actuală, scrie bătrînul, băiatul iese în stradă și întreabă pe fiecare, dacă nu cumva este mama sau tatăl lui, că el este copilul nimănui. Fiica mea, anume Niculina Popișteanu, domiciliază în str. Opanez nr. 3, bl. 15, sc. A, ap. 5, sectorul 2, și cred că este vînzătoare la un magazin alimentar". Un om la 78 de ani care nu cunoaște „știința" fugii și a lașității, nu știe ce să facă. Bătrînețile îl ajung și-i este teamă că nu mai poate umbla pentru nepot. Cum să știe topi el gheața și nepăsarea fiicei lui și în ce instanță anume să-i facă chemare ?

MARIA RADU ■

șefului de tren, Tiron Gheorghe, s-au adeverit, fapt pentru care a fost sancționat cu avertisment conform Statutului disciplinar și, ca măsură de prevenire a unor situații similare, s-a dispus interzicerea deservirii trenurilor de călători de către acesta".

■ Vorbele nu se cos la dosar ! Ele nu pot compensa și nici înlocui un act bilateral ce ar fi trebuit să se încheie între constructor și **Asociația de locatari** din str. Alexandru cel Bun nr. 20, bl. T-19 A, sectorul 2. Se împlinesc doi ani de cînd blocul a fost dat în folosință. Încă de atunci mai erau necesare unele remedieri. Cetățenii, convinși de inginerul Georgescu de la I.A.C.P.B., privind urgentarea reparațiilor n-au crezut că totul o să fie vorbă-n vînt. Și astăzi, continuă seria deficiențelor de la plăcile exterioare, de la părțile comune complet deteriorate (ghena de gunoi, uscătoria), de la pereții din BCA fisurați etc. Și, tot din 1986, s-au întocmit adrese, s-au redactat scrisori, s-au primit chiar și răspunsuri dar fără acoperire în fapte. Ba mai mult, nici pînă în prezent, blocul n-a fost recepționat de ICRAL. Motiv pentru care șeful centrului 4 ICRAL Colentina îi trimite, ori de cîte ori este solicitat, la constructor. Un du-te vino continuu căruia i s-ar pune capăt prin măsuri concrete și imediate.

■ **Costel Anește** ne scrie în numele locatarilor din cartierul Ada Marinescu, bl. E 5, ap. 1, Galați. La parterul blocului funcționează o unitate alimentară (nr. 102). Nu de multă vreme s-a hotărît ca desfacerea produselor lactate să nu se mai facă la ușa din față ci la cea din spatele magazinului. În apartamentele acestui bloc locuiesc oameni ce muncesc în schimburi. Ori de cîte ori se face aprovizionarea, prin încărcarea și descărcarea navetelor, se produce un zgomot asurzitor dublat fiind de fluierături, strigăte, porniri de motor, țevi de eșapament etc. Nu cunoaște motivul pentru care, doar la citiva pași de fereastra apartamentului său, se produc toate aceste zgomote. În schimb are o propunere. La citiva metri mai departe, există un punct de panificație care dispune de spațiu suficient și pentru desfacerea produselor lactate în bune condiții.

■ **Consiliul popular al județului Călărași :** „Ca urmare a lucrărilor de canalizare, alimentare cu apă, termoficare, unele străzi din municipiul Călărași sînt închise traficului rutier, fapt ce a determinat imposibilitatea funcționării unor trasee de transport local în toate zonele din oraș. Prin modernizarea B-dului Republicii s-a reluat circulația transportului în comun, care face legătura între stația C.F.R. și comuna suburbană Modelu. Prin finalizarea lucrărilor edilitar-gospodărești din zona Nord-Vest a orașului, a fost înființat un nou traseu de transport în comun, care asigură deplasarea de la gara C.F.R. la Combinatul siderurgic. Tot aici s-a înființat o stație Taxi. (Răspuns dat lui Slujitoru Gheorghe, din București, str. Lt. col. Papazoglu, nr. 112).

■ Pe bună dreptate, **Ion Ștefan** din Craiova, str. Valea Roșie, bl. 13, ap. 8, are nevoie de un sfat. Nu de alteeva, dar în curînd se împlinesc zece luni de cînd, intrînd în magazinul „Oltul" din Slatina, i-a cumpărat soției o pereche de sandale. Se apropia ziua de naștere și omul vroia să-i facă o surpriză. Fără să se gîndească că surpriza va fi dublă. Pentru că, după prima încălțare, una din ele s-a rupt. Bucuria prilejuită de cadou să fi avut vreo influență ? Cert rămîne faptul că, deși a fost întocmit un proces verbal de constatare, acesta ori n-a ajuns la Oradea, la întreprinderea producătoare, ori a fost uitat în vreun sertar. Supărarea n-ar fi așa de mare și nici paguba, dar ca mîine vine o nouă aniversare și ar vrea să preîntîmpine orice neprevăzut.

■ Nu, adrisantul nu era necunoscut ! Dimpotrivă ! Sectorul de gospodărire locală, rugat să elucideze o problemă de legislație, mai concret, să-l edifice pe președintele **Asociației de locatari** din str. Crinului nr. 5—15 cum să procedeze în recuperarea unor bani, cheltuiți din fondul asociației pentru plata unor reparații, fără ca plicul să fie desfăcut și citit este retrimis expeditorului, pe motiv că : „Refuz primirea". Atragem respectuos atenția destinatarului că Legea 1/1978 stipulează obligația organului solicitat de a primi corespondență și de a-i da un răspuns în termen.

■ „Analizîndu-se aspectele semnalate de către **Pîrvulescu Ilie** în scrisoarea cu nr. 34 A/1988, împreună cu factorii de răspundere de la Întreprinderea de oțel și boghiuri Bals și Direcția pentru problemele muncii și ocrotirii sociale Olt s-a hotărît încadrarea petentului la întreprinderea respectivă, arătîndu-se că fusese pensionat și trecut de la gradul II la gradul III de invaliditate, cu drept de muncă de 1/2 normă". Răspuns primit din partea **Consiliului popular al județului Olt.**

■ Ziua de 1 aprilie e proverbială pentru păcăleli. Dacă ai ratat-o, orice păcăleală își pierde farmecul sau mai bine zis nu mai are nici-un haz. Pe **Marian Mocan,** domiciliat în Lugoj, str. C. Brediceanu nr. 17, ap. 14, treburi urgente îl solicitau la Cluj-Napoca. Cu accceleratul 321 ajungea la timp. „Dar, spre surprinderea mea și a celorlalți călători din vagonul 9, acesta era unul de clasa a II-a și nu cusetă. Un tovarăș de la C.F.R. se tot agita să ne spună că vagonul cusetă a fost găsit defect chiar înainte de a trage trenul la peron. Și ne-a propus două variante : dacă nu vrem să călătorim cu vagonul de clasă ne restituie banii iar dacă vrem, primim diferența pentru cusetă la destinație. Ne-avînd de ales...". Și nu era 1 aprilie !

■ **Costel Andronache** este din București, str. Satchitului nr. 52, dar ne scrie din Turceni unde este detașat în interes de serviciu. A făcut imprudența să intre într-un magazin (nr. 108), la raionul de electrice-menaj și metalo-chimice, unde este vînzătoare Simion Domnica, care-și permite să fie necuviincioasă cu cumpărătorii, chiar să-i scoată afară din magazin dacă are o zi proastă. Refuză să-ți dea condica de reclamații sau, și mai rău, să dea restul din lipsă de mărunțiș. Păcat că solicitudinea, amabilitatea și buna cuviință nu fac parte din „arsenalul" acestei vînzătoare. Ba, dimpotrivă.

■ Primim din partea **Direcțiilor județene pentru problemele muncii și ocrotirii sociale** răspunsuri favorabile privind încadrarea în muncă a celor ce le-au solicitat sprijinul. Astfel, **Mursa Vasile** din orașul Ludus, str. Mică nr. 4, a fost repartizat la E.G.C.L., ca muncitor necalificat (județul Mureș); **Diac Alexandrina,** din Săbăoani, a primit repartiție ca vînzător remizier la Ad-tia de stat loto-pronosport, iar **Andries Petru,** din comuna Borlești, ca muncitor la Cooperativa „Constructorul" Piatra Neamț (județul Neamț); din data de 4-04 1988 **Balla Andrei** din Cluj-Napoca, str. Lunii nr. 13, ap. 12, munceste la Uniunea județeană a cooperativelor de producție achiziții, desfacerea mărfurilor și credit Cluj; **Focariu Gabriela** din Iași, str. Splai Bahlui, nr. 30, ap. 9, a fost repartizată la Întreprinderea de tricotaje „Moldova".

■ În urmă cu doi ani, ne scrie **Cristian Sima** din Slatina, a fost dat în folosință blocul 10, sc. B din strada Piața Gării. Pe scară sînt 24 de apartamente frumoase. Totul ar fi bine, dar de cînd a fost dat în folosință restaurantul de la parter au început necazurile. Instalațiile și grupul sanitar ale acestuia au fost improvizate. Subsolul a fost inundat, pe scară mirosul a devenit insuportabil. Mai mult, personalul restaurantului a blocat camera de colectare a gunoiului de pe tobogan și a făcut din ea depozit de alimente! Pentru ca locatarii să nu mai poată arunca gunoiul la ghenă, cu de la sine putere, personalul restaurantului a sudat usile de la tobogan de pe fiecare nivel. Mai sînt și consumatori care confundă holul blocului cu un grup sanitar. La aceasta se mai adaugă o problemă : liftul n-a funcționat niciodată. La sesizările făcute privind situația scării B, deocamdată n-a răspuns nimeni.

■ Tot un răspuns favorabil de data aceasta de la **Consiliul popular al municipiului Pitești.** Pînă cînd scrisoarea tovarășului **Coman Gheorghe,** domiciliat în municipiul Pitești, cartier Trivale, bloc 53, ap. 5 să fie cercetată de organele în drept, acesta era deja mutat într-un apartament corespunzător de trei camere, e drept că în alt cartier.

Pagină realizată de
MARIA BOGDAN RADU ■

Poșta redacției

Grusea Elena — Sighișoara : Aveți dreptul. ● **Manghir Maria** — Baia de Aramă : Da, dacă la 1. 01. 1986 aveați în îngrijire 3 copii sub 18 ani sau, dacă își continuă studiile, sub 25 de ani (Decret 410/1985). ● **Boteazatu Nicolai** — Slănic-Moldova : Desigur. ● **Ristoi Constantin** — Craiova : Adresați-vă conducerii cooperativei respective. ● **Constantin Cristian** — București : La Policlinica cu plată nr. 1 din Capitală, Calea Victoriei 178, tel : 59 47 45, funcționează un cabinet de sexologie unde consultă dr. Maria Dron (vineri de la 14,30) și dr. Mihai Coculescu (marți de la ora 16). ● **Gavriș Ioan** — com. Gîlgău (Sălaj) : Conducerea C.A.P. trebuie să vă acorde dreptul legal ce vi se cuvine, adică lot în folosință de pînă la 0,15 ha, pe care l-ați deținut înainte de anul 1972, pentru că sînteți pensionar din 1969 ● **Guran Alexandru** — satul Tepești, com. Tetoiu (Vîlcea) : Potrivit Legii 57/1974, art. 113 (2), pentru personalul organizațiilor socialiste care, pe lîngă activitatea de bază, desfășoară și o activitate comercială, retribuirea muncii se face pe bază de tarife, fără a avea și celelalte drepturi de care beneficiază personalele cu contracte de muncă. Sumele primite pentru activitatea de gestionare a medicamentelor, care nu fac parte din retribuția tarifară, nu se iau în calcul la pensionare. ● **Vasile Marin** — satul Zimnicele, com. Năsturelu (Teleorman) : Constituie proprietate personală a țăranilor cooperatori casa de locuit și construcțiile anexe, terenul pe care se află acestea și curtea, a căror suprafață totală nu poate depăși 250 mp. Cînd această suprafață este depășită, diferența se include în lotul în folosință (Statutul C.A.P., art. 5, al. 1). ● **Pepene Viorel** — Tecuci : Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului. Acțiunea se prescrie în termen de 6 luni de la data cînd tatăl a cunoscut de nașterea copilului (Codul familiei, art. 54, 55). ● **Bordeanu Gheorghe** — Focșani : Persoanele care au vechimea prevăzută de lege și au lucrat efectiv cel puțin 15 ani în grupa I sau cel puțin 20 ani în grupa a II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă virsta de pensionare proporțional cu anii lucrați în aceste grupe, dar nu mai puțin de 52 ani (grupa I) și 57 ani (grupa a II-a) bărbații. Pentru fiecare an lucrat în aceste grupe se consideră 1 an și 6 luni și, respectiv 1 an și 3 luni. (Legea 3/1977). ● **Leahu Maria** — com. Balcani (Bacău), **Ghenu Eugenia** — com. Jilava (S.A.I.) : Femeile cu o vechime în muncă de 25 ani care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la virsta de 10 ani pot cere pensionarea înainte împlinirii virstei de pensionare, după cum urmează : cu un an pentru 3 copii, cu 2 ani pentru 4 copii, cu trei ani pentru mai mulți copii. Virsta de pensionare se reduce cu ani întregi și nu poate fi mai mică de 50 de ani. (Legea 3/1977, art. 18). ● **Pascu Gheorghe** — Balotești (S.A.I.) : Potrivit prevederilor Decretului 19 1986, promovarea muncitorilor în categoria a V-a și următoarele se poate face numai după însușirea de către aceștia a cunoștințelor și deprinderilor necesare exercitării unei a doua meserii, stabilită de conducerea unității, în raport cu necesitățile producției, dovedită prin certificat de calificare (policalificare) eliberat în condițiile legii.

Tănasă Ioan — Fălticeni : Telefonați-ne urgent.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Aproape sînt

Eroii n-au plecat spre depărtări,
Ei străjuiesc cu inimi dăruite,
La poarta unor veșnice cuvinte,
Ca salbele de sacre legăminte.

Aproape sînt, ca sîngele din jertfe,
Aproape sînt, ca apele din plins.
Noi, șarpele fantastic de sub munte,
În cercul de memorie i-am stins.

GHEORGHE LUPAȘCU ■

Înaripare — GH. ILIESCU-CĂLINEȘTI

Cîntarea României

Zilele Cetății

Am fost de curînd la Tîrgoviște în mijlocul uneia dintre cele mai frumoase și spectaculoase inițiative și am putut verifica încă o dată adevărul recunoscut că acolo unde se fac lucruri excepționale, în spatele lor se ascund oameni excepționali, că faptele temeinice și de valoare se fac cu oameni de valoare și de lungă durată. Un astfel de om în Tîrgoviște este Ion Gavrilă, președintele Comitetului municipal de cultură, profesor de română la liceul „Ienăchiță Văcărescu", spirit întreprinzător și devotat care trece de la catedra liceului, unde predă, direct la catedra mai largă a unei asediate manifestări cu publicul, de la ora sa strictă de literatură la ora de literatură a orașului său, menținînd în fața elevilor de liceu prezența vie a marilor valori care au trăit și scris aici, de la descălecătorii de cultură care au fost poeții Văcărești, Cârlova, Alexandrescu, Heliade Rădulescu, pînă la actualii prozatori intrați în paginile de istorie literară sub genericul „Scolii din Tîrgoviște", dar făcînd în același timp din tribuna funcției sale un mijloc activ și eficient de cultură și educație.

Ultima inițiativă care a transformat Tîrgoviștea într-un spațiu de largă rezonanță cu întreaga noastră cultură națională,alături de celelalte intrate deja în atenția generală, cum sînt „Moștenirea Văcăreștilor", sau „Crizantema de aur" (altele la fel de importante ca festivalul filmului documentar, „Contemporaneea", urmînd să-și cîștige pe parcursul timpului prestigiul meritat), această inițiativă se numește **Zilele Cetății** și s-a născut din dorința justificată ca gloriosul trecut al acestor meleaguri care încarcă fiecare metru pătrat de Tîrgoviște cu povara unei grele identități istorice să nu precumpănească asupra prezentului și astfel vechea cetate de scaun a domnitorilor munteni să-și prelungească în contemporaneitate aura sa de centru de gravitație compensînd în cultură prezentă ceea ce a pierdut în ordinea tradiției, echilibrînd ideea de cetate istorică cu demnitatea cetății culturale care ar putea deveni fiecare oraș al nostru și Tîrgoviște în primul rînd.

Zilele Cetății, desfășurate pe parcursul unei săptămîni și cunoscînd o densitate zilnică de manifestări care au scormonit pur și simplu vatra orașului dînd sufluu nou puterilor străvechi să se înalțe în flacără prezentă, au adus în Tîrgoviște nume reprezentative ale culturii contemporane, oameni politici, scriitori, muzicieni, profesori universitari, medici, cîntăreți, cineaști, editori, reviste, făcînd ca fiecare întreprindere a orașului, casă de cultură, club, bibliotecă, muzeu, scenă, hol sau simplă sală de clasă să devină un foc privilegiat în care trecutul să se întîlnească cu prezentul, umbrele marilor cititori de istorie trecută, Mircea, Țepeș, Brâncoveanu să fertilizeze clipa dîndu-i nouă vitalitate și noi perspective, făcînd din timpul însuși al trăirii la înălțimea valorii un spațiu în care istoria trecută să se regăsească în clipa contemporană, în măsura în care faptele noastre de valoare continuînd istoria, se înscriu în permanența ei simultaneitate.

În aceste zile, orașul Tîrgoviște a devenit cu adevărat o cetate îmbrățișîndu-și în ampla deschidere a manifestării întregul său prestigiu istoric și cultural. Macarie, Coresi și Ivireanul au putut fi zăriți pe ferestrele tiparniților lor mălestrind la primele cărți întemeietoare de cultură scrisă românească, Brâncoveanu s-a întors încă o dată, după trei sute de ani de istorie, la reședința sa tîrgovițeană să mai cizeleze stilpii de pridvor ai stilului arhitectonic care îi permanentizează legenda.

Zilele Cetății au echivalat la Tîrgoviște prin densitatea lor emoțională și înălțimea organizatorică, prin verticalitatea spirituală pe care au început s-o întemeieze încă de la prima lor ediție, zilele cele mai faste ale gloriosei Curți Domnești, a tradiției de pe aceste locuri întrecînd, desigur, de la înălțimea prezentului Turnul Chindiei cu o promisiune de viitor cum numai adîncimea istorică a pămîntului tîrgovițean o poate promite.

ION ZUBAȘCU ■

Artistul — conștiință a epocii sale

Gasser Günther—Forst:

„Rămîn să pictez acolo unde este cea mai mare lumină"

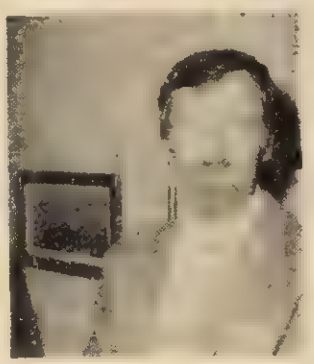

— Stimate Gasser Günther-Forst, sînteți născut, aflu, la Oțelul Roșu, județul Caraș-Severin, și vă arătați publicului, cel puțin în tablourile expuse recent la Galeriile de artă ale municipiului București, ca împătimit al bălților Brăilei, al deltei : cum se explică asta ?

— Da, vin dintr-o căldare de munți ; în jurul meu, în copilărie, au fost numai garduri de munți : Semenic, Retezat, Poiana Ruscăi. Mi-s dragi locurile copilăriei, dar nu pot să pictez acolo; mă simt înconjurat; n-am orizont parcă.

— E adevărat, muntele obturează linia orizontului, dar te obligă, cred, la o privire mai pătrunzătoare, la observație mai introspectă ? !

— Eu am nevoie de imensitatea cîmpiei, a bălților, a deltei, a șesului într-un cuvînt. Senzația spațiului o trăiesc mai acut, e mai puternică la cîmpie. Asta m-a făcut să mă stabilesc de cîțiva ani buni la Tulcea. Aici, în Dobrogea noastră, mai este apoi și lumina lumină, o lumină care nu cred că există în multe locuri.

— Ce argumente aveți ?

— Într-o vară, împreună cu Aurel Mihailopol, am făcut măsurători asupra luminii de-aici : chestie, dacă vreți, strict inginerească, dar așa am aflat că o astfel de lumină nu mai întîlnisem nici el, nici eu, nicăieri în țară.

— Într-adevăr, fostul nostru coleg Aurel Mihailopol a fost

(Continuare în pag. 15)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Opinii

Cultura omului din rețea

În triada cinematografică producție — operă — difuzare, locul pe care îl ocupă „omul din rețea" este unul vital, definitoriu, știut fiind că difuzarea este oglinda producției. Mai mult, că uneori ea o finanțează, ca în cazul cinematografiei noastre, și îi pune în valoare, îi dă o nouă viață produsului său final — **opera**. Difuzorii sînt mai aproape de spectator, de pulsul său, de nevoile sale estetice, de „beneficiarul" principal al operei, așadar, de cel ce este numit de regulă **coautor**, în înțelesul cel mai nobil pe care i l-a dat un André Gide prin formularea : „Eu cînd scriu o carte, scriu numai jumătate din ea ; cealaltă jumătate o scriu cititorii mei".

În acest sens, difuzarea poate fi considerată și oglinda spectatorului. Ca atare, „omul din rețea" trebuie să fie spectatorul ideal, cel ce se identifică cu opțiunile generale ale spectatorilor, cel ce le dirijează gusturile, le mijlocește accesul către operă, le asigură condiții civilizate de vizionare, în fine, cel ce îi informează și formează pe spectatori, pe cei tineri mai ales.

Sînt oamenii noștri din rețeaua de difuzare a filmelor asemenea personalități, creatori de climate culturale și recreatori de opere ? Îmi pun această întrebare și încerc să răspund ca unul care, de ani de zile, îi cunoaște bine, foarte bine, în acțiune, pe marea lor majoritate ! Numeroase prilejuri m-au adus în preajma lor, m-au făcut să-i înțeleg și să-i descopăr în intimitatea muncii zilnice. Și pot spune că, cu foarte mici excepții, cei mai mulți oameni din rețea tind să fie asemenea personalități speciale. Ei sînt devotați filmului și fac eforturi, uneori extraordinare, de a-și realiza misiunea.

Din păcate, această misiune se reduce pentru unii doar la datoria îndeplinirii planului de spectatori și de încasări, apelînd uneori la soluții disperate sau nu tocmai corecte (cea mai frecventă fiind aceea de a raporta cifre false !). Îndeplinirea indicatorilor de plan constituie însă o condiție suficientă, dar nu și necesară. Numai o susținere culturală a planului, numai o dublare estetică permanentă poate elimina definitiv asemenea soluții improvizate. Sînt destui în rețea care nu corespund unui atare portret cultural. Este nepermis să-i auzi pe unii din acești minunați anonimi ai muncii cu filmul, cu o vechime în muncă de peste 20 de ani, care nu știu cine e regizorul filmului pe care îl difuzează. Am asistat de curînd, la Timișoara, în cadrul unei analize complexe, care avea în obiectiv tocmai difuzarea, la un astfel de dialog între cîțiva dintre directorii unor întreprinderi cinematografice județene : „Mi-au trimis pe cap un film, o prostie, și trebuie să fac planul cu el, să-l difuzez...". „Ce film ?" „Rocco și... frații lui..." „Parcă am auzit... E un film vechi !..." „Cine-i regizorul ?" „Pă un italian..." „Cu cine-i ?" „Cu actorul ăla... cunoscut". „Cum îi zice frate ?" „A jucat în mai multe filme..." „Nu-i și cu actrița aia care a murit ?" „Problema asta a reluărilor nu-i în regulă... Reluare, reluare, da' fără nici un afiș, de unde să știi cine-i actorul ?"

În cîteva minute cît am asistat la acest dialog, pînă cînd unul dintre ei s-a hotărît să-mi ceară mie relații despre film, nimeni nu a fost în stare să pronunțe vreun nume, ca și cum niciodată nu ar fi auzit de Visconti, de Alain Delon, Renato Salvatori, Annie Girardot, Claudia Cardinale... Ce să le mai pretinzi să fi auzit de operatorul filmului, Giuseppe Rotunno,

(Continuare în pagina 14)

GRID MODORCEA ■

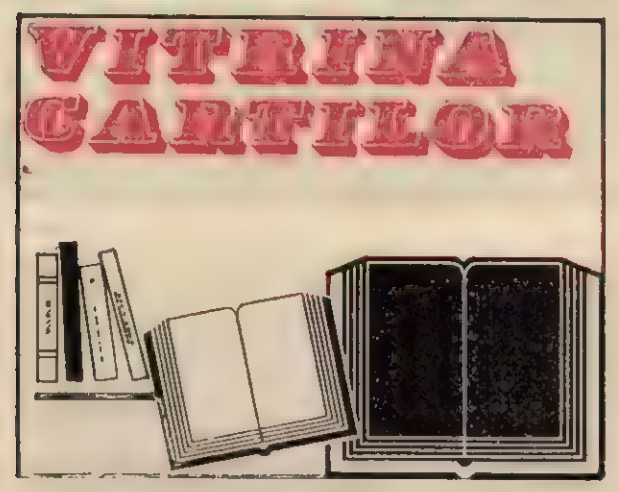

Tangoul memoriei

Sînt șanse mari ca în proza noastră să se producă un reviriment. De mai mulți ani, susținuți cu competență și generozitate de personalități ale literaturii române contemporane ca Dumitru Radu Popescu, Ovid S. Crohmălniceanu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Gabriel Dimisianu și Mircea Iorgulescu, numeroși autori tineri sînt încă tineri — Mircea Nedeciu, Bedros Horasangian, Nicolae Iliescu, Daniel Vighi, Ion Lăcustă, Gheorghe Crăciun, Cristian Teodorescu, Ștefan Agopian și alții — se străduiesc (și uneori reușesc, alteori nu, dar aceasta contează deocamdată mai puțin) să reformeze convenția genului, să impună o atitudine estetică emancipată. În acest nou val, se detașează ca o prezență stenică, datorită vocației sale evidente, bucuriei de a scrie și unei mari libertăți de spirit, George Cușnarencu. Familiarizat cu literatura de ultimă oră de la noi și din străinătate, receptiv în general la tot ceea ce ține de sensibilitatea secolului douăzeci, de la fiorul provocat de perspectiva colonizării spațiului cosmic și pînă la rivalitatea resimțită de ființa omenească în raport cu propria sa creație, calculatorul electronic, George Cușnarencu tinde să realizeze o sinteză liberă a caracteristicilor stilului de viață actual. Să ne ofere o reprezentare cuprinzătoare, deși fantezistă, capricioasă, schițată parcă în joacă, a propriului nostru fel de a fi. Trecînd de la proza scurtă — **Tratat de apărare permanentă**, 1983 — la roman — **Tangoul memoriei**, Editura Albatros, 1988 — autorul nu renunță la mobilitatea și imprevizibilitatea relatării, la plăcerea de a urmări parcă el însuși, cu maximă curiozitate, „ce se mai întîmplă".

Romanul este compus din o sută cincizeci și nouă de capitole în condițiile în care are numai o sută nouăzeci și două de pagini, ceea ce ne poate da deja o idee despre caracteru. său deosebit de alert. În fiecare secvență se schimbă timpul sau locul acțiunii, decorul, personajele, iar uneori chiar natura prozei, trecîndu-se la **science-fiction.** Personajele care apar cu oarecare consecvență sînt componentele a două cupluri : Clitemnestra Brîncoveanu și Oreste Mercantil Brîncoveanu, „cunoscutul director al fabricii de conserve din localitate, renumitul bărbat, al cărui cămin se spulberase de mai bine de 7 ani, dar pe care îl purta în spate ca pe o cochilie de vinilin" (în sensul că Oreste nu își mai iubea nevasta și avea o amantă, Thereza, n.n.) și Memoria Baldovin și Acvila Baldovin, fiul unui „funcționar care credea că matematica îi deschide omului în față țărmul de bucurie și de încredere care este viața". Numele mitologice sau cele confundabile cu substantive proprii introduc în roman confuzii intenționate, de efect în plan estetic. Biografiile acestor personaje și ale altora, printre care se remarcă Jogginguță, se interferează, fără să se influențeze reciproc, într-o cascadă de coincidențe și **qui-pro-quo**-uri care amintește de **D'ale carnavalului.** În rapida succesiune de imagini putem întrevedea pentru cîte o secundă medii și moravuri proprii lumii de azi, cam așa cum zărim siluetele dansatorilor în lumina sacadată dintr-o discotecă. George Cușnarencu regizează cu voluptate — dar și fără o profundă implicare existențială — tot acest spectacol, făcînd o memorabilă demonstrație de vervă artistică.

ALEX. ȘTEFANESCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Relativism oniric

Cînd citeam romanul lui Nicolae Prelipceanu, **Scara interioară** (Dacia, 1987), mi-am adus aminte într-o manieră aproape inevitabilă de o veche carte a lui Roger Caillois, **L'incertitude que vient des rêves** (1956). Pretextul cărții savantului francez este o mică anecdotă onirică. Într-un drum al său cu avionul de la Londra la Paris și-a amintit că Vladimir Nabokov i-ar fi povestit ceva. Dar cum în timpul călătoriei mai ațipise cîte puțin s-a întrebat dacă nu cumva el i-a povestit lui Nabokov întîmplarea aceea sau... dacă nu cumva scriitorul american de origine rusă nici n-a fost cu el și tot ce își amintea el s-a petrecut doar în vis. Ei bine, romanul lui Nicolae Prelipceanu are o structură programatică asemănătoare. În cartea sa nimic nu este cert. Întreaga intrigă este grefată pe supoziții. De altfel, toate efectele de stranietate sînt obținute pe această cale. Leit-motivul romanului este compus dintr-o suită de variante ale felului cum un om fantomatic (Vasile Decuseară) pășește peste treapta de lemn a unei case necunoscute, dar care parcă îi aduce totuși aminte de ceva. Gesturile sînt repetitive lăsînd impresia unei fantasme obsedante. „Am deschis cu greu ușa. Casa mi se părea cunoscută. Poate mai intrasem o dată în ea. Poate că trăisem în ea cîtva timp. Poate că dormisem doar o noapte într-o cameră plină cu portrete vechi ale unor oameni de mult morți. N-aveam cum să-mi amintesc, nimic nu mă făcea să-mi amintesc". Scena aceasta se repetă obsedant în cele mai diverse contexte. Notăm doar cîteva care ni se par foarte relevante pentru modalitățile de relativizare onirică a realului „Deschise ușa. Casa îi părea cunoscută. De undeva, dintr-un vis, dintr-un coșmar, dintr-o altă viață". După acest tip de enunțuri lapidare, pline de stranietate, autorul se grăbește să întrerupă starea de reverie prin reflecții de o calitate intelectuală foarte joasă. „În acest punct ne vom întreba, filozofic și «ducînd la timplă două degete», dacă memoria nu e cumva altă viață, pe care o cărăm cu noi toată cealaltă viață, ca pe un sac din ce în ce mai greu." Este de pe acum evident faptul că Nicolae Prelipceanu și-a construit romanul ca un scenariu de basm. Intriga relativizantă a cărții sale se situează între **A fost odată... Că de n-ar fi fost...,** la care el mai adaugă o dimensiune : **Va fi (fost?) odată.** Intriga de factură relativistă sau probabilistă se prelungește pînă în epilog. Rînd pe rînd, eforturile cititorului de-a reține trama unei cărți se năruiesc în mod definitiv. În final, autorul își anulează povestirea, ca un mers de tren efectuat. „În final Vasile Decuseară nu făcuse nimic, nu se mișcase din acel jilț în care s-a născut și a trăit, totul nu e decît o închipuire." Este personajul lui Nicolae Prelipceanu un amnezic (vezi Giraudoux, Cezar Petrescu) care se hrănește doar din depozitul unei memorii ancestrale ? Nu ! Romanul lui Nicolae Prelipceanu este doar reverie unui om despre alți oameni și a acestora despre el. S-ar putea, ar zice autorul în limbajul său probabilist, **ar putea să fi fost să fie**, zicem noi, denunțîndu-i sintagmele despre o mică lume ipotetică.

Și în acest fel ajungem la cusururile fundamentale ale acestei cărți sau a oricărei cărți de acest gen. Este extrem de evident faptul că autorul și-a propus să construiască un **roman antiromanesc și antitextualist.** Opoziția dintre romanesc și antiromanesc este seculară. De la Cervantes pînă la Alain Robbe—Grillet și Ernesto Sabato acest fenomen înregistrează un timp secular. Întotdeauna cînd romanescul nu mai este credibil (vezi romanele cavalerești), scriitorii inventează **intrigi antiromaneștl** pentru a recîștiga încrederea cititorilor. Orice lector pasionat de roman, fie el chiar profesionist, se dedă la plăcerea de a crede în **realitatea posibilă** a intrigii. Întotdeauna **antiromanescul** a mizat pe un nou **pact,** cu cititorii pe o altă **încredere.** Ei bine, cu o îndrăzneală ieșită din comun, Nicolae Prelipceanu anulează acest pact. Romanul lui este ca un desen papinian în fum. Finalul cărții anulează orice credibilitate în funcția de atestare a unui destin literar „real". Înainte însă de a-l găsi pe Decuseară înăuntru, cu fața la perete, să ne gîndim la faptul că tot ceea ce a povestit cît timp era pe treapta întîi a evoluției sale se va repeta pe fiecare treaptă, această relatare neclară multiplicîndu-se, prin urmare, de douăzeci și patru de ori..."

Imaginația becketiană care se imaginează capătă în romanul lui Nicolae Prelipcennu proporții aberante pe care autorul nu contenește nici o clipă să le facă și mai șocante. Este adevărat că ologii lui Beckett merg pe o bicicletă care este și ea stricată. Aberațiile becketiene sînt relatate de autor ca întîmplări credibile. El nu le denunță niciodată caracterul absurd. Autorul **Scării interioare** face însă acest lucru de nenumărate ori. La mare, Vasile Decuseară vede un mort scos pe targă dintr-un vapor și o femeie (criminală ?) care revine episodic în viața lui. Glicheria Pascale pare mai degrabă o proiecție imaginară a doctorului (V.D.) în cutremure și inundații. Sonia-Svetlana este și nu este logodnica și soția unui fost soldat, așa cum se imaginează V.D. pe sine însuși la un moment dat (vezi p.52), cînd visează în post (sentinelă) tot felul de catastrofe. Oricum, femeile par mai ușor interșanjabile sau existent-inexistente decît bărbații. Dacă V.D. s-a născut în secolul trecut și are o proiecție imaginară pînă după anul 2000, misterioasa N. se transformă după necesități în Gloria sau nu este. Dan Ozeranschi a devenit după o anumită vreme doar un „**recipient**" în care se scurgeau cuvintele Glicheriei Pascale etc., etc.

Cartea lui Nicolae Prelipceanu se construiește ca o intensă proiecție a spiritului imaginar asupra realului, distorsionat în cele mai vădite chipuri. Suspensia spiritului imaginar lasă loc unor scurte incizii în realitate. De fapt, **Scara interioară** cade în banalitate prin anumite modalități de interpretare a imaginarului evenimențial și cultivarea unui verbalism citațional, redundant. Scontarea unor efecte de relaxare prin astfel de ziceri are rezultate cu totul contrare.

Dacă personajele din roman nu sînt decît „niște fantome, adică un palid început al unei povestiri, să-i zicem viabile...", poantele verbale de tip textualist dar cu funcție antitextualistă, subminează uneori intriga pînă la reducerea ei la neant. Nicolae Prelipceanu își deconstruiește romanul cu o vădită tenacitate prin astfel de întîrzieri textuale care au o funcție artistică de-a dreptul jenantă. Împănată cu flexiuni verbale lipsite de gust, invenția parodică nu mai poate avea o funcție pozitivă. Reținem doar un exemplu : „De ce strici orbul pe gîște. — A mînerit orzul Brăila — Făina — orzului — Revolta orbului și a orbonicei. — Orbul a scris-o chiorul o citește. — În țara chiorîlor orbul e împărat." Citările ludice subminează și ele spiritul antiromanesc al cărții. Subminarea antiromanescului se produce pe toate căile.

Romanul **Scara interioară** nu demonstrează nimic (inclusiv parodia în versuri). Autorul pare să-și fi propus să scrie o lungă glumă cu un haz dubios, grefată pe o scriitură ale cărei valențe literare scriitorul le nimicește cu o rară îndîrjire.

Pace și război

Raporturile româno-otomane constituie un capitol fundamental al istoriei noastre în evul-mediu și o mare parte a epocii moderne. În condițiile expansiunii Imperiului otoman în Europa de sud-est, puterea cuceritoare a lichidat progresiv structurile politice în teritoriile cucerite privind astfel popoarele din aceste zone de statut, care le conferea identitate politică. Moldova, Țara Românească și Transilvania nu au cunoscut această tristă situație. Grație luptei de apărare a independenței, care a îmbrăcat forma războiului întregului popor, cele trei țări române au impus Porții otomane recunoașterea statutului lor de autonomie. Umanistul italian Filippo Buonaccorsi-Callimachus a exprimat cel mai bine esența relațiilor stabilite între români și împărăția otomană, cînd a scris, în 1490, că după ce au respins încercările Porții de a-i supune, au încheiat cu ea tratate „nu ca învinși, ci ca învingători".

În ultimii ani o echipă de eminenți turcologi români au editat un mare număr de documente din arhivele turcești și au studiat relațiile dintre țările române și Poartă. Printre aceștia, profesorul Mihai Maxim de la Universitatea din București a dat un lung șir de contribuții de remarcabilă ținută științifică. El are acum și satisfacția de a constata că unul din elevii săi se alătură echipei amintite. Tînărul Viorel Panaite a elaborat o amplă lucrare despre **Războiul în teoria și practica relațiilor internaționale medieval (doctrina djihad-ului)**, care dezvoltă teza sa de licență, pregătită sub îndrumarea profesorului Mihai Maxim și susținută în 1985. Două mari capitole din această lucrare au fost publicate în extenso în cuprinsul unor volume care este **Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol"** din Iași împreună cu profesorul Mihai Maxim, Viorel Panaite a publicat, de asemenea, un studiu capital pentru relațiile româno-otomane **Pax ottomanica et les Pays Roumains** în **Analele Universității București** (1986 și 1987). Sînt examinate, cu o bogată documentație și cu mare pătrundere, conceptele de bază care decurgeau din doctrina djihad-ului : dar-al-Islam (casa Islamului) dar-al-harb (casa războiului) și dar al-ahd sau dar al-sulh (Casa păcii, a armistițiului, a pactului), ultima prezentînd un interes deosebit pentru noi, întrucît acestei zone i-au aparținut și cele trei țări române, al căror statut era reglementat prin acte emise de Poarta otomană (ahdname), care defineau conținutul autonomiei românești. Fără cunoașterea gîndirii islamice în materie de pace și război a diverselor interpretări date de juriști acestei nu vor putea fi înțelese corect relațiile româno-otomane. Tînărul profesor cu o catedră la Galați, Viorel Panaite oferă prin lucrarea sa un prețios exemplu de îmbinare a activității didactice cu cea de cercetare științifică, un exemplu de admirat și de urmat.

Cultură și istoric

Dan Cruceru este ultimul din șirul de oameni de cultură români, inaugurat de spațiul Nicolae Milescu, care scriu despre China. Volumul său **O cale spre universalitate. Eseu despre identitatea culturii chineze** (Ed. Meridiane, 1987, 418 pag.) nu adună între coperțile sale impresii de călătorie, deși, după mărturia autorului, gîndul de a-l scrie s-a născut în timpul unui voiaj în această magnifică și mirifică țară. Dan Cruceru abordează analiza fenomenului cultural chinez, cu o solidă pregătire de filosof al culturii, pe care a relevat-o și în lucrările sale anterioare. Venită la scurt timp după traducerea cărții lui Jacques Gernet **Lumea chineză** (2 vol.), cartea lui Dan Cruceru aduce un spor de informație și abordează obiectul investigației sale dintr-un unghi diferit. Ceea ce îl interesează pe autor este de a releva specificul culturii chineze și vocația sa universală. Cel care a studiat **Diacronismul culturii și Funcția socială a artei** dispune de excelența experiență pentru a cerceta un fenomen cultural de amploarea și varietatea celui chinez. A făcut-o urmărind succesiv șoaptiul chinez, evoluția culturii de la legende la revoluție, modele socio-culturale, de la **Dao** la socialismul științific, lumea cifrelor și a culorilor. Fenomenele sînt privite în complexitatea lor, iar unele probleme cu care face din cartea lui Dan Cruceru o mică enciclopedie de sinologie.

Istorici, literați, esteticieni, filosofi vor găsi în această carte observații și sugestii de cel mai mare interes. Dincolo de interesul specific al fiecărui specialist, oricare dintre ei ca și simplul cititor vor gusta o lectură instructivă atît pe planul cunoașterii uneia dintre cele mai remarcabile culturi din istoria umanității cît și pe planul înțelegerii unor probleme fundamentale de caracter teoretic în sfera culturii. Concluzia desprinsă de autor are o semnificație generală : „O valoare culturală se capitalizează doar dacă este permanent recreată, ceea ce incumbă responsabilitatea re-[illegible] trecutului printr-o [illegible] critică și, în același timp, o preocupare statornică pentru creația noilor valori ce reînnoiesc și completează sistemul cultu al național". Un mare adevăr și, în același timp, un necesar îndemn.

FLORIN CONSTANTINIU ■

P.S. În recenzia **Sinteză monumentală** (nr. 17 din 29 aprilie) explicația referitoare la „Teuga Dei" se va citi corect „Subjugarea ostilităților ordonată și patronată de Biserică".

Fizică și filosofie

Între aceste două discipline, dacă n-ar fi exagerat să le numim vocații, există dintotdeauna o afinitate ce nu mai trebuie demonstrată. O bibliografie bogată dovedește cît sînt de complementare. În acest sens semnalăm cititorilor noștri o ultimă apariție editorială. Carte rară, la propriu, ea are o valoare specială pentru un cititor de formație umanistă, și numai pentru acesta, întrucît prezintă limpede și concis formarea și conținutul teoriilor fizicii contemporane. Reușit studiu epistemologic, ea depășește condiția dificilă, din punctul de vedere al filosofului, și ingrată, din acela al fizicianului, de a prezenta „pe-

SEMNAL

● După „Imnele Putnei" și înainte de a publica „Imnele lui Constantin Brâncoveanu", poetul Ioan Alexandru adaugă prin **Imnele Maramureșului**, apărute la Ed. Cartea Românească, încă o piatră la temelia panteonului liric pe care spiritul grav și adînc responsabil al cărturarului ardelean intenționează să-l înalțe pămîntului nostru împovărat de mălenara sa istorie. Ioan Alexandru este bun cunoscător al spațiului geografic transfigurat în imne, ochiul și conștiința sa au poposit îndelung prin satele de pe Valea Izei, pe paginile cărților începătoare de limbă scrisă românească, pe semnele tezaurului, de spiritualitate arhaică moștenită, căutînd să descifreze mesajul trimis de arheii neamului și să facă din matca poemului său o albie prin care deplina noastră identitate istorică să-și afle sensul spre cel mai îndepărtat viitor. Fuptele descălecătorilor maramureșeni care au precedat unirea lui Mihai Viteazul și Marea Unire din 1918, de la Alba Iulia, bio-

grafiile unor iluminați memorandiști ca Vasile Lucaciu, vetrele unor sate-sanctuare ca Ieud, Bârsana, Șurdești, Horea lungă maramureșeană și toate celelalte atestate ale neîntreruptei noastre etnicități devin în viziunea poetului izvoare de etos luminos în care viitorul moral al neamului își poate afla regenerarea perpetuă ridicînd zestrea lor de istoricitate, prin rostire imnică, la înălțimea Logosului universal.

● Segmentarea în poeme a discursului liric din noua carte a poetului Daniel Corbu, **Plimbarea prin flăcări**, Ed. Cartea românească, este pur convențională. Poetul scrie, de fapt, un singur și tulburător poem iluminat de marile ruguri poetice ale secolului (invocate în **Retorică** nu atît dintr-un exces deconspirator cît din conștiința expresă a poetului tînăr că demersul său estetic se poate înscrie fără complexe în marea competiție culturală a lumii), un amplu poem dramatic ale cărui plăci tectonice sînt cutremurate la intervale imprevizibile de convulsiva interogație asupra sinelui în confruntarea cu realul obiectiv al lumii cît și cu

cel fictiv al cărților. **Plimbarea prin flăcări**, a doua carte a remarcabilului poet Daniel Corbu, transcrie experiența asumării pe cont propriu a unui destin dăruit în totalitate cuvîntului, pînă la ultimele consecințe, expresia clară a unei conștiințe care a optat, atît în sens etic cît și estetic, pentru o confruntare a cărei finalitate nu poate fi decît un nou adevăr, mai proaspăt și mai viu, o nouă victorie a cuvîntului limbii române asupra propriului său viitor. Literatura promoției '80 se îmbogățește cu o carte de versuri diferită de ale celorlalți congeneri prin mai accentuata încărcătură tensională, care pune în paranteze ostentativele căutări formale, dar cu o identitate inconfundabilă între vocile generației: „un poem scris direct pe inimă".

● **Minima moralia** nu vine să umple golul unei etici pe care l-a lăsat în filosofia românească succesiunea de opere a lui Constantin Noica încheiată, în timpul vieții filosofului, cu „Logica lui Hermes". În prefață și în ultimul capitol, de o aproape derutantă sinceritate, Andrei Pleșu mărturisește că a scris cartea din nevoia de a depista unicitatea unei coerențe în virtejul incoerențelor care e spectacolul fiecărei biografii, preferind rigidității unei stricte criterologii morale sondarea „intervalului dintre obnubilarea morală și edificare", tatonarea unei „ordini a căutării ordinii", a unei tehnici de așteptare a răspunsului, ceea ce este deja un pas hotărît către severul imperativ moral întrucît implică predestinarea ontologică din aforismul pascalian, reluat cu atîta simpatie de Noica în repetate împrejurări: „nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit". **Minima moralia** este în fond o **pre-etică** scrisă din sentimentul urgenței unei orientări concrete în noianul cotidian al faptelor, ea este „minimă" exact în măsura în care scrisul însuși își depistează minimalitatea în raport cu maximalismul preocupării etice care trebuie să lucreze din interiorul faptului trăit de fiecare biografie în parte. Scrisă într-un stil fermecător care împrumută vieții însăși logica procesualității sale. **Minima moralia** este o incitare responsabilă la dezmorțirea valorilor, la ieșirea din „toropeala etică, din mecanica ei gregară, a lua cunoștință de faptul decisiv, presant, neliniștitor — că eticul există" Prin această carte, Andrei Pleșu ne surprinde cu o pledoarie solidă pentru sănătatea morală a individului concret, cu premisă pentru moralitatea colectivă, găsind în același timp mijloacele expresive cele mai calde și mai exacte să determine o reorientare a omului contemporan spre integratorul sens moral, singurul care poate garanta validitatea unei victorii: „nu să facă imposibilul s-ar cere ci să facă puținul care stă în puterile sale".

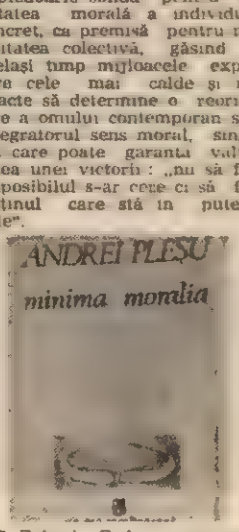

● Zaharia Codru, personajul principal din romanul **Arșița zăpezilor**, scris de Tudorel Oancea și publicat la Ed. Junimea, este unul din nenumărații eroi ai prozei noastre contemporane prin intermediul cărora actualitatea literară încearcă să capteze în pagina scrisă efervescența constructivă a unui prezent mereu debordant. Celelalte personaje ale cărții sînt și ele prototipuri ale unor grupuri profesionale bine delimitate, implicate în fluviala derulare a contemporaneității. Metafora titlului cărții își are deplina acoperire în conținutul ei, derulat la modul unui scenariu de film inspi-

rat din realitatea imediată, jurnalistică, și ale cărei destine umane aspiră să triumfe împotriva viscolelor și gerurilor care amenință ființa istorică a omului prin incandescența invincibilă a unei conștiințe implicate în decantarea sensului afirmativ al prezentului.

ION ZUBAȘCU ■

Gheorghe Asachi — arhivist al statului

Aflat la Roma pentru a studia arheologia și literatura clasică, urmînd concomitent și cursuri de sculptură și pictură, tînărul Asachi face din proprie inițiativă și cercetări în arhivele Vaticanului pentru a găsi mărturii documentare privitoare la „Dacia", denumire care „l-a electrizat", cum avea să mărturisească el mai tîrziu. La Vatican găsește, printre alte documente și manuscrisul Istoriei imperiului otoman, al lui Dimitrie Cantemir, tradus în engleză: episodul cu Ștefan cel Mare la Cetatea Neamțului l-a fascinat într-atît, încît i-a propus pictorului Giani să-l vizualizeze într-un tablou, a cărei schiță rămasă la Asachi va deveni modelul litografiei executate la Iași în 1833, după cum ne informează Eugen Lovinescu.

Abia reîntors la Iași, în 1812, cu studiile făcute la Lemberg, Viena și Roma, tînărul învățat român avea să constate cu tristețe și mîhnire în suflet, acaparearea vieții publice de către **„o ceată de fanarioți"**.

Divanul Moldovei nu găsește pe un altul în afara lui Asachi, căruia să-i încredințeze elaborarea machetei sigiliului domnesc, a cărei compoziție heraldică, cu stemele tuturor ținuturilor moldovene, a necesitat consultarea atîtor documente aflate răzlețe prin ungherele boierești sau ale Curții domnești.

În calitate de agent diplomatic la Viena, între 1822—1827, Asachi are posibilitatea să cerceteze arhivele vieneze și să găsească documente privitoare la averile școlii de la Trei Ierarhi, acaparate de călugării greci.

„În curs de cinci ani a petrecerii sale în acea capitală — se spune într-o „biografie" a sa — *el avu nevoie a descoperi în mai multe orașe ale Galiției, hrisoave ale domnitorilor Moldovei, pe care mitropolitul Dosoftei le-a tot luat cu sine în Polonia în anul 1687".*

Activitatea sa publicistică nu a fost de asemenea străină preocupărilor și atît atitudinilor sale pentru documentele de arhivă. Într-un anunț dat în „Albina românească" pe anul 1829 a avut grijă să arate că de la 1 ianuarie 1830 se vor publica și *„documente oficiale și administrative ale Principatului"*, întrucît, argumenta el, *„știința și păstrarea pentru acturi fiind neapărat trebuitoare pentru acei ce au interesuri".*

Calitatea lui de secretar din partea moldoveană în comitetul pentru elaborarea Regulamentului organic îi permite întocmirea și trimiterea către Divan, la 13 decembrie 1829, a unui ordin în care întreba *„dacă s-a alcătuit la dînsul (la Divan) arhive ce trebuiesc pentru păstrarea delelor (dosarelor) în cuviincioasă rînduială".* Ordinul conținea și îndrumarea ca toate hîrtiile privind o problemă să fie adunate la un loc, formînd o *„delă", „spre întregirea științelor"*, ca toate acelea astfel înaintate să fie păstrate *„la locul lor în arhivă".*

Aflîndu-se în calitatea amintită la Petersburg, Asachi vizitează în primăvara anului 1830 muzeele, bibliotecile și arhivele de aici. În finalul *„Jurnalului"* scris cu acest prilej notează: *„Descrierea călătoriei și a tuturor lucrurilor vrednice de vedere, a măriți și ospitalității, ar umple un întreg tom, dar scopul călătorului este numai de a da compatrioților o idee despre aceasta și de a atîța dorirea celor ce pot călători ca, aflîndu-se într-o țară streină să cerceteze cu amănuntul toate, pentru a lor îndeletnicire și folosul patriei în care să aducă bunele deprinderi și îmbunătățirea vieții sociale."*

Unul dintre obiectivele principale ale activității lui în secretariatul de elaborare al Regulamentului organic fusese îndeplinit: textul definitiv prevedea la art. 366, cu referire la organizarea Înaltului Divan, că una dintre cele trei secții ale acestuia era *„masa arhivelor"*, în care, în afara arhivei Divanului ,se vor păstra *„acturile publice, precum anaforale, hrisoave, hatișerifuri atingătoare de drepțățile și prorohnile (privilegiile) Moldovei". Finalul obiectivului sau principal fusese însumat în art. 410 al Regulamentului, Arhiva Statului fiind astfel* *„În fiecare an la încheierea sesiilor obștești Adunări originalurile asemuror înfățișate, precum și a altor documenturi, se vor depune în Arhiva Statului, a cărei alcătuire și păstrare va fi încredințată unui boier cu însușirile cerute pentru asemenea dregătorie. Arhivistul Statului, ca un depozitar de acturile publice și dregătorești se va numi de către domnul, din candidații propuși de către Obștească Obicinuita Adunare."*

Așadar, numirea lui Gheorghe Asachi, la începutul lui ianuarie 1832 ca „arhivist Obștesti Obicinuitei Adunări fără contracandidat, era o recunoaștere oficială, de jos pînă sus, a calităților și capacităților lui intelectuale.

Cu grul funcției sale oficiale, Asachi a pornit pe un drum deosebit de greu, sinuos, deși făcuse tot ce depindea de el pentru a-l netezi. În rezolvarea cîtorva probleme de bază: organizarea Arhivelor Statului ca o instituție de sine stătătoare, depozitarea în Arhivele Statului, din oricare loc stătătoare a *„documenturilor publice"*, prin care el înțelegea actele ce priveau treburiile statului; întocmirea și aplicarea unor norme și reguli, *„metod lesnicios"*, cum îi zicea el, pentru ordonarea și înregistrarea documentelor ce intrau în depozitele Arhivei Statului.

Publicarea pe prima pagină a *„Albinei românești"* din 10 martie 1832 a unui articol prin care făcea publică *„alcătuirea unei arhive a țării, unde au a se păstra și orîndui toate acturile încheiate, atît cele administrative, cît și cele judecătorești, precum și broșurile publice care din lipsa unui asemene așezămînt cu materialurile istoriei s-au înstrăinat"*, însemna că Asachi obținuse prima și marea izbîndă a vieții lui: Arhiva Statului devenise un așezămînt public.

Pe lîngă preocupările de a structura bazele arhivisticii românești, teoretice și practice, Asachi și-a canalizat eforturile în direcția strîngerii de peste tot în depozitele Arhivei Statului a documentelor și arhivelor. *„Am adunat* — nota el în toamna anului 1849 — *interesante documente ale țării răspîndite și dosite și am păstrat cu sfințenie acest sanctuar al drepturilor compatrioților".*

Asachi avea să îmbogățească tezaurul documentar al Arhivei Statului pe toate căile posibile, ca: depuneri oficiale de arhive de către instituții, preluarea de la instituții de cult, inclusiv de la Mitropolie a documentelor deținute de acestea: lămurirea particularilor de a depune documentele deținute ce nu erau în folosul persoanei lor; aducerea de originale sau copii de pe documentele aflate în alte țări.

Întemeietorul și slujitorul devotat, ani de-a rîndul al Arhivei Statului, una dintre cele dintîi instituții moderne românești, nu putea fi privit oricum de către contemporanii săi. Deși nu se găsea atunci, în 1855, tocmai în relații bune cu Kogălniceanu, acesta îi prezenta pe Asachi ca pe *„... decanul jurnaliștilor și al literaților noștri, acela care a fondat în Moldova cea dintîi tipografie sistematică și cea dintîi foaie periodică pe care o povățuiește de 28 ani care au povățuit ani întregi școalele noastre naționale, care ne-au dat cele dintîi cărți elementare, care au rechemat la viață, prin poezie, prin pictură și prin descrieri istorice, figurile uitate ale vechilor noștri domni și eroi, al cărui nume îl găsim în toate începuturile intelectuale și industriale ale Moldovei — cu toate defectele sale — campion neobosit al inteligenței în timp de jumătate de veac".*

Pentru Eugen Lovinescu, Asachi este „un organizator și îndrumător pe toate cîmpurile de activitate culturală".

La moartea sa, în 1869, cetățenii Iașului cer Primăriei să i se facă o înmormîntare cu toate onorurile, deoarece *„omul acesta a servit țării mai toată viața și el a întrodus luminile în școală și presă. Societatea nu poate decît a-i fi recunoscătoare".*

MARIN RADU MOCANU ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

intelesul-tuturor", fără a utiliza limbajul matematic, istoria gîndirii abstracte și nu de puține ori paradoxală a fizicii neclasice. Cartea are și calitatea de a fi citită, ca orice carte bine scrisă, cu real interes. Dar, pentru a nu prelungi așteptarea cititorilor, îi invităm că citească „Dialectica dezvoltării fizicii contemporane. Lumină, cîmp, particule" apărută la Editura Academiei R.S.R. Autorul, Valeriu Novacu, membru corespondent al Academiei, este implicat de peste cinci decenii în studiul complementarității dintre fizică și filosofie. Este știut că fizica este o știință de avangardă a cunoașterii. Parcă mai mult decît în altă epocă din istoria ei ,astăzi fizica nu duce lipsă de noutăți în privința teoriilor care explică realitatea obiectivă. „O teorie cu adevărat nouă, constata Niels Bohr, pentru a avea șansa de a fi adevărată trebuie să fie destul de «demențială»". Desigur, față de observațiile datorate bunului simț și ale celor din fizica clasică. Realitatea obiectivă, scop și concept de bază în jurul căruia s-au purtat numeroase controverse, s-a dovedit a fi cu mult mai complexă decît o poate interpreta chiar un limbaj specializat precum cel filosofic. Infinitul mic a devenit un vast cîmp de dispute științifice și filosofice. Fizicieni cu opțiuni filosofice diverse au luat atitudini diferite față de propriile descoperiri sau ale colegilor lor. Și se cunoaște că în acest secol au trăit și trăiesc, pe o perioadă de timp foarte mică la scara istoriei, cele mai numeroase și mai strălucitoare minți științifice ale umanității. În dezvoltarea intensivă și extensivă a fizicii, conceptele, aceste „creații libere ale inteligenței umane", după definiția atît de plastică a lui Max Born, au avut parte de prefaceri fundamentale. În carte este înfățișat procesul cunoașterii științifice, al evoluției construcțiilor teoretice explicate prin metoda dialectică, materialistă. Este prezentată istoria succesiunii și asimilării teoriilor fizice vechi de către altele, noi, mai cuprinzătoare. Este constatat caracterul limitat al oricărei teorii (ce este un „sistem unitar de concepte"), precum și faptul că nu există o teorie fizică definitivă. Este propus un model teoretic al dezvoltării cunoașterii științifice în etape (fenomenală, substanțială și esențială) ce se pot identifica cu spirala hegeliană. Este afirmată limita dintre interpretarea fizică a teoriilor („bazată pe limbajul abstract al conceptelor") și rolul matematicii (care „nu constituie un limbaj al fizicii", avînd mai degrabă un rol important în „speculații teoretice bazate pe modele teoretice"). Dar, să nu uităm că nu facem rezumatul ideilor unei cărți, oricît de interesantă sau de controversată ar fi ea, ci o invitație la lectură. La o lectură, puțin spus, instructivă.

ADRIAN MITIȘ ■

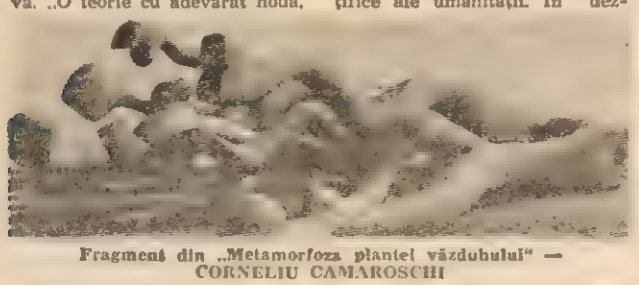

Fragment din „Metamorfoza plantei văzduhului" — CORNELIU CAMAROSCHI

Reduta din nisipuri

Dăbuleni, județul Dolj. Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri. Dimineață rece de aprilie cu cer noros, cu orizonturi care inițiază să se limpezească. Undeva, între zi și noapte, un astru palid, șters, mort, despre care nu știi dacă e soare sau lună. Nici o mișcare, doar un pâlc de vânt care-și face de joacă prin iarba crudă a câmpului. Un vânt venit parcă de-acolo, din ierburi, ca o respirație mai puternică a pământului, vestindu-l clipa sculptării din somn. Dar nu, e Austrul, și cine nu știe pe-aici ce-i Austrul ! E „vântul vinturilor", zic cei ai locului, pustiitorul vânt al nisipurilor din Sudul Olteniei, care primăvara și toamna își face de cap. Așa începe, mut, lin, insidios, jucându-se lenes cu ierburile, pentru ca, brusc, să se prefacă în uragan, smulgând nisipurile, milioarde de tone de nisipuri ce acoperă locurile, risipindu-le în valuri peste câmpie, arzând cu ele tot ce e plantă, tot ce e viață, ca o pioale de apă tare.

Garda moare, dar nu se predă

La punctul climatologic al stațiunii, amplasat în plin câmp, meteorologul Ion Badea cițește frecvent-și ochii, semnalele giruclei. E obosit, deși cifrele nopții nu prea mai dorme, în ochii înroșiți de nesomn i se înfig acum și ace iuți de nisip. Vântul, cît ține Badea, are 70 de kilometri pe oră și, după toate semnele, viteza lui e în creștere. Deci azi, la Dăbuleni, va fi „furtună de nisip", cum zic agronomii. Sau „hală", cum zic țăranii. Badea ridică din umeri. Nici o problemă !

P.oblemele care nu l-au lăsat să doarmă azi-noapte, și nici în nopțile dinainte, au fost altele. De cîteva nopți, termometrele înfipte în sol, culcate pe sol ori gătate sub cer, într-un fel de hulubare sprijinite pe stîlpi de lemn, prosperau bine-mersi. Drept care el, însuși răspunzător de citirea și deslușirea înțelesurilor vremii, a fost silit să se calce domnului nu doar la partea treasuri odată, cum o face de obicei, ci mai mult decît atît, întîmpine cîteva brumei cu alarmarea celor în drept. Adică să pună mîna pe telefon și, de cîteva ori pe noapte, în funcție de oscilațiile termometrelor, — așa-i omile din somn pe directorul stațiunii vorba vine, să-i scoale, căci omul, în așteptarea brumei, nu doarme sau furi de un somn lepușesc, între (vorba lumei) să-i scoale apoi (tot vorba vine?) și pe colaboratorii apropiați ai directorului, și pe șefii unităților agricole din zonă. În ultimele nopți l-a sculat pe tot de mai multe ori, dar bruma nimănui nu-i dat tîrcoale. Azi-noapte însă și-a făcut dintîi rece, a muscat cu el, și directorul Petre Banița a dat „ordin de foc". Pe întreaga mosie a stațiunii au aprins clădoure echipele de „străjeri al focului", distribuite în punctele-cheie ale ripostei. Lucrurile s-au petrecut, ne povestește Badea, ca pe timpul lui Ștefan cel Mare. A hăulit mai întîi, bătută lung și înalt într-o dungă, o toacă. Toacă l-a scos din bivuiuri pe străjerii cei mai apropiați, care, în locurile pregătite din timp, au aprins focuri, mari focuri, al căror fum să alunge bruma. Coloanele de fum le-au dat semn altor străji, iar fumurile iscate de acestea s-au propagat mai departe, din străji în străji. Ca pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Ion Badea și-a însemnat într-un calet datele giruclei și, cu pași osteniți, tîrșîți, o ia spre sediul stațiunii. O să-și întindă, într-un pat de campanie, oasele, după ce, într-un catastif, o să scrie viteza vîntului. Care va fi o să rămînă în catastif, pentru uzul strict al specialiștilor meteo. Pe nimeni din stațiune nu-l interesează „problema vîntului". N-are decît să facă de cap, să sufle nu cu 70, ci cu 100 kilometri pe oră. Pagubă-n ciuperci !

Nu, nu-i deloc „o problemă", furtuna de nisip care, iată, bate acum din plin. Nu-i o problemă pentru cimp, e numai pentru cei din sat. Ici-colo, oamenii au ieșit în curți și, rezemați de ostrețele gardurilor, că să nu-i ia pe sus uraganul de colb, privesc printre degete răschirate (degeaba, căci nisipul învîrtejit de vînt tot îl orbește !) acoperișurile care gem și trosnesc. Oare o să reziste ? Uneori, tabla sau țiglele zboară în cer. Pe șosea, bîrfeliștii descalecă, apucă zdravăn în mîini ghidoanele bruse nărăvașe și, cu capul în piept, se trudesc să înoate prin vuiurile de colb ce vuiesc în jurul lor, care furtuna se va înteți se vor culca pe șosea, ca să nu-i dărîme. Cerul nu se mai vede, e doar o gîsnțîcă pălălaie de colb alb-gălbui, fel și pămîntul. Astrul cel mort a murit de tot, s-a scufundat, cu pămînt și cu tot cer, în beznă galbenă, care dă vertij întregului peisaj. Dar pe cimp nu-i nici o problemă. Mari perdele de arbori, plantați ritmic, în rînduri compacte, ocrotesc de furtună vegetația primăverii. Vîntul se lovește fără folos în salcimii și plopii alinați ca niște soldați. E garda veșnică a stațiunii, ivită odată cu stațiunea, și gărzile morente, dar nu prea, ale pomilor din livada de „pămînturi galben", de lut argilos, și acolo plantau viță de vie. Trudă pemblă, nerăsplătită, nerăsplătibilă, silindu-i pe mulți ca, odată cu primăvara, să-și ia sapa pe umeri și să-și întoarcă spre zări mai rodnice. Aici a fost înființată, în 1965, Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, investită cu sarcina transformării „Saharei oltene", ultimelor „Saharelor" țării (în total, peste 400 000 de hectare !), în ținuțe pentru recolte.

Reduta din deșert a fost concepută și făurită cu și o redută. Sculptele de arbori ridicate în calea vîjelnic de nisip au fost, cum spuneam, doar unul din „bastioanele" de apărare. Să nu mai bestrămîntăm imaginea de „oaste fortificată, la care însăși stațiunea și organizarea ei ne invită, au fost șanțurile de apărare (a se citi : de contracarare a secetei endemice), croite prin captarea unor izvoare și despletirea lor spre cîmpiile însetate. Cercetătorii în domeniu ale specialiștilor stațiunii au slujit drept argument și temei tehnico-economic pentru edificarea Sistemului de irigații Sadova-Corabia, întins pe 80 000 de hectare, din care 36 000 de nisipuri. Înainte de asta, întreg spațiul luptei pentru recolte a fost luat în primire de uriașe screpere și buldozere, veritabile blindate grele, care, desfercecîndu-i coerența de eră a reolor, l-au transformat în alteeva. Dunele de nisip care încreteau orizonturile au fost nivelate, prefăcute în vaste întinderi plane, ceea ce a permis o mai bună gospodărire a apei, a îngrășămintelor date solului și, nu în ultimul rînd, o mecanizare exhaustivă a muncilor cîmpului, imposibilă în condiția vechiului relief.

Reconstrucția unei „Sahare"

Înainte de a ne continua periplul, datorăm cititorului cîteva explicații. Cîteva date, fie și sumare, despre această incintă a noului, despre această stațiune-redută ivită în plin deșert de nisip, a cărei însemnătate pentru știința și practica agricolă la români nu poate scăpa nimănui.

Ne aflăm, așadar, pe nisipurile din Sudul Olteniei, în faimoasa „Sahară oltenă", cum l-s-a zis, vast triunghi de deșert cu virful în marginea sudică a Craiovei și cu baza de-a lungul Dunării. Sînt aici peste 200 000 de hectare de nisipuri, multe din ele „zburătoare", mobile, ieșite din matcă cînd se pun în mișcare, dînd, răscolite de vînt, transformă, cum am văzut, un întreg peisaj într-un pelaș-ai demenței. Soluri aride, cu concentrații de humus infime (de regulă, sub 1 la sută), din veac calcinate de secetă, soluri pe care, pînă nu prea demult, abia se nevoiau să crească salcîmul și corcodușul, arar porumbul, nicidoată grîul, mai bogat în exigență, toate rezultatele acestor incercări, balanța negrăin aproximațiilor și a confirmării faptelor certe funcționînd tot timpul, neobosit. Visibile în „Sahara oltenă" și în alte insule de nisip din țară s-au dovedit, într-o primă etapă, 26 de plante, cărora cercetătorii le-au adăugat tehnologii speciale ; tehnologii care, la ceasul de față, se află la îndemîna tuturor unităților agricole de pe solurile decretate din veac drept „moarte" dar care s-au relevat, sub lucrarea omului, cu vii potențe germinative, prielnice practicării unei agriculturi intensive. La Dăbuleni se cultivă astăzi, cu producții care rivalizează adesea cernoziomul, grîu și porumb, [illegible] verde (și el, cruciferă), cartofi și tomate. Ovăz și morcovi, fasolită și sorg ; se cultivă pe mari întinderi viță de vie și pomi fructiferi (piersici, vișini, cireși, caiși, meri); se cultivă și flori (lalele, gladiole, chiparoase), se cultivă și specii rare (migdalul, lavanda), unele în premieră națională (arahidele). S-au creat soluri noi (pepenile verde „de Dăbuleni"), se negociază viitori „patent proprii" („Roșu de Dăbuleni", „Roșioară de Oltenia", „Alb de Bechet"), se lucrează intens la întemeierea altor și altor soluri. S-au experimentat și omologat, în colaborare cu Combinatul chimic Craiova, îngrășăminte speciale pentru nisipuri, atent selectate și cu parcimonie distribuite solului, accentul fiind pus de mai multă vreme, pe ceea ce se cheamă „agricultură biologică", deci pe îngrășămintele naturale, imbatabile în sporirea recoltei și, lucru de primordial interes aici, în sporirea humusului. Drept care, pentru întîia oară, s-a dezvoltat pe nisipuri zootehnia, au apărut rase mai productive de animale, care vi [illegible] verde (și ei, cruciferă, [illegible]) și, la rîndu-le, fertilizează solul. Sectorul de [illegible] 200 și 400 cent hărăzite actualității de ferice. Adică pe [illegible] la cel mai înalt nivel, a viitoarelor combatanți din nisipuri.

O bătălie disperată nu e o fericire

...Da, așa ne-a apărut în dimineața cu vînt bezmetic, stăruința din inima nisipurilor oltene : ca o redută vajnic întărită, sau, dacă vreți, ca o incintă de luptă care, sub presiunea vîrtejurilor vremii, devena parcă forma anatomică a unui bărbat, sau a unui sistem muscular, în condiții de efort extrem.

Dar există o secundă o inefabilă și blestemată secundă, cînd acest sistem muscular, devenit rigid nemaipomenit și prin oamenii care-l țin încordat, ar putea ceda. Cei ai locului fiind să primească această clipă, se străduiesc s-o ia înaintea ei. Uneori însă..

Îi găsim pe profesorul Petre Banița într-o parcelă de pomi înfloriți. Un cîmp experimental pus sub comanda dr. ing. Toma Alexandru, unul din veteranii stațiunii. Cercetează amîndoi florile delicate, ofranda de alb și de roz a crengilor înțărcate, fastoasă ca o revărsare de flori de trepîez. Rup cîte o floare, îi desfac petalele, apoi aurul moale al mieziului, ce se sfărîmă între degete ca o pudră. Se privesc în ochi, dau din cap, trec mai departe. Nu-și vorbesc, se înțeleg fără vorbe.

Mai încolo, un cîmp experimental cu vită de vie. Același imagine fastoasă, explozie de muguri pe coralie savant reînfiate, ondulate ca niște lîane Profesorul nipăie mugurii, pe unii îi rupe și îi sfărîmă. E sumbru.

Ne feerim să-i întrerupem din gînduri. O vr afurce chiar el, cînd, către seară, în birouri prin care n-a mai călcat de ieri, ne va confirma : da, blestemata secundă s-a produs, și încă la un mod catastrofic. Bruma de azi-noapte n-a fost o simplă brumă, necruțătorii ei dinți au muscat cu îngheț. Vor fi pagube la pomii surprinși în floare, și mai cu seamă la vița de vie, plasată în plină înmugurire. Pe-aici, pe nisipuri, primăverile vin mai repede cu aiurea [illegible] tatia explodează de timpuriu iar o brumă ca asta, turbe înșoțită și de înghet, e ca un trăsnet din senin. Niciodată de cînd e aici, adică de 23 de ani profesorul n-a mai pomenit un asfel de trăsnet ! ece în plin aprilie. Cel mai tîrziu, brumele primăverii cad la Dăbuleni spre sfîrșitul lui martie

Și acum ? întrebăm. Ce-o să se întîmple acum ? Profesorul ne privește întîi mirat, nu înțeleze. Ce să se întîmple, vine răspunsul, mergem înainte !

Oare ?

Bătăi în ușă. Intră, în șir indian, mai mulți tineri cercetători și șefi de ferme. E sedința obișnuită de seară, la care ceicee au „probleme" vin să le raporteze. Cineva a adus un mănunchi de lăstari de viță. Profesorul Banița cercetează mugurii, apoi lăstarii trec din mînă în mînă. Da, vor fi pagube, dar întîmplarea a întrat deacum în pasivul zilei, iar ziua ea din urmă nu mai bătea. Cum va fi mîine ? Cineva se uită spre fereastră, toți ochii, ca trași de o sfoară, se întorc într-acolo. Un cer cu stele mari și fierbinți înmulțește cu lumină somniferă camera. Mîine va fi frumos, un oftat de usurare plutește prin aer, apoi ochii se închid. Oamenii sînt obosiți, o noapte și o zi au stat în cimp. Trebuie să te trezești în grabă ca să poți fine ouvintele dreqte. Se ridică toți flîndcă toți pică de somn dar toți se vor trezi. Planul de bătănie pentru ziua de mîine se face de-a-mpiezișate, de către niște oameni foarte obosiți dar treji. Se propun măsuri, se discută și se adoptă soluții pentru diminuarea pagubelor, pentru ca solul și plantele să-și revină cît mai curînd. Da chiar să-și întețească, prin grija omului, zeiul de a produce.

Vă bateți cu disperare, tovarășe profesor, ca să salvați ce se mai poate salva ? remarcăm, cînd rămînem singuri. Nu, vine răspunsul, de unde ați scos chestia asta cu disperarea ?

O bătăie disperată, crede de Profesorul, nu e o fericire. În fața de ceasdant, el preferă o organizată, cu lecții de strategie și de tactică în mînă.

O să vedeți, ne spune, că o să încheiem și anul acesta cu bine.

Îl credem. Reduta din nisipuri n-a pierdut pînă azi nici o bătălie. Dimpotrivă.

ILIE PURCARU ■

Valurile Dunării... la Galați

Fotografii de ION PANCIU și I. PALAMIU

La Galați se construiește mult. Tot atît de mult cît se construiește în întreaga țară, deși ciohîi pârtinitor al gălățeanului ar inclina să vadă că aici ritmul constructiilor este mai rapid, mai amplu, prefacerile sînt mult mai ulutoare.

Adevărat este că la Galați, de mai bine de treizeci și ceva de ani — de cînd ideea construirii unui nou oraș a căpătat girul opțiunii colective — sometele n-au încetat o clipă să bată pămîntul fundațiilor viitoarelor blocuri.

Pe planșeta din biroul primarului se văd zone unde în următorii ani se va construi, aliele puternic conturate reprezintă cartiere noi, obiective edilitar-gospodărești de anvergură și frumusețe arhitecturală ce dela au devenit un fapt, un eveniment pentru gălățeni, o realitate. Mai recent, în vecinătatea cartierului Siderurgiștilor a apărut un nou ansamblu de locuințe ; I. C. Frimu, care, în prezentul de lanohre și mcelenizare al orașului, va face jonctiunea cu celelalte cartiere, prin remodelarea și deschiderea unor artere de circulație, deja existente, însă într-o nouă perspectivă. Nu peste mult timp, bulevardele G. Cosbuc, Brăilei, Traian, 6 Martie — de fapt principalele magistrale de circulație ale orașului — vor arăta altfel, într-o concepție modernă, în consens cu tot ceea ce are frumusețe și personalitate orașul de la Dunăre.

La Galați se construiește mult... Cartiere cu aspezări pitice marcate de decrepitudinea unui trecut ce dispar pentru a face loc noi idei de ansamblu ; un oraș nou, modern, contemporan, unic în felul său. Însă oricît de mult s-ar construi pe tărmul înalt al Dunării, aici la Mila 80, cea mai încîntătită dorință a gălățeanului este aceea ca Galațiul să rămînă tot Galați. În tot ce se înalță să-i fie păstrată orașului integritatea, personalitatea sa de-a pururi păstrată.

Ființa orașului se găsește în ființa fiecărui gălățean, în memoria sa, cetățean al urbei, în sentimentalismul său față de anumite imagini ale trecutului, în faptele și întîmplările ce-l fac să se simtă un Gălățiuș.

Dacă poarta de vest a orașului impresionează prin monumentalitate specific cîtadină, iar pentru ea găsirea unui sens, unei soluții definitorii, întîlnim de rocadă, de la intersecția bulevardelor Brăilei și Siderurgiștilor, municipalitatea a inițiat un concurs al arhitecților și artiștilor plastici locali, cu scopul realizării unei porți care să exprime tot ce este mai semnificativ din istoria contemporană a Galațiului, emblematică pentru oras, în zona veche, acolo unde trecutul este mai des întîlnit în făția pietrei și a marmurei, edili, constructorii au căutat cu multă grijă să pună în valoare mostenirea de amintiri ce [illegible] locuri și ansamblu timp, și-au dăduu inițiative care să facă ca, după un itinerariu destul de întortocheat, fără sens, să fie străbătut de la un capăt la celălalt, să se [illegible] statuile a marelui Eminescu, [illegible] locul unui [illegible] central modernă, în consens cu tot ceea ce are [illegible]. Și purta și numel [illegible] dest statuia a lui [illegible] spațiu dedicat naturii într-o [illegible] armonie cu arta, unde [illegible] colectiv al artiștilor tineri [illegible] să adună într-un gest [illegible] de omagiu adus acestui timp de istorie contemporană românească.

CONSTANTIN VREMULEȚ ■

Vitrina artelor

Plastică

Constituirea viziunii

Dintre absolvenții secțiilor de artă monumentală și arte decorative ale institutelor de specialitate, mulți ar putea deveni creatori de tapiserii ; pe de o parte pentru că au dat destule dovezi de talent în domeniu, pe de altă parte pentru că e vorba de un tip de meșteșug artistic ce dă o fericită dependență, ce angajează sufletește ca într-o chestiune de destin. Cînd afirșește prima tapiserie, studentul

Pasare - fin. n ții

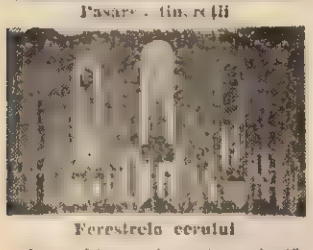

Ferestrele cerului

pricepe bine și pentru toată viața că nuncile eroice și mintuitoare povestite de mitologii le sînt date, în alt chip, dar în același înțeles, și oamenilor de azi. O tapiserie conține atîta trudă încît nu merită să purcezi la realizarea ei dacă ideea nu-i suficient de atrăgătoare și, mai ales, dacă nu-i de ajuns de stimulatoare, ca să te păstreze „în priză", cum s-ar zice, luni de zile — cît durează țesutul propriu zis — și decenii de-a rîndul, cît durează viața. Îți poți permite să ratezi un tablou, sau o sculptură, sau un desen, dar nu o tapiserie. Zece tablouri izbutite nu fac o operă. În schimb, zece tapiserii o pot face.

Sînt cauze intime, prin urmare, ale genului care triază talentele, astfel că puțini artiști rămîn, pînă la capăt, doar autori de tapiserii, iar dintre ei și mai puțini autori de expoziții de tapiserie. CELA NEAMȚU deschide la Galeriile ORIZONT a șasea sa expoziție în țară — după cîte va fi avut cîteva și-n străinătate, precum și numeroase participări oficiale ori, drept urmare a unor invitații, la Saloane ale tapiseriei și ale artelor decorative din cele mai prestigioase (Erfurt, Lodz, Lausanne, Valparaiso, Bromsgrave, Hanovra, Tilburg etc.). Lucrările Celei Neamțu au, în primul rînd, calitatea de a se impune prin originalitate. Un tip de originalitate ce le distinge, dintr-o primă privire, în orice manifestare de profil. Au, apoi, farmec și o măreție caldă, neumbrită de nici o vanitate. Au exact dimensiunile cerute de gîndul din care se întrupează și sînt, indiferent de dimensiuni, monumentale, concepute pentru un ambient de somptuozități temperate și arhitecturi în cauza umanului. Veacuri întregi, tapiseria a fost o artă a ceremoniei și a unui cadru senioral. Deși continuă să rămînă o îndeletnicire de importante investiții — tapiseria contemporană răspunde unor interese mult mai variate, cu un manifest tușeu spiritual. Cela Neamțu, spre exemplu, pune la baza imaginilor pe care se clădesc operele sale „principiul speranței" (cum fericit scrie un critic elvețian). „Ferestrele" Celei Neamțu sînt ferestre spre basm, prilej de tandră reverie în culori „calde, rumenite la soare". Mulți autori de tapiserii reușesc piese de mare ținută, piese care nu-și extrag vigorile decît arareori dintr-o viziune a lucrurilor, din constante ale spiritului. Tapiseriile Celei Neamțu sînt arta unei inteligențe dîrze și sigur orientate, opera unui om care află în adîncul ființei lui motive reînnoite să ducă la capăt o lucrare nu doar dificilă și desfătătoare ci, în perspectiva timpului, cu destule clipe de eroism. Dintre artiștii români, Cela Neamțu e unul din cei puțini ce pot umple bogat și pentru luare aminte Dalles-ul ori una din marile săli ale Muzeului Național.

Tot la ORIZONT prezintă sculpturi în lemn CORNELIU CAMAROSCHI. E prima sa „personală", însă artistul s-a făcut cunoscut prin consecvența cu care a participat la tabere și simpozioane de sculptură și la expozițiile de plastică mică. Ciclul comportă — conform formulei Doranei Coșoveanu din catalog — „elemente ale inventarului etnografic" tradițional și „aluzii fitomorfe, componente fantastice ale unei naturi imaginate, transpuse în volumetrii bizare". Obiectele lui Corneliu

Plantă foarte agresivă

Camaroschi au o seamă de articulații, astfel că putem vedea zilnic altă configurare a ansamblului. Impresia nu suferă modificări, înțelegem cursul ideii dar nu putem să nu conchidem că înfăptuirile de rezistență și de conținut ale lui Corneliu Camaroschi sînt risipite în tabere, lucrul său de azi trebuind să aștepte încă o limpezire, o deschidere către un orizont afectiv mai productiv.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Revedere

În urmă cu un an, la ea acasă, Filarmonica din Oradea ni se înfățișa — în toată splendoarea hărniciei sale — drept un colectiv artistic viguros, care prin toate acțiunile sale știe să-și organizeze traiul prin propriile-i forțe, aproape fără a cere ajutorul financiar al forurilor centrale ori județene ; și, mai ales, fără ca multiplele sale preocupări să știrbească exigența actului interpretativ. Iată-l azi pe orădeni oaspeții Capitalei, strălucind în sala Ateneului Român într-un concert dificil pentru oricine, atît sub raportul înțelegerii și redării stilistice, cît și al mijloacelor tehnice instrumentale ; strălucire care a fost încununată de aplauzele meritate venite din partea numerosului public abonat la manifestările Filarmonicii „George Enescu", ocupată însă în aceste zile, în plină stagiune, cu diferite înregistrări discografice... (Aceste întreruperi ale stagiunii de concerte ori de spectacole, ale unor instituții muzicale de primă mărime, a început să devină un obicei dăunător și curios : **dăunător**, deoarece orice și oricît s-ar realiza prin activitățile adiacente, nesocotirea publicului spectator, mai ales **abonat**, poate duce la urmări morale cu totul neplăcute, în ceea ce privește frecvența melomanilor în viitoarele manifestări ; **curios**, întrucît — din cîte cunoaștem — marile instituții artistice europene nu-și întrerup niciodată șirul de spectacole, decît cu ocazia unor turnee, dar și în acest caz tot de concerte este vorba ; de altfel activitatea instituțiilor românești de gen este legiferată, iar prin producția acestora se înțelege spectacolul sau concertul, celelalte prestații urmînd a se efectua în limitele timpului disponibil și nu invers !).

Referindu-ne la ce au mai realizat orădenii în acest răstimp, vom situa ca primordială preocuparea pentru a-și atrage și mai mulți auditori, a păstra pe acela care au fost deja cîștigați cauzei muzicale, a continua șirul concertelor-lecții — cifra anuală situîndu-se tot la... 130 000 spectatori — cu toate că lipsa unei săli proprii necesară repetițiilor s-a raportat și în acest an, promisiunile anterioare făcute de cei în drept nefiind încă onorate. Să mai notăm participarea orchestrei la Festivalul internațional de la Assisi — Italia, în caro la pupitrul dirijoral al lui **Ervin Acel**, conducătorul permanent al formației bihorene, au mai fost prezenți și alți artiști de seamă : dirijorii **Arpad Joo** și **Ferencz Nagy**, din R.P. Ungară, și pianistul italian **Carlo Balzaretti** ; prilej cît se poate de nimerit pentru colectivul orădean de a cîștiga un plus de experiență concertistică. O microstagiune lirică, avînd concursul Operelor Române din București și Cluj-Napoca, împreună cu formația locală „Hilaria" (alcătuită din artiști amatori), au completat manifestările muzicale orădene, captînd și mai mult interesul artistic al publicului de toate virstele, împlinind cu această ocazie și cerințele tot mai numeroase întru reprezentarea operelor aici, la Oradea, unde există o îndelungată tradiție.

La Ateneu, filarmonica orădeană s-a prezentat cu orchestra sa de cameră, iar programul a fost alcătuit, desigur, ținîndu-se seama de componența și numărul instrumeniștilor. Fără a face aici o cronică de concert, vom afirma că indicele calității a fost situat la o treaptă foarte înaltă a ștachetei, virful atingîndu-l Concertul pentru pian nr. 21, în do major, K.V. 467, de W.A. Mozart. Aici, interpreții au cîntat chiar... Mozart, căci nu oricine poate să reliefeze stilul și tehnica aerată a genialului Amadeus ; intrări colective sau singulare fără greșeală, pizzicate omogene, flux sonor cu învăluiri, sclipire, duioșie, melancolie, priviro olimpiană, discreție în acompaniament, precizie totală, iată însușirile cele mai importante ale orchestrei, care l-a avut drept colaborator pe pianistul **Nicolae Licareț**, aflat (vineri seara) într-o bună formă. Cam aceleași cuvinte și despre Concertul pentru oboi, de Joseph Haydn, lucrare mai rar întîlnită pe afișele filarmonicilor și cu atît mai meritorie pentru tînărul solist **Romică Rimbu**, ce este și primul oboist al Filarmonicii din Oradea. Interesante și unitare ca stil, „Variațiunile pe un cîntec popular", create de compozitorul clujean Valentin Mihai Timaru, prin armonia lor modală și tratarea instrumentală ce a ținut seama de parfumul românesc al secolelor trecute; și, drept încheiere, așa cum ne-au obișnuit mai de mult, dragostea și interesul orădenilor pentru fratele mai mic al lui Joseph Haydn, **Michael**, compozitorul ales, ce a trăit mult timp în Oradea .lăsînd acestei vechi urbe o moștenire culturală de mare preț, formată din concerte, simfonii și atîtea alte lucrări ; opuri pe care bihorenii le tot fac cunoscute, atît în concerte publice cît și în înregistrări, ori în simpozioane anuale dedicate nobilului țel al valorificării comorilor trecutului istoric și artistic al patriei.

Ervin Acel a impresionat, ca întotdeauna, prin seriozitate, competență și eleganță gestului interpretativ. De altfel, acestea constituie însăși esența calităților demonstrate, în timp, de Filarmonica din Oradea.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Trubadurul

Îl poți întîlni pe scenele țării ori pe scenele altei țări ca trubadur al frumosului din cîntecele fără vîrstă ale neamului său. E un colindător care se oprește la casa cea de lut a moșilor și strămoșilor săi, învăluită de colindul vechi și sfînt, mărturisind vechimea lumii noastre. Coboară liniștit, ca și sezii de demult, în plăiurile line și pline de cîntec ale Maramureșului său drag ca s-asculte rostogolirea izvoarelor de munte la leud, în lumina de vară ori ascultă cîntecul căzător al fulgilor de nea, pînă s nu intră în jocul viforniețelor. Din toate aceste ipostaze ale lumii a prins Ștefan Hrușcă minunea cîntecului și biruințele lui. N-a ocolit satele. N-a ocolit oameni care și-au petrecut viața cu horile cele lungi. N-a ocolit ceasul sărbătorilor de suflet, cînd colindele apropie cerul de pămînt și-l cuceresc. A învățat din toate și învață încă.

Dacă s-aude, cum nu s-a mai auzit pe scenele țării pînă la urcarea lui Ștefan Hrușcă pe podiumul lor, dacă s-aude ca venind din vremuri ancestrale, nebănuite : „Sculați gazde nu dormiți / Vremea e să vă treziți", dacă s-aude această străveche chemare de suflet românesc, este numai pentru că acolo se află ieudeanul Ștefan Hrușcă. Și el le dăruie și le promite tuturor, ca toți strămbunii lui născuți din omenie, le dăruie semenilor urarea : „Și mai multe vom ura / Un cocuț dacă ni-ți da", și le spune, așa cum se spune în Maramureș, în grai țicurat cu aură de legendă, că „colinda nu-i mai multă / Să trăé cîné-o ascultă. /Și colinda-i atîta, / Cine-o ascultă să trăia / ".

Tînărul acesta, care n-a uitat să cînte „Ruga pentru părinți", „Maramureș" sau „După pui de moroșan", tînărul acesta Ștefan Hrușcă s-a născut în Ieud la 8 dec. 1957, fiu al moroșenilor ieudeni Ștefan și Ioana, cu încă trei surori la casa părintească, unde a crescut, unde se întoarce mereu și unde stă la masă cu ai săi și cu toți ceilalți din jurul său.

A cîntat de mic, pe cîmp, la pădure, la munte. A cîntat ca elev la școala din satul natal. A cîntat mai departe la liceul pedagogic din Sighet. Acum cîntă pentru o țară și pentru lume.

VASILE VETIȘANU ■

Aplauze la scenă deschisă

Am văzut Nabucco de Verdi. S-a scris mult despre spectacolul Operei Române din București, s-a remarcat, cu competența criticilor, armonia punerii în scenă, datorată lui Horo Lupescu, același rafinat artist al mișcărilor, culorilor, ideilor. A curs multă cerneală pentru excepționala scenografie, realizată de George Doroșenco. Interpreții au culeș aplauze la scenă deschisă și binemeritate elogii din partea specialiștilor.

Nabucco, compusă de Giuseppe Verdi în anul 1842 și reprezentată la Scala din Milano, în premieră, la 9 martie, este una dintre operele nemuritoare ale maestrului. Corul a fost pentru mine, supervedeta serii. Muzicalitatea, frumusețea gesturilor, echilibrul mișcărilor, patosul interpretării, obținut prin voci, mișcare, dar și prin lumini colorate, ca în picturile din marile galerii ale lumii, au fost elemente de autentică și elevată artă. Aplauzele prelungite, bisul din actul III, au adus binemeritatele mulțumiri zecilor de coriști care, seară de seară, schimbă costumul, machiajul, partitura și intră în scenă să servească nemuritoarea lui Enescu, Verdi, Puccini, Bizet.

M-am reîntors la operă, spectatoare statornică, și pentru acest moment [illegible] de lungile și [illegible] tău, de trăire [illegible] atîtea voci ajung la [illegible] Îndoiala chinuitoare a [illegible] a fost răsplătită cu ovații.

C. D. ■

Opinii

Cultura omului din rețea

(Urmare din pag. 9)

sau de compozitorul Nino Rota !? Capodopera lui Visconti încununată cu „Leul de argint" la Veneția, cu Premiul FIPRESCI etc. nu era pentru ei decît un film „trimis pe cap" ! Oare cum s-ar descurca un asemenea „om din rețea", care conduce destinul culturii cinematografice a spectatorilor din județul său, dacă ar fi pus să analizeze conținutul ideatic al filmului, infrastructura sa estetică, jocul actorilor, plastica mișcării etc. ?! Un astfel de „om din rețea" nu cred că face nici obligatoriul gest de a deschide buletinele informative ale Centralei Româniafilm care îi oferă curent informații suficiente pentru activitatea sa !... Asemenea „cazuri" sînt încă simptomatice pentru nivelul cultural al unor oameni din rețea deși tendința generală este aceea de a renunța definitiv la practica „bifării" acțiunilor culturale, de a înnobila munca cu filmul printr-o pasiune reală, profundă și tot mai aplicată. Aplicată la realitatea spectatorilor români, în majoritatea lor covîrșitoare tineri. Un test sociologic la un liceu din București mi-a confirmat, de pildă, că sînt tineri care merg de 5 ori pe săptămînă la cinematograf. Pe de altă parte, civilizația imaginii, a prim-planului, a devenit azi o a doua natură a omului. Iată de ce responsabilitatea celor care mijlocesc contactul aproape permanent al individului cu imaginea în mișcare este enormă. Este în primul rînd o responsabilitate morală, care poate pregăti în rău sau în bine sănătatea sufletească a societății de mîine. Iar „omul din rețea" este primul care se află la baza acestui demers, la **rădăcina** educației, primul căruia îi revine sarcina concretă de a hotărî într-o problemă spirituală atît de delicată ! Din fericire, cunosc și oameni din rețea — modele în acest sens, speranțe pentru o viitoare realitate a unei difuzări autentice, a unor acțiuni marcat culturale, cu filmul ! Astfel de oameni pot fi întîlniți în întreprinderile cinematografice din județele Hunedoara, Bistrița-Năsăud, Timiș, Caraș-Severin, Argeș, Buzău, Cluj, Brașov, Iași sau Dolj. Ei reprezintă concret ceea ce ar trebui să fie adevăratul om din rețea, un **profesionist**, comparativ cu amatorismul și diletantismul general. Ei sînt de altfel primii care au dreptul să ceară producției opere de calitate, pentru că ei sînt primii care, în caz de insucces, „suportă" judecata spectatorilor. Dar pentru că nivelul cultural al spectatorilor, respectiv al oamenilor din rețea să crească, e imperios necesar ca și nivelul cultural al realizatorilor, al celor ce decid producția și programarea filmelor, al celor ce achiziționează filme, să se ridice la noi cote de intelectualitate. De aceea, un creator de film trebuie să fie și un virtual „om din rețea", așa cum acesta, la modul ideal, este un recreator al operei cinematografice. Asemenea reidentificări sau „schimbări de identitate" sînt mai mult decît necesare dacă vrem să avem o veritabilă școală de film, un public pe măsură, într-un climat cultural pe măsură, cît și un dialog cît mai viu cu cinemondul.

atelier literar

Trifan Viciu Dorel — Galați. Vă îndeplinim dorința, dar nu în condițiile puse de dumneavoastră : „Dacă ajunge-ți la concluzia că merită să-mi mai pierd timpul, vă rog să-mi răspundeți, de nu (.) vă rog să nu-mi răspundeți". Merită să vă pierdeți timpul, învățînd puțină gramatică. Pentru altceva, nu.

Ion Mihalache — București. Dacă vă grăbiți, căutați alt „Atelier". Cîteva din poemele trimise — **Toamna, Să nu vă mirați, În unghi nostalgic de cocori**, etc. — sînt publicabile, dar fără entuziasm. Dumneavoastră scrieți într-o manieră pentru care computerul nu-i programat și refuză dialogul.

Vasile Lărgeanu — București. Din cele nouă poeme, doar **Cîntec** ni se pare mai izbutit. Celelalte sînt elaborate, fără excepție, pe una și aceeași structură a definiției, care vă ține departe de metaforă. Și mai e ceva : nu sînteți deloc generos ; am stat de vorbă acum cîteva „Ateliere" în spate. Lăsați-ne timp și loc să vorbim și cu alții.

Emilian Cornea — București. E mai bine să vă ocupați cu altceva. Poemele trimise dovedesc că stăpîniți bine cîteva din tainele poeziei : rimați dezinvolt, construiți fraze frumoase, muzicalitatea este aproape perfectă. Mai există însă un hop pe care-l ignorați : reproduceți cu alte cuvinte modele poetice arhicunoscute : Eminescu, Alexandrescu, Bolintineanu. Unde nu o faceți (**Somn ușor**), poezia dispare cu desăvîrșire.

Grigore Bratosin — Trestioara, Buzău. Computerul rămîne încă nedumerit : există în ceea ce ne-ați trimis lucruri frumoase și, mai presus de orice, există multă sinceritate. Unele dintre poeme sînt aproape „rotunde" : **Timpul ca o tristețe, Săgeata timpului, Criză de aer**, etc. Nedumerirea vine, probabil, dinspre temele tratate și, mai sigur, dinspre tristețea care vă năvălește mereu în cuvinte. Sporiți-vă cărțile de poezie din bibliotecă și încercați să veniți mai aproape de zilele noastre. Sînteți, oarecum, la începutul secolului.

Marin Șiomanu — Slobozia. Semne timide, copiești de proză.

Beatrice Kailder — Brașov, Păstrăm **Măsura timpului**, dar am fi dorit mai mult, inclusiv cîteva date personale. Există o ușoară dezordine în universul pe care-l tratați, precum și o nesiguranță a cuvîntului. Neîmplinirea s-ar putea să vină mai ales de aici, de la rostire : **Leagănul** și **Cercurile**, de exemplu, sînt simple narații care nu se întîlnesc decît întîmplător cu poezia. **Gloasa**, da, se desprinde de proză, dar înaintează greoi, cu gînduri cunoscute. Vă așteptăm, deci.

Filimon Cristian — Arghireș, Cluj. „M-am regăsit în zborul păsărilor / m-am regăsit în orice copil / m-am regăsit în granitica rocă / regăsirî / cînd vizionam la televizor / teleenciclopedia". Foarte bine, dar nu vă căutați și în poezie, pentru că nu vă veți regăsi niciodată.

Păcurar Gheorghe — Cluj-Napoca. Fiind student la Automatizări și Calculatoare, puteți scrie în toate limbajele posibile, așa că nu aveți decît să continuați. „Computerul" pe care-l folosim noi a calculat (se mai poate înșela !) că pînă la poezie distanța pe care o aveți de parcurs ține direct de astronomie. Așa că...

Dan Iordache — Tînosu, Prahova. Nu-i vorba de o ecuație cu mai multe necunoscute. Ar fi prea simplu, astea se rezolvă. E vorba de capacitatea de a vă rosti frumos și, pînă acum, din tot ce ne-ați trimis, nu putem reproduce decît acest final splendid, deși nu inedit, din **Tăcerea cîmpului** : „tipătul clar al păsării care vine / să-și plîngă zborul la fereastra mea".

Micuți Mircea — Tîrgu-Mureș. Prea multe cuvinte pentru cîteva gînduri palide. Sub greutatea lor, gîndul nu se mai aude, salvîndu-se foarte rar de tonul declarativ și proza joasă. Lubricitatea unor texte — **Dezamăgire, Fidelitate, Tandrețe** — nu-i semn de înțelepciune. Citiar dacă aveți „o virstă ideală pentru orice", nu trebuie să aveți convingerea că puteți face de toate.

Eugen Roșca — București. Rămîneți la o formulă care vă convine mai mult și pe care o considerați mai apropiată sufletului dumneavoastră. Din ce ne-ați trimis acum, nimic de reținut. Poate doar **Fata ploii**, dacă n-ați distruge întreaga construcție prin final. Uneori, observă computerul, nici dumneavoastră nu știți ce spuneți : „Păcatul numărului perfect / este că s-a lovit de zid // Ideea zidului nemărturisit. / ca și stomacul / cere mîncare". De cîte ori, întreabă computerul, s-a lovit numărul de zidul acela nemărturisit ?. Încercați să convingeți pe altcineva că aici ar fi vorba de poezie.

Ionel Georgian — Vlădești, Muscel. V-ar fi fost, poate, de folos intrarea mai devreme în dialog cu „Atelierul". Nici acum nu-i tîrziu, dar v-ați fi economisit timp și distanțe : sînteți stăpîn întru totul pe prozodie, lecturile bune nu vă lipsesc, nici meșteșugul în sine, dar vă cantonați într-o perioadă a poeziei devenită istorie. De aici, susține computerul, pendularea între clasic și romantic, precum și senzația de spus și auzit. E greu de adăugat ceva nou acestui univers. Și chiar dacă, prin miracol, ați reuși, nu ați convinge prea mult. Sporiți-vă temele și suprimați. În măsura în care vă este posibil, vocabularul specific respectivei epoci. Ar fi binevenită și cultivarea unor ritmuri mai „sprintene" : ducînd versul pînă la 19—20 de silabe deveniți monoton și ușor desuet, ca o ploaie care nu vrea să mai stea.

Mai trimiteți : **Denisa Gulea** — Buzău ; **Bogdan Emilia** — București ; **Ștefania** — Gh. Gheorghiu-Dej ; **Mariana Bodoilcă** — Iași.

Deocamdată nu : **Vladi Adrian** — Oradea ; **Popa Isabela** — Tîrgoviște ; **Ghiță Laurențiu** — Agnita, Sibiu ; **Ioana Mureșan** — Cîmpia Turzii, Cluj ; **Mihaela Sîrbu** — București ; **Guteșteanu Mihai** — Vîlcea ; **Titi Dor** — Sibiu ; **Ivan Mariana Silvia** — Vălenii de Munte ; **Ioja Cornelia** — Pietrosu-Zemeș, Bacău ; **Carolina Andreescu** — Craiova ; **Nicolae Coroiu** — Buhuși Bacău ; **Vlăduțu Ion** — Rîmnicu Vîlcea ; **C. S. Marian** — Bîrlad ; **Barbu Marcel** — Pașcani.

Nu vă pierdeți timpul : **Pădure Cătălin** — Dîrza, Dîmbovița ; **Tiplea Dan** — Tășnad, Satu Mare ; **George Ciprian** — Ploiești ; **Musa Manarov** — Suceava ; **Ion Schneider R.** — Timișoara ; **Niculon** — Cluj-Napoca.

DARIE NOVACEANU ■

Nu e zăpada, e lumina

În cămara bunicilor
Zăpada neatinsă
Pe cireșele culese în zori.
Nu e zăpadă, e lumină,
Respirația lor,
Poate-i ultimul vis
Căzut din cer,
Sau
Palmele subțiate,
Ca o zăpadă,
Întinse
Spre fragedele
Fructe.

CORNEL SÎNTOAN CUBLEȘAN

Viață personală

Tot zdrăngăne și pisează deasupra
vecinul mojarete lui sînt neobosite
și ce acustică perfectă ca în pădure
vara după ploaie, spre seară, cînd
licuricii întorc comutatorul,
vecinul pisează și modifică, dojenește
și aplică pedepse, are mustăți, și dimineața
tușește mult, iar eu în fotoliu, ținîndu-mi
în brațe strîns, cît mai strîns, melancolia.

DAN MARINA

Pescăruș rănit

E liniște pe țărm, doar undeva, în larg,
un val și-neîndlează spuma sub amurg,
purtînd pe creastă-un pescăruș rănit,
corabie-n derivă și fără de catarg.

Ce tristă-i marea ! Ea, fără-ndurare,
simțind cum frîntă-aripa bate ca o vîslă !
Îl duce-ncet spre maluri, amăgindu-i clipa,
și-i caută loc pe-o stîncă. Neîndurata mare !

Fac roată pescărușii deasupra lui, s-adună
și bat cu glasu-n pînza amurgului. Îl cheamă,
Ca o escortă care și-l vrea în zori spre larguri
pornind din nou alături. Alături și-mpreună.

DĂNESCU FĂNEL

Gasser Gunther — Forst

(Urmare din pag. 9)

un mare artist, dar cum se regăsește această lumină în pînzele dumneavoastră ?

— Ați văzut expoziția ? Au fost oameni care mi-au spus că au găsit atîta căldură în căsuțele vechi, din tablourile mele, în străzile din Tulcea, acum în amintire, încît veniseră, să folosesc vorbele lor, „înghețați" în expoziție și au plecat încărcați de nostalgie, cu căldură în suflete. Cred că n-au avut motive să-mi spună ceea ce n-au simțit. Sigur, sînt [illegible] și oameni : unii se simt bine în natură, singuri, alții preferă aglomerația, marile metropole. Tablourile mele i-au atras, cred, mai mult pe cei din prima categorie.

N-am astfel de prejudecăți, dar vă întreb : cum se simte pictorul din „provincie" la București, mai ales cînd vine pentru prima oară, cu o astfel de expoz[illegible]

— Sper[illegible] puțin am fost : două zile n-am putut mînca, nici înainte, nici după ce-am deschis expoziția [illegible] erau temerile ?

— Iată vorba de debutul în Capitală [illegible] am temut oarecum de public, de [illegible] Publicul, [illegible] în bună parte [illegible] pictură figurativă [illegible] nonfigurativă. Eu am venit cu o pictură tradițională, care, credeam, va fi considerată ca „demodată". Gusturile, am constatat, și aici ca peste tot în lume, sînt, însă, împărțite. Cei în vîrstă mi-au mulțumit, spunînd că „am mai văzut și noi pictură adevărată" ; știu exact ce pictez, ce trebuie să iau din observațiile fiecăruia, dar ceea ce vă spun e o realitate : peisajul e iubit de public.

— Și, cred, nu numai de publicul vîrstnic ?

— Voi continua cu un exemplu : au vizitat expoziția un grup de elevi de la un liceu de muzică, alții de la arte plastice. Mi-au cerut sfaturi despre peisaj. E o lipsă, cred, a școlilor, claselor de specialitate că nu fac, la ore, și peisaj. Și ce bine ar fi, iarăși, dacă în școlile tehnice chiar li s-ar vorbi, măcar în cîteva ore pe an, elevilor, și despre artă plastică, muzeu, poezie. Nu ne-am depărta atît de mult de frumos, iar cînd un tînăr ar merge la teatru, la un concert, într-o expoziție, ar avea cu siguranță alt comportament.

— Au fost și vizitatori care au „strîmbat din nas", să zic astfel, văzînd pictura dv. ?

— Un artist, sculptor se pare, de la Cluj-Napoca, într-o stare mai euforică, mi-a spus că fac pictură pentru „mass-media".

— Ce i-ați răspuns ?

— Că deocamdată mă interesează „mass-media" ; că natura ține încă, ține cu noi, nu ne-a părăsit, și se cuvine ca noi să n-o părăsim.

— O întrebare, mai puțin convenabilă : după ce-am v[illegible] o copilărie și chiar mai [illegible] *celebrele* tablouri cu felia (cea-lalte) de pepene roșu, dumneavoastră veniți acum și ne ofe[illegible] în tablourile expuse, printre altele, *cucurbitaceea*. E frondă, sfidare a picturii moderne, un demers bine și îndelung cugetat ? Ce e domnule ? !

— Eu, stimate Grigore Mărășanu, mi-am propus să trăiesc pînă la 116 ani. În pr[illegible] ani, de pictură, din 1973 [illegible] 1[illegible] voiam să fac o pictură tr[illegible]dorama a. Alți zece ani, din 1[illegible] voi face o pictură de o [illegible]tapa a II-a, cum-fi z[illegible] pe care nu v-o [illegible] s-o putem împreună peste vreo 11 ani, într-o viitoare expoziție.

— Va urma, probabil, o [illegible]pa a III-a, în care veți t[illegible] f[illegible]reșle, la nonfigurativ ! ?

— Am programată și o a treia etapă, iar această pictură o voi expune cînd publicul va fi pregătit pentru receptarea ei. Noul, știți bine, pătrunde greu, greu de tot. Tablourile figurative, din prima etapă, sînt cerute astăzi mult de public. De aceea, le și pictez. Eu pictez pentru oameni !

— Foarte multe pînze sînt, constat, reținute ; chiar și tabloul în care de-acum sfidează eternitatea cucurbitaceea : opțiune probabil a unui îndrăgostit de culoare, de galbenul magic ?

— Ați pus punctul pe *i* : pretextul acestui tablou este culoarea, galbenul magic, cum ați spus, galbenul care se lasă disociat în mii de tonuri de galben.

— Cineva v-a trădat : mi-a spus că, de asemenea, țineți mult la alte două tablouri, aceleași în care ați pictat *ciupercile* și *cartofii* (încolțiți) ? !

— Ar putea fi vorba de un miraj al trezirii la viață, dacă vreți, în cartofii aceia. M-a uimit puterea lor de germinație ; faptul că acolo, în boxa aia întunecoasă, cartofii, biete legume, tind spre lumină, spre regenerare, spre viață. E un miracol, nu ?

— Urmînd o astfel de interpretare, *ciupercile* m-ar putea conduce cu imaginația la un alt mit al regenerării (falic), nu ? Tot o regenerare ! ?

— De ce nu ? De ce să ne facem că nu cunoaștem aceste adevăruri, de ce să trecem pe lîngă astfel de frumuseți ?

— De fapt unde vreți să ajungeți ?

— Noul se clădește pe vechi, după ce cunoști vechiul foarte bine ; noul are, va avea totdeauna altă față. Eu vreau să continui în pictura românească tradiția, pînă acolo unde cred că pot [illegible] s-o duc. Numele meu, ați constatat, nu sună prea românește, dar m-am născut unde s-au născut și părinții mei, și simt rea îmi este a dra[illegible] de românească. Am [illegible] mămăligă, brînză și s[illegible] ciorbă de pe[illegible] să zic nou cu gustul vostru, [illegible] alfel. Mă [illegible] bine, nu cred că e neapărat nevoie de cunoașterea la perfecție a acestor limbi. Vedeți, eu am numerotat, n-am numit tablourile, iar faptul acesta n-a împiedicat pubi cul să le înțeleagă perfect, fiindcă toți au ales același limbaj : al artei.

— N-am vrut să, aducem neapărat aici dialogul nostru.

— Să nu fiu bănuit de fals patriotism de nimeni, dar iubesc mult arta pe care o fac, iar în tablourile mele sînt meleagurile pe care m-am născut, trăiesc, muncesc ; sînt oamenii pe care îi iubesc. Mă simt legat de aceste locuri, de deltă, de pădurile, bălțile din jur. Aici am prieteni cu care merg la pescuit, la un borș de pește, la un miel, în vizită la unul, la altul. Unde să mai întîmplă asta în lume ?

— Ați călătorit ?

— Am călătorit, doresc să călătoresc, să văd muzeele lumii. Dar să mă întorc mereu la Tulcea, așa cum m-am întors de fiecare dată de pe unde am umblat : la familia mea, la cei patru copii, la prietenii și locurile natale

— Ce altceva iubiți în Dobrogea ?

— Oamenii, cu necazurile și bucuriile lor ; sînt mai calzi, au un suflet cît roata carului : cînd te primesc în casă sînt în stare să-și așeze și sufletul pe masă. Nu-ți vorbesc asemenea altora, din ușă, ținînd zăvorul cu mîna, să nu intri.

— La Brăila ce-ați făcut ?

— Am locuit cîțiva ani, am cunoscut Bărăganul, am umblat prin bălți, iar în cele opt ore ale slujbei mele, la Întreprinderea *Progresul*, făceam mașini de mare putere : buldozere excavatoare și altele.

— Unde ați expus în străinătate ?

— În U.R.S.S., la Ismail și Odessa, în Danemarca, la AA'lborg. Am lucrări în Canada, Statele Unite ale Americii, Franța, R.F. Germania, Elveția, în diferite alte colecții particulare.

— Ce veți face în viitorul apropiat ?

— Știu exact ce voi face pe următorii 20 de ani. Totul se va clădi pe această pictură, indiferent de părerea criticilor, a colecționarilor, a gazetarilor. Nu vă dau detalii. Rămîn să pictez acolo unde pentru mine este cea mai mare lumină.

— Vă doresc, sincer, numai succes !

— Mă voi bate pentru pictura adevărată.

La Opera română

Maria Slătinaru-Nistor

● În matineul pentru elevi de duminică 15 mai, ora 11, va fi prezentată opera compozitoarei Carmen Petra-Basacopol, **Inimă de copil**. Odată cu soliștii : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Paul Basacopol, la realizarea spectacolului participă copii din corul „Voces primavera". Dirijează : Claudiu Negulescu.

● Eugenia Moldoveanu (Agathe), Marina Mirea (Ännchen), Adrian Ștefănescu (Kaspar) și Anatol Covali (Max) sînt principalii interpreți din **Freischütz** de Carl Maria von Weber. Conducerea muzicală : Lucian Anca. Duminică 15 mai, ora 18.

● În audiția comentată de luni 16 mai (ora 19), din cadrul „Integralei operelor lui Verdi" va fi prezentată opera **Bătălia de la Legnano**. Interpretează [illegible] Nistor, [illegible] Ciuluzelev, Corul și orchestra Radiodifuziunii austriece. Dirijează Lamberto Gardelli. La consolul lui Costin Popa va [illegible] ca invitat, muzicologul Grigore Constantinescu. În partea a doua a programului i cei doi vor susține un dialog ilustrat cu exemple, pe tema **Creația verdiană de tinerețe**.

● Cu Maria Slătinaru-Nistor în rolul titular, Ionel Voineag în Mario Cavaradossi și Nicolae Urziceanu în Scarpia, marți 17 mai, la ora 18, **Tosca**. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Cu tenorul Paulos Raptis (R.P. Polonă) în Edgardo, Silvia Voinea (Lucia), Emil Iurascu (Enrico), Pompei Hărășteanu (Raimondo), miercuri 18 mai, ora 18 **Lucia di Lammermoor**. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Joi 19 și vineri 20 mai (ora 19), sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Operei Române din București, vor avea loc, în cadrul **Săptămînii culturii turce și a turismului**, două spectacole susținute de **Baletul de Stat din Ankara : Insancik** (Omulețul) și **Yoz Döngü** (Cerc vicios).

Colecția națională de inscripții

Îndrăznesc să afirm că unul din cele mai fascinante domenii ale cercetării istorice rămîne epigrafia, așa cum inscripțiile — materia ei de studiu — rămîn unul din cele mai valoroase izvoare ale istoriei. Oprindu-mă, cum promiteam, în laboratorul de epigrafie al Institutului de arheologie bucureștean nu mă pot desprinde (încă) de imaginea lui Pârvan. Ca și, intuiesc, toți dintre slujitorii domeniului de după el, au resimțit-o și o resimt cu și mai mare putere, chiar cînd au ajuns ei înșiși la înălțimi și o reputație internațională aproape egale, ca profesorul D.M. Pippidi, I.I. Russu (de la Cluj-Napoca) ori Grigore Florescu. Se cunoaște prea bine (moment atît de exact evaluat de Al. Zub în volumul biografic „Pe urmele lui Vasile Pârvan") frămîntarea istoricului, pe vremea cînd se afla la studii în Germania, generată de conștiința faptului „că nu cu una cu două se devine clasic în țara clasicismului", mărturisind (într-o altă corespondență) că „la început m-au trecut multe răcori", pînă ce a depășit criza acomodării la „mediul clasic-antic", stînd tot timpul cu autorii greci și latini în mînă. Despre această imagine și acest model fiind vorba, despre dificultatea și efortul intelectual, pînă la ascеză, ce se impun pentru a deveni epigrafist. Pentru a fi capabil a descifra, studia și interpreta inscripțiile antice și a le conferi astfel locul cuvenit în tezaurul de date istorice al țării, presupune cunoașterea la perfecție a celor două limbi clasice — greaca și latina veche —, ca și cunoașterea în aceeași măsură a Istoriei Greciei antice, a Imperiului Roman și, firește, a Daciei.

Dacă privim lista lucrărilor publicate și premiate de diferite forumuri academice, din țară și străinătate, elaborate de către cercetători ai institutului, vom observa imediat între cele cu adevărat monumentale și pe acelea dedicate epigrafiei. Fie ca opere de autor — semnate de D.M. Pippidi, Iorgu Stoian, Emil Popescu, Emilia Doruțiu-Boilă, Gr. Florescu, C.C. Petolescu — fie de grup de autori, ele se circumscriu unei întreprinderi științifice de anvergură și anume întocmirea pentru prima dată în țara noastră a **Colecției naționale de inscripții antice din Dacia și Scythia Minor** (Dobrogea) ori referitoare la Dacia. Din acest **corpus**, conceput în două serii și 9 volume, la care se lucrează cu osîrdie de peste un deceniu, s-au tipărit 8 tomuri ; 5 privesc Dacia, iar 3 — Dobrogea. Organizate pe provincii și zone geografice (Oltenia-Muntenia, Banatul, Ulpia Traiana-Sarmizegetusa, Micia și Sarmizegetusa Reggia, de fapt, teritoriul județului Hunedoara, Apullum și Dacia Porolissensis. — Dacia de nord, inscripțiile de pe Limesul dunărean, se află sub tipar un volum cu răsăritul Transilvaniei și în pregătire unul cu inscripțiile externe referitoare la Dacia), completate cu un altul în afara seriilor, ce adună „Inscripțiile grecești și latine din sec. IV—XIII descoperite în România", pun la îndemîna istoriografiei noastre, ca și a celei internaționale, un segment capital al coloanei ei vertebrale, mai sugestiv spus, acea parte a temeliei necesară în orice construcție.

Epigrafistul C.C. Petolescu, profesorul Pippidi), cu referiri la „basileul Remaxos" și respectiv „Basileul Zalmodegikos" regi ai geților care au acordat protecție politică și ajutor militar orașului. Firește, informația a fost de cea mai mare însemnătate pentru istorici — pe de o parte, ne ajuta să cunoaștem numele a doi regi ai getodacilor din epoca de înflorire a cetăților grecești pontice, pe de alta, punea în lumină date de istorie politică și militară, relațiile dintre geți și cetățile grecești din Dobrogea antică. Margimindu-ne la încă o inscripție celebră, a lui Akornios de la Dionysopolis, aflăm despre Burebista și tatăl acestuia „care a fost rege", precum tot printr-o inscripție (descoperită destul de recent la Ocnița, de către prof. Berciu) s-a putut stabili unde a fost Buridava, capitala regatului lui Burebista, ca și numele și vremea de domnie a altui basileu geto-dac — Thiamarkos. Unele cuprind texte lungi, sînt adevărate cronici, altele, cum spune cercetătorul, sînt „lapidare", fac parte din categoria celor „minore", dar nu mai puțin relevante, demne de interes. Pentru ochiul avizat al istoricului aduc informații de neînlocuit. Simplele anunțuri de pe pietre funerare, de pildă, de genul „Aurelius. Veteran" — iar din acestea s-au găsit foarte multe în necropolele cercetate pe tot cuprinsul țării —, sînt o sumă de argumente ale romanizării populației locale. Mulți sînt autohtoni (celelalte elemente din ritualul înmormîntării o dovedesc) care au adoptat însă viața romană, moda vestimentară, învățau latina.

Poate cele mai interesante — și, din păcate rămase departe de cunoștința și conștiința opiniei publice, a marelui public atît din țară cît și dincolo de granițele noastre — sînt tocmai acelea găsite pe teritoriul altor țări, vorbind despre Dacia. De aceea, tipărirea volumului amintit, ce le va înmănunchia, pe lîngă valoarea științifică intrinsecă este o restituție necesară și din acest punct de vedere. (Găsim chiar cuvenit a se „povesti" despre ele într-o lecție din manualele școlare de istorie). Să se afle că, în diferite împrejurări, departe au ajuns în cele mai îndepărtate colțuri ale Imperiului și că și-au săpat în piatră dură, pentru a dura, numele originare ori romanizate. În Africa de nord, în Maroc, există o localitate numită Aqua Dacicae, Apele dacice, și unde se află, într-adevăr, ape calde sulfuroase de tipul celor de la Herculane. Îi întîlnim în unități militare ale imperiului cantonate în Siria, în Cappadocia (din Asia Mică), în Britania (pe Valul lui Hadrian). Într-un castru, la Camboglanna, staționa o cohortă (o unitate militară) de daci. Se intitula **Cohors I Aelia Dacorum**, cum s-a găsit încrustat pe inscripția de pe fundația unui hambar. Pe două morminte din secolul III, mai exact din jurul anului 220, apare sculptată sabia curbă dacică, prin urmare acolo nu puteau fi înmormîntați decît soldați daci. Și atunci, dacă la peste un secol de la războiul Traian — Decebal se păstrează arma tipică a Daciei, cine ar putea să se mai gîndească la stupida teză a exterminării populației autohtone ?! Mai mult, astfel de inscripții, atestă prestigiul de care se bucurau în Imperiu „cei mai viteji și mai drepți dintre traci". Unul din cei doi soldați se chema Decebalus, purta numele marelui rege. În foarte multe legiuni apar de altfel, soldați cu acest nume. În legiunea I Italica, aflată la Novae (Știstovul de azi) sau în XI Claudia de la Durostorum (Silistra), și asta în jurul anului 230, sînt înregistrați soldați Decebalus. Chiar în garda imperială a lui Septimius Severus, la Roma, în garda călare (garda de corp) apare pe o inscripție dedicată împăratului, numele de Silvinius Decebalus. Pe alte inscripții funerare s-au întîlnit și alte nume regale dace — Scorillo, Komosicus, Diurpaneus, probabil nume prea tipice, ori ca însemn al etniei, sau ca simbol al libertății, dacii din Provincie au continuat să dea fiilor lor nume de ilustri regi ai lor.

Revenind la inscripțiile de pe teritoriul țării noastre, în continuare de idee a însemnătății lor pentru istoric și istorie, cercetătorul C.C. Petolescu ne relevă cum, o mai recentă descoperire din Dobrogea a rezolvat o dispută din istorie. O inscripție consemnînd numele guvernatorului Fabius Justus. În „Papirus hunte", unde apare menționat și teritoriul țării noastre cu prilejul războaielor dacice ale lui Traian, survine un nume ce n-a putut fi descifrat, deoarece pe acea porțiune papirusul era deteriorat. S-au făcut tot soiul de presupuneri, ori, iată, inscripția lămurește acest nume „nesigur". Astfel de clarificări aduse de epigrafie nu sînt puține. Încă un exemplu îl pot servi inscripțiile de pe cîteva diplome militare. Cele două, descoperite și publicate la intervale destul de mari de timp, de la Gherla (una în 1962, cealaltă în 1973 de către D.M. Pippidi), ca și una foarte recentă, de la Drobeta (Tr. Severin), publicată în 1980 de către I. Piso, lămuresc controversata problemă a organizării administrative a Daciei romane. Întîi, faptul că organizarea provinciei a avut loc mult mai devreme decît se acreditase, doi — dependența unor guvernatori de altul.

Așadar, cele 9 volume din Corpusul național de inscripții nu vor fi niciodată o operă închisă. Noi și noi descoperiri arheologice, noi și noi cercetări și analize științifice serioase îi vor menține deschis, susceptibil la alte ediții, completate, adăugite, revizuite critic. Cum se vede, cercetările epigrafice nu s-au rezumat nici în ultimii ani doar la elaborarea colecției, studiile, lucrările, comunicările și descoperirile realizate între timp sînt înmănunchiate cu regularitate într-un capitol de „Cronică epigrafică a României", al „Revistei de studii și cercetări de istorie veche", la fel cum sînt propulsate și în circuitul internațional de specialitate. Prin intermediul reputatei reviste „Année epigraphique" ce apare la Paris, fondată în anul 1888, sărbătorindu-și anul acesta centenarul. Număr de număr a tipărit și inscripțiile grecești și latine din România, care i-au fost trimise cu promptitudine și o corespunzătoare ținută științifică, de nivelul unei școli epigrafice recunoscute internațional. De colaborarea cu „Année epigraphique" se ocupă, de cîțiva ani buni, după retragerea, impusă de vîrstă, a profesorului Pippidi, însuși interlocutorul nostru, cercetătorul C.C. Petolescu.

Pagină realizată de CICI IORDACHE-ADAM

Ce este palinologia ?

Dr. Marin Cârciumaru, cel care, dintru-n colț al acestei rubrici, ne-a purtat prin cîteva puncte ale artei străvechi, să nu vă surprindă, nu este istoric. A absolvit Geologia-Geografia, științe tot mai înrudite cu arheologia prin ramura lor de graniță palinologia. El se ocupă de reconstituirea mediului fizic unde a evoluat omul și societatea omenească, de la primele începuturi de existență, aflînd „buletinul meteorologic" al timpurilor apuse prin flora și fauna lor iar pe acestea, printr-o muncă sisifică de colectare și studiu al polenului fosilizat și al semințelor carbonizate din straturile de culturi și civilizații preistorice și antice. L-am găsit într-un laborator de la Institutul de arheologie printre microscoape, flacoane, eprubete, balanțe și o stație, cît o jucărie, de flotație de mîncreu, adică printre instrumentele sale de lucru. Studiile de climatologie în sprijinul cercetării istorice cunosc astăzi în lume o extensie deosebită, iar școala românească de arheologie, cu ascendențele ei de pionierat pe plan mondial, nu putea să rămînă în afara lor. Cu atît mai mult cu cît avem tradiții valoroase și în geologie și antropologie. A cunoaște cît mai exact clima, variațiile și perturbările ei de acum 8 000, 10 000, 100 000 de ani, istoricul poate să evalueze mai precis viața omului, întîmplările și acțiunile lui sociale, mișcările în spațiu, procesul de sedentarizare, uneltele, modul și ritmul de civilizație... Dr. Marin Cârciumaru, primul și, deocamdată, singurul specialist al nostru în domeniu, aleargă de la un șantier arheologic la altul, aleargă prin peșteri, urcă și coboară pe firul apelor, pe crînuri de deal și de munte, pe întreaga hartă arheologică atît de vastă a țării, colectînd, din straturi tot mai adînci, pămînt. Roci și sol fosil. Din circa 200 gr., cu mult mai puțin decît au adus cosmonauții de pe Lună, „printr-o serie de flotații succesive și de analize chimice" reușește să izoleze grăuncioare cît vîrful de ac de polen. Supuse unui studiu atent la microscop și cu alte metode chimice determină tipul de vegetație căruia aparțin, mergînd pînă la detalii subtile, în a stabili plantele respective iar de aici vîrsta acestora ca și, firește, clima ce le-a favorizat. Construiește astfel și oferă arheologului *o diagramă a variațiilor de climă* și a corelației cu structurile de culturi materiale umane. Rezultatul muncii sale migăloase, de peste două decenii, este, într-adevăr deosebit pentru știința românească. A construit o scară a variațiilor climatice în aria țării noastre din ultimii 120 000 de ani, cu probe prevalate din peste 50 de stațiuni arheologice.

Dacă pînă nu demult, arheologii noștri, pentru culturile mai vechi de 10 000 de ani, se fixau la alte scări din Europa, socotite valabile și pentru mediul geofizic al acestei zone, prin lucrarea palinologului Marin Cârciumaru se pot întreprinde acum studii comparative climatologice și de istorie cu restul Europei, fiecare scară culturală fiind cu mult mai mare precizie plasată în scara climei. Iată, de pildă, s-a putut stabili astfel mai exact durata (controversată) a Culturii musteriene, pînă acum 20 000 de ani. Pe baza studiului polenului, contribuții foarte importante a putut aduce, privind începuturile agriculturii în aria geografică a României, într-o așezare de la Porțile de Fier, datată de acum 8 000 de ani, s-au constatat grăuncioare de polen de gramineee de tip cerealier ca și unelte din corn de cerb, cele mai vechi de la noi, între care și un fel de brăzdar. La ce le-au folosit ?, se punea întrebarea, căci era exclusă posibilitatea cultivării pămîntului, dat fiind vîrsta lor. Cercetări fundamentale americane și japoneze au stabilit că limita de mărime a polenului, între cultivat și sălbatic, este de 38,5 microni, ce este deasupra reprezintă cultura, ce este dedesubt — e floră spontană. În așezarea de la Porțile de Fier, în straturile de jos, grăuncioarele de polen coborau sub această valoare, ca din strat în strat să crească dimensiunea, procentul celui sălbatic fiind în descreștere. Incontestabil, era vorba de „domesticirea" și cultivarea acelor graminee, stabilindu-se astfel cea mai veche dovadă, cu mult sub durata de timp socotită pînă atunci, a cultivării de plante în această parte a Europei. Descoperirea are o însemnătate științifică prioritară și cu totul deosebită. Pînă la ea a fost stabilit și unanim acceptat faptul că agricultura a fost adusă în Europa din „import", din Orient. În sprijinul ideii, ecologul venea cu argumentul că acolo există și azi cereale sălbatice. Se ignora însă faptul că în Orient nu s-a făcut peste tot o agricultură atît de intensivă ca în bătrînul continent. Pe muntele Domogled din apropiere de Herculane — deci foarte aproape de Porțile de Fier — a fost descoperită secară sălbatică. Iată cum palinologia a infirmat o ipoteză, a făcut o breșă în cunoștințe, venind să dea alte explicații începuturilor agriculturii. Cu o diagramă polenică serios lucrată a aflat ce defrișări și unde a început să facă omul agricultură și ce plante a cultivat pe parcursul mileniilor. Lucrarea sa „Mediul geografic în Pleistocenul superior și culturile paleolitice din România" este socotită o achiziție științifică de seamă, fiind distinsă cu Premiul „V. Pârvan" al Academiei RSR.

Concomitent cu determinările de polen fosil, și-a concentrat o mare parte din timp și din energie, studiului macrofosilelor și în special al semințelor carbonizate și al amprentelor de semințe din straturile de cultură, în același scop al reconstituirii agriculturii, fenomen istoric de cea mai mare însemnătate întru înțelegerea și descifrarea tipurilor și nivelelor de civilizație atinse de locuitorii ariei geografice a țării noastre. În depozitele institutului a găsit o colecție impresionantă de semințe carbonizate rămasă însă necercetată. S-a aplecat asupra ei și rezultatul este excepțional. Dacă pînă în urmă cu 4-5 ani se cunoșteau doar cîteva plante cultivate de om, acum avem dovezi din peste 50 de așezări, — începînd de la Cultura Criș și mergînd pe verticala timpului, pînă în secolul al VI-lea e.n. —, a zeci de plante cunoscute de om de-a lungul acestei perioade. La Grădiștea-Ulmeni (în Cîmpia Munteniei) a descoperit un obiect de podoabă unic și necunoscut pînă acum în această parte a Europei. Un colier confecționat din semințe. Ale unei plante identificate, în urma unor perseverente investigații, și azi în flora spontană, numită de localnici chiar **mărgelușe**. Era însoțit și de instrumentele cu care a fost confecționat, un fel de lame și ace din cuarțit. Explicabil, semințele, deși, foarte mici au diametrul de 2-3 mm., sînt însă foarte tari, silicioase. Între ele, pe colier, sînt intercalate niște la fel de mici agregate diferit colorate, de la roșu aprins la alb. Se afla depozitat într-un mic vas-pușculiță din ceramică de formă semisferică iar după analiza semințelor s-a putut stabili că datează cam de pe la anul 4.000 î.e.n.

Pe loturi mari de semințe colectate din numeroase așezări și culturi de epocă a bronzului de pe tot cuprinsul țării a putut să determine explozia unei agriculturi în epocă. Totodată, să aducă astfel unele corecții unor ipoteze istorice. De pildă, se credea că în cetățile din Munții Orăștiei nu se cultiva grîu, acesta ar fi fost adus mai de departe, dincolo de munți, din Lunca Mureșului. Determinările de semințe carbonizate, de la Grădiștea Muncelului și Sarmizegetusa, coroborate cu observații etnobotanice, arată că se cultiva în apropiere, pe platou. Informații ce reevaluează interpretările privind viața așezărilor și cetăților din inima Daciei. Determinările asupra a peste 100.000 de semințe au dus la identificarea existenței în cultură a mai multor specii de grîu, ceea ce denotă cultivarea lui pe o perioadă foarte lungă de timp. Prin cercetări directe, a mai putut constata, păstrarea unor obicee de cultură, a unor tehnologii, cum am spune azi, și anume, intercalarea în aceeași parcelă a două specii de cereale, de pildă grîu cu orz sau grîu cu secară, ceea ce era în direct relație cu clima, probabil, în funcție de rotația unor ani secetoși. Precum și interesante aspecte de ritual, cum ar fi acela întîlnit la Sucidava-Celei (Oltenia), în perioada de tranzit de la eneolitic la bronz, de implantare la temelia stîlpilor de case a unor boabe de orz...

...Palinologia și palinologul au intrat, așadar, cu toate drepturile în parnasul științei istoriei, dar nu numai al istoriei ci și al altor științe umaniste. Își au la Institutul de arheologie din București un reprezentant pe măsura cerințelor.

Pagină realizată de CICI IORDACHE-ADAM

Oi și benzină sau un om care s-a născut tîrziu

O scrisoare din partea a 20 de gospodari din satul Văleni, comuna Geoagiu, județul Hunedoara, a fost adusă la redacție de un consătean al lor mutat la Deva, Remus Borza. În ea, Emil Ardean, — și el originar din Văleni, dar mutat la Orăștie — este reclamat că „a pus stăpînire pe o mare suprafață de teren arabil și pășune, care este proprietatea noastră, pentru care plătim impozit, dar care e pășunat de turma formată din oile lui și ale prietenilor lui". Scrisoarea mai precizează : „Cînd ne-am dus la primărie și i-am spus vicepreședintelui Ioan Vălean că prin luarea pămîntului noi nu mai avem unde să pășunăm animalele și cu ce să le furajăm pe cele contractate cu statul, răspunsul vicepreședintelui primăriei a sunat așa : «Nu mai creșteți animale, creșteți cîini!»" Se mai spune, de asemenea, că „Emil Ardean are angajați la turmă paznici care trec peste tot cu oile, pe unde-i taie capul, prin culturile oamenilor, iar, dacă zice cineva ceva, ei sînt gata de bătaie".

La Geoagiu, primarul Ioan Necșa este sigur că n-au dreptate cei ce reclamă. Contractul de pășunat a fost încheiat între ciobani și el, care coordonează", ne lămurește tovarășul Ioan Necșa. Pentru detalii, sîntem rugați să vorbim cu vicepreședintele Ioan Vălean. „Este zonă necooperativizată, zice dînsul. Sat îmbătrînit. Tinerii au tot plecat. La ei a devenit o tendință generală să nu mai crească oi. Vite mari au. Ei acceptă orice numai să nu-l ducem acolo pe Emil Ardean, cu turma lui. Dar acestuia i-au mîncat lupii, săptămîna trecută, jumătate din oi : 40 i-au omorît. El a predat, anul trecut, la stat 870 de kilograme de brînză, echivalentul a 34 de hectolitri de lapte. Este ceva, față de 180 de hectolitri cît a predat toată comuna, adică 11 sate. Cîțiva din Văleni au venit și la mine. Eu mă munceam să le explic că le facem un bine, să crească efectivul de ovine, dar ei acest lucru nu puteau să-l înțeleagă. Supărarea lor cu Ardean ? Să nu fie el cu oile. Că le ține acolo și iarna și vara, că ei mai au lucernă, grîu și le calcă, ține vara porci la stînă și le strică porumbul, cartofii. La care cu le-am spus să mă cheme și îi luăm animalele, le predăm la stat, evaluăm paguba, stabilim despăgubiri. Însă anul trecut el n-au reclamat asemenea întîmplări. Victor Ardean, tatăl lui Emil, are 9 hectare și 6 ari. Deține 5 bovine, 5 porci și 12 oi. Oile lui Emil stau iarna la părinți, dar nu le-am trecut în registrul agricol, că el are domiciliul în Orăștie și le trece acolo. Nu știu cîte are".

La Văleni ajungem împreună cu Ioan Vălean. Cu excepția cîtorva, la celelalte case ajungi luînd dealurile pieptiș. Fie că este potecă, fie că nu. Dealurile pietroase îngăduie vegetație săracă, printre păduri. În fiecare vîrf de deal dai de o casă. Sau de cîteva. Vecinii bat cu pasul între ei cam jumătate din lungimea unui sat de cîmpie. Ajungem și la o gospodărie de la care nu se zărește nici o altă casă. Mai sînt și altele la fel, ni se spune. Stăm de vorbă cu mai mulți gospodari dintre cei ale căror nume le-am citit în scrisoare. Ei confirmă cele puse pe hîrtie și adaugă alte detalii. Ioan Popa : Ardean avea unde să-și pască oile lui, dar i-a plăcut să le bage pe terenurile noastre. Nu el, că a avut slugi la oi. Oameni din altă comună. Dar nici nu erau oameni care să știe rostul oilor. Pe terenul pe care l-au stricat ei, puteau să fie ținute mult mai multe. Acuma oile sînt la Homorod, satul prin care ați trecut urcînd spre noi. Mai are o slugă și la capre. Seara le închid la tatăl lui. Eu mi-am dus oile, anul trecut, într-o turmă din alt sat. El și-a bătut joc de noi toți. Nu mai știu ce ne-a răspuns tovarășul Ioan Vălean, cînd am fost la dînsul. (Vicepreședintele repetă singur îndemnul la crescut cîini, iar nouă ne explică : „Tot v-ar fi spus ei.") Se bate în piept — continuă Ioan Popa despre Emil Ardean — că el bătrîn de 77 de ani ne spune că dînsul i-a lăsat de bună voie lui Emil Ardean un teren al său pentru pășunat, „numai să-l îngunoiască, să-l mai pot lucra".

Cît privește dimensiunile turmei de anul trecut, lucrurile plutesc în ceață. Unii spun că ar fi fost aproape 400 de capete. Ioan Vălean susține că n-ar fi fost mai mult de 280. Ale cui erau și cîte știau numai ciobanii. La primărie n-ar fi știut nimeni. Victor Ardean (tatăl lui Emil) : „Am avut 126 de oi anul trecut. Atîtea am declarat și anul ăsta. De curînd, ne-au stricat lupii multe. Nu știu cîte oi, dar miei știu precis : 15. **(Din care fiul său a declarat 7, după cum se va vedea, n.n.).** Turma de anul trecut a avut vreo șase-șapte sute de oi".

Emil Ardean : „Eu sînt magaziner la centrul de colectare și prelucrare a laptelui din Orăștie. În 1987 am avut, imprevină. El avea. Și a promis că mă distruge. Dar eu sînt corect. Și eu nu sînt decît un simplu om".

Uită că țăranii din satul său natal sînt tot niște simpli oameni. Poate mai simpli. Poate mai oameni. Uită că, pe același drum, tot atîta consumă și mașina lui ! La primăria din Orăștie, registrul agricol arată alte detalii expresive. Anul acesta el a declarat 117 oi. Dar, sistematic, nu declară miei. De ani de zile amănuntul acesta nu deranjează pe nimeni. Cum n-a interesat nici cîți miei și-au dat duhul în săptămîna 4—10 aprilie. Nu cumva fiindcă pentru cei ce închid ochii a fost săptămîna mieilor ? Dacă nu cumva chiar a mieilor ieftini. Nu acuzăm pe nimeni, dar aceste scăpări prea bat la ochi. Nu le vede doar cine nu vrea. Nu este greu de văzut nici cîtă lumină s-au străduit cei de la comună să facă în viața celor ce se încăpățînează să nu-și părăsească gospodăriile din Văleni, să crească animale (chiar dacă mai mult bovine decît oi), să contracteze cu statul. Sînt văzute prea multe (inclusiv interesele unui singur cioban) înainte de a se vedea faptul esențial că acești oameni, chiar virstnici, cresc animale, țin viu un sat — treizeci și opt de fumuri vii, cum spun ei — și niște pămînt pe care, în lipsa lor, nu l-ar mai munci nimeni. Și n-aș zice că o fac pentru că este plăcut. Cel mai apropiat magazin sătesc se află la Homorod. Drum de 6—8 sau 9 kilometri pentru ei. S-au lăsat și de fumat, decît să bată atîta cale după țigări. Or, pentru condițiile în care își țin ei gospodăriile și animalele, parcă nu este cel mai omenesc lucru să le reproșeze Ioan Vălean că, acum, la bătrînețe, țin mai mult vaci decît oi, fiindcă nu mai prea pot alerga. De altfel Ioan Vălean ne-a mărturisit răspicat marele său regret că s-a născut prea tîrziu, că în nu știu ce împrejurare ar fi găsit el știința pentru a nu mai avea de furcă acum cu cei care refuză să intre unii în terenurile altora, cum le spune el — „așa vă spun eu, așa vă spune primăria" — din cauza simțului de proprietate. E drept că vicepreședintele, cu tot numele lui, este din alte părți, că este profesor de latină și nu un simplu om, dar prea îi place Emil Ardean care intră, fără scrupule, unde îi spune dînsul și pentru care primăria — mai ales cînd îi convine — este Ioan Vălean. Bunul simț și omenia care mai pîlpîie în comportamentul vălenarilor țin de tradiția cea mai curată a existenței satului, a obștei lui și, de bună seamă, nu se prea învață prin școli. Relația obștii cu un tînăr grăbit să cîștige mult e doar planul de suprafață. Sub el, tabloul are o complexă infrastructură de relații ascunse, care duc pînă la destinațiile multor miei nedeclarați, și pînă la benzina arsă cu ghiotura în scopuri mai mult sau mai puțin ciobănești, pe aceste locuri pietroase unde blîndețea țăranilor începe să dea scîntei, semn, între altele — a se vedea și contractele lor cu statul — că nu sînt „sălbatici", cum crede și ne spunea Ioan Vălean.

DORIN GHERGHINESCU

Cine îi controlează pe controlori?

Dimineață de sfîrșit de aprilie. Urc în gara București Obor, împreună cu un coleg de redacție, în trenul cursă de persoane 8313, avînd ca țintă comuna Lehliu, pentru documentare și realizarea unor reportaje. Ne căutăm două locuri și ne așezăm. În compartiment vreo douăzeci de călători. Nu se auzea decît huruitul roților și cîte o șoaptă, ici-colo.

La un moment dat, ușa compartimentului se deschide brusc și se trînteste înapoi cu putere. Înăuntru pătrunde un individ cu o cicatrice la buză, îmbrăcat cu o haină albastră, cu gulerul ridicat, purtînd pe umăr o geantă de voiaj roasă de vreme. Și, uitîndu-se încruntat la primul călător de lîngă ușă, îi cere, răstit, acestuia „Biletele !" Rînd pe rînd, biletele trec pe sub creionul presupusului controlor. „Aceste legitimații nu sînt valabile !", se aude spunînd, la fel de hotărît „controlorul". „Is, ne, dar sînt abona..." „Buletinul!!", i-o tăie scurt individul. Omul, nedumerit, bagă mînă în buzunar și îi încredințează documentul.

Controlul continuă. Sîntem față în față. Nu am scăpare. Biletul !, mi se cere. Nu știu ce să fac ? Să rîdic mîinile ori să o iau la fugă. Fiți amabil, cine sînteți ?, îndrăznesc eu. Și mai încruntat de obrăznicia mea, individul, răsucește reverul hainei și, aplecîndu-se amenințător, îmi arată cu ițeală o insignă lunguiață, pe care reușesc să disting : „CONTROL BILETE" sau ceva pe aproape. — Nu m-ați convins, îi spun. Aveți și o legitimație ? Scoate, parcă din ce în ce mai enervat, din buzunar o bucată de carton în coperți de plastic, mi-o flutură pe sub nas și mă întreabă : — Te-ai lămurit ? — Tot nu înțeleg nimic, îi răspund.

Șeful apare și el, marcat de ideea că a fost deranjat. Din colțul unde eram blocat îi explic cele întîmplate. Se liniștește. Este chemat, în sfîrșit, și șeful de tren. Un ceferist civilizat, așa cum ne-am obișnuit să întîlnim în trenuri, care încearcă să aplaneze conflictul, dar deh, e mai mic în funcție. Sandu Marin, șeful echipei de control, cu o ținută corespunzătoare de ceferist, se legitimează, avînd asupra sa și programul de control. Îi prezint biletele, rugîndu-l, totodată, să-mi permită să notez pe o hîrtie, pe care mi-o întinde colegul meu, numele celor din echipă. Ne înțelegem, Niță, însă, îmi smulge hîrtia din mînă și, împrincîndu-l afară din compartiment pe cel care mi-o dăduse, continuă să amenințe, lovind, cu ciudă, cu „boxul" în pereții vagonului, că tot își face el ambiția. Reușim în fugă cîteva nume : Niță Gheorghe, Ivan, Oprișan Lică, Barbu Marin. Buletinul călătorului cu abonamentele este înapoiat cu avertisment. Dau hîrtia șefului, o primesc pe a mea. „Echipa de control" coboară cu două stații înainte de Lehliu.

Din stația noastră de destinație, iau legătura telefonic cu Divizia comercială a Regionalei București. Stau de vorbă cu Aurel Duma, coordonator al organelor de control bilete. Aflu că cei care fac acest control de bilete sînt ceferiști selecționați, cu peste cinci ani vechime, care dau examene. „Dar, îmi spune cu mîhnire în glas Aurel Duma, se mai strecoară și oameni incompetenți. Degeaba îi prelucrăm, nu se prinde nimic de el, cum este și cazul acestui Niță Gheorghe, cu care am mai avut probleme".

Iar ca încheiere, am putea pune întrebarea : — Pe dumnealor, astfel de controlori, cine îi controlează la capitolul educație, conduită morală, civilizată înainte de a se urca în tren ? Sînt „documente" pe care ar trebui să le poarte asupra lor, tot așa cum orice călător este obligat să posede legitimație de călătorie.

VICTOR RĂDULESCU

Note

„La noi, liliacul se dăruiește"

Îmi scald sufletul în culoare și parfum, îmi încarc privirile cu frumusețea tufelor mov de liliac. Le așez în vaze la mine acasă, la redacție. Mă cunosc toate florăresele, mă strigă și mă invită să le cumpăr coșurile încărcate cu revărsările primăverii.

Ieri am trăit bucuria unui gest deosebit, cu o valoare rară. Cel puțin douăzeci de femei, dacă vor citi aceste rînduri, vor retrăi intensitatea clipelor pe care le-am împărțit.

Eram la Universitate. Aglomerația obișnuită, mulți studenți intrau și ieșeau de la cursuri. Un adolescent, îmbrăcat țărănește, avea brațele încărcate de liliac, care la un concurs ar fi obținut premiul I. Lumea crezînd că e de vînzare se oprea, cerea, iar tînărul alegea, împărțea, cu plăcerea dăruitului, pentru că la fireasca întrebare cît costă ramura a îndreptat ochii mirați către noi.

— La noi, în Oltenia, liliacul se dăruiește.

Florărescle din jur i-au aruncat priviri ucigătoare, iar noi obișnuiți să plătim totul, pînă la ultimul leu, am insistat să ne fixeze prețul. În fața refuzului său categoric, femeile neîncrezătoare au vrut să-i înapoieze florile. „De ce și pentru ce, nu putem primi !"... S-a petrecut ceva uimitor... A început să ne roage, pe noi, cei din jurul său, potențialii cumpărători, să primim ofranda inimii sale. M-am prezentat, i-am spus că vreau să scriu despre raritatea gestului său, l-am întrebat cum îl cheamă, cine este, de unde vine. Mi-am dat seama că erau întrebări fără valoare pentru acest tînăr. „Ce importanță are cine sînt ? Un om din România care a vrut să dăruiască liliacul înflorit, din curtea sa, de la țară". Scurt și cuprinzător. Apoi a traversat strada, pierzîndu-se în mulțimea grăbită a Capitalei, ca și cînd n-ar fi fost.

Puñ stiloul deoparte și-l întreb pe colegul meu dacă mă veți crede că așa s-au petrecut cele cîteva minute care au făcut să înflorească liliacul în inima noastră. Colegul, cu înțelepciunea celui care a văzut multe, mă asigură că autenticul nu se poate măslui. Semnez pentru florul întîmplării de ieri și vă doresc să aveți și dumneavoastră parte de o întîmplare așa de frumoasă, pătrunsă de noblețea unui suflet cald și sensibil. Dragă omule necunoscut e atît de bine că exiști !

I se spune toc cui

Reconsider, cu seriozitate și gravitate, importanța unui toc, de zece centimetri înălțime.

O pereche de pantofi, calitatea lux, cu prețul corespunzător, a fost înnoită într-o insorită dimineață din această primăvară. Modelul deosebit de reușit, culoarea roșcată a pielii, au fost remarcate de toți cei care prețuiesc lucrul de calitate. După o oră de umblat însă, tocul cedează brusc, pe asfaltul neted. Și deodată, femeia care a avut „plăcerea" să poarte această elegantă încălțăminte, se vede nevoită să se descalțe, în plină stradă, și cu pantoful „rănit" face semn unui taximetrist.

Pantofii moderni trebuie să poată fi purtați măcar în sezonul care i-a lansat, dar iată, prin derogare de la norme și chiar de la prestigiul propriu, o unitate de producție stabilește un alt barem — o singură zi, de fapt un singur ceas de folosință.

Marca fabricii, care se întărește prin eforturile conjugate ale colectivului, este astfel înțeleasă ? ! Tocul frînt, ca de o lovitură de cuțit, este dovada irefutabilă a unui control de... necalitate. Patru sute cincizeci de lei pentru o plimbare de o oră este mult prea mult pentru orice buzunar ! !

Privesc mai atentă strada. Cîteva tinere, stau rezemate de pereți, cu un pantof în mînă, același semn vestitor pentru taximetrist. Drumul într-un picior, pînă acasă, ar fi o nostimadă, acceptată doar pentru copii. Subiectul poate părea unora doar un moft. Încercați să vă imaginați că rămîneți numai într-un... pantof și vă veți întreba, ca și mine : nu trebuie tratat cumpărătorul cu mai mult respect, de către unii producători ?

CARMEN DUMITRESCU

CIRCULAŢI, VĂ RUGĂM, CU ATENŢIE!

Pe drumurile Argeşului, despre răspundere şi siguranţă

Există un spectacol în care sîntem deopotrivă actori şi spectatori: spectacolul străzii. Circulaţia pe drumurile publice a devenit o componentă definitorie a societăţii moderne. Odată cu asta, a apărut un întreg cortegiu de probleme — tehnice, economice, dar şi sociale sau psihologice. Ca atare, s-a întărit şi mai mult rolul acelei instituţii care „filtrează" toate aceste probleme şi care este nimeni altul decît agentul de circulaţie. Am încercat în paginile de faţă să surprindem o zi din viaţa acestei instituţii. Am optat pentru „Circulaţia în Argeş" din mai multe motive: este judeţul cu o dezvoltare industrială explozivă în ultimele două decenii — fapt ce a amplificat puterea economică a aşezărilor şi a oamenilor, ridicînd-o la acel exponent al vieţii de fiecare zi care este autoturismul; apoi, Piteştiul este oraşul interferenţei dintre două simboluri ale circulaţiei rutiere în ţara noastră: uzina Dacia şi autostrada. În Piteşti se înnoadă (mai bine zis, se împletesc) şapte fire de circulaţie — dinspre Vîlcea, Curtea de Argeş, Cîmpulung, Slatina, Drăgăşani, Chitila („şoseaua veche") şi Bucureşti, autostrada „Aurora"; Argeşul este, astfel, judeţul cel mai tranzitat din ţară. Şi am ales acest judeţ pentru că, deşi drumurile au rămas aceleaşi, dar numărul de maşini şi permise de conducere a crescut copleşitor, totuşi, numărul accidentelor de circulaţie a scăzut continuu în ultimii 11 ani.

Am vrut să vedem nu cum se circulă în Argeş, ci cum se munceşte pentru ca în Argeş toată lumea să circule în siguranţă. Am plecat la drum cu prejudecăţile oricărui şofer amator, dar m-am întors mult mai relaxat. „Drumul te întăreşte", spunea la un moment dat unul din interlocutori; aveam să-i dau dreptate.

Alt fel de anchetă

Un om care în a doua propoziţie a unei conversaţii foloseşte la locul lui cuvîntul „exonerat" te obligă să gîndeşti şi să vorbeşti pe măsură. Să te „întrebuinţezi", adică. În biroul căpitanului Simion Dumitru se afla un tînăr cu părul creţ şi mîinile tremurînde. Se interesa de rezultatul propriei analize a alcoolemiei. Îi chemă Onu Nicolae, strungar la C.P.L., 28 de ani, tatăl unui băiat de 5 ani şi jumătate. Şeful biroului circulaţie al municipiului îl îndeamnă să povestească. Îi mai corectează din cînd în cînd amnezille la răspunsurile pe care mi le dădea. În dimineaţa meciului cu Rapid am băut o jumătate de litru de ţuică. Ziceam că nu plec din casă. După-masă m-am răzgîndit. M-am urcat în maşină... **Numărul de înmatriculare avea drept de circulaţie?** Nu. M-am dus spre Trivale, pe la Prundu, ziceam să evit centrul. La o trecere de pietoni, am lovit o femeie cu aripa din stînga. Am coborît s-o ajut, a dus-o la spital un ARO. A primit trei zile concediu medical. („A avut o şansă providenţială! Erau 14 şi 16 m urme de frînă, adică rula cu 80 la oră. A luat acea femeie ca pe făraş! Un şofer beat care conduce o maşină pe drum public înseamnă pericolul unei bombe!"). **Ce căutai în Trivale?** Efectiv nimic. **Am auzit că ai avut certuri în casă în acea zi...** Mă duceam la fosta soţie. **Te-ai recăsătorit?** Nu, locuiesc cu o fată pe care o cunosc din septembrie. **Mai departe.** Am vrut să plec, să-mi văd de treabă. („A tras maşina într-o parcare dosnică dintre blocuri şi-a părăsit-o. Mă anunţase un şofer de Bucureşti, m-am deplasat la locul accidentului şi numai cu ajutorul oamenilor l-am putut găsi; apărea şi dispărea de la maşină ca un iepure — numai cu participarea efectivă a publicului l-am putut prinde!"). **Ce te-am întrebat cînd ne-am văzut?** Nu-mi amintesc. **Nu te-am întrebat „de ce fugi?".** A da, şi v-am răspuns, cum să nu fug, dacă sînt băut! **Ce gîndeşti despre toată întîmplarea?** Nu ştiu să vorbesc; întrebaţi-mă şi răspund. **La ce te aştepţi?** La ce pot să mă aştept, dacă am făcut atîtea?! **Cine-i bătrîna care se interesează de tine?** Bunica, are 68 de ani şi-un picior de lemn din vremea războiului. Ea-mi creşte şi băieţelul. **Nu mai ai nimic de zis?** Ştiu că sînt vinovat! Atît. Şi că acum mi-e frică şi să merg pe stradă. **Cîţi ani avea femeia pe care ai lovit-o?** În jur de 30. Are doi copii. Socrul ei este mai înfuriat. Omeneşte, te-am înţeles de ce-ai fugit. Dar în asemenea situaţii aveai nişte obligaţii clare, stipulate expres. Trebuie să-ţi modifici ceva în comportament. Barem să-ţi menţii părerea asta de rău! Intenţia noastră e bună. Încercăm să te corectăm. („Cu tot ce va fi posibil, legal. Îl vom ajuta"). Pînă la hotărîre îi-am spus să facă cîteva lucruri: să meargă la serviciu, să ai grijă de copil şi de familie. Dar cît mi-a ieşit alcoolemia? Încă n-a ieşit rezultatul. („N-are rost să-şi pună speranţe — cînd l-am întîlnit era inconştient de beat!"). **Ştii cum îi se spune la beţivi?** Nu. „Pianişti", pentru că le tremură mîinile.

Şi căpitanul Simion încheie conversaţia pe acelaşi ton în care fusese începută: calm, egal, firesc. Cu un „la revedere" care se va petrece, desigur, dar asta n-a anulat posibilitatea unui dialog civilizat.

Este ofiţer din 1978. În '80 a absolvit Facultatea de Drept de la Iaşi. În '81 a revenit la circulaţie, iar din '86 conduce biroul circulaţie din cadrul miliţiei municipiului Piteşti. Este imperturbabil, calm, vorbeşte şi gesticulează liniştit, surizător, dar ferm.

1. 2. 3. 4.

1. LA BARĂ. Mecanicul Oanţă M. Nicu remorca cu „Dacia" 2–AG–7992 o caroserie nouă la volanul căreia se afla Popescu Mircea, bucătar la restaurantul „Argeşul". În afară de volan şi roţi, caroseria nu mai avea nimic altceva. „O echipează rudele, acasă, la Bradu".

2. JALUZELE DE TURNU SEVERIN. Cristescu Ion Viorel se pretinde mecanic la Service-Ştefăneşti. Maşina arată într-un hal fără hal — ca şi proprietarul, de altfel. („Cum e omul, şi maşina!"). Chelului îi trebuia, însă tichia de mărgăritar — nişte jaluzele interioare din aluminiu, foarte dichisite, dar inutile (mai ales pe-o astfel de maşină!). De unde le ai? Drept să vă spun, mi le-a dat cineva. Cine? Un client din Turnu Severin, nu-i mai ştiu numele. Ştiai că e interzisă montarea pe maşină a oricărui echipament neprevăzut de constructor? Da, aveţi dreptate. (La adăpostul jaluzelelor, lîngă bancheta din spate, Viorel mai avea şi nişte piese noi pe care, chipurile, le cumpărase din tîrg).

Slăbiciune la moda jaluzelelor avea şi Pătru Cornel (4–AG–5 976). Ştia că „nu e voie", dar le-a montat ca să le transporte dintr-un loc în altul.

3. „SIGURANŢA ÎNCEPE DE AICI, adică de la calitatea, şi chiar curăţenia străzii. Eforturile Consiliului popular judeţean de a întreţine drumurile Argeşului cît mai îngrijite se regăsesc şi-n numărul descrescînd de evenimente rutiere pe teritoriul judeţului".

4. CALUL ÎN PRIZĂ! De ce se grăbeşte Muşavelea Nicolae? Pînă să radă o berică peste drum, la bufetul „Mateiaş", lăsase calul singur, în marginea şoselei spre Mioveni.

5. TREABĂ CA PE ROATE. Secţia de transporturi Bascov a Trustului de foraj Piteşti era un loc cu probleme pentru serviciul circulaţie. Maşinile de-aici lucrează în condiţii grele, aproape non-stop şi în zone (din cinci judeţe) cu terenuri accidentate, greu accesibile. Suficiente circumstanţe ca ordinea şi disciplina să fie lăsate în dorul lelii. Totuşi, de cînd a fost numit şef al acestei secţii, subinginerul Ion Roşca a reuşit să aducă la lumină această „pată neagră" a circulaţiei judeţene. În acea după-amiază oarecare a raidului,

„Drumul te întărește!"

Plec într-un raid cu maiorul Nicolae Mihăescu, șeful serviciului circulație din cadrul miliției județului Argeș. Amîndoi în exercițiul funcțiunii, fiecare încercînd să și-o îndeplinească pe-a lui. În ceea ce mă privește, am să pun cap la cap doar replicile pe care le-am primit într-un „dialog în mers", mereu și inevitabil întrerupt de obligațiile sale de serviciu.

„Prevenirea nu este o noutate în munca noastră. Doar că încercăm să găsim mereu alte forme și metode care să-i îndepărteze pe oameni de necaz. Circulația începe din garaj, înainte de a pune contactul. Încercăm să-i convingem pe conducătorii auto să-și asume niște responsabilități în mod conștient, nu numai la gîndul că vor întîlni un agent de circulație".

„Ne implicăm înainte de practica efectivă a conducerii. Oricine care are un permis de conducere știe că ține minte toată viața instructorul care l-a pregătit și agentul de circulație care l-a examinat. De aceea, căutăm ca aceste personaje să reprezinte cu adevărat niște modele".

„Aș face un îndemn : cei care doresc permis de conducere, să transpire mult la pregătire și, dacă se poate, deloc la examen. Emoția înseamnă lipsă de cunoștințe — și reproc : dacă ești bine pregătit, examenul devine o plăcere. Examenul nu se termină cu înmînarea permisului de conducere ; el se dă de fiecare dată cînd urci la volan — și se dă în fața celorlalți și-a propriei conștiințe".

„Accidentul este mai năpraznic decît orice boală gravă ; boala te mai lasă sau îți dă un răgaz. Accidentul înseamnă clipa în care ai ignorat reguli elementare, iar ceasul nu mai poate fi dat înapoi ! Niciodată accidentele n-au cauze fantastice sau sofisticate, ci numai nerespectarea unor condiții elementare".

„Dispunem de cadre bine pregătite și cu un comportament civilizat. De aceea pretindem din partea participanților la trafic tot un comportament civilizat, care se realizează prin însuși actul de conducere și prin modul de adresare. Știm că oprirea duce automat la o stare nervoasă a celui care conduce și că intră în funcțiune instinctul de autoapărare. Dar noi sîntem cei care spunem «ce s-a întîmplat», nu trebuie să se înceapă dialogul cu treaba asta"

„Nu urmărim sancțiunea și nu o tratăm ca un scop ! Aplicăm sancțiuni cînd nu se mai poate altfel ! De exemplu, băutura, pentru că gestul de a bea și apoi a te urca la volan este premeditat, este făcut conștient. Sancțiunea devine necesară pentru că nu există nici-o scuză".

„Pe șoseaua asta spre Colibași avem dese necazuri — și numai pentru că oamenii pleacă de-acasă în ultimul moment. Pentru cîteva minute în plus acasă, mulți au ajuns să provoace accidente grave. Ani de viață, pierduți pentru o zi de muncă".

„Audiența înseamnă dialog continuu, pentru că în circulație apar probleme instantaneu care trebuie rezolvate la fel. Nu avem contestații. Cuvîntul nostru de ordine este că sancțiunea care ajunge să fie contestată n-are nici-un efect educativ, în sensul că ea trebuie în mod obligatoriu susținută, întregită, bazată — cum vreți să spuneți — de lămurirea celui în cauză asupra propriei greșeli. Dacă l-ai sancționat și nu l-ai lămurit, tot degeaba l".

„Chiar dacă greșeala e evidentă, sancțiunea nu este obligatorie : din atitudinea celui în cauză îți poți da seama dacă a înțeles sau nu că a greșit. E de preferat să-l lămurești și pentru că altfel, iritarea celui în cauză crește, ducînd nu o dată la accidente mai grave care au urmat unor astfel de sancțiuni, corecte dar expeditive".

„Munca de traseu este de bază, pentru că numai acolo poți afla secretele acestei meserii. Agentul de circulație este cartea de vizită a miliției, pentru că lucrează în contact direct și la vedere cu oamenii. Dacă agentul de circulație este instruit, competitiv, civilizat — imaginea asta va rămîne și în ochii lumii".

„Aici refacem marcajele în zilele următoare, Consiliul popular municipal se implică foarte mult în menținerea curățeniei și ordinei rutiere ale Piteștiului".

„În circulație, nici semafoarele, nici tehnica cea mai sofisticată nu pot înlocui conștiința omului. Lucru valabil și pentru cei care participă la trafic, și pentru cei care-l supraveghează".

Om robust, vertical la propriu și figurat, abia trecut de 40, cu o voce clară și apăsată, Nicolae Mihăescu vorbește despre meseria sa cu pasiune de artist și răceală de chirurg. Face parte dintre profesioniștii care și-au găsit răgaz să reflecteze asupra propriei meserii și dincolo de exercițiul de rutină al fiecărei zile. Împreună cu superiorii săi, care se implică efectiv și sprijină activitatea serviciului de circulație, inspectorul șef al Inspectoratului județean Argeș al Ministerului de Interne col. Gheorghe Pintoiu, șeful miliției județene, col. Constantin Burtoiu și ioeițitorul acestuia, col. Radu Păltineanu a imprimat acestei munci o „matrice" de principii și conduite foarte clare și pe deplin adaptate la specificul zonei ce-o acoperă. După absolvirea școlii, în '68, a lucrat pe traseu. În 1971 absolvă și Facultatea de Drept din București. Cunoaște fiecare drum din județul Argeș („nu există loc unde s-au produs accidente grave cărora să nu le cunosc istoria sau să nu le fi făcut dosarul"). A întîmpinat multe momente de cumpănă, pînă să ajungă la acea experiență care-ți dă siguranță de sine. A tras de el însuși, a citit, a învățat, a răbdat, a trebuit să lucreze lîngă morți, lîngă sînge, a asistat la drame a anchetat tragedii și a înrîurit destine umane, a cunoscut o întreagă tipologie umană, a descifrat fel și fel de caractere și temperamente — din tot acest foc al luptei cu viața străzii ieșind mai călit, ieșind cu fruntea sus, ieșind cu o experiență inegalabilă pe care acum o întoarce și o răsfrînge prin tot ceea ce face. L-am întrebat dacă nu dobîndea aceeași experiență umană mergînd pe o altă cale.

„Asta mi-a plăcut. Deși mă costă zi-lumină și poate mai mult, mi-a plăcut să simt pulsul vieții, să văd și să întîlnesc oameni, să cunosc caractere, să văd spectacolul lumii proiectat la dimensiunea edificatoare a spectacolului drumului. Drumul te întărește — ca om, ca cetățean, ca profesionist".

Realitatea depășește imaginația

Locotenentul major Dan Săndulescu este un băiat tînăr, spilcuit și istet, inclusiv student în anul IV-seral la Autovehicule rutiere. Cu toate astea, n-a avut nici-o vină c-a trebuit să facă o urmărire ca-n filme.

„Într-o noapte am fost anunțați că autorul neidentificat al unui accident mortal se îndreaptă din județul Olt spre Argeș, conducînd un break cu farul din dreapta spart. La Albota l-am întîmpinat cu un filtru, dar a trecut ca un bolid prin spatiul strîmt lăsat, intrînd în oraș, după care s-a îndreptat spre autostradă. La km 102 întoarce pe celălalt sens de mers, dar între timp blocasem strada cu două autobuze cu burduf, puse de-a curmezișul. Iar a întors ! Prin stație am cerut celor din față să facă la fel — să blocheze autostrada cu un vehicul lung. Pînă să se răsucească o asa mașină, breakul s-a strecurat, îndreptîndu-se spre București, dar pe benzile din stînga, pe contrasens. M-am luat după el : din față veneau mașini. Șalooma ca-n filme pe ambele benzi ale contrasensului. Pe la km 90 m-am fixat la 100 m în spatele lui (circula cu 140 km la oră), stingînd farurile și girofarul pentru a nu mai sesiza distanța în care mă aflam. Din față se apropia o izotermă agabaritică și cînd asta a ajuns pe la 70 m de noi, am aprins brusc farurile și girofarul. Am contat pe socul psihologic. Izoterma a luat brusc spre dreapta ca să-mi facă loc, iar breakul, ca să evite coliziunea, a luat tot spre dreapta a lovit glisierele care l-au proiectat la vreo 2 metri înălțime de unde a aterizat pe partea cealaltă, pe sensul normal de mers, cu mașina făcută praf în partea din față. A încercat și atunci să mai pornească motorul ! În cele din urmă, l-am imobilizat. A fost o urmărire cum numai în filme se mai poate vedea".

Educație la fiecare oprire

„Actul de conducere auto nu este altceva decît un reflex condiționat bine întreținut", spunea la un moment dat maiorul Nicolae Mihăescu. Iar „bine întreținut" înseamnă nu numai conducerea frecventă a mașinii, ci și educația permanentă asupra problemelor circulației. „Ne interesează în mod deosebit extremele de vîrstă — copiii și vîrstnicii. Primii nu știu să se ferească, celorlalți le sînt diminuate simțurile, după cum le sînt și persistente niște automatisme (la 6 dimineața ies pe stradă, de pildă !)", menționa căpitanul Simion Dumitru. Mijloacele de educație rutieră sînt cam aceleași peste tot — diferă doar consistența și eficiența lor. În Argeș sînt semne că aspectele educative ocupă un loc de prim rang în preocupările serviciului circulației. În ordinea vîrstei — pentru copii sînt deja instituționalizate formele de colaborare cu școala. Între acestea, patrulele școlare au ajuns terenul de dispută a unor frumoase ambiții locale. Patrula copiilor argeșeni a fost campioană și vicecampioană națională și rămîne, oricum, printre cele mai bune din țară. Dar respectiva formație este doar vîrful unei piramide cu bază foarte largă, născută din pasiunea cu care cadrele didactice se ocupă în unele școli (Costești, Hîrșești, Izvoru, Popești, Rețea ș.a.) de antrenarea și pregătirea micilor dirijori de circulație.

Decisivă pentru starea circulației este, însă, conduita celor care conduc. Pentru buna întreținere" a acestora s-a creat un cadru organizat : dimineața, la cinema „Lumina" se dezbat probleme de circulație, adică vizionare de filme cu tematică rutieră, discuții cu proaspeții posesori ai permiselor de conducere, analiza în colectiv a principalelor accidente petrecute în țară. „Marea noastră performanță este că la aceste acțiuni vin și oameni care nu sînt obligați s-o facă, dar sînt interesați să fie la curent cu pulsul problematicii de circulație. Cinema „Lumina" nu este decît un loc unde se poate dialoga civilizat despre ceea ce trebuie să facem în comun pentru ca, în circulație, totul să meargă ca pe roate ! Și ne bucură că audiența acestor acțiuni benevole este tot mai mare. Dar educația rutieră, continuă maiorul Mihăescu, nu se poate realiza pe deplin numai prin astfel de întîlniri, oricît de reușite ar fi ele. Decisiv este concursul pe care ni-l dau în această privință organizațiile obștești și de tineret, opinia publică, activiștii voluntari. În ce ne privește ne străduim ca fiecare întîlnire dintre un cadru al nostru și participanții la trafic să fie totodată și un moment educativ — sau numai un moment educativ, chiar dacă este sau nu cazul de contravenție sau sancțiune".

Pagini realizate de
OCTAVIAN ȘTIREANU

5. 6. 7.

totul era ca întotdeauna (de la o vreme), adică în regulă. „Se impune ca factorii de răspundere să fie mai aproape de problemele pe care șoferii le întîmpină la fața locului. În faruri intră apă, frînele nu mai țin, defecțiuni apar la tot pasul, iar aprovizionarea cu piese de schimb lasă de dorit".

Printre oamenii de bază ai secției : Dulică Gheorghe (29 de ani, șofer pe doar trei mașini) și Diaconescu Gheorghe (în vîrstă de 56 de ani, din care 36 șofer pe numai cinci mașini grele).

Cît privește celelalte unități economice, din punctul de vedere al rigorilor de circulație, la I.T.A. Argeș ordinea și disciplina sînt la ele acasă. Nu același lucru se poate spune despre A.C.H., I.U.G.T.C. (secția Pitești), „TRANSCHIM", unitățile trustului petrolier.

„Fără concursul șefilor de autobaze, coloane și garaje, o circulație în depline condiții de civilizație și siguranță nu poate fi realizată".

6. MODELUL SĂ NU ÎNTREACĂ MĂSURA ! „Un specific al Argeșului este acela că majoritatea posesorilor de autoturisme și le întreține ca la carte, din toate punctele de vedere (cazul acestui 1–AG–1 174, proprietar Gheorghe Vasile, muncitor la I.A.P.). Avînd mașini foarte bine puse la punct, tentația spre viteză este irezistibilă. De aceea, în prag de primăvară, le repet rugămintea să nu confunde străzile și drumul public cu pista de încercare de la Colibași ! Radarele sînt în funcțiune. Și mai reînnoim apelul de a lăsa mașinile numai cu dotările pe care le face fabrica, fără să mai adauge tot felul de jaluzele, perdeluțe, abțibilduri și alte briz-brizuri care sînt interzise de regulament. Și sînt interzise pentru că nu o dată acestea s-au dovedit stinjenitoare în timpul mersului, facilitînd producerea de accidente".

7. TRANZITUL FUNCȚIONEAZĂ. Tocmai pentru că Piteștiul este unul din orașele cele mai tranzitate din țară, prin grija conducerii întreprinderii județene „PECO" (director Marian Fulga) la stația nr. 1 Ștefănești funcționează zilnic mult așteptata pompă cu benzină pentru cei aflați în trecere prin reședința județului Argeș. Iar dacă de serviciu veți întîlni tura condusă de Gherghina Tănase, veți pleca însoțiți și de urări politicoase.

Fotoreportaj de EUGEN NEGREA

● În cadrul celui de-al doilea tur de scrutin, care a avut loc duminică, al alegerilor prezidențiale din Franța, François Mitterrand a fost reales președinte cu 54,02 la sută din voturi. Celălalt candidat, Jacques Chirac, a întrunit, 45,98 la sută din voturi. Întrucît, anterior, premierul Chirac își prezentase demisia, după scrutin, în funcția de prim-ministru a fost desemnat socialistul Michel Rocard.

● La Viena continuă lucrările reuniunii general-europene. În această etapă se desfășoară o intensă activitate de negocieri pentru convenirea documentului final al reuniunii la toate capitolele aflate în discuție : dezarmare convențională și aspecte militare ale securității europene, principiile relațiilor dintre state, cooperarea economică și tehnico-științifică, cooperarea în domeniul culturii, educației și în domeniul umanitar, precum și aspecte ale securității și cooperării în zona Mării Mediterane. Țările neutre și nealiniate participante, luînd ca bază propunerile făcute și pozițiile exprimate la reuniune, elaborează un proiect al documentului final. După cum este cunoscut, România a prezentat la reuniunea de la Viena propuneri concrete și participă activ, în spirit constructiv, la dezbateri și negocieri, acționează pentru găsirea de soluții general-acceptabile, pentru ca reuniunea, după cum subliniază constant președintele Nicolae Ceaușescu, să se încheie cu rezultate cît mai bune, în interesul întăririi securității și dezvoltării cooperării în Europa, în toate domeniile de activitate.

● În alegerile preliminare care au avut loc în statele Ohio și Indiana, ca și în districtul federal Columbia, alegeri ce joacă un rol important în clarificarea situației principalilor candidați ai partidelor republican și democrat pentru obținerea învestiturii în vederea alegerilor prezidențiale din S.U.A. din luna noiembrie, vicepreședintele George Bush a obținut, la republicani, victoria în toate cele trei state. La democrați, în statele Indiana și Ohio a ieșit învingător Michael Dukakis, guvernatorul statului Massachussetts, iar în districtul federal Columbia în frunte s-a situat candidatul de culoare Jesse Jackson.

● În capitala Braziliei a avut loc o conferință internațională consacrată dezbaterii problemei datoriei externe a Americii Latine și a modalităților de soluționare echitabilă a acesteia. Participanții au subliniat că împovărătoarea datorie externă a statelor din regiune, care se ridică la 410 miliarde de dolari, constituie un obstacol greu de depășit în calea eforturilor de dezvoltare economico-socială a țărilor latino-americane, semnalînd imposibilitatea rambursării ei în actualele condiții impuse de creditori. Declarația dată publicității la încheierea reuniunii consemnează urgența instituirii unui moratoriu de cel puțin șase ani asupra rambursării datoriilor externe, precum și a creării unui forum al țărilor debitoare, la care America Latină este chemată să contribuie activ în vederea soluționării prin dialog a întregii problematici a datoriei externe, inclusiv sub aspectul ei politic.

● Președintele Camerei Deputaților din Congresul Național Argentinian s-a pronunțat pentru reglementarea pe cale negociată a conflictului cu Marea Britanie în legătură cu Insulele Malvine (Falkland). El a solicitat din partea Marii Britanii „un semn de prietenie" în această problemă. După cum se știe, cele două țări au întrerupt relațiile diplomatice în 1982, cînd a izbucnit „Războiul Malvinelor" ; în timpul acestui război, și-au pierdut viața circa 2 000 de soldați, în majoritate argentinieni.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Reducerea armamentelor convenționale

Eliminarea armelor nucleare a fost în deceniile din urmă și este și în prezent prioritară în contextul general al dezarmării. De aceea, procesul inițiat cu Tratatul INF se cere continuat pînă la lichidarea în întregime a pericolului atomic. Însă, la fel ca și în cazul armelor chimice, în umbra dezmățatei cursei nucleare au sporit considerabil și s-au perfecționat armamentele convenționale, astfel încît în momentul de față diferențele, în ceea ce privește gradul de pericol dintre cele două categorii de arme sînt pe cale de dispariție.

Forța uriașă a armelor clasice este dată, mai întîi, de uriașele cantități care s-au acumulat și care există în prezent în lume : 150 000 de tancuri, 40 000 de avioane de luptă, 1 500 de nave de război, toate cu munițiile și cu focoasele respective, un număr considerabil de rachete „clasice", ca să nu mai vorbim de milioanele de arme „ușoare". Continentul cel mai înarmat este, se știe, Europa noastră, în care se găsesc 24 000 de avioane de luptă, 100 000 de tancuri și 4 500 de nave de război, precum și 10 000 000 de militari, dintre care 92 la sută aparțin celor două blocuri militare, N.A.T.O și Tratatul de la Varșovia. La factorul cantitativ se adaugă cel calitativ. Pentru că, de-a lungul celor patru decenii și mai bine care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial, ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane armamentul clasic s-a perfecționat și s-a modernizat continuu, beneficiind de marile progrese din ramurile de vîrf, cum sînt electronica și laserii. Au fost, pe această bază, realizate „arme de precizie", „arme inteligente", vectori de ghidare de la distanță, tunuri cu bătaie foarte lungă, care pot folosi și muniție clasică, și muniție nucleară, rachete de diferite tipuri, avioane cu geometria variabilă și altele. În felul acesta, armele convenționale și-au sporit enorm efectul lor distructiv, care tinde, sub unele aspecte, să se apropie de cel al armelor nucleare.

Sînt și alte elemente de care trebuie să se țină cont atunci cînd se apreciază și gradul de periculozitate a armelor convenționale, și povara pe care ele o reprezintă pentru omenire. Astfel, patru cincimi din cheltuielile militare mondiale, care, după cum se știe, depășesc 1 000 de miliarde de dolari anual, sînt folosite pentru dezvoltarea și întreținerea forțelor convenționale. Totodată, dacă în cursa înarmărilor atomice sînt angajate doar cîteva țări, la cea a înarmărilor convenționale iau parte un număr imens de state, inclusiv din lumea a treia, care își agravează prin aceasta și mai mult starea de subdezvoltare. Se cuvine, de asemenea, subliniat că în timp ce pentru armele atomice există limitări în ceea ce privește proliferarea, în domeniul armelor convenționale nu s-au instituit nici un fel de bariere, armele respective pot fi produse și folosite de oricine și în orice cantitate în sfîrșit, dacă un conflict nuclear este doar o posibilitate, o ipoteză, o amenințare, războiul cu arme convenționale este în zilele noastre, așa cum a fost și acum 50 de ani, acum peste 70 de ani, acum cîteva veacuri sau cîteva milenii, o realitate. Am mai arătat și cu alt prilej că în ultimele patru decenii de „pace" au pierit în războaiele „locale" peste 20 de milioane de oameni.

Iată de ce, militînd pentru noi pași în direcția dezarmării atomice — reducerea cu 50 la sută a arsenalelor nucleare strategice, oprirea și interzicerea experiențelor nucleare, renunțarea la militarizarea Cosmosului, militarizare ce ar implica o desfășurare și mai largă a armelor atomice — România, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru reducerea substanțială a armamentelor convenționale, ca o componentă esențială a procesului de dezarmare în ansamblul său. Se știe că țara noastră a propus ca pînă în anul 2000 să se efectueze și o reducere cu 50 la sută a armelor clasice, începînd cu țările puternic înarmate. În această privință, un rol important îl poate avea preconizata conferință de dezarmare convențională în Europa. Pentru că, fără luarea în calcul și a reducerii și lichidării armamentelor „clasice", nu se poate vorbi de izbăvirea omenirii de spectrul războiului

ION D. GOIA ■

La steaua care a răsărit...

Cele mai recente măsurători, efectuate cu ajutorul razelor laser, au determinat cu maximă exactitate distanța de la Pămînt la Lună : 356 400 km. Altfel spus, Selena se află la ceva mai mult de o... secundă-lumină de Terra, adică atît cît îi trebuie luminii să străbată acest uriaș interval dintre planeta noastră și satelitul ei natural. Oare, chiar uriaș ? De fapt, în termeni cosmici vorbind, această distanță e o „nimica toată", gîndindu-ne la fenomenele depărtări unde se află celelalte planete, stelele, galaxiile, quasarii. Cavalcada noilor informații despre Cosmos, obținute în ultima vreme, cere oamenilor de știință să opereze cu noțiuni noi, cu date absolut fantastice greu accesibile înțelegerii celor neinițiați. Ilustrativă este, credem, senzațională descoperire anunțată anul trecut de un grup de astronomi americani După examinarea și interpretarea imaginilor luate în profunzimea Cosmosului, acolo unde alte aparate de scrutat nemaigîndite „spionează" ce nu există nimic, s-ar afla, totuși, nu mai puțin de șapte noi galaxii ! E drept, în stare embrionară motiv pentru care nici n-au putut fi reperate pînă recent E momentul cînd intră în scenă calculatorul, această adevărată prelungire a creierului uman. El a stabilit — prelucrînd datele ce i-au fost oferite — că tinerele galaxii se află în direcția Constelației Bootes, la o distanță de 600 milioane de ani-lumină ! Oare cum să ne reprezentăm această noțiune, cum s-o „traducem" în termeni familiari nouă ? Știind că un an-lumină este distanța parcursă de lumină — cu viteza de 300 000 km pe secundă — într-un an, adică aproximativ 9 400 miliarde de kilometri, să încredințăm totuși calculatorului să „socotească" distanța „descoperită" de lumina în acest timp inimaginabil Tot el ne va ajuta să „convertim" în unități de măsură... pămîntene și cele 12,4 de miliarde de ani-lumină, distanța la care se află de Terra cel mai îndepărtat corp ceresc descoperit pînă acum, un quasar situat în constelația Fecioarei.

Așadar, omul a aruncat o privire la nu mai puțin de 600 milioane de ani-lumină și a văzut născîndu-se, poate, legănul unor viitoare „lumi". Folosindu-se de supertelescoapele veacurilor ce vor veni, instalate pe sateliți pe Lună sau pe Marte, slujindu-se de cele mai noi generații de calculatoare, pămîntenii vor putea „pătrunde" și mai adînc în Univers. În acest fel ei vor afla multe taine, putînd — între altele — prognoza și destinul Terrei.

De acord cu „profeții" avînd o rigoroasă acoperire științifică revista italiană „L'Espresso" scria, de curînd, că, totuși, nu trebuie etichetate drept utopice toate proiectele spațiale vizînd crearea, odată, undeva, de colonii pe „teritoriul" Căii noastre Lactee. Istoria dezvoltării societății umane arată că progresul tehnic a făcut cu putință realizarea într-un termen foarte scurt a unor visuri pe care mii de ani oamenii le-au crezut imposibile.

MIHAI VASILIU ■

Insult, deci exist

E o practică nouă, șocantă, o sfidare a bunelor maniere, a eticii și culturii. Și, dacă pînă azi fenomenul a fost prezent în special în emisiunile televizate, apărînd ca un aspect particular, cu o bună doză de inedit, de curînd el a cuprins și pagina scrisă, invadînd medii unde nu s-ar fi putut crede vreodată că insulta ar fi posibilă. Expresia din titlu a fost adoptată de un mare număr de personaje ale vieții publice italiene care în acest fel au inaugurat un nou mod de a se face... respectați. Nimeni nu se rușinează să fie cît mai obraznic, intolerant, sectar. Aceste defecte îngemănate cu aroganța sînt etalate cu o mîndrie deloc justificată. Ziare cunoscute prin probitate și ton civilizat găzduiesc condeie încărcate cu vitriol și fiere care împroașcă cu vorbe otrăvite, indiferent de subiect. Să vă dăm și un exemplu : tatăl „argumentelor" cu care ne zăpăcește, Ruggero Guarini de la „Stampa", a chemat-o la „onoare" pe Rossana Rossanda pentru o introducere la „Antigona" de Sofocle — exprimată de genul „palavragioaică pe coloană, pe pagină dăunătoare, mincinoasă", etc. Două zile mai tîrziu, „Manifesto" publică un răspuns la articolul din „Stampa" care nu se distinge cu nimic de cel incriminat, ba din contră, e transant direct din titlu : „Un uluitor cretinism" !

Acest fenomen care proliferează în țara lui Dante a fost analizat, studiat după premise științifice în emisiuni de televiziune, în paginile ziarelor, semnalul de alarmă tras de oameni de cultură avînd impresionante și, zicem noi, justificate ecouri. În „La Repubblica" Beniamino Placido a lansat un apel disperat cerînd „să se facă ceva", să se intervină între scriitori, între editori pentru că, dacă și cărțile care se vor tipări vor conține un limbaj injurios nu vor mai fi citite de nimeni. Gianni Vattimo în „Stampa", într-un articol intitulat „Acum e mai bun boxul" afirmă : „Tonul agresiv care se răspîndește în dezbaterile culturale, fie ele televizate sau tipărite, sfîrșește prin a confirma caracterul ornamental și neesențial al culturii"

Cum-i explicați ? Teama de a trece neobservați, de a apărea fără zgomot unei lungi serii de critici, editori sau comentatori, toți la fel, toți interschimbabili, fără individualizări precise ? Sau lipsa unor argumente, probe, emanațiile a unui bagaj cultural asimilat în profunzime ? În asemenea condiții nu se poate vorbi de o polemică elevată, o confruntare a două opinii, diverse din care se naște un drum nou, benefic pentru fenomenul cultural în general. Insultomaniei nu-i trebuie o destinație, nu intenționează să ajungă undeva anume, ci doar să facă zgomot. „Dacă nu reușesc să mă fac ascultat, strig mai tare decît toți" este un argument ce circulă, printre altele, revista italiană „L'Espresso" care consideră că pe bună dreptate, insulta este folosită ca un mijloc publicitar, stilul agresiv fiind considerat un element al noutății, stimulînd curiozitatea" Acesta este punctul pe I : insulta ca mijloc publicitar E aproape o regulă care, motivată cu date ale complicității strategii comerciale, pătrunde în multe medii. Și totuși industria editorială nu este o producătoare de bunuri materiale obișnuite, deci pentru ea nu poate trebuie să fie totul. A vinde cărți oricît și oricît, oricum se face viața cu aduce nici un fel de serviciu fundamentării educativ-culturale a cititorilor de diverse categorii. Și, să nu uităm că mulți dintre aceștia consideră litera tipărită drept infailibilă, sfîntă !

IOAN ROȘCA ■

Alergă, alergă...

La 17 aprilie atletul etiopian Belayenh Dinsamo a stabilit, în cadrul unei curse desfășurate la Rotterdam, un nou record al lumii la maraton. Fără să vreau gîndul mi-a zburat la un grup de amatori de alergări pe distanțe lungi pentru care cei 42 de km ai maratonului nu constituie o problemă. Pentru ei se organizează curse de alergări inedite cum ar fi : cursa de 100 de km, alergări pe munte (pînă la altitudinea de 2 300 m), sau chiar curse de 24 de ore (cum este cea de la Biel — un fel de Le Mans în domeniul alergării). Întrebați asupra scopului acestor curse, cei în cauză susțin că vor să cunoască limitele rezistenței umane, dar în primul rînd este vorba de sănătatea lor.

Revista vest-germană „Der Spiegel" consideră că ar fi vorba de solitari (mai ținem minte „Singurătatea alergătorului de cursă lungă ?") care își notează cu multă conștiinciozitate rezultatele, și care sînt interesați să alerge cît mai mult, dar nu și obligatoriu cît mai repede. Un astfel de caz ar fi acela al lui Horst Preisler din R.F.G. care are un palmares impresionant : 151 de curse de maraton, 47 de 100 de km, 5 curse de 24 de ore, 2 starturi la maratonul alpin de la Davos și 1 070 de km în 18 zile. Un adevărat om-locomotivă, care este în vîrstă de 55 de ani, iar rezultatele lui ar putea figura în „Guiness Book". El susține că în timpul alergării are o stare de euforie, simțind nevoia de a cînta. Pentru a putea realiza asemenea performanțe nu este nevoie decît de autocontrol (oare ?), restul vine de la sine.

În anul 1986 un grup alcătuit din 23 de bărbați și 3 femei au luat parte la maratonul Sahara (192 de km, prin deșert în 7 zile), iar „Road Runners Club" din New York organizează anual o cursă de 6 zile (recordul fiind de 1 022,981 km).

Alergarea nu este o problemă de modă sau de insolit, ci una de sănătate în condițiile societății noastre cînd majoritatea activităților au un pronunțat caracter static. În concluzie : „Alergă pentru sănătatea ta !"

DAN DANUȚ DORU ■

BREVIAR

Casă din deșeuri

Casa din imagine a fost realizată, deocamdată, numai sub formă de machetă și prototip, de inventatorul ei pictorul și sculptorul elvețian Bruno Meyer Dollineer din deșeuri. Materialul de bază numit Bomit este format dintr-un conglomerat de resturi menajere și un liant mineral. Casa este concepută să reziste vînturilor puternice, motiv pentru care i s-a dat forma rotundă, inundațiilor, de-

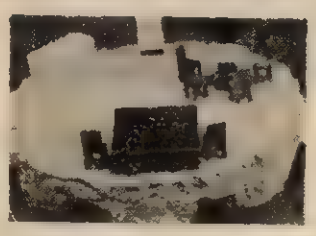

oarece pluteste, precum și altor calamități naturale. Inventatorul nu spune însă nimic referitor la cum se vor simți locatarii în ea.

Diagnostic prin cristale

O metodă nouă, originală, de stabilire a diagnosticului în diverse boli, ce se bazează pe însușirea substanțelor cristalizabile, de exemplu a soluțiilor saline, de a se modifica sub influența țesuturilor și lichidelor biologice, a fost pusă la punct de oamenii de știință de la Institutul clinic regional de cercetări „M. Vladimirski", din Moscova. Cercetătorii au obținut cristale a căror configurație internă în funcție de starea de sănătate sau de boală a pacientului, cercetările arătînd că și cele mai mici abateri de la normal ale organismului determină modificări vizibile. Astfel pot fi studiate : singele, lacrimile, salivă, lichidul cefalorahidian etc. Metoda este simplă și aplicabilă în largă măsură. În prezent se lucrează la un atlas de cristalograme care să scurteze durata de examinare și de diagnosticare a bolnavilor.

AUREL DIANU ■

Lipsa de adăpost, fenomen cronic al lumii capitaliste

Milioane de oameni din țările capitaliste dezvoltate nu au un acoperiș deasupra capului. Ei sînt nevoiți să înnopteze sub cerul liber sau în aziluri de săraci. Pe de altă parte, numeroase locuințe stau goale, deoarece prețurile lor de vînzare sau închiriere sînt extraordinar de mari. Îndeosebi șomerii, familiile cu mulți copii și pensionarii trăiesc cu frica permanentă că vor crește chiriile sau că vor fi dați afară din locuințe.

Această realitate dramatică, în continuă înrăutățire, nu a putut fi ignorată nici măcar de cele mai conservatoare dintre mijloacele de informare în masă din Occident. Iată, cîteva din datele, faptele și situațiile care demonstrează amplele dimensiuni ale unui fenomen care este departe de a susține „aluminația" vitrinei strălucitoare, așa cum dorește să pară societatea occidentală :

● La ora actuală, în S.U.A. există, după unele estimări, aproape patru milioane de oameni fără locuință, cifră fără precedent de la „Marea Depresiune" din anii '30. Cine sînt acești oameni ? Nu mai este de multă vreme vorba de declasați, de handicapați fizic sau psihic, ci de categorii tot mai numeroase de oameni ai muncii ajunși în această situație ca urmare a crizei care afectează structurile de rezistență ale societății concurenței nemiloase. Ziarul londonez „The Observer" remarca faptul că unii dintre acești sînt chiar foști ingineri din Silicon Valley, regiune prezentată cîndva drept model de prosperitate a economiei S.U.A., sau alții — tineri turnători din Middle West. Problema privește adesea familii întregi. Un raport al Comisiei speciale pentru problemele familiei și a celor fără locuințe a constatat că numărul familiilor cu copii care nu au locuințe a sporit, în anul 1987, cu 85 la sută în orașe. De pildă la Boston în fiecare săptămînă, 15 familii își pierd locuința. Numărul lor crește rapid în Chicago, Phoenix și în alte localități. Autoritățile nu pot asigura locuri de dormit în aziluri pentru toți solicitanții. La Seattle, numai în noiembrie 1985 au fost înregistrate 4 641 de asemenea refuzuri pentru loc într-un azil de noapte, 76 la sută dintre solicitanți erau femei cu copii sau tineri șomeri.

● Organizația caritabilă britanică „Shelter" arată că în Anglia și Țara Galilor există peste 100 000 de persoane fără locuință, cifră record pentru ultimii zece ani. La nivelul întregii țări, cei fără adăpost numără un sfert de milion.

● Numai în centrul istoric al Romei, peste 500 de persoane lipsite de locuință sînt nevoite să doarmă în piețele publice, în holurile blocurilor, în pasajele subterane pentru pietoni. Potrivit statisticilor, majoritatea celor fără locuințe din Roma sînt oameni care și-au pierdut locul de muncă, săraci și lipsiți de ajutoare sociale. Zeci de mii de locatari trăiesc cu spaima pierderii locuinței. Alături de șomaj, aceasta este una dintre problemele cele mai dramatice ale țării. Potrivit Ministerului italian de interne, în 1984, peste 145 000 de familii au fost evacuate, neputînd să-și plătească chiriile excesiv de mari. Chiar și chiria pentru o locuință dintre cele mai modeste costă aproape jumătate din salariul mediu al unui muncitor italian. Țara numără aproximativ un milion de oameni fără locuințe.

● Potrivit datelor unor organizații vest-germane, în R. F. Germania există peste 100 000 de oameni fără locuințe. Numai la München, peste 10 000 de persoane își găsesc refugiul în imobile abandonate. Situația este tot atît de dramatică și în alte orașe vest-germane. În plus ea este în continuă înrăutățire. Numai la Köln anual 2 500 de persoane își pierd locuințele. Revista „Stern" releva că tribunalele din Bremen pronunță zilnic cel puțin un verdict de expulzare a unui locatar insolvabil. Potrivit experților societății de construcție „Neue Heimat", 10 milioane de persoane din R.F.G. trăiesc în condiții neadecvate, iar o jumătate de milion în cocioabe improvizate. Experții consideră că dacă această evoluție va continua și în anii următori, aproximativ 4,5 milioane de persoane vor fi, pur și simplu, aruncate în stradă.

● Ce se întîmplă, însă, cu cei lipsiți de locuință ? Care sînt consecințele pe termen lung ale acestei situații ? Un studiu elaborat, timp de doi ani, de sociologi de la Universitatea din Massachusetts arată că milioane de copii americani care trăiesc în familii fără adăpost vor fi obligați să împărtășească mai tîrziu soarta părinților lor. După cum relevă studiul, bazat pe analiza situației a circa 100 000 de locuitori ai S.U.A., care trăiesc în aziluri de noapte sau chiar și sub cerul liber, copiii lor suferă de maladii serioase, deseori cronice. Astfel, la copiii fără adăpost se întîlnesc de două-trei ori mai frecvent decît la cei de aceeași vîrstă cu cei care au unde locui, boli ale căilor respiratorii sau diferite maladii infecțioase. În afară de aceasta, în rîndul lor sînt mult mai larg răspîndite bolile cardiace, anemia, nevralgiile. Și, pentru că posibilitățile financiare ale celor fără locuință nu le permit un tratament calificat, maladiile îi macină pe copiii lor pe parcursul întregii vieți. Aceasta le reduce considerabil, iar, uneori, chiar îi privează de șansele de a găsi o slujbă care să le asigure o existență demnă. Iată de ce, se subliniază în studiu, „copiii care sînt astăzi fără adăpost se vor transforma în secolul XXI în adulți fără locuință". Numai că numărul lor va fi mai mare, deoarece cu fiecare an numărul familiilor americane cu copii, obligate să se adăpostească pe străzi, sub poduri, în case părăsite și pe jumătate distruse, crește rapid. Singura ieșire din această situație ar fi, după părerea autorilor studiului, „repartizarea unor locuințe corespunzătoare, cu o chirie accesibilă pentru cei fără adăpost". Dar, apreciază experții, astăzi acest lucru pare imposibil, deoarece guvernul S.U.A. reduce de la an la an fondurile sociale. Potrivit datelor organizației „Coaliția națională pentru apărarea celor fără adăpost", în ultimul timp, fondurile federale pentru construcția de locuințe au fost reduse cu 75 la sută.

Revista „The Economist" despre criza de locuințe din Marea Britanie

„Circa 8 500 de familii din centrul și din suburbiile Londrei trăiesc în prezent îngrămădite în cîte o singură cameră în hoteluri ieftine. În majoritatea acestor familii, tatăl este șomer sau mama este capul familiei. Mulți dintre acești oameni sînt imigranți, irlandezi sau negri. Ei sînt, totuși, mai norocoși decît tinerii sub 20 de ani nevoiți să doarmă în lăzi instalate pe trotuare. Dar, asemenea acestora, ei nu se pot aștepta la vreun ajutor din partea noii legislații a guvernului. Oamenii ajung fără adăpost din numeroase motive. Aproximativ 30 la sută își pierd locuințele ca urmare a crizei economice. Cam jumătate dintre aceștia devin restanțieri cu chiria pentru că și-au pierdut locul de muncă. Alți 40 la sută sînt persoane evacuate pentru că nu și-au plătit chiria. Între aceștia sînt numeroși tineri șomeri. Lor li se adaugă familii de curînd constituite și care nu au locuințe. Cam 50 000 de tineri șomeri din Londra nu au locuință. Majoritatea rămîn la Londra în speranța că pînă la urmă ceva le va schimba viața. Ei sînt prinși într-un cerc vicios : nu ai loc de muncă — nu ai locuință ; nu ai locuință — nu ai loc de muncă".

Revista „Newsweek" : „ O lume a disperării"

„Afară, în frigul mușcător, sau în canicula verii, simbolul mizeriei apare și mai ingrozitor. Un cărucior încărcat cu lucruri claie peste grămadă este tîrît de colo pînă colo, de o arătare murdară, un om sfîrșit. Aceasta este cea mai bogată și mai puternică națiune de pe pămînt, pare să gîndească el — sau de fapt este gata s-o strige către trecători. Însă, pentru cei fără adăpost, care-și odihnește trupul lîngă grătarul de la gurile de aerisire ale liniilor de metrou, asemenea gînduri ori cuvinte nu au nici un sens. De fapt, pentru nimeni nu au vreun sens. În noiembrie 1985, Ministerul muncii a informat că rata șomajului era de 6,9 la sută. În această iarnă, cînd gerurile cuprinseseră țara de la un capăt la altul, se anunța, că situația celor fără locuință, această „lume a disperării", este mai gravă decît oricînd în întreaga perioadă de la Marea Criză din 1929—1933. Este greu să se determine cu exactitate numărul celor fără adăpost — «oamenii străzii», cum sînt ei numiți — unele date estimative indicînd 350 000, altele 3 000 000. Au devenit mai cunoscute o serie de cazuri extreme, cum a fost cel al unei mame cu șase copii fără adăpost sau faptul că pe străzile din Manhattan un absolvent al Universității Harvard, promotia 1979, rătăcea fără să aibă unde pune capul. Cei fără adăpost slujesc chipul națiunii cînd aceasta se privește în oglindă".

„Newsweek" : „Vieți de mizerie și rușine"

„În timp ce zăpada se cernea ușor deasupra Parisului vreo cinci persoane se îngrămădiră într-o ambulanță medicală, parcată în apropiere de gara Austerlitz. Ponositul vehicul, care își face cursele zilnice prin oraș, aparține grupării caritabile franceze REMEDE — Rețeaua Medicală pentru cei Abandonați. Înăuntru se află doi vagabonzi murdari, care doar cu trei ani în urmă aveau slujbe permanente ca paznici. De asemenea, mai este un om curat îmbrăcat, cam de 40 de ani, care folosește un limbaj corect. Părăsit și el de noroc. Este și Liliane Guilleau, o femeie abia trecută de 40 de ani, palidă, cu înfățișare simplă, tremurînd din cauza febrei. De cînd și-a pierdut slujba de secretară, în 1984, Guilleau a ajuns pur și simplu în stradă. Există aproximativ 10 000 de persoane ca Guilleau și tovarășii ei, cerșetori ce bat străzile capitalei franceze, vieți la fel de distruse, vieți care, așa cum spune ea, sînt «de mizerie și de rușine». Plaga celor fără adăpost este un fenomen în prezent în curs de răspîndire într-o mare parte a Europei occidentale. Îngrămădiți în cocioabe din carton sub Charing Cross Station din Londra, dormind pe străzile din zona River Liffey din Dublin, sau sub streșinile stației Termini din Roma, acești nenorociți au devenit prezențe familiare într-un oraș după altul. Ca urmare a anilor de incetinire a creșterii economice și a ratelor ridicate ale șomajului, numărul persoanelor fără adăpost a sporit într-un ritm alarmant în ultimul deceniu, solicitînd peste măsură sistemele de securitate socială vest europene incît fenomenul nu mai poate fi ignorat. În cea mai mare parte, guvernele au încercat să i treacă cu vederea ; nici nu au fost elaborate statistici oficiale cu privire la numărul celor fără adăpost. Însă, potrivit estimărilor, aproximativ 1 milion de vesteuropeni nu au un acoperiș permanent deasupra capului".

Grupaj realizat de
ION VIRGIL

Universul muzicii

De la o scenă la alta

ROȘU ȘI NEGRU au revenit acum o săptămînă pe meleagurile românești. Ei au fost ambasadori ai rockului de la noi în Norvegia, țara de baștină a renumiților Pål, Morten și Magne (grupul „A-HA"). După o lungă ședere în orașul Bergen, timp în care au reușit să încălzească, cu muzica lor, inimile „reci" ale fiicelor fiordurilor, Liviu Tudan și trupa intră direct în focul concertelor de pe scenele românești. Întîlnirea cu fanii a fost însă serios pregătită, cu mult timp înainte. Ultimele lor creații, prezente și pe noul album „ROȘU ȘI NEGRU", toate compoziții semnate de Tudan sau Adrian Ordean, vor sta la baza repertoriului pentru viitoarele concerte în țară. Iată cîteva titluri: „Să cerem soarelui lumină", „Semnul tău", „Gîndul meu liber", „Miine". „Nu te opri" — pentru Liviu Tudan acest refren devenind, se pare, profesiune de credință. Bun venit, ROȘU ȘI NEGRU ! ● MADONNA joacă teatru. Și, de ce nu ? A știut să facă lucrul acesta de la trei ani, cînd frații mai mari o atîrnau în cuier de bretelele pantalonilor, ca să nu fugă de acasă. Apoi și-a îmbunătățit stilul în anul petrecut la orfelinat, pe străzile orașului natal, Bay-City, cînd a fugit la Paris și l-a convins pe Patrick Hernandez să o ia în trupă, cînd a dat buzna în biroul lui Freddie de Mann (managerul lui Michael Jackson) și a dat cu pumnul în masă, strigînd : „am nevoie de un producător !" Cel care și-a dat însă cel mai bine seama de calitățile ei actoricești este soțul, Sean Penn, mai ales că și el este de profesie actor. De acum, gata, s-a terminat cu toate imitațiile după Marilyn Monroe, cu „bomba sexy" și toate apariițile — soț Madonna a intrat cuminte în lumea teatrului. Va suporta oare trecerea de la vacarmul concertelor, la care zeci de mii de fani o aclamau în delir, la atmosfera sobră a sălilor, unde o șoaptă sau un fîșnet abia sînt permise ? Rămîne de văzut. Deocamdată ea și-a luat rolul în serios și e privită cu ochi buni de către regizorii de la „Lincoln Center", fiind considerată un real talent. De curînd a primit rolul principal în piesa „Speed the Plow". Este doar un capriciu, sau va rămîne pe veci actriță ? Publicul de teatru își va da verdictul decisiv. ● Presimțind parcă pericolul, localnicii orășelului La Pacentro (Italia), mari admiratori ai Madonnei, i-au înălțat acesteia o statuie. Astfel urmașii lor vor ști cum arăta celebra Madonna, „bomba" din perioada „nebună" a anilor '80, secolul XX, cu aproximație.

MIRCEA ZAIE

Despre educație

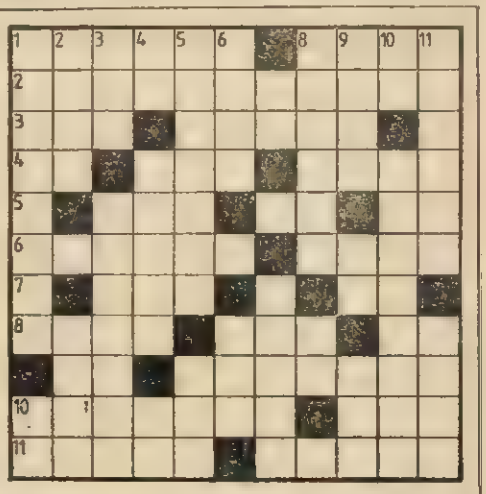

ORIZONTAL : 1) Filozof, scriitor și om de stat roman căruia îi aparține dictonul : „Ceea ce nu oprește legea, oprește bunacuviință" — Centru de educare pentru primii șapte ani din viață (var.). 2) Comportament caracteristic oamenilor bine educați. 3) Neted (rar) — Scriitor de limbă greacă, de la care ne-a rămas învățătura : „Să umblați cu bună-cuviință față de cei din jur". 4) Udrea Lupescu — Căzi — Apa Leningradului. 5) Cadou — Introducere în etică ! — Olga Toma. 6) „Educația unui popor se judecă după ținuta de pe stradă. Văzînd grosolănia pe stradă ești sigur că o vei găsi și-n casă", sînt cuvintele unui cunoscut scriitor italian (Edmondo de... ; 1846—1907) — Ambarcațiune sportivă. 7) Pictor olandez (1613—1675) — Mihai Tatu. 8) Port în Peru — Plin de virtuți (fig.) — Simbolul argintului. 9) Radu Rotaru — De la acest împărat roman filozof am ales cugetarea : „Îi face bucurie unui om faptul de a se purta cu adevărat omenește. [illegible] purtarea cu adevărat [illegible] față de oameni" (Mar[illegible] 180). 10) Poetul elegiac grec din [illegible] VI î.e.n) este cel [illegible] „Nu insulta, să nu [illegible] soare la adresa [illegible] (fig.) 11) Un [illegible] amator de frumusețe.

VERTICAL : 1) Gest de politețe la despărțire sau la întîlnirea cu cineva — Timotei Ciopariu. 2) Operă a gînditorului iluminist J.J. Rousseau (1712—1779) în care își expune concepția sa pedagogică, preconizînd educația conform cu natura proprie a copi[illegible] — După do. 3) E ținut pe [illegible] de cel cu ifose — Scriitor și estet [illegible] francez de la care am moștenit dictonul : „Există un tact moral care se aplică la orice și pe care cel rău nu-l are" (1713—1784). 4) Emil Bunescu — Referitor la educația tinerei etc[illegible] acest om de stat și filozof englez a reflectat : „De bună seamă, deprinderea cea mai desăvîrșită este aceea care începe a se forma în anii tineri, aceasta numim noi educație, ea nu este în adevăr decît o deprindere timpurie" (1561—1626) — Grigore Iancu. 5) Tot despre educație a scris și acest filolog și lingvist român spunînd : „Datoriile morale au o ierarhie de întîia importanță, de care nu se cade a se uita ; ale bunei-cuviințe însă sînt de a doua ordine în alăturarea cu datoriile morale" (1805—1887) — Antichitate (presc.). 6) Suită — Nou născut 7) Ion Vinea — Întreținere [illegible] tuite pentru școlari. [illegible] Drum — Ființă superioară Capcană. 10) Acut ! — Iată ce a spus acest mare scr[illegible] [illegible] francez despre [illegible] lor : „Politețea e floarea b[illegible] această bună[illegible] ne este scumpă tuturor" (1[illegible]778). 11) Pri[illegible] [illegible] nte impun o [illegible] ai cu seamă [illegible] în atitudin[illegible] — [illegible]ate a bunului [illegible]

Dicționar : LIS, DOU, ETEN.

DORU BĂNCULESCU
Tîrgoviște

Dezlegarea careului „Primăvară"

MILLET ; ISAC ; AMAN ; VERONA ; NAL ; P ; MIROS ; ESENIN ; SITA ; T ; LICURICI ; NERUDA ; UMT ; OA ; VREME ; PASTRAI ; U ; V ; R ; EUAN ; ARNICI ; BROAȘTE ; DAN ; IAN ; ARĂTURĂ.

La aniversarea Clubului sportiv

DINAMO BUCUREȘTI

O cunună de lauri

Leon Rotman, dublu campion olimpic, deschizător de pirtie pentru viitoarea flotilă de aur a canotajului nostru

Invingător la puncte și campion olimpic Nicolae Linca, nume de referință pentru boxul românesc

La numai 17 ani Mihaela Peneș devenea campioană olimpică, uimind lumea atletismului mondial, iar nouă dăruindu-ne o bucurie imensă

Ion Cernea și salba sa de medalii de aur, argint și bronz cucerite în zeci și zeci de concursuri internaționale

Ivan Patzaichin (aici impreună cu coechipierul său, Serghei Covaliov) poate fi considerat, fără doar și poate, unul dintre cei mai mari sportivi ai României

Acum, la ceas de-aleasă sărbătoare, cînd Clubul sportiv Dinamo București împlinește vîrsta de 40 de ani de la înființarea sa — o vîrstă a deplinei maturități, dacă o raportăm la un singur om, dar, în realitate, o vîrstă mereu tînără, pentru că o raportăm la tinerețea perpetuă a tuturor celor ce-au luptat și luptă sub culorile alb-roșii ale clubului Dinamo — să aruncăm o scurtă privire asupra impresionantei contribuții pe care clubul sportiv Dinamo București și-a adus-o la dezvoltarea sportului românesc, la recunoașterea sa în lume. Așadar, de-a lungul celor patru decenii de necontenită înflorire, reprezentanții Clubului sportiv Dinamo, luptînd sub însemnul scump al tricolorului românesc, au cucerit la Jocurile Olimpice 70 de medalii, din care 19 de aur, 22 de argint și 29 de bronz, ceea ce reprezintă aproape jumătate din întreaga zestre olimpică a sportului românesc ; în ceea ce privește campionatele mondiale, sportivii dinamoviști au cucerit pentru culorile patriei 229 de medalii, între care 59 de aur, 77 de argint și 93 de bronz, acestora adăugîndu-li-se alte 105 medalii obținute la jocurile mondiale universitare, adică 45 de aur, 29 de argint și 31 de bronz ; un prestigios bilanț a fost realizat și în campionatele europene, de unde dinamoviștii s-au întors cu 329 de medalii repartizate astfel : 86 de aur, 110 de argint și 133 de bronz. Să adăugăm acestor trofee ce strălucesc în panoplia clubului Dinamo și cele aproape 5 000 de titluri cucerite la campionatele naționale, sau cele peste 2 400 de recorduri republicane. Avem astfel, în fața ochilor, cununa de lauri pe care sportivii dinamoviști au așezat-o pe fruntea sportului românesc. Dar, mai jos de-acest pisc scăldat în aura strălucitoare a izbînzilor, vom desluși, dacă privim mai cu atenție, uriașul laborator în retortele căruia s-au plămădit sutele de mii de sportivi ce n-au precupețit nici un efort pentru gloria clubului lor, pentru triumful culorilor alb-roșii. Nu toți au devenit campioni olimpici, campioni mondiali sau europeni, sau campioni naționali, deși au rîvnit aceste înalte titluri cu toată puterea ființei lor. Nu toți au urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumurilor de premiere, deși au luptat pentru aceasta pînă la ultima picătură de energie. Toți, însă, dar absolut toți, s-au bucurat de minunatele condiții oferite de club tuturor celor ce-au atacat marea performanță, s-au bucurat de competența și grija părintească a antrenorilor lor, cei mai buni dintre cei mai buni antrenori din țară, s-au bucurat de atmosfera sănătoasă și responsabilă ce-a domnit și domnește în marea familie a clubului Dinamo, de spiritul eminamente sportiv pe care acest club l-a instaurat în sportul românesc. Crescuți în această atmosferă, propice marii performanțe, dar și împlinirii umane, sportivii clubului Dinamo au transformat opțiunea lor pentru culorile alb-roșii într-un justificat motiv de mîndrie și abnegație, de nelimitată dăruire, de totală aderiune la idealurile sportive ale clubului. Din acest punct de vedere, la Dinamo nu s-au plămădit numai sportivi de mare performanță, doar campioni mondiali și olimpici, ci și oameni adevărați, oameni în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Gloriei cucerite în focul luptelor sportive i s-a adăugat în mod fericit o glorie la fel de mare, cea de-a făuri oameni, o glorie aflată, așa cum spuneam, de puțin sub piscul scăldat în aura atît de strălucitoare a izbînzilor interne și internaționale.

Un argument al succeselor obținute în disputele pentru întîietate sportivă, dar și al formării omului nou, constructor activ și conștient al socialismului și comunismului în țara noastră, îl reprezintă, fără doar și poate, strălucitoarele distincții acordate clubului Dinamo de către conducerea de partid și de stat : „Ordinul Muncii", clasa a III-a și Ordinul „Meritul Sportiv", clasa I, plus cei peste 450 de sportivi, antrenori, tehnicieni și cadre care au fost distinși cu ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Forță de prim rang a sportului românesc, portdrapel, nu doar simbolic, ci de fapt, al sportului din țara noastră, Clubul sportiv Dinamo București, aflat mereu în luptă pentru întîietate sportivă, împlinește, așadar, frumoasa vîrstă de 40 de ani de la înființarea sa. Printr-o muncă perseverentă, printr-un uriaș efort conjugat, printr-o deplină înțelegere a menirii sale, printr-o suită de succese remarcabile, Clubul sportiv Dinamo București se bucură azi de aprecierea unanimă a tuturor iubitorilor sportului din țara noastră. Ne alăturăm, deci, tuturor, celor care acum, la trecerea în al cincilea deceniu de existență a Clubului sportiv Dinamo București, îi urează noi și noi succese în strădania sa de-a cuceri laurii marilor întreceri sportive, de-a conferi astfel sportului românesc noi și noi carate de lumină, de-a oferi societății noastre oameni de nădejde, devotați trup și suflet cauzei socialismului și comunismului din țara noastră, edificării noii societăți ce se făurește azi în România. Încheiem cu urarea „obișnuită" în freamătul marilor întreceri sportive, în ovalul marilor stadioane. Încheiem cu : Hai, Dinamo !

VICTOR NIȚA

Daciada

Partitură de viață studențească

Cînd vorbim de sport de masă, referința pentru Capitală este, fără îndoială, Complexul studențesc cultural-sportiv „Tei". O bază sportivă diversă și bine pusă la punct, o accesibilitate pe care buna organizare o fereste de disconfortul aglomerației duminicale, o multime de alte manifestări cultural-distractive care potențează și spiritualizează reconfortantul mediu natural din această parte a Bucureștiului — toate acestea au transformat „Tei"-ul într-un pol al agrementului și sportului pentru toți.

Duminica trecută, complexul trepida. Practic, nu era loc pe cuprinsul bazei în care să nu se „întîmple" ceva. Peste ritmul obișnuit unei frumoase zile de mai s-au suprapus manifestările reunite de „Sărbătoarea sportului universitar bucureștean" — un veritabil festival sportiv al „Daciadei" studențești, gîndit și organizat la detaliu de comisia de resort a Centrului Universitar (condusă de asist. univ. Ion Lador). Programul a cuprins între altele parada sportivă și a detașamentelor P.A.P., finalele campionatului universitar la volei, fotbal, canotaj și cros, demonstrații de gimnastică, box, scrimă, judo, culturism, dans modern, aerorachete, un recital al sporturilor nautice (canotaj, caiac-canoe, yahting, surf, schi nautic), simultan de șah. Alături de astea, pe terenurile respective se juca baschet, tenis de masă, badmington, volei, între echipe ale tuturor vîrstelor.

Pretextul oficial al acestei „sărbători" a fost închiderea anului sportiv-turistic și de pregătire militară a studenților. O tradiție a organizației studențești face ca această „închidere să se producă tocmai în perioada cînd sezonul sportiv abia se declanșează (deschiderea avînd loc prin octombrie, cînd activitatea sportivă se află în recul, din cauza vremii). La mijloc se află explicația apropierii sesiunii de examene, dar un mic efort de organizare ar putea să pună în acord data închiderii anului sportiv cu data reală a sfîrșitului de an universitar, astfel încît gestul (formal, desigur) al tragerii cortinei peste activitățile sportive studențești să nu se mai producă taman cînd acestea, în mod real, abia „explodează".

Complexul „Tei" oferă și în acest debut al sezonului estival multe surprize vizitatorilor săi. Iarna fiind un sfetnic bun pentru cei care se ocupă de permanenta înnoire și perfecționare a organizării activității de aici, în numai cîteva luni, multe locuri, amenajări, terenuri sportive, edificii au devenit de nerecunoscut. Așa se face că, în prezent, complexul pare o uriașă claviatură în care fiecare clapă apăsată scoate exact sunetul la care te aștepți. Rezultă în „Tei" o frumoasă „simfonie" a tinereții, imaginației și talentului, o partitură de viață studențească pe care, indiferent de vîrstă, o putem îngîna fiecare din noi, măcar în cîte-o dimineață de duminică. (O. ȘTIRE).

SAH cu Margareta Mureșan

Victoria lui Parik Ștefanov

Ultima decadă a lunii aprilie a adus la Atena și mai multă animație pe stadionul „Păcii și al Prieteniei". Situată la poalele Pireului, moderna bază sportivă și-a deschis porțile nu numai pentru obișnuitele antrenamente ci și pentru un interesant Congres internațional de tehnologie, pentru numeroase meciuri de volei și baschet și pentru desfășurarea ediției a XII-a a cunoscutului Festival de șah dotat cu trofeul „Akropolis". Celelalte sporturi au acceptat „rivalitatea pașnică" a șahiștilor, ce răpeau spectatorii veniți să vadă la joc timp de nouă runde pe cei 38 participanți (3 mari maeștri, 10 maeștri internaționali, 6 mari maestre, 4 maestre internaționale) înscriși în turneul marilor maeștri, concursul maeștrilor internaționali și un „open" feminin.

La prima sa participare în cadrul festivalului, aspirînd la o viitoare evoluție în cadrul turneului marilor maeștri, maestrul internațional Parik Ștefanov (jucător de bază al echipei Asociației sportive I. T. București) a jucat sigur, punctînd încă din prima rundă. Confruntarea sa cu experimentatul jucător polonez Andrej Filipowicz solicită interes *Filipowicz-Ștefanov :* 1. c4 Cf6 2. Cc3 c5 3. g3 d5 4. c:d5 C:d5 5. Ng2 C:c3 6. b:c3 g6 7. h4 h5 8. Cf3 Ng7 9. d4 Cc6 10. e3 00 11. 00 Ne6 12. Cd2 Tc8 13. Da4 Nd7 14. Da3 b5 15. Tb1 a5 16. T:b5 c:d4 17. Ce4 d:c3 18. Tc5 Cb4 19. T:c8 N:c8 20. C:c3 N:c3 21. D:c3 C:a2 22. Dc3 Na6 23 Te1 Cb4 24. Ne4 Nd3 25. Nb2 N:e4 26. De5 f6 27. D:e4 Rf7 28. Nc3 Dd6 29. Dc4 Rg7 30. Ta1 Db6 31. Nd4 Dc6 32. Nc5 Td8 33. e4 Ta8 34. Dc3 D:e4 35. Te1 Cd5 36. T:e4 C:c3 37. T:e7 Rg8 38. Nd4 Cb5 39. N:f6 a4 40. Tg7 Rf8 41. Th7 Ta6 42. Na1 a3 43. Tb7 Cd6 44. f3 C:b7 și negrul cîștigă. Înscriind patru victorii consecutive, P. Ștefanov s-a desprins autoritar de ceilalți jucători.

Practicînd un joc agresiv, plin de inventivitate și, mai ales, productiv, P. Ștefanov a încheiat concursul fără înfrîngere cu 6,5 puncte din 9 posibile, cucerind minunatul trofeu „Akropolis". În clasament au urmat K. Ninov (Bulgaria) și N. Gavrilakis (Grecia) 6 p, M. Podgaeț (U.R.S.S.) 5,5 p, A. Filipowicz (Polonia) 5 p etc.

Turneul „open" feminin s-a bucurat de o participare de elită, fiind înregistrată pentru întîia oară prezența a șase mari maestre. După șase runde conducea detașat Marina Pogorevici-Makropoulou cu 5 puncte, urmată de M. Voiska, R. Goceva și E. Kondou. Evitîndu-se „remizele de salon", confruntările dintre principalele favorite ale concursului au dus adesea la rezultate-surpriză și la apariția înaintea ultimei runde a unei noi fruntașe a clasamentului : maestra internațională Rumiana Goceva, care și-a consolidat locul întîi printr-o scurtă remiză cu compatrioata sa, M. Voiska. Clasamentul final este următorul : 1. R. Goceva (Bulgaria) 6,5 p, 2—3. M. Voiska (Bulgaria) și M. Makropoulou (Grecia) 6p, 4—5. E. Kondou (Grecia) și E. Polihroniade (România) 5,5 p, 6—8. H. Erenska, M. Wiese (ambele Polonia) și F. Kasioura (Grecia) 5 p, 9—10. A. Dragașevici (Iugoslavia) și M. Mureșan (România) 4,5 p. etc.

Turneul marilor maeștri a adus cea mai mare satisfacție organizatorilor, fiind înregistrat un rezultat de excepție pentru mișcarea șahistă din Grecia : cei doi învingători ai turneului, Vasilios Kotronias și Spiridon Skembris, sînt autorii unei norme de mare maestru internațional prin excelentul procentaj obținut cu 7 puncte din 9 posibile. V. Kotronias este posesorul celei de-a doua norme, astfel încît este de așteptat ca în luna noiembrie Congresul F.I.D.E. de la Salonic să ofere mult-rîvnitul titlu și acestui jucător. În clasament au urmat : E. Gheller (U.R.S.S.) 6 p, J. M. Bellon-Lopez (Spania) 5,5p, G. Makopoulos (Grecia) 4,5 p etc.

MARGARETA MUREȘAN

BOX

„Centura de aur"

După primele trei gale

Ajuns la cea de-a XVII-a ediție, Turneul internațional de box „Centura de aur", găzduit de uriașa sală, ireproșabil amenajată, a Palatului Sporturilor și Culturii, a atras și în acest an un număr sporit de spectatori, statornici iubitori ai „nobilei arte", sport care ne-a oferit de-a lungul timpului numeroase satisfacții.

Desfășurindu-se cu doar cîteva luni înaintea marilor confruntări ale Olimpiadei, „Centura de aur" se vădește a fi un veritabil examen pentru toți cei ce aspiră să participe la cea mai importantă competiție mondială a sporturilor. În consecință, turneul de la București a trezit un justificat interes pentru specialiștii boxului din cîteva țări care emit serioase pretenții în acest sport. Așa se face că loturile Cubei, Uniunii Sovietice și ale Bulgariei, ca să dăm doar trei exemple din totalul celor zece țări participante, au deplasat în capitala României boxeri de certă valoare, campioni naționali, medaliați cu argint și bronz la campionatele europene de anul trecut, campioni mondiali de juniori, sau cîștigători ai altor mari turnee internaționale de box, inclusiv ai „Centurii de aur" din anii trecuți. O participare selectă, deci, puternic mobilizată de dubla miză pusă în joc, cîștigarea unei medalii în acest prestigios turneu, dar și eventuala selecționare pentru Seul, o participare întregită de o serie de boxeri de perspectivă din Egipt, Turcia, Finlanda, Italia, Ghana și Japonia. În ceea ce privește boxul românesc, acesta este reprezentat de tînăra și ambițioasa echipă a lotului olimpic, plus cîte alți doi boxeri pentru fiecare categorie.

În atari condiții, întrucît rîndurile de față vor vedea lumina tiparului abia vineri dimineața zi în care se va încheia a doua rundă a galelor semifinale, cînd iubitorii boxului îi vor ști, deci pe cîștigătorii medaliilor de bronz, inclusiv pe cei intrați în gala finală a turneului, ne-am gîndit că n-ar fi lipsit de interes să ne oprim cu precădere asupra meciurilor susținute de tinerii boxeri români pretendenți la medalii și la sufragiile specialiștilor pentru Seul.

Așadar, în primele trei gale, adică luni și marți, au evoluat, la semimuscă Marian Popa, învingător în fața lui Rudik Kazandjan (U.R.S.S.), medaliat cu bronz la ultima ediție a campionatelor unionale), dar și Marian Gindac, învingător în fața lui Emilio Paisan (Cuba), campion mondial de juniori în ediția de anul trecut și cîștigător a două mari turnee internaționale de la Tbilisi și Berlin din acest an. Remarcăm însă, prezența la aceeași categorie a bulgarului Krasimir Ciolacov, un boxer de certă clasă internațională, un adversar pe măsură pentru Marian Gîndac. La muscă, Adrian Amzăr și Nicolae Aliuță au trecut relativ ușor de Ramzan Gul (Turcia), și, respectiv, Alfred Kotey (Ghana), dar vor avea în bulgarul Serafim Todorov un obstacol dificil, acesta, campion european în 1986, învingîndu-l în primul meci pe sovieticul Anatoli Filipov, nimeni altul decît campionul țării sale pe anul 1987. La categoria până (sărim peste „cocoș", întrucît la această categorie nu s-a disputat în primele două zile nici un meci!) Daniel Dumitrescu, una din valorile actuale ale boxului nostru, a avut o sarcină ușoară în fața egipteanului A. Galal, dar îl așteptăm cu îndreptățite speranțe să-și confirme clasa etalată anul trecut. La categoria semiușoară, unde s-au prezentat 16 pugiliști, au rămas în cursă, după două meciuri, Marian Dumitrescu, Daniel Măeran, Kibar Tatar (Turcia) și Mario E. Iribarren (Cuba), dar au ieșit Emil Ciuprenski, unul din cei mai valoroși boxeri bulgari, inclusiv învingătorul său, din prima gală, Igor Kolesnikov, campion al U.R.S.S. în 1987. Anticipăm, dacă ni se permite, o finală de zile mari între Daniel Măeran și Mario Iribarren, învingătorul lui Kolesnikov. O prestație foarte bună a avut Viorel Mihăilă, care l-a învins, în cadrul categoriei ușoară, într-o manieră entuziasmantă pe cubanezul Antonio Carerra Monedoro, dar viitorul său adversar, bulgarul Boleslav Abagiev, s-a arătat a fi un boxer complet, ca să nu mai vorbim de sovieticul Erik Hakimov, campion unional în 1983. Oricum, la această categorie va intra pe turnantă, adică în semifinală direct, și Giani Gogol, o altă speranță a boxului nostru. În fine, la semimijlocie, s-au impus în mod categoric Francisc Vaștag, campionul mondial de juniori de anul trecut, de la Havana, bulgarul Hristo Furnicov, un puncheur redutabil, și Berto A. Hernandez (Cuba), cel de-al patrulea semifinalist fiind Aydin Kadir (Turcia). Regretăm, firește, că nu l-am văzut încă la lucru pe Rudel Obreja, boxer în care de-asemeni ne punem mari speranțe, dar sîntem mai mult decît singuri că îl vom vedea în semifinalele competiției și, de ce nu, chiar în finala categoriei sale. Acestea fiind zise, să punem punct acestor prime consemnări de la actuala ediție a „Centurii de aur".

VICTOR NIȚĂ

HANDBAL

Mult succes, Minaur!

Mîine, echipa Handbal Club Minaur Baia Mare va susține, în deplasare, prima manșă a finalei „Cupei I.H.F." în compania formației sovietice Granitas Kaunas. Competiția — am mai avut prilejul s-o spunem — este pentru handbal ceea ce reprezintă (ca participare și dificultate) Cupa U.E.F.A. pentru fotbal. Cu atît mai mare este, deci, meritul formației băimărene de a se fi calificat în această finală, cu cît este singura echipă românească, din toate jocurile sportive, care este prezentă într-o asemenea fază a unei competiții europene. Nu știu cîte probleme îi vor pune mîine adversarii, dar se știe că problemele cele mai mari le-a avut Minaur pe plan intern, în această perioadă și în pofida (sau tocmai pentru că ?!) a reușit să se remarce pe plan internațional. Astfel, pentru federație prioritatea n-a constituit-o, totuși, facilitarea unor condiții optime de pregătire a acestei finale (care se susține, nu-i așa, și spre cinstea handbalului românesc, în general), ci preocuparea de a nu se perturba prea mult campionatul, date fiind cele două manșe din „Cupa I.H.F.". Ca urmare, echipa băimăreană fusese obligată să susțină în 12 zile nu mai puțin decît cinci jocuri : 24 aprilie cupă, cu Dacia Pitești (34—28) la Baia Mare ; 29 aprilie, campionat, la Săvinești (19—21) ; 1 mai, returul cu Dacia, la Pitești (22—22) ; 3 mai, cu Dinamo, la București, în campionat (24—28) ; și mai era programat jocul cu Steaua, tot la București, pe 5 mai. „Norocul" (trist) a fost că, în jocul cu Dinamo, doi jucători de bază ai băimărenilor au fost serios accidentați : Maricel Voinea (imbrîncit de Dogărescu și călcat pe picior de Simion) s-a ales cu o entorsă la gleznă și cu o contuzie la genunchi, reluîndu-și antrenamentele abia luni ; iar cu trei secunde înainte de fluierul final, cînd Dinamo era cîștigătoare sigură și clară, Cornel Durău cu o lovitură năprasnică teleghidată l-a năucit pe Nețovici, reanimat ca lumea abia la Spitalul de urgență.

Văzîndu-se lipsit dintr-un foc de doi jucători de bază și temîndu-se și de alte accidentări, antrenorul Lascăr Pană a făcut demersuri pentru amînarea meciului cu Steaua (ce urma să se dispute peste două zile), gest pe care conducerea clubului militar, spre cinstea ei, l-a înțeles și i-a dat curs, astfel încît Minaur s-a putut întoarce acasă după zece zile de peripetii între Baia Mare, Săvinești, Pitești și București.

Tot spre a-și conserva o stare de spirit corespunzătoare evenimentului finalei, Minaur ceruse federației un observator și arbitri cu experiență pentru jocul de la Săvinești. Deși acesta s-a disputat vinerea (în zi fără alte evenimente handbalistice), federația n-a trimis observator, astfel încît arbitrii (din Constanța) au putut nestingheriți să dea peste cap jocul, în favoarea gazdelor, desigur.

După cum se știe, în finala cupei s-au calificat Dinamo și Politehnica Timișoara. Aceasta din urmă a învins surprinzător Steaua în semifinale (la 7 goluri), pentru ca, numai după o săptămînă, și tot la Timișoara, să piardă meciul de campionat cu steliștii deveniți, astfel, virtuali campioni. Dacă Poli va cîștiga cupa (pe deplin posibil nu ?), ea va juca în Cupa cupelor, iar Dinamo (locul doi în campionat) va merge în Cupa I.H.F., Minaur, clasată a treia nemaiavînd posibilitatea de a participa din toamnă în vreo competiție europeană.

Și totuși, băimărenii știu că ei vor putea să „survoleze" aceste supoziții, obținîndu-și pe cont propriu dreptul de a reprezenta și la anul handbalul nostru într-o cupă europeană. Cum ? Cîștigînd „Cupa I.H.F." (pe care au mai cîștigat-o și-n '85) : ca deținătoare a trofeului, Minaur ar avea automat dreptul să participe la noua ediție a competiției ! Am ajuns, deci, la adevărata miză pentru Minaur a acestei finale cu prima manșă mîine (returul — la Baia Mare, pe 22 mai). Inutil să mai precizăm că băimărenii sînt hotărîți și ambiționați să dovedească, prin ei înșiși, că prestigiul performanței din acest an merită cel mult o invidie colegială, dacă nu admirație totală, din partea tuturor slujitorilor handbalului. Chiar dacă — sau cu atît mai mult cu cît — Minaur este singura echipă românească de handbal care, din 1977 încoace, a reușit să acceadă (acum, pentru a doua oară) într-o finală europeană. Antrenorul Lascăr Pană se întreba dacă măcar acest fapt n-ar merita mai mult respect și se mai întreba cu ce a ajutat, concret, federația, echipa din Baia Mare în realizarea (sau pregătirea) performanțelor sale. Dincolo de cunoscuta predispoziție spre polemică a antrenorului băimărean, înclinăm să credem că întrebările sale sînt justificate.

Deocamdată, să-i urăm succes lui Minaur în dificila partidă de mîine.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Toată lumea face sport

● Cu exact patru săptămini înainte de debutul turneului final al campionatului european de fotbal din R.F. Germania, organizatorii nu mai au decît o problemă de rezolvat : o selecție riguroasă a celor peste 1 700 de cereri de acreditare a ziariștilor. În unele cazuri este simplu, întrucît cererea publicației unei... închisori de a acredita șapte deținuți-redactori (!), precum și a unui gardian a fost respinsă de la început, cum și cea a revistei pentru copii „Penguin News" din Insulele Malvine. În comunicatul comitetului de organizare se precizează că nu vor fi luate în considerare „cererile ziariștilor" care nu sînt capabili măcar să completeze în mod corect formularele de acreditare sau cei ce și-au exprimat dorința să vadă pe viu două meciuri care se dispută în „același timp în orașe diferite". De unde se vede că și la case mai mari masa presei este populată cu neaveniți... ● După o lungă perioadă de incertitudine, baschetbalistul sovietic Arvidas Sabonis (120 kg la 2,20 m) va reveni pe teren, putînd chiar participa la Jocurile Olimpice de vară din acest an. Operația la călcîi, efectuată în clinica statului american Georgia a reușit deplin, scrie „Sovetski sport", astfel că Sabonis, socotit de mulți specialiști drept cel mai bun pivot din lume, va fi apt de joc în cel mult două luni ● Campionatul elvețian de fotbal s-a relansat, o dată cu victoria, în deplasare, a formației Servette Geneva, asupra liderului, „Neuchatel Xamax. Succesul, cu 4—2, al genevezilor s-a datorat evoluției excelente a vest-germanului Karl-Heinz Rummenigge, în mare revenire de formă, (autor a două goluri și coautor la celelalte două). La 32 de ani, Rummenigge-senior se află din nou în atenția selecționerilor ● Cei mai buni jucători de tenis ai momentului cer o reformă radicală a actualului sistem competițional, în care numai Marele Premiu are 75 de turnee pe an, la care se adaugă concursurile demonstrative, cele din circuitul WCT și meciurile pentru „Cupa Davis", ceea ce face ca un tenisman de înalt nivel să joace neîntrerupt 46—48 de săptămîni pe an. Iată un exemplu : anul trecut, vest-germanul Boris Becker a fost prezent la 18 turnee de „Grand Prix", la finala WCT în Dallas și la patru meciuri de „Cupa Davis", fără a mai pune la socoteală întîlnirile demonstrative. Iar anul acesta, la programul deosebit de greu se adaugă și participarea la Jocurile Olimpice... ● După mai bine de doi ani, spaniolul Antonio Gomez și-a încheiat spectaculosul periplu, străbătînd întreaga Americă Latină (27 000 km) cu o bicicletă, numită, cum altfel, „Fidelia" ● Presa chineză se arată îngrijorată de scăderea, cu 1,02 la sută, a numărului jucătorilor de tenis de masă din această țară, mulți tineri îndreptîndu-se spre alte discipline. Nu-i mult, veți spune. E-adevărat, dar este vorba de un procent din... 12 milioane ! Iar actualul lot (care a cucerit la campionatele mondiale din acest an de la New Delhi 6 din cele 7 titluri aflate în joc) are o medie de virstă destul de ridicată ● Internaționalul vest-german Olaf Thon (21 de ani, 22 de selecții) a refuzat oferte tentante din calcio (Verona și Juventus au fost cluburile cele mai insistente) rămînînd în Bundesliga, dar nu la Schalke 04, ci la Bayern München, unde va evolua în sezonul următor. Întrebat de ce a respins eventuale transferuri în campionatul italian, Thon a răspuns : „Am stat de vorbă cu Rudi Voeller, acum la AS Roma, și cu Berthold, care joacă la Verona, și mi-au spus că nu se pot deloc acomoda, nu atît cu jocul propriu-zis, cît cu ambianța pur și simplu sufocantă din calcio".

LUCIAN OPREA

Civilizația sportului

În preajma ringului

Duminică se încheie o nouă ediție a turneului internațional de box „Centura de Aur". Prilej de a încerca să aducem în discuție cîteva din „durerile" sportului cu mănuși de la noi.

Ce tablou ne oferă boxul românesc de astăzi ? În evidența federației există 265 de antrenori și 7 840 de boxeri la care firește se pot adăuga și cei nelegitimați aflați în fiecare dintre cele 206 secții afiliate. Comparînd aceste cifre cu cele de acum 30 de ani, argumentul celor care susțin că nu mai vin copiii la box, nu stă în picioare. Și totuși, batem pasul pe loc, așteptînd de peste 30 de ani (mai precis din 1956 cînd Nicolae Linca a cucerit titlul olimpic la Melbourne) ca unii din pugiliștii noștri să cucerească o adevărată „centură de aur".

Centre, altădată cu tradiție, aproape că au dispărut. Spectatorii s-au împuținat. Poate măcar poimîine, Palatul Sporturilor să se umple ca altădată. Lipsa de apetit a publicului este cauzată de „scăderea de nivel" generală a boxului nostru.

Într-o discuție recentă cu cunoscutul arbitru Petre Epureanu, acest neobosit animator al sportului cu mănuși, ne-a convins că nu numai atitudinea fine de civilizația sportului ci și munca propriu-zisă. „Fără să se interpreteze că aș da sfaturi antrenorilor — spunea fostul „om în alb", acum cu părul alb (și dictafonul nostru înregistra, fiindcă de la înțelepții sportului avem întotdeauna ceva de învățat) — cred că ei ar trebui să fie mai atenți cu copiii care vin în sălile de box, în sensul pregătirii acestora cu mai multă pasiune și grijă. Începătorii să nu mai fie lăsați să boxeze decît după ce vor susține 5—10 meciuri de testare a calităților în fața unei comisii formate din oameni cu experiență și numai după avizul favorabil al acestora, tînărul boxer să aibă dreptul de a evolua în gale în fața spectatorilor. Ce serviciu aduc boxului, galele care cuprind 15—20 și uneori chiar mai multe meciuri în care evoluează tineri ce nu cunosc nici ABC-ul boxului ? Sau meciuri în care tinerii începători cu 2—3 întîlniri la activ sînt opuși unor adversari cu 20—30 întîlniri în palmares ? Dacă vrem să avem boxeri valoroși, federația trebuie să insiste asupra calității și nu a cantității pugiliștilor trecuți în evidența secțiilor, fiindcă numai astfel putem face să se vorbească din nou despre școala românească de box. La ultimele două campionate mondiale de tineret, s-a demonstrat că avem rezerve mari de talente care trebuie pregătite cu multă atenție".

În ceea ce ne privește, credem că în galele, puține cîte sînt (asta-i o altă poveste), se simte, din ce în ce mai mult, lipsa unor virtuozi ai boxului care atrăgeau spectatorii. La ora actuală, marea majoritate a boxerilor sînt stăpîniți de dorința de victorie, fără a ține seama de felul în care este ea obținută. Uitînd de tactică și de rațiune, ca să nu mai vorbim de subtilități tehnice, mulți dintre pugiliștii noștri vor să-și învingă adversarul prin K.O. Adversarul are același scop și, deci, în loc să vedem o adevărată artă pugilistică, avem în fața ochilor o bătaie vulgară. A nu se înțelege că pledăm pentru diminuarea forței loviturilor care face și ea parte din arta boxului. Dar, publicului românesc, ca și celui european de altfel, nu-i plac disputele sîngeroase, „distrugerea" adversarului. El preferă meciurile frumoase între pugiliști de valoare, posesori ai unui bagaj cît mai complet de procedee printre care la loc de frunte se află eschiva. Uitînd eschiva, rămîne doar deprinderea de a rezista la un număr cît mai mare de lovituri. Desigur, că sportivii mai vechi, ajunși la apogeul carierei, cu greu își vor schimba stilul de a boxa. În schimb, tinerii care se află abia la începutul drumului în sport ar trebui instruiți în acest sens. La „mondialele" de tineret s-a dovedit că o asemenea instruire este posibilă.

Și ar mai fi ceva. Boxul este un sport foarte greu. Tocmai atunci cînd crezi că l-ai învățat, un pumn picat din senin poate anula totul. Antrenamentele sînt istovitoare. S-ar cuveni ca și boxerii să beneficieze de condițiile celor ce practică ramuri de sport mai blînde. Ei merită mai mult. Nu intrăm în detalii. Poate o vom face cîndva cu concursul oamenilor din box. Deocamdată, încheiem cu o întrebare : știți cîte lovituri primește fața, craniul, pieptul, ficatul unui pugilist în 10—12 ani de box ? Vreo 200 000 !

CRISTIAN ȚOPESCU

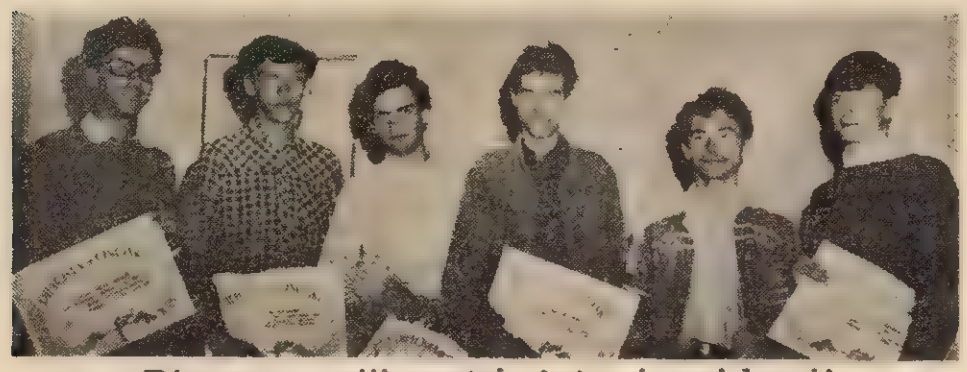

Din nou copiii noştri sînt cei mai buni!

„Care este secretul pregătirii elevilor dumneavoastră? Pare pur şi simplu un miracol. An de an, rezultatele lor sînt tot mai spectaculoase!".

Acesta a fost „refrenul" celor şapte zile ale **Balcaniadei de matematică**, desfăşurată între 1 şi 7 mai în Cipru, de unde copiii români s-au întors cu cinci premii I şi un premiu III, aşadar cu lauri pentru fiecare din membrii echipei.

Însoţiţi de profesoara Liliana Nicolescu, de la Liceul de matematică fizică „N. Bălcescu" din Craiova, una dintre cele mai valoroase „antrenoare" în domeniul matematicii de performanţă şi de decanul Facultăţii de matematică din Bucureşti, prof. dr. Nicu Boboc, cei şase balcanici s-au confruntat în aceasta a V-a ediţie cu probe de o exigenţă fără precedent. Cu toate acestea, Adrian Vasiu, clasa a XII-a de la Liceul de matematică-fizică nr. 2 din Cluj-Napoca şi Andrei Moroianu, clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1 din Bucureşti au obţinut punctajul maxim. Şi pentru ceilalţi membri ai echipei — Adrian Barbu, clasa a XI-a, Liceul „Gh. Şincai" din Baia Mare, Andrei Rădulescu Banu, clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică „Mihai Viteazul" din Bucureşti, Octavian Halmaghi, clasa a X-a, Liceul „Gh. Lazăr" din Sibiu şi Daniel Beltiţă, clasa a XI-a, Liceul de matematică fizică „Traian" din Turnu-Severin — balcaniada din Cipru a fost o experienţă deosebită, ale cărei achiziţii vor fi probate la Olimpiada internaţională de matematică, organizată în această vară în Australia.

„Pare un miracol!".

Este un miracol, un miracol de muncă şi talent, de pasiune şi dăruire, în ultimă instanţă de competenţă. În aceşti şase băieţi în care copilăria se luptă încă de la egal la egal cu tinereţea, creşte viitorul inteligenţei româneşti. Înconjuraţi de grija şi preţuirea pe care o merită din plin (întîlnirea pe care au avut-o în chiar dimineaţa sosirii lor în ţară cu ministrul învăţămîntului, Ion Teoreanu, cu directori ai M.E.I., inspectori şi cadre didactice a fost doar una dintre dovezi) ei alcătuiesc, de cîţiva ani buni, o carte de vizită cu acoperire în aur.

TANIA RADU ■

La mulţi ani, iubiţi oameni!

Ca de fiecare dată, ne-a întîmpinat, în pragul casei, cu acelaşi zîmbet larg, inundat de lumină şi de bunătate: se bucură nespus de mult cînd sătenii, rudele, prietenii şi chiar necunoscuţii o vizitează. Ei, cu toţii, ştiu atît de minunat să-i facă zilele senine, să-i aducă în ogradă fermecata rază de oameni.

Aşa s-a întîmplat şi la începutul acestei luni (în 5 mai), cînd Măriuca Mărcuş din satul Căcuciu, de pe frumoasa Vale a Beiciî din judeţul Mureş, a împlinit frumoasa vîrstă de 103 ani!

În urmă cu trei ani ne spunea: „Am o sută de ani... În tinereţe am avut parte de multe necazuri, dar nu m-am dat niciodată: pun şi acuma, în urechile acului, aţa, aşa cum trebuie..."

În anul trecut, în luna mai, în jurul aceleiaşi mese, fiinţa dragă care vine de atît de departe, ne spunea că nu a apărut nimic nou în viaţa ei: vorbea cursiv, surprinzător de curat, făcea glume, rîdea mereu şi ne îndemna să gustăm din bunătăţile dinainte şi cu grijă pregătite. „Vă mărturisesc un secret — ne spunea, de la o vreme încoace am băgat de seamă că hainele mi-au rămas un pic cam... largi." Totodată, a ţinut să afle ce mai fac ceilalţi oameni din judeţ de-o seamă cu dumneaei.

— Au, cu toţii, parte de sănătate, însă nu chiar ca Măriuca Danciului — am informat-o. Benedek Ana, din Tîrgu-Mureş, şi-a sărbătorit, în 29 februarie anul acesta, ziua de naştere — a împlinit 104 ani; Nicolae Moldovan, din Nadeş, se pregăteşte, pentru 1 septembrie, cînd va ajunge tot la 103 ani, iar Vasile Ivan, din Boziaş-Tîrnăveni, la 28 iunie atinge 101 ani!

bătută niciodată, deşi sînt destul de mititică, aşa cum mă vedeţi... De loc sînt din satul vecin, Nadăşa: m-am măritat la numai 17 ani, aici, în Căcuciu. Am trăit două războaie mondiale, de le-ar pieri numele! Din primul, bărbatul meu a venit acasă rănit rău de tot şi, apoi, s-a prăpădit... Am rămas văduvă, cu şapte copii, toţi mărunţei. Mai sînt în viaţă doar trei — doi feciori şi o fată. De la ei am 13 nepoţi, 21 de strănepoţi şi, pînă acuma, 5 străstrănepoţi. Pe nume sînt Măriuca Mărcuş, dar să scrieţi că mă cheamă Măriuca Danciului, că aşa mă ştie lumea mai bine.

Mă tot mir cît de inimă să aibă dragii mei, că nu mă doare niciodată şi, drept vă spun, nici nu ştiu măcar în care parte a pieptului se află — în viaţa mea nu am folosit medicamente, nu ştiu ce-s aia...

Dacă văd bine? Chiar bine văd! Nu am purtat ochelari ca Danciului — am informat-o. Benedek Ana, din Tîrgu-Mureş, şi-a sărbătorit, în 29 februarie anul acesta, ziua de naştere — a împlinit 104 ani; Nicolae Moldovan, din Nadeş, se pregăteşte, pentru 1 septembrie, cînd va ajunge tot la 103 ani, iar Vasile Ivan, din Boziaş-Tîrnăveni, la 28 iunie atinge 101 ani!

După un zîmbet cu subînţeles, într-un tîrziu, ne spune:

— Să ştiţi că mă bucur: cîtă vreme ştiu că avem în judeţ o femeie mai bătrînă ca mine, înseamnă că eu is mai tînără! Vă rog foarte mult să le spuneţi din partea mea că le doresc numai bine şi să aibă parte de o viaţă cît mai lungă. La mulţi ani, iubiţi oameni!

PETRE GIURGIU ■
Fotografie de
CONSTANTIN MIHU ■

„Luna muzicii de operă şi balet"

Unică în ţară şi printre puţinele în Europa ca „vîrstă" (ne aflăm la a XIV-a ediţie) şi ca amploare (17 reprezentaţii ilustrînd trei secole ale creaţiei de gen), „Luna muzicii de operă şi balet" a debutat la Constanţa duminică, 8 mai, cu un concert de deschidere cuprinzînd arii din opere celebre în interpretarea unor valoroşi reprezentanţi ai artei lirice româneşti de astăzi.

Vor fi aduse la rampă, astfel, operele „Amorul doctor" de Pascal Bentoiu şi „Inimă de copil" de Carmen Petra Basacopol, „Bărbierul din Sevilla", „Tosca", „Lucia di Lammermoor", „Madame Butterfly", „Nabucco", „Carmen" şi „Rigoletto", balete pe muzică de Enescu, Theodor Rogalski, Mihail Jora, Ravel, Minkus şi Prokofiev. Vor cînta reputaţi solişti români, de la David Ohanesian, Pompei Hărăşteanu şi Nicolae Urdăreanu la Daniela Vlădescu, Ionel Voineag, Ştefăniţă Lascu, Emil Iurăşcu şi Gabriel Năstase ca şi invitaţi din Italia, Bulgaria, Cehoslovacia, Uniunea Sovietică şi Turcia, se va dansa în coregrafia lui Oleg Danovski, Alexa Mezincescu (30 de ani de remarcabilă activitate artistică), Ion Tugearu şi Ştefan Bănică, se vor afla la pupitru dirijorii Paul Popescu, Petre Sbîrcea, Ion Baciu, vor fi prezenţi muzicologii Viorel Cosma Iosif Sava, Petre Codreanu, Grigore Constantinescu.

Într-un cuvînt, o mare sărbătoare a muzicii şi dansului, sub egida Festivalului naţional „Cîntarea României", veritabilă „uvertură" a stagiunii artistice estivale 1988 pe litoral.

ARCADIE STRAHILEVICI ■

VREMEA — cum a fost / cum va fi

CORNELIU POP

Limitîndu-ne la anunţarea unei săptămîni cu cîteva zile de instabilitate atmosferică mai ales pentru regiunile sudice, cu cer noros şi temperaturi nu prea ridicate vă oferim în acest număr al rubricii de meteorologie date privind **evoluţia vremii în lunile iunie şi iulie 1988.**

Întrucît caracteristicile prognozelor pentru una sau mai multe zile, pînă la o săptămînă, vă sînt familiare prin difuzarea lor largă, este necesar să dăm cîteva noţiuni despre natura prevederilor de vreme pe termen lung. Acestea estimează valorile medii ale parametrilor caracteristici vremii (temperatură, precipitaţii, vînt şi altele) şi amplitudinea cu care oscilează acestea faţă de medii. Prin urmare posibilităţile de detaliere scad cu creşterea duratei intervalului de prognoză. Chiar şi în aceşti termeni generali, posibilitatea de a da prognoze reuşite pentru un sezon, a fost probată doar pentru areale restrînse de pe suprafaţa globului printr-un ingenios experiment ale cărui rezultate au fost publicate în 1986. Conform rezultatelor amintite, România se situează într-o regiune în care prognozele pentru iarnă apar ca posibile. Chiar dacă în mod obişnuit prognoza pentru vară are şanse mici de realizare, „riscăm" publicarea, încurajaţi de coerenţa argumentaţiei. Metoda de prognoză operativă pentru 3 luni utilizată de specialiştii noştri, care a dat rezultate pozitive, este fundamentată, de principiul analogiei. Se admite că atmosfera în interacţiune cu factorii de mediu ce întregesc tabloul climatic, evoluează asemănător în urma unor stări iniţiale analoage. Drept condiţii iniţiale se consideră o serie de parametri determinaţi pentru intervale cuprinse între 30 şi 90 de zile, privind stratul cuprins între sol şi înălţimi de 5,6 km, pe arii de la scara teritorială a ţării noastre pînă la cea a emisferei nordice. Analiza realizată pentru prognoza de la începutul lunii mai a indicat drept analogi 1987 şi 1982. Natura maselor de aer ce au imprimat nota dominantă a vremii din cei 2 ani, deasupra Europei, se află în acord cu evoluţia constatată în studiile din literatura internaţională de specialitate în anii cu „Oscilaţie Nord-Atlantică". Fenomenul a avut loc şi în iarna care a trecut. Conform studiilor, în primăvară banchiza arctică diminuează în estul Groenlandei şi se dezvoltă în sectorul Islandei. Analiza stării banchizei la data de 2 mai 1988 indică depăşirea limitelor maxime de extindere în sectorul Islandei. Documentaţia disponibilă preconizează pentru lunile de vară o temperatură a apei mai scăzută decît în mod obişnuit în bazinul central al Atlanticului de Nord, fapt ce coincide cu situaţiile din anii analogi.

În luna iunie masele maritim polare evoluînd dinspre nord-vest vor domina centrul continentului, afectînd şi regiunile vestice ale ţării. La sud de lanţul muntos alpino-carpatic vor persista mase de aer de origine tropicală. Prin urmare, vremea va fi mai rece decît normal în vestul ţării şi în jurul normei în rest. Cele mai ridicate temperaturi vor urca pînă la 28—31°C în jumătatea nordică a ţării şi între 32—35°C în sud. Maxima absolută lunară pe litoral se aşteaptă în jur de 31°C. Cele mai coborîte temperaturi nocturne se vor situa în limite obişnuite şi pe alocuri sub mediile lor climatice, fiind cuprinse între 4 şi 9°C. Pe litoral minima nocturnă cea mai scăzută va fi de 11°C. Se prevede un regim pluviometric excedentar în vest şi nord, iar în restul teritoriului distribuţia precipitaţiilor va fi neomogenă spaţial. În regiunile vestice şi nordice se aşteaptă un număr mare de zile cu ploaie, iar în rest numărul lor va fi normal (10—14 zile).

În luna iulie masele de aer maritim polar vor invada şi sud-estul Europei. Vremea va fi mai rece decît normal în cea mai mare parte a ţării. Maximele absolute ale acestei luni vor fi cuprinse între 28° şi 36°C, valori situate sub mediile climatice cu aproximativ 2°C. Posibilitatea unor zile cu arşiţă, ca şi cele din anii secetoşi 1985 şi 1987, cînd mercurul termometrelor a urcat pînă la 43°C la Cernavodă şi respectiv la Tr. Măgurele, se elimină şi prin recrudescenţa în acest an a rezervelor de apă din sol. Umezeala solului, contribuie la mărirea evaporaţiei, o parte din energia radiaţiei solare se transformă în căldură latentă a vaporilor de apă în loc să contribuie la încălzirea atmosferei. Pe de altă parte, sporirea evaporaţiei diminuează indirect încălzirea de la Soare prin creşterea nebulozităţii în cursul zilei, micşorînd radiaţia solară directă.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 12 – 18 mai 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitaţii (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea şi anul	Valoarea	Localitatea şi anul
Crişana	21÷25	9÷13	13÷17	37,0	Bechet 1969	-1,8	Arad 1978
Dealuri şi podişuri	19÷24	7÷11	14÷21	33,4	Iaşi 1908	-1,8	Cluj Napoca 1980
Depresiuni	17÷20	5÷7	15÷18	32,6	Tîrgu Secuiesc 1958	-5,9	Miercurea Ciuc 1978
Vf. Omu	3÷5	-3÷-2	22	16,2	1958	-16,0	1940
Litoral	18÷20	11÷13	8÷9	35,2	Constanţa 1908	4,5	Constanţa 1901

Pentru zicătoarea meteorologică populară „dacă iarna-i iarnă, vara-i vară" analiza regimului termic la Bucureşti-Filaret pentru perioada 1957—1985 confirmă existenţa unei corelaţii inverse între temperaturile depărtate în timp la o distanţă de 6 luni. Statistic, ne aşteptăm după o iarnă caldă la o vară răcoroasă.

Minimele nocturne absolute ale lunii se vor situa în general sub limitele normale, fiind cuprinse între 6 şi 12°C. Pe litoral temperaturile nu vor depăşi ziua, 28°C, iar noaptea, vor rămîne mai ridicate de 13°C.

Cantităţile de precipitaţii vor fi excedentare în cea mai mare parte a ţării, numărul zilelor cu ploaie va fi în general mai mare decît în mod obişnuit, ajungînd în nordul ţării pînă la 17—19 zile.

Dizlocarea maselor de aer tropicale de către cele maritim polare va crea condiţii de producere în regiunile sudice ale ţării, în prima parte a verii a unor ploi cu caracter torenţial, însoţite de căderi de grindină şi intensificări ale vîntului cu caracter de vijelie.

Flacăra.. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20. Interioare: Actualitatea politică: 25 60; Publicişti-comentatori: 25 60; Reportaj economie: 17 00; Ştiinţă: 21 28; Cultură-învăţămînt: 14 57; Probleme moral-cetăţeneşti: 14 53; Sport: 17 00; Scrisori-audienţe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacţie: 21 23; Secretariat redactor şef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41505

flacăra

organul celor ce muncesc din Consiliul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
20 (1717) VINERI 20 mai 1988

Să privim chipul țării

A fi între primii

reportaj din județul Sibiu

pagina 2

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Drac fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Faptele de muncă —

oglindă a conștiinței revoluționare

MARCA FABRICII

Cerința, subliniată în Expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința din 29 aprilie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de a mobiliza fiecare colectiv de muncă în direcția obținerii unei semnificative creșteri a calității producției, de a stimula competiția între întreprinderi în vederea realizării unor produse reprezentative pentru marca fabricii, apte să asigure un real prestigiu producătorilor, vizează nemijlocit perfecționarea activității economice din perspectiva valorificării superioare a resurselor materiale și umane de care dispune societatea noastră. Tocmai pentru că, așa cum se evidențiază în expunere, **pe ș.imul plan trebuie să punem calitatea, reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor, creșterea productivității muncii, eficiența, rentabilitatea,** produsele muncii noastre nu trebuie gîndite altfel decît ca fiind cele mai bune, răspunzînd întru totul cerințelor consumatorilor și chiar anticipînd aceste cerințe, convingînd prin ele încă asupra utilității și importanței muncii care a dus la realizarea lor.

Afirmînd necesitatea de a **înfăptui uniformitatea, prezentarea generală a produselor,** de a se trece la [illegible] acestora sub semnul identificator și, totodată, valorizator al **mărcii fabricii,** într-o competiție în care fiecare colectiv se definește și se afirmă exact prin calitatea muncii sale, secretarul general al partidului ne cere să conferim produselor muncii noastre personalitate, să ne afirmăm, prin calitatea și nivelul lor de competitivitate, propria competență.

Onorarea mărcii fabricii nu este, desigur, limitativă, ci ea vizează domenii complexe, în care sînt integrate cercetarea științifică, proiectarea, prospectarea pieței etc. Mai mult, în condițiile specializării și cooperării, produsul unei fabrici valorifică, finalmente, activitatea altor unități care produc semifabricate, componente, subansambluri. Într-o firească interdependență, activitatea întreprinderilor trebuie să afirme preocuparea pentru propria marcă a fabricii și din perspectiva consecințelor directe pe care le are calitatea produselor lor asupra prestigiului mărcii fabricii respective.

Esențială rămîne în confirmarea, prin marca fabricii, a talentului, imaginației, profesionalismului și seriozității fiecărui colectiv de oameni ai

(Continuare în pag. 3)

CONSTANTIN DUMITRU ■

La ora sistematizării

Epoca prefacerilor revoluționare pe care o parcurge țara noastră include, în sensul cel mai propriu, o amplă operă de modernizare și înnoire a tuturor localităților, a cărei importanță economică și socială a fost reliefată magistral în recenta Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Propunîndu-și să susțină, publicistic, aceeași cadență cu pulsul așezărilor aflate „la ora sistematizării", în fond, cu pulsul dezvoltării accelerate și multilaterale a întregii țări, revista noastră publică în numărul de față trăirile acestei „ore" la Sascut și Corabia.

reportajele în paginile 12—13

Artistul și epoca sa

„Într-o dimineață ne vine vestea că s-a ales Cuza domnitor în amîndouă capitalele. Am lăsat tot, am pus șaua pe cal și fuga la tîrg. Atunci am văzut eu ce va să zică bucuria unui popor. Cîntece, jocuri, chiote din toate părțile. Îți ieșeau oamenii în drum cu oala plină de vin, care cum se întîlneau luau vorba de Cuza, de Unire, se îmbrățișau, se încingeau hore în mijlocul drumului. Și era un ger de crăpau pietrele. Da' unde mai sta cineva acasă ? Am văzut bătrîni care plîngeau de bucurie. Vreo săptămînă n-am mai putut lucra. Trimiteam la tîrg de două ori pe zi după vești... Nici nu mai era chip să ne gîndim la altceva. Îmi aduc aminte că stam seara pînă tîrziu și făceam desenuri alegorice despre Unirea Principatelor..."

NICOLAE GRIGORESCU

Neprețuite daruri

Iubim copiii, ai noștri, ai tuturor...

Devenim ochii lor cînd trec strada, îi mîngîiem cînd prin delicatețea și splendoarea lor se lipesc de noi, inseninîndune. Meritele lor devin și ale noastre cînd frăgezimea urcă pe podiumul laureaților sau dezleagă problemele încîlcite de logică în sălile de concurs. Ne mîndrim cu inteligența și perspicacitatea lor, comparîndu-o cu a noastră la vîrsta lor. Dar tot din dragoste, nu putem trece cu vederea cînd în autobuz sau în metrou sînt încurajați să ocupe scaunul liber și lîngă ei rămîn în picioare mama, bunica sau un necunoscut. Nu putem să trecem nepăsători pe lîngă copiii lăsați de capul lor să bată mingea cît au chef, cu înflăcărate strigăte de joacă, indiferent că vecinii se odihnesc, mai ales duminica dup[illegible] amiază. Nu putem să ne facem că nu auzim, pentru că un cartier întreg aude, decibelii suprancălziți ai micului meloman, în timp ce mulți copii rămîn singuri acasă și-și fac lecțiile de-parcă ar fi supravegheați, se duc după cumpărături, pun masa și-și așteaptă părinții cu mîncarea caldă.

De cînd este de o șchioapă, omul se deprinde cu sculatul devreme dimineața, cu politețea, cu hărnicia, cu folosul timpului pentru devenirea lui, cu respectul pentru aproapele său. De ce toate acestea ? Pentru că în drumul meu, și într-al dumneavoastră, vedem copii cu ghiozdane dar și îngrijind curtea școlii, vedem frații mai mari ducîndu-i pe mezini la grădiniță dar și întorcîndu-se acasă cu sticla cu lapte, cu pîinea pentru masă, vedem copii îmbujorați cu uniforme, silitori și buni la carte, dar tot pe ei îi urmărim după amiaza, în salopete, meșterind ceva care poate mai tîrziu va fi chiar profesiunea.

Se apropie ziua lor și lîngă cărți, jucării, dulciuri, flori, să le punem în punga cu cadouri și obligațiile, îndatoririle mici azi, care gradat să-i conducă către înălțătorul gînd, axa vieții, nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă. La vîrsta înțelegerii depline vor considera de la sine să-și asume răspunderile, să nu socotească timpul după condică, să nu lase pe alții greul căutînd locurile călduțe, să fie buni și drepți. Dacă socotiți de folos puneți și rîndurile mele printre daruri...

CARMEN DUMITRESCU ■

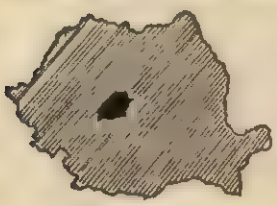

Sibiu

A fi între primii

● În anii de după reorganizarea administrativ-teritorială, din 1968, producția marfă industrială a județului Sibiu a crescut de 5,3 ori iar producția globală agricolă de 2 ori. ● Fondurile fixe au ajuns la o valoare totală de 45 miliarde de lei, dintre care 25 miliarde se află în unitățile industriale. ● Producția industrială pe locuitor a ajuns la aproape 90 000 lei pe an, situînd Sibiul, în această privință, între primele județe ale țării. ● În prezent, produse fabricate în județ se exportă în 81 de țări. ● Din populația de peste o jumătate de milion a județului, mai bine de 300 000 de oameni locuiesc în orașe. Pentru ei s-au construit, în această perioadă, aproape 60 000 de apartamente. Au fost construite, de asemeni, numeroase așezăminte de învățămînt și cultură sau pentru ocrotirea sănătății. ● Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist au crescut de 3 ori iar prestările de servicii către populație de 5,4 ori.

Cu îndreptățire s-a spus: Sibiul este un oraș-muzeu. Dar este și un oraș al muzeelor, au adăugat alții. Și aveau și aceia dreptate, desigur.

La fel de îndreptățit am putea spune că Sibiul, unul dintre marile orașe ale țării, oferă imaginea unei lumi robuste, dinamice, cu proiecte cutezătoare și cu destoinicia prin care proiectele acestea se împlinesc fericit. O lume care aduce, în planul istoriei prezente, dovezile unor calități prin care oamenii locului au făcut dintotdeauna gloria acestui oraș. Pentru că Sibiul a fost dintotdeauna o cetate pașnică în care onoarea și demnitatea omului, ca și prosperitatea vieții lui, s-au făurit prin ceea ce a fost, pentru fiecare, chiar munca lui. Și tocmai de aceea efectul în timp al lucrării neobosite a acestui oraș a fost, constant, pozitiv.

Prin meșteșugarii și prin negustorii lui, dar și prin inițiativele lui în plan spiritual, Sibiul a fost un factor activ de cultură și civilizație în spațiul românesc. Viața, prin puterea ei invincibilă, a făcut ca destinul orașului să se configureze în lumina legăturilor permanente dintre ținuturile locuite de români. Unitatea organică și indestructibilă a ținuturilor românești aflate de o parte și de alta a Carpaților se citește, în filigran, cu fiecare filă a istoriei orașului și nu putem uita că în urma cu un veac ea se putea citi chiar pe frontispiciul „Tribunei" care apărea la Sibiu: „Soarele, pentru toți românii, de la București răsare".

Mai aproape de vremea noastră, Sibiul și-a durat faima unei vocații industriale. Sporirea de 6 ori, pe durata ultimelor două decenii, a fondurilor fixe de care dispune industria orașului și a județului a dat acestei vocații posibilitatea de a se împlini în domenii noi de creație și de performanță tehnică, atestînd că pe parcursul celor două decenii care au trecut de la reorganizarea administrativ teritorială din 1968 Sibiul a traversat o perioadă rodnică. Din punctul de vedere al produsului pe un locuitor, Sibiul se situează pe unul dintre primele locuri între județele țării, ca și în ceea ce privește realizarea producției nete la 1 000 de lei fonduri fixe. Și dacă vorbim nu numai despre cultul pentru muncă al sibienilor ci și despre prețul pe care îl pun ei pe lucrul bine făcut, va trebui să notăm că în toate unitățile economice din județ au fost întreprinse analize ale nivelului de tehnicitate și competitivitate al produselor și au fost stabilite o seamă de programe proprii al căror rezultat s-a concretizat în încadrarea majorității întreprinderilor în parametrii de calitate planificați.

În deschiderea unui ghid despre Sibiu se poate citi: „Măreția cetăților se clădește prin vrednicia oamenilor". Prin fapte de muncă exemplare, sibienii adaugă astăzi dovezi noi ale acestui adevăr limpede rostit.

Performanța ca profesiune

Pînă în urmă cu vreo 15 ani, aparatura hidraulică se aducea din import. Atunci a fost construită o fabrică, la Sibiu, în cadrul Întreprinderii „Balanța". Și în această fabrică s-a lucrat și se lucrează, în bună măsură, ca într-un laborator.

Finețea și precizia unor operații tehnice implică ideea de perfecțiune, disciplina tehnologică este aici, înainte de toate, o lege aspră a muncii iar acuratețea execuției este egală cu a bijutierului, dacă nu cumva o și întrece. Toleranțele în fabricarea unor piese sînt de un micron sau doi, nu mai mari, iar un fir de praf apărut în ulei sau pe o suprafață prelucrată ar crea probleme incredibile, la prima vedere. Cu volumul lui uriaș de vreo 25 de microni.

În aceste condiții se realizează aici aparatură care la rîndul ei pune în mișcare ori comandă alte mecanisme tehnice. Și după cum spune directorul întreprinderii, inginerul Virgil Benga, această fabrică lucrează pentru toată economia națională. Ea produce aparatura hidraulică pentru mașinile-unelte, pentru instalațiile tehnologice, pentru sistemele hidroenergetice și de navigație. Ecluzele de la Agigea, de la Năvodari și Poarta Albă, de la Porțile de Fier 2, conțin aparatură realizată aici, ca și autovehiculele fabricate în țară. Prin sistemele hidraulice ale unei mașini-unelte, bunăoară, se acționează avansul tehnologic, avansul rapid, se reglează regimurile de așchiere. Fără sistemul hidraulic, mașina ar funcționa mecanic și este sigur că în acest fel uzura ei ar fi mult mai mare și mai rapidă, în timp ce calitatea lucrării ar fi mai slabă. Se înțelege, așadar, că în acțiunea de modernizare a economiei naționale, a industriei românești, apariția acestei fabrici a avut o importanță deosebită. O consecință a apariției ei a fost și creșterea competitivității unor produse românești pe piața externă, echipate cu aparatură hidraulică fabricată la Sibiu.

Aflată în avangarda amplei acțiuni de modernizare inițiată, după cum se știe, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această fabrică se află ea însăși într-un proces de modernizare, și-a reorganizat o serie de linii tehnologice și din acest an va trece la evidențierea și urmărirea producției pe calculator. Producția ei, concepută în cele două ateliere de proiectare unde lucrează Dumitru Lazăr, Ioan Cimpeanu, Florin Staicu sau Doru Radu, Ilie Giurgiu, Viorel Bereș, se alcătuiește din serii mici sau unicate, potrivit cerințelor beneficiarilor care sînt, se înțelege, foarte diverse. De aceea, muncă în această fabrică presupune o continuă disponibilitate în planul inovării tehnice, o continuă investiție de inteligență. Iar profesionalismul și competența oamenilor se află acum pe cale de a deschide, în viața acestei fabrici, o etapă nouă. Potrivit orientărilor și sarcinilor indicate pentru acest domeniu de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmează a se trece la asimilarea aparaturii hidraulice pentru presiuni înalte, ținîndu-se astfel pasul cu tot ceea ce este mai nou pe plan mondial.

Meseria celor care lucrează în această fabrică este, de fapt, aceea de a realiza și de a-i face și pe alții să aibă acces la performanța tehnică.

Slimnic, un nume al vredniciei

În toamna anului trecut, un flăcău din sat a avut un accident și-a trebuit să fie internat în spital, la Sibiu. Și vreme de trei luni și jumătate, cam o dată la două săptămîni, cîte 10–12 consăteni de-ai lui, români și sași, mergeau să doneze sînge pentru el. Dar că așa este frumos, ca oamenii să se ajute între ei, zice primarul Ioan Hihn, nu este o descoperire nouă ci o realitate din care s-a făurit chiar istoria acestei comune, Slimnic, unde românii și sașii s-au aflat alături, și cu inima deschisă, ori de cîte ori viața i-a încercat cu un necaz sau le-a adus un prilej de-a se bucura împreună. Cînd Edwin Theuerkauf, pe al cărui certificat de naștere nu se uscase bine cerneala, trebuia dus la medic în miez de noapte, un vecin, pe nume Miron Poplăcean, n-a întîrziat o clipă și, așa cum se afla, cu bluza de pijama pe el, și-a scos mașina din garaj și-a pornit în viteză spre spitalul de copii aflat la vreo 20 de kilometri. Tot astfel, atunci cînd Ilie Solomon și-a făcut casă nouă, cine era să-l ajute în primul rînd dacă nu chiar vecinii lui, care din întîmplare sînt numai sași, și anume Deppner Martin, Botesch Martin și Bausmerth Laurențiu? Așa s-a trăit la Slimnic și este firesc să se trăiască astfel, zice primarul, tot așa cum în ultimul timp, după zilele friguroase în care credeau că s-a întors iarna, oamenii s-au bucurat cu toții să constate că în livezile de meri, întinse pe 530 de hectare, recolta n-a fost primejduită. Chiar dacă rămîne adevărat că la Slimnic aproape că nu există familie în care cel puțin un om să nu aibă o retribuție ca muncitor la Sibiu, cele cîteva mii de hectare ale comunei sînt muncite cu nădejdea care face ca orice recoltă bună să aducă și belșugul fiecărei case. Prin contractele încheiate de gospodăriile populației, comuna predă în fiecare an peste 100 tone de carne, 2 000 hectolitri de lapte, aproape 9 000 kilograme de lînă. La rîndul lor, C.A.P.-urile și I.A.S.-ul de pe teritoriul comunei cresc 3 500 de bovine și 21 000 de oi, astfel încît contribuția celor din Slimnic la fondul centralizat al statului poate fi apreciată, într-adevăr, ca substanțială. Și mai trebuie adăugat că în fiecare an comuna dă, în medie, 5 000 tone de cereale, 4 000 tone de cartofi, 5 000 tone de sfeclă-de-zahăr. Din cele spuse de directorul I.A.S.-ului, Paul Radu, și de președinții celor două C.A.P.-uri, Matei Drumaș și Ioan Tomuța, rezultă că în fiecare an, în medie, valoarea producției agricole realizate la Slimnic se ridică la aproximativ 80 de milioane de lei. Această cifră dă măsura efortului întregii comune de-a se apleca, asupra pămîntului ei, cu știința unei munci bine făcute. O știință străveche, în anumite laturi ale ei, dar și foarte nouă, în alte privințe, care prin disciplină și deopotrivă prin noutatea tehnică asigură efortului eficiența așteptată. Pe pămîntul acesta care nu-i prea rodnic, cum spune Ioan Hihn, succesul se dobîndește greu și numai munca stăruitoare îl poate face sigur. De aceea, adaugă el, pe pămînturile astea de la Slimnic trebuie să trudești, trebuie să crezi în muncă.

Mîini de aur

De mai bine de patru veacuri și jumătate, la Sibiu se tipărește carte. De mai bine de patru veacuri și jumătate, lumea s-a luminat și prin cărțile tipărite la Sibiu.

Dacă întîietatea, la noi, în apariția tiparului, îi revine Tîrgoviștei, Sibiul își păstrează onoarea de-a fi tipărit prima carte în limba română. De la strădania acelui meșter de început, pe nume Filip Moldoveanu, să trecem însă la filele mai noi ale istoriei tiparului sibian și să notăm că meșterii de-aici obțineau în 1929 o medalie „d'oro" la Barcelona, în 1937 o medalie de argint la Paris, în 1959 o medalie de aur la Leipzig. În munca lor, tipografii sibieni s-au deprins să pornească de la formula de carte frumoasă, convingerea lor fiind că a tipări nu înseamnă numai a produce. O carte, au crezut și cred ei, este prin ea însăși un obiect de artă. Ea îngăduie dubla voluptate a lecturii și a delectării vizuale. Și bibliotecile seamănă cu colecțiile de tablouri, de porțelanuri scumpe sau de bijuterii. Prin confruntări de idei și soluții pentru formarea omului și dezvoltarea gustului pentru frumos, în rîndurile meșterilor tipografi sibieni s-a consolidat, treptat, adevărul că oricine ar ignora noblețea tradiției și ascendenței acestei meserii nu este demn să pătrundă în lumea mașinilor de tipărit. Cu această credință s-au adunat cu toții de prin vechile ateliere răspîndite în oraș și au intrat în noua cetate a tiparului sibian, care a fost construită în 1968, exact cînd se împlineau 440 de ani de la apariția primei cărți la Sibiu. Iar această întreprindere poligrafică, modernă nu numai pentru că oamenii lucrează în hale noi ci și pentru că ea a primit o dotare tehnică superioară, este astăzi unul dintre cele mai prestigioase așezăminte de acest fel din țară. În privința lucrărilor de artă, ea se situează pe locul întîi. Planul de export și l-a realizat întotdeauna și au fost perioade cînd exportul a reprezentat aproape jumătate din producția întreprinderii. Pentru rezultatele sale remarcabile, această întreprindere a fost distinsă în ultimii ani de trei ori, consecutiv, cu „Ordinul Muncii" clasa întîi, iar locul fruntaș pe care s-a situat în 1987 o îndreptățește să aspire la cucerirea titlului de „Erou al Muncii Socialiste".

Vechile teascuri cu volant și curele suspendate au rămas în amintirea celor mai vîrstnici meșteri ai întreprinderii. Însă excelenta dotare tehnică, mașinile offset în patru culori, de exemplu, sau introducerea sistemului de fotoculegere își dovedesc și își vor dovedi eficiența la Sibiu pentru că oamenii, după cum spune directorul Mircea Oprișiu, sînt crescuți în cultul acestei munci și au o reprezentare exactă a nobleței aparte a acestei meserii.

Pagină realizată de
D. CONSTANTINESCU
Fotografii de FRED NUSS

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Spiritul muncitoresc, consolidat pe baza unei îndelungate tradiții revoluționare, a îmbogățit o sintagmă străveche a limbii române : spune-mi cum muncești ca să-ți spun cine ești. Faptele de muncă sînt considerate oglinda caracterului, a conștiinței revoluționare a fiecăruia. Ele grăiesc mai sugestiv decît vorbele și au meritul de a oferi o imagine completă și complexă a profundelor prefaceri petrecute în planul conștiinței muncitorești, revoluționare. „Să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar în muncă, în gîndire, în toate domeniile, să acționăm cu hotărîre împotriva a tot ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală noul" spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale. Ca o magistrală regăsire a acestei afirmații, colectivele de oameni ai muncii fac prin faptele lor dovada unei noi calități în planul devenirii conștiinței, socotind munca forma esențială de exprimare a spiritului revoluționare, a conștiinței revoluționare.

Bătălia pentru nou la „Republica"

Oameni care pot schimba o stare de lucruri

Intrată în al cincizecilea an de existență, Întreprinderea de țevi Republica, cea care dădea la începuturi cîteva produse pe care le puteai număra pe degetele unei mîini, a ajuns azi la peste 41 000 de sortimente, iar de la dimensiunile unei fabricuțe la proporțiile unui colos industrial prin care poți umbla o săptămînă fără să ți se pară că ai văzut tot. Fiind cea mai veche fabrică de țevi din țară, întreprinderea se află pe primul loc în ce privește sortimentația și complexitatea producției. Între produsele — multe — care îi aureolează prestigiul sînt țevile din oțeluri speciale, țevile pentru apă grea, pentru cazane energetice, pentru petrol, pentru programul nuclear. Nimeni nu-și pune problema să calculeze cît ar plăti România dacă ar importa mulțimea de produse care s-au asimilat și se fac aici. Cea mai spectaculoasă dezvoltare a început în 1968, cu montarea unui nou laminor de 6 toli, în întregime proiectat și realizat în țară. Alt moment deosebit l-a marcat vizita din 1975 a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cînd secretarul general al partidului le-a cerut muncitorilor de la „Republica" să treacă la producția de țevi din oțeluri aliate, înalt aliate și inox, pentru a nu le mai importa. În acest scop a fost construită o întreagă uzină nouă, pe care președintele republicii a inaugurat-o în 1980.

„Cine rămîne este om întreg"

Niciodată muncitorii de aici n-au considerat că ei sînt incapabili să facă produsele pe care le exportau alții. Ei, acești muncitori, au adus, pas cu pas, uzina în postura sa de azi, cînd a ajuns una din marile uzine exportatoare românești. Mulți sînt tineri. Dar s-au format și se formează sub mîna celor care au încăruntit în întreprindere. Un asemenea dascăl în meserie este maistrul principal Mihalcea Tașcă de la secția a doua laminoare, care muncește aici din 1952. Lăcătușul Vasile Drăgan, din secția întîi laminoare, are „numai" 20 de ani la „Republica". I se pare doar normal ca tinerii absolvenți de liceu, care vin între mai bătrînii meseriași cu patru sau șapte clase, să se integreze repede spiritului de echipă al întregului colectiv. „E greu. Unii nu rezistă la efort. Dar cine rămîne este om întreg. Cei mai mulți rămîn. Și nimeni nu zice că nu se poate face ceva. Așa e, de cînd e uzina. La noi nu se fac tabele : cînd e ceva deosebit, îi chemi pe toți la efort și toată lumea vine". Între lucrurile care răsplătesc efortul acestor oameni, Mihalcea Tașcă alege unul la care — fiindcă avea de unde alege — nu mă așteptam : „E și frumos. În serile de vară, cînd ușa rămîne deschisă, de cum intri pe poartă, se vede cum iese țeava roșie de la perforator. E grozav. Mai ales cînd știi că lucrezi acolo".

Șeful unei echipe de trefilatori lucrează în unitate de la 5 mai 1946. Cum ar putea uita acea zi ? Îl cheamă Nicolae Ghinea. „Cînd am intrat, muncisem un an pe șantierul tineretului de la Bumbești—Livezeni, își amintește. Acolo lucram cu roaba, cu targa, cu sacul de cărat pietre și mi se părea normal. Acum, toți sîntem alți oameni, nu numai sculele și utilajele s-au schimbat. Vin mulți tineri din școli cu tot felul de idei, dar aici se formează ca muncitori. Și cer să intre în partid. Noi am dus uzina o viață. Ei trebuie s-o ducă după noi. Facem totul pentru asta, că aici e nu numai truda, e și sufletul nostru. Și sînt curate".

„M-au trimis la macarale și firește că m-am dus"

Virgil Cociorlan, șeful atelierului de instalații de ridicat și transportat este maistru principal specialist. Are în subordine aproape 150 de oameni, organizați în formații complexe. Fiindcă ei răspund și de întreținere și de repararea planificată a instalațiilor : macarale de la 0,5 la 20 de tone. Și Virgil Cociorlan lucrează în întreprindere din 1952. În 1962 a fost trimis la școala de maiștri împreună cu alți 5 colegi din uzină. El a absolvit cu 10. Era întîiul din cei șase. „M-au trimis la macarale. Nu mai înțelegeam nimic. Acolo nu dorea nici unul din noi să fie dat. De ce tocmai pe mine? am întrebat. «Pentru că vrem să schimbăm acolo o stare de lucruri». M-am gîndit cîteva zile și am zis și eu la fel. Se vede că ei mă cunoșteau mai bine decît mă cunoșteam singur. Ca să cunosc oamenii și utilajele, stăteam mereu în mijlocul lor. În scurt timp stăpîneam tot ce era de stăpînit. Ca meserie. Ca organizator. Și oameni și mașini. Pentru creșterea eficienței trebuia reorganizat totul. Am reorganizat tot. De atunci, nu este om sau formație care să nu-și cunoască precis sarcinile și responsabilitatea. Și fiecare își face lucrul lui. Bine. Dacă nu foarte bine. Și-au etalat întreaga pregătire profesională, că, dacă nu-l consulți pe fiecare, nu spune ce știe să facă. Acum, cu oamenii aceștia aș fi în stare să merg... indiferent unde. Ce am schimbat ponte să pară o abstracțiune. Am schimbat sistemul de lucru. Dar rezultatul este violent de concret. Și, zic eu, este un lucru care sporește prestigiul fabricii. Sîntem solicitați și în afara întreprinderii noastre. Cu reparațiile e altă poveste. În ultimii zece ani, noi am redus cu 40 la sută pe o instalație durata de staționare în reparație planificată. În loc s-o facem în 12—14 zile, o terminăm de luni pînă simbătă. Cele cu 20—30 de zile planificate sînt gata în 7—8 zile. Eu sînt interesat să fac reparație corectă — mecanică, electrică și în ce privește construcția metalică — fiindcă tot eu îi fac și întreținerea, or nu mi-e indiferent dacă se va defecta des. Apoi, mai avem în îngrijire și căile de rulare pentru macarale". Nimic din ce povestește nu pare că i-a pus în față dificultăți mari. Și nimic nu frapează mai mult la acest om de o admirabilă simplitate a exactității. Abrupt, îl întreb cînd i-a fost greu. Își ia răgaz de cîteva clipe, după care continuă, de parcă nu m-ar fi auzit, cu o nuanță și mai accentuată de poveste : „Aveam de reparat o cale de rulare. Circa 320 de metri lungime. În cîmpul cinci. Acolo funcționau trei macarale. Pentru secția fileteaj și atelierul de execuție și prelucrare a prăjinilor cu racorduri sudate, pentru foraj. Noi gîndiserăm tot : oprirea, programul. La condițiile întreprinderii. Am început de la capătul racordurilor sudate. Directorul de atunci, Gheorghe Avram — acum este directorul uzinei noi — a fost nemulțumit. A hotărît să ne mutăm. Să începem din capătul celălalt. Dar iar am fost opriți. Nu ne mai lăsau să lucrăm : că-i încurcam. Atunci m-am certat cu directorul. Nu știu dacă mă înțelegeți : m-am certat cu directorul. Am gîndit iar totul, cu șeful de echipă Aurel Paraschi. Ne-am hotărît să lucrăm noaptea. Fără să mai știe conducerea. Eu veneam dimineața la 7 și plecam după schimb. Dar la 7 seara eram înapoi. Ne înțelegeam cu maiștri din secția de fileteaj. Îi găseam cu locurile de muncă alimentate. Așteptam să plece directorul și ne apucam de treabă. Cu o pauză de vreo oră, la zece noaptea, cînd își luau produsele terminate și realimentau pentru schimbul trei. La unsprezece reîncepeam lucrul. Într-o seară a fost cumplit. Mă uitam să văd dacă a dispărut mașina directorului : înseamnă că a plecat. Atunci mă uitam degeaba. Mașina nu mai pleca. A doua zi l-am întrebat ce-a făcut toată noaptea în uzină. Să nu credeți că era un om cu care să nu poți vorbi. Este un specialist mare și un om minunat. Știam că pot să-l întreb simplu, fără să se supere. Mi-a spus că a plecat fără mașină : era defectă. După cearta cu dînsul, o săptămînă am fost bolnav. Nu e chiar atît de ușor să te certi cu un director de întreprindere. Dar eu știam că nu pot să cedez. Nota asta am imprimat-o și oamenilor din atelier. Nu era glumă : în accidentele cu podurile rulante nu-ți rupi un deget. Cînd totul a fost absolut gata, chiar și vopsitul, l-am spus directorului, că am terminat lucrarea. S-a uitat la mine ca la un computer defect. N-avea cum să creadă. Cred că nu-i venea să creadă nici cînd a văzut. V-am spus că am oameni cu care fac orice.

„Un cărucior necesar ca aerul"

Același maistru specialist ne relatează o altă întîmplare edificatoare pentru imensul potențial transformator pe care-l reprezintă noua atitudine față de muncă, față de interesele colectivității. Un cărucior pe platforma rotitoare devenise, dintr-o dată, necesar ca aerul. Putea să-l execute numai o uzină din Timișoara. Ne-au promis că-l vom avea peste un an de la data discuției cu ei. Prețul nu era mic. Ei făceau fiecare piesă în parte. Totul era unicat. Tovarășul director Avram m-a chemat la el și m-a rugat : «Hai să încercăm să facem noi cărucioru ăsta !» Erau necesare și dispozitive speciale. Am conceput și executat totul aici. În 45 de zile îl aveam. Și gratis ! Că a intrat — fără comandă specială — în costul reparației capitale a unui pod rulant din secția I laminoare. Mulți nu crezuseră că sîntem în stare. Cea mai recentă lucrare care mi-a dat de furcă trebuia să asigure transportul prăjinilor cu racorduri sudate tandem de la cuptorul cu vatră păsitoare din cîmpul 8. Unul călește, altul face revenirea și reconcerea. De la ieșirea dintr-unul pînă la intrarea în celălalt nu trebuie să treacă mai mult de 4 ore. Iar transportul cere să fie excluse loviturile, fiindcă se sparg țevile : în starea aceea sînt casante. Nu-i vorbă că am terminat lucrarea în mai puțin de 6 luni. Esențialul este că tot materialul și toate utilajele folosite erau din recuperări : n-a costat decît manopera. Și totul s-a făcut după orele de program, peste sarcinile de serviciu. Sigur, totul în concepție proprie. Era un lucru nou. Am consultat și pe alții. Am studiat. Am gîndit. Trebuie să gîndești. Proiectul n-a fost și nu s-a corijat decît în capul meu. Fiindcă, de data asta, nici eu n-am pus nimic pe hîrtie, ca în alte cazuri. Că am făcut multe modernizări. Mi-a plăcut. Dar să scrieți că nu singur le-am făcut. Cu maiștrii Florea Buturugă, Ion Nicolae și Constantin Dobrică și cu șefii de echipă... de Paraschi am zis... Ion Enache, Nicolae Zărnescu, Aurel Bîrleanu, Marin Carată, Aurel Răducanu și Constantin Manea. Altfel, eu am crescut în uzină de la 16 ani. Aici e soția mea, aici e fiica noastră. Pentru mine aici e totul".

La directorul general găsesc atîta lume, încît abia ne salutăm prin cîte un zîmbet ; nu este timp de mai mult.

DORIN GHERGHINESCU

Marca fabricii

(Urmare din pag. 1)

muncii, capacitatea reală de identificare directă cu lucrul bine făcut. Inevitabila comparație pe [illegible] nu numai consumatorul o poate face între diferite mărci de fabrică are, la rîndu-i un binevenit rol stimulativ. Ieșirea din anonimatul unei producții uniformizate înseamnă, din această perspectivă, și firească satisfacție a făuritorului care poate fi recunoscut în rodul muncii sale dar, mai ales, o sporită și identificabilă responsabilitate a celui care poate fi cu ușurință numit și spre mulțumire și spre nemulțumire.

Receptivitatea cu care colectivele de oameni ai muncii și-au însușit această fertilă idee, hotărîrea lor de a acționa pentru cît mai grabnica sa transpunere în viață determină, în această perioadă, așa cum evidențiază și paginile revistei noastre, un climat de dezbatere responsabilă și angajată vizînd adoptarea măsurilor optime pentru înscrierea întregii activități productive sub semnul exigențelor implicate de aureolarea mărcii fabricii cu un binemeritat prestigiu.

Bunăstarea tuturor

Grupajul de față alătură ipostaze ale muncii în domenii dintre cele mai diferite : aspra industrie a cimentului, delicata ramură a confecțiilor, grandioasa reconstrucție a pămîntului, perseverenta cercetare medicală și pretențioasa prospectare geologică. Pe cît de diverse sînt în conținut, pe atît de unitare sînt faptele relevate, în semnificația lor comună : bunăstarea tuturor depinde numai de modul în care fiecare își face datoria în profesiunea sa, la locul său de muncă. Acest adevăr fundamental al societății noastre socialiste, subliniat cu putere în recenta Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, își găsește acoperire practică în fiecare unitate de loc și timp, ca o măsură fidelă a conștiinței datoriei împlinite.

Temelii tot mai trainice

Atunci cînd sîntem puși față în față cu reușite însemnînd un pas înainte, gîndul ne poartă spre cei care le-au dobîndit, fiind chiar niște anonimi. Dacă ai ocazia să întîlnești spectaculoasa lucrare ce se înalță la Fieni — banda transportoare de calcar Lespezi — Pucheni, o capodoperă a gîndirii tehnice și o performanță a realizării efective a unui traseu unic în Europa și în primele trei locuri în lume pe un astfel de relief — înțelegi că pentru cei ce au creat o asemenea lucrare, drumul spre măiestrie nu are obstacole. Țărîna oamenilor — de multe ori nestiuți de noi — ce astîmpără zi de zi foamea de ciment a civilizației betonului nu mai stă de mult doar în forța brațelor ; cu ele mută munții, îi ard și îi transformă în case. O altă putere, cu mult mai mare — aceea a minții — le-a legat, însă, numele, de cele mai de seamă premiere ale industriei lianților : cimentul alb, metalurgic, de sondă, cimenturile maritime și cu rezistențe inițiale mari. Curajul în introducerea progresului tehnic ar fi, după părerea cimentiștilor, cea dintîi explicație a reușitelor, dar și a titlului ce l-a scos definitiv din anonimat : „Erou al Muncii Socialiste".

La Combinatul de lianți și azbociment din Fieni, introducerea unor procedee de ultimă oră în procesul de producție — procedee avansate din punct de vedere tehnico-științific și tehnologic constituie linia de conduită fundamentală a specialiștilor. „Buletinul creației tehnice" — semn de recunoaștere a meritelor acelora care, nu doar cu brațele ci și cu mintea înfăptuiesc lucruri deosebite în planul ridicării pe cote mereu valoroase ale progresului, „Brevetoteca" ce se îmbogățește mereu, sînt resimțite de oameni ca o necesitate. Fie că e vorba de sănătatea orașului — ferit, prin soluții ingenioase, de poluare — fie că se pune problema ca un cuptor cu o capacitate de 3 000 tone clincher să producă 3 800 tone, toate ideile, concretizate în fapte, sînt doar ale cimentiștilor. Ancorați în realitate, pîndesc, parcă, necesitățile lui „mîine", spre a le face față măcar cu o zi înainte. Liniile verticale de îndrăzneață arhitectură modernă, trasate astăzi în toate colțurile țării, au nevoie de ciment, ciment mult și bun. Realizatorii „aurului cenușiu" gîndesc, pe de-o parte, la calitatea lui, pe de alta, știu bine că, vrînd nevrînd, se numără și ei printre marii consumatori de energie. Ideea — cu totul nouă în domeniu — a vizat un rezultat ambițios : reducerea consumului de energie cu 10 la sută, în condițiile creșterii producției la capacitatea respectivă, tot cu 10 la sută, calitatea fiind substanțial îmbunătățită. Toate aceste performanțe „tip Fieni" au fost deja atinse, cu ajutorul unui separator de înaltă eficiență, amplasat într-o instalație de măcinare a cimentului.

De la gînd la faptă drumul nu e niciodată lung la C.L.A. Fieni. Un colectiv de cercetare-proiectare tehnologică, condus de directorul combinatului și de inginerii Sorin și Adriana Mcaută, G. Mandoiu, și-a unit știința și priceperea cu cîțiva entuziaști cercetători de la I.C.P.I.L.A. București, — Institutul de cercetare din domeniul cimentului — (dr. ing. D. Puscașu, N. Dănilă). În martie 1987 începea proiectarea, execuția în mai, experimentările în iulie-august. S-a construit deci, anul trecut, în doar cîteva luni, un exemplar de încercare, la scară redusă. „Scara redusă" înseamnă în cazul de față un gigant de mărimea unui bloc cu 3 etaje. Adevăratul separator, mi se spunea atunci la Fieni, va fi mult mai mare, dar „își merită banii". Rezultatele de azi, după cîteva luni de experimentări, confirmă justețea afirmației. Separatorul cel nou își merită pe deplin denumirea „de înaltă eficiență". În ce constă ea ? Fără a intra în amănunte de savantă tehnică, vom încerca să schițăm cîteva avantaje ofe te de separatorul tip „Fieni" În general, rolul acestor instalații este acela de a separa particulele de ciment fine de cele grosiere. Instalația cea nouă își arată eficiența în primul rînd printr-o perfectă separare, în praful deosebit de fin nemaistrecurindu-se nici un element necorespunzător. Asigurarea unei distribuții granulometrice îmbunătățite duce, implicit, la o calitate superioară. În plus, rezistența cimentului obținut cu separatorul de înaltă eficiență crește considerabil. Un alt aspect urmărit în stabilirea performanțelor instalației experimentale a fost temperatura cimentului. Literatura de specialitate insistă asupra importanței reducerii temperaturii cimentului, ori, datele măsurătorilor făcute la combinat arată că acest parametru a fost redus cu 41,8° C, față de 25,4° C, temperatură obținută cu separatoarele de tip vechi. O altă calitate ar fi exploatarea ușoară a instalației și reglarea fineței cimentului între limite foarte largi.

Cea mai impresionantă realizare a acestui gigant industrial este, însă, spectaculoasa reducere a consumului specific de energie electrică, datorată influenței unei multitudini de factori. În primul rînd, motorul său de acționare are o putere de numai 75 kW, față de 150 kW cît necesită acționarea separatorului vechi, de tip Wedag. Cînd se trece de la măcinarea fără recirculare la cea cu recirculare datorită perfecțiunii instalației tip „Fieni '87", economia de energie este cu 98,5 la sută mai mare decît în cazul instalației Wedag. Calculele, întocmite „cu modestie" de specialiștii combinatului, duc la cifre impresionante : economii de 6 800 MW, sau 2 726 000 lei pe an.

Performanțele obținute în faza experimentării semiindustriale i-au îndreptățit pe cimentiști să treacă la construirea separatorului la scară industrială, căruia i-au adus și o serie de modificări, impuse de rezultatele experiențelor anterioare. Adevărat colos, separatorul „tip Fieni" va fi gata în luna iunie a acestui an. Concomitent, specialiștii au început proiectarea unui nou separator, care va fi, se înțelege, tot de foarte înaltă eficiență.

Ce spun cimentiștii ? „A lăsa ceva în urma noastră care să fie de folos tuturor este o datorie firească a fiecărula, iar dacă prin aceasta aducem o contribuție cît de mică la mersul înainte al societății, este firesc să ne bucurăm de aceste succese".

La temelia caselor viitorului va sta, așadar, un ciment mai bun, mai trainic, mai ieftin. Iată, într-adevăr, un real și binemeritat succes al gîndirii românești.

LIANA MOLNAR ■

Profesia, ca o iubire

Peste trei mii de kilometri parcurși cu un ARO, dormind într-o rulotă, mereu lipiți strîns de curgerea inexorabilă a apelor spre sud, prospectînd mal după mal, Arieșul, Mureșul, Bega la izvoare, sau Nera, în scopul punerii în evidență a concentratelor optime de aur aluvional în vederea exploatării lui. Iată ce a însemnat pentru această echipă campania geologică de anul trecut, ce deschide largi perspective de continuare și pe alte rîuri a cercetării unor asemenea noi deziderate economice.

Geologii **Benoni Ungureanu** și **Eremia Ioan Oprea** fac lucrul acesta de mulți ani, iar primul dintre ei deja are un brevet de invenție în buzunar pentru că, pasionat de munca sa, a reușit, după multe nopți nedormite, să creeze prima masă de concentrare, pe care nisipul este cernut mecanic pînă rămîn metalele grele — magnetit, ilmenit, zircon, granați — ce însoțesc întotdeauna aurul. Asta a fost în 1982, cu doi ani înainte ca specialiștii francezi să ajungă, în mare, la aceleași soluții tehnice. Și tot Benoni Ungureanu este deținătorul premiului Academiei Române pentru lucrările sale științifice.

— Se duce aurul pe apă, ne spune, și este mare păcat. Este cărat odată cu aluviunile în Dunăre și de acolo în mare. Toate balastierele dispuse pe marginea riurilor îl adună odată cu nisipul, nisipul este transformat în ciment și, după calculele mele, cimentul folosit la construcția blocurilor de locuințe a însumat peste douăzeci de mii de tone de aur. Avem, astfel case de aur și orașe de aur.

Avem o țară de aur, spun eu acum, văzînd, în cei peste trei mii de kilometri parcurși, munții, apele și pădurile, dar mai ales oamenii. Da, i-am însoțit pe geologi, am stat aproape de ei, i-am văzut muncind, le-am înțeles pasiunea pentru ceea ce făceau, uitarea de sine cînd, mereu înainte de toate, se punea problema realizării planului de muncă al acelei campanii.

Pitești — Vîlcea — Sibiu — Turda — Aiud — Alba — Orăștie — Deva — Brad. Și iar Deva — Lipova și Arad. Făget — Lugoj — Craiova, pentru a nota numai în mare un drum de gînd și de frumusețe străbătut și cu sufletul.

Nu poți fi simplu turist în propria țară, ești prea adînc implicat acestui pămînt pentru a nu recepta, dincolo de aparență, un alt zvon, mai amplu și mai curat, care este al istoriei acestei nații.

Pasiunile se transmit. De la Benoni Ungureanu a învățat cartea aurului mai tînărul său coleg Eremia Ioan Oprea, cum să-l caute, dar și cum să-l înțeleagă. De la șaitrocul cu care agatirșii spălau nisipul într-un ritual doar de ei știut, pînă la a simți locul exact de unde să extragi proba necesară cercetării pe masa nou inventată. Și, tot din pasiune, Gelu Lazăr, șoferul echipei, contaminat de entuziasmul celorlalți, a devenit un ajutor de nădejde, lucrînd cot la cot cu ei, învățînd ce înseamnă munca împreună, munca în sensul ei cel mai adevărat, munca în echipă.

Aurul țării este al fiecărula dintre noi și al tuturor ; iar ei, geologii, știind lucrul acesta, bat zi și noapte locuri greu accesibile spre a-l afla și a-l dărui țării.

GABRIEL IUGA ■

Cum se spune Lehliu în olandeză

TIR-ul pe care era tatuat cu roșu Gertex-Olanda clipește pentru a vira la stînga și acoperă pentru moment cu spinarea lui lată toată strada principală din Lehliu-Gară. După ce a alarmat cu sforăitul diesel toată orătăniile de prin curți, frînează în fața unei clădiri cu etaj purtînd firma Întreprinderea Crinul București-Unitatea Lehliu. Așteaptă să fie încărcat și el, după ce colegul de parcare din R.F.G. va avea „pîntecul" plin de tricouri, pijamale și alte articole de lenjerie și îmbrăcăminte sport din bumbac. Pentru că din comuna aflată în miez de Bărăgan pornesc spre Franța, Belgia, U.R.S.S. și alte țări europene produse ce țin pasul cu ultimele jurnale de modă. Această secție industrială avînd ca vecini un C.A.P. și un I.A.S. n-a fost tratată de întreprinderea din Capitală ca o rudă modestă din provincie ci i s-a acordat sprijin. Dar nici ea nu a acceptat să se țină de fusta fabricii-mamă ci a căutat să aibă o personalitate a ei prin idei și inițiative proprii.

De cum a venit la conducerea acestei unități, subinginerul Ioan Grozav a fost pus pe fapte mari. Sau mai corect spus, pe fapte industriale mici și ieftine dar cu efecte economice mari. „Primul pas în acțiunea de a face un proces de producție eficient este regîndirea organizării lui după aceste criterii, zice. Românul are o vorbă înțeleaptă : să faci treaba cu rost. Pe țăran îl cîteși dacă e bun gospodar după ograda, după acea impresie de lucruri așezate la locul lor. Uneori, ca să crești productivitatea muncii și să faci produse de calitate, nu e nevoie să investești sume mari în mașinării sofisticate, ci să te gîndești cum să raționalizezi fluxurile".

Este ceea ce a și făcut Ioan Grozav cu simplitatea lui „unu plus unu", operație care însă altora le scăpase. Cînd a sosit aici, traseul unui tricotaj era destul de întortocheat, de sinuos, oamenii se mai ciocneau unii de alții. A rearanjat fazele procesului, cum s-ar zice a mutat mobilele în odaie ca să se înlănțuie funcțional, și acum producția curge fluent. Depozitul de baloturi de bumbac se află la nu mai mult de 5 metri de mesele de croit, iar fetele de la sortat și împerecheat subansamble aproape simt răsuflarea celor cu tiparele în mînă deși nu se deranjează între ele. În coasta lor, a montat o mașină de recuperat straifurile de la croire, la care lucrează Mariana Toma, Vasile Floarea și celelalte de la imprimerie, policalificate să și confecționeze pentru copii căciulițe, bluze, chiloței din peticile refolosibile. Între secții, ambalare și magazie, produsele nu se cară cu gifiituri și transpirație, ci ele alunecă zglobiu pe planuri înclinate. Acum, la Lehliu se vorbește cu dezinvoltură despre ergonomie. Mașina de tricotat elastic dantelat produce aici în 8 ore cu aproape un kilometru mai multă bandă decît cele identice din alte fabrici deoarece Liliana Matache, pe lîngă dexteritatea ei de prestidigitatoare, are și tot ce-i trebuie la îndemînă. Ca să nu se mai încurce firele mașinilor

depinde de munca fiecăruia

de călcat și racordurile de stropire, „incident" ce ducea la timpi morți, cei de aici au meșterit un dispozitiv simplu în tavan din cîteva profile metalice dar din mai multe idei ingenioase puse cap la cap.

„Optimizînd fazele, am reușit să creștem productivitatea cu 6 la sută. Pe fiecare flux, muncitoarele sînt gestionarele materiei prime de la valul de bumbac pînă la ultimul nasture cusut, zice Ioan Grozav. Oamenii sînt mai conștiincioși, le-a intrat în reflex o nouă concepție față de munca lor". Așa cum spunea și șefa secției, Aneta Gociu : „N-avem navetiști, toți sîntem din comună și ne-am legat de această fabrică".

Uneori îmbunătățirile te trăgeau de mînecă, alteori au fost analizate cu răbdare fiecare cută, fiecare fațetă a procesului tehnologic.

„La să mai vedem cum se prezintă în hală bioritmurile și îndeminarea fetelor din Lehliu", și-a zis Ioan Grozav. Împreună cu șefa de secție Elena Stoia a analizat forma muncitoarelor pe parcursul celor 8 ore și a reorganizat echipele după criterii științifice făcîndu-le omogene, armonizate după temperamente, pregătire și talent. Rezultatul ? Productivitatea a crescut cu 6 la sută.

Greu a fost pînă au apărut primele idei made in Lehliu, apoi oamenii au prins gustul lor, s-au obișnuit să le lase să alerge spre teritoriul inovațiilor. Ioan Grozav, acest căutător neobosit și inventiv al unor soluții simple și eficace, a fost un adevărat catalizator. Modernizările în fabrica din comună s-au făcut prin autodotare. Se poartă tricotajele cu desene care le urcă spectaculos valoarea. Ioan Grozav cu maiștrii Ion Negrea și Gheorghe Barbu, cu mecanicii Marian Neșu și Ion Berca au meșterit după calculele și schițele lor o linie compusă dintr-un cuptor de termofixare, o mașină de confecționare șabloane, fotografiere, developare și un utilaj de imprimare. Nichelajul lor nu lucește și nu poartă marca unei firme de renume, dar treaba merge ca pe roate și 30 de mii de tricouri pe zi cu grafica concepută de tînărul lehlian Ion Vasile stau cu fruntea sus în fața celor străine. În halele aflate pe o uliță din Lehliu, un calculator programează producția, consumurile și aprovizionarea, iar pe tastele lui se joacă mîinile unui alt fiu al satului, Liviu Ieremia. Astfel că depozitul nu geme de mărfuri, ba chiar are cantități sub normele minime.

Ioan Grozav e de prin părțile Sibiului. În tinerețe și-a cîștigat versurile în cenaclu cu Labiș, a cîștigat un concurs de proză scurtă, a fost apoi pilot de avioane și parașutist. Motive de sănătate l-au făcut să aterizeze în atelierele din mijlocul Bărăganului dar gîndul l-a rămas sus, obișnuit să zboare. „Oriunde se află oameni sînt și idei, spune. Trebuie să-i înveți să le deschidă ușa fără timiditate și să le lase să țasă în întîmpinarea muncii lor".

O mică fabrică dintr-o comună a devenit unitate model și aici s-a organizat schimbul de experiență al directorilor și serviciilor de organizarea producției din centrala de tricotaje. O echipă de specialiști în frunte cu Ioan Grozav a participat la montajul unei fabrici românești la Ulan-Bator.

Între timp TIR-ul firmei Gertex, plin cu tricotaje, părăsea comuna pornind pe cărările Europei. Cum s-o fi pronunțînd Lehliu în olandeză ?

FLORIN CONDURĂȚEANU

Siretul schimbă drumul

De la albia fluviului pînă în dreptul comunei Dorobanțu, oamenii au săpat un canal în lungime de 8 km. Apele Dunării vin, gravitațional, pînă la barajul pe care s-a înălțat și calea rutieră Călărași — Oltenița. Iar de aici, pe vreme de secetă, 5 stații plutitoare trec apele în lacul Iezeru — Mostiștea. Debitul total al acestora însumează, deocamdată, 90 de metri cubi într-o secundă. Cît trei Ialomițe la un loc. Am zis deocamdată pentru că, în perspectivă, alte stații plutitoare vor putea pompa cantități și mai mari în acumularea de peste dig, cu o suprafață de 2 860 ha, cel mai întins lac interior din țara noastră. Dar și cel mai curat. Nici o sursă de poluare nu-i tulbură cleștarul. Nu departe de dig se înalță o insulă, adevărată împărăție a păsărilor, unde se pot întîlni nu numai diverse specii de pescăruși, de rațe sălbatice, lișițe, ci și pelicani, lebede albe și negre, alte specii rare din fauna specifică deltei.

Datorită substanțialelor fonduri de investiții puse în operă de-a lungul anilor de construcție socialistă, întreaga Vale a Mostiștei, pe o lungime de peste 70 km, a devenit un atenuator în calea eventualelor viituri.

Împreună cu inginerii Teodor Niculescu, directorul Oficiului Județean Călărași de Gospodărire a Apelor, și Mihai Berheci, inspector de specialitate la Inspecția pentru Construcții, am făcut o plăcută și instructivă preumblare pe aceste întinderi de ape. Prin Programul național de amenajare a apelor interioare, s-a prevăzut ca pe Valea Mostiștei să se rînduiască 5 mari acumulări, prin construirea barajelor de la Dorobanțu, Frăsinet, Gurbănești, Fundulea și Mărițua. Din ele se vor putea iriga, în final, 235 944 ha în județele Călărași, Ialomița și sectorul agricol Ilfov. Mai este de adăugat informația că Ialomița s-a unit cu Mostiștea printr-un canal lung de 19 km, între acumulările Mărițua și Dridu. Se află în construcție încă un lung canal de legătură, între Siret și Ialomița. Metaforic exprimîndu-ne, Siretul se va împreuna cu Dunărea nu numai prin apele Prutului, așa cum l-a hărăzit natura în trecutele milenii, ci și prin Mostiștea. Lucrare de artă, inginerească, de anvergură, ce va rămîne mărturie despre eroicele vremuri ale Epocii Nicolae Ceaușescu. Va fi posibil ca, în anii cu precipitații medii sau abundente, apele Siretului și Ialomiței, curgînd gravitațional, prin canale durate de mîntea și mîna omului, să nu mai distrugă recoltele, să nu mai aminte aszcările riverane, ci să fie folosite, prin acumulările rezervoare construite în cale, la irigarea culturilor. Iar la vreme de secetă, din Dunăre, prin aceleași imense bazine, să fie pompate în susul izvoarelor, întru potolirea setei pămîntului. Deocamdată, trei din cele cinci acumulări sînt puse la treabă. Prin barajele de la Frăsinet — executate pe fundație de turbă, printre puținele de acest fel din Europa și din lume — și prin cel de la Gurbănești — acesta fundat pe nămol —, s-au încheiat importante lucrări din programul prevăzut.

— De la Dridu la Dorobanțu este o distanță de 93 km. Datorită precipitațiilor, volumul de apă diferă de la un an la altul, el variind între 20 și 80 milioane mc necesari pentru irigații — ne spunea inginerul Teodor Niculescu. Diferența de nivel, de la un baraj la altul, este de circa 10 metri. Grija, obligația celor ce gospodăresc apele în teritoriu este de a le menține la nivelul cerut de stațiile de pompare.

— Cum reușiți să faceți această operațiune ? I-am întrebat pe ing. Mircea Marinescu, șeful Sistemului Hidrotehnic Mostiștea.

— În anii secetoși, din acumularea Iezeru, cu ajutorul a 4 stații plutitoare, pompăm apă în acumularea Frăsinet pentru a asigura nivelul necesar, de 22,5 m față de Marea Baltică. De aici o trecem, cu sprijinul altor unități plutitoare, în acumularea Gurbănești, iar de acolo, în viitorul apropiat, în lacurile Fundulea, Mărițua, în canalul magistral ce face legătura cu Ialomița.

Așadar, în anii cu ploi puține, apa urcă, ajutată de gîndirea omului, spre izvoare. Dar acum, în primăvara lui 1988, regimul pluviometric a fost bogat. Acumulările de pe Valea Mostiștei sînt pline „ochi". Nu-i nevoie, și nici nu va fi prea curînd, ca motoarele de pe statiile plutitoare să fie puse în funcțiune.

Avansăm în amonte, pe Valea Mostiștei. Printre molcomele ridicături de teren, nu mai înalte de 10—15 m, spre inima Cîmpiei Bărăganului. La barajul Fundulea, constructorii se află în plină activitate. Inginerul Mihai Berheci intră în atribuțiuni. Zilnic este prezent pe șantier. Controlează, cu ochii și priceperea specialistului, calitatea lucrărilor. Inginerul Corneliu Ivan, adjunctul șefului brigăzii 405 a Antreprizei de Lucrări Hidrotehnice Speciale Mănecîu, ne spune că graficul stabilit se respectă întocmai. Spre sfîrșit de mai, trebuie să se ajungă la cota finală a barajului, de 41,50 m. Acum se fac umpluturi în corpul acestuia, în prismele amonte și aval, la evacuatorul de ape mari (care cuprinde turnul de manevră a grătarelor și stavilelor cu ajutorul cărora se va regla nivelul apelor lacului de acumulare). Galeria de golire s-a finalizat pe întreaga lungime de 150 m. Mai spre nord, la Dridu, în corpul barajului s-au încorporat turbinele unei microhidrocentrale, prima de acest fel în nemărginirea cîmpiei, cu o putere instalată de 2,2 MW.

Oameni ce stăpînesc apele, dîndu-le alte cursuri, alte destinații. Cu eforturi materiale, de muncă, de inteligență, pe care numai socialismul le-a putut descătușa și dirija întru noi împliniri. Investițiii care, peste ani, își vor rambursa binefacerile nu numai în substanțiale sporuri de recolte constant ridicate indiferent dacă verile vor fi secetoase, ci și în obiective turistice, de agrement mereu chemătoare pentru acoperirea cu folos, în mijlocul naturii, a celui de al doilea ost din timpul fiecăruia dintre noi.

AUREL DAVID

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Naşterea lui ERISOL-4

Cu aproape un deceniu în urmă, convinsă de virtuțile unui produs fitoterapeutic realizat la Cluj-Napoca, la Institutul Agronomic, de către un colectiv de cercetători, coordonat de dr. Roman Morar, Flacăra a declanșat o dezbatere publică, invitînd utilizatorii din fermele zootehnice care l-au experimentat. Rezultatul se știe : ERIDIAROM-ul a învins! O victorie de-a dreptul spectaculoasă, de vreme ce azi e utilizat, practic, pe tot cuprinsul țării, în 38 de județe, iar laboratorul de microproducție dezvoltat pentru a pune în valoare această invenție e pur și simplu sufocat de amploarea solicitărilor.

Dar iată, interesîndu-ne despre „starea" ERIDIAROM-ului după un deceniu, am notat cîteva cifre spectaculoase : în anul 1982 s-au produs 11 000 de tablete din acest puternic produs antidiareic natural, patru ani mai tîrziu un milion, anul trecut, în 1987, cu trei sute de mii de tablete mai mult, iar în primele patru luni din acest an a fost deja depășită cifra de 650 000 de tablete ! Clar : fermele zootehnice au nevoie ca de aer de produse naturale bune. Dar am mai aflat cu acest prilej și altceva : de anul trecut s-a trecut la experimentarea unui nou produs, tot fitoterapeutic, deja introdus în fermele de vaci cu lapte. Este vorba despre ERISOL-4, antidiareic și rehidratant. Să aflăm însă despre el cîteva amănunte de la inventatorul dr. Roman Morar :

— ERISOL-4 este o pulbere care atunci cînd se folosește se dizolvă în patru litri de apă fiartă și răcită sau ceai, administrîndu-se oral la viței bolnavi...

— Ce avantaje prezintă față de ERIDIAROM ?

— În prunul rînd aș vrea să precizez că cele două produse nu se exclud, ci se completează. Noi considerăm că ERISOL-4 se administrează mult mai ușor, nu se poate supradoza, iar prețul este foarte accesibil : 20 de lei pe flacon. Acest nou produs vine ca o necesitate, deoarece în diareea neonatală la viței deshidratarea este la fel de importantă pentru supraviețuirea animalelor bolnave ca și tratamentul antidiareic. Din capul locului tratamentul trebuie să vizeze oprirea deshidratării, oprirea absorbției toxinelor din masa gastro-intestinală, refacerea volumului sanguin și prevenirea decompensării cardiace. Și nu în ultimul rînd, prevenirea blocajului hepatic și renal !

Concluzia după aproape un deceniu de la declanșarea luptei pentru impunerea ERIDIAROM-ului ? Una singură și exactă, oferită de viață, de practică : dreptatea a fost de partea noastră ! Iar cînd adevărurile s-au limpezit, chiar și cei ce s-au aflat de cealaltă parte s-au alăturat și ne-au sprijinit eforturile...

— Pregătiți și alte „surprize" pentru zootehnie ?

— Ne-o cere practica ! Acum avem, în lucru un nou produs fitoterapeutic, deja contractat cu MAIA și Direcția Agriculturii de Stat pe care sperăm să-l producem din toamnă. Este vorba de POLIVITAROM, un concentrat în vitamine, foarte necesar tineretului suin, ovin, etc. Dar despre ei, altădată, cînd gîndurile vor deveni certitudini ferme. Atît vă pot spune acum : avem certitudinea că el va da soluții unor probleme dificile cu care se confruntă azi zootehnia !

— ..O luptă cărela îi oferă soluții și alte colective de la institutul clujean !

— Nici nu știu dacă aș putea, atît cît le cunosc eu, să enumăr cel puțin aceste „căutări" și soluții deja oferite producției. Oricum, dorința noastră este să „ținem aproape" de marea producție zootehnică din județul Cluj și din țară, oferindu-i noi tehnologii și mai ales soluții practice. Mă gîndesc, de exemplu, la baza puternică de microproducție a colectivului condus de prof. dr. Ioan Boitor, decanul facultății, care pune la dispoziția unităților o serie de produse pentru combaterea tulburărilor de reproducție la animale. Alt colectiv, cel condus de conf. dr. Ermin Șuteu, asigură o serie de produse antiparazitare, cel condus de prof. dr. Vasile Stănescu are valoroase soluții practice în stabilirea posibilităților de păstrare și control a produselor de origine animală, cele conduse de conf. dr. Virgil Salanțiu, conf. dr. Sabin Ghergariu și conf dr. Damaschin Manta pentru asigurarea unor oligo și microelemente, șef de lucrări dr. Dumitru Ciupercescu, în elaborarea de soluții citogenetice moderne și lista ar putea continua...

Firesc. „Lista ar putea continua" ! O frumoasă luptă pentru găsirea și impunerea noului. Un colectiv care știe să-și păstreze tonusul, rămînînd mereu tînăr prin tot ce face. Ar merita, poate, să se scrie mai mult și mai des despre realizările de excepție de aici. Să se știe, de pildă, că un colectiv condus de prof. dr. Alexandru Salontai e în plină campanie a „Bătăliei pentru hamei". O bătălie practic cîștigată, de vreme ce mii de hectare sînt plantate pentru a ne oferi cea mai bună bere. Dar cîte altele !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

Sursă de sănătate, sursă de venituri:

LEGUMELE

Graficul ca un ceasornic

Sînt unul dintre cumpărătorii Craiovei veniți la piață cu gîndul de a-și procura — vorba unui bătrînel care „își strigă marfa" — verdețuri de primăvară. Mogul e bun de gură, dar se vede treaba că e și bun gospodar: de pe taraba pe care își expune marfa îți poți alege după voie ridichi, salată, ceapă verde, lobodă, pătrunjel, leuștean, țelină sau morcovi. Ceva mai încolo, Elisabeta Ozon, venită de la Mirșani, stropește de zor legăturile de usturoi și ceapă verde, loboda și salata.

— Clientul — zice ea — își alege întotdeauna marfa cea mai frumoasă, așa că nu le stropesc degeaba.

— Și merită toată ostenceala asta, măicuță?

— Păi merită! Că altfel de ce-aș mai veni p-aici?

Nicolița Ciociou a adus de la Işalnița salată, ceapă verde, ridichi, lobodă și — arată spre legăturile de mărar, pătrunjel și leuștean — verdeață pentru ciorbă. Nu, nu și-a construit acasă solar, dar vremea bună din ultimele zile a făcut ca toate produsele care se văd expuse la vînzare să meargă, sau mai bine spus, să se dezvolte bine. La fel spune și Lenuța Calotă, și ea tot din Işalnița, care promite că peste cîteva zile va veni la piață și cu castraveți, poate și cu roșii...

Dar cei care dispun de solarii sau sere, or fi avînd și aceste legume?

Ion Pucă, gestionarul celor cîteva centre de desfacere, aparținînd AGROCOOP, existente în incinta Pieței centrale din Craiova, confirmă că în urmă cu o zi, de pildă, castraveciorii de seră nu i-au lipsit. Pînă va mai primi, vinde morcovi, ceapă și usturoi verde, spanac, salată și pătrunjel. Ridichi? — S-au terminat ceva mai de dimineață !

La unitatea nr. 2 „Legume-fructe", unde, de la prima vedere se poate constata că spiritul gospodăresc nu lipsește, aflăm de la Ion Anuța, șeful unității, că pe lîngă verdețurile obișnuite, existente la vînzare, cu o zi înainte s-au vîndut aici și 1 478 kilograme castraveți de seră, s-au vîndut și tomate timpurii. Ridichi, pătrunjel, leuștean? Am avut tot ieri. Așteptăm... Aprovizionarea? În general nu ne putem plînge cu nimic! Calitatea produselor? La fel! Priviți și apreciați și dumneavoastră, că — vorba ceea — nu știam că ne vizitați!

Nici un motiv de suspiciune. Fără îndoială, înainte de toate se impune o primă concluzie și anume aceea că „verdețurile de primăvară" — ca să-l citîm din nou pe bătrînelul întîlnit la începutul raidului — există din abundență, că ele sînt de calitate, sînt proaspete, sînt prezentate într-un mod atrăgător atît în unitățile comerciale de stat, cît și pe mesele aflate la dispoziția producătorilor individuali. Cumpărătorul are deci de unde alege, se poate aproviziona din plin, umplîndu-și zilnic sacoșa — dacă nu sacoșele — cu atît de feluritele daruri verzi ale primăverii, ce încorporează în ele atîtea și atîtea vitamine. Dar se mai poate concluziona, însă, că sub aspectul ritmicității aprovizionării unităților amintite se impun și unele corecții — e drept, nu de importanță majoră — care să conducă nemijlocit la asigurarea fondului de marfă necesar pe parcursul întregului program de funcționare a unităților în fiecare zi. În legătură cu acest ultim aspect, am considerat că o scurtă discuție cu o parte dintre aceia care poartă responsabilitatea bunului mers al aprovizionării ar fi salutară. Răspunzînd invitației, am aflat de la tovarășii Dinel Ștefănescu, doctor în științe agricole, directorul I.L.F. Dolj, Ilie Popescu, director al AGROCOOP și Ion Zamfirache, director adjunct al I.C.S.L.F. Dolj, despre o serie întreagă de preocupări și măsuri menite să contribuie cu eficiență la buna aprovizionare în continuare, la eliminarea unor eventuale neajunsuri. Printre ele — temporizarea recoltării legumelor și legumelor verdețuri în funcție de necesitățile reale ale tuturor unităților de desfacere, exprimate zinic de către acestea, evitîndu-se astfel deprecierea produselor prin depozitare; extinderea transportului containerizat, care asigură, printre alte avantaje, în primul rînd păstrarea calității produselor preluate direct din cîmp în drumul lor către rețeaua comercială; extinderea sistemului de descărcare mecanizată. De asemenea, se are în vedere asigurarea unor legături permanente cu furnizorii de bază — C.A.P.-urile, I.A.S.-urile, asociațiile intercooperatiste și de stat, stațiunile experimentale, serele, astfel încît, în funcție de stadiul de vegetație a legumelor acestea să fie preluate în mod operativ. În acest sens, bună colaborare cu Trustul județean al horticulturii și-a dovedit permanent eficiența, planul livrărilor întocmit pentru luna în curs fiind edificator: 360 tone ceapă verde, 280 tone salată, 30 tone ridichi, legume de seră — peste 200 tone (printre care 50 tone tomate și 200 tone castraveți) și, revenind la legumele de cîmp — peste 250 tone mazăre păstăi și 440 tone varză timpurie. În plus, piețele județului Dolj vor mai beneficia și de peste 55 tone de fructe, printre care mere, căpșuni și cireșe. Să așteptăm, deci, legumele și fructele promise.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Cîte roșii costă un drum?

C.A.P. Șipote din județul Iași este una dintre cooperativele cu firmă în materie de legume nu numai în județ, dar și în țară și chiar pe unele piețe străine. Firește nu există un sol de roșii denumit Șipote, dar, an de an, fermierii cooperativei amintite își vînd excelent marfa. Urmarea firească este faptul că oamenii cîștigă bine iar cooperativa este bogată, realitate confirmată de locul fruntaș pe care-l ocupă în județ și de distincțiile primite în anii trecuți, de două ori Meritul Agricol clasa I.

Bazinul legumicol din această zonă are o tradiție mai proaspătă, nu tocmai de la Ștefan cel Mare, ci de vreo patruzeci de ani, șipotenii invocîndu-o nu atît pentru vechimea ei, cît pentru seriozitatea cu care își fac treaba, devenind adevărați meseriași ai legumelor. Cîteva dintre inițiativele lor, la originea cărora a fost un președinte de mare ispravă, al cărui nume oamenii nu-l uită nici astăzi, după ce s-a pensionat, e vorba de Vasile Nemesniciuc, vreme de 35 de ani președinte al cooperativei, deci cîteva din inițiativele legumicultorilor din Șipote n-au făcut altceva decît să smulgă pămîntului, un pămînt bun — cernoziom levigat, de platou — cît mai mult. Au terminat electrificarea sistemului de irigații, au amenajat acumulări de apă, prevăzute cu tot ce era necesar, niște iazuri cu dublă utilizare — irigații și pescuit, au produs răsaduri singuri. Experiența se cîștigă în timp, pe îndelete, arătîndu-și roadele și la bine și la rău. Iată, de pildă, capriciile lui februarie din acest an — zăpadă și viscol de trei zile — le-au compromis plantele, peste jumătate din ele, le-au rupt folile la solarii. S-au mișcat repede. Plantele înghețate au fost înlocuite, s-au mai cîrpit pe unde au putut, deși folia pierdută a rămas pierdută, pentru că nu au mai putut să-și procure alta. „Bătălia a fost cu timpul, zice inginerul Teodor Alexandru, șeful de fermă. De fapt, legumicultura, este un fel de probă de viteză a agriculturii: să ieși cît mai repede pe piață. Ieși devreme, prețurile sînt mai bune și beneficiile sînt pe măsură. Anul trecut, un cooperator de-al nostru a cîștigat peste 20 000 de lei, plus drepturile în natură. Ne străduim să ne producem și un răsad mai rezistent, capabil să facă față schimbărilor vremii din luna aprilie, cum spunem noi, un răsad care să aibă virstă, să fie bine călit".

Așadar, membrii cooperatori din Șipote, a căror cooperativă face parte din C.U.A.S.C.-ul Vlădeni (îl amintim, fiindcă și el este unul dintre cele mai bune ale județului) fac bine ceea ce au învățat. De pe o suprafață de 230 de hectare scot peste 9 000 tone de legume. În primul rînd roșii, ardeioase și vinătă, apoi cîteva pe suprafețe mai mici, ceapă, fasole păstăi și altele. Din primăvară pînă în toamnă tîrziu (pînă la varza de toamnă, fiindcă reperele în timp sînt chiar legumele) e tot perioadă de vîrf, se muncește zi lumină. Se muncește, dar se cîștigă. Ferma de la Șipote este singura din județ care are cantină proprie (cu autogospodărire), cu prețuri pînă la 5 lei masa ; de asemenea, ferma are un cuptor de pîine pentru muncitorii ei. Cîștigurile arătînd astfel, angajarea la ferma de legume se face pe bază de cerere în limita locurilor rămase libere, și ele nu sînt puține, astfel că ferma nu știe ce înseamnă lipsă de forță de muncă.

Organizarea este deci bună, oamenii sînt mulțumiți, fermele, C.A.P.-ul sînt, cum spuneam, bogate. În aceste condiții, cînd totul pare bine pus la punct ca un mecanism uns la vreme, de unde credeți că vin necazurile ? De la valorificare. Mai exact, de la transportul legumelor. Mai în detaliu, de la drumul pe care ajung tomatele de la Șipote la Iași. Ca să n-o lungim : drumul de la Șipote la Iași este foarte prost. Pe alocuri, este într-o stare deplorabilă, astfel că, în căruță sau în mașină fiind, dacă spui o vorbă, te bîlbîi de zece ori. Ei bine, în 1987, fermei i-au fost refuzate la export 50 de tone de roșii, pentru că erau bîlbîite. 50 de tone. Pare absurd : te străduiești ani de zile să înveți legumicultura ca la carte, muncești pe brînci trei sferturi din an, pentru ca, la măsurarea roadelor să constați că transportul ți le dăjmuiește. „Am făcut tot felul de demersuri, spune șeful fermei, am avut și promisiuni, dar, după cum vedeți, și anul acesta drumul este la fel". Nu știm cît costă repararea drumului dintre Șipote și Iași, e vorba de realizarea unui drum cît de cît practicabil, fără daune pentru marfă sau pentru mijloacele de transport care se aventurează pe aici, un drum făcut cu cheltuieli rezonabile, dar că el trebuie reparat odată. Și dacă cineva se gîndește la bani, și e normal să se gîndească, să facă socoteala în roșiile care și-au schimbat calitatea, măcar pe ultimii cinci ani, dacă la truda șipotenilor, care asigură și ei piața Iașiului, nu se gîndesc. Surprizele nu vor fi mici.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Nu vă place varza de Bruxelles?

Am colindat, zilele trecute, grădini și ferme din bazinul legumicol Ialomița. Un bazin cu 10 000 hectare situat, în ultimii ani pe locuri fruntașe la nivelul țării, cu producții bune și foarte bune, la unele specii înscriind recorduri. Secetosul 1987 a fost aici un an de vîrf, astfel că Ialomița a furnizat fondului de stat cea mai mare cantitate de legume, față de toate celelalte trusturi din județe. Se știe, în Bărăgan, n-a fost o vară mai blîndă, n-a plouat mai mult decît în altă parte, dimpotrivă, însă oamenii au muncit mai stăruitor, au fost organizați mai bine, au folosit și drămuit cu grijă fiecare picătură de apă din sistemele de irigații, și-au adaptat tehnologiile...

Împreună cu directorul Trustului horticulturii, ing. Marin Lupu (numit în 1983, tocmai pentru calitățile sale organizatorice și competența profesională, dovedite ca inginer agronom la C.A.P. Cosimbești), tăiem cîmpia pe o rută în zig-zag în așa fel încît să cuprindem cît mai mult din „triunghiul legumelor", din cele trei zone destinate să răspundă la trei deziderate : să aprovizioneze piața Sloboziei, fabrica de conserve Fetești, și piața Capitalei. Zona cu cea mai mare suprafață și tradiție, cu cea mai bună dotare (tehnică, materială, umană), perimetrul Urziceni—Maia—Dridu—Fierbinți, este destinată exclusiv Bucureștiului. Întreprinderea de producere a legumelor Urziceni, de pildă, lucrează numai pentru I.L.F. Mihăiari. Ne oprim la Miloșești, pe cîmp, în zona solariilor. E o zi ciudat de fierbinte din această primăvară ciudată, soarele ridică temperatura la 28 de grade, sub care o puzderie de cooperatoare dau zor la plantatul tomatelor. Cîțiva bărbați aduc apă cu cisterne, butoaie, sacale purtate de căruțe cu cai. „Roșii de vară", ne spune Elena Neacșu, de 20 de ani lucrînd numai în sectorul legumicol. Situația de la Miloșești nu este singura, o vom regăsi și la Reviga, Gîrbovi, Grindu, Colilia, Urzicenii, unde oameni harnici recuperează timpul acestei primăveri întîrziate.

La Ferma nr. 1 a Asociației intercooperatiste legumicole Reviga, inginera Ecaterina Ancuța supraveghează un grup de femei care se îndeletnicesc cu o treabă migăloasă : scot, sortează, fasonează și orînduiesc în lăzi ceapă verde. Cu frunzele mari, fragede, cu bulbul tînăr alb, bine curățat de pămînt, îți simți prospețimea în dinți. Imaginea frumoaselor legături așezate cu grijă de mîinile aspre în ambalajele moi din scîndură de brad îmi aduce în memorie o alta, pe cea din ajun a mănunchiurilor de ceapă veștedă de pe tarabele magazinelor ICSLF din Piața 1 Mai din Capitală. Pătrundem într-un labirint cunoscut (amintim anchetele revistei din vara și toamna trecută privind circuitul legumelor de la producător la consumator). Nu prea s-a netezit drumul. Cei doi intermediari — Întreprinderea de legume-fructe, un fel de cărăuș, cu drept de veto, de la cei care le cultivă spre cei care le vînd — își fac șicane reciproc, învîrt hîrtiile și telefoanele, încarcă și descarcă marfa prin depozite, atunci cînd vor s-o ia de la marginea tarlalelor, unde îi așteaptă nu o dată cu ceasurile și chiar cu zilele — nu prea și-au simplificat metodele de muncă. Și astfel, ceapa ajunge la piață în cel mai bun caz la 24 de ore după ce a fost scoasă din pămînt. (În fine, cu spanacul s-au mai ameliorat lucrurile, se vinde la kilogram, și apa intră în preț). Pentru ei nu contează, n-au muncit s-o producă, iar timpul trece, leafa le merge. Ce le pasă de legume, „nu tau, am destule", vînd, în schimb „pufuleți", oțet, bere, cîte și mai cîte. Inginera Virginia Petcu, șefa fermei de cîmp nr. 4 de la I.P.L. Urziceni, vine în întîmpinarea directorului, ing. Dumitru Popescu, ținînd în mînă un mănunchi de spanac și își stăpînește cu greu indignarea. I.L.F Militari, deși contractul stipulează altfel, îi cere să i-l livreze frunze, dar la același preț. Nu-l interesează cine plătește manopera pentru o asemenea muncă de migală. Altfel nu i-l ia. Pe motiv că piața Bucureștiului „nu mai înghite", „e suprasaturată" de spanac. Producătorul n-are nici timp, nici competență să verifice. E posibil să fie așa, dar la Suceava, de pildă, ca și la Brașov este încă trufanda. Trustul județean al legumiculturii n-are posibilitatea să-l dirijeze acolo. Și atunci e să ajungă ca și varza de Bruxelles de astă toamnă, în sectoarele zootehnice ale C.A.P.-urilor. Cu varza aceasta a fost o poveste de pomină. Preocupați să-și îndeplinească îndatoririle față de programul diversificării și eșalonării legumelor proaspete în consumul populației pe o durată cît mai lungă din an, I.P.L. Urzicenii a luat în cultură 5 hectare de verzișoare de Bruxelles și 5 de conopidă Broccolli, un soi ce poate acoperi golul dintre cea timpurie și cea tîrzie, de toamnă. Muncitorii le-au îngrijit ca la carte și au obținut o recoltă extraordinară, calitativ și cantitativ. La culeș n-au avut cui să le vîndă. Reprezentanții comerțului din Capitală, înainte de a întreprinde un studiu serios și un test de piață, au stabilit că nouă, bucureștenilor nu ne-ar place, n-am ști cum să gătim aceste legume. (Deși ne puteau ajuta chiar ei, vînzîndu-le în pungi pe care să se imprime rețete, deși mai există reviste cu asemenea rubrici, precum și destule cărți de bucate). Mai mult, cică s-ar fi umblat cu oferta „în carne și oase" pe la toate marile restaurante din București, și ele au refuzat-o, pe aceleași considerente. (Să le reamintim acestor reprezentanți, care hotărăsc în numele nostru, că, acum doi ani, directorul de resort din M.C.I. s-a străduit să ne convingă de faptul că procentul minim al legumelor și monotonia lor din meniurile oferite consumatorilor prin unitățile alimentației publice s-ar datora exact lipsei de ofertă, a unei game mai variate puse la îndemînă de legumicultori. Și să le mai amintim că odinioară faima braseriei Athenée Palace, mereu arhiplină, era susținută cu niște „preparate ale casei" din legume — andive, sparanghel, creme de mazăre, sufleuri de conopidă). Inteligent și inventiv, le-a preluat președintele C.A.P. Gîrbovi, Marcel Dobra, pentru ferma de vaci, unde, întrebați-l, a obținut o producție de lapte nemaipomenită, firesc, avînd în vedere conținutul acestui veritabil aliment-medicament, în microelemente și vitamine. (Verzișoarele sînt de două ori mai bogate în potasiu, calciu, vitamina C, fosfor, fier, de peste 10 ori în vitamina A și un aport crescut din grupul B, PP, U, față de varza albă). Pentru anul acesta și-a înființat chiar o cultură proprie, auziți ?, de varză de Bruxelles furajeră. Cum să scape un gospodar bun o asemenea „descoperire", o asemenea mină de lapte ? !

CICI IORDACHE ADAM ■

Pur și simplu despre suflet

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Meridianul pragului natal

La acest ceas al mărturisirilor cînd mă adresez prin cuvinte iubiților spectatori ai filmelor mele, mai ales tinerilor cu ai căror părinți am împărțit o bucată de pîine și un sac de idei în anii frumoasei noastre adolescențe tîrgovistene, îmi dau seama cît de marcat am fost de întrebări : ce vreau să fiu, ce și de la cine să învăț ? De fapt consider că toată viața mea de pînă acum n-a fost decît un prilej de a învăța. Mai întîi am învățat limba părinților și a consătenilor din Dealu Mare, satul meu de sub umărul Bucegilor. Tîrgoviștea m-a învățat să respect istoria, să iubesc prezentul și să cred în viitor.

Prin vara lui 1950 m-am prezentat la întreprinderea cinematografică, undeva pe strada 30 Decembrie, și îmbrăcat în salopeta de brigadier pe care mi-o dăruise județeana U.T.M., am depus o cerere prin care solicitam sfaturi pentru a realiza filme. În același an, din 200 concurenți, am reușit al 13-lea la Institutul de artă cinematografică abia înființat". A fi sau a nu fi regizor ?" — mă mai întrebam cînd deja începusem să fac filme căutînd un drum al meu în această lume minunată.

După ce am luat în 1971 Marele premiu A.C.I.N. cu filmul „Baladă pentru cei căzuți", întrebarea hamletiană începea să capete un răspuns. Mi-am dat seama că regia de film ar putea valorifica cel mai bine cunoștințele acumulate în folosul alor mei, contribuind astfel la edificarea vieții ce ne înconjoară.

Fiecare avem un loc de unde am plecat, un loc însemnat pe harta inimii, într-o geografie a sumțirilor, în jurul căruia se rotesc luminile, vînturile și zăpezile vieții. Îl purtăm cu noi pretutindeni în adîncul ființei, îl apărăm cu ardoare și îl învăluim în vise frumoase... Făceam aceste reflecții lapidare într-o noapte de noiembrie 1977, aflîndu-mă la bordul motonavei „Oltul", plutind prin strîmtoarea Malacca, în drum spre Singapore și Osaka. La întoarcere am simțit nevoia să mă duc grabnic la Tîrgoviște, la ai mei! ACASĂ !

După ce „călcasem" ecuatorul, după ce străbătusem 180 de meridiane dus și întors, mi s-a părut că este absolut vital să mai străbat unul, meridianul spre pragul natal, să calc neapărat „ecuatorul" copilăriei mele. Ecuatorul inimii.

POMPILIU GALMEANU

Speranță și omenie

Indiferent că modestele mele rînduri vor apare sau nu, în rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", îndrăznesc să vă reținăm atenția. În revista „Flacăra" am avut recent ocazia să citesc două articole cu referire la nobila profesiune ce și-o aleg unii oameni, respectiv la cei în halat alb, articole despărțite doar prin cîteva pagini. Este vorba de scrisoarea comentată „Pentru o speranță", inserat de Horia Pătrașcu și „Dialogul este mai prețios decît monologul", realizat de Carmen Dumitrescu. Mi-am dat seama că între acestea există o mare deosebire de fond, esențială, chiar incomensurabilă. Dacă rîndurile scrisorii comentate îți provoacă două atitudini diametral opuse — una de milă, deoarece un tînăr în floarea vîrstei în mod stupid își pierde degetele ajutătoare devenind mutilat pentru toată viața, fiindu-i ciuntite frumusețea fizică și integritatea corporală, iar alta de indignare, de dezaprobare pentru indiferența și neomenia de care au dat dovadă cadrele medicale de la Spitalul din Cugir prin refuzul de a-i acorda asistență medicală și a încerca omenește chiar imposibilul. Oare de ce atîta indiferență și lipsă de omenie din partea unor oameni în halate albe (ce-i drept, foarte puțini la număr) în fața unei mame cu sufletul încremenit de durere ? Consider că prima mare calitate a unui medic este sentimentul de dragoste ce trebuie să-l nutrească pentru oameni și mai ales pentru cei ce se află în pragul disperării și al suferinței.

În schimb, interviul luat eminentului profesor, doctor chirurg Dan Setlacec, în paginile aceleiași reviste te transpune, în contrast cu primul, într-o lume numai a oamenilor buni, rînduri capabile să-ți șteargă rănile din suflet, hrănindu-te cu certitudinea că există totuși oameni plini de OMENIE. Mulți și foarte mulți din această categorie și-au sacrificat tinerețea, timpul liber și plăcerile vieții pentru nobila misiune de a sluji cu credință sănătatea noastră, de a respecta jurămîntul de legămînt.

Sînt convins că de pe fruntea lor încrețită au picurat mii de picături de sudoare în timpul multor operații. Am întîlnit medici minunați de pe a căror față dispăruse temporar zîmbetul nu că erau oameni posaci ci în acele clipe gîndurile lor zburau către cei ce părăsiseră masa de operație. Pentru toți aceștia din ultima categorie doresc să afirm public că am un deosebit respect, o stimă nețărmurită, în fața lor îmi plec capul ca la intrarea într-un altar poleit cu aur pe care stau scrise cuvintele : DRAGOSTE-ȘTIINȚĂ-OMENIE.

TUDOR DRAGOMIR
Tîrgoviște

Ploua intermitent și se stîrnise vînt puternic. Vasul „Baziaș" sosise în dimineața acelei zile în portul Istanbul. Muncitorii dădeau zor să încarce nava, ca să se poată întoarce în aceeași seară în portul Constanța, de unde plecase în seara precedentă.

Managerul de la Ro/Ro, Reșat Atalar, un om de o rară noblețe sufletească și cu o competență profesională de toată lauda, cu operativitatea omului care cunoaște treburile serviciului și atribuțiile fiecărui subordonat, se deplasa la locurile de muncă ale acestora, cerceta dosare, acte și semna spre rezolvarea acestora, pentru ca vasul să poată pleca neîntîrziat la destinație.

Vedeam în acest om distins și atît de plăcut, expresia bunelor relații statornicite între cele două țări, pe care Marea Neagră nu le despărțea, ci le unea, prin contribuția fiecăruia din cei care se aflau acolo — turci și români.

Un marinar, care privea cerul ca un cititor în stele, mi se adresă ca unui vechi cunoscut : „O să avem furtună pe mare". Șeful telegrafist, Constantin Radu, dactilografia direct datele meteorologice transmise de stațiile din Bulgaria și România, și concluziona către cei care așteptau cu nerăbdare vești : „Nu e bine pe mare... Situația se înrăutățește".

Marinarii așteptau la posturi gata de start. Comandantul Neculai Vasile, șeful telegrafist Constantin Radu, mecanicul șef Ionescu Ion și cei mai apropiați și prieteni colaboratori se sfătuiau, își reevaluau forțele proprii, posibilitățile reale de a înfrunta furtuna de pe întinsul Mării Negre. Încărcătura constituia un factor esențial în luarea deciziei. Aceasta nu era formată doar din niște containere ci dintr-un număr apreciabil de autovehicule T.I.R., a căror înălțime expunea nava la mare pericol pe timp de furtună. Se punea deci întrebarea cît poate suporta încărcătura forța dezlănțuită a naturii — a vîntului și a valurilor ? Care sînt caracteristicile constructive ale navei, cît stă în puterile marinarilor pentru a învinge dificultățile și a traversa cu bine întinderea de apă, știind că în viitoarea talazurilor mării, nu mai e cu putință o întoarcere din drum.

Era clar. Forța dezlănțuită a naturii era cu mult peste posibilitățile reale ale echipajului. Riscul era prea mare, atît pentru încărcătura ce o transporta cît și pentru viețile oamenilor. Ordinul de plecare a fost contramandat. Nava a rămas în continuare la țărm, în dana nr. 5.

Cît va dura calamitatea ? Aceasta era întrebarea la ordinea zilei. Cînd vom porni la drum?...

Devenise clar că nu se putea pleca nici a doua zi. Nu lipseau însă nici opinii ca acelea : „O să ne rîdă conducerea NAVROM : „Unde vă e curajul marinăresc băieți ?" sau : „Dracul nu e așa negru cum îl fac oamenii și... nici furtuna pe mare n-o fi ea chiar așa de grozavă".

Nucleul de conducere a navei continua să analizeze datele meteorologice : cît a scăzut în intensitate furtuna, care e ritmul de revenire la normal, timpul în care va reveni pentru a face cu putință călătoria. Nu voia să se piardă nici o clipă din timpul prielnic navigației.

Priveam pe geam din cabină alte catarge nemișcate, cînd deodată nava începuse a se mișca. Ies repede din cabină. Alături, în cabina de comandă, se afla tot nucleul de conducere, în frunte cu tînărul comandant al navei Neculai Vasile, pe care îl întreb : plecăm ?

— Deocamdată plecăm. Să nu ne purtați ghinion. — Nu, îi răspund ; ce am în suflet am și pe buze. — Atunci vom ajunge cu bine la Constanța. N-o să ne facem de rușine.

Am ieșit din Bosfor. Malurile uscatului se vedeau tot mai departe, pînă nu s-au mai zărit deloc. Eram într-o împărăție a apei, o întindere cît cuprindeai cu ochii, unde talazurile mării, furioase parcă pe marinarii care au sfidat-o și au pornit la drum pe acest timp de furtună, izbeau cu putere în navă, o săltau în sus, pe înălțimea valurilor, apoi o coborau în deschizătura dintre ele...

Cabina în care mă aflam scîrțîia din toate încheieturile. Scîrțîia de ziceam gata, gata rămîn fără acoperiș, sub cerul liber. Nu puteam face un pas, fără să ajung dintr-un capăt în celălalt al încăperii. Singura poziție în care puteam călători, era aceea în orizontală. Mă gîndeam cu uimire la marinarii care se aflau la posturi, care conduceau nava, acționau, se deplasau pe navă, cercetau, raportau asupra celor constatate și nava înainta în luptă cu vitregia naturii, a mării. Privearn perdelele de la geam care făceau un mare unghi la săltarea navei pe creasta valului, ceea ce în limbajul marinăresc se cheamă tangaj. Te înfiora năvala talazurilor ce veneau de pe toată întinderea și de unde nu mai puteai aștepta altceva decît amenințarea cu fiecare clipă. Și totuși, nava trebuia să înainteze, cu cît mai mare viteză, în largul mării, în necunoscut, acolo unde furtuna era mai puternică.

În imensitatea ei, marea, ce se voia atotstăpînitoare, se deschidea ca o capcană uriașă, ale cărei dimensiuni abia dacă le puteai cuprinde cu privirea. Valurile spumegînde urlau înfiorător și izbeau cu putere în navă, provocînd șocuri de temut echilibrului ei. Întocmai colților fioroși ai unui animal uriaș, preistoric, ele rînjeau parcă, gata să te sfîșie, să zdrobească nava în maxilarele puternice, să ne mistuie în adîncurile nestiute ale mării.

Marinarii erau la posturi. Fiecare își cunoștea misiunea. Lupta inegală cu natura dezlănțuită trebuia compensată nu numai de curajul marinăresc, ci și de o deosebită competență profesională, de măsurile de siguranță ale încărcăturii, de controlul bunei funcționări a mașinilor, de verificarea stării tehnice a fiecărei părți componente a vasului. Încredințării depline a inexistenței oricărei deficiențe și asigurării posibilităților de prevenire sau lichidare promptă, fără riscuri, a oricărei defecțiuni, avarii ce s-ar ivi din neprevăzut. Un calcul amănunțit și o atenție deosebită erau necesare pentru a nu lăsa nici o clipă lucrurile să scape de sub control, ceea ce putea fi fatal.

Întreg personalul marinăresc era conștient de faptul că forța vîntului nu era de 2/3, cît ar fi trebuit să fie pentru a naviga în condiții normale, ci de 8/9 pe scara Beaufort ; că marea era la gradul 5/6, ceea ce prezenta un mare risc, care trebuia evitat cu prîcepere și curaj, cu o doză sporită de atenție, clipă de clipă.

Timp de aproape 24 de ore, dublu decît făcea echipaul respectiv în condiții normale, navigatorii s-au bătut eroic cu furtuna pe mare și au scoțat, spre cinstea lor, cu bine, în timp optim, în portul Constanța.

ILARIAN SFRIJAN

Drumul spre casă

Regalul cu litere

Prima mea zi de muncă a fost o dimineață călduroasă de septembrie, de acum 3 ani. Deși am mers cu pași mici și cu inima îmboldită de întrebări nici nu știu cînd m-am trezit în secția de zețărie a tipografiei de pe strada Brezoianu. Aici urma să fie locul meu de muncă, aici am fost repartizată la terminarea Liceului industrial pe care l-am urmat. După un tur de cunoaștere prin toată secția, ce nu-mi era de fapt necunoscută, deoarece lucrasem ca elevă practicantă, am fost repartizată la STAS-uri, adică să execut tipărirea unor lucrări, unor imprimate pe format mare, necesare pentru întreprinderi, ministere, instituții etc. Brigadiera m-a întîmpinat cu căldură și încredere; se pare că așa își predau ștafeta tipografii, căci eu nu făceam excepție, toți noii sosiți sînt astfel primiți. Mi s-a încredințat imediat regalul, adică masa tipografică a zețarului cu sertarele cu litere și cu toate cele necesare unei asemenea meserii. Nu știu cine o fi supranumit astfel uneltele de lucru ale acestei faze de început a tipăririi, dar este cea mai frumoasă și mai adevărată metaforă. Așa încît, literele și semnele mi se par niște paji vestiți, de veghe la porțile împărăției tiparului, de veghe lîngă veșnicia Limbii Române. Am fost dată în grija „mamei Ene", cum li spun colegii, toți colegii mei tineri din Tipografia „Informația Bucureștiului". De ce îi spun așa, este pentru că pe mulți i-a inițiat în tainele meseriei și pentru că este una din cele dintîi femei care au îmbrățișat munca de tipograf. Cîteva zile mai tîrziu, aveam să aflu că ne unea ceva, și pentru ea, prima zi de muncă și prima zi de întîlnire cu tipografia a fost o bucurie. Asta era acum 31 de ani, cînd prima generație de fete pătrundea să lucreze în zețăria „Universului. Își amintește, cu mare haz, cum primele cuvinte ce i-au fost date să le culeagă au fost pentru un articol din „Urzica". Pentru că a manifestat talent — eu cred că pentru a fi tipograf îți trebuie pe lîngă pricepere și stăpînire tehnicii meseriei, îți trebuie, ca în artă, și talent — i s-au dat lucrări tot mai complexe, cum sînt culegerea și tipărirea formulelor științifice din domeniul matematicii, fizicii, al chimiei etc. Pe atunci erau foarte puțini lucrători pregătiți să execute asemenea lucrări pretențioase care necesită inteligență, răbdare, putere de concentrare. Ea le-a avut pe toate și repede a ajuns pe piscurile meseriei, reușind, la puțin timp, să culeagă cu aceeași dexteritate în limbi străine, moderne și clasice, în rusă, greacă, chirilică... Bănuiți cîtă trudă și cîtă migală a depus pentru fiecare pagină a atîtor și atîtor cărți de știință, de istorie, de literatură în cele peste trei decenii de cînd „mama Ene" se dăruiește muncii sale. Oare cîte rafturi, cîte biblioteci s-ar umple cu cărțile cărora le-a dat ea viață?! Cîte litere de plumb nu i-au trecut prin mîini și prin ochi ?! Mă gîndesc — îmi place să cred așa — că poate ar atinge piramida lui Keops, dacă le-am așeza una peste alta! O piramidă din litere de tipar nu poate fi decît un monument viu și la fel de impresionant ca toate cele 7 minuni ale lumii.

Deși am terminat liceul de poligrafie, adevărata școală a meseriei pentru mine a fost munca în fața Regalului cu litere și avînd ca profesori muncitori cu experiența și blîndețea „mamei Ene". Ea nu obosește niciodată, întinerește cu fiecare generație sosită în tipografie pe care o inițiază și o educă și astfel se prelungește pe sine. Ne inoculează pe lîngă tainele meseriei, mîndria de a o sluji, spunîndu-ne, într-un fel al ei, că slujim eternitatea Limbii Române.

CONSTANȚA M. RADU
Zețar

Se cunoaște cu adevărat valoarea remediilor naturale?

Ideea acestei anchete ne-a fost sugerată chiar de către cei ce ne-au devenit pe parcursul ei interlocutori. Am convenit astfel să grupăm discuția noastră în jurul următoarei întrebări principale: „În ce măsură terapia curentă, practicată de reprezentanți autorizați, recurge și la tratamentele naturiste și în mod special la fitoterapie și la medicamentele din plante medicinale?" Am considerat de asemenea că investigația noastră va continua, că vom avea ocazia să revenim și în numerele următoare, de aceea am hotărît ca, de data aceasta, să ne referim numai la bolile de ficat, suferință extrem de răspîndită și în țara noastră, numărul persoanelor cu hepatopatii și biliopatii fiind, după date publicate, de ordinul sutelor de mii.

Cîți dintre acești bolnavi folosesc, la recomandarea personalului medical din policlinici și spitale, produse apicole, fitoterapice sau pe cele propuse de doctorul homeopat? În ce măsură se cunosc efectele negative ale medicamentelor de sinteză, preparate cu efect-țintă, dar cu numeroase contraindicații și reacții adverse?

Participanții la ancheta noastră sînt printre cei în măsură să răspundă acestor întrebări.

Medicamentul de sinteză și tabloul surprizelor posibile

Vom da pentru început cuvîntul doctorilor orădeni **Aristina** și **Ludovic Elthes**, cunoscuți astăzi ca autori ai unei metode originale în terapia bolilor hepato-biliare. Cei doi medici au dorit de data aceasta să se refere nu la tratamentul lor, ci în mod strict la tema discuției noastre, aducînd în argumentație citate din lucrări apărute.

La ora actuală, în lume — ne declară interlocutorii noștri, — incidența bolilor de ficat este foarte mare și în continuă creștere. Cauzele sînt diverse: noxele poluante din atmosferă și alimente, alcoolismul, atacul viral etc. În asemenea situații e firesc ca cercetarea să diversifice mijloacele de apărare. S-a ajuns astfel la un număr extrem de mare de medicamente, majoritatea acestora obținute prin procedee de sinteză. Ele sînt apreciate nu de puțini medici ca medicamente majore ce influențează semnificativ evoluția bolilor de ficat, obținîndu-se remisiuni, stabilizarea bolii și, implicit, creșterea duratei de viață. Din păcate, lucru știut, gama largă a drogurilor chimice sînt însoțite de numeroase efecte secundare. Dar să trecem la exemple și să aducem în discuție unul din cele mai uzitate medicamente în hepatologie. Este vorba de Prednison. Despre acest produs putem afla, consultînd de data aceasta Angenda medicală tipărită în 1988, că medicamentul poate provoca nu mai puțin de 43 de reacții adverse. Între acestea: pirozis (arsuri stomacale), epigastralgii, hiperglicemie cu activarea sau agravarea diabetului, cataractă subcapsulară posterioară, glaucom (la tratament prelungit), creșterea catabolismului proteic, favorizarea infecțiilor, pancreatită. Mai sînt notate de asemenea și 30 de contraindicații principale. Un tablou înfricoșător care-ți taie tot cheful să mai recurgi la serviciile prednisonului. De altfel, o mare specialistă în tratamentul bolilor de ficat, dr. Timar Magdalena, semnalează deopotrivă în lucrarea sa „Terapia rațională a bolilor de ficat" că terapia cu corticosteroizi grăbește evoluția hepatitei cronice spre ciroză și insuficiență hepatică la bolnavii cu antigen HBs pozitiv.

Despre un alt medicament la modă, Azotioprina, se notează în lucrarea „Incompatibilități medicamentoase" (Editura Medicală, 1981) că „produsul nu se administrează la bolnavii hepatici"! Într-o altă carte, „Produse farmaceutice folosite în practica medicală", (Editura Medicală, 1985), la pagina 551, se precizează următoarele contraindicații în administrarea Azotioprinei: hepatita acută virală, ulcer gastric, boli infecțioase, graviditate. Iar la reacții adverse: leucopenie, trombopenie (scăderea trombocitelor), hipoplazia măduvei osoase, ulcerații intestinale, diaree, fenomene hepatotoxice etc. Despre alte medicamente mai larg folosite, cum sînt D-penicillamina, Ciclosporina A, Levamisolul etc., profesorul Radu Păun, în lucrarea amintită și doctorul D. Dumitrescu - în „Gastroenterologie profilactică", ajung la concluzia că eficacitatea lor este încă incertă și neconcludentă. Aceleași lucru se mai spune în lume și despre alte hepatoprotectoare: Esențiale, Purinor, Metapar, Mecopar etc.

Boala de ficat, ne mărturisesc în continuare medicii Aristina și Ludovic Elthes, a apărut odată cu omul și tot de atunci se caută mijloace pentru combaterea ei. Milenii la rînd s-a folosit în acest scop numai flora medicinală, terapia populară din România fiind una din cele mai bogate în soluții optimale. Specialiștii noștri au catalogat nu mai puțin de o sută de specii vegetale cu efecte curative în hepatopatii. S-au realizat și cercetări și pe această bază au apărut mai multe medicamente extrase din plante. Între acestea se află și Colchicina produs de întreprinderea „Biofarm" și care a dovedit că poate contribui la inhibarea fibrozei hepatice. Acest medicament este extras din specia Colchicum autumnale (brîndușa de toamnă). În anumite forme de hepatite cronice se mai utilizează apoi Live 52, Hepatofale, Hepatobil, (Produs de Laboratorul „Plantavorel"), toate obținute din plante. Dar e abia un început. Din păcate foarte mulți medici continuă să subestimeze aceste medicamente și mai ales folosirea plantelor medicinale, ceea ce nu e de mirare din moment ce nici programa facultăților nu le indică.

timp ce medicamentul de sinteză este cu atît mai valoros cu cît țintește mai precis într-o boală, infuziile de plante prezintă și alte virtuți, anume acelea de a conduce la efecte benefice și asupra altor aparate ale organismului. Deși vizează în principal suferința hepatică, ceaiul de anghinare este și ușor diuretic și antidiabetic, cel de păpădie ajută la eliminarea uraților cu efecte nocive în gută și reumatism, ba mai mult, el îmbunătățește circulația periferică și echilibrul glandular. Rostopasca nu se limitează la ecoul favorabil asupra ficatului, ci tonifică și circulația coronariană. De ce să acceptăm doar medicamentul de extracție sofisticată, de exemplu anghirolul sau silimarina, și să nu luăm în considerare și planta ca atare, supunînd-o tot unui proces extractiv, dar mai ieftin, prin infuzia în apă făcută în bucătărie?"

Mulți oameni au ideea preconcepută că această terapie ar fi simplistă. Bazat pe o bogată cazuistică, Mircea Alexan a demonstrat prin lucrarea „Diferențierea tratamentului fitoterapeutic în dischineziile biliare" prezentată la primul congres național de medicină generală, că ea este deosebit de nuanțată și rafinată. „De regulă există un nucleu de plante cu efect coleretic ce activează funcția hepatică de producere a bilei, și colagog, ce facilitează drenarea secreției biliare. Pentru aceste proprietăți importante recomandăm anghinarea, ungurașul, cicoarea, păpădia, sunătoarea etc. Dat fiind că suferința hepatică conduce la o serie de neplăceri adiacente, se adaugă la tratamentul de bază și alte produse vegetale. Celor care s-au îmbolnăvit de hepatită li se indică și armurariu cu rostopască pentru acțiunea lor hepatoregeneratoare, celor cu balonări, ceaiuri carminative de fenicul, coriandru, chimion, busuioc, celor suferind de constipație li se prescrie crușin sau volbură, iar cei ce au spasme ale vezicii biliare sau canalului coledoc trebuie să suplimenteze cocktailul de ceaiuri de bază cu flori de levănțică sau talpa gîștii. Tot acest ritual fitoterapeutic se schimbă radical dacă se manifestă o hiperaciditate gastrică sau un ulcer. În acest caz, se vor folosi plante coleretice-colagoge mai slabe și mai puțin amare ca florile de gălbenele sau rădăcinile de tătăneasă, ce au în schimb și un efect de cicatrizant gastric. Aceste tratamente plurivalente au dus la ameliorarea și chiar vindecarea a sute de colecistite și dischinezii biliare, au instituit un important statu-quo în hepatite. Metoda fitoterapică reprezintă însă o probă de răbdare, perseverență și conștiinciozitate pentru că miracolele nu apar peste noapte. Sigur este însă că starea de sănătate a ficatului se angajează astfel pe drumul cel bun, iar dacă vreți un mic indiciu de eficiență, vă voi spune că mulți suferinzi au venit bucuroși să mă anunțe că au putut mînca din cînd în cînd și sarmale".

Ceaiul din plante trebuie ajutat să fie alături de medicamentul de sinteză în lupta cu bolile.

Farmacia coloniei de albine

Doctorul Nicolae Drăgulescu de la Clinica Institutului de fiziologie „C. Danielopolu", revine în paginile noastre cu concluziile unui experiment de lungă durată, pe care, cu ani în urmă, l-am consemnat ca pe un eveniment medical promițător, dar lipsit de suficiente date probatorii. Este vorba de folosirea propolisului; polenolecitinei și Apilarnilului în tratamentul unor hepatopatii.

— Experimentul nostru, ne spune doctorul Drăgulescu, s-a încadrat într-o direcție de cercetare majoră, cu implicații practice deosebite, inclusiv situarea în concepția actuală a O.M.S., de promovare a tratamentelor cu produse naturale, în locul folosirii excesive a unor medicamente sintetice, cărora proba timpului nu le-a confirmat eficiența scontată.

Polenul a fost administrat unui număr de 260 bolnavi, din care 195 cu hepatite cronice persistente și active și 65 cu ciroze hepatice (din care 22 cu ciroză decompensată vascular și parenchimatos). În majoritatea cazurilor (180 din 260) rezultatele clinice pot fi apreciate ca foarte bune: sindromul astenic a dispărut, sindromul nutrițional s-a corectat (în proporții variabile, dar semnificative), sindroamele dispeptice și hemoragice, evident ameliorate. Și la celelalte 80 de cazuri, rezultatele pot fi cotate drept bune. Acestea privesc deopotrivă hepatitele active sau persistente, cît și cirozele. Testele funcționale, în marea lor majoritate (albuminemia, protrombinemia, transaminaze, reacția thymol, betalipoproteinele) apar net corectate în 142 din 195 de cazuri urmărite. În 20 de cazuri am constatat o înrăutățire a rezultatelor, dar la toți acești pacienți a fost vorba de o hepatită cronică activă.

În ceea ce privește, tratamentul cu polenolecitin, experimentul a avut în vedere 67 cazuri de hepatite cronice persistente și 83 de cazuri de convalescență după hepatita virală. Și aici, parametrii luați în evidență (clinic, funcțional și imunologic) au indicat modificări favorabile, observîndu-se mai ales influența spectaculoasă a produsului asupra stării clinice. De notat de asemenea neta reducere a dislipidemiei.

Un alt lot de bolnavi a fost supus tratamentului cu Apilarnil și Apilarnilprop. Au fost urmăriți astfel 188 bolnavi cu hepatite cronice persistente și active și ciroze hepatice, compensate sau decompensate. În aproape toate cazurile (165 din 188), sindromul clinic a fost excelent influențat: diminuarea pînă la dispariție a astheniei, sindromul nutrițional semnificativ corectat, dispariția sindromului dispeptic și reducerea celui hemoragic. Parametri funcționali au fost corectați în 128 cazuri, cu deosebire: albuminemia, protrombinemia, probele de disproteinemie, transaminazele.

În concluzie putem spune că rezultatele dobîndite sînt, fără îndoială, promițătoare, dar cum hepatopatiile cronice sînt boli de lungă durată, cu evoluție naturală imprevizibilă, sîntem obligați să ținem în continuare sub supraveghere loturile de bolnavi testați. Ne propunem tocmai de aceea observarea atentă, clinică și de laborator a pacienților aflați în studiu, precum și extinderea loturilor. Vom aplica de asemenea și terapii asociate pentru potențarea efectelor terapeutice.

În bolile de ficat, fitoterapia e la ea acasă

În afecțiunile hepato-biliare fitoterapia este, cum se zice, la ea acasă. Farmacia verde oferă un adevărat buchet de avantaje pe care le explică **doctor biolog Mircea Alexan**: „Plantele nu dau efecte secundare, nu crează acel lest de substanțe medicamentoase care obosește filtrul fin al ficatului și rinichiului, ba din contră, au un efect depurativ de curățare a șîngelui de toxine. El se protează la tratamentele de lungă durată, de întreținere, conjugîndu-se perfect cu medicina alopată și restul medicinei naturiste. În

Tratamentele blinde ale homeopatiei

Ficatul, complexa uzină chimică a corpului omenesc, are nevoie, poate mai mult decît oricare alt organ, de tratamente detoxice, cu agresivitate scăzută, fără reacții adverse. Tocmai de aceea, homeopatia care asigură o terapie blîndă prin extractele sale foarte diluate din plante, din regnul animal și mineral găsește un cîmp larg de aplicare în tulburările hepato-biliare.

„Viața modernă și unele practici alimentare incorecte au amplificat acțiunea nocivă a unor poluanți cum sînt alcoolul, grăsimile în exces, abuzul de mîncăruri grele, ne spune **doctor docent Gheorghe Bungetianu** președintele cercului de homeopatie al Uniunii Societăților de Științe Medicale. Toate acestea suprasolicită ficatul, care, pe lîngă alte funcții fiziologice, o are și pe aceea de a detoxifica unele substanțe ajunse în organism pe cale digestivă. Homeopatia oferă o posibilitate în plus de a proteja acest organ vital și chiar de a ameliora unele situații patologice, mai ales cînd nu s-au produs leziuni ireversibile. Ea dă rezultate foarte bune într-o digestie dificilă, în dischineziile biliare cu dureri la nivelul veziculei biliare provocate de excese alimentare și de stress, în balonări și senzație de plenitudine gastrică, în stările de greață și vomitări, de gust amar, metalic, semn al unei disfuncții hepatice, într-un cuvînt în toate micile neplăceri de sănătate ce conduc la disconfort. Remediile sînt de natură vegetală, bineînțeles respectîndu-se principiul homeopatic de a le acorda și cu celelalte simptome date de constituția proprie a suferindului și cu manifestările altor organe. Astfel, deosebit de eficientă este rostopasca, Chelidonium majus, cu acțiunea ei de drenor al căilor hepatice, care a influențat adesea în bine și hepatitele acute sau cronice. Deși mai modestă ca impact general, păpădia se utilizează și ea cu efecte benefice în tratamentele de lungă durată. În același scop, de ușurare a drenajului căilor biliare, se recomandă și diluții mari de bilă, fie umană, fie bovină. Pornind de la principiul similitudinii, conform căruia „ceea ce poate provoca o leziune poate să și vindece în cantități infinitezimale", s-a folosit cu bune rezultate și fosforul în diluții mari, cu toate că el este recunoscut ca unul dintre cei mai violenți agresori ai celulei hepatice. În tulburările minore, cînd se pune problema doar a protejării unui ficat mai sensibil, e suficient o administrare zilnică și de lungă durată a unui amestec de granule de păpădie, rostopască, bilă, Berberis vulgaris și eventual, în funcție de existența balonărilor, a unor diluții mari de ridiche și cărbune vegetal. Bineînțeles, că medicamentul chimic își va păstra poziția, el fiind foarte activ, dar homeopatia poate interveni cu rezultate bune ca tratament adjuvant chiar în forme grave ca hepatita cronică evolutivă, în special în etapele cronice".

Exemple de acest fel cu ameliorări și în cazul unor boli dure sînt multe. Ne vom opri doar la unul, și anume la cazul unei femei suferind de hepatosplenomegalie însoțită de singerări frecvente. Tratamentul homeopatic a vizat atît afecțiunea hepatică, cît și tulburarea de coagulare sanguină pentru care s-a administrat o diluție mare de venin de Crotalus horridus, șarpele cu clopoței. Încetarea singerărilor, remisia lichidului și refluxul ficatului mărit au demonstrat eficiența terapiei homeopatice.

Cu toate acestea, a ajunge în posesia „biluțelor" cu eficacitate deosebită, invers proporțională cu dimensiunea lor minusculă, nu e o treabă ușoară. Mediciii nu prea au cum pătrunde în tainele acestei discipline a medicinei naturiste care cîștigă tot mai mult teren în lume. În facultăți nu este prevăzută nici măcar o oră pentru predarea acestei specialități, iar programele de informare postuniversitară sînt insuficiente. Și chiar dacă unii obțin o rețetă de acest fel, procurarea remedilor homeopatice se poate face de la o singură farmacie, în București. Înființarea unei rețele de farmacii sau puncte farmaceutice de profil homeopatic în capitalele de județ ar scuti oamenii de drumuri de sute de kilometri. Să nu uităm că homeopatia, eficientă, ieftină, netoxică poate alina multe suferințe.

Pagină realizată de
FLORIN CONDURĂȚEANU
LIVIU TIMBUS

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Spre tine

Pe scări de rouă urc spre tine, țară ;
Mi-e sufletul un dor nemărginit ;
Seve de imn pleznesc în primăvară
În muguri calzi de ciocîrlii înspre zenit.

Sînt spicul care-și caută cu fruntea
Un cer ocrotitor, senin și-nalt ;
Sînt cel ce-aruncă peste hăuri puntea
Ce leagă-un țărm de dor cu celălalt.

Pe scări de rouă urc spre tine, țară ;
Mi-e sufletul un mugure răsfrînt
A cărui sevă-a început să doară
Și-n ramuri urc spre tine să te cînt.

NICOLAE NICOLAE ■

Panteon românesc

Lumini și umbre

În ziua în care se împlineau 150 de ani de la nașterea lui Grigorescu, mă întorceam din atelierul său de la Cîmpina, azi muzeu. Priveam tăcut, pe fereastra autobuzului, vegetația mijlocului de mai și lumina în perspectivă cromatică a cîmpului pînă de sub dealuri. Parcă tot ce vedeam era compus și pictat de marele artist, atît de intens și adevărat mă fascina și mă implica în meditații arta lui. În ce stă gloria, permanența artei și nemurirea lui Grigorescu ? În esență, opera lui este picturală și poetică, așa cum creațiile lui Eminescu și Enescu sînt poetice și muzicale dar și picturale, încorporînd în ele marile sentimente și idealuri ce ne definesc în umanitate etic și estetic. Depășirea uimitoare făcută de Grigorescu conceptului și viziunii academiste și conformiste inexpresive și provinciale practicate „la modă" de mai toți artiștii contemporani lui, rămîne și astăzi explicată tot de marele său talent, de inteligența și puterea sa de înțelegere, selecție și asimilare a ceea ce este esențial în marea pictură dintotdeauna și cea din vremea lui. Simțul nativ al exprimării iluminat de inteligență și curaj, inspirație și har l-a călăuzit toată viața. Singurătatea i-a fost mediul prielnic muncii de zi cu zi a împlinirii sale creatoare. I-am privit îndelung, în reculegere, autoportretele — multe la număr. De la primul autoportret rafaelist pînă la cel din anul dispariției sale, toate acestea sînt marcate de o gravă și dinamică privire romantică, înțeleaptă și demnă. Privind colinele și vegetația în plină metamorfoză, precum și orizontul îndepărtat, albastru-violet sub un cer argintiu și adînc, am sesizat ipostaze tipice grigoresciene — ca lumină și culoare și ca esențializare geomorfologică picturală inconfundabile. Ele nasc adînc și permanent în sufletul meu lumini noi. În ele am întrevăzut verginalele peisaje în verde crud ale lui Ștefan Luchian și pe cele ale lui Ciucurencu, cu albastrul și violetul în depăr-

(Continuare în pag. 15)

GRIGORE VASILE ■

Iubirea de frumos

Lăpușul

Am avut în fața ochilor, împodobiți în portul strămoșesc specific țării Lăpușului, douăzeci și doi de cîntăreți tineri, fete și feciori de pe satele acestui ținut Maramureș din preajma Tîblesului, invitați să cînte la Radioteleviziune.

Nu sunt profesioniști dar nici amatori nu pot fi numiți pentru că nu improvizează. Ceea ce știu ei cînta vine foarte de departe din acea zestre milenară transmisă din generație în generație pînă acum pe care o deprind cu ușurință împreună făcînd parte din fondul ancestral al sufletului unui neam.

Nu sunt nici țărani de-a dreptul măcar că locuiesc satul, dar fiecare stăpînește o meserie, au trecut prin școli, iar cel mai înzestrat dintre ei, sufletul acestui cor, Grigore Leșe, cunoscut solist vocal, împreună cu soția sa, învățătoare, a studiat din aproape aceste cîntece din vechime pe care ni le dăruie așa cum le-a păstrat matca țărănească în autenticul lor inconfundabil.

Asemenea grupuri de cîntăreți vedeam și ascultam, cu ani în urmă, pe Acropole, în Grecia, aduse de pe insulele țării, nu profesioniști ci nemijlocit păstrători ai portului și cîntecului specifice toposului din care proveneau.

Aveam în față de-a dreptul Elada, acele fete și tineri erau chiar așa cum îi prezenta în odele sale Pindar pe învingătorii de la Olimpia, cu obrazul curat și mîinile tremurînde aducîndu-și ofrandele evlaviei lor la loc sfînt.

Am avut, ascultîndu-i pe acești tineri din Țara Lăpușului aceleași greu de exprimat firească, nemijlocita legătură cu ceea ce alcătuiește tainicul de nedistrus al moștenirilor spirituale adevărate cuprinse în cîntec și în portul de un înalt și recunoscut rafinament al poporului nostru.

Iar Cîntarea Dumneavoastră despre Neprihănirea Codrului pe o melodie de-o frumusețe ancestrală pe măsura textului ce se ridică la rang de Miorița zguduie și înduioșează și înalță. Cum o fac mari opere de spirit din orice tradiție autentică a lumii. Vă mulțumim !

IOAN ALEXANDRU ■

Scriitorul — conștiință a vremii sale

HORIA BĂDESCU:

„Știu că există măsură în toate!"

— Deci, Horia Bădescu, e întîia primăvară care vă găsește ca director al Naționalului din Cluj-Napoca. Cum au trecut lunile de pînă acum ?

— Dacă aș spune că pe nesimțite, aș rosti, în același timp, un adevăr și un mare neadevăr. Un adevăr pentru că nu știu cînd s-au dus ceasurile, zilele, lunile acestea ! N-am avut vreme să le țin socoteala. Un neadevăr, fiindcă ceasurile, zilele, lunile despre care mă întrebați le-am „simțit" din plin. Le-am trăit din plin, cu sentimentul unei copleșitoare responsabilități. Vedeți dumneavoastră, un teatru, și mai ales un Teatru Național se prenumără printre cele mai importante paradigme culturale ale unei națiuni. A răspunde de felul în care un asemenea „model" viețuiește ca atare, de felul în care cu el și prin el se îndreaptă năravuri și moravuri, se iscusesc mintile și se împodobește limba română — cum zice „părintele" Ienăchiță Văcărescu — e o onoare dar și o imensă trudă zilnică. Truda de a fi la înălțimea misiunii încredințate, a ilustrilor înaintași, truda de a cuceri încrederea celor cu care de-acum înainte îți-ai îngemănat viața, ca și a publicului, truda de a rămîne tu însuți. Nu e ușor. Nu e ușor într-un teatru cum e Naționalul clujean în care perioadele de glorie n-au fost puține, și unde termenii de comparație sînt impresionanți.

— Din lumea în care v-ați aflat — scriitor cu responsabilități în lumea culturii Cetății — se „vedeau" alt fel „interioarele" Naționalului ?

— Sigur că da. Din lumea aceea se vedea în primul rînd spectacolul, adică fructul activității teatrale. Nu spun că aș fi fost străin de „laboratoarele" instituției. Cu atît mai puțin în ultimii ani, cînd prin natura muncii mele, m-am aflat mult mai des în „interioarele" Naționalului. Dar altceva e să trăiești viața „secretă" a teatrului, să fii implicat direct în visurile sale, în zbaterile, în frămîntările sale creatoare, în problemele artistice și neartistice, care nu sînt, vă rog să mă credeți, de loc puține, în greutățile cu care se confruntă. Altceva e să simți ochii oamenilor urmărindu-te cu speranță dar și cu justificată întrebare : „Va putea face oare ceea ce așteptăm de la el ?" Mai ales această întrebare, care e nu numai a lor, ci și a lui, e veșnica obsesie a unui director de teatru. Însă dincolo de acestea, vederea dinlăuntru e, mai ales pentru un scriitor, fascinantă. Poate că nicăieri nu se află mai la vedere „facerea" artistică, nicăieri cu excepția artei sunori, cinematograful, nu apare mai clar imensul travaliu ascuns în spatele operei de artă. A trăi viața teatrului înseamnă a avea privilegiul de a fi martor al genezei.

— Dacă ar fi să vă adresez o întrebare tranșantă, ce răspuns aș putea primi : care sînt ambițiile de azi ale colectivului ?

— Ambițiile care decurg din tradiția Naționalului și din valoarea intrinsecă a acestui colectiv. Pentru că această valoare există cu adevărat ! Cîte teatre nu și-ar dori să aibă vedetele pe care le are trupa clujeană ! ? Știu că, uneori, motive obiective, dar nu de puține ori, și subiective au cernut trecătoare umbre peste renumele teatrului clujean. Ambițiile de azi ale noastre sînt acelea de a demonstra cu fiece nouă premieră, cu fiece nouă stagiune că Naționalul clujean rămîne una dintre primele scene ale țării, că ceea ce guvernează cu adevărat aici este conștiința ; conștiința datoriei față de cetate și față de artă. Altfel spus, repertoriu și spectacole bune. Și iată avem bucuria ca prima premieră a acestui an **Burghezul gentilom** de Molière, pusă în scenă de Mihai Măniuțiu, să se joace de luni de zile cu casă închisă.

— ...Înțeleg că „startul" s-a dat. Dar, firesc, netezimea drumului nu poate fi ignorată !

— Nu poate fi pentru că reprezintă o realitate. O realitate care la Naționalul clujean înseamnă 27 (douăzeci și șapte !) de actori și un singur regizor. O realitate care raportată la obiectivele și pretențiile unui Național vizează pragul minimei rezistențe. Ea este rezultatul unui proces de durată și remedierea ei va necesita o bună bucată de timp. Cu atît mai mult cu cît, ne place sau nu, trebuie să recunoaștem că există o permanentă „roire" a unora dintre cele mai valoroase elemente spre teatrele din București unde aglomerarea de „material" artistic pe metru pătrat este enormă. Se pare că mirajul Capitalei, căruia i se adaugă cele ale filmului, televiziunii ori radioului, afiate în indemnă, este irepresibil ! În acest context, nu cred că actualul sistem al repartizării studenților de la IATC, care ocolește teatrele din orașele mari, e cel mai fericit. A alege, după stagiatură, între București și, să zicem, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara etc. nu creează prea mari dileme. Întorcîndu-ne la Cluj-Napoca, adăugați tuturor acestora, oboseala ori lenea unora adăugați problemele cu adevărat serioase pe care le ridică autofinanțarea și veți vedea că într-adevăr nu e ușor.

(Continuare în pag. 15)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Cronica literară de Romul Munteanu — pagina 10

„O scrisoare pierdută" la Teatrul Mic — pagina 14

VITRINA CĂRȚILOR

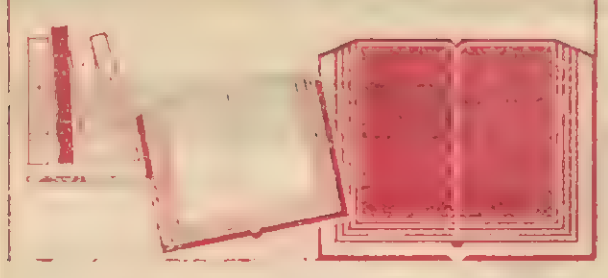

Convorbiri fără adiționale

— Stimate Vasile Sălăjan, ați schimbat din nou vestimentația grafică a revistei **Tribuna** al cărei redactor șef sînteți. Are vreo legătură cu venirea primăverii ?

— Mai exact spus am îmbunătățit-o. Spiritul tînăr e o constantă a oricărei redacții. Fără întinerirea continuă nu se poate face nimic.

— A cita „îmbunătățire" este aceasta de cînd sînteți redactor șef la **Tribuna** ?

— Am căutat o nouă ținută grafică în 1983, a doua oară — cînd ni s-a mărit formatul, acum ar fi a treia tentativă.

— Urmăriți ceva anume prin aceste căutări, aveți un ideal tipografic ca să spun așa ?

— Am încercat să obținem o formulă grafică mai atractivă care să ne permită să valorificăm cît mai pregnant, din punct de vedere plastic ideile noastre de revistă și ale materialelor pe care le publicăm.

— Ce propune nou această recentă formulă a dv. ?

— Soluțiile anterioare de prezentare ale revistei au fost lucrate cu cîte un artist plastic consacrat. Noua noastră formulă este rodul colaborării cu grupa de grafică a Institutului „Ion Andreescu" pe care am invitat-o în redacție și tipografie, i-am spus intențiile noastre, și în urma discuțiilor și căutărilor colective am optat pentru această nouă față grafică. Ea poartă semnătura unui tînăr și talentat grafician, Timotei Nădășan, dar și celelalte soluții propuse de colegii lui erau la fel de atractive. A trebuit să optăm.

— Este o opțiune definitivă ?

— Am adoptat această formulă pe care o vom îmbunătăți cu fiecare număr în intenția de a fructifica soluții de ultimă oră ale revuisticii contemporane. Acest mod de a pune un material în pagină credem că reprezintă un efort de mărire a calității, de optimizare publicistică, întrucît se știe că sînt și situații cînd un lucru bun prezentat irelevant își pierde din atractivitate și percutanță.

— Cît timp credeți că vă va satisface acest nou design ?

— Evident că o nouă formulă presupune și o adaptare a materialelor la modul ei de prezentare. Sîntem în momentul în care programul revistei concordă cu acest mod nou de a pagina în intenția de armonizare continuă a conținutului cu forma. În legătură cu durata opțiunii de acum, pot răspunde repetind un lucru cunoscut : „Mai bine schimbători în bine decît incapabili". Cînd va fi imperios necesar, ne vom schimba din nou.

— Să dorim centenarei revistei **Tribuna** primăveri pe măsura datoriei sale de săptămînal cultural al spațiului transilvan.

ION ZUBAȘCU ■

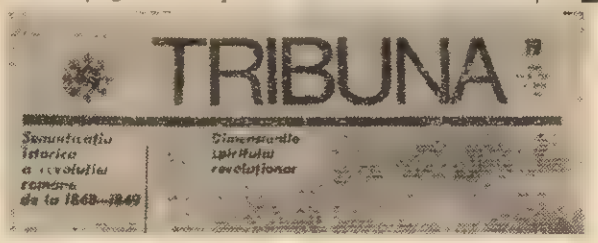

Cronica literară

de Romul Munteanu

O altă manieră de-a fabula

Am convingerea că de foarte multă vreme spiritul imaginar nu a fost supus de scriitori unei solicitări atît de mari ca în zilele noastre. Ficționarea de factură tradițională **pare** să se apropie de epuizarea resurselor sale de reprezentare (descriere) a componentelor realului, perceput evident ca o imensă devenire. Modul de „fantazare" al oamenilor de știință pune de mult timp în lumină o conștiință planetară mult mai cuprinzătoare și mai relevantă decît cea a scriitorilor. În această superbă competiție de reprezentare a universului nostru galactic, ca și a drumurilor care duc spre alte galaxii, scriitorii din veacurile XVII și XVIII și-au imaginat tot felul de mijloace de călătorie și comunicare cosmică, ce presupun masive mutații de civilizație și aici pe pămînt. Ne aducem uneori aminte cum Cyrano de Bergerac (1619—1655), de pildă, își imaginase cele două călătorii pe lună și în soare cu ajutorul unor rachete. Spirit satiric și ironic prin excelență, Cyrano de Bergerac și-a imaginat noi medii de viață, bazate pe alte valori etice și sisteme de guvernare, așa cum a conceput o altă faună și floră în „lumile noi", unde ajunsese eroul său.

Ceva mai tîrziu, Sebastian Mercier (1740—1814) și-a extins reveriile asupra unei civilizații sofisticate, imaginate de el aici pe pămînt, dar care permiteau accesul spre alte planete. Ce este apoi **Criticonul** (1651) lui Baltasar Gracian decît un voiaj inițiatic prin stațiile unui imens **han al lumii** în care orice întîmplare devine posibilă în acest uriaș univers al metamorfozelor ?

După părerea mea, experiența literară acumulată de George Cușnarencu nu derivă doar din mica noastră conflagrație textualistă, declanșată cu mai multă putere mai ales în ultimii ani. Lecturile lui literare par să trimită spre opere romanești mai independente, a căror funcție antiiluzionistă și ludică era menită să creeze un nou gen de iluzii și moduri de comportament. În **Tangoul memoriei** (Editura Albatros, 1988) dispar doar anumite moduri ale ficțiunii tradiționale, dar nu în mod total. Ele sînt înlocuite cu alte tipuri de ficționare și acte de comportament ce presupun o veritabilă înnoire a romanului atît ca substanță cît și ca manieră de enunțare. Personajele din **Tangoul memoriei** trăiesc într-un **cosmohaos** plin de stranietate cu stații de tranzit aici pe pămînt, dar și pe alte planete. Între stările reale și cele de reverie comunicarea rămîne deschisă, trecerea într-o existență paralelă nu are opreliști, deși faimoșii **„poli magnetici"** care despart existențele umane nu permit o reală înțelegere între diversele paliere ale cosmosului real și imaginar. De altfel, se cuvine de pe acum să precizăm că **personajele sintetice** imaginate de George Cușnarencu nu sînt **arhetipuri** ci **stereotipuri**, glisarea lor permanentă de la gest la act sau la starea de reverie avînd și ea un caracter **stereotipic**. Și dacă unele dintre aceste personaje sintetice se cheamă Oreste Mercantil Brîncoveanu, Acvila Baldovin, Clitemnestra, Memoria, Seneca (Cătălin Seneliuc), Heliade, Melchior, Jogginguță, interferența între rudimentele de amintire mitologică și modurile de cădere în deriziune devine și mai evidentă. De fapt, numele simbolice ale acestor personaje alegorice rămîn pînă la capăt încărcate de o puternică ambiguitate. Ele sînt atît de dereglate ca sens, dacă le raportăm direct la matricea originară, încît dincolo de recunoașterea unor mituri degradate, ca și a preocupării pentru valori obsedante degradate, nu se înțelege mare lucru.

Sîntem mai degrabă înclinați să credem că într-un adevărat cosmohaos al deriziunii pînă și alipirea de nume vechi unor făpturi noi este supusă hazardului. George Cușnarencu construiește anumite **modele sintetice** ale realului, populate cu **stereotipuri** reduse la ipostaza de clovni. În general, antiereii din **Tangoul memoriei** au anumite trasee în existență, concepute în așa fel încît să nu poată comunica la modul real. Oreste se intersectează cu Acvila Baldovin într-o circiumă sordidă, vorbesc, dar nu se recunosc. Seneca o întîlnește pe Clitemnestra undeva într-un parc și pe stradă, dar cînd o abordează, fără să știe că **este femeea ideală** de mult căutată în visele sale, Clitemnestra fără să știe că vorbea cu scriitorul preferat ce i-a adus în viață plăceri imaginate aproape carnale prin toate cărțile sale, respinge conversația. Acvila Baldovin își recunoaște copiii mari, după o rătăcire de treizeci de ani pe toate meleagurile țării. Dorința lui de revenire în matricea familiei este respinsă, copiii refuzîndu-și tatăl-vagant.

De fapt, doar două dintre personajele masculine capătă consistență în **Tangoul memoriei**. Oreste Mercantil Brîncoveanu și Acvila Baldovin, Seneca se configurează doar prin romanele sale SF, și prin cîteva reverii-parabole, iar celelalte constituie doar indici referențiali dintr-un mic tabel demografic. Oreste și Acvila nu reprezintă doar ipostaza stereotipală a omului bogat și a celui sărac, ultimul împovărat de rate, datorii, grîji insolvabile, sustrăgîndu-se doar prin abandon. Oreste Mercantil Brîncoveanu se configurează ca un mit cotidian degradat, obsedat de **eros** și de **bani**. Numele sintetice ale acestui personaj se acoperă cu unele acte de violență erotică extraconjugală, cu refuzul iubirii soției sale Clitemnestra, cu nerecunoașterea fiului adus pe lume de aceasta și, mai ales, cu evaziunea din timp, fiindcă trecerea vremii aduce bătrînețea și neputința. Alături de bani, drogul său de mărunt erotoman este reprezentat de Thereza. Și dacă în romanul SF al lui Seneca, Egist face amor cu Clitemnestra în spălătorie, conversația dintre Oreste și Thereza arată o degradare rezultată din faptul că **„nimeni nu scapă de mecanismul ceasorniculuí"**. „Toate se duc ca banii, îi spune Oreste Therezei, din păcate. Dacă am putea opri cîte ceva și pentru noi". Dar e prea tîrziu și Oreste pleacă spre neant (cade într-o prăpastie) nu înainte de-a o ucide pe Clitemnestra într-un accident făcut cu propria mașină.

Spre deosebire de Oreste, Acvila Baldovin este doar sărac și cu mulți copii. Fuga sa de-acasă îi creează mai degrabă un statut de **picar** modern decît o iluzie mitică (Ulise). Călătoria sa cu trenul spre Piatra Neamț se configurează ca un traseu inițiatic cu stații roz în „parcuri care colcăie de iubire", pînă cînd se vinde misteroasei doamne Cangiolo pe bani și bijuterii false. Convins că **„pe lumea asta toate sînt cu capul în jos"**, Acvila Baldovin se mișcă pe un traseu circular, orbul Teoharie fiind acela care în întunericul unui tren, îi arată **calea cea dreaptă**, după ce el însuși era **„obosit de rătăcire"**.

Superlativul existenței n-a putut fi oferit nici de Thereza (obiect erotic șanjabil), nici de Clitemnestra (frigider pe rotile) dar nici de Memoria cea protifică, stimulată de visuri galactice. În această lume există un **minus habens** existențial, frustrarea oamenilor fiind doar un pretext de expansiune onirică în alte galaxii. Traseul lui Acvila și Oreste trece astfel prin romanele în roman (SF) în alte universuri galactice. De la **planeta tuturor posibilităților** (stație de îmbogățire pentru cei doi antieroi) călătoriile inițiatice ajung într-un univers pustiu plin de deșeuri trimise de pe pămînt, unde nici omniprezentul Jogginguță nu mai izbutește să perceapă taxe.

Sceptic, surîzător, ironic, ludic, trist, **Tangoul memoriei** reprezintă o imensă plăcere de-a fabula pe marginea unei existențe descentrate pe toate planurile sale real-imaginare. Cu această carte, George Cușnarencu intră în mod definitiv în sfera **noului roman românesc**.

• Cartea de reportaj •

Calitatea umană a socialului

E de menționat, în primul rînd, că secolul XX, a reînviat metafizica, redîndu-i întelesurile ei originare (cele de teorie a primelor cauze și a primelor principii) și a reorientat interesul cercetătorilor înspre **ontologie** (care are ca obiect „existența ca existență" sau trăsăturile și principiile comune oricărei existențe). S-au remarcat, în acest înțeles, Nicolai Hartmann, întemeietorul „ontologiei critice", opusă „ontologiei ideilor" (G. Jacobi), Martin Heidegger, printr-o „ontologie existențială", și G. Lukács, prin „Ontologia existenței sociale" în care **munca** reprezintă elementul de bază care a făcut posibilă „mutația ontologică radicală" de la natură la societate sau de la natură la cultură"). Din acest ultim punct de vedere, ontologiile **regionale**, care conferă condiției umane un statut privilegiat, au note comune cu **axiologia**, ca teorie generală a valorii, care, în interpretarea ei materialist-dialectică și istorică, îl socotește pe om ca **ființă sau valoare supremă pentru om.**

E de menționat, în al doilea rînd, că istoria culturii românești are numeroși reprezentanți în axiologie, cu deosebire în filosofia și sociologia valorilor (A.D. Xenopol, Vasile Pârvan, Nicolae Bagdasar, Lucian Blaga, D.D. Roșca, Mircea Florian, Petru Comarnescu, Mihai Ralea, Tudor Vianu, Eugen Lovinescu și alții), care au contribuit, într-un fel sau altul, la sporirea capitalului național de gîndiri și sîmțiri și care au ridicat, prin opere de lungă durabilitate socială, cultura românească pe culmi ale culturii europene.

Merită adăugat că prestigioasa colecție **„Idei contemporane"** a Editurii Politice, în care au apărut, de-a lungul anilor, excelente lucrări străine și românești privind tumultul ideilor și dezbaterilor științifice și politico-ideologice contemporane, și-a dobîndit, demult recompensele meritate. Un exemplu concludent îl reprezintă, în privința aceasta, și **Calitatea umană a socialului**, de Aculin Cazacu. De-a lungul ei, autorul — fin cunoscător al ideologiilor și sociologiilor contemporane — întreprinde un demers teoretic și metodologic remarcabil privind statutul existențial al omului și al cîmpului său de relații. Studiul său, alcătuit din cinci capitole, formate din 20 de subcapitole și o concluzie („Perspective concret-istorice") relativă la **experiența românească — practică revoluționară a umanului**, reconstituie geneza umanului ca depărtare revoluționară de trecut și, pătrunzînd analitic dinspre atributele **omului generic** spre statutul lui **individual**, dezvăluie adîncimea transformării istorice pe care o înfăptuiește socialismul în ansamblul determinațiilor cîmpului uman al vieții sociale.

Capitolele 1, 2 și 3 tratează ideologia ca proiect și instrument al umanizării, plecînd de la denunțarea mitului, „dezideologizării" și decodificînd „codurile" manipulării și legitimării în societățile burghezo-capitaliste contemporane, iar capitolele 4 și 5 pun probleme și propun soluții legate de condiția social-umană a democrației și de reconstrucția esențială a omului. Orizonturile teoretice analizate i-au permis lui Aculin Cazacu, prin delimitare critică față de autorii comentați în cuprinsul lucrării, alcătuirea unui discurs propriu asupra tendințelor obiective și indicatorilor relevanți pentru instituirea calității umane a vieții sociale în socialism, luînd ca model exemplar datele esențiale ale realității socialiste românești. Sînt dezbătute, din acest punct de vedere, deschideri românești ale gîndirii revoluționare comuniste către datele reale ale vieții, printr-o **regîndire** a strategiei revoluționare, ca „ruptură" față de dogmatismul manifestat altădată. Semnificative sînt, de exemplu, tezele privitoare la stadiile (etapele) dezvoltării socialismului în raport cu particularități social-istorice-naționale, contradicțiilor în socialism, rolul istoric al clasei muncitoare și al partidelor comuniste și muncitorești, strategiilor legate de autoconducere în sistemul unitar al democrației muncitorești, dezvoltarea unor trăsături noi ale națiunii socialiste. Aceste teze și multe altele, comentate în lucrare și traduse în limbaje filosofice și sociologice accesibile oricărei inteligenți, scot în evidență dimensiunile umaniste ale politicii Partidului Comunist Român și subliniază semnificațiile deosebit de complexe ale acumulării experienței revoluționare și ale activității de prognoză pe care le implică activitățile comunistilor români. Această concluzie înseamnă că **umanismul revoluționar** a devenit și se afirmă ca permanentă a realității nemijlocite, în temeiul unei imagini asupra lumii și a societății, care pornește de la om și îi rezolvă, din ce în ce mai mult, trebuințele lui prime și fundamentale. „Sînt cu atît mai pline de miez — scrie Aculin Cazacu — învățămintele istoriei noastre, a tuturor, cu cît tot ceea ce am întreprins și întreprindem pentru om este rodul propriilor noastre forțe, al energiilor manifeste și trainice care ne caracterizează.

N-am primit — se spune în lucrare — nimic pe de-a gata și n-am tînjit după ajutoare de aiurea. Construind cu omul lumea omului, n-am semnat niciodată cecuri în alb în fața istoriei". Formulînd această idee Aculin Cazacu subliniază că, dincolo de valabilitatea ei nemijlocită, **umanismul societății românești** comportă **o inalienabilă dimensiune a sentimentului că românii își aparțin lor înșiși** și că **„socialismul și comunismul de omenie"** rezultă din ființa lor, „din forțe durate peste secole și devenite bun al istoriei contemporane". În context este redefinit **spiritul revoluționar românesc** ca model de aplicare creatoare a tezelor de bază ale concepției materialist-dialectice și istorice despre lume și viață în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere a României spre „imperiul libertății", în care omul va fi capabil să devină, prin forțele lui proprii, **valoare supremă pentru om.**

Lucrarea lui Aculin Cazacu reprezintă, prin esența și prin tezele ei fundamentale premisele minime necesare ale unei axiologii sociale a umanului sau ale unei ontologii a condiției umane, ca „esență umană", sau, cum spunea Karl Marx ca „ansamblul relațiilor sociale".

ION MIHAIL POPESCU ■

SEMNAL

● E greu de presupus că ar mai putea apărea de acum înainte o carte despre **Maria Tănase** care să nu țină seama de recenta monografie a Mariei Roșca, publicată la **Ed. Muzicală** cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la moarte și a 75 de la nașterea „Doamnei cîntecului românesc". Nici din prefață, nici din postfața cărții nu reiese cît

timp a lucrat la această monografie dar prin migala și pasiunea cu care Maria Roșca a refăcut pînă și cea mai mică volută a destinului artistic și biografic al marii cîntărețe, volumul **Maria Tănase** are consistența unei cărți ce pare a îngloba munca de o viață a unei cercetătoare care a dublat întîmplarea de a se fi născut și copilărit în același cartier, de a fi învățat la aceeași școală, cu personajul său, cu conștiința valorii și respectul pentru una din prezențele deja legendare ale cîntecului nostru. Plasînd afirmarea Mariei Tănase în preajma unor nume de rezonanță ale culturii române de la începutul secolului, meritul incontestabil al cărții este acela de a aduce în prim-plan detalii biografice inedite extrase din bogata documentație care fac posibilă reconstituirea pas cu pas a vieții și contextului în care au fost create multe din cîntecele devenite bun public.

● Desi nu în chip deliberat, cele două cărți recente de versuri publicate aproape concomitent de Constanța Buzea, **Pietre sălbatice**, la Ed. „Cartea românească" și **Cărticica de sase ani**, la Ed. Ion Creangă, sînt oarecum complementare imaginînd un punct pe cercul imaginar obținut prin prelungirea extremităților lor intenționale în care aceste extremități se ating. Desigur, fiecare carte trebuie raportată în primul rînd la absolutul propriei ei premise, dar faptul că de ani de zile Constanța Buzea își dublează universul convulsiv al viziunilor din cărțile care au impus-o ca pe un nume decisiv al generației '60, ca și al istoriei noastre literare, cu lumea paralelă a cărților pentru copii, publicate cu aceeași consecvență și întregind un univers al jocului și compensației inocente situat exact la ocaliță extremitate a spiritului său, fac plauzibilă supoziția că această dublicitate de destin și vocație poetică, această coexistență a vinei absolute și a absolutului inocenței, a sfîșierii fără remediu și a jubilației inatacabile, a obstinației viziuni finale și a copilăririi lumii prin joc și inocentizare progresivă nu sînt simple accidente bio și tio-gra-

fice ci trebuie privite într-o complementaritate organică. Aflată la egală distanță între cele două extreme care tind spre propriul lor absolut, poeta își menține în continuare identitatea inconfundabilă în lirica noastră actuală într-un echilibru compensator, cu atît mai fertil cu cît mai profunde sînt impulsiunile lăuntrice care dezechilibrează cele două tendințe și care provoacă, evident, o mai accentuată tensiune de reconstituire a mîntuitoarei integralități.

● Prea puțin semnificativ totuși, prin generalitatea sa, titlul noii cărți de versuri a prolificului poet Mihai Negulescu, **Un spațiu al iubirii** nu trădează modificarea structurală de viziune care intervine în poezia sa. Sînt și în această carte poeme în linia muzicalității impecabile cu care ne-a obișnuit Mihai Negulescu, în volumele anterioare, adevărate imne închinate unor locuri geografice dragi autorului, unde revine mereu ca la un spațiu arhetipal generator de mituri, — cîntece în care sentimentul continuității sacre de spiritualitate este substituit printr-o

intens omenească bucurie a plenitudinii clipei, durabilă tocmai prin fragilitatea sa, ca în frumosul poem final „Flori dalbe, dalbe flori nemuritoare". Ceea ce constituie însă surpriza volumului e apariția unor poeme, de obicei scurte notații, care-l scot pe poet din matca fluidității de substanță a liricii sale de pînă acum și-l plasează într-un context apropiat prin acuratețea frapantă și uneori brutală a tăieturii cuvîntului de pochica ultimului val.

ION ZUBAȘCU ■

Nu l-ați văzut?

Nu l-ați văzut pe Iancu Avram ?
Mustața căzînd ca o semilună
peste tristețea zîmbetului său ?
Nu știți cum arăta ?
Frumos și fecior, aprinzînd stele cu ochii,
seara cînd se aude aurul urcînd
prin iarbă spre buzele turmelor
și cîrșul sălbatic lăcrimează poame
plîngînd în amurg.
Nu l-ați văzut, ca o flacără albă
sub roata morii jucîndu-se cu pruncii ?
Nu l-ați văzut pe Iancu Avram ?
Într-o dimineață de duminică,
stînd în dreapta altarului
în bisericuța declarată muzeu,
unde nu slujea nimeni
doar luminările străluminau chipul său de sfînt.
Nu l-ați văzut pe Iancu Avram ?
Seara cînd aripa unei păsări
v-a atins timpla ușor
acolo, în Apusenii unde roua
și lacrimile spală cu devoțiune
de două mii de ani aurul moților ?
Nu l-ați văzut, ieri, pe Iancu Avram ?

MIRCEA MICU ■

Originalitate

Tudor Octavian se află într-un moment de plenitudine al manifestării sale ca prozator și ca istoric de artă. Recent i-au apărut — aproape concomitent — romanul **Sortiți iubirii** (Editura Eminescu, colecția „Romanul de dragoste") și monografia **Vermeer și criticii săi** (Editura Meridiane, Biblioteca de artă, colecția „Biografii, Memorii, Eseuri"). Asupra monografiei urmează să se pronunțe specialiștii în domeniu. În ceea ce mă privește, menționez doar că, din cîte știu, este vorba de prima lucrare de acest fel a unui autor român consacrată unui pictor străin și că monografia — de fapt, o monografie-eseu — îl instruiește și în același timp îl farmecă pe cititor. În cuprinsul ei întîlnim mult mai mult decît o „prezentare" a vieții și operei marelui pictor olandez din secolul șaptesprezece. Tudor Octavian se lansează cu dezinvoltură — o dezinvoltură a competenței — în polemici de la egal la egal cu specialiștii străini, face considerații originale pe teme de filosofia culturii și compune totodată o captivantă comedie a criticii de artă.

Romanul **Sortiți iubirii** — asupra căruia plecurăm fără îndoială în momentul de față lacrimile multor cititoare dezamăgite de faptul că au dat banii pe un roman de dragoste fără urmă de kitsch — se remarcă, la rîndul său, printr-o inepuizabilă vervă artistică, prin plăcerea — nu străină de o anumită cruzime — a autorului de a ne lua mereu prin surprindere datorită extraordinarei mobilități a gîndirii sale asociative. Subiectul însuși este șocant. Într-o bună zi, un ziarist, celibatar tomatic, personajul principal al romanului, intrînd în redacție, descoperă că este așteptat de o necunoscută, care, la întrebarea „de cînd așteaptă", răspunde stupefiant : „De patru ani". În modul acesta Tudor Octavian ne face de la început să înțelegem că... nu ne va fi ușor în timpul lecturii, că trebuie să ne adaptăm la un regim de imprevizibilitate și extravaganță, care ne va solicita la maximum inteligența. Efortul de adaptare merită însă făcut pentru că, după cum constatăm în continuare, romancierul rămîne mereu în formă, pînă la sfîrșitul romanului. Deghizat în propriul său erou (romanul este scris la persoana întîi), el ne captează atenția nu numai prin ceea ce povestește, ci și prin modul cum povestește.

Ziaristul din roman află, așadar, că este așteptat de patru ani de o femeie care s-a îndrăgostit de el încă din ziua cînd l-a văzut pentru prima oară : ea participa împreună cu alți cetățeni la o „acțiune" de deszăpezire a drumurilor, iar el, ca reporter, se „documenta" la fața locului pentru a scrie un articol înflăcărat despre această faptă eroică. Nestînjenită de banalitatea împrejurărilor, dragostea a înflorit mirific în sufletul femeii ; profund tulburat de această dezvăluire, bărbatul coboară în trecut, printr-un proces de anamneză, și descoperă că ea este într-adevăr, **dintotdeauna**, partenera destinată lui. Un fior de fatalitate — ca în povestea metempsihozei „eternului cuplu" din romanul **Adam și Eva** al lui Liviu Rebreanu — străbate cartea lui Tudor Octavian, dar fără să o facă să alunece într-un patetism pur retoric, deoarece introspectiile sînt realizate cu maximă luciditate. Personajul principal judecă și rejudecă fiecare situație din toate unghiurile posibile, cu sagacitate și cu o uimitoare capacitate de a fi spectator la propria sa dramă (de aici, impresia de sarcasm). Chiar și cînd se află, la un moment dat, în spital, el se studiază cu aceeași curiozitate și se descrie cu aceeași vervă mefistofelică. Pasajul este antologic :

„Sînt plin de sonde și catetere, mă încolăcesc și mă traversează tevi de plastic transparent, am senzori pe creier și pe mamă și tot ce se întîmplă, în slava măriei-sale, curentul electric, se înregistrează. Funcționez controlat de dozimetre, gazometre și ampermetre. Îmi citesc și îmi aud pulsul, ascult amplificat șușurul sîngelui în capilare și zvîcnetul molcom al gîndurilor, aflu cît oxigen îmi spală plămînii și cît bioxid de carbon expir. În lumea aceasta de prize, borne și spoturi luminoase, nu reprezint decît un raport între elemente : fier, calciu, magneziu, apă.

În acest stil al unei inteligențe date la maximum este scris întregul roman. În acest stil sînt înfățișate scene din viața redacțiilor, personaje pitorești (printre care se remarcă Leon, ziaristul „perfect", confident al personajului principal, și Sedecariu, croitorul pensionar, pasionat cititor de critică literară), moravuri specifice sfîrșitului de secol. Tot ceea ce cunoaștem bine din experiența noastră de zi cu zi și ni se părea că nu mai prezintă interes își dezvăluie, în reprezentarea lui Tudor Octavian, noi posibilități de a contraria și a uimi.

Sortiți iubirii nu este un roman de dragoste în accepția convențională a termenului. Nu seamănă cu nimic din ce s-a publicat pînă acum la noi în acest gen. Dar seamănă cu toate operele valoroase, prin luntrele și tensiunea intelectuală.

ALEX. ȘTEFANESCU ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

Lucrare de referință

„Previn apoi asupra caracterului lucrării însăși. Ea nu e o lucrare de lectură. E o lucrare de documentare, o lucrare de referință. Prin forța lucrurilor o lucrare condamnată la «factologie». Nicicînd nu va putea fi cunoscută însă iobăgia în realitatea ei fără această cufundare în noianul faptelor concrete, fără această «deficiență» scrie academicianul D. Prodan în Prefața la ampla sa lucrare **de sinteză Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea** (2 vol., Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986—1987, 582 | 528 p.).

Continuare a cercetării privind iobăgia în Transilvania în secolul al XVI-lea, noua lucrare a academicianului D. Prodan se distinge prin aceleași remarcabile calități de informație și analiză. Pe baza unei documentații de mare bogăție, în care inedităului îi revine o mare pondere, autorul a reconstituit, cu o minuție care incită și uluiește relațiile dintre supuși (vol. I) și stăpîni (vol. II). Se află în paginile acestei cărți acea „factologie" de care amintește autorul, o factologie care nu are nimic peiorativ în denumirea ei : e vorba de acel bogat și indispensabil material documentar, mustind de viață, care conferă lucrărilor academicianului D. Prodan acea senzație de resurecție a trecutului.

Mai mult decît oricînd, în cercetările de istorie economică și socială se simte nevoia coborîrii de la nivelul generalizărilor pripite la stadiul faptelor, al realităților locale, fără de a căror cunoaștere exactă nu se pot formula încheieri de caracter general. Dispunem acum grație unei munci imense — care e în același timp și o exemplară jertfă de sine adusă științei adevărate — de o imagine vie a șerbiei în Transilvania, în secolele XVI—XVII. Cercetări similare vor trebui consacrate — chiar dacă în aceste cazuri informația documentară nu este atît de bogată — șerbiei în Muntenia și Moldova, pentru a fixa trăsăturile comune și specifice ale acestei instituții în spațiul românesc.

Concluzia autorului este că „iobăgia din Transilvania se arăta a fi una din cele mai grave iobăgii cunoscute. Cu atît mai gravă pentru iobagul român care constituia majoritatea covîrșitoare a iobăgimii țării, cu cît poporul român însuși se găsea exclus din rîndul cetățenilor ei...". O situație care se va afla la originea răscoalei lui Horea din 1784 ; un regim de discriminare și oprimare căruia îi va pune capăt Marea Unire din 1918.

Un cuvînt de elogiu și pentru redactorul de carte Marcel Popa, un redactor dublat de un istoric, știut de cei care îl cunosc drept un campion al acribiei.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Istoria românească în context european

O carte despre cercetările asupra istoriei Țărilor Române în conexiunile ei cu cercetarea istorică europeană, luminînd cu evidență erudiția zonei mai puțin cunoscute din acest amplu teritoriu de investigație, un set de studii elaborate fără pedanterie, cu o evidentă știință a captivării interesului unei largi categorii de cititori realizează Victor Neumann în recentul său volum „Convergențe spirituale", apărut în colecția „Sinteze" a Editurii Eminescu. Este, în mod evident, un volum revelator de noi perspective asupra istoriei secolului XVIII și primei jumătăți a secolului XIX, avînd la bază cercetarea multor documente pînă acum necunoscute din arhiva Curții imperiale din Viena, a Academiei sîrbești de știință și artă, din bibliotecile și arhivele belgrădene și budapestane, relevînd nu numai semnificative interferențe istoriografice, ci și o adevărată geografie spirituală a centrului și sud-estului european. Sînt puse într-un con puternic de lumină gîndirea centru-est-europeană, aspecte revelatoare privind domeniile de investigații ale unei mari personalități transilvane — Vasile Maniu, contribuțiile progresiste la cunoașterea istoriei românilor și a relațiilor acestora cu popoarele vecine ale unor cunoscuți istorici ai acestor popoare, precum Ștefan Stratimiović și Széchenyi István, mărturiile istorice de epocă ale unor publicații neromâne, toate avînd ca principal punct de convergență lărgirea coordonatelor istorice și istoriografice privind Banatul. Un studiu de amplu interes este cel consacrat istoriografiei romantice românești în context european care demonstrează nu numai caracterul sincron cu cercetările istoriografice vest-europene ale unor precursori, precum Cantemir, Inochenție Micu și reprezentanții Școlii ardelene, ci și activitatea înnoitoare pe acest tărîm al lui Kogălniceanu și Bălcescu, deschiderea spre cultura istorică europeană a unor G. Barițiu, Ioan Maiorescu, A. T. Laurian, Al. Papiu Ilarian, circulația în spațiul carpato-danubiano-pontic a operelor lui Herder, Hegel, Schlözer, Leopold van Ranke etc. Continuînd considerațiile unei sinteze realizate de Nicolae Iorga, autorul adîncește trăsăturile caracteristice ale studiilor întreprinse de Al. Papiu Ilarian și Bogdan Petriceicu Hasdeu în contextul curentelor dominante de idei și metode ale istoriografiei universale. Lucrarea recent apărută, confirmă statura aparte a lui V. Neumann printre istoricii generației sale, îndeosebi în ceea ce privește lărgirea orizontului de investigație, în context european a istoriei și istoriografiei transilvane și bănățene.

HARALAMBIE LEREA ■

Peisaj nou într-un vechi sat moldovenesc

Sascut — orașul trăiește în fiecare casă

De 100 de ani, cel dintîi lucru pe care îl află copiii despre satul lor este o legendă adevărată. Ceaiul soldaților care au luptat pe redutele Plevnei, la 1877, s-a îndulcit cu zahăr de Sascut. Prichindeii îi și văd., în dimineața neguroasă de noiembrie, înainte de a porni la atac, sorbind din gamele minunata băutură fierbinte. Devin astfel foarte de timpuriu mîndri că s-au născut în comuna unde s-a înălțat prima fabrică de zahăr din România, vorbindu-se despre ea în toată Europa acelui timp, care nu peste multă vreme a început să-și îndulcească și ea micul dejun cu alimentul alb din îndepărtatul sat de răsunet moldoveni. Colonia muncitorească de atunci mai trăiește încă pe stradela îngustă, ce întretaie strada mare, cu case tip, modeste, și cu cite un ochi de grădină, unde se văd trebăluind acum, primăvara, bătrînii uscățivi, cu ochelarii pe nas, pensionarii fabricii. Au predilecție, constat, pentru florile delicate de „nu-mă-uita"; trebuie să ascundă un gînd și un simbol frumos, această dragoste pentru limpezimile azurii din petalele lor delicate. Cu siguranță nevoia de soare, de lumină, de puritate. Tinerii s-au mutat ceva mai încolo, unde o altă „colonie" crește, unde se înalță, la fel de simbolic orașul adevărat, pe spațiul tîrgului de vite de odinioară, care îi transferase, ciudat, jumătate din nume fără ca și realitatea socială să-l îndreptățească a fi Sascut-tîrg. Sînt blocuri gîndite temeinic, la scara omului și a tradițiilor casei vechi moldovenești, cu patru etaje, cu acoperișuri roșii din țigle, cu balcoane unde se resimt cerdacurile și prispele țărănești. Primarul Dumitru Popa, cu schița de sistematizare în memorie, dar mai ales în toate fibrele ființei sale de fiu al Sascutului, de om crescut și provenit, cum tine să-mi spună neapărat, din colectivitatea muncitorească de la fabrica de zahăr, îmi desenează cu gesturi largi și clare încîtindu-mi imaginația, cum va fi ceea ce nu există încă, toate dotările ce vor constitui mîine, adică „nu mai tîrziu de 5 ani", noul centru civic al orașului. „Secretarul general al partidului subliniа în Expunerea din 4 mai, că în cincinalul acesta, se vor realiza orășelele agroindustriale prevăzute, iar Sascutul se numără printre ele. . Fără să forțăm lucrurile, așa cum ne-a indicat, fiind un proces de durată, vom avea grijă să ne încadrăm în prevederile legale asupra spațiului construibil și, eșalonat, vom reduce în vatra satelor acele gospodării ce se află în extravilan". Locuințe moderne (peste 450 de apartamente, numai anul acesta se vor da în folosință 35, alături de cele existente), magazine, spații pentru prestări de servicii, o casă de cultură, grădină publică și parcuri, terenuri de sport și terenuri de joacă pentru copii, cinematograf, dar cîte... Speră să se poată construi și un nou sediu pentru primărie, cel existent fiind bun doar de muzeu. Mă poartă pe străzi să-mi arate kilometri și kilometri de asfalt, mă duce în case să văd că țăranul nu-și mai spală rufele la rîu ci cu mașini automate, cu apă de la robinete, completîndu-mi informația cu cifre privind lungimea conductelor pentru alimentarea cu apă. O juăm apoi, apre marginea comunei să-mi arate stația de epurare, dar mai cu seamă, ultima noutate de la Sascut, o veritabilă centrală termică și electrică utilizînd drept combustibil biogazul. (În biroul său, îmi arătase o carte tocmai despre experiența mondială și de la noi în fabricarea de biogaz). E aproape gata, e una din marile sale speranțe și marile sale îndrăzneli. I-a frămîntat mult, a bătut nu odată la ușile Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie pentru a i se încredința cel mai bun proiect și specialiștii gata să-l ajute. Dumitru Popa este un primar întreprinzător nu însă în hazard, este un bun sociolog și un economist pe măsură. Să faci să trăiască orașul în fiecare casă de la sat, este, înțelege bine, esența fenomenului social românesc actual, al sistematizării teritoriului țării. Nu doar un decret, nu doar un statut administrativ poate da unei localități rurale de azi, așa cum este și comuna în trunchiul căreia se află, condiția urbană de mîine. Sînt o mulțime de indicatori de cucerit, privesc condițiile de viață și de muncă ale locuitorilor. Printre ei sînt tocmai aceștia numiți : apă potabilă în case, circuind prin conducte, canalizare, încălzire centrală, asigurarea unor sisteme energetice mai ieftine pentru respectiva destinație, ca și pentru prepararea hranei, a apei calde menajere. Cine își studiază bine posibilitățile locale, zice primarul din Sascut, găsește și soluții. Sascutul zilei de azi înseamnă multă industrie, chiar și agricultura a devenit și devine tot mai mult un grandios sistem industrial de producere de alimente. În cincinalul trecut au intrat aici peste 3 miliarde de lei investiții și a ieșit o producție marfă industrială de peste o jumătate de miliard. Nu mai este doar un centru al zahărului (cu utilajele și tehnologiile aduse la zi, comparabile cu epoca automatizării și electronizării, revoluție petrecută între aceleași ziduri ale centenarei fabrici), este de 10 ani centru petrolier și de gaze naturale (în urma noilor cercetări geologice din platoul moldovenesc), centru hidroenergetic (prin recenta amenajare de pe Siret), un reputat centru de vinuri, un mare centru de brînzeturi... În cele 7 sate ale Sascutului, cu 11 000 de locuitori, există peste 7 800 de oameni ai muncii, din care peste jumătate în ramuri industriale. Are încă o particularitate, unică nu doar în țara noastră, unică în Europa — deține cea mai mare concentrare de animale pe unitate de suprafață agricolă. La 10 000 hectare arabile — 6 000 (restul fiind podgorii, livezi, pășuni), crește anual un rulaj de 18 000 bovine, peste 10 000 ovine, (cu lînă merinos), cîteva sute de mii de păsări, peste 2 000 de porci (aceștia — mai în gospodăriile populației), albine, viermi de mătase (deține o plantație ultramodernă de 40 ha. duzi pitici)... Se înțelege de aici, cîte probleme sociale are. Sînt toți acești specialiști din toate domeniile, pe care îi formează agroindustrial furnizează anual un însemnat număr de muncitori cu înaltă calificare și tehnicieni care rămîn să lucreze acasă. Concomitent 7 școli generale și 9 grădinițe, un dispensar cu 7 medici și numeroase cadre medii, casa pionierilor și soimilor patriei (o altă idee minunată a primarului, „ca și copiii noștri să știe să cînte la pian, să sune bine și la Sascut un cor, un instrument, să învețe electronică, să învețe bucle, limbi străine, încă de la vîrsta preșcolară, să aibe condiții și șanse egale cu cei din marile orașe"), toate au nevoie să fie încălzite bine și ieftin. Ori, atîtea sectoare zootehnice pot furniza cea mai bună sursă (pe care știința încă o ignoră), de agent termic.

De fapt, și pe scurt, ce voiam să surprind am surprins. Unu — drumul rapid, al „comunei Sascut către oraș. Doi — faptul că acesta se parcurge pe cont propriu, cu ingeniozitate și cu idei la care toată suflarea comunei e părtașă.

O casă ca o biografie, a electricianului petrolist Emil Buliman: 80 la sută din locuințele celor 7 sate ce alcătuiesc Sascutul sînt construite după 1960

Silozul de cereale, o prezență semnificativă pentru recoltele ce se obțin azi în viitorul oraș agroindustrial...

...firește, numai prin hărnicia celor ce lucrează pămîntul

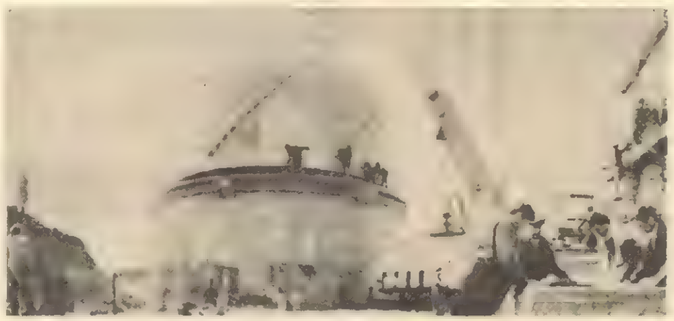

Stația de biogaz va produce zilnic energie echivalentă cu 9,6 tone combustibil convențional

Una din salba de hidrocentrale de pe Siret. Prin lacul de acumulare se asigure extinderea rețelei de apă, ca și irigarea a peste 6 000 ha

O fermă de vaci pentru lapte la I.A.S. Sascut

La ora sistematizării

Corabia, cu toate pînzele sus

Cu apele în față și nisipurile în spate, Corabia a fost întotdeauna un zid. Acum, mai invincibil ca oricînd.

În primăvara aceasta, mai devreme ca altădată, pe la jumătatea lui aprilie, pe furiș, cotele Dunării au atins nivele de alarmă. Cotele omului au fost însă mai sus. Resursele lor sînt în ceea ce au de apărat. O zi și o noapte, 600 de bărbați ai orașului au stat zid puternic lîngă dig. L-au vegheat ca apele să nu-și facă loc să nu-l străpungă, l-au supraveghiat, pentru a fi în siguranță, au apărat portul amenințat, au evacuat depozitele de pe mal. Într-o noapte, au pus la adăpost 10 000 de tone de mărfuri... Merită să-l vezi și să-l cunoști în asemenea clipe de existențe, cînd soliditatea învinge. Atunci înțelegi mai bine cum crește azi orașul dintre ape și dune de nisip.

După ce au luat reduțele apelor, i-am întîlnit firesc, și firești, la locurile lor de muncă, în fața altor redute. Pe alei, printre blocuri, zădind tei. Teii sînt o emblemă a orașului. Ori, iarăși lîngă malul Dunării, amenajînd cu ambiție o falie de-a lungul căreia vor fi de-acum mașinile noastre. De ce ori îi iubind ei, dintre atîția arbori, teii ?, ne-am întrebat și l-am întrebat pe primarul Ion Dimienescu, întîlnit pe șantier, desenînd, ca un arhitect, cu creionul pe cîteva planșe, dar mai ales, cu gesturi largi, direct în aer și pămînt, viitorul contur al fațadei. I se pare chiar ciudat să nu-ne dăm seama că aici ne-a menit au nevoie de rădăcini puternice, de lucruri monumentale și de simboluri mai evidente decît în altă parte. Oamenii acestia îmbînzesc în fel și chip nisipurile și fac să rodească o natură aspră. De-a lungul Dunării, paralel cu ea, pe dunele mișcătoare de nisip, au zidit o pădure de livezi : 178 000 de hectare, dintre care 1 800 aparțin I.A.S. Corabia, de unde se exportă fructe în toată Europa. Deține locul întîi în exportul țării de fructe. „Acțiune ce o vom continua ne informează, prin disponibilizarea pentru agricultură a unor suprafețe de terenuri din jurul orașului. Revăzînd cu atenție și veghind cu fermitate la aplicarea legii așa cum ne-a cerut-o încă o dată în recenta Expunere de la Comitetul Central tovarășul Nicolae Ceaușescu, și perimetrul orașului nostru va fi mai bine gîndit și dimensionat în raport cu perspectivele lui de dezvoltare".

Cînd s-a construit cea mai mare tăbăcărie minerală din România, tocmai aici la Corabia, acum 20 de ani, (fiindcă n-a prea vrut-o nimeni nu e o industrie prea curată, se știe, dar nici mai puțin fină decît oricare altă industrie modernă și de modă), a fost ca o viitură. Învinsă și ea rapid. Realizează azi 30 la sută din producția de piei a țării, exportă pe toate continentele. În țări cu mare tradiție, este o firmă cunoscută în lume mai ales pentru „buffo", pielea ca un satin, cel mai rafinat și căutat produs la ora actuală în materie de pielărie. Tehnologia și-au pus-o la punct singuri. Ca și pe cea de pigmenți obținuți prin metamorfoza ultimelor resturi tehnologice, altădată aruncate ireversibil. La cîrma acestei corăbii ce „navighează sigur prin apele prețentioase ale unei industrii mereu asaltate de capricile modei, economistul Aurel Virdol. Un director care știe să-și poarte nava fără riscuri. Obișnuiește să zică, dar mai ales să acționeze, „cine știe să muncească, găsește și mijloacele". Și-a așezat acest dicton, scris mare pe o foaie de hîrtie, sub cristalul mesei, unde își adună colaboratorii în „operativă" de dimineață. Acum vrea să facă și pantofi de lux. „Dacă nu, îndrăznești, nu avansezi. În fiecare zi ești dator să faci un pas înainte" zice.

La „Fire sintetice" se navighează cu aceeași ambiție prin capcanele noului. Deși apărută doar cu 10 ani în urmă, destinată fiind să producă fibră albă tip lînă și tip bumbac, și-a depășit demult stacheta. Șeful cercetări, ing. Mircea Roșca, șeful secției policondensare, ing. George Voinea, secretarul comitetei de modernizări, economistul Costel Ivănescu ne poartă pe drumul de la proiectul inițial la cel actual. Pe cont propriu, prin cercetare și tehnologii proprii, puse la punct în fabrica lor, Corabia a fost racordată la sofisticata modă a firelor textile din sezonul de față. Produce fibră colorată, a cărei tehnologie nu e un fleac, a cărei producție este solicitată cam o treime la export. De fapt, prin intermediul țesăturilor și al confecțiilor ajunge pînă la 90 la sută pe piețele lumii. Furnizează 15 sortimente de ultimă oră. Au pe masa de lucru proiectele pentru fire buclate, trilobale și cu alte efecte, stăpînind alte secrete din marile culise ale modei. Încă un mic secret, cei trei sînt foarte tineri.

În pas cu timpul, așa se trăiește azi într-un fost mic și anonim oraș de cîmpie. La ieșire, spre gară, ne întîmpină — la fel ca și la intrare — blocuri noi, copaci tineri și flori proaspete.

Fotoreportaje de CICI IORDACHE-ADAM și ELENA GHERA

Corabia trăiește la cotele unui oraș modern

Asociația de locatari Nr. 1 se comportă ca o familie.

Azi un șantier răscolit ; mîine, foleza de la Corabia.

Teii rămîn o emblemă printre construcțiile din sticlă și beton

Tăbăcăria minerală — la ceasul performanțelor

Complexitatea capodoperei

Caragiale și-a numit, odată, personajele „secăturile mele". E invederat că le ura ca ființe zămislite după impulsuri ale unor realități întunecate și le iubea ca oameni chinuiți de suferințe și năluciri. Satira sa are complexitatea oricărei mari comedii a lumii, nu e produsul simplu al unei imaginații pasive direcționate de scopul divertismentului. Există bogate glosări teoretice pe marginea interferențelor dintre comic și tragic, comic și liric, comic și sublim în creațiile literare. O reflecție a lui Dostoievski: „În substratul satirei totdeauna trebuie să fie tragism. Tragedia și satira sînt două surori care merg alături și numele lor, al amîndurora este adevărul". Grandiosul spectacol moliéresc **George Dandin** realizat de Roger Planchon sau memorabila reprezentație goldoniană **Slugă la doi stăpîni** creată de Georgio Strehler, modul în care a conceput scenic Sică Alexandrescu lumea din **Revizorul** lui Gogol, interpretarea regizorală dată de Liviu Ciulei lui Caliban sau cea actoricească hărăzită de Ramadan lui Harpagon, ori chipul conferit lui Bertoldo de Toma Caragiu au adus în lumină și reversul dramatic al ilustrelor tipuri. Spectacolele caragialene, de notorietate, **D-ale carnavalului** de la Teatrul Bulandra și **O noapte furtunoasă** de la Teatrul Giulești, **Conul Leonida față cu reacțiunea** de la Teatrul Național din Cluj-Napoca (Lucian Pintilie, Alexa Visarion, Aureliu Manea), au însemnat o explorare modernă, originală a substraturilor celebrelor comedii.

Mi se pare că **O scrisoare pierdută** înfăptuită azi de Silviu Purcărete și o trupă tînără a Teatrului Mic se înscrie pe aceeași orbită exegetică, aceea a proiectării personajelor și situațiilor pe un ecran de universalitate, unde se observă atît comicitatea lor extraordinară, cît și gravitatea conspectului dramaturgic. Spectacolul, atît de interesant și policrom, cu unele imperfecțiuni, incongruențe și neîmpliniri, relevă dramele citorva personaje, chinul și zbuciumul lor, felul în care sînt terorizate de spectre, ferocitatea cu care încearcă să-și atingă scopurile malonestе. E adevărat că, astfel, rîsul izbucnește al unor situații vodevilești și al limbajului caricat, modulările caragialești ale intrigilor provincialiste pășesc din cînd în cînd și e un cusur. Dar apar și note noi, de altă natură, care dovedesc o sondare temerară și inteligentă a adîncurilor capodoperei.

Personajele n-au constiința comicității lor și întîmplările pe care le trăiesc nu li se par deloc vesele. Eroii sînt ridicoli pentru noi, dar mai fiecare — sonde spectacolul — are o obsesie — rece ori fierbinte — care-i dereglează existența. Tipătescu nu glumește deloc cînd promite a-l anevoi pe Cațavencu; nici acesta cînd se urcă pe o masă în mijlocul alegătorilor, ca să-l expună oprobriului public pe Trahanache. Zoe știe bine ce înseamnă cruzimea gazetei locale și are deplin temei a fi îngrozită. Gliceava politică, degenerînd în bătaie, ne iscă o veselie enormă, dar în fapt ea are drept consecințe mutilări, capete sparte, oase rupte — și se continuă pînă în redacția **Racnetul Carpaților**, după cum nu se spune chiar în presă. Nu se efectuează strengăreste cu flori, ci nievea, cu măciuci și sisuri. Spectacolul actual îi desencază, admirabil, lui Pristanda o umbră sinistră și demonstrează, cu bune argumente, că glumețul comisar care l-a arestat pe opozantul politic, tar ducîndu-l la „hirdăul lui Petrache", l-a chinuit „ca pe hoții de cai", e capabil să însceneze din nou „umflarea" lui Cațavencu, să pună în mișcare cîmăgarii și vacsinații „oameni mei" ca să spargă adunarea electorală, să-l manipuleze pe Cetățeanul turmentat și să-l taloneze grijuliu, ferm, pe misteriosul intrus, deputatul venit de la centru, Agamemnon Dandanache.

Ce-ar fi gîndit Caragiale despre acest mod de a vedea lucrurile, care e și al unor artiști străini ce au investigat lumea autorului nostru, eternizînd-o în alte spații artistice? Caragiale crede (într-un articol despre Ion Brezeanu) că Ipingescu din **O noapte furtunoasă**, „gravul ipistat", are „tact", „discreție" și „seriozitate", ajungînd astfel la „demnitatea adevăratei comedii". Pe interpretul Cetățeanului turmentat („respingător alcoolic") îl laudă că „face o neasemuit de interesantă întrupare", dînd personajului „proporțiile largi și demne ale unui tip abstract". Într-o considerație despre Harpagon autorul nostru observă că acesta ascunde „sub o înfățișare comică și nu prea, un caracter tragic". Iar într-o analiză pătrunzătoare făcută lui Falstaff apreciază că vestitul ostean al lui Henric „este Sancho Panza al lui Cervantes, Panurge al lui Rabelais, Șganarelle al lui Molière. Nastratin al orientalilor. Păcală al românilor", adică un tip vesnic, grotesc și fin, batiocoritor și batiocorit, cinic și moral... Deloc simplu. Și nici ușor. „Un tip greu".

Meditînd deci asupra unor astfel de întrupări, relevă dramele citorva personaje, chinul și zbuciumul lor, felul în care sînt terorizate de spectre, ferocitatea cu care încearcă să-și atingă scopurile malonestе. E adevărat că, astfel, rîsul izbucnește al unor situații vodevilești și al limbajului caricat, modulările caragialești ale intrigilor provincialiste pășesc din cînd în cînd și e un cusur. Dar apar și note noi, de altă natură, care dovedesc o sondare temerară și inteligentă a adîncurilor capodoperei.

Personajele n-au constiința comicității lor și întîmplările pe care le trăiesc nu li se par deloc vesele. Eroii sînt ridicoli pentru noi, dar mai fiecare — sonde spectacolul — are o obsesie — rece ori fierbinte — care-i dereglează existența. Tipătescu nu glumește deloc cînd promite a-l anevoi pe Cațavencu; nici acesta cînd se urcă pe o masă în mijlocul alegătorilor, ca să-l expună oprobriului public pe Trahanache. Zoe știe bine ce înseamnă cruzimea gazetei locale și are deplin temei a fi îngrozită. Gliceava politică, degenerînd în bătaie, ne iscă o veselie enormă, dar în fapt ea are drept consecințe mutilări, capete sparte, oase rupte — și se continuă pînă în redacția **Racnetul Carpaților**, după cum nu se spune chiar în presă. Nu se efectuează strengăreste cu flori, ci nievea, cu măciuci și sisuri. Spectacolul actual îi desencază, admirabil, lui Pristanda o umbră sinistră și demonstrează, cu bune argumente, că glumețul comisar care l-a arestat pe opozantul politic, tar ducîndu-l la „hirdăul lui Petrache", l-a chinuit „ca pe hoții de cai", e capabil să însceneze din nou „umflarea" lui Cațavencu, să pună în mișcare cîmăgarii și vacsinații „oameni mei" ca să spargă adunarea electorală, să-l manipuleze pe Cetățeanul turmentat și să-l taloneze grijuliu, ferm, pe misteriosul intrus, deputatul venit de la centru, Agamemnon Dandanache.

Ce-ar fi gîndit Caragiale despre acest mod de a vedea lucrurile, care e și al unor artiști străini ce au investigat lumea autorului nostru, eternizînd-o în alte spații artistice? Caragiale crede (într-un articol despre Ion Brezeanu) că Ipingescu din **O noapte furtunoasă**, „gravul ipistat", are „tact", „discreție" și „seriozitate", ajungînd astfel la

„O scrisoare pierdută"

Opinii despre noua premieră de la Teatrul Mic

tare ludecăți și privind cu luare aminte comprehensiv, spectacolul n-am avea de ce să combatem noua viziune, inedită, complexă a creatorilor actuali de la Teatrul Mic asupra comediei satirice **O scrisoare pierdută**. Rămînînd desigur, pricind în dificultățile naturii proiectului și minunile cu care e realizat. Dar el, ca atare, îmi pare întîmplat. Și foarte străgător, au numai ca propunere.

VALENTIN SILVESTRU ■

Spectacol indecis, ce ne face (totuși) să gîndim

Premiera de la Teatrul Mic cu **O scrisoare pierdută** a avut doi regizori: Dinu Săraru pentru spectacolul din sală și Silviu Purcărete pentru spectacolul de pe scenă. În sală, spectacolul era extraordinar (nu întîmplător fotoreporterii, înarmați cu blitz-uri, fotografiau fiecare rînd de scaune), datorită prezenței unor personaje de primă mărime ale vieții noastre cultural-artistice. Pe scenă spectacolul era...aproape la aceeași înălțime. Silviu Purcărete a încercat și în mare măsură a reușit să innoiască modul de reprezentare a celebrei piese, dar nu a ajuns chiar la o creație antologică. Viziunea regizorală suferă de indecizie. Probabil că regizorul a fost intimidat de privirea ironică a lui Caragiale, care ne urmărește de peste o sută de ani.

Nu s-ar putea spune că lipsesc ideile din această nouă punere în scenă a unei comedii despre care s-au scris de-a lungul timpului mii de pagini. Există chiar **prea multe idei**, ceea ce creează o impresie de eterogenitate. Călătoria lui Dandanache, de pildă, cu trăsura — cale de „juni posti, hodoronc-hodoronc, zdroncazdronca" — este reprezentată în maniera unui fantastic satiric, care o face să pară desprinsă dintr-un spectacol Bulgakov. Intenția constă, probabil, în a parodia condiția de deus ex machina a „catindatului" de la centru. El vine, la propriu, din cer, pentru ca pămînteni să constate cu stupoare că darul divin este de fapt **un maimuțoi șiret și să se simtă înfiorați la gîndul că poate acolo, sus, se joacă aceeași comedie**. Ingenioasă interpretare a deznodămîntului Negrea, care, în loc să ne facă să ridem ne îndurerează, ca deznădejdea unei eroine cehoviene. Actorii fac parte, parcă, fiecare din alt spectacol. Dan Condurache — în Cațavencu — este plin de vervă, ca un erou în commedia dell'arte. Mihai Dinvale — în Tipătescu — face un rol convențional, Ioan Chelaru — în Pristanda — introduce o notă de realism, fără imaginație comică, Leopoldina Bălănuță — în Dandanache — nu oferă, dincolo de surpriza travestiului, decît o interpretare constrîngătoare. Nicolae Dinică — în Trahanache — valorifică inspirat o mai veche sugestie a exegezei caragialiene, conform căreia personajul ar sta bine ce se întîmplă în jurul său și ar trage toate sforile. Gheorghe Visu — în „cetățeanul turmentat" — face o reușită paradă de spirit balcanic. Un bun diapazon pentru punerea de acord a tuturor partiturilor actoricești ar fi putut fi cuplul Farfuridi-Brînzovenescu — interpretat cu mult farmec, ca un inteligent menuet al prostiei, de Marian Rilea și Sorin Medeleni. De altfel, regizorul însuși a avut intuiția realizării unei comedii a prostiei, atunci cînd a conceput — cu artă, într-un mod de neuitat — scenele de masă din final. Plastica acestor scene — dinamică și aleatorie, ca agitația unor microorganisme dintr-o picătură de apă pusă la microscop —, ca și „sonorul", o adevărată simfonie de zgomote stridente, au reușit să dea o idee despre ce înseamnă universalitatea, eternitatea și mai ales inepuizabila energie a prostiei. Spectacolul ar fi devenit — n-am nici o îndoială — o capodoperă dacă ar fi fost compus integral în această cheie.

Dar chiar și așa, indecis, cum este, tot îi captivează pe spectatori și le activează interesul pentru interpretarea operei lui Caragiale. După căderea cortinei, în drum spre casă, ei devin cu toții (cel puțin pentru sufletele lor) mari exegeți.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Panica purificatoare

La baza comicului, a firescului artistic în general, a firescului de gradul 2, se află **exagerarea**. Exagerațiunea, cum ar spune Caragiale, unul din cei mai neîntrecuți vrăjitori în arta exagerării. La nivelul infraestetic al personajelor, exagerarea se traduce prin panică. Un mic eveniment și toată lumea intră în panică, într-o agitație neobișnuită, într-un delir parcă fără sfîrșit. Panica — iată marele mecanism al universului caragialesc. Panica este o disproporție colosală între cauză și efect. O cauză de nimic, ca „trasul la pistoale" al unor cheflii, bătutul „d-a-ndoaselea" al unui număr la o poartă sau pierderea unei nevinovate scrisori de amor, și ce urmări, ce desfășurări apocaliptice! Vorba lui Leonida, prin care Caragiale ne oferă lanțul exagerării: „Omul, bunioară, de par exemplu, din nu-știu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intră la o idee: a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie". Adică în mania exagerării care poate lua proporții nebănuite!

Dovadă că toată panica în care intră personajele din **O scrisoare pierdută**, declanșată de vestea că Nae Cațavencu deține un bilet intim al lui Tipătescu către Zoe Trahanache, panică ce-i antrenează, pe rînd, pe toți protagoniștii și figuranții piesei, ce-i prinde laolaltă, ca într-un tăvălug nemilos, care crește, crește întruna, în ritmurile unui arcus drăcesc, ca în **spectacolul-eveniment** de la Teatrul Mic, cuprinzînd întreg Târgul, întreaga Capitală (prin telegraf), întreaga „târșoară", nu are nici o altă justificare dramaturgică în afara exagerării. A exagerării ca principiu creator. Pentru că în realitate este imposibil de crezut un neadevăr atît de mare: Zoe este amanta lui Tipătescu de opt ani, de cînd „trăim împreună", vorba lui Zaharia Trahanache, și totuși nimeni să nu știe de această „aventură", de această relație în triunghi?! Unde, într-un tîrg care nu-și hrănește viața „spirituală" decît din birfă?! Deci cum să înțelegem vorbele lui Zoe: „Cum or să-și smulgă toți gazeta, cum or să mă sfîșie, cum or să rîză!... O săptămînă, o lună, un an de zile n-o să se mai vorbească decît de aventura asta... În orășelul ăsta, unde bărbații și femeile și copiii nu au altă petrecere decît birfirea, fie chiar fără motiv... dar încă avînd motiv... și ce motiv. Fănică L.. Ce vuiet! ce scandal! ce cronică infernală!"...

Să fie aici o scăpare a lui Caragiale, o fisură în construcția dramatică sau totul — inclusiv frica de „document", de cuvîntul tipărit — trebuie pus pe seama principiului exagerării, a acelui „văz enorm și auz monstruos"?! Ca să se declanșeze panica, marele tăvălug al nesiguranței, incertitudinii, al spaimei, în fond, e nevoie de o exagerațiune incredibilă! E nevoie ca Zoe și Tipătescu, ca Trahanache și Cațavencu, ca Farfuridi și Brînzovenescu... să nu știe ceea ce toată lumea știe, începînd cu Pristanda și fecioraș din casa.

Acest principiu al exagerării se află de altfel la baza vieții, la baza politicii în special, obiectul central al comediilor lui Caragiale. Dacă realitatea exagerează, dacă istoria exagerează, de ce n-ar exagera și Zoe, de ce n-ar exagera și regizorul spectacolului de la Teatrul Mic, Silviu Purcărete?! Viziunea spectacolului e tocmai în acest spirit. Și panica ce cuprinde „mica" lume a lui Caragiale e atinsă de o asemenea exagerațiune — grație și unei excelente trupe de actori ce se mistuie pînă la epuizare —, încît devine cosmică (cum sugerează și decorul ultimului act), ea, panica, desfășurîndu-se, ca o aripă a întunericului, asupra întregii naturi (cînii lătră întruna, lupii urlă a pustiu, fulgerele și trăsnetele, însoțite de ploi torențiale, nu mai contenesc).

Dar dacă în realitate panica are un rol dezintegrator și nivelator (și în spectacol se ajunge la o devălmășie generală, nimeni nu se mai înțelege cu nimeni, relațiile dintre personaje sînt desființate, bătaia e atotstăpînă, o canalie mai mică e înghițită de o canalie mai mare, cum e Agamiță Dandanache, întruchiparea panicardului, care se teme de toate, de clopoței, ca și de „baloiaz", căci le încurcă pe toate), în artă, în schimb, în arta lui Caragiale mai ales, panica are un rol **eliberator, purificator**. Este deci o panică cu efect de **catharsis**, o panică estetică de natură comică. O panică cu efect de „parfume"; „parfume din miazme", cum definea Arghezi lumea marelui nostru comediograf. Oglindă pe care ne-o pune în față Caragiale — atît de vie și actuală încît i-a permis lui Silviu Purcărete o exagerațiune de o fidelitate „curat cosmică" — ne-ar putea îngrozi, și pînă la un punct ne și îngrozește, dacă nu și-ar arăta și cealaltă față, fața bună, ca să spunem așa, care ne îmblînzește, ne înfrumusețează, care ne face acceptabili.

Este marea concesie a comicului, concesia acelui salut dinspre finalul spectacolului de la Mic pe care actorii, cu ramuri de măr înflorite în mîini, ca în sărbătorile pastorale, îl adresează spectatorilor. Este marea concesie a împăcării cu lumea, a împăcării cu situația, a împăcării cu noi înșine. Este rîsul acceptării lumii așa cum e. Este glasul înțelepciunii populare, al soluției eliberatoare exprimate atît de firesc de Cetățeanul turmentat, care toastează „în sănătatea coanei Joițichii, că e damă bună!". Este înțelegerea superioară a tristului adevăr al împăcării cu acea concluzie a lui Farfuridi, care ne spune lesnind că „din această dilemă nu puteți ieși". Este în fond optimismul ridicat pe ambiguitate, pe exagerațiune, pe politichia celui mai compromis, celui mai de ris-plins personaj, dar și a celui dintîi român care, cum crede Călinescu, „întrevede politica țării filozofic și științific". L-am numit desigur pe Cațavencu, ale cărui memorabile și mereu actuale panseuri — aduse în prim plan de spectacolul în chestiune printr-o spațializare sau decupare de tip cinematografic —, sună atît de balcanic, de miticist, de uman, precum cel rezumativ, prosperian, de la serbarea victoriei electorale: „Să mă ierți și să mă iubești!... pentru că toți ne iubim țara, toți suntem români!... mai mult sau mai puțin onești!" Oare ce poate fi mai „curat patriotic" și mai în spiritul a ceea ce ne mărturisește într-un articol însuși Caragiale cînd afirmă că „lumea noastră nu-i atît de rea pe cum se spune"?!

GRID MODORCEA ■

Invitație la umor

În orașul Băilești, județul Dolj, localitate devenită cunoscută nu numai prin vorbele regretatului actor Amza Pelea, se va desfășura între 10 și 12 iunie cea de-a 6-a ediție a concursului interjudețean de satiră și umor „De la o glumă la alta". Pot participa interpreți individuali, precum și grupuri de la toate așezămintele de cultură din țară. Concursul, organizat de Comitetul Orășenesc de Cultură și Educație Socialistă Băilești, și Casa de Cultură a orașului, tinde să fie una din cele mai importante manifestări ale genului. Cei interesați a-și înscrie în palmares un premiu sau o diplomă de participare, pot trimite fișa de concurs pe adresa Casei de Cultură din Băilești, strada Lt. Becherescu, nr. 1. Dorindu-le succes tuturor participanților, sîntem siguri că la Băilești, zilele de 10, 11 și 12 iunie vor fi zile de sărbătoare a umorului și satirei românești.

IOANA PROCA ■

ATELIER LITERAR

Puiu Hiliciaș — Cluj-Napoca. „Se poartă" mult, în ultima vreme, poezia pe care o scrieți dumneavoastră. Din motive pe care le-am menționat mereu, ea nu intră în vederile „Atelierului". Cu insatisfacția că nu putem colabora, vă dorim mult succes. Asta, în cazul că aceste „haine" vor rezista timpului.

Constantin Brînduşoiu — Str. Albăstrele, Bloc 2 A, Sc. 1, Et. 3, Ap. 34, Reșița. Reținem: „Din nevoia de a publica (,) trimit cîteva poeme. Doresc să-mi reiau legătura cu „Flacăra" (,) dar aș aminti că dacă mi se publică (,) să nu se uite și de dreptul de autor (,) pentru că cea-m publicat anterior (,) 3—4 poeme n-am primit nimic".

Sperăm că nu ne veți pretinde drepturi de autor și pentru reproducerea acestui crimpei de scrisoare, redactată în afara gramaticii și a bunului simț. La fel sînt și poemele trimise, nepublicabile. După ce ne restituiți virgulele, treceți pe la banca deziluziei și încasați-vă cecul. E un cec cu multe zerouri. Dar numai zerouri. Ca să aflați unde este, și să nu mergeți singur, încercați să dați de Homer și luați-l cu dumneavoastră.

Todi Albuc — Tîrgu-Jiu. Adăugați, la ceea ce ne-ați trimis, alte cîteva texte, dar nu vă grăbiți; lăsați să urce oile sus, la gol, și, poate, veți fi mai inspirat.

Cerna Rodica — Novaci. Sigur că v-ar fi de folos practica într-un cenaclu literar, dar, în absența lui, mult mai de folos vă sînt lecturile bune și temeinice, precum și răbdarea: poemele trimise nu fac o astfel de dovadă. Aveți casa la poalele pădurii și n-ați reușit să-i smulgeți nici un acord. Mai încercați.

M. G. Alexa — Timișoara. E ceva, dar altceva ne spune că e bine să mai așteptați. Încercați să spuneți cît mai mult prin cît mai puține cuvinte și veți descoperi, poate, că acest lucru nu-i posibil decît prin metaforă.

Mihai C. Constantin — Piatra Neamț. Aveți cale lungă de străbătut și nu păreți pregătit pentru astfel de călătorii.

Marcel Tristan — Cluj-Napoca. Nu vreți să ne auziți, dar am spus-o și pentru dumneavoastră: după ce v-a parcurs poemele, computerul „s-a simțit ca un samurai fără sabie. Revedeți „Atelierele" anterioare și vă veți explica singur motivul. Înzestrarea pe care o dovediți e bine să n-o risipiți în „transplante artificiale". Dacă nu reușiți sau considerați că e cazul să continuați ca și pînă acum, e treaba dumneavoastră.

Ionel Sporea — București. Am avut răbdare și v-am citit toate poemele trimise. V-am înțeles și ruga, din **Rugă pentru mine**: „Nu trageți în mine: / sînt un biet pianist". Încercați să fiți un pianist bun.

Iulian Nuță — București. Manuscrisul pe care-l pregătiți pentru debut va fi citit și apreciat de un juriu a cărui competență și componență nu se discută și nu intră în atribuțiile „Atelierului".

Didina Dunăreanu — Brăila. Dacă n-ar fi atîta tristețe în ceea ce scrieți, poemele ar fi mult mai frumoase. Computerul admite că așa sînteți, că nu puteți fi altfel, că prin structură sînteți înclinată spre singurătate, dar mai există o posibilitate: puteți fi sociabilă cu obiectele, cu arborii, cu florile, cu apele, cu tot ce poate cuprinde privirea și imaginația. Iar acestea pot suplini alte dialoguri. Și mai e ceva: lecturile. Încercați.

Norma M. Ilie — Iași. Ne cereți lucruri peste posibilitățile noastre. Dumneavoastră ați parcurs un drum frumos și aveți multe împliniri din această călătorie. Unele poeme — **Solia, Raport, Dorința, Prognoză,** etc. — dovedesc că sînteți capabilă să vă rostiți în mai multe registre, cu suficientă convingere. Partea slabă ar veni, poate, de la faptul că vreți să spuneți totul într-un singur text. Nici nu se poate, nici nu-i bine. Trebuie să lăsați loc și sugestiei. În plus, senzația de vetust plutește mereu, peste prea multe cuvinte. Mai vă așteptăm.

Deocamdată nu: Adrian Manolache — București; **Mareș Alexandru** — Ploiești; **Cazacu Sofia Mădălina** — Constanța; **Cercel Magdalena** — București; **Apetrei Lazăr** — Sibiu; **Ion Pantelie** — Gorj; **Matei Florinel** — Plopeni, Prahova; **Adriana Gheorghidan** — Craiova; **Mărculescu Mihai** — București; **Dima Arina** Tîrgu Jiu; **Trandafir Alina Sorinela** — Fetești; **Dominte Doina Gabriela** — Ovidiu, Constanța; **Tocu M. Gh.** — București; **Răcoina Sorin** — Drobeta-Turnu Severin; **Eugenia Mihaela** — București; **Teodora Pan** — București; **Mariuc Mazilu** — Pitești; **Mica Ligia** — Sibiu; **Stănescu Mihail** — Cîmpulung, Argeș; **Pop Petru** — Baia Mare; **Enache Marian** — Ploiești; **Cătălin Urmuz** — Negrești, Vaslui; **Ovidiu Neamțu** — Bistrița; **Petruș Ovidiu Florin** — București.

Nu vă pierdeți timpul: M. Elena — Constanța; **Barbu Iulian** — București; **Mureș Costel** — Măgirești, Bacău; **Baloloi Virgil** — Constanța; **Negoiță Florin** — București; **Costea Nicoleta** — Drobeta-Turnu Severin; **Arămescu Ovidiu** — Iași; **Ion Căluşer** — Cluj-Napoca.

DARIE NOVĂCEANU ■

Nemurirea vetrelor

Ce dor colindă din strămoși încoace,
Și vine către noi ca o dogoare,
S-o simtă-n coajă, pîinea cînd se coace,
Ca focul din balade viitoare.

Din geruri aspre, sau din veri toride,
Răsare piatra rezistînd ca piatră,
Chiar cînd sub gleznа vremii se deschide
Legenda despre naștere și vatră.

E timp destul să numărăm secunde,
La-nchieturi de ore și de veacuri,
Cînd un ecou al inimii răspunde
În apele din ceruri și din lacuri.

Și e aici o dulce nemurire,
Solidă vîlvătaie milenară,
E arderea ce o numim iubire,
E vatra noastră ce se cheamă țară!

Balada satului natal

Era să fiu copilul plin de stele,
Despăturînd luceferii săraci,
Cînd au rămas țăranii mei pe cîmpuri
Cu limpezile vîlvătăi de maci.

Dar au venit largi cîntece pe glie,
Și-un strop de vis pe zarea de sub pași,
Pentru feciorul ce-a schimbat izvorul
Pe vuietul luminii la oraș.

De cîte ori spre sat întorc privirea,
Spre leagănul întîiului cuvînt,
O duioșie pară-mi țese pieptul,
Și-un stol de doine urcă din pămînt.

Răpirea focului

Scormonire aspră într-o formă clară,
Sîngele nădejdii va-nflori grădina,
Vîrstă vegetală, îndrăgită vară,
Cînd miracol verde deveni lumina.

Numai urma lunii stă pietrificată
Semn sub dinastia florilor de tei,
Cînd în ochi se-adună liniște sărată,
Și tu sorbi nectarul ultimei scînteI.

Și de-aici povara miezului de soare,
Inima e plină de priviri întoarse,
Încrustată-n clipă chiar iubirea doare
Contemplînd cenușa aripilor arse.

Mamă, suflet uriaș

Au s-o simtă după șoapte,
Au s-o creadă după pași,
Ochii mei de bună seamă,
Mamă, suflet uriaș.

Munții să mai dea răcoare
Și tărie la urmași,
Tu rămii la baza lumii —
Mamă, suflet uriaș.

Cad scînteI din clopot noaptea,
Oameni cad pe alt făgaș,
Tu rămii eternă-n vreme,
Mamă, suflet uriaș!

Era cu-atîta grîu bătută zarea
că mă-ntrebam de nu-i din aur toată,
Poate-a visat iubirea necitată.

Și ea era cîmpia și eu vîntul,
Iar spicele ușor se legănară,
Cînd două umbre gemene pe viață
Alunecau prin grîu. Și era vară!

DORU MACRIȘ

Panteon românesc

Lumini și umbre

(Urmare din pag. 9)

tări. Motive care sînt o ipostază din viziunea creatoare ce o alăturam în comparații cu alte peisaje din timpul verii sau ale toamnei. Îmi erau vii și cunoscute aceste modele picturale care și cu ochii închiși — doar după parfumul vegetal și al aerului cu lumina care ne-ar străbate pleoapele spiritului — am simți că sînt din spațiul grigorescian. Tonalitățile verdelui se modificau continuu ca și cele de ocruri gri ale pămîntului din brazde. Lumina și umbra zburau în acorduri de culori simultane de pe firul grînelor pe frunza pomilor, în adîncul orizontului chemîndu-ne privirile spre taina picturii, în alte lumini și culori, în alt suflet de paletă și adevăr, dar cu aceeași tensiune creatoare inepuizabilă care nu l-a părăsit pe Grigorescu toată viața. Urmăream în memorie, în viteza mașinii, construcția sinteză din desenele sale și vedeam liniile arcuite, frînte sau întrerupte de pete de cărbune sau de tuș, de hașuri line, ca niște fulgerul ce dă ideea mișcare, proporție și caracter, volum și atmosferă, lumină, viață și chiar mai mult, farmecul artei. Înnoirea limbajului artistic este o chestiune de destin ca și în știință. De mic copil Grigorescu a fost o excepție de la regulă și arta lui a fost revoluție vizionară, stilul sufletului românesc, poema iubirii noastre de frumos. Evoluția operei sale este paralelă cu toate curentele artistice europene de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, pe care Grigorescu le cunoștea și înțelegea, dar centrul vital în creația sa rămîn marile probleme ale artei întotdeauna: adevărul, proporția, valoratia, armonia, expresia caracterului și conceptul plastic original care strălucesc în afara unei epoci creatoare, unui curent sau unei viziuni. Autobuzul alerga despărțind peisajul care din nou se strîngea în perspectiva șoselei, în lumina molcomă a soarelui la asfințit. Oare cu ce începea plăsmuirea unui portret de tînără femeie Grigorescu? Mai întîi din lumini și umbre colorate sau din iubirea discretă trecută în contemplare picturală care se contopea cu însăși viața lui? Aici se întîlnește cu versurile eminesciene de dragoste: „Tu trebuia să te cuprinzi / De acel farmec sfînt, / Și noaptea candelă s-aprinzi / Iubirii pe pămînt / (...) Și cu acel smerit surîs, / Cu acea blîndă față, / Să faci din viața mea un vis / Din visul meu o viață". O iubești din pictură și te înfiorezi de frumusețea clară a artei lui Grigorescu. Nu poți ști cum a pictat. În tablou este un mister lăsat de marele artist, mister creat dintr-o privire, din tăcere și, poate, dintr-un suspin cînd lucra. Toată opera lui este un vibratto cantabile cromatic și valoric ritmat între sentimentul pasional și sobrietatea rațiunii unde mijloacele exprimării specifice picturii orchestrează faptul creator. În memoria muzeelor — oricît de importante ar fi ele — arta lui Grigorescu se înfrățește cu nume celebre datorită profunzimii, măestriei și a viziunii faptului creator. Neastîmpărul înfăptuirii artei sale îl duoea zilnic, în plină bătrînețe biologică, printre dealuri și vîlcele cu pînza și culorile în spate, meditînd la lumină și culoare, la esențializarea picturală a adevărului, revelat fără să ia în seamă fuga timpului. Așteptă cu nerăbdare terminarea casei-atelier unde să se retragă pentru a medita în singurătate la inefabilul artei. Dar destinul l-a lăsat bătrînului însingurat puțini ani în tovărășia muzei picturii în noua sa casă-atelier. Numai lumina soarelui l-a întovărășit vorbind cu el pînă în miezul verii anului 1907 cînd s-a întunecat.

Horia Bădescu

(Urmare din pag. 9)

Dar ce e ușor pe lume și ce lucru bun și frumos s-a făcut vreodată fără osteneală?

— Să înțeleg că e vorba despre o „...criză" în lumea regizorilor?

— Și în lumea regizorilor. Mai ales a celor cu adevărat buni. Oricum, se pare că producția instituțiilor de specialitate e total insuficientă pentru numărul de teatre pe care le avem.

— Ziceați la o întîlnire cu prietenii teatrului — o excelentă inițiativă, ca de altfel și Cenaclul Teatrului! — că scena clujeană e una deschisă. Are totuși limite această deschidere?

— Una singură, valoarea. Orice piesă cu adevărat bună va găsi deschisă ușa teatrului. Sper ca acest criteriu să fie unicul care să ne dirijuiască opțiunile de aici înainte.

— Sigur, chiar dacă stagiunea e în derulare și mai sînt piese de „acos" la lumina rampei, grija pentru '89 a devenit presantă. Care sînt proiectele majore și, firesc, resursele care vor sprijini aceste proiecte?

— Poate că înainte de a ajunge la 1989 n-ar fi lipsit de interes să ne oprim puțin asupra actualei stagiuni. Așadar după **Burghezul gentilom**, de care am vorbit și **Cafeneaua de Goldoni** în regia Soranei Coroamă Stanca, cea mai recentă premieră, vor urma **Micul infern** de Mircea Ștefănescu, **Antoniu și Cleopatra** de W. Shakespeare. Apoi, dacă toamna ne va fi prielnică, programul nostru maximal mai include cîțiva autori prestigioși: Caragiale, Pirandello, V.I. Popa, Steinson, Ibsen, Ion Brad. Acesta este un program maximal. Ne vom strădui să acoperim cît mai mult din el. Va fi greu cu atît mai mult cu cît resimțim din plin lipsa celui de al doilea regizor al teatrului. Vom recurge ca și pînă acum la colaborări dar nici colaborările și nici actorii-regizori nu rezolvă fondul problemei. E un an important pentru noi. De ce? Pentru că se împlinesc șapte decenii de la nașterea Naționalului clujean. E o vîrstă ce se cere onorată. Nu numai prin calitatea intrinsecă a repertoriului acestui an, ci și prin cîteva lucruri mai cu adresă. Ne gîndim la o monografie-almanah care să cuprindă tot ceea ce a fost semnificativ în aceste șapte decenii pentru scena clujeană, ne gîndim la prezența unei piese de Vasile Alecsandri în repertoriu — cum am putea marca mai bine sărbătorirea nașterii unui național decît prin prezența în casa lui a părintelui dramaturgiei naționale? — ne gîndim, în chiar luna aniversară la o „săptămînă a teatrelor naționale". Forțele cu care vom aborda anul 1989? Forțele proprii pe care sperăm să le mai putem întări. Apoi colaborarea cu regizori și actori de valoare de la alte teatre. În acest sens ne vom bucura de prezența sigură a lui Mircea Cornișteanu, un statornic și loial prieten al nostru, a lui Ion Ieremia și poate și a altora. Lucru posibil, mă refer la colaborări de mai-că, chiar și în acest an. Dar, fiindcu sîntem în lumea teatrului, deci a surprizelor, dați-mi voie să păstrez în buzunar cîteva bombe cu explozie întîrziată. Una dintre acestea e o mare actriță pe care o așteptăm cu bucurie pe scena noastră.

— Haine noi, deci, pe toate planurile. Chiar și clădirea, am înțeles că va continua să întîmnească...

— E firesc. E grija pe care fiece om o are pentru casa lui.

— Pe cînd la Cluj Napoca — să ne obișnuim cu date fixe și participări alese — un festival de teatru?

— E o întrebare la care acum mi-e greu să răspund. Oricum sîntem ferm hotărîți să reînnodăm firul unor antecedente care s-au soldat cu rezultate extrem de fructuoase cu ani în urmă. Poate acea „Săptămînă a teatrelor naționale" pe care o preconizăm la anul să însemne un început.

— Și lumea poeziei?

— Ei da, iată o întrebare cu tîlc. Lumea poeziei e și ea pe undeva prin adîncul sufletului, lesnd la iveală în puținele și, vai, atît de rarele clipe pe care le mai poate feri de asaltul muzei Thalia. Va trebui să învățăm aceste lumi să trăiască în pace. Va trebui să dau cezarului ce e al cezarului, și poeziei ce e al ei.

— Poetul ce alte proiecte are?

— Poetul nu poate avea proiecte pentru că poezia, spre deosebire de alte genuri nu poate fi proiectată. Poți proiecta un roman, o piesă de teatru, un eseu, dar nu o poezie. Poezia e o stare a ființei nu a voinței. Astfel încît proiectarea unui volum de poezie poate fi făcută abia după ce el a fost scris. Iar pentru a-l scrie este nevoie de stare și de timp. Astfel încît... Dar pentru că vorbim totuși de proiecte, sper să-mi apară în acest an un roman care se va intitula „Zborul gîștei sălbatice" iar anul viitor o carte de tablete. Apoi...

— Am auzit „zvonuri" despre înființarea unui Studio. Gîndurile au depășit deja faza „căutărilor"?

— Ați auzit bine și sper că prin concursul binevoitor al forurilor locale acest zvon să prindă în sfîrșit viață. Nu știu cît de repede, aș vrea să rămînem la inteleqiunea poetului, dar avem nevoie de el ca de aer. Un studio este o necesară și extraordinară școală de teatru. Pentru public, pentru actori, pentru regizori. Acolo se pot face lucruri pe care scena și sala mare nu le permit. Se pot pune în valoare calități care în alt context se pierd. Se poate da frîu liber fanteziei. Se pot testa viziuni regizorale și texte dramatice. Pentru teatrul scurt, studioul este locul ideal de montare.

— Văzută din „casă", cum vi se pare lumea artiștilor clujeni?

— O lume ca oricare alta, cu visurile și problemele ei. Poate mai sensibilă, poate cu o percepție mai acută a realității, o lume care merită să fie iubită și înțeleasă. O lume de copii mari, care vor să fie iubiți și prețuiți.

— Aveți o idee cum să încheiem acest dialog?

— În chipul cel mai simplu. Cortina vă rog!

CRAIOVA:

Universitatea pe coordonatele producției

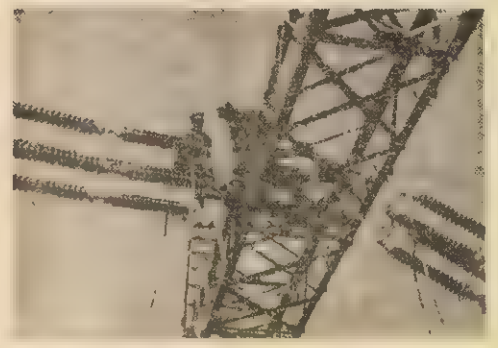

Electrotehnica românească, prezentă în realizări ce se întind de la giganți ca Platforma de foraj marin pînă la peria celui mai mic motor electric, are ca trăsătură esențială viteza de înnoire cerută de necesitățile unei economii naționale în plină dezvoltare. La ora actuală, România este una dintre puținele țări din lume care, pe baza unei concepții proprii, a introdus în fabricație motoarele de curent continuu fără perii. Este rezultatul unei cercetări ce i-au luat profesorului Alexandru Fransua, de la Institutul Politehnic București, 20 de ani de muncă. În 1970, teza de doctorat a mai tînărului coleg de catedră, conf. dr. Răzvan Măgureanu, aborda, de asemenea, interesanta temă. Inginerul dr. Vasile Nicolae, fostul lor discipol, aflat astăzi, în cuda tineretii sale, în fruntea unuia dintre cele mai însemnate colective de la I.C.P.E., lucra încă din anii studenției la acest tip de motoare. Pe planșetele proiectanților lumii, motoarele luate în discuție apăreau abia în urmă cu 10-15 ani, industria mondială începînd să se intereseze de ele doar de prin 1980. Cercetarea românească s-a aflat, așadar, cu un pas înainte în domeniu, meritul revenind în bună măsură învățămîntului superior. Toată această istorie, pentru că în materie de știință 20 de ani se pot constitui într-un îndelungat trecut, înseamnă pentru cei aflați astăzi în amfiteatre o obligație morală de a duce mai departe întreaga cercetare, de a-i lărgi aria de preocupări.

Învățămîntul românesc nu mai este de mult doar un sistem de acumulare de informații. Creativitatea se învață astăzi în școală, iar viitorii ingineri sînt cunoscuți în întreprinderi încă înainte de a deveni absolvenții unei facultăți. Sînt anii buni de cînd tineretul studios cel universitar în special, își manifestă plenar disponibilitățile pentru invenție, pentru creație, contribuind la implementarea unor soluții novatoare în diverse unități economice.

Despre realizarea unor performanțe notabile ale Institutului Politehnic din București s-a scris nu o dată. Mai puțin se știe însă, de superba concurență — bazată pe spirit camaraderesc și, deloc paradoxal, pe colaborare ori bucuria sinceră în momentele de reușită în care se află dascălii și discipolii a două facultăți de electrotehnică din centre universitare diferite: București și Craiova. Compartimentul universitar craiovean își are nu doar succesele sale de marcă în domeniul cercetării, ci și prioritățile, incontestabil recunoscute pe plan național.

Ajungînd la Facultatea de electrotehnică a Universității din Craiova, un simplu dialog cu conf. dr. ing. Dan Nicolae, decanul facultății, sau cu secretarul științific, conf. dr. ing. Constantin Marin, îți dă sentimentul tonic al întîlnirii cu oamenii care și-au făcut din meserie suprema pasiune. Ca primă îndatorire, rămîne pentru dascăli pregătirea cadrelor — și nu este vorba aici doar de viitorii absolvenți. Suprema responsabilitate politică și profesională este astăzi învățătura. „Fiecare trebuie să înțelegem că trebuie învățat. Ceea ce spunem tineretului e valabil pentru toți: învățați, învățați și iar învățați!" — ne îndemna recent, în amplu sa expunere secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la rolul determinant al științei în întreaga dezvoltare. „Este și credința noastră — ni s-a spus la Craiova — pentru a nu fi depășit, un specialist trebuie să se pregătească permanent". Din dialogul care a urmat cu gazdele, strict la obiect — cum se întîmplă de cele mai multe ori cu specialiștii și depășind uneori puterea de înțelegere a neinițiatului — am prins cu siguranță cîteva lucruri: totul se face în ideea întăririi învățămîntului cu cercetarea și producția. Talentele autentice, remarcate în rîndul studenților, își pot afirma de timpuriu potențialul creator. Ni s-au oferit informații nu doar asupra preocupărilor studențești, ci și a cadrelor didactice care-i conduc, oameni cu înalt nivel științific recunoscuți atît în țară cît și peste hotare. Aceasta, datorită faptului că studenții lucrează cot la cot cu dascălii lor și, deseori ceea ce lese din laboratoare poartă semnături comune, fiind greu de delimitat contribuția profesorilor de cea a studenților. La îndrăzneala tinereții, bazată însă pe îndelungatul studiu, s-a adăugat de fiecare dată experiența dascălului. În munca de cercetare ei au avut curajul unor încercări ce nu se mai făcuseră în țară. Ne vom strădui să selecționăm cîteva exemple concludente.

Economisirea energiei, ca și a materiilor prime deficitare, nu este numai o problemă de conduită civică, responsabilă, ci, deopotrivă și în cea mai mare măsură, de investigație științifică. Cîteva dintre soluțiile cele mai noi, dobîndite prin mijlocirea instrumentului de laborator, aparțin cercetării universitare craiovene. Soluțiile unor catedre au dus la crearea a o serie de dispozitive menite să determine economisirea energiei electrice și a cuprului, material deficitar. **D.I.S.-1** (dispozitiv automat pentru pornirea și oprirea convertizoarelor rotative de sudare electronică direct de la clește) are sarcina de a „sesiza" dacă se sudează corect sau nu. În momentul vizitei noastre la Craiova, cele 7000 de bucăți realizate în facultate și livrate în întreaga țară aduceau o economie de energie de peste 220 milioane kW/oră numai în procesul de sudare electrică. Dispozitivul, înzestrat cu un circuit de protecție la rămînerea în două faze a motorului de antrenare, reduce cu 80 la sută procentul motoarelor defectate. Asta înseamnă economie de manoperă — rebobinarea costă — ca și de cupru. **D.I.S.-2** (dispozitiv automat pentru cuplarea și decuplarea transformatoarelor de sudare electrică direct de la clește) elimină mersul în gol — ceea ce se traduce tot prin economie de energie, adăugînd și funcția de protecția muncii, prin împiedicarea electrocutării. Un alt dispozitiv aflat în fabricație, **D.A.P.-Q1**, asigură protejări la întreruperea unei faze, la suprasarcină, cu temporizare corelată automat, protecții la încărcări asimetrice pe faze, ca și la scurtcircuitări. În industrie sînt milioane de motoare trifazate. Cîteva mii dintre ele se ard, în primul rînd din lipsă de protecție. Soluția oferită de universitarii craioveni — la care au muncit vreme de 4 ani — va elimina 90 la sută dintre defecțiunile curente, adică o economie de milioane de lei pentru manoperă și tone de cupru. Preocupările viitoare vizează alte serii de asemenea dispozitive automate, ca și a unei centrale de protecție, pentru motoarele trifazate grupate, cum ar fi, de exemplu, cele de pe mașinile unelte complexe, cu 20-30 de astfel de motoare. Lucrarea, abordată în cadrul unui proiect de diplomă, a absorbit toate gîndurile unui grup de 6 studenți.

O altă direcție a cercetării vizează îmbunătățirea performanțelor mașinilor și aparatelor electrice, facultatea craioveană dispunînd de un laborator complex pentru studiul experimental al mașinilor electrice rotative. Standul de încercări, realizat cu sprijinul întreprinderii „Electroputere", este un unicat în învățămîntul românesc, permițînd încercarea mașinilor în regim recuperativ, pînă la 2 MW, ceea ce i-a adus facultății statutul de unitate autorizată pentru emiterea buletinelor de omologare. Încă o dovadă a competenței și profesionalismului de care dau dovadă specialiștii electrotehniști din Craiova. Au fost realizate de asemenea echipamente de calcul specializate și dispozitive de testare, de reținut fiind că, pentru prima dată, Craiova a fost aceea care, prin oamenii săi de știință, a dezvoltat analizoarele de stări logice, la foarte scurt timp după apariția lor pe plan mondial.

Din categoria aparatelor și dispozitivelor pentru controlul și conducerea proceselor industriale, un exemplu: locomotiva electrică este o mică uzină; unul om i-ar fi imposibil să poată controla simultan toți parametrii. Dispozitivul, organizat în jurul unui microprocesor, face rapid și sigur întreaga testare, oferind o sinteză a tuturor datelor.

Prioritate pe plan național, **DARMA**, „deosebit de inteligent", cum îl caracterizează autorul său, conf. dr. ing. Constantin Marin, vine în sprijinul laminoriștilor. Într-un interval de 5 minute, permite o analiză ante și postavarie, oferindu-i specialistului posibilitatea de a judeca lucrurile în perfectă cunoștință de cauză, controlînd toți parametrii. Se înțelege că arla de aplicabilitate a dispozitivului este reprezentată de întreaga industrie.

Nu putem să nu amintim, fie chiar și numai în cîteva rînduri, cîte ceva despre atractivul domeniu al roboților, nu doar pentru că rămîne încă pentru noi toți un tărîm ce ne stîrnește mereu interesul, dar mai ales pentru că realizarea specialiștilor din Craiova este de-a dreptul spectaculoasă. „Robotul cu braț tentacular", noutate pe plan mondial, și-a pierdut cu totul rigiditatea. Brațul său, ca o trompă de elefant, poate executa orice fel de mișcare spațială. „Roboții actuali — afirma conf. dr. Mircea Ivănescu — au un anumit grad de libertate. Cel creat de noi prezintă o infinitate de astfel de libertăți." Cu alte cuvinte, se poate însinua în locurile cele mai ascunse — ale unui autoturism, de exemplu — ajungînd să lucreze chiar și acolo unde însăși mîna omului pătrunde cu greutate. În plus, roboții nu obosesc niciodată, iar calitatea este ireproșabilă. „O industrie robotizată poate produce de 10 ori mai mult și mai bine, de 10 ori mai ieftin" este părerea specialiștilor de la Facultatea de electrotehnică a Universității din Craiova. De fapt, este una din multele credințe ale lor, care l-a și îndemnat să se implice din ce în ce mai mult în tot ceea ce înseamnă tehnica de vîrf, semn că în laboratoarele inteligenței din Craiova se lucrează intens, iar concepțiile sînt de milioane.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Savantul cineast

Am evocat, în numai cîteva rînduri, într-un articol intitulat „Lucruri de zi cu zi în jurul nostru" (5 decembrie 1986) rolul marelui neurolog Gheorghe Marinescu în ctitorirea, unei componente importante a civilizației moderne, de care astăzi se bucură atît specialiștii cît și marele public: filmul științific. Revenim acum mai pe larg asupra acestei priorități, mai ales că în 1988 se împlinesc **90 de ani de la înfăptuirea ei.** Într-adevăr, în 1898, la numai trei ani de cînd frații Auguste și Louis Lumière inventaseră și făcuseră prima demonstrație publică a cinematografului, doi medici, românul Gheorghe Marinescu și francezul Eugène Doyen, realizează întîiele filme cu conținut științific, cel dintîi pentru a analiza o serie de tulburări de mers de sorginte neurologică, cel de al doilea, un chirurg renumit, pentru a prezenta colegilor și studenților săi o nouă tehnică operatorie.

De fapt, Gh. Marinescu încercase încă din 1888, deci acum o sută de ani, să studieze tulburările de mers ale unor bolnavi înregistrîndu-le mișcările cu ajutorul cronofotografiei (care realiza fotografii instantanee succesive, la intervale scurte de timp), dar rezultatele fuseseră neconcludente. Zece ani mai tîrziu, în 1898, strădaniile sale fuseseră însă încununate de succes grație cinematografiei, care din mijloc de distracție și destindere devenea astfel și instrument de investigare. Primul operator de film științific, care l-a ajutat pe Gh. Marinescu, a fost în 1898 preparatorul și viitorul medic Constantin Popescu. Conform indicațiilor maestrului, bolnavii erau puși să păsească în fața unui mare perete negru, filmarea permițînd observarea tuturor detaliilor mișcărilor, fie că ei mergeau spre dreapta, spre stînga sau se apropiau de aparat. În paralel, era filmat un om sănătos, imaginile fiind apoi comparate. Ulterior, savantul a folosit aparatul de filmat și la studiul unor tulburări ale mimicii și gesticii de origine neurologică, dar metoda s-a dovedit cea mai eficientă în cazul hemiplegiilor, paraplegiilor și ataxiilor, fiind de o mare utilitate pentru orientarea tratamentului.

Ne-am oprit asupra acestei premiere științifice și filmdcă anul acesta s-au împlinit, la 15 mai, 50 ani de la moartea lui Gheorghe Marinescu, precum și 125 de ani de la nașterea sa, prilej de a-i rememora aportul considerabil pe care l-a avut în știința mondială.

Nu vom insista asupra elementelor biografice ale vieții și activității marelui neurolog (28 februarie 1863, București — 15 mai 1938, București), fondatorul școlii de neurologie din România și unul dintre creatorii neurologiei moderne, ci ne vom axa articolul pe punerea în evidență a ceea ce a rămas în patrimoniul universal din opera acestui om de știință, pe care Ilia Mecinikov îl considera **„o autoritate în tot ceea ce privește sistemul nervos."** Să menționăm însă cel puțin că a absolvit Facultatea de Medicină din București în 1889, apoi și-a susținut doctoratul în medicină la Paris în 1897, că a lucrat timp de un deceniu la Institutul de Patologie și Bacteriologie condus de Victor Babeș, ulterior specializîndu-se scurt timp ca bursier la Spitalul Salpêtrière din Paris, sub îndrumarea lui J.B. Charcot. Din 1897 și pînă la moartea sa, mai bine de patru decenii, a fost cel dintîi profesor de boli nervoase și electroterapie al Facultății de Medicină din București, în paralel cu o intensă activitate de clinică. A devenit membru corespondent (1899), apoi membru titular (1905) al Academiei Române, președinte-fondator al Societății de Genetică din București (1936), membru a numeroase academii și societăți științifice străine.

Ce a adus creația sa în orbita universală? Încă din teza sa de doctorat **(Main succulente et atropie musculaire dans la syringomyélie)**, el a caracterizat modificările cutanate și subcutanate ale mîinii în siringomielie (maladie constînd din formarea de cavități anormale în măduva spinării); termenul de „mînă suculentă" a intrat în știință și sub denumirea de „mîna lui Marinescu". Dar și înaintea susținerii tezei de doctorat, Gheorghe Marinescu adusese contribuții însemnate. În 1890 de pildă s-a impus lumii științifice prin descoperirea, în colaborare cu P. Blocq, a cauzelor maladiei lui Friedrich, iar doi ani mai tîrziu, în 1892, prin descrierea — pentru întîia oară în lume —, împreună cu Pierre Marie a legăturii dintre hipertrofia adenohipofizei și acromegalie. În același an, publică, împreună cu S. Ramon y Cajal și V. Babeș un remarcabil **Atlas de histopatologie a sistemului nervos**, cu planșe în mare măsură executate de el. În 1898, în colaborare cu fizicianul Dragomir Hurmuzescu, realizează primele radiografii în acromegalie din lume.

Anul 1909 este marcat de apariția unei monografii biomedicale fundamentale datorate savantului, care a făcut epocă în știință: **La cellule nerveuse**; despre aceasta, citologul american M.L. Berr scria în 1951: **„Niciunui cercetător de astăzi care lucrează în neuroanatomie nu îi este îngăduit să ignore această strălucită lucrare"** (prefața ei este semnată de histologul spaniol S. Ramon y Cajal).

Cu un simț acut al noului, profesorul Gheorghe Marinescu s-a aplecat adesea asupra domeniilor încă nedesțelenite ale științei, nu o dată studiile sale sprijinindu-se pe metode și procedee create de el. Astfel, în tratarea unor forme înaintate de sifilis nervos, a aplicat, pentru prima oară în lume, injectarea intrarahidiană a serului salvarsanizat. A elaborat o concepție proprie asupra mecanismului îmbătrînirii și morții, considerînd posibilă frînarea procesului de îmbătrînire. A izbutit (în colaborare cu I. Minea) să cultive țesut nervos (ganglioni spinali) „in vitro" (în afara organismului) — și aceasta constituind o premieră absolută. Împreună cu M.H. Goldstein, a avut un aport însemnat în studiul citoarhitectonicii corticale, corectînd unele erori privind „harta" scoarței cerebrale și punînd bazele paliometriei (privind grosimea scoarței cerebrale). A demonstrat că centrul respirator nu este strict localizat în bulb, cum se credea, ci larg reprezentat înlăuntrul sistemului nervos central. Studiind paraplegia, a descris cel dintîi un sindrom care îi poartă numele: „sindromul Marinescu". Dezvoltînd teoriile lui I.P. Pavlov, a elaborat **teoria trofismului reflex**, exercitat la nivelul celulelor motorii din măduvă. Cercetînd procesul refacerii celulei nervoase, a descoperit fenomenul **neuretropismului. Sindromul** „Marinescu-Garland" marchează aportul său în elucidarea oligofreniei combinate cu ataxia cerebeloasă. Experimental a folosit și transplantul de țesut nervos.

Sînt numai cîteva din contribuțiile sale în știință, caracteristice pentru spiritul său novator, ca și pentru valoarea universală a creației sale. Adept al determinismului în știință, a combătut în repetate rînduri misticismul și obscurantismul, condamnînd totodată politicianismul și nepăsarea oficialității față de starea de sănătate a populației, arătînd de pildă într-un rînd că mortalitatea puilor de găină și vițeilor (3—4%) este cu mult mai mică decît mortalitatea infantilă (17—26%). Umanismul său consecvent se îmbina cu o înaltă prețuire a marilor creații ale culturii românești și universale. Muzica lui Enescu (cu care a fost și prieten), poezia lui Eminescu, tragediile lui Shakespeare, romanele lui Tolstoi, filosofia lui Carlyle erau tot atît de apropiate cugetului și sufletului său ca și laboratorul de histologie unde cerceta structura și funcționarea sistemului

I. M. ȘTEFAN

• Sugestii, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cititori și autorități •

■ Mulțumind factorilor de resort pentru conlucrarea fructuoasă cît și pentru sprijinul nemijlocit acordat, unor cetățeni care s-au adresat redacției noastre, dăm cursa cîtorva răspunsuri pozitive sosite între timp la redacție. **Consiliul popular al Sectorului 6 București** ne răspunde că lui **Valentin Mureșan**, om al muncii la I.A.M.S.A.T. București, i s-a aprobat un apartament compus din 3 camere în blocul B-1, situat în cartierul Crîngași ; **Consiliul popular al județului Arad** ne informează că **Victoriei Salvina** din satul Neudorf, comuna Zăbreni, i s-a repartizat imobilul din satul Neudorf nr. 82 ; **Consiliul popular municipal Gh. Gheorghiu-Dej**, reanalizînd situația lui **Ghiță Gh. Borbei**, a hotărît să-i atribuie apartamentul din str. Chimiștilor 2/1 din municipiul Bacău, care aparținuse altminteri Combinatului chimic Borzești, unde susnumitul lucrează.

■ „Năravul din fire n-are lecuire" — se pare că proverbul se adeverește din plin cînd este vorba de activitatea Centrului de librării din municipiul nostru și, în special, de librăria „Callistrat Hogaș". În urma sesizării din decembrie 1987, cînd Flacăra a publicat răspunsul în nr. 52 (1 697), se părea că s-a rezolvat o problemă ce nemulțumește miile de cumpărători de carte din acest frumos oraș moldav și anume vînzarea condiționată a cărții. După ce timp de aproape două luni nu s-au mai vîndut cărți la pachet, timp în care nici nu am prea văzut cărți bune în rafturi deși trec des pe acolo, iată că mi-a fost dat să văd o abundență de cărți bune în rafturi. Bucuria a fost de mică durată. În scurtă vreme a reapărut vechiul obicei : adică, pe lîngă o carte bună, se dă la pachet și una de umplutură. În plus s-au băgat la pachet și unele felicitări care nu se vînd altfel. Chiar nu se poate eradica odată pentru totdeauna acest obicei, nepromovat de legile comerțului nostru ? Oare sancțiunile prevăzute de Decizia nr. 5/26.08.1987 sînt numai pe hîrtie ? **(Cosmin Breteanu, str. Ion Creangă nr. 4, Piatra Neamț).**

■ Primim din partea **Ministerului Educației și Învățămîntului :** Referitor la scrisoarea profesoarei **Viorica Hera** din comuna Otopeni, Sectorul agricol Ilfov, vă facem cunoscut că cererea numitei privind încadrarea la clasele de liceu a fost soluționată favorabil. Inspectoratul școlar al județului Tulcea i-a alcătuit o catedră completă de specialitate în municipiul Tulcea — unde a și fost repartizată.

■ La sesizarea medicului **Radu Dan, din Baia Mare**, care atrăgea atenția că din unele farmacii lipsesc uneori medicamente, dintre cele mai uzuale, realizate de rețeaua noastră de medicamente, **Ministerul Sănătății** ne comunică : „Centrala industrială de medicamente și cosmetice se angajează ca în cursul lunii mai să livreze marea majoritate a medicamentelor contractate și pentru județul Maramureș". Sperăm ca angajamentul să devină faptă.

■ Sînt administratorul Asociației de locatari a blocului 14, situat în Aleea Cricovului Sărat nr. 3, Sectorul 4, București — ne scrie **Natalia Scovronschi.** Doresc să vă aduc la cunoștință următoarea situație : încă din luna decembrie 1987, am anunțat secția I.C.A.B. din cadrul Sectorului 4, că pe aleea mai sus numită, între blocurile 12 și 14 este o țeavă fisurată, din care curge o cantitate considerabilă de apă potabilă, care inundă străzile Cricovul Sărat, Rezonanței și Constantin Brâncoveanu. Am revenit telefonic în repetate rînduri. M-am deplasat personal de cîteva ori. Dar totul a rămas fără rezultat ! Aleea din fața blocului nostru a devenit impracticabilă. Paradoxal este că în fața blocului nostru s-a mai fisurat o țeavă. O nouă sursă permanentă de inundație. În speranța că ne veți sprijini în eliminarea acestei situații oarecum ieșite din comun, vă mulțumim.

■ Găsind din nou sprijin și înțelegere la factorii de la diverse nivele, iată sîntem în măsură să facem publice cîteva soluționări favorabile privind integrarea profesională. **Consiliul popular al municipiului Timișoara**, analizînd situația sănătății lui **Ioan Crețu**, îl sprijină efectiv pentru mutarea sa la o secție corespunzătoare în cadrul Întreprinderii „Electromotor" din municipiul de pe Bega, asigurîndu-i, totodată, o treaptă la categoria de calificare și salarizare ; **Consiliul popular al municipiului Gh. Gheorghiu-Dej** ne răspunde că lui **Florentin Dănicescu** — după ce i se desfăcuse inițial contractul de muncă în baza art. 130, lit. „i" Codul Muncii — i s-a oferit posibilitatea de a lucra din nou la Combinatul petrochimic din Borzești ; **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor** a dispus acordarea transferului pentru **Nicolae Bărbuceanu** de la I.T. Teleconstrucția la U.M. Tg. Cărbunești, județul Gorj.

■ Urmare a scrisorii lui **Dumitru Predicea din București** — ne răspunde **I.T.B. (Exploatarea Transport Electric) :** Conducerea E.T.E. a dispus trecerea pentru o perioadă de 30 de zile a unui număr de 5 conducători tramvaie manevră în cadrul E.I.E.I.C.C., printre care și D. Predicea. Conducerea unității a discutat efectiv cu cei 5 conducători de tramvaie care, de altfel, s-au și prezentat în cadrul exploatării sus-menționate și au desfășurat activitatea cuvenită. Menționăm că după trecerea perioadei amintite atît D. P. cît și colegii săi și-au reluat activitatea în cadrul Depoului „Ion Șulea".

■ Numele meu este **Artemisa I. Purice** și domiciliez în **satul Dumbrava, comuna Răchitoasa, județul Bacău.** Prin prezenta vă rog să binevoiți a ne sprijini într-o problemă familială delicată. Sînt mamă eroină : am 12 copii ; cu toții sînt sănătoși. Numele lor este : Ionel, Vasile, Lenuța, Mariana, Dumitru, Ioana, Florin, Mirela, Mihaela, Petrișor, Gheorghe și Nicolae. Între cei 12 copii ai noștri trei perechi sînt gemeni. Ionel are 16 ani, iar ultima pereche de gemeni, Gheorghe și Nicolae, au abia 2 anișori. Vă dați bine seama că la noi acasă ușa se deschide foarte des ! Nu-i nici un secret să vă spun că în casă se consumă zilnic 10—12 pîini, o oală cu ciorbă de 10—12 litri și o cratiță cu felul doi, pe măsură. Dar, vorba din bătrîni, unde mănîncă doi, mănîncă și patru, iar unde mănîncă șapte, mănîncă și paisprezece. Așa că, să nu vă imaginați cumva că pentru asta v-am scris. Nici pomeneală de așa ceva.

Sîntem oameni cinstiți și muncitori : eu lucrez în cadrul C.A.P.-ului din localitatea Răchitoasa, iar soțul meu la ferma de stat Oprești, aparținînd de I.A.S. Traian (Bacău). Iată de ce ne adresăm cu încredere redacției revistei „Flacăra" : linia de curent electric este trasă și în satul nostru ; vă rugăm să ne sprijiniți pentru aprobarea introducerii curentului electric în casa noastră, deoarece lumina electrică este deosebit de necesară celor 8 copii de vîrstă școlară. În aceeași măsură e oameniei, poate vom găsi înțelegere la factorii comunali sau județeni pentru aprobarea unor lemne de construcție, înrucît casa bătrînească, compusă din două camere, este în paragină și insuficientă familiei noastre, care numără 7 băieți și 5 fete. Mulțumindu-vă din suflet pentru înțelegere și sprijin, vă asigurăm că vom crește copiii în spiritul dragostei de țară, pentru a prețui, așa cum se cuvine, valorile poporului nostru minunat.

■ În legătură cu scrisoarea adresată nouă de către **Frăsina I. Băjinaru din comuna Probota,** județul Iași, ne răspunde **Consiliul popular al județului Iași :** În urma analizării aspectelor semnalate rezultă că locuința deținută anterior de petentă a fost demolată datorită gradului avansat de uzură, precum și pentru faptul că era situată în afara perimetrului locuibil al localității. În prezent, F. Băjinaru a fost mutată într-un spațiu corespunzător ; i s-au dat materiale de construcție, lot de teren pe care să-și construiască o nouă locuință, cît și produsele necesare de pe terenul aferent imobilului dezafectat.

■ **Nicolae Tokacek,** (str. Izvorul Crișului nr. 1 bl. A-1, ap. 8, Sectorul 4), **București,** ne scrie : În ziua de 12 aprilie a.c. rapidul 56 a sosit în stația Adjud dinspre „Țara de Sus" ticsit de călători. În gară, sute și sute de oameni au încercat să urce într-un tren de vreo 18 vagoane, care se termina mult în afara gării. Mulți nu au reușit să ajungă la vagoanele unde aveau bilet pentru că pe culoare era arhiplin. Oameni cu bagaje, cu copii mici în brațe. După ce a stat aproape 5 minute, garnitura s-a pus în mișcare. Cineva a tras semnalul de alarmă, strigînd că i-a rămas în stație soția cu copilul mic în brațe. După vreo 20 de minute am pornit într-un tren arhiplin în condiții de călătorie sub orice critică. Se pune întrebarea firească : oare conducerea acestei instituții de prestigiu totuși, cunoaște activitatea funcționarilor care vînd bilete chiar și la trenurile rapide fără să țină seama de numărul real de locuri și de reglementările în vigoare ? Fac propunerea ca în perioadele de vîrf, care de regulă se cunosc, să se apeleze la soluția unor vagoane sau trenuri suplimentare.

■ Alte răspunsuri, pe care le reproducem pe scurt : lui **Gheorghe Gal** din **Timișoara** (str. Gozna nr. 10), i s-a montat telefon ; lui **Remus C. Bivolaru** din **Focșani** (str. 8 Mai, bd. C-2) i s-a repartizat o butelie de aragaz ; Întreprinderea de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale București a revizuit instalația blocului în care locuiește **Claudia Olteanu** (str. Aviației, nr. 34—36) ; **Consiliul municipal pentru educație fizică și sport Bistrița** este de acord ca tinerii din cartierul Sărata, al municipiului Bistrița, să aibă acces la baza sportivă a taberei de pionieri, singura existentă în acest cartier.

■ În revista dv. a apărut articolul „Dansul mireselor". În care era vorba și despre mine. Nu că nu aș avea partea mea de vină ei, dimpotrivă — scrie **Nicolae Marița din localitatea Racșa** (județul Satu Mare), dar lucrurile s-au spus doar pe jumătate, în sensul că într-adevăr m-am căsătorit legal cu Florica Gavriș, lucrător comercial la restaurantul din comuna Turț. Greșeala mea în acea căsnicie eșuată în chiar luna de miere, cum se spune îndeobște a fost că am dat curs stăruințelor părinților. Să nu vă mire de fel că în Țara Oașului mai persistă pe alocuri unele idei de felul acesta, cînd părinții fac tranzacții între ei, fără să țină seama de sentimentele celor doi tineri, ci în speță de starea materială a familiilor. Acum lucrurile s-au clarificat. Divorțul s-a produs în fapt ; iar banii proveniți din darul de nuntă s-au împărțit între părinții care au pus de fapt la cale această nuntă buclucașă.

Eu m-am căsătorit cu o colegă, Georgeta Pelecaci, din comuna Terebești. Fără respectiva „umbră" din viața mea civilă sigur că era și mai bine. V-am scris această mică pentru ca alți tineri să nu pățească așa ca mine. V-am mai scris pentru că atît subsemnatul, cît și soția mea sîntem dascăli în frumoasa așezare de la fruntariile țării, Racșa. Vrem să privim curat și senin în ochii oamenilor și ai copiilor lor, cărora ne străduim, după puteri, să le insuflăm dragostea de cultură și lumina învățăturii, așa cum antemergătorii noștri au făcut-o cu devotiune în acest Nord statornic de țară. Vă dorim din inimă să fie [illegible] !

■ **Truț Elvira Nastasia din Cluj-Napoca** a fost încadrată în muncă la Întreprinderea de confecții „Flacăra" din localitate ; detașarea lui **Costache Ion** din municipiul **Pitești,** muncitor specialist la Întreprinderea de electrocentrale Pitești, a încetat ; lui **Mircea Gelu,** muncitor la Întreprinderea „Autobuzul" i s-a aprobat transferul în interesul serviciului la Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" din București ; **Direcția județeană Gorj pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne răspunde că **Georgiana Pîrvu din Tîrgu Cărbunești** a fost încadrată în muncă la Baza de ateliere și transporturi Tg. Jiu, secția Tg. Cărbunești.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Așteptarea

Slovele sînt școlărește și cuminte așternute pe coala de hîrtie îndoită la margine pentru a le ordona și a nu le lăsa la voia întîmplării în spațiul alb, imaculat, ce le-mpresoară. După cît de îngrijit și-a compus scrisoarea îți dai seama că semnatarul a depus multă străduință. Crăciun Iulian este elev deși folosește verbul la timpul trecut. Ca într-o poveste unde cel ce scrie se detașează de acțiune și povestește un fapt petrecut lui și nu tocmai lui. Ei, Crăciun Iulian, domiciliat în Bacău, strada Valea Albă vă aduce la cunoștință următoarele : „Am fost elev pînă în anul 1987, primul și al doilea trimestru, dar în trimestrul al III-lea nu am putut face față procesului de învățămînt, clasa a IX-a, și din această cauză m-a scos din evidența școlară". Înclin să cred că prin unele cuvinte copilul nu face decît să transcrie decizia redactată de conducerea școlii. În continuare, explicația și, într-un fel, motivația unei asemenea hotăriri. „În anul 1984 am suferit de o tulburare psihică și am fost internat la Iași, Socola, cu diagnosticul — întîrziere în dezvoltarea neuropsihică, crize comițiale". Urmează un tratament timp de trei ani reușind să-și amelioreze starea sănătății, dar, așa cum singur recunoaște, uită repede. Cu toate că a urmat concomitent și un tratament pentru această boală. Reușita nu este deplină, ci satisfăcătoare, ceea ce-i permite, spre mulțumirea lui, continuarea școlii. Părinții au fost alături de el și au încercat totul, convinși că există o șansă prin care el, copilul lor, să nu întrerupă școala. Și au cerut sfatul competent al specialiștilor. Recomandarea fiind către o școală ajutătoare sau specială, prin care să deprindă meșteșugul unei meserii, și, cu atît mai mult, să aibă suportul moral că nu este un om inutil. Din scrisoare se subînțeleg demersurile făcute la Ministerul Sănătății de unde primesc un aviz favorabil. Numai că, Direcția sanitară județeană, care ar putea ușura situația își declină competența, motiv care generează un cerc în care sînt implicați mai mulți factori. Inspectoratul școlar, Direcția muncii, Policlinica pentru copii, Consiliul popular municipal, fără putință de rezolvare. Stă mai mult în casă, de rușine, ca nu cumva să se întîlnească cu colegi care știu că el nu mai umblă la școală. Tristețea lui și a părinților ar fi risipită dacă ar exista posibilitatea unui examen medical din care să reiasă dacă are sau nu dreptul, și putința, să urmeze o școală ajutătoare.

La fereastra unui apartament zilele par mai lungi, unui copil de 16 ani, care așteaptă.

MARIA RADU ■

Poșta redacției

● **Spinu Simona** — Brașov : Puteți, dacă reușiți la examenul de admitere. Consultați revista „Forum" ● **Cojanu Iancu** — Brașov : Tot ce ne-ați comunicat nu vă folosește practic la nimic. Reveniți cu o nouă sesizare, dacă mai este cazul ● **Toma Marioara** — satul Ciofliceni, com. Snagov (S.A.I.) : Trimiteți o scrisoare care să cuprindă întrebarea ● **Dudău Ion** — Călămănești : V-am găsit și trimis actele. Confirmați-ne primirea ● **Culea Ion** — Constanța : Problema depinde de mai mulți factori. Adresați-vă serviciului P.I.R. din întreprindere ● **Ionescu Maria** — Sibiu : Dr Ștefan Boieraș lucrează la Spitalul Central C.F.R., str. Vitting nr. 37, București ● **Bivolaru Nicolae** — București : Nu înțelegem nedumerirea dv. Nu este clar că în grupa I ? ● **Țiglar Anca** — Brașov : Avînd domiciliul stabil la soț, sînteți îndreptățită să vă adresați organelor de procuratură sau justiție pentru a vă integra în locuință ● **Roman Vasile** — Pitești : Potrivit art. 72 (2) din Codul Muncii, durata serviciului militar nu intră în calculul perioadei de stagiu în muncă prevăzută pentru absolvenții repartizați în producție, care au obligația efectuării unui astfel de stagiu ● **Aștefănesei Tamara** — Cîmpulung Moldovenesc : Plîngerile împotriva sancțiunilor contravenționale aplicate pentru contravențiile prevăzute de art. 35 lit. a pct. 2-7 și lit. b se soluționează de către directorul întreprinderii de transporturi auto căruia îi este subordonat inspectorul șef care a aplicat sancțiunea (Decret 468/1977) ● **Cîrloanță Felicia** — Bacău : Lucrarea va fi executată în trimestrul II ● **Crițeanu Gheorghe** — Rupea (Brașov) : Conform Legii 3/1977, art. 5 (2) suma rezultată din pensiile cumulate nu va depăși nivelul pensiei de asigurări sociale ce s-ar fi cuvenit persoanei respective dacă întreaga activitate ar fi fost prestată într-o unitate de stat. Deci calculul este corect ● **Nicola Ana** — com. Bulzești (Dolj) : Numai persoanele care au fost în incapacitate temporară de muncă întregul an calendaristic nu au dreptul la concediu de odihnă în acel an. Nu este deci cazul dv. Deoarece concediul de odihnă poate fi efectuat pe maximum 2 ani calendaristici, diferența neefectuată în 1986 urmează să vi se compenseze în bani (Legea 26/1967, art. 8 (1), 15 (2), 19 (4) ● **Deac C. Vasile** — com. Sărmaș (Harghita) : Persoanele fizice nu pot dobîndi terenuri agricole decît pe calea moștenirii legale, fiind interzisă înstrăinarea prin acte juridice de orice fel. Terenurile agricole nu pot forma nici obiectul închirierii, dării în parte sau în arendă, orice convenție în acest sens fiind nulă de drept (Legea 59/1974) ● **Bolocan Elena** —București : Nu trebuie să plătiți dv., Asociația de locatari să-l urmărească pe debitor prin căile legale ● **Popa Paula** — Slatina : Formulați acțiune la judecătorie ● **Rotar Floarea** — Sighișoara : Da.

REGHINA VĂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

Onorată instanță a moralei

Tuturor ni se întîmplă să ne adresăm uneia sau alteia din instituțiile de care sîntem legați prin zeci și zeci de fire în viața noastră de fiecare zi. De fiecare dată așteptăm răspunsul cu o oarecare emoție, de el depinzînd o mulțime de planuri pe care ni le facem. Și de fiecare dată cînd vine, el e primit cu sentimentul că face o judecată dreaptă între ceea ce vrem și ceea ce se poate. Cînd el conține o precizare că respectiva pretenție nu se încadra în litera legii, de obicei ne cuprinde un sentiment de jenă. Că n-am știut de respectiva prevedere, că am pornit pe un drum care nu duce nicăieri, că trebuie să ne schimbăm planurile. Dar ce se întîmplă atunci cînd ni se comunică faptul că pretenția noastră nu este corectă, că refuzul este legal, far răspunsul face trimitere exactă la paragraful de lege care te apără nu pe tine ci pe celălalt ? O clipă te consolezi cu gîndul că n-a fost să fie, ești chiar încîntat de politețea și exactitatea cu care ți se răspunde, ca mai apoi, cînd, dintr-o firească și nestăvilită curiozitate, cauți textul legii și descoperi cu uimire că legea îți dădea dreptate în întregime, atunci te transformi din petent în nemulțumit. Cum se poate ? Oare tocmai cei care lucrează cu legile în fiecare zi să nu le cunoască, tocmai ei să-ți spună că legea nu te apără pe tine, ci pe celălalt ?

Acestea par să fie întrebările lui Ioan Pelteacu din București, str. Valea Oltului nr. 6. În aprilie 1987, Ioan Pelteacu s-a adresat ICRAL-ului Giulești, solicitînd garajul situat la parterul blocului în care locuiește, garaj comunicat ca fiind liber prin adresa 740, adresată de ICRAL către Consiliul popular al sectorului 6. Ioan Pelteacu depune o cerere și, prin adresa 1497 ICRAL Giulești, îi solicită actele necesare în vederea întocmirii dosarului ce urma să fie completat cu referatul Spațiului locativ spre a fi apoi înaintat spre soluționare Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 6. În ședința sa din 29.06.1987, Comitetul executiv al sectorului a analizat cele trei cereri ale solicitanților, Ioan Pelteacu, domiciliat în același bloc, Ladislau Weinstein, domiciliat în str. Nera nr. 1 (cam în trei stații de autobuz de garajul în dispută) și Ion Păuna, domiciliat în zona complexului Favorit. În urma ședinței, garajul este repartizat lui Ladislau Weinstein, șef de secție la ICRAL. Decizia de repartizare este justificată prin faptul că W.L. are „o vechime de 20 de ani în muncă". Considerînd că a fost nedreptățit și că s-au încălcat prevederile legii nr. 5 din 28 martie 1973, Ioan Pelteacu se adresează Consiliului Popular al Municipiului București, solicitînd reanalizarea situației și respectarea prevederilor legale pe baza cărora a fost soluționată cererea. Prin adresa cu nr. 123 997 din 15.III.1988 i se răspunde că „Garajul respectiv a fost repartizat în conformitate cu prevederile art. 40 din Legea 5/1973". Ioan Pelteacu rămîne stupefiat. Mai în o dată textul legii invocate și citește cum scrie negru pe alb că repartizarea se face „acordîndu-se prioritate persoanelor juridice sau fizice care au sediul sau locuiesc în clădirea sau în apropierea clădirii în care este situat garajul".

Am încercat să pornim înapoi pe drumul acestei decizii ciudate și a răspunsului și mai ciudat primit de un om apărat de o prevedere legală. Alexandru Anca, directorul ICRAL Giulești ne spunea că, în conformitate cu legile existente, garajele, ca și locuințele, se repartizează de Consiliul popular. ICRAL-ul nu face decît să încheie contractul pe baza unei repartiții stabilite de forul în drept. În cazul nostru, garajul a fost repartizat în urma hotărîrii Comitetului executiv al Consiliului popular la a cărui ședință, directorul a susținut

Unde-i lege nu-i tocmeală!

interesele unui om al muncii din unitatea sa. „E un om de nădejde, are 25 de ani la ICRAL și a răspuns cu promptitudine și seriozitate la toate sarcinile încredințate, inclusiv la cele obștești. Am considerat că este de datoria mea să apăr interesele unui om atît de legat de unitatea noastră, Weinstein fiind și cel mai apropiat". Dacă e normal ca un director să apere interesele unui om al muncii de la întreprinderea respectivă ,mai puțin firesc ni se pare același lucru cînd „apărarea intereselor" nu este apărată și de lege. Oricum, directorul a făcut un gest explicabil omenește pînă la un punct. Punctul se referă la suspiciunile care se puteau naște și s-au și născut, atîta vreme cît garajul în cauză a fost atribuit unui reprezentant al instituției care îl administrează, prin neglijarea unei prevederi legale. Gestul directorului rămîne totuși explicabil. A apărat interesele, a pledat pentru ele, dar nu a decis. Decizia aparține Comitetului Executiv al Consiliului popular sector 6.

Am făcut o vizită și pe Calea Plevnei, la Consiliul popular amintit. Tovarășul prim-vicepreședinte, Constantin Lăuneanu, ne-a vorbit despre situația garajelor din sectorul 6. Cele mai multe sînt particulare și puținele care fac parte din fondul locativ de stat constituie adeseori obiectul unei dispute. Multe din puținele cîte sînt, stau ocupate de persoane în vîrstă care au domiciliul în alte sectoare, fapt pentru care la o reînnoire a contractelor aceștia nu vor mai beneficia de ele. „Comitetul Executiv a hotărît ca spațiul solicitat să fie acordat lui Ladislau Weinstein pentru activitatea sa laborioasă în cadrul sectorului și pentru promptitudinea cu care a răspuns la toate solicitările, chiar dacă acesta nu locuiește în același bloc. Stă la două stații de autobuz, deci poate fi considerat aproape, adică în cadrul legii. În mod normal, Pelteacu avea prioritate, dar noi am pus în cumpănă și activitatea tovarășului Weinstein. Din păcate, fiind mai mulți solicitanți, problema nu putea fi soluționată decît în cadrul legal". Corect și incorect în același timp. Corect pentru că în judecarea situației oamenii n-au uitat străduințile și seriozitatea unui om de nădejde, dar incorect pentru că aceste trăsături au fost puse în cîntar atunci și acolo unde legea nu făcea nici o trimitere la ele, ci la cu totul alte condiții. Și dacă tot e vorba de meritele unuia, nimeni nu s-a întrecut cît de nădejde este inginerul Ioan Pelteacu, ce vechime are în muncă, și cîte străduințe a depus în rezolvarea sarcinilor profesionale și obștești. „Cît privește răspunsul dat solicitării lui I.P., acesta nu este corect. Trebuia să i se explice exact, să i se formuleze în așa fel încît omul să nu se simtă nedreptățit, pentru că din punct de vedere legal el are prioritate", spunea tovarășul prim-vicepreședinte Constantin Lăuneanu.

Am făcut o vizită și la Consiliul Popular al Municipiului. Răspunsul trimis lui I.P. a fost redactat și semnat de inspectorul Ștefan Epure și contrasemnat de șeful sectorului, Ilie Arabolu. Care sînt argumentele inspectorului Epure ? „Noi am verificat și e legal. El poate să zică. Dacă e repartizat de Comitetul Executiv format din 10 persoane ce să-i facem noi ? Dînșii dispun. Nu spune asta în articolul 40 din Legea 5 ? Deci garajul este repartizat de Comitetul Executiv înseamnă că este legal și dînșii răspund. Noi am verificat și e legal". Argumentele inspectorului Ștefan Epure sînt chiar fără argumente. Dînsul susține că e legal, referindu-se la un paragraf al legii (cine acordă) dar îl omite pe celălalt (cine are prioritate), verificarea însemnînd în acest caz o acțiune ciudată care n-are de-a face cu confruntarea realității vizavi de prevederile legale.

Pînă la urmă un garaj nu este un capăt de țară. Dar legea e lege și, unde-i lege, nu-i tocmeală, chiar dacă unii o uită atunci cînd judecă sau o înțeleg altfel numai cînd e vorba de interese comune. Dar să îi se spună că nu ai dreptate cînd legea e de partea ta, asta se numește mai mult decît incorectitudine.

C. NISTORESCU

Bucurie cu umbre

Pînă într-o bună zi viața Valeriei N. s-a desfășurat în limitele cele mai firești.

S-a născut în anul 1949 în județul Dolj. A absolvit Școala profesională sanitară din Craiova. Prin repartiția primită la terminarea școlii, s-a prezentat la locul de muncă, Spitalul orășenesc Drăgănești Olt, Secția maternitate, la data de 1 septembrie 1969. Aici s-a încadrat în colectivul de muncă, s-a căsătorit, a urmat liceul seral, a absolvit examenul de asistentă principală. Viața și-a urmat cursul normal. Are doi copii, de 16 și 18 ani, soțul lucrează ca maistru la Hidrocentrala Drăgănești.

A venit ziua cînd în casa liniștită a familiei N. s-a deschis brusc o ușă și înăuntru a intrat o pală de aer înghețat. Pentru un timp, Valeria N. a fost smulsă din mijlocul familiei și al colegilor de serviciu. La Spitalul Filantropia din București i s-a pus diagnosticul „neo sin sting, stadiul II". Valeria N. s-a sfătuit cu soțul și au luat hotărîrea grea și dură, singura corectă au zis ei, intervenția chirurgicală. Operația a decurs normal și prin decizia nr. 56085 din 22 iunie 1986 a Comisiei de expertiză a capacității de muncă a județului Olt Valeria N. a fost pensionată cu invaliditate gr. II. Prin eforturi materiale, dar mai ales morale, Valeria N. își reface capacitatea de muncă. Aceeași comisie constată prin decizia 511 din 30 martie 1988 invaliditate zero și hotărăște suspendarea plății pensiei, conform art. 50 din Legea 3/1977.

Ieșind pe ușa cabinetului de expertizare, în sufletul ei Valeria N. va fi dat un strigăt de bucurie și triumf. Era din nou în rîndul oamenilor sănătoși, a oamenilor care puteau să muncească, să ducă acea viață normală care îți se pare atît de dulce și frumoasă după ce ai trecut prin ce a trecut ea. Cu decizia în mînă, s-a prezentat la vechiul loc de muncă, la colegele pe care le părăsise fără voia ei și unde spera să fie primită cu brațele deschise. Lucrase acolo 17 ani, fără vreo abatere de la îndatoririle de serviciu.

Și din acest moment începe tragedia care nu mai ține de lovitura oarbă a soartei, de cîteva celule care au ieșit din obișnuitul lor mod de proliferare și au început s-o ia razna.

Valeria N., care și-a dorit atît de mult să redevină utilă celor din jur și pentru că asta pentru ea însemna sănătate și viață, nu poate fi încadrată întrucît „postul este blocat" și „numai județul aprobă deblocarea". Nu-i nimic, și-a spus, Valeria N. și a mers personal la Direcția Sanitară a județului Olt. Acolo, spre uimirea ei, pe un hoi de anticameră, în grabă și cu răceală i s-a explicat că „nu poate fi ajutată cu nimic, că trebuie aprobarea ministerului, care nu poate fi cerută doar pentru un caz (banal, nu-i așa ?) și vor trebui să aștepte pînă se vor mai aduna cîteva cereri (cîte ?) pentru deblocare de posturi de la alte spitale din județ".

Într-o clipă i-au trecut prin minte gîndurile negre care au chinuit-o în lungile nopți de nesomn din spital, apoi speranța care începuse să răsară ca ghioceii primăvara.

Nu sînt exasperată, am o familie pe care o iubesc și care are nevoie de mine, trăiesc într-o societate căreia mai pot să-i fiu de folos și care mă poate ajuta să mă refac pe deplin și aștept în continuare o decizie de încadrare care să înlocuiască pe cea de suspendare a plății pensiei, decizie care întîrzie și care mă face să mă simt inutilă și frustrată de dreptul meu la muncă, ne spune Valeria N.

Deci, un funcționar (sau funcționară) de la Direcția Sanitară Olt a expediat problema vie și arzătoare a vieții Valeriei N. în lumea cenușie și prăfuită a hîrtiilor. A făcut-o cu răceală și indiferență, dînd dovadă de cel mai pur birocratism.

Ar fi trebuit pe acel hoi de anticameră să citească cererea Valeriei N., să-i zîmbească și să-i spună că se bucură nespus că ea a revenit în mijlocul lor. Apoi, cu cererea într-o mapă, să se îndrepte spre gară și să ia primul tren spre București. De la Gara de Nord ar fi trebuit să meargă direct spre Ministerul Sănătății.

Sîntem convinși că de acolo ar fi venit cu cererea aprobată. Așa ar fi scutit-o pe Valeria N. de o dezamăgire. Și dacă pe persoane aceea au frămîntat-o vreodată astfel de probleme, și-ar fi putut spune: Astăzi mi-am făcut datoria ! Astăzi am fost om !

Ne deplasăm noi la Ministerul Sănătății, unde, așa cum de altfel ne-am așteptat, aflăm că prin adresa III/c 20796 din 26—04—1988 problema Valeriei N. a fost rezolvată. Ea a început din nou să lucreze. Mai aflăm că în cazurile de depensionare, cazul nostru, este emis de o bună bucată de vreme un ordin al ministrului care reglementează fără echivoc aceste situații. Mai mult, aflăm că în județul Olt există un deficit de cadre medii sanitare. Și atunci, ne întrebăm, cum de un funcționar al Direcției Sanitare județene, care cunoștea toate datele problemei a putut să facă dintr-un caz inexistent unul real ? El s-a rezolvat într-o lună, e drept, dar ar fi fost firesc să se rezolve în cîteva minute.

OPREA GEORGESCU

Așteptînd schimbarea banilor...

Cînd bătrîna și-a încheiat trista poveste, avea lacrimi în ochi. Din ultimele sale cuvinte mi-am dat seama că o încearcă un sentiment de regret pentru că, neputîndu-se stăpîni și simțind nevoia să spună cuiva pasul său care de mai multe luni o frămînta sleindu-o de puteri, mi l-a destăinuit, poate, fără să vrea.

...Se pare că soților A și M.G. din orașul de la gurile Dunării nu le-a trebuit prea mult timp să se gîndească la ce și cum să facă pentru a reuși să pună mîna pe ceva bani de la bătrîna lor mătușă din București. Auziseră că în ultimul timp bătrîna avusese necazuri : îi murise soțul apoi, la scurt timp, sora de lîngă Ploiești. În urma tristelor evenimente, mătușa s-a văzut, așa pe negîndite, moștenitoare proprietară cu acte în regulă, a două case : una în București și alta la Ploiești. Fiind femeie în vîrstă — peste șaptezeci de ani — văduvă și fără copii, mătușa și-a dat seama că o singură casă, cea din București, îi va fi de ajuns. A vîndut deci casa de la Ploiești, încasînd 150 000 lei.

Aflînd de toate acestea, A și M.G. au început să-și viziteze mătușa din ce în ce mai des. Spre deosebire de perioada anterioară cînd chiar dacă veneau prin București n-aveau timp nici măcar s-o vadă, în ultima vreme găseau ușor pretexte de vizite. Discuțiile ce aveau loc te curînd. „va avea loc o stabilizare a banilor". La început bătrîna n-a crezut. Apoi, mai ales cînd cineva i-a spus că „în lumea aceasta orice este posibil", femeia a început să fie din ce în ce mai frămîntată de gînduri. Insistînd în spusele lor, cei doi au reușit s-o convingă pe bătrînă că „cei mai tîrzîu pînă la 1 ianuarie 1989 va avea loc o stabilizare a banilor". Mai mult, i-au spus că pentru a evita „nenorocirea" ce i-o poate aduce o stabilizare, e bine ca banii ce-i mai are să-i depună cît mai repede la C.E.C. „Sfaturile" însă nu s-au oprit aici. I se sugerează ca, pentru o și mai „mare siguranță", sumele ce le va depune să nu depășească suma de 50.000 lei, iar carnetele să nu aibă toate același titular. Și ca să nu le scape momentul, soții A și M.G. au urcat-o pe mătușa în mașină și toți trei, au intrat în prima unitate C.E.C. ce le-a ieșit în cale. Au depus 50 000 lei pe numele bătrînei și 50 000 lei pe numele nepotului. Șarlatania însă nu s-a încheiat. În timp ce libretul de economii eliberat pe numele bătrînei are la clauza de împuternicire trecut numele nepotului, cel de-al doilea, eliberat pe numele nepotului, nu are trecută nici-o împuternicire.

Bucuroasă că banii au fost puși la „adăpost de stabilizare", mătușa aștepta ziua prorocită cu sentimente amestecate. Abia ajunsă acasă și privind la cele două librete C.E.C. și-a dat seama că ceva nu-i în regulă. Întrebînd și pe unii din vecini care se arătau cu mai multă experiență în materie de C.E.C., ciudățeniile au devenit pentru ea mai evidente și mai chinuitoare, dar n-a avut încotro, a trebuit să tacă și să aștepte. După un timp însă, a început să se întrebe : Va avea loc stabilizarea sau nu ? Dacă se va face fel de fel de gînduri. Se întreba dacă a făcut bine ce-a făcut sau dacă nu cumva a fost păcălită. Tot gîndindu-se începe să încolțească în mintea ei ideea că cei doi încearcă să-și însușească 50 000 lei, sumă de bani care, cu ce mai are și ea, ar fi scutit-o de griji pînă la adînci bătrînețe.

În speranța că totuși ar fi nedreaptă în presupunerile sale, mătușa la trenul și se duce în orașul de la gurile Dunării. Acolo, primită cu răceală, și-a dat seama imediat că nu va avea nici-o bucurie. Așa a și fost. De cîte ori aducea vorba de bani, cei doi amuțeau subit sau încercau să schimbe subiectul discuției. A doua zi au expediat-o la București. Necăjită cum era, n-a răbdat-o inima să nu vorbească și celor din compartiment despre libretul C.E.C. scos pe numele nepotului. Cineva însă i-a spus :

— Să fii dumneata sănătoasă că banii n-ai să-i mai vezi. Știi proverbul : cine nu deschide pchii, deschide punga !

A doua zi s-a dus la unitatea C.E.C. care a emis libretele, explicînd situația în speranța că mai există totuși vreo posibilitate să-și recupereze banii. Vrînd să se facă înțeleasă cît mai bine, a repetat de cîteva ori că libretul cu pricina se afla în păstrare la ea. I s-a răspuns :

— Degeaba, faptul că libretul de economii se află la dumneavoastră nu ajută la nimic. Nu puteți scoate banii pentru că-l pe numele nepotului, fără nici-o altă împuternicire. El însă, dacă are numărul libretului și anunță la mica publicitate că a pierdut un carnet C.E.C. cu numărul respectiv, după un timp poate scoate cei 50 000 lei oricînd.

Femeia a plecat deznădăjduită, gîndindu-se la proverbul ce i-a fost reamintit de un străin fără inimă, în trenul ce-o aducea acasă de la nepotul ce-l are într-un oraș așezat pe Dunăre.

Chiar așa să fie ? Nu se poate face nimic pentru ca lansatorii de zvonuri, escrocii și șarlatanii să fie împiedicați în realizarea planurilor lor ?

VASILE DUMITRU

Vitrine „de concurs"

Final de aprilie la Constanța. În fața unei excelente vitrine de parfumerie și articole cosmetice, un cetățean exclamă cu voce tare, sub privirile nostalgice ale celor din jur: „De-ar arăta toate vitrinele ca astea din concurs!"

De cîte ori, vara, nu v-ați oprit în fața unora dintre vitrinele litoralului, descoperind, uimiți, că deși etalează mărfuri cunoscute, acestea par a prezenta mărfuri cu totul noi, deosebite, puse în valoare în mod original, rafinat. Asta, în timp ce alături, o altă vitrină, anostă, prăfuită, adesea, vă readuce în realitatea vitrinelor de fiecare zi. Iată și explicația: primele purtau semnătura unor maeștri ai domeniului, profesioniști care, de 26 de ani, se întrunesc înaintea deschiderii sezonului de vară la Constanța, unde are loc concursul național „Cel mai bun vitrinier". În cadrul cărula sînt amenajate o mare parte din vitrinele litoralului.

„De ce sînt, totuși, atît de multe vitrine urîte?"

Întrebarea am adresat-o cîtorva dintre cei mai valoroși vitrinieri din țară, prezenți în concurs. Adevărat, nu e tocmai ceea ce se cheamă o întrebare elegantă. Cu toate astea, nimeni nu s-a supărat (fapt îmbucurător pentru viitorul vitrinelor) mai mult s-a dovedit că toți acești oameni erau preocupați de multă vreme de aceeași problemă, asupra căreia meditaseră și pentru rezolvarea căreia aveau și soluții. Nu gen hocus-pocus, răsturnînd situația peste noapte, ci propuneri concrete, cu „bătaie lungă", dovedind o perfectă cunoaștere a domeniului și un orgoliu profesional demn de respect.

Se numesc, așadar, **Constanța Vlăgea** (ICSMC Constanța), **Marcela Cîmpeanu** (ICS „Cocor București), **Victoria Țăroi** (ICSMC Brașov), **Virgil Conschi** (ICS Alimentara Slatina — Olt) și **George Alexandru** (ICSMI Galați), alături de **Nicolae Zagorodnăi**, director al RECOM, președintele juriului, și graficianul **Sergiu Chirtoacă**, reprezentînd Compartimentul de organizare a rețelei comerciale din M.C.I.

Să începem cu începutul

În urmă cu 20 de ani, vreme de 3—4 ani a funcționat o Școală postliceală care pregătea vitrinieri-decoratori. Cei mai buni vitrinieri de acum sînt absolvenții acelei școli postliceale, după desființarea căreia mulți ani n-a mai existat nici o formă organizată de pregătire pentru această meserie (în afara calificării la locul de muncă). Cele două clase de școală profesională înființate în urmă cu patru ani pe lîngă Liceul de arte plastice „Nicolae Tonitza" din București, nu răspund nici ele, ca nivel de pregătire a absolvenților, așteptărilor și, mai ales, nevoilor acestei complexe activități. E foarte greu, aproape imposibil ca în clasa a X-a să faci corect o asemenea opțiune, mai ales că nu al de unde ști ce înseamnă practic această meserie. Și apoi, au continuat interlocutorii noștri, cum sînt aleși de către întreprinderile comerciale de profil, obligîndu-se, totodată, să-i angajeze la terminarea celor doi ani de studii? Se anunță într-o anume perioadă, în întreaga țară, un asemenea concurs, la care să poată participa toți copiii dotați, interesați de acest domeniu de activitate? Am chestionat elevi din clasa a X-a din cîteva școli din București și nici unul nu auzise de amîntim numai pe cele de psihologie (a cumpărătorului, cel puțin).

Nevoia de profesionalizare

Oricît ar părea de ciudat, acesta e adevărul. Toate eforturile vitrinierilor foarte buni, ale RECOM-ului, și, poate în primul rînd ale Ministerului Comerțului Interior, se îndreaptă către profesionalizarea acestei meserii — extrem de necesară în condițiile unui comerț modern — în care nu există încă nici măcar un vocabular unanim acceptat, în care colectivele de vitrinieri — decoratori sînt (în funcție de întreprinderea din care fac parte) la subordinea biroului comercial, a biroului de organizare a rețelei, a șefului serviciului personal sau, în cazurile fericite, direct în subordinea directorului întreprinderii, ceea ce înseamnă că acolo reclamei i se acordă o importanță deosebită.

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Meseria de vitrinier-decorator nici nu mai există ca atare în nomenclatorul de meserii, cei ce prestează această muncă fiind încadrați ca lucrători comerciali (cu atribuții de vitrinieri-decoratori).

De 26 de ani, concursul se desfășoară după reguli ferme, menite tocmai să asigure ridicarea gradului de profesionalizare; este vorba, în primul rînd, de prezentarea cu o lună înainte de concurs a proiectelor (schițe, machete) viitoarelor vitrine, ceea ce presupune o muncă de documentare, de concepție. Apoi, tocmai pornind de la ideea că numai vitrina de concurs nu este relevantă pentru activitatea colectivului respectiv, se iau în considerare, la notarea finală, și notele date de întreprinderile comerciale cărora le aparțin colectivele aflate în concurs. Inițiativă demnă, desigur, de laudă. Numai că, iată, un colectiv slab, din care cel mai slab se dovedește a fi șeful de colectiv (nota 5 la testarea operată de reprezentanții M.C.I.), un asemenea colectiv, deci, poate ajunge, totuși, în finală, însoțit, din partea întreprinderii de nota 9 pentru activitatea din cursul anului trecut (da, nu e nici o greșeală, nota nouă!). Comentariile sînt, bineînțeles, de prisos. Adăugăm numai că vitrina ICSMI Giurgiu, căci despre acest colectiv este vorba, a primit, fără concurenți serioși, titlul de cea mai urîtă vitrină din concurs.

O asemenea atitudine din partea direcțiilor județene comerciale, a întreprinderilor comerciale, nu poate fi numită decît „a-și fura singur căciula", ceea ce nu fac, cu siguranță, cei din județele Brașov, Oradea și, bineînțeles, Constanța (județul care beneficiază de o experiență unică, aceea a 26 de concursuri naționale, în care vitrinierii-decoratori din județ au cunoscut direct activitatea celor mai buni colegi ai lor din țară). Că nu trebuie neapărat să fii constănțean pentru a te pregăti profesional și în acest fel, o demonstrează inițiativa Direcției generale comerciale a municipiului București și a Direcției comerciale județene Teleorman, la care au devenit o tradiție excursiile de studiu în județul Constanța pentru vizionarea și analizarea tuturor vitrinelor din concurs.

Este, desigur, numai una din soluțiile posibile. Există, încă, altele, numeroase, unele amintite de interlocutorii noștri: reintroducerea zilelor de documentare, care au existat la un moment dat, atragerea în această muncă a unor cadre cu pregătire superioară (puținele excepții existente confirmă ideea că această meserie poate fi practicată cu adevărat la un înalt nivel numai cu o pregătire deosebită; un alt cîștig substanțial ar fi asigurarea, dintre acești vitrinieri absolvenți de facultate, a unor profesori pentru formarea viitorilor vitrinieri), înființarea unor clase de liceu cu profil vitrinier-decorator și organizarea cenaclurilor profesionale, aceste ultime două propuneri, existente, dealtfel și în programul de măsuri al MCI.

Nu putem încheia decît sperînd, la rîndu-ne, că dorința trecătorului constănțean va deveni realitate și că nu vom mai putea deosebi vitrinele „de toată ziua" de vitrinele „de concurs".

ROXANA PAICU

Sfîrlează (2)

Cu stimă!

În numărul nostru din 15 aprilie, la sesizarea mai multor cetățeni, inserăm o notă în care semnalam faptul că de mai multă vreme din comerț, ca și din atelierele de reparații, lipsesc paletele agitator de la mașinile de spălat Alba Lux. Lipsa acestor piese de schimb, scoate din uz mașini de spălat care mai puteau fi mult timp folosite. Pierdeau cetățenii, nevoiți să-și cumpere o nouă mașină de spălat în loc s-o repare cu cheltuieli minime pe cea veche, pierdea și economia națională, care fabrica mașini fără să fie neapărat nevoie de ele. Cetățeanul cumpără cai pentru potcoave, în loc să facă exact invers.

În urma notei noastre, am primit din partea Cooperativei „Timpuri Noi" din Sibiu, str. Garoafei nr. 4, un răspuns cît se poate de constructiv, pe care îl reproducem:

„În calitate de vicepreședinte cu producția la Cooperativa „Timpuri Noi" Sibiu, consider că sîntem în măsură să rezolvăm problema paletelor agitator de la mașinile de spălat Alba Lux.

Cooperativa noastră, producătoare a unei game largi de repere componente ale mașinilor de spălat, dispune de dotarea necesară și personal calificat pentru a realiza lunar 2 500 bucăți de palete agitator cu condiția de a fi sprijiniți prin intervenția dumneavoastră în a obține fie de la I.M. Cugir armăturile metalice necesare, fie de la UCECOM reparație pentru oțelul inox necesar confecționării acestor armături, pe care ne angajăm să le realizăm (este vorba de o cantitate lunară de 300 kg cu diametru 15).

Întrucît sîntem conștienți de necesitatea rezolvării optime a solicitărilor populației, ne vom putea dezvolta capacitatea de producere a reperului în cauză dacă volumul solicitărilor îl pretinde în viitor și vă mulțumim anticipat pentru înțelegerea manifestată în a efectua intervențiile solicitate privind asigurarea materialului necesar producerii armăturilor". Cu stimă, ing. Maria Peligrad.

Iată, cum ne demonstrează inginera Peligrad, problema e lesne rezolvabilă. E nevoie doar de inițiativă și de 300 kilograme de oțel inox pe lună. Asta ar salva de la depozitul de fiare vechi, tot într-o lună 2 500 mașini de spălat Alba Lux.

Intervenția noastră s-a produs. Mai rămîne să se producă cea a I.M. Cugir sau UCECOM-lui.

OPREA GEORGESCU

Note

Cine-a pus circiuma-n drum?

Novaci este numele unui celebru sat din părțile Gorjului, un fel de inimă puternică a oierilor din zona subcarpatică a Olteniei, pulsînd într-o geografie de vis. E de la sine înțeles că amintita comună atît de cunoscută pe traseele turmelor și ale oierilor nu are nici o legătură cu restaurantul Novaci, așezat la marginea Bucureștilor, pe bulevardul Prelungirea Ghencea. Restaurantul Novaci nu e găzduit de o clădire istorică și în rețeaua comercială a Capitalei e un punct mai puțin băgat în seamă. Fiind așezat chiar la margine, el a împrumutat ceva din aerul și mentalitatea periferiei, așa și pentru faptul că fiind mai ferit, controalele sînt mai rare, pretențiile mai mici iar obligațiile au coborît pe măsura pretențiilor. Găzduit într-o clădire nouă și așezat pe o arteră care iese din București restaurantul, destinat inițial servirii mesei în regimul unui bufet expres, s-a transformat într-o circiumă desuetă așezată în drumul șoferilor și navetiștilor porniți spre Domnești și spre celelalte comune suburbane ale Capitalei. Șoferi de camioane și autobasculante, cărușași, șoferi de autoturisme și vînzători sau cumpărători întorși de la piață își petrec aici un ceas de odihnă înainte de a ține piept drumului spre casă. Dar servitul unei mese gustoase într-o atmosferă civilizată a devenit o dulce amintire. Linia pentru mîncare s-a transformat într-un fel de magazie improvizată și prăfuită. N-a rămas la putere decît băutura. Și vin șoferii, cărușașii, tîrgoveții și navetiștii și își iau berea de rigoare și de la o bere ajung la mai multe și se încălzesc. Restaurantul devine un fel de birt în preajma căruia se înghesuie mașinile iar gardurile se transformă în balustrade pe care stau rezemați mușterii cu sticlele de băutură așezate pe asfaltul trotuarului. Vecinii restaurantului Novaci au ajuns la un fel de război cu clienții. Mașinile parcate care pe unde, blochează șoseaua sau scuipă ulei și motorină pe trotuare și pe sărăcăcioasul rond de flori, dispărut și el cu multă vreme în urmă. Un gospodar mai îndărătnic n-a vrut să cedeze acestui asalt și a îngropat zece șine solide din metal pe care le-a protejat cu cauciucuri. Parapeții improvizați destinați spre a-i apăra de camioane și autoturisme parcate aiurea au restrîns terenul de acțiune al mușteriilor. Aceștia se întind cu sticlele lor și dincolo de garduri, pe spațiile verzi și blochează trotuarele. În fața restaurantului e o atmosferă de sfîrșitul unui meci de fotbal iar înăuntru stau mai ales cei care nu-și mai simt picioarele și nu se mai pot bizui pe ele. Din păcate acest local modern construit în același timp cu ultimele blocuri de la marginea orașului a devenit un fel de loc de popas al celor care nu se grăbesc spre nicăieri. În toată această atmosferă nu știi a cui e vina mai mare, a mușteriilor nepăsători sau a gospodarului care nu știe să dea locului destinația pe care o merită?

C. NISTORESCU

Act incalificabil

Am citit cu mare plăcere articolul semnat de Reghina Vârvici în nr. 7 al revistei „Flacăra", la rubrica „Note". Faptul că titlul notei este însoțit de semnul întrebării nu este întîmplător („O excepție?") deoarece, de la o vreme în rîndul corpului de controlori al I.T.B. s-au strecurat niște indivizi, de predilecție bruneți, cu apucături de-a dreptul huliganice. Nu-s rare cazurile cînd acești slujbași — care sînt obligați să poarte și uniformă — în loc să se comporte civilizat, precum colega lor Mioara Corne, folosesc cuvinte grosolane, bruschează călătorii dacă nu izbutesc să le arate foarte repede legitimațiile de călătorie etc. Ba, mai mult, s-a ajuns ca unii să stea la pîndă pînă pornesc mijloacele de transport și doar după cîțiva metri parcurși interzic să mai composteze cineva, cum s-a întîmplat în cazul pe care îl relatez. La stația Prelungirea Ghencea în tramvaiul nr. 41 s-au urcat 7 (șapte) adevărați sau pretinși controlori, care au pus ochii pe un tînăr de vreo 25—26 ani și după ce acesta și-a scos biletul să-l composteze s-au repezit asupra lui și nu l-au lăsat. Apoi, pur și simplu, l-au tîrît după ei, la stația Tricodava, făcînd glume și rîzînd, ca și cînd ar fi fost prieteni. După ce vatmanul a închis ușile și a pornit tramvaiul s-au repezit toți la el și au început să-i care la pumni, dar tot cu zîmbetul pe buze. Noi, călătorii din tramvai, l-am rugat pe vatman să oprească, să sărim în ajutorul celui molestat, strigîndu-le pe geam controlorilor să-l lase în pace. Dar în zadar... Abia după ce m-am legitimat ca ziarist, la capăt de linie cu ajutorul controloarei de trafic am putut identifica de pe foaia de parcurs doar pe doi. De fapt numai numărul a doi dintre cei 7 a putut fi descifrat, restul numerelor și numelor fiind indescifrabile. Acest lucru s-a petrecut la ora 12,20 în stația Tricodava a tramvaiului 41, turul 9, dar controlorii, după cum a remarcat și colega lor de la capăt de linie, au trecut ora controlului: 13,30. „Așa procedează mulți, căci la două ies din țară și fură din orele de muncă fără rușine, dacă vatmanul nu observă și le tolerează aceasta". Numerele celor identificați sînt: 90932 (sau 90432) și 90474, zice-se că de la Depoul Alexandria. Acest amănunt l-am aflat de la muncitorul Vișan Marin, navetist din Tătărăști, care a recunoscut în unul dintre ei pe același controlor, care pe același traseu l-a bruscat și a vrut cu alți doi să-l tragă din tramvai, obligîndu-l să plătească o amendă de 150 lei (chitanța nr. 55809), deși avea bilet în regulă, compostat împreună cu muncitorul Raicu Ioan, consătean, pe formular dublu, care însă pe o parte n-a fost la fel de vizibil perforat, deși era evident semnul similar la ambele capete.

IRIMIE STRAUȚ

P.S. O notă bună și pentru articolul semnat de Mihai Stănescu: „Incorectitudinea la patrat" din nr. 10 al Flacării. O situație identică s-a întîmplat la complexul 23 de pe strada Compozitorilor (cartierul Drumul Taberei), unde o femeie care cumpăra „en gros" mălai, a fost pur și simplu lovită pentru că „n-a înțeles" să lase „ciubucul" și i s-a aruncat marfa pe jos cînd a cerut restul corect. Intervenind în ajutorul femeii, un bărbat care s-a prezentat ca „responsabil al magazinului" (de fapt de mult pensionar), împreună cu șefa de magazin și o vînzătoare s-au repezit asupra mea și doar intervenția cumpărătorilor m-a scos din mîna lor. Alertînd organele de control economic de ocle întîmplate, i s-a aplicat șefei de magazin o amendă de... 200 lei, iar „responsabilului" pensionar i s-a „interzis" de a mai „profesa". Abia la alte scene similare pe care le-am semnalat ulterior forurilor tutelare s-au luat măsuri de înlocuire a întregului personal de la acest magazin, cu altul nou, care o să vedem cum se va comporta... Deocamdată nu prea sînt reclamații... grave...

● În competiția pentru Casa Albă s-au produs, în urma alegerilor preliminare care au avut loc în cursul ultimei săptămîni, unele clarificări. Astfel, la republicani, George Bush, singurul rămas în cursă, are deja asigurate 1 296 de mandate pentru convenție, depășind minimul necesar (1 139 de mandate). Se apreciază, avînd în vedere și sprijinul public acordat de președintele Reagan, că desemnarea lui Bush drept candidat al partidului republican poate fi considerată certă. La democrați, Michael Dukakis are pînă în prezent 1 581 de electori, mai avînd nevoie de 500 (minimul necesar este de 2 081). Sînt indoieli că va putea realiza baremul, dar în cazul că ar face echipă cu Jesse Jackson (care dispune în prezent de 942 de electori) desemnarea lui ar putea fi obținută. Există la democrați și posibilitatea de a fi investit drept candidat un politician care n-a luat parte la preliminarii (se pronunță numele lui Mario Cuomo, guvernatorul statului New York).

● Președintele Franței, François Mitterrand, a aprobat componența noului guvern, prezentată de primul-ministru Michel Rocard. Principalele portofolii ministeriale au fost atribuite unor reprezentanți ai Partidului Socialist Francez : ministrul afacerilor externe — Roland Dumas ; al economiei, finanțelor și bugetului — Pierre Beregovoy ; al apărării — Jean-Pierre Chevenement ; al educației naționale, cercetării și sportului — Lionel Jospin. Ulterior, primul ministru Rocard a completat lista guvernului cu 15 secretari de stat, dintre care 7 nu sînt socialiști. Între noii secretari de stat figurează și un reprezentant al blocului de centru-dreapta al Uniunii pentru Democrația Franceză. Pe de altă parte, președintele Mitterrand a anunțat oficial decizia sa de a dizolva Adunarea Națională și de a organiza alegeri parlamentare anticipate la 5 și 15 iunie.

● La încheierea convorbirilor de la Geneva Șevardnadze — Shultz, ministrul de externe sovietic a relevat că după semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele nucleare europene cu rază medie de acțiune, părțile au hotărît ca fără a mai aștepta ratificarea lui să înceapă lucrările pregătitoare privind aplicarea funcțiilor de control prevăzute de acesta. Referindu-se la viitoarea întîlnire sovieto-americană la nivel înalt de la Moscova, Eduard Șevardnadze a apreciat că în cadrul ei va fi realizat un larg schimb de păreri cu privire la relațiile bilaterale și la probleme politice mondiale. Secretarul de stat, George Shultz și-a exprimat încrederea că întîlnirea între președintele S.U.A. Ronald Reagan și secretarul general al C.C. al P.C.U.S. Mihail Gorbaciov va constitui un bun prilej pentru impulsionarea negocierilor privind reducerea armamentelor strategice.

● Prezidiul R.S.F. Iugoslavia l-a ales pe Raif Dizdarevici în funcția de președinte al acestui organism pe perioada următoarelor 12 luni, iar pe Stane Dolanț în funcția de vicepreședinte pentru aceeași perioadă de timp. Raif Dizdarevici și Stane Dolanț și-au preluat funcțiile la 16 mai. Conform constituției țării, președintele și vicepreședintele Prezidiului R.S.F.I. sînt aleși anual, prin rotație, din partea republicilor și provinciilor, potrivit unei ordini fixe.

● Grupul țărilor neutre și nealiniate participante la reuniunea post-Helsinki de la Viena a prezentat un proiect propriu de document final, care urmărește apropierea pozițiilor celor 35 de țări reprezentate, în vederea încheierii reuniunii cu rezultate pozitive.

ION DUMBRAVĂ ■

Comentarul săptămînii

Prevenirea conflictelor

Că perioada de după al doilea război mondial a cunoscut numeroase războaie locale și conflicte armate, în care și-au pierdut viața multe milioane de oameni, am arătat cu alte prilejuri. Milioane de morți în timp de pace — iată unul din paradoxurile tragice ale epocii pe care o trăim. Firește, în aceste condiții se poate aprecia că pacea a fost relativă, incompletă, ciuntită, că, pe alte căi, s-a ajuns la rezultate nefaste comparabile cu cele ale războaielor mondiale. Fiindcă, se-nțelege, nocivitatea tuturor acestor conflicte consistă în primul rînd în efectele lor apreciate în sine : viețile omenești pierdute, uriașele pagube materiale, imense resurse financiare irosite. În același timp însă, războaiele „locale" mai au o caracteristică deosebit de importantă : ele s-au dovedit cu totul inutile, n-au rezolvat nimic, n-au adus celor ce le-au promovat decît pagube. Fie c-a fost vorba de războiul din Coreea, de cel din Vietnam, de conflictele din America Centrală, Africa, Afganistan, Kampuchia și multe altele, nimeni n-a avut de cîștigat, bilanțul general indică pierderi pe toată linia.

Pornind de la aceste considerente, România, președintele ei au militat și militează cu consecvență pentru soluționarea tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. „Oricît de îndelungate și de grele ar fi tratativele, sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, negocierile reprezintă singura cale rațională de soluționare a problemelor litigioase dintre state, singura alternativă la folosirea forței și a acțiunilor militare". Evident, nici stările conflictuale, războaiele în sine, nici demersurile pentru lichidarea lor nu trebuie să constituie pentru diverse țări prilejuri de amestec în treburile interne ale statelor aflate în conflict, de manipulare a situației în propriul lor interes. Totodată, la găsirea și aplicarea soluțiilor se impun participarea țărilor implicate direct, excluderea unor soluții venite din exterior care ar nesocoti atributele și interesele naționale ale statelor în cauză. În acest sens, țara noastră se pronunță pentru lichidarea de urgență prin tratative a tuturor stărilor conflictuale existente. Astfel,în problema Orientului Mijlociu, este necesar să se ajungă la realizarea unei păci juste și durabile, cu respectarea drepturilor poporului palestinian și cu asigurarea independenței și securității pentru toate statele din zonă. La soluționarea problemei Orientului Mijlociu o contribuție de seamă ar avea-o organizarea unei conferințe internaționale sub egida O.N.U. Apreciind caracterul pozitiv al acordurilor de la Geneva în problema Afganistanului, România consideră că rezolvarea politică a problemei afgane trebuie să asigure dezvoltarea democratică, independența a acestei țări, ceea ce presupune încetarea oricărei intervenții și a oricărui amestec din afară, asigurarea dreptului poporului afgan de a-și soluționa singur problemele sale și de a se dezvolta conform propriei dorințe. Rezolvarea politică este singura rațională, care se impune și în ceea ce privește problema kampuchiană, prin înfăptuirea reconcilierii naționale, retragerea trupelor vietnameze din Kampuchia și încetarea oricărei intervenții străine în această țară, astfel încît să se asigure dezvoltarea democratică, independentă, pe bază de neutralitate și nealiniere a Kampuchiei. România se pronunță, de asemenea, pentru rezolvarea pe cale politică, prin tratative, a războiului dintre Iran și Irak, a conflictelor armate din Africa și America Centrală.

Dar, alături de lichidarea focarelor de încordare și război care există în momentul de față, se impune luarea celor mai raționale măsuri pentru ca în viitor să nu mai izbucnească nici o ciocnire armată, nici un război local. Cîte conflicte n-ar fi fost evitate și cîte vieți n-ar fi fost salvate dacă la apariția unui diferend, a unei disensiuni, părțile, în loc să iasă cu arma în mînă pe cîmpul de luptă, s-ar fi așezat la masa tratativelor. Este cazul ca pe viitor să se facă numai așa, forțele politice, popoarele, în loc să se ocupe de stingerea conflictelor, să aibă în vedere în orice moment prevenirea lor. Omenirea a ajuns la stadiul în care poate să facă acest lucru.

ION D. GOIA ■

Fragilitatea starurilor

Pentru ce starurile își pierd capul ? Atunci cînd extravaganțele celor din domeniul show-biz-ului (lumea spectacolului) occidental par să frizeze somnambulismul, și chiar nebunia, înseamnă că ceva nu este în regulă. Revista „Le Nouvel Observateur" își propunea, într-un ciclu de articole, să urmărească aceste extravaganțe ale idolilor și să descifreze motivația care se ascunde în spatele lor. Exemplul cel mai edificator este considerat Michael Jackson „un copil de sticlă, pe care și răsuflarea ar putea să-l spargă făcînd parte dintre acele creaturi sau acele flori care mor dacă nu mai sînt iubite". Singurul atu al lui Jackson este de a nu avea nici persistență, nici sex, nici rasă, de a pluti ca un vis. Și totuși s-a vorbit mult în presă despre flirtul lui cu Diana Ross, cu Tatum O'Neal sau Brooke Shields. Aceeași presă a relatat pe larg despre fobiile sale, despre frica de microbi, de tot ceea ce poate constitui murdărie, pîngărire, despre vegetarianismul său, despre sentimentalismul său. S-a spus că atunci cînd iese în oraș, poartă mască chirurgicală pentru a-l proteja împotriva poluării! Că nu scoate aproape niciodată din mîini mănușile, deoarece se teme de contactul cu o mînă goală mai rău ca de ciumă. Suferă de sindromul Peter Pan, fiind „copilul care nu trebuie să crească". Și totuși, acest Mozart al epocii radioteleviziunii are peste 38 de milioane de discuri vîndute, mai mult decît oricare din starurile prezente și trecute. Noaptea doarme într-un imens tub de sticlă, unde se pompează oxigen. Este convins că aceasta îi regenerează celulele. După cum afirmă revista franceză, Michael Jackson este un fenomen : „Un copil pentru eternitate, fără rasă și sex, dotat cu puteri supranaturale, capabil să iubească oamenii de departe și de a fi iubit. Un copil care nu are nevoie de Dirty Diana („Diana cea murdară", titlul unui cîntec), nici de toate trivialitățile lumii acesteia. Sindromul Peter Pan proliferează deoarece oamenii sînt dornici să viseze, pentru că au nevoie de creaturi inaccesibile, care să nu-i dezamăgească niciodată. Este o nebunie dulce, care cuprinde atît starurile cît și publicul".

Se numește Madonna Louise Ciccone, dar este cunoscută doar ca Madonna. Născută la 15 august 1959, la Bay City, în apropiere de Detroit, dintr-o familie de imigranți italieni, ea a reușit în numai patru ani, de la lansarea ei furtunoasă în 1983, să devină un star, editînd zeci de discuri de succes și turnînd patru filme. Ce gîndește această tînără considerată „puternică, frumoasă și hipersexy ?" Ziaristul Lynn Phillips l-a luat un interviu. Iată părerea ei despre filmele americane : „Cred că cineaștii americani nu reușesc să exprime pasiunea și dorința. Pentru ei, pasiunea trebuie să se hrănească cu violență. Nu vreau să turnez filme violente. Sînt atrasă de roluri de femei tari, care nu devin victime. Tot ceea ce fac trebuie să fie o celebrare a vieții". În tot ceea ce face, Madonna acordă o mare importanță punerii în valoare a omului obișnuit : „Cred că cea mai mare sfidare este să ai un stil, fără ca pentru aceasta să fii bogat, să fi făcut studii înalte . sau să ocupi o poziție socială. Am avut o educație foarte mic-burgheză, dar mă identific cu cei care au trebuit într-un moment sau altul al vieții lor, să lupte pentru a supraviețui. Acest lucru colorează caracterul". Ultimitoare opinii ale unui star ce părea cu totul altceva. Madonna, cea care apare pe scenă în toalete ce pot fi caracterizate cel puțin îndrăznețe, a fost cea care și-a crescut frații și surorile, după moartea mamei sale !

În lumea occidentală, sînt necesare tot felul de lucruri pentru a fi un star : telefoane roz, șampanie, blănuri de vizon, piscine în formă de inimă, limuzine lungi „ca zilele fără caviar", cum se exprima ironic un comentator, dar și, mai ales, pilule, psihoze, depresiuni nervoase, alcool, droguri, manii, perversiuni, sinucideri. Mai ales sinucideri. În Hollywoodul stelelor, nu ard numai lumini strălucitoare. Oricum luminile nu ard pentru toată lumea și nu ard pentru multă vreme. Pentru că aici sînt mai multe „stele căzătoare" ca nicăieri în altă parte. Paginile cronicii mondene sînt pline de numele lor celebre : Marilyn Monroe, victima mitului creat în jurul ei, Frances Farner, Gene Tierney (găsită , într-o zi, pe parapetul ferestrei camerei sale dintr-o clădire din New York, gata să se arunce în gol), Vivien Leigh (legată de fotoliul din avionul cu care călătorea la Londra, după o criză nervoasă, Rita Hayworth (care se întreba, la un moment dat, cine este doamna ce se reflecta în oglinda sa), Judy Garland și fiica ei, Liza, Susan Hayward, Clara Bow, Gail Russell și multe alte vieți ruinate sub arsura reflectoarelor popularității. Nici în rîndul bărbaților nu au fost mai puține tragedii: Montgomery Clift, care dorea să se desfigureze, Errol Flynn, Charles Boyer etc.

Sociologul francez Paul Yonnet explica astfel fragilitatea starurilor : „Există mai multe explicații pentru această vulnerabilitate tot mai mare a vedetelor scenei și stadioanelor. Înainte de toate faptul că acești campioni trebuie să fie monomaniaci, adică să se specializeze la maximum în ceea ce profesează, într-un moment în care, din punct de vedere financiar, ei pot să-și satisfacă o multitudine de dorințe. În numele performanței maxime — hit-parade sau rezultate sportive — li se impune să-și sacrifice plăcerea". Într-adevăr, într-un recent interviu, Johnny Hallyday, relata că cu cîteva luni înainte de un spectacol important, viața lui devine un infern și trăiește într-o neliniște permanentă, ca un campion înaintea unei competiții decisive. Agenții și antrenorii acestor staruri le cer să renunțe la orice relații prea strînse cu cellalți. În fine, li se insinuează convingerea că trebuie să fie cei mai buni cît se poate mai multă vreme. Rareori competiția sportivă sau muzicală a fost mai dură ca acum. Mai ales într-o lume în care competiția este o valoare supremă, iar învinșii sînt călcați în picioare, fără menajamente.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Life-play

În condițiile exploziei de imagini (prin intermediul micului ecran), al indeplinirii dorințelor cinefililor (filme la domiciliu pe video-casete sau, mai nou, pe video-discuri) și al stîrnirii imaginației datorită folosirii computerului, tandemul imagine-imaginație caută noi terenuri, noi subiecte, noi jocuri, noi „împliniri" electronice. Chiar dacă n-o să credeți veți afla că o firmă specializată a realizat videocasete care oferă posibilitatea de a vă simți ca și cum ați fi posesorul unui cîine sau, după caz, al unei pisici. Programul este astfel conceput, încît cîinele (pisica) video să răspundă și unor comenzi dacă ele sînt date într-o anumită ordine. Cînd vă plictisiți nu trebuie decît să apăsați pe butonul „stop". Nu tu plimbare, hrană, vaccinuri, etc. Fără nici un fel de bătaie de cap. Totul nu este decît un joc. Afacerea pare a fi deosebit de prosperă așa încît, la orizont se întrevăd deja perspectivele unor noi programe ; videosoț (soție) ! (Aceasta pentru că Videobaby a și fost realizat).

Dacă ar fi să ne luăm după îndemnul marelui Will („imaginați-vă, imaginați-vă, imaginați-vă !") gîndurile ne-ar putea purta spre video-prieten(ă), video-întîlnire...

Oricît de electronici am deveni să sperăm că vom rămîne la plăcerea strîngerii de mînă (autentică !) sub pomii înfloriți ai lunii mai.

DAN DANUȚ DORU ■

Drogații criminali

Drogul ucide tot mai mult cu mînă armată. Bineînțeles, continuă să facă victime excesul de drog, supердoza dar, în plus, deși nu s-a făcut încă o statistică oficială, numărul oamenilor uciși de toxicomani pradă furiei demențiale a crescut în progresie geometrică. Îmbunătățirea marcantă a activităților de combatere a traficului și consumului de droguri în S.U.A. i-a făcut pe traficanți să caute noi piețe de desfacere în Europa, mai ales în Italia, R.F.G. și Elveția. Francesco Bruno de la Universitatea Sapienza din Roma, autorul unei vaste lucrări asupra abuzului de droguri, consideră că în Italia răspîndirea acestora se desfășoară după o curbă exponențială. Drogul nu mai este doar pentru elite, a devenit de masă. Rațiunile sînt multe. Saturarea pieței de heroină, supraproducția de cocaină în țările producătoare, criza dolarului care l-a făcut pe traficanții de narcotice să-și orienteze investițiile spre mărci vest-germane și franci elvețieni, monede socotite mai sigure. Un lucru e cert : Europa este aproape de boom-ul care a făcut ca S.U.A. să numere la ora actuală 10 milioane de consumatori obișnuiți de droguri. De ce drogul induce violența ?

Prof. Eugenio Paroli, directorul Institutului de farmacologie al Universității din Roma consideră că „unele amfetamine pot trezi un oarecare mister Jekyll pe care mulți oameni îl disimulează, activînd și eliberînd impulsurile agresive care în condițiile stressului emotiv pot împinge subiectul spre omucidere".

Cîteva exemple recente nu lasă nici un fel de dubii asupra puterii pe care pulberea albă o are asupra psihicului uman. La Roma un boxer scos din ring de drog a fost ucis cu bestialitate de prietenul său cocainoman care refuza să-și mai împartă doza cu el. La cîteva zile de la acest episod, tot în capitala Italiei se petrecea un alt fapt abominabil, Andreea Salvatore de 22 de ani își ucide ambele bunici — maternă și paternă — pentru că-i refuzaseră banii pentru doza cotidiană. Lista poate continua cu încă multe cazuri — Massimo Smeraldo ucide un șofer de taxi pentru bani, Antonio Zarlenga, 26 de ani încearcă să-și înjunghie mama în timpul unei crize de abstinență, la Caserta un tată este ucis în somn de fiul toxicoman. Și alții, și alții de care instanțele judecătorești italiene sînt sufocate. În absența datelor oficiale, un grup de de experți din Lazio a întocmit un studiu în care sînt analizate

Lumea se amuză

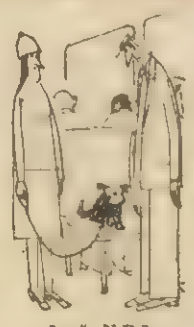

după N.B.I.

efectele traficului și consumului de droguri în ultimii 8 ani. 800 de pagini consacrate fenomenului toxicomaniei sub toate aspectele sale scot în evidență, printre altele, faptul că 70 la sută din delictele comise pe întregul teritoriu italian sînt determinate de drog. Dintre acestea, mai bine de 92 la sută din furturile de stradă, 88 la sută din spargerile de mașini, 68 la sută din furturile din apartamente, 74 la sută din spargerile de birouri și bănci și 98 la sută din loviturile însoțite de crime! Alfonso Di Nola, un distins antropolog, aprecia că „abuzul de cocaină la subiecții cu psihic labil și înclinații spre sadism și omucidere determină activarea acestor determinări. Dacă la asta se adaugă pornografia, ritualurile execuțiilor mafiote, revistele sado-maso, cinematograful violenței, atunci se obține un cocktail ucigător, care poate declanșa oricînd un carnagiu".

IOAN ROȘCA ■

Și totuși, liniște

Nimeni nu-și închipuie că cineva pornește la drum cu credința nestrămutată că va pierde. Dacă și-au pus în cap să lanseze caseta numerică, e clar că producătorii japonezi au avut în cap, conturată, victoria. Numai că la contactul cu pămîntul, aceasta nu prea pare îndeajuns de bine conturată. Aparent, discul compact și caseta compactă sînt două ramuri ale aceluiași trunchi care vorbesc aceeași limbă. În realitate, dialogul — perfect — dintre ele comportă translator, cu toate cheltuielile care decurg din discuția prin intermediar. Cu alte cuvinte, pentru a ajunge de pe discul numeric — pe caseta numerică — este nevoie, la primul punct de o decodificare, în analog, și de o reconversie, în numeric, la magnetoscop. O schimbare de voce care atrage după sine inevitabilul pierderea de calitate. Deci posibil dar cu cheltuială.

Are mai puțină importanță cum se vor alege apele în planul avantajelor materiale și al cîștigului moral. Importantă rămîne schimbarea în bine pe care o anunță această frămîntare pentru primatul, acum, pe tabla de șah a numerizării. Sistemul D.A.T., făcut de japonezi să fericească pe oamenii de gust în materie de video, are două forme de expresie. Una este varianta cu cap de înregistrare rotativ, descendent direct din magnetoscopul știut din care pricină s-a dovedit și mai ușor de pus la punct. E drept, primul magnetoscop pus la punct la Londra în 1965 avea nevoie de 17 km. de bandă magnetică pentru o oră de înregistrare. Problema a fost rezolvată apelînd nu la un singur cap magnetic de înregistrare, ci la mai multe. Cu o viteză relativă a benzii de circa 3 m/s, pentru două ore de înregistrare sînt suficienți 60 m de bandă. Aproape de șase ori mai puțină decît la caseta clasică.

Alternativă, deși ne întoarce la tehnologia capului fix, dar oferind o performanță notabilă: 90 minute de înregistrare pe 250 m de bandă. Cum? Dispozitivul de înregistrat este în fapt compus din 22 de capete miniaturale fixe, 20 folosind pentru sunet și 2 pentru indexaj și corecție. Banda se folosește, ca și la casetofon, pe ambele semipiste, prin întoarcere. Utilizarea dintr-o singură trecere este posibilă cu un dispozitiv format din 44 de capete minuscule.

Frămîntarea privind trecerea înregistrărilor de pe discul compact pe caseta numerică rămîne pe rol. Nu doar, cum spuneam în glumă, pentru braconierii genului, ci în primul rînd în rîndul celor preocupați de valorificarea potențialului înmagazinat în noua reprezentație tehnică. Producătorii europeni „Philips" pretind că pierderea de calitate pe traseul disc-compact-casetă n-ar însemna cine știe ce. Dar nu e vorba numai de scăderea în intensitate. Contactul benzii cu dispozitivul magnetic de înregistrare introduce zgomot de fond. Electronica magnetofonului, mai complicată de fel decît a discului, incumbă posibile surse distorsiune. În plus, preluarea sută la sută a calității casetei numerice implică tehnică de ascultare de înaltă finețe pe care nu mulți o au. Ceea ce reprezintă, în bugetul amatorului de așa ceva, o poliță suplimentară față de suma înghițită pantagruelic la această oră de magnetoscopul însuși. Motive de liniște, deci, pentru caseta și magnetoscopul video tradițional.

NEAGU UDROIU ■

Racul

RADU CLEȚIU ■

● Nimeni nu se poate depăși fugind de el însuși.

● După părerea ciupercii, clorofila este o boală.

● Cloșca nu poate zbura cît cucul, dar își obloșește cu aripile sale ouăle.

● Sănătatea sedentarului obosește repede.

● Prăpăstiile par mai adînci cînd sînt încercate cu toiagul.

● Pentru tăriile nici-o sită nu e bună.

● Nu-ți pune ochelari doar pentru ochii lumii.

● Pe fluviul peste care se construiesc poduri, se navighează mai în siguranță.

● Bărbatul care cucerește greu o femeie, îi devine prizonier.

● În focul vicilor puțini oameni se înroșesc.

● Privite din unele unghiuri și trecătorile par prăpastii.

● Uneori, lacrimile sînt izvorul în care te speli pentru a ieși cu fața curată.

● Pe timp de furtună și asfințitul soarelui trece neobservat.

● Prin ușa deschisă de ispită se furișează afară plăcerea.

● Omul viclean se laudă, cel virtuos este lăudat.

● În umbra îndoielii își face cuib lumina.

● Copiii au dreptul să se joace de-a războiul, dar oamenii nu au dreptul să se joace de-a pacea.

M. PETRESCU-REDI ■

Universul muzicii

Mereu la modă

„C'mon Everybody", un mare succes al anului 1959, în interpretarea originală a lui EDDIE COCHRAN, reapare în clasamentele muzicale ale anului 1988. Undeva, în dosarele prăfuite ale anilor '50, aflăm despre Eddie Cochran: interpret vocal, chitarist, compozitor, născut în Oklahoma City, octombrie, 3, 1938. S-a remarcat în scurt timp, datorită vocii și interpretărilor originale la chitara sa preferată, „Gretsch semi acoustic". Primele succese de top, „Sittin' in the Balcony" și „Summertime Blues", apoi cîteva apariții pe marele ecran i-au asigurat notorietatea, devenind idol al tinerei generații. El și cu Gene Vincent erau la vremea aceea vedetele rock'n roll-ului. În anul 1960, cei doi, în culmea gloriei, întreprind un lung turneu în Marea Britanie. După multe și obositoare concerte, au hotărît să facă o pauză — o scurtă vizită acasă, în Los Angeles. Era 17 aprilie 1960. Toate posturile de radio din Anglia transmiteau „hitul" momentului, „Three Steps to Heaven", în interpretarea lui Eddie Cochran. Deodată muzica se întrerupe brusc: „astăzi, 17 aprilie, Gene Vincent și Eddie Cochran, aflîndu-se în drum spre aeroportul din Londra, au suferit un grav accident de automobil". După o scurtă tăcere, amănuntele: „Gene Vincent a fost internat, grav rănit, Eddie Cochran a încetat din viață". La numai 21 de ani, Eddie Cochran urca mai repede decît s-ar fi așteptat treptele spre eternitate. Au rămas vocea și minunatele acorduri ale chitarei sale ● Se confirmă desființarea grupului „Frankie Goes to Hollywood". Solistul vocal Holly Johnson se separă definitiv de trupă urmînd o carieră solo. Despre ceilalți membri nu se știe nimic. ● Eddie Grant reintră în topuri după o lungă absență. Noul său cîntec, „Gimme Hope Jo Anna", este un mesaj adresat populației de culoare din Africa de Sud. Născut în Guyana Britanică, la 5 martie 1948, pe numele său adevărat Edmond Montague Grant, celebrul interpret vocal, chitarist, keyboarder, compozitor, a devenit astăzi un luptător activ împotriva rasismului. ● Iată și un top ceva mai ciudat, întocmit de britanici fără nici o legătură cu notele muzicale, ci cu banc...notele aflate în posesia interpreților: 1. Paul McCartney (aprox. 80 milioane dolari), Elton John (40 milioane), Phil Collins (20), Mick Jagger (18), George Harrison (14), Freddie Mercury (12). ● Altfel stau lucrurile în clasamentele muzicale întocmite de BPI (British Phono Industry). Au fost decernate premiile, un fel de Oscaruri în muzică, după cum urmează: ● Solist internațional — Michael Jackson ● Grup internațional — „U 2" ● Solist britanic — George Michael ● Grup britanic — „Pet Shop Boys" ● Disc single — „Never Gonna Give You up" (Rick Astley) ● Album — „Nothing Like the Sun" (Sting) ● În ultimul timp, în muzica ușoară românească sînt foarte la modă cuplurile. Formula este simplă: soțul compune, soția cîntă. Iată două exemple recente: Cornel Fugaru îl încredințează Mirelei Voiculescu-Fugaru ultima sa creație „Oameni nu uitați", iar Stela Enache lansează în topuri două noi compoziții semnate de Florin Bogardo: „Diminețile mele" și „Nu pot să te uit".

MIRCEA ZANE ■

Arbori

ORIZONTAL: 1) Denumirea unor arbori din ținuturile calde, cu scoarța aromată, din care, în 1540, bancherul german Fugger a aprins în fața lui Carol Quintul un mănunchi de vreascuri ca semn de recunoaștere a stimei pe care o avea față de puternicul împărat. 2) Piesă la jocul de șah — Arbore rășinos din familia pinaceelor care se pare că deține recordul de înălțime în lumea vegetală, un exemplar din statul Washington (S.U.A.) atingînd 117 m și un diametru de 4,5 m. 3) Poet român (Tudor; 1880—1967), autorul poeziilor: „Un plop uscat", „Stejarul și trestia", „Porcul și stejarul" etc. — Intrări. 4) Nicolae Manolescu — A lucra pămîntul — Numele dat unor arbori din familia betulaceelor, cu flori în amenți (sg.). 5) Abreviație pentru boala numită și theilerioză (veter.) — Lemn tare, de culoare închisă, obținut din arbori exotici, în special din abanos. 6) Zgură — Prenume feminin — Olga Cepăceanu. 7) Poet român (Octavian; 1881—1938), autorul poeziilor „În brazi" și „Stejarul" — Firidă. 8) Ușițe! — Arbore exotic din boabele căruia se prepară ciocolată — Trunchi de tisă! 9) Cultivator de in — Sud-Sud-Est (abr.). 10) Localitate în Japonia (insula Honshu) — Arborele lui Eminescu — A locui. 11) Arbore rășinos cu frunze lungi în formă de ace — Arbore înalt, cu frunzele crestate adînc, al cărui lemn tare este folosit în industria mobilei.

VERTICAL: 1) Poet român (Nichita; 1933—1983), autorul poeziei „Vulpea moartă lîngă arborele tăiat" — Miros specific. 2) Arbore din familia palmierilor, cu frunze mari de 2—3 m și fructe comestibile — Arbore din familia tisei, cu lemn foarte prețuit, folosit în sculptură și tîmplărie. 3) Organizare (presc.) — Arbore din pădurile noastre, al cărui fruct poartă numele de fir — Proeminență pe trunchiul unui arbore. 4) Riu în India — Arbust din frunzele căruia se extrage cocaina. 5) Perioadă mare de timp — Localitate în U.R.S.S. 6) Altă localitate în U.R.S.S. — Suc rășinos al unor arbori din Extremul Orient, din care se prepară o soluție pentru lustruit mobilele — Emil Păltineanu. 7) A urca — Dinții — Din acest continent este originar arborele de cafea. 8) Oana Goruneanu — Numele dat lemnului de culoare neagră al unor arbori exotici. 9) Fructele alunului — Răsărit. 10) Arbori care produc rășină — O jumălate de tisă! 11) Măgăruș — Arbore originar din Europa mediteraneană, ale cărui fructe se consumă coapte.

Dicționar: EAF, SLAC, ISO, RAHA, GART, IDZA.

GHEORGHE BRAȘOVEANU ■

Dezlegarea careului „Despre educație"

SENECA: ACAS; AMABILITATE; LIS; PAVEL; R; UL; BAI; NEVA, T; DAR; ET; OT; AMICIS; IOLA; R; DOU; B; MT; ETERN; PUR; AG; RR; AURELIU; TEOGNIS; ARS; CITIT; ESTET.

BREVIAR

Grădini suspendate moderne

Pentru a scăpa de zgomot, agitație, gaze de eșapament și peisajul de beton, locuitorii marilor orașe din R.F.G., în timpul lor liber, se refugiază în diferite locuri din împrejurimi. În vederea micșorării acestui veritabil

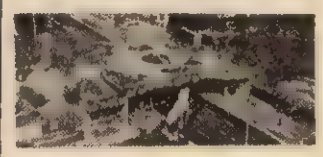

exod, municipalitatea încearcă să înlăture, printr-o arhitectură ecologică, monotonia betonului și sticlei realizînd oaze verzi, în cele mai diferite locuri unde să se poată găsi un loc de odihnă și să se poată respira un aer mai curat. O astfel de construcție împotriva zgomotului și murdăriei este și podul numit „al florilor" din orașul Mainz, care ar fi putut rămîne un simplu pod, dacă imaginația și hărnicia nu și-ar fi spus cuvîntul. Aici, într-o dimensiune mult redusă, s-a încercat să se recreeze parțial vestitele Grădini suspendate, așa cum se vede în imagine.

Intestine sudate magnetic

Viața unui om, îndeosebi cînd a fost accidentat, depinde adesea de promptitudinea unei intervenții chirurgicale, mai ales cînd leziunile sînt la intestine. În afară de faptul că nici o sudură nu este perfect etanșă, din punct de vedere biologic, la rănile existente se mai adaugă și traumatizarea cauzată de bisturiu, ceea ce duce uneori la complicații postoperatorii. Doctorul Nicolai Kanchin, profesor la Institutul de urgență din Moscova, a inaugurat o nouă metodă. După ce grosul operației asupra intestinului s-a terminat mai rămîne să se execute cusătura. Chirurgul în loc să ia acul și ața, necesară în asemenea cazuri, așază de o parte și de alta a intestinului cîte un rondel de cauciuc siliconic, neutru din punct de vedere biologic, în care sînt plasați magneți. Apoi aproape cele două capete de intestin și „cusătura" este realizată. Forța de atracție a magneților este astfel aleasă încît „lipitura" să fie sigură. După 7—10 zile pereții intestinului se sudează iar rondelele, împreună cu partea necrozată, sînt elimi-

BREVIAR

nate, pe cale naturală. Bolnavii, precizează doctorul Kanchin, se pot alimenta la cîteva ore după operație, fapt ce face ca restabilirea lor să se producă repede, iar prezența magneților în organism nu a dus la descoperirea unor efecte nocive. Noua tehnică a fost aplicată pînă acum în U.R.S.S. la peste 100 de operații, cu rezultate bune. În imagine un moment din timpul operației.

Insule plate

De-a lungul litoralului sudic al Mării Nordului există un peisaj unic în lume, numit „Watt" sau „Waltenmeer". Este vorba de o fîșie îngustă, cuprinsă între mare și uscat, care în același timp nu este nici una, nici alta. De două ori pe zi aici alternează fluxul și refluxul. În timpul refluxului Wattul, format din insule plate, te invită la plimbări lungi, dar numai deșert, prin nămolul cafeniu ce se întinde pe zeci de kilometri. Cu venirea fluxului totul se schimbă. Întîi apa pătrunde încet prin canalele numite „priele", la marginea cărora se tolănesc focile, apoi marea, împingînd fulgi de spumă, se năpustește asupra Wattului, aducînd cu ea creveți, crabi și puiet de pește. Viermii și moluștele, ce trăiesc în mîl, își reiau activitatea în momentul în care ascunzișurile lor sînt inundate iar țiparul și cambula își găsesc prada, cu ușurință. În apa adîncă pînă la genunchi. O imagine tipică peisajului acestor insule inundabile este uneori un far, ca și cel din imagine. Cîndva ele au fost locuite, oamenii încercînd să le apere de urgia mării, prin diguri. În 1634 din 9 000 locuitori ai insulei plate Nordstrand sînt luați de valuri, ce rup digurile, 6 400. În 1825 din 260 locuințe de pe insula Halling, marea lasă în picioare doar 27, care și ele sînt parțial distruse. Azi bătălia omului cu natura continuă, noi diguri fiind construite în jurul acestor insule plate, pentru a se putea smulge mării mari întinderi de pămînt roditor.

AUREL DIANU ■

„Centura de aur"

Doar trei medalii

Și iată-ne ajunși, după aproape o săptămînă de box, în ziua galei finale a „Centurii de aur", ediția a XVII-a, ediție de înalt nivel, afirmație întărită nu numai de însăși calitatea meciurilor sau de cartea de vizită a combatanților, ci și de numărul mare al spectatorilor care au umplut pînă la refuz, în ultimele trei gale (semifinalele și finala), uriașa sală a Palatului Sporturilor și Culturii.

Să relatăm, însă, gala finală, oprindu-ne cu precădere asupra prestațiilor boxerilor noștri, prezenți în 9 din cele 12 meciuri. Așadar, la categoria semimuscă (48 kg.) s-au întîlnit bulgarii **Ivailo Marinov**, fost campion mondial și european, și **Krasimir Ciolakov**, actualul campion european. Un meci de zile mari, o adevărată lecție de box între doi stiliști pentru care pugilatul nu mai are nici o taină. A învins, în pofida celor 28 de ani ai săi, Ivailo Marinov. Nici în următoarea finală, la categoria muscă (51 kg) n-am avut reprezentant, centura fiind disputată între **Vedat Tutuk** (Turcia) și **Serafim Todorov** (Bulgaria).

Campionul bulgar, laureat cu titlul de campion european de juniori, ediția din 1986, ne-a impresionat prin inteligența cu care, în defensivă fiind, a stopat atacurile furibunde ale adversarului. Așteptată cu un deosebit interes, finala categoriei cocoș (54 kg) a adus în ring primul boxer român calificat în finale, **Nicolae Iancu** (A.S. Centrala industrială Victoria București). Ca și în semifinală, cînd l-a învins la capătul unui meci entuziasmant pe Hdrian Hvicea (U.R.S.S.), un reputat pugilist, medaliatul cu argint în campionatul de anul trecut al țării sale, Nicolae Iancu (admis în ultima clipă să participe la „Centură" !) a avut ca adversar tot un boxer sovietic, pe **Serghei Ufimțev**, vicecampion pe acest an al țării sale. Deși a aruncat în luptă întreaga sa energie, Nicolae Iancu n-a reușit să-și adjudece mult invidiatul trofeu, victoria revenindu-i boxerului sovietic cu o decizie foarte strînsă, 3—2. În meciul următor, la categoria pană (57 kg), **Daniel Dumitrescu**, una din marile speranțe ale boxului nostru, care nu s-a lăsat impresionat de cartea de vizită a adversarului său, **Ramon Ledon Gonzales**, campion al Cubei în anul 1985, locul al doilea la Jocurile Americii Centrale, cîștigător al cîtorva importante turnee din Europa, cum ar fi Intercupa-1988. După o primă repriză de studiu, în care cubanezul a încercat să-și impună stilul, dar a fost contrat cu exactitate și promptitudine, Daniel Dumitrescu a trecut la atac, surprinzîndu-și adversarul prin viteză, deplasare în ring, și, nu în ultimul rînd, forța loviturilor. Mai eficient și mai rapid în clinciuri, cu un croșeu de dreapta necruțător, Daniel Dumitrescu își trimite de două ori adversarul la podea și, în aclamațiile unui public care a urmărit meciul în picioare, cîștigă clar, cu o decizie de 5—0. Un meci superb, electrizant și o victorie românească strălucitoare. Din păcate, în meciul următor, la categoria semiușoară, (60 kg) unde ne puneam mari speranțe în fostul campion mondial de juniori, **Daniel Măeran**, un boxer pe care adeseori l-am lăudat pentru tehnica și eleganța boxului său, am fost obligați să asistăm la o rușinoasă înfrîngere, prin descalificarea boxerului nostru pentru tineri repetate, decizie justă a arbitrului de ring, chiar dacă publicul a contestat-o îndelung. E adevărat, învingătorul lui Măeran, cubanezul **Mario Enrique Yribarren** love ște foarte puternic și este deosebit de combativ, dar nu într-atît încît Măeran să nu găsească altă posibilitate de a-l stopa decît obstrucția. Venit prea tîrziu la lot, cu o pregătire fizică insuficientă, Măeran, un boxer de real talent, a dezamăgit.

Nici la categoria următoare, ușoară (63,5 kg) n-am avut parte de o victorie românească, **Giani Gogoi fiind învins la** puncte de **Erik Akimov**, fost campion al U.R.S.S. în 1985. Numai că lui Giani Gogoi nu i se poate reproșa decît faptul că a angajat lupta prea de aproape, tactică total nepotrivită în fața unui adversar pe care l-ar fi putut domina de la distanță, cu directe de stînga, de întîmpinare, sau cu contre de dreapta, decisive. După aceste două meciuri care au nemulțumit profund numerosul public, am trăit bucuria unei victorii entuziasmante : la categoria semimijlocie (67 kg) **Francisc Vaștag**, campion mondial de juniori, titlu obținut anul trecut la Havana, îl învinge prin K.O. în repriza a doua, pe **Berto Alfonso Hernandez** (Cuba). Și iarăși una rece, după extraordinarul meci făcut de Vaștag, ne pregăteam, cu alte cuvinte pentru o nouă victorie românească, pe care urma să o semneze **Rudel Obreja**, dar spre surpriza noastră, evoluînd la fel de confuz ca și în semifinală, cînd a trecut cu greu de un boxer sovietic, Rudel Obreja, cu o condiție fizică precară, a cedat nepermis de ușor în fața lui **Vicenze Nardiello**, campion al Italiei și vicecampion european, ediția 1987. Cu toate titlurile de mai sus, Nardiello nu ni s-a părut un boxer de clasa pe care l-o atribuiam lui Obreja. Acestor două surprinzătoare dezamăgiri, numite Măeran și Obreja, i-au urmat altele două, intruciva scontate, **Doru Maricescu**, aflat la sfîrșit de carieră (felicitări pentru modul exemplar în care s-a bătut să ajungă în finală) și **Vasile Damian** (a făcut tot ce l-a stat în putință, dar adversarul din finală a fost mai bun, mai tare) au pierdut la **Victor Karpushin** (U.R.S.S.) și respectiv, **Jorge Gonzales** (Cuba). La categoria grea, un meci în familie ca să zicem așa, între sovieticii **Victor Aksonov**, campionul pe acest an al țării sale, și **Ramazan Sabiev**, campionul din '86 și '87. După două reprize în care au boxat, vorba unui spectator, ca în luna de miere, Sabiev a trecut mai hotărît la atac și a cîștigat cu 5—0. În fine, la supergrea, **Miklos Paisz** (Voința Cluj-Napoca) cucerește cea de-a treia centură de aur pentru boxul românesc, învingîndu-l fără drept de apel pe bulgarul **Petar Stoimenov**, după ce, cu un puternic upercut de dreapta, și-a trimis adversarul la podea. Felicitări boxerului clujean pentru hotărîrea cu care a abordat meciurile din acest turneu la capătul căruia a intrat în posesia centurii de aur.

Acestea fiind zise, prima concluzie ce se poate trage este aceea că doar doi boxeri români, **Daniel Dumitrescu** și **Francisc Vaștag**, și-au cucerit bilete pentru Olimpiada de la Seul, urmînd ca viitoarele pregătiri, din care nu vor lipsi, desigur, și confruntările din ring, să ne convingă de pregătirea fizică și, de ce nu ?, pregătirea psihică a celorlalți componenți ai lotului olimpic. Dar asupra acestor probleme vom reveni cît mai curînd cu putință.

VICTOR NIȚA

Cu trofeul pe masă

(Urmare din pag. 24)

mosul Raimundas Valuskas, dar de pe teren iese alt jucător, nimeni din cei în drept nu observă și, cînd toți ai noștri erau în atac, Kaucikas interceptează o minge și înscrie golul ce avea să fie al victoriei gazdelor. Deși au mai avut mingea vreo 15 secunde, bălmărenii n-au mai găsit resurse să egaleze, într-un final de partidă cînd multă lume întreba de calmante pentru inimă.

Finala mai are două reprize. Desigur, Minaur ar fi putut termina învingătoare această partidă, dată fiind acea diferență de 5 goluri la care a condus în două rînduri. Dar nu știu dacă o victorie în această primă manșă n-ar fi adus în tabăra jucătorilor noștri o prematură relaxare, considerînd cupa ca și cîștigată. Rezultatul este mai mult decît favorabil obținerii trofeului, mai ales că Minaur are recentă în memorie experiența cîștigării jocului de acasă la două goluri, după o înfrîngere (la Barcelona) doar la un gol. Dar tot ei știu că această diferență minimă de scor se refface mult mai greu, întrucît adversarii vor veni, ca și spaniolii, cu ideea clară de a juca la cîștig. În plus, e de reținut faptul că Granitas Kaunas n-a pierdut în această ediție a Cupei I.H.F. nici un joc în deplasare :egal 18 la Gummersbach, egal 22 la Nîmes, egal 20 la St. Gallen — orice alt avertisment este de prisos !

Aplauze publicului din Baia Mare. De regulă, publicul este cel care aplaudă. De data aceasta aș vrea ca inimoșii suporteri ai echipei Minaur să fie cei care primesc aplauze pentru fidelitatea, pasiunea și abnegația cu care știu să-și însoțească și încurajeze echipa favorită. La Kaunas au fost 60 de asemenea suporteri. Datorită lor, publicul local a devenit adesea neputincios, sala fiind dominată de răspicatul „Mi-na-ur !", purtat și aici, peste munți, de același fierbinte patriotism care irumpe în mod obișnuit în sala „Dacia" din Baia Mare. Am înțeles, o dată în plus, că forța acestei echipe e dată și de suporterii săi, că dragostea și atașamentul necondiționat al acestora constituie seva lăuntrică din care handbalul bălmărean își extrage energia, prospețimea, dorința permanentă de victorie. La Kaunas am întîlnit bălmăreni fericiți, răgușiți, dar gata să povestească meciul față cu față ; răvășiți de atmosfera partidei, dar, totuși, fericiți. Sper să-i revăd la fel și duminică la aminză.

ȘAH cu Margareta Mureșan

Activitatea în țară

● **TURNEUL INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI**, aflat la cea de-a 27-a ediție, se bucură de o participare valoroasă. Alături de cei mai buni șahiști ai țării noastre : Florin Gheorghiu (2 535), Mihail Ghindă (2 500), Parik Ștefanov (2 500), Ovidiu Foișor (2 495), Mihail Marin (2 490), Constantin Ionescu (2 450) și Valentin Stoica (2 440), îndrumați permanent de antrenorul coordonator al lotului, Emanuel Reicher, evoluează oaspeți din străinătate cu o excelentă carte de vizită : marii maeștri Evgheni Vasiukov (U.R.S.S.) și Wolfgang Unzicker (R.D.G.) și maeștrii internaționali Elizbar Ubilava (U.R.S.S.), Hans Grünberg (R.D.G.), Petr Haba (Cehoslovacia) și Dragan Kosici (Iugoslavia). Coeficientul Elo mediu al turneului (2 480 puncte) clasează competiția în categoria a X-a (!) F.I.D.E., categorie atinsă pentru întîia oară în acest tradițional concurs. Normele pentru titluri internaționale comunicate de arbitrii internaționali (prezenți în „Salonul roșu" de la Hotel „Europa" din Eforie Nord, locul confruntărilor), Constantin Ungureanu și Petrică Șeimeanu sînt 8 puncte pentru mare maestru și 6 puncte pentru maestru internațional. În absența regretabilă a marelui maestru Mihai Șubă se joacă în „13", fiecărui jucător revenindu-i un număr egal de culori : alb-negru. Cu ambiția atingerii normei de mare maestru, în prima parte a desfășurării rundelor, jucătorii români au schimbat pe rînd șfafeta în conducerea clasamentului : Valentin Stoica și Parik Ștefanov, dar startul bun nu s-a concretizat într-un joc calitativ de durată. Profitînd de lipsa de implicare în joc a campionului țării, F. Gheorghiu (autor a șapte egaluri din șapte posibile !), și de momentul de criză al celorlalți jucători români, la cîrma turneului s-au instalat după șapte runde E. Ubilava 5 p, W. Unzicker și D. Kosici 4,5 p.

● **FESTIVALUL TINERETII ȘI AL PĂCII** va avea loc la Timișoara în luna iulie reunind într-o primă formă organizatorică un campionat mondial rezervat juniorilor sub 16 ani și copiilor pe categorii de vîrstă sub 14 ani, sub 12 ani și sub 10 ani. Au luat sfîrșit turneele de baraj dintre juniorii și copiii intrați în vederile selecționerilor pentru atribuirea dreptului de joc în C.M. de la Timișoara. Din fiecare grupă primul clasat : Marius Ceteraș (rezervă : Marius Manolache — al doilea clasat), Luminița Radu (rezervă : Alina Crețu), Iulian Sofronie (rezervă : Andrei Istrățescu), Ioana Morariu (rezervă : Andreea Sasu-Ducșoara), Dieter Nisipeanu (rezervă : Valentin Porubin), Cristina Nicolcea (rezervă : Ana Maria Osiceanu), Alexandru Munteanu (rezervă : Francisc Nemet) și Corina Izabela Peptan (rezervă : Irina Pușcariu) se vor alătura campionilor naționali Levente Kócsis, Ruxandra Ignătescu, Ranko Szuhánek, Simona Tufă, Gabriel Schwartzman, Lucia Cernea, Marius Zainea, Adela Frățilă pentru a reprezenta culorile patriei în importanta competiție găzduită de țara noastră.

● **FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI PENTRU COPII ȘI JUNIORI** va avea loc între 27 iulie — 7 august la Timișoara fiind organizat la cea de-a V-a sa ediție de Federația Română de Șah și C.F.E.F.S. Timiș, în paralel cu Campionatele mondiale ale juniorilor și copiilor, pentru a da posibilitate unor numeroși sportivi de perspectivă să urmărească la joc pe cei mai buni tineri șahiști ai planetei.

● **INVITAȚIE LA BRĂILA.** În cadrul „Daciadei" la sala polivalentă „Danubius" se organizează de către Consiliul județean al sindicatelor și C.J.E.F.S. Brăila un turneu pentru maeștri internaționali, un „open" internațional (pe diferite categorii de clasificare) și turneul internațional al României pentru juniori (în organizarea F.R. Șah și a comisiei județene de șah Brăila).

● **CAMPIONATUL NAȚIONAL INDIVIDUAL.** S-a dat startul în finala B, care, în cele cinci grupe (feminin : București și Olănești ; masculin : Deva, Focșani și București), reunește aproximativ 100 participanți ce aspiră pentru calificarea în finala A a celei mai importante competiții naționale. Favoriții grupelor sînt : Viorica Ionescu și Mariana Duminică (București), Smaranda Boicu și Iudith Chițuță (Olănești), Ervin Mozes, Ion Birlescu și Dragoș Dumitrache (Focșani), Sergiu Grünberg, Dan Bărbulescu și Dorel Olteanu (Deva), Mihail Marin, Valentin Stoica și Adrian Negulescu (București). Federația Română de Șah ne-a comunicat decalarea datei startului pentru grupa de la București (masculin) pentru începutul lunii iunie din cauza participărilor internaționale.

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

Într-o după-amiază, pe Dinamo

Clubul sportiv Dinamo București, a împlinit recent 40 de ani de existență. Ne asociem celor care, la timpul potrivit, i-au felicitat pe purătorii culorilor alb-roșii pentru cecea ce au făcut în folosul sportului românesc, urîndu-le „La mulți ani" și cît mai multe succese spre gloria sportivă a clubului și a țării.

Momentul aniversar a fost marcat prin diverse manifestări. Una dintre ele s-a derulat luni, pe stadionul din șos. Ștefan cel Mare, în prezența unui număr record de spectatori. Am revăzut, cu această ocazie, multe din fostele vedete ale fotbalului românesc. Unii dintre campionii de altădată s-au mai... „împlinit" la trup, alții au mai albit, dar entuziasmul lor, pasiunea lor, dragostea lor pentru fotbal au rămas aceleași.

„Cuplajul amintirilor" în care au evoluat peste 40 de ex-internaționali a fost precedat de o partidă între ziariștii sportivi care ne-au dovedit că știu să și joace la fel de bine cum scriu. Mă rog, au mai fost și excepții din motive de „gabarit depășit" sau de specialități diferite : un excelent cronicar de rugbi a făcut cîteva placaje, un cunoscut cronicar de box a intrat uneori în... clinciuri, iar cei specializați în baschet și handbal au cam pus și mîna pe mingea de fotbal. S-au jucat două reprize pînă a venit Salvarea (adică fluierul final), miza era foarte mare (învingătorilor li s-au promis două săptămîni de concediu... medical) și ambele echipe au aplicat un sistem tactic nou, cunoscut sub inițialele D.V. (De-a valma). Comentatorii meciului au glumit pe seama colegilor lor, unii dintre aceștia s-au mai supărat, majoritatea însă, cei cu simțul umorului, s-au amuzat și totul s-a terminat cu bine mai ales că în ultimul meci al după-amiezii, Rică Răducanu, acest personaj de legendă din fotbalul românesc, a dat un adevărat recital de virtuozitate și umor înscriind, ca vîrf de atac, gol după gol din execuții pe care le vedem rar chiar și în meciurile primei divizii.

Seara, cum se spune pe la noi — la un pahar de vorbă, foștii și actualii dinamoviști, steliști, rapidiști, progresiști ș.a. au uitat de asperitățile din competiții, reunindu-se în familie la care ar trebui să ținem cu toții cei mai mult, indiferent de proveniențe, apartenențe sau preferințe, FAMILIA FOTBALULUI ROMÂNESC.

Bravo organizatorilor pentru această inițiativă care a făcut ca Puiu Iordănescu, Costică Ștefănescu și Cornel Dinu (antrenori la Steaua, Brașov și Tg. Mureș) să fie aplaudați de galeria dinamovistă, tot așa cum, cu siguranță, pe Ghencea sau în Giulești, la Brașov sau la Tg. Mureș, vor fi aplaudați Mircea Lucescu, Nelu Nunweiller, Titi Frățilă și alți oaspeți de onoare.

E bine că în această frămîntată lume a fotbalului, cineva își aduce aminte, din cînd în cînd, că mai trebuie să și zîmbim.

E bine să nu uităm că înainte de orice, sîntem oameni și apoi adversari pe terenul de fotbal ori suporteri ai echipei X, Y sau Z.

E bine că, în cazul foștilor campioni, recunoștința nu se prescrie, atunci cînd memoria e bună și inima e dreaptă.

Lor, întreg respectul nostru. Actualilor sau viitorilor campioni, ne permitem să le reamintim cuvintele unui reputat antrenor :

„Ar fi absurd să se creadă că în sport în general, în fotbal cu atît mai mult, munca sportivilor, a antrenorilor — chiar și atunci cînd se desfășoară după „canoanele" cele mai moderne și mai științifice fundamentate — asigură neapărat și permanent marele succes. Pierderea unor bătălii, poticnelile de pe parcursul străbaterii unui drum anume trebuie judecate la rece, cu toată sinceritatea. Iar prima „operație" — să căutăm greșelile în munca noastră, nu în a altora. Rezultatele mai slabe nu trebuie justificate. Nu este o rușine dacă, jucînd fotbal, citeodată nu te poți impune în fața unui adversar la fel de bun, la fel de puternic. Trebuie să știi să recunoști acest lucru".

CRISTIAN ȚOPESCU

Interviu pe o pîrtie de slalom

În biroul meu, între multele fotografii există una în care sînt patru schiori. Am primit-o acum 29 de ani cu o dedicație foarte respectuoasă. Acum stau față-n față cu unul din cei patru. Este Gheorghe Bălan, antrenor la A.S.A. Brașov. Se uită la fotografie și rîde : „Ce tineri eram atunci, nea Dinule !" îmi spune „nea" ca să fie clar că între noi este o diferență de 3 ani în favoarea lui. Schimb vorba :

— Ce cauți aici la București, acum în aprilie cînd încă mai este zăpadă în munți ?

— Am venit pentru cîteva ore doar, să fau niște materiale pentru sportivii mei. Am avut un mare noroc cu fostul meu vecin de pe Valea Albă care a ajuns director, sau așa ceva, la voi în București și care ne-a ajutat să ne descurcăm în „slalomul" hîrtiilor. Fără el nu ne mai împrospătăm echipamentul. Cred că îl cunoști și tu, nu-i așa ?

— Sigur că-l cunosc. Cînd am nevoie urgentă de el îi spun tovărășei secretare că la telefon este Gheorghe Bălan și oricît ar fi de ocupat răspunde imediat.

— Să știi că așa face cu toți oamenii de munte Georgicu Barbu „al nostru". Nu uită că s-a născut în Valea Albă din Bușteni, strada care a dat cei mai mulți și cei mai celebri schiori și alpiniști ai României. Sper că n-ai uitat nici tu asta? Că pe la munte n-ai mai fost de....

— De patru ani. Am venit însă în anul ăsta la campionatele naționale pe care voi „Armata" le-ați cîștigat.

— Sînt mîndru de acest succes al echipei A.S.A. Brașov. El aparține în primul rînd sportivilor noștri, dar și echipei de antrenori. Sîntem un grup foarte unit care lucrăm împreună, completîndu-ne unul pe altul : prof. Liviu Predeleanu, Sandu Manta și eu.

Liviu Predeleanu — absolvent al I.E.F.S. — este un prieten adevărat. Conlucrarea dintre noi este totală și foarte sinceră. Cînd a venit și el antrenor la A.S.A. Brașov, mai toată lumea a crezut că Liviu se va împăca greu cu un fost sportiv, cu experiență — e drept — dar fără studii superioare. Unitatea noastră de astăzi a dezmințit toate așteptările răuvoitorilor. Am 33 de ani de competiție în genunchii și brațele mele.

— Pentru că ești așa de „bătrîn" fă-ne repede o trecere în revistă a anilor tăi de sportiv.

— Sînt maestru al sportului din 1961, în 1957 triplu campion național de juniori, în 1958, campion internațional la slalom special. În 1960 primul titlu de campion național la seniori. În 1961 am cîștigat titlul de campion la slalom urîas în cadrul Spartachiadei militare de la Zakopane. Și în același an campion internațional al României la slalom urîas, la celebra ediție jubiliară cînd l-am bătut pe L. Lacroix. După aceea, pînă în 1966 de mai multe ori campion național. Am un singur regret : că nu am participat la nici un campionat mondial și la nici o olimpiadă. Am participat însă la campionatele premondiale din 1961 de la Megève și la preolimpicele din '63 de la Innsbruck. Ei, și după toate astea, în 1970 am renunțat la activitatea competițională și am devenit antrenor.

— Deci din 1970 ești antrenor.

— Da. Am început prin a fi antrenor la A.S.A. Brașov. Am fost 3 ani antrenorul lotului de fete și am cîștigat cu ele mai multe titluri de campioni naționali și internaționali. În 1973 am înființat un centru de copii la Bușteni. În 1974—75 am fost chemat să fiu antrenor al lotului de bob al A.S.A. Brașov pentru că bunul nostru prieten comun Ion Zangor s-a îmbolnăvit. Din 1976 din nou la centrul de copii din Bușteni. În 1979 am revenit ca antrenor al secției de seniori la A.S.A. Brașov. Și de atunci sînt, după cum știi, în continuare la aceeași echipă. Am avut mari sportivi în echipa noastră : unul din ei a fost Zolt Balasz care în 1981—1982 a cîștigat campionatele naționale ale României. Din păcate accidentul lui din '85 l-a obligat să abandoneze activitatea competițională și de atunci este antrenor la A.S.A. Miercurea Ciuc. După cum vezi, noi cei de la A.S.A. rămînem o mare familie. În '87 un alt sportiv al nostru, Pinkelon, a devenit dublu campion național și anul ăsta chiar sub ochii tăi Emil Focșăneanu a cîștigat titlul național alături de Biro Ferenc. I-ai cunoscut ?

— Pe Focșăneanu îl știu de cînd s-a născut, și pe tatăl lui, Marin Focșăneanu, care a părăsit acum cîteva luni lumea schiului și a muntelui pentru totdeauna într-un accident stupid. Îl cunosc de cînd era mai mic decît fiul său. Pe Biro l-am văzut acum prima oară și trebuie să recunosc că seamănă cu „Fifi înaripatul". După cum vezi, dragă Gheorghe, ne știm de foarte mulți ani, chiar de 29 de ani.

— Mai ții minte cum te-ai cunoscut cu noi ?

— Crezi că pot uita așa ceva? Eram regizor-secund la cel mai prost film românesc pînă acum, „Avalanșa". Horia Lovinescu scrisese scenariul după o idee a mea și regizorul, care nu mai fusese pe munte în viața lui, acceptase să facă un film despre munte, regizorul deci mă trimisese să caut locuri de filmare împreună cu un operator și la hotelul „Cota 1 400" te-am întîlnit pe tine și pe Cornel Tăbăraș în holul recepției. Eu cunoșteam muntele dar pe voi nu. M-am apropiat și v-am întrebat „cum este zăpada la „Babele". Și așa...

— Și așa dintr-o întrebare, am devenit prieteni. Tu ai cunoscut prin mine muntele adevărat, ne-ai cunoscut pe noi, ne-ai cunoscut întîi iubitele, după aceea nevestele, după aceea copiii. Ai fost la nunțile noastre... Și noi prin tine am cunoscut oamenii de teatru. Ți-aduci aminte cînd am venit, noi cei patru prieteni ai tăi, la premiera cu „Mandragora" de la Teatrul de Comedie, și tu te-ai supărat foarte rău pentru că noi nu am vrut să intrăm în sală. Dar noi am stat tot timpul pînă cînd s-a terminat spectacolul și ne-am plimbat pe străzi și ți-am spus că cel mai important lucru este că sîntem cu tine și că a fi în sală nu este lucrul cel mai important, important e să știi că ne gîndim la tine.

— Gheorghe, ce înseamnă pentru tine munții ?

— Mi-e foarte greu să-ți explic. Pentru mine muntele este totul. Dacă n-ar exista munți, cred că aș muri. Trebuie să înțelegi că m-am născut sub munte, că m-am jucat pe munte, că m-am dus cu tata la tăiat lemne în pădure și că m-am dus la școală cu niște schiuri făcute tot de tata. Pe vremea aceea nu existau schiuri pentru copii. Tata le făcuse din două lemne, un fel de tălpici mai lungi, dintre care una avea virful rupt. Și cînd zăpada era prea mare, mergeam mai mult într-un schiu. Probabil că de pe atunci mă pregăteam pentru slalom.

— Gheorghe, o întrebare grea, spune-mi și mie de ce nu avem rezultate mai bune în schi ?

— Întrebarea nu este grea, așa cum crezi tu. Și de fapt nu mie trebuie să mi-o pui, dar eu o să-ți răspund : nu avem rezultate mai bune în schi, în primul rînd pentru că sportivii noștri nu schiază nici vara — nici toamna. În lunile iunie-iulie în anumiți ani, rămîne suficientă zăpadă în Valea Albă dar nu avem un sch. lift. De fapt a fost unul, dar s-a stricat din prima zi. Atunci cînd profesorii Burnei se ocupa de schiul de vară am avut mari campioni ca Dan Cristea (actualmente antrenor de la Dinamo Brașov) Dorin Munteanu și Burnei. Ne lipsește de asemeni participarea la competiții importante, ne mai lipsesc materialele competitive, adică la nivel competitiv internațional pentru sportivii noștri. Campionatele naționale din acest an și antrenamentele pentru ele le-am făcut cu „fanioane" din bețe de alun, care cînd și alunecă pe pîrtie dacă sportivul le lovește. Iar noi, deși avem „fanioane basculante", așa cum se folosesc în toată lumea, ele au fost închise într-o magazie la Brașov ca să fie folosite doar la Balcaniada. Nu trebuie să-ți explic că noi, ținînd închise aceste fanioane basculante, ne-am dezavantajat pe prorpii noștri sportivi, pentru că invitații noștri se antrenează evident în condițiile competitive mondiale, adică cu aceste fanioane basculante care nouă ne fuseseră închise — „ca să nu se strice"

— Asta e tot ?

— Nu. La schi nu se procedează ca la gimnastică sau la înot. Ai văzut rezultatele profesorului Gheorghe Dimeca ? Noi nu avem o pepinieră de copii ! Adică să se pună accentul pe centrele de copii de la Bușteni, Sinaia, Predeal, Brașov, centre care să fie conduse de foștii noștri sportivi importanți și de asemeni să se înființeze centre de copii la Petroșani, Baia Mare și Cîmpeni, unde există zăpadă, munte, dar centre de copii nu. De asemenea e nevoie de materiale la nivel competitiv pentru copii, materiale care se pot face la noi în țară.

— Nu îți e frică, că spunînd toate acestea se vor supăra pe tine anumite persoane și că s-ar putea să nu mai fii antrenor la A.S.A. Brașov ?

— Nu ! Nu mi-e frică. În primul rînd pentru că am încredere în puterea adevărului și cred că astăzi la noi în țară cine spune adevărul în doreața de mai bine, este și trebuie sprijinit și de asemenea nu uita că am în mine mentalitatea schiorului de competiție care în timpul cursei este singur doar cu el și nu are un alt sprijin decît două bețe pe care le strînge tare în pumni strecurîndu-se prin porți. De ce să-mi fie frică de „căderi", adică de vale. Păi, spre vale am coborît o viață întreagă. Și mai jos de vale nu poți cădea pentru că fără văl nu ar exista munți. Nu-i așa ?

DINU CERNESCU ■

Toată lumea face sport

● Ediția din acest an a cupelor europene la fotbal a fost una a out-side-rilor, patru dintre cele șase finaliste fiind prezente inedite în finale, dar calificarea în semifinalele „Cupei cupelor" a divizionarei B Atalanta Bergamo, surprinză, fără îndoială, nu este o premieră, cu două decenii în urmă o altă formație italiană realizînd o performanță similară. ● Prima finală, prima surpriză : Malines, formația internațională belgiano-olandeză, în special (antrenorul Aad de Moos a cîștigat două campionate cu... Ajax, o dată ca jucător, a doua oară ca antrenor ; Den Boer, golgeterul, este și el olandez, ca și alți doi jucători ; Ohana este israelian — fost la Liverpool și P.S.V. Eindhoven) a cucerit „Cupa cupelor", la debutul în competițiile europene. Este o echipă făcută, iar nu crescută, patronul dîndu-i mînă liberă lui de Moos, care a schimbat nu mai puțin de opt jucători înaintea campaniei europene ● Actuala ediție mai așteaptă o premieră : prima dublă victorie... familială, după Koeman — mezinul, de la Malines, urmînd să lupte pentru o cupă Ronald Koeman, libero-ul (și liderul) lui P.S.V. Eindhoven, în finala „Cupei campionilor europeni" din 25 mai, de la Stuttgart. ● Iată o carieră incredibilă : 40 de ani de participare olimpică ! Această performanță unică aparține danezului Paul Elvstroem, care a anunțat că va lua startul în regata olimpică din septembrie, la patru decenii de la prima prezență la Jocuri ! Acum în vîrstă de 60 de ani (împliniți !), Paul Elvstroem, fără discuție cel mai mare iahtman al tuturor timpurilor, a cucerit prima medalie olimpică de aur în 1948, la J.O de la Londra, la clasa „Soling", repetînd victoriile în 1952 (Helsinki), 1956 (Melbourne) și 1960 (Roma). Într-o carieră inegalabilă, Elvstroem a mai cîștigat 13 titluri mondiale și 6 europene, iar la ultima Olimpiadă, de la Los Angeles '84 s-a situat pe un loc 4 la clasa „Tornado", în echipă cu fiica sa Trine (26 de ani). În aceeași formulă, cei doi vor lua startul în toamnă în Golful Pusan, pentru „ultima mea participare olimpică", după cum a declarat celebrul iahtman. Poate pînă în 1992 se răzgîndește cum a făcut-o și după 1964, cînd se retrăsese din motive de... vîrstă! ● Președintele Uniunii europene de fotbal, Jacques Georges, invitat de onoare la finala „Cupei Angliei" de sîmbătă trecută, a putut constata că măsurile împotriva „hooligans" sînt, deocamdată, ineficiente. La meciul Wimbledon — Liverpool (mare surpriză : 1—0 !) s-au înregistrat (bănuiți !) 40 de răniți — 12 spitalizați — și 76 de arestări... ● La centenara, de acum, competiție s-a înregistrat și o premieră : pentru prima oară în finala „Cupei Angliei" s-a ratat o lovitură de la 11 m, șutul lui Aldridge fiind respins de Dave Beasant, portarul Wimbledonului, care, astfel, cucerește prima sa „Cupă a Angliei"

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Intersecția ghinionistă

Octogenara a adormit cu greu. Durerea puternică de picioare îi alungase somnul zile de-a rîndul. Doar cîte o oră, două, reușise să aținpească. Apoi cu forță sporită veneau din nou suferințele. Parcă niște pumnale i se înfigeau în mușchii membrelor inferioare, în articulații. O durea mai ales piciorul stîng, ce-i fusese fracturat cu un an în urmă, atunci cînd automobilul o luase pe capotă în timp ce traversa drumul.

Din cînd în cînd bătrîna se apropia de fereastra mare privind cu îngrijorare spre cerul ce se încăpățîna de aproape o săptămînă să rămînă vinețiu, ca de plumb. „Soarele îmi va alunga durerea. Dar uite că se lasă așteptat" murmură bătrîna pentru ea. Deși familiarizată cu zgomotul de fond al străzii aglomerate, femeia cu părul complet alb tresări și deschise ochii ridicînd capul de pe pernă la auzul sunetului neobișnuit de puternic ce preț de două, trei secunde pătrunse în cameră, dinspre stradă. „Probabil iar un accident. Nu e zi ca în această blestemată încrucișare să nu se ciocnească mașinile. Ar trebui puse niște semne mai clare. Dar parcă țin seama de ele ? Pe mine nu m-au luat cu fulgi cu tot de pe zebră ?" Bătrîna bodogănea îndreptîndu-se spre fereastră. „Luminița, se adresă ea nepoatei studente, o șatenă subțire ca o trestie, du-te jos și vezi ce s-a întîmplat iarăși, ao, la colț". „Bunico, eu mîine am examen, n-am parcurs toată materia măcar o dată, și la urmă, urmei ce să fac eu acolo ? să îngroș numărul curioșilor ?" „Poate are cineva nevoie de ajutor. Dacă trecută n-ai dat telefon tu la Salvare ? Mîine, poimîine ești doctorită, așa că prezența ta e mai necesară decît a altora". Fata își luă pe umeri o jachetă și coborî în stradă. La doi pași de poarta de fier forjat, o tînără femeie se străduia să liniștească pe alta care nu se putea opri din plîns. Hohote îl scuturau în convulsii trupul plăpînd. Încerca să-i spună ceva prietenei sale, dar nu reușea să pronunțe decît un „și" pe care îl tot repeta ...și și doar a... a... aveam prioritate. Uite în ce hal mi-a adus OLTCIT-ul și cînd te gîndești că mașina era nounouță". „Calmează-te Ruxandra bine că ai scăpat cu viață. Te doare ceva ?" Basculanta ne-a lovit în dreptul tău, al volanului, pe stînga. Fata cu înfățișare de elevă mai mare își pipăi șoldurile, pieptul, picioarele, apoi își ridică mîinile spre față pe care sperietura o făcuse de o albeață parcă irenă. Cînd atinse cu degetul arătător dira de sînge ce-i cobora dinspre extremitatea sprîncenii unde avea o tăietură, reîncepu să plîngă. Hohotele erau acum și mai puternice. Deși obrazul îi era plin de zgîrieturi puternice sîngerînde, probabil tot de la cioburile geamului, tînăra cu sconta de piele, continua să și îmbărbătăteze prietena, ștergîndu-i cu mîgală bchidul roșu și viscos ce continua să se prelingă pe obrazul stîng „Cred că te-a atins o ...." de la parbrizul spart. Parcă ai fi fost pe front, zîmbi ea. Asta să fie toată paguba. Bine că n-am pățit nimic grav. La ora asta puteam fi îngerași, după forța cu care ne-a aplicat lovitura asta de berbec". Abia atunci cea care pilotase mașina albă își îndreptă privirea spre capul prietenei ce continua să-i tamponeze cu batista tăietura de la sprînceană. „Ce-i pe fața ta, Raluca ? Ești plină de sînge. Roșie pînă și pe gît. Înfățișarea prietenei îl provocă un nou acces de plîns șoferiței. Printre sughițuri se auziră cuvintele „Ce o să spună mama ta ? Ca eu fiind începătoare, neprieceputâ, sînt vinovată binențeles de accident. Că te-am schilodit și o să-ți rămînă urme pe față". „Potolește-te, Ruxandra, tu n-ai nici o vină. Am văzut doar totul, secvență cu secvență". Studenta se apropie de cele două tinere. „Hai fetelor să vă șterg de sînge ca lumea, să vă pansez. Stau chiar aici în casa asta și fata arătă cu mîna o clădire cu ornamente pretențioase de ipsos și cu vitralii roșii-portocalii la ușa principală. După cîteva clipe de neliniștire, fetele o urmară pe Luminița. Ajunse în casă, medicinista le șterge cu spirt zgîrieturile de pe față și îi face un pansament Ruxandrei, oprindu-i singele de la sprînceană. Optimismul și buna dispoziție a studentei se transmit curînd celor două tinere. Uitîndu-se în oglindă, șoferița izbucnește în rîs. „Cu pansamentul ăsta în jurul capului parcă aș fi „Omul invizibil" al lui Wells. Între timp bătrîna a dispărut la bucătărie. Se întoarce cu o tavă în mînă. „Uite, mamă, v-am făcut cîte un ceai cald Asta îs prăjiturele de casă. Specialitatea Luminiței. Mîncați, o să vă placă. Bine că n-ați pățit nimic serios. Mașina se repară ea, nu vă faceți probleme" Apoi începe să le povestească istoria intersecției din apropiere. „Fiind aici sub geamul nostru le vedem și știm pe toate care se întîmplă în încrucișare Numai luna asta au fost vreo patru carambolaturi. Că printr-o minune n-a fost rănit nimeni. Mașinile arătau însă de parcă cineva le-ar fi făcut balot pentru retopire. Anul trecut a fost însă nevoie să chemăm în două cazuri salvarea Primul ajutor îl acordă Luminița. Noroc că-i în ultimul an la medicină. Casa noastră s-a transformat într-un fel de post maintat.

Aici la noi se fac pansamente, se cheamă ambulanțele, se îmbărbătează rănîții..."

VICTOR BEDA ■

Primăvara Trubadurului

În cadrul turneului Teatrului Național din Craiova, găzduit de Naționalul bucureștean, Tudor Gheorghe ne-a bucurat cu vestea, mai așteptată poate ca niciodată, că primăvara, totuși, a venit.

Cum poezia este muzică și muzica — poezie, nu știm de fapt nici acum, după acest nou dar al lui Tudor Gheorghe către noi, dacă el cîntă sau numai ne spune, într-un stil original, inconfundabil, cele mai frumoase poezii create în limba română. Căci după concertele lui îți rămîn în gînd și-n suflet versurile și mai puțin melodiile. Poate de aceea el nici nu are nevoie decît de cîteva acorduri simple, la chitară sau la cobză. Poate de aceea, felul lui de a cînta poezia nu a putut fi imitat, continuînd să fie, după atîția ani, de o unică frumusețe.

Menestrel ? Trubadur ? Aed ? Întîi și-ntîi un mare iubitor de poezie, pe care o alege cu un gust fără greș și o tălmăcește cu har celor veniți să-l asculte, dezghiocindu-i frumusețea și strălucirea cu dragoste, ca și cum ne-ar oferi o floare rară sau ar șlefui o piatră nestemată.

În acest recital de poezie-cîntec dedicat primăverii, actorul Tudor Gheorghe a alcătuit o adevărată antologie din folclorul nostru muzical și poetic și din opera poeților Ienăchiță Văcărescu, Al. Macedonski, Tradem, George Topîrceanu, Haralamb Lecca, Ion Barbu, Octavian Goga, Lucian Blaga, Ioan Alexandru, Virgil Carianopol, Adrian Păunescu, Dumitru Matcovski, Marin Sorescu, Grigore Vieru. Am rămas puțin amețiți de primăvara ce ne-a pătruns în sînge, cu brațele de mireasmă luate din carul de flori al anotimpului renăscterii firii și ne-am simțit, măcar pentru o clipă, nemuritori. Mulțumim, Tudor Gheorghe !

REGHINA VĂRVICI ■

Handbal

Cu trofeul pe masă

Minaur a tratat partida de la Kaunas cu multă luciditate și circumspecție : întîlnea deținătoarea trofeului (cîștigat anul trecut în fața lui Atletico Madrid) și, totodată, reprezentanta unui handbal care este prezent în acest an în toate finalele posibile (șase la număr, feminin și masculin) ale competițiilor continentale. În această ediție, Granitas a disputat trei duble manșe pînă la ajungerea în finală (fiind exceptată de la primul tur), cîștigînd succesiv, acasă, la 4 goluri (cu Gummersbach), la 7 goluri (cu U.S.A.M. Nimes) și la 9 goluri (cu echipa elvețiană St. Gallen). Aceste elemente au cenzurat pînă și optimismul cel mai avîntat, astfel încît, la ora începerii partidei, gruparea băimăreană era pe deplin avizată asupra dificultăților unui joc disputat cu trofeul pe masă.

Ringul mutat pe semicerc. Palatul Sporturilor din Kaunas (5 600 locuri numerotate) s-a transformat încă de la început într-un vulcan în erupție. Publicul de aici are deprinderea marilor meciuri de baschet ale celebrei echipe „Zalghiris", campioană unională în ultimii trei ani și avînd în Sabonis unul din cei mai buni jucători din lume. Pretutindeni în sport obișnuința cu succese creează un soi de euforie impermeabilă la orice virtute a adversarilor. La fel s-a întîmplat și aici : cînd Minaur a luat conducerea (8—7 în min. 19), publicul a început să aplaude jocul nervos și agresiv al prodeo comportare pugilistică nedemnă de valoarea lui. Meritul băimărenilor este că și-au văzut de treabă, păstrîndu-și calmul și atenția la finalizarea fiecărei situații ivite. În ultimele zece minute ale ormei reprize își mărește treptat avantajul, pînă la 11-8 cînd se încheie primul „rund". După pauză, un „microrecital" Maricel Voinea urcă avantajul la cinci goluri (14—9 în min. 37 și 15—10 în min. 39). Vom reveni la ideea dacă acest avantaj putea fi sau nu menținut. Pe nebăgare de seamă, publicul este redus la tăcere, dar atunci intră în „joc" stația de amplificare, ce bombarda sala cu urale înregistrate la alte jocuri. La 16—14, timp de două minute se duce o luptă infernală pe vemicercul gazdelor. Andronic înscrînd în sfîrșit un gol extrem de important pentru starea de spirit a jucătorilor noștri : 17—14, după multă trudă și sudoare.

Diferența de trei goluri este optimă pentru psihologia echipei care conduce, la doar două goluri producîndu-se relansarea celor condusi, care simt egalarea plutind în aer. Așa s-a și întîmplat, sovieticii apropiindu-se succesiv la două goluri. Cel care i-a ținut la distanță a fost Stamate care a marcat (19—16 și 20—17) în situație de inferioritate numerică pentru echipa noastră, tot el trimițînd pe lîngă bară la 20—18. Momentul e exploatat de sovietici care reușesc egalarea (20—20) în min. 55, cînd Maricel primea îngrijiri medicale pe marginea terenului. Tensiunea sălii urcă spre maximum, Petran apără senzațional (ca în tot meciul, de altfel) un contraatac „1 la 1", sovieticii primesc un 7 m pe care veteranul și cel mai bun jucător al gazdelor, Kaucikas (34 de ani) îl ratează, trăgînd pe lîngă poartă ! Publicul e în picioare ; în min. 57 și 57 secunde este eliminat celălalt internațional de la Granitas, faiprilor favoriți, fiecare trinteală de dușumea a lui Maricel sau smulgere a brațului lui Covaciu fiind savurată zgomotos și cu satisfacție. Arbitrii au sesizat la timp tenta spre pugilat a jucătorilor din Kaunas și, inevitabil, au început eliminările de cîte două minute. Primul scos din teren a fost cel care a dat tonul durităților, chiar liderul echipei gazdă și al națională sovietice, Voldemar Novitchi (22 de ani), a cărui neputință handbalistică (n-a marcat nici un gol în acest meci !) a fost compensată

(Continuare în pag. 22)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La Opera română

● **Ultima decadă a lunii mai** Opera Română din București a înscris-o sub semnul unui **Festival Verdi-Ceaikovski,** reunind o serie de lucrări ale celor doi mari compozitori. Simbătă, 21 mai, la ora 18, Festivalul se va deschide cu opera **Nabucco** de Giuseppe Verdi. Își dau concursul : Nicolae Urdăreanu (Nabucco), Lucia Țibuleac (Abigaille), Ionel Voinea (Ismael), Veronica Gîrbu (Fenena), Dan Zancu (Zaccaria), Ion Grigorescu (Marele sacerdot), Nicolae Andreescu (Abdallo), Gerda Radler Anca (Anna). În conducerea muzicală a lui Cornel Trăilescu.

● **Matineul pentru copii de duminică 22 mai** (ora 11) prezintă baletul ceaikovskian **Spărgătorul de nuci.** În rolurile principale : Mihaela Țigănuș, Carmen și Gheorghe Angheluș, Florin Brinduș, Ioana Bălănoiu. La pupitru Lucian Anca.

● **In Rigoletto de duminică** seara Gilda va fi soprana bulgară **Hristina Guranceva,** Ducele — tenorul Toma Daroczi de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, în rolul titular figurînd baritonul Vasile Martinoiu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● **Cu Emil Iuraşcu în De Luna,** Victoria Bezetti în Leonora, mezzosoprana Lucia Ciocoară în Azucena și Florin Farcaș în Manrico, luni 23. mai, la ora 18. **Trubadurul.** Dirijează : **Cem Mansur** (Turcia).

● **Eugenia Moldovenuu,** Florin Diaconescu și Nicolae Urziceanu sînt principalii interpreți (Violetta, Alfredo, Germont) din **Traviata** de marți 24 mai (ora 18). Conducerea muzicală : Cristian Brâncuși, dirijor la Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române.

Scenă din „Nabucco"

● În cadrul **Săptămînii culturale bucureștene,** pe afișul zilei de miercuri 25 mai figurează o **Seară de balet românesc** cuprinzînd piesele : **Meandre** de Doru Popovici (coregraf Alexa Mezineescu), **Gura lumii** de G. Enescu — Th. Rogalski (coregraf Ioan Tugearu), **Cîntec înalt** de Irina Odăgescu-Țuțuianu (coregraf Adina Cezar) și **Vibrații contemporane** de Șerban Nichifor (coregraf Rosa Marie Both-Stocec).

● **Aida** de joi 26 mai (ora 18) se bucură de interpretarea artiștei poporului **Maria Bieșu** în rolul titular, și a baritonului **Nicolae Dragoș** în Amonasro, ambii de la Opera din Chișinău (R. S. S. Moldovenească). În distribuție mai figurează Constantin Ene (Radames), Lucia Cioară-Drăgan (Amneris), Pompei Hărășteanu (Ramfis), Nicolae Bratu (Mesagerul) Gerda Radler (Marea preoteasă). În direcția muzicală a lui **Alexandru Samoilă,** dirijor la Opera din Chișinău.

VREMEA cum a fost / cum va fi

IOSEFINA MIHA

Dacă în precedentul număr al revistei s-au prezentat argumentele precum și caracteristicile prognostice ale lunilor de vară, revenim la forma obișnuită a rubricii noastre, derulînd firul evenimentelor meteorologice din ultima săptămînă.

Deci, în intervalul 12 -16 mai 1988, aspectul termic la nivelul țării noastre a fost diferențiat, între regiunile din estul și sud-estul țării și celelalte zone. O masă de aer rece pătrunsă pe o circulație est-nord-est a imprimat vremii o notă răcoroasă în Moldova, Dobrogea și Muntenia. Celelalte regiuni au beneficiat însă de o masă de aer mai cald, aici realizîndu-se temperaturi ușor mai mari decît cele normale climatice.

În ultimele două zile însă, vremea s-a încălzit. Instabilitatea atmosferică s-a manifestat pe zone restrînse, în primele zile mai ales în regiunile din sudul și estul țării, apoi în cele din vest și de nord.

Dar, să privim din nou în viitorul meteorologic, mai întîi prin intermediul observațiilor trecute.

Cu toate că ne apropiem de sfîrșitul lunii mai, găsim în șirul observațiilor multianuale înregistrarea unor temperaturi parcă rătăcite din tolba lui Moș Gerilă. În capriciosul an 1952, frecvent amintit pentru extremele sale termice, intervalul 21—24 mai a fost deosebit de rece. Minimele nocturne măsurate în acest interval au devenit recorduri de frig pentru luna mai, rămase și astăzi în vigoare, pentru aproximativ 30 de stații meteorologice. Mercurul termometrului a coborît pînă la —8,6°C la Cîrlibaba, —4,6°C la Oldorheiul Secuiesc și —4,2°C la Chișineu Criș. Conținutul de umezeală din aer fiind scăzut s-au produs brume, chiar și în regiunile sudice, fiind consemnate ca cele mai tîrzii calendaristice în mare parte din țară. Au fost afectate culturile pomicole.

În anul 1970 tot într-o masă de aer rece, dar de această dată cu exces de umezeală, au căzut cele mai abundente ploi ale lunii mai din istoria observațiilor meteorologice românești. Marforă sensibilă și lucidă a evenimentelor țării din ultimele decenii într-un „Reportaj" din volumul „Proiecte de trecut". Ana Blandiana relatează cele trăite în Balta Brăilei cu 18 ani în urmă : „Problema concretă era de fapt aceea a consolidării malurilor în așa fel încît să reziste viiturii, anunțate peste mai puțin de 24 de ore și a cărei putere de distrugere era foarte greu de evaluat, ceea ce făcea ca, logic, să fie presupusă enormă. Apele care aveau să o formeze vărsate din Someșuri, Crișuri și Mureș aveau deja la activul lor orașe și sate inundate, uzine și puțuri distruse, ogoare acoperite ; coborau spre mare strînse în aceeași albie care nu le mai încăpea și nu mai putea să le țină în frîu".

Iar în calea lor era această insulă construită, făcută, nu născută, această insulă pentru care se plătiseră vieți și care își plătise datoriile în porumb, această insulă simbol care trebuia salvată pentru a se arăta că nu fusese în zadar".

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 10 - 25 mai

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE: Temperatura aerului (°C) Maxime diurne	Minime nocturne	Cantitatea de precipitații (l/m²)	VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI: Maxime diurne Valoarea	Localitatea și anul	Minime nocturne Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	22-26	10-14	12-18	35,5	Stănicolău [illegible] 1950	-4,2	[illegible]
Deal și podiș	19-24	8-13	16-22	35,7	Huși 1950	-4,6	Odorheiu
Depresiuni	18-22	5-9	18-19	34,4	Ștefan Gheorghe 1950	-4,0	Ștefan [illegible]
M. Oaș	4 5	-2 -1	24 25	13 5	1977	4 0	1940
Litoral	20 2°	13 14	6 10	35 3	[illegible]	3 8	[illegible]

Dar cum va fi vremea în următorul interval ?

Fondul termic va fi mai cald decît cel climatologic "normal al intervalului, îndeosebi în regiunile sudice. Nebulozitatea va fi ceva mai pronunțată în prima zi în regiunile nordice și de est, iar în ultimele zile în cele vestice, unde pe alocuri va ploua, ploile avînd și caracter de aversă. În cursul după-amiezelor condițiile vor fi favorabile proceselor convective și deci răzleț vor cădea averse de ploaie însoțite de descărcări electrice. Temperaturile maxime diurne vor fi cuprinse între 22°C și 30°C, izolat mai ridicate în sudul țării, iar minimele nocturne între 8° și 16°C. La munte vremea va fi în general frumoasă, dar după-amiaza cerul se va înnora, devenind favorabil averselor de ploaie și descărcărilor electrice. Și pe litoral vremea va fi normal de caldă pentru această dată. Cerul va fi variabil, favorabil averselor de ploaie în primele zile. Temperaturile maxime diurne vor avea valori de 23°—25°C, iar minimele între 12° și 16 C. Temperatura apei mării 15°, 17 C.

P.S. Vremea, subiect inepuizabil pentru discuții și-a dobîndit concepte proprii în limbajul de specialitate al meteorologilor. Întîlnind uneori folosirea neadecvată a noțiunilor de specialitate în comentarii din presă, ne propunem să realizăm în paginile revistei un mic glosar explicativ în serial.

Precizăm, referitor la fenomenul „El Niño" care a invadat presa de specialitate și cea publicitară, că acesta nu se încadrează în conceptul de ciclon.

Ciclonul, este o perturbație atmosferică cu presiune scăzută și cu o circulație a aerului în jurul centrului. În apropierea solului vîntul are principala componentă orientată spre centru de la presiunile mari spre cele scăzute. Datorită orientării vîntului către centrul ciclonului în partea sa centrală domină mișcările ascendente. În raport cu latitudinea, ciclonii au forme de manifestare diferite. În brîul tropical evenimentele asociate sînt deosebit de violente. Noțiunea de ciclon tropical este sinonimă cu cea de taifun sau uragan, respectiv de tornadă în raport cu extinderea spațială. Ciclonilor latitudinilor temperate, sinonimi cu noțiunea de depresiune le sînt caracteristice o vreme în general închisă cu precipitații și intensificări ale vîntului.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 60 ; **Publiciști-comentatori :** 25 60 ; **Reportaj economie :** 17 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 14 53 ; **Sport :** 17 00 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

flacara

anul XXXVII
21 (1718) VINERI 27 mai 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Întîmpinați pretutindeni cu nețărmurită dragoste și recunoștință

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, într-un nou dialog de lucru cu oamenii muncii din județele Vîlcea și Harghita

■ Impetuoasa dezvoltare economico-socială a tuturor zonelor țării — temeiul egalității reale în drepturi între toți cetățenii patriei.

■ Hotărîre fermă de a munci cu abnegație și răspundere pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului și statului.

Comentariul în pagina 3

■ Susținut efort creator generat de ampla dezbatere a tezelor și orientărilor din Expunerea din aprilie a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

■ Vatră de istorie, vatră de civilizație socialistă, înnobilată de strălucirea unor măreți și durabile ctitorii.

Comentariul în pagina 2

Biblioteca județeană MUREȘ

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu

Vîlcea

Voința de a înfăptui

Una din trăsăturile definitorii ale stilului de muncă al secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este consultarea permanentă cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale, dialogul fructuos cu oamenii muncii din toate sectoarele de activitate. În acest cadru se înscrie și recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Vîlcea. Pe agenda vizitei s-au aflat Întreprinderea de Jante Auto și Întreprinderea Mecanică, ambele din Drăgășani, Cooperativa Agricolă de Producție Orlești, Combinatul Chimic, Întreprinderea de Utilaj Chimic și Forjă și Întreprinderea de Textile Nețesute, toate din Rîmnicu Vîlcea.

Desfășurată în atmosfera de puternică angajare patriotică generată de Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv din 29 aprilie, ale cărei teze și orientări sînt amplu dezbătute în organizațiile de partid, în colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării, vizita în județul Vîlcea a prilejuit analiza modului în care se acționează în industrie și agricultură, în celelalte sectoare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, pentru realizarea importantelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului. De la reorganizarea administrativ-teritorială, inițiată de secretarul general al partidului cu două decenii în urmă, în economia vîlceană industria a devenit ramură conducătoare, deținînd o pondere de peste 80 la sută din totalul producției materiale.

Toate colectivele unităților vizitate au beneficiat de indicațiile și îndrumările date la față locului de conducătorul partidului și statului. Astfel, la Întreprinderea de Jante Auto, secretarul general al partidului a cerut să se acționeze ferm pentru ieșirea cu succes cu produsele întreprinderii la export, studiind mai atent cerințele pe piața externă. S-a indicat, de asemenea, să se acționeze pentru folosirea integrală a suprafețelor de producție și pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor folosite în procesul tehnologic. La Întreprinderea Mecanică din Drăgășani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut factorilor responsabili să aibă în vedere mai bună folosire a capacităților de producție, creșterea continuă a productivității muncii, precum și lărgirea profilului unității. În timpul dialogului de la Combinatul Chimic, secretarul general al partidului a cerut să se intensifice procesul de modernizare a combinatului, să se realizeze în acest scop un program special pentru fiecare secție, în vederea îmbunătățirii în continuare a funcționării instalațiilor. S-a indicat, de asemenea, să fie dezvoltată activitatea de producere a pieselor de schimb, în așa fel încît să se asigure nu numai necesarul combinatului vîlcean, ci și o cantitate sporită pentru alte unități chimice. În cadrul vizitei la Întreprinderea de Utilaj Chimic și Forjă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acorde o atenție deosebită aplicării mai rapide în producție a rezultatelor cercetării științifice în acest sector, asigurîndu-se astfel produse de un nivel tehnic și calitativ superior, creșterea în continuare a producției pentru export. La Întreprinderea de Textile Nețesute, secretarul general al partidului a cerut să să se acționeze în continuare pentru creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție.

Apreciind, în cadrul întîlnirii cu membrii biroului Comitetului județean Vîlcea al P.C.R., realizările din industria și agricultura vîlceană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că rezultatele obținute s-ar fi putut ridica la un nivel superior dacă s-ar fi manifestat mai multă fermitate și operativitate în soluționarea tuturor problemelor ivite în activitatea desfășurată pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii, pentru valorificarea deplină, în condiții de eficiență sporită, a resurselor, a întregului potențial uman și material. Relevînd că județul Vîlcea are toate condițiile pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor încredințate, secretarul general al partidului a cerut să se adopte măsuri în vederea recuperării grabnice a restanțelor, a lichidării neajunsurilor manifestate, pentru realizarea integrală a planului pe primul semestru și pe întregul an. S-a indicat să se acorde o atenție deosebită îndeplinirii prevederilor de plan la toate produsele, și în special a sarcinilor stabilite în ceea ce privește extracția de petrol și cărbune, realizarea și livrarea ritmică a producției destinate exportului, atingerii unui nivel înalt de eficiență în toate sectoarele de activitate. În același cadru, s-a subliniat că este necesar să se acționeze în continuare cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea prevederilor programelor de perfecționare a organizării și de modernizare a proceselor de fabricație, pentru ridicarea nivelului tehnic-calitativ și de competitivitate a produselor, pentru sporirea productivității muncii la nivelul posibilităților existente. În domeniul agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se treacă la întocmirea unui nou program de dezvoltare a acestei ramuri în județ, pe baza căruia, folosindu-se posibilitățile existente, să se asigure valorificarea superioară a fondului funciar, obținerea unei producții agricole vegetale și animale tot mai mari, corespunzător cerințelor noii revoluții agrare.

Un moment de seamă al vizitei în județul Vîlcea l-a constituit marea adunare populară din municipiul Rîmnicu Vîlcea, cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului în cadrul adunării. Participanții au adus un vibrant omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, care de peste cinci decenii și jumătate își consacră întreaga activitate înfăptuirii aspirațiilor supreme de libertate și independență ale poporului, ctitor al României socialiste moderne, personalitate proeminentă a lumii contemporane. Totodată, au fost exprimate sentimente de înaltă prețuire și stimă față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic și de stat, savant de înalt prestigiu internațional, pentru strălucita activitate consacrată elaborării și înfăptuirii programelor de dezvoltare economico-socială a țării, înfloririi științei, învățămîntului și culturii românești, progresului neîntrerupt al țării.

În cadrul adunării, pe parcursul întregii vizite, factorii de conducere, oamenii muncii din județul Vîlcea și-au reafirmat angajamentul de a acționa, strîns uniți în jurul Partidului Comunist Român, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1988 și pe întregul cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și de Conferința Națională ale partidului, pentru a-și spori astfel contribuția la ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

ION CODRU ■

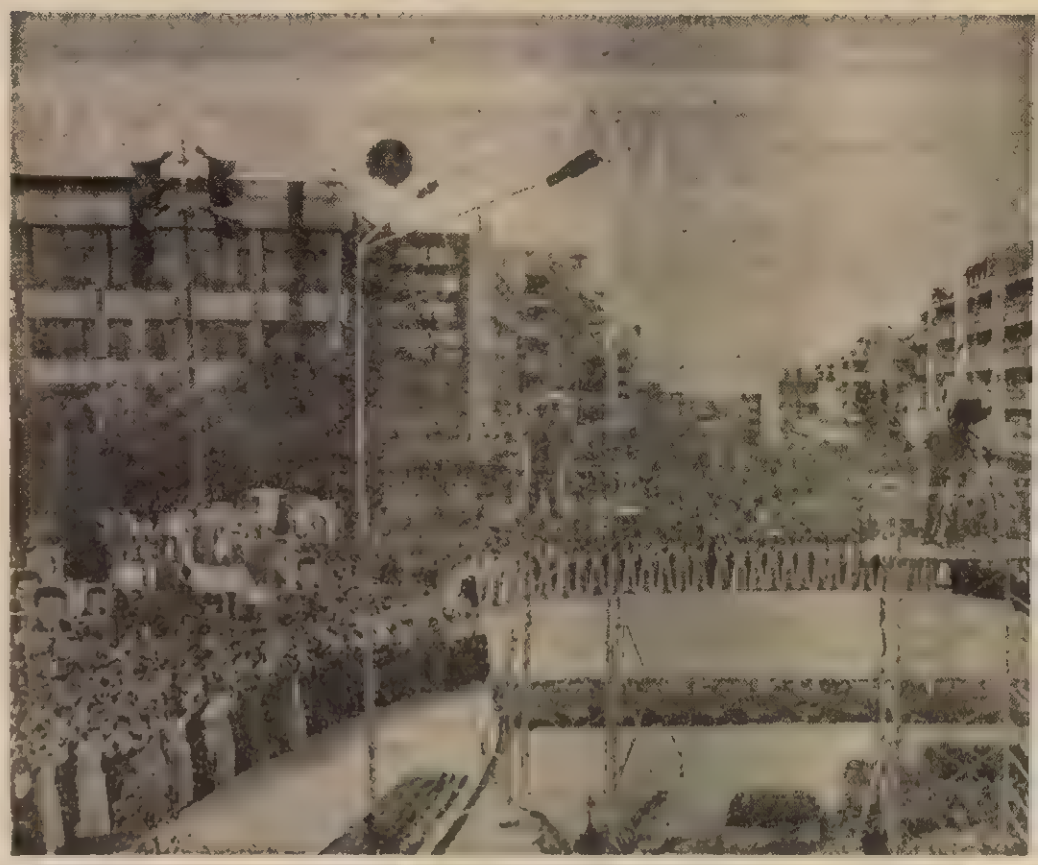

împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu

Harghita

Într-un consens unanim

Dialogul fructuos cu oamenii muncii al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a continuat în județul Harghita, în cadrul vizitei de lucru efectuate de conducătorul partidului și statului, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, pe aceste străvechi meleaguri românești. Asemenea întregii țări, județul Harghita a cunoscut în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea o impetuoasă dezvoltare economico-socială, ca rezultat al aplicării consecvente a politicii partidului și statului nostru de repartizare echilibrată, armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei. Aceasta a asigurat o viață nouă, înfloritoare tuturor zonelor și localităților, egalitatea reală în drepturi între toți cetățenii României socialiste, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre. În cele două decenii care au trecut de la noua împărțire administrativ-teritorială, valoarea producției globale a crescut aici de peste 7 ori, județul Harghita înregistrînd unul din cele mai înalte ritmuri de dezvoltare din țară. În prezent, întreaga producție a anului 1968 se realizează în mai puțin de două luni. În decurs de 20 de ani au fost construite circa 70 de unități moderne și capacități noi de producție, s-au creat peste 54 000 de locuri de muncă. Transformări profunde s-au petrecut, de asemenea, pe plan edilitar și gospodăresc, în județ fiind realizate mari ansambluri de locuințe ce însumează peste 48 000 de apartamente, precum și numeroase edificii social-culturale.

În cadrul dialogului de lucru din județul Harghita au fost vizitate unități industriale din Odorheiu Secuiesc, Cooperativa Agricolă de Producție Sînmartin, precum și municipiul Miercurea Ciuc. Apreciind realizările locuitorilor din Odorheiu Secuiesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că dezvoltarea municipiului este rezultatul politicii juste a partidului nostru de dezvoltare echilibrată, armonioasă a tuturor județelor țării, de creștere puternică a industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare, deoarece numai astfel se poate realiza adevărata egalitate în muncă și viață a tuturor cetățenilor patriei. Secretarul general al partidului a arătat că și în viitor va fi continuată dezvoltarea tuturor județelor, pentru a se asigura condiții egale de muncă și de viață în toate localitățile țării, aceasta fiind o cerință a socialismului. În acest scop, s-a cerut locuitorilor de pe aceste meleaguri să-și aducă o contribuție cît mai mare la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Pretutindeni locuitorii județului Harghita i-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu dragoste și aleasă considerație, manifestîndu-și hotărîrea fermă de a munci pentru înfăptuirea politicii partidului și statului, a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

La ora închiderii ediției revistei noastre vizita conducătorului partidului și statului în județul Harghita continuă cu obiective din Miercurea Ciuc și cu adunarea populară din acest municipiu.

P. NICOARĂ ■

Gîndire și cutezanță revoluționară,

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale întregii națiuni

În aceste pagini, 5 reporteri au constatat la fața locului temeinicia unui deziderat actual

„Activitatea colectivelor de oameni ai muncii trebuie să se reflecte cu putere în produsele realizate. Muncitorii, întregul personal să poată, într-adevăr, să fie mîndri cînd produsele lor vin pe piață, sau merg în străinătate și sînt apreciate ca bune. Trebuie să spun că am fost plăcut impresionat, cînd, în multe țări, unele vizitate chiar recent, s-a apreciat că produsele românești sînt bune. Desigur, avem produse bune, dar avem și unele mai slabe și avem mult de făcut, problema calității fiind o problemă permanentă. Mereu trebuie să ridicăm nivelul calității, al eficienței, cu tot ceea ce cuprinde aceasta."

Drum bun și să vorbiți acolo bine românește

Pășeam zilele trecute pragul uneia dintre cele mai mari fabrici de confecții din țară, a doua, după cea din București, la I.C. Bacău. Cotele ei internaționale și cotele ei de valoare m-au întîmpinat de la poartă. M-am intersectat cu numeroase autotransportoare, purtînd pe caroserie emblemele unor renumite firme europene, venite să-și ridice marfa. O zi întreagă au încărcat haine, de la superbe salopete baby, la fuste fluide de mătăsuri negre, amețitor de frumoase, fosnind și strălucind ca niște folii din metale prețioase. TIR-urile românești, prezente și ele, încărcau pentru meridiane mai îndepărtate, făcînd cărăușia pînă în portul Constanța, de unde urmează să treacă oceanul. Cum mă va informa economista Ana Stroescu, șefa serviciului export, moda făcută la Bacău circulă pe străzi din Ottawa și New York, la Moscova și Paris, la Roma și Tripoli, la Beirut și Praga, la Bonn și Budapesta, la Berlin ca și în multe alte orașe din țările (astfel) amintite. Întreprinderea a pătruns relativ tîrziu în circuitul pieței externe, comparabil cu tradiția țării în exportul de confecții, de circa 8 ani.

Odată cu primele comenzi s-au și afirmat primele idei organizatorice și tehnologice. Cei 100 de specialiști ai întreprinderii au putut să răspundă foarte rapid că formula cea mai bună o constituie tot secțiile specializate, profilate chiar pe firme și categorii de confecții. Intrucît, știut este că și firmele internaționale sînt astfel profilate ; unele produc și desfac îmbrăcăminte sportivă, altele confecții pentru tineret și copii, altele așa-zisele produse groase, pentru toamnă-iarnă... Astfel a apărut atelierul numit și azi „stația-pilot", menit să experimenteze formula organizatorică, noile tehnologii, să sudeze noul colectiv selecționat din întreaga fabrică. Conducerea acestuia a fost încredințată unei tinere inginere, Cornelia Popovici, abia ieșită, pe atunci, din anii de stagiu, dar cu idei, cu capacitate profesională, cu spirit organizatoric și, mai important, cu disponibilități spre ascultare și înțelegere a omului. O intîlnesc în secție tocmai în postura de „comandant de navă". De cîteva zile s-au lansat în fabricație cîteva noi produse — costume pantalon și salopete, șorturi și bleis ere, sofisticate și complicate, cu tot felul de buzunare, tighele și drapaje din țesături buclate, flamate ori etaminate, în culori de bejuri-cinepă și bejuri-pietriș, solicitate de o mare firmă de peste ocean. Nu are tehnologi, ea însăși, alături de maiștrii de schimb, dirijează totul. Prea mulți intermediari între conducător și muncitor fac să se piardă unele detalii extrem de importante ale muncii și calității, obișnuiește să spună, „firește, din experiență". În stația-pilot nu există lucrător bun sau mai puțin bun, i-a selecționat, la început, după vîrstă și vechime, să fie tineri, cu forță de muncă. Apoi i-a calificat și supercalificat, pe grupe, după ce i-a testat îndelung, să afle ce și cît știe fiecare. I-a examinat, i-a adus la aceeași categorie profesională și de retribuție, așa încît pimeni nu suferă de complexe, nimeni nu pizmuiește pe nimeni, toți se respectă, toți se străduiesc să nu cedeze pasul și locul. Cine nu poate se exclude, ca o grefă dintr-un organism viu. Secția face totul, de la croit, la ambalat și expediat marfa.

...Totul rămîne „totuși, un fel de a spune. Totul, dintr-un anumit punct al fluxului tehnologic, cum voi înțelege imediat în compartimentul proiectare-produse noi și la C.T.C. E ca și cum aș fi văzut un film proiectat de la jumătate. Trebuie să „derulăm bobina și să o luăm de la generic. Ba chiar de la prima literă a scenariului. De la creație, de la cel care trage întîia linie a unui model pe foaia albă de hîrtie, după o laborioasă documentare prin mările culise secrete ale modei internaționale, prin banca lui de date, adunate cu migală ani și ani de zile, urmărind pulsul, tendințele, ciclurile, repetabilitățile, noutățile, șocurile acestei industrii. De fapt, cînd e gata un model schițat pe hîrtie nu reprezintă aproape nimic. Adevărata artă și adevăratele secrete încep la construcția tiparelor. Asemenea „arhitecți" sînt dublați de ingineri tehnologi care întreprind, concomitent, analize pentru stabilirea fluxurilor, pentru realizarea modelelor în condițiile concrete ale fabricii, pe utilajele existente, în ritmuri de producție și rentabilitate cît mai ridicate, cu cheltuieli minime de producție. De la tipar, schița ajunge la scara unu pe unu, transpusă în material textil, sub formă de unicat, de prototip. Un labirint, un munte de modele. Anul trecut, numai cele care s-au lansat în fabricație au atins cifra de 1 300, anul acesta, în primul trimestru, au fost în jur de 400. Cele care trec examenul, de la faza de prototip ajung la seria zero. Și abia acum sînt supuse cu adevărat la microscop. La microscopul analizelor tehnologice și de parametri economici în condițiile seriei mari, industriale.

Desigur, mulți parteneri vin cu modele proprii, pe gusturile clienților unde își desfac marfa. Nici o problemă, modelul se analizează la fel și nu există răspunsuri negative.

Bătălia rămîne una singură — calitate sută la sută.

Inginera Geta Capoți, cea care răspunde de acest indicator esențial în lumea modernă, îmi spulberă orice prejudecată și orice falsă cunoaștere în materie de control tehnic de calitate. Îmi demonstrează cum nu debutează și nu se încheie într-o secție de producție ori în magazia de finite. Intră în acțiune odată cu pătrunderea materiilor prime pe poarta fabricii. Mă conduce să văd. Să văd numeroase fete — tehniciene, inginere, chimiste — făcînd recepția a mii și milioane de metri de țesături, metru cu metru, uneori centimetru cu centimetru, mai întîi, pentru uniformitatea culorii în foaie și a contexturii. Orice defect neobservat și strecurat la sala de croit înseamnă o pierdere, căci bucata respectivă tot va fi eliminată pe parcurs. În textile, un defect de țesătură e ca un cap de struț în nisip. Mai sînt fabrici de țesături care mai închid ochii la unele defecte, le socotesc minore, dar „aici se văd", apar discrepanțele și „le suportăm noi, confecționerii", „pătează marca fabricii noastre". Alte fete iau probe și pleacă în laboratoare, unde cu tot soiul de aparate și instrumente determină greutatea pe metru pătrat, compoziția fibroasă (raportul dintre tipurile de fire, cît la sută bumbac, cît poliester, cît în ori cîtă lînă ; deși vin însoțite cu buletinele respective, „un supercontrol ține de seriozitatea firmei noastre", „nici un partener nu ne iartă cea mai mică abatere"), rezistența culorilor la apă, rezistența la rupere, la frecare uscată (pentru efectul „pilling"), gradul de higroscopicitate (de absorbție a transpirației). Ați bănuit prin cîte furci caudine trece fusta superlargă ori superstrîmtă pe care o purtați ? ! Piața mondială a confecției este una dintre cele mai drastice, iar România deține azi o cotă importantă în cadrul ei. Fără migala și profesionalismul celor din culisele fabricilor, firește că nu s-ar putea. Urmăresc mai departe circuitul a ceea ce ne-am obișnuit să numim, prin inițialele — C.T.C.

Vedete în moda actuală sînt încă fermoarele, nasturii, capsele, butonii.... atîta timp cît linia sport e încă vedetă. Din păcate, unii producători, deși au în mînă o mină de aur, o tratează ca pe o tinichea, și nu dau întotdeauna acestor „mărunțișuri" atenția cuvenită. Haina poartă marca fabricii de confecții, marca „auxiliarelor" e inexistentă, se topește în aliajul acesteia. Ceea ce îl face pe unii producători să profite. Unii butoni de la „Metalica" Oradea, de pildă, sar cînd piesa e gata, motiv de refuz la controlul final C.T.C. Manopera de desfacere și recoasere, cine o suportă ? ! Firește, fabrica de confecții... Atelierul mecanicului șef de la I.C. Bacău a realizat un banc de probe pentru butoni metalici și capse, unde sînt testați, bucată cu bucată, cu miile, cu zecile de mii, așa încît această virtuală sursă de refuz de calitate a fost îndepărtată. Normal ar fi ca asemenea teste severe să aibă loc chiar la producător, și nu la beneficiar. Cu fermoarele și nasturii se întîmplă altceva. Întreprinderile de profil nu lansează pe piață cantitățile necesare în gama coloristică solicitată de paleta în vogă. Se poartă multe fermoare și mulți nasturi, cum spuneam, în forme și designuri tot mai inventive, dar neapărat în culoarea materialului textil pe care îl secondează. „Confecția" Bacău nu reușește să-și achiziționeze toate cantitățile necesare în nuanțele necesare. Și-a achiziționat, în schimb, o instalație de vopsit nasturi și fermoare, pentru a rezolva odată această sîcîitoare problemă. „Cine gîndește și se zbate, găsește", concluzionează interlocutoarea mea, deși rămîn la ideea că producătorul ar trebui să-și găsească soluțiile cuvenite și să furnizeze ceea ce i se cere. Pentru asta a fost creat. (Voi reveni asupra „bietelor mărunțișuri", cît de curînd.)

...Am părăsit fabrica tîrziu, cu mult după ce schimbul doi și-a preluat mașinile. În curtea trapezoidală, curată ca un pahar, dintre hale, foiesc încă TIR-urile. Trag cu ochiul. Într-unul se încarcă fuste din cașale moi, în griuri-gresie, negru-mangal și alb-fildeș... Am senzația că le-am mai văzut undeva. Îmi amintesc, defilau și prin paginile acelui jurnal internațional de modă, răsfoit cu cîteva săptămîni înainte. Pe învelișul din polietilenă, descifrez reclame în limba engleză. „Drum bun !", le urez în gînd și „să vorbiți acolo, bine românește"... Despre marca fabricii unde ați fost create.

CICI IORDACHE-ADAM

Magnetul modernizării

În 1971, cînd a intrat în plin în producție, Întreprinderea de ferite Urziceni realiza două repere, iar acum ies pe porțile ei peste cinci sute. Un salt făcut cu efortul propriu al personalului de aici și cu sprijinul dat de I.C.S.I.T.E. București. Pentru perlele colectoare, de exemplu, toate utilajele sînt proiectate și realizate în țară, tehnologiile au fost concepute și dezvoltate de ei, în colaborare cu Institutul de specialitate, I.C.P.E. din București.

„În activitatea de introducere a noilor tehnologii, ne asigură inginerul șef Valentin Ionită, sînt angrenate cele patru ateliere de proiectare și inginerie tehnologică din fabrică, institute de învățămînt superior și de profil din țară. Programul de modernizare pe care l-am fundamentat, continuă el, era deja elaborat cînd s-a declanșat Programul național pentru perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, în 1986. S-a corectat numai în canoanele de atunci, ale creșterii productivității muncii, reducerii de material și energie. Am redus importul la o singură materie primă și la trei piese de schimb. Materia primă de bază, oxidul de fier, îl sortăm în cinci calități, pentru a ajunge la o puritate de 98,5 la sută, cît ne este necesar. Piteștiul ne-a cerut să fabricăm magneți pentru autoturisme, asemănători celor de la firma Philips. Și am reușit. Mai putem adăuga o performanță cu care ne mîndrim : inductorul de cale ferată, necesar pentru oprirea locomotivelor la semnal. Este o preocupare a noastră din 1974, abandonată la un moment dat, din lipsă de experiență, căreia i-am dat însă de cap în 1987. Este un eveniment pentru noi, gîndindu-ne că numai o singură firmă știe să-l facă și aceasta se numește Siemens".

Ultima ispravă a specialiștilor de la la Urziceni este încă foarte proaspătă. Linia de fabricație a magneților permanenți pentru export, compusă din instalație de presare în cîmp magnetic a magneților anizotropi, instalație de tratament termic în regim de 1200—1300 grade Celsius și liniile de transfer aferente. Această linie tehnologică a fost proiectată și executată în fabrică în procent de 80 la sută. Restul a fost sprijinul altor întreprinderi românești.

„Am optimizat toate variantele instalațiilor de tratament termic, pe care le-am folosit în întreprindere, explică inginerul șef, luînd de la fiecare ce are mai bun, abandonînd criteriul cantității pentru calitate. Cuplînd instalațiile la un loc a reieșit o reducere de consum energetic pe unitate de produs, o creștere a randamentelor de fabricație, o creștere a nivelului calitativ al produsului și o reproductibilitate a acestei calități. S-au ocupat suprafețele de producție, folosind verticala halei, prin amplasarea părții de control și reglare a utilajului deasupra lui, pe o construcție specifică. Cel mai important este poate faptul că a crescut și productivitatea muncii cu 50%".

Acum, la Întreprinderea de ferite Urziceni, calitatea nu se mai măsoară cu ajutorul fișetului ci cu pulsul exportului reprezentat de 80% din producție și ce este lărăși de reținut, nu există reclamații. Motiv pentru care făuritorii de ferite, „magnetizați" de munca lor, au mai prididesc cu comenzile, pe care le primesc din diferite colțuri ale lumii.

VICTOR RĂDULESCU

acțiune și faptă generatoare de progres

Noul se rezolvă doar cu soluții noi

Orice croitor destept măsoară de zece ori și taie o dată. Nu greșește și, în plus, găsește și soluția cea mai economică : nu risipește materialul. Talentul și experiența l-au învățat să gîndească bine din capul locului, ca să nu cîrpească mai tîrziu.

În principiu, la nivelul unei întreprinderi, problema se pune cam la fel. Iată, de pildă, la Întreprinderea „Moldoplast" din Iași, gradul de prelucrare a materiei prime este de 98 la sută. Aproape de ideal. Nu se prea pierde nimic, cam totul transformîndu-se. Procentul ține de actualitate, pentru că în anii trecuți el era mai mic. Talentul și experiența specialiștilor de la întreprinderea de mase plastice ieșeană l-au adus în pragul perfecțiunii, oamenii demonstrînd astfel că valorificarea într-o măsură mai importantă a materiei prime, pe care o au la dispoziție, depinde în primul rînd de ei, dacă nu cumva numai de ei.

„Preocupările în acest sens, spune directoarea Leontina Luca, au vizat două sectoare : valorificarea cercetărilor Laboratorului de cercetare, laborator care ține de Institutul de cercetări proprii, cît și a bunei gospodăriri. Întreprinderea utilizează materialele refolosibile din industria prelucrătoare, mai nou, recuperînd elemente din materiale refolosibile utilizate deja (folia din agricultură, „cojii" de cabluri uzate etc.). Directoarea Leontina Luca este de părere că în această privință se poate recupera mai mult. „Este încă greoi modul de preluare de la populație, afirmă dînsa. Mai ales pregătirea acestor materiale pentru a fi predate apoi industriei. Potrivit normativelor, întreprinderile de profil ar trebui să predea sortate materialele de care vorbim." Și pentru că n-ajunge să tot constați că unul sau altul nu reușește să-și facă treaba ca lumea, îți pui mintea la contribuție, ajungînd astfel la realitatea potrivit căreia ce-și face omul cu mîna lui se numește autodotare. La „Moldoplast", printr-o mai bună organizare, s-a înființat un atelier de recuperare. Nimic spectaculos, dar foarte util. Utilajele existente în fabrică au fost reproiectate și adaptate la necesitățile de recuperare. Așa s-au născut **instalația intensivă de spălare pentru polietilenă**, pe ideea maistrului Vasile Constantin, **Moara gravitațională**, gîndită de inginerul Marcel Sturzu, de doi subingineri bine școliți, Andrei Ignat și Radu Bivoleanu, și de același maistru inimos și plin de neastîmpăr, Vasile Constantin. Sînt doar două dintre realizările atelierului, care ei înșiși ni se pare o idee salutară pentru recuperare nu doar pentru „Moldoplast", dar și pentru orice întreprindere care ține să miște lucrurile dincolo de constatări.

Desigur, însă, fiind vorba de industrie, soluțiile cele mai eficiente privind folosirea cît mai rațională a materiei prime vin din cercetare, dintr-o cercetare cît mai la obiect și ale cărei roade să se arate cît mai rapid. Timpul costă — adevărul nu e de ieri de azi — și întreprinderea ieșeană se străduiește în permanență ca rezultatele laboratorului de cercetare să intre rapid în producție. Drumul este simplu. Specialiștii Laboratorului sînt oameni care, în cea mai mare parte au venit din fabrică, o cunosc și țin la ea, iar în fabrică mai există o grupă de cercetare uzinală care implementează în producție cercetările. Primii dau tehnologia și ceilalți fac produsele. Amintim două dintre aceste tehnologii. În primul rînd **Tehnologia de realizare a foliilor pentru hidroizolații din pvc**, care valorifică dublul materiei prime față de instalația care există. De asemenea, la beneficiari, productivitatea este sporită. Folia respectivă se utilizează cu mare succes la metrou, la pasajele subterane, la canalele de irigații, înlocuind bitumul. Și a doua : **Tehnologia de realizare a foliilor stratificate din polietilenă destinate ambalajelor alimentare.** Valorifică de două ori și jumătate mai bine materia primă, asigură o utilizare sporită a capacităților de producție, iar la beneficiar scade cheltuielile cu 25 la sută.

Deși sînt cîteva dintre rezultatele eforturilor de specialiști și buni gospodari ale ieșenilor de la „Moldoplast", ele demonstrează foarte bine că a fi zgîrcit cu propriul avut, în speță materia primă pe care o primești, înseamnă în egală măsură să gîndești și să fii bun gospodar, să-ți iubești firma și să-ți respecți condiția de specialist. Poți să risipești din neglijență, din lene, dintr-o neînțelegere a necesităților și priorităților cu care te confrunți. Dar poți să risipești făcînd economie de gîndire, așteptînd ca vechiul să rezolve problemele noi. Nu numai că nu le va rezolva, dar va crea altele iar faptul acesta, așa cum spunea directoarea Leontina Luca, l-a prins pe timp și exact Întreprinderea de mase plastice „Moldoplast" din Iași.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Calea risipei printre amenzi

Ieri dimineață a sunat telefonul. Inginera Eugenia Radu a ridicat receptorul și a primit o veste bună : un vagon cu motorină plecase, din Slatina, înspre Combinatul de lianți și azbociment Birsești. Eugenia Radu este director tehnic în acest combinat și ne spune că motorina este folosită, aici, pentru aducerea calcarului din cariera de la Suseni, aflată la 14 kilometri. A sunat la Slatina, și-a notat numărul vagonului și după aceea l-a urmărit pas cu pas, prin telefon, pe tot parcursul lui prin Regionala de căi ferate Craiova. Între timp, un buldozer aduna calcarul rămas în hala de materii prime dar s-a oprit și el, la un moment dat, pentru că nu mai avea motorină. Vagonul a ajuns la destinație la ora 13. Dacă nu venea, 3 din cele 9 cuptoare ale combinatului ar fi trebuit oprite. Se vede bine că n-a fost cazul să se ia o asemenea măsură, dar seria de telefoane de ieri parcă spune ceva despre felul cum sînt gospodărite aici materia primă, diverse alte materiale, energia : cu multă grijă.

Combinatul de la Birsești, de lîngă Tîrgu Jiu, este în prezent cel mai mare producător de lianți și azbociment din țară. Cum nu este un secret că orice fabrică de ciment e un mare consumator de energie electrică, nici combinatul de la Birsești nu face excepție în această privință. De aceea, ținînd seama de faptul că în lunile de iarnă sistemul energetic este foarte solicitat, în trimestrul 4 al fiecărui an și în trimestrul 1 al anului următor în cadrul combinatului sînt executate reparațiile generale la utilajele tehnologice. Pe durata acestor reparații, și în condițiile în care nu lipsesc materialele necesare, vreo 300 de oameni au de lucru în plin. Cum spune inginera Eugenia Radu : „Dacă atunci lipsește ceva, dacă nu ai carbid, de exemplu, sau oxigen, pot sta degeaba 100 sau 200 de oameni și asta n-ar fi nimănui de folos". Se întîmplă însă să mai și lipsească unele materiale iar atunci, cum s-ar spune, se cheamă că la materialele acelea se face economie. Realizarea unei economii de 25,7 tone tablă de grosimi sub 3 milimetri ar fi, bunăoară, un fapt de reținut, dar acest fapt n-a adus și o economie de metal, ci dimpotrivă. Întrucît tablă subțire nu există, prin derogări interne s-a hotărît utilizarea de tablă mai groasă iar pe această cale s-a ajuns la depășirea cu peste 100 de tone a consumului de metal.

Nu este un simplu paradox, prin urmare, a economisi ceea ce nu ai. Faptul acesta duce, în cele din urmă, la o apreciabilă risipă de materiale, dintre care unele sînt chiar foarte scumpe. Combinatul are nevoie, bunăoară, de sute de curele trapezoidale. Cînd ele au suport textil necorespunzător, viața lor e scurtă, trebuie înlocuite repede cu altele. Dar combinatul primește și curele de mărimi diferite de cele pe care le-a cerut și atunci trebuie să se adapteze, să confecționeze fulii pe măsura curelelor primite, ceea ce înseamnă consum de metal. „În sfîrșit — spune șeful serviciului mecano-energetic, inginerul Mihai Barbărasă — atunci cînd, pentru unele motoare, nu avem curele deloc, facem cuplarea directă a motorului cu instalația respectivă care trebuie acționată. Dar în aceste cazuri, în eventualitatea unei suprasarcini, se poate întîmpla ca izolația să fie străpunsă iar bobinajul motorului să fie distrus. Așa se ajunge la o risipă de cupru, care e un material foarte scump".

E limpede că risipa e ceva ce se poate produce pe mai multe căi. La combinatul de la Birsești ea rezultă, cum arătam, pe o cale indirectă și nu se poate susține că oamenii nu sesizează, în general, modul în care această apare sau că ei nu caută să o elimine, pe cît este posibil, din munca lor. Această afirmație nu exprimă doar o impresie a noastră ci se întemeiază pe concluziile unui recent control întreprins, în cadrul combinatului, de la un reprezentant al Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Gorj. Inginerul Dan Stănică lucrează, în cadrul acestei baze, chiar în compartimentul pentru controlul gospodăririi și utilizării resurselor de materii prime și materiale. Iar controalele întreprinse în alte unități economice din județ ilustrează, după cum aflăm, și modul cît se poate de direct în care se poate produce risipa. Acest mod direct este, de bună seamă, neglijența. La carierele Poiana și Girla, de exemplu, aparținătoare de Întreprinderea minieră Rovinari, s-a constatat că motoarele electrice de rezervă sau pentru reparații erau depozitate în spații neacoperite și neînchise, ceea ce a dus la degradarea și la descompletarea unora dintre ele. De asemeni, conductorii rezultați de la bobinarea motoarelor electrice erau depozitați în spații neamenajate corespunzător, urmarea fiind că unii, ori de cîte ori aveau ceva de legat, foloseau chiar sîrma de cupru luată de acolo de unde le era lor mai la îndemînă. În sfîrșit, mai multe kilograme de cupru fuseseră aruncate la gunoi. Pentru toate acestea, șeful secției bobinaj, inginerul Gheorghe Davițoiu, a fost sancționat. În total, compartimentul de control de la B.J.A.T.M. Gorj a aplicat, pe trimestrul întîi al acestui an, 50 de sancțiuni. Și printre acestea, e de crezut, risipa și-a făcut loc mai grou.

D. CONSTANTINESCU ■

Războaie... în slujba omului

La ceasurile amiezei, în preajma celor două TIR-uri masive parcate în fața uneia dintre porțile întreprinderii „Dunăreana" din Giurgiu, cîțiva oameni se agită într-un continuu du-te-vino, încărcînd marfa în uriașele mașini — un „DAF" și un „Volvo" — în timp ce șoferii acestora, cu un aer competent, fac ultimele pregătiri înainte de a porni la drum. Un bărbat robust, cu părul încărunțit parcă înainte de vreme, stăpînește cu privirea întreaga operație. Se apropie zîmbind un tînăr căruia halatul impecabil îi conferă o oarecare distincție și care, după cîteva vorbe schimbate cu cei prezenți, mă iscodește cu priviri întrebătoare. Și iată că mai curînd, și mai firesc, față de cum mi-aș fi putut închipui, l-am întîlnit pe inginerul Victor Nedelcu, directorul Întreprinderii textile „Dunăreana". Discuția se înfiripă lesne.

— Exportați mult ?

— Ceva mai mult de 40 la sută din întreaga producție. Avem însă în vedere lărgirea exporturilor pe măsura posibilităților deja existente în întreprinderea noastră. Partenerii noștri din străinătate ne solicită în acest sens, apreciind așa cum se cuvine produsele fabricate de noi.

— Vă referiți la partenerii din R.F.G., unde pleacă transporturile acestea ?

— Nu numai la aceștia. Ci și la cei din Irak, Austria, U.R.S.S., Franța, Australia și S.U.A., din partea cărora nu am înregistrat pînă în prezent nici măcar o singură reclamație. Ne străduim ca tot ceea ce facem, să facem bine. Nu uit cuvintele unui bătrîn care spunea că atunci cînd te apuci să faci o treabă tot pierzi un anume timp, chiar dacă faci treaba bine sau rău. Și dacă tot pierzi timp, atunci de ce să nu o faci bine ?

— Cîți ani aveți ?

— 41. Oricum, am depășit media de vîrstă a oamenilor care lucrează aici ! Cei mai mulți dintre ei sînt tineri, chiar foarte tineri. Cînd am venit aici primul aspect cu care am fost confruntat a fost fluctuația personalului muncitor. Am rămas în același timp la părerea că orice tînăr are dreptul să-și croiască un drum mai bun în viață, căutînd cea mai bună cale de urmat. Și totuși, problema stabilizării oamenilor în întreprindere trebuia rezolvată. Întîi de toate, mi-am zis că ar fi bine să ne cunoaștem mai îndeaproape. Să le cunosc gîndurile, aspirațiile, chiar micile necazuri. Pur și simplu : stînd de vorbă direct cu fiecare dintre ei.

— Adică, puteți afirma că i-ați abordat pe fiecare în parte ?

— Desigur. Deși n-a fost prea ușor. Gîndiți-vă că numai în secția de țesătorie, care este una dintre cele mai mari din partea de sud-est a Europei, avem aproape 2 500 de războaie, iar în total, întreprinderea noastră numără cîteva mii de oameni. Am discutat cu toți. Cu absolut toți. A fost o experiență bună, ca dovadă că lucrurile s-au clarificat în multe privințe. În plus, dacă uneori se mai ivesc unele neplăceri, toți știu că nu trebuie să aștepte ziua de audiențe ; omul, dacă ține necazul în el, nu mai lucrează ca lumea. Așa că oricînd poate veni să discutăm. Apoi, problema pregătirii profesionale a oamenilor ne-a preocupat în mod deosebit și nu ne-am îngăduit să o privim cu superficialitate. Printre alte acțiuni, am organizat cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale la care au participat toate categoriile de oameni ai muncii. Subliniez, oameni, indiferent de funcție, nu a rămas în afara lor.

— Nu umblați cu jumătăți de măsură ?

— Răspunderea este colectivă, dar și individuală. Așa că fiecare om trebuie să fie conștient de faptul că de modul în care muncește, de competența sa depind rezultatele obținute la nivelul întregii întreprinderi. De altfel, jumătățile de măsură nu sînt de acceptat nici la produsele finite.

— Nu înțeleg.

— La țesături, de pildă, Cupoanele, adică cele cîteva zeci de centimetri de material rămas dintr-un balot din care s-au confecționat produse, nu trebuie să se adune în stocuri : asta ar însemna risipă.

— Este inevitabil, totuși, să rămînă și cupoane.

— În aparență așa ar fi. Și, totuși, nu rămîn ! Din ele confecționăm bluzițe pentru copii, batiste, în sfîrșit, o serie de lucruri care se pot realiza cu material puțin. Firește, aceasta este numai una dintre numeroasele măsuri prin care urmărim reducerea consumurilor de materii prime și materiale. Mai avem în vedere însă și altele : reducerea procentului de bonificații, creșterea metrajului la bucăți, și în același scop, respectarea strictă a tehnologiilor și a rețetelor de fabricație pe parcursul întregului flux tehnologic. Aportul cercetării are, fără îndoială, o mare însemnătate în privința sporirii eficienței economice. Competitivitate înseamnă, în primul rînd, a fi în ton cu noul. Competitivitate înseamnă calitate. Competitivitate presupune însă și sondarea, cunoașterea în orice moment a pieței. Pentru că una este să treci direct la fabricarea în serie a unor produse, iar după un timp să constați că nu au căutare, și alta e să produci mai întîi mostre, care odată acceptate de parteneri, să ofere garanția unei desfaceri sigure. Pot spune în acest sens că avem un colectiv de creație dintre cele mai bune, cu specialiști bine pregătiți, avînd responsabilități precis stabilite, capabil — prin bunul gust pe care îl cultivă, prin inventivitate — să determine în mare măsură interesul față de produsele noastre, atît în țară cît și în străinătate.

— Poate sînt indiscret : de cînd sînteți director, tovarășe Nedelcu ?

— Din martie 1988.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Pămîntul e cu atît mai rodnic

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale întregii națiuni

Reportajele cuprinse în paginile 4-5 se constituie în tot atîtea argumente pentru aceste profunde adevăruri ale realității noastre

„Să acționăm astfel încît să crească rolul și să se întărească proprietatea cooperatistă și de stat în toate domeniile producției agricole — să asigurăm ca veniturile de bază ale întregii țărănimi să fie strîns legate de sectorul socialist al agriculturii."

Zootehnia sub microscopul profesorilor

Cînd pătrunzi în miezul cercetărilor de la Facultatea de Medicină Veterinară și Zootehnie din București îți dai seama că, fără spectaculozitatea sarabandei generațiilor de computere, dar modest și sigur, zootehnia a pășit în teritoriile de mare complexitate și rafinament ale științei. Migala de a finisa o genă pentru obținerea unei rase cu performanțe superioare, răbdarea de a găsi cel mai potrivit meniu pentru animale ca să se mai adauge cîteva kilograme la greutatea lor, ingeniozitatea de a concepe adevărate fluxuri tehnologice pentru asigurarea unei cît mai bune îngrijiri în marile creșcătorii, toate reprezintă fațetele mai puțin luminate ale acestei delicate munci de creație.

Profesorul doctor Ion Dinu, prorector al Institutului Agronomic, se află de mulți ani la catedră, timp în care a modelat cu pricepere și pasiune pregătirea numeroaselor serii de zootehniști. Dar nu la harul lui de dascăl și nici la contribuția adusă la crearea unor linii de porcine avînd calități deosebite ne vom referi. În fruntea unei echipe multidisciplinare, profesorul Ion Dinu a analizat influența erbicidelor cu care se tratează culturile de porumb asupra porcinelor și păsărilor.

„Se știe că animalele reprezintă un fel de filtru între mediu și om, eliminînd o serie de substanțe nocive, dar lăsînd o parte din ele să se depună, spune. Îngrășămintele, erbicidele și pesticidele au o contribuție mare la dezvoltarea agriculturii. Alegerea lor trebuie însă să se facă nu numai din punctul de vedere al creșterii producției vegetale și al productivității muncii, ci luînd în considerare și implicațiile lor asupra dezvoltării animalelor și ecourile produse în organismul omului. În urma cercetărilor noastre, am reușit să stabilim și vom investiga în continuare combinațiile favorabile de erbicide, dozajul lor pentru a fi eficiente atît pentru producția agricolă cît și pentru cea zootehnică, respectîndu-se totodată și condiția salubrității alimentelor".

Dar pînă a se ajunge la această rețetă optimă, au fost „dădăciți" 800 de porci și peste 3 000 de păsări. Timp de 6 ani s-au experimentat tot felul de cocteiluri de erbicide, s-a administrat hrana la precizie de gram, s-a analizat compoziția chimică a celulei ficatului animalelor, s-au pus sub microscop carnea și grăsimea. Cercetătorii universitari au ajuns și la concluzii interesante privind modul în care să se „servească masa" animalelor. Astfel, se recomandă stocarea porumbului minimum 2 luni înainte de consum deoarece în laboratorul bobului se desăvîrșește metabolizarea substanțelor toxice și epurarea lor. De asemeni, incorporarea porumbului erbicidat în rație completă cu soia, tărîțe, orz, făină de lucernă anulează efectele de poluare chimică. Prorectorul Ion Dinu a rămas inoculat cu microbul cercetării de pe vremea cînd conducea institutul de la Paris. L-a transmis și studenților săi așa că, în toate aceste delicate explorări științifice, i-a avut mereu alături.

La Stațiunea Avicolă Băneasa s-a depășit faza de „prototip" a unei păsări realmente de valoare mondială, așa numita rață cu ficat gras. Despre cîrdurile de rațe care ar trebui să poarte semnul de gabarit depășit, cu mușchii pectorali parcă umflați cu pompa se vorbește acum în toată Europa și în special în Franța, pînă de curînd singurul producător. Conferențiarului Mihail Bălășescu i s-a solicitat o comunicare științifică pe această temă la Congresul Mondial de Avicultură din Japonia.

„Aceste exemplare ating o greutate de pînă la 6,5 kg, au carnea cu fibre subțiri și fragede, ea fiind net delimitată de stratul de grăsime, spune. Calitatea lor cea mai importantă este însă ficatul de mari dimensiuni, cîntărind 600 de grame, una dintre cele mai rafinate delicatese în arta gastronomică. El reprezintă cel mai bine plătit produs agricol, de peste 30 de ori mai scump decît carnea de pui. Datorită dimensiunilor ei, această rață e poreclită gîsca mică. Temperamentul ei „așezat" îi permite să se preteze mult mai bine la îndopare, realizîndu-se în proporție mai mare decît la gîscă hipertrofia ficatului".

Simplu, nu ? Numai că, pînă a se ajunge la nașterea ei, Mihail Bălășescu, Elena Micloșanu, Elena Ioniță și „crema" studențească au făcut sute de experimente biologice, de teste combinative, de selecții, de finisări ale liniilor. Ieșind mereu în întîmpinarea noului, cei care după curs îmbrăcau halatele cercetătorilor au mai pus la cale o premieră științifică. Printr-o adevărată aventură în lumea genelor, ei au împerecheat masculul de rață leșească cu femela de la rasa Pekin. Hibridul denumit mulard moștenește de la mamă rezistența la boli și regimul de viață nepretențios, iar de la tată, capacitatea de îngrășare. Ficatul este și mai mare, umple aproape toată cavitatea abdominală și, în plus, se creează avantajul ca și femela să atingă greutatea rățoiului.

La secția de zootehnie cercetările abordează pieptiș toate aspectele legate de creșterea animalelor. „Bovinele reprezintă industria grea, cu foc continuu a agriculturii, spune conferențiarul doctor Gheorghe Georgescu, șeful catedrei. Ea este o ramură energointensivă. În urma experimentelor noastre am stabilit atît soluții constructive pentru diminuarea pierderilor de căldură din adăposturi, cît și o optimizare a fluxurilor tehnologice de muls, de evacuare a dejecțiilor și preparare a furajelor. În final se poate reduce energia consumată cu 4,5 kw pe hectolitru de lapte.

Pe masa profesorului se află un studiu purtînd titlul : Microferma, o nouă entitate zootehnică. O astfel de miniunitate, compusă din 25—50 de vaci, se poate grefa pe structura unor ferme nezootehnice, cum ar fi cele pomicole, vegetale, în pantă. Foarte flexibile, micile unități se pot profila pe lapte, carne, sau pe producție mixtă. Primirea efectivelor se rezolvă tot în perimetrul lor. Prin funcționarea în circuit închis încît tot ce se produce se valorifică, aceste microferme răspund principiilor autogospodăririi și autoaprovizionării în profil teritorial.

Lista de preocupări științifice ale catedrei de zootehnie e lungă. Profesorii nu s-au izolat în turnul de fildeș al academismului, n-au îmbrăcat haina apretată a magiștrilor greu accesibili. Ideile lor pulsează în viața stațiunilor zootehnice de pe întreg cuprinsul țării. Folosind sursele moderne de inducere a progresului genetic, împreună cu institutul de la Balotești, ei lucrează la crearea de noi linii în cadrul rasei Bălțata cu negru românească ce se vor caracteriza printr-o producție de lapte de 6 000 kg cu 3,9% grăsimi și greutate sărind de 650 kg. Conferențiarul Valer Creța și șefa de lucrări Maria Perhinschi ameliorează rasa autohtonă de bivoli în vederea sporirii producției de lapte și îmbunătățirii calității cărnii.

În acele zile, pe culoarele facultății se simțea tahicardia emoțiilor ca în sesiune. Decanul Helgomar Răducănescu și prodecanul Alexandru Ignat regizau cu mînă sigură și încurajări sesiunea de comunicări științifice studențești. Peste 20 de cercetări interesante purtau semnătura gîndului celor din băncile amfiteatrelor. Studenții au învățat bine și această lecție de la dascălii lor.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

În punctul fierbinte

De cîțiva ani buni, Asociația economică intercooperatistă Călărași, care are un efectiv de 650 de animale, este, dacă putem spune așa, abonată la unul dintre locurile fruntașe, alături de cooperativele din Gurbănești și Ștefan Vodă, situate, în această ordine, pe primele două locuri pe județ (la producția de lapte), la sfîrșitul anului trecut. O explicație există, dar în nici un caz nu poate fi vorba de un secret, precizează directorul unității, medicul-veterinar Cristel Velciu, abia sosit din cîmp, de la furaje, unde a plecat în zori, încălecînd o bicicletă.

În aceste zile, pentru îngrijitorii asociației, punctul fierbinte al cîmpului îl constituie recoltarea furajelor, unde, alături de director și de responsabilul bazei furajere, au ieșit, să dea o mînă de ajutor, și îngrijitorii, mai grăbiți ca oricînd. Cînd vorbește de revirimentul unității, medicul veterinar Cristian Velciu începe, firește, cu balanța furajelor și cu îngrijitorii, unii dintre ei cu peste 20 ani petrecuți în zootehnie. Cu toate că ne apropiem de sfîrșitul lunii mai, A.E.I. Călărași mai are în stoc fîn din recolta anului trecut, semn că oamenii știu să-l gospodărească și să-l folosească cu chibzuință și cu grijă. Animalele sînt furajate rațional, iar producția de lapte depășește 10 l de lapte pe vacă furajată. Subliniem : zilnic. Dacă se întîmplă să scadă o jumătate de litru, șeful fermei și directorul „întorc foaia" și întrebările încep să „curgă". Mircea Mînăstireanu, Vasile Damian, Neaga Cealicu, Lina și Ion Buturugă, adică fruntașii fermei, sînt chemați, și ei, împreună cu cei delăsători, pentru că, nu-i așa ?, răspunderea față de sarcinile de plan este colectivă. E drept, astfel de convocări sînt rare, pentru că majoritatea îngrijitorilor știu ce au de făcut, iar cine a fost „judecat" o dată de colectiv se dă pe brazdă. Prima coasă de pe o pășune de 20 hectare s-a încheiat. Am semănat-o anul trecut, spune directorul. Față de alții, lucrătorii de aici au ajutat pămîntul, administrînd în martie cîte 30 tone de mraniță pe fiecare hectar în parte. Rezultatul ? Dintr-o singură coasă în depozitul de furaje s-au adunat 50 de tone de fîn. Recoltatul secarei e pe sfîrșite. Patru cupluri de remorci, din ziuă și pînă în noapte, fac cîte 10 și chiar 15 curse, din cîmp în depozitul de furaje. Ne grăbim, spune un îngrijitor, facem semisiloz pînă nu „prinde" secara spic. Și nu orice semisiloz ci, ni se atrage atenția, numai semisiloz de calitate. După primele 15 hectare din cele 26 cultivate cu secară, s-au scos cîte 30 tone la hectar. Secara e adunată cu grijă și dusă în incinta fermei, unde stocurile de semisiloz cresc de la o zi la alta, și odată cu ele și ambiția îngrijitorilor care, după ce vor încheia recoltatul secarei, vor intra la cositul lucernei de pe urma căreia și-au propus „să se aleagă" cu 600 de tone de fîn pentru iarna viitoare. În șapte ani, directorul unității a făcut două concedii, și de fiecare dată a plecat toamna, „după ce a terminat însilozatul și semănatul secarei". În '81 cînd a venit aici ca director, „fiind numit peste noapte", înaintea altora care visau (și vizau) scaunul, „crezînd că la vaci, treaba e floare la ureche", Cristel Velciu s-a lămurit repede că „e mult de lucru". Producția de lapte era sub 2 600 l lapte. În doi ani a ajuns la 3 020. În '83 a depășit și această „graniță", realizînd 3 200, iar în următorul an, A.E.I. Călărași a dat beneficii aproape 600 000 lei. În ciuda scepticismului unora, primul care a încercat și a reușit să ridice ștacheta a fost chiar Cristel Velciu, care, muncind umăr lîngă umăr cu îngrijitorii, le-a insuflat încredere oamenilor, „porniți" acum să-și facă proiecte îndrăznețe și să creadă că pot ținti cucerirea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare. O parte din proiectele de atunci au prins viață, ele fiind duse la bun sfîrșit chiar de oamenii unității. Îngrijitorii au făcut risipă de energie (nu și de materiale) și au modernizat, într-un timp scurt, toate adăposturile ; instalația de muls cu pulsator la bidon au înlocuit-o cu alta mai bună și cu pulsator central. În două grajduri. Deocamdată. Celelalte își așteaptă rîndul. Colaborarea cu brigada „Service" a Trustului S.M.A. a decurs normal, adică nu s-au ivit semne de întrebare care să ducă la tergiversarea lucrărilor. Operatorul însămînțător Nicolae Neagu și Constantin Cantaragiu, responsabilul bazei furajere, deși nu o dată au fost puși în încurcătură, au izbutit să se descurce și să lase cu fruntea sus din fiecare „bătălie". Urmînd exemplul directorului, ei au dat o mînă de ajutor, la nevoie, punînd umărul la modernizarea adăposturilor care, după mărturisirile celor doi, a însemnat pentru unitate un pas înainte. Hotărît să facă și următorii pași, colectivul de la A.E.I. Călărași a livrat pe primele patru luni 2 460 hectolitri de lapte din planul anual de 6 800, tinzînd așa cum spuneam, un loc fruntaș între unitățile zootehnice din județul Călărași, poate chiar primul loc.

IULIAN TALIANU ■

Fotografii de **VALERIU TANASOFF** ■

cu cît oamenii sînt mai harnici

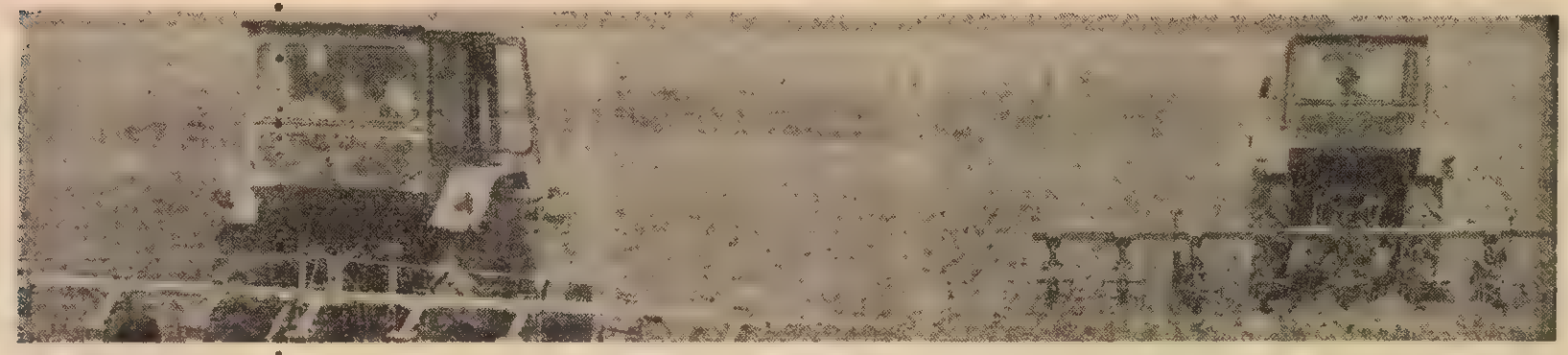

Cel care salută soarele în cîmp

Primăvara este anotimpul tăranului. De ce, este ușor de argumentat. Dar celelalte anotimpuri ? Evident, tot ale lui, dar acum haina cea mai aproape de trup este cea a primăverii. Asta poate fi o părere subiectivă, dar acolo în sate lucrurile se limpezesc. Febra acestei primăveri capricioase a cuprins și satele Maramureșului. Se vede pe mersul țăranului, un mers mai ager, pe vorba lui. O vorbă mai tăcută, care de multe ori se rezumă la un simplu salut.

Am ajuns în satul Deseşti, sat așezat la poala muntelui Gutii, care mai păstrează cîte ceva din frigul iernii. De aici, de unde mă aflu, din curtea țăranului Dumitru Tocaci de la numărul 215 lucrurile se văd mai clar. De-o parte satul, de parte tea cealaltă muntele, iar jos firul riului Mara. Această așezare nu e lipsită de importanță, îmi zic. Unchiul Dumitru (nu ca grad de rudenie, evident) parcă îmi ghicește gîndul și-mi spune : pînă-i omăt pe Gutii oricînd ne putem aștepta la o tulburare a vremii. Mai mult ca oricînd omul pămîntului își dorește vreme bună. „Să stea de sus că putem răsturna brazda", îmi zice unchiul Dumitru umplînd două vase cu lapte, care să tot aibă vreo 12 litri. Era dimineața devreme și omul se grăbea să nu plece mașina laptelui. „Mi-ar fi mai mare rușinea să mă întorc cu laptele acasă", îmi spune, rugindu-mă să-i deschid ușa de la curte.

Trebuie să vă spun că îl cunosc de multă vreme pe Dumitru Tocaci, unul din harnicii gospodari din Deseşti. Pasiunea lui — așa zicem noi gazetarii — dar la el este firescul cel mai firesc — este creșterea animalelor. Omul nu ține animale multe să se fălească cu ele. Ține după puterea lui de a le îngriji, dar să fie bune. Că așa stau lucrurile s-a văzut și anul trecut cînd de la o singură vacă a predat 3 254 litri de lapte.

Dumitru Tocaci sau Dumitru de la Piatră, cum îi zic deseștenii, este un om pe care niciodată nu l-a prins răsăritul soarelui dormind. Pe cînd răsare soarele vitele sînt sătule, adăpate și omul salută soarele în cîmp. Dar nu înainte de a coborî în sat să ducă laptele la centru. Îmi spuneau vecinii că puteai să-ți potrivești ceasul după cum coboară unchiul Dumitru pe uliță. Și asta o face de peste două decenii. Zi de zi. Pentru el nu sînt duminici, nici sărbători. El coboară în sat. Imaginea lui cu două vase în mînă este cunoscută de partea asta de sat.

În ziua, mai bine zis dimineața, cînd ne-am revăzut (a cîta oară !) omul mi-a confirmat imaginea omului prins cu treburile porumbului. Vorbea mai puțin. Dens. Ca înțeleptii. „Să mă ierți, dar trebuie să ies pe cîmp să sparg gunoiul". În timpul cît a vorbit fraza și-a luat furca pe umăr și a ieșit. L-am însoțit o bucată de drum. Am vorbit despre oamenii din sat, dar mai puțin despre el. Și totuși am reținut cîteva gînduri.

— După cum bine știi, noi toată averea pe care o stringem o facem cu aceste două mîini. Dar numai mîinile nu-s destule. Trebuie și un pic de minte. Apoi, cînd se adună amîndouă nu ai teamă de lume. Să-ți dau o pildă. Nu-i tăt una că dai la vacă pîrlog sau părul porcului ori fîn de trifoi. După pîrlog nu dă lapte, numai lungești zilele.

Asta știam și eu, dar spuse de unchiul Dumitru devin cuvinte de preț. Urcăm pe o costișă. Privirea lui se tulbură. „Uite, spinii ăștia puteau fi tăiați, rugii lăzuiți". Nu era locul lui firește, dar ceva în el nu stătea liniștit cînd vedea că nu-i ordine pe locul care trebuie să rodească. De ce să nu recunosc, mi-a plăcut.

Zîceam că am vorbit despre oameni, oamenii din fruntea satului. Despre Ioan Pop de la nr. 193, Ioan Hotea de la nr. 322, Teodor Roman de la 319. Fiecare cu gospodării bine întemeiate oare cresc în curte vite, oi, cai, păsări. Să nu vă închipuiți că nu se fac, să le zicem noi, schimburi de experiență. O faptă bună pentru pămînt se extinde imediat în sat. Îmi spune unchiul Dumitru că în urmă cu doi-trei ani un consătean și-a făcut din lemn o semănătoare pe care o trăgea un cal. Pînă atunci omul semăna cu mîna. Așa era obișnuit. Cînd au văzut oamenii că semănatul pe rînduri dă mult spor la prașilă imediat s-a făcut în sat o adevărată industrie de semănători care de care mai sofisticate.

L-am lăsat pe om să-și vadă de treabă. Spre seară ne-am întîlnit în sat. Venea să facă niscaiva cumpărături. Îl zic : gata, gata treaba. Îmi zice cu satisfacția omului care a întîlnit un prieten : tăt îi gata, numa să răsară.

Oameni gospodari ca unchiul Dumitru întîlnești în sate. Oameni care știu că numai munca poate să-ți aducă mari foloase. Sînt oamenii care nu s-au despărțit niciodată de hărnicie. Pe umerii lor stau satele noastre că ne vin în minte cuvintele socratice : ei sînt oameni de vază și de ispravă în cetate.

GH. PARJA ■

Sărbătoarea cea mare a ciobanilor

Pretutindeni, la vremea asecsta, tunsul oilor se desfășoară din plin — și asta înseamnă sărbătoarea cea mare a ciobanilor, similară, poate, doar cu zilele fierbinți ale grîului.

La Ruseţu, în celebra Stațiune de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor a județului Buzău, acolo unde s-a născut mioara de tip Merinos „Ruseţu I" cu suvițe fine ce depășesc 15 centimetri în lungime, campania tunsului a început chiar din primele zile ale lunii. E mult de lucru, 12 mii de capete de oi urmînd să treacă, una cîte una, prin mîini iscusite, în zumzăit de foarfece electrice, „cojocul" lepădat arătînd prin neobișnuita sa mărime, că cercetarea a mers pe drum bun la Ruseţu, iar Merinosul este, într-adevăr de calitatea I.

Masivele uși ale clădirii în care se tundeau oile erau deschise spre soarele ce lumina pieziș chipurile bronzate ale oamenilor și cleștii lustruiți. Prin 12 locuri de tuns, trec zilnic cam 500 de animale ce par, în cîteva minute, decupate ca-n jocuri de copii. La picioarele fiecărui om, o oaie gîfîie, neliniștită. Laboranta se apropie și-i caută „buletinul de identitate" — numele, prenumele, data nașterii — însemnate la ureche și bifate în multele coloane ale unui catalog. Animalul este răsturnat pe spate, printr-o răsucire îndemînatecă a brațului, cîrlionții din jurul capului sînt îndepărtați, iar cleștele electric descoperă gîtul și greabănul, dezgolind pielea. Foarfecele pătrunde pînă la rădăcină, gata să ciupească din carne — și totuși, nu se întîmplă. Oaia este zvîrlită pe partea cealaltă, omul îi prinde capul între genunchi și cleștele electric se plimbă, fîșie cu fîșie, în jurul gîtului, apoi în jurul coastelor și pe spinare, terminînd cu coada. Făptura curată și lucioasă ca se ridică din mijlocul liniî ei tunse, pare surprinsă și sfioasă că nu-și mai află vesmîntul. Cojocul ce zace pe podea, vălătuc moale, arată de la distanță a altă oaie, ceva mai mică. Oaia cea adevărată, descoperind acum ceea ce bogăția cîrlionților ținea ascuns — o piele albă ca zăpada, fără pată și fără cusur, sare, eliberată, să se amestece în turma goloșă ce va lua, din nou, drumul pășunii. De după împletiturile special amenajate în capul clădirii, este adusă rapid, fără pierderi de timp, o altă oaie și totul se ia de la capăt : o muncă în care mușchii sînt încordați, mișcările line și precise ; un soi de întrecere pe tăcute între ciobani, pentru că tunsul oilor este un meșteșug pe care trebuie să-l știi face bine, uniform și fără forfecări de lînă, dacă vrei să fii privit cu respect. Inginerul Silviu Mladin, într-un continuu du-te-vino, supraveghează alegerea oilor. Doctorița Olga Mărițuță la în primire fiecare animal ce și-a lepădat podoaba, cu grija ca nu cumva să se fi prins vreo tăietură sau vreo rană. Cea mai neînsemnată ciupitură este pe loc badijonată. În spatele tuturor, amintind parcă de proverbul ce spune că ochiul stăpînului îngrașă turma, directorul stațiunii, dr. Dragoș Barbu, urmărește continuu ca animalele să fie tunse cît mai scurt. „Totul trebuie făcut repede și bine — zice doctorul Barbu. La fermă avem muncitori complecși : în zori mulg oile, peste zi tund, seara mulg din nou. Muncim, deci, zi-lumină, dar oamenii o fac cu bucurie, nu doar că tunsul oilor este, prin tradiție, sărbătoarea ciobanului, ci și pentru că se simt cu toții, stimulați de recentele măsuri privind contractările și achizițiile de produse animale. Prin Decretul Consiliului de Stat au fost aduse importante modificări vechiului decret, în sensul majorării prețurilor de contractare, de producție și de achiziție. Lîna Merinos Super — spre exemplu nu se mai contractează acum cu 90 lei, ci cu 120 lei kilogramul. Crescătorii de animale de toate categoriile sînt bucuroși. Tunsul oilor merge, parcă mai bine, lucrările pentru selecție sînt făcute cu toată atenția."

La Ruseţu, procentul de lînă tip Merinos de cea mai bună calitate a ajuns să depășească în aceste zile cifra de 80 la sută. 12 kilograme de lînă Merinos obținută la fiecare oaie — și numărul animalelor ce le trec fermierilor prin mîini zilele acestea este de 12 000 — înseamnă mii și mii de kilograme de lînă ce va lua drumul fabricii, mii de kilograme de căldură, spre bucuria hibernală a sute de oameni aflați acum departe de Ruseţu Buzăului, ce trece prin zile fierbinți.

LIANA MOLNAR ■

Sub Paring, la vărărie

Cu vorba-i domoală, rostită calm, cu înțelepciune, Ionel Neghea, primarul din Baia de Fier ne povestește crîmpeie din munca și viața oamenilor din această pitorească așezare de la poalele Paringului. „Alături de mina de grafit, de lemnul și iarba pădurilor — zice el într-un tîrziu —, muntele de calcar, stînca adică, rămîne la noi o mare bogăție".

Arderea pietrei de calcar, sau vărăritul, constituie aici o treabă venită din vechime, a cărei istorie nimeni nu se încumetă să spună de unde ar putea începe.

La Pietrele Băii peisajul e mirific, dar și înfricoșător.

Privim înșirați pereții abrupți ai coloșilor de piatră care stau parcă gata-gata să se prăbușească, în vale vedem stîncile ca niște turme de oi îmbăindu-se de cine știe cîtă vreme în apa rece, cristalină a pîriului și simțim cum ni se taie respirația. Înălțimea muntelui străpungînd cerul albastru ne amețește. Vărnicerii însă, oamenii aceștia dîrzi, par a fi înfrățiți cu piatra și se înțeleg bine. Liniștiți, vorbind rar, doar atît cît e nevoie, ei sapă mereu, cu înverșunare, la poalele masivului calcaros. Pe ei nu-i mai interesează demult peisajul, ambianța. O răbufnitură puternică, asemenea unei bubuituri de tun, înseamnă doar o simplă „pușcare". La cîteva sute de metri distanță, artificierii lui Petre Cariga fac să explodeze încă o stîncă...

Rînd pe rînd, excavatoarele, remorcile și roabele intră în acțiune. Oamenii de la cuptoare sînt la datorie. Printre ei, Dumitru Robulescu, unul dintre cei mai iscusiți vărnicerî de prin partea locului. Împreună cu cei din schimbul lui, abia a ieșit din burta cuptorului pregătit pentru noua șarjă și, înainte de aprinderea focului, s-a oprit în genunchi ca pentru un ritual. E momentul cel mai potrivit să cunoaștem pe cei din ultimul schimb. S-au prezentat simplu : Gheorghe Belu, Ion Urdă, Nicolae Feșu, Ion Munteanu. De undeva, dinspre grupul social aflat în plină construcție, își face apariția tînăra Ileana Bărculescu, șefa bateriei :

— El, cum e, nene Mitică ? Putem aprinde focul ? se interesează ea.

— E gata, șefa ! răspunde voios Dumitru Robulescu. Cuptorul nr. 2 și-a luat întreaga porție de 20 tone de piatră, avem rumegușul necesar și arderea poate începe. Tirajul e asigurat. Merge !

Vorbele vărnicerului sună ca un raport sec. Și, în timp ce la cuptorul nr. 2 se fac ultimele pregătiri, la cuptorul 3 arderea e deja în toi. Aflăm că omul din fața noastră are aproape 50 de ani, din care 8 i-a petrecut numai la vărărie. Părinții lui tot vărnicerî au fost. Practicau meșria pe cont propriu și se descurcau nu tocmai ușor.

— Cum e acum viața de vărnicer ? îi întrebăm pe acest om harnic.

— Nu-i tocmai ușoară. Dar, are și ea bucuriile și frumusețile ei. De cînd bateria a intrat în proprietatea primăriei, lucrăm în acord global și, la drept vorbind, ne convine. Cîștigăm bine. Pe-acasă mai creștem și vite, și ne descurcăm. Ne bucurăm de toate drepturile cuvenite unui angajat permanent, inclusiv de pensie.

— Care-i momentul cel mai interesant al muncii dumneavoastră ?

— Cred că-i atunci cînd așezăm piatra în cuptor. Pentru că treaba asta nu se face oricum. Piatra se așază într-un anumit fel, numai de către cei mai experimentați...

— Atunci se vede cine știe bine meseria ! intervine în vorbă bătrînul vărnicer pensionar Gheorghe Ecobescu. Nici chiar întreținerea focului nu-i o floare la ureche.

— Cam cît timp durează arderea unei șarje ?

— Între 8 și 10 zile. Depinde de încărcătura bateriei : dacă un cuptor are 20 de tone piatră, arderea durează opt zile și opt nopți. La 25 de tone per cuptor, timpul crește cu două nopți și două zile.

— E rentabilă o astfel de treabă ?

— Cum să nu... răspunde viceprimarul Vasile Popescu. La o tonă de var produs și desfăcut beneficiul e de 514 lei, ceea ce la aproape 900—1 000 de tone plan anual e ceva. Prețul de producție ne preocupă foarte serios. Rumegușul de lemn, pe care încă îl folosim drept principal combustibil, se procură tot mai greu de la fabrica locală de cherestea. Așa că ne-am pregătit și curînd vom trece pe cărbune.

— În cazul acesta — își spune părerea bătrînul Ecobescu — vor trebui făcute unele modificări la sistemul de ardere, pentru sporirea tirajului cuptoarelor și eliminarea surplusului de cenușă.

...Var mai mult, de mai bună calitate și la un preț de cost cît mai redus. Această chemare, deziderat dar și împlinire, va permite să se aducă bugetului local un venit anual, numai de la vărărie, de peste un milion de lei. Străduința fiecărui vărnicer este indiciul cel mai bun că scopul va fi atins. La fel cum tot un indiciu e și depășirea sistematică, lună de lună, zi de zi a planului. Țara are nevoie și de var. De cît mai mult var.

Descărcarea cuptorului e momentul așteptat cu emoție și nerăbdare de fiecare vărnicer. „Este vremea cînd ne culegem și noi roadele — zice Ileana Bărculescu — așa cum se bucură de munca lor oțelarii.

La poalele Paringului, cam la o aruncătură de piatră de vestita Peșteră a Muierilor, o străveche îndeletnicire continuă să se mențină în actualitate.

MIHAI STĂNESCU ■

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, cu privire la unele probleme ale conducerii și activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale constituie pentru fiecare organizație de bază sau organizație locală, pentru fiecare comunist și om al muncii un strălucit model de analiză asupra modului în care a acționat partidul nostru de-a lungul timpului pentru a imprima un curs mereu ascendent dezvoltării societății românești, ridicării pe noi trepte a prestigiului ei în lumea contemporană.

Prin multitudinea problematicii abordate cît și prin direcționările date pentru viitor, ea reprezintă, totodată, un autentic și prețios program de activitate, tezele, orientările și sarcinile precizate cu o deosebită rigurozitate științifică asigurîndu-i caracterul de **document programatic de muncă și de luptă pentru întregul partid și popor.** Magistrala Expunere e în același timp o ilustrare incontestabilă a justeței liniei politice generale, a faptului că partidul nostru a fost și este statornic preocupat de aplicarea creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste corespunzător necesităților și posibilităților societății românești.

Rememorînd timpul străbătut de la semnarea actului de naștere al partidului în mai 1921, putem spune cu deplin temei că în toată această perioadă partidul a acționat neabătut și și-a exercitat din plin rolul de unificator și conducător al tuturor energiilor din societate pentru făurirea unui destin mai bun al poporului.

Intrat în scena politică a României la începutul veacului al XX-lea, partidul apărea la acea vreme ca un „detașament de avangardă al clasei muncitoare" așa cum îl defineau clasicii marxism-leninismului, detașament care era alcătuit dintr-un efectiv numeric este redus, format din cadrele cele mai progresiste ale vremii, am putea spune din „elita" vizionarilor istoriei, a celor care, studiind operele lui Marx, Engels și Lenin, anticipau resursele inepuizabile ale clasei muncitoare, destinul pe care aceasta avea să-l aibă în făurirea unei societăți noi.

Procesul îndelungat, plin de obstacole și greutăți, de difuzare a programului politic cîștigă teren în rîndul maselor, devenind o forță de înrîurire, oamenii înțelegînd tot mai mult, că destinul social îl reprezintă socialismul, și lui nu i se poate opune nici o forță reacționară, că mersul progresist al omenirii nu-l poate garanta decît clasa muncitoare și partidul ei politic. Confirmarea acestui proces începe să se întrezărească într-o tot mai mare măsură în condițiile premergătoare celui de-al doilea război mondial, cînd partidul comunist devine principala forță de unire a tuturor oamenilor cu vederi progresiste din România în lupta împotriva înrobirii țării Germaniei fasciste. În aceste împrejurări se desfășoară, sub conducerea partidului comunist, marile bătălii de clasă. Acum și aici, pe pămîntul României, partidul se afirmă nu numai ca un partid politic și revoluționar, nu numai ca exponent al intereselor clasei muncitoare, ci și ca un partid profund patriotic, un partid ale cărui năzuințe sînt indisolubil legate de independența și suveranitatea României, de menținerea ființei ei naționale.

Partidului Comunist Român îi revine misiunea de a mobiliza, coordona, canaliza și conduce aceste forțe pentru apărarea independenței și suveranității naționale. În aceste condiții dificile partidul își manifestă și își difuzează cu vigoare programul său politic de eliberare socială și națională, de trecere a României la o nouă orînduire bazată pe un nou mod de producție, pe noi relații și noi dimensiuni imprimate forțelor de producție. Dar, totuși, nici în această etapă partidul nu reușește să depășească caracterul de detașament de avangardă, deoarece pe de o parte numărul membrilor săi rămîne încă redus, iar pe de altă parte forța sa de înrîurire în organismele de decizie era încă insuficientă. Perioada postbelică dă noi dimensiuni forței partidului, transformîndu-l într-un autentic factor organizator și mobilizator al națiunii pentru refacerea și depășirea pagubelor provocate de război, refacerea economiei naționale și trecerea societății românești pe noi baze. Începînd din mai 1921, timp de peste șase decenii și jumătate, nu a avut loc nici o schimbare mai importantă în viața României, fără prezența activă a Partidului Comunist Român. Succesele obținute în opera de edificare a noii orînduiri, conturarea riguroasă a dimensiunilor societății românești de către cel de-al IX-lea Congres al partidului — moment hotărîtor în istoria patriei — cît și adoptarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — dau noi dimensiuni partidului nostru.

Partidul crește numeric este, de la an la an, omniprezent în întreaga viață economico-socială, dobîndește pe fiecare zi o forță tot mai mare, asigurînd conducerea eficientă a tuturor proceselor ce au loc în societate. Congresul al IX-lea este deschizătorul, de fapt, evenimentul care marchează începutul procesului de transformare a partidului dintr-un „detașament de avangardă" într-un partid al poporului, al maselor, un centru vital al întregii noastre națiuni. Acest inceput, dezvoltat în timp și amplificat prin tezele, orientările și sarcinile stabilite de Congresele X, XI, XII și XIII ale partidului nostru, transformă atît prin dimensiunile numerice ale partidului, prin compoziția sa pe categorii socio-profesionale, vîrstă, sexe, naționalități, dar mai cu seamă prin forța pe care o dobîndește în conducerea tuturor proceselor politice, economice și sociale, sensuri de-a dreptul impresionante.

Congresul al IX-lea reprezintă evenimentul de referință care marchează necesitatea creșterii continue a rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții economico-sociale. Fiecare din marile evenimente politice care au avut loc după această dată, fiecare din congresele și conferințele naționale ce s-au desfășurat după cel de-al IX-lea Congres au adus noi perfecționări cadrului organizatoric de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, la dezbaterea și înfăptuirea în practică a liniei politice generale, interne și internaționale, a partidului. „Avem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale — un sistem larg democratic — consiliile muncitorești, organisme județene, consiliile naționale pe domenii, congrese și conferințe naționale periodice, care, în cei aproape 20 de ani de funcționare, și-au dovedit pe deplin justețea și superioritatea".

Problematica prioritară a partidului în această perioadă o reprezintă modernizarea producției, introducerea rapidă a progresului tehnic prin implicarea activă a științei în întreaga dezvoltare economico-socială, creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calitativă a produselor ca importante căi de trecere a României de la țară slab dezvoltată la stadiul de țară în curs de dezvoltare, iar în viitor la cea de mediu dezvoltată. Rolul partidului devine determinant, în sensul că organizațiile de partid se angajează cu toată responsabilitatea în soluționarea complexelor probleme pe care le ridică economia, ele devenind practic organismele mobilizatoare ale oamenilor muncii.

Implicarea lor organică în întreaga viață economico-socială nu are nicidecum un caracter exclusiv extensiv, ci dimpotrivă dobîndește un pronunțat caracter intensiv. Prin organizațiile sale de bază, partidul se consultă și hotărăște în legătură cu nivelurile dezvoltării ramurilor economiei naționale, proporțiile ce trebuie menținute pentru accelerarea progresului economic și social al patriei. Sistemul original, politic, juridic și faptic, instituit de partid pentru atragerea maselor la conducerea societății, conducerea de către el împreună cu poporul, controlul instituit pe verticală și orizontală în legătură cu modul în care își fac datoria atît organele alese cît și cei chemați să înfăptuiască hotărîrile reprezintă modalități concrete prin care partidul s-a transformat practic în centrul vital al întregii noastre națiuni, elementele care îi dau consistență și îl fac să funcționeze ireproșabil. De fapt, în aceasta constă mutația calitativă a transformării partidului din „detașamentul de avangardă" din trecut în centrul vital actual, el reprezentînd practic proiectantul și arhitectul tuturor modificărilor, perfecționărilor și înnoirilor aduse societății românești prezente și viitoare, organismul de la care, așa cum se exprimă în documentele de partid, emană fasciculele de lumină care se regenerează continuu sub impulsul maselor. În același timp, partidul își declară în mod deschis opoziția față de aplicarea dogmatică a unor norme și principii concepute încă la sfîrșitul veacului trecut, norme și principii care, dacă la acea vreme și-au dovedit valabilitatea, în prezent unele din ele nu mai corespund nivelului de dezvoltare a societății și rolului pe care îl îndeplinesc, în noile condiții date, partidele comuniste.

Astfel, de la Congresul al IX-lea și pînă în prezent, fiecare din congresele, conferințele naționale și plenarele care s-au desfășurat au adus noi reglementări și perfecționări principiilor și normelor de organizare ale partidului. În această perioadă principiul fundamental de organizare și activitate al partidului — centralismul democratic — a cunoscut perfecționări calitative, perfecționări prin care se asigură exercitarea pe un plan superior a rolului conducător al partidului. Aceste permanente îmbunătățiri își găsesc materializarea în conceperea unor norme unitare și precise privind atribuțiile organelor centrale și locale de conducere ale partidului, în instituționalizarea în întregul partid a comisiilor pe probleme și consiliilor pe domenii, în crearea organismelor cu dublu caracter — de partid și de stat, în cumulul de funcții, în clarificarea raporturilor dintre principiul muncii colective și răspunderea personală, în obligativitatea îmbinării experienței cu elanul tineresc, în promovarea femeilor pe funcții de conducere, cît și în rotația periodică a cadrelor.

Fundamentîndu-și întreaga organizare și activitate pe temeiul centralismului democratic partidul nostru a acționat constant pentru a da noi valențe elementelor și laturilor care compun acest generos principiu. Astfel, prevederile referitoare la existența unui Program și Statut unic cît și a unui singur centru conducător nu mai pot fi tratate în mod mecanic, dogmatic, pentru ca însuși mecanismul de realizare în practică a acestor prevederi a cunoscut mutații calitative. Elaborarea Programului și a Statutului partidului, cît și conducerea de la un singur centru reprezintă azi actul de voință al tuturor comuniștilor. Concepute pe baza consultării largi a comuniștilor, ele devin practic forma de manifestare a simbiozei dintre centralism și democrație, a liberului consimțămînt cu obligativitatea transpunerii lor în viață. Disciplina de partid, azi, nu are nimic comun cu spiritul conformist, cu execuția oarbă a unor însărcinări, ci dimpotrivă ea presupune o atitudine activă, creatoare, militantă în îndeplinirea hotărîrilor stabilite de organele superioare ale partidului. Perfecționările aduse Statutului partidului dau posibilitatea membrilor de partid care nu sînt de acord cu o măsură adoptată de majoritatea să se adreseze organelor superioare, dar pînă la clarificarea de către ei a punctului lor de vedere, acestia au obligația de a acționa pentru îndeplinirea hotărîrilor luate de majoritate. Prin această prevedere partidul își păstrează unitatea de monolit, poate acționa în deplină ordine și disciplină spre atingerea obiectivelor stabilite. Partidul Comunist Român și-a conceput întotdeauna structura organizatorică pe temeiul principiului teritorial și al locului de producție, dar de fiecare dată a ținut seama de noile condiții apărute la un moment dat în societate. Astfel, ratiuni de ordin practic l-au determinat să-și creeze organizații de partid pe domenii de activitate, care să reunească pe comuniștii care își desfășoară munca într-un anumit sector de activitate economico-socială și prin aceștia să crească gradul de implicare al partidului în solutionarea corespunzătoare a sarcinilor stabilite sau să creeze organisme cu dublu caracter — de partid și de stat — prin care să conflige optim eforturile în procesul de îndeplinire a hotărîrilor.

Înțelegînd faptul că democratizarea vieții sociale nu se poate realiza fără democratizarea propriei sale vieți interne, partidul nostru a stăruit, în mod deosebit după cel de-al IX-lea Congres, pentru perfecționarea cadrului de desfășurare a alegerilor, înscriindu-și în Statut prevederi prin care să asigure votul secret, posibilitatea opțiunii din rîndul mai multor candidați, asigurarea reprezentativității în organele de conducere ale partidului a reprezentanților organizațiilor de masă și obștești, a femeilor, permanenta împrospătare a cadrelor de conducere. Prin aceste perfecționări aduse sistemului eligibil din partid s-au putut preveni și combate fenomene care în mod inevitabil puteau apărea, precum birocratismul, rutina, formalismul și conservatorismul în munca de partid. Noile principii elaborate în politica de selectionare, formare și promovare a cadrelor pe care partidul și le-a statornicit au avut ca efect asigurarea tuturor compartimentelor vieții economico-sociale cu cadre competente, provenite din rîndurile clasei muncitoare, cu înalt simț politic și moral, cu o înaltă pregătire profesională, capabile să răspundă comandamentelor vremii. Îndeplinirea rolului de forță politică conducătoare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale — presupune implicarea activă, cu întreaga răspundere, a fiecărei organizații, a organelor de partid... a fiecărui membru de partid. Comuniștii, cadrele sale principale trebuie să se afle în primele rînduri, în cele mai grele și complexe probleme.

Munca colectivă devenită azi instituție supremă în partid și stat nu exclude în concepția partidului nostru răspunderea personală. „Trebuie să facem — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta Expunere — să fie bine înțeles că răspunderea colectivă a organelor de conducere nu înlocuiește și nu poate înlocui, sau nu trebuie să înlocuiască răspunderea individuală pentru ca fiecare dintre activiștii noștri din cadrele de conducere, care este membru al unui organ de conducere, are și răspunderi directe, nemijlocite în diferite sectoare — și trebuie să le îndeplinească în mod corespunzător, să raporteze și să răspundă în fața organului de conducere de activitatea sa". În acest spirit se înțelege de fapt măsurile introduse în Statutul partidului, referitoare la obligativitatea prezentării rapoartelor cadrelor de conducere în cadrul adunărilor generale ale comuniștilor, prezentarea de dări de seamă, inclusiv la jumătatea intervalului dintre adunările generale de alegeri, de fapt exercitarea controlului comuniștilor asupra activității desfășurate de cei aleși să conducă pentru un timp limitat munca de înfăptuire a hotărîrilor partidului și a legilor țării.

În procesualitatea sa partidul a dat noi valențe criticii și autocriticii, transformînd-o într-un adevărat și incontestabil principiu de funcționare a societății, cu rolul de a păstra permanent spiritul revoluționar, de a dinamiza continuu procesele ce au loc în partid și societate, de a combate rutina, conservatorismul, mentinerea stărilor învechite, refuzate de viață.

Desigur procesualitatea principiilor și normelor de organizare ale partidului este continuă. Viața, practica socială vor revendica introducerea unor noi norme și renunțarea la altele. Important este de evidențiat capacitatea partidului nostru de a sesiza în fiecare moment ceea ce este necesar pentru dezvoltare și ceea ce se transformă în obstacol și, pe acest fundal, constituirea pentru viitor a unor noi prevederi, principii și norme care să asigure creșterea în continuare a rolului conducător al partidului în edificarea societății socialiste pe pămîntul românesc.

Prof. univ. PAUN BRATU
Conf. univ. ION COCIUBA

De la detașament de avangardă la partid centru vital

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Baladă

Cuvîntul „patrie"
e-un cuvînt atît de rotund,
că numai palmele copiilor
îl pot dezmierda — în somn.

Cuvîntul „patrie"
are rădăcini atît de adînci în noi,
că sufletul vibrează în apropierea lui
ca o imensă harpă de aur.

Dacă n-ai fi atît de senin,
cer al patriei,
cum ne-am înălța noi în zbor — vulturi ?

„Mioriția" nu e o simplă poveste,
nu este o născocire pripită și fără sens :
de milenii o știu pietrele — tăcuții filozofi ai lutului ;

de secole — apele cu valuri de mătase ;
de ani — pădurile cu colți și gheare și capcane și iubiri.

„Mioriția" începe acolo unde începe sufletul românului.

LIANA NEGRE ■
Cenaclul „Cireșarii", Bîrlad

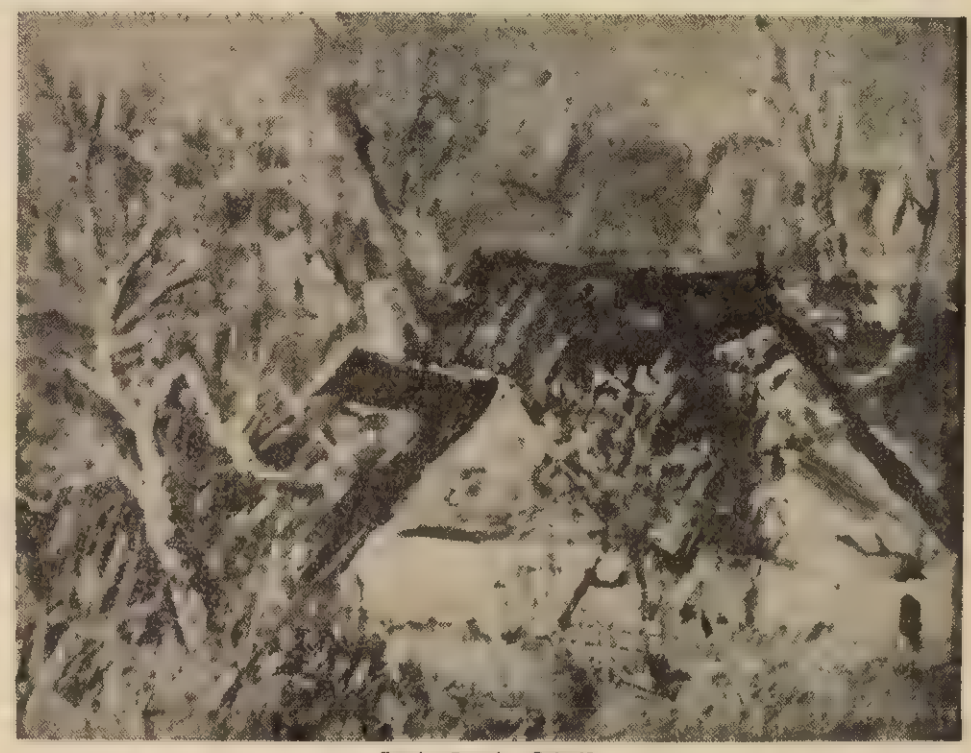

Teodor Bogoi : „Peisaj"

Cîntarea României

Sub generoasa emblemă a Festivalului național „Cîntarea României", vineri a avut loc în sala Ansamblului „Rapsodia Română" din Capitală, într-o ambianță sărbătorească, decernarea premiilor și Gala laureaților concursului formațiilor de amatori „Hermes '88".

Un prim moment emoționant l-a constituit acordarea de către tovarășa MARIA DUȚESCU, președinta Comitetului Uniunii Sindicatelor din Comerț Cooperație și Turism, a titlului de laureat, a diplomelor și medaliilor celor mai merituoase formații artistice, soliști și instructori evidențiați în această tradițională sărbătoare a muncii și creației, aflată la ediția a VII-a. Cele 18 formații de artiști amatori selectate, avînd în componență economiști, vînzători, cofetari, lucrători din turism și cooperație au prezentat un excelent program artistic. Vibrante versuri omagiale, armonioase acorduri muzicale, dansuri tematice și țepoase replici satiric-umoristice s-au constituit într-un spectacol cu multiple valențe în plan cultural-educativ. Despovărate de febra concursurilor, toate formațiile au arătat adevărata măsură a posibilităților lor artistice. Au impresionat candoarea cu care a fost exprimat mesajul patriotic de către grupul vocal cameral al I.C.S. Mixtă Rm. Sărat, frumusețea costumelor și specificul interpretării grupurilor folclorice din Zalău și Vatra Dornei, omagiul adus hărniciei și împlinirilor de formația de dans a I.C.S. Mixtă Huși, întreprindere distinsă cu „Ordinul Muncii" clasa I. De o pronunțată audiență la public s-au bucurat brigăzile artistice și grupurile satirice care au „lansat", săgeți ascuțite împotriva lipsurilor din sfera de competență. Brigada artistică a I.C.S. „COCOR" București ne-a demonstrat că prin „investiții mici" — doar 4 componente — înnobilate cu talent (cu un plus pentru Luminița Postăvaru, laureată a concursului „Muncă, Tinerețe, Frumusețe" — Costinești 1986 și pentru Daniela Constantin) poți obține frumoase aprecieri. Grupul de satiră și umor al O.J.T. Prahova — Sinaia ne-a adresat invitația de a admira „seninul dimineții" în minunata stațiune montană, asigurîndu-ne că „în anul calității" (sintagmă folosită nu doar pentru rimă) serviciile prestate vor fi la înălțime ! „Patru fete cucutete, frumușele și cochete" (ca să folosim replica lor de prezentare) împreună cu instructorul — interpret, Nicolae Driu (un talent deosebit) toți cinci componenți ai brigăzii I.C.S.M.I. Bacău au cucerit sala prin savoarea replicilor și interpretarea de adevărați profesioniști ai estradei, a unor „dialoguri" pline de haz, dar și de semnificații critice. În leitmotivul plăcutelor acorduri din filmul „Sunetul muzicii", excelent susținute de Alexandrina Boite, o admirabilă soprană, brigada I.C.S.M.I. Piatra Neamț, structurată pe vrednicii reprezentanți ai magazinului „Petrodava" ne-a oferit o satirică „cutie cu surprize". Ca unul care, anterior vizionasem și programul I.C.S.A.P. din același municipiu, îmi dau seama ce dificil i-a fost juriului din etapa de zonă, de la Iași, în exprimarea opțiunilor ! Și cîte asemenea formații valoroase n-au putut fi, în mod obiectiv, prezente la Gala laureaților !

În final, am reținut că dorința tuturor lucrătorilor din comerț, cooperație și turism, exprimată și artistic (de brigada reprezentanților Lugojului) este „de a fi tot timpul cu fața la client", ceea ce, să recunoaștem, este în consens total cu deziderатul nostru, al cumpărătorilor !

MARIAN TEODORESCU ■

Hermes '88

Frumusețea și logica naturii

În deschiderea catalogului la cea de a șasea expoziție a sa (Galeriile de artă ale Municipiului), **Teodor Bogoi** mărturisește că „notațiile" înfățișate publicului, adică un număr important de lucrări de dimensiuni medii în tempera și guașă, „au fost realizate din permanenta nevoie a dialogului cu frumusețea și logica naturii". Dialogul reclamat de Teodor Bogoi, ca o condiție esențială a lucrului de artist, a fost în ultimii ani, citat programatic în mai multe manifestări de grup și, mult mai frecvent ca în anii trecuți, în expozițiile personale ale unor pictori de toate orientările.

Mă simt obligat să mă dezvălui — în felul în care, probabil, ar face-o și alți confrați — față cu chestiunea „peisajului după natură" și, în general, cu problemele transpunerii în imagini a emoțiilor prilejuite de reîntoarcerile cu sentimentul unei rafinate culpe, prin locurile numite îndeobște natură. Adică în spațiul rural și nu doar într-un spațiu, ci și într-un timp al neschimbării, în teritorii unde totul ar fi să fie frumos și logic.

Sînt circumspect cu orice tentativă de pocăința estetică în grup fiindcă știu că acest tip de spășire durează întotdeauna cît durează grupul ori, mai bine zis, cît durează ideea artistică în jurul căreia se produc pictorii. Contemplația naturii se petrece deobicei cu ochii minții și cele mai multe din tablourile reprezentînd realități de la țară sînt făptuite, din memorie, în ateliere. Studiul direct al naturii pretinde, mai întîi, o definire atentă a propriilor interese, o demarcație în cîmpul vast al acumulărilor intelectuale, o reimprospătare a simțirii. Uneori, e mai important să te gîndești la toate astea, decît să te grăbești să desenezi și să colorezi numărînd ședințele „de peisaj" așa cum numeri orele la terapeut. Teodor Bogoi e unul din puținii pictori simțind în adîncul ființei lor, țărănește. Vederile sale din natură au autenticitate, deși nu-s toate atît de vibrante, pe cît ar pretinde-o experiența creatoare a unui om care nu a pictat niciodată altceva.

E cazul unui zugrav de subțire chemat din două direcții, a unui cetățean al urbei București nevindecat în totul de dorul satului. Logica naturii e în peisajele nostalgice și, totuși, surizătoare ale lui Teodor Bogoi, logica unui suflet împărțit, mult prea sincer cu el însuși, ca să se mai poată bucura și de altceva, decît de cele ce l-au fericit copilăria, mult prea școlit ca să nu picteze în mai multe rînduri, cum a fost învățat că trebuie privită natura, nu cum o înțelege de-adevăratelea. În totul însă, manifestarea e plină de farmec și de învățăminte. Ea ne obligă să ne analizăm și să ne întrebăm cum sîntem, ce gîndim, cum se filtrează în ființa noastră naturalul.

TUDOR OCTAVIAN ■

Acasă

Sigur, întotdeauna m-au bucurat invitațiile de a cînta pe scenele din străinătate și m-am străduit, de fiecare dată, să reprezint cît mai bine țara, să fiu o ambasadoare cît mai demnă a strălucitei arte românești. Succesele mele din alte părți ale lumii mi-au oferit prilejul unor mari și de neuitat satisfacții. Dar nimic nu se compară cu bucuria de a fi în fața publicului din România. ACASĂ. Un cuvînt care are adînci rezonanțe în sufletul meu. Numai aici, printre ai mei, cunoscuți sau necunoscuți, simt că nu mai interpretez un rol sau altul, ci pur și simplu trăiesc, că destinul meu se contopește cu destinele eroinelor cărora le dau viață din viața mea. Încă din copilărie mă urmărește superbul gest al lui Danko, acela de a-și smulge inima din piept și a lumina cu ea calea celor apropiați lui. Artistul este cu adevărat mare cînd își dăruiește inima semenilor fără nici o șovăire, pentru a-i emționa, a-i convinge să-și pună întrebări în legătură cu existența, pentru a-i face mai frumoși și mai buni. De altfel, nici nu poți pătrunde în conștiința spectatorului dacă nu arzi ca o flacără, dacă nu vibrezi la tot ce e nobil și curat în condiția umană și desfiși tot ce o înjosește. Publicul simte imediat impostura, contrafacerea și nu le iartă, le sancționează pe bună dreptate. Dar nu numai de aceasta n-am dorit niciodată să-l înșel, să-l păcălesc. Am tins spre perfecțiune în profesia mea în semn de adînc respect pentru cei din sala de spectacol, în semn de dragoste nemărginită pentru contemporanii mei, admirabilii mei contemporani.

Multe scrisori primesc și nu știu cînd o să apuc să le răspund tuturor celor care simt nevoia ca, după terminarea unei reprezentații, să ia stiloul și hîrtia și să-mi aștearnă cîteva rînduri. Și în multe din ele se întîlnesc afirmații precum aceasta : „Mi-ați dăruit o clipă de fericire !" Ce-și poate dori mai mult un om decît să aducă bucurie celorlalți ? Înseamnă, așa cum aimerit se spune, că n-a trăit degeaba.

SILVIA VOINEA ■

Anchetă Flacăra

„Creșterea limbii românești
ș-a patriei cinstire"

Pagina 14

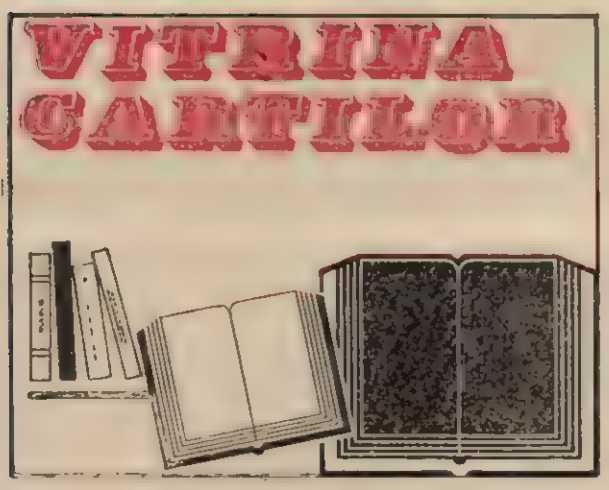

Desene pe asfalt

Dorul de Marea

Nu sînt un om al mării.

M-am născut departe de oglinzile sale, am intuit-o tîrziu, cînd nu mai putea fi și a mea, am rămas al Bucureștilor dogiți fastuos de soare sau geruri și, vara, al Cimpului de sub Munte.

De iubit am iubit-o. Ca pe **Alicsăndria** (intîia carte ce mi-a luminat mie anii copilăriei), ca pe **Atlantida** intr-al cărei destin și azi mă amestec, căutîndu-i „răsipurile" te-miriunde, indrăznind adesea să le aflu chiar sub marea Noastră.

Marea euxinică. Și nu foarte. Neagră. Și nu prea.

Există și un act de noblețe ce-o cuprinde cu numele ei, ași zice științific: un hrisov de la Mircea Viteazul de i s-a spus și cel Bătrîn pentru că spada lui era, înainte de toate, înțeleaptă. Unde zice acesta cu fală că este singur-stăpînitorul a peste atîtea și atîtea țări românești pînă la „Marea cea mare".

Ptolemeu s-ar fi mirat de asemenea vorbe, el care știa și desena pe hărțile lui mări cu adevărat... mari dar n-ar fi fost îndreptățit s-o facă: românii au avut de totdeauna mai multe mări.

Mările grîului în care năzuiau să-i îngroape — cu călăreți și cai — pe oștenii lui Darius sau Alexandros.

Mările de piatră în care și-au scociorît aurul și argintul ajuns să umple trezoreriile Romei și, prin timp, și ale altor capete de împărăție...

Mările de frunze ce-au ivit versul domnilor și, lipite pe umerii Voronețului au insuflețit desemne și scrisuri.

Și — în primul? ultimul? rînd — mările de lacrimi vărsate de acest neam al meu prea mult al restriștii, prea puțin logodit cu pacea.

...La Marea mi se duce gîndul cu sat și jind.

Buzele se sărează de amintiri surpate. A fost cîndva în mare și nu s-a întors de acolo îndrăgostit? Îndrăgostit de cine, de ce? De vreo sclavă a colegului Ovidius, de-o pildă, sau de... Farul genovez, de nu de amforele Callatisului și sesterții ajunși în scoicile Tomisului!

Dorul de mare, cinstita „pohtă" (vorbă de-o tună cu glas mare, cît să sune peste trei țări, un alt mare poet ai buzduganului) ce îmi adie în suflet și oase și mă apropie brusc de un țărm cu nisipul moale, nescris.

Un poet drag, Eugen Jebeleanu, împătimit om al mării, un cavaler în „zale" al ei, îmi spunea oarecînd că pentru el viața nu se numără cu anii trăiți ci în cîte dăți îi va fi dat să mai ajungă la mare.

Odată... și încă odată... și încă mai departe. Eminescu îi zicea dăți, **oară**. În lectiune barbară **oră** (deci nu **oară** de iubire, șansă cosmică de a retrăi iubirea ci, cu măsurare cronicărească a inefabilului, **oră**...) dar asta e o altă poveste.

Ai putea rosti o singură vocabulă despre Marea fără a evoca umbra Eminescului?

Cînd ne e dor de Eminescu ne e dor de mare.

De au altminteri...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

„În cartea ta nu se întîmplă nimic..."

Poeții care au o biografie certă a operei lor literare reprezintă pentru noi o amintire aptă să fie mereu proiectată într-un viitor nedeterminat. Orice carte nouă constituie o secvență comparabilă cu un trecut literar cunoscut, o măsură a devenirii, a incrementării într-un timp literar eclectic sau o lampă gata să se stingă. Pentru orice scriitor operele sale mai vechi pot să apară ca un argument al liniei ascendente a creației sale sau ca o dovadă a unui moment de devitalizare, de mișcare oarbă sau de-a dreptul disperată în spațiul unor clișee pe care le-a uzat el însuși prin exces de întrebuințare.

Pentru un scriitor cu un trecut literar acreditat nu există nici o probă mai grea de competiție cu cărțile sale viitoare decît propria operă, clasată în timp într-un mod fericit. Să nu uităm că atît cititorii cît și criticii sînt, pe un anume plan, asemenea unor copii nesățioși. Publicul este într-o asemenea măsură dornic de nou încît fiecare carte ce iese de la tipar trebuie să-l probeze în mod evident. Și cînd această dovadă nu mai este suficient de pregnantă, ba chiar poate fi pe cale de dispariție, cititorul (criticul) este cuprins de o ciudată neliniște, asemănătoare cu aceea a unor părinți față de copiii răsfățați ce au început să dea semne de decepționante. Acesta este sentimentul pe care l-am trăit nu de mult timp, cînd am citit volumul Ioanei Crăciunescu, *Caietul cu adnotări* (Ed. „Cartea Românească", 1988). El lasă impresia unei lămpi ce pîlpîie slab din lipsă de combustibil afectiv și ideatic, a unei lămpi gata să se stingă, cel puțin pentru o anumită vreme. Și așa cum mi s-a mai întîmplat în astfel de situații, sînt gata să mă întorc spre trecutul unui poet, să-mi aduc aminte de acele versuri prin care literatura trecea pe o cale regală, chiar și atunci cînd textura unor poeme părea mai anostă.

Pentru mine și poate pentru foarte mulți cititori, Ioana Crăciunescu rămîne o poetă a stărilor existențiale, a marilor explozii afective provocate de eros, însingurare, moarte, sațietate, plictiseală, revoltă, tristețe, lipsă de comunicare, abandon existențial și stingere cosmică. Prin poezia ei trecea un fior romantico-expresionist bine temperat, un strigăt crispat, o disperare frumos teatralizată. Ei bine, și acum deodată nimic? Nu pot să fac o astfel de afirmație! Este vorba de o devitalizare progresivă, de reducerea registrului tematic, de blînda regresie în platitudine, tensionată vag de o discretă drapare mitologică.

Întorcîndu-mă spre trecutul poetei ce nu anunța încă lampa amenințată să-și piardă lumina, m-am oprit asupra volumului *Iarnă clinică* (1983), luat ca termen de comparație cu poezia actuală. Se simte aici o virstă plină a poeziei, se aude strigătul acaparator al poetei ce-și asumă condiția feminină, se percepe un discurs bine armonizat de sorginte expresionistă personală, capabil să evite tentația noilor experimente ludice din poezia actuală. Ioana Crăciunescu eredea în drumul său liric, neispitită rămînînd de alte abateri. Există cîteva semne plauzibile, apte să demonstreze atotputernicia poeziei în raport cu orice altceva. Confesivă pînă la exhibarea totală, scriitoarea gîndește statutul poeziei în mod fericit: „Această artă înseamnă mai mult decît iubirea! / Ea / dăinuie mai mult" (*Infinite secunde*). Dovada atotputerniciei poeziei se produce la modul comparativ. În raport cu literatura, puterea este „O femeie imensă, dulce, de aur vîntura prin aer" (*Exercițiul numărul unu*). Ultimul termen de apel în acest frumos triunghi axiologic rămîne *erosul*. Inferioritatea sa față de literar pentru o înzestrată scriitoare a erosului expansiv, rămîne elocventă. „Mi-e frică și mi-e rușine / de mine, de oasele mele, de sexul meu. / Există un mers înapoi în tumoare, / o reașezare a morții în țesături, / o bucurie a depravării". (*Iarnă clinică*). La cele trei interogații fundamentale s-ar mai putea adăuga una ce capătă o consistență mai mare pe măsură ce poeta își pierde o parte din consistența lirică. Întrebarea poate fi raportată la propriul statut existențial, dar mai ales la cel literar. Alteritatea interogativă ducă la relația *eu — tu*: „Te întrebi mereu cine ești / Cine crește și se desăvîrșește în sine / Alunec pe trepte unsuroase de îndoială". (*Printr-un vizor diafan te privește*). Oboseală cosmică, așadar, comunicare dereglată, timp psihologic invertit, vorbire fără apel total, reificare, iată doar cîteva din ideile teme dominante în *Iarnă clinică*. Iar dincolo sau poate peste toate acestea, explodează erosul ipostaziat în cele mai diverse feluri. *Puterea aberației* este cea mai relevantă poezie menită să sugereze starea femeii total erotizate: „Femei-n călduri în dimineața sfîntă a duminecii / Răsturnînd iadul cu un deget. Prea tînără pentru cravașă / răvășind cuiburi de viespi cu genele, spulberînd de rîs / sacii plini cu făina răbdării mărunt măcinată" (*Puterea aberației*).

Se cuvine să spunem de pe acum că în comparație cu *Iarnă clinică* în care regăsim o intensă trăire de tip existențial, în *Caietul cu adnotări* se simte doar o vagă aderare a fluxului afectiv, grefat pe unele stări stranii, expuse la modul teatral. Sensibilitatea scriitoarei se pulverizează în diverse nuanțe care nu mai pot fi corporalizate în acte globale de trăire. Totul este diseminat în secvențe aleatorii, totul se atenuează în mărunte spasme nevrotice, provenite din rarele întîlniri ale fluxurilor de conștiință cu viața cotidiană: *Anima* care genera poezia în volumul anterior se transformă în *animus*. Rememorarea existenței se face cu antenele retrase: „Am trăit această viață orbește și fericit. / Mitul este convertit în instrument de consum / Maria a venit dimineața să îmi aducă lapte / ...presa știrile. / Spălase cu iesle (*Cărarea laptelui spunea ea*) / steaua cea mare / tingirile" (*Pasaj de trecere*). În ipostazele ei diferite, Maria Magdalena nu este doar o simplă servitoare, ci o stranie bombă erotică, emițătoare de curenți de exaltare: „Maria trece pe lîngă Croitorie / (pielea ei albă, magnet care smulge din mîini / și mașini acele de cusut / fetele din Școala de Croitorie văd țipari și țipă scurt)" (*Maria Magdalena și fetele de la Școala de Croitorie*). Dar pentru efectele mitice scontate, scenariul acesta este mediocru și are doar o funcție uzurpatoare.

Într-adevăr, așa cum este conceput „*poemul ca mijloc de transport în comun*" nu poate să poarte cu el decît aluviuni afective reziduale. Relația *ei-ea* se multiplică prin acuplări de împlinire a speciei. Ritualul este din ce în ce mai degradat, ca și mitul manipulat spre țînte degradante. Teatralul se culbărește uneori într-o mică frenezie lirică delirantă.

Dar nu este mai puțin adevărat că uneori conștiința poetei se scindează și atunci se face auzită o altă *voce*, înzestrată cu o funcție ironică și negatoare. „...amigdalele tenorului" nu au ce căuta în cartea / dumneavoastră cu poeme. / „Moartea, îngerul, foamea, setea aceasta" / se repetă prea des și apoi... ele n-au ce căuta / în limbajul poetic, curent?" (*Caietul cu adnotări*).

Devitalizarea poeziei Ioanei Crăciunescu este evidentă, dar nu generală. Ici, colo, poezia spasmelor existențiale se mai face auzită (*Dimineață de iarnă*), iar lirismul metaforic își găsește cadențele din zilele bune.

În *Caietul cu adnotări* „*nu se întîmplă nimic*" (obs. Mariei) El se configurează ca o trecere spre alteeva, creația anterioară a Ioanei Crăciunescu fiind un cec care trebuie creditat și cînd prezintă pagini albe.

Cartea de știință • Cartea de literatură • Cartea de istorie • Cartea de teoretică

Date, observații, sugestii

Istoric și nu geograf, semnatarul acestor rînduri face un act de îndrăzneală, prezentînd o carte din afara specialității sale **Populația și așezările din Carpații românești** de Claudiu Giurcăneanu (Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, 296 pag.). Elev al profesorului Giurcăneanu pe băncile liceului (Colegiul Național „Sf. Sava" devenit Liceul „Nicolae Bălcescu") am admirat — împreună cu ceilalți colegi — știința și harul pedagogic al dascălului nostru; e primul temei ce îndreptățește aceste rînduri. Al doilea este prezența în cuprinsul cărții a numeroase pagini de istorie și geografie istorică. Și, în sfîrșit, al treilea, caracterul larg accesibil al acestei lucrări, captivantă și folositoare oricărui cititor.

Probleme ca agricultura și păstoritul, străvechi ocupații ale românilor, vechimea și evoluția mineritului în ținuturile montane, circulația transcarpatică în decursul istoriei, rolul Carpaților în istoria poporului român interesează nu numai pe geograf și pe istoric, bucuros să afle și să învețe atîtea date și informații venite de la o știință cu care istoria ar trebui să colaboreze statornic.

Spun ar trebui pentru că deși mereu repetat, dezideratul rămîne neîmplinit. În domeniul geografiei istorice, alături de contribuțiile lui Nicolae Iorga și multe alte idei și observații risipite prin uriașa sa operă, alături deci de gîndirea prezent în mai toate direcțiile de cercetare istorică, în geografia istorică s-au impus la noi două nume: Ion Conea și Ion Donat, autori ai unor cercetări profunde și inovatoare.

Cartea profesorului Claudiu Giurcăneanu oferă date, observații și sugestii de cel mai mare interes și, în primul rînd, este de reamintit capitolul **Rolul Carpaților în istoria poporului român. Permanențe populare și umanizare a munților**, care constituie de autor drept „o scurtă prezentare de geografie istorică privită prin prisma evenimentelor istorice, a cercetărilor arheologice, a unor izvoare scrise și lucrări cartografice". Autorul a izbutit o remarcabilă privire sintetică asupra unui aspect fundamental al istoriei poporului român. Aceste pagini sînt ilustrarea perfectă a necesității cercetărilor interdisciplinare, a anchetei care asociază înfățișarea pămîntului cu evoluția societății care l-a locuit. În ultimii ani, cercetările istorice de la noi au relevat însemnătatea depresiunilor și văilor în formarea statelor feudale românești, a Piemontului getic în constituirea statului muntean etc. Cartea — minunată, căci acesta e termenul cel mai potrivit — a profesorului Claudiu Giurcăneanu este o invitație la mult necesara interdisciplinaritate.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Ceea ce rămîne

Avem prilejul să semnalăm apariția, nu comentăm cît de tîrzie, a primei interpretări monografice a operei lui Timotei Cipariu. Cu ocazia apariției acestei monografii, se poate vorbi de un recurs cîștigat la un proces clasat. Uitat, alături de latiniștii ce-au pierdut bătălia un ficărui ortografic, limbii române prin etimologie — „bătălie" cîștigată de „direcția nouă" în frunte cu Maiorescu prin sin'eza dintre fonetic și etimologic —, Cipariu a devenit, prin această modernă monografie, un caz fericit de valorificare tîrzie a mostenirii culturale. Autorii lucrării „Timotei Cipariu", apărută la Editura Dacia, Valeriu Nițu și Traian Vedinaș, au identificat în opera filologică, istorică, filosofică și literară cipariană „arhetipuri ale permanenței românești". Iar conținutul lucrării argumentează convingător subtitlul. Cum se vede peste un veac activitatea lui Timotei Cipariu? Avînd amploarea umanistă a unui Cantemir sau Hasdeu. Nu-i vorba despre exagerări și superlative festive. Opera lui s-a născut dintr-o erudiție și o seriozitate ce amintesc de personalități cunoscute ale gîndirii enciclopedice românești. Timp de aproape cinci decenii a participat direct la toate marile izbînzi naționale și culturale românești: de la revista politică și culturală scrisă în întregime cu caractere latinești („Organul luminării, 1847) și petiția de la Cîmpia Libertății de la Blaj (1848) și pînă la asociația „Astra" (1861) și Societatea Academică Română (1869). A fost socotit, încă în viață, „părinte al filologiei românești". Filologul și lingvistul Cipariu „cînd a gîndit despre emancipareа limbii române a gîndit despre emancipareа socială și libertatea națională a românilor din imperiul habsburgic". În privința unității scrierii a fost un precursor al lui Maiorescu, grefînd, dar neexagerînd, ca latiniștii în rîndul cărora a fost așezat, atunci cînd a pus pe prim plan scrierea etimologică în dauna celei fonetice. A dovedit pasiune și pregătire pentru discipline istorice noi în secolul al XIX-lea în țara noastră: arheologia, epigrafia și numismatica. Laitmotivul gîndirii sale filologice și istorice a fost romanitatea românilor, continuitatea poporului român în vatra nașterii sale și unitatea culturală a acestuia. A avut merite incontestabile în filologia română editînd prima culegere de texte vechi românești și punînd bazele gramaticii istorice a limbii române. A fost un orientalist de autentică valoare, cunoscînd, alături de limbi de circulație europeană, greaca veche și latina, araba, ebraica, siriana, persana, turca și sanscrita, înconjurîndu-se de o adevărată bibliotecă universală. Dacă nu ar fi fost confirmată ca autentică, scena în care, fiind pe patul de moarte, continuau să soseacă pe numele lui cărți și manuscrise rare sosite din cine știe ce colțuri ale lumii, ar fi părut o secvență borgesiană. „Cipariu nu a știut, afirmă autorii, că e un romantic, cum genial va ști Eminescu; dimpotrivă, el avea nostalgia erudiției umaniste, universale, pe care fondul său romantic nu a condus-o însă spre visata împlinire clasică, ci, contorsionat, a oferit o operă contradictorie de care cărturarul, în romantismul său funciar a fost gata să se lepede: „dacă operele mele — a rostit el într-un discurs din cadrul „Astrei" — nu vor fi în stare a se apăra de sineși, nici nu vor merita să mai fie altmintrea apărate". Să

SEMNAL

● Scrisă în registrul romanelor cavalerești medievale, noua carte a lui Dumitru Almaș înalță figura legendarului căpitan al lui Mihai Viteazul, **Romîn Grue Grozovanul**, la rangul de erou comparabil cu oricare alt

personaj epopeic : „cartea a foșt ticluită cu marea dorință de a o citi toți tinerii, între șapte și șaptezeci și șapte de ani, spre folosul și desfătarea lor".

● Cartea poetului George Chirilă, **Un delfin, trei copii și mai multe peripeții**, este o performanță frumoasă în cîmpul literaturii pentru copii reușind să realizeze doar cu cîteva personaje emblematice un poem dramatic în versuri orchestrat în-

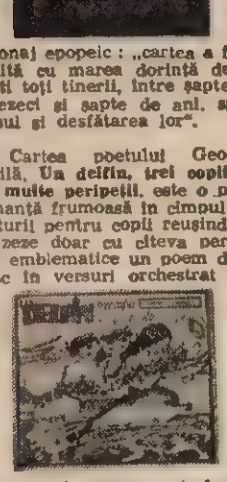

tr-o armonie aproape simfonică ce pune în lumină încă o dată calitățile poetice ale autorului. Prezentată într-o tehnoredactare cu mult simț plastic, cartea își întregește succesul cu ilustrațiile lui Done Stan.

● A III-a ediție a romanului istoric **Domnița Ruxandra**, aparținînd cunoscutei Elvira Bogdan aduce în fața noilor promoții de cititori tineri povestea de dragoste a fiicei domnitorului Vasile Lupu, actualizînd într-o narațiune scrisă cu talent și competență documentară fragmente spectaculoase din zone mai puțin cunoscute ale istoriei noastre. Cartea se bucură de prefața lui Victor Eftimiu și postfața Zoei Dumitrescu-Bușulenga.

Literatură pentru copii

● Reluînd povestea în versuri a îndrăgitului său personaj din cărțile anterioare, Gellu Naum este în **Apolodor, un pinguin călător** același poet inspirat din toate creațiile de pînă acum.

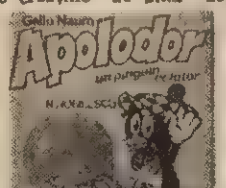

Pentru poetul Gellu Naum versurile copilăriei nu sînt o vacanță a inspirației ci o sarcină de conștiință estetică asumată în plus. Ilustrată cu dinamism și culoare, în stilul benzilor desenate, de N. Nobilescu cartea cîștigă prin tehnoredactarea ingenioasă a Auricăi Iordache.

● Adresată preșcolarilor, cartea Anei Ruse, **Versuri mici din grupa mare**, etalează în versuri toate temele generoase ale co-

pilăriei, de la cele eroice pînă la subiectele intime ale universului infantil tratate cu suplețe și muzicalitate captivantă, realizînd un teritoriu poetic unitar care vine în întîmpinarea nevoii de frumusețe a acestei vîrste mici dar întotdeauna pro-

misătoare.

● **Drumurile lui Tiriliel** aparținînd scriitorului Dim. Rachieș face parte din categoria acelor cărți coagulate în jurul unui singur personaj care tinde să devină memorabil prin arhetipul copilăresc pe care îl propune și care, generînd noi și noi întîmplări și perspective amplificabile, se dezvoltă într-o

construcție cu un univers specific, inconfundabil. Cartea de proză a lui Dim Rachieș beneficiază, evident, de harul său poetic care însuflețește paginile într-o expresie fermecătoare la tot pasul.

● Sub titlul generic **Zinele din Valea Cerbului**, Nestor Urechia adună într-o antologie cuprinzătoare poveștile sale avînd ca erol cunoscutele personaje ale basmelor noastre plasate în contexte și combinații narative noi, în peisajul fabulos al Munților Bucegi, cît și celelalte povești ale sale cu subiecte din lumea insectelor, a păsărilor și florilor, unificînd astfel într-o viziune epică globală toate regnurile fantasticului, refăcînd în plan estetic unitatea primordială a inocenței lumii.

ION ZUBAȘCU ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Restituire necesară

Propunîndu-și să redea fluxul viu al istoriei noastre literare o serie de restituiri critice indispensabile oricărei culturi, **Revista de istorie și teorie literară** a Institutului „G. Călinescu" a editat recent, ca supliment în cadrul colecției „Capricorn" și sub girul Academiei de Științe Sociale și Politice, volumul memorialistic al lui Vasile Băncilă, **Portrete și semnificații**, a patra apariție tipografică a unei serii coordonate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga care semnează, de altfel, și prefața actualei ediții îngrijite și adnotate de Ileana Băncilă.

Volumul cuprinde un număr însemnat de eseuri dedicate unora dintre cele mai mari personalități ale vieții noastre culturale, cu destinele cărora filosoful Vasile Băncilă și-a intersectat propria biografie spirituală. Ceea ce unește aceste medalioane ale unor personalități extrem de diverse prin dinamica preocupărilor culturale cum sînt Titu Maiorescu, C. Rădulescu-Motru, Ion Petrovici, Simion Mehedinți, Spiru Haret, Vasile Pârvan, N. Iorga, Lucian Blaga, Ion Chinezu, Panait Istrati sau Gheor-

ghe Anghel, e preocuparea constantă a lui Vasile Băncilă de-a identifica structurile fundamentale care dau identitate culturală și istorică fiecăreia dintre personalitățile de mai sus. O bogată Addenda cuprinzînd 51 de scrisori ale lui Lucian Blaga către semnatarul cărții încheie volumul cu o avalanșă de amănunte inedite care fac aproape palpabilă prezența poetului și filosofului ardelean în plină actualitate.

Constanta preocupare a lui Vasile Băncilă de a surprinde specificitatea lăuntrică a celor evocați în paginile sale, atît de diferiți ca structuri și domenii de preocupări, de la istoricii Iorga și Pârvan la scriitorii Panait Istrati și Lucian Blaga, sculptorul Gheorghe Anghel, Simion Mehedinți sau Spiru Haret, luminoasele portrete individuale pe care le realizează cu talent și farmec stilistic au proeminența unor basoreliefuri care sintetizează în expresivitatea lor complexitatea unei întregi epoci istorice privite în intercondiționarea dintre destinul individual și mecanismele de ansamblu ale culturii. Ceea ce rămîne însă o dominantă a cărții, deasupra profundelor și tulburătoarelor ei evocări, este spiritul patriotic care însuflețește fiecare pagină, conștiința fermă că fiecare valoare individuală e o parte din tezaurul de istoricitate al poporului și culturii române.

„A readuce în actualitate cu acest volum pe Vasile Băncilă, scriitorul, — subliniază Zoe Dumitrescu-Bușulenga, cu căldura și competența sa binecunoscută în prefața cărții — înseamnă dintr-o dată, a umple un gol, a restitui culturii românești una dintre componentele ei cele mai articulate".

ION ZUBAȘCU ■

Destin în lumină (I)

Editura Minerva are motive să resimtă în sinea sa încă un sentiment de mulțumire. Prin apariția și a celui de-al treilea volum din seria *Pe drumuri depărtate*, serie ce însumează în ea scrierile și notele de călătorie ale lui N. Iorga, încă o etapă, în acțiunea de restituire sistematică pe care cultura noastră actuală o datorește marelui cărturar, se vede împlinită în mod fericit.

În felul de a gîndi al lui N. Iorga, implicit și în întreaga lui manifestare sensibilă, călătoria însemna mult. Îi atribuia, totodată, și rang de necesitate sufletească, și valori de categorie ordonatoare a cunoașterii. Lăsa a se înțelege : ne-o cere, mai întîi, „marea priveliște umană", cu întinderile, varietatea și chemările ei ; crește, apoi, pe măsură ce în diversitatea lucrurilor putem descoperi principii de unitate și factori de legătură ; și, oricum, ne apropie de istorie, ne împrietenește cu aceasta, ne-o aduce în raza simțurilor noastre obișnuite, ferindu-ne astfel de rătăciri în sfere, construcții ori speculații abstracte.

Facem cunoștință, în volumele amintite, cu o vocație de scriitor. Accasta, însă, nu rămîne singură. N. Iorga — întocmai ca și în literatura sa memorialistică — îi asocia și alte laturi ori dimensiuni ale personalității sale. Sînt prezenți, deopotrivă : istoricul, cercetătorul asiduu, profesorul, pedagogul social, gînditorul moralist, omul de artă, cugetul atent la ceea ce era viu și caracteristic în jurul său, umanistul ca simțire în genere a vieții. Aparent, poate, risipă și divergență de imagini ; în fond, însă, convergențe și agregări, menite să dea faptelor demnitate și să scoată la lumină semnificații.

Activitatea de călător a lui N. Iorga acoperă cinci decenii de viață. A început-o din ani încă de adolescență, sub îndemnul primelor lui tresăriri și presimțiri cărturărești. A continuat-o, neîntrerupt, de-a lungul întregii lui existențe spirituale, și pentru a cerceta mai departe în arhive și biblioteci, și pentru activități solemne, ca membru activ sau ca invitat de onoare al unor mari congrese, academii și universități din lume. Între acești poli ai periplului său de călător, firește, există deosebiri de grad, de protocol, de confort material, de ierarhie socială, dar nu și deosebiri de esență, ca stare de spirit și ca vibrație sufletească. Sub acest raport, de la început și pînă la sfîrșit, N. Iorga a știut să rămînă egal cu el însuși. Voia să vadă ; să înțeleagă ; să descopere legături ori afinități de substanță între chipul exterior al lucrurilor și adevărul lor intim ; să-și confirme ori dimpotrivă să corecteze ceea ce știa formal din cărți ; și, în totul, să vină cu actul său de respect intelectual și de reculegere recunoscătoare pretutindeni unde putea să constate semne de construcție omenească și de înălțare ale acestora înspre un destin.

Erudiția, da ! Însă nu o erudiție rece, aspră, înecată în fasturi ori prezumții enciclopedice, ci una vie, naturală, spontană, reflectînd cu simplitate bogății și fericiri ale culturii. Rareori, numai, și unele note mai distante, de factură livrească ori savantă ! Trăsătura dominantă este una de comunicare liberă, prietenoasă, afectivă, în măsură a da sclipire și actualitate fie și unor fapte cît de îndepărtate în timp și în spațiu. Totul, în ambianța acestor cărți ale neobositului călător, denotă sufluu energetic, voința de instrucție, conștiință istorică, angajare morală. Nu ar fi de ajuns doar să contemplăm ceea ce există ; important este să deslusim în tumulturile vieții și ale istoriei.

E posibil, parcurgînd aceste cărți, ca în larga delectare pe care ne-o pot procura să se ivească și momente de insatisfacție ori de nedumerire. Lungimi, repetări, chiar și inadvertențe de fond. Fraze stufoase, încărcate de paranteze, urmînd mai mult linia vorbirii libere din stenograme decît rigoarea sintactică a elaborării scrise. Aglomerări de fapte, cu treceri repezi ori salturi inegale de la constatări de însemnătate universală la amănunte din cotidianetatea vieții obișnuite. S.a.m.d.

Adevărul e că N. Iorga nu poate fi citit oricum ; trebuie citit și cu ceva în plus față de ce intră în regulile și deprinderile cititu curente. Este de presupus că textele lui nu ar ajunge să ne dezvăluie adevărata lor putere, ca și întreaga lor încrengătură de semnificații, dacă am face abstracție de psihologia și personalitatea aparte a omului care le-a întocmit. N. Iorga era un temperament vulcanic; o natură pasională, în sensul axiologic al cuvîntului ; o fire romantică ; un înversunat îndrăgostit de faptele vieții și ale oamenilor, necrutător de aceea cu ceea ce ar putea să le coboare, gata în schimb să le sărbătorească mesajul și înălțimile. I-ar fi fost cu neputință să-și ascundă vreun gînd, dacă acesta i-a străfulgerat prin minte ; să-i amîne ori să-i îmbrace în reticențe prudente ; să-l lipsească, astfel, de ceva din sinceritatea și fervoarea izbucnirii lui imediate. Nu se împiedeca de norme topice ori de reguli ale construcției discursive, atunci cînd o scînteiere de moment, cu actualitatea și cu tactanța ei febrilă, îi cerea să facă paranteze, să intre în desvoltări colaterale, să se supună la ceea ce îi cereau năvalnic inspirația și acuitatea clipei.

Înțelegem, deci, că pentru a-i citi pe N. Iorga trebuie să ne impunem și să urmăm un regim aparte. Condiția, desigur, nu este ușoară. Poate suna cumva ciudat ; eventual poate nemulțumi unele mentalități rezonabile și chiar să le îndemne înspre atitudini de protest și rezistență. Rămîne de văzut. Însă, dacă aceste atitudini ar avea sau nu dreptate. Scrisul lui N. Iorga — prin ceea ce conține în el ca viziune umanistă a culturii și ca simțire românească de viață — este îndreptățit a ne cere o străduință în plus. Cu atît mai mult, cu cît pentru această străduință nu am rămînea nerăsplătiți. În felul lui, scrisul marelui nostru învățat este un scris rar, tulburător, hrănit de izvoare multiple, capabil să exprime modulații de pe toată scara simțirii umane, de la simplele înfiorări pînă la izbucnirile ei incandescente. Adăpostește în el acumulări vaste și macerări profunde. Dificultatea resimțită la început poate fi biruită. Totul e să intuim specificul acestui scris ; să-i deslușim mișcarea interioară și focul sacru. Ajunși în acest punct, piedicile dispar. Scrisul lui N. Iorga, atunci, poate să ne devină cald, apropiat, edificator ; intrăm în raza lui ospitalieră ; ne la cu el într-un univers încărcat de esențe și înțelesuri ale existenței noastre sensibile și gînditoare.

Volumele *Pe drumuri depărtate* cuprind călătoriile profesorului în țări europene și în continentul american. Materialul adunat în ele este imens. Nu poate fi rezumat ; dealtminteri nici nu ar avea sens să încercăm aceasta. N. Iorga, în relatările sale de călătorie, nu urma propriu-zis o idee directoare ; o idee, anume, căreia să i se subsumeze totul și care să poată fi definită în consecință. Însemnările călătorului variază de la situație la situație. Au în ele ceva din bogățiile în revărsare ale vieții. Îi erau dictate de ceea ce îi ofereau sau îi sugerau faptele cu care venea în contact. Se găsea în fața acestora, nu cu planuri dinainte stabilite, ci cu o dispoziție de spirit doritoare să cunoască, să înțeleagă, să descopere, să participe. Acestea, toate, dintr-o dublă determinare : pe de o parte, împlinire și bucurie personală, ca intelectual însetabil ; pe de altă parte, vocație de profesor, dornic să comunice și să interpreteze. Să nu spunem că în această postură din urmă N. Iorga ar proceda pedagogic, instruindu-ne cu metodă ca într-o lecție de catedră sau într-o vizită de muzeu ! *Altceva* e ceea ce aceste memoriale de călătorie ne pot revela. În ele, N. Iorga ni se dăruiește cu toate fațetele și toate valențele personalității sale. Deschid ferestre prin care putem contempla largi întinsuri ale artei, ale istoriei, ale culturii în general.

ION ZAMFIRESCU ■

Copilăria: întîiul semn al lumii viitoare!

Din noianul de argumente și fapte ce atestă grija majoră a partidului și statului nostru față de creșterea și educarea tinerei generații, redăm cîteva, desprinse din statisticile Anuarului 1987 ■ Peste 4,6 milioane de copii primesc alocații de stat ■ 3,7 miliarde lei reprezintă sumele acordate ca ajutoare mamelor cu mulți copii. Față de 488 milioane în 1985 ■ 99 la sută din copii vin pe lume într-o unitate spitalicească, sub supraveghere medicală ■ Circa 82 000 de copii sînt îngrijiți în creșe; 836 225 de preșcolari frecventează 12 548 de grădinițe ■ Numărul sălilor de clasă este astăzi de peste 100 000. Construcțiile înălțate în anii socialismului pentru nevoile învățămîntului sînt echivalente cu 14 orașe noi a cîte 100 000 locuitori fiecare ■ Peste 1 250 000 de pionieri sînt cuprinși în peste 54 700 cercuri tehnico-aplicative, iar alți 940 000 de copii frecventează cercurile pe obiecte de învățămînt.

Abecedarul se poate învăța și pe computer

Încercînd echilibrul unei cumpene perfecte

Umbreluțe colorate sub care fragile trupuri desenează o co

plicată coregrafie

O poveste adevarata

...Umbrelute colorate, presărate cu paiete și confeti, ordonate pe „scena" unei podele. Cînd tăcerea este spartă de sunetul unei trompete, cupolele liliputane încep a se anima iar de sub ele răsar fetițe sprintene ce-și iau zborul, în ritmul muzicii de jazz, ca niște vrăjite Mary Poppins pe aripile de eter. Stăpînesc atît de bine coregrafia complicată a dansului și notele de pe banda de magnetofon încît numirea îți sporește cînd le vezi trupurile fragile și chipurile candide de copii. Micile dansatoare sînt, ce-i drept, de la grupa mare. Sînteți, se vede, la o lecție de „dans cu obiect" într-o grădiniță de copii.

„Fama Grădiniței cu orar săptămînal de la „Avîntul" — înființarea avîntă Bacău — a ajuns ca o legendă, circulă șoptit și prin țară, spusă din gură în gură. Un coleg de redacție a aflat-o în tren, i-a auzit pe doi bărbați vorbind cu despre „ceva fantastic". Personal, am făcut cunoștință cu ea dintr-un documentar, lucrat cu măiestrie de „Sahia-film" despre AVIBAC, firmă de prestigiu în lumea întreagă. Un film despre a creste industrial păsări și a manipula ingenios ingineria genetică pentru a crea rase pure de curcă și iepuri de casă, începe, paradoxal, cu imagini din grădinița de copii. Mai întîi apar porumbeii și apoi reputatul inginer Petru Păcîntă, directorul unității. Așa începe și așa se sfîrșește pelicula, cu această metaforă, cu această parabolă. Cu o idee și un etalon al muncii la AVIBAC, adică o grijă pedantă pentru toate lucrurile mari și mici ale producției, totul avînd legătură cu totul. E demult demonstrat că un părinte nu poate să dea maximum la „ocul său de muncă, nu se poate concentra cu întreaga sa capacitate, atunci cînd copilul său nu are asigurată supravegherea pe întreg parcursul zilei. Deși are 25 de ani de existență, AVIBAC n-a avut multă vreme o unitate preșcolară pentru fiii lucrătorilor săi, fiecare beneficînd de cresele și grădinițele din cartierele unde locuiesc care, de regulă, au program „normal", pînă la prînz, ori „prelungit" pînă către seară. Fermele sînt însă departe de oraș, fapt generator de numeroase invoiri, întîrzieri, adică de ore răpite muncii, de perturbări în organizarea „ceas" a fiecărui compartiment, loc, post, om. Pe scurt, din beneficiile peste plan s-a realizat grădinița unde copiii, de la 1 la 6 ani, să poată să locuiască și să învețe, de luni pînă sîmbătă să fie educați și instruiți, „ca la școală" să fie supravegheați și iubiți „ca acasă". La 1 iunie 1984, au primit în dar casa lor de poveste.

...Este „lux" spun unii vizitatori, privind superficial și întrebînd doar „cît costă?" așa ceva. Deseă bunul gust și rafinamentul intră în categoria luxului, să fie. N-am intîlnit în viața mea de reporter vreo grădiniță cu pereții nezugrăviți ori cu pardoselile neacoperite de covoare sau mochete și cu ferestrele fără perdele. Ei bine, nimic mai mult nu este aici în acesta de la AVIBAC, decît perdele, mochete, pereți zugrăviți, scaune, bănculte, măsute, paturi, cearșafuri și pleduri. Dar cum? Ceea ce s-a risipit aici, mai mult decît în altă parte, din belșug, este preocupare, timp, ideî, neodihnă, căutări, frămîntări ca totul să fie funcțional, frumos, sublim, dacă se poate — și iată, s-a demonstrat că se poate. Educator prin profesie și vocație, directoarea unității, prof. Elena Păcîntă, știe că însemnătatea are în formarea unui spirit, mediul unde trăiește, decorul acestuia, culorile care îi joacă zilnic sub ochi. De aceea, a pus o rîvnă rară în culoarea și ambianța acestui mediu. (Mă îndoiesc că vreunul dintre prichindeii care au trecut și vor trece prin lăcașul acesta îl va uita. Că nu va ști, ca adult, să-și armonizeze hainele, interiorul, să nu simtă nevoia de ordine, de frumos, de artă în jurul lui, acasă ori la locul de muncă). Pereții sînt, în fiecare clasă, în fiecare încăpere, în fiecare hol, zugrăviți în tente suave și lor li se subordonează apoi, toate nuanțele restului — mochete, perdele, draperii, mobilier, pleduri, hăinuțe, fulare, prosoape, chiar periuțe de dinți. Nu e nimic ostentativ, nu e nimic obsedant, este echilibrul esteticului. E important să spunem că totul e la fel de curat, de ordonat, de străluciior ca la inaugurare, ca în prima zi. Să cum s-ar putea păstra astfel, 4 ani la rînd, fără muncă, preocupare, străduințe, dragoste ale întregului personal? Personal care nu este mai numeros ca în altă parte, sînt respectate normele în vigoare. La 150 de copii, 10 educatoare și cu directoarea 11. 3 asistente medicale. - 2 supraveghetoare de noapte, plus personalul auxiliar de îngrijire. Chiar mai puțin decît în alte unități, deoarece mîncarea este preparată, special pentru copii, la bucătăria unei ferme de producție din apropierea acestela. Părinții pun cu toții mînă de la mînă pentru a se rezolva totul și toate. Directorul este în fiecare zi între copii și se străduiește, ca un bun părinte, să le facă fericită copilăria. Așa a apărut în curtea grădiniței o „năstrușnicere" ași de rîvnită și de visată de vîrsta poveștilor fantastice în era zborurilor cosmice. Un avion (o vechitură de care nu mai avea nimeni nevoie, este acum după restaurare și întinerire cosmetică) „banca de onoare" la care aspiră fiecare prichindel, au acces numai cei buni și toți sînt o dată, de două ori și de zeci și zeci de ori buni într-o săptămînă. În curte au și „dalmațieni", chiar de-adevăratelea, în cuști, mai adevărați decît cei văzuți pe ecran. Dreptul de a-i hrăni și îngriji mine îl au cei mai buni la lecțiile de clasă ași. La fel cum tot cei mai mentuoși, sîrguincioși, cuminți, generoși, harnici, îngrijesc, pe rînd, de ferma pitică de pui, aflată nu departe de dalmațieni. Învață munca părinților, învață mai întîi ce este muncă, apoi s-o prețuiască și s-o respecte. Lumea copilului este jocul iar jocul este atît de bine gîndit pentru lumea lui de mîine.

...E după amiază, cînd sosesc în colțul acesta de poveste adevărată. Fac cunoștință, așadar, cu programul de timp liber. Grupa mică A se joacă de-a „jocul mut". Toată sufletul de cer tace pe scăunelele el pitice. În față, Barbă-cot care, cu străduința lui atît de mic își cheamă alenul. Lidia Chirileanu își răstogolește încîntată făptura ei cu păr de soare pînă la el și-i șoptește, dîndu-i mîna: „hai noroc și treci la loc. Să treacă altul în loc". Dar locul se plătește cu gajul unei poezii, încît auzim mai ferm cum „o broscuță mititică / se urca pe-o pietricică..." Educatoarea se străduiește să-și facă absentă prezența într-un colț al încăperii... La „mică" B se constituie castele dintr-o sumedenie de „cărămuzi" turnuri și alte „figuri" colorate din material plastic. În altă încăpere (unde, la prînz, erau pături și se dormea, acum sărite și ascunse pe pereți într-o ingenioasă stucatură) se exersează la pian,

...În colaborare cu profesorii Casei pionierilor și șoimilor patriei din municipiul Bacău, profesoara Elena Păcîntă a adus „acasă" numeroase dintre cercurile acestea. Așa încît, după aproape zece sînt, mai ales, ale „cercurilor". De pian, de limbi străine, de gimnastică ritmică, de judo și, ultima noutate de informatică, de minicomp Este prima grădiniță din țară dotată cu televiziune integrată și programe de minicomputer. Nu e nici de data aceasta decît o continuare de gînd și de preocupare în o forma și pregăti copiii noștri de azi pentru viața lor de mîine. Nu e necesitat investiții speciale din moment ce întreprinderea deține un sistem de televiziune integrată și oficiu propriu de calcul. Grădinița este ca oricare școlă a ei de producție fasa cum s-ar cuveni gîndite și privite toate unitățile de învățămînt. de la preșcolari la studenți de către întreprinderile patronatoare. Cum spuneau un pedagog, niciodată o investiție în copii nu este fără întoarcere. nu este nerentabilă. Se va regăsi mîine, înzecit la scară socială). Tînărul profesor de matematici Constantin Adronic l-a fost elev cu 14—15 ani în urmă, acum sînt colaboratori la elaborarea unui program de pionierat didactic: învățarea alfabetului limbii române, nu pe tăbliță și după abecedar. cum au învățat încă unii dintre cei ce le sînt acestor copii părinți, bunici, educatoare, supraveghetori, ingrijitori, ci după ecran și pe computer. Au ajuns la litera G. O mogîldeață de om care abia știe cum o cheamă, apasă pe tastele aparatului-minune și face un haz nebun cînd pe ecran apare litera A mare. Pînă se desenează un avion, avionul acela albastru din curtea de joacă, autobuzul AVIBAC, cu care se duc ei săptămînal la plimbare prin județ, consemnul e să formeze el cuvinte care încep cu litera inițială a limbii și astfel ia în stăpînire tot mai mult și mai bine frumosul lin grai matern. Și celelalți, se pornesc a rosti altele și altele o întrecere de cuvinte, clinchete de clopoței, se încrucișează în aer.

...Subsolul tehnic al clădirii a fost transformat în două săli de sport, un „palat al telefoanelor", un cabinet metodic, un colț al științelor naturii, un colț de ceramică populară... Teviile și conductele vopsite în aceleași stil al locului, au devenit și ele un element de decor, de ambient. Sub ele, într-una din încăperi, pe o mare saltea pătată, tinuți bine în frîu de profesorul Aurel Chelaru, 16 puști de-o schioapă în costume de judocani, doi cîte doi, cînd le vine rîndul, se salută în cea mai desăvîrșită politete extremorientală ca apoi să se la la trîntă. Abia își pot ține risul să nu strice seriozitatea unei ore de sport, riscînd să mă compromit de-a dreptul în fața concurenților de pe saltea. Lumea asta a adulților, se pare, nu va înțelege niciînd lumea micului Prinț și nici a lui Winnie Pooh... În cea de vis-a-vis e o veritabilă sală de balet. Pe un perete — spaliere, pe celălalt — oglinzi și bară. La bară, fotițe cu mutrite la fel de concentrate, stăruind și ridicînd echilibrul unei cumpene perfecte.

Între cele două săli este cea a corpului didactic cu tot soiul de machete ilustrînd povești celebre ale copilăriei, de la Capra cu trei iezi și Ridichea năzdrăvană la Stejarul din Borzești și Povestea Vrînceanu, meșteșugăriei lucrate, cu artă lucrate de către cele 11 educatoare în plus, o bibliotecă, adusă de fiecare de pe-acasă, cu lucrări de specialitate — metodică, psihologia copilului, pedagogie... și o masă pentru dezbateri profesionale. Aproape toate educatoarele au gradul întîi, ceea ce spune mult și explică multe din ceea ce se vede și se realizează în grădiniță cu orar săptămînal de la AVIBAC. Printre altele, faptul că sase dintre lucrările lor de creație didactică (dintre cele trei aparținînd profesoarei Elena Păcîntă) au fost selectionate și premiate la cea de a V-a ediție a Expoziției republicane de materiale metodice, din vara anului trecut, organizată de Ministerul Educației și Învățămîntului. (Ar fi necesar ca și această excelentă imagine să pătrundă în țară prin revistele noastre pentru învățămîntul românesc, să se finalizeze prin e bîtaceo unor culegeri de asemenea lucrări; s-ar constitui o zestre didactică de mare preț pentru generațiile viitoare de educatori, învățători, profesori). La una dintre ele, directoarea, care slujește catedra de 24 de ani, (20 ca profesoară de educație fizică într-un liceu) a așezat un motto (dintr-un scriitor clasic) ce sintetizează superb nu numai un crez, dar și ceea ce se vede și se face aici: „Ceea mai bună operă este aceea care se făurește fără nerăbdarea succesului apropiat; iar cel mai nobil efort este acela care își pune nădejdile dincolo de zare". Atunci de ce să nu arătăm și să nu imităm exemplul de la AVIBAC?

CICI IORDACHE ADAM ■
Fotografii de
ELENA GHERA ■

De-aș fi din nou...

Cu cît anii se adună, în sufletul nostru rămîne neatins colțul senin al copilăriei, mai luminos, mai în „față", ori de cîte ori simțim nevoia de puritate absolută.

De aș fi din nou copil, cîte n-aș face!

Aș citi pe nerăsuflate sutele de cărți care se editează pentru cultivarea sufletului „nostru" de copii, aș merge la filmele care ne învață să gîndim drept și fără tributul convenienților... M-aș antrena pe stadioane, aș înota în bazinele sub cerul liber, m-aș lăsa purtată frenetic în scoanele zburătoare din parcuri, aș urca dintr-un suflet munții înzăpeziți, m-aș înnegrii cît suportă pielea, pe plaja aurie, m-aș adînci în copilărești dar esențiale, căutări de formule în laboratorul de chimie de la școală, m-aș înscrie la un curs de calculatoare și poate la unul de reporteri (dacă ar fi), m-aș duce la doctor să-mi controlez dezvoltarea spiritului și a trupului, aș fi o asiduă frecventatoare a spectacolelor de la Țăndărică, mi-aș spune răspicat cuvîntul în adunările purtătorilor de cravate roșii, aș învăța, cît șapte, tot ce ni se dă în clasă și tot ce adaugă, cu bună știință, părinții, aș merge la concerte să ascult „Voces Primavera" dar și la Ateneu să mă familiarizez cu preclasicii, aș asculta, fără să murmur, toate sfaturile dragii învățătoare, pe care nu o apreciem la întreaga ei valoare decît atunci cînd am devenit adulți.

Mă întorc din drumul maturului să bat din nou mingea, dar lîngă mine stau combinațiile de logică și memorie, jocurile anului 1988. Dacă aș fi iar copil, aș trăi intens atmosfera concursurilor literare sau matematice, m-aș pregăti, zi și noapte, să ajung printre cei trei-patru premianți, despre care, a doua zi, după victorie scriu toate ziarele.

Dacă aș fi iar copil, i-aș asculta mult mai mult pe oamenii care au trecut prin copilărie, pe cei care au acumulat o experiență, care știu ce vorbesc, care au puterea să gîndească și să înfăptuiască.

Dacă aș... nu e un conditional nostalgic ci o modestă și nesfîrșită listă a posibilităților copiilor noștri de a deveni oameni întregi, capabili, schimbul nostru de mîine.

Cu cît porțile sînt mai larg deschise, și mai accesibile, cu atît alegerea e mai grea. Azi tractorist — mîine cibernetician, azi medic — mîine biolog, nu exprimă doar opțiuni trecătoare, copilărești, ci și imensa tentație a unei palete cu atîtea mii de profesii îmbietoare.

Dragi copii, treceți pe lîngă noi, în rînd cu noi, dacă pasul nostru vi se pare prea lent puteți să începeți să o luați înainte. Și revenind la vîrsta mea, chiar dacă metamorfoza s-ar putea produce și aș fi din nou copil, cu mintea de acum, eu aș bate tot pe la porțile unei recreații.

CARMEN DUMITRESCU ■

Moderne înzestrări pentru ocrotirea celor mici

Jucării și sănătate

Arsenalului de pediatrie al sectorului 6, al Capitalei, tutelat de Spitalul de copii „Cuțovenii", i s-a alăturat o nouă policlinică. Pînă de curînd, împărțită în trei localuri, Policlinica de pediatrie a sectorului respectiv și-a adunat toate secțiile în strada Cetatea Histria nr. 12, din cartierul Drumul Taberei, într-un sediu modern și bine dotat pentru diagnosticarea și tratarea micuților pacienți.

Din cei 117 000 de copii, cît reprezintă populația infantilă a sectorului, aici sînt îndrumate toate cazurile depistate în teren, de către medicii de medicină generală-pediatrie, pentru precizarea diagnosticului, conduita terapeutică, pentru orientare socială, școlară și profesională în funcție de problematică, diversă de altfel, bolnavii pot beneficia de asistență medicală a cabinetelor de pediatrie, cardiologie infantilă, ORL cu sală pentru mici intervenții chirurgicale, alergologie, oftalmologie. Nu lipsesc nici laboratorul modern, o sală pentru cultură fizică medicală și un serviciu de fizioterapie. În același local s-a mu at și Dispensarul de copii din micro 7, Drumul Taberei, format din cinci cumscripții de pediatrie, care acordă asistență medicală, teritorial, în zona în care este amplasat.

„La instalare, întreg colectivul medico-sanitar al policlinicii a pus tot sufletul, ca pentru propria casă, ne spune doctorița Emilia Morar, medicul șef. Cu aceeași grijă am fost sprijiniți și de multe instituții din sectorul nostru, de părinți ai copiilor." Și într-adevăr de cum îi treci pragul, te imaginezi într-o lume a poveștilor ce transpar, viu colorat, din stăluirea fațadiei care îmbracă holurile spațioase, unde razele de lumină se cern prin perdele, alese cu mult bun gust. Un univers creat ales pentru a-i sustrage pe micuți de la gîndul întîrzietoarei injecții, de care ne amintim cu toții cît ne temeam în vremea copilăriei. Dincolo de ușile cabinetelor, copiii se pot „confesa" și părăsim re ii așteaptă pe birourile medicilor. În curtea, ca o grădină, a policlinicii, pacienții mai zburdă puțin în legătură sau alte jocuri, în așteptarea consultației.

Totul este gîndit, aici, cu grijă părintească, cu drag pentru viitoarele noastre. ale o nu ui, pentru frumusețea și sănătatea lor.

VICTOR RĂDULESCU ■

Anchetă Flacăra

„Creșterea limbei românești ș-a patriei cinstire"

S-au împlinit 121 de ani de cînd, în mai 1867, la București se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 121 de ani în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Reținînd cu emoție evenimentul atît de important în cîștigarea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „mișii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna: „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l lee de la un popor". (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernul României, ce au ar fi deja în inimile dumneavoastră? În aceste inimi cetim această dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul acesta primit de la strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact."

Inspirați din această deviză patriotică, superbă în expresie și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbei românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează:

1. În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 121 de ani?

2. Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă?

3. Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române?

Au răspuns în numerele anterioare: Titus Popovici, G. Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petru Poantă, Val Condurache, George Ajboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanța Buzea, Cezar Baltag, Gheorghe Bulgăr, Fănuș Neagu, Cezar Ivănescu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț.

Nicolae Dragoș:

„Operă esențială a întregului popor"

1) Fie și o călătorie incompletă prin istoria poporului nostru va avea meritul de a pune în lumină adevărul că dintotdeauna el a avut conștiința că are de apărat nu doar un spațiu geografic, ci și un spațiu spiritual. Purtător pentru vreme al unor tradiții, ritualuri, al unei atitudini personale, specifice față de timp, spațiu, față de cosmos, al unor convingeri definitorii privind relațiile umane și solidaritatea umană, urmaș al unor înaintași, al unor strămoși ce și-au pus pecetea faptei și gîndului pe memoria vremurilor, poporul român a dovedit prin fapta sa istorică adevărul de esență al aparteneței nu doar la o moștenire teritorială indiscutabilă, ci și la o moștenire spirituală inviolabilă și de netrăit. Lingă veșnicia Carpaților și a Mării Negre, tot atît de durabilă și de eternă ca ele s-a clădit veșnicia limbii române. Și așa cum o atestă evenimentele, nu o dată dramatice, prin care i-a fost pusă la încercare statornicia, poporul nostru a știut să păstreze și să apere ca pe supremul său tezaur cuvintele limbii române, aceleași pretutindeni, cuvinte ce s-au constituit și se constituie în document al permanenței românești în această parte de lume, în simbol, dar și realitate perenă a idealului de unitate, care a trăit viu în conștiința tuturor, chiar dacă în urma unor grave încercări ale istoriei trupul unic — pămîntul românesc — în care se cuprindeau toți românii, a fost divizat în numele intereselor unor imperii puternice, chiar dacă unii puternici ai vremurilor s-au nutrit din iluzia că jalonînd granițe artificiale s-ar putea realiza în timp o dezmembrare a unei existențe istorice. Dar tot vremea a dovedit că mai puternice decît pohtele de cotropire, de dominare, sînt moștenirea istorică, individualitatea construită prin acumulări de profunzime ale poporului, idealurile sale supreme de unitate, independență și libertate. O graniță impusă, o divizare vizînd dezbinarea n-au putut să rupă trupul cuvintelor românești, ele rămînînd mereu indestructibile și orientînd conștiințele individuale către marea conștiință colectivă, așa cum apele vizibile și invizibile ce străbat fața platiurilor de la Dunăre și Carpați și-au purtat și își poartă mereu destinul către mare, reperul unic al drumului lor.

Vreau să spun că mult înainte de cuvîntul Golescului clădit pe un luminos sentiment patriotic, au fost numeroase gîndurile născute din convingerea și conștiința că oricîte lucruri i-ar fi jefuite poporului, dacă acesta va ști să-și păstreze neoxidate cuvintele, își va păstra în fapt ființa. **Cuvintele fac parte din rădăcina unui popor.** Sînt asemeni semințel, care-și poate întîrzia germinația, din cauza unor factori conjuncturali, dar care păstrează în adîncul ei acea forță fără egal, menită înfloririi și rodului, atunci cînd vremurile sînt prielnice. În pofida vicisitudinilor, a unor dramatice situații conjuncturale, poporul nostru și-a păstrat, nelăsîndu-le înstrăinate sau alterate, semințele menite duratei — cuvintele. A făcut-o în genialele sale creații anonime, a făcut-o prin luminații cronicari și înainte-mergători întru spirit. A aflat în testamentarele opțiuni ale unor cărturari exprimarea concentrată a credințelor sale fundamentale. A avut șansa unor strălucite spirite, care au înălțat limba română în spațiile unei demnități de cristal. A avut șansa existenței geniale a lui Eminescu, prin care, într-un moment de sinteză de dimensiuni cosmice, limba română a îmbrăcat haină de sărbătoare, măscîndu-se **a doua oară**. A fost, este și va fi certificatul suprem de permanență al poporului. Este tezaurul pe care l-au păzit și l-au păstrat generațiile de pînă la noi, pe care avem datoria să-l lăsăm intact, să-i adăugăm noi străluciri pentru generațiile ce vor veni.

2) De obicei — și este firesc să fie așa — elogiul se îndreaptă meritat către acele personalități ale istoriei, științei și culturii care, prin fapta, gîndul și opera lor au adus contribuțiile esențiale la înălțarea cuvîntului românesc în orizonturile perfecțiunii. S-ar cuveni poate, într-o dezbatere atît de cuprinzătoare, cum este cea găzduită sub generosul generic al rubricii de față, să adăugăm faptul că un monument de măreția de necuprins cum este cel al afirmării întru desăvîrșire a limbii române este nu doar opera unor mari chemați, ci și a unor mereu demne de prețuirea noastră destine anonime. **Limba română este opera esențială a întregului popor.** La edificarea unui asemenea monument etern mare sau mică, orice contribuție își merită admirația, prețuirea, elogiul. A o păstra în întreaga sa strălucire, a ajuta să nu-i fie diminuate forța de iradiere, capacitatea de nuanțare, expresivitatea subtilă, umanismul vădit în adîncul cuvîntului românesc este marea datorie a prezentului, constituindu-se într-un act de veritabil patriotism. A-i aduce atingere, a o lăsa nepăzită pe seama unor stricători de limbă, a nu veghea ca prin toate mijloacele să rămînă mereu vii cuvintele, să fie îmbogățită în logica și spiritul ei limba poporului, a întîrzia cu obtuzitate în atitudini conservatoare ori a încuraja cu lejeritate un novatorism fără rigori ar echivala cu un act de nedreptate, voit sau nevoit, făcut față de suprema noastră avuție. Ne-au lăsat ca pe un legat de neocolit acest îndemn toți înaintașii noștri, fie că opera lor s-a înălțat în zările genialității ori s-a hrănit la flacăra unui talent modest, și avem temeiuri, condiții să-l urmăm, aducîndu-i dovada devotamentului: fapta noastră culturală. Prin ce are mai bun literatura, arta de azi, se ilustrează edificator adeziunea organică a culturii contemporane, a făuritorilor ei la testamentul mereu actual al „creșterii limbei românești", ca expresie esențială a cinstirii patriei. În numele unui asemenea generos testament și-au dăruit viața cuvintelor mari corifei ai culturii naționale, se afirmă prin opere luminate, între altele, de cultul față de frumusețea și autenticitatea cuvîntului românesc numeroși autori contemporani.

3) Copleșit de impunătoarea tradiție a culturii românești — o cultură cu o mereu pregnantă conștiință de sine, dar în permanență deschisă mesajelor culturilor lumii — mă străduiesc să nu las cuvîntul să-mi trădeze gîndul și sentimentele, să-și afle făgaș, oricît de modeste ar fi, în plaiul atît de primitor și atît de vesnic al existenței românești.

Cred profund în metafora care a făcut din cuvinte semințele nemuritoare prin care anotimpurile vieții sînt fără de sfîrșit, prin care ne înțelegem rădăcinile așezate în adîncurile vremurilor ce-au fost și ne înțelegem deopotrivă roadele așezate și ele în adîncurile vremurilor ce vor veni.

Corneliu Sturzu:

„Aici și acum"

1) Îngăduiți-mi să încep povestea fraților Golești cu o amintire din copilărie. Erau anii de răstriște ai războiului iar părinții mei găsiseră adăpost în satul Vrănești (astăzi Văleni-Podgoria) la cîțiva kilometri de Golești. Eram în clasa a treia primară dar țin bine minte drumul acela străjuit de plopi seculari care duceau către conacul Golești-lor împrejmuit de un parc care mie mi se părea imens și unde îmi plăcea să mă joc. Era un conac care semăna cu cel de la Pașcani ori Mircești.

Noi, moldovenii, am fost primiți de localnici cu bunăvoință, ospitalitate dar cu un fel de suspiciune, pentru că venirea noastră le stricase oarecum rînduielile.

Sătenii din comunele de primprejur priveau conacul, cam părăginit, după cîte îmi aduc aminte, cu respect și veneratie. Atunci, într-a treia primară, am aflat că acolo, la conac Dinicu Golescu înființase prima școală sătească din Muntenia unde, așa cum scrie G. Călinescu, „copiii trebuiau să aibă numai mijloace de hrană și n-aveau a se îngriji pentru lăcaș și învățătură".

De abia mai tîrziu, în anii studenției, am citit despre faptul că a fost unul dintre fondatorii, în 1827, ai „Societății literare române" din care făcea parte și Ion Eliade Rădulescu. Se născuse un fel de Academie românească sui generis.

A fost și rămîne un moment deosebit de important pentru cultura noastră națională pentru care trebuie să le purtăm o veșnică recunoștință.

2) Eu nu văd Academia ca un fel de conclav care emite decizii și sentințe obligatorii în domeniul lingvisticii ci ca un for dinamic, permeabil la tot ce se întîmplă cu limba română în evoluția ei firească, în concordanță cu însăși evoluția societății. Avem admirabili specialiști în acest domeniu care știu să impună acele norme de vorbire și scriere conform cu neolatinitatea cuvîntului românesc. Nu sînt specialist în gramatică sau fonetică. Dar există, dincolo de teorii mai mult ori mai puțin sofisticate, un simț al limbii materne care nu te înșeală niciodată.

3) În ceea ce mă privește, ca toți scriitorii autentici (pentru că mai există și impostori într-ale scrisului) mă străduiesc să mă fac înțeles de concetățenii mei aici și acum, mai exact spus, **între frontierele limbii române.**

Anchetă organizată de AURELIAN T. DUMITRESCU

Per aspera ad astra

Dascălul de latină. Aproape niciodată foarte tînăr, încărcat de o experiență care nu vine neapărat cu vîrsta, ușor desprins de contingentul mărunt, prin aspirații pe care adolescentul le percepe fără să le priceapă încă și, deci, luptă instinctiv împotriva aparențelor constrîngătoare. Dascălul de latină, sever, în fond sentimental, de o sensibilitate blindată în marmura impozantă a erudiției...

De ce oare de cînd lumea profesorul de latină a fost sinonimul severității? Și iarăși, de ce, cu timpul, fiecare dintre noi ajungem totuși să-i reașezăm amintirea tot mai în față în ierarhiile dragostei și prețuirii noastre?...

Ofensiva irepresibilă a matematicii, a fizicii, presiunea psihologică a nevoii de performanță a timpului nostru au alungat imaginea dascălului de latină, atmosfera orei de latină — așezată parcă într-o infinită primăvară la care conjugările și declinările din limba lui Cicero ne împiedicau să ajungem — undeva în raftul al doilea. Cel puțin în mentalitatea comună. Și totuși, nobila îndeletnicire nu și-a întrerupt nici o clipă mersul: ne aflăm la sfîrșitul primului an al învățămîntului modern în care, la nivel național, s-a organizat concurs școlar la limba și literatura latină. Inițiativa forurilor din domeniul învățămîntului consolidează astfel, prin mijloace noi, o tradiție extrem de importantă, revenind, iată, asupra importanței și a rolului formativ al studiului acestui obiect.

Astăzi, elevii pasionați de studiul limbii latine (cea mai mare parte aparținînd claselor de filologie-istorie din liceele de profil, dar și liceelor pedagogice din țară) se pregătesc suplimentar în același sistem intensiv care „antrenează" și pe tinerii matematicieni sau fiziceni. Cu sprijinul catedrei de limba latină a Liceului de filologie-istorie „Zoia Kosmodemianskaia" din București și al catedrei de specialitate a Facultății de limbi străine din Universitatea bucureșteană, cei mai dotați „latiniști" ai acestei promoții, de pildă, s-au bucurat de o excelentă perfecționare, în trimestrul al III-lea al acestui an școlar, care le-a îngăduit participarea la Concursul internațional de limbă și literatură latină din Italia, Arpino — „Certamen Ciceronianum Arpinas". Șase elevi (Popescu Barbu, clasa a XI-a, Liceul „Zoia Kosmodemianskaia" București, Ungureanu Dan, și Târa George, clasa a XI-a, Liceul de filologie-istorie Timișoara, Bădilă Daniela, clasa a XII-a, Liceul de filologie-istorie „Unirea" din Brașov, Vasilca Elena, clasa a XII-a, Liceul pedagogic Constanța, Amihăiesei Carmen, clasa a XII-a, Liceul pedagogic Suceava) ne-au reprezentat cu cîteva zile în urmă la această prestigioasă competiție care a reunit 427 de elevi din 14 țări ale Europei.

România este astfel prezentă pentru a doua oară la Arpino. De această dată însă copiii români au revenit cu lauri: un premiu II și medalia de aur pentru Barbu Popescu și o mențiune de onoare pentru Dan Ungureanu.

Ca întotdeauna, cei șase „internaționali" au avut un dialog cu ministrul învățămîntului, Ion Teoreanu, la întoarcerea din Italia. Acest început, într-un domeniu de performanță în care școala românească nu s-a instruit în chip deosebit în ultimele decenii, valorează cît o revelație: limba latină este privilegiul — căci probabil că aceasta este valoarea prezenței lor la Arpino. La fel și ceilalți, care au revenit îmbogățiți nu doar de bucuria unor rezultate bune, ci și de o experiență pe care o vor transmite „antrenorilor" promoțiilor din anii viitori.

Astăzi, dascălul de latină nu este nici mai sever nici mai puțin sever decît alții, într-un timp în care calitatea trebuie să primeze. Poate că profesoara Maria Morogan, de la „Zoia Kosmodemianskaia", care s-a ocupat cu multă dăruire de pregătirea celor șase (și nu numai!) sau prof. univ. Alexandru Mircan, de la Universitatea din București care i-a și însoțit în Italia nu pot fi puși tale quale alături de portretul robot de la începutul acestor rînduri. Ceea ce stărue însă în spatele cuvintelor — competența, dragostea pentru profesiune, deschiderea culturală vastă, harul de magistru, fără de care nimic nu se ridică în școală — rezistă cu siguranță, oricărei comparații.

Este un început admirabil. Un început de tradiție, dacă acceptă paradoxul. Or, învățămîntul românesc s-a sprijinit, se sprijină și se va sprijini întotdeauna pe tradiții durabile.

TANIA RADU

atelier literar

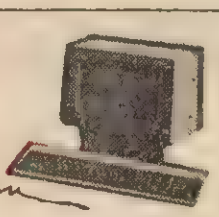

Dan Emilian Roșca — Timișoara. Tocmai pentru că vă cunoaște volumul **Arhipelagul pasiunilor** (Editura „Facla", 1985), computerul a trecut sub tăcere multele dumneavoastră plicuri sosite în „Atelier". După acest debut editorial, sînteți, cum se spune, un consacrat și nu mai aveți decît posibilitate să vă clasicizați... Vă mulțumim pentru exemplarul trimis.

Diana Anghel — Roman. Sînteți la vîrsta cînd credeți că un cuvînt poate spune orice, iar două mai mult decît totul. Mai tîrziu veți descoperi că nu-i chiar așa, că, uneori, oricît ar fi de multe, nu spun nimic.

Teodora Georgescu — Buzău. Trimiteți zece poeme pentru zece note — „de la unu la zece", cum ziceți dumneavoastră. Computerul a notat cu 5 **Fapt divers** și cu 6 **Relief**. Restul e sub. Așa fiindcă ați vrut note. Publicabile sînt cele cu 10.

Matei Popescu — Rîmnicu Vîlcea. Reținem din ce ne-ați trimis, ca să vadă și alții : „Și de n-ar mai fi iubiri pe Pămînt (,) / n-am să pot pentru ele să cînt (.) / Căci mă-năbuș și-ncep chiar să plîng, / mai din suflet, mai din ochiul cel sting". Doriți un răspuns scurt : da sau ba. Pentru dumneavoastră „da", pentru computer „ba". Dacă aveți baltă bună, duce-vă-ți la pescuit.

Horia Avram — Tîrgu Mureș. Noi nu „valorificăm" poemele după posibilități". Ceea ce ne-ați trimis dumneavoastră e bine scris și, uneori, chiar interesant. Dar, exact prin aceasta, lăsați impresia că aparțineți altui continent ; în orice caz, sînteți dator poeziei nord-americane dintr-o perioadă care n-a lăsat poeți mari. Întrebați-vă, e bine s-o faceți, cui servește ceea ce scrieți și veți descoperi de ce nu „valorificăm" astfel de poeme.

Dumitrescu Marcela — București. Poemul dedicat bunicii e frumos și va fi și mai frumos dacă i-l veți trimite chiar ei. Pe celălalt, cum se intitulează **Streine**, nu știm unde l-ați putea trimite.

Rugină Mihaela — Tîrgoviște. Vă învîrtiți după pom. Și nu vă veți regăsi nici în oglindă dacă veți continua să credeți că poezia e doar o destăinuire de stări sentimentale prefabricate. Nimic publicabil din ceea ce ne-ați trimis.

Carla Maximilian — Ploiești. Ați trimis un plic cu poeme și nu ați primit nici un răspuns. „Una din două — spuneți dumneavoastră — : ori n-a ajuns, ori n-a meritat acest răspuns". Mai sigură e a doua situație.

Duică Ionel — București. Sîntem convinși că vi se va acorda un loc de muncă după pregătirea pe care o aveți. Nu trebuie să dramatizați, ci doar să vă căutați acest drept. Poemele, chiar dacă ne avertizați că nu mai aveți altele, nu sînt publicabile. Reproducem, totuși, unul din ele, în speranța că-i veți găsi singur un titlu : „Stau într-un vișin / și mănînc vișine / va veni iarna / gîndesc / în liniște / mă cuprinde / o bucurie / sălbatică". Dacă stați în pom, vă puteți sălbăticî.

Anastasescu Vintilă — București. Intențiile lăudabile, nu și concretizarea lor. Dacă dumneavoastră scrieți că „sufletul dacului sună ca o vioară Stradivarius / între Siret și Dunăre", să nu credeți că emoționați pe cineva. Nici pe Stradivarius. Cu atît mai puțin pe un dac...

Șerpu Cezar — Sibiu. E posibil, cu trecerea timpului (mult timp !), să ajungeți la poezia meditativă pe care o căutați. Eseurile, indiferent natura lor, nu intră în atenția „Atelierului".

Rub Traian — Tulcea. Sinceritatea și rostirea directă, pe care computerul vi le recunoaște, nu sînt suficiente pentru a realiza un poem bun. Nu poate să vă spună ce mai trebuie pentru că ar fi prea simplu pentru dumneavoastră și prea complicat pentru el.

Sorina Stănescu — Pitești. Mai aveți mult de mers pînă la poezie și merită să continuați, dar numai dacă simțiți că nu puteți altfel. Dintre poeții preferați, rămîneți cu Blaga.

Mergeha Ovidiu — Epureni, Vaslui. Nimic publicabil : dumneavoastră nu faceți decît să mergeți în urma poeziei populare și să culegeți ce cade pe de lături ; dacă ați merge înaintea ei, aceasta ar lua-o în altă parte.

Tofoleanu Ștefan — Alba Iulia. Cu mai mult efort, cu mai multă economie de cuvinte, **Privighetoarea**, această „prezență vie, înălțătoare, / în poiana cu flori a iubirii eterne" (altceva ar fi fost dacă ați fi spus „eternei iubiri"...), ar fi devenit publicabilă. La fel, **Ființă singurată, cum ești**. Dumneavoastră vă apropiați de lucruri frumoase, dar din ce sînteți mai aproape din ce le vedeți mai puțin.

Otvös Edgar Alexandru — Cîmpia Turzii, Cluj. Încercînd să faceți, deopotrivă, în același text, și poezie și filozofie, le pierdeți pe amîndouă. Sigur, se poate. Dar nu de dumneavoastră.

Sălăgean Tudor — Cluj-Napoca. Frumoase **Calul roșu, După bătălie, Pseudo baladă**, dar nu le reținem : dumneavoastră puteți mai mult. Vă așteptăm.

Mihai Pesim — Drobeta Turnu Severin. Citim : „Locuiesc / Pe Calea Lactee / la numărul trei / Căutați-mă / și mă veți găsi / în locuința mea / provizorie". Computerul n-are nici o conexiune cu Calea Lactee. Dacă vă simțiți bine acolo, stați liniștit.

Pavel Rătundeanu-Farchete — Dej. Vă mulțumim pentru aprecieri și urări. Poemul, o știți și dumneavoastră, nu-i poem.

Voiculescu Vicențiu — Tîrgoviște. Cele două poezii nu sînt „apte pentru a fi expuse oamenilor prin cadrul revistei" noastre.

Valentin Mustață Botez — Hunedoara. Computerul vă trece cu vederea „ortografia și punctuațiile", dar nu și jocul cu poezia : „Cîntă corul de broscuțe, / jos în baltă, în noaptea albastră ; / Cîrdurile de rățuște / au tras frunze la fereastră". Nu cumva era vorba de un greier ?

Edith Györfi — Sibiu. Înainte de a vă dedica poeziei, dedicați-vă lecturii : veți descoperi singură, dacă aveți simț critic, punctele slabe. Textele trimise nu îndreptățesc multe speranțe.

Ionescu Florin — București. Da, de la ultima prezență în „Atelier" ați mai crescut. Dar nu și ca „valoare poetică".

Mai trimiteți : Doina Negoiță, Achim E. Alexandru și **Musa Nicolae** —București ; **Florentina Trentea** — Rîmnicu Sărat.

Deocamdată nu : Mădălina Manole, Alina Andrei, Adam Răzvan și **Andrei Vasile** — București ; **Botezatu Dan** — Botoșani ; **Tania Crișan** — Craiova ; **Dima Georgeta** — Călărași ; **Marcela Anghel** — Buzău ; **Valentin Vasilescu** — Tulcea ; **Lilescu Ioana Liliana** — Craiova ; **Paul B. Ladislau** — Tîrgu Lăpuș, Maramureș ; **Stoica Valentin** — Buzău ; **Nichita Nicolae** — Fierbinți, Ialomița.

Nu vă pierdeți timpul : Ploșteanu Titus — Bacău ; **Palade Ion Corneliu** — Căbești, Bacău ; **Cătălina Șerban** — București ; **Stan Letiția** — Brăila.

DARIE NOVĂCEANU ■

Eterna zămislire

Mă urmărește umbra tinereții,
ținîndu-se de mine, pas cu pas,
dar altă umbră, stinsă, fără glas
mai pipăie și sprijină perețn.

O însoțesc un timp, apoi o las
să sfredelească fumurîul ceții,
prin aerul ce-l spintecă vreții,
cînd simt festinul marelui popas !

Mă circumscriu în cosmice spirale,
trecînd mai sus de bezna fulgerată,
itinerar de spații siderale,

dar nicăierea Viața nu s-arată.
Din Terra doar pulsează zvon de lire,
perpetua, eterna zămislire...

Vulnerant omnes...

Am răscolit tot necuprinsul zării,
cu ochii-n neîncetată căutare,
din stinei semețe,-n larg de-albastră mare,
pînă m-ajunse timpul întomnării.

Speram într-o divină fulgerare,
să-mi lumineze pasul evadării,
să nu mă prindă clipa-nsingurării
pe drumul care duce spre-nnoptare.

Nu m-au înspăimîntat, umblînd prin vreme,
nici viscole, nici arșițe supreme,
cît ruginitul Ornic, ce-și ascunde,

ca frigu-n sloiurile translucide,
cumplitul adevăr despre secunde :
„Toate rănesc, dar ultima ucide !"

Sonet nostalgic

Spre țărmul însorit al tinereții,
cînd sună iar aducerile-aminte,
lacrima-n pleoape-i trandafir fierbinte
și-n tălpi spin rece roua dimineții.

Curînd însă, lăstunul meu — cuminte,
în cuibul cald —, i-or troieni nămeții.
Și alții vor rosti frumosul vieții.
din mult tăcutele-mi cuvinte.

Eu spre trecut, ca rîul spre izvoare,
mă-ntorc cu gîndul și visarea,
știind ce-nseamnă iarna și ninsoarea...

Va ninge, știu. Va ninge cu ultare,
însă din lut, de dincolo de moarte,
va răsări Sonetul, ca-ntr-o carte !

Elogiu sonetului

Mă-nchin în fața ta, ca într-un templu
împodobit cu bronzuri și odoare
și-aidoma vestalelor fecioare,
vin să-ți slujesc și-adînc să te contemplu.

Mă doare cînd fanatici, de exemplu,
încearcă să dea altă-orientare
acelor paisprezece coridoare,
prin care-ți plimbi strălucitorul péplu.

Iar cînd mimînd, reformatorii vrură
să-și lase-amprenta lor în piatra-ți dură,
din glorie-ncercînd să-și facă parte,

ca un soldat, în veșnica-i armură,
ți-ai dus o clipă degetul la gură
și i-ai lăsat să treacă mai departe.

OVIDIU CONSTANTINESCU ■

Zodia Cireșarilor

La Casa pionierilor din Bîrlad, în imediata apropiere a Școlii de muzică și artă plastică — unde elevii își cizelează inocența adăugîndu-i precizia științei și rafinamentul stilului, — funcționează de cîțiva ani buni cenaclul **Cireșarii** care tipărește periodic cea mai copilărească revistă școlară a țării și care, evident, nu se putea numi decît **Revista Cireșarilor**. În paginile ei, cele mai noi creații ale copiilor de la cele 11 școli din oraș, performanțele lor, experiențele și îndrăznelile pe terenul minat de surprize al expresiei poetice sînt fixate ca într-un jurnal colectiv al imaginației astfel încît dacă un arheolog al viitoarelor milenii de civilizație terestră ar fi să reconstituie profilul acestor locuri numai după „documentul istoric" al revistei **Cireșarii**, el ar avea surpriza să constate că locuitorii acestor meleaguri erau atît de avansați în științe și arte încît descoperiseră încă de la sfîrșitul mileniului II limbajul universal al întregii materii.

Intri în atelierul de creație al **Cenaclului Cireșarii** și abia dai „bună ziua" că imediat se revarsă asupra ta o avalanșă de imagini care-ți pun în alertă colecția de locuri comune a vorbirii curente. „Timpul ajunge la ceasul dintre stele" — îți spune Denisa Grădinaru în loc de răspuns la salut, „copacul caută pasărea". Te așezi într-un colț, sfios și emoționat, ca la un examen pe care nu știi dacă-l vei trece și realizezi că elevii repetă, recitind versuri, pentru spectacolul pe care-l vor da în fața scriitorilor din toată țara invitați la Concursul de creație, veritabil festival de creativitate organizat de Consiliul județean al Organizației Pionierilor în grădina Cireșarilor, și aflat acum la prima sa ediție, însă versurile recitate nu seamănă cu nimic din ce se poate auzi la obișnuitele serbări școlare. „Mașina a ris ca o piatră tipărind constelațiile" — spune Carmen Iancu — o voce sigură care știe ce spune și simte cuvintele dinăuntrul lor. Dar iată și cîteva versuri ale Danielei Dumitru : „Arborele are un limbaj pe care frunza nu-l înțelege și totuși cuvîntul înțelege limbajul frunzei. Pianul cîntă un cîntec fantastic cu care deschid zăvoarele coparilor". Apoi vin la rînd Tatiana Manolache, Maria Olaru și Mioara Dobre — singura care recită din... Shakespeare. Așadar, marele dramaturg între copiii creatori din Bîrlad. Nici nu se putea imagina o mai bună vecinătate !

Condus de taciturnul poet Cristian Simionescu, nu de mult încununat cu premiul Uniunii Scriitorilor pentru cartea sa „Maratonul", cenaclul **Cireșarii** este un exemplu de performanță realizată atunci cînd la pupitrele laboratorului de creație al copilăriei se află un creator de valoare. Cred că fiecare poet adevărat ar trebui să se înconjoare de copii, să experimenteze noi tehnici de creativitate și să ajungă în cele din urmă un specialist în domeniul imaginației, ingeniozității, al viitorului. Atîta imprevizibil, joc și disponibilitate au creațiile **Cireșarilor** încît n-ar fi exclus ca într-o bună zi meleagurile natale ale prozatorului Constantin Chiriță să se ridice în aer ca o nacelă fantastică a norului de baloane colorate care este cenaclul lui Cristian Simionescu.

Este însă de-a dreptul tulburător faptul că textele **Cireșarilor** au cucerit deja un stil, un sunet specific al lor, marca unei școli de imaginație care face ca o creație a unui copil din Bîrlad să fie recunoscută dintre cincizeci de poeme diferite ale altor copii din țară. Este lucrul cel mai greu de dobîndit și în același timp, idealul spre care ar trebui să tindă fiecare cenaclu de creativitate.

Ce dă originalitate școlii de poezie din Bîrlad ? În primul rînd disponibilitatea absolută spre joc : lucrurile lumii nu mai sînt delimitate de forme, materia întreagă e o plasmă ce se organizează instantaneu pe liniile de cîmp ale spontaneității absolute, copilul este singurul demiurg într-o lume în care cuvintele au capacitatea de a domina și reprezenta realul, de-a coincide perfect cu energetismul fluid al materiei. Dispar toate hotarele, în toate direcțiile, nu mai există sus și jos, înăuntru sau afară, real sau imaginar, viu sau mort, parte sau întreg, lumea își redobîndește în creațiile copiilor unitatea pierdută, nostalgia unui ideal primordial redevine realitate certă, copilăria se luminează în versurile lor ca singura zonă a universului în care materia se recunoaște pe sine ca totalitate, ca timp fericit al iubirii, al unei perpetue regenerări de forme și potențialități eterne.

Acesta este cu adevărat copilul : un reprezentant al cosmosului pe pămînt, un mic prinț sosit din largul materiei universale.

ION ZUBAȘCU ■

La Opera română

● În rolul Odettei-Odiliei va debuta vineri 27 mai, la ora 18, Cristina Teodorescu-Palade. Alături de ea, mai semnalăm în **Lacul lebedelor** pe Ștefan Bănică, Tiberiu Almosnino și Mihăi Tugearu. Dirijează Constantin Petrovici.

Carol Litvin

● În **Nabucco** de simbătă 28 mai (ora 18), alături de Nicolae Urdăreanu și Lucia Țibuleac, apar Gabriel Năstase, Dan Zancu, Veronica Gârbu, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Cornelia Angelescu. La pupitru Cornel Trăilescu.

● În matineul de duminică 29 mai (ora 11), cu **Frumoasa din pădurea adormită**, vor dansa : Roxana Colceag, Mihai Babușca, Leda Popescu, Irina Roșca, Cristina Opincaru (în rol și prințesa Florina) și Gabriel Opincaru. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Duminică seară, la ora 18, **Otello** de Giuseppe Verdi. Alături de Anatol Covali, Sanda Șandru, Nicolae Urziceanu și Florin Diaconescu, mai semnalăm pe Nicolae Andreescu, Adrian Ștefănescu, Alexandru Moisiuc, Ion Grigorescu, Lucia Cicoară Drăgan. Dirijor : Carol Litvin.

● În conducerea muzicală a lui Constantin Petrovici, luni 30 mai, la ora 18, **Evgheni Oneghin**, scene lirice de P.I. Ceaikovski. În distribuție : Monica Teodorescu, Lucian Marinescu, Mihaela Agachi, Dan Zancu, Ștefăniță Lascu, Lucia Becar, Veronica Gârbu, Ion Grigorescu, Alexandru Moisiuc, Nicolae Bratu.

● Marți 31 mai, la ora 18, ca încheiere a **Festivalului Verdi-Ceaikovski**, va fi prezentat publicului concertul **Arii și duete celebre din opere de Giuseppe Verdi.**

● Miercuri 1 iunie (ora 18), concertul **Arta Florescu și invitații săi.** Își dau concursul Eugenia Moldoveanu, Elena Simionescu, Maria Slătinaru, Sanda Șandru, Adriana Alexandru, Emil Iurașcu, Alexandru Moisiuc, Angela Burlacu, Andreea Iacob, Iulia Isaev, Dorina Chești, Gladiola Nițulescu, Gabriel Alexandrescu, Dumitru Trandafir. Dirijor Carol Litvin. Regizor Hero Lupescu. Prezintă Arta Florescu.

● Joi 2 iunie (ora 18), **Carmen.** În distribuție : Mihaela Agachi (Carmen), Gabriel Năstase (Don José), Dan Zancu (Escamillo), Cornelia Angelescu (Michaela). Dirijează Carol Litvin.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Deși scrisoarea cititoarei noastre **Elena Dabija** din **Buzău**, prin care sesizează unele aspecte neconforme cu disciplina comercială în activitatea gestionarului Petre Nistor din localitate, este de fapt o vedere care conține doar cîteva rînduri, ancheta Comitetului municipal Buzău al P.C.R. a fost amplă și temeinică. În urma acesteia, gestionarul a fost sancționat, retrogradat și i s-a schimbat locul de muncă.

■ Citind articolul nostru, „Tutunul, patimă și infern", **Costică Crețu** din **Popricani — Iași** s-a mai speriat o dată de urmările acestui nefast obicei. Și bine a făcut, zicem noi. Vrînd să se lase de fumat, a umblat prin toate magazinele Plafar din Iași să cumpere planta numită Pedicuță, recomandată ca un miraculos adjuvant. I s-a spus că n-au primit niciodată această plantă, ea fiind trecută doar în nomenclator. Unde ar putea s-o găsească, este întrebarea pe care ne-o adresează. Deși nu se prea obișnuiește, mărturisim că nu știm. Și noi tot la Plafar am fi căutat-o. Dacă cineva cunoaște o altă sursă este rugat să ne scrie.

■ Direcția Farmaceutică și a aparaturii medicale din Ministerul Sănătății a dispus livrarea prin Oficiul farmaceutic Bacău a medicamentelor de care are nevoie **Nicolae Pușcașu** din **Tărița — Bacău**.

■ I.C.A.B. informează **Asociația de locatari din str. Colței 42** că apa nu urca la etajele I și II din cauza unei defecțiuni la vana Dn 100 mm a conductei de apă potabilă. Vana a fost reparată.

■ **Consiliul popular al Sectorului 1 al Capitalei**, la sesizarea lui **Vasile Militaru** din **str. Polizu Gheorghe 2**, a intervenit la I.C.E.D. București pentru urgentarea lucrărilor de devieri rețele. De asemenea s-a intervenit la I.C.A.B. pentru remedierea defecțiunii în aprovizionarea cu apă potabilă, la I.R.E.B. pentru montarea unor corpuri de iluminat în vecinătatea imobilelor și la I.S.B. pentru ridicarea gunoaielor menajere. Întrebarea este de ce Consiliul popular trebuie să facă intervenții pe lîngă niște întreprinderi care au atribuții de serviciu precise privind asigurarea unei vieți civilizate cetățenilor.

■ Mă numesc **Cătălin Radu**, domiciliez în **Pitești**, aleea Războieni nr. 11 și sînt invalid de gradul 0, neputîndu-mă deplasa decît cu ajutorul unui cărucior.

Citind revista dumneavoastră din 29 aprilie am găsit la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" scrisoarea tovarășului Nicolae Prisnel din Ploiești, în care se punea problema achiziționării unui autoturism Trabant-hycomat, achiziționare îngreunată de faptul că acest tip este din import și sugestia dumneavoastră referitoare la adaptarea unui autoturism de producție indigenă.

Vreau să vă informez că o astfel de adaptare s-a și făcut la Institutul de subingineri din Pitești. Un colectiv aflat sub conducerea tovarășului dr. ing. Vasile Dumitrescu a pus la punct automobilul Dacia H, destinat persoanelor handicapate. De un an de zile mă aflu în posesia unui astfel de model și tin să vă spun că sînt foarte mulțumit de el. Conducerea lui este ușoară, este sigur (de altfel a și fost omologat la I.C.S.I.T.A. Pitești) și fiabil.

■ I.T.A. Suceava a rezolvat favorabil cererea lui **Mihai Conbiș** și a celorlalți 800 de consăteni: „Conform mersului de autobuze în valabilitate se asigură în prezent, atît dimineața cît și la prînz, transportul elevilor la și de la școala Bobeica, precum și seara pentru transportul unor călători ocazionali".

■ Deși **blocurile 34, 35, 35 bis, 36 și 37** din **cartierul Berceni-Olteniței** al Capitalei au fost date în folosință în anul 1981, Brigada 2 (condusă de inginerul C. Mărgăritescu) a I.A.C.E.D. nu a executat aleile, trotuarele și lucrările edilitare, respectiv

Scrisoare comentată

Așteptăm alt răspuns

Fiecare dintre noi am avut de înfruntat în viață situații grele. Ele au trecut, dar să ne amintim ce binefăcătoare au fost atunci o strîngere de mînă, înțelegerea colegilor, ajutorul pe care ni l-au dat oameni de la care poate nu-l așteptam. Am avut certitudinea că facem parte dintr-o mare familie, că ne putem baza pe oameni din jurul nostru, că și noi sîntem obligați la rîndul nostru să-i ajutăm pe alții.

Pentru mulți dintre noi situațiile grele au trecut. Le-am uitat. Pentru alții greutățile nu trec pentru simplul motiv că infirmitățile pe care le au le duc cu ei pînă la sfîrșit. Cu atît mai mult acești oameni nu trebuie să se bucure doar de compasiunea, ci de înțelegerea noastră. Rămînem uimiți de cîte ori strigătul lor de ajutor se izbește de un perete de beton incapabil să vibreze.

Elisabeta K. este om al muncii la Cooperativa Drum Nou din Tîrgu Jiu. Atît ea cît și soțul sînt nevăzători gradul I. Are patru copii între 3 și 11 ani. Locuiește departe de întreprinderea unde lucrează și îi vine greu să se deplaseze la locul de muncă. Este obligată ca în fiecare dimineață la orele 4,30—5 să scoale pe unul din copiii mai mari să o ducă la autobuz și de acolo pînă la serviciu. Copilul se întoarce singur acasă, după care merge la școală. La orele 14,30, același copil sau un altul vine după mamă și o aduce acasă.

„Am cerut să mi se dea posibilitatea să lucrez la domiciliu, dar conducerea cooperativei a refuzat categoric. Am cerut asta la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, dar și de acolo tovarășii au refuzat să-mi dea vreun răspuns pozitiv care să-mi dea o șansă. Am apelat la dumneavoastră cu speranța că poate voi fi totuși ajutată. Eu nu doresc altceva decît să-mi dau munca la domiciliu să nu mai sacrific copiii care sînt la o vîrstă fragedă și au nevoie de un pic de odihnă pentru a putea să învețe".

De ce acel refuz categoric? Oare nu s-a gîndit nimeni din cei care au fost numiți în locurile lor de muncă tocmai pentru rezolvarea acestor cereri ce înseamnă să-ți scoli copilul cu noaptea-n cap, și așa zi de zi, să mergi pe pîpăite pînă la serviciu și înapoi, după care să faci cumpărături, să pregătești masa, să speli, să ai grijă de patru copii? Nu există nici o rezolvare pentru această familie care face eforturi, pe care noi cei mulți nu le putem înțelege cu adevărat, de a fi în rîndul celorlalte?

Pentru a pune o rezoluție pe cererea spre înțelegere a unei situații, cînd ai în vîrful pixului liniștea și puțina bucurie a unei familii cu patru copii nu e suficient să fii îngîner sau economist trebuie să fii om de omenie, cum se spune pe la noi. Or, lipsa omeniei e nici mai mult nici mai puțin decît infirmitate.

OPREA G. ■

gurile de scurgere ale apelor pluviale impuse de proiect. Consiliul Popular al Sectorului 4 a intervenit pe lîngă I.A.C.E.D. „în vederea soluționării situației de către cei competenți, cu obligația de a se răspunde petenților în termen, prezentîndu-se și măsurile ce se vor lua și data finalizării lor". Asociațiile își asumă răspunderea sprijinirii prin muncă voluntară, la solicitarea întreprinderii, a tuturor lucrărilor ce se vor executa. Haideți, tovarășe inginer Mărgăritescu, mai faceți un mic efort și terminați lucrarea! O știți prea bine, nu dai restanțele, rămîi repetent. Profitați, oamenii au promis că vă ajută.

■ **Ciocivan Vasile** din **București** ne declară că este mulțumit de radiocasetofonul românesc RCS-002. Însă folosirea lui este condiționată de un banal cablu de alimentare. De o bună bucată de vreme caut acest mic accesoriu în magazinele din București, ba chiar și din alte orașe, pe unde l-au purtat interesele și nu-l găsește. A mai apelat și la magazinele care pun în vînzare diferite componente și piese de rezervă, dar fără rezultat.

■ Și **Turda** se încadrează în campania susținută pentru colectarea de materiale refolosibile, ne scrie **Gheorghe Prundaru**. Dovadă, într-una din duminicile acestei primăveri toate punctele de colectare sticle și borcane au fost deschise în mod excepțional. În prealabil s-a dus o campanie intensă prin afișe care îndemnău populația să valorifice surplusul de borcane și sticle. Și Gheorghe Prundaru s-a prezentat cu încredere la punctul de colectare situat la magazinul de ape minerale de pe Calea Victoriei. Acolo a avut dezamăgirea să-i fie refuzate mai toate sticlele și borcanele pe motiv că nu corespund normelor impuse de **I.C.R.A. Turda**. A fost intrigat mai ales că în chiar acea dimineață cumpărase de la alimentara borcane cu produse identice cu cele pe care achizitorul le refuza fără ezitare. Singura explicație pe care o găsește cel care ne scrie este comoditatea. Diversitatea de tipuri de sticle și borcane presupune o muncă migăloasă pentru selectare și trimiterea la diferiți destinatari. Cele de mai sus au fost sesizate la I.C.R.A. Turda prin condica de sugestii a magazinului, dar n-a primit nici un răspuns. Poate totuși că achizitorul, de care e vorba e prea mic pentru o campanie atît de mare.

■ Iată, spunem noi, un model de rezolvare a unei sesizări. **Gheorghe Meianu** din **București** a făcut obiecții în ceea ce privește calitatea revelatorului RIGF, produs de **Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii Timișoara**. Ni se răspunde și nouă și petentului cu promptitudine: S-au luat măsuri pentru ca marcarea numărului de lot și a datei fabricației să fie tipărită în mod vizibil pentru a se evita pe viitor vînzarea și utilizarea produselor cu termen de valabilitate expirat. S-a întărit controlul C.T.C. interfazic, astfel încît dozarea materiilor prime să se facă conform prescripțiilor tehnice. În plus, pe lîngă scuzele cuvenite și pentru compensarea pagubelor materiale suferite ca urmare a acestui regretabil incident, s-a expediat tovarășului Meianu un colet poștal conținînd articole foto din producția curentă a întreprinderii.

■ Pentru **Aurelia Lucaci**, din localitatea **Ciocmani-Sălaj**, handicapată motoriu, la solicitarea de a fi sprijinită în ocuparea unui loc de muncă potrivit posibilităților sale fizice, Consiliul Popular al județului Sălaj a găsit următoarea rezolvare: „S-a stabilit, cu organele locale, ca petenta să se ocupe de întocmirea și conducerea unor evidențe contabile la Ferma vegetală Ciocmani a C.A.P. Băbeni, convenind ca economista fermei să-i ducă la domiciliu actele primare corespunzătoare, asigurîndu-i-se astfel să lucreze la domiciliu și să realizeze minimum de norme stabilite".

■ Pentru **Nelu Oslos** din satul **Călcîi**, **comuna Oituz-Bacău**, D.P.M.O.S. Bacău nu a găsit deocamdată o rezolvare pe măsura cererii. Petiționarul este în vîrstă de 20 ani, absolventul Școlii profesionale speciale subordonată Ministerului Muncii, promoția 1985, calificat în meseria de zootehnist. Este deficient, avînd brațul stîng lipsă. Tatăl este decedat. Locuiește cu mama sa în vîrstă de 63 ani, pensionară de urmaș. Are 4 frați căsătoriți. A solicitat un loc de muncă de zootehnist în zonă. În data de 21 aprilie, a fost informat că la unitățile economice din zonă nu sînt locuri de muncă disponibile în această meserie și i s-a recomandat să lucreze în continuare muncitor necalificat la Ocolul silvic Bretcu, județul Covasna, unde lucrează în prezent, urmînd să fie sprijinit în funcție de posibilități.

Nu chiar toate doleanțele pot fi satisfăcute imediat. Nelu Oslos trebuie să mai aștepte. Gîndindu-ne că aviatorul român Gheorghe Bănciulescu a pilotat un avion cu proteze la ambele picioare, sîntem convinși că Nelu Oslos va putea deveni zootehnist, meserie pentru care s-a pregătit, spre care a fost îndrumat.

■ **Esmeralda Nicoară** din **Arad** a cumpărat de la Librăria romanul **Magicianul** de John Fowles (Ed. Univers, comanda 70 336, tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii). Este o ediție deosebită, tipărită pe hîrtie de calitate, format mare. Din păcate, verificînd cartea a doua zi, nu mică i-a fost mirarea și bineînțeles necazul cînd a constatat că lipsesc 30 de pagini. După pagina 352 urmează din nou pagina 225 și continuă pînă la pagina 382. A rămas cu cartea neschimbată pentru că ediția s-a epuizat în cîteva ore. În plus cartea are prețul de 37 lei iar vînzarea ei a fost condiționată de cumpărarea unui album de artă cu un preț de 72 lei. Crede că 109 lei este cam mult pentru o carte defectă. Într-adevăr e mult.

■ În **Agenda Medicală** pe anul **1988**, ne scrie Șerban Marin din Constanța, la pagina 402, este tipărit negru pe alb: 3. Medicația Aparatului digestiv. 3.1. Antiacide gastrice, protectoare ale mucoasei, medicamentul COLGAST. Șerban Marin a căutat medicamentul în toate farmaciile din oraș. Nu l-a găsit. Mai mult, i s-a spus că nu au auzit de acest medicament. S-a dus și la depozitul de medicamente și i s-a spus același lucru: Nu cunoaștem acest medicament. Întrebarea e simplă: Cum a ajuns să fie trecut în agendă un medicament care n-a fost fabricat de fabricile de medicamente? Să sperăm că pînă la sfîrșitul anului el va fi totuși pe piață. Altfel înseamnă că Agenda Medicală lucrează mult în viitor și în loc să fie o carte de știință, aspiră spre statutul de science fiction.

■ Mai multe scrisori adresate revistei privind încadrarea în muncă au fost rezolvate favorabil de către cei în drept. Iată cîteva din ele: Cetățeanului **Nicolai Năstase** din **Hîrlău**, care din cauza invalidității nu mai poate lucra pe șantier, i s-a asigurat posibilitatea de a se califica în meseria de cizmar în orașul în care locuiește. Și lui **Marin Buradel**, care fiind bolnav are capacitatea de muncă redusă, i s-a oferit un loc de muncă în localitatea natală, **Stănești-Giurgiu**, la Întreprinderea de prestări servicii și producție; **Irinel Grigoriu** din **Barcea-Galați** i s-a aprobat de către conducerea unității, I.J.P.I.P.S. Galați, Secția covoare Tecuci să fie menținută în continuare cu contractul de muncă în unitate; Conform aprobării **Biroului Executiv al C.P. Cimpulung**, i s-a eliberat **Aureliei Onicioiu**, dactilografă pensionară, autorizația de a continua să lucreze la domiciliu.

Pagină realizată de
OPREA GEORGESCU ■

Poșta redacției

Stanciu Marian — București: O rețetă pentru medicamente nu poate ține loc de certificat medical ● **Pavăl Palaghia — Petroșani:** Depuneți dosarul și actele medicale. Dar nu întrerupeți activitatea decît după emiterea deciziei de pensionare de către oficiul de pensii. ● **Mogneag Eugen — Bacău:** Veți primi medicamentul solicitat prin oficiul farmaceutic, care vă va anunța de la ce farmacie îl veți cumpăra. ● **Clobanu Marcel — Pitești:** Comitetului municipal sau județean pentru cultură și educație socialistă. ● **Ianou Sofia — Pitești:** Totul s-a petrecut conform legii, așa că nu sînteți în drept să contestați, deoarece dv. ați cerut desfacerea contractului de muncă cu două luni înainte de a împlini vîrsta de pensionare. Pe ce bază să mai fiți retribuită atunci? ● **Istrate P. Gheorghe — com. Gratia (Teleorman):** Da, cu îndeplinirea unor condiții: dacă ați fost încadrat în muncă înainte de a fi încorporat și dacă v-ați reîncadrat în termen de 15 zile de la lăsarea la vatră. ● **Vasiliev Arlip — com. Sulina (Tulcea):** Pentru rezolvarea problemei este necesar să vă prezentați la Direcția muncii cu 2 martori care au fost pensionați pe bază de acte legale, nu cu martori. ● **Chiciudean Rodica Doina — Baia Borșa:** În cazul în care mai doriți să fiți încadrată în muncă, răspundeți invitațiilor repetate ce vi s-au trimis acasă, prezentîndu-vă la Punctul de lucru din Sighetu Marmației, str. Lenin nr. 12. ● **Scruba Asa — Topliță:** Activitatea prestată după întocmirea dosarului, pînă la data de la care se aprobă pensionarea, constituie vechime utilă la pensionare (mai puțin concediile fără plată, învoirile și absențele nemotivate), ținînd seama de faptul că unitatea nu poate dispune încetarea activității persoanei care a cerut înscrierea la pensie decît după ce a primit decizia de pensionare (art. 51, Legea 3/1977). ● **Ion R. Aurel — com. Vidra (S.A.I.):** La 27 ani și 5 luni, dintre care 8 ani și 8 luni în grupa a II-a (conform carnetului de muncă), beneficiați de înscriere la pensie la 62 ani. ● **Iosif T. Nicolae — satul Fundeni, com. Zărnești (Buzău):** Pentru copiii internați în unități de ocrotire, alocația de stat se acordă numai în perioada vacanței de vară pentru lunile întregi, respectiv iulie și august. ● **Giugiescu Ștefan — Brăila:** Cererea dv. nr. 42/1117/10.03.1971 rămîne în continuare în evidență, nefiind posibilități tehnice. ● **Micleseu Vasile — Craiova:** Întrucît a trecut termenul de 1 an de la anularea permisului de conducere, vă puteți adresa serviciului circulație, al Miliției județene, care poate hotărî asupra prezentării la examen. ● **Căpraru Lucian — București:** Aveți dreptul, o singură dată, la concediu fără plată pentru pregătirea și susținerea examenului de admitere în învățămîntul superior și, de asemenea, pentru fiecare an de studii (H.C.M. 1052/1962, republicată în Buletinul oficial 58/27.06.1967).

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

E mai bine să greșești decît să nu faci nimic

„Inteligența, la fel ca forța fizică, poate avea rezerve potențiale. Se citează cazurile unor indivizi plăpînzi, cu constituții fragile, dar care, în momente limită, au făcut dovada unei forțe neașteptate. Asemenea performanțe pe care le pot atinge și etajele superioare ale materiei cenușii, și din nou, în momente presante, cînd omul își exploatează la maxim rezervele de gîndire, fructificîndu-și disponibilitățile latente".

Aceste considerații aparțin unui tînăr inginer din Zalău și vom reveni asupra lor în rîndurile ce urmează. Interlocutorul nostru se numește Francisc Deak și conduce la **Întreprinderea de conductori electrici emailați** compartimentul de cercetare-proiectare. Viața lui profesională este legată de cîteva din marile izbînzi de la ICEE și nu în ultimul rînd de o suită de proiecte curajoase ce își propun să redimensioneze cîmpul de activitate al întreprinderii prin produse și instalații de concepție strict autohtonă. Vom vorbi și despre acestea. E locul de asemenea să precizăm că inginerul Deak n-a fost singurul nostru interlocutor, colocviul întregindu-se și prin participarea ingineresei Eleonora Moșilă, șefa Laboratorului tehnologic și a tovarășului Ioan Culda, secretarul Comitetului de partid.

La ora actuală — au fost de acord participanții la discuție — România a ajuns într-un asemenea moment al devenirii sale istorice, cînd aproape totul poate fi înfăptuit prin forțe proprii, cînd totul depinde de noi, de talentul, priceperea, hărnicia și buna noastră credință. Documentele programatice ale partidului nostru conturează cu limpezime această etapă de maturitate, subliniind caracterul actual al prestației intelectuale în munca de concepție și execuție. Se poate spune pe drept cuvînt că recenta Expunere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — vizează, atunci cînd se referă la sarcinile și obligațiile economiei naționale, tocmai acest rezervor imens de inteligență creatoare. Nu întîmplător, secretarul general al partidului s-a referit atît de insistent la rolul, misiunea și importanța capitală ce revin științei și ingineriei tehnologice. Sporirea producției și productivității, implementarea noului, adoptarea unor soluții optimale în organizarea muncii, întărirea disciplinei, ordinii, lupta pentru calitate, toate, fără excepție, sînt, în primă și ultimă instanță, acte de conștiință, ce se traduc în viața de zi cu zi prin aport de inteligență, dovezi ale pasiunii, abnegației, prin eliberarea gîndirii de rutină și comoditate.

Trecînd la exemple, gazdele noastre s-au referit, cum era de așteptat, la momente desprinse din viața mai recentă a întreprinderii. La ICEE, oamenii au început munca pe utilaje, aduse, în marea lor majoritate, din import. La data respectivă în România nu existau cunoștințe suficiente pentru a se trece la realizarea unor asemenea mașini și linii de fabricație. Dar în același timp, mai curînd decît în altă parte, personalul ingineresc al întreprinderii a ieșit în întîmpinarea unei realități de fapt : mai devreme sau mai tîrziu mașinile se depreciază fizic și moral și tot într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, beneficiarii vor avea nevoie de produse mult sporite calitativ. O problemă ușor de rezolvat cînd te grăbești să comanzi alte mașini, deci să bagi mîna în bugetul statului, uitînd că, de fapt, îți golești propriile buzunare. Conducerea întreprinderii a considerat că 14 ani de fabricație, de întreținere și reparare a utilajelor sînt suficienți pentru a se îndrăzni chiar proiectarea și execuțarea lor. Cu atît mai mult cu cît nimeni nu este dispus să realizeze piese unicat, deci produse ce nu pot intra în producția de serie.

Așa s-a născut Instalația de emailat verticală a conductoarelor de bobinaj, IVE 40/110, realizată în întregime prin autoutilare, după proiectul inginerului șef Ioan Sitaru și a inginerilor Ioan Sabău și Kolcsar Ferencz. I-a urmat Instalația de emailat orizontală a conductorilor emailați, IE-25/60, destinată conductoarelor subțiri de la 0,25 la 0,60 mm. Amîndouă se constituie în premiere naționale. De notat că Instalația verticală a funcționat la parametrii proiectați după numai o lună de la intrarea în funcțiune și că productivitatea ei este mai mare decît a utilajului similar adus din străinătate.

Alte două premiere naționale se referă la omologarea conductoarelor ultrasubțiri de 0,03 mm și a celor de 0,025—0,02 mm (de trei ori mai subțiri decît firul de păr !). Toate aceste realizări au îmbogățit sensibil zestrea întreprinderii și reprezintă, în același timp, un imens cîștig moral. „Am cîștigat curaj, ne mărturisește inginerul Francisc Deak, iar curajul este, împreună cu inteligența, cea mai de preț valută forte în viața unui colectiv muncitoresc". Îndrăzneala, și prin ea desprinderea din plasa rutinei, se află și la temelia altor realizări. Întreprinderea de conductori electrici emailați din Zalău este printre puținele din lume (dacă nu singura !) care dispune de propriul său laminor de cupru. Inginerul Deak, care a vizitat mai multe asemenea întreprinderi în Europa, nu a găsit nici unde o situație similară. De altfel, specialiștii străini care au ajuns să cunoască unitatea zălăuană au apreciat existența laminorului ca pe o realizare de vîrf, care îată, lor le-a scăpat. Existența acestui agregat înlătură traseele costisitoare (drumul de la o uzină la alta), preia căldura folosită la topitorie (sau ceea ce înseamnă o reducere a consumului de energie cu 60%) și asigură produselor o calitate superioară prin continuitatea procesului de turnare-laminare.

În spatele acestor creații se află, firește, omul, structură sensibilă și imperfectă, care poate sau nu să devină el însuși în funcție de atît de mulți factori. Sămînța cade sau nu pe un teren fertil și în această privință fiecare duce cu sine o experiență proprie.

„Cariera mea inginerească, se destăinuie același Francisc Deak, a debutat la o întreprindere din altă localitate. Nu-i voi spune numele și nici nu-i voi numi pe cei care, mi-au făcut acolo zile amare. Dar trebuie să spun că acolo mi s-au frînt, din păcate, multe din gîndurile mele optimiste. Am fost considerat incomod, exaltat, teribilist și poate chiar am fost, nu neg, dată fiind lipsa mea de experiență. Dar am înțeles atunci, îngrozit, pentru întîia oară, că noul este pentru unii o povară, un musafir nepoftit. Cînd am simțit că nu mai rezist, mi-am luat frumos bagajelul și am aterizat pe platforma industrială a municipiului Zalău. Întreprinderea de conductori abia se născuse, totul era crud. Muncitorii fuseseră recrutați din satele megieșe și gîndirea lor era încă țărănească. Unii soseau la lucru aducîndu-și cu ei cîinele, nevasta, copiii. Ca la cules de porumb. Dar aici am înțeles de îndată, spre marea mea bucurie, că personalul din conducere ține cont de un adevăr inexorabil : cine e pornit să muncească, să creeze, are și dreptul de a greși. Asta înseamnă enorm. **E mai bine să greșești decît să nu faci nimic.** La un moment dat s-a ivit o problemă extrem de dificilă la cuptorul de topire. Am stat în fața lui, împreună cu directorul Cornel Miclea (pe atunci, inginer șef) și ne întrebam dacă trebuie să recurgem la serviciile unui specialist din străinătate. Dar am pornit la treabă, am îndrăznit și am cîștigat. Temeritatea a făcut posibilă și realizarea, prin autoutilare, a unor mașini pe care le execută numai întreprinderi specializate din vestul Europei."

Se spune că cine are răbdare, dobîndește curaj. Într-adevăr, au fost de părere și ceilalți interlocutori, situațiile limită pot redimensiona gîndirea și omul își descoperă resurse nebănuite. De dorit este însă ca asemenea înfăptuiri să nu fie doar rodul unor imperative presante. În mod ideal, fiecare cercetător ar trebuie să se simtă clipă de clipă, mobilizat de un imperativ mult mai reprezentativ pentru profilul său moral-cetățenesc : cel al datoriei către țară, al rolului său în promovarea noului și progresului social. Hrănirea și depistarea noului face parte, de altfel, din preocupările constante ale conducerii. Au fost înființate „Cercurile calității", ce se ocupă cu colectarea ideilor de la locul de muncă. Au fost amplasate și cutii în care muncitorii, tehnicienii, să introducă propuneri și observații. „Metoda a fost probată cu succes la o întreprindere din străinătate. Dar la noi nu a ținut. Au început să curgă bilețele cu bancuri, epigrame și ironii. Românul e vesel, uneori prea vesel". Important este, apreciază în continuare gazdele noastre, ca omul de știință, cercetătorul să fie preocupat de rezolvarea unor probleme, nu de publicarea lor. Mulți aleargă după brevete de invenție, iar cînd propunerile lor sînt respinse, se descurajează. O descriere de brevet, chiar dacă se respinge, rămîne ca experiență, ca material documentar.

Curajul, dar nu numai acesta, ci împreună cu cercetarea laborioasă și efortul de organizare vor duce în continuare la producerea unor piese de înaltă tehnicitate, precum și la integrarea întregii sisteme de mașini. Pentru autoturismul OLCIT au început fabricarea conductoarelor emailate speciale cu indice de temperatură de 220 grade C și sînt prevăzute realizarea sîrmelor ultrasubțiri din aliaje de cupru pentru țesături metalice.

La ICEE Zalău cuvîntul de ordine rămîne calitatea și lupta pentru calitate. Colectivul are în vedere noi mașini și produse reînnoite, dar, în același timp, și continuarea acțiunii de modelare și înnobilare a celui mai prețios capital al întreprinderii : omul.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Oamenii motoarelor

Cînd se vorbește despre „oamenii motoarelor", cei mai mulți dintre noi se gîndesc la perioada modernă, dacă nu chiar contemporană, cînd într-adevăr motoarele au ajuns la o mare perfecțiune și eficiență, iar mulți dintre noi își îndreaptă, în legătură cu ele, privirile spre țările industriale ale Apusului, de unde noi nu am fi făcut decît să le „importăm". Greșim însă raționînd astfel. Păstrînd în sala Mașinilor de forță a Muzeului Capodoperelor Științei și Tehnicii din München dăm de „Moara românească" („Rumänische Muhle") — fiind vorba de o moară cu roată cu făcăie (cu ciutură), cu ax vertical și palele în formă de căuș, de randament ridicat — adusă aci tocmai din Oltenia și considerată la muzeu drept străbuna turbinei Pelton și ca un exemplu de ingeniozitate tehnică populară. Un alt exemplar figurează în Muzeul Tehnicii din Viena. La noi, mori cu ciutură sînt expuse la loc de cinste la Muzeul Tehnic „D. Leonida", ca și la Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului (aci chiar o moară cu mai multe ciuturi).

Dar este aceasta un motor ? Fără îndoială. Dacă deschidem **Dicționarul politehnic** tipărit de Editura Tehnică în 1967 aflăm la termenul „Motor" că acesta reprezintă o **„Mașină de forță care transformă o formă oarecare de energie în energie mecanică..."**, în cazul amintit pornindu-se de la energia căderilor de apă. În acest sens, motoarele sînt la noi chiar mult mai vechi decît moara cu ciutură, a cărei invenție este atribuită veacului al XIV-lea (Ștefan Bălan, N. Șt. Mihăilescu). Să ne amintim că arhitectul roman Marcus Vitruvius (secolul I t.e.n.) menționează morile de apă din Dacia, că alți autori se referă la joagăre care taie în ambele sensuri din aceeași vreme, că în Dacia romană sînt atestate roți hidraulice perfecționate, destinate spre pildă evacuării apei din mine sau ca șteampuri pentru sfărîmat minereuri.

Epoca feudală cunoaște la noi dezvoltarea acestor tehnici și numărul meșterilor care concep și mînuiesc tot mai complexe motoare destinate celor mai felurite activități industriale și agricole (metalurgie, industria lemnului, măcinarea cerealelor, minerit, industria casnică etc.) crește considerabil. Numai în apropierea Sibiului, arată Cornel Irimie, s-au găsit cinci tipuri de pive, diferențiate după felul în care se face alimentarea cu apă și după sistemul de bătaie, uneori cu mai multe ciocane. O realizare de vîrf de la sfîrșitul epocii este mașina de spălat minereu, inventată de meșterul lemnar Munteanu Urs din Săcărîmb în 1798, construită și aplicată cu un deosebit succes în bazinul minier din Munții Apuseni.

Secolul XIX este însă acela în care motoarele își fac o intrare susținută în economia românească. O realizare de excepție în cadrul progresului tehnic este de pildă, într-o exploatare de aur de la Rușchița (jud. Caraș-Severin), o ingenioasă instalație pentru zdrobirea minereurilor, din 1842, denumită „motorul cu coloană de apă" ; acesta folosea exclusiv cantitatea de apă acumulată în coloană, fără aport suplimentar, deci neafectată de îngheț sau de secetă. Forța apei punea în mișcare 24 de „săgeți", cuplate adecvat, minereul fiind lovit și sfărîmat de acestea. Tot în prima jumătate a veacului XIX se introduce tot mai larg la noi mașina cu aburi. În 1838, o astfel de mașină este semnalată la o fabrică de cherestea din București și în același an în bazinul minier al Zlatnei, în Transilvania. O altă a fost instalată în 1846 în capitala Țării Românești la „Stabilimentul fîntînilor", de unde două pompe trimiteau apa în cișmelele ulițelor, iar din 1853 funcționează la București moara cu aburi a lui Gheorghe Assan (i se spunea „moara cu foc", spre deosebire de numeroasele „mori de apă") ; la Iași, prima moară cu aburi este instalată în 1859. În marele centru industrial al Reșiței funcționau în 1852 nu mai puțin de 14 mașini cu aburi, la care lucrau mecanici iscusiți, iar în 1872, tot aci, se fabrică întîia locomotivă (de cale ferată îngustă) de la noi.

O serie întreagă de personalități contribuie la progresul construcției de motoare. Astfel, fiindcă am menționat locomotivele, să amintim pe inginerul **Theodor Dragu** (1848—1925), ctitor al termotehnicii în România și pe inginerul **George C. Cosmovici** (1854—1920), inventatori ai unor injectoare-pulverizatoare de păcură, destinate tracțiunii feroviare, într-o vreme cînd păcura era un reziduu petrolier slab valorificat. Energeticianul Ion Arapu observă despre aceștia că ei **„au fost premergători în Europa a celor mai bune studii asupra dimensionării focarelor și aparatelor pentru ars păcură".** În domeniul propulsiei reactive, sînt de consemnat trei realizări de nivel mondial. În 1886, **Alexandru Ciurcu** (1854—1922), în colaborare cu francezul Just Buisson, inventează și experimentează un original motor termic cu reacție, care propulsează întîia ambarcațiune reactivă din lume, iar în anul următor, cel dintîi vehicul pe șine reactiv. În 1910 **Henri Coandă** (1886—1972) inventează turbopropulsorul care servește drept motor primului avion cu reacție din lume, conceput și construit de el. În fine, în 1929, transilvăneanul **Hermann Oberth** (n. 1894) realizează „motorul conic", primul motor de rachetă cu combustibil lichid destinat astronauticii. Un motor cu aburi îl servește inginerului **Dimitrie Vâsescu**, la construirea și experimentarea unui original automobil, care a circulat prin 1880 la Paris, presa franceză caracterizîndu-l drept **„cel mai reușit tren fără șine"**. În ce privește motoarele de avioane, să amintim că cel dintîi tratat românesc de această specialitate a fost scris în 1928 de **Mihai Pantazi** (1898—1936), decedat în mod tragic la încercarea unui aparat de zbor și că profesorii de termotehnică **Ioan Vlădea** (1907—1976) și **Radu Mărdărescu** (1907—1968) au fost pionieri ai construcției de motoare de aviație în România.

Un merit deosebit îi revine profesorului inginer **Dimitrie Leonida** (1883—1965), care în cadrul întreprinderii electrotehnice „Energia" (1913—1934), organizată de el, a întemeiat fabrici pentru producerea de motoare electrice, transformatoare, instalații de semnalizare etc., marcînd începuturile industriei electrotehnice românești. Firește că nu putem uita nici pe inventatorul unor motoare principiale noi, motoarele sonice, creația marelui inginer **Gogu Constantinescu** (1881—1965), fondatorul pe plan mondial a teoriei sonicității, cu multiple aplicații. Eminenți reprezentanți ai școlii termotehnice românești, ca inginerul **Gheorghe Nicolau** (1886—1950), inginerul **Emil Gaiginschi** (1904—1969) și mulți alții au dus mai departe această experiență creatoare.

I.M. ȘTEFAN ■

Onorată instanță a moralei

Generozitatea dă frumusețe

Într-o zi m-am așezat la rînd în fața unei tejghele a Întreprinderii Nufărul. Nu erau mai mult de opt oameni în vîrstă care așteptau să-și predea rufele spre a beneficia de serviciile amintitei instituții bucureștene. Preluarea mergea încet din cauza mărunțișurilor și m-am trezit în criză de timp. Am încercat să obțin îngăduința celor dinaintea mea, toți oameni respectabili care puteau să înțeleagă o împrejurare simplă. Cînd i-am rugat să-mi cedeze un loc în față, toți au început să priveacă pereții sau să se scotocească prin buzunare. Unul a început să strîngă din fălci. Oasele îi jucau sub piele ca niște nuci în buzunar și după expresia feței am înțeles că nu este dispus să-mi cedeze locul nici dacă ne-am fi aflat nu la o banală predare de rufe la o curățătorie, ci pe marginea unui șanț, la adunat de pămădii. Chiar dacă pare prea de tot, cîteva zile mai tîrziu, l-am descoperit pe același client de la Nufărul încercînd să se folicee într-un rînd la piață, mințind cu nerușinare că fusese acolo, dar plecase pentru cîteva minute. Într-o altă zi, la camera de gardă a Spitalului de urgență un bărbat cu o luxație la încheietura mîinii protesta în gura mare că bărbatul de pe targă, introdus în mare grabă din cauza durerilor insuportabile provocate de un accident de circulație, nu a stat la rînd și a intrat pe furiș înaintea sa.

Adevărul este că momentele de egoism (mai ales ale altora) ne dor mai tare decît un vîrf de cuțit trecut prin carne vie, după cum generozitatea semenilor noștri, atunci cînd beneficiem de ea ne creează o stare de încîntare, de bucurie chiar, și ne smulge o judecată scurtă (iată un om adevărat !).

Egoismul și generozitatea sînt două trăsături morale opuse, ca două capete de pod care leagă lumi diferite. De obicei, ele nu sînt fixe, ca o fundație de beton pentru un turn al virtuților. Un om este generos prin structură și educație și, după o viață trăită frumos, cînd te aștepți mai puțin, te trezești că e în stare de un egoism mărunt, după cum un egoist de cursă lungă nu este un om condamnat, el putînd avea clipe de o generozitate exemplară. În fond, fiecare trăiește mai aproape sau mai departe de una din aceste trăsături morale. În funcție de experiență, de educație și de structura sufletească. Dar în ansamblu, la nivelul societății, generozitatea omului simplu a fost una din cele mai frumoase trăsături morale cîștigate de muncitori în asprele bătălii ale vieții. Sînt atît de impresionante povestile în care oameni simpli au comis sacrificii pentru a salva viața semenilor lor sau cele în care muncitori săraci, cu mulți copii, au primit în sînul familiei pe un orfan, l-au ajutat să-și urmeze școala și să își croiască un drum în viață, chiar dacă acesta a fost mai frumos și mai cutezător decît al copiilor lor. Cîți muncitori nu au oferit adăpost și masă unor ucenici aflați în situații dificile ? I-au ajutat, i-au educat și în schimbul acestei generozități nu au pretins nici un fel de recunoștință, nici măcar respect, dosi acesta venea de la sine. Generozitatea a ridicat „omul cu suflet bun" la rangul de valoare morală și, în codul etic al societății românești ea a fost transmisă din generație în generație. Iată de ce bunătatea trebuie apărată ca o mină de aur și protejată ca un copac din categoria monumentelor naturii.

În Aleșd, Viorel Pițiș este socotit un electrician tînăr. Cu cîtiva ani în urmă, era un începător. „Nu știam mare lucru și mă încurcam singur. Nu știam încotro să o iau. Norocul meu a fost că subinginerul Ștefan Antal și Petru Motoc, un muncitor din secție, mi-au întins o mînă. Și ei și-au dat seama că nu mă descurc, că mă clatin. Și-au pierdut multe zile cu mine. Mi-au explicat, mi-au arătat, m-au ținut lîngă ei și am început să prind curaj, să stăpînesc meseria așa cum era nevoie. Am rămas prieteni și împrejurările au făcut ca peste ani să devin șeful grupului de electricieni. N-am observat nici o umbră de remușcare sau de invidie în comportamentul lor. Pentru ce m-au învățat nu mi-au cerut nimic, dimpotrivă, au rămas alături de mine în cele mai grele situații, după cum și eu, cînd am avut o nelămurire, le-am solicitat sprijinul. Nici eu n-am fost egoist, am socotit că trebuie să plătesc cu generozitate nu neapărat față de ei, ci față de cei tineri care au venit în atelier. Am luat și eu trei absolvenți și am încercat să-i ridic la un nivel de pregătire pentru a face față problemelor de producție. Ce m-a durut cel mai mult ? Cînd am mers la alte ateliere și am cerut o plasă de la maiștrii mai bătrîni, tot responsabili cu probleme energetice, deși aveau, mi-au spus că nu au și mi-au refuzat sprijinul. Deci oamenii care ar fi avut un interes să concureze cu mine, să candideze pentru postul meu s-au purtat exemplar iar colegi de branșă, care nu aveau nici un interes real, se purtau ca niște egoiști invidioși". Să fii generos înseamnă să fii conștient de rolul și de rostul tău în lume. Oamenii simpli fac bine fie dintr-o vocație, fie cu gîndul la roata nebună și imprevizibilă a zilelor. Azi întinzi o mînă și mîine ai nevoie de același gest din partea unui semen pentru a traversa o împrejurare neplăcută. „De ce să tot vorbim despre generozitate. După mine, numai părinții sînt cu adevărat generoși față de noi. Uneori nici de la frați nu poți să te aștepți la prea mult. Au și ei necazurile lor. Cum să te ajute ? Cea mai bună lecție de generozitate este să te ajuți singur, să nu aștepți nimic de la nimeni. În viața mea n-am cerut nimănui ajutor. Dar față de ceilalți am încercat să fiu întotdeauna om. Și la serviciu și în viața personală. Să ai un pic de umanism și de caracter. Asta e tot. Dar, din păcate, sîntem din ce în ce mai egoiști". Părerea lui Victor Strecha, sudor la C.L.A. Aleșd are și ea sîmburele de adevăr recognoscibil într-o sumedenie de scene cotidiene. Mulți au ajuns să ia viața pe cont propriu numai din teama de a nu se păcăli într-o investiție de încredere.

Discutînd despre generozitate, am descoperit cu uimire că mulți oameni nu cunoșteau semnificația acestui cuvînt. Într-o discuție cu elevii Liceului din Aleșd, cei mai mulți socoteau generozitatea echivalentă cu „a fi politicos. Tema generozității n-am discutat-o încă la școală, de-aia mi se pare așa... cum să spun !" (Horațiu Tanc, clasa a XII-a), „Să fii politicos, să ai respect pentru cei din jur. Dar cel mai corect este să plătești cu aceeași monedă" (Angela Kovacs, clasa a X-a). Uneori, cînd îi întrebi pe cineva despre generozitate e ca și cum l-ai întreba despre onoare. Omul spune mereu pe cuvînt de onoare și în numele onorei zice și face, promite și mărturisește, dar cînd îl întrebi ce este onoarea ridică stupefiat din umeri. Discutăm din ce în ce mai puțin despre aceste trăsături atît de frumoase, chiar dacă viața cotidiană ne pune în situații concrete de a dovedi una sau alta. Sînt oameni care au fost și sînt generoși fără să știe neapărat semnificația cuvîntului iar alții care pot vorbi ore întregi despre această trăsătură nu sînt în stare să îți întindă un deget „Dacă mi-a cerut cineva o jumătate de pîine, i-am dat. Dacă am văzut că nu are, n-am așteptat să-mi zică. De obicei, ne așteptăm la răsplată. Frumos este să dai, să ajuți fără să pretinzi nimic. Asta îți dă sentimentul că ești mai puternic". (Iosif Gui, timplar la Cooperativa Meșteșugarul). De regulă, omul care s-a păcălit spune „dacă ești bun, ești prost". E o formă de reproș dar și o concluzie la care ajungem după o investiție neinspirată de generozitate. Poți să fii bun cu oricine ? Merită fiecare semen o asemenea bucurie ? „Eu am făcut mult bine în viața mea. Am întins mîna la nu știu cîți oameni. N-am așteptat o răsplată, dar m-am trezit că unii dintre ei, în loc să mă lase în pace, s-au pornit să-mi facă rău. Uneori mi-am zis că am fost prost. Dar de fiecare dată mi-am adus aminte de sfaturile părinților mei. Fii bun, chiar dacă ceilalți nu pricep asta. Bunătatea nu e un tîrg din care să te alegi cu ceva. Ești bun ca să fii mîndru de tine ca să ai putere cînd îți este mai greu" (Aurel Botiș, Întreprinderea Refructara, Aștileu). Nu putem trăi singuri și din raporturile noastre cu ceilalți mai ales la locul de muncă se naște imaginea oamenilor despre noi. Cel mai adesea ea este suma faptelor noastre, o adunare și o scădere a celor bune și a celor rele, făcute de-a lungul anilor. „Pînă la urmă, dacă n-ai fost în stare să faci lucruri mari, de care să fii mîndru, măcar să nu le faci pe cele urîte, să nu dai semenilor tăi motive ca să-ți arate obrazul" (Florian Vancea, mecanic S.G.C.L. Aleșd).

Generozitatea în procesul muncii înseamnă armonie și fără ea nu putem face prea mulți pași înainte pentru simplul motiv că nimeni nu supraviețuiește de unul singur. Generozitatea rămîne cea mai frumoasă trăsătură morală, cîștigată de om de-a lungul vremii și indispensabilă vieții noastre de azi. Ea poate fi trăită în o mie de feluri și dă fiecăruia frumusețe, măreție chiar, adîncind rosturile și sensurile vieții.

Un asemenea gînd îți răsare în minte dacă ajungi la Aleșd spre seară, în curtea spitalului orășenesc. Așezarea se pregătește să-și stingă luminile și să coboare în valurile moi ale somnului și în saloanele spitalului, de la bolnav la bolnav, trece un om în vîrstă. Iute, calm, practic, rîmbitor, discută cu fiecare pacient, deși e tîrziu, deși nu este de gardă, deși ar trebui să fie de mult în mijlocul familiei. Medicul primar Gheorghe Fenyes locuiește în Aleșd de peste 29 de ani. A traversat perioada cînd el era și general și soldat, adică medic primar și singurul specialist al spitalului, dar a rămas, așteptînd alți doctori tineri cu care să ducă mai departe căruța marilor speranțe. „În loc să mă mut în Oradea, mi-am adus mama aici. Eu cred că acesta este locul meu. Aici am reușit să am primele mele succese, aici am format un colectiv care acum are 6 brevete de invenții, aici am ajuns să beneficiem de aparatura unei stații pilot de cercetare. Aici am avut cele mai mari bucurii și aici am cheltuit cele mai frumoase clipe din viața mea. N-am făcut-o cu sentimentul că fac un cadou cuiva, că rup de la mine, ci cu convingerea că acesta este locul meu, că aici mă pot împlini. Am avut și momente de îndoială, dar au trecut aproape 30 de ani și iată, sîntem un spital mic, cunoscut în toată țara ca o unitate medicală de frunte. N-am făcut un secret din cercetările noastre și ne-am făcut datoria. Am tratat oameni, am muncit zile și nopți, am dat sînge și mi-am dăruit cele mai bune intenții semenilor mei, așa cum au făcut-o toți colegii. Dar asta nu e generozitate, e numai viața obișnuită a unui medic care își iubește meseria cu fanatism. Cît despre egoism, acesta mi se pare cea mai scîrboasă eczemă care poate să apară pe caracterul omului. Nu cred că am devenit mai egoiști. Sîntem doar mai stresați. Mai în criză de timp. Dar oamenii nu sînt nici mai buni nici mai răi. Depinde doar cît conteză și cît reprezintă interesul personal în balanța secretă a vieții fiecăruia. Generoșii pun zero în interesul lor și se preocupă doar de viața celorlalți. Cei mai frumos însă este atunci cînd găsești un echilibru". Aleșdul se pustia cu fiecare minut și doctorul Fenyes întîrzia în spital nu cu sentimentul obligației, ci cu convingerea că trebuie să își facă datoria. Ori, cînd treci de o anumită limită, datoria, chiar dacă este vorba de un medic, tot generozitate se numește și continuă să sporească frumusețea omului.

CORNEL NISTORESCU ■

La justificări înainte

Cu adresa nr. 3 874/5 mai 1988, întreprinderea de rețele electrice Oradea dă răspuns la articolul critic „IRE aleargă ca melcul", publicat în revista „FLACĂRA" nr. 16 din 22 aprilie 1988. Răspunsul este adresat deopotrivă redacției revistei, Centralei întreprinderilor de rețele electrice (C.I.R.E.) București, Trustului de antreprize generală construcții montaj (T.A.G.C.M.) Oradea cît și subsemnatului, autorul articolului.

După ce se amintește că s-au preluerat în colectivul de muncă aspectele relatate în articol și concluziile desprinse din analiza evenimentului în cauză, IRE aruncă vina pe T.A.G.C.M. în primele 2 puncte ale răspunsului și, treptat, prinde curaj să se (chiar !) dezvinovățească ;

„În momentul producerii evenimentului (adică arderea automacaralei care a atins firul de 20 kw pe șoseaua Borșului la ieșirea din Oradea, n.n.) echipa se afla în procesul de remediere a altei avarii care de asemenea nu suferea amînare, iar pe de altă parte dispecerul cunoștea faptul că instalația în care a intrat automacaraua se autodeconectează la astfel de situații, deci pericolul se autoelimină".

Justificarea este gratuită din moment ce nu este probată, în conformitate cu legea, cu acte în regulă : **unde și cînd a fost echipa de intervenție, ce proces verbal sau un alt act con-statator** adresat în urma intervenției, pentru că bănuim că orice fel de intervenție trebuie descrisă și înregistrată pe undeva dacă pe baza ei se primește loafă.

După cum s-a dovedit, pericolul nu s-a „autoeliminat" ci, dimpotrivă a eliminat automacaraua și era să-l „elimine" pe macaragiu.

Poftă de justificare crește și atinge sublimul dacă citim următoarea „perlă" : „Trebuie menționat, de asemenea, că la deplasarea formației la stația de alimentare, linia electrică în cauză a fost găsită declanșată ceea ce arată că protecția prin relee a funcționat corespunzător scoțînd linia de sub tensiune".

Atunci, dacă nu e vorba de tensiune, mă întreb, împreună cu cei mai mult de 50 de martori oculari, oameni ieșiți din schimb, ce drăcușor sinistru o fi aprins macaraua ? A avut tot timpul să o aprindă din moment ce echipa de intervenții a venit cale de 7 km în aproape o oră și jumătate.

Dacă linia a fost scoasă de sub tensiune, mă tot întreb ce i-a oprit pe pompierii de la Întreprinderea „Sinteza" să stea cu furtunurile îndreptate asupra automacaralei din care țîșneau jerbe electrice ? Această „perlă" care să-i carbonizeze pe șosea ? Și, după cum, vorba latinului : „finis coronat opus" (sfîrșitul încununează opera) mai citim : „După noi titlul corect al articolului ar fi trebuit să fie : „Consecințele lucrărilor ce se execută neregulamentar sub liniile electrice" ne chestionăm iar : păi, dacă este așa cum spune IRE că „protecția prin relee a funcționat corespunzător, scoțînd linia de sub tensiune", mai poate fi vorba de vreo „consecință "? În realitate, titlul articolului ar trebui să fie altul: cel de sus.

PASCU BALACI ■

Service, cu semn de exclamare!

Service-urile există ca să ne facă viața mai ușoară spunea odată un cetățean. Mi-am amintit adeseori cuvintele sale, din păcate mai ales atunci cînd, nemulțumiți de felul în care s-a răspuns solicitărilor lor, oamenii se plîngeau de calitatea reparațiilor executate de diverse unități service.

Mi le-am reamintit de curînd, asistînd la relatarea unei povești — uimitoare după opinia povestitorului, care nu înceta, de cîteva zile, să fie uimit de ce i se întîmplase. Iată povestea pe scurt : i se defectează frigiderul, dă telefon la Service „Arctic" din Cringași ; a doua zi, vine specialistul acasă și constată defectul. Cum aparatul necesita o intervenție mai complicată urma să fie transportat la sediul service-ului, unde trebuia să rămînă cîteva zile. Și aici, surpriza ! În locul celui defect, mașina service-ul îi aduce cetățeanului acasă un alt congelator pentru zilele cît va dura repararea lui.

Nimic senzațional, desigur, în această poveste. Operativitate — unele defecte sînt îndepărtate în 24 de ore — și respect pentru timpul și banii cetățeanului. (De remarcat că o mare parte din oamenii celor cinci service-uri „Arctic" din Capitală sînt tineri studenți la seral, foști muncitori în Întreprinderea de frigidere din Găești, cărora conducerea întreprinderii le acordă astfel tot sprijinul pentru continuarea studiilor. Iar ei, prin pregătire profesională și ținută deosebită în relațiile cu cetățenii onorează această încredere asa cum ne asigură șeful service-ului din Cringași, Constantin Pelinari.) V-am relatat povestea unui fapt firesc, dar care, iată, provoacă uimire. Poate nu tocmai nejustificată, dacă ne gîndim că o asemenea situație n-o vor trăi prea mulți din cei care vor avea probleme cu congelatoarele în plină vară, perioadă de vîrf cînd, foarte solicitate, aparatele se defectează mai ușor decît iarna. În urmă cu doi ani, service-ul din Titulescu, din care s-a desprins apoi cel din Cringași — la ora actuală acesta deservind sectorul 6 și avînd cele mai multe solicitări — avea în dotare opt congelatoare pentru a le înlocui, la domiciliul cetățenilor, pe cele aflate la reparat în unitate. Astăzi are trei, cel din Cringași, două, cel din Mosilor, unu... Sigur, calitatea pregătirii oamenilor din service-uri a crescut, frigiderele defecte nu mai sînt trimise la fabrică, precum în urmă cu cîtiva ani, ci reparate în unități sau chiar la domiciliu. În timpul cel mai scurt. Sau poate, fapt și mai lăudabil, chiar defecțiunile sînt mai puține. Rămînem, totuși, la opinia — împărtășită de numeroși potențiali beneficiari ai service-urilor „Arctic" din lunile verii — că mărirea numărului de congelatoare „pentru schimb" pe perioada reparațiilor merită a fi luată în atenția întreprinderii din Găești Ca, de altfel, și dotarea unităților cu aparatură adecvată depanării la domiciliu a unei game mai largi de defecte decît cea acoperită în prezent. Nu de alteeva, dar ar fi păcat ca afirmația din primele rînduri ale însemnărilor noastre — devenită realitate — să revină la statutul de doleanță. Să credem, așadar, că service-urile există pentru a ne face viața mai ușoară !

ROXANA PAICU ■

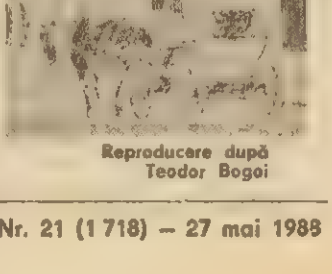

Reproducere după Teodor Bogoi

Sub o carte de vizită parfumată

Alături de primăria municipiului Piatra Neamț, niște vecini se ceartă și se judecă, de ani de zile. Ba pentru că unul îi strică un gard celuilalt, ba pentru că, după ce s-au înțeles de minune, au ajuns să se suspecteze reciproc de intenții rele și să-și arunce priviri piezișe. Scrisoarea trimisă redacției de Elena și Mihai Toma (strada Ștefan cel Mare nr. 10) insistă asupra neplăcerilor ce li s-ar trage, pe nedrept, din niște încurcături de care nu se fac vinovați. La 19 ianuarie 1977, au cumpărat casa în care stau. De la Nicolae Popa. Conform actului, acela le vindea : casa, **un garaj și gardul împrejmuitor.** Terenul lui Popa a trecut în proprietatea statului și acel teren a fost închiriat de primărie familiei Toma. La stradă, în fața casei, se aflau însă, ca și azi, de fapt, **două** garaje. Lipite. Nicolae Popa considera că are un garaj cu două boxe. Lui nu i-a trebuit niciodată garaj, cît a stat acolo. Nu avea mașină. Dacă dorea numai să consolideze terenul, se ocupa doar de consolidare. El a vrut altceva. Și altceva a și ieșit. Vinzînd, a transmis cumpărătorilor, cu sau fără știrea acestora, ceea ce actul nu pomenește : o parte din consecințele care aveau să decurgă din toate încercările de eludare a legii care se leagă de acele două garaje. Cu toate că — așa cum de la primărie se vede cu ochiul liber casa în care stătea — era vizibil faptul că n-are nevoie de garaje, totuși, la 3 septembrie 1974, primăria îi dădea autorizația nr. 5904 pentru a construi un garaj, de trei pe șapte metri. Ea, autorizația, preciza : „Valoarea totală a lucrărilor pentru care se acordă autorizația este după deviz evaluată pe bază de indici la 8 000 de lei. Prezenta autorizație este valabilă **un an** de la data eliberării ei. Nerespectarea prevederilor autorizației de față, **inclusiv a documentației care a stat la baza eliberării ei** (s.n.), se va urmări conform...“ Lucrurile s-au petrecut altfel. Dar există oameni care au vrut să nu vadă și continuă a se preface că nu văd. Poate nu întîmplător. Dar să nu anticipăm. Ambele garaje au fost construite prin aranjamente — ulterior tot mai dificil de elucidat — ale lui Nicolae Popa care, într-o declarație datată 9 martie 1983, spune : „În 1974 am construit un garaj cu două boxe, în terenul meu, pe cheltuiala mea“, după care, în schimbul unor servicii, pe care le-a făcut de lumină, le-ar fi folosit, fără închiriere, un fel de prieteni ai săi : Petru Fodorică și Vasile Munteanu. După o vreme nu mai era prieten cu ei, sau cel puțin cu unul, din moment ce încerca să obțină evacuarea prin justiție. N-a reușit. El susține că dînșii s-au folosit de falsuri și de influențe nevăzute. Deci, de genul celor de care el însuși profitase altădată. Și care nevăzute au rămas, adică nedovedite vreunei instanțe.

Soții Toma continuă acest război. Alte procese, alți avocați. Vasile Munteanu obține o hotărîre judecătorească de anulare parțială a vînzării, privind garajul lui, susținînd că el l-a construit, în baza autorizației lui Popa, prin Cooperativa „Constructorul“, și că a cheltuit peste 15 000 de lei. Prin urmare, ar dori ar fi putut încasa o sumă apropiată. Devine clar că autorizația n-a fost respectată și că ar fi trebuit să se declanșeze urmărirea legală cu care propriul ei text amenința. Or, din moment ce nu s-a întîmplat așa, înseamnă că **nu s-a procedat legal.** Subliniem acest lucru încă de pe acum. Fiindcă funcționarii primăriei loviți de un asemenea dezinteres pentru respectarea legii participau tacit la alcătuirea unui climat de care — se va vedea mai încolo — nu erau inconștienți.

Contractul de vînzare al soției lui Vasile Munteanu cu Cooperativa „Constructorul“ are nr. 129 și data de 30 iunie 1977. Președintele de azi al cooperativei ne spune că la acea dată garajul era gata și că lucrările nu putuseră dura mai mult de patru luni. Dosarul tehnic nu se mai găsește. Nimic nu demonstrează cînd a început cooperativa lucrările. Lucru important pentru raportarea la autorizația ce și așa a fost încălcată prin nerespectarea altor precizări ale ei.

În ce îl privește pe Petru Fodorică, el nu s-a sfiit să cheme în judecată primăria, pentru ca instanța să constate că **el este** proprietarul celuilalt garaj. Temei ? Susține că l-a construit el, nu Popa. Ceea ce — culmea ! — și obține, prin sentința civilă nr. 5519 a judecătoriei, din 20 octombrie 1981. Deși instanța reține că, la 19 aprilie 1976, fusese amendat pentru construcția **neautorizată** a garajului de la adresa respectivă, Vicepreședintele tribunalului județean — împreună cu care cercetăm toate aceste dosare — ne spune clar : „Normal, această acțiune trebuia respinsă la primul termen. Legea e fără echivoc : proprietarul terenului este și proprietarul construcției. Aici, statul ! Soluția este nelegală. Dar vă rog să observați un lucru. **Primăria nici măcar n-a făcut recurs !“.**

Oare situația lui Vasile Munteanu cît este de diferită din acest unghi ? La primărie iarăși nu interesează pe nimeni. El, Vasile Munteanu, ne-a spus că se simte, fără motiv, dușmănit de familia Toma (..pe care i-am primit eu două sticle de vin, cînd s-au mutat acolo"), că este asistent șef la policlinica de adulți și, deși în bune relații cu tot felul de oameni (..pe care nu i-am refuzat cînd mi-au cerut ceva : am prieteni peste tot"), spre uimirea lui s-a trezit chiar cercetat pentru presupusa participare la lovirea lui Mihai Toma, în 1985 pe cînd ..el era de serviciu la poarta unei autobaze de aici, iar eu mă aflam la mare".

Fie-ne îngăduit să spunem că e vorba de un om cu memorie bună, dar cu memorie selectivă. Nu știe nici azi ce i s-a întîmplat. S-a **presupus** că l-a lovit trenul. Pînă la urmă, tovarășul procuror șef ne spune limpede : ..De fapt, singurul act de la dosar din care se poate deduce că l-a lovit mai degrabă trenul este un document medical de la Iași, din care nu rezultă clar că l-ar fi agresionat vreo persoană". Atunci cum rămîne cu afirmația mai sus citată și semnată tot de dînsul ? Pentru că singur ne zice : ..La C.F.R. n-are rost să mai întrebați. Ne-am interesat și n-au avut nici un eveniment de acest fel în acea zi". Cît de dovedit este ..accidentul" a cărui presupunere este trasă de păr dintr-o totalitate fictivă a unor probe care nu sînt probe în acest sens ? În orice caz, Mihai Toma este pensionat, supraviețuiește cu o medicație complicată și a rămas convins că totul s-orăște cetos din războiul garajelor. Dacă există lucruri de care — se va vedea mai încolo — nu erau inconștienți.

Contractul de vînzare al soției lui Vasile Munteanu cu Cooperativa „Constructorul“ are nr. 129 și data de 30 iunie 1977. Președintele de azi al cooperativei ne spune că la acea dată garajul era gata și că lucrările nu putuseră dura mai mult de patru luni. Dosarul tehnic nu se mai găsește. Nimic nu demonstrează cînd a început cooperativa lucrările. Lucru important pentru raportarea la autorizația ce și așa a fost încălcată prin nerespectarea altor precizări ale ei.

În ce îl privește pe Petru Fodorică, el nu s-a sfiit să cheme în judecată primăria, pentru ca instanța să constate că **el este** proprietarul celuilalt garaj. Temei ? Susține că l-a construit el, nu Popa. Ceea ce — culmea ! — și obține, prin sentința civilă nr. 5519 a judecătoriei, din 20 octombrie 1981. Deși instanța reține că, la 19 aprilie 1976, fusese amendat pentru construcția **neautorizată** a garajului de la adresa respectivă. Vicepreședintele tribunalului județean — împreună cu care cercetăm toate aceste dosare — ne spune clar : „Normal, această acțiune trebuia respinsă la primul termen. Legea e fără echivoc : proprietarul terenului este și proprietarul construcției. Aici, statul ! Soluția este nelegală. Dar vă rog să observați un lucru. **Primăria nici măcar n-a făcut recurs !“.**

Oare situația lui Vasile Munteanu cît este de diferită din acest unghi ? La primărie iarăși nu interesează pe nimeni. El, Vasile Munteanu, ne-a spus că se simte, fără motiv, dușmănit de familia Toma (..pe care i-am primit eu două sticle de vin, cînd s-au mutat acolo"), că este asistent șef la policlinica de adulți și, deși în bune relații cu tot felul de oameni (..pe care nu i-am refuzat cînd mi-au cerut ceva : am prieteni peste tot"), spre uimirea lui s-a trezit chiar cercetat pentru presupusa participare la lovirea lui Mihai Toma, în 1985 pe cînd ..el era de serviciu la poarta unei autobaze de aici, iar eu mă aflam la mare".

Fie-ne îngăduit să spunem că e vorba de un om cu memorie bună, dar cu memorie selectivă. Nu știe nici azi ce i s-a întîmplat. S-a **presupus** că l-a lovit trenul. Pînă la urmă, tovarășul procuror șef ne spune limpede : ..De fapt, singurul act de la dosar din care se poate deduce că l-a lovit mai degrabă trenul este un document medical de la Iași, din care nu rezultă clar că l-ar fi agresionat vreo persoană". Atunci cum rămîne cu afirmația mai sus citată și semnată tot de dînsul ? Pentru că singur ne zice : ..La C.F.R. n-are rost să mai întrebați. Ne-am interesat și n-au avut nici un eveniment de acest fel în acea zi". Cît de dovedit este ..accidentul" a cărui presupunere este trasă de păr dintr-o totalitate fictivă a unor probe care nu sînt probe în acest sens ? În orice caz, Mihai Toma este pensionat, supraviețuiește cu o medicație complicată și a rămas convins că totul s-orăște cetos din războiul garajelor. Dacă există lucruri de competența procuraturii, ne exprimăm convingerea că procuratura le poate rezolva și speranța că o va face.

Pe de altă parte, trebuie spus odată că, în sarabanda garajelor — care continuă ! — nici nu era nevoie să intervină justiția, dacă funcționarii primăriei și-ar fi făcut **la timp și pe deplin** datoria. Oare ce să-i fi împiedicat ? Primul vicepreședinte Constantin Potolincă nu este nou în funcție, ca actualul primar. Cunoaște țărășenia garajelor din vecini. Nu i se pare însă că putea sau trebuia să intervină din moment ce ..acolo s-au dat niște hotărîri judecătorești". Numai că acela este un moment ulterior celui în care primăria se cuvenea să intervină. Respectiv funcționarii ei. Că trebuia, oricum, e cert. Dar ne îndoim și noi că puteau face simplu acest lucru. Iată de ce. O altă documentare ne-a dus, întîmplător, la o asociație de locatari din oraș. Este asociația nr. 90, al cărei administrator se numește Stelian Zugravu. Dînsul ne-a relatat mai multe necazuri ale locatarilor și ne-a rugat să-i ajutăm. Între acestea, ceva cu adevărat neașteptat. ..Noi avem centrala termică nr. 50. În clădirea ei, o sală liberă a fost împărțită în două cu un perete și s-au făcut două garaje. Cu două uși metalice. De mulți ani. Locatarii vin la mine și la comitet. De ce să nu avem și noi acolo un club sau măcar o sală de ședințe, că ne tinem adunările generale pe unde ne primește cineva, de pildă la o centrală vecină, la care tocmai așa s-a făcut în loc de garaje. Comitetul a trimis o adresă și la I.J.G.C.L. Poate ne ajutați dumneavoastră". În adresă un singur lucru nu se spune : cine folosește acele garaje. Lîngă lăcătele lor, fochista Maria Duban pretinde că nu știe ce este acolo. Îi întrebăm tot pe administrator cine își ține mașinile aici. ..Așa e, vedeți, că nu oricine. Nu degeaba este atîta tumoare în jurul lor, de ani și ani. Dar locatarii știu și văd că acolo își au garajele Dumitru Chelaru, de pe vremea cînd era directorul O.J.T. și Constantin Dospinescu, actualul director al I.C.S.A.P., de pe vremea cînd era primar. Oamenii au aflat că nu plătesc nici chirie măcar. Locuiesc amîndoi în așa-numitul bloc 5001. ..Deci așa era. De pe vremea cînd era primar... Și cînd, alături de primărie se purta un absurd război al garajelor, iar funcționarii din subordinea celui ce avea și el pe conștiință o poveste necurată cu un garaj nu vedeau, nu auzeau. Cum să fi vorbit de funie în casa spînzuratului și să bată o asemenea sa de lux ? Oamenii nu se nasc toți curajoși. Poate le-o fi fost frică. Dar **ei au rămas** la primărie. Însă au rămas cu deprinderea cîștigată. Cine le-o schimbă ? Fiindcă de format e mai greu să afli cine le-a format-o. Chiar dacă, în marea lui sinceritate, Vasile Munteanu ne asigura : ..Eu n-am vrut să mă cert cu nimeni eu mi-am apropiat atîtia oameni, eu sînt prieten intim și prieten vechi și cu fostul primar Dospinescu". Este adevărat că dosi ne-a propus să ne **primească** și pe noi ..cu două sticle de vin bun, că tot le am în garaj" — și a rămas profund nefericit cînd a văzut că nu primim de la el nimic altceva decît cartea sa de vizită puternic parfumată — nu a mers cu sinceritatea pînă acolo încît să ne spună unde își are garajul prietenul său Dospinescu. A făcut ochii mari, sub lovitura neașteptată a întrebării rostite cu indiferență și-a clătinat frezа vonsită (amănunt știut de la dînsul) și, după o pauză scurtă a zis : ..Nu, nu știu, n-aș putea să-mi dau seama". Dar de toate firele, cu nodurile lor ascunse, din această țesătură oare nu-și dă nimeni seama la Piatra Neamț ? Fiindcă sarabanda garajelor miroase totuși de sub cartea de vizită parfumată.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cînd totul e pentru om

Grigore Rusu este vrîncean fără moioare. Ca atîția alții, a-junge în 1963 în Galați, demn urmaș al lui Esculap. Se face repede cunoscut pentru că prin cabinetul său trece tot orașul, chiar dacă pe unii îi încearcă numai o ușoară durere de cap sau o simplă melancolie.

Medicul șef al municipiului Galați mai tot timpul este surîzător (nu cred că doar cu mine), are o fire deschisă și invită la ridicarea „barierelor“ sufletului. De fapt aș fi vrut să fie exact invers, pentru că eu trebuie să aflu ca să pot scrie. Cînd colo încep să mă vaiet cum simt o apăsare, acolo unde cred eu că e nervul lui Arnold. O mamă cu un copil plîngînd mă aduce în lumea reporterilor.

— A fost un an cu multe nașteri?

— Numai în 1987 au venit pe lume în orașul Galați 6 060 de de copii. De fapt mult mai mulți, pentru că mamele, flotante, care lucrează în oraș, au născut la noi în spitale, dar sînt din Tecuci, din Iași. Nașterile s-au înregistrat după buletin, așa că mai sînt de fapt încă vreo 2 000 de copii, asistați la naștere de medicii din Galați, în special în spitalul nou de pediatrie.

— La Galați sau la Tecuci, tot România are copii frumoși!

— De acord cu dumneavoastră, dar acest fel de evidență a muncii noastre nu reflectă efortul global, real. Încă ceva, specific, local. Mamele, pînă la ora 9 dimineața, cumpără laptele fără rînd. Este o măsură, intrată în obișnuința distribuitorilor de lapte, dar și a cumpărătorilor, încît nu se produc nici un fel de discuții în conștiință. Ambele garaje au fost construite prin aranjamente — ulterior tot mai dificil de elucidat — ale lui Nicolae Popa care, într-o declarație datată 9 martie 1983, spune : „În 1974 am construit un garaj cu două boxe, în terenul meu, pe cheltuiala mea“, după care, în schimbul unor servicii, pe care le-a făcut de lumină, le-ar fi folosit, fără închiriere, un fel de prieteni ai săi : Petru Fodorică și Vasile Munteanu. După o vreme nu mai era prieten cu ei, sau cel puțin cu unul, din moment ce încerca să obțină evacuarea prin justiție. N-a reușit. El susține că dînșii s-au folosit de falsuri și de influențe nevăzute. Deci, de genul celor de care el însuși profitase altădată. Și care nevăzute au rămas, adică nedovedite vreunei instanțe.

Soții Toma continuă acest război. Alte procese, alți avocați. Vasile Munteanu obține o hotărîre judecătorească de anulare parțială a vînzării, privind garajul lui, susținînd că el l-a construit, în baza autorizației lui Popa, prin Cooperativa „Constructorul“, și că a cheltuit peste 15 000 de lei. Prin urmare, ar dori ar fi putut încasa o sumă apropiată. Devine clar că autorizația n-a fost respectată și că ar fi trebuit să se declanșeze urmărirea legală cu care propriul ei text amenința. Or, din moment ce nu s-a întîmplat așa, înseamnă că **nu s-a procedat legal.** Subliniem acest lucru încă de pe acum. Fiindcă funcționarii primăriei loviți de un asemenea dezinteres pentru respectarea legii participau tacit la alcătuirea unui climat de care — se va vedea mai încolo — nu erau inconștienți.

Contractul de vînzare al soției lui Vasile Munteanu cu Cooperativa „Constructorul“ are nr. 129 și data de 30 iunie 1977. Președintele de azi al cooperativei ne spune că la acea dată garajul era gata și că lucrările nu putuseră dura mai mult de patru luni. Dosarul tehnic nu se mai găsește. Nimic nu demonstrează cînd a început cooperativa lucrările. Lucru important pentru raportarea la autorizația ce și așa a fost încălcată prin nerespectarea altor precizări ale ei.

În ce îl privește pe Petru Fodorică, el nu s-a sfiit să cheme în judecată primăria, pentru ca instanța să constate că **el este** proprietarul celuilalt garaj. Temei ? Susține că l-a construit el, nu Popa. Ceea ce — culmea ! — și obține, prin sentința civilă nr. 5519 a judecătoriei, din 20 octombrie 1981. Deși instanța reține că, la 19 aprilie 1976, fusese amendat pentru construcția **neautorizată** a garajului de la adresa respectivă. Vicepreședintele tribunalului județean — împreună cu care cercetăm toate aceste dosare — ne spune clar : „Normal, această acțiune trebuia respinsă la primul termen. Legea e fără echivoc : proprietarul terenului este și proprietarul construcției. Aici, statul ! Soluția este nelegală. Dar vă rog să observați un lucru. **Primăria nici măcar n-a făcut recurs !“.**

Oare situația lui Vasile Munteanu cît este de diferită din acest unghi ? La primărie iarăși nu interesează pe nimeni. El, Vasile Munteanu, ne-a spus că se simte, fără motiv, dușmănit de familia Toma (..pe care i-am primit eu două sticle de vin, cînd s-au mutat acolo"), că este asistent șef la policlinica de adulți și, deși în bune relații cu tot felul de oameni (..pe care nu i-am refuzat cînd mi-au cerut ceva : am prieteni peste tot"), spre uimirea lui s-a trezit chiar cercetat pentru presupusa participare la lovirea lui Mihai Toma, în 1985 pe cînd ..el era de serviciu la poarta unei autobaze de aici, iar eu mă aflam la mare".

Fie-ne îngăduit să spunem că e vorba de un om cu memorie bună, dar cu memorie selectivă. Nu știe nici azi ce i s-a întîmplat. S-a **presupus** că l-a lovit trenul. Pînă la urmă, tovarășul procuror șef ne spune limpede : ..De fapt, singurul act de la dosar din care se poate deduce că l-a lovit mai degrabă trenul este un document medical de la Iași, din care nu rezultă clar că l-ar fi agresionat vreo persoană". Atunci cum rămîne cu afirmația mai sus citată și semnată tot de dînsul ? Pentru că singur ne zice : ..La C.F.R. n-are rost să mai întrebați. Ne-am interesat și n-au avut nici un eveniment de acest fel în acea zi". Cît de dovedit este ..accidentul" a cărui presupunere este trasă de păr dintr-o totalitate fictivă a unor probe care nu sînt probe în acest sens ? În orice caz, Mihai Toma este pensionat, supraviețuiește cu o medicație complicată și a rămas convins că totul s-orăște cetos din războiul garajelor. Dacă există lucruri de competența procuraturii, ne exprimăm convingerea că procuratura le poate rezolva și speranța că o va face.

Pe de altă parte, trebuie spus odată că, în sarabanda garajelor — care continuă ! — nici nu era nevoie să intervină justiția, dacă funcționarii primăriei și-ar fi făcut **la timp și pe deplin** datoria. Oare ce să-i fi împiedicat ? Primul vicepreședinte Constantin Potolincă nu este nou în funcție, ca actualul primar. Cunoaște țărășenia garajelor din vecini. Nu i se pare însă că putea sau trebuia să intervină din moment ce ..acolo s-au dat niște hotărîri judecătorești". Numai că acela este un moment ulterior celui în care primăria se cuvenea să intervină. Respectiv funcționarii ei. Că trebuia, oricum, e cert. Dar ne îndoim și noi că puteau face simplu acest lucru. Iată de ce. O altă documentare ne-a dus, întîmplător, la o asociație de locatari din oraș. Este asociația nr. 90, al cărei administrator se numește Stelian Zugravu. Dînsul ne-a relatat mai multe necazuri ale locatarilor și ne-a rugat să-i ajutăm. Între acestea, ceva cu adevărat neașteptat. ..Noi avem centrala termică nr. 50. În clădirea ei, o sală liberă a fost împărțită în două cu un perete și s-au făcut două garaje. Cu două uși metalice. De mulți ani. Locatarii vin la mine și la comitet. De ce să nu avem și noi acolo un club sau măcar o sală de ședințe, că ne tinem adunările generale pe unde ne primește cineva, de pildă la o centrală vecină, la care tocmai așa s-a făcut în loc de garaje. Comitetul a trimis o adresă și la I.J.G.C.L. Poate ne ajutați dumneavoastră". În adresă un singur lucru nu se spune : cine folosește acele garaje. Lîngă lăcătele lor, fochista Maria Duban pretinde că nu știe ce este acolo. Îi întrebăm tot pe administrator cine își ține mașinile aici. ..Așa e, vedeți, că nu oricine. Nu degeaba este atîta tumoare în jurul lor, de ani și ani. Dar locatarii știu și văd că acolo își au garajele Dumitru Chelaru, de pe vremea cînd era directorul O.J.T. și Constantin Dospinescu, actualul director al I.C.S.A.P., de pe vremea cînd era primar. Oamenii au aflat că nu plătesc nici chirie măcar. Locuiesc amîndoi în așa-numitul bloc 5001. ..Deci așa era. De pe vremea cînd era primar... Și cînd, alături de primărie se purta un absurd război al garajelor, iar funcționarii din subordinea celui ce avea și el pe conștiință o poveste necurată cu un garaj nu vedeau, nu auzeau. Cum să fi vorbit de funie în casa spînzuratului și să bată o asemenea sa de lux ? Oamenii nu se nasc toți curajoși. Poate le-o fi fost frică. Dar **ei au rămas** la primărie. Însă au rămas cu deprinderea cîștigată. Cine le-o schimbă ? Fiindcă de format e mai greu să afli cine le-a format-o. Chiar dacă, în marea lui sinceritate, Vasile Munteanu ne asigura : ..Eu n-am vrut să mă cert cu nimeni eu mi-am apropiat atîtia oameni, eu sînt prieten intim și prieten vechi și cu fostul primar Dospinescu". Este adevărat că dosi ne-a propus să ne **primească** și pe noi ..cu două sticle de vin bun, că tot le am în garaj" — și a rămas profund nefericit cînd a văzut că nu primim de la el nimic altceva decît cartea sa de vizită puternic parfumată — nu a mers cu sinceritatea pînă acolo încît să ne spună unde își are garajul prietenul său Dospinescu. A făcut ochii mari, sub lovitura neașteptată a întrebării rostite cu indiferență și-a clătinat frezа vonsită (amănunt știut de la dînsul) și, după o pauză scurtă a zis : ..Nu, nu știu, n-aș putea să-mi dau seama". Dar de toate firele, cu nodurile lor ascunse, din această țesătură oare nu-și dă nimeni seama la Piatra Neamț ? Fiindcă sarabanda garajelor miroase totuși de sub cartea de vizită parfumată.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cînd totul e pentru om

Grigore Rusu este vrîncean fără moioare. Ca atîția alții, a-junge în 1963 în Galați, demn urmaș al lui Esculap. Se face repede cunoscut pentru că prin cabinetul său trece tot orașul, chiar dacă pe unii îi încearcă numai o ușoară durere de cap sau o simplă melancolie.

Medicul șef al municipiului Galați mai tot timpul este surîzător (nu cred că doar cu mine), are o fire deschisă și invită la ridicarea „barierelor“ sufletului. De fapt aș fi vrut să fie exact invers, pentru că eu trebuie să aflu ca să pot scrie. Cînd colo încep să mă vaiet cum simt o apăsare, acolo unde cred eu că e nervul lui Arnold. O mamă cu un copil plîngînd mă aduce în lumea reporterilor.

— A fost un an cu multe nașteri?

— Numai în 1987 au venit pe lume în orașul Galați 6 060 de de copii. De fapt mult mai mulți, pentru că mamele, flotante, care lucrează în oraș, au născut la noi în spitale, dar sînt din Tecuci, din Iași. Nașterile s-au înregistrat după buletin, așa că mai sînt de fapt încă vreo 2 000 de copii, asistați la naștere de medicii din Galați, în special în spitalul nou de pediatrie.

— La Galați sau la Tecuci, tot România are copii frumoși!

— De acord cu dumneavoastră, dar acest fel de evidență a muncii noastre nu reflectă efortul global, real. Încă ceva, specific, local. Mamele, pînă la ora 9 dimineața, cumpără laptele fără rînd. Este o măsură, intrată în obișnuința distribuitorilor de lapte, dar și a cumpărătorilor, încît nu se produc nici un fel de discuții în conștiință. Ambele garaje au fost construite prin aranjamente — ulterior tot mai dificil de elucidat — ale lui Nicolae Popa care, într-o declarație datată 9 martie 1983, spune : „În 1974 am construit un garaj cu două boxe, în terenul meu, pe cheltuiala mea“, după care, în schimbul unor servicii, pe care le-a făcut de lumină, le-ar fi folosit, fără închiriere, un fel de prieteni ai săi : Petru Fodorică și Vasile Munteanu. După o vreme nu mai era prieten cu ei, sau cel puțin cu unul, din moment ce încerca să obțină evacuarea prin justiție. N-a reușit. El susține că dînșii s-au folosit de falsuri și de influențe nevăzute. Deci, de genul celor de care el însuși profitase altădată. Și care nevăzute au rămas, adică nedovedite vreunei instanțe.

Soții Toma continuă acest război. Alte procese, alți avocați. Vasile Munteanu obține o hotărîre judecătorească de anulare parțială a vînzării, privind garajul lui, susținînd că el l-a construit, în baza autorizației lui Popa, prin Cooperativa „Constructorul“, și că a cheltuit peste 15 000 de lei. Prin urmare, ar dori ar fi putut încasa o sumă apropiată. Devine clar că autorizația n-a fost respectată și că ar fi trebuit să se declanșeze urmărirea legală cu care propriul ei text amenința. Or, din moment ce nu s-a întîmplat așa, înseamnă că **nu s-a procedat legal.** Subliniem acest lucru încă de pe acum. Fiindcă funcționarii primăriei loviți de un asemenea dezinteres pentru respectarea legii participau tacit la alcătuirea unui climat de care — se va vedea mai încolo — nu erau inconștienți.

Contractul de vînzare al soției lui Vasile Munteanu cu Cooperativa „Constructorul“ are nr. 129 și data de 30 iunie 1977. Președintele de azi al cooperativei ne spune că la acea dată garajul era gata și că lucrările nu putuseră dura mai mult de patru luni. Dosarul tehnic nu se mai găsește. Nimic nu demonstrează cînd a început cooperativa lucrările. Lucru important pentru raportarea la autorizația ce și așa a fost încălcată prin nerespectarea altor precizări ale ei.

În ce îl privește pe Petru Fodorică, el nu s-a sfiit să cheme în judecată primăria, pentru ca instanța să constate că **el este** proprietarul celuilalt garaj. Temei ? Susține că l-a construit el, nu Popa. Ceea ce — culmea ! — și obține, prin sentința civilă nr. 5519 a judecătoriei, din 20 octombrie 1981. Deși instanța reține că, la 19 aprilie 1976, fusese amendat pentru construcția **neautorizată** a garajului de la adresa respectivă. Vicepreședintele tribunalului județean — împreună cu care cercetăm toate aceste dosare — ne spune clar : „Normal, această acțiune trebuia respinsă la primul termen. Legea e fără echivoc : proprietarul terenului este și proprietarul construcției. Aici, statul ! Soluția este nelegală. Dar vă rog să observați un lucru. **Primăria nici măcar n-a făcut recurs !“.**

Oare situația lui Vasile Munteanu cît este de diferită din acest unghi ? La primărie iarăși nu interesează pe nimeni. El, Vasile Munteanu, ne-a spus că se simte, fără motiv, dușmănit de familia Toma (..pe care i-am primit eu două sticle de vin, cînd s-au mutat acolo"), că este asistent șef la policlinica de adulți și, deși în bune relații cu tot felul de oameni (..pe care nu i-am refuzat cînd mi-au cerut ceva : am prieteni peste tot"), spre uimirea lui s-a trezit chiar cercetat pentru presupusa participare la lovirea lui Mihai Toma, în 1985 pe cînd ..el era de serviciu la poarta unei autobaze de aici, iar eu mă aflam la mare".

Fie-ne îngăduit să spunem că e vorba de un om cu memorie bună, dar cu memorie selectivă. Nu știe nici azi ce i s-a întîmplat. S-a **presupus** că l-a lovit trenul. Pînă la urmă, tovarășul procuror șef ne spune limpede : ..De fapt, singurul act de la dosar din care se poate deduce că l-a lovit mai degrabă trenul este un document medical de la Iași, din care nu rezultă clar că l-ar fi agresionat vreo persoană". Atunci cum rămîne cu afirmația mai sus citată și semnată tot de dînsul ? Pentru că singur ne zice : ..La C.F.R. n-are rost să mai întrebați. Ne-am interesat și n-au avut nici un eveniment de acest fel în acea zi". Cît de dovedit este ..accidentul" a cărui presupunere este trasă de păr dintr-o totalitate fictivă a unor probe care nu sînt probe în acest sens ? În orice caz, Mihai Toma este pensionat, supraviețuiește cu o medicație complicată și a rămas convins că totul s-orăște cetos din războiul garajelor. Dacă există lucruri de competența procuraturii, ne exprimăm convingerea că procuratura le poate rezolva și speranța că o va face.

Pe de altă parte, trebuie spus odată că, în sarabanda garajelor — care continuă ! — nici nu era nevoie să intervină justiția, dacă funcționarii primăriei și-ar fi făcut **la timp și pe deplin** datoria. Oare ce să-i fi împiedicat ? Primul vicepreședinte Constantin Potolincă nu este nou în funcție, ca actualul primar. Cunoaște țărășenia garajelor din vecini. Nu i se pare însă că putea sau trebuia să intervină din moment ce ..acolo s-au dat niște hotărîri judecătorești". Numai că acela este un moment ulterior celui în care primăria se cuvenea să intervină. Respectiv funcționarii ei. Că trebuia, oricum, e cert. Dar ne îndoim și noi că puteau face simplu acest lucru. Iată de ce. O altă documentare ne-a dus, întîmplător, la o asociație de locatari din oraș. Este asociația nr. 90, al cărei administrator se numește Stelian Zugravu. Dînsul ne-a relatat mai multe necazuri ale locatarilor și ne-a rugat să-i ajutăm. Între acestea, ceva cu adevărat neașteptat. ..Noi avem centrala termică nr. 50. În clădirea ei, o sală liberă a fost împărțită în două cu un perete și s-au făcut două garaje. Cu două uși metalice. De mulți ani. Locatarii vin la mine și la comitet. De ce să nu avem și noi acolo un club sau măcar o sală de ședințe, că ne tinem adunările generale pe unde ne primește cineva, de pildă la o centrală vecină, la care tocmai așa s-a făcut în loc de garaje. Comitetul a trimis o adresă și la I.J.G.C.L. Poate ne ajutați dumneavoastră". În adresă un singur lucru nu se spune : cine folosește acele garaje. Lîngă lăcătele lor, fochista Maria Duban pretinde că nu știe ce este acolo. Îi întrebăm tot pe administrator cine își ține mașinile aici. ..Așa e, vedeți, că nu oricine. Nu degeaba este atîta tumoare în jurul lor, de ani și ani. Dar locatarii știu și văd că acolo își au garajele Dumitru Chelaru, de pe vremea cînd era directorul O.J.T. și Constantin Dospinescu, actualul director al I.C.S.A.P., de pe vremea cînd era primar. Oamenii au aflat că nu plătesc nici chirie măcar. Locuiesc amîndoi în așa-numitul bloc 5001. ..Deci așa era. De pe vremea cînd era primar... Și cînd, alături de primărie se purta un absurd război al garajelor, iar funcționarii din subordinea celui ce avea și el pe conștiință o poveste necurată cu un garaj nu vedeau, nu auzeau. Cum să fi vorbit de funie în casa spînzuratului și să bată o asemenea sa de lux ? Oamenii nu se nasc toți curajoși. Poate le-o fi fost frică. Dar **ei au rămas** la primărie. Însă au rămas cu deprinderea cîștigată. Cine le-o schimbă ? Fiindcă de format e mai greu să afli cine le-a format-o. Chiar dacă, în marea lui sinceritate, Vasile Munteanu ne asigura : ..Eu n-am vrut să mă cert cu nimeni eu mi-am apropiat atîtia oameni, eu sînt prieten intim și prieten vechi și cu fostul primar Dospinescu". Este adevărat că dosi ne-a propus să ne **primească** și pe noi ..cu două sticle de vin bun, că tot le am în garaj" — și a rămas profund nefericit cînd a văzut că nu primim de la el nimic altceva decît cartea sa de vizită puternic parfumată — nu a mers cu sinceritatea pînă acolo încît să ne spună unde își are garajul prietenul său Dospinescu. A făcut ochii mari, sub lovitura neașteptată a întrebării rostite cu indiferență și-a clătinat frezа vonsită (amănunt știut de la dînsul) și, după o pauză scurtă a zis : ..Nu, nu știu, n-aș putea să-mi dau seama". Dar de toate firele, cu nodurile lor ascunse, din această țesătură oare nu-și dă nimeni seama la Piatra Neamț ? Fiindcă sarabanda garajelor miroase totuși de sub cartea de vizită parfumată.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cînd totul e pentru om

Grigore Rusu este vrîncean fără moioare. Ca atîția alții, a-junge în 1963 în Galați, demn urmaș al lui Esculap. Se face repede cunoscut pentru că prin cabinetul său trece tot orașul, chiar dacă pe unii îi încearcă numai o ușoară durere de cap sau o simplă melancolie.

Medicul șef al municipiului Galați mai tot timpul este surîzător (nu cred că doar cu mine), are o fire deschisă și invită la ridicarea „barierelor“ sufletului. De fapt aș fi vrut să fie exact invers, pentru că eu trebuie să aflu ca să pot scrie. Cînd colo încep să mă vaiet cum simt o apăsare, acolo unde cred eu că e nervul lui Arnold. O mamă cu un copil plîngînd mă aduce în lumea reporterilor.

— A fost un an cu multe nașteri?

— Numai în 1987 au venit pe lume în orașul Galați 6 060 de de copii. De fapt mult mai mulți, pentru că mamele, flotante, care lucrează în oraș, au născut la noi în spitale, dar sînt din Tecuci, din Iași. Nașterile s-au înregistrat după buletin, așa că mai sînt de fapt încă vreo 2 000 de copii, asistați la naștere de medicii din Galați, în special în spitalul nou de pediatrie.

— La Galați sau la Tecuci, tot România are copii frumoși!

— De acord cu dumneavoastră, dar acest fel de evidență a muncii noastre nu reflectă efortul global, real. Încă ceva, specific, local. Mamele, pînă la ora 9 dimineața, cumpără laptele fără rînd. Este o măsură, intrată în obișnuința distribuitorilor de lapte, dar și a cumpărătorilor, încît nu se produc nici un fel de discuții în conștiință. Păstrează raporturile din viață. Este o tendință, răspîndită din ce în ce mai mult, în întreaga lume medicală de a reduce distanța de izolare dintre normal și anormal, mai ales că dispunem astăzi de o terapie eficientă în bolile psihice.

— Ca medic șef al orașului ce mai puteți detașa, particular și special pentru Galați, din contextul major al apărării sănătății?

— Importantul Combinat siderurgic și-a construit, chiar pe platforma sa, o splendidă policlinică, care asigură asistența medicală pentru zeci de mii de persoane. Clădirea specializată, dotarea excepțională, măcinăm nervii. Întîmpinăm greutăți și cu unele secții de la Șantierul Naval care nu acceptă ușor schimbarea unor locuri de muncă, necorespunzătoare pentru femei. Dar găsim întotdeauna înțelegere și o ușă permanent deschisă la Comitetul județean de partid Galați și la Comitetul municipal P.C.R. Se iau măsuri concrete pe loc, nimic nu se amînă pentru altă dată. Combaterea bolilor cardiovasculare, a obezității, figurează în planurile noastre pe termen lung, constituind o preocupare, ca a întregii medicini românești.

— În cabinetul dumneavoastră intră tot felul de pacienți. Pe lîngă bolnavi, bolnavi nu sînt și din cei închipuiți ?

— Aceștia din urmă sînt ca niște actori slabi, pe care îi simțim de la intrare că sînt „scopotici“. Unii chiar se „pregătesc“, citesc despre boala pe care și-au ales-o, crezînd că ne vor induce în eroare, cu simptomele false. Simulantul constientizează totul, teatralizează suferința pentru că vrea concediu, vrea schimbarea locului de muncă, vrea să ne tragă pe sfoară.

— Sînt mulți ?

— Nu, dar este regretabil că unii oameni sănătoși se pret

● În cadrul sesiunii Consiliului de Interacțiune, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Moscova, reprezentantul român a prezentat concepția și inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu referitor la principalele probleme ale vieții internaționale actuale, la căile și modalitățile concrete de soluționare a acestora în interesul popoarelor, al cauzei păcii și securității, înțelegerii și colaborării între națiuni.

● Într-un interviu acordat unor publicații americane, Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., a subliniat că speră ca apropiata întîlnire de la Moscova cu președintele Ronald Reagan să se înscrie ca o nouă treaptă a dialogului și înțelegerii între U.R.S.S. și S.U.A. Referindu-se la perspectiva încheierii acordului cu privire la reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice ofensive, Mihail Gorbaciov a arătat că în cazul în care un asemenea document va fi pregătit de actuala administrație americană, el îl va semna împreună cu președintele Reagan.

● Referindu-se la apropiata întîlnire la vîrf americano-sovietică de la Moscova, programată, după cum se știe, între 29 mai și 2 iunie, președintele american Ronald Reagan a declarat că un acord cu U.R.S.S. asupra reducerii armamentelor strategice ar putea fi realizat încă de actuala administrație și că se lucrează susținut în acest sens, dar realizarea tratatului respectiv este mult mai complicată decît a fost elaborarea celui privind rachetele intermediare din Europa. El a arătat, totodată, că negocierile privind reducerea armelor nucleare strategice trebuie să fie însoțite de convorbiri cu privire la limitarea armamentelor convenționale.

● În Senatul american au continuat dezbaterile pe marginea ratificării Tratatului privind eliminarea rachetelor intermediare din Europa încheiat la sfîrșitul anului trecut între U.R.S.S. și S.U.A. Din dezbateri se desprind atitudini predominant favorabile aprobării acestui acord, dar, concomitent, nu lipsesc nici luări de poziție ale unor elemente conservatoare, care se străduiesc să blocheze procedura de ratificare și să împiedice încheierea acestui proces înaintea întîlnirii la vîrf sovieto-americane de la Moscova. Legat de aceasta, Senatul S.U.A. a respins un proiect de amendament care viza să complice procedura de ratificare, solicitînd „asigurări" suplimentare din partea U.R.S.S. că va respecta angajamentele anterioare semnate de cele două țări în domeniul controlului armamentelor.

● La Conferința Națională a Partidului Muncitoresc Socialist Ungar au fost alese organele de conducere ale partidului — Comitetul Central și Comisia Centrală de Control ale P.M.S.U. Plenara noului Comitet Central l-a ales pe János Kádár în funcția de președinte al P.M.S.U. și pe Károly Grósz secretar general al P.M.S.U.

● Simbătă, François Mitterrand a preluat oficial cel de-al doilea mandat de șapte ani în funcția de președinte al Republicii Franceze. Referindu-se la prioritățile noului său mandat, el a precizat că ele constau în democratizarea societății, promovarea dialogului intern, crearea de condiții speciale pentru dezvoltarea tineretului.

Comentariul săptămînii

Săbii și pluguri

Cu un sfert de veac în urmă era foarte răspîndit un afiș intitulat „Să prefacem săbiile în pluguri". Ideea afișului este și acum extrem de actuală, întrucît ea exprimă cu o superbă economie de mijloace esența unui proces inevitabil în zilele noastre — conversiunea producției de război la cea de pace.

Cînd, în contextul general al dezarmării, numeroși factori direct implicați au ridicat chestiunea convertirii, transformării producției de pace, adaptării ei la alte nevoi și comandamente, la nevoile existenței pașnice, s-au găsit destule voci care să clameze : de readaptare ne arde nouă acum ? Să facem dezarmarea, pe urmă vom vedea. Viața a dovedit însă că readaptarea producției militare la producția civilă este o problemă forte importantă și care nu trebuie în nici un fel minimalizată. Fiindcă, după cum niciodată și nimic nu s-a făcut prin recitarea de lozinci, nici o chestiune de o însemnătate imensă ca dezarmarea nu poate face excepție. Ne-am ocupat cu alte prilejuri de diferite aspecte ale conversiunii. Vom avea în vedere astăzi armamentele nucleare.

Din punctul de vedere al conversiunii, aceste arme se deosebesc fundamental de cele „clasice", „convenționale". Un tanc se poate transforma ușor într-un tractor, un tun, prin retopire, se poate preface în orice. Cu armele atomice însă e altfel. Dacă și aici corpul bombelor și al altor dispozitive poate fi la o adică tratat drept fier vechi și prelucrat ca atare, în privința focoaselor, a materialului fisionabil, uraniul și plutoniul, lucrurile stau cu totul altfel. Ce pot deveni aceste focoase, cum poate omenirea, în contextul dezarmării atomice, să se debaraseze de ele ? Bizuindu-ne pe lucrările și pe opiniile unor reputați savanți din această branșă, dar, firește, fără să intrăm în detalii tehnice, care sînt de resortul experților și nu al comentatorilor de politică externă, putem conchide că esențialmente în privința focoaselor nucleare sînt trei posibilități.

Mai întîi, este vorba de varianta optimă, mergîndu-se oarecum pe urmele armelor clasice dezafectate : transformarea materialului fisionabil din materie primă pentru bombe atomice în combustibil pentru diverse utilități ale producției de pace. După cum scrie revista italiană „L'Espresso", calculele au arătat că în cazul în care Uniunea Sovietică și Statele Unite ar distruge fiecare cîte 8 000 de focoase nucleare, s-ar elibera 160 de tone de material fisionabil (suficient pentru amorsarea a 16 000 de bombe atomice), capabil de reacții nucleare, cu care s-ar putea alimenta 10 centrale nucleare de 1 000 de megawați, pe întreaga perioadă de funcționare a lor. De pe urma acestor materiale economisite, s-ar obține 2 500 de miliarde de kilowați-oră de energie electrică, adică atît cît produc Statele Unite într-un an sau cît produc în timp de mai bine de un deceniu toate țările în dezvoltare din Africa.

Ajungem astfel la cea de-a doua soluție, debarasarea într-un fel sau altul de materialul fisionabil destinat inițial focoaselor nucleare. Dacă nu poate fi pus la treabă în domeniul civil, cel puțin acest material să nu devină periculos, să nu polueze mediul înconjurător, să nu pună în primejdie viața și sănătatea ființelor vii, în primul rînd a oamenilor, desigur. Au fost avansate, în această privință, mai multe soluții. Astfel, s-a lansat ideea de a se expedia materialul fisionabil în afara sistemului nostru solar, de a-l dispersa pe suprafața Sorelui sau de a-l îngropa în spațiile geologice de sub oceane.

În sfîrșit, există și varianta cea mai rea, nici utilizarea pentru scopuri pașnice, nici distrugerea, debarasarea, ci conservarea în vederea unei folosiri ulterioare tot în scopuri militare. Se pare că așa s-a făcut și pînă acum, fiindcă, de pildă, în Statele Unite, uraniul și plutoniul din componența bombelor atomice dezafectate au fost folosite pentru fabricarea bombelor cu hidrogen. Din păcate, materialul fisionabil se pretează la reprogramări în scopuri militare.

Este limpede că destinațiile rezonabile ale materialului fisionabil rezultat din dezarmarea nucleară sînt doar primele două — transformarea săbiilor (atomice) în pluguri sau distrugerea săbiilor. În nici un caz păstrarea săbiilor pentru a fi trimise din nou la război. Dezarmarea nu poate însemna decît triumful plugului.

ION D. GOIA

Contra poluării

Salvați Veneția, salvați secole de artă, de cultură ! Salvați mărturiile, vestigiile trecerii noastre prin timp ! Aceste semnale de alarmă nu mai reprezintă o noutate.

Dacă problema Veneției este înscrisă permanent pe agenda U.N.E.S.C.O., iată că alte două centre istorice, mari capitale ale prezentului, dar și ale trecutului sînt în pericol. Este vorba de două vechi rivale ; Atena și Roma. Acestea, datorită poluării, suferă un proces ireversibil de degradare a monumentelor. Principala sursă de poluare o constituie gazele de eșapament emanate de nenumăratele autovehicule care străbat străzile din zona monumentelor. Zeul Automobil, cu un secol de existență, contra marmurei și granitului datînd de zeci de secole. Lupta este inegală ; o fîntînă din Roma, datînd din secolul al XVII-lea, curățată în urmă cu 8 ani a ajuns rapid în aceeași stare de degradare.

Municipalitatea Atenei a luat măsura interzicerii circulației auto în zona Parthenonului și a altor monumente. Departe de a înțelege importanța măsurii, cei 15 000 de taximetriști ai orașului au intrat în grevă, organizînd chiar o demonstrație, dar zadarnic ; autoritățile au rămas pe poziție !

La Roma situația este similară. Deși de 15 ani se discută măsura reducerii traficului auto în centrul istoric (o restricție de 8 ore zilnic) atunci cînd ea a fost aplicată a stîrnit un val de proteste. Primarul Nicola Signorello a precizat : „Nu vom modifica nimic. Restricția a fost decisă pentru a combate degradarea monumentelor. Ea este ireversibilă".

Dincolo de interesele mercantile, autoritățile au arătat astfel că înțeleg inestimabila valoare a vestigiilor, importanța conservării lor, faptul că ele aparțin umanității.

Zeul Automobil nu face parte încă din mitologie, fiind doar un răsfățat copil al epocii moderne !

DAN DĂNUȚ DORU

Necrocul „Soldatului norocului"

Un proces neobișnuit a avut loc la sfîrșitul lunii februarie la Houston (statul federal american Texas). Pe banca acuzaților se afla rău-famata publicație a mercenarilor din întreaga lume „Soldier of Fortune" (Soldatul norocului). Reclamantă era o femeie, care acuza revista respectivă că este copărtașă la asasinarea fiicei sale. Totul s-a petrecut în urmă cu trei ani în mica localitate Bryan din Texas. Sandra Black, 36 de ani, a fost atunci asasinată de un criminal necunoscut. Soțul părea foarte îndurerat de această pierdere ireparabilă. Ancheta poliției avea să ajungă însă la concluzii stupefiante : autorul moral al asasinatului nu era altul decît soțul îndurerat, iar faptașul fusese un ucigaș plătit.

Legătura între cei doi asasini a fost asigurată de revista mercenarilor, care, printre altele, face o adevărată publicitate ucigașilor de profesie. Un asemenea killer era și John Wayne Hearn, cel care avea să o ucidă pe Sandra. A fost suficient ca Robert Black să răsfoiască cîteva pagini din „Soldier of Fortune" pentru a-și găsi omul potrivit pentru îngrozitoarele lui proiecte. În anunțul publicat de Hearn, acesta se lăuda cu atribute convingătoare pentru clientela căreia i se adresa, printre care și cel de „fost infanterist, cu experiență în războiul din Vietnam", și se oferea să îndeplinească și „misiuni foarte riscante". Robert Black nu a rezistat tentației și l-a angajat imediat pe ucigaș. Și acesta și-a realizat foarte repede „contractul". Rezultatul : încă o crimă înscrisă în contul sîngeros al mercenarilor, cărora reviste de genul celei citate mai sus le face o publicitate desăntată. De această dată, însă, promotorii acestui gen de reclamă irresponsabilă nu au rămas nepedepsiți : curtea de jurați din Houston a condamnat revista „Soldier of Fortune" la plata unei despăgubiri de 9,4 milioane dolari în favoarea rudelor Sandrei Black. Ucigașul John Wayne Hearn a fost condamnat la închisoare pe viață, iar Robert Black, care dorea să scape de soția lui pentru a se căsători cu altă femeie și a pune mîna pe asigurarea pe viață, de 175 000 dolari a acesteia va fi executat pe scaunul electric.

„Soldier of Fortune", publicație de un anticomunism virulent, este de multă vreme un fel de oficiu de plasare pentru asemenea killers în căutare de „angajamente". Hearn a declarat în fața tribunalului că, după publicarea anunțului, primea zilnic între 10 și 20 de telefoane, în care i se propuneau tot felul de afaceri dubioase : atentate cu bombe, trafic de droguri sau de arme, organizarea de evadări din închisoare și multe, foarte multe, asasinate... „Mori sau trăiești — ai de ales" — cu asemenea texte sau altele de același gen își fac reclamă în pernicioasa revistă și școlile particulare „de luptători și mercenari". În S.U.A. există circa 25 de asemenea instituții de format ucigași de profesie. Însă, „Soldier of Fortune" se adresează și străinătății, îndeosebi pentru a oferi serviciile unor „profesioniști, avînd experiența luptei în junglă".

Condamnarea revistei mercenarilor la plata unei amenzi atît de pipărate a provocat ecouri în presa din țările occidentale, unde se manifestă, pînă acum, deseori o atitudine irresponsabilă față de conținutul materialelor publicate. Se va ține cont, desigur, în mai mare măsură de acum încolo de posibilele urmări ale unui articol sau ale unui anunț. Chiar și „Soldier of Fortune" a decis să suspende, deocamdată, publicarea de anunțuri în care mercenarii își oferă serviciile. Însuși președintele Comisiei juridice a Uniunii editorilor de ziare din S.U.A, Slade Metcalf, a declarat că sentința împotriva revistei mercenarilor este „impresionantă" și a apreciat că „aceasta ar putea avea consecințe foarte serioase asupra publicațiilor deoarece editorii și șefii secțiilor de mică publicitate vor trebui să plece de la premisa că anunțurile dubioase ar putea să aibă urmări dezastruoase". Se pare că nenorocul „Soldatului norocului" a pus pe gînduri chiar și pe cei care nu-și făceau pînă acum nici un fel de probleme în legătură cu ceea ce publică, dacă acest lucru aducea bani.

ROMEO NĂDĂȘAN

Boala computerelor

Deși pare greu de crezut, adevărul este că și calculatoarele se îmbolnăvesc. Mai ales creierul le este afectat de un morb insinuat subtil în memorie, un așa numit virus în stare să contamineze mii și zeci de mii de computere personale (PC-uri) altele de capacitate medie și chiar uriașii cu sute de milioane de operații pe secundă. „Ceva straniu și incredibil urmează să se producă : computerul dvs. e contaminat de virus". Ei bine, cînd această frază începe să-și contureze caracterele pe ecranul displayului, un misterios rău informatic s-a infiltrat deja în memoria „home computer"-ului, determinîndu-l să săvîrșească incredibile prostii. Virusul își întinde tentaculele în întreg calculatorul și îmbolnăvește toate dischetele care sînt introduse în unitățile de disc. E o maladie teribilă, apreciază profesioniștii, pentru că avansează cu mare rapiditate și lovește tot ce întîlnește : date, programe, memorii. Nici un computer nu se poate salva. După cele personale, răul se transmite cu viteza proprie acestei tehnici de vîrf mărilor calculatoare, așa numitele „mainframe" care dialoghează cu PC-urile.

Totul a început acum cîteva luni în Elveția unde un grup de tineri pasionați de computere, reuniți într-o organizație numită SCA (Swiss Cracking Association) care în românește ar însemna Asociația elvețiană a spărgătorilor de coduri, pentru a pedepsi un alt grup, vest-german, vinovat că nu a respectat o expediere de programe pentru piața neagră, a instalat pe dischete un perfid software distructiv. Adică virusul în cauză, în fond o informație depozitată pe discuri pe care acestea, odată inserate în computer, o disemenează în memorie, contaminînd toate celelalte discuri care vor fi utilizate în continuare. Oprirea calculatorului nu servește la nimic pentru că virusul se așează într-o poziție a memoriei care nu se șterge cînd mașina este dezactivată. Și așa, ca o ciumă tehnologică, boala computerelor se transmite în toată lumea informaticii.

Dar iată că un alt grup de tineri — se pare că tehnica de calcul e un adevărat microb în rîndul adolescenților —, de data asta din Olanda, a difuzat în întreaga lume un sofisticat program-antidot intitulat Virus-Killer. E vorba, bineînțeles, de un disc magnetic care odată introdus în computer inspectează memoria, identifică prezența instrucțiunii malefice și, în fine, o distruge. Unii sînt preocupați de proporțiile pe care le poate lua o vendetă electronică prin modificarea caracteristicilor virusului. Alții reacționează fără a-și pierde calmul, cum face Mario Arioti de la Ital Video. El consideră că virusul este o găselniță a unor copii inteligenți care, după ce au încercat să pătrundă în băncile de date ale Pentagonului și să declanșeze false războaie nucleare, vor să fie din nou în atenția opiniei publice. Optimismul acestui specialist ar trebui să fie mai ponderat. Ultimele știri anunță că pustii ciberneticieni din R.F.G. pregătesc o versiune a unui virus pentru telexuri, telefaxuri, etc. Ceea ce ei numesc Fax-Virus va ataca transmisiile documentelor și știrilor, care vor ajunge la beneficiari sub forma unor anecdote pornografice.

E un joc. Și copiilor le place să se joace, chiar dacă vîrsta lor e mai aproape de momentul deciziilor serioase decît de cel al farselor. Că jocul lor poate provoca daune — reparabile pînă acum — trebuie să fie un permanent semnal de alarmă pentru producătorii tehnicilor electronice, să-i determine să creeze sisteme de autoapărare a computerelor în fața agresiunii unor programe. Un sistem imunitar al computerelor ? De ce nu !

IOAN ROȘCA

Lumea se amuză

după N.B.I.

BREVIAR

Acumulatori cu geometrie variabilă

În Anglia, a fost creat un acumulator ușor, reîncărcabil și cu geometrie variabilă, care ar putea deveni „acumulatorul ideal", pentru proiectanții de autovehicule. Se afirmă că, în comparație cu bateriile tradiționale cu plumb, acesta va avea o densitate de energie de cinci ori mai mare. Anodul este din litiu sau aliaj de litiu, catodul din oxid de vanadiu. Acesta din urmă asigură implantarea fizică a ionilor de litiu în sistem și permite eliminarea lor mai tîrziu, fără metode chimice.

Electrolitul solid este un amestec de oxid de polietilenă și trifluorometan sulfonat de litiu. Elementele componente ale acumulatorului se află într-o carcasă, de rășină. Celula de litiu produce un curent de un miliamper pe centimetru pătrat, iar descărcarea are loc în 2,5 ore. Treizeci de unități dipolare conectate în paralel, fiecare unitate conținînd 20 de celule elementare, ar avea o capacitate de 30 amperi/oră la 48 volți tensiune.

Presare izotermică

În U.R.S.S. se utilizează, din ce în ce mai mult, formarea, prin presare izotermică, a pieselor metalice. Spre deosebire de tehnologia tradițională, în cazul noii metode se încălzește nu numai metalul de prelucrat ci și utilajul și spațiul de lucru al piesei. Noul procedeu permite prelucrarea și a unor materiale greu prelucrabile cum ar fi oțelul înalt aliat sau aliajele pe bază de titan, nichel, aluminiu și magneziu.

Presarea izotermică se desfășoară în instalații hidraulice, iar încălzirea electrică a pieselor la 400—1 000 grade Celsius, ca și cadența de lucru se comandă prin sisteme speciale de reglare. Eficiența procesului se manifestă prin reducerea forței de presare, creșterea preciziei de prelucrare a pieselor și reducerea volumului de operații mecanice cu 25 la sută.

Curiozități la plante

● În China există un arbore foarte sensibil la umiditate și presiune atmosferică, fapt ce se observă la frunze, care își schimbă culoarea. Astfel locuitorii pot prevedea vremea după... frunze ● Lăptuca sălbatică, atunci cînd este încălzită de Soare, își așază frunzele cu muchea către astrul zilei, pentru ca suprafața de evaporare să fie cît mai mică. Astfel ea poate fi folosită ca... busolă vegetală ● Rafflesia arnoldi este planta cu cea mai mare floare din lume, greutatea ei depășind adesea nouă kilograme ● Cel mai înalt arbore din lume este Sequoia gigantea, care crește pînă la 84 metri, iar trunchiul are o circumferință la nivelul solului de 31 metri ● În ceea ce privește longevitatea arbustului, ce crește în unele deșerturi, sub formă de tufișuri, numit „Creozot" are vîrsta incredibilă de... 11 700 ani, lucru constatat cu ajutorul carbonului radioactiv. Pînă acum „decan de vîrstă" era Pinus aristata care atingea 5 000 de ani, urmat de baobab.

Mașină care „gustă" pepeni

O mașină numită „testomelona" a fost pusă în funcțiune în Franța. Cu ajutorul unui ac foarte fin ea prelevează puțin

suc dintr-un pepene pe care îl analizează din mai multe puncte de vedere, inclusiv al conținutului în zahăr. Pepenii ce nu ating parametrii stabiliți sînt rebutați automat, celor ce îi ating li se aplică o etichetă cu inscripția „standard", iar acei care depășesc acești parametri sînt etichetați cu „calități deosebite". Trierea este de fapt executată de un ordinator, care, după ce a făcut toate măsurătorile le compară cu datele aflate în memoria sa. Mașina, din imagine, cu o lungime de 25 metri, poate verifica opt tone pepeni pe oră, sau aproximativ 16 000 bucăți.

AUREL DIANU ■

Universul muzicii

BAD BOYS BLUE — o „trupă de șoc", nu datorită vreunui stil aparte, ci ciudatei componențe. Iat-o : Trevor Taylor este din Jamaica, Andrew Thomas din California, John McInnerney din Anglia. Cei trei s-au întîlnit întîmplător, în anul 1984, în Köln, fără a avea intenții prea serioase. După primul disc-single, „LOVE in my Car", a urmat marele succes de top „You're a Woman". Așa au rămas împreună devenind un „trio internațional".

● Modificare în componența trioului feminin „BANANA-RAMA". După căsătoria cu Dave Stewart (de la „Eurythmics"), frumoasa Siobhan Fahey a părăsit trupa optînd pentru o carieră solo. În locul ei a fost adusă la fel de frumoasa Jaquie O'Sullivan (26 de ani), pînă atunci dansatoare într-un „night club". Ca pe vremuri Madonna.

● Un nou cuplu prinde contur, deocamdată numai în culise, Don Johnson și Barbara Streisand. El este cel care a lansat anul trecut în topuri „hitul" „Heartbeat", este vedeta serialului „Miami Vice", are 39 de ani și este idolul oricărei fete. Ea... mai are nevoie de vreo prezentare ? Poate un singur amănunt : are 45 de ani. Cei doi s-au cunoscut în februarie, la decernarea premiilor „Grammy" (cei mai prețios trofeu în lumea muzicii). De atunci sînt tot timpul împreună. Cu siguranță că Barbara Streisand pregătește o reeditare a vechiului succes „Woman in Love".

● George Michael, fostul component al grupului „Wham !", a fost declarat de către BPI (British Phono Industry), cel mai bun solist britanic. Titlul ultimului său succes de top, „Father Figure", ne-a făcut un pic curioși, și iată ce am descoperit : tatăl lui George Michael se numește Kyriacou Panayiotou și este venit din Nicosia (Cipru). Cam prin anul 1960 s-a stabilit la Londra, unde avea să se nască, la 25 iunie 1963, fiul său Georgios Panayiotou, în varianta „english", George Michael.

MIRCEA ZANE ■

Covor floral

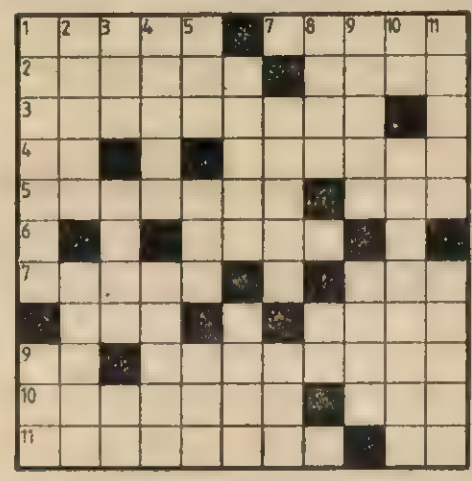

ORIZONTAL : 1) Parte a unei flori care cuprinde corola și caliciul — Plantă ornamentală cu frunze lungi pînă la 2 m, care înflorește o singură dată la 15—20 de ani. 2) Dramaturg român contemporan, semnatar al unui „Discurs pentru o floare" (Paul) — „...crizanteme" este titlul unei sensibile poezii desprinsă din lirica lui Radu Boureanu (masc. ; sg.). 3) Alt nume dat gingașilor toporași. 4) Udrea Rădan — Nume generic pentru toate organismele vegetale, categorie din care fac parte bineînțeles și florile. 5) „...maci", poezie ieșită de sub pana Veronicăi Porumbacu (sg. ; neart.) — Fără nici o lipsă. 6) Răsunet (fig.). 7) Cultivatori de flori albastre — În fiecare primăvară, se împodobesc cu frunze și flori (sg.). 8) Cunoscuta lugojană — Compozitor român (1891—1971) autorul melodiei „Citeva flori" (Mihail). 9) Margareta Ludu — Scriitor contemporan, semnatar al poemului „Soare, fîntîni, trandafiri..." (Sergiu). 10) Cunoscut compozitor american, creatorul operetei „Floarea din Hawaii" (Paul) — Literă din alfabetul arab. 11) Poet mexican (Fernando), care și-a închinat versurile „Unui trandafir vestej" — Înflorit, în sfîrșit !

VERTICAL : 1) Plante decorative originare din America de Sud, cu corola florilor în formă de pîlnie — Floarea lui Morfeu. 2) Partea inferioară a pistilului unei flori, formată din carpele conținînd ovulele și care, după fecundație, se transformă în fruct (pl.) — Plantă decorativă cu flori mari și albe. 3) Ucid în Egipt — Poet român contemporan, autor al poeziei „Floare albă" (Tiberiu) — Raluca Ripan. 4) Stînjenei — Mlădiță tînără de floare, care se replantează în grădină. 5) Grădina închipuirilor — Arbore cu flori a be gălbui, puternic parfumate — Riu în R. F. Germania. 6) „Un ...cu flori", ne oferă poetul Dan Verona, prin intermediul interpretului Ștefan Hruscă — Meșter care desenează cu ore întregi flori pe vasele de lut. 7) A încrucișa două soiuri diferite de trandafiri sau de alte plante — Localitate în S.U.A. 8) „...leului", numele unei plante erbacee cu flori divers colorate — Jean Georgescu. 9) Inflorescență a unor arbori, formată din floricele foarte mici, unisexuate, dispuse în formă de ciucure — „Cîntecul și ...", poezie de Alexandru Macedonski, din care desprindem versurile : „Lilicul alb și roșu harpa sa o coronează, / Al său cîntec, ca sideful strălucește și vibrează" (neart.). 10) Auxiliar al viitorului — Viorele. 11) Indicație care se tipărește în partea de sus a unei foi oficiale — Cunoscut pictor francez (1832—1883), care a zugrăvit pe pînză „Un buchet de viorele" (Edouard).

Dicționar : TSE, TEM, AIIE, AMO.

MIHAI ZGUBEA ■

Dezlegarea careului „Arbori"

SCORȚIȘOARĂ ; TURA ; DUGLAS ; ARGHEZI ; USI ; NM ; ARA ; ANIN ; EAF ; A ; EBEN ; SLAC ; LIA ; OC ; C ; GOGA ; NISA ; UT ; CACAO ; IS ; INAR ; SSE ; T ; ISO ; TEI ; STA ; ZADA ; PĂLTIN.

Cronica șoselei

Întîmplare pe drumul Teilor

Drumul de acasă și pînă în cartierul unde locuia mătușa ei, Teodora, sora mai mică a mamei, măsura cam cinci kilometri. În fiecare seară, după ce își termina lecțiile, Georgeta, copilul cel mai mare al Eleonorei, avea ca îndatorire să ducă două sticle cu lapte fiert surioarei sale Rodica, care locuia provizoriu la Teodora. Bună la suflet, iubitoare de copii, suferind pentru faptul că nu avea urmași, tînăra ingineră luase la ea pe fetița de șase ani pentru a o ajuta pe sora ei, care avea de crescut încă trei băieței între 3 și 5 ani. Georgeta, la cei 13 ani ai ei, era de acum un sprijin pentru maică-sa. Își drămuia timpul cu precizia unui ceasornic, lecțiile, ajutorul dat mamei la gătitul hranei, la spălatul rufelor, îngrijirea micii grădini de zarzavat, erau principalele capitole al timpului după ce adolescenta se întorcea de la școală. Apoi, spre seară, se auzea vocea de soprană a fetei : „Mamă, sînt gata de plecare". „Bine, poți să pleci" își dădea mama încuviințarea, aruncînd o privire fugară spre fiica-ei.

Fata lua sacoșa cu sticlele, încăleca pe bicicletă și o pornea spre zona de nord a localității. Întîlnirea cu mătușa și surioara ei cea mică era, pentru adolescentă, partea cea mai atractivă a programului zilnic.

Discuta cu Teodora, o femeie care se distingea prin francheță, optimism, inteligență vie, cele mai felurite lucruri.

Fata o adora pe tînăra ei mătușă. O iubea și pe maică-sa, ce-i drept, dar în alt mod. Muncită, femeia, cu atîtea griji pe cap, putea să-i dedice doar puțin timp fiicei sale mai mari, așa că adolescenta se atașase în mod deosebit de sora mamei sale. După schimbul zilnic de impresii cu Teodora, amîndouă se ocupau de viitoarea școlăriță. Ascultau mai întîi o dare de seamă a Rodicăi privind evenimentele zilei la grupa mare a grădiniței. Apoi, mătușa și nepoata mai mare erau „mobilizate" la jocurile „logice", sîcîiciunea puștoaicei, care, paradoxal, nu agrea păpușile. Timpul zbura și, cu părere de rău, Georgeta trebuia să-și ia rămas bun de la interlocutoarele sale. Se urca din nou pe bicicletă, pedalînd spre casă, încă sub impresia plăcutelor clipe petrecute cu cele două ființe dragi. În scara aceea, Georgeta fusese înștiințată de bara de protecție a Daciei, sînt mai mult decît suficiente indicii că mașina dvs. e «autoarea» accidentului de pe «Drumul cu tei»". „O fi participat la accident autoturismul, dar nu și eu", răspunse sigur pe el bărbatul cu o luminiță de șiretenie licărindu-i în ochi Vă pot dovedi unde am fost ieri toată ziua minut cu minut".

„Alibiurile" lui Puzdrea se prăbușiră unul cîte unul. Cei doi cheieri ce îi însoțiseră în mașină își dădură seama în final că n-au nimic de cîștigat aparîndu-l pe responsabilul localului unde lucrau și cu care chefuiseră întreaga după-amiază în ziua precedentă. Mai ales că, în ultimul timp, omul sporise tariful lunar ce-l încasa de la ospătari. „Să nu ne mai pierdem timpul, domnule locotenent", rosti sentențios Puzdrea. Și începu cu cinism să povestească : „Eram cîțiva-adevăr făcut bine. Amestecasem băuturile. Cînd bicicleta a apărut în bătaia farurilor, era prea tîrziu. Te-am întorsesem capul spre Pe foc pentru a-mi aprinde țigara. Am dus fata pe capotă cam 20 de metri, după ce cu capul îmi înfundase parbrizul. Băieții s-au angajat să nu soună nimic. Le-am promis la fiecare cîte 2 000. Dacă nu eram băut, opream și duceam fata la spital".

„Pînă la vindecarea mea, dragă mamă, laptele va fi dus în fiecare seară la tușa Teodora de către Cristina, colega mea. A fost ieri cu maică-sa la mine. Prin ea îți trimit acest bilet. Nu-ți fă griji, în curînd vom fi din nou cu toții. Vă sărut cu drag, Georgeta".

Cu brațul și picioarele fracturate, Georgeta va mai sta încă multă vreme în spital.

VICTOR BEDA ■

Succes de prestigiu al handbalului românesc:

Minaur Baia Mare, cîștigătoare a Cupei I.H.F.!

Două imagini sinonime cu trăirile „orei de handbal" de la Baia Mare : de la forță și încordare (Gheorghe Covaciu, în dreapta), **la seninătatea bucuriei depline** (Maricel Voinea, cu florile și cupa cuvenite învingătorilor)

La capătul unei partide de rar dramatism, Minaur a terminat victorioasă în această manșă a doua a Cupei I.H.F. cu scorul 23—20 (în tur, 20—21), cîștigînd astfel, pentru a doua oară în trei ani, prețiosul trofeu ! Dar, pentru a ajunge să putem transmite această știre, dorită din tot sufletul de mii de iubitori ai sportului din Maramureș, a trebuit să traversăm emoțiile inegalabile ale unui joc în care s-au întîlnit grandoarea și deznădejdea, speranța și amărăciunea, măreția și decăderea, ambiția și inspirația — totul contopit în virtuțile unui recital handbalistic ce va rămîne de referință pentru încleștarea cu care se practică în prezent acest sport în lume. Pînă la urmă a triumfat Minaur — și meritul ei este cu atît mai mare cu cît a triumfat la capătul unui astfel de meci. Granitas conduse, mai mereu pe tabela de scor, în două rînduri, chiar la cîte patru goluri (așa cum Minaur conduse la Kaunas la cinci goluri diferență), jucătorii sovietici erau dispuși la orice sacrificiu pentru a menține un rezultat favorabil, egalitatea părea uneori o limită intangibilă, publicul era aruncat, cu fiecare fază, în stări de spirit diametral opuse, pentru ca, în ultimele cinci minute, cu o forță de revenire pe care numai abnegația față de culorile clubului o poate genera, jucătorii băimăreni să iasă definitiv, irevocabil și incontestabil deasupra tuturor — a jocului, a adversarilor, a rezultatului, a îndoielii ce sfîșia trăirile suporterilor. A fost un final de vis, o apoteoză a sportului, o încununare în glorie la care sportivii, clubul băimărean și iubitorii sportului de pe aceste meleaguri aveau și au cu prisosință dreptul moral, pe care și l-au cîștigat prin seriozitatea, dăruirea, puterea de sacrificiu, munca și tenacitatea cu care slujesc handbalul. Chiar dacă în competițiile interne Minaur nu a putut ajunge la asemenea satisfacții, deși este dintotdeauna un fel de „filtru" al titlurilor care se pun în joc, iată că acest club a știut să-și ia o frumoasă revanșă (față de sine și de adversarii săi pe plan intern), reușind să obțină unul din trofeele mult rîvnite ale handbalului continental, reușind , adică, să-și reînnoiască „legitimația" de ambasadoare respectată a handbalului românesc în întîlnirile internaționale. Din acest punct de vedere, la Baia Mare s-a dat duminica trecută un „extemporal" la ora de handbal pe care o cunoaște acest sport în Maramureș și care explică în totalitate „fenomenul Minaur". Cîteva din ideile acestui „extemporal" sînt relatate alăturat și le facem cunoscute în dorința a ceea ce s-ar chema un util schimb de experiență pentru întregul nostru handbal. Pentru că succesul lui Minaur nu poate fi desprins de contextul local în care a apărut — și nici nu poate fi considerat izolat din moment ce, iată, se repetă după trei ani. Bravo, Minaur, felicitări, Minaur și curaj pe mai departe !

Ora de handbal

La Baia Mare a fost mai mult decît un joc de handbal : a fost o pagină de viață, trăită cu ardoare și patetism, înainte și dincolo de „ora de sport" a amiezii de duminică. A fost, cu alte cuvinte, una din acele emoționante situații în care un eveniment sportiv devine fapt social, în care sportul este doar pretextul desfășurării unei imense energii sufletești, distilată în retortele delicate ale pasiunii, sincerității și dorinței de victorie.

La Baia Mare, această finală a Cupei I.H.F. a fost tratată la justa ei importanță de un întreg județ care știe ce-nseamnă performanța sportivă (și nu numai sportivă) : se juca singura finală europeană de jocuri sportive cu participare românească — eveniment înțeles cum se cuvine în Maramureș, adică acolo unde mișcarea sportivă de la noi își are după București, principala sursă de medalii și puncte în întrecerile internaționale. La încleștarea existentă în handbalul mondial, la setea de rezultate ce a înnuntat tot mai mult și acest sport, ar fi o naivitate să se mai creadă că inclusiv la nivelul echipelor de club, ar mai fi competiții principale și secundare, tari și slabe. Într-o lume a sportului care se grăbește tot mai mult, fiecare trofeu cîștigat este o „bilă albă" pentru viitor, este un argument al creșterii cotei internaționale și un impuls spre dezvoltarea respectivei ramuri sportive chiar pe acest traseu al Cupei I.H.F.. Minaur a trebuit să depășească trei foste campioane naționale (Tatran Prețov, Drott Halmstad și Hellerup Copenhaga), o actuală campioană națională (F.C. Barcelona) și o fostă deținătoare de cupă (Granitas Kaunas).

La Baia Mare, la această „oră de handbal" și-au dat întîlnire toate gîndurile de bine ale unor oameni ce știu să manifeste față de sport aceeași rectitudine morală și aceeași devotiune ca și față de propria meserie. Publicul băimărean nu este un public de suporteri ocazionali, ci o agora în care sportul și-a cîștigat pe merit un drept la existență, fiind tratat cu seriozitatea „fără limite" atît de tipică locuitorilor acestor meleaguri. Despre Minaur se spune pe bună dreptate că reprezintă sufletul minerilor maramureșeni, „partea de la suprafață" a spiritului lor răspicat și fără echivoc. Din această apartenență rezultă și tăria echipei, dar pe orbita „nucleului minier" sînt antrenate pasiunile întregii zone, astfel încît Minaur este echipa ce apare la confluența drumurilor de iubire și devotiune ale întregului Maramureș.

La Baia Mare, prin echipa Minaur, handbalul românesc a cîștigat un prețios trofeu continental, această Cupă I.H.F., fiind — trebuie să recunoaștem cu obiectivitate — singurul argument palpabil al menținerii noastre în elita internațională a handbalului. Datorită lui Minaur, handbalul românesc este încă „acolo", sugestiv fiind și faptul că la cele șase finale europene din acest an au participat echipe din doar trei țări (din care U.R.S.S. a avut șase finaliste !). Meritul lui Minaur trebuie ridicat la puterea a treia : pentru că este a doua oară în trei ani cînd cîștigă acest trofeu, pentru că datorită ei mai salvăm aparența de a ne afla cu întregul handbal la un nivel destul de competitiv și pentru că, nu în ultimul rînd, a reușit să depășească într-o manieră entuziasmantă reprezentanta unui handbal foarte puternic în lume la ora actuală.

La Baia Mare, Granitas a fost o piatră extrem de mare, jucînd mult mai bine decît în meciul tur. Așa cum anticipam, avantajul de doar un gol a creat echipei sovietice acea psihologie de a nu mai avea nimic de pierdut. Cu o apărare extrem de agresivă (una dintre cele mai bune din handbalul sovietic de club, se afirmă), cu un pivot, Kautschikas, ce părea de neoprit (în pofida celor 34 de ani ai săi), cu un cap limpede, Novițchi, pe cît de arțăgos pe atît de tenace în a pompa la nesfîrșit mingi atacului său, echipa din Kaunas își vădise clar intenția de a juca la cîștig, cu orice risc și cu orice mijloace. Încleștarea din teren a avut dese momente de paroxism, în fața unui public fierbinte ce nu înceta să-i „ridice" la joc pe favoriții săi ori de cîte ori cumpăna scorului se înclina de partea adversarilor. Într-un joc al echilibrului, cînd șansa victoriei surîdea pe rînd ambelor echipe, aflate spre final ca doi boxeri în căutarea loviturii decisive, „ruperea" s-a produs de partea lui Minaur, îndeosebi datorită clipelor de mare decizie, inspirație și tărie psihologică pe care le-au avut portarul Nețovici și tînărul înter Liviu Pavel. Dacă era de așteptat ca Nețovici să facă în retur ceea ce făcuse în atîtea jocuri din această campanie și făcuse Petran în jocul tur, adică să scoată — măcar — cîteva mingi importante ale atacanților sovietici, revelația totală a partidei a fost Liviu Pavel, jucător de 21 de ani, pregătit special pentru acest joc de antrenorul Lașcăr Pană. În momente de mare dramatism al partidei, Liviu și-a asumat imensa responsabilitate al unor finalizări reușite în manieră senzațională, năucind apărătorii din Kaunas și relansînd psihic jocul în favoarea noastră. La sfîrșitul partidei pe Liviu l-au podidit lacrimile cînd gestul reflex al tuturor colegilor săi mai experimentați, mai vechi, mai hîrșiți în astfel de lupte, a fost să-l ridice și să-l poarte pe brațe în cea mai pură dovadă a recunoașterii și recunoștinței lor față de cel ce fusese eroul meciului. Se cîștigase astfel nu numai un joc, dar și un jucător — pentru această echipă și, poate, pentru unul din loturile naționale. Este un alt rezultat important al „orei de handbal" trăită la Baia Mare.

Succesul lui Minaur este, cum spuneam, și un succes al întregului handbal românesc. Asupra acestei idei au revenit de mai multe ori și reprezentanții F.R.H., prezenți aici, Mihai Marinescu, secretar responsabil, și Nicolae Nedef, antrenor federal. Solidari cu bucuria băimărenilor, ei au dat Cezarului ce este al Cezarului, felicitînd sincer pe toți cei care au contribuit la obținerea acestei performanțe, subliniind totodată că ea se poate răsfrînge pozitiv asupra întregului nostru handbal, prin menținerea stării de emulație și competitivitate vis à vis de întrecerile internaționale în care urmează să fie antrenat handbalul românesc.

Pe de altă parte, este inutil să precizăm că, totuși, cu „floarea" de la Baia Mare nu poate apărea o primăvară în tot handbalul nostru ; de aceea, performanța de excepție a lui Minaur trebuie licitată în corelație directă cu valoarea actuală de ansamblu a acestui sport, în care trebuie muncit mult mai mult după exemplul băimărenilor, pentru a putea reveni acolo unde a fost cîndva.

În încheiere, iată numele celor care semnează „extemporalul orei de handbal" de la Baia Mare, făcînd prețiosul trofeu al Cupei I.H.F. să fie pentru a doua oară (și-n același loc) în țara noastră : **Mircea Petran, Nicolae Nețovici, Gheorghe Andronic, Sorin Rădulescu, Gheorghe Covaciu, Maricel Voinea, Haimagy Attila, Liviu Pavel, Doru Porumb, Ioan Marta, Alexandru Stamate, Sorin Cuc.** Președintele clubului : ing. **M. Vraciu** ; vicepreședinte : **Viorel Maier** ; antrenor principal : **Lașcăr Pană** ; antrenor secund : **Petre Avramescu** ; medicul echipei : **dr. Coriolan Pop.**

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de ANDREI FĂRCAȘ

Gheorghe Andronic (nr. 8), „asistat" de revelația Nicolae Nețovici, imblînzitor de mingi, protecc partidei, Liviu Pavel (nr. 4), într-o fază de „scander tor al porții și-al moralului întregii echipe beg" cu un apărător sovietic.

Angelo nu mai temporizează!

● **Despre ce mai faceți în ultima vreme aș dori să discutăm, tovarășe Angelo Nioulescu** ● În ultima vreme am fost solicitat să ajut antrenorii Sportului studențesc în tentativa de a redresa echipa ● **Și ați acceptat cu plăcere?** ● Desigur, întrucît la această grupare sportivă m-am simțit cel mai bine în activitatea mea de antrenor, apoi e un club cu vechi tradiții și demn de o cauză mai bună decît aceea de a lupta pentru evitarea retrogradării. ● **Cum este echipa pe care ați găsit-o față de cea pe care o lăsaseți cînd ați plecat de la Sportul studențesc?** ● Am lăsat o echipă matură și mult mai unită, care funcționa ca un colectiv, bazat pe relații bune de colaborare. Acum, predomină aspectele individuale în dauna ansamblului, preocupările spontane și neargumentate în defavoarea jocului, nerespectarea regulilor de joc și proliferarea capriciilor în detrimentul folosirii energiei fiecăruia în scopul efectiv al jocului ● **Ce le-ați spus jucătorilor la prima întîlnire?** ● Că trebuie să ne mobilizăm pentru problemele echipei, să nu ne mai pierdem energia nerespectînd regulile și conducătorul de joc, că toți depindem de echipă și că în psihologia lor trebuie să pună pe primul plan interesele clubului. La fotbal, n-a fost timp să producem modificări, o să le facem pe parcurs. De fapt, la Timișoara s-a jucat ceva ce încă nu are nume, un fel de luptă pentru a intra în posesia balonului ● **Spuneți-mi cîteva cuvinte despre Inter Sibiu** ● E o echipă care, în retur, s-a transformat complet în bine, datorită adaptării rapide a noilor veniți în angrenajul deja existent. Formează un ansamblu omogen, care a reușit spectacole și rezultate bune, îndeosebi în deplasare, unde jucătorii se simt mai în largul lor, pe spațiile mari de acțiune create de echipele gazdă care vin în atac. În general, jucătorilor români le convin astfel de spații mari de manevră. ● **Acum, un subiect care sînt sigur că vă este cel mai drag: tricolorii '70** ● Aș spune că trăim cu toții a doua tinerețe. Acea generație a cîștigat foarte mult în popularitate, fiind foarte multe localitățile în care cei care s-au calificat pentru Guadalajara sînt invitați să joace. În acest an au fost patru astfel de întîlniri, iar luni sîntem invitați la Tîrgoviște ● **Cum vi se par oamenii maturi de azi, foștii dv. elevi de odinioară?** ● Pînă intră în teren fiecare e conectat la meseria și problemele pe care le are. După aceea, redevin jucători, retrăind atmosfera și sentimentele care i-au animat cîndva. Dembrovschi și, mai ales, Dinu ar mai putea juca și azi în echipele lor, după cum la fel de activi au rămas Boc, Dumitru, Domide și Răducanu — ultimii doi fiind și golgeterii noștri în aceste turnee. ● **Răducanu golgeter?** E vorba de o „tactică specială", Rică intrînd în repriza a doua vîrf de atac, unde-și etalează virtuți deosebite, îndeosebi pe centrări înalte și pase la întîlnire! În acest post, dă un recital mai acătării decît cel din poartă! ● **Cînd vă era jucător, îi acceptați chestiile astea?** ● Le făcea și atunci, dar mai cu limită ● **Tovarășe profesor, duminică dimineața ați fost la Sibiu pentru jocul cu Jiul, după-amiază — la Timișoara, cu Sportul studențesc, luni — la Satu Mare cu tricolorii '70, marți — la București, miercuri — la Moreni, joi — la Mediaș, cu Inter Sibiu. Vă întreb, de unde atîtea rezerve de vitalitate?** ● Am rezerve pentru că am știut să le păstrez. În general, am știut să-mi dozez efortul, să fiu cumpătat și echilibrat. Mai văd unii colegi tineri care nu prea au condiție fizică și le spun că asta li se trage de pe vremea cînd, între 20 și 30 de ani, n-au știut sau n-au vrut să-și dozeze energia în afara terenului de sport. Rămîn adeptul ideii că abuzurile, sub nici o formă, nu sînt bune, tot ceea ce e exagerat, chiar în bine, la un moment dat, sfîrșește cu neplăceri. Chiar și după acest periplu pe care l-ați amintit, mă simt gata să-l iau de la capăt ● **Nu-mi mai rămîne decît să vă urez multă sănătate și cel puțin aceeași forță de muncă** ● Mulțumesc, la fel!

Goanță, idol de Giulești

— Te-aș întreba mai întîi cum de-ai reușit să-i dai la Craiova două goluri lui Silviu Lung, din lovituri libere? ● La primul, am tras la vinclu de pe la 25 m și Silviu abia a atins mingea cu mîna. Ciudă i-a fost la al doilea: crezînd că voi trage tot acolo, s-a plasat în partea opusă, ca să poată sări, dar am tras jos, la colțul scurt, din care tocmai plecase... ● **Au fost singurele tale goluri „fără puncte" din acest retur. Celelalte patru ți le amintesc eu: golurile egalării cu Moreni și cu Pitești, golurile victoriei cu Bacău și Victoria. Ar fi, deci, cam șase puncte din piciorul lui Goanță** ● Meritul e al întregii echipe. De fapt, pentru prima dată după mulți ani scoatem într-un singur retur trei puncte (deocamdată) din deplasare, toate de la echipe prinse în hora retrogradării: Pitești, Ploiești și Sportul ● **Chiar așa, ce-ați „pățit"?** ● Echipa noastră, fiind tînără și fără valorile altora, a avut și are o singură șansă: de a conta mai ales pe factorul psihic. Mobilizîndu-ne și intrîndu-ne în cap că n-avem altă variantă, am mers la cîștig de fiecare dată. Cum mai spuneam, Rapidul o să aibă o primăvară cel puțin liniștită, că strălucită nu poate, deocamdată ● **De ce?** ● Ne mai trebuie cîțiva jucători ● **De pildă?** De pildă, la stilul care-mi convine mie, mi-aș dori un vîrf de atac care să se bată în față, să joace „la mantinelă" pentru a crea culoare mijlocașilor, cum făcea Agiu ● **Ai fost coechipier și cu actualul antrenor. Cînd îți era „mai bine", atunci sau acum?** ● Jucînd lîngă Liță, am crescut foarte mult, știa bine jocul și ne-a ajutat pe toți să ne plasăm altfel la minge și-n teren. Devenind antrenor, responsabilitatea asta cade numai pe capul nostru, nu mai are cine să ne „șoptească" în teren ● **Cum ai venit la Rapid?** ● Într-un fel, tot datorită lui Liță Dumitru. S-a organizat un trial la Timișoara, de selecționata seriei a III-a (jucam la Reșița pe-atunci) ocupîndu-se Viorel Kraus și Cornel Drăgușin. Dar la joc ne-a condus Dumitru, cu care mă întîlnisem și-n teren pe cînd era la C.F.R. Timișoara. M-a apreciat încă de-atunci ● **Dar ai venit, totuși, la Rapid** ● De-aici am primit oferta, și m-a tentat în primul rînd să joc în divizia A. Apoi m-a atras și faptul că veneam la una din cele mai iubite echipe din țară ● **Pe care, totuși, te cam supărașeși la un moment dat** ● O chestie trecătoare. Nu se rezolvau niște probleme simple care, pînă la urmă, s-au rezolvat. Noua conducere a clubului este mai corectă și mai francă în relațiile cu jucătorii, adică știe să ne respecte prin punctualitate și onorarea cuvîntului dat. Or, punctualitatea este prima condiție a unor relații civilizate ● **Ce-ți place mai mult la Rapid?** ● În afară de tocmai ce v-am spus, îmi place atmosfera extraordinară și pitorească din tribune, ca și din cadrul echipei. E mare lucru, ca jucător, să-ți poți da friu liber imaginației și talentului, fără ca de pe margine să auzi tînguieli că nu respecți nu știu ce „schemă". La noi fantezia jucătorilor este prețuită, chiar dacă, uneori, din prea multă fantezie mai pierdem și puncte... ● **N-o spun numai eu — ești liderul de azi al Rapidului. Te „apasă", cumva, popularitatea asta?** ● Mă interesează și mă străduiesc să joc cît mai bine. Am muncit mult să prind un loc în echipă, pe vremea cînd titulari erau Ion Ion, Agiu, Ștefan Popa. În '84 am venit aici Bacoș, Toader, eu și la citva timp, Cîrstea și Țîră, în condițiile în care plecasă o echipă întreagă ● **Se schimbase macazul în lotul echipei...** ● Cam așa ceva. Ei bine, mă bucur că toți tinerii anonimi veniți atunci s-au maturizat, devenind acum oameni de bază ai Rapidului ● **E suficient pentru voi, pentru echipă, asta?** ● Nu e suficient, dar era necesară o perioadă de acumulări și de creștere valorică. Acum, pasul următor va fi să ne ținem de promisiunea publică făcută de Liță Dumitru: întărind puțin lotul, să tragem pentru intrarea într-o cupă europeană. Altfel joci cînd ai un asemenea obiectiv și altfel cînd lupți pentru evitarea retrogradării ● **Sînt de acord cu tine. Spune-mi cîteva date personale** ● Născut la 29 martie 1963 în com. Bistreț — de Mehedinți, nu de Dolj, unde s-a născut Balaci. Sînt căsătorit și avem un copil, Gabriel Lucian, de 4 ani și jumătate. Din '84, sînt rapidist ● **Pînă cînd?** ● Vom vedea.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Reluare cu încetinitorul

Civilizația sportului

Demnitate

A promova în prima divizie de fotbal a țării cu o echipă formată din elemente locale.

A încerca să te menții în eșalonul de frunte fără a apela la „mercenari".

A iubi echipa favorită, a o sprijini în momentele grele fără să hudui adversarul și să intimidezi arbitrul.

A încuraja jucătorii să lupte pentru victorie, fără a folosi expresia „victorie cu orice preț" frecventă, din păcate, în limbajul unora din cei ce se adresează sportivilor.

A lupta pentru evitarea retrogradării cu mijloace sportive.

A fi convins că o biruință pe stadion, obținută cu violență, strivind principiile, călcînd peste onoarea adversarului și, mai ales, dezonorîndu-te pe tine, e tot atît de respingătoare ca o notă de școală obținută copiind, ca o grosolănie trecută cu vederea, ca trădarea unui prieten.

A cîștiga să nu fie o obsesie. A vrea să cîștigi DA. Fără însă a fi orbit de goana pentru puncte. A nu uita că înfrîngerea, făcînd parte din sport, e o treaptă spre victorie.

A apăra șansa pe care o ai într-o atmosferă de adevărată întrecere sportivă, valoarea disputei din arenă fiind determinată și de dimensiunea aceea indispensabilă numită Public.

A iubi sportul pentru ideea de dreptate, de cinste, de corectitudine.

A nu contribui la degradarea normalului.

A pune umărul la consolidarea eticii în sport, la educarea sportivilor în spiritul acesteia.

A recepta spectacolul și pentru a avea dreptul de a-l condiționa și a-l cere, să ai o atitudine de înțelegere inteligentă și de prețuire pentru jucător. De recunoștință, nu de resentiment. De vizare a calității nu de vinare a „vinei". De reciprocitate, nu de aroganță. Într-un cuvînt: de respect.

A ține la onoare ca fiind singurul bun care nu se recapătă niciodată, dacă cineva a avut nenorocirea de a o fi pierdut.

Gîndurile de mai sus (să nu le numim, pretențios, reflecții) au fost puse pe hîrtie după un meci de fotbal văzut recent la Suceava.

Poate echipa locală va rămîne în prima divizie. Poate nu. În orice caz, prin felul în care înțelege să lupte, a cîștigat de pe acum imens. Rezultatele acestei importante victorii se vor vedea. Fiindcă roata fotbalului se învîrtește mereu.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● Final neașteptat în campionatul italian de fotbal, final cu... continuare după cît se pare, ciudatele înfrîngeri ale fostei lidere (autoritare) și sumele mari investite în pariuri (13 miliarde lire numai premii și numai pentru ultima etapă) determinînd speculații și acuzații grave. S-a vorbit de aranjamente, a fost evocată Camorra (Mafia napolitană), s-a spus chiar că doi jucători de la Napoli ar fi cîștigat la „Totocalcio" cîte 2 miliarde lire partind pe înfrîngerea „acasă" a formației lor, în sfîrșit a fost anunțată deschiderea unei anchete. ● Noua campioană, A.C. Milan, echipa magnatului televiziunii private Silvio Berlusconi, a cucerit titlul după 9 ani. S-a reamintit, în legătură cu suspiciunile de mai sus, pățania milanezilor de acum 8 ani, cînd, după cîștigarea titlului, au retrogradat în urma unei hotărîri a federației italiene, care a sancționat astfel o serie de aranjamente date în vileag la vremea respectivă. ● Scandalul este abia la început, vom vedea ce mai urmează, cert este că în ultima etapă Maradona „s-a dat accidentat", pentru o rană, s-a precizat, cu totul imaginară. O fi știind ceva... ● 1 966—1 832, acesta este scorul unui nou meci de baschet-maraton, disputat timp de exact 24 de ore, fără întrerupere, între două echipe de elevi din Ungaria. Partida s-a disputat sub strict control medical și candidează la înscrierea în „Cartea recordurilor". ● Un cercetător elvețian a comunicat, după cercetări ce au durat cîțiva ani, că prima carte tipărită avînd subiect exclusiv sportiv este lucrarea intitulată „Sfaturi despre arta înotului" și a fost tipărită în 1538 în Elveția (autor Nicolaus Wiemann), cuprinzînd indicații valabile și astăzi, după exact trei secole și jumătate. Un an mai tîrziu apărea în Germania „Despre arta luptelor" scrisă de Fabian Auerswald, iar în 1554 englezul Roger Askem publica un manual pentru tirul cu arcul. ● „Mă retrag fără nici un regret, pentru că efectiv un fotbalist cu oarecare notorietate nu mai poate juca în fotbalul brazilian!", a declarat Zico. „Îmi pare doar rău că sutele de mii de spectatori care vin pe stadioane nu pot vedea evoluînd la adevărata lor valoare vedetele îndrăgite, ei doar pe «demolatorii» de «profesie»", a adăugat „Pele alb", care din toamnă va conduce o școală pentru tinerii fotbaliști... în Japonia. ● Primarul Atenei s-a arătat îngrijorat în ce privește capacitatea capitalei Greciei de a organiza Jocurile Olimpice de vară din 1996, an în care se va aniversa centenarul reînvierii Olimpiadelor. Într-un interviu acordat ziarului „Elefterotipia", Miltiades Evert a precizat că infrastructura și bazele sportive destinate Jocurilor sînt departe de cerințele Comitetului Internațional Olimpic, doar 17 la sută din obiectivele necesare fiind, în prezent, conform exigențelor forului olimpic mondial. ● În aceste condiții cresc șansele Atlantei, Toronto-ului și Belgradului, celelalte posibile candidate. ● La apropiatul turneu final al Campionatului european de fotbal (10—15 iunie, în R.F. Germania) vor fi luate măsuri de securitate fără precedent, costul acestora ridicîndu-se la 15 milioane mărci, din totalul de 45 milioane investite de organizatori. „Am transformat stadioanele în fortărețe, pentru că situația din fotbalul actual o cere", a declarat Jacques Georges, președintele U.E.F.A. ● Stadionul „Santiago Bernabeu" este prea mic pentru o echipă ca Real Madrid, notează ziarul spaniol „Marca", precizînd că în ultimele 5 sezoane arena madrileană a stabilit un veritabil record: 11 milioane de spectatori, care au plătit peste 50 milioane dolari. Concluzia: mărirea capacității tribunelor, care, în prezent, au (numai...) 100 000 locuri!

LUCIAN OPREA ■

Finiș palpitant

Instalat singur în poziția de fruntaș al clasamentului turneului internațional al României, Elizbar Ubilava (maestru internațional și... antrenorul ex-campioanei lumii, Nona Gaprindașvili) și-a propus un nou obiectiv: realizarea normei de mare maestru, fixată la 8 puncte, încetinind ritmul anterior. În atmosfera „pacifistă" a unui turneu cu 49 (!) partide încheiate remiză (recordul absolut aparținînd campionului nostru, Florin Gheorghiu, autor a 12 egaluri din tot atîtea posibile), și numai 29 partide decise, liderul a remizat în trei confruntări finale. Întregirea normei multvisate era posibilă printr-o „remiză de salon" în ultima rundă cu marele maestru Wolfgang Unzicker. Dar acesta, nu numai că a refuzat cele trei propuneri neregulamentare (făcute succesiv) de remiză ale jucătorului din Tbilisi, a jucat pentru victorie, obținută magistral de jucătorul german intrat astfel în categoria „ucigașilor de norme"...

Înfrîngerea sovieticului n-a afectat locul întîi, deoarece următorii liderului, Valentin Stoica și Evgheni Vasiukov, obligați să puncteze continuu pentru a-l egala, au totalizat 3, respectiv 3,5 puncte din patru posibile. Cîștigînd duelul direct cu marele maestru E. Vasiukov (multiplu campion al Moscovei, teoretician de renume, autor al „variantei Vasiukov", din gambitul damei), maestrul internațional Valentin Stoica și-a asigurat un coeficient Sonneborn superior. Propunem cititorilor noștri să urmărească fazele jocului, punctate, uneori, de criza de timp. VASIUKOV—STOICA: 1. e4 c5 2. Cf3 d6 3. Cc3 Cf6 4. e5!? d:e5 5. C:e5 a6 6. Ne2 e6 7. a4 Cbd7 8. Cc4 Cb6 9. Ce3 Cbd5 10. 00 Ne7 11. a5 00 12. Cc4 Nd7 13. Ca4 Dc7 14. b3 Nc6 15. Nb2 Cd7 16. Nf3 Tad8 17. Te1 Nf6 18 N:f6 C7:f6 ! 19. De2 Cb4 20. N:c6 C:c6 21. Cab2 Cb4 22. Dd1 Td5 23. c3 Cc6 24. Df3 Tfd8 25. Dg3 De7 ! 26. f4 ?! Dc7 27. Df3 h6 28. g3 h5 29. Te2 Cg4 30. Dg2 Cf6 31. Cb6 T5d6 32. C2c4 Td3 33. Ce5 C:e5 34. f:e5 Cd7 35. Cc4 b5 ! 36. a:b6 C:b6 37. T:a6 C:c4 38. b:c4 Db8. 39. Ta1 Db2 40. Df1 T:d2 41. Ta7 f5 ! 42. Te1 D:c3 + 43 Df4 T2d7 44. T7a1 Td4 45. Dg5 De4 46. Ta7 T4d7 47. T:d7 T:d7 48. D:h5 Dd4 49 Rg2 Tf7 50. De2 Dd5 51. Rg1 f4 ! 52. g:f4 Dd4 53. De3 T:f4 54. D:d4 c:d4 55. Rg2 Rf7 56. Rg3 g5 57. h4 T:h4 58. Tf1 Rc7 59. Ta1 Te4 și partida a continuat, în jurul mutării 100 (!) albul a cedat.

Practicînd un joc mult mai bun și mai sigur în a doua jumătate a concursului, Mihail Ghinda și Constantin Ionescu au acumulat 6,5 puncte, tot atîtea cît și tînărul maestru german Hans Grünberg, situîndu-se pe locurile 4—6. În continuarea clasamentului au urmat doi mari maeștri de la care se aștepta mai mult, desigur, Florin Gheorghiu și Wolfgang Unzicker, considerați teoretic favoriți ai întrecerii. Din lotul jucătorilor români au evoluat sub nivelul ultimelor lor performanțe internaționale. Mihail Marin, Parik Ștefanov și Ovidiu Foisor, care au demonstrat nu atît lacune în repertoriul de deschideri, cît momente de criză în concentrare pe parcursul partidelor, nedozîndu-și suficient timpul de gîndire. Chiar dacă Valentin Stoica a urcat pe podiumul premiaților și a rămas doar la un punct de norma de mare maestru, chiar dacă Mihail Ghinda a învins doi mari maeștri cu excelentă carte de vizită, rezultatul global al lotului de șahiști prezenți în cea mai importantă competiție internațională a României nu este mulțumitor într-un an olimpic.

Rezultatele tehnice sînt următoarele: 1. Ubilava (U.R.S.S.) 7,5 p. 2—3. Stoica (România), Vasiukov (U.R.S.S.) 7 p. 4—6. Ghinda (România), Grünberg (R.D.G.) și Ionescu (România) 6,5 p. 7—8 Unzicker (R.D.G.), Gheorghiu (România) 6 p. 9—10. Marin (România), Kosiei (Iugoslavia) 5,5 p. 11. Haba (Cehoslovacia) 5 p. 12—13. Ștefanov, Foisor (ambii România) 4,5 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Fotografie de ELENA GHERA

Minaur Baia Mare a cîștigat pentru a doua oară Cupa I.H.F.!

Performanțele inteligenței

„În Europa, și chiar în lume, interesul față de concursurile școlare este în spectaculoasă creștere. Acest gen de activitate a devenit o modalitate destul de prețuită de a atrage pe tineri în aprofundarea unor discipline de învățămînt" (conf. dr. ing. Sorin Rosca, prorector al Institutului Politehnic din București).

Cuvintele de mai sus pot fi socotite și drept o concluzie la sfîrșitul celei de a doua ediții a **Balcaniadei de chimie**, desfășurată cu cîteva zile în urmă în Bulgaria. Echipa noastră, însoțită de conf. Sorin Rosca, și compusă din cinci elevi (**Vătămanu Jenel**, clasa a XII-a, Liceul de științele naturii din Galați, **Tripa Emil**, clasa a XII-a, Liceul industrial nr. 12 din Arad, **Aloman Costică**, clasa a XII-a, Liceul de matematică-fizică „N. Bălcescu" din Brăila, **Zurac Sabina Andrada**, clasa a XII-a, Liceul de matematică-fizică „Mircea cel Bătrîn" din Constanța și **Funeriu Daniel**, clasa a XI-a, Liceul de filologie-istorie din Timișoara) s-a întors în țară cu rezultate foarte bune; două premii I (Vătămanu Jenel și Tripa Emil) și trei premii II (pentru ceilalți trei membri ai echipei) și un punctaj colectiv foarte bun. S-a adăugat și un premiu special, decernat Sabinei Andrada Zurac, pentru o rezolvare originală a unei probleme teoretice.

Ca și în anul trecut, cînd Balcaniada de chimie s-a organizat în țara noastră concursul a fost urmat de un bogat program „extracompetițional". Copiii au vizitat școli, institute de învățămînt superior — practic participînd la un util schimb de experiență.

În această primăvară, palmaresul participărilor școlii românești în competițiii europene sau internaționale a înregistrat deja succese deosebite. Iar dacă ne gîndim că „sezonul" olimpiadelor internaționale încă nu s-a deschis, putem trasa deja, în speranță, contururile unui an dintre cei mai buni.

TANIA RADU

Stagiunea artistică estivală este precedată de miercuri, 25 mai, de o manifestare de anvergură națională ce se desfășoară la țărmul mării — „Săptămîna teatrelor de păpuși", cea mai constantă reuniune a colectivelor artistice de acest gen din țara noastră, aflată în acest an la a X-a ediție.

Manifestarea aduce la rampă 10 teatre profesioniste de profil : București, Galați, Sibiu, Tîrgu Mureș, Iași, Arad, Botoșani, Ploiești, Brăila și Constanța, care vor prezenta un număr de 21 de spectacole cu lucrări din literatura națională și universală. Noutatea ediției din acest an o constituie invitarea și a două formații artistice de amatori din Capitală, cele ale Bibliotecii municipale „Mihail Sadoveanu" și Palatului Pionierilor și Șoimilor Patriei. **(Arcadie Strahilevici)**

Pe Dunărea cea nouă

În portul Constanța a acostat nava Kozara, sub pavilion iugoslav, încărcată cu 30 000 t de apatită, minereu provenind din U.R.S.S., ce va fi tranzitat în zilele următoare, cu bărci fluviale, pe canalul Dunăre — Marea Neagră și apoi, pe Dunăre, spre țara vecină și prietenă, R.S.F. Iugoslavia.

Acesta este însă numai un exemplu al utilizării eficiente din ce în ce mai largi a canalului Dunăre — Marea Neagră în scopul transportului — pe o cale mai scurtă și directă — a unor categorii diverse de mărfuri și materii prime.

Astfel, de la începutul anului și pînă la jumătatea lunii mai, au tranzitat canalul 503 convoaie (însumînd 5 219 unități) de nave prin intermediul lor, fiind transportate spre și dinspre portul Constanța 4,1 milioane tone mărfuri, între care : 1,3 milioane tone minereu de fier, 500 000 t cărbune, însemnate cantități de fosfați, ciment, materiale de construcții, laminate, etc.

Volumul traficului de mărfuri pe canal a fost în acest răstimp de peste două ori mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut.

De menționat și funcționarea ireproșabilă a complexelor instalații hidrotehnice și de navigație de la Agigea și Cernavodă în cursul celor 1 840 de ecluzări ce au avut loc în această primă parte a anului ca urmare directă a eforturilor și colectivelor de muncitori și specialiști de la Administrația Canalului Dunăre — Marea Neagră de a asigura o dirijare operativă a navelor prin canal și ecluze.

Și încă o informație de ultimă oră din același perimetru : au fost încheiate toate pregătirile și redotările necesare navei de pasageri Flamingo, cu care se vor efectua, începînd din zilele următoare, croaziere turistice pe Canalul Dunăre — Marea Neagră. **(C. Ismăileanu).**

VREMEA ceva a fost ceva va fi

ION DRĂGHICI

Săptămîna meteorologică a acestui număr al revistei Flacăra se încheie exact cu începutul lunii iunie. Corespunzător, deschidem această rubrică cu succinte considerații privind tabloul termic și pluviometric normal al primei luni de vară, după care vom reveni cu unele estimări prognostice asupra intervalului nostru propriu-zis 26 mai — 01 iunie.

În primele două decade ale lunii iunie, durata zilei continuă să crească, iar nopțile sînt tot mai scurte. Diminețile sînt de regulă senine, la amiază razele soarelui cad aproape perpendicular pe suprafața terestră, facilitînd o intensă evaporație atît deasupra uscatului cît și deasupra mării. Către seară deseori apar aversele, ploi de vară de durată relativ scurtă, dar însemnate cantitativ; nu de puține ori această instabilitate atmosferică se prelungește și în prima parte a nopții și chiar spre dimineață. Frecvența descărcărilor electrice și a căderilor de grindină este crescută, mai cu seamă la începutul celei de-a treia decade. În ansamblu regimul termic se situează în jurul valorilor de 19°—20°C. Desigur, există o însemnată variabilitate diurnă a regimului termic, precum și o marcantă diferențiere de la o zonă geografică la alta. De-a lungul anilor, cea mai ridicată temperatură a fost de 42,0°C, înregistrată pe 8 iunie 1908 la Perieți în Bărăgan și pe 29 iunie 1938 la Oravița, iar cea mai scăzută valoare s-a consemnat pe 13 iunie 1950 la Întorsura Buzăului, —2,7°C.

În ceea ce privește regimul pluviometric, pentru cea mai mare parte a teritoriului țării noastre, luna iunie este cea mai bogată din tot cursul anului. Cele mai scăzute cantități lunare de precipitații se consemnează în Dobrogea și în mod deosebit pe litoral. Explicația este oarecum clară: însemnatele diferențieri termice dintre masele de aer de deasupra mării și cele de deasupra uscatului, creează premisele pentru dezvoltarea unei circulații locale specifice a aerului — briza marină, de zi și briza de uscat, de noapte; în cadrul acestei circulații, deseori este facilitată disiparea nebulozității și corespunzător aversele de ploaie diminuează. Materialele noastre prognostice arată că în iunie din acest an sînt șanse crescute ca numărul zilelor cu ploaie pe litoral să fie mai mic decît în mod obișnuit.

Revenind la regimul pluviometric al lunii iunie la nivelul întregii țări, datele noastre de arhivă relevă și unele recorduri demne de menționat: 259,5 mm de apă la București-Filaret în 1910, 268,0 mm la Miercurea Ciuc în 1901, 291,3 mm la Craiova în 1940, 308,0 mm la Tîrgu Jiu în 1940, 326,8 mm la Rîmnicu Sărat în 1901 și 419,6 mm în 1948 la Virfu Omu. În ceea ce privește cantitățile înregistrate numai în 24 de ore, menționăm doar două cazuri: 137 mm — măsurați la București-Filaret pe 7 iunie 1910 și 349 mm — măsurați la Ciupercenii pe 26 iunie 1925.

În ceea ce privește intervalul 26 mai — 01 iunie, datele climatologice arată posibilitatea apariției ultimelor brume răzlețe și îngheț slab la sol în unele localități din nordul Moldovei, așa cum a fost pe 27—28 mai în 1904, dar și posibilitatea unei canicule de genul celei consemnate în perioada 24—28 mai 1950 cînd în sudul țării s-au atins frecvent 38, 39°C chiar 40°C la umbră. Intervalul nostru 26 mai — 01 iunie 1988 va fi însă mult mai ponderat în comparație cu aceste două situații extreme.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 26 mai - 1 iunie 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	23 - 27	10 - 14	11 - 24	40,8	Mărculești 1920	1,2	Satu Mare 1927
Dealuri și podișuri	20 - 25	8 - 14	20 - 30	37,0	Mangalia 1950	0,2	Rădăuți 1969
Depresiuni	19 - 22	6 - 9	19 - 20	29,9	Miercurea Ciuc 1951	-0,6	Miercurea Ciuc 1926
Vf. Omu	5	-2 - -1	26 - 29	16,6	1986	-14,0	1940
Litoral	21 - 22	14 - 16	6 - 9	36,9	Constanța 1959	6,5	Constanța 1964

În ultima „săptămînă de prognoză" schimbările au fost spectaculoase. Miercuri și joi au fost adevărate zile de vară cu temperaturi la amiază de peste 25°C în aproape toate regiunile țării, la Oravița și București chiar 32°C. Instabilitatea atmosferică s-a manifestat în cursul după-amiezelor în zonele de deal și de munte prin averse de ploaie și descărcări electrice. Simbătă, un front atmosferic rece a pătruns în regiunile vestice. În fața frontului mișcările convective au fost deosebit de puternice, s-au produs nori cu dezvoltare verticală foarte mare din care au căzut averse de ploaie însemnate cantitativ, grindină și s-au semnalat descărcări electrice. Post frontal temperaturile maxime diurne au scăzut apreciabil. La stațiile Arad, Satu Mare, Craiova și Turnu Severin au fost mai mici cu 1°—4°C decît cele mai mici maxime ale zilei de 22 mai, din ultima sută de ani.

Masa de aer instabilă s-a manifestat și în după-amiezele ultimelor zile. Procesul ușor de încălzire ce s-a resimțit în aproape toate regiunile, va continua și în zilele următoare astfel că vremea va deveni caldă. Instabilitatea atmosferică se va concretiza prin „norii de după-amiază", averse de ploaie și descărcări electrice, izolat grindină mai ales în zonele deluroase și de munte. Temperaturile din cursul zilei vor avea valori cuprinse între 8° și 28°C în primele zile, apoi mai ridicate, iar maximele între 8° și 18°C. Pe litoral vremea se va încălzi, temperaturile devenind apropiate de cele climatic normale, chiar ușor mai mari în partea a doua a intervalului. După-amiază averse de ploaie și descărcări electrice. Temperaturile maxime vor fi de 20°—25°C, iar temperatura apei de 15°—18°C.

În cadrul Glosarului meteorologic ne vom referi la **convecție**, termen ades uzitat în prognozele lunii iunie.

Convecție termică se referă la mișcările verticale ale aerului provocate de încălzirea neomogenă a acestuia în straturile inferioare. Datorită diferențelor de temperatură, aerul cald se ridică, iar cel rece coboară luîndu-i locul. Mișcările ascendente și descendente formează așa-numitele celule de convecție.

Convecția dinamică numește mișcările verticale forțate ale aerului determinate mai ales de rugozitatea suprafețelor subiacente.

Flacăra. Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

flacara

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
22 (1 719) VINERI 3 iunie 1988

Un mare și reprezentativ forum democratic

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

ȘEDINȚA COMUNĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII ȘI CONSILIULUI NAȚIONAL AL AGRICULTURII

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, joi dimineața, la ora cînd paginile revistei se îndreptau spre rotativă, în impunătoarea sală a Palatului Sporturilor și Culturii și-a început lucrările un grandios și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești-revoluționare : ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

Desfășurîndu-se într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, de unanimă și profundă angajare revoluționară în înfăptuirea neabătută a politicii interne și internaționale a partidului și statului, importanta reuniune a reprezentanților oamenilor muncii din industrie și agricultură, din sectoarele creației și producției de bunuri materiale, sectoare decisive în asigurarea progresului neîntrerupt al patriei, și-a înscris pe ordinea de zi probleme de cea mai mare însemnătate ale dezvoltării economico-sociale a României în actuala etapă, în vederea realizării cu tot mai mult succes a programului de sporire a avuției naționale, a bunăstării întregului popor.

Întîmpinat cu calde și entuziaste manifestări de dragoste, prețuire și recunoștință, în deschiderea lucrărilor marelui forum democratic tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a rostit o amplă cuvîntare, cuprinzătoare și strălucită analiză a stadiului actual de construcție a societății socialiste românești, a direcțiilor și căilor de urmat în dezvoltarea prezentă și de viitor a scumpei noastre patrii.

În cuprinsul revistei:

Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

adresat pionierilor și șoimilor patriei, tuturor copiilor țării, întregului tineret cu prilejul zilei de 1 Iunie

în paginile 12—13

Proprietar, producător, beneficiar — poporul unic muncitor

Paginile 4—5

Revoluția română de la 1848

Este dintotdeauna în firea oamenilor de pe aceste meleaguri să se călăuzească în cugetul și făptuirea lor potrivit cu orizonturile înnoitoare ale istoriei, să fortifice acest curs prin mari momente de acțiune politico-socială, adevărați pivoți ai mișcării și regenerării vremurilor. Revoluția română de la 1848 se ilustrează în rîndul acestora, desemnîndu-se ca unul din actele hotărîtoare în evoluția istorică a poporului nostru, care a dat noi dimensiuni conștiinței sale sociale și politice. Din unghiul renovărilor de esență, ea a proclamat decisiv voința poporului român de a se realiza ca entitate național-statală independentă și de a-și urgenta astfel dezvoltarea la nivelul societăților moderne de pe continent, de a-și construi perspectivele pe terenul luminat de ideile înaintate ale timpului

Un atare moment, care sintetizează valorile primordiale proprii unei întregi istorii a noastre și operează deschideri spre treptele de sus ale evului modern, se reprezintă eminamente ca făurire a fortelor lucrătoare și luptătoare ale acestui pămînt strămosesc și, în același timp, elementul său de străfunduri — masele largi, practic imensa majoritate a poporului și identitatea lui revoluționară, care și-au exprimat cu o vivacitate aparte virtuțile politice și capacitatea de acțiune. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, **„Revoluția de la 1848 a pus în evidență cu putere uriașul potențial revoluționar al poporului român, receptivitatea lui la ideile înnoitoare, de progres, năzuința fierbinte spre libertate socială și națională, spre unitate. Masele orășenești și țărănimea înpilată, care au acționat ca forțe motrice ale revoluției, au manifestat un înalt eroism, combativitate, consecvență revoluționară, clarviziune în luptă".**

Forța socială cea mai largă a revoluției, în același timp precumpănitoare numeric a poporului român, a fost **țărănimea**, epoci întregi principalul creator al patrimoniului material și spiritual al societății, pavăza ființei de neam, firea și pecetea însești ale țării. Departe de a fi pasive și inerte, masele țărănești și-au ilustrat forța istorică, potențialul revoluționar de acțiune pe parcursul întregii istorii românești. Ele au și probat, de la flacăra luptei, capacitatea reală de a concepe și de a materializa revoluții naționale și sociale sau de a participa cu rol esențial la desfășurarea lor. Masele țărănești constituiseră principala forță socială a două mari revoluții din epoca modernă a istoriei românești premergătoare momentului de sinteză 1848 — cea de la 1784 și, respectiv, de la 1821.

Împreună cu țărănimea, au acționat ca forță motrice a revoluției masele orășenești, în rîndul cărora se detașează, prin combativitate și dinamism, **muncitorimea.**

(Continuare în pag. 17)

DR. NICOLAE RAUȘ ■

Bibliotecа județeană

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Conștiința — forță motrice a progresului

Sîntem o societate care se făurește în mod conștient, cu oamenii, pentru oameni. O societate care, înscriindu-se pe traiectele de progres istoric multilateral, generează dinlăuntrul propriilor sale procese revoluționare o mare imensitate de factori intensivi ai dezvoltării, în încrengătura cărora cei spirituali tind să ocupe un loc crescînd. Ridicarea generală a nivelului de cunoaștere, extinderea sistemului de valori ale socialismului în toate sferele conștiinței sociale în interdependență cu activitatea politico-organizatorică și cu cea economică, soluționarea contradicțiilor care apar în dezvoltarea vieții spirituale se constituie în tendințe care pun în lumină capacități mereu amplificate ale subiectivității umane de a se implica, prin act, în realizarea legică a dezvoltării de ansamblu a societății noastre.

S-a atins, în procesul de ansamblu al edificării socialiste, un stadiu superior al îmbinării dialectice a factorilor obiectivi și subiectivi. În condițiile în care, așa cum apreciază secretarul general al partidului, am înaintat mult în domeniul dezvoltării forțelor de producție, dar nu în aceeași măsură am asigurat ridicarea nivelului politico-ideologic, al conștiinței revoluționare, putem aprecia că în tot ceea ce a-a realizat pe terenul edificării socialiste se înscrie activ și factorul conștient, capacitatea acestuia de a se afirma ca o adevărată forță motrice a progresului.

Acumulările de pînă acum fac nu numai posibilă ci și necesară producerea unui salt calitativ în sferele conștiinței, în demonstrarea faptică a forței sale de propulsiune socială. Întărirea spiritului revoluționar autentic, critic și constructiv, a modului în care se înțeleg și se materializează trăsăturile umane de vîrf ale abnegației, devotamentului și sacrificiului, combaterea manifestărilor de automulțumire, a celor străine eticii și echității, se constituie ca direcții de implicare conștientă a omului în strategia lucrului bine făcut, în asigurarea eficienței și calității activității economice și sociale.

Saltul calitativ în fenomenele de conștiință este nemijlocit legat de sporirea fondului cognitiv al acestora, de structurarea lor în jurul valorii de adevăr, ceea ce presupune adîncirea gradului de cunoaștere a legităților obiective care guvernează lumea naturală și socială contemporană. Din această perspectivă, conștiința socialistă capătă un nou conținut valoric prin asimilarea datelor științelor contemporane, prin deschiderea sa spre achizițiile noii revoluții tehnico-științifice. Ca proces general, acesta se particularizează în profilul spiritual al oamenilor, în calitatea pregătirii de specialitate, în strînsă interdependență cu cea moral-politică și filosofică, ideologică. Omul societății noastre trebuie să pătrundă tot mai adînc spre înțelegerea schimbărilor produse în societatea românească, în pas cu schimbările produse în dezvoltarea forțelor productive, în structura relațiilor sociale. Omogenizarea accentuată a societății noastre care — la proba indicatorilor de evaluare a conștiinței — atinge cote de reală semnificație istorică atrage în dinamica sa, cu precădere în etapa actuală, necesitatea convertirii gîndirii în act, atitudinea manifestată, practică a fiecăruia pe terenul sarcinii, al angajării în muncă și în viața civică.

De aceea, putem spune că forța motrice a conștiinței își află o cale prioritară de acumulare valorică prin formarea gîndirii economice, prin înțelegerea temeinică a felului în care se manifestă modul de producție socialist. Noile acte de conștiință sînt modelate pe noi direcții de condițiile obiective ale interdependențelor formelor de proprietate socialistă, de aspectele novatoare apărute în modul de repartiție și de muncă efectivă, de aplicarea unor principii echitabile în totalitatea relațiilor sociale. Dezvoltarea gîndirii economice nu este un scop în sine, ci o pîrghie a acțiunii conștiente de organizare superioară a muncii, a producției, de optimizare a funcționării mecanismului economico-financiar, a sistemelor de autoconducere și autogestiune muncitorească. Este cales pe care gîndirea înaintată se măsoară prin măsura implicării sale responsabile în sporirea eficienței, rentabilității și competitivității tuturor ramurilor activității productive.

Expunerea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale ne atrage atenția asupra unei puternice resurse a dezvoltării actuale. Aceea în care se cuprinde și forța motrice a factorilor conștienți : unitatea puternică dintre activitatea economică, cea politico-organizatorică și cea ideologică, spirituală în genere. Sînt, acestea, domenii care nu mai pot ține de o rigidă diviziune a muncii. Sînt domenii interconexate, fiecare în parte (desigur, cu specificitatea sa) penetrînd spre celelalte, constituindu-se în factori stimulativi și măsurîndu-și eficiența prin indicatorii sistemului unitar al dezvoltării socialiste organizate, științific conduse. Este nevoie, în acest cadru, de o infuzie permanentă de nou, de gîndire și regîndire a perfectibilității fiecărui domeniu, în condițiile în care, în țara noastră s-a statuat, un program deschis, creator, a dezvoltării, care nu comportă mutații structurale și corespunde pe deplin cerințelor actuale, stadiului atins în dezvoltarea socialistă românească.

Este de gîndit atent la ceea ce înseamnă perfecționare a activității, ca promovare a noului, dar a noului valoric superior, a ceea ce se înscrie pe coordonatele testabile practic ale progresului. Partidul nostru, secretarul său general, concep dezvoltarea fenomenelor de conștiință în afara oricăror tendințe de uniformizare, de șablonizare, ca un proces viu, creator, antidogmatic. Ca un proces în care se stimulează inițiativa și creativitatea la scară de masă, se dezvoltă funcțiile practice ale activității spirituale, se afirmă crescînd responsabilitatea socială și răspunderea individuală, întărindu-se disciplina, spiritul organizatoric și politic, angajarea obiectivă a fiecărui om al muncii pe calea eficienței reale a implicării în sarcini și datorie.

Calea generică de constituire și materializare, dinspre om, a forței motrice pe care o reprezintă conștiința socialistă este aceea a structurării unei motivații superioare, tonifiante, a muncii, precum și a convingerilor înaintate. Între motivația muncii și convingere se situează terenul unor mutații de structură ale personalității umane, mutații care se răsfrîng asupra activismului social al acesteia, dîndu-i cheagul, liantul necesar pentru o reală dimensionare și implicare practică. Este necesar să lucrăm mai intens pentru a elabora, în oameni, în fondul lor de trăsături, acele motivații care îi angajează prin tot ceea ce au mai bun, mai omenesc, mai sensibil. Să orientăm apoi această facere spre spațiul socializator și umanizator al muncii, al domeniului în care se demonstrează forța obiectivă a gîndirii umane. Deopotrivă, să facem mai mult, educațional desigur, pentru geneza convingerilor statornicite la izvorul valorilor de cultură și civilizație socialistă. Să pătrundem deci, în mai mare măsură spre om, spre lumea sa lăuntrică, știind bine că lumea sa exterioară poartă de acum însemnele unei veritabile și încurajatoare tradiții a modului de viață socialist. Între determinațiile exterioare și cele interioare ale personalității se constituie omul nou, omul unei conștiințe active, propulsive, omul pe care îl dorim statuat prin totalitatea datelor sale de definiție ca personalitate a unei epoci de largă respirație revoluționară. Omul care se merită, pe sine, existențial, de îndată ce are o condiție obiectivă superioară. Aceea a existenței socialiste și a perspectivei comuniste.

Conf. univ. dr.
ACULIN CAZACU ■

La Întreprinderea de Mașini Grele București

Autoconducerea muncitorească

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România implică, odată cu dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor, modernizarea structurilor economice, aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ridicarea calității în toate domeniile și un amplu proces de perfecționare a conducerii planificate a activității economico-sociale, a mecanismului de funcționare a economiei naționale.

În concepția secretarului general al partidului, perfecționarea mecanismului de funcționare a economiei constituie un proces complex, continuu și dinamic, susceptibil de îmbunătățiri pe măsură ce apar, ce se creează noi condiții economice și organizatorice. Este meritul incontestabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, prin gîndirea sa științifică, novatoare și prin spiritul vizionar care îl caracterizează, a reușit să sesizeze, să surprindă pentru fiecare etapă, direcțiile în care trebuie să acționeze partidul, poporul, pentru perfecționarea formelor de conducere planificată a mecanismului economiei socialiste românești.

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1967, document de excepțională valoare teoretică și deschizător de drumuri în domeniul organizării și conducerii, a arătat cu deosebită claritate direcțiile în care trebuie să acționeze partidul pentru înlăturarea din viața economică și socială a tot ce este depășit și care nu mai corespunde cerințelor construcției socialiste, pentru perfecționarea continuă a sistemului de conducere pe bază de plan a economiei și în general a mecanismului economic.

Pe baza hotărîrilor acestei conferințe, în țara noastră s-a realizat, în linii generale, un sistem de organizare și conducere a economiei pe bază de plan, cu trăsături definitorii proprii.

Mecanismului economico-financiar, i-au fost aduse îmbunătățiri substanțiale după Congresul al XIII-lea al partidului, prin adoptarea în anii 1985 și 1986 a noi acte normative, care au transpus în viață cerințele obiective ale legităților economice, așa cum preciza la Congresul al III-lea al oamenilor muncii din septembrie 1986 tovarășul secretar general al partidului : „Viața, adevăratul judecător, a demonstrat justețea și viabilitatea autoconducerii, a formelor democratice de organizare și conducere".

Acționînd în mod creator, Partidul Comunist Român, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin gîndirea sa clarvăzătoare și revoluționară, s-a renunțat la conducerea unipersonală a unităților economico-sociale și s-au instituit consiliile oamenilor muncii ca organe de conducere colectivă ; s-au instituționalizat adunările generale ale oamenilor muncii ca organe supreme de conducere ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor. S-a constituit astfel un larg sistem al democrației muncitorești revoluționare alcătuit din organe și organisme care-și desfășoară activitatea în toate unitățile economice și sociale, în centrul cărora se află principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, oferindu-se astfel posibilitatea tuturor oamenilor muncii de a participa nemijlocit la elaborarea și adoptarea deciziilor la conducerea economiei și a societății socialiste.

Trecerea la autoconducerea muncitorească reprezintă un salt calitativ în adîncirea democrației economice, în perfecționarea și adaptarea sistemului de organizare și conducere.

Subliniind necesitatea înțelegerii și aplicării corecte a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea din 29 aprilie 1988 la ședința Comitetului Politic Executiv, arată că : **„Sistemul democratic pe care noi l-am creat, pornește de la o îmbinare armonioasă a rolului organelor centrale, a planului național unic de dezvoltare economico-socială cu creșterea răspunderii și atribuțiilor centralelor, întreprinderilor, a organismelor democratice, în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru".**

În contextul celor arătate, în cadrul Întreprinderii de Mașini Grele București se acordă o importanță deosebită Bugetelor de venituri și cheltuieli. Indicatorii la nivel de întreprindere transpuși în bugete sînt defalcați la nivel de fabrici, secții și în cadrul acestora pe ateliere. Constituie un instrument de bază al organelor colective de conducere în coordonarea activității de producție la fiecare loc de muncă și urmărirea operativă a rezultatelor obținute pe toate treptele organizatorice. Acest lucru s-a datorat urmare atenției care s-a acordat dezbaterii și fundamentării fiecărei secțiuni de plan cu toată masa de oameni ai muncii în ședințele de grupă sindicală, adunări pe ateliere, secții și fabrici, astfel că în cadrul adunării generale s-a putut prezenta spre dezbatere și aprobare un buget îmbunătățit și realizabil.

Numai datorită acestui fapt, în ultimii ani, am reușit să realizăm principalii indicatori de plan, să creștem productivitatea muncii, să reducem cheltuielile de producție, să dăm o mai mare atenție încadrării în normele de consum stabilite și să recuperăm materiale utile, refolosibile.

Fiind implicați în programe prioritare în dezvoltarea economiei naționale, cum ar fi : utilaje energetice, geologice etc., organele de conducere colectivă au propus realizarea prin autodotare a unui manipulator de forjare pentru piese grele de mare performanță, care va permite aproape dublarea capacității de producție la secția Forjă Grea nr. 2.

Tot urmare analizelor efectuate în ședințele lărgite ale Consiliului Oamenilor Muncii, la care au participat cadre cu înaltă pregătire profesională s-a propus și realizat reorganizarea fluxului de producție pentru prăjini grele de foraj, iar secția Mecanică 2 din cadrul fabricii de utilaj complex a fost reprofilată pe producția de pompe energetice solicitate de sistemul energetic național, asigurînd totodată și realizarea contractelor pentru export.

În lumina indicațiilor date de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se acorda prioritate realizării planului la export și devansării livrărilor la extern, biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii, analizînd această problematică, a constatat că realizarea planului era periclitată ca urmare a unor deficiențe la nivel de ateliere și secții. Pentru a înlătura neajunsurile, s-a luat măsura operativă ca unele cadre de conducere, la nivel de directori și ingineri șefi să asigure o permanență pe 3 schimburi la echipele care lucrează la produsele destinate la export, fapt ce în final a permis depășirea livrărilor la extern pe primele 4 luni ale acestui an.

O atenție deosebită se acordă perfecționării și policalificării forței de muncă din cadrul întreprinderii ; peste 9.500 de oameni ai muncii din diverse secții, compartimente, urmează cursuri la centrul de perfecționare a cadrelor, existent în cadrul Întreprinderii de Mașini Grele București, pregătire care s-a materializat în creșterea calității produselor executate și livrate beneficiarilor.

Programul de modernizare a activității întreprinderii, aprobat de adunarea generală a oamenilor muncii, prevede măsuri concrete de realizarea în cursul acestui an, de economii de peste 260 milioane lei. În ultima perioadă de timp s-a statornicit ca o practică, ca la ședința organelor colective de conducere, responsabilii de teme, să raporteze stadiul realizărilor măsurilor prevăzute și nivelul eficienței acestora.

Totodată, urmare hotărîrii adunării generale, s-a constituit fondul de dezvoltare din participarea oamenilor muncii la nivel de 45 milioane lei, din care 41 milioane lei au fost destinați pentru înfăptuirea programului de modernizare a întreprinderii.

Formele de conducere și de funcționare a mecanismului economic și stilul de muncă al organelor colective și-au dovedit viabilitatea și rolul pozitiv în dezvoltarea întreprinderii noastre.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Bihor

Mîndria de-a fi contemporani

● CREȘTERI ÎN ULTIMII 20 DE ANI : ● Valoarea fondurilor fixe cu 48 599 milioane de lei ● Producția marfă industrială cu 23 091 milioane ● Producția de cereale a sporit de 2,3 ori ● Cea de legume de peste 3 ori ● Cea de fructe de aproape 4 ori ● Numărul animalelor este mai mare cu 63 100 de capete la bovine și cu 273 600 de capete la porcine ● Suprafața comercială utilă cu 203 800 de metri pătrați ● Numărul de paturi în unități de asistență medicală cu 2 190 ● Rețeaua de apă potabilă cu 501 kilometri, iar cea de canalizare cu 223 ● Totalul investițiilor în sectorul socialist : 70,5 miliarde lei ● Dacă în 1968 numai 18 localități dispuneau de rețea de apă potabilă, acum sînt 72 ● În 1987 s-a realizat în 111 zile o producție industrială a cărei valoare o egala pe cea a întregului an 1968 ● În acești ani s-au construit la Felix noi complexe balneare cu o capacitate de circa 8 000 de locuri

Tehnici de vîrf

„Înfrățirea" este din mai multe puncte de vedere unitatea emblematică a Bihorului, susține președintele C.O.M. Dumitru Blaga și directorul tehnic Nicolae Sferlea Agud. Întreprinderea produce mașini-unelte pentru așchierea metalelor. De la cele simple pînă la **centre de prelucrare** (cu comandă numerică), **linii de transfer** (o asemenea linie este un complex de mașini cu 20—30 de posturi de lucru, între care și posturi de control automat ; una se află la Întreprinderea de autoturisme Pitești și prelucrează carcase de cutii de viteză pentru „Dacia"), iar mai nou **celule flexibile**. Următoarea fază în dezvoltarea uzinei o vor marca **sistemele flexibile**.

Prima celulă flexibilă realizată la Oradea a fost expusă la T.I.B. '87. O complicată imagine. O bijuterie ! E drept, nu de buzunar. Pentru transportul ei la București au fost necesare 5 vagoane. Ați citit bine ; cinci vagoane. Beneficiar : chiar firma producătoare. Această „celulă" se va integra ulterior într-un sistem flexibil. Poate prelucra piese prismatice 24 de ore independent, adică fără intervenția operatorului. Toate fazele și operațiile de prelucrare sînt conduse de un calculator. A fost proiectată la Filiala Oradea a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică Titan București, ne spune Petru Ungur, care la 38 de ani este președintele comisiei inginerilor și tehnicienilor.

Flexibilitatea din denumire se referă la faptul că — deși pe fiecare din cele șase palete ale celulei se află mai multe piese diferite, pretinzînd fiecare operații diverse, în felurite succesiuni — în funcție de nevoile producției, adică de necesitatea acută a unor anumite piese la un moment dat, ordinea de prelucrare se poate schimba, ceea ce permite o mare mobilitate în asigurarea cu piese a ciclului de montaj pentru optimizarea ritmului.

„Înfrățirea" dă 11 la sută din producția de mașini-unelte a țării.

Bănci, amfiteatre, inimi

Liceul de matematică-fizică „Emanoil Gojdu" este una din cele mai prestigioase școli românești. Prin tradiția sa de izvor de învățătură și patriotism, prin atîția eminenți oameni de știință și cultură pe care i-a dat țării, prin nivelul pregătirii actuale a elevilor săi care se familiarizează cu calculatoarele, dar și cu munca de orice fel ; cu rigorile studiului teoretic, dar și cu spiritul muncitoresc revoluționar. **Cartea de aur** este o adevărată istorie în imagini a întregii existențe a școlii și se datorează străduinței profesorului Emil Roșescu.

Pasiunea pentru școală și formarea tinerilor nu apare cu mai puțină emoție nici dacă intri la decanul Facultății de subingineri, prof. dr. Teodor Maghiar. „Dacă vei scrie, te rog frumos scrie cum îți spun eu, zice magistrul. Este un adevăr și un bun cîștigat al țării că în Bihor, în paralel cu dezvoltarea industrială și a întregii vieți social-economice, în această perioadă, s-a dezvoltat și învățămîntul superior. Cadrele didactice, studenții și specialiștii raportează cu bucurie secretarului general al partidului — așa să scrii ! — că au pus la punct tehnologii deosebit de importante cum sînt : cele de producere a energiei din căldura conținută în apele geotermale și în celelalte resurse energetice recuperabile, utilizînd ca agent de lucru bioxidul de carbon, tehnologii de realizare a instalațiilor de încălzire inductivă cu convertoare statice, precum și tehnologia de realizare a generatoarelor de microunde". „Știam că sînteți strășnic legat de munca dumneavoastră și de Bihor..." „Măi, copilu' meu, mă, de Bihor și de țara mea mă leagă toate firele vieții și toate visurile. Eu aș muri, dacă n-aș ști că tot ce fac este pentru România. Nu sînt vorbe mari, sînt simple. Eu așa sînt, eu așa simt și așa cred că trebuie să gîndim toți. Dar lasă-mă să-mi continui ideea. Toate lucrurile de care ți-am vorbit vor permite ca în Bihor să apară și industrii care să valorifice aceste tehnologii. La «Înfrățirea», la «Mecanica», la «Metalica». Ele se caracterizează printr-o valorificare eficientă a resurselor energetice neconvenționale precum și a acelora reziduale, nefolosite pînă în prezent ; printr-un înalt grad de valorificare a energiei, conducînd, în același timp, la creșterea în ritm rapid a productivității muncii și la îmbunătățirea calității producției. Sînt tehnologii de vîrf. Fiecare înglobează un număr important de brevete românești".

În ultimii douăzeci de ani, învățămîntul superior de aici a pregătit 1 200 de cadre didactice și 1 400 de subingineri. Unii s-au întors cu fața spre băncile aglomerate de alți tineri, alții își văd de specializările lor tehnice, dar fiecare a plecat de aici cu o mare încărcătură de dragoste de țară. Și lucrul acesta, în viața oricui, este — rămîne ! — fundamental.

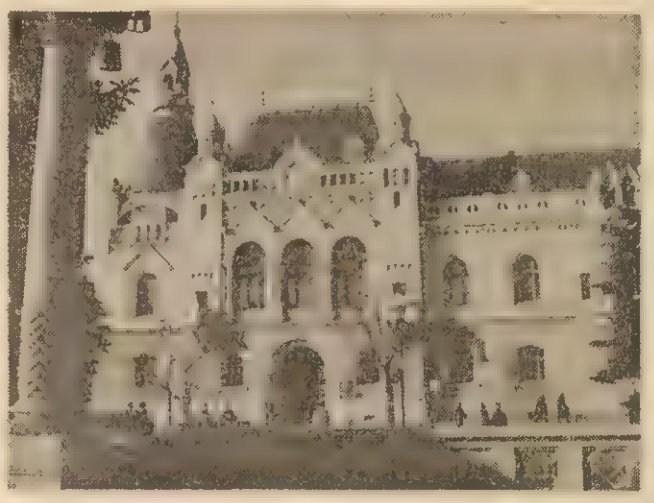

Schimbare de macaz

De șapte ani, cooperativa agricolă condusă de inginerul Florian Neagota își încheie activitatea economico-financiară cu beneficii și nu apelează la credite de la stat. Beneficiile anului trecut : 5 870 000 de lei. Unitatea s-a format prin unirea fostelor C.A.P.-uri Seleuș și Episcopia Bihorului. În prezent, averea cooperativei trece de 70 de milioane de lei. Acum, oamenii aceștia s-au obișnuit să scoată bani parcă din orice. Grîu, porumb, carne, lapte, lînă, legume. Chiar și flori. Pentru ele se folosesc terenurile care nu se puteau mecaniza. Iar florile aduc vreo două milioane de lei pe an. Ce-i, floare la ureche ? Anul trecut cheltuielile la 1 000 de lei venituri nu s-au ridicat nici la nivelul planificat, Rata rentabilității este însă peste plan. Anul acesta, după achitarea tuturor drepturilor către cooperatori pentru 1987, unitatea dispunea de 28 568 000 de lei în cont. Este ceva, nu ? Numai că n-a fost mereu așa. O excelentă organizare pare să fi fost secretul unei formidabile schimbări de macaz. Se datorează mai ales inginerului Florian Neagota, care devenea președinte în 1984. În anul anterior, C.A.P. Seleuș condus de el a avut peste 6 milioane beneficii, iar C.A.P. Episcopia mai mult de 3 milioane pierderi. „Diferența esențială era în gradul de disciplină, este convingerea lui. În viața mea n-am fost afectat ca în ziua de 20 aprilie 1984 cînd a trebuit să semnez că plătim pentru ei șapte milioane și ceva de lei datorii către stat. Am reorganizat tot procesul de producție. Începînd cu zootehnia care era la pămînt : 600 de grame de lapte de la o vacă ! După cinci luni, fiecare din ele dădea cinci litri pe zi". A fost o bătălie. Ea este de mult cîștigată. Azi și oamenii sînt altfel, au altă poftă de lucru, parcă și de viață". Unul din oamenii-cheie, cum zice președintele, al tuturor succeselor este contabilul șef Gheorghe Ciucur. Poate el nu este ca toți contabilii de C.A.P., dar poate că așa ar trebui să fie toți. „Zilnic trei-patru ore este la locurile de muncă. Normarea, calitatea lucrărilor... tot controlează. Gîndește în perspectivă soarta fiecărui leu cheltuit. Să obținem un leu și jumătate din fiecare leu investit. El e mina dreaptă. Dar vă rog mai amintiți măcar un om. Prea o merită. Pe medicul veterinar Alexandru Naghi. Toți colegii mei — mai zice Florian Neagota — stau peste nouăzeci la sută din timpul activității lor în ferme. Știu meserie, știu să vorbească pe limba lui cu fiecare, așa cum cere un vechi proverb românesc".

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU
Fotografii de
LADISLAU HORVATH
MARIAN ANTAL

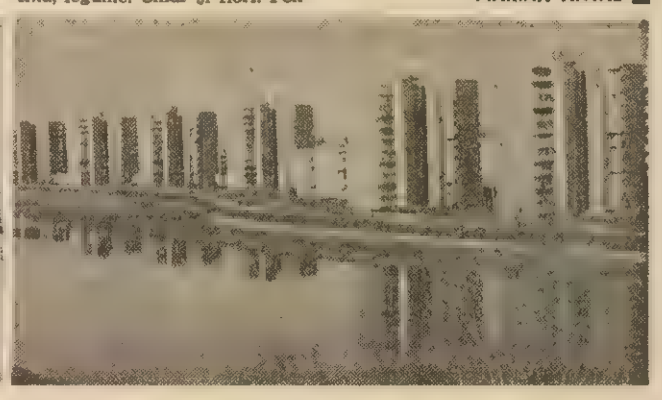

Proprietar, producător, beneficiar

Pentru că toţi au vieţile drepte

Cunoştinţa mea cu Petre Anton a debutat cu un zîmbet. „Ieri am văzut la televizor o piesă în care un reporter dorea să scrie despre un om model, iar cei din întreprinderea respectivă au sfîrşit prin a-i recomanda un colectiv. Nici nu mă gîndeam că voi fi pus atît de curînd în aceeaşi situaţie. Şi, iată, n-au trecut două zile, şi vine la noi un reporter să scrie despre un om deosebit şi, eu, ca şi eroii piesei despre care vorbeam, nu pot să rostesc nici un nume, pentru că sînt prea multe numele care ar trebui rostite."

În biroul directorului întreprinderii „Frigocom", **Gheorghe Dorin Vieru**, s-au adunat la sfat **Petre Anton**, secretarul comitetului de partid **Gheorghe Lincaru**, preşedintele sindicatului şi fostul director al întreprinderii, **Constantin Frunză**, care deşi pensionar de aproape zece ani, continuă să socotească întreprinderea a doua sa casă. Se rostesc, într-adevăr, multe nume, pentru că în „Frigocom" sînt foarte mulţi cei a căror personalitate îmbină impresionant calităţile profesionale de excepţie cu cele de familist de excepţie. Îmi atrage atenţia o observaţie care se repetă „e prea simplă povestea vieţii lui, cititorul vrea ceva deosebit", şi într-un tîrziu, replica directorului Vieru: „Ştii de ce le sînt poveştile aşa simple, Antoane? Pentru că toţi au vieţile drepte, fără rătăciri şi poteci pierdute. Au venit aici copii încă, de pe băncile şcolii, şi aici au rămas; aici or să muncească o viaţă întreagă, de aici or să iasă la pensie. Cei care au învăţat meserie „pe furate", a căror poveste e lungă şi complicată sînt acum la pensie şi spun că nimeni nu are nevoie de vieţi complicate, că vieţile bune sînt vieţile drepte pentru că de-a lungul lor nu-ţi iroseşti forţele zbătîndu-te să înfrunţi greutăţi nemeritate ci le foloseşti ca să devii mai bun şi mai adevărat, mai frumos."

Cei pe care-i cunosc aici sînt chiar frumoşi, cu privirile lor limpezi, revăzînd cu ochii minţii drumul drept, atît de drept şi lipsit de complicaţii încît se miră de ce au fost aleşi, că doar nu au nimic special de spus. Au trăit o viaţă ca oricare alta, cu bucurii şi amărăciuni, cu ambiţii şi realizări profesionale, cu cîteva opţiuni fundamentale, după care totul a curs de la sine, viaţa de familie, viaţa profesională, răspunderile tot mai mari, cu trecerea anilor, iar odată cu ele şi bucuriile mai mari. N-au lipsit nici momentele mai grele, s-a îmbolnăvit copilul, ori soţia, treburile la serviciu s-au mai complicat şi ele, citeodată, ba nu iese una, ba se cere o soluţie nouă pentru alta... şi uite aşa, copiii de altădată — cum le place mai virstnicilor să-i numească — sînt astăzi maturi. Maiştri, ingineri, oameni cu răspundere în fabrică, nu mai poţi vorbi de „Frigocom" fără să vorbeşti şi de ei, de cei mai tineri chiar decît întreprinderea care, nici nu le vine a crede, are patruzeci de ani de existenţă, pe care n-au prea avut timp să-i sărbătorească, pentru că tocmai atunci aveau foarte mult de muncă, scoteau nişte agregate noi, şi-au zis „să fie ele însemnul nostru de sărbătoare".

Nu, nu pentru că n-ar avea gustul sărbătorilor. Dimpotrivă, „Ce viaţă ar mai fi aia, fără sărbători, îmi spune **Valeria Epure**, soţia maistrului **Ion Epure**. Nu există aniversare în care să nu ne facem daruri. I-am învăţat şi pe copii; totdeauna le dau o sută de lei să-i la tatii un cadou de ziua lui, să-l aleagă ei, să se bucure cu gîndul la bucuria lui. Asta e unul din lucrurile pe care trebuie să le înveţi din copilărie. Mai tîrziu e mai greu, iar dacă nu ştii să-ţi trăieşti frumos sărbătorile, viaţa e să-ţi fie mai puţin frumoasă".

Ion mai ascunde cîte o primă, mai pune deoparte cîte o sută şi de ziua soţiei îi cumpără totdeauna un dar mai scump, ceva ce nu-ţi poţi permite să cumperi oricînd, dar pe care ea şi l-a dorit. Deşi sînt uşor stînghenii, le face plăcere să vorbească despre asta. Li se citeşte în ochi, în lumina care le străbate chipul, bucuria unei case fericite.

N-a fost uşor cu copiii. Ion a lucrat în schimbul trei aproape cinci ani; dimineaţa cu copiii, seara la liceu, apoi la şcoala de maiştri, noaptea în fabrică, la lucru. A venit în „Frigocom" în 1972 direct din şcoala profesională. Actualul director l-a fost profesor de tehnologie, un profesor sever, exigent. Aşa e şi acum, dar şi acum, tot ca atunci, ştie să şi glumească, să te destindă într-un moment greu. Da, a venit atunci, cu 16 ani în urmă, ca tînăr muncitor în formaţia de construcţii metalice. Tatăl a fost frigotehnist, fratele, tot frigotehnist. Putea să aleagă şi el aceeaşi meserie, era şi mai bănoasă, numai că „mie mi-au plăcut fiarele". Şi cu ele a rămas. Este, astăzi, şeful formaţiei construcţii metalice. Dragostea pentru meserie, spune, e principalul motor al perfecţionării continue a pregătirii profesionale, a cultivării răspunderii tuturor pentru produsele ce poartă marca fabricii, aşa cum arăta şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu în recenta Expunere din aprilie. Vedeţi, cînd s-a deschis noul complex de la Piaţa Unirii şi i-am văzut pe oameni admirînd mobilierul comercial făcut de noi, am uitat de oboseala ceasurilor de noapte petrecute acolo". Un alt fel de a vorbi despre bucurie, despre această mare nevoie de bucurie şi despre puterea de a-ţi construi singur bucuriile cu care să-ţi luminezi viaţa!

Cu subinginerul **Marinel Drăgoianu** dacă vrei să fii prieten trebuie să ai grijă să nu-i rupi sau să nu-i pierzi vreo revistă ori vreun ziar din cele şaisprezece la care e abonat. De-asta se şi ocupă cu abonamentele în în serviciul mecano-energetic, unde este adjunctul şefului de compartiment, ca să fie sigur că va primi la timp, neatinse, revistele. Şi, uite aşa, şi-a adăugat singur încă o sarcină celor trasate de conducerea întreprinderii de parcă n-ar fi fost îndeajuns de ocupat cu problemele de protecţia muncii şi de PSI. Îşi aminteşte cum a venit la „Frigocom". Terminase armata — după liceul cu profil TCM — şi a vrut să se angajeze aici. Primul om pe care l-a întîlnit a fost, bineînţeles, portarul, care l-a tot purtat cu vorba vreo trei zile. Cînd a ajuns, totuşi, în faţa inginerului şef Nicolae Toma, îşi pierduse orice speranţă. După o discuţie de numai cîteva minute, însă, acesta i-a spus „băiete, te angajăm".

N-a greşit atunci inginerul Toma. Marinel Drăgoianu devenea în acelaşi an, student la seral, la TCM. Multă vreme, oamenii au crezut că e „pila" lui Toma, s-au convins însă repede că tînărul lăcătuş ura cu înverşunare „pilele", relaţiile şi comoditatea, iubind cu aceeaşi înverşunare munca cinstită şi credinţa că datoria oricărui om faţă de sine şi de societate e să nu se mulţumească cu puţin. „E nevoie de oameni tot mai bine pregătiţi, de oameni cu studii superioare, cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Nu puteam să mă mulţumesc numai cu calificarea avută în liceu. Trebuia să merg mai departe; dealtfel, absolvirea unei facultăţi nu înseamnă, după părerea mea, decît ridicarea pragului de la care te perfecţionezi apoi. Nu numai profesional, ci şi ca om, ca om-cetăţean".

În apartamentul familiei Drăgoianu, cea mai valoroasă piesă e biblioteca. Au adunat, alese cu grijă, peste 1 000 de volume. Uneori Valerica, soţia, contabilă la ICTB, fi maiceartă, prea cheltuieşte mult pe cărţi şi reviste, dar nu trec cîteva zile şi apare şi ea cu o carte sau cu o revistă, cumpărate atunci, „ce să fac nu le puteam pierde", spune, şi zîmbeşte. Cînd nu citesc, cei patru Drăgoianu — Maria Angela, fetiţa, are 12 ani, Mihai Adrian, băieţelul, 10 — ascultă muzică, se plimbă. Copiii sînt mîndri de părinţii lor, părinţii, de copii. O familie obişnuită, spun ei. O familie fericită, spunem noi.

Da, copiii „Frigocom"-ului au azi copii. Îi întîlneşti veseli şi guralivi, în grădiniţa patronată de întreprindere. Sigur, nu se poate afirma cu certitudine că aşa va fi, dar lor, părinţilor, le place să creadă că măcar cîţiva din tinerii aştia simpatici îi vor urma, mîine, în marea familie a „Frigocom"-ului. Un lucru se ştie, însă, cu siguranţă: că aici, în grădiniţă, sînt în grija unor adevărate „modele de viaţă profesională şi — cum s-ar putea altfel pentru nişte pedagogi excepţionali — familială.

Directoarea, **Violeta Parumboiu**, şi colega sa, **Ecaterina Militaru**, amîndouă educatoare îndrăgostite de meserie, şi deci de copii, au gradul I didactic, recunoaştere a preocupării — aş spune, chiar, fără să greşesc, sînt sigură, obsesie! — pentru perfecţionarea continuă. „Profesorii se specializează într-un domeniu pe care îl practică apoi toată viaţa. Noi, educatorii, ca şi învăţătorii, trebuie să avem o formaţie complexă, care să ne permită să le asigurăm micilor noştri elevi o educaţie multilaterală — intelectuală, fizică, estetică şi, poate cea mai dificilă, dar şi cea mai importantă, pentru viitoarea lor configuraţie morală, o educaţie moral-politică.

Nu e greu să găseşti modele de viaţă în România.

Mai greu e să-l alegi pe cel mai reprezentativ, mai convingător. Iar una dintre explicaţiile acestei situaţii fericite este, cu siguranţă, nestrea de frumuseţe şi adevăr cu care copilul păşeşte în viaţă. Ne-am convins de acest adevăr, încă o dată, în grădiniţa „Frigocom"-ului.

R. MANOLESCU

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale întregii naţiuni

„Să dezvoltăm puternic spiritul revoluţionar în muncă, în gîndire, în toate domeniile, să acţionăm cu hotărîre împotriva a tot ce e vechi şi perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape şi să promovăm cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societăţii, atît în ce priveşte forţele de producţie, cît şi în ştiinţă, în învăţămînt, în cultură, în întreaga dezvoltare economico-socială".

Marca fabricii şi pionierii din Filiaşi

Întreprinderea de transformatoare din Filiaşi a început să producă la 29 iunie 1972. Pînă în urmă cu patru ani, Filiaşi fusese o comună. E adevărat, o comună mare, cu oarecari pretenţii, destul de întemeiate, de viaţă urbană. Însă declararea ca oraş a acestei comune nu-i împiedica pe cei mai mulţi dintre locuitorii ei ca la începutul verii să se intereseze mai mult de recolta de grîu şi este de înţeles că numai cei care se şi pricepeau, care lucraseră la Craiova pînă să se înfiinţeze noua întreprindere din Filiaşi, puteau vorbi chiar cu o anume afecţiune despre primul produs realizat aici, un transformator de tipul TTU-250 kVA 6/0,4 kV. Vergică Gidea, inginer şef cu pregătirea fabricaţiei: „Încă din primii ani a fost nevoie să ne angajăm cu mult curaj pentru asimilarea unor produse de nivel tehnic şi calitativ ridicat, solicitate de economia naţională aflată în dezvoltare rapidă. Şi astăzi se poate spune că, deşi relativ tînăr, colectivul nostru reuşeşte să ţină pasul cu procesul continuu de modernizare a producţiei, de introducere a tehnologiilor care asigură o eficienţă economică superioară. Sînt tehnologii recunoscute la nivel mondial şi aplicate de firme cu tradiţie şi renume în construcţia de transformatoare. Pe această cale, ca să dau un exemplu, de la transformatorul cu releu Bucholtz s-a ajuns, prin reproiectări şi îmbunătăţiri succesive, la transformatorul fără releu, cu pernă de aer şi cu un consum redus de materiale. Avînd o dotare tehnică modernă şi un colectiv care s-a străduit să-şi ridice permanent nivelul de pregătire profesională, întreprinderea şi-a adus o contribuţie de seamă la echiparea cu transformatoare a economiei româneşti şi a reuşit să se impună, în domeniul nostru de activitate, ca un exportator foarte important. Produse purtînd marca fabricii noastre sînt cunoscute şi apreciate din U.R.S.S. şi R.D.G. pînă în Pakistan, Egipt sau Brazilia. De altfel, întrucît dotarea economiei naţionale a condus la o scădere a cererii de transformatoare pe piaţa internă, activitatea întreprinderii noastre se orientează prioritar în direcţia creşterii volumului de export".

În efortul de afirmare a produselor purtînd marca fabricii pe piaţa externă un rol de primă importanţă l-a avut munca proiectanţilor din cadrul întreprinderii. Iar în această privinţă, istoria atelierului condus de inginerul Vasile Suciu are o semnificaţie aparte. Pe scurt, înţelesul a ceea ce s-a petrecut în acest atelier în ultimii ani ar fi acela că nu este nevoie să aştepţi ca un om să iasă, eventual, la pensie, pentru a putea aprecia dacă îi place munca sau ştie să-şi facă meseria. Descoperirea asta se poate face şi mult mai devreme, cînd omul se cheamă că este încă tînăr. E ceea ce s-a întîmplat şi cu inginerul Vasile Suciu, căruia la cîţiva ani după absolvirea Facultăţii de mecanică de la Craiova şi repartizarea lui la Filiaşi i s-a încredinţat conducerea atelierului de proiectare. El fiind un om care în domeniul acesta, al transformatoarelor, ţine să ştie tot, urmăreşte cu pasiune neutăţile la zi şi se străduieşte ca produsele fabricate la Filiaşi să probeze un nivel de concepţie şi execuţie care să le asigure o certă competitivitate pe piaţa externă. Acest mod de a-şi înţelege datoria l-a impus o anume conduită şi formularea unor exigenţe destul de îngrijorătoare pentru unii obişnuiţi să creadă că pot face şi mîine ceea ce trebuie să facă azi. Şi adevărul este că, treptat, în acest atelier cu 12 proiectanţi, 6 tehnologi şi 5 desenatori, au venit să lucreze oameni noi, cărora le-ar fi greu să creadă că munca este repetarea zilnică a aceleiaşi sume de deprinderi şi cunoştinţe, oameni dornici să facă din performanţele muncii o reuşită în plan economic şi deopotrivă în plan moral, ca expresie a demnităţii şi onoarei personale şi colective, angajînd renumele întregii întreprinderi, adică „marca fabricii". Procesul acesta s-a produs cît se poate de firesc. Atelierul a fost înfiinţat cu oamenii care erau disponibili atunci, la vremea aceea, şi pe parcursul ultimilor ani au venit să lucreze aici tineri care s-au numărat printre cei mai buni studenţi din Craiova, unii dintre ei fiind chiar şefi de promoţie. Numele cîtorva: Doru Paşea, Alexandru Încroznatu, Ion Nistor, Mirela Cocorovici. Cu aceste forţe noi, întreprinderea a făcut un pas înainte în realizarea de transformatoare cu performanţe tehnico-economice superioare, cu consumuri şi gabarite reduse, asigurînd un randament şi un nivel de fiabilitate sporit. Altfel spus, s-a înregistrat un progres însemnat în privinţa competitivităţii produselor. „Nivelul mondial în domeniul nostru, spune inginerul Vasile Suciu, e reprezentat de aşa-numitele transformatoare de tip etanş. Nu voi intra în amănunte tehnice, dar am curajul să afirm că în ţară, în privinţa asta, sîntem pionierii, sîntem deschizătorii de drum. Pe această temă am organizat şi un simpozion aici, la Filiaşi, cu cîtva timp în urmă. Şi pot să adaug că noi am şi produs, pînă acum, 6 000 de transformatoare de acest tip. Acestea sînt cele mai solicitate transformatoare de putere mică şi mijlocie. Prin urmare, răspundem exigenţelor pieţei externe şi importanţa acestui fapt poate fi înţeleasă cu adevărat dacă ţinem seama că producţia pentru export se apropie de volumul întregii producţii realizate de întreprinderea noastră".

De la Filiaşi, lumea ar fi fost privită oricum. Dar e mai bine aşa, să fie privită cu fruntea sus.

D. CONSTANTINESCU

— poporul unic muncitor

Înființată în 1907, deci cu 41 de ani înainte de Naționalizare, Întreprinderea Textila Pitești, deși și-a triplat fondurile fixe pe parcursul a patru decenii (1907—1948), nu a înregistrat și o creștere a productivității muncii. De la 11 iunie 1948 și pînă la 1 ianuarie 1988, productivitatea muncii în întreprindere a crescut de 21 de ori, în condițiile unei sporiri fără precedent a fondurilor fixe. Aceste realizări nu au fost posibile decît în condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

Birouri și hale

La început, au fost două unități separate, situate la o distanță de circa 7 km una de alta, care, pînă la Naționalizare, au funcționat ca întreprinderi distincte. Unitatea de la gară a fost înființată în 1907 de un grup de capitaliști belgo-franco-români. (Capitalul românesc era sub 25 la sută). A început activitatea cu un număr de 120 războaie, avînd în dotare și un atelier de finisaj (albitorie, vopsitorie, apretură). S-a dezvoltat ajungînd ca în 1925 să aibă 200 războaie. În 1940—1944, s-a construit încă o hală de țesut, cu 200 războaie, care, însă, nu a funcționat deoarece a fost distrusă de bombardament înainte de a fi dată în exploatare.

La Găvana, în 1914, exista o moară, pe care, ulterior, capitaliștii polonezi au transformat-o într-un atelier de tesătorie. De la înființare și pînă în 1938, atelierul de țesut a trecut pe rînd în proprietatea mai multor grupuri de patroni, în majoritate străini (burghezia locală nu făcuse nici drumuri în Pitești), care au mărit numărul de războaie la 480. În 1938, devenind proprietate „MICA", aceasta a adăugat un etaj corpului tesătoriei. După bombardamentele din 1944, unitățile și-au încetat activitatea un an și jumătate.

Din 1907 și pînă în 1945, majoritatea patronilor au fost străini, specialiștii au fost în totalitate străini, muncitorii, în proporție de 80 la sută analfabeți, în 1948, au fost în totalitate români. Cît de rentabile au fost cele două fabrici (ateliere) textile? În martie 1938, cînd „MICA" a preluat una dintre ele, i-a dat foc să-și înceapă afacerile nu cu utilajele care erau, ci cu altele, luate pe banii de la asigurare. Timp de trei decenii, muncitorii au lucrat în două schimburi, ziua de muncă fiind de 12 ore. Cînd s-a trecut la zi de muncă de 8 ore, schimburile au fost organizate „pe sate": Budeana, Gălești, Valea Mărului — schimbul 1, Bascov, Dobrogostea, Bădana — schimbul 2, Zmeura, Hîrtești, Pitești — schimbul 3. Oamenii veneau pe jos de la o distanță de 20 km. Cînd era Argeșul mare, „Budeasa venea prin apă". Deasupra rîului, nu era decît un podeț îngust de lemne, pe care, uneori, valurile îl luau. Oamenii lucrau chiar și uzi. Există un act prin care, în 1938, s-a aprobat confecționarea unor saboți din lemn pentru muncitori pentru că, majoritatea dintre ei lucrînd desculți, ajunseseră să sufere de reumatism. Oricum, și în condițiile în care ziua de muncă era de 8 ore, cu drumul dus-întors la fabrică erau plecați de acasă între 14 și 16 ore. Lefurile, de la înființare și pînă în 1946, au rămas relativ aceleași.

11 iunie 1948

Naționalizarea a fost pregătită încă de la sfîrșitul anului 1944 de către comuniștii din celula de partid. Din 9 iunie 1948 toți oamenii au rămas continuu la lucru. Patronii se pregătiseră să suporte fără luptă consecințele. Pe 10 iunie, au rămas și ei în fabrică. Un grup de comuniști comunica din trei în trei ore grupurilor de muncitori orice eveniment avea loc. Pe 11 iunie, cînd patronii au venit în control, textiliștii i-au reținut pentru că îi prinseseră mai înainte că ascund o cantitate nedeclarată de fire de lînă și îi obligase, (atunci) să dea stofă cît pentru un costum tuturor bărbaților din fabrică și femeilor, cît pentru un pardesiu. Spre prînz, patronii au semnat un act prin care predau totul unui comitet de naționalizare și au părăsit incinta fabricii. Au fost instalați primii directori muncitori.

În zilele următoare, au sosit din București muncitori bine pregătiți profesional, care au deschis cursuri de calificare cu tot personalul. S-au format simultan comitetele de alfabetizare. Unui muncitor cu știință de carte îi revenea obligația să învețe cam 7—8 ortaci. Azi, nu mai există în fabrică nici unul dintre învățătorii voluntari, nici unul dintre învățăceii maturi.

Repere și criterii

Valoarea producției Întreprinderii a crescut, față de 1949 de 59 de ori. Față de nivelul și limitele aceluiași an, producția fizică la fire tip bumbac a crescut de 9,2 ori, producția de țesături crude, de 9,4 ori, producția finisată (țesături finite pentru livrare), de 15,7 ori, productivitatea muncii, de 21 de ori. Aceste creșteri s-au înregistrat într-o întreprindere în care, din 1938 și pînă în 1949, chiar și producția fizică a rămas constantă. Din 1914 și pînă în 1941 pitoștenii din hale, aflați ca mină de lucru în proprietatea patronilor, au produs numai țesături tip bumbac și tip celofibră.

„Un act al țării"

La o masă rotundă, la care au participat Virgil Drăgutoiu, ing. economist, șeful serviciului personal-învățămînt-retribuire, Georgeta Pirlici, ing. tesătoare, șefa serviciului organizarea producției și a muncii, Mariana Dicuci, bobinatoare (cîțiva ani la rînd fruntașă), Gheorghe Iordache, finisor (și el fruntaș), filatoarea Maria Ștefan și pensionarul Vasile Grăsune, s-a considerat că, spre a reconstitui drumul întreprinderii este necesar să fixăm patru etape de mentalități ale oamenilor muncii de aici: 1948—1961, 1961—1975, 1975—1978, 1978—1988.

1948-1961: mentalitatea „ceasului de mină"

Întîmplarea a făcut ca fabricile (cea înființată în 1907 și cea înființată în 1914) să fie amplasate într-o veche vatră folclorică românească, într-un loc unde femeile își coseau singure zestrea. Aptitudinile oamenilor pentru meserie au fost de la început evidente. Dacă un muncitor (chiar analfabet) pleca de la Pitești la Arad, București, Lugoj sau Bîrlad, pe unde au mai fost fabrici textile pînă în 1944, patronii de acolo îl angajau imediat. Oamenii cîștigau mizerabil înainte de '44. Într-o mie de muncitori, cît au avut fabricile din 1938 și pînă în 1948, doar zece și-au făcut case, dar case cu două camere. Cîte camere aveau la casă, atîtea costume aveau. Una dintre camere era de locuit, cealaltă era „de bună". În cea „de bună", erau primiți oaspeții, se făceau nunțile și erau ținuți morții la priveghi. Ceilalți 990 de muncitori rămîneau să se descurce fiecare într-o singură cameră. Din prima leafă, își luau un ceas de mină, din a doua leafă, un pardesiu, din a treia leafă începeau să-și procure unele obiecte de uz casnic: lighean, oale de fiert, tacîmuri etc. Această intenție începută cu a treia leafă devenea faptă, deseori la sfîrșitul vieții. Orășenii care primeau cu chirie ofereau la prețul chiriei și obiectele absolut necesare. Bărbații se însurau foarte tîrziu, după 35 de ani. Pînă atunci, rămîneau la mentalitatea ceasului de mină. Purtau pardesiu și opinci. Mentalitatea lor fundamentală nu era nici una de tip capitalist (bazată pe profit), nici una de tip socialist (bazată pe proprietatea comună asupra principalelor mijloace de producție). Față de capitaliști, se purtau ca niște tolerați multumindu-se cu foarte puțin, față de socialiști, de comuniști, ca niște aspiranți. Simțeau că au o lume de cîștigat și actionau cum îi se cerea, dar nu aveau pregătirea teoretică să înțeleagă ce fac, deși simteau că le e mai mult mai bine. În perioada la care ne referim, ajunseseră să facă o levată (operațiunea de scoatere a tevilor pline) în 44—45 de secunde, de 10—15 ori mai repede decît înainte. Entuziasmul nu avea limite. Motivația acestei stări era în faptul că își primeau retribuția, la care se adăugau sporuri. În 1938, trei luni înainte de faliment nu își primiseră nici leafa. Luau ba rest din avans, ba avans din rest. La faliment, patronii le-au dat marfă, dar oamenii n-au avut ce face cu ea. Nu-și puteau cumpăra nici hrană pe acea stofă. Între '49 și '50, și-au depășit planul cu 67 la sută. Pînă în '69, întreprinderea a fost condusă de muncitori. După Naționalizare, Constantin Bădescu, ajutor de maistru tesător, a fost un timp director. Directorul administrativ era strungar, din București. În 1948, a venit inginer șef Ion Verea, profesor la facultatea de specialitate din București. Prezența bucureștenilor avea și o altă justificare. Între '49 și '50, 36 de întreprinderi din Capitală au fost comasate la Pitești. Erau întreprinderi mici, în sistem particular, care dădeau și de cîteva ori pe an faliment. În 1960, au construit Filatura B. Efectivul a crescut cu 1 775 de oameni. Odată cu primul cincinal ('51—'55), au primit fonduri pentru calificarea forței de muncă. Maiștrii de la București au înlocuit maiștrii străini dar primii maiștri români la filatură au fost Vasile Grăsune și fratele său, Ion Grăsune.

1961-1975: mentalitatea locului de muncă

Filatura B, înființată în 1960, a condus la o triplare a producției de fire. Secția a fost dotată în procent de 70 la sută cu utilaje produse în România, la „Unirea" — Cluj (carde mas'ni de filat cu inele dotate cu aspiratoare de scamă și suflătoare). În 1961, au fost înlocuite 560 de războaie mecanice cu 410 războaie automate, care au dublat productivitatea muncii în secție, iar la nivel de întreprindere au crescut-o cu 30 la sută. „A fost cea mai spectaculoasă creștere a productivității muncii din istoria fabricii, a fost momentul în care industria grea indigenă s-a dovedit într-adevăr a fi baza dezvoltării industriei ușoare. Produsele românești deveneau sursa de îmbogățire a fondurilor fixe ale întreprinderii. Marca românească se instalase de la mașini producătoare de textile și pînă la produsele textile. Pînă în '65, s-au pensionat cîteva sute de oameni. Era nevoie de muncitori cu o calificare superioară. În '62, au înființat școlile profesionale cu două clase pentru filatură, două clase pentru tesătorie, o clasă de lăcătuși mecanici. Azi, pregătim oameni pentru mai multe centre din țară. Tot în această perioadă, primăria orașului a început să repartizeze muncitorilor apartamente. În cîțiva ani, și problema locuințelor a fost rezolvată. Înainte, pe oameni îi unea și sărăcia. În momentul la care ne referim, din tinerii sosiți în fabrică s-a creat un alt tip de colectiv de muncă. S-au sudat altfel, prin aspirații mai realiste, prin excursii (foarte numeroase) făcute în comun, prin acțiuni culturale (care, la vremea aceea, se reduceau la seri cu muzică populară, după care se dansa). Acesta este momentul în care au apărut mentalitatea locului de muncă, convingerea că revoluția nu s-a terminat odată cu Naționalizarea, acesta este momentul în care a apărut ideea de comparație cu alte locuri de muncă de același fel din țară și din străinătate". (Nina Dicu, ing. textilist, director tehnic al întreprinderii).

Mentalitatea competitivității

Din 1970 și pînă în 1988, datorită introducerii unor tehnologii noi, datorită sporirii modernizării și automatizării, creșterii gradului de calificare, în condițiile ascensiunii rapide a producției și a productivității muncii, numărul personalului a scăzut la o treime, simultan cu scăderea la jumătate a fluctuației personalului muncitor.

Din 1975 și pînă în prezent, se realizează anual o sporire cu 40 la sută a producției. Planul valoric a crescut de 59 de ori în 40 de ani (1949—1988). Pînă în 1949, la Arges, ca și oriunde în țară, se făceau numai țesături vooșite în fir carouri pentru cămăși, țesături în fir pentru costume și țesături pentru lenjerie. Iată titulatura mărcilor cîtorva produse de azi: impermeabile pentru îmbrăcăminte exterioară, articole pentru cămăși și bluze, cu finisaje superioare, articole tehnice în premieră națională (înlocuitori de piele, inserații chimizate care erau importate pentru întreaga producție românească de confecții etc.). Majoritatea angrenajelor acestui mecanism s-au urnit în perioada 1975—1978, care este o perioadă de tranziții, cu o obsesie de prim-plan: competitivitatea. Forța de șoc a exploziei industriale și a exploziei culturale constituie și azi un factor propulsor al calităților textiliștilor argeșeni. Regulamentul de organizare și de funcționare a întreprinderii (apărut și definitivat în perioada de '61—'75) creează oamenilor un alt nivel de aspirații. Apar eforturile cinstite pentru dobîndirea funcțiilor de ajutor de maistru și de maistru ale tuturor muncitorilor cu înaltă calificare. Spiritul de întrecere tine treaz inițiativa individuală și deschide meseriașul spre sporirea continuă a cunoștințelor. **Proprietatea socialistă nu mai este judecată din exterior, în funcție de beneficiul individual.** În 1975—1978, începe întreprinderea să își lase puternic la export. Numănul nu îi mai poate fi indiferentă gîndirea economică a oricărui muncitor. Se organizează cursuri de învățămînt politic și profesional. În scurt timp sînt cucerite piețl în R.F.G., Canada, Anglia, U.R.S.S., Franța, Italia, Cehoslovacia, R.D.G., Olanda, S.U.A. După 30 de ani de la Naționalizare, un colectiv care fusese compus în procent de 80 la sută din analfabeți, care devenise în acei ani victima capitalului străin și își importase specialiști se alcătuiește din meseriași superiori multora din țările care investiseră cîndva în exploatarea lor un oarecare capital pentru profit și le livraseră specialiști.

1978-1988: mentalitatea pasului înainte

Pînă în 1978, partea pentru export nu trecuse de 20 la sută din producția fizică. Azi, întreprinderea exportă 70 la sută din ce produce. Dacă pînă la începutul perioadei în discuție specialiști și muncitori reconstituiseră aproximativ drumul celor pe locul cărora s-au așezat în cadrul pieței interne și pe piața mondială, din 1980 le-a rămas obligația de a-și menține acest loc. De opt ani încearcă să fie cu un pas înaintea celorlalți autori de produse de același tip. În 1981, și-a deschis porțile liceul textil din Pitești, care, asemenea școlii profesionale, pregătește muncitori și pentru alte centre. Absolvenții vin mai bine pregătiți și se interesează mai repede. La masa rotundă ad-hoc, alături de pensionarul Vasile Grăsune, care a fost și primul inovator al textiliștilor locali (are la activ 25 de inovații), au fost enumerate cîteva inovații cu un rol urias în creșterea productivității muncii. „Veghetorul mecanic pentru firele de urzeală la mașinile de țesut" (autori ing. Victor Laibăr, ing. Alexandru Olănescu, maistru Traian Bădescu) a crescut precizia procesului de țesut identificînd rapid firul rupt. „Mecanismul de cuplare a transmisiei la mașinile de țesut" (autori ing. Marin Rădulescu și muncitorul Nicolae Ioanicescu) reduce consumul de piese de schimb. „Tehnologia de realizare a insertiilor cu conținut redus de bumbac" (autoare ing. Eugenia Bărboată) reduce substantial importul de materie primă — „Tehnologia de obținere a insertiilor chimizate" (autori ing. Mihai Popa și ing. Marin Rădulescu) eliberează valuta necesară importului de insertii (țesături pe care se aplică o peliculă de material plastic spre a ține gulerele și manșetele tari). Cînd discuția a ajuns în acest punct, finisorul Gheorghe Iordache a întrerupt-o cu afirmația: **„Fiecare este un inventator la locul său de muncă".** Știind că este de șapte ani între fruntașii întreprinderii, deși nu are mai mult de 35 de ani, l-am rugat să argumenteze. „Sînt de acord cu faptul că întreprinderea a trecut prin mai multe etape și fixarea lor mi se pare corectă. Îmi plac și titulaturile mentalităților pe care le-a avut colectivul nostru, dintre care unele sînt amuzante în expresivitatea lor. Probabil că ni le vom însuși. Nu vreau să contrazic, ci să completez. După ce a fost inovat de proprietatea socialistă asupra principalelor mijloace de producție, care, în industrie s-a înfăptuit prin Naționalizare (nici măcar nu ne putem imagina trecutul fără acest act care trebuie considerat un act al poporului, un act al țării), după ce muncitorul a recuperat un mare handicap social și moral față de muncitorii cei mai bine pregătiți profesional de pretutindeni, vine timpul ca ei să continue și să adîncească acest proces de inovare, folosindu-se doar pe sine ca reper. În situația în care sîntem, fiecare economie, dacă este realizată într-un mod aparte, devine o inovație sau chiar o invenție. O producție mai mare pe aceeași mașină, o producție care se face constant de același om, înseamnă o altă tehnică de lucru. Această tehnică de lucru nu se brevetează la O.S.I.M., dar o brevetează procesul de producție în clipa în care face din ea normă. Cum se concretizează, în cazul nostru, această mentalitate a pasului înainte? În primul rînd, prin faptul că lucrăm fără complexe de inferioritate și considerăm mereu perfectibil racordul dintre noi și mașină. Cu cîtva timp în urmă, în secția noastră, mercerizarea și colorarea se făceau prin operații nu imediat consecutive și în locuri diferite. Inginerul finisor Mihai Popa, a venit cu propunerea, fără precedent, după știrea mea, în industria textilă să se cloreze țesătura în ultima baie necesară mercerizării. În acest fel, timpul necesar operațiunii de clorare a urcat în timpul operațiunii de mercerizare, ba chiar a devenit simultan cu ultima parte a acestuia. A scăzut timpul de lucru pentru produs, s-a economisit energia, s-a economisit forța de muncă. A venit deci timpul acelei gîndiri care scurtează pe cont propriu procesul tehnologic. Prin astfel de oameni, se explică faptul că întreprinderea noastră a fost de zece ori distinsă în întrecerea socialistă, ultima dată, în 1986, cu Ordinul Muncii clasa I și titlul de Erou al Muncii Socialiste".

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Idei în examenul producţiei

Starea de neastîmpăr

Pentru a continua să înveţi, nu este absolut necesar să te mai afli pe băncile unei şcoli. Pentru a face cercetare, iarăşi, nu este obligatoriu să ocupi un loc într-un institut specializat. Poţi învăţa mereu, oricînd şi oriunde, te poţi dedica cercetării în orice întreprindere a ţării, cu condiţia să doreşti din răsputeri toate acestea. Dialogul cu un tînăr inginer timişorean a fost, nu doar o lungă pledoarie pentru cele afirmate mai sus ; s-a constituit într-o demonstraţie aproape matematică, extrem de convingătoare, nu atît prin vorbe, ci prin rezultatele concrete la care poate duce un asemenea mod de a privi lucrurile.

Pe scurt, biografia inginerului Pavel Petrof ar fi următoarea : 10 ani de la terminarea Facultăţii de chimie din Timişoara, specializarea în Tehnologia substanţelor organice, iniţierea unui grup de cercetare la Întreprinderea textilă din Timişoara, înaintarea a 20 de cereri de brevet la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, din care jumătate au şi fost aprobate, iar celelalte au avizul favorabil al unor institute de specialitate.

— Este o meserie care cere sacrificii şi nu se face în mai un caz cu ochii pe ceas, zice. E foarte greu să ai nişte rezultate deosebite încadrîndu-te doar în cele 8 ore de muncă. De multe ori nişte sinteze durează 24 de ore, presupunînd şi faze ulterioare. Faptul că am ajuns la un mod de a gîndi care nu-mi dă pace în viaţa de toate zilele este, probabil şi rezultatul unei activităţi de cîtiva ani în cercetare. Tocmai dorinţa de a crea îţi dă starea de neastîmpăr. În săptămînile petrecute în bibliotecă — cînd începi cercetarea într-o problemă, e bine să cunoşti toate realizările pe plan mondial în problema respectivă — cînd îmi fac, deci, documentarea, îmi vin soluţii şi noaptea în somn, mă trezesc şi nu mai reuşesc să adorm, cu ideea că am găsit „cheia enigmei", chiar înainte de a verifica experimental. Nu poţi ajunge la reuşită fără eforturi şi consider că ele nu sînt valabile doar pentru chimişti. Noţiunea de progres tehnic presupune o schimbare totală în ce priveşte concepţia despre rolul în cercetare şi în industrie. Aşa cum se arăta şi în recenta Expunere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu „întreaga dezvoltare nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane, în general, a legării strînse a ştiinţei cu învăţămîntul şi producţia".

Pasionat de chimie, spirit neliniştit, în continuă căutare, Pavel Petrof şi-a propus să profite de la bun început de existenţa Platformei de integrare a învăţămîntului cu cercetarea şi producţia, platformă înfiinţată la Întreprinderea textilă din Timişoara încă din 1974 şi avînd că scop asimilarea a cît mai mulţi produşi chimici, în vederea eliminării importului. Platforma este, de fapt, o staţie pilot, laborator pentru studenţii ultimilor ani ai Facultăţii de chimie, nucleul cercetării din întreprindere, locul unde, printr-o activitate de microproducţie, au fost creaţi o serie de produşi chimici de mic tonaj.

Cum era de aşteptat, moda n-a lăsat nici ea să-i scape ocazia de a profita de ritmul ameţitor ce a cuprins lumea, nesfiindu-se în ultimii ani să beneficieze tot mai mult de roadele ştiinţei. La unele articole, spre exemplu, există acum o mare pretenţie de a fi neşifonabile, pe cînd altele se cer, dimpotrivă, să se prezinte cît mai botite. Fiecare înseamnă o problemă ce depăşeşte priceperea celui ce imaginează sau croieşte un articol vestimentar sau altul. În mod firesc, moda a încăput în bună măsură şi pe mîinile chimiştilor, de ei depinzînd de cele mai multe ori ceea ce se numeşte în limbaj de specialitate finisaj textil superior, sau, altfel spus, o calitate deosebită a vestimentaţiei, deci succes pe pieţele de desfacere.

— La ora actuală, declară în cunoştinţă de cauză inginerul Petrof, foarte multe întreprinderi textile sînt extrem de bine cotate pe plan mondial, prin exportul pe care-l fac. Dacă vrem să ţinem în continuare ştacheta cît mai sus, trebuie să rezolvăm zi de zi, noi şi noi probleme. Iar acestea se cer soluţionate, cum de asemenea arăta secretarul general al partidului „...cu participarea largă a tuturor specialiştilor". Pasiunea noastră este chimia, iar în întreprinderea în care lucrez, una dintre aplicaţiile imediate este obţinerea compuşilor auxiliari textili. Marele nostru avantaj este că, beneficiind de staţia pilot de pe platformă, cu instalaţii la nivel semiindustrial, avem posibilitatea ca în momentul cînd am elaborat o tehnologie, la nivel de laborator, să o putem experimenta imediat.

Specialiştii Întreprinderii textile din Timişoara şi-au întocmit un program de cercetare, în urma căruia au apărut mai multe tehnologii privind vopsirea cu coloranţi de developare pentru o serie de nuanţe, un număr de auxiliari chimici folosiţi pentru îmbunătăţirea tuşeului materialului textil, ca şi a altora, denumiţi de literatura de profil produse de umplere, valorificări, de fapt, a unor produse secundare. S-a dezvoltat, astfel, în numai cîţiva ani, o adevărată chimie a unor compuşi organo-fosforici, cu aplicaţii imediate în industria textilă. Fără a mai intra în amănunte de ordin pur tehnic, — ar mai fi de amintit încă o serie de astfel de compuşi auxiliari — trebuie menţionat că la baza fiecărui nou produs, atît de necesar industriei textile, stă, de fiecare dată, o concepţie originală ce aparţine deseori oamenilor de pe Platforma de integrare a învăţămîntului cu cercetarea şi producţia, din cadrul Întreprinderii textile Timişoara.

În momentul de faţă se lucrează intens pentru ultimele doleanţe ale mapamondului în materie de textile : ignifugarea, tratarea ţesăturilor prin care să se reducă la maximum posibilităţile de aprindere a materialelor textile. Iniţiativa organizării unei grupe speciale de cercetare i-a aparţinut aceluiaşi inginer Pavel Petrof — şi nu de azi de ieri, ci de mai bine de 5 ani, cînd, după ştiinţa sa, un asemenea sector de cercetare nu se constituise încă pe plan naţional. După o documentare îndelungată şi cît se poate de întinsă, au început cercetările propriu-zise, aflate acum în plină desfăşurare. Motivaţia conducătorului acestui colectiv în privinţa noii preocupări este, pe cît de simplă, pe atît de adevărată.

— Prin formare sîntem chimişti, dar desfăşurîndu-ne activitatea pe platforma unei întreprinderi textile, e normal să căutăm ce în planurile noastre de cercetare să cuprindem teme care să servească în cel mai înalt grad activitatea de producţie. Doar aşa ne justificăm existenţa. Cred că asta este valabil în ceea ce-i priveşte pe toţi specialiştii, indiferent de domeniul de pregătire. Şi e bine ca, după terminarea facultăţii, să-ţi mai pui din cînd în cînd întrebarea : „Ce mai aduci tu nou, inginerule ?".

LIANA MOLNAR ■

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale întregii naţiuni

„Va trebui să acordăm mai multă atenţie înfăptuirii programelor de cercetare şi, mai cu seamă, introducerii mai rapide în producţie a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii moderne în toate domeniile. Avem, repet, rezultate bune, dar, ţinînd seama de ritmul rapid al dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, al înnoirii produselor, trebuie să fim mult mai insistenţi şi să lichidăm rămînerile în urmă în acest domeniu".

Robotica în marş

Se poate spune, pe bază de netăgăduit a faptelor, că asistăm azi la o adevărată expansiune a roboticii industriale. În privinţa aceasta, întreprinderea mecanică de maşini şi utilaj minier din Baia Mare este un exemplu concludent. Cu cei peste 6 000 de lucrători ai săi, cu un proces productiv bine organizat, ea este pe bună dreptate considerată una dintre cele mai reprezentative unităţi industriale ale municipiului de pe Săsar, unitate etalon pe ramură în privinţa modernizării produselor şi tehnologiilor de fabricaţie. Prezentînd-o astfel prin datele ei esenţiale, ing. Constantin Damian, inginer-şef cu pregătirea producţiei, a ţinut să adauge că I.M.M.U.M., ale cărei baze s-au pus în 1952, a cunoscut o amplă dezvoltare abia între anii 1968—1988, perioadă în care s-a bucurat de însemnate fonduri de investiţii şi a fost vizitată de mai multe ori de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Vizita de lucru a conducătorului partidului şi statului din mai 1986, a constituit pentru colectivul uzinei începutul unei noi etape în dezvoltarea sa.

Avînd drept ghid noile sarcini şi orientări, în cadrul programului special de modernizare a producţiei şi proceselor de fabricaţie un loc aparte a fost acordat robotizării. S-a declanşat o adevărată întrecere în ridicarea calificării şi pregătirii profesionale. Mişcarea de inovaţii şi raţionalizări, căutarea de noi soluţii tehnologice bazate pe consumuri cît mai reduse de energie şi materiale a cuprins ca într-un vîrtej masele de specialişti şi de muncitori. S-a constituit un puternic nucleu de cercetare şi inginerie tehnologică, iar acolo unde era nevoie a fost solicitat sprijinul Institutului politehnic Traian Vuia din Timişoara, al C.N.S.T.-ului. Astfel, în secţia de utilaj tehnologic nr. 3 au fost realizate, cu posibilităţi interne şi pe baza unei concepţii proprii, două linii tehnologice cu un grad ridicat de automatizare, datorat montării în serie a unor roboţi de sudare şi manipulare capabili să înlocuiască eforturile unei întregi echipe complexe de muncitori. Acţiunea de robotizare se află în prezent în plină desfăşurare şi în cadrul secţiei reductoare planetare, acolo unde agregate complet mecanizate şi automatizate, concepute şi realizate cu posibilităţi proprii, vor efectua curînd, cu randamentul sporit, operaţiile de transport şi depozitare interfazică.

Utilizarea roboţilor în procesele de fabricaţie constituie la I.M.M.U.M. Baia Mare un fapt la ordinea zilei, o excelentă realizare de ultimă oră. Sînt produşi şi montaţi în serie, nu numai roboţi pentru sudură şi manipulare în celule flexibile de prelucrare, roboţi portal de manipulare, ci şi agregate-robot de prelucrare multicapete. S-a modernizat, de asemenea, debitarea centralizată a tablelor prin echiparea liniei tehnologice de resort cu maşini-robot de debitare prin copiere după desen, cu comandă numerică. A început execuţia în serie a roboţilor de manipulare destinaţi sectoarelor calde ; trei dintre ei sînt deja gata şi lucrează în turnătoria întreprinderii.

— Şi cine sînt, concret, realizatorii ? îi întrebăm pe Alexandru Năprădean, preşedintele COM-ului.

— Un colectiv condus de inginerul şef Constantin Damian şi alcătuit din inginerii Cornel Rat şi Roman Carol, maistrul Vasile Lazea, sudorul Ion Nicoară, lăcătuşii Gheorghe Biriş şi Ludovic Ciorăţesan. Merite deopotrivă are şi şeful de atelier Aurel Jentea. Lor le aparţine şi concepţia şi execuţia roboţilor portal de sudare şi manipulare în celule flexibile... Proiectul roboţilor de manipulare pentru sectoare calde şi sectoare cu muncă grea aparţine Institutului politehnic din Timişoara, cu care conlucrăm fructuos de mai multă vreme.

— Care-s efectele introducerii robotizării ?

— Modernizarea proceselor de producţie prin introducerea în serie a roboţilor conduce la ridicarea nivelului calitativ al utilajului minier şi energetic pe care îl furnizăm, la creşterea productivităţii întregului nomenclator de produse, nomenclator alcătuit din circa 3 000 tipo-dimensiuni de utilaje şi maşini. Noile indicaţii şi orientări reieşite din recenta Expunere făcută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — ne vor mobiliza şi mai mult în eforturile noastre de introducere a cuceririlor ştiinţei şi progresului tehnic, de robotizare şi automatizare a producţiei, în creşterea disciplinei şi răspunderii faţă de plan, faţă de marca fabricii noastre cu mari sarcini la export, ca şi faţă de beneficiarii interni.

La I.M.M.U.M. Baia Mare robotica păşeşte ferm pe calea afirmării. Am întîlnit aici multime de roboţi industriali care lucrau din plin în medii greu accesibile sau de-a dreptul inaccesibile omului şi am trăit nu doar pe moment sentimentul revelatoriu că eu însumi asist, dar şi particip efectiv, la derularea unui episod eroic al noii revoluţii tehnico-ştiinţifice contemporane.

MIHAI STĂNESCU ■

„...Acele superbe taine pe care pământul ți le dăruiește..."

Prof. univ. dr. ing. Ștefan Oprea s-a născut la 6 octombrie 1928 la Valea Călugărească, unde a urmat Liceul tehnic și Școala medie tehnică viticolă (1943—1950). Absolvent al facultății de agronomie din Cluj (1951—1956). Doctor în agronomie, specialitatea viticultură-genetică și ameliorarea viței de vie, din anul 1971.

Drumul profesional : cercetător (1956—1962), cercetător principal (1962—1964), secretar științific al Stațiunii de cercetări horticole Cluj-Napoca (1961—1964), director adjunct științific (1964—1974). Din anul 1974 este director. În paralel cu activitatea de cercetare a desfășurat și activitate didactică la Institutul Agronomic din Cluj-Napoca urcînd toate treptele, pînă la cel de profesor. Din anul 1965 este șef al disciplinelor de Viticultură generală și specială și Pomicultură și viticultură.

A elaborat și publicat aproape 300 de lucrări științifice originale, manuale universitare, monografii, tratate, sinteze, studii, lucrări tehnice și de îndrumare, analize științifice.

Cînd l-am cunoscut, Dealul Feleacului era sterp. Nu producea aproape nimic. Nici mere, nici pere, nici struguri, nici flori, cele mai frumoase din cîte sînt pe pămînt și poate nici destule vise pentru grupul de entuziaști care porneau totuși hotărîți să cucerească o lume...

— Vă aflați în acel grup, stimate Ștefan Oprea. Vă amintiți ? Era anul 1956, aveați 28 de ani și erați afară din cele de îndrăgostiți mai ales de lumea viilor și a pomilor. De unde venea de fapt această staționică și frumoasă prietenie ?

— De unde ? E o întrebare care nu mai s-a mai pus, dar care mă poartă spre meleagurile natale și spre părinții mei, oameni simpli, țărani din Valea Călugărească. Înfrățiți cu pămîntul ca toți țăranii români ! Alături de tata și de bunicul meu am făcut, cred, și primele „cercetări" și primele „experimentări". Dar cine nu iubea la Valea Călugărească via ? Cînd aveam 15 ani, eram deja elev la Liceul viticol. Știți cîți ani au trecut de atunci ? Patruzeci și cinci !

— Se vorbește azi la Cluj-Napoca despre „dealurile lui Oprea" așa cum se vorbea odinioară despre „grădina lui Palocsay", horticultorul-autodidact, astfel căutat încît să avem și noi un Miciurin, așa cum începusem să avem ici-colo cîte un stahanovist spărgător de norme. Modele ale timpului...

— Rudolf Palocsay a fost, se știe, un pasionat horticultor, preocupat de ameliorarea și crearea unor soiuri noi de plante horticole. În jurul pasiunii lui și a celor două hectare cît avea la începuturi „grădina" de care aminteați s-a născut cu 35 de ani în urmă Stațiunea de azi...

— ...Care a ajuns la peste 1 000 de hectare. Adică a „crescut" de vreo cinci sute de ori ! Cam cît a „crescut" pe seama dealurilor sterpe ale Feleacului ?

— Cu 800 de hectare. Pămînt care practic, așa cum spuneați, n-a produs aproape nimic. Păsunile erau de cea mai slabă calitate, iar culturile, acolo unde se pretau, abia atingeau producții de 400 cel mult 500 de kilograme la hectar. Cît produc azi dealurile Feleacului ? Am ajuns la adevărate recorduri. La mere, de exemplu, producțiile la hectar depășind 30 de tone în livezile intensive și spre 15—20 în cele de tip clasic...

— O „bătălie" care și-a asociat mai apoi baze științifice pe măsura evoluției cercetărilor din prima linie. O evoluție ce a adus o știință în mare vogă în-ndemîna cercetătorilor. Genetica !

— Practic, prin abordarea acestor tehnici de vîrf, care fac parte din conceptul larg de biotehnologie, Stațiunea a intrat într-o nouă etapă. Ne preocupă culturile „in vitro", abordăm curent și probleme de inginerie genetică. Sînt nu numai proiecte de azi, dar și drumuri pe care trebuie să meargă cei ce vin după noi. În magistrala Expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu cere tuturor forurilor științifice și specialiștilor să își aducă o contribuție sporită la introducerea noului în producție, a celor mai avansate descoperiri ale științei. Or, aceasta ne privește și pe noi și trebuie să ne facem din ideea președintelui Nicolae Ceaușescu o călăuză a muncii de fiecare zi.

— Cîndva stațiunea a fost „botezată" horticolă. I s-a zis chiar „experimentală". A mai trecut se pare și prin alte „metamorfoze", pînă azi, cînd i se zice „pomicolă" ! Eu am înțeles că este într-adevăr o Stațiune complexă. Și cu pomicultură, și cu viticultură, și cu legumicultură, dar mai ales, cum o știu clujenii, cu cele mai frumoase flori ! Vă propun o clarificare a discuțiilor legate de „profil" !

— „Profilul" de care amintiți este foarte complex. Actuala denumire — Stațiunea de cercetare și producție pomicolă — nu spune nimic despre cercetările și realizările noastre din sfera floriculturii, a viticulturii, a legumiculturii, a dendrologiei și nici a arhitecturii peisagiste. Practic, ocoleste toate aceste preocupări horticole. E mai degrabă o supărătoare omisiune survenită din verticala organizatorică. O omisiune ușor și simplu de depășit, fără efecte în structuri. Ca să exemplific, pentru că am fost „provocat", cu riscul de a fi acuzat de lipsă de modestie, vă pot spune că am rezolvat o problemă foarte importantă nu numai pentru zona în care ne desfășurăm activitatea dar și pentru multe alte zone ale țării cu condiții asemănătoare : problema soiurilor pentru strugurii de masă. O problemă total nerezolvată ! Ne bazam pe soiurile cu funcții mixte, cu producții modeste. Avem azi șase soiuri nou create, care formează un conveier varietal : Timpuriu de Cluj, Cetățuia, Napoca, Transilvania, Splendid, Someșan...

— Ce datorii vă recunoașteți încă față de orașul în care, iată, trăiți de aproape patru decenii ?

— Poate mai întîi cea vizînd participarea noastră la schimbarea concepțiilor tradiționale de nutriție ale omului, la modernizarea lor. Omul trebuie scos din tiparele tradiționale, oferindu-i în schimb un model nou, științific, bazat pe proteine vegetale și animale și pe substanțe hidrocarbonate care pot fi luate din fructe, cele care, iată, devin astfel o elită în brazna omului. Aș mai adăuga și datoria ca realizările noastre să aibă și mai multă căutare în lume.

— Chiar, ce se știe azi în lume despre Stațiunea din Cluj-Napoca ?

— Destul de mult. Facem schimburi de material documentar cu unități similare din Franța, Italia R.F.G., Uniunea Sovietică, Ungaria, Bulgaria și încă multe altele. O parte din soiurile create de noi au dat rezultate bune în multe țări. De exemplu, soiul de păr „Napoca" la Anger, soiul de măr „Roșu de Cluj" tot în Franța, în mai multe zone. De curînd am fost informat că o parte din soiurile noastre de viță de vie care au fost trimise în Franța și Bulgaria se comportă foarte bine. În același timp facem schimb de material, ca sursă de germoplasmă, cu Universitatea din New Jersey, cu stațiunea de cercetări viticole din Montpellier, cu cea din Bordeaux. Noi nu trăim izolați, sîntem implicați în largi contacte internaționale, iar în acest context sîntem bucuroși că sîntem frecvent căutați de parteneri din multe țări ale lumii. În ultima vreme sîntem solicitați în special pentru culturile de țesuturi sau cele de meristeme, la care dozarea hormonilor este o problemă esențială, de mare finețe, față de care pentru stațiunea noastră nu mai sînt secrete. Recent, o astfel de solicitare ne-a sosit chiar din îndepărtata Australie ! E un semn că materialele noastre documentare circulă, bucurîndu-se de cele mai bune aprecieri și de interes în același timp.

— Sînteți președinte al Secției de Horticultură din cadrul Academiei de științe agricole și silvice. Am citit într-un raport al Secției un amănunt care i-ar putea pune serios pe gînduri pe cei ce iubesc... vinurile : cum că o posibilă soluție a viitorului, și în acest domeniu, ca și în altele, ar fi, ca să mă refer doar la patrimoniul viticol, reducerea suprafeței cultivate de la 300 de mii de hectare cîte sînt în prezent la 150—200 de mii !

— Sigur ! Dar, normal, în condițiile asigurării unor cantități mai mari de struguri decît cele obținute azi pe cele 300 de mii de hectare. Asta înseamnă soiuri noi, perfecționate cu armele geneticii : tehnologii noi, moderne. De altfel, prognoza primului deceniu al secolului viitor e limpede : va trebui să dublam actuala producție !

— De la vinuri, vă propun un scurt popas și în lumea florilor. Într-un an, cîte oferă Stațiunea clujenilor ?

— Aproape cinci milioane de flori. Aparent multe, dar totuși puține. Cine nu iubește florile ? E imposibil să nu devii sensibil în fața singășiei lor. Și mai rețineți un amănunt : Clujul este pe primul loc în țară în privința „consumului" de flori. Floarea nu mai e un lux. E un însemn al gradului de civilizație. Și trebuie să recunoaștem că nu putem satisface pretențiile. Ne ajută și colegii noștri din Arad, și cei de la Dumbrăveni, și APS-ul din Cluj-Napoca. Trebuie însă să găsim soluții. Se mai pune apoi și problema calității. O cer gusturile foarte diversificate și rafinate...

— Aici care sînt soluțiile preconizate ?

— În primul rînd intensivizarea culturilor în spațiile pe care le avem în momentul de față. Ne gîndim apoi să extindem producția floricolă în spații noi, în sistemul de solarii și să rezolvăm problema florilor de cimp în măsură mai mare. Apoi, problema arhitecturii peisagere, a parcurilor, care lasă un pic de dorit în ultimul timp. O primă etapă am parcurs-o deja : am strîns vreo 500 de specii de plante dendrologice, am testat care sînt cele care pot să reziste la rigorile iernilor de la Cluj și astfel am asigurat de la un an la altul calități și cantități tot mai mari. Anul acesta am dat mari cantități de plante dendrologice și ornamentale etc. Dar problema este departe de a fi rezolvată. E un semn bun doar, și, normal, o mare obligație la contribuția pe care trebuie s-o aducem la infrastructura Clujului, care a fost și trebuie să rămînă un centru civilizat, un centru cultural puternic și în același timp și o citadelă industrială, pentru toate categoriile de oameni ai muncii...

— Cum răzbate în amfiteatrele Agronomiei din Cluj-Napoca, deci în institutul pe care l-ați absolvit cu mai bine de trei decenii în urmă, experiența altor ani de cercetare și producție ?

— E foarte mult adevăr în teza integrării învățămîntului cu cercetarea și producția ! Ce să vă spun ? E frumoasă teoria din cărți, dar parcă atunci cînd e îmbinată cu practica „culeasă" din viața cotidiană sună altfel. Și pentru tine, care încerci să „oferi", dar și pentru cel care încearcă să prelea. E mai ușor să predai din propria-ți „tolbă" decît să preiei în totalitate din literatură. În felul acesta noi prezentăm pentru studenții de la Agronomie tot ce e nou pentru domeniul horticulturii, arătînd concret ce s-a realizat atît sub aspect teoretic cît și sub aspect practic. E, cred, argumentul cel mai convingător pentru drumurile ce trebuie urmate ! Teoria din cărți nu mai e aridă. Devine vie, dinamică, mereu presărată cu secvențe ce reconstituie acele superbe taine pe care pămîntul ți le dăruiește atunci cînd i-ai cucerit prietenia ! Și trebuie să mărturisesc că noi avem ce prezenta studenților și în amfiteatrele Stațiunii, dar și în cele ale Agronomiei. Aș îndrăzni să zic că sîntem în avangardă, reușind să dăm răspunsuri ferme în competiția cu viitorul...

— Ziceați că uneori, la curs, acolo, în amfiteatru, vi se par orele incredibil de mici ! Cînd ați „simțit" cel mai acut acest sentiment ?

— Cred că atunci cînd vorbesc studenților despre unele aspecte ecologice, care pun în lumină raportul de interdependență plantă-mediu. Apoi, atunci cînd vorbesc despre ameliorarea soiurilor. Acesta, **factorul biologie**, rămîne ca factor de revoluție ! Iar după el urmează cel tehnologic...

— Pe Dealul Feleacului, în sud-estul Clujului, Stațiunea se întinde ca un brîu de sănătate al Cetății. Ce interpretare ecologică îi dați la curs, în fața studenților, cei care așteaptă cu atîtă de multă bucurie și interes întîlnirea cu dumneavoastră. Întîlniri cărora le-ați căutat și le-ați găsit întotdeauna loc în bugetul de timp !

— Una firească : e un model de aliere a naturii, de valorificare a cadrului natural în mod util, nu de transfigurare artificială a ei, cum fals sună un vechi concept !

— Cei ce vor urmări dialogul nostru, purtat în acest frumos început de mai, vor înțelege că prof. dr. ing. Ștefan Oprea, directorul Stațiunii clujene de Cercetare și Producție Pomicolă e un bun profesionist, îndrăgostit de pomi, de vii, de flori, de legumicultură, că iubește lumea cercetării științifice, că are realizări frumoase pe toate planurile, că este un om creativ, inventator, dar șperiat de lumea nenecesară a birocrației, cea care l-a făcut să refuze pur și simplu „hîrtiile", imens de multe, obositoare, pentru a i se conferi și alte brevete de inventator.

Dar, adesea, „perimetrul" Stațiunii se înfrățește cu celelalte unități de profil, în firească colaborare cerută de mersul înainte. O colaborare care începe chiar de acolo, de la „Academie", unde se elaborează programe care răspund orientărilor ce răzbat din documente de partid. Chiar, ce frecvență au aceste drumuri ale colaborării ?

— Depind de etapa pe care o parcurgem, de problemele pe care le avem de rezolvat. Sînt eforturi, pe care, de ce să n-o spun, le fac cu plăcere mai ales atunci cînd îmi aduc și satisfacția unor împliniri. Îmi place să fiu disciplinat, dar mai ales să-mi fac datoria...

— O ultimă întrebare : în tot acest extraordinar efort ce a condus la clădirea unei citadele de cercetare de talie europeană care este Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă din Cluj-Napoca, un nume ce nu reflectă decît în parte „statutul" real al sferei de preocupări, ce moment v-a emoționat mai mult ?

— E greu de „decupat" un unic moment ! Fiecare nou soi, validat în producție, e pentru noi victorie. Dar între cele mai emoționante rămîn, cred, și-acest Deal al Feleacului, care și-a găsit loc în sufletele noastre, în zilele și nopțile de neodihnă pe care i le-am dăruit spre a-i „smulge" și fructe, și flori, dar și oxigen, de care Cetatea are atîta nevoie ! Sau, ar putea fi această incredibilă creștere : în trei decenii, de 400 de ori ! Dar, neconditionat, nu putem să nu fim bucuroși că aproape la fiecare moment de bilanț am constatat că am lucrat bine, că ne-am îndeplinit obligațiile față de societate...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

Statornic ca pădurea

Sus, pe Valea Băitei, liniștea pădurii de fag este tulburată de șuierul ferăstraielor mecanice. Ecourile lor se întretaie pierzîndu-se ca o dîră de fum în dealurile împădurite. Trec din parchet în parchet căutînd un om care este logodit cu pădurea din fragedă tinerețe. Am auzit că este unul dintre cei mai buni forestieri ai Maramureșului. Unul dintre cei mai buni maiștri șef de brigadă din județ. Îl găsim la el în sector în punctul cunoscut de forestieri sub numele de Lomaș. Are un nume frumos, cu rezonanță de paltin : Vasile Ceteraș. Coborînd pe o văiugă încerc să-l dezmorțesc cu o vorbă : de mult lucrați în pădure ? Omul mă privește pe sub gene schițînd un zîmbet căruia nu i-am priceput întocmai înțelesul :

— Iertați-mă, dar poate nici nu erați născut pe lume cînd am început munca în pădure. Din 1953, iar din 1962 sînt pe post de maistru. (Da, i-am ghicit înțelesul zîmbetului, dar pe moment nu i-am spus că eram pe lume cînd a început munca în pădure !). Sînt atît de obișnuit cu pădurea că îmi pare că aud cum cresc fagii, ba, mai mult, nici nu vor să crească dacă nu sînt lîngă ei.

Recunosc că mi-a plăcut orgoloasa mărturisire ba i-am spus și lui că este frumos zis și am mai întors o filă din biografia muncii în pădure. Veni vorba despre prețiere. Îi zic : am auzit oameni spunînd mai într-o doară că pentru a lucra în pădure nu-ți trebuie nu știu ce pregătire, doborî lemnul, îl încarci și meseria-i gata. Parcă l-am supărat cu gîndul acesta, deși eu n-am făcut altceva decît să repet ce-am auzit de la alții. Mi-a fost învățătură de minte. — E foarte mult adevăr în teza integrării învățămîntului cu cercetarea și producția ! Ce să vă spun ? E frumoasă teoria din cărți, dar parcă atunci cînd e îmbinată cu practica „culeasă" din viața cotidiană sună altfel. Și pentru tine, care încerci să „oferi", dar și pentru cel care încearcă să prelea. E mai ușor să predai din propria-ți „tolbă" decît să preiei în totalitate din literatură. În felul acesta noi prezentăm pentru studenții de la Agronomie tot ce e nou pentru domeniul horticulturii, arătînd concret ce s-a realizat atît sub aspect teoretic cît și sub aspect practic. E, cred, argumentul cel mai convingător pentru drumurile ce trebuie urmate ! Teoria din cărți nu mai e aridă. Devine vie, dinamică, mereu presărată cu secvențe ce reconstituie acele superbe taine pe care pămîntul ți le dăruiește atunci cînd i-ai cucerit prietenia ! Și trebuie să mărturisesc că noi avem ce prezenta studenților și în amfiteatrele Stațiunii, dar și în cele ale Agronomiei. Aș îndrăzni să zic că sîntem în avangardă, reușind să dăm răspunsuri ferme în competiția cu viitorul...

— Ziceați că uneori, la curs, acolo, în amfiteatru, vi se par orele incredibil de mici ! Cînd ați „simțit" cel mai acut acest sentiment ?

— Cred că atunci cînd vorbesc studenților despre unele aspecte ecologice, care pun în lumină raportul de interdependență plantă-mediu. Apoi, atunci cînd vorbesc despre ameliorarea soiurilor. Acesta, **factorul biologie**, rămîne ca factor de revoluție ! Iar după el urmează cel tehnologic...

— Pe Dealul Feleacului, în sud-estul Clujului, Stațiunea se întinde ca un brîu de sănătate al Cetății. Ce interpretare ecologică îi dați la curs, în fața studenților, cei care așteaptă cu atîtă de multă bucurie și interes întîlnirea cu dumneavoastră. Întîlniri cărora le-ați căutat și le-ați găsit întotdeauna loc în bugetul de timp !

— Una firească : e un model de aliere a naturii, de valorificare a cadrului natural în mod util, nu de transfigurare artificială a ei, cum fals sună un vechi concept !

— Cei ce vor urmări dialogul nostru, purtat în acest frumos început de mai, vor înțelege că prof. dr. ing. Ștefan Oprea, directorul Stațiunii clujene de Cercetare și Producție Pomicolă e un bun profesionist, îndrăgostit de pomi, de vii, de flori, de legumicultură, că iubește lumea cercetării științifice, că are realizări frumoase pe toate planurile, că este un om creativ, inventator, dar șperiat de lumea nenecesară a birocrației, cea care l-a făcut să refuze pur și simplu „hîrtiile", imens de multe, obositoare, pentru a i se conferi și alte brevete de inventator.

Dar, adesea, „perimetrul" Stațiunii se înfrățește cu celelalte unități de profil, în firească colaborare cerută de mersul înainte. O colaborare care începe chiar de acolo, de la „Academie", unde se elaborează programe care răspund orientărilor ce răzbat din documente de partid. Chiar, ce frecvență au aceste drumuri ale colaborării ?

— Depind de etapa pe care o parcurgem, de problemele pe care le avem de rezolvat. Sînt eforturi, pe care, de ce să n-o spun, le fac cu plăcere mai ales atunci cînd îmi aduc și satisfacția unor împliniri. Îmi place să fiu disciplinat, dar mai ales să-mi fac datoria...

— O ultimă întrebare : în tot acest extraordinar efort ce a condus la clădirea unei citadele de cercetare de talie europeană care este Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă din Cluj-Napoca, un nume ce nu reflectă decît în parte „statutul" real al sferei de preocupări, ce moment v-a emoționat mai mult ?

— E greu de „decupat" un unic moment ! Fiecare nou soi, validat în producție, e pentru noi victorie. Dar între cele mai emoționante rămîn, cred, și-acest Deal al Feleacului, care și-a găsit loc în sufletele noastre, în zilele și nopțile de neodihnă pe care i le-am dăruit spre a-i „smulge" și fructe, și flori, dar și oxigen, de care Cetatea are atîta nevoie ! Sau, ar putea fi această incredibilă creștere : în trei decenii, de 400 de ori ! Dar, neconditionat, nu putem să nu fim bucuroși că aproape la fiecare moment de bilanț am constatat că am lucrat bine, că ne-am îndeplinit obligațiile față de societate...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

Statornic ca pădurea

să nu povestești tot ce auzi de la unul sau de la altul. Maistrul Ceteraș nu se lasă bătut. Un pic înciudat îmi replică, parcă mi-ar spune numai mie :

— Cine vorbește așa înseamnă că a văzut pădurea numai în fotografii, ori a venit pînă la marginea ei să culeagă bureți. În primul rînd, în pădure nu lucrezi opt ore, închizi poarta și ai plecat acasă. Apoi îți oferă nenumărate surprize. Parchetele nu seamănă între ele. Te duci tu, ca șef de brigadă să le spui cum ar trebui să facă, dar ei, oamenii, sînt cei care se descurcă la fața locului. În pădure nu poți lucra fără isteîme, ca peste tot de altfel. Așa că povestea cu pregătirea e bună de adormit copiii.

Oamenii lui Ceteraș sînt dîrzi. Nu-i sperie ploaia, zăpada ori furtunile. Maistrul îmi vorbește privind spre orizont. Ne spune : E o meserie pe care o faci sub cerul liber, n-ai cum să-ți faci acoperiș. De multe ori vii din parchet ud pînă la piele, intri în baracă, îți schimbi hainele și remorci. Directorul tehnic al întreprinderii, Filip Moisei, îi spune maistrului că în cîteva zile trebuie să dea o sută de metri cubi de lemn derular. Maistrul cumpănește cîteva clipe, apoi răspunde afirmativ : nu-i nici o problemă, se poate. Apoi continuă. Cînd am răspuns afirmativ, m-am gîndit la oamenii cu care lucrez. Cu ei învingem toate greutățile. Și în pădure nu ducem lipsă de ele. Terenuri în pantă mare, pădure pe lîngă stînci unde accidentele te pîndesc ca viperele în zmeuriș. Apoi vin ploile torențiale, îți astupă podețele înfundă drumurile de acces. Ei sînt tot timpul la datorie.

Sfîrșitul dialogului ne-a surprins vorbind tot despre oameni, despre greutăți învinse, despre iarna aceea cînd s-a lucrat în zăpadă pînă la genunchi, dar lemnele trebuiau apropiate de rampa de încărcare. Vorbind mai puțin despre ei, i-am adresat o întrebare năstrușnică : cîți copaci a doborît în viața lui de forestier. A zîmbit, și ca să nu tacă, a aruncat o vorbă : știe-i pădurea ! Pădurea tînără care crește pe dealuri.

GHEORGHE PÂRJA

• Sesizări, propuneri, sfaturi — un dialog fructuos între cititori și autorități •

● „Călătoream cu autoturismul, acum două săptămîni, către județul Neamț. Ajunsă în satul Filioara, am coborît pentru a mă interesa, prin întrebări puse locuitorilor, de adresa unui anumit cetățean din localitate cu care aveam o treabă anume. La sosire, coborînd din mașină, am constatat cu mult regret că nu mai am poșeta în care se găseau buletinul de identitate, o importantă sumă de bani, trei perechi de ochelari și alte mărunțișuri. După circa o oră, mare mi-a fost surpriza să constat că poșeta mi-a fost adusă de un cetățean la adresa unde mă aflam — exista în acest sens o indicație în poșetă — spunîndu-mi că mi-a căzut din mașină atunci cînd am deschis portiera. Cetățeanul se numește **Ioan V. Toader**, din satul Filioara, comuna Agapia, județul Neamț și este mecanizator la S.M.A. Agapia. Țin să-i mulțumesc și pe această cale pentru ținuta sa de cinste și omenie". **(Valentina Lazăr**, strada Aleea Potaisa nr. 1, blocul P. 1, apartamentul 5, sectorul 6, București).

● **Primim, din partea Consiliului popular al municipiului Drobeta Turnu Severin:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, semnată de către **Lodin Stamate** din municipiul Drobeta Turnu Severin și prin care solicită repartizarea unei locuințe corespunzătoare din fondul locativ de stat: în urma verificărilor efectuate s-a constatat că numitul locuiește într-o garsonieră din Aleea Nuferilor nr. 14, avînd trei copii și o grea situație familială. În ședința Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Drobeta Turnu Severin, i s-a aprobat repartizarea apartamentului nr. 11, scara 1 din blocul V. 5. A., strada Cicero nr. 115, compus din trei camere și dependințe de confort I".

● **Consiliul popular al județului Bihor:** „În legătură cu scrisoarea numitei **Mariana Anca**, domiciliată în comuna Sînmartin, satul Cihei nr. 193/C., prin care aceasta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă: numita este în vîrstă de 19 ani, este necăsătorită, are ca pregătire Liceul industrial „Înfrățirea" Oradea, promoția anului 1987. Invitată fiind la Oficiul forțelor de muncă din Oradea, ea a primit repartiția de repartizare la Complexul de hoteluri și restaurante Băile Felix, scrisoarea fiind astfel rezolvată în mod favorabil".

● O PROPUNERE ne sosește din partea lui **Iosif Galață** din comuna Cîlnic, satul Cut nr. 367, județul Alba, care ni se adresează în numele unui mare număr de navetiști: „Halta CUT, situată pe traseul Sibiu — Vîntul de Jos, a rămas, întîmplător, una dintre puținele halte de pe rețeaua căilor ferate al cărei peron nu beneficiază de iluminație electrică. Ținînd cont că recent s-au amenajat frumoase peroane pentru urcare-coborîre, că se află pe linie dublă și mai ales că deservește două comune, Cîlnic (cu satele Cut, Cîlnic și Deal) și Gîrbova (cu satele Reciu, Gîrbova și Cărpiniș), pentru noi, cei peste 200 navetiști pe calea ferată, pe timp de noapte, acest fapt constituie un neajuns. Cu atît mai mult, cu cît există două surse de curent în imediata vecinătate: la 300 metri de haltă pe direcția sud se află hanul „La Izvor", electrificat, cu transformator; iar la circa 500 metri se află prima casă a satului, adică primul stîlp electric. Sperăm că apelul nostru va fi luat în vedere de către organele competente ale regionalei C.F.R. Cluj-Napoca și soluționat în mod pozitiv".

● **Ministerul Muncii — D.P.M.O.S.:** „Răspunzînd scrisorii adresate de către **Ștefan Viteaz** din Sighetul Marmației, strada Căprioarei nr. 15, județul Maramureș, prin care acesta solicită sprijin în vederea pensionării pentru pierderea capacității sale de muncă, vă facem cunoscut că în ședința din 26 martie a.c., Comisia Centrală de Pensii a aprobat acordarea dreptului solicitat începînd cu data de 1 aprilie a.c., dosarul numitului S.V. fiind restituit Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Maramureș în vederea eliberării deciziei corespunzătoare".

● „În fiecare an, ne ducem la odihnă și tratament în cunoscuta stațiune balneară Băile Herculane, cazindu-ne la unul dintre hotelurile Diana, Afrodita sau Minerva; aceste hoteluri sînt construite pe dealurile de sub munte, la o depărtare de șoseaua principală — care leagă Băile Herculane de gară — de cca. 300 metri. Autobuzul care transportă de la gară cetățenii sosiți la tratament, îi lasă în dreptul hotelului Sindicatelor iar de aici, pînă la hotelurile amintite și pe distanța menționată mai sus, oamenilor, mai ales celor vîrstnici, nu le este ușor să-și transporte bagajele grele de 10—25 kg necesare sejurului. Propunerea noastră este ca administrația stațiunii să analizeze posibilitatea de a folosi un cetățean cu un cărucior, cu un tarif stabilit conform normelor în drept, care să aștepte la stație numai la orele de sosire ale autobuzului pentru a ne ușura transportul bagajelor. Omul în cauză ar avea astfel un venit stabil, statul va cîștiga de asemenea prin impozitul impus, iar noi, suferinzii, am fi scutiți astfel, contra cost, de chinul transportului". (semnează **Margareta Constantinescu** și **Dumitru Demetriad** din București, strada Săgeții nr. 4, sectorul 2).

● **Direcția județeană P.Te. — Bihor:** „Ca urmare scrisorii numitului **Iosif Mile** din localitatea Marghita, Calea Republicii nr. 5, blocul 12, scara 1, apartamentul 2 — privind instalarea unui post telefonic la domiciliu — vă facem cunoscut: respectînd criteriile de vechime, cererea acestuia a fost rezolvată în mod favorabil, numitul a primit aviz de plată în data de 20 aprilie a.c., asigurîndu-i-se numărul de apel 69262, pe linie cuplată".

● **Asociația locatarilor, blocul 8. A, scara 1, situat pe strada Radului nr. 2, sectorul 4:** „În anul 1986, una dintre macaralele ce deserveau construirii blocului din șoseaua Olteniței nr. 56, blocul 11. C., s-a dezechilibrat cu sarcină căzînd peste acoperișul și apartamentele de la etajele 1 și 2. Ca urmare a acestui eveniment neplăcut pentru locatari — din fericire soldat fără victime — au fost deteriorate chepengurile de lumină ale scării nr. 1, precum și o parte a terasei acoperișului. Drept urmare, cînd plouă, apa se scurge pe scară, producînd deteriorări atît scării cît și pereților unor apartamente. Încă din 1986, asociația noastră a sesizat în scris ICRAL-ul „Berceni", precum și Consiliul popular al sectorului 4. Am primit asigurări repetate, ni s-au făcut promisiuni, dar nici pînă în prezent nu s-a rezolvat nimic. Credem că a trecut destul timp pentru a se lua măsurile ce se impun de către cei în drept, pentru a se stopa deteriorările ce continuă a se produce, pentru a avea posibilitatea noi, locatarii, să întreținem curățenia și să păstrăm capacitățile de folosință ale clădirii." (scrisoarea este semnată de membrii comitetului asociației, precum și de un membru al B.O.B. cartier 36, sectorul 4, București).

● **Consiliul Național al Apelor — către Direcția apelor Olt, Rm. Vîlcea:** „Urmare scrisorii unui grup de oameni ai muncii de la formația de lucru Priza de apă nr. 1 Olt, din subordinea dv., vă facem cunoscut că s-a aprobat de către conducerea C.N.A., pentru muncitorii respectivi, un număr de 10 locuri de sporuri pentru condiții deosebite de muncă, precum și acordarea a 3 zile de concediu de odihnă suplimentar, conform prevederilor H.C.M. nr. 1149/1988, articolul 1, litera „d" și poziția 129. Sporul pentru condițiile deosebite se va acorda conform precizărilor transmise de Inspecția de stat a apelor cu nr. 10 364/16.03.1988 și a Regulamentului privind acordarea acestuia, pe care vi-l anexăm".

● **Consiliul popular al municipiului Satu Mare:** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Nicolae Flores**, din Satu-Mare, vă informăm că acestuia i s-a atribuit apartamentul nr. 40, Aleea Humulești nr. 8, compus din două camere și dependințe, la data de 19 martie 1988".

● **Nil Arventi** (din București, strada Vatra Dornei 7, blocul E. 5, apartamentul 9, sectorul 4) ne relatează o situație ce contravine dispozițiunilor legale în vigoare, din păcate nefiind singurul, la redacția noastră sosind și alte scrisori de același gen: „Dînd curs îndemnurilor oficiale, în cadrul acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile, am strîns în ultimii ani peste 60 kg hîrtie- maculatură, cu care mi-am blocat, ca să zic așa, balconul apartamentului; urmare instrucțiunilor oficiale am încercat că predau acest modest aport economic, în cadrul Legii 1/1985, la un centru de recuperare din apropierea domiciliului meu: a fost imposibil [" Și în continuare, cititorul nostru ne înșiră, în ordine: centrul din Piața Berceni, strada Aleea Nișei (deși are orar de funcționare, gestionarul nu este de găsit); centrul de la întreținerea bd. C. Brâncoveanu cu str. Nițu Vasile (gestionarul se justifică mereu că nu poate primi, întrucît nu are formulare-tip !); în sfîrșit centrul de pe str. Nițu Vasile, la nivelul Pieței Sudului. Magazin (aici, se pare, singurul gestionar sincer: „nu primesc maculatură, întrucît personal nu am nici un avantaj la treaba asta !"). „Iată cum se compromite — își încheie scrisoarea **N.A.** — o acțiune de însemnătate economică și ecologică, în care s-a făcut apel la spiritul gospodăresc al cetățenilor, prin comoditatea, indiferența sau pur și simplu reaua voință a unor gestionari !"

● **Consiliul popular al municipiului Drobeta-Turnu Severin:** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Elena** și **Mircea Oglindoiu** din strada Gladiolelor, blocul 2, scara II, apartamentul 15, din municipiul nostru, care sesizează că au primit alocația pentru cei 7 copii cu mai puțin 6 720 lei decît aveau dreptul începînd cu data de 1 martie 1987, vă comunicăm: din cercetările efectuate a rezultat că, dat fiind faptul că în cererea pentru alocație au menționat drept domiciliu comuna Timpa, suma li s-a vărsat în cuantum de mediu rural. Stabilindu-se adevărul, (cam cu întîrziere, nu-i așa stimați tovarăși ? ! — **N.A.**), după verificarea buletinelor de identitate, s-au luat măsuri de rectificarea alocației de stat de la 2 170 la 3 080 lunar, cu începere de la 1 aprilie 1987. Începînd cu luna septembrie 1987 li s-a transmis alocația în cuantum de 3 080 lei lunar, odată cu plata pensiei de invaliditate, iar diferența neplătită în sumă de 4 550 lei pe perioada 1 aprilie 1987 — 31 martie 1988, s-a stabilit a fi achitată pînă la 25 februarie a.c."

■ **Constantin Nica** din Caracal, de meserie șofer la autobaza I.T.S.A.I.A. Caracal, a fost amendat de controlul C.T.A. al I.T.A. Dolj cu suma de 1 500 lei deoarece a circulat cu autovehiculul în alt județ, fără autorizație de ieșire din județul Olt. Sus-numitul a fost trimis în cursă de șeful autobazei pentru transport îngrășăminte în județul Olt de la C. Ch. Craiova. Conducerea autobazei și-a recunoscut vina și a sistat poprirea pe salariul petentului, asumîndu-și sarcina achitării amenzii. Într-adevăr aceasta e rezolvarea etică și deci în spiritul legii.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Imaginați-vă...!

...Imaginați-vă că intrați într-un magazin de ceramică, pentru a cumpăra... hai să vedem: ceramică pur și simplu, sau cești de cafea, sau tablete pătrate pentru a vă pava balconul! Se găsesc de toate dintre acestea dar dumneavoastră, să zicem, doriți... **inele din ceramică** (și ați zîmbit hîtru, neîncrezător, solicitînd asta), pentru a înlocui inelele metalice de la perdelele din sufragerie...! **„Avem, cîte doriți ?"** — vi se răspunde, și să nu-mi spuneți mie că nu ați rămas mut la un astfel de răspuns! Neavînd încotro — dat fiind bunăvoința vînzătorului, îl ruzați să vă dea, să zicem, patru bucăți... asta așa, pentru că, oricum, habar n-aveți cum se pot folosi niște inele din ceramică la perdele! Vînzătorul, calm, respectuos, docil, vă face bonul respectiv, adăugînd: „Vă trec și două punți cu bomboane — plata la Casa nr. 3, mai poftiți pe la noi !".

...În sfîrșit, mai **imaginați-vă: pătrundeți într-un magazin tip „MIRAJ**, solicitați un „spray" anume, adică „SUPERB" (explicîndu-i amabilei vînzătoare că sînteți la curent că „spray"-urile astea au provocat imensa **pată neagră** — adică lipsa ozonului — de deasupra unuia dintre polii planetei !), fardată dudui vă răspunde că în clipa asta a primit un întreg set de „SUPERB" — „vă facem bon pentru 20 de bucăți ?! — perfect; atîta doar: trecem, alci, și o canapea rabatabilă, sau cincizeci de ace de cusut pentru mașina electrică, sau, la alegere, un kilogram de fructe glasate ?!...".

Nu vă mai imaginați; citiți următoarele rînduri: „Mă numesc Nicolai Ursu, cu domiciliul Focșani, strada Bucegi nr. 8, apartamentul 15, prin prezenta vă aduc la cunoștință următoarele: în ziua de 06.04.1988 m-am deplasat în municipiul Galați pentru a-mi cumpăra un parbriz autoturism, de la magazinul auto-moto din localitate. Am fost îndrumat la o secție de geamuri din centrul orașului. Adresîndu-mă unui tovarăș lucrător de la secția respectivă mi-a răspuns că avem parbrize autoturism, dar cu condiționarea a 4 (patru) metri galerie (draperie), crezînd că e vorba de vreo păcăleală de aprilie și totodată fiind surprins de cele auzite, am apelat la șeful secției, la tov. Abrudan Ion, fiind vorba de unitatea de geamuri nr. 3 (I.C.S.M.I.), din strada Poșta Veche nr. 90. Tovarășul Abrudan, pe un ton ridicat, iritat, a menținut același lucru de a cumpăra și 4 m. galerie. Întrebîndu-mă sub formă de glumă la ce folosesc parbrizul ?!... Am cerut să fiu tratat pe un ton ceva mai modest, deoarece nu pot folosi o galerie în mașină și să o transport la zeci de kilometri, în mijloc de transport în comun. În Focșani. Pentru acest motiv, să fi fost măcar condiționate parbrizele astea cu accesorii auto, nu ?!". **Am reprodus textual.**

...Imaginați-vă, stimați cititori ai acestei pagini, că rîndurile de mai sus nu ar fi parvenit, mai întîi, redacției noastre, ci, așa, prin cine știe ce împrejurare, celor din Galați, specializați, se pare, în autoturisme și somptuoase perdele de cameră: pesemne că autoturismul numitului Nicolai Ursu s-ar fi strecurat printr-una din ferestrele indiferenței locale, păstrîndu-și perdelele fluturînde arătate de niște draperii din lemn, în maniera, de mult consumată, a vorbei de-acum devenită clasică: „Pe strada Domnul Spiridon / S-a răsturnat un car un fin / Dacă știai că mă iubești,/ De ce-ai plecat de la Galați ?!"...

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

● **Nicolaiu Gh. Ion** — com. Ocnița (Dîmbovița): Beneficiați de pensie de la data emiterii deciziei de pensionare. Pînă atunci, aveți obligația de a vă continua activitatea (Legea 3/1977). ● **Jar Letiția** — com. Săcele (Constanța): Numai instanța de judecată poate stabili obligațiile fostului soț. ● **Enciu Maria** — București: Credem că aveți dreptul pentru că la 1 ianuarie 1986 copilul dv. cel mare, deși împlinise 18 ani, era elev. Prezentați-vă cu actele de stare civilă și cu adeverințele respective la consiliul popular. ● **Ene Chița** — satul Merii Petchii, com. Nuci (S.A.I.): Dacă sînteți pensionată pentru pierderea capacității de muncă, aveți dreptul. ● **Iosif Ieronim** — Dumbrăveni (Sibiu): Ne pare rău, dar nu vă putem da îndrumările cerute. Dacă dv. considerați că sînteți îndreptățit și merită, consultați un avocat. ● **Giulfan Georgeta** — Craiova: Mă gîndesc că ar fi bine să vă adresați organizației din care ați făcut parte în liceu. ● **Severiuța Maria Magdalena** — Sibiu: 1. Da. 2. Nu. ● **Lupu Rodica** — Bacău: Potrivit art. 39 din Legea 3/1977, pensia de urmaș se acordă numai dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii. În cazul dv. tatăl minorilor, la data decesului, nu era pensionar pentru limită de vîrstă și, întrucît nu mai era încadrat în muncă, nu îndeplinea nici condițiile prevăzute la art 2 pentru a primi pensie de invaliditate. Deci nici minorii nu îndeplinesc condițiile legale pentru a primi pensie de urmaș. ● **Botoșeneanu V.** — Brăila: 1) Ajutorul se acordă mamelor cu mai mulți copii pe tot parcursul vieții mamelor. 2) Puteți cere pensionarea la 53 de ani. ● **Grigorescu Cornelia** — Brașov: Prevederile decretului de grațiere-amnistie nu sînt aplicabile pedepselor contravenționale. ● **Banu Ticuță** — Urlați: Specialiștii agricoli au dreptul la lot în folosință numai dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: sînt membri cooperatori, dobîndind această calitate cu cel puțin 10 ani înainte de pensionare, domiciliază în comună, la data pensionării aveau dreptul la lot în folosință (art. 4, Statutul C.A.P.). ● **Ciumăgeanu Camelia** — Lugoj: Scrieți-ne, dacă vreți, ce s-a mai întîmplat. ● **Tărîă Gheorghe** — Brașov: Acestea sînt dispozițiii generale, de care ați luat cunoștință la semnarea cererii de înscriere. Deci, după 4 ani de la achitarea ultimei rate. ● **Ianoș Luiza** — com. Sînandrei (Timiș): Nu. ● **Căpitan Constanța** — Mangalia: Dacă așa stau lucrurile, aveți dreptul. ● **Arcuș Grigore** — București: Testamentul nu putea fi întocmit după deces. Interesați-vă la notariatul unde s-au întocmit actele respective. ● **Riznan Magdalena** — Oradea, **Mihăilă Vasile** — Vulcan, **Vasile Gabriel** — Ploiești, **Căzăceanu Anca** — Iași, **Doniga Ioan** — Tecuci, **Diaconu Ion** — București, **Alexe Cornelia** — com. Crișcior (Hunedoara), **Ștefăroi Aneta** — com. Brunești (Suceava), **Băjenaru Anica-Silvia, Delea Constantin** — Buzău, **Luca Amelia** — Băilești, **Vaida Ilie** — **Baia Mare**: Dr. Ștefan Boieraș, Spitalul Central C.F.R., str. Vitting, nr. 37, sector 1, București, lîngă Gara de Nord.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Dorință

N-am altă rugă Patrie,
decît să zbor cu zîmbetul tău pe buze,
decît să-ți sărut cîmpiile,
fructele,
sămînța biruitoare !
N-am altă rugă,
decît să te mîngîi în fiecare dimineață
cu pleoape de soare,
decît să-ți desenez pe malul mării
în fiecare dimineață conturul,
cu privirea în zare
să-ți descopăr pescărușii alunecînd
pe albastrul luminii.
N-am altă rugă
decît să-ți sărut genele de fruct,
rădăcina de vamă,
orizontul
inimă, Patrie.

FLORENTIN PALAGHIA

Cîntarea României

Vocație și pasiune

Într-un mod plăcut a surprins afișul unui recent concert susținut de Corala Facultății de medicină de la Universitatea din Craiova pe scena Ateneului român. Pare a unimi la prima vedere prezența în sala marelui for muzical a unei formații de amatori. Este însă o falsă împresie. Arta interpretativă, munca colectivă de elaborare și continuă perfecționare sînt doar cîteva coordonate ce impun și reprezintă profesionalismul acestui ansamblu muzical.

Înființată în 1972 și laureată la ediția Festivalului național Cîntarea României, cu un bogat palmares de premii obținute la festivalurile studențești din țară și de peste hotare, Corala Facultății de medicină din Craiova, condusă de doctorul Valentin Ciclig, numără aproape 90 de membri care cu o mare pasiune pentru muzică au realizat aici un adevărat „laborator" de muncă și creație. Performanța interpretativă la care au ajuns este sinteza unei activități elaborate, a unei experiențe prin care s-a fundamentat un stil propriu, original. „A fost un drum lung și greu — ne mărturisea coordonatorul formației — pentru a ajunge la asemenea performanțe artistice. Sîntem un colectiv bine sudat, unit prin muzică și pentru muzică, capabil să muncească ore în șir cu aceeași dăruire și pasiune".

Recentul concert de la Ateneu a demonstrat valoarea grupului, buna orientare tematică în repertoriul preclasic și clasic, capacitatea de a cînta piese diferite ca stil și dificile ca interpretare. În prima parte s-au audiat compoziții aparținînd lui Hans Leo Hassler, Jacques Arcadelt, Luca Marenzio, Thomas Morley, Brahms, Ceaikovski, Korsakov și alții. Lucrările au fost prezentate cu rafinament și în nuanțe timbrale pline de sugestie. La fiecare bucată muzicală s-a scos în evidență detaliul, echilibrul părților melodice. Acest lucru s-a datorat în primul rînd bunei coordonări între compartimentele vocale, linia melodică dezvoltîndu-se treptat prin discernere și bun gust. Structurile fiecărei compoziții în parte s-au individualizat prin desfășurarea coerentă a materialului sonor, prin plasticitatea oferită cadrului de desfășurare a faptului muzical. Mai mult decît atît, textele interpretate în limbile de origine nu au secționat melosul caracteristic (ținînd seama de dificultatea limbajului într-o prezentare străină), ci, dimpotrivă, au condiționat cu mai multă putere elementul muzical de bază, ca o trăsătură modal cromatică liberă și cu posibilități de reevaluare a temei principale pe spații melodice mai largi.

În partea a doua a concertului s-au audiat piese corale aparținînd compozitorilor români Doru Popovici, Nicolae Ursu, Constantin Bacîu, Ion Vidu, Dumitru C. Kiriac, iar în primă audiție, ca o surpriză a spectacolului, compoziția „Mărturii de țară" a lui Laurențiu Profeta. Ceea ce a surprins încă de la început a fost pătrunderea fidelă în melosul caracteristic acestor autori, siguranță ritmică și, mai presus de acestea, o culoare autohtonă conferită unei muzici înțelese în spiritul și nu numai în litera ei. Rezultatul acestor reușite a fost vizibil mai ales în tipurile de texturi alese.

(Continuare în pag. 15)

ALEXANDRU CALMACU

Artiștii — contimporanii noștri

Simona Noja:

„Baletul este viață; viața mea nu e însă numai balet"

— Simona Noja, mă număr printre cei care te-au aplaudat încă de la debut, faci parte din categoria privilegiată a celor cu debut spectaculos, urmat de o consacrare rapidă. Ești o rară avis, deci. Propun să discutăm mai amănunțit toate astea, dar și să te prezinți.

— Am absolvit Liceul de coregrafie în anul 1986. Din toamna aceluiași an am debutat la Opera Română din Cluj-Napoca în rolul principal din Lacul Lebedelor. „Debut spectaculos" ? Da, dacă în spatele lui nu s-ar afla 13 ani de muncă asiduă — gimnastică sportivă și coregrafie —, momente de căutare, de încordare, cîte o relativă izbîndă, apoi iarăși căutări, aspirații... Munca sisifică din sala cu oglinzi îți oferă zilnic spectrul corpului propriu

în complexele lui mutații. Maurice Béjart : Déchiré, detruit et reconstruit .." Pe lîngă toate astea rămîne preocuparea constantă de a-ți forma o personalitate artistică prin educație și cultură. Ca pe acest drum să dobîndești și conștiința acută că de fapt ei, drumul căutărilor, nu se va termina niciodată, consacrarea nefiind o țintă atinsă, ci căutarea însăși, în continuu ei neodihnă.

— Ce se întîmplă de fapt astăzi în baletul românesc ? Dar în cei din Cluj-Napoca ?

— În lipsa unei istorii închegate a baletului românesc, generația mea cunoaște devenirea acestei arte doar din memoria afectivă a înaintașilor. Este chiar aproape unanimă părerea că în domeniul baletului s-au afirmat în timp personalități puternice precum Irinel Liciu, Larisa Șorban, Ileana Iliescu, Petre Corpade, Gheorghe Cotovelea, ca interpreți, alături de cîțiva creatori-coregrafi meritorii, din rîndul cărora se detașează decisiv prin amploarea și calitatea realizărilor maestrul Oleg Danovschi. Și totuși, pe baza faptelor, vorbind despre ce se petrece în baletul românesc, sîntem obligați, după părerea mea, mai mult să ne punem întrebări decît să dăm răspunsuri. Cum se explică, bunăoară, că dansul popular românesc, cunoscut și apreciat pretutindeni pentru diversitatea,complexitatea și forța sa de expresie, n-a fost pînă în prezent decît parțial și în cazuri extrem de rare transpus în coregrafii de marcă în balete clasice și moderne de largă rezonanță ? În ce măsură se creează la noi muzică pentru balet ? Pentru că începuse a se înfiripa o tradiție, nu lipsesc nici compozitorii de valoare, nici motivele de inspirație. Sînt apoi nenumărate dovezi ce atestă înclinația noastră naturală, firească, spre această artă a mișcării. Dar se ridică oare la nivelul exigențelor competitive actuale sistemul de pregătire și cizelare a talentelor reale existente în balet ? Se face tot ce trebuie cu tinerii, în școală și după absolvire, în cadrul instituțiilor profesioniste de spectacole pentru obținerea valorii și afirmarea ei ?

— Cam așa întrebam și eu.

— Asemenea întrebări își au fără îndoială temeiul lor pe deplin justificat. Și, spre a fi mulțumitoare, răspunsurile impun în prealabil, sau ar presupune primeniri substanțiale în realitatea de referință. Spun asta gîndindu-mă, printre altele, și la faptul că pînă în prezent am întîlnit în sau pe lîngă profesia mea foarte mulți din categoria celor care-mi spun „ce trebuie făcut", și supărător de puțini din categoria celor capabili să mă învețe „cum trebuie făcut". Nu pricep mecanismele administrative care au dus la și menținerea acestă situație. Trebuie să avem curajul să spunem deschis că, fapt cert, singura noastră trupă de balet cu adevărat competitivă pe plan internațional este „Fantasio" din Constanța, de sub îndrumarea maestrului Oleg Danovschi. Cel puțin pentru mine e o mare bucurie și un privilegiu să confruntării de aleasă ținută orice spectacol pe care-l dansez ca invitată la „Fantasio".

— Avem o critică de balet ? De fapt cum se instituie judecata de valoare — și implicit

(Continuare în pag. 15)

MARIN RADU MOCANU

Grigorescu și posteritatea

„În dimineața zilei de 17 aprilie 1895 — scria prin anii '30 Nicolae Petrașcu —, o zi frumoasă, cu ceva de sărbătoare în aer, Grigorescu deschisese o expoziție la Ateneu, fără invitații și fără reclamă, cum era obiceiul lui. Afară, pe zidurile clădirii, nici un afiș. Abea pe ușa sălii de expoziție un afiș cu numele lui". Consemnarea de față vrea parcă să conserve în ea faptul că, niciodată, marele artist, ale cărui măiestrie și realism „domină cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea în arta plastică", cum avea să fie apreciat mai tîrziu, nu a făcut zgomot publicitar în jurul operei sale.

„În două ore, privind fiecare tablou în parte, făcui jurul expoziției — consemnează Petrașcu mai departe. Retras apoi un moment mai la distanță și rotind ochii peste toată sala, mi se păru că aveam în față panorama văii Prahovei în lumina unei zile încîntătoare. Cîmpiile ei, pe cari se desfășura viața de muncă de la țară, se răsfățau calde și desfătătoare. Aerul calm și transparent al poalelor de munte flutura peste ele, scălda lungul și latul plaiurilor, se furișa prin poene de păduri... Vitele păsteau ici, coborau la gîrlă dincolo, stăteau culcate pe malul de nisip : carele veneau din depărtări învolburate, treceau blajin pe dinaintea mea, se duceau pe drumuri albiile ; femeile torceau pe prispa casei-lor ; fetele aduceau apă de la fîntîni sau întorceau vacile cu viței de la păsune..."

Am invocat acest pasaj din însemnările lui Petrașcu despre Grigorescu, pe de o parte, pentru a ne scuti de o expunere în extenso asupra imensității și pluralității picturii grigoresciene și a izvoarelor sale îăuntrice, iar, pe de altă parte, de a ne crea, astfel, o motivație autentică, abstrasă din însesi simțirea și viziunea unui (alt) artist plastic, pentru cele ce voiam să semnalăm în continuare în însemnările prezente.

În fața unei opere extrem de vaste, abordînd toate genurile, de la compoziția istorică, portret, peisaj, la natura moartă și pictura animalieră, însumînd peste trei mii de lucrări, și risipită peste tot posteritatea a trebuit să facă eforturi considerabile, în pofida vicisitudinilor timpului, pentru a o aduna și a o conserva întru veșnicie. Pentru opera unui artist care și-a găsit inspirația în chiar ființa poporului nostru s-au ivit, din fericire, mai devreme sau mai tîrziu, constiințe artistice și civice care să o pună la adăpost. Mai ales că aceste conștiințe individuale ori colective, și-au dat seama de la început de valoarea fenomenului Grigorescu, valoare înregistrată și în Franța, ce trecea drept centrul cultural al Europei, dacă e să amintim numai de spusele presei pariziene cu prilejul expoziției organizate de Grigorescu în anul 1887 : „D-l Grigorescu, un pictor român, expune la Martinet o colecție de tablouri, de studii și de schițe foarte interesante, atît prin ceea ce ele înfățișează cît și prin extraordinara lor originalitate. D-sa face parte din școala pictorilor ce caută înainte de toate să dea impresia adîncă ce simt în fața naturii...".

Prima și cea mai mare grijă era de a se strînge lucrările lui Grigorescu sub proprietatea statului. În ședința din 13 august 1920, senatorul de Dîmbovița, Cristache Georgescu, făcea următoarea comunicare : „Arta

(Continuare în pag. 14)

MARIN RADU MOCANU

VITRINA CĂRȚILOR

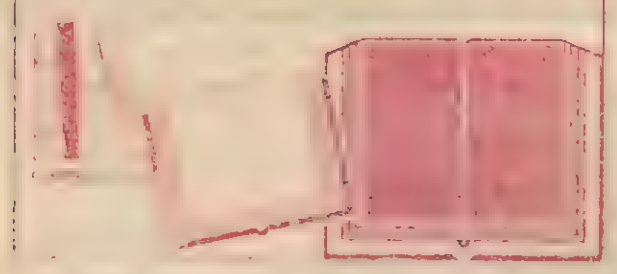

Convorbiri fără adiționale

Dealul copilăriei

— Paula Tudor, vă aflați la cea de-a 12-a expoziție personală, aceasta de la Galeriile municipiului București. O experiență, deci, bogată : care e cota picturii la ora asta ?

— Publicul, constat, este înclinat către o pictură concretă, figurativă, în marea sa majoritate. Există și un public mai restrîns care înțelege și nonfiguративul, pictura abstractă, fără să ne respingă pe noi.

— Unii critici v-au trimis tocmai în secolul al XVII-lea ostandez. Nu vă neliniștește faptul că ați putea fi etichetați ca „demodați" ?

— N-am nici o teamă, în ce mă privește : arta adevărată nu încape în mode. Emoția puternică, trăirile adevărate le pot exprima mai complex în stilul pe care îl abordăm acum, eu și soțul meu, pictorul Paul Tudor, fiindcă, vedeți, expunem împreună.

— Definiți, ca stare, arta dvs. !

— O concretizare a trăirilor interioare, emoționale, pe care, dacă aș fi un om obișnuit, le-aș trăi singură, le-aș împărți doar cu mine însumi. Pictura, deci, este puntea pe care trec cu oamenii de mină ; cu toți acești oameni care mă înțeleg.

— Sînt mulți cei ce vă înțeleg ?

— Cred că toți sau aproape toți cei care intră în expoziție.

— Nu este un „pericol" să pictezi mereu la același mod de înțelegere al omului ?

— Există o polivalență valorică a tabloului. Omul de rînd, să spun așa, vede obiectele pictate și se bucură de perfecțiunea cu care au fost executate. Cei mai format, mai intuitiv, vede dincolo de obiecte — simbolul, metafora, atmosfera, relația dintre elemente. Prin desen, prin compoziție, pictura de față poate fi considerată tradițională. Dar prin culoare, prin structura cromatică, eu reușesc, cred, să obțin o atmosferă de vis (onirică) în tablourile mele, cu nuanțe hiperrealiste.

— Stilu, curent la modă prin lume !

— Pe urmă mai sînt, cum spuneam simbolurile, pe care noi le-am abordat în multe din lucrări, cum ar fi de pildă, păsările închise în colivii de sticlă.

— Ce-ar simboliza ?

— În viziunea mea a fost și rămîne frica de poluare a naturii, de iradiații, care te ține închis ca într-o colivie de sticlă, nu-ți mai dă voie, această frică, să zburzi prin natură.

— Deci, un gest de atitudine prin artă !

— Lumea e tot mai speriată (pe drept) de poluare — a apei, aerului, pămîntului, alimentelor ; e speriată de experiențe nucleare, de înarmare etc. Trebuie să apărăm natura fiindcă noi, la rîndul nostru, sîntem natură.

— A existat un moment în care vi s-a întărit convingerea că tablourile dvs. au forță ?

— E aici un tablou : l-am intitulat **Dealul copilăriei.** Cineva mi-a spus că „e cosmic" ; altcineva îmi spunea : „parcă mă înfricoșează, simt că e Muma Pădurii sub el". Iar mama mea, cînd a venit la vernisajul acestei expoziții — e prima dată cînd mama și tata, țărani cooperatori din Niculițel, participă la un vernisaj — a fost foarte impresionată de public. „Cînd am văzut, **Dealul**, mi-a mărturisit cu căldură după vernisaj, am simțit o liniște în suflet ; m-am simțit dintrodată acasă !"

N. GRIGORE MARAȘANU ■

P.S. Paula Tudor și Paul Tudor sînt profesori de desen la Liceul nr. 2 și, respectiv, Școala generală nr. 4 din Bals.

Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezie și critică

Literatura vine în spre noi, cititorii obișnuiți sau criticii profesioniști, așa cum este. Ea răspunde doar într-o mică măsură orizontului de așteptare a publicului, configurîndu-se mai de grabă ca o emanație a modului de gîndire și a sensibilității scriitorilor. Fără îndoială că în nici o perioadă istorică, creația literară nu este unidimensională. Aspectele vădit dominante nu înlătură fenomenele complementare care pot căpăta pe parcursul timpului o semnificație mai mare decît cele aparent hegemonice.

Criticul trăiește și el în mijlocul unor procese literare în curs de a se face sau de a se stinge. Foarte aproape de unele dintre acestea, prin gust sau formație intelectuală, distanțat de altele sau incapabil să le diagnosticheze la adevărata lor valoare, criticul de azi, indiferent de țara în care trăiește, nu mai este doar exponentul unei singure direcții literare. El se configurează, mai de grabă, ca exponentul global al unei culturi pe care se străduiește s-o înțeleagă și s-o așeze într-o anumită ordine. Criticul are întotdeauna unele principii anticipatoare prin care regîndește literatura ce se face sub ochii săi. Dar în același timp, el își extrage unele coordonate ale gîndirii din înseși fenomenele de creație pe care le cercetează. În epoca noastră nici un critic nu mai poate schimba devenirea unei literaturi care este mai puternică și mai complexă decît gusturile sau dezideratele sale estetice personale. Grefat pe propria cultură națională, dar cu antenele mereu deschise spre devenirea altor literaturi, criticul nu poate opera cu concepte izolaționiste de factură pur locală. Atent la specific, dar cu privirea ațintită spre marile fenomene literare din lume, criticul emite idei și judecăți de valoare din această dublă perspectivă.

De ani de zile mă întreb ce este cu această poezie miniaturizată în care totul se petrece și se resimte la o scară redusă. În vreme ce o anumită direcție a gîndirii, evidentă și în creația literară, dă semne incontestabile de **cosmicizare**, o altă direcție a creației coboară în universul mic al individului, în trăirea sa ludică, fixată pe suprafețele mărunte ale realului sau ale imaginarului. Trăirea existenței prin **detalii** a propus masive schimbări în retorica poeziei. Discursul literar este degresat de emoții profunde și sentimente de largă rezonanță. Enunțul literar își pierde cadențele cantabile provenite din retorica de factură clasică sau romantică. Stilul devine auster, ușor eliptic, iar figurile din retorica ornamentală sînt pe cale de dispariție. Ne instalăm oare într-o epocă a **culturii ludice**, cum afirmă un personaj din romanul **Insula lui Circe** de Luis Alemany ? Probabil. Procesul este în curs. Literatura de acest gen nu mai este un **accident** izolat, ivit ici și colo, la noi sau aiurea. Ea pare să fie un semn avertizator al timpului nostru.

De mai mulți ani citesc poeziile Ioanei Ieronim sub semnul acestor reflecții. La început eu mi se părea o mică **eretică** oarecare, dar semnele de acest gen s-au înmulțit. Cînd apărea placheta de **Poeme** (Editura Eminescu, 1986), traiectoria literară pe care se înscria Ioana Ieronim începuse să se definească. Programul literar al scriitoarei se coagulează în jurul funcției cuvîntului. / Acum mă vei primi și pe mine / cuvîntule, / cu instrumentele, simulatoarele / creerii artificiali, / Cu naiva mea arheologie (îm)personală și / chirurgia plastică a sentimentelor / **(Ritualul).** Abur și pămînt, pulbere fixată pe retină, combustii în **arcul voltaic**, instalat între două idei, cuvîntul se eliberează de marile ornamente, lese de sub povara adjectivelor deviatoare de sens. Adeziunea la o nouă retorică a poeziei este evidentă. / Pentru ce îmi astupi vederea cu adjective / mă închideși în desișuri de / luxuriante deducții, / pui să dudue motorașul logic pînă cînd / totul se sfarmă spre / ultimele consecințe **(Pindă).**

Poezia Ioanei Ieronim se configurează astfel ca exhortație, descripție reflexivă, notație sobră de impresii. În așteptarea **generației spontanee a nuanțelor**, autoarea își programează textele pentru stările de precaritate existențială. / Poezia pentru cînd / ești miop ești obosit ești / tocit pînă la urzeală / **(Ars poetica).** Fără îndoială că ni se pare demn de știut faptul ce tipuri de informații și-a propus autoarea să transmită cititorilor. Iată cîteva : / și plîng împotriva bunului simț / mă leagăn în brațele / Tautologiei mater / **(Încercuire).** Un deziderat este formulat astfel : / Iubitule să porți la sărbători / acest ac de cravată / cu amintirile și sentimentele mele / în circuit integrat / **(Suvenir).** Mișcarea omului în spațiu este notată astfel : / Tu treci, iute — / aerul, cît se vede tot îl cuprinzi, / gîndul învelit într-o cămașă de flăcări / **(Personaj în libertate).**

Nu se poate spune că în culegerea de versuri **Luni dimineață** (Ed. Cartea Românească, 1987), aspectele noi ar fi excesiv de frapante. Așa cum Ioana Ieronim mărturisise mai de mult, înaintarea sa prin poezie se face doar printr-o infinitudine de nuanțe.

Există însă în **Luni dimineața** o mai puternică asumare a impresiei, trecerea de la exterior spre interior fiind mai evidentă. Exhortația poetei se petrece cu precădere pe traiectorii ludice, unde totul se poate relativiza sau converti de-a dreptul în altceva. / Nu te întoarce, cu sete și inocență / spre obiectul pe care / vrei să-l cunoști — / ci pune-ți dorința într-o cifră greșit însemnată / și spune că totul e joc — **mai ales rizi** / **(Fuzzy).** Pînă și lumea seamănă cu un mare mecanism cu rezultate neprevizibile. Procedeul autoarei constă în faptul că introduce în universul poeziei mecanismul cel mic pentru a releva sensurile similare ale marelui mecanism / ...la Jocuri mecanice s-a închis... / iar Evenimentul / se petrece mereu la distanță / — ori nu se petrece deloc /.

Există și în **Luni dimineața** o obsesie a cuvintelor, a verbelor, intranzitive, dar mai ales a acelor cuvinte ce duc spre **tunelurile ancestrale.** Există de asemenea un legămînt al poetei de-a spune numai adevărul. Dacă cercetăm cîteva din adevărurile ei, constatăm că sînt **locuri comune**, deci acele tipuri de **toposuri** ce leagă universul mare de cel mic. Iată cîteva mostre de acest gen : / nimic bineînțeles nu se pierde, / nici prima nici ultima încercare / nici figurile numărabile / ce au intrat în cîșul ipotezei tale / **(Treaptă).** Cuvintele de hîrtie, grafică moartă, totul capătă sens în acest univers mic, pînă și opțiunile ludice ale ființei umane. / Liber ești, liber să întinzi / aripi fără trup — / ipoteze /.

Între jocul dintre eu și tu sau jocul dintre eu și nu sînt eu, se situează fărîmele mici cu gesturi inutile. Poezia ciinilor care aleargă după autobuze este elocventă în acest sens : / Ce rost ai tu / cîine, care latri / în urma autobuzului / te întreci cu el / încerci să-l sperii / încerci să-l răpui ? pentru ochiul cărui stăpîn / faci tu vagabondule / meseria asta ? / **(Viață).**

Nici în poezia Ioanei Ieronim nu se petrece nimic, dar nici nu s-a întîmplat mai nimic, niciodată. Probabil că acestea sînt semnele civilizației ludice, evidente în literatură.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

O mică enciclopedie mare

Editura politică publică o nouă ediție a **Micii enciclopedii de istorie universală** (București 1988, 726 pag.), întocmită de Marcel D. Popa și Horia C. Matei. Vechea ediție era de negăsit, semnul — deopotrivă — al succesului și al utilității. Al utilității, pentru că astfel de lucrări aparțin acelor instrumente de lucru, de consultare zilnică, pentru un imens număr de oameni. Așa cum un anuar statistic oferă datele esențiale despre populație, economia, cultura etc. unei țări, și, prin urmare, el nu trebuie să lipsească din bibliotecile publice și particulare (evident, ale specialiștilor din diverse ramuri, dar — de ce nu ? — și ale cititorului obișnuit), tot astfel o enciclopedie de istorie universală e poate mai necesară pentru că ea închide istoria multimilenară a zeci și zeci de popoare și state, despre care mai zilnic avem de căutat și aflat ceva. Astfel de instrumente de lucru sînt semnul maturității unei culturi. Un dicționar, o enciclopedie — speciale sau generale — sînt indispensabile mijloace de informație, la care se recurge în cele mai diverse împrejurări. Gîndească oricine ce este, ce a devenit Larousse-ul Mai întîi, — și aici am spune slă gloria — dintr-un nume propriu — cel al marelui lexicograf francez — un substantiv comun, care indică cel mai cunoscut dicționar enciclopedic ; în al doilea rînd, în pofida uriașei lui difuzări, o ediție anuală a variantei mici, adusă mereu la zi.

De astfel de instrumente de lucru avem cea mai mare nevoie. Cultura românească a făcut progrese remarcabile și ea trebuie să dea — să-și dea și să ne dea —aceste lucrări ce sînt la fel de însemnate, de definitorii, ca și marile opere literare sau artistice.

Mica enciclopedie de istorie universală este întocmită de doi autori — Marcel D. Popa și Horia C. Matei — ale căror eminente calități le-am mai subliniat în paginile acestei reviste. Informație bogată, capacitate de sinteză, minuție și exactitate, acestea sînt însușirile ce disting pe cei doi istorici. Sarcina pe care și-au asumat-o a fost — fără exagerare — imensă. În cele peste șapte sute de pagini ale cărții, ei dau istoria și listele de conducători (suverani, președinți, prim-miniștri) pentru 169 de state ale lumii de azi și a peste 180 de state și dinastii ale lumii de ieri (antichitate, ev mediu, epoca modernă). Să scrii istoria a peste 350 de state — existente sau dispărute —, ori dinastii, dintre care — sîntem convinși — despre unele din ele, nu numai cititorul obișnuit dar chiar specialistul află întîia oară din paginile acestei cărți, nu e ușor. Ce muncă pentru a culege o asemenea informație, dar, mai ales, ce muncă pentru a verifica fiecare dată a unui eveniment și, îndeosebi, a preluării puterii de către un conducător.

Oricine este familiarizat cu dicționarele și enciclopediile știe că în faimosul Larousse sînt numeroase erori de dată ; a indica precis ziua sau chiar anul începerii unei domnii ori al instalării unui guvern, cere, adesea, stăruitoare căutări — dacă îți faci treaba serios ! — de zile în șir. Cei doi autori nu s-au speriat în fața efortului ce le stătea în față și, la capătul lui, ne-au dat o carte de care avem nevoie toți.

Chiar și o sumară parcurgere dă îndată seama de marea ei valoare. Nu numai că aflăm ce este esențial despre istoria tuturor statelor independente de astăzi, dar întîlnim state și dinastii, a căror existență nici nu o bănuiam. Transcriem la întîmplare „Munhumtapa — stat în sudul Africii, aparținînd populației negre de shona" ; despre unul din regii acestui stat, Matope Nyanhehwe, Mutavara, Ne Bodza, (c. 1450 — c. 1480) ni se spune, între altele că „a extins considerabil hotarele statului. Numai pentru a da un exemplu de ce a însemnat corectura acestei cărți, să spunem că pe unul din regii statului feudal indonezian Madjaphit îl cheamă Singhavikramayardhana (am transcris oare corect ?).

Mica enciclopedie de istorie universală este o operă care onorează deopotrivă pe autori și școala noastră de istorie. Sub adjectivul modest de „mică" stă, în realitate o lucrare de mare valoare.

FLORIN CONSTANTINIU ■

„Rudele" lui Socrate

Semnalăm celor cărora le este aproape de suflet și de minte „miracolul grec" manifestat în gîndire o carte ce nu mai are nevoie de îndemnuri de a fi citită și chiar recitită. Aceasta nu înseamnă că prezenta semnalare nu are de împlinit mereu noua invitație la lectură. Cartea pe care v-o recomandăm are un subtitlu — „Interpretări la presocratici" — ce ne duce cu gîndul la o culegere de eseuri. Cartea este într-adevăr așa ceva, prin prospețimea comunicării, fiind, totuși, mai mult decît atît. Cele treisprezece studii acumulează fapte ce țin de filologie, de filosofie și de istorie, devenite date coerente pentru alcătuirea unei ontologii a gîndirii grecești presocratice. Și, în paranteză fie spus, chiar a unei meontologii, a studiului neființei, a neexistenței la primii filosofi greci. Intitulată chiar așa, „Deschideri către o posibilă ontologie", cartea confirmă nevoia din totdeauna a gîndirii europene de a-și privi originile. Cu privirea lui Orfeu către Euridice ? Întrebarea este mai degrabă poetică, dacă nu retorică. Și, totuși, cum, ce și cît se mai „vede" astăzi din aceste origini ? Răspunzînd în sensul primei întrebări, fiecare întoarcere interogativă regăsește aceleași fragmente presocratice însoțite, de-a lungul timpului, de alte și alte interpretări, ca niște coloane prăbușite în mijlocul valurilor. Desigur, nu comentariile posterității au distrus valorile gîndirii presocratice. Ele au înfruntat vicisitudinile timpului devenind o dovadă a eternei forțe de atracție,

SEMNAL

● **Bazat pe o solidă documentare în arhivele vremii cît și pe o cunoaștere a locurilor în care trăiesc și acționează personajele, romanul lui Traian Olteanu, Muntele și piatra, Ed. Albatros, aduce în conștiința actualității un episod dramatic de la începutul primului război mondial ale cărui evenimente se circumscriu zonei Vrancei, avînd ca epicentru de iradiere geografică și romanescă orașul Focșani. Desfășurînd amănuntele evocării epice cu**

meticulozitatea scenariului unui palpitant film de război, Traian Olteanu reconstituie în romanul său secvența eroică de istorie din intervalul august 1916 — august 1917, reușind să capteze cititorul atît cu atmosfera colorată a Focșaniului de început de secol, refăcută cu calitățile artistice ale unui restaurator de fresce, cît și prin miza esențială a cărții, care ridică sacrificiul eroic în lumina durabilă a sensului întemeietor de istorie.

● **George Vulturescu este la prima sa carte, Frontiera dintre cuvinte, prezentată elogios și substanțial de St. Aug. Doinaș, un poet matur care are conștiința că intră în literatură după ce „steagurile Echinoxului și ale Cenaclului / de luni erau deja depuse la muzee". Fiind o carte foarte bine construită, cuvîntul actual al poeziei scrise își joacă pe scena poemului său drama de intermediar între oralitatea pre-literală a strigătului și imaginea iconică, post-literară („gheața impenetrabilă a fotografiilor"), căutînd corpul unei noi autenticități, o sălbatică integralitate care să facă relansabilă la nesfîrșit povestea începutului lumii. Cele 21 de texte ale cărții sînt în majoritate poeme de dragoste polemice, dacă se poate spune așa, în care inocența absolută pe care o propune fiecare iubire nouă, polemizează cu fotografia standard a albumului de familie. Cartea este în același timp o pledoarie bine**

gîndită pentru trăirea prezentului ca simultaneitate a tuturor planurilor temporale și culturale, un manifest al unității ființei într-o solidaritate spirituală dăruită numai destinului uman.

● **Cartea muzicologului George Sbârcea, Orașele muzicii, refăcute geografia lumii dintr-un punct de vedere inedit. Marile orașe ale culturii planetare, prezentate și într-un serial televizat de George Sbârcea, sînt descoperite nu atît sub aspectul lor turistic, cît sub cel al a-**

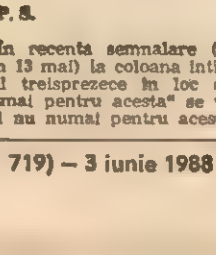

portului cu care fiecare dintre ele îmbogățește patrimoniul cultural al lumii. Dar în informații precise și spectaculoase, această formulă editorială singulară își dublează caracterul educativ al paginilor sale cu farmecul stilului în care e redactată și care ne face colaboratori, prin lectură, la marile realizări ale muzicii lumii între care cele ale orașelor românești strălucesc cu bogăție, frumusețe și demnitate.

● **O carte plină, vie, proaspătă, verosimilă, credibilă, scrisă cu sufletul la gură și litera în prelungirea bătăilor inimii, cu acoperire a fiecărei pagini în autenticitatea trăirii directe,**

aproape mutînd asperitățile clipei de biografie și destin, logica dinamică a contradictoriului ei în pagină, romanul Piatra soarelui, scris de Olimpiu Nușfelean, aduce în literatura tînără experiența unui ziarist

implicat total în actualitatea curentă a unui mediu frust, mai puțin cercetat de muze, dintr-un oraș de provincie ardelenă, reușind să impună atenției un nume, format și afirmat deja ca poet.

● **Poemele Melaniei Cuc din Peisaj lăuntric, Ed. Litera, au suficientă cumințenie și reținere expresivă ca să pară mai degrabă texte le unui sfîrșit de carieră decît al unei impetuoase intrări în literatură. Excesele sentimentului sînt domolite pînă la timiditate și stîngace inocență, versurile sale seamănă cu acele interioare în care lumina e ascunsă cu atîta**

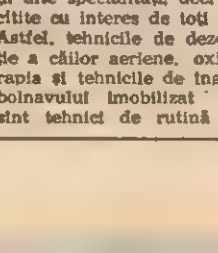

discreție încît lucrurile însele par a o genera. Dincolo de curenții și accentele dramatice care tulbură din cînd în cînd cursivitatea domoală a poemului, cuvintele Melaniei Cuc aduc în pagină expresia unei experiențe pentru care poezia, înainte de a fi transcriere, înseamnă mirare, exclamație și bucurie a triumfului de a fi.

ION ZUBAȘCU ■

Destin în lumină (II)

Și pentru cititorul de rînd, și pentru specialistul în materie, aceste scrieri de călătorie pot avea caracter de prolegomene ; sînt introducere în cunoașterea unui om, a unei opere, a unui destin cărturăresc.

O scurtă oprire, acum, și asupra muncii editoriale ce stă la baza acestei reconstituiri. Semnatarul ei — îngrijirea ediției critice, selectarea textelor, studiu, note și comentarii, bibliografie — este istoricul și criticul literar Valeriu Râpeanu. În acțiunea de restituire a operei lui N. Iorga, implicit și de redefinire a acestei personalități pe linii cardinale privind dezvoltarea societății și a culturii românești moderne, Valeriu Râpeanu se înscrie printre inițiatorii și exegeții ei.

Editorul s-a oprit mai întîi la *O viață de om — așa cum a fost*, principala lucrare memorialistică a titanului. Faptul spune mult. Această scriere ni-l înfățișează pe N. Iorga în cea mai intensă, mai dramatică, poate și cea mai exponențială perioadă a existenței sale. O perioadă, anume, în care — pe de o parte titular al unor mari împliniri de cărturar, pe de altă parte confruntat în viața sa publică cu înfrîngeri și grele contrarietăți — N. Iorga înțelegea să-și facă un pătrunzător examen de conștiință ; să dea socoteală de actele sale lumii căreia îi aparținea ; să scruteze cu durere și totodată cu înălțime în tablele sale de criterii și de valori. Nici o altă scriere, ca aceasta cu tumultul ei interior și cu descărcarea ei în afară, nu ar fi fost mai proprie pentru a-l readuce pe N. Iorga, cu întreaga lui umanitate, în atenția și în sentimentul lumii românești în general.

I-au succedat volumele *O luptă literară*, privind activitatea publicistică a lui N. Iorga ca mentor al mișcării sămănătoriste. Se știe în ce măsură, extrapolînd din cercul ei strict literar, această mișcare a dat naștere la stări de spirit și curente de opinie interesînd diferite sectoare ale societății românești. Și se știe, de asemenea, în ce chip N. Iorga s-a azvîrlit în această luptă cu tot ce putea să-l caracterizeze mai de aproape, mai autentic, ca temperament, ca viziune literară, ca doctrinar al fenomenului românesc, ca tribun al neamului său, ca putere de visare și de acțiune.

Astăzi, volumele *Pe drumuri depărtate* continuă procesul început. Desigur, reconstituirea în curs va trebui să ajungă la opera de istoric și de filozof al istoriei a lui N. Iorga ; pînă atunci, însă, e necesar să cunoaștem omul, cu ceea ce îi aparține structural și cu ceea ce și-a conformat ca personalitate în vastul său contact cu lumea. În această privință din urmă, însemnările de călătorie sînt revelante. Ediția critică întocmită de Valeriu Râpeanu confirmă acest adevăr ; ne ajută să străbatem cu luciditate în toată întinderea și complexitatea lui.

Valeriu Râpeanu și-a impus să includă în ediția sa tot ce în opera cărturarului poate ilustra ideea de călătorie. Nu s-a oprit, deci, doar la cărțile propriu-zise de călătorie ; s-a aplecat și asupra altor scrieri — *Memorii*, *O viață de om — așa cum a fost*, *Sfaturi pe întuneric*, *Oameni care au fost*, articole de reviste, conferințe ș.a. — selectînd din acestea fragmente corespunzătoare.

Și-a impus, de asemenea, să vină direct în ajutorul cititorului actual, informîndu-l prin note și comentarii despre oameni, împrejurări și evenimente la care n-a asistat, care eventual l-ar fi ieșit din memorie sau pe care pînă în prezent n-a avut cum să le cunoască. Editorul se rostește răspicat : aceste note și comentarii nu alcătuiesc o „istorie paralelă" cu aceea desfășurată în relatările și destăinuirile călătorului ; rostul lor e să evite ca în spiritul cititorului contemporan să stăruiască diferite ambiguități ori să se producă goluri de înțelegere.

Studiul din postfața lucrării — studiu de amplitudine : istorie și critică literară, estetică, psihologie, caracterologie, pătrundere în fondul axiologic al unei personalități și al unei opere — face legături organice între calitatea de scriitor a lui N. Iorga și cea de istoric. Înțelesul general din acest studiu sesizează, obligă, edifică : prin liniște gînditoare, prin sobrietate, prin judecată critică. Reiese — limpede, sugestiv, motivat — felul cum posteritatea românească trebuie să-l gîndească pe N. Iorga și să-l așeze în galeria marilor spirite ale țării : nu cu tonuri apologetice ci cu discernămînt istoric.

ION ZAMFIRESCU ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

nestudiată de nici o fizică sau metafizică, a începuturilor gîndirii europene. Tradiția, întărită la origine și de oracolul din Delfi care vedea în Socrate pe cel mai înțelept dintre muritori, face ca acesta să ne apară și astăzi ca o agoră imaginară din care pornesc multe drumuri ale gîndirii europene. „Dragul meu, se adresează Socrate unui interlocutor imaginar apărîndu-se în ridicolul și tragicul procesului intentat de unii atenieni, și eu am rude. După vorba lui Homer, nici eu nu m-am născut dintr-un stejar sau dintr-o stîncă, ci din oameni, așa încît și eu am rude..." Despre altfel de „rude" este vorba în această carte. Privind tabloul sinoptic al gînditorilor din epoca preclasică și clasică anexat la indicii volumelor de „Filosofie greacă pînă la Platon" (apărute în colecția „Clasicii filosofiei universale" a Editurii Științifice și Enciclopedice), înțelegem varietatea și vechimea exercițiului de gîndire greacă, ale înaintașilor lui Socrate. Eseurile filosofice din „Deschideri către o posibilă ontologie. Interpretări la presocratici" sînt datorate lui Gh. Vlăduțescu, apreciat autor al unor importante lucrări din domeniul istoriei filosofiei. Cartea, redactată de Dinu Grama, a apărut la Editura Științifică și Enciclopedică. Nu are rost să cităm pe parcursul acestor rînduri întregul cuprins, exemplificator în felul lui. Notăm cîteva titluri mai degrabă pentru interferența lor cu literatura comparată : De ce foc, aer, apă și pămînt ? ; O interpretare la fragmentul heraclitic 30 ; „A gîndi este totuna cu a fi" și legitimitatea ontologică ; „Un singuratic" : Empedocle din Agrigent. Cartea are calitatea de a te face să revii la ea, dar nu prin pasaje obscure, și dărnicia de a te îndemna să citești alte cărți cu aceeași tematică. Dacă termenul pe care am dorit să-l folosim în legătură cu această carte n-ar fi stat sub oprobiul lui Camil Petrescu, n-am fi ezitat să afirmăm că este o carte calofilă. Se vede că este scrisă frumos. Se transmite plăcerea, desigur filologică, de a urmări avatarurile unor cuvinte din spiritualitatea greacă și pînă în cea contemporan europeană. Prin „dărnicia" către gînd și rostire frumoasă cartea ne reamintește de spiritul lui Constantin Noica. Ea își merită locul printre alte cărți de referință ale gîndirii românești contemporane.

ADRIAN MITIȘ ■

P. S.

În recenta semnalare (nr. 19 din 13 mai) la coloana întîi, rîndul treisprezece în loc de „și numai pentru acesta" se va citi „și nu numai pentru acesta".

Terapie intensivă

La Editura Medicală a apărut recent volumul II, „Terapie intensivă", din „Manualul de anestezie și terapie intensivă" — autor doctor Radu Nicolae, medic primar A.T.I.

Prin tematica abordată cartea se adresează tuturor celor care practică medicina în condiții de urgență. Nivelul științific, accesibil cadrelor medii pentru care a fost în primul rînd conceput manualul, este însă destul de ridicat pentru a putea fi folositor și cadrelor medicale cu pregătire superioară.

Autorul, așa cum recunoaște în Capitolul X, „Încheiere", a avut în vedere pe de o parte lipsa unor cărți de specialitate A.T.I., iar pe de altă parte dorința de a crește adresabilitatea manualului.

Prima parte cuprinde principalele tehnici de terapie intensivă, tehnici care se practică și în alte specialități, deci pot fi citite cu interes de toți medicii. Astfel, tehnicile de dezobstrucție a căilor aeriene, oxigenoterapia și tehnicile de îngrijire a bolnavului imobilizat la pat sînt tehnici de rutină pentru medicina dezechilibrelor acute și medicina de urgență.

Unul dintre capitolele foarte documentate și de mare importanță practică este capitolul dedicat terapiei intravenoase. Autorul expune toate tehnicile de abordare a venelor, cît și posibilitățile de combinare a soluțiilor injectabile pe cale intravenoasă. Este, de asemenea, prezentată, alimentația de lungă durată, exclusiv pe cale intravenoasă. Acest capitol merită să fie citit de orice medic și cadru mediu care prescrie sau execută tratamente pe cale intravenoasă.

În partea a II-a este prezentat modul efectiv în care se aplică tehnicile de terapie intravenoasă în situații concrete. Pentru disciplinele chirurgicale sînt afectate două subcapitole : perioada postoperatorie și complicațiile postoperatorii. Pentru specialitățile medicale sînt selecționate cîteva sindroame clinice mai frecvent tratate în secțiile A.T.I. și anume : infarctul miocardic acut, hemoragiile digestive, pancreatita acută, insuficiența hepatică și insuficiența renală acută. Reținem atenția schema de prezentare în care obiectivele terapeutice rezultă din scurte justificări fiziopatologice și descrierea amănunțită a modului în care sînt realizate obiectivele terapeutice.

Un capitol special este dedicat terapiei intensive a infecțiilor bacteriene. Acest capitol, de mare importanță în practica medicală, reprezintă o reușită sinteză a cunoștințelor actuale despre capacitatea de apărare imunitară a organismului uman, despre modalitățile de creștere a acestei capacități și mai ales despre posibilitățile moderne ale tratamentului cu antibiotice.

În sfîrșit, un capitol este rezervat resuscitării cardiace și respiratorii. Se arată că manevrele de resuscitare trebuie să fie cunoscute de toate cadrele medicale și chiar de către persoane din afara medicinei, instruite special în acest scop. Dacă primul ajutor trebuie să se acorde la locul accidentului, finalizarea resuscitării se va efectua numai de către cadre medicale cu pregătire de specialitate.

Volumul II, „Terapie intensivă" este fără îndoială o carte și interesantă și utilă. O calitate a acestei cărți este faptul că, deși folosește o terminologie medicală rămîne accesibilă și nespecialiștilor cu oarecare antrenament în probleme medicale. Accentul deosebit care se pune pe aspectele practice, descrise din punctul de vedere al celui care le-a executat efectiv, este o altă calitate a acestei cărți, pe care o recomandăm cu căldură.

Dr. C. IONESCU-PUIȘOR ■

Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

adresat pionierilor și șoimilor patriei, tuturor copiilor țării, întregului tineret cu prilejul zilei de 1 Iunie

Dragi prieteni, pionieri și șoimi ai patriei,
Dragi copii și tineri ai României socialiste,

Am deosebita plăcere ca, de Ziua internațională a copilului, să vă adresez vouă, pionierilor și șoimilor patriei, tuturor copiilor și întregului tineret din țara noastră un salut prietenesc și cele mai bune urări de a creste mari și sănătoși, de a vă instrui și forma ca cetățeni demni și devotați ai României socialiste, ca făuritori de nădejde ai socialismului și comunismului pe pământul scumpei noastre patrii.

Partidul și statul nostru socialist vă înconjoară, dragi prieteni, cu deosebită dragoste, se preocupă să aveți asigurate — prin munca părinților și fraților voștri, a întregii națiuni — cele mai bune condiții de viață, de învățătură și educație de dezvoltare multilaterală și afirmare deplină a personalității voastre, de a vă pregăti temeinic pentru a putea participa activ la înfăptuirea măreților programe de înflorire multilaterală a țării.

Trăiți și vă dezvoltați, dragi copii și tineri, într-o societate care pune mai presus de orice omul, bunăstarea și fericirea sa, care deschide minunate perspective în fața voastră, a întregului nostru popor. În cadrul politicii sale generale de edificare a orînduirii noi, socialiste în România, de ridicare continuă — pe măsura sporirii forței economice și sociale a țării — a nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor oamenilor muncii, partidul nostru veghează ca voi să vă instruiți temeinic, să vă însușiți cele mai noi cunoștințe din toate domeniile de activitate, să aveți asigurate — de la primii pași în viața socială — locuri de muncă corespunzătoare, potrivit pregătirii și capacității fiecăruia, să vă puteți încadra, cu cele mai bune rezultate, în eforturile întregii țări, ale tuturor constructorilor socialismului din patria noastră.

Aveți, dragi prieteni tineri și copii, condiții pe care nu le-au avut și nu le puteau avea niciodată copiii țării în trecut. În vechea orînduire bazată pe asuprire și exploatare. Folosiți aceste minunate condiții pentru a învăța, a învăța și iar a învăța, pentru a fi cît mai folositori țării, avînd permanent în față înaltul exemplu al clasei noastre muncitoare, al țăranimii și intelectualității, care, într-o strînsă unitate, sub conducerea partidului, înfăptuiesc neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, privind dezvoltarea economico-socială a țării, ridicarea ei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Acum, cînd vă aflați în preajma încheierii anului școlar, vă adresez vouă, precum și profesorilor și educătorilor voștri, organizațiilor tineretului și copiilor calde felicitări pentru rezultatele obținute și îndemnul de a învăța și munci cu tot mai multă pasiune și dăruire pentru a vă pregăti din toate punctele de vedere ca adevărați revoluționari, care să ducă mai departe făclia nobilelor idealuri de progres, libertate, independență ale gloriosului nostru popor!

Partidul nostru a făcut din grija pentru viața, formarea și educarea tineretului una din preocupările fundamentale ale politicii sale, ale întregii societăți. În cadrul acestei politici, profund umaniste, țara noastră va face totul și în viitor pentru a asigura drepturile fundamentale ale omului — deci și ale tineretului, care reprezintă viitorul țării — dreptul la muncă, instruire, educație și cultură, la o viață demnă și fericită, la pace.

Trăiți și creșteți într-o etapă complexă a dezvoltării omenirii, cînd în lume sînt multe probleme politice, economice și sociale grave care afectează prezentul și viitorul popoarelor și pun în pericol însăși existența vieții pe Pămînt. În multe țări ale lumii, milioane de copii suferă și mor de foame, măcinați de boli, de mizerie și sărăcie, sînt lipsiți de posibilitatea de a învăța, de a se bucura de lumina științei și culturii, de binefacerile civilizației umane. Milioane și milioane de tineri din diferite țări sînt someri, caută zadarnic un loc de muncă, nu au un adăpost și nici o perspectivă de a se realiza în viață.

De Ziua internațională a copilului ne exprimăm speranța că toate statele și guvernele lumii vor acorda mai multă atenție vieții și problemelor tineretului și copiilor, că se vor preocupa de asigurarea reală a drepturilor fundamentale de care au nevoie generațiile tinere, astfel încît fiecare copil, fiecare tînăr să-și poată vedea realizate năzuințele de a se dezvolta și împlini în deplină libertate, de a beneficia nelngrădit de cuceririle civilizației moderne, de a trăi într-o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a păcii și progresului întregii umanități. Nu există îndatorire mai nobilă pentru toți cei ce iubesc viața, iubesc copiii — viitorul omenirii — decît de a se angaja ferm că vor face totul pentru asigurarea păcii, pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor o viață liberă și fericită!

Pentru ca voi, tineri și copii ai patriei, să vă puteți realiza cutezătoarele voastre năzuințe și dorințe de progres, pentru ca întregul nostru popor să-și poată consacra plenar forțele înfăptuirii programelor de dezvoltare economică și socială a țării, creșterii nivelului general de civilizație și bunăstare, partidul și statul nostru vor promova activ — ca și pînă acum — o politică internațională de pace, colaborare și înțelegere cu toate națiunile lumii, vor desfășura o intensă activitate pe plan mondial pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru ca popoarele, copiii lumii să trăiască fără teama că vor fi victimele unui război nimicitor, care ar putea distruge întreaga viață pe Pămînt.

România este hotărîtă să-și aducă întreaga contribuție la politica de dezarmare, la eliminarea forței și amenințării cu folosirea forței în viața internațională, la soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase dintre state, va milita permanent pentru unirea largă a tuturor forțelor și popoarelor în lupta pentru instaurarea trainică în lume a unui climat de pace și colaborare în care toate națiunile — și în primul rînd tineretul — să-și poată făuri liber destinele, potrivit propriei voințe, fără nici un amestec din afară.

Cu prilejul Zilei internaționale a copilului, vă urez, dragi prieteni, pionieri și șoimi ai patriei, tineretului și tuturor copiilor din țara noastră multe succese, bucurii și satisfacții în viață, în muncă și la învățătură, o copilărie fericită! Urez, totodată, părinților, profesorilor și educatorilor voștri noi și noi realizări în întreaga lor activitate consacrată progresului și înfloririi patriei, multă sănătate și fericire!

NICOLAE CEAUȘESCU

O dimineață la „Vulcan"

La „Vulcan", în început de vară. Zile de lunie, în Dealul Spirii, acolo unde bate una din puternicele inimi industriale ale Capitalei și ale țării. La întreprinderea „Vulcan" în aceste zile cînd calendarul transformărilor socialiste surprinde termenul aniversar al naționalizării. Și aici, ca peste tot în România, acum 40 de ani, muncitorii deveneau stăpînii fabricii. Sînt, așadar, patru decenii de cînd strungarii și cazangiii, otelarii și forjorii, sudorii și lăcătușii de la „Vulcan" semnează prezența cotidiană în fișa de pontaj a faptelor în propria lor întreprindere.

Cînd eu și colegii mei dobîndeam' ecusonul de ucenici ai școlii profesionale ecourile naționalizării erau încă aproape și proaspete în auzul tuturor. Trecuseră abia șapte ani. Întîlneam pe aleile uzinei, în atelierele dezmorțite de noile planuri de dezvoltare pe cei care fuseseră acolo în clipa istorică a preluării, la modul concret și definitiv, a titlului de proprietate asupra halelor de producție, asupra mașinilor și sculelor. Aveam să aflăm de la ei cum se rostise firesc și irevocabil actul improprietăririi. Aveam să învățăm meserie de la ei.

Iunie 1988. Muncitorii de pe meterezele națională rării s-au retras rînd pe rînd la pensie. Le-au luat locul ucenicii lor, copii de-ai lor, nepoții lor. Mai mult familie muncitorească de la „Vulcan" este mai numeroasă ca oricînd, mai calificată, mai bogată ca oricînd. În întinderea secțiilor, a construcțiilor noi, metodic ridicate una după alta în desfășurarea anilor, aici, în vechea vatră din Dealul Spirii și mai de curînd pe noua platformă de la marginea orașului, în Berceni, vulcaniștii își văd de lucru. Muncesc la ei acasă.

Se poate începe redescoperirea uzinei din orice parte. Din clădirea conducerii, ne-am zis, cu gîndul la cele cîteva persoane care știu sigur că lucrează acolo. Secretarul de partid, Alexandru Nicolae, coleg de școală cu noi, dar într-un an mai mic, este plecat la sector. Președintele sindicatului, Dumitru Dragu, el cel cu mai mult dar cu doi ani mai mare, de asemenea. Petre Baciu, directorul tehnic, știut din vremea cînd conducea atelierul de Mecanică, a fost chemat la Centrală. Olimpian Florescu, inginerul șef de acum, fostul nostru profesor din anii școlii, lipsește plecat fiind cu treburi la același for tutelar. Să revenim, înțelegem. Intre timp vom căuta spre secțiile bine știute, fiecare unde îi e locul în marginea benzii de asfalt.

De cînd știu eu, Mecanicul șef este aici, alături de gardul ce ne separă de „Fraga", patria bomboanelor fondante. Același atelier cu șteapiețe cuminte, cu ochii pe toate mașinile din uzină pentru a interveni și salva. Nu în sunete de fanfară, nu în pas de pelerin. Ci în pasul care trebuie. Mai mare la Mecanicul șef este acum inginerul Stamate, cîndva pe la Mecanică Grea. Înaintea lui era aici Tănase Hudea, pensionar acum, om așezat și priceput. Ne-a predat și nouă și altora de după noi tehnologia meseriei.

De la o mașină ne zîmbește Gheorghe Penciu. Coleg de an la clasa de strungari. Face această meserie de 30 de ani. Neschimbat față de ucenicul din băncile școlii, aceeași figură de om cumsecade, așezat, pus pe treabă. Este, ca și Nicolae, din Vărăști. Au absolvit o dată, își amintesc acum, școala condusă de profesorul Cocoș. Bun la matematică, atunci. Penciu se arată statornic și bun ca trezor. Doar că timpul a trecut.

Alături, în fosta hală de Scularie, s-au instalat modelorii. Figuri cunoscute, mișcare și gesturi specifice lucrătorilor în lemn. O clasă întreagă din promoția noastră a deprins această meserie neașteptată într-un mediu rezervat metalului. Modelorii lucrează cu rindeaua și ferăstrăul. De lucrul ieșit din mîna lor beneficiază turnătorii. Înainte de a fi din fontă sau oțel, piesa trece prin modelul din lemn. Dar ia te uită: la bancul de colo, în halatul verde-smochiniu, lucrează Ion Stroiescu! Inalt și neatins de vreme. Este reprezentantul serviciului metalurg pe teren, unde inginerul se simte la fel de bine mînevrînd uneltele muncitorului. Are grijă cu băiatul, care termină liceul. Cîțiva metri mai încolo, cu ochelari, aplecat peste masă, Popa, colegul lui de clasă. Constantin Abăluță, și el coleg cu noi, se ocupă cu întocmirea de orientare turistică O pasiune care durează de ani și ani. Ea se cheamă acum „Cupa Vulcan" și are loc duminică. Succes, băiatule!

Trece, cu un vraf de desene sub braț, inginerul Oprea Popescu. Îl știu de pe cînd era șeful atelierului de Tratamente termice. Răspunde acum de aceleași probleme dar la nervii eliul tehnic. Au trecut ceva ani de atunci. Evenimentele, vrem — nu vrem, lasă urme. Un păr cînepiu spre alb. Nici un fir n-a fost crucial.

Turnătoria de oțel a rămas pe loc. Nu s-a păstrat mai nimic din haina-i știută de secție clasică, înfășurată în umbre și zgomot. Spiritul ingineresc a operat cu ambiție, reușind performanța aducerii acestui hale între locurile de muncă urmărite cu interes și respect. Mihai Drosu a revenit de la un timp în frunteа turnătoriei. Cunoaște prea bine treburiile ca să le sucrindă vorbele bune în contul său. Și aici, și alături la Forță, au fost puse în operă tehnologii noi, conferind autorilor o faimă de inviolat. Răscolim cutiile cu chiulinți dezafectați vechile reduite. Aici erau cuptoarele de elaborare, unde lucra meșterul Dincă. Unde avea biroul maistrul Balaș? Miezuitoarele lucrau acolo, prin dreptul intrării. Iată-l, Nicolae și el prieten pe Nichifor Socaciu. Feciorelnic, cum îl știam, ceva mai rotund la față, dar la fel de zimbitor și de pasnic. E din clasa la care meseria a fost predată de Mircea Popovici, cîndva șef la această secție. Ce știe de al lor? Ion Constantin lucrează, de la terminarea facultății, la Cluj. Marin Savu, într-un institut de specialitate. Vasile Rotaru este inginer la „Tehnometal". Marinus? Marinus trebuie să apară dintr-o clipă în alta. Și chiar apare sub înfățișare de om matur, trecut prin viață și cu ochii pe cadranul pensiei... „Peste două luni...". Evocăm serile noastre de dans. Întîlnirea cu fetele de la școli vecine. „Vă aduceți aminte ce trecere aveam ?". Își salută caschetа de pe cap și ne descoperă o frunte înaltă. Înaltă... O, tempora... Acest Marinus știa să pună o haină pe el în zi de sărbătoare — probabil la fel e și acum —, să fluiere cu patimă cîntece de dragoste, să rîdă cu poftă. Și la dans, mamă-mamă ! Se pensionează, cum spuneam, peste doisprezece luni, și lumea de amintiri a unei vieți de meseriaș trăită între pereții turnătoriei. Un coleg mai mic, Gafițeanu, inginer, este după amiază. Ne vedem în schimb cu Terteleac, roșcatul din anul mai mare. Din seria lui mulți sînt alături, la Forță. Dar n-avem prea mult noroc. Aurel Matei, meșterul, aleargă cu treburi presante chiar acum. Mîcu vine după amiază. El alcătuiau clasa cu cei mai mulți reprezentanți în fanfară. Vasile Grebliș, profesorul de muzică, a pus ochii pe ei. Și cu cîtă poftă i-a îndemnat să învețe. Unii, aleși pe sprînceană, au rămas tobosari. Apostol și Coman erau printre ei. Alții, între care Micu și Matei, au mers pe clarinet. Să-i fi văzut la serbările de sînziene de afară de an. Sau la defilare, în Piața Aviatorilor. Sau la reuniunile noastre de simbătă seara, mereu amenințate, în ore locuri lăsat în stăpînirea băieților, de nevenirea fetelor.

La Mecanică reductoare a noscut Dumitru Nicolae, Frații Șandor, Eugen Uțan, Oto Enceanu, Vasile Chiriță... Sînt numele meșterilor zilei de atunci. Oameni la care se trăgea cu ochiul pentru a ști cum trebuie potrivit ceasul meseriei. Sefii aveau, și ei, nume de oameni la început de drum: Vasile Cotorcioiu, Romeo Virgolici. Veniseră primele mașini de danturat în V. Își ocupaseră locul, enigmatice și cuminți, pe lîngă rîndul de mașini. Cobra, cum îl știe o lume întreagă, poartă acum mustață, dar și-a păstrat mersul cu pasul lung, vesel, cu un om ce-ți vine în întîmpinare pentru a te îmbrățișa de mîndrate. El, maistru în schimbul de dimineață. Victor Diculescu îl schimbă la amiază. Sînt prieteni de cînd s-au cunoscut.

Ceea ce se numea pe vremea mea Montaj armături este acum o hală plină de oameni necunoscuți. Tineri, cei mai mulți. Își văd de ale lor, fără să simtă nimic din nostalgia unor ani uitați sub vraful amintirilor. Ucenicii din noi găseau aici forfota luată în stăpînire de maistrul Armaș. Șef de secție era atunci Vasile Niculescu, adjunct director al școlii. Îl va lua locul Vasile Mocanu. Și apoi Vasile Pănuță. Într-un spațiu din capătul atelierului își avea sălașul echipa în care lucrau Marinescu, Ciupitu, Mu, Efrimescu. Mai în față, de unde ne privea Dumitru Oprea, Jipa, Matei, Păun S-au instalat armăturile în travееa din stînga și locul nostru s-a mai îngustat. Am în minte dimineața în care oamenii de la Mecanică șef, cu Lucian Ionaș în frunte, au descins cu scule cu tot pentru a le face loc. S-a mai mirat cîte unul : „Cum, dom'le, în atelierul nostru ?". A venit și răspunsul : „Ce-ți mai trebuie noua-că-n tău, că nici tău nu-i al tău!". Au muncit zi și noapte pînă s-au instalat strungurile. Apoi s-a intrat în normal. Sudura s-a produs și nu mai știai care de unde este.

Exact în prelungirea montajului, Tratamentul termic. Atelierul este mai mare decît multe altele din jur. Cuptoarele își gustă starea normală — focul arde iar procesele își trăiesc viața lor de totdeauna. Teodor-cu lucra aici și pe vremea cînd proaspăt inginer mă întorceam la „Vulcan". Puțini mai sînt dintre cei de atunci. Traian Bivolaru, pasionatul inginer metalurg devenit ulterior lucrări remedie stomatolog, s-a prăpădit înainte de vreme. Pensia l-a scos din atelier pe cei mai mulți — Ilie Vasiloiu, Nicolae Necula, Ion Cazacu, Tineri de tot ăștibăieții care le-au luat locul.

Alcea care urmează are cumva aerul de veche frontieră. Lucrurile se opreau cu mult timp în urmă aici. Halele care urmează sînt noi, mult mai noi au chiar foarte noi. La venirea noastră în școală arăta ca un obișnuit drum de țară. Veleitățile de combatanți pe șantierul muncii patriotice aici ale-am probat. Cu țînăcopul aș pam ere în șir și pile în gîr, sub privirile neîmblînzite ale educatorilor. Intram pe mîna lor pînă-n ziuă. Ei aveau grija trezirii, a gimnasticii de dimineață, a mersului la cea. Se numeau Trimie, Lincan, Lascău, Neagu, Delcian, Stoian, Cristescu, Olteanu. S-au retras, cîțiva, mergînd la ale lor. Cei mai mulți au stat cu ochii pe noi pînă ne-au văzut mari.

Mecanica grea. Fosta hală a primelor autobuze românești. Îmi zurule în creier lovitura ciocanelor de lemn în tabla ia-dărătnică. Și flama aparatelor de sudură autogenă. Și gesturi meseriașilor vremii — Stoica, Bogdan, Rădută. Peste ei, cu mers agale, dușcindu-și halatul lung, șeful lor și al nostru, inginerul Petar Vrteli. Portretul lui ne privea cum ieșeam în „13 Septembrie" din chenarul oanoului de onoare.

Pe acolo, pe lîngă panou sau prin Sebastian ne prelingeam apre „Nonș", cinematograful oricînd la dispoziția noastră. Era principala indeletnicire de timp liber în cursul săptămînii. „Vagabondul", „Ana Zacheo". „N-a dansat decît o vară", „Fanfan la Tulipe", „Omul în pantaloni scurți". Duminica preferam „Parcul Libertății". Mai mult chiar decît grădina „Cismigiu", unde prea eram obligați să stăm la vedere.

După plecarea țînichigiilor, s-au instalat pe această travee mașinile de gabarit ridicat. Acolo, pe la mijloc, în dreapta, era strungul lui Aristide Economu. Lucra și el și băieții săi, pe măsură ce treceau prin școala profesională. Puținel la trup, dar plin de vlagă și stăpîn pe scule

Pe aici au lucrat de-a lungul anilor, Petrică Baciu, Dumitru Meculescu, Ștefan Crăioveanu. Acum vrem să-i descoperim pe-ai noștri. Și izbindim. Insul de colo, bine făcut și cu față de adolescent, este maistrul principal Ion Prisă. Coleg de an și om de ispravă. Bohrwerck-ul de lîngă perete se află în grija lui Iordache Manea, mic de statură, mai plinuț, stăpîn pe situație. Ucenicul începe partea dificilă a uzinei — cazangeriile, forja, țevăria. Mai greu să te descurci printre vase imense, aflate de regulă pe mîna sudorilor.

Nicolae Săncău, acum maistru, a fost în anul de după noi la clasa sudorilor. Dirigintele lor era Ioan Avram, proaspătul inginer venit de la studii. Sub el s-a făcut trecerea de la nituire la sudură automată. Cu un set de desene în mînă se opreste pentru a ne saluta. Ilie Gelețu. Conduce o echipă de bază. Nu s-a schimbat mai deloc. Doar părul... Prea multe nu știe despre cei din clasa lui. Ne-ar fi interesat Marin Dachin, de exemplu. I-am pierdut urma. Vine vorba de Ion Manea. Consătean cu el, din Seaca — Teleorman. Un băiat căruia viața i-a dat cu piciorul. Abia terminase școala și s-a accidentat grav. Rămas fără picioare de la nici 20 de ani. Se apropie acum de 50. Bucuriile, fie și simple, cu care ajutem binecuvîntați fiecare, i-au lipsit. Se mulțumește cu bucuria de a putea respira în casa lui, dată de uzină, cu gîndul la ai lui.

La Mașini rotative îl descoperim pe Orpan Marian. E din seria celor mari. Cînd apăreau ei, cei din anul III — 10 clase erau ! — se umpleau curtea școlii. Un sociolog priceput ar fi extras din examinarea lor valoroase concluzii privind adaptarea la viața uzinei. Un an cu multe virfuri. Eu îi rețin pe Moise Năstase, chemat la microfonul promoției pentru a vorbi în numele ei la despărțirea de școală. Dar erau atîția care amîncau meseria pe pîine.

Orpan s-a sfîrmat. E cunoscut și recunoscut ca atare. Toi ăici, încă doi sudori : Zamfir și Toporan. Bună clasă, mă conving încă o dată, auzindu-i vorbind de colegii răspîndiți care încotro în uzină.

Noua Scularie este lîngă poartă. Mare și modernă, pentru a răzbuna parcă timpul cam lung pînă cînd secția și-a putut părăsi vechiul sediu. Numele știute de mine s-au retras în amintire — Arsene, Suvalcă. Bănică. Sînt în schimb colegii noștri: Aurel Pîrvu și Aurel Stroe, neschimbați. Maiștrii au treabă cu niște desene, trag cu ochiul la ceas și ne rămîne șansa de a-i revedea cu alt prilej.

Se apropie ora schimbului. Trece în grabă Ion Gheorghiu Din seria lui Aurel Matei. De lîngă mine, din Crevedia. Cu un văr al lui omonim am fost pentru scurtă vreme coleg la Bolintin Vale. A făcut și el școala de maiștri și își vede de treabă.

Gata să plecăm. Un bărbat cu părul tuns scurt — scurt și alb-alb : Cringan. A terminat în anul intrării noastre Ne-am prins prin comitetul UTC al uzinei la revenirea din facultate. Aici îl știam, aici îl regăsesc, spornic și apreciat în ce face.

Scara ce duce la birourile conducerii este la doi pași de noi. Se intră încă pentru schimbul de după amiază. Îl oprim din mersu-i grăbit pe Albu. În cîteva clipe apare Tătaru. Colegi cu Opran. Amîndoi sînt de găsit pe platforma nouă de la Berceni. Întîlnirea face să fi fost convocați la o acțiune sindicală. Revedere ne bucură. Sperăm, în ambele sensuri.

La comitetul de partid, Alexandru Nicolae se găsește în plin program. Lîngă el, Dumitru Dragu. Încheiem cu el o dimineață de lucru la „Vulcan". Dimineața unei normale zile de muncă la „Vulcan".

NEAGU UDROIU ■

Inițiative

Muzeul oii și oieritului

Despre oale se spune că s-ar număra, dintotdeauna, printre cei mai credincioși prieteni ai oamenilor de pe aceste meleaguri. Întărește această afirmație un „argument" săpat în piatră : pe una din metopele Monumentului triumfal de la Adamclisi — care, aidoma Columnei lui Traian din centrul Romei, relatează în acest „stil" propriu despre o esențială perioadă de început a istoriei românilor — pe una din aceste fresce deci, care formau un briu circular al monumentului, este reprezentat un localnic conducînd o turmă de oi și capre.

Iată, așadar, că nu alte elemente de viață pașnică a băștinașilor, nu alte animale de prin partea locului l-au impresionat pe respectivul „cronicar" al antichității, ci tocmai oile care, probabil, fiind în număr foarte mare, întîlnite în tot pasul, l-au convins pe cel ce scria istoria în piatră dură să le facă nemuritoare.

Peste două milenii, rămîmp în care acest animal darnic a constituit o permanentă a vieții din spațiul carpato-dunăreano-pontic, un alt gest al omului vine să releve „public" marea valoare a oii și să prezinte totodată elemente sugestive despre străvechea îndeletnicire a oieritului pe întreg teritoriul patriei.

La Constanța, unde ființează cea mai importantă unitate de cercetare și producție din acest domeniu, am numit „Institutul de cercetare și producție pentru creșterea caprinelor și ovinelor Palas-Constanța", cu rol de coordonare pentru unități similare și în alte județe ale țării, cîțiva oameni entuziaști și pasionați au luat inițiativa generoasă și salutară a înființării primului „Muzeu al oii și oieritului" din România.

„Am pornit modest, de la cîteva fotografii și obiecte aparținînd doctorului Sava Timariu, fost director al institutului, de numele căruia se leagă crearea rasei Palas Țurcană, cunoscută și apreciată acum unanim pentru calitățile ei deosebite : lînă (cu fir lung și rezistent), carne și lapte — își amintește Mioara Mladin Kis —, custodele de azi al muzeului.

Dr. Ștefan Moise, un alt pasionat conducător al acestei instituții, a adăugat și dinsul ceva și astfel am alcătuit o primă „secțiune" — dacă nu este prea pretențios spus așa — a muzeului și anume de la 1887, data înființării Institutului de cercetare, pînă în prezent. În muzeu sînt înfățișate, de asemenea, preocupările cercetătorilor pentru formarea de rase noi și valoroase din punct de vedere economic, obiecte provenind din diverse zone ale țării : Dobrogea, Vrancea, Mureș, Sibiu, Ialomița etc., ilustrînd tradiția păstoritului și practicarea oieritului.

O altă sală îi relevă vizitatorului — printr-o serie de produse finite, obținute la Întreprinderea integrată de lînă din Constanța, aspectul economic al acestei îndeletniciri.

Printre piesele mai interesante ale acestui inedit muzeu se numără : un baligă din Vrancea, vechi de 100 de ani, țipare de cas (se spune că, pentru fiecare fînăr olen, acest țipar trebuie să constituie o pecete personală distinctă, cu care să fie recunoscut de mîndra sa...), virtelnițe, fluiere, clopote, elemente de port specific, un cimpoi din blănița de ied și multe altele".

Desigur, pe parcurs, muzeul se va îmbogăți și cu alte exponate. Facem chiar pe această cale un apel către toți cei care posedă obiecte interesante, legate de practica oieritului, să la legătura cu muzeul, în vederea donării sau achiziționării lor.

Pentru meritele și rezultatele obținute în ce privește îmbunătățirea raselor de caprine și ovine, valorificarea superioară a acestui potențial biologic, realizarea de producții mari de lînă și carne, adăugarea la condițiile noastre a unor rase cu valoare economică ridicată, institutul din Constanța a fost distins recent cu înaltul titlu de *„Erou al Muncii Socialiste Agrare"*. Pentru frumoasa inițiativă a înființării acestei inedite unități muzeale, specialiștii de aici își găsesc o binefică „răsplată" în felicitările înscrise în Cartea de impresii a muzeului.

Deși el este de dată recentă, în acest volum cu sute de semnături s-au adunat destul de multe asemenea mărturii ale interesului și plăcerii generate de vizitarea muzeului.

Au semnat aici, sub cuvinte de caldă apreciere, membrii delegației orașului finlandez Turku, înfrățit cu Constanța, Henri Elangève, ministrul din Camerun, C. Rajescoarcăli, secretar general al Partidului Comunist din India, membri ai unor delegații venite din : U.R.S.S., Italia, Somalia, Sudan, precum și numeroși vizitatori din România.

Adăugînd că pe perioada verii, în imediata vecinătate a muzeului se organizează și o expoziție permanentă cu animale vii, cuprinzînd cele mai reușite exemplare din diverse rase de ovine și caprine și sugerînd factorilor de resort să deschidă, în același perimetru, cîteva mici unități de desfacere a unor produse specifice, nu ne mai rămîne decît să mai menționăm și adresa muzeului oii și oieritului : Șoseaua Filmon Sîrbu, nr. 248 (la ieșirea din Constanța spre Cernavodă). Luați-o ca o invitație, pentru una din zilele vacanței dv. de vară pe litoral.

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

Vitrina artelor

Muzică

Festivaluri

Seva primăverii, care impulsionează renașterea naturii, se reflectă și în arta sunetelor ; o multitudine de manifestări anuale, intrate în calendarul artistic și fiind înscrise sub egida generosului Festival național „Cîntarea României", sînt organizate în acest anotimp, simbol al tinereții. Astfel, „Primăvara muzicală timișoreană", „Luna Operei" (desfășurată la Constanța), „Zilele muzicale arădene", „Primăvara culturală bucureșteană", „Săptămîna muzicii gălățene" și altele, oferă un cadru propice pentru valorificarea artei noastre naționale, atît sub raportul creației cît și sub acela al interpretării. Dar cel mai important dintre aceste festivaluri îl constituie, credem noi, „Zilele Muzicii Românești", care are loc la Iași avînd numeroși organizatori, în frunte situîndu-se Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Iași, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română ; iar o mulțime de uzine și instituții locale dețin înalta calitate de patronatori, adică osemenii muncii din aceste întreprinderi devin susținători direcți, morali și materiali.

„Zilele Muzicii Românești" au ajuns în acest an la cea de a X-a ediție, adică la un prim jubileu, iar săptămîna dintre 20—27 mai a fost extrem de darnică pentru numeroșii melomani din vechea cetate a culturii moldave. Și nu numai pentru ei, deoarece undele radiofonice au răspîndit pe întreg cuprinsul țării noile creații autohtone, pe plan general și pe cel local precum și valorificări ale moștenirii și tradițiilor culturale, născute și crescute în aceste locuri de veche tradiție. Astfel, din zecile de lucrări prezentate, 23 au fost în primă audiție absolută, iar 3 în primă audiție ieșeană. Compozitorii ieșeni reprezentativi, cum sînt Vasile Spătărelu, Anton Zeman, Cristian Misievici, Viorel Munteanu și alții au ieșit la rampă cu una sau mai multe lucrări noi, de referință, lor adăugîndu-li-se și mai mulți tineri creatori, studenți încă la clasa de compoziție a Conservatorului „George Enescu" ; iar generațiile mai vîrstnice și mai tinere, de prin toate meleagurile patriei, au fost reprezentate în totalitate. Luceafărul artei noastre muzicale, George Enescu, precum și alți adevărați piloni ai școlii naționale, de la Gavriil Musicescu, Sabin Drăgoi și Dinu Lipatti pînă la Anatol Vieru, Pascal Bentoiu și Ștefan Niculescu au fost interpretați și popularizați cu cinste, adică așa cum se cuvine. În sfîrșit, în chiar ziua deschiderii Festivalului, în 20 mai, maestrul Ion Dumitrescu, unul dintre cetitorii moderni ai Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor împlinea 75 de ani ; drept omagiu adus întregii sale activități, orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române dirijată de Paul Popescu, prezentă aici, și-a înscris în programul inaugural „Simfonietta", una dintre creațiile de bază ale acestui muzician ; gest simbolic și uman, specific spiritualității românești.

Un eveniment aparte, îmbogățind de aici înainte Festivalul ieșean, l-a constituit înființarea și desfășurarea primului Concurs „Gavriil Musicescu", la care au luat parte cele mai valoroase formații corale din țară. Pe scenele ieșene, ele au cinstit prin interpretările lor atît numele înaintașului muzicii corale românești, ilustrînd în același timp valoarea unor creații mai noi și mai vechi. Alăturînd acestei manifestări și concertele simfonice, concertele camerale, concertul de muzică de jazz (susținut de cei mai de seamă interpreți bucureșteni, ieșeni și sibieni), concertele dezbatere, simpozioanele, întîlnirile publicului cu compozitori de frunte ; adăugînd și numeroșii oaspeți sosiți pe meleagurile Bahluiului de pe întregul teritoriu, colective simfonice, coregrafice, dirijori și soliști de un înalt prestigiu național și internațional care împreună cu artiștii locali au oferit prestații de o deosebită ținută și calitate, se poate forma o imagine clară a tabloului vivant, valoros și atotcuprinzător al muzicii românești reflectat în cetadela ieșeană, devenită în aceste zile o adevărată capitală a muzicii noastre.

Cea de a X-a ediție a „Zilelor Muzicii Românești" a luat sfîrșit ; prilej de adîncă meditație, mîndrie și satisfacție patriotică !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Teatru

Politică fără delicatețe

Piesă oarecum echivocă, indecisă ca semnificație și cu o desfășurare dramaturgică plină de ambiguități, **Regele Ioan**, una dintre cele mai puțin jucate tragedii istorice shakespeariene, capătă pe scena Teatrului de Comedie o coerență și un relief ce asigură acestei reprezentări statutul unui spectacol care, dacă ne măsurăm bine cuvintele, nu este neapărat unul „de referință", dar trebuie neapărat văzut.

Este drept că în contextul unei anumite inflații de vorbe mari o asemenea afirmație poate să pară mai degrabă rezervată. Și nu este deloc așa ; însă autorul acestor însemnări crede că prețuirea și chiar entuziasmul — pentru o carte, un spectacol, un film, un concert, o expoziție etc. — nu se exprimă numaidecît prin convocarea limbajului înalt sărbătoresc și prin mobilizarea adjectivelor ce nu se mai termină ; dimpotrivă, abundența de elogii contribuie la discreditarea obiectului lor și instituie o atmosferă de falsitate, sufocantă intelectual. A face din orice fleac un eveniment, a considera faptul artistic normal drept o excepție, a înnobila prin străduințe lingvistice demne de o cauză mai bună realizări poate meritorii, dar nu mai mult decît atît și în nici un caz epocale, monumentale etc., înseamnă în realitate a pierde nu doar o necesară măsură, ci chiar percepția evenimentului. Dacă ne cheltuim cuvintele mari în împrejurări de rînd sau poate nici măcar situate la acest minim nivel de interes, ce vom face la producerea autenticelor evenimente ?!

Iată de ce **Regele Ioan** poate fi socotit „un spectacol care trebuie neapărat văzut" : nici mai mult, dar nici mai puțin decît atît. Un bun regizor, verificat bun, Grigore Gonța, o interpretare plauzibilă, în limitele textului, fără inutile forțări de sens, dar pe axul unei idei limpezi ce vizează în primul rînd nu o discutabilă „originalitate", ci o cît mai riguroasă organizare a elementelor semnificative, o distribuție gîndită atent și adecvată, nu menită să epateze — acestea sînt cîteva dintre caracteristicile spectacolului de la Teatrul de Comedie. Caracteristici **normale**, firești, de așteptat și chiar **de prețuit** de la un teatru bucureștean important. Marile izbînzi pot să apară numai pe fondul existenței unui nivel calitativ constant bun ; în materie de creație artistică stilul de muncă „în campanie", cu acceptarea principială a denivelărilor valorice, este întotdeauna un indiciu de anormalitate, negativ. Spectacolul însuși impresionează, plăcut, printr-o situare decisă în zona montărilor ce nu contrazic, prin stridențe calculate, de fapt simple stridențe de consum, obișnuințele publicului : nu se țipă, nu se răcnește pe scenă (a devenit o modă să se strige cît mai tare !), vocile actorilor sînt modulate în funcție de nevoile textului, nu sînt folosite mijloace acustice și pirotehnice de asurzire și de orbire a spectatorilor, reamintindu-ni-se, oportun că totuși teatrul este și rostire, cultivată, nuanțată, infinit expresivă (în aceeași direcție se înscrie, este de notat, și reprezentația cu **Torquato Tasso** de la Național).

Tragedie în linia anecdotică, tragedie în ordinea temei dominante, **Regele Ioan** este valorificată scenic de Grigore Gonța prin sublinierea unei dimensiuni comice cu efecte paradoxal amare. Ioan este un rege, cum s-a spus, uzurpator, incapabil să fie însă la înălțimea rolului său de monarh. E, de fapt, rob al puterii însușite și care-l împinge implacabil la demagogie, la cinism, la crimă, dar și la o moarte ce-l podepsește ca personaj social, în plan strict omenesc el rămînînd totuși o victimă. Personalitate mai mult ambiguă decît complexă, Ioan (interpretat cu finețe și subtilitate de Silviu Stănculescu) își vădește natura ca inadecvare progresivă și degradantă moral la calitatea de rege ; el este, cu adevărat, un **uzurpator**, un înlocuitor nedemn, concretizarea unei absențe. Confuz, bîlbîit în gîndire și în gesturi, dezordonat, incoerent, dezarticulat, Ioan reprezintă ceea ce se cheamă un „model negativ" — și nu prin dominația unei trăsături malefice, cum se întîmplă în alte tragedii istorice shakespeariene, ci prin desăvîrșita lui mediocritate, printr-o lăbărțată neaglutinare. Accent bine intuit și bine reliefat de regizor și de interpret, Ioan este însă numai o „rotiță" în sistemul spectacolului, conceput ca o imensă clovnerie politică expusă fără menajamente, în toată goliciunea și în tot derizoriul ei. Exprimată prin confruntări și armistiții, gesturi orgolioase și comploturi, urzeli criminale, invazii, dorințe de cucerire, politica dusă de forțe aflate cînd în conflicte aparent ireductibile, cînd în alianțe mincinoase, apare ca o continuă tragere de sfori și pe sfoară Scena este de altfel invadată de fringhii, folosite la suișuri sau coborîșuri efectuate în maniera strămoșilor noștri după Darwin, iar aceste sfori sînt de fapt stăpînii celor care se iluzionează că se slujesc de ele. Liber față de jocul intrigilor și al intereselor, Bastardul (Șerban Ionescu, actor vital și umplînd, la propriu, scena la fiecare apariție) este singurul personaj excentric în raport cu bîlciul pe care-l traversează doar spre a-i face transparentă, prin contrast, josnicia, iar această excentricitate sugerează suficient de clar existența unui inepuizabil teritoriu al speranței. El este singurul om autentic viu într-o lume de marionete jalnice (calitatea de „păpușă umană" este impecabil realizată de Marian Rilea în Ludovic). Poate că simbolistica implicată de acest personaj s-ar fi cuvenit mai mult și mai profund exploatată în cadrul viziunii regizorale, care propune o lume, dar nu și o confruntare, un univers, dar nu și o individualitate. Însă ar fi fost, desigur, un alt spectacol...

MIRCEA IORGULESCU ■

Plastică

Culorile plaiului natal

Pictorul Octavian Popa face parte din cunoscuta generație a primilor absolvenți ai Institutului clujean de artă „Ion Andreescu" (1949—1952). Este însă un profesionist greu de catalogat. Atras de acordurile ample și suave și, în aceeași vreme, de atmosfera purificată, însă viguroasă a peisajului, nu se poate totuși afirma că Octavian Popa este numai un artist peisagist. Întruzlunea în naturile și tablourile sale a unor edificii moderne, a unor piețe și burguri monumentale, profunzimea „orizontalelor", denotă ambițiile și forța unui pictor vizionar și modern, ale unui visător al civilizației viitorului, așa cum poate fi ea reprezentată, încă de astăzi.

Însă Octavian Popa este și un artist preocupat necontenit de surprinderea luminii prin culoare sau prin nuanțe coloristice (violet, sau mov, sau portocaliu), pînă la intensități și variații excepționale. Peisajele montane (imagini ale codrilor, plaiurilor și munților Bihariei), precum și monumentalele peisaje industriale rămîn excelente peisaje în acest sens. Totul este **iluminat** în aceste viziuni : și florile și colinele și stîncile și burgurile abstracte, nesfîrșit de întinse, semețe și verticale ; și piețele moderne și arborii liniștiți, și pierduți de la marginea marilor orașe ; și cerul senin — elemente și reprezentări peste care se revarsă, abia perceptibil, un minunat suflu liric ; și un spirit luminos și pătrunzător aparținînd (și) unui pictor (și) unui poet, adică unui artist vizionar.

Expoziția retrospectivă din marile săli ale Galeriei Muzeului de Artă din municipiul Cluj-Napoca, structurează etapele creației lui Octavian Popa, de la **peisajele țărănești** și cele legate de **burgurile moderne**, pînă la extraordinara serie de **Acuarele** (peste 60), ultima ca fază încheiată unei teme esențiale : **Peisaje transilvănene**, în care varietatea și fascinația naturii sînt surprinse din anotimp în anotimp, din „fragment" în „fragment", într-o unitară și secretă dorință de **totalitate**. Colinele bihorene, blîndele culmi ale Țării Bihariei, amintirile plastice ale propriului său spațiu natal comportă o coordonată importantă : aceea a spațiului românesc mioritic, relevat pînă la strălucire, grație virtuților acestei picturi.

Omul care „atestează sensibilitate și profesionalism", cum l-a numit pictorul Paul Sima, colegul său de generație, se aoropie în această toamnă de șaizeci de ani. Octavian Popa rămîne un artist prodigios, emanînd constanță și forță — asemenea verticalității marilor săi arbori solitari, plutind peste nesfîrșirea de albastru, de brun și de galben a **Peisajelor transilvane** — creația sa cea mai penetrantă și, în același timp, blîndă și calmă, asemenea maturității artistice ce ne-a oferit-o cu atîta generozitate.

CONSTANTIN ZĂRNESCU ■

(Urmare din pag. 9)

ființă expresiunea geniului unui popor, ea redîndu-ne în mod fidel gradul de cultură și civilizație în decursul vremurilor, tot ce reprezintă arta trebuie îngrijit și păstrat. În străinătate, obiectele de artă sînt adunate și păstrate în muzee. Ar fi bine ca aceste tablouri ale marelui, neîntrecutului și neuitatului pictor Grigorescu să fie imobilizate sau cumpărate de stat de la particulari și astfel strînse să fie în muzeele noastre". Peste cîteva zile la 20 august, Președinția Senatului se adresa Ministerului Cultelor și Artelor cu rugămintea „ca tablourile pictorului Grigorescu să fie imobilizate sau cumpărate de stat de la particulari și astfel strînse să fie depuse la muzeele noastre".

Decretul nr. 5067 din 30 noiembrie 1919, prin care se cedă, pe timp de 3 ani, Palatul Ateneului pentru nevoile sedințelor Parlamentului, a creat, cu toată asigurarea perspectivei de consolidare și extindere a clădirii de către stat, probleme practice serioase din punct de vedere al păstrării și expunerii operelor de artă. Astfel, Direcțiunea Pinacotecii și Muzeului Grigorescu se adresa, la sfîrșitul lunii noiembrie 1920, ministrului cultelor și artelor cu îngrijorarea că noile săli repartizate pentru expunerea tablourilor nu au pereții cu „**rezistența trebuincioasă spre a susține tablouri**" și îl roagă, totodată, să le acorde fondurile necesare „**spre a face să se construiască panouri cu armătură de lemn acoperite cu pînză, după cum se obișnuiește...**" O atenție deosebită a-a acordat, în timpul duratei acestei tevaturi, tabloului „**La Smirdan**", proprietatea Primăriei Capitalei, care a fost transportat la Palatul Artelor și expus în permanență vederii publicului.

În asigurarea protecției și exponibilității continue a tablourilor lui Grigorescu își oferă serviciile și Ministerul de Război, prin Muzeul militar, aducînd următoarea motivare : „**Cum documentele războiului Neatîrnării trebuiesc să fie văzute de toată România într-un cadru cît mai larg, ele fiind deja cerute de mulțe de vizitatori ai Muzeului, cu onoare vă rugăm să binevoiți să fie cedate Muzeului Militar Național, instituție menită a face educație patriotică viitoarelor generații ale neamului**".

Grigorescu și posteritatea

Tablourile solicitate erau cele cu subiecte militare, reprezentînd imagini din campania 1877/78, printre care : „**Dorobanțul**", „**Prizonierii turci defilînd**", „**Smîrdan**" — (schiță în cărbune), „**Bătălia de la Smîrdan**" (pictură mare) și altele. „**Cum prin această cedare — își încheie forul militar central argumentarea — pînzele nu sînt înstrăinate, ci rămîn tot ale statului, trecînd doar într-un muzeu unde sînt mai indicate a se găsi, credem că servim cu aceasta inițiativa și marele public care va avea prilejul să le pretuiască și admire cît mai des, încălzindu-și sufletul de la măreția lor**".

Majoritatea tablourilor lui Grigorescu continua însă să fie păstrată în condiții necorespunzătoare. La sfîrșitul anului 1922, un arhitect se referea, că „**tablourile lui Grigorescu care au rămas netransportate pe la alte autorități, se găsesc instalate în modul cel mai dureros în două săli din parterul Ateneului Român, săli care au o lumină defavorabilă cu desăvîrșire scopului cerut... Din această cauză aceste tablouri, pentru care statul a plătit mare sumă de bani, sînt expuse să se degradeze complet**".

Situația a continuat ani de-a rîndul, de vreme ce, în primăvara anului 1924, Direcțiunea Pinacotecii și Muzeului Grigorescu continua să informeze Ministerul Cultelor și Artelor că aceste tablouri se găsesc „**într-o stare care reclamă urgente reparațiuni, mai cu seamă în sala de la etaj a Palatului Ateneului, unde învelitoarea, fiind foarte vițios construită și deja deteriorată în parte, permite scurgerea apelor...**"

În anul 1938, cînd Academia Română a luat inițiativa sărbătoririi centenarului Grigorescu, lucrările clasicului pictor român, aflate atunci în proprietatea statului, au fost expuse laolaltă în număr de 175, prin efortul devotat al pictorului J.A. Steriade, putînd fi văzute și admirate, în perioada 12—30 iunie, de mii de vizitatori din București și din țară.

Acum, în anul în care marchează scurgerea a încă unui semicentenar de la nașterea artistului „opera lui inegalabilă și nerepetabilă, aflată în cea mai mare parte în siguranța dăinuirii ei peste veacuri, capătă noi dimensiuni și valori, astfel încît fiecare generație să aibă un Grigorescu al ei și un același Grigorescu, cum se exprima un exeget al operei sale.

atelier literar

Tiberiu Tei — Suceava. Datele personale minime pe care le cere (cînd e cazul) computerul, nu includ greutatea : mai slăbiți, în felul acesta veți putea participa la categoria muscă. De arat, nu vă faceți griji. Are cine. Chiar și în Japonia, țara care vă place atît de mult (probabil, pentru poezia ei). Poemele trimise sînt publicabile, dar nu în spațiul „Atelierului" nostru.

Sorin Aldea — București. Din moment ce noi v-am „descoperit" și v-am debutat, ne bucură veștile bune pe care ni le dați. Computerul nu consideră drept „o pețire la mai multe porți" faptul că, între timp, ați încercat să pătrundeți și în alte „Ateliere". E curios să afle cum ați fost primit. Sfaturi, se pare, ați primit destule. Nu-i rău dacă le mai selectați. Poemele trimise acum nu adaugă nimic nou. Așa că...

Cristina-Drăgănești Olt. Vă luați măsuri de prevedere, admonestînd computerul că e prea dur în observațiile sale și, mai ales, ironic. Considerați că „o încurajare nu costă prea mult". Citim **Absența** : „De ce taci ?! Oriunde ești (.) / trimite-mi un semn că exiști. / De ce taci ? / Adună-ți gîndurile (.) / de mult rătăcite, / adună-ți puterile / și vino. / De ce taci ?" Singura soluție e să strigați mai tare. Vă costă ceva ?

Mircea Dinu — Moreni. Încercați să ilustrați prin texte frumoasa teorie despre existența poemului. Altfel riscați să deveniți critic literar.

Adina Stan — Osica de Sus, Olt. E bine să continuați, dar nu ca pînă acum. Priviți prea la suprafață obiectele și sînteți grăbită.

Grigore Neagu — Năvodari. „revin cu cîteva din încercările din ultimul timp. Poate acum o să spuneți „da". Spunem „nu".

Emilia Moldovan — Toplița, Harghita. Vă înșelați, Emilia Moldovan, alias E.M. Amariei : vi s-a răspuns și nu avem nimic de adăugat la ceea ce v-am spus atunci. Că nu vă convine, e altceva.

Alexandru B. Rosman — Arad. Între multele lumini de avertizare cu care este înzestrat computerul nostru există una care se aprinde foarte rar. Acum s-a aprins și asta înseamnă : atenție, zonă nesigură, poemele par traduse dintr-o altă limbă, poate din două. Nu ne putem împotrivi unei astfel de decizii : mai trimiteți-le o dată, ortografiindu-le (dacă nu vă e greu), punîndu-le titlul (dacă se poate) și semnîndu-le pe fiecare în parte. Nu strică și cîteva date de biografie.

Marga Feraru — Brăila. Aveți prea multe nedumeriri în legătură cu ceea ce scrieți, uneori — ca în **Drumul pînă la tine** —, binișor. Computerul consideră că e bine să fiți nedumerită în continuare : certitudinile sînt bune, dar trebuie să vă convină. E frumos că-i citiți și apreciați pe poeții brăileni. Mai sînt și alții. Reținem **Circuit**: „Cuvintele mele trălesc într-un cerc. / Eu le rotesc, / ele se amestecă cu aerul, / eu inspir aerul, / ele devin din nou ale mele. / și tot așa mereu, / Pînă cînd ?" Computerul nu vrea să știe pînă cînd, dar transcrie observația unui dramaturg faimos, moștenitor al lui Urmuz : „Luați un cerc. Mîngîiați-l. Va deveni vicios". Și observați cacofonia din versul al treilea.

Elena Nicolae — Otopeni. Am mai parcurs, cu cîteva luni în urmă, exact aceleași texte și n-am găsit nimic de reținut. Credeați că de data aceasta găsim ceva ?

Ichim Lucian — Gara Banca, Vaslui. „Aș avea cite ceva de spus în legătură cu cîteva versuri scrise și compuse de mine. Prea mult talent pentru a compune poezii nu am, dar cela ce am pînă în prezent e mai mult pentru gîndit și scris. Vă rog dacă puteți să mă ajutați să-mi găsesc locul și adresa exactă unde să-mi pot trimite scrisorile cu poeziile compuse". Dacă e vorba de poezii „compuse" precum aceasta de acum : „Florile iată-nfloresc / păsările ciripesc / tot cuprinsul se trezește / parcă e cantr-o poveste", vă dăm adresa exactă : coșul de 3e gunoi.

Marius Mazilu — Pitești. Transcriem **Cumpătare** : „prin bezna hățișului / din stînga necuratului / lesne de poți rătăci / pierzîndu-ți mărinimia / sentimentelor. Lucirea strîmbă a coltului / clădirii ce nu există / mă orbește, dîndu-mi / senzația de foame. / dar totul este să știi / să te oprești la timp". De ce nu vă opriți la timp ?

Carmen Popescu — București. Poemele trimise sînt frumoase prin gîndul lor, dar nu și prin modul cum spuneți acest gînd. Treceți mult prea ușor de la „agitatoric" („Opriți, acum cînd...") la „meditativ" („Pe al vieții drum") și nu vă supraveghiați rostirea, nici nu dispuneți de posibilități deosebite în acest sens. Sigur, a scrie poezie nu face rău nimănui ; poate, doar celui ce o scrie.

Viorica Neagu — Ploiești. Din tot ce ați trimis, doar începutul din **Început de iulie** (mai exact, prima strofă) ne face să credem că, treptat, cu multă rîvnă, veți reuși să scrieți lucruri frumoase. Ridicarea banalului la rang de poezie nu stă în puterile dumneavoastră : „Mută-te cu un etaj / mai sus în inima mea, / însă ai grijă să nu / zgîrii mobila sărutării noastre". Ce fel de chiriaș e ăsta ? — se întreabă computerul. La fel, **Trenul**. Curios, foarte mulți participanți la „Atelier" au cite o gară în suflet, în general fără nimeni pe peron și cu ceasurile mergînd haotic. Să fie o aluzie la trenurile reale ?

Rodica Teodoru — Buzău. Deocamdată nu. Adică deocamdată nu e poezie. Există, totuși, semne că așteptarea nu va fi de durată. Pentru „Rețeta" dedicată „Atelierului", computerul vă mulțumește dar rămîne pe mai departe exigent : exprimarea e deficitară și, în sine rețeta e falsă.

Ion Albu — Pitești. Din delicatețe, computerul a refuzat să vă menționeze pînă acum frecvența aproape săptămînală în „Atelier". Sigur, e dreptul dumneavoastră să intrați, dar de rămas rămîne cine poate. Citim : „Orele se dilată, / zilele se dilată, / încolțesc ideile Naturii / apar dinții progeniturii". Nu vă mai dilatați, că nu avem loc.

Mai trimiteți : Adela Ionescu — Bacău ; **Doina Moldovan** — Botoșani ; **V. Pelescu** — Buzău.

Deocamdată nu : Marius Birlea — Baia Mare; **Polec Simona** — Băneasa; **Mihai Elis** — Făurei, Brăila ; **Constantin Păuș** — Iași ; **George Mehedin** și **Ion Cupanache** — București ; **Sonu Nicoleta** — Brașov ; **Victor Dodin** — Roman ; **Soare Daniel** — Tuzla ; **Cristina Marcu** — Pitești ; **Sergiu Danilescu** — Suceava ; **Nicolae Corbeti** — Buzău; **Alexandru S. Petria** — Dej, Cluj ; **Munteanu Elis** — Galați ; **Istoe Virgil** — Gerăești, Neamț ; **George Broboană** (încă nu !) — Drăgășani.

Nu vă pierdeți timpul : Catrinei Hristea — București ; **Dulcă Vasile** — Muereasca, Vîlcea ; **N. Gina** — Gugești, Vrancea; **Pîrva Valentina** — Ploiești ; **Bujdea Gabriela** — București ; **Bîrcu Radu** — Drobeta-Turnu Severin.

DARIE NOVĂCEANU ■

Mai bine

Trec zilele-vînturi, trec nopțile-ploi,
cuvintele toate dispar ca în ceață
și pare-e sîrmă ghimpată-ntre noi
și-n orice statuie un clasic în viață.
Pădurile cîntă-n viori care nu-s
și toamnei sovonul curînd o să-i pice.
Și iată îți spun fiindcă nu și-am mai spus
că ieri ai fost rană și azi cicatrice.
Sînt sigur că ninge pe vîrfuri de munți
dar frunza pe-aici încă are culoare.
Din poze-nvechite la mine te-nerunți
sau poate că numai așa mi se pare.
Trec zilele-vînturi, trec nopțile-ploi
nici pești nu mai are speranțelor balta ;
mai bine săraci și curați amîndoi
dar eu într-o parte și tu într-o alta.

Frescă

Prin calendarele luminii
au gardă personală crinii
și între ei se-mpușcă spinii.
Avionete de hîrtie,
umplute cu melancolie,
cad în vitrinele îmbujorate,
în care zac amestecate
pahare cu picioare piate.
Se varsă soarele în becuri,
se umflă soldurile-n ceceuri,
rămîn pantofii fără ficeuri.
De dor se rupe-n lăcăi cheia
la robinet curge ideea
și rîde-n flacără scînteia.

VIOREL MUNTEANU

Clopotarul

Clopotarul adormise-n turn,
adormise-n turnul de cleștar
al amiezii. Sufletul lui bun
adormise-n toaca de stejar.

Îi rostise limba de aramă
numele-ntr-un ritual păgîn.
Nimeni nu-i trezise. Și la vamă,
cei ca ei, însinguraji rămîn.

În trecere

„Uță, mamăă, Uțăă !" Bocetul
femeii răvășește chipurile
noastre desfrunzite. „Cînd
mai vii tu la copiii tăi ?"
Bocetul femeii, străniu, ca
după o cumplită magie ;
și ne silim a înțelege
de ce-a căzut încă un om
sub steaua ființei sale. „Timpu-reței
ta se duse, mamă, ca floarea
de măr !" Bocetul femeii în
autobuzul devenit deodată
sanctuar în care
adevărul își arată dinții.

ION POPESCU

Simona Noja:

(Urmare din pag. 9)

Ierarhiile naționale — în balet ?

— Există la noi oameni de o mare sensibilitate care manifestă comprehensiune — constantă și pentru arta coregrafică. Esteți, critici literari și muzicali, oameni de cultură pot emite aprecieri judicioase pe marginea unui spectacol de balet. Ba mai mult : ei pot facilita și deschiderile atît de necesare ale artei coregrafice spre celelalte forme de expresie artistică, pot surprinde plurivalența fenomenului. Avem totuși puțini critici pregătiți să intre în laboratorul intim al dansului, care să cunoască limbajul lui tehnic și să poată spune în cunoștință de cauză, de exemplu, dacă **fouetté**-ul și **arabesque**-ul au fost executate corect, dacă **poigné**-ul este expresiv, dacă **coude-pied**-ul este corect întins, dacă balerinul are datele fizice obligatorii pentru un anumit rol, dacă este sau nu muzical și așa mai departe... Citesc cu atenție totuși cronicile spectacolelor în care am dansat. Consider dialogul balerin-critic la fel de necesar ca și dialogul balerin-public ; o cronică de balet obiectivă este, mai ales pentru tinerii dansatori, utilă și de dorit.O ierarhie justă a valorilor cred însă că ar putea fi relativ mai bine stabilită printr-o circulație intensă a balerinilor în cadrul instituțiilor de spectacole din țară, prin participarea lor sistematică la festivaluri și concursuri de balet naționale și internaționale. Și, nu în ultimul rînd, dată fiind condiția de „artă vizuală" a baletului, cunoașterea și ierarhizarea valorilor s-ar putea face și prin intermediul televiziunii. Fără a nega unele lucruri bune făcute în popularizarea spectacolelor de valoare, televiziunea pare foarte grăbită. Și, totuși, grăbită fiind, reușește deseori să prezinte nu balerini de primă linie, ci mediocrități.

— Coregrafii și balerinul au avut și încă mai au un rol activ în artele secolului nostru. Să-l amintesc pe Djaghilev, ale cărui creații au dat un impuls fecund muzicii de avangardă și artelor plastice. Béjart, Martha Graham, și alții. M-ar interesa cum te gîndești la ei ?

— Dispun de surse restrînse de informare asupra a ceea ce se întîmplă în prezent, în balet, pe plan mondial. O imagine de ansamblu am totuși, sumară, desigur. Ea demonstrează că baletul, intrînd la începutul acestui secol între disciplinele distincte ale culturii și artei, cunoaște o dezvoltare pe cît de amplă, pe atît de diversificată. Baletul vine se pare în întîmpinarea aspirațiilor omului modern, oferă una dintre alternativele estetice cele mai adecvate preocupărilor sale pentru dezvoltarea corpului odată cu, și în strînsă armonie cu spiritul. Coexistă, într-o gamă largă de tendințe și nuanțe, în funcție de școli specific naționale, cele două direcții profilate încă de la începutul secolului : baletul clasic, al rigorilor și normelor precise, și baletul modern, contemporan, caracterizat aparent tocmai prin emanciparea de norme. Aparent, pentru că în fond performanțele, în această din urmă direcție, sînt imposibile fără cunoașterea și asimilarea culturii clasice de balet. De altfel, și într-o direcție și în cealaltă, baletul actual, prin ce are el mai bun, stă sub incidența unor mari personalități. Rolul crescînd al coregrafului în montarea unor spectacole de balet, în împunerea unui stil, fenomen întru totul similar cu cel al regiei de teatru, a impus nume care au devenit de referință: Iuri Grigorovici, George Balanchine, alții. În același timp nu s-a diminuat cîtuși de puțin, ci dimpotrivă, a crescut, importanța interpretului. Odată cu sporirea gradului de dificultate sub raport tehnic și ideatic a unor roluri, interpretul a devenit chiar privilegiat în relația cu publicul. De aici, numărul crescînd al balerinilor intrați în rîndul celebrităților. Personal, am găsit pentru propria perfecționare unele modele. Ei conving prin acea „înălțare impersonală" care îți cuprinde întreaga ființă atunci cînd îi privești și își impun personalitatea pînă la a substitui în conștiința spectatorului rolul interpretat cu numele lor.

— Să încercăm o apropiere între literatură și coregrafie. Literatura, romanul îndeosebi se interesează și de mentalitățile de grup prin personajele pe care le propune. În literatura noastră personajele de referință sînt țărani, intelectuali, dar și artiști de toate felurile. Pentru profesionistul dansului, balerinul, putem invoca însă doar Scrinul negru al lui Călinescu și pe Cucly Iablonski, personaj secundar încărcat însă cu o substanță extraordinară. S-ar putea răspunde că decît o sută de personaje insipide, mai bine unul singur dar într-adevăr memorabil. Fermecătoarea Cucly, deci... Studentă la filologie fiind, bănuiesc că ai citit cartea. Ideea marelui vrăjitor care a fost Călinescu e că dansul ca artă, deși în complet divorț de idee, de reflexivitate, chiar cu o conștiință de sine la limita precarului, își biruie această condiție prin armoniile sublime ale corpului... Aș zice, o spune și Călinescu, în subsidiar, că balerinul e acel artist care „gîndește cu picioarele". Ce ai avea de adăugat ?

— Monumental prin arhitectura și viziunile de ansamblu ale romanelor sale, G. Călinescu avea, cred eu, în egală măsură intuiția subtilă a detaliilor semnificative. Balerinul însă ca om care gîndește și se exprimă cu picioarele mi se pare, totuși, chiar luînd în considerare sensul pozitiv al termenului, o definiție prea sumară. Aș prefera, în schimb, pentru a pătrunde în miezul condiției balerinului, uimirea camilpetresciană a omului care „vede idei". Este o metaforă ce reușește să surprindă mai adevărat menirea balerinului și care e cea de a povesti prin mișcarea corpului propriu, de a sugera idei și a produce stări de spirit, de a face caligrafia inedită, interesantă și cuceritoare a sufletului omenesc.

— Proiecte de viitor.

— Baletul este viață. Viața mea nu este însă numai balet. Doresc să-mi termin studiile, sînt studentă în anul al II-lea a facultății de filologie, pentru care am optat cu dorința de a-mi cîștiga „prietenia" a cît mai multe opere din cultura națională și universală. Sub această incidență pe care o consider fertilă, binefăcătoare vreau să-mi construiesc viața pe mai departe. Spun asta pentru că am în spate douăzeci de ani și în față un munte de probleme. Sper să am curajul opțiunilor decisive, dar și tenacitatea înfăptuirii lor. Uneori ezit, am îndoieli, parcă mă cuprinde în momentele de răscruce profesională un fel de teamă vicleană. Atunci mă gîndesc obligatoriu numai la lucruri frumoase. Adesea îl chem în ajutor pe marele Nichita Stănescu, zicîndu-mi : „În mine, peste tot, sînt ruguri în așteptare".

Vocație și pasiune

(Urmare din pag. 9)

Putem aprecia, ca o idee de bază a modului de interpretare, că această formație este deschisă și capabilă oricăror poziții stilistice, încluzînd deopotrivă atenția pentru preocupările destinate anatomiei sunetului.

Fără îndoială, o condiție a unei lucrări corale este dovedită de condiția dirijorului. Valentin Cirlig a demonstrat și cu acest prilej că deține o serie de elemente ce asigură o exactă coordonare a grupului, o bună armonizare a vocilor. Spectatorii din sală au putut constata în cele două ore de spectacol o gestică elegantă, prestanță, o tehnică proprie de dirijare.

În concluzie, Corala Facultății de medicină din Craiova se dovedește a fi un minunat produs al muncii de echipă. Experiența celor în vîrstă se îmbină cu elanul și tinerețea studenților care, am înțeles din spusele lor, vin aici din dragoste și pasiune. În încheiere am reținut cîteva aprecieri ale compozitorului Laurențiu Profeta, prezent la concert : „este o formație de lungă respirație care m-a convins. Prin modul ei de interpretare a unor piese nu tocmai ușoare atinge profesionalismul. Este uimitor că un cor de amatori poate prezenta în concert peste 20 de lucrări corale de autori atît de diferiți ca stil. Îi felicit pentru această performanță artistică".

Dialoguri în avanposturile cercetării

Țintele psihiatriei

— Tovarășe *profesor doctor docent, Vasile Predescu* sînteți un conducător de școală psihiatrică, și energic și grăbit. De-abia s-a stins ecoul concluziilor dumneavoastră de la simpozionul cu tema nevrozele, și ați și trasat jaloanele celui din anul viitor pe care l-ați anticipat să pună sub microscop alcoolismul. Se știe că în specialitatea dumneavoastră, diagnosticul se stabilește dificil, în urma unei rafinate „chirurgii" asupra psihicului. Care este întreprinderea științifică pe care ați concretizat-o în această direcție ?

— În psihiatrie, manifestările patologice se întrepătrund cu o multitudine de comportamente încadrabile în limitele largi ale normalului. Se impunea o sistematizare și o ordonare a manifestărilor psihice pe cît posibil în categorii de boli. Avînd ca fundație experiența dobîndită pe mii de cazuri, glosarul elaborat de colectivul nostru cuprinde peste 400 de posibilități de încadrare a afecțiunilor, față de 200—300 ale puținelor clasificări din lume. Numărul mai mare de rubrici permite o cuprindere a întregii diversități a bolilor psihice, o asociere a lor cu maladiile organice, o codificare a tratamentelor, limpezindu-se și nuanțîndu-se criteriile de diagnostic. Această sistematizare științifică unifică limbajul psihiatric al specialiștilor.

— Tovarășe profesor, fiindcă ați amintit de vîrsta a treia, poate psihiatria întinde un colac de salvare senectuții zbuciumate de tulburările ei de sănătate mintală ?

— La ora actuală psihiatria poate discerne la un bătrîn dacă este vorba de o psihoză determinată de un complex stresant sau de o boală vasculară degenerativ-senilă. Tulburările funcționale de tipul nevrozelor, psihozelor reactive, sindroamelor și stărilor afective depresive declanșate de întreruperea activității, pierderea unui soț, plecarea copiilor, teama de singurătate sînt reversibile și cu un pronostic favorabil de remisiune. Considerat mai demult un caz fără speranță, un astfel de om vîrstnic se tratează cu tranchilizante, antidepresive, sedative nuroleptice, este supus psihoterapiei individuale și de grup și socio-terapiei prin angrenarea într-o activitate utilă. El devine un reintegrat în societate și familie.

— Tovarășe *doctor, Sergiu Diacicov* ați prezentat o serie de referate foarte interesante din teritoriul nevrozelor. Cam ce concluzii s-au desprins în urma simpozionului în legătură cu această boală care, fiindcă nu doare, întîrzie prezentarea la medic ?

— Vă contrazic afirmînd că tensiunea psihică e cea mai dură suferință omenească și, tocmai de aceea, organismul o convertește instinctiv în dureri de stomac, palpitații etc. mai ușor de suportat. De aceea bolnavii ajung greșit la cabinetele de cardiologie, medicină internă, nu sînt tratați de regulă conform terapiilor psihiatrice și boala se cronicizează. Nevroza e polimorfă, poate ascunde alte afecțiuni sau chiar generează unele maladii psihosomatice, de pildă ulcerul. Aflîndu-se pe granița dintre normal și patologic, diagnosticul ei e dificil, psihiatrul trebuind să ochiască o țintă în mișcare „și deseori, în travesti, ca un sportiv de elită la tir. Produsă de stress, de situații conflictuale, de ritm nearmonios de viață cotidiană, fără alternanțe judicioase între efort și odihnă, pe un fond de fragilitate psihică, nevroza îl face pe suferind să se retragă în universul lui frămîntat, să se macine, conștient că suferă, să ajungă la acel „nu mai pot" psihic. Cea mai bună formulă de tratament este simbioza dintre chimioterapie și psihoterapie individuală și de grup. Suferindul este în timpul tratamentului mereu ocupat cu sport, cu alte activități pentru a nu rămîne în furtuna gîndurilor lui cenușii. Prin măsuri educaționale în masă, omul trebuie să devină întîiul lui medic care să-i oblige să ducă un regim de viață echilibrată, o activitate cît mai apropiată de posibilitățile lui. El trebuie să înțeleagă că nu concediul reface forțele, ci odihna activă de la sfîrșit de săptămînă și după amiezele ocupate cu alte activități decît cele ale muncii obișnuite.

— Care este esența terapiei prin biofeed back, prezentată în simpozion ?

— Am construit împreună cu psihologul Bogdan Lucaciu un aparat electronic care obiectivează prin sunete și lumini o variabilă fiziologică, în cazul nostru pulsul, înlesnind bolnavului calea de a și-o modifica spre normal prin retrostimulare. Utilizînd tehnici de relaxare sau stimulare, pacientul își descoperă o formulă proprie nonverbală de autoreglare a pulsului. Metoda a condus la rezultate bune în terapia nevrozelor anxioase cu atacuri de panică.

— Tovarășe *doctor, Lucian Alexandrescu* spuneți ceva despre acea plagă amenințătoare pe glob care este alcoolismul. Căci cîntecul spune : „cîte un pic, pic, pic / pînă n-o mai rămînea nimic /", nici în pahar, dar nici din ficat, sistem nervos etc.

— Alcoolismul cronic, care se caracterizează prin decădere în profesie, conflicte în familie și societate, incapacitatea de a respecta convențiile elementare, conduce și la dezastre ale «sănătății» atît pe plan somatic (ulcere, hepatite toxice, ciroze, cardiopatii, hipertensiune, ateroscleroză prococe, tremur), cît și psihic (delirium tremens, amnezii, halucinații, degradarea sistemului nervos pînă la demență). Trecerea pragului de la băutorul obișnuit la dependență se manifestă prin imposibilitatea de abținere, creșterea cantității de alcool pentru a obține starea euforică și anxietate, iritabilitate, tahicardie, coșmaruri la întărcare. Acestea sînt primele semnale de alarmă. Psihiatria poate interveni prin echilibrare hidroelectrolitică, complexe vitaminice, perfuzii cu glucoză și alte medicamente și, pînă la urmă, prin cura de dezalcoolizare. Dar cea mai indicată este profilaxia prin evitarea consumului sistematic și exagerat de alcool.

— Tovarășe profesor, Vasile Predescu este psihiatria un teritoriu al tristeții ?

— Nu, atîta timp cît chimio, psiho și socioterapia au făcut posibil ca peste 80% din bolnavii psihici să se trateze în colectivitate, în sistemul unităților ambulatorii. Acest aspect reprezintă un mare succes al psihiatriei care-și mută centrul de greutate din spitale în familie și societate, instituțiile cele mai eficiente în refacerea și recuperarea bolnavilor.

O întîmplare la care am fost martori avea să confirme acest optimism. Pe profesor și pe doctorul Diacicov îi aștepta o tînără venită pur și simplu să le dea binețe și să le anunțe o mare bucurie din inima ei. Trecuse un an de cînd fusese în pragul unei grave afecțiuni reactive. Un tratament complex, o vorbă caldă și o mînă pe umăr că o adevărată transfuzie de încredere au ajutat-o să se scuture de boală ca de un vis urît. Vindecarea n-a șters punțile de suflet, țesute mai mult ca în oricare altă parte între medic și pacient. Pe alee ,o fată frumoasă cu logodnicul ei pleca spre viață.

Inima pe ecran

O cascadă de reglaje nuanțate, o plimbare a emițătorului de ultrasunete deasupra pieptului într-un rafinat ritual științific, și pe display apare zbuciumul inimii cu imaginile în detaliu și absolut reale ale contracțiilor și zvîcniturilor ei. Un uluitor fragment din chiar mierul vieții ! Apoi un stop cadru și, în timp ce într-un colț de ecran ea își continuă zbaterea, mai jos se „developează" o secțiune din structura mușchilor cardiaci. După apăsarea unor taste începe să se audă și cavalcada tic-tac-urilor inimii, iar pe televizor se înșiră formele de relief ale electrocardiogramei însoțite de cifre reprezentînd dimensiunile exacte ale orificiilor și eventuala îngroșare a pereților.

Cine este de față cel ce a înlesnit pătrunderea privirilor în cele mai intime colțișoare ale inimii, cel ce i-a vizualizat atît de fidel travaliul care dăruiește clipele lui „a fi" ? Este un aparat purtînd în anatomia lui multă tehnică de vîrf și care poartă numele de ecocardiograf. Această metodă de investigație ce folosește ultrasunetele și ecoul lor în urma impactului blînd cu cordul este neinvazivă, neagresivă, ieftină și repetabilă, fără nici un pericol de nocivitate sau traumatism. Spre deosebire de tehnicile clasice care oferă reprezentări statice, ecocardiografui obține imagini în mișcare ale valvelor, cavităților, pereților, marilor vase, iar sora mai modernă 2D-Eco chiar imagini spațiale. Astfel, ecocardiografui se constituie ca un ajutor prețios pentru cardiolog în stabilirea cît mai exactă a unor diagnostice. Tehnica Eco a cîștigat tot mai mult teren și la noi în țară, deschizătorul de drum și catalizatorul extinderii ei fiind **doctorul Eduard Apetrei**. De altfel, el a fost și organizatorul primului simpozion național numit „Ecocardiografia, utilitate în diagnosticul afecțiunilor cardiovasculare". Experiența românească în acest domeniu a fost apreciată și în cadrul Congresului Mondial de Cardiologie de la Washington, la care școala noastră de cardiologie s-a prezentat cu una dintre cele mai bogate casuistici.

Eco ajută la limpezirea diagnosticului în numeroase afecțiuni cardiace. Două exemple s-au derulat chiar sub privirile noastre. Inima care pulsase pe ecran era a unei tinere femei suspectată de o stenoză mitrală. Ecocardiografui și doctorul Eduard Apetrei au spus nu, dovedind cu date riguroase că era vorba de un suflu sistolic fără importanță. În loc de operație, un tratament obișnuit și sedative ! Un bărbat prezenta fenomene de embolie, cu un presupus chiag care nu se știa unde obstrucționează un vas și ce itinerarii va mai parcurge. Ecocardiografui a depistat o tumoră în atriul stîng ce va fi extirpată chirurgical. Însă una din aplicațiile lui cele mai importante o constituie aprecierea momentului oportun pentru intervenția operatorie în diferite valvulopatii. Ecocardiografia a devenit metoda de referință în diagnosticarea pericarditelor, cardiomiopatiilor, trombozelor intracavitare, rupturilor de cartilaje, a bolilor congenitale. Ea poate identifica în timp util unele complicații ale infarctului (ruptură de sept, de valvă mitrală etc.) și a elucidat unele aspecte neclare ale EKG-ului cum ar fi alternanța electrică în pericardite. Eco este „asistentul" prețios care-l ajută pe medic în ghidarea cateterului, a acului în punctiile pericardice, el observă rezultatele imediate în timpul unei intervenții de chirurgie cardiacă.

Ca orice noutate, ecocardiografia este în plin mers. Mai are încă limite, dar mai numeroase sînt perspectivele de aplicare, viitorul însemnînd simbioza dintre Doppler color și Eco-tridimensional.

Un lucru este cert, și anume că, oricît de sofisticată ar deveni aparatura, calitatea datelor obținute depinde în primul rînd de pregătirea și experiența medicului. Această perfecționare prinde tot mai mult contur într-o veritabilă școală de ecocardiografie românească.

Așa cum spunea profesorul doctor docent Costin Carp : „Ecocardiografia a făcut posibilă aprofundarea a numeroase domenii ale cardiologiei, asocierea ei cu celelalte metode de investigare ajutînd mult în procesul de diagnostic. Interpretarea informațiilor trebuie realizată însă de clinician care le va integra în contextul cazului prin anamneză, observație și examen clinic. Simpozionul de ecocardiografie a contribuit la precizarea stadiului actual al noii tehnici, la îmbogățirea și dezvoltarea experienței în acest domeniu de mare viitor".

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Școala românească de gerontologie

Printre școlile științifice românești cele mai apreciate pe plan mondial se numără fără îndoială cea de gerontologie-geriatrie. Aportul ei original este astăzi cu atît mai important, cu cît numărul vîrstnicilor a sporit considerabil în numeroase țări, datorită creșterii duratei medii a vieții cu circa 30% în ultima jumătate de veac, ceea ce a stimulat studiul procesului îmbătrînirii și a bolilor „vîrstei a treia", ca și a mijloacelor de asigurare a longevității. Cînd a fost sărbătorit de Academie cu prilejul împlinirii a 75 de ani, savantul Constantin I. Parhon a rostit cuvinte care sună ca o deviză a școlii românești de gerontologie-geriatrie : **„Noi afirmăm că bătrînețea este o boală, o stare patologică [...] Cercetările noastre ne arată că putem prelungi viața animalelor bătrîne — inclusiv cea a omului — peste limitele obișnuite".**

Această viziune, anume că viața poate fi prelungită și că bătrînețea trebuie tratată ca orice boală, C.I. Parhon o preluase de la maestrul său **Gheorghe Marinescu** (1863—1938), ilustrul neurolog care, cei dintîi la noi, elaborase o teorie gerontologică proprie, de pionierat științific. Ne-am ocupat într-un recent articol de creația științifică a acestui citior al școlii neurologice românești, dar numai în treacăt am menționat concepția sa gerontologică, care face din el și fondatorul acestei școli la noi, Gh. Marinescu fiind printre primii cercetători din lume care, înarmat cu microscopul, a pătruns în adîncul celulei, încercînd să dea o explicație fizico-chimică fenomenelor senectuții și morții, domeniu în care a intrat chiar în polemică deschisă cu celebrul microbiolog rus Ilia Mecinikov.

În lucrarea sa **Bătrînețe și întinerire** (1929), marele neurolog își exprimă încrederea în posibilitatea prelungirii vieții prin frînarea procesului îmbătrînirii, dar consideră întinerirea drept o utopie, căci pretutindeni în natură **„transformările complet ireversibile sînt irealizabile [...] Nu există reversibilitate nici în regenerarea albuminoidelor, nici în evoluția ființelor vii."** Savantul a elaborat propria sa teorie privind mecanismele îmbătrînirii și morții, legate de modificările produse în biochimia celulei nervoase, fiind vorba mai ales de **„o lipsă a sintezei chimice a celulei înseși."** Un rol însemnat ar reveni fenomenelor de ordin coloidal constînd în precipitarea și deshidratarea substanțelor coloidale ale celulelor. Teoria coloidală a senectuții consideră că îmbătrînirea celulei nervoase se traduce prin pierderea progresivă a cromatinei nucleare, prin deshidratare (deci pierderea apei în care se scaldă coloidul nuclear), prin îngroșarea neurofibrilelor, caracteristică creierelor senile, prin scăderea numărului fermenților oxidanți — toate aceste fenomene fiind socotite ireversibile. Asemenea fenomene naturale pot fi totuși întîrziate, iar bătrînețea fiziologică (normală) sau patologică, pot fi tratate, atenuîndu-se evoluția lor.

Constantin I. Parhon (1874—1969), maestru necontestat al endocrinologiei pe plan mondial și autorul (în colab. cu M.H. Goldstein) al celui dintîi tratat complet de endocrinologie din lume (1909) a întreprins cercetări deschizătoare de drumuri și în gerontologie-geriatrie. Cercetările sale asupra mecanismului și tratamentului bătrîneții, asupra modificărilor activității nervoase superioare și endocrine care se produc în raport cu vîrsta, legate și de procese biochimice corespunzătoare, au devenit astăzi un bun al științei mondiale. Un rol însemnat în procesul îmbătrînirii este atribuit de C.I. Parhon tulburărilor metabolice, mai ales predominării dezasimilației asupra asimilației. Elaborînd un concept general privind „factorul timp" în evoluția fenomenelor biologice, el a fundamentat o doctrină despre endocrinologia diferitelor etape ale vieții, propunînd pentru biologia vîrstelor termenul **„ilikibiologie"** (1935). A pus bazele unui studiu clinic și experimental al bătrînеții, inițiind îmbătrîniri experimentale cărora le-a expus animale de laborator. Este autorul unor studii de morfopatologia și fiziopatologia bătrînеții, diferențiind bătrînețea fiziologică de cea precoce.

În ce privește terapia bătrînеții, inclusiv a celei precoce, a propus și introdus tratamente cu extracte glandulare și hormoni, care s-au dovedit eficiente ; datorită lui, în țara noastră au fost create primele medicamente opoterapice, el fiind unul dintre pionierii opoterapiei ovariene pe plan mondial. Lucrările sale **Bătrînețea și tratamentul ei** (1948) și **Biologia vîrstelor. Cercetări clinice și experimentale** (1955), s-au înscris trainic în patrimoniul științei universale. Totodată, fidel crezului său de o viață de savant-cetățean, a atras atenția asupra însemnătății factorilor sociali, a condițiilor materiale, în lupta pentru prelungirea vieții.

Creația lui C.I. Parhon a atras spre gerontologie un mare număr de medici români, iar începînd din 1952, cînd a fost înființat Institutul de Geriatrie (condus mai întîi de savant, apoi de eleva și continuatoarea sa Ana Aslan), Bucureștii au devenit o veritabilă capitală a geriatriei mondiale ; din 1974, denumirea institutului este Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie. În România s-au desfășurat în ultimele decenii importante reuniuni internaționale de specialitate : **Simpozionul internațional de gerontologie** (București, 1972), **Congresul internațional de gerontologie clinică** (Mangalia, 1977) etc. Au apărut totodată lucrări notabile, ca de pildă **Novocaina, factor eutrofic și întineritor al tratamentului profilactic și curativ al bătrînеții** (C.I. Parhon, Ana Aslan, 1953), **Inima la bătrîni** (Ana Aslan, 1960), **Involuție asincronică și asinergică a sistemului endocrin** (Ștefan M. Milcu, 1966). **Omul și îmbătrînirea** (Victor Săhleanu, 1971), **Biologie și vîrstă** (O. Fodor, 1971) — enumerarea fiind mai mult decît incompletă. A fost inițiată **„gerontocibernetica"** (C. Bălăceanu-Stolnici).

Personalitatea cea mai de seamă a gerontologiei și geriatriei românești după 1944 a fost fără îndoială regretata profesoară și academiciana **Ana Aslan** (1897—1988), directoarea Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie — ea însăși un exemplu de longevitate lucidă. Cercetările ei au cuprins toate domeniile gerontologiei, cu investigații extinse asupra mecanismelor proceselor morfologice, funcționale și biochimice de îmbătrînire, ca și asupra aspectelor demografice și epidemiologice ale acesteia. Promovînd cercetările privind gerontologia socială, A. Aslan a preconizat măsuri organizatorice pentru stimularea activităților persoanelor vîrstnice. Studiind bolile cordului specifice bătrînеții, a descris noi semne clinice și noi probe funcționale privind afecțiunile cardio-vasculare.

Pentru profilaxia îmbătrînirii, a indicat o nouă metodă complexă de tratament, astăzi cunoscută în toată lumea. Aceasta este bazată în principal pe efectul novocainei (procaina H_3) în prevenirea și ameliorarea tulburărilor de involuție legate de vîrstă (ateroscleroză, sclerodermie, vitiligo etc.). A aplicat metoda pe scară largă în clinica geriatrică, sub forma unor produse originale, brevetate ca invenții : **Gerovital H_3** și **Aslavital** (în colaborare cu I. Polovrageanu).

Fără îndoială, despre școala gerontologică românească, în primul rînd despre succesele ei actuale, omologate pe plan mondial, despre reprezentanții ei de frunte, ar mai fi multe de spus — ar merita chiar să fie scrisă o carte...

I. M. ȘTEFAN

Cred că în nici un alt oraș al țării documentele vizibile ale istoriei noastre nu sînt atît de densificate pe metru pătrat de pămînt ca la Tîrgoviște.

Dacă de după colțul Muzeului tiparului și al cărților vechi românești s-ar ivi în lumina clipei Macarie, Coresi sau Antim Ivireanul, Ienăchiță Văcărescu sau mantia începătoare de mit literar a lui Heliade Rădulescu, dacă în pridvorul ctitoriei lui Petru Cercel de la intrarea în Curtea Domnească ar deschide ușa lucrată în înfloriturl, cu grija și migala unei pagini în tiparniță, unul din Basarabii neamului, de la Mircea la Brâncoveanu, dacă ar ieși din Turnul Chindiei Vlad Țepeș însuși cu legendara sa cupă de aur în mînă, aceste prezențe s-ar încadra atît de mult în aura de istoricitate a spațiului încît apariția lor fizică ar fi la fel de firească și reală ca în memoria cărților de istorie.

La intrarea în Curtea Domnească, între cele 12 coloane atît de austere ale ctitoriei lui Petru Cercel se odihnește, la o palmă de pardoseala de piatră, un clopot cu bronzul verzui înnegrit de vremurile prelinse peste el din anno domini 1669 cînd a fost turnat. Are buza știrbă pe alocuri dar restul cupei răsturnate e frumos și intact, iar înfloriturile de sub ureche sînt lucrate cu aceeași grijă cu care Constantin Zugravul și meșterii săi Ioan, Ioachim și Stan au migălit din porunca lui Brâncoveanu la frescele ctitoriei domnești de lîngă Turnul Chindiei.

Nu te poți depărta ușor de clopotul acesta. Dincolo de aerul lui suveran de stăpîn asupra înălțimilor și întinderilor pe care le-a dominat cu răsunetul său plin atîtea sute de ani deși acum e la o palmă de podeaua de piatră, mai are încă ceva misterios și inepuizabil. Îl cercetezi încercînd să depistezi sursa atracției sale : partea de sus îi e prinsă cu o chingă de fier forjat, păstrînd încă urmele lucrului în incandescență, de un butuc noduros de lemn ale cărui capete se sprijină pe două lagăre. Lemnul e mîncat de vremuri, ros de bătrînețe și întrebuințare, dar rezistînd prin puterile sale proprii chingilor de fier în care e strîns. Iată trei materiale asupra cărora vremea a lucrat diferit: cărămida ctitoriei, bronzul și lemnul. Dintre toate a rezistat intact numai bronzul. Și deodată descoperi sursa fascinației : îți vine tot timpul să-l atingi, să-l scoți din mutenia sa metalică și să-l faci să sune. Pui palma pe el și apeși și cînd se supune într-adevăr legănîndu-se într-o parte pe cele două lagăre laterale te cuprinde teama și-l fixezi cît de repede poți mișcarea. E ca și cum sunetul lui pe care doar îl bănui ar desființa temporalitatea, prin dangătul lui posibil ai putea fi în preajma respirației lui Constantin Brâncoveanu. Preferi să nu auzi sunetul și să nu afli niciodată dacă are limbă sau nu. Tăcerea clopotului este la fel de semnificativă și densă în istorie ca acele luminări uriașe de ceară galbenă din unele bisericuțe de lemn maramureșene, stinse pe la 1400 : dacă le-ai aprinde lumina lor te-ar putea face să crezi că ele ard de cinci sute de ani fără întrerupere. Și în fața acestei arderi line, inoetinite, ființa ta biologică s-ar putea crede o clipă nemuritoare. Ți-e la fel de teamă să mai atingi clopotul : ai putea crede că îl auzi sunînd continuu de pe vremea lui Mircea. Și poate că el sună și acesta e de fapt adevărul.

Tentația de a lua o aschie de cărămidă din stocul depozitat într-o nișă de la baza Turnului Chindiei și de-a o ascunde nu atît într-un buzunar de haină ci undeva mai adînc, înăuntrul secret al ființei tale ca pe un altoi, e atît de mare încît după ce te-ai uitat în dreapta și-n stînga să vezi dacă nu te urmărește cineva, întinzi mîna și nu ți-o poți reprima decît în ultima clipă scrîind, sprijinind caietul pe grămada în surpare și

Scara interioară a turnului

scrîind cu febrilitate. Cînd te gîndești că fiecare din aceste cioburi de cărămidă au fost atinse de pași, de mîna sau măcar de sunetul vocii lui Mircea, Vlad Țepeș, Radu cel Mare, Radu de la Afumați, Mihai Viteazul, Matei Basarab sau Brâncoveanu, „toți voievozii noștri cei mai vestiți în pace sau război", lăcomia de istoricitate a ființei tale trecătoare speră o clipă că s-ar putea mîntui de vremelnicie atingînd aceste relicve, posedîndu-le în felul în care ramul tînăr își continuă sevele în solul străvechi cu care a fost altoit.

Pe ruinele Curții Domnești a lui Mircea și apoi în galeria subterană din aripa adăugată a palatului lui Cercel, între atîtea pietre rupte și căzute, dinozauri de cărămidă cu spinări colțuroase de mortar și cărămidă, nu mai știi parcă să vorbești și să scrii coerent. Îți vine să te contaminezi de convulsia încremenită din jur, să comunici în fragmente sintactice asemenea ruinelor, în felul anarhic și absolut la voia hazardului în care timpul a rupt din bolțile de leagăn și din zidurile palatului domnesc. Aproape te uimești cu ce curaj fantastic un nuc încleștat de ziduri din toate părțile, într-un colț al curții, are tăria să se măsoare cu „ruinurile" dominîndu-le cu vitalitatea coroanei sale tinere, în desfășurare și îmbogățire celestă, în timp ce nu departe un păr crescut pe verdele violent al dreptunghiului de pămînt prins între ziduri își înalță candelabrul mugurilor și florilor într-o verticalitate care umilește cu viul său eruptiv havurul în retragere al zidurilor, arteziana de piatră și cărămidă a cărei izbucnire istorică se retrage tot mai mult în adîncuri, retractîndu-și lent de-a lungul sutelor de ani reversarea din afară asemenea pîlniei de apă a unei conducte de irigații în clipa cînd cineva închide ușor robinetul.

Turnul Chindiei a rămas însă intact, abia o fisură deasupra uneia din ferestrele sale atestă prezența de neocolit a timpului. Integritatea sa între atîtea ziduri surpate care trag la pămînt balanța clipei pare de-a dreptul sfidătoare. Dincolo de aceasta, masivitatea nu spune mai mult decît senzația pe care ți-o dă voluminoasa sa prezență și verticalitate în spațiu. Abia urcîndu-i treptele lăuntrice înțelegi brusc că frumusețea sa nu stă în cei 27 de metri verticali de piatră și cărămidă puse una peste alta de meșterii lui Vlad Țepeș pe la mijlocul secolului al XV-lea ci în dantelăria fascinantă a scării interioare urcînd pînă în vîrf, pe platoul dintre creneluri, și lăsînd pe pereții interiori ai turnului fotocopiile după documentele de epocă ale lui Țepeș.

Abia această spirală interioară semănînd atît de mult cu modul cum se organizează informația genetică în structura acidului ADN al oricărei specii vii, face din prezența omului sensul vital al istoriei. E absolut necesar să descoperim fiecărei ctitorii materiale în timp spirala sa interioară.

Dacă toate lucrurile vechi par a fi fost făcute pentru aducere aminte, reculegere continuă a ființei și stîrnire întru găsirea sinelui și a roiului lăuntric, lucrurile noi par prilejuri anume scoase în cale să te risipească și să te îndepărteze de sine. De aceea e absolută nevoie să să le regăsim scara lăuntrică, spirala intimității lor ca astfel ele să devină, urcîndu-le dinăuntru, în cele din urmă, o cale spre propria noastră identitate. Nici chiar cel mai înalt turn din lume n-are nici o justificare fără scara sa, nevăzuta sa scară interioară.

Cred chiar că problema cea mai delicată a constructorilor lui Vlad Țepeș n-a fost atît înălțarea Turnului Chindiei, a acestui molar solid care rezistă, iată, mușcăturii timpului de aproape 600 de ani ci delicata, aproape imposibila, aproape fantastica sa scară dinăuntru a cărei spirală te izbește atît de mult prin aeriana sa fragilitate în contrast cu masivitatea din afară a turnului încît urcînd-o și numărîndu-i în gînd treptele, lăsînd în urmă pereții cu chipurile diverselor înfățișări ale lui Vlad Țepeș în cronicile germane și slavone ale timpului, poți crede o clipă că treptele acestea au ieșit în afara timpului istoric și ai găsit în sfîrșit drumul, calea tainică ce duce inevitabil spre tine însuți, oricine ai fi, ori de unde ai veni și ori încotro te-ai duce.

ION ZUBAȘCU ■

Revoluția română de la 1848

(Urmare din pag. 1)

Este o dovadă a vitalității crescînde a acestei clase în devenire, al cărei leagăn de formare e țărănimea, a ancorării ei în problematica poporului, a societății românești. Cu toate că, la 1848, muncitorimea nu se cristalizase pe deplin ca clasă socială pentru sine, se afla într-un viu proces care convergea spre această calitate, atrăgînd atenția asupra ei. Nu numai că lucrătorii au participat la revoluție, ci au fost o importantă forță combativă a acesteia. Ei au acționat în rîndul maselor pentru țelurile generale, naționale și sociale, ale revoluției și, totodată, au adus o notă nouă, prezentînd o seamă de revendicări social-politice proprii. Lucrătorii din mine și din întreprinderile metalurgice pe cale de dezvoltare, din saline și manufacturi, din atelierele meșteșugărești au avut un cuvînt de spus, exprimat prin implicarea, fără rezerve, în toate provinciile istorice românești, în tumultul luptei. Îi găsim prezenți la București și Iași, la Pitești și Rîmnicu-Vîlcea, în centrele miniere de la Reșița, Hunedoara, Baia Mare, la Telega, Ocnele Mari și Slănic-Prahova, la Cluj, Aiud, Dej, Alba Iulia, Tîrgu-Mureș, Odorhei și Lugoj, la Blaj și în Munții Apuseni, la Iași, Ploiești, Cîmpulung-Muscel, Caracal, Brăila, Focșani, Slatina și Craiova, ca și în multe alte centre.

Făurirea de către mase a marii ridicări naționale și sociale de la 1848 cunoaște, în cazul meleagurilor noastre, o seamă de caracteristici și manifestări care subliniază într-un chip deosebit adîncimea și amplitudinea fenomenului. Aici se afirmă într-un mod excepțional rolul și forța maselor, capacitatea lor de a duce societatea înainte, acordul dintre cerințele obiective ale istoriei și voința lor de acțiune, afinitatea dintre mase și conducătorii revoluționari, rolul decisiv al maselor în proiectarea unitară a revoluției, ca și în desfășurarea ei ca expresie unică a aceluiași popor ridicat la luptă, iar apoi în apărarea regimurilor revoluționare victorioase. Conceperea și abordarea obiectivelor dezvoltării pe făgaș modern a societății românești își au punctul de plecare și temeiurile de înfăptuire în starea de **revoluționare generală a maselor**, care a cunoscut în toate provinciile istorice ale țării aceeași intensitate și a condus pretutindeni la revoluție. Aaron Florian scria, în iunie 1848, că „Spiritele, în general, era [u] toate înflăcărate și, de la o margine a țării pînă la cealaltă, toți simțea [u] trebuința de o prefacere mare în toate, o îmbunătățire radicală în tot corpul soțial. În toată întinderea țării circulau proclamații tipărite ce coprindeau punturile noauă Constituții. Vasăzică, toată țara era revoluționată".

Masele poporului român se înscriu cu rol decisiv nu numai în desfășurarea practică a revoluției, ci și în inspirarea și în cristalizarea fondului programatic unitar al acesteia. O seamă de documente programatice de bază au fost emanația nemijlocită a dezideratelor maselor, altele au cunoscut îmbogățiri ale conținutului sau reorientări la intervenția populară. Așa a fost, de pildă, programul **Punturile națiunii române transilvane**, aprobat de consfătuirea tribunilor poporului, ținută la Blaj la 2 mai 1848, care a cunoscut importante amendări în linie de radicalitate și lărgirea prevederilor atunci cînd a fost supus dezbaterii Marii Adunări Naționale a poporului, reunită la 3 mai 1848. Pînă și anumite cuvinte din proiectul de jurămînt, care, de asemenea, a fost supus acreditării mulțimii, au suscitat dezbateri, formula definitivă fiind stabilită de mase.

Identitatea de țeluri ale maselor largi a făcut ca programele revoluției, indiferent de locul și de momentul formulării lor, să prezinte aceleași fundamente, alcătuind **programul revoluționar unic al poporului român.** Din martie 1848 și pînă în august 1849, masele au înălțat prin luptă același stindard revoluționar, cu aceleași mari țeluri, la Iași, sau Lugoj, la Blaj sau Islaz, la București sau în Munții Apuseni. Era una din acele probe de foc care adeverea că poporul român era unul și același pretutindeni, dincolo de barierele artificiale ridicate pe pămîntul său de forțele externe vrăjmașe. Europa a fost uimită văzînd cum un popor amenințat de jur împrejur, a purtat revoluția la izbîndă într-o bună parte a teritoriului său. În Țara Românească, guvernarea revoluționară a durat 105 zile, iar peste Carpați revoluția română a înlăturat autoritatea habsburgică, a organizat o „țară românească" liberă, cu un regim democratic și republican, instaurat de popor și pentru popor, care a rezistat vreme de aproape un an, pînă în vara lui 1849.

Generată de aceleași condiții social-politice și înfăptuită de masele aceluiași popor, revoluția s-a exprimat peste tot în țările românești prin aceleași principale forme de acțiune. Sînt unice în Europa timpului **adunările populare de amploare ale maselor** de la Iași, Blaj, Islaz, București, Lugoj, modalitate prin care, de altfel, a început revoluția pretutindeni în provinciile istorice ale țării. Ele au arătat gradul înalt de radicalizare a maselor, capacitatea lor de a sesiza și de a aborda ceea ce se înscria în cerințele și stringențele istoriei, au lucrat ca puncte de iradiere a obiectivelor naționale și sociale, de stimulare a luptei, de participare nemijlocită a maselor, la opera de guvernare revoluționară. Practic, adunările de acest fel, care, acolo unde au fost instaurate regimuri revoluționare, au devenit sistematice, s-au instituționalizat, au îndeplinit rolul de veritabile **parlamente ale națiunii române** sau de **„congrese naționale"**, invederînd specificitatea fenomenului revoluționar românesc în epocă. Așa a fost cazul adunărilor de la Blaj și al celor de la București, de pe Dealul Filaretului, care au dezbătut și au hotărît ceea ce viza libertatea poporului prin revoluție. Al. Papiu-Ilarian observă că, la Blaj, **„poporul veni pentru acceea ce să vadă însuș de cauza sa"**, iar în București, „Cîmpul Libertății" — așa cum notează publicistul C. Colescu-Vartic — **„de la începutul revoluției pînă la sfîrșitul ei devenise locul de sfătuire zilnică a poporului cu fruntașii săi".** Este semnificativ pentru caracterul unitar imprimat de mase revoluției că punctele unde s-au desfășurat aceste adunări — la Blaj, la București, la Lugoj — au primit, toate, denumirea de „Cîmpul Libertății".

Caracterul larg de masă pe care l-a avut revoluția în Țara Românească este viu ilustrat și de hotărîrea cu care populația a intervenit **pentru apărarea Guvernului provizoriu de manevrele contrarevoluției interne și externe, pentru salvgardarea cuceririlor dobîndite prin luptă.** Pentru anihilarea comploturilor elementelor reacțiunii de la 19 și 29—30 iunie 1848 s-au ridicat în Capitală zeci și zeci de mii de locuitori — lucrători, tîrgoveți, cărturari și importante mase de țărani, care asigurau în București o adevărată permanență revoluționară din partea satelor. Zădărnicirea acestor comploturi a marcat victorii pe drept cuvînt istorice, fiindcă a însemnat salvarea revoluției, continuarea rînduielilor revoluționare. Libertatea patriei, tot ceea ce se obținuse la 11 iunie 1848 — scria „Pruncul român" — se putea pierde **„dacă poporul român n-ar fi arătat atîta curaj, atîta simțiment, dacă nu s-ar fi împrotivit cu toată puterea lui reacției aristocrației".** De aceea, ridicările maselor la 19 iunie și 29—30 iunie 1848 au fost calificate, foarte grăitor, drept **revoluții.** C. Aristia, „împlinitorul de șef al gardei naționale", evocă **„ziua revoluției de la 19 ale trecutului iunie"**, iar Nicolae Bălcescu **„revoluția din 30 iunie".** Spulberarea comploturilor contrarevoluționare argumentează într-un mod deosebit că masele reprezentau o uriașă forță revoluționară, care s-a impus net în cadrul evenimentelor, a dominat hotărîtor scena istoriei, în timp ce reacțiunea era pe cît de redusă, pe atît de slabă, fără suprafață și fără credit în noua configurație social-politică a societății românești. Aceasta și explică de ce revoluția română nu a fost și nu putea fi niciodată înăbușită din interior, ci numai de intervenția marilor imperii contrarevoluționare în cîrdășie — otoman, țarist, habsburgic.

În împrejurările în care regimurile revoluționare din Țara Românească și din Transilvania se aflau în fața unor iminente acte de forță ale reacțiunii externe, întregul popor s-a declarat gata de luptă. În virtutea unor vechi tradiții, acolo unde condițiile îngăduiau, au fost organizate **centre de rezistență populară în munți,** care concentrau importante efective de luptători. În munții Moldovei, un atare centru a reunit în jur de 10 000 de țărani, înzestrați cu arme de foc, inclusiv cu tunuri, iar în Munții Apuseni a fost organizată cea mai mare armată revoluționară de rezistență, **„o masă de neclintit împotriva nobilimii transilvane"** — cum o denumea prefectul Simeon Prodan Prohul. Iar dincoace de Carpați, rezistența revoluționară înscrie ridicarea masei poporului împotriva intervenției externe, care culminează cu eroica înfruntare armată a trupelor ocupantului otoman în Capitală, la 13 septembrie 1848, și cu ultima tentativă de rezistență populară armată pe care a constituit-o tabăra organizată la Rîureni, sub comanda generalului Gheorghe Magheru. Acest puternic bastion revoluționar, numărînd în jur de 30 000 de luptători, larg sprijinit de masele poporului din această parte a țării, inspira teama imperiilor vremii. Dacă el s-a autodizolvat, faptul se datorează exclusiv intervenției militare și diplomatice străine.

Deși înăbușită de imperiile absolutiste înconjurătoare, revoluția română de la 1848 nu a fost și nu putea fi înfrîntă. Prin condițiile social-economice și politice interne, care o cerușeră și o cereau istoricește, prin atașamentul și prin acțiunea energică dovedite de un întreg popor, ea ar fi dăinuit în deplinătatea lucrării sale practice. Se întruchipa în valorile ei un întreg curs istoric regenerator, pe care forța armelor n-avea cum să-l împiedice. De altminteri, atîta vreme cît potrivnicilile din afară nu aveau să capete forma intervențiilor militare concertate, revoluția s-a dezvoltat „dinc și rapid, prin opera maselor largi, afirmîndu-se ca una dintre cele mai proeminente, mai dinamice și mai prodigioase în latura de construcție din întreaga Europă a timpului. Nicăieri pe continent ridicările revoluționare de la 1848 nu au cunoscut durata, amplitudinea, formele acțiunii de masă unitatea de aspirații și nivelul de radicalitate ca pe cuprinsul țărilor românești. Este ilustrativ, de pildă, că, la noi, revoluția a avut loc nu doar la nivelul unor părți de teritoriu, ci pe toată întinderea țării, cu numeroase și mari centre de polarizare a luptei — practic, centre ale acțiunii de masă —, fenomen la rîndul lui unic pentru momentul 1848 pe continent. Prin mase, revoluția a fost concepută și s-a exprimat, atît în planul teoretic-programatic, cît și al desfășurării, ca o ridicare politică unică a meleagurilor românești, caracterul unitar fiindu-i imprimat, în același timp, de inițiația de radicalitate a maselor.

Concepută pe atare fundamente de trăinicie, revoluția română de la 1848 a continuat, practic, atît prin actualitatea marilor ei obiective, cît și prin variate și ascuțite forme de acțiune a maselor. În 1859, la un deceniu de la momentul 1848—1849, a avut loc „revoluția de unitate", iar în 1877, la aproape două decenii, „revoluția de independență", finalizîndu-se, pe tărîm național, prin Marea Unire din 1918 iar pe tărîm social-politic prin legea rurală de la 1864, prin alte acte care au marcat cursul țării pe făgaș modern, indeosebi, prin tot ceea ce a însemnat gîndirea și acțiunea ei de radicalitate ca precursoare a mișcării noastre muncitorești, ca prolog al marilor înfăptuiri ce aveau să urmeze de atunci și pînă în contemporaneitatea socialistă a țării.

BUZIAȘ:

Destinul colonadei

Aflată la numai 128 de metri altitudine, stațiunea Buziaș-Băi este din ce în ce mai căutată, mai ales pentru tratarea afecțiunilor cardiovasculare. Din toată țara și din multe alte țări vin aici pacienți, în special aceia care nu suportă altitudinea mult mai mare a stațiunilor cu ape minerale comparabile. La Buziaș, apa minerală, pe lîngă alte proprietăți, are — în stare naturală ! — un conținut de 2 617,8 miligrame de bioxid de carbon pe litru. Stațiunea mai atrage și printr-un microclimat natural deosebit de favorabil : 1 400 de ioni negativi pe centimetru cub de aer. Cam cît la Cota 1 400 Sinaia. Senzațional, ținînd cont de altitudinea foarte redusă a Buziașului. Folosită din 1811, a fost declarată oficial stațiune balneo-climaterică în 1819. Nu întîmplător aici a lucrat primul balneolog român, doctorul Gheorghe Ciocîrlan. Azi, poate nu mai face o impresie deosebită turistului să afle că izvoarele, cu proprietățile lor tămăduitoare, erau cunoscute de pe vremea romanilor. Dar îi stau la îndemînă dotările și peisajul : o atracție. Că de la primul sezon organizat au trecut aproape 120 de ani, iarăși nu emoționează pe oricine. Dar parcul stațiunii — 30 de hectare, datînd din 1815, este o realitate, cu toată vechimea sa și totul alcătuiește aici o atmosferă tonifiantă prin deconectare, o adevărată oază cu climat de cruțare. Platanii din parcul băilor datează de la 1812. Au fost contemporani cu Napoleon. În chioșcul mare din parc — a cărui machetă se află în expoziția muzeală — cîntă și în prezent o fanfară, cîte două ore pe zi. La sărbători chiar mai mult. Stațiunea păstrează un parfum de album cu fotografii de pe vremea bunicilor, alături de dotările ultramoderne din două hoteluri construite recent, cu bază proprie de tratament. Cineva a avut chiar ideea de a readuce pe străzi, cît mai curînd, o trăsură pentru plimbări în pas cu inima căreia doctorul îi prescrie liniște, iar amintirile îi murmură romanțe. Însă cel mai specific lucru la Buziaș, mai cu seamă în privința păstrării lucrurilor — utile și frumoase — cu vechime este colonada. O alee cu vocație de pridvor. Flancată cu un fel de dantelărie în lemn, peste care se întind balustrade și deasupra căreia urcă o pădure de stîlpi de brad — 348 — frumos lucrați, care susțin acoperișul. Această colonadă a fost construită în 1875, extinsă în 1909 și definitivată — 750 de metri lungime — în 1936. Lățimea și înălțimea măsoară cîte șase metri. Pe parcursul ei erau două pavilioane octogonale — din ele, în ultimii ani, a rămas doar unul : ce n-au făcut ploile a făcut focul — care adăposteau **primele două izvoare minerale**, cum mărturisește un document pe care ni-l arată primarul orașului, tovarășa Maria Doran. Acele izvoare sînt înfundate. Colonada mai adăpostește încă trei pavilioane și trei chioșcuri mai mici. Ea unea principalele dotări ale stațiunii și fusese gîndită astfel încît să permită bolnavilor să parcurgă, pe orice vreme, traseul obligatoriu de cură. Această colonadă este unică în țară, și în toată Europa, nu mai există alta decît la Karlovy-Vary, aflăm din același document al primăriei. Unde ni se confirmă ceea ce, de altfel, oricine poate să vadă singur : conservarea și restaurarea colonadei se impun cu stringență. „Facem tot ce ne stă în putință pentru a încetini degradarea, ne spune tovarășa Maria Doran. Dar cheltuielile necesare depășesc posibilitățile primăriei. Vom reamenaja singuri cele două izvoare care sînt înnisipate, dar s-ar cuveni să fie refăcute bazinele inițiale, conform descrierilor din 1839, 1856 și 1872. Noi am fotografiat întreaga colonadă, pe secvențe, pentru a ușura restaurarea, atunci cînd se va face. Poate ne și ajutați scriind. Ar fi păcat să se degradeze și ce mai există din acest unicat românesc".

Nu știm exact cît s-a făcut și cît nu pentru păstrarea colonadei de la Buziaș. Dar — fără să-i uităm utilitatea ! — este un lucru prea frumos ca să fie lăsat paraginii. Dincolo de orice calcule, pe deasupra oricăror motive de lungit vorba, rămîn două lucruri certe : mai întîi că e inadmisibil să fie privită cu brațele încrucișate dispariția ei (mai mult sau mai puțin) lentă ; apoi — și decurgînd de aici — indiferent cît ar costa azi lucrările necesare, aceste cheltuieli vor crește cu fiecare an de aminare. Oricum nu poate fi vorba de o sumă fabuloasă.

Lăsăm concluzia finală în seama celor în drept să dispună salvarea colonadei băilor Buziaș, cu cît mai puțini bani. Ad că în timpul cel mai scurt. Pînă atunci să nu uităm că timpul sporește costul.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cum sărbătorim o naștere?

Așteptaseră vreo șapte ani copilul acesta, se resemnaseră deja că nu vor avea niciodată copii cînt iată, s-a întîmplat minunea. Am intrat în casa acelei familii simțindu-mă invitat să aflu cu prezența ființei mele o mare bucurie cu atît mai mult cu cît e o familie de maramureșeni de pe Valea Izei, ingineri constructori pe un șantier din Capitală.

Fuseseră invitați, prin urmare, la sărbătoarea aceasta șeful lor ierarhic, maistrul, cîțiva muncitori, familiile colegilor de serviciu plus rudeniile tinerei familii, doi profesori universitari, o studentă, un filozof tînăr, extrem de inteligent și informat, un șofer, cîțiva elevi, părinții veniți din Maramureș. Pe scurt, ne-am adunat într-o sufragerie de bloc din Cringași, pe malul lacului Dîmbovița, un eșantion reprezentativ al timpului și lumii noastre, „un rezumat de lume" — cum ar spune prozatorul, oameni care se văzuseră pentru prima dată adunați laolaltă, din atîtea direcții, în această încăpere, cu perspectiva de a trăi, sărbătorind o noapte împreună, bucuria venirii pe lume a unei noi ființe, încă un om peste cele 23 de milioane.

M-a interesat extrem de mult — pentru că nu mai fusesem de ani de zile martor la un astfel de prilej fericit — ce vor spune oamenii aceștia, în ce forme vor exprima, și cu ce mijloace marea bucurie la care au fost invitați să fie co-părtași. Dar iată ce s-a întîmplat : s-a mîncat, s-a băut, s-a fumat foarte mult, s-a dat drumul la maximum unui **mag**, s-a dansat și atît ! Din cînd în cînd răzbătea peste această atmosferă disco țipătul noului născut și îngrijorarea tînărului tată că fiul său de-abia de cîteva luni n-a închis ochii toată noaptea.

Am plecat de la această întîlnire cu sentimentul acut că mai lipsea ceva, că tocmai esențialul a fost lăsat în afară, că unul dintre cei prezenți trebuia să mai adauge ceva, nu neapărat un specialist al ceremoniei — pentru că există și asemenea specialiști — dar neapărat un animator, omul cu surplus sufletesc care se deîngează singur, de obicei, prin disponibilitățile sale în interiorul unui grup (nu întîmplător în comunitățile arhaice, **nănașii** erau aleși numai dintre acei oameni care întruneau, pe lîngă exemplarele calități morale și sociale, și dimensiunea de **om de lume** cu știința însuflețirii și legării într-un tot a părții înjitoare de întreg), dar cineva care să-și aducă aminte că nașterea unui copil e o sărbătoare unică în destinul unei familii, că intrarea unei ființe noi în viață și în lume e un fapt unic și irepetabil în întreaga istorie a universului și acest eveniment trebuie întîmpinat cu o conștiință și cu suflet pe măsură.

În Maramureș era o datină anume legată de naștere, desigur precreștină, aparținînd fondului nostru etnic cel mai adînc, una din cele mai frumoase cu putință și în cadrul căreia oaspeții aduceau noului născut daruri simbolice, un fluier, un ban de argint, un fir de busuioc, un arc cu săgeată, o carte, ca omul de mîine care va fi copilul de azi să ajungă înțelept, viteaz, cinstit, frumos la suflet și mereu înfloritor în cinste și omenie, și în ordinea acestei datini, noul născut era dus în pădurea cea mai apropiată și înfrățit cu un brad, „Rogu-mă brad ție / Să-l primești pe Ion / Făt frumos să-ți fie / Făt iubit / Rupt din tine / Și cît trăiești / Să-l ocrotești" și apoi, revenindu-se în grădina casei, se sădea un pom cu care coconul era de asemenea înfrățit în credința că arborii sînt ființa cu puteri ontice superioare. „După mersul pomului / Va fi mersul făiutul".

Cred că multe alte lucruri avem datoria să ni le amintim despre sărbătoarea nașterii la români, și la alte popoare, unele țin desigur de naivitatea poetică a zorilor de umanitate în care au apărut, dar altele au profunzime ontologică recuperabilă în actualitate, cum sînt datinile autohtone de nuntă și înmormîntare și toate ceilalte sărbători ale unicatului universal care este ființa individuală a omului.

O ființă umană nu poate intra în lume ca o piesă de strung, nici nu poate părăsi această lume care l-a luminat o clipă și pe care a luminat-o la rîndul său cu respirația propriului destin, în modul în care o mașină uzată e dată la retopit. Nașterea unui om, intrarea și ieșirea din ființa lumii nu sînt doar evenimente ale persoanei, ci în egală măsură, și ale întregii materii universale și ele trebuie reconsiderate așa cum se cuvine, cu sărbători, cu datini și suflet pe măsură.

Cine să se gîndească la aceste nevoi ale omului contemporan dacă, nu poetul tînăr, în primul rînd, cel care simte primul în aerul vremii cea mai nouă și proaspătă adiere dinspre viitor. Cred că generațiile următoare de poeți au marea datorie să întoarcă poezia la om și la problemele lui vitale după ce, în ultimul secol, în mod inexplicabil dar cu totul tranzitoriu, ea s-a îndepărtat atît de mult de mersul vieții pe planeta acestui aici și acum, să facă din nou din poezie ceea ce a fost ea întotdeauna în preajma sufletului uman, mii de ani de civilizație planetară. Ea trebuie să vegheze ca omul să nu se îndepărteze de la rosturile sale fundamentale, ca între trupul omului și sufletul său să nu se nască prăpăstii și peșteri pline cu schelete de dinozauri sau cai, ca omul să rămînă ceea ce el trebuie să fie perpetuu în grădina sa : o sărbătoare a întregii materii, unica bucurie și șansă a universului de a se privi și recunoaște pe sine.

S-a spus o propoziție gravă în secolul XX : „Poezia nu comunică decît un mod de a comunica" ! Dar universul în care trăim este el însuși informațional, cel mai perfecționat mod de comunicare, atît timp cît o nesfîrșită margine a sa știe exact și instantaneu ce face cealaltă margine a sa, de nesfîrșire, în virtutea principiului materialist al unității în diversitate. Omul însuși ca produsul cel mai perfecționat al acestui univers este modul optim al materiei lumii de a comunica și de a se comunica, cuvîntul său ideal, prima literă a unei ideale gramatici universale. Poezia este conținutul semnului suprem numit OM. Nu mijloc, ci conținut ! Nume generic pentru tot ce are mai frumos, mai bun și mai autentic fiecare om al planetei în cea mai pașnică și umană intimitate a sa.

Am simțit în mijlocul grupului uman cu care am împărțit împrejurarea de a fi martor la intrarea unei noi ființe în lume că omul contemporan este destul de însingurat pe planeta sa, destul de stingher în noua sa casă — stingherit în primul rînd de noutatea spațiului în care s-a mutat și pe care trebuie să-l îmbinzească prin locuirea sa — că sufletul său n-are încă petreceri pe măsura noilor forme de umanitate în care s-a mutat de curînd prin civilizația nouă a secolului XX, că în mijlocul atîtor mijloace este pe cale să-și piardă motivația rosturilor sale fundamentale și furat de exorbitanta sclipire a atîtor minunății tehnice și de tot felul, începe să uite de ce-a venit aici, de ce-a străbătut atîta lungă istorie, de ce-a pornit încoace și de ce l-a fost necesar să ajungă pînă la această răscruce a sfîrșitului de mileniu.

Poetul are datoria să-i aducă mereu aminte, să-l incite mereu la integralitate, la motivația continuă a prezenței sale unice și decisive în această lume și în acest univers. Mereu în preajma omului va avea întotdeauna de îndeplinit o lucrare nesfîrșită, învățîndu-ne de exemplu, cum să ne bucurăm împreună, mai deplin, că pe lume s-a născut o nouă ființă, cum să sărbătorim acest eveniment cu asemenea mijloace poetice, datini și ceremonii pe măsura mileniului care ne așteaptă, încît să ne simțim noi înșine în comunicare sărbătorească cu lumea și cu întregul veșnic, cel puțin în măsura în care înaintașul nostru pămîntean se bucura de nașterea unui moștenitor înfrățindu-l cu pomul, cîntîndu-i și crezînd deplin în cuvintele acestei atît de umane arhiscrieri : „Dormi puiuțul mamii, dormi / Că pe tine te-am scăldat / În mierе de flori de fag / Să fii om la lume drag".

ION ZUBAȘCU ■

O simplă gaură în gard

Orice s-ar zice, o gaură în gard nu este o gaură în cer. Mai degrabă decît un subiect de dramă, ea este de cele mai multe ori un prilej de zîmbet. Cînd vedem un om trecînd printr-o asemenea spărtură, devenim îngăduitori și nu ne putem reține un strop de umor. Și poștura celui care trece e caraghioasă și a celui care privește. Vrînd, nevrînd, primul crede că nu are parte de martori, în timp ce noi, privitorii, socotim culpa mult prea mică pentru a ne face un proces de conștiință, și privim mica infracțiune a semenului cu un sentiment de superioritate. De obicei, reacția firească a privitorului este de domeniul mirării. La ce te uiți ce face ăla ! gestul său fiind un fel de păcat acceptat, de vinovăție absolvită în chiar clipa comiterii ei. Departe de a fi sinonimă cu problema găurii la macaroane, spărtura prin gard poate fi totuși privită cu mai multă seriozitate, chiar dacă nu avem prea mult umor înregistrat pe seama ei. De ce ? În primul rînd că de cînd lumea gardurile au fost făcute pentru a delimita o suprafață de alta, o instituție de cealaltă iar porțile au fost construite pentru acces și comunicare. Din mii de cauze și motive, un gard rămîne o limită care impune respect. El protejează suprafețe, culturi, aparate, proprietăți individuale sau obștești și o gaură, o spărtură într-un gard este ca o poartă scăpată de sub control. A trece prin gard înseamnă a te sustrage unui control iar în anumite întreprinderi această sustragere devine chiar o formă de încălcare nu numai a normelor de civilizație dar și a legilor în vigoare. Și dacă prin respectiva spărtură se intră după începerea programului, sau se iese înainte de încheierea lui, trecerea prin gard devine o formă discretă de a fura timp. Numai că pe aceeași cale se sustrag și materiale, instituții au mai mult sau mai puțin discreta spărtură în gard pe care au privit-o cu umor și detașare, devenind părtașe prin nepăsare întîi, la o simplă încălcare a unei norme de conduită și, mai apoi, la o formă de sustragere (de bunuri sau de timp), trebuie să recunoaștem că această gaură în gard a devenit emblematică pentru o anume mentalitate. Ea este doar materializarea comică a faptului că unul copleșit de lene, în loc să ocolească pe la trece în mentalitate și acolo e mai greu de astupat. Pînă și copiii din clasele mici au învățat să intre pe o spărtură din gardul școlii pentru a ocoli poarta la care nu-i controlează și nu-i mustră nimeni. Și nu le e rușine pentru că au văzut de la cei mari. Uneori și profesorii, cînd se grăbesc, mai trec prin spărtură, iar elevii, cînd vor fi mari, vor considera că e firesc să treacă prin asemenea locuri, ba vor socoti acest gest ca pe un drept, cîștigat prin reflexe, și prin educație. Dar în mod concret, fiecăruia ni s-a întîmplat să trecem printr-o spărtură, să beneficiem de ea. Ba și mai trist e faptul că atunci cînd nu o găsim, începem să o căutăm, convinși, fiind că ea trebuie să fie pe undeva. Asta este dovada că din gard, gaura a trecut discret în mentalitatea unora dintre noi. De la încălcarea unei norme de civilizație pînă la încălcarea legii nu a fost decît un pas. Și de aici pînă la mentalitate, mai este unul. Și abia atunci urmează ceea ce numim noi gaură în cer. Numai că prin asta nu se mai poate trece și cine își imaginează că ea gaura în cer, este o cale de scăpare, se înșeală amarnic. Ea nu trece nici prin gard, și nici prin cer, ci prin judecățile noastre drepte, prin corectitudine și cinste, prin respectul față de legi, ele fiind poarta deschisă fiecăruia dintre noi.

C. NISTORESCU ■

pe acolo fac picioare piese și alte bunuri. Un lucrător de la institutul de cercetări a deschis o spărtură în gard pentru ca meseriașii să poată trece mai ușor în curtea cimitirului aflat în imediata vecinătate pentru ca acolo, în timpul programului să poată lucra la cavoul șefului lor. Printr-o nevinovată spărtură într-un gard unii au comis furturi importante și tot printr-o asemenea gaură unii au reușit să scoată bunuri cu care s-au îmbogățit pe nedrept. Pînă la urmă o nevinovată spărtură în gardul unei instituții nu este doar o gaură dată într-un buget, ci o cale discretă pe care un om se poate nenoroci. Luînd în calcul faptul că o mulțime de întreprinderi și

Proces de moștenire

Obișnuită cu zîmbetul vecinei mele mi s-a părut foarte curios cînd, într-una din zile, întîlnind-o, mi-a adresat un salut grăbit și rece. Ce s-o fi întîmplat ? M-am hotărît să-i bat la ușă. Am aflat o poveste de viață pe care aș fi dorit s-o citesc într-o carte de basme pentru „copiii" de toate vîrstele.

Fusese, în ziua aceea, martoră într-un proces al unei colege. Ce fel de proces ? Colega sa, o sufletistă, dezinteresată, îngrijise, 20 de ani, o bătrînică. De ce ? Singură bătrînica, în tinerețe crescuse un copil luat de la casa copilului. Îl dăduse la școli și... acum... este inginer. El venea la „mama" doar să-i ceară bani. Bani, bani, bani. Vinduse „mama" aproape tot din casă pentru a satisface dorința de bani a „fiului risipitor", chiar și casa. Casa o cumpărase această ființă, care o îngrijea de-atîția ani. Ei bine, „fiul denaturat", după înmormîntarea „mamei", la care participase doar ca spectator, cerea acestei ființe casa. Casă cumpărată de ea pentru ca bătrînica să potolească setea de bani a fiului. Sustinea sus și tare că este moștenitor. Singurul moștenitor. Și pentru aceasta declanșase un întreg proces. La care participase ca martor, și vecina mea. Urma „a fost odată" sau a fost în-

Noul mers al trenurilor

La 29 mai, ora zero, un nou mers de tren (de călători și de marfă) a intrat în vigoare, urmînd să funcționeze pînă la 27 mai 1989. Despre unele însușiri ale noului orar al trenurilor pentru călători ne-a vorbit tovarășul ing. Constantin Leu, șef de serviciu în M.T.Te., Departamentul Căilor Ferate.

— Plecînd de la experiența acumulată și de la specificul întocmirii unui asemenea program — grafic de circulație, noul plan de mers a fost proiectat avînd în vedere creșterile sarcinilor de plan pe 1988 față de cele pe anul 1987 cu 1,39% la călători-kilometri și cu sporirea vitezei comerciale cu 1,1%. Bineînțeles că, toate calculele pe care le-am efectuat de-a lungul întregii perioade de aplicare a actualului plan de mers, au avut ca bază de plecare satisfacerea călătorilor, în condiții de exigență sporită și de utilizare rațională a parcului de material rulant.

— Ce activități preliminare ați inițiat pentru testarea publicului călător și a specialiștilor din transportul feroviar?

— În vederea cunoașterii cerințelor de transport și a sondării opiniei călătorilor, în special a navetiștilor, calea ferată a organizat, prin regionalele de căi ferate, consfătuiri de lucru în toate stațiile feroviare din centrele industriale și economice dezvoltate cu un număr mare de navetiști, unde au fost invitate să participe, prin delegați competenți, toate întreprinderile, unitățile economice și instituțiile interesate. Ca o paranteză la ceea ce am spus despre sondarea opiniilor, am ținut cont și de propunerile venite din partea unor cetățeni, prin intermediul presei.

— În anul 1987 și în lunile scurse din 1988, calea ferată a continuat să se dezvolte, construcția de linii ferate și modernizarea celor existente constituind un fapt cotidian. Ce noutăți ne oferă rețeaua de căi ferate, privite prin prisma nevoilor dotări?

— Ca o noutate pentru planul de mers 1988—1989 este darea în funcție de noi linii de cale ferată, pe care la început vor circula numai trenuri curse pentru navetiști și anume: linia Dornești — Siret (10 trenuri curse), linia Pașcani — Tîrgu Neamț (8 trenuri curse), linia Brad — Deva (4 trenuri curse), și linia Satu Mare — Bixad (normalizată, 12 trenuri curse). De asemenea, în urma extinderii rețelei feroviare electrificate, prin darea în folosință a liniilor electrificate Ilia — Arad — Curtici și Pașcani — Iași — Nicolina — secții de pe două magistrale internaționale — s-a creat posibilitatea ca trenurile de călători internaționale și interne care circulă între București — Teliuș — Arad — Curtici (853 km.), respectiv București — Mărășești — Pașcani — Iași — Nicolina (466 km.) să fie remorcate pe întreaga distanță cu locomotive electrice, contribuind la creșterea vitezei de circulație și la economisirea unor importante cantități de combustibil pe bază de hidrocarburi.

Pentru satisfacerea traficului de călători, în urma analizelor comparative efectuate, în noul mers al trenurilor, într-o rețea radială și cu linii directe am prevăzut 2 238 trenuri, din care 90% reprezintă trenurile curse muncitorești și de persoane, iar 10% cele de mare viteză: rapide și accelerate. În vederea asigurării capacității de transport necesare satisfacerii traficului de călători-navetiști, capitol la care s-au făcut numeroase propuneri, s-a stabilit ca circa 400 de trenuri de persoane (personale) să facă și oficiul de curse muncitorești pe distanțele de circulație pe care orarele acestora coincid cu programul de lucru zilnic și pe schimburi al oamenilor muncii.

Un subiect „fierbinte", tovarășe inginer. Legat de sezonul estival, care s-a declanșat deja: ce noutăți ne mai oferă noul mers de tren?

— Pe timpul sezonului estival, cînd se creează vîrfuri de trafic, au fost prevăzute circa 90 de trenuri cu cîte 500—1 000 de locuri pe tren, care vor fi puse în circulație ori de cîte ori cerințele traficului o impun. În afară de această „rezervă strategică", vor circula trenurile din graficul normal, care — de exemplu — numai pentru relația litoral vor fi zilnic peste 50 de garnituri cu o capacitate de peste 50 000 de locuri. De asemenea, pentru asigurarea legăturilor directe dintre litoralul românesc și marile centre urbane din țară, cum sînt: Timișoara, Cluj-Napoca, Brașov, Iași, Suceava, Tîrgu Mureș, Satu Mare, Baia Mare, Oradea, Hunedoara, Galați, Craiova, Petroșani, Tg. Jiu etc. vor circula trenuri de rang superior pe aceste distanțe. De pildă: trenul accelerat 446/845 de la Tîrgu Mureș la Mangalia; trenul accelerat 288/877 de la Petroșani — via Craiova — la Mangalia; trenul accelerat 666/865 de la Iași — via Focșani — la Mangalia... Țin să remarc preocuparea noastră pentru a crea spre litoral — stațiunea Năvodari — trenuri speciale pentru transportul copiilor din țară.

— Referitor la București — adevărată placă turnantă a transporturilor feroviare — ce ne puteți spune?

— Capitala țării, cu afluența mare de călători, ne-a reținut în mod special atenția. Numai din Gara de Nord sînt prevăzute la plecare 101 trenuri, la care se adaugă alte 47 din celelalte stații de pe centura Bucureștiului. Pentru litoral vor circula 10 trenuri din Gara de Nord, două din București Băneasa, trei din București Obor. Să mai amintim că pentru zilele de sfîrșit de săptămînă, pentru agrementul bucureștenilor, circulă trenuri speciale: duminica, la Snagov Plajă — trenul 7 281, cu plecarea din București Nord la ora 7,50 — sosirea la 8,58; simbătă, duminica, în ajunul și de sărbătorile legale, va circula la Predeal trenul 3 011, cu plecare din București Nord la ora 10,24; duminica și sărbătorile legale, trenul 3 003, cu plecare din București Nord la 6,43 pentru Predeal, își prelungește traseul pînă la Brașov. De remarcat că, în noul plan de mers au fost valorificate și capacitățile obținute prin darea în funcțiune a unor lucrări de investiții precum noul pod de la Cernavodă, cu linie dublă, electrificarea și instalarea blocului de linie automat pe secția Tîrgu Frumos — Iași — Socola, linia dublă electrificată Ciulnița — Călărași, electrificarea liniei duble pe distanțele Petroșani — Peștera Bolii — Bănița, Crivadia — Baru Mare, Bălești — Subcetate și Simeria — Simeria Triaj.

— Sperînd că am conturat — la nivelul interesului general — imaginea ce ne-o prezintă noul plan de mers al trenurilor de călători, care a intrat în vigoare la 29 mai a.c., vă rugăm, în finalul acestei convorbiri, să punctați și alte noutăți ce apar în noul mers.

— Prelungirea perioadei de circulație a trenurilor sezoniere de litoral — pînă la 18 septembrie ● În vederea creării unei legături directe între Dunăre și nordul Bucovinei, va circula o pereche de trenuri între Galați și Suceava (prin Adjud-Bacău) și invers ● Introducerea unui tren accelerat între București și Călărași ● Legătură directă între două centre siderurgice — Galați și Călărași ● Circulația permanentă a unei perechi de trenuri pe distanța Galați — Tîrgu Mureș — Deva — Lugoj — Timișoara și retur ● Și o ultimă noutate — broșura cu mersul trenurilor de călători în trafic intern și în trafic internațional s-a tipărit în circa un milion de exemplare și s-a pus în vînzare, în mod eșalonat, în ritmul tipăririi, începînd cu centrele cele mai îndepărtate și încheind cu cele mai apropiate și cu Bucureștiul. Poate fi procurată de la orice stație de cale ferată și de la agențiile de voiaj. Drum bun!

GEO CIOLCAN ■

Cine scrie și cine citește?

Activitatea de control al oamenilor muncii poate fi socotită eficientă numai în măsura în care se înlătură efectiv și nu mai au nici o șansă de revenire deficiențele sau lipsurile constatate în urma controlului exercitat într-o unitate sau alta. Pornind de la acest adevăr fundamental, am încercat prin ancheta de față, desfășurată în mai multe unități comerciale din municipiul Baia Mare, să răspundem întrebării: Cum și cine rezolvă sesizările și propunerile echipelor de control al oamenilor muncii?

Echipa de control purtătoare a legitimației nr. 4 de la IMMN a efectuat un control de rutină în raionul de încălțăminte bărbați din cadrul Magazinului universal „Maramureș" și a constatat, printre altele... „cîteva deficiențe în ce privește aprovizionarea cu unele mărfuri de sezon. Se propune conducerii ICSMI să ia urgente măsuri de aprovizionare".

Rezolvarea? Biroul comercial I (de unde, de la care întreprindere comercială și cine anume? nu se știe) consemnează lapidar în dreptul rubricii consacrate: **„În măsura în care mărfurile respective vor intra în depozitele ICRTI, vor fi repartizate și la acest magazin".** Punct. Semnătură indescifrabilă. Nici ștampilă, nici dată de luare la cunoștință, nici măcar termen aproximativ de rezolvare nu se înscrie în registrul unic de control. Cu alte cuvinte, o asemenea „rezolvare" nu spune mare lucru. E ambiguă și evazivă. Spre mai deplină edificare, o întrebăm pe Otilia Chiș, vînzătoare-responsabilă de raion, dacă a mai venit între timp cineva de la ICSMI să se intereseze de modul de rezolvare a propunerii făcute de echipa de control. Ea ne-a răspuns că n-a venit nimeni, însă, după cîte își amintește, mărfuri s-au tot adus.

Aceeași echipă de control al oamenilor muncii a constatat, la raionul confecții pentru bărbați din același magazin universal, o serie de deficiențe în aprovizionarea unității cu unele articole de sezon confecționate din catifea și înlocuitori sintetici de piele, precum și în depozitarea mărfurilor în magazia de mină și propune ICSMI măsuri în consecință. Ce zice același... „B. comercial I": **„Referitor la produsele din piele și catifea, care lipsesc momentan din unitate, acestea au fost contractate la cantități mai mici decît necesarul (?!) și sînt perioade cînd nu avem în depozit. Depozitul de mină este în prezent foarte aglomerat întrucît s-a făcut aprovizionarea de sezon, iar spațiul existent nu permite extinderea. 2.X.1987".** Apare, în acest caz, un element în plus: data de luare la cunoștință. În rest, aceeași semnătură indescifrabilă și anonimă, aceeași „soluție" formală, care nu spune mai nimic, nu supără și nu obligă pe nimeni. Oare, e chiar atît de lipsit de importanță că s-a contractat un anumit articol mai puțin decît era necesar?! Ce vină avea... portarul?...

Cu excepția unor unități aparținînd de ICSMA (director: ec. Vasile Grumaz) pe care le-am urmărit în raidul nostru de aproape două zile și în care am întîlnit lucruri demne de apreciat din punctul de vedere ce ne interesa (în sensul că directorul întreprinderii se ocupă personal de rezolvarea sesizărilor și propunerilor echipelor de control, își asumă răspunderea intervenției sale concrete pe bază de semnătură și ștampilă etc., așa cum prevede legislația în vigoare), în rest ne-am confruntat adesea cu o atitudine de subapreciere a controlului oamenilor muncii, de tratare formală și chiar de ignorare a acestuia. Unele observații și propuneri ale echipelor de control — așa cum am constatat în cazurile deja ilustrate — sînt tratate cu nepermisă ușurință, prin consemnări de măsuri prea generale, pur formale, care nu-și găsesc corespondent în realitate și care nu pot să edifice pe nimeni dacă deficiențele sesizate au fost lichidate sau nu.

Este cît se poate de adevărat însă — așa cum remarca și economistul Valentin Voicu, director adjunct al Direcției comerciale județene — și un alt aspect al problemei: **dacă peste tot, toate echipele de control ale oamenilor muncii și-ar desfășura activitatea în mod corespunzător și și-ar face la rîndul lor datoria, nu în mod formal cum se mai întîmplă pe ici pe colo, multe dintre neajunsurile existente încă în diferite unități comerciale ar putea fi mai ușor și mai rapid înlăturate.** Sigur, o importantă deosebită pentru eficiența controlului oamenilor muncii o prezintă, indiscutabil, modul de răspuns al unităților controlate și al forurilor acestora la propunerile și observațiile făcute. Dar lupta împotriva formalismului trebuie dusă în primul rînd în unitate. Numai prin conjugarea tuturor eforturilor, controlul oamenilor muncii își poate dovedi din plin eficiența.

MIHAI STANESCU ■

Note

Sancțiune sau recompensă?

În numărul 20 al revistei noastre am publicat o notă („Cine-a pus circiuma-n drum?") legată de neajunsurile existente la restaurantul Novaci din Capitală. Semnalam dezordinea, lipsa de gust și mai ales serviciile sub orice critică. La puțin timp, unitatea a fost închisă pentru renovare iar fostul responsabil al restaurantului Novaci (pe care n-am reușit să-l găsim în nici una din vizitele noastre), în loc să fie sancționat și pus să facă ordine în activitatea sa și a colectivului său, a fost promovat la un alt restaurant (Pescăresc 519) din același sector, iar responsabilul restaurantului Pescăresc 519 adus în locul său la Novaci. A fost schimbat șeful de colectiv? Iluzie de bocuspocus! Drept recompensă pentru dezordine, mizerie și neîndeplinire de sarcini, Ion Trașcă și întregul colectiv de la restaurantul Novaci a fost mutat într-o altă unitate, pusă pe picioare și îngrijită de Ion Pîngă, în timp ce, colectivul restaurantului Pescăresc a fost dus tr-una din zile", cînd mi-am dat seama de ce vecina mea uitase să mai zîmbească. Cine a cîștigat acest proces? Nu se știe încă. Sperăm că rațiunea, căci „somnul rațiunii zămislește monștri".

ELENA ȘTEFANESCU ■

Mai multe întrebări aceeași problemă

Am văzut, repetîndu-se, din ce în ce mai des, cum s-a răspîndit o practică surprinzătoare în comerț. Spațiile special afectate, igienice, adesea renovate după un scurt timp de funcționare, controlate cu regularitate de organele sanitare, să scoată din încurcătură o unitate submediocră. Adică, să facă ordine și curățenie și să o ducă la eficiență. Ce a lăsat în urma sa responsabilul unității, cel sancționat cu promovarea? Încăperi deteriorate, frigidere și congelatoare distruse, o stare igienică mai aproape de mizerie decît de un restaurant și alte lucruri de-a dreptul jenante. Am aflat că Novaci nu este prima și ultima sa performanță, a lui Ion Trașcă, ci că omul aflat în grațiile I.A.P.L.-Cotroceni a mai pus într-o asemenea stare cîteva unități după aceleași metode ale dezinteresului. Cine plătește cele distruse la Novaci și, mai ales, cum a fost prezentată această schimbare? Drept o sancțiune drastică sau o promovare pentru merite deosebite. După ce-a lăsat în urmă, orice sancțiune ar părea prea blîndă, după locul unde a fost trimis, recompensă mai frumoasă nici nu putea fi. Dar pentru ce? Și cine lămurește lucrurile?

CORNEL NISTORESCU ■

„Pufuleți" și „Fulgi de ovăz"

Mi s-a adresat ușor jenată de situație. Nu, nu e vorba de cele cîteva zeci de lei cheltuiți fără rost, sau, mai exact, nu numai despre asta este vorba, căci cîteva zeci de lei, oricît s-ar spune, contează la o casă cu trei copii, mai ales atunci cînd descoperi că ceea ce ai cumpărat cu ei sînt produse a căror destinație rămîne pur teoretică.

Are în mînă cîteva pungi. Unele, din hîrtie albă, purtînd, vizibilă din primul moment, inscripția NOU alături de numele produsului — **fulgi de ovăz.** Pe laturile pungii, două rețete de preparare a acestora: „fulgi de ovăz cu lapte" și „budincă din fulgi de ovăz". Sînt tară grija producătorului — Întreprinderea de morărit și panificație Prahova — Ploiești — pentru îndrumarea cumpărătorului aflat, prima oară, în fața unui produs despre care se știe, e hrănitor și necesar într-o alimentație corectă. Numai că, din păcate, grija se oprește aici. Adică la indicații, deși nici acestea nu sînt complete. Ar fi trebuit să se adauge, cel puțin pentru lotul purtînd ștampila „24 februarie 1988" și instrucțiuni de alegere a fulgilor propriu-ziși de pleava aflată din belșug printre ei. **Luiza Stancu,** cititoarea noastră, care a achiziționat șase asemenea pungi, le oferă lucrătorului C.T.C. care a controlat lotul respectiv. După ce va alege conținutul unei singure pungi, poate, spune Luiza Stancu (cu siguranță, îndrăznim să afirmăm noi) ori își va schimba meseria, ori și-o va face corect.

În celelalte pungi transparente, fără nici o etichetă care să ofere vreo informație asupra produsului, pufuleții, nu tocmai imbietori, ne rezervau altă surpriză. Cîntărim, la unitatea Alimentara C 16 din sectorul 6 de unde au fost cumpărate, 2 pungi, (aviz de expediție a mărfii de către I.C.R.A. Militari 28233, din 17.VI.1988). Pufuleții necomestibili — de un galben închis, uscat, ocnușiu mici și foarte duri — cîntăreau 150 grame, din cele 190, cît aveau împreună cele două pungi. Deci, din 190 grame produs alimentar, 150 sînt necomestibile. Și, din nou, întrebarea firească: Cum au plecat din Întreprinderea de morărit și panificație Titan București, cum au fost controlați la prelucrarea lor de către I.C.R.A. Militari, care i-a livrat unităților „Alimentara", acești „pufuleți"?

Desigur, cititoarea noastră are dreptate. E vorba despre ceva mult mai important decît o sumă de cîteva zeci de lei, căci această sumă este luată din buzunarul cumpărătorului. Iar în spatele ei se ascund o evidentă abdicare de la normele statuate prin lege, incorectitudine în îndeplinirea obligațiilor profesionale și lipsa de respect pentru populație, fapte ce nu pot fi în niciun fel tolerate. Cu atît mai puțin unităților specializate în produse alimentare.

R. PAICU ■

● La Belgrad s-au desfășurat lucrările Conferinței Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. În centrul dezbaterilor s-au aflat, potrivit agenției Taniug, probleme de cea mai mare importanță privind situația economică și politică a țării. Raportul intitulat „Întărirea rolului politico-ideologic conducător, a unității și responsabilității Uniunii Comuniștilor în lupta pentru depășirea crizei social-economice" a fost prezentat conferinței de Boșko Krunici, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. La conferință au participat peste 800 de delegați. La încheierea lucrărilor, conferința a adoptat o rezoluție.

● La Moscova a avut loc cea de-a patra întîlnire (primele trei s-au desfășurat la Geneva, Reykjavik și Washington) dintre Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, și Ronald Reagan, președintele Statelor Unite ale Americii. În cele patru runde de convorbiri prilejuite de întîlnirea de la Moscova, cei doi conducători au abordat probleme privind relațiile bilaterale, precum și probleme ale vieții internaționale, cum sînt reducerea înarmărilor nucleare și limitarea armamentelor, înlăturarea pericolului nuclear, soluționarea pe cale pașnică a conflictelor regionale. Mihail Gorbaciov a arătat că principala preocupare trebuie să fie elaborarea tratatului cu privire la reducerea cu 50 la sută a armelor strategice ofensive, în condițiile respectării acordului de apărare antirachetă din 1972. La rîndul său, subliniind că a fost făcut primul pas în direcția reducerii arsenalelor nucleare ale celor două state, președintele Reagan a evidențiat intenția S.U.A. de a acționa împreună cu U.R.S.S. pentru a se ajunge la un nou acord în perioada pe care o mai are de îndeplinit ca președinte, precum și speranța că aceste căutări vor fi încununate de succes. În timpul întîlnirii la vîrf de la Moscova s-a procedat la schimbul instrumentelor de ratificare a Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele nucleare intermediare din Europa, semnat la Washington la sfîrșitul anului trecut. După cum se știe, Sovietul Suprem al U.R.S.S. și Senatul S.U.A. ratificaseră tratatul la sfîrșitul săptămînii trecute. Concomitent, la Moscova au avut loc întrevederi între miniștrii de externe ai celor două țări, Eduard Șevardnadze și George Shultz, și miniștrii apărării, Dmitri Iazov și Frank Carlucci. Au fost semnate mai multe acorduri privind colaborarea sovieto-americană în diferite domenii de activitate.

● În Italia s-au înregistrat reacții negative la acceptarea de către ministrul apărării a propunerii NATO privind transferarea pe teritoriul Italiei a celor 72 de avioane de luptă americane de tipul „F-16" staționate în prezent la baza militară din Torrejon (Spania). Hotărîrea definitivă în acest sens urmează s-o adopte Parlamentul italian. Președintele Comisiei pentru problemele apărării al Camerei Deputaților a opinat că hotărîrea ministrului apărării a fost pripită și că poziția celor cinci partide ale coaliției guvernamentale nu este unanimă în această chestiune.

● Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a propus reluarea convorbirilor dintre comunitățile din Cipru pentru soluționarea situației din insulă. Propunerile au fost analizate la Nicosia într-o reuniune a Consiliului Național.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Condiția dezarmării

S-a afirmat pe bună dreptate că dezarmarea nu este pur și simplu o idee nobilă, o dorință, ci un fenomen obiectiv, legic, un proces inevitabil, o cerință imperioasă a lumii contemporane, condiția esențială a păcii și progresului pe planeta noastră. Însușirea de proces obiectiv a dezarmării este dată de situația de pe glob în domeniul militar. Ca urmare a evoluțiilor din perioada postbelică — timp în care au avut loc circa 150 de războaie „locale", unde și-au pierdut viața 20 de milioane de oameni —, în lume există 50 000 de focoase nucleare (dintre care 97—98 la sută sînt deținute de URSS și SUA) ce însumează o forță egală cu puterea de distrugere a unui milion de bombe tip Hiroshima. Stocurile nucleare ale celor două superputeri se măresc cu trei bombe pe zi, ceea ce înseamnă un spor de peste 1 000 de focoase anual. Or, după aprecierea savanților, dacă s-ar folosi chiar și numai 700 de focoase nucleare adică 1,2—1,4 la sută din totalul existent, tot s-ar instala „iarna nucleară", care ar provoca distrugerea civilizației actuale. Odată cu acumulările cantitative, armele nucleare și mijloacele de transport la țintă au cunoscut și o spectaculoasă evoluție calitativă. Aceeași dezvoltare, cantitativă și calitativă, au cunoscut-o, după cum am arătat într-un comentariu recent, și armamentele convenționale, inclusiv efectivele militare. Toate acestea reprezintă o gravă amenințare pentru pacea omenirii, pentru securitatea popoarelor, pentru însăși existența vieții pe pămînt. În același timp, cursa înarmărilor, prin uriașele resurse financiare, materiale, tehnologice și umane pe care le solicită, se manifestă ca frînă puternică a dezvoltării economice și sociale pe mapamond.

Așadar, în lume s-a creat o situație periculoasă și păgubitoare, ce reclamă în chip necesar eforturi pentru dezarmare. „Pornind de la aprecierea — spunea președintele Nicolae Ceaușescu —că în viața mondială se mențin încă probleme grave și complexe, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în direcția unirii tuturor forțelor pentru soluționarea lor, pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru înlăturarea armelor nucleare, pentru dezarmare convențională, pentru reducerea cheltuielilor militare". Sînt obiective care se regăsesc și pe agenda celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale a ONU consacrate dezarmării, ale cărei lucrări au luat startul săptămîna aceasta.

Reamintim că prima sesiune specială ONU pentru dezarmare, care a avut loc în 1978, a adoptat un document final în care sînt enunțate principiile, obiectivele, prioritățile și procedeele pentru punerea în aplicare a măsurilor de oprire a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare. A doua sesiune specială s-a ținut în 1982. Ambele au avut meritul de a fi stimulat acțiunile ONU pentru mobilizarea opiniei publice în vederea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării, îndeosebi prin lansarea campaniei mondiale pentru dezarmare și prin proclamarea anului 1986 ca „An internațional al păcii". A treia sesiune, cea de acum, este chemată să promoveze activ inițiativele vizînd oprirea cursei înarmărilor — în primul rînd a celor nucleare — și trecerea la dezarmare, preîntîmpinarea militarizării Cosmosului, încetarea experiențelor cu arma nucleară, lichidarea armelor chimice și reducerea substanțială a armamentelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare, înlăturarea primejdiei de război și asigurarea dreptului suprem al popoarelor la existență liberă și independență, la viață, la pace.

Sînt cunoscute eforturile și demersurile românești în favoarea dezarmării, contribuția țării noastre la convocarea și ținerea sesiunilor speciale consacrate dezarmării. Recent, aprobînd mandatul delegației române la actuala sesiune, Comitetul Politic Executiv al CC al PCR a stabilit ca delegația noastră să promoveze activ concepția, inițiativele și demersurile președintelui României cu privire la dezarmare. Sînt, în momentul de față, toate motivele ca omenirea să spere că a treia sesiune specială ONU dedicată dezarmării, care a demarat la New York, să se încheie cu rezultate pozitive, cu hotărîri care să însemne importanți pași înainte pe calea izbăvirii omenirii de arme și războaie.

ION D. GOIA ■

Obscurantismul agresiv

Într-un sat din provincia Verona, micul cimitir a fost devastat de cei care au celebrat o „slujbă neagră" violînd mormintele și batjocorind morții. În ultimii trei ani au fost profanate în aceeași zonă multe cimitire, urmele unor sumbre ritualuri de ev mediu fiind indicii certe pentru autorități că dezgustătoarele practici încearcă să-i facă o bucurie principelui tenebrelor. Mai mult, carabinierii din Treviso au descoperit în buzunarul unui tînăr asasinat un bilet scris cu sînge, un contract halucinant cu dracul — el cărui simbol ezoteric îi avea tatuat pe braț — căruia-i oferea viața sa în schimbul a șase luni de bogății și distracții. Am putea da și alte exemple cu întîmplări macabre petrecute în multe orașe italiene dar scenele sînt prea pline de violență și nebunie pentru a mai continua.

Primul care a intuit diseminarea rapidă a „cultului Satanei" în Italia a fost profesorul napolitan Alfonso di Nola. Analizînd fenomenul, sectele și grupurile care-i propagă, el a ajuns la concluzia că inspiratorul și sacerdotul negru al acestora a fost Alistar Crowley, un mag englez mort nebun în 1947, care, printre teoriile sale paranoice, o avea și pe aceasta : „Cicatricele sifiliticilor sînt sacre și demne de onoare" ! Pe baza „doctrinei" sale oferită fidelilor în „Cartea legilor" s-au înființat în Elveția, Franța, Germania Federală, Statele Unite, Italia secte de cult demoniac al căror motto este „Fă tot ce vrei".

Afișele delirante pe care sectanții le împrăștie în orașe sperînd că vor atrage noi adepți invită la eliberarea instinctelor și a dorințelor. La finele lunii noiembrie 1987 ziarul „Gazzetino" din Veneția a primit un afiș tipărit de „Cercul satanic Charles Manson", care conținea mesajul unor psihopați. „Veniți, rupeți aceste cărnuri, devorați această lume, noi vă vom deschide porțile și vom fi instrumentele voastre". O invitație politicoasă (persoana a doua plural, de l) adresată lui Belial și cohortelor sale smolite sau o încercare de a justifica — spune „L'Espresso" — fantasma extremismului de dreapta care bîntuie tot mai tare, de a legitima delictul sub forma unor practici de natură spirituală ? Ca să aveți o idee clară, printre aceste secte se numără „Church of the Final Judgement" din care făcea parte și Manson, asasinul actriței Sharon Tate, sau „Argentinum astrum", cu sediul în Elveția și care închină Satanei orgii în cimitire. Toate aceste grupuri profesează cultul haosului unificînd într-un cocktail trăznitor tradiții ale sectelor antice satanice ca Yezidi (adoratorii păunului), ale satanismului african vudu, ale celui nazist, după care rezultă că Hitler a fost victima unui Mefisto sanguinar care i-a oferit puterea în schimbul poporului evreu, etc., etc. Cu astfel de explicații „științifice" ajungem să justificăm toate crimele, toate ororile pe care le-a suportat Pămîntul.

Mai mult decît diavolul mă sperie acest adevărat cutremur al rațiunii, spunea Eugenio Corsini, profesor de literatură greacă la Torino. De aceea cred că nu e timp pentru tăcere, pentru omisiune, e necesar ca oamenii de cultură, cei de bună credință să găsească împreună răspunsul pentru acest fenomen îngrijorător". Ce se ascunde sub această magmă obscenă ? Răspunde profesorul Alfonso di Nola : „Datele pe care le avem relevă existența unei enclave reacționare unde agresivitatea caută justificări ideologice într-un ezoterism de tip nazist. Toate acestea indică grave dereglări mintale și psihologice". Un diagnostic exact al unei epidemii care se cere de urgență eradicată.

IOAN ROȘCA ■

Țară nestrimtorată (1)

Reconstituind timpurile vechi ale pămînturilor românești, Nicolae Densusianu se folosește de prezentarea pe care poetul Ovidiu o face „Țării lui Atlas" (=„Nordul Dunării și al Mării Negre"): „Mii de turme și cirezi rătăcesc pe cîmpiile sale. **Țara sa nu e strimtorată din nici o parte de hotarele vecinilor.** Pe arborii săi frunzele cresc strălucind în aur, ramurile arborilor sînt de aur și tot de aur sînt și poamele, ce le acoper" (**Dacia preistorică**, ed. V. și M. Neagoe, Ed. Meridiane, București, 1986, p. 213).

Omenirea a crescut mereu în număr. A parcurs o lungă cale de atunci. Astăzi, urmașii legendarilor hiperborei din Țara lui Atlas de odinioară, ca, de altfel, toate popoarele, au ajuns să aibă granițe stricte cu vecinii. Ba mai mult. Prin creșterea rapidității mijloacelor de transport și de comunicare și, în general, a legăturilor internaționale, s-a ajuns că unii vorbesc de lume ca de un „sat mai mare" (Mc. Luhan), ori ca de un „oraș universal" (M. Olos). Deci sîntem cu toții vecini. Iar statele sînt vecine între ele nu numai cînd au frontiere comune, ci și cînd au interese comune. Ori au probleme comune. Veche de cînd lumea — puține țări ar fi fost în situația fericită a Atlas-iei — vecinătatea are azi o pondere extrem de mare în relațiile mondiale. De aceea, vecinătatea trebuie să fie **bună vecinătate.** Să nu se strîmtorească țară pe țară, ci să colaboreze toate statele, pentru progresul general, în armonie.

Acest crez reprezintă o dimensiune fundamentală a politicii externe românești. Și este semnificativ că un practician diplomatic și cercetător al relațiilor inter-naționale din România — dr. Iftene Pop — este autorul primei monografii consacrate **Vecinătății și Bunei Vecinătăți în Dreptul Internațional** Primei monografii — în lume : ediția I, Paris, Editions A. Pedone, 1980; Ediția a II-a, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.

Tratatul lui Iftene Poo a fost inițial o teză de doctorat, pregătită și susținută la Geneva, la Institutul de Înalte Studii Internaționale (1969—1972). Este un semn bun al vremurilor noastre atunci cînd **un fecior de țăran** din nordicul Maramureș ai românilor **ajunge la înalte studii internaționale în celebre universități străine.** Este apoi un semn de mare optimism pentru forjarea încrederii în capacitatea creatoare, deschizătoare de drumuri a poporului român atunci cînd constatăm că **Voisinage et bon voisinage en droit international** reprezintă **prima monografie** din lume consacrată fenomenului juridic al bunei vecinătăți. Și mai departe, cînd aflăm că specialiști — români și străini — de înaltă rigoare studiază tratatul și ajung la concluzia că lucrarea a îmbogățit dreptul internațional, sporind numărul de norme care dau conținut acestui drept internațional.

Despre această carte s-a spus: „acoperă o importantă lacună în literatura de specialitate" ; „este o adevărată lucrare de pionierat, asupra unei teme foarte actuale"; are o „înaltă ținută științifică" ; se subliniază „Contribuțiile originale" ale autorului (Al. Bolintineanu); „lucrarea constituie un aport remarcabil în literatura de specialitate" (E. Glaser): „rodul unei cercetări serioase, efectuată într-o lungă perioadă de timp", „autorul investighează un vast material românesc și străin... fiind primul în lume care definește într-o lucrare științifică de sinteză conceptul de bună vecinătate". (P. Suian); „analiză extrem de concretă a conceptelor de vecinătate și bună vecinătate", „o carte de pionierat pe plan mondial" (D. Ifrim); „ridică pe un teren aproape virgin, un edificiu teoretic". „îmbogățește știința juridică națională", este, „pe plan mondial, o lucrare de referință" (G. Corbu); „prezintă o teorie închegată asupra principiului bunei vecinătăți" (P. Schuster); realizează „generalizarea dreptului de vecinătate". „o remarcabilă capacitate de a pătrunde în adîncimea fenomenelor politico-juridice ale lumii contemporane", „un cîștig al gîndirii juridice românești". „contribuție... la dezvoltarea progresivă a dreptului internațional" (Grigore Geamănu).

Vom vedea și părerile specialiștilor străini.

LIVIU PETRINA ■

Carambol

În filmele de „serie neagră", realizate la Hollywood, nu lipsește sala de biliard cu toată recuzita : masa, fumul, bărbații fioroși cu Colturi la brîu... De fapt în engleza americană termenul de „biliards" definește pe hoți sau gangsteri. Cîți sînt oare cei care știu originile biliardului ?

Era în anul 1530 la Londra cînd Bill Knew, de profesie cămătar, a început să se joace pe tejghea cu niște bile — simbolul breslei din care făcea parte. Descoperirea tacului tot lui i se datorează, fiind și o asemănare fonetică între tac (queue) și numele cămătarului (Knew).

În peste patru secole de existență, biliardul a ajuns să se fie un sport pentru care se organizează campionate ; naționale, europene și mondiale. Pentru a vă convinge de interesul pe care-l stîrnește, ar fi suficient să menționăm că în anul 1985, în Marea Britanie, s-au transmis, la tv. 320 de ore de „snooker" (un sport foarte asemănător biliardului) față de 150 de ore afectate fotbalului. O adevărată Mecca a biliardului pare a fi Belgia care are în persoana lui Raymond Ceulemans un supercampion asemuit de compatrioți cu legendarul ciclist Eddy Merckx. Ceulemans, de profesie, șlefuitor de diamante, a scris o carte intitulată „Mister 100" în care încearcă (și în mare parte reușește) să ne convingă de complexitatea acestui sport. Belgianul, în vîrstă de 50 de ani, face o paralelă între jocul pe dreptunghiul de postav și cel de pe eșichier, căci : „În biliard, ca și la șah un jucător de talia lui Kasparov trebuie să aibă în cap în jur de 100 000 de poziții și în plus, mînă sigură și ochi ageri pentru a-și materializa intențiile. Precizia este de sutimi de milimetru, decise în fracțiuni de secundă. Pentru a obține așa ceva este nevoie de un antrenament zilnic de 4—6 ore aidoma unui instrumentist. Un bun jucător de biliard își poate spune dacă va ploua sau nu după modul în care se rostogolește bila !".

În concluzie, dacă vreți să știți cum va fi vremea, apucați-vă serios de biliard !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Lumea se amuză

(După NBI—R.D.G.)

Copilărie tristă

Prima zi de iunie, care coincide cu începutul verii, este sărbătorită în întreaga lume ca ziua copiilor Terrei. În această zi, dincolo de granițele geografice, depășind orice deosebiri de orînduire socială, de culoare a pielii, de limbă și tradiții, privirile locuitorilor planetei se îndreaptă cu dragoste părintească asupra celor mai gingașe, mai tinere vlăstare ale omenirii. Din păcate, însă, mai există nori deși, prevestitori de furtună, care întunecă cerul senin, prielnic dezvoltării lor plenare, care le amenință viitorul, punînd sub semnul întrebării însăși existența umanității. Pericolul de război, îndeosebi de război nuclear, subdezvoltarea cu corolarele ei, foametea, subnutriția, maladiile etc., nu au fost încă eliminate din lume, afectînd puternic soarta copiilor din numeroase țări de pe glob. În timp ce cheltuielile pentru înarmări sporesc neîncetat, nivelul lor atingînd exorbitanta cifră de 1 000 miliarde dolari, fiecare al patrulea copil din țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină suferă de malnutriție cronică și fiecare al doilea nu poate urma cursurile unei școli.

Începînd din 1945, peste 15 milioane de copii între 7 și 14 ani au pierit în cursul unor conflicte militare care au avut loc pe glob, a declarat Kingsley Dube, director al Centrului O.N.U. pentru informare pentru Africa Orientală. El a arătat că în prezent situația continuă să fie gravă din acest punct de vedere în zona focarelor de conflict, cum ar fi Africa de Sud, Orientul Mijlociu și America Centrală. Deosebit de îngrijorătoare este situația nesigură din Africa de Sud, unde, ca urmare a politicii represive a regimului de la Pretoria, mulți copii își pierd viața și un număr mare de copii negri se află în închisori. Studii ale O.N.U. relevă că circa 30 milioane de copii din diferite țări de pe glob nu se pot bucura de căldura unui cămin, fiind nevoiți să trăiască pe străzi. Însă, copilăria tristă nu constituie doar destinul unei simple părți a celei mai tinere generații din lumea a treia. Și în țările cele mai dezvoltate occidentale, presa consemnează numeroase cazuri dramatice privind situația unor copii nevoiți să trăiască în condiții de sărăcie, fără locuințe, fără posibilități de acces la cultură. Redăm în continuare cîteva aspecte din viața copiilor defavorizați ai „societății tuturor posibilităților" :

● În R.F. Germania, aproximativ 300 000 de elevi trebuie să muncească pentru a contribui la supraviețuirea familiilor lor. Într-un studiu elaborat de Partidul Social-Democrat din R.F.G. pe tema „Noua sărăcie din R.F.G." se relevă că aceștia sînt în general copii ai unor șomeri pe termen lung. Se apreciază că în prezent, aproximativ o jumătate de milion de vest-germani nu au un loc de muncă de cel puțin doi ani. Doar 40 la sută din șomerii cu un copil primesc ajutor de șomaj și numai 28 la sută din cei cu trei copii.

● Într-un document al Biroului de recensămînt din S.U.A. rezultă că în ultimii zece ani a sporit tot mai mult numărul copiilor care trăiesc în sărăcie în această țară. Astfel, în perioada 1970—1983, procentul sărăcilor în rîndul copiilor în vîrstă de pînă la 16 ani a sporit de la 15,5 la sută la 22,8 la sută. Mult mai mare este acest procent în cazul copiilor de culoare și de origine hispanică : 46,5 la sută și, respectiv, 39 la sută. Această situație îl determină pe Michael R. Lemov, directorul executiv al „Food Research and Action Center" să afirme că S.U.A. rămîn singura țară industrializată din lume în care copiii alcătuiesc grupul cel mai larg al populației sărace. „Copiii se constituie acum în cel mai larg grup de săraci ai Americii ; ei sînt victimele unei conjuncturi economice care amenință posibilitățile și mijloacele noastre de a acționa eficient pentru reducerea numărului de săraci în America ; ei reprezintă o adevărată clasă socială", arăta M.R. Lemov.

● Un sondaj efectuat în Marea Britanie, în 1985, arăta că 40 la sută din copiii în vîrstă între 11 și 16 ani sînt nevoiți să muncească, violîndu-se prin aceasta legislația existentă, arăta ziarul „The Times". Publicația britanică sublinia că circa o treime dintre ei au fost victime ale unor accidente de muncă, 30 la sută suferă de surmenaj, iar îmbrăcăminte de protecție nu au primit decît circa 20 la sută.

● Date ale Organizației Internaționale a Muncii evidențiau că peste 50 milioane de copii din țările vest-europene sînt obligați să muncească, din cauza situației financiare disperate a familiilor lor. Această cifră semnifică un procent de aproximativ 11 la sută din copiii între 10 și 14 ani. În S.U.A., peste 800 000 de copii sînt folosiți la munci de către fermieri, iar în Italia circa 114 000 de copii sînt obligați să presteze munci fizice dificile.

Zairul Hallan „L'Unita" :

„Copii fără drepturi"

„Condițiile de trai ale minorilor reprezintă indicele dezvoltării autentice a unei societăți, adică al calității vieții populației în ansamblul ei. Un număr imens de copii trăiesc într-o lume a violenței. Victime ale foametei și sărăciei, trebuie foarte des să renunțe la respectarea drepturilor lor, începînd deseori cu cel mai elementar dintre ele — supraviețuirea. Pentru ei, deseori, nu există nici familie, nici casă : se numesc copiii străzii... Zece milioane de asemenea copii trăiesc în țările industrializate occidentale. «Adevărul este că societatea (occidentală) se teme de copii — afirmă președintele Comitetului italian al UNICEF — Sînt aduși pe lume, dar nu se știe care trebuie să fie rolul lor în societate. Nu ne punem niciodată întrebarea ce vor deveni ei : cetățeni sau oameni marginalizați. Și dacă mulți copii din lume luptă încă pentru supraviețuire, în țările industrializate viața lor nu este mai puțin dură. Ei trăiesc în singurătate, numărul sinuciderilor în rîndul copiilor este în creștere, iar proliferarea drogurilor în rîndul minorilor este o realitate. Trăim într-o lume unde drepturile copiilor nu sînt respectate. Sarcina UNICEF este tocmai aceea de a face astfel încît guvernele să intervină pentru ca acești copii să facă parte cu drepturi depline din societate-".

Într-adevăr, drepturile omului încep, de fapt, cu dreptul copilului la copilărie. De aceea, înlăturarea acestor nori negri care umbresc cerul senin al vîrstei celei mai fragede, asigurarea unor condiții de viață la nivelul epocii revoluției tehnico-științifice pe care o trăim, eliminarea pericolului de război, a anacronicelor fenomene ale subdezvoltării, foametei, analfabetismului, sărăciei și lipsei de adăpost sînt imperative stringente ale lumii de azi, cerințe ale adevăratului umanism, ale asigurării viitorului omenirii.

Grupaj realizat de
ION VIRGIL

Universul muzicii

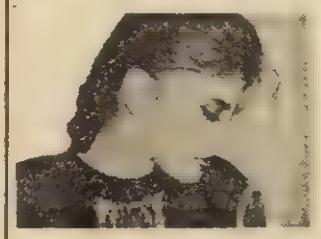

Bună seara, iubito!

Ce însemnătate pot avea aceste cuvinte ? Depinde în primul rînd de cel care le rostește. Și atunci cînd EL se numește Ion Caramitru, automat cuvintele capătă un înțeles aparte, mai ales că sînt rostite cu o voce gravă. Cine este, însă, EA ? Răspunsul vine imediat, pe note muzicale și recunoaștem vocea minunată a Loredanei Groza. Dialogul celor doi „îndrăgostiți" durează doar două trei minute, timp în care sîntem martori la o întîlnire de zile (seri) mari, din care s-a născut acest cîntec intitulat „Bună seara, iubito !" Și ca să dăm totul în vileag, întîlnirea celor doi a fost „pregătită" pe note de Adrian Enescu și pe versuri de Lucian Avramescu. Iar noi, martorii din „umbra" aparatelor radio sau a sălilor de concert sîntem puși în fața unui fapt împlinit : o nouă stea strălucește cu putere pe firmamentul muzicii ușoare românești — LOREDANA GROZA (foto). S-a născut la 10 iunie, 1970 în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Debutul l-a făcut pe o scenă de teatru, și toată lumea, începînd cu familia și terminînd cu criticii l-au prevăzut un strălucit viitor ca actriță. Era pe atunci în clasa a II-a și cîștiga locul I la un concurs local, cu piesa „Problema problemei". Adevărata problemă s-a ivit însă șase ani mai tîrziu, cînd a apărut pentru prima oară pe scena casei de cultură din orașul natal, în calitate de solistă vocală de muzică ușoară. Problema era în primul rînd pentru părinți, fiindcă Loredana era abia în clasa a VIII-a și lumea pur și simplu publicul devenind peste noapte vedetă. Nu se mai putea însă face nimic. În același an, Loredană Groza intra în posesia trofeului „Retorta de cristal", la concursul interjudețean, iar un an mai tîrziu, în 1985, ocupa locul I la „Toamna culturală băcăuană" și cîștiga premiul I la „Cîntarea României". Trofeul pentru interpretare la „MAMAIA '86" a însemnat consacrarea definitivă, în anul următor fiind invitată să susțină recital atît la Mamaia, cît și la concursul „Melodii'87". Și ca să completăm lista, să amintim de „Premiul tinereții" la concursul „Șlagăre în devenire" cîntecele „Bună seara, iubito !" și „Îți citesc în ochi", de premiul III la concursul de muzică de dans de la Costinești cu piesa „Nu pot să cred", de absolvirea cu succes a ultimei etape (octombrie '87) a concursului „Steaua fără nume", de marele succes obținut în turneul din Polonia în luna martie a acestui an. Ce se mai poate spune despre Loredana ?

MIRCEA ZANE

Ecvestră

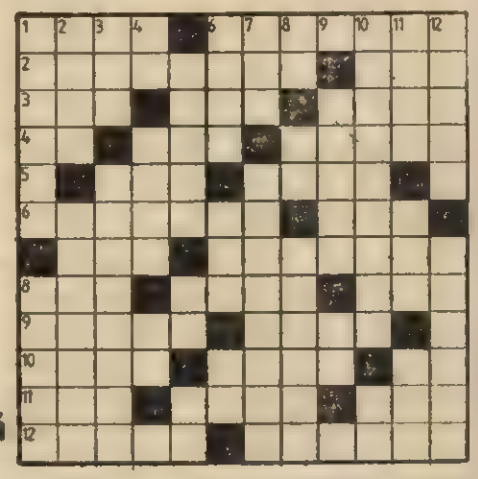

ORIZONTAL : 1) Eroina romanului omonim al lui Zola, care urmărind într-o duminică cursele hipice în Bois de Boulogne, constată că a ieșit cîștigător tocmai calul ce purta numele ei — Calul lui Ben Ardun dintr-o cunoscută poezie a lui George Coșbuc (2 cuv.). 2) Mare poet român, semnatarul poeziei „Calul troian" — Măsură de timp. 3) Raționament (abr. uz.) — Stol de albine — Localitate în Mali. 4) Număr prim — Îi aparține schița-reportaj : „Calul și crampănul" (Sinziana) — Inventatorul unui celebru cal de lemn (mit.). 5) Vehicul tras uneori de cai — „Calul de foc" din romanele lui Karl May. 6) Iluzie — Jocul celor 4 cai. 7) Armăsarul cu nume turcesc care l-a condus pe Napoleon pe ultimul său drum — Varietate de cai de tracțiune. 8) Numele rusesc al fluviului Adige — Pictor român căruia îi aparține tabloul „Toreador călare" (1881—1958) — Beteală (înv.). 9) Mitologicul cal înaripat — Orificiu nazal. 10) Sigla pentru „Organizația Democrației și Unității Socialiste" — Scriitor francez (Victor) care a reluat tema poemului „Mazepa" de la Byron, scoțind în evidență caracterul sălbatic al acestui armăsar — Natriu. 11) Localitate în Suedia — Împărat roman (54—68), care a participat la întrecerile J.O. din vremea sa, la probele de care cu atelaj de zece cai — „...leșind din mare", tablou din creația pictorului Eugène Delacroix (sg.). 12) Publicații științifice anuale — Populație băștinașă din America de Sud (amerindiană). realizatoare a unor mijloace rudimentare de traversare a apelor, un fel de legătură împletită din trestie cu un „gît de cal" vertical, numite și „caballito".

VERTICAL : 1) Poet chilian (Pablo), căruia îi aparține poezia „Oda calului" — Zeița celtică a cailor, care călătorea pe un bidiviu și purta în mîini un corn al abundenței. 2) Maestru al penelului (Theodor), autorul pînzei „Soldat călare" — Mare comandant de oști (Alexandru), intrat în istorie împreună cu calul său Ducipal. 3) Cui fără vîrf — Împărat roman, proverbial prin extravaganțele sale, care și-a ridicat la rang de senator calul său preferat, Incitatus. 4) 12 luni — Cai cu pete pe cap și corp (reg.) — Campion. 5) Greșeli — Ion Stanciu — Neon. 6) „Calul și soldatul" este una din creațiile acestui celebru fabulist grec — Bărbierit — Heliu. 7) Abreviație pentru „Landing craft infantry" — Suprafețe pentru întreceri sportive. 8) Zaharia Ungureanu — Ulpia Rădan — Soldat din cavalerie care lupta atît călare cît și pedestru (od.). 9) Selecționate — Radu Olteanu. 10) O iapă de renume universal ca și stăpînul ei, „cavalerul tristei figuri", Don Quijote — Comparație. 11) Zeu grec, stăpînul armăsarilor Phobos și Deimos — Localitate în India — Organ olfactiv. 12) Spectacol de dans — Piesă a căpăstrului care se introduce în gura calului pentru a-l putea struna.

Dicționar : ASEL, ECI, TRA, NOL, LCI, HER.

MARIAN FIRIMIȚĂ

Dezlegarea careului „Cuvor floral" :
POTIR ; AGAVA ; EVERAC ; UMAN ; TĂMÎIOARE ; T ; UR ; S ; PLANTE ; NEUITAT ; TOT ; I ; T ; ECOU ; P ; INARI ; I ; POM ; ANA ; O ; JORA ; ML ; SALAGEAN ; ABRAHAM ; TSE ; CALDERON ; IT.

BREVIAR

Ceas pentru sportivi

Ceasul de mînă „Casio JP-100", din imagine, ce indică ora prin afișaj cu cristale lichide, dar care, mai înainte de toate măsoară ritmul cardiac, rezistă

la presiuni de pînă la 5 atmosfere. Folosit în special de sportivi în timpul antrenamentului, el arată pe parcursul efortului avansul sau întîrzierea față de unul din cei nouă timpi prevăzuți, și posibil de programat anticipat. Tot el mai îndeplinește și funcția de cronometru, iar cu ajutorul unui dispozitiv încorporat poate ritma cursa, printr-un semnal sonor, cu frecvențe diferite. Ceasul mai stabilește, în procente, diferența dintre ritmul cardiac din perioada de odihnă și cel din timpul efortului, în diferite faze ale acestuia.

Scaun pentru copii

În Franța s-a pus la punct o nouă generație de scaune, care asigură copiilor, pînă la un metru înălțime și o greutate de 15 kilograme, o securitate deplină cînd sînt deplasați cu autoturismul. Numit „Coconbul", el evită șocurile frontale, laterale și înapoi, amortizarea energiei cinetice efectuîndu-se prin intermediul unui dispozitiv situat în față și a unui arc fixat în spatele spătarului. Poziția în care se află copilul permite acestuia să participe la plăcerile călătoriei, fiind în același timp plasat la distanța de o mînă de mamă. „Coconbul" se adaptează la toate tipurile de vehicule și se poate instala în maximum două minute. Cînd copilul lipsește, scaunul poate fi strîns, spațiul respectiv devenind liber.

AUREL DIANU

„Zile de umor și rebus"

În zilele de 28—29 mai, a avut loc la Mediaș ediția a III-a a Festivalului „Zile de umor și rebus", dotat cu trofeul „Civitas Mediensis", precum și etapa a II-a a Campionatului republican de rebus, organizat de Comisia de șah electronic și jocuri logice a Federației Române de Șah, în colaborare cu Cenaclul „Metamorfoza".

Pentru trofeul „Civitas Mediensis" concurenții au participat, la alegere, la următoarele probe : concurs de compunere a unui careu, epigrame, enigmistică, caricaturi, definiții cu tentă umoristică și proză umoristică. La fiecare probă au fost acordate premii și mențiuni. Concurentului Gavril Glodeanu din Cluj-Napoca, ocupant al locului I la trei probe în cadrul celor 3 ediții ale Festivalului, i s-a decernat trofeul „Civitas Mediensis".

În cadrul etapei a II-a a Campionatului republican de rebus, s-au derulat trei concursuri, unul de compunere careuri și două de dezlegare (enigmistică și careuri). Iată cîștigătorii : Bogdan Vlad — București (compunere careuri și dezlegare enigmistică). Gheorghe Crișan — Timișoara, (dezlegare careuri). Titlul de campion și laureat al Festivalului, a revenit (prin adițiune de puncte) lui B. Vlad, iar cel de campion de dezlegări lui Eugen Mănica — Tîrgoviște.

Tot cu acest prilej au fost emise un plic filatelic ocazional și o insignă.

Viitoarea etapă : 3—4 septembrie la Craiova.

ADRIAN MITU

Samovarul și locomotiva

Echipa de fotbal F.E.A. joacă în campionatul Sectorului 1 București. La fel și Voința-Zarea. Amîndouă au aceeași ambiție : de a intra în barajul pentru promovarea în „Promoție". În meciul direct, din 19 aprilie, s-au petrecut mai multe incidente regretabile, soldate, între altele, cu eliminarea de pe teren a doi jucători de la Voința și cu ieșirea de pe teren, din cauza accidentărilor și a loviturilor suferite, a trei jucători de la F.E.A. Totuși, cîștigă Voința cu 1—0, dar arbitrii nu pot părăsi incinta terenului Străulești pînă ce nu înapoiază și legitimațiile celor doi jucători eliminați ș.a.m.d.

În urma sesizărilor primite și a rapoartelor suplimentare înaintate de arbitri, Comisia de fotbal a Sectorului 1 decide următoarele, în ședința sa din 17 mai : anularea rezultatului din teren și rejucarea meciului pe data de 25 mai ; suspendarea echipei Voința-Zarea pe cinci etape, jocurile respective fiind pierdute din oficiu cu 0—3 ; jucătorii eliminați de pe teren să fie suspendați pe cîte patru etape.

Echipa F.E.A. revine cu un memoriu în care își exprimă nedumerirea că, fiind, totuși, singura echipă prejudiciată în acel joc, este și singura care nu beneficiază de cîștigarea cu 3—0 la „masa verde" a respectivei partide, mai ales că art. 114, lit. b, capit. X din „Regulamentul de organizare a activității fotbalistice în municipiul București" l-ar fi dat dreptul să spere într-o asemenea sancționare a Voinței-Zarea. Aceeași comisie de fotbal a Sectorului 1 se mai întrunește o dată, pe 24 mai, dar acum decide total altceva față de cum apreciase cu numai o săptămînă în urmă, și anume: rezultatul partidei cu pricina rămîne cel din teren ; Voința-Zarea nu mai pierde cu 0—3 cele cinci jocuri ulterioare, ci le rejoacă pe toate ; doar cei doi jucători suspendați rămîn, în continuare, suspendați.

Aceste noi hotărîri sînt „subtil" procedeu antedatate de respectiva Comisie cu 17 mai, ca și cum ar fi fost luate la precedenta sa întrunire, pentru „a nu se băga de seamă" că, atunci, decisese cu totul altceva.

Ușor de constatat ce brambureală a ieșit, cu atîtea meciuri ba pierdute din oficiu, ba programate pentru o nouă rejucare. Însă, din tot acest amalgam, în pierdere se înțelege că iese taman „partea vătămată" în acel joc din 19 aprilie, adică echipa F.E.A.

Dar morala mai importantă este, totuși, alta : că astfel de samovare, care „pufăie" cu discreție pe la nivelele de jos ale fotbalului, se transformă cu timpul în locomotive, dacă pufăitul lor nu e potolit mai din timp. **(O. Știre)**

Punct și de la capăt

(Urmare din pagina 24)

Hagi, mingea atingînd bara din partea stîngă spre care portarul olandez plonjase cu șanse de succes. Repriza întîi se încheie cu alte faze de atac ale olandezilor. După pauză ai noștri împing jocul mai în față, Belodedici face cuplu în atac cu Cămătaru, dar ofensiva noastră este anemică. Echipa Olandei, suplă, dinamică și penetrantă, stăpînește jocul și crecază, la pas, noi faze de gol. În acest context, Kieft finalizează (min. 53) unul dintre atacurile echipei olandeze. De notat, cu surprindere, evoluția sub așteptări a celui care ar fi trebuit să dea tonul ofensivei noastre, Hagi, jucător departe de forma care l-a consacrat și care în această seară avea, de altfel, să fie și înlocuit. Echipa noastră a avut următoarea alcătuire : Lung — Rednic, Bumbescu, Andone (min 73 Rotariu), Belodedici — Sabău, Bölöni, Klein, Hagi (min. 77 Geolgău) — Cămătaru, Lăcătuș. Pe banca de rezerve s-au mai aflat Moraru, Varga, Lupescu și Mateuț.

Stimată redacție,

În urma articolului publicat de revista dv. în numărul 18 din 6 mai 1988 sub titlul „Garda sus, Moga !" ați încercat să ne dați o mînă de ajutor în rezolvarea favorabilă a acestui caz. Pentru intenția dv. bună, conducerea asociației noastre vă mulțumește deosebit și vă asigură de întreaga noastră considerație față de publicația dv. și redactorii săi.

Articolul amintit a fost citit și comentat de întreaga suflare omenească din întreprinderea noastră (peste 3 500 oameni ai muncii) și foarte mulți ne întrebau ce deznodămînt va avea „Cazul Moga" (copilul lor și la propriu și la figurat). Le răspundeam cu „să așteptăm, credem că se va face dreptate". Acum, cînd lucrurile s-au lămurit, cînd turneul final al campionatului R.S.R. individual de juniori a început *fără Moga Daniel*, nu ne rămîne decît să le spunem celor care ne întreabă că sîntem total dezamăgiți de modul cum a reacționat și rezolvat Federația Română de Box și Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport acest caz.

Nu știm ce vi s-a răspuns dv. sau dacă vi s-a dat vreun răspuns la articolul menționat ; cert este că federația a cerut

Primim

Consiliului Municipal București pentru Educație Fizică și Sport o informare asupra celor întîmplate la faza de zonă a campionatului național de juniori desfășurată în Capitală, iar acest for a făcut o așa-zisă anchetă, cerîndu-i „lupului să spună adevărul", adică dacă e adevărat că a mîncat oile. Și acesta, „lupul", a răspuns „nu". (CMBEFS l-a întrebat pe tovarășul Iorgulescu Radu, președintele colegiului de arbitri al municipiului București, care a funcționat și ca arbitru de ring la meciul în discuție, iar acesta a răspuns că nu cîștigase Moga). Vă rugăm să trageți dv. concluziile asupra modului cum s-a făcut „ancheta" și a obiectivității informării date federației de specialitate. De asemenea, vă rugăm să concluzionați dv. ale cui interese a vrut să le apere CMBEFS-ul, deoarece sportivul în cauză este component al unei secții bucureștene, chiar al lotului București în campionatul R.S.R. pe echipe, și orice rezultat al sportivului era și o părticică din munca organelor municipale de sport. (...)

Noi vă mulțumim încă o dată pentru gestul și amabilitatea dv. de a ne sprijini, iar dacă dv. considerați să interveniți eficient în mai buna organizare a acestei discipline sportive vă putem ajuta și cu alte date și propuneri.

Ec. FUNARU OCTAVIAN Președintele Asociației Sportive IMUC București ; Prof. LAZĂREANU VICTOR, antrenor

Fotbal pe pîine

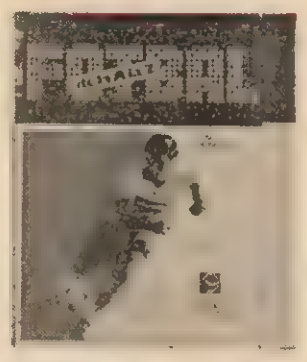

Lucrarea lui Mihai Ionescu face parte din acea categorie de enciclopedie necesară, care, dacă o apreciezi abia cînd ai stringentă nevoie de ele. **„Fotbal de la A la Z"*)** este o asemenea enciclopedie necesară, care, dacă n-ar fi fost scrisă, trebuia inventată.

Meritele publicistului Mihai Ionescu sînt mai multe : de a fi avut ideea și de a fi prelungit fertilitatea acesteia cu prezentul volum doi (primul a apărut în 1984) ; de a fi reușit un extraordinar efort de selecție și de sinteză într-un hățiș de date care, indiferent de relevanta lor (fiind vorba despre fotbal) ar fi fost demne de interes ; de a-și fi reprimat tentația spre livresc și metaforă (omniprezentă în alte volume pe teme fotbalistice) în favoarea informației pure, comentată cu subtilitate și rafinament ; de a fi articulat, cu măiestria vizibilă a gazetarului, pe care timpul și alte ocupații n-au reușit să i-o estompeze, abundența de date disponibile într-un corpus unitar și coerent sub aspectul „desfășurării acțiunii" ; nu în ultimul rînd, de a fi știut să aleagă, cu decență și bun simț publicistic, acea variantă de a scrie despre fotbal care trimite la sobrietate, rigoare, profesionalism și documentare — calități nu tocmai ușor de găsit în alte scrieri despre fotbal. Adică, izbinda profesională pe care Mihai Ionescu o reușește și cu acest volum, este faptul de a nu fi căzut în capcana — obișnuită în atîtea cazuri — a ideii că fotbalul ar fi un subiect facil, ușor de abordat pentru că, oricum, „se citește".

Pe de altă parte, „Fotbal de la A la Z" are pretențioasa calitate de a putea fi citită și „continuu", ca un roman al fotbalului, dar și „secvențial", ca o enciclopedie în care găsești tot ce-ți trebuie, și chiar ce nu te-aștepți. Inutil s-o mai recomandăm : important este să găsiți această carte. **(O. Știre)**

*) Editura „Sport-Turism" 1988

În spatele performanței

Cînd pe cel mai înalt podium al unei competiții internaționale urcă, în acorduri de imn, sportivul român, întreaga suflare avem ochii doar pentru el, învingătorul : flori și aplauze, tot pentru el, campionul. La merită din plin — — performanța este un dar care cere sacrificiu și opțiune și uitarea universului.

Chiar dacă nu urcă pe podium, în fascinantul spectacol mai există un personaj, aplaudat și el : antrenorul. Ceea ce rămîne întotdeauna în umbră pentru zecile de mii de suporteri, iubitori ai sportului și adoratori ai vedetelor — campionii — este însă chipul marilor anonimi. În spatele performanței, dirijînd-o savant, stau ființa oameni, cu totul necunoscuți marelui public. Lor li se cuvine — și sperăm ca rîndurile ce urmează să și convingă — în egală măsură, prețuirea noastră întreagă, a tuturor celor ce iubesc sportul.

Într-o clădire pierdută printre terenurile de sport ale Complexului „23 August" din Capitală, o mînă de oameni urmărește, dirijează și, nu o dată, determină performanța : ingineri, profesori de educație fizică, biochimiști, fiziologi, chimiști, matematicieni, biofizicieni, analiști programatori, psihologi — pluralul desemnînd, în cazul de față, maximum doi. Cu alte cuvinte, colectivul Centrului de Cercetări pentru Educație Fizică și Sport, constituit în laboratoare de profil și avînd ca scop principal sprijinirea sportului de performanță.

Într-o lume pe care, în anii din urmă, știința și-a pus din ce în ce mai puternic amprenta, sportul — o disciplină mult mai complexă decît pare la prima vedere — înglobează cuceriri din aproape toate ramurile științifice, adaptîndu-și-le după nevoi. Îmbunătățirea procesului de antrenament și raționalizarea sa în sportul contemporan este o necesitate. Mărirea în continuare a volumului acestuia sau a valorilor globale ale solicitărilor, este aproape imposibilă. De aceea, specialiștii s-au gîndit la elaborarea unor metode de antrenament care să permită obținerea unor rezultate bune, utilizînd mijloace caracterizate printr-o mare economicitate. Se urmărește, altfel spus, perfecționarea metodelor de dirijare a antrenamentelor și de organizare a acestora.

Căutările au început în țara noastră în anul 1970, concretizîndu-se într-un volum „Modelarea în sport". Cercetările au fost aprofundate, elaborîndu-se conceptul de „model" ca instrument și metodă de lucru. O serie de lucrări, prezentînd și evoluția școlii românești de sport — pe discipline, explicau unele fenomene, fundamentîndu-le științific. Specialiștii de pe mapamond recunoșteau la Congresul Federației Internaționale de Educație Fizică și Sport, la Montreal, în 1976, prioritatea românească în elaborarea conceptului mai sus menționat și a aplicării unor instrumente și metode cu totul noi la acea oră în sportul de înaltă performanță. De atunci, lucrurile au evoluat mult, măsura lor fiind înscrisă într-o serie de alte lucrări, nume de răsunet ale performanței sportive românești regăsindu-și întreaga evoluție, clipă de clipă — o substanță din care izvorăsc mereu noi elemente de cercetare, dar și o adevărată istorie, folositoare viitorilor performeri. Tot felul de date, cifre și grafice te duc cu gîndul la pregătirea, mai degrabă, a cosmonauților decît a unor sportivi, fie chiar și de performanță.

— Ideea de bază a activității noastre ar fi următoarea — se explică directoarea Claudia Simionescu — tot procesul de pregătire este considerat un sistem din care fac parte o serie de elemente. Sportivul constituie figura principală, dar alături de el stau antrenorul, mijloacele de pregătire, materialele cu care lucrează, condițiile organizatorice, relațiile sociale. Se privește totul ca un sistem dinamic, al cărui șir de interpretări intră sub incidența preocupărilor noastre.

— Cu această viziune — adaugă cercetătorul Ilie Stupineanu — am încercat să construim mijloace și tehnologii de investigare, cu care să stabilim efectele determinate de procesul de pregătire asupra sportivului. Efectele, ca în orice proces, pot fi imediate sau de durată. De aceea, căutăm să stabilim starea de moment, indusă de totalitatea mijloacelor folosite de sportiv pînă la data investigației, echipate, pe lîngă partea mecanică și cu o serie de traductori, aparate de măsură și mijloace de vizualizare care permit sportivului sau antrenorului să albă o comparație în timp real între ceea ce face și ce ar trebui să facă.

Concepută și realizată de cei cîțiva specialiști ai Centrului de Cercetări pentru Educație Fizică și Sport, această aparatură aduce pregătirii pentru performanță o serie de avantaje, între care cel mai de seamă este, fără îndoială, acela că, primind informații directe în legătură cu mișcarea, obiectivizate prin măsurare, informații pe care nu le-ar putea deține în realitate, sportivul poate face rapid toate corecțiile necesare, care să-l apropie de performanța dorită. În plus, se oferă posibilitatea investigării directe și pe alte planuri, din punct de vedere fiziologic — de exemplu, reglajele metabolice în timpul efortului.

Efectele directe ale unui asemenea modern sistem de antrenament s-au văzut în primul rînd la obținerea rapidă, aproape incredibilă, a unor corecții de mișcări greșite.

— Există niște automatisme puternice în fiecare individ. Greu se înlăturau înainte — explică cercetătorul Cornel Răduț — uneori în luni sau în ani. Acum, sînt necesare doar cîteva ore, iar fixarea noii structuri a mișcării — cea corectă — se face simplu, prin repetare.

Cel care-l spune sportivului, astăzi, dacă va ajunge sau nu la performanță, ce trebuie să facă pentru a o atinge, este calculatorul conceput — și în acest domeniu — să la, din multele decizii, pe cea optimă. S-a elaborat — ca în orice simulare, de altfel — un model matematic, iar rularea sa pe calculator oferă prompt toate datele legate de optimul parametrilor pentru a se asigura un efect maxim. Mai simplu, calculatorul îi spune sportivului, ținînd cont de caracteristicile proprii — pentru că există o complexitate fantastică în biologie — cum să se antreneze. Și tot calculatorul — de ale cărei reușite nu sînt de loc străini matematicianul Emil Popa, inginerul Vladimir Schor și biofizicianul Pierre Hillerim — stabilește care este cantitatea de energie necesară spre a atinge performanța, ca și eventualele defecte de natură tehnică, ce l-ar împiedica pe sportiv să-și folosească din plin „motoarele".

Realizările științelor ce-au intins o mînă disciplinei sportive au dus, pe de-o parte, la creșterea înaltei performanțe, iar pe de altă, la scurtarea perioadei necesare spre a se ajunge aici.

După teoria modelelor în în sport, elaborată și continuu perfecționată în ani la Centrul de Cercetări pentru Educație Fizică și Sport, se lucrează acum pentru Seul, unde, peste doar patru luni, se va desfășura o nouă ediție a Jocurilor Olimpice, o nouă confruntare între cei mai buni din cei buni ai lumii. A fost elaborat „modelul nou al campionului mondial", mereu „retușat" de specialiști, pe măsură ce în acest proces, atît de dinamic, au apărut elemente noi .Va fi, cu siguranță, perfecționat pînă în ultima zi. Pe baza modelului, sînt construite planurile de antrenamente, strategii dirijate strict științific pe luni, zile și ore.

De aici, se lasă cortina secretului, cu strășnicie păstrat de cei ce l-au creat. Cum va arăta modelul campionului mondial ? O vom vedea doar peste cîteva luni, la Seul. Și vom sta cu pumnii strînși, gîndind nu doar la minunații noștri sportivi, nu doar la antrenori, ci și la cei ce prin știința lor veghează în spatele performanței. Tuturor li se cuvine, pe măsura strădaniei, aceeași caldă urare. „Succes !".

LIANA MOLNAR

● **Dind glas modei...** Federația olandeză a găzduit un meci-turneu incluzînd două vedete ale șahului feminin : vicecampioana lumii, Nana Joseliani (2 455) și cunoscuta mare maestră Pia Cramling (2 435), alături de doi maeștri internaționali J. Piket (2 470) și L. Riemersma (2 420). S-a jucat turretur și în finalul competiției departajarea învingătorului s-a făcut apelindu-se la criteriul Sonneborn : 1. J. Piket 4p (+3, =2, —1), 2. N. Ioseliani 4p (+3, =2, —1), 3. P. Cramling 3p (+1, =3, —2) și 4. L. Riemersma 1,5p (+1, —1, —4). Clasamentul final a confirmat ierarhia Elo și faptul că unele femei știu să joace și în concursurile „rezervate bărbaților" !

● **Demni urmași ai lui Capablanca.** Tînărul maestru F.I.D.E. Juan Borges a cucerit nu numai titlul de campion de juniori al țării sale, ci și primul său titlu de campion de seniori. Excepționala performanță este la a treia... „ediție" în Cuba, primii autori fiind marele maestru Guillermo Garcia și maestrul internațional Walter Arencibia. ● **Al doilea Festival internațional al jocurilor minții** a avut loc la Dakar în saloanele hotelului „Meridian" cuprinzînd șapte tipuri de întreceri printre care șah, dame și scrabble. Dacă la scrabble victoria a revenit multiplului campion al lumii Michel Duguet, dacă rivalitatea la dame s-a tranșat în favoarea campionului unional Alexei Cislov, în turneul de șah cu 24 participanți (sistem elvețian cu 6 runde) n-au fost prea multe valori... Victoria a revenit parizianului Alain Fayard cu 6 puncte ! Au urmat : 2. P. Sargos 5p, 3—6. J. M. Charon, R. Bahsoum, G. Gueye, O. Hamadi 4p etc. ● **Karpov se antrenează la blitz.** Încercînd să-și accelereze gîndirea, ex-campionul lumii nu s-a dat în lături de la o participare neașteptată luînd startul în turneul de blitz (partida de 5 minute fiecare) din cadrul Festivalului internațional de la Lugano. Timp de 15 runde spectatorii au urmărit cu viu interes schimbul de lovituri tactice rapide între cei 16 participanți. Karpov a jucat sec dar productiv : 13,5 puncte este „recolta" sa ce l-a detașat în învingător. A fost urmat de 2. Seirawan (S.U.A.) 12, 3. Anand (India) 10, 4. Gavrikov (U.R.S.S.) 9, 5. Hug (Elveția) 8,5, 6—7. Gulko (S.U.A.), Torre (Filipine) 8, 8. Benjamin (S.U.A.) 7,5, 9—10. Balașov

Ecouri internaționale

(U.R.S.S.), Popovici (Iugoslavia) 7, 11—13. Hort (R.F.G.) Psahis (U.R.S.S.), Züger (Elveția) 6,5, 14. Campora (Argentina) 5, 15. Reshewsky (S.U.A.) 4, 16. Boscetti (Elveția) 1p. ● **Rivalitatea continuă...** La sediul „Royal Automobil Club" a avut loc tradiționalul meci Oxford—Cambridge. Scorul a fost 45 : 44 în favoarea jucătorilor de la Cambridge. Doar 17 partide s-au încheiat pașnic. ● **Ne departe de adevăr.** Turneul open de la Reykjavik, cîștigat de J. Arnason cu splendidul rezultat de 8,5 puncte din 9 posibile, a fost urmat de un concurs de blitz. Victoria a revenit sovieticului M. Gurevici cu 14,5 puncte din 18 posibile. Concurînd alături de bărbați, surorile Polgár, Zsuzsa și Judith, au evoluat foarte bine situîndu-se pe pozițiile 5—9 cu 12 puncte, Judith fiind și autoarea unor rezultate de mare senzație : meci egal (1—1) cu marele maestru Gurevici, victorie (1,5—0,5) în fața marilor maeștri Dolmatov și Christiansen. Învingătorul turneului „fulger" a declarat : „Această fetiță de 11 ani este un monstru !". Da, un „monstru" al șahului, dar cu ochi veseli și calzi... ● **Statistica celor mai puternice cluburi** șahiste din lume a dat la iveală următoarea ierarhie: 1. Anna Ahșarumova (2 385) — Boris Gulko (2 595), 2. Marina Pogorevici (2 325) — Georgios Makropoulos (2 460), 3. Tatiana Kostina (2 300) — Valeri Cehov (2 455). ● **Fischer între legendă și adevăr.** În cadrul unui interviu dat la Novi Sad (Iugoslavia) ex-campionul lumii, Mihail Botvinnik (77 ani) a subliniat valoarea matematică a jocului lui R. J. Fischer. Fischer a fost mai bun jucător decît Kasparov a concluzionat „șeful" școlii sovietice de șah apreciind superior jocul americanului în finaluri și în gradul de înțelegere a pozițiilor. Botvinnik a adăugat în favoarea campionului actual al planetei avantajul tinereții sale într-o carieră aflat de rapidă și de strălucitoare. ● **Competiția profesioniștilor.** Primul turneu din cadrul noii forme competiționale pentru supremația mondială, în absența campionului lumii, a revenit lui Karpov la Bruxelles. Al doilea turneu este așeptat la Belfort (Franța) pentru a doua jumătate a lunii iunie. Vor lua startul Kasparov, Karpov, Timman, Beliavski, Short, Speelman, Ribli, Iusupov, Ljuboievici, Andersson, Sokolov, Hübner, Hjartarson, Ehlvest, Spasski și Nogueiras.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● **Cupele europene la fotbal,** ediția 1987—1988, au luat sfîrșit odată cu desfășurarea pe „Neckarstadion din Stuttgart a finalei „Cupei campionilor europeni", finală (cîștigată, cum știți, de PSV Eindhoven), care a avut (și) darul de a ne atrage atenția asupra unei ciudate posibilități : o echipă poate intra în posesia celui mai prețios trofeu fără nici o victorie ! N-a fost cazul acum, dar cîștigătoarea nici n-a fost prea departe de o astfel de „realizare", dacă ne gîndim că două din cele patru tururi pînă la finală le-a trecut după duble egalități (1—1 și 0—0 cu Bordeaux în „sferturi" și apoi cu Real Madrid în semifinale, beneficiind de golul înscris în deplasare), iar în finală s-a „impus" doar după executarea loviturilor de la 11 m la scorul de 0—0... ● Același meci a marcat două premiere : pentru prima dată într-o finală de „C.E.E." a fost prezent fiul unui alt fost finalist, portughezul Rui Aguas, după ce tatăl său, Jose Aguas, cîștigase cupa cu 27 de ani în urmă, în calitate de căpitan al Benficăi, de asemenea, prin victoria formației olandeze, fratii Koeman (unul la Malines, în „Cupa cupelor", altul la PSV) aduc unei familii două trofee continentale în același an. ● Rămînînd la cupele europene la fotbal, vom aduce o serie de precizări, față de ceea ce s-a mai scris despre același subiect. Noua reglementare a U.E.F.A. care permite, începînd cu ediția viitoare, prezența a cel mult patru jucători străini într-o echipă va afecta, în primul rînd, formațiile portugheze, de regulă cu cîte 6—7 jucători de pe alte meleaguri, apreciază presa britanică, nesinchisindu-se deocamdată de soarta propriilor formații. Aceasta pentru că problema formațiilor britanice (alcătuite din englezi, scoțieni, galezi, nord-irlandezi, deci cetățeni ai aceluiași stat, dar membri ai unor federații diferite) va fi pusă în discuție abia la Congresul U.E.F.A. programat la 24 iunie la München. ● Decizia prezintă un interes aparte, întrucît ar putea repune pe tapet o mai veche cerere a Confederației africane de fotbal, prin care s-a solicitat prezența unei unice selecționate britanice în preliminariile Campionatului mondial. Argumentul principal? În timp ce un continent ca Africa (în prezent, atenție, foarte slab reprezentat în preliminarii...) are doar două locuri la „Cupa Mondială", insulele britanice pot, practic, califica la un turneu final patru echipe, cum s-a și întîmplat, de altfel, în 1958 ! ● Cu o săptămînă înaintea turneului final al campionatului european de fotbal din R.F. Germania, astăzi a început în Belgia o competiție să-i zicem similară — Campionatul european de fotbal... cu nasturi. Precedată de o ceremonie de deschidere în toată regula, cu defilarea, pe stadionul Anderlecht din Bruxelles a delegațiilor participante, competiția va fi dominată, apreciază (cine alții...) specialiștii, de echipele britanice, în Insule această variantă a „sportului-rege" fiind foarte răspîndită. Iată și o dovadă a modului serios (chiar dacă știrea va smulge un zîmbet) în care este privit fotbalul de masă (denumirea oficială) în Marea Britanie : presa londoneză a anunțat că înainte de a traversa Canalul Mînecii, fiecare index (degetul „de bază" în joc) al jucătorilor britanici a fost asigurat pentru suma de 50 000 lire sterline ! „Indexul unui jucător de fotbal de masă este la fel de valoros ca și piciorul drept al lui Maradona", a declarat fără să clipească reprezentantul companiei de asigurări... ● O știre de ultimă oră și de senzație a publicat revista vest-germană „Express am Sonntag"; echipa Angliei va fi eliminată de la EURO 88, urmînd să fie înlocuită cu formația Iugoslaviei, a doua clasată în grupa preliminară și care se va afla în R.F. Germania în preajma turneului final, pentru un meci amical cu selecționata țării gazdă, programat la Bremen la 4 iunie ! Forul fotbalistic european, arată publicația, se află „în fața oaharului revărsat", ultima picătură fiind incidentele provocate de „hooligans" la partida Anglia — Scoția de pe Wembley, din cadrul „Cupei Stanley Rous", incidente care au provocat moartea unui nevinovat și 163 de arestări. De urmărit, ar fi o măsură fără precedent, cu implicații imprevizibile.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Prostia, patima și ura

Duminică 29 mai s-au împlinit 3 ani de la cumplita seară de pe stadionul Heysel din Bruxelles, cînd o finală a „Cupei Campionilor Europeni" care trebuia să fie o sărbătoare a fotbalului a intrat în istorie ca una din cele mai mari tragedii absurde : 39 de spectatori au murit și peste 450 au fost răniți din cauza sălbăticiei unor josnici microbiști englezi, travestiți în susținători ai echipei Liverpool.

Este oare stupid să aducem aminte un episod îndepărtat ? Au trecut 3 ani și poate ar fi mai comod pentru toată lumea să uite. Dar, în fotbal violența a învățat să supraviețuiască și aproape că nu este duminică în care ea să nu-și arate colții în diferite orașe ale lumii, înainte, în timpul sau după meciuri, înăuntrul sau în afara stadioanelor. Episodul Heysel nu i-a învățat nimic pe anumiți demenți care nu reușesc să fie întotdeauna îndepărtați de forța publică.

Un ziarist italian își amintește : „Mă aflam la tribuna presei. Amintirea mea este aceea a unei înlănțuiri de episoade și de emoții de-a lungul unei nopți în care registrul tragic alterna de la patetic la milos și nemilos, de la sentimental la feroce, de la moral la ridicol. Nu pot să uit lumina acelui început de seară. Cu puține ore înainte de meci, am văzut pe străzile Bruxellesului cum idioțenia, fanatismul și alcoolul încep să facă victime. Dar nu bănuiam că se va ajunge la holocaustul de la tribuna Z unde „producția" de morți a bătut orice record. În timp ce se numărau victimele, în timp ce cei de acasă se întrebau de soarta celor apropiați aflați pe stadion, jucătorul englez Ian Rush s-a dus, așa cum făcea totdeauna, să-i aplaude pe „fanii" săi, deși toată lumea știa ce făcuseră acestia. Atunci m-am întrebat de ce Rush n-a renunțat la acel ridicol omagiu. Mă mai întreb și acum."

Experții sociologi au încercat să explice în fel și chip cele întîmplate. S-a vorbit și s-a scris despre efectele colaterale ale modernizării transformate în momente de nebunie, despre o criză de respingere declanșată uneori de „suferințele" civilizației. Indiferent ce explicații s-ar căuta pentru expansiunea violenței pe stadioanele de fotbal vest-europene, un lucru e cert : din ziua aceea, 29 mai 1985, fotbalul nu a mai fost același. Ceea ce l-a făcut pe președintele U.E.F.A., Jacques Georges, să deschidă ultima tragere la sorți de la Geneva (cea a semifinalelor cupelor europene), transmisă direct prin Eurovision, cu următoarele cuvinte : „Domnilor, nu am uitat tragedia de la Bruxelles și sîntem încă marcați de efectul ei îngrozitor. Am dori să invităm încă o dată la reflecție pe toți cei ce se ocupă de destinele fotbalului. Să facem tot posibilul pentru a stîrpi din rădăcini orice fel de excese. Violența nu-și are originea în sport, însă sportul și mai ales stadionul de fotbal cu mile sale de spectatori creează un decor ideal pentru ca în anonimatul maselor să se dea frîu liber agresiunii. Vă mulțumim dacă prin comportamentul dumneavoastră personal și prin influența pe care o aveți asupra altora ne veți ajuta să redăm fotbalului caracterul său veritabil : o dispută sportivă, o plăcere pentru fiecare prieten al sportului demn de acest nume."

După numai două luni de la aceste cuvinte, ascultate prin intermediul televiziunii de aproape întreaga „suflare fotbalistică" a Europei, la finala Cupei Angliei, sub ochii domnului Jacques Georges, suporterii echipelor Wimbledon și Liverpool au murdărit din nou o sărbătoare a fotbalului.

Huliganismul pe stadioane a devenit o realitate socială. Nu numai în Anglia. Ce-i de făcut ? Cultivăm germenii unui alt „Heysel" ? Prostia, patima și ura trebuie eliminate de pe terenurile de fotbal. Și de pe la noi, unde mai scot capul din cînd în cînd.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Cinism la pătrat

Mașina rulează pe o traiectorie tare ciudată. De pe dreapta, trece din cînd în cînd, pe sensul contrar de mers fără să fie nevoită să facă vreo depășire. Cînd șoferul se plictisește să meargă pe partea stîngă, încalcă linia galbenă întreruptă și o tot ține așa kilometri de-a rîndul. Autoturismul de culoare lila ajunge la o intersecție. Șoseaua pe care circulă, pierde prioritatea. Se observă triunghiul mare cu virful în jos. Pilotul taie cu nonșalanță calea și celor care vin din stînga și coloanei de mașini de cele mai diverse tipuri, care se aprolia din dreapta. Se aude un cor de scrîșnete de frînă. Pe asfalt au rămas o sumedenie de urme negre. Bietele cauciucuri și-au depus o parte din „carnea" lor pe drum. Omul de la volanul Daciei vopsită în culoarea liliacului își continuă cursa ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Trece într-a treia și se lansează în dublarea unui camion. Din față rulînd regulamentar se vede un minuscul Trabant care face semne disperate cu luminile. Pilotul nu i-a în seamă clipitul tot mai des al farurilor. Imperturbabil, își continuă drumul. Autoturismul de pe sensul contrar cu legea de partea lui, se repliază pe acostamentul pantr-actoare, autospeciale încărcate cu nutrețuri, așteaptă cuminți trecerea garniturii feroviare. Omul nostru cu niște fălci puternice și o ceafă lată ca a unui zimbru sesizează un interval nu mai mare de cinci metri în fața barierei orizontale. Dublează întreaga coloană și se instalează, mot în fața tuturor. Cineva deschide portiera și remarcă cu voce tare „Bine domnule, chiar așa? ce-ați făcut dvs. e o încălcare a regulamentului". Șoferul care nu prea ține socoteala caloriilor ingerate, cîntărind probabil vreo 120 de kile se uită la „răzvrătit" aidoma unui Saint-bernard la un Pikinez și nu-l onorează cu vreun răspuns. După ce șirul de mașini se scurge peste drumul de fier. Dacia lila ajunge din urmă o Skodiță pilotată de un cap, ce se vede din spate acoperit cu un păr bogat, blond cu cîrlionți mulți ceva în genul coafurii „Afro". Ceafa de zimbru se apropie de portbagajul glicii asfaltate lăsînd liberă calea autovehiculului agresor. „Dacă-i unul care tocmai a fugit dintr-o clinică de psihiatrie" ? se întreabă șoferul Trabantului. După cîțiva kilometri, autoturismul mov deschis ajunge la o trecere peste calea ferată. Cam 20—30 de mașini, de basculante, turisme, mașinii albe din față, mai, mai să-i atingă bara de protecție. Parcă mușcată de șarpe, skodița țîșnește ca un alergător din start. Capul acoperit cu păr de culoarea grîului copt, a apăsat cu forța maximă pedala de accelerație. Pasagerul din dreapta, un tip cu statură atletică cu o față energică brăzdată de cute adînci, bronzată puternic, de culoarea aramei, care mocnea pînă atunci, dă frîu gîndului: „Măi Manole, te-am studiat cum conduci. Nu te supăra de duritatea cuvintelor mele sincere. E revoltător, de-a dreptul revoltător „stilul" tău de pilotare, dacă și așta se poate numi stil. I-ai făcut pe șia, la încrucișare, să facă infarct trecîndu-le pe sub mustăți, l-ai băgat pe șoferul Trabantului în șanț, te-ai înfipt în fața tuturor la barieră, stîrnind protestele șoferului. Mai departe cît p-aci să-i furtești portbagajul șoferiței care rula corect în fața noastră. Acum mergi fără nici un rost cu aproape 120 la oră ? Chiar așa, la urma urmei, nu ții deloc la viața ta ?" „Păi iubitul meu prieten, tu nu știi că eu am bani, și încă nu puțini. Cîștig pe zi cîteva miare bune, așa așa în mod obișnuit cînd nu pică ceva și mai gros. Sînt dispus să plătesc totul în bani.

Colegii mei de breaslă procedează aidoma. În felul ăsta ne mai distrăm și noi puțin. Apare un Radar platesc frîn. frumos. Mi se solicită o amendă, o achit fără să crîcnesc, lovesc o mașină pun direct în mîna păgubașului suma ce mi se cere, scutindu-l de formalitățile la ADAS însă amuzîndumă în sinea mea de mutra răvășită a omului care se uită cu jale la cocheta lui mașinuță, transformată într-un bidon turtit. Cît despre mine nu-ți fă probleme, doar știi că schimb mașinile precum cămășile. Bani să ai, asta-i important. Bineînțeles că nu întind prea tare coarda. Mă limitez la răniri care nu trec de 60 de zile. Doar știu și eu legea. Pînă la limita asta mă pot împăca cu șia de le-am schimbat un pic fizionomia. Dracul nu-i așa de negru, chiar dacă se ajunge la 65—70 de zile de spitalizare poate și mai mult, mă descurc eu. Banul doar reprezintă o cheie universală", hă, hă, hă rîniți mutra cu ceafă de zimbru. „Cum s-ar zice, tu reediezi un slogan mai vechi, valabil odinioară prin unele regiuni din țară „Îl tai și-l plătesc în bani". Esti prea tînăr, probabil nu știi despre ce-i vorba. Unii oameni, la fel de cinici ca tine, înfigeau cuțitul după ce se magnetizau. În cei cu care erau în vrajbă și cînd venea ceasul judecății întrebau: „Și mă rog, cît mă costă tăietura asta? Am banii pregătiți. Plătesc cît a fixat onoratul tribunal". Concepția ta e falimentară Manole dragă, vremea acestor năravuri a trecut.

VICTOR BEDA ■

Punct și de la capăt

(De la trimisul nostru special)

Înainte de a merge la Mondialele din R.F.G. cînd au ajuns în finală, olandezii au avut un ultim joc de verificare cu echipa țării noastre (0—0, 5 iunie 1974). Vreun soi de superstiție l-o fi făcut să apeleze tot la noi, înainte de a pleca, tot în R.F.G., la apropiatul turneu final al Campionatului European. Nimic de zis, dacă nu s-a putut mai mult este onorantă și postura aceasta de sparring-partner al unor echipe ca Irlanda sau Olanda. Dar, în teren, avem de apărat totuși un prestigiu și o anumită cotă. Din păcate, și la Dublin și la Amsterdam am pierdut cu același scor, 0—2. O diferență există totuși : că, de data aceasta, națională a fost în alcătuirea ei ca și completă, dacă ținem seama de mult discutata prezentă a unor jucători de la Steaua. Cu toate acestea tricolorii au evoluat departe de aplombul și dăruirea cerute de un joc pentru palmares. Partida a părut tratată de ei ca o corvoadă ce le stinjenește concentrarea spre apropiatele probleme pe care le mai au în campionatul intern, ca o obligație doar de protocol, nu și de rezultat sau de evoluție cît mai bună. Față de alte dăți, cînd principiul de „a ne impune jocul nostru, indiferent de adversar" era cît de cît urmărit în practică, acum echipa noastră națională a fost dominată, se pare, de ideea „să nu luăm multe". De aceea nucleul ei central, alcătuit astfel încît să aibă parte dreaptă, egală fiecare (Rednic și Bumbescu, Andone și Belodedici, Bălăni și Klein) a vizat, după cum se vede, întărirea apărării noastre în fața unui atac din care lipseau, totuși, vedetele „milaneze" Van Basten și Gullit aflate, strategic, pe banca de rezerve. Din păcate, nici acest compartiment al apărării care era cîndva bine pus la punct nu s-a ridicat astăzi la înălțimea așteptărilor. Poate a contat și absența lui Iovan, accidentat încă de acasă, dar prezent aici, în civil. De vină nu a fost atît jocul olandezilor cît, mai ales, apatia generală în care s-a complăcut întreaga noastră echipă. A fost evidentă lipsa de concentrare în tratarea acestui joc privit cu îngăduința înșelătoare pe care o dă timpul ce ne mai desparte de startul oficial în preliminariile Campionatului Mondial. Dar nu cred că ar trebui să ne bazăm prea mult pe asta, întrucît problemele de fond ale echipei naționale sînt de așa natură încît trebuie soluționate cu mult înainte de ora acelui start oficial. Cu alte cuvinte, ultimul joc din acest sezon al echipei naționale ar trebui să fie și începutul unei recapitulări pe toate planurile a activității ei, pentru a vedea unde ne aflăm față de momentele de vîrf care au fost jocurile de la București cu Austria și Spania.

Partida din această seară n-a avut istoric. Fără să forțeze, Olanda a avut o superioritate netă, deși „portocala mecanică" de odinioară a părut astăzi o „mandarină", dar cu șanse reale de dezvoltare. Nu lipsit de interes este faptul că în echipa olandeză au evoluat astă-seară (miercuri, n.n.) 5 jucători de la actuala campioană europeană și alți 5 de la finaliștele Cupei Cupelor (socotindu-l și pe Ervin Koeman de la Mekelen, intrat în joc în min. 78). În plus, pe banca de rezerve se aflau, după cum am spus, Gullit și Van Basten — lucru convingător pentru forța de joc a acestei echipe ce va avea un cuvînt greu de spus la apropiatul turneu final. Pe scurt cîteva faze din joc : în min. 3 o pasă lungă a lui Muhren este preluată de Bosman care „croșetează" în careu și înscrie din apropiere. Urmează alte faze de atac ale olandezilor create îndeosebi de ritmul adesea irezistibil Kieft — Bosman, faze în care Lung se remarcă și se descurcă destul de bine. Pe un contraatac în min. 30 Hagi îl angajează pe Cămătaru care este faultat în careu. Penalty-ul, acordat fără ezitare de arbitrul danez Damgaard, este tras neglijent de

(Continuare în pagina 22)

OCTAVIAN ȘTIREANU

Consfătuire de obstetrică și ginecologie la Suceava

Necesitatea ridicării nivelului de pregătire al cadrelor medicale și promovarea măsurilor profilactice pentru prevenirea și combaterea cauzelor de îmbolnăvire, de îmbunătățire a indicatorilor demografici sînt preocupări permanente ale Ministerului Sănătății, ale tuturor oamenilor muncii din sectorul sanitar. Acestea găsesc și un climat favorabil creat de politica demografică de menținere a tinereții și vigorii națiunii, de către partidul și statul nostru.

Pornind de la aceste precepte, înscrise și în cadrul ansamblului de măsuri stabilite de Direcția sanitară a județului Suceava, s-a organizat în municipiul Suceava, în zilele de 26—27 mai a.c., o Consfătuire de obstetrică și ginecologie, urmărită îndeaproape de Ministerul Sănătății și sub îndrumarea clinicilor de obstetrică și ginecologie din Iași. La consfătuire au fost prezenți 230 de participanți din clinicile universitare din București, Cluj-Napoca, Iași, Tîrgu Mureș, Craiova și din 42 de spitale județene, municipale și orășenești. Au fost incluse, în programul dezbaterilor, 146 de lucrări, adunate în rezumat, într-un volum editat sub îngrijirea medicilor sucevenI. Tema propusă de organizatori, **„Disgravidia — factor de risc materno-fetal"**, pornește de la importanța hipertensiunii arteriale, asociate cu sarcina, pentru răsunetul matern și fetal, legat de această patologie. Lucrările prezentate au condus către clarificarea unor aspecte legate de terminologie, cauze determinante, acceptate în literatura de specialitate, precum și conduita terapeutică optimă pentru rezolvarea acestor situații în cel mai înalt grad, pentru viața mamei și copilului. A fost un schimb de experiență binevenit, pentru fiecare participant. În ceea ce privește o serie de factori etiologici, greu de precizat în această afecțiune, pentru că dincolo de progresele mari ce s-au făcut în studiul etiopatogeniei și mai ales al terapiei impuse, există nereușite ale terapiei specifice, un indice apreciabil de morbiditate a gravidelor.

VICTOR RĂDULESCU

Siminică s-a retras, Siminică rămîne

Nu demult, într-un spectacol obișnuit, fără nimic solemn, dimpotrivă, marcat de aceleași zguduiri de rîs, Siminică s-a despărțit de circ. Născut în 31 octombrie 1936, într-un vagon de circ, după 42 de ani de activitate, Avram Simion, cunoscut de spectatori numai sub numele de Siminică, a ieșit la pensie. Cel mai celebru comic al arenei noastre care a încîntat de-a lungul vremii atîtea și-atîtea generații de copii se retrage cu fruntea sus, după ce a cucerit publicul dintr-o mulțime de țări ale lumii și din toate orașele României. Fost acrobat de marcă, Siminică a trecut la comedie, fiind primul nostru comic de factură modernă, devotat profesiei și cu o singură credință : bucuria publicului. El a îmbinat perfect acrobația cu umorul și a muncit în arenă cu o pasiune greu egalabilă. După 42 de ani de muncă, mîinile lui Siminică arată ca ale unui cioplitor. „În circ am trăit cei mai frumoși ani, cele mai adînci bucurii și tot pe arenă am lăsat picături de sudoare și de sînge". După opt fracturi de brațe și picioare, Siminică a revenit în arenă numai și numai pentru bucuria spectacolului. După mii și mii de reprezentații, Siminică s-a retras cu inima strînsă. Ar fi vrut să mai rămînă dar, într-un adînc respect pentru publicul său, n-a vrut să coboare nivelul momentelor sale comico-acrobatice. Conștiință de artist, el a preferat retragerea demnă în favoarea aplauzelor de complezență. „Și totuși, știu că există un public care mă așteaptă. Gîndul că i-aș putea dezamăgi mă face să nu revin, după cum marea mea dragoste pentru circ și pentru spectatori îmi dă ghes să mă întorc în manej". Un mare artist al arenei se retrage cu fruntea sus. Un mare artist rămîne în conștiința spectatorilor. **(C.N.)**

La Opera Română

● În distribuția baletului **Giselle**, de vineri 3 iunie 1988 (ora 18), figurează : Anne Marie Vretos, Laurențiu Guinea, Adrian Gheorghiu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Simbătă 4 iunie, la ora 18, **Cavalleria rusticana, Paiațe**. Operele au în distribuție pe : Maria Slătinaru, Florin Farcaș, Dan Zancu, Lucia Cioară și pe Monica Teodorescu, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Nicolae Constantinescu, Nicolae Bratu. Dirijează Carol Litvin.

● **Precauțiuni inutile** de Hérold-Lanchberv, cu : Roxana Colceag, Mihai Babușka, Adrian Gheorghiu, Cătălin Caracaș. La pupitru Carol Litvin. Duminică dimineață, la ora 11.

● Duminică seara (ora 18), **Traviata**. În distribuție, citîm pe Silvia Voinea, Ștefănița Lascu, Emil Iurașcu. Dirijor : Carol Litvin.

● Luni 6 iunie, la ora 18, va avea loc **Gala liceului de artă „George Enescu" secția coregrafie**. În program dansuri din baletele repertoriului mondial.

● **Flautul fermecat**, opera lui W.A. Mozart, marți 7 iunie, la ora 18. În distribuție : Pompei Hărășteanu, Florin Diaconescu, Elena Simionescu, Alexandru Moisiuc, Eleonora Enăchescu. La pupitru : Lucian Anca.

● Opera lui Verdi **Bal mascat** figurează pe afișul zilei de miercuri 8 iunie, ora 18. Principalii protagoniști vor fi : Anatol Covali, Ladislau Fogel, de la Opera Română din Timișoara, Cornelia Pop, Lucia Cioară, Gerda Radler. Dirijează Constantin Petrovici.

● **Seară de balet modern**, în programul zilei de joi 9 iunie (ora 18). Dintre principalii interpreți citîm : Mihai Babușka, Gabriela Osiceanu, Roxana Colceag, Roxana Ciucă, Cristina Opincaru, Andreea Cioboată, Beatrice Bleont, Mihai Tugearu, Mihaela Țigănuș, Tiberiu Almosnino, Irina Roșca. Conducerea muzicală, Lucian Anca.

VREMEA

OTILIA DIACONU

Vara, anotimpul marilor căldări, al luminii orbitoare sub cerul pustiu de nori sau dimpotrivă frămîntat de furtuni, a-cle furtuni atît de benefice uneori, dar alteori distrugătoare. Cine n-a admirat măcar o dată cerul unei zile de vară !

O sugestivă descriere a unei furtuni de vară o găsim în opera literară a lui Geo Bogza : „E o clină de cumpănă înainte de marea luptă dintre viață și moarte. Întreaga natură așteaptă cu respirația oprită, pînă ce din masa enormă și neagră țîșnește orbitor cel dintîi fulger. Atunci totul e gata pentru a izbucni furtuna".

În după amiezele zilelor din ultima decadă a lunii mai, frecvent, în aproape toate zonele țării, instabilitatea termodinamică a masei de aer a fost mare. Procesele de convecție (despre care s-a vorbit în precedentul număr al revistei) au dus la dezvoltarea norilor cumulonimbus, nori cu dezvoltare verticală mare din care au căzut averse de ploaie. Acestea au avut uneori, pe arii mici, aspect torențial ; de asemenea, frecvent s-au produs descărcări electrice, iar răzleț grindină.

Temperatura aerului, în creștere ușoară și treptată, nu a atins valori de excepție. Doar în puncte izolate temperaturile maxime au ajuns la 30°C.

În prima săptămînă a lunii în care durata zilei își atinge maximul anual la data solstițiului de vară, este firesc să se înregistreze cele mai scăzute temperaturi ale verii, regimul termic continuîndu-și creșterea în mod obișnuit pînă în decada a doua a lunii iulie. Minimele absolute lunare s-au înregistrat în intervalul de referință (2—8 VI) în anii 1918, 1928, 1939, 1958, 1962. Dacă, de regulă, aceste răciri produc daune, așa cum s-a întîmplat în anul 1958, cînd au fost calamitate culturile de zarzavat și porumb în bazinul rîului Bistrița, uneori ele pot avea și efecte benefice. Spre exemplu, în același an, campania de distrugere a omidei Lymantria Manacha organizată de Departamentul Silviculturii și-a atins scopul, în parte și datorită răcirii vremii. Răcirea accentuată din 1962 a fost deosebită, înregistrîndu-se ninsori pînă la altitudinea de 800 m.

Încălziri accentuate încă de la începutul lunii se produc mai rar. Și totuși în zilele de 7, 8 VI 1908, mercurul termometrelor a urcat la amiază pînă la 42°C, la Perieți în Bărăgan, ai pînă la 40°C, la Giurgiu, în multe zone din țară temperaturile maxime au depășit 35°C. Procesele de convectie termică au condus la formarea norilor de furtună. „Astfel în seara zilei de 8 iunie la Sascut, tunetele puternice au fost urmate de o ploaie torențială și de grindină de mărimea oului de porumbel, care a acoperit pămîntul cu un strat de 3 cm grosime, stricînd viile și pomii. La Poenești (Vaslui), grindina a fost mai mare și a distrus toată vegetația, pe cîmp rămînînd pămîntul negru" — se relatează în Buletinul Meteorologic al anului 1908.

Precipitațiile pot fi pe alocuri mai însemnate cantitativ.

Gradul de instabilitate va diminua treptat în zilele de 4, 5 VI mai ales în regiunile vestice și de sud, iar vremea se va încălzi ușor. Spre sfîrșitul perioadei sînt de așteptat din nou averse de ploaie și descărcări electrice în regiunile nord-vestice.

Temperaturile maxime vor avea valori cuprinse între 18° și 28°C, ușor mai mici în primele zile în regiunile din jumătatea

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 2 - 8.VI.

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	23÷27	11÷15	16÷20	42.0	Perieți 1908	0.4	Lugoj 1962
Dealuri și podișuri	20÷25	9÷14	19÷26	37.0	Iași 1927	1.6	Cluj 1928
Depresiuni	19÷22	6÷10	21÷22	32.7	Miercurea Ciuc 1962	-1.7	Miercurea Ciuc 1977
Vf. Oaș	5÷6	-1÷0	32÷33	15.2	1985	-12.0	1939
Litoral	22÷23	14÷15	7÷9	34.5	Constanța 1923	5.0	Mangalia 1936

Intervalul de referință, 2—8 iunie 1988, nu se va înscrie între perioadele de excepție din punct de vedere termic. Primele zile vor fi însă mai răcoroase în regiunile din jumătatea de nord a țării decît în mod obișnuit, iar în celelalte zone, apropiate de regimul termic normal. Instabilitatea atmosferică va fi accentuată cu deosebire în regiunile de deal și de munte din jumătatea de nord a țării și mai ales după amiaza. Aceasta se va concretiza prin averse de ploaie și descărcări electrice frecvente, iar izolat — grindină, de nord a țării, apoi mai ridicate de 28°C în sudul țării. Temperaturile minime vor fi cuprinse în general între 8° și 18°C.

La munte instabilitatea atmosferică va fi accentuată în primele zile, manifestîndu-se prin averse de ploaie și descărcări electrice cu deosebire după amiaza ; apoi gradul de instabilitate va diminua treptat.

La mare, în primele zile vremea va fi în general instabilă, apoi se va ameliora. Temperaturile maxime se vor situa între 25°—28°C iar temperatura apei va fi de 20°—22°C.

În cadrul GLOSARULUI meteorologic vom vorbi azi despre NORII CONVECTIVI.

Apariția norilor pe bolta cerului oglindește complexul proceselor care au loc în atmosferă.

Primele încercări de clasificare a norilor care au condus la elaborarea de criterii de evaluare și denumiri de nori care se mențin și astăzi, au fost făcute la începutul secolului XIX. În anul 1896, se publică primul Atlas International al Norilor. De-a lungul anilor, experiența acumulată a permis apariția în 1956 a unui nou Atlas mult mai complet. Norii sînt clasificați după : formă, înălțime, geneză, structură fizică.

● Norii de **convectie termică** fac parte din familia norilor de dezvoltare verticală. Ei apar în interiorul aceleiași mase în urma mișcării ascendente a aerului umed. Dacă nivelul de convectie depășește nivelul de condensare, sînt realizate condițiile de apariție ale norilor. Aceștia au de obicei conturul bine pronunțat, iar baza lor orizontală, luminată de Soare, are uneori o culoare albă ca zăpada. Vîrfurile parcă fumegă.

● Norii **cumulus** cu speciile : cumulus humilis — nori de timp frumos ; cumulus congestus, nori cu puternică extensie verticală ; la partea superioară au aspectul unor conopide ; cumulonimbus, cu diverse varietăți în funcție de protuberanțe : plesuve — calvus ; fibroase sau striate — capilatus ; în formă de nicovală — incus ; în formă de pînză — velum, în formă de căciulă — pileus etc.

Din cumulus congestus și cumulonimbus cad averse de ploaie, se produc descărcări electrice, vijelii etc.

Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 . Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505

Biblioteca județeană

flacăra

Săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
23 (1 720)
VINERI
10 iunie
1988

Mobilizator îndemn de la tribuna marelui forum democratic

„Să facem ca fiecare uzină, fiecare fabrică să devină o puternică citadelă a producției de înaltă calitate și nivel tehnic, de înaltă eficiență economică, dar și o puternică citadelă a educației și culturii revoluționare, de formare a omului nou – constructor conștient al socialismului și comunismului!"

IATĂ O LEGE DE BAZĂ A SOCIETĂȚII NOASTRE CARE A INTRAT ÎN VIGOARE LA 11 IUNIE 1948:

DEPLINĂ ÎNCREDERE ÎN FORȚELE PROPRII

Constituind, așa cum aprecia însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„o puternică manifestare a democrației orînduirii noastre socialiste, care asigură participarea activă a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea acestei politici, ca o condiție a înaintării ferme a României pe calea socialismului și comunismului"**, ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor muncii și Consiliului Național al Agriculturii a evidențiat, încă o dată, cu putere, hotărîrea noastră unanimă de a ne consacra întreaga energie transpunerii în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, înfăptuirii programelor de dezvoltare economică și socială stabilite, îndeplinirii exemplare a sarcinilor actualului cincinal care va permite trecerea țării noastre într-un nou stadiu de dezvoltare.

Ideile, analizele și direcțiile formulate în Expunerea secretarului general al partidului, document cu excepțională semnificație teoretică și de o importanță practică hotărîtoare, instituie, în acest context, ca un cuvînt de ordine definitoriu, necesitatea valorificării superioare a potențialului de muncă și creație al întregii națiuni, de care depinde decisiv îndeplinirea programului general de dezvoltare a patriei noastre. **„Nu trebuie să uităm nici un moment**, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **că oamenii — de la muncitor la inginer, la conducerile colective — au rolul hotărîtor, că ei hotărăsc, pînă la urmă, realizarea sau nu a planului. Asupra acestei activități trebuie să ne concentrăm toată atenția, să asigurăm folosirea întregului personal muncitor în mod cît mai rațional, în interesul poporului, al socialismului!"**.

Trecerea în proprietatea poporului, în urma **istoricului act de la 11 iunie 1948 — naționalizarea principalelor mijloace de producție** — a resurselor materiale ale societății a creat premisele obiective ale afirmării plenare a capacității creatoare a poporului nostru, fără deosebire de naționalitate, a muncii sale desțărîte, pentru prima oară în istorie, propriei bunăstări. Utilizarea eficientă a bazei tehnico-materiale tot mai bogate a societății noastre dezvoltată îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., perioadă în care s-au obținut remarcabile succese în toate domeniile de activitate, realizîndu-se uriașe investiții în industrie, agricultură, transporturi etc. depinde acum hotărîtor de calitatea muncii, de modul în care factorii intensivi ai dezvoltării devin operaționali în planificarea, organizarea și conducerea concretă a proceselor economice. Implementarea programului de organizare științifică și modernizare a producției care, în prima etapă, a pus accentul pe utilizarea optimă a potențialului existent, perfecționarea organizării producției și a muncii, raționalizarea fluxurilor de fabricație etc. trebuie urmată, așa cum evidențiază secretarul general al partidului, de **„aplicarea începînd cu anul 1988 — care se poate spune că este hotărîtor — a măsurilor de modernizare și perfecționare a tehnologiilor, a proceselor de producție, care să determine o îmbunătățire radicală a activității în toate sectoarele, o reducere a consumurilor materiale, o creștere puternică a eficienței întregii activități economice"**. Implicînd îmbunătățirea structurii producției,

(Continuare în pag. 3)

CONSTANTIN DUMITRU ■

Muncind mai bine, trăim mai bine!

Expresie elocventă a grijii partidului nostru pentru creșterea continuă a nivelului de trai, scopul suprem al întregii noastre activități economico-sociale, Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 2 iunie, referitoare la majorarea retribuției în anii 1988—1989, este o nouă dovadă a consecvenței cu care partidul nostru comunist, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează pentru transpunerea în viață a programelor ce privesc ridicarea continuă, pe măsura edificării noii societăți, a nivelului de trai al poporului, a standardelor de civilizație materială și spirituală. Se vădește încă o dată grija statornică, responsabilitatea comunistă cu care partidul militează pentru împlinirea țelului suprem al unei politici ce pune în centrul preocupărilor sale omul.

Satisfacției cu care oamenii muncii au primit hotărîrea de partid i se adaugă mîndria patriotică în care îndreptățesc realizările ce au făcut posibil acest fapt cu profunde implicații politice și sociale. Vedem respectate, în totalitate, hotărîrile luate în acest sens de partidul nostru, confirmîndu-se întru totul esența politicii sale, justețea obiectivelor și strategiei ce asigură împlinirea scopurilor ei. Se mai demonstrează o dată importanța și viabilitatea conceptului fundamentat de secretarul general al partidului potrivit căruia munca, proprietatea socialistă a cărei întemeiere s-a săvîrșit prin istoricul act al naționalizării de acum patru decenii, eforturile constante ale membrilor societății noastre pentru întărirea și dezvoltarea acesteia se constituie în sursă certă de sporire a avuției naționale, a dezvoltării multilaterale a unui popor care a înțeles să facă din munca proprie, cu brațele sau cu mintea, singurul mod de atingere a înaltelor țeluri pe care și le-a propus.

Măsurile de majorare a retribuției reflectă forța, dinamismul, caracterul armonios și sănătos al economiei noastre naționale, justețea politicii economice și sociale a partidului, existența permanentă a unui spirit politic de o profundă și autentică moralitate, alestat de modul în care se va efectua practic majorarea retribuțiilor.

Să ne amintim că în urmă cu mai puțin de cinci ani se adopta o măsură similară în urma căreia peste 7,5 milioane de oameni ai muncii beneficiau de importante sporuri ale retribuției. În decursul celor 10 de ani de la înfăptuirea istoricului act al naționalizării, 11 iunie 1948, de cînd poporul este stăpîn pe uneltele sale, numeroase au fost măsurile care au avut în vedere prosperitatea oamenilor muncii, ridicarea permanentă a nivelului de trai material și spiritual al acestora.

Edificator în ceea ce privește grija constantă cu care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează pentru crearea unor condiții de viață mai bune pentru oamenii muncii, în concordanță cu principiile eticii și echității socialiste este faptul că în prima etapă (august, septembrie, octombrie 1988) se va asigura creșterea retribuției minime la 2 000 lei lunar, măsură de care vor beneficia circa 2,5 milioane de oameni ai muncii, îndeosebi tineri aflați în primii ani de activitate, iar în cea de a doua etapă, noiembrie și decembrie 1988, vor spori veniturile a peste 1,8 milioane de oameni ai muncii, cu retribuții de pînă la 2 250 lunar. Prin majorarea retribuțiilor categoriilor de personal muncitor cu retribuția tarifară mai mare de 2 250 lei, care se va înfăptui înainte de 23 august 1989, cînd toți oamenii muncii vor primi pe întregul an 1990 retribuția majorată, se va ajunge la o retribuție medie de 3 825 lei, ceea ce reprezintă o creștere de 10 la sută față de 1985, creștere stabilită la Congresul al XIII-lea și la Conferința Națională ale partidului.

Cifra de 29 miliarde lei, venituri suplimentare obținute de membrii societății ca urmare a aplicării acestei hotărîri, ne oferă dimensiunea valorică a avantajelor de care vom beneficia cu toții.

Așa cum releva în Expunerea la recenta ședință comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Național al Agriculturii tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Trebuie însă să fie bine înțeles pentru oamenii muncii, pentru întregul nostru popor, că măsurile de creștere a veniturilor, de ridicare a nivelului de trai — care constituie scopul suprem al întregii noastre activități economico-sociale — trebuie realizate concomitent cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și a întregii noastre societăți. Numai așa vom avea garanția unor creșteri continue — nu momentane — a nivelului de trai material și spiritual".

OPREA GEORGESCU ■

Bibl... ...ă județeană

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Un act istoric NAȚIONALIZAREA

Sărbătorim, în aceste zile, împlinirea a patru decenii de la fundamentalul act politic care, la 11 iunie 1948, a instituit preluarea în mîinile poporului a principalelor mijloace de producție ale țării, a bogățiilor care, pentru prima oară în istorie, urmau să fie folosite spre bunăstarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, spre asigurarea bazei materiale a procesului complex de construire a societății socialiste. Așa cum evidenția secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, **„naționalizarea industriei, băncilor, transportului și comerțului a dus la lichidarea proprietății burghezo-moșierești asupra mijloacelor de producție, la crearea, în economia patriei noastre, a proprietății socialiste a întregului popor, și apoi a proprietății cooperatiste, moment care a însemnat începutul făuririi societății socialiste în România".**

Împrejurările istorice în care s-a realizat naționalizarea evidențiază capacitatea politico-organizatorică a P.C.R. care, adoptînd cele mai adecvate mijloace, a reușit, cu sprijinul larg al maselor largi populare, vital interesate în refacerea economică a țării, în înlăturarea proprietății capitaliste care devenise o frînă în dezvoltarea economică, să-și atingă obiectivul strategic care, după preluarea puterii politice, viza nemijlocit asigurarea bazei materiale a construcției socialiste ceea ce presupunea schimbarea fundamentală a caracterului proprietății. Prin naționalizare, act profund popular, necesitat de însăși logica devenirii noastre istorice, se constituia, practic, chezășia făuririi noii orînduiri sociale, temeiul progresului social-economic, al bunăstării întregului popor.

Timpul istoric relativ scurt care ne desparte de acest moment de referință al istoriei contemporane a patriei noastre a confirmat pe deplin legitimitatea actului de la 11 iunie 1948, imaginea de astăzi a României, dezvoltarea impetuoasă a industriei în toate județele țării, remarcabilele realizări tehnico-științifice, modernizarea, intensă a agriculturii, impresionanta devenire urbanistică, afirmarea, în general, a civilizației socialiste, ca semn definitoriu al progresului economico-social, probînd pe deplin capacitatea oamenilor acestui pămînt de a gospodări și înflori marea lor avere care este țara. Desigur, în acest moment de bilanț, e ușor de constatat că zestrea industrială a României postbelice ar încăpea acuma într-un județ, și nu chiar în cel mai dezvoltat dintre județe, că nu se mai pot face, practic, comparații între baza tehnico-materială a anului 1948 și cea de astăzi, că din cele mai multe întreprinderi naționalizate acum patru decenii n-a mai rămas decît firma sau numai amintirea. Atîta cîtă era în 1948, această zestre a fost însă suficientă, o dată ce și-a aflat proprietarul firesc, să asigure temelia unei dezvoltări economice fără precedent, să se îmbogățească și să se transforme extraordinar pe sine însăși, transformînd și îmbogățind întreaga țară, asigurînd oamenilor țării nivelul de civilizație și bunăstarea pe deplin meritate de munca lor.

Ampla deschidere teoretico-ideologică și practic-politică operată de Congresul al IX-lea al P.C.R., reorganizarea teritorial-administrativă, adoptarea de către următoarele congrese și conferințe naționale ale partidului a unor programe imediate și de perspectivă ale dezvoltării social-economice, integrate organic și concretizînd liniile strategice ale Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, au determinat, la nivelul perfectionării bazei economice a societății românești, a proprietății socialiste, o structurală orientare vizînd continua modernizare, afirmarea factorilor intensivi al unei dezvoltări economice pe criteriile calității și eficienței. În acest proces complex, oamenii muncii, al căror autentic statut de proprietari, producători și beneficiari ai bogăției țării, devenit posibil și el în urma actului din 11 iunie 1948 și afirmat pe măsura creșterii economice pe care a făcut-o posibilă proprietatea socialistă, a devenit o puternică pîrghie de mobilizare a energiilor întregii națiuni, au afirmat cu putere profunda lor vocație de a stăpîni cu adevărat, adică împreună, în marea familie a celor pentru care valorile adevărate sînt rodul minților și al brațelor proprii. De a stăpîni, adică de a acționa totdeauna cu conștiința deplină a faptului că totul ne aparține, că tot ce se face se face pentru noi toți, că grija față de avutul țării e grija față de avutul propriu.

Dezvoltarea continuă a democrației socialiste, afirmarea formelor noi, participative, de adoptare și îndeplinire a deciziilor, perfecționarea autoconducerii și autogestiunii muncitorești s-au impus firesc, ca forme concrete prin care stăpînul de drept și de fapt al bogățiilor țării — poporul unic muncitor — hotărăște, în cunoștință de cauză și cu deplină responsabilitate, asupra dezvoltării și valorificării acestor bogății. Iată de ce hotărîrea unanimă a tuturor proprietarilor cărora le este încredințată proprietatea socialistă în patria noastră, adică a tuturor oamenilor muncii, de a nu precupeți nici un efort, de a se angaja cu întreaga lor energie pentru transpunerea în viață a amplelor programe economice adoptate, cu directa lor contribuție și participare, răspunde unei definitorii realități politice și de conștiință: progresul economico-social al țării este propriul nostru progres. Relevînd, în Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, că **„proprietatea socialistă de stat și cooperatistă reprezintă singura bază trainică pentru progresul economic-social și făurirea cu succes a socialismului și comunismului"**, secretarul general al partidului evidențiia tocmai faptul că **„este necesar să crească răspunderea colectivă a oamenilor muncii în calitate de proprietari și producători care au în administrare o parte a bogăției întregului popor".** Este un generos îndemn căruia, din perspectiva drepturilor lor fundamentale și a înaltelor lor îndatoriri patriotice, oamenii muncii îi răspund și îi vor răspunde prin faptele lor de muncă.

CONSTANTIN DUMITRU

De-a lungul celor 40 de ani care au trecut de la naționalizarea principalelor mijloace de producție din industrie, Partidul Comunist Român a dovedit prin faptă consecventă că scopul suprem al întregii sale politici îl constituie bunăstarea — materială și spirituală — a omului. Dezvoltarea complexă și afirmarea deplină a personalității umane presupune, în primul rînd, crearea condițiilor materiale necesare manifestării nestînjenite a spiritualității recunoscute, caracteristică poporului român. Unui asemenea țel suprem îi răspunde politica de dezvoltare multilaterală, armonioasă și echilibrată a întregii țări, care a dobîndit noi dimensiuni și a urcat pe noi trepte calitative după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

De altfel, într-o țară care dispune de o mare diversitate teritorială a condițiilor de producție, a căror valorificare superioară răspunde intereselor întregii națiuni, politica de dezvoltare multilaterală, armonioasă și echilibrată a întregii țări apare ca o legitate obiectivă pentru mersul mereu înainte al socialismului în România.

Armonia și echilibrul, în cadrul oricărui organism multilateral dezvoltat au presupus, întotdeauna, o anumită proporție, un anumit raport — cantitativ — între elementele lui constitutive.

Dintre acestea, pe prim plan se situează raportul dintre **acumulare și consum.** A devenit un adevăr axiomatic faptul că un popor care se îngrijește de viitorul său nu poate consuma tot ce produce, pentru că fără acumulare nu se pot realiza mijloacele financiare și materiale necesare pentru dezvoltarea multilaterală a țării. Problema esențială a fost aceea a găsirii optimului economic, adică a acelui raport care, în condițiile noastre, poate asigura — concomitent — dezvoltarea multilaterală a țării, creșterea și perfecționarea forțelor de producție, dar și ridicarea necontenită a nivelului de trai — material și spiritual — al poporului român. Acest raport s-a concretizat — în ultimele două decenii — în repartizarea — din venitul național — a 30 la sută pentru fondul de acumulare și a 70 la sută pentru fondul de consum. Variația acestui raport în funcție de nevoile concrete ale etapei de dezvoltare se poate vedea din faptul că dacă în cincinalul 1976—1980 fondului de acumulare i-au fost repartizate 35,3 la sută, în cincinalul 1981—1985 i s-au alocat 27,9 la sută din venitul național. Pentru dezvoltarea mai departe a producției materiale, a serviciilor și a sferei activității spirituale, se menține rata de acumulare de 30 la sută, singura care poate asigura — în actualele condiții — creșterea mai departe a nivelului de trai.

O a doua corelație, chemată să asigure dezvoltarea multilaterală, dar și armonioasă, echilibrată a întregii țări este cea dintre **producția mijloacelor de producție și producția mijloacelor de consum** (de natură industrială). Această corelație este rezultatul direct al aplicării în viață a conceptului de industrializare socialistă. În acest caz, problema raportului dintre ce și găină este clar: nu putem extinde și moderniza producția mijloacelor de consum fără a dezvolta cu prioritate producția mijloacelor de producție. Repunerea, în România, a problemei raporturilor dintre grupele „A" și „B" ale industriei este clară: în 1986 față de 1950, în timp ce producția industrială a României a crescut de 43 ori (într-un ritm mediu anual de 110 la sută), producția grupei „A" a sporit de 61 ori (și 12,1 la sută anual), iar cea a grupei „B" de 24 ori (cu 9,2 la sută anual). O asemenea corelație a asigurat nu numai modernizarea tehnică și tehnologică a întregii producții industriale (în unele ramuri ajungîndu-se la realizări de vîrf ale economiei mondiale), ci și reducerea substanțială a dependenței de importul de mașini și utilaje, a căror pondere (din total import) s-a redus la 29,1 la sută. Modernizarea pe mai departe a mijloacelor de muncă și a structurii producției industriale, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea pe scară largă a tehnologiilor avansate pentru a se ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic, pledează în favoarea acestor corelații, ca parte componentă de dezvoltare multilaterală a României.

Pentru realizarea acestui obiectiv fundamental, nu mai puțină importanță prezintă dezvoltarea armonioasă și echilibrată în **structurarea rațională a industriei,** în funcție de necesitățile și posibilitățile economiei naționale. De aceea, pe prim plan se pune dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, ca o condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale. În contextul general al problemei energetice, noile surse de energie — biomasa, energia vîntului, energia solară și altele — se vor bucura de o atenție deosebită.

Dezvoltarea multilaterală, armonioasă și echilibrată a întregii țări

În ceea ce privește materiile prime, vor fi puse în valoare noi minereuri, printre care cele de zinc și cupru. Intensificarea activității de recuperare și refolosire a surselor de energie și materiale va permite ca, în multe sectoare, să asigurăm chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime. Un efect similar va avea perfecționarea tehnologiilor, precum și reducerea consumului de energie și materiale pe unitatea de produs.

O importantă hotărîtoare pentru dezvoltarea multilaterală și echilibrată a economiei naționale o are asigurarea unor proporții raționale între **industrie și agricultură.** Reconsiderînd rolul agriculturii într-o țară cu condiții pedoclimatice și economice favorabile, Congresul al IX-lea al P.C.R. a declarat-o ramură de bază, fundamentală a economiei românești. Pentru a lichida rămînerea în urmă a acestei ramuri, cu influență decisivă asupra dezvoltării industriei și a nivelului de trai al poporului, ea a fost declarată ramură prioritară a economiei socialiste românești. În acest sens, i-au fost alocate fonduri sporite de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, pentru creșterea înzestrării tehnice a muncii, micșorîndu-se decalajul dintre industrie și agricultură. Pe această bază s-a asigurat nu numai sporirea mai rapidă a producției agricole, ci și creșterea mai rapidă a productivității muncii agricole față de cea industrială, micșorîndu-se — și în acest domeniu — decalajul dintre industrie și agricultură. Ca urmare și a unei repartizări mai adecvate a forței de muncă pe cele două principale ramuri ale economiei naționale (ajungîndu-se ca industria să dețină primul loc și după ponderea populației ocupate), o persoană ocupată în agricultură produce hrana necesară pentru un număr aproape triplu de persoane decît în anul 1950.

Interesele dezvoltării echilibrate a economiei naționale cer însă o sporire și mai puternică a producției agricole, un aport mult mai mare al acestei ramuri la crearea venitului național și la creșterea avuției naționale, potrivit posibilităților pe care le dă valorificarea integrală a resurselor de producție oferite de marea producție agricolă socialistă. De aceea, noua revoluție agrară (a treia revoluție agrară de după 23 August 1944) — ca obiectiv fundamental în domeniul agriculturii (care rămîne a doua ramură de bază a economiei naționale) — urmărește menținerea echilibrului necesar între dezvoltarea industriei și agriculturii, prin realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale. Avînd ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, noua revoluție agrară încadrează agricultura în direcția principală de dezvoltare intensivă a întregii economii naționale.

Dar, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a unei economii multilaterale și dinamice nu se poate realiza decît în condițiile realizării unui raport judicios între dezvoltarea de ansamblu și **dezvoltarea în profil teritorial** printr-o justă repartizare teritorială a forțelor de producție, bazată pe îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social. Pentru atingerea acestui scop, s-a realizat o creștere mai puternică a forțelor de producție (în primul rînd din industrie) în județele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic, ceea ce a avut ca efect reducerea decalajelor dintre județele țării și accentuarea procesului de omogenizare a dezvoltării forțelor de producție. Astfel, dacă în perioada 1968—1988, producția industrială a țării a crescut de 5 ori, creșterea este de peste 18 ori în județul Sălaj, de peste 15 ori în județul Bistrița-Năsăud, de peste 11 ori în județele Olt și Vaslui, de peste 9 ori în județele Vîlcea, Călărași și Tulcea etc., dacă în 1968, volumul activității economice era de pînă la 20 miliarde lei în 29 județe, de peste 20 miliarde lei în 11 județe (numai un județ cu peste 80 miliarde lei), în 1988 nu mai există județ cu o activitate economică sub 20 miliarde lei (6 județe depășesc 100 miliarde lei, 4 județe obțin între 80—100 miliarde lei), 7 județe între 60—80 miliarde lei și 24 județe între 20—60 miliarde lei; dacă în 1968, în 41 de județe volumul de activitate economică pe locuitor era mai mic de 80 000 lei, în 1988 numărul acestor județe scăzuse la 2.

Un aspect calitativ nou al dezvoltării în profil teritorial, ca parte componentă a dezvoltării economice generale, îl reprezintă noile măsuri de **sistematizare a satelor,** care au ca scop apropierea condițiilor de muncă și de viață dintre sat și oraș, ca obiectiv de seamă al politicii de omogenizare a societății românești contemporane.

În încheiere ținem să subliniem rolul de importantă deosebită pe care îl au **știința și învățămîntul,** adînc implicate în procesul construcției socialiste, în pregătirea factorului decisiv — omul — pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă a întregii țări.

Cei 40 de ani de la actul revoluționar din 11 iunie 1948 au arătat că, smulgînd principalele mijloace de producție din mîinile exploatatorilor, clasa muncitoare, în strînsă alianță cu țărănimea, sub conducerea Partidului Comunist Român, și-a dovedit capacitatea de a construi o nouă economie — baza independenței și suveranității României.

Prof. univ. dr. ing. OPREA PARPALĂ

Bunăstarea fiecărui cetățean bunăstarea întregii națiuni

STELICĂ DRĂGHICI
tehnician veterinar
la C.P.A.D.M. Măgurele

„Tinerețea mi-a fost ocrotită"

Are doar 22 de ani, dar este sigur de el. Pare mai matur decît vîrsta. Îl găsim în sectorul avicol, unde se cresc 1 200 de găini și 200 curcani în sistem gospodăresc. Cotețele și spațiile libere au fost executate cu mijloace proprii. Este îmbrăcat cu nelipsitul halat alb, care este chiar alb. De altfel, colegii, chiar și președintele cooperativei îi spun „doctorul". Asta de bună seamă în semn de prețuire. Mai are în grijă și în gestiune 27 de porci, 20 de scroafe pentru prăsilă, 200 oi și 50 capre.

— Am 22 de ani. La vîrsta asta se pare că trecutul contează prea puțin. Totuși, recenta hotărîre a Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind majorarea retribuțiilor m-a obligat moralmente la unele reflexii privind și puținul meu trecut. M-am gîndit că de mic am fost înconjurat de grija și îndrumarea partidului și a statului. Copilăria mi-a fost ocrotită. Am avut posibilitatea să învăț. Apoi am avut prilejul să muncesc, să mă afirm, să mi se acorde încrederea oamenilor cu mai multă experiență, să mă simt un om în rîndul celorlalți. Am lucrat imediat după școală la C.A.P. Mandra, vecină cu comuna de unde sînt de fel, Văleni, județul Olt. Mi-am satisfăcut stagiul militar, după care am venit la C.P.A.D.M. Măgurele. Aceasta e perioada mea de maturitate. Mă bucur de încrederea conducerii pentru că sectorul zootehnic și avicol are rezultate bune, efectivele au crescut nu de la an la an, ci de la lună la lună. În colectivul nostru, inițiativa și spiritul gospodăresc sînt, ca să mă exprim astfel, la cinste. Sincer să vă spun, faptul că răspund de un sector important al cooperativei îmi dă mari satisfacții și, deși lucrez la Măgurele de nici un an, am impresia că lucrez aici de cînd lumea. Copil fiind, am trăit într-un sat. Am venit aici, unde e tot un sat, dar puțin mai altfel decît altele. Eu de exemplu locuiesc într-o garsonieră într-unul din multele blocuri construite cu ocazia sistematizării localității. Hotărîrea privind majorarea retribuțiilor, care a fost prelucrată în cadrul colectivului, a dat naștere la multe calcule și discuții. În colectivul nostru mai lucrează Dumitru Ion, cărăuș hipo, care este tatăl a patru copii și care are o retribuție de 1 800 lei, Elena Sandu și Sandu Iacobache Crăciun, muncitori necalificați, cu o retribuție minimă de 1515 lei, fiecare din ei avînd 3 copii. Colegii mei de muncă vor beneficia de majorare în prima etapă și vor avea, așa cum se știe, o retribuție minimă de 2 000 lei. Mie mi se va majora retribuția în etapa a doua, adică în noiembrie-decembrie. Vă dați seama că numai anul acesta, colectivul nostru de patru oameni va beneficia de o majorare a retribuției de aproape 2 000 lei. Asta ne obligă însă să muncim mai mult, mai bine, să producem mai multă carne, mai mult lapte, eforturi pe care noi le privim ca pe un corolar al grijii pe care partidul, statul o au față de noi, oamenii din frontul muncii.

PETRE VALENTIN
strungar la Întreprinderea de avioane București

„Tinerii sînt ca la ei acasă"

Petre Valentin are 22 de ani și este strungar în cadrul laboratoarelor C.T.C. ale Întreprinderii de avioane București. De loc este din comuna Dor Mărunt, județul Călărași. A terminat Liceul de aviație de pe platforma Băneasa și a fost încadrat inițial ca structurist. În unitate s-a policalificat, avînd acum categoria a II-a bază în meseria de strungar. În plus, este secretar al organizației U.T.C. nr. 23 din întreprindere. Nefiind căsătorit, a obținut un apartament cu un coleg de breaslă.

Discuțiile se leagă simplu, de la sine.

„Am luat cunoștință cu deosebită bucurie și satisfacție de recentele hotăriri ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la majorarea retribuțiilor începînd cu 1 august a.c. În cadrul unității noastre, media de vîrstă a personalului muncitor este de 26 de ani. Circa 40 la sută dintre lucrătorii unității noastre sînt tineri sub 30 de ani. În special practicanții, cu o medie de retribuție de 1 887 lei, vor beneficia în prima fază de majorarea retribuției. În faza a doua a majorării retribuției — deci, tot în acest an, vor beneficia de majorare lucrătorii cu categoriile I și II bază, cum este și cazul meu. Sporirea accentuată a retribuției oamenilor muncii cu venituri mai mici reprezintă o nouă și grăitoare expresie a grijii partidului și statului nostru, personal a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea unor condiții mai bune de muncă și viață tuturor categoriilor de personal muncitor. Ne vom strădui ca prin fapte concrete de muncă și viață, prin calitatea superioară a muncii noastre, să răspundem încrederii și prețuirii de care se bucură tineretul din patria noastră".

Pentru reporter este o reală satisfacție să noteze că tinerii sînt ca la ei acasă în cadrul Întreprinderii de avioane din București, unitate în care se realizează avioane de transport de cea mai bună clasă, cotate la loc de cinste printre firmele de profil din Europa.

MIHĂIȚĂ GHEORGHIU
mecanic agricol
la S.M.A. Măgurele

„Așa am fost învățat și acasă"

Biografia lui Mihăiță Gheorghiu, născut într-un sat din țară, Păunești-Vrancea, este asemănătoare cu a multora din tinerii de vîrsta lui. Din cei șase copii ai familiei, doar o soră a rămas acasă să lucreze la C.A.P. Ceilalți s-au dus să-și facă o meserie și un rost, fiecare după posibilități și unde a fost nevoie de ei. Frații lucrează ca sudori și mecanici, fetele, așa cum le stă bine, la fabrici de țesătorie sau la „Arta populară" prin orașele din apropierea satului de unde au plecat. Ba unii din ei nu s-au sfiit să plece chiar mai departe. În fond, peste tot sînt aceleași condiții de viață și muncă. Dacă vrei să vii acasă să-i vezi pe ai tăi, te urci în tren și problema e rezolvată.

Mihăiță Gheorghiu, absolvent al Liceului agroindustrial din Adjud, s-a încumetat să plece ceva mai departe, aici în preajma Bucureștiului. Deocamdată stă cu chirie la o gazdă. Posibilități de cazare în zonă sînt și mai ales vor fi în curînd. Cît cîștigă ? Cît va cîștiga ?

— La centrul de reparații, unde lucrez din ianuarie anul acesta cînd am terminat armata, am o retribuție frumoasă, 1 965 lei. Am avut, pentru că ne-am îndeplinit indicatorii de plan-acord și am cîștigat 5—6 sute de lei în plus, pe lună. Așa a fost cîștigul pe lună și pentru categoria I-a și la început de drum, zic eu, am fost foarte mulțumit. Și, iată, am aflat cu bucurie că peste cîteva luni mi se va mări mie și altor milioane de oameni ai muncii, în majoritatea lor tineri, la început de drum, retribuția. De nenumărate ori, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în cuvîntul său că pentru a beneficia de avantajele unei retribuții mai bune, trebuie ca noi să muncim mai bine. Așa am fost învățat și acasă. Trebuie întîi să muncești și numai după aceea să te aștepți la o viață mai bună, la avantaje. La noi, la Centrul de reparații, din cei 70 de muncitori, jumătate sînt tineri sau foarte tineri. Pentru noi, cei care pornim la drum pentru a ne întemeia o familie, o casă, o gospodărie fiecare leu cîștigat în plus are importanță și depinde numai de noi să cîștigăm mai bine. Într-o unitate nu prea mare ca a noastră, avem posibilitatea să urcăm în categorie, să ne policalificăm, să ajungem buni meseriași, să fim pe picioarele noastre și în același timp să fim folositori societății și pentru aceste lucruri, noi, tineretul, mă gîndesc la frații și surorile mele care sînt foarte tineri, sîntem recunoscători partidului pentru grija părintească pe care ne-o poartă.

IOAN RUSU
om al muncii
la Exploatarea minieră Turț

„După muncă și răsplată"

Șeful de brigadă, Ioan Rusu, de la Exploatarea minieră din Turț, județul Satu Mare, are 4 copii. Nu a stat prea mult pe gînduri cînd pe fiul său, Ioan, l-a îndemnat să îmbrățișeze cariera de miner. În familie — ne relatează acesta — au fost firește unele dispute, că munca e grea, că ajunge un miner într-o familie, dar tatăl nu s-a lăsat influențat și mai întîi l-a dus pe băiat să vadă cîte ceva din tainele adîncului, să deslușească secretele din inima muntelui, pe urmă l-a solicitat de la conducerea școlii să fie lăsat să-și facă practica productivă în mină, alături de ei. Încet-încet, Ioan Rusu junior a învățat ce înseamnă lopata și pikamerul, cele mai populare și tradiționale unelte din mină, apoi a învățat ce înseamnă înaintarea prin galerii și abataje. Fire iscoditoare, tînărul se interesa de la geologi despre felul de rocă, duritatea ei, grosimea și lungimea filonului, eroziunile și infiltrațiile subterane etc. Cel mai fericit a fost însă cînd brigada tatălui său a introdus o metodă nouă de exploatare a minereului în etaje, cu înmagazinare de minereu.

Într-o discuție cu minerii, „toți pînă la 35", dintr-o brigadă ce se menține an de an în fruntea întrecerii socialiste pe exploatare — și-i vom numi aici pe Grigore Filimon, Ștefan Suciu, Vasile Paul, Grigore Pop, Ioan Belbe, Teodor Negru, Ioan Rusu (senior) și Ioan Rusu (junior), am înțeles că au luat la cunoștință cu mare satisfacție că vor beneficia de recentele măsuri adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., subliniate în mod expres în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recentul forum al democrației muncitorești.

— Sînt în primii ani de ucenicie, ne spune tînărul Ioan Rusu. Eu și cei la fel de tineri ca mine, care facem primii pași în meseria de miner, vom beneficia de mărirea retribuției în prima etapă. Mărirea retribuției minime cu 500 de lei este în primul rînd în avantajul celor tineri. Cu alt curaj pornim în viață, altfel ne facem planurile de viitor cînd ne gîndim la întemeierea unei familii. Trebuie să mai spun că brigada noastră practică de-o vreme cu rezultate bune acordul global care asigură și realizarea tonelor în plus de minereu excavat și scos la suprafață dar, odată cu asta, și creșterea veniturilor noastre. Avem o muncă frumoasă și grea. În fiecare tonă de minereu este multă sudoare și bărbăție. Vorba veche românească, după muncă și răsplată, a cîștigat, zic eu, odată cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv și mai mult adevăr.

Începînd din anul acesta, cu hotărîtor pentru cincinal, minerii din Turț vor trece și mai hotărît la măsuri ferme de modernizare a producției și diversificarea tehnologiilor de exploatare a minereului.

Cu cît vor munci mai mult și mai bine, cu atît vor cîștiga mai mult.

În familia minerului Ioan Rusu a mai intrat un miner tînăr, iar după cum ne lasă a înțelege soțul și ale ortacilor săi, în zestrea țării mai mult minereu.

Deplină încredere în forțele proprii

(Urmare din pag. 1)

cel puțin o dată la 5 ani, în funcție de realizările de vîrf ale științei și tehnicii, modernizarea economiei este orientată tocmai din perspectiva eficienței globale, în direcția valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei, respectiv a reducerii consumurilor, a valorificării maxime a resurselor recuperabile și refolosibile. În același timp, pe baza perfecționării concomitente a tehnologiilor și a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor, calitatea produselor, atît a celor create de specialiștii noștri, cît și a celor modernizate sau asimilate, trebuie să se situeze la nivelul parametrilor atinși de cele mai bune produse similare pe plan mondial, în contextul creșterii continue a productivității muncii și al asigurării rentabilității tuturor unităților, a beneficiului obținut pentru fiecare produs. Miza acestor exigențe nu este numai economică, ea implică profund politicul, însuși sistemul general de organizare a societății și economiei noastre pe principiile democrației muncitorești revoluționare, ale autoconducerii și autogestiunii. „Va trebui, evidențiază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **să nu mai avem nici un produs fără beneficiu minim, să nu mai avem întreprinderi fără rentabilitate, fără un beneficiu minim ! Aceasta constituie una din problemele fundamentale pentru autoconducere, autogestiune, o măsură sintetică a bunei conduceri, a bunei activități a fiecărui colectiv, a consiliilor de oameni ai muncii !**". Perfecționarea mecanismului prețurilor, diferențierea rentabilității în funcție de destinația produselor sînt menite, ca instrumente esențiale de planificare și control social, să asigure condițiile de ordin tehnico-financiar ale acestui deziderat. Esențială rămîne însă activitatea productivă nemijlocită, hotărîtoare sînt buna organizare și conducere a muncii, instituirea unui climat de disciplină și ordine, stimularea capacității de creație tehnico-științifică, de inventivitate tehnico-organizatorică, adică tocmai folosirea inepuizabilelor resurse reprezentate de gîndirea, creația, spiritul revoluționar, pregătirea profesională a tuturor oamenilor muncii. Este nevoie, pentru aceasta, în primul rînd de sporirea competenței celor puși să stimuleze competența altora : **„problemele complexe ale conducerii economico-sociale necesită oameni cu o înaltă pregătire multilaterală, tehnico-științifică, culturală și, în acest cadru, o temeinică pregătire economică și de producție"**. Observația plină de adevăr a secretarului general al partidului că **„în societatea noastră nu se poate pune în nici un fel problema falimentului întreprinderilor"**, ci doar aceea **„a falimentului unei conduceri care nu este în stare să gospodărească"** vizează o necesară raportare etică și politică a muncii noastre la rezultatele sale nemijlocite.

Climatul de exigență și responsabilitate care forjează puterea reală a clasei noastre muncitoare, a țărănimii și intelectualității de a-și impune voința politică, în primul rînd prin propria activitate, redimensionează, la scara unei superioare înțelegeri a marilor comandamente ale procesului revoluționar continuu pe care-l reprezintă actuala perioadă de devenire a patriei noastre, în permanență, termenii în care munca, implicit omul muncii, se afirmă ca valoare supremă a societății pe care o construim. Nu putem valora, realmente, decît cît ne confruntă însăși munca noastră, și avem, din perspectiva realizărilor pe care munca noastră le-a întocmit, dar și a celor ce mai sînt încă de făcut și cărora numai munca noastră le poate conferi temeinică realitate.

Cuvintele secretarului general al partidului conturează, în acest sens, un definitoriu reper al întregii munci politico-educative și organizatorice, stabilesc un mobilizator program de acțiune revoluționară : „Trebuie să se dezvolte și mai puternic spiritul de răspundere revoluționar — în muncă, în acțiune — să se întărească ordinea, disciplina în toate sectoarele de activitate. Dar, în strînsă legătură cu aceasta, este necesar să se acționeze cu mai mult entuziasm, cu mai multă încredere în forțele proprii, în forțele clasei muncitoare, ale țărănimii, intelectualității, ale întregului nostru popor. Nu trebuie să subestimăm spiritul revoluționar de muncă, de exigență, dar și de entuziasm, care poate, într-adevăr, să miște din loc și munții — ca să spun așa. Trebuie să transformăm întreaga noastră activitate, a întregului nostru popor, începînd cu partidul, într-o activitate energică, entuziastă, în slujba poporului, a socialismului, a bunăstării întregii națiuni !".

Adoptînd Expunerea secretarului general al partidului ca program de acțiune al întregului nostru popor pentru înfăptuirea exemplară a măreților planuri de dezvoltare a patriei, **HOTĂRÎREA ȘEDINȚEI COMUNE A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII ȘI A CONSILIULUI NAȚIONAL AL AGRICULTURII** stabilește ca în întreaga economie, în industrie, în agricultură, în investiții, să se producă o schimbare radicală în soluționarea problemelor dezvoltării intensiv-calitative, ale organizării științifice și modernizării producției, să se acționeze hotărît pentru reducerea consumurilor, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară a creației tehnico-științifice. Pornind de la faptul că documentele și hotărîrile adoptate asigură condițiile necesare pentru valorificarea maximă a tuturor resurselor existente în economie, a capacității creatoare a făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, ședința comună a Consiliul Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii adresează consiliilor oamenilor muncii, întregului nostru popor vibranta chemare de a nu precupeți nici un efort, de a face totul pentru transpunerea în viață a valoroaselor idei, teze și orientări cuprinse în Expunerea conducătorului partidului și statului nostru, pentru îndeplinirea exemplară, la un înalt nivel calitativ și de eficiență, a importantelor sarcini care le revin în acest an și pe întregul cincinal.

Investigație privind resursele inepuizabile ale producției

Partea de suflet

Începînd cu momentul trecerii în proprietatea întregului popor a principalelor mijloace de producție, prin istoricul act al naționalizării, de la 11 iunie 1948, economia românească și-a îmbogățit continuu, grație politicii consecvente a partidului de industrializare a țării și, îndeosebi după Congresul al IX-lea, de ridicare continuă a nivelului tehnologiilor adoptate, zestrea sa tehnico-materială.

Activitatea economică modernă, producția industrială îndeosebi, depinzînd hotărîtor de nivelul tehnicii, de adecvarea tehnologiilor adoptate în perspectiva eficienței cu care sînt utilizate resursele de materii prime, materiale și energie, reclamă, în aceeași măsură, o superioară calitate a oamenilor. Tehnica depinde de mințile și de brațele noastre, ea poate fi perfecționată sau chiar creată, atunci cînd lipsește, prin străduințile noastre, dar nu poate înlocui aceste străduințl.

Este un adevăr elementar, din perspectiva căruia, ținînd seama de uriașul efort pe care societatea noastră l-a făcut pentru dotarea, prin investiții de o impresionantă amploare, a economiei românești cu realizări de vîrf ale tehnicii, documentele de partid subliniază necesitatea perfecționării conducerii și organizării proceselor economice, a promovării căilor ce pot conduce la modernizarea producției astfel încît să se obțină o eficiență sporită. Această cerință este expres formulată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în magistrala Expunere la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, evidențiază faptul că „pornind de la obiectivele Congresului al XIII-lea cu privire la dezvoltarea intensivă a economiei naționale, este necesar să luăm toate măsurile ca în activitatea întreprinderilor, centralelor, a tuturor ramurilor de activitate să se producă o schimbare radicală în felul de rezolvare și soluționare a acestei probleme de importanță hotărîtoare pentru economia națională, pentru dezvoltarea generală a patriei noastre".

În contextul afirmării factorilor intensivi ai dezvoltării, problema stringentă este tocmai aceea a realizării unor produse superioare cu aceleași consumuri sau chiar cu consumuri materiale mai scăzute. Ecuația este simplă : tocmai pentru a valorifica superior resursele economice inevitabil limitate, o limită deopotrivă fizică, determinată de cantitățile finite ce pot fi puse la dispoziția întreprinderilor, și economică, ținînd de faptul că nu mai e util socialmente, nu mai e rentabil să produci peste un anumit nivel al consumurilor, este imperios necesar să se apeleze mai hotărît la resursele economice nelimitate, practic inepuizabile, care țin de o superioară organizare a muncii, de instaurarea unui climat de ordine și disciplină, de stimularea creației tehnico-științifice.

„Poate părea uneori greu, chiar imposibil, ca pentru realizarea unui produs, să fie folosit mai puțin brenz sau mai puțin aluminiu, să fie consumată mai puțină energie, să se utilizeze, numai pentru că acest lucru ar fi de dorit, mai puține materiale. Investigațiile pe care revista noastră le desfășoară sub genericul acestor pagini își propun însă să evidențieze că un consum nedrămuit de materie cenușie, combustibilul ce sporește prin ardere, al pasiunii, spiritul de disciplină, vocația profesională pot, realmente, să-și afirme, în pofida comodului „nu se poate", inepuizabila forță. Această forță, chiar dacă nu întotdeauna sau nu îndeajuns este văzută, sționează atunci cînd se poate să fie economisite fierul, bronzul sau aluminiul, alcătuind partea de suflet a lucrurilor făcute de oameni.

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale întregii națiuni

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

„Forța de muncă reprezintă factorul determinant, hotărîtor și revoluționar al dezvoltării"

iată adevărul fundamental din perspectiva căruia sînt realizate reportajele publicate în aceste pagini.

Competența ca stare de spirit

Vechi automatisme școlare — „I egal cu U supra R", „intensitatea curentului electric variază invers proporțional cu rezistența", revelația faptului că rezistențele mici, eliminate într-un model ideal, permit intensitatea maximă — revin, fără voie, în gîndul matur, cenzurat de realitate, chiar de realitatea crizei de energie de pe planeta Pămînt, care adună impresiile unei mai îndelungi zăbave printre oamenii dintr-o întreprindere ce transportă, furnizează și, de curînd, produce atît de necesarul curent electric. Acestor impresii li se alătură, nu întîmplător, amintiri disparate ale momentelor de întrerupere a acestui miraculos zbor al electronilor prin văzutele sau nevăzutele cabluri, populara, ca frecvență lingvistică, și atît de impopulara, ca reacție afectivă, expresie „pană de curent", aglomerînd atît imaginea becurilor stinse brusc pe o stradă sau într-un apartament, cînd se așteaptă de regulă cîteva momente, „să vină curentul", cît și pe aceea, adesea dramatică, a oțelului frînt în fierul pe care-l mușcă, a șarjei înghețînd sub ochii, și ei înghețați, ai oamenilor care o pregătiseră, a timpului, zbătîndu-se golit de sens, pînă se va putea relua lucrul.

La **Întreprinderea de Rețele Electrice**, primul loc în care am poposit în județul **Suceava** spre a identifica, împreună cu interlocutorii noștri, cît de operantă e capacitatea lor de a potența finitele resurse naturale cu nesfîrșita putere omenească, am simțit cum în vechea ecuație școlară, extrapolată firește fără rigoare de manual, la tot ce se face aici, acel „R" e făcut să scadă continuu. E învinsă, se înțelege, nu rezistența fizică, ci tot felul de alte rezistențe, nu numai de mentalitate, sînt subțiate și nu fără folos căci, așa cum se va vedea, la Suceava curentul „vine", în ultimii ani, mereu, doar vreo furtună, dar niciodată o avarie tehnică, alertînd echipele de intervenție.

Milioane cîștigate pentru că n-au fost pierdute

Valorificarea resurselor umane — competență tehnico-organizatorică, disciplină, creativitate — impune, ne-a declarat Traian Chiriac, inginerul șef al întreprinderii, în primul rînd, sporirea capacității de informare, de adoptare rapidă a deciziilor. De aceea, consider că o primă direcție a activității noastre, în care sînt utilizate aceste resurse nelimitate, o reprezintă perfecționarea sistemului de teleconducere, un instrument foarte util pentru dispeceri, care permite funcționarea superioară, în regim economic (circulație optimă de puteri, reglaj de tensiuni etc.) a sistemului energetic, respectiv efectuarea practic instantanee a măsurărilor. Principalul cîștig al acestui sistem, a confirmat ing. Mihai Ungureanu, dispecer șef adjunct, îl reprezintă **operativitatea deciziilor.** Permițînd urmărirea în timp real (în orice moment) a încadrării tuturor consumatorilor (a marilor consumatori, în primul rînd) în cotele de energie, ceea ce facilitează avertizarea, implicit „disciplinarea" acestora, teleconducerea are nemijlocite efecte economice, datorate, în primul rînd, creșterii siguranței în funcționarea sistemului energetic, respectiv evitării întreruperilor accidentale ale furnizării de energie. A scăzut substanțial (de 3—4 ori) frecvența avariilor, mai precis au fost eliminate avariile datorate depășirii parametrilor de funcționare, greu evitabile înaintea introducerii teleconducerii, cînd capacitatea omului de a sesiza era, în absența unor instrumente adecvate, ea însăși depășită. Au fost evitate, în acest fel, pierderi de milioane de lei, sau, dacă vreți, au fost cîștigate milioanele care se pierdeau înainte datorită avariilor.

Nici o sursă de energie nu e prea mică

O a doua direcție sugerată de inginerul șef al întreprinderii — producția de energie prin valorificarea unor surse noi — este materializată la Suceava, județul cu cel mai mare număr de microhidrocentrale și cu cea mai mare putere instalată în cadrul acestora, în obținerea unei producții electrice suficiente pentru nevoile celei de-a doua întreprinderi, ca pondere economică, CPL Suceava. Producînd de la 100 kW la 2 MW, aceste amenajări realizează, în funcție și de debitele de apă, pînă la 3 600 MWh lunar, înlocuind, în ansamblu, funcționarea unui grup de 5,5 MWh.

Cele 21 de microhidrocentrale (MHC) și centrale hidroelectrice de mică putere (CHEMP), intrate în funcțiune după 1980—1981, cînd s-a pus problema amenajării lor, au reclamat, evidențiază ing. Romulus Sfichi, șeful atelierului proiectare MHC și CHEMP, și o corespunzătoare pregătire a oamenilor.

O preocupare actuală vizează trecerea și a acestor amenajări pe sistemul de teleconducere. În acest an, se definitivează funcționarea unui centru de exploatare a amenajărilor hidroelectrice de mică putere la Vatra Dornei, cu o putere instalată de 7,4 MW, și se va trece, în zona Fălticeni, la funcționarea centralizată a acestor amenajări. Mai sînt în construcție 16 amenajări de mică putere, 9 urmînd să intre în funcțiune în 1988, sporind cu circa 50 la sută puterea instalată în acest sistem. Pînă la sfîrșitul anului 1990, se va trece la realizarea altor 16 amenajări, ceea ce înseamnă că, fără a socoti și centrala eoliană aflată în proiect, la Suceava vor funcționa 56 de unități cu o putere instalată medie de 50 000 MWh.

Nevoia te învață dacă ai idei

Creația tehnico-științifică este, la IRE Suceava, la ea acasă. Faptul că unitatea deține primul loc pe județ în acest domeniu e cu atît mai semnificativ cu cît temele abordate nu vizează un palmares abstract, ci răspund realmente unor nevoi presante ale producției. Cele 12 teme de cercetare abordate în acest an, reflectă, așa cum remarca ing. Gheorghe Ciobanu, coordonatorul activității de invenții, inovații și introducerea noilor tehnologii, preocupările de bază ale întreprinderii în domeniul telemecanic, execuție-exploatare microhidrocentrale și realizarea unor scule și dispozitive cu productivitate ridicată.

Una dintre aceste invenții este tocmai „Modul pentru telemăsurarea energiei electrice", datorată inginerului Ioan Negrea, care se aplică la măsurarea cu calculatorul de proces a energiei electrice vehiculate printr-o stație de transformare. Cu acest modul sînt deja telecomandate 10 stații, cu o eficiență economică de 300 000 lei. Citirea contoarelor nu se mai face de către 36 oameni, fiind suficienți 4 specialiști pentru controale și depanări cărora li se adaugă 4 specialiști cu calificare superioară la dispecerat. La fel de relevant pentru maniera în care, prin idei proprii, se poate răspunde unor nevoi ale producției, este și „lanțul" de invenții și inovații legate de ridicarea calității unor utilaje energetice produse de întreprinderea de profil din Reșița. Sucevenii au constatat că se topeau lagărele, ceea ce însemna scoaterea din exploatare a ansamblurilor turbine-generatoare și atunci, în colaborare cu specialiștii facultății de mecanică a Institutului Politehnic din Iași și cu cei de la Institutul de Învățămînt Superior Suceava, au început să elaboreze soluții vizînd ridicarea performanțelor tehnico-funcționale ale utilajelor respective, în speță îmbunătățiri la circuitul de ungere a cuzineților și la circuitul de răcire a băilor de ulei.

Există, ne-a asigurat ing. Romulus Sfichi, care este și președintele comisiei inginerilor și tehnicienilor, un climat propice creației științifice. Sesiunile de comunicări alternează cu consfătuirile energeticienilor sucoveni, inventatorii și inovatorii de aici participă la toate manifestările de profil din țară, publică în revistele de specialitate. Există, de asemenea, și stimulentele necesare, și au numai de ordin moral, fondul de 2 la sută, acordările de trepte și gradații, promovările constituind pîrghii pe care conducerea le folosește frecvent. Mai există, și poate acesta e lucrul cel mai important, o dorință profundă de a rezolva prin gîndire proprie problemele care apar, o receptivitate autentică față de nou. Sînt destui de mulți muncitori, autori de invenții sau inovații. Cadrele inginerești, un exemplu îl constituie chiar inginerul Gheorghe Ciobanu, acordă acea asistență necesară muncitorilor, maiștrilor sau tehnicienilor care au idei cu adevărat interesante. Astfel, maistrii Cazimir Mețec, care a creat un bușon pentru golirea uleiului din transformatoarele de sudură, și Pavel Iosub, care a elaborat o metodă de etanșare a manșoanelor mixte, au fost sprijiniți în întocmirea documentației necesare. Și, ceea ce e relevant pentru climatul de onestitate de la IRE Suceava, aici nu se „poartă" stilul adoptării unor coautori cu contribuții doar în faza de finalizare a unei idei.

Cei cu care am stat de vorbă aveau, chiar și în acele momente, probleme de rezolvat, nu toate presante, unele numai bănuite. Nu e totul, îmi spunea inginerul șef, să răspunzi problemelor care au apărut. Pînă la urmă, mai ales în meseria noastră, trebuie să intuiești problemele care vor apărea și să anticipezi soluțiile. Primul răspuns, într-o inevitabilă structură psihologică și logică a reacțiilor față de problemele încă neformulate, este chiar pasiunea cu care le întîmpini, adică acea stare de spirit care permite competenței să algoritmizeze entuziasmul.

Explicații există, mai trebuie soluții

Întîlnindu-mă, după ce vizitasem **Întreprinderea Chimică Fălticeni**, cu tovarășul Costică Artenie, primarul cochetului oraș bucovinean, aș fi vrut cu tot dinadinsul să-i împărtășesc optimismul privind redresarea acestei unități economice care trece, cam de prea mult timp, adică de la început, printr-o perioadă grea. De șapte ani unitatea este, la scara unui județ care are, în general, rezultate bune, tot exemplu negativ, eșme-

a lucrului bine făcut

nii trebuie să stea pe la toate ședințele cu capul în jos. E greu, fără tăgadă, să fii oaia neagră, mai ales că la întreprindere, m-a asigurat primarul Fălticenilor, sînt specialiști buni, inclusiv secretarul de partid e un bun inginer chimist.

Își privesc oamenii de aici cu resemnare situația absolut de neinvidiat, sau se zbat, caută soluții pentru a ieși din ea?

Mai întîi, să vedem cum stau lucrurile cu producția, care sînt explicațiile acestei stări de fapt. Ele vizează, a precizat inginerul șef Ioan Ciobanu, cîteva elemente obiective legate de tehnologiile dificile și costisitoare și de insuficiența materiei prime, dar și destule elemente subiective care țin, în primul rînd, de disciplina de producție.

Lucrînd în foc continuu, cu 900 oameni ai muncii, unitatea are două capacități importante. Prima, care, de altfel, dă ponderea producției, are planificată livrarea a 17 000 t detergent pe an. A doua, cărela i se datorează cele mai multe nerealizări, produce polimetacrilat de metil (sticlă organică, stiplex). Realizarea planului în procent de 80,2% la producția marfă și de 78% la producția netă vorbește de la sine despre mersul general al lucrurilor. Nici retribuțiile nu sînt de invidiat; exceptîndu-i pe cei de la centrala termică, toți oamenii muncii din întreprindere nu iau retribuția integral, pe primele locuri fiind chiar conducerea (75 la sută), apoi stiplexul (78,5 la sută), detergentul (90 la sută) etc.

La stiplex, tehnologia este foarte costisitoare, prețurile ajung să fie și ele piperate și, în consecință, nu se prea găsesc beneficiari externi și nici chiar interni, căci toți preferă, din motive de preț de cost, polietilena sau policlorura de vinil acolo unde folosirea polimetacrilatului de metil (care e și dificil de prelucrat) nu este absolut necesară. Din cele 36 de reactoare montate în 5 linii, în ultima perioadă au fost înlocuite 30, datorită corodării lor prematur determinate de calitatea necorespunzătoare a stratului de plumb protector. Dacă luăm în calcul faptul că un reactor costă 600 000 lei și că, în loc să se realizeze înlocuirea sa la un an, conform proiectului, media de funcționare este de numai 4 luni („performanța" absolută a fost de 72 ore) avem o explicație serioasă a creșterii prețului de cost.

Și la detergenți sînt probleme. În toată perioada rece a anului, sulfatul de sodiu vine de la Valea Călugărească întărit datorită lipsei antiaglomerantului, mai lipsesc uneori cutiile pentru ambalaj etc. etc.

Nu este asigurat cel puțin din perspectiva nevoilor reclamate de întreprinderea fălticeneană, necesarul de materii prime, chiar adunarea generală a oamenilor muncii destinată stabilirii planului de producție pe anul în curs fiind amînată de vreo cinci ori pentru că nu exista o corelare a cifrelor de plan.

Interlocutorul meu a precizat încă, cu sinceritate, că dacă s-ar elimina risipa și s-ar reuși încadrarea în consumurile specifice, dacă n-ar mai fi absențe nemotivate, producția marfă ar crește ușor cu 5 procente (calculele s-au făcut chiar în plenara comitetului de partid din 23 mai a.c.). Deși unitatea se află sub incidența Decretului 400/1981, numărul mare de sancționați nu evidențiază întronarea spiritului de disciplină prevăzut în acest act normativ. Fondul de timp e utilizat numai în proporție de 93 la sută, celor 11 874 ore/om concedii neretribuite adăugîndu-li-se și 2023 ore/om absențe nemotivate. Neîncadrărilor în normele de consum li se asociază tot felul de penalități și toate astea costă, scumpesc produsele. În fiecare zi, se astupă guri din gard dar apar altele, pe aici intră și ies oameni în timpul programului și sînt destui care nu ies cu mîna goală, or și asta costă. Mai sînt unii care, ce-i drept, vin la serviciu, dar au grijă să nu se prea omoare cu munca.

Sigur, colectivul unității e foarte tînăr, mulți mai fac încă și chimie și agricultură, mai fac și navetă, o mai fac și pe jos. Dar tocmai colectivul întreprinderii trebuie să fie principalul factor de educație pentru oamenii săi și trebuie să aibe puterea, să mai fie și sprijinit, dacă e cazul, să rezolve unele probleme sociale, să-și constituie o autentică autoritate.

N-ar fi drept să spunem că oamenii de aici au privit senini această situație, că au stat cu mîinile în sîn. Au făcut cite ceva, inclusiv în direcția reorientării producției, au perfecționat tot-olo activitatea. Astfel, la stiplex, una dintre linii a fost amenajată pentru producerea acidului metacrilic (care se aducea din import) ceea ce a contribuit atît la creșterea eficienței muncii din întreprindere, cît și la realizarea unui export indirect, prin intermediul altor unități din industria ușoară. La detergenți, întrucît linia este unică, spre a evita oprirea producției, utilajele cu risc mai mare de oprire au fost dublate.

Cele mai multe lucruri sînt însă de făcut de acum înainte. Unele dintre ele cu sprijinul și chiar cu implicarea forului tutelar. Ca să rămînem numai la aspectele discutate, credem că este posibilă și realizarea antiaglomerantului necesar la Valea Călugărească și-realizarea unei plumbuiri corespunzătoare a reactoarelor .Cei de la Fălticeni și-au propus, prin măsuri suplimentare de întreținere și chiar unele retușuri, să prelungească durata medie de funcționare a acestora din urmă la șase luni. Este un proiect modest, desigur, dar e, oricum, un început. Situația întreprinderii fălticenene este chiar una care poate constitui terenul afirmării capacității oamenilor de a învinge dificultăți ce par numai insurmontabile. Căci, la urma urmei, adevărata satisfacție o ai nu atunci cînd lucrurile merg de la sine și poți sta, fără vreun efort propriu, cu pieptul bombat prin ședințe, ci exact atunci, cînd îți poți ridica încet fruntea, privindu-i fără sfială în ochi pe ceilalți, tocmai pentru că prin munca ta, a celor pe care-i reprezinți, ai făcut lucrurile să meargă. Poate că, în definitiv, știe ceva în acest sens și primarul Fălticenilor care a ținut să mă asigure că pînă la sfîrșitul anului la Întreprinderea Chimică nu-se va mai vorbi de nici o oaie neagră, că, pînă la urmă, valoarea specialiștilor din întreprindere își va spune cuvîntul.

Oameni în schimbul de noapte

La orele 22,00, la poarta **Filaturi de in și Cînepă din Fălticeni** nu e mulțimea de oameni la care te-ai aștepta, deși acum este momentul care marchează trecerea de la schimbul II la schimbul III. Unde sînt, totuși, oamenii? În fabrică, desigur. Cei din schimbul II, abia peste cîteva minute vor păși grăbiți spre autobuzele care-i așteaptă sau vor porni pe jos spre casele din apropiere, cei din schimbul de noapte au trecut, mai grăbiți chiar; cu bune minute în urmă, spre locurile lor de muncă.

N-am văzut această scenă de la poarta întreprinderii fălticenene, dar am putut să mi-o imaginez cu ușurință fiind, înainte de orele 22,00 și o bună parte a schimbului III, în mijlocul celor care fac ca utilajele să meargă aici continuu. Mergînd prin secții, împreună cu inginerul șef Ioń Slutu care, locuind în apropiere, mai trece, așa cîte un ceas două, și după amiaza și seara tîrziu prin întreprindere, și cu Dorina Botez, secretara comitetului de partid care, după ce a lucrat ea însăși 12 ani la o mașină, nu poate să nu vadă și seara, din cînd în cînd, adică zilnic, „ce mai fac fetele", am stat de vorbă cu femei și bărbați, majoritatea tineri, alegîndu-i absolut la întîmplare, identitatea lor unică fiind, la acest ceas al serii tîrzii, doar munca.

Genoveva Nistoreasa, de opt ani țesătoare în întreprindere, începuse schimbul de noapte la orele 21,55. O întreb: de ce? Simplu, îmi răspunde. Mașina nu trebuie să stea, o iau în primire, văd dacă merge, colega din schimbul II îmi mai spune cîte ceva. Alături, fiiăreasa Mariana Lungu, din schimbul II, încă n-a plecat la 22,05. Trebuie să stabilească producția, să urmărească aprovizionarea cu materie primă, ajută fetele la luarea în primire a războaielor. Tot din acest motiv, vine un pic mai devreme în schimb. Lucrează aici tot de 8 ani, are un băiețel de 5 ani, acum doarme desigur, e la părinți. Maistrul Gheorghe Ștefănoaia venise la serviciu la 21,45, ei coordonează zona de mașini de țesut fără suveică și trebuie să fie sigur că la orele 22,00 schimbul produce. Aflu de la inginerul șef că stau de vorbă cu cel mai bun maistru, un talentat organizator dar și un om inventiv. El a realizat un dispozitiv care înlocuiește firele de margine din sulul final. Se micșorează, astfel, tensiunea de la liziera țesăturii, se reduce substanțial numărul de ruperi, crește productivitatea muncii.

Către miezul nopții, după ce mișcările oamenilor căpătaseră o liniștită uniformitate marcată de torsul egal al războaielor, am stat de vorbă, în biroul său plin de hîrtii, scheme și calcule, cu inginerul Cezar Maftei, șeful schimbului țesătorie. B. El a fost cîtăva vreme muncitor aici, înainte de facultate. De șapte ani, o dată la trei săptămîni, lucrează, împreună cu oamenii săi, în schimbul de noapte. Cu oamenii maistrului Vasile Ciobică, mă corectează el, pentru că și eu sînt om al maistrului Ciobică. În șase ani de cînd lucrez cu acest maistru, am învățat de la el multe, mai ales lucruri care nu se pot învăța în facultate. Oamenii nu ascultă ca roboții de un șef, ei ascultă de un om, mai ales dacă-l respectă. Ciobică poate să pară dur, dar toți vor să lucreze cu el și asta nu numai pentru că sînt siguri că-și vor lua retribuția cu depășiri. Deși și de asta. Ciobică știe meserie și nu te lasă să nu fii meserias. Acum, fiind bolnav de ulcer, va lipsi mai mult. Îi așteptăm cu toții să revină. Cum să vă spun, cu el mă înțeleg din ochi, ne împărțim sarcinile ca între colegi, cu el nu pot și nici nu vreau să fac pe inginerul, pe șeful. De la el am învățat că important nu e ecusonul, că niciodată ecusoanele sau culoarea halatelor n-au rezolvat vreo problemă. În șase ani, numai vreo 3—4 luni am pierdut locul I. Mai ales atunci a fost Ciobică dur. Cel care-mi vorbește, are 35 de ani, maistrul despre care-mi vorbește are 39. E ușor încrîncenat, cu ochii pe ceas, se mai uită rapid pe cîte o hîrtie. Deci, îi spun, aici așa se calculează, din șase ani, n-am cîștigat un trimestru locul I. Altul ar fi spus poate că în șase ani, cinci ani și trei trimestre s-a cîștigat locul I. Poate altul, dar Ciobică și cu mine ne uităm mai mult la ce n-am făcut. Îl întreb dacă oamenii mai lipsesc de la lucru. Sînt 120 de oameni (42 la preparație și 78 în țesătorie); dacă lipsește unul o dată la o săptămînă, iar nemotivat, nici la o lună. La noi, e scumpă o „nemotivată", ziua neplătită o zi din concediu, 5—10 la sută din acordul global și, uneori, chiar prima trimestrială care se înmînează celui care, prin efort suplimentar, l-a înlocuit pe absent. Noi trebuie să ne facem planul, să fim primii, oamenii să cîștige bine căci și muncesc bine. Nu prea-i dă mîna nimănui să lipsească știind că din această cauză s-ar putea să suferim toți. Ce mai, aici chiar ținem unii la alții, n-ați înțeles?

Mi s-a părut mult mai grăitoare această secvență decît relatarea unor cifre, date, succese pe care, cu amabilitate mi le-au pus la dispoziție secretara de partid și inginerul șef. Unitatea își face mereu planul, e o chestiune de tradiție chiar, și l-a îndeplinit și pe primele cinci luni ale acestui an, cu depășiri la export. Oamenii muncesc bine, nu sînt probleme de disciplină, sînt mulți inventatori și inovatori, între care se evidențiază maistrul mecanic Costică Dulgheru. Problema pieselor de schimb e pe deplin rezolvată tocmai pentru că 80—90 la sută dintre ele sînt asigurate de atelierul mecanic propriu. Anual se asimilează 30—40 repere din import (nu e chiar așa mult, mi s-a spus, căci un război are 5 000 de repere), de asta beneficiază și centrala și ministerul, unitățile similare din întreaga țară rezolvîndu-și și ele, în acest fel, problemele. În unitate lucrează 4 000 de oameni dintre care aproape o treime sînt în fiecare noapte la lucru. Producția schimbului III nu este inferioară nici cantitativ nici calitativ celei din alte schimburi, ba uneori, atunci cînd sînt la lucru colective ca acela al maistrului Ciobică, se obțin chiar producții record.

Noaptea nu se destrămase cînd, încercîndu-mi șansa, am oprit o mașină care mergea spre Suceava. Bucuros să nu facă drumul singur, șoferul m-a îmbiat, în dulcele grai moldovenesc, să-i povestesc cîte ceva, de unde vin, de ce am plecat așa de dimineață. I-am spus că am fost la niște oameni cunoscuți, apropiați chiar, că i-am lăsat bine. Dar tare degrabă trebuie să ajungeți la Suceava, m-a ispitit în continuare. Probabil că începeți devreme lucrul și vă era teamă că întîrziați. Că acum, pe-aici pe la noi, nu-i de șagă cu întîrzierile. Cînd nu te-așteaptă, vin tot felul de controale. Și eu trebuie s-ajung la bază devreme că dacă nu mă-ntorc tot azi cu materialele e pozna mare. Dar am să vă las întîi pe dumneavoastră dacă-i în drum, că poate întîrziați. I-am mulțumit și i-am spus să mă lase aproape de centru. De acolo pînă la hotel am să merg pe jos.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Cînd vrednicia înseamnă inteligența

În hărțuielile gazetărești cu unii dintre contemporanii lui, Arghezi constata cu oarecare mîhnire că „nici o morală nu cuprinde porunca: fii inteligent!". În vremea mai nouă, a progresului tehnic pe cale de a face ca lumea să treacă într-o nouă vîrstă a istoriei ei, în această lume în care calculatorul, bunăoară, a ajuns în multe locuri o prezență cotidiană, să se fi păstrat oare intactă realitatea pe seama căreia poetul făcea amintita observație? Să spunem doar atît, că există cu siguranță și o morală a muncii, determinată de nevoia de eficiență a acesteia, și cel puțin dintr-o asemenea perspectivă este mai limpede astăzi decît oricînd că prețul crescut al inteligenței e reflectat chiar în statutul ei de cheie a progresului.

Dotarea cu calculatoare din ce în ce mai rapide și cu o memorie tot mai cuprinzătoare nu este însă suficientă, se știe prea bine, calculatorul e doar un instrument care lucrează numai așa cum știi să lucrezi cu el și după cum te pricepi să-i folosești disponibilitățile. Dacă știi ce să-i ceri, el poate fi un ajutor prețios. Dacă nu, nu. El poate fi inteligent, dar exact în măsura în care este inteligent omul care-l folosește. Și unii știu, dar alții poate că abia urmează să afle, la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tehnica de calcul și informatică există o secție care se numește chiar așa, „Biblioteca Națională de Programe".

„Utilizarea eficientă a echipamentului existent — ne spune Nicolae Badea-Dincă, directorul științific al institutului — impune constituirea, folosirea și dezvoltarea unui fond de produse-program generalizabile, de înaltă calitate și cu o mare fiabilitate. Iar experiența a demonstrat că abordarea ansamblului de probleme al sistemului informatic din întreprinderea modernă se realizează rapid și eficient prin folosirea unor programe concepute în instituții specializate în elaborarea de software. Institutul nostru a cîștigat o bogată experiență și capacitatea de a rezolva orice problemă pe profilul său de activitate, atît prin lucrările efectuate în beneficiul a sute de unități economico-sociale din țară, cît și prin livrările și implementările de programe de bază și aplicative asociate livrărilor de sisteme de calcul în R.D.G., Cehoslovacia, Ungaria, U.R.S.S., China, Siria, India, R.F.G. sau Austria. Programele elaborate aici sînt fructul inventivității, al creativității unor specialiști redutabili și ele sînt structurate pe domeniile principale ale științei și tehnologiei, al conducerii tehnico-economice a întreprinderilor și centralelor industriale, ale conducerii activităților specifice diverselor ramuri ale economiei sau ale conducerii activității în profil teritorial. Mai adaug că programele acestea sînt supuse unor teste riguroase de funcționalitate și că ele sînt omologate potrivit unor standarde naționale și internaționale".

Bineînțeles, în cadrul acestei Biblioteci Naționale există și programe elaborate de alte unități de informatică din țară — din centrele teritoriale de calcul, din institutele de învățămînt superior sau din unitățile de cercetare și de producție — dar ca să ajungă și să rămînă aici este necesar ca ele să treacă de riguroasele teste de care amintea directorul științific al institutului. Și după cum ne spune Ladislau Gaspar, șef de secție, o condiție este și ca programul respectiv să poată fi utilizat de cel puțin 5 ori. Astfel au fost selectate, pentru a fi valorificate mai bine, aproximativ 1 000 de programe. Însă odată ajuns în Biblioteca Națională, un program nu rămîne acolo decît dacă-și merită locul. Dacă timp de doi ani el nu mai este solicitat, urmează trecerea lui în arhivă iar institutul nu-l mai menționează în catalogul de programe editat anual și trimis beneficiarilor lui. În linia întîi, așadar, sînt păstrate doar programele cu grad mare de utilizare, programele pentru care cererile sînt mai frecvente. Și trebuie să spunem că, anual, institutul primește peste 20 000 de cereri de programe. Iar așa cum ne spune la rîndul lui Alexandru Birsănescu, din colectivul de marketing-contractare a programelor, în cazul în care ofertele din catalogul institutului nu sînt suficiente pentru îndeplinirea sarcinilor complexe ale unei unități, institutul angajează comenzi de-a realiza programe și sisteme „la cheie" pentru diverși beneficiari și pentru o gamă largă de cerințe specifice ale acestora.

Fără program, un calculator este — cum s-a spus despre el fără menajamente — „marele idiot". Dar printr-un program adecvat, aceeași mașinărie gingașă se însuflețește și dă o valoare nouă muncii înțelese ca inteligență, asigurînd și o răsplată pe măsură acestei munci. Răsplata rezultă din chiar productivitatea crescută a muncii și din nivelul superior de competitivitate al produsului realizat. Și dacă informația vehiculată de calculator este pentru lumea modernă, cum s-a spus, ceea ce drumul a fost pentru romani, înțelegem că ea reprezintă un mijloc de-a înainta și de a-l ajuta pe om să-și facă simțită prezența într-un spațiu în care munca înțeleasă doar în sensul ei fizic nu-l mai poate cuprinde. În acest spațiu, cu fiecare tentativă reușită de-a lăsa pe seama mașinilor ceea ce este repetitiv în munca lui, omul își afirmă însușirea lui cea mai de preț, capacitatea de a crea.

D. CONSTANTINESCU ■

Cei doi poli ai recoltelor record: laboratorul și ogorul

Miraculoasele animale ale Ruşeţului

„Cross-breed" s-ar traduce, conform Dicţionarului limbii engleze prin cuvintele: corcitură, metis, hibrid. Specialiştilor „Staţiunii de cercetare şi producţie pentru creşterea ovinelor" Ruşeţu, termenul le sugerează, de niște ani buni, un tip de oaie, Cross-Breed, pe care, în mod organizat, ei l-au obţinut întîia dată-n ţară.

Cross-Breed-ul acesta de „tip Ruşeţu", nu e alta decît Ţigaia Bărăganului nostru, mai mare, mai frumoasă, mai fină în cojocul îmbolit de înrudirea cu semenele sale Romney-Marsh şi Corriedale, aduse de peste mări şi ţări. N-a fost decît o primă etapă a unei cercetări ce începuse-cu ani în urmă şi-şi propunea să pună bazele ameliorării în ritm rapid a ovinelor cu lînă semifină. Cu ochii în şapte părţi — şi nu este deloc o figură de stil, noua populaţie de ovine fiind crescută pe baza a şapte linii zootehnice — specialiştii au aplicat selecţia riguroasă, peste care au trecut cu succes doar patru linii, adică cele ce-şi fixaseră noile caractere: o bună adaptabilitate la condiţiile pedoclimatice, creşterea producţiei de lînă cu 35 la sută faţă de rasa maternă, uniformitatea lungimii şi fineţii firului în cojoc, cu valori atingînd 10—12 centimetri la suviţă şi 29—32 microni grosimea firului — însuşiri ale raselor ameliorătoare Corriedale şi Romney-Marsh. Au fost, fără îndoială, rezultate fără precedent pentru Ţigaia românească, aşa încît, în toamna lui 1985 noua populaţie de ovine cu lînă semifină, de tip Cross-Breed, era omologată sub numele de Rasa Ruşeţu. Conştienţi însă de sarcinile ce stau în faţa cercetărilor zootehnice în etapa actuală — sporirea productivităţii raselor de ovine autohtone şi formarea unor noi tipuri, calitativ superioare, specialiştii au considerat acest prim succes doar un punct de plecare în dirijarea creaţiei naturii. Pătrunzînd din zi în zi mai adînc tainele ce guvernează existenţa organismului viu, au fixat jocul genelor în aceeaşi direcţie de ridicare a potenţialului productiv. Principala sursă de material biologic au fost pentru o vreme rasele Merinos Caucazian, Stavropol şi Ascanian, din care s-a născut o nouă mioară, mai mare, mai graţioasă, mai cîrlionţată. Ţi se prezintă sub numele Ruşeţu-2 şi o distingi uşor de predecesoarele-i surate prin constituţia robustă şi cojocul cîntărind îndeobşte 7—8 kilograme, dar ajungînd deseori la 12—14 kilograme, berbecii bătînd suta în greutate. Pe ce se merge acum? Lucrîndu-se mereu cu centimentrul şi micronul, cercetarea de la Ruşeţu urmăreşte ideea producerii de lînă superfină de tip Merinos, aur pentru industria textilă, cu fir să nu depăşească 21 microni în grosime, crescînd mereu lungimea. În multe ţări se practică prin tradiţie creşterea oilor, rentabilizarea exploatării înseamnă doar producţia de lînă. Prin cercetare, această unilateralitate poate fi înlăturată. „La indicaţia dată de conducerea superioară de partid, personal de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, activitatea noastră de cercetare a urmărit crearea unui nou tip de ovine, specializat pentru producţia de lapte — 250 litri pe lactaţie, dar ajungînd şi la variante de 490 litri" — declară directorul Staţiunii, dr. Dragoş Barbu. S-a pornit din nou la o încrucişare complexă. Rasa Awassi a contribuit cu producţia mare de lapte. Mărirea prolificităţii, îmbunătăţirea calităţii cojocului, dezvoltarea masei corporale au fost însuşirile transmise de rasa Friza. Ţigaia a completat însuşirile mioarei de Ruşeţu cu caracteristici la fel de importante: rezistenţă şi adaptabilitate la condiţiile de mediu. Generaţii de metişi moştenesc fenotipic şi genotipic tot ceea ce au avut mai valoros rasele materne şi paterne. „În momentul de faţă", precizează inginerul Silviu Mladin, seeretarul ştiinţific al Staţiunii, ne preocupă consolidarea acestei populaţii şi căutam o variantă mai bună de încrucişare a celor trei rase — Friza, Awassi, Ţigaie. Apoi, crearea unei noi populaţii de ovine specializate pentru producţia de carne, reprezintă un alt obiectiv al cercetării noastre." Ideea de unde s-a plecat la obţinerea populaţiei de carne a fost finalizarea unor produşi cu precocitate mare, cu însuşiri ale „carcasei" deosebite, cu miros specific mult dumnaat. Greutatea corporală de 37—40 kg este atinsă într-un timp cu mult mai scurt decît la rasele indigene, formele corporale frumos rotunjite fiind moştenirea dată de rasa parentală, Suffolk. Populaţia nu s-a consolidat pe deplin, cercetările fiind de dată recentă, aşa încît se continuă ameliorarea prin metodele selecţiei şi ale încrucişării, în laboratoare şi pe pajişti, specialiştii Ruşeţului schimbînd, ori de cîte ori e nevoie, halatul alb al cercetătorului cu cizmele de cauciuc ale fermierului.

Deşi Staţiunea de la Ruşeţu s-a specializat de o bună bucată de vreme în crearea a noi rase de ovine, oamenii au considerat a fi o datorie a lor în a-şi îndrepta căutările şi spre alte direcţii. „Albul de Ruşeţu", creat în cadrul Fermei de selecţie porcine, se deosebeşte şi el de vechiul rimător, precum mioara Ruşeţu — 2 de bătrîna Ţigaie ruginie. Dincolo de rusticitate, robusteţe, rezistenţă la boli şi la climatul arid al Bărăganului, interesul pentru acest nou nucleu de porci este deplin justificat prin pretabilitatea la o furajare mixtă. Cu alte cuvinte, Albul de Ruşeţu prosperă cu un meniu conţinînd mai ales furaje suculente şi masă verde.

Mare furnizoare a materialului reproducător de înaltă calitate nu doar în judeţ, ci în întreaga ţară, Staţiunea din Ruşeţu Buzăului, a cărei primă preocupare rămîne totuşi blînda mioară, a făcut ca, în cîţiva ani să dispară aproape cu desăvîrşire de pe păşune modesta Ţigaie crescută de generaţii şi generaţii de păstori. În locul ei, îşi conturează astăzi silueta plină de robusteţe, ce i-a păstrat doar ceea ce merita cu adevărat — rezistenţa — la care s-au adăugat prin miracolul ştiinţei, alte şi alte neprecuite calităţi.

LIANA MOLNAR ■

Chirurgie pe un fir de usturoi

În începere plutea acel iz specific de sterilizare şi fete cu măşti de tifon pe faţă „decupau" sub microscop cu bisturie şi pensete fragmente de ţesut de mărimea microniior, care apoi erau implantate în medii artificiale, într-o adevărată plantaţie de eprubete scăldate de neon. O sală de chirurgie? Nu, ci doar laboratorul de biotehnologii din Institutul de Cercetări pentru Legumicultură şi Floricultură de la Vidra. De fapt, „pacienţii" operaţi de biologul Elisabeta Mirghiş şi echipa el nu erau decît nişte obişnuite fire de usturoi, crescute apoi „in vitro" şi testate dacă nu sînt infestate cu viruşi prin intermediul unor plante martor, şi anume frunzele de lobodă. Se realiza astfel o adevărată purificare pentru obţinerea unui nucleu stoc de usturoi din care să se pornească la înmulţirea verigilor pentru producţie. Microserele compartimentate crează şi ele impresia de clinică. În „rezervele" cu climatizarea ţinută în frîu de panouri electronice cu numeroase alarme şi reglaje, măzărea, fasolea, gogoşarii din ghivece sînt analizate din punctul de vedere al rezistenţei la stresul produs de variaţiile de temperatură şi umiditate. Aici s-au obţinut răsaduri care să facă faţă unor condiţii de climă dure, care să permită economii de energie în sere. În urma unor astfel de studii, o linie de măzăre a fost călită să ţină piept şi unui frig de minus 15 grade, astfel că ea se poate semăna de toamna şi răsări mult mai timpuriu decît cea pusă în pămînt primăvara.

„Ochiul stăpînului îngraşă vita", zicală valabilă şi la Complexul de vaci al I.A.S. Mihăileşti.
Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Legumicultorii în halate albe au pătruns tot mai mult în teritoriile de mare rafinament ale ştiinţei.

„Cercetările institutului nostru se îndreaptă spre obţinerea de soiuri şi hibrizi noi de legume caracterizate prin capacitate ridicată de producţie, calitate superioară, adaptabilitate la condiţii vitrege de climă, rezistenţă sporită la boli, spre producerea de seminţe de elită şi superelită pentru generalizarea în unităţile productive, precum şi spre elaborarea şi modernizarea tehnologiilor de cultură, adică acele tratamente ce trebuie aplicate de la semănat la recoltat, spune directorul Ştefan Răducică. După cum vedeţi, diversificarea, calitatea, modernizarea, productivitatea, comandamentele ce stau în faţa industriei sînt imperative şi pentru fluxurile de producţie ale legumiculturii".

Directorul adjunct ştiinţific Ion Scurtu ne prezintă doar cîteva creaţii dintre cele peste 110 soiuri noi ce poartă semnătura de gînd a specialiştilor de la Vidra. **Unirea** este numele unei tomate, cum se zice, bună la toate, adică foarte gustoasă pentru consumul în stare proaspătă şi aptă a fi industrializată ca pastă. Autorii care au scris povestea ei sînt inginerul Jan Poncu şi Elisabeta Mirghiş. Au încercat sute de combinaţii parentale pentru stabilirea celui mai indicat cuplu tată-mamă, au selecţionat după multe cicluri biologice cei mai valoroşi descendenţi care să moştenească caracteristicile valoroase, au făcut reîncrucişări pentru eliminarea unor „defecte de caracter", au semănat mii de exemplare pentru culturile comparative. Şi aşa au trecut 10 ani în care pe Jan Poncu îl întîlneai mereu pe parcele cu refractometrul sub braţ şi cu un maldăr de fişe, fiecare cu 40 de rubrici de caracterizare pentru o singură tomată. Şi pînă la urmă, roşia lor nu i-a făcut să roşească.

„Ea este consistentă, nu se înmoaie, prezintă rezistenţă la crăpare şi la boala Alternaria, iar procentul de 5,7 de substanţă uscată îi asigură un randament favorabil la industrializare, zice. Raportul echilibrat între zahăr şi aciditate o recomandă şi pentru salată şi pentru bulion. Mai prezintă avantajul că tufa se culcă pe pămînt fără să mai fie necesare elementele de susţinere ce consumă material lemnos şi sîrmă. Dispar şi cele 4 operaţii migăloase de copilit căci tulpinile secundare nu mai trebuiesc „ciupite", ele dînd producţii ca cea principală. Anul trecut, ea s-a extins pe 7 000 de hectare, productivitatea fiind în jur de 100 t/ha". Soţii Maria şi Cornel Tănăsescu au creat şi ei două soiuri de tomate de performanţă, în care pe lîngă competenţă au semănat şi multă inimă. Poate de aceea le-au şi denumit **Laura** şi **Carolina** după numele celor doi copii. Tomata semitîrzie Laura atinge 200 de grame, cu producţii de 110 t/ha, emană numai sănătate şi este excelentă pentru consum în stare proaspătă. Blonda Carolina, „roşia galbenă", este cea mai gustoasă în salată dar şi în piureul de tomate pentru copii unde aduce un mare aport vitaminic.

„Chiar dacă l-a urmat pe soţ în excursia genetică prin lumea tomatelor, Maria Tănăsescu nu a uitat nici un moment că este doctor în gogoşari şi a creat soiul **Titan** care-şi justifică numele prin cele 350—450 grame cît cîntăreşte un exemplar, spune directorul ştiinţific Ion Scurtu. Dulce şi aromat, fraged şi suculent, cu pulpa groasă de 10—12 milimetri, i-a uimit pe specialiştii francezi cînd a umplut cu dimensiunile lui maxi o farfurie de supă. Prezintă o importantă rezistenţă la boli, asigură producţii mari, de 55 t/ha, şi este destinat industrializării sub formă tăiată în oţet. Între Titan şi minigogoşarul **Simultan**, la fel de cărnos dar cu mai multe fructe pe aceeaşi tulpină, se întinde o întreagă familie de astfel de legume care se eşalonează de la recoltarea timpurie pînă la cea tîrzie".

La Vidra fiecare are ambiţia de a plămădi din idei şi multă sudoare cîte un soi nou de legumă calitativ superioară. Directorul Ştefan Răducică prin altoiri ingenioase a obţinut o serie de pepeni de pînă la 45 kg, care aspiră la înscrierea în cartea engleză a recorduriior. Directorul adjunct Ion Scurtu finiseză o nouă linie de măzăre. Ardeiul **Cosmin** al Eugeniei Şuţa, lung de 18 centimetri şi mutînd acul cîntarului la 110 gr, este o delicatesă sub formă coaptă, murat sau în oţet şi învinge net în meciul calităţii pe consacrata Capie, nu numai ca gust şi frăgezime, dar şi prin cele 7—9 fructe ce se maturează simultan pe aceeaşi tulpină.

Cercetătorii de la Vidra n-au avut grijă doar de cămările noastre, ci şi de glastrele şi rondurile din parcuri. Alături de cimpurile de varză şi conopidă, narcisele, lalelele, trandafirii, irişii, petuniile, crăiţele, peste 200 de specii şi soiuri îndelung ameliorate de inginera Alexandrina Hăţiş, într-un fermecător mozaic de culori şi forme, aduc o boare de frumos din martie pînă-n noiembrie.

Atunci cînd sîntem în febra aprovizionării de toamnă sau ne odihnim privirea pe florile din sufragerie, să ne aducem aminte că, într-un institut din Bărăgan, specialiştii se apleacă cu migală şi profesionalism asupra genelor pentru ca salata noastră să fie mai gustoasă şi mai vitaminizată, pentru ca buchetul de petale să ne mulţumească mereu neadormita sete de gingăşie.

FLORIN CONDURĂŢEANU ■

La Poenarii Burchi, după ploaie

De vreo oră ploaia încetase, iar norii, purtaţi de vînt, începuseră să se risipească. Vasilica Sandu — preşedintele C.A.P. Poenarii Burchi — prahoveancă get-beget, după cum mărturiseşte — s-a înseninat şi dînsa, de parcă ar fi scăpat de-o grijă:

— Bine că s-a oprit ploaia! Nouă, pentru astăzi, ne-a fi cam încurcat socotelile; dacă ne-ar fi ocolit, am fi terminat prima coasă la fin, iar de mîine continuam pe cîmp praşila a doua. Oricum, pînă în prezent, am reuşit să obţinem aproape 200 tone de fin. Şi asta înseamnă ceva!

— Aveţi pajişti întinse?

Răspunsul vine cu oarecare întîrziere:

— Ce să vă spun? 40 de hectare nu înseamnă foarte mult. Dar dacă le gospodăreşti aşa cum trebuie, de pe 40 de hectare se poate aduna cît de pe 80. Totul este să te preocupi, să încerci cu orice chip să obţii cît mai mult. Noi am irigat întreaga suprafaţă, am reînsămînţat, iar anul trecut, drept rezultat, am cosit fînul de patru ori, avînd astfel asigurată în întregime hrana pentru toate animalele. Ar trebui, cred, să vedeţi şi ferma noastră zootehnică. Nu se află prea departe.

În şareta condusă de Maria Ciolacu-Tudor — o mătuşică blîndă şi veselă, care nu uită să-şi mărturisească dragostea pentru animale — discuţia nu se rezumă doar la preocupările legate de desfăşurarea lucrărilor agricole de sezon; Vasilica Sandu povesteşte şi despre oameni, despre ataşamentul lor faţă de tot ce înseamnă „treburile obştei", faţă de tot ce înseamnă interesul comun de a depune eforturi în vederea asigurării unor rezultate bune. Îi cunoaşte pe fiecare în parte — şi dînsa e din sat — şi găseşte cuvinte de laudă pentru mulţi dintre ei; pentru Ana Bazavan şi fiul ei — Ion Bazavan, pentru Constanţa Manea şi Maria Gogoaşă, ca şi pentru alţii care într-adevăr ar întregi o lungă listă de nume. Şi mai povesteşte şi despre o întîmplare deosebită, cu prilejul căreia toţi oamenii din sat — bărbaţi şi femei, tineri şi virstnici — s-au ridicat ca unul pentru apărarea avutului obştesc: cu cîţiva ani; în urmă, într-o seară de toamnă, nori grei se adunaseră deasupra satului, iar către miezul nopţii s-a dezlănţuit ploaia. Vîntul s-a transformat într-o adevărată furtună. Acoperişul hambarelor C.A.P.-ului, ticsite cu cereale, a fost smuls ca o frunză şi purtat de vînt la o distanţă apreciabilă. Ploua cu găleata. Zvonul s-a răspîndit în sat cu iuţeala fulgerului. Nimeni nu a dormit în acea noapte, pînă cînd ultimul bob nu a fost pus la adăpost. Iar dimineaţa, aceiaşi oameni, de parcă nu se întîmplase nimic, au venit la muncă, la cîmp.

Cînd am ajuns la ferma zootehnică, unde, din capul locului se putea observa mîna bunului gospodar, am avut prilejul să-i întîlnesc şi pe doi dintre „eroii" acestei întîmplări: pe Nicolae Iancu şi Vasile Marin — şi ei membri cooperatori, care, împreună cu echipele lor s-au apucat să construiască un nou grajd care va adăposti peste 100 de animale.

— Ceea ce vedeţi, e numai un început — precizează Vasilica Sandu. Avem în perspectivă, însă, asigurarea unor condiţii mai bune pentru toate animalele.

CONSTANTIN BALACCIU ■

„O revoluție de proporții europene"

Eveniment de excepțională însemnătate al istoriei noastre, moment de strălucită sinteză și de ridicare la un nivel superior a multiseculareI experiențe de luptă a poporului român, prin care au fost așezate bazele trainice ale programului național și social al evoluției României pe drumul dobîndirii unității și independenței statale depline, al înnoirii și modernizării structurilor economico-sociale și politice, revoluția română de la 1848 a stîrnit un puternic ecou internațional. S-a dat, în acest fel, încă o înaltă expresie interesului major stîrnit dincolo de hotarele țărilor române de lupta pe care poporul nostru a desfășurat-o necurmat pentru edificarea propriului edificiu statal unitar, independent și întemeiat pe principii democrate, propriI evului modern.

Desigur, pozițiile externe față de revoluția română au fost diferite, în funcție de interesele politice, de moment și de perspectivă, ale mediilor de informare și de decizie din diverse state. În țările cuprinse ele însele în șuvoiul revoluționar, îndeosebi în opinia publică progresistă, revoluția românilor a fost privită cu simpatie și aprobare, în timp ce reacția cabinetelor celor trei imperii absolutiste — otoman, habsburgic și țarist, bastioane ale contrarevoluției europene — a vădit îngrijorarea și teama față de izbînda revoluției, precum și intenția trecerii la brutale intervenții concertate, care, de altfel, s-au și produs.

Rezonanța internațională a revoluției române este atestată prin numeroase mărturii de factură și provenință extrem de diverse : scrieri din epocă ale lui Karl Marx și Friedrich Engels, acte oficiale emise de cancelarii ale marilor puteri, rapoarte ale agenților consulari acreditați la București și Iași, însemnări ale unor personalități politice străine martore oculare ale evenimentelor, știri, corespondențe și articole apărute în presa din numeroase țări ale continentului.

Ideea dominantă a ecourilor favorabile revoluției românești a constituit-o, faptul că marea ridicare la luptă a întregului popor român, deși se înscria în fluxul general al luptei popoarelor europene pentru triumful principiilor libertății, egalității și dreptății, s-a declanșat datorită unor **condiții specifice**, care au impus în prim-planul preocupărilor programatice și de acțiune politică **idealurile unității și independenței național-statale.** Sintetizînd aceste supreme aspirații, ziarul german „Allgemeine Zeitung" din 10/22 iunie 1848 scria că „poporul român din toate provinciile vrea să se unească într-o singură țară". Alte organe de presă, îndeosebi cele franceze, acreditau frecvent noțiunea de **România** ca reprezentînd denumirea viitorului **stat** național român unitar. Ziarul „La Réforme", de pildă, exprima cu claritate, la 12/24 martie 1848, atît idealul **unității** românești — „Munteni, moldoveni, transilvăneni își spun cu toții români, iar teritoriul atîta vreme martor durerilor lor este România" —, cît și pe acela al **independenței**, atunci cînd scria că națiunii române, „pentru meritul unei atît de nestrămutate iubiri de patrie și naționalitate, îi va fi dat... să înfigă stindardul independenței între Turcia și Rusia". Tocmai pentru formularea hotărîtă și curajoasă a acestor înalte țeluri naționale, ziarul „Le Courrier Francais" din 29 noiembrie/11 decembrie 1848 releva amploarea și radicalitatea luptei românilor, comparativ cu alte revoluții din Europa : „Căci, la Viena, la Berlin, la Napoli a fost o luptă de interes local; acolo s-a pus problema formei de guvernămînt și principiul monarhiilor austriacă, prusiană și napolitană a fost amenințat în mod serios. Dimpotrivă, în provinciile de la Dunăre mișcarea revoluționară lua proporții europene; nici n-a fost o luptă între popor și tron, ci lupta liberalismului împotriva despotismului".

Desfășurarea revoluției române, cu participarea largă, entuziastă a maselor populare, a fost urmărită pas cu pas, fiecare moment de seamă al acesteia — cu deosebire adunările populare de la Iași, Blaj, Islaz și București, izbînda revoluției în Țara Românească, Muntenia, guvernarea revoluționară din Munții Apuseni, ca și rezistența față de intervențiile contrarevoluționare ale marilor puteri — fiind consemnat, interpretat și privit ca o componentă a procesului revoluționar **unitar** al tuturor românilor.

Începutul revoluției s-a produs, după cum este știut, la Iași, în ziua de 27 martie/8 aprilie 1848, prin alcătuirea, de către o Comisie special constituită, a programului revoluționar intitulat **Petiția-proclamație**, definit de publicația franceză „Journal des Débats" din 20 aprilie/2 mai 1848 drept „o Cartă moldavă". Diverse alte organe de presă („Wiener Zeitung", „Giornale del Regno delle Due Sicilie", „Le National" ș.a.) au ținut la curent opinia publică din statele Europei cu conținutul programului revoluționar, cu adeziunea poporului la ideile revoluției, cu reacția represivă brutală a domnitorului Mihail Sturdza, bazat pe sprijinul țarist, cu odiseea conducătorilor revoluției arestați sau siliți să la drumul exilului. „O zi întreagă — scria ziarul francez „La Démocratie Pacifique" la 18/30 aprilie 1848 — din toate colțurile orașului, de la țară și chiar din județe, o mulțime de delegați au venit să aducă Comisiei adeziunea celor pe care-i reprezentau și să acopere această petiție cu semnături". Prin aceasta, poporul „a dat într-o măsură atît de nobilă dovada forței, generozității și inteligenței sale la propășirea unor nemuritoare principii ale viitorului : libertate, egalitate, fraternitate".

Contemporanii străini ai evenimentelor au sesizat și faptul că înăbușirea luptei în Țara Românească, Moldova nu a însemnat și stingerea acțiunii revoluționare, care a continuat să se manifeste în acest principat sau în emigrație sub alte forme, lupta cuprinzînd apoi celelalte teritorii românești, în numele ideii-forță, evidențiată și de Karl Marx — „restaurarea vechii Dacii".

Momentul de amplitudine a fenomenului revoluționar în Țara Românească, Transilvania marea adunare națională de la Blaj din 3/15 — 5/17 mai 1848, a fost și el înregistrat în străinătate ca un veritabil forum popular, singurul îndreptățit să formuleze programul politic de luptă a românilor — **Punctele naționali românе transilvane** —, forum care a reunit peste 40 000 de români transilvăneni, ca și reprezentanți ai revoluționarilor munteni și moldoveni. „Cît privește aspectul exterior al acestei măreț adunări populare — a recunoscut însuși împuternicitul guvernului ungar, Mészarós Károly — așa ceva n-a prea văzut Europa". Și, confirmînd aspirația cea mai scumpă a românilor, exprimată în cuvintele „Noi vrem să ne unim cu Țara!" el scria : «Trăiască libertatea ! Trăiască Daco-România !» se auzea din toate părțile". La Blaj, releva Karl Marx, poporul „proclamă națiunea română, națiune independentă și parte integrantă a Transilvaniei, cu drepturile ce le conferă egalitatea și libertatea".

Desfășurarea ulterioară a revoluției pe teritoriul Țării Românești, Transilvania, sub steagul programului de la Blaj, a fost amplu reflectată în presa europeană a timpului, evidențiindu-se îndeosebi împotrivirea românilor față de actul abuziv al Dietei de la Cluj, formată din reprezentanții celor trei naționalități privilegiate (maghiari, secui și sași), care, la 17/29 mai 1848, decretase „unirea" Transilvaniei cu Ungaria, în pofida atitudinii atît de clar exprimată de români la Blaj. Chiar ziarul „Márczius Tizenötödike", din Pesta, era nevoit să aprecieze, la 14/26 mai 1848, că „în Ardeal, două puteri au să hotărască asupra soartei unirii: Dieta și poporul român. Dieta nu reprezintă decît cîteva sute de oameni — românimea înseamnă Ardealul întreg... Unirea Ardealului cu Ungaria, fără consimțămîntul românilor, e un lucru de care nici nu ne apucăm".

O puternică rezonanță internațională au avut și evenimentele din Țara Românească, Muntenia, unde revoluția a izbîndit, instaurîndu-se, pentru mai bine de o sută de zile, guvernarea revoluționară. „Valahii — consemnau Karl Marx și Friedrich Engels la 21 iulie/1 august 1848 — răstoarnă vechiul guvern și pun în mod provizoriu în locul lui unul nou. El vor să schimbe în întregime vechiul sistem și să se organizeze după modelul popoarelor civilizate", adică să-și făurească o patrie unită, independentă și întemeiată pe principii democratice.

Conținutul programului revoluționar formulat la Islaz și considerat, pe bună dreptate, veritabilă **Constituție** a țării, a fost repede cunoscut peste hotare, împreună cu intensa activitate a guvernului provizoriu — format din personalități care „reprezentau elita generației române a acelei epoci", după cum scria J.H.A. Ubicini în însemnările de la fața locului, ce vor sta, mai tîrziu, la baza lucrării sale **Valahia — 1848** — pentru transpunerea în fapt a ideilor revoluției. Evenimentele de aici, aprecia, la 4/16 iulie 1848, „Le Siècle". În articolul semnificativ intitulat **Revoluția din Moldo-Valahia**, „voiau să arate ce poate un popor mic și viteaz și bine organizat", exprimîndu-și, totodată, convingerea că „principiile proclamate la București vor trăi".

Dincolo de hotare s-a aflat și despre puternicul sprijin pe care revoluția îl avea în masele populare. În zilele revoluției, scria „Wiener Zeitung" la 2/14 iulie 1848, Bucureștiul „nu mai era un oraș, ci o mare a bucuriei. Procesiuni și serbări populare se succedau unele după altele".

O impresie deosebită a produs în afara țărilor române hotărîrea cu care poporul a apărat guvernul provizoriu în timpul celor două comploturi contrarevoluționare, din 19 iunie/1 iulie și 29 iunie/11 iulie 1848, definite de Karl Marx drept „o reacțiune violentă, de o cruzime lașă". Relatări despre aceste evenimente au fost transmise din București guvernelor britanic și francez de către consulii Colquhoun și, respectiv, Hory, iar altele au fost publicate în „Allgemeine Zeitung", „Wiener Zeitung", „Le National" ș.a.

Rapoartele diplomatice, ca și relatările de presă au reflectat și temerile manifestate la București față de o iminentă intervenție represivă străină, a puterilor suzerană (Turcia) și protectoare (Rusia), intervenție facilitată și de lipsa oricărui sprijin practic din partea celorlalte puteri europene, care s-au declarat fie neutre (Anglia, potrivnică deschiderii unui nou conflict în sud-estul european), fie preocupate de rezolvarea propriilor probleme (Franța și Germania).

Mărturii externe evidențiau, totodată, măsurile luate de guvernul provizoriu pentru apărarea revoluției, îndeosebi faptul că în țară a fost proclamată „ridicarea în masă a poporului", „Poporul român — scria, la 31 septembrie / 12 octombrie 1848, „Journal des Débats" — văzîndu-se părăsit și trădat din toate părțile, s-a hotărît să ia o măsură extremă, care singură îl poate regrupa pentru a salva libertățile... Mobilizarea în masă a fost proclamată și voluntarii alergă din toate părțile".

La 13/25 septembrie 1848, consemna într-un raport consulul francez la București, Hory, „s-a auzit bubuind tunul turcilor. Populația, opunînd, o rezistență încăpățînată, deși nefirmată, la porțile orașului, a fost dată la o parte de cavalerie. Mai mulți oameni au fost mutilați de sabie și călcați în picioare de cai". A urmat eroica rezistență din Dealul Spirii a ostașilor garnizoanei București, împreună cu compania de pompieri a căpitanului Pavel Zăgănescu, episod pe care Marx l-a numit „baia de sînge de la București".

După înăbușirea revoluției în Țara Românească — **Muntenia**, prin intervenția otomană, urmată și de cea țaristă a revenit Țării Românești — Transilvania, acolo unde Avram Iancu transformase zona Munților Apuseni într-o puternică cetădelă revoluționară românească, datoria de a duce mai departe lupta pentru afirmarea drepturilor legitime ale românilor. „Acest ținut al minelor (centre : Zlatna, Turda, Abrud) — scria Karl Marx — deveni centrul adevăratului război național". Această situație era bine cunoscută peste hotare. În ziarul german „Neue Rheinische Zeitung" din 1/13 ianuarie 1849 Friedrich Engels aprecia, de pildă, că „românii ocupă poziții excelente, în parte din pricina terenului muntos, în parte pentru că nu în stăpînire majoritatea orașelor și cetăților". Dar tot la fel de bine erau cunoscute și manevrele curților imperiale de la Viena și Petersburg de a desfășura o acțiune comună în vederea „pacificării" și a Țării Românești și a Transilvaniei, ele profitînd și de disensiunile dintre revoluționarii români și maghiari, provocate de atitudinea conducătorilor revoluției ungare care refuzau îndeplinirea cerințelor populației românești majoritare formulate în mai 1848 și reafirmate cu prilejul adunărilor naționale care au urmat.

În aceste condiții, înțelegerea româno-maghiară încheiată la 2/14 iulie 1849, la insistențele lui Nicolae Bălcescu, în numele emigrației revoluționare române, a venit prea tîrziu pentru a mai putea împiedica represiunea contrarevoluționară țaristo-habsburgică. Dar Avram Iancu și eroicii lui moți și-au păstrat nestinsă dorința libertății. În pofida ordinului din 26 august / 2 septembrie 1849 al baronului Wohlgemuth, guvernatorul Transilvaniei, pentru depunerea armelor, Avram Iancu, informa Parisul consulul Franței la București, Poujade, „a refuzat, adăugînd că valahii nu vor depune armele decît după ce vor obține drepturile politice pentru care s-au ridicat".

Prin programul revoluționar formulat, prin întreaga sa desfășurare, prin adeziunea unanimă a maselor populare, prin eroismul cu care poporul și-a apărat cuceririle revoluționare, subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, revoluția română din 1848 „a făcut cunoscute lumii marea sete de libertate și neatîrnare a poporului român, voința sa de neînfrînt de a scutura jugul asupririi sociale și al dominației străine, de a-și făuri o viață liberă și demnă, de a participa, alături de celelalte națiuni, la dezvoltarea civilizației umane".

Înăbușirea revoluției române — receptată dincolo de hotare ca un „triumf" al forței brutale a imperiilor absolutiste otoman, habsburgic și țarist — n-a putut pune însă capăt luptei drepte a românilor, ca și a altor popoare asuprite, ce-și afirmau cu putere propria identitate națională și statală. În mod obiectiv, deci, revoluția trebuia continuată și ea a continuat, conducînd la împlinirea marilor obiective formulate cu atîta claritate în 1848. A continuat, de asemenea, lupta revoluționară a numeroase alte popoare împotriva imperiilor asupritoare, confirmînd aprecierile și previziunile lui Karl Marx : „Începînd din 1789 hotarele revoluției înaintează neîncetat. Ultimele ei avanposturi au fost Varșovia, Debrețin și București ; avanposturile viitoarei revoluții trebuie să fie Petersburgul și Constantinopolul". Atare previziuni aveau să fie confirmate de istorie, cu mențiunea că ordinea cronologică a fost inversă și că procesul a cuprins, treptat, toate imperiile absolutiste : sub puternicele lovituri ale luptei popoarelor, mai întîi s-a dezagregat Imperiul otoman, apoi a căzut țarismul și s-a destrămat Imperiul habsburgic, dînd posibilitatea încununării victorioase a bătăliei pentru constituirea sau reîntregirea statelor naționale din centrul și sud-estul Europei, inclusiv făurirea statului național român unitar — visul de aur al generației ridicate la acțiune revoluționară energică, națională și socială, cu 140 de ani în urmă.

DR. VASILE NICULAE

Un țăran român cît un veac de istorie

Cer înalt deasupra Bicazului. În urmă Tarcăul, în față Ceahlăul. Jur-împrejur, ca într-o horă incrementă, munți străjuiți de umbra lui Zamolxis.

Și peste toate omul.

Undeva, o casă. Cu pletele albe, răsfirate în vînt, ca de o goană călare, Gheorghe Stăcescu ține cu mîna tea fără sapa, pe care în răstimpuri o petrece printre lujeri. Cu fiecare mișcare, trage parcă timpul după el. A împlinit zilele trecute 100 de ani. Un veac de istorie.

Pășește dîrz și drept ca un patriarh al florilor de cireș. Ne pofterște în casă. Miroase a gutui și cozonac. Graiul și-l poartă ca pe un fel de tandrețe. „Cîmpului nu-i pasă de clipa noastră de odihnă"... Ne strecurăm printre amintiri. Teancuri de poze. „Ăsta-i băiatul cel mare, ăsta-i cel mic. Pensionari". Și cu un fel de sfială mărturisită : „Să vă fac o cafea". Încerc să-mi ascund mirarea. Cîtă știință va fi avînd omul acesta de curgerea anilor ? Ne privim. El cu îngăduință, eu cu evlavie. Îmi vine să-i întreb ceva de-a dreptul caraghios : cînd se culcă, cînd se scoală, dacă înghite pilule. Mai bine tac. Îmi va spune singur. Sorb din cafea. Tac și ascult. Roata veacului se pune în mișcare. Sună ca un testament rostit cu nedisimulată bucurie. Îl reproduc cu aproximație :

...S-a întors acasă buimac și mut. Ținea în mînă un cufăr cu lacătul ruginit. S-a lăsat îmbrățișat fără mare zarvă. A intrat în bucătărie și a cerut o găleată cu apă. I-au adus ciubărul „o cămașă albă și haine curate. Mirosea ca și acum, a gutui și cozonac. Era cu aproape 70 de ani în urmă. L-au lăsat o vreme așa. Cînd a ieșit era îmbrăcat în straie de duminică. În dreapta ținea uniforma veche, în stînga hurlețul. S-a oprit în spatele grădinii, undeva lîngă Bistrița. A așezat uniforma în iarbă și s-a apucat de săpat. Cînd a isprăvit, a răsuflat ușurat. Îngropase acolo războiul.

Astfel s-a întors de pe front plutonierul Gh. Stăcescu. Se înrolase în 1916 în Regimentul 15 infanterie.

Bătrînul imperiu se clătina. Nemții erau grăbiți. Voiau să-și bea cafeaua în Iași. Dar, se pare că n-au mai băut-o deloc. Pentru că graba lor n-a ținut decît pînă la Mărășești.

S-a întors pentru un timp acasă. Mergea pe jos, într-o fiat acolo la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Gh. Stăcescu, țăran român, suman, comanac, cingătoare de piele. I-a surîs să-și aleagă acest colț de pămînt, unde fiecare piatră, fiecare izvor are un tîlc povestit din gură în gură de la străbuni la nepoți și unde la tot pasul poezia și munca izvorăsc în forme mereu noi și mereu mai frumoase. A făcut aici, rînd pe rînd, plutărit, fasonat și corhănit, a crescut animale și a îngrijit cîmpul, a fost sortator și grădinar, contabil și tîmplar. Viteazul oștean de la Mărășești și Alba Iulia, distins cu Virtutea Militară, a intrat în 1946 în partidul comuniștilor. Așa a înțeles el să facă istorie. Aproape din obișnuință. Azi, în al 101-lea an, își îngrijește cu sîrg ograda, are televizor, radio, telefon, nu ține dietă, se culcă după telejurnalul de noapte și se scoală la 7. Un anume secret al longevității nu are la îndemînă. Ce sfat dă tinerilor ? Unul socratic. Să nu se ferească de înțelepciune. Dacă ar dori să păsească în mileniul trei ? Sigur. Chiar dacă nu i se pare echitabil.

Ninge împărcat cu flori de cireș în curtea țăranului Gh. Stăcescu. În fața acestui bătrîn, ființa noastră se cutremură pînă în fîntîna ei de suflet.

EUGEN TURESCHI

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Sesizări, propuneri, critici — un dialog deschis între cetățeni și autorități

■ „Precizăm că, pe baza unor sesizări cu privire la activitatea cadrelor cu funcții de răspundere de la Direcția sanitară, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Neamț a stabilit un colectiv de control în perioada 3—10 august 1987. A ieșit în evidență faptul că, în activitatea unor cadre de la Direcția sanitară, s-au manifestat neajunsuri pe linie financiar-contabilă, încadrarea și promovarea în muncă a personalului, acordarea asistenței și hranei bolnavilor etc. Concluziile controlului au fost examinate de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Neamț, în ședința din 19 august 1987, stabilindu-se măsuri pentru întărirea în legalitate. Totodată, directorul, directorul adjunct economic și contabilul șef au fost sancționați disciplinar cu diminuarea retribuției și a indemnizației de conducere iar șeful serviciului plan, organizare, retribuire, personal, juridic a fost eliberat din funcție și trecut pe post de execuție. Cu privire la petent — Ungureanu Vasile din Piatra Neamț, str. V.I. Lenin, bloc 71, ap. 69 — precizăm că a fost încadrat în meseria de electrician la Spitalul județean în anul 1966, iar în octombrie 1987 a-a transferat în interesul serviciului la Cooperativa „Prestarea" Piatra Neamț. În 1987, acesta s-a declarat nemulțumit de faptul că Biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii de la Direcția sanitară i-a schimbat locul de muncă (redistribuit) de la Atelierul de întreținere și reparații aparatură medicală, la laboratorul „Plantavorel". Menționăm că, schimbarea locului de muncă a fost legală, în sensul că, s-a făcut în baza executării aceluiași contract de muncă, cu menținerea meseriei și retribuției, și că a fost în interesul unității". Răspunsul este dat de **Consiliul popular al județului Neamț — Comitetul executiv.**

■ Pentru Cienciu Teodor, domiciliat în București, str. Panselelor nr. 4, bl. 145, ap. 88, **Consiliul popular al sectorului 4 — Comitetul executiv** răspunde : Analizîndu-se motivele invocate de petiționar, cu privire la cuantumul contribuției bănești, s-a constatat că acestea sînt întemeiate. În baza art. 32, art 37, și art. 38 din Legea 1/1985, s-a admis contestația, stabilind o contribuție de 75 lei.

■ Este cunoscută, în lume și la noi, acțiunea celor 3 R — reciclare, recuperare, refolosire. Ceea ce ieri era o ipoteză, astăzi a devenit o certitudine. „A devenit, pentru unii dintre noi, ne scrie **Alexandru Botezatu** din București, o obișnuință de utilitate publică să stringem materiale refolosibile, în special hîrtie, pe care să le predăm la centrele de colectare din cartier. Numai că, anul trecut ne-am poticnit. Există la noi, în cartierul Militari, între centrul comercial Apusului și Policlinică, o tonetă de colectare a acestor materiale. Acum am ajuns în situația de a nu mai avea posibilitatea predării hîrtiei. Toneta este ca și cum n-ar fi. Din toamna trecută tronează la ușa ei un lacăt." Culmea ironiei ! Recuperarea unor materiale refolosibile într-o tonetă nefolosibilă. Cu toate că au trimis adrese și la Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, acestea n-au reușit să „descuie" nici măcar nepăsarea celor în măsură să le răspundă, darmite lacătul. Vorba cîntecului, de ți-ar spune... ușa ta..

■ **Consiliul popular al municipiului Dej**, comunică următorul răspuns lui Pop Mircea din localitate : Hidroizolația de pe acoperișul blocului este deteriorată și acest lucru îl afectează atît pe petiționar cît și pe ceilalți locatari de la etajul 4. Această stare de lucruri se datorează în parte și locatarilor din bloc, care, fără discernămînt și fără pușină grijă, au imolantat antene de televizor, ceea ce a condus la distrugerea hidroizolației. Ea se va reface de către Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă Dej, pînă la data de 15 iunie 1988."

■ Locatarii blocului 28, din str. Dr. Hatman nr. 5 scara B, Rîmnicu Vîlcea, ne-au mai expediat o depeșă și la începutul acestui an. Revin, cu o altă, pentru că organele locale n-au soluționat problema spațiului ocupat în mod abuziv de cetățeanul Vișan Constantin. Destinat pentru amenajarea unui loc de odihnă și recreere, el continuă să fie îngrădit cu același gard înalt, de aceeași poartă de fier ferecată, precum și cu aceeași baracă, un permanent focar de infecții, pentru cei ce locuiesc în această zonă. Deși în răspunsuri primit se menționa că spațiul va deveni accesibil tuturor locatarilor, adevărul este altul. Acest colocatar, nu numai că a îngrădit un loc ce nu-i aparține, dar e și unul dintre cei ce tulbură convețuirea socială, fiind amendat în repetate rînduri. Și, iată cum, un spațiu de odihnă și joacă, ajunge un motiv de dispută, de nervi și supărare, atunci cînd intervenția fermă lipsește.

■ Primim de la **Ministerul Sănătății — Direcția asistenței medicale**, răspunsuri așteptate de cei ce-au solicitat ajutor. Astfel, Direcțiile sanitare ale județelor Arad și respectiv Timiș vor interna în spitalele județene pe cei bolnavi, pentru stabilirea diagnosticului și instituirea unui tratament corespunzător. Sînt în această situație petenții : Ianoș Liubomir din Arad și Bujanschi Chiriță din Timișoara. Pentru Ailenei Elena Ana din Buzău urmează ca, după spitalizare, să fie supusă examinării la Comisia de expertiză și recuperare medicală a capacității de muncă pentru a decide dacă este sau nu cazul, de a fi pensionată pentru invaliditate.

■ Într-una din zile, Vdoviceanu Nichifor din Tulcea și-a cumpărat un aspirator. Vînzătoarea i-a făcut proba după care a plătit și a plecat acasă mulțumit. Nu după mult timp, a avut surpriza ca aparatul să se defecteze, în timp ce făcea curățenie. Fiind în garanție a mers la „Electrocasnica" o secție a Cooperativei meșteșugărești „Unirea". Este rugat să-l lase și să revină peste două săptămîni. Timpul trece și cînd ajunge la unitate este sfătuit să mai aștepte, chiar 60 de zile, necesare ca să primească negație pentru a obține un aspirator nou. Dacă nu vrea așa, se poate adresa direct întreprinderii, producătoare pentru a-i rezolva problema. Nedumerirea petentului pare îndreptățită. Oricui i se poate întîmpla să fie ghinionist, dar de neînțeles este că tot cetățeanul este acela care umblă pentru remedierea lui.

■ La scrisoarea adresată reviste de către Bodea Gheorghe din Timișoara, str. Radu de la Afumați nr. 11, **Consiliul popular al municipiului Timișoara — Comitetul executiv** îi răspunde că, avînd în vedere situația precară a imobilului și familia numeroasă a petentului s-a stabilit atribuirea unei locuințe formate din 3 camere și dependințe, cu condiția demolării imobilului în cauză.

■ „În blocul nostru, de patru ani, la etajele superioare (cam de la 5 în sus) nu ajunge apa caldă la nici o oră, nicidată, din octombrie pînă în aprilie, iar anul acesta nici pînă acum". Cel ce ne expediază scrisoarea este unul din locatarii blocului C 49, din str. Serg. maj. Cara Anghel nr. 15, ap. 98, sc. B, sector 6 : Stă la etajul 7. În urma demersurilor făcute s-a returnat o parte din suma de bani plătită anul trecut. E o consolare, dar nu și un remediu. Mai ales că, la adunarea generală a locatarilor, reprezentantul sectorului i-a sfătuit să se adreseze presei ; „pentru că altă soluție nu este !?" Așa de ușor își declină competența cei în drept să răspundă sau să facă ceva concret ? Chiar și atunci cînd situația pare irezolvabilă există și trebuie să existe o cale de rezolvare.

■ Cu privire la ascensoarele de la blocul F-1, din str. Ștefan cel Mare nr. 128 A, **ICRAL Constanța**, prin organele de resort, a analizat stadiul de realizare a lucrărilor și comunică că, ascensorul de la scara B este deja montat, iar cele de la scările C și D vor fi puse în funcțiune în trimestrul IV a.c. Există o comandă fermă lansată de I.F.M.A. București pentru reproiectarea, fabricarea și livrarea ascensoarelor de tip „Universal" care înlocuiesc tipul vechi „Colectiv în jos" ce nu se mai fabrică. De asemenea s-a întocmit un program de execuție și montare cu I.F.M.A. București, ceea ce va determina ca deficiențele să fie rezolvate în termen. (Răspuns adresat Asociației de locatari nr. 327 din Constanța).

■ E mult timp de cînd cetățenii din Craiova, de pe strada Lalelelor, cartierul 1 Mai, au o permanentă grijă. Și paradoxal, nici denumirea străzii nu le-o alungă. Despre ce este vorba ? Pe o distanță de nici 200 de m, începînd din str. Riului s-au adus tuburi pentru colectarea apei pluviale. Din păcate ele au rămas în faza de intenție, adică dispuse pe axul străzii fără a se fi executat legăturile la rigole. Așa se face că, nici pînă azi, apa de la ploi nu este preluată de canalul montat. Să fi fost efectul apei de ploaie ? Sau, dacă se pleacă de pe str. Riului să se dea și un sens propriu nu numai figurat al cuvîntului ? Mai degrabă credem că pe cei de la I.J.C.L. Dolj i-a luat apa !

■ Cetățeanul Piticu Ion din comuna Pîrșcoveni, județul Olt, nu a reușit să plătească suma de 1 100 lei, contravaloarea unor obligații contractuale neonorate în anul 1987. Conducerea biroului executiv al consiliului popular comunal a stabilit că petentul să fie scutit de plata acestei sume, întrucît este lipsit de posibilități materiale și locuiește singur împreună cu soția, ambii fiind în vîrstă și suferinzi și fără nici un sprijin. Răspuns primit din partea **Consiliului popular al județului Olt.**

■ Dancea Ion, pensionar, cu domiciliul în Sacoșu Turcesc, ne scrie că anul trecut, pe la sfîrșitul lui octombrie, cînd era la cules de porumb împreună cu soția, a venit acasă un tovarăș de la București. Acesta i-a întocmit un proces verbal de contravenție, în prezența soacrei, femeie la 80 de ani, prin care trebuia să achite suma de 590 lei. Motivul ? Nu s-au prezentat abonamentele, nici noi, nici anulate, ale aparatelor de radio și televizor. E adevărat, posedă aceste acte, pentru radio din 1965, iar pentru televizor din 1976. Ele sînt însă valabile numai pînă în 1984 cînd s-au defectat și nu le-a mai reparat. Ceea ce l-a determinat să ceară anularea abonamentelor la oficiul poștal Sacoșu Turcesc. Cererea înregistrată cu nr. 023/24.04.1984. De atunci aparatele zac într-o cameră unde nu locuiește nimeni, și unde au fost văzute, de fapt, la data întocmirii procesului verbal. Demersurile făcute la Radioteleviziunea română din București, la Direcția județeană a poștelor și telecomunicațiilor Timiș, cu rugămintea de a-i anula amenda, n-au rezolvat nimic. Explicația e una singură : la anularea abonamentelor aparatele trebuiau sigilate. De cine și de ce nu s-a făcut ? sînt întrebări la care și acum petentul așteaptă un răspuns. Altfel dacă plătește cei 590 lei va trebui să achite în continuare și abonamentul tv și radio, pentru niște aparate defecte.

■ **M.T.Te. — Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor :** În vederea efectuării convorbirilor telefonice interurbane automate solicitate de către public sau abonații telefonici, s-au creat condiții pentru instalarea unui post public automat interurban în localitatea dv. Răspuns adresat lui Zsilinszki Eugen din colonia Bod, bl. 1, ap. 1, județul Brașov.

■ **Consiliul popular al județului Dolj :** În urma analizei cu Consiliul popular Ciupercenii Noi și Autobaza Calafat, s-a repus în circulație și cursa cu plecare la ora 5 din Ciupercenii Noi, rezolvîndu-se solicitările lui Antonie Marin, Gabor Nicolae și Pirlogea Aurel din comuna mai sus menționată.

■ **U.G.S.R. — Consiliul central :** La intervenția Consiliului sindicatelor sanitare, municipiul București, Ioan Gheorghe din București, a primit concediul de odihnă începînd cu 15 aprilie 1988. S-a depus dosarul de pensionare pentru limită de vîrstă urmînd să primească decizia de pensionare.

■ **I.T.A. Alba :** Conducătorii auto care efectuează cursele pentru elevii din localitatea Șard au fost prelucrați. În așa fel încît, să acorde prioritate la urcarea elevilor în autobuze, iar celorlalte categorii de călători să li se permită urcarea în limita capacității rămase disponibile. (Răspuns formulat pentru grupul de 53 de părinți ai elevilor navetiști din satul Șard).

Pagină realizată de MARIA RADU BOGDAN ■

Scrisoare comentată

„Cine n-are bătrîni..."

să-i cumpere"... Apelăm la înțelepciunea populară ori de cîte ori viața ne pune în fața unei situații deosebite, ori de cîte ori asociem bătrînețea cu singurătatea celor ce de-acum nu mai au putința unui îndemn „că și mîine este o zi". Cel puțin nu cînd ai 67 de ani, faci infarct și-ți porți bătrînețea într-un baston. Trăiește mai mult singur, în apartamentul proprietate personală din strada Lăptărie, bloc 26, ap. 1, sector 2. Are o fiică care-i poartă de grijă și locuiește nu departe de casa lui. Ne spune că se numește Cățoiu Nicolae și că, de cînd s-a mutat aici, și-a pierdut liniștea. Ar putea să fie pentru cei din jurul său un motiv de respect, dar lucrurile nu stau așa, ci dimpotrivă. Nu a făcut nimănui rău și nu mai poate suporta reaua credință și neliniștea provocate de un grup de locatari din bloc. Fără nici un drept și fără nici un motiv anume. Nu-și dispută cu nimeni nici o cauză. Mai mult, părinții, ai căror copii sînt învățați la rele, nu au nici un scrupul de a-i face viața amară. Asemeni unui ciumat îmi „sparg geamurile cu pietre, aruncă în mine cu pietre și cartofi stricați, vin la ușa mea și-mi strigă insulte grele și nemeritate, bat ziua și noaptea în tavan". Dacă a încercat să ia calea legală de a-și dobîndi liniștea, apelînd la foruri competente, nu a făcut decît să pună paie pe foc și să-și atragă mai abitir răutățile și jignirile. Din „reclamagiu" nu-l scot. Constantin Ion și Natalia împreună cu administratorul blocului s-au folosit de niște procese-verbale neconcludente pentru o obține achitarea. „Mută-te dacă nu-ți place" este deviza lor, lăudîndu-se că nimeni nu le poate face nimic deoarece au „relații". Cei trei continuă campania de persecuții și calomnii, nestingheriți, aducînd un om la capătul suportabilului : „În mai multe rînduri obligat să cer adăpost la rude și prieteni, am stat o lună de zile, în plină iarnă, cu geamurile sparte complet, astupate cu cîlți și de nenumărate ori inundat". Oare cît rău poate să facă un om de 67 de ani „blindat" cu certificate medicale ? Și mîine este o zi, cînd putem întinde o mînă unui om bătrîn și neajutorat, și mîine este o zi, cînd putem deschide o ușă ca să dăm binețe sau să vedem dacă bătrînul mai trăiește. E o chestiune de educație și respect. Cine are bătrîni...

MARIA RADU ■

Poșta redacției

Pălșoi Gheorghe — Timișoara : Trebuie. Vă-dorim ca data viitoare, cu ajutorul medicului specialist pe care e bine să-l consultați din vreme, totul să decurgă normal. ● **Vancea Nicoleta** — Brăila : 1, 2, 3) Interesați-vă la cooperativa respectivă din localitate, nefiind vorba de-o școală. 4) Nu. ● **Niculena Iancu** — loc. Cucueți (Olt) : Ne pare rău, dar nu am înțeles nici scrisul dv. și cu atît mai puțin ceea ce ați vrut să ne comunicați ● **Alexandru Marinela** — Constanța : Nu putem răspunde, pentru că nu știm exact despre ce e vorba ■ **Asociația locatarilor nr. 46** — Ploiești : Reveniți, vă rugăm, cu întrebările. ● **Ionescu Marcel** — Craiova : Ne-ați trimis o scrisoare „unicat" ! Nu putem ● **Vlad Constantin** — com. Pincești (Bacău) : Ajutorul se acordă numai mamelor. ● **Ciobanu Crișan** — Tg. Jiu : Oricînd, dacă este anexă la contractul de muncă ● **Lupu Emil** — Focșani : Adresați-vă Serviciului circulației al Miliției județene. ● **Soare Nicolae** — Rm. Vîlcea : Ucenicia la locul de muncă este o formă a școlii profesionale în care elevii au statut de încadrați în producție. Continutul pregătirii și drepturile absolventilor sînt aceleași ca la învățămîntul profesional. ● **Sînca Gheorghe** — Oradea : Pe perioada serviciului militar nu se sistează plata ratelor la creditul acordat de stat pentru construirea apartamentului proprietate personală. Vor plăti giranții dv. ● **Pantea Florica** — Arad : Din verificările efectuate a reieșit că afirmațiile dv. nu corespund adevărului ● **Militaru Gh. Maria** — com. Glodeni (Dîmbovița) : Ca să nu mai stați cu diploma în buzunar, nu mai refuzați posturile oferite. Orice început e bun, dacă doriți într-adevăr să munciți. ● **Lăzăroiu I. Gheorghe** — com. Aninoasa (Dîmbovița) : Conform Statutului C.A.P., nu aveți dreptul ● **Tănase Rodica** — București : Fiind pe locul 2, situația dv. locativă va fi rezolvată în acest an. ● **Constandache Chiriachița** — Constanța : Deoarece fiul dv. își păstrează dreptul de folosință asupra suprafeței locative, va fi scutit de la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune și pentru funcționarea hidroforului, urmare a unei cereri scrise către comitetul asociației locatarilor, anterior perioadei cît lipsește (Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., art. 13, lit. c). ● **Nazarache Constantin** — Filiași : Persoanele care domiciliază sau își stabilesc domiciliul ori reședința în România și dețin permise de conducere auto eliberate de alte state sînt obligate ca în termen de 30 zile să-și preschimbe permisul de conducere la organele de miliție. De regulă, valabilitatea permisului de conducere internațional este de un an și acesta nu se preschimbă. ● **Zamfir Marin** — București : Fiind absolvent al Liceului industrial Electronica, promoția 1978, sînteți considerat muncitor calificat în meseria respectivă, dovada calificării constituind-o diploma de absolvire a liceului și înscrisul din cartea de muncă. Dacă mai aveți și certificat de calificare în meseria de electromecanic și ambele meserii sînt utile producției, conducerea unității vă poate considera muncitor policalificat.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Pridvor

Laudă zilei de azi, în prefacerea
Efortului în pîine, pîinii în poezie,
Limpezindu-ne destinul prin cunoașterea
Rostului nostru de flacără vie

Brațelor deschise pridvoare
Să intre în cîntece soarele
Laudă frunții bolită-n ulcioare
Și setei ce-și naște izvoarele

Laudă clarului viu din semințele
Care ne-așternu sub nadirul mânos
Adeverind visul veghei, conștiințele
Laolaltă și melodios

Omului laudă, de azi și de mîine,
Sub aceleași stele visînd
Între poezie și pîine
Pacea copiilor —
Viața etern renăscînd...

EUGEN EVU

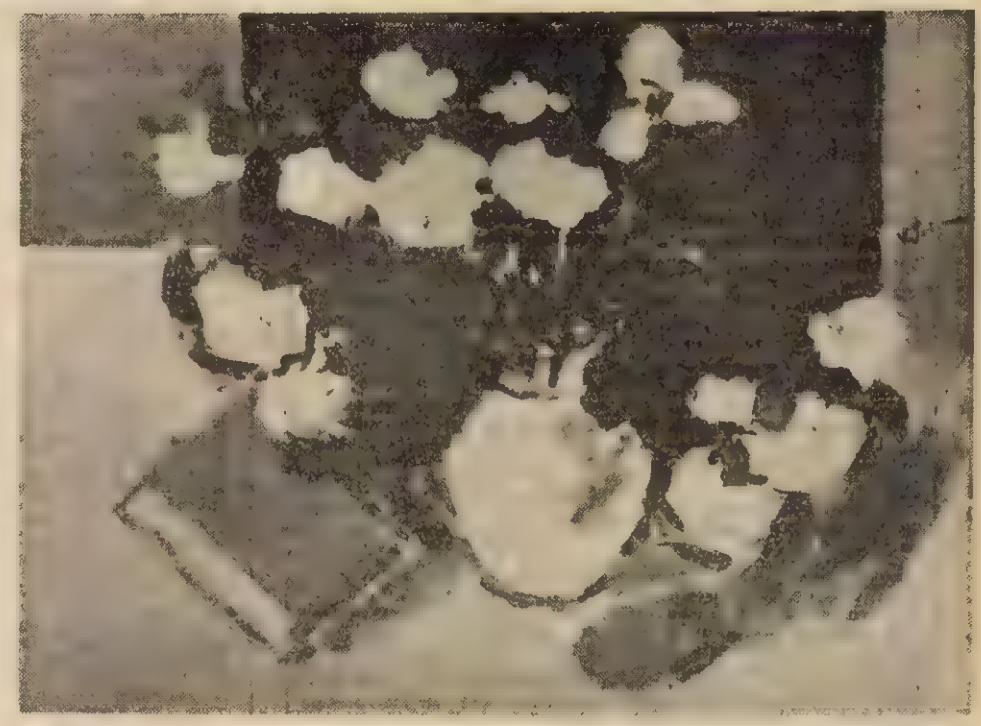

VASILE GRIGORE

Tradițiile teatrului popular

Printre locurile fericite din țară, unde tradiția exercită o presiune culturală asupra prezentului, conferindu-i specific, se numără, la loc de cinste și Reșița, mai bine zis tot orașul, unde eforturile de păstrare și continuă redimensionare a mostenirii artistice sînt demne de toată stima. Tradiționalele zile ale culturii la Reșița sînt printre cele mai prestigioase din țară, prin varietatea și actualitatea propunerilor și, mai ales, prin calitatea prestațiilor științifice, artistice, culturale. Este un merit incontestabil al organelor locale că această amplă manifestare culturală există la nivelul la care a ajuns cuprinzînd toată suprafața județului.

De fapt ce se petrece în acest județ, din punct de vedere cultural ? Răspunsul a fost dat de cunoscuții sociologi dr. Carmen Furtună și dr. Nicolae Radu în scurta dar densa intervenție pe care au avut-o în cadrul unui simpozion pe tema „Tradiție și contemporaneitate în arta teatrală și muzicală" : „Carașul este o zonă care se industrializează în continuare, dar își păstrează tradițiile mai mult decît altele, avînd chiar tendința de a le reface, o zonă în care au apărut scriitori și poeți țărani autentici și, încă de multă vreme, o zonă în care muzeele se înmulțesc, conservînd conștiința istorică a locurilor.

O coloratură cu totul aparte a dat însă ultimei ediții sărbătorirea a 170 de ani de la construirea primului teatru din țara noastră, la Oravița, teatru pe care Maria Nuțu, secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R. în deschiderea simpozionului închinat acestui eveniment, după ce a remarcat că „minerii au înființat primul teatru românesc", l-a numit „O casă de piatră a minții și sufletului".

„Ideea zidirii unui edificiu teatral la Oravița s-a conturat în ajunul aniversării centenarului marcînd eliberarea Banatului de sub dominația otomană", precizează Petru Călin, cercetător la „Muzeul de istorie al județului Caraș Severin". Prin contribuție publică se construiește acest edificiu cultural, pe drept cuvînt numit astăzi „perla a orașului", spațiu cultural în care se desfășoară o bună parte din viața lui artistică. În acest lăcaș de cultură s-a născut și s-a întreținut tradiția unei vieți teatrale, cea mai veche din țara noastră. „Omul iubește teatrul — a spus profesorul Ion Zamfirescu în intervenția sa — aparține unei „comunități care dorește să existe." Comunitatea era poporul român care dorea o scenă de la înălțimea căreia să se cultive limba română. Teatrul dăinuie de aproape două secole, păstrîndu-și menirea culturală. În anul 1963, prin grija organelor de partid și de stat județene, cu contribuția substanțială a întreprinderilor și instituțiilor locale, clădirea reintră în renovare generală, fiind redată publicului sub forma sa actuală, o adevărată bijuterie arhitectonică. Pe această venerabilă scenă s-a păstrat și s-a cultivat tradiția teatrului **diletant** din Banat. Încă de la începutul secolului XIX (1806) la ființă la Oravița „Clubul diletanților" ale cărui spectacole se realizează prin contribuția și participarea cetățenilor. „De la înființarea teatrului, pe scena acestuia se joacă, se recită și se cîntă în trei limbi", remarcă Rudolf Graf, subliniind exemplul fericit de conlocuire între populațiile locului. Iată cum aprecia presa jocul actorilor, în spectacolele „Rusaliile" și „Cinel,Cinel" de V. Alecsandri : „Diletanții au fost remunerați cu adese și animoase aplauze din partea ascultătorilor" (Familia, 15 august 1878) „(...) și nu voiam să cred că pe bună sumă țărani care toată ziua sapă, și acum joacă așa de cu foc, așa de fidel" (Dreptatea, 9 septembrie 1815) „Sorvească-le răsplata, pentru osteneala lor, conștiința că au făcut un lucru folositor și plăcut societății românești care l-a răsplătit cu prezența sa foarte numeroasă" (Drapelul, 5 august 1902 — despre spectacolul „Arvinte și Pepelea"). Dar astăzi, tradiția teatrală în ce situație se află, aici, la Oravița ? S-a continuat la același nivel calitativ ? Actorii amatori de azi **(diletanții** de odinioară) sînt la înălțimea înaintașilor ? Cu mare bucurie putem afirma că la Oravița, în Teatrul popular care ființează de peste trei decenii, animatori care și-au făcut un loc în conștiința publicului, au luptat ca această minunată tradiție să continue. Ei sînt, printre alții :

(Continuare în pag. 15)

TUDOR POPESCU

Enescu la Tescani

Să pătrunzi în spațiul fascinant al vegetației de la **Tescani** urmărit pretutindeni de fluidul sunetelor de pian, să vezi — s-ar putea spune „să simți" — piatra găsindu-și singură parcă locul etern într-un monument așteptînd pe **Enescu**, să privești tablourile unei galerii de artă ce nu poate cuprinde decît o parte din ceea ce mintea și inima artiștilor plastici care au trecut pe aici au lăsat pe pînză, să străbați încăperile unui muzeu în care poți întîlni cu emoție afișul premierei „Oedip" și fotografiile unor personalități care l-au cunoscut și prețuit pe Enescu așa cum pămîntul acesta și natura lui și lumina lui l-au prețuit pe Enescu, magicianul care a știut să transforme sufletul acestui pămînt într-o dimineață de sunete, de rouă și de lumină.

Totul poate fi spus în cuvinte, dar la Tescani se cuvine mai mult să privești și să asculți. Copacii, iarba și florile, zidurile, toate îți pot transmite cîte ceva despre Enescu și despre cei ce au trecut pe aici, despre cei care au creat aici, despre cei care au mai adăugat un gînd și o întîmplare de culoare sau de vers sau de sunet uriașului univers spiritual născut la **Tescani** în timp. S-ar putea spune că **Tescanii** sînt în sine un poem, un poem în timp la care fiecare artist sau simplu om dăruit cu simțire și conștiință a adăugat măcar un vers prin simpla sa trecere ca un omagiu de gînd marilor înaintași. Fiindcă la **Tescani** o lecție de patriotism se învață firesc, chiar și din aerul pe care îl respiri.

Există la Tescani un loc deosebit, un loc care te face să te gîndești la viitor, un loc care îmbină într-un fel trecutul cu viitorul : este vorba despre un lăcaș ce va fi destinat în viitor unor concerte de muzică veche, un lăcaș restaurat în stil laic sau care, mai exact spus, se află în curs de restaurare și care va fi, prin specificul său, poate unul din puținele spații cu asemenea destinație de la noi din țară. Un spațiu gîndit și realizat pe măsura așezămîntului de cultură și creație de la Tescani. Un adevărat templu al muzicii în spațiul vegetal, artistic, spiritual atît de legat de unul dintre titanii muzicii.

Și la fel ca la început, însoțit de același fluid al sunetelor de pian care te urmărește pretutindeni, să te retragi din universul mirific-vegetal și spiritual al Tescanilor, acest poem în timp, visînd deja cînd pașii sau roțile unei mașini te duc tot mai departe de el clipa cînd vei reveni, visînd acea clipă a revederii. Tescanii trecînd în tine ca un poem, ca o iubire pe care nu o poți uita niciodată și la care trebuie să te întorci mereu, să te întorci mai curat și mai adevărat cu tine însuți în fața acestui univers vegetal și spiritual purificat de ființa și crezul marilor înaintași care au trecut pe aici, dintre toate numele revenindu-ți mereu în minte clasicul și contemporanul și viitorul și mereu eternul nume al lui Enescu.

IOAN IACOB

Cîntarea României

Întîlnire cu Maramureșul

Acolo, la casa de veche datină, la casa maramureșeană datînd din alt veac, de la anul 1890, și ajunsă la Muzeul Satului din București, acolo sub streașina și pe prispa acelei case s-au întîlnit, după legi nescrise, fiii Maramureșului, aflați în Capitala țării. În lumina învățătoare a primei duminici de vară — la 5 iunie — erau adunați acolo moroșenii de toate vîrstele, în frunte cu mosteniторii, cu „coconii", adică cu copiii lor.

Acolo, sub datina supraveghetoare a caselor, mai plină ca oricînd de puterea tradiției maramureșene, acolo au sosit, ca la zi de praznic, invitații din zonele megieșe, sătmărenii, năsăudenii, bihorenii, sălăjenii, alături de cellalți de pretutindeni din toată țara, iubitori ai Maramureșului istoric

Irumperea în sărbătoare s-a făcut prin moroșenii cei mici, prinși în vestitul Ansamblu artistic al copiilor din București, insuflețit de profesorii Daniela și Petru Dunca, de Petru Ștetiu și cellalți dascăli ai nordului, primeniți de sumanele lor mîțoase, de pălăriile instruțate, apoi le urmau „cocoanele", cu zadiile înflorate de toate culorile pămîntului și ale cerului de-acasă. În vocea lor a răsunat acel cîntec cu aură ancestrală : „Horile, horile-mi plac", amestecîndu-se cu tropotele opincarilor care „mesteceau" pămîntul, ca la ceasul mare al sărbătorii.

La cea de a treia întîlnire a lor, aici, la Muzeul Satului, fiii Maramureșului au întărit prin cunoastere spiritualitatea unui loc originar, arătînd-o lumii așa cum s-a plămădit ea — în bucurie și în durere — ca viața însăși. Au mărturisit acest lucru creațiile în lemn, în țesături alese, în cîntece fără seamăn și în vorbe de omenie pentru veacuri. Dar Maramureșul e mai mult decît toate acestea la un loc, e, adică, încercare și rezistență și statornicie în ceea ce-i aparține ireductibil la altceva. Au spus aceste lucruri în rostirile lor cei prezenți la Muzeul Satului, în acest „loc al locurilor omenești" (Jana Negoiță), au spus în cuvinte împătimite în frumos și de neuitat, arătînd puterea de substrat

(Continuare în pag. 15)

VASILE VETIȘANU

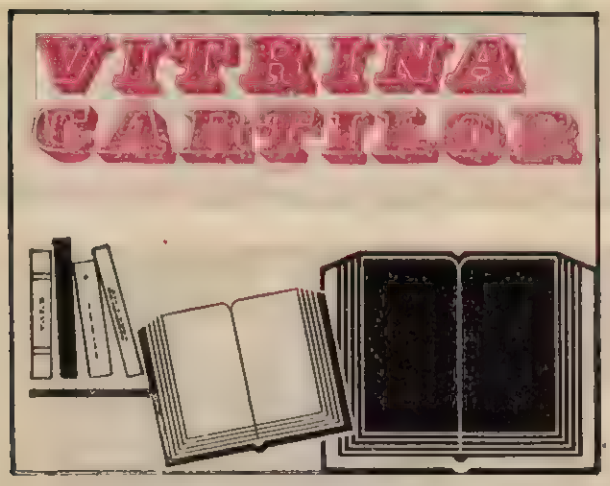

Convorbiri fără adiționale

Constelația „Astrei"

— A apărut recent la Sibiu sub redacția dv., stimate tovarășe profesor dr. **Victor V. Grecu**, un masiv volum de studii consacrat activității **Astrei**.

Ce cuprinde, de fapt, acest volum de peste 500 de pagini și cu ce prilej a apărut ?

— Volumul însumează comunicările prezentate la Sesiunea științifică jubiliară, organizată la Sibiu, sub egida Academiei R.S. România și a Societății de Științe Filologice din R.S. România, cu prilejul aniversării a 125 de ani de la întemeierea **Astrei**. Sesiunea a fost onorată de membrii prezidiului Academiei, acad. Radu P. Voinea, președintele Academiei, acad. Cristofor Simionescu, acad. Ștefan Pascu, vicepreședinți, acad. Caius Iacob, cît și de alte personalități științifice din țară.

— V-aș ruga să reamintiți cititorilor noștri rolul Asociației **Astra** în cultura română.

— „Asociațiunea" Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român"a reprezentat cea mai importantă societate culturală a românilor transilvăneni, întrunind atributele unei veritabile academii și îndeplinind menirea unui for politic care a polarizat conștiința și energiile naționale în lupta comună pentru realizarea Marii Uniri.

— Ce nume ale istoriei și culturii noastre au însuflețit activitatea **Astrei** ?

— Pornind de la ctitori — I. Pușcariu, A. Șaguna, G. Barițiu, T. Cipariu, Octavian Goga, Oct. C. Tăslăuanu, V. Goldiș, A. Bîrseanu cît și alți militanți pentru emancipare social-culturală și unitate națională.

— Revenind la carte, apărută în excepționale condiții grafice, care sînt principalele ei direcții de investigație ?

— Continuînd, ca și sesiunea jubiliară, secțiunile activității **Astrei**, studiile din volum sintetizează principalele ei direcții : istorie, literatură, limbă, cultură populară, dezvoltarea științelor și răspîndirea culturii în mase — **Astra** fiind un adevărat model cultural în acest sens.

— Cine sînt autorii acestor studii ?

— Pe lîngă personalitățile academice menționate, studiile semnate de V. Curticăpeanu, Al. Dobre, A. Plămădeală, Marin Aiftincă, V. Crișan, L. Mărghitan, Crișan Mircioiu, I. Holhoș, de alte cadre universitare și cercetători de la diverse institute din țară, relevă cu competență și pasiune rolul național-cultural al **Astrei**.

— Care este semnificația acestei cărți în contextul culturii actuale ?

— Volumul reprezintă cea mai bogată sinteză apărută pînă acum asupra activității **Astrei**, relevînd generației contemporane patriotismul vibrant care a însuflețit pe înaintași în lupta pentru înfăptuirea idealurilor multiseculare ale poporului nostru, slujind ca pildă și îndemn urmașilor pentru continuarea nobilelor țeluri, cărora predecesorii noștri și-au închinat lupta și viața lor.

ION ZUBAȘCU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Cu mijloace reportericești

Căile debutanților spre o literatură autentică pot să fie la fel de numeroase ca și posibilitățile lor de-a eșua. Un roman, de pildă, poate fi ratat prin tematica perimată, concepția despre viață, modul de structurare a intrigii, limbaj etc. Există, după cum se știe, căderi ale unor cărți, căderi care nu provin din lipsa totală a talentului literar, ci din cauza unei inteligențe artistice extrem de reduse. Un antitalent este recognoscibil într-o carte după alte criterii decît cele ce se relevă într-o scriere ratată. Și dacă impostura artistică se cere a fi denunțată fără multe ocolișuri, ratarea unei ipotetice opere literare poate prilejui unele explicații publice, utile pentru autorul în cauză, ca și pentru cititori în general. Dacă modernitatea excesivă a unei cărți literare se poate izbi de o anumită neînțelegere în procesul său de receptare, un text perimat, grefat pe o intrigă artificială, concepută ca un dosar de cazuri, reprezintă un șoc prea mare pentru a mai stîrni puncte de vedere diferite.

Dar dacă totul pare atît de clar, cititorii se vor întreba de ce mai este necesară discutarea unor astfel de cazuri. De ce nu sînt lăsate astfel de cărți să dispară de la sine? Ei bine, chiar dacă funcția pedagogică a actului critic nu este foarte intensă, ea nu este cu totul lipsită de o anumită semnificație publică. Chiar dacă presupunem că există un singur om orbit de falsa strălucire a unei cărți neîmplinite și acesta este autorul, ni se pare necesar ca și acesta să fie scos de sub vraja artificială stîrnită de opera sa. Măcar din cînd în cînd ratarea unei cărți se cuvine să fie avertizatoare și pentru alții, mai ales dacă reflectăm asupra cauzelor ce au provocat o astfel de cădere.

Ne referim astăzi la romanul Monicăi Zvirjinschi **Să spui te iubesc o singură dată** (Ed. Albatros, 1988). Este evident că autoarea și-a propus să scrie un **roman pedagogic** destinat tineretului. În acest scop relatează ea peripețiile existenței unui reporter (Cornelia Oltea) care cutreieră țara în lung și-n lat pentru a culege știri unui ziar. Dar Cornelia Oltea nu este un gazetar oarecare. Ea este investită cu atribute de psiholog-educator, judecător în travesti, medic de igienă a sufletelor, salvator de vieți omenești etc. etc.

Autoarea și-a structurat romanul ca un dosar de cazuri exemplificatoare. Intriga nu poate avea o unitate sau continuitate decît prin liantul oferit de acest **personaj-supraom**, salvator de vieți omenești devinte de la traseele normale. Personajele apar și dispar după ce au ieșit din criză, pe scena romînului derulîndu-se mereu alte situații, grefate în diferite medii sociale, profesii, vîrste. De la munte pînă la mare, din Capitală pînă în provincie, de la școală pînă la circ, de la cupluri conjugale pînă la relațiile dintre tineri, de la tentativa de sinucidere pînă la reușita acesteia, de la iubire pînă la isteria mistică, de la șantier, pînă la redacție. În romanul Monicăi Zvirjinschi totul se derulează cu o viteză ului toare, cheile de rezolvare a răului de către faimoasa femeie-reporter fiind extrem de numeroase. Și cînd terapia psihosocială practicată de Cornelia Oltea nu dă rezultate, cazurile relatate de autoare se rezolvă în mod tragic, ici-colo fiind îngăduită cîte o aminare, mai ales pentru unii tineri ce își iau un timp mai lung de gîndire pînă să întrezărească salvatoarea cale a binelui.

De fapt ne găsim în fața unor cazuri de psihologie sumară sau naivă, a unor procese superficiale de conștiință sau a unor clișee literare de care romanul românesc s-a debarasat prin mari eforturi, lipsite de elocvență pentru autoare.

Pentru edificarea cititorilor se cuvine să enumerăm măcar o parte din aceste cazuri, asemănătoare cu clasicele convertiri de conștiință. Aura, sora Corneliei Oltea, fuge de acasă, de lîngă soț și copil și vine să găsească înțelegere la viteaza reporteriță, ce mai adăpostește un caz în propria-i casă. Cazul doi este cel al Adelfinei. Ea încercase să se sinucidă cu somnifere, fiindcă a căzut la examenele de treaptă, a părăsit-o prietenul și nu o înțelegeau părinții. Mama bețivă, tatăl în amor extraconjugal și fiica în stare de criză. Oltea își începe ancheta socio-pedagogică și Adelfina dă vagi semne de ameliorare. Aura are lecția de viață sub ochi și se întoarce acasă lîngă soțul excesiv de preocupat doar de profesie, fără să-l mai caute pe el (celălalt), deși ispita fusese extrem de mare.

Camera-stilou se mută în alt mediu de unde Cornelia colectase un altfel de caz, criza conjugală avînd temeiuri religioase. O educatoare se mărită cu un om al muncii. Convertită de nași la baptiști, aceasta îi refuză soțului dragostea, face forme grave de psihopatie, soțul o înșală și ea se aruncă de la etaj. Epilogul trebuie să fie el însuși exemplificator, oaia rătăcită n-a putut fi salvată, iar soțul rămîne cu un copil și o vagă căință. De la cuplurile individuale care strică idealul existențel-pereche, Monica Zvirjinschi se îndreaptă cu entuziasm spre terapia cazurilor de psihologie colectivă. Școala, profesorii, părinții, elevii, șantierul par să reprezinte mediile cele mai elocvente pentru ilustrarea lecțiilor educative oferite de un **roman pedagogic**. Așa că la chemarea unei eleve (Minodora) care avea necazuri în familie din cauză că era îndrăgostită, Cornelia Oltea răspunde prompt la apel. „Apelez la dumneavoastră, scrie Minodora, fiindcă am văzut că aveți înțelegere pentru problemele noastre ale tinerilor. Ajutați-mă, între mine și D. s-a ridicat un zid, din ziua în care eu nu am mai fost capabilă să-i întind mîna în fața colegilor și să-i ascult eventualele explicații."

Nucleul conflictual de suprafață este evident. Elevii unei școli au plecat pe șantier la Porțile de Fier II. În cele din urmă cîțiva băieți s-au repliat, acoperiți de certificatele medicale procurate de părinți. De aici pornesc conflictele derivate. Fetele nu-i primesc pe colegi la munca din sere. Încercarea unora dintre acestia de-a merge mai tîrziu pe șantier se izbește de ostilitatea colegilor. De aici rezultă prietenii stricate, idile întrerupte, decepții față de părinții excesiv de ocrotitori etc. Totul durează pînă apare faimoasa Cornelia Oltea în școală, unde discută cu profesorii și părinții și îi duce pe copii pe șantier cu excepția lui Rex (Narcis).

Rețeta literară și pedagogică a autoarei este gata să se împlinească. Mai trebuie izbăvit de mama rapace copilul Roberto și dat să lucreze cu Titi circarul. Mai trebuie salvată din capcana iubirii însăși Cornelia, pianistul de altădată revenind în oraș (căsătorit) dar cu vechea sa pasiune.

Se mai face un drum pe la o gospodărie colectivă, unde nașa Cornelia salvase viața unei mame. Să mai adăugăm și micile interstiții despre viața redacțională și colecția de cazuri a Monicăi Zvirjinschi se încheie. Istorie a unui reporter în acțiune. **Să spui te iubesc o singură dată** este un roman scris cu mijloace reportericești. Dacă fiecare carte are o reverie, ei bine, reveria Monicăi Zvirjinschi din acest roman este realizarea unei lumi mai bune.

Din păcate un roman are o funcție educativă cînd este investit cu o forță literară. Or, cartea Monicăi Zvirjinschi este infraliteratură.

Vitrina artelor

Muzică

Debut

În urmă cu 7—8 ani, ascultam o absolventă, **Lena Vieru**, interpretînd — sub conducerea maestrului Emanuel Elenescu — Concertul în Sol major pentru pian și orchestră de Maurice Ravel. Între timp, Lena Vieru a cîntat cu aproape toate filarmonicile din țară iar destul de recent, în R.F.G., a obținut și un premiu de înalt răsunet internațional, în genul muzicii de cameră. Iat-o astăzi pe afișul concertului susținut cu orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române, aflată sub bagheta oaspetelui oeh **Josef Hrincir** interpretînd tot Ravel, de această dată Concertul în Re major pentru mîna stîngă, pentru pian și orchestră, op suficient de dificil sub toate aspectele, pentru a putea să ne dăm seama de stadiul evoluției **concertistice** a tinerei muziciene. Se poate spune cu temei că această manifestare a însemnat debutul bucureștean al pianistei, întrucît dacă socotim vechea apariție ca fiind prilejuită de examenul de absolvență, observăm că Lena Vieru n-a fost programată niciodată cu vreo orchestră din Capitală. Tatăl său, compozitorul Anatol Vieru, îmi propunea să nu inserez acest **debut** deoarece, zicea el, „este cel puțin ciudat ca după 7 ani de la terminarea studiilor, un pianist cu atîtea premii naționale și internaționale să cînte, în fapt, pentru prima oară în București". Iar noi ne declarăm întru totul de acord asupra faptului că valorile artistice trebuie rulate atît în celelalte orașe ale țării, cît și în Capitală. Dar, politica de promovare a tinerilor soliști și, mai ales, dirijori, constituie de multă vreme o problemă aflată în suferință, ardentă și astăzi, care, iată, după atîta amar de timp nu și-a găsit încă o rezolvare judicioasă și pe măsura uriașului rezervor de talente pe care le deținem.

Afinitatea solistei cu muzica lui Ravel și-a aflat repede explicația ; coloristica extraordinară pe care o degajă creația marelui compozitor francez, jocurile timbrale, cerința unui fin tușeu, ritmurile moderne — chiar de jazz — irumpte din acest op, dificultatea tehnică de a susține întreg concertul doar cu mîna stîngă — ceea ce presupune multă tehnică tastieră (game, glissando-uri, arpegii, terțe și sexte paralele) precum și de pedală sau nonpedală, dar și forță fizică ; toate, la un loc, au atras-o pe Lena Vieru și i-au pus în lumină posibilitățile de care dispune la ora actuală ; posibilități care ne fac să sperăm că nu vor mai trebui să treacă iarăși 7 ani pentru a o revedea pe artistă, pe una din estradele de concert ale Capitalei.

Josef Hrincir are o experiență de aproape 37 ani cu filarmonicile ceh și din alte țări. În aceste condiții, rezultatul muncii sale cu orchestra simfonică a RTV nu putea fi decît meritoriu, pentru ambele părți : muzicienii din str. Nuferilor au avut o prestație excelentă, iar dirijorul și-a etalat buna sa clasă valorică precum și cîteva interesante adaosuri și „găselnițe" interpretative. Începînd cu părintele școlii naționale ceh, Bedrich Smetana, din a cărui creație am putut audia cunoscutul și popularul poem simfonic „Vltava" — o reală înfățișare a bucuriei umane și a folclorului țării prietene — (iată un exemplu de ceea ce înseamnă popularizarea culturii propriei patrii ; oare șefii de orchestră români, care dirijează în străinătate, își dau aceleași interes, incluzînd în programele lor, pe podiumul marilor filarmonici, lucrările reprezentative ale școlii naționale românești ?) și terminînd cu Simfonia a III-a „Eroica" de Beethoven, în fiecare moment a existat o preocupare permanentă pentru păstrarea stilului, limpezime, acuratețe, nuanțare, evidențierea temelor conducătoare, ritmicitate etc. Sigur, totul n-a putut ieși chiar la superlativ, dar rezultanta a fost, repetăm, o expresie a unei ridicate valori a calității interpretative.

Ar rămîne să mai evidențiem momentele solistice ale partidei suflătorilor din alamă (lucru mai rar aici și tocmai de aceea îmbucurător), a perfecției conlucrări dintre bași, percuție și pianul ravelian, a corectelor intrări colective ale corzilor și lemnelor, melomanii părăsind satisfăcuți Studioul de concerte, cu împlinirea fiorului Artei.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Artiști ce impun nevoi spirituale noi

Există artiști născuți să meargă în întîmpinarea nevoilor spirituale ale timpului lor și artiști care izbutesc, prin creație, să dezvolte și să instituie astfel de nevoi. Cu cît opera lor e mai originală, cu atît mai îndeaproape le sînt cercetate erorile, ezitările și chiar repetițiile, pentru că analiza se produce vizavi de un țel ales și bine conturat. **Rodica Lazăr** e un asemenea pictor, ale cărui reușite încită pe acel ce îi iubesc arta să aștepte, în fiecare tablou, capodopera. Legea lucrului său însă e să pregătească îndelung momentele de reușită, să le prepare cu un anume chin — chin care adeseori răzbește la public și nu generează confort optic și sufletesc — să se grăbească, precum zice îndemnul din vechime, încet. Din care pricină, din activitatea Rodicăi Lazăr se aleg, de-a lungul anilor, un număr de piese excepționale, valori de patrimoniu cultural și, odată cu acestea, o sumă de preparații, de studii, de pînze ce par, în perspectiva operei referențiale, neîmpliniri. Obișnuim să vorbim de multe ori despre „procesul creației" în situații liniare, cu foarte puțină înălțare, de unde tocmai caracterul procesual lipsește. Or, la Rodica Lazăr zbaterea e sesizabilă pînă și în cele mai senine imagini. Neliniștea însoțește conflictul dintre îmboldul de a adînci temele, de-acum mai cante, ale picturii sale și teama de repetiție, de manierizare a metodei. Expoziția pe care artista a deschis-o, la „Simeza" răspunde nevăii imperioase de armonie elegiacă declanșată în public de opera sa pînă azi ,unul din acele simțăminte ce comportă o semnătură, un patronaj generos, neinhibitor. Deși selecția cuprinde peisaje — aproape toate — sub semnul imaginarului, tărîmuri

SEMNAL

● Autorul recentelor *Insemnări despre scriitori*, apărute în Ed. Facla, este un pasionat cercetător literar arădean care ascunde în spatele modestiei unui asemenea titlu o migăloasă și obstinată muncă de documentare în arhivele locale, în special din orașele bănățene. Pasionat de cercetarea presei literare vechi, Iulian Negriță a adus și prin cărțile sale anterioare lumini noi în ceea ce privește cunoașterea personalității prozatorului Ioan Slavici, a climatului literar întreținut la jurul revistei *Tribuna*, a presei arădene și ardelene cu predilecție. *Insemnări despre scriitori* valorifică informații, majoritatea inedite, extrem de prețioase și semnificative pentru completarea mozaicului biografic și bibliografic al numeroaselor personalități cercetate: Iancu Văcărescu, Timotei Cipariu, Andrei Mureșanu, Ion Creangă, Ioan Slavici, Mihai Eminescu, Duiliu Zamfirescu, Elena Farago, Octavian Goga, Ion Minulescu, Al. T. Stamatiad, Gib. I. Mihăescu, Camil Petrescu, Lucian Blaga, completîndu-se cu două capitole finale care aduc în actualitate aerul de epocă al însuflețitoarei vieți literare polarizate de șezătorile unor reviste ca „Luceafărul" timișorean. Dincolo de prețioasele „relicve" recuperate din arhivele vremii, dintre care multe ar fi rămas poate definitiv îngropate în uitare fără osteneala riguroasă a lui Iulian

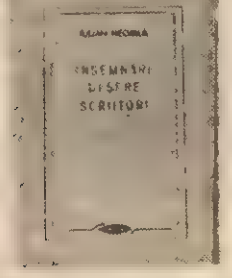

Negriță, cartea întregește în ansamblul ei tabloul unei vitale activități spirituale în această parte a țării, deloc marginalizată din punct de vedere cultural, demonstrînd că toate provinciile românești au contribuit prin personalitățile care au lăsat urme pe aceste locuri la realizarea marelui trup al integrității naționale, că înainte chiar de a se fi înfăptuit Marea Unire, ea era realizată și întreținută, mereu activă în spiritul unic și indivizibil al culturii române.

● Prin volumul de versuri al poetului Nicolae Dragoș **Fîntîna din oglinzi**, apărut la Ed. Eminescu, lirica noastră actuală se îmbogățește cu o nouă dimensiune de vitalitate și frumusețe pe care numai un poet angajat în febrilele evenimente ale cetății o putea adăuga. Deși pare, prin rigurozitatea construcției, mai degrabă o antologie, noua carte de versuri a poetului Nicolae Dragoș reunește creațiile sale din ultimul timp, dintre care unele ne sînt încă proaspete în memorie din coloanele revistelor literare. „Nașterea poemului", primul dintre cele cinci cicluri de versuri în care se structurează volumul, este o prefață matură a identității sale lirice distincte în cîmpul poeziei românești actuale, reunind

un grupaj masiv de arte poetice, al doilea ciclu, „Logica anotimpurilor" propune o meditație profundă asupra timpului devenit destin uman implicat în istorie, ca în următorul ciclu „Stanțe în șoaptă" să susțină un tulburător recital de cîntece de dragoste. Cartea se încheie cu „Statuia unui sat", în care poetul transfigurează în versuri pămîntul nașterii sale, și un ultim grupaj, „Eternitatea din vitralii" — adevărat imn închinat iubirii de patrie și de limbă română, desfășurat pe larga claviatură a sentimentului, de la șoaptă la patos. În întregime, **Fîntîna din oglinzi**, este cartea matură de versuri a unei conștiințe poetice care are un cuvînt frumos și responsabil de spus în contextul celor mai autorizate voci ale literaturii noastre contemporane.

● A doua carte a prozatorului Gheorghe Dachin, publicată la Ed. Ion Creangă sub titlul concludent pentru conținutul ei *Poveștile băncii* retranscrie într-o caligrafie uneori nostalgică, alteori plină de aura discretă pe care o lasă asupra lucrurilor și literei trecerea ireparabilă a timpului, vremea copilăriei derulate într-un teritoriu care-și asumă ca și centrul de iradiere mnemotehnică orașul Brăila. Ceea ce dă distincție acestei cărți scrise cu bunul simț al celui care-și face din inocență un absolut sondabil cu resonsabile mijloace estetice este

faptul că școala și anii petrecuți pe băncile ei sînt reconstituiți cu maturitatea omului de spirit care recunoaște în virstele copilăriei o dimensiune constantă a umanului în general. Sîntem ceea ce sîntem doar pentru că o dată, o singură dată, am fost cu toată siguranța copii. Copilăria este ea însăși o bancă ce ne creditează în alb întreg destinul, inclusiv pentru a scrie o carte ca și aceasta numită *Poveștile băncii*.

● Nicolae Lupu nu este după cele șapte volume de versuri și cele două romane publicate între anii 1971 (cînd a debutat) și 1983 cînd îi apare recentul volum de nuvele și schițe, *Livada cu aripi*, la Ed. Eminescu un autor pe care criticii literari să și-l dispute pentru încadrarea în perimetrul strict al promoției literare în care s-a specializat. Este,

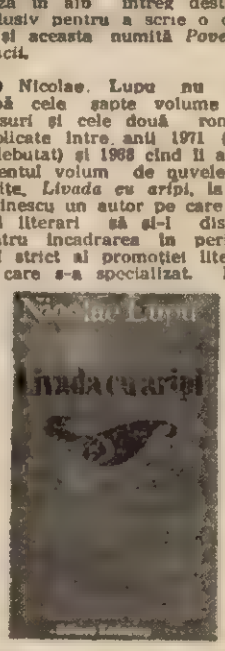

dimpotrivă unul dintre autorii discreți care muncesc în solitudine, ridicîndu-și fără ostentație edificiul în speranța că într-o zi acesta va fi suficient de reprezentativ pentru destinul autorului său, prin virtuțile artistice intrinseci. Această discreție de destin literar se resimte și în noul volum de proză al lui Nicolae Lupu care aduce în pagină personaje și secvențe epice diverse, dar care au, totuși, comun, faptul că sondează spațiul ruralității contemporane.

Literatura scrisă de copii pentru adulți

Cred c-ar trebui să se schimbe în mentalitatea noastră imaginea idilică a copilului impusă de scrierile lui Creangă, Ionel Teodoreanu, sau Mihail Sadoveanu, cliseul copilului care trăiește într-un cadru natural edenic și fie că duce o viață plină de fericite zburdălnicii, fie că trebuie să treacă printr-un infern de greutăți materiale pentru a răzbi în viață. În realitatea curentă a zilelor noastre, imaginea generică a copilului e cu totul alta.

În primul rînd, problema statutului social al copilului a fost rezolvată de statul nostru în modul cel mai umanitar cu putință. În al doilea rînd, copilul de azi este într-un anume sens mai bine și mai complex informat decît părinții săi și chiar decît mulți dintre factorii săi educaționali: el stă mai mult timp la televizor decît ei, citește mai multe cărți, frecventează mai multe activități de informare, de toate genurile, vede mai multe filme, spectacole, participă la mai multe excursii, tabere, concursuri și e din punct de vedere al informației curente aproape total independent de factorii educativi. Iar informația curentă e o dimensiune esențială a omului acestui secol. **Copilul de azi e un ins planetar aproape înainte de a fi o persoană aparținînd unei familii.** Oricît de paradoxal ar suna această afirmație, e mai aproape de adevăr decît multe din cliseele prin care sînt priviți copiii de către cei care scriu așa-zisa literatură pentru copii și tineret.

Copilul de azi își asumă problemele planetei cu toată sinceritatea și puterea de asumare a vîrstei sale. El participă la destinul general al umanității, fie doar și cu puritatea absolută și seriozitatea cu care tratează problemele cele mai grave. Putem afirma fără nici o teamă de a greși că la sfîrșitul acestui mileniu copiii sînt pe planeta Pămînt o putere nouă, un popor nou, un imperiu care a realizat deja visul de unificare planetară prin tensiunea către constiința și ideal a energiilor lor, prin vocația absolută a purității, adevărului, binelui și frumuseții.

Trăim într-un nou mediu socio-informațional, mult diferit de mediul natural clasic, copiii de azi sînt pur și simplu alte ființe decît copiii de altădată, cu alt mod de a percepe spațiul și timpul și deci, cu alt mod de a reflecta în limbaj aceste noi relații ale ființei lor cu mediul înconjurător. E primul lucru la care ar trebui să reflecteze cei ce se apucă să scrie pentru copii.

Multe din cărțile pentru copii sînt scrise, din păcate, cu un exces de didacticism ca și cum aceste cărți ar fi singura filieră prin care copiii de vîrste diferite vin în contact cu realul și moralitatea lui. Numai că foarte mulți copii urmăresc în familiile aproape toate filmele și serialele tv, asistă la controversele și problemele părinților astfel că ei, cu puterea lor extraordinară de observație și asimilare, sînt la zi cu cele mai complexe și mature aspecte ale realității. Multe din cărțile dedicate copiilor le propun o realitate irelevantă pentru experiența loc de viață. În multe cazuri experiența de viață a copiilor, chiar de vîrste mici depășește cu mult experiența artistică a celor care scriu pentru copii!

Pe de altă parte, există în toată țara numeroase cenacluri la Casele pionierilor și soimilor patriei îndrumate de profesori care, pe lîngă catedrele lor, îndrumă puternice cenacluri literare sau fac diverse experimente de creativitate, cum e cazul lui Gheorghe Crăciun, la Zărnești, Dorel Zaica, București, Stelian Neagu, Hotoșani, Adrian Alui Gheorghe, Neamț, Mircea Petean, Maramureș ș.a. O bună parte dintre cei care lucrează la aceste cenacluri sînt tineri și, dacă nu creează ei înșiși, sînt la curent cu evoluția formelor artistice, a gustului și a sensibilității contemporane — ceea ce este esențial pentru un educator care are ca materie primă destinele copiilor: copiii de azi sînt oameni de mîine. Ei trebuie pregătiți deci pentru lumea viitoare. Dar cum poți face lucrul acesta în modul cel mai eficient cu putință dacă nu ești la zi nici cu achizițiile prezentului?

Tocmai din instinctul de apărare al prezentului ca valoare și al viitorului ca eternitate s-a născut această nouă și tulburătoare realitate.: **literatura scrisă de copii pentru adulți.** Realitate de care ar trebui să țină seama, în primul rînd, revistele literare, editurile și secțiile pentru copii a Uniunii Scriitorilor. Chiar ar fi o utopie ca o parte din cărțile editate de Editura „Ion Creangă" să fie scrise de copii?

E plină țara de copii minune. Copilăria este ea însăși un miracol care ne obligă să credem în permanența minunilor!

ION ZUBAȘCU ■

visate, cutreierate cu gîndul — naturi statice și figuri de interprete muzicale și balerine; tema secretă e muzica. Dealtfel, un motiv fertil în toată arta Rodicăi Lazăr și o punte prielnică spre un public cultivat."

La „Căminul Artei" (parter), **Vasile Craioveanu**, ceramist din școala mai nouă a sculpturii în materiale netradiționale a deschis cea mai bună expoziție a sa, rod al mai multor ani de pelerinaj la locurile de origine ale artei continentului nostru și, mai ales, de evaluare lucidă și îndrjită a puterilor proprii. Sculpturile de dimensiuni medii, realizate în marea lor majoritate în gresie neglazurată se fac ecoul vocației de monumentalist al artistului, o vocație ce și-a modelat etapele cu mare rigoare și în cultul tradiției. De fapt, statuile lui Vasile Craioveanu trimit cu gîndul nu atît la zeițele elene ale victoriei și ale libertății, cum vine să ne sugereze artistul în mai multe rînduri, cît la făpturile arhaice din lut ars aduse la lumină de arheologi pe mai tot întinsul patriei noastre. Uneori, drumurile anevoioase conduc mai rodnic către țintă, fiindcă înțeleptesc omul și-l fac să caute esențialul. Vasile Craioveanu a „găsit" forma obiectelor sale ceramice de duh uman străbătînd un imens număr de desene preparatoare, astfel că am putea, citindu-le, să prindem etapele constituirii ideii și ale numeroaselor ei filtrări, clipele de răscruce și de triumf, reperele spirituale autohtone și de pe aiurea ce i-au slujit. Și al e unul din creatorii care au pregătit, deodată cu opera, cerința pentru această operă. Originalitatea e atît mediată, sensul construcției ajunge la public nedeteriorat. E adevărat că o lucrare concepută pentru cunoaștere în timp, un timp necesar pentru familiarizarea cu întreg ansamblul de concepte pe care se sprijină, se lasă înțeleasă mai greu în graba trecerii printr-o galerie de artă. Odată însă pătrunși de „gravitatea agorică", de „lacomismul magic" — conform opiniilor unor comentatori — ce particularizează lucrările lui Vasile Craioveanu într-un gen foarte bogat, la rîndu-i, în reușite și nume, rămînem statornic în aria lor de farmec.

TUDOR OCTAVIAN ■

Teatru

Spectacolul ca discurs

Cîteva surprize avea să-mi rezerve premiera Naționalului cu **Torquato Tasso** de Goethe spre care mă îndreptam acum două săptămîni, gîndindu-mă că atît puterile actorilor cît și cele ale spectatorilor urmau să fie puse destul de serios la încercare, datorită indeosebi discursivității inerente dramaturgiei clasice. Primele secvențe au părut să-mi confirme temerea, expozitive cum erau și desfășurate pe o scenă deloc protectoare, „crudă" chiar, expunînd unei atenții exclusive protocolul rostirii și al gesticulației. Dar pe măsură ce conflictul piesei se înfiripa diversificîndu-și termenii, comunicarea cu publicul creștea în intensitate, anumite replici, bine spuse, fiind chiar aplaudate spontan.

La două sute de ani de la nașterea ei, piesa lui Goethe își afirmă viabilitatea, contrazicînd sau cel puțin contrariind o bună parte din teoriile atît de la modă ale receptării. Ea impresionează încă printr-o tensiune dramatică, obținută cu precădere din confruntarea ideilor, prin patosul personal, goetheean, care intervine din cînd în cînd în tiradele personajelor, fără să tulbure însă echilibrul suveran al structurii formale și, mai ales, fără să-i „închidă" finalul într-o pledoarie. La această impresie contribuie și traducerea impecabilă a Laurei M. Dragomirescu — repusă peste ani în valoare — care găsește întotdeauna cuvîntul și, mai cu seamă, tonul just, păstrează ritmul fără a sili limba și dă întregului text un aer de simplitate deloc vetustă, de frumusețe inteligibilă.

Dar dincolo de calitățile perene ale textului (esențiale, e drept), surprinzătoare este maniera Ancăi Ovanez Doroșenco — regizoarea spectacolului — de a face actuală problematica piesei, abținîndu-se de la intervenții în sensul unei contemporaneizări forțate. Numai relația lui Tasso cu Eleonora D'Este, protectoarea și sfătuitoarea sa, este modificată, astfel încît prin eliminarea dimensiunii erotice, problematică artistică să fie mereu în centrul dezbaterii. (Din această cauză, îmbrățișarea — ce survine în final — a prințesei de către poet introduce o ambiguitate nedorită și rămîne oricum greu de motivat.)

Tema centrală a piesei în viziunea Ancăi Ovanez (susținută de textul goetheean care nu apelează întîmplător la figura lui Torquato Tasso) este aceea a legitimității artistice. Încă din secolul al XV-lea începe afirmarea dreptului artiștilor de a legifera în domeniul artistic în ciuda subordonării lor față de puterea religioasă sau politică. Întîrzierea și ezitarea cu care Tasso înmînează manuscrisul poemului său principelui Ferrarei (al cărui întretinut este), ca și graba de a-i recăpăta în vederea unor revizuiri, exprimă, pe lîngă impulsul firesc și nobil al perfectibilității, și orgoliul creatorului de a fi stăpînul absolut al creației sale. Om al secolului al XVIII-lea (și consilier aulic la Weimar), Goethe subliniază principiul conform căruia răsponderea poetului e una față de umanitate și posteritate, nu față de un principe, oricît de generos și chiar de competent în materie de artă ar fi acesta.

Totul este, așadar, prezent în text, nimic nu e adăugat, nimic nu e supralicitat în lectura regizoarei. Lectură care e, totuși, actuală, fără a înceta să fie istorică, adică restauratoare. Actualitatea vizată aici, nu mizează pe analogii forțate sau pe aluzii, ci pe ceea ce istoriografia modernă numește „fuziunea orizonturilor". Fuziune care înseamnă întîlnire și nu confuzie, căci, de pildă, exemplul cetăților Ferrarei și Florenței care își disputau poeții se relevă ca o utopie, deși a fost cîndva o realitate istorică.

Interpretul lui Torquato Tasso, Claudiu Bleontz, realizează, cred, unul din rolurile de referință ale carierei sale. Are o capacitate uimitoare de a acoperi scena, de a-și modula vocea cu inteligență, de a trece cu grație de la sublim la ridicol și înapoi și, uneori, de a juca amîndouă registrele deodată. Silvia Popovici, într-un rol dificil, cel al principesei Eleonora D'Este, a izbutit să facă a sa (și a noastră) melancolia unei firi maladive și comprehensive pe care nu condiția sa nobilă în sine, dar ideile proprii despre lume o separă iremediabil de protejatul ei.

Dar și ceilalți interpreți (Adela Mărculescu, Damian Crișmaru, Constantin Dinulescu) au fost pe rol, contribuind fiecare în parte la reușita unui spectacol conceput ca un discurs, un discurs restaurat în demnitatea lui intelectuală și artistică.

MIRCEA MARTIN ■

Giurgiu

■ Intreaga producție industrială a anului 1968 se realizează astăzi în numai 46 de zile ■ Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în perioada 1968—1987 a fost de 9,2 la sută, pentru anul 1988 fiind prevăzut un ritm de 25,1 la sută ■ Volumul fondurilor fixe a crescut de 6,7 ori, ajungînd în anul 1987 la aproape 46 miliarde lei ■ S-au produs importante mutații în structura pe ramuri a industriei ; astfel, ponderea industriei chimice a ajuns în prezent la 24,4 la sută față de 1,9 la sută, iar cea a industriei construcțiilor de mașini la 18,8 la sută, față de 9,6 la sută în anul 1968 ■ Numărul personalului muncitor din industrie a crescut în aceeași perioadă de peste 5 ori ■ În unitățile economice ale județului își desfășoară activitatea în prezent peste 2 500 ingineri

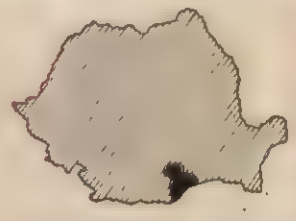

Stăpîni pe uzine, stăpîni pe destine

Am scris cîndva — și nu e prea multă vreme de atunci — cîteva rînduri despre urbea copilăriei și adolescenței mele, pe care o revăzusem din nou, de astă dată regăsind-o cu totul altfel față de cum o lăsasem chiar și după anii de liceu. Mi se păruse atunci firesc să culeg din memoria bătrînilor și cîteva date și impresii despre această veche urbe, despre vechea ei înfățișare. Am scris deci, și despre birjele cu vizitiii lor mereu băuți ce-și indemnau bidiviii cu bicîștile lor printre gropile și maidanele care odinioară făceau parte din peisajul obișnuit al Giurgiului, despre hoiturile de animale aruncate aiurea pe unde se nimerea, răspîndind miasme respingătoare, despre circiumile de la răspîntiile străzilor și despre „saloanele de distracții" improvizate de cîțiva întreprinzători cu oarecare dare de mînă. Am fost convins atunci că așezînd față în față imagini anacronice cu realități actuale ce exclud categorie orice comparații, nu întreprindeam altceva decît să definesc cît mai exact totalitatea eforturilor ce au determinat spectaculoasa transformare a unui oraș, devenit astăzi nu numai municipiu, ci chiar reședință de județ.

La scurt timp de la apariția acestor însemnări, mi-a fost dat să aflu însă că una dintre admirabilele și bunele profesoare care mi-au îndrumat pașii în anii de școală m-ar fi dojenit cu binecunoscuta-i blîndețe, atribuindu-mi vina de a fi denigrat astfel orașul natal, amintind de birje, maidane și altele. Vă rog să nu fiți supărată tovarășă profesoară ! Ca orice om, am fost și rămîn uimit de tot ceea ce s-a întîmplat și se întîmplă pe-aici, aimțind mereu nevoia de comparații. Adică după actul naționalizării de la 11 iunie 1948, care a marcat momentul deschiderii unor noi orizonturi pentru economia țării, și, implicit, a acestei zone nu pot uita, de pildă, că actuala întreprindere de construcții mașini și utilaje grele se află în prezent amplasată acolo unde înainte erau locurile nimănui — „la Verigă" — unde puști fiind căutam rime și alergam la peșcuit ; că „la Ramadan", pe unde băteam mingea, acum se înalță Șantierul Naval Giurgiu, un obiectiv industrial de mare eficiență ; că pînă și la „creșcătoria de țînțari" știută de localnici pe malul Dunării, din noroaie, din bălți s-a ridicat un mare combinat chimic ; că pe locurile denumite sugestiv pe vremuri „la capul viilor" se ridică astăzi una dintre cele mai mari întreprinderi ale industriei textile din țară. E drept, birjarii au dispărut, gunoaiele și gropile la fel, aceste locuri s-au schimbat ca prin minune, cum de altfel schimbări radicale s-au petrecut în întregul județ Giurgiu. Iar „minunile" astea toate au fost săvîrșite de oameni. De oameni cărora li s-a acordat încredere, de acei oameni cărora ultimele două decenii le-au oferit nemăsurata șansă de a crea, de a clădi, de a-și asuma responsabilitatea destinelor lor viitoare. Adică, de a construi și a reconstrui totul din temelii, de a privi în perspectivă, de a aspira în viitor la mai bine. E drept, nimic nu a venit de la sine. Dar rezultatele au fost și ele pe măsura efortului lor creator, neîncetînd să se deslușească permanent, așa cum bobul de grîu așezat cu grijă în culcușul cald al pămîntului rodește în fiecare an, răsplătind truda gospodarului.

Acești copii minunați din șantiere

Giurgiu — multiseculara cetate de apărare împotriva năvălirilor otomane, păstrează și în prezent vestigii rămase ca vii mărturii ale trecutului de luptă, conferind acestei vechi așezări un aer aparte. Nu departe de apele Dunării, în partea de sud a municipiului, ruinele unor fortificații datînd din acele vremuri readuc parcă și astăzi în imaginație bubuitul tunurilor, zvonul îndepărtat al luptelor în care ilustri strămoși s-au avîntat împotriva tuturor cotropitorilor, pentru apărarea independenței naționale. Și iată, chiar prin aceste locuri rămase multă vreme în voia sorții, au răsărit noi cetăți ; și nu de apărare și nici de pază. Au răsărit cetăți ale muncii pașnice, ale construcției, sau — de ce nu ? — ale reconstrucției, cărora le sînt bravi oșteni — înarmați cu cunoștințe deosebite — oameni ale căror destine se împletesc armonios în superba lor încleștare cu timpul, oameni pentru care ora devine minut iar minutul devine secundă atunci cînd necesitățile producției le-o cer. Locurile au rămas aceleași, dar întreaga lor înfățișare s-a schimbat, așa cum nimeni nu s-ar fi așteptat cu ani în urmă. Și, poate și nostalgiile copiilor din vremea mea după fostele maidane de joacă s-au stins de mult și ele. S-a născut în schimb temeiul mîndriei altor tineri cărora munca pe noile șantiere zămislite pe aici le-a oferit cu totul alte satisfacții.

Deunăzi, am avut prilejul să stau de vorbă cu un bărbat tînăr din aceste noi cetăți : numele lui este Paul Militaru și are 36 de ani. Înainte de a discuta cu el, Petre Niculescu — secretarul comitetului de partid al Șantierului Naval Giurgiu mi-a relatat, printre altele, că este unul dintre oamenii „de bază" ai șantierului, trezindu-mi curiozitatea de a-l cunoaște direct. Mi-a mai spus dinsul că „Paulică", de fapt, nu face altceva decît să desăvîrșească într-un fel munca tatălui său, Gheorghe Militaru, constructor naval, sau mai bine zis, unul dintre cei mai vechi și mai stimați muncitori de aici din șantier. Fără a fi bănuit măcar, că din pricina anilor și a condițiilor grele de muncă pe care tatăl său le-a avut de biruit, acesta a fost biruit la rîndul său de o boală grea, l-am întrebat pe Paul Militaru despre acest om. Un bob de rouă prelins involuntar pe obrazul tînăr m-a făcut să înțeleg că greșisem. Tatăl său avusese însă răgazul să-i netezească drumul, prin munca palmelor sale, așa cum putuse și el, pentru că Paulică, fiul lui, să crească bine, în stima și respectul oamenilor ; pentru ca oamenii să nu-l poată mustra în sinea lor că a lăsat în urma lui un neom. Iar Paulică este acum inginer șef la această mare unitate industrială, un om stimat și iubit în egală măsură.

Omagiul fiului este superb. Cu atît mai mult cu cît singur mărturisește că munca aici, în acest șantier, îi oferă cel puțin tot atîtea satisfacții cîte îi poate oferi lectura unei cărți bune în clipele de răgaz. Este îndeajuns să-i adresezi numai o simplă întrebare despre munca sa, și începe să povestească frumos, limpede, despre toate cîte s-au întîmplat și se întîmplă pe aici. Tinerețea sa nu-l împiedică, de pildă, să relateze că șantierul, înființat pe o mică suprafață de teren, pe malul Dunării, în urmă cu 90 de ani, s-a îndeletnicit multă vreme cu mici reparații efectuate cu mijloace rudimentare și că, în cele din urmă, locul vechiului șantier a fost aproape abandonat, pentru ca altul, complet nou, ce se întinde pe aproape 28 de hectare, să se înalțe din temelii. Că acesta este singurul șantier naval din țară — și printre foarte puținele de acest fel în Europa — în care navele se construiesc în hale complet acoperite. Pentru că, de la simple reparații, în ultimul sfert de veac s-a trecut la construirea de nave tehnice fluviale, ca remorchere, împingătoare, drăgi, macarale plutitoare, stații de pompare, nave destinate stingerii incendiilor, barje și altele. Se mai construiesc aici și echipamente navale competitive pe plan mondial, multe dintre ele destinate exportului : vinciuri de ancoră și de manevră, mașini de cîrmă, cabestane, gruiuri de salvare, mașini de timonă. Ascultîndu-l pe inginerul Paul Militaru nu pot decît să constat că obișnuitele întrebări ale reporterului, în cazul său, nu pot fi decît de prisos. Își despănă ideile de parcă s-ar teme că fiind întrerupt, va omite poate să amintească amănunte semnificative pentru munca și preocupările oamenilor. Și totuși, la un moment dat își întrerupe relatarea, și, preț de o clipă, am senzația că rolurile se inversează, pentru că întrebările sale curg necontenit : „Ați auzit despre derapajul navelor în momentul lansării ? Nici despre lansarea cu sănii ? Dar despre SYNCROLIFT ?".

Nedumeririle se risipesc curînd, odată cu explicațiile de rigoare pe care le notez conștiincios. Pînă nu de mult — precizează dinsul — lansarea navelor la apă se făcea pe sănii speciale ; dar operațiunea aceasta implica pericolul de derapaj al navei. Ridicarea navelor pe cală, în vederea montării și efectuării reparațiilor, ridica de asemenea o serie de probleme și nu dintre cele mai neînsemnate. Ne-am amintit că la Tulcea există o instalație de tranver vertical fabricată în S.U.A., destinată acestor operațiuni. Ce mai încoace și încolo — ne-am pus în gînd să facem și noi una. Am solicitat sprijinul proiectanților, ajutorul mai multor întreprinderi specializate din țară și iată, am reușit : avem în prezent unica instalație SYNCROLIFT de concepție românească existentă în țară, care, spre deosebire de cea americană — cu acționare electrică — dispune de acționare hidraulică, ceea ce înseamnă un mare avantaj. Funcționează perfect de la darea ei în folosință, din luna mai a anului trecut. Siguranța, cîștigul enorm de timp pe care le oferă sînt salutare. Dacă producția actuală a șantierului nostru, raportată la anii '65 este de 9 ori mai mare, în prezent putem spune chiar că pînă la finele actualului cincinal ea se va dubla. Numai în primele patru luni ale anului productivitatea muncii a atins un procent de 105,2 la sută, iar producția marfă de 102,2 la sută și aceasta în condițiile reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție. De asemenea, sarcinile de export au fost nu numai îndeplinite ci chiar depășite, toate aceste rezultate încununînd eforturile de modernizare continuă a producției, eforturile conjugate ale tuturor oamenilor de aici din șantier.

Cu scîncete confuze, aparatul de emisie-recepție pe care îl poartă cu dinsul, îl vestește pe Paul Militaru că este chemat în secția mecanică. Privește parcă cu ciudă către aparat, apoi se înseninează :

— Cînd mai treceți pe la noi ? Ar mai fi multe de spus !

— Cît de curînd !

Pămîntului, de veghe

Pentru cei care nu-l cunosc îndeajuns, ceea ce pare să-l caracterizeze pe inginerul Gheorghe Nițu încă din primele clipe este neastîmpărul omului obișnuit să alerge mereu încoace și încolo, cuprins de teama că timpul se scurge poate prea repede. Nu numai gestul — devenit reflex — de a-și consulta mereu ceasul, dar chiar și răspunsurile sale lapidare par să confirme faptul că se grăbește mereu, de parcă ziua ar fi prea scurtă. Dacă se mai întîmplă însă să se lungească la vorbă — și asta se întîmplă rar — atunci o face cînd vorbește despre pămînt. Mărturisesc că nu-mi amintesc să fi întîlnit în drumurile mele un om pe care pămîntul să-l fascineze într-atît, încît vorbindu-mi despre el să se îmbujoreze în obraji, să i se lumineze privirea. Pămîntul — rostește dinsul un adevăr îndeobște știut — este capabil să astîmpere nu numai setea de cunoaștere a omului, setea de energie sau de materii prime, ci mai mult, are și haru de a oferi tot ce este necesar vieții. Acestea toate, însă, numai cu o condiție : „aceea de a te pricepe să-i smulgi comorile. Aurul verde al cîmpului — spune inginerul Gheorghe Nițu, directorul I.A.S. Mihăilești — se obține la fel de greu ca și minereul sau cărbunele, chiar dacă în acest caz munca se desfășoară la suprafață. Exact ca într-o uzină agricolă. Iată, dacă ar fi să luăm în considerație chiar și numai un singur element specific de care depinde în mare măsură bunul mers al activității în agricultură — factorul climatic — o serie de comparații cu alte domenii ar fi poate de prisos. Pentru că pe cîmp ploaia vine sau nu, cînd trebuie, iar uneori, cînd nici nu te gîndești, în locul așteptatei ploi vine grindina. Tocmai de aceea, veghea asupra pămîntului trebuie să fie continuă : să știi dacă-i destul de cald, capabil să primească bobul ce va rodi în pîine, să simți cînd e însetat de apă, să-i porți de grijă mereu, întocmai ca unui copil. Gheorghe Nițu a reușit însă să insufle marea sa dragoste pentru pămînt și altora, sau mai exact spus, aproape tuturor acelora cu care lucrează. Ca dovadă, toate fermele din cadrul I.A.S.-ului au încheiat anul trecut cu rezultate dintre cele mai bune. E drept, cînd a revenit din Japonia, după un nou schimb de experiență, s-a burzuluit puțin ; și-a dojenit cu blîndețe oamenii, făcîndu-i să înțeleagă că dintr-un pămînt atît de bun cum este al nostru — „de să-l ungi pe pîine, nu alta" — se poate și trebuie să se obțină mai mult. Faptul că în 1986 Întreprinderea agricolă de stat Mihăilești a fost distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare" a constituit pentru oamenii de aici nu numai un motiv de mîndrie, dar și un îmbold, o dorință de a munci și mai bine, de a obține rezultate tot mai însemnate. Planul de măsuri stabilit ca urmare a vizitei din 26 iunie 1987 a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la această unitate agricolă, reprezentativă pentru județul Giurgiu, și-a dovedit pe deplin eficiența în timp, bilanțurile de sfîrșit de an fiind demne de a fi consemnate. Astfel, producția

medie la hectar a fost de 6 520 kg la grîu, de 8 560 kg la orz, de 4 950 kg la floarea soarelui și de 26 730 kg la porumb știuleți, în urma acestor rezultate unitatea avînd asigurat un beneficiu de aproape 6 milioane de lei. A efectua lucrări agrotehnice situate la cel mai înalt nivel tehnic, a folosi semințe, soiuri și hibrizi dintre cele mai adecvate zonei, a repartiza rațional forța de muncă prin îmbinarea executării lucrărilor mecanice complexe cu policalificarea personalului muncitor în vederea realizării tuturor lucrărilor, extinderea irigațiilor — iată cîteva dintre „secretele" la îndemîna tuturor, care au condus la obținerea acestor recolte.

Dreptul fiecărula de a aspira la mai bine, prin strădania de a smulge pămîntului roade cît mai bogate, l-a determinat pe toți lucrătorii întreprinderii agricole de stat Mihăilești să-și concretizeze și în continuare opțiunile, prin adoptarea unui program de măsuri tehnico-economice și politico-organizatorice în vederea realizării integrale a prevederilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1988, de fapt, detalii îndrăznețe, capabile să confirme oricînd hărnicia lor. Semnificative în acoastă privință sînt cîteva dintre aceste măsuri pe care le-am aflat chiar din rîndul oamenilor pe care i-am întîlnit, mai exact, de la cei care urmează a le și pune în aplicare ; pentru creșterea permeabilității solului se va scarifica și afîna adînc o suprafață de 600 hectare ; circa 550 de hectare vor fi fertilizate cu îngrășăminte organice ; se vor cultiva terenurile existente în curți și se vor reduce drumurile de exploatare ; se vor însămînța pe parcursul anului soiurile și hibrizii care au dat în anii anteriori cele mai mari producții ; se va urmări permanent starea de vegetație a plantelor și aplicarea programelor de udare în funcție de deficitul apei în sol ; o atenție deosebită se va acorda acțiunilor de întreținere a culturilor din sectorul legumicol, de combatere a bolilor și dăunătorilor, de recoltare și valorificare optimă a producției. În sectorul zootehnic măsuri ferme ca furajarea și îngrijirea corespunzătoare a tineretului taurin, asigurarea stării de sănătate a animalelor prin executarea acțiunilor sanitar-veterinare de prevenire a bolilor, precum și asigurarea păsunatului natural, vor fi menite să ofere cadrul optim de dezvoltare a acestui important sector.

Desigur, încrederea pe care oamenii o au în forțele lor, bazată pe rezultatele obținute pînă în prezent, confirmă încă de pe acum faptul că există premise clare care să le îndreptățească speranța de a obține din nou titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. Iar Gheorghe Nițu și oamenii săi harnici vor putea rosti din nou aceleași cuvinte, pe cît de simple pe atît de pline de semnificații : iată, din nou ne-am făcut datoria, muncind bine !

La Mihăilești, în răstimpul cît am fost oaspete al acestor pămînturi bogate, întinse pînă la nesfîrșita linie a orizontului, am simțit cel puțin tot atîta căldură venind dinspre inimile oamenilor, cîtă revărsase în acea zi, din zori și pînă-n seară, astrul zilei, care, cînd părăseam aceste locuri cobora către asfințit.

CONSTANTIN BALACCIU ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Urcă orașul în Bărăgan

Cresc orașele în Bărăgan, ne spune arhitectul șef al județului Brăila, Crișan Popescu

— Așa cum mi-ați sugerat, am fost la Ianca, tovarășe arhitect șef Crișan Popescu. Am văzut acolo un oraș crescînd în vatra unui sat de cîmpie. Ei poate fi un exemplu sau chiar un model care sînt, prin urmare, trăsăturile și particularitățile sistematizării în județul Brăila ?

— Fiind județul cu cel mai mic număr de orașe din țară — avem, deocamdată, doar Brăila și Făurei —, s-a impus cu necesitate, potrivit conceptului și programului partidului nostru de dezvoltare armonioasă și echilibrată a tuturor zonelor țării, de a da șanse unor comune mari, cu o bază economică puternică de a deveni orașe. De altfel, cine studiază atent fenomenul actual românesc al sistematizării, fenomen socio-economic de anvergură, cu profunde proiecții în viitor, nu poate să nu constate că derivă din însuși programul național al dezvoltării. În Expunerea din 29 aprilie, secretarul general al partidului, reabordînd problema, s-a oprit insistent asupra orășelelor agroindustriale care, la sfîrșitul lui 1995, vor fi în linii mari conturate. Privind harta județului nostru, ele urcă în plin Bărăgan, centre de polarizare într-un spațiu agricol deschis, unde producția de alimente se urbanizează ea însăși. La 144 de localități, între care se află 41 de sate reședință de comună, se vor dezvolta 13 asemenea orășele centre de C.U.A.S.C.

— În ce sens, lămuriți-ne, se „urbanizează" producția agricolă ?

— În ultimele două cincinale, la Ianca și Însurăței, de pildă, s-au investit fonduri însemnate pentru realizarea de noi capacități industriale menite să prelucreze superior materiile prime din zonă, în general fabrici de industrie alimentară — de zahăr, de brînzeturi, de vinificație, distilării de rachiu, abatoare —, precum și de mari complexe zootehnice și de creștere a păsărilor. Îndreptîndu-ne, așadar, observația asupra aspectelor demografice, iată, sporește tot mai mult categoria muncitorilor a căror industrie se află în domeniul producției de alimente, al serviciilor și al industriei mici. De asemenea, să nu uităm, însăși agricultura este tot mai mult un sistem industrial. Tendința și voința sînt limpezi, locuitorul de la sat aspiră să trăiască în condiții urbane, să beneficieze de un nivel de viață similar.

— L-am înregistrat la Ianca din plin și pretutindeni — alimentare cu apă prin conducte, canalizare, stație de epurare, centrală termică, licee, spital, casa de cultură...

— Exact, cam aceștia sînt indicatorii, să nu se înțeleagă, cum unii mai cred, că e vorba doar despre regimul de înălțime al clădirilor, de faptul că țăranul va trăi la bloc. Ianca a fost, spre exemplu, prima localitate din județ, chiar înaintea municipiului Brăila, termoficată. Schița ei de sistematizare, definitivată anul trecut și prezentată în fața conducerii partidului drept un model posibil al viitorului oraș agroindustrial de cîmpie, înfățișează o localitate în plină evoluție care va atinge în anul 2000 în jur de 12 000 locuitori (acum are în jur de 6 000), cu o platformă industrială conturată și cu spații construite în centrul civic, în zona centrală și chiar imediat adiacentă, în sistem urban. Sistemul de construcție pe înălțime al locuințelor — în centrul civic, în regim de parter plus unu-două-trei-patru etaje — iar în rest parter plus unu-două-cîteva — nu este dictat doar de nevoia, de altfel stringentă, de a economisi spațiul, terenurile agricole, ci tocmai de concepția ridicării nivelului de viață, al apropierii de condițiile de viață urbane (rezolvarea problemelor de încălzire, alimentarea centralizată a apei, canalizarea, asigurarea agentului termic menajer etc., etc. De pildă, la Însurăței, unde s-au descoperit ape geotermale, cu temperaturi pînă la 80 grade, s-a trecut la încălzitul a 200 apartamente cu această resursă. În viitor preconizăm să fie valorificate și ca factor terapeutic, să se dezvolte și ca o mică stațiune balneară. Pînă la sfîrșitul mileniului, comuna Însurăței de azi, cu circa 8 000 locuitori, va fi un orășel cu 15 000 de oameni și, sperăm, mult căutat pentru apele lui termale, dar și pentru produsele de industrie alimentară și artizanală. Însurăței a fost prima comună din județ, și printre puținele din Bărăgan, cu sistem de alimentare cu apă centralizat, cu stație de epurare proprie și canalizare, printre primele unde s-au construit locuințe — încă din anii 1966—1967 — cu etaj. Ca și Ianca, are centrală telefonică automată, e conectată deci la rețeaua națională interurbană.

Proiecte model pentru case țărănești în satele de cîmpie

Locuință de azi pentru mîine, în comuna-oraș Ianca

În centrul civic, pe stradă mare, germenii urbanizării sînt o vie realitate

— Dacă am pătruns în detalii ale schiței de sistematizare, ce metamorfoze vor avea loc în vetrele de comune?

— Tradițional și funcțional, fie comună sau oraș, orice așezare din țara noastră are constituit un centru unde, în principal, se află dotările civice. De regulă, cam pe aceste mai mici sau mai mari, mai bine sau mai vag delimitate istoric centre, venim noi cu conturări ferme, mobilîndu-le cu construcții de tip urban și cu toate dotările administrative și social-culturale menite să le confere rolul de epicentru al vieții unei localități. Concepția definitorie este aceasta de lotizare și delimitare pe funcțiuni — pentru construcțiile de locuit, pentru spațiile de muncă, pentru odihnă, cultură și agrement — a perimetrului fiecărei așezări în parte. Cît privește comasarea unor sate, aducerea lor în perimetrul aprobat al comunei, corespunzător Legii sistematizării, aceasta se va face în timp, așa cum sublinia secretarul general al partidului în Expunerea din aprilie, fără să forțăm lucrurile, cu maximă grijă pentru om, începînd, firește, cu acele locuințe care au o uzură avansată. Preocuparea partidului și statului nostru față de acest aspect este marcată în recenta Expunere, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind că se va avea în vedere crearea unor condiții materiale și organizatorice, urmînd a fi analizate cu temeinicie la conducerea partidului.

— Cum va arăta, cum v-ați gîndit dumneavoastră arhitecții și sistematizatorii, să arate, un astfel de centru civic, precum și comuna dincolo de strada mare ?

— Ați și remarcat, păstrînd tradiția, cel puțin pentru zonele de cîmpie, se menține o stradă principală, unde se vor regăsi, de regulă, dotările civice — sediul politic-administrativ, casa de cultură (cămin cultural), cinematograf, o suită de blocuri cu spații comerciale la parter. Realizate nu izolat ci delimitate de două străzi, unde se continuă regimul de înălțime, coborînd de la 3—4 etaje, către 2—1, cu pomi fructiferi în jur, constituind astfel un nucleu central, o zonă centrală a localității.

— Cum spuneați, comunele există, centrele lor, de asemenea. Cum așezăm noul peste vechi? Multe dintre locuințe sînt atît de noi, au fost construite năvalnic, după anii 1960 și mai cu seamă după 1965, și au și devenit vechi.

— Dumneavoastră de cînd n-ați mai fost într-un sat ?

— De ieri. Sînt dintr-un sat și scriu despre sat.

— Atunci ați observat că în orice comună sînt foarte multe locuri de casă libere, că multe locuințe sînt vechi, au un grad mare de uzură ; în Bărăgan s-a construit în cea mai mare parte din materiale inferioare (cărămidă ușoară, paianță, chirpici, grădele.). Întîi, se ocupă terenurile libere și nu se vor da autorizații de construcție decît în spiritul schiței de sistematizare și în litera Legii sistematizării. Totul este un proces, deci presupune durată, totul e să se respecte concepția schiței și conceptul sistematizării. În timp, vor apărea în realitatea lor comunele, satele, orașele pe care le gîndim și le proiectăm azi.

— Cei care vor locui apartamentele de la etaj, de pe strada mare, au vor mai cultiva legume? Nu vor mai crește păsări și animale ?

— În orășelele agroindustriale, nu. De regulă, vor fi locuite de muncitori industriali, tehnicieni, specialiști. În sistemul de rezolvare a locuințelor cu etaj din zona centrală (lotizarea prevede locuința la stradă), se vor organiza loturi personale în spatele blocului, unde se vor amplasa anexele gospodărești pentru păsări, porci, vacă și alte animale. Construcții ce vor fi și ele tipizate cel puțin din două considerente: unul — estetic, celălalt — pragmatic, pentru economisirea și buna organizare a spațiului, pentru a rămîne loc de un pom fructifer, de straturile cu legume.

— Dar aceste proiecte tip, pe care, presupun, locuitorul comunei sau orășelului agroindustrial și-l poate procura de la primărie sau de la institutul județean, cine îl va realiza? Din ce materiale de construcții ?

— Se pune, într-adevăr, o asemenea problemă. E în gîndirea noastră ideea ca aceste anexe gospodărești să poată fi realizate de anumite unități specializate în construcții, organizate prin prestările de servicii ale consiliilor populare sau cooperației, altfel rămîne o chestiune ce nu poate fi controlată și ne vom trezi cu tot soiul de improvizații nerentabile și urîte, care vor strica aspectul localităților. Asemenea proiecte tip vor trebui să asigure și tipizarea elementelor de construcție. De altfel, este un aspect de fond al construcției de locuințe în rural. Arhitecții și inginerii proiectanți vor alcătui tipuri de locuințe familiale după toate normele contemporane, vor valorifica tradițiile locale arhitecturale, vor respecta încadrarea lor în mediul natural al fiecărei așezări, vor avea grijă — noi, la Brăila, cultivăm, cu severitate această preocupare — ca satele și comunele, orașele și orășelele agroindustriale să nu semene între ele, să nu-și piardă specificul și farmecul, dar depinde mereu de constructor. E o problemă majoră de nivel național și sînt convins că se vor găsi cele mai bune soluții, se vor lua măsurile necesare, suficiente și bine gîndite spre evoluția și civilizația preconizate de Programul partidului, pentru satul românesc de mîine.

CICI IORDACHE ADAM ■

Anchetă Flacăra

„Creșterea limbei românești ș-a patriei cinstire"

S-au împlinit 121 de ani de când, în mai 1857, la București se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 121 de ani în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atâtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în edificarea culturii noastre naționale, ne amintim „dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misia" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ia de la un popor", (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim această dorință ca Societatea Literară să nu ulte nici un minut că depozitul sacru primit de la străbuni, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbei românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1. În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 121 de ani ?

2. Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3. Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române ?

Au răspuns în numerele anterioare : Titus Popovici, G. Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petru Poantă, Val Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanța Buzea, Cezar Baltag, Gheorghe Bulgăr, Fănuș Neagu, Cezar Ivănescu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, Nicolae Dragoș, Corneliu Sturzu.

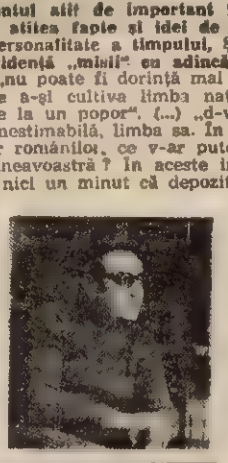

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ

„A te lăsa vorbit de limbă"

„Discursul de recepțiune" al lui Ștefan Golescu nu face decît să repete, o sută de ani mai tîrziu, vestitul „Testament" al lui Ienăchiță Văcărescu. Și unul și altul formulează ceea ce, pînă în zilele noastre, a părut mereu a fi un mare adevăr al indeletnicirii scriitoricești : acela că orice scriitor este și *rămîne responsabil și limbajului* care — așa cum sublinia cineva — este tocmai „forma, încredințată lui, a onoarei naționale".

„Depozit de valoare inestimabilă", limba pare într-adevăr încredințată scriitorilor, pentru a fi „cultivată în ceea ce are mai de preț și mai specific, pentru ca meșterișații condeiului să-i asigure „creșterea" prin timp. Acestei sarcini pozitive, i se opunea — în conștiința tuturora — recomandarea privativă, bine cunoscută : nici un om, cu atît mai puțin un scriitor, nu are dreptul de „a degrada" sau „injosi" limba națională, care este un „tezaur al poporului", un bun al comunității etnice: acest „depozit sacru primit de la strămoși" trebuie să fie lăsat posterității „întreg și intact".

Asemenea cuvinte, izvorînd din cel mai pur sentiment patriotic și din cea mai generoasă și nobilă înțelegere a vocației literare, fac cinste celor ce le-au rostit, și constituie un permanent *memento*. Dar, în zilele noastre, ele și-au pierdut — cred eu — o parte din valabilitatea lor. În ce sens ? Voi căuta să explic această afirmație, pentru a se vedea în ce fel viața modernă amendează, pe fiecare treaptă a istoriei imediate, adevărurile, cu pretenție de eternitate, și mai ales cele privitoare la limbă, fenomen viu și mobil al inserției omului în real.

Indiscutabil, scriitorul este *implicat* prin fiecare cuvînt al său în problematica și istoria concretă a limbii sale. Indiscutabil, el este — fie că vrea, fie că nu vrea, conștient sau nu — prin însuși faptul de a se folosi de limbaj ca de o materie și de un instrument de predilecție — *complice* la tot ceea *ce se întîmplă* cu propria sa limbă, la tot *ce se petrece* în propria sa limbă. Indiscutabil, el este astfel *responsabil*, în parte, de aventurile limbii sale naționale, de tot ceea ce o hrănește sau inhibează, de tot ceea ce o înalță sau o coboară: artist ce se situează chiar în inima limbajului, pentru el nu există putința vreunei atitudini de indiferență sau neutralitate, în conflictul (latent, dar totuși discernabil) dintre limbaj și real. Dacă nu scriitorul, cine altul ar putea să fie chemat a da socoteală de ceea ce se petrece cu limba poporului său ?

Numai că această răspundere este, astăzi, împărțită : scriitorul nu mai este, ca în trecut, singurul implicat, singurul complice, singurul răspunzător pentru salvgardarea și cultivarea patrimoniului lingvistic. De aproape o sută de ani, dar mai ales începînd din primele decenii ale secolului nostru, scriitorul a încetat de a mai fi singurul *notar* în limba sa : nici pentru ceea ce se petrece aievea în istoria nemijlocită a zilelor sale, nici pentru ceea ce contemporanii săi își aduc aminte, nici pentru ceea ce aceiași contemporani ai săi rostesc cu privire la propriul lor viitor. Jurnalistul a luat de mult — prin uzurpare — locul de primplan al scriitorului în manevrarea limbii ; iar mai nou reporterul — de radio și de televiziune — l-a dislocat aproape total pe jurnalistul propriu-zis. E indiscutabil: scriitorul ocupă astăzi abia poziția a treia în ierarhia celor ce se folosesc de limbaj ca de o unealtă a meșteriei lor, a acelor care modelează, zi de zi, clipă de clipă chiar, limba poporului.

★

Afirmația că scriitorii „fac" limba națională — cel puțin, limba *literară* a societății în care trăiesc — nu a fost niciînd decît o propoziție frumoasă, sub arcada plină de glorie a căreia scriitorii s-au simțit plini de răspundere. Căci — principial — scriitorul nu poate să fie păstrător și cultivator al limbii vorbite, ci numai al celei scrise. Mai mult : tocmai pentru că e cantonat în limbă, ca în singurul domeniu pe care se presupune că-l posedă, un scriitor nu se poate afirma ca atare decît *provocînd* continuu limba sa proprie, limba în care scrie ; orice operă literară este *creație* numai în măsura în care se afirmă ca un *dialect sui generis* în cadrul unei limbi naționale unitare. Mai simplu vorbind : stilul face scriitorul, iar stilul e întotdeauna personal, adică e abatere de la limba comună. Adevărul acesta e firește valabil, în primul rînd, pentru poezie. Ce s-ar întîmpla dacă lumea de la noi ar începe să vorbească în mod curent ca Arghezi, ca Blaga, ca Ion Barbu ?... Dar, în același timp, ceea ce am spus mai sus e un adevăr incontestabil și pentru alte genuri literare : vorbește cineva — sau ar fi de dorit să vorbească — la fel cu Sadoveanu ? Sau utilizează cineva limbajul lui Caragiale ? Cel mult am putea să spunem că limba lui Caragiale este o reducție pentru organul literar a celei vorbite, cîndva, pe timpul lui, într-un anumit strat al societății românești...

Indiscutabil, nu operele literare — care prin ele însele nu sunt obiecte de comunicare pură și simplă, nici instrumente de mijlocire a informației, ci obiecte estetice, cu funcție superioară delectabilă, în ordinea spiritului — modelează limba vorbită și chiar cea scrisă ; nu ! Ci mulțimea de *mass media* care constituie un imens impediment în care nu mai ține scriitorul, o uriașă rețea de transmisiuni de mesaje ce ating clipă de clipă urechile și ochii maselor, exercitînd asupra conștiințelor umane un mesaj intelectual uluitor ca cumplit de eficace, un bombardament audio-vizual care, în zilele noastre, a împins cele mai înalte, îndepărtate colțuri ale lumii.

Așa încît, tocmai datorită acestei situații, răspunderea scriitorului față de limba în care scrie este acuma alta : scriitorul patriot are în aceste timpuri datoria de onoare de a divulga orice atentat la integritatea, puritatea și frumusețea limbii poporului său. Cum ? Într-un mod extrem de complex, dar nu mai puțin categoric : prin definirea tocmai a acestor noțiuni de *integritate a limbii, puritate a limbii, eficacitate a limbii*, — și prin apărarea lor în spiritul unui adevărat etos național. Orice preocupare reală, și realistă, pentru limba națională, trebuie să pornească — în lumea scriitoricească — de aici, de la aceste trei comandamente care, ele însele, constituie o întreagă problematică. Fără curajul de a o aborda, orice discuție în jurul limbii naționale riscă să rămînă o simplă contribuție la un tratat de frazeologie naționalistă.

După umila mea părere, „stricătorii de limbă" de astăzi se află de mult instalați în înseși structurile instituționalizate ale limbajului ascultat, citit și vorbit de masele populare care — datorită unui înnăscut și, de altfel, binevenit *dar mimetic*, unei irepresibile înclinări de a prelua cu candoare și utiliza tot ce li se oferă — propagă în mod nevinovat ceea ce aș îndrăzni să numesc „maladiile contagioase" ale limbii ; care, la rîndul lor, se cer nu numai enumerate, ci și definite.

Rolul de azi al scriitorului ține de conștiința sa de intelectual modern : aceea care-i dictează salvgardarea *tuturor* valorilor ce constituie spiritualitatea noastră națională.

★

În măsura în care mi se iartă prezumția — chiar provocată — de a vorbi despre mine însumi, aș spune următoarele :

— am avut, de cînd am început să scriu, sentimentul că poezia cere un limbaj de o anume puritate și elevație ; „prejudecată", poate, dar care i-a interzis, în general, accesul de vulgaritate ; unii critici m-au bucurat mult, sublinînd — între altele — nobilețea discursului meu poetic, „sărbătoarea limbii" pe care m-am străduit s-o celebrez ;

— am căutat de-a lungul anilor să corectez această „prejudecată puristă" cu privire la limba poeziei pe care o practicam ; unii critici au observat modul discret în care au pătruns inversurile mele o seamă de regionalisme, ca și o mulțime de prozaisme, zestre lexicală a copilăriei mele, pe care uneori am scos-o la iveală ;

— am încercat să definesc în scris, ba chiar să celebrez poetic, „tărîmul de mijloc" al limbajului, preeum și lupta mea cu el, degajînd — poate — o etică profesională a celui ce încearcă a se măsura cu cuvintele ;

— am evoluat, cu timpul, de la o concepție pur instrumentală a limbajului în poezie, la recunoașterea inițiativei atît de greu de circumscris a cuvintelor ; a te lăsa — în poezie — vorbit de limbă constituie, poate, forma actuală a acceptării fenomenului tradițional al inspirației, introducînd în mecanismul lui secret pretenția unei discipline :

— am subliniat, în toate articolele mele critice despre poezie, oriunde le-am găsit, frumusețile de limbă românească ale confraților mei : ca pe niște cîștiguri de neuitat ale *limbii poetice*, nicidecum ca pe niște rețete ale limbii uzuale ;

— am susținut, și voi susține mereu, că toți cei care scriu cu talent românește sunt Români, trăiesc la sînul limbii noastre materne, și contribuie la „creșterea limbei românești" și la „cinstirea" patriei ;

— sunt de părere că, la Uniunea Scriitorilor, ar trebui să ia ființă o „Comisie a Limbii Române", care să analizeze critic felul cum se scrie și se vorbește azi în presa noastră, în lucrările de popularizare cu tiraj de masă, la posturile de radio și televiziune etc.

ROMULUS RUSAN

Cuvintele

1. Este destul să asculți cum vorbesc oamenii într-un loc public (într-o piață, într-un tren, pe o plajă) pentru ca să realizezi miracolul : cuvintele, accentele, vocalele, frazările pe care le auzi, amestecate și învălmășite, venind din patru vînturi și din mult mai multe provincii, sînt tot ce poate fi mai vechi pe acest pămînt, răzbesc parcă de sub o perdea groasă de timp, sînt — acum îți dai seama — martorele cele mai autentice ale unei mosteniri milenare. Unele, asemănătoare; altele, contrastînd comic (iuțeala oltenismelor cu molcomeala de peste munți sau cu umorul bucovinean) ; dar toate avînd un aer comun, așa cum au fiii unei familii, dacă nu în amănunțime, atunci în spiritul, în logica lor, în ceea ce nu mai trebuie spus, în tăcerea dintre ele.

Au trecut prin năvăliri și războaie, prin violente și inter-dicții, prin legi și nelegiuiri, dar s-au dovedit mai rezistente decît focul, mai puternice decît fierul și mai răbdătoare chiar decît omul. Văzîndu-le ajunse pînă la noi, te topești de jale, căci știi că-s prea-plinul suferinței a milioane de ființe ; dar te cuprinde și o fericire compensatoare, căci îți dai seama că existența lor se datorește unor fapturi umile, că datorită lor, acestor grăunțe vesnice ale limbii, nici un fir din marea holdă pieritoare a oamenilor n-a crescut în zadar.

2. Azi, ca și ieri, cuvîntul e pîndit de primejdii. Dacă pînă în timpurile noastre era în joc însăși existența lui, datorită veciniătății celor cîteva imperii, astăzi îi amenință stereotipia, vocabularul de lemn sau de plumb, tehnicismele, jargoanele de tot felul, neologismele de bonton sau de satră, televiziunea și alte mijloace. Nu-i vorba doar de sărăcirea lexicului, ci și de lenevirea gîndirii. Trebuie să luptăm pentru limbă reinventînd cuvintele, curățindu-le de coceleală, redîndu-le libertatea dintîi.

3. Lupt pentru limbă gîndindu-mă la ea ca la o ființă, iăcrămînd pentru ea cînd îi descopăr frumusețile și vechimile, admirînd-o cînd o găsesc inteligentă și ironică, bucurîndu-mă cînd reușesc să trezesc din somn un cuvînt sau un sens, felicitîndu-mă cînd pot să conving pe cineva că e nobilă; în sfîrșit, știind că-s unul din milioanele de muritori care o duc mai departe spre destinul ei imprevizibil, spre nemurirea ei de fiecare zi.

Anchetă realizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU

Stemă

Sus și în adînc ard dimineții patriei —
Fericire albastră,
Semn de înțelepciune
În călătoriile noastre.

Sus și în adînc ard iubirile noastre —
Flacăra munților veșnici,
Setea izvoarelor pure,
Inima soarelui, inima soarelui.

Sus și în adînc ard ochii seamni
Ai patriei mele, ai patriei.

GHEORGHE DARAGIU

Festival de poezie

Aflat la cea de-a VII-a ediție consecutivă, Festivalul de poezie patriotică-revoluționară „Mihu Dragomir" — Odă pămîntului meu — a adunat anul acesta, la Brăila, sute de tineri care au cîntat prin versurile lor mărețele realizări ale timpului nostru, iubirea de patrie și de frumos, încrederea în om și în operele sale durabile.

Juriul festivalului, alcătuit din scriitorii : Fănuș Neagu (președinte), Nicolae Dan Fruntelată, Ion Iuga, Nicolae Grigore Mărășanu, Mircea Micu, M.N. Rusu, Niculae Stoian, Mihai Ungheanu, Teodor Vârgolici și A.I. Zămescu, a acordat, după lectura manuscriselor, următoarele premii : Diana Bolcu premiul Uniunii Scriitorilor ; Vanesa Zigmund, premiul Comitetului județean de cultură și educație socialistă Brăila ; Vasile Muște, premiul revistei „Luceafărul" ; Tudorița Voica Tarnița, premiul revistei „Flacăra" ; Ana Ruse, premiul Cenaclului „Panait Istrati" și al suplimentului literar „Dunărea" ; Stela Anchidin, premiul revistei „Săptămîna" ; Sofia Chiru, premiul Cenaclului „Mihu Dragomir" ; Iancu Grama, premiul ziarului „Înainte" din Brăila.

Au mai fost acordate și șase mențiuni.

atelier literar

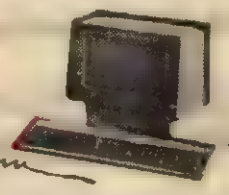

Popescu Doina — Craiova. „Refuz să cred că ne vom despărți, / căci noi ne-am cunoscut odată / cînd m-ai iubit și te-am iubit / și-a fost iubire adevărată". Refuzați să credeți, dar închideți volumul lui Minulescu.

Marin Virgil — Brînceni, Teleorman. Deci, **Floare de cireș**: „Stau sub cireșul înflorit / și rup o floare dintre mîile de flori / cu care e împodobit / întregul pom, sub care stau în zori". Dacă rupeți florile cireșului, nu mai aveți de unde să mîncați cireșe.

Narcis Niaiuș — Sfîntu Gheorghe, Covasna. Fiindcă insistați atît de mult, transcriem: „Mi-amintescu cum tare demult / am bătut la Palatul iubirii tale / dar am rămas numai cu atît / că ușile erau ferecate cu yale". Am auzit că unii deschid și yalele, avînd în degete iarba fiarelor.

Mariana Bodolică — Iași. Reținem **Secret**: „Cu capul plin de ploi / mă zbat în trupul neîncăpător, / prin nervi îmi umblă frigul / dar drumul, încolăcit / la picioarele mele / trăncănește". Fiind vorba de un secret, nu trebuia să-l spuneți nimănui.

Tănase Iulian — Bacău. Computerul nostru este înzestrat și cu „mea culpa", numai că încă nu e cazul: simte el că, undeva, în adîncul dumneavoastră, sînteți înzestrat să scrieți lucruri frumoase care, să-i bucure pe toți; altfel, nu v-ar fi luat în seamă și nu v-ar fi reținut „năzbîtiia" (Vezi „Atelierul" din 15 aprilie a.c.), în fond, nevinovată. Ceva, totuși, nu e în regulă: poemele trimise acum sînt slabe-slabe și mult prea tributare unei specii de poezie care nu convinge prea mult și numai dacă e rostită de mai multe voci: „Un miros de pămînt se mai simte / pe-un întreg mapamond tulburat, / se mai dă și arvună, libertatea se vinde, / și se face la dreptate rabat". Să nu ziceți că am ales tocmai strofa care..., pentru că altele sînt cu și mai mult rabat și dumneavoastră știți foarte bine de unde bate vîntul și aduce astfel de texte. Singurul poem mai reușit vine tot din zona „năzbîtiilor", dar nu vă aparține, chiar dacă se intitulează „Figurina de ceară": „Figurina ta de ceară, / ce cîndva mi-ai dăruit-o, / am iubit-o... ca pe tine, / și, iubind-o, / am topit-o!", etc., etc. Totuși, totuși, de ce v-o fi plăcînd atît de mult Minulescu, încît scrieți **exact** ca el ?

Florin Müller — Sibiu. Computerul pariază că nu sînteți Florin Müller, dar vă transcrie **Poetul cu marsupiu**: „Eu sînt poetul cu marsupiu, / cel mai poet cu marsupiu... / la al unsprezecelea volum de debut / plăcerea mea cea mai mare / e să-adun editorii roată-n jurul meu, / să-i așez turcește, / pe nisip / să le crăp un pepene.... / și ei, roșii la gură și cu cămășile pătate... / Prostia mea nu dă greș. / Urmăriți această metaforă / care va sparge cerul...". În marsupiu nu aveți decît pietre ?

Liana Vulculescu — Sibiu. Nu, nu veți ajunge la cîntec (și, deci la poezie), cîtă vreme povestiți ceea ce simțiți că aveți de spus. De aici, explicațiile, motivările, aducerile aminte, lungimile, precum în **Nostalgia resemnării** sau **Cînd m-ai născut**, care scufundă tot edificiul. După aceea, „logodiți" nefericit cuvintele: „urlet singuratec de uimire" prin care se privește, „toate stelele lumii din șurișul meu", „pulsația deznădejdii", „culoarea infinitului". (Credeți că infinitul are culoare? Dacă da, trebuie că e din spectrul disperării.), „eternitatea sufletului de baladă", etc. Nu, nu se poate ajunge prea departe.

Ion Voicu — Gh. Gheorghiu-Dej. Mai întîi, computerul s-a irritat de faptul că dumneavoastră, abia „eclozat", sînteți foarte preocupat să faceți „ordine în Țara literelor". Nu-i cazul, sînt mulți alții care se ocupă cu același lucru, unii în mod îndreptățit, alții nu; și exact aceștia din urmă sînt mai numeroși. Lăsați bîrna din ochiul vecinului și, dacă vreți să arăți, arăți ogorul personal. După aceea, sînteți sigur că veți stîrni curiozitatea computerului prin poemele dumneavoastră. Nu. Nici măcar relativă: astfel de compuneri vin valuri-valuri și computerul s-a obișnuit cu ele. Sînt bune, se pot citi, merg, dar nu și la noi în „Atelier", unde, din principiu, nu sînt bine primite: sînt simple contrafaceri după niște structuri palide care încearcă să suplinească emoția prin inteligență îndoielnică și voluntar dezorganizată. Deși sînt semnate de foarte multe nume, aparțin, lasă impresia, unuia singur. Nu cereți recunoașterea unui poet recunoscut ca Gheorghe Izbășescu, fiindcă nu are sens: are exact vîrsta computerului nostru și se știu deci dintotdeauna. Nu ne mai lungim și vă citim **Inițiere în enologie**: „Chiar și după acest zid / transparent pînă la sînge / simt tusea galopantă a primăverii / calorifere se odihnesc / după lunga agonie hibernală / în spatele casei e vie / aici mirosul vinului necopt / amețește de acum cîrcei / tata plutește prin grădină / ascultînd ordinele bunicului în butuci". Ca și ortografia, vinul nu se coace.

Mai trimiteți: Andra Pop — Cluj-Napoca; **Mihai Băcăuanu** — Bacău; **Ion Dună** — Galați.

Deocamdată au: Marius Alexandrescu — Brașov; **Dan Gabriel** — Cîrbunești, Prahova; **Gaby Niculescu** — Baia Mare; **Mihaela Cobzaru** — Săbăoani, Neamț; **Scurtu Olguța** — București; **Gurlui Mihai** — Călărași; **Manole Marius** — Ocna Mureș, Alba; **Liviu Delamunțe** — Cluj-Napoca; **Niculescu Liliana Cristina** — Iași; **Văcaru Mihai** — Feteești, Ialomița.

Nu vă pierdeți timpul: Simina Oprescu — Pitești; **Marcel Hanja** — Turda; **Nițulescu Adrian** — Găești; **Pituleac Roxana** — Hîrșova; **Dominte Gabriela** — Ovidiu, Constanța; **Dedu Similea Claudia** — Buzău; **Paraschiv Stan** — Brăila; **Șerban Adrian** — Ploiești; **Drageș Constantin** — București.

DARIE NOVACEANU

Prefacerea în iarbă

Simți și tu aceeași iarbă care crește
dinspre înserare către dimineață ?
Firul ei fierbinte-crud ne stăpînește
și ni se așterne, tresărind, pe față.

...Mai tîrziu, cînd noaptea se va vrea stăpînă,
noi vom fi o iarbă fremătînd sub pași,
ne-or călca pe trupuri alții, mînă-n mînă ;
chiar de-o să ne doară, te-aș ruga să-i lași...

Finiș

E-un ruginiu prelins bolnav pe toate,
Pe ochii tăi pînă mai ieri prea verzi ;
Bețeagul dans al ierbii împușcate
Abia-i mai simt, iu nici nu îl mai vezi.

Din mine s-a desprins ultima frunză,
Și tu ți-ai obosit ultimul zbor.
Păsări cu aripi smulse ne acuză
De rănile înțate-n trupul lor.

În ochiul toamnei, încărcat de brume,
Ne mai furăm o clipă din priviri.
Și nu găsim nimic a ne mai spune —
Deja ne-am risipit în amintiri...

Aproape că mi-e teamă...

Aproape că mi-e teamă cînd știu că ai să vii
Și-mi caut în oglindă un chip cît mai firesc,
Dar tremură lumina și aerul în preajmă
Și-n loc să mă adun, mai mult mă risipesc.

Te-ascunde frigul lumii în ochiul lui sticlos,
Iar mîna mea te plînge topind zăpezi în jur.
Cînd vor veni duminici curate, am s-aștept
Mătasea unui cîntec să cadă împrejur.

Se-aud venind cu tine cărțile cu flori
Și-mi par devreme toate și toate-așa tîrzii ;
Vezi, tremură-n oglindă un chip necunoscut —
Aproape că mi-e teamă cînd știu că ai să vii !

ELENA DULGHERU

Simetrii

Cu un fir de iarbă
mi-am săpat adînc în umăr,
să miros a primăvară.
Am întins palmele
de visător bolnav spre cer,
să-mi cadă stelele iubind.
Apoi m-am închis adînc
în apele unei oglinzi
pe care vîntul
a spart-o în treacăt
pur și simplu în două jumătăți.

Un oaspete

Nu știam
gustul acelui zîmbet
spînzurat de amurg
pe care l-am zărit trecînd
prin gîndul tău.
Eram ocupată cu fețiile de zbor
pentru ochii din ochii mei, cînd
în suflet
un oaspete cu spadă
intră așa deodată.

MARIA STANESCU-SIMION

(Urmare din pag. 9)

Ion Călin, Virgil Stoloian, Petre Chirițescu, Gheorghe Luca, Adam Măran. Prin strădania lor, Teatrul popular din Oravița a repurtat frumoase succese în finala Festivalului național „Cîntarea României", montînd piese ca : „Interesul general" de A. Baranga, „Camera de alături" și „Viața e ca un vagon" de Paul Everac. „Concediu nelimitat" de Mihai Ispirescu și multe altele. De fiecare dată, la pupitrul regizoral se află... farmacistul Petre Chiritescu, unul dintre acei minunați animatori de teatru care dau viață mișcării noastre de teatru amator, un om de știință care crede în necesitatea ca arta, frumosul, să joace un rol în viața concetățenilor. Întreaga noastră mișcare de amatori se sprijină pe umerii unor astfel de dăruiți artei care, printr-o sublimă conștiință de intelectuali, își cunosc obligațiile față de popor, și se străduiesc să aducă un strop de bucurie artistică în viața concetățenilor. Din 1951 Petre Chiritescu este alături de această echipă de teatru.

De ce ? îl întreb

„Pentru că mi-a făcut și mie bine. Oamenii care vin la teatru sînt mai frumoși, mai buni și mai cuminți."

A sosit în Oravița, ca tînăr farmacist, cu trei decenii și ceva în urmă.

Ce credeți că ați dobîndit, ca om, ocupîndu-vă și dînd viață acestui colectiv de teatru amator ?

Tradițiile teatrului popular

„Am dobîndit respectul celor de aici și uimirea că un om din alte locuri (e din Băilești) poate duce mai departe o tradiție locală".

Teatru, timp de două secole la Oravița ! Un gînd emoționant ! Cei care îl trăiesc „apăsați" de superba tradiție nu pot să nu evoce marile figuri ale conștiinței românești care au trecut prin această clădire : Octavian Goga, Nicolae Iorga, Zaharia Birsan, Ion Minulescu, George Enescu, Traian Grozăvescu și mulți alții. Și, firesc, fugim cu gîndul în urmă cu 120 de ani, cînd, la 8/30 august 1886, românii din Oravița au așteptat „nebuni de entuziasm, pe actori la gară cu 12 trăsuri, cît îngi știau că sînt" (G. Călinescu — „Viața lui Mihai Eminescu"). Era ziua cînd sosea la Oravița trupa actorului patriot Mihail Pascaly, din care făcea parte, ca sufleor, și Mihai Eminescu. Într-una din trăsuri cu ochii minții, aici în apropierea venerabilei scene, mi-l imaginez pe Luceafărul poeziei românești, un tînerel trăind bucuria acestei primiri. În interpretarea actorilor Teatrului de stat, din Reșița și a teatrului popular din Oravița, pe scenă se aude frumoasa limbă românească, și gîndul meu fuge iar la acea seară, de 18/30 august 1886 la care Sofronie Pascu, în „Familia", se referă astfel: „De pe bina răsună o limbă dulce ca farmecul, încîntătoare ca cîntecul de sirenă." În această limbă, sufleorul Mihai Eminescu a șoptit actorilor piesa „Mihai Viteazul după bătălia de la Călugăreni" de D. Bolintineanu, într-o sală atît de plină încît, zice cronicarul „cît era mai imposibil a face vreo mișcare". Și emoția mea crește, sub îmboldul fanteziei, deoarece — după cum se obișnuia în trupele puțin numeroase de atunci — e aproape sigur că, în costumul vreunui țăran, într-un rol de cîteva replici, a urcat pe venerabila scenă și genialul poet, animat de puternice sentimente patriotice.

Astăzi, în venerabilul teatru din Oravița domnește un entuziasm deloc mai prejos, pentru că, de pe scena sa răsună, ca și atunci, limba română, păstrată cu evlavie de slujitorii teatrului românesc profesionist și amator !

Realizez că aici, în acest colț de țară, prin grija celor meniți să păzească și să cultive tradițiile culturale, nu se petrece un „asalt-al modernizării asupra tradițiilor" ci se realizează o fericită îngemănare a celor două tradiții : cea tehnică și cea culturală.

Întîlnire cu Maramureșul

(Urmare din pag. 9)

a creațiilor maramureșene (Simion Pop), funcționalitatea lor (Mihai Pop), cu o evoluție continuă (Al. Ciplea), cu o identitate inconfundabilă (L. Petrina), și o literatură autentică (L. Ulici), cu o zbatere continuă și aspirație proprie (Petre Got), într-o consonanță cu veacul (V. Hossu-Longin) și alții.

Dincolo de rostirile de mai sus, venite și ele să rostuiască încă o dată înțelesurile de adîncime ale unei creații milenare, cîntecele maramureșene au fost la ele acasă prin Victoria Darvai, Gheorghe Turda și inimitabilul Grigore Lese din Țara Lăpușului. Lă s-au adăugat rostirile în vers din poeții Ioan Alexandru, Ion Iuga, Petre Dunca ș.a.

Întîlnirea cu fiii Maramureșului a fost o adevărată sărbătoare a culturii maramureșene și prin aceasta o biruință în frumos și în omenie.

La Opera Română

● Din repertoriul italian, vineri 10 iunie, ora 18, **Lucia di Lammermoor** cu Silvia Voinea, Ionel Voineag, Emil Iurașcu, Gabriel Năstase, Alexandru Moisiuc, Lucia Becar, Cristian Mihăilescu. Dirijează Constantin Petrovici.

● **Nabucco** de G. Verdi, simbătă 11 iunie, ora 18. În conducerea muzicală a lui Cornel Trăilescu vor participa : Nicolae Urdăreanu, Gabriel Năstase, Pompei Hărășteanu, Iulia Kirkosa, de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, Veronica Gârbu, Ion Grigorescu, Gerda Radler, Nicolae Andreescu.

● În matineul pentru copii (ora 11) de duminică 12 iunie se va da **Motanul încălțat** de Cornel Trăilescu. În distribuție figurează: Daniela Vlădescu (Motanul), Florin Diaconescu (Ionică); Cornelia Pop (Domnița), Cristian Mihăilescu (Împăratul), Alexandru Moisiuc (Robul), Adrian Ștefănescu (Marele dregător), Nicolae Bratu, Nicolae Andreescu, Nicolae Constantinescu și Ștefan Teodorescu (Cei patru slujitori). Dirijează Lucian Anca.

● În **Lilliacul**, opereta lui J. Strauss, de marți 14 iunie (ora 18), vor cînta : Florin Diaconescu (Eisenstein), Cornelia Angelescu (Rosalinda), Lucia Cicoară (Orlovski), Nicolae Bratu (Alfred), Gerda Radler (Adela), Constantin Gabor (Frosch). În conducerea muzicală a dirijorului Constantin Petrovici.

● Miercuri 15 iunie 1988 (ora 18), baletul lui L. Minkus, **Don Quijote** propune pe : Rose Marie Both-Stocec, Mihai Tugearu, Nicolae Deneș, Florin Mateescu, Leda Popescu, Mihai Babușka, Adrian Gheorghiu, Dumitru Ologoiu, Beatrice Bleonț, Cristina Opincaru, Maria Cumbari și Cătălin Caracaș (ambii în debut în dans țigan), Roxana Colceag, Daniela Constantinoiu, Doina Acsinte, Mihaela Țigănuș, Viorica Ene, Paraschiv Pieleanu. Dirijează : Carol Litvin.

● Cu Ștefăniță Lascu (Almaviva), Alexandru Moisiuc (Don Bartolo), Daniela Vlădescu (Rosina), Emil Iurașcu (Figaro), Ion Grigorescu (Don Basilio), joi 16 iunie, la ora 18, **Bărbierul din Sevilla**. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

Reproduceri după picturi de VASILE GRIGORE

Un nou titlu de onoare pentru fiecare din noi:

Renumele „firmei" la care lucrăm

Individul dar în egală măsură orice colectivitate umană se recomandă în u timă instanță prin roadele muncii și gîndirii lor. Solitară sau asociată, creația și creativitatea, în cele mai variate ipostaze aduc într-un perimetru de civilizație măsura exactă a vredniciei, a tot ceea ce se cheamă în limbajul de fiecare zi: talent, perseverență, osîrdie, spirit organizatoric, calități pe parcursul întregului ciclu al prestației specifice.

Ce poate fi mai onorant, mai reprezentativ pentru un cetățean decît bunul renume al întreprinderii sau instituției în care lucrează. Sub orice emblemă, produsul muncii, indiferent de natura lui, exprimă meritele sau scăderile celor care l-au gîndit și l-au executat. Sînt adevăruri pe care secretarul general al partidului nostru a ținut să le readucă în atenția oamenilor muncii din România în cuprinsul magistralei Expuneri din 29 aprilie 1988. Personalul muncitor, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să lucreze astfel încît „marca fabricii" sau denumirea unității să devină un titlu de onoare, de glorie pentru fiecare membru al respectivului colectiv. Cu atît mai mult, se impune acest adevăr, cu cît în țara noastră, oamenii muncii, în triplă lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, se reprezintă pe ei înșiși în tot ceea ce întreprind, la toate nivelele, pentru bunul mers al activității lor.

În lumina acestor adevăruri, vă propunem un scurt popas la unul din institutele de cercetare științifică din Capitală. Este vorba de I.S.P.C.A.I.A. (Institutul de studii și proiectare-construcții pentru agricultură și industria alimentară), firmă de prestigiu, cunoscută și recunoscută ca atare în rîndul clienților interni și externi. De curînd aflăm cu bucurie — institutul a participat la o licitație internațională desfășurată în Turcia, izbutind, în competiție cu numeroase și prestigioase firme, să cucerească interesul virtualului partener. Proiectul se referă, în baza unei documentații originale, la un nou tip de siloz pentru depozitarea zahărului, cu o capacitate de 30.000 tone. După acești proiect au fost construite în țara noastră 15 asemenea silozuri, echipamentele (poduri de distribuție, instalații de climatizare, sisteme de extracție etc.) fiind și ele de concepție proprie. Directorul tehnic al institutului, inginerul Vasile Joantă, care ne-a pus la dispoziție aceste informații, ne-a mai înștiințat că cele 13 fabrici de pîine (fiecare cu o capacitate de 8 tone în 24 ore), construite după proiectele I.S.P.C.A.I.A. în Republica Populară Chineză, au intrat în funcțiune, beneficiarul extern exprimîndu-și de curînd mulțumirea și satisfacția pentru calitatea lucrărilor românești.

Sînt rezultate măgulitoare pe care colectivul institutului le-a înregistrat cu îndreptățită bucurie și mîndrie. Cu toate acestea, cu ocazia recentei adunări generale de partid, consacrate dezbaterii tezelor cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — comuniștii de la I.S.P.C.A.I.A. au ținut să aducă în discuție cu deosebire unele aspecte negative din activitatea institutului, iar aceasta cu bună credință de a găsi soluții și modalități pentru înlăturarea lor. Nemulțumirea laborioasă a fost și a rămas de veacuri un factor de progres. Cu acest prilej, comitetul de partid și-a asumat, între altele, ca îndatorire de perspectivă, implementarea în conținuare a energiilor neconvenționale (solară, geotermală, biogazul, energia vîntului) și a celor recuperabile (procedee pentru recuperarea căldurii din instalațiile tehnologice). Directorul institutului, inginerul Valeriu Ursachi, a ținut de altfel să ne asigure că, de mai mulți ani, la toate proiectele elaborate, colectivele de specialiști au în vedere posibilitatea înlocuirii parțiale a consumului de carburanți lichizi și solizi prin surse de energie neconvențională. O inițiativă extrem de lăudabilă. Vom oferi cititorilor noștri cîteva exemple pentru a arăta cum din nou, de data aceasta la I.S.P.C.A.I.A., printr-un efort remarcabil de gîndire, s-a izbutit să se obțină noi pachete de energie, folosindu-se inepuizabila sursă care este radiația solară.

La fermele de pui pentru carne, dezvoltarea optimă a acestora reclamă în prima săptămînă de creștere un microclimat constant de 33 grade. În acest scop au fost și mai sînt folosiți radianții electrici, soluție costisitoare ce impune un consum de 1 000 kilowați-ore pe tona de carne. Ei bine, conform unui proiect gîndit și finalizat la I.S.P.C.A.I.A., a fost realizată o instalație capabilă de a diminua sau chiar de a stopa acest consum de energie, folosindu-se în acest scop apa caldă, adusă în structura pardoselii printr-un sistem de țevi din polietilenă. La Ferma de păsări din Gorneni, județul Giurgiu, s-a dovedit că prin acest nou procedeu de încălzire se obține o reducere de 400 kilowați-oră pe tona de carne și că, totodată, consumul de paie (așternut) pe metru pătrat scade de la 50 kg paie la numai 5 kilograme. Apa caldă este furnizată de către o centrală termică care folosește carburanți solizi. S-a avut în vedere și înlocuirea acestora, cel puțin în perioada lunilor de primăvară, vară, toamnă. Noile proiecte prevăd și instalarea captatorilor solari, prin mijlocirea cărora temperatura apei poate fi ridicată pînă la 50 de grade. Asemenea instalații mixte sînt în exploatare la Institutul pentru creșterea taurinelor de la Balotești, la Institutul de cercetări pentru creșterea păsărilor, și la Întreprinderea avicolă Constanța.

Cercetări de nutriție animală, efectuate și finalizate în ultimii ani în lume, au demonstrat un lucru surprinzător: practica multimilenară de uscare a finului sub cerul liber provoacă reducerea sensibilă a proteinei brute digestibile. Tocmai de aceea se recomandă deshidratarea furajelor verzi prin ventilație rece sau caldă, ceea ce, evident, implică consum de energie. În acest scop institutul a elaborat documentația pentru aceste instalații ce vor pune din nou la lucru soarele. Se estimează obținerea unei economii de 67 tone pe an combustibil convențional (în cazul ventilației cu aer rece) și 37 tone CC/an la ventilația cu aer cald. Radiația solară va fi utilizată de asemenea la încălzirea pardoselii în complexele porcine, unde, la fel, energia sosită din cosmos va ridica temperatura apei. La I.A.S. Lazu, județul Vaslui, se va dobîndi o reducere a consumului de energie electrică cu 24 kilowați-oră pentru fiecare purcel livrat.

Astrul zilei va mai da o mînă de ajutor și celor care se ocupă cu uscarea tutunului, proiectele elaborate prevăd folosirea captatoarelor solare de data aceasta pentru încălzirea aerului, cheltuiala de energie (combustibil convențional) fiind redusă pe această cale cu 11,6 la sută. Se mai preconizează de asemenea introducerea bateriilor cu fluid intermediar la uscătoriile de malț, în acest caz economia cifrîndu-se la 166 tone CC pe an.

Interlocutorii noștri ne-au mai invitat să notăm și alte două realizări de ultimă oră: proiectarea unei secții destinate obținerii extractului de malț (substanță dulce, destinată întreprinderilor de patiserie) care va funcționa împreună cu noua fabrică de bere ce se va ridica la Chitila. Am mai aflat că a fost deja predată nota de comandă pentru o întreprindere de produse „instant". Este vorba de un nou înlocuitor de cafea, realizat prin prelucrarea [illegible] a cărei de Institutul de [illegible] alimentară și care se recomandă prin remarcabile proprietăți organoleptice. (Gazdele noastre au făcut o demonstrație, oferindu-ne o ceașcă de „instant", înlocuitor potrivit pentru toate vîrstele și stările de sănătate, și care, mărturisim, ni s-a părut excelent).

Ar mai fi multe de spus fiindcă preocuparea institutului pentru modernizarea și rentabilizarea instalațiilor proiectate s-a concretizat în numeroase alte proiecte destinate agriculturii, zootehniei și industriei alimentare. Exemplele noastre, puține la număr pentru o activitate complexă și de largă perspectivă, se vor dovedi, sperăm, îndeajuns de ilustrative, cititorul nostru putînd să-și facă o idee despre ceea ce, la I.S.P.C.A.I.A., se cheamă: lupta pentru nou și respectul față de marca produselor gîndite și livrate în țară și dincolo de hotarele ei.

LIVIU TIMBUS

Do, re, mi... și-un calculator

Alături de glasurile cristaline din bănci mai cînta cineva. Nu purta uniformă în pătrățele, avea vocea mai ciudată și se recomandase simplu: calculatorul TIM. Nu era doar un coleg de cor deoarece, pe lîngă vocalizele pe care le dirijase ca un diapazon cu circuite integrate, acum afișa pe ecranul televizorului color notele cîntecelor, bătea măsurile, ba chiar dădea rezolvarea întrebărilor din melodia „Ghicitoarea". Împreună cu el, micii școlari cîntau corect, nu după ureche ci pătrunzînd în tainele cîtirii punctelor negre de pe portative. La sfîrșit, TIM îmbrăca și haina profesorului exigent, corectînd autodictarea pușlimii care acum migăla din memorie pe caiete frazele muzicale. Alexandru derula cu degete mici programul pe tastele calculatorului, Ioana, Magda, Liliana învîrteau cu pași ca fulgul o fermecătoare horă, voci de copii făceau să zburde printre bănci cîntecul „Dragi mi-e jocul românesc". [illegible]

În fața a 60 de învățători și inspectori din sectorul 6, în clasa a III-a A din Școala Generală 156 se desfășura o interesantă lecție model cu tema „Premize ale predării interdisciplinare a muzicii". Doi dascăli de inimă și har, directoarea Maria Buiu și învățătoarea Stela Paraschiv demonstrau cum o simplă oră de muzică poate deveni prin ingeniozitate un act educativ cu profunde semnificații. Căci, pe lîngă plăcerea de a cînta, micii elevi se obișnuiau cu computerul considerîndu-l un instrument uzual în rîndul rechizitelor. Și mai învățau să fubească nou, să știe că în viață nu există „materii" importante și secundare, că trebuie să faci totul serios, cu freamăt de pasiune și suflet.

Cînd peste douăzeci de ani, puștii de azi vor conduce marile combinate cu computerul alături sau vor schimba arhitectura genetică sfătuindu-se cu „crcierul" înțesat de cipuri, cu siguranță își vor aminti că, într-o zi din primăvara vieții, în clasa a III-a a școlii de lîngă casă, au pășit pentru prima dată pe drumul cunoașterii calculatorului de mînă cu tovarășa învățătoare. Pentru acest prim pas spre miraculoasele viitorului ca și pentru întîiul „A", vor lăsa să zboare mereu spre ea un gînd bun și o bătaie de inimă.

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

În universul gîndirii eminesciene

Octav Onicescu observa pe drept cuvînt într-un substanțial articol din revista „Manuscriptum" nr. 4/1976 că scrierile lui Eminescu **„îi dau dreptul de a figura în literatura noastră de filozofie a științei cu drept de cetățenie universală"**. Nu e deci de mirare că poetul-gînditor, un străluciț erudit autodidact, s-a situat pe cele mai înaintate poziții ale științei din vremea lui, în unele direcții dovedindu-se — mai ales în caietele sale manuscrise — un adevărat vizionar care intuiește de pildă energia sălășluind în fiece grăunte al materiei sau enunță opinii ce premerg tezele relativității einsteiniene.

Un deosebit interes prezintă sugestiile interdisciplinare și precibernetice pe care le vădește concepția sa. După cum am mai arătat într-un articol anterior, Eminescu a cuprins în raza interesului său practic **toate** științele, a citit imens de multe articole și cărți științifice încît prietenul său Ion Slavici îl poreclise în cercul prietenilor **„O bibliotecă ambulantă"**. Nu este de aceea surprinzător că a sesizat interdependența și relațiile dintre diferitele discipline: trebuie tolusi să reținem că o făcea într-o vreme cînd mulți oameni de știință **„apărau"** cu strășnicie **„autonomia"** disciplinei lor, ferindu-se să recunoască aceste corelații, care le apăreau ca o subordonare.

Spiritul interdisciplinar străbate în primul rînd în preocuparea lui Eminescu de a matematiza toate științele, **de a „pune în ecuație"**, cum spunea el, toate ramurile cunoașterii, de a descoperi însăși **„ecuația Universului"**. Poetul-gînditor nu concepea studiul izolat al vreunei științe, ci numai în intima lor interacțiune și împletire. În caietul manuscris 2 307, chiar la fila 1, într-o notă fugară, scrisă foarte mărunt, într-un colț, el subliniază strînsa conexiune dintre științele naturii, medicină și matematică.

În **Amintirile** lui I. Slavici, acesta relatează, parcă surprins, că la Viena, după ce Eminescu **„prinsese slăbiciune"** pentru fiziologie audiind cursurile profesorului E. Brücke, iar de la ea trecuse, în mod firesc, la botanică și zoologie, el a ajuns la convingerea că **„nu putea să le înțeleagă fără de fizică"**, cu alte cuvinte fără să cunoască legile fizicii — ceea ce tine în esență de viziunea interdisciplinară. Adeziunea sa la această viziune rezultă cu claritate și din textul **Cultură și știință**, pe care poetul l-a tradus (după cum a dovedit profesorul Dan Petrovanu), cu mici modificări, din lucrarea **Das Leben der Seele** (1856) a filosofului Moritz Lazarus. Aici se arată că un **„om asezat"** trebuie să combată unilateralitatea și **„strîmtorarea spiritului"**, de aceea **„va trebui să-și tindă activitatea sa pe toate terenurile cari-s situate în cercuri împrejurul cercului său propriu. Mai adeseori aceasta e o neînlăturabilă condițiune, care e pusă de însăși știința sa, întrucît ei are de-și aduce de acolo mijloacele pentru complectarea și clarificarea proximei cunoștinți. Astfel, medicul va trebui să studieze nu numai știința boalelor și-a vindecărei, ci și științe naturale, anatomia și fiziologia, mai departe chimie și botanică, și mai departe fizică și matematică și iarăși în altă parte din filosofie — psihologia și logica ș.a.m.d."**. Inteligența trebuie să se extindă dincolo de **„cercul ei propriu"**, căci **„toate științele stau într-o legătură, ca o rețea"**, iar **„fără o singură săritură [nu] putem propăși [din] fiecare punct al științei pînă la totalitatea ei"** (ms. 2 255, fila 240—241).

În mai multe locuri din manuscrise, întîlnim, de altfel, o veritabilă teoretizare a interdisciplinarității, se schițează parcă un **„program"** al studiului ei, fie că e vorba de cugetări eminesciene sau de traduceri ale căror idei și le-a însușit.

În ce privește sugestiile precibernetice, să observăm mai întîi că analogia dintre sistemele tehnice și organismele vii este adesea evocată de Eminescu, de pildă, cînd scrie: **„Privește omul ca o mașină — cine-o ține?"** (ms. 2 268, f. 23) sau: **„Un om nu este într-o mișcare generală decît o parantezâ mecanică, o mașină intercalată"** (ms. 2 275, f. 23). Analogia om-mașină apare și într-un articol din „Timpul" din 22 iulie 1882. Desigur, apropierea dintre om și mașină este relevată de secole în operele unor gînditori. Dar viziunea eminesciană asupra organismului ca sistem complex, alcătuit din organe interdependente, cu o reglare centrală a funcțiunilor, reprezintă embrionul unei scheme biocibernetice. **„Mașina societății consistă, ca și aceea a corpului omenesc, din părți care funcționează independent și totuși stau într-o consonanță deplină între ele[illegible]. Stomacul își exercită funcțiunile pe cînd ochii sunt închiși în somn și urechea e deschisă, deși nervii ei nu sunt atinși"** (ms. 2 257, f. 374—375). Mai departe în manuscris, se face analogia dintre funcționarea mașinii și cea a societății, ceea ce ne face să ne gîndim la definiția pe care A. M. Ampère a dat-o științei denumită de el **„cibernetică"**, menită să se ocupe **„cu studierea metodelor de comandă și conducere a societății"**, în timp ce N. Wiener definea în 1964 cibernetica drept **„știința comunicației și reglajului"**.

Modul în care sînt concepute organele corpului este, de asemenea, semnificativ. Acestea sînt caracterizate, după cum arată într-un studiu Victor Săhleanu și I. Georgescu-Vișteț, prin metafore care sugerează o viziune biocibernetică: creierul reprezintă mașina galvanică a organismului, stomacul e mașina de putere, inima e **„Seelemaschine"** (în înțelesul de **„suflet"**, organul crucial al corpului), mușchii sînt mașini de lucru (dar slugi ale creierului), nervii — linii telegrafice animale (ms. 2 284, f. 240, ms. 2 255, f. 383 verso etc.). Avem de a face cu **un întreg sistem de comandă, control și execuție, eboșa unei scheme anatomo-fiziologice de reglare a funcțiilor organismului întreg**, așa cum o va elabora riguros savantul Daniel Danielopolu în 1928.

Alteori, Eminescu ezită asupra rolului atribuit diferitelor organe, scrîind de pildă: **„Este mașina de muncă creerul, atunci musculatura și celelalte mașini coadaptate nu sunt decît mijlocitori și moderatori ai mișcării creerului"** (ms. 2 273 B, f. 35).

În caietul manuscris 2 286, f. 54 verso, citim: **„Corpul nostru nu este decît un complex de puteri de reactie contra puterilor naturii"**. Oare se schițează aici o anticipare a ideii feed-back-ului, a conexiunii inverse negative din sistemele cibernetice? Lumea vie este închipuită de Eminescu într-un mod ce sugerează idei pe care cei doi autori menționați le numesc **„cibernetico-informaționale"**. Viața e considerată ca un element negativ, în sensul unei împotriviri la procesele de destructurare a materiei, întrevăzîndu-se un sistem de autoreglare a vieții prin opoziție cu mediul neorganizat, anorganic sau chiar cu elementele organice potrivnice. Viața apare ca o permanentă opunere față de moarte, ca o activitate anticentropică și negentropică. Eminescu relevă **„greutatea cu care viața organică se desface din moartea statornică a naturii anorganice"** („Timpul" din 2 septembrie 1878), referindu-se, în legătură cu aceasta la teoriile **„neutralității fiziolog Bichat"** (medicul, anatomistul și fiziologul francez M. F. Bichat).

În zalele erudiției sale, mintea genială a poetului a întrevăzut, a conturat sau s-a alăturat, prin ideile sale interdisciplinare și precibernetice, unora dintre cele mai însemnate progrese științifice ale evului nostru. **„Darul ce ni s-a făcut prin Eminescu?"** — se întreba Constantin Noica în cartea pe care i-a consacrat-o. Răspunsul său: **„A apărut în lumea noastră un om care-a înțeles să fie un om deplin"**.

I. M. ȘTEFAN

Acceleratul 823 n-a întîrziat

Megafoanele Gării de Nord anunță călătorii că trenul accelerat 823 pleacă în direcția Constanța de la linia a noua. Culoarea semaforului de ieșire din stație s-a făcut verde. Impiegatul de mișcare ridică paleta. La bordul locomotivei electrice: mecanicul Constantin Stan și ajutorul său, Tudor Mircea. Trenul prinde viteză treptat. Prin stația Pantelimon trece cu 120 km/oră. La circa un kilometru în față, după depășirea ultimului macaz, se vede ceva mișcînd pe terasament.

— Este o pungă de material plastic, își dă cu părerea ajutorul.

— Nu vezi că mișcă, măi băiete? Din ce cauză, că doar nu bate vîntul. Parc-ar fi un copil, își exprimă cu glas tare gîndurile, mecanicul. În aceeași clipă, duce maneta de viteză în punctul zero. Apasă ușor pe frînă. Secundele se scurg greoi. Oprim! hotărăște el. —

— Nu-i decît o pungă, nea Costică.

— Pe mine nu m-au înșelat ochii, încă.

La circa 200 de metri distanță execută frînarea rapidă. Saboții apasă brusc bandajul roților care scrîșnesc neplăcut la frecarea aceasta seacă a metalului pe metal. În vagoane, unii călători, care-și reluaseră somnul întrerupt, se trezesc. Încep apostrofările :

— Nici n-am luat-o bine din loc și, hop, oprirea!

— De ce i-or mai zice accelerat dacă oprește în hălțile Bărăganului ?

— Dac-am pornit cu întîrziere, s-a dus ziua de muncă...

Șeful de tren ridică stinghe-rit din umeri. Nu știe care-i cauza frînării și, apoi, a opririi bruște. Se duce repede în primul vagon. Coborî. Pe firul principal, la nici 5 metri de locomotivă, un copil care vroia să escaladeze de-a busilea, linia. Nu știe să vorbească. Mecanicul îl ia în brațe. „Cum te cheamă?“. „Nenea... nenea...“.

Atît știe să gîngurească. Dintr-o curte apare un om. Abia cînd își vede odrasla la pieptul ceferistului realizează ce se putea întîmpla.

— E-al dumneavoastră?

— Da. Cum de-o fi ajuns pe linie la ora asta? Trebuia să plecăm de-acasă și-l îmbrăcase maică-sa cu noaptea-n cap. Vă rog să ne iertați.

— Putea să fie mort la ora asta! Aveți grijă de el. Cît despre întîrziere, o scoatem noi.

Șeful de tren duce vestea din vagon în vagon, în timp ce mecanicul recuperează întîrzierea, minut cu minut. La ora 9 fix oprește în stația Constanța Călătorii din vagoanele din față merg pînă la locomotivă. Îl salută cu tot respectul pe omul care a condus cu atîta dibăcie trenul accelerat 823, salvînd, în același timp, viața unui... pui de om.

AUREL DAVID ■

Cei buni

Dornic să-și cunoască oamenii valoroși din colectiv, un director proaspăt numit în funcție pune cîteva întrebări șefilor săi de secție : „La cine apelați în primul rînd în cazul unei avarii în secția pe care o conduceți ?“, „Dar cînd aveți probleme speciale de calitate ?“, „Dar în momentul asimilării unui utilaj foarte complicat, ce necesită rămînerea peste program ?“ etc. Nu mică i-a fost uimirea cînd a descoperit în dreptul fiecărei întrebări mereu aceleași 4—5 nume, indiferent dacă secția respectivă avea 50 sau 200 de oameni. În caz de nevoie, fiecare din șefi se adresa celor mai buni, mereu, fără excepție, lor, „oamenilor de bază“.

Mi-am adus aminte de testul acelui director cînd treburi profesionale m-au purtat două zile la rînd într-o mare întreprindere comercială bucureșteană, unde am fost martora unor întîmplări a căror semnificație merită, cred, ca și a celei relatate deja, cîteva clipe de reflecție.

Arhiva întreprinderii trebuia mutată doar în cîteva ore, de la marginea Bucureștiului la sediul central. Curînd de la aflarea veștii, sosesc, de la diverse unități, vreo 40 de oameni care se oferă să dea ajutor. Se mai găsesc și doi șoferi înmoși care rămîn peste program. „Oricum, la oamenii ăștia, și nu la alții, am fi apelat. Sînt dintre cei mai buni“ — spune directoarea. La sediu se descarcă cinci autocamioane cu documente de arhivă. Așezați în șir indian, oamenii le transportă la etajul II, unde vor fi depozitate. Muncesc de cîteva ore ; au obosit deja. Încep să șoptească, și casierele cu banii de peste zi. Sînt rugate să dea și ele o mînă de ajutor. Unele rămîn de bunăvoie. Altele, n-au încotro, rămîn, dar se plîmbă de colo-colo fără să facă nimic, iar la primul moment prielnic o șterg fără rușine. „Nu-i nimic, zice un bărbat cu chipul ostenit, tot nu puneau mîna pe nici o hîrtie. Știți doar că așa sînt !“

A doua zi, sînt martora unui dialog între directoarea întreprinderii și șefa biroului personal care îi relatează un lucru „de necrezut“. Prin programarea de la începutul lunii, Y urma să fie ofițer de serviciu simbătă. Numai că el avea o problemă, o aniversare în familie, și ne-a cerut să-l înlocuim cu altcineva. Am apelat, bineînțeles, la X. Știți că de ani de zile dînsul ne salvează ori de cîte ori vreunul din cei programați ne anunță în ultimul moment că nu-și poate îndeplini sarcina. Și asta, fără cea mai mică obiecție, fără să se plîngă vreodată. Însă acum n-o să mă credeți, tovarășă directoare, m-a refuzat. E adevărat, s-a scuzat de o sută de ori, avea și el o problemă în simbăta aceea. De fapt, a adăugat, aș putea amîna rezolvarea ei, dar vă spun sincer — și vă rog să înțelegeți exact refuzul meu — nu pot, nu vreau să fac de serviciu în locul acestui tînăr care n-a sărit niciodată, măcar cu un gest, în ajutorul unui coleg“.

Aparent fără nici o legătură între ele, cele două întîmplări sînt expresia unui adevăr vechi de cînd lumea. Pe cei buni, conștiincioși, generoși te poți baza, așa că ei sînt primii cărora te adresezi cînd dai de greu, iar ei, pentru că sînt buni, pentru că sînt conștiincioși, nu zic niciodată nu. Și e firesc să fie așa, să te adresezi celor ce și-au dovedit calitățile profesionale și umane, celor pe care te poți baza, cu care mergi la sigur. Numai că de mirat nu se miră nimeni dacă unul despre care se știe că e lenes, că e egoist și comod rămîne departe de greu ; toată lumea explodează, însă, de uimire, de indignare, chiar, dacă unul din cei buni și conștiincioși are un moment în care nu poate, pentru că are și el o problemă, ori nu vrea, pur și simplu nu mai vrea să menajeze, să încurajeze lenea, egoismul, comoditatea altora, care au ajuns să creadă că se cuvine ca lor să le fie cald, ca ei să nu se omoare cu firea, ca ei să fie ocoliți. Paradoxal, statutul de nepregătit profesional, de lenes, de egoist este apărat, afișat ostentativ, „să meargă cutare, că el e bun, eu nu mă pricep“. Și nimeni nu se întreabă, cum ar fi firesc, dacă nu se pricepe ce caută acolo, în fabrică, în institut, în cancelarie, în spital ; de ce este lăsat în pace să-și trăiască liniștit mediocritatea și egoismul și sînt chemați totdeauna la greu numai cei harnici, cei care nu zic niciodată nu, cei cu care se merge la sigur, meritul avînd astfel drept urmare nu laurii premiatului, ci sarcini suplimentare.

Există o vorbă veche ce spune că repetiția e mama învățăturii, o vorbă pe care se pare că leneșii o înțeleg și o aplică admirabil în folosul lor. Au văzut că merge, că sînt lăsați în pace o dată, și încă o dată, și mereu, așa că l-au luat pe „nu mă pricep“ în brațe. Și așa, prin repetiții consecvent urmărite, și-au „școlit“ șefii și colegii care îi ocolesc ori de cîte ori se ivește o problemă mai complicată. E cazul să afle că mai există și alte vorbe vechi al căror adevăr trebuie să-i facem să-l înțeleagă pe propria piele. Să începem cu „urciorul nu merge de multe ori la apă“ și „învățul are și dezvăț“. O să ne ceară ceva timp și efort ca să-l școlim temeinic, dar, cu siguranță, merită !

ROXANA MANOLESCU ■

Lupul își schimbă doar părul

Pînă mai ieri-alaltăieri, I.A.S. Dunăreni era cunoscută în întreg Doliul nu doar pentru producțiile sporite de cereale și plante tehnice, ci și pentru turmele de oi cu lînă fină și semifină ce colindau în lung și-n lat cîmpia din preajma lacului Bistret. Grasă era iarba, grase erau și oile. La Ferma 14 ovine, treaba decurgea normal. Efectivele de animale creșteau an de an. Cresteau și cantitățile de carne, lînă și lapte livrate statului. Prilej deci de multe bucurii și satisfacții.

Ei, dar iată că la fermă veni unul Constantin Popescu, zis Stele sau nenea Lupu, tehnician veterinar de profesie. Și situația s-a schimbat. Din păcate, s-a schimbat vizibil nu în bine, ci în rău, în tot mai rău. Însul fusese o dată condamnat pentru delapidare, dar nimeni nu s-a impacientat : nici șeful de personal, nici contabilul șef, nici inginerul șef, nici chiar directorul de-atunci, Dumitru Cănureci. Dumnealor, în corpore, n-au tinut seama de lege, care interzice încredintarea de gestiune unuia cu antedecente penale și l-au pus în fruntea fermei, ca șef, pe proaspătul venit. A fost doar prima greșeală.

Iar Stele Popescu, alias Lupu, atît a așteptat. A uitat repede de cinste, de corectitudine. Crezîndu-se stăpîn deplin al cîtorva mii de mioare și berbeci, a trecut hotărît la lucru. Mai întîi, vizavi de turmele fermei, și-a creat, separat, turma lui proprie. În mod intentionat, el a instaurat apoi în fermă, treptat, o stare de dezordine și confuzie, de tolerare a lipsurilor și neregulilor de tot felul. În strict secret, și-a angajat cîtiva ciobani fideli trup și suflet, plătiți pe seama unității, legați strîns între ei prin interese meschine. Cu ajutorul lor și al altora la fel de necinstiți, s-a apucat să lovească stăruitor în averea tuturor. Dimulau tot ce le cădea în mînă, avînd grijă ca șefului de fermă să-i revină partea leului, cea mai mare: și bani, și miei, și mioare fătătoare, și berbecuți, și carne, și lapte, și lînă, și brînză. Ba, de la o vreme, ajunseseră să sustragă și furajele concentrate. Că, deh, oile șefului trebuiau și ele bine hrănite !

Cu unele excepții, conducerea întreprinderii fadică fosta conducere, pentru că nu demult a fost schimbată) afla de se petrece la ferma 14. Însă, mînjită și ea cu fel de fel de atentii și plocoane, n-avea curajul să actioneze cu toată hotărîrea împotriva necinstei și minciunii. Precum strutul, se făcea că n-aude și nu vede. În acest climat de tolerantă și complicitate tacită, fermierul Stelea, poreclit Lupu, și complicii lui continuau să fure ca în codru. Lupii la stînă. Prăpăd.

C. Popescu a întocmit fise de pontaj fictive, în baza cărora a „plătit“ retributii de zeci de mii de lei unor asa-zisi îngrijitori, în fapt un fel de ciobani (servitori) particulari pe care fermierul (mai corect spus, fostul lor stăpîn) îi folosise pentru paza și îngrijirea propriei sale turme, în scopuri strict personale. În răstimp de nici trei ani (1985—1987), prin întocmirea a peste opt sute de astfel de acte false, pentru pontaje și fătări fictive. Stele a cauzat unității care făcuse gafa de a-l încadra, un prejudiciu de peste 120 000 lei. Cu concursul direct al fostului contabil șef Florea Cone, el lua oi din turmele unității, sub pretext că le dă mînă în alte loturi, pe care în realitate le vindea unor cresători particulari sau le ducea la stîna proprietate personală. Spre a sterge urmele faptei și a îngreuna actiunea de identificare a falsurilor, fermierul recurgea la fel și la alte matrapazlîcuri. Dispărea, de pildă, cîte o oaie de rasă, pentru ca în locul ei să apară, ca prin farmec, o oaie de rasă inferioară. Sau, în loc de berbecuți, apăreau, ca prin farmec, mioare. Și așa mai departe.

Cînd a fost posibil ?

Ce a făcut conducerea de atunci a unității? Cum spuneam, cu unele excepții, s-a complăcut în prooria-i nepăsare și destul timp a păstrat tăcere deplină. Ba, mai mult, și fostul director Dumitru Cănureci, și fostul contabil șef Florea Cone, și inginerul șef Gheorghe Velisciu au compărut în instantă ca inculpați. Pentru că și ei, într-o măsură sau alta, s-au înfruptat din avutul tării sau au dovedit neglijență, lipsă de răspundere față de bunul ce li s-a încredintat. Într-o anume privintă, morală mai ales, vina lor e chiar mai mare. Constienti sau mai putin constienti au concurat la crearea acelui climat de confuzie și indisciplină care a favorizat și condus la săvîrsirea delapidării.

Vinovatii și-au primit răsplata și faptu-i consumat.

În constiinta cititorului, sigur, mai stăruie însă, ca un postscriptum, încă două întrebări, și anume : Ce eficientă a avut în acest caz controlul financiar preventiv ? Cei care întocmesc inventare formale închizînd sau deschizînd doar pe jumătate ochii (nu dezinteresati, se întelege !), n-au și ei cumva, ceva de spus ?!

Sînt întrebări la care încă n-am găsit răspuns. Asupra lor nu trebuie să ne îndreptăm doar reflectia profundă ci și actiunea neîntîrziată. Pentru că altfel, iată, lupu-și schimbă părul, dar năravul ba. Iar controlorii și inventaristii neloiali trebuie și ei întrebati măcar de sănătate.

MIHAI STĂNESCU ■

Neglijența — devine inconștiență

Joi, 26 mai, în jurul orei 11, autocamionul cu remorcă nr. 24-B-2 790 a ajuns în intersecția Valea Cascadelor cu Industriilor și se îndrepta spre Bulevardul Armata Poporului. Numai că din cauza vitezei, camionul s-a încadrat greu în curbă, obloniul s-a desfăcut, și, mai mult de jumătate din încărcătura platformei, formată din cărămizi de b.c.a. a zburat pe stradă și pe trotuar. Jumătate din încărcătură s-a făcut praf și asta a fost singura consecință a unui act de neglijență, care, în cazul unor consecințe tragice, se putea numi inconștiență. Din fericire, bucățile de b.c.a. ajunse pe trotuar n-au atins pe nimeni, trotuarul fiind pustiu. La început am crezut că este vorba de o nerespectare a normelor de încărcare și protecția muncii, dar șoferul care se uita mirat la materialul de construcție distrus a avut un moment de onestitate, ce încărcat, le-au pus bine, bre ! Drumurile e de vină ! Ne-am uitat la drum și nu era nici spart, nici distrus, nici cîrpit. Era normal. Cei de la I.P.P. Militari încărcaseră autocamionul după toate normele în vigoare și transportul urma să ajungă la I.C.R.A.L. Giulești. N-a mai ajuns pentru că, din neglijența șoferului, cărămizile s-au descărcat singure și s-au făcut bucățele. Cine plătește aproape un camion cu b.c.a. atîta vreme cît gunoiul nu mai putea fi folosit decît pentru umplutură ? Costă chiar atît de puțin ? Și dacă tot se rezolvă, după cum spunea șoferul (oare în ce mod ?) tot nu înțelegem reacția maistrului Nicolae Epure de la I.C.R.A.L. Giulești delegatul întreprinderii la ridicarea acestor materiale de construcție. Cînd a văzut încărcătura pe trotuar și făcută bucăți, el a început să zîmbească. Iar cînd ne-am interesat de destinația transportului și de numele șoferului, maistrul Nicolae Epure s-a revoltat și a spus, ce dom'le am comis o crimă ? Nu, ea nu a fost comisă pentru că trotuarul era pustiu. Iar distrugerea materialului de construcție cu atît mai puțin reprezintă decît o pierdere. Crima adevărată este inconștiența unui om care nu realizează ce se putea întîmpla de ne urma unei clipe de inconștiență, trăite de un semen al său.

CORNEL NISTORESCU ■

Telefoane găituite

Hoția îmbracă diverse forme. Devastatul telefoanelor este una la vedere. Nu mai este nici o urmă de îndoială că nu numai lipsa de educație cetățenească a unora deteriorează aparatele publice. Modul în care sînt sfișiate automatele pentru a pune mîna pe „casa“ de bani, conținută în corpul lor, nu lasă loc la nici o îndoială. Indivizi certați cu munca, învățați cu căpătuiala uneroasă, noaptea rup, cu scule potrivite, părți importante din telefoane, transformîndu-le în piese fără sunet care trebuie scoase din starea de letargie cu multe intervenții ale mecanicilor. Calea Șerban Vodă, bulevardul Dimitrie Cantemir, bulevardul Pionierilor, aveau întreaga din zilele trecute nenumărate dovezi de brutalitate și însușire a banilor. Aparatul telefonic public cu numărul 235502 era înjumătățit, dispărîndu-i tocmai cutia unde se păstrează banii. Intervenția Direcției de telecomunicații a municipiului București este promptă și telefoanele avariate și jefuite, sînt repuse în funcțiune la scurt timp, dar cu intervenții costisitoare pentru că trebuie refăcut ceea ce adeseori era nou.

Tot bani aruncați pot fi socotiți și cei investiți în urmările „admirației“ nelimitate pentru zeul Bachus. Un pahar în plus urmat de un altul, se .termină adesea cu accidente care se repară pe masa de spital, cerînd îngrijiri speciale, medicamente prețioase pentru oameni cu adevărat bolnavi. Cine își permite luxul de a consuma alcool peste măsură ar trebui să fie obligat să susporte și nota îngrijirii medicale. De ce să se răsfrîngă asupra unei colectivități cheltuielile pentru năravurile mirositoare ale unora !

CARMEN DUMITRESCU ■

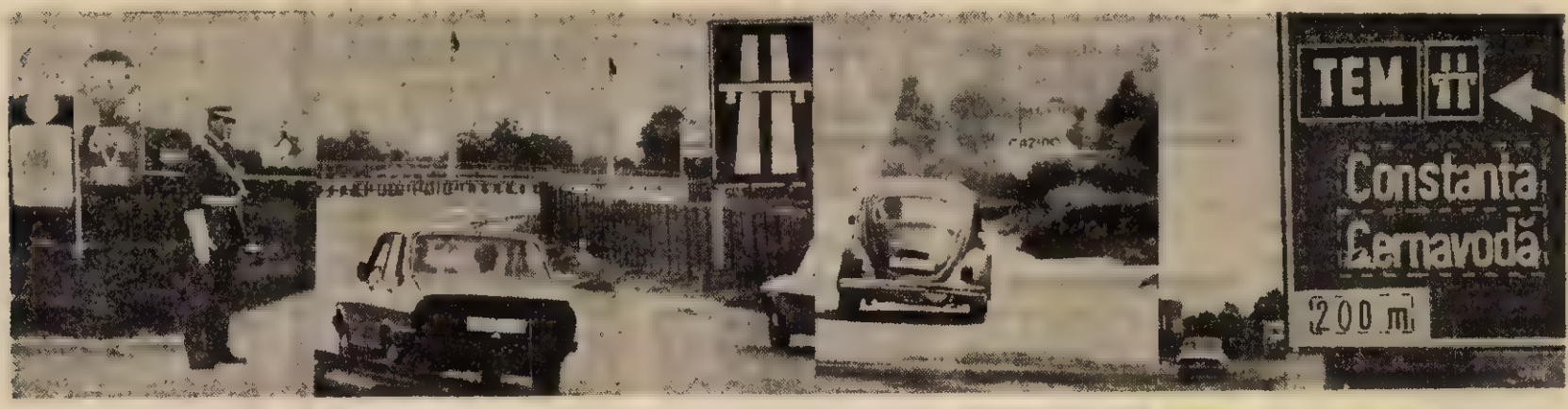

Vara, toate drumurile duc la mare!

Ca dinte-un magnet uriaș, dinspre litoral răzbate o forță de atracție. Apropierea sezonului estival stîrnește imaginația, provoacă angajamente, stîrnește promisiuni, declanșează pregătiri — totul în numele ideii „cîtorva zile la mare". Pentru că, vara, toate drumurile duc la mare!

În noianul de probleme care prefațează întîlnirea cu plaja, există una extrem de importantă, chiar dacă adesea o neglijăm sau o considerăm rezolvată de la sine : e însăși problema drumului pînă la mare. În paginile de față ne propunem să parcurgem „la pas" această problemă, pentru că, totuși, încheierea cu bine a unei vacanțe la mare depinde, aproape decisiv, de călătoria pînă și de acolo. Ne vom convinge că e așa dacă ne vom „transpune", cu toț corteiul de stări sufletești, într-unul din cele 46 187 de autovehicule care au trecut în 24 de ore ale sezonului trecut între Hîrșova și Constanța sau într-unul din cele 30 509 care, în același interval, s-au vînturat între Constanța și Mangalia. Desigur, acest „asalt automobilistic" interesează foarte puțin pe fiecare din cei care-l compun, dar interesează foarte mult pe cei care trebuie să-i preia, să-i absoarbă, să-i vegheze, să-i protejeze astfel încît întîlnirea și despărțirea de mare să se producă fără neplăceri rutiere. Acești oameni pentru care liniștea vacanțelor noastre este de fapt munca lor cea mai importantă și pentru care sezonul estival este un sezon la polul opus — al maximei solicitări profesionale — sînt lucrătorii serviciului de circulație de la miliția județului Constanța. I-am însoțit în gîndurile și preocupările lor la acest început de sezon cu sentimentul unei solidarități față de dorința noastră, a tuturor de a nu ne transforma călătoria la mare dintr-o plăcere în altceva.

Podul de la Agigea, simbol și „far" pentru șoselele litoralului românesc.

Fotografii de
EUGEN NEGREA ■

Cea mai recentă poartă de intrare spre mare este și cea mai modernă : acolo unde „podul de la Cernavodă" se declină deja la plural.

Început de cale nouă

Tradusă în termenii rigurosi ai limbajului rutier, metafora tuturor drumurilor care duc la mare se exprimă de fapt în cele cinci căi de penetrare spre litoral : prin Călărași—Ostrov—Băneasa, prin Hîrșova—Giurgeni, prin Brăila—Smîrdan, prin Galați—„23 August" și, cea mai recentă și cea mai modernă, prin Feteși—Cernavodă. Inaugurată în toamna anului trecut, această poartă de intrare spre ținuturile litoralului este o veritabilă operă de inginerie și arhitectură. Întrucît revista noastră a zăbovit la momentul potrivit asupra datelor tehnice ale noilor poduri și viaducte de la Cernavodă, acum vom prezenta doar semnificația lor din punctul de vedere al traficului spre mare.

Sînt multe motive ca pe aici să se aștepte o afluență automobilistică deosebită : noutatea (această variantă fiind „în față" primului sezon estival), spectaculozitatea complexului rutier (ce poate fi admirat ca obiectiv turistic de sine stătător), scurtarea distanței dintre București și mare (cu 40 km mai puțin față de varianta Hîrșova) și, nu în ultimul rînd, tentația celor 17 km de autostradă impecabilă între brațele Dunării. Pentru protecția circulației pe acest tronson, cu sprijinul organelor locale respective au fost obturate 22 drumuri laterale. Însă, după ieșirea din Cernavodă, încep să apară dificultățile produse de circulația utilajelor agricole concentrate în această zonă a Bărăganului. Recomandarea pentru unitățile respective este de a evita pe cît posibil deplasarea unor astfel de utilaje între amiaza zilei de sîmbătă și duminecata de luni. Desigur, cerințele campaniilor agricole rămîn prioritare și tocmai de aceea, pe această variantă, atenția lucrătorilor de circulație va fi deosebită, chiar începînd de la terminarea autostrăzii, unde a și fost instalat un post fix, pe trei schimburi, cu funcție de prevenire și informare asupra particularităților traficului.

Pe acel tronson de 17 km (fragment dintr-o proiectată arteră transeuropeană ce va lega Gdansk-ul de Ankara) va fi inevitabilă tentația spre viteză și testarea „forței" mașinii. Amatorilor de așa ceva li s-a pregătit o surpriză elegantă și eficace : controlul vitezei pe mare distanță,

Radarul luat în mașină

Călătorind cu un coleg pînă la Brașov, inginerul Gabriel Cornonescu, profesor la Liceul industrial auto nr. 7 din Constanța a reușit să treacă prin trei radare fără să fie (sur) prins, deși între ele circula cu o viteză peste cea legală. Pornind de la această constatare, și anume că radarul nu ilustrează modul general de comportare a automobilistului în trafic, inginerul Cordonescu a avut o idee : de a aduce radarul chiar în mașina omului ! Acest nou „tip de radar" nu este, de fapt, decît un cupon de hîrtie pe care conducătorul auto îl primește la trecerea printr-un punct de control și pe care este trecută ora precisă a respectivului moment. La un alt punct de control — ce poate fi plasat oriunde — se confruntă timpul în care a fost parcursă respectiva distanță cu timpul în care trebuia parcursă dacă se mergea cu viteză legală. Susținută de șeful serviciului circulație, colonel Ion Șurcă, ideea a și fost experimentată, sub coordonarea lt. Cristian Bratu. Rezultatele testărilor efectuate între diferite distanțe au fost mai mult decît benefice, sub raportul efectelor psihologice, al prevenirii, al indemnului autoimpus de a circula cu viteza legală. De pildă, distanța dintre Hîrșova și Constanța (85 km, din care 21 în localități și 64 în afară) este parcursă, în condiții de trafic normal și de respectare strictă a vitezei legale, în 69 de minute. O sosire sub acest timp înseamnă, limpede, că s-a circulat cu viteză mai mare decît cea legală.

Făcînd public acest „timp legal" pe amintita distanță, nu divulgăm un secret de serviciu ; dimpotrivă, întărim indemnul de a respecta viteza legală. Ca să nu mai spunem că puncte de control pot fi puse între oricare alte două locuri pentru care, de asemenea, s-au efectuat în prealabil testele de rigoare ! Mai există și un răspuns implicit dat „isteților", care, știind timpul legal de parcurs al unei anumite distanțe, trag tare o porțiune și apoi opresc ca să poată ajunge, totuși, la ora optimă. Ei bine, însuși gestul acelei opriri are rol preventiv, contribuind măcar la odihna celui în cauză.

Tot din rezultatele testărilor a reieșit că la un trafic de 1 000 autovehicule pe zi și sens care, sub impresia acestor cupoane, își reduc viteza cu 10 la sută se obține o economie de 2 000 l combustibil pe zi la 100 km parcurși. Argument suficient de convingător pentru ca testul inițiat de constănțeni să fie extins, inclusiv prin implicarea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Copiii, și iarăși copiii

Constanța înseamnă și Năvodari, iar Năvodari înseamnă 12 000 de copii pe șeric, din care 6 000, ca să ajungă la plajă, trebuie să traverseze o șosea care taie localitatea în două. Sînt semnalizate patru treceri de pietoni, vor fi organizate patrule școlare de serviciu, agenții de circulație vor lucra „foc continuu" în această zonă, dar cum nimic nu este prea mult atunci cînd e vorba de protejarea copiilor, organele județene de miliție unindu-și eforturile cu cele ale altor factori privesc tabăra de la Năvodari cu maximă responsabilitate.

În cadrul unei instruiri la care au participat toate cadrele didactice din țară care vor lucra pe timpul verii la Năvodari, lt. col. Ion Șurcă a subliniat imensa responsabilitate a tuturor față de viața și sănătatea copiilor. Întărind cu argumente emoționante oferite de cazuistică și propria experiență, îndemnul și rugămintea de a colabora spre realizarea unei vacanțe fără vreun eveniment de circulație care să umbă orori nedorite copiii.

Dar vara, pe litoral, copii sînt peste tot, nu numai în tabere. Sînt chiar și acolo unde n-ar trebui să fie. De exemplu, cinci (și încă de clasa a XII-a) erau în mașina lui Constantin Mangri (cu el șase, trei în față, trei în spate !), „Dacia" 3-C-T-6775, care-l transporta de la Castelu (unde învățau) la Nisipari (unde locuiau). Culina Galea, înconjurată de cei patru copii care săreau care încotro, traversa șoseaua la intrarea în Constanța, făcînd slalom printre mașini. Iar George Ghiocel, clasa a V-a, Școala nr. 12 din Constanța, bătea mingea pe B.dul Tomis, vis à vis de cinema „Dacia", într-o zonă foarte circulată, împreună cu prietenii săi Dragoș și Cristi. Sughițind printre lacrimi, îi șoptește plutonierului Grigore Ambruș, angajat într-o oră de dirigenție ad-hoc : „Părinții nu sînt acasă .. facem ore de circulație la școală... știu că nu e bine... în spatele blocului nu ne lasă oamenii mari...".

Oameni buni, oameni mari — lăsați copiii să se joace acolo unde sînt feriți de pericolul accidentelor !

Străzi cu undă verde

Fără îndoială, o componentă decisivă a circulației rutiere este sistematizarea arterelor. Municipiul Constanța a cunoscut un rapid proces de modernizare și urbanizare care a inclus și aspectele rutiere. De pildă, legătura dintre Mamaia și stațiunile din sud se poate face acum direct pe culoarul bulevardelor Alexandru Lăpușneanu și 1 Mai. În zona Gării de

Sînteți pregătiți pentru mare?

Loc de odihnă, de agrement, de distracție, de tratament și de cîte o mai fi — marea a devenit, prin toate acestea, și un etalon al cutezanței rutiere. Începătorii abia așteaptă să treacă examenul litoralului, să vină cu mașinile la mare ; copiii care s-au acoperit de glorie pe la examenele de la facultăți abia așteaptă și ei recompensa numită „cheile mașinii" pentru un drum la mare. În general, in astfel de situații contează numai ținta finală, distracția, nu și drumul pînă la ea ; un drum cere, după o lege nescrisă ca și a muntelui, pregătire, experiență, o anume stare psiho-fizică.

Carmen C. a venit cu alți patru colegi de studenție să petreacă la mare zilele de început ale lui mai. Are permis din '86. Mașina, o „Dacia 1300" 1-CT-1655, era a unuia din colegi. „Vijiiala" la mare începuse cu bine pînă cînd, în seara de 1 mai, mergînd spre Mangalia, Carmen n-a mai stăpînit volanul și-a intrat în decor, lovind trei copaci, unul, retezat de la mijloc, căzînd peste mașină. Cei cinci au scăpat ca prin minune cu viață. „Diagnostic" rutier : neatenție + lipsă de îndemînare + viteză excesivă + necunoașterea mașinii = șejur ratat + amintiri dramatice pentru toată viața. Pentru ca odraslele lor să n-ajungă la astfel de „ecuații", părinții ar trebui să le supună, în prealabil, la testul sever și sincer al întrebării din titlu.

Kilometrul cel mai greu

Între o călătorie terminată și una ca și terminată este o mare diferență. Uneori, diferența aceasta este egală cu un destin.

Olariu Gheorghe avea un „Trabant" (2-CT-2562) și l-a rugat pe Ioan Cnîș „să-l repeadă" pînă acasă, lîngă Dorohoi ! Au plecat din Mangalia, au ajuns acolo cu bine și a doua zi au purces pe calea întoarsă. Cnîș a condus toată noaptea și, pe la 6,30 n-a mai rezistat : a adormit la volan, mașina a intrat într-un pom, cel din dreapta, Olariu, decedînd la spital. „Și mai aveam doar 50 de km pînă la Constanța...". Acest „doar" este, cum spuneam, incomensurabil uneori...

Bunea Melu (28 de ani) venise dis de dimineață la Constanța să vadă derby-ul de fotbal cu Brăila. Cum echipa lui favorită a pierdut, a pornit spre casă destul de amărît. La ora 15, în miezul zilei deci, din cauza stressului și-a obosit a atipit, a intrat în pom și-a decedat la spital.

„Oboseala este una din principalele cauze de accidente pe litoral. Graba de a prinde plaja încă din prima zi și lăcomia de a nu pierde pe cea din ultima zi duc la precipitare, oboseală, pierderea reflexelor. Așadar, atenție la ziua sosirii, atenție la ziua plecării ! Nimeni nu e vinovat că vrea să ajungă la mare și nici că marea nu se află în centrul țării. De aceea, călătoria trebuie planificată rațional, în funcție de distanță. Și de adevărul că, la volan, kilometrul cel mai greu e cel care urmează !

Om bun, om rău

Gheorghe Turlescu este mecanic de aviație, dar, din iunie '85, conduce și autoturismul. Mesenia l-a învățat ce înseamnă rigoarea și disciplina — „cam aceleași și pentru volanul mașinii, și pentru manșa avionului". Dar ce-a mai învățat de-acasă Gheorghe Turlescu, mai ales în primii săi șapte ani de viață, sînt omenia și bunul simț.

Călătorea pe valea Prahovei. Pe la Băicoi a întîlnit un biciclist accidentat de o mașină care dispăruse în ceață. Și-a dat famdia jos din mașină, l-a sult pe cel lovit și l-a adus la spital. Acolo avea să-și doneze și sînge, printr-o fastă coincidență avînd aceeași grupă sanguină cu bietul accidentat. A mai trecut pe la spital după o săptămînă, dar bicicliștul se externase cu o zi înainte, nestiind niciodată cine i-a fost binefăcătorul.

În noaptea de 9 spre 10 ianuarie, pe la 2,30, pe cîmpul de la marginea Constanței a fost găsit un cadavru neidentificat ce prezenta leziuni grave. Ulterior, s-a constatat că fusese accidentat mortal de Adam Costel, 19 ani. După ce l-a lovit, acesta l-a urcat în mașină și l-a aruncat pe cîmp, în plin viscol. După lovitură, omul mai trăia și, dacă ar fi fost dus la spital, ar fi fost salvat. Om rău acest Adam Costel ? Nu, altceva.

Circulația pe litoral este abordată de conducerea miliției județului Constanța cu atenția și importanța cuvenite unei realități care este și trebuie să rămînă un fapt de civilizație. Chiar dacă, sau cu atît mai mult cu cît „mareea automobilistică" durează 4—5 luni pe an, fiind nu scopul, ci mijlocul de a ajunge și a petrece o vacanță la mare. Șeful miliției județene, col. Ion Cîncur, locțiitorul acestuia, maior Ionel Arghiroiu, șeful serviciului circulație, lt. col. Ion Șurcă, toți ceilalți lucrători pe probleme de circulație se străduiesc să prevîntîmpine orice eveniment care ar atenta la mult așteptata noastră întîlnire cu bucuriile mării. Pe parcursul acestui „coloviu în mers", a reținut de mai multe ori ideea că, în condițiile în care este gîndită acum menirea lucrătorului de circulație, elementul de conștiință al fiecărui conducător auto este apelat mai mult ca oricînd. Cazurile prezentate își au, desigur, pildele lor. Lîngă acestea mai rețineți că :

Deconectarea pe care o provoacă un șejur la mare nu trebuie să vizeze și o anume „lejeritate" în respectarea regulilor de circulație, valabile inclusiv în perioada concediului și mai ales într-un trafic foarte aglomerat !

Conducerea cu viteză într-o stațiune de odihnă este o impolitețe și chiar o contradicție în termeni !

Gestul de a aduce mașina „cu botul" pe plajă este o jignire la adresa celorlalți !

„Raliurile" pe faleză sau alei dovedesc lipsă de respect față de cei veniți, realmente, la odihnă !

Zonele de interdicție a circulației ilustrează grija pentru pietoni și dreptul acestora de a se plimba fără teamă de accident măcar în stațiune !

Dacă la Mamaia veți privi mai atent spre stînga, veți găsi suficiente locuri de parcare pe malul ghiolului !

În locul „bucuroșilor de oaspeți" care vă fac semne de pe marginea șoselei, cuicîndu-și capul în palmă, preferați dialogul pe tema cazării cu persoanele autorizate de la punctele de informații turistice !

Nici nu intrasem bine în Constanța, că aveam să fim opriți de nimeni altul decît... Gheorghe Hagi ! Vărul cunoscutului fotbalist de la Steaua, elev la Școala nr. 4, are veleități spre a dirija circulația copiilor și au a balonului ! A doua zi, la Casa pionierilor și șoimilor patriei, finala pe județ a concursului „Cea mai bună patrulă de circulație" avea să ofere o imagine reconfortantă asupra pasiunilor pe care le stîrnește mirajul șoselei printre micii dirijori ai circulației. (Pe primele trei locuri, echipajele școlilor nr. 40 Constanța, nr. 2 Ovidiu și nr. 1 Medgidia).

La intrarea în Constanța, lîngă punctul de informații turistice, ați putea face un control medical preventiv asupra capacității de a conduce autoturismul în condiții optime. În exercițiul funcțiunii, asistența medicală principală Georgeta Calotă ; dacă vă va indemna să întrerupeți călătoria spre a vă odihni, e bine să-i urmați sfatul. (Astfel de puncte volante de control medical vor funcționa în mai multe locuri pe traseul spre litoral).

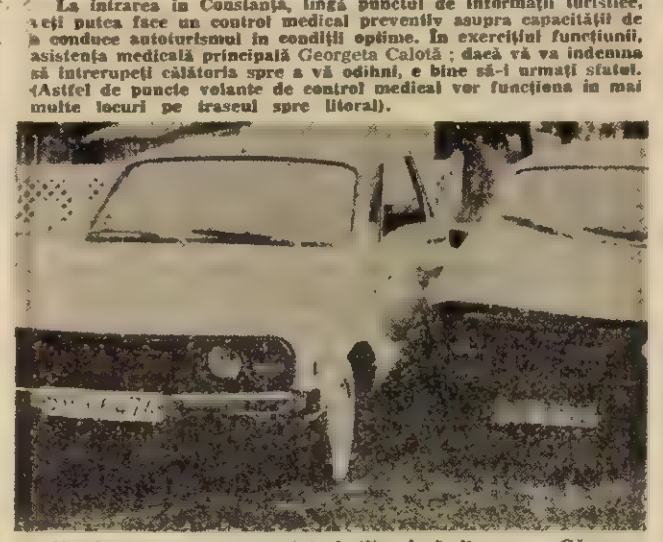

Un drum spre mare scurtat simțitor încă din com. Găneasa, satul Șindrilița : prahoveanul a depășit o vacă, iar bucureșteanul a vrut să-l depășească pe prahovean. Totul s-a petrecut într-o curbă, într-o zonă cu depășirea interzisă și într-o fracțiune de secundă.

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU

Cronica șoselei

Spre plaja Robinson Crusoe

Redescoperiseră marea. Se treziseră dimineața devreme și plecau de mînă cu trupurile înfierate de răcoarea matinală, spre plaja pustie. Nisipul era ușor jilav. Discul de aramă apărea imens la orizont mîngîindu-le corpurile cu razele sale călduțe. Niciodată, în nici un an nemărginita întindere de apă nu li se păruse atît de splendidă. Poate pentru că în vara aceea contribuia și starea lor de fericire. Deveniseră logodnici. Terminaseră amîndoi doar de o lună facultatea. „Curioase coincidențe. Sîntem născuți în aceeași lună, în aceeași zi și în același oraș. Am urmat amîndoi ASE-ul în aceeași grupă, locuim amîndoi în blocul E 9, părinții și ai tăi și ai mei sînt medici și culmea pe mine mă chemă Dan iar pe tine Dana. Avem preferințe comune. Ne place Celentano, filmele cu subiecte istorice, cărțile lui Balzac și poemele lui Hugo". Cînd soarele începea să piște, se urcau în mașină și se mutau la plaja lor misterioasă, un petec de nisip știut numai de ei. Ascuns în spatele unei perdele de stuf des, locul putea fi cu greu depistat de pe șosea. De aceea acolo erau numai ei doi. Plaja Robinson Crusoe o supranumiseră tinerii economiști. „Toate sînt bune, Dănuț, singurul lucru ce mă întristează este timpul, zilele ce trec atît de repede". Și din păcate nu s-a găsit nici un mijloc să-l stopăm în pofida șiagărului Corinei Chiriac care de ani de zile tot cere „Opriți timpul." În zadar însă, răspunse rizînd băiatul." Dana își depăna în gînd amintirile minunatelor clipe petrecute împreună cu logodnicul ei cu un an în urmă, în acel însorit iunie, la mare. Stătea cu fața în sus fixînd cu privirea abajurul metalic. „Timp de 330 de zile să ai în față aceiași pereți, tavan, ferestre, să vezi doar de la distanță trandafirii din parculețul spitalului, să-i invidiezi pe bolnavii ce se pot plimba și beneficia de razele blînde ale soarelui, nu-i simplu deloc, nu-i așa mamă ?" Glasul fetei cu trupul paralizat de la mijloc în jos, era trist, nespus de trist. „Draga mamei, sînt sigură că o să te faci bine. Maseorul mi-a spus aseară că acum miști mult mai bine picioarele. Așa-i boala asta păcătoasă, progresele îs extrem de mici, de lente, dar important este că sînt certe". Biata mamă abia stăpînindu-și lacrimile se străduia de fiecare dată să o încurajeze pe Dana, singura ei fiică. Își amintește soneria aceea a telefonului în miez de noapte. A presimțit din primul moment că-i va anunța o nenorocire. Așa a și fost. „Doamnă vă rugăm să veniți cît se poate de repede la Constanța. Medicul l-a indicat cu o voce stăpînită, numele spitalului, numărul saloanului și alte detalii privind pe Dana, care suferise un accident de mașină. A suportat bine operația la coloană, acum e la reanimare în afară de orice pericol. Da, desigur, precizează bărbatul de la celălalt capăt al firului, recuperarea va fi de durată, trebuie multă răbdare. Pacienta e încă tînără, viguroasă și va învinge". Ajunsă a doua zi la spital, femeia a aflat amănunte în legătură cu nefericita întîmplare. Dana își revenise. Era conștientă că o așteaptă o perioadă lungă de suferință. Povestea mamei cu o voce egală, cu zeci de amănunte, cum au ajuns pe litoral, cum s-au cazat, despre drumurile lor zilnice la plaja Crusoe, despre soare, apă, nisipul fin, stuful verde și înalt, covoarele de flori din jurul hotelurilor. „Era o dimineață mohorîtă, continuă fata, dar pe noi parcă ne interesa timpul ? Pluteam, visam, undeva deasupra realului. Eram convinși că peste cel mult cîteva ore va ieși din nou soarele. Nu știu ce mi-a venit să-i cer lui Dan volanul. Nu mai condusesem de cînd luasem permisul, cu cinci luni în urmă. Șoseaua era goală. Mă descurcam bine. „Bravo Dana, pilotezi în stil sportiv, ești sigură pe tine. „Fii atentă, e ceață" a strigat el peste cîteva clipe, cu o voce îngrijorată. Într-adevăr, nu departe, în față, se lăsase așa ca un fel de cortină albă, lăptoasă, o perdea de piclă deosebit de densă. Acul vitezometrului era în dreptul cifrei 90. Nu era foarte mult, dar nici puțin, mai ales că nu puteam ști ce e în spatele peretelui invizibil, care ni se lăsase brusc în fața mașinii. Am frînat cu putere. Dacă în locul meu era un șofer cu experiență n-ar fi procedat așa sînt sigură. Probabil că nici frînele nu erau prea bine reglate. Autoturismul a intrat într-un fel de balans. Întîi am pierdut contactul cu asfaltul pe partea stîngă iar apoi pe dreapta. N-am știut ce să fac. M-am pierdut. Cînd mi-am revenit în fire m-am pomenit cu fața în sus prinsă între pămînt și mașină. Autovehiculul se prăbușise peste mine. Deasupra mea portiera era larg deschisă. Fusesem proiectată din autoturism. Dacă aveam centura cuplată rămîneam pe fotoliu. Mă durea cumplit mijlocul. Dan, ajutat de doi bărbați vînjoși îmbrăcați în salopete încearcă să repună mașina pe roți și să mă elibereze din capcana în care căzusem. S-au raliat la eforturile lor, peste puțin timp alți oameni coboriți dintr-un autobuz. Mi-am pierdut din nou cunoștința. Apoi îmi amintesc convorbirea cu doctorul. A venit la patul meu imediat după operație. Îmi stăruie în minte vocea lui de o nespusă blîndețe. „Să aveți încredere în dvs., asta-i principalul".

Fata a fost adusă, cînd a putut fi transportată, în orașul unde locuiesc părinții. E vizitată în fiecare zi. Mama, tata, Dan stau ore întregi cu ea. Au reușit să-i alunge gîndurile negre. Îi povestesc fapte întîmplări, de regulă vesele, îi aduc cărți, reviste. Important e că suferința e acum optimistă, crede în vindecarea ce va veni, mai tîrziu, e adevărat, dar va veni.

VICTOR BEDA

● La Sofia a avut loc întîlnirea parlamentarilor din statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. Întîlnirea a fost consacrată transformării Balcanilor și a altor regiuni ale Europei în zone libere de arme nucleare și chimice. Participanții au procedat la un larg schimb de păreri în legătură cu modalitățile de intensificare a rolului parlamentarilor și al parlamentelor în edificarea securității, în dezvoltarea cooperării în Europa, mai ales în ceea ce privește conceptul de zone fără arme nucleare și chimice în Balcani și în alte regiuni ale continentului, modalitățile și căile concrete de acțiune menite să ducă la realizarea acestor obiective. Reprezentantul român a relevat în mod deosebit considerațiile președintelui Nicolae Ceaușescu în legătură cu imperativele actuale ale instaurării unui climat de înțelegere, colaborare și pace în Europa, ale înfăptuirii unor măsuri reale de dezarmare, în primul rînd nucleară, pe continent și în întreaga lume. În acest cadru, a fost evidențiată contribuția activă a țării noastre la elaborarea și promovarea conceptului privind transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare și trupe străine, ca parte integrantă a procesului edificării securității și cooperării în Europa.

● Senatul SUA a aprobat în formă definitivă proiectul de buget pe anul fiscal 1989, care începe la 1 octombrie 1988. Bugetul, adoptat în urmă cu două săptămîni și de Camera Reprezentanților, prevede cheltuieli totale în sumă de circa 1 100 de miliarde de dolari. El a fost întocmit pe baza unui proiect elaborat de Casa Albă și de Congres, în urma crahului de la bursele de valori din octombrie 1987, prevăzînd o creștere reală zero față de bugetul pe 1988 și un deficit public antecalculat de 135,3 miliarde de dolari. Observatorii de la Washington remarcă faptul că pentru înarmare se alocă în continuare sume extrem de importante, respectiv aproape 300 de miliarde de dolari, în condițiile în care pentru programele interne sînt prevăzute 169 de miliarde, iar pentru programe internaționale — doar 16 miliarde de dolari.

● Datoria externă a țărilor Americii Latine și a țărilor caraibiene a ajuns de la 392,8 miliarde de dolari în 1986, la 410 miliarde de dolari în prezent. Serviciul acestei datorii continuă să fie principalul factor al transferului net de resurse din America Latină în străinătate. În 1987, transferul s-a cifrat la 15,7 miliarde dolari, iar în prezent el continuă să absoarbă o parte considerabilă din totalul exporturilor. Între 1982 și 1987 regiunea a transferat în străinătate resurse în valoare de 145 de miliarde de dolari, ceea ce înseamnă aproape o treime din datoria externă actuală.

● În Canada, la Montreal, s-au desfășurat lucrările celui de-al 8-lea Congres al organizației „Medicii lumii pentru prevenirea unui război nuclear" (IPPNW). La care au luat parte circa 2 000 de delegați și invitați, reprezentînd peste 200 000 de cadre medicale din diferite țări ale lumii. Într-o declarație adoptată la încheierea reuniunii se relevă necesitatea asigurării continuității procesului de dezarmare inițiat prin eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune. Opinia publică mondială este chemată să sprijine campania al cărei obiectiv este încetarea tuturor experiențelor cu arme nucleare.

ION DUMBRAVA ■

Comentarial săptămînii

Nevoia de fapte

Consecvența cu care România militează pentru dezarmare, acțiunile și demersurile ei în această direcție sînt bine cunoscute în lume. Ceea ce caracterizează perioada de acum este necesitatea de a se trece de la declarații de bune intenții la acțiuni concrete, de la vorbe la fapte. Oricît de generoase ar fi ideile, tezele și propunerile cu privire la dezarmare, la înlăturarea pericolului de război, ele nu se valorifică decît prin acțiuni practice. Pornind de la această concepție, România, după cum se știe, a hotărît în 1986 prin referendum reducerea cu 5 la sută a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Acest act conferă țării noastre autoritatea morală și de a face noi demersuri și propuneri în domeniul dezarmării, și de a cere ca exemplul românesc, trecerea la acțiuni concrete de dezarmare, să fie urmat și de celelalte țări de pe glob, în primul rînd de statele care dispun de mari forțe militare. Este ceea ce s-a realizat prin prezentarea, la sfîrșitul săptămînii trecute, în cadrul celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale a ONU consacrate dezarmării, de către reprezentantul țării noastre, a documentului intitulat „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, cu privire la problemele dezarmării și direcțiile de acțiune a țărilor pentru soluționarea lor".

Documentul românesc tratează problematica dezarmării în întreaga ei complexitate: reducerea și eliminarea completă a armelor nucleare, a celor chimice, reducerea importantă a armelor convenționale, preîntîmpinarea militarizării Cosmosului, încetarea experiențelor nucleare, reducerea efectivelor și cheltuielilor militare, eliminarea actelor de forță și de amenințare cu forța, a surselor de suspiciune și tensiune, necesitatea întăririi încrederii și securității, participarea tuturor statelor la rezolvarea problemelor grave cu care se confruntă omenirea în momentul de față. În privința tuturor acestor laturi ale dezarmării se conturează ca o cerință fundamentală interconexiunea strînsă între negocierile bilaterale, cele regionale și cele cu caracter universal, în cadrul ONU, astfel încît măsurile adoptate în aceste foruri să se completeze și să se sprijine reciproc.

În domeniul dezarmării nucleare, „considerațiile și propunerile" românești prevăd ca Adunarea Generală să adreseze URSS și SUA chemarea de a încheia cît mai curînd posibil, în cursul acestui an, tratatul privind reducerea cu 50 la sută a armelor lor nucleare strategice. În felul acesta, s-ar deschide calea unor înțelegeri corespunzătoare în vederea eliminării totale, pînă în anul 2000, a armelor nucleare. Totodată, în documentul românesc se prevăd: elaborarea unui program de dezarmare nucleară pe etape, cu termene clar stabilite; măsuri de neproliferare nucleară; retragerea armelor nucleare în limitele frontierelor naționale; oprirea perfecționării armelor nucleare; încetarea producției de materiale fisionabile și a mijloacelor de transportare la țintă; sprijinul ONU pentru crearea de zone denuclearizate și altele. În ceea ce privește dezarmarea convențională, România propune trecerea la reducerea anuală a cheltuielilor militare de către toate țările, astfel încît pînă în anul 2000 ele să scadă cu cel puțin 50 la sută față de nivelul actual. Ținînd cont de faptul că celor două blocuri militare din Europa, NATO și Tratatul de la Varșovia, le aparțin 80 la sută din armamentele de pe glob și din cheltuielile militare, România propune ca aceste blocuri să angajeze pînă la sfîrșitul anului în curs negocieri cu participarea tuturor statelor continentului, care să ducă la reducerea cu cel puțin 20 la sută pînă în 1990, cu 30—35 la sută pînă în 1995 și cu 50 la sută pînă în anul 2000 a armamentelor convenționale și a efectivelor militare.

Revenind la cele spuse la început, se poate afirma că propunerea țării noastre ca O.N.U. să lanseze chemarea „Dezarmare prin fapte", care să invite statele să inițieze acțiuni unilaterale și pe bază de exemplu reciproc, de înghețare și reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, are și valoare practică directă, pentru realizarea a numeroase fapte de dezarmare, și valoare de simbol, pentru uzul tuturor negociatorilor de dezarmare, al căror scop final trebuie să fie nu formularea de deziderate, ci determinarea de acțiuni concrete de dezarmare. Considerațiile și propunerile României la actuala sesiune specială a ONU consacrată dezarmării stau sub acest semn.

ION D. GOIA ■

Ceasuri biologice

„Orientalul la culcare e vesel, la sculare e morocănos. Un emir din Liban, fost demnitar la curtea lui Abdul Hamid, mi-a spus că Sultanul Roșu semna dimineața sentințele de moarte „fără să le examineze, pe cînd seara, le discuta". Pe vremea în care scria Panait Istrati aceste rînduri, oamenii nu-și prea puteau explica diferențele de comportament amintite. Astăzi se știe că e vorba de bioritmuri, care influențează întreaga existență a individului. De unele aspecte ale chestiunii ne-am ocupat cu alte prilejuri. Acum avem în vedere observațiile făcute de specialiști asupra influenței ritmurilor biologice asupra tratamentului medical, a medicației.

Așadar, nu este indiferent la ce oră ne ducem la dentist ori luăm un medicament sau altul. Pentru că organismul se comportă în mod diferit pe parcursul celor 24 de ore ale zilei (așa cum se comportă diferit și în funcție de zilele săptămînii, de lună sau anotimp). La baza acestui proces se află „ceasul biologic", un grup de neuroni din creier care „interpretează" semnalele primite din mediul înconjurător. La unele persoane momentul de maximă activitate biologică este situat între orele 15 și 16 (din care cauză oamenii care fac parte din această grupă au fost numiți „ciocîrlii"), la alte persoane, numite „bufnițe", acest moment este ora 19. Toate funcțiile organismului sînt „programate" pe ore. Astfel, noaptea ficatul prelucrează zahărul, iar ziua regularizează grăsimile și fabrică ureea. Globulele albe ale sîngelui, care „răspund" de sistemul imunitar al organismului, acționează în special noaptea. Hormonul creșterii lucrează cel mai eficient în timpul somnului, iar punctul maxim de elaborare a insulinei este în a doua parte a zilei.

În funcție de toate acestea, oamenii de știință au stabilit că există un timp al celei mai reduse împotriviri a organismului și un timp al maximei eficiențe terapeutice. Medicamentele urmează deci a fi administrate în acest din urmă timp. Experiențele au dat rezultate spectaculoase. Astfel, cercetătorii americani au injectat o substanță toxică unor șobolani împărțiți în două grupe. Cei cărora substanța le-a fost administrată la ora 16 au murit în proporție de 80 la sută; cei care au primit doza la ora 24 au avut o mortalitate de numai 10 la sută. Cronobiologia are o deosebită importanță în terapia cancerului, știut fiind că preparatele anticanceroase sînt uneori greu suportate de organism, ele atacînd, în măsură mult mai mare decît alte medicamente, odată cu celulele canceroase, inima, rinichii, sîngele. În scopul utilizării cronobiologiei, au fost alcătuite tabele cu orele de maximă „suportabilitate" pentru mai bine de 20 de preparate folosite în oncoterapie. Apelîndu-se în unele clinici la aceste tabele, medicamentele au fost tolerate mult mai bine și eficiența a fost mult mai mare. În prezent, cercetătorii se străduiesc să găsească o metodă eficace pentru a determina momentul cînd are loc divizarea cea mai puternică a celulelor canceroase, pentru a ști cînd este cel mai nimerit să se facă medicația. S-a stabilit și o legătură între orele zilei și diferite maladii. Reumatologii știu că puseurile de podagră apar noaptea și dispar dimineața. Noaptea este timpul „potrivit" și pentru astm. Orele zilei sînt foarte importante, de asemenea, pentru efectuarea diferitelor analize. Astfel, conținutul în globule albe al sîngelui variază în decurs de 24 de ore de la 1 la sută la 6 la sută. La analizele pentru stabilirea diabetului au fost obținute de multe ori rezultate false tocmai datorită momentului nepotrivit cînd au fost făcute.

Desigur, cronobiologia se află de-abia în faza de început. Numeroase probleme legate de această nouă ramură a științei medicale își așteaptă rezolvarea de-abia de-acum înainte.

ION CODRU ■

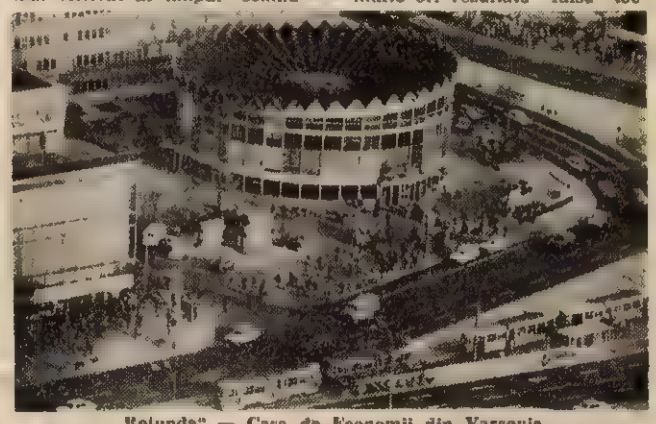

„Rotunda" — Casa de Economii din Varșovia.

In vino veritas?

„În numele lui Bacchus, patronul vinului, al lui Sf. Vicențiu, patronul producătorilor, de vin te declar Cavaler al Ordinului Degustătorilor"! Această formulă, sacramentală, a fost rostită de către Daniel Senard, Marele Maestru la Festivalul Vinului care se desfășoară anual în localitatea franceză Aloxe-Corton (250 de locuitori), consfințind primirea în rîndul „Ordinului Degustătorilor" a lui Antoinette Mugnier, în vîrstă de 87 de ani, care de mai bine de șase decenii se ocupă de viticultură în această parte a Burgundiei. De fapt festivalul este organizat de locuitorii din Aloxe — Corton și Pernard Vergelesses, așezări vecine, vechi producători de vinuri bune. Legenda spune că cele două localități datează de pe vremea romanilor, iar faima vinurilor tot de atunci. Se spune că însuși Carol cel Mare ar fi apreciat vinurile produse în această zonă aridă. (Pe timpul festivalului localitățile sînt inundate de flori... artificiale!) Festivalul datează din anul 1934 cînd doi localnici au inițiat ceremoniile care au un iz medieval, dar nu sînt altceva decît o sărbătoare a vinului. Daniel Senard, care este și primar în Aloxe-Corton, spune: „Sf. Vicențiu este patronul festivalului, dar în fapt deasupra lui plutește inspirația coborîtă din Molière și Rabelais". În acest sens pledează formula pe care o rostește Marele Maestru la deschiderea banchetului „Poftă bună și sete cruntă", faptul că formația corală locală are ca motto „Întotdeauna un băutor, niciodată un beți v!" sau deviza Ordinului Degustătorilor care este „Niciodată în van, totdeauna în vin". Deși populația celor două localități este redusă ordinul cuprinde 9 000 de membri în 30 de țări.

Banchetul pentru cavalerii ordinului se desfășoară în castelul datînd din sec. al 16-lea Clos Vougeot, anul acesta servindu-se vinurile: Pernard-Vergelesses 1985, Corton Charlemagne 1982 și Corton 1980.

Să-ți lase gura apă. Nu degeaba „In vino veritas"!

DAN DANUȚ DORU ■

Noi periuțe de dinți

În ciuda simplicității obiectului, periuța de dinți poate suferi îmbunătățiri. După periuța muzicală destinată copiilor, au apărut alte două tipuri originale. Primul dispune de un cap amovibil, cu fire de păr ce basculează și pivotează, curățind dinții în toate sensurile de sus în jos și de la dreapta la stînga, degajînd impuritățile și masînd gingiile (Fig. 1). La al doilea tip, aparatul ce este echipat cu cinci perii mici rotative, antrenate de un motor electric, intră în funcțiune prin apăsarea pe un buton. După unii specialiști, această periuță, ce curăță concomitent dinții pe cele trei fețe, ar evita paradontoza și gingivita. Capul periei poate fi schimbat cu trei tipuri de perii pentru a se putea adapta la diferite forme de maxilar (Fig. 2)

Mașină de scris deosebită

Concepută de firma japoneză Matsushita, mașina de scris electronică, numită „Panaword", posedă, în afară de claviatura cu caractere, un ecran, pe care cel ce o folosește poate scrie litere sau alte semne, cu un creion special. Ecranul este cadrilat și posedă celule ce recunosc 3 448 caractere latine și semne ale scrierii japoneze. Acestea sînt afișate pe un al doilea ecran, cu ajutorul cristalelor lichide. Un text poate fi astfel compus și controlat înainte de a fi bătut pe hîrtie. Cel ce folosește mașina poate renunța la scrierea de mînă și să obțină un text pe o hîrtie obișnuită, prin apăsare pe claviatura. În memoria aparatului, ce măsoară 38 41 10 centimetri și cîntărește 4,8 kilograme, pot fi înregistrate 10 000 de informații, ceea ce corespunde la șapte pagini scrise, de mărime 21 30 centimetri.

BREVIAR

Cocon spațial

După catastrofa lui Challenger, la cererea NASA, a fost conceput un dispozitiv de salvare individual. În caz de depresurizare brutală a navetei, pe orbită, astronauții se vor instala fiecare în cîte un costum, ca cel din imagine, dotat cu un minim necesar pentru a se putea supraviețui pînă la sosirea ajutoarelor de pe Pămînt.

AUREL DIANU ■

Lumea capitalului:

Între infernul cotidian și paradisul iluzoriu

S-au înmulțit, în ultimii ani, declarațiile, articolele de presă și chiar măsurile oficiale în legătură cu un fenomen în continuă extindere, care afectează tot mai mult societatea occidentală : proliferarea consumului de stupefiante, flagel soldat cu nenumărate victime în special în rîndul tineretului. Raportul pe anul 1987 al Comisiei O.N.U. pentru stupefiante releva că în ultimii 20 de ani consumul de droguri a crescut în asemenea măsură încît în prezent sînt efectate tot mai multe state și arăta că promotorii comerțului ilegal cu droguri sînt „organizații criminale cu legături internaționale și complici în cercurile financiare", ei utilizînd frecvent metode similare celor folosite de marile companii transnaționale. Comisia O.N.U. atrăgea, totodată, atenția că vînzările ilicite de pe piața mondială a narcoticelor se cifrează la fantastica sumă de 300 miliarde dolari anual, rețelele de traficanți fiind implicate masiv în crima organizată. Un expert columbian sublinia că „aproximativ 98 la sută din profiturile mondiale obținute din traficul ilicit de droguri revine organizațiilor mafiote din țările occidentale în 1986, operațiunile traficanților de droguri s-au soldat cu profituri de 500 000 milioane dolari, dintre care 490 000 milioane dolari au revenit mafiilor ce s-au ocupat cu comercializarea stupefiantelor".

Ce înseamnă proliferarea acestui flagel pe plan social ? Consecințele sînt greu de determinat în întreaga lor amploare. Însă din cele cîteva date reținute din publicațiile occidentale se poate întrezări un tablou dramatic al unei lumi în convulsie, profund marcată în inegi fundamentele sale.

R.F.G. : Peste 450 de victime

„Mai multe droguri ca niciodată !", „Numărul victimelor drogurilor a crescut amenințător !", „Dimensiuni pustiitoare ale toxicomaniei" — sub aceste titluri în presa din R.F.G. au apărut în ultimul timp relatări tot mai alarmante. Bilanțul pe anul trecut este dramatic : 450 victime de pe urma consumului de stupefiante, cu 100 mai multe decît în 1986. Deliciele legate de consumul de droguri, în special de heroină și cocaină, au sporit cel mai mult. Enorm este și numărul așa-numiților „novici", cei care consumă pentru prima dată în viață un drog. Estimările oficiale relevă o creștere a „novicilor" de 12 la sută la heroină, peste 14 la sută la cocaină și cu peste 40 la sută la alte stupefiante produse sintetic. Criminalitatea drogurilor a ajuns să fie principalul cîmp de acțiune al delincvenței. De comerțul ilegal cu droguri se ocupă mai multe bande ca niciodată. Contrabanda cu stupefiante a creat o amplă rețea de „curieri", care sînt recrutați din rîndul celor care lucrează în domeniile transporturilor și expediției, ale comercianților și chiar ale reprezentanților comerciali bine situați. Însă în majoritate este vorba de oameni aflați în dificultăți financiare, îndeosebi șomeri, care vînează orice posibilitate de a cîștiga ceva pentru a putea supraviețui.

Opinia publică vest-germană se îndoiește că datele oficiale redau întreaga dimensiune a toxicomaniei din R.F. Germania. Se relevă, de pildă, că cifrele evidențiază doar o parte a adevărului căci se referă doar la cantitatea de droguri confiscate. De pildă, în 1987 au fost interceptate și neutralizate doar 317 kilograme de heroină, o cantitate infimă față de cantitatea consumată.

Motivele toxicodependenței sînt multiple. Experții relevă însă în unanimitate faptul că există o strînsă legătură între toxicomanie și șomaj. Pierderea locului de muncă și teama ce rezultă din situația nesigură pe plan economic și social apărută astfel îi determină pe mulți să recurgă la asemenea mijloace care le dau iluzia artificială a „fericirii".

Estimările oficiale relevă că în R.F.G. există în prezent circa 180 000 de toxicomani. Anual acestora li se adaugă alți 3 000. Deosebit de periculos este faptul că traficanții au început să-și racoleze victimele direct de la porțile școlilor. Anual circa 50 000 de copii și tineri sînt înregistrați în statisticile poliției pentru delicte legate de droguri. „Hașiș între germană și matematică", așa își intitula un ziar vest-german o relatare

privind proliferarea continuă a drogurilor în școlile din R.F.G.. În articol se relevă, printre altele : „Substanța visurilor mortale a ajuns în curțile școlilor noastre : două milioane de tineri și tinere între 10 și 20 de ani au încercat cel puțin o dată droguri — adică fiecare al patrulea elev".

Război în umbra Capitoliului

În umbra Capitoliului (unde își are sediul Congresul S.U.A.) din Washington este în plină desfășurare un război nedeclarat, arată recent agenția vest-germană D.P.A.. Nu departe de clădirile somptuoase și muzeele zonei „oficiale" a capitalei S.U.A. care atrage anual milioane de turiști din toată lumea, viața cotidiană este marcată de criminalitate și toxicomanie. „Se pare că pierdem o întreagă generație de tineri în fața drogurilor și violenței", spune resemnat șeful poliției metropolei americane, Maurice Turner. În continuare agenția D.P.A. relatează : „Comerțul cu droguri ilegal aduce, potrivit estimărilor experților, anual, în S.U.A., profituri de 60—70 miliarde dolari. Fiecare al șaselea american adult consumă mai mult sau mai puțin regulat droguri, apreciază D.F.A. (Oficiul pentru combaterea drogurilor). Există aproximativ 500 000 de heroinomani. Fiecare al 25-lea elev din cursul superior „a experimentat" derivatul din cocaină crack. La Washington vor înceta din viață anul acesta aproximativ 100 de oameni ca urmare a unei morți violente, iar alți 400 vor fi răniți. În circa două treimi din cazuri, cauza au fost drogurile. Numai în primele trei săptămîni ale acestui an, 33 de oameni au încetat din viață din cauza abuzului de droguri. Recordul anului trecut — 219 victime — va fi mult depășit dacă această tendință va continua. Poliția pare să fie depășită de acțiunile traficanților de droguri. „Sîntem în pericol să pierdem războiul împotriva drogurilor", apreciază ministrul american al educației, William Bennett. Iar primarul Marion Barry a chemat cetățenii să se ajute singuri și să opună o rezistență fermă flagelului.

Zonele de criză ale metropolei, al căror locuitori sînt în proporție de 70 la sută negri, sînt situate în nord-estul și sud-estul orașului. Turiștii nu se aventurează pe acolo. Este vorba de cartierele mizere și decăzute, care nu sînt o atracție prea mare pentru vizitatori. Veniturile anuale a circa 20 la sută din locuitorii de aici se situează sub limita oficială a sărăciei. Printre locuitorii de culoare ai Washingtonului, rata somajului este de circa 10,4 la sută, depășind cu mult media pe țară de circa 5,7 la sută. Nu este de mirare că în aceste condiții proliferează disperarea și delictele. 48 la sută din locuitori au declarat, în cadrul unei anchete, că toxicomania constituie problema lor cea mai serioasă — 37 la sută din albii chestionați și 75 la sută din locuitorii de culoare. «A trăi aici înseamnă a-ți risca viața" — apreciază o locuitoare din Washington. Drogul este peste tot. A înnebunit lumea !».

Expresul cocainei trece prin Spania

„Expresul cocainei" — așa numesc expertii ruta America Latină — Madrid — Europa occidentală. Spania, ca urmare a situării ei geografice și a legăturilor directe cu continentul sud-american, atît pe apă cît și pe calea aerului, a devenit un fel de placă turnantă a comerțului ilicit cu „aurul alb". Fireste, mari cantități rămîn și în Spania. Cifrele o demonstrează : în 1978 de pildă în mîinile unităților de poliție au ajuns circa 15 000 de grame de cocaină. Nouă ani mai tîrziu, autoritățile reuseau să captureze un milion de grame. Însă aceste capturi sînt doar vîrful aisbergului — între 5 și 10 la sută din cantitatea totală a traficului ilicit, după cum apreciază specialiștii. Dar, cocaina nu este adusă doar din afară. De curînd chiar la Madrid a fost descoperit un laborator de prelucrare a frunzelor de coca. În pofida tuturor succeselor raportate în lupta împotriva comerțului ilicit cu droguri Santiago de Torres, directorul tehnic al programului național antidroguri, declara ziarului „Ya" : „Rețeaua traficanților se extinde continuu". Experții relevă faptul că oferta a ajuns să depășească cu mult cererea. Acest fapt a avut drept urmare o scădere a prețului, astfel încît cocaina a încetat să mai fie un stupefiant de lux.

Un studiu efectuat la „Hospital del Mar" din Barcelona ajungea la concluzia că, în cursul anului trecut, numărul cazurilor de abuz de cocaină a sporit cu 500 la sută. În 1983, numărul cocainomanilor din Spania era estimat la circa 80 000. În prezent a fost depășită cota de 100 000. Autoritățile au lansat campanii de lămurire cu privire la consecințele periculoase ale consumului de stupefiante. Santiago de Torres releva : „Oamenii nu știu adesea ce pericole îi amenință. Singura deosebire a cocainei față de heroină este că urmările apar ceva mai tîrziu. După o anumită perioadă de abuz de cocaină, încep să apară perturbații ale funcționării cordului, în circulația sîngelui, tulburări ale sistemului nervos și respirator".

În vederea combaterii consumului de narcotice, pentru salvarea celor căzuți în mrejele „morții albe", organizațiile progresiste și democratice din țările occidentale și-au propus să contribuie la constientizarea populației, în special a tineretului în legătură cu pericolele consumului de stupefiante, să antreneze opinia publică în lupta împotriva cauzelor care au dus la extinderea flagelului. Pentru că tot mai mulți sînt cei care înțeleg că atît de lăudatul mod de viață occidental duce la dezumanizarea omului, că la originea refugiului în paradisul iluzoriu și nociv al stupefiantelor se află cauze social-economice adînci, care trebuie eliminate.

ION VIRGIL ■

Universul muzicii

● Cine își mai amintește de concursul Eurovision din anul 1965 ? Pe vremea aceea apărea pentru prima oară în fața marelui public o micuță parizianca de numai 17 ani, cu rochiță mini, păr blond și o voce minunată. În scurt timp numele ei avea să facă înconjurul Europei, fiind cîștigătoarea concursului din acel an și devenind apoi vedetă a muzicii ușoare franceze. Astăzi, la 40 de ani, aceeași blondă fermecătoare, este vorba de FRANCE GALL, revine în clasamente cu marele succes „Ella elle l'a", extras de pe noul album „Babacar".

● Reamintim cititorilor că anul acesta locul I la concursul Eurovision a fost cîștigat de Celine Dion (20 de ani), din Elveția.

● Pentru apropiatul turneu în Europa, MICHAEL JACKSON (foto) a trebuit să treacă o ultimă și dificilă încercare : testul SIDA. Rezultatul, așteptat cu emoție de admiratori, a ieșit negativ, deci porțile bătrînului continent îi sînt deschise. Sperăm că și la întoarcere va fi la fel.

● Atît în clasamentele europene cît și în cele americane, NATALIE COLE urcă vertiginos cu hitul „Pink Cadillac". Are 37 de ani și este fiica regretatului Nat King Cole, cel care a trăit în perioada 17 martie 1917 — 15 feb. 1965 și a fost regele muzicii soul Natalie a studiat în copilărie pianul și a urmat artele dramatice. În anul 1978 este declarată cea mai bună interpretă de „rhythm'n blues" din America și toată lumea îi prevedea o carieră strălucită. Nu a fost așa. Din pricina drogurilor și a unei căsnicii ratate, Natalie intră pentru o lungă perioadă în anonimat. Recentul come-back a fost primit cu mare bucurie de către iubitorii muzicii. Printre aceștia se numără și fiul ei, Robbie Yancey (10 ani).

● DURAN DURAN se află în prezent la Paris. Simon Le Bon, John Taylor și Nick Rhodes, împreună cu cei doi noi veniți, chitaristul Warren Cuccurullo și bateristul Steve Ferrone lucrează la un nou album care va fi gata la sfîrșitul lunii iunie.

● Iată și cîteva noutăți intrate în topurile din luna iunie : GEORGE MICHAEL — One more try, BANANARAMA — I want You back, FOREIGNER — I don't want to live... SAMANTHA FOX — Naughty Girls, FAIRGROUND ATTRACTION — Perfect, BLUE SYSTEM — My Bed is too big, MANDY — Boys and Girls, YELLO — The Race, PEBBLES — Girlfriend, NEW ORDER — Blue Monday ( ), SINITTA — Cross my brocken Heart, IRON MAIDEN — Can I play with Madness, TIFFANY — I saw him standing there, EIGHT WONDER — I'm not scared.

MIRCEA ZANE ■

Curiozități

ORIZONTAL: 1) Viespe mare cu un ac foarte veninos, singura din neamul ei care își poate construi un fagure asemănător celui de albină (pl.) — Localitate în Elveția. 2) Gen de fîntînă naturală cum este cea din statul american Arizona care are o coloană de apă ce se ridică pînă la 168 m înălțime și un debit de 2 625 litri pe minut — Calciu. 3) Peștele oceanic numit Mola-Mola produce circa 300 milioane asemenea ovule pe an, record mondial absolut (sg.) — Insectă coleoptera care își depune ouăle într-un cuib în formă de țigară de foi. 4) Posesiv — Pasăre de mărimea mierlei, care în caz de pericol se preface că e moartă. 5) Continent — Dimpotrivă. — Munte în Australia. 6) Textilă — Poezi — Ținut în Tibet. 7) Decalitru — Substanță secretată de masculul unui mamifer asiatic, cu miros asemănător celui secretat de insecta Aromica muscata. 8) Pasăre numită științific Remiz pendulinus, mare meșteră în construirea cuibului, pe care îl țese numai din puf de plop și de salcie — Chemare. 9) Plantă exotică cu frunze lungi ce înflorește o dată la o sută de ani — Casa olarului (pl.). 10) Natriu — Localitate în Egipt — Frunză de brad. 11) Referitor la gură — Numele unei actinii, un soi de crizantemă uriașă de mare, care cu tentaculele ei veninoase înhață și paralizează prada. 12) Pasăre de mărimea unui porumbel, mult căutată de vînători (pl.) — Zburătoare care imită cîntatul a peste 40 specii de păsări.

VERTICAL: 1) Pasăre înrudită cu corbul ce poate imita și ea sunetele multor păsări — Copac exotic cu lemnul de obicei negru, dar și de alte culori: verde în Jamaica, alb în unele insule din Pacific, galben în Antile și albastru în sudul Americii Latine. 2) Pește din apele dulci ale regiunii indo-pacifice, care vînează insectele cu ajutorul unui jet proiectat la 50—60 cm, exact asupra victimei aflate pe vreo frunză (pl.) — Ciine de vînătoare, unul din marii campioni la fugă (pl.). 3) Radioteleviziunea Română (siglă) — Patria păunului, adus în Europa de Alexandru cel Mare — Ana Toma. 4) În zadar — Răpitoare de zi, cea de munte avînd văzul de zece ori mai puternic decît al omului. 5) Alin Zlotea — Pastă făinoasă. 6) Nu țin minte — După ai tăi. 7) A se angaja pentru o plată oarecare (reg.) — Soi de pește (reg.). 8) Localitate în Finlanda — Văl — Dinsul. 9) Ghețar în Alpi care nu se dezgheață aproape niciodată — Frică. 10) Mamifer din Africa și Asia, cu unul sau două coarne în frunte — Olga Călin. 11) Pasăre cîntătoare mică, foarte vioaie, campioană la viteza de zbor — „Șarpe" vegetal lung de zeci de metri. 12) Denumirea unor fluturi dintre cei mai rafinați, cu aripile foarte parfumate — Zburător legendar.

Dicționar: ENID, OUI, DAL BOICUȘ, ITSA, OAN, INGA AARE.

MIRCEA IORDACHE ■

Dezlegarea careului „Ecvestră"
NANA; EL ZORAB; EMINESCU; ORA; RAT; ROI; ASEL; UN; POP; ULISE; D'; CAR; TREN; T; AMAGIRE; ȘAH; ALI; ARDENEZ; ECI; ISER; TRA; PEGAS; NARA; B; ODUS; HUGO; NĂ; NOL; NERO; CAL; ANALE; INCASA.

Fotbal

Trei etape înainte de final

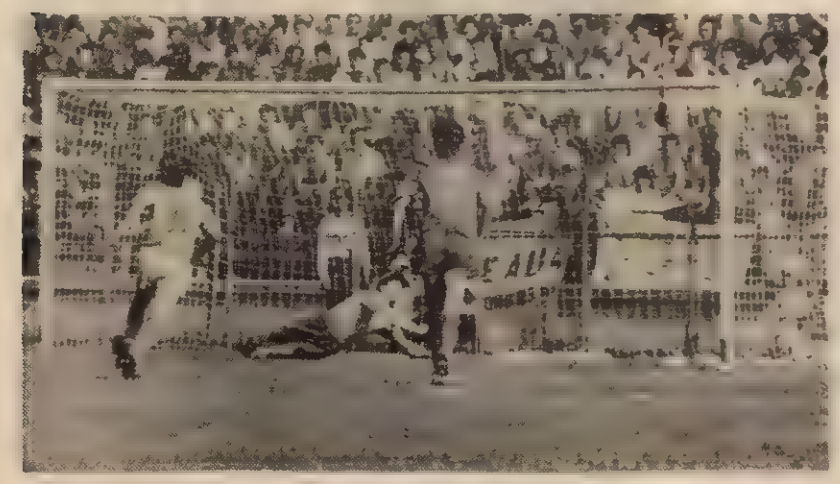

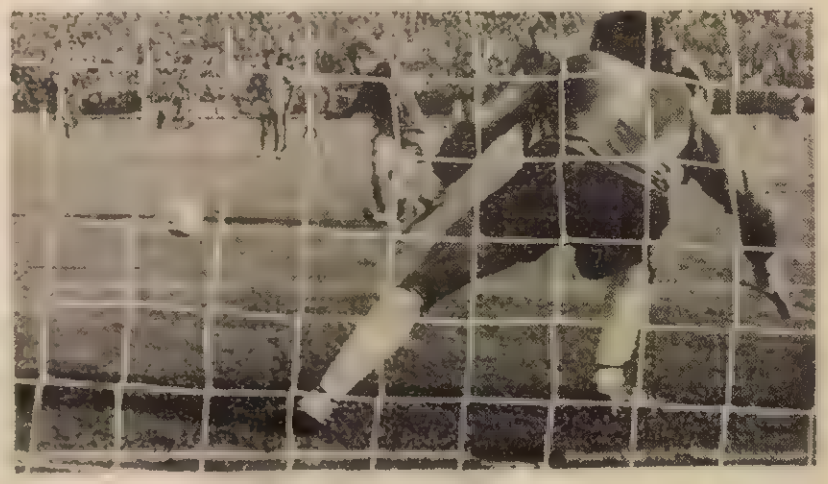

STEAUA — DINAMO: 3-3 (1-1)

Derbiul egalităților

Totul s-a împărțit la doi în acest derby Steaua — Dinamo : și punctele, și eliminările, și penalty-urile, și cartonașele galbene, și înlocuirile (fundașii stinga și virfurile de atac). Chiar și reprizele de joc au fost dominate la început de Steaua și spre sfirșitul lor de Dinamo. Am merge cu simetria pînă la capăt spunînd că fiecare din echipe ar merita cîte o bonificație : Steaua — pentru impresia artistică din perioadele în care a și marcat. Dinamo — pentru realele virtuți tactice demonstrate pe parcursul întregii partide.

Steaua a apărut în formula standard, prezența lui Bălan și Rotariu în rol de „pistoane laterale" trădînd intenția unui joc rapid și combinativ, pe care echipa militară l-a realizat, însă, doar la începuturile de repriză cînd a luat și avantaj pe tabela de scor. De fiecare dată a revenit la cirma jocului Dinamo, astfel încît ceea ce pentru Steaua era ritm de-a lungul unui meci întreg acum a părut a fi doar rupere de ritm, provocată sub presiunea dorinței de desprindere — pe care steliștii au reușit-o și pe fondul relaxării din acele momente a apărării dinamoviste. De fapt, dilema acestei partide este tocmai asta : cum o echipă cu experiența de joc a Stelei n-a reușit nici să păstreze un avantaj de două goluri, nici să-și realizeze jocul ei obișnuit, la același nivel, pe toată durata jocului ? Răspunsurile ar fi mai multe. Cel mai la îndemînă — inerența oboseală acumulată spre acest sfirșit de sezon extrem de încărcat pentru Steaua. Apoi, absența unei partituri tactice originale, la care ne-am fi așteptat de la Steaua în acest meci de referință pentru ea și pentru campionatul nostru. În sfirșit, dar nu în ultimul rînd, replica dinamoviștilor a fost aceea care i-a determinat pe steliști să joace cum au jucat, multe perioade avînd senzația că revedem în teren secvențe din jocul Steaua — Benfica, în care echipa noastră campioană a fost pusă, de asemenea, în incurcătură.

Dinamo a fost revelația partidei, convingînd definitiv că reprezintă mai mult decît un factor care întreține interesul turuor pentru campionatul intern și lupta pentru titlu. Echipa dinamovistă s-a respectat pe sine, pregătindu-se impecabil pentru acest joc despre care se știa din capul locului că va fi un test real și sever al valorii și disponibilităților ei tehnico-tactice. Remarcabile calmul și stăpînirea de sine ale jucătorilor dinamoviști într-o asemenea partidă din deplasare (și, încă pe ce stadion !), ca și absența oricărei descumpăniri, inclusiv în momentele în care trebuiau să reia jocul de la centru. Prin jocul deschis practicat, prin știința cu care a reușit să înăbușe din start așteptatele combinații derutante ale „viteziștilor", prin rezistența la presiunea psihică a jocului, a ambianței și chiar a evoluției scorului, Dinamo a probat o maturitate competițională și disponibilități tactice edificatoare pentru acumulările generale obținute progresiv de această echipă, pe toate planurile jocului.

La Steaua ar fi de remarcat forma excelentă a lui Lăcătuș (a obținut un penalty, a marcat un gol senzațional și a determinat schimbarea lui Sabou) — poate cel mai bun fotbalist al nostru în această jumătate de an —, creșterea vizibilă a lui Rotariu (un excelent dinamizator al atacului, pînă în momentul în care, neinspirat, am spune, a fost retras fundaș stinga), subtilitatea nativă a lui Pițurcă, neîntrecut în arta de a crea culoare pentru linia a doua (vezi golul trei, marcat de Hagi printr-o spărtură provocată de Pițurcă). Ioan n-a prea mai făcut învăluirile de altădată, Ungureanu a avut „probleme" cu marcajul lui Vaișcovici (de aceea a și fost înlocuit), Bumbescu, preocupat excesiv de pendulările lui Cămătaru, a fost cam neglijent în degajări, iar Hagi, luat „în primire" de imperturbabilul Lupescu, n-a izbutit o prestație prea clară.

La Dinamo e de remarcat disciplina tactică a întregii echipe, bine așezată în teren, cu partituri distincte pentru fiecare fază a jocului. Rednic și Andone au jucat „în scară", fundașul stinga (Sabou, apoi Varga) l-a marcat pe Lăcătuș, fundașul dreapta (Varga, apoi Lupu, care a jucat excelent) a fost împins mai în față, pe zona în care steliștii nu aveau extremă stîngă, Vaișcovici și Cămătaru au jucat spre tușe, creînd spații de penetrare pentru Mihăescu (sub nivelul rolului) și Mateuț (mult mai concentrat la joc decît altădată), iar tînărul Lupescu — o frumoasă surpriză — a fost „turnul de control" al atacului, așa cum Andone a fost al apărării.

Primul gol a încheiat o suită de faze fierbinți la ambele porți. În min. 12, Lăcătuș îl angajează frontal pe Pițurcă, dar Moraru apără miraculos. Din degajare, mingea ajunge la Cămătaru care trage puternic, din unghi, Stingaciu respinge și apoi reține. Steaua revine în atac, dar Moraru iarăși respinge o minge, Orac centrează de pe stinga cu efect, Cămătaru reia cu capul spectaculos în gol, dar Igna dictează ofsaid la semnalizarea lui Dan Petrescu. Cîțiva dinamoviști protestează, steliștii repun rapid mingea în joc (à la Alzamendi), au superioritate numerică pe contraatac, dar Lăcătuș „simte" faza, intră în careu cu mingea în loc să centreze spre doi coechipieri liberi și este faultat de Sabou : penalty, Hagi trage tare în stînga lui Moraru care pleacase într-acolo și 1—0. În min. 32, Varga îl angajează pe Vaișcovici, acesta deviază spre Mihăescu pentru „un-doi", dar Ungureanu comite infracțiunea sancționată de Igna tot cu penalty : execută Vaișcovici, 1—1.

Steaua începe în trombă repriza a doua, „un-doi" pe stînga Rotariu — Hagi — Rotariu, centrare cu efect a acestuia și reluare imparabilă, din volé cu stîngul, a lui Lăcătuș : 2—1. În min. 57, Hagi „prinde" un culoar pe centru și un șut de senzație peste Moraru : 3—1. Dinamo revine cu insistență în atac și, în min. 61, o centrare la colțul scurt a lui Varga este reluată în plasă de Cămătaru, de la un metru de poartă, printre Stingaciu și Bumbescu. Peste alte trei minute, o pasă lungă îl găsește pe Vaișcovici pe dreapta, chiar în fața arbitrului Crăciunescu, jucătorul dinamovist intră în careu și croșetează printre apărătorii Stelei, trimițînd din apropiere, tot în colțul scurt, dar în stînga portarului.

Spre sfirșitul meciului, Stoica își reia hărțuiala cu arbitrul la o fază din care Andone și Bălan se aleg cu cartonaș roșu pentru lovire reciprocă (min. 88). În ultimul minut de joc, dintr-un corner executat foarte bine de Hagi de pe dreapta, mingea trece razant printre Cojocaru și Bumbescu, aflați la cîțiva metri de poartă.

Brigada de arbitri a fost decisă de conducerea C.N.E.F.S., deși doi din componenții ei fuseseră recuzați de Dinamo înainte de începerea returului. Totuși, Ion Igna (la centru), Dan Petrescu și Ion Crăciunescu au dus la bun sfirșit o partidă — dificilă, e adevărat, dar care nu le-a creat probleme deosebite. Fiind vorba de brigada de arbitri care, prin decizia U.E.F.A., va conduce o semifinală a apropiatului turneu final european, testul de miercuri le-a folosit, credem, cu prisosință.

Au jucat formațiile :

Steaua : Stingaciu — Iovan, Bumbescu, Belodedici, Ungureanu (min. 67, Balint) — Bălan, Stoica, Hagi, Rotariu — Lăcătuș, Pițurcă (min. 74, Cojocaru).

Dinamo : Moraru — Varga, Rednic, Andone, Sabou (min. 50, Lupu) — Mihăescu, Lupescu, Mateuț, Orac — Vaișcovici (min. 80, Răducioiu), Cămătaru.

Opțiune inspirată

Spectaculozitatea partidei Steaua — Dinamo, virtuțile tehnico-tactice ale ambelor echipe, golurile înscrise — toate acestea au onorat cu prisosință opțiunea televiziunii noastre de a transmite în direct jocul de miercuri.

Sperăm că și în viitor jucătorii noștri vor reuși asemenea prestații care să justifice în continuare inițiative similare ale televiziunii, spre satisfacția miilor de iubitori ai fotbalului din toată țara.

Pagină realizată de
OCTAVIAN ȘTIREANU

Fotografii de
EUGEN NEGREA

Pe scurt, foarte pe scurt

S-au încheiat „zonalele" campionatului republican de juniori, pentru finală calificîndu-se echipele : Viitorul Tîrgu Mureș, Olimpia Piatra Neamț, F.C.M. Brașov, Dinamo București, C.S.M. Reșița și Politehnica Iași. O „coincidență" face ca trei din aceste echipe să aparțină orașelor care au găzduit respectivele întreceri : Piatra Neamț, Iași și Reșița ! Este explicabil atunci, nu-i așa ?, că, în meci decisiv, „Poli" Iași a putut să întrecă (cu 1—0, gol marcat în min. 85) pe Sportul studențesc — campioană acum doi ani și finalistă anul trecut. Și, la fel, că Reșița și-a putut lua măsuri „pe plan local" pentru a învinge echipa din Oradea în ultimul joc din grupă cu 8—0 (!) și a se califica la golaveraj în dauna Stelei (care învingea Viitorul Craiova „doar" cu 3—1). Cum nici Dinamo, campioana de anul trecut, n-a fost scutită de emoții la Sibiu, unde candida puternic la calificare Inter din localitate. Se înțelege că „neglijența" (dacă e vorba de așa ceva...) organizatorilor de a programa aceste zonale în orașe cu echipe angajate în competiție au creat dezavantaje clare echipelor vizitatoare. Așa se explică, în bună măsură, de ce au rămas pe dinafara turneelor finale echipe ale unor centre puternice de copii și juniori, cum sînt Steaua (!), Craiova (prezentă în zonale cu două echipe), Pitești, Sportul Studențesc. Butada cu samovarul care se transformă în locomotivă se potrivește, iată, și-n cazul fotbalului de la nivelul juniorilor. ● Corvinul Hunedoara se înscrie spectaculos pe „lista" cluburilor care reușesc să-și facă popularizare, prin recentul program supliment „Stadion" realizat sub coordonarea talentatului ziarist Victor Nițâ. Acesta, hunedorean de obîrșie și „corvinist" pe față, a putut și, desigur, să selecționeze din panoplia de subiecte oferite cu generozitate de istoria și performanțele fotbalului hunedorean pe acelea care răspund interesului unei categorii mai largi de cititori. Și între acestea cel mai izbutit, interviul cu Mircea Lucescu realizat de redactorul coordonator. ● Subiectul de discuție al săptămînii fotbalistice a fost autoretragerea de pe teren a lui Dumitru în jocul de cupă cu Sportul studențesc, într-un moment în care Rapidul epuizase schimbările și era condus cu 2—0. Spre deosebire de evoluția lui Liță în jocul de pregătire al echipei naționale, randamentul său a fost acum vizibil descrescător, pînă la un moment în care ar fi trebuit să-și decidă singur schimbarea. Înfocata galerie rapidistă a început să-l „vizeze" cu insistență pe Liță mai ales la scorul de 0—2. Răspunzînd la aceste provocări (atitudine inexplicabilă pentru un jucător de mare valoare și experiență internațională, care știe bine că nu trebuie „să te pui" cu tribuna), Dumitru a pus pace peste foc, întorcînd spatele terenului și jocului de fotbal cărula, de fapt, îi datorează gloria sportivă și s-a așezat pe banca de rezerve (fără să anunțe arbitrul și fără ca acesta să-i arate cuvenitul cartonaș galben). De vină sînt căutătorii grabnici de țapi ispășitori, spectatorii care l-au provocat, sau însuși Dumitru, care i-a băgat în seamă ?

● **2:0 ! Avantaj Kasparov...** Stirnit de victoria lui A. Karpov în SWIFT „World Cup" de la Bruxelles, G. Kasparov a evoluat strălucitor în meciul-turneu de la Amsterdam. În 12 runde, în compania a trei adversari redutabili: Karpov, Timman, van der Wiel, campionul lumii a reușit incredibilul adjudecîndu-și două (din cele patru) partide în fața vechiului său rival, A. Karpov ! Exact ceea ce nu reușise la capătul a mai bine de 100 partide jucate, adică o departajare valorică foarte clară. Karpov a fost K.O. în zilele de 18 și 27 mai. Și-a spus cuvîntul psihologia sau stilul de adevărat campion ? Oricum, înaintea ultimei runde, care a fost doar o simplă formalitate, clasamentul era deja definitiv : Kasparov se distanțase la 8,5 puncte (+6,—5,—0) și era virtual cîștigător, ceilalți competitori oprindu-se sub șacheta performanțelor : Karpov 5,5, Timman 5, van der Wiel 3. Cumulînd punctele serioase la coeficientul său Elo actual de 2750 p, Kasparov se îndreaptă spre egalarea recordului Elo, care aparține lui Bobby Fischer : 2780... ● **Peste puteri.** Are 38 ani, este maestru internațional cu Elo modest : 2390 p. N-a avut rezultate strălucitoare, deși nu l-a lipsit niciodată ambiția. S-a încumetat să lupte cu sine însuși pentru a bate recordul la simultane, deținut de Vlastimil Hort, care, jucînd timp de 32 ore la 550 mese, a obținut 80% din punctele puse în joc. Și-a antrenat trei săptămîni prin alergări de durată în pădure pentru mărirea condiției fizice. La Wijk aan Zee, considerată „Mekka șahistă a Olandei", s-au înșirat 560 mese de șah. Simultanistul a apărut în echipament sportiv... La fiecare 50 minute scurse, îndrăznețul „vînător de record" apela la ajutorul... soției, aflată pe post de maseză. La capătul a 25 ore, după parcurgerea a 30 km (!), olandezul a stabilit un nou record prin 90,9% (+569,—38,—13) ! „Niciodată nu m-am gîndit că acest simultan îmi va stoarce într-atît puterile", sînt cuvintele temerarului rostite imediat după „cursa" în care a pierdut 5 kg. „Încă o dată la un asemenea experiment nu mă încumet..." — a declarat **Hans Bohm**, acesta fiind numele sportivului intrat de curînd în „Cartea Recordurilor"... ● **Turneul internațional de la Gorzow (Polonia)**

Valoarea obligă

a revenit talentatului maestru FIDE Béla Takács („Metalul" București) cu excelentul punctaj 9,5 (+7,—5,—0), clasat la egalitate de puncte cu P. David (Cehoslovacia) și urmat de Flis (Polonia) 8,5, M. Zupe (Iugoslavia) 7,5... etc. ● **Baku.** Primul concurs feminin prevăzut cu normă de mare maestră (11 puncte din 14 posibile) din orașul natal al lui Garri Kasparov s-a încheiat cu victoria ex-aequo a jucătoarelor sovietice Velikhanli și Lelciuk 11 p (+9,—4,—1), secondate de E. Pelceva (Bulgaria), Litinskaia (U.R.S.S.) 9 p, Sofieva, Alieva (ambele U.R.S.S.) 8 p, Makropoulou (Grecia), Prindnikova (U.R.S.S.) 7,5 p... Gabriela Stanciu a totalizat 4,5 puncte. ● **La Primorsko** (Bulgaria) turneul open feminin s-a încheiat cu victoria sovieticei Zaiat care a totalizat 8,5 p (11), urmată de Csonikcs (Ungaria) 8 p, Dëmina și Strutinskaia (ambele U.R.S.S.) 7,5 p, Jovkova 7 p, Anghelova (ambele Bulgaria) 6,5 p, Saunina (U.R.S.S.), **Baumstark (România)**, Sikova (Bulgaria), **Ghinda (România)** etc. 6 p... **Jieman (România)** 5,5 p... 35 participante. În competiția similară masculină supremația absolută au avut-o șahiștii sovietici (28 din 90 participanți !) situați în prima treime a clasamentului : Henkin 8 p, Jakovicl, Ulibin, Makarov, Șereșevski, Tunik (toți U.R.S.S.) 7,5 p... Traian Stanciu (România) a acumulat 6,5 puncte, clasîndu-se pe locurile 12—19. ● **Din campionatul României.** În Liga „B" a competiției feminine s-a remarcat în mod plăcut asaltul tinerei generații, printre primele patru clasate (cu drept de evoluție în viitoarea finală a campionatului individual) aflîndu-se jucătoare la vîrstă junioratului. În grupa de la Olănești arbitrii Elena Răducanu și Ion Diaconescu au stabilit coeficienții Sonneborn în clasamentul final: 1. Radu 10,5 p, 2—3. Stanca, Ganț 9,5 p, 4. Chiș 9 p. Boicu și Caravan și-au păstrat locul în Liga „B". În grupa de la București (arbitri : J. Gongu, E. Pessi) primele clasate cu drept de calificare au fost : I. Ioniță 10 p (15), 2. Kozma 10 p, 3—4. Ursuleac, Duminică 9 p. Au rămas în ligă Cabariu și Minescu. În competiția masculină s-au înregistrat următoarele rezultate : La Deva, I. Grünberg 10,5 p, 2. Nicolaide 10 p, 3. Mărășescu 10 p, 4—5. Moldovan, Bărbulescu 9 p și la Focșani, I. Dumitrache 11,5 p (din 15), 2—3. Birtescu, Navrotescu (11 p), 4—5. Breahnă, Spulber 10 p. Primii trei clasați se califică pentru finala programată în luna septembrie, iar următorii doi vor evolua direct în Liga „B" a viitorului campionat. La București se desfășoară în Sala Asociației sportive I.T.B. cea de-a treia grupă masculină, dar fără „favoriții" anunțați anterior...

MARGARETA MUREȘAN ■

Sub semnul cifrei 8

În seara aceasta va începe cea de-a 8-a ediție a turneului final al campionatului european, ale cărui jocuri vor fi găzduite de 8 stadioane din R.F.G. Cele 8 echipe participante sînt repartizate în două grupe : **R.F.G., Italia, Spania, Danemarca** și, respectiv, **Anglia, U.R.S.S., Olanda și Irlanda.** Printr-un joc al sorților, partida inaugurală a lui „Euro '88" este un mare derby, demn chiar de o finală : R.F.G. — Italia (Düsseldorf, ora 21,15).

Iată programul tuturor jocurilor următoare și ora (București) la care se dispută :

11 iunie, 16,30 : Danemarca — Spania (Hanovra).

12 iunie, 16,30 : Anglia — Irlanda (Stuttgart) și la 21,15 : Olanda — U.R.S.S. (Köln).

14 iunie, 18,15 : R.F.G. — Danemarca (Gelsenkirchen) ; 21,15 : Italia — Spania (Frankfurt am Main).

15 iunie, 18,15 : Anglia — Olanda (Düsseldorf) ; 21,15 : Irlanda — U.R.S.S. (Hanovra).

17 iunie, 21,15 : R.F.G. — Spania (München) ; 21,15 : Italia — Danemarca (Köln).

18 iunie, 16,30 : Anglia — U.R.S.S. (Frankfurt am Main) și Irlanda — Olanda (Gelsenkirchen).

21 iunie, 21,15 (Hamburg) : prima semifinală (locul 1 în grupa A cu locul 2 în grupa B);

23 iunie, 21,15 (Stuttgart) : a doua semifinală (locul 2 în grupa A cu locul 1 în grupa B).

25 iunie, 16,30 (München) : finala.

Patru din echipele participante au fost deținătoare ale titlului continental : U.R.S.S. (ediția inaugurală, 1960), Spania (1964), Italia (1968), R.F. Germania (1972 și 1980).

Toată lumea face sport

● Odată cu încheierea cupelor europene la fotbal (și pînă la tragerea la sorți, din iulie, a meciurilor primului tur din ediția viitoare), atenția iubitorilor sportului se îndreaptă, nu-l așa, spre turneul final al campionatului european, care va începe chiar astăzi la Düsseldorf (ora 21,15) cu partida R. F. Germania — Italia. Vom consacra, firește, rubrica de astăzi acestui eveniment, începînd cu scurte prezentări ale celor opt finaliste. ● **R. F. Germania** — federație creată în 1900, afiliată la F.I.F.A. în 1904 (membru fondator) și, apoi, în 1950 ; 4 765 000 jucători legitimați ; antrenor Franz Beckenbauer (42 ani) ; campioană mondială în 1954 și 1974 ; campioană a Europei în 1972 și 1980 ; **Danemarca** — federație din 1889 ; membru fondator al F.I.F.A. ; 210 000 jucători ; semifinalistă C. E. în 1964 și 1984 ; antrenor : Sepp Piontek (48 ani) ; **Anglia :** prima federație de fotbal din lume — 1863 ; afiliată la F.I.F.A. de... trei ori — 1905, 1924 și 1946 ; 1 600 000 jucători ; campioană mondială în 1966 ; bronz la C.E. 1968 ; antrenor Robert William „Bobby" Robson (65 ani) ; **Italia** — federație fondată în 1898 ; în F.I.F.A. din 1905 ; 1,5 milioane jucători ; campioană mondială în 1934, 1938 și 1982 ; campioană europeană în 1968 ; antrenor Azeglio Vicini (55 ani) ; **Olanda :** federație creată în 1889, în F.I.F.A. din 1904 ; 1 120 000 jucători (la o populație de 14 610 000 locuitori !) ; vicecampioană mondială în 1974 și 1978 ; bronz la EURO 76 ; antrenor Rinus Michels (60 ani) ; **Irlanda** — federație creată în 1921, afiliată la F.I.F.A. în 1923 ; 63 000 jucători ; antrenor Jack Charlton (52 ani) ; ca o curiozitate, palmaresul „micii" Irlande cu Olanda, adversara din grupă, este perfect egal : 4 victorii, 3 egalitate, 4 înfrîngeri, golaveraj 19—19 ! Surprizele statisticii... **Spania :** 1913, 1913 ; 420 000 jucători ; campioană europeană în 1964 ; antrenor Miguel **Munoz** (66 ani) ; **U.R.S.S. :** federație fondată în 1912, în F.I.F.A. din 1946 ; 4,8 milioane jucători ; prima campioană europeană, în 1960 ; antrenor : Valeri Lobanovski (49 ani). ● Eliminarea, la masa verde, a Angliei și înlocuirea ei cu Iugoslavia nu s-a produs, cel puțin pînă în momentul în care scriem. Ar fi fost și dificil de luat o asemenea hotărîre. ● Orele de disputare a meciurilor au rămas aceleași (le puteți afla, de pildă, din nou apărute „Arena", supliment al programelor clubului Progresul București), deși o serie de companii de televiziune au cerut modificări, pentru a se evita concurența cu turneul de la Wimbledon. ● Pronosticurile sînt hazardate la o asemenea competiție, dar o ierarhizare sui-generis ne-o oferă, ca întotdeauna, organizatorii de pariuri londonezi, celebrii bookmakers, care au comunicat cotele echipelor. ● Prima favorită în grupa I este R.F.G., cu o cotă de 6—4 (gazdele au mereu o zi de odihnă în plus față de adversare...), urmată de Spania și Danemarca (ambele 2—1) ; în grupa a 2-a „conduce" Anglia (4—1), în timp ce o calificare în semifinale a Irlandei ar aduce temerarului parior 33 de lire la o „investiție" de o liră. Postura îi convine de minune antrenorului Jack Charlton, care a declarat : „Mai puțin băgați în seamă, o să ne strecurăm mai ușor !" ● Primul record a și fost bătut, cel al asistenței, 12 dintre cele 15 meciuri ale turneului afișînd complet încă de acum 3 luni. În ce privește numărul de bilete vîndute în străinătate, primul loc este ocupat de Olanda — 61 934, urmată de Irlanda — 51 008 (!), iar pe ultimele locuri se află Spania — 9 275 și U.R.S.S. — 1 270. ● Un veritabil record a fost înregistrat în ce privește sponsorii — 12 la număr (contra cost, firește), iar alte 50 de firme au cumpărat drepturile de reproducere a mascotei Bernie pe produsele lor. ● Creația companiei „Walt Disney" va figura pe tricouri și treninguri, pe casete, nasturi, pixuri, pijamale de copii, jeleuri de fructe, pușculițe, geamantane, lenjerie de pat, hîrtie igienică (!?), umbrele, ochelari de soare etc. ● Paralel cu turneul propriu-zis, se va desfășura și un campionat european al ziariștilor acreditați, echipele comentatorilor întîlnindu-se în dimineața zilei în care este programată și partida reprezentativelor. Singura deosebire — nu se vor disputa semifinale.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Respect pentru om

Ștefan Mocanu, str. Spitalului bloc B.2, Tulcea : *„Pentru noi, spectatorii de fotbal, dorința de informare este la fel de mare ca aceea de a vedea disputele din „sportul rege". Numai că la Tulcea, returul campionatului ne-a adus surpriza neplăcută a obligativității cumpărării, odată cu biletul de intrare, a unui program cu un conținut bizar. Redactată de comisia de propagandă a F.C.M. Delta Dinamo Tulcea, respectiva fițuică abundă în greșeli de elaborare, de exprimare și, ceea ce este mai grav, gramaticale. Caseta arbitrilor este mereu goală, se greșesc clasamentele generale, cele ale „adevărului" și golgeterilor. Pentru ca totul să aibă o formă „plastică", cuvintele sînt despărțite incorect în silabe, textele abundînd de cacofonii și pleonasme, ba chiar de scrierea incorectă a unor cuvinte. Cum în turul campionatului programele aveau un cu totul alt conținut, în pauza competițională, singura măsură restrictivă privind comportarea modestă a fotbaliștilor tulceni, a fost, se pare, necesară concordanță între nivelul programelor și evoluțiile favoriților pe dreptunghiul verde. Totul în detrimentul nostru, așa cum vă puteți convinge răsfoind cele trei programe pe care vi le trimit spre exemplificarea celor spuse."*

Stimate corespondent, am răsfoit programele primite, ne-am amuzat, dar mai mult ne-am întristat citind : echinoxiului, chiamă, a treia duminică a amintitei primăveri, a-ici și alte „perle". Programele de fotbal sînt un mijloc de propagandă al actului sportiv, un prilej de educare a publicului, de contribuție la instalarea unui spirit de fair-play pe stadioanele noastre. Dar toate aceste frumoase intenții sînt compromise dacă limba română este în suferință. Să sperăm că la Tulcea, comisia de propagandă amintită de dumneavoastră va reveni la sentimente mai bune față de limba ce-o vorbim.

Cam în aceeași ordine de idei, am văzut, prin țară, diverse „tarife" de intrare la meciurile de fotbal, dar „ideea" organizatorilor recentului cupiaj de pe stadionul „23 August" din Capitală (28 mai 1988), a întrecut limitele celui mai elementar simț al măsurii, că despre bun simț ce să mai vorbim...

Pentru a procura un bilet de intrare la acest cupiaj, în care a evoluat „crema" fotbalului românesc (cam amară crema, dar asta-i altă... poveste), spectatorul a fost OBLIGAT să cumpere:

— programul meciului România — Grecia din 13 aprilie 1988 !

— o fotografie a echipei naționale de pe vremea cînd în aceasta jucau Balaci, Ștefănescu, Iorgulescu, Augustin ș.a. ! !

— fanionul meciului România — Italia, din 16 aprilie 1983 ! ! !

Dacă acești organizatori (indiferent cine ar fi ei) și-au pierdut complet considerația pentru banii cîștigați prin muncă de oamenii cinstiți, atunci le propunem ca la viitorul cupiaj, împreună cu biletul de intrare, să ne oblige să cumpărăm :

— fanionul meciului România — Finlanda din 14 octombrie 1973, pentru a ne aminti cea mai categorică victorie (9—0) obținută de tricolori în ultimii 60 de ani.

— programul meciului România — Grecia din 16 noiembrie 1969, cînd ai noștri s-au calificat pentru campionatul mondial din Mexic

— fotografia echipei naționale care s-a calificat pentru campionatul mondial din 1930 ! !

Toate legate cu o „manșetă" de hîrtie pe care să fie scrise celebrele cuvinte : „Respect pentru om ! Aceasta e piatra de încercare."

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Șuturi la grămadă

Meciul de rugby dintre Steaua și Grivița Roșie n-avea altă miză decît aceea a spectacolului, întrucît prima echipă este deja virtuală campioană, iar a doua e lipsită de grijă. Dacă ne-am lua după scor (48—6 pentru Steaua) și după comentariile apărute, am putea crede că într-adevăr, a fost „un derby reușit". Dar luînd meciul nu „la grămadă", ci la detaliile și urmările lui, vom înțelege indignarea spectatorilor, veniți pentru „o mare sărbătoare a forței, curajului, bărbăției", dar nevoiți, pînă la urmă, să asiste la veritabile gesturi de „agresivitate și huliganism". De altfel, iată fișa medicală de după meci a cîtorva dintre jucători: Neaga Daniel (titular în națională, scos pe brațe de pe teren în min. 15 și indisponibil vreo două luni) — luxație gravă de gleznă cu imobilizare în ghips în urma călcării de către adversar ; Nicolae Ion — comoție cerebrală ; Gurămare Marian — contuzie a umărului sting datorată unei lovituri cu piciorul cînd se afla căzut ; Vlad Gabriel — călcătură pe spate cu urme adînci de crampoane ; Calafeteanu Constantin — contuzie la șoldul sting în urma unei lovituri cu piciorul dată de adversar ; Brînză Tiberiu — contuzie la șoldul drept tot în urma unui „șut" primit de la adversar ; Gheorghe Cristian — lovit cu piciorul în cap.

Desigur, știm că rugby-ul nu este un sport de domnișoare sau pentru cei slabi de înger. Dar asta nu înseamnă că adversarii pot fi tratați ca niște „inamici" pentru care nu trebuie să existe nici un fel de milă sau menajamente. De asemenea, e posibil ca, în virtejul jocului, spiritele să se încingă, dar atunci trebuie să intervină antrenorii și arbitrul. Or, în timpul partidei amintite, medicul doar al uncia din echipe a intrat de unsprezece ori în teren pentru a da îngrijiri jucătorilor, fără ca arbitrul Paul Soare să-și pună problema de a curma brutalitățile produse în lanț sub ochii lui.

O informație pentru cei care citesc comentariile de rugby : nu Gheorghe Dinu a intrat în locul lui Neaga, ci Udroiu Vasile.

S. OCTAVIAN ■

Raliul de pe coline

Între 2 și 4 iunie, pe colinele din vecinătatea Iașiului s-a desfășurat cea de-a XVIII-a ediție a campionatului național de raliuri, divizia B, seria a II-a. S-au înscris 72 de echipaje, s-au clasat 54, au abandonat 9, au fost descalificate 2 și excluse 2. Acest procentaj de ratări se explică prin dificultatea traseului (276,6 km, din care s-au redus 72 km deveniți impracticabili) și condițiile meteorologice nefavorabile. Echipa A.S. „Fortus" Iași a Combinatului de utilaj greu din localitate a adjudecat toate titlurile puse în joc — primele trei locuri în clasamentul general (Hațu Stîncă, Botez Petrovici, Zaharia—Panaitescu) și locul I în clasamentul pe echipe (urmată de „Mecano-export" Galați și „Volanul" Vaslui).

ALEXANDRU MIHAI FLOREA ■

Eveniment editorial

„Istoria militară a poporului român"

La Editura Militară, a apărut volumul V al fundamentalei lucrări „Istoria militară a poporului român". Sub coordonarea unei prestigioase comisii (acad. Ștefan Pascu, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu — coordonator principal prof. univ. dr. Ștefan Ștefănescu, conf. univ. dr. Mircea Mușat, conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, colonel dr. Gheorghe Tudor, colonel dr. Vasile Alexandrescu, maior dr. Mihail E. Ionescu, maior dr. Ioan Talpeș), volumul abordează „Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat pînă la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii primului război mondial", urmărind pregătirea și implicarea decisivă a oștirii țării în vederea realizării marelui ideal al tuturor românilor — făurirea statului național unitar.

Analiza complexă a situației interne și internaționale a României, a politicii militare a statului român după cucerirea independenței de stat, a pregătirii economiei și societății românești pentru susținerea efortului militar implicat de apărarea și eliberarea teritoriului ocupat, a consolidării politico-militare și a consacrării internaționale a Marii Uniri evidențiază, cu argumentele cercetării științifice obiective, eroismul poporului nostru în lupta sa dreaptă pentru apărarea ființei naționale și întregirea granițelor firești, patriotismul armatei române care, moștenind bogatele tradiții ale luptei dintotdeauna a românilor pentru independență, s-a dovedit exponenta fidelă a intereselor naționale fundamentale. (C. Dumitru)

Expediție „Pe urmele lui Eminescu"

Cu un an înaintea împlinirii primului secol de la trecerea în neființă a Luceafărului poeziei românești, inițiative dintre cele mai generoase, toate pornite din dragostea nepereche pentru Eminescu, anticipează deja imaginea amplelor manifestări omagiale ce vor fi organizate în 1989.

...Constanța, strada Dianei, nr. 3. Clădirea, aparținînd fondului de aur al vechii arhitecturi din zona peninsulară a orașului, a găzduit pe vremuri Hotelul D'Angleterre, unde — fapt dovedit — Mihai Eminescu a „tras" în vara lui 1881. Zilele trecute, în fața imobilului poposea un microbuz de Botoșani, despre care se puteau afla, citind afișul de pe parbriz, că transportă pe membrii expediției „Pe urmele lui Eminescu".

Cine sînt și ce-și propun „expeditionarii"? O declarau ei înșiși, oricui dorea s-o știe, mîndri de noblețea ideii ce-i poartă prin țară.

Așadar, cei trei se numesc prof. Gellu Dorian, secretar responsabil de redacție al publicației „Caiete botoșănene", prof. Valentin Cosereanu, muzeograf la Casa memorială din Ipotești, și prof. Emil Iordache, instructor al Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, însoțiți de o echipă tehnică formată din Ion Helici și Constantin Strungariu. Purtînd girul Comitetului județean de cultură și educație socialistă Botoșani, expediția a pornit la drum în 19 mai și străbate țara, interesîndu-se cu deosebire de itinerariile străbătute de Eminescu, spre a imortaliza pe peliculă imagini ale dovezilor de prețuire prin care, în atîtea locuri este cinstită memoria marelui poet. Au fost vizitate, astfel, Suceava, Gura Humorului, Cîmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Bistrița, Năsăud, Tg. Mureș, Brașov, Sibiu, Păltiniș, Rășinari, Alba Iulia, Blaj, Arad, Lipova, Șiria, Timișoara, Lugoj, Oravița, Bazias, Florești, Giurgiu, București, Ploiești, Constanța, urmînd în continuare Brăila, Galați, Iași și alte localități.

La Constanța membrii expediției au păsit pe urmele lui Eminescu la amintitul fost Hotel D'Angleterre și la celebra statuie a poetului, creație a sculptorului Oscar Han, ridicată de localnici în 1934 chiar în apropierea mării pe faleză, acolo unde versurile din „Mai am un singur dor" sună mai limpede ca oriunde.

Cu materialul rezultat în urma acestei îndelungate documentări urmează să se organizeze o expoziție de fotografii și să se realizeze un film ce vor fi prezentate la Botoșani, pe 15 iunie, în cadrul „Zilelor Eminescu".

ARCADIE STRAHILEVICI

Teatrale

Succesul nr. 200

Spectacolul Teatrului Național cu piesa **Caligula** a lui Albert Camus împlinește 200 de reprezentații. Realizat în regia lui Horea Popescu și scenografia semnată de Paul Bortnovschi remarcabila reprezentație are în rolurile principale actori de primă mărime ai scenei românești, Ovidiu Iuliu Moldovan, Radu Beligan, Silvia Popovici, Gheorghe Cozorici și alții, care adaugă cu fiecare spectacol strălucire nouă personajelor întrupate și impecabilă demnitate artistică teatrului românesc contemporan. Să urăm actorilor și realizatorilor spectacolului **Caligula** repetabile centenare, iar Teatrului Național bucureștean, împliniri pe măsura nobilei sale sarcini pe care o are în cultura noastră actuală! (I. Z.).

Pe scena Teatrului „Ion Creanga" din București se joacă, în premieră, celebra operă teatrală **Turandot**, de Carlo Gozzi. Spectacolul aparține regizorului Gelu Colceag. Decorurile și costumele sînt semnate de Carmen Mihaela Trifu și Nicolae Ularu. În rolul titular, actrița Marioara Sterian. În alte roluri — Constantin Fugașin, Alexandrina Halic, Genoveva Preda, Anca Zamfirescu, Gabriel Iencec ș.a. Povestea prințesei Turandot cunoaște astfel o versiune interesantă, așezată curajos în linia unei tradiții de anvergură. (T.R.)

A apărut Magazin istoric Nr. 6/1988

Din sumar: Revoluția de la 1848 și semnificația ei istorică ● Oameni de la 1848 — Ion Heliade Rădulescu ● Presa unui incandescent miez de veac ● General Th. C. Văcărescu — însemnări din vremea lui Cuza Vodă ● 11 iunie 1848 — „Domnia poporului prin popor" ● În România „soluția finală" hitleristă nu a putut fi aplicată ● 1888—1912. Trei diplomați germani în misiune la București ● Encomenderos și sclavi în istoria Filipinelor ● Litoralul — un veac de istorie turistică ● Din amintirile unui diplomat italian în misiune la Tanger în 1943 ● În București, acum 50 ani ● Mari — orașul regăsit după patru milenii ● „Să te întorci cu pace și bucurie" — scrisori de acum 4 000 ani. ● Memoriile de război ale mareșalului Alphonse-Pierre Juin ● 3 mai 1945: O eroare cu consecințe dramatice — scufundarea pachebotului „Cap Arcona" ● Concursul **Magazin istoric**, ediția 1988.

Tîrgul de filatelie „Sinaia '88"

Simbătă, 11 iunie, orele 17, la hotelul „Sinaia", are loc vernisajul Expoziției filatelice „APĂRAȚI NATURA", organizată de Filiala A.F.R. Prahova, în colaborare cu O.J.T. Prahova-Sinaia, în cadrul celei de-a III-a ediții a Tîrgului de filatelie „SINAIA '88" — manifestare complexă inclusă în amplul program de activități al Festivalului Național „Cîntarea României". 18 filiale județene ale A.F.R. s-au înscris în competiție, exponatele acestora, cuprinzînd peste 130 fețe de panou.

Duminică 12 iunie, orele 10, tot la hotelul „Sinaia", vor fi prezentate și două comunicări, însoțite de diapozitive, pe tema protejării naturii.

Cu acest prilej, vor fi realizate două plicuri speciale două ilustrate maxime și două ștampile ocazionale adecvate temei expoziției. (A.T.D.)

VREMEA cum a fost

CORNELIU POP

În săptămîna care a trecut „balerele" cerului s-au deschis deasupra României. În noaptea de 2 spre 3 iunie un front atmosferic a străbătut țara de la nord la sud, în urma sa pătrunzînd mase de aer maritim-polar. Au căzut ploi torențiale care în puncte izolate au depășit 100 l/m². La București-Băneasa într-o zi au căzut 50 l/m², cantitate mai mare decît totalul precipitațiilor cumulate în luna iunie a anului trecut. Pe durata acestor ploi, intensitatea maximă a fost în seara zilei de 2 iunie de 3 l/m² într-un minut.

Masele de aer mai rece „intrate în horă" cu aerul mai cald preexistent au dus la generarea unui ciclon în nordul Mării Negre. În regiunile estice a continuat „să toarne" din nori grei și întunecoși. În județul Botoșani s-au cumulat de asemenea 100 l/m² în 24 de ore.

Barajul muntos al Carpaților Meridionali din calea norilor le-a răpit din bagajul de umezeală cantități ce au umplut lacurile de acumulare a centralelor hidroelectrice. La Bilea Lac în ultima săptămînă s-au totalizat 381 l/m². Aici, în zilele de 3 și 4 iunie precipitațiile sub formă de lapoviță și ninsoare au măsurat 191 l/m² și respectiv 156 l/m², formîndu-se un strat de zăpadă gros de 415 cm.

Chiar dacă spicele cerealelor, mai bogate ca oricînd, s-au apiecat pe alocuri sub povara prea mare a ploilor torențiale și recoltatul se va face oarecum mai greu, belșugul de apă oferă speranțe de recolte îmbelșugate la culturile duble, la furaje și pășuni. Mulțumită amenajărilor hidrotehnice cu care țara s-a îmbogățit, privim mai optimist spre vicisitudinile naturii decît o făcea de la înălțimea de „Paznic de far" Geo Bogza pe 22 mai 1970: „Să spun că, din clipa în care mi-am dat seama de ceea ce s-a petrecut, n-am mai făcut altceva decît să trăiesc în propria-mi conștiință nenorocirea? Că ape la fel de mari și furioase m-au înundat devastîndu-mă? Să spun că, din acea clipă n-am mai rupt o bucată de pîine și nu mi-am potrivit perna sub cap, fără un sentiment de vinovăție față de cei rămași fără de pîine și fără pernă? Că încă odată m-a prins oroarea în fața unei meteorologii ieșită din minți, care a prefăcut atîtea riuri ce ne erau dragi în fluvii ale morții?"

Trecînd la caracteristicile climatice și evenimentele meteorologice ale intervalului 9—15 iunie, prezentate rezumativ în tabel, menționăm că valoarea de —2,7°C înregistrată în ziua de 13 iunie 1960 la Întorsura Buzăului reprezintă minima absolută lunară pe țară. În acea zi s-au consemnat minime absolute pentru luna iunie la Miercurea Ciuc —2,1°C, Cluj 2,2°C și Sibiu 3,2°C. Pentru a nu ne lăsa copleșiți de informațiile privind perioadele reci și umede menționăm și noaptea tropicală din 15 iunie 1972, în care mercurul termometrelor s-a menținut la valori mai ridicate, chiar de 24,7°C la stația Oravița.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 9 - 15 VI

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	24 ÷ 28	12 ÷ 15	13 ÷ 24	37.6	Dobești Tr. Severin 1964	2.2	Satu Mare 1984
Dealuri și podișuri	21 ÷ 26	10 ÷ 14	22 ÷ 26	38.0	Iași 1927	2.2	Cluj 1950
Depresiuni	21 ÷ 22	7 ÷ 10	22 ÷ 23	29.9	Miercurea Ciuc 1946	-2.7	Întorsura Buzăului 1950
Vf. Omu	6 ÷ 7	0 ÷ 1	36 ÷ 37	16.0	1938	-10.0	1933
Litoral	23 ÷ 24	15 ÷ 16	10 ÷ 11	34.7	Constanța 1916	5.0	Mangalia 1936

În intervalul următor, vremea va avea un aspect caracteristic zilelor de vară. Din punct de vedere termic, se vor înregistra temperaturi în jur de 30°C în regiunile sudice. În restul teritoriului temperaturile maxime diurne vor fi ușor mai mici avînd valori cuprinse între 24° și 28°C. În a doua parte a intervalului, în regiunile nordice, se va produce o răcire în urma căreia temperaturile în cursul zilei nu vor mai urca decît la valori în jur de 20°C.

Cerul va fi variabil, cu înnorări mai pronunțate în cursul după-amiezelor, cînd vor cădea ploi sub formă de aversă, îndeosebi în zonele de deal și de munte. Spre sfîrșitul intervalului instabilitatea atmosferică se va accentua în regiunile nordice, unde cerul se va înnora, va ploua, iar izolat vîntul va prezenta intensificări cu caracter de vijelie.

Pe litoral și din punct de vedere meteorologic ne vom situa în plin sezon estival. Temperatura aerului la orele amiezii va urca în jur de 25°C, iar temperatura apei va avea valori de 18°—20°C.

GLOSAR METEOROLOGIC:

— **Ploaie torențială**: — ploaie ce se formează pe suprafața de discontinuitate dintre două mase de aer în atmosferă, caracterizată prin intensitate mare și durată lungă.

— **Aversă**: — precipitație de scurtă durată, adesea intensă, care cade mai ales din nori convectivi; picăturile sau particulele solide care le compun sînt în general mari. Aversele sînt caracterizate prin începutul și sfîrșitul lor brusc, prin variațiile lor de intensitate în general mari și rapide și cel mai des prin aspectul cerului, alternanța rapidă de nori întunecați și amenințători, și înseninări de scurtă durată.

Florăria, Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Publiciști-comentatori: 25 60; Reportaj economie: 17 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 14 53; Sport 17 00; Semnal-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prima ediție

flacăra

anul XXXVII
24 (1 721) VINERI 17 iunie 1988

săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Eminescu și literatura populară
pagina 9

În cursul dimineții de joi

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a avut un nou și rodnic dialog cu oamenii muncii

„VIZITĂ DE LUCRU" – pictură de Valentin Tănase

La ora cînd revista noastră intra în rotativă, se derulau primele secvențe ale vizitei de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, a făcut-o, în cursul zilei de joi, 16 iunie, în județe din sudul țării.

Desfășurat în ambianța caracteristică acestor momente ale vieții social-politice românești, de caldă și entuziastă vibrație patriotică, revoluționară, prilejuind noi și emoționante manifestări de dragoste și recunoștință, de atașament la politica partidului, noul dialog de lucru al conducătorului partidului și statului cu oamenii muncii a abordat sarcini de cea mai mare importanță, specifice acestei perioade, precum și alte probleme majore ale activității economice și sociale, de înfăptuire a obiectivelor actualului cincinal, impulsionînd efortul general de transpunere în fapte a programelor de dezvoltare intensă, rapidă și multilaterală a patriei, de ridicare continuă a bunăstării întregii națiuni.

Modernizarea producției, modernizarea oamenilor

Întreprinderea de Mecanică fină este, pentru călătorul către Predeal, o neașteptată introducere la cunoscutul capitol de vacanță numit Sinaia. Clădirile masive, înalte, întinse, care alcătuiesc citadela numită mai scurt, familiar aproape, Mefin adăpostesc o industrie de vîrf și pe cei cîteva mii de slujitori ai ei. Fără îndoială, orașul de pe Prahova și-a schimbat radical profilul, viața, renumele în ultimii ani și datorează în bună parte această însemnată mutație în destinul său realizărilor de la Mefin.

„În 1983 am avut cinstea să primim vizita președintelui țării, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Din toate punctele de vedere, acel moment a constituit pentru întreprinderea noastră o placă turnantă. Pornind de la posibilitățile domeniului nostru și de la necesitățile economiei naționale, secretarul general al partidului ne-a cerut să dublăm capacitatea de producție a întreprinderii pînă în anul 1990. Ne aflăm acum foarte aproape de „scadență" și avem mulțumirea că am urmat îndeaproape programul trasat cu prilejul acelei vizite de onoare, că ne aflăm, altfel spus, pe drumul cel bun".

Tiberiu Tudoran, șeful serviciului personal-învățămînt-retribuire de la „Mecanică fină", vorbește cumpătat. Are aerul unui om cu perspectivă în ambele sensuri : în viitor, dar și în ceea ce a fost, deși vîrsta l-ar trece încă în rîndul celor tineri. Se scuză. Trebuie să dea neîntîrziat un telefon. Fără să vreau, sînt martora unei jumătăți de dialog. Cealaltă se poate lesne presupune. E nevoie de flori. Să fie frumbase, de sezon. De cărți „ne vom îngriji noi". Vrea să fie o mică festivitate frumoasă. Cît de repede, poate chiar mîine.

S-a rezolvat. În agendă, punctul se bifează. Privită de-a-ndoaselea, din locul meu, lista problemelor pentru această zi pare încă foarte lungă. „Ce-a fost mai important am rezolvat deja. Era vorba despre școala de maiștri. Zilele acestea a absolvit o nouă promoție. O clasă adică. Nu lăsăm niciodată să treacă neobservat momentul. Nici nu știți cît de mult le place oamenilor să se simtă iar elevi ! Învățămîntul de maiștri are la noi deja o serioasă tradiție. Cadrele didactice ale Liceului industrial Sinaia — în fapt

(Continuare în pag. 5)

TANIA RADU

Starea de pîine

Iată, vine zvon de pîine din cîmpia roditoare,
Spicul greu trăiește ceasul arcuirilor semețe
Ce dau stemei măreție și strălucinări solare,
Vorbind lumii de o țară a-mplinirilor mărețe.

Grîul singur azi vorbește timpului ce o să vină,
Că apusă este noaptea cînd a fost el însuși rob,
Că acum trăim o vreme de-nțelegere deplină
Că risipă e chiar gîndul de a prăpădi un bob.

Este-un timp al demnității și-al voinței unanime,
Cînd partidul ne unește ca șuvoaiele-ntr-un riu.
Este înțelesul vorbei din bătrîni venită-anume,
Că puterea și tăria stau și-n boabele de grîu.

Parcă mai puternic brațul decît fierul ni se face
Auzind cum cîntă lanul imnele fremătătoare,
Cînd rostim ca o speranță de-mplinire și de pace :
Iată, vine zvon de pîine din cîmpia roditoare !

TEODOR OPRIȘAN

Cupa României: urmează finala

în pagina 22

Respirînd odată cu muntele

Cînd, în urmă cu peste 30 de ani, tînărul Ștefan Moise poposea, îmbrăcat în uniformă militară, la Baia Sprie, era încredințat că, imediat după satisfacerea serviciului militar, se va întoarce în Moldova natală. Începuse să lucreze din adolescență, din 1951, ca brigadier la șantierul hidrocentralei de la Bicaz și, pentru că era mare nevoie de oameni, a învățat meseria subteranului. A mers apoi la Comănești, la mină, și nici în armată nu s-a despărțit de meserie. În Moldova n-a mai ajuns însă decît ca să-și mai vadă nea-

(Continuare în pag. 7)

CONSTANTIN DUMITRU

Echipaj pentru Singapore

în pagina 13

Bibliotecă [illegible]

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

Magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale a devenit un document de referință al activității fiecărui comunist, al tuturor colectivelor de oameni ai muncii și, implicit, un program de gîndire și acțiune în viața tinerei generații, în activitatea de educare și formare a omului nou, aceasta din urmă fiind o preocupare constantă, definitorie în concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca răspuns, marile noastre împliniri și izbînzi de pînă acum, cutezătoarele noastre proiecte de viitor au ca suport spiritual tocmai încrederea fermă, nestrămutată a tinerei generații, a întregului popor, în justețea politicii generale a partidului și statului, politică elaborată și înfăptuită cu înțelepciune și decisiva contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu în perioada de glorie inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. Pentru tînăra generație îndeosebi, aflată în primii ani de producție sau la vîrsta pregătirii temeinice, multilaterale, această clarvăzătoare politică răspunde în cel mai înalt grad vitalelor năzuințe și idealuri ale tinereții și este în măsură să-i pună plenar în valoare calitățile multiple care îl definesc drept o puternică forță socială „ viitorul însuși al națiunii noastre". Asociată deci ireversibil cutezanței, țelurilor cele mai nobile și generoase, vîrstei care refuză din start inerția, rutina, tot ceea ce e vechi și perimat, care promovează cu curaj neabătut nou, spiritul revoluționar, și umanismul nostru socialist, tinerețea se regăsește în înseși opțiunile strategice care vor face ca, la sfîrșitul actualului cincinal, România socialistă să pășească într-un nou stadiu de dezvoltare economică și socială.

În dorința de a înțelege mai profund sensul și conținutul concret al sintagmei **om nou**, căile și modalitățile de formare, procedeele educative care conduc efectiv, chiar la nivelul colectivelor de muncă, spre acest nou tip de om, spre această nouă calitate umană, recent, cu concursul Comitetului municipal Ploiești al U.T.C., am organizat, la Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" din localitate — unitate dispunînd de numeroși tineri, prosapt distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste — o interesantă și instructivă dezbatere pe tema „Cum învață un tînăr să devină om nou" !

ELENA DUMITRESCU, electrician : Am reținut din documentele de partid, dar mai ales din recenta Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al Partidului Comunist Român, că societatea avansată spre care tindem nu se poate construi decît cu oameni noi, bine pregătiți din toate punctele de vedere, adică atît politic, profesional, cît și moral. Și tinerii din întreprinderea noastră au recepționat corect și responsabil această cerință. Muncind alături de cei mai în vîrstă, ei au înțeles și înțeleg că, mai ales fără o bună pregătire profesională, nu pot face mare lucru. Pentru a fi la curent cu tot ce e nou în meserie, trebuie să ne ridicăm continuu nivelul cunoștințelor de specialitate, să nu ne limităm doar la ce am făcut în școala profesională, în liceu sau facultate. Muncitorul tînăr al zilelor noastre are minunate condiții de viață și de învățătură, excelente condiții de muncă. El doar trebuie să dorească și să vrea să învețe, să-și ridice necontenit nivelul pregătirii. Pentru asta avem organizate chiar în întreprindere, prin grija consiliului de conducere al oamenilor muncii, prin eforturile organizațiilor de partid și U.T.C., cursuri de calificare și policalificare. Apoi, putem participa din plin la mișcarea de invenții și raționalizări din uzină, la universitatea cultural-științifică. Multe fete își completează studiile, frecventînd, la seral, liceul sau chiar facultatea. Eu, de pildă, sînt în anul I, curs seral, la Facultatea de utilaj tehnologic din cadrul Institutului de petrol și gaze ; o colegă de-a mea e în anul V, tot la I.P.G.

MARIA HÎRJAN, finisoare : Cineva care aspiră să devină un om nou trebuie să aibă și convingeri politice sănătoase. Adică, un nivel politic tot mai ridicat. Altfel nu poți înțelege corect mersul vieții, nu poți înțelege bine însăși politica partidului nostru. La baza formării unui tînăr, care aspiră să devină om nou, stă concepția despre lume și viață a partidului, materialismul dialectic și istoric, teoria și practica socialismului științific, înțelegerea profundă și corectă a sarcinilor și orientărilor reieșite din documentele programatice ale partidului, din expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu. La învățămîntul politico-ideologic din cadrul organizației U.T.C., tinerii pun întrebări cu privire la unele probleme de politică generală, internă și externă ; în calitatea pe care o am, de secretar adjunct al comitetului U.T.C., sînt adesea și eu solicitată să răspund și trebuie să fac acest lucru cu toată competența. De aceea mă și pregătesc temeinic ca nu cumva să mă fac de rușine în fața lor. I-am văzut ca citesc și sînt interesați să cunoască, să înțeleagă exigențele pe care partidul le pune în fața tinerei generații într-o etapă sau alta. Tinerii privesc cu maturitate, politic, nu prin prisma strict economică, a avantajului personal imediat. Urmare a creșterii conștiinței, cu toții am înțeles să muncim cît mai responsabil și am obținut de două ori consecutiv locul trei în întrecerea socialistă. Dar secția finisaj, unde și eu lucrez efectiv, are ambiții și mai mari, în sensul de a nu admite absolut nici un fel de rebut, a da numai produse de cea mai bună calitate și, chiar din acest an, să ocupăm în întrecere locul I.

CRISTINA STAN, analist, secretara Comitetului U.T.C. Mult succes ! Numai că nu sînteți singurele aspirante la primul loc. Acolo, în secția finisaj, se mai manifestă uneori și indisciplină, e drept că nu în forme grave, dar se manifestă, și asta nu prea văd eu să contribuie la formarea și nici la afirmarea omului nou. Mai aveți de luptat cu niște apucături vechi, înapoiate, care se mai întîlnesc chiar la unii tineri aspiranți la locul fruntaș.

MARIA HÎRJAN : Din păcate, într-adevăr, mai aveam lucrători tineri care ne mai aduceau la recepție marfă cu unele mici defecte, care întîrziau sau lipseau nemotivat de la program. Am stat de vorbă cu ei, uneori și în biroul organizației cu cei care, bineînțeles, sînt uteciști, le-am arătat deschis unde au greșit, în ce constă concret indisciplina sau greșeala săvîrșită și, să știți, s-au îndreptat la timp. Probleme grave, ieșite din comun, n-am avut niciodată și sperăm sincer să nu avem. Tinerii, în secție, sînt receptivi la critică ; dacă au greșit, se corijează imediat, fără prea multe discuții. Nu-i lăsăm noi să ajungă pe o pantă greșită.

FLORENTINA DOBROTEANU, muncitoare : Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea din 29 aprilie, spune că U.T.C.-ul, ca și celelalte organizații de masă trebuie să tragă concluziile corespunzătoare și să-și îndeplinească mai bine rolul pe care îl are în întreaga activitate. Să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar în muncă, în gîndire — spunea secretarul general —, în toate domeniile, să acționăm cu hotărîre împotriva a tot ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății. În acest cadru, și după părerea mea, un rol primordial în formarea omului nou, a unui tînăr om nou, dacă mă pot exprima așa, îl are, alături de pregătirea profesională, pregătirea politică astfel încît fiecare tînăr să înțeleagă lucrurile cît mai bine, să-și însușească politica partidului, spre a o putea aplica în mod corect la locul lui de muncă. Ca și colega mea, Maria Hîrjan, lucrez în sectorul rennsaj, pe bună dreptate considerat în întreprindere sector-cheie. La locul meu de muncă, dar și ca propagandistă a organizației U.T.C., mă străduiesc să fiu un exemplu demn de urmat, caut să-i determin pe toți colegii mei să înțeleagă că lupta pentru calitate, pentru economisirea materiilor prime și materialelor are nu numai un aspect pur economic, ci și unul politic de primă însemnătate. Atitudinea înaintată față de muncă și avutul obștesc, spiritul de economisire, cinstea, spiritul de dreptate, perseverența în atingerea țelului propus, voința și hotărîrea, respectul față de marca fabricii, de oamenii din jur constituie tot atîtea trăsături și cerințe ale unui tînăr care vrea să devină cu adevărat un om de nădejde al fabricii, un om nou.

NICOLAE DOANĂ, lăcătuș : Sigur că da, un tînăr, ca să ajungă și să fie considerat un om nou, trebuie neapărat să aibă o foarte bună pregătire politică și profesională, un bogat bagaj de cunoștințe de cultură generală, toate astea grefate însă pe un profil moral sănătos. Nu vreau să exagerez rolul generației tinere, însă sînt convins că dacă întreprinderea noastră, pentru rezultatele deosebite înregistrate de-a lungul ultimilor ani, a reușit să obțină titlul de Erou al Muncii Socialiste, apoi asta se datorește indiscutabil și contribuției tineretului nostru care constituie cam o treime din întregul personal. N-a fost deloc ușor, se înțelege, lucrurile n-au mers întotdeauna ca pe roate, fără greutăți și necazuri, fără opreliști. Dar dacă am ajuns unde am ajuns, înseamnă că dispunem de un colectiv de oameni buni, de un tineret muncitoresc bine format, bine educat și instruit, conștient că dragostea față de patrie și partid, patriotismul lor înflăcărat se manifestă în primul rînd prin muncă, prin rezultate de excepție. Așa cum s-a mai spus aici, marea majoritate a tinerilor noștri învață, au condiții să-și desăvîrșească pregătirea liceală și universitară. Sînt ei oameni noi ? Cred că da !

LUCIAN IONESCU, operator la oficiul de calcul: La noi, în multe locuri de muncă, lucrează tineri destoinici, media de vîrstă fiind sub 30 de ani. Numai în cadrul oficiului de calcul peste 60 la sută din întregul personal sînt băieți și fete, ceea ce înseamnă, iată, că un domeniu nou, precum informatica, a devenit destul de repede accesibil generației tinere. Ce vreau eu să subliniez e că între tehnica avansată, om nou și spirit revoluționar este o strînsă corelație. Un om nou nu poate fi decît un spirit revoluționar, deschis permanent către nou, și căruia îi repugnă ceea ce e vechi și retrograd. De aici derivă, după părerea mea, și îndemnul adresat nouă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a acorda mai multă atenție combaterii cu fermitate a concepțiilor retrograde, a misticismului, ignoranței și lucrului făcut de mîntuială. Să punem cu curaj și hotărîre umărul și să formăm la toți oamenii, la tineret o concepție științifică despre lume și viață, corespunzător celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane. Am impresia, întemeiată pe fapte, că la noi, la „Dorobanțul", îndemnul conducătorului partidului și statului și-a găsit demult ecoul și azi s-a materializat. Avem în întreprindere oameni cu adevărat noi, disciplinați, cu conștiință ridicată, care nu se dau în lături de la nici un efort atunci cînd e vorba de prestigiul unității, de marca fabricii ca atare, și pun mai presus decît orice interesul colectiv.

DANIELA CĂLIN: Am 24 de ani, sînt confecționer cataloage mostre, în secția creație, și urmez la fără frecvență, anul V, Facultatea de biologie a Universității București. Aș vrea să fac o remarcă, și anume că tinerii mei colegi din compartimentul în care lucrez manifestă multă receptivitate față de comandamentele și exigențele vremii. Secția noastră de creație poate fi comparată cu o microuzină ; este locul unde se nasc prototipurile de produse, colecțiile de mostre care se prezintă partenerilor externi, beneficiarilor de tot felul. Mai tot timpul noi sîntem preocupați de nou, de frumos. Consider că omul nou, tînăr, nu poate fi altul decît cel capabil să-și apropie cuceririle științei și tehnicii, să cunoască bine legile și comandamentele sociale ale vremii în care trăiește. Viața e complexă și ea se cere cunoscută și înțeleasă așa cum este, fără urme de misticism, fără farduri sau alte influențe gratuite. Sînt printre noi colegi care muncesc excepțional, care se zbat necontenit și-s dornici de afirmare. Unii frecventează, în timpul liber, cursurile universității culturale sau ale școlii populare de artă, pătrund tainele unor noi discipline, învață să cînte la diferite instrumente, învață limbi străine, practică diferite sporturi amatoare sau de performanță. Un tînăr care aspiră la calitatea de om nou, obligatoriu trebuie să se comporte demn nu numai la locul de muncă, ci și în familie, în societate, oriunde. În același timp se cere să fie și un bun patriot, să-și iubească țara, să-și iubească poporul, graiul și portul, să fie plin de respect și grijuliu față de oamenii muncii, indiferent de naționalitate sau de rangul, de condiția socială pe care o au.

NICOLAE DOANĂ : Pentru că tot a venit vorba de inventivitate, de creativitate, vreau să precizez că la noi în secție, ca și în întreaga unitate de altfel, mișcarea de inovații și raționalizări a dobîndit caracter de masă. Sub îndrumarea maistrului Tudor Negoiță, a fost conceput nu demult și realizat cu forțe proprii un dispozitiv de recondiționat o serie de piese, fapt ce a determinat reducerea la jumătate a timpului de staționare a războaielor și mașinilor de țesut și, în consecință, creșterea simțitoare a productivității muncii.

CRISTINA STAN : Organizația noastră s-a dezvoltat necontenit, ea numără azi peste o mie de tineri Cu toții ne străduim — așa cum ne îndeamnă tovarășul Nicolae Ceaușescu — să ne afirmăm ca o puternică forță socială. Am căutat mereu, și cred că am izbutit în bună măsură, ca, sub îndrumarea nemijlocită a organizației de partid, să insuflăm în conștiința fiecărui tînăr convingerea că socialismul și comunismul se pot construi numai cu oameni noi, bine pregătiți politic, profesional și moral, prin muncă perseverentă, făcută nu oricum, ci numai de înaltă calitate și eficiență, prin ordine și disciplină liber consimțită. Așa am izbutit, cred eu, să dobîndim an de an rezultate tot mai bune, să obținem, în final, înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, cu care întreprinderea noastră a fost răsplătită recent prin Decret prezidențial, titlu care onorează și răsplătește eforturile fiecăruia de a fi la înălțimea acestui timp eroic, numit Epoca Nicolae Ceaușescu.

MIHAI STĂNESCU ■

La „Dorobanțul" Ploiești, o masă rotundă despre:

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

CUM ÎNVAȚĂ UN TÎNĂR SĂ DEVINĂ OM NOU

Edificiu original, unic în felul său

Democrația muncitorească-revoluționară

În aceste zile întregul nostru popor a aniversat împlinirea a patru decenii de la actul istoric al naționalizării înfăptuit la 11 iunie 1948, act ce marchează începutul procesului revoluționar de edificare a socialismului în România și transformarea clasei muncitoare în forță socială conducătoare în societate și în stat. Din acest moment, democrația — aspirație multiseculară a oamenilor muncii — avea să devină o coordonată definitorie a vieții sociale și politice.

În acest interval, scurt în scara istoriei, dar bogat în împliniri și satisfacții pentru poporul nostru, exercitarea democratică a puterii a cunoscut impresionante evoluții pe linia adîncirii și perfecționării. Esența cotiturii radicale înfăptuită cu patruzeci de ani în urmă este pusă în lumină, înainte de toate, de faptul că pentru prima oară în istorie puterea economică aparține celor ce muncesc și ea reprezintă pentru totdeauna fundamentul trainic al puterii politice a noilor proprietari, care se vor consacra cu dăruire atît muncii creatoare de bunuri materiale și spirituale, cît și activității de conducere. Naționalizarea a oferit premisele înlăturării separației tradiționale — cu adînci consecințe socio-umane negative — dintre conducători și conduși, instituirea proprietății sociale în sectoare de bază ale economiei — în industrie, bănci, transporturi și comerț — și lichidarea proprietății burghezo-moșierești plasînd oamenii muncii în ipostaza de proprietari, producători, beneficiari și conducători. De asemenea ea a declanșat transformări neîntrerupte, etape succesive reclamate de logica socialismului în toate domeniile vieții sociale.

„Remarcabilele înfăptuiri obținute de țara noastră în edificarea noii orînduiri sociale — preciza secretarul general al partidului în Expunerea la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii — **demonstrează cu puterea faptelor, însemnătatea istorică a actului revoluționar de acum patru decenii, justețea politicii generale a Partidului Comunist Român, capacitatea și energiile creatoare ale poporului nostru, eliberat de exploatare și asuprire, devenit stăpîn pe destinele sale, hotărît să acționeze cu toată fermitatea pentru a-și făuri un viitor luminos, corespunzător năzuințelor sale fundamentale de libertate, de bunăstare și fericire."**

Răsturnarea vechii orînduiri, lichidarea asupririi sociale — cea mai mare cucerire revoluționară a oamenilor muncii din patria noastră — a deschis calea unor mutații calitative grație cărora poporul, regrupat în clase și categorii sociale prietene — decide suveran, conduce neabătut, permanent și clarvăzător de partid, asupra grandiosului proces de făurire a vieții noi, socialiste, și se bucură de cele mai largi drepturi și libertăți democratice.

Democrația în socialism — superioară oricărei alte forme istorice — reprezintă o realitate pregnantă în România de astăzi. Dacă această formațiune socială își impune treptat trăsăturile de civilizație materială și spirituală distincte față de capitalism, pe plan politic saltul calitativ se realizează odată cu preluarea puterii politice și a celei economice din mîinile fostelor clase exploatatoare. Încă din acest moment, puterea politică se exercită pentru prima oară și pentru totdeauna în favoarea celor ce muncesc și este orientată temporar, efectiv sau potențial, exclusiv împotriva minorității pe care o formau fostii asupritori.

Democrația își are determinările complexe nu numai în natura noii orînduiri sociale, în particularitățile modului de producție, în trăsăturile clasei ce se manifestă ca forță socială conducătoare în societate, ci și în stadiul de edificare a socialismului, în structura de interese sociale proprii fiecărei perioade în parte. Fiecare etapă de dezvoltare presupune în mod necesar, în virtutea logicii obiective a istoriei, o etapă nouă, superioară și, totodată, îi creează premisele economice și social-politice. Pe măsura evoluției procesului revoluționar în raport de specificul obiectivelor, al priorităților, au avut loc și continuă prefaceri semnificative în conținutul și funcțiile puterii, în metodele de realizare și de exercitare a acesteia ca putere a oamenilor muncii.

Făurirea socialismului în România invederează caracterul deschis, mereu perfectibil al democrației și îi pune în evidență rolul de factor și premisă a progresului rapid. Acele trăsături de esență ale democrației au dobîndit o importanță excepțională în societatea noastră în ultimii 23 de ani. În acest sens, Programul partidului consfințește că odată cu Congresul al IX-lea, cu adoptarea noii Constituții și proclamarea Republicii Socialiste România, se inaugurează o perioadă distinctă în dezvoltarea socialistă a patriei. În același timp cu schimbările înnoitoare și rapide din economie, și în corelație cu ele, se înfăptuiesc mutații fără precedent în învățămînt, cultură, în toate domeniile de activitate socială. Concomitent, dinamica vieții politice, funcțiile instituțiilor politice sînt înțelese într-o optică profund științifică, de largă perspectivă, ce conferă politicului roluri de amploare fără precedent, reclamate de necesitățile etapei istorice, de particularitățile de dezvoltare a României. Perfecționarea organizării și conducerii democratice a economiei și societății avea să devină o coordonată organică a ideologiei și strategiei partidului, a liniei sale politice de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor. Această viziune asupra democrației — fundamentată cu contribuția decisivă a secretarului general al partidului — pornește de la aprecierea democrației drept lege socială, participarea sistematică a poporului la conducerea societății — prin intermediul unui cadru organizatoric larg cuprinzător — reprezentînd condiția indispensabilă a înfăptuirii Programului partidului, a intereselor și aspirațiilor maselor. „Socialismul — evidențiia, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu este o orînduire de dictatură, ci o orînduire democratică, în care poporul, masele largi de oameni ai muncii își făuresc în mod conștient viitorul".**

În prezent, în faza superioară a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea unei economii de înaltă eficiență, productivitate și competitivitate solicită eforturi și cunoștințe, pregătire temeinică din partea clasei muncitoare, a tuturor claselor și categoriilor sociale. Totodată, devin covîrșitoare implicațiile actului de conducere, de decizie. Activitatea de conducere este chemată, pe de o parte, să orienteze resursele materiale și umane spre asigurarea unei înaintări susținute, ritmice pe toate planurile a societății, să prevină rămînerile în urmă într-un domeniu sau altul, să preîntîmpine apariția unor contradicții în desfășurarea proceselor sociale. Pe de altă parte, conducerea, organizarea trebuie să garanteze dezvoltarea rapidă, să reducă cheltuielile, să întărească eficacitatea acțiunii politice. Toate aceste exigențe au reclamat intensificarea funcției de organizare și conducere, de planificare și prognoză. Partidul Comunist Român a dat curs acestei cerințe începînd cu Congresul al IX-lea, deci cu peste douăzeci de ani în urmă, prin instituirea principiului muncii și conducerii colective, ce a substituit decizia și responsabilitatea unipersonale și crearea unui cadru organizatoric adecvat, unic în felul său, de participare a oamenilor muncii la conducere în toate sectoarele de activitate și la toate nivelele. Conducerea profund democratică, prin popor și pentru popor, s-a impus ca factor indispensabil al înfăptuirii progresului social prin dezvoltarea multilaterală, permanent ascendentă a întregului organism social.

Expresia materială a acestei forme superioare de organizare și decizie o reprezintă sistemul unitar și complex, cuprinzător al democrației muncitorești revoluționare. Sistemul, conceput ca un ansamblu vast, unitar și interdependent de instituții, principii de conducere, metode și valori social-politice, exprimă unitatea de voință și de acțiune a tuturor oamenilor muncii, sporirea răspunderii acestora față de preocupările programatice ale partidului. Acest sistem asigură mobilizarea tuturor energiilor materiale și a tuturor capacităților umane în direcția dezvoltării proprietății sociale, sub formele sale consacrate de experiența noii orînduiri, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Structura organizatorică a sistemului democrației muncitorești revoluționare cuprinde: Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare, centrul vital al națiunii noastre; statul cu organele sale din sferele puterii și administrației și toate celelalte instituții specializate; organele cu dublă natură — de partid și de stat, de stat și obștești, de partid și obștești; organizațiile de masă și obștești cu organele reprezentative alese ale acestora; instituțiile autoconducerii; congresele și conferințele la nivel național pe mari domenii de activitate economico-socială; organizațiile Democrației și Unității Socialiste; F.D.U.S. — organism politic larg reprezentativ, expresie a noilor structuri economice și sociale din țara noastră. Acest cadru organizatoric, într-adevăr unic în felul său, completează conducerea societății realizată în primele etape ale procesului revoluționar mai ales prin partid și prin stat cu întruchipările noi și indispensabile proprii democrației directe. De asemenea, contribuie prin soluții originale la promovarea intereselor economice și politice ale tuturor claselor, categoriilor sociale și profesionale. Instituțiile democrației muncitorești revoluționare au competențe deliberative atît cu privire la producție și repartiție, cît și la perspectivele dezvoltării. Ele exprimă actul de voință al celor ce sînt titulari ai proprietății sociale asupra mijloacelor de producție și stimulează participarea activă a maselor la conducerea întregii vieți economico-sociale și politice. „Avem — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii — un cadru democratic larg, în care muncitorii, țăranii, intelectualii, toate celelalte categorii participă direct la întreaga activitate de conducere. Acum, hotărîtor este să facem în așa fel încît toate aceste organisme să-și desfășoare activitatea în cele mai bune condiții, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru lichidarea oricărei forme birocratice, administrative, de conducere din birou a activității, pentru realizarea unei noi atitudini, care să asigure buna funcționare a noului sistem de planificare și conducere democratică a întregii activități".

Prin democratizarea tot mai largă a societății noastre, mai ales în ultimii douăzeci de ani, cînd s-a acționat permanent pentru perfecționarea întregii activități de conducere, în conformitate cu obiectivele și sarcinile fiecărei etape, viața cetățenilor, munca lor creatoare de valori materiale și spirituale se împletește tot mai organic cu activitatea de conducere, cu gospodărirea judicioasă a avuției sociale. Astfel, organismele autoconducerii și ale autogestiunii asigură oamenilor muncii posibilitatea de a-și realiza mai bine calitatea de proprietari, de a prelua direct răspunderea pentru apărarea și dezvoltarea proprietății sociale, pentru o mai puternică corelare a cuantumului retribuției cu calitatea și eficiența activității economice. Sistemul democrației muncitorești revoluționare se consacră și ca factor de ridicare a conștiinței politice și profesionale, civice a fiecărui colectiv și a fiecărui individ.

Orice fenomen social sau politic se confruntă, după cum se știe, după cum își verifică eficiența și își confirmă ratiunile de a fi cu unele probleme legate de perfecționarea sa în conformitate cu dialectica sistemului social. În prezent, perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare — ca de altfel și perfecționarea socialismului în țara noastră — își are ca sursă definitorie experiența deja acumulată, teoretică și practică, de Partidul Comunist Român, de poporul nostru, principiile științifice ale teoriei revoluționare. În stadiul actual, îmbunătățirea conducerii și planificării presupune metode specifice esenței socialismului, respectarea legităților sociale proprii acestei orînduiri. În viziunea partidului nostru, perfecționarea sistemului democrației este chemată să asigure funcționarea acestuia la nivelul conceptiei politice, al competențelor de care acesta dispune. De asemenea, ea urmează să înfăptuiască și mai ferm concentrarea forțelor și instituțiilor spre problemele prioritare, de bază, din toate sectoarele. Aceste exigențe de principiu, cu valabilitate generală la scară macro și micro-socială, presupun o mai bună corelare a centralismului democratic cu inițiativa maselor, întărirea responsabilității colective și a celei individuale, a spiritului critic și autocritic, eliminarea unor înclinații spre automulțumire și spre formalism, curmarea toleranței față de abateri de la disciplină, față de unele încălcări ale hotărîrilor adoptate sau ale legilor țării. De asemenea, ridicarea gradului de pregătire, creșterea spiritului revoluționar, a conștiinței socialiste la toate categoriile de oameni ai muncii, întărirea răspunderii cadrelor politice și de conducere, a cadrelor de specialitate față de popor și de cauza socialismului reprezintă coordonate definitorii ale saltului calitativ pe care activitatea de conducere urmează să-l realizeze.

Perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare este indisolubil legată de creșterea rolului partidului de forță politică conducătoare — atît în etapa actuală cît și în viitoarele etape de dezvoltare ale societății noastre deoarece procesul revoluționar, progresul social ridică noi și noi probleme. Partidul va dobîndi un rol tot mai important „pentru a asigura — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — elaborarea concepțiilor și drumului științific de dezvoltare a societății". În același spirit, se ridică pe trepte calitative noi activitatea statului, a tuturor organizațiilor și instituțiilor de conducere, raporturile dialectice dintre partid și stat, dintre stat și noile organisme de autoconducere, unitatea dintre partid și popor, dintre toate componentele sistemului democratic al societății noastre și masa.

Sistemul democrației muncitorești revoluționare oferă caracter deplin umanist conducerii sociale și politice, datorită unității de esență dintre dreptul de participare la decizii și deplina angajare pentru afirmarea plenară a cauzei generale, dintre drepturi, pe de o parte, și îndatoriri, obligații, pe de alta, dintre responsabilitatea participării și libertate. Interdependența dintre drepturi și îndatoriri, un adevărat imperativ al istoriei, constituie o trăsătură definitorie a democrației muncitorești. În spiritul acestuia, fiecare om al muncii este chemat să se implice atît în activitatea instituțiilor de conducere sau a organizațiilor din care face parte, cît și a unității în care lucrează, a localității în care trăiește. Fiecare cetățean este în măsură să contribuie la binele mers al societății atît prin munca de înaltă competență pe care o prestează, cît și prin opiniile critice și autocritice, constructive și principiale, pe care le expune în instituțiile de conducere democratică a societății.

Crearea sistemului unitar și deosebit de original al sistemului democrației muncitorești, printr-un efort laborios, inițiat cu două decenii în urmă, este pe deplin confirmată de experiența acumulată. Perfecționarea activității de construcție socialistă și a activității de conducere — o necesitate impusă de schimbările care au loc în toate domeniile vieții sociale — ne permite să privim cu deplină încredere perspectiva socialismului în România și în lume, să ne concentrăm — avînd în frunte partidul nostru — spre problemele noastre, care sînt diferite de ale altor țări, pentru a le soluționa cît mai bine. „Doresc, încă o dată, să subliniez — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în acest sens în Expunerea din 29 aprilie a.c. — că principiile economice, cadrul organizatoric pe care îl avem corespund actualei noastre etape de dezvoltare. Avem deja o experiență îndelungată și, pentru noi, nu se pune astăzi problema în a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea. Pornim de la faptul că aceasta reprezintă o necesitate permanentă, de zi cu zi. Nu există nimic care a fost rezolvat o dată pentru totdeauna. Permanent să avem în vedere că trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile!" Iată de ce, pentru România se pune problema nu de a schimba gîndirea și instituțiile publice, ci de a acționa în așa fel încît sistemul creat să fie perfecționat din interior pentru a funcționa cît mai bine. În consecință, cadrele politice, specialiștii, toți oamenii muncii trebuie conștientizați de direcțiile în care trebuie să acționeze, de misiunea activă ce le revine în societate pentru a asigura, sub conducerea partidului, funcționarea noilor instituții democratice la nivelul cerințelor.

CONSTANTIN NICA

La performanță nu se ajunge decît cu tragere de inimă

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale intregii națiuni

„Pe primul plan trebuie să punem calitatea, reducerea consumurilor materiale, creșterea productivității muncii, eficiența, rentabilitatea“:

Iată prioritățile care concentrează eforturile eroilor reportajelor din aceste pagini

Că Uzinele „23 August“ se pot asemăna oricînd unui oraș al muncii, e deja o banalitate. Aici, munca este un mod de a trăi care-și subsumează toate celelalte etaje ale vieții. În oricare dintre secții, în orice atelier, oamenii îți vor vorbi oricît despre competență. Fiecare dintre ei a gîndit pe cont propriu această idee catalizatoare a industriei contemporane, în raport cu ei înșiși, cu potențialul său profesional, în raport cu munca în colectiv.

În secția sculărie — nu cea mai mare și, în principiu, nici cea mai spectaculoasă din uzină — alături de Stelian Toghină, Victor Șicahtin, Gheorghe Mihalescu și Codruț Șerban am fi putut afla încă mulți alți interlocutori. Ceea ce i-a alăturat însă pe cei patru ideii noastre a fost nivelul extrem de înalt al calificării lor, modul

„...Cît despre clienți, nu-i nevoie să-i căutăm. Ne caută ei pe noi“

Înainte de a vorbi despre importanța sau lipsa de importanță a unui lucru, trebuie să vedem dacă e făcut bine sau rău. Un vas de bucătărie, de exemplu, pare mai puțin important decît un calculator, dar dacă vom lua în considerație realitatea că fabricația și a unuia, și a celuilalt presupune o sumedenie de operațiuni și că, pînă la urmă, oamenii care-l făuresc execută, fiecare, un număr redus din ele, e clar că vorbind despre oameni, e necesar să discutăm calitatea muncii, nu însemnătatea obiectului pe care-l făuresc. Mai ales că tabla de oțel emailată intră și în construcția calculatoarelor după cum în procesul de producție al vaselor de bucătărie se întrebuințează automate și calculatoare.

Și, la urma urmei, un vas de tablă emailat nu-i chiar un lucru simplu de executat. Există vase care pretind pînă într-o sută de operațiuni, la fabricație ; cît despre email, acesta e un produs al celei mai rafinate chimii, în ființa căruia se întîlnesc mai multe zeci de componente. Vasul emailat ne apare astăzi ca un lucru de rînd. Nu trebuie să uităm însă că formele și funcțiunile oalelor și străchinilor sînt rezultatul citorva milenii de străduințe tehnice și tehnologice. Nici unul din lucrurile ce ne înconjoară nu a suportat o mai complexă aplicare a inteligenței omenești ca umilul bol din care bem apa sau ne sorbim supa. Faimoasele vase grecești de ceramică, admirate în toate marile și micile muzee ale lumii, nu-s altceva decît niște vase, adică obiecte de folosință comună și, la vremea lor, lucruri cu funcțiuni banale. Dacă atîtea dintre ele ne-au parvenit întregi după secole și secole de aventură existențială, e pentru că generații de-a rîndul au simțit nevoia să le apere de vicisitudini, să le treacă mai departe nesfărmate, ca pe ceva deosebit de apropiat și bun umanului.

Aceste considerații, precum și altele de natura lor, le-am notat într-o călătorie la Mediaș, la Întreprinderea „Emailul Roșu“. Ele s-au motivat în tot locul și îndeosebi în discuțiile ce le-am purtat cu economistul Ioan Tătaru, directorul adjunct comercial și cu inginerul Valer Florea, șeful secției de pregătirea emailurilor, compartiment local, la rîndu-i, de cercetare și inginerie tehnologică din cadrul Centrului de cercetare CCSITAC București.

„Emailul Roșu“ este o întreprindere mare, cu cîteva mii de angajați, iar dotările destinate prelucrării mecanice, termice și chimice în simbioză sînt impresionante, cu atît mai mult cu cît sînt realizate, de la o vreme încoace, chiar de muncitorii și inginerii întreprinderii.

„Raționea mărimii întreprinderii noastre, spune Ioan Tătaru, stă în cererea foarte mare la export. Practic, exportăm în toată lumea. Numărul țărilor în care trimitem marfă nu interesează prea mult fiindcă el poate să crească oricînd. Avem ceea ce se cheamă permanență pe piața mondială. Cît despre clienți, nu e nevoie să-i căutăm. Ne caută ei pe noi. Și asta de douăzeci de ani. În producția de serie mare sîntem una din cele mai puternice firme din lume. Nici o altă firmă nu răspunde atît de repede ca noi cererii. Mașinile realizate prin autodotare, mașini specifice — de pildă, prese cu transfer, cu mai multe posturi, adică — faptul ca ne-am pus la punct cercetarea aplicativă și fundamentală în întreprindere — astfel că ne producem singuri coloranții, decalcomaniile, emailurile, sculele și dispozitivele ne dau posibilitatea unei productivități mari, sub un control sever. Sînt lucruri asupra cărora am chibzuit cu toții și care ne-au condus la realitatea de a fi o întreprindere integrată. Nu a hotărît nimeni să devenim o asemenea întreprindere. Pur și simplu nu se putea altfel, dacă vroiam să fim o prezență promptă la export. Cei care nu ne cunosc pot spune : ce mare lucru ? ! Vase de bucătărie emailate ! Dar dacă se cunoaște mai bine efortul secției de cercetare, părerile se pot schimba pînă acolo încît să exclame : Un lucru mare — vase de bucătărie !

Probabil că faptul care vorbește limpede despre eficiența investiției de inteligență în cercetare e acela că în momentul de față mai importăm doar un singur pigment colorant“.

Inginerul Valer Florea a ieșit la pensie de doisprezece ani. Lucrează însă în continuare fiindcă principiile existenței sale nu-i îngăduie să procedeze altfel. Așa cum există în lume mari specialiști în aprecierea calității vinurilor sau a parfumurilor, oameni a căror vocație a fost decisă de aculitatea miraculoasă a unui simț, tot astfel există și mari specialiști în emailuri. Valer Florea e unul dintre ei. Nu-i nevoie s-o declarăm noi, în temeiul unor impresii sau opinii culese de la colegi. O susține întreaga sa viață dedicată cuceririi perfecțiunii. Poți visa absolutul, ca om de știință, ocupîndu-te numai de un singur lucru. Descoperi curînd că studiul acelui lucru e atît de vast, încît trebuie să te consolezi cu bucuria continuă ce ți-o procură munca în cercetare, căutarea.

Iată cîteva fapte : Valer Florea a construit — și termenul nu ni se pare impropriu — la Întreprinderea unde lucrează încă de la absolvire, din septembrie, 1944, cea mai completă bibliotecă tehnică în materie de emailuri. Aici afli totul, la zi. O a doua chestiune : organizarea eforturilor. „Știți, îmi zice inginerul Valer Florea într-una din rarele clipe de familiaritate pe care și le permite într-un climat profesional de o rigoare acută, poate n-o să vă pară prea interesant ce vă arăt acum. Iată, eu spun că veți găsi creionul cu care cutare muncitor își notează evoluția temperaturii din cuptoare numai într-o anumă poziție. Pot spune și unde și în ce poziție veți găsi mătura cu care se face curățenie în hală. Încerc să vă sugerez cu aceste exmple o lege a muncii organizate : cîtă vreme un lucru depinde de celălalt, nu există activități importante și neimportante. Cînd intru dimineața în secție, verific mai întîi dacă s-au șters balustradele de praf. Organizare înseamnă nu să-i dai omului posibilitatea să opteze între bine și rău, ci să pui totul la punct, principial și faptic, așa încît să nu rămînă decît varianta binelui. Oamenii să n-aibă cum greși. La noi, de exemplu, nu se pune problema reparațiilor periodice, întrucît se pune tot timpul problema întreținerii. De aceea e posibil ca într-un proces modernizat în întregime să întîlnești mori ce funcționează perfect de zeci de ani. Părerea mea e că nu trebuie să te lepezi de o mașină doar pentru că e veche. Dacă ea răspunde funcțiunilor trebuie să te porți cu mașina ca și cum ar fi nouă.

Organizarea înseamnă colaborare. Colaboratorii mei — inginerii Corina Barna, Eugen Jimon, Maria Gaber, Ana Lupitu, Traian Crețu, maiștrii Dan Marin, Miron Moldovan, Anatolie Vinoagă, muncitorii și proiectanții, toți cei care lucrează în secție, o secție a cărei producție e de ordinul zecilor și zecilor de milioane de lei — respectă regulile pe care le-am instaurat de comun acord. Nu eu am instaurat aceste reguli, ci necesitatea de a munci foarte bine. Dacă e ceva de care sînt mulțumit, mă satisface mai mult calitatea oamenilor cu care colaborez decît să zicem, cele peste douăzeci de invenții ale mele. Sînt un om în etate și înțeleg că munca făcută din pasiune e o soluție de viață. Dacă pot vorbi de o operă, n-am să povestesc despre emoțiile pe care mi le-a dat studiul emailului — și pot să spun că sînt deosebite, care te conving că n-ai trăit degeaba perfecționînd un produs — ci despre motivele pe care le-am insuflat colaboratorilor mei ca să se poată bucura că le e dat să aibă munca pe care o au“.

Însoțindu-l pe inginerul Valer Florea în cămărușa în care, la același birou vreme de patruzeci și patru de ani, a cugetat, și a scrise despre chimia emailurilor mi s-a întîmplat să-i cunosc pe cîțiva dintre tinerii cu care colaborează. Aceștia veneau, la terminarea schimbului, să lase cheile locurilor și lucrurilor — nu puține ! — care, datorită specificului muncii de creație în chimie trebuiau să stea sub cheie. Înainte de a zice „la revedere“, toți, fără excepție, întrebau „dacă mai era ceva de făcut“

TUDOR OCTAVIAN

„Toată lumea are idei“

Convingerea inginerului Emil Mihai Alexa, directorul **Întreprinderii „Electrocontact“ Botoșani**, că românul e cel puțin la fel de inventiv ca japonezul nu exprimă, pur și simplu, o dorință, care nu le lipsește, de altfel, și altora, ci izvorăște chiar din siguranța celui care, împreună cu colectivul său, a demonstrat că cea mai importantă materie primă e tot materia cenușie. În 25 mai, tocmai se primise o atestare de brevet, una dintre multele intrate în corespondența curentă a întreprinderii, care confirma că ideea brevetată se poate vinde prin „Rominvent“. E, într-adevăr, momentul să vindem idei, a precizat directorul. De altfel, în întreprinderea noastră, cam asta se produce în primul rînd. Înainte de a fabrica produsele cu care ne realizăm și depășim planul, inclusiv la export, fabricăm ideile din care se nasc aceste produse. Răsplata acestei munci ? În primul rînd/ însăși întreprinderea, așa cum e azi și cum e cert că va deveni în viitorul apropiat, prestigiul ei, deci și al nostru, satisfacția că deja se poate vorbi de o școală botoșeneană de inventică. Evident, oamenii își iau retribuțiile cu depășiri, de asemenea se iau și prime. Satisfacția cea mai mare e dată, totuși, de convingerea oamenilor că ating, uneori, prin roadele minții și ale brațelor lor, pragul secolului viitor.

Cînd a luat ființă, așa cum îmi mărturisea inginerul Dumitru Iurea, unul dintre inventatorii de marcă de la „Electrocontact“, unitatea din Botoșani trebuia să se mulțumească și cu „firimiturile“ care mai rămîneau de la întreprinderile surori, cărora li se încredința, avîndu-se în vedere experiența lor, realizarea celor mai importante produse. Între 1975—1980, perioada în care „s-au copt“ condițiile pentru saltul botoșenenilor, realizarea unui produs nou, brevetarea unei invenții păreau doar vise.

„Simțim că se contează pe noi"

În care NOUL este asimilat clipă de clipă, din mers, în chipul cel mai firesc, în activitea zilnică.

● „Noi facem aici multe unicate. Scule de o mare complexitate, care depășesc în fapt cu mult profilul strict al secției noastre. A rămîne numai la buchea proiectului nu se mai poate. Sîntem specialiști cu înaltă calificare și fără inițiativă nu se poate merge înainte. Lucrez de 45 de ani în această secție, am venit ca ucenic la 14 ani. Am auzit în tot acest timp de nenumărate ori fraze „îți dau mînă liberă, meștere, numai să meargă mașina !". Ne-am format, în timp, unii pe alții, de aici au plecat tineri foarte dotați. Simțim că se contează pe noi", (Victor Sleahtin, șef de echipă)

● „Am conceput, aici, în secție, un procedeu nou de finisare a carcaselor, de mare precizie și de mare productivitate, care se realizează printr-o singură trecere a capului de frează peste piesă. Am muncit luni în șir pentru stabilirea formulei optime a materialului, pentru reglarea regimurilor de așchiere. Ceea ce am reușit este însă începutul unei serii mici de astfel de dispozitive, aflate în premieră". (Stelian Toghină, șef de atelier).

● „Sînt muncitor cu categoria specială maximă, deci specialist. De cele mai multe ori îmi fac singur proiectele, cochiliile de turnare pentru piesele pe care le produc. Cîștig astfel timp și descongestionez pe alții de o cantitate de muncă. Îmi iubesc meseria cu patimă și o îmbrățișez cît mai larg cu putință, fără să-mi recit pe dinafară conținutul certificatelor de calificare". (Gheorghe Mihalașcu, sculer).

● „De mult nu se mai poate lucra îngust, fiecare pe bucățica lui. Am atins un potențial de profesionalism care ne obligă să lucrăm la parametrii cei mai înalți ai inițiativei". (Codruț Șerban, inginer).

Apoi, în primul rînd pe baza propriei inventivități, întreprinderea a început „să-și facă loc", să se impună, devenind astăzi un mare producător de aparataj electric de joasă tensiune, destinat să lucreze în medii pretențioase, dificile (în industria minieră și chimică în primul rînd). Ea este, acum, singurul producător de comutatoare cu came, fabrică instalații de aeroionizare individuală și industrială din gama „Genion", prize și fișe industriale, sesizoare și bariere optoelectrice, echipamente electrice clasice și automatizate, tablouri de comandă pentru convertizoare de sudură, echipament electric pentru instalații de încercare și rodat motoare Diesel, avertizoare auto (pentru export) transformatoare cu termoprotectoare, regulatoare de turație, pompe electrice etc. Este, de asemenea, singurul producător de separatoare electrice de joasă tensiune, de sesizoare de proximitate inductive, de transformatoare de joasă tensiune pentru toate tipurile de exploatare (inclusiv tropicalizat și navalizat). Aici s-a realizat un extrem de util dispozitiv de protecție la curentul de defect, menit să deconecteze instalațiile electrice la atingerea accidentală a unei faze sau la deteriorarea parțială a rezistenței de izolație a utilajelor racordate la rețeaua respectivă. El este de trei ori mai sensibil decît cel mai bun dispozitiv similar realizat în Europa. În intenție este realizarea unor frigidere auto de 12 și 220 V, proiectele fiind rodul colaborării cu Institutul Politehnic Iași. Dintre tehnologiile noi, se remarcă cele destinate nitrurării ionice (care sporește durabilitatea sculelor) și implantărilor ionice (care conduc la creșterea regimului de așchiere). Un procedeu original îl reprezintă și zincarea necianurică, în care se utilizează un agent de lucru după o tehnologie proprie, evitîndu-se folosirea substanței cianurice toxice și care se importa.

Ce au comun toate aceste produse care au făcut din „Electrocontact" o marcă de prestigiu ? În primul rînd faptul că încorporează inteligență tehnică proprie, că sînt rezultatul nemijlocit al unei uriașe investiții de pasiune și competență inginerească. Un „top" al creatorilor în care, pe lîngă Dumitru Iurea, îi întîlnim pe subinginerul Ioan Burțilă, subinginerul Horst Walter Zimmermann, maistrul Traian Odaciuc, electricienii Ghiță Mandache, Georgică Strungaru și Iulian Belehuz, muncitorul Florian Celeschi și în care inginerii Marius Costan și Sorin Mandac par să impună un „al treilea val", este în măsură să evidențieze faptul că aici există un fertil climat de creație.

Idei au însă și cei din alte sectoare ale întreprinderii. În primul rînd cei care se ocupă de organizarea muncii, de retribuire și normare. Subinginerul Dumitru Zvincă și Constantin Pasmangia, economiștii Teofil Cojocaru și Teodor Ursăcheanu ne-au demonstrat că reorganizarea fluxului tehnologic, la atelierul de electronică industrială a însemnat o economie relativă de personal de 55 oameni, la debavurare bachelită, de 60 oameni. Reamplasarea în flux optimizat a mașinilor pentru ajustarea reperelor neferoase a condus la o economie relativă de personal de 10 oameni, cea a mașinilor de bobinat transformatoare de 9 oameni. Polideservirea la strunguri automate și la prelucrări mase plastice (în curs de realizare și la mașinile de prelucrat prin electroeroziune) conduce și ea la o semnificativă creștere a productivității muncii.

S-au produs modificări și în retribuirea oamenilor : regiorii nu mai sînt plătiți pe bază de cotă la 100 lei manoperă directă, ci din manopera realizată la nivelul secțiilor. Nu se mai plătește reparația (reglarea) care nu produce nimic ci funcționarea implicit calitatea (reglării) care produce.

Această exigență, asocierea imediată a întrebării „ce produce ? cît produce ?", este, de altfel, singura impusă ideilor cu care oamenii întreprinderii botoșenene îl „bombardează" toată ziua pe directorul lor. Un director care-i primește pe toți, care stă de vorbă cu toți, dar care are și dumnealui o omenească, deci subiectivă preferință : la mine vine toată lumea, dar în ordinea ideilor cu care vine.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Modernizarea producției, modernizarea oamenilor

(Urmare din pag. 1)

Ingineri, colegi ai noștri, actualmente membri ai catedrei de instruire practică de acolo — ni-l laudă. Vin cu plăcere și mare conștiinciozitate la cursuri. Asta înseamnă că i-am ales bine, că sînt cei mai buni, că vor fi buni maiștri. Da, era urgent, fiindcă la noi primăvara vine mai greu, așa că florile pot fi o problemă..."

Toate dialogurile purtate la Mecanică fină Sinaia despre perfecționarea cadrelor, a specialiștilor de diverse categorii au avut ca reper anul 1983. „Extinderea întreprinderii în ultimii ani — unitățile de producție au fost echipate cu utilaje și instalații moderne, cum sînt liniile transport de prelucrare, celule flexibile, diverse mașini-unelte-agregat, chiar și o nouă hală de fabricație pentru pompele de injecție rotative, o nouă linie de turnare sub presiune a pieselor din aluminiu, la Breaza, unde avem o unitate de producție importantă, etc. — a creat premisele unei dezvoltări pe măsură a sectorului de perfecționare a cadrelor. Nu întîmplător în titulatura serviciului nostru există și cuvîntul „învățămînt". Lucrăm în baza unui plan de învățămînt, riguros. Industria este un teritoriu extrem de mobil, mai ales astăzi și nu se poate altfel decît luptînd să ținem pasul".

De la economistul Viorel Rianu, responsabilul compartimentului învățămînt în cadrul serviciului, am aflat că acest plan cuprinde trei categorii de preocupări : pe de o parte, pregătirea viitorilor muncitori ai întreprinderii, în cadrul școlilor profesionale și al liceelor industriale din Sinaia și, respectiv, din Breaza ; pe de altă parte, policalificarea, modalitate de a folosi la cel mai înalt grad forța de muncă ; în sfîrșit, activitatea complexă de perfecționare profesională a cadrelor, fie ele muncitori, cadre cu pregătire tehnică (maiștri și tehnicieni) sau ingineri. Anul de muncă eșalonează judicios aceste preocupări, astfel încît finalizarea oricărei forme de învățămînt sau de perfecționare să coincidă cu intrarea în activitate în cele mai bune condiții.

„Formalism ? Nu, fără false modestii, la noi nu poate fi vorba de formalism. De altfel, decretul care condiționează, din 1986 încoace, promovarea în categorii superioare de retribuire, de absolvirea unei forme de de perfecționare, a ajutat mult la instaurarea unei mentalități juste în privința acestor cursuri. Ne aflăm acum în situația de a spune că uneori nu putem cuprinde atîția muncitori sau maiștri cîți ne solicită pentru diversele forme de perfecționare. Motivația există deci. Nu e vorba numai de retribuire, dar și de ambiția de a lucra în sectoarele de virf, pe mașini noi, de a intra în eșalonul de bază al întreprinderii. Este un mediu de competiție în întreprinderea noastră. Un mediu exigent, care-și autoreglează compoziția foarte ferm. Vreau să spun că muncitorul care are tendința de a nu fi corect, de a nu intra în cadență, n-are nici o șansă. Colectivul îl sancționează prompt, muncitorește. În aceste condiții, nu poate fi vorba de formalism !"

Dacă există un plan de învățămînt pentru cursurile de perfecționare, există, în mod firesc, și o programă analitică, mai bine zis o tematică. „Problema noastră fundamentală este să adaptăm această tematică la nevoile exprese ale întreprinderii. Am procedat simplu și, credem, eficient : în cadrul adunărilor C.O.M., fiecare șef de secție, de atelier, de compartiment prezintă problemele tehnice și teoretice cu care se confruntă, făcînd astfel propuneri pentru teme de perfecționare. Vă imaginați că oamenii n-ar accepta să piardă vremea cu lucruri în van, după orele de program. Fiecare vine pentru că știe că de acele chestiuni se izbește zilnic la locul de muncă și trebuie să și le clarifice" (Tiberiu Tudoran)

„Ca instituție de învățămînt care pregătește forța de muncă pentru Întreprinderea de Mecanică Fină Sinaia, liceul nostru este direct implicat în problema pregătirii și perfecționării cadrelor. Pe lîngă faptul că aici, în cadrul liceului, se pregătesc maiștri și tehnicienii de la Mefin, grija noastră este să dăm întreprinderii muncitori de mai bună calitate, pentru care perfecționarea ulterioară să fie o reală perfecționare, și nu o recalificare, în meseria lor. Colaborarea cu întreprinderea face ca absolvenții noștri să-și găsească imediat locul potrivit. Cu aprobarea ministerului tutelar (M.I.C.M.), la noi se obișnuiește chiar o „preîncadrare" Cu cîteva luni înainte de absolvire, elevii școlii profesionale lucrează efectiv în întreprindere, ca muncitori necalificați, astfel încît diploma îi găsește de fapt la locul de muncă. Vor primi, firește, o retribuție adecvată. Cu elevii de liceu, procedăm asemănător : practica din ultimele luni echivalează cu o pre-stabilire a viitorului lor loc de muncă" (ing. Ion Bucur, șeful catedrei de instruire practică de la Liceul industrial Sinaia).

„De ani de zile, pregătind muncitori pentru aceeași întreprindere, am constatat unele dificultăți în însușirea meseriei „specifice", ca să zicem așa. Profilul liceului nostru este unul destul de general : mecanică (prelucrări prin așchiere, lăcătușerie). Totuși, Întreprinderea de Mecanică Fină presupune un anumit tip de mecanică, pe care l-am numit, la repezeală, „meseria specifică". Pentru această pregătire foarte concretă, foarte la obiect, nu prea este loc în programa analitică a practicii. Ar fi bine ca, în fiecare liceu de mecanică, un număr de ore la clasele terminale să fie lăsate la dispoziția cadrului didactic de specialitate, pentru familiarizarea cu domeniul strict de activitate. S-ar evita astfel perioadele „de adaptare" și altele de acest fel" (prof. Adrian Ghioca, directorul liceului).

Modernizarea producției înseamnă, în imediată consecință, modernizarea specialiștilor. Una dintre cele mai importante întreprinderi de profil din țară, Întreprinderea de Mecanică Fină din Sinaia, poate împărtăși și altora din experiența sa.

Cu operativitate și temeinicie, cu grijă pentru fiecare bob,

SECERIȘUL

Se luminase de-a binelea cînd marea de spice a Bărăganului începea să-și etaleze splendorile, mîngîiată parcă de razele blinde ale soarelui ce-și ridica treptat, la orizont, discul de foc. Din goana trenului savuram priveliștea — și nu eram singurul care o făceam — pîlcurile de maci risipiți ici-colo prin lanuri amintindu-mi de clipa cînd oferisem primele flori. Ceva mai tîrziu, după vreo oră, nu soarele cald și nici aerul fierbinte — clocotitor parcă prin aceste locuri — care îndemnau la un răgaz la umbră, m-au determinat să-l caut mai întîi pe Constantin Nedelcu — primarul comunei Borcea din județul Călărași — ci mai degrabă o seamă de date care mi-au stîrnit curiozitatea și dorința de a-l cunoaște, date pe care le aflasem din spusele unui om care a colindat pas cu pas această țară — Mircea Hudek, un bun coleg de breaslă.

Deloc zgîrcit la vorbă, Constantin Nedelcu, unul dintre fiii acestei comune, un om care mai întîi a fost nevoit să muncească și mai apoi să învețe, să-și consolideze cunoștințele prin studii universitare pentru a fi în pas cu cerințele impuse de dezvoltarea impetuoasă a Borcei, nu se rezumă doar la statistici privind actuala devenire a comunei. E drept, limbajul cifrelor este arid, dar poate proiecta totuși, semnificativ, imaginea unei așezări cu oameni harnici și ospitalieri cărora munca le-a devenit un crez: cei 11 000 de locuitori ai comunei gospodăresc 39 000 hectare de pămînt, cresc animale — 82 000 oi, 13 500 bovine, 12 000 porci și peste un milion și jumătate de păsări — producția globală la nivelul comunei depășind 900 milioane lei anual. În comună sînt trei I.A.S.-uri, două C.A.P.-uri, o stațiune de mecanizare pentru agricultură, trei școli generale, un liceu, un cinematograf, un cămin de copii unde odraslele țăranilor plecați la cîmp sînt îngrijiți cu dragoste, învață cîntece și poezii.

C.A.P.-ul Borcea a obținut de două ori înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. La rîndul său, Constantin Nedelcu a fost distins cu Ordinul Muncii clasa I și Meritul Agricol, alte 12 medalii care i-au fost acordate constituind tot atîtea mărturii ale recunoașterii muncii sale. A iubit pămîntul și l-a ținut mereu aproape de inimă. Primar de numai 6 ani, „nea Costică" — așa cum îl alintă toți — a fost vreme de 25 de ani președinte de C.A.P. Este poate un motiv în plus pe lîngă cel al datoriei, de a fi permanent pe cîmp, acolo unde secerișul orzului a marcat începuturile campaniei de recoltare în marea, trudnica și, în același timp, superba bătălie pentru pîine.

Luni, 13 iunie 1988. O zi fierbinte. Din păcate, am pierdut startul de la ora 6 al combinelor. Inginerul Viorel Dragomir, directorul I.A.S. Grădiștea, ne asigură însă că dis-de-dimineață combinele au fost numai verificate din nou și supuse unor noi probe în lan. Așa că de-abia de acum, sub ochii noștri, au pornit să lucreze din plin. E drept, probele au început de mai multă vreme, însă au fost necesare totuși unele reparații pentru că, deși pregătite din timp, cîteva din cele 45 de combine, la proba în lan, mai înregistrau încă pierderi. Și nici un bob nu trebuie să se risipească. De fapt, acesta este și motivul declanșării secerișului la orz încă de pe acum. Cine recoltează din vreme — spune dînsul — are numai de cîștigat: pentru că bobul de orz ajuns la o umiditate mai mică de 20—25 la sută se pierde, se scutură din spic la recoltare. E drept, pentru însilozare, un procent de umiditate mai ridicat pune probleme, dar au fost asigurate de pe acum condiții pentru solarizarea orzului pe piste betonate în vederea reducerii umidității.

Pentru cîteva clipe dialogul încetează, cînd una dintre combine își întrerupe lucrul. Ion B. Nenilai, unul dintre cei mai buni mecanizatori, coborînd de pe mașină constată că, din nou, una dintre curelele de transmisie s-a rupt. S.O.S.-ul său este recepționat rapid de echipa de intervenții și totul se rezolvă în numai cîteva minute.

— Avem, ce-i drept, și necazuri — continuă inginerul Viorel Dragomir. Combinele C 14 pe care le avem în dotare sînt excelente, dar din păcate nu putem spune același lucru și despre curelele de transmisie care le echipează. Cei care le produc nu fac decît să strice buna reputație a acestor combine! Ionică al nostru, vedeți, cu siguranță va încerca acum să recupereze timpul irosit cu reparația și se va grăbi, și nu se știe dacă nu în dauna calității recoltării. În ciuda faptului că ne-am propus să folosim timpul cu maximă eficiență — am organizat o tabără pentru mecanizatori aici, în plin cîmp, am stabilit cu precizie responsabilitățile fiecăruia, în fine, am pus totul la punct din vreme — asemenea incidente sînt în măsură să genereze unele întîrzieri.

Către seară, cînd soarele cobora spre asfințit, învăluit de nori ce vesteau ploaia, vești bune aveau să risipească însă orice temeri: statisticile înregistrau nu numai depășirea vitezei de lucru stabilită pentru acea zi, ci și o primă speranță — aceea că producția de orz va fi de circa 8 000 kilograme la hectar...

Cînd roua dimineții îngreuna încă spicele, Marian Stănescu, președintele C.A.P. Borcea I, și Petru Adam, inginerul șef al CUASC Borcea, se aflau deja

Prin radio-telefon, directoarea Florica Pascu ține legătură cu toate punctele fierbinți ale campaniei

Cu combina, cu secera lanurile de orz sînt mutate în hambare

Șerban Petre, Constantin Nedelcu, Petru Adam și Viorel Dragomir verifică starea de coacere a orzului

în cîmp. Cele 16 combine aliniate ca la un veritabil start erau pregătite de lucru, zumzetul motoarelor lor revărsat peste freamătul lanurilor crea parcă senzația începutului unei apropiate inclestări. Deși totul părea a fi în ordine, Constantin Nedelcu, primarul Borcei, era neliniștit:

— Cerul e înnorat, s-ar putea să vină ploaia! Asta ar însemna că se vor pierde cîteva ore bune de lucru!

— Ieri am recoltat mai mult decît ne-am propus — intervine inginerul Marian Stănescu. Chiar dacă nu ne ocolește ploaia, avem totuși un avans. Oricum, pînă mîine seară — sau cel mai tîrziu, poimîine — vom încheia recoltatul orzului de pe întreaga suprafață de 300 hectare. Oamenii noștri sînt harnici, se poate conta pe ei. Vă amintiți, tovarășe primar? Au făcut cum au făcut și au cîștigat în luncă încă 600 hectare de teren!

Curiozitatea mă îndeamnă să aflu amănunte. Și, notez că, acele 600 de hectare de terenuri supuse inundațiilor, terenuri pe care nu se putea conta nicicum, au fost redate agriculturii prin efortul susținut al oamenilor, prin îndiguiri realizate pe o distanță de peste 5 kilometri. Iar beneficiile au fost și ele pe măsura eforturilor: peste 6 milioane lei.

Combinele, balotierele, mijloacele de transport lucrează din plin. Se recoltează, se eliberează terenul, se seamănă direct în miriște. Încordarea se citește pe fețele tuturor. Pauza pentru masă se scurtează considerabil, oamenii urcă din nou pe mașini. Mă interesez de numele lor; Marian Stănescu îmi sugerează să-i notez pe toți, pentru că toți sînt la fel de harnici. Imposibil. Nu-mi rămîne decît să aleg la întîmplare cîteva nume: Ion P. Dima, Nicolae Gerea, Ion Iordan, Paul Dima. În sinea mea, le string însă mîinile tuturor. Proba de foc — recoltarea orzului — se poate spune că a fost trecută cu bine pe aici. Urmează alte etape, la fel de fierbinți în marea bătălie pentru pîine.

Balotierele „aleargă" în urma combinelor

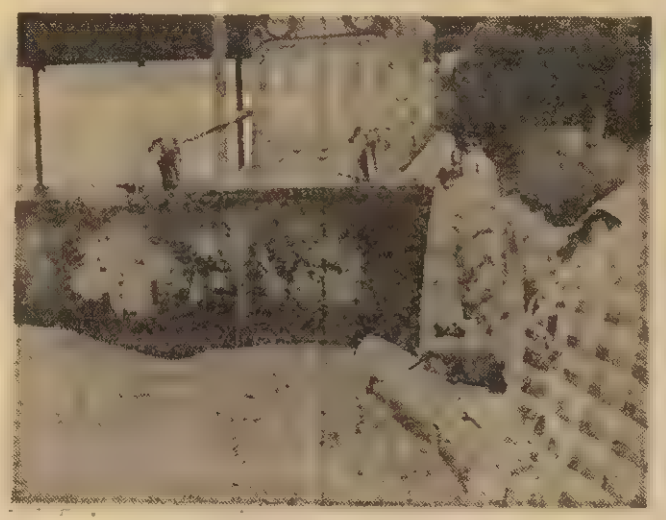

Fiecare bob e contabilizat, nu se pierde nimic

Fotoreportaj de CONSTANTIN BALACCIU și VICTOR RADULESCU

Pădurea care face grîu

Copil fiind, mergeam deseori cu oile și caprele la păsunat pe fîșia de teren lăsată pîrloagă de o parte și alta a căii ferate. Cînd se înteța căldura verii, mînam turma fie lîngă pădurica lui Neagu, fie a lui Rotea, fie a lui Becleanu. Acolo unde se aflau cantoanele și barierele, adică pasajele de trecere peste drumul de fier. Oricît ar fi fost arșița de puternică, sau vînturile ce băteau pe timpul vacanțelor de primăvară, în perdelele de copaci eram totdeauna la adăpost. Mi-am amintit de ele cu prilejul unei îndelungi convorbiri pe care am avut-o cu silvicultorul-scriitor Ion Nește. L-am numit așa pentru că, realmente, este un silvicultor îndrăgostit de meseria aceasta. Ca inginer specializat în creșterea și îngrijirea pădurilor a renunțat să mai fie șef de ocol prin Fetești și Ialomița. S-a retras într-un loc unde, zice el, satisfacțiile sînt mai depline: Stațiunea experimentală silvică Bărăgan. Ca șef al acesteia. Activitatea unității se întinde pe un larg areal: în Cîmpia Bărăganului, în județele Olt și Dolj. Omul face cercetare. Adică, ceea ce îi place. L-am mai numit și scriitor. Nu fără temei. „Un pumn de tărînă" „Liman de liniște", „Privire clandestină" sînt titlurile a trei dintre romanele sale aflate în manuscris. Nu-s rele deloc. Dacă intenționează să le prezinte spre publicare? Sperăm. Și-i bine că-i optimist. Între timp, scrie alte cărți. Dar face și cercetare. Că doar pentru asta s-a retras în „limanul de liniște" reprezentat de cele 327 hectare ale stațiunii. În 1987 a încheiat Programul de ameliorare a arborelui de plută — Phelodendron amurense — în Bărăgan. Programul s-a finalizat printr-un raport bilanțier. Dar cercetarea continuă. Fără a se mai planifica alte fonduri. Inginerul Ion Nește nu putea să lase plantația în voia soartei. Concluziile finale se vor trage peste mai mulți ani de zile. Cînd pluta se va putea recolta și valorifica.

De-a lungul celor peste 40 de ani de activitate a stațiunii, programele de cercetare au fost multiple. Între altele, aclimatizarea conifere lor la cîmpie. Sau crearea microclimatului de astăzi, din stațiunea balneară Neptun se datorește studiilor și activității colectivului de muncă de aici, din Bărăgan, pentru că „Tot ce s-a plantat arbore la Neptun, dar și în alte localități de pe litoral a plecat de la noi. Încărcam zi și noapte, cîte 6 copaci în vagon, îi descărcam, îi plantam, îi udam... Ați văzut ce-a devenit întinderea nisipoasă de litoral maritim, de astăzi? O frumusețe", îmi spune Constantin Iancu, fost muncitor, apoi laborant, om de bază al stațiunii. A urmat programul plopului. S-au adus și cercetat peste 300 clone de plop. A existat o excelentă colaborare cu oamenii de știință care au făcut studii despre biomasă. S-a finalizat și programul respectiv.

Inginerul Ion Nește are în studiu o temă pe cît de simplă, pe atît de importantă pentru economia națională: „Stabilirea metodelor de recuperare, îngrijire și ameliorare a structurii perdelelor forestiere de protecție".

— Vă rog să explicați mai pe larg ce se întîmplă cu aceste perdele.

— În lume există o experiență bună în domeniu. Am avut-o și noi, dar s-a abandonat. Acum s-a readus în actualitate. Perdelele de protecție plantate de-a lungul căilor de comunicații au valoarea, importanța lor. Rețin, iarna, zăpezile, și nu mai este nevoie să se folosească acele costisitoare panouri confecționate din lemn sau din metal pe care trebuie să le așezi, la începutul iernii, și să le strîngi, cînd se desprimăvărează. Mai sînt avantajoase pentru că vara rețin praful stîrnit de vînturile uscate. Plantezi benzi de 6—10 metri lățime, nu mai ai treabă zeci, sute de ani. Depinde de specia care se folosește.

— Care este situația lor actuală?

— Destul de precară. Noua legislație prevede ca toate perdelele de protecție, aflate, în 1988, în stare brăcuită (cu arboretul degradat din cauza păsunatului irațional, a sustragerii materialului lemnos, a diverselor incendii), să fie preluate de către inspectoratele silvice. Stațiunea noastră are obligația să facă observații în aceste perdele preluate de către inspectoratele silvice Călărași, Ialomița, Olt și Dolj.

— Perimetrele acestea sînt concludente pentru tema generoasă de care dumneavoastră personal răspundeți?

— Multă lume, chiar unele cadre din agricultură au rețineri în privința ameliorării, extinderii perdelelor forestiere de protecție. Este o concepție greșită totalmente. Sigur că aceste plantații au un efect benefic pentru căile de comunicații. Dar cine vrea să înțeleagă, — și eu cred că a sosit vremea să gîndim mai curajos, așa cum ne-o cere partidul, președintele țării, spre viitor — trebuie să țină seama că aceste perdele au un rol determinant în protecția culturilor agricole, în evitarea eroziunii solului. Ele modifică microclimatul în zona de cîmpie, uniformizează stratul de zăpadă pe cîmp, diminuează, cum am mai spus, puterea vînturilor dominante de care, în Bărăgan, nu ducem lipsă, au consecințe favorabile în micșorarea evaporării, deci a conservării apei în sol, efectele acestora susținîndu-se, cu deosebire, în anii secetoși.

— Am înțeles de la dumneavoastră că programul acesta de cercetare este în plină desfășurare. Aveți și întîiele concluzii?

— Da. Am studiat efectul perdelelor de protecție în zone apropiate stațiunii noastre, plantațiile fiind dispuse perpendicular pe direcția nord, de unde bate vîntul dominant. Grosimea stratului de zăpadă a fost de trei ori la înălțimea perdelei, în direcția sud, strat ce a scăzut, treptat, pe distanțe de cîteva sute de metri. Acolo s-a creat o substanțială rezervă de apă în sol. Gîndiți-vă ce influență favorabilă ar avea dacă asemenea pîlcuri de copaci ar brăzda întreaga cîmpie.

— Ce alte preocupări mai are colectivul Stațiunii de cercetări silvice Bărăgan, județul Călărași?

— Avem în studiu, dar și pentru producție, 280 de specii indigene și exotice. Stejarul brumăriu, salcîmul, plopul, rășinoasele, pinul negru și strob, laricele se constituie într-un grup de studiu. Un altul este cel pentru producerea de lemn pentru furnir, în care intră nucul negru și comun, teiul, platanul, mesteacănul, frasinul.

— Înseamnă că dispuneți și de o adecvată bază materială.

— Desigur. În cele 327 hectare se află o pepinieră de 25 ha, două solarii de 0,17 ha, mijloacele mecanice necesare...

— Aș vrea să revenim la problema perdelelor forestiere de protecție. În ce constau reținerile agronomilor?

— Unii presupun că se diminuează suprafața arabilă. Eu aș vrea să privim lucrurile cît mai realist. Cîți kilometri de adevărate bulevarde n-au rămas, încă, în cîmpie? Sigur că nu-i corect să vezi numai paiul din ochiul aluniu. Dar o plantație cu lățimea de numai 6 metri, dispusă chiar lîngă drumurile de acces spre lanuri, ar aduce mari avantaje. Pe care, sincer să fiu, nici noi nu le bănuim, deocamdată. Sau de-a lungul canalelor de irigații, în chiar perimetrul acestora. Ar reface, în cîțiva ani, microclimatul din Cîmpia Română, ar diminua evaporația mare din verile secetoase. Ar fi, acestea, păduri care ar contribui, indirect, la sporirea producției de grîu, de porumb, de floarea-soarelui... De cereale, în general. Din care, în mod organizat, în funcție de necesitățile și de programele inspectoratelor silvice, s-ar putea asigura și lemn pentru construcții, pentru industrializare sau pentru foc.

AUREL DAVID

Respirînd odată cu muntele

(Urmare din pag. 1)

murile pentru că s-a-ntîmplat să se însoare la Baia Sprie unde i s-au născut o fată și doi băieți și unde a absolvit un curs de mineri, apoi unul de artificieri. „Pe-atunci, le făceai singur pe toate: perforarea, încărcarea frontului, declanșarea exploziei. Școli, laboratoare, poligoane, simulatoare nu prea erau. Învățai muncind și n-aveai voie să greșești, adică puteai greși numai o dată..."

Artificierul este și ajutor de maistru, are adică și o funcție de conducere. Trebuie să fii, mai întîi, ajutor de miner, apoi miner, îți trebuie vechime și studii, ești autorizat periodic, dai mereu examene. „Toate meseriile din minerit sînt frumoase, în toate poți da măsura priceperii tale, a bărbăției și a curajului, pretutindeni simți acea solidaritate a oamenilor fără de care nu poți stăpîni subteranul. Artificierul trebuie să lucreze însă cu o precizie de ceasornic. Îți trebuie multe cunoștințe tehnice, calm, o disciplină de fier. Abia după tine, după pușcare, pot lucra ceilalți, în această meserie, de care depind și producția dar și viața ta și a altora, capeți un simț special al muntelui. Așa cum un arhitect „vede" construcția înainte de a se așeza în fața planșetei, știi, pînă a începe pușcarea, cum se vor desprinde rocile".

Cei din conducerea întreprinderii, chiar din cea a Centralei Minereurilor Neferoase Baia Mare, cînd vine vorba despre minerii fruntași, amintesc și numele lui Ștefan Moise, apoi, cu regret parcă, se corectează: „nea Ștefan s-a pensionat, dar e mereu pe la depozitul de explozibil, printre elevii săi". Elevi? Da, pentru că minerii de azi așa se și identifică adesea, după dascălii lor de la locul de muncă. Dacă spui cine te-a-nvățat meserie, fie că e vorba de Ștefan Toader, Marin Mărgineanu sau Ștefan Moise, știe oricine cine ești. Or, din cei 160 de artificieri formați în ultimele decenii, jumătate au lucrat cu Ștefan Moise „l-am învățat în primul rînd să-și iubească meseria. Munca asta te face mai calm, mai sigur pe tine, nu încrezut, inima ta bate în ritmul muntelui, gesturile devin firești ca respirația".

Acum, în curtea casei de pe Aleea Minerilor, la nr. 21, împreună cu primul său nepot, băiatul fiicei celei mari, Ștefan Moise are răgazul să îngrijească florile și cei cîțiva pomi sădiți de mîna lui. Inima nu-i rabdă să nu mai treacă pe la ortaci. „M-am învățat prea mult cu munca. În subteran, un an lucrat se consideră un an și jumătate. Cînd m-am pensionat, împlineam 50 de ani, cum e la noi, la mineri. Vechimea din cartea de muncă era însă de 51 de ani. Care va să zică, am muncit chiar mai mult decît am trăit. Cum aș putea să stau acum degeaba?".

Chiar dacă nu-i mai trece nimeni în cartea de muncă, anii în care maistrul Moise își continuă felul său adevărat de a fi se adaugă într-o carte de viață în care vechimea înseamnă un spor de omenie și demnitate.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Fata noastră, C.N., a suferit de osteomielită acută de la vîrsta de două luni pînă aproape la 15 ani, timp în care piciorul drept i-a rămas mai scurt cu 13 cm. Evident că la toată această perioadă am consultat cele mai competente cadre în domeniu și am frecventat cele mai bune clinici de specialitate din țară. Cum gheata ortopedică ajunsese deja la 13 cm, mersul amenința să-i deformeze coloana vertebrală. Dintr-un mare noroc am ajuns la medicul Mihai Nicolescu de la Spitalul municipal din București. Au urmat două operații chirurgicale izbutite, iar mai apoi alungirea elementelor componente ale piciorului, astfel că fiica noastră și-a revenit la normal. Bucuria adusă în familie nu poate fi descrisă în cuvinte. De bună seamă, nu se vor a fi acestea simple fraze de mulțumire (sau și asta !), ci consemnarea fidelă a unei noi dovezi că medicina noastră este cotată bine la nivel european, că acolo unde există specialiști destoinici rezultatele nu întîrzie să-și dezvăluie fața luminoasă. (Familia M. Niță, București, str. Pescărușului nr. 10, bl. D-5, ap. 7, Sectorul 2).

Oficiul de pensii al Sectorului 4 București, către Ristea Alexandrina : pensia neîncasată pe luna iulie 1987 v-a fost expediată la domiciliu pe data de 23 februarie 1988 ; **D.P.M.O.S. Vîlcea :** În luna iulie 1986 i-a fost achitată tovarășei Ecaterina Traistă suma de 400 lei cuvenită pe acea lună și nu 2 800 lei, cît avea dreptul. Suma de 2 400 lei cuvenită pe perioada 1.01. 1986.—30.06.1986 (ajutor pentru mame cu mulți copii — n.n.) i-a fost achitată pe data de 4 februarie 1988 ; **D.P.M.O.S. Galați** rezolvă favorabil scrisoarea Radei Mihai din Iași dispunînd plata pensiei sale de urmaș pentru perioada februarie 1987 — septembrie 1987, în cursul lunii aprilie 1988.

N.N. Cereri rezolvate, e drept, dar cu cîtă întîrziere, cu cîtă alergătură ? Mai multă solicitudine la ghișeu se impune ! Oamenii au nevoie de bani la data cînd contează pe ei, nu după luni de zile.

Cîteva vești bune pentru cîțiva dintre aceia care ne-au solicitat sprijinul. **Consiliul popular al municipiului Brașov** ne răspunde că în prezent apa rece urcă la etajele superioare ale blocului 42 din Calea București nr. 7, astfel că s-au rezolvat favorabil cele solicitate de **Elena Zainea din Brașov ; Consiliul popular al județului Călărași** ne informează că **Ilie Sorica din Călărași** a fost încadrată conform pregătirii la Cooperativa agricolă de producție Călărași ; **Consiliul popular al municipiului Buzău** ne răspunde că lui **Viorel Lupu din Buzău** i s-a atribuit apartamentul nr. 66 din blocul 12, situat în cartierul C. Dobrogeanu-Gherea ; de asemenea, **Consiliul popular al județului Giurgiu,** în legătură cu aspectele semnalate în scrisoarea lui **Gheorghe Marin din comuna Mihăilești** ne răspunde că în baza Decretului 209/1987, locuința cetățeanului mai sus numit a fost expropriată, astfel că este îndreptățit legal să primească o altă locuință. Cu toate acestea, termenul în care urma să-i fie atribuit imobilul a fost depășit. Pentru soluționarea situației s-au luat măsuri urgente, în sensul că, în baza adresei Biroului Executiv al Consiliului popular al comunei Mihăilești, Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului Agricol Ilfov i-a repartizat lui Gh. Marin un apartament în comuna Bragadiru, conform solicitărilor sale.

La scrisoarea unui grup de locatari din cadrul **Asociației de locatari nr. 3 Caransebeș** (str. Cazărmii nr. 9), cu privire la montarea unor contoare pentru măsurarea cantității de energie termică, iată ce răspuns — de mai larg interes cetățenesc — primim din partea **I.J.C.L. Caraș-Severin :** Montarea acestor contoare se face conform programului întocmit de C.P.C.P. Unitățile de gospodărire comunală și locativă au sarcina ca în mod eșalonat să prevadă la puncte de consumatori aparate de măsurare a cantităților de energie termică. În acest scop a fost demarată acțiunea de întocmire a documentațiilor de contorizare, în prima fază a punctelor și centrelor termice (în perioada 1988—1989), urmînd ca în a doua etapă să se treacă la montarea unor astfel de contoare și la consumatori, inclusiv la blocurile de locuințe.

„Mă numesc Barna Gheorghe, am 47 de ani și locuiesc în municipiul Bistrița (str. Ștefan cel Mare, bl. 50A, ap. 12) Deoarece nu aud, de cîțiva ani, folosesc proteze auditive. Necazul vine de la faptul că nu mai găsesc acumulatori. Ba, să fiu iertat, am tot umblat pe la Cluj-Napoca, pe la Tg. Mureș și chiar la București, dar fără succes", conchide semnatarul.

Ar mai fi o posibilitate. Să-și cumpere o nouă proteză la care primește și patru acumulatori. Însă, n-ar dori să se transforme, pur și simplu, în colecționar de proteze auditive. Nu de alta, dar mai are încă două și din lipsă de acumulatori nu le poate folosi nici pe una, nici pe alta. Nutrim speranța că Gheorghe Barna din Bistrița va fi auzit (citit — n.n.) și de către cei de la Centrul de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. București.

Consiliul popular al comunei Gîrcina ne comunică faptul că cele sesizate de către locuitorul Neculai N. Monac se confirmă. În baza prevederilor statutului C.A.P., Consiliul de conducere al C.A.P. Gîrcina a hotărît ca suprafața respectivă de teren să rămînă în continuare ca lot de folosință lui Neculai N. Monac (tatăl), iar fiului să-i fie restituită suma de 2 500 lei, sumă ce a fost încasată în mod nelegal de către C.A.P. Gîrcina, deoarece terenul nu a fost deținut de către fiul petentului.

Primim de la Inspectoratul General al Miliției (Direcția circulație) : La scrisoarea cetățeanului Mircea Gozar din Satu Mare, trimisă spre soluționare Direcției circulației, vă facem cunoscut următoarele : Certificatul de înmatriculare al autoturismului Dacia 1300, înmatriculat la nr. 2-SM-4029 a fost reținut de la cetățeanul Pojar Ananie, din comuna Cizer, de către Miliția județului Sălaj — în baza cererii făcute de Mircea Gozar la acest organ — și trimis serviciului de circulație din cadrul Inspectoratului M.I. al județului Satu Mare, pentru a fi înmînat titularului.

Alte cîteva vești bune pentru cetățenii care ne-au cerut sprijin în soluționarea situației lor locative. **Consiliul popular municipal Buzău** ne răspunde că **Marcelei Bălteanu** (încadrată la Întreprinderea de transporturi auto Buzău) i s-a repartizat apartamentul nr. 4, din blocul 26 B, cartierul Unirii ; **Consiliul popular orășenesc Sebeș,** ne încunoștințează că pentru **Maria Stoica** și familiei sale, i s-a repartizat spațiu de locuit corespunzător în orașul Sebeș (str. Mihai Kogălniceanu, bl. 83, sc. II, ap. 17), unde familia numitei s-a mutat ; **Consiliul popular municipal Făgăraș,** urmare scrisorii lui **Ion Popescu** din cadrul Combinatului chimic Făgăraș, ne informează că i-a fost repartizat apartamentul nr. 30, din blocul 2-B, situat în cartierul Zona Gării din Făgăraș (județul Brașov) ; **Consiliul popular al Sectorului 1 București,** ne confirmă că spațiul situat în str. Feleacului nr. 10 (ap. 7/2c.bl. X/A, din Sectorul 1 al Capitalei) este acum eliberat de către fostul locatar și, ca atare, o îndrumă pe **Luminița Tone** să se adreseze la ICRAL Herăstrău pentru perfectarea actelor legale.

Comitetul de partid al Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, analizînd situația lui **Gheorghe Frunză** a stabilit atribuirea unui apartament din fondul locativ de stat ; tot un răspuns favorabil în soluționarea condițiilor de locuit am primit de data aceasta de la **Consiliul popular al municipiului Pitești : Gheorghe Coman** din municipiul Pitești este mutat într-un apartament corespunzător de trei camere.

În urmă cu doi ani, ne scria **Cristina Sima din Slatina,** a fost dat în folosință blocul 10, Sc. B, din Piața Gării. Pe scară sînt 24 de apartamente frumoase. Totul ar fi bine, chiar încîntător, aș putea spune, dar de la o vreme încoace, de cînd a fost dat în folosință restaurantul de la parter au început cu adevărat necazurile. Instalația și grupul sanitar al acestuia au fost improvizate. Subsolul a fost în repetate rînduri inundat, pe scară mirosul a devenit insuportabil. Mai mult chiar, au blocat camera de colectare a gunoiului de pe tobogan și au făcut din ea depozit de alimente. (?). Pentru ca locatarii să nu mai poată arunca gunoiul la ghenă personalul restaurantului a sudat ușile de la tobogan pe fiecare nivel. Mai sînt și consumatori cherchelițî care confundă holul blocului cu un grup sanitar. Colac peste pupăză, liftul n-a funcționat niciodată. Să nu ne-o luați în nume de rău, la toate sesizările noastre, situația scării B din blocul 10, Piața Gării din Slatina, a rămas în coadă de pește, cum se spune.

Virjoian Cristian din Dej (județul Cluj) ne sesizează starea necorespunzătoare în care se află parcul orașului. Consiliul popular municipal Dej, e drept, a atribuit parcul spre îngrijire unor unități economice. În parte, cele două colective cu mulți copii în zonă, au și întreprins unele măsuri : au curățat arborii de crengi uscate, au curățat și pavat aleile, au recondiționat unele jocuri și obiecte pentru copii, plasate în parcul central. Totuși, se cuvine făcut și un apel cetățenesc tocmai către cetățenii municipiului și către trecătorii prin municipiul Dej, ca printr-o comportare civilizată, gospodărească, să contribuie la menținerea parcului în limitele urbanismului.

Către Gaertner Iosif (str. Caporal Ruică 16, B-10, sect. 3 București) : Din verificările efectuate s-a constatat că cele sesizate se confirmă, fapt pentru care au fost luate de urgență măsurile necesare pentru buna funcționare a instalației respective (n.n. — antene colective executate de către Unitatea de instalații antene colective T.V., cu sediul în str. Nistorel nr. 3, sect. 4 București). Dat fiind caracterul de urgență al lucrării, sîntem convinși că aveți la ora asta o antenă care funcționează conform așteptărilor dv.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN

Scrisoare comentată

Un tată uituc și o bunică vitregă

Alexandrina Păun, domiciliată în satul Vadu-Roșca, comuna Vulturu, județul Vrancea, prin scrisoarea adresată redacției ne solicita sprijin pentru a fi lăsată în continuare să locuiască împreună cu cei 4 copii (pe care-i are din căsătoria cu Gheorghe Ivghene), în casa de la domiciliul mai sus amintit și în care locuiseră împreună 12 ani, întrucît fosta soacră, Elena Virlan (domiciliată în Focșani, str. Cuza Vodă nr. 6, ap. 3, județul Vrancea), i-a cerut pur și simplu evacuarea, intenționîndu-i în acest sens un proces civil în toată regula. Asta reiese și din documentele primite la redacție. Ce mai rezultă din ele ? Că Judecătoria locală Focșani a hotărît desfacerea căsătoriei între Gheorghe Ivghene și Alexandrina Ivghene (devenită Păun), în anul 1985 ; de asemenea, a stabilit ca mama să crească, să îngrijească și să educe pe cei 4 copii minori, iar pe Gheorghe Ivghene l-a obligat, conform uzanțelor dar și al obligațiilor morale și civile să plătească pensia alimentară și alte drepturi bănești acordate de stat copiilor.

Elena Virlan din Focșani, bucuroasă nevoie mare că i-a văzut în sfîrșit despărțiți pe Gheorghe și Alexandrina — se pare că au existat unele discuții aprinse între soacră și noră — n.n. —, nu se dă bătută cu una, cu două ci cheamă în repetate rînduri în judecată pe Alexandrina Păun (fostă Ivghene), pînă ce aceasta ajunge doar o umbră de femeie, obligată adesea să-și lase copiii în grija vecinilor, purtată mereu și mereu prin sălile de judecată. Asta și rezultă verificînd cele cîteva dosare care au fost puse pe rol în ultimii ani. Verificînd dosarul 4738/1987, prin care Elena V. cerea nici mai mult, nici mai puțin evacuarea Alexandrinei Păun și a celor 4 copii din imobilul din Vadu-Roșca, îți este dat să constați aspecte de domeniul evidenței. E.V. uită că de fapt nu este singura proprietară a imobilului ; uită de asemenea că și Ștefana Jugănaru este proprietară în egală măsură ca ea ; uită în ultimă instanță că proprietari sînt și foștii soți Ivghene care au construit (sau reconstruit) aproape tot ce se poate vedea la Vadu-Roșca: o casă cu trei camere, o bucătărie de vară și una de iarnă, plus dependințele. Vecinele Adriana și Ioana Gorciu confirmă aportul substanțial al soților Ivghene la constituirea casei și a gospodăriei actuale. Nici nu-i de mirare, deci, că Judecătoria din Focșani respinge ca neîntemeiată acțiunea civilă introdusă pe rol de fosta soacră, care mai deține în Focșani o locuință compusă din 6 camere și o grădină aferentă. Soluția este menținută în recurs de către Tribunalul județean Vrancea.

Datorită spiritului posesiv al Elenei V., patimei sale oarbe de a se răzbuna cu orice preț pe noră, introduce pe rol dosarul nr. 2828/1987, motivînd că a fost tulburată în posesie. Instanța locală, din nou, spre cinstea ei !, a fost pe față : „...în cauză nu sînt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de tulburare în posesie". (Era vorba — n.n. — de un petic de pămînt împrejmuit cu sîrmă ghimpată, care o împiedica pe A. Păun și pe copiii acesteia să aibă acces la stiva de lemne de foc, astfel că din necesitate și-a făcut o spărtură prin gard, cum se mai obișnuiește la țară). Alt dosar nr. 4738/1987 privește recolta de struguri ; un altul nr. 6365/1987 are ca mobil o ceartă sau un scandal devenite publice ș.a. Cum este de anticipat, urmează alte dosare, alte cauze pe rol, doar aceleași personagii : soacra și nora.

Tribunalul județean Vrancea, prin adresa nr. 272/6 A/1987, ne face cunoscut că Alexandrina Păun și cei 4 copii au fost lăsați în mod legal să locuiască mai departe în casă. Cît privește terenul agricol din preajma casei asupra căruia Alexandrina Păun deține rol agricol la Consiliul popular comunal Vulturu, rămîne să se pronunțe în cele din urmă forurile comunal sau județean de resort. Este, așadar, un bun civil cîștigat pe drept, pentru o mamă cu patru copii, care nu au fost lăsați, cum se spune, pe drumuri. În asta și constă umanitatea legiuitorului nstru.

Necazurile Alexandrinei Păun din păcate nu aveau să se oprească aici și se țin de ea scai. În luna februarie a anului trecut i-a fost aprinsă casa (cu cei 4 copii minori surprinși în somn). Se tot caută vinovatul... cu încetinitorul ! Recolta i-a fost în repetate rînduri prădată, dijmuită. Actele legalizate i-au fost sustrase din casă ca prin farmec. Gheorghe Ivghene, fostul soț, a părăsit județul Vrancea, uitînd totalmente de grija celor 4 copii ! Ultima oară i s-a dat de urme la Fabrica de zahăr din Timișoara. Ar fi bine să primim vești despre acesta ! Nu a dat 1 leu din pensia de întreținere pentru cei 4 copii, nici alocația de stat pentru ei ! ? În aceste condițiuni nu mai poate fi vorba de un tată uituc, ci de unul iresponsabil, care trebuie să suporte rigorile legii, pe măsura comportamentului său imund.

Așadar, nu mai încape nici o îndoială că atît Gheorghe Ivghene, tatăl celor 4 copii, cît și Elena Virlan din Focșani, ca bunică ar proceda mult mai corect, mai omenește, dacă și-ar onora datoria în mod corespunzător.

DORIN S.

Poșta redacției

Munteanu Gabriela — Timișoara : În cursul trimestrului III, Asociației surzilor i se va atribui un apartament cu 2 camere, pentru rezolvarea situației locative a familiei dv. ● **Gheorghe Tudor — Galați :** Avînd în vedere vechimea cererii dv. pentru instalarea unui post telefonic (nr. 60.23382.20. IX.1976), va fi aprobată cu prioritate imediat ce vor fi îndeplinite condițiile tehnice necesare executării lucrării. ● **Lasso Flore — satul Cărăndeni, com. Lăzăreni (Bihor) :** Noi vă înțelegem, dar nimeni nu mai poate îndrepta greșeala pe care ați făcut-o, aceea că ați cerut desfacerea contractului de muncă înainte de a primi decizia de pensionare. ● **Mustață P. Sandu — Constanța :** Am mai răspuns : trebuie să fiți pregătit într-o a doua meserie, stabilită de conducerea întreprinderii și necesară în procesul de producție. ● **Mihai Florea — Buzău :** Aproape orice produs farmaceutic poate avea contraindicații. Medicul în a cărui observație sînteți este singurul care știe să vă sfătuiască ce să faceți. ● **Tancău Andrei — Tg. Mureș :** 1. Toate veniturile 2. Nici una. ● **Suba Gheorghe — Lipova:** S-a procedat conform legii. Iată cît vă costă ambiția de a nu vă conforma ei ● **Lavric Arcadia — satul Costișa, com. Frătăuții Noi (Suceava) :** Activitatea lucrătorilor din cadrul cooperației de consum, remunerați cu cotă procentuală, constituie vechime în muncă utilă la pensie, condiționat de nivelul veniturilor lunare realizate. Depuneți deci dovezile respective și adeverințele privind contribuția la fondul pensiei suplimentare. ● **Mirică Nicolae — București :** Potrivit art. 32 al. 3 din Legea 1/1985, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București a dispus ca în Capitală invalizii de război și persoanele fără vedere să fie scutite de plata contribuției în bani și muncă. Scutirea de taxele de călătorie în mijloacele de transport în comun pentru invalizii de război au este reglementată de Decretul 425/1981. ● **Avram Manole — Reșița :** Sporul de vechime face parte din baza de calcul a pensiei în conformitate cu prevederile Decretului 325/1983 începînd cu 1.09.1983, care nu are efect retroactiv, deci pensia dv. a fost corect stabilită. ● **Leonte Dionisia — Panciu :** Actul este legal și ar trebui să vă gîndiți la unele lucruri dacă, totuși, sînteți nemulțumită. Dv. care stați la bloc cu familia, ați dori să puteți trece pe acolo. Dar mama dv., bătrînă și infirmă, are nevoie în fiecare zi de hrană, apă și foc. Cele două camere cu prispă sînt pentru dv. „micuțul leagăn", iar pentru dinsa casa în care are dreptul să fie ajutată să trăiască pînă la sfîrșitul zilelor. Dacă dv. și sora dv. nu i le puteți face mai ușoare, lăsați-o să și le ducă cum a crezut că e mai bine să și le orînduiască.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În avangarda noului

Documentul care polarizează în prezent toate dezbaterile de idei din țara noastră e, fără îndoială, substanțiala și clarvăzătoarea Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale.

Ceea ce impresionează și de data aceasta e pledoaria pătrunzătoare pentru ceea ce este nou, în viață și în gîndire, ceea ce situează partidul comuniștilor români în avangarda noului, așa cum îl știm de peste două decenii de împliniri măreți, de cînd la cîrma sa se află neasemuitul gînditor, strateg și om de acțiune revoluționară, marele fiu al poporului și revoluției noastre, Nicolae Ceaușescu.

De la bun început, tovarășul Nicolae Ceaușescu precizează că principala direcție a expunerii sale o constituie stabilirea măsurilor necesare pentru perfecționarea întregii noastre activități, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului.

Decurgînd dintr-o asemenea perspectivă, se coordonează rînd pe rînd argumentele în ordinea zilei și a acțiunii revoluționare. Pornind de la ideea unei dezvoltări armonioase a întregii societăți, concept atît de tipic pentru spiritualitatea românească din toate timpurile, în expunere se subliniază faptul că importantele cerințe ale acestei dezvoltări și ale progresului multilateral trebuie să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale societății socialiste. **Ele corespund și posibilităților poporului nostru** se subliniază în continuare — **și necesităților de ridicare continuă a gradului de civilizație, a dezvoltării forțelor de producție, a științei, învățămîntului, culturii și de creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului.**

Cine nu recunoaște în acest clarvăzător punct de vedere una din contribuțiile cele mai importante în dezvoltarea gîndirii materialist-dialectice contemporane?

Numai această interdependență vitală între societatea socialistă și civilizația cea mai înaintată îi poate conferi în prezent sensul și rațiunea dezvoltării, făuririi ei de către popor și pentru popor. E meritul de necontestat al secretarului general al partidului nostru, această nouă clarificare a deziderateloi revoluției socialiste, în concordanță cu cerințele și posibilitățile fiecărei națiuni care adoptă calea socialistă de dezvoltare. Capătă putere de cuvînt de ordine aspirațiile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea programelor de cercetare și mai cu seamă introducerea mai rapidă, în producție, a cuceririlor științei și tehnicii moderne.

(Continuare în pag. 13)

NICULAE STOIAN

Eminescu

Eminescu există
Cu ochii singerînd iubirea,
O pădure vastă
În patrimoniul limbii române;

Eminescu există
În clipe rotunde,
Clipe cu iarbă de omăt,
În flori și-n oglinzi de ape,
În dor de copaci solari

Sub cer
Triumfal;

Eminescu există
În orice punct
Din Univers,
Iubire — flacără,
Cît timpul nu ne-ajunge,
Cît timpul nu ne-ajunge.

GEORGE COROBEA

Eminescu și literatura populară

Unul dintre cele mai importante lucruri pe care le putem constata, cînd ne gîndim la Mihai Eminescu (1850—1889) și la legăturile lui cu cultura și mai ales cu literatura populară română (și nu numai), este *trăirea* organică și complexă a acesteia. Fenomenul, de o intensitate puțin obișnuită în cazul lui, are mai multe coordonate. Mai întîi, părinții săi, cu toată pătrunderea lor, mai mult nominală și administrativă, în mica boierime a vremii, veneau dinspre țărănimea din nordul Moldovei (dar cu rădăcini mult mai întinse în spațiul național) și trăiau în mediul acesteia, impregnați de civilizația și cultura ei și în multe privințe consonanți cu ele, transferînd fiului unele dintre elementele lor. Apoi, el însuși a copilărit în mediile țărănești, creatoarele și purtătoarele cele mai semnificative ale acestei culturi în România, ca și în alte țări sud-est-europene, mediteraneene sau din zone mai îndepărtate ale planetei. În România ea era atunci (și este și astăzi) foarte vie, dinamică și densă, numai o parte încă neînsemnată fiind tezaurizată în culegeri, muzee și colecții. Poezia, articolele și proza sa fac adesea referiri la această substanță eternizatoare, la ocupații și obiceiuri țărănești, la genurile literare populare ca la realități trăite direct, evocate cu firească nostalgie de om profund cultivat, pentru care toate acestea simbolizează un excepțional și unitar orizont uman, ca și un eden pentru veșnicie pierdut. Setea lui de *reîntoarcere*, de readincire în matca vie a istoriei și copilăriei, în natura specifică se luminează și pe o asemenea latură. Mai cu seamă poeziile lui postume — care sînt și cele mai numeroase, poetul nepublicînd nici un afert din cît a creat — atestă acest fenomen. Viața rurală în toată desfășurarea ei, datinile și credințele, cîntecele și literatura acelui mediu își trimit adesea ecourile, sînt fundal al unor scrieri, uneori autorul citînd direct asemenea producții, integrate organic scrisului său. Am putea socoti această perioadă ca una a trăirii spontane a culturii populare, fără nici un fel de distanță față de ea și predominantă efectiv în mentalitatea în devenire a viitorului scriitor genial. Va fi compus el însuși, fără veleități de autor și aproape fără să-și dea seama, întocmai creatorului și purtătorului anonim, cu care la început se putea confunda, asemenea producții, cum știm că au procedat Ion Creangă, George Coșbuc sau Mihail Sadoveanu? Nu sînt probe, dar avînd în vedere intensitatea cu care trăia și mai tîrziu retrăia imaginar, evocînd-o, viața satului copilăriei, forma unora dintre primele poezii, parafrazele de mai tîrziu, unele intervenții pe textele populare culese, putem emite o atare ipoteză. Evident, răspunsul, afirmativ sau negativ, n-ar schimba lucrurile în chip fundamental, ci doar le-ar nuanța într-un mod expresiv. Etapa aceasta s-ar încheia, în mare, în pragul debutului său, produs în ianuarie 1866, la Cernăuți, unde era elev, cu poezia *La mormîntul lui Aron Pumnul*, profesor de seamă la gimnaziul și liceul de acolo, mentor al său (căci *profesor* la catedră nu l-a fost, cum se crede, pașoptistul fiind atunci bolnav și suplinit de I. G. Sbiera, care-l prețuia), deci pe la 15—16 ani. Emoțional și ca persistență în amintire, poate și ca bogăție și diversitate, ca mod de participare în chip de *actant*, cum se zice, e, probabil, cea mai însemnată, inclusiv ca fundal formativ.

Epoca următoare, cuprinzînd marile și dificilele sale robinsonade de-a lungul și de-a latul țării, se încheie cu plecarea scriitorului la studii, la Universitatea din Viena (1869). Este intervalul în care poetul, cu solide și foarte diverse lecturi (să nu uităm că încă profesorul său de istorie, poetul provincial de limbă germană, Ernst Rudolf Neubauer, îi punea pe Eminescu să povestească, în limba germană, părți din istoria antică în locul său, acesta uimindu-și colegii cu cunoștințele acumulate, deși era abia în primele clase de gimnaziu), începe a culege direct literatură populară sau a-și transcrie unele texte culese de alții. Preocuparea îi face să devină membru al *Cercului literar „Orientul"*, a cărui menire principală era de a culege folclor din toată țara, lui Eminescu revenindu-i zona moldovenă. Dar lucrul cel mai important pentru această perioadă constă în *valorificarea* folclorului în propria-i creație, trecînd repede de la poeziile în *ton*

(Continuare în pag. 17)

GEORGE MUNTEAN

Scriitorul — conștiință a vremii sale

Haralamb Zincă

Documentul și ficțiunea în literatură

— Cînd v-am invitat la această convorbire, mi-ați spus că vă grăbiți să plecați din București. Sînteți, cumva pe urmele unui personaj al unui viitor roman polițist?

— O, de mult n-am mai „adulmecat" urma unui roman polițist! Și nu pentru că mi s-ar fi atrofiat simțul olfactiv, și nici din alte motive de care — de ce n-aș spune-o? — mă împiedic la fiecare pas. Doresc să se știe că dragostea mea pentru romanul polițist românesc a rămas la fel de pătimașă ca și în trecut. În ultimii zece ani, însă, m-am dedicat realizării unui nou tip de roman cu mare audiență la cititori, romanul care îmbină documentul cu ficțiunea într-o imagine artistică unitară.

— Vă referiți la ciclul „Pe urmele agentului B-39?"

— Da; un ciclu constituit din cinci cărți...

— ...de spionaj.

— Vedeți cît sînteți de tributari unor aprecieri formulate, cîndva, de critici literari mai mult sau mai puțin calificați?

— De ce „tributari"?

— Fiindcă în ciclul „B-39", spionajul nu-i decît un pretext pentru a pune în lumină file de istorie, dacă nu chiar capitole rămase mult timp în obscuritatea arhivelor.

— Să fie vorba de un nou tip de roman istoric?

— De ce nu?

— Demonstrați-o!

— Oricînd pot demonstra că războiul din umbră își are propria istorie, legată prin toate fibrele de viața politică și militară a unei țări, a unui popor. În cazul recentelor mele cărți, îl aflăm ca parte integrantă a istoriei celui de-al doilea război mondial.

— De fapt, care-i granița dintre romanul polițist și cel de spionaj, dacă o asemenea graniță există?

— Există și este determinată de prezența activă în viața de zi cu zi a unui stat modern, a două servicii distincte, cu regulamente clare, sprijinite de o legislație corespunzătoare. Un personaj literar precum Maigret, creat de Simenon, este comisar și reprezintă poliția franceză. În schimb, un alt personaj literar, Coplan, este ofițer de informații și contrainformații și reprezintă Biroul 2 al Franței. Cei doi eroi literari sînt confruntați cu dosare distincte. Cazuistica lor trasează și acea graniță de care pomeneați, că războiul din umbră are alte legi. Ceea ce nu înseamnă că un roman de spionaj nu poate să aibă în țesătura sa estetică și „fire" polițiste. Desigur, și invers.

— Să ne reîntoarcem la ceea ce dvs. ați numit „romanul polițist românesc". Există el oare, și dacă există, și-a cîștigat dreptul de a fi integrat într-o istorie literară?

— Întrebarea este mult prea gravă pentru a fi comentată într-o convorbire-fulger.

— Nu „fulger", ci „fără adiționale"!

— Exact. Romanul polițist românesc — apărut abia după 23 August 1944 — este o reali-

(Continuare în pag. 15)

N. GRIGORE MARAȘANU

VITRINA CARTILOR

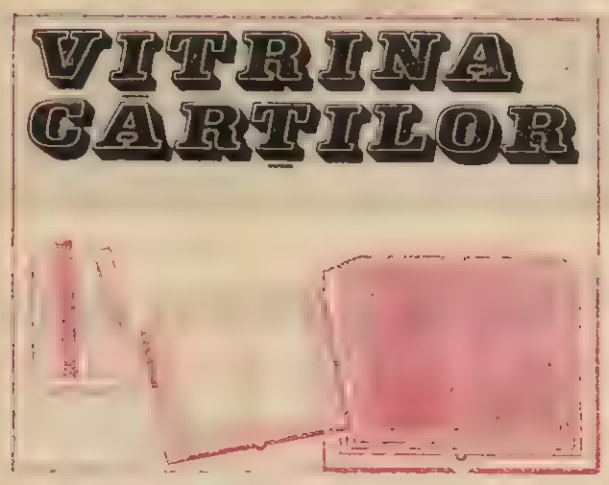

Eminescu

Aflu chiar astăzi cincisprezece iunie ziua adormirii marelui nostru poet că UNESCO — prin consiliul său executiv a hotărît în sesiunea de la Paris întrunită pe 10 iunie a.c. să fie celebrat de-a lungul anului 1989 centenarul plecării din viață a celui mai mare poet național român.

Autorii rezoluției au fost statele : Argentina, Bulgaria, Egipt, R.D. Germană, Mozambic, Peru, Polonia, Spania.

Știm așadar exact cu un an mai devreme că întreaga lume îl va sărbători într-un fel sau altul, că în calendarele lumii umaniste va figura anul ce vine geniul poporului român exprimat într-o operă nepieritoare, la un moment dat, de Mihai Eminescu.

Îmi aduc aminte la Amsterdam expoziția retrospectivă legată de un asemenea eveniment comemorativ avîndu-l ca protagonist pe marele pictor Rembrandt. Era desigur celebrat genialul sărbătorit dar odată cu el toată pictura olandeză pentru că nici un geniu nu apare din neant, stelele strălucesc pe cer cu mai îngăduitoare splendoare în constelații.

Întreaga poezie românească de la origini pînă la cel mai tînăr afirmat își va arăta fața dreaptă și curată în conștiința generațiilor actuale ale țării și ale lumii : i se îngăduie în fericit prilej să o facă.

Pregătirile în vederea centenarului Mihai Eminescu pe plan mondial și național încep de astăzi cincisprezece iunie 1988 sub arcoarea teilor în floare.

IOAN ALEXANDRU ■

Rădăcinile artistului

Ce mai face maestrul Ion Dumitrescu ? Întinerește pe zi ce trece, deși a depășit, de curînd, vîrsta de 75 de ani ! Acesta-i adevărul, cînd muzica pe care ai scris-o în urmă cu aproape o jumătate de veac nu face riduri, ci dimpotrivă răsună cu aceeași prospețime ca la prima audiție.

Personalitate artistică reprezentativă pentru școala muzicală românească de la mijlocul veacului XX, Ion Dumitrescu a apărut și s-a impus la orizontul culturii noastre într-un moment de inițiative majore, de înfăptuiri grandioase, de largi deschideri pentru arta autohtonă, dar și la o răscruce de atitudini, tendințe estetice și curente contradictorii ce solicitau creatorilor fermitate în atitudinea artistică, autoseveritate și probitate profesională. Adept hotărît al tradițiilor artei naționale, manifestînd o imensă dragoste față de muzica, literatura și pictura noastră clasică, Ion Dumitrescu și-a clădit dintru-nceput - întreaga-i operă pe valorile spirituale ale precursorilor, în primul rînd pe experiența enesciană și în al doilea rînd pe neprețuitul tezaur folcloric. În aceste rădăcini atît de puternic implantate în solul natal trebuie căutate virtuțile de perenitate. Majoritatea creațiilor lui Ion Dumitrescu au devenit deja pagini de antologie sonoră a muzicii contemporane românești, lucrări ca **Suita III-a pentru orchestră, Preludiul simfonic, Concertul pentru orchestră, Simfonietta,** muzica de film **Muntele Retezat,** înscriindu-se deja în circuitul artei universale. Ceea ce caracterizează personalitatea lui Ion Dumitrescu este gîndirea artistică specifică de înnăscut simfonist, unitatea de limbaj muzical, strălucirea orchestrației cu pronunțate trimiteri la stilul popular, echilibrul și claritatea construcției arhitectonice a formelor muzicale, plasticitatea imaginilor sonore, optimismul și luminozitatea conținutului emoțional. Ion Dumitrescu a scris o muzică directă, firească, robustă, plină de vervă și umor, cuceritoare și surprinzătoare prin spontaneitate. Adept al lucrărilor ample, cu exprimări de larg suflu melodic și de o inepuizabilă fantezie ritmică, Ion Dumitrescu a optat în paginile simfonice (și chiar în **Cvartetul de coarde în DO major**) pe confruntări dramatice desfășurate pe spații vaste în care forța captivantă interioară se bazează pe măiestria dezvoltării celulelor, motivelor și temelor de originală invenție proprie, aproape întotdeauna de sorginte folclorică. În special metamorfozările tematice ale discursului compozitorului dispun de o spontaneitate creatoare ce dă senzația auditoriului de improvizație liberă populară. Ion Dumitrescu s-a contopit cu sursa originară în satele din Oltenia (s-a născut la Oteșani, jud. Vîlcea în ziua de 20 mai 1913), evitînd deliberat investigarea colecțiilor întocmite de specialiști. Chiar atunci cînd a armonizat și prelucrat cîntecele aromânești notate de Ioan Caranica și unele colinde, compozitorul a căutat să le îmbrace într-o haină armonică și orchestrală personală. Melodismul lui Ion Dumitrescu pornește de la lirismul senin și merge pînă la tenta epică și eroică. Uneori, modul de împletire a celulelor melodice se răsfrînge și asupra ritmului, element constitutiv esențial al muzicii sale. Bogăția și ineditul formulelor ritmice asigură creației maestrului, acel farmec inegalabil, propriu, inconfundabil.

Pedagog înnăscut, compozitorul Ion Dumitrescu a transformat cursurile în lecții de vibrație interioară în care măestria cuvîntului se îmbina cu înaltul profesionalism, căldura comunicării cu limpezimea expunerilor, inteligența ascuțită cu pitorescul limbajului de vrajă și vervă cuceritoare. Fiindcă, Ion Dumitrescu a fost nu numai un profesor cu har, ci și un orator singular. Rodul anilor petrecuți la catedră s-a materializat în cele **120 Solfegii** în care exercițiul melodic a devenit operă de artă, autorul știind să-și ascundă spiritul didactic al fiecărei pagini muzicale.

Evident, portretul muzicianului nu ar fi complet, dacă nu am sublinia dăruirea omului ce a contribuit timp de un sfert de veac la organizarea și impunerea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor în peisajul vieții spirituale românești. Fire întreprinzătoare, dăruitoare cauzei muzicii românești, excelent diriguitor al breslei, compozitorul și-a sacrificat anii cei mai frumoși ai creației spre a clădi o instituție model de nivel internațional. Pe măsura scurgerii timpului, mostenirea omului își dezvăluie dimensiunea sufletească a artistului care a făcut din Uniunea Compozitorilor un laborator spiritual viu, dinamic, al constiintei contemporane.

Vitalitatea personalității multilaterale a maestrului Ion Dumitrescu se exprimă totuși, în întreaga ei dimensiune, în muzica cu arome tari, proprii doar pădurilor de brad, unde parcă și esențele parfumate ce încîntă înălțimile munților Carpați și Retezat au specificul românesc.

VIOREL COSMA ■

Descoperind cugetarea românească

Există, o cugetare specific românească, provenind din veacurile înțelepciunii noastre orale, rînduită, ulterior, în paginile scrise, cu motivele ei de adîncime, deschise lumii și vieții.

Spre această cugetare românească de profunzimi ne îndreaptă cercetările asidue și rodnice ale lui Alexandru Stănciulescu-Birda, concretizate, pînă acum, în cele două volume, sugestiv intitulate : „Coloana infinitului", și apărute în colecția „Cogito", a Editurii Albatros. Eforturile autorului sînt notabile, dovedind o mare putere de selecție și de sinteză despre ceea ce este reprezentativ în înțelepciunea românească. Dacă în primul volum, apărut în 1982, cu subtitlul : „De prin scrieri de demult", ne înfățișa o panoplie despre cugetul românesc, rînduit într-o devenire proprie a noțiunilor, în cel de al doilea volum, de dată recentă, Alexandru Stănciulescu-Birda are un merit în plus, acela de a fi descoperit ordinea categorială a gîndirii autohtone, urmărită pe mai bine de o jumătate de veac, referire la epoca modernă de constituire a culturii române, de la 1848 pînă la 1918.

Depășind simpla înșiruire a unor categorii, mai mult sau mai puțin intrate în atenția exegezelor anterioare, lucrarea la care ne referim încearcă demersuri inedite în textul de gîndire românesc, dezvăluindu-i valoarea în corelație cu înțelepciunea originară, de structură, din care iradiază înțelesuri hermeneutice despre om și lume. Erau necesare pentru o asemenea trudă, supletea analizei și puterea de pătrundere în semnificațiile de gînd ale textului, așteptînd o cunoaștere de profunzime, printr-un autor deplin integrat căutărilor sale. Cu fiecare text de referință la o categorie sau alta, cu fiecare disociere de conținut regăsim dimensiunea unei viziuni specifice despre viață și lume, concordantă cu viziunile consacrate de istoria cugetării omenești, mărturie a faptului că zestrea cugetării românești e mai mare decît o bănuim, că ea are o vechime, prea puțin cunoscută și comentată, în fine că, puterile ei de cuprindere nu sînt mai prejos decît cele ale filosofiilor consacrate. Iată un exemplu din sfera existențială : „omul", despre care cugetarea românească a spus, înaintea multor cugetări de aiurea, astfel : „Fiecare din noi e problema celuilalt", frizînd solidarismul social, sau : „Omul se povestește pe sine fals", subliniind nevoia desubiectivării prin acțiune, ori : „Neîncetat avem să ne prefacem în oameni", vizînd desăvîrșirea posibilă.

În această lume a cugetării românești ne introduce Al. Stănciulescu-Birda, descoperind încheieturile ei de boltă, cu aspirațiile firești spre nemărginirea gîndului. Dincolo de unele obiecții posibile, legate de trimiterile la text (B.P. Hasdeu, p. 193, sau datări cronologice, D. Gusti, p. 688), poate inerente volumului de informații, bibliografia bogată, indicii de autori și consemnările de rigoare asupra acestora împlinesc străduințele autorului în realizarea unei lucrări așteptate și necesare culturii românești.

VASILE VETIȘANU ■

Vitrina artelor

Balet

Spectacol pentru toți

Un balerin se pregătește, dar se și construiește. I se construiesc ținuta și structurile musculare, reflexele, modul de viață, concepția despre oameni și artă. Izbînda unui balerin devine, în chip egal, reușita unui talent și a unei didactici. În anii de liceu, profesorii de balet lucrează cu elevii astfel încît, cu ochii minții, să se poată vedea cum li se va împlini acestora chemarea pe scenă. Fiecare lecție e astfel și o chestiune de anticipare. Iar cînd scena se întîmplă să fie aceea a Operei Române ,primele apariții înaintea publicului au ceva din tensiunea unică a întîlnirii cu destinul.

Am urmărit două asemenea „recitaluri extraordinare" ale elevilor liceului de artă „George Enescu", profilul coregrafie ; spectacole propriu zise dar și examene. Examene, la urma urmei, nu numai pentru elevii și profesorii care le-au pregătit, ci și pentru publicul care a umplut ca-n zilele evenimentelor culturale însemnate, sala. Fiindcă acest public, de o diversitate emoționantă — rude apropiate, prieteni, dascăli din toate clasele și de toate specialitățile, obișnuiți ai serilor de balet la Operă, coregrafi interesați să știe cu un ceas mai devreme viitorul gingașei profesii artistice — trebuia, la rîndu-i, să dea seamă de adevărul speranțelor, simpatiilor și a întregii investiții sufletești de pînă aici. El avea să afle dacă nădejdile puse în copiii și adolescenții ce ieșeau pe scenă avuseseră o motivare autentică.

Îndeobște, spectacolele-examen sînt pasionante, întrucît în cele două-trei ceasuri de dans problematica umană se suprapune pe cea artistică. Cîțiva elevi au reușit să dobîndească faimă încă din timpul studiilor. Recitalurile lor au arătat că pot susține roluri importante pe orice scenă de operă și balet din țară și că gloria timpurie are îndreptățire. Sînt ocazii cînd poți medita la relația muncă-talent. Sînt situații cînd ești nevoit să accepți — chiar dacă asta îți afectează profund cugetul — că unii tineri sînt atît de dăruiți, încît truda cea mai aspră la ei aduce a joacă și a plăcere. Și că, din nefericire, copii-extrem de ambițioși și de îndrăjiți în efort au șanse extrem de reduse de a ajunge în prim planul artei. Frumusețea spectacolelor-examen melancolizează. Secvențele vin rapid, soliștii și ansamblurile au la dispoziție doar cîteva minute pentru a da tot ce știu, sînt minute cînd uiți că vezi un spectacol școlar, trăiești mari frenezii, te transpui în starea de spirit fericită a celor ce dansează. Și, alte clipe lipsite de vrajă : totul e corect, totul e bine, lipsește însă ceva.

Timpul dă fiecărula prilejuri de a se afirma, mulți din băieții și fetițele ce au acum roluri mici vor întoarce poate cursul soartei, mulți vor continua să rateze. Ar fi, de aceea, nepotrivit să facem aprecieri asupra participărilor. Ce trebuie însă lăudat este efortul susținut al conducerii Operei Române pentru ca spectacolele-examen desfășurate la Operă să aibă cadrul cuvenit galelor mari, al manifestărilor de referință. Pe temeiul acestei susțineri, regia și concepția galelor — Constantin Marinescu și Sergiu Anghel ; asistent de regie Cătălin Caracaș — scenografia Adrianei Urmuzescu și regia tehnică a lui Gheorghe Birău au avut aplomb și adresă la public. Tot ce am scris acum nu e o cronică. Probabil că o cronică a celor două recitaluri nici nu poate fi scrisă, cîtă vreme fiecare din profesorii solicitați să pregătească una sau mai multe secvențe din cele aproape treizeci, cîte numără o seară de dans clasic, modern și dans popular la finele anului școlar „ la coregrafie", are de susținut cauza elevilor și a claselor lor. Farmecul spectacolelor-examen provine din faptul că la întîlnirea atîtor probleme de natură umană și artistică se petrece o sublimare a intereselor, individuale, o reașezare a lor, spre împlinirea în ansamblu a serii. Una din acele seri pe care nimeni, din cei ce au trăit-o, nu o uită, întrucît ea devine parte din făptura proprie, îndemn la ambiții și realizări superioare, motiv de a stărui pe drumul cel mai dificil. Spectacolul e pentru toți, examenul pentru fiecare.

TUDOR OCTAVIAN ■

Vasile Grigore „Peisaj"

Muzică

Bucurie la Ateneu

La prima vedere, nimic nu anunța producerea evenimentului. E adevărat, programul era foarte promițător, cele două capodopere ilustrînd două concepții aparte despre ce este și ce trebuie să fie arta sunetelor, drumul ei spre viitor fără a se rupe legătura cu trecutul ; în speță, poemul simfonic „Don Juan" al lui Richard Strauss și cantata „Alexandr Nevski" de Serghej Prokofiev. Capodopere ale primei jumătăți a secolului nostru, încadrînd o a treia splendidă lucrare reprezentativă pentru secolul al XVIII-lea, Concertul pentru oboi și orchestră de coarde de Tomaso Albinioni, interpretat însă — astăzi — la trompetă. Așadar, repertoriul era bine conceput, ca și altă dată, de altminteri ; cei prezenți în sala Ateneului erau însă oarecum sceptici, de atîtea ori speranțele lor fiind înșelate de interpreți din străinătate care nu se ridică la valoarea artiștilor români. Și, dintr-odată, parcă toate au luat altă înfățișare, un flux magnetic a cuprins orchestra, auditorii, întreg Ateneul Român : bagheta fermecată a dirijorului Edvard Civjel, oaspete sovietic, format în școala leningrădeană, vădea începutul unui concert cu totul memorabil.

SEMNAL

● „Sînt un mare proprietar de cuvinte și gînduri" — afirmă cu nedisimulat orgoliu prozatorul Corneliu Ifrim prin rostirea unuia dintre personajele romanului său *Fulgere peste fluviu*, apărut la Ed. Militară și care reia, în secvențe narative noi, episoade din dramaticele confruntări ale armatei române cu forțele invazioniste ale Germaniei. Numai că în afară de

aceste „cuvinte și gînduri" înfruntarea (emblematică pentru întreaga istorie a luptelor noastre de apărare) dintre personajul principal al cărții, Alexandru Prutean, și von Milke, reprezentantul puterii agresive, îmbogățește literatura noastră de război atît cu reconstituirea unor dramatice încleștări armate din zona Brăilei (cu incursiuni în mai larga noastră istorie națională) cît și prin vibrantul mesaj patriotic care rămîne ca o aură deasupra acestei ultime cărți a prozatorului Corneliu Ifrim, intitulată extrem de sugestiv pentru întreaga sa atmosferă încărcată de epicitate, *Fulgere peste fluviu*.

● În așteptarea apariției masivei și incitantei „istorii posibile a literaturii române" care i-ar fi consolidat serios statutul literar și poziția în ierarhia celor mai promițătoare valori ale literaturii noastre, Ion Cristoiu continuă să publice în revista *Tomis* „marginalii la o istorie a literaturii române contemporane" și să scoată cărți de proză încercînd să recupereze pe terenul ficțiunii ceea ce destinul întîrzie să-i confirme pe terenul derivat al istoriografiei ei. Este Ion Cristoiu un prozator de valoarea virfurilor deja afirmate ale generației sale sau scrie proză dintr-o strategie de așteptare? — iată întrebarea la care atît criticii cît și cititorii noului său volum apărut la Ed. Cartea românească și intitulat aproape provocator *Povestitorii* vor avea de răspuns. Cartea conține 12 texte scrise cu o remarcabilă putere de observație și analiză a mediului investigat, de obicei cel rural, cu personaje aflate într-o situație limită ce le conferă un spor de autenticitate iar prozei o tensiune într-un totul captivantă. Ceea ce au comun aceste texte, în afara predilecției pentru un timp și un spațiu anume, este foamea de real

a celui care scrie descoperind alternativa literaturii după ce a epuizat experiența celorlalte extreme. Înainte de a fi un *posibil* istoric literar, Ion Cristoiu este prin această nouă carte a sa *„Povestitorii"*, un viguros și *real* prozator al literaturii noastre tinere.

● Ar fi interesant de urmărit mecanismul și motivația datorită cărora scriitori extrem de gravi pe care nu i-ai fi suspectat — cunoscînd scrierile lor

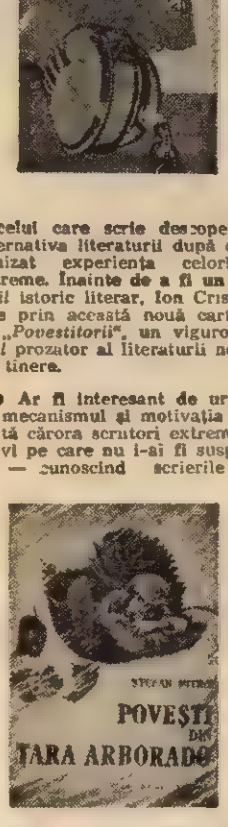

anterioare — că ar fi în stare să se copilărească, ingenioși ca niște andersenii autohtoni, deodată trădează morga academizantă a stilului care i-a impus trecînd granițele în „Țara arborilor", intrînd în „Palatul Mitresmelor", în „Sala Poveștilor", imaginînd „frunze-vise" sau „arbori cu trup de zăpadă". Ștefan Mitroi, autorul recentelor *Povești din Țara Arborado*, este un asemenea caz, din multele citabile, pentru care circumstanțele scrierii unei cărți adresate copiilor nu se rezumă doar la un experiment ocazional de prezența familială a unei presiuni inocente dar constante ci se constituie, de la bun început, ca o descoperire a unei posibile vocații și dimensiuni latente a personalității proprii. *Poveștile din Țara Arborado* sînt scrise cu o asemenea voluptate a cuvîntului și a imaginației fără limite, deconditionate de orice context, încît face din inocență o terapie a scrisului în general iar din copilărie — dimensiunea constantă a universalului spirit uman.

● A cincea carte de versuri a poetului Dumitru Udrea, *Monade*, apărută la Ed. Albatros, propune cititorilor o suită de caligrafii a căror transparență pare să fie însăși arta poetică a autorului lor. *Ginduri*, primul ciclu al volumului, cuprinde cîteva stări de spirit avînd ca nuclee de coagulare teme ca: izvorul, fluturii, fîntîna, mugurii, somnul, roua, frunza etc. — subiecte în general epuizate de poeticitate în cîmpul liric actual și a căror reluare într-o versificație fără nici o estentație presupune fie o inocență în afara culturii, fie o cuminținenie devenită program al discursului literal. *Monade* și *Imblînzitorul de clipe*, celelalte două cicluri, continuă volumul de versuri al lui Dumitru Udrea cu o discreție și austeritate imagistică ce fac greu imaginabilă o radicalizare poetică a viitoarelor sale cărți de versuri.

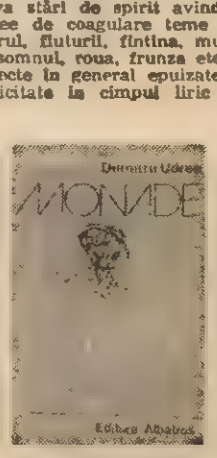

ION ZUBAȘCU ■

Rareori ne-a fost dat să vedem, mai ales în ultimii ani, atîta bucurie și participare colectivă a trăirii artei; și tocmai pentru aceasta, credem, se cuvine a arăta mai multe fapte despre minunatul colectiv care se numește orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu". Laurii și afirmările internaționale obținute încă de pe vremea magnificilor George Georgescu și Constantin Silvestri, această aureolă a durat mult timp, chiar dacă turneele externe s-au mai rărit, chiar dacă dirijorii n-au mai avut același ales har și chiar dacă, din motive obiective sau subiective, o mare parte dintre „bătrînii" formației (artiști care au format, înălțat și fortificat filarmonica, amintiți-vă de cei cîțiva „mari": concertmaeștrii Alexandru Teodorescu și Anton Adrian Sarvaș, violistul Alexandru Rădulescu, contrabasistul Iosef Prunner, timpanistul Dumitru Lepădat, violoncelistii Iuliu Bonis și Alfonso Capitanovici, cornul englezul lui Pavel Tornea, oboistul Ion Danie ș.a.) au părăsit instituția. Și fenomenul s-a repetat, în timp, cu altă generație. Iată însă că tinerii intrați în colectiv au făcut o bună echipă cu aceia deveniți azi decani de virstă și orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu" se poate lăuda astăzi cu valori individuale de talie mondială. Cu un harpist ca Ion Ivan Roncea, un clarinetist cum este Aurelian Octav Popa, un trompetist ca Iancu Văduva, contrabasiști ca Ștefan Thomasz, Lucian Ciorită și Ion Ghiță, flautiști ca Nicolae Maxim și Virgil Frincu, pianiști ca Nicolae Licareț și Iosef Ion Prunner, violoniști ca George Dima și Anda Petrovici, violiști cum sînt Ștefan Gheorghiu și Sanda Crăciun, violoncelist ca Tiberiu Ungureanu, oboiști ca Elena Mihai și Adrian Petrescu, fagotist ca Mihai Tănăsilă, cornisti ca Nicolae Lipoczi și Dorin Pătrașcu, suflători ca Alexandru Ciobanu și Florea Pane, sau grupul de percuționiști condus de Laurențiu Băcanu, întreaga orchestră avîndu-l în frunte pe energicul coordonator și organizator, concertmaestrul Nicolae Iliescu, te poți duce oriunde, cu mîndrie și fără a-ți fi teamă de nimic. Cu o conditie însă, aceea a unui dirijor competent, talentat, dinamic, precis și cu o gestică elegantă, cu care instrumentistul să formeze un corp comun care să dea naștere actului artistic. Așa cum s-a întîmplat în concertul condus de Civjel și în care am putut audia un Don Juan de excepție, cu tempi ceva mai vioi decît eram obișnuiți, cu o muzicalitate ce ilustra pe deplin „valurile" ultimului mare romantic din istoria muzicii și cu execuții solistice și colective ireproșabile. La fel, Albinioni a fost redat cu întreaga sa căldură, noblete și măreție a falnicei republici venețiene, de micuta trompetă în si bemol acut, velocitatea, sunetul strălucitor, pătrunzător și cărnos fiind rezultatul unei tehnici de vîrf deținută de Iancu Văduva, solist de valoare mondială! În sfîrșit, povestea marelui cneaz Alexandr Nevski, depănată într-un mod unic de Prokofiev în muzică și de Serghei Eisenstein în cinematografie, a prilejuit încă un succes de seamă corului Filarmonicii „George Enescu", întărit cu partida de bărbați a corului ansamblului „Rapsodia Română", ambele dirijate de Vasile Pântea și Nicolae Ghiță; cu și mezzosopranei Olga Csorvasi, solistă avînd un timbru cald și o voce bine lucrată, care a oferit un model de cînt concertistic, într-o arie de linie.

În cîțiva ani s-au petrecut cîteva fapte importante la filarmonica bucureșteană. Conceptia directorului Mihai Brediceanu asupra formării unui colectiv tînăr, riguros selectat, a permis infuzia celor mai înzestrate elemente produse recent de școala românească. Apoi, formarea acestora și închegarea unui colectiv unitar a revenit dirijorilor permanenți, iar în ultima vreme marilor talente care se numesc Horia Andreescu și Cristian Mandeal; iată, rezultatele n-au întîrziat. Și suprema satisfacție a tuturor artiștilor Filarmonicii „George Enescu" o constituie, desigur, împlinirea cerințelor estetice ale publicului, în urma trăirii intense a actului artistic interpretativ. Căci cele cîteva lacrimi observate pe mai multi obraji, înseamnă, spre marea noastră mulțumire, o bucurie cu adevărat creatoare!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Antropologie culturală

În cartea **Timp și cultură** Ilie Bădescu își propune, și cu un bun rezultat, să relanseze în cultura română, **antropologia filosofică** în plenitudinea ei — antropologia istorică (sau **creația**), antropologia valorilor materiale și spirituale (sau **cultura**), antropologia socială (sau **civilizația**). În acest scop, el cuprinde și analizează suita (seria) demersurilor ființei umane, a „demiurgului", individual sau colectiv (etnie, națiune, umanitate), în planul **creațiilor**, al **culturilor** al **civilizațiilor**. Dar, lucru extrem de important pentru definirea **obiectului antropologiei filosofice** nu se oprește aici. El duce cercetarea și explicarea mai departe, și în planul **timpilor**, și în planul **spațiilor**, și în planul **mișcărilor**.

Drumul pe care-l parcurge un popor, în speță poporul român, reprezintă pentru el o „succesiune" de revoluții. În același timp are în vedere că ceea ce particularizează și definește personalitatea unui popor o constituie **SUCCESIUNEA** de **activități** materiale și experiența spirituală întemeietoare. Și, pentru a le cuprinde, explicita și înfățișa în firescul lor, în naturalul lor, în continuitatea lor cosmică și istorică, în realitățile lor întemeietoare își fundamentează opiniile prin argumente de ordin: a) **ontologic** — etnie, națiune, umanitate; b) **praxiologic** — creație, cultură, civilizație; c) **epistemologic** — mitologie, istorie, filosofie; d) **politic** — drept, stat, revoluție; e) **artistic** — personalități exemplare, genii naționale.

Ființa umană este cuprinsă și înfățișată de Ilie Bădescu pe tot parcursul lucrării în integralitatea ei **biologică, spirituală, istorică**. Conceptelor cu care operează și desemnații lor: **general-umanul, general-socialul, concretul logic**, adică concretul generalizat istoric — concretul care ne oferă în plan local, ca timp, spațiu, mișcare, ontologicul, praxiologicul, epistemologicul, politicul, artisticul sînt expresia activităților colectivității date (etnic, națiune) atît ca întemeieri cît și ca împliniri. De aici, coboară cu analiza ființei umane pînă la matricele ei **genetico-psihologică, ideatico-constructivă, politico-juridică** (internă și, mai ales, externă), **imaginativ-artistică**.

Creația, cultura, civilizația, ca stări de lucruri și fapte, ca valori materiale și spirituale sînt **opera** indivizilor de excepție, a colectivităților umane restrînse, a etniilor, a națiunilor. Ele sînt însă întruchipate și ridicate la înălțimea de unicat de geniile naționale. Personalitatea creațiilor, a culturii lor, a civilizațiilor le-o conferă geniile. Acestea sînt **agenții** care întruchipează individualitatea creațiilor, a culturilor, a civilizațiilor. Exemple sînt destule. Platon și Aristotel pentru clasicismul antic grec, Michelangelo și Leonardo da Vinci pentru renașterea italiană, Shakespeare și Dickens pentru epoca modernă engleză, Eminescu și Brâncuși pentru epoca modernă clasică românească.

Ilie Bădescu exemplifică și cu geniile lui Kant, Goethe, Tolstoi, Dostoievski și mulți alții.

În fapt, este meritul lui de a fi definit spiritul național prin eponim și geniul prin ceea ce a luat din patrimoniul etniei sale și prin ceea ce a reprezentat etnia. Prin eponim, luat ca **general-etnic**, ca **general-național**, ca **general-uman**, Ilie Bădescu aduce în prim plan esența (das Wesen) creatoare, constructivă, proiectivă, a etniei respective.

Aici, în național, prin eponim ființează, se dezvoltă, se împlinește și timpul și cultura. Ele sînt omnipotente, omniprezente prin opera eponimă. Substanța timpului, a culturii, dimensiunea (sau dimensiunile), trăirea lor le-o conferă desigur etnia, națiunea. Numai prin etnii, prin națiuni putem vorbi de un timp (sau timpi), de un spațiu (sau spații), de o mișcare (sau mișcări) încașă, indiană, greacă, romană, italiană, engleză, franceză, română etc., etc.

Gîndirea, acțiunea și, mai ales, fapta (căci nu orice acțiune este și faptă) istorică sînt expresia etniilor, a națiunilor. Nici gîndirea, nici acțiunea, nici fapta nu există în general, ci **concret-istoric**, prin oameni, prin personalități de excepție, prin genii. Ilie Bădescu înțelege, și susține, că geniile, ca unicate, ca personalități cu forțe demiurgice exprimă masele, etniile, națiunile. Acestea le-au proiectat, le-au constituit, le-au afirmat. Și timpul, și cultura ca măsură a creației unei etnii, a unei națiuni ating prin genii culmile. Nu însă în afara etniilor, a națiunilor care le-au dat seva, le-au oferit prilejul, le-au asigurat trăirea.

Prin opera eponimă Ilie Bădescu susține întemeiat, dar și argumentat, și demonstrează teza de început a lucrării sale, că, de fapt, avem de-a face, cu o mare diversitate a realelor lumii, cu un pluralism al esențelor lumii (etniilor) și de aici o mare pluralitate a „universalelor" culturale ale planetei. Toate acestea sînt conforme „marii pluralități de matrice naționale".

Orgoliile marilor imperii de a domina și dirija lumea s-au izbit totdeauna de virful de lance al operelor eponime ale etniilor. Prin aceste opere și-au găsit măsura și împlinirea timpul și cultura etniilor. Ele, operele eponime, ne dau nu o simplă egalitate de timp matematic, ci o identitate de tip matriceal, ontologic între **timp, cultură, etnie.**

Nu se poate însă ignora nici faptul că „marele" culturale ale centrului cînd s-au retras au luat în multe cazuri cu ele și „humusul" etniilor asupra cărora s-au întins. Așa și-au asigurat fertilitatea intelectuală, ascuțimea inteligenței, spiritul de creație, de inventivitate, de tehnologie etc.

Identitatea între timp, cultură, etnie se realizează prin pluralitatea acestora din urmă. Etniile sînt factorul motor, creator, agentul care realizează unitatea dar și diversitatea timpilor, a spațiilor, a mișcărilor, a culturilor. Prin ele timpul devine cultură.

A trăi în timp înseamnă a crea, a face cultură, a construi civilizație. Și a le realiza ca atare, conforme cu etnia însăși prin care se realizează, nu înseamnă altceva decît a ființa prin cultură creînd, făcînd, construind timpul tău. Căci există atîția timpi și atîtea culturi cîte etnii există. De aici putem concluzie și Ilie Bădescu are dreptate cînd atrage atenția asupra acestui fapt, că există un timp și o cultură franceză, un timp și o cultură engleză, un timp și o cultură germană, un timp și o cultură rusă, un timp și o cultură română etc.

Iată pe ce pivotează, și nu fără temei, cartea lui Ilie Bădescu, pe ființa umană — aparținătoare unei etnii, unei națiuni — în calitatea ei de constructor al timpului și al culturii. Homo a străbătut toate treptele dezvoltării, dar a și creat toate tipurile de modele de timp, de cultură, de cunoaștere, de politică, de spiritualitate.

Spațiul carpato-danubiano-pontic luat ca tipuri de timpi și de culturi este racordat, de Ilie Bădescu, pentru a-l face inteligibil, la lumea europeană. Și nu numai. De aici ajunge la lumea chineză, indiană, egipteană, greacă, romană, bizantină. Ca, în cele din urmă să poposească atent asupra spațiilor, timpilor, mișcărilor, culturii românești. Aceasta îi permite să decodifice și să ne înfățișeze și structurile **ontologice**, și cele **epistemologice**, și cele **culturale**, și cele **politice**, și evoluțiile acestora de-a lungul istoriei.

Desigur, Ilie Bădescu ne oferă doar un model de a face antropologie filosofică. Este însă un model care permite coexistența și a altor modele de antropologie filosofică și chiar dezvoltarea modelului său prin alte modele, ale altor cercetători.

M. MACIU ■

Așa arată un „filtru" pentru muncitori. În interior sînt dotări sanitare funcționale și de un gust desăvîrșit.

Un peisaj de o mîndră frumusețe — curcanii „supergrei" obținuți de geneticienii de la ferma 12 Brad

Bătălia pentru linii pure

Inginerul Mircea Tănase are în biroul său (o încăpere ca o sală de seminar universitar, cu tablă și pupitre, cu aparatură de proiecție, cu cărți, tratate și multe, multe reviste în limbi străine, cu schițe și scheme pe pereți) o emblemă vie. Unul din acele mici patrupede sinonime cu experimentul, cu cercetarea, cu sacrificiul în numele suprem al cunoașterii. Un hamster alb, ca de porțelan, mă privește tandru dintr-un bol de sticlă, cu mărgelele ochilor lui de chihlimbar. Nu e supărat că l-am deranjat de la micul dejun cu bucăți de cartofi cruzi, este obișnuit să converseze cu oamenii, chiar și în timpul mesei, deși un aviz lipit pe casa lui din sticlă translucidă te avertizează „nu mă deranjați !". Micul „cobai" răstoarnă preceptele cum că familia din care face parte nu suportă o astfel de hrană. Și, totuși, pentru el cartofii sînt chiar un deliciu, a aflat așa de la stăpînul care l-a învățat atîtea și l-a obișnuit cu multe lucruri neștiute de confrații lui de prin alte laboratoare. Inginerul Mircea Tănase este zootehnist și, de 14 ani, de cînd a venit, direct de pe băncile facultății, la Întreprinderea avicolă de stat Bacău se ocupă de ameliorarea și selecția raselor și liniilor de curcă.

Precum am mai scris, am văzut un excelent film documentar despre această întreprindere, ce se situează de ani și ani de zile în fruntea sectorului avicol din țara noastră. (este Erou al Muncii Socialiste, iar de curînd i s-a conferit iarăși Ordinul Muncii, Clasa I, pentru locul întîi în întrecerea socialistă pe anul 1987). Am aflat, printre altele, că, datorită geneticienilor ei, se situează între cele patru firme din lume posesoare de linii pure de curci, putînd să furnizeze hibrizi pentru milioane și milioane de broileri de carne. Prin efortul de ani și ani de zile al oamenilor din laboratorul de patologie și genetică de la Ferma 12 Brad, condus de prietenul micului hamster. Și atunci, am plecat la Brad, la 25 de kilometri de Bacău.

Unicat în țară, complexul de selecție curci de la AVIBAC a reușit, într-o scurtă perioadă de timp, să asigure o genotecă națională de cea mai mare valoare pentru pasărea socotită, pe drept cuvînt, „o mașină de carne", dar atît de greu de obținut. Prin cercetare proprie, adică prin știință făcută și aplicată direct în producție. Este ideea și inițiativa — ca, de altfel, multe din cele ce s-au acumulat ca specific și valoare la AVIBAC, într-un sfert de secol — inginerului Petre Plăcintă, director al unității de la înființare. Unul dintre acei oameni, dintre acei conducători de producție care știu să sfințească locul unde muncesc, care știu că actul conducerii înseamnă răspunderi și obligații, gîndire și acțiune, război permanent cu rutina, o victorie zilnică asupra ta însuți. Cînd apare, după examenele de diplomă, la facultatea de zootehnie a Agronomiei din Iași, se înțelege, are nevoie de absolvenți, de spirite proaspete, și, se subînțelege, vrea „numai vîrfuri". Decanul i le „oferă" cu plăcere, prea conștient de ambivalența situației — în binele producției, în binele tînărului absolvent care va avea unde să arate repede ce a învățat în școală. În 1974, și-a ales vreo șapte. Printre ei s-a aflat și șeful promoției, Mircea Tănase, dar nu neapărat pentru note l-a ales. Obișnuiește să întrebe și să afle ce-au mai făcut acești copii pe băncile facultății în afara de calificativele luate la examene. Șeful promoției răspundea, în context, foarte bine unui gînd al său. Activase la cercul de genetică al facultății, fusese chiar distins cu un premiu la o sesiune republicană de comunicări științifice studențești pentru o schemă originală de hibridare în ameliorarea celor două rase autohtone de vaci — Bruna de Maramureș și Bălțata românească — cu Hollstein.

...A doua zi, după ce tînărul inginer s-a prezentat la muncă, pe aeroportul din Bacău a aterizat un avion, debarcînd cuști cu cîteva zeci de mii de pui de curcă destinați „Avicolei". Veneau din Bretania, din Franța, de la o fermă renumită în creșterea curcilor și valorau cît aurul curat. Reprezentau 4 linii pure, un genofond de la care se intenționa pornită o experiență. O experiență temerară, toți zootehniștii și toate firmele avicole din lume cunosc că specia reprezintă o „uzină de carne", dar poate fi și un faliment la ușă (cîte firme n-au falimentat pînă acum ?!), existînd un risc incomensurabil. Și asta pentru că, în ciuda numeroaselor și numeroaselor încercări, cercetări și cheltuieli nu se eradicaseră încă bolile provocate de cele 3 microplasme ce seceră puii de curcă pînă la 80 la sută dintr-o populație, dintr-o generație. (Cea mai mare firmă din lume cu acest profil a cheltuit într-un an 5 milioane de dolari pentru eradicarea microplasmelor, fără ca rezultatele să fie cele așteptate). Și totuși, directorul de la Bacău n-a dezarmat, n-a renunțat să se înroleze în prima linie a acestei bătălii științifice și să arunce în „foc" cei mai buni specialiști ai săi, printre care și pe noul venit. Și-a trimis inginerii la specializare și documentare în țări cu mari tradiții în creșterea industrială a curcilor, i-a îndemnat să citească, să studieze, să învețe, i-a luat părtași la orgoliul său profesional (și de ce nu ?! național). „Nu sîntem la fel de capabili ca alții ?! Nu putem să ne asigurăm aceleași condiții tehnice și tehnologice ?! Aceeași pregătire a oamenilor ?! Dacă răspunsurile sînt afirmative, să încercăm !, să luptăm !, să putem !", sunau telegrafic vorbele sale. S-a înconjurat de tineri iar tinerii s-au contaminat de puterea și voința sa, susținute de programele dezvoltării zootehniei în țara noastră. Printr-o muncă titanică, printr-o acerbă implicare a competenței generatoare de idei, în cîțiva ani, AVIBAC a atins performanța. A fost printre primele firme din lume care, în fine, au eradicat flagelul, reușind să învingă toate cele trei microplasme — Gallisepticum, Sinoviae, dar mai ales pe cel mai virulent și greu de stăpînit virus, Meleagridis. Printr-o avalanșă de inovații și de invenții capitale, specialiștii români au pus la punct o tehnică și o tehnologie zooveterinară de obținere a puilor liberi de viroze. O veritabilă cucerire științifică și practică. E vorba de un lanț laborios al producției concomitent cu probe, încercări și analize de domeniu farmaceutic. Firește, s-a pornit de la ou. S-au spălat și s-au dezinfectat, bucată cu bucată, mii și milioane, s-au cufundat în soluții de antibiotice, în numeroase și numeroase rețete și formule după fiecare făcîndu-se, în trepte, de la ou la pasărea adultă supraviețuitoare, de la mascul la femelă, analize serologice, analize de sînge, pentru a se vedea efectul. Cît și care dintre agenții patogeni s-au distrus ? S-a completat metoda prin injectări directe de alte antibiotice (în alte formule) în camera de aer a oului. Cu maximă atenție pentru a nu o străpunge. Fiecare încercare era un pas, dar nu cel definitiv, mai ales atotdistrugătorul Meleagridis rezista. Atunci, s-au aplicat injectări și în albumen, în scopul de a se proteja embrionul. Au fost injectate și sînt injectate săptămînal milioane de ouă. Manual, cu grijă, cu maximă atenție, e, în fond, o treabă de microchirurgie pe viu. O execută inginerii, medicii veterinari, biologii, cercetătorii, operatorii, muncitorii complexului. Se forează cochilia la turații mari pentru ca orificiul să fie cît mai mic, iar prin el se introduc acele de seringă și se pompează o anumită cantitate dintr-o anumită rețetă de antibiotic cu spectru larg. Meleagridis-ul n-a mai avut încotro, a cedat... Dar cîte teste, cîte probe, cîtă neodihnă, cîtă grijă, cîte cheltuieli, cîtă răspundere ? !...

Tehnologia s-a perfecționat, acum spălarea-uscarea-dezinfecția ouălor se fac automat, doar injectarea nu se poate priva de delicata mînă și de precizia umană. Una din invențiile capitale (premiată la Salonul național din 1986) este un proiect de inginerie tehnologică de vîrf, constînd într-un nou tip de stație de incubație, „ce iese total din clasic", cu mediu protejat. Printr-un sistem special de filtre, și de echipamente, de circulație a aerului și de suprapresiuni se a-

Un munte de date se adună și se prelucrează pentru o linie pură. Prin introducerea tehnicii de calcul, totul este mult mai sigur și mai ușor

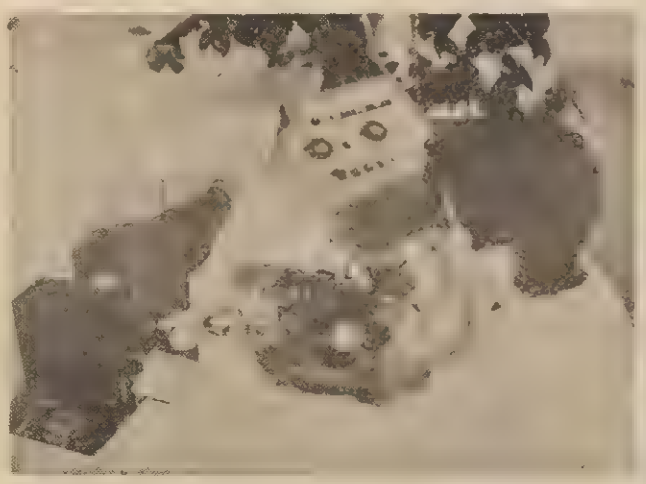

Laboratorul de patologie și genetică este dotat cu aparatură ultramodernă, cu care se efectuează multiple analize necesare în selecție

Rămîne sau nu rămîne în schema de hibridare ? Cîte teste trebuie să suporte pentru asta !

La AVIBAC, grija pentru condițiile de muncă este o preocupare de prim ordin a conducerii întreprinderii.

reportaj • Flacăra reportaj • Flacăra reportaj

sigură în incubatoare o totală protecție microbiologică. Altfel, munca titanică și cheltuielile de pînă aici ar fi zadarnice. Sînt oprite să treacă din aerul de-afară în microclimatul dinăuntru toate microorganismele, patogene sau nu. Invenția aparține inginerului Petre Plăcintă.

Concomitent cu această bătălie împotriva microplasmelor, a început, s-a dat și continuă cea pentru selecție și ameliorare; orice linie pură degenerează curînd, e o lege biologică naturală, dacă procesul de selecție nu e întreținut. Aici nu există pauze, praguri și limite. Liniile importate, din rasele Norfolk, Beltsville white, Holland white, au constituit, cum spuneam, rampa de lansare, practic, demult s-au metamorfozat în altele. AVIBAC a ajuns să formeze și să dețină, în circa un deceniu, 25 de linii pure. Iar la aceasta a contribuit și un fiu de țăran din Dragomirna, moștenind vocația de ctitor a oamenilor din Țara de sus a Moldovei, genele creativității și originalității acestora. (Acolo, acasă, în Mitocul Dragomirnei, inginerul Mircea Tănase mai are un frate mai mare, Alexandru, din cei 10 împrăștiați prin țară, în meserii și locuri de muncă diferite, sculptor în lemn și agonisitor de frumuseți folclorice bucovinene, transformîndu-și casa în muzeu).

Sub poala pădurii unde este pitulată împărăția curcilor (de fapt, nu există localitatea Brad, ci doar paradisul acesta vegetal înnobilat de brazi, care i-au dat numele locului, atît de bine ales pentru o atît de delicată operă de creație) stăm de vorbă îndelung. Eu insist asupra muncii sale de genetician, el, abătîndu-se, subtil spre alte zone, spre filozofie și artă. Are suflet delicat de poet și structură de gînditor.

A lucrat, și a obținut, linii libere de viroze, linii performere pentru carne, linii performere pentru ouă și linii mixte, linii cu talii și greutăți impresionante de masculi... Dar cîte alte caracteristici nu urmărește un ameliorator (ritmul de creștere, valorificarea furajelor de către fiecare pasăre — căci 65 la sută din costuri în avicultură le reprezintă furajele — fiziologia reproducției etc. etc.).

Dacă în 1975, creșteau la Bacău curci de 4,5—5 kilograme, acum, în urma muncii genetic-ienilor se obțin curent cele de 8—10 kilograme. Într-o hală m-a inundat un peisaj cu totul inedit și necunoscut. O lume de bulgări uriași de zăpadă, sau mai exact de niște uriașe sfere mișcătoare, albe, pufoase și gălăgioase. Pătrunsesem în hala supergreului de Bacău, (L 69), curcani cît struții africani, cîntărind cîte 30 de kilograme fiecare. Și fiecare poartă o marcă, așa cum poartă orice ou, orice pui, orice individ pe această fermă de selecție. Un munte de date se adună, se urmărește, se interpretează științific pentru a deveni motivația unui șir de decizii, suportul gîndirii într-o nouă acțiune. Nu mai e posibil s-o facă mintea omenească. De 2 ani, AVIBAC s-a înzestrat cu un oficiu propriu de calcul, iar de serviciile lui beneficiază, în primul rînd, „laboratorul uzinal de patologie și genetică!" Ameliorarea, selecția, adică viitorul firmei.

CICI IORDACHE-ADAM

Echipaj pentru Singapore

Echipajul e ca o familie.

— Taxi, Comando 2! Pista liberă, totul normal!

— Turnu Otopeni. Bună dimineața! Sînt TAROM 314, pe finala lungă, pentru pista 26. Cabina pregătită, pista la vedere. Aprobați aterizarea!

— TAROM 314. Bună dimineața! Turnul Otopeni. Aveți liberă aterizarea! Pista 26. Vîntul calm. Verificați, trenul scos și zăvorît! După aterizare, eliberați pista pe calea Alfa!

Dialoguri scurte, comenzi sigure într-un triunghi de unde radio. La „capătul" lor, Mihai Roman, comandantul adjunct al aeroportului Otopeni, pilotul comandant inspector, Cristea Țara și Felicia Diaconescu, șef de tură la Turnul de control. Peste cîteva clipe, din negura dimineții, se desprinde, planînd deasupra pistei, o aeronavă Boeing 707. Roțile ating pămîntul României. Minutul 0.11. **„Cursa jubiliară TAROM 311, din direcția Singapore — Bangkok — Abu-Dhabi a aterizat!"**, se aude glasul crainicei în difuzoarele aeroportului.

Pasagerii coboară la autobuze. În cabină, piloții mai rămîn cîteva clipe în scaunele lor, înconjurați de ceasuri și butoane, ascultînd liniștea motoarelor. Au ajuns acasă. Pilotul comandant Cristea Țara are azi 49 de ani. La bordul aeronavei, orhideele aduc de departe, din Extremul Orient, mesaj de pace. A fost o cursă normală, din punctul de vedere al zborului, chiar dacă pe aeroportul din Abu-Dhabi piloții s-au confruntat cu condiții minime la aterizare sau dacă peste Golful Bengal norii de furtună i-au obligat să ocolească 70 de kilometri. La Bangkok, vreme frumoasă. La Singapore, ploaia ecuatorială a biciuit aeronava imediat după aterizare. Deasupra Golfului, nimic nou, turbulență aproape tot timpul.

Neobișnuit este însă faptul că această cursă, TAROM 314, a împlinit, azi 8 iunie, ora 5 și 14 minute, zece ani de existență a liniei aeriene București — Singapore.

— Cursa TAROM pe ruta București — Abu-Dhabi — Bangkok — Singapore a apărut pe hărțile de trafic aerian internațional, ne spune directorul general al Companiei TAROM, Constantin Costache, ca o expresie a relațiilor de colaborare, de extindere și dezvoltare a liniilor aeriene TAROM, pe toate meridianele globului. Distanța de zbor de 10 267 km este a doua ca mărime, după București — Beijing, din programul TAROM. Cursa se efectuează în circa 13 ore și este, poate, cea mai dificilă, din cauza condițiilor climatologice foarte grele, în zona ecuatorială fiind o umiditate de 98% și o temperatură de 40 de grade. Cu toate acestea, continuă interlocutorul nostru, Compania Tarom se bucură de respect în rîndul pasagerilor, piloții români avînd un bun renume pe aeroporturile pe care zboară. Pentru noi românii aceste zboruri, pe care le efectuăm de zece ani, au însemnat și o cunoaștere a preferințelor pasagerilor din Asia, diferențiindu-se, evident, de cele ale europenilor, și care au generat o policalificare a serviciilor, pentru ca zborul să devină cît mai agreabil.

Directorul comercial al companiei, Romulus Crăciun, adaugă faptul că, pentru această cursă, solicitările au crescut de la an la an, vara trecută, în perioada de vîrf, fiind necesară suplimentarea cu o a doua secvență pînă la Bangkok, în Veneția Orientului, cum este supranumit. Anul acesta o suplimentăm, din nou, începînd cu 19 iunie pînă la Bangkok și operînd, în același timp, alte curse suplimentare spre și dinspre diverse puncte din Europa și bazinul Mării Mediterane.

Cu TAROM, în cea mai deplină siguranță

Cursele lung-curier sînt ca o ștafetă. Unui echipaj bun, îi urmează altul la fel de bun

Această cursă este o legătură directă între Asia de sud-est și Europa, cu tranzitare prin București. Programul său este corelat în așa fel încît un pasager să ajungă, în cel mult 16 ore, în orice parte a Europei, fie că este vorba de Amsterdam, Berlin, Bruxelles, Copenhaga, Frankfurt, Londra, Madrid, Paris, Roma, Viena sau Zürich. Bilanțul său, adaugă directorul comercial, este reprezentat de circa 13 960 ore de zbor, în care s-au transportat peste 180 000 de pasageri. O activitate apreciată și de un mare cotidian din Singapore, în paginile sale, considerînd că Taromul a operat neîntrerupt, timp de zece ani, această cursă, cu rezultate bune, fiind și o invitație pentru viitor pasagerilor săi.

Compania TAROM, pregătind călătorii cît mai plăcute pasagerilor ce urcă la bordul aeronavelor sale, dorește și cu această ocazie extinderea de noi linii aeriene eficiente pe glob. Le urăm succes și cer senin!

VICTOR RĂDULESCU

(Urmare din pag. 9)

„Obiectivele strategice de dezvoltare a societății noastre, de trecere în acest cincinal la un nou stadiu — de țară socialistă mediu dezvoltată — de realizare pînă în anul 2000, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor pentru afirmarea largă a principiilor comuniste de muncă și viață dau o perspectivă largă, minunată privind progresul patriei noastre — iată — finalitatea apoteotică definită de însuși cel ce a inițiat și conduce acest proces de dezvoltare fără egal în istoria românească.

Ca o coordonată imperativă imediată apare precizarea **trecerii de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă la realizarea unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale.**

Abordînd unele aspecte ale modului cum sînt înțelese critica și autocritica și vestejind mentalitatea unora că o să și recunoască greșelile și o să-și ia angajamentul de a se îndrepta, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu fermitatea revoluționară pe care o cunoaștem, denunță fățărnicia unei asemenea mentalități.

„Or — precizează secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, acesta **nu este un spirit revoluționar, o înțelegere revoluționară a conducerii și a rolului criticii și autocriticii și nu are nimic cu democrația muncitorească, revoluționară.** Dimpotrivă, acest fel de a înțelege este opus și dăunător democrației muncitorești revoluționare.

Și încă mai răspicat în continuare subliniază **necesitatea de a fi bine înțeles că sistemul larg pe care-l avem nu trebuie să slăbească, să diminueze în nici un fel ordinea și disciplina;** dimpotrivă, presupune o creștere și mai puternică a spiritului de răspundere de sus pînă jos în fața partidului, a poporului.

Aceeași preocupare pentru spiritul nou și perfecționare, se referă și la toate organismele democratice care funcționează de aproape 20 de ani. Este necesar să crească — iată corolarul formulat de to-

În avangarda noului

tovarășul Nicolae Ceaușescu — **răspunderea colectivă a oamenilor muncii în calitate de proprietari și producători care au în administrare o parte a bogăției întregului popor.**

Dimensiunile acestei bogății nu sînt desemnate la zi prin cele 5 trilioane lei, din care fondurile fixe reprezintă peste 3,2 trilioane lei.

Creșterea continuă a bogăției naționale, în primul rînd a fondurilor fixe, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii avansate, repartizarea echitabilă a venitului național reprezintă singura cale pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pentru întărirea independenței și suveranității României — iată o perspectivă cum nu se poate mai clar și mai mobilizator definită!

Am înaintat mult în domeniul dezvoltării forțelor de producție, a dezvoltării generale, dar nu în aceeași măsură am asigurat ridicarea nivelului politico-ideologic, al conștiinței revoluționare, aceasta este concluzia de la care pornesc considerațiile secretarului general al partidului referitoare la activitatea ideologică și politico-educativă, la dezvoltarea conceptiei revoluționare, la formarea conștiinței omului nou, care să gîndească și să acționeze în spirit revoluționar.

Creației ca factor de înnoire sub multiplele ei forme de manifestare și organizare îi este rezervată un loc de frunte. Presa, radioul și televiziunea, cinematografia, teatrul, în general toate mijloacele noastre de informare și de educație trebuie să-și perfecționeze activitatea, să o axeze într-o măsură mai mare pe problemele generale ale dezvoltării patriei, ale activității politico-educative de ridicare a nivelului de cultură al întregului popor — conchide și în această direcție secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu alte cuvinte „Cîntarea României", marele festival al muncii și creației, al educației trebuie să devină o operă cu adevărat de formare a omului nou, o Cîntare a omului nou.

Anchetă Flacăra

„Creşterea limbei româneşti ş-a patriei cinstire"

S-au împlinit 121 de ani de cînd, în mai 1867, la Bucureşti se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 121 de ani în care cultura şi ştiinţa românească s-au ridicat la rangul de instituţie de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare şi de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoţie evenimentul atît de important în zidirea culturii noastre naţionale, ne amintim, dintre atîtea fapte şi idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepţiune" pe care o personalitate a timpului, Ştefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidenţă „misia" cu adîncă semnificaţie pentru ziua de atunci şi pentru totdeauna : „nu poate fi dorinţă mai legitimă... pentru membrii aceleiaşi naţiuni... decît aceea de a-şi cultiva limba naţională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ieie de la un popor". (...) „d-voastră primiţi astăzi de la patiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... şi în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim această dorinţă ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoşi, limba, trebuie să-l lăsăm posterităţii române... întreg şi intact".

Inspiraţi de această deviză patriotică, superbă în expresia şi adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitaţia de a fi părtaşi la dezbaterea deschisă tuturor generaţiilor despre „creşterea limbei româneşti", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1. În ce fel aţi comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 121 de ani ?

2. Cum vedeţi actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3. Ce faceţi prin truda, prin opera şi viaţa dumneavoastră, pentru creşterea limbii române ?

Au răspuns în numerele anterioare : Titus Popovici, G. Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petru Poantă, Val Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanţa Buzea, Cezar Baltag, Gheorghe Bulgăr, Fănuş Neagu, Cezar Ivănescu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituţ, Nicolae Dragoş, Corneliu Sturzu, Ştefan Augustin Doinaş, Romulus Rusan.

MIHAI UNGHEANU

„Cu asupra de măsură"

Îndemnul Văcărescului, „creşterea limbei româneşti", va fi înţeles cu atît mai bine cu cît îl plasăm în epoca lui : în vremea fanarioţilor şi după aceea limba română mai era încă tratată drept o limbă incapabilă să vehiculeze noţiuni subtile sau înalte şi inaptă pentru producerea literaturii artistice. N. Iorga a dat, să nu uităm, chiar în 1906, o bătălie pentru limba română, care nu se instăpînise încă la teatrul naţional.

„Creşterea limbei româneşti" adică a aşezării ei la nivelul tuturor limbilor creatoare de artă şi de idei din Europa a fost preocuparea de prim ordin a scriitorilor români. Dacă prin Mihai Eminescu poezia românească dădea la sfîrşitul secolului trecut o sinteză de limbă artistică extraordinară, pregătind saltul valoric următor, proza începe abia la sfîrşitul secolului trecut să-şi deseneze traiectoria ei suitoare în materie de limbă artistică pe o filieră care pleacă din Bolintineanu, trece prin minorul Pantazi Ghica şi deschidea, prin proza lui Alexandru Macedonski, un drum nou prozei româneşti. Fără aceşti predecesori, Mateiu Caragiale şi pamfletarul sau prozatorul Arghezi nu sînt de imaginat.

În perioada interbelică sînt de reţinut, de aceea, ca semn al unei conştiinţe artistice noi privind limba română literară, reacţia lui Arghezi la adresa romanului **Ion**, tratat ca o carte fără gramatică şi stil, ca şi reacţiile împotriva literaturii „cu stil" datorate lui G. Ibrăileanu şi Camil Petrescu. Atît primul polemist, cît şi ceilalţi doi exprimau poziţii contrarii în materie de limbă artistică pledînd programe diferite. Le amintim aici nu pentru îndreptăţirea lor totală, ci pentru justificarea lor de principiu.

Cum arată „creşterea limbei româneşti" după război în comparaţie cu aceste precedente ? De obicei se absolutizează din toate punctele de vedere valoarea literaturii interbelice opusă uneori pînă la antiteză celei care i-a urmat după război. Dacă atitudinea era justificată pentru primele două decenii postbelice, în care a apărut o mare cantitate de literatură uniformizată sub raport tematic şi stilistic, nu aceeaşi este situaţia mai tîrziu, după o mie nouă sute şaizeci. Dar chiar şi în această perioadă, sectoriană în cele mai multe privinţe pentru literatura română, au existat reacţii împotriva uniformizării, păstrîndu-se o linie de contact cu experienţa predecesorilor.

Interesantă pentru literatura română postbelică este prelungirea dincoace de război a direcţiei autohoniştilor, a ţăranilor cu simţ insurecţional sau revendicativ intraţi în literatură, cei care se aşezau ostentativ la ţărăniia cea mai aspră, căreia îi dădeau şi drept de cetăţenie literară în opere manifest. Intră aici Zaharia Stancu, cu poezia lui mai veche şi proza din **Desculţi**, tangenţial Cristian Sîrbu, intră la fel Eusebiu Camilar cu poezia lui dintîi şi cu **Cordun şi Avizuha** (în care **Desculţii** lui Zaharia Stancu a avut puncte de sprijin), după cum şi poezia şi proza lui Dumitru Corbea, sfîrşitul de serie fiind o încununare : **Morometii** lui Marin Preda. Este aici un orizont uman şi literar comun, chiar dacă diferenţiat stilistic de la scriitor la scriitor, povestea fiului de ţăran care ajunge intelectual şi scriitor, narată după război de mîini diferite, aduce şi o anume prospeţime şi asprime lingvistică, caracteristică filonului popular pe care îl reprezentau. Nu s-a făcut destul caz de limbajul „desculţilor" şi al Morometilor, ultimul roman fiind acuzat chiar de tuşe naturaliste.

Eusebiu Camilar a ţinut chiar multă vreme o rubrică de limbă română în pagina dintîi a unei reviste literare, fără concurenţă, în anii cincizeci. Scriitori de extracţie rurală au consemnat şi după război relaţia limbii literare cu limba vie şi cu folclorul.

Dar au mai existat în primele două decenii de literatură română postbelică şi alte manifestări stilistice originale. Ele sînt reprezentate de romanele lui G. Călinescu **(Bietul Ioanide** şi **Scrinul negru)**, de **Groapa** lui Eugen Barbu. Dacă primele romane continuă linia lui G. Ibrăileanu şi Camil Petrescu, romanul lui Eugen Barbu coboară tematic din romanele periferiei bucureştene, iar stilistic din proza argheziană. Aceste cărţi continuă cu deliberare direcţiile literare antebelice, presupunînd fiecare un program constient, chiar dacă nedeclarat.

Mult mai vie sub aspect teoretic, pentru a nu mai vorbi de valoarea stilistică a literaturii apărute acum, este producţia literară din ultimele două decenii de literatură. Interesant este că se schiţează dispute asupra limbii literare, că se redeschid discuţiile asupra posibilităţilor latente de expri-

mare ale limbii române, că se aduc probe de frumuseţe literară din texte vechi, că mulţi scriitori închină adevărate imnuri limbii române. În 1965, de pildă, Marin Preda tipăreşte un articol răzbunic despre **Problematica română veritabilă şi „făcătorii de cuvinte"**, susţinînd o proză de transparenţă stilistică, cu accent pe probleme şi nu pe culoarea lexicală. Deşi atacul privea o tendinţă a prozei mai tinere (proza cu cocoşi roşii şi viţel alb), i-a răspuns un poet tînăr şi impetuos : „Tovarăşe Marin Preda, nu ne luaţi cuvintele !" Nu era vorba de o expropriere, ci de reluarea unui mai vechi duel literar, între calofili şi anticalofili în literatură. Chiar dacă nu s-a desfăşurat pînă la capăt, polemica a punctat o problemă reală. Proza suporta o adevărată invazie a culorii şi ornamentului, o infuzie de lirism împotriva căreia se făcuseră mari eforturi anterioare pentru a scăpa.

Semnificativ este şi serialul din revista **Săptămîna** susţinut de Eugen Barbu, interesat, număr de număr, să ilustreze o linie balcanică a literaturii române ilustrată cupios cu mostre de stil alese din textele preferate de autorul **Groapii.** Prea puţin luată în consideraţie această incursiune prelungită în paginile policrome ale autorilor români mai vechi este reprezentativă pentru o parte a prozei româneşti contemporane. Proza „căftănită", după vorba lui Ion Barbu, are în ultimele două decenii mulţi susţinători.

Nu sînt de trecut cu vederea nici semnalele de alarmă pe care mai mulţi scriitori (Fănuş Neagu, Eugen Barbu, Mihai Giugariu, spre exemplu) le-au dat, cerînd apărarea limbii române de stricăciunea curentă. În fond şi rubrica „creşterea limbei româneşti" din **Flacăra** merge în aceeaşi direcţie. Apar şi manifestări extreme : un profesor tînăr şi şcolit cere (în „Luceafărul") să fie scoşi din manuale Creangă şi Brătescu Voineşti pentru că au un vocabular căduc, nepotrivit mentalităţii infantile actuale.

Pentru a încheia seria de manifestări teoretice asupra limbii române trebuie să pomenim lunga campanie a lui Constantin Noica, pe care n-a părăsit-o de fapt niciodată, pusă în slujba dezvoltării posibilităţilor semantice ascunse ale limbii române. Este în iniţiativa lui Constantin Noica, de altfel continuator al uneia interbelice, o polemică dusă cu mai vechea prejudecată faţă de posibilităţile de expresie ale limbii române în plan intelectual. Toate aceste preocupări de o natură mai teoretică au dizolvat multe inhibiţii şi au fost producătoare, dacă nu întotdeauna de curente, dar de serferi literare ilustrative pentru un nou stadiu stilistic al limbii române. Expresivă este şi direcţia eseistică care gravitează în jurul lui C. Noica şi a temelor acestuia, arborînd un limbaj foarte suplu, eliberat de vechile prejudecăţi, semn că lecţia deschizătorului de drum a prins.

„Creşterea limbei româneşti" în ultimele două decenii de literatură contemporană este incontestabilă, ea atingînd cote noi faţă de experienţa interbelică. Foarte vie, cu producţii memorabile este direcţia prozei sau a romanului poematic, fie că şi-l ia de model pe Mateiu Caragiale, fie că nu. Cap de coloană şi maestru de necontestat aici rămîne Eugen Barbu cu **Princepele** şi **Săptămîna nebunilor**, care au dus la emulaţie, la apariţia de noi mateini, de bizantini şi alţi policromi. Ilustrativ şi valoros este, spre exemplu, romanul **Amurgul levantinilor** de Mircea Constantinescu, scriere care atît prin atmosfera unui Bucureşti crepuscular, cît şi prin stil, descinde din Eugen Barbu. Tot aici intră şi caligraficele romane fanariote publicate de Dan Mutaşcu. Recent un roman scris în registru parodic, **Calpuzanii de Sulviu** Angelescu, care profită de precedentele acestea proze de revărsare stilistică, propune o sinteză stilistică pe cît de savantă pe atît de interesantă.

Un alt prozator artist care face şcoală este Fănuş Neagu. Spre deosebire de Eugen Barbu a cărui proză artistică este mai livrească, cea scrisă de Fănuş Neagu este mult mai legată de limba vie. Structuralmente Eugen Barbu descinde din literatură, fiind interesat mai ales de pitorescul lingvistic al vechilor cartiere bucureştene sau de vorbirea argotică. Limba lui Fănuş Neagu este fundamental ţărănească, topită apoi într-un altaj propriu unde intră atît reminiscenţe de lectură, cît şi expresiile cele mai noi auzite din gura ţăranilor, a mahalagiilor, a tifosilor de pe stadioane. Amalgamul lingvistic al prozei acestuia este uimitor şi inimitabil, ceea ce n-a împiedicat însă apariţia urmaşilor. Iată doi : Apostol Gurău în **Începutul verii astronomice** şi Nicolae Fulga în **Drumuri în ciimpie.** Dar nici unul nu face abuz de metaforă, suportînd simultan influenţa mai multor scriitori contemporani. Tutela lui Eugen Barbu sau Fănuş Neagu rămîne însă copleşitoare pentru mulţi. Corneliu Ilrim, Vasile Rusescu, Dan Claudiu Tănăsescu, Dinu Băcăuanu se trag din această nouă „manta" a prozei româneşti.

Incontestabil sporul de stil şi de artă rămîne împunător. El a fost ilustrat în ultimele două decenii şi de reprezentanţi ai generaţiilor mai vechi, care în noul climat al prozei româneşti au tipărit opere surprinzătoare. Rămîn neuitate povestirile lui Vasile Voiculescu în care limba slujeşte legenda şi mitul. Sînt de pomenit aici **Desculţele** şi **Făptuirile paradisului** de Radu Albala, un matein veritabil, evocator al unui Bucureşti nu atît vechi, cît necunoscut, într-o limbă supravegheată şi cu patină. Tot acum reînvie într-o carte cu limbă încantatorie, ritmată şi rimată, pe tema răscoalelor ţărăneşti, Creangă al Munteniei, Ion Marin Iovescu. Toate aceste nume şi opere compun un fapt de limbă artistică masiv şi impunător, fără termen de comparaţie în istoria literaturii române. Este de discutat, alături de Marin Preda, dacă proza de culoare este cea care se cuvine întîi să propăşească, dar existenţa şi valoarea ei artistică rămîne un fapt şi un cîştig sigur.

Nici cealaltă direcţie nu a dispărut, ba are reprezentanţi dintre cei mai viguroşi, în frunte cu Marin Preda. Linia construcţiei obiective, de factură intelectuală o reprezintă ciclul romanesc al lui Paul Anghel a cărui limbă literară impune atît prin concreteţe cît şi prin subtilitate, oferind o sinteză nouă cu rădăcini în prozatori atît de diferiţi ca Rebreanu, Sadoveanu, Camil Petrescu, Mircea Eliade. Suplu stilistic, cu note calofile este şi Constantin Ţoiu, atras de observaţie, psihologie, intelectualitate. Cine şi-ar propune să continue **Arta prozatorilor români** de Tudor Vianu ar avea de trecut în revistă o materie de o bogăţie rară. Totul este să ne dăm seama de abundenţa valorilor prezente. Arhitect de factura lui Rebreanu, Ion Lăncrănjan este de pildă un prozator foarte interesant sub aspect lingvistic, deşi inerţial este taxat drept lipsit de stil ca toţi ardelenii. E de văzut, în trecere fie zis, dacă această aşa-zisă lipsă de stil a transilvănenilor nu este ea însăşi un stil. Ion Lăncrănjan este un mare minuitor de limbă, masa lingvistică a romanelor lui, neanalizată, fiind de o excepţională valoare. Oprim aici sumara demonstraţie a excepţionalei „creşteri a limbei româneşti" de după război prin proza scriitorilor postbelici.

Aportul poeziei la „creşterea limbei româneşti" este după război mult mai vizibil decît cel al prozei, încă puţin cercetat. Deschiderea a dat-o şi aici Nicolae Labiş, dar a rămine la el ar fi o greşeală. Limba poeziei lui Nichita Stănescu, care nu se reduce la „necuvinte", merită o analiză specială. El a contribuit decisiv la dezinhibarea limbajului poetic, cu dubla suită de efecte pozitive şi negative, inevitabile. De unde i-a venit lui Nichita acest îndemn ? Poate de la **Zoosophia** lui Ion Gheorghe, tîlu obligatoriu într-o discuţie despre „creşterea limbei româneşti" după război, poate de la încetăţia insurecţională a lui Eugen Barbu, mare amator de asociaţii neobişnuite şi îndrăzneli de limbă ? A existat la un moment dat un laborator comun al poeziei şi al prozei pentru ţinta literară în cenaclul „Nicolae Labiş". Rămîne ca istoria literară să descopere adevărul. Un eminescian neepigonic a prezidat apoi poezia românească postbelică. Versurile hieratice, pure şi tensionate ale lui Cezar Ivănescu vin dintr-un etalon eminescian. Un Eminescu însuşit altfel, din interior. În suita de poeme **Doina** (din cele două volume cu acelaşi titlu) există o superioară lecţie eminesciană înţeleasă în spiritul şi nu în coaja ei. Grigore Hagiu, un oficiant al cultului eminescian, aşeza întreaga sa generaţie sub semnul **Odei în metru antic.** În poezia Constanţei Buzea, a lui Dan Laurenţiu, a lui Gheorghe Pituţ vom regăsi ceva din marea lecţie tradusă la nivelul unei limbi artistice superioare. Evoluţia atît de diversificată a poeziei româneşti este foarte greu de sistematizat. Există o categorie de poeţi foarte supravegheaţi şi cenzuraţi, amatori de forme fixe şi de cuvinte rare, împovăraţi de lectură şi unii de erudiţie. Intră aici Romulus Vulpescu, strălucit traducător şi poet, Tudor George, maestru al formelor fixe, dar temperament baroc, Gheorghe Tomozei, cu o poezie studiată sub raportul lexicului şi caligrafiei, Dumitru M. Ion, Horia Bădescu şi mulţi alţii. Din laboratorul care l-a produs şi pe Nichita Stănescu s-a ivit apoi Adrian Păunescu, energic, tumultuos, intempestiv, folosind modele paşoptiste şi modele moderne, deschis oricînd limbajului cotidian. Lingvistic vorbind, energia lui artistică este comparabilă cu a lui Fănuş Neagu, dar mai puţin interesat de artă decît acesta. Ultimoare este şi experienţa de limbaj pe care o face Marin Sorescu în **La lilieci**, carte pe cît de controversată pe atît de citită şi de autentică. Indiferent de concluziile de canon estetic, indiferent de genul şi specia unde poate fi încadrată, **La lilieci** este o experienţă stilistică plină de consecinţe. Sînt apoi fanteziştii ca Leonid Dunov, Emil Brumaru şi Şerban Foarţă, care au scris capitolul lor de poezie şi de limbă română postbelică.

Ceea ce facem aici nu este o completă recapitulare, ci doar demonstraţia unui patrimoniu neanalizat.

„Creşterea limbei româneşti" este un legat testamentar văcărescian, pe care scriitorii de după război l-au respectat cu „asupra de măsură". Sînt numeroase scrierile cu care limba română se poate mîndri după război. „Poeme pentru mama" de Mircea Micu, alt exemplu, sînt şi ele o victorie a limbii române, o limbă suavă uimitoare, scrisă parcă pentru a infirma o dată pentru totdeauna prejudecata după care transcarpatinii n-ar avea harul „gurii de aur". Frumuseţile limbii române pot fi căutate pe întreaga suprafaţă a literaturii de astăzi.

Anchetă realizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU

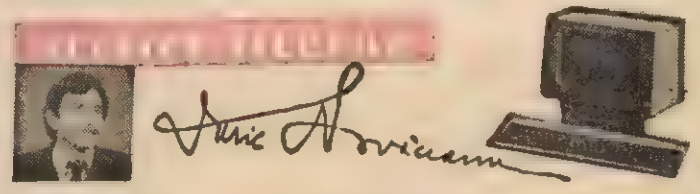

Mehedințu Florea — Brașov. Vă mulțumim pentru multele dumneavoastră observații și pentru hohotele de ris, neprogramate, stîrnite computerului. Nu-i egoist și vrea să le explice și celorlalți participanți la „Atelier" de ce a făcut acest lucru. Dumneavoastră sînteți pensionar (deci, dispuneți de timp), aveți 68 de ani (deci, aveți experiență) și citiți (poate fi o pasiune absolut lăudabilă) foarte atent „Flacăra", inclusiv poemele publicate în „Atelier". Pînă aici e bine și în ordine. Nu ați înțeles două poeme publicate de noi și le puneți în discuție valoarea. Și de data asta e bine. Poemele respective — **Tu ești somnul** și **Anotimp** — au apărut în „Atelierul" nostru din 15 aprilie. Au autori : Gabriel Mureșan și, respectiv, Ella Grigorescu, dar nu-i numiți. Și asta nu-i în ordine. Apoi treceți la disecare. O reproducem întocmai, reținînd în paranteze observațiile dumneavoastră : „Tu ești somnul adînc (Subînțeles (.) cred că e vorba de „Ea") / din care nu pot să ies (Aici e ceva de neînțeles !) / Oh, de aș avea puterea să inventez / în frigul lui ianuarie / o mașină de tricotat vise / să te-nvelesc în culori țipătoare ! (Pe cine ? Somnul sau pe Ea ? Și de ce în culori țipătoare, că doar nu-i vorba de rimă !). (Urmează apoi paranteza (sic !) în care se spune : Chiar dacă într-una din nopțile trecute / întrai și ieșeai din poemele mele. (Suflet bun !). (Să înțeleg că din iubire a învelit-o să nu răcească, deși ea, ingrata, intra și ieșea din poemele lui ? Ți-e și milă de el !). Trecem peste repetiții și ajungem la concluzii : (Ceva nu e clar. Dacă în poem este vorba despre somn acesta, este substantiv — să nu mai despărțiți subiectul de predicat, îmi suflă computerul, virgula trebuia pusă puțin mai înainte — neutru, iar dacă e vorba de Ea, atunci e vorba de gen femenin. Două contraste). Nu-s două, sînt mai multe, dar vă lăsăm la cuvînt :

(În poemul **Anotimp**, să înțeleg că este vorba de un tînăr pe care iubita lui îl tratează cu răceală ?). Nu : e vorba de o tînără pe care iubitul ei o tratează astfel ! Pentru că cine scrie este de... gen femenin ! „Am să-mi cumpăr patine / să profit de ghiața / privirii tale. / Și dacă va dura (măcar dacă scria : și dacă ghiața din ochii tăi va dura) / pînă să sosească primăvara, / am să-mi cumpăr / căciulă de blană / să nu mă trezesc / cu părul albit / de ninsoare". (Să înțeleg că tînărul, asemenea unui trubadur, se afla sub fereastra iubitei ? Și de ce era necesar să cumpere căciulă de blană, cînd am înțeles că nu e vorba de ger, ci de ceva care să-i apere părul de ninsoare ?).

Stimate Mehedințu Florea : nu ninge numai zăpada în poezie. Ca și în viață. Nu sînteți nins ? Și-atunci, de ce nu vreți să citiți tot poemul și vă opriți unde vă convine ? Sînteți critic literar ? Primul poem mai avea un vers, important : fata ieșea din somn trintind ușa enervată. Asta nu v-a enervat ? Să ne oprim și noi la de ce „să cumpere căciulă de blană", reținînd că în continuare spuneți „astăzi cînd peste tot se caută să se facă economie de materiale" ? Nu aveți dreptate : cele două poeme sînt frumoase, sînt scrise de niște tineri cărora noi nu facem decît să le punem puțin aer sub aripi. Dumneavoastră, cu-surgiu, ați vrea să le tăiați aripile. Cu regretul că nu putem — nu avem spațiu — să intrăm într-un dialog mai lung cu dumneavoastră, vă așteptăm pe mai departe. Cu sau fără foarfecă.

Cora Evy — Brașov. Nu. De data aceasta poemele trimise sînt mult mai slabe decît primele. Cel publicat de „Atelier" (15 aprilie) l-a fascinat pe Cristian Caragea, din București, care vă dedică, la rîndul său, un altul : „Îți mulțumesc, Cora Evy / Nu mă-ntreba de ce. / Lasă frunzele să cadă / și vei înțelege".

Hana Rabin-Matecescu — București. Multe, foarte multe lucruri frumoase în ceea ce ne-ați trimis, aproape imposibil de descifrat ! Nu credem prea mult în bilingvism poetic, chiar dacă există exemple celebre ; e ca o casă cu etaj : la parter, limba care se vorbește în stradă, obligatorie ca să te faci înțeles ; la etaj, în singurătate, cealaltă, ca să nu înțeleagă cei din stradă. Mai scoateți din „vraful de manuscrise" alte poeme și, dacă-i posibil, dactilografiați-le.

Ștefan Alexandru — Cîmpina. Computerul nu vrea să afle cine v-a acordat distincțiile și premiile de pînă acum pentru poezia pe care o scrieți, evident, cu ajutete : nu vă lipsește talentul, îi lipsiți dumneavoastră de unele lucruri, între care rigoarea, risipindu-vă în texte mărunte care pot minuna, dar nu sînt încă de admirat.

Ne oprim, deocamdată, la Abțibild pe tăcere. Chiar dacă pasiunea dumneavoastră de „baterist" e recunoscută, cînd scrieți, lăsați tobele pe coridor. Amintiți-vă de ce spunea Arghezi, dînd definiția **Tobei** : „Scula asta are / mare căutare / niciodată golul / n-a sunat mai tare". Parcurgînd unul din poeme, computerul s-a oprit la strofa : „A început să ningă cu-nserare, / poștașii se întorc în ilustrate. / La țărm de-ocean, în Baleare, / sfîrșesc milionare sclerozate", pentru a vă atrage atenția : Baleare — arhipelag în Mediterană". Știe el ceva, așa că uitați-vă pe hartă și o să vedeți că oceanul e de partea cealaltă.

Condrea Daniela — Pitești. După lectura poemului **Ai vrea ?**, din care reținem și noi : „Ai vrea să fii tu soarele meu / și luna, și stelele și cerul, / să fii aerul meu, floarea mea / cu care mi-aș umple inima" ,computerul a transcris un alt poem, din care iarăși reținem : „Vrei tu să fii grădina mea, / de iarbă mare și de catifea ?". Și a adăugat: Tudor Arghezi, **Mirele**, în **Cărticică de seară**, 1935. De data asta ciuperca e cît mînăstirea.

Mai trimiteți : Nayt Syrk — Botoșani.

Deocamdată nu : Cristian Stănculescu, Filip Ioana, Dana Florea — București ; **Andra Barbu** — Slatina ; **Dan Iordan** — Tulcea ; **Urse Aurelia** — Slobozia ; **Biriș Ioan** — Cluj-Napoca ; **Mircea Becheru** — Drobeta-Turnu Severin ; **Bărbieru Aneta** — Galați ; **Bocioroagă Paula Daniela** — Teleorman ; **Gabor Stefan și Gilda Florescu** — Galați.

Nu vă pierdeți timpul : Marin Lia — Mărășești ; **Constantinescu Isabela** — Constanța ; **Stinghe Marin** — Brașov ; **Anton Tiberiu** — Focșani ; **Voicu Raul Alin** — Ploiești ; **Eleonora Negrea** — Galați.

DARIE NOVĂCEANU ■

Trai

Ultimul spectacol de toamnă
îi dau două frunze
sus, pe trapezul crengilor golite.
Grațios balansează ritmat
pe fondul orchestrei de vînt,
acrobații în piasa timpului

EUGENIA FARAON

Gardul

Inaltul gard dintre noi
s-a născut și a crescut discret,
din orgoliile noastre.
Deoparte și de alta,
aceleași zorele
și-un alt destin.
O mînă de copil, firavă,
se-ntinde printre gard
să fure o căpșună.

ION ATANASE

Armistițiu

Vezi, chiar dacă mîinile mele au uitat
cintecul umerilor tăi,
chiar dacă buzele mele au pierdut
forma numelui tău,
iar inima tic-tacul privirilor tale,
încă mai știu cum începe povestea,
încă mai știu cum se sfîrșește.

ROȘCA MARIUS

Noapte bună

La ora cînd mașinile de spus noapte bună adorm,
cai mascați pășesc imperceptibil
printre copacii nînși cu zăpadă atomică ;
respirațiile devin individualizate,
iar obrajii ne sînt plini de stele căzătoare :
la ora cînd tonomatele de vise adorm,
dragă Alice din Țara minunilor,
cai înaripați pornesc în căutarea ta cu gîndul
clipelor cînd nu vom mai fi fericiți
doar din milă pentru amintiri și speranțe.

LAURENȚIU CAZAN

Prieteni nestatornici

Dărîmă statuia
lui Don Quijote,
aplaudînd morile de vînt.

IOAN GĂBUDEAN

Primăvara

Iarna își vinde ogînzile
pe cîteva raze piperate.
cuvinte rămîn, nerostite pe buze.
Sinucigașe visele noastre s-aruncă
în văzduhul trepanat de muguri
fără putință de salvare.
Un zmeu de hîrtie semnalizează
ultimele mesaje ale copilăriei.

ȘTEFAN POLICI

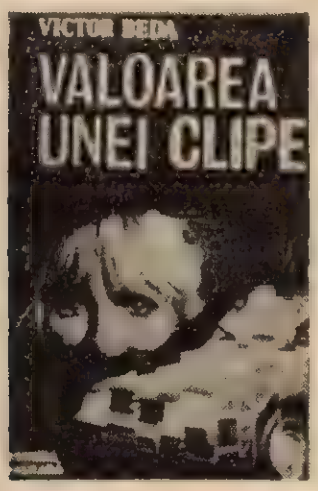

Privire omenească asupra vieții

Viața este, fără îndoială, laitmotivul prozelor scurte semnate de Victor Beda în volumul **Valoarea unei clipe** (Editura Militară, 1988). După cum un refren este și întîlnirea cu primejdia, acea punte îngustă pe care o trecem sau nu, dar care totdeauna așază lucrurile în adevărata lor lumină.

Mici compendii de existență cotidiană, întîmplările „la volan", povestite de Victor Beda, cu bonomie, cu gravitate și chiar cu har pedagogic, depășesc simburele știrii de senzație, dar și manualul de „conducere preventivă" (pe care l-a și realizat de altfel într-o altă formă). Un mod profund omenesc de a gîndi condiția unei îndeletniciri atît de răspîndite astăzi — cea de conducător auto, dacă și cea de... pieton, pur și simplu — prilejuiește autorului un interesant exercițiu de imaginație. „Personajele" acestui tip special de reportaj dețin, probabil, cu toatele, acte de stare civilă. Întîmplările în care au fost antrenate sînt și ele verificabile. Ceea ce nu există însă decît în personalitatea celui care scrie este altoiul de viață, de detalii și conjuncturi biografice care le aruncă în zona narațiunii literare. De obicei, e vorba de „întîmplări cu sensul la urmă" : o femeie tînără, mamă fericită a trei copii, conversează destinsă cu o fostă colegă, în timp ce căruciorul cu gemenii este acroșat de un troleibuz ; un tînăr pe deplin realizat, adorat de părinți și rubedenii, în pragul unei căsătorii nu mai puțin fericite, devine un infirm, în urma unui accident rutier ; un tractorist încredințează tractorul fiului său, încă nevirstnic, și rezultă, firește, un accident serios ; un șofer pus pe giumbușlucuri încearcă să „încalece" o cutie mare de carton în care... se afla un copil ; un inginer renunță la însurătoare cunoscîndu-și prietena cu adevărat în circumstanțele unui accident la volan ; o mireasă își încheie petrecerea de nuntă în... mlaștină, fiindcă șoferul era deja obosit de curse prea numeroase. Victor Beda știe să arate în prozele sale că fiecare om este necesar celorlalți, are locul lui bine delimitat în existență, pe care nu-l poate lăsa liber fără suferință pentru ceilalți. Pentru fiecare există o fericire de pierdut. Aceste mici „moralități" rutiere sînt, prin aceasta, reconfortante, evitînd cu bun simț efectul penibil al unei colecții de senzații tari.

Valoarea unei clipe este o agendă de profesionist, redactată cu curiozitatea reporterului și cu o mare dragoste pentru actul atît de uman al povestirii. Citind aceste „o mie și una de nopți" adevărate ale volanului, îndepărtăm, poate, cu o veșnicie pericolele necugetării.

TANIA MIHAI ■

La Opera Română

Povestirile lui Hoffmann. În conducerea muzicală a dirijorului Lucian Anca, vor evolua : Eleonora Enăchescu, Elvira Cîrje, Felicia Filip, Mihaela Agachi, Lucia Cicoară-Drăgan, Ionel Voineag, Dan Zancu, Cristian Mihăilescu, Ștefan Teodorescu, Ion Grigorescu, Nicolae Bratu.

● **Luni 20, la ora 18, Primul zbor,** spectacol realizat de cercul de balet al Operei Române, condus de balerinele Elena Dacian și Magdalena Rovinescu-Goia, cu participarea unor formații pionierești din capitală, laureate ale Festivalului național „Cîntarea României".

● **Trubadurul** de Giuseppe Verdi, marți 21 iunie (ora 18). În rolurile principale : Vasile Martinoiu (De Luna), Monica Teodorescu (Leonora), Floria Farcaș (Manrico), Lucia Cicoară-Drăgan (Azucena). Dirijează : Constantin Petrovici.

● Miercuri 22 iunie, la ora 18, **Liliacul** de Johann Strauss. Spectacolul se va bucura de colaborarea baștilor Ioan Hvorov și Constantin Gabor, alături de: Florin Diaconescu, Cornelia Angelescu, Eleonora Enăchescu, Lucian Marinescu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● **Anotimpurile** de Antonio Vivaldi, **Tristan și Isolda** după Richard Wagner și **Simfonia clasică** de Serghei Prokofiev, toate în montarea și coregrafia Alexei Mezincescu. Își dau concursul : Roxana Colceag, Nicolae Denes, Beatrice Bleont, Cristina Opincaru, Gabriel Opincaru, Mihai Tugearu, Cristina Teodorescu-Palade, George Postelnicu, Alexa Mezincescu, Maria Cumbari, Mihai Babușka. Joi 23 iunie, la ora 18.

● **Vineri 17 iunie, la ora 18, Chopiniana, Bolero** și **Nunta însingerată,** cu : Anne Marie Vretos (debut), Florin Brinduș (debut), Maria Cumbari și Ioan Tugearu, Madeleine Vasilescu, Mihaela Țigănuș, Beatrice Bleont, George Postelnicu.

● **Petrică și lupul** de Serghei Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, în matineul de duminică 19 iunie 1988 (ora 11). În distribuție figurează : Gabriel Opincaru, Cristina Opincaru (debut), Doina Bunoiu, Magdalena Rădulescu (debut), Florin Mateescu, Tiberiu Almosnino, Gheorghe Chiriței-cu, Alexandru Caraianopol, Dumitru Ologoiu, Doru Constantin și Laurențiu Guinea, Mihaela Țigănuș, Doina Acsinte, Alexandru Doruș, Cristina Scutărașu, Gabriela Stănescu, Cătălin Caracaș, Julieta Voinea (debut), Lucia Ciubotaru.

● Duminică seara, la ora 18,

Haralamb Zincă

(Urmare din pag. 9)

tate de necontestat. Și-au adus aportul la făurirea lui scriitori de talent. Vă asigur că nu este deloc ușor să scrii un roman polițist bun și care să nu imite modelele occidentale. De ce n-aș spune-o ? Au apărut și cărți polițiste cu o cazuistică străină societății noastre. A apărut și multă maculatură... Dar maculatura nu reprezintă un apanaj strict al literaturii polițiste. Procentul e chiar mai mare în alte compartimente.

— Recunoașteți un înaintaș al genului ?

— Polițienii de astăzi ai romanului polițist românesc au în Liviu Rebreanu un înaintaș de seamă.

— Vă referiți la romanul „Amîndoi", apărut, de nu mă înșel, prin 1939 ?

— Nu vă înșelați. Un roman polițist autohton, scris de academicianul Liviu Rebreanu. Ei a ctitorit specia pe care noi ne străduim s-o continuăm. În acești ani s-au afirmat, cu succes, numeroși autori de literatură polițistă, dar nu s-a afirmat și o critică literară de specialitate.

— De „specialitate" ? !

— De ce nu ? Unul scriitor care se apleacă asupra acestei specii i se cere nu numai talent, ci și cunoașterea legislației socialiste, cazuistica noilor relații sociale, particularitățile școlii criminalistice românești. Ofițerul de miliție este el un polițist de profesie, dar, în același timp, este și un om politic. Deci eroul cărților noastre reflectă nemijlocit aceste realități pe care un critic literar neinițiat nu are cum să le înțeleagă și să le aprecieze oricît de realizată estetic ar fi cartea ce-i trece pe sub ochi.

— Nu mi-ați răspuns, însă, la întrebarea de mai sus : are dreptul de a fi integrat într-o istorie literară ?

— Orice istorie a literaturii, în zilele noastre, rezervă un spațiu — sau ar trebui să rezerve — literaturii polițiste. Istoricul literar nu îl va așeza niciodată pe celebrul Simenon (ciclul de cărți cu Maigret și isprăvile sale) alături de Malraux („Condiția umană", „Calea regală" ș.a.m.d.), ci va deschide pentru opera lui un capitol aparte numit literatura polițistă.

— Totuși, pentru ce vă grăbiți să plecați din București ?

— Merg la Sinaia, la Cumpătul, să scriu un roman de război — „Revelim-45", închinat ostașilor români care au participat la aprigele lupte pentru eliberarea Budapestei.

— De ce numai la Sinaia ?

— Acolo mi-am scris mai toate cărțile, acolo muza mea pogoară întotdeauna, darnică, chiar și atunci cînd plouă sau viscoleste de pe Vîrful cu Dor.

Experimentul „Jebel"

O mînă întinsă suferinței

Deși are o îndelungată istorie, suferința psihică a fost pînă nu de mult, extrem de puțin cercetată, doar secolul nostru dezvăluind o mare pasiune pentru sănătatea sufletească a ființelor sociale. Îmbolnăvirea psihicului, la fel de firească, a fost și continuă uneori a fi privită cu excesivă pudoare, poate datorită opiniei potrivit căreia o astfel de boală s-ar caracteriza prin deteriorarea facultăților mentale. „Pledăm și ne preocupă corectarea unei asemenea opinii", afirmă cu convingere dr. Nicolae Enășescu, medic psihiatru, directorul Spitalului Jebel, un loc unde se redau drepturi și bucurii ce păreau definitiv pierdute.

Departe de a fi o rezervație izolaționistă a celor care — de cele mai multe ori pentru moment — nu mai gîndesc ori vorbesc normal, spitalul acesta este privit — și nu doar din interiorul său — ca un teritoriu pe care se regăsesc drumurile spre continentul colectivității. Reușitele de pînă acum, de mare valoare fiind vorba de sănătate, se datoresc unui **experiment** pe care specialiștii spitalului din județul Timiș l-au numit simplu, **al integrării.** Concluzia la care ajungeau participanții Congresului Mondial Jubiliar de Psihiatrie la Copenhaga în 1986, spune multe: „Este certalmente un exemplu viu a ceea ce înseamnă o instituție de asistență psihiatrică, un **model** de îmbinare armonioasă a tradiției terapeutice cu noutățile organizatorice și funcționale în contextul normelor și principiilor de etică și deontologie". „Experimentul Jebel" își are acum și un simbol matematic, un poliedru cu 6 fețe, corespunzător unei camere dintr-o casă familială cu pereți, cu geamuri, cu uși.

— Am încercat să facem din spitalul nostru, se explică doctorul Enășescu, un microcosmos în care să se modeleze lumea cu toate valențele ei, permițînd astfel, experimentarea fără risc a resocializării, a reîntoarcerii bolnavului în propria lui sănătate, ca și în societatea care l-a format. Pornind de la ideea că orice pacient poate fi redat cît mai repede familiei și locului de muncă, dacă i se asigură condiții de viață cît mai apropiate de cele de acasă, am urmărit împlinirea acestui deziderat pe mai multe direcții: organizatorică, economică, juridică, culturală, socială și comunitară, cele 6 fețele ale poliedrului ce exprimă matematic experimentul nostru. Să nu se înțeleagă prin asta înșumarea a o serie de regulamente birocratice, ci o structură specifică desfășurînd un cîmp de acțiune al mecanismelor sociale specifice timpului pe care-l trăim, de autoconducere, autogestiune, autogospodărire, specialiști angrenați în acțiuni de psihiatrie industrială, programe de sociopsihoterapie, acțiuni educative la toate nivelele sociale.

Mai simplu spus, la Jebel s-a adoptat tactica „ușilor și ferestrelor deschise" care, încetul cu încetul, i-a atras pe locuitorii comunei Jebel să-și petrecă o parte a timpului liber în incinta spitalului, organizîndu-se în același timp prezența continuă a pacienților în comună, în întreprinderile sale, pe cîmp, sub supravegherea discretă a specialiștilor. Cu timpul, oamenii din comună au înțeles că sănătatea este un drept, dar și o obligație socială, iar simpla lor prezență în incinta spitalului, un zîmbet, o mînă întinsă celui atins de boală, poate ajuta deseori mai mult decît un îndelungat tratament medicamentos. Clubul, sala polivalentă, superbul parc zoologic oferă permanent condiții de recreere. La baza principiului „ușilor și ferestrelor deschise", venirea de lume sănătoasă la programele cultural-artistice, organizate prin vizita diferitelor ansambluri din Timișoara și din toată țara, în meciurile de fotbal de pe stadionul spitalului, organizarea serilor de discoterapie, filme, cenaclu literar, facilitează realizarea deziderativului cultural-educativ cu influențe pozitive asupra modelării comportamentale, satisfăcînd, totodată, permanenta nevoie de dimensiune socială.

— Terapiile nemedicamentoase cîștigă, prin rezultatele oferite, din ce în ce mai mult teren — afirmă doctorul Ion Oiteanu. Boala psihică produce secundar și un defect social. Pornind de la abilitățile de zi cu zi, trebuie refăcut tot ceea ce a fost distrus. Ergoterapia s-a dovedit a fi, în majoritatea cazurilor, extrem de utilă. Este vorba de recîștigarea capacităților de muncă. Paleta preocupărilor este deosebit de largă, pornind de la gospodăria anexă, unde vaca noastră „recordistă" Mira e îngrijită cu deosebită dragoste, pînă la tîmplărie ori croitorie. Muncind, își regăsesc treptat indemînările pierdute, ba chiar capătă unele noi, nu puține fiind cazurile în care pacienții au învățat meserii pe care nu le cunoșteau înainte de a se îmbolnăvi.

Munca l-a ridicat pe om în verticală și tot munca îl ajută să se desprindă din ceața bolii psihice. În majoritatea cazurilor, prin muncă se reclădește tot ceea ce a dărîmat boala. Acesteia i se adaugă alte terapii de recapacitare, cum ar fi psihoterapia, ce urmărește descărcarea de problematici a pacienților prin dialoguri „întîmplătoare" dirijate de medici sau, spre a mai da un exemplu, meloterapia — terapia prin muzică de care se ocupă, după criterii strict medicale Ilie Ștepan.

— Antrenarea pacienților în atelierele de ergoterapie — adaugă directorul spitalului — și în îngrijirea animalelor din sectorul agro-zootehnic sau a celor de ornament din Parcul zoologic, expunerile pe teme de educație în cadrul complexului social, la stația de radioamplificare ca și la cabinetele destinate sfatului pentru tineret, sfatului familial, sfatului juridic, au constituit acțiuni care vizează permanent abordarea prin prisma socio-culturală a formelor de comportament.

Participarea pacienților noștri la evenimentele din localitate, la campaniile agricole, precum și urmărirea foștilor bolnavi reîncadrați în producție, prin deplasarea medicilor noștri în cadrul psihiatriei industriale — cu contribuții deosebite din partea dr. Florin Gîldău — reprezintă preocuparea permanentă a colectivului de a întreține o legătură continuă, numai și numai în interesul foștilor pacienți. Acordînd asistență bolnavului psihic, asigurîndu-i șansele reintegrării, îl apărăm de devianța bolii și prin el apărăm societatea însăși.

Ar mai fi multe de spus despre acel loc unde se redau drepturi și bucurii ce păreau definitiv pierdute, dar mai ales despre deplina responsabilitate a oamenilor ce-l au în grijă, despre competența, conștiința morală, altruismul și generozitatea unor medici ce nu realizează doar susținerea vieții, ci și redesfășurarea unor personalități.

LIANA MOLNAR ■

Suspect pentru „infracțiunea" de ulcer

Odată cu apariția endoscopiei, privirea omenească a primit un pașaport de liberă trecere spre cele mai ascunse colțuri ale traiectelor digestuve. Aparatura ce folosește fibrele de sticlă pentru transmiterea imaginilor și a luminii reprezintă o adevărată prelungire a ochiului medicului care poate astfel pătrunde în toate detaliile structurii esofagului, stomacului, duodenului și colonului, descoperind eventualele leziuni ale lor. Ca orice tehnică complexă, endoscopia este în plin marș, prospectînd și descoperind mereu noi domenii de utilizare. Este și motivul pentru care, recent s-a desfășurat al șaselea simpozion național pe această temă cu titlul: „Valoarea și limitele endoscopiei digestive în diagnosticul afecțiunilor inflamatorii ale stomacului, duodenului și colonului".

Conferențiarul doctor Alexandru Oproiu, șeful școlii românești de gastro-enterologie, veritabil catalizator al căutărilor și demersurilor ei științifice, ne spune: „În cadrul lucrărilor manifestării noastre s-au discutat cele mai actuale probleme ale unor boli cu mare morbiditate cum sînt gastritele, ulcerele, colitele, stabilindu-se criterii unificate de diagnostic endoscopic și histopatologic. S-a insistat la masa rotundă din ultima zi asupra celor mai noi observații privind tipurile de colite cronice... Totodată, cu ocazia acestui simpozion a avut loc și o consfătuire de imagistică în care s-a precizat statutul explorărilor ecografice și computer-tomografice în comparație cu investigațiile izotopice mai vechi în diagnosticul afecțiunilor benigne și maligne ale pancreasului. De altfel, revenind la endoscopie, trebuie menționat faptul că ea și-a depășit condiția de metodă de explorare și s-a constituit și ca o cale de terapie în unele boli. Scleroterapia endoscopică a varicelor esofagiene în cazul cirozelor hepatice previne și tratează hemoragiile digestive printr-o injectare de substanțe sclerozante în aceste varice. De asemeni, cu ajutorul endoscopului, se pot extirpa polipii apăruți pe pereții stomacului, duodenului, colonului, evitîndu-se bisturiul, șingerările, anestezițile, într-un cuvînt, toate riscurile unei intervenții chirurgicale pe abdomen. Un capitol important al ordinii de zi a simpozionului a fost discutarea posibilei relații cauzale între un germene microbian numit Campylobacter Pyloris și gastritele cronice antrale și ulcerele duodenale".

Într-adevăr, de puțini ani, lumea medicală a avut revelația unui aspect de mare noutate și anume, asocierea acestui microorganism cu cele două boli digestive. Ca un veritabil detectiv, endoscopul a prelevat probe și i-a descoperit în 70—100% din cazuri „amprentele" și prezența la suprafața mucoasei gastrice a bolnavilor. Campylobacter Pyloris a început tot mai mult să fie suspectat de „infracțiunile" de ulcer duodenal și gastrită cronică. Deși culpabilitatea lui nu este total dovedită, se pune tot mai mult în discuție posibilitatea încriminării sale ca agent etiologic al acestor afecțiuni. Se fac cercetări intense în lume și școala de profil de la Spitalul Fundeni se află în prima-linie, prezentîndu-și concluziile și bogata casuistică la Congresul Mondial de Gastroenterologie de la Sao-Paolo. Dacă se va demonstra clar că acest germene microbian are un rol patogen, se vor deschide perspective deosebite în terapia ulcerelor și gastritelor, dat fiind faptul că el este foarte sensibil la sărurile de bismut și la o serie de antibiotice. Simpozionul s-a constituit pînă la urmă într-un adevărat proces intentat Campylobacterului Pyloris, cu probe, rechizitorii, martori ai acuzării în halate albe. Deși mai sînt încă necunoscute, posibilul și mai nou vinovat de ulcere și gastrite rămîne pe banca acuzaților. Pînă la sentința definitivă, este totuși hazardat să se administreze antibiotice în aceste afecțiuni. Oricum, medicina românească face studii intense în această direcție și numeroasele lucrări de ținută care s-au prezentat în zilele simpozionului au probat această accelerare a întreprinderilor științifice. S-a constituit un adevărat comandament de luptă împotriva bolilor digestive printr-o cooperare mai strînsă între centrele medicale din orașele țării pentru a se menține poziția de frunte cîștigată de școala noastră de gastro-enterologie. De altfel, una din bucuriile conferențiarului doctor Alexandru Oproiu este că specialiștii din Sibiu, Rîmnicu Vîlcea, Tîrgoviște, Galați, Suceava etc. afirmați și cu acest prilej prin rezultatele interesante ale cercetărilor lor sînt de fapt foștii lui elevi care au dus cu ei în diverse colțuri de țară nu numai profesionalism și pasiune ci și o neostoită sete de căutare a nouului.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

S.M.N.I.

La 3 ianuarie 1859, în frămîntatul pe atunci tîrg al Iașului, istoria și știința și-au dat mîna. În seara, mai bine zis în noaptea acelei zile, în apartamentul răposatului fruntaș unionist Dimitrie Rallet, membrii partidei naționale au hotărît, după aprige dezbateri și după trei puneri la vot, să susțină în Adunarea electivă **„de candidat la domnia Moldovei pe colonelul Alecu Cuza"**, cum glăsuiește angajamentul-document pe care l-au adoptat. Iar numele acestui **„june soldat"**, cum îl numește Bolintineanu, străbătu **„asemenea unei scînteі electrice [...] prin gîndul tuturor"**. Și cum locuința lui Rallet se afla în clădirea Muzeului Societății de Medici și Naturaliști din Iași, în apropierea sălii unde se afla expus scheletul unui elefant, gruparea partidei unioniste a fost poreclită **„Societatea elefantului"**; **„la Elefant"** — se spunea — a fost luată, după învingerea tuturor dezbinărilor, marea hotărîre. D. A. Sturdza are dreptate cînd scrie că, prin acest gest crucial, Moldova **„a avut prioritatea faptelor. În Iași începu lupta pentru dobîndirea Unirii."**

Și tot la Iași s-a născut și funcționează și astăzi, de mai bine de un veac și jumătate, una din primele asociații științifice românești, amintita Societate de Medici și Naturaliști din Iași — binecunoscută la noi și după inițialele ei: S.M.N.I. Porecla din 1859 dată partidei unioniste — **„Societatea Elefantului"** — nu reprezintă doar o localizare a clădirii unde s-a decis susținerea candidaturii lui Alexandru Ioan Cuza, ci exprimă și înrudirea dintre idealurile naționale și năzuințele propășirii științei.

Ca o dovadă a prețuirii tradiției științifice, Filiala din Iași a Uniunii Societăților de Științe Medicale (U.S.S.M.) poartă astăzi denumirea Societății de Medici și Naturaliști din Iași, iar actuala „Revistă Medico-chirurgicală" din Iași este subintitulată **„organ al S.M.N.I."**.

Cum a fost întemeiată și cum a fost concepută această venerabilă instituție?

Sîntem în 1829, anul semnării Tratatului de la Adrianopol și la puțini ani după mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu, din 1821. În Moldova, ca de altfel și în Țara Românească, viața economică, culturală, științifică și artistică începuse să ia avînt, se dezvolta învățămîntul în limba română, activa un număr crescînd de cadre calificate. În aceste condiții, este organizat mai întîi un **„Cerc de lectură medicală"**, a cărui primă preocupare este organizarea unei biblioteci corespunzătoare. În anul următor, 1830, cei 21 de membri ai cercului asigură procurarea a 12 reviste științifice, accesibile tuturor celor interesați. Doi medici de prestigiu unanim recunoscut, **Iacob Cihac** (1800—1888) și **Mihail Zotta** (1800—1864) au fost principalii ctitori ai acestui cerc, bucurîndu-se de sprijinul neprecupețit al marelui patriot și om de cultură care a fost **Gheorghe Asachi.** Primele ședințe s-au ținut în locuința lui Cihac, apoi în cea a lui Asachi.

Au trebuit să treacă trei ani pînă ce, în 1833, **„Cercul de lectură medicală"** a devenit **„Societatea de Medici și Naturaliști din Iași"**[*]. Autoritățile au privit mai întîi inițiativa cu suspiciune, temîndu-se că obiectivul de luminare a poporului pe care asociația urmărea să-l promoveze (pe lîngă cel de cercetare) ar putea constitui un ferment revoluționar. Pînă la urmă însă, chiar Casa Școalelor a acordat o subvenție anuală de 6 000 de piaștri. S-a recurs de asemenea la donații particulare, cu ajutorul lor realizîndu-se muzeul societății, iar în martie 1834 I. Cihac a deschis un curs de istorie naturală, **„pentru toți cei mai mari de 15 ani"**. Ulterior, societatea a dispus și de un amfiteatru, în cadrul unui local propriu, unde se afla și biblioteca.

Cei dintîi președinte al societății a fost **Mihail Zotta** (autorul primei lucrări de patologie profesională scrisă de un medic român: **Disertație de colica saturnina**); medicul **Constantin Vărnav** era vicepreședinte și conservator al muzeului, iar **I.Cihac** secretar. Printre membrii ai S.M.N.I. au figurat personalități de frunte din Moldova, Țara Românească și Transilvania, ca de pildă **Gheorghe Asachi, Ion Ionescu de la Brad, Teodor Stamati, Mihail Kogălniceanu, Atanasie Fătu, Iosif Vioia, Ion Ghica, Iosif Szabó, Frederic Bell, Pavel Vasici-Ungureanu, Neculae Kirlacopol, Carol Mihailie de Hodoca, ș.a.** Au fost cooptați ca membri corespondenți și mari savanți străini, printre care **J. J. Berzelius** și **Alexander von Humboldt.** Legăturile internaționale ale societății devin tot mai intense, reprezentanții ei participă la congrese internaționale prezentînd comunicări importante, printre care o lucrare citită mai întîi la Freiburg în 1839 de către Cihac, privitoare la **„propășirea civilizației în principatul Moldovei"**. În 1851 începe să apară „Foaia Societății de Medici și Naturaliști din Iași", avînd ca redactor pe Constantin Vărnav, autor și a unei **„fiziografii"** a Moldovei (prezentare a problemelor medico-sociale ale țării). Iacob Cihac publică în 1837 **Istoria naturală întîia oară în limba românească**, cea dintîi lucrare de științe naturale scrisă în limba română, un volum masiv, de 500 pagini, cu mai multe capitole despre faună, floră, mineralogie și o anexă de paleontologie, în care remarcabil este și efortul de a crea o terminologie științifică românească.

Nu vom insista asupra cărților, revistelor și acțiunilor științifice, numeroase și importante, datorate membrilor S.M.N.I. de-a-lungul existenței ei. Toate poartă amprenta preocupărilor lor de a cunoaște mai bine avuțiile naturale ale țării, de a le valorifica mai eficient, de a asigura progresul economic, social, științific, al învățămîntului, literaturii și sănătății. Mai mulți autori care s-au ocupat de istoricul societății au observat de aceea că ea a jucat în prima perioadă rolul unei **veritabile academii** (vezi studiul Adinei Arsenescu, în publicația „NOESIS" 1/1973). Această activitate academică a cuprins cicluri de conferințe și prelegeri, precum și dezbateri la sediul S.M.N.I., campanii de explorări floristice și faunistice din care au rezultat mai multe lucrări și un valoros ierbar, studii de agronomie și broșuri de popularizare a cunoștințelor agricole printre săteni, studii privind apele minerale ale Moldovei, lucrări medicale de diferite niveluri, cercetări mineralogice de mare însemnătate practică, în sfîrșit lucrări privind istoria științei, artele, școala, teatrul, literatura. Pe lîngă un fond de idei valabil, meritoriu, se strecurau pe alocuri și concepții depășite. Cihac fiind de pildă partizanul fixismului, iar fizica lui T. Stamati fiind tributară materialismului mecanicist. În ansamblul ei, opera lor și a celorlalți membri ai societății reprezintă însă un adevărat tezaur al iluminismului românesc.

Scopul care însuflețea pe propovăduitorii luminării din sînul S.M.N.I., spunea Mihail Zotta, era acela **„de a cerceta minele cele prețioase ale științelor, ale meșteșugurilor și a experienței veacurilor, spre a face din aceasta o nemeritată aplicație într-o țară pe care cu atîtea învățături a înzestrat-o [natura] și a cărei de tot feliul odoare rămîn a se descoperi."**

I. M. ȘTEFAN ■

[*] Denumirea inițială, din statut, era „Societatea medico-istorii-naturale în Principatul Moldovei"

140 de ani de la Revoluția din 1848

O tradiție a revoluției române:

Adunările populare

O ridicare în masă a poporului român pentru dreptul la existență națională și pentru dreptate socială devenise iminentă, în condițiile declanșării revoluției europene, mai întîi la Palermo, în Sicilia, apoi la Paris și în celelalte capitale ale unor țări vecine. Succesul unei viitoare revoluții române devine posibil prin sciziunea produsă în rîndurile clasei dominante, ca urmare a delimitării de interese între mișcările pentru progres prin desființarea privilegiilor sociale și elementele reacțiunii atașate privilegiilor, sub ocrotirea unor puternice forțe din afară. O delimitare labilă și confuză a condus la eșecul ridicării în Moldova, încă în stadiul incipient, moderatismul boierimii liberale preponderînd asupra spiritului revoluționar și îngăduind o reprimare rapidă și violentă din partea domnitorului Mihail Sturdza, rămas stăpîn pe situație. Preponderența elementelor moderate, care urmăreau doar aplicarea unor reforme limitate în cadrul Regulamentului Organic, a determinat teama de a face apel la masele populare, pentru a nu radicaliza mișcarea pentru reforme, pînă la a cere expropierea latifundiarilor și împroprietărirea țăranilor, așa cum s-a procedat în principatul de peste Milcov.

În Țara Românească sciziunea în rîndurile clasei dominante este profundă, delimitarea clară și categorică. Fii de mari boieri, îndoctrinați cu principiile liberale ale noii ideologii promovate de marea revoluție franceză, instruiți și educați la înaltele școli ale metropolelor europene, se alătură idealurilor clasei în ascensiune, fortificînd-o nu numai prin aderiune, dar prin situarea la posturi de conducere. Fenomenul nu este nou și nici izolat. El se produsese în Polonia și Ungaria, unde elemente ale nobilimii, animate de idealul emancipării naționale și sociale, adepte ale ideologiei liberale, se alătură și iau chiar conducerea luptei menite a aduce izbînda finală.

La București, Comitetul revoluționar, înființat în martie 1848, a pregătit minuțios ridicarea poporului. La fel au procedat românii aflați în Imperiul habsburgic. În pofida izbucnirii revoluției ungare, la 15 martie 1848, și proclamării principiilor burghezo-democratice, soarta românilor, ca națiune aparte, nu numai că nu se ameliora, dar se agrava, prin nerecunoașterea drepturilor lor la autonomie, adică la identitate politică. Speranța pusă în izbînda revoluției maghiare se dovedea o deșartă iluzie pentru români, căci conducătorii acesteia nu renunțaseră, odată cu adoptarea principiilor democratice, și la conceptul eronat și profund dăunător libertății naționale a popoarelor oprimate din Imperiul habsburgic, al reconstituirii vechiului stat ungar.

Luptînd cu energie și abnegație împotriva asupririi naționale din partea Curții din Viena, conducătorii revoluției ungare negau același drept celorlalte națiuni, înțeles ca o autodeterminare statală, ceea ce semnifica o emancipare politică națională de orice jug străin: „cu alte cuvinte — preciza marele istoric A.D. Xenopol — ungurii [desigur, conducătorii lor — n.n.] urmăreau, în revoluția lor, deslipirea de Austria, tocmai în scopul de a putea înăbuși mai fără împotrivire pe toate popoarele de altă gintă cuprinse în ceea ce se numea în de comun Țara Ungurească".

Într-adevăr, întrebați dacă ar fi capabili să renunțe la naționalitatea lor, în schimbul acordării tuturor libertăților democratice de către Curtea din Viena, unii conducători maghiari au răspuns în mod categoric negativ, confirmînd, prin aceasta, covîrșitoarea importanță a libertății naționale în evoluția poporului ungar, pe care însă, paradoxal, o tăgăduiau altor popoare, dornice de a se emancipa, fie de orice asuprire străină.

Înfruntați cu o nedreaptă și nesăbuită lipsă de înțelegere pentru idealul lor național, românii din Imperiul habsburgic reacționează cu fermitate față de declarația nobilimii maghiare din Transilvania referitoare la anexarea acestui principat la Ungaria. La 12/24 martie 1848, Simion Bărnuțiu alcătuia o proclamație către toți românii spre a fi răspîndită în diverse localități din principat, în care se apela la o energică ridicare, menită a cere recunoașterea identității politice a românilor. În scopul urmărit, se preconiza convocarea unei adunări naționale. În proclamație se propunea ca românii să răspundă cu un categoric nu unirii cu Ungaria în condițiile stabilite de nobilime. „Încă odată, frații lor! fără nație și republica e numai un despotism afurisit; ștergerea iobăgiei națiii române, ca națiunalitate română, congres național în care să ne înțelegem, mai înainte despre dobîndirea acestora. Nici mai mult, nici mai puțin — aceasta mai întîi, celelalte se vor adăuga; fără aceasta și raiul e iad. Afurisit să fie în veci oricare român va îndrăzni a face vreo unire pînă nu va fi proclamată națiia română".

În proclamația sa, Simion Bărnuțiu propunea românilor să se întrunească în conferințe naționale care să decidă asupra viitorului națiunii române, contra oricărei uniuni cu Ungaria, dacă nu se recunoaște identitatea sa politică aparte. Scriindu-i lui Iacob Mureșanu, la 7 aprilie 1848, Simion Bărnuțiu își deslușea și mai bine concepțiile și intențiile: „Românii trebuie să se înțeleagă să formuleze aceeași cerere, să nu-și risipească puterile, cerînd unul una, altul alta și făcînd adrese autorităților maghiare. Mai întîi, a avut loc o adunare pregătitoare în catedrala de la Blaj; la 2/14 mai 1848, la care a ținut memorabilul discurs Simion Bărnuțiu. El expunea cu claritate și fermitate drepturile naționale ale românilor, stăruind cu deosebire asupra principalului deziderat: „Fără naționalitate nu e libertate, nici lumină nicăirea, ci pretutindeni numai lanțuri și amorțire" [...] Naționalitatea e libertatea noastră cea din urmă și limanul mîntuirii noastre viitoare". Din discursul său, rezulta că libertatea fiecărei națiuni nu putea fi decît națională, căci prin ea devenea posibilă apărarea principiilor vitale, cel dintîi fiind însăși libertatea.

sfîșiurile". La această unitate de voință se putea ajunge numai prin convocarea unei mari adunări a românilor din Transilvania preconizată de Simion Bărnuțiu, spre a clarifica și formula revendicările naționale ale poporului român. Mai mulți fruntași politici ai românilor se alătură planului de întrunire a unei mari adunări, care prinde contur în concepțiile și acțiunile lor. Se redactează manifeste și proclamații. O febrilă acțiune este întreprinsă pentru pregătirea adunării din duminica Tomii, în fapt o adunare pregătitoare pentru marea adunare populară din 3/15 mai 1848. S-a declarat opoziția la unirea cu Ungaria, fără recunoașterea identității naționale a românilor. Țărănimea se atașează și mai mult de conducătorii săi de teama de a nu se agrava situația ei, prin anexiune.

În frunte cu tribunii lor, grupuri de țărani se îndreptau spre Blaj la finele lunii aprilie, pentru a participa la marea adunare națională, în pofida tuturor impedimentelor întreprinse de autoritățile maghiare. A doua zi, la 3/15 mai 1848, la prima mare adunare națională a românilor din Transilvania din Cîmpia Libertății, Simion Bărnuțiu propunea cele patru rezoluții, votate apoi în unanimitate de întreaga adunare, prin care se declara identitatea politică a națiunii române. Rezoluțiile aveau să dobîndească o dezvoltare, în ședința din 4/16 mai 1848, cuprinzînd drepturile naționale ale românilor: autonomie, folosirea limbii române, desființarea iobăgiei fără nici o despăgubire și cea a dijmelor și alte libertăți democratice. Se împlinea astfel un mare act de voință al națiunii române din Transilvania, reprezentată de cei 40 000 participanți pe Cîmpia Libertății.

În același fel, în cadrul unor adunări populare care să aprobe proclamația revoluționară, apoi constituția, s-au desfășurat evenimentele în Țara Românească. La 17/29 mai 1848 se definitivase componența Comitetului revoluționar, în vederea declanșării revoluției. Instituirea măsurilor severe, arestările, percheziționile și planurirea exilării unora dintre organizatorii revoluției au determinat decizia începerii acțiunii în ziua de 9 iunie 1848. În cea mai mare taină, plecaseră la Islaz, Ștefan Golescu și Ion Heliade Rădulescu. Lor li se alăturau batalionul lui Christian Tell și compania căpitanului Nicolae Pleșoianu, pentru a asigura succesul declanșării revoluției. În fața adunării populare de la Islaz, în dimineața zilei de 9 iunie 1848, Ion Heliade Rădulescu dădea citire proclamației revoluționare, care a fost aprobată prin aclamații, semnată de el însuși, apoi de: Șt. Golescu, Christian Tell, N. Pleșoianu și preotul Radu Șapcă. Ei s-au constituit în Guvern provizoriu la care a aderat și Gh. Magheru. Declanșarea acțiunii revoluționare a avut un puternic ecou: „Pretutindeni — scria Ion Ghica — știrea răsculării a fost primită cu mulțumire și entuziasm. Țara întreagă s-a deșteptat ca dintr-o letargie adîncă". Detașamentul revoluționar a trecut apoi prin Caracal, spre Craiova, ridicînd satele și împlîntînd stindardul tricolor pe biserici și pe casele publice".

Succesul revoluției la Islaz condiționa pe cel din alte centre revoluționare, deci din toată țara. La București, în ziua de 11 iunie 1848, tînărul Nițâ Magheru citea proclamația revoluționară mulțimii întrunite în piața Lipscani. Din punctul de vedere al statutului internațional, proclamația afirma dreptul țării la deplina autonomie internă. Printre altele, se preciza că „poporul român voește cu voință tare a-și păstra neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiuirii sale, dreptul său suveran în cele dinăuntru". Spre deosebire de petiția-proclamație a revoluționarilor moldoveni, care limita reformele în cadrul Regulamentului Organic, proclamația de la Islaz nu numai că nu le limita în acest cadru, dar se situa chiar împotriva lui: „Poporul român leapădă un Regulament care este împotriva drepturilor sale legislative și împotriva tractatelor ce-i recunosc autonomia". Înainte de înăbușirea revoluției, un exemplar din Regulamentul Organic va fi ars în mod simbolic de mulțimea adunată în București, la 6 septembrie 1848. Se formulaseră principalele libertăți democratice, precum și, deosebit de important pentru aderiunea țărănimii și revoluție, emanciparea și împroprietărirea țăranilor clăcași prin despăgubire.

La 13 iunie 1848, circulau carete cu steaguri prin București, mobilizînd mulțimea în piața Palatului. Auzind strigătele participanților la această mare adunare populară, Gheorghe Bibescu a cerut să i se trimită o deputație. Au fost trimiși Al. G. Golescu, I.C. Brătianu și N. Golescu, care să-i înmîneze proclamația revoluționară, prezentată drept Constituție: „Poporu — scria Ion Ghica — a vrut să spargă ușile scării ca să fie față la convorbire". Între timp, N. Golescu s-a arătat mulțimii cu constituția semnată de Gh. Bibescu: „Poporul, de mulțumire, l-a ridicat în sus". În noaptea de 13—14 iunie 1848, Gh. Bibescu a abdicat, iar a doua zi avea loc unirea celor două guverne provizorii. În izbînda revoluției, un rol însemnat l-a avut adeziunea populară, aprobarea în cadrul unor adunări a proclamației, apoi semnarea Constituției sub presiunea mulțimii revoluționare adunate în fața Palatului.

În provinciile locuite de români din Imperiul habsburgic, după prima mare adunare populară de la Blaj, are loc adunarea românilor din comitatul Caraș, la Lugoj, în zilele de 4/16 și 5/17 mai 1848, la care participă și românii din Moldova și Țara Românească. O a doua adunare populară a românilor din Banat are loc tot la Lugoj la 15/27 iunie 1848, la care s-au formulat cereri, precum introducerea limbii române și recunoașterea naționalității române.

La București, în ziua de 15/27 iunie 1848 are loc o mare adunare populară pe Cîmpia Filaretului, denumită, din acel moment, Cîmpia Libertății. Cei 30 000 de participanți depun jurămîntul pe Constituție și aclamă Guvernul provizoriu constituit prin unificarea celor două.

Între 2/14 și 16/28 septembrie 1848, se întrunește altă adunare națională la Blaj, la care au participat 60 000 de țărani români înarmați. S-au declarat opoziția categorică și nerecunoașterea anexării Transilvaniei la Ungaria. Se constituia o armată populară românească, menită a respinge atacurile forțelor reacțiunii politice maghiare îndreptată contra centrelor de rezistență ale celor ce nu admiteau unirea forțată cu Ungaria.

Caracterul popular, larg democratic, al revoluției române de la 1848—1849, evidențiat prin atitea adunări cu caracter reprezentativ, constituie una din trăsăturile sale fundamentale, demonstrînd lumii vitalitatea și hotărîrea de neclintit a națiunii române de a-și făuri de-sinestătător destinul său propriu între celelalte națiuni ale Europei, prin acte de voință și de demnitate națională. Acestea au continuat să domine acțiunile militanților pentru înfăptuirea Unirii Principatelor, Independenței, Marii Uniri din 1918, corolarul strădaniilor atîtor generații de români angajate în făurirea grandiosului ideal național.

ANASTASIE IORDACHE ■

Eminescu și literatura populară

(Urmare din pag. 9)

popular (procedeu pe care nu-l va abandona nici mai tîrziu, ci doar îl va rafina) la cele vizînd *substanța profundă* a acestui domeniu. Este și calea prin care se eliberează de sub influența înaintașilor (Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu și alții) detașîndu-se de contemporani și găsindu-și și consolidîndu-și sunetul personal, inconfundabil. Afirmația lui că „întîmplarea m-a făcut ca, din copilărie încă, să cunosc poporul românesc... în cruciș și-n curmeziș..." explică în mare măsură vigoarea rară cu care i-a înțeles realitățile istorice și contemporane, cu care i-a transcris în poeme, proze și articole destinul, apărîndu-l și reliefîndu-i cu excepțională forță specificul, în cultura lumii cu deosebire.

Anii de studii și mai cu seamă de lecturi enorme la Universitățile din Viena (1869—1872) și din Berlin (1872—1874) îl vor adînci în cunoașterea culturii populare, deopotrivă românești și străine (din India la Atlantic și din Scandinavia în miezul Africii) poetul ajungînd la o înțelegere complexă a acestui patrimoniu, ale cărui produse continuă cu asiduitate a le aduna, făcîndu-și din ele o sursă majoră de inspirație, un prilej de meditație, aspra lui disciplină intelectuală nelăsîndu-l indiferent la nimic. Apariția în acești ani a unor capodopere precum *Făt-Frumos din lacrimă*, *Sărmanul Dionis*, *Făt-Frumos din tei*, scrierea altor texte ce porneau de la motive populare sau aminteau de ele, într-o absorbție fără precedent, atestă tocmai această pregătire și cuprindere uimitoare. Dincolo de faptul concret al marii lui colecții de literatură populară, publicată postum într-un tom de o masivitate impresionantă și de o varietate apreciabilă (*Opere*, vol. V, ediția Perpessicius, 1963), ceea ce este deosebitor la Eminescu constă în *atitudinea* lui față de cultura populară, în care vede un factor activ de existență a unui neam, un document multiplu asupra hotărîrilor sale sufletești incoruptibile, asupra dimensiunilor puterii lui de creație și înțelegere a lumii în care trăiește. Pe aceste temeiuri va aluneca el pe toate clapele *integrării* artei populare în propria-i operă. De la parafrază, citare, prelucrare sau transformare esențială și consonantă a unor motive și teme populare etc., el se mișcă cu o mare ușurință în toate gamele, pentru că acest tezaur încetase de multă vreme să fie unul exterior, obiectiv, devenind într-un fel proprietatea lui culturală și artistică cea mai de preț, încorporată organic și definitiv universului său de creație și gîndire, argument peremptoriu în toate scrierile lui literare, politice sau de altă natură. Căci, exulta el entuziast, „farmecul poeziei populare îl găsesc în faptul că ea este expresia cea mai scurtă a simțămîntului și a gîndirii". Către aceasta țintea și el.

Întors în țară, el va ocupa, între alte posturi instabile, și pe acela de revizor școlar pentru fostele județe Iași și Vaslui. Este un nou prilej de a observa și trăi viața rurală în diversele ei ipostaze, de a se cufunda în orizonturile tradițiilor, obiceiurilor, credințelor, eresurilor, etnografiei, culturii și artei poporului nostru, de data aceasta cu toată pregătirea necesară, cu cunoașterea empirică dublată în chip esențial de o gîndire tulburător șlefuită prin învățătură și meditație. Trebuie notată, pentru acest interval, întîlnirea lui cu Ion Creangă, cu care e probabil că discuta intens despre realitățile vieții populare, determinîndu-l, ca mai devreme pe Ioan Slavici, să scrie pornind de la tezaurul folcloric, ceea ce i-a dus pe amîndoi, dar mai ales pe Creangă, la capodoperele cunoscute. El însuși dă la iveală în acest timp poezii precum *Crăiasa din povești*, basmul în versuri *Călin (file din poveste)*, *Povestea codrului*, *Povestea teiului*, *Freamăt de codru*, *Revedere*. *Doină*, *Ce te legeni, codrule* și cu deosebire cunoscuta poemă *Luceafărul*, sinteză a puterii de creație a genialului poet și în același timp un model excepțional în legătură cu chipul în care arta populară poate deveni sursă *individualizatoare* pentru un mare scriitor. Este, alături de altele (între care, probabila întocmire a unui *chestionar*, sugerat de Maiorescu, pentru culegerea folclorului), expresia esențială a faptului că literatura populară devenise pentru Eminescu o componentă decisivă, interiorizată profund, a culturii și gîndirii sale, o prezență și un stimul creator, în afara cărula nu-i mai putem cuprinde opera.

Se înțelege că rețeaua de relații în care se află această operă cu existența populară, în înțelesul cel mai larg cu putință, este mult mai complexă și semnificativă decît cea punctată aici. Discuții cu colegi și prieteni, pe care îi îndemna necontenit către cunoașterea și valorificarea patrimoniului popular, recenzii de cărți privindu-l pe acesta, călătorii prin țară, în aproape toată întinderea ei spirituală pe care o releva și apăra consecvent, note și însemnări pentru spectaculosul său laborator de creație, polemici cu detractorii acestor bunuri sau cu cei ce le ignorau, sublinierea valorilor exemplare pe care ele le conțin și mai ales a specificului național pe care îl evidențiază plenar etc., constituie alte elemente ce-i definesc pe Eminescu în relațiile lui cu viața poporului. Dintr-un asemenea complex se nutrea convingerea lui că „o adevărată literatură, trainică, care să ne placă nouă și să fie originală pentru alții, nu se poate întemeia decît pe graiul viu al poporului nostru propriu, pe tradițiile, obiceiurile și istoria lui, pe geniul lui". Iar el a demonstrat, în viață și în primul rînd în operă, că aceasta este calea cea mai fecundă, neistovită nici astăzi. Cu condiția maximei cunoașteri și înțelegeri, a raportării cît mai cuprinzătoare a patrimoniului național la cel universal, a situării într-un punct al culturii și creației care să îngăduie cea mai complexă valorificare a acestui „izvor mai curat ca lacrima și mai prețios ca aurul". Din acest punct de vedere — și nu numai din acesta — Mihai Eminescu rămîne un reper fundamental al culturii românești, o ființă creatoare reprezentativă pentru eternitatea umană, o conștiință vie a ei. El însuși era conștient de acest fapt cînd afirma metaforic: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nour de aur din marea de amar".

PERMANENȚA RESPONSABILITĂȚII

Oricît ar părea de ciudat, interesul mai exact supărarea declanșată de lezarea interesului, naște uneori forme paradoxale în care, cel puțin în primul moment, nici n-ai întui măcar punctul de pornire. Mă refer, de astă dată, la acele forme de urmărire a interesului travestite în idei și sentimente demne de toată stima, cum ar fi responsabilitatea.

Departe de a fi simple considerații teoretice asupra subiectului — le lăsăm pe acestea, necesare, fără îndoială, și ele, specialiștilor în materie — rîndurile de mai sus au avut ca punct de plecare una din scrisorile venite la redacție : una din miile de scrisori în care, cu responsabilitate, cu patriotism, cititorii ne aduc la cunoștință întîmplări bune sau rele, exemplare sau demne de blamul colectiv. O asemenea scrisoare, deci, semnată de o casieră (E.C.) la unul din magazinele Întreprinderii comerciale „Materna" ne semnala niște grave abateri de la legile comerțului corect — vînzări cu supraprețuri, prin încadrarea în altă categorie de număr . prin ștergerea prețului inițial, vînzări preferențiale în scopul obținerii de bacșiș etc. În momentul declanșării anchetei noastre, magazinul respectiv era în inventar de predare primire în urma desfășurătorului și analizei efectuate la cererea directorului întreprinderii care au confirmat justețea celor relatate în scrisoare. Urmare gestionarei magazinului (M.I.), vinovată de grave abateri, i se întocmește dosar penal.

De ce ne oprim, totuși, asupra acestui caz, soluționat rapid de la descoperirea sa de către conducerea întreprinderii ? (sesizată, ca și redacția noastră, ca și Direcția generală comercială, de către casieră). Pentru înțelegerea motivului nostru, să derulăm faptele, din 28 ianuarie, momentul transferării casierei la unitatea respectivă, pînă în 6 aprilie, data la care aceasta sesizează conducerea întreprinderii. La cîteva zile după sosirea în unitate, se declanșează starea conflictuală dintre casiera E.C. și gestionara M.I. din cauza unei întîrzieri a celei dintîi, întîrziere în urma căreia i se va face și referat către biroul personal. Tot atunci, casiera descoperă și vînzările cu supraprețuri ce se practicau în unitate. Pomenește ceva despre ele la biroul personal „numai eu greșesc, că întîrzii cinci minute, despre ea ce ziceți, că vinde la supraprețuri ?" Nu se adresează, însă, așa cum fusese sfătuită, conducerii, „nefiind tocmai sigură". În februarie, în unitate se efectuează un inventar de rutină. Rezultatul — un plus de 6 000 lei. Explicația dată de gestionară (și acceptată de către organul de control !) — plusul provine din schimbarea mărfurilor cumpărătorilor. După inventar, urmează o discuție violentă între gestionară și casieră, redată, ca tot ce vom așeza între ghilimele, de aceasta din urmă. „Păi bine, dragă — îmi reproșează gestionara — se poate să nu-mi spui tu că vorbești despre tenișii ăștia vînduți cu supraprețuri ? Trebuia să mă avertizezi, să-i fi scos din vînzare. Vrei să mă bagi la pușcărie ?" Edificatoare discuție, nu ? Și totuși, tăcerea casierei continuă. Iată și motivele. „Nu știam cum pot să dovedesc. Eram convinsă că are și oameni la conducere. Apoi, acum îi era frică de mine, mă gîndeam că o să mă lase în pace, că o să se potolească și cu vînzările astea, și chiar s-a potolit o vreme, așa că m-am hotărît să aștept și s-o reclam atunci cînd putea fi prinsă asupra faptului." Numai că lucrurile s-au precipitat. Un nou conflict și un nou referat, de astă dată însoțit și de o propunere de sancționare, o aduce, iar, pe casiera convinsă că șefa se teme de ea și nu va îndrăzni să o reclame, în fața biroului personal al întreprinderii. „Mi-a făcut referat ? întreabă stupefiată. Mi-a făcut, ea, mie, referat, și sînt sancționată, eu, care am salvat-o ?". Brusc, se hotărăște și reclamă în scris conducerii întreprinderii ilegalitățile observate în unitate. „Dacă vrea război, atunci facem război" avea să declare, două zile mai tîrziu, directoarei.

De ce m-am oprit asupra acestui exemplu, prin nimic spectaculos ? L-am ales tocmai pentru banalitatea lui, pentru simplitatea demonstrației ce nu are nevoie de nici un fel de argumente suplimentare. La citirea scrisorii ai convingerea că te afli în fața unei grosolane nedreptăți. Un om cinstit, curajos, care acționează cu responsabilitate, are de suferit de pe urma atitudinii sale ferme, corecte. Nu ne îndoim de faptul că gestionara magazinului, avînd în vedere ilegalitățile ce care le comitea, socotea incomodă o casieră „indiscretă" și acceptăm ideea șicanării acesteia încă din primul moment (deși relatările celor doi șefi din unitățile în care a mai lucrat E.C. ne fac să ne gîndim că e posibil ca măcar puțină dreptate să fi avut și gestionara încorectă în privința punctualității și atitudinii tinerei casiere). Statutul de victimă a propriei corectitudini, atent construit în scrisoare, se dovedește însă a fi în fapt unul de victimă a mentalității potrivit căreia o ilegalitate nu te deranjează atîta timp cît ești lăsat în pace să-ți vezi de treburile tale, să-ți araniezi și tu viața comod, pentru că la urma urmelor, tu nu furi, tu „ciupești" numai cîteva minute, să zicem. O mentalitate după care te las în pace să-ți faci de cap, atîta vreme cît nu te legi de mine : să nu mă superi, însă, că atunci vorbesc, atunci îmi aduc aminte că eu sînt corect, că am datoria să te împiedic să fii incorect, pentru că toți trebuie să avem o atitudine responsabilă, da, trebuie să acționăm cu responsabilitate !

Numai că responsabilitatea nu este, nu poate fi, cum încă mai cred unii, o atitudine condiționată de realizarea sau nerealizarea unui interes personal : nici una de circumstanță, păstrată pentru momentul în care îți poate fi folositoare. Responsabilitatea e una singură, e pur și simplu responsabilitate, nedelimitată de adjective ori de complemente circumstanțiale. E o stare de spirit a celui ce se respectă pe sine și pe semeni mai presus de propriile interese, fie ele mărunte sau majore.

ROXANA PAICU
MANOLESCU ■

Tramvaiul care nu se va lăsa așteptat

De curînd, numărul tramvaielor de mare capacitate, V3A, ieșite din mîinile făurarilor de la Uzina de reparații — Atelierele centrale ale I.T.B., s-a rotunjit la 500. Motiv sărbătoresc și pentru organizarea unui simpozion, prilej al unui schimb de experiență pe probleme de transport de călători, avînd participarea și a reprezentanților a douăsprezece I.J.T.L.-uri din țară. În acest context s-a prezentat evoluția confecțiilor acestui tip de tramvai și preocupările privind modernizarea și dezvoltarea U.R.A.C.

În 1970, primul tramvai dublu articulat, tip V3A, rula pe magistralele de fier ale Capitalei. Era o noutate care ne bucura atunci, o noutate care venea în sprijinul fluidizării traficului de călători. Proiectanții lui, așa zișii părinți, erau inginerii Caius Miculescu și Dan Hanganu. Iată, acum, dovadă a necesității lui, s-a ajuns la cinci sute de vagoane de acest fel, care nu circulă numai în București. De cinci ani îl putem întîlni și pe noi rute din Constanța, Ploiești, Cluj-Napoca, Brașov urmînd ca într-un viitor foarte apropiat, depourile din Brăila și Oradea să-și mărească zestrea tramvaielor cu tipul V3A.

Cel de-al 500-lea tramvai, din familia celor de mare capacitate (V3A și V2A), este al cincisprezecelea livrat Brașovului și înglobează experiența a optsprezece ani de muncă. El este reproiectat, încercînd să vină și mai mult în sprijinul confortului călătorilor, al economiei de timp, pe scurt al unui transport civilizat. Reamplasarea scaunelor și simplificarea tablourilor electrice au dus la o economie de spațiu și, deci, la un cîștig de treizeci de locuri, ajungînd la o capacitate de transport de 330 de pasageri. Se adaugă mărirea suprafeței geamurilor și prinderea barelor de susținere în pereții vagonului, a montării unei trepte în plus pe scările, de data aceasta, iluminate pe timp de noapte. Este realizată și deschiderea ușilor individual. Ele pot fi acționate direct și de către călători (din exterior sau interior), fiește avînd control de la bordul conducătorului. Arest bord este și el reproiectat, mai bine zis recuperat, ca de altfel și scaunul vatmanului, de la autobuzele IK4, care au fost casate. Nu s-a uitat nici parbrizul, care a fost mărit, îmbunătățindu-se vizibilitatea (față și lateral).

Călătorii mai pot fi plăcut surprinși cînd, prin cele patru difuzoare amplasate în plafon, vor putea afla ce stație urmează. Stația radiotelefon va menține legătura conducătorului tramvaiului cu Dispeceratul circulație al I.T.B., pentru orientare în trafic. În vagon, pe perete, pentru orientare, călătorii mai au la îndemînă schema traseului liniei respective și schema rețelei de tramvaie, pentru eventuale legături.

Prin această reproiectare, noul tip de tramvai își reduce greutatea cu 2 t, avînd o caroserie mai joasă cu 15 cm, chiar dacă înlocuiește aluminiul de la barele de susținere, ferestre și uși.

Alături de Secția de cercetare-proiectare a I.T.B.-ului și a altor trei oameni din uzină, care au fost alături de proiectanți, muncitori ca Vasile Balaban, Ion Buzea, Dumitru Ciolacu, Dorel Constantin, Pompiliu Albu, Nicolae Durban ne propun tramvaiul V3A — modernizat. Rămîne și în seama noastră, a călătorilor, să venim în sprijinul celor care îl vor exploata.

Simțim, totodată, nevoia să mai adăugăm și alte strădanii, de ultimă oră, ale oamenilor muncii de la U.R.A.C., care se materializează și în confecționarea vagonului utilitar pentru dezăpezire, tip VU-OC sau a platformei autoridicătoare pentru autoturnul ce servește la executarea lucrărilor de montare, întreținere sau reparare a rețelei de alimentare cu energie electrică a tramvaielor și troleibuzelor.

Nu putem trece cu vederea nici faptul că, după ce omologhează, în anul 1981, kartul U.R.A.C.-1, colectivul care l-a realizat, condus de inginerii Florin Filip și Radu Grozea și de subinginerul Dan Stan, are o nouă reușită, kartul U.R.A.C.-2. Aceste „mașinuțe", ce dezvoltă o viteză maximă de 70 km/h, sînt destinate activității sportive de masă, de inițiere în conducerea auto sau chiar pentru concursurile sportive de performanță.

Dar munca lor, a celor de la U.R.A.C., nu rămîne recunoscută numai pe meleaguri românești pentru că ei au deja cerințe și la export. Sîntem convinși că vor fi tot la înălțime !

VICTOR RĂDULESCU ■

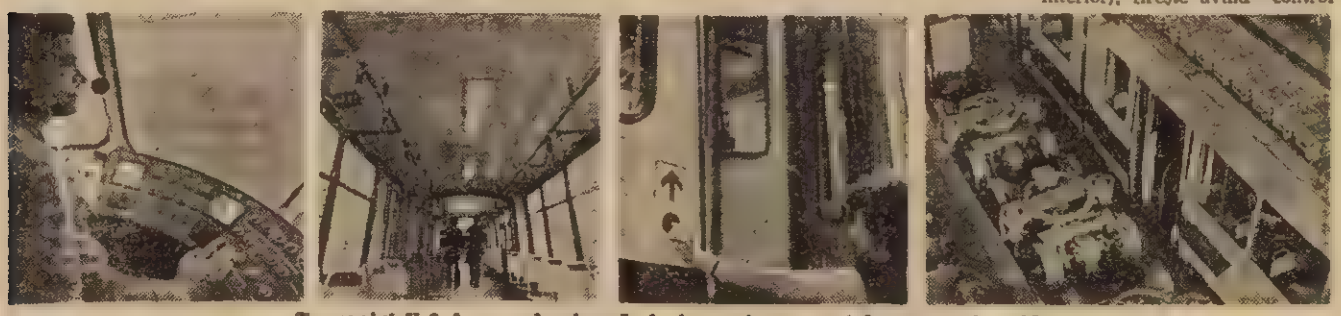

Tramvaiul V 3 A se modernizează, devine mai ușor, mai frumos, mai rapid

Timbrele fiscale și timpul cetățeanului

Birocrația s-a născut din prea multe hîrtii, din prea multe semnături și aprobări, vize și paravize și fenomenul a început să atragă atenția din momentul în care cetățeanul și-a dat seama că, pentru toate acestea, pierde și risipește o groază de timp din bugetul său și așa din ce în ce mai mic. Așa s-au născut eforturile de simplificare a formalităților și hîrtiilor puse în mișcare și, implicit, o preocupare pentru reducerea timpului pierdut. Lucizi fiind, trebuie să recunoaștem că hîrtiile se pot impuțina pînă la un punct, că ele sînt totuși necesare, reprezentînd temeiul ordinii și rigorii, al evidenței sistematice și al dovezilor necesare. Iată de ce, de la un anume punct, hîrtiile sînt mai mult decît necesare, ele fiind chiar obligatorii. Și dintre acestea, o mare parte, cele care îl privesc pe cetățean, trec pe la notariat. E suficientă precizarea că în cursul anului 1987, la notariatele municipiului București au fost efectuate o jumătate de milion de acte și proceduri, ceea ce, trebuie să recunoașteți, reprezintă o cifră impresionantă. Omul are nevoie de tot felul de înscrisuri, de copii, de legalizări, de contracte de vînzare cumpărare și, chiar dacă nu este foarte plăcut, și de hotărîtorul testament. Există oameni care n-au fost niciodată la mare, dar e greu de crezut că mai există cetățeni care să nu fi trecut cel puțin o dată printr-un notariat.

De regulă, prima vizită a făcut-o pentru a afla ce fel de acte îi sînt necesare pentru întocmirea unei proceduri. Dacă știa asta, afla cel puțin încă un amănunt : ce fel de timbru fiscal era necesar pentru operațiunea respectivă. Și fiecare a pățit-o, a dat peste această situație neînsemnată care i-a răpit timp, i-a provocat iritare și l-a pus în încurcătură. În momentul în care a aflat ce fel de timbru fiscal (în valoare de cît) are nevoie, a fost îndrumat spre cea mai apropiată tutungerie de unde să și-l procure. A dat fuga la respectiva tutungerie pentru a afla că este închisă, că vînzătoarea este „plecată puțin, vin imediat", „primesc marfă", „zi liberă", „concediu legal", „caz de boală" și apoi a dat fuga la stația următoare unde se află cel mai-apropiat debit spre a cumpăra timbrul, unde putea să-l găsească sau să dea peste una din situațiile de mai sus.

Pînă la urmă un timbru fiscal nu este un capăt de țară. Mai mergi ce mai mergi, dai peste un chioșc de ziare sau peste o tutungerie și îl cumperi. Dar timpul și nervii, contează și se adaugă undeva, în conturile vieții de fiecare zi și, de la o vreme, încep să cîntărească și să însemne teribil de mult. Și toate acestea, cînd fiecare își dă seama că mult mai simplu era ca în organizarea acestei activități, cineva să se fi gîndit la o posibilitate la mintea oricui, ca în cele 6 notariate bucureștene, plus în cel al municipiului, să existe cîte o persoană care să se ocupe și de desfacerea timbrelor fiscale. Am pus, deci, această întrebare simplă notarului șef al municipiului București, Lucia Condor. „Toate operațiunile notariale sînt taxabile prin timbru fiscal, și, cele care depășesc valoarea de o sută de lei, prin chitanță. Notariatul este o instituție juridică și un notar sau secretarul notariatului nu pot efectua și operațiunile curente care implică atenție și, în același timp, să vîndă și timbre. E impropriu ca o instituție de justiție să lucreze cu banii cetățeanului, și apoi, tot ea să beneficieze de timbrele desfăcute. Știm că în cazul notariatelor de la sectoarele 2 și 3 e mai complicat întrucît acestea nu au nici un debit de tutun în vecinătatea imediată. Dar în același timp, nu putem încălca un principiu".

Și totuși nu există o soluție ? La serviciul de înmatriculări din strada Candiano Popescu, aparținînd serviciului de circulație al Miliției Municipiului București, s-a găsit o soluție extrem de simplă. Lucrătorul de la înmatriculări îți pune la dispoziție, contra cost, timbrul fiscal necesar înmatriculării. Atît de simplu încît e chiar banal și firesc, în altă situație, cetățeanul fiind obligat să alerge cîteva stații de autobuz pentru un timbru de 3 sau 5 lei.

„Cu ani în urmă, spunea notarul șef adjunct al municipiului București am luat legătura cu cooperativa Prestarea pentru a rezolva această problemă care naște un inconvenient real pentru cetățean. În acel moment, conducerea cooperativei a justificat refuzul său prin faptul că între activitățile aprobate nu o are și pe aceea a vînzării timbrelor. În plus, ei susțineau că pentru desfacerea acestor valori ar avea nevoie de niște măsuri de siguranță și de locuri speciale de depozitare. Din cauza faptului că desfacerea timbrelor fiscale creează cetățeanului o serie de nepliceri și duce la risipă în bugetul său de timp, vom relua discuția cît mai curînd posibil pentru ca la toate notariatele, acolo unde se desfășoară eventual activitatea de dactilografiere, cetățeanul să găsească și timbrele fiscale necesare".

Pînă vom afla rezultatul acestei intenții care, soluționată, ar duce la eliminarea unei simple dar iritante neînțelegeri, ar mai fi de adăugat faptul că la notariatele bucureștene există o preocupare pentru a reduce cheltuiala de timp. Actele necesare celor mai frecvente operațiuni sînt afișate în locuri vizibile, un notar de serviciu asigură informațiile necesare și, din cînd în cînd, pe baza unor invitații ale colectivelor de oameni ai muncii, lucrători ai acestei instituții se deplasează pentru a răspunde pe viu întrebărilor puse, contribuind și la realizarea unei educații juridice. În același timp, o mare parte din activitatea notarială este paralizată de legalizarea unor copii după diferite acte necesare oamenilor muncii la instituțiile în care aceștia lucrează. Or, ar trebui spus că există o prevedere legală care dă dreptul acestor instituții să confirme autenticitatea unei copii prin confruntarea cu originalul, scutind astfel oamenii de drumuri în plus, de timp pierdut și de o aglomerare inutilă a notariatelor.

C. NISTORESCU ■

Preocupări în actualitate: SISTEMATIZAREA

— Să continuăm, vă propun, tovarășe profesor Marcian Bleahu, o discuție întreruptă. În interviul trecut, m-ați purtat, într-o amplă paranteză, într-un interesant discurs asupra ocrotirii peisajului românesc...

— Spuneam că mă preocupă această idee a conservării peisajului natural românesc, deci, fiind vorba de ceva mai mult decît ocrotirea naturii. Noi înălțăm orașe industriale, și e normal să o facem, unele direct pe teren gol — așa cum s-au ridicat Victoria, Dr. Petru Groza, Onești, Motru... — construim acolo case de cultură, săli de sport, școli, spitale, toate anexele comerciale, pentru că, firește, sînt necesare, dar de multe ori uităm să le dăm locuitorilor și un hinterland turistic. O zonă de natură unde să poată respira și unde să se poată recrea la sfîrșit de săptămînă. Ar trebui ca fiecare județ să aibă o Poiana Brașov. Bun, o să mi se spună, „nu-i momentul", „avem alte investiții de făcut". Așa este, dar să ne gîndim și să conservăm locurile apte de a deveni în viitor. Lîngă Cluj-Napoca exista un loc splendid pe Valea Someșului, se numește „la Ponor". Era un loc minunat, plin de păduri de rășinoase, unde se putea dezvolta o stațiune climatericǎ superbă. Nu se mai poate face nimic, deoarece s-a ras în jur toată pădurea și vor trebui 40—50 de ani să se refacă. Înțeleg, avem nevoie și de lemn, dacă zona era însă cuprinsă într-o gîndire socio-turistică, altfel s-ar fi procedat, nu ?! Tăietura se putea face pe niște văi lăturalnice pentru a nu strica peisajul tocmai în centrul zonei. Tot așa se întîmplă și la Arieșeni, ca un alt exemplu, la izvoarele Arieșului. Este și acolo o vatră de o frumusețe excepțională, unde se poate dezvolta o stațiune.

— Am fost în iarna aceasta acolo, chiar a început să se înfiripeze o stațiune pentru sporturi de iarnă.

— Îi felicit din toată inima pe cei care au luat inițiativa. Pleacă niște cu mașina de la Craiova la Drobeta Tr. Severin, o să mergeți cîțiva kilometri pe lîngă zidurile de beton ale noilor uzine. Sau de la Sebeș la Alba, sau de la Dîrste la Brașov, unde era celebra alee cu plopi ce bordisea niște cîmpuri suave, dar uzinele au ajuns pînă la marginea șoselei. Ce vreau să spun este că arhitecții care se ocupă de sistematizarea localităților ar trebui să fie mai grijulii cu amplasarea fiecărei construcții în peisaj. Concepția noastră despre ocrotirea naturii a rămas în urmă, nu trebuie să ne mărginim doar la conservarea unor rezervații naturale — fie ele geologice, botanice, zoologice —, a unor monumente ale naturii, a unor specii în pericol de dispariție, să ne îngrijim foarte serios de peisaj, deci și de specia om.

— Legea ocrotirii mediului natural ca și Legea sistematizării eu cred că o încumbă...

— Aplicarea se face uneori cam ciudat și unilateral. După mine, s-ar simți nevoia unei Comisii republicane de ocrotire a peisajului — din care să facă parte și peisagiști, arhitecți, etnografi, sociologi — care să participe la avizări, la discutarea proiectelor și programelor de sistematizare a localităților. Am umblat mult prin lume, prin Europa, prin munți, și pot să afirm că țara noastră excelează prin peisaje. Nu avem Alpii, nu avem Pirineii, dar avem Carpații, care sînt cu totul altceva și au un farmec rar. Se organizează, ce-i drept, destule simpozioane pe tema ocrotirii naturii în care se vorbește mult și cu temei despre necesitatea

Marcian Bleahu:

„Case moderne cu elemente tradiționale"

unor acțiuni, dar la care nu participă — sau nu sînt invitați — exact factorii de decizie din ministere, din județe.

— Sesizez că, de fapt, tot la natură, la peisajul pur natural, vă referiți, la raportul lui cu mediul construit.

— Să vă mai dau un exemplu, care, de asemenea, trebuie să ne îngrijoreze. Noi avem un stil specific de casă națională, de casă țărănească românească. O locuință cu cerdac, cu spații deschise și semideschise, o locuință care e o sinteză a numeroase elemente ale vieții poporului nostru, simbolul raportului om-natură. O avem într-un tip în Ardeal, într-un alt tip în Muntenia sau Moldova, în altul în Oltenia, în Muscel etc... În viziunea modernă a sistematizării casele sătești vor trebui să fie cu etaj...

— ...Au și început să fie. De altfel, nu este o invenție nouă, tipurile tradiționale de care vorbiți, cu excepția poate a celor din cîmpie, prezintă cel puțin un cat.

— Bun, duceți-vă acum pe șoseaua București — Ploiești și o să vedeți următorul fenomen. O parte din locuitori au tras puțin chiulul, ca să spun așa, de la lege și n-au făcut etajul chiar pe toată lățimea casei, ci doar pe o singură cameră și a ieșit ceva...

— ...Ceva, cum zice românul, între cal și măgar. Cam kitsch pe alocuri.

— Nu, n-a ieșit un kitsch, a ieșit ceva chiar foarte drăguț, dar este un chalet elvețian sau o casă de tip austriac. O singură cameră etajată trage o pantă scurtă pe o parte a casei, o alta lungă a acoperișului pe cealaltă de parcă ai fi în Tirol. Pînă la Ploiești, vezi pe o parte și pe alta tot felul de case tiroleze, așa asimetrice, cu pante și șarpante diferite ; nu-i urît dar au ieșit complet din tradiția națională românească. Și-i păcat.

— Pentru asta ar trebui ca primăriile să pună la dispoziția celui ce dorește să-și construiască o casă nouă, pe lîngă lotul și autorizația de construcție cuvenite, și un număr de proiecte specifice zonei, din care să-și poată alege.

— Sigur că da, precum și niște devize, cu costurile și materialele trebuitoare, să-și poată alege după nevoile familiei sale, după punga sa, răspunzînd totodată și unor deziderate pe care le are statul, societatea în vedere prin actul sistematizării. Aceste proiecte-prototip să fie avizate de o comisie bine cunoscătoare a elementelor tradiționale dar și a mediului actual de viață al locuitorilor de la sate. Să nu se uite că toate aceste locuințe se amplasează într-un anumit cadru natural și că ele se constituie în peisaj. Trebuie gîndită foarte profund toată chestiunea. Avem și exemple la antipod, cînd în sate splendide, cu un specific arhitectural tradițional pronunțat au apărut blocuri cu acoperișul în terasă, care sînt absolut urîte și violentează peisajul, armonia acestuia. Sinteză funcțională, plastică și structurală a teritoriului, casa țărănească în plan spiritual constituie o replică a ordinii și unității universale, a fost dintotdeauna la români o sinteză filozofică. Așadar, iată cum ocrotirea peisajului depășește cu mult doar mediul natural.

CICI IORDACHE-ADAM

Pentru o zăbavă, folositoare minții și inimii, la Botoșani

Prin preluarea hotelului „Rapsodia" de la Întreprinderea Comercială de Stat pentru Alimentație Publică și Hoteluri, ca bază materială proprie, la Botoșani s-a constituit, în acest an, Oficiul Județean de Turism. Este un început de ordin organizatoric care va fi continuat, nu ne îndoim, cu dezvoltarea unei veritabile rețele turistice pe aceste meleaguri de legendă ale Moldovei. Șeful tînărului oficiu, tînăr și el, Ioan Lozneanu, ne mărturisea, de altfel, că a organiza turism într-una din zonele de inimă ale țării, în care s-au născut Eminescu, Enescu și Iorga, înseamnă a te implica într-o complexă activitate educativă, a face, realmente, cultură.

O inventariere sumară a potențialului turistic al județului, care — trebuie s-o spunem de la început — abia urmează a fi valorificat așa cum se cuvine, inclusiv prin integrarea, pe trasee botoșenene, a turiștilor de peste hotare, evidențiază excepționale resurse ce merită atît atenția Ministerului Turismului cît și amplificarea preocupărilor factorilor locali.

La Ipotești, Casa Memorială „Mihai Eminescu", lacul care poartă numele poetului nostru național, amenajat pentru manifestări cultural-artistice, avînd o insulă pe care se organizează spectacole literar-muzicale, pot atrage zeci și chiar sute de mii de oameni anual. În 1989, cu prilejul marcării centenarului morții marelui poet, manifestare inclusă printr-o Rezoluție a UNESCO între marile evenimente culturale mondiale ale anului, aici vor veni sute de specialiști din țară și de peste hotare, scriitori și iubitori ai literaturii. Vor fi puse, desigur, la dispoziție hotelul „Rapsodia" și internatele liceelor botoșenene. Este însă un prilej nimerit să fie gîndită și amenajarea unor spații permanente de cazare într-un loc în care fiecare român ar trebui să ajungă măcar o dată în viață.

Zona Dorohoiului cuprinde, la rîndu-i, Liveni, comuna natală a lui George Enescu, care astăzi îi poartă numele, unde este organizată o casă memorială, de asemenea Broscăuții, cu casa memorială Dimitrie Pompeiu, Pomîrla, cu punctul muzeistic Samson Bodnărescu, amenajat în casa unde a poposit, cu atîta folos, Eminescu, precum și însuși vechiul oraș moldav în care se află, între altele, muzeul de științe naturale „Grigore Antipa", expoziția permanentă de sticlă și porțelan, precum și tabăra de creație pentru artiștii plastici. Cabana Brazi, cu pitorești împrejurimi, poate fi nucleul unei viitoare zone de drumeție și petrecere a concediilor. Hotelul existent în localitate este departe de a satisface exigențele unei activități de turism care nu poate consacra Dorohoiul decît ca zonă de (prea grăbită) trecere.

Și Botoșanii înșiși reprezintă o zonă de mare interes. În primul rînd orașul, intrat, în ultimii ani, în concurență pentru titlul de „perlă a Moldovei", în care istoria (casa memorială „Nicolae Iorga" îndeosebi) își asociază simbiotic o strălucitoare contemporaneitate, merită, pe îndelete, văzut. În apropiere sînt Ștefănești, unde se amenajează o casă memorială „Ștefan Luchian" și unde, întrucît s-au identificat ape minerale și este un climat adecvat, s-ar putea amenaja o stațiune balneoclimatericǎ, mai ales că, pînă acum, în județ nu există nici una.

În curînd, se vor da în funcțiune căile ferate Hîrlău—Botoșani și Dingeni—Darabani, astfel încît Botoșanii se vor lega direct cu Dorohoiul și Iașiul. Mulțimea oamenilor care va poposi în orașele județului Botoșani va ereșe și ea, posibilitățile turismului ieftin, ale organizării sfîrșitului de săptămînă vor spori. Dacă adăugăm împrejurarea că, prin dezvoltarea lor industrială accelerată, Botoșanii atrag un număr tot mai mare de specialiști, de delegați din întreaga țară, nu mai trebuie amplificată argumentarea necesității sporirii bazei de cazare în acest județ. Însăși organizarea Oficiului Județean de Turism constituie, în acest sens, o îmbucurătoare premisă.

CONSTANTIN DUMITRU

VREMEA cum a fost cum va fi

IOSEFINA MIHA

După un debut cu vreme caldă, cu temperaturile la amiază ce au depășit în toată țara 25°C, iar în sudul țării chiar 30°C, începînd de duminică, un prim front atmosferic rece a traversat țara de la nord la sud. Acesta a determinat averse de ploaie, descărcări electrice și izolat grindină în majoritatea regiunilor țării dar mai ales în cele nordice și centrale. A urmat un al doilea front în spatele căruia a pătruns o masă de aer rece. În aceste condiții, temperatura aerului a marcat o scădere apreciabilă ; temperaturile minime au coborît pînă la 6° la Deduleși și nu au mai depășit 17°C nici pe litoral. Valorile maxime în multe localități din regiunile nordice au fost de 15—17°, iar în sudul țării doar izolat s-au mai depășit 25°C.

Următorul interval, 16—22 iunie, se caracterizează din punct de vedere climatologic printr-o creștere însemnată a numărului de zile tropicale (zile în care temperatura maximă depășește 30°C). Am selectat pentru cititorii revistei „Flacăra" două intervale călduroase. Astfel, în 20 — 22 iunie 1908 s-au înregistrat temperaturi maxime de 39,5°C la Calafat, 39,0° la Drobeta Tr. Severin, 38,5°C la Craiova. În zilele de 19 și 20 iunie 1918 încălzirea a fost și mai mare astfel că la București-Filaret s-au înregistrat 40,3°C iar la Roșiorii de Vede 40,1°C.

Valorile menționate au rămas pînă acum maxime absolute lunare ale stațiilor meteorologice respective.

Dar... a fost și frig. Spre exemplu în 16 iunie 1916 și 16, 17 iunie 1960, la munte a nins. În 1973, în 17 iunie răcirea accentuată a determinat realizarea unor temperaturi minime nocturne negative în depresiuni, de pînă la -1,1°C la Miercurea Ciuc.

Calendaristic, ne apropiem de solstițiul de vară cînd din punct de vedere astronomic călătoria soarelui pe bolta cerească are cea mai mare durată din an. În acest an solstițiul de vară va avea loc în 21 iunie ora 06 56 minute și 30 secunde, moment în care Pămîntul va fi situat pe orbita sa astfel încît capătul de la Polul Nord al axei sale va fi înclinat spre Soare cu unghiul maxim. Emisfera nordică va fi mai expusă spre Soare și se va bucura de aceleași condiții de iluminare sporită pe care le-a avut emisfera sudică la solstițiul de iarnă. Declinația Soarelui se schimbă necontenit de la un solstițiu la altul. Cuvîntul „solstițiu" este derivat din cuvintele latine : sol, soare și stare ; — a sta, se referă la faptul că Soarele, după ce a atins valoarea maximă a declinării sale spre sud sau spre nord, pare să-și mențină poziția un scurt interval de timp, pînă cînd declinația își schimbă semnul.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 16 - 22 iunie

Zona geografică	VALORI MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	24÷28	13÷16	14÷21	40.3	București Filaret 1918	3.8	Galați 1973
Dealul și podișul	22÷27	10÷15	16÷24	36.0	Iași 1908	2.0	Botoșani 1932
Depresiuni	21÷23	8÷11	23	31.3	Miercurea Ciuc 1972	-1.1	Miercurea Ciuc 1973
Vf. Oaș	7÷8	1÷2	37÷38	16.0	1986	-9.0	1933
Litoral	23÷25	13÷16	9÷10	33.0	Constanța 1916	6.4	Constanța 1913

Dar... să revenim la vreme. Vom începe „săptămîna" 16 — 22 iunie 1988 cu o vreme răcoroasă mai ales în regiunile din nordul și estul țării. Instabilitatea atmosferică se va manifesta prin averse de ploaie și descărcări electrice cu o frecvență mai mare în regiunile nordice, centrale și estice. Temperaturile la amiază vor fi cuprinse între 17° și 27°C, iar minimele nocturne între 6° și 16°.

Apoi va începe un proces de încălzire treptată, astfel că temperaturile la amiază vor urca pînă în jur de 30° în regiunile sudice și vor depăși 20°C în regiunile nordice.

În ultimele zile, perturbații frontale vor afecta mai întîi regiunile vestice și sud-vestice apoi treptat celelalte regiuni, determinînd ploi locale, ce vor avea și caracter de aversă însoțite de descărcări electrice.

Pe litoral, vremea va fi predominant frumoasă și se va încălzi treptat. Primele dimineți vor fi răcoroase.

GLOSAR METEOROLOGIC :

Durata de strălucire a soarelui — intervalul de timp din cursul unei zile, cînd soarele strălucește ; se exprimă în ore și zecimi de oră. La stațiile meteorologice, observațiile asupra duratei de strălucire a soarelui se efectuează cu heliograful, care înregistrează pe diagrame speciale, în mod automat, intervalele de timp în cursul cărora soarele strălucește.

Radiația globală — suma radiației solare directe și difuze care ajunge la suprafața Pămîntului.

Radiație directă — parte a radiației solare care ajunge la suprafața Pămîntului sub formă de fascicule de raze provenite direct de la discul solar.

Radiație difuză — parte a radiației solare cu compoziție spectrală modificată și derivată de la propagarea rectilinie, ca urmare a difuziei provocate de molecule de gaz și de particulele coloidale în suspensie.

● La New York au început lucrările sesiunii Comitetului ONU pentru utilizarea în scopuri pașnice a spațiului extraatmosferic. Pe ordinea de zi a actualei sesiuni, care va dura pînă la 24 iunie, se află și contribuția ONU la împiedicarea extinderii cursei înarmărilor în Cosmos. Printr-o hotărîre adoptată la cea de-a 42-a sesiune a Adunării Generale a ONU, comitetul a fost însărcinat să examineze căile și mijloacele prin care spațiul extraatmosferic să fie rezervat exclusiv scopurilor pașnice. Totodată, comitetul va examina probleme privind cercetarea Pămîntului cu ajutorul sateliților, utilizarea surselor de energie în Cosmos, probleme juridice privind definirea spațiului cosmic, problema orbitelor geostaționare și altele.

● Al doilea tur de scrutin al alegerilor legislative din Franța a reconfirmat tendința de deplasare spre stînga a opțiunilor, relevată cu prilejul alegerilor prezidențiale. „Majoritatea prezidențială pentru o Franță Unită", în care au intrat Partidul Socialist și unele grupări cu orientări apropiate, a obținut, din totalul de 577 de mandate, un număr de 276 de mandate. Deși coaliția majorității prezidențiale n-a obținut, așa cum spera, majoritatea absolută, este de remarcat sporul considerabil înregistrat de Partidul Socialist (260 de mandate față de 206 la legislativele din 1986), care a devenit astfel cel mai important grup parlamentar în noua configurație a Adunării Naționale a Franței. La rîndul său, Partidul Comunist Francez a obținut un rezultat apreciat ca bun— 27 de mandate. În felul acesta, forțele de stînga dețin majoritatea mandatelor în noul parlament. Coaliția de centru-dreapta — Uniunea Adunării și Centrul (UAC) — a obținut 271 de mandate (Uniunea pentru Democrația Franceză — 129, Adunarea pentru Republică — 126, alte formații de centru — 16). Frontul Național, de extremă dreaptă, a înregistrat o înfrîngere zdrobitoare, fiind practic exclus din parlament (un singur mandat). Potrivit observatorilor, rezultatele alegerilor legislative din Franța ilustrează, în ansamblul lor, anumite convergențe de aspirații ale marii majorități a poporului francez. Însăși noua configurație a Adunării Naționale, exprimînd un anumit echilibru de forțe, constituie, după cum s-a relevat în mai multe comentarii și declarații făcute după alegeri, un îndemn la realizarea unui consens național în diversele aspecte concrete privind căile și modalitățile de soluționare a marilor probleme cu care se confruntă societatea franceză în prezent.

● La Alger a avut loc Conferința arabă extraordinară la nivel înalt, la care au fost reprezentate toate țările membre ale Ligii Arabe. După cum se relevă în comunicatul final, participanții la reuniune au salutat revolta populației palestiniene din teritoriile ocupate de Israel și au adoptat măsurile necesare pentru sprijinirea ei. A fost reafirmat sprijinul pentru convocarea, sub auspiciile ONU, a unei conferințe internaționale de pace consacrate Orientului Mijlociu, care să dispună de împuterniciri depline pentru realizarea unei reglementări pașnice pe baza legalității internaționale și a rezoluțiilor ONU. S-a arătat că printre participanții la această conferință trebuie să se afle cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate și toate părțile în conflict, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

ION DUMBRAVĂ ■

Comentariul săptămînii

Încredere și dezarmare

Încrederea și dezarmarea merg mînă în mînă, se condiționează reciproc. Contrarele lor, neîncrederea și înarmarea, au alcătuit situația de la care s-a plecat în încercările din ultimii ani de a urni lucrurile din punctul mort. Asupra raportului cauză-efect dintre cele două fenomene, și deci asupra ordinii acțiunilor concrete, au existat și mai există încă puncte de vedere diferite. S-a afirmat că dacă se fac pași importanți pe calea dezarmării, va spori și încrederea, ceea ce este adevărat cu siguranță. Dar în același timp s-a arătat că nu neîncrederea a venit din înarmare, ci, invers, părțile s-au înarmat tocmai datorită lipsei de încredere. De la ultimul război mondial încoace, taberele, și în primul rînd cele două superputeri, s-au acuzat reciproc de intenții agresive, de planuri ascunse și au susținut că au recurs la înarmări ca mijloc de siguranță împotriva unui eventual atac din partea celeilalte. Pornind de la premisa că lucrurile stau chiar așa, că fiecare este sincer dornic de destindere și dezarmare, dar nu pornește cu toate pînzele sus pe acest drum de teama celuilalt, este limpede că trebuie făcut totul pentru sporirea încrederii.

Aproape că nu există zonă în care să nu se poată acționa în sensul sporirii încrederii, deoarece neîncrederea a fost alimentată pe numeroase canale. Pe primul plan se situează, desigur, eliminarea surselor de suspiciune și tensiune și reducerea pericolului de confruntare militară. În acest sens, în recentele „Considerente și propuneri ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele dezarmării și direcțiile de acțiune a țărilor pentru soluționarea lor" se menționează : interzicerea zborului avioanelor, precum și trecerea navelor și a submarinelor care au la bord arme nucleare în apropierea frontierelor altor state ; încheierea unui tratat internațional privind interzicerea atacurilor în caz de conflict armat, precum și în timp de pace asupra instalațiilor nucleare pașnice și pentru prevenirea oricăror acțiuni teroriste împotriva acestor instalații ; limitarea forțelor armate care iau parte la manevre și fixarea de plafoane pentru numărul de nave de război și avioane militare ; renunțarea la manevre militare în apropierea frontierelor altor state și crearea, de-a lungul frontierelor dintre țările membre ale N.A.T.O. și țările participante la Tratatul de la Varșovia, a unui culoar liber de arme nucleare, chimice și alte mijloace de distrugere în masă și, în general, de arme ofensive, din care, în perspectivă, să fie eliminate orice armamente și forțe militare, cu excepția forțelor de ordine și de frontieră ; interzicerea staționării de noi trupe și a stabilirii de noi baze militare pe teritoriile altor state ; reexaminarea doctrinelor militare ale statelor, înlocuirea doctrinelor bazate pe război, în special pe recurgerea la arma nucleară, la forța armată ofensivă, cu doctrine exclusiv defensive.

Sporirea încrederii se realizează, de asemenea, printr-o mai bună cunoaștere reciprocă. În acest sens, un rol de cea mai mare importanță îl au contactele, începînd cu cele dintre conducătorii de state și guverne și terminînd cu cele turistice, cunoașterea realităților și realizărilor, din fiecare țară, schimburile culturale, artistice și altele.

Sporirea încrederii va permite, fără îndoială, să se facă noi și noi pași în direcția dezarmării. Dar, după cum arătam la început, acțiunile de dezarmare vor întări, la rîndul lor, încrederea. Ca atare, printre măsurile îndreptate spre realizarea încrederii și securității trebuie să includem și dezarmarea însăși. Deci, și Tratatul sovieto-american cu privire la eliminarea rachetelor intermediare din Europa, și cel, în perspectivă, referitor la reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice, și măsurile preconizate pentru lichidarea armelor chimice, pentru reducerea armelor convenționale, a cheltuielilor militare, a efectivelor forțelor armate, pentru eliminarea actelor de forță sau amenințarea cu forța constituie, simultan, și componente ale dezarmării, și elemente ale procesului de întărire a încrederii. Evident, condiționarea lor reciprocă face necesar ca măsurile de dezarmare și cele de întărire a încrederii să se împletească, să se realizeze împreună.

ION D. GOIA ■

Whisky cu riscuri

Medicii sînt pretutindeni drastici : să nu fumăm, să nu bem cafea și alcool, să nu consumăm grăsimi etc. Existența omului a ajuns să fie dictată prin negații, interdicții și avertismente. Știri diverse, purtînd girul unor mari somități științifice, ne bagă spaima în oase obligîndu-ne să ne înconjurăm cu renunțări. De curînd, specialiștii americani au descoperit că unele băuturi alcoolice conțin uretan, o substanță cancerigenă care se formează în procesul fermentației strugurilor și al distilării. Incriminate sînt bourbon-ul (whisky-ul american), numeroase distilate din fructe, în special din prune și cireșe. Uretanul este absent în gin, vodcă și bere. Mai multe detalii nu există, oenologii fiind în imposibilitatea de a preciza cînd și în ce condiții apare această substanță. Alarma a dat-o „Center for science in the public interest", o organizație americană pentru protecția consumatorilor, care a obținut și a făcut publice datele analizelor efectuate de FDA, autoritatea federală care controlează alimentele și medicamentele. Centrul respectiv a apreciat că în 90 la sută din cazuri sînt depășite limitele de siguranță stabilite conform legislației canadiene, singura existentă în domeniu. Deși FDA a declarat că „uretanul nu comportă riscuri imediate pentru sănătate", la cîteva săptămîni de la acțiunea Centrului și în S.U.A. au fost fixate limite privind conținutul de uretan al băuturilor, cu puțin mai scăzute față de cele canadiene.

Specialiștii au constatat că cel mai mare conținut de uretan se găsește în băuturile dulci și în distilatele din fructe. Este vorba de unele tipuri de kirsch de fabricație vest-germană și olandeză în care uretanul are valori de 8 ori mai mari decît cele admise în urma cercetărilor. Problema este — afirma Luciano Tomasset, director al Institutului experimental de oenologie din Asti, Italia — să înțelegem care sînt mecanismele de formare a uretanului. Ori, din acest punct de vedere, sîntem încă în faza ipotezelor. Abia după ce vom cunoaște procesele intime ale apariției acestei substanțe nocive vom putea căuta metode de scădere a valorii sale. Problema e serioasă și preocupă în cel mai înalt grad Oficiul internațional al viei și vinului căruia-i sînt afiliate 33 de țări producătoare și mari consumatoare de vinuri și derivate.

Rezultă net că viața era mult mai sigură în epoca primitivă. Nu medicamente care mai mult să-ți dăuneze decît să-ți facă bine, nu ziare și reviste care să te sperie cu hipertensiune, hipercolesterolemie și altele tot hiper sub amenințarea cărora ne ducem cei 70 de ani cît a ajuns vîrsta medie. Oare dacă toată lumea s-ar lăsa de fumat, cafea, alcool, mîncăruri perfide, de toate obiceiurile nocive, pe seama cui ar mai fi puse bolile ?

IOAN ROȘCA ■

[redacted]

Tratatul lui Iftene Pop despre **Vecinătate și Bună Vecinătate în Dreptul Internațional** — ediția de București, 1988, are pe supracopertă **Piatra de Hotar** a lui Brâncuși, cea din 1945. Și un citat din acest cel mai mare sculptor al secolului nostru : „În arborele latin noi, românii, am fost fructul care s-a copt ceva mai tîrziu. Însă, aici la Hotarul dintre cele două lumi : Orientul și Occidentul — unde trăim noi, avem un mare (și greu) destin... Nici o energie morală nu se pierde. În zadar, în Univers".

Da. Nici o energie morală nu se pierde în univers. Valorile naționale adevărate lărgesc teritoriul spiritual al unui popor, destrămîntorează o țară, intră în patrimoniul umanității.

Ediția primă — **Voisinage et Bon Voisinage en Droit International** de la Paris, 1980, a fost primită în cercurile de specialiști străini (în numărul precedent am redat cîteva din opiniile celor din România) ca un mare triumf al cercetărilor contemporane de drept internațional. O materie vastă și complexă aparținînd unui domeniu prioritar al relațiilor dintre state, prezentă în dezbaterile oficiale din cadrul ONU, de interes direct pentru toate statele, căci toate își au vecinii lor — a fost luată în stăpînire științifică și domesticită cu vigoare de juristul român Iftene Pop.

În **American Journal of International Law** (nr. 4/1981), reputatul specialist S.Z. Kaplan, profesor la Universitatea Yale din S.U.A., spune : „Acest tratat, compus din două părți principale, „Vecinătate" și „Bună Vecinătate", acoperă o lacună importantă în literatura de drept internațional... Studiul lui Pop constituie o veritabilă lucrare elasică de drept internațional public,... de enorm ajutor în activitatea viitoare a Adunării Generale a ONU, care are pe ordinea de zi un punct referitor la buna vecinătate... **Pop a adus un mare serviciu**, atrăgînd atenția statelor asupra responsabilităților lor specifice, a unuia față de altul, și a necesității respectării dreptului internațional, dacă ele doresc să-și apere pacea, securitatea și să promoveze relații reciproc avantajoase. În partea a doua, el **dezvoltă, cu mult talent și seriozitate, o doctrină** despre buna vecinătate".

Nu sîntem printre cei care se miră fără discernămînt de opiniile venite din străinătate. Dar nici nu le ignorăm ; sîntagmele subliniate de noi — cum vom face și în celelalte citate — sînt prea expresive pentru a nu spune lucrurilor pe nume : **o carte adevărată, întreagă.**

În chiar anul apariției variantei franceze, în 1980, **Revue Général de Droit International Public**, în nr. 2, vine cu analiza altui mare jurist, profesor la Universitatea Sorbona din Paris, Ch. Rousseau, care spunea : „...Recunoaștem valoarea studiului domnului Pop, **prima lucrare în limba franceză** consacrată problemei vecinătății privită în ansamblul ei, fondată pe **o documentație de o întindere excepțională** și care rămîne **baza oricărei cunoașteri serioase a problemei".**

Să-i citățm și pe redactorul cu probleme de drept internațional de la revista **Politique Etrangère** din Franța (nr. 4/1980) : „Pornind de la faptul natural al vecinătății, domnul Pop se dedică unui **studiu minuțios** al convențiilor de vecinătate încheiate între state în cele mai diverse domenii... din care **deduce o serie de reguli de vecinătate de mare importanță".**

Sau un alt redactor responsabil cu problematica dreptului internațional, Pierre Michel Eisman, de la **Annuaire Française de Droit International Public** (nr. XXV) : **„Defrișînd un vast domeniu puțin studiat** de către doctrină... domnul Pop prezintă, în sensul strict al cuvîntului, **o lucrare asupra unui aspect fundamental** al relațiilor internaționale care nu poate decît **să stimuleze în mod util reflecția".**

Revista Espanola de Derecho Internacional (vol. XXXIV, nr. 1, 1980), tot sub semnătura titularului rubricii de drept internațional public — Luis Ignacio Sánchez, afirmă : **„Monografia domnului Pop este... o analiză globală, largă și în profunzime**, a chestiunilor generale care privesc relațiile de vecinătate, ... **o examinare detaliată** a aspectelor concrete în care asemenea relații se realizează. Autorul realizează **un studiu serios și riguros, avînd o valoare deosebită...**, oferind, în afară de aceasta, **un unghi modern de analiză al întregului drept internațional".**

Revista din R.F.G. **Ost Europa Recht** a adăpostit în nr. 1/1982 un articol al eminentului jurist român de naționalitate germană Paul Schuster, în care se spune : „Pe baza unui **imens material documentar**, autorul a elaborat **o sinteză a întregii problematici** și, de aceea, a putut să prezinte **o teorie închegată** asupra principiului bunei vecinătăți în dreptul internațional... Valoarea cărții constă tocmai în aceea că în ea este **prezentă una din cele mai actuale probleme**, pur și simplu **vitală pentru noi toți**, și într-o formă deosebit de accesibilă".

Luînd în seamă cartea lui Iftene Pop, vom vedea ce a stat la baza acestor aprecieri ale unor specialiști — români și străini redutabili.

LIVIU PETRINA ■

Olimpiadele vin și... vin

Normal ar fi fost să facem constatarea, banală dar inevitabilă, că și olimpiadele, ca toate pe lumea asta, vin și trec. Acum însă, la jumătatea lui 1988, an olimpic, din cauză că jocurile de-abia urmează să înceapă, nu putem vorbi deloc despre terminarea lor, despre faptul că vor trece, trecutul o să vină mai tîrziu. Însă cu toate că întrecerile de la Seul aparțin încă viitorului, au început, și încă mai de mult, pregătirile în vederea viitoarei olimpiade, cea de la Barcelona din 1992. Ne aflăm, de aceea, în momentul în care putem spune cu toată îndreptățirea că olimpiadele vin și ...vin.

În contextul acestor pregătiri, recent, după cum citim în ziarul spaniol „Pais", Comitetul de Organizare a Olimpiadei de la Barcelona din 1992 (prescurtat „COOB-92") a aprobat emblema și mascota celei de-a 25-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară, însemne ce sînt cu totul originale, diferite ca stil și viziune de toate cele de mai înainte. Astfel, emblema, în care se regăsesc particularități ale graficii catalane, este formată dintr-un punct, o linie curbă, ca o lună în creștere, la mijloc, și o alta, care aduce cu un condei, în partea de jos. Urmează cunoscutele cercuri multicolore, simbolizînd cele cinci continente ale lumii, deasupra cărora este scris „Barcelona '92". În original, punctul este colorat în bleu, linia de mijloc este galbenă, iar cea de jos — roșie. La prima vedere, este greu să descifrezi sensul desenului. Potrivit chiar autorului, pictorul Jose Maria Trias Folch, în vîrstă de 39 de ani, emblema redă chipul omului înnobilat datorită sportului : plin de dinamism, expresivitate, libertate. Pictorul a început prin a studia cu migală emblemele tuturor jocurilor olimpice precedente. El a renunțat la utilizarea exclusivă a motivelor geometrice și a hotărît să recurgă la simbolistică. Emblema va fi imprimată pe numeroase obiecte, inclusiv pe articole de îmbrăcăminte și pe tacîmuri.

În ceea ce privește mascota, creată de pictorul Xavier Mariscal, ea înfățișează un cîine, cu totul deosebit de tipul canin de tradiție disneyană. În afară de prototip, sau, ca să spunem așa, de „ediția princeps", Mariscal a realizat și o mulțime de variante ale mascotei : cîinele mergînd pe bicicletă, cîinele mergînd pe jos, înotînd, vîslind, sărind de la trambulină, stînd la bar sau planînd deasupra Barcelonei. Mascota se pare că se va numi în cele din urmă Coby, de la COOB-92.

Atît emblema, cît și mascota au fost realizate așa de devreme, cu mai bine de o olimpiadă înainte, pentru a avea timp să fie răspîndite în toată lumea. Organizatorii Jocurilor Olimpice „Barcelona '92" speră că numai din comercializarea celor două simboluri, emblema și mascota, se vor cîștiga 120 de milioane de dolari.

ION CODRU ■

Yuppie pleacă la război

Primul se numeşte „Photon", al doilea „Splatball" şi sînt ultima modă americană de a-ţi omorî timpul şi inamicii fără a ajunge la închisoare. Ambele se bazează — cum se putea altfel ?! — pe principiul celui care adună mai mult — cîştigă echipa care acumulează mai multe puncte, eliminînd mai mulţi adversari — arma „Photon" pare a fi ieşită dintr-un film ştiinţifico-fantastic despre „războiul stelelor", emiţînd raze laser, în timp ce „Splatball", prin culorile ce le împrăştie din abundenţă asupra victimelor, pare mai mult un pistol de vopsit.

Produs tardiv al unui deceniu de violenţă extragalactică, popularizată asiduu la televiziune şi pe ecranele cinematografice, „Photon" este un nou joc de exterminare „fără sînge" care numără o mulţime de simpatizanţi în S.U.A. Printre tinerii atraşi de desenele animate japoneze, printre aşa-numiţii yuppies (tineri cu profesii bine plătite) în ascensiune (fireşte, antrenamentul pentru a face faţă concurenţei prespune şi aşa ceva), printre bărbaţii şi femeile al căror bagaj cultural se limitează la jocuri video, adoraţia faţă de Rambo în diferitele lui ipostaze, şi pasiunea pentru luptele stelare. Dimpotrivă, „Splatball", care are circa 35 000 de adepţi, este destinat „satisfacerii celor mai animalice şi mai brutale instincte", cum releva un ziar italian, şi este practicat — semnificativ ! — aproape în exclusivitate de adulţi, cea mai mare parte dintre aceştia aparţinînd unor „executives" (cadre de conducere) de succes de pe Wall Street.

Apărut la Dallas, în urmă cu trei ani, „Photon" a proliferat în întreaga ţară, mai ales în ultimul timp şi în prezent sînt nu mai puţin de 24 de arene de practicare a lui, în diferite colţuri ale S.U.A. Aproape întotdeauna acestea sînt foste piste de patinaj cu rotile, adaptate pentru a găzdui una din întrecerile cele mai excentrice în analele „competiţiilor" americane. În decurs de şase minute şi jumătate cît durează „partida", cele două echipe de cîte 10 jucători — „roşii" şi „verzii" — se urmăresc şi se înfruntă în ritm tot mai intens, pe un întortocheat traseu de „război", pe care, pentru a crea o atmosferă cît mai „reală", se folosesc tot felul de mijloace tehnice sofisticate, inclusiv ceaţă artificială şi lumini stroboscopice.

Protejaţi de pectorali cu străluciri intermitente şi de căşti stereofonice în care pot urmări punctajul partidei, „gladiatorii spaţiali" trebuie să doboare un număr cît mai mare de adversari cu pistolul lor futurist cu raze laser. Punctele sînt considerate marcate de fiecare dată cînd fasciculul de lumină nimereşte pătratul lucios de pe pieptul adversarului. Dacă în focul luptei se greşeşte şi se nimereşte un tovarăş de luptă, se pierde din timp şi din punctaj.

Mult diferită este atmosfera la „Splatball". Se joacă în aer liber în mlaştinile şi desişurile pădurilor americane, într-un peisaj ce reaminteşte de filmul „Platoon". Echipaţi din cap pînă în picioare cu tot felul de camuflaje, măşti antigaz, cu cizme militare în picioare şi alte accesorii de luptă, două echipe de cîte 15 persoane se angajează într-o „bătălie" de 45 de minute, în cursul căreia trebuie să sustragă steagul adversarilor. Arma utilizată este o puşcă cu aer comprimat avînd un glonţ plin cu vopsea multicolră.

„Fiecare visează, în secret, în viaţa de zi cu zi, să se poată strecura în spatele inamicului şi să-l distrugă dintr-o singură lovitură", afirmă Bob Phelan, susţinător fervent al modei „Splatball", lansată în urmă cu şase ani de un grup din New England format dintr-un agent de bursă, un scriitor de succes şi proprietarul unui magazin de articole de schi. Photon şi Splatball sînt cel mai bun antidot împotriva anxietăţii şi frustrărilor din viaţa de zi cu zi, pretinde Dennis Bass, coproprietar al unui teren de „Photon" din apropiere de New York. Însă, o cu totul altă părere au cei mai mulţi dintre psihologii şi sociologii din S.U.A., care au condamnat asemenea „jocuri", considerîndu-le drept „obscene pe plan moral". Pentru că, aşa cum arăta dr. Leonard Berkowitz, profesor de psihologie la Universitatea Wisconsin, ele „nu fac decît să exalte violenţa şi războiul".

ROMEO NĂDĂŞAN

Unul pentru toţi, toţi contra unul

O nouă carte despre mafie a apărut în S.U.A. ; „My Undercover Life in the Mafia" scrisă de Donnie Brasco. Nu ar fi ceva deosebit, doar au fost scrise atîtea cărţi despre mafie, numai că autorul este un agent infiltrat de F.B.I. în anul 1977 care a trăit timp de 5 ani în mediul mafiot. Pe numele lui adevărat Joseph D. Pistone (Donnie Brasco a fost cel folosit pentru infiltrare), agentul F.B.I.-ului a reuşit să pătrundă în intimitatea sanctuarului mafiei furnizînd informaţii de mare valoare şi utilitate care au dus la curmarea activităţii a numeroşi gangsteri (peste 100) şi aducerea lor în faţa justiţiei.

Iniţial Pistone a fost infiltrat pentru o perioadă de 6 luni, dar datorită faptului că a reuşit să fie „legitimat" de mafioţi s-a hotărît continuarea operaţiunii care s-a prelungit pînă la 28 iulie 1981. În toată această perioadă el a trăit sub spectrul pericolului de a fi demascat, dar a avut noroc. Astfel atunci cînd, vrînd să facă impresie, a închiriat un yacht pe care şi-a invitat „prietenii", unul dintre ei i-a arătat o poză din „Time" a aceluiaşi yacht folosit de F.B.I. pentru a demasca o afacere de mită. Prezenţa de spirit l-a salvat ; „Dacă este al F.B.I.-ului şi noi am scăpat nevătămaţi înseamnă că i-am păcălit !" În tot timpul misiunii sale, Pistone nu a putut să aibă legături cu soţia şi cele trei fiice. O singură dată, atunci cînd soţia a fost victima unui accident ! s-a permis să stea cu ea două săptămîni asigurîndu-şi motivarea pentru mafioţi.

După încheierea misiunii Pistone a mai lucrat în cadrul F.B.I.-ului pînă în anul 1986 după care s-a retras. Mafia a pus pe capul său un premiu de 500 000 de dolari, forţîndu-l să-şi ducă viaţa sub o identitate falsă, în continuă alertă deoarece nu se mai bucură de protecţia agenţiei. Misiunea îndeplinită, eroul... seamănă a scenariu pe care îl cunoaştem Maurul şi-a făcut datoria, maurul poate să moară ! Sau să încerce să supravieţuiască.

DAN DANUŢ DORU

Universul muzicii

Estivale

Un duet inedit apare în clasamentele muzicale din Italia cu noul cîntec de succes „La luce buona delle stelle", este vorba de EROS RAMAZZOTTI şi PATSY KENSIT. Cunoscutul interpret italian îşi confirmă valoarea şi, după albumul „In certi momenti", revine cu un L.P. intitulat „Musica e..." ● Frumoasa Patsy este solista vocală a trupei EIGHTH WONDER, intrată anul acesta în topuri cu discul single „I'm not scared". Un amănunt : textul şi muzica acestui cîntec sînt semnate de cel doi de la PET SHOP BOYS, Neil Tennant şi Chris Lowe ● Ciudată apariţie în peisajul arid din „Valea Morţii" (California) : un automobil marca Olds Mobile 1952 avîndu-i ca pasageri pe Dieter Bohlen şi membrii grupului BLUE SYSTEM. Puţini sînt aceia care se avîntă în acele locuri pustii unde mişună şerpii şi scorpionii şi unde temperatura ajunge pînă la 50 de grade. Temerarii excursionişti aveau însă un motiv serios : turnarea noului videoclip „My Bed is too Big". Iată echipajul complet : Dieter Bohlen — producător, compozitor, conducătorul formaţiei / Jeanne Dupul — solistă vocală / Joachim Vogel — chit. / Frank Otto — percuţie ● A început turneul în Europa al lui MICHAEL JACKSON, care va fi, se pare, evenimentul anului. ● Revine în topuri FANCY, cu un reuşit single, „Flames of Love". Numele adevărat al interpretului este Tess Teiges, născut în Munchen la 7 iulie 1947 ● Se pare că trupa anului '88 în categoria „new commers" va fi BROS. Iată componenţa : Matt Goss — voce, Luke Goss — percuţie (cei doi sînt fraţi gemeni) şi Craig Logan — chit. Ei şi-au făcut intrarea spectaculoasă în lumea muzicii, cu un „debut-single" de mare succes, „When will I be famous", urmat la scurt timp de actualul hit „Drop the Boy". Primul lor album, ieşit de curînd pe piaţă, este, de asemenea, foarte bine cotat, urcînd vertiginos în clasamente şi depăşind nume sonore precum Rick Astley şi Pet Shop Boys.

● Evenimentul discografic al lunii s-a produs : „Nu te opri", cel de-al treilea album al grupului IRIS se află în magazinele de specialitate la dispoziţia melomanilor. Trei din cele opt piese aparţin vocalistului Cristian Minculescu (semnatar al versurilor la şase din cîntecele incluse), două bateristului Nelu Dumitrescu, cîte una lui Mihai Alexandru-chitară, ex-bateristului Doru Borobeică (actualmente la Voltaj), şi, în fine, piesa ce dă titlul albumului poartă semnătura lui Romeo Vanica. Succes şi... nu te opri, IRIS ! ● Estivale : pe litoral, la Costineşti pot fi ascultate grupurile Holograf, Modul (din Bucureşti) şi arădenii de la Cargo, iar la Eforie Nord, semnalăm prezenţa unui alt grup gustat mai ales de cei tineri, Voltaj.

MIRCEA ZANE

Racul

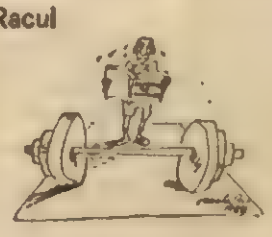

N. LEONTE

Autobuz spaţial

La Salonul aeronautic Farnborough — Anglia a fost prezentată o nouă navă spaţială numită „Hotol". Lungă de 70 metri şi o anvergură de 20 metri ea se comportă ca un avion şi după Alan Bond., specialist în propulsii spaţiale „Hotol" rezistă la 1200 zboruri. Decolarea are loc cu ajutorul unor turboreactoare, cu viteza de 150 metri pe secundă. În două minute se depăşeşte zidul sonic, iar în 4,5 minute atinge altitudinea de 12 000 metri, respectiv cea de croazieră pentru avioane. După nouă minute „Hotol" atinge viteza de 5 Mach la 26 000 metri înălţime. Căldura produsă de frecare la o asemenea viteză face ca turboreactoarele şi hidrocarburile

să ajungă la limita anduranţei, la care se adaugă aerul rarefiat. În această situaţie turboreactoarele îşi încetează activitatea intrînd în funcţiune fuzeele criogenice. Acum „Hotol" devine mai uşor, căci o bună parte din combustibil a ars, greutatea lui iniţială de 200 tone reducîndu-se la 42 tone. La 90 000 metri altitudine atinge viteze de 7,9 kilometri pe secundă, ceea ce este suficient pentru a se plasa o pe orbită la 300 kilometri înălţime, cînd şi motoarele fusee se sting. Autobuzul spaţial poate rămîne pînă la 50 ore pe orbită, după care îşi reaprinde motoarele şi intră în atmosferă sub un unghi de 80 grade, ceea ce înseamnă foarte mult faţă de un unghi de numai 28-38 grade al unei navete spaţiale. După cum confirmă British Aerospace, la 25 000 metri devine un planor hipersonic, cu viteza de 88 metri pe secundă şi poate ateriza pe o pistă de numai 1 800 metri.

„Hotol" a fost creat pentru a transporta pasageri, putînd să parcurgă distanţa Londra-Sydney în mai puţin de o oră, dar şi pentru a plasa pe o orbită un satelit de 7,5 metri lungime şi 5,7 metri diametru, în greutate de 7-11 tone sau să înlocuiască un satelit defect în numai cîteva zile, în loc de trei luni cît îi este necesar unei navete. Pînă la efectuarea primului zbor mai sînt însă de rezolvat o serie de probleme, printre care, cea financiară, nefiind ultima. Totuşi, spun specialiştii, el va deveni operaţional între anii 1995-1999.

BREVIAR

Alcooltest electronic

Două aparate electronice noi au intrat în dotarea poliţiei franceze : etilotestul şi etilometrul. Primul cu ajutorul unei mici pompe aspiră aerul din apropierea gurii unui conducător auto, bănuit de a fi consumat băuturi alcoolice. Şi astfel, fără să se sufle, ca în sistem clasic, se identifică orice urmă de alcool. Aparatul nu indică decît prezenţa alcoolului, fără a măsura şi concentraţia. Cel de al doilea aparat numit „ATC-1" înlocuieşte analizele de laborator, unde precum se ştie, este necesară analiza sîngelui pentru a se

determina cantitatea de alcool aflată în el. În momentul în care conducătorul auto, aflat la volanul maşinii, suflă într-un dispozitiv, se efectuează automat şi analiza aerului expirat, cu ajutorul razelor infraroşii. Pentru ca fumul de ţigară să nu altereze rezultatul, ştiind că etilometrul indică, în primul rînd, monoxidul de carbon degajat de gura celui ce este testat, şi dacă el este mai mare decît 50 de părţi la un milion de părţi de aer, cel supus controlului trebuie să aştepte cam 15 minute înainte de a sufla din nou, pentru a stabili gradul de alcool aflat în sînge. Decizia aparatului este de 0,02 miligrame la litrul de sînge. Trei beculeţe colorate diferit indică : „oprit", „în funcţiune" şi starea pilelor electrice cu care este alimentat.

AUREL DIANU

Zbor de fluturi

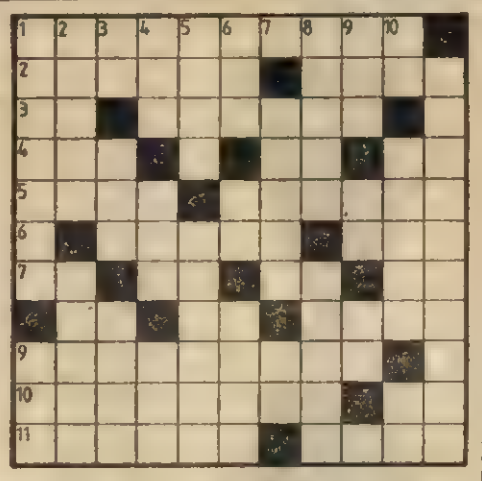

ORIZONTAL : 1) Poet clasic român, autor al poeziei „Le papillon" (George). **2)** Fluture de zi, foarte frumos colorat, ale cărui larve trăiesc pe urzici — Cadenţă. **3)** Titan (simb.) — „Fluturele de...", volum de aventuri pentru tineret, scris de Ştefan Tita. **4)** Compozitor francez (sec. 18) — Ape ! — Lene ! **5)** Poet contemporan, semnatar al poeziei „Un fluture" (Mircea) — Dramaturg român, autor al piesei „Un fluture pe lampă" (Paul). **6)** Între şase şi opt — A duşmăni. **7)** Rece ! — Salutare — Culese ! — Vin sec ! **8)** Într-o floare ! — Nicolae Dunescu — Localitate în Japonia. **9)** „... pentru fluturi şi pietre", volum de proză memorialistică aparţinînd scriitorului Călin Gruia (sg.). **10)** Poet contemporan, semnatar al volumului „Aerul de sub fluturi" (Ion) — Campion **11)** Fluture dăunător, de culoare galbenă-cafenie — Autorul piesei într-un act „Fluturele beat" (Ştefan).

VERTICAL : 1) Poet contemporan, semnatarul fabulei „Fluturele" (Nicolae) — Ued în Algeria. **2)** Larve de fluturi — Înveliş protector făcut din fire foarte subţiri, pe care le secretează pupele fluturilor. **3)** 3.14 — Întreprinderea comercială de stat (sg.şi) — Îndoctrinare deosebită (pl.). **4)** Hamac indian — Uniunea Artiştilor Plastici (abr.) — Localitate în R.F. Germania. **5)** Comună în Iugoslavia — Floare cu petale mari, rotunjite şi variat colorate, avînd forma unor aripi de fluture. **6)** Strigăt cu care se cheamă cloşca cu pui (reg.) — Emil Turcu — Numai. **7)** Compozitor francez, autorul piesei muzicale „Fluturi de noapte" (Maurice) — Perioadă de timp. **8)** Organele de zbor al fluturilor (poet.) — „Sîntem nuntă de fluturi / Pentru-a nu striv...", sînt versuri din poezia „Îmbrăţişarea mării" de Dan Verona (sg.) **9)** Cocotier din Polinezia — Ruteniu (simb.) — Notă muzicală. **10)** Udrea Tomşa — Stadiu în dezvoltarea individuală a fluturilor, care precede faza de adult — Ana Toma. **11)** „Fluture..." poezie ce poartă semnătura lui Mircea Micu (fem.).

MIHAI ZGUBEA

Dicţionar : OZI, ARAO, SLI, IRI, IRL, RAVA, CLO, NIU

Dezlegarea careului „Curiozităţi"

GARGAUNI ; ASP ; ARTEZIANA ; CA ; ICRA ; TIGARARI ; TA ; BRUMARIŢA ; ASIA ; CI ; ENID ; IN ; AI ; V ; OUI ; A ; DAL ; MOSC ; S ; BOICUS ; APEL ; AGAVA ; OLARII ; NA ; ITSA ; I ; AC ; ORAR ; ANEMONA ; SITARI ; LACAR.

Rugby

Theodor Rădulescu: „La națională continuă testările"

— De la bun început vă propun să discutăm despre rugby cu gîndul la viitor, la perspectivele echipei naționale al cărei antrenor sînteți — și nu la trecut, la ce a fost în campionatul intern. De acord?

— Da, cu un amendament: în jocul nostru cu Grivița Roșie n-a fost vorba atît de „șuturi la grămadă", cît de o diferență de pregătire între cele două echipe. Grivița Roșie este o echipă bună, dar neantrenată — și spun asta chiar dacă o să se supere iarăși vechiul meu coechipier și colaborator Radu Demian.

— Vă spuneam să trecem peste vechile rivalități, mai ales că,din cîte știu, un deceniu ați jucat pilier chiar în spatele lui Demian, care era la „închidere". Apoi, în vreo două rînduri, v-a fost și secund la națională, iar în acest campionat, victoriile au fost împărțite.

Mergem mai departe?

— Pe ce temă?

— Pe tema naționalei.

— Păi tocmai asta vroiam să spun: că nu vom putea aborda întîlnirile internaționale dificile din această toamnă cu jucători pregătiți sub nivelul cerințelor actuale. Or, în campionat, trebuie să joc cu gîndul la Tara Galilor — și d'aia cer măcar jucătorilor steliști pe care-i antrenez maximă dăruire și responsabilitate în teren, indiferent de adversar.

— S-a mai întîmplat să și pierdeți.

— La Baia Mare am pierdut „pe bune". Intrarea în campionat a fost prea abruptă după solicitarea la națională. Tot din acest motiv Dinamo, care e o echipă foarte bună, n-a mai putut atinge două vîrfuri de formă — la meciurile naționalei și în campionat.

— Steaua, în schimb, a avut un finiș excelent.

— Tocmai pentru că ne-am planificat două vîrfuri de formă în acest sezon. Știam că finalul de campionat va fi decisiv pentru cîștigarea titlului și ne-am luat toate măsurile.

— Felicitări pentru acest al cincilea titlu obținut în șase ani de cînd antrenați Steaua. Dincolo de această performanță — și ca antrenor al echipei naționale — sînteți optimist în urma concluziilor pe care vi le-a oferit campionatul?

— Optimist sînt pentru jocul „treisferturilor", apărînd mai mulți jucători care evoluează pe acest post la un nivel destul de competitiv. Mă gîndesc la Amariei și Beches de la Sibiu, la Istrate de la Baia Mare, la Sava de la Petroșani. Dificultăți vom avea la „aripi", posturi pe care titularii de acum ai naționalei nu ne-au convins. De asemenea, în toamnă trebuie să punem la punct problema apărării — prioritatea numărul 1 la echipa națională.

— Dar acel joc „de pește toi", impus prin regulament în campionatul nostru, a dat roade?

— Maniera adoptată prin regulamentul federației este mai bună, din două puncte de vedere : dă libertate de inițiativă (și gîndire...) jucătorului care are mîngea și cere o mai bună circulație în teren a celor fără mîngi. E drept, în acest fel apar margini mai puține. Dar această manieră nu poate da roade dacă nu este însușită prin antrenamente foarte riguroase, care să urmărească tocmai aplicarea ei în condiții de joc. Din păcate, prea puține din echipele noastre au fost interesate să-și perfecționeze jocul conform acestor prevederi inedite de regulament.

— În toamnă vom juca cu U.R.S.S. și Țara Galilor în deplasare și cu Franța la București. Ce să mai ocolim subiectul: pregătiți de pe acum aceste jocuri?

— Aș vrea mai întîi să spun cum se pregătesc adversarii. Franța și U.R.S.S. au turnee în Argentina, iar Țara Galilor — în Noua Zeelandă. Noi avem, deocamdată, preocuparea de a face testări ale jucătorilor susceptibili să joace pilieri, centri și aripi.

— În ce constau aceste testări?

— Între 20 și 26 iunie am convocat la București tot ce are mai bun rugby-ul nostru în aceste posturi. Fiecare jucător va trece anumite probe specifice postului respectiv: forță și rapiditate, viteză pe diferite distanțe, aptitudini pentru „fixări" și schimbare de direcție ș.a.m.d. Vom întocmi astfel de fișe de tehnică individuală pentru fiecare jucător apt de a fi selecționat, urmînd ca la începutul campionatului viitor să le analizăm evoluția în jocuri.

— Înțeleg că intenționați o lărgire a ariei de selecție, față de lotul folosit în această primăvară.

— În primăvară, e adevărat, am folosit 8 jucători de la Steaua și doar 4 de la Dinamo și cîte unul de la Sportul studențesc, Grivița Roșie și Contactoare Buzău. Dar n-aveam altă soluție, trebuia să mă bazez pe jucătorii pe care-i știam cei mai bine și pe a căror pregătire puteam conta cel mai mult.

— „Strategia" asta a dat roade — cel puțin cu Italia și Spania. O veți continua?

— Depinde și de rezultatele testărilor pe care le vom face. Dar vom ține seama de faptul că o echipă de rugby are, în orice condiții, nevoie de un nucleu omogen sau, măcar, de omogenitate între linii. Altfel este imposibil să realizeze o prestație superioară — și experiența anterioară, cînd doar cinci jucători au evoluat în toate meciurile naționalei din perioada respectivă, dovedește importanța acestui lucru.

— Ziceam că nu mai discutăm despre ce-a fost. Spuneți-mi, mai bine, dacă vom bate Franța la București!

— Foarte mulți abia așteaptă — și „mă așteaptă" — cu acest rezultat. Sper să le oferim o victorie, ca să ne limurim pe deplin.

— Vă ținem pumnii...

Careul de cupă

Joc... ...ale în cuplaj erau o ... bună și tradițională sărbătoare a fotbalului nostru, reluată după mulți ani abia cu prilejul recentelor semifinale ale cupei. Stadionul „23 August" (chiar dacă au fost numai 20 000 de spectatori, iubitori fideli ai fotbalului autohton) a respirat iarăși atmosfera reconfortantă a unui cuplaj de care ne era dor și pe care l-am dori repetat cît mai des. Și ca surpriza organizatorilor (prin tragere la sorți, clubul Dinamo) să fie deplină, în partea a doua ne-am bucurat și de nocturnă (deci se poate !) — o „nocturnă europeană", am spune, dacă avem în vedere că, tot prin tragere la sorți, meciul al doilea a fost între două viitoare participante la cupele europene, Dinamo și Victoria. Rezultatele vă sînt, desigur, cunoscute. Steaua a evoluat cu siguranță unei campioane și a învins cu 3—1 pe Sportul studențesc. Remarcabil zelul lui Gh. Popescu, dornic, se pare, să obțină de pe acum o titularizare la Steaua în sezonul viitor. El a și înscris primele două goluri (volé din careu, min. 17 și reluare cu capul din apropiere, min. 19), fiind apoi cam pe tot terenul. Echipa din Regie — îngîndurată și dezinvoltă ; din primul lucru i s-a tras ușurința cu care a primit golurile (al treilea, Hagi, cu un șut senzațional, în min. 80) ; din al doilea - simplitatea cu care și-a creat cîteva (dar mari) ocazii de gol (la 0—0 Cristea a tras pe lîngă poartă, fiind în careu, singur, cu Liliac !). A marcat o singură dată, prin Sorin Răducanu (min. 79), care a străpuns apărarea stelistă și-a trimis în poarta goală. Ungureanu și Achim au mai tras în bară, iar Răzvan Lucescu (care l-a înlocuit pe Cristian la pauză) s-a făcut remarcat la alte cîteva șarje steliste. Brigada de arbitraj — adesea comică prin încăpățînarea de a „ține cu ursul" !.

Dinamo a jucat de parcă acum ar fi început campionatul : cu prospețime, în viteză, cu imaginație. A înscris două goluri de pe dreapta (min. 17, centrare Jercălău, reluare Cămătaru, cu capul, din plonjon și min. 74, șarja irezistibilă a lui Mateuț, pasă laterală în careu spre Răducioiu care a reluat impecabil, cu stîngul, în gol) și două de pe stînga (min. 27 și 33, la centrări ale lui Varga, mai întîi Lupescu și apoi Cămătaru). Victoria s-a arătat preocupată de menținerea cotei spectaculare a întîlnirii și de contracararea tacticii dinamoviștilor. Astfel, jocului mai combinativ al acestora, Victoria i-a opus un stil mai direct, cu pătrunderi frontale și șuturi „dintr-una". În urma (sau în timpul...) unor astfel de pătrunderi, talentatul Stere a fost faultat în careu de două ori (Sabou și Andone). Ambele penalty-uri au fost trase de C. Solomon: min. 44, gol, în stînga lui Moraru și în min. 65, cînd Moraru a apărat șutul tras tare în dreapta sa. Tot dintr-o pătrundere (Balaur, min. 83) a rezultat și al doilea gol al Victoriei, scorul general de 4—2 răspunzînd așteptărilor de spectacol pe care le aveam de la acest meci.

Careul de cupă de pe „23 August" a reunit și despărțit echipe cu stări de spirit diferite : Steaua — hotărîtă să termine și acest sezon în stil de mare campioană, mai pe scurt — neînvinsă ; Dinamo — cu ambiția și pofta de joc proprii unei echipe mult întinerite și care a progresat substanțial la capitolul știința jocului ; Victoria — cu seninătatea unei formații mature, competitive, conectată acum mai mult la perspectiva celui de-al doilea start al său în cupele europene; în sfîrșit, acest romantic Sportul studențesc care-și închele sezonul calm și oarecum demn, cu speranța vizibilă că va ieși soarele și pe ulițele din Regie.

În orice caz, finala cupei anunță o nouă partidă de referință pentru fotbalul nostru. Care, spre deosebire de jocul din campionat dintre aceleași echipe, va trebui să aibă un învingător. Iar învingătorul de pe tabela de marcaj va fi mai mult decît simplul învingător dintr-o partidă oarecare : acea echipă va începe sezonul de toamnă cu un inevitabil ascendent moral asupra celeilalte.

Cuplajul de miercuri seara a fost o inspirată inițiativă care a redat fotbalului atenția pe care o merită — în numele miilor de iubitori ai fotbalului. Felicitări celor care au avut ideea.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Atletismul promite

Promite, mai întîi, un spectacol sportiv agreabil la sfîrșitul acestei săptămîni, cînd se vor desfășura întrecerile tradiționale ale campionatelor internaționale ale României. Mai promite că, la aceste întreceri, se vor înregistra rezultate dătătoare de speranțe pentru toamna olimpică. Cel puțin așa rezultă din „repetiția" aproape generală (prea multe absențe, totuși !), prilejuită de concursul republican al seniorilor găzduit de stadionul „23 August" săptămîna trecută. Atunci, Sorin Matei a sărit din prima 2,37 la înălțime nou record național, foarte competitiv pe tabloul mondial de concurs al acestei probe. (Cam tot atunci, recordmenul sovietic Povarnițin sărea la Leningrad 2,36). La fel, ne grăbim să salutăm și performanța **Danielei Costian**, aflată într-un sezon fast și care a aruncat de-astă dată discul la fix 71 m (în niște condiții vitregite de timp și de neglijența organizatorilor). Liviu Giurgian (13,54 la 110 mg), cu 7 sutimi sub recordul național, promite o crestere spre cotele care l-au consacrat (deși pînă la 13,20 cît e recordul european mai trebuie ceva...). Remarcabile progresele înregistrate de **Viorica Ghican** (Tg. Jiu) și **Rodica Prescură** (Focșani) la 1 500 m. Prima a parcurs distanța în 4:02,76 (cu aproape 10 secunde mai puțin decît „timpul ei" de anul trecut), iar a doua — în 4:07,12 (de asemenea, un progres de aproape 14 secunde față de anul trecut). În condițiile în care Puică, Melinte și Ivan sînt accidentate, semifondul își „inventează", iată, noi valori și speranțe. Subliniem și rezultatul lui **Vali Constantin**, mereu egală cu sine însăși — în jur de 7 m la lungime; deastă' dată 7,07 — rezultat bun pentru noi, chiar dacă, în aceeași zi, dacă nu ne înșelăm Galina Cistiakova sărea la Leningrad 7,52, adică prima femeie „peste 7,50 m" și un nou record mondial. (În concursul nostru, Lucian Sfia cîștiga lungimea-bărbați cu 7,50 m...).

Să așteptăm, deci, internaționalele de mîine și poimîine, cu speranța unor noi rezultate edificatoare pentru „bobocii pe care-i va număra" la toamnă atletismul nostru.

Cu un pas în divizia A

F. C. Constanța, după cinci ani de așteptare

— Au fost ani chiar de simplă așteptare, tovarășe Teodor Pilcă ?

— Nu de simplă așteptare, pentru că noi, în fiecare an care a trecut de cînd am retrogradat, am avut ca obiectiv revenirea în prima divizie. Din motive diferite, am reușit, însă, abia acum, deși am luptat mereu pentru promovare.

— Ce-ați avut în plus acum față de alți ani ?

— O echipă mai competitivă, rezultată din orientarea clubului spre întărirea formației cu elemente locale, de reală perspectivă. Bîrborea, Popa Marian, Dinu Marian, Funda Constantin sînt astfel de jucători foarte tineri, care au dat un randament foarte bun alături de mai experimentații Petcu, Iovănescu, Cămui, Zahiu.

Și-n acest an am mai avut în plus o pregătire superioară, asigurată de conducerea tehnică a echipei, și un climat de disciplină și muncă asiduă, conectat în permanență la ideea promovării.

— Ca președinte al clubului, cum ați caracteriza evoluția de ansamblu a echipei în acest an competițional ?

— Echipa a avut un start mai slab în tur, deoarece în vară transferasem 9 jucători și era necesară o perioadă de încercări și de cristalizare a formulei de joc. Odată realizat acest lucru, spre sfîrșitul turului și în continuare, F.C. Constanța a demonstrat prin joc și rezultate că este cea mai valoroasă din serie și că merită să promoveze

— Care credeți că au fost momentele decisive din această campanie ?

— Victoria de la Piatra Neamț — prima în deplasare, pe care am obținut-o în ultima etapă a turului. Apoi, victoria de la Slobozia, în prima etapă a returului. Și, în sfîrșit, rezultatul egal de la Iași, de-acum trei săptămîni, în fața principalei contracandidate, în urma căruia problema promovării s-a limpezit în favoarea noastră.

— Cum a fost jocul de la Iași ?

— Echilibrat. Tactic, le-am dejucat toate intențiile, astfel încît ne-am creat ocazii mai multe și mai clare. Dintre ele, am valorificat-o pe aceea din min. 87, cînd Zahiu a înscris cu capul golul egalizator.

— Cum a jucat Zahiu în acest campionat ?

— A început ca mijlocaș la închidere, dar, în cele din urmă, calitățile l-au impus ca vîrf de atac.

— „Drumul" fotbaliștilor, o dată cu vîrsta, e invers — dinspre atac spre apărare...

— Cu Zahiu nu s-a întîmplat așa. Iar justețea hotărîrii antrenorilor e dovedită de faptul că Zahiu este golgeterul seriei, el înscriind și foarte multe goluri decisive pentru echipa noastră: ambele goluri de la Piatra Neamț, golul victoriei de la Slobozia (în min. 86), golul egalării la Buzău (min. 87), golul „punctului de aur" de la Iași (min. 87).

— Cam multe goluri spre finalul de meci...

— Jocul are, totuși, 90 de minute !

— Cum au jucat ceilalți „veterani", Petcu și Iovănescu ?

— Au început campionatul ceva mai slab, sub posibilitățile lor și așteptările noastre, dar în retur au fost de un real folos echipei, contribuind din plin la propulsarea ei în clasament.

— Performanța acestei reprezentative este cu atît mai meritorie cu cît, în răstimpul celor cinci ani, ați mai pierdut niște jucători de valoare, care v-ar fi putut aduce mai repede în divizia A.

— Poate cu Mănăilă, Hagi și Stere am fi fost mai demult în A, dar plecarea lor a fost suplinită, cum spuneam, de o intensificare a eforturilor spre a promova în echipă alți jucători localnici talentați. De altfel, și în continuare avem în vedere să-i lansăm pe Duda, Mangri, Moisescu — tineri jucători de 16-17 ani, dornici de afirmare și de a apăra culorile clubului nostru. O mențiune aș face pentru Nedelcearu, pe care l-am primit în locul lui Stere și care s-a integrat perfect în echipă și în atmosfera fotbalistică a orașului nostru.

— Tovarășe Pilcă, la începutul campionatului sperați că veți promova ?

— Am plecat cu gîndul că vor fi 5-6 echipe care aspiră la promovare. Încet-încet, au mai rămas doar trei — Brăila, Politehnica Iași și noi. Reușind să trecem de Progresul Brăila la Constanța (de altfel, n-am pierdut nici un punct acasă) și, apoi, să facem egal la Iași, a devenit limpede că echipa noastră merită să promoveze.

— Publicul v-a ajutat ?

— Fără îndoială. Niciodată n-au fost mai puțin de 10 000 spectatori la jocurile din Constanța. Iar din toamnă, cred că stadionul va deveni neîncăpător.

— Chiar dacă pare o impolitețe, vă întreb, totuși : veți rezista în A ?

— Mai mult decît atît : sîntem hotărîți să facem o figură frumoasă. Cu aceeași conducere tehnică și fortificată cu maximum 2-3 jucători peste media de valoare actuală a echipei, F.C. Constanța va dovedi că este o divizionară A cu prestanță și personalitate.

— Sperînd că așa va fi, vă dorim mult succes.

Experiment printre proteste

Atît de controversata nouă „formulă" de joc cu timp redus de gîndire, așa-zisul șah activ, a trecut de la scurta experimentare de-a lungul unui an de competiții la oficializarea sa prin organizarea de către F.I.D.E. cu concursul Federației spaniole a primului Campionat al Europei la Gijón. Aceasta s-a petrecut după definitivarea în cadrul lucrărilor ultimului Congres F.I.D.E. a regulamentului de concurs. Spicuind din acesta constatăm că nu s-au adus îmbunătățirile tehnice absolut necesare tempoului de joc în soluționarea problemei scrisului partidei, în continuare jucătorul fiind obligat să înscrie pe fișă mutările timp de 25 minute și abia în ultimele 5 minute fiind eliberat de opreliștea regulamentară. Partida se joacă după regulamentul F.I.D.E. aplicat la jocul contemporan, atîta doar că au survenit interpretări mai mult sau mai puțin fireștl cauzate de interzicerea amiestecului arbitrului în joc în cazurile de depășirea timpului de gîndire. Acest nou șah, de fapt șah în viteză, nu ridică ștacheta calității reflecției — scopul jocului ca „sport al inteligenței" — ci schimbă optica asupra sportivității, a calității morale a confruntării pe suport regulamentar. Scopul șahului este acela de-a cîștiga duelul inteligenței, fără a se excepta recunoașterea superiorității adversarului și, eventual, abandonarea luptei în cazul inferiorității pe tablă. Șahul activ disciplinează șahistul în limitele acceptării ideii luptei pînă la ultimul pion, chiar în afara adevărului șahist, profitînd de timpul redus de gîndire și așteptînd o eventuală victorie la timp...

Cum F.I.D.E. intenționa să acorde nu numai coeficient valoric individual (Elo) jucătorilor angrenați în noile competiții, dar și titluri internaționale similare celor din șahul normal, demonstrează că cine este bun în șahul contemporan este la fel de bun și în șahul rapid.

Victoria la Gijón a revenit lui Karpov cu 10 puncte (+8, =4, —1) la egalitate cu V. Tukmakov datorită unui coeficient Bucholtz superior, 106,5 față de 103, dar numai după ce ex-campionul lumii a trecut în penultima rundă printr-un moment foarte discutabil. Jucînd cu Iudasin (U.R.S.S.) în ritmul de meciuri eliminatorii, al cărui cîștigător va obține titlul de campion al lumii... Printre cei „45" rămași în cursă se află și Mihail Ghinda. Maestrul internațional român, în ciuda unui start slab, a evoluat apoi excelent cumulînd 6 puncte din 8 posibile, dar a cedat în final din cauza ritmului cu două sau trei partide zilnice și a totalizat 7 puncte din 13 posibile. Vă supunem atenției una dintre realizările jucătorului de la „Politehnica" București : **Bellon — Ghinda** 1. b3 e5 2. N b2 C c6 3. e3 a6 4. c4 Cf6 5. d3 d5 6. Cd2 d4 7. e4 Ne7 8. g3 00 9. Ng2 Cd7 ! 10. a3 Cc5 11. Dc2 a5 12. Ce2 ? ! Ng5 ! 13. Td1 f5 14. e : f5 N : f5 15. Ce4 N : e4 16. N : e4 C : e4 17. d : e4 Tf3 ! 18. Td3 Df6 19. 00 Ne3 ! 20. Cc1 Tf8 21. T : e3 d : e3 22. Cd3 Td8 23. Cf4 Td2 24. Dc1 T : f4 25. g : f4 Dg6 26. Rh1 D :e4 27. Rg1 Df3 ! și albul a cedat neputînd împiedica amenințarea de mat e : f2 decît cu pierderi materiale grave. Practicînd un joc spectaculos, jucătorului român M. Ghinda i s-a atribuit din partea juriului premiul de frumusețe pentru maniera în care a obținut victoria împotriva maestrului internațional Blatny. Acum vom aștepta Finala Intercontinentală, ce va reuni aproximativ 100 de participanți, unde România va fi reprezentată doar de M. Ghinda și unde F.I.D.E. va căuta să arate că șahul activ n-a rămas la faza de... experiment.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Pentru că ultimele două rubrici au fost consacrate în exclusivitate fotbalului, astăzi nimic despre „sportul-rege", mai ales că atenția vă este atrasă în această direcție de cotidiane, care relatează EURO '88. ● Doi indieni, Datatraye Yeole și Mohan Kamble, au realizat, ajutați de trei colegi, o performanță excepțională, devenind primii nevăzători din această țară care reușesc să escaladeze un vîrf din masivul Himalaya, Patalasu (4 877 m). Cei doi, muncitori la o fabrică de... explozibili din Pune (statul Maharashtra), aflați la prima lor ascensiune, au declarat că, încurajați de succesul expediției, intenționează să atace vîrful Garhwal (6 096 m), pentru a depăși recordul de altitudine al nevăzătorilor, deținut de un american și un japonez, care au urcat pe Kilimandjaro (5 895 m). ● Cunoscutul superfondist grec Yiannis Kouros a stabilit un nou record mondial de alergare pe distanța de... 1 000 mile (1 600 km), pe care a parcurs-o în 10 zile, 10 ore, 30 minute și 35 secunde. Vechiul record era de 11 zile, 20 ore, 36 minute și fusese stabilit în 1986 de americanul Stu Mittleman. Dacă astfel de întreceri vi se par de-a dreptul incredibile, ce ziceți de recordul feminin : 700 mile (1 126 km), străbătuți de Suprahba Schecter (S.U.A.) în 10 zile, 13 ore, 3 minute... ● După gimnastica feminină, înot și alte discipline, iată că și în tenisul feminin vîrsta performanței scade spectaculos. Cel mai bun exemplu îl constituie turneul de la Roland Garros, în semifinalele căruia au ajuns trei jucătoare de 18 ani (Steffi Graf, Gabriela Sabatini și Nicole Provis), și una de numai 17 (Natalia Zvereva) ! ● Dacă există campionate mondiale și europene de biliard, de ce n-ar exista și tentative de record de rezistență în această disciplină. Noua performanță supremă în această specialitate aparține belgianului Patrick Oattyn (34 de ani), care a jucat biliard timp de 245 ore (mai bine de 10 zile), cu pauze doar de 15 minute la fiecare 3 ore. Noul recordman a depășit cu 5 ore vechea performanță. ● Althea Gibson, „Regina neagră a tenisului" (titlul unui film de televiziune în care a jucat rolul principal), și-a donat trofeele muzeului de istorie a Statelor Unite, trofee care vor putea fi văzute în sala consacrată sportului.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Se umple paharul

„Cazanul" fotbalului românesc fierbe ! Peste puțin timp vom cunoaște campioana, cîștigătoarea Cupei României, retrogradatele și promovatele din și în cele trei divizii. La comisia de disciplină a federației ziua de joi (cînd se judecă „abaterile duminicale") este zi lumină. Respectabilii și respectații membri ai comisiei nu mai au casă, nu mai au masă, au numai dosare în față. Ce cuprind ele ? Să vezi și să nu crezi : 13 cazuri de eliminare și 7 incidente trebuie „cîntărite" și sancționate într-o singură ședință ! Trecem peste loviri, scuipări, insulte, amenințări și tentative de corupere (cele reușite nu ajung în fața comisiei), aspecte neavenite din peisajul fotbalistic A—B—C, încît nici nu mai încercăm să ne închipuim cum ar arăta un meci fără aceste „ingrediente". Ne oprim la capitolul diverse. În finalul unui meci din divizia secundă, la un penalty acordat gazdelor, în momentul executării loviturii, portarul oaspeților s-a întors cu spatele la punctul de la 11 metri ! Făcînd haz de necaz (fundcă e mare necaz dacă s-a ajuns la asemenea „piruete" pe terenurile noastre de fotbal) ne întrebăm : ce-o fi vrut să arate respectivul portar ? Că nu e de acord cu decizia arbitrului ? Că nu-i în cîrdășie cu cei care au provocat penalty-ul ? Că protestează împotriva aranjamentelor care se fac fără nici o rușine ? Sau, poate, întoarcerea cu spatele spre adversar este o nouă formă de intimidare a acestuia înaintea „pălturii de osîndă". Noi n-ar trebui să întoarcem spatele, făcîndu-ne că nu vedem asemenea gesturi.

În divizia C alte „premiere" : la un meci s-a aruncat cu pietre în arbitrii de linie, iar la un altul, pur și simplu, s-a furat echipamentul arbitrilor ! Propunem ca în viitorul sezon, să se arbitreze cu căști de protecție ca ale boxerilor sau motocicliștilor, iar echipamentul „cavalerilor fluierului", pe timpul cînd aceștia părăsesc cabina, înainte sau după meci, să fie păzit de cîini-lupi mai flămînzi decît huliganii care aruncă pietre sau decît hoții de echipament negru.

Dar cel mai interesant caz cercetat în ultimul timp de susamintita comisie a fost cel petrecut înaintea, în timpul și după un meci de divizia C disputat între două echipe din același oraș. Arbitrii au fost văzuți, cu o zi înainte de meci, în anturajul conducătorilor uneia dintre echipe. Cealaltă echipă a trecut prompt la „contraatac" și, în ziua meciului, în vestiar, i-a ispitit pe „cavaleri" cu promisiuni bănești, ulterior negate în fața comisiei. La un moment dat au intrat „în scenă" și doi martori : președintele colegiului local de antrenori și metodistul consiliului județean de specialitate. Adăugîndu-i pe cei trei arbitri, pe cei doi delegați ai echipelor și pe cei doi jucători care în minutul 88 au văzut cartonașul roșu dar nu au vrut să părăsească terenul de joc, aveți tabloul complet al tragicomediei în care am asistat. Un lanț întreg de minciuni a fost rupt la cîteva ore după judecarea cazului de unul din împricinați care a mărturisit președintelui comisiei, apreciatul ziarist și om de fotbal Mihai Ionescu, întregul adevăr.

„Cazanul" fotbalului fierbe ! Să stingem însă patimile care nu o dată trec de bariera raționalului. Să nu admitem pe terenurile noastre nici o abatere de la acel cod al onoarei care exclude violența, răzbunarea, minciuna, corupția.

Un mare conducător de club spunea că numai fotbalul construit pe principii morale merită să existe. În caz contrar, fotbalul devine un mediu deformat, generînd tipuri umane execrabile. Fiindcă fotbalul nu formează jucători, ci oameni.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

La timp

Atmosfera de la echipa națională de tenis de cîmp s-a înviorat la timp, în preajma jocului decisiv cu naționala Bulgariei. Decisiv, din păcate, nu relativ la vreun titlu, ci la rămînerea în grupa întîi valorică a zonei euroafricane B de „Cupa Davis". Cu alte cuvinte, dacă pierdeam această întîlnire, retrogradam într-un fel de divizie C a tenisului mondial, cu implicațiile de rigoare asupra interesului față de acest sport (ar fi urmat deplasări mai lungi, mai costisitoare, mai greu de realizat, îndemnizații mai reduse ș.a.). Cum spuneam, „macazul" a fost schimbat la timp, prin aducerea la cîrma lotului de „Cupa Davis" a antrenorului Gheorghe Ionescu de la Dinamo. Pentru prima dată în această postură (deși a mai condus alte loturi naționale), Gheorghe Boaghe n-a făcut altceva decît lucrul cel mai important: a pregătit corespunzător echipa pentru acest joc, cîștigat de ai noștri cu 5—0. Cum rezultă din opinia pertinentă a unui comentator de specialitate, Doina Stănescu, revelația partidei a constituit-o tînărul George Cosac titularizat la dublu, alături de Segărceanu. Provenit de la Constanța (primul antrenor Radu Popescu), în prezent la Dinamo Brașov, Cosac a venit la națională cu multă ambiție și tot atîta speranță. Are 20 de ani și este o mai „veche" promisiune, dacă ținem seama că, în '86, a fost campion național, vicecampion balcanic și campion la „internaționalele" României — toate aceste titluri obținute la juniori. Prinzînd relativ repede echipa de seniori Cosac are toate șansele să facă, alături de Segărceanu, un cuplu durabil și redutabil în echipa națională. (O. Știre).

Cronica șoselei

Pietonii

Toate relele din lume sînt puse pe seama șoferilor. Li se reproșează, e drept, uneori nu fără temei, că aleargă nebunește, că simt o plăcere sadică stropind trecătorii, că transformă străzile în niște locuri extrem de periculoase, după ce au cochetat cu Bachus, că unii conduc neglijent, neatent, tamponîndu-se toată ziua între ei etc., etc. „Nici pe zebră dom-le nu ești protejat și pe ea te cosesc dacă nu te ferești", se lamenta un inamic declarat al celor motorizați prietenului său, care nici el nu-i prea înghițea pe oamenii volanului. Desigur, șoferii, motocicliștii, chiar călăreții fragilelor motorete reprezintă partea cea mai instruită, mai specializată a beneficiarilor drumurilor. Una e să străngești o herghelie și alta e să răspunzi doar de picioarele tale. Una e să alergi cu 100 pe oră și alta să atingi, mergînd nu lent, ci în ritm de mare sportiv, doar maximum 10 km la oră. Tocmai de aceea, societatea pretinde motorizaților să demonstreze că știu să folosească fără pericol numeroșii cai ascunși sub capote. Celor care trec examenul le dă pentru a certifica știința lor, așa, un fel de carte de vizită de culoare roz, atît de rîvnită de unii, care repetă ani de-a rîndul aparent diabolicele teste.

Am fi însă nedrepți, am judeca unilateral, dacă n-am admite că și pașnicii pietoni pot să-și aducă o contribuție, și nu mică, la bunul mers al circulației. Nu avem încă chiar atîtea mașini încît să se meargă ca în alte părți, cu o medie orară care nu o depășește pe aceea a trecătorului negrăbit. Nu vedem decît rareori coloane abia tîrîndu-se, cu viteza melcului. Este cu totul nedrept, deloc etic și civilizat ca autobuzele să aștepte în dreptul trecerii marcate niște pietoni care au încins o discuție despre turneul final al Campionatului european de fotbal, exact pe zebră, cum s-a întîmplat deunăzi pe o arteră cu patru culoare din Capitală. Mai departe, aceleași autobuze au fost nevoite să aștepte cuminți, la rînd, un trecător ce se delecta rizînd de unul singur, în timp ce înghițea cu nesaț paginile unei cărți. E un mare merit al autorului volumului că a reușit o asemenea performanță, dar... orișicît, parcă e prea de tot. Stim, sînt cazuri de oameni bătrîni, suferinzi, pentru care orice pas e un adevărat calvar. Și atunci, amatori de asemenea traiectorii, au perspectiva spitalului (în cel mai bun caz) la fiecare metru parcurs. Pe alții, îi vezi rupînd-o la fugă pe sub „nasul" mașinilor aflate în oblă viteză. Oare, chiar așa, să nu le pese deloc de „unica" lor viață ? Șoferii nu prea se simt onorați de încrederea ce le-o acordă stimații lor parteneri de trafic. „Vorba aia, de nouă ori îi feresc, dar a zecea oară mai știu eu dacă-s capabil de o asemenea performanță ?" Și apoi mașinile : unele le noi-noute, cu frîne care le fac să „înghețe" la nevoie. Altele sînt însă bătrîne, obosite ca să nu mai vorbesc de unii proprietari ce nu le-au mai făcut vreun „tratament" de cînd s-au născut. Dacă totul s-ar soldа cu o frînă pusă în extremis cu o speriețură pentru pietoni (dar și pentru șofer) și încă mai treacă-meargă, dar pietonul năzdrăvan trimite uneori mașina cu șofer cu tot în pom. De ce ? Pentru simplul motiv că pilotul, ferindu-l pe trecătorul irresponsabil, n-are altă soluție. După coliziune, vinovatul o ia la fugă, iar șoferul, înfipt în copac, e învinuit de neatenție. Sînt, bineînțeles, și cazuri cînd dreptatea e pe la mijloc. Culpa e pe din două, aparține și pietonului neatent, dar în egală măsură și manierei neglijente de a pilota a șoferului. În loc să „mănînce" cu privirea strada, ce la tot pasul poate ascunde surprize, el dogmai rostea cuvinte de admirație, întors spre frumoasa sa însoțitoare.

Deseori vedem cum zeci de autovehicule așteaptă cu răbdare trecerea unui singur, da, a unui singur pieton.

Recomandarea adresată pietonilor de a se grupa cît de cît la trecerea peste spațiile marcate și a folosi un pas mai viu, izvorăște din considerente de fluiditate a circulației, dar în primul rînd de bun-simț, de respect reciproc între participanții la trafic. Piloții să-i înțeleagă pe pietoni, să le creeze condiții să traverseze în deplină siguranță strada, dar și trecătorii să nu abuzeze de dreptul lor frînind, secționînd țără rost, la fiecare pas, coloanele de mașini. Nu trebuie pierdută din vedere extrema diversitate a mobilurilor deplasărilor autovehiculelor. Nu toată lumea merge la plimbare. Și chiar dacă unii se recreează la volan, ce e rău în asta ? Mulțe vor lucra mai cu spor în uzină, la planșetă, în laborator, în coloane se găsesc și mijloace de transport în comun ce duc sau aduc mii de oameni spre și de la locurile de muncă, salvări cu oameni a căror viață depinde de un minut. (Mai știi, mîine, poimîine, am putea și noi sau cei dragi nouă să avem nevoie de ele), camioane cu mărfuri necesare fabricilor, populației. Șoferi sînt circa două milioane, iar pietoni noi toți (inclusiv șoferii), sîntem 23 de milioane, activi vreo 21, dacă scădem sugarii, deși și ei „merg" în brațe sau în cărucior. Desigur, nu putem trece cu vederea răspunderea mare a celor mai „calificați" participanți la circulație, șoferii, dar nici subaprecia aportul multor milioane de trecători la bunul mers al treburilor circulației. [illegible] e interesată nemijlocit [illegible] populație.

VICTOR BEDA ■

O nouă corespondență de pe însoritul litoral

Ce mai e nou la mare

— În complexul de odihnă pentru copii de la Năvodari, unde se găsesc în prezent peste 8 000 de copii preşcolari, împreună cu educatorii lor, se desfăşoară concursul de cîntece şi poezii patriotice intitulat : „Copiii cîntă patria şi partidul". Participă reprezentanţi ai judeţelor Bacău, Buzău, Sălaj, Mureş, Călăraşi, Iaşi, Neamţ, precum şi din municipiul Bucureşti. Duminică au sosit primii oaspeţi şi în taberele de copii de la Eforie Nord şi Eforie Sud. În total, peste 100 000 de copii din întreaga ţară, se vor afla în taberele special amenajate pentru ei pe litoralul românesc al Mării Negre în această vară.

— Începînd de luni, 6 iunie, au intrat în circulaţie noi trenuri accelerate care fac legătura directă între litoral şi oraşele Arad, Bacău, Braşov, Tg. Mureş, Petroşani. De asemenea, au fost suplimentate numărul trenurilor accelerate şi rapide dintre Bucureşti Nord şi Constanţa. În total, spre şi dinspre litoral circulă vara 4 perechi de trenuri rapide 13 perechi de trenuri accelerate, 6 perechi de trenuri personale, precum şi un tren special ce face legătura cu Complexul de la Năvodari.

Simpozionul internaţional „Poezia şi pacea", început marţi, 7 iunie, în Capitală, şi-a continuat apoi lucrările pe litoral, manifestarea fiind organizată de Uniunea Scriitorilor din R.S.R., în colaborare cu Comitetul judeţean Constanţa de cultură şi educaţie socialistă.

Au participat poeţi din : Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Elveţia, Finlanda, Danemarca, R.D. Germană, Iugoslavia, Polonia, U.R.S.S. şi din România.

Joi, 9 iunie, la Casa scriitorilor din staţiunea turistică Neptun au avut loc dezbateri pe tema responsabilităţii majore a scriitorilor de pretutindeni în lupta pentru pace, iar după amiaza, la Constanţa s-a desfăşurat un recital internaţional de poezie, la care au asistat numeroşi turişti români şi străini aflaţi în vacanţă, la mare.

Participanţii la simpozion au vizitat, de asemenea, obiective social-culturale, de interes istoric şi turistic din judeţul Constanţa.

— O declaraţie — Anja LETSCHERF, delegată principală pentru staţiunile din zona Mangalia, a firmei turistice ITS din R.F.G. : „Turiştii sosiţi prin firma ITS au fost printre primii pe litoralul românesc (cei dintîi grup a venit la data de 7 mai) şi vor pleca printre ultimii : 20—21 octombrie. Ei locuiesc la hotelurile : Cometa, Meteor, Scoica, Tismana, Cozia şi Capitol — din staţiunea Jupiter, la Mioriţa şi Cîlăbucet — din staţiunea Neptun. 80 la sută dintre ei sînt cei care revin pe litoralul românesc de mai mulţi ani la rînd, iar unii, chiar de două ori pe parcursul aceluiaşi sezon estival. Preferă să stea nu numai în acelaşi hotel în care au mai locuit şi sînt familiarizaţi cu personalul, ci chiar în aceeaşi cameră.

Şi gazdele le satisfac aceste cereri. Aşa s-a întîmplat, spre exemplu cu familiile Hubert şi Hertha Grünwald, Rudi şi Ilse Risten, care adresîndu-se printr-o scrisoare conducerii hotelului Cometa din staţiunea Jupiter, au obţinut locuri în camerele preferate : 725 şi, respectiv, 812. Putem afirma că debutul actualului sezon a fost corespunzător ; nu s-au înregistrat nici un fel de probleme , serviciile sînt bune la toate hotelurile şi restaurantele. În afară de plajă şi băi de nămol, turiştii noştri folosesc piscinele, se plimbă mult, fac sport, participă la excursii organizate la Istanbul, Varna, dar şi în Bucovina, pe Valea Prahovei, la Braşov ori în Delta Dunării. Solicitate sînt şi degustările de vinuri la Murfatlar, Zamfirei — în Eforie Nord, sau Cătunul — în Aurora".

În aceste zile, la Costineşti se află în vacanţă peste 4 000 de tineri din diverse judeţe ale ţării, precum şi colegi ai lor de generaţie din R.D. Germană, Uniunea Sovietică, Polonia, Cehoslovacia şi alte ţări.

Pentru noul sezon turistic în Delta Dunării au fost stabilite 9 trasee turistice, majoritatea pe RUTE NOI, care nu au fost parcurse în anii trecuţi. Începînd din această vară, navele de pasageri cu excursionişti vor parcurge nu numai braţul principal al Dunării, „Sulina", ci şi braţul „Sf. Gheorghe" străbătînd zone pitoreşti, de o frumuseţe deosebită, pînă în apropierea Lacului Roşu, sau a localităţilor Sfiştofca şi Letea.

INEDIT este şi traseul ce porneşte din localitatea Unirea (Jurilovca), traversînd lacul Razelm, pentru a ajunge apoi, prin canalul Dranov şi braţul „Sf. Gheorghe", la Tulcea. În localitatea de unde se porneşte pe această rută, Unirea, a fost inaugurat recent hotelul „Razelm", cu o capacitate de 160 de locuri, care se adaugă astfel hotelurilor existente la Crişan, Maliuc şi Sulina. O noutate o constituie şi noul popas turistic dat în folosinţă pe Dunărea veche, în apropierea MileI 23, popas constituit din pontoane-dormitor.

Pentru excursiile de 1—2 zile în Delta Dunării, la dispoziţia grupurilor de turişti vor fi puse, suplimentar, două noi hidrobuze, cu 90 şi, respectiv, 50 de locuri, precum şi cinci şalupe rapide.

Noi dotări şi la complexul hotel-restaurant „Lebăda" din Crişan ; pentru actualul sezon, aici vor fi date în folosinţă o sală de jocuri mecanice, o videotecă şi o discotecă, iar la popasul turistic din aceeaşi zonă o popicărie.

De asemenea , la Sulina sînt în curs de execuţie ample lucrări la portul turistic şi de agrement amplasat în vecinătatea modernului hotel cu 200 de locuri, a restaurantului şi braseriei ce au fost construite aici.

Menţionăm că, accesul turiştilor care călătoresc în Delta Dunării pe cont propriu, fără servicii rezervate prin agenţiile de turism, se face numai pe bază de permise — autorizaţie, eliberate de agenţia de turism Tulcea şi de punctul turistic din Gara fluvială Tulcea.

Pe insula „Ovidiu", din nordul lacului Mamaia s-au realizat în ultimele două luni ample lucrări de reconstrucţie a restaurantului cu specific pescăresc existent aici, creîndu-se totodată şi un spaţiu propice prezentării unor atractive spectacole artistice.

Turiştii români şi din alte ţări ce doresc să poposească pentru o seară la ţărmul acestei mici, dar pitoreşti insule, se pot îmbarca, în prealabil, la bordul vaporaşelor de croazieră „Steluţa" şi „Luceafărul", ce au „porturi" de bază la debarcaderele : Cazinou şi Neptun din Mamaia.

Staţiunea Neptun se prezintă turiştilor din această vară cu multe, foarte multe noutăţi, în special în ceea ce priveşte confortul şi cadrul ambiental al unui mare număr de hoteluri şi unităţi de alimentaţie publică,. Între acestea, cele mai însemnate „restructurări" le-a suferit chiar hotelul ce poartă numele staţiunii, „Neptun", care deţine acum cea mai înaltă categorie (grad de confort şi dotări) din hotelurile din această zonă a litoralului.

— Transportul cu avionul spre şi dinspre litoral este asigurat în aceste zile de început de sezon de patru curse aeriene zilnice, care operează între aeroporturile Bucureşti Băneasa şi „Mihail Kogălniceanu" — Constanţa.

În lunile iulie şi august vor fi puse în circulaţie curse directe între Constanţa şi 9 oraşe din diverse zone ale ţării : Arad, Bacău, Cluj-Napoca, Iaşi, Oradea, Sibiu, Suceava, Timişoara şi Tg. Mureş. Pentru întîia dată în sezonul estival 1988, între oraşele Constanţa şi Oradea va funcţiona o cursă aeriană directă, în zilele de : marţi, joi şi simbătă. În acelaşi timp, pe relaţia Constanţa — Timişoara şi retur vor exista două curse directe, faţă de numai una — în sezonul trecut.

La Barul „Melody" din Mamaia — unitate etalon în ceea ce priveşte divertismentul artistic specific genului de music-hall, se prezintă seară de seară, pe parcursul a mai mult de două ore(!) spectacolul intitulat „Carnaval la Melody", realizat de Cornel Patrichi şi Viorel Păunescu.

Îşi dau concursul o serie de cunoscuţi solişti de muzică uşoară : Dan Spătaru, Păuniţa Ionescu, Elena Cîrstea, Dana Popa, Mariana Necula, actorii : Radu Gheorghe, Mihai Perşa, Doru Octavian Dumitru, cuplul de dansatori comici Anton şi Komică, clovnul-muzical Grigo Grigorescu, ansamblul de balet Bucureşti cu solistele Cătălina Dumitru, Carmen Badiu, Iudith Iamandi, Gabriela Florea şi alţii. Într-un alt punct de referinţă al aceluiaşi gen de spectacole, la barul „Internaţional" din staţiunea Olimp, turiştii pot viziona un alt program atractiv, intitulat „Drum spre stele". Realizator — Constantin Duţu.

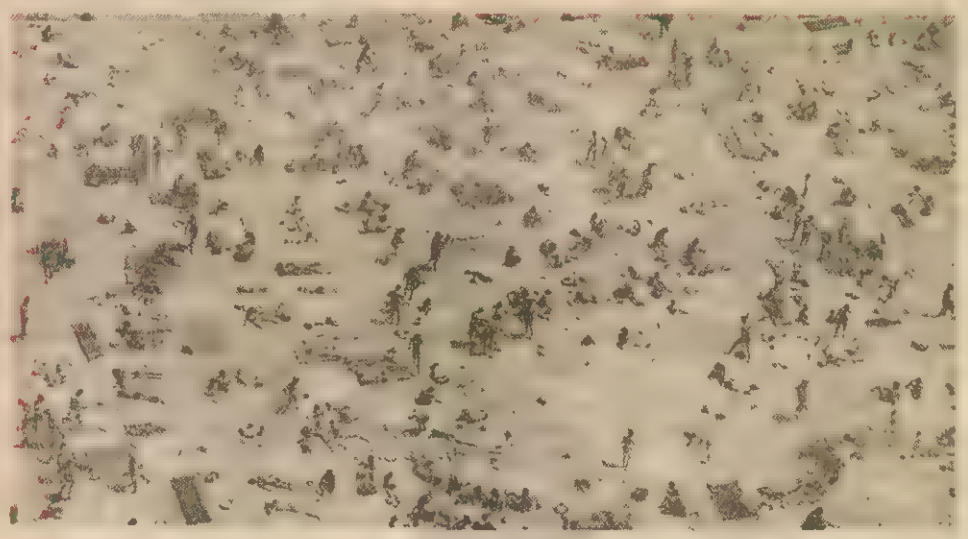

Costineşti, — staţiunea care se impune tot mai mult, de la un sezon la altul, ca un veritabil centru cultural-artistic şi distractiv al litoralului, a şi „consumat" primele manifestări de acest gen, la ele participînd peste 5 000 de tineri muncitori, ţărani, intelectuali, care şi-au petrecut vacanţa în primele serii.

Între timp, adică de la data sosirii primilor turişti ce au poposit în staţiune : 29 aprilie, s-au finalizat lucrările la holurile hotelului Forum şi au fost date în folosinţă primele spaţii din noile vile ce vor completa în această vară, cu 272 de locuri capacitatea de cazare a staţiunii tineretului, la intrarea căreia te întîmpină în acest an un mare afiş pe care este caligrafiat : „La Costineşti , tristeţea este strict interzisă !".

Rubrica VREMEA cum a fost / cum va fi
în pagina 19

O iniţiativă interesantă la hotelul Atena, din staţiunea Saturn. Aici, a fost deschis clubul de vacanţă al O.J.T. Sibiu club care este patronat de Casa de cultură a tineretului din acelaşi oraş. Organizatorii oferă turiştilor un program complet, care începe dimineaţa, pe plajă, cu jocuri distractive şi întreceri sportive şi continuă seara, în discoteca clubului, unde, în afară de dans, au loc concursuri deosebit de inspirate, ce stimulează buna dispoziţie a tuturora. Pentru fiecare serie există, de asemenea o „Miss club" şi... un Mister club".

De remarcat că, turiştii din Sibiu, ce optează pentru această adresă de vacanţă ştiu din vreme la ce hotel vor fi găzduiţi şi unde vor mînca. Ei au incluse în costul sejurului, abonamentul la piscină, la club, excursiile stabilite în împrejurimi şi serile distractive în unităţile restaurantiere cu programe artistice.

CONSTANTIN ISMAILEANU

Fiş. ord. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publicişti-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Ştiinţă : 21 28 ; Cultură-învăţămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetăţeneşti : 14 53 ; Sport 17 00 ; Semnal audienţe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacţie : 21 23 ; Secretariat redactor şef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

Bibliotec[illegible]

flacăra

anul XXXVII
25 (1 722) VINERI 24 iunie 1988

Săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Satul românesc, la ora sistematizării

pagînile 12–13

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

Consfătuire de lucru cu activul și cadrele de bază din domeniile activității organizatorice, ideologice și politico-educative

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în zilele de 22–23 iunie a avut loc Consfătuirea de lucru cu activul și cadrele de bază din domeniile activității organizatorice, ideologice și politico-educative.

În prima zi, consfătuirea s-a desfășurat în cadrul a două grupe de lucru pe domenii de activitate — organizatoric și, respectiv, ideologic și politico-educativ.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, joi, lucrările consfătuirii au avut loc în ședință comună.

La sosirea în sală, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost întîmpinați cu deosebită căldură de participanți, cu însuflețite aplauze, cu urale și ovații. Cei prezenți au aclamat îndelung pentru partid și secretarul său general.

Dînd cea mai înaltă apreciere și însușindu-și pe deplin tezele și orientările de mare valoare teoretică și practică cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 aprilie, participanții au dezbătut căile și direcțiile de acțiune pentru intensificarea, perfecționarea și creșterea eficienței muncii organizatorice și politico-ideologice în vederea mobilizării energiilor creatoare ale întregului popor pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale P.C.R., a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Primit cu cele mai alese sentimente de dragoste și prețuire, în încheierea Consfătuirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat amplă expunere „CU PRIVIRE LA PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ORGANIZATORICE, IDEOLOGICE ȘI POLITICO-EDUCATIVE, ÎN VEDEREA CREȘTERII ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI ÎN ÎNTREAGA VIAȚĂ ECONOMICO-SOCIALĂ". Constituind, prin profunzimea și complexitatea problemelor abordate, un document programatic de cea mai mare însemnătate pentru întregul nostru partid și popor, Expunerea secretarului general al partidului a fost urmărită cu deosebit interes și deplină aprobare, fiind subliniată în repetate rînduri cu îndelungi aplauze, cu urale și ovații. S-a dat astfel expresie angajamentului ferm de a răspunde prin fapte mobilizatoarelor îndemnuri ale secretarului general al partidului, de a acționa cu cea mai mare răspundere comunistă pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-organizatorice, ideologice și de propagandă, pentru îndeplinirea neabătută a obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre socialiste.

Consfătuire de lucru cu activul și cadrele de bază din domeniile activității organizatorice, ideologice și politico-educative

Cel ce studiază — chiar fără a fi specialist în vreuna din disciplinele istoriologice — istoria poporului român, poate constata că teza marxistă privind rolul istoric al maselor populare, al popoarelor, al luptei pentru eliberarea socială și națională nu funcționează doar ca o premisă sau opțiune teoretico-metodologică, ci se instalează ca o concluzie validată de o multimilenară existență, într-un proces de continuitate exemplară. Tocmai de aceea, înnoirea revoluționară a timpurilor noastre, conjugată cu intensificarea și lărgirea considerabilă a ariei și modalităților cercetării istorice, nu putea să nu schimbe și ele false imagini, transformate în trecut în clișee, privind psihologia socio-istorică a poporului român. „Înțelepciune resemnată", „inerție față de schimbarea vremurilor", „retragere din istorie", „pasivism sau cvietism...", iată doar cîteva din acele mituri întreținute pe pămîntul românesc și în afara lui, de cei ce doreau **poporul** român supus și resemnat, umil „cap plecat" în fața jugurilor dinăuntru și din afară ; așa cum și în zilele noastre, de pildă, a fost lansat pe unele meridiane mitul depolitizării maselor, creat cu premeditare de cei care ar dori să le vadă pe acestea cît mai departe de pîrghiile puterii, sperînd astfel, „să pună revoluția la frigider".

(Continuare în pag. 2)

Prof. univ. dr. OVIDIU TRĂSNEA

În fiecare loc poate fi o elice

La Brăila, în curtea șantierului naval, lîngă Dunăre, într-o aglomerare de fiare, stau de vreo cîțiva ani niște elice navale. Am fost incitat de istoria lor și am mers să le văd. Cele din primele două perechi — SANAB 1 și SANAB 2 —, vă dați seama că e vorba de inițialele șantierului, nu de numele omului care le-a gîndit, le-a proiectat tehnologia, nici de numele meșterilor care le-au confecționat mai altfel decît cele de pînă acum, deci primele patru elice au cîte patru pale și cîntăresc fiecare în jur de o tonă. Sînt destinate unor nave de aprovizionare a platformei de foraj marin. A treia pereche de elice — SANAB 3 —, mai mici, sînt destinate unor hidrobuze de pe Dunăre.

— Mîine, zice inginerul Petre Buleci, vine beneficiarul — Navrom Brăila — să le ia.

Care e istoria lor ?

În loc de un răspuns prompt, Petre Buleci, cel care a scornit, și de această dată, noua tehnologie de fabricare a elicelor, nu prin turnare din aliaje neferoase, scumpe, sau din oțel ca pînă acum, ci confecționate din tablă navală, prin sudură, pală cu pală — deci în loc de un răspuns direct, Buleci mă poartă pe o cale mai ocolită a gîndului, pe care o accept ca un fel de demonstrație a unei anume stări de lucruri. Alături se află o elice turnată și Buleci zice : „Iată cum arată o elice turnată, față de una prelucrată prin sudură !" Îmi atrage atenția adaosul foarte mare de prelucrare, o cantitate de metal aproape dublă. „Elicea de care ați scris dv. nu demult, turnată la Galați, avea un adaos la prelucrare de 21 tone. Tot ce e în plus, zice, e pierdere ; risipă de cuniai (aliaj foarte scump, deficitar), de energie, de timp". Înțeleg repede că e vorba deci de o „afacere" foarte rentabilă. O fi și bună, adică trainică, o astfel de elice confecționată prin sudură ?, îl incit.

„Vreau să vă mai spun ceva, zice Petre Buleci ; dv. ați venit la Brăila și ați scris în 1976 despre un eveniment deosebit : montarea pentru prima oară în țară a unei elice, fără pană, la o navă românească de 4 500 tdw,

(Continuare în pag. 4)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiilor creatoare ale intregii națiuni

Stil de muncă, mod de gîndire, fel de a fi: SPIRITUL REVOLUȚIONAR

In vasta operă de transformare socialistă a României, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii politico-educative precum și ale situației internaționale, este nevoie de eroism, de putere de sacrificiu, de dăruire și conștiință revoluționară. Întotdeauna, istoria a confirmat cu putere acest adevăr : lucrurile mari nu s-au putut obține și înfăptui fără dăruire, sacrificiu și fără eroism, fie că s-au numit edificii, fie că s-au numit independență și suveranitate, dreptate socială sau unitate națională. Cu atît mai mult, aceste trăsături umane sînt necesare acum, cînd desăvîrșim mărețele înfăptuiri ale epocii de aur a României socialiste, cea care poartă numele președintelui, omului care cu clarviziune a dinamizat prezentul și viitorul țării. Spiritul revoluționar, patriotismul faptei se măsoară, se văd cu pregnanță acum, cînd pretutindeni înfăptuim astfel de lucruri măreți pentru prezentul și viitorul țării. Iar oamenii, cei care sînt autorii și beneficiarii acestor măreți prefaceri, topesc în munca lor tot ce au ei mai de preț, dăruirea de sine reprezentînd investiția înălțătoare care a stat și va sta totdeauna la temelia viitorului patriei. Această impresionantă manifestare a spiritului revoluționar poate fi surprinsă cu pregnanță și forță de expresie pe marile șantiere ale zilelor noastre — locul măreților edificii de mîine dar și adevărate școli de formare a omului nou.

Viața, ca o eternă „punere în operă"

E luni, una din primele ore ale dimineții. Dacia străbate cu un fișiit ușor șoseaua. „Azi e liber drumul, spune, mulți din cei plecați simbătă la mare s-au întors aseară acasă". Acasă înseamnă pentru cel de la volan un apartament în Balta Albă, de pe terasa căruia privește copacii și lacul, alături de soție și trei fllce, două, biochimiste, una, viitor medic. Ne îndreptăm spre Buzău. Îl privesc pe omul acesta bronzat, cu gesturi sigure, atente. Cu puțin noroc, simbăta viitoare, spre seară, va fi din nou acasă; dacă n-o ploua prea tare, să se umfle apa Buzăului, dacă n-o avea vreo turnare specială, dacă nu s-o ivi vreo nouă infiltrație, dacă... Sînt gîndurile mele. Ale lui au ajuns demult la Buzău, pe șantier, pe șantierul lui.

Inginerul **Zoltan Katona** este de opt ani directorul **Antreprizei de construcții industriale Buzău,** unde a venit din Libia, după ce a ridicat acolo orașul sportiv Tripoli. Plecase din Tîrgoviște, după ce condusese șantiere mari în Pitești, Brazi și Săvinești. La Buzău, unde și-a început stagiatura, în 1955, s-a întors în 1979 ca inginer șef, pentru ca în 1981 să preia conducerea antreprizei ca director.

Îmi reține atenția o frază. „Dacă vrei să faci cu adevărat șantier, trebuie să nu ai familia lîngă tine". Într-o formă sau alta, afirmația aceasta care mi s-a părut surprinzătoare a reapărut de cîteva ori pe parcursul discuției noastre, însoțită și de argumente. „În primii cincisprezece ani, i-am purtat pe ai mei după mine. Fetițele erau mici, schimbarea școlii nu era chiar așa o problemă. Cu anii, însă, lucrurile s-au complicat. Aveau nevoie de liniște, de continuitate în studiu, așa că am hotărît că eu voi trăi acolo unde voi avea șantierul, iar familia va rămîne acasă. Cînd ești cadru de conducere, arareori părăsești șantierul la ore rezonabile; în nenumărate nopți ești obligat să rămîi acolo, în șantier, și ajungi acasă în zori, pentru cîteva ore de somn. Oricît de atent ai fi să nu se întîmple așa, sfîrșești prin a impune și celorlalți regimul tău de viață — orele de masă nu sînt niciodată respectate, cele de odihnă la fel, nimeni nu-și poate face vreun program pentru după-amiază, sau pentru simbătă ori duminică. Egoismul mă îndemna să-i țin lîngă mine, îmi aduceam ca argument și dorința lor de a fi, toți, împreună. Șantierul nu oferă nimănui o viață ușoară. Șantierul este o școală aspră o școală în care se învață pe viu spiritul revoluționar, o școală ale cărei cursuri nu le absolvi decît înțelegînd ce este sacrificiul, dăruirea, dragostea de muncă și de viață. „N-am avut niciodată timp să fiu un tată bun. Vei fi un bunic foarte bun, mă consolează nevastă-mea. Dar eu, cînd mă gîndesc că peste doi ani ies la pensie, simt că se rupe ceva în mine. Șantierul mi-a intrat în sînge și nu știu dacă voi putea să învăț să trăiesc fără el".

Ne apropiem de Buzău. La intrarea în oraș, în dreapta șoselei naționale, se întinde platforma industrială — Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă, Întreprinderea de geamuri, I.U.T.-ul, „Metalurgica", Centrul de calcul al orașului, grupurile școlare, toate sînt ridicate de antrepriza pe care o conduce. Copiii săi de suflet din Buzău. Acum doi ani, o nouă experiență a făcut să vibreze sufletul său de absolvent de construcții hidroenergetice — **amenajarea complexă hidroenergetică a riului Buzău,** din care antrepriza va construi, în prima etapă, trei hidrocentrale — Cîndești, Vernești și Buzău, prima cu baraj și lac de acumulare. Intrăm în curtea antreprizei. Știu că de acum încolo directorul nu va mai avea un minut pentru mine. Dacă l-aș întreba acum de prieteni, de momentele tensionate ale meseriei, de tristeți și de nevoia de flori și muzică probabil că nici nu m-ar auzi, sau dacă m-ar auzi mi-ar răspunde cel mult cu un zîmbet politicos. Dar eu n-am putut suferi niciodată zîmbetele politicoase, așa că mă pregătesc de plecare. Surprinzător, mă observă. Mă oprește din drum.

„Vi-l prezint pe cel mai inimos inginer al șantierului, **Victor Vasilescu.** Cînd a venit aici stagiar, i-am dat două secții la Fabrica de geamuri la construcția căreia lucram pe vremea aceea. După trei săptămîni, ne ducem să vedem ce face băiatul ăla acolo — hotărîsem, atunci, să nu-i dădăcim, să-i lăsăm pe tineri să se descurce singuri, să dea măsura valorii și dragostei lor de meserie. Și ce credeți ? Pur și simplu gîndeam c-am nimerit în altă parte. Totul era gata ! Totul ! Se lucra la finisaje de detaliu. De atunci, am știut că pe Vasilescu se poate conta, far anii au dovedit că într-adevăr, pe inimosul operat pe inimă se poate conta !"

Am crezut că e vorba de un joc de cuvinte pe care nu reușeam să-l înțeleg. Inimos, operat pe inimă... Nu era nici un joc de cuvinte. Cu doisprezece ani în urmă, inginerul Vasilescu a suferit o intervenție dificilă, riscantă, inima nu mai voia să-l ajute, far el dorea să trăiască, el a fost dintotdeauna un încăpățînat, un luptător, cum era să cedeze în fața unei inimi rebele ? A supus-o.

„Nu, nu mai are nimic, intervine directorul, acum e chiar sănătos, numai că e prea iute, prea inimos, toate le face prea repede, e mereu în criză de timp. A avut și un accident din cauza asta, putea să-și frîngă gîtul din grabă, a trebuit să stea în spital, la București, cîteva zile. Credeam că o să vină mai potolit, da' de unde, s-l lunt-o de la capăt". Aș vrea să-l reții pe tînărul inginer al cărui păr este de pe acum bogat în fire albe, aș vrea să-l aud vorbindu-mi despre șantier, marea pasiune a vieții sale. „Imposibil, se scuză, sînt extrem de presat de timp, aici nu prea avem timp de vorbe. Munca pe șantier înseamnă și drămuirea fiecărui minut. Iar eficiența tot o dovadă de patriotism este." „Din cauza grabei a albit, îmi spune directorul. Trăiește totul cu o viteză neobișnuită, zilele, minutele, orele vieții lui ard, nu trec domol ca ale altora".

Despre care alții o vorbi directorul Katona ? Există, oare, și „alții" pe șantierul lui ? La Cîndești, șeful de brigadă, inginerul **Gheorghe Olaru,** dă semne de nerăbdare. Lunea de dimineață sînt totdeauna multe de făcut, azi mai au și C.O.M. la ora două, așa că este în criză de timp. Hei rup-ul de altădată s-a demodat, îmi spusese, uimindu-mă, inginerul Katona, a ieșit din lumea șantierelor, a constructorilor, rămînînd doar o figură de stil pentru „romanticii" care n-au văzut un șantier decît în filme. Azi termenele de execuție sînt atît de scurte, încît din primul moment trebuie să-ți impui un ritm extrem de alert. Împreună cu inginerii **Vasile Voinea** și **Ioan Băceanu,** adjuncții săi, parcurge încă o dată, în fața hărților desfășurate ale lucrării, planul de bătaie pentru săptămîna care tocmai a început. Dacă nu intervine nimic special, vor avea o săptămînă normală, cu schimburi de zi și de noapte, muncind la lumina reflectoarelor, cu turnări de betoane, cu continuarea construcției canalelor, cu stăpînirea apei de infiltrații la centrala Vernești.

Întîi, în ianuarie '86, s-a deviat apa Buzăului, apoi, la începutul verii, au pornit turnările în incinta Cîndeștiului. Zi și noapte oamenii au luptat cu apele de infiltrație care musteau peste tot. Au avansat din aproape în aproape cu betoanele, cucerind fiecare centimetru pătrat. A urmat turnarea radierului și conului de aspirație. Calitatea impunea turnarea de beton cu tasare mică, beton a cărei punere în operă e mai greoaie, cere o vibrare atentă. (Punere în operă, termen de specialitate, rostit sec, fără nici o vibrare în glas !). În iunie, Buzăul a atins 900 centimetri cubi pe secundă. „N-am crezut că oamenii pot lupta astfel pentru munca lor, îmi spune inginerul Olaru. N-am văzut în viața mea un asemenea ritm de lucru. Se desfășura o bătălie îndîrjită. Buldozeriștii nu s-au oprit o clipă, vreme de trei zile și trei nopți". Îi cer nume. „Era normal să muncim așa. Nu pot să vă spun dacă lîngă mine era **Voinea,** sau **Băceanu, Săndulescu** sau **Paesino, Ilie, Calbă** sau **Fetie** de la „Mecanizare", **Leeniu, Pietroiu** sau **Pasca.** Dacă furia apei e un fapt normal la o asemenea construcție, de ce ni s-ar părea excepțională înfruntarea noastră cu ea, chiar dacă asta durează uneori zile și nopți de-a rîndul ? Sîntem datori să muncim bine, și avem datoria să ne apărăm munca Nu o dată, secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut oamenilor șantierelor spirit revoluționar, dăruire patriotică. Noi îi răspundem prin faptele noastre.

Nu mai cer nume. Știu acum că n-are nici un rost. Oamenii ăștia vorbesc despre sacrificiu cu o detașare uimită. Mirarea lor e provocată de insistența celorlalți, din afara șantierului, de a da nume pretențioase faptelor lor. „Dacă există cu adevărat în ceea ce ne privește, dacă ceea ce facem noi este, uneori, sacrificiu, atunci să știți că asta înseamnă de fapt respectul fiecăruia față de meserie, față de sine și de munca sa, îmi spune Ioan Băceanu. Iar Vasile Voinea privește, în loc de răspuns, către fetița sa, Adina, adusă azi pe șantier pînă la venirea mamei de la serviciu ; o privește pe Adina care îmi spune, cu glas brusc întristat, cum îl așteaptă ea seara pe tata și cum adoarme fără să-l vadă. Zîmbește, și o mîngîie pe păr, înduioșat.

Și-au adus și nevestele pe șantier, să vadă și să înțeleagă de ce trebuie să stea ei atît de mult acolo, și să nu-i mai primească cu reproșuri cînd se întorc istoviți acasă, și nici ele să nu mai fie triste cînd îi așteaptă, că așta e munca lor, far cînd s-au măritat cu ei, s-au măritat și cu meseria de constructor iar asta e o meserie grea, cere dragoste și sacrificiu. Nu le plac vorbele mari și se simt, nu o dată jenați, cînd astfel de cuvinte îi se asociază muncii lor, șantierului. Eroismul adevărat s-a însoțit totdeauna cu modestia. L-am descoperit aici, pe valea Buzăului, la cota zero a viitoarei hidrocentrale de la Cîndești, de la a cărei inaugurare, orice s-ar întîmpla, nu voi lipsi. Trebuie să-i cunosc pe oamenii șantierului în haine de sărbătoare, eliberați de grija clipelor cînd apa furioasă le putea fura, într-o clipă, munca unui an. Poate atunci vor avea răgazul să-și mărturisească temeiul sacrificiului lor cotidian. Acum îl trăiesc numai.

ROXANA MANOLESCU ■

Revoluție și progres

(Urmare din pag. 1)

Desigur, ideea decelării unor structuri caracterologice, a unor dominante istorico-psihologice definitorii pentru un popor nu este lipsită nici de interes și nici de fundament, formarea unui popor fiind rezultatul existenței unor condiții materiale și spirituale care i-au asigurat o fizionomie proprie. Prezența unui popor în istorie, ca și identitatea sa specifică, se lasă explicată numai prin înțelegerea acelei dialectici subtile și deosebit de mobile a ceea ce numim indeobște factori obiectivi și factori subiectivi, factori care, în realitate, doar prin excese metafizice sau pedantism didactic pot fi separați, pentru că, în fond, pretutindeni și totdeauna orice eveniment, orice fapt istoric reprezintă o unitate de obiectiv și subiectiv. Tocmai această interacțiune continuă, în care ponderea și rolul relațiilor variază în conjuncturi și epoci diferite, dă unitatea și specificitatea procesului istoric. Și mă gîndesc, la un element deosebit de caracteristic atît pentru teza enunțată, cît și pentru istoria României, Daco-romanitatea (adică descendența comună și **unitatea** etnică) a funcționat ca o idee-forță ce a **atașamentului de pămîntul care a fost vatra strămoșilor și va continua să fie vatra neamului,** față de acest „spațiu carpato-dunăreano-pontic" în care se înscrie comunitatea geto-dacă, daco-romană și românească, au jucat un rol esențial în modelarea istorică a poporului român.

În același timp, problema unor permanențe în istoria unui popor se legitimează, de asemenea, în perspectiva aceleiași conjugări singulare dintre obiectiv și subiectiv. Și ea este potențată în și mai mare măsură de specificitatea procesului istoric. Un astfel de factor — apare ca factor esențial de schimbare a structurilor social-economice devenite anacronice și modalităților învechite, de manifestare a spiritului creator al poporului ca promotor al noului.

Desigur, perspectiva pe care ne-o facilitează dimensiunea procesului revoluționar românesc în momentul actual al desfășurării sale reprezintă un reper ce conferă un sens profund întregii noastre istorii. Aceasta nu înseamnă însă că viziunea noastră ar fi viciată de prezenteism. Departe de asemenea prejudecăți sau tentative subiectiviste, concepția noastră care dă contur specific, individualizează exemplar și, prin aceasta, se constituie ca o iluminatoare matrice explicativă în înțelegerea istoriei poporului român — este permanența **spiritului și acțiunii** revoluționare în întreaga istorie românească. Revoluția — în sensul ei mai larg de **inovație socială** pornește de la legitatea procesului istoric, surprinsă atît de profund de A. Gramsci : „Procesul de dezvoltare istorică e o unitate, ceea ce face ca prezentul să conțină întreg trecutul și din trecut să se realizeze în prezent ceea ce e «esențial». Ceea ce s-a «pierdut», ceea ce nu s-a transmis dialectic în procesul istoric era prin sine însuși fără importanță sau era o «zgură» ocazională și întîmplătoare..."

Specificul istoriei românești — încă în perioada formării poporului român și a constituirii primelor sale structuri politico-statale — se înfățișează ca o îmbinare inseparabilă între problemele sociale și cele comunitar-naționale. Între lupta împotriva exploatării sociale și lupta împotriva asupririi naționale. De altfel, este o idee fundamentală a concepției lui Marx, care a fost într-o vreme în mod nejustificat uitată sau ocultată, aceea că **socialul trăiește și prin național.** „Naționalul — sublinia cu îndreptățire Lucrețiu Pătrășcanu — se suprapune socialului și invers". Această idee, care a fost puternic înrădăcinată în constiința școlii istoriografice românești încă de la începuturile sale, și-a regăsit drept de cetate într-o amplă refundamentare, în documentele partidului nostru. Întreaga istorie românească este marcată de momente cruciale de acțiune revoluționară care atestă, pe de-o parte, manifestarea activă a maselor pe scena istoriei și, în același timp, unitatea indestructibilă a momentului social și a celui național. În această lumină dobîndește o nouă și strălucită relevanță teza partidului nostru asupra continuității procesului revoluționar în cursul construirii socialismului și comunismului. Vădind spiritul original și creator al gîndirii istorice și politice a partidului, ea realizează, totodată, pentru a folosi o expresie a lui Mircea Eliade, o adevărată „recuperare a trecutului" în sensul împlinirii tendințelor sale pe o treaptă calitativ superioară, care se înscrie pe traiectoria unei spirale dialectice — aceea a progresului istoric.

Pe fișa de pontaj a fiecărei zile:

PROMOVAREA NOULUI

La I.T.B., în spatele ușilor deschise!

Mărturisesc, din capul locului chiar, că am stat cîteva clipe în cumpănă: să scriu, sau nu, de bine, despre I.T.B.? Între motivele acestei rețineri, opinia unora din cei care folosim mijloacele de transport în comun, o opinie nu întotdeauna măgulitoare, firește. Dar asta, mi-am spus, este o problemă veche și mereu la ordinea zilei în mai toate marile orașe ale lumii, mai ales în orele de vîrf.

Adevărul este că, după ce am văzut ceea ce am văzut la autobazele din Floreasca și Ferentari, mă simt obligat să scriu, totuși, de bine, să scot în evidență un gînd mai vechi, acela că în mai toate întreprinderile există o secție, un atelier, o echipă, sau o formație de lucru în care o mină de oameni schimbă întrucitva fața lucrurilor. Semnul lor caracteristic ar fi acela că au o gîndire permanent vie, scormonitoare. Prind ei, așa, din zbor, cîte o idee, o întorc pe toate fețele, o pritocesc și, după un timp oarecare, după ce timpiele lor au asudat din greu una lîngă alta, ideea devine fapt, adică, mai la modă spus, un nou element de modernizare și automatizare a fluxului tehnologic. Firește, importante sînt întotdeauna cifrele, eficiența economică a acestei gîndiri tehnice muncitorești, dar dincolo de eficiență se află ceva la fel de important, ceva care ne vorbește despre un fenomen extrem de complex, despre evoluția continuă a gîndirii, a conștiinței. „Noi, avea să sublinieze inginerul Mitică Ghiță, directorul E.T.A. (Exploatare- Transport - Autobaze) din cadrul I.T.B.-ului, în cadrul unui amplu program de măsuri privind organizarea, modernizarea și automatizarea fluxurilor tehnologice din autobaze, am reușit să punem la punct, prin gîndire tehnică proprie, o serie de probleme care ne dăduseau multă bătaie de cap. Între acestea, la Autobaza Floreasca, am realizat un stand de încercări și verificări dinamice, motor, cutie de viteze și alte accesorii, adică, mai simplu spus, un banc de rodaj pentru motoarele autobuzelor. O altă realizare ar fi recenta dare în folosință, la Autobaza Ferentari, a unei instalații de recuperare și purificare a uleiurilor".

Adevăratele încercări ale standului

Înainte vreme, un motor, după ce ieșea din atelierul de reparații, era urcat pe autobuz și șoferul începea rodajul, adică timp de cîteva zile parcurgea cam 500 de kilometri cu o viteză de 40 de kilometri la oră. De regulă, în timpul rodajului, motorul dădea la iveală și alte hibe. Nu mai punem la socoteală consumul de combustibil, timpul efectiv al rodajului, cînd autobuzul nu era folosit în transportul călătorilor, sau, de ce nu, efectuarea unor curse în interesul personal al șoferului sau al altor persoane, ceea ce însemna o încălcare a legii, o încălcare greu de constatat întrucît, nu-i așa, autobuzul trebuia să parcurgă cei 500 de kilometri. În clipa de față, într-un mic atelier care seamănă mai curînd cu un laborator, motorul este montat pe un stand, este conectat la o sumedenie de instalații, cum ar fi conectat, de exemplu, un pacient într-un cabinet de explorări cardiovasculare, și, în numai 24 de ore, motorul este rodat, adică încercat și verificat din toate punctele de vedere. Astfel rodat, cu o viteză constantă de 40 de kilometri pe oră, exact așa cum cer instrucțiunile tehnice, și verificat în cele mai mici amănunte, motorul poate funcționa în exploatare cam 1000 000 de kilometri.

Firește, datele tehnice ale standului sînt mult mai multe, ca și avantajele, dar eu vreau să scot în evidență doar două lucruri. Citesc cu glas tare un text săpat într-o plăcuță metalică înșurubată la baza unui panou: „Acest stand de încercări este creația proprie a unui colectiv de oameni ai muncii din Autobaza Floreasca". Iar sub acest text, numele celor ce alcătuiesc respectivul colectiv: „Vasile Marin, Petre Mirea, Romeo Panait, Grigore Mihalache, Florică Drăgulescu, Ion Grămescu și Gheorghe Cruceru".

În timp ce citeam cu glas tare aceste inscrisuri, îi priveam cu coada ochiului pe inginerul Vasile Marin, șeful autobazei, pe mecanicul Petre Mirea, muncitor specialist, categoria a VII-a, și pe ajutorul său, Nicolae Dumitru, mecanic categoria a V-a. Erau, pur și simplu, încîntați și emoționați, ca niște copii cărora li se citesc notele din carnetul de elevi, notele de 9 și 10, firește. Am recitit cu o tonalitate aparte: „creația proprie a unui colectiv de oameni ai muncii". „Eu aș vrea să aduc în discuție, avea să intervină inginerul Vasile Marin, doar un singur lucru, dar poate că ar fi bine să nu-l scrieți. Cînd am început să rodăm primele motoare, oamenii se opreau în ușa atelierului și cei mai mulți dintre ei se uitau încruntați la standul nostru. Doar cîțiva zîmbeau. Cei încruntați au înțeles imediat că standul acesta le cam atinge interesele personale. Cu timpul, însă, numărul celor ce se încruntau a început să scadă. La ora actuală mai sînt doar doi-trei șoferi care se prefac că n-au înțeles avantajele standului. Dar pînă la urmă și aceștia, cînd vor vedea că au pe mașina lor un motor bun, verificat pînă la ultima piuliță, vor zîmbi".

În ceea ce mă privește, mă întreb: de ce să nu scriu tocmai acest lucru? Nu, stimate Vasile Marin, eu sînt convins că, dincolo de eficiența sa economică, „această creație a unui colectiv de oameni ai muncii din Autobaza Floreasca" are o valoare în plus, aceea de a încerca și verifica nu numai motoarele, ci și de-a modela conștiința unora, de-a le corecta atitudinea față de muncă. Vă supărați sau nu, dar eu tocmai asta voiam să subliniez, adică faptul că partea nevăzută a unui ghețar este mult mai mare decît cea aflată deasupra apei, la vedere, așa cum la vedere pentru toți sînt cifrele eficienței economice. Și nu v-aș contrazice atît de tare dacă n-aș ști că în sinea dumneavoastră îmi dați dreptate.

Uleiul, a treia oară

Pentru cine n-a intrat încă în halele unei autobaze, voi preciza, reluînd spusele inginerului Mitică Ghiță, că locul în care se schimbă uleiul autobuzelor este, prin definiție, cel mai urît, cel mai murdar, iar cei ce fac această operație sînt, de obicei, parcă scoși dintr-un butoi de motorină. La Autobaza Ferentari, însă, locul cu pricina arată, nu exagerez cu nimic, ca o discotecă, iar muncitorii și salopetele lor, dichisite cu tot felul de fermoare, parcă nici n-au văzut uleiul. Să trec însă peste această primă impresie și să consemnez că la Autobaza Ferentari a fost dată de curînd în funcție o instalație de recuperare și purificare a uleiurilor. Aflu că anul trecut, prin mai, o mină de oameni, pornind de la niște idei și soluții de ultimă oră, au conceput o instalație de schimbare (recuperare și purificare) a uleiurilor din motoarele vehiculelor, instalație care, în stadiul de proiect și machetă aflîndu-se, avea să cîștige locul I la Salonul de invenții și inovații de la Oradea. Dar să transcriu, înainte de toate, numele celor ce-au gîndit și construit această instalație: inginerul Mitică Ghiță, directorul E.T.A., inginerii Dumitru Feronescu, șeful autobazei, și Alexe Nicolae, electronistul Gheorghe Pinzariuc, electricianul Vintilă Dumitru, instalatorul Napoleon Mardac, lăcătușul Dumitru Pencu și zidarul-faințar Andrei Schmidt. Care sînt meritele tehnice ale instalației? Înainte vreme, schimbarea uleiului la un autobuz dura cam 45 de minute, iar pe timp de iarnă, datorită viscozității provocate de ger, se ajungea la aproximativ o oră și jumătate. Acum, cu ajutorul instalației, operația durează... 2 minute. Un alt avantaj: după ce parcurgea 6 000 de kilometri, un autobuz trebuia neapărat să-și schimbe uleiul. Acum cu ajutorul instalației, după 1 000 de kilometri, uleiul este epurat grație unor filtre mecanice și magnetice și refolosit pentru un nou traseu de 1 000 de kilometri. Eficiența economică constă în faptul că același ulei, îmbunătățit de fiecare dată cu cîte un litru de ulei proaspăt, poate să treacă de aproape 20 de ori prin filtrele instalației, ceea ce înseamnă aproape 20 000 de kilometri față de cei 6 000. În fine, un alt aspect ar fi acela că, după purificare, uleiul destinat refolosirii este la fel de curat ca și cum n-ar fi fost niciodată întrebuințat.

Dar, după ce-am notat cu sîrguinciozitate o sumedenie de amănunte tehnice, îi relatez inginerului Dumitru Feronescu cîteva din lucrurile care m-au impresionat și uimit chiar la Autobaza Floreasca, în atelierul standului de rodaj. „De-acord cu dumneavoastră, avea să menționeze interlocutorul meu, semnificațiile acelui stand de rodaj sînt multiple și nu numai în plan strict economic. La fel stau lucrurile și la noi. Dacă pînă mai ieri-alaltăieri, de-acest loc de muncă, unde se schimbă uleiul motoarelor, fugeau aproape toți oamenii, acum, vă rog să mă credeți, nu știu ce să mai facă pentru a fi încadrați aici. Numai că, le-am spus-o celor ce-mi tot ațin calea, ca să lucrezi la instalație trebuie să mai pui mîna pe o carte, să te perfecționezi în manipularea unor sisteme și a unor programe automatizate, pentru că, vedeți, instalația este electronizată în proporție de 95 la sută. Am ridicat și ridic mereu aceste pretenții și am constatat că mai ales tinerii nu se sperie de complexitatea operațiilor ce se cer a fi bine și corect însușite. În altă ordine de idei ,această instalație a stîrnit mari ambiții tehnice în alte secții și sectoare ale autobazei. Mulți au gîndit așa: dacă la schimbarea uleiului, unde era o mizerie de te apucai cu mîinile de cap, este mai curat, acum, ca într-un laborator, de ce n-ar putea fi și la noi la fel?! Alții au zis: de ce adică să nu ne punem și noi mintea la contribuție și să nu inovăm și noi, pe ici-pe colo cîte ceva?! Este inutil să vă mai spun că instalația asta a declanșat pur și simplu o nouă stare de spirit în ceea ce privește gîndirea tehnică muncitorească. Sînt convins că nu peste mult timp veți reveni să scrieți despre noi și noi soluții și idei, inclusiv despre noua înfățișare a autobazei noastre".

Nimic mai simplu, am zis, vom reveni, vom scrie, dar ce bine ar fi dacă acest spirit de responsabilitate muncitorească ar fi preluat și de toți cei aflați la volanul autobuzelor purtînd cunoscutele însemne ale I.T.B.-ului. Firește, acest împrumut, această contaminare, în sensul frumos al cuvîntului, cu responsabilitate, nu se poate face de pe o zi pe alta, dar, iată, avem toate motivele să credem că totul se poate.

VICTOR NIȚĂ

Oameni cu gustul performanței

Meseria de constructor de nave are în ea un grăunte de poezie care te înfioară și te ademenește. Cine apucă pe acest drum, călăuzit de pasiune, se poate lăuda într-o zi c-o brățară de aur. Adică cu o meserie frumoasă, dar grea, a cărei sită cerne, alegîndu-i pe cei întreprinzători, pe cei care văd și, după vorba inspirată a cuiva, se hrănesc cu idei. Nu altfel s-a întîmplat și cu Marin Micu, secretarul comitetului de partid de la Șantierul naval Oltenița, venit aici în urmă cu 20 de ani, după ce a absolvit o școală profesională, de pe urma căreia s-a ales cu o diplomă și o meserie, și una și alta prețuite de cei în cauză pentru că l-au ajutat „să privească cu alți ochi viața și munca". Șantierul, mărturisește interlocutorul, l-a învățat să le privească cu responsabilitate pe amîndouă. Teleormănean la origini, Marin Micu a venit la Oltenița în 1956, împreună cu alți 60 de tineri, din care n-au mai rămas decît doi. Pe celălalt, se scuză, nu și-l amintește acum pentru că întrebarea noastră l-a găsit nepregătit să scotocească prin „sertarele memoriei". Nu același lucru i se întîmplă cînd își aduce aminte de prima zi petrecută în șantier, unde, în acea vreme, lucrau 900 de oameni, care locuiau în barăci și cărau tabla pentru nave" cu multă sudoare și cu umărul". În 24 de ore, pe poarta șantierului intră acum, în jur de 5 000 de oameni. O armată. O armată pentru că totul aici stă sub semnul ordinii și disciplinei, spune Marin Micu, în a cărui biografie exemplară, cum sînt multe aici, mai descoperim, cu ajutorul întrebărilor, o pildă. Între timp, omul despre care scriem a reușit să mai aibă o diplomă, pe cea de maistru, pe care a obținut-o la Galați. Noua diplomă i-a adus o bucurie și mai multe griji. Ca maistru are responsabilități mai mari, pe care datorită experienței și stării sale de spirit care exclude rutina, a izbutit să le ducă la împlinire. Poate n-aș fi reușit, zice maistrul, dacă aș fi încercat singur. Cu calm și cu tact, s-a înconjurat de specialiști cu înaltă calificare, de la care, mărturisește, nu s-a sfiit să învețe cîte ceva, punînd mai presus de toate interesele șantierului, ale cărui sarcini la export au sporit de la an la altul. În bătălia pentru perfecționarea organizării, a modernizării producției s-a bizuit pe iscusința și dăruirea unor meseriași de elită, oameni cu experiență și cu ambiție, care au „prins gustul performanței".

Oricît ai insista, un dialog cu Gheorghe Mihai nu poate începe decît cu pupa și prova, adică „cu ceea ce lucrează el la nave". Maiștrii Gheorghe Cristel și Radu B. Nicolae, primul din secția nr. 1, al doilea din atelierul de montaj, nu sînt meșteri la cuvinte, ci la asamblarea secțiilor de bord. Despre ele, „Nea Radu" le-a vorbit într-o zi și celor doi fii (gemeni). Vrînd să se convingă cît e poveste și cît este adevăr în cele spuse de tatăl lor, băieții maistrului au luat drumul șantierului. Azi povestesc amîndoi, ca și tatăl lor, despre același adevăr, susținînd, cu argumente, că meseria de constructor de nave e „nespus de frumoasă".

Răspunzînd prezent chemării secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constructorii de nave oltenițeni dovedesc că țara poate conta pe ei. Amintirea constructorilor, care odinioară construiau șlepuri și ceamuri, a rămas în urmă, ea fiind privită azi cu un surîs care spune multe. Anii au trecut, iar șantierul s-a mărit. La Oltenița se construiesc azi nave modernizate, de 3 300 tone și de 5 000. Oamenii sînt aceiași, ambițiile lor. În schimb, sînt altele. Iar ele exclud și rutina și anonimatul. S.N.O. are azi o firmă ce se bucură, ca să folosim o expresie des întîlnită, de prestigiu și de cuvinte frumoase. Acest prestigiu, ca și meseria de constructor de nave, a devenit un fel de ștafetă, care se transmite din generație în generație, cu sentimentul că cei virstnici fac tinerilor un dar. Darul de a munci. Am putea vorbi chiar de harul de a munci. Între cei cu harul muncii, la loc de cinste se află, aici, la S.N.O., familia Hulea, alcătuită din trei bărbați în floarea vîrstei, toți trei lăcătuși de întreținere și meseriași de nădejde, cu deosebirea că Marin Hulea, tatăl lui Vasile și Cornel, poate fi întîlnit în atelierul de confecționat, iar fiii pe schelele ce înconjoară navele aflate în lucru pe șantier. Inginerul Octavian Voiculescu e din Moldova Nouă. A văzut Dunărea în 1975, pășind pe șantier cu reținere, speriat parcă de furia cu care valurile loveau în malurile Dunării. În cei 13 ani care au trecut s-a obișnuit cu furia apei atît ei, cît și cei doi copii, care „nu admit să treacă o duminică fără să vadă vapoarele". Printre specialiștii care „se hrănesc cu idei" se află și inginerul Ion Buciu, venit pe șantier cînd proiectanții căutau cu febrilitate locul unde să „bată" primul țăruș. Cu specialiști ca el, între care se cuvine să amintim pe economistul Valentin Andreescu, pe inginerii Dan Dobrescu, Mihail Șerban, Marin Anculete, Nicolae Plocon și Nicolae Bucur, șantierul naval a izbutit să înregistreze, în acest an, o creștere a productivității muncii de 12 la sută. Am încercat să înfiripăm un dialog cu inginerul Sabin Berbescu, pe care secretarul comitetului de partid îl recomanda ca pe specialistul numărul unu, din secția 2 A. Deși locuiește în blocul M 1, pe B-dul 1 Decembrie, inginerul e mai ușor de găsit în șantier, unde, aflăm de la alții, și-a sărbătorit și ziua de naștere, cu toate că s-a întîmplat să fie chiar într-o duminică. Zice că nu are nimic de spus despre el și ne invită să reținem un nume: pe mecanicul Dumitru Gadeana. L-ați sancționat vreodată, zic eu mai mult să mă aflu în treabă. Cum? sare ca ars inginerul. De unde sancțiuni?! De la nea Dumitru a învățat meserie o secție întreagă. Ce-ar spune Vasile Pavel, dacă l-aș sancționa pe nea Mitică? A învățat meserie de la el și îl salută cu șapca în mînă. Insist și îl întreb dacă a sancționat pe cineva? Se uită la mine și se mîră. Apoi zice: pentru ce? Toți își fac datoria, execută lucrări pretențioase, de o complexitate deosebită; sînt perseverenți și harnici; cu oameni ca nea Mitică ne pregătim, în aceste zile, să încheiem probele la o nouă motonavă de 3 300 tone. E a patra pe '88. Avem de realizat trei și am făcut una în plus. Pînă la sfîrșitul lunii va părăsi dana. Ca și celelalte, și aceasta va fi livrată la export, spune inginerul, care nu își găsește locul pe scaun. În secție are un birou pe care îl împarte cu inginerul Ion Iacob. În birou nu intră decît dacă îl cheamă vreo hîrtie. Biroul lui e secția. O hală nouă, pe care în trei ani n-a părăsit-o decît o singură dată, cînd și-a luat concediu. Cînd s-a întors de la Herculane, primul drum l-a făcut în șantier. A îmbrăcat pufoaica și a rămas aici o zi și o noapte. De ce? Pentru că e mult de lucru, spune inginerul Berbescu și pleacă, răsuflînd ușurat ca după lansarea unei nave la apă!

IULIAN TALIANU

Mîndrie pentru ce am făcut,

Constanța

Fereastră deschisă spre lume

Față de anul 1968, producția industrială a județului Constanța a crescut în 1987 de 5,5 ori ■ Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de 10,5%, superior ritmului mediu realizat pe țară ■ În perioada 1968—1988, județul Constanța a beneficiat de impresionantul volum de investiții în valoare de 275 miliarde lei ■ Fondurile fixe ale județului au crescut de 11 ori. ■ S-au dezvoltat și au cunoscut un avînt fără precedent construcția de mașini, chimia și petrochimia, construcția navelor de mare tonaj și industria de prelucrare a țițeiului. În județ, platformele industriale ale Constanței, Năvodarilor, Mangaliei, Medgidiei și Hîrșovei fiind puncte de referință pe harta economică a țării ■ Constanța este numele primului județ în care relațiile socialiste au marcat drumul întregii agriculturi spre noul ei destin ■ Suprafața amenajată pentru irigații a crescut de aproape 40 de ori, ajungînd în prezent la peste 416 000 hectare ■ În agricultură lucrează 2 500 de specialiști. Valoarea producției globale agricole a crescut de peste 2,5 ori ■ Vor fi împădurite 5 640 hectare de terenuri improprii pentru agricultură. Bătrînul pămînt al Dobrogei va avea iarăși păduri și va reîntineri ■ Trebuie spus că 9 unități agricole din județul Constanța sînt deținătoare ale înaltului titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare", alte zeci și zeci de unități agricole fiind distinse cu „Ordinul Muncii", „Meritul agricol" pentru rezultatele record obținute în producție ■ În 1968, doar 27 la sută din cetățenii județului locuiau în orașe ca, în prezent, 70% să locuiască în municipii și orașe ■ Pînă în anul 2000 populația județului va ajunge la 900 000 locuitori și se prevede ca trei unități administrativ-teritoriale să devină municipii, cinci să devină orașe și nouă centre industrial-agrare-urbane. ■ În prezent, 80% din populația municipiului Constanța locuiește în apartamente noi. Numai în ultimul deceniu, în județ au fost construite 60 000 de apartamente ■ Procesul de învățămînt a beneficiat în ultimele două decenii de o sporire a sălilor de clasă cu peste 1 600

Constanța este numele unui oraș și al unui ținut, al unei părți binecuvîntate de toate frumusețile naturii. Constanța e o lume aparte și o stare de spirit, o poartă a țării și un atlas de istorie. Drumurile noastre se îndreaptă în fiecare an spre marea cea mare și acolo, prin grija oamenilor locului, ne trăim odihna și bucuria, ca o răsplată a muncii depuse în celelalte colțuri ale țării. În mîna celor din județul Constanța, în grija și preocuparea lor stau bucuria noastră de vară, concediile, odihna și sănătatea celor tineri și virstnici, porniți spre litoral nu numai pentru odihnă, dar și pentru tratament. Numai că toate acestea nu sînt singurele orgolii ale Constanței. Mîndria dobrogenilor stă în vapoarele construite la Constanța și Mangalia, în marea ctitorie a Epocii Nicolae Ceaușescu, Canalul Dunăre-Marea Neagră cu ramificația sa Poarta Albă-Midia. O altă ctitorie a Epocii Nicolae Ceaușescu, Centrala atomoelectrică de la Cernavodă, intră și ea în marile edificii care formează mîndria Dobrogei și a României. Mîndria constănțenilor vine și din isprava de a scoate petrol de pe fundul mării, și din împădurirea și întinerirea bătrînelor dealuri ale Dobrogei, și din extinderea microfermelor (asupra cărora vom reveni pe larg într-unul din numerele noastre viitoare). Constanța are locul ei aparte nu numai în istorie, ci, pe măsură, și în prezentul țării. Combinatul Chimic de la Năvodari e un mod de a trăi prezentul la cotele cele mai înalte ale tehnicii. Costinești reprezintă un loc unic pe harta lumii rîvnit și vizitat de tinerii de pe mapamond. Palasul e o cetate a științei în domeniul zootehniei iar campionii recoltelor și-au desemnat cîștigătorii de cele mai multe ori printre constănțeni. Murfatlarul e și el un nume celebru. În Constanța există preocupare. Fiecare școală să cultive flori, cît mai multe flori și fiecare elev să deprindă această frumoasă îndeletnicire. Să le cultive și să le valorifice, banii fiind mai puțin importanți decît educarea celor tineri în spiritul frumosului. Constanța e una din marile porți ale României spre lume și un pămînt dăruit de natură, dar și mai frumos înnobilat de eforturile oamenilor. Și fiecare dintre ei are orgoliul muncii sale, încît, la alcătuirea unui simbol al acestui județ, alegerea ar fi cu adevărat dificilă. Pe cine să nu nedreptățești, ce este mai frumos, mai bun și mai important, cînd toate au prețul lor în sudoare, în pasiune și dăruire. Oricine, într-o asemenea situație, ar ezita, cea mai frumoasă ezitare din cite sînt îngăduite și care dau măsura acestui județ cu personalitate distinctă.

Farul între luminile orașului

Lumina lui se rotește în serile senine, în nopțile cu ceață sau cu furtună, cu o anume viteză, intensitate și pe hărțile marinărești el desemnează Constanța. Farul din Constanța este emblema orașului pe toate căile de apă ale lumii și tot el avertizează marinarii de apropierea uscatului și a portului. Iar portul din Constanța, între primele opt ale Europei și între cele mai mari ca nivel de trafic din întreaga lume, și-a cîștigat prestigiul său consolidat de atîtea și atîtea decenii care înseamnă muncă. Inaugurat în 1860, portul avea o suprafață de 4 hectare protejată de un dig lung de 20 de metri. Ce muncă s-a depus și cîtă istorie înglobează existența portului din Constanța, ajuns la peste 700 de hectare, cu bazine de 318 hectare și cu o suprafață de 404 hectare pe care se întind magazii, depozite și utilaje ? Portul are cheuri operative însumînd 13 kilometri și o cale ferată portuară de 170 de kilometri, căi rutiere și șosele în lungime de 62 de kilometri. Vapoare din 140 de țări ale lumii acostează la cele 66 de dane pentru a aduce minereuri, cărbune, țiței, utilaje și încarcă, spre a duce în diferite părți ale lumii, produsele de vîrf ale economiei românești, utilaje, mașini, fabrici întregi, produse tehnice de cel mai înalt nivel, confecții și aparatură electronică, produse chimice, etc. Pentru a face față unui asemenea volum de mărfuri, portul din Constanța a fost împărțit în mai multe porturi, aparținînd unor ministere și profilate pe anumite tipuri de mărfuri încărcate sau descărcate zi de zi și oră de oră din cele 245 de nave ale flotei comerciale românești și din cele venite de la partenerii străini ai României. Pentru a face față unor asemenea operațiuni desfășurate în foc continuu, portul Constanța, o adevărată uzină de transport, cu zeci de mii de oameni pe baricade, ține în stare de funcționare o adevărată armată de utilaje și spații, portainere și motostivuitoare, macarale electrice și macarale plutitoare, tractoare, combine, trenuri, locomotive, cisterne, silozuri, magazii frigorifice, stații de radio, remorchere și pilotine, drăgi și autopropulsoare, șalande și nave de salvare, șalupe și hidrobuze, guri de apă și magazii de aprovizionare, un veritabil combinat de pregătire a drumului pe apă și de folosire a beneficiilor sale. Portul nu mai este lumea lui Minulescu în care se întorc matrozii însoțiți de poveștile lor sentimentale, e o adevărată industrie, desfășurată la cele mai înalte cote ale efortului. Și de fiecare dată cînd zăresc prin noapte acele străluciri intermitente ale farului, marinarii de pe vapoarele lumii spun „Constanța" și prin numele orașului ei desenează un port de prim rang care, în anii următori, prin construirea celui denumit Constanța Sud, va fi de 3,5 ori mai întins și cu o capacitate de 5 ori peste cea de acum. Și cînd va fi gata, luminile farului vor însemna și marele port de la gura Canalului Dunăre — Marea Neagră și toată această mare platformă industrială — portul de acum, va fi și el mic, o amintire frumoasă de pe un drum spre lume.

În fiecare loc poate fi o elice

(Urmare din pag. 1)

Într-un moment în care puține țări în lume utilizau această tehnologie ; ați scris un articol frumos, iată, îl am aici". Dau să-i mulțumesc, dar Petre Buleci reia : „Nava respectivă, vîndută unui partener străin, a ajuns printr-o împrejurare oarecare în portul Singapore, unde în urma unei reparații s-a impus și demontarea elicei. Meșterii aceia s-au chinuit patru zile să scoată elicea de pe axul ei și n-au putut. În a cincea zi, comandantul, nou (între timp echipajul care preluase nava de la noi se schimbase), a apelat la jurnalul navei și a văzut că e construită la noi, la Brăila. Printr-un telex ne-a cerut lămuriri. Conducerea șantierului a răspuns în aceeași zi, cu următoarea recomandare : „Introduceți ulei în orificiul median, la presiunea de 600 kg și elicea se eliberează singură". Au procedat astfel și după două minute elicea s-a eliberat din axul ei. Am aflat că meșterii aceia s-au minunat, au tot întrebat unde se face așa ceva, au aflat, firește, că la noi, la Brăila, dar asta e de acum poveste".

— Probabil că istoria asta are o morală. Altfel, de ce mi-ați fi spus-o ?

— Are, fiindcă și atunci am avut de trecut peste multe piedici, am așteptat, ca și acum, cu elicele astea, cam mult timp pînă să impunem o idee nouă, o tehnologie nouă — montarea unei elice fără pană — care, ați înțeles din povestea de mai sus, că a meritat încrederea. Dar, noi atunci ne-am lăudat, unii ne-au strîns mîinile, ne-au spus : „Bravo, măi, băieți !" și au plecat. Ei bine, au trecut de atunci 12 ani și tehnologia asta tot nu s-a generalizat, deși are suficiente avantaje. Noi nu ne-am descurajat și am mers chiar mai departe : am „scornit", cum ziceți dv., o altă tehnologie și am montat cîrma fără pană și fără piulițe la o navă, la fel vîndută unui beneficiar extern. S-a întîmplat și cu asta la fel ca în povestea din Singapore, și le-am răspuns, la fel, la telex : „Băgați ulei și lese !"

— Ați propus generalizarea acestor tehnologii ?

— Cînd am propus tipizarea tehnologiei de îmbinare a axului cu cîrma, niște colegi, de la Institutul din Galați, au dat negație propunerii, pe motiv că „nu e o noutate". Chiar dacă n-ar fi fost, dar dacă ușurează munca, aduce niște economii, de ce să n-o promovăm ?

— Poate avantajele de care vorbiți nu-s de luat în seamă.

— Credeți cumva că eu scornesc mori de vînt ? E vorba de o importantă economie de manoperă și de utilaje din import — pentru un canal de pană ne trebuia atunci o mașină din „afară".

Se așterne o tăcere.

Sînt convins că fiecare dintre noi gîndește acum la binele țării, el nostru. La fel, cred, au gîndit și cei care aveau obligația „conținută în leafă", să zic așa, dar au rămas, se constată, numai la **gîndire**, nu și la **acțiune**.

Apoi, inginerul Petre Buleci reia :

— Era, deci, în 1976 și, iată, vă aflați la un nou eveniment, în 1988, cînd vrem să impunem nu o **unică** tehnologie, ci încă o tehnologie de fabricare a elicelor navale. S-o dovedi bună, să fie prețuită, dar nu s-o respingem înainte de a se naște.

— Ne vom „bate" împreună.

— De acord, dar nu ca rîndul trecut, ca în 1976 ; fiindcă nici dv. nu mai m-ați întrebat nimic după articol.

— Nici dv. nu ne-ați mai dat nici un semn !

— Sînt un om la locul meu.

— Nu cred ; pentru unii, mai ales, nu sînteți deloc.

— Unii dintre aceștia, e drept, tot mai puțini, cînd apare o tehnologie nouă, din afara „cercului", au față de ea, de autor un fel de repulsie — deloc pasivă. Ca și cînd ai atenta la laboratoarele lor, la aparatura lor ultramodernă de măsură și control, la deplasările lor prin lume, la informațiile mondiale la care au acces.

— Sceptici, cred, au și ei rolul lor : să așeze bariere în fața noului, pe care acesta din urmă, dacă are valoare, forță, să le doboare, să se impună.

— E bine să nu te crezi „cel mai bun" niciodată. Eu, cînd văd la unii că ar fi vorba de așa ceva, mă gîndesc la Minulescu : „Cînd Prometeu te-a smuls din mîna atotputernicului zeu / îmbogățind c-o jertfă nouă istoria arhaicelor mituri / el n-a știut că-n urma lui / alt Prometeu / îi va reduce sacrificiul la o cutie cu chibrituri".

— Povești colaterale ; de-ale poeților...

— Deloc, deloc ! Un prieten al dv., poetul George Lupașcu, scrie undeva : „Căutătorii de adevăr sînt foarte aproape de foamea lupilor".

— Să nu exagerăm cu poezia, știu că sînteți un gînditor, să ne întoarcem mai bine la elicea dv.

Se retrage, parcă stînjenit, în zîmbetul lui subteran, pe care, dacă nu-l măsori exact, poți crede că e un fel de infatuare. Este, însă, acceptul, marja, avansul, pe care ți-l oferă „cel ce gîndește singur", atunci cînd el ar mai avea încă foarte multe de spus.

Optim înseamnă estetică și robustețe

Reia din nou :

„Cînd am început elicea asta, știam în fond ce mă așteaptă. Dar mi-am zis totdeauna : decît să ruginești, e mai bine să arzi".

Cunosc replica, îmi place, am impresia că am deschis o mică rană și atunci, îmi zic, nu din sadism, ci din dorința de a scoate și alte adevăruri la suprafață, zic, deci, s-o adîncim puțin. De aceea întreb din nou, fiindcă, sincer să fiu, mă roade și pe mine o îndoială :

— Chiar poate fi mai rezistentă o elice din tablă navală decît una din bronz ?

— Elicea din bronz, zice, se mai poate rebuta la turnare, se poate sparge în timpul marșului și atunci ești nevoit s-o arunci. Cea din tablă navală (nu orice tablă), din care-i făcut și corpul vaporului, avînd o structură mai ordonată (laminatele au o structură mai ordonată decît piesele turnate), cea din tablă, deci, dacă se îndoaie, o scoți, o îndrepți și-o montezi la loc.

Și-mi face o demonstrație cu o coală de hîrtie, pe care, vezi, zice, dacă o ții de un capăt, în forma în care este, se îndoaie sub propria ei greutate. Și văd cum, într-adevăr, se îndoaie. Dar dacă îi schimb forma, o ovalizez puțin — acum e un fel de jumătate de cilindru — aceeași foaie de hîrtie ține un pix, o greutate mult mai mare decît a ei. Sau hai să pătrundem un pic în, să-i zicem așa, „principiul scoicii" ; scoica, zice, destul de fragilă, ca să apere viața din interiorul ei, în bătaia valurilor, în lovirea ei de stînci, a luat forma unei catedrale...

— Cred că e invers, scoica existînd, ca vietate acvatică, înaintea catedralei...

— Eu urmăresc principiul „construcției" lor, nu ordinea în care au apărut în lume. Fiecare pală a elicei devine, prin sudură, un fel de scoică metalică, devine, prin formă, deci, foarte rezistentă. De aici putem desprinde regula : este mai important să-i dăm unei structuri o formă mai eficientă, decît să-i sporim cantitatea de material. O idee deloc nouă, o întîlnim și la Confucius.

— În care frazare ?

— Că dacă la un obiect predomină rezistența față de estetică, avem de-a face cu un obiect grosolan. Dacă estetica

încredere în ce vom face

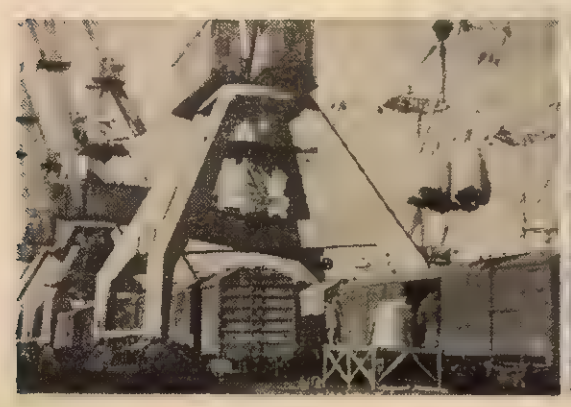

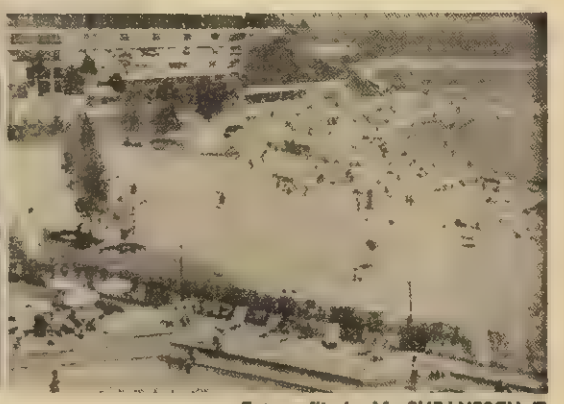

Fotografii de M. ȘUBANESCU

Bucuria vacanței

Oricîte lucruri frumoase se pot spune despre Constanța, de fiecare dată cînd se pronunță numele orașului sau al județului, fiecare se trezește furat de gîndul vacanțelor trecute sau viitoare. Constanța rămîne locul la care ne gîndim un an întreg și apoi încă un an ne aducem aminte. Pentru aceasta mii de oameni muncesc inclusiv pe vreme de iarnă și, tot pentru odihna noastră, mii de oameni își fac din grija pentru odihna și vacanțele noastre o adevărată profesiune de suflet. Pe litoral, 380 de hoteluri, însumînd 94 000 de locuri de cazare înseamnă muncă și iar muncă pentru întreținerea unei dotări de-a dreptul impresionante. În stațiunile litoralului (fiind 12 de toate) funcționează și 561 de unități de alimentație publică și unități de tratament iar îngrijirea și întreținerea lor înseamnă tot muncă, tot trudă, chiar dacă ele deservesc vacanța și odihna altora. Privitor la baza materială, fiecare an vine cu noutățile sale. Care sînt acestea, pentru vara anului 1988 ? Iată-le, consemnate dintr-o discuție cu arhitectul Gabriel Banciu, directorul tehnic al Centralei O.N.T. Litoral : „În acest sezon beneficiem de aportul energetic la capacitatea totală prevăzută prin planul de investiții din anii trecuți deoarece a avut loc punerea în funcțiune a 60 000 metri pătrați de panouri solare care se adaugă celor 21 000 metri pătrați, construiți în prima etapă. Această realizare aduce un aport esențial pentru unitățile din schema turismului, cu efecte pozitive în reducerea consumului de combustibil și în asigurarea unui confort al serviciilor. Acest an mai înseamnă și o noutate exclusivă-realizarea complexului de cazare, alimentație publică și agrement „Insula Ovidiu" de pe lacul Mamaia. Printr-un complex de lucrări, modernizări și reparații se redă circuitului un obiectiv cu o funcționalitate multiplă la parametri exigenței maxime, cu o linie arhitectonică adecvată cadrului natural și cu o dotare corespunzătoare : două terase, restaurant, ring de dans cu posibilități de spectacol, discotecă, miniamfiteatru pentru activități distractive și foc de tabără, spațiu de cazare în căsuțe, pontoane de acostare, amenajări pentru sporturi nautice și de agrement, cu legătură spre uscat prin intermediul a două vaporașe. Pregătirea sezonului 1988 a însemnat, pe lîngă această noutate și un complex de lucrări și acțiuni de modernizări, reparații și intimizări, desfășurate la hotelurile „Lotus" și „Sulina" (Mamaia) „Apollo" (Eforie Nord), „Zefir" (Mangalia), restaurantele „Miorița" (Mamaia) „Neon" (Eforie Nord), „Haiduc" și „Măgura" (Eforie Sud) „Scoica" și „Esplanada" (Mangalia), piscinele „Parc" (Mamaia) și „Flamingo" (Eforie Sud), dotări cu mobilier, pastelări de fațade și amenajări ambientale. Au fost efectuate revizii, reparații curente și lucrări de întreținere la 896 de obiective, în ideea că anul 1988 va însemna un mare pas înainte în calitatea serviciilor, în modul de prezentare a dotării existente. În plus, acest an înseamnă și un pas înainte în modul de prezentare a reclamei comerciale, turistice. Vrem să fim la nivelul pretențiilor în calitatea comercială și a agenților de turism, în prestații (vizite, excursii) cît și în cele legate de masă, cazare, plajă. În acest an am realizat un tronson de plajă etalon între Cazinoul Mamaia și Hotelul Victoria unde, prin mici amenajări (locuri de joacă, tonete, terenuri de sport, umbrele, spațiu verde), vrem să prefigurăm amenajările moderne ale plajei din anii viitori. Din punctul de vedere al bazei materiale, sezonul 1988 va crea turiștilor multe surprize plăcute".

Acestea ar fi noutățile care de fapt înseamnă munca de un an a lucrătorilor din turism. Pe ea se întemeiază și recentul Ordin al Muncii primit pentru rezultatele în întrecerea socialistă a anului 1987.

Lînă de aur

Anul trecut, I.A.S. Cogealac a fost distinsă cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru performanța de a fi obținut 13,5 kilograme de lînă pe cap de oaie. Cantitatea este de-a dreptul impresionantă. De regulă, un miel bun, după cîteva luni, cîntărește cam tot atît cît cîntărește și lîna pe care o poartă în spate fiecare oaie. În ultimii ani, la Cogealac, de pe pămînturile cîndva arse și sterpe se cultivă și se recoltează mii de tone de furaje, ajungîndu-se la un ritm de agricultură intensivă. În fiecare an, I.A.S.-ul din Cogealac rulează peste 100 000 de capete de ovine. Complexul de la Nuntași fiind cel mai mare din țară. Să porți în fiecare an peste 100 de turme înseamnă să intri într-un regim de zootehnie organizat după cele mai moderne reguli ale domeniului. Ștefan Ursu, directorul întreprinderii ca și șeful complexului de la Nuntași, medicul Vasile Caraian își socotesc profesia ca fiind aceea de „oier specialist", o sintagmă care ar putea să stîrnească un zîmbet dar care desemnează complexitatea unei asemenea munci aflată, ca rigoare, organizare și specializare, în imediata vecinătate a industriei. Cu sprijinul cercetătorilor de la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Palas-Constanța au început o selectare a materialului biologic și au transformat producerea și administrarea furajelor într-o activitate de bază. În anul 1975, a fost consemnată o dublare a efectivelor și o creștere a producției de lînă pînă la 8 kilograme pe cap de oaie. În 1980, au ajuns la 10 kilograme, ceea ce reprezenta deja un record, primul record al celor de la Cogealac, care va fi doar un pas spre acest impresionant 13,5 care avea să le aducă și înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Acum, doar 82 de oameni, cîți lucrează la centrul de la Nuntași, muncesc la întreținerea, hrănirea și creșterea a 70 000, chiar 75 000 de animale în fiecare an. Și totuși, care sînt secretele performanței obținute la Cogealac ? : „De la oierii cu mare știință în această îndeletnicire și de la profesorii din facultate am rămas cu cîteva adevăruri simple. Și între ele, unul, care spune că oaia dă lînă, miel și lapte dacă e sănătoasă și are mîncare pe săturate. Am încercat să ridicăm aceste două condiții la cele mai înalte cote și, pe lîngă introducerea unor rezultate din domeniul cercetării științifice, am reușit să obținem cantități pe care unii dintre noi nici măcar nu le-au visat. Oamenii noștri sînt cu adevărat niște „oieri specialiști". Aceasta este opinia unuia dintre ei, medicul veterinar Vasile Caraian.

Grupaj realizat de
CORNEL NISTORESCU
și DUMITRU MANDROIU

predomină robusteții, obiectul este satisfăcător elegant. Numai îmbinarea armonioasă între formă și robustețe creează optimul.

Se încheie citatul din Confucius.

Inginerul Petre Buleci lasă să-i cadă brațele pe lîngă corp. Îl privesc și mă privește. Parcă ar vrea să spună : „Elicea noastră va fi la fel de rezistentă, măcar la fel de rezistentă ca și cele din bronz. Numai că va fi mult mai ieftină, mult mai ușoară, mai practică. Deci mai eficientă. Iar noi, astăzi, la tehnicitatea de vîrf a secolului, trebuie să gîndim, să acționăm eficient".

Sau poate eu mă înșel, poate Petre Buleci o fi vrut să spună cu totul altceva. O fi vrut să spună, de pildă, „eu ce-am avut de demonstrat, am demonstrat. Voi de ce nu mă credeți ?"

Interesul față de nou este o problemă de morală

O bună parte din noaptea petrecută la hotel, m-am gîndit la convorbirea mea cu inginerul Petre Buleci. Nu știu dacă în tot timpul discuțiilor noastre a avut dreptate, dar am sesizat faptul că în biroul lui e istorie se repetă, iar repetată de prea multe ori o astfel de istorie devine nu numai nedreaptă, dar și îndestul de păguboasă. În ce mă privește, îmi descoperisem chiar o vină, pe care nu mi-o știam a exista mai înainte, dar care, iată, mă cam scuturase de somn : ca ziarist nu mă „bătusem" pînă la capăt pentru generalizarea tehnologiilor lui, ale oamenilor cu care el lucrează, noi și îndrăznețe. Am făcut-o poate în alte împrejurări, dar, în acest caz, colectivului inginerului Petre Buleci îi rămăsesem dator. Motiv pentru care, a doua zi în zori, l-am căutat cu telefonul, la un alt hotel brăilean, pe inspectorul general Vlad Nisipeanu și l-am propus să mergem la conducerea Centralei navale din Galați. A fost de acord, rolul său devenind de aici înainte aproape determinant. Ne-am suit într-o mașină și am ajuns astfel la Galați.

Nu voi relata aici, nici măcar în mare, discuțiile purtate la „centrală", fiindcă m-a interesat să urmăresc altceva : interesul față de o idee nouă al acelora care au datoria să scoată noul din pulberea gîndului cum aurarii scot firul de aur din pulberea nisipurilor. Interesul acesta există : mare, cînd e vorba de o idee a ta, a acelora de lîngă tine, a colectivului din care faci parte. Nu e rău. E rău însă atunci cînd interesul acesta scade mult sau foarte mult cînd e vorba de o idee a altora, mai departe de tine, deși datoria ta rămîne aceeași față de nou.

Îi căutăm pe inginerul Victor Dobre, șeful serviciului tehnic. Lipsește, „legăm" un dialog cu tovarășul Ion Ursache, inginer principal, la biroul căruia unul din referatele lui Buleci a stat, aveam să aflu, cam mult, fără să primească o rezoluție :

— Eu rețindin discuție, n-am prea știut despre ce e vorba; nu sînt specialist în elice, sînt metalurg. Ce să vă zic? Buleci propune fabricarea elicelor din tablă navală. Nimic nou ! Avem, la ora actuală, aproape la toate navele fluviale elice turnate din oțel.

— E vorba de o tehnologie la mijloc ; se pare, mai altfel decît cele folosite în prezent.

— Domnule, Buleci a sudat și el două table; să nu ni se confunde rezultatele!

Dialogul nostru a continuat, dar ne oprim, deocamdată, aici. Se constată, credem, că în cazul lui Buleci, al colectivului condus de el, a funcționat cea de-a doua atitudine — de sus — față de nou.

De ce ? Nu vreau să greșesc, cuvîntul, știu, poate lovi ; cred însă că din cauza minimalizării capacității unor oameni, unor așa-zîși „insingurați" care, de fapt, nu sînt deloc niște solitari de vreme ce adună lîngă ei o mulțime de oameni și își aplică ideile în practică alături și cu acești oameni. Cum se pot traduce altfel vorbele de mai sus ? Să admitem că așa este, dar nu trebuie mai întîi să mergi și să vezi despre ce este vorba ? Între Brăila și Galați sînt doar 32 km. Cine ne dă dreptul la o astfel de aroganță, la această privire de sus? Nici noi nu închidem ochii și vedem dintr-o dată toate navele românești echipate cu elice din tablă sudată, după tehnologia sau tehnologiile pe care le propune colectivul condus de inginerul Petre Buleci. Dar dacă am echipa cu aceste elice doar navele fluviale, cele care navighează în raza porturilor noastre maritime și încă ar fi o mare performanță! Asta, firește, după testări și încercări prealabile. Respingerea delicată a unor idei, încă din fașă, cum se spune, minimalizarea lor politicoasă, privirea lor de sus nu fac decît să producă un gol în gîndirea unor oameni, colective, nu au alt rezultat decît frînarea nemotivată a noului. Și cîți referenți tehnici sau netehnici nu au sublimul dar de a minimaliza! Din arsenalul unor astfel de „prudenți" n-au lipsit uneori nici intervenții al căror ecou a ajuns și prin redacții, sub forma unor „îndemnuri" menite să tempereze zelul în susținerea unor idei noi. De ce să credem oare că spre obținerea unui țel poate să existe doar un singur drum? Admiterea unei astfel de atitudini ne poate arăta cît de dramatică poate deveni uneori lupta pentru nou. Așa cum o altă atitudine, recunoașterea meritelor fiecăruia, ne poate arăta cît de măreț e să renunți la un orgoliu personal. Așa cum a mărturisit-o odinioară și poetul: „E altul care cîntă mai bine decît mine ? / Cu-atît mai bine țării și lui cu-atît mai bine!".

Vînt din pupa ideilor moderne !

Am apreciat poziția conducerii Centralei navale din Galați, reprezentată în dialogul nostru de economistul Ștefan Petrescu, director adjunct al compartimentelor plan-producție, de la care am reținut :

1. Tehnologiile de fabricare a elicelor din tablă navală gîndite și experimentate la Brăila, de colectivul condus de inginerul Petre Buleci, sînt bune și vor fi introduse în planul tehnic al „centralei" pentru definitivarea documentației, experimentarea elicelor și omologarea lor.

2. Elicele din tablă navală se vor experimenta la Dunăre, pe o navă mai mică, pentru a se urmări comportarea lor în exploatare; pentru apa sărată, alte elice se vor monta la navele de aprovizionare a platformei de foraj marin.

3. De trei ani de zile, cercetători din „centrală", Institutul naval și Universitatea din Galați au ca temă de cercetare comună — înlocuirea elicelor din aliaje scumpe (cunial), din oțel inox, cu elice din oțel mangan și aluminiu.

4. Al doilea program constă în înlocuirea elicelor din cunial pentru motonavele de 3 300 tone, fabricate la Oltenița, cu elice din oțel inox, un oțel de acum omologat. Elicele respective au fost și ele omologate la Secția de întreținere și reparații nave Agigea.

E bine, dar de ce oare toate aceste luări în considerație abia acum ?

Au trecut totuși cîțiva ani!

Vești de ultimă oră

La ora cînd articolul de față mergea la cules, inspectorul general Vlad Nisipeanu a sosit la redacție cu o copie după adresa nr. 31512 din 9 mai 1988, a Centralei industriale navale Galați, prin care se solicită suplimentarea planului tehnic, pentru „cercetări în vederea obținerii unor noi procedee de fabricare a elicelor navale maritime și fluviale, utilizînd tehnologii neconvenționale, în scopul reducerii consumului de materiale deficitare (cunial). Adresa a fost avizată favorabil de M.I.C.M.

În același timp de la Brăila ne soseau, telefonic, o altă știre îmbucurătoare: Comisia de preomologare formată din reprezentanți ai ICEPRONAV, Centralei navale, Șantierului naval din Brăila, asistată de reprezentanți ai MAGF, CNST și Registrul Naval Român, a dispus montarea elicei de 2 400 mm la nava Oreon, beneficiar — PETROMAR Constanța.

Credem că acum, elicele lui Petre Buleci, ale priceputilor săi colaboratori — Iulian Dobre, Ion Tobă, Mihai Dragu, Costel Ion, Dumitru Toma, Mircea Simon, Costică Hîrșan, Dumitru Mihalcea, Gh. Purcărolu, Busuioc Bălan și Preda Ionașcu, supranumit „omul cu mîinile de aur" — vor putea propulsa în curînd nave din ce în ce mai mari, mai puternice, pe fluviile, pe mările și pe oceanele lumii.

Le dorim, folosind o frumoasă urare marinărească, „vînt bun din pupă !".

În aceste zile, răspundere directă înseamnă:

Nici un bob pierdut!

Combinele — corăbiile din marea de orz

Declanșarea din plin a secerișului și în același timp pregătirea terenurilor eliberate de paie în vederea însămînțării celei de-a doua culturi, întreținerea susținută a culturilor existente pe cîmp și pe loturile cultivate cu legume, recoltarea și depozitarea furajelor — iată principalele direcții pe care oamenii ogoarelor acționează în prezent în întreaga țară!

Asistăm în aceste zile de vîrf la ampla desfășurare de forțe pe care o presupun aceste activități, de modul în care fiecare dintre locuitorii comunelor și ai satelor își face datoria fiind legate atît soarta recoltelor actuale cît și a celor viitoare. Fără îndoială, operativitatea, asigurarea fermă a calității tuturor lucrărilor, transportul la timp și fără pierderi a roadelor pămîntului către bazele de depozitare și de recepție sînt deziderate cărora trebuie să li se răspundă cu aceleași cuvinte de ordine: acționăm așa cum s-a stabilit, acționăm așa cum este firesc!

Raidul întreprins de noi în aceste zile pe ogoarele județului Buzău ilustrează succint, la obiect, cîteva etape ale acestor activități „fierbinți" ce se desfășoară în prezent cu maximă concentrare de forțe în această zonă cu pămînturi roditoare, cu oameni inimoși și harnici.

Fără deosebire între vorbe și fapte

O primă discuție purtată cu Gheorghe Maftei — director în cadrul Direcției generale pentru agricultură Buzău — este relevantă în sensul preocupărilor existente aici în privința pregătirii și desfășurării actualei campanii. Aflăm astfel că, în vederea recoltării, au fost pregătite din timp 1 100 combine, balotiere și alte mașini, care în prezent se află deja pe cîmp, că taberele din cîmp pentru toți mecanizatorii au fost și ele amenajate din vreme, că viteza medie de lucru a tuturor mijloacelor mecanice și de transport este estimată la 5 500—6 000 hectare pe zi, că odată cu asigurarea desfășurării secerișului în cele mai bune condiții au fost pînă acum executate cele două praștile manuale și mecanice la toate culturile, fiind în plină desfășurare, în aceste zile, prașila a treia mecanică. În legumicultură, lucrările de întreținere și recoltare se află în prim-planul activității lucrătorilor din fermele legumicole și, de asemenea, recoltarea și depozitarea furajelor se fac în ritm susținut.

Am fost prezenți în ultimele zile în cîteva puncte de lucru, pentru a constata direct, la fața locului, cum sînt puse în aplicare măsurile despre care ni s-a relatat. De pildă, în drumul nostru către CAP Săgeata, în ciuda vremii instabile — cînd norii cerneau din cînd în cînd stropi mărunți de ploaie — am întîlnit cîteva formații de lucru de la ferma Dîmbroca, aparținînd Asociației legumicole Buzău. Ne-am oprit și am discutat cu oamenii. Floarea Andronache, șefa fermei, ne-a precizat că acțiunea de îndepărtare a buruienilor de pe întreaga suprafață cultivată cu castraveți va fi finalizată chiar în acea zi. Nu, probleme privind mobilizarea oamenilor nu există, fiecare dintre ei știind la fel de bine că este în interesul său să muncească bine — adaugă dînsa în continuare.

La CAP Săgeata — o unitate a cărei putere economică a sporit de la an la an datorită eforturilor depuse în egală măsură de către toți lucrătorii de aici — inginerul Cornel Andronache, președintele C.A.P.-ului, care nu se aștepta să-l vizităm, ne sugerează că „vorbele rămîn tot vorbe, așa că haideți mai bine în cîmp!" Se scuză pentru cîteva clipe, apoi revine cu o cutie mare sub braț. Răspunde privirilor noastre curioase că în ultimele zile nu s-a mai despărțit deloc de această „jucărie", care, de fapt, nu este altceva decît un umidometru. Cu ajutorul lui măsoară de 2—3 ori pe zi gradul de umiditate a boabelor de orz înainte și după recoltare. Nu de alta, dar coacerea este neuniformă, iar în plus, „șicanele" ploii nu încetează de cîteva zile. Cu toate acestea, prașila a doua manuală la porumb s-a încheiat la toate cele cinci ferme ale CAP-ului, iar prașila a treia se află în plină desfășurare. Concomitent, în fermele de legume s-a trecut la recoltarea cartofilor timpurii și a mazării și se continuă lucrările de întreținere. Furajele? Numai după coasa întîi s-au strîns și depozitat peste 600 tone de lucernă și borceag; aceasta înseamnă cu ceva mai mult de jumătate din întreaga cantitate de furaje ce urmează a fi recoltată. Nu știu cum o fi prin alte părți — mai adaugă inginerul Cornel Andronache — dar noi am mobilizat absolut toți oamenii apți de muncă din comună, indiferent de statutul lor profesional, și am reușit să ne situăm la zi cu toate lucrările.

O ploaie măruntă începe să se cearnă din nou, combinele își întrerup lucrul; pericolul de a rămîne imobilizate în lan este aproape. Acolo unde se poate pătrunde cu pasul, pe loturile cultivate cu legume, munca însă continuă. La ferma nr. 3 Beilic, recoltatul cartofilor timpurii continuă. Panait Birsan, unul dintre culegători, chiar se amuză: „pînă acum n-am văzut pe cineva topindu-se din pricina ploii!" Elena Mihai, Sanda Dascălu, Ancuța Pîslaru, Tanța și Ion Dinu rid și ei cu poftă. Obiectivul aparatului de fotografiat se îndreaptă către ei... Or fi ieșind pozele pe ploaie? Dacă nu, cuvîntul scris rămîne mărturie a hărniciei lor!

Radu Oprea este președintele CAP Găvănești de peste 15 ani. Fiecare dintre acești ani a săpat parcă încă o brazdă adîncă pe obrazul său. Recolta — zice dînsul — va fi dintre cele mai bune: bobul de orzoaică este cît bobul de porumb, iar orzul are paiul înalt și spicul bogat. Se poate estima că se va ajunge la 6 000—6 500 kilograme la hectar. Echipele de secerători pe care le-am organizat pentru a exclude pierderile posibile, datorate lanurilor căzute, vor urmări și ele lucrul celor 11 combine cu care acționăm, în sensul de a semnala imediat orice risipă. Ar fi și păcat să rămînă pe cîmp chiar și o mînă de boabe. Avem însă și legume frumoase; cei 180 de oameni care lucrează pe loturile legumicole au trecut deja la recoltarea cartofilor timpurii și a mazării, lucrările de întreținere a culturilor de tomate și ardei fiind aproape finalizate. De altfel, ca și prașila a doua manuală la floarea soarelui și porumb. Cele 1200 de animale pe care le deține CAP-ul nostru vor avea furaje din belșug în acest an, pentru că, pe lîngă faptul că lucerna și borceagul s-au dezvoltat bine pe întreaga suprafață furajeră de 130 de hectare, sperăm să ajungem anul acesta la a patra coasă.

Între timp ploaia a contenit, și, dintre nori, soarele ne zîmbește din nou. O pornim iarăși spre cîmp, însoțiți de această dată de Radu Oprea, omul care de mai bine de 15 ani măsoară cu pasul aceste pămînturi binecuvîntate ale rodului bogat și hărniciei.

CONSTANTIN BALACCIU

Întreținerea culturilor — urgența fiecărei zile

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Academia de Științe Agricole și Silvice este unul din vastele laboratoare de creație ale țării, nucleu central într-o activitate complexă și de proporții, destinată cunoașterii și valorificării maxime a fondului funciar, zootehniei, apelor și vegetației forestiere. Aici, ca de altfel în toate celelalte compartimente cu profil științific, indicațiile și recomandările cuprinse în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 aprilie a.c., s-au concretizat, acum, într-o primă etapă de recuperare și fertilizare a potențialului creator, prin elaborarea unor măsuri ferme de implementare grabnică în producție a cercetărilor finalizate, cît și prin dirijarea cercetărilor de specialitate spre obiective capabile de a asigura saltul calitativ în producția agricolă, potrivit cerințelor noii revoluții agrare.

Între obiectivele prioritare — a ținut să ne informeze secretarul științific al Academiei, tovarășul inginer dr., Gheorghe Sin — se află : crearea de noi soiuri și hibrizi cu productivitate sporită, ridicarea și conservarea fertilității solului, folosirea eficientă a îngrășămintelor și apei de irigație, combaterea bolilor și dăunătorilor din culturi prin diminuarea consumului de pesticide ca urmare a elaborării unor noi metode și prin perfecționarea sistemei de mașini agricole, ameliorarea genetică a raselor de animale, conservarea și utilizarea eficientă a furajelor, realizarea de noi metode de tratament a bolilor la toate speciile de animale, conservarea și sporirea fondului forestier, abordarea unor noi metode și tehnici de mare finețe în domeniul cercetărilor fundamentale și aplicative.

Vom prezenta cititorului nostru în rîndurile ce urmează cîteva momente din această epopee a curajului și dragostei de țară, acum în acest sfîrșit de mileniu cînd, așa cum a ținut să precizeze din nou secretarul general al partidului nostru, științei îi revine marea cinste și datorie de a anticipa cu un ceas mai devreme marile realizări ale patriei socialiste.

Mereu în atenție viața pămîntului

Între toate mijloacele de producție existente, solul arabil este singurul ce posedă uluitoarea capacitate de a se reproduce prin sine însuși. Mai mult decît atît : știința agricolă a veacului nostru a demonstrat că fertilitatea lui potențială este mult mai mare decît s-a știut sau s-a bănuit milenii la rînd. Astăzi, un hectar de cernoziom, bine gospodărit și irigat, poate produce cel puțin 10 tone de cereale.

Sînt considerații ce aparțin unui expert în materie : ing. agronom dr. **Ion Niță**, secretar științific la secția de pedologie, îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor.

— Cercetarea din domeniul fondului funciar — continuă interlocutorul nostru, se desfășoară în cadrul a 15 programe științifice care vizează în principal cunoașterea resurselor de sol, fundamentarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și ameliorarea pămîntului cu capacitate redusă de producție. La acest program își dau concursul institute și stațiuni centrale de profil, înființate în toate zonele agricole ale țării.

Este cunoscut faptul că natura în acțiunea ei inconștientă, dar la care uneori, din păcate, se asociază și omul — provoacă degradarea solului, scoțînd suprafețe întinse din circuitul arabil. Vegetația, avea să constate cu amărăciune un savant al zilelor noastre, a precedat omul, deșertul îl va urma. Bineînțeles, ne permitem noi să adăugăm, dacă nu se vor lua măsuri hotărîte împotriva deșertizării planetei noastre. Știința agricolă românească a demonstrat că este posibilă nu numai oprirea procesului de degradare, ci, deopotrivă, însănătoșirea pămîntului și reintroducerea lui în circuitul agricol. Academia posedă o statistică exactă a suprafețelor de teren compromis, iar prin solicitudinea Institutului de pedologie și agrochimie, sînt cunoscuți astăzi inamicii virtuali ai fertilității și în primul rînd factorii poluanți. Stațiunea de cercetări pentru ameliorarea solurilor sărăturate de la Brăila și Stațiunea de cercetări pentru combaterea eroziunii de la Perieni (Vaslui) oferă exemple emoționante din lupta omului cu potrivnicia naturii. La Perieni, cum se știe, zeci de mii de hectare de pămînt erodat au fost aduse la viață. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat, încă din 1978, înființarea unor perimetre etalon în fiecare județ, astfel încît agricultorul să poată vedea pe viu măsura vredniciei și triumful științei agricole. În prezent, aceste loturi demonstrative (pămînt erodat, reintrat în circuitul agricol) totalizează 36 000 hectare. Succese notabile au fost dobîndite și prin acțiunea de ameliorare și înnobilare a terenurilor sărăturate. Voi da un singur exemplu pentru a arăta cît de puternic e omul și în această confruntare. Specialiștii Academiei de Științe Agricole și Silvice s-au ocupat în mod direct de ameliorarea unei suprafețe de 100 hectare, pînă nu demult cotropită de urgia sărăturilor. Ei bine, acum acest pămînt produce 5—6 tone grîu și orz la hectar, 10—15 tone porumb, 2 500 kg. floarea soarelui.

În sfîrșit, este locul să amintesc cele 400 000 hectare de nisipuri (adevărat peisaj selenar) peste care specialiștii stațiunii de la Dăbuleni au tras un strat de pămînt viu, în care au prins rădăcină pomii fructiferi, vița de vie, fasolița, pepenii, arahidele. Sînt succese care onorează cercetarea agricolă românească, dar ele reprezintă doar un început într-o acțiune ce se va finaliza prin însănătoșirea unei suprafețe de 614 000 hectare de sărături din care circa 200 000 hectare de pămînt neproductiv.

Îmi voi permite să spun cîteva cuvinte și despre irigații. Nu despre importanța lor care este pe larg demonstrată. Fără, „ploi la comandă" n-am fi izbutit să obținem marile recolte din ultimele două decenii, mai ales în anii secetoși. Dar nu e deajuns. Cercetări recente au dovedit că lucrările hidroameliorative nu sînt, pe anumite terenuri, nici suficiente, nici de viitor dacă nu sînt corelate cu lucrări **agropedoameliorative.** Înainte de a aduce apă peste un teren, acesta trebuie să fie pregătit corespunzător, de la caz la caz, prin afînare adîncă, ameliorare calcică (sol acid), ameliorare gipsică (teren sărăturat), prin diferite alte fertilizări ameliorative. Este noua triadă a progresului pe care specialiștii o recomandă, interpolînd între lucrările de îmbunătățiri funciare și cele agrofitotehnice amintita acțiune agropedoameliorativă. Numai astfel, în viitor, omul va fi cu adevărat stăpînul pămîntului. Agricultorii noștri trebuie să înțeleagă că pămîntul nostru drag este un organism viu, că, aidoma omului, fiecare parcelă de pînă la 10 mii de hectare are nevoie de o „fișă medicală" din care orice specialist să înțeleagă starea de sănătate a ogorului și să poată lua măsurile necesare pentru stoparea sau anihilarea cauzelor infertilității.

Știința fertilizează intens terenul agriculturii

UNELTELE GÎNDIRII

A doua natură a zootehniei : industria

Vă propunem în continuare un schimb de idei cu inginerul zootehnist **Ioan Grancu** și medicul veterinar **Nicolae Ilinca**, amîndoi de la Institutul de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor de la Balotești (S.A.I.), unitate distinsă recent cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare". Aici, la Balotești, s-a produs anul trecut cea mai mare cantitate de lapte pe cap de vacă furajată : 6 010 litri.

— Știința modernă — ne declară interlocutorii noștri — a demonstrat și în sfera zootehniei imposibilul : animalul domesticit poate ieși din limitele sale biologice ca să devină un alt animal, cu însușiri noi, mai productiv și mai bogat în descendenți cu virtuți asemănătoare. Cercetarea de specialitate — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 29 aprilie — trebuie să facă totul pentru ca cele 11 000 000 bovine, prevăzute pentru anul 1990 să fie, în imensa lor majoritate, exemplare de elită, cu mari producții de carne și lapte. În acest scop se va continua presiunea de selecție pentru cele trei rase prevăzute în Programul național : Bălțata românească, Bruna și Bălțata cu negru. Institutul este în măsură de a asigura anual, din loturile selecționate, 40 la sută din reproducătorii necesari, precum și șase milioane și jumătate de doze de material seminal congelat.

Desigur, în egală măsură există preocuparea pentru combaterea infecundității, iar tehnicile de care dispunem au demonstrat că se va putea ajunge ca, pe întreaga țară, natalitatea să fie de 85 la sută. Pe loturi experimentale, vacile au rămas gestante și în proporție de 95 la sută. Ca măsuri convergente, se vor utiliza în continuare : asigurarea funcției de reproducere în limite normale prin aplicarea unor măsuri de prevenire a îmbolnăvirilor, intensificarea funcției de reproducere prin biotehnici speciale, introducerea superovulației. Este cunoscută apoi tehnica transferului de embrioni, practicată cu succes și la Balotești și în alte cîteva stațiuni afiliate, prin care omul realizează cele mai fabuloase combinații, de neconceput cu ani în urmă. Pe această cale, vaci lipsite de însușiri superioare, devin simple mame receptoare, un fel de incubatoare vii în care se dezvoltă embrioni extrași de la animale de selecție. Tehnica permite chiar obținerea de sarcini gemelare, în acest caz, mama adoptivă putînd aduce în viață viței gemeni proveniți din embrioni extrași de la mame donatoare diferite. Se mai utilizează totodată noi și moderne tehnologii de creștere și exploatare, iar într-unul din laboratoarele institutului, se execută „la comandă" produse sortimentate, ca de pildă, animale cu carcasă mai mare (pentru carne), sau capabile de a furniza lapte în procente diferite de grăsime sau proteine.

Le-am promis celor doi specialiști că, în legătură cu toate acestea, vom reveni în paginile noastre cu un reportaj de amploare.

Spre limitele productive ale plantelor

Agronomul **Florin Stoenescu** este șeful Laboratorului de ameliorare și genetică a plantelor oleaginoase din cadrul Institutului de cercetare pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea. În această calitate a pus la dispoziția cititorilor noștri date recente privind munca de ameliorare la floarea soarelui, rapiței și ricinului. Am restrîns discuția noastră numai la acest domeniu, apreciind că despre marile culturi cerealiere s-a vorbit pe larg și nu de multă vreme în paginile ziarului.

— România a devenit, mulțumită cercetărilor științifice agricole, o țară etalon în privința hibrizilor de floarea soarelui. La noi și nu în altă parte aceștia au fost introduși pentru întîia oară în cultură și tot în țara noastră, Centrul european de rețele de cercetare F.A.O. editează revista „Helia", la care își publică comunicările 40 de institute și stațiuni din întreaga lume.

În ceea ce privește hibrizii de floarea soarelui, cercetările vizează în principal apropierea de limitele biologice ale speciei. Prin metode de biotehnologie și inginerie genetică, s-a ajuns la crearea unor hibrizi capabili de a produce 5 000 kg sămînță la hectar, cantitate din care se poate extrage ulei în proporție de 53—55 la sută. Dar ambițiile noastre vizează performanțe mult mai mari : hibrizi cu producții de peste 6 000 kg la hectar, (limitele atinse în cîmpurile experimentale sînt de 5 800 kg), ceea ce reclamă obținerea de plante cu o arhitectură îmbunătățită, deci care să permită un proces de fotosinteză sporit la unitatea de suprafață. Un alt obiectiv : precocizarea formelor productive. Avem nevoie, cu alte cuvinte, de hibrizi pe deplini maturați la 1 septembrie, dar cu producții mari. Hibrizii Select, Felix, Fundulea 206, Fundulea 328, Festiv se recomandă într-adevăr prin precocitate, dar recolta de sămînță nu depășește 5 000 kg la hectar.

În ceea ce privește rapița, ea a revenit în actualitate, paradoxal, odată cu prezența în cîmpurile de floarea soarelui a unui musafir nepoftit : **pătarea brună.** Acest parazit a dijmuit recoltele din partea de nord a țării, de aceea specialiștii au revenit, cel puțin pentru o perioadă, la semințele rapiței. Astfel, la Fundulea, au fost create în timp record trei noi soiuri de rapiță, la care acidul gras (erucic), component de nedorit, dar prezent în proporție de 80 la sută în rapița obișnuită a fost redus sub unu la sută în noile soiuri ! Acestea produc 4 000 kg sămînță la hectar și vor înlocui temporar culturile de floarea soarelui acolo unde aceasta se află în plin război cu **pătarea brună.**

Ricinul, plantă oleaginoasă subtropicală, furnizează industriei mondiale un ulei absolut indispensabil. România și-l procură și din import, dar recoltele autohtone de ricin trebuie să asigure tot necesarul de ulei. În fapt, cîmpia românească reprezintă limita nordică a arealului ce face posibilă dezvoltarea ricinului, condițiile sînt deci îndeajuns de vitregi, dar specialiștii au izbutit să creeze soiuri capabile de a se maturа în timp scurt. Un nou exemplu ce demonstrează că omul poate depăși barierele severe ale naturii atunci cînd drumul cunoașterii sale nu are limite.

Sînt cîteva din realizările ce onorează în cel mai înalt grad activitatea Academiei de Științe Agricole și Silvice și a institutelor și stațiunilor pe care la coordonează. Din sumara noastră relatare se vor desprinde, credem, și direcțiile de cercetare pe care specialiștii vor ajunge la obiectivele înscrise în Documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului, la cele indicate deopotrivă și în recenta Expunere prezentată de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ziua de 29 aprilie 1988.

LIVIU TIMBUS
Fotografie de
VICTOR RĂDULESCU

LECȚIA PURURI VIE A PATRIOTISMULUI REVOLUȚIONAR

Istoria slujită cu adevăr și onestitate

Convergențe

Pentru istoricul român, Belgia evocă, în primul rînd, dorința unor reprezentanți de marcă ai generației pașoptiste de a face din statul român pentru a cărei făurire ei luptau o „Belgie a Orientului". Atracția militanților pașoptiști români pentru modelul belgian era determinată de similitudinea de situație a celor două popoare — român și belgian — situate, e drept, geograficeste, cu totul deosebit, dar în contexte geo-istorice asemănătoare. Imixtiunea marilor puteri vecine stăvilise în repetate rînduri aspirația firească a amîndurora popoare de a trăi în libertate : belgienii, prin revoluția lor din 1830 izbutiseră să se smulgă dintr-o formație politică hibridă, impusă de Congresul de la Viena — acel Regat Unit al Țărilor de Jos care îi unea cu olandezii și luxemburghezii, sub dominația celor dintîi. Statul belgian, născut deci, dintr-o revoluție națională săvîrșită de un popor mic, dar hotărît, apărea pașoptiștilor români ca un exemplu de urmat și nu este, deci, de mirare că, într-un moment, cînd lupta pentru Unirea Principatelor intrase în faza ei hotărîtoare, C.A. Rosetti tipărea la Bruxelles, în 1853, al doilea număr al revistei „Republica română", în paginile căreia erau amplu discutate învățămintele revoluției române din 1848.

Tot la Bruxelles, a apărut din 1856 și „Steaua Dunării" (în ediția franceză „L'Etoile du Danube"), jurnalul tipărit de Mihail Kogălniceanu, în paginile căruia s-a stăruit asupra angajării statului român pe calea devenirii sale într-o „Belgie a Orientului".

Interesul pentru experiența belgiană s-a reflectat și în includerea în constituția română din 1866 a unui mare număr din prevederile constituției belgiene din 1831.

Aceste convergențe și similitudini, care unesc istoriile celor două popoare sînt evocate de istoricul belgian Roger Gheysens în prefața cărții generalului locotenent dr. Ilie Ceaușescu, **La Transylvanie, ancienne terre roumaine**, tipărită în excelente condiții grafice în Belgia.

Cititorul român a putut aprecia calitățile remarcabile de informație, analiză și stil ale acestei cărți, apărută în 1984 sub titlul **Transilvania, străvechi pămînt românesc**, distinsă cu unul din premiile de istorie ale Academiei Republicii Socialiste România. Lucrarea expune sintetic istoria acestei provincii românești, de la îndepărtatele origini geto-dace pînă în zilele noastre, valorificînd cercetările desfășurate mai bine de un secol de istoriografia română. Este o istorie scrisă deopotrivă cu obiectivitate și angajare, devenite compatibile tocmai pentru că între adevărul istoric și interesele superioare ale poporului român nu există nici un fel de nepotrivire, astfel că prin căutarea și afirmarea celui dintîi, sînt perfect slujite cele din urmă. Asupra acestui aspect a stăruit Roger Gheysens, care scrie în prefața sa : „Generalul-locotenent Ilie Ceaușescu expune **sine ira et studio** această istorie atît de zbuciumată a Transilvaniei, care a fost un timp «Alsacia — Lorena» românilor. Este o carte limpede și bogat documentată, ce se plasează în linia logică a istoriografiei române". Și mai departe : „Angajamentul patriotic al autorului afectează în vreun fel obiectivitatea investigațiilor sale ? Personal, nu o cred, dar invit cititorul să judece el însuși prin examenul acestei cărți, scrisă neîndoielnic dealtminteri cu tot atîta acribie cît și competență".

Recomandarea călduroasă a prefațatorului este ea însăși un semn de mare prețuire pentru carte, Roger Gheysens se numără printre personalitățile reprezentative ale istoriografiei belgiene. Redactor-șef al revistei de istorie militară „Memo", el este autorul mai multor lucrări privind istoria celui de al doilea război mondial, fiind interesat îndeosebi de activitatea serviciilor secrete de informații. Pentru noi, românii, Roger Gheysens este, înainte de toate, autorul unui excelent articol despre Actul revoluționar de la 23 August 1944, apărut în 1969, în acea istorie a celui de al doilea război mondial, tipărită în fascicule săptămînale de Librăria Jules Tallandier. Un articol-premieră, am spune, pentru că el înfățișa, întîia dată, lectorului occidental desfășurarea revoluției române din august 1944 în lumina cercetărilor întreprinse de istoriografia română după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

„Această provincie este și a fost întotdeauna românească"

...Lansarea cărții generalului-locotenent dr. Ilie Ceaușescu **La Transylvanie, ancienne terre roumaine** are loc la Centrul Internațional de Presă de la Bruxelles. Sînt prezenți istorici, specialiști în istoria militară, oameni de cultură, ziariști, corespondenți ai presei și agenților de presă, acreditați în capitala belgiană, dar și reprezentanți ai cercurilor economice precum Antoine du Chastel de la Howarderie, membru în Comitetul de Direcție al Băncii Naționale de la Paris.

Profesorii J. L. Charles și E. Thomas de la Școala Regală Militară, cei dintîi succesorul la catedra lui Henri Bernard, Nestorul istoriografiei militare belgiene, decedat de curînd, la capătul unei strălucite cariere științifice și didactice, unanim elogiată (cu puțin timp înaintea morții a fost înnobilat, fiind făcut baron) manifestă un viu interes față de activitatea istoricilor români, îndeosebi a Comisiei române de istorie militară, prezidată de generalul-locotenent dr. Ilie Ceaușescu și devenită un adevărat for-pilot al istoriografiei noastre.

Roger Gheysens ia cuvîntul. Începe prin a face o paralelă între supunerea belgilor din Galia de către Iulius Caesar și a geto-dacilor de către Traian și relevă apoi paralelismul din dezvoltarea istorică a celor două popoare : „Prin coexistența autohtonilor cu coloniștii romani, urmată de fuziunea lor, strămoșii noștri și cei ai românilor au fost, și unii și alții, latinizați. În cursul secolelor, belgienii și românii au cunoscut, de asemenea, numeroase dominații străine și n-au încetat să lupte pentru libertatea lor. Subliniind valoarea cărții prezentate, Roger Gheysens arată că istoria Transilvaniei, scrisă de generalul-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, „ne demonstrează că această provincie este și a fost dintotdeauna românească", istoricul belgian încheie prin a invita pe cei prezenți să citească „această lucrare clară și bogat documentată".

Roger Gheysens mă invită apoi să iau cuvîntul pentru a oferi date suplimentare despre importanța lucrare.

Odată încheiată această parte a manifestării, urmează o discuție în jurul unui „pahar al prieteniei" pentru a relua formula consacrată și utilizată, deci, de prefațator.

Roger Gheysens a adus cu sine, direct de la tipografie, ultimul număr din revista „Memo", în paginile căreia s-a publicat studiul său despre luptele armatei române pentru eliberarea nord-vestului României, smuls prin odiosul dictat de la Viena. Studiul istoricului belgian este continuarea altuia, consacrat pregătirii și desfășurării Actului revoluționar de la 23 August 1944, studiu în cuprinsul căruia autorul a prezentat rolul istoric al Partidului Comunist Român în calitate de inițiator, organizator și conducător al revoluției române din august 1944 și a pus în lumină covîrșitoarea însemnătate internațională a acțiunii curajoase a României care a determinat prăbușirea întregului dispozitiv militar al Germaniei hitleriste în sud-estul Europei.

Noul studiu vădește perfecta familiarizare a istoricului belgian cu problematica tratată și, mai ales, cu literatura română de specialitate astfel că luptele pentru eliberarea părții din Transilvania, smulsă de Ungaria horthystă grație sprijinului Germaniei naziste și Italiei fasciste, sînt prezentate documentat și corect.

Manifestarea de la Centrul internațional de presă a constituit o nouă dovadă a prestigiului de care se bucură școala română de istorie, aflată și ea, în Epoca Nicolae Ceaușescu, în faza de creație cea mai fecundă. Constat încă o dată că în măsura în care istoricii străini sînt informați și onești — adică profesioniști de înaltă ținută, călăuziți numai de căutarea adevărului — ei ajung la concluzii similare sau chiar identice cu acelea ale confraților lor români. Așa cum, în problemele de istorie a Transilvaniei, americanul Keith Hitchins împărtășește tezele fundamentale ale istoriografiei române, tot astfel belgianul Roger Gheysens a ajuns la aceleași încheieri ca și specialiștii români în cercetarea unei probleme de cea mai mare însemnătate din istoria poporului nostru : contribuția României la înfrîngerea Germaniei naziste.

Un imn înălțat cooperării

A doua zi după ce lucrarea **La Transylvanie, ancienne terre roumaine** a fost prezentată la Centrul internațional de presă, în orașul Mouscron, are loc deschiderea Tîrgului anual, la care organizatorii au invitat România pentru a prezenta un stand cu produse ale economiei naționale. Este al doilea an cînd la Tîrgul din Mouscron participă o țară străină ; anul trecut a fost Indonezia. Invitarea țării noastre este în ea însăși o mărturie a interesului pentru realizările economiei României socialiste. Autoritățile din Mouscron sînt animate de dorința de a asigura un rapid progres acestui oraș, prin acordarea de facilități implantărilor industriale și prin promovarea schimburilor de mărfuri.

Standul românesc oferă o imagine diversificată a succeselor înregistrate de industria națională : de la țesături la autoturismul „ARO", o gamă variată de produse ilustrează concludent varietatea și calitatea articolelor noastre de export. Ce încîntare și ce mîndrie să auzi aprecierile elogioase ale vizitatorilor în fața exponatelor din țara ta!

Ambasadorul României, în alocuțiunea sa, a stăruit asupra dorinței țării noastre de a dezvolta relațiile sale comerciale, ca parte componentă a eforturilor de instaurare a unui climat de pace și înțelegere între națiuni. Gazdele au apreciat alocuțiunea reprezentantului diplomatic român ca „un imn înălțat cooperării".

Discut cu notabilitățile orașului, prezente la tîrg, și le înmînez exemplare din **La Transylvanie, ancienne terre roumaine**. Am plăcuta surpriză să constat, două zile mai tîrziu, în paginile cotidianului „Nord-Eclair" o recenzie care redă corect ideile de bază ale cărții : autohtonia și continuitatea românilor în Transilvania, caracterul lor majoritar după pătrunderea ungurilor în Interiorul arcului carpatic, individualitatea politică a voievodatului transilvan, devenit în 1541, un principat autonom sub suzeranitatea Porții otomane, încorporarea forțată a Transilvaniei la Ungaria în 1887, odată cu restructurarea pe baze dualiste — austro-ungare — a Imperiului austriac, înfăptuirea Marii Uniri din 1918, ca încununare a luptei întregii națiuni române. Nu cred să fi citit în vreun ziar occidental o atît de fidelă înfățișare a punctului de vedere românesc în ceea ce privește istoria Transilvaniei, a unui punct de vedere ce coincide întru totul cu adevărul istoric. Îmi dau seama odată mai mult, că în lupta noastră împotriva interpretărilor tendențioase ale trecutului românesc, armele cele mai puternice sînt adevărul și onestitatea. Pentru cititorul imparțial — ca și cei din redacția lui „Nord-Eclair" — sursele și faptele invocate în **La Transylvanie, ancienne terre roumaine** și-au dovedit forța lor probatorie, și ei s-au grăbit să aducă la cunoștința cititorilor concluziile școlii românc de istorie.

Călătoria în Belgia mi-a arătat din nou că lucrările de istorie ca și produsele economiei noastre sînt întîmpinate în această țară cu o receptivitate ce se cuvine subliniată. Acum doi ani a apărut tot în această țară traducerea lucrării **300 de zile mai devreme (200 jours plutôt)**, contribuție importantă la rolul jucat de România în scurtarea celui de al doilea război mondial.

Schimburile economice și cele culturale apropie statele și popoarele ajutîndu-le să se cunoască și să se stimeze reciproc. România socialistă prin președintele ei, Nicolae Ceaușescu, cheamă astăzi întreaga omenire să-și intensifice eforturile pentru a elimina războiul, politica de forță și de amenințarea cu forța, pentru a pune capăt cursei înarmărilor, altfel spus pentru a edifica o lume a păcii și cooperării în perfectă securitate.

Experiența săptămînii petrecute în Belgia mi-a arătat încă o dată, că politica țării noastre corespunde aspirațiilor celor mai profunde ale tuturor popoarelor și ea aduce României un binemeritat prestigiu.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

ÎNCREDEREA ÎN CULTURĂ

Este evidentă în ziua de azi, în România, o înflorire fără precedent a culturii, o sporire spectaculoasă a șanselor ei de afirmare, de împlinire majoră și de deschidere spre marile probleme ale omului contemporan de la noi, din această clipă, sau ale omului de pretutindeni, ca și ale celui din-totdeauna. Literatura, teatrul, artele plastice, muzica, filmul, baletul își au reprezentanți străluciți, cunoscuți nu numai la noi și care prin truda lor neobosită își onorează cu demnitate statutul de creatori ai timpului prezent, ai unei epoci cum n-a mai fost în istoria noastră. Operele lor sînt o mărturie deseori durabilă despre cine sîntem noi înșine, despre eforturile și năzuințele noastre încununate de mari izbînzi în edificarea unei țări, moderne, libere, de un binemeritat prestigiu internațional. Iar cele mai bune dovezi ale prețuirii de care se bucură ei și realizările lor o constituie rapiditatea cu care dispar din librării cărțile bune, îmbulzeala din fața caselor de bilete atunci cînd se joacă o piesă de teatru românească sau rulează un film semnat de autori români, sau veneratia cu care sînt întîmpinați soliștii, dirijorii, compozitorii români în sălile de concert, în sălile de operă. Însă nici o clipă această dragoste de care e înconjurată creația românească din partea publicului nu este o expresie a unui extaz necontrolat, lipsit de criterii de valoare. Același public entuziast poate foarte bine — și pe bună dreptate — să sancționeze produsele artistice neviabile, confecționate din șabloane ce n-au legătură cu freamătul realității într-o continuă și efervescentă schimbare. Opera de artă în care oamenii nu se regăsesc cu bucuriile lor, cu inerentele lor necazuri, n-are șorți de supraviețuire, se pierde în uitare pentru totdeauna. Adevăratul creator nu va fi preocupat de prezentarea unei „vieți în seră", convențională, supuse unei izolări care o exclude din tumultul firesc al existenței reale decît, eventual, pentru a-i demonstra acesteia din urmă superioritatea. „Ci trăiește, chinuiește / Și de toate pătimește / Ș-ai s-auzi cum larba crește" — îndemna în secolul trecut M. Eminescu. Într-adevăr, numai creația care este rodul unei cunoașteri aprofundate a lumii în care ne aflăm, a resorturilor ei cele mai intime și mai subtile va fi legitimată ca fiind viabilă și adevărată.

Iar această recunoaștere a unui act artistic de valoare este în clipa de față nu numai apanajul specialiștilor. În condițiile unei lărgiri continue a orizontului cultural al oamenilor acestei țări — printre altele și datorită unui învățămînt modern și complex — tot mai mulți sînt cei care pot emite judecăți pertinente asupra demersului unui creator, îl pot descifra, se pot lăsa cuprinși de vraja lui sau, dimpotrivă, îl pot respinge în deplină cunoștință de cauză. Fiindcă aceasta a fost și rămîne o preocupare de bază a politicii culturale promovate de partidul nostru — aceea de a democratiza cultura, de-a o face accesibilă tuturor, indiferent de domeniul în care se exprimă. În România cultura a încetat să mai fie un lux, apanajul cîtorva inițiați care îi degustă delicatesele indiferenți la cei din jur ci e un bun și un drept al întregului popor. Pentru că societatea noastră își propune un ideal umanist, acela de a forma un om nou, capabil să descifreze emblemele viitorului, perfect familiarizat cu exigențele sale, astfel încît experiența lui să contribuie cu maximum de eficiență la ridicarea patriei pe noi trepte de civilizație și progres.

Desigur, un astfel de proces e îndelungat și la realizarea lui sînt convocate numeroase elemente, fiecare cu importanța lui. Dar pentru oamenii de artă și cultură din România este o cinste, trebuie să fie o mare cinste faptul că li se acordă un rol atît de însemnat în tulburătoarea operă de educare a oamenilor, de formare a lor potrivit celor mai nobile criterii umaniste. În Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, se subliniază cu limpezime: „În întreaga activitate politico-educativă va trebui să angajăm cu și mai multă putere uriașele noastre de creație din domeniul literaturii, muzicii, artei plastice. Ele trebuie să participe activ, prin toate operele lor, la promovarea conceptiei revoluționare, a principiilor socialiste, a politicii partidului nostru, la ridicarea nivelului general de cultură al maselor, al poporului." Aceste îndemnuri sînt o dovadă a încrederii de care se bucură în România de azi arta capabilă să înrîurească decisiv conștiințe, să transforme revoluționar lumea. Iar unei astfel de încrederi creatorii noștri trebuie să-i răspundă prin realizarea unor opere pe măsură, durabile, aspirînd la măreția epocii pe care o trăim.

„Familie" — lucrare de GETA MERMEZE

POEM PENTRU PATRIE

De dragoste

Țară a mea în toamnă stînd frumos
ca fagurele unui trup de fată,
topește-mă la pieptul tău deodată
pînă la mușchi, pînă la sînge, pînă la os.

Pune-mi pe ochi doi trandafiri brumați
și stinge-mi setea cu izvoare sfinte
tu, flacără ce veșnic își aprinde
cununa de miracole-n Carpați.

Că-mi va fi dor de tine pin' la moarte
cum doar de mama mi-este dor și-n vis.
Numele tău pe fruntea mea înscris
strălucе în sfințenie și arde.

Tu care-mi luneci pururi în privire,
duh din vechimi între hotare stînd,
mă-nveți să te iubesc și să te cînt
spre tot mai românească-ți strălucire.

MIRCEA MICU ■

Fără de margini

La sfîrșit de iunie și-nceput de iulie, toate amintirile mele se topesc în grîu și-n aprilie de pepeni galbeni. Sînt și nu sînt. Și mă doare în suflet c-am trăit doar o singură copilărie. Cînd se culeg cireșii și se înclină grîul spre pîinea tinără mi-e dor să dorm pe o sanie trasă sub porumbar, îndopată cu trifoi și mirosită de doi cai furați. Eu, cînd vine vara, nu mai sînt bărbat, sînt un copil mînjit de agude, pe umeri căruia se scutură caișii, pe fruntea căruța zimbește un fulger din senin.

Stepa Brăilei e destinul meu, munții Rîmnicului — un ideal de neajuns.

Sînt atît de fericit cînd coboară vara, încît nu cred în nici-un fel de moarte.

Nu strig, și sînt împrejmuit de ecouri; visez și mă troienește mohorul cu lungi plecări sub vîntul de pe baltă. Mă doare în suflet o lișiță, mă izbăvește de dureri cinepa verde mirosind a magi răsărind din ierburi și a, Doamne ce amar e să pleci la școală cînd se coace via!

E vară. Sînt timpul meu pierdut, sînt risipirea mea în aur. Niciodată nu sînt mai bogat decît vara.

Locuiesc într-un salcîm și sînt stăpînul cîmpiei Brăilei. Albe colilii. Închipuit albastre călciile Fetei Morgana. Mă însoțește un cîine frumos, mă doare în suflet aliorul. Cei mai lung și cei mai dulce păcat al lumii se numește iunie-iulie-august. În septembrie, cînd must, ne purificăm. Dar ce gros ne dor buzele de prea multă vară! Uite, au trecut Sînzienele, vine secerișul fugar ca o cruce din dragoste și-mi vine să dobor sălciile-n Dunăre și să înot cu ochii deschiși spre a găsi lacrima stufului. Știți ce e la noi acum, la Dunărea Brăilei? Fericire și durere din dragoste. Cu toții ne luptăm spre a ține între umeri stilpul unui felinar cotropit de romanțe.

E atîta grîu jur-împrejur, încît mă doare mîna pînă ajung să vi-l arăt. Pîinea noastră luminează într-o fereastră care dă spre Dunăre, iar Dunărea dă cu bolovani de Lună în noi.

În cîmpia Brăilei, toate drumurile sînt de grîu, nopțile sînt de stele căzînd, stelele sînt iubirea coborînd în sănii luminate de comori nedezgropate.

Trăiesc privind lumea din prepeleac.

Și totul se întîmplă acasă. Și mama se visează tăind un drum spre lume, cu secera între maluri de grîu.

Sărut mîna, maică Dunăre, mereu vom trece răzbunători spre Marea Neagră.

Deasupra noastră, Luna, și un cîntec pe care nu ni-l poate răpi nici moartea.

Cîmpia Brăilei!

FĂNUȘ NEAGU ■

Să scrii despre viață, trebuie s-o cunoști

Noi ne înclinăm spre lumină

În acest secol, multe familii de români și-au adus jertfa, în cele două mari războaie mondiale. În ceea ce îi privește pe ardeleni, cîtă vreme au trăit, sub imperiul bicefal austro-ungar, ei au fost nevoiți să lupte, unii împotriva, chiar, a fraților lor, sau alții au fost trimiși pe fronturi cît mai îndepărtate, să-și verse sîngele acolo, pentru ca imperiul heteroclit de popoare să nu se prăbușească. Astfel s-au petrecut lucrurile și cu trei bărbați din familia mea: cu moșul Isaiă, dus prin Galiția, cu tatăl meu, trimis pe la Isonzo și Alpii Iulieni, în Italia, și cu unchiul meu Augustin, în al doilea război mondial. Moșu s-a reîntors din război lîngă cei șase copii ai săi, continuîndu-și munca în adîncul minelor de sare, a Salinae-lor din orașul meu natal. Tata, rănit de două ori, cu mult sînge scurs din trupul lui oțelit, a scăpat ca prin minune și, de pe meleagurile străine, a revenit, în 1918, acasă, tot pe jos, cîteva săptămîni bune, participînd la Marea Unire cu pușca alături și patrulînd în primele gărzi românești naționale. Unchiul meu Augustin a fost mai puțin norocos. El nu a scăpat de oțelul ucigător care l-a răpus. Mormîntul lui zace, necunoscut, undeva într-o așezare străină, sau, împreună cu mii de de ostași români, este depus într-o groapă comună să-și doarmă somnul de veci.

Ca și cei trei bărbați din familia mea, pe ulița copilăriei mele și în orașul mineresc din care mă trag, așezat pe apele molcome ale Mureșului blînd, zeci și sute de alți bărbați ardeleni și-au adus jertfele lor de sînge în marile războaie care au zguduit Europa în acest veac, spre a-și apăra propria lor țară sau spre a fi purtați, ca tata și Moșu, de vîntul arzător al nebuniei militariștilor vremii lor. Unii s-au întors cîtovi acasă, la copii și la nevestele lor. Dar alții au rămas fără o mînă, fără un picior, orbi sau surzi, schilavi, pentru tot restul vieții. Ca să nu mai vorbim de organismul lor supus altor traume psihice. Războiul a rămas, pînă azi, în conștiința celor care, ca tatăl meu, mai trăiesc încă, la vîrste înaintate, a rămas drept o oribilă hecatombă de trupuri, drept un nonsens al vieții omului pe pămînt. Și azi, după zeci de ani de la război, în conștiința lor traumatizată, șuierul grapnelelor nu s-a stins, țiuitul gloanțelor nu a încetat. Și, de fiecare dată cînd vorbesc cu tatăl meu despre război, el devine grav, amintirile lui tremură, parcă, și privirile-i albastre, precum fața unei ape atinse de un vînt necunoscut.

Dacă, pe atunci, cînd războiul era, totuși, încă mult mai puțin complicat, dacă se stătea în tranșee și în așteptare săptămîni la rînd, pînă la un atac, dacă armele de distrugere erau și ele încă nu atît de sofisti-

(Continuare în pag. 11)

ION ARIEȘANU ■

La rubrica „Atelier literar" din pag. 14 Darie Novăceanu vă prezintă un

Debutant la 91 de ani: Iosif Keber

VITRINA CĂRȚILOR

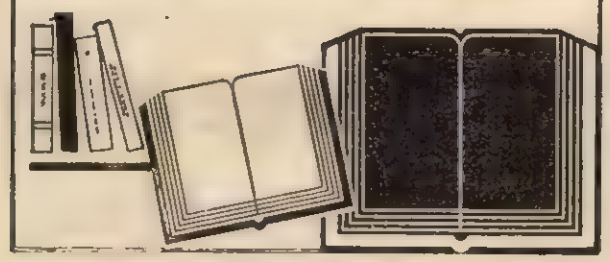

Convorbiri fără adiționale

La poalele Apusenilor

— Care este ultima dvs. carte publicată, stimate poet Ion Mărgineanu ? Să deschidem puțin ușa laboratorului dvs. de creație !

— Ultima mea carte apărută sînt totuși două, **Iancu, soare trudit** la Ed. Ion Creangă și **Orașul sub formă de inimă**, la Ed. Sport-turism. A fost un concurs fericit de împrejurări c-au apărut amîndouă cărțile la intervale foarte scurte. În ceea ce mă privește, am o obligație sufletească mai veche față de Munții Apuseni și Cetatea Unirii.

— Sînteți originar de aici ? Unde trăiți, de fapt, și munciți dvs. ?

— Sînt de la poalele Albei Iulia, din comuna de rezonanță istorică Miraslău, satul Lopadea Valahă. Am găsit un document în care e atestat acest toponimic încă din 1202—1203. În satul meu a fost descoperit un vas de lut datat cu 5 000 de ani în urmă, aparținînd culturii Coțofeni și luat ca element de referință pentru un nume topos istoric și cultural. Tot pe aici au trecut, mai tîrziu, Horea și Iancu în drumul lor spre libertatea socială și națională a neamului.

— Ce adăugați dvs., ca scriitor al acestor locuri, depozitului de civilizație și cultură, obîrșiilor extrem de adînci pe care le-ați evocat ?

— Fiecare creator vine de undeva și cu ceva specific. Eu cobor de la poalele Apusenilor, locuiesc în orașul bimilenar Alba Iulia despre care s-au scris multe cărți dar încă așteptîndu-și, totuși, marea carte a glorioasei epopei naționale care e Unirea din 1918.

— Cum pregătiți aniversarea a 70 de ani de la Marea Unire — dvs., care trăiți la fața sacră a acestui loc unde s-a înfăptuit idealul nostru milenar ?

— Definitivăm prin Comitetul județean de cultură o antologie numită **Cartea Unirii** care reprezintă omagiul creatorilor noștri adus marelui eveniment dar și mesajul lor în eternitate. Am predat, de asemenea, la Ed. Eminescu o antologie reprezentativă a tuturor celor care au cîntat Unirea, începînd cu reflectarea ei în creația populară, pînă la ultimele apariții în cărți și reviste literare. Chiar cea de-a VIII-a ediție a Festivalului de poezie **Lucian Blaga** din mai, am circumscris-o acestei nobile idei. Împreună cu Uniunea Scriitorilor și Asociația Scriitorilor din Sibiu am organizat a III-a ediție a **Zilelor poeziei românești** dedicată Marii Uniri, manifestare desfășurată atît în municipiul Alba Iulia cît și în localitățile județului.

— Asemenea presiune a istoricității obligă la o mai acută percepție a prezentului. Bănuiesc că activează și la Alba Iulia o școală tînără de creatori.

— În Alba Iulia și în alte localități ale județului trăiesc la ora actuală 55 de semnatari care și-au pus numele pe o carte sau mai multe. Dintre aceștia, majoritatea sînt tineri : Aurel Pantea, Mircea Stăncel, Ion Săngereanu, Nicolae Drăgan, Dumitru Mălin, Nistea Cornel, Gh. Jurcă, Ștefan Dinică, Monica Anton și încă mulți alții. Ceea ce-i unește pe toți, în ciuda virstei și diversității stilistice, este slujirea aceleiași idei : sentimentul curat pe care trebuie să-l transmită urmașilor prin creația lor despre aceste meleaguri încărcate de istorie și contemporaneitate, slujirea patriei prin cuvînt.

ION ZUBAȘCU

de Romul Munteanu

Starea de poezie

Sînt de multă vreme convins de faptul că starea de poezie îi poate aparține aproape în aceeași măsură atît scriitorului cît și cititorului. Există în viața celor mai mulți oameni momente emotive de mare tensiune, provocate de circumstanțe extrem de diferite. Pe toate acestea omul obișnuit le trăiește, dar nu le poate exprima la modul plenar, evocarea lor fiind doar patetică sau de-a dreptul lacrimogenă. Este drept că din cînd în cînd nu lipsesc nici secvențele hilare.

Poetul autentic transformă toate aceste stări eteroclite într-o mare combustiune interioară, menită să capete o expresie cît mai adecvată. Cînd această transmitere a trăirii interioare nu se convertește în expresia cea mai adecvată, în poezie se fac simțite acele elemente reziduale de tip informațional sau factic care nu au nici un coeficient de literaritate. De fapt, anareori se poate spune că un text literar are o poeticitate integrală. Funcția cuvintelor într-un text este diferită. Doar prin anumite efecte de contaminare estetică reciprocă, textul este perceput în cazurile fericite ca un enunț poetic integral. Faptul acesta capătă o relevanță deosebită în volumul de versuri al Gabrielei Hurezean, **Chipul și asemănarea** (Ed. „Cartea Românească", 1987). Într-un spațiu literar restrins se manifestă două moduri de exprimare a realului. Unul vizează o realitate exterioară, reprezentată de satul ardelenesc, altul se referă la o realitate interioară, a cărei rostire are puține contingențe cu lumea din afară.

Gabriela Hurezean practică o caligrafie duioasă a sentimentelor, capabile să întrețină o evidentă stare de nostalgie față de vatra matricială originară. Verbele căpătă și ele inflexiuni opționale ce trimit spre un vechi spațiu protector : „Și m-aș duce, duce-m-aș acasă, / tot desculță aș urca pe Criș în sus. / tot desculță și fără de merinde, / numai cu iubirea cît o veșnicia / pe o stea de iarbă fără de apus". **(Cîntec de acasă).**

Etnografismul este discret. De la referințele toponimice se ajunge la peisaj. Acesta este văzut ca o stare de suflet proiectată în anotimp. Afecțiunea este diseminată ca o pulbere de aur asupra naturii scăldate într-o baie de lumină : „Se alină iarba, se alină, / dorm pădurile, tulpina cu talpină / mere roșii pilpiie-n ferestrele de seară / luminînd departe cu lumină deasă." **(Duminica zăpezilor).**

În buna manieră a poeților din Transilvania, Gabriela Hurezean evocă satul la modul nostalgic, desenat ca o lume fantomatică, ca un mod arhetipal de-a ființa în amintire. Gestul individual și oamenii se strecoară discret într-o mitologie, unde totul se derulează ca într-o veche vatră matricială : „Seara, cînd satele fumegă preacurat, / cum arderea de tot, cum rugul binecuvîntat, / Cînd vin acasă țăranii cu pași de lut, / atunci se aude cerul încununat deasupra lor, / crescînd, crescînd precum aluatul de pîine bună" **(Zei de lut).**

Dar dincolo de această poezie a peisajului netulburat de nimic, populat cu țărani ce par să coboare de-a dreptul din mitologie, se insinuează universul tragic, spațiul morții decupat din istorie și convertit într-o mitologie tragică. Evocarea este generală, dar ea focalizează un sat, unde s-a cuibărit definitiv amintirea morții : „În casa cea cu verde văruită a morții / doarme legat de vatră cu funii de sînge / Omul pădurii, / doarme legat de vatră cu funii de sînge / Omul izvoarelor,/ doarme legat de vatră cu funii de sînge / Omul din focuri." **(Moisei).**

Dar în **Chipul și asemănarea** există mai presus de toate o poezie a germinării, a spațiului fertil, o poezie a spațiului ce înverzește printre insulele ultime de zăpadă. Totul capătă aspectul unui poem al creației, a muncii țăranilor capabili să schimbe fața pămîntului pînă la margineа orașului : „Și zic ție ; / nimic nu te răscumpără pe tine / fără numai liniștea cîmpului lăstărind, / pune-ți dară guba și ieși degrabă / la marginea orașului, / mergi, mergi, pînă cînd picioarele nu te mai țin, / atunci lasă-te în genunchi, fără împotrivire, / curată zăpada cu palmele / atîta cît țărîna oglindă să-ți fie împrejur, / răsfrînge-te în ea și te minunează în orbire / și apleacă-te iarăși mai mult / și mai mult / și mai mult." **(Grîul tămăduitor).**

De la poezia stărilor afective proiectate asupra peisajului germinator, Gabriela Hurezean glisează discret spre poezia stărilor afective pure, cînd iubirea se transformă într-un adevărat superlativ al existenței. Există în **Chipul și asemănarea** o adevărată conjugare afectivă a verbelor iubirii : „Dar, durere-ndurerare, / a iubi fără crutare, / a te dezgoli de tine, / dezgoli pînă la os / pîn' la sufletul frumos / albe lumi să te lumine." **(De dor).** Mi se pare salutar faptul că într-o vreme cînd poezia românească se dezerotizează, scăldîndu-se adesea într-o baie de cuvinte fără o funcționalitate semantică globală, Gabriela Hurezean își etalează stările emotive nedeghizate, organizate în cele mai multe cazuri într-un discurs deplin coerent.

Există în **Chipul și asemănarea** o temă semnificativă a germinării, corelată cu aceea a facerii. Omul se face astfel mereu pe sine, așa cum modelează obiecte ca un mic demiurg. Facerea este un mic spectacol, o naștere privită, generatoare de plăcere : „Privește mîinile lui frămîntînd / a pămîntului azimă. / palmele lui încrucișînd asupra / pîntecului lut / calea vieții / calea norocului / calea iubirii / într-u solară binecuvîntare" **(Olar).** Cînd melancolia se insinuează în acest mic univers poetic, eufoniile bacoviene capătă o relevanță bine studiată Doar spațiul geografic generator de tristețe este schimbat : „Un bărbat plîngînd în Gara de Nord / între chioșcul cu cremvurști și cel cu ziare, / bărbatul plîngînd în Gara de Nord / maladia țiitetii scrîșnet de fiare" **(De nimeni știut și de toți deopotrivă).**

Cînd poezia Gabrielei Hurezean se configurează ca o relație între **interior-exterior**, raportul dintre **eu-tu** devine comunicarea sau tăcerea deplină, cuvîntul înecîndu-se într-o adevărată suită de trepte-obstacole : „Între tine și restul lumii — tăcere / uneori, prin semne, încerci să te spui într-un fel / dar / cuvîntul milă te gîtuie încet cu sfială / cuvîntul ură te gîtuie încet, cu sfială" **(Scadență).**

Poezia Gabrielei Hurezean are, fără îndoială, șanse de evoluție firească.

„Laudă gîndului"

Cu acest subtitlu, ce ne duce „cu gîndul" la Lucian Blaga și Miron Costin, a apărut în colecția „Humanitas" a Editurii Junimea o suită de eseuri privind personalitatea savantului Vasile Pârvan, eseuri semnate de Ioan Humă. Valorificarea și valorizarea culturală a operei acestei mari personalități a culturii românești, cu manifestări în filosofie, sociologie, științe economice și artă, nu s-a încheiat. Mai degrabă putem vorbi de un început de drum. O prezentare, ca aceasta de față, înainte de a contribui la nașterea — ceea ce-i exagerat —, ori la consolidarea — ceea ce nu-i cazul — a unei prejudecăți, este o invitație la lectură. „Integrala" operei pârvaniene rămîne, încă, un ideal editorial. În acest sens să menționăm seria de „Opere" ce urmează să apară la Editura Științifică și Enciclopedică. Lucrarea pe care o semnalăm în aceste rînduri privește mai mult decît un aspect, cît o caracteristică definitorie a istoricului Vasile Pârvan : aceea de gînditor. Deci un Vasile Pârvan între oglinzi paralele, dincolo de posibilul joc de cuvinte istoric-gînditor sau gînditor-istoric. Caracterizat exemplar de G. Călinescu ca avînd „acea înverșunare a gîndului ce nu se dă bătut", — cît de mult seamănă Vasile Pârvan, chiar dacă viața nu este literatură, cu un personaj camil-petrescian ce a „văzut idei". Nu de prejudecăți și de etichetări a dus lipsă opera lui Pârvan. Eseurile de față nu le ignoră, ci le analizează cu răbdarea desfăcătorului de noduri. Cititorul care nu le cunoaște poate avea senzația că a intrat în mijlocul dezbaterilor. Citind cartea „Vasile Pârvan sau Lauda gîndului" va înțelege că exercițiile de nuanțare la care asistă dau jos patina etichetărilor și prejudecăților de pe complexul arhitectonic al unei opere și gîndiri originale, erudite. Cititorul va trebui să accepte existența unei filosofii ce nu se manifestă sub forma unui sistem. „Discursul lui Pârvan nu este, într-un fel, unul de argumentare, cît de proclamare a ideilor. Argumentarea e implicată, la el, foarte pregnant ; textul presupune contextul, dar și sugestia, gîndul pe jumătate rostit eliptic, însă înălțător la alt gînd."

Cu o concepție gravă asupra vieții, cu o ascendență stoică în plan moral, Pârvan are vocația cathartică (eliberatoare) a muncii, a datoriei fără răsplată, a vieții trăită intens și integrată, ca și istoria făurită de om, în realitatea cosmică. „Școala lui Pârvan, scria același G. Călinescu, nu este o școală arheologică, ci una de etică a gîndirii. Și dacă cea din urmă întîrzie să fie îmbrățișată, ceu dintîi nu va putea dăinui." Și un alt citat, ce parcă-l continuă pe primul, de data aceasta din Vasile Pârvan : „Trebuie să fii istoric pentru ca să fii bun cunoscător de izvoare, iar pentru a fi istoric trebuie să fii un adînc cunoscător al faptelor și gîndurilor omenești pe care să le știi explica și cîntări după adevărata lor valoare, să fii — dacă e să punem termenul — însuți un filosof în sensul serios și înalt al acestui cuvînt". Eseurile de față pregătesc restituirea gînditorului Pârvan, a acestui „reformator al gîndului filosofic în cultura noastră", a acestui „spirit făuritor de istorie". „Biruit-au gîndul...".

ADRIAN MITIȘ

Călător în lumea teatrului

Greu de încadrat într-un gen literar anume savuroasa carte a lui Gaby Michallescu, apărută la Ed. Meridiane și camuflată sub titlul romanesc **Vagonul de turneu**, temperată de precizarea cu totul restrictivă și orgolios de modestă, **Însemnările unui impresar**. Cartea depășește prin farmecul ei aparte, care captivează lectorul de la primele sale pagini pînă la ultimele, parcimonia limitativă a unui gen literar anume, escaladînd cu suplețe și dezinvoltură granițele ingrate dintre un teritoriu livresc sau altul, fiind și istorie literară și memorialistică și reportaj și literatură, mult roman, multă poezie și desigur multă dramă, și scene deschise la cel mai larg public și culise predestinate unor intimități istoriografice. Însă deasupra tuturor acestora, musteste din paginile volumului senzația că fiecare literă a lui este acoperită cu viață, cu clipă trăită, că pagina abia poate reține acest tumult al amănuntului trăit și rememorat să nu se reverse din nou spre izvoare, conferind autorului lui demnitatea unui personaj, el însuși insolit și fermecător, sufleur, impresar, remarcabil om de teatru care știe totul, care vede și notează totul și căruia nici un ungher al scenelor țării, de-a lungul zecilor de ani de turnee, nu-i mai pot ascunde absolut nimic.

Dincolo de picanteriile de viață și artă ale volumului, dincolo chiar de serviciile pe care Gaby Michailescu le face literaturii cu al său compendiu de istorie vie a teatrului nostru de la origini pînă în prezent, putem detecta în această aventură în culisele de destin și cabinele celor mai remarcabile prezențe care au însuflețit scena românească de-a lungul existenței sale, un paradox specific numai literaturii : prin această carte, modestul personaj care era Gaby Michailescu pe vremea cînd marile personalități ale actorilor evocați erau în floare pe scenele țării, iar el trăia în umbra aplauzelor și succeselor lor, își ia revanșa acum cînd din răsunătoarele lor succese n-au mai rămas decît evanescente aripi de rememoare, reînviindu-le substanța cu un devotament care îl transformă pe autorul cărții într-un personaj, el însuși cu consistență literară, de substanță și stil, comparabil în planul istoricității fenomenului teatral cu marile nume care însuflețesc universul evocat.

De la sufleurul Mihai Eminescu și trupa Pascaly la Iancovescu, Goangă, Birlic, Șaliapin, Marioara Ventura, Victor Ion Popa, Maria Tănase, Amza Pellea și mulți, mulți alții, personajele ies în lumina paginii din istoricitatea în care le-a fixat gloriosul lor destin, ca sub reflectoarele rampei, transformînd **Vagonul de turneu** al lui Gaby Michailescu în scena unui spectacol de sine stătător, la fel de viu ca oricare dintre cele pe care le-a impresariat sau le-a văzut de sub „scîndurile

SEMNAL

● În prestigioasa colecție „Biblioteca de filosofie a culturii românești", îngrijită de Valeriu Râpeanu, a apărut la Ed. Eminescu **Scrieri** de N. Bagdasar, ediție îngrijită, introducere și note de Gh. Vlăduțescu, — o antologie masivă ce se adaugă spectaculoaselor restituiri anterioare, consolidînd oportunitatea acestei serioase inițiative a Ed. Eminescu și conturînd ferm profilul unei școli de gîndire și filosofie românească. Volumul cuprinde o selecție din întinsa operă a lui N. Bagdasar concentrînd studiile sale axate pe trei mari coordonate : **Istoria filosofiei românești. Filosofia istoriei** și **Din problemele culturii europene.** Substanțiala introducere semnată de Gh. Vlăduțescu fixează locul exact al lui N. Bagdasar în istoria gîndirii noastre filosofice, într-un context istoric ilustrat de nume ca Lucian Blaga, D.D. Roșca, Mircea Florian ș.a., aducînd prețioase informații referitoare la biografie și operă, fixîndu-i cu pertinență reperele teritoriului său hermeneutic care îmbogățește gîndirea românească originală cu o dimensiune ce-i dă mai mare strălucire în cîmpul valorilor universale, menținîndu-i astfel perpetua actualitate.

● Școala noastră de sociologie își reafirmă continuitatea cu seria ilustrelor momente de efervescență și personalități care au precedat-o, tendința sa constantă și accentuată spre sinteză și interdisciplinaritate, prin apariția recentă a cursului **Sociologia culturii,** semnat de Aurel Bondrea, la Ed. didactică și pedagogică. **Sociologia culturii** este în fond o masivă pledoarie pentru prospectarea complexului proces al progresului societății contemporane cu mijloacele strict științifice ale unei discipline care studiază corelațiile și conexiunile sociale, întemeindu-și demersurile teoretice pe datele realității concrete ale practicii sociale. Rod al unei elaborări și experimentări didactice întinse pe parcursul a douăzeci de ani, cursul de **Sociologia culturii** nu ocolește problemele de cea mai mare actualitate cum ar fi : cultura și comunicațiile de masă, aspectele diverse ale dinamicii culturii actuale cît și probleme de metodologia cercetării care fac, în ansamblu, din cursul profesorului A. Bondrea un volum util tuturor celor care întrețin relații sociale sau personale cu teritoriul întins și diversificat al culturii contemporane.

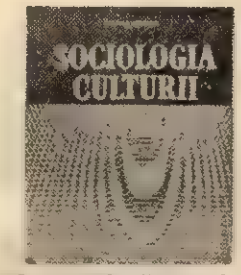

● Editura Minerva își onorează înaltul nivel tipografic la care își menține fiecare antologie de cultură populară cu editarea recentă într-o impecabilă ținută grafică a masivei culegeri realizate de Cristea Sandu Timoc, **Povești populare românești.** Constituind rodul unor preocupări întinse pe o perioadă depășind ultima jumătate de secol, antologia lui Cristea Sandu Timoc ne rezervă surpriza de a aduce în literatura noastră o culegere complexă de proză populară de pe Valea Timocului, din sudul Dunării, un eșantion puternic de spiritualitate populară a românovlahilor care fac legătura dintre dialectul dacoromân și macedoromân. Poziția aceasta de poartă între nord și sud, între diferite graiuri și popoare dă teritoriului investigat și materialului antologat calități multiple de depozitare al unui tezaur inestimabil pentru dinamica spiritualității noastre arhaice și istorice, îmbogățind patrimoniul culturii actuale cu timbrul specific al imaginarului popular românesc cercetat în mai larg context sud-est european.

● Poeta Silvia Chițimia propune celor mici volumul **Magazinul fermecat** care prezintă aventurile a „două maimuțele foarte îndrăgite de copii / Care se numeau : maimuțica Pfu și maimuțica Pfi." Versurile din carte, pline de umor și de o tandrețe învăluitoare, fac elogiul unui spațiu al candorii, unde orice e posibil și pînă și cele mai banale evenimente sînt celebrate potrivit unui ceremonial bine conturat : „La jocurile cu sărituri e bine să te bucuri / Că poți sări peste tot felul de lucruri ; / Sări fără frică / Peste o pernă mai mică / Sau poți sări peste gard / Dacă te urmărește un leopard. / Apoi sări, fără regrete, / Peste o grămadă de taburete / Și cruciș și curmeziș / Pînă la acoperiș."

● În **Cadmos** și **clipa cea repede** — Imagini din timp și spațiu — publicistul Stelian Țurlea, își continuă investigațiile sale pasionante în descifrarea lumii contemporane de data aceasta prin intermediul călătoriilor, prilej de meditații asupra destinului omului de azi pe o planetă cu multe contradicții.

● La Editura Militară a apărut cea de-a doua carte (dintr-o suită care continuă) din romanul istoric al lui Haralamb Zincă **Marea confruntare** (Noaptea cea mai lungă). Volumul relatează, în maniera obișnuită a autorului, întîmplări din timpul celui de-al doilea război mondial, fapte mai puțin știute de marele public. Dar asupra pasionantului volum vom mai reveni.

ION ZUBAȘCU ■

Însemnări de lectură

Vermeer și criticii săi

Există un „mister Vermeer" ne avertizează **Tudor Octavian** în reflecțiile preliminar-rezumative ale acestui nou studiu monografic românesc, deghizat sub înfățișarea eseului de critică a criticii. Pentru cei care îl cunosc pe autor doar ca pe un foarte înzestrat prozator, cartea de față constituie o surpriză, în timp ce fidelii scrisului său de artă trăiesc bucuria împlinirii lui în sfera unui subiect pe cît de dificil, tot pe atît de incitant. Și unii și alții însă vor concede că dificultatea cazului cercetat, un dosar deschis, a fost surmontată cu dezinvoltură și exersată profesionalitate. În plus, se observă încă o dată, că între domeniul strict literar și cel al istoriei de artă funcționează o relație de complementaritate, punctele de incidență relevînd adiacența dar și autonomia fiecărui termen.

Este cazul, poate, să amintesc că și alți literați s-au simțit atrași de creația pictorului olandez și că numele unor Marcel Proust ori André Malraux ilustrează tot atîtea ipoteze, portrete posibile ale artistului din Delft, ale operei. În ceea ce ne privește, cunoaștem din bibliografia autohtonă studiul erudit al criticului N. Argintescu-Amza și, mai recent, albumul însoțit de o substanțială antologie de texte datorat poetului Vasile Nicolescu.

Așadar, publicul românesc participă acum la o reiterare dintr-o altă perspectivă a operei lui Vermeer, o perspectivă simultan polemică și respectuoasă, cordială și persuasivă. Cum se vede am confurat în linii generale strategia criticului, dispus să reanalizeze clișee impuse prin autoritatea unor nume ilustre sau doar a timpului, să disloce din zonele confortului nostru spiritual prejudecăți definitive. O misiune, să recunoaștem, de o sporită temeritate dar care, cum știm, angajează la o mare mobilitate intelectuală. Tudor Octavian nu e omul (criticul) cărula să nu-i producă o secretă plăcere tocmai acest imprevizibil joc cu focul. De aceea, cum ne așteptam, a izbutit o carte incitantă, plină de paradoxuri pe măsură ce elimină altele, seducătoare, pe scurt, mai altfel decît sîntem îndeobște familiarizați.

Cine este, deci, Vermeer ? Înainte de a răspunde odată cu Tudor Octavian, subliniez strategica sa prudență în apropierea de subiect, adică de viața „personajului", întrucît sîntem preveniți că în redactarea unei biografii e imprudent să te depărtezi de document. De fapt, intenția pare a fi aceea de a-l omagia pe profesorul de economie J.M. Montias care a descoperit peste 80 de documente, direct sau indirect legate de existența și creația artistului. Neîncrezător cum am văzut, doritor de atestate sigure și revelatoare, criticul român nu uită să ne asigure, totuși, că în elaborarea unei biografii un rol important revine **intuiției** și **dragostei** pentru subiect. Iată cum, inevitabil, documentul își asociază ca parteneri egali alte instrumente de lucru, ca să zic așa, mai puțin obiective.

Revin la întrebarea anterioară, menționînd că sîntem, sau cel puțin așa pretindem a fi, departe de uimirea istoricului de artă francez Thoré-Bürger care exclama, în 1842 : „Ia te uită, un pictor pe care nu-l cunoaștem în Franța și care merită îndeajuns spre a fi cunoscut". Lipsa de prolificitate a artistului, faptul că a murit la numai 43 de ani, celebritatea falsurilor după operele sale, descurajează cel mai adesea pe monografi. Și totuși, în epocă (secolul al XVII-lea), cît și două veacuri mai tîrziu, cînd s-a produs „revelația" Vermeer în lumea cunoscătorilor de artă, pictorul surprindea prin calitatea cu totul excepțională a lucrărilor. La licitația Dissius din 1696, **Vedere din Delft** de pildă, era recomandată în termeni elogioși : „Tabloul este într-adevăr fără seamăn în genul lui". Oricît am fi de reticenți în privința negustorilor de artă o asemenea prezentare exclude intențiile pur comerciale ale licitației. În schimb, atrage atenția asupra unei ambiguități. O operă „fără seamăn" nu înseamnă neapărat bună. Acum însă sîntem siguri că ea are meritul unicității iar autorul pe acela al unui desăvîrșit meșteșug. Lumea imaginată de el, exactă pînă la detaliu, echivalează cu proiecția în ideal a unei accentuate subiectivități. Eul vremeerian cuprins în orizontul peisajelor, în aerul domestic al scenelor de gen sau în rafinatul elogiu adus femininului ne tulbură prin inefabil și profunzime. Motivație deplină ca să i se consacre mereu alte și alte cărți. Tudor Octavian ne-a oferit una de referință.

VALENTIN CIUCA ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

fermecate ale scenei", un spectacol total în care actorii nu-și arată spre marele public doar fața strălucitoare a rolului ci și fața nevăzută a propriului lor destin, cu cît mai ascuns cu atît mai dramatic și mai real.

Dacă n-am lua în seamă decît aportul de istoricitate cu care **Vagonul de turneu** sporește cunoașterea mai exactă a fenomenului nostru teatral, cartea și-ar merita doar prin această dimensiune succesul. Adaugă însă unei memorii surprinzător de exacte și mobile în acuitatea sa calitățile unui stilist care și-a smuls rafinamentul fiecărei pagini din corporalitatea propriului destin. **Vagonul de turneu** propune literaturii noastre o carte fără vîrstă care aduce în primul rînd un înalt omagiu patriotic Teatrului românesc și, deopotrivă, celor ce și-au făcut din slujirea lui propriul ideal de supraviețuire în eternitate.

ION ZUBAȘCU ■

Forța rațiunii

Nemaiputînd lupta în fața cuceririlor științei și tehnicii, religia a părăsit practic, în disputa cu ateismul, tărîmul facerii lumii, al originii pămîntului și al omului, refugiindu-se cu întreg arsenalul ideologic și canonic în sfera moralității, pe care și-o adjudecă, apărîndu-și-o frenetic, ca pe o ultimă redută, demonstrează gînditorul sovietic V.N. Șerdacov în volumul său **Iluzia binelui,** apărut și în limba română. Numai că autorul, invocînd întreaga evoluție a gîndirii materialiste în general și a celei marxiste în special, ca și pe cea raționalistă de orice fel, reușește să alcătuiască o demonstrație demolatoare a doctrinei religioase : morala, ca sumum de norme de conviețuire într-o colectivitate, negovernată de legi coercitive, ci de opinia publică, a apărut înaintea și în afara concepției religioase, omul singur creîndu-și religiozitatea, ca o pavăză în fața necunoscutului și imprevizibilului naturii, pentru a putea distinge binele de rău ; apoi, cînd oamenii au devenit, în proporții covîrșitoare, lipsiți de drepturi și aspirații sociale, religia le-a preluat morala, învăluind-o în dogme, omul devenind astfel sclavul propriului său edificiu moral, binele și răul nemaiaparținîndu-i lui, făuritorul vieții pămîntene, ci unei puteri supranaturale. Apărîndu-și „prada", ideologia religioasă afirmă că fără Dumnezeu moralitatea și-ar pierde fundamentarea ei absolută, iar noțiunile de bine și de rău s-ar volatiliza, golindu-se chipurile de conținut. Umplînd „binele" ei cu teama de căderea în păcat, cu ispășirea și supușenia în viața de toate zilele, pentru a evita, astfel, răul, religia nu oferă credincioșului nici un bine real care să-i facă să se simtă o ființă gînditoare, spirituală.

Unul din meritele cărții este acela de a dezvălui chipul actual al doctrinei mistico-religioase, sub formele ei de manifestare atrăgînd în același timp atenția asupra necesității îmbunătățirii moralității vieții sociale, din ale cărei fisuri și neîmpliniri se îngroașă rîndurile celor ce se aruncă în brațele „salvatoare" ale bisericii.

Neexistînd decît în puterea de gîndire și acțiune a omului de pretutindeni, fără a veni de la sine, prin predestinare divină, binele, personal și social, trebuie să constituie scopul primordial al vieții și activității oricărei ființe umane.

MARIN RADU MOCANU ■

Noi ne înclinăm spre lumină

(Urmare din pag. 9)

cate, atît de perfecționate, ca cele de azi, cum s-ar petrece un război în condițiile epocii moderne ? Cum ar fi încleștările armate într-o epocă în care știința a dus armele de distrugere în masă pînă la ultima lor consecință ? Ce ar mai rămîne dintr-un popor sau altul, dintr-o armată sau alta, cînd rachetele pot străbate continentele și cînd o bombă cu neutroni poate distruge jumătate din glob ?

Uneori, privesc la albastrul neclintit și înțelept al ochilor părintelui meu. El e un ardelean cumpănit, care și-a dat și vlaga sa în muncă și sîngele său în război, cînd a fost nevoit s-o facă. Dar știu că, azi, el nu ar accepta, nici în cele mai întunecate vise ale sale, să vină peste el un al treilea măcel mondial. Nu ar accepta aceasta pentru că nu l-ar înțelege. Nu l-ar accepta pentru că, în mod firesc, imaginația lui nu poate merge pînă acolo încît să vadă pieirea lumii întregi, datorită nesocotinței sau ambiției celor care ar începe un asemenea război. Căci, azi, tatăl meu, ca și noi toți, știe că un război poate începe dar știe și cum se poate termina. Poporul nostru, în întregime construit pe armonie, pe sentimentul pașnic, de apărător al pămîntului său, știe, de asemenea, cît îl costă pe fiecare un război, căci el, prin istorie, mereu a fost nevoit să le poarte. Mereu a fost nevoit să-și apere glia și limba și vatra milenară. De aceea, azi, în corul popoarelor lumii, vocea lui devine distinctă. Devine vocea lucidă și totodată patetică a unei națiii care, suferind îndelung prin secoli, vrea să atragă atenția altor popoare și lumii întregi că jertfele pe care le-am dat au fost îndeajuns de grele spre a le mai continua. A sosit un ceas al lucidității, în care trebuie ca omenirea să hotărască dacă va trăi în pace sau în război distrugător. A sosit ceasul de cumpănă. Și de luptă cu noi însine. Or noi, românii, ne înclinăm spre lumina lumii, au spre întunericul și neantul ei. Noi, ca popor, care am jertfit atîtea pentru a ne menține în istoria zbuciumată a Terrei, înaintăm spre blinda dar lucida fraternitate între popoare. Nu spre încleștări bestiale. Din care nu vor mai ieși nici învinși, nici învingători. Ci doar pămîntul desert. Noi, ca popor, într-un glas ferm, parcă venit din veacuri de restriște pînă azi, în socialismul biruitor, chemăm la pace omenirea, așa cum o mamă bună și-ar chema copiii la armonie și bună înțelegere frățească și eternă.

Casa țărănească — între tradiție și inovație

Satul românesc se află la o răscruce istorică, unică în felul ei, marcată de actul social al sistematizării. El n-a început acum, firește, este o consecință legică a procesului de transformare socialistă a societății, a procesului dezvoltării. Acum este unul dintre acele momente de prag dialectic, de salt spre o nouă calitate. Se industrializează agricultura, se urbanizează condițiile de trai, se structurează un nou mediu de viață. În acest context, se pun cu acuitate întrebări, care cer rapid răspunsuri temeinice și logice, soluții realiste, în jurul casei țărănești. Cum să fie, cum să arate ?, așa fel încît, să preia funcții noi, continuînd valorile ei economice, arhitecturale, spirituale tradiționale. Satul românesc a fost, este și va fi un spațiu istoric, etnic, social, filozofic, moral. Secretarul general al partidului le-a cerut arhitecților, sistematizatorilor, nu odată, să mențină și să valorifice temeinic, creator, specificul fiecărei zone și fiecărei localități în ampla mișcare de reînnoire a orașelor și satelor țării. S-au alocat fonduri pentru cercetare în această privință. Și iată, au demult, după 3 ani de temeinice studii, Muzeul satului din București (nu se putea un cadru mai adecvat), a fost gazda unei întruniri științifice, unde s-au prezentat o sumă de concluzii, opinii și soluții privind „Valorificarea, sistematizarea și modernizarea în arhitectura nouă a satului — în elaborări de proiecte pentru locuințe rurale", desfășurată sub genericul Festivalului național „Cîntarea României".

Redăm în cele ce urmează, succint cîteva dintre ele, ca un punct de plecare pentru viitoare intervenții pe care le așteptăm de la specialiști.

O constatare simplă și lămuritoare pentru perioada postbelică se poate face cu ușurință : s-a construit mult, foarte mult, pentru toate programele, industriale, civile, inginerești. S-a construit după proiecte românești concepute de arhitecți și ingineri români, folosind materiale produse în România. Locuințe, școli, spitale, case de cultură, comerț, hoteluri, așezăminte pentru sport, industrie, multă industrie peste tot, de mare capacitate, industrie de tehnică de vîrf, la toate acestea adăugîndu-se drumuri, căi ferate, canale, metrou, centrale nucleare-electrice. Localitățile țării au fost și sînt în curs de sistematizare, există studii de sistematizare teritorială și detalii de sistematizare locală, cercetători, proiectanți și constructori participînd din plin la procesul dezvoltării țării prin asigurarea unui cadru construit adecvat muncii, odihnei, recreației și circulației omului. În viitorii ani, se vor construi încă multe mii de apartamente și încă multe locuințe în mediul rural, impreună cu prelungirile funcționale ale locuirii (dotările pentru învățămînt, cultură, sănătate, comerț, sport, turism, odihnă etc). În condițiile unei imperioase eficiente economice, fără a pericilita, dimpotrivă, urmărind eficiența globală a condițiilor de locuit prin îmbunătățirea confortului, mărirea suprafetei locuibile, mărirea gradului de utilitate a locuințelor), o concepție nouă în problema tipizării și industrializării se impune. Să fie adoptate forme ușoare, aerate, elastice în posibilitățile de asamblare, generatoare de partiuri diverse și flexibile, prin elemente simple de semantimentare. Acțiunea întreprinsă de nostru a început și se desfășoară prin studii și proiecte de specific zonal, întrucît pentru atingerea unor astfel de obiective se impune cunoașterea modului de locuire tradițional, o întoarcere la izvoare, pentru a prelua acele elemente valoroase care s-au pierdut ori estompat, ca urmare a unei necesități firești de a satisface, în primul rînd, cerințele cantitative.

De aceea este necesară o analiză critică a realizărilor de pînă în prezent pentru asigurarea unei înțelegeri în creația de arhitectură, mai apropiată de condițiile oferite de cadrul natural, economic și social propriu țării noastre.

Dr. arh.
GH. POLIZU
director general
al Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții

Volumetria arhitecturii tradiționale românești se caracterizează printr-un întreg dialog cu mediul de amplasare. Registrul inferior — masiv și robust — creează iluzia aparitiei lui printr-un fenomen de orogeneză ; registrul median — cu deschidere spre peisajul înconjurător, îl înglobează în volumul clădirii, iar registrul superior, al acoperișului, fluid, aduce clădirii plasticitate și dinamism. Alternarea spațiilor închise cu spații semideschise, principiu major de compoziție, trăsătură caracteristică și definitorie a arhitecturii tradiționale românești, se regăsește în alcătuirea tuturor gospodăriilor sătești. (Spațiile închise sînt încăperile de locuit și unele depozitări, uneori bucătăria de vară, grajdurile, cotețele. Spațiile semideschise sînt prispele, șoproanele, unele polate și remize). Planimetria, analizată prin prisma creației de arhitectură în ceea ce privește dispunerea funcțiunilor pe nivele, prezintă trei etape distincte. **Modele ancestrale** — cu spațiile dispuse pe două nivele — cel inferior (la sol) conține spațiile de depozitare, iar cel de sus — camerele de locuit și bucătăria precedate de prispe și foișoare. **Modele rezultate sub influența arhitecturii de tîrg**, cu încăperile de locuit „coborîte" și la nivelul inferior, camere cu funcțiuni active — bucătării, ateliere casnice, dormitoare pentru vîrstnicii din familie etc. Prispele, care la modelele ancestrale erau prezente numai sus, apar și jos, articulînd spațiile active cu ograda.

Modelele constituite sub influența arhitecturii de factură romantică, cu amplasarea unor încăperi de locuit în volumul acoperișului — camere mansardate. Acestea au prispe la toate trei nivelele.

Evoluția în etape a tipologiei planimetrice a locuinței tradiționale, a respectat și menținut principiile specifice organizării clădirilor de locuit din mediul sătesc (dintre care amintim pe cele mai importante) — utilizarea cu precădere a sistemului decomandării încăperilor de locuit ; suprafețe echilibrate pentru acestea (între 12 și 18 metri) ; existența unui acces principal spre camerele de locuit și a unui acces secundar la spațiile de serviciu ; întregirea clădirii cu spații semideschise (prispe și foișoare, prelungind funcția locuinței spre și în mijlocul naturii ; rezervarea unei din cîte camere pentru oaspeți (camera curată, de obicei, neîncălzită iarna).

Registrul decorativ tradițional cuprinde fasonarea artistică a elementelor de construcție (stîlpi, parapeții prispelor și foișoarelor, frontoanele, tîmplăria etc), precum și ornamentația (ștucatura) și policromia aplicată.

Dialogul permanent între modelele ancestrale și cele purtătoare de influențe de factură neoclasică, barocă, romantică etc. este, de asemenea, propriu orizontului arhitectural tradițional. Diferențierea și particularizarea dialogului dintre elementele autohtone caracteristice unei zone tipo-generatoare și valorile de circulație europeană conturează specificul regiunii unde se produce întrepătrunderea. Datorită acestui fenomen nu există un specific uniform pe întregul teritoriu al țării, apar diferențieri evidente de natură regională.

În ceea ce privește locuința unifamilială, printr-un repertoriu alcătuit la origine din 3 componente principale (modele de case țărănești, orășenești vechi și case domnești și boierești — palate, castele, conace), de asemenea de mare vechime și cu caracter autentic autohton, se disting cîteva nuclee tipo-generatoare, la nord și la sud de Carpați. (Cînd dialogul tipologic dintre cele trei categorii de modele s-a întrerupt, aria respectivă încetează de a mai fi tipo-generatoare, devine numai adaptatoare de modele). Cele mai multe dintre județele țării se limitează la rolul de adaptator. În partea de sud, activează nucleele tipo-generatoare ale Gorjului, Vîlcii, Argeșului, Văii Prahovei, Văii Teleajenului, ca fiind mai importante, iar în nordul Carpaților, tipul generator al Sibiului reprezintă factorul formativ predominant.

Prin urmare, specificul tradițional arhitectural românesc are un caracter bivalent — pe de o parte este deschis, evolutiv, receptiv la înnoire, din propria dorință a omului locurilor sau sub influența din afară, pe de altă parte, datorită conservației optiunilor pentru aceeași grupă de valori definitorii spiritualității naționale. Păstrează însemne autentice a autohtonu din străvechime, demonstrînd perenitatea identității noastre etnice.

Procesul de sparițiie și cristalizare, de tipologizare a noi modele arhitecturale, continuă și astăzi. Identificarea fenomenului din zonele active, plecînd de la înregistrarea repertoriului actual de modele, cu evidențierea tendințelor formative, selecționarea și filtrarea valorilor absolute dintre modelele ce întrunesc opțiunea socială este un imperativ pentru activitatea de tipizare în construcții. Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții a inițiat, în acest scop, o amplă acțiune de investigare a arhitecturii tradiționale din cele mai importante zone etno-geografice ale țării. După o prealabilă alegere a localităților cu fond arhitectural reprezentativ din toate județele, s-au întocmit releveu planimetrice și fotografice pentru aproape 2 000 de obiective valoroase (locuințe sătești și orășenești, prăvălii, hanuri, edificii de cult, obiective de tehnică populară etc.) S-au completat peste 1 500 de chestionare sociologice pentru investigarea modului de locuire în rural. În acest efort de cercetare au fost cooptate peste 30 de unități de proiectare județene, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", Muzeul satului și de artă populară, Laboratorul de sociologie al Institutului de proiectări construcții tipizate, Muzeul tehnicii populare din Sibiu, Muzeul de etnografie din Slobozia și alte instituții de profil. Îndrumarea tehnică și coordonarea generală este asigurată de sectorul locuințe și clădiri social-culturale din cadrul institutului inițiator. Proiectant general, metodologul profesional și organizatorul responsabil al întregului studiu este Institutul de proiectare Prahova care a elaborat primul, cu cîțiva ani în urmă, un studiu cu același program, privind arhitectura sătească și orășenească veche din județul respectiv, de pe Valea Prahovei și Valea Telejenului.

Sinteza studiilor cuprinde tabele sinoptice, hărți etnografice (dispunerea în teritoriul țării a arilor și nucleelor tipo-generatoare, tipologia planimetrică și volumetrică a celor mai reprezentative obiective, planșe ilustrind modul de solutionare a principalelor deziderate arhitecturale), principii de proportionare, trăsee regulatoare, mecanismul genezei monumentalului prezente în repertoriul arhitecturii tradiționale din țara noastră. Un program complex de computerizare a datelor referitoare la localizarea obiectivelor, a elementelor geoclimatice, a modulul de organizare a așezărilor și gospodăriilor, precum și a parametrilor planimetrici, volumetrici, structurali și ornamentali caracteristici fiecărei clădiri în parte, în scopul prelucrării rapide și eficiente a informațiilor, este asigurat prin Centrul de informatică și organizare a Municipiului București. Pentru prezentarea grafică a informațiilor a fost imaginat un sistem de vignete, sugerind principalele tipuri care au fost integrate memoriei calculatorului, în vederea redactării cibernetice a cartogramelor și hărtilor etnografice. Elementele de sinteză au alcătuit și alcătuiesc programul tematic pentru elaborarea proiectelor de clădiri de locuit cu puține nivelurî și număr mic de apartamente destinate așezărilor rurale modernizate și orașelor mici și mijlocii iar, în perspectivă, programul locuinței tip din țara noastră, locuința ce va trebui să țină seama în întregime, de imperativul păstrării identității naționale în contextul mutațiilor în cura, aduse de contemporaneitate.

Conf. arh.
CEZAR NICULIU

• dezbatere Flacăra •

„Măsura și armonia"

Caracteristicile fundamentale ale arhitecturii populare — funcționalitatea, adecvarea scopului și a mijloacelor de realizare, măsura și armonia în alegerea proporțiilor și a decorului, expresivitatea, integrarea în peisaj, dau unitate, personalizînd în același timp realizările casei noastre țărănești.

Beneficiind de o tradiție atît de valoroasă în conținut și forme de exprimare, arhitectura contemporană românească are, față de altele, avantajul unui fourte bogat și variat material documentar, existent încă pe teren și în muzee. Cunoașterea aprofundată a fondului specific, a procesului de creație tradițională în complexitatea sa poate realiza, firește, numai printr-o cercetare plurivalentă și corectă. Prin acțiunea inițiată de Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții sîntem pe cale de a dispune de un amplu studiu la scară națională privind determinarea specificului tradițional și a posibilităților de conservare de acestuia, precum și de preluarea creatoare a elementelor cu valoare de generalizare. Studiul la care participă cea mai numeroasă și complexă echipă de proiectare a antrenat, alături de forțe din cele peste 30 de unități de specialitate din țară, învățămîntul superior de arhitectură, și arte plastice, și un număr din ce în ce mai mare de muzeee etnografice. Ce fost integrat, în primul rînd, Muzeul satului și de artă populară al cărui specialiști au efectuat cercetări de teren și pregătit documentația completă pentru 6 județe. Concomitent cu acest material, ce ilustrează situația existentă în teritoriu la ora actuală, muzeul a oferit, spre documentare și interpretare creatoare, elementele scrise și ilustrative asupra patrimoniului său. Muzeul satului românesc, această instituție unică în lume, își dovedește, iată, odată mai mult, perenitatea, viabilitatea, utilitatea, ca tezaur și laborator al spiritualității naționale.

Arh. IULIANA CIOTOIU
Muzeul satului și al artei populare

„Ce s-a schimbat, e rămîne ?"

În primul rînd, statutul locuitorului s-a modificat. El este în mare măsură muncitor la o întreprindere în orașul vecin, și ca atare navetist sau la o unitate din cadrul comunei. Poate fi lucrător la o întreprindere agricolă de stat, la o stațiune de mașini și tractoare sau țăran cooperator. În sfîrșit, poate fi lucrător în cooperi, alimentație publică, în ramura ocrotirii sănătății sau învățămîntului...

Locuitorul de azi al așezărilor rurale este producător dar și consumator, o parte dintre alimente și produse de larg consum și le procură direct din unitățile comerciale. Există o trecere definitivă de la gospodăria închisă la una deschisă, schimbul făcîndu-se necontenit. S-a schimbat și pregătirea profesională, locuitorul satului a devenit și devine un specialist — într-o serie de meserii și profesii necunoscute pînă acum 40 de ani. Precum altul este și nivelul lui de cultură — are 7 clase, 8, 10 și tot mai mulți dintre ei chiar 12. Însăși scara la care lucrează este alta — este producătorul marilor culturi, sau îngrijitorul unor zeci, sute, mii, milioane de animale și păsări, utilizînd tehnologii moderne.

Toată suita de modificări nu poate să nu influențeze asupra modului de locuire, asupra cerințelor de confort. Aceastâ asimilare a unui nou mod de gîndire-comportament nu se face însă întîmplător, ci în cadrul unui proces de distilare, de trecere prin filtrul personalității și al conceției proprii despre viață. Concepție ce se dezvoltă pe rădăcina perenă a culturii naționale.

În context, ce s-a modificat în modul de alcătuire al locuinței contemporane ?

Primul loc îl ocupă materialele și tehnologia de execuție, care au dat noi expresii arhitecturii exterioare și interioare. Urmează cerințele funcționale. A apărut necesitatea asigurării unor spații de igiena familiei, special amenajate, și incluse în cadrul locuinței. Au apărut camerele de bate). Au apărut spații cu funcțiuni noi (vizionarea emisiunilor de televiziune) în timp ce altele s-au modificat ce tricotează la mașina cu cartelă, se cose cu mașină electrică), iar o serie de alte funcțiuni și-au restrîns domeniul (alimentele sînt păstrate în frigidere și congelatoare), o parte s-au dispărut, fiind asigurate de unități specializate prestatoare de servicii (reparatul încălțămintei, a obiectelor de folosință îndelungată...)

Ce rămîne atunci, valabil ?

Principiile de organizare a locuinței, relațiile dintre spațiile interioare, dintre acestea și exterior. Principiile legate de orientarea încăperilor de locuit în raport cu vecinătățile și punctele cardinale. Ideea legării nemijlocite de natura înconjurătoare.

Înscrierea casei în cadrul lotului unifamilial de suprafață limitată impune cea de a treia serie de modificări și anume modul de amplasare în cadrul gospodăriei și de aici analizarea sistemului de dispunere a spațiilor, evitîndu-se extinderea pe teren a locuinței. Aceasta acestora pe mai multe nivele, valorificîndu-se superior suprafața rămasă disponibilă pentru culturi, creșterea de animale și păsări, este o cerință majoră a contemporaneității. Locuința capătă și aspecte legate de posibilitatea coexistării a în cadrul unei clădiri cu mai multe familii, ceea ce implică stabilirea unor relații pe verticală față de cele tradiționale, pe orizontală. Organizarea anexelor gospodărești pune probleme legate de folosirea lor în comun de mai multe familii, implicînd relații de cooperare și înțelegere. În al patrulea rînd, a apărut necesitatea modificării relației între locuința cu gospodăria ei și localitatea respectivă. Dezvoltarea localității presupune, pe lîngă asigurarea unei densități corespunzătoare a locuitorilor la hectar, și o eficiență sporită din punct de vedere al rețelei de străzi, drumuri, lucrări edilitare, elemente fără de care nu se poate accepta ideea de modernizare.

Această modernizare înseamnă deci un efort economic și, iată pentru ce proiectarea noilor locuințe trebuie să țină seama de evoluția localității în timp. Plecînd de la necesitatea firească a restringerii numărului de sate și comune ca și a perimetrelor construite, prevăzută prin documentele programatice ale partidului și statului — aceasta însemnînd nu numai eliberarea unor noi terenuri ce pot fi redate agriculturii — proiectanții secondînd propunerile sistematizatorilor, au datoria să stabilească și să ofere soluții viabile în orice condiții de dotare edilitară, rezolvînd fiecare caz în parte din măsuri concrete, eficiente sub aspectul cheltuielilor de investiții și al exploatării.

Arh. DOROTEIA COCHECI
Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții

Personalizarea identității locale

Expresia plastică a arhitecturii noastre sătești implică, în bună măsură și prestigiul social, de ordin spiritual al comanditarilor. Această tendință nu este recentă, ea are o origine istorică ce se pierde în negura mileniilor. Cele mai importante modele de arhitectură rurală din țara noastră sînt generate de zone etno-geografice interferate teritorial, în mare măsură, cu aria de răspîndire a obștilor sătești, în cadrul cărora statutul social al membrilor a favorizat construirea unor tipuri arhitecturale a căror plastică trebuia să exprime prestigiul spiritual al celor pentru care au fost ridicate. Structura compoziției volumetrice pe registre orizontale decurge din componenta cosmogonică, subsumată actului de edificare încă din zorii epocii neolitice. Ridicarea unui edificiu echivala, în plan simbolic, cu structurarea universului existent al comunității respective, fiind însoțită de ritualuri de construcție adecvate sporirii eficienței în plan virtual al demersului de edificare. Repertoriul simbolic era completat prin apelarea la elemente totemice, de regulă zoomorfe, care contribuiau la creșterea pe plan spiritual a durabilității edificiului și, implicit, la asigurarea protecției vieții familiale. Pe parcursul secolelor, semnificația acestora s-a estompat, sugestivitatea și expresivitatea simbolică fiind transferată continuității plastic, emotivitatea prilejuită inițial prin decodificarea tinutului simbolic a evoluat spre trăirea estetică a faptului arhitectural. Departe de a fi supraadăugată, decorația tradițională este implicată direct în continuitatea expresiv, cristalizîndu-se pe parcursul unui îndelungat proces de rafinare și decantare. În prezent, dorința de decorație, la fel de vie ca întotdeauna, i se răspunde în multe cazuri cu un repertoriu ornamental sărăcăcios, lipsit de valoare plastică și străin de vocabularul decorativ tradițional. Această stare de fapte este, în mare măsură, consecința renunțării programate a arhitecturii moderne, la decorație, de unde pierderea îndelungată. În acest sens, o zidărilor și stucatorilor, a dulgherilor și tîmplarilor. Încercările spontane de revenire la decorație prin mijloace facile și neadecvate, au condus, în cele mai multe cazuri, la surogate de scăzută factură plastică. În fața acestei situații, reevaluarea programată a repertoriului ornamental tradițional este de dorit, chiar dacă în prima etapă s-ar apela direct la acest repertoriu. Arhitectura nouă, a zilelor noastre, continuă și trebuie să continue să-și tragă seva din tot ceea ce s-a moștenit valoros de la înaintași, pentru a deveni mesagerul spre viitorime al autenticului românesc. Proiectarea tipizată are astfel obligația să se integreze fenomenului actual de tipologizare din zonele tipogeneratoare active, pornindu-se de la identificarea repertoriului de modele actual, evidențiindu-se tendințele formative și selecționîndu-se modelele ce întrunesc opțiunea socială unanimă. Apare cu claritate ineficiența demersului elaborării de proiecte tip pentru toată țara, neavînd afinități cu rețeaua de modele din zona pentru care au fost elaborate. Cu siguranță, vor fi respinse de beneficiari. Dacă vor fi, totuși, adoptate, poate conduce la depersonalizarea repertoriului de modele, la distrugerea pînă la dispariție a identității locale a arhitecturii noastre sătești.

Privită prin prisma celor expuse în cadrul sesiunii de comunicări, acțiunea inițiată ICCPDC vizează ajungerea în final, la modele noi de clădiri de locuit individuale și colective, care urmează să fie aplicate cu succes în teritoriu.

Arh. CĂLIN HOINĂRESCU
Institutul de proiectare Prahova

Punctul nostru de vedere

Este momentul să se treacă mai rapid de la cercetare la proiectare, de la teorie la practică. În satele noastre s-au construit și se construiesc anual numeroase locuințe : numai în perioada 1977—1985 s-au înălțat circa 200 000 dintre care 130 000 individuale și 70 000 colective, pentru specialiști și muncitorii agroindustriali, urmînd ca în cincinalul curent să mai apară încă 20 000 din categoria celor construite cu fondurile statului. Pînă în anul 2000 se va încheia, așa cum secretarul general al partidului a resubliniat în Expunerea programatică din 2 iunie, organizarea modernă a centrelor orășenești agroindustriale. Or, constatăm, cei puțin pentru unele centre civice din interiorul acestora, ca și din alte orașe mici, revitalizate urbanistic în ultimul deceniu și jumătate, că se repetă un fenomen demult apus în localitățile urbane mari. Proliferează cîteva proiecte „trase la șaptograf", necaracteristice și impersonale, indiferent de zona unde sînt amplasate. „Bloculețe" cu acoperișul în terasă, fără specificul local care să le confere personalitate, am văzut la Căzănești și Balaciu (în Ialomița), ca și la Sascut (Bacău), Ianca (Brăila). Mai recent, în replică, au apărut locuințele cu parter și 3—4 etaje, cu șarpante, repetate și ele, fără discernămînt în numeroase și numeroase centre urbane și orășenești (le-am văzut la Găiești și Topoloveni (deci în Dîmbovița și Argeș), le-am văzut de curînd și la Sascut, Răcătău (Bacău), la Ianca (Brăila) și au început să apară chiar și la Sulina, în Deltă... Nu sînt urîte, dar nu sînt completate cu acele alte elemente de specific menite să diferențieze localitățile unde sînt amplasate, să le ajute să-și mențină identitatea făurită istoric. Pledoaria pentru specificul zonal este pledoaria pentru specificul național al arhitecturii moderne și pentru integrarea a identității noastre naționale. Dar are de unde să se inspire, are izvoare și rădăcini, cum se spunea aici, în negura mileniilor de vetre, viețuire și locuire a strămoșilor în spațiul carpato-danubiano-pontic.

Discutiile, atît de interesante, și atît de concrete din cadrul sesiunii științifice de la Muzeul satului, și-ar fi avut mai deplin eficiența dacă ar fi fost înregistrate și catalogate de factorii de decizie din județe, în situația cînd ar fi fost prezenți. Măcar centrele agroindustriale și comunele unde schițele de sistematizare se află în derulare, și de aceea nu e nimic nou în aviație : zburăm. Dar nu putem uita că, la capitolul siguranța zborului, compania TAROM se situează printre primele companii aeriene din lume, iar pentru rezultatele obținute în anul 1987 i s-a decernat Ordinul Muncii clasa I. Aviația utilitară, tot „la înălțime", a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a. Se adaugă al 75-lea an de cînd s-a creat aeronautica militară, iar piloții sportivi se întorc din concursuri internaționale cu noi trofee de prestigiu. Iată, așadar, că zburînd își fac cu prisosință datoria !

Omaglind această Zi de sărbătoare a Aripilor Românești, piloți și parașutiști ai Aeroclubului Central Român s-au întrecut într-o virtuoasă demonstrație de acrobație aeriană pe cerul frumoasei stațiuni Costinești. Turiști din toate colțurile litoralului au poposit la acest miting aviatic, unde inițiativa de a oferi tinerilor probe de temeritate și curaj ale colegilor de generație a avut și de această dată succes. Au evoluat, în formație de 3, Viorica Nuță, Marta Calcianu, Maria Țăranu. Și Cristian Dumitrescu, Ovidiu Cornoanu, Ion Panait și Traian Gheorghiu, toț în formație și individual au oferit spectatorilor o largă gamă de acrobație și înaltă acrobație aeriană. Tot aici, parașutiști cu o bogată experiență, multipli campioni naționali și balcanici, au bordat cerul suspendați în calota de mătase tricolorâ.

Pentru ziua lor, un „La mulți ani !", iar pentru noi toți, fie-ne cerul senin ca pacea !

VICTOR RADULESCU ■

Mîine aviație

19 iunie, o zi ca oricare alta, dar și o zi în care ne-am amintit de ceea mai fascinantă aspirație umană : cucerirea cerului. O zi de sărbătoare pentru toți temerarii văzduhului, dar și pentru cei care-i sprijină de la sol sau construiesc aparatele de zbor. O zi de sărbătoare și pentru noi cei care privind spre înalt și ascultînd zumzetul motoarelor le simțim aceolo în cabină mîna sigură pe manșă și le bănuim singele rece. Este ziua în care cinstim munca celor din aviația militară și civilă a României.

Aviatorii de azi urmează în cutezanța lor renumele pionierilor aviației noastre ca Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, Gogu Constantinescu, Gheorghe Bănciulescu sau Alexandru Papană. Ei continuă tradiția de pasiune și curaj a meseriei lor pe care ne-am obișnuit s-o admirăm, deși nu le plac cuvintele mari, cum îmi spunea deunăzi un pilot. Credința lor este să-și facă datoria ca oricare alt om la locul lui de muncă. Aiceineva mi-a spus că nu e nimic nou în aviație : zburăm. Dar nu putem uita că, la capitolul siguranța zborului, compania TAROM se situează printre primele companii aeriene din lume, iar pentru rezultatele obținute în anul 1987 i s-a decernat Ordinul Muncii clasa I. Aviația utilitară, tot „la înălțime", a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a. Se adaugă al 75-lea an de cînd s-a creat aeronautica militară, iar piloții sportivi se întorc din concursuri internaționale cu noi trofee de prestigiu. Iată, așadar, că zburînd își fac cu prisosință datoria !

Omaglind această Zi de sărbătoare a Aripilor Românești, piloți și parașutiști ai Aeroclubului Central Român s-au întrecut într-o virtuoasă demonstrație de acrobație aeriană pe cerul frumoasei stațiuni Costinești. Turiști din toate colțurile litoralului au poposit la acest miting aviatic, unde inițiativa de a oferi tinerilor probe de temeritate și curaj ale colegilor de generație a avut și de această dată succes. Au evoluat, în formație de 3, Viorica Nuță, Marta Calcianu, Maria Țăranu. Și Cristian Dumitrescu, Ovidiu Cornoanu, Ion Panait și Traian Gheorghiu, toț în formație și individual au oferit spectatorilor o largă gamă de acrobație și înaltă acrobație aeriană. Tot aici, parașutiști cu o bogată experiență, multipli campioni naționali și balcanici, au bordat cerul suspendați în calota de mătase tricolorâ.

Pentru ziua lor, un „La mulți ani !", iar pentru noi toți, fie-ne cerul senin ca pacea !

VICTOR RADULESCU ■

atelier literar

Există, se pare, o vîrstă cînd poezia își adună drumurile și se retrage în casă, închizînd ușa și încercînd să dialogheze cu ea însăși în singurătate. Redus doar la atîta spațiul poetic devine egal cu cel al locăperii, dar nu-i lipsit de imensitate, reușind, în cazuri celebre, să-și asume pînă și infinitul. Pentru că spațiul memoriei, unde obiectele își păstrează prima înfățișare, continuă să funcționeze, poetul nefiind obligat să se rezume doar la ceea ce se află în jurul său, neapărat la sertarul din care au întrat și ieșit nu atît obiecte, cît mai ales zile, ani, voci, umbre, viața însăși, în manifestările ei mărunte și, de obicei, semnificative.

Iosif Keber, pe care-i primim azi în „Atelier", este cel mai vîrstnic dintre participanții de pînă acum și se va observa ușor că în poemele sale obiectele vin din acest spațiu al memoriei și destul de rar, prin fereastra camerei, memoria și aceasta, în definitiv căci tot ce-i arată a-a mutat de mult în amintire, unde anotimpurile sînt mai multe și mai capricioase. Se va mai observa tot atît de ușor, o împăcare senină a poetului în fața putinătății obiectelor din care își culege substanța cîntecului, precum și economia de cuvinte în reliefarea unei idei.

Ceea ce se va deslușI, poate, mai puțin ușor este funcția estetică a amintirii senînătății : poetul știe că nu obiectele se îndepărtează de el, ci el este cel care se desparte de ele. Și tocmai aici, unde conflictul crește și poate duce oriunde, îndeosebi spre tristețe, poetul colorează clipa cu lumina unui surîs, lăsînd-o liberă, în afara mihnirii. Nimic trist, așadar, aproape nimic elegiac ; doar o ușoară melancolie ca o mișcare a sufletului în apărarea existenței proprii. Gest care devine astfel estetică particulară, descoperită intuitiv și exprimată printr-o singură lege : să facă vizibil, deci cît mai concret, ceea ce se află înlăuntru, transportîndu-l în afară și înscrunîdu-l în vastitatea de dincolo de fereastră. Secretul cunoașterii, cel puțin al cunoașterii prin imagine, nu poate fi altul și Iosif Keber a ajuns la el singur, în prea multa lui singurătate.

Că e prea multă singurătate nu intră în discuție : în curînd Iosif Keber va împlini 91 de ani. S-a născut la 30 iulie 1897, la Tîrgu Jiu. Anul — ne spune computerul — în care au debutat Mihail Sadoveanu, Octavian Goga și St. O Iosif, între alții, și s-au născut Ion I. Teodorescu, Marcel Romanescu, Tudor Vianu și pe nedrept uitatul azi Cristian Sîrbu.

Îndeajuns de uitat, într-un fel, este și Iosif Keber. Poate de aceea ne și grăbim, acum și aflt de tîrziu, poemele sale, cuvinte gîndite de mai multe ori și așternute rar pe hîrtie, în pauza dintre două culori. Pentru că poetul Iosif Keber, debutantul de acum, cu poeme scrise, cum singur ne mărturisește, după împlinirea a optzeci de ani, cînd poezia se retrage în casă, nu-i altul decît pictorul Iosif Keber, debutantul din 1912, cînd, la numai cincisprezece ani, i s-a decernat, la Iași, Medalia de aur pentru desen, recunoașterea sa ca pictor de șevalet și mai ales monumentalist venind la puțin timp după aceea, odată cu prima expoziție personală (1921) și absolvirea Școlii de Arte Frumoase din București (1923).

Gorjan ca și Brâncuși, dar cu izvoare venind de foarte departe — pe linie paternă descinde dintr-o familie flamandă de hughenoți, refugiați, în urma nopții Sfîntului Bartolomeu, mai întîi la Salzburg (1575), apoi în Transilvania, la Turnișor (1735) și definitiv (1877) la Tîrgu Jiu — Iosif Keber n-a părăsit niciodată orașul natal decît pentru a-i cerceta privelștile din împrejurimi. Văzută de el, geografia Gorjului — case, cîmpuri, rîuri, sate, obiceiuri și înțelepciuni — s-a adunat în multele pînze care, donate Muzeului județean, își așteaptă o sală cu numele său.

Neprogramat pentru astfel de emoții, computerul mai reține pentru participanții la „Atelier" amănuntul că Iosif Keber, la anii săi, în afara poeziei scrisă lîngă fereastră, continuă să picteze și, uneori, mai urcă pe schele, obsedat de prelungirea vieții culorilor pe tencuiala crudă ; un secret al său, care, în anii ridicării Coloanei, l-a uimit pe Brâncuși, considerîndu-l „un Puvis de Chavanne al nostru" și constînd nu în găsirea unor culori care să pătrundă cît mai în adînc, ci a unei pelicule care, îndeplinind formula marmurei, face ca lumina să rămînă definitiv captivă în această suprafață, asigurînd longevitatea operei.

DARIE NOVĂCEANU ■

IOSIF KEBER

Sfîrșit de toamnă

Acum sfîrșitul toamnei
ca Eol bate-n ușă.
Și-au istovit pe deșuri
plupîndele brîndușe.

Aud din casă soarta
cum rupe-nfruna ramuri,
pe cînd, rănită, ploaia
plezнiș lovește-n geamuri.

Ce zi întemeiată
pe-un labirint de ceară,
încît o prinde noaptea
fără să fie seară.

La 90 de ani

În preumblarea mea
pe drumul vieții ritmic
cu soarele și luna
în casa mea de schimnic

convîețuit-am. Soarta
m-a tot ținut de brat,
iar eu de cot cu arta
treceam din sant în sant.

Ziua o lua-nainte,
noaptea venea din spate.
Bastonul meu cuminte
face și el ce poate.

Amintire

A fost o strîngere de mînă
și o-ntrebare prea subtilă
ce-n ochii tăi va să rămînă
imaculată, albă filă.

A fost a vieții dimineață
cînd n-aveam timp să te ascult.
Acum te-aș asculta o viață.

E frig în casă, geamu-nghețat
și poate m-ai uitat de mult ?

Meditație

Eternă pare-o clipă
a vieții ce s-a dus.
Și viața-i o risipă,
o curegere spre-apus.

Cînd soarele răsare
îndată și coboară.
Și clipa-i întrebare
în scurta zi de vară.

Versuri

S-au șters din amintire
mărunțele-ntîmplări,
iar cele cîți un munte
sînt vii, migrînd spre mări.

Cum apa din poveste,
miraculoasă, știe
natura să-i învie
pe cei ce nu mai este.

Ceva rămîne încă
trecînd prin cercevea
spre-o viață bănuită
sub străluciri de stea.

Și crește-n amintire
tot ce a fost iubire.

Timpul

Timpul nu are oglindă
pentru a se contempla,
nu-l grăbii deloc să-nlindă
peste lume umbra sa.

Nu îl vezi și nu îl simți,
chiar de merge înainte
îl aștepți scrîșnind din dinți
și din bîete oseminte.

A fost drum, ori a fost casă,
și a fost soare în zori,
lui în veci puțin îi pasă,
petală ruptă din flori.

Lung șirag de călătoare

Lung șirag de călătoare
s-a pierdut în depărtare.

Palidă-i raza de soare
aruncată pe ponoare.

Vine iarna, geru-i mare,
multe vieți duc zile-amare.

Lung șirag de zburătoare,
te vei mai întoarce, oare ?

Iar la vara viitoare
voi mai fi în viață, oare ?

Catrene

Te mîhnești pîn' le cutremuri
de bărbatul care-ai fost,
pentru omul de pe vremuri,
dar regretu-i fără rost.

Săptămîni de săptămîni
păsările călătoare
cîrduri-cîrduri trec spre mare.
Eu n-am aripi, ei doar mîini.

Nici o vină eu nu am
cînd privesc tăcut pe geam
sufletele celor morți
ciocănind ușor în porți.

Slove șterse sau mîncate
de gîndacii xilofagi...
Mai păstrează ele urma
lacrimilor celor dragi ?

Etalon de măsurat
pentru infinit nu este,
fiindcă de-ar putea să fie,
n-ar mai exista poveste.

Vitrina artelor

Muzică

Simfonia și auditoriul ei

Tiberiu Olah este astăzi, fără nici o îndoială, unul dintre principalii compozitori reprezentativi ai României. Încet, încet, în mai bine de trei decenii creația sa a mers ascendent pe toate planurile genurilor abordate : simfonic, vocal simfonic, camera, precum și în muzica de film. Sigur, astăzi Olah nu mai este aceiași din „Cantata pentru cor de femei pe versuri populare ceangăiești", audiată pentru prima oară în 1937 ; sigur, muzica de scenă sau aceea ascultată în atîtea filme artistice („Mihai Viteazul", „Puterea și Adevărul", „Horia" și altele) nu este totuna cu minunatul triptic inspirat din croația brâncușiană și intitulat sidoma : „Coloana fără sfîrșit", „Poarta Sărutului", și „Masa Tăcerii" ; sigur s-ar face încă multe comparații în patrimoniul creației lui Olah, dar peste tot se va putea observa un numitor comun : privirea filozofică asupra temei abordate și, prin urmare, alegerea limbajului corespunzător cerințelor. Minuirea mijloacelor de expresie, orchestrale sau camerale, se face la un nivel anevoie de atins în arta componistică ; fiecărui instrument i se află întrebuințarea adecvată registrului sau potențialului tehnic, ceea ce vădește o știință deosebită și o dotare aparte asupra paletei coloristice ; și, luate la un loc, partidele ca și întregul tutti sună nu „după auz" ci exact așa cum a intuit compozitorul, iar cunoașterea limbajului muzical, contemporan, tradițional și chiar arhaic, este urmarea firească a altor studii de compoziție efectuate de creatorul nostru — azi în vîrstă de 60 de ani — în țară (Conservatorul din Cluj-Napoca), în U.R.S.S. (Moscova, Conservatorul Ceaikovski), la Darmstadt, în R.F.G. („Intîlnirile internaționale pentru muzica nouă"), la München („Cursuri introductive în muzica electronică"), în Berlinul occidental, în stagii de cercetare din domeniul timpului și spațiului muzical și așa mai departe. Premiile naționale și internaționale, ca și distincțiile dobîndite în vreme, în frunte cu Premiul „George Enescu" al Academiei R.S.R. și Premiul Fundației Koussevitzky (S.U.A.) încununează și demonstrează marile merite culturale precum și prețuirea, stima și respectul de care se bucură Tiberiu Olah ; iar aceasta mai semnifică și faptul că orice lucrare care are semnătura sa, se înscrie în rîndul acelor creații serioase pe baza cărora discutiile estetice își găsesc un cadru pe deplin posibil de abordare.

Simfonia a II-a, recent prezentată — în primă audiție absolută — de către orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu" constituie o nouă piatră filozofală în creația lui Olah. Chiar dacă s-ar porni numai de la **reinterpretarea** modernă a noțiunilor de **pentatonie** și **trison major**, elemente de bază și arhaice ale muzicii și încă discursul creator și teoretic ar fi tentant. Dar, mai cu seamă, o privire contemporană asupra timpului și spațiului, a legăturii istorice dintre cele două zone muzicale, alăturarea atîtor elemente de sunet și ritm, oferă prin însăși restructurarea lor posibilități uriașe pentru un creator înarmat cu măiestria și talentul lui Olah. Pe scurt, rezultatul ni se pare a fi remarcabil sub aflarea unor noi modalități de expresie, a unui limbaj cromatic nou, pe lîngă folosirea frecventă a consonanțelor, ca și a efectelor de parcurgere a timpului muzical, de la geneză și pînă în zilele noastre. S-ar cuveni, deci, a fi foarte bucuroși de faptul că un asemenea op s-a născut pe meleagurile noastre și a îmbogățit patrimoniul culturii românești. Sîntem chiar bucuroși, păstrînd însă o anumită rezervă pe care o afirmăm, cu toată considerația ce o purtăm valorosului Olah. Chiar pentru muzicienii de profesie, auditori prezenți în sală, chiar pentru minunații instrumentiști ai Filarmonicii (am discutat îndelung cu cîțiva dintre ei), care au interpretat — poate ideal — lucrarea, creația aceasta, se pare, nu este deloc simplu de înțeles în structurile ei, cu toate că idoatica este elocventă. Cu atît mai mult, melomanul cu cunoștințele medii, obișnuitul concertelor, deci, nu acel cetățean care este „plictisit" de „muzica grea" ; acest meloman are foarte puține șanse de a înțelege limbajul lui Olah, dintr-o singură audiție. Aici, problema începe a fi extrem de interesantă și spinoasă ; **Prokofiev**, de pildă, spunea : „nu orice creație cu adevărat valoroasă poate fi receptată dintr-o audiție". E adevărat. Dar timpul și posibilitățile amatorului de muzică contemporan se judecă astăzi după alte coordonate — din păcate desigur ; dar faptele stau tot așa : viteza secolului nostru e nelertătoare. De cîte ori se va mai cînta această simfonie la Ateneu ? De cîte ori acela care a post prezent la prima ei audiție publică își va corela programul cu eventuala retransmisie radiofonică a lucrării ? Și așa mai departe. Iată, într-adevăr, problema centrală a marilor compozitori din zilele noastre, în relația creație — ascultător. Căci, asemeni lui Beethoven și Wagner, nefăcînd — firește — nici o comparație, și Olah scrie pentru semenii săi. A coborî stacheta limbajului nu e firesc și atunci, credem, trebuie găsit un „modus vivendi" pentru a emționa și a bucura, a oferi satisfacții estetice pasionatului genului simfonic, obișnuitul concertelor, iar această problemă, vitală pentru larga democrație a muzicii — avem încredere — trebuie și poate fi rezolvată tocmai de aceia care o creează, adică de marii compozitori. Simfonia a II-a de Tiberiu Olah este un exemplu concret de căutare înfrigurată a unei noi căi, a unei noi soluții pentru arta modernă, în întîmpinarea **noului** prin alăturarea **înțelegerii vechiului** ; în negarea atonalismului către perfecționarea echilibrului uman !

Dirijorul **Horia Andreescu** a aprofundat o lucrare pe cît de interesantă, pe atît de dificilă, iar marele său merit constă tocmai în dragostea nutrită față de muzica românească și aducerea într-o lumină orbitoare, chiar sub lupă, a întregului dar și a detaliului, electrizînd publicul prin maniera sa de a conduce ; fapt pentru care meritã prinosul de recunoștință al tuturor celor ce iubesc și ard pentru arta noastră. Cu atît mai mult ne surpinde faptul că pe scena Ateneului — și nu numai aici — apar tot felul de interpreți — invitați din alte țări, în timp ce valori certe ale artei naționale nu-și găsesc programarea. Pianistul **Mathias Weber** este un tînăr plăcut, cu o tehnică bine pusă la punct, cam dur — după gustul nostru — cu pianul brahmsian (chiar în Andante), în fine, un artist cu reale posibilități de creștere și afirmare. Să ne fie iertat, dar **Andrei Tănăsescu** și atîția alții, pianiști gata formați și verificați, n-au avut loc în programele simfonice bucureștene din acest an. Poate că Tănăsescu și colegii săi de generație, poate chiar marele nostru **Dan Grigore**, vor accede pe primele estrade de concert europene. Reciprocitate, da, așa am mai înțelege, dar altminteri ? Oare nu se poate găsi o rezolvare judicioasă a ierarhiilor valorice ? Ar fi, în orice caz, timpul !

CLAUDIU NEGULESCU ■

La Opera română

● Spectacolul extraordinar cu **Traviata**, cu concursul dirijorului bulgar Ghiorghi Dimitrov, alături de Eugenia Moldoveanu (Violetta), Florin Diaconescu (Alfredo) și Vasile Martinoiu (Germont), va avea loc vineri 24 iunie, la ora 18.

● Sîmbătă 25 iunie, la ora 19, premieră, **Don Pasquale**. O reluare, după 20 de ani, a operei lui Donizetti în conducerea muzicală a dirijorului Constantin Petrovici, în regia lui Jean Rînzescu, decorurile și costumele lui Roland Laub, maestrul de cor fiind Stelian Olariu.

● Duminică 26 iunie, la ora 11, **Coppelia**. Copiii vor urmări această poveste, în interpretarea Mihaelei Țigănuș (în debut), a lui Gabriel Opincaru și a lui Florin Mateescu. Dirijează Carol Litvin.

Elena Dacian

● **Nabucco** de duminică 26 iunie, ora 18. Înscrie în distribuție pe : Nicolae Urdăreanu, Gabriel Năstase, Dan Zancu, Lucia Țibuleac, Lucia Cioară-Drăgan, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Cornelia Angelescu. Conducerea muzicală Cornel Trăilescu.

● Luni 27 iunie, la ora 18 : **Aida**. În conducerea muzicală a dirijorului bulgar Ghiorghi Dimitrov, vor evolua : Victoria Bezetti, Anatol Covali, Veronica Gârbu, Nicolae Urziceanu, Alexandru Moisiuc, Adrian Ștefănescu, Nicolae Andreescu, Elena Simionescu.

● Aminat de luni 20 iunie, pentru marți 28 iunie, la ora 18, **Primul zbor**, spectacol de balet realizat de cercul de balet de pe lîngă Opera Română. Conducătorii cercului Elena Dacian și Magdalena Rovinescu.

Ziua grănicerului

Oameni de nădejde la fruntariile țării

A intrat de-o bună vreme în tradiție ca în fiecare an, la 25 iunie, să sărbătorim Ziua Grănicerilor Republicii Socialiste România. Sărbătoare ce reprezintă, deopotrivă, însemnul prețuirii acordate de către partidul și statul nostru, de către întregul popor, militarilor purtînd conturul țării pe epolet, cît și încrederea că acești bărbați destoinici care străjuiesc fără preget, cu abnegație, vigilență și răspundere, indiferent de timp și anotimp, fruntariile țării, asigurînd pacea și liniștea la hotare.

De-a lungul zbuciumatei noastre istorii, românii au luptat hotărîți, secole de-a rîndul, apărînd cu vrednicie și curaj moștenirea noastră străbună: libertatea, dreptatea și echitatea socială, propășirea neamului, asigurînd un loc demn României în șirul statelor lumii. În acest context vorbind, la loc de cinste se află contribuția acelora care au veghiat și au apărat — din timpuri imemoriale — limitele spațiului românesc carpato-danubiano-pontic. Fie că s-au numit potecași sau coordonași, martologi, plăieși sau străjeri, fie că s-au numit dorobanți de frontieră sau grăniceri, fie că pe parcursul celor 2500 de ani de continuă existență a armatei noastre, numele lor nu le-a fost reținut întotdeauna de fila de istorie, oamenii de la hotare au fost cei dintîi care au dat piept cu dușmanul; biruința pe cîmpul de luptă depinzînd, în multe împrejurări, de vigilența, curajul, abnegația și destoinicia lor, de bărbăția și tenacitatea dovedite în repetate rînduri.

Ei s-au aflat și se află la punctele fierbinți ale datoriei sacre față de țară, față de legitimele, firestile și istoricele ei hotare, păzind cu strășnicie casa și vatra și neamul și izvorul devenirii noastre în lume, prin poarta de lumină și de spiritualitate. Astfel îi regăsim mereu la datorie. Mergînd pe firul evenimentelor și al istoriei, ne va fi dat să reconstituim, din aproape în aproape, epopeea neatîrnării noastre naționale. Burebista și Decebal, ca și înaintașii și urmașii lor, au ridicat la hotare, mai ales de-a lungul și de-a latul principalelor căi de acces, puternice așezări întărite. Paza fruntariilor s-a menținut și în condițiile formării poporului român ca urmare a simbiozei daco-romane. Sînt reținute, recunoscute de istorici multe elemente de apărare împotriva semințiilor migratoare, care au rîvnit la bogățiile acestei țări.

Apărarea și clitorirea statelor feudale românești au consfințit pazei și apărării granițelor dintotdeauna ale țării un caracter sistemic, de sine stătător. În războiul de independență din 1877—1878, demnii urmași ai oștenilor daci, ai călărașilor de margine, potecașilor și plăieșilor, dorobanții de frontieră au contribuit hotărît la dobîndirea independenței depline prin fapte memorabile de arme în crîncenele bătălii de la Grivița, Plevna, Rahova, Vidin și Smîrdan. Așa cum de altfel se cunoaște, grele jertfe au dat oștenii la hotarele carpato-dunărene în luptele duse în primul, ca și în cel de-al doilea război mondial. Virtuțile grănicerești aveau să dobîndească o nouă strălucire în zilele revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Alături de întreaga armată română, de întregul nostru popor, străjuitorii frontierelor au răspuns, ca întotdeauna, de altminteri, prezent la chemarea patriei, aflîndu-se din întîiul moment, așa cum le erau și cum le sînt statornicite rostul și menirea, în primul eșalon al luptelor purtate împotriva cotropitorilor horthyști și hitleriști, pentru eliberarea țării, pentru întregirea hotarelor României.

În anii revoluției și ai construcției socialiste, acționînd ca parte integrantă a forțelor noastre armate, ostașii de la hotare au îmbogățit cu noi și memorabile fapte de vrednicie ostășească tradițiile de luptă, nepieritoare. Sentimentul răspunderii pentru paza frontierei s-a transmis astfel din contingent în contingent, relevînd cu deosebită pregnanță înaltele calități politice, morale și de luptă, virtuți scumpe care se încorporează structural patriotismului promovat de orînduirea noastră socialistă. Ei se dovedesc a fi, prin fapte grăitoare, continuatori demni ai celor mai frumoase tradiții și virtuți ostășești ale înaintașilor. Străjuitorii de astăzi ai frontierelor românești înscriu în cronica trupelor de grăniceri pilduitoare fapte de vigilență, bărbăție, curaj și responsabilitate. Încît, paza și apărarea frontierelor patriei constituie, în egală măsură o misiune de [illegible] cu [illegible] semnificație patriotică și revoluționară, o datorie sacră față de patrie și neam. Unitățile și subunitățile de grăniceri acționează ferm, consecvent, energic pentru creșterea eficienței pazei, prevenirea trecerii frauduloase a frontierei, încălcării spațiului aerian, mării teritoriale și apelor de frontieră, asigurarii unui climat de liniște și securitate deplină în interiorul granițelor firești ale țării.

★

Puține locuri în țară sînt de o stranie și de o sălbatică frumusețe așa cum sînt acelea de la intrarea Dunării în țara noastră. Așadar, Dunărea (al doilea fluviu din Europa, după Volga, măsurînd 2 857 km) izvorăște din Munții Pădurea Neagră (R.F. Germania), iar de la izvoare pînă la vărsarea în Marea Neagră prin brațele Chilia, Sulina și Sfîntu Gheorghe, udă teritoriul a opt țări și trece prin trei capitale europene. În țara noastră pătrunde la vest de Bazias. De aici și pînă la Sulina, fluviul are o lungime de 1 075 km, adică, mai bine de o treime din lungimea lui totală. După ce trece de Bazias pînă aproape de Drobeta-Turnu Severin, Dunărea străbate un defileu tăiat între Munții Banatului și munți din R.S.F. Iugoslavia. Navigația prin acest defileu se făcea foarte greu din cauza existenței pragurilor și stîncilor din albia fluviului, care prezentau un pericol real pentru nave. Astăzi navigația se face normal în tot lungul defileului pe lacul de acumulare de la Porțile Fier, care dă acestuia un pitoresc deosebit. Am insistat asupra acestor amănunte de nuanță geografică, teritorială, tocmai pentru a delimita mai exact do-

meniul de acțiune al grănicerilor din părțile dunărene.

Întîmplarea fericită a făcut să mă aflu zilele trecute la fruntariile sudice ale țării. Locotenentul Anghel Roșca, comandant de pichet, tocmai dădea misiunea de pază.

Pichetul de grăniceri este cotat drept unul dintre cele mai bune. A fi bun în munca neostoită de grănicer înseamnă, oare în orice alt domeniu de activitate, recunoașterea meritelor și a eficienței muncii tale. Iar în cazul de față, nu este vorba numai de apărarea strictă a frontierei, ci și de calificativele obținute la ședințele de tragere, în perfecționarea instrucției tactice grănicerești și a pregătirii juridice, cît și în efortul de autogospodărire și autoaprovizionare al unității. Manunchiul acesta de oameni tineri parcă s-a întrecut pe el însuși. Timerii soldați au învățat din mers meseria de constructor. Dacă a fost nevoie să-și dureze un adăpost pentru animale, l-au construit cu eforturi proprii. Dacă a fost nevoie să-și clădească sobe pentru iernile aspre de la Dunăre, s-au făcut sobari și au dat și altora o mînă de ajutor în acest sens. Dacă a fost nevoie de o fîntînă pentru apă de băut, s-au făcut fîntînari.

Căpitanul Gicu Mîndru, activist al Comitetului de partid al unității, ne relata că prin statornicirea familiilor tinere de ofițeri în zonă s-au obținut rezultate mai mult decît meritorii. Livia Roșca, soția lui Anghel Roșca, este tehnician agronom la unitatea agricolă din comună. Tînăra familie Roșca are o fetiță, iar acum așteaptă un nou urmaș. Așadar, familiile de grăniceri constituie adevărate modele de comportament civic și ofițeresc. Pentru că grănicerie, la urma urmei, nu este numai școala bărbăției și a curajului (sau și asta!), ci este și școala demnității și a omeneșcului, a firescului uman și a întrajutorării tovărășești, a solidarității și a disciplinei.

Ce înseamnă unitate foarte bună? I-am întrebat pe căpitanul Nicolae Trușcă. Răspunsul a venit prompt: „Nu avem nici o încălcare la regimul juridic al frontierei de stat în ultimii 5 ani". Dar ce înseamnă succes consemnat în Registrul istoric al unității? Răspunsul a venit din partea locotenentului-major Gheorghe Stoica, instructor cu munca U.T.C.: „Anul trecut de instrucție s-a încheiat cu rezultate foarte bune în paza frontierei de stat, cît și la celelalte categorii de pregătire". Cuvintele vorbesc prin ele însele.

Pe maiorul Vasile Reuț l-am cunoscut cu un alt prilej, în nordul țării. Interlocutorul nostru ne relata, cu reală satisfacție, că în spiritul Directivei comandantului suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strateg și cîrmuitor de țară nouă, unitățile de grăniceri întăresc permanent conlucrarea și cooperarea cu celelalte unități ale armatei aflate în zonă, cu unitățile și organele Ministerului de Interne, cu statele majore ale gărzilor patriotice și organele locale ale puterii de stat, folosind intens și sprijinul populației. Astfel că în fiecare unitate se acționează ferm pentru creșterea eficienței pazei frontierelor țării. „De ziua noastră, a grănicerilor, din înaltele posturi ale datoriei față de țară, partid și popor — spunea maiorul Vasile Reuț — prezentăm înaltul și respectuosul onor ostășesc iubitului și genialului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigurîndu-l că ne vom îndeplini neabătut toate misiunile, că vom înscrie noi fapte de bărbăție și curaj în cronica măreților împliniri ale Epocii de aur, pe care cu înaltă prețuire și mîndrie patriotică o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Așadar, acționînd permanent cu înaltă dăruire, cu spirit de abnegație și răspundere, grănicerii de pe meleagurile milenare ale țării se pregătesc la tradiționala sărbătoare grănicerească cu rezultate superioare în toate domeniile de activitate. Unitățile și subunitățile în care muncesc ofițerii comuniști Nicolae Trușcă, Ion Mutuzac, Nicolae Diaconu, Aurelian Predescu, Ștefan Pîrvănescu, Mureș Stan, Gheorghe Mujeru, Gheorghe Dorobanțu, Valeriu Brătucu, Dinu Ștefan, Ion Gurgu, Dragoș Mocanu, Petre Anei, Mircea Tupan, Mihai Butnaru, Florea Meche, Gheorghe Avram, Gheorghe Pufu, Dănuț Babei, s-au dovedit, an de an, pe măsura așteptărilor, a garantului moral-politic și ofițeresc cu care au fost investiți, la înălțimea încrederii ce li s-a acordat.

De ziua lor, a grănicerilor, îi regăsim, prin urmare, în înaltele posturi ale datoriei, îndeplinindu-și corect și neabătut, cu neclintită tenacitate, toate misiunile, fiind scut de nădejde la fruntariile țării, străjuitori și apărători neînfricați ai granițelor scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România. Ca răspuns la acest înalt și respectuos onor ostășesc, permiteți-ne ca din acest dreptunghi de pagină tipărită să le urăm nouă și izbinditoare succese înscrise în cronica celor mai strălucite înfăptuiri din istoria multimilenară a patriei noastre străbune, pentru progresul și propășirea spirituală a României în constelația statelor lumii contemporane.

DORIN SĂLĂJAN ■

O casă în plus, o casă în minus

N-au dansat decît o vară

Georgeta Bodea, în vîrstă de 23 de ani, muncitoare la I.P.L. Constanța ne întreabă ce ar putea face în situația penibilă în care se află. Situația pare a fi într-adevăr așa.

S-a căsătorit în august 1986. Căsătoria a durat exact cinci luni și cu puțin înainte de revelion ea s-a destrămat. Perioada de fericire a durat din 9 august, cînd s-a oficiat căsătoria, pînă în 18 octombrie cînd a avut loc petrecerea de nuntă. Imediat după asta, au început discuțiile despre situația materială a Georgetei. Bogată nu era. Orfană de tată, cu o mamă bolnavă și o soră de 17 ani, nici n-avea cum să fie. Reproșurile au culminat în ziua de 25 decembrie, cînd soțul și socrii Georgetei Bodea au venit la domiciliul mamei ei, unde i-au spus să-i aștepte și i-au cerut să le înapoieze inelul, verigheta, rochia de mireasă și cheile de la apartamentul repartizat tinerilor căsătoriți. Soțul a rămas cu banii și cadourile primite la nuntă și cu un apartament frumos. Soțul, Gheorghe Bodea, mecanic la I.M.M.P.F. Constanța, a dat divorț. Instanța a hotărît împăcarea părților pe motiv că desfacerea căsătoriei este nefondată. Soțul, așa cum era de așteptat de la un astfel de soț, i-a spus soției că n-are ce să mai caute acasă și că el își va reface viața. Simplu și concis, așa cum se exprimă un bărbat dintr-o bucată, e drept — o bucată grosolană.

E firesc ca el să se bucure de situația în care mă aflu eu? se întreabă Georgeta Bodea. În mod normal n-ar fi firesc. Sînt soți care conviețuiesc cincizeci de ani sau chiar mai mult și sînt afectați de orice mic necaz pe care îl are partenerul de viață. Din păcate, nu este și cazul căsniciei Bodea. În condițiile date, cînd se pare că pe soț l-au interesat numai și numai banii, obiectele, bijuteriile și un apartament pe care mai mult ca sigur nu l-ar fi putut obține dacă nu se căsătorea, e chiar firesc să se bucure pentru că planurile i-au ieșit întocmai. Victoriile, chiar și în cauzele meschine, procură o bucurie învingătorului.

Georgeta Bodea dorește să facem public cazul ei pentru a fi exemplu și altor tinere. Mai este curioasă dacă ea nu are dreptul la absolut nimic din tot ce s-a strîns în urma acestei căsătorii?

Răspunsul la această întrebare este mai dificil și părerea noastră ar putea fi prea personală.

Atît Georgeta cît și Gheorghe Bodea nu au dreptul la absolut nimic din ce s-a strîns la nuntă. În mod normal, banii și darurile ar trebui înapoiate nuntașilor. Asta e mai greu, însă apartamentul atribuit cu alta înțelegere pentru întemeierea unei căsnicii destrămate atît de repede credem că ar trebui redistribuit unei alte familii în conformitate cu normele legale.

Cît despre Georgeta Bodea — singura ei soluție de viață pare a fi să se gîndească să-și refacă viața, iar ceea ce a pățit să-i fie în primul rînd ei învățătură de minte. Cît despre avere, zestre și altele de acest fel, sîntem convinși că Georgeta Bodea, în naivitatea ei, s-a trezit într-o situație de un anacronism pe cale de dispariție.

Nu toate nunțile cu dar ies bine.

Pe drumuri, cu dragoste

Alexandru Cernăuțan își iubește în mod sigur soția. Viața a făcut în așa fel încît el să fie om al muncii la I.M. Suceava, calificat în meseriile de prelucrător prin așchiere și lăcătuș mecanic. Are ca studii școala profesională și liceul industrial la seral. Are, deci, niște meserii care se caută, de care e nevoie. Soția lucrează la I.P.L. Rădăuți. După cum se poate bănui, amîndoi sînt tineri și la început de drum și vor să-și întemeieze o familie solidă, pe care cu siguranță copiii nu vor întîrzia s-o îmbogățească.

Prima dată a încercat să-și transfere soția la o unitate din Suceava. A încercat pe la mai toate, dar n-a reușit. Atunci a încercat el să se transfere la Rădăuți. Viața la Rădăuți este bineînțeles aceeași ca la Suceava. La Rădăuți sînt cîteva întreprinderi la care meseriile lui ar putea fi utile. Întreprinderea de scule „Libertatea". Ar putea lucra la oricare întreprindere numai să fie lîngă soție, să se poată stabili într-un loc. Din păcate, n-a găsit cale de rezolvare.

Alexandru Cernăuțan e singur. A rămas orfan de la 8 ani. N-o spunem pentru a impresiona pe nimeni, însă un om în situația lui are motive în plus, poate, să-și dorească o familie stabilă, o casă a lui, copii care să i-o umple.

Cititorul nostru n-are domiciliu stabil. Ne dă adresa unui unchi și a socrului său.

Sîntem convinși că situația familiei Cernăuțan e lesne rezolvabilă la nivel de județ. Este vorba de dorință, legitimă pentru doi tineri căsătoriți, de a sta împreună.

Lui Ulise i-au trebuit ani s-o regăsească pe Penelopa. Să sperăm că lui Alexandru Cernăuțan îi vor fi de ajuns cîteva luni, dacă nu săptămîni, pentru a-și rezolva omeneasca lui problemă. Cît despre adresa unde i s-ar putea da un răspuns, ea este I.M. Suceava.

OPREA GEORGESCU ■

Realitatea o demonstrează, timpul o cere:

Gheață din raze de soare

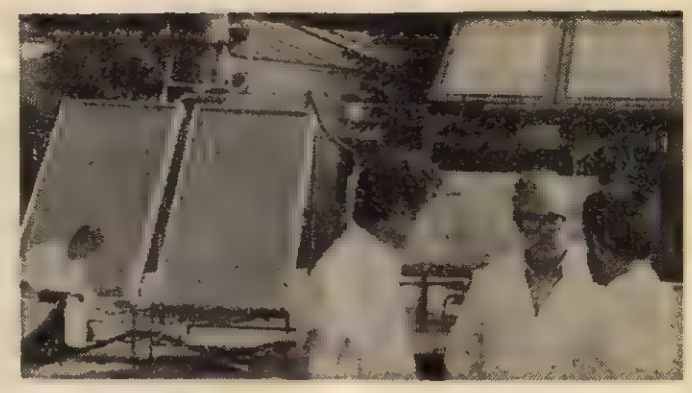

Am făcut cunoștință la Institutul de Cercetare și Inginerie Tehnologică pentru Echipamente Energetice-ICSITEE cu două cercetări interesante, una „caldă", una „rece", dar amîndouă din domeniul fierbinte al energiei. În prima, specialiștii au găsit o soluție în premieră mondială pentru valorificarea superioară a căldurii gazelor din industria siderurgică, în a doua, razele soarelui au fost obligate, nici mai mult nici mai puțin, decît să producă gheață.

„În magistrala expunere rostită la Ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a trasat ca o sarcină permanentă aplicarea celor mai judicioase măsuri în vederea reducerii consumurilor materiale și energetice, a valorificării resurselor recuperabile și refolosibile, un rol major revenind în aceste direcții cercetării, spune directorul **Adrian Popa.** Deși după scăderea prețului țițeiului, unele țări au trecut din viteza a patra într-a doua în studierea energiilor neconvenționale și a recuperărilor, institutul nostru a continuat să se preocupe de găsirea modalităților de folosire a acestor kilowați și kilocalorii oferiți gratuit, pentru că zăcămintele oricum nu sînt un sac fără fund. Tot mai mult se impune stoarcerea fluxurilor tehnologice de zestrea lor, uneori neglijată de energie, căci aprecierea eficienței unei tehnologii se face și după tonele de combustibil convențional înghițite la tona de produs."

Între altele, combinatele siderurgice sînt niște sobe uriașe care ard sare cer valuri de gaze de peste 1 500 de grade. S-a făcut deja o recuperare a potențialului termic al acestora prin producerea de abur și apă caldă, astfel ca ele să nu mai încălzească inutil atmosfera. Dar cercetătorii de la ICSITEE aveau cîteva motive de nemulțumire. O parte din aburul recuperat depășea nevoile uzinelor și ale rețelelor de termoficare, iar vara era disponibilă aproape întreaga cantitate. Tocmai de aceea, inginerii Teofil Popovici, Teodor Allincăi, Marin Alexe, coordonîndu-i în echipa lor și pe Victor Novinschi de la IPROMET, au hotărît ca întreaga fierbințeală a vîlvătăilor de flăcări s-o recupereze mai adînc, nu într-o refolosire primară, cum este producerea de energie termică, ci în obținerea de kilowați. Oricum, energia electrică se consumă în toate anotimpurile și este mai valoroasă. Celălalt of al lor erau convertizoarele de oțel care eșapau intermitent, cam 20 de minute, adevărate „pistoane" de gaze de ardere greu de „dresat" într-o eventuală producere de kilocalorii. Datorită regimului discontinuu, chiar marile firme lăsau să le scape printre degete această energie considerînd-o ca o pierdere inevitabilă. Dar specialiștii de la institutul din Berceni nu erau oamenii care să se inhibe de faptul că marii producători de pe glob, de convertizoare abandonaseră aceste „vîrturi" energetice. S-au frămîntat și au găsit o metodă să le struneacă și să le distribuie într-un rol util.

S-a pus în calea acestor erupții bruște de gaze un recuperator iar aburul de 50 de atmosfere produs l-am obligat să „bolborosească" într-o cantitate mare de apă dintr-un acumulator. În acest fel sutele de tone pe oră de abur recuperat devin un șuvoi continuu și cu presiunea reglată la parametrii celorlalte cazane", rezumă, ca într-o socoteală de 1+1, **Teofil Popovici,** un zbucium de creație de cîteva luni. Din acest moment, aburul stors din toate gazele reziduale trebuia supraîncălzit și putea învîrti turbinele cuplate la generatoarele de electricitate.

Cercetătorii aveau motive să fie satisfăcuți și să pună punct final lucrărilor. Există însă la unii oameni un permament neastîmpăr al minții, o continuă căutare a lui „și mai bine". Ca să fim buni gospodari pînă la capăt trebuia să găsim o soluție de a renunța și la operația de supraîncălzire care consuma combustibil, adaugă **Teodor Allincăi.** Am cernut multe idei și ne-am stabilit la una care printr-un artificiu constructiv, împărțea clasica turbină în două jumătăți independente cuplate pe același ax, astfel putîndu-se separa picăturile de apă ce erodează paletele. Acum sistemul nostru furnizează energie electrică și căldură fără să consume nimic, asemeni unei centrale hidro."

Cele două instalații proiectate ce produc 6 MW și 25 MW dintr-o energie recuperată se amortizează rapid, în 5—6 ani și fac o economie anuală de combustibil de circa 15.000 și respectiv 55.000 tone de combustibil convențional. Simțind efectul lor economic important, combinatele din Tulcea, Galați, Hunedoara, Tîrgoviște s-au înghesuit să-și comande echipamentele care în curînd vor începe să „duduie" cu folos. Cam aceasta este istoria unui brevet ingenios expus simplu ca un „bună ziua" de niște oameni care aveau alături 4 dosare groase cu calcule, formule, schițe, unele șterse, altele îngroșate, un adevărat, jurnal de bord al unei expediții de 2 ani într-un teritoriu de noutate. Pe ultima pagină o mînă scrisese cu bucurie studențească : Evrika !

Fiecare a văzut de nenumărate ori cum un polei strașnic se transformă sub „privirile" soarelui într-o banală băltoacă, sau cum cîteva paralelipipede de ghiață prost depozitate încep să „plîngă" și dispar rapid din cauza astrului zilei. Să faci ghiață însă din căldura soarelui ni se pare un paradox tehnic cam greu de acceptat. Ei bine, cercetătorii Mihail Stalcovici și Leonida Stănoiu au diversificat folosirea energiei solare de la clasicele încălziri de apă la generarea de frig.

„O soluție amoniacală se încălzește la 80 de grade direct în captatoarele solare, vaporii formați se condensează și apoi se destind într-un vaporizator obținîndu-se efectul de frig care transformă apa în calupuri de ghiață, explică Mihail Stalcovici. Se produce astfel ghiață gratis, exact cînd e mai multă nevoie de ea, și anume vara. Pe perioada de însorire a zilei se acumulează amoniacul lichid, iar noaptea și dimineața devreme se trece la faza de înghețare. Instalația e utilă în locurile izolate unde nu sînt surse de energie, cum ar fi în Deltă, în agricultură, la cherhanale, la punctele de colectare a laptelui etc."

Un fel de frigider Fram pe care nu-l introduci în priză ci-l alimentezi cu o rază de soare. Ca să ajungi la o soluție atît de simplă și economică îți trebuie însă o cantitate mare de inventivitate. Despre frămîntările prin care au trecut tinerii ingineri, despre lunile în care se umbla mereu cu creionul pe schema tehnologică aducîndu-se îmbunătățiri, despre construirea din ciocan a numeroase utilaje chiar în institut, despre sprijinul permanent al Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie ar fi multe de povestit. „Cînd am pornit linia, eram siguri că faza de producere a gheții va merge șnur, își amintește **Leonida Stănoiu.** Aveam emoții de cît va fi de harnic soarele în „fabricarea" de amoniac lichid. Pe la 9 dimineața a început să pice în rezervor, iar la 11 curgea ca o cascadă. Nici noi nu ne-am așteptat să funcționeze la întreaga capacitate de la început. Șampania succesului a fost pentru noi o înghețată de vanilie preparată cu soare. Acum și instalația de 100 kg/zi din portul Constanța culege numai cuvinte de laudă căci e fiabilă, fără coroziuni și absolut independentă energetic, producînd energie gratuit fără să consume nici măcar un kilowat."

Inginerii de la ICSITEE concep acum instalații mai mari, de 750 kg/zi. Pun la dispoziția oricui date complete, documentație și experiență de punere în funcțiune. Se caută însă o uzină care să producă aceste instalații. Faptul că utilajele și conductele nu cîntăresc prea mult este un avantaj care spune despre simplitatea acestei unități și nu trebuie să fie un motiv ca nici o întreprindere să nu-și ia în sarcină construcții atît de mici. Sperăm ca specialiștii în energii neconvenționale de la ICSITEE să nu fie nevoiți să-și caute constructorii pentru instalația lor rentabilă prin mica publicitate.

FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografie de ELENA GHERA

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

De la început, în avangardă

Expresia „a face școală" nu are decît indirect de-a face cu o instituție oarecare de învățămînt, fiind vorba de a iniția un curent de cercetare, cu toate atributele acestuia (magiștri și discipoli creatori, dispunînd de baze de cercetare, catedre de învățămînt superior, publicații de specialitate, laboratoare etc.). În ce privește școlile științifice „clasice", fundamentale, românești (fizica, chimia, matematica, astronomia, geologia, medicina, geografia, construcțiile etc.), constituite în ultimele decenii ale veacului trecut și la începutul veacului XX, o trăsătură importantă a lor a fost aceea că întemeietorii și alți reprezentanți de început **au obținut, încă din faza inițială, rezultate de răsunet internațional, situîndu-se în avangarda științei mondiale.** Acest aspect, deosebit de semnificativ, pe care l-am menționat doar în articolul nostru consacrat școlilor științifice (din 24 aprilie 1987), ne propunem să-l ilustrăm acum, prin cîteva exemple.

Cine vizitează Muzeul Universității din București poate studia, printre exponate, brevetul de invenție al unui nou tip de izolant, **dielectrina (1894),** datorat lui Dragomir Hurmuzescu, fondatorul școlii de **FIZICĂ** de la Iași, supranumit „decanul fizicienilor români". Pe baza dielectrinei, fizicianul român a creat cel dintîi electroscop modern, cu ecran electrostatic, **electroscopul Hurmuzescu,** care, produs în serie, a servit marilor laboratoare ale Europei și de care s-au folosit Henri Becquerel la descoperirea radioactivității și soții Marie și Pierre Curie la identificarea radiului. Tot D. Hurmuzescu (în colaborare cu L. Benoist) **descoperă proprietatea razelor X de a descărca corpurile electrizate** și efectuează cercetări deschizătoare de drumuri **în aplicarea acestor raze în radiodiagnostic.**

În ce îl privește pe Constantin Miculescu, fondatorul școlii de fizică de la București, el este inventatorul a numeroase aparate de mare precizie, dar cel mai celebru, descris și astăzi chiar și în manuale de școală din străinătate, este **calorimetrul Miculescu** (1891), cu ajutorul căruia a determinat **cel mai exact echivalent mecanic al caloriei** (Q = 4, 1857 J/cal.). Această mărime a fost înscrisă în tabelele internaționale de constante, dovedindu-se fundamentală pentru termodinamică (pînă la Miculescu, determinările echivalentului dădeau abateri de pînă la 20 la sută, fiind practic inutilizabile). Să mai observăm că, la inventarea dielectrinei, Hurmuzescu avea 29 de ani, iar Miculescu, la realizarea crucialei sale determinări — 28. Tot la 29 de ani și tot în secolul trecut, un alt fizician, Dimitrie Negreanu, determină experimental **relația dintre constanta dielectrică și densitatea lichidelor** (relația Lorentz), iar doi ani mai tîrziu aduce o contribuție însemnată prin teza sa de doctorat privind **eterificarea prin majorarea conductibilității electrice;** D. Negreanu a fost primul specialist român afirmat pe plan internațional în domeniul fenomenelor electrice.

În **CHIMIE,** aceeași impunere timpurie în orbita universală. Astfel, Petru Poni, ctitorul școlii de chimie de la Iași și fondatorul chimiei minerale la noi, descoperă, încă din veacul trecut, noi minereuri, printre care **broștenita** (în șisturile de la Broșteni) și **badenita** (la Bădeni-Ungureni), de asemenea **muntenita, rumenita, petricichita.** Determină **compoziția și proprietățile terapeutice a numeroase ape minerale din țara noastră** și este un pionier unanim recunoscut în **chimia petrolului,** stabilind, de pildă, prezența, anterior contestată, a hidrocarburilor aromatice în petrolul natural și determinînd prezența pentanului normal și a izopentanului în produsele de distilare a petrolului pînă la 100°C. Întemeietorul școlii de chimie de la București, Constantin I. Istrati, inventează în 1887 **francineile** (o nouă clasă de coloranți organici, fără azot, de mare stabilitate), invenție distinsă doi ani mai tîrziu cu medalia de aur la Expoziția Universală de la Paris. Tot lui i se datorează descoperirea în pluță a unei substanțe denumită **friedelină,** identificarea unui **nou caz de izomerizare,** elaborarea de **noi metode de iodurare în seria aromatică** etc.

Anul 1892 marchează inventarea de către chimistul Nicolae Teclu a unui aparat de laborator ce figurează și astăzi în compendiile de chimie: **becul (arzătorul de gaz) Teclu,** dotat cu regulator al curentului de aer și gaz; tot el a fost inventatorul unui **aparat indicator al concentrației de grizu (amestec gazos exploziv)** în mine, al unui **dispozitiv pentru stabilirea rezistenței și gradului de încheiere a bitiei,** a unui **aparat pentru preparat ozon;** a mai fost **creator de noi metode de analiză a uleiurilor și pigmenților,** a unei **teorii originale privind structura flăcării și combustia.** Veacului XIX îi aparține și descoperirea de către Lazăr Edeleanu a **benzedrinei,** medicament foarte activ în stimularea sistemului nervos; în 1908, același chimist inventează **procedeul Edeleanu,** de rafinare a țițeiului cu bioxid de sulf, lichid care, în variante mereu diversificate, este și astăzi larg utilizat, cu aplicații variate, în toată lumea.

Nu ne vom mai opri asupra **astronomiei,** căci am arătat într-un recent articol (**Maeștrii mecanicii cerești**), aportul de nivel mondial pe care l-au avut în veacul trecut Spiru Haret, Constantin Gogu și Nicolae Coculescu. Cîteva cuvinte însă despre **MATEMATICĂ.** În 1879, David Emmanuel, care va deveni întemeietorul școlii românești de matematică, susține la Paris teza sa de doctorat despre **integralele abeliene de speța a treia,** cu un ecou deosebit în cercurile științifice. Un alt ilustru matematician român, Dimitrie Pompeiu, a introdus **o întreagă clasă de funcții ce-i poartă numele,** a creat fecundul concept de **derivată areolară,** noțiunea de **distanță între două mulțimi închise** și cea de **ansamblu reductibil de primul ordin,** pentru a nu cita decît cîteva din noutățile aduse de el în știință. Încă din teza sa de doctorat din 1899, Gheorghe Țițeica introduce noțiunile de **rețea triedru, rețea triunghi** și **congruență tripică,** în 1906 descoperă o clasă de suprafețe având curbura totală, denumite de el **suprafețe S,** iar azi cunoscute în știință ca **suprafețele lui Țițeica;** identifică de asemenea, **curbele Țițeica** și **rețelele Țițeica.** Este totodată unul dintre **fondatorii geometriei diferențiale centroafine pe plan mondial.** Cît despre Traian Lalescu, să amintim cel puțin, că, începînd cu teza sa de doctorat (1908) a devenit **un pionier al studiului ecuațiilor integrale,** publicînd ulterior (1911) și **prima sinteză din lume pe această temă** — pentru a nu menționa decît una din numeroasele sale contribuții înscrise în orbita universală.

Și iată că ajungem la capătul acestui articol fără ca măcar să ne fi referit, dintre școlile științifice românești „clasice", la **MEDICINĂ, GEOLOGIE, GEOGRAFIE, CONSTRUCȚII,** unde iarăși întîlnim, încă din faza inițială, descoperiri și realizări de vîrf, cum sînt importantele descoperiri ale lui **Victor Babeș,** menționate de noi cu alte prilejuri, identificarea **fenomenului Cantacuzino** și a **imunității prin contact** de către Ioan Cantacuzino, procedeul **suturii nervilor la distanță,** preconizat în premieră mondială de către neurochirurgul George Assaky, descoperirea scheletului **celui mai mare dinoteriu cunoscut** și a **cămilei de la Olt** de către geologul și paleontologul Grigore Ștefănescu, **fundamentarea obiectului autonom al geografiei** și **stabilirea locului ei în sistemul științelor** (1894), completată ulterior de o veritabilă **filosofie a geografiei** — datorate întemeietorului școlii românești de geografie, Simion Mehedinți — în fine **Podul de la Cernavodă** și **silozurile unice în lume, din beton armat prefabricate,** ale lui Anghel Saligny.

Închei conștient de faptul că am spus foarte puțin față de ceea ce merita să fie relevat, căci aportul de nivel mondial ce a caracterizat, încă de la început, în condiții neasemuit de grele, creația științifică românească, a purtat fără îndoială amprenta geniului unui întreg popor, cu rădăcini profunde într-un trecut de creație de cele mai multe ori anonimă.

I.M. ȘTEFAN

cunoașterea este temeiul progresului

Științific și filosofic în formarea viziunii înaintate, materialiste despre viață

Educația materialist-științifică și umanist-revoluționară, ca rezultantă globală a întregului proces educațional, reprezintă o practică esențială a construcției personalității multilateral dezvoltate a societății noastre.

Subliniată, ca atare, în Programul ideologic al partidului nostru, în celelalte documente de partid, această operă a modelării noului tip uman își află principalele sale resurse în concepția filosofică, materialist-dialectică și istorică, în capacitatea acestora de a se revigora și îmbogăți permanent, sub incidența cuceririlor științifice de vîrf care se înregistrează în lumea contemporană, precum și pe măsură ce se afirmă tendința majoră a pătrunderii cunoașterii spre arii din ce în ce mai profunde ale realității naturale și sociale.

Noua revoluție tehnico-științifică din lumea contemporană are implicații deosebite în sfera gîndirii filosofice, în principal, prin extinderea calitativă a cunoașterii, prin abordarea unor domenii noi, care altcîndva păreau inaccesibile, inabordabile. Au loc fundamentale reconstrucții ale orizontului cognitiv al umanității, se afirmă noi programe și modele conceptuale, multe dintre acestea devansînd — prin afirmarea celor mai îndrăznețe ipoteze — ritmul acumulărilor propriu-zise din științele naturii și cele socio-umane.

În aceste condiții, în raport cu diferitele curente și orientări care populează spațiul spiritualității zilelor noastre, gîndirea filosofică materialist-dialectică și istorică se dovedește a fi nu numai aptă să integreze noile date ale științelor într-un sistem închegat și unitar, ci și generatoare continuă de noi deschideri teoretice și metodologice substanțiale, cu rol și finalități revoluționare în gîndire și în acțiune. Sînt deschideri care furnizează domeniul științific propriu-zis, noi ipoteze și metode de cunoaștere, noi unghiuri de vedere și posibilități de pătrundere în dialecticitatea imanentă a realității.

Să ne referim la un exemplu, devenit de acum clasic, acela al elaborării teoriei relativității și teoriei cuantice. Dacă din primele decenii ale secolului nostru, acestea au marcat, ofensiv depășirea de către subiectul uman, acreditat de o puternică forță cognitivă, a limitelor care păreau să-i bareze calea cunoașterii : cea spre structurile „intime" ale materiei și cea spre macrostructurile cosmice. Aceste teorii au antrenat, dincolo de extinderea semnificației filosofice a cognoscibilității progresive și infinității lumii materiale, spectaculoase reconstrucții conceptuale.

Cu ajutorul dovezilor materiale a fost pus în discuție și depășit conceptul de galactocentrism — formă extrapolată a homocentrismului, care a fost mult speculat de diverse orientări ideologice de nuanță și factură mistico-religioasă. Observațiile efectuate cu ajutorul tehnicilor moderne au evidențiat, totodată, atît inepuizabilitatea formelor, proprietăților și modurilor de manifestare a materiei, cît și identitatea reală a existenței unor stări extraterestre ale acesteia. La fel, un semnificativ exemplu în acest sens, îl reprezintă descoperirea pulsarilor și quasarilor, descoperire care a adus noi argumente probatorii pentru unitatea materială a lumii și universalitatea legilor naturii.

Teza filosofică a „interdependenței universale" a dobîndit, în acest fel, nu numai îmbogățiri considerabile în spațiul său de atribute, ci și un rol practic crescînd în combaterea multora dintre denaturările mistico-religioase care s-au manifestat în același domeniu de referință. Ne referim, de pildă, la prelungiri ale astrologiei, la multe dintre tezele dogmaticii religioase, care se constituie în cuprinsul unora dintre practicile grupărilor sectante contemporane.

Gîndirea dialectică s-a impus și se impune progresiv, pe temeiul descoperirilor din sfera fenomenelor cosmice. Dar această ascensivă evoluție nu este lipsită de momente contradictorii, de dificultăți inerente. Este ilustrativ, în acest sens, în aceste cadre de dezbatere ideatică, exemplul confruntărilor în jurul problemei singularității. Această problemă a fost adesea interpretată în chip idealist, în variante ale creaționismului. Dar prin acumulările științifice rezolutive, dinlăuntrul problemei și din sfera conexiunilor sale, aceste interpretări au fost infirmate de ipotezele privind corelația singularității cu un tip dat de lege fizică, existînd posibilitatea de a apărea și acționa procese fizice încă necunoscute. Unele școli de gîndire contemporane aduc contribuții esențiale în acest sens. Construcția unei imagini filosofice noi asupra lumii, imagine care îngustează decisiv aria abordărilor și interpretărilor teologice, ducînd chiar la strangularea acestora este alimentată de descoperirea unor noi canale de informație, de elaborarea modelelor generalizate ale universului, de fundamentarea termodinamicii relativiste, de dezvoltare a astronomiei neutronice și altele. Apariția și dezvoltarea spectaculoasă a științelor de graniță, a celor de interferență , a unor domenii științifice cu totul noi (matetica, ekistica etc.), reprezintă deopotrivă, izvoare argumentative pentru capacitatea nelimitată a omului de a pătrunde în legități noi, de a surprinde conexiuni dialectice ale realității, care îmbogățesc sistemul de idei ale filosofiei materialist dialectice și istorice.

Ne-am oprit, cu precădere, la exemple din domeniul fizicii. Date complementare și similare ne oferă, într-un număr foarte mare și care se extinde mereu, chimia, biologia, științele socio-umane, tehnologiile actuale. Întregul front al cunoașterii științifice și acțiunii tehnice, în unitatea și diversitatea lor, se înscrie în acest flux al dovezilor raționale privind materialitatea lumii, unitatea sa, infinitatea sa. Anume curente idealiste (pozitivismul logic, operaționismul sau convenționalismul) au făcut considerabili pași înapoi ca urmare a extinderii și adîncirii imaginii noastre despre cauzalitate și determinism, despre structural și genetic. Omniprezența dezbaterilor contemporane despre hadroni, quarkuri și alte entități din fizica particulelor elementare evidențiază noi atribute ale materiei, oferă noi și noi informații cu privire la diversitatea situațiilor cauzale și evolutive.

Desigur, se fac unele speculații iraționaliste, teologice pe marginea unor limite actuale, firești de altfel, ale cunoașterii umane. Așa-zisul „principiu al limitelor", de pildă, este pus în contradicție cu optimismul cognitiv, cu însăși cognoscibilitatea. În legătură cu raporturile de incertitudine, cu realitatea subatomică a obiectelor fizice, cu rolul subiectului uman în experimente, cu reducția limbajelor științelor se încearcă postularea unor teze care să pună sub semnul îndoielii capacitatea omului de a pătrunde la esențe ce ar rămîne dincolo de putința inserției cognitive a omului în sferele existenței sale. „Limitele" cunoașterii nu sînt însă limite de principiu, ci de context. Ele sînt depășite permanent tocmai prin esențializări ale actelor cognitive iar frecvența mare cu care apar noi descoperiri „de vîrf" atestă gradualitatea și permanența cunoașterii, forța sa de a „decodifica" realitățile, de a scoate din „taină" multiple domenii ale existenței naturale și sociale. Ceea ce, mai departe, se constituie într-un puternic „front ideatic" în fața prejudecăților și dogmelor teologice care se agită în jurul acestor probleme.

De altfel, se produc — în cîmpul fenomenelor doctrinare și religiozității contemporane — sensibile regrupări de poziție, în sensul „asimilării" forțate a unora dintre datele științelor contemporane. Între variabilele acestui curs se înscriu, de pildă, concepțiile fideiste caracterizate fie prin prioritatea pe care o acordă credinței în raport cu rațiunea și știința, fie prin încercarea de a le pune pe același plan. Cu ajutorul abordărilor filosofice fideiste, unele culte și religii se străduiesc să „ajusteze" tezele lor dogmatice, în așa fel încît — fără a le altera sensul și esența — să demonstreze că s-ar putea afla în raport de compatibilitate cu datele științelor. În acest mod apar multiple mixturi teologice dintre cele mai ciudate, înlăuntrul cărora adevărul și falsul sînt silite să conviețuiască în chip artificial, urmărindu-se să se dea o turnură modernă, credibilă, neconservatoare dogmaticii religioase.

Ne-am referit la acest exemplu pentru a sublinia ideea că „modernizarea" religiei reprezintă o replică, dar una neviabilă, la avansul pe care îl înregistrează gîndirea filosofică materialist-dialectică și istorică pe baza organicei asimilări a datelor științelor contemporane.

Așadar, privind lucrurile dintr-o dublă persoectivă — cea a filosofiei noastre și cea a rutelor moderne ale dogmaticii religioase — vom conchide că educația materialist științifică și umanist revoluționară reprezintă un amplu demers formativ, în cadrul căruia se cuprinde atît modelarea filosofică a gîndirii umane cît și spiritul critic, combativ, decodificator în raport cu evoluțiile teologice actuale. Este necesar în acest sens, așa cum în chip legitim subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „să acordăm mai multă atenție combaterii cu fermitate a concepțiilor retrograde, a misticismului. Să formăm la toți oamenii, la tineret o concepție științifică despre viață, corespunzător uriașelor cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, care demonstrează justețea concepției materialist dialectice și istorice despre lume, materialitatea lumii și dă o perspectivă minunată pentru noi și noi cunoașteri..."

Conf. dr. ACULIN CAZACU ■

Informatica, la ordinea zilei

Simpozionul INFORMATICA ȘI CONDUCERE organizat la Cluj-Napoca începînd cu anul 1975 a ajuns la cea de-a XII-a ediție, care și-a desfășurat lucrările în zilele de 8—10 iunie 1988, în prezența a peste 800 de participanți din întreaga țară. Referatele generale au fost prezentate de Eugeniu Niculescu-Mizil (Cibernetizarea și informatizarea în concepția Partidului Comunist Român), dr. ing. Dan Roman (Implicații sociale ale dezvoltării tehnicii de calcul), dr. Emil Munteanu (Medii de programare), dr. Vasile Peteanu (Cîteva realizări recente destinate optimizării și modernizării proceselor de organizare și conducere), dr. Virgil Enătescu (Informatica și medicina de mîine), ing. Ovidiu Bartoș (Probleme actuale și de perspectivă în realizarea de echipamente românești de teletransmisie), dr. ing. Marius Guran (Tehnologii cheie — opțiune prioritară în modernizarea industriei), prof. dr. ing. Andrei Albu (Contribuții și perspective privind automatizarea prin robotizare în ingineria sistemelor de producție), ec. Vasile Moldovan (Trecerea de la prelucrări concentrate de date la informatica distribuită. O experiență recentă la C.U.G. Cluj-Napoca), dr. ing. Valerie Marinescu și ing. Victor Popescu (Implicațiile profilului tehnic asupra profilului profesional al producătorilor și utilizatorilor de sisteme și produse program), ing. Nicolae Patrubany (Locul calculatoarelor personale în societate).

În cele 12 secțiuni ale simpozionului CONDINF '88 au fost prezentate peste 400 de comunicări, rezultate din preocuparea informaticienilor din țara noastră de a utiliza cît mai eficient tehnica de calcul și echipamentele — aproape în întregime realizate în România ! — în conducerea și organizarea proceselor economico-sociale. O adevărată explozie s-a înregistrat la această ediție în sfera comunicărilor vizînd utilizarea calculatoarelor personal-profesionale, a mini și mai ales a microsistemelor de calcul. Secțiunea elevilor, nelipsită din programul simpozionului la nici una din ediții, a fost o adevărată sărbătoare și un simbol al speranței că în lumea informaticii românești vin generații cu o temeinică pregătire. Și n-au venit doar elevi din liceele de informatică. Au venit și din Satu-Mare, și din Tg. Secuiesc, și din Oradea, și din Tg. Mureș.

Dincolo de dezbaterile din secțiuni și de mesele rotunde organizate ad-hoc — foarte numeroase la actuala ediție, semn al nevoii acute de schimb de idei, de informații și chiar de produse program — au fost programate și numeroase mese rotunde dintre care amintim: Medii de programare pentru inteligența artificială, De la informatică la teleinformatică, „Moștenirea Odobleja" — după un deceniu (Organizată cu sprijinul Editurii Militare, în prezența lui Ștefan Odobleja-jr., în perspectiva realizării unei monografii a savantului), Formarea și perfecționarea pregătirii profesionale în informatică, Proiectare de software asistată de calculator ș.a.

În holul Casei de cultură a studenților a fost organizată și o amplă expoziție de tehnică de calcul și informatică — EXPRODINF '88. O expoziție ce a vrut să marcheze un moment nostalgic : cu două decenii în urmă, la Cluj-Napoca se realiza primul calculator electronic românesc — DACICC-1, încadrat în generația a II-a, dar cu multe elemente ce prefigurau cea de-a treia generație de calculatoare și cu multe „rezolvări" hard și soft ce făceau parte din categoria prioritățiior românești.

De un larg interes s-au bucurat cele mai recente produse informatice ale Centrului Teritorial de Calcul Electronic din Cluj, devenite deja instrumente de lucru în mîna proiectanților din industrie, în efortul de modernizare și de creștere a productivității muncii. La Centrul de Calcul Electronic al Universității din Cluj-Napoca s-au realizat demonstrații cu noul sitem de operare românesc „U" proiectat la Cluj-Napoca.

A fost o manifestare, așa cum e recomandă și tradiția, utilă mijlocind necesare schimburi de informații între participanți, dar și un firesc prilej de confruntare între cercetători, proiectanți, specialiști și cadre didactice din învățămînt și, firesc, între masa largă a utilizatorilor.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Se anunță două noi medicamente

Oficiul Național pentru Invenții și Mărci a acordat de curînd două brevete de invenție medicilor orădeni. Aristina și Ludovic Elthes, cunoscuți publicului larg ca autori ai unui tratament original destinat combaterii afecțiunilor hepatobiliare. De data aceasta, cercetările lor s-au finalizat prin realizarea a două preparate cu un alt profil terapeutic. Este vorba de un unguent propus în terapia bolilor de piele și de un medicament antialergic.

Produsul dermatologic se recomandă prin proprietăți antiinflamatorii, cicatrizante, epitelizante și este destinat în tratamentul unor leziuni ale pielii și țesuturilor subcutanate, de diferite etiologii : escare, arsuri de gradul I și II, eczeme seboreice și uscate, plăgi diverse, impetigo contagios, furunculoză, herpes, plăgi postoperatorii, prurit de cauze diverse, degerături, erizipel, fisuri anale, acnee etc. Titularul de brevet, Întreprinderea de antibiotice din Iași și-a exprimat dorința de a-l fabrica pe scară industrială.

Medicamentul antialergic este recomandat mai ales în tratamentul unor afecțiuni alergice cronice, și în mod special în combaterea astmului bronșic, eczemei și urticariei, precum și în rinite cronice de cauze diferite. Caracterul de noutate i-l conferă faptul că, în compoziția sa, se află o categorie de substanțe active utilizate pentru întîia oară în bolile alergice. Este vorba de un inhibitor de fosfodiesterază. Medicamentul a fost realizat în colaborare cu medicii Gh. Fenyes, Vasile Marcon și farm. Gh. Mermeze (toți de la Spitalul teritorial din Aleșd — Bihor, unde preparatul se administrează în mod curent) și cu concursul doctorului Gavril Băruță (Facultatea de medicină din Cluj-Napoca) și dr. Floare Voit, de la stațiunea Băile Felix. Preparatul a primit tot de curînd și avizul de necesitate, deci dreptul de a fi experimentat în clinici.

În legătură cu preparatul „Elcohep", extras vegetal folosit în terapia bolilor hepatobiliare, deocamdată doar sub supravegherea medicilor Aristina și Ludovic Elthes, sîntem în măsură să anunțăm că șarja zero va fi produsă în această toamnă la Laboratorul „Plantavorel" din Piatra Neamț.

LIVIU TIMBUS ■

Cu simțul datoriei față de cetățean

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Avînd treburi prin București, ne-a vizitat la redacție tovarășul Doru Iancovici, președintele Cooperativei meșteșugărești „Drum Nou" din Tîrgu-Jiu, care ne-a înmînat un **răspuns la Scrisoarea Comentată „Așteptam alt răspuns"**. Iată-l, puțin prescurtat : „Tovarășa Elisabeta K. s-a încadrat începînd cu data de 01.06.1985 prin transfer în interes de serviciu. De la început i s-a asigurat un loc de muncă în cadrul atelierului de flori artificiale, accesibil infirmității de nevăzător, unitatea neavînd activitate în specificul meseriei în care este calificată tovarășa E.K. Încă de la început, cooperativa noastră i-a repartizat un apartament pentru întreaga familie în zona Abator. Constatîndu-se, ulterior, că deplasarea tovarășei Elisabeta K. se face greoi, conducerea cooperativei a eliberat un alt apartament, chiar în imediata apropiere a unității, pe care l-a oferit familiei cu scopul de a înlătura greutățile întîmpinate cu transportul pînă la serviciu și înapoi la domiciliu, apartament refuzat deoarece era mai mic decît cel în care locuiește. Ținînd seama de infirmitatea pe care o are, i s-a explicat că îi va fi greu să execute orice operațiune acasă, întrucît în atelier este ajutată de colegii de muncă în a-și realiza norma stabilită și a executa produse de calitate, asigurîndu-i-se și o retribuție corespunzătoare. După această discuție, a renunțat la ideea preluării muncii la domiciliu, deși conducerea cooperativei era dispusă să-i satisfacă cererea. În sprijinul petentei s-a venit, atunci cînd a fost posibil, cu ajutoare sociale sub formă de bani pentru întreținerea dînsei și a familiei sale. Cu data de 01.06., la cererea sa, conducerea cooperativei a aprobat trecerea tovarășei cu munca la domiciliu". Mulțumim și noi pentru operativitatea și înțelegerea de care s-a dat dovadă în rezolvarea acestui caz.

■ **Nicolae Apostol** din Ploiești ține să ne comunice o plăcută surpriză pe care a avut-o de curînd. A cumpărat dintr-un magazin din Ploiești un cărucior sport pentru nepotul dînsului în vîrstă de opt luni. După numai cîteva zile, unul din cauciucuri s-a rupt, rămînînd practic fără cărucior pentru că în magazinul din zonă nu se găsesc cauciucuri de rezervă. Datorită unui viciu ascuns, cauciucul avea un gol de turnare. A mai observat că aceeași soartă o va avea și un al doilea cauciuc. S-a hotărît să se adreseze întreprinderii producătoare cu rugămintea de a fi ajutat prin înlocuirea cauciucurilor defecte. O recunoaște, a încercat marea cu degetul, cum se spune. „Pe data de 11 mai m-am adresat întreprinderii „Emailul Roșu" din Mediaș cu rugămintea de a-mi înlocui cele două cauciucuri și spre marea mea satisfacție numai după 11 zile am primit prin poștă un colet cu patru cauciucuri. Uimit am fost și cînd am primit două zile mai tîrziu și o adresă prin care întreprinderea mă anunța că mi-a trimis cauciucurile, iar eu să urmăresc ridicarea lor. Sînt profund fericit că rugămintea mea a avut rezonanță la Întreprinderea „Emailul Roșu" Mediaș, că pe lîngă multitudinea de probleme ce le ridică producția acestei întreprinderi, conducerea și colectivul de oameni ai muncii au găsit un mod atît de civilizat de a rezolva remedierea unui neajuns minor. Căldele mele mulțumiri acestei întreprinderi pentru seriozitatea cu care a privit și rezolvat cererea mea".

■ **Regionala Căi Ferate București** : „Urmare a articolului apărut în nr. 19 al revistei Flacăra din 13 mai 1988, intitulat **„Cine îl controlează pe controlori ?"**, în care se semnalează aspecte negative din activitatea controlorilor de bilete din Regionala C.F. București, constatate la data de 26 aprilie, vă facem cunoscut următoarele : Cercetările efectuate de organele noastre au confirmat aspectele semnalate în articol, în sensul că tov. Ivan Gheorghe, controlor bilete, s-a prezentat la trenul 8 313 fără a fi uniformizat corespunzător. De asemenea, s-a stabilit că tov. Niță Gheorghe a dat dovadă de lipsă de tact, manifestînd nervozitate și lovind cu cheia de compartiment (nu cu „boxul") în peretele vagonului. Pentru nereglementările săvîrșite, cele două organe de control au fost sancționate disciplinar și atenționate că în caz de recidivă vor fi scoase din funcție.

■ Cîteva vești bune pentru cei care ni s-au adresat cerînd sprijin privind găsirea unui loc de muncă corespunzător posibilităților lor : **Gheorghe Palionaș** din București a fost repartizat pe postul de electrician la Întreprinderea Motoare Diesel ; **Carmen Dioszegi** din Cluj-Napoca lucrează începînd cu data de 25 mai la Întreprinderea de confecții „Flacăra" din localitate, ca muncitoare necalificată ; **Eugenia Răileanu** din București a primit repartiția la Întreprinderea Tricodava ; **Patriche Sandu**, absolvent al Liceului industrial nr. 2 Galați, patronat de Șantierul naval, calificat ca lăcătuș, nemaiputînd din motive medicale să lucreze în Șantierul naval, a primit un alt loc de muncă ; **Livia Tilică** din comuna Șotînga-Dîmbovița a fost angajată ca muncitor necalificat permanent ; **Adriana Claudia Burcin** din Ploiești a fost angajată în funcția de vînzător-remizier la I.C.S.M.I. Ploiești ; **Marioara Anton** din comuna Măgurele, Sectorul Agricol Ilfov, a fost repartizată în vederea efectuării stagiului de practicant la Institutul de Fizică Atomică din comuna Măgurele.

■ Doi cititori ai revistei răspund solicitării de a ne furniza informații despre cum se poate procura **pedicuță**, planta din care se fac ceaiuri care ajută în **tratamentul împotriva fumatului**. Mihai Aramă din Galați, care a folosit personal ceaiurile de pedicuță și s-a lăsat de fumat din anul 1979, ne spune că în piețele orașelor mari — Galați, Iași, Oradea, Timișoara, București — sînt vînzători de plante medicinale de la care se poate cumpăra și pedicuță. Planta se mai poate procura și de la domiciliul unor cetățeni care se ocupă cu recoltarea și vînzarea plantei prin colet, prin poștă contraramburs, pe baza unei scrisori trimisă de solicitant. Iată trei adrese : Gavră Nicolae, Poenii de Jos, nr. 7, Comuna Bonțești, Of. Poștal Sudrigiu, cod. 3 533, jud. Bihor ; Grue Constantin, aceeași adresă, numai că la nr. 3 ; Cergan Nicolae, Telega, Cîmpina, jud. Prahova, cod. 2 167. Cititorul Marin Viorel din București ne dă adresa lui Radu A. Ion, sat Făget, comuna Gura Viitoarei, jud. Prahova, cod. 2 112, care livrează plantele medicinale în aceleași condiții. Amîndoi cititorii nu uită să ne atragă atenția că la ceaiul de pedicuță trebuie adăugată o doză corespunzătoare de voință.

■ **Constantin Holban**, pensionar din Buzău, ne relatează într-o emoționantă scrisoare, zilele dramatice pe care le-a trăit în urmă cu un an cînd, într-un timp foarte scurt, a suferit 3 infarcte de miocard. Viața i-a atîrnat de un fir de păr. Competența și dăruirea colectivelor de medici și asistenți de la Spitalul județean Buzău, Secția de reanimare, condusă de dr. Marin Petre, a Clinicii de cardiologie a Spitalului Fundeni conduse de prof. dr. Costin Carp și conf. dr. Radian Petrescu au redat vieții un om. Cînd mă gîndesc, ne scrie Constantin Holban, prin ce momente de grea încercare am trecut, cînd mă gîndesc la efortul depus de cadrele medicale, oricît m-aș strădui, nu găsesc cuvintele cele mai potrivite care să exprime mulțumirile mele pline de recunoștință pentru toți cei ce au contribuit la salvarea vieții mele în atîtea rînduri. Tuturor le doresc din inimă să aibă parte de cît mai multe satisfacții sufletești și profesionale iar drept recunoștință pentru nobila lor muncă de salvare și alinare a suferințelor, precum și pentru salvarea inimii mele bolnave le trimit gîndul meu cel bun.

■ Pentru **Silviu Antoniu** din **Arad, schimbarea Mersului Trenurilor** a însemnat o problemă neplăcută. Are 77 de ani și un fiu căsătorit în Galați. De 3—4 ori pe an se deplasează la Galați împreună cu soția pentru a-și vedea copiii și nepoții. Pînă de curînd, drumul dura 14 ore și jumătate. Pleca din Arad cu accelerатul 226 la ora 19 și 20, ajungea în București a doua zi dimineața la ora 5 și 34, de unde lua accelerатul 721 cu plecarea la ora 6 și sosirea la Galați la ora 9,40. După noul mers al trenurilor, deși accelerатul 226 pleacă din Arad la 19 și 11, sosește la București la 5 și 55, deci face drumul cu o jumătate de oră mai mult. De ce un accelerат parcurge aceeași distanță cu o jumătate de oră mai mult în timp de vară nu ne putem explica. Probabil din cauza unor lucrări pe traseu. În orice caz, Silviu Antoniu și soția nu se pot transborda în cinci minute în accelerатul 721 și sînt nevoiți să aștepte în gară plecarea rapidului 77, la orele 13 și 40. Drumul Arad — Galați durează acum aproape 22 de ore, ceea ce este de-a dreptul chinuitor. Rugămintea familiei Antoniu către Departamentul Căilor Ferate este să se revină la vechiul orar de sosire al accelerатului 226 în stația București.

■ **Valeriu Bogdan** din **Livezile, județul Timiș** : „Am citit despre **„apa vie" din Ivanda**, localitate din județul nostru. A fost exportată și în multe țări. În luna mai, anul trecut, m-am dus la Ivanda după apă pentru a face o cură în speranța că îmi voi ameliora artrita de care sufăr. Am constatat că procesul de exploatare al acestor izvoare bate pasul pe loc. Nu este stație de îmbuteliere și nici lucrări care să permită primirea pacienților în anii 1989 și 1990. De asemeni, se bate pasul pe loc și în fabricarea tabletelor din sărurile apei după recomandarea medicului timișorean Ionel Dinu. Din informațiile pe care le dețin, vechii proprietari ai acestor izvoare au făcut averi din exploatarea lor. În ultimul timp au fost descoperite alte trei izvoare. Pentru a putea vindeca mulți suferinzi de la noi cît și din alte țări, aducînd, totodată, țării și beneficii, propun să se urgenteze exploatarea acestei importante surse de sănătate".

■ **Ecaterina Dobre** din **Galați** : „Fiul meu, Bogdan, este student la medicină în anul VI și locuiește în București, B-dul N. Bălcescu 5, bl. Dunărea, ap. 19. Luni, 30 mai, la accelerатul 721, fiul meu a încredințat unui călător două genți de voiaj care conțineau unele obiecte și lucrarea lui de diplomă în ciornă. Trebuia ca eu s-o dactilografiez și s-o leg la Galați. Fiind după un concediu medical mai lung, în prima zi de serviciu, am fost reținută și am întîrziat puțin și nu am mai găsit la vagonul 9, locul 43 pe tovarășul căruia fiul meu îl încredințase genții. Am așteptat cîteva zile un mesaj telefonic, care nu a venit. (În genți există cîte un cartonaș cu numele și numărul de telefon de la București, pentru orice eventualitate). Sînt disperată că din cauza mea s-a pierdut lucrarea de diplomă la care fiul meu a lucrat aproape un an, mai ales că, acum cînd a intrat în ultima sesiune de examene și nu are timp să o reconstituie. Am o mare rugăminte : cel care a transportat genții sau cel care le-a găsit să înțeleagă situația și să trimită lucrarea sau să o aducă la adresa : Ing. Ecaterina Dobre, Galați, str. 6 Martie nr. 1, ap. 3, telefon 1 27 86. Îi voi fi recunoscătoare pentru bunăvoință".

■ Un grup de elevi și muncitori din Cîg — Satu Mare ne roagă să-i sprijinim în următoarea problemă : „Satul Cîg aparține de Tășnad, un oraș frumos, care în ultimul timp s-a dezvoltat mult. Mulți elevi din satul Cîg se înscriu la liceul din Tășnad pentru a absolvi 12 clase, unde se pregătesc pentru a deveni muncitori la Fabrica de lemn sau în alte unități. Majoritatea bărbaților fac naveta la Tășnad. Autobuzele orașului, care fac legătura cu satul nostru, circulă după următorul program : (plecarea din Tășnad) 5,05 și 15,15... A mai fost un autobuz la ora 18, care s-a desființat. Acest program al autobuzelor nu este bun pentru că elevii pierd vremea dimineața de la ora 6 și 10 pînă la ora 8, cînd încep cursurile, iar după-amiază stau prin oraș de la ora 14 la ora 15. La fel și muncitorii care își pierd timpul în loc să se ocupe de agricultură. N-ar fi mare problemă cu naveta dacă drumul ar fi asfaltat sau măcar pavat, însă iarna sau pe timp de ploaie este impracticabil. Modernizarea drumului a început în anul 1961, dar după ce s-a făcut un kilometru s-a renunțat la ea pînă în 1985, cînd s-au mai asfaltat doi kilometri. Menționăm că în ziarul «Cronica» a fost un articol în care se spunea că acest drum „e ca și terminat", însă noi am rămas cu drumul neterminat și autobuzul scos".

Pagină realizată de OPREA GEORGESCU ■

Scrisoare comentată

Calcul rece pentru o inimă fierbinte

Iustinian Ivorciuc din Ostra, județul Suceava are o supărare de inimă. În 12 februarie 1979 a înfiat pe minorul Ioan Nastiuc, născut la 26 ianuarie 1969. Băiețelul avea pe atunci 10 ani. A locuit la familia Ivorciuc trei ani, pînă în anul 1982. Influențat de tatăl lui, Gheorghe Nastiuc, s-a întors înapoi la acesta. Iustinian Ivorciuc a umblat în județ cu Nastiuc Gheorghe pentru ca băiatul să revină la el unde avea condiții foarte bune de creștere și educare. Sentința judecătoriei Cîmpulung-Moldovenesc obligă pe Gheorghe Nastiuc să înapoieze minorul celui de care fusese înfiat. „Copilul, ne scrie tatăl legal și părăsit, nu a venit și stă și-n ziua de azi la tatăl lui natural. Trece pe drum și nici nu mă salută. Îmi aduce injurii mie și familiei". Este durerea firească a unui om care a vrut să facă bine și, iată, a ieșit rău. În aceste condiții, Iustinian Ivorciuc a vrut să anuleze înfierea, dar Tribunalul Județean i-a respins cererea. Nu cunoaștem motivele de respingere a acestei acțiuni probabil ele, din punct de vedere legal, sînt întemeiate, s-au asumat atunci, în 1979, niște obligații. Întrebarea este alta. Tatăl copilului, cel natural, a consimțit într-o perioadă a vieții lui să-și înstrăineze copilul. Cînd acesta a mai crescut, i-a convenit să-l aducă înapoi. Acum băiatul a crescut, are 19 ani. El a ieșit din cercul de creță caucazian, și tatăl, în cazul nostru, nu-l mai pot prinde de cîte o mînă și să și-l dispute. Nici o instanță nu l-ar mai putea obliga să stea într-o familie sau alta. Întrebarea este de ce tatăl copilului, Nastiuc Gheorghe nu reglementează legal problema ? Sau, de ce băiatul care injură pe cel care a vrut să-i facă un bine nu desface el înfierea ? Ar putea s-o facă. Oameni demni și cu o mîndrie bărbătească ar trebui să nu lase lucrurile încurcate. Poate că Iustinian Ivorciuc s-a purtat rău cu el, poate că nu l-a iubit îndeajuns și băiatul s-a simțit străin. Cei doi de ce se complac în situația asta ? Pentru că, probabil, se gîndesc la viitoarele avantaje materiale care vor decurge din această situație nefirească, zicem noi. Va urma o moștenire, vor urma niște drepturi. Înfierea este un gest de suflet pe care nu foarte mulți sînt capabili să și-l asume. Cei care se hotărăsc să înfieze un copil sînt demni de stima noastră. Ei își iau o datorie, o responsabilitate și nu vedem ce ar avea de cîștigat din punct de vedere material din asta. Ar trebui, în schimb, să fie răsplătiți cu afecțiune și iubire. La recunoștință nu se așteaptă aproape nimeni. Copiii cresc, își fac viața lor și nu de puține ori îi cam uită chiar pe proprii lor părinți.

Credem că e de datoria lui Ioan Nastiuc, acum bărbat în toată firea, să anuleze el însuși înfierea. Asta dacă este un om adevărat, dacă nu urmărește interese meschine, dacă toată atitudinea lui nu este urmarea unui calcul rece, mult prea rece.

OPREA GEORGESCU ■

Poșta redacției

Ana E. Ion — com. Păușești (Vilcea) : Dacă vă referiți la ajutorul pentru mamele cu mai mulți copii, acesta se acordă mamelor care îndeplinesc prevederile Decretului 410/1985 pe tot timpul vieții lor. ● **Tache Cristian** — Ploiești : N-am înțeles ce doriți să aflați. Adresați-vă serviciului P.I.R. din unitate. ● **Pătrașcu M. Maria** — com Rusănești (Olt), **Iordache Ileana** — satul Chițorani, com. Bucov (Prahova) : Puteți, dar continuați activitatea pînă la primirea deciziei. ● **Chita Vasile** — com. Vedea (Giurgiu) : Probabil că veți recupera în perioada următoare. ● **Dracinschi Ioan** — Botoșani : Adresați-vă Miliției municipiului. ● **Tufulcasa Iancu** — satul Piria, com. Argetoaia (Dolj) : Dv. aveți dreptul la lot în folosință, dar fiul și nora nu îndeplinesc condițiile statutare pentru a deține lot. ● **Macec Elena** — Baia Mare : De ce oare ne-ați mai trimis o scrisoare de 6 pagini, datată 18.03., cînd situația era rezolvată de la 1.03.'88 ? ● **Dunca I. Vasile** — Baia Mare : Cererea dv. a fost rezolvată la Arhiva C.F.R. Turnu Roșu, cu fișa 925/86 și expediată la 12.02.1987 cu borderoul nr. 13 poziția 25 la Antrepriza construcții-montaj Cluj, pentru a vi se elibera adeverința solicitată. Adresați-vă deci acolo. ● **Tărmure Maria** — Hunedoara : Soția are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vîrstă și de durata căsătoriei, pe timpul cît este invalidă de gradul I sau II ori dacă nu este încadrată în muncă la data decesului soțului și are în îngrijire unul sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 6 ani (art. 41 al. 2 Legea 3/1977). ● **Nicolau G. Nicolae** — București : Publicația „Programul Loto-Pronosport" apare săptămînal într-un tiraj de 55 000 exemplare, difuzate de Direcția de expediere a presei pe bază de abonament sau vînzare cu bucata. ● **Socaciu Mariana** — Cîmpia Turzii : Conducerea A.E.I. Tritanul de Jos a analizat posibilitățile de soluționare favorabile a situației și urmează ca după concediul de maternitate să vi se asigure un loc de muncă pe măsura stării sănătății dv. ● **Greeu A. Emil** — București : În prezent, gestiunea financiar-contabilă a asociației este verificată. Urmează ca toți restanțierii, printre care figurați și dv., să vă plătiți datoriile și totul va intra în normal. ● **Cojocaru Tița** — com. Palazu Mare (Constanța) : Prezentați-vă cu adeverințele pentru munca depusă la C.A.P. Chirnogeni și Palazu Mare la C.A.P. Cudalbi în vederea întocmirii dosarului de pensionare. ● **Coman Maria** — Sibiu : Pensia de gr. II se acordă, conform art. 25 (3) din Legea 3/1987, în proporție de 85 la sută din gradul I, atît pentru accident de muncă, cît și pentru boală obișnuită. Pensia tatălui dv. este corect și legal stabilită. ● **Andrei Nicușor** — Brașov : Situația dv. locativă va fi rezolvată, urmînd a primi o garsonieră confort I în str. Visinului sau în str. Spicului. ● **Pasăre Gheorghe** — București : Pensionarii de invaliditate gr. I—III sînt revizuiți medical la termenele stabilite de comisiile de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă. Neprezentarea atrage suspendarea plății pensiei începînd cu luna următoare.

REGHINA VARVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

ANTRENORII NU MERG LA ȘTRAND?

Temperatura urcă vertiginos. Remediul cel mai la îndemînă: ștrandul. Mai ales în marile aglomerații urbane cum este Capitala. De la Buftea la Cernica, pe salba de lacuri sau fără legătură cu aceasta, sînt 74 de ștranduri. Elementul lor comun — apa. Adesea și soarele, poate și aerul. Dar apa este simbolul agrementului nostru în zilele toride ale verii. Agrement care depinde și de sensul pe care-i dăm „ieșirii la iarbă verde". Cei mai adesea, asta înseamnă mici și bere pe malul lacului. Dar poate fi apa și altceva decît un martor tăcut la satisfacerea nevoii noastre de a ieși din cotidian? Pot fi ștrandurile și altceva decît o încîntă pentru praznice în aer liber? Pot fi ele, mai direct spus, și un spațiu de practicare a sportului? În căutarea răspunsurilor, ne-am „plimbat" îmbrăcați de stradă prin mai multe ștranduri ale Capitalei, la sfîrșitul săptămînii trecute.

APĂ ȘI ATÎT

În ștrandul Drumul Taberei sînt trei bazine, așa numite „olimpic", „de polo" și „pentru copii". Curățenia este impecabilă, deopotrivă pe pămînt și în apă. Soții Maria și Constantin Dumitrescu, ajunși la o vîrstă venerabilă, îngrijesc debarcaderul și ștrandul din parcul Moghioroș cu minuția unor gospodari de modă veche. Bazinele sînt primenite zilnic cu apă de izvor, din puțuri subterane. „Duminicile, ștrandul este asaltat de nu mai ai loc să arunci un ac. Pentru că, alături de cinematograf, este singurul loc de agrement la îndemîna locuitorilor cartierului. Noi putem oferi doar curățenia, cursurile de inițiere în înot și cele trei mese de ping-pong. Spațiul nu ne permite să diversificăm activitățile sportive. Odată cu începerea vacanței, vor fi mulți doritori să învețe înotul. Deocamdată s-au înscris 28. Într-un sezon, cam 500 de copii învață să înoate aici, uneori organizînd și cîte patru serii pe zi".

Oaza de apă din cartierul Militari se numește ștrandul Uverturii și aparține tot de I.C.A.B. Strădaniile responsabilei Virginia Constantinescu, de cinci ani „paznic de far" aici, sînt inerent limitate de însuși perimetrul incintei, nu cu mult mai încăpătoare decît suprafața celor două bazine, „mare și mic", „pentru adulți și pentru copii". Luciul de apă rămîne tentația primordială a copiilor din cartier, și chiar dacă și aici se organizează obișnuitele cursuri de inițiere, majoritatea „clienților" sînt dintre cei care au învățat să înoate în sezoanele trecute. Prin jurul bazinelor, s-ar mai putea încinge cîte-o miuță, dar numai cu bunăvoință față de țepii de iarbă proaspăt cosită. În ștrand zace de vreo cinci ani o gheretă din acelea la care se vînd înghețată și răcoritoare. Nimeni n-o folosește, nimeni n-o revendică.

La Băneasa (porțiunea de ștrand a I.C.A.B.), temperatura la umbră era duminică la amiază de 30° Celsius. Poate de aceea nimeni nu se înghesuia la centrul de închiriat obiecte sportive. Animație era doar pe alee (obișnuitele „campionate" de tenis cu piciorul) și pe terenul de volei, unde se întreceau echipe de la C.S.S. Rapid (respectiv, elevi la Liceul industrial nr. 12). Printre competitoare, echipa de juniori III a clubului, recent cîștigătoare a campionatului municipal și aflată în pregătiri pentru festivalul de mini-volei de la Tîrgu Mureș. Profesorul Ion Șoacă argumentează că inițiativa de a veni cu echipa la ștrand (dar și cu fileul și mingile necesare) a vizat trei lucruri: să suplinească lipsa de competiții din această perioadă, să ofere motiv de atracție spre volei și altor copii prezenți în ștrand și, nu în ultimul rînd, să-i împiedice pe elevii din echipă să-și piardă timpul brambura.

TENIS, ADICĂ VENITURI

Ștrandul Tineretului este împărțit în două, ca să nu existe confuzie: într-o parte, două bazine pentru publicul larg (cam 10 000 de vizitatori într-o zi de duminică) și-n alta, trei bazine pentru polo, sărituri și înot, rezervate grupurilor de sportivi care participă la diferite competiții. Durerea mare este că, în prima zonă, toate terenurile de jocuri sportive au fost transformate în terenuri de tenis, 14 la număr și care pot fi închiriate cu ora sau prin abonamente. Instructorii Dan Marcu și Gabi Cerbu se ocupă de inițierea în acest sport (cursuri de 15 zile), Mircea Toma se ocupă cu hărnicie de îngrijirea terenurilor, dar, cum spuneam, numai tenisul de cîmp nu poate salva impresia că-n acest ștrand s-ar face sport. De altfel, conducerea C.M.B.E.F.S. se arăta preocupată de efectele pe care le-a generat proliferarea terenurilor de tenis (de vreo 8 ori mai multe în prezent față de acum 10 ani): performanțe pe măsură n-au apărut în tenisul de cîmp, pentru că aceste terenuri, amenajate, de regulă, în locul celor pentru jocuri sportive (unde acum se constată o criză) au mai mult rolul de a aduce venituri celor care le-au amenajat. În rest, la ștrandul Tineretului se poate învăța înotul, din ce în ce mai bine, chiar pînă la limita cînd unii copii pot trece spre bazinele marii performanțe.

SPORTUL N-ARE LOC DE CURĂȚENIE?

Pe 13 iunie ștrandul Dimbovița a împlinit un an de la inaugurare. Obiectiv edilitar de referință în noua înfățișare a Capitalei, ștrandul de la intrarea Dimboviței în București continuă să fie în centrul atenției tuturor factorilor de la I.C.A.B. pentru că, asemenea oricărui lucru nou, și aici se mai găsește cîte ceva de adăugat sau îmbunătățit. Subinginerul Marcel Bezciotnii de la Direcția exploatare lacuri a I.C.A.B., coordonator al acțiunilor de continuă înfrumusețare a acestei zone, are ce spune: în primăvara asta s-au făcut plantări de brazi, tei, salcîmi și catalpă, gazonul a fost refăcut complet, în micile bazine ornamentale și-au făcut apariția peștii și nuferii („pînă în prima duminică mai călduroasă, cînd vizitatori certați cu bunul simț le-au tulburat, la propriu, apele"), s-a amenajat un debarcader cu 12 bărci (ce vă pot purta pînă la Grozăvești și retur), sînt umbrele, șezlonguri, jocuri mecanice, vestiare, se organizează și aici cursuri de inițiere la înot („doar doi solicitanți pînă acum; poate odată cu vacanța și după ce timpul se va stabiliza numărul lor va crește"). Strandul include două bazine olimpice, unul pentru adulți și două pentru copii — toate alimentate cu apă din rețeaua casnică. Întregul complex fiind, totuși, nou, încă nu s-au putut rezolva niște utilități strict necesare pentru o afluență de 10—15 000 de vizitatori — și spunînd asta, responsabila unității, Elena Gheorghiu, se referea mai ales la posturi publice de telefon și la cîteva unități sau puncte de alimentație publică.

Și mai izolat este debarcaderul de pe insula Dimbovița (responsabil Radu Alexe). Dotat cu 15 bărci și punct terminus (sau de plecare, cum vreți) al croazierei pe care două vapoare au început de simbătă s-o facă între stăvilar și insulă (o jumătate de oră dus și întors), debarcaderul nu este, deocamdată, decît un loc pitoresc prin meșteșugul celor care l-au gîndit și amenajat. Absența unui grup sanitar și-a unei cișmele cu apă (ca să nu mai vorbim de altele) nu este de natură să încurajeze un sejur aici — în afara pescarilor de ocazie ce împînzesc taluzul de beton.

„CU TINERII, SE POATE!"

Într-o discuție la conducerea Consiliului Municipal București pentru Educație Fizică și Sport n-a mai fost nevoie să parcurgem „itinerariul" acestor probleme, întrucît el era foarte bine cunoscut, președintele acestui organism, tovarășul Nicolae Stancu, fiind solidar cu „supărarea" noastră pentru starea sportului de masă în ștranduri. Fără a arunca... mingea în grădina vecinului, am înțeles că un plus de interes față de aceste probleme trebuie să-l acorde însăși proprietarii respectivelor unități, „care n-ar trebui să neglijeze posibilitățile și potențialul instituției sportive municipale. În această privință, colaborarea pe care o avem cu bazele de agrement ale tineretului și pionierilor constituie un exemplu demn de urmat. La Buftea, Străulești, Pantelimon, Băneasa, la «Voinicelul» și «Cutezătorii», ca să nu mai vorbesc de acest etalon pe care-l reprezintă Complexul studențesc TEI, acțiunile sportive pe care le organizăm în comun reprezintă cu adevărat un model pentru ideea de agrement în și prin sport de masă, pentru ideea de agrement activ, dacă se poate spune așa". O idee pe care C.M.B.E.F.S. încearcă — și reușește — s-o inoculeze îndeosebi în rîndul tineretului, întotdeauna mai predispus spre mișcare și întrecere sportivă decît, neapărat, spre „mici și bere" la iarbă verde... Așa se explică și succesul de participare pe care l-a avut duminica trecută inițiativa organizării în Parcul Tineretului a unor întreceri la jocuri sportive, pe terenuri amenajate în fiecare ungher care se preta la așa ceva. Cu ajutorul unei unități industriale (T.M.U.C.B.) care și-a făcut un bun renume de a privi cu înțelegere, amabilitate și promptitudine orice solicitare pe temă sportivă (remarcabilă, în acest context, atitudinea marilor sufletiști și iubitori de sport care sînt inginerii Vasile Stoichiță și Cornel Popescu) — deci cu acest sprijin, în Parcul Tineretului au prins contur terenuri de volei, baschet, handbal, pe care s-au întrecut peste 150 de echipe. O „masă rotundă" ad-hoc între toate cadrele implicate a condus la concluzia că astfel de acțiuni trebuie permanentizate — și vor fi permanentizate: pentru sectoarele 4 și 5 — în Parcul Tineretului, pentru 1 — la stadionul Tineretului („s-a încheiat rugby-ul de performanță, vor începe baschetul și handbalul de masă!"), pentru sectorul 2 — la „Morarilor", pentru 3 — la „I.O.R.", pentru sectorul 6 — în parcul Moghioroș.

Tineretului: 14 terenuri de tenis, dar nici un altul pentru vreun joc sportiv

Băneasa: o fișie de beton îndeamnă, desigur, la fotbal sau tenis cu piciorul

Dimbovița: un ștrand care, încet-încet, cucerește (sau este cucerit de) tinerii înotători

SEZONUL NE PROVOACĂ. CINE RIDICĂ MĂNUȘA?

Am dat acest exemplu recent pentru a demonstra că sportul își poate găsi locul cuvenit în incintele de agrement care ne stau la dispoziție. Dar, pentru a-l „aduce" acolo, trebuie făcut pasul de la aspectele pur gospodărești (strict necesare și acestea, desigur) la acțiunile care să dea viață ștrandurilor noastre. Cum a rezultat și din prezentul raid, condiții sînt peste tot. Dar, totuși, cine animă viața din jurul unui bazin de înot? Cine pune o mică trambulină, de pe care să se facă „inițieri" și-n acest sport? Cine să amenajeze pe înertul gazon destinat plajei terenuri de rezolvare „pe loc" a micilor dispute sportive? Cine să anime tronsonul Dimboviței dintre „Politehnică" și „Universitate" cu întreceri de canotaj (precum între Oxford și Cambridge, ca să ducem gîndul pînă la capăt, într-o comparație deloc neavenită)? Cine să împrumute splendidului lac Dimbovița trepidația sporturilor nautice, a yachtingului, iolelor, schiului pe apă?

În sfîrșit, cine ridică mănușa atîtor provocări spre sport pe care ni le lansează cu generozitate spațiile de care dispunem, dar și propria noastră nevoie, conștientizată sau nu, latentă sau reală, de a face din agrementul sfîrșitului de săptămînă o mult dorită și așteptată întîlnire cu mișcarea în aer liber?

OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de EUGEN NEGREA

La ștrand

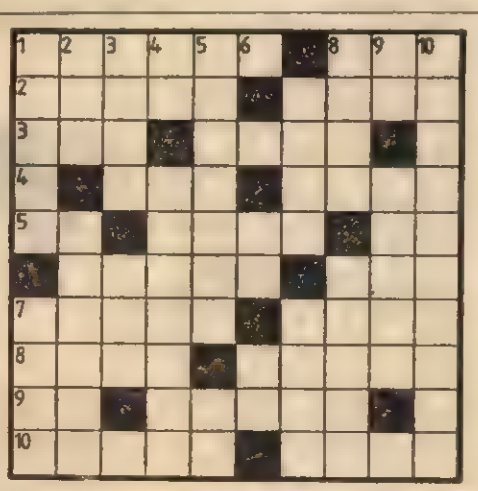

ORIZONTAL: 1) Locuri special amenajate pentru amatorii de înot — Corespunzător. 2) Baia de..., localitate în județul Mehedinți — Din cînd în cînd. 3) Ștrand comunal — Scăldat de apele mării. 4) Mediu propice pentru sporturile nautice — Farmec deosebit. 5) Apel! — A se iți (var.) — Eugen Băieșu. 6) Culoarea pielii după o expunere prelungită la soare — Localitate în Japonia. 7) A băga la cuptor — Papiotă cu ață. 8) Vechi locuitori din Campania — A merge pe apă. 9) Un cico pe jumătate! — Stă întins pe plajă. 10) Malul apei — Umbră... la figurat (!).

VERTICAL: 1) Pentru cei mici la scăldat — Cărbune pentru furnal. 2) A lucra pămîntul — Folosit la șters după baie. 3) Operă de Leoncavallo — Onomatopee pe lac. 4) Un fel de nămol — Bazin de înot. 5) Sportul practicat la ștrand — Bluze rustice. 6) La ieșirea din baie! — Post scriptum (abr.). 7) Exagerat de bronzați — Costum clasic de baie. 8) Pușcă — A se așeza pe loc. 9) Plaja la extremități! — Produs realizat fără parametrii ceruți. 10) Construcție special amenajată la bazin pentru evoluția săritorilor.

Dicționar: IȚII, OBU, OSCI, ZAZA.

GEORGE MAGHERU

Dezlegarea careului „Zbor de fluturi":
TOPIRCEANU; AMIRAL; RITM; TI; IVORIU; I; OZI; A; AP; LN; MICU; EVERAC; I; ȘAPTE; URI; RC; PA; LS; VN; OA; ND; ARAO; SCRISOARE; A; LOTREANU; AS; INELAR; TITA.

■ La Toronto (Canada) a avut loc reuniunea la vîrf a principalelor șapte state industrializate (Statele Unite, Marea Britanie, R. F. Germania, Franța, Japonia, Canada, Italia). La reuniune au fost abordate problemele situației economice, comerciale și financiare mondiale, exprimîndu-se îngrijorarea cu privire la tendința de creștere a dobînzilor pe plan mondial. Agenda dezbaterilor a inclus, de asemenea, aspecte ale implicațiilor datoriilor externe asupra țărilor în dezvoltare, aspecte ale creșterii protecționismului, ale evoluției relațiilor Est-Vest, ale combaterii terorismului și a traficului de droguri, chestiuni ale politicii agricole. În Declarația politică adoptată se exprimă convingerea participanților că dialogul și cooperarea constructive și realiste constituie mijlocul de întărire a stabilității între Est și Vest și de sporire a securității la niveluri cît mai scăzute ale armamentelor. În document este salutat acordul sovieto-american cu privire la lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune, relevîndu-se că în prezent se urmărește realizarea de reduceri importante ale armamentelor strategice ofensive ale SUA și URSS. „Cei șapte" s-au pronunțat de asemenea pentru o interzicere cuprinzătoare, verificabilă și globală, a armelor chimice.

■ La Roma s-au încheiat lucrările plenarei Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale Partidului Comunist Italian. Plenara l-a ales în funcția de secretar general al PCI pe Achille Occhetto, în locul lui Alessandro Natta, care a demisionat din motive de sănătate. Achille Occhetto s-a născut la 3 martie 1936 la Torino. În 1953 a intrat în Federația Tineretului Comunist Italian, iar în prima jumătate a lui 1969 a devenit secretar național al Federației. A deținut succesiv funcțiile de șef al Secției de presă și propagandă a CC al PCI, secretar al Comitetului regional Sicilia al PCI. În 1983 a fost ales membru al secretariatului PCI, iar la Congresul al XVII-lea din 1986 a fost desemnat responsabil cu coordonarea activității secretariatului partidului. În iulie 1987 plenara CC al PCI l-a confirmat în funcția de vicesecretar unic al PCI. Este deputat în parlamentul italian începînd din 1976.

■ La numai patru luni de la începutul de normalizare politică intervenită prin instalarea unui guvern civil rezultat din alegeri, în Haiti a avut loc o lovitură de stat în urma căreia în țară s-a instalat din nou un regim militar. Puciul a fost condus de generalul Henry Namphy, care timp de doi ani s-a aflat în fruntea juntei provizorii instaurate după înlocuirea în 1986 a lui Duvalier. Lovitura de acum s-a produs după ce unități militare speciale s-au răsculat, atacînd palatul prezidențial. Namphy a sosit pe un tanc cel l-a transportat de la locuința sa din apropierea capitalei, unde se afla sub pază începînd de vinerea trecută, cînd președintele țării, Leslie Manigat, l-a demis din funcția de comandant al armatei pentru nereguli în serviciu. Într-o scurtă alocuțiune televizată, generalul a anunțat crearea unui guvern militar condus de el însuși, dizolvarea parlamentului, suspendarea zborurilor avioanelor în întreaga țară și introducerea cenzurii asupra presei. După ce a fost arestat la locuința sa particulară, președintele Manigat a plecat în exil în Republica Dominicană.

ION CODRU ■

Nu numai Pămîntul

Desigur, în primul rînd Pămîntul. Și savanții, și oameni politici, și numeroși alți specialiști în probleme internaționale au arătat că reducerea și în final eliminarea armelor atomice și convenționale, de pe globul terestru constituie o condiție sine qua non a supraviețuirii omenirii, a salvării planetei înseși de la dezastru. Unii pași — chiar dacă, deocamdată, modești — s-au și făcut, se așteaptă și alții. Dar Pămîntul nu va fi în deplină siguranță decît dacă dezarmarea va cuprinde și spațiul cosmic.

Care este situația acolo ? Ce-i drept, ca urmare a tratatului din 1967, care interzice plasarea pe orbită și staționarea de arme atomice în Cosmos (nu însă și „tranzitul" acestor arme), spațiul extraatmosferic n-a fost nuclearizat. În schimb, asistăm la un adevărat război al sateliților folosiți în scopuri militare : mii de „sateliți-spioni", în stare să distingă și să înregistreze pînă și numerele de înmatriculare a vehiculelor de pe sol, de „sateliți-ucigași", capabili să se plaseze pe aceeași orbită, să urmărească și să distrugă prin forța lovirii un alt satelit ; au fost create sisteme de rachete care pot să intercepteze și să facă să explodeze sateliții părții adverse ; sînt în curs de elaborare diverse proiecte de construire a unor stații orbitale permanente cu destinații militare. Însă, în privința militarizării Cosmosului, proiectul despre care s-a vorbit cel mai mult este, fără îndoială, Inițiativa de apărare strategică (SDI), cunoscută și sub numele de „războiul stelelor", lansat în Statele Unite în urmă cu cinci ani.

SDI a fost prezentat, și așa îl arată și numele, drept un sistem exclusiv defensiv. Proiectul prevede crearea unei rețele de rachete antibalistice și plasarea pe orbită a unor arme cu laser, „tunuri" electromagnetice, acceleratoare de particule elementare, totul sub comanda unui sistem global computerizat. Dar, după cum au remarcat specialiștii, ca mijloc de apărare SDI este ineficient, iar ca povară economică și financiară — un adevărat moloh. Pe de altă parte, sistemul poate avea și un rol ofensiv, întrucît oferă tentația unei prime lovituri nucleare, în condițiile în care teritoriul propriu ar fi considerat la adăpost. Calculele arată că realizarea SDI presupune costuri situate între 800 și 1 000 de miliarde de dolari și folosirea a 130 000—180 000 de oameni de știință și ingineri. Un cunoscut om de știință american declara : „Inițiativa de apărare strategică nu are nimic comun cu apărarea. Este o tentativă evidentă de obținere a superiorității militare prin crearea unei noi arme ofensive, camuflate în armă defensivă. Ea va antrena contramăsuri. Componentele sale pot fi anihilate de o serie de rachete ofensive și din acest motiv cursa înarmărilor va primi un nou impuls". Într-un raport prezentat în Senatul american se arată că eficiența SDI va fi redusă, sistemele respective fiind în măsură să intercepteze cel mult 16 la sută din rachetele adverse. „Mult mai eficace — susține raportul — ar fi reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice". De altfel, numeroși comentatori au remarcat paradoxul menținerii proiectului SDI paralel cu eforturile în direcția dezarmării nucleare. Or, dacă se înfăptuiește dezarmarea nucleară, SDI devine inutil, iar dacă „scutul antinuclear" se realizează totuși, procesul eliminării armelor nucleare va fi compromis, reluarea cursei înarmărilor nucleare devenind inevitabilă. Împotriva SDI s-a pronunțat, recent, și Michael Dukakis, candidat la obținerea investiturii Partidului Democrat pentru alegerile prezidențiale de la sfîrșitul acestui an. El a arătat că realizarea acestui program nu corespunde intereselor naționale ale SUA și că renunțarea la SDI ar constitui un pas major pe calea reducerii armamentelor strategice nucleare.

Așadar, pacea lumii înseamnă, deopotrivă, și dezarmare pe Pămînt, și renunțarea la arme în Cosmos. După cum este cunoscut, în „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, cu privire la problemele dezarmării și direcțiile de acțiune a țărilor pentru soluționarea lor" se subliniază, alături de propuneri concrete privind dezarmarea pe Terra, cerința încheierii unui tratat internațional privind folosirea Cosmosului numai în scopuri pașnice și care să prevadă renunțarea la orice fel de utilizări a spațiului cosmic în scopuri militare, precum și necesitatea reglementării lansării de sateliți și de alte obiecte în spațiul cosmic. Pe această cale, s-ar elimina orice posibilitate de „război al stelelor", spațiul extraterestru fiind rezervat exclusiv îndeletnicirilor pașnice.

ION D. GOIA ■

Platoche a murit de trei ori

Tînărul cărunia-i plac filmele „care nu te fac să gîndești", gen Războiul Stelelor, și Indiana Jones, care ascultă Bolero-ul lui Ravel și, cu aceeași plăcere, muzica lui Alan Parson Project, care recunoaște fără să se jeneze că în afară de Agatha Christie „n-a citit nici o carte" este obligat la 32 de ani să o facă. Citindu-și propria carte „Viața mea ca un meci", o autobiografie bestseller. Michel Platini, marele fotbalist, membru al Legiunii de Onoare, subiect al dicționarului enciclopedic Larousse înaintea lui Platon se confesează punînd în pagină o adevărată filosofie a fotbalului și jucătorului de fotbal „povestește totul fără rezerve. Platoche nu mai există, spune el, Platoche, cum a fost alintat de prieteni, jucătorul-scamator Platini, a murit de trei ori. Fără ton patetic, fără a se plînge că faima și bogăția aduc nenorocire, el afirmă că omul Platini este fericit, doar jucătorul a murit.

Prima lovitură, un fel de debut al agoniei l-a constituit întîlnirea cu fotbalul italian unde „nu se joacă pentru plăcere, ci doar pentru public și mass-media. Și unora și altora puțin le pasă de spectacol, zeul cărunia îi se închină se numește rezultat. Echipa care pierde nu merită decît dispreț și toți cei care o compun, jucători ,antrenori, președinți se complac în această stare de sclavagism. Tensiunea publicului din tribune trece de limitele suportabilului. Cea mai banală fentă, cel mai anonim dribling devin pentru mii de persoane instrumente ale destinului. Ești binecuvîntat pentru o acțiune reușită și blestemat o clipă mai tîrziu dacă greșești o pasă. Ce contează că benzina se scumpește cu 200 de lire? Important este ca Juve sau Roma să bată". Platini, unul din generalii victorioși ai acestui veritabil război se dezice: „Nu era războiul meu. În acest sistem victoria nu aparține celui care joacă, ci publicului care se detensionează și ziarelor care scot tiraje record. Jucătorii sînt niște expropriați, niște marionete".

„A doua moarte m-a cuprins în blestemata zi de 29 mai 1985 pe stadionul Heysel din Bruxelles. 38 de morți. A fost momentul cînd mi-am dat seama că Platoche nu mai poate exista. N-am să uit niciodată morții, rănitii, lacrimile. Cînd am intrat în teren, spectatorii urlau disperați „Vendetta, vendetta", mă luau în brațe și mă rugau să nu joc partida. Alții vroiau să atace poliția, să rupă cordoanele și să-și facă singuri dreptate. Am jucat. Era singura modalitate de a opri declanșarea unui război. M-am bucurat că am marcat un gol și asta a surprins. Mulți uită, că uneori bucuria și furia sînt surori".

A treia lovitură Platini a primit-o la jocul de adio cu Brescia, care s-a nimerit să aibă poarta betonată. Apoi l-a afectat lipsa prietenilor, a lui Hidalgo, Batistton și Tigana care puteau să zboare o oră cu avionul pentru a participa la retragerea fostului lor echipier. După meci, o solemnitate confuză unde fiecare era preocupat, un sanwich, o cupă de șampanie, o conferință de presă plictisitoare. Și atît. „Îmi imaginam ultimele momente de fotbalist ale lui Pelé, Beckenbauer sau Cruyff și mă gîndeam la singurătate". A fi tu însuți. Adevărata obsesie a lui Platini, care mărturisește că pe terenul gazonat n-a putut să o facă. Imaginea pe care o propagă în cartea vîndută ca pîinea caldă e aceea a unui lider al simplității care iubește prietenia, liniștea, solidaritatea. Mai ales prietenia. Povestește Platini: „Cînd am venit la Juve au trecut trei luni pînă să mă invite cineva la cină. Am spus-o cu amărăciune unui ziarist de la „Gazzetta dello Sport" care, normal, a transformat dorința mea de amiciție într-un titlu. A doua zi Bettega m-a invitat la el. Cred că e primul caz de invitație la masă prin intermediul ziarului".

Prea sentimental, dezarmant sentimental acest Platini în mijlocul fotbalului acestui deceniu pentru care sensibilitatea, fantezia, plăcerea de a juca (chiar dacă pierzi) sînt balasturi moștenite din epoca fotbalului romantic.

IOAN ROȘCA ■

Baricada și părțile ei

„Sînt avocat, sînt un profesionist și pe deasupra sînt și american, dar cred că războiul împotriva Nicaraguei este împotriva intereselor propriei mele țări". Acestea sînt cuvintele rostite de către Paul Reichler, avocat american, care în ultimii nouă ani a reprezentat interesele guvernului sandinist. El a participat de altfel și la recentele negocieri de la San Jose purtate între reprezentanții guvernului și cei ai forțelor „contras".

Reichler a absolvit facultatea de drept la Harvard în anul 1973 după care a lucrat la firma „Arnold & Porter" din Washington. Fiind trimis în Nicaragua pe timpul dictaturii lui Somoza, a început să aibă afinități cu forțele sandiniste. A luat chiar inițiativa unui proces care să fie intentat Statelor Unite și urma să fie tradus la fața Curții de la Haga. Bineînțeles că activitatea lui nu a fost văzută cu ochi buni de către politicienii de la Washington care, în virtutea lui Foreing Agents Registration Act, au cerut deschiderea unei investigații. Rezultatul investigației este rezumat în declarația lui Stuart Eizenstat, fost consilier al președintelui Jimmy Carter : „Este un avocat strălucit, dedicat în totalitate cauzei sandiniste".

Deși Reichler susține că are cu unii din politicienii de la Managua diferende, iar sloganul său favorit este „un bun avocat reprezintă clienți, nu cauze", legăturile sale cu Nicaragua nu sînt numai strict de ordin profesional gîndindu-ne că în anul 1984 soții Reichler au adoptat o fetiță autohtonă căreia i-au pus prenumele Danielle în onoarea bunului lor prieten Daniel Ortega Saavedra.

DAN DANUȚ DORU ■

Țară nestrîmtorată (III)

„Buna vecinătate este de neconceput fără drept, dreptul fără **dreptate** și dreptatea fără **adevăr**". Aceste coloane-otgoane trinitare — drept-dreptate-adevăr — ancorează în realitatea complexă a lumii monografia dr. Iftene Pop **Vecinătate și Bună Vecinătate în Dreptul Internațional** (Paris, 1980 ; București, 1988). Cu acest crez autorul își deschide cartea — de aproape 600 de pagini în ediția românească.

Aprecierile asupra lucrării le-am ordonat în popasurile noastre anterioare. Și mai putem adăuga părerile pozitive ale unor specialiști și oameni de cultură români și străini : dr. Ion Voicu, dr. Mircea Mușat, dr. Ioan Alexandru, dr. Marțian Niciu, A.D. Munteanu, D. Roman, M Duțu, Daniel Bardonnet, profesorii din Geneva, George Abi-Saab și Philip Cahier, redactorul de carte Gheorghe Gheorghe etc.

Dr. Iftene Pop a consacrat peste un deceniu și jumătate studierii și impunerii **principiului juridic al Bunei vecinătăți**. Vechi și afirmat de secole ca aspirație politică a meleagurilor, buna vecinătate era — în planul demonstrației științifice — lipsită, pînă la venirea specialistului român, de **structurile juridice care transformă o aspirație politică într-o lege** a raporturilor interstatale.

Autorul a adunat cu tenacitate faptele de bună vecinătate din practica statelor. Le-a clasat după criterii riguroase. A extras elementele cu valoare de generalitate — prin prezența lor constantă, în comportamentul statelor vecine — de-a lungul istoriei și pe toate meridianele lumii. A dat contur „**conceptului universal** emanat din convingerile profunde ale statelor vecine privind bunele lor raporturi bazate pe ideea de drept".

De la început, dr. Iftene Pop introduce o linie rațional-optimistă susținută prin prepondereța, statistic probată, a bunelor relații între state. „Preponderentă în lume este buna vecinătate..., cantitatea raporturilor strict pozitive ale vecinilor este pe departe mai mare decît a celor negative și conflictuale". Autorul adaugă însă că buna vecinătate implică „un permanent efort de gîndire și de acțiuni constructive vizînd îmbogățirea legăturilor statelor vecine și perfecționarea conduitei lor... Marea, imensa sarcină a bunei vecinătăți este lucrarea neîncetată și tenace pentru a crea și menține un grad de armonie cît mai mare între vecini, legați unii de alții prin mii de fire (că vor, că nu vor) și de a evita, atenua și elimina conflictele dintre ei și efectele acestora".

În dorința de a realiza o construcție doctrinară solidă, generoasă, autorul a pus în valoare atît experiența statului român în privința raporturilor cu vecinii, cît și cea a majorității statelor lumii. A urmărit ca „fiecare țară să-și găsească protecție" în lăcașul bunei vecinătăți, „mai ales în vremurile grele". Iar „aceasta se putea realiza numai dacă toate statele și popoarele își văd reflectate — cel puțin în ceea ce este esențial — modul lor de a concepe și aplica buna vecinătate. Adică lucrarea se vrea deopotrivă românească și cu o vocație spre universalitate".

Analizînd structurile acestui tratat, vom vedea că viziunea senină a arhitectului și realismul constructorului s-au îngemănat pentru a reuși o operă de sinteză bine înscrisă în peisajul vieții internaționale. Lucrarea răspunde unui deziderat central în epoca noastră : întemeierea de norme juridice cu valoare generală și care să se bucure de acceptul tuturor țărilor. O lege care întrunește consensul celor care viețuiesc sub lumina ei se instăpînește și devine o normă morală. Atunci adevărul are dreptate și dreptatea are drept de cetățenie în lume... Și Buna vecinătate ține cumpăna armoniei între state.

LIVIU PETRINA ■

Lumea se amuză

După N.B.L.

„Vameșii" recoltelor și nu numai ei...

„Este ca și cînd la fiecare trei zile o bombă atomică de felul celei care a distrus Hiroshima în 1945 ar fi lansată asupra unei zone dens populate". La o asemenea imagine, terifiantă dar extrem de sugestivă, recurgeau mai deunăzi autorii unui document emis în numele Secretariatului Consiliului Mondial al Alimentației, pentru a alerta factorii de decizie din diverse țări ale lumii asupra extinderii foametei în zilele noastre. Documentul în cauză evidențiază un paradox : deși producția mondială de bunuri materiale depășește cu 10 la sută necesitățile unei alimentații corespunzătoare **pentru toți locuitorii planetei,** numărul persoanelor care suferă de foame a... crescut cu 40 de milioane în prima jumătate a actualului deceniu ! În fiecare zi, precizează studiul, 40 000 de persoane mor din cauza efectelor subnutriției.

Făcînd o pertinentă legătură între cauză și efect, experții F.A.O. menționează, printre altele, inechitatea distribuirii alimentelor în lume. Evocînd un recent studiu întocmit de Fondul Națiunilor Unite pentru activitățile populației și de Consiliul mondial alimentar cu privire la rezervele mondiale de produse alimentare, ei au condamnat practica S.U.A. și a o serie de state vest-europene de a stoca — și chiar distruge ! — importante surplusuri de produse alimentare(cereale, ulei, lapte praf etc.). Aceasta, în timp ce sute de milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare — îndeosebi din Africa — duc lipsă de hrană. Ei au reamintit lipsa, în aceste țări, a fondurilor necesare lucrărilor de redare în circuitul agricol a numeroase terenuri degradate care ar însemna un plus de recoltă deloc neglijabil, acum cînd populația globului a ajuns la cifra rotundă de 5 miliarde.

Un loc aparte în studiul menționat este consacrat unui subiect doar la prima vedere socotit minor : dăunătorii și metodele cele mai eficiente de combatere a acestor adevărați „vameși" ai recoltelor, deveniți imuni la pesticidele clasice. Într-adevăr, „este incredibil ce cantitate uriașă de alimente devorează anual rozătoarele în lume", scria, nu de mult revista „Ceres". Firește, un calcul absolut exact nu este cu putință, dar dacă știm că numai în India mișună peste 1,6 miliarde (!) guzgani, fiecare dintre ei consumînd, în medie, 5 kg de alimente anual, putem avea, totuși, o imagine a imenselor pierderi*). Dificultatea combaterii lor constă nu numai în extraordinara proliferare a șoarecilor, dar și în faptul că, în unele țări, prescripțiile religioase interzic distrugerea lor ! Rezistența la pesticide, coroborată cu fenomenala prolificitate a șobolanilor i-au îngrijorat pe oamenii de știință, determinîndu-i să caute noi substanțe menite să combată cu eficiență acești periculoși dăunători. Efecte apropiate de cele scontate dau acele preparate care vizează distrugerea celulelor nervoase ale rozătoarelor. Lipsite de miros, ele nu stîrnesc bănuiala acestor animale extrem de prudente. Dar, spun pesimiștii, avînd în vedere înmulțirea lor în progresie geometrică față de lenta apariție a mijloacelor de combatere, niciodată nu va fi creată o substanță care să-i distrugă în totalitate. Acest pesimism pare să fie dezmințit însă, căci foarte bune rezultate în ofensiva împotriva acestui flagel se obțin cu ajutorul aparatelor electroacustice care emit unde, sonore de înaltă frecvență, imperceptibile urechii umane. Neprimejdioase pentru om și animalele domestice, aceste unde paralizează rozătoarele care-și pierd pofta de mîncare, evită „cămările" și, în cele din urmă, dispar.

O altă modalitate de combatere a nedoriților vămuitori, totodată transmițători de boli, pare a fi procedeul lui Allen G. Stanley, fiziolog la Universitatea din Oklahoma (S.U.A.). După multă străduință, el a „creat" o rasă de șoareci purtători ai unei gene sterile. Chiar dacă femelele se vor împerechea cu șoareci „normali", ele vor transmite gene sterile la jumătate din purtătorii lor. Astfel, în cîțiva ani, genetica va ajunge să decimeze rozătoarele, cu nepotolita lor foame.

Rămîne de văzut o eventuală reacție a ecologiștilor care pot spune că nu-i bine să fie prea mulți șoareci, dar nici prea puțini.

*) Potrivit celor mai recente calcule ale experților F.A.O., se estimează că 7,5 miliarde de șobolani privează, anual, omenirea de 700 milioane tone de alimente !

MIHAI VASILIU

Universul muzicii

De sezon

BRUCE SPRINGSTEEN se află în prezent în febra pregătirilor apropiatului turneu în Europa, intitulat „Tunnel of Love Express". „The Boss", cum i se spune, va veni însoțit de trupa sa „E — Street Band" a cărei componență v-o prezentăm : Clarence Clemons — sax, Nils Lofgren — chit., Roy Bittan — pian, Dan Federici — keyboard, Garry Talent — bass, Max Weinberg — percuție, Patti Scialfa — voce. Pe scenă se va afla și soția sa, fosta fotomodel Julianne Philips ● Un nou talent apare în lumea muzicii : Dweezil Zappa. Este născut la 5 septembrie 1969 și este fiul marelui Frank Zappa, cel care și-a dobîndit porecla de „Mother of rock music". Dweezil a învățat să cînte la chitară nu de la tatăl său ci de la Eddie Van Halen, care este idolul său. Primul său album este deja pe piață și se numește „My Guitar wants to kill your Mama". O curiozitate : **chitara** sa este marca „Jackson-E" și are pictat pe față portretul Madonnei ● Pebbles, o tînără debutantă, se afirmă curajos în clasamente. Numele ei adevărat este Perry Mc Kissak, are 23 de ani și este născută în Oakland/S.U.A. Noutățile ei de top sînt discul-single „Girlfriend" și albumul „Pebbles" ● Ciudățenie în clasamentele discurilor single : trupa New Order revine cu vechiul succes din anul 1983 „Blue Monday" ● În cadrul aceluiași clasament, iată cîteva prezențe a celor din vechea gardă : Robert Plant — „Tall Cool one", Leonard Cohen — „I'm your Man", Status Quo — „Ain't complaining" ● În curînd, vom fi martorii unei profunde mutații. Trupa bucureșteană Quartz a hotărît să-și schimbe statutul, renunțînd la stilul heavy-metal pe care l-a abordat din 1982 și alinîndu-se stilului hard rock. Convinși de ineficacitatea stridențelor muzicale, ei vor trece de-acum înainte la partituri accesibile gustului comun, la linii melodice cu priză la public. În categoria surprize includem și actuala componență a formației : Stelian Buștea — chitară solo, Gigi Șandra — chitară ritmică, Mihai Pancoș — chitară bas, Ionel Șandra — percuție, Daniel Popescu — voce. „Quartz" a luat ființă în 1982 ca trupă heavy și de atunci a trecut prin multe transformări. Formula actuală a fost stabilită în 1987 și așa va păși pragul spre stilul hard rock. Membrii formației au pregătit un repertoriu nou din care semnalăm ultimele înregistrări : Jocul, Povața, Vreau să zbor.

MIRCEA ZANE

Cronica șoselei

Cu nervii încordați

„Ce o fi pata aia roșie în lanul de grîu, Mariana ?" „Știu eu ? Or fi niște maci". Șoferul oprește mașina, pune mîna streașină la ochi, ferindu-se de razele orbitoare ale soarelui de iunie și, după ce studiază cu atenție dreptunghiul de culoarea zmeurei din imensul ogor verde, conchide : „E vorba de un turism. Cum o fi ajuns acolo, la asemenea distanță de șosea, nu-mi dau seama ?" remarcă bărbatul vorbind ca pentru el. „Și acum ce vrei să faci, Mitrache ?" întrebă soția pilotului cu o ușoară ironie în glas. „Mă duc pînă la mașină, să văd despre ce-i vorba". „Griul, orzul, că nu le cunosc, sînt pline de apă. O să-ți faci pantalonii leoarcă. În plus, pămîntul e moale, doar astă-noapte a plouat. O să cari tot noroiul în mașină". Omul lasă observațiile critice ale nevestei fără răspuns și se îndreaptă cu pași mari spre locul cu pricina. În aparență mașina e intactă. Dacă te uiți însă atent, vezi că plafonul e turtit, iar aripa și partea din față stînga sînt puternic înfundate. Bărbatul înalt cu un început de chelie, semănînd cu Celentano din zilele noastre, privește atent autoturismul zmeuriu. Cînd pînă la mașină mai are cîțiva pași se aud gemete și o voce de bărbat ce se adresează omului aflat lîngă portiera din stînga.

„Ajutați-ne să scăpăm din blestemata asta de capcană. Ușile sînt blocate. Am încercat să le deschid, dar în zadar. Soția mea e leșinată. Copiii sîngerează. Ne-am răsturnat acum cîteva minute. Avem urgentă nevoie de ajutor".

Bărbatul semănînd cu celebrul cîntăreț trage cu putere de portiera din dreptul femeii aflate la volan, - apoi încearcă fără folos același lucru la ușa din dreapta. Nici portierele din spate nu cedează. Răsturnîndu-se, tabla Skoditei s-a deformat și ușile s-au blocat. „Mă duc după ajutoare. Dumneavoastră încercați să opriți sîngele ce-i curge soției din obraz. Folosiți o batistă ori rupeți o fîșie din cămașă". Omul din mașină se uită la nevastă-sa ca și cum ar vedea-o pentru prima dată. E vădit șocat. Se caută prin buzunare, întîi în cele ale pantalonilor, apoi în haină. Cu mișcări repezi, dezordonate, își trage de pe el haina, apoi își scoate cămașa. Acum se căznește să smulgă o fîșie din ea. Materialul rezistă însă. Scoate un briceag din buzunar și face o crestătură în partea de jos a cămășii. Rupe apoi o fîșie lată făcînd cu pricepere un pansament pe tăietura din obrazul tinerei femei. Între timp, sosește „Celentano" împreună cu un șofer de autobuz și cîțiva pasageri tineri. În nici un minut, ușile zboară din balamale. Cu precauție, sînt luați pe brațe șoferița ce și-a revenit, dar geme ușor, și cei doi copii. Bărbatul încheie convoiul trăgîndu-și cu dificultate un picior prin grîul înalt. Simte parcă nevoia unei destăinuiri. „Celentano", înfășurîndu-i cu brațul drept bustul, îl ajută pe pasager în mersul spre șosea „Dacă aveam permis, n-o lăsam pe Olguța să conducă. E abia la a doua cursă, așa mai lungă. Ne-am întins la vorbă toată noaptea. Era aproape cinci cînd ne-am culcat. Venim rar la părinții soției. De două-trei ori pe an. Avem atîtea să ne spunem. Cum e la noi la serviciu, cum ne-am mobilat apartamentul, ce fac rudele din București, copiii, dacă învață bine. Dar cîte nu se întîmplă în aproape jumătate de an ? Bătrînii vor să le știe pe toate în amănuntime. Apoi, trec ei în revistă toate noutățile din sat. Cînd aud că am venit, sosesc pe rînd cumnații, frații Olguței, unchii etc. etc. Nu poți să nu schimbi o vorbă cu fiecare... Olguța mi-a spus că-i obosită, că nu va putea să conducă. Odihniți-vă, mamă, pînă la prînz. Plecați pe la cinci, după ce mîncați ceva, insista soacră-mea. Eu nu și nu. „Trebuie să ascult meciurile la radio". Doar ai aparat și aici fu remarca bătrînei. „Acasă îi altceva" i-am răspuns eu. Femeia a ridicat din umeri și s-a dus să-i ajute Olguței la făcutul bagajelor. „Eu aveam în minte înființarea cu prietenii. Una e să comentezi fazele meciurilor cu foști fotbaliști, cum sînt unii dintre invitații mei de duminică, și alta cu nevasta ce nu poate suferi jocul ăsta, zice ea, ce-și propune parcă anume să ruoă cît mai multe picioare. În mașină degeaba am căutat s-o țin de vorbă. Concentrată asupra drumului, înnebunită, m-a repezit „Mai lasă-mă cu vorbăria. Nu vezi, fac greșeli peste greșeli. Sînt frîntă de oboseală. Încercarea ta de a mă ține trează mă enervează și mai mult. Apoi, deși dimineață, devreme, soarele bătînd în parbriz a moleșit-o și mai tare pe Olguța. O vedeam cum îi cade mereu capul pe piept, iar mașina deviază de pe direcție. Olguța tresărea, se trezea și readucea cu dificultate mașina pe traiectoria inițială". Microbuzul în care salvatorii întinseseră pe bănci copiii și pe Olguța se puse în mișcare spre oraș. Șoferul strigă de la volan, prin geamul lăsat jos. „Veniți după noi la spitalul municipal". Șoțul șoferiței rănite, urcat în Dacia ce rula în urma micului autobuz, continua să-i povestească salvatorului. „În mașină s-a mai petrecut ceva. Știți și dv., copiii de regulă sînt sinceri, deschiși. Ei nu posedă tactul și diplomația cu care adulții rezolvă atîtea probleme. George, băiatul nostru cel mai mare, a adus la un moment dat în discuție problema patinelor cu rotile. Le promisesem vag cu cîteva luni înainte că le voi cumpăra asemenea patine înaintea vacanței de vară „Vezi, tată, nu e prima dată cînd ne promiți ceva și nu te ții de cuvînt. Mai sînt cîteva săptămîni și terminăm cursurile". M-a deranjat reprosul feciorului meu. La lipsa lui de tact s-a adăugat atitudinea mea total nepedagogică. Am început să-i înșir notele mediocre și submediocre ce le înregistrase în ultima perioadă, atenționarea ce o primisem din partea diriginților pentru poznele făcute la școală. „În concluzie, iubitul meu fiu, nu vei primi nici un fel de cadou. Munceste mult, obține note bune și foarte bune și îmi vei da motiv să-ți cumpăr patine. Făcui apoi o altă greșeală lăudîndu-l exagerat pe băiatul cel mic pentru performanțele obținute în clasa I. „Da, Fănel va primi darul promis". Nu era cazul să-l pun pe George în inferioritate și mai mult, remarcîndu-i pe mezinul familiei. Turnă gaz pe focul necazului lui George și frate-său mai mic. „N-ai decît să înveți, nu cînd pleacă mama și tata la serviciu, să te închizi cu radiocasetofonul în bucătărie și să asculți pe Boy George, Madonna, Modern Talking și alte formații ce numai tu le știi. Bine îi face tata. Să te înveți minte." Prislea se dovedi răutăcios. În plus pîra lui mă umplea de amărăciune. Pe bancheta din spate începe cearta, reprosurile între frați. Mai, mai să se ia la bătaie. Interveni șoferița : „Miron, tu ești principalul vinovat. Ce-ți veni acum să faci bilanțul anului școlar. Ai zece ani de vechime ca profesor dar n-ai har pedagogic nici cît cel mai slab stagiar. Iar voi încetați odată cu cearta că acuși vă plesnesc". Olguța conducea cu greșeli din ce în ce mai mari. Se angajă într-o depășire riscantă obligînd pe cel de pe sens opus să se replieze mult pe dreapta. Nu sesiză la timp lămpile de frînare ale unui TIR, fiind pe punctul de a intra în spatele lui. „Am rugat-o să fie mai atentă." Izbucni : „După ce m-ai pus să plec la drum în starea asta de extenuare, îmi faceți capul calendar cu discuțiile voastre prostești, acum, colac peste pupăză, îmi reprosezi de fapt indirect că sînt o soferiță nepriceputâ." Apoi în mașină s-a așternut tăcerea. La starea de oboseală excesivă a soției se adăugaseră și iritarea, nervii. Simțeam cum potențialul ei fizic și psihic de conducere se reduce kilometru cu kilometru. Eram și eu extrem de obosit. Am atipit. M-a trezit lovitura puternică de pom. Apoi mașina a făcut un salt acrobatic prin aer căzînd cu roțile în sus. Din această poziție exact ca gimnaștii care fac triplu salt, autoturismul descrise prin aer un nou cerc de 360° oprindu-se pe roți în poziția în care ne-ați găsit dvs. Iată cum un om își poate nenoroci întreaga familie, căci eu sînt autorul moral al accidentului. Măcar de-ar scăpa ai mei cu viață". Soția și George s-au ales cu numeroase fracturi. Fănel decedă însă în drum spre spital.

VICTOR BEDA

BREVIAR

Covorul zburător

Mașina ciudată din imagine, realizată în S.U.A. și numită „Covorul zburător", a constituit punctul de atracție a unei expoziții de gen, ce a avut loc la Bremen (R.F.G.). La încheierea expoziției, cînd ar fi trebuit să fie restituită producătorului american, ea a dispărut, deși nu a fost scoasă din vamă. „Covorul zburător", cu toate că are patru roți, nu și-a dezmințit nici de data aceasta faima.

Ordinator de buzunar

În microelectronică noutățile se succed cu o astfel de repeziciune încît abia ai timp să te minunezi în fața unui sistem nou că acesta a și fost depășit de altul și mai perfecționat. În această cursă se înscrie și noul ordinator de buzunar „Sharp PC 1 500", din imagine, care funcționează în limbaj bazic, este dotat cu un sintetizator de voci, poate fi branșat la un ecran TV, pe care să apară datele, sau legat la două magnetofoane ce permit copierea și stocarea de informații. La acest mic ordinator se poate adapta un microdispozitiv cu ajutorul căruia se pot realiza diverse desene colorate în roșu, verde, negru și albastru. În fine, micul ordinator dispune și de un foarte mic ceas.

Ghid de orientare

„PIM" este numele ghidului din imagine pus la dispoziția publicului, pentru orientare, deocamdată în cîteva orașe franceze. El indică : medici, farmacii, salvarea, zilele și orele la care sînt deschise magazinele, locurile libere la hoteluri, restaurante, ce manifestări culturale și sportive au loc în fiecare zi, etc. El mai poate preciza drumul cel mai scurt pe care se poate ajunge la o anumită adresă, fie pe jos ca pieton, fie în autoturism, pe baza unui plan al orașului pe care îl are în memorie. Pentru obținerea datelor se apasă pe o claviatură, iar răspunsul apare pe un ecran, fiind „înmînat", concomitent solicitantului, tipărit pe hîrtie. De fapt informațiile sînt stocate într-un microordinator, instalat într-o clădire, de unde prin cabluri sînt conectați pînă la 12 ghizi automați, plasați în diverse locuri din localitate. Pentru a se putea obține și date în timpul nopții, noile aparate sînt dotate cu dispozitive pro-

prii de iluminare. În prezent asemenea ghizi funcționează experimental în orașele Evry, Mennecy și Cavaillon, urmînd ca treptat alte 20 localități să fie dotate cu asemenea mijloace de dotare.

AUREL DIANU

Redescoperiți atletismul!

Pentru atleții noștri, sfîrșitul săptămînii trecute a coincis cu programarea primului concurs de anvergură din acest sezon premergător marelui eveniment sportiv al anului, Jocurile Olimpice. Privite prin această prismă, competițiile intermediare, între care s-a înscris și actuala ediție, a 33-a a Campionatelor internaționale de atletism ale României, integrate astfel într-o mai amplă strategie a pregătirii, devin etape ale căror obligații capătă dimensiuni sporite. Astfel, „Internaționalele" de la București, concurs care s-a bucurat de participarea unor sportivi din 11 țări (Bulgaria, Cehoslovacia, Cipru, Cuba, Grecia, Israel, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, U.R.S.S. și România), ar fi trebuit să se constituie nu doar într-un obișnuit criteriu de verificare a potențialului sportivilor noștri cît, poate mai ales, să însemne și un important instrument de selecție în vederea definitivării lotului nostru olimpic. Dar din păcate, din acest punct de vedere, rezultatele sportivilor vizați să poarte înalta responsabilitate a reprezentării atletismului românesc într-o competiție de amploarea aceleia ce va avea loc la Seul n-au fost revelatoare. Cele cîteva excepții, dintre care prestațiile Paulei Ivan, Miticăi Junghiatu, Mihaelei Pogăceanu, Alinei Astafei sau cele ale lui Sorin Matei, Vali Ionescu și Liviu Giurgian au fost mai convingătoare, n-au făcut decît să întărească impresia de mediocritate în care atletismul se complace la noi de mai multă vreme. Revelatoare în această privință ar putea fi nu numai șirul fără strălucire ale celor mai multe dintre rezultatele înregistrate acum dar și vertiginoasa scădere a popularității acestui sport în stare să umple altădată tribunele stadioanelor. Și cu toate acestea, valorile autentice ale atletismului nostru precum și încercările federației de specialitate și a celorlalți factori responsabili de-a redresa din mers starea acestui sport atît de complex și de spectaculos trebuie susținute cu mai mult elan. Ne întrebăm pe bună dreptate : unde se află simbătă și duminică profesorii de sport din Capitală ? Dar elevii atîtor școli, între care unele chiar cu profil sportiv ? Dar celelalte categorii de susținători potențiali ai sportului de la noi ? Rezultatele atleților noștri pot depinde de la un anumit punct încolo și de aceste aspecte. Căci dacă e adevărat că avem încă mare nevoie de performeri valoroși și de rezultate competitive pe plan internațional, atunci nu-i mai puțin adevărat că atletismul nostru resimte la fel de acut lipsa acelui suport afectiv atît de necesar, în stare să răsplătească deplin încercarea, uneori sisifică, de a progresa chiar și numai cu cîteva zecimi de secundă, chiar și numai cu un centimetru. Paginile de față se vor de aceea încă o pledoarie pentru sportul sporturilor. Am punctat pe scurt momentele desfășurării celor două zile de concurs, lăsîndu-i adesea să vorbească, și din dorința de-a vi-i face cunoscuți, pe aceia implicați direct în această „poveste" care, chiar dacă nu este întotdeauna la fel de captivantă, se distinge printr-o frumusețe ce va emoționa mereu.

ION PUICĂ „merge" la sigur

— Mă bucur că vă întîlnesc la stadion, tovarășe Puică, mai ales că toată lumea s-a întrebat și se întreabă ce-i cu Maricica ?

— Maricica a fost accidentată în iarnă — o ruptură la gemenul sting, care a recidivat la sfîrșitul lui mai. A urmat un tratament competent și deosebit, inclusiv laser și unguenți, și s-a vindecat, putînd, în cele din urmă, să-și reia pregătirile pe 15 iunie.

— Nu e cam tîrziu, în perspectiva Olimpiadei ?

— Proba de 3 000 m va fi pe 25 septembrie. Deci e suficient timp ca Maricica să ajungă în plenitudinea forțelor și la acel vîrf de formă care ne-a obișnuit, astfel încît să cucerească medalia pe care o așteptăm cu toții.

— Va concura numai la 3 000 m ?

— Asta e sigur. Dar, în funcție de cum o să se simtă, vom vedea dacă se înscrie și la 1 500, al cărei start e cîteva zile mai tîrziu.

— Pînă atunci ?

— Pregătire la baza olimpică de la Snagov, cîteva concursuri mai ușoare, pe la jumătatea lui iulie, ulterior, participarea la „Grand Prix". Totul într-o progresie determinată de imperativul formei maxime la Olimpiadă.

— Pe cine mai putem conta din grupa dv. ?

— Pe Paula Ivan, dublă campioană mondială universitară, anul trecut, la Zagreb. Ea are ca obiectiv principal proba de 1500 și, în secundar, cea de 3 000 m. Paula a început sezonul de concursuri oficiale abia la aceste „internaționale", unde a cîștigat cu autoritate proba de 1500 m, conducînd cursa de la cap la cap, cu excepția a vreo 70 de metri. Pentru această perioadă avea planificat 4 : 05 și a realizat 4 : 03,34, deci sub timpul propus fapt care arată că sîntem pe drumul cel bun.

— Dar la Olimpiadă se va cîștiga cu timpi sub 4 minute, nu credeți ?

— În conjunctura acestui concurs, pentru care va conta titlul și nu timpul realizat, cred că se va obține medalie cu 3 : 58,5, adică o limită la îndemîna noastră, mai ales că Paula poate foarte bine să facă față unui sprint prelungit de 300 m.

— Ce să înțeleg ?

— Că aceste două eleve ale mele, Maricica și Paula, vor aduce țării două medalii olimpice — nu specific de care.

— La o adică, ne vom mulțumi și cu atît de la dv. Vă dorim succes.

„Internaționalele" de atletism — un pas mic spre popularitatea de odinioară a acestui sport

MIHAI ZAHARIA preferă regularitatea

— Mulțumit de-acest concurs, tovarășe Zaharia ?

— De ce nu ? Vali este constantă la sărituri de cifre mari, cum se vede din acest 7,07 și 7,08 obținute la interval de-o săptămînă.

— Dar recordul mondial „s-a dus" la 7,52...

— Am auzit și eu, dar n-am văzut. Poate or fi influențat și condițiile de concurs. „Izbucnirile" astea, cum a avut și Emian anul trecut, nu prea sînt de bun augur pentru concursurile care urmează. Prefer regularitatea.

— Dar Olimpiada nu se va cîștiga cu sărituri obținute „de regulă". Aveți vreun pronostic?

— Cred că cu 7,30 se va obține aurul.

— Mă refeream la eleva dv. !

— Vali poate și mai mult decît a arătat în sezonul ăsta. Cite-o „depășită" în ambele concursuri de la București arată acest fapt. Pînă la urmă, trebuie s-o prindă.

— Ce ?

— Săritura care să-i fixeze „pragul" de rezultate ceva mai departe, spre 7,40.

— Celelalte „olimpice" din grupa dv. cum se prezintă ?

— Iolanda Oanță tot dă tircoale recordului național la 400 m pe care-l deține încă Mariana Suman. A alergat 51,30 și, după o săptămînă ,51,38. Iar de Mihaela Pogăceanu vă spuneam cîndva c-o să progreseze — lucru dovedit de medalia la europene. Ea este capabilă să se amestece în lupta din finala olimpică.

Mai important pentru noi este că, dincolo de acest concurs, continuăm să ne pregătim.

— Ce știți de Mariana Suman ?

— E antrenoare pe la Roman.

— Prin iarnă îmi spuneați că nu v-ați însoțit elevele în Noua Zeelandă întrucît trebuia să stați acasă, să așteptați lemnele de foc. V-au sosit ?

— Încă nu — și eu le-am tot așteptat, neplecînd nici la concursul din Japonia, nici la cel din Franța. Dar acum a venit vara, și s-ar putea să plec la un concurs la Sofia !

Groapa de la 3 000 m obstacole este întotdeauna privită cu zîmbete — în afară de cei care trebuie să treacă prin ea

DOINA MELINTE e necăjită

Pentru că a întrerupt pregătirea, pentru că e accidentată la piciorul sting (mi-a vorbit ceva de-o fisură — sau fractură ! — la peroneu), pentru că numai timpul și repaosul o pot vindeca, pentru că în perioada asta, trebuie să facă înot (și nu prea știe să înoate „la Felix, împreună cu celelalte fete din grupa antrenorului și soțului meu"), pentru că e departe de concursuri, pentru că în atletism „și două zile de întrerupere se recuperează greu, dar două luni, ca în cazul meu", pentru că simte dificultatea atingerii unei forme maxime la Olimpiadă („proba mea, 1 500 m, e pe 1 octombrie, dar față de întreruperea pe care o am, timpul de pregătire va fi foarte scurt").

Cu toate astea, Doina Melinte a ținut să fie prezentă la București să retrăiască, chiar și din tribună,, atmosfera unui concurs „de acasă" ; cu toate astea, Doina Melinte mai are resurse să-mi vorbească, cu încredere și speranță, de colegele ei de la Bacău ; cu toate astea, Doina Melinte rămîne optimistă.

Din acest colț de pagină, o „îmbărbătare" pentru tînăra sportivă care este și marea sportivă Doina Melinte.

Dialog la înălțime

Întrecerea săritoarelor la înălțime programată în cea de-a doua zi s-a constituit, întocmai aceleia similare a băieților, desfășurată simbătă, într-un punct de atracție datorat prezenței în concurs a două dintre cele mai bune performere junioare ale probei : sovietica Elena Elesina, deținătoarea recordului mondial la această categorie de vîrstă, și sportiva noastră Alina Astafei cotată și ea pînă la acea oră cu rezultate ce o îndreptățeau să lupte de la egal la egal cu valoroasa sa parteneră. Confruntarea lor, urmărită cu emoție de toți cei prezenți, avea să-i aducă atletei noastre bucuria unei frumoase victorii încununată de acest nou record care-l egalează pe acela mondial și-i trece în dreptul numelui său cea mai bună performanță mondială a anului la categoria respectivă. La scurtă vreme de la încheierea întrecerii, am stat de vorbă pe rînd cu cele două competitoare pentru a vă reda primele lor impresii. Iată-le :

ELENA ELESINA : „M-am bucurat pentru Alina"

— Înainte de toate cîteva impresii despre această palpitantă întrecere.

— Mi-au plăcut foarte mult concursul și evoluția Alinei Astafei și, dincolo de aceasta, relațiile foarte bune stabilite între sportivi.

— Confruntarea cu sportiva română a răspuns așteptărilor ?

— Perioada din urmă n-a fost prea fastă pentru mine, căci am fost bolnavă. De aceea n-am sperat într-un rezultat prea bun. Asta nu m-a împiedicat să mă bucur pentru Alina.

— Care ar fi perspectivele acestei confruntări ? Cine are prima șansă pentru stabilirea unui nou record mondial ?

— La Campionatele Mondiale vom vedea. Pînă atunci, nu ne rămîne decît să ne pregătim.

— Alte preocupări care ar întregi portretul tău ?

— Sînt studentă în anul I la Institutul pedogogic, îmi place să desenez și mă pregătesc să devin profesoară.

Bucurie pentru Alina, încredere în Elena : o mare recordmenă la înălțime ieri, Iolanda Balaș, salută recordurile mondiale ale junioarelor de azi

— Și, în fine, impresia cu care pleci din România.

— Am fost înconjurați de oameni primitori și amabili ceea ce ne-a făcut să ne simțim foarte bine.

ALINA ASTAFEI : „Accept disciplina strictă a performanței"

— Ai fost într-o bună dispoziție astăzi. Cum ți s-a părut concursul ?

— Am avut mari emoții pe de o parte datorită prezenței recordmenei mondiale de junioare și pe altă parte pentru că eram acasă în fața publicului meu.

— Și cu toate acestea ai reușit să egalezi performanța Elenei Elesina, avînd chiar o rezervă de cîțiva centimetri la săritura de record.

— Ca să fiu sinceră, nu prea am avut încredere în forțele mele pentru că săptămîna trecută am participat la două concursuri în Franța (n.n. unde a sărit 1,94 și respectiv 1,90) și eram obosită

— Ai dovedit totuși mari resurse și n-ai fost departe de un rezultat de senzație.

— Mi-a fost frică la 2 m. Era de trecut în primul rînd o barieră psihică.

— Sînt sigur că o vei depăși curînd.

— Sper, într-adevăr, să ating 2 m la Campionatele Mondiale de juniori.

— Fără a părăsi sportul, pentru că dialogăm cu o sportivă, hai să ridicăm ștacheta la un alt nivel. Ai un model sportiv ?

— Îmi place Kostandinova. Mă impresionează puterea ei de concentrare și tehnica la care însă nu prea ne asemănăm. La acest ultim capitol eu mai am încă multe de pus la punct.

— Spune-mi, ți se pare greu ceea ce faci sau pasiunea este capabilă să smulgă efortului satisfacția necesară ?

— Nu mi se pare greu. Practic sportul de 6 ani și parcă face parte din mine. Cred că este frumos ceea ce fac.

— Ai simțit vreodată că ești altfel decît ceilalți tineri de vîrsta ta ?

— Nicidecum ! Sînt ca toți ceilalți. Fac sport, învăț, sînt studentă în anul I la I.E.F.S., mă plimb, citesc literatură și cam tot ce-mi cade în mînă... Atît doar că performanța cere o disciplină strictă pe care trebuie s-o accepți.

— Ce-ți dorești în continuare?

— Sper să cîștig Campionatele Mondiale și să intru în finala olimpică.

I-am urat mult succes urmărind-o cu mulțumire și încintare la urcarea pe cea mai înaltă treaptă a podiumului. Satisfacția ei devenise satisfacția noastră. De-aceea este frumos sportul !

Competiția, în puncte fierbinți

● După festivitatea de deschidere a „Internaționalelor", o emotionantă intîlnire cu cele mai convingătoare personaje din galeria de celebrități a atletismului românesc a fost prilejuită de momentul decernării unor insigne ale Comitetului Olimpic Internațional. Erau prezente, alăturîndu-se valorilor actuale, legendarele Iolanda Balaș, Lia Manoliu, Mihaela Penes și Viorica Viscopoleanu ● Prima probă de la care am fi așteptat performanțe nu ne-a oferit decît o primă absență : sulițașul Nicu Roată, deținătorul recordului competiției, stabilit anul trecut cu o aruncare de 79,32 ● La 110 mg s-a impus din nou hurdleul Liviu Giurgian, în ușor progres față de evoluția sa de săptămîna trecută, cîștigînd cursa în 13,52. Tot aici juniorul Mircea Oaidă a reușit să urce pe podiumul întrecerii cu un nou record al categoriei sale de vîrstă : 13,98 ● Daniela Costian, speranța noastră la aruncarea discului a dorit mai mult decît a putut, înregistrînd o scădere de trei metri față de săptămîna trecută ● Vîntul neprielnic a împiedicat-o pe Mihaela Pogăceanu să realizeze o performanță mai bună dar, și în aceste condiții, ea poate fi reținută : 12,93 ● Foarte disputată a fost cursa feminină de 1 500 m, avîndu-le ca protagoniste pe valoroasele Paula Ivan și Mitica Constantin. Ele au depășit-o pe aceea care fusese revelația concursului de săptămîna trecută, Viorica Ghican. Timp înregistrat de învingătoare : 4:03,34 ● La o oră cam nepotrivită (20,55), Sorin Matei, rămas singur în concurs după 2,20, rata de putin, în tentativa obținerii unui nou record, la 2,38, făcîndu-și remarcate încă o dată marile-i resurse ● Duminică dimineață, junioara Mioara Papuc a reușit să stabilească singurul record de senioare al competiției parcurgînd 10 km mars pe șosea în 46:05,0 ● Cea mai spectaculoasă întrecere a zilei a dat-o înălțimea fete, cu Alina Astafei la cota recordului mondial al categoriei sale de vîrstă ● Semifondul a oferit din nou dispute pasionante: la 800 m Tudorița Chidu a întrecut-o pe ultimii metri ai cursei pe Paula Ivan iar la 3 000 m Iulia Bești, realizîndu-și cu 8:41,54 un record personal, a reușit s-o învingă surprinzător pe performera de săptămîna trecută, Viorica Ghican ● Tot la capitolul surprize stă victoria Cameliei Jianu asupra Nicoletei Căruțașu, la 400 mg ● Săritura în lungime a probat din nou constanța sportivei Vali Ionescu care a sărit aici exact cît pronosticase colegul Horia Alexandrescu : 7,08 m ● Actuala ediție a „Internaționalelor" a prilejuit și desfășurarea tradiționalei întîlniri bilaterale dintre reprezentativele feminine ale României și R.S.F.S. Ruse, încheiată cu un scor categoric în favoarea gazdelor : 100 p — 67 p.

Cu fiecare concurs, Marieta Ilcu (locul 2 la lungime, 6,87 m) se apropie de un binemeritat premiu fair-play pentru dragoste și tenacitate față de sport

Grupaj realizat de
OCTAVIAN ȘTIREANU ■
și CONSTANTIN DRAGOMIR ■
Fotografii de
EUGEN NEGREA ■

Campionatul s-a încheiat

(Urmare din pag. 24)

țională. Totodată, ar trebui luată în considerare de factorii diriguitori ai fotbalului nostru opinia tot mai multor specialiști conform căreia această „rivalitate în doi" nu este și nu poate fi suficientă pentru o impulsionare reală, de fond a fotbalului nostru. De aceea, s-ar impune ca, prin mijloace adecvate, să fie stimulată dorința — și sprijinită la cît mai multe cluburi — de alcătuire și consolidare a unor echipe de fotbal puternice, tinere, valoroase, competitive. Cu cît vom avea mai multe astfel de echipe cu atît vom putea spera într-o creștere generală a nivelului fotbalului nostru. Apropiatul sezon de transferări (a cărui „pregătire" a început, de fapt, mai demult) este așteptat, desigur, cu mult interes de toți iubitorii fotbalului. Dar „interesul" major care ar trebui să guverneze această acțiune de împrospătare a efectivelor considerăm că trebuie să fie tocmai acela de a avea în sezonul viitor cît mai multe echipe puternice sau de valoare apropiată sau care, cel puțin, să aibă un cuvînt de spus în competiție.

Revenind la clasamentul încheiatului campionat, podiumul arată că Victoria a ținut cu discreție și eleganță „hangul" celor două echipe din frunte, reușind, pentru a doua oară consecutiv să intre în „toamna europeană". Pentru performanța similară merită felicitată și Oțelul Galați, marea revelație a acestui campionat, o echipă care a reușit să se impună prin resurse proprii (felicitări și siderurgiștilor gălățeni pentru modul cum au știut să-și încurajeze și susțină echipa !), mai ales că, inițial, nu intra în grupul favoritelor.

Din motive de spațiu și timp, dar și simbolic, într-un fel, trecem peste masivul grup al echipelor de la mijlocul clasamentului — un „mijloc" suficient de voluminos ca să acceptăm ideea unei mediocrități covîrșitoare. De altfel obiectivul „de performanță" al acestor echipe a fost, vrînd-nevrînd, evitarea retrogradării. Cu o asemenea țintă în față, e greu de așteptat vreo contribuție a acestor echipe (respectiv, a acestui campionat) la dezvoltarea și progresul general al fotbalului.

Din politețe și cu deferență, negrăbindu-ne, deci, să le „întoarcem spatele", amintim că au retrogradat Politehnica Timișoara, Petrolul Ploiești și C.S.M. Suceava — echipe ale căror peripeții, greșeli și nereușite sînt deja binecunoscute iubitorilor fotbalului. În locul lor vor veni, cu forțe și pretenții noi, F.C. Constanța, Inter Sibiu și F.C. Bihor.

Campionatul s-a încheiat, dar sezonul fotbalistic mai programează un ultim episod, tradițional pentru această vreme, finala „Cupei României". Va fi un întreg campionat comprimat într-un singur joc, din moment ce se vor întîlni eternele rivale Steaua și Dinamo. Descătușate de orice problemă de campionat, aceste echipe pot oferi un spectacol fotbalistic agreabil și, totodată, edificator pentru potențialul, pregătirea și valoarea lor. Să sperăm că această întîlnire la vîrf va lăsa o amintire mai agreabilă despre pomenitul sezon fotbalistic.

Toată lumea face sport

● Calcio își îndreaptă privirile pentru sezonul viitor mai mult spre „piața" europeană, doar patru latino-americani figurînd pe lista eventualelor transferuri (76 de nume evocate), listă dominată de vest-germani și spanioli. Cei patru sud-americani sînt brazilienii Renato, de la Flamengo Rio de Janeiro, care a și fost confirmat la AS Roma, Müller (în prezent la Sao Paulo) și Alemao, (de la Atletico Madrid) și argentinianul Ruggeri (River Plate Buenos Aires), așteptat la Bergamo, în rîndurile Atalantei, semifinalistă a „Cupei Cupelor" în sezonul trecut. ● Autoritățile sportive braziliene au decis să interzică trecerea automobilelor angajate în Raliul Transamazonian pe teritoriul acestei țări, răspunzînd astfel cererilor insistente formulate de 250 de grupuri ecologiste din întreaga lume. Competiția, considerată o replică sud-americană la teribilul raliu „Paris-Dakar", ar aduce daune importante selvei amazoniene, a declarat un oficial brazilian, și de aceea nu va fi primită în Brazilia. ● Fotbalistul englez John Fashanu (de origine nigeriană), cîștigător anual acesta al „Cupei Angliei" cu formația Wimbledon, va evolua din sezonul următor la Ajax Amsterdam, unde-l va înlocui pe Johnny Bosman, care va trece la F.C. Malines, adică la echipa care a învins Ajax-ul în finala „Cupei Cupelor" ! În ce-l privește, Fashanu a declarat că vrea să joace într-o cupă europeană, readmiterea cluburilor engleze fiind mai mult decît problematică. ● Portarul vest-german Toni Schumacher, fost la Schalke 04, a anunțat că va semna un contract de doi ani pentru echipa turcă Fenerbahce Istanbul, nemaipriindu-i atmosfera din Bundesliga, unde a ajuns un fel de „paria", după dezvăluirile senzaționale de acum aproape doi ani, cînd a descris într-o carte metodele de dopaj ale colegilor săi. La 34 de ani, Schumacher, unul dintre cei mai buni portari din lume, de 76 ori internațional vest-german (de remarcat că a fost exclus din reprezentativă, unde era titular, exclusiv pentru dezvăluirile amintite) se retrage, ca să spunem așa, la căldurică, și la propriu și la figurat. ● Într-un recent articol apărut în revista Federației internaționale de atletism (IAAF Magazine) am întîlnit o ilustrare cum nu se poate mai directă a evoluției sportului de înalt nivel. În acele rînduri se vorbește de atleta norvegiană Ingrid Kristiansen, marea specialistă a curselor de fond (5 000 m, 10 000 m, maraton), care descrie maniera sa de a se antrena. „Cum, în Norvegia zăpada acoperă multă vreme totul și nu pot să mă antrenez în aer liber, parcurg zilnic în jur de 200 km în... sală, pe un covor rulant, iar pe peretele din fața mea se află portretele tuturor adversarelor, pe care, îmi spun în lungile și monotonele ore de „alergare", trebuie să le învingă cu orice preț". Declarație care naște admirație față de voința și caracterul campioanei, dar ne dă și o idee despre viața dură a marilor sportivi.

LUCIAN OPREA ■

ȘAH cu Margareta Mureșan

Penalty arbitrilor!

În lipsa favoriților anunțați anterior (V. Stoica, M. Marin, A.Negulescu — invitați de F.R. Șah în turneul final) cea de-a treia grupă a ligii „B" a cunoscut o luptă acerbă pentru primele cinci locuri, poziților un-doi revenindu-le dreptul de joc în faza superioară a Campionatului individual al României, iar următorii trei clasați rămînînd în ligă. Disputa a fost cu atît mai interesantă cu cît fruntașii ierarhiei Elo (M. Miluț : 2310, B. Takács : 2305) au rămas „blocați în start", permițînd „sprintul" lui T. Stanciu, S. Teodorescu și Cr. Ionescu, urmați îndeaproape de D. Văsieșiu și D. Negureanu. N-au lipsit momentele de mare tensiune psihologică provocate de rivalitatea sportivă, dar și de arbitrajul necorespunzător asigurat de R. Săvulescu și A. Teacă, care, suprasolicitați de situații speciale, n-au făcut față recurgînd la un regulament „ad-hoc".

Participînd cu scop de pregătire în vederea C.M. de copii și juniori, ce va avea loc începînd cu luna iulie la Timișoara, Gabriel Schwartzman (n. 1976) a provocat necazuri adversarilor săi : învingîndu-l în prima rundă pe G. Murariu l-a influențat pe acesta să se declare inapt pentru luptă din motive fortuite. C. Magdan, rezerva lui G. Murariu, și-a cerut drepturile solicitînd rejucarea partidei cu Gabriel. În mod neregulamentar arbitrii au aminat această confruntare, partida încheindu-se doar cu o oră înaintea ultimei runde ! Indisponibil s-a declarat după cinci runde și M. Miluț, conturbînd total concursul și influențînd prin retragerea sa clasamentul. Să fi fost oare „bolnav de inimă rea" după partida : **M. Miluț — G. Schwartzman** ? Să urmărim evenimentele ! 1. e4 e5 2. Cf3 Cf6 3.C : e5 d6 4. Cf3 C :e4 5. d4 d5 6.Nd3 Ne7 7. 00 Cc 6 8. c4 Nf5 9. Cc3 C :c3 10. b : c3 N:d3 11. D :d3 d:c4 12. D:c4 00 13. Dd3 Nf6 14. Tb1 b6 15. Nf4 Ce7 16. c4 Cg6 17. Ng3 Dd7 18. d5 Tfe8 19. Tfe1 h6 20. h3 Tad8 21. Tbd1 a5 22. a4 Rh8 23. Db3 Ne7 24. Cd4 Nd6 25 Cb5 N:g3 26. D:g3 T:e1 27. T:e1 c6 28. Cc3 c:d5 29. c:d5 Ce7 30. De5 Cf5 31. Td1 Cd6 32. Dd4 Tc8 33. Cb5 C:b5 34. a:b5 Dd6 35. f4 Rg8 36. De5 Dc5 37. Rh1 D :b5 38. De7 Da4 39. Te1 Df4 40. De4 Dc7 41. Dd4 Dd6 42. Dd3 Td8 43. Td1 a4 44. Db5 a3 45. Db3 Ta8 46. Td2 b5 47. Tc2 b4 48. g4 Td8 49. Td2 Tc8 și albul a cedat.

Profitînd de șovăiala lui T. Stanciu și S. Teodorescu, minat de ambiția demonstrării valorii sale, B.Takács a punctat succesiv, trecînd pe poziția de lider. Defavorizat psihologic de retragerea lui M. Miluț, dar și de surpriza violării secretului mutării la întreruperea partidei cu D. Negureanu de către preagrăbitul arbitru A. Teacă (același care, din exces de zel, a intervenit neregulamentar și favorizat pe eriza de timp comunicînd numărul mutărilor), Cr. Ionescu a evoluat șters în compania adversarilor direcți în lupta pentru primele locuri. În schimb în zona aspiranților s-au inclus doar pe moment A. Crișan și C. Magdan, ultimul fiind favorizat oarecum și de... plictiseala lui C. Bușu într-un concurs fără miză personală, care a părăsit cu acordul arbitrilor (?) competiția cu trei zile înainte de final, ultimele sale trei partide (o înfrîngere și două „remize de salon") durînd trei ore...

Înaintea ultimei runde arbitrată doar de R. Săvulescu („arbitrul de tușă" plecase...) nimic nu era clar. T. Stanciu devenise spectator (trebuia să-l întîlnească pe M. Miluț în ultimul duel) la evenimentele finale B. Takács își adjudeca victoria în turneu trecînd cu ușurință de G. Schwartzman, S. Teodorescu în avantaj material nu concretiza victoria în fața lui A. Bach și... lipseau din sala de joc doi adversari : D. Văsieșiu și Cr. Ionescu, primul cu șanse de calificare în Liga „A". Arbitrul înlesnise jucarea partidei dintre cei doi în altă parte ; fără arbitru, înaintea rundei programate la solicitarea lui D. Văsieșiu. Simțindu-se vinovat de încălcarea regulamentului, arbitrul n-a validat rezultatul de 1 : 0 în favoarea lui D. Văsieșiu cum reieșea de pe fișele jucate, fie la Clubul „Mecanică fină" fie la „Casa Armatei"..., ci a fost obligat să consemneze pe tabela de concurs din Sala Asociației I.T.B. gazda concursului, dublul forfait datorită protestelor jucătorilor. În acest haos ultima rundă n-a cunoscut o desfășurare normală : ca un fapt divers a fost remarcată lipsa la partidă a lui C. Cojocaru, N. Mircov adjudecîndu-și victoria prin neprezentarea adversarului.

Clasamentul final al grupei din București a Ligii „B" a Campionatului național este următorul : 1. **Takács** 10 p, 2. **Stanciu** 9,5 p, 3. Teodorescu 9 p, 4—5. Văsieșiu, Magdan 8,5 p, 6—7 Crișan, Minescu 8 p, 8. Bach 7,5p 9—10. Negureanu, Cojocaru 7p, 11. Ionescu 6,5p, 12. Schwartzman 4,5p, 13. Bușu 4p 14—15. Tocan și Mircov 3p. Îi vom urmări pe Béla Takács și Traian Stanciu evoluînd în luna septembrie în Liga „A". Iar pe arbitri... ?

MARGARETA MUREȘAN ■

Civilizația sportului

A sosit poștașul

Dumitru Gălățan — str. Republicii, bloc 53 — Petrila : *„După părerea mea, momentul înmînării tricourilor de campioni pentru echipa cîștigătoare a diviziei A la fotbal nu respectă ideea de fair play. Și iată de ce. În loc să se înmîneze aceste tricouri în momentul cîștigării lor (la sfîrșitul returului, poate cel mai bine la finala cupei), ele se dau la începutul campionatului următor. Pînă la această dată, echipa respectivă mai suferă restructurări. Unii jucători care au contribuit la cîștigarea titlului, din diverse motive sînt transferați la alte echipe și nu participă la primirea tricourilor, alții vin în loc și primesc tricouri pentru care nu au muncit la echipa campioană. Să fiu bine înțeles, nu am nimic cu unii jucători ci cu procedeul ca atare care nu respectă vechiul proverb românesc : «Nu lăsa pe mîine, ce poți face azi»".*

Aveți dreptate. Ne amintim că anul trecut, la începutul campionatului, cînd s-au înmînat tricourile de campioni jucătorilor echipei Steaua, Weisenbacher, transferat la Craiova, asculta la radio relatarea emoționantului moment la care ar fi trebuit să fie de față, în timp ce Ungureanu, care în sezonul trecut jucase la altă echipă primea, tricoul cuvenit lui Weisenbacher. Bineînțeles că la prima ocazie i l-a transmis celui care muncise pentru acest tricou, dar procedeul, așa cum spuneți dumneavoastră, a provocat zîmbete în tribune. Poate că anul acesta, federația va fi mai operativă reușind să învingă obstacolele birocratice pentru că nu este ușor ca în cîteva zile să faci un referat, să obții o aprobare a conducerii CNEFS, să scoți tricourile din magazie, să anunți în presă și să numești pe cineva care să le înmîneze pe cel mai mare stadion al țării. E greu...

Lucreția Popa, Școala generală nr. 1, Gherla : *„Avînd curiozitatea să văd un meci de divizia A pe stadionul clujean, m-am dus la tribuna a doua unde m-am trezit înconjurată de oameni care înjurau continuu, mai ales pe arbitru, chiar cînd acesta nu avea nici o intervenție în meci. Mi-am zis că nu e bine să rămîn acolo, chiar dacă se vedea excelent, și m-am ridicat pentru a mă duce la peluză. La ieșire am fost nevoită să-mi înfrîng stîla provocată de spectacolul dezagreabil oferit de niște bărbați întorși cu spatele. Incredibil, nu ?! Dar adevărat. (La peluză, atmosfera era mai puțin viciată, poate pentru că cei așiși acolo mai tîrziu aveau alte preocupări.) Nu înțeleg de ce tolerează organizatorii astfel de acte inadmisibile pentru calitatea de OM. Cum de nu se întîmplă astfel de lucruri și la spectacolele de muzică sau de teatru ? Cum ar fi dacă ne-am duce la teatrul și am vedea bărbați întorși cu spatele murdărînd peretele instituției ? Și atunci de ce să accepte așa ceva pe stadion ? Ar fi suficient să se organizeze 2—3 echipe de oameni de ordine care să-i ridice de pe bancă pe toți cei ce nu se conformează cu regulamentul comportării civilizate (care ar trebui scris și afișat la intrarea în tribune) și să-i scoată în afara arenei. Cîteva intervenții de acest fel ar fi suficiente ca atmosfera de pe stadion să se schimbe total".*

Și, adăugăm noi, într-un stadion mai puțin viciat de comportamentul spectatorilor, poate că și meciurile ar fi mai cinstite și mai frumoase.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Fotbal

CAMPIONATUL S-A ÎNCHEIAT

■ Steaua — campioană merituoasă, pentru a patra oară consecutiv ■ Al doilea loc pe podium, la numai un pas „de fericire", Dinamo ■ Pentru „Poli" Timișoara, Petrolul și C.S.M. Suceava — un sincer „La revedere!", în divizia A ■ Duminică, un „campionat" comprimat într-un singur meci : finala „Cupei României" !

Generînd, cum e și normal, stări de spirit total opuse, bucurii și remușcări, satisfacții și regrete, deci, stîrnind oricum emoții (cuvenite sau neașteptate), s-a încheiat și cea de-a 70-a ediție a campionatului național de fotbal. Totul fiind „prea cald" pentru a apela la răbdarea și dispoziția necesare unor analize mai de profunzime vom acorda răgazul cerut de sedimentarea acestor prime gînduri și trăiri, promițînd o revenire mai amplă asupra „învățămintelor" pe care ni le-a propus acest campionat, îndeosebi în legătură cu nevoia de progres a fotbalului nostru.

Deocamdată, deci, să dăm Cezarului ce e al Cezarului, subliniind că Steaua cucerește meritat acest al patrulea titlu consecutiv. Problema principală căreia clubul Steaua i-a găsit de fiecare dată soluții în acest campionat, a fost menținerea foarte valorosului lot de fotbaliști într-o stare de competiție, de formă sportivă și exprimare în joc apropiate de nivelul maximal al fiecărui jucător. Inerentele tentații spre relaxare ce puteau surveni la o echipă saturată de glorie și succese în ultimele două sezoane au fost blocate cu tact, astfel încît, la apariția în teren, Steaua a fost mai mereu aceeași pe care suporterii săi o cunosc și-o doresc de pe vremea nopților andaluze. A rezultat o cursă de regularitate în care echipa campioană s-a impus cu autoritate în fața oricărui adversar, realimentîndu-și astfel continuu, etapă de etapă, acea psihologie a învingătorului ce caracterizează pe toți cei care compun această grupare sportivă. Antrenorii Anghel Iordănescu și Radu Troi, situați la confluența mai multor direcții de sprijinire a echipei, au știut și au fost ajutați să „țină echipa în mînă", cum se spune, reușind să pregătească fiecare joc din campionat cu meticulozitatea unei întîlniri internaționale. Deși tineri, cei doi tehnicieni și-au dovedit, odată cu această performanță, capacitatea morală și profesională de a orchestra și armoniza un lot cu foarte mulți soliști de mare valoare. Pe de altă parte, este și meritul secției și al clubului că au creat un lot de fotbal omogen, împrospătat la timp cu „piese noi" în orice loc unde angrenajul echipei o cerea.

Dinamo este iarăși vicecampioană. Privit din afară, rezultatul acesta exprimă o realitate evidentă, și anume că evoluțiile și parcursul dinamoviștilor au mai menținut treaz interesul față de competiție, față de disputarea titlului de campioană. Fără „presiunea" de jos, în sus a dinamoviștilor, poate și Steaua ar mai fi slăbit ritmul, de îndată ce și-ar fi luat avansul de rigoare. Dar, pentru Dinamo, acest campionat a mai avut și-o importanță internă, ca să spunem așa, în sensul că a oferit timpul și cadrul necesar de reconstrucție a unei echipe ce dovedește tot mai mult reale posibilități de competitivitate și progres sub toate aspectele. Ar fi bine dacă măcar la Dinamo s-ar definitiva acest proces de construire a unei echipe de valoarea și forța de joc ale Stelei : s-ar menține dinamismul întrecerii și s-ar lărgi sfera de selecție pentru echipa na-

(Continuare în pag. 23)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Duminică plină de undițe

Fotografie de EUGEN NEGREA ■

Iunie a bătut la ușă cu o bucurie așteptată de mulți cu ochii pe calendar, așa cum fac elevii visînd la prima zi de vacanță. S-a redeschis sezonul de pescuit aducînd cu el satisfacția zbaterii undiței, chemarea bălților, clipitul jarului sub protap și poveștile umflate și nemulțumite de brațele totdeauna prea scurte pentru a arăta dimensiunea maxi a peștilor din cîrlig.

„Zilele acestea pe culoarele AGVPS-ului era lume ca la meci, spune vicepreședintele Ion Cazacu. Sînt tot mai mulți amatori dornici să practice acest sport fără limită de vîrstă care te face să respiri natură, să-ți refaci forțele fizice și psihice și, pînă la urmă ,să te-nfrupți și dintr-o saramură gustoasă".

Și fiindcă nerăbdarea fremătase prea mult în blok-starturi, secretarul Constantin Enescu a și organizat în prima duminică un concurs de calificare. La Lacul Străulești, mare întrecere mare, cu scule îndelung mîgîlite, cronometre, cîntare și concurenți emoționați ! Și cum să nu fie așa cînd arbitri exigenți ' sînt inginerul pensionar Mircea Simionescu de peste 6 decenii cu undița în mînă, bronzat și zvelt încît cînd spune că are 77 de ani îi bănuim de o „gogoașă" pescărească : vicecampionul mondial, sticlarul Ion Pană, care în Irlanda a învins concurenți din peste 25 de țări dotați cu instrumente sofisticate pescuind cu ingeniozitate chiar la un metru de mal 3 kg de babușcă ascunsă aici de frica apelor nervoase ale riului umflat de ploi, și septuagenarul Constantin Mihăescu care și ieri s-a dus la lac să-și antreneze mîna mergînd pe jos 6 km în 45 de minute. Peștii parcă convinși și ei de importanța premierei se înghesuie cu generozitate să joace rolul de trofee. La concurență cu lansetele și cîrligele aduse „la roșu" de atîta activitate, și stiloul reporterului a „prins" în peniță cîțiva pescari.

Maistrul marochiner Cornel Țigancu își ascunde fața concentrată sub o șapcă pe care scrie Loto-Pronosport un fel de recunoaștere a faptului că acest sport mai dă mîna și cu hazardul. Totuși e optimist din moment ce a venit cu o sacoșă voluminoasă cu diverse buzunare dimensionate după mărimile viitoarelor „victime" cu solzi. După prima repriză de 2 ore a umplut-o cu 64 de babuști. Cîte un pește păcălit la 2 minute. De ce vine aici ? „Pentru liniște sufletească și fiindcă mă regăsesc pe mine". Pe mal și-au dat întîlnire mai multe vîrste. Florin Gheorghiu are 7 ani, iar sora Daniela 11. S-au agățat în undița fiecăruia cîte 9 zvîrlugi argintii. Scor egal că să fie liniște în familie. Pe post de antrenor, tatăl, operatorul chimist Ion Gheorghiu, care a cîștigat Cupa Prietenia din Iugoslavia cu o undiță doar de un metru. Mirați, operatorii televiziunii au regizat filmarea dîndu-i o unealtă telescopică și montîndu-i în cîrlig un caras, ca „totul să fie credibil." Frumoasa pasiune s-a transmis de la tată la juniori prin ereditate. Alături, scufundat în gînduri, pensionarul de 70 de ani Florea Petrache. „S-a deschis sezonul și nu mai sînt nervos. Pescuitul e medicamentul meu de liniște. Cea mai frumoasă amintire ? Cînd în '62 am făcut parte din prima echipă națională care a luat locul cinci în Italia.

Firul undiței lui Ion Cernat anunță o pradă serioasă. Lanseta clănțăne și gîndurile aleargă spre podium. Din luciul apei țîșnește însă, agățată de toartă, o biată oală de bucătărie. Speranța la apă și se duce la fund. Dar cum uneori între dezamăgire și extaz este doar o zvîrlitură de undiță, în fostul recipient pentru ciorbă se află un biban care, parcă anticipîndu-și destinul, își făcuse acolo culcuș. Risete, bună dispoziție dar și cartonaș galben pentru cei ce polucează „arena" lichidă.

Un soare blînd de duminică luminează lumea fermecătoare și romantică a pescuitului.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

VREMEA cum a fost cum va fi

ION DRĂGHICI

În săptămîna care a trecut vremea a fost răcoroasă în regiunile centrale și nordice și normală din punct de vedere termic în regiunile sudice. Nota de instabilitate — tipică de altfel lunii iunie — a fost și ea prezentă și s-a materializat prin averse de ploaie, descărcări electrice și izolat grindină, mai frecvente în zonele de deal și de munte. În sud-vestul țării vremea a fost predominant frumoasă.

Din cele prezentate se deduce ușor că manifestările meteorologice ale acestui iunie 1988 sînt cît se poate de „cuminți". Într-adevăr, fiind luna în care, de regulă, se consemnează cele mai însemnate cantități de apă pe metru pătrat, însemnările de specialitate realizate de-a lungul anilor relevă cazuri în care furia apelor a condus la situații dramatice. Pentru exemplificare redăm mai jos cîteva pasaje din Buletinul Meteorologic al anului 1897, G.D. Elefteriu, „Meteorologist — Asistent", șeful Serviciului Climatologic relata (în ortografia epocii) despre luna iunie următoarele : „Acéstă lună a fost caracterisată ca și precedenta prin ploi escesive, inundațiuni în masă de orașe, sate, cîmpii, semănături și fînețe, causate parte prin abondența ploilor, iar parte prin revărsarea riurilor.

Nu este aprópe localitate în țară, mai ales din acele situate în părțile jóse ale riurilor, care să nu fie fost înecate în total sau în parte. De remarcat sunt inundațiunile părților din vale ale orașelor Galați, Brăila, portului Oltenița, Giurgiu, precum și a o mulțime de sate din albia Dunării, din causa revărsărei fluviului. Ele au fost sub apă mult timp chiar din Iulie.

Pagubele causate părței din vale a orașului Galați, prin revărsarea Brateșului, care s'a unit cu Dunărea în dziua de 29, sunt forte mari. Furia valurilor impinse de un vînt puternic de la nord-est, a fost atît de mare, în cît în mai puțin de 5 ore, întregă vale a orașului era sub apă, distrugînd numeróse clădiri, lăsînd în miserie și fără adăpost cea mai mare parte a populațiunei sărace, ce locuia în acéstă parte. Apa era pe unele locuri atît de 'naltă, în cît casele, gardurile și felinarele dupe unele strade nu se mai vedeau. Docurile, Gara, Usina, magasiele și tóte construcțiunile din acéstă parte, se aflau în apă. În părțile despre Docuri, apa intrase mai bine de un metru în vagóne. O asemenea inundațiune a orașului Galați în care Dunărea, Brateșul și Prutul să fie unite ca o mare și intréga vale sub apă, nu s'a pomenit nici o dată în acéstă parte, după cum spun bătrînii.

În unele părți după malul Dunărei, pe locurile unde era arături și pășuni, apa era atît de înaltă în cît permitea vaporașelor și șlepurilor a circula prin aceste locuri pentru a salva pe ómeni și vitele cuprinse de apă în unele sate".

Din punct de vedere termic în intervalul 23—29 iunie în mod obișnuit, noaptea se consemnează valori depășind bine 10°C în zonele de cîmpie, de deal și de podiș, și ușor sub această limită în zonele depresionare și de munte; ziua se depășesc în mod curent 24-25°C în cea mai mare parte a țării, cu excepția zonelor montane — a se vedea tabelul alăturat.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 23 - 29 iunie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	25÷30	13÷16	14÷21	39.8	Urziceni 1959	3.7	Galați 1962
Deal și podiș	24÷28	12÷16	18÷23	39.2	Huși 1938	4.4	Sibiu 1949
Depresiuni	23÷24	9÷11	22÷23	33.5	Miercurea Ciuc 1957	0.2	Miercurea Ciuc 1983
Vf. Oms	7÷8	2÷3	37	22.0	1939	-6.0	1980
Litoral	24÷25	16÷17	7÷10	33.6	Constanța 1954	8.5	Constanța 1925

Evident, se cunosc ani în care s-au produs însemnate abateri față de acest tablou tipic, al temperaturii : în anii 1925, 1944, 1952, 1962, de exemplu temperaturile nocturne au coborît pînă la 4—5° C în majoritatea regiunilor țării, iar în anii 1899, 1935, 1938, 1939, 1954, 1957, 1963 temperaturile diurne au depășit în mod sistematic 35° C, izolat atingîndu-se 42,0° C la Oravița pe 29 iunie 1933. Așadar, imediat după solstițiul de vară, în țara noastră vremea încă prezintă o însemnată variabilitate termică și pluviometrică. În fapt, în zona latitudinilor temperate, doar în cursul lunilor iulie și august atmosfera reușește să se ajusteze întrutotul „standardului termic de vară" al emisferei nordice. Atunci este însă cam tîrziu... soarele deja nu mai strălucește cu aceeași putere ca acum și atmosfera deja trebuie să înceapă procesul invers, de ajustare către „standardul termic de iarnă". Pînă atunci să ne bucurăm însă de binefacerile astrului zilei și să nu ne deranjeze zilele caniculare pe care le întrevedem, puține la număr.

Referindu-ne strict la intervalul 23—29 iunie 1988 apreciem că vremea va fi în general frumoasă și se va încălzi îndeosebi în prima parte a intervalului. Temperaturile maxime ziua vor fi cuprinse între 22° și 28° C în regiunile nordice și între 27° și 33° C în restul teritoriului. În general ploile se vor limita la zonele de deal și de munte, semnalîndu-se îndeosebi după-amiezele. Pe litoral vremea va fi frumoasă, temperatura apei va fi în jur de 20°C, iar temperatura aerului va urca ziua pînă la 25° C.

Grindina : Precipitație care cade din nori sub formă de granule de gheață de diferite forme și cu dimensiuni de 5—50 mm uneori mai mari. Nucleul grindinei este de obicei mat, înconjurat uneori de un strat transparent și alte ori de straturi alternative transparente și mate. Grindina cade, mai frecvent în perioada caldă a anului din nori cumulonimbus fiind însoțită de obicei de averse de ploaie. Căderea grindinei abundente și mari este aproape totdeauna însoțită de fulgere și tunete puternice și de vînt tare.

Fiacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Grivitei nr. 64—66.

26

Prețul revistei: 3 lei

41505

Bibliot... județeană